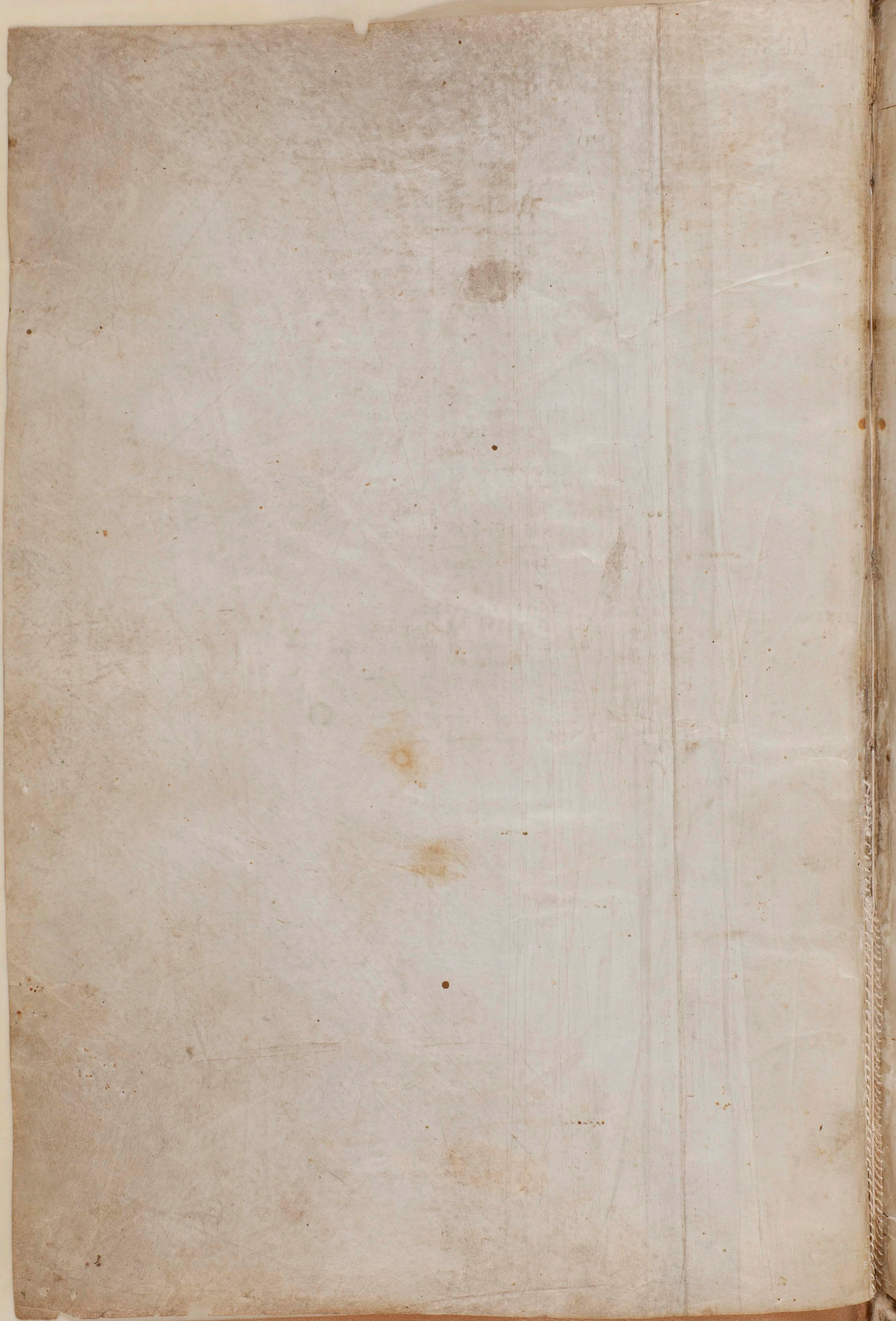

Isti libri continentur in hoc volumine

~~Ego [illegible]~~

Ego blott

¶ Semp uiua barba iouis Netryezk ·
¶ Sal gemma Crusetz
¶ Anetum · Czesky kopr ·
¶ Azarus kopitnÿk ·
¶ Aristologia podrazetz ·
¶ Anatasÿa Wratitz ·
¶ Apiū risus Ponikletz ·
¶ Apium aq̃ticū · Hambuz
¶ Aconitū · wlitÿe lÿko
¶ Archanglica Dubrawa ·
¶ Atplices Czeska lebeda
¶ Panthera · Rosene sÿemie
¶ Alexandrium · Petrusÿel
¶ Anitus Amer bzowÿ
¶ Betonika karrophilata orium basilicon idem est Bocwa ·
¶ Zacie brionia ocra · idē ē Posseol
¶ Buclossa Comonitzÿe
¶ Branca vrsina Chriwetz
¶ Bradama Kziepÿ
¶ Cÿminū domestic̄ · Czeskÿ kmyn
¶ Crisolokana · Cathanos idem est wlaska lebeda
¶ Cÿzaniū Swinye potrucka
¶ Cameleon gmelo
¶ Sÿcer eraticus · Gyechlitzÿe
¶ Camedreas · Motowidlze
¶ Cycorea Psye wino
¶ Cardamomū · Sÿemie wlaske rzierzuichÿ
¶ Epatika hranÿtye ·
¶ Endiuia Sarbak
¶ Eliquarium lubczek
¶ Ermodactilli · Thusebnÿk
¶ Ephatamimum · Polzka salua ·
¶ Fraxinus · Gessen
¶ Eliconium Poleÿ ·
¶ Inperialis · Olesnÿk ·
¶ Marrubiū album Posser
¶ Melilotū · hrzietzke sÿeno
¶ Sakados Roschodnÿk
¶ Serpentina Swate marzie powiesnÿtzie ¶ Syzimbrium balsamita idem est Zagietzie rziepka
¶ Scopa regia · Zwonek neb Swateho Jana korzenye
¶ Balawstia · flos malogranati
¶ Celosonia Trzÿebule
¶ Agaria sucus Planych trnek
¶ Lanceola ul' buglossa · Wolowi iazik
¶ Terebintina · Priskyrzitye
¶ Battelaria · Jahodÿna medwiezie · alias · Velikÿ · zlez ·
¶ Endiuya Mleczi
¶ Stikados Cotÿenye noskÿ
¶ Pantharia · chirnÿs
¶ herba lunalis ul' cauda lupina ul' cereus prostollonis ul' taxus ul' barbassus · Dÿwizna ·
¶ Morella · solatriū · uua lupina idē Dragantea hadowe corzenye
¶ Cornea · Dryen ¶ Edera nig̃ briechtan ·
¶ herba sancti petri ul' sanguinaria Ztrachÿe noska ¶ Absintiū polÿn
¶ Corrigiola · zwlak
¶ Morsus galline ypia luminella
¶ Sabÿe chsrÿewtze
¶ Centinodia · Poligonia Truskawetz
¶ Edera terestis Poponetz
¶ Vngula gaballina · Materÿe lichko
¶ Achorus gladiolus venerea Cossatetz
¶ Verbena pÿstorcon Cerabonium Sporis ¶ Solsequiū · sponsa solis elÿtropia · intiba · Zlunechnÿtÿe
¶ Fragaria yahodina chyrwena
¶ Peruinca Brÿechtan
¶ Tÿmalle Polzka chwogitye
¶ Antimonium t̃ra similis plumbo
¶ Simnach fructus quidam
¶ Amidum sucus frumenti
¶ Ypoquistidos fimus quidam
¶ Colophonia pix greca
¶ Psÿdia Cortex malogranati
¶ Tÿmalle Argilla fornatis
¶ Bolurien borus armenus t̃ra quedā
¶ Spodiū ebur ustum
¶ Rozastrū Succus de uite vitis
¶ Lapatium Conskÿ schewik
¶ Saxifraga Osladich
¶ Peucidanū coprnÿk

Titimallus Kolo[illegible]

[illegible] Kolowratskÿ

Incipit liber ysagogarum Johannici ad tegni Galieni

MEDICINA DIVIDITUR in duas partes, id est in theoricam et practicam. Quarum prima id est theorica dividitur in tria, id est in contemplationem naturalium, non naturalium et eorum que fiunt contra naturam, ex quibus egritudinum scientia procedit. Cum ipse naturales res extra cursum suum procedunt, id est quando extra cursum naturalem humores quatuor excreverint, et ex qua occasione et qua significatione habeatur egritudo.

De rebus naturalibus.

Res vero naturales septem sunt: elementa, commixtiones, compositiones, membra, virtutes, operationes, spiritus. Et his alii addiderunt quatuor: etates, colores, figuras, distantiam inter masculum et feminam.

De elementis et que sunt elementa.

Elementa sunt iiii: ignis, aqua, aer, terra. Ignis est calidus et siccus. Aqua frigida et humida. Aer calidus et humidus. Terra frigida et sicca.

De commixtionibus.

Commixtiones vero viiii sunt: octo inequales et una equalis. De inequalibus vero quatuor sunt simplices, hoc est calidum, humidum, frigidum et siccum. Et quatuor ex his sunt composite: calidum et siccum, calidum et humidum, frigidum et siccum, frigidum et humidum. Equalis vero est quando in mediocri temperantia consistit.

De compositionibus.

Compositiones quatuor sunt: sanguis, flegma, colera rubea et colera nigra. Sanguis est calidus et humidus. Flegma frigidum et humidum. Colera rubea calida et sicca. Colera nigra frigida et sicca.

De flegmate.

Flegmatis vero quinque modi sunt. Est flegma salsum calidius et siccius ceteris in se continens coleram. Est et dulce pertinens ad caliditatem et humectationem, mixtum sanguine. Est et acetosum pertinens ad frigiditatem et siccitatem et istud tamen melancolicum. Est autem et vitreum quod nascitur ex nimia frigiditate et coagulatione sua, sicut in senibus naturali calore destitutis. Est et frigidum et humidum. Illud saporem non habet, sed proprie retinet frigiditatem et humectationem.

De colera rubea.

Colera rubea v modis constat. Est colera rubea clara naturaliter et substantia alter, cuius origo ab epate est. Citrina quoque cuius exordium est ex compositione aquosi flegmatis et colere rubee pure; ideoque hec minus calida est. Et est colera similis vitello ovorum, que nascitur ex commixtione flegmatis coagulati et colere rubee clare, que minus calida est. Quarto modo est colera viridis quasi porracea, cuius origo magis est a stomaco quam ab epate. Est et colera v modis quasi admodum eruginosa, cuius origo et venenum. Nascitur enim ex nimia adustione (s. humorum) que pro...

hec calorem quod proprium mali nequitiam.
Colera nigra duobus modis constat. Uno modo est naturalis in modum fecis sanguinis et eiusdem perturbationis. et cognoscitur esse a colericis nigris. cum superius uel inferius extra manat. et iste modus ueraciter est frigidus et siccus. Et est alius modus extra naturalem causam et origo eiusdem est de adustione colerice commixtionis. et hec ueraciter appellatur niger. i. colera nigra. et est calidior et leuior a superiori modo. habens in se impetum et qualitatem perniciosam
glosa est
nocabilem et pernitiosam. Nam unde exit siue per os sui parum uulnerat et uiuit loca non sine periculo.

De modis membrorum.

Membrorum modi sunt quatuor. Eorum enim sunt quedam principalia que sunt quasi fundamenta uel materia. et sunt. iiii. s. cerebrum. cor. epar. et testiculi. Et sunt alia quedam que predictis principalibus deseruiunt. ut sunt nerui qui cerebro ministrant. arterie que cordi. et uene que deseruiunt epati. et uasa que testiculis
enim
spima ministrant. Sunt de membris alia habentia propriam uirtutem. uerum eadem reguntur membra et colerum qualitas constat ut ossa sunt. et omnes cartillagines. uel membrana que sunt inter corium et carnes. et musculi. pinguedo et caro. Alia sunt que propria carent uirtute tantum habent principium et uigorem a principalibus fundamentis ut est stomacus. renes. et intestina. omnesque lacerti. hec enim sua propria uirtute appetunt cibum et inmutant et operantur suos actus secundum naturam. habent et alias uirtutes proprias decurrentes a principalibus fundamentis. de quibus principalibus constat sensus et uita. cum uoluntario motu.

De uirtutibus corporis et primo de naturali.

Virtutis itaque trina fit partitio. Est enim uirtus naturalis. est spiritualis et animalis. Virtus siquidem naturalis una est que ministrat. altera cui ministratur. Sed naturalis uirtus cui ministratur modo generat. modo nutrit. et modo perficit. Virtus que ministrat modo appetit. retinet. digerit. et expellit. Que deseruiunt perficienti uirtuti quadmodum perficiens uirtus nutribili et generanti uirtuti deseruiunt. alie due. una que inmutat cibum. altera que informat. et que a se differunt. Nam prior uirtus inmutat et ministrat uirtuti generanti sine informatione aliqua. Secunda uero inmutat et ministrat uirtuti generanti cum informatione. Sed operationes informatiue uirtutis. iiii. sunt. assimilatiua et concaua. perforabilis. aspera et lenis.

De uirtute spirituali.

i. uitali
De uirtute spirituali duo procedunt. unum operatiuum. et ab hac aliud operatum. Operatiua uero uirtus est que cor dilatat et arterias. et iterum constringit. Ab operata hec nascuntur. ira. indignatio. uictoria. dominatio. astutia. sollicitudo.

De uirtute animali.

Zodiaca uirtus tria complectitur. Est una uirtus animalis que ordinat et discernit et componit. Secunda que mouetur uoluntario motu. Tertia sensibilis uocatur. De ordinatiua
i. discretiua
et compositiua uirtute hec procedunt. fantasia in fronte. cogitatio uel ratio in cerebro. memoria in occipitio. virtus uero uoluntarie mobilis la

cerebros quibus cetera membra mo
ventur movet que voluntario mo
tu moventur. virtus itaque sensibi
lis constat visu. auditu. gustu. odo
ratu et tactu. **De operationibus virtutum.**

Operationes duobus modis sunt.
Sunt operationes quarum una queque
singularis quod suum est perficit. ut
est cibi appetitus per caliditatem
et siccitatem. Digestio per calidita
tem et humectationem. Retentio
per frigiditatem et siccitatem. Ex
pulsio per id quod est frigidum et hu
midum. Sunt et composite que
a duobus componuntur ut est desi
derium et expulsio. Iam deside
rium virtuti duplici componitur.
quarum una est que appetit. altera
que sentit. Si autem enim evacuatio
nem sentit. Expulsio vero dupli
ci virtute vel amplius componi
tur: una que expellit. altera que sen
tit vel appetit. Spiritus quoque tres sunt. Pri
mus naturalis sumit principi
um ab epate. Secundus vitalis a cor
de. Tertius vero id est animalis a cerebro.
Horum primus in venas que non
habent pulsum totumque corpus
diffunditur. Secundus per totum corpus
in arterias. Tertius vero in nervos
[id est vii res naturales]
dirigitur que septem naturalium
rerum parte id est in spiritu cognoscuntur.

De spiritibus

De etatibus.

Quatuor sunt etates
id est adolescentia. iuventus. senectus
et senium. Adolescentia est vide
licet complexionis calide et humide
in qua crescit et augetur corpus
usque ad xxv vel tricesimum annum
perveniens. Hanc iuventus inseq
uitur que calida est et sicca. perfectum
sine diminutione virium corpus
conservans. que tricesimo quin
to vel xl anno finitur. Hanc se
quitur senectus frigida et sicca. in
qua quidem minui et decrescere
corpus incipit. tamen virtus non defi
cit quinquagesimo quinto vel sexa
gesimo persistens anno. Hanc se
quitur senium collectione flegma
tici humoris. frigidum humi
dumque in quo tempore virtutis appa
ret defectus. quod suos annos vite
termino metitur. **De colore cutis.**

Color cutis duobus fit modis.
aut hunc interiora subministrant
aut exteriora deducunt. Ab interio
ribus autem accidit duobus modis. vel
ex habundantia seu ab equalita
te humorum. Ille ab equalitate qui est
compositus ex albedine et rubedi
ne. Ab inequalitate vero procedit
niger. citrinus. rubeus. et glaucus
et albus color. Color namque rube
us et niger et citrinus significat
calorem dominantem corpori. Citrinus
vero solus significat coleram rube
am. Niger vero solus coleram ni
gram. Rubeus solus habundan
tiam sanguinis. Albus vero et
glaucus habundantem frigiditatem
corpori dominantem. Sed glaucus
ex melancolia. albus ex flegma
te sui causas hoc designat. Ab ex
terioribus nempe colores adveni
unt. sicut ex frigiditate scottis.
ex calore ethiopibus. et ex aliis mul
tis accidentibus. Sunt et alii spiritua
les colores aut ex timore aut ex
[aut ex tristicia] [id est motibus]
ira vel aliis animi motionibus.

De coloribus capillorum.

Capillorum colo
res sunt quatuor. niger. rube
us. glaucus. canicies. Niger ex
habundantia colerice [humoris] incensi. vel
adustione multa sanguinis. Ru
beus ex numietate caloris non ad
usti. unde semper fuit capilli rubei.

Glaucus ex habundantia melancolie. Canicies vero fit ex nimia defectione naturalis caloris et ex affectu putridi flegmatis. Et plurimum fit in senibus.

De tunicis oculorum

Oculorum tunice sunt vii et humores tres. Prima tunica dicitur retina. Altera secundina. Tertia scliros. Quarta tela aranea. Quinta uvea. Sexta cornea. Septima coniunctiva. Primus humor vitreus. Secundus cristallinus. Tertius albugineus.

De coloribus oculorum

Oculorum colores quatuor sunt. Niger. Subalbidus. Varius. Glaucus. Niger fit ex defectu visibilis spiritus vel ex perturbatione ipsius aut ex penuria cristallini humoris vel quia plurimum descendit interius ipse cristallinus humor aut ex habundante humore qui est similis albugini ovi aut ex perturbatione ipsius vel ex habundantia caliditatis uvei humoris. Subalbedo fit ex septem rebus superioribus contrariis, id est ex habundantia spiritus visibilis vel ex claritate ipsius et magnitudine cristallini humoris et eminentia ipsius et minoritate humoris albuginei et claritudine ipsius et defectione qualitatis uvee tunice. Varius et glaucus fit si conveniunt res que adducunt nigredinem et subalbedinem. Varius vero color significat spiritum visibilem magis habundare et clarescere in sua varietate. Glaucus vero significat spiritum visibilem minime habundare et obnigrescere in sua glaucione.

De qualitatibus corporis.

M[illegible] qualitates corporis sunt quinque. Crassitudo nimia et tenuitas, macies, fortitudo et squaliditas et equalitas. Pinguedo corporis fit ex caliditate et superhabundanti humiditate. Extenuata macies ex caliditate et siccitate. Fortitudo fit ex frigiditate et siccitate. Squaliditas nempe fit ex frigiditate et intensa humectatione. Equalitas itaque fit ex equalitate humorum corporis forme.

De distantia masculi et femine.

Distantia inter masculum et feminam. Masculus et femina differunt quoniam hic calidior et siccior, hec vero frigidior et humidior.

De rebus non naturalibus.

Non naturalia sex. Aer, cibus et potus, sompnus et vigilie, coitus, accidentia anime.

De mutatione aeris.

Aeris mutatio quinque modis fit: ex anni temporibus, ortu stellarum et occasu, ex ventis et terris. Aerumque fumositas. [al' recip…]

De temporibus anni.

Anni tempora sunt quatuor: ver equale. Estas calida et sicca. Autumpnus frigidum et siccum. Hyemps frigida et humida. [al' calidum et humidum]

De stellis.

Ex stellis immutatur aeris natura. Nam cum appropinquaverit sol stellis vel ipse illi, calidior fit aer et eiusdem habitus. Separatis frigiditas aeris augetur.

De quatuor ventis.

Venti quatuor sunt. Subsolanus, Favonius, Septentrio, Auster. Quorum duo naturales. Unus habet virtutem frigidam et siccam, alter calidam et humidam. Ceteri duo equalis virtutis sunt. Quorum unus, id est subsolano, caliditatis et siccitatis, alter vero, id est Favonio, frigiditatis et humiditatis attribuitur. Sed Auster paulo calidior et humidior. Septentrio vero

frigidior et siccior. **De divisione terrarum.**

Terrarum modi quatuor sunt: altitudo, profunditas, vicinitas montium et maris. Qualitates locorum seu terrarum quibus terre a se differunt altitudine et profunditate: quia altitudo frigidior est, profunditas huic contraria. Adpropinquitas montium [evenient]; quia si fuerint a parte meridiana erit terra frigida. Nam calidos montes meridianos obstant ventis. Septentrionales [vero venti] frigidi sunt eam recipiunt flantibus. Si vero septentrion montes huius superiori terre contraria erit. Maris vicinitate: quia meridionales calidam et [humidam] septentrionales frigidam et siccam terram prebent. Preterea terre natura sui in se differunt. Nam si fuerit terra petrosa, frigida et sicca; si vero pinguis et crassa, calida et humida. Lutea frigida et humida est.

Immutatur aer quoque fumositate terre cum in ea habet paludum sive putredines aliquas, unde fiunt morbi ac pestes in bello. **De exercitio.**

Exercitium immutat corpus: quia quanto equale est equalem facit calorem. Cum vero amplius fit magis calefacit, postea infrigidat et desiccat. Ociositate corpus immutatur quia frigiditatem et humectationem inequalem habet. [Si vero equalis equalem.]

Balnea aut sunt dulcis **De balneis.** aque aut non dulcis. Sed dulcis aque balneum remollit, calidum calefacit, frigidum infrigidat. Non dulcis aque balneum desiccat corpus, quod fit ex aqua salsa et amara sive sulphurea sive calcea calefacit et desiccat. Si vero et aluminosa [fuerit] et gypsea infrigidat et desiccat.

Modi ciborum in- **De modis ciborum.**
[illegible] sunt. Est enim cibus qui bonum et est qui malum gignit humorem. Bonum [qui bonum] gignit humorem [et] qui bonum creat sanguinem et equalem. In contrarium [illegible] panum [illegible] ove [illegible] ut [illegible] na. [illegible] [illegible] non [illegible] na et [illegible] caro [illegible]. Preterea bonum malumque humorem creantium ciborum duo sunt modi: gravis atque levis. Gravis est caro porcina et bovina. Levis vero pullorum piscium caro mediocrium [et] magnobilium minus pinguium [et] aqua[illegible] mosorum. **Est et olerum genus quod** malum generat humorem coleram rubeam ut est nasturtium, sinapis et allea. Et sunt que faciunt melancoliam ut est lens, caulis, caro caprina vetus et bubulina. Et sunt que generant flegma ut est caro porcellorum atque simplex agnorum et portulaca. Preterea cibus gravis gignit flegma et coleram nigram. Cibus vero [calidus] levis gignit coleram rubeam et uterque malus est. **De modis potationum.**

Modi potationum tres sunt. Est potus qui nichil aliud est quam potus ut aqua. Est potus qui potus est et cibus ut est vinum. Est alius potus pertinens suffragiis duobus ut est potio que datur cum aliquid morbi [illegible] ut medicamentum vel conditum. Cibus vero huius utilitatis est quia reparat integritatem corporis recto ordine. Potus quoque hanc utilitatem habet quia reportat cibum per corpus. Sed et illius potus utilitas quem potionem dicimus pertinet corporis naturam ad se [illegible].

De sompno corporis. Rubrica.

10

Sompnus corporis immutat natura primum quia infrigidat exterius et calefacit interius. Quod si plurimum fuerint infrigidat et humectat.

Vigilius quoque im- (De vigiliis.) mutatur corpus quia extrinsecus calefaciunt. intrinsecus autem infrigidant et desiccant. (De coitu. etc.)

Coitus hec prestat corpori. desiccat corpus et imminuit naturalem virtutem. [at calorem] ideoque infrigidat. Multociens vero ex multa concussione calefacit corpus. (De accidentibus anime.)

[Si pr' modum infrigidat]

Sunt que accidentia anime que faciunt intra corpus sicut ea que commovent calorem ab interiori parte ad superficiem cutis. aut impetuose ut ira. aut leniter cum suavitate ut delitie. [ut gaudium] Sunt quedam que ad se caliditatem contrahunt et celant. aut impetuose ut terror vel timor. vel leniter ut angustia et sunt que commovent naturalem virtutem intus et extra ut est tristicia.

(De febre et quid sit febris.)

Febris est calor innaturalis cursum suum peragens natura procedens a corde in arterias. suoque ledit effectu. Cuius sunt tria genera. Unum in animo et dicitur effimera. Aliud de humoribus qui putrescunt et putridi nuncupantur. Tertium solida ledit membra ipsum est ethica. Quare effimera ab accidenti occasione nascitur. Putrida quoque a precentis rebus. Cuiusmodi simplices atque singulares sunt .iiij. Primum quod fit de putredine sanguinis comburens utramque partem interiorem et exteriorem ut est sinochus. Secundus fit ex putredine flegmatis ut est cotidianus. Tertius fit ex putredine colere ut est terianus. Quartus vero est quod fit ex putredine melancolie qui intermissis duobus diebus affligit infirmum et dicitur quartanus.

Modi preterea (De quibus febris putridis.) febrium ex putredine ac tria accidentium sunt tres. Est febris que cotidie minuitur. est que augetur donec recedat. Est que in eodem statu permanet donec recedat. Continua febris de putredine venarum fit. declinans quidem est extra venas in aliquibus corporis partibus. (De obnpilatione que in febribus.)

Obnpilatio fit in febribus ex bubus effusione et superfluitate putredinis in sensibilibus membris movens et infrigidans. ideoque obnpilatio in illis febribus fit que habent anesim quia extra venas sunt.

Apostematum (De apostematibus.) quatuor modi simplices sunt. Aut enim fiunt ex sanguine et dicuntur flegmones. aut ex coleribus rubeis et dicuntur erisiple. aut ex flegmate quod est congelatum et dicuntur zimie. aut ex coleribus nigris et dicuntur cancri. Flegmonum ex sanguine signa hec sunt. rubor. duricia. pulsus. dolor et calor et tumor. Ex colera rubea flegmonum signa hec sunt. calor. rubor mixtus colori citrino. magnitudo doloris et velox augmentatio. Ex flegmate flegmonis signa hec sunt. albedo. mollicies ubi si digitum [ut in] expresseris quasi signum foraminis facit. et est sine dolore. Hec quoque sunt signa flegmonis ex colera nigra. ingens duricia cum nigredine absque sensu.

In humano (De humano corpore.) corpore una quaque res naturalis si propriam dimiserit naturam au-

De signis flegmonum ex sanguine

De signis fleg. ex cola. ru.

De signis fleg. ex flate.

De signis fleg. ex cola nig.

faciat egritudinem aut neutri.
Genera autem [De generibus egritudinum.]
egritudinum tria sunt. Consimi
lis. officialis. universalis. Est egri
tudo consimilis in consimilibus con
tingens membris que similia so
cium vocabula dum eadem pas
sio est ut caput dolens. et est egri
tudo que accidit officialibus mem
bris sicut sunt pedes. manus. lingua
dentes. et cetera que nomina sumunt
ex membris quibus accidit ut po
dagra. cyragra. et cetera. Est denique
universalis egritudo [ut est paralisis] que sequitur
supradictas duabus. preterea [aliud] est membro
rum servicio. [De egritudinibus si]
Egritudines igitur similium [milium.]
que partium habent similitudinem
octo sunt. quatuor simplices. id est calida
et frigida. humida et sicca. Item
ex his inter se coniunctis quatuor com
posite sunt. frigida et humida. fri
gida et sicca. calida et humida. calida
et sicca. harum octo per singulas duo
sunt modi. Aut enim fit ex qualita
te simplici aut ex humoris alicuius
commixtione. Ex simplici vero qua
litate fit infirmitas que solidis ac
cidit membris que grece ethica e
dicitur. Egritudo calida que ex
humore accidit est febris ex putre
dine facta ut supra dictum est.
Egritudo similiter frigida que
sine aliquo humore contingit.
Est algor ex nimia frigiditate
aeris sicut nimius. Est egritudo que
cum aliquo humore accidit ut est
paralisis que fit in toto corpore
aut in parte. [De modis humec]
Modus humecti morbi [ti morbi.]
simplex est ille qui fit non indigens al
terius humoris humectatione
est frigidum ulnius ac uacuum

atque fetidissimum cum inbibitione.
quemadmodum inflata cutis ydropi
corum squalore vacuo torpens. Mor
bus humidus aliunde trahens hu
morem ut ydropisis. Morbus sic
cus est sine humore [ut] spasmus qui fit
ex inanitione. Morbus siccus cum
humore est [ut] cancer siccus et durus.
[De morbis in officialibus membris]
Morbi in officialibus membris [et in for]
mis quatuor sunt. ipsi sunt qui acci
dunt in plasmate et ex forma cre
ature. et in quantitate membrorum et in
naturalis numeri superfluitate et membro
rum positione. Morbi officiali
um in forma hominis v. modis sunt.
membro inconvenienti ut est fi
gura capitis longitudo. In concavi
tatibus ut si manuum [et] pedum ne
concavitas carne repleatur. In
poris. ut est eorum strictura aut lar
gitas. In asperitate ut gutturis
est vel pulmonis canalium aspe
ritas. In lenitate velut matris
lenitas. Morbi in quantitate mem
brorum fiunt [duobus modis aut] ex habundantia [firmatis] ut
cum crescit plus quam decet sicut in
demus fieri et in magno capite
et lingua grossa. aut ex ultima
parvitate [et] interitu. aut parvum
caput stomacum. Morbi in
numero membrorum [duobus modis fiunt] aut ex augmento aut
diminutione. Secundum augmentum
quando aut ex concavitate vel su
perfluus digitus. aut extra cursu
ut lumbrici. ascarides verruce
acrocordines. Secundum diminutio
nem vero aut universaliter ut om[…]
aciei digitorum aut particulari
ter ut est unus. [De morbis in]
In compositione [positione membrorum.]
membrorum morbi fiunt. aut propter
membra motionem de loco suo. aut

ad disiunctione

De disiunctione uicini membri
ut sunt digiti et labia que con
glutinant uel adherent et non
separantur. aut que separant'
et nō conglutinant'. Sed separatio
membra adherentis uniūsaliter
fit aut in mēbris cōsimilibꝫ aut
in officialibꝫ. In cōsimilibꝫ enī mē
bris ut ossibꝫ carne. neruis. la
certis. cute. Qđ si ossi acciderit
fractura dī. si carni ex recenti tē
pore plaga dicit'. Si uō ex ueteri
plaga putrida dī. Qđ si neruis
uenis arteriis lacertis accidit
alio quoque atque alio nōie nūcu
pantur. Si aūt uenit medius la
certis contusio siue contritio
nuncupatur. Si uō in cute exco
riatio dī. que si inueterat aut pu
trida plaga dī. In officialibꝫ uō
mēbris ꝑcisio fit separatō. ut ē
abscisio manus et pedis.

De qualitatibꝫ cōporis.

Corporis qua
litates tres sūt. Sanitas. Egritu
do. et neutrum. Sanitas est tem
perantium pficiens res natura
les sm cursum nature. Infirmi
tas est intemperancia extra cursū
nature unde fit lesionis effect'.
Neutrum quod est q nec sanum
nec infirmum est. Sed neutra
lis qualitas tribꝫ modis cōstat.
ut si in uno corpore simul conueniat sa
nitas et infirmitas. In diuersis
membris ut est in corpore ceci
uel claudi. siue in corpore senis
cui nec unū mēbrū remanet q
non malefiat et pacatur. Et si cor
pus hōis alio horis sanū fuerit
alio uō infirmū ut eorum qui
in estate infirmant' hyeme sa
nantur. et qui frigidioris natu
re fuerint hyeme infirmantur

estate sanantur. et qui humidā
naturam habuerit in puericia
infirmantur. in iuuentute aut
et senectute sani erūt. Qui aūt sic
cam in puericia quidē sani sūt
infirmantur uō in iuuentute et senectute.
In tribus rebus inueniuntur sanitas
aut infirmitas aut neutrum.
aut in corpore in quo triū quali
tatum unaqueque reperitur. aut
in causis que faciunt illas et cōser
uant. aut in significationibꝫ e
as significantibꝫ.

De generibꝫ occasionū.

Occasionis uō duo sūt ge
nera. Nam ē naturale. Est et a
liud extra cursū nature. Occasi
ones aūt naturales aut faciunt
sanitatem aut cōseruāt. et occa
siones conseruantes ptinent ad
sanitatem. facientes uō ptinēt
ad infirmitatem. Occasiōes quoque
que uel naturam prodūt alie p
tinent ad infirmitatem. alie ad
neutrum. Sed egre occasiones fa
ciunt infirmitatē et sē res easdē
infirmitates cōseruātes. Ille uō
uō que ptinent nec ad infirmi
tatem nec ad sanitatem custo
diunt neutrum atque cōstituunt.

De causis primitiuis et antecedentibꝫ et coniunctiuis.

Omnium occasionū
societatem hītium cū sanitate
et infirmitate. vi. modi sūt. quorum
unus ē aer qui humanū corp'
circūdat. cibus et potus. motio et
quies. sompnus et uigilie. Ina
nitio et repletio. accidentia ani
mi. Que omnia si ut decet mode
rata fuerint in quātitate quali
tate tēpore. et ordine custodiunt
sanitatem ab accidentibꝫ. Qđ si
contra hoc aliquod factū fuerit acci
dunt infirmitates et pmanēt.

Modi occasi- [De modis occasionum.]
onum infirmitates facientium
tres sunt. Nam aut necessarie pri-
mitive que extrinsecus accidunt
corpori ut est calor et frigus. aut sunt
ex antecedentia que movent in-
trinsecus in corpore ut repletio
et inanitio. Sunt et alia que vo-
cantur coniuncta que donec adsunt
adest et infirmitas. Ipsis abeun-
tibus infirmitas abest ut est pu-
tredo in febribus. [De modis egri-
Egritudinum secundum aliam tudinum.]
divisionem modi fiunt duo. aut
communiter aut proprie. Que com-
muniter accidunt aut accidentaliter
aut necessario fiunt. Accidentaliter vero
ut combustio. percussio. morsus.
discerptio. et cetere res nocive et
alia superius memorata que ut
predictum est socia sanitati sunt et
infirmitati. Que vero proprie fiunt
egritudines aut fiunt in consi-
milibus membris et consequitur [egritudine] aut
in officialibus membris. aut in di-
visione continua. [De modis mor-
Modi morborum ex cali- borum ex caliditate.]
ditate provenientium quinque sunt.
Primus [fit] aut ex commotione spiritus.
aut ex commotione corporis. Ex com-
motione spiritus ut est ira. Ex commotione
corporis ut est [illegible]. Secundus ut est
concursus visibilis caliditatis
cum effectu ut [illegible] ad so-
lem. Tertius ut est ex caliditate
corpori advenienti cum potesta-
te quando accipit caliditatem ex
esu acrimoniarum. Quartus fit
ex inclusione pororum ut ex frigi-
ditate [aeris] hyemis. Quintus ex putre-
dine ut in febribus. [De occasio-
Occasiones fri- nibus frigidorum morborum.]
gidorum morborum viii. sunt. Prima [occasio]

[illegible] concursio [illegible] cum effectu ut
frigiditas [illegible]. Secunda ut frigi-
ditas corpori conveniens sicut hiema-
no tempore. Tertia ex habundan-
tia [illegible] advenientes ad re-
pletionem [illegible] extinguentium naturalem
calorem. Quarta ex paucitate ci-
borum unde naturalis calor extinguitur.
Quinta vero ex habundantia frigi-
di humoris obturatis poris unde
naturalis calor [ut minuatur] extinguitur. Sexta
ex dissolutione corporis et apertione po-
rorum ad dissolvendum et evacuan-
dum naturalem calorem. Septi-
ma ex commotione et exercitio nimi-
o unde fit [multa] dissolutio humorum et e-
vacuatio [vero] sudoris unde attenuatur
corpus. Octava vero fit ex inquie-
te [illegible] multa. [De siccis
Siccorum morborum occasiones morbis.]
sunt quatuor. Prima occasio alie-
ne siccitatis visibilis mixta accidenti
infeste cum effectu ut venenum
siccitatis. Secunda vero ex adventu fit
ex rei in corpore cum fortitudine
ut acetum. sal. sinapis. Tertia
parvitas cibi et potus. Quarta com-
motio nimia et exercitium.
[De occasionibus humidorum morborum.]
Occasiones humidorum morborum
sunt iiii. Prima ut occursus in-
[at asserepeos] spissantis humorem cum effectu
sicut balneum. Secunda ut ingressio
rei afferentis humorem cum vir-
tute in corpore ut recentes pisces.
Tertia autem ut nimietas cibi et potus.
Quarta sicut requies et ocium.
[De modis morborum ex innaturali
Modi morborum ex innaturali malicia.]
naturali malicia cum aliquid primo
[illegible] ad infirma membra
fiunt quatuor. Primus est virtus membri
[illegible] impellentis [illegible] membri

substinentis. Secundus multitudo humoris. Tertius debilitas virtutis nutrientis. Quartus largitas vie pororum. De morbis in consimilibus membris.

Malicia egritudinis in membris ingreditur et supervenit in consimile membrum naturale quinque modis. Aut contingit in utero matris. Aut tempore nativitatis. Aut cum constringitur fascia. Aut ex nutrimento malo. Sive ex aliqua infirmitate adveniente in predictis temporibus vel postea. Si tempore conceptionis in utero debilitatur aliquod consimile membrum. Aut fit ex habundantia spermatis. Aut ex parvitate aut indigentia convenientis qualitatis spermatis. Si fuerit grossum et pingue vel aquosum et tenue. Quando vero nascitur infans debilitatur in eo aliquod membrum. Si egressus fuerit non equa egressione scilicet mala. Aut supinus aut super renes inclinatus. Cum igitur fascia constringitur inconvenienti constrictione duplicatus debilitatur. Quando autem nutritur male et inconvenienter lac suggendo vel accipiendo debilitatur. His vero temporibus vel postea infirmitate accidente egritudinis malicia consimili membro supervenit. Ut ex cuiuslibet nervi incisione. Et si passus fuerit aut ex aliquo accidenti seu debilitatem seu vulnus vel apostema.

De egritudine in consimili membro.

Ingreditur egritudo consimile membrum naturale modis vii. Aut ab obstetrice si culpam habuerit cum tenuerit infantem. Vel si presumpserit ambulare ante congruum tempus. Ex medico si fracta membra vel collisa ignoranter constituerit et constrinxerit. Ex infirmo si ea composita a medico commoverit antequam consolidentur et firma sint. Ex fractura ut si super musculum vertebra qui in femore est contorqueatur coxa. Aut ex contusione ut si comprimatur nasus et accidit ut fiat simus. Aut ex malo humore qui accidit leprosis. Sive ex parvitate humoris accidente tisicis. De constrictione pororum.

Constrictio pororum fit tribus occasionibus. Aut enim ex constrictione attenuatoria. Aut ex carnositate. Sive ex coartatione. Constrictio vero fit aut ex nimietate virtutis retinentis. Aut ex debilitate virtutis impellentis. Aut ex habundantia frigoris. Aut ex habundanti constrictione comprimenti aliquam partem loci. Aut ex habundantia siccitatis ut sepe evenit ex ligatura constricta. Ex carnositate vero constringuntur pori ut si accidit aliquod apostema et fiat carnositas. Aut si prius evenerit aliquod vulnus. Ex coartatione vero cum ceciderit aliquid in poris ut humor sive lapis seu coagulatus sanguis. Aut aliquod latitans in eis. Ut superflua caro et scabies. De largitate pororum.

Largitas quoque pororum quatuor modis fit. Aut ex mala commotione impellentis virtutis. Aut ex debilitate retinentis. Aut ex habundantia caloris et humoris. Aut ex potionibus [ut medicinis] ad aperientibus. De lenitate.

Lenitas accidit duobus modis. Videlicet aut deintus aut deforis. Set interius ex humore viscoso. Foris vero ex cera liquefacta [liquefacta]

cum unguento. De asperitate
Asperitas que/quasi duo [silv] que fit in morb.
bus modis fit. denticus et deformis.
Denticus autem ex superfluo et acu
to humore. Fo[r]us vero ex fumo
et puluere. De superfluitate m
Superfluitas membrorum in nu brorum.
mero accidit duobus modis. Nam
superfluitas si fuerit naturalis e
rit ex superfluo humore natura
li et bono. vel ex habundantia [formative] vir
tutis. quod si fuerit extra cursum na
turalem erit [causa] ex humore non na
turali et inconvenienti. aut ex ha
bundantia virtutis vel debilitatis.
Diminu De diminutione membrorum.
tio membrorum in numero duobus simi
liter fit modis. aut exterius aut
interius. Interius propter diminu
tionem humoris. Exterius ex com
bustione ignis aut ex frigidita
te. siue putredine seu incisione.
Putredo autem accidit aut ex potio
ne mortificante et putrefaciente.
aut ex constrictione illius et reten
tione humoris qui resoluitur.
Magni De magnitudine membrorum.
tudo autem membrorum tribus modis fit.
aut ex [scilicet nutrimenti et augmentati] multitudine [vitalis] humoris.
aut ex habundantia virtutis.
aut ex commotione utrorumque.
Paruitas De paruitate membrorum.
vero fit similiter tribus modis. aut
ex debilitate virtutis. aut ex mi
noratione naturalis humoris.
siue ex infirmitate exteriori ut
est incisio et combustio ignis.
siue ex frigore aut niue. bri.
Commotio De commotione mem
membri de suo loco duobus modis
fit. aut ex commotione voluntari
a. aut ex humore vicino equi
tati dissoluenti membrum et lubri

cum facienti. Membrum vel
os egreditur a propria iunctura et mu
tatur similiter duobus modis. aut
ex iunctura in qua non conuenit se
paratio. aut ex separatione ubi non
conuenit coniunctio. Si ex coniunctione
hoc fuerit sine separatione aut erit ex
acuto humore pacientis. aut ex
accidenti vulnere. aut ex spasmo.
Si vero fuerit ex separatione ubi non
conuenit coniunctio. aut ex aduerso [erit]
humore. aut ex accidenti vulnere
aut ex spasmo. De separatione iunc
Separatio iuncturarum turarum.
duabus occasionibus fit. aut intrin
secus aut extrinsecus. Intrinsecus
vero fit aut ex humore acuto et in
cidenti. aut ex ventositate pin
gui et distendenti vel dissipanti. Ex
trinsecus vero fit aut ex concussione
et fatigatione. aut exercitio ni
mio. aut incisione ut ensis. aut
quod distendit ut funis. aut quod con
tundit ut lapis. De generibus si
Genera significa gnificationum.
tionum tria sunt. Alia enim signi
ficant sanitatem. Alia egritudi
nem. alia neutrum. Quarum si
gnificationum unumquodque genus
in duo partitur. Sunt enim que
significant de officialibus membris
et sunt que significant de consi
milibus membris. Consimilium par
tium significationum duo sunt mo
di. Alie enim sunt substanciales.
alie accidentales. Substanciales
vero ut est calor frigiditas et siccitas
et humectatio. Accidentales autem
quedam significantur per tactum
ut durum molle. Quedam per
visum ut coloratum. Quedam
per perfectiones ut sunt [virtutes] operationes ple
ne et perfecte. De significationibus.

egritudinis in membrorum officialium.

Significationes egritudinis membrorum officialium due sunt. similiter substantiales et accidentales. Substantiales significationes quatuor sunt. forma. et modus. numerus. positio. Accidentales significationes quatuor sunt similiter. Bonum. malum. perfectum et imperfectum.

De generibus significationum perficientium suum genus.

Genera significationum perficientium suum genus tria sunt. Sunt quedam que significant preteritam rem que iam abiit. et dicuntur cognitiva vel agnitiva. ut invenientes corpus humidum cognoscimus quia precessit sudor. Alia significant presentiam et agnoscuntur per significationes veluti cum invenitur pulsus magnus et ex citatus intelligimus quod significat calorem superantem. Sunt et alia que significant futurum et antecedit cognitio. ut cum viderimus labium subterius citari. tunc percipimus vomitum accedere. que priusquam accedent vocantur processio significativa. Sed inter significationes et accidentia distantia quam est divisio cum augmento inter ea. Quod si unamquamque earum divisionum scrutari volueris unam habent habitudinem. Sed in sermone ut hec que sunt accidentia medico sunt significationes.

De significationibus accidentibus.

Accidentia igitur significativa iii sunt. Aliud est enim virtus operativa mutata sicut indigestio. Aliud autem corporis qualitas sicut ictericia. Aliud exiens a corpore ut urina nigra. Virtus operativa mutata triplex est. Aut enim est ex toto sicut indigestio. aut ex parte sicut oculorum obscuritas vel tarda digestio. aut de qualitate in qualitatem sicut ex bona in fumosam vel acetosam sicut quasi musca vel ligna oculis sunt apparentia.

De qualitatibus corporis.

Corporis qualitatis mutate significatio quatuor modis cognoscitur. aut enim per visum sicut yctericia. morphea. nigredo lingue et similia. aut per odoratum ut anhelitus fetidus vel sudor fetidus sicut polipus vel yreus et similia. aut per gustum ut salsum aut amarum vel acetosum. aut per tactum ut molle et durum.

De exeuntibus a corpore.

Exiens a corpore significatio bipartita est. una enim cum sonitu. altera sine sonitu. Cum sonitu ut oris ructus vel intestinorum rugitus vel per anum ventus. Sed vero que est sine sonitu innaturalis est triplicatur. Alia enim quantitate ut lienteria. alia qualitate ut urina nigra. alia utroque ut sanguinis fluxus niger et multus.

De significatione membrorum mutatorum.

Membrorum mutatorum significatio bifariam dividitur intrinsecus videlicet et extrinsecus. Intrinsecus autem modis vi. Alia enim immutatione operative virtutis in membro. alia ab exeuntibus a corpore. alia ex dolore vicino membro pertinenti. alia ex proprio loco. alia ex innaturali remotione de loco. alia ex patientis inditio. Extrinsecus modis tribus. Aut enim per visum ut nigrum vel album. aut per tactum ut molle vel durum. calidum vel frigidum. aut per utrumque ut magnum vel parvum plus vel minus. Significationes egritudinum tres sunt.

ra ature mutatio. Officialis mē
bri inconueniēs habitudo. Iunc
ture separatio.

De operatiōibꝫ medicine.

Operatio medicine tripli
cem effectū hēt. aut custodit sani
tatem ꝑ̄ similitudinem suam
aut facit sanitatē ex infirmita
te. aut ex contrario. Regēdoꝝ sa
noꝝ triplex modus est. uꝉ egro
tari parati. incipientes infirmarī
defecti. Infirmari paratos supra
dictoꝝ .vi. competenti cōsiderati
one regimus. Incipientibꝫ infi
mari dupliciter curam adhibe
mus. Aut enī alicuius chimi su
perabundantiam subtrahimus
aut nature defectione reparando
supradictoꝝ .vi. que necessaria sꝰ
exhiberi precipimus. Defectoꝝ
alii infantes. alii senes. alii ex
infirmitate conualescentes.

De medicina uniuersali ac particulari.

Omnis medicina aut uniuersalis
aut particularis. Vniuersalis est
.vi. precedentium recta ordina
tio. particularis per contrarium
fit triplex. Alia enī in consimi
libꝫ membris. Alia in officiali
bꝫ. Alia in iunctoꝝ separatione.
Assimulatiua mēbra mutata red
dimus sue similitudini. et in
sua qualitate stare colligādo cō
pescimus. Concaua si preter mo
dum ampliata fuerit ad suū mo
dum cōstringimꝰ et quiete in
ducimus. Si uō minus contra
rium. In largis aūt similiter ad
dito contrario cause uīn uicium
acciderit foramina strictiora suo
modo nos reddimus. Si de uirtu
te contentiue uirtutis exigente
fomentis et cataplasmate molli
mus. quod si de expulsiue defectū

desiccatiuis et confortatiuis. Si
de stiptice causā mollitione. Si de
siccat humectat̄. Si de cōstricti
one dilatationem. Ea uō que c̄ na
turalis fuerint mutata posicione
suo loco restituimꝰ. Si de apostema
te apostema maturando sanamꝰ.
Si de innaturali iunctā ꝑ acē
rit aut oportuno medicamine
aut cyrurgia distinguimus. Si
de qualibet nascēcia ipsam delemꝰ.
Si de lenitate asperitatem. Si de a
speritate lenitatem. Superfluita
tem in numero aut tollimus ex par
te ut scrofulas. aut ex toto ut can
crum. Separationem ex numero si ex ha
bundantia sanguinis fuerit in
omni etate. si ex spiritu in pue
ritia tantum sanamꝰ. Paruitatē
membroꝝ motibꝫ et fomentis
admodū augmentamus. Magni
tudinem uō compressione et qui
ete minuimꝰ. Mutationē de lo
co suo reddimꝰ loco .ii. modis. Aūt
enī separatum iungimꝰ. aut iunc
tum separamus. Necessaria ad
separatorum uincturam quatuor
sunt. Separata iungere. et iuncta cu
stodire. ne recidantur defendere.
naturam loci custodire.

Omnis medicina aut eoꝝ .vi. q̄
ante diximus temperata exhibi
tio ē. aut potio. aut cyrurgia. O
peratio medicine aut intus aut
foris. Intus ut ea q̄ ore. naribus.
auribꝫ. aut ano intromittunt.
Foris ut epithimata. cataplas
mata. et emplaustra et similia q̄
operantur foris. Medicine inte
rioris operatio in tria diuiditur.
aut soluit. ut pharmacia. aut e
comprimit ut cotonia. aūt mu
tat qualitatem ut frigida aq̄ i

febribus. Effectus autem eius quadruplex est. Aut enim minuit habundantiam ut pharmacia. aut replet inopiam ut carnem et sanguinem. aut constringit solutum ut stiptica. aut mutat qualitatem ut aqua frigida in febribus.

Cyrurgia duplex est. aut in carne aut in osse. In carne aut incidere suere. coquere. In osse ut solidare et iuncture reddere.

Specierum cognitio .v. modis fit. qualitatis. quantitatis. temporis. ordinis. boni. mali ue discretio.

Incipit liber amphorismorum ypocratis. Amphorismus enim dicitur ab a. quod est sine. et risimos quod est diffinitio quasi sine diffinitione. quia in toto libro amphorismorum nulla reperitur diffinitio. vel dicitur amphorismus sermo breuis paucis dictionibus diuersas uero sententias. vel dicitur amphorismus sermo breuis integre rei intellectum declarans. vel dicitur amphorismus sermo sulcatus uel columnatus. quia nec a superioribus trahit. nec ad inferiora dimittit. unde amphorismi continuandi non sunt. ypocras dicitur quasi rector equi uel subsentator rationis. Cui Galienus applaudens dixit quod quodam diuino presagio hoc nomen sortitus est. ut dicitur ypocras quasi rector equi uel subsententator rationis. Qui hanc artem ad nichilum redactam laude et opere ampliauit.

VITA BREUIS ARS UERO LONGA tempus autem acutum. Experimentum uero fallax. Iudicium autem difficile. Oportet autem non solum se ipsum prebere que oportet facientem. sed egrotantem. et presentes. et ea que extrinsecus sunt.

In perturbationibus uentris et uomitibus qui sponte fiunt. si qualia oportet purgari purgentur. et confert et bene ferunt.

Si uero non contrarium.

Sic et euacuatio siquidem qualis oportet fieri fiat. confert et bene ferunt.

Si uero non contrarium.

Contemplari igitur oportet et tempus et regionem. et etatem. et egritudines in quibus oportet aut non.

In exercitationibus ad summum bone habitudines fallaces si in ultimo fuerint.

Non enim possunt manere in eodem neque quiescere.

Qui uero non quiescunt. nequaquam possunt ad melius addere.

Relinquuntur ergo ad peius.

Horum gratia causa bonam habitudinem soluere confert non tarde. ut rursus principium nutrimenti corpus accipiat.

Neque compressiones ad ultimum ducere. fallax enim.

Sed qualis natura fuerit habentis substinere ad hoc ducere.

Similiter vero et evacuationes ad ultimum ducentes fallaces.

Et iterum repletiones in ultimo existentes fallaces.

Tenues et certe diete et in diuturnis semper passionibus et in acutis egritudinibus quibus non convenit difficiles.

Ad ultimam tenuitatem que les. adducuntur diete difficiles.

Et enim repletiones in ultimo existentes difficiles.

In tenuibus dietis peccant egrotantes unde magis leduntur.

Omne enim quodcumque malum fit magis magnum quam in crossioribus.

Propter hoc et sanis dictis. fallaces sunt valde certe diete et constitute quoniam peccantia difficilius ferunt. tibus.

Propter hoc igitur tenues et certe diete fallaces amplius parum solidio

Ad ultimas vero egritudines ultime curationes ad perfectionem potentes.

Ubi ergo secundum acumen est egritudo continuos et ultimos labores habent. et ultime tenuissima dieta necessarium est uti.

Ubi vero non. non. sed convenit crossius reficere. tantum sub condescendere quam tantumcumque egritudo mollior ultimis fuerit.

Quando in statu est egritudo tunc et tenuissima dieta necessarium est uti.

Contemplari autem oportet et egrotantem si sufficiat dieta ad statum egritudinis. et utrum ille deficiat prius et non sufficiat dieta. aut egritudo deficiat et obtundatur.

Quibus ergo continuus status datur: tus. continuo tenuiter reficiendum.

Quibus non posterius status ad illud. et ante illud parum auferendum.

Prius vero liberius reficiendum. ut sufficiat egrotans.

In exacerbationibus vero subtrahere oportet.

Apponere enim lesio est.

Et quecumque secundum circuitus exacerbantur in exacerbationibus subtrahere oportet.

Exacerbationes vero et consistentiam declarant egritudines et tempora anni circuitum ad invicem incrementa sive cotidie sive preter diem sive per amplius tempus fiant.

Sed et ex apparentibus quemadmodum in pleureticis sputum si continuo appareat incohante quidem abreviat.

Si vero posterius appareat prolongat.

Et urine et egestiones et sudores et difficile et bene iudicantes. et longas et breves egritudines apparentia declarant.

Senes apte ieiunium ferunt.

Secundo consistentes. fantes.

Minus pueri. omnium vero maxime i

Horum vero ipsorum quicumque sunt ex eis animosiores existentes.

Qui crescunt plurimum habent innatum calorem.

Plurimo igitur indigent nutrimento.

Si vero non. corpus consumitur.

Senibus vero parvus calor.

Propter hoc igitur paucis fomitibus indigent.

A multis enim extinguuntur.

Propter hoc et febres senibus non similiter acute. frigidum est corpus.

Ventres hyeme et vere calidissimi natura et somni longissimi.

In his ergo temporibus oblationes plures dande sunt. et enim innatus calor multus.

Nutrimento igitur ampliori indigent.

Signum etates et athlete.

Humide diete omnibus febricitantibus conferunt.

Maxime vero pueris et aliis sic assu

cas tesici. et quibus semel aut bis aut amplius aut minus et per partem.

Dandum vero aliquid et tempori et regioni et etati et consuetudini.

Estate et autumpno cibos gravissime ferunt.

Hyeme vero facillime.

Vere secundo.

His qui in circuitibus exacerbantur nichil dare neque cogere, sed auferre ex appositionibus ante crisim.

Ea quorum crisis fit et quorum facta est equaliter non movere neque novum facere neque farmaciis neque aliis provocationibus sed sinere.

Que oportet ducere ubicumque maxime repit natura inde ducere per convenientes regiones.

Digesta medicari et movere non cruda neque in principiis nisi expediat. multa vero non expediunt.

Que egeruntur non multitudine considerare sed quomodo egeruntur. et qualia oportet et ferre bene. et ubi oportet usque ad defectionem ducere et hoc facere si sufficiat egrotans.

In acutis passionibus raro et in principio farmaciis uti. et hoc prius bene diiudicantes facere.

Si qualia oportet purgari purgentur et conferre et bene ferre.

Contraria vero inoportune.

Secunda particula de sompno.

In quo morbo sompnus laborem facit mortale est.

Si vero sompnus iuvat non mortale.

Ubi desipientiam sompnus sedat bonum.

Sompnus vigilia utraque magis modo facta malum est.

Non plenitudo non indigentia neque aliud nichil bonum quodcumque magis natura fuerit.

Labores spontanei nuntiant morbos.

Quicumque dolentes aliquid corporis plurimum dolores non sentiunt his mens egrotat.

Que in multo tempore extenuantur corpora tarde reficere.

Que vero in modico modice.

Si ex egritudine cibum accipiens quis non convalescat significat quia magis impleri cibo corpus utitur.

Si vero cibum non accipiente hoc fit significat quia evacuatione indiget.

Corpora oportet ubi quis vult purgare fluxa facere.

Non pura corpora quantumcumque nutries magis ledes.

Facile est replere potu quam cibo.

Que relinquuntur in morbis post crisim subversiones facere consueverunt.

Quibuscumque crisis fit his nox difficilis ante acumen.

Sequentis vero levior ut in pluribus.

In ventris fluxibus mutationes egestionum iuvant.

Si non transmutentur ad mala.

Ubi fauces egrotant aut pustule in corpore nascuntur considerare oportet egestiones.

Si enim colerice fuerint corpus simul egrotat. si vero similes sanis certum est corpus nutrire.

Ubi indigentia non oportet laborare.

Ubicumque cibus preter naturam intrat hoc egritudinem faciat.

Manifestat vero sanatio.

Horum qui nutriuntur corpore et velociter velociter et secessus fiunt.

Acutorum morborum non omnino certe prenuntiationes neque sanitatis neque mortis.

Quibuscumque iuvenibus [illegible] existentibus ventres humidi his senescentibus siccantur.

Quibuscumque iuvenibus existentibus [illegible]
ventres [illegible] fiunt senibus fac
ta humectantur.
Famem vini potatio solvit.
Ex plenitudine quecumque egritudi
nes fiunt evacuatio sanat.
Et quecumque ab evacuatione plenitudo.
Et aliorum contrarietas.
Acute autem egritudinum in qua
tuordecim diebus iudicantur.
Septimanam quarta manifestat.
Alterius ebdomade octava principium.
Contemplanda vero rursus ¶ undecima.
hec enim est quarta secunde ebdoma
de. contemplanda vero rursus septi
ma decima. hec est enim quarta
quidem a quarta decima.
Septima vero ab undecima.
Estive quartane ut multum fiunt
Autumpnales vero longe. ¶ breves.
et maxime que ad yemem coniunguntur.
Febrem in spasmo melius est fieri
quam spasmum in febre.
Non secundum rationem alleviatis
non oportet credere. neque veren
valde mala que fiunt irrationabiliter.
Multa enim talium incerta et non
valde permanent neque morari consue
Febricitantibus non omnino ¶ venire.
in superficie permanere. et nichil
minuere corpus aut et contabescere.
magis eo quod secundum rationem mali.
Hoc enim longitudinem egritudinis
significat hoc vero imbecillitatem.
In chronicis (?) morbis siquid vi
detur movere move.
Tristitia vero scelerosam (?) habe
re melius est.
Circa principia et fines omnia
sunt imbecilliora.
Circa status vero fortiora.
Ex egritudine vero bene reficienti ni
chil addere corpus malum.

Plenum per omnes [illegible]
secundum principia quam bene se [illegible]
[illegible] et nichil [illegible]
ne rursus abstinentia. ¶ [illegible]
Secundum principia vero abstinentia [illegible]
Prope [illegible] vero [illegible]
[illegible] communicare. ¶ [illegible]
In omni egritudine conforta[illegible]
mente [illegible] se habere [illegible]
Contrarium vero malum.
In morbis minus periclitantur egro
tantes. quibus utique proprie nature et
etatis et habitudinis et temporis
egritudo inest magis quam quibus non
propria secundum aliquid horum inest.
In omnibus morbis ea que circa um
bilicum sunt et pectinem spissi
tudinem habere melius est.
Nimis vero tenue et tabefactum malum.
Aptum vero huiusmodi et ad inferi
orem purgationem.
Sana habentes corpora in farmaciis
purgati exsolvuntur celeriter et ma
lo cibo utentes.
Sana habentes corpora farmaciis
uti difficile.
Parum deterior et cibus et potus. et
detestabilior vero melioribus quidem
delectabilis vero magis appetendus.
Senes iuvenibus plerumque egrotant
minus. quecumque vero eis cronice e
gritudines fiunt multociens
commoriuntur.
Brancos et corize valde senioribus
non maturantur.
Qui exsolvuntur frequenter et for
titer sine manifesta occasione re
pente moriuntur.
Solvere apoplexiam fortem quidem
impossibile debilem vero non facile.
Strangulatorum et dissolutorum nondum
mortuorum non reficiunt. quibuscumque
spuma fuerit circa os.

Grassi ualde sedm naturam cito moriuntur magis gracilibus.

Epilenticorum iuuenibus alterationes mutationes maxime etatis et temporum et locorum et uitarum faciunt.

Duorum dolorum qui simul fiunt non secundum eundem locum uehementior denigrat.

Circa generationes saniei dolo [illegible] alterius et febres accidunt magis quam facta.

In omni motione corporis cum ceperit quis dolere requiescere statim remedium.

Assueti consuetos labores ferre et si fuerint imbecilles aut senes insuetis et fortibus et iuuenibus facilius ferunt.

Ex multo tempore consueta et [illegible] runt. si fuerint deteriora insuetis minus molestare consueuerunt.

Oportet igitur et ad insueta transmittere.

Secundum multum et repente euacuare. aut replere. aut calefacere. aut infrigidare. aut quomodolibet aliter corpus mouere fallax est et omnino nature inimicum. paulatim uero certum.

Et aliter ex alio transire ad aliud.

Omnia sedm rationem facienti et non euenientibus sm rationem non transire ad aliud manente quod uisum est ex principio.

Quicumque uentres humidos habent iuuenes quidem existentes melius commutant siccos habentibus.

In senectute uero deterius commutantur. siccantur enim ut in plurimum senescentibus.

In magnitudine uero corporis iuuenescere quidem decens et non insuaue

Senescere uero inutile. et [illegible] est. peius minoribus.

Tertia particula. de mutationibus temporum.

Mutationes temporum maxime generant morbos et in tpib₉ magne mutationes frigitatis et estus et alia sm rationem sic.

Naturarum hec quidem ad estatem hec uero ad yemem bene aut male nate sunt.

Egritudinum alie ad alias bene et male nate sunt et etates. quedam ad regiones et tempora et dietas.

In tpib₉ quando eadem die aliquando quidem estus aliquando uero frigus fit. autumpnales egritudines expectare oportet.

Austrini grauant auditum.

Caliginosi caput grauantes.

Pigri dissolventes. quando isti preualent talia in morbis patiuntur.

Si uero boreas fuerit tusses. fauces. uentres duri. dissuriae. horrores. dolores latium. pectorum. quando ista preualuerint talia in morbis expectare oportet.

Quando estas fit ueri similis sudores multos in febribus expectare oportet.

In siccis febres acute fiunt. et si quidem amplius fuerit annus talis existens qualem constitutionem fecit ut in pluribus egritudines tales oportet expectare.

In moderatis tpib₉ si temporaliter tempora reddiderint boni status et maxime bone determinationis egritudines fiunt.

In inmoderatis uero maxime inmoderate et difficilis determinationis.

In autumpno egritudines acutissime et maxime mortifere ut in

Ver uero sanissimum. [illegible] plurimum et minime mortiferum.

Autumpnus ptisicis malum.

De tpib₉ uero siquidem hyemps sicca et borealis fiat. uer uero pluuiosum et austrinum. necesse estate febres acutas et obtalmias et dissenterias fieri. maxime mulieribus et humidis natura.

Si vero austrina hyemps et pluviosa et a ventis tranquilla fiat, ver autem siccum et boreale, mulieres quidem quibus partus imminet ad ver ab omni occasione abortiunt.

Si vero genuerint imbecilles et morbidos pueros pariunt, ut aut statim resolvantur aut tenues et morbidi vivant existentes.

Aliis vero hominibus quidem dissenterie et obtalmie sicce fiunt. tes-

Senioribus vero catarri celeriter dissolventes.

Si vero estas sicca et borealis fiat, autumpnus vero pluviosus et austrinus, capitis dolores in hyeme et tusses et brancos et corize quibusdam.

Si vero borealis fuerit et ptisis. et inaquosa, humidis quidem natura et mulieribus confert.

Reliquis vero obtalmie erunt sicce et febres acute et corize diuturne, quibusdam vero et melancolie.

Constitutionum vero anni omnino quidem sicce pluvialibus sunt saniores et minus mortifere.

Egritudines vero in pluvialibus quidem ut multum fiunt et febres longe et ventris fluxus et putredines et epilensie et apoplexie et quinantes.

In siccis vero ptisis, corruptiones, obtalmie, artetice, stranguirie.

Cotidie vero consti dissenterie. tutiones boreales quidem et corpora constituunt et fortiora et bene mobilia et boni coloris et melius audientia faciunt et ventres siccant et oculos mordent et circa thoracem dolorem si quem prius est magis dolet.

Austrine vero dissolvunt corpora et humectant et capitis gravitatem et gravitates auditus et vertiginem faciunt et in oculis et corpore difficilem motum et ventres humectant.

Secundum tempora vero ver quidem et extreme estatis pueri et eorum affines etatibus et bene degunt et sani sunt maxime.

Estate vero et autumpno usque ad aliquid quidem senes, reliquo vero autumpno et hyeme medii etatem.

Egritudines autem omnes quidem in omnibus temporibus fiunt, maxime vero quedam secundum aliqua eorum et fiunt et acuuntur.

Veris siquidem manie et melancolie et epilensie et sanguinis fluxus et quinantes et corize et brancos et tusses et lepre et lichinnes et alfi et rubores ulcerosi plurimi et pustule et artetice.

Estate vero quedam horum et febres continue et causon et terciane plurime et vomitus et diarrie et oculorum et aurium dolores et oris ulcerationes et putredines pudendorum et desudationes.

Autumpno vero et estivorum multa et febres quartane et erratice et splenes et ydropes et ptisis et stranguirie et lienterie et sciades et quinantes et anelitus et ilei et epilensie et manie et melancolie.

Hyeme vero pleuretice, peripleumonice, corize, branci, tusses, dolores pectorum, laterum, lumborum, dolores capitis, vertigines, apoplexie.

In etatibus vero talia accidunt. parvis quidem et noviter genitis pueris ulcerationes oris, vomitus, tusses, vigilie, timores, umbilici flegmones, aurium humiditatem.

Cum vero dentes producunt gingivarum pruritus, febris, spasmi, diarrie, et maxime cum producunt caninos dentes, et pinguissimis puerorum et duros ventres habentibus.

Senioribus vero factis paristhmia

spondili. idest secundum collum intus impulsiones. Asmata. Litiases. Lumbrici rotundi. Ascarides. Acrocordines. Satiriasis. Scrophe et alie pustule. Senioribus vero et ad iuventutem accedentibus et horum multa et febres diuturne magis. et ex naribus sanguinis fluxus. ¶ minus.

Plurime vero pueris passiones terminantur. Hec quidem in .xl. diebus. hec vero in septem mensibus. hec autem in septem annis. hec vero et ad iuventutem accedunt.

Quecumque vero permanent pueris et non absolvuntur circa iuventutem aut feminis circa menstruorum eruptiones inveterasci consueverunt.

Adolescentibus vero sanguinis sputa. ptisis. febres acute. epilensie et alie egritudines maxime.

Ultra hanc vero etatem ¶ predicte. asmata fiunt. pleureses. peripleumonie. Litargi. Frenesis. causon. diarie diuturne. collere. dissenterie. lienterie. emoroides.

Senioribus vero disnie. catarri. tusses. stranguirie. disurie. articulorum dolores.

Nefresis. vertigines. apoplexie. cachexie. pruritus totius corporis. melancolie.

Vigilie. ventris humiditates. oculorum narium humiditates. hebitudo oculorum. glaucosis. gravitas auditus.

Particula .iiii. de pregnantibus

Pregnantes purgare si convenit quatuor mensium usque ad .vii. menses. minus vero has. Iuniora vero et seniora vereri oportet.

In farmaciis talia ducere ex corpore qualia et sponte venientia utilia. que vero contra veniunt cessare.

Si qualia oportet purgari purgentur confert et bene ferunt. contraria vero graviter.

Purgare estate quidem superiora hyeme vero inferiora.

Sub cane et ante canem molestie farmatie.

Graciles et faciliter vomentes purgare superius timentes hyemem.

Difficile vero vomentes et mediocriter carnosos inferius timentes estatem.

Ptisicos vero metuentes ad superiores pharmatias.

Melancolicos vero inferius vehementius eadem ratione contraria apponentes.

Medicari valde acutis si movetur eadem die. differre enim in talibus malum est.

Quibuscumque tortiones et circa umbilicum dolores et lumbos dolor solutus neque a farmatiis neque aliter in ydropem siccum perficitur.

Quibus ventres lienterici hyeme superius medicari malum.

Ad elleboros hiis qui non faciliter sursum purgantur ante bibitionem perhumectare corpora plurimo nutrimento et requie.

Cum biberit quis elleborum ad motiones quidem corporum magis ducere. ad sompnos vero et inmobilitates minus.

Declarat autem navigatio quoniam motio corpora turbat.

Cum volueris magis ducere elleborum move corpus. cum vero statuere sompnum fac et noli movere.

Elleborus periculosus carnes ¶ vere sanas habentibus spasmum enim facit.

Non febricitantibus fastidium et cordis morsus et tenebrositates.

et os amarica

exces [illegible] deorsum far
macia indigere significat.

S[illegible] si dolores [illegible]
[illegible]

Quecumque dolores [illegible]
[illegible] purgatione.

Quecumque in medicamentis potionibus non si
tiunt cum purgantur non ces
sant antequam sitiant.

Non febricitantibus existentibus si
fiat torsio et genuum gravitas
et lumborum dolor deorsum far
macia indigere significat.

Egestiones nigre vel quales san
guis sponte venientes et cum fe
bre et sine febre pessime sunt et
quanto utique colores plures fue
rint magis malum est. cum phar
macio vero melius et quanto utique
colores fuerint plures non malum.

Egritudinibus quibuscumque incipie
ntibus si fel nigrum aut sursum
aut deorsum exierit mortale.

Quibuscumque ex egritudinibus acutis
aut multi temporis aut a vulneribus a
ut aliter extenuatis fel nigrum
aut qualis sanguis niger exie
rit sequenti moriuntur.

Dissenteria si a felle nigro ince
perit mortale.

Sanguis sursum quidem qualiscumque
fuerit malum. deorsum vero bonum.

Niger egestiones si a dissenteria
habito ut intestinorum carnes ege
rantur mortale. [illegible]tur

Quibuscumque in febribus sanguinis
fluit multitudo undecumque in
resumptionibus ventres [illegible]

Quibus fellee egestiones surdita
te superveniente quiescunt et qui
buscumque surditas fellee superve
nientibus quiescit.

Quibus in febribus sextanis existen
tibus rigores fiunt difficiles [illegible].

Quibuscumque exacerbationes fiunt.
qua hora dimiserit febris cras
eadem hora si acceperit di[illegible]

Lassitudines in febribus in [illegible]
articulos et circa maxillas ma
xime apostemata fiunt. [illegible]

Quibuscumque resurgentibus ex morbis
si aliquid doluerit ibi apostemata.

Si vero et preter dolueritaliquid ante
egritudinem illic confirmatur
egritudo.

Si a febre habito tumore non ex
istente in faucibus repente suffo
catio supervenerit mortale.

Si a febre habito collum conversa
tur ut vix deglutire possit tumo
re non existente in collo mortale.

Sudores febricitanti si ceperint bonum
sunt tertiana et quintana et septema
novena et undecima et quartadecima
et septimadecima et vicesima prima
et vicesima quarta et vicesima septi
ma et tricesima prima et tricesima
septima et quadragesima. hii enim
sudores egritudines iudicant.

Qui vero ita non fiunt dolorem signi
ficant et longitudinem egri
tudinis et conversionem.

Frigidi sudores cum acuta quidem
febre facti mortem.

Cum molliori vero longitudinem
egritudinis significare.

Et ubi in corpore sudor ibi manifestat
egritudinem.

Et ubi in corpore calidum aut fri
gidum illic egritudo.

Et ubi in toto corpore mutationes
et si corpus infrigidatur aut stati
calescit aut color alius ex altero fit
longitudinem egritudinis significat.

Sudor multus ex sompno sine ali
qua causa manifesta factus cor

pus significat quoniam plum mo cibo utitur.

Si uō cibum nō accipienti hoc fit significat q̄m euacuatōē indiget.

Sudor multus frigidus ⁊ calidus semp fluens. frigidus maiorem calidus uero minorem egritudinem significat.

Febres queciiq; nō sēr deficientes in diatritus fortiores fiūt ⁊ periculose. queciiq; uō sic defecerint. significat q̄m nō sēr sic periculose.

Queciiq; febres longe. his pustule in articulis ⁊ dolores fiunt.

Quibuscūq; ex febribus aut pustule aut in articulis dolores fiūt hii amplioribus cibis utuntur.

Si rigor inciderit febri non deficienti. iā debili existente mortale.

Excreationes in febribus non deficientibus liuide ⁊ sanguinee. et fetide ⁊ fellee omēs male.

Abscesse uō bene. bone ⁊ secūm secessum ⁊ secūm urinas.

Si uō nō aliquid utilium egeratur p loca hec malum.

In non deficientibus febribus siq quidem extra frigida fuerint. que uō intus ardeant ⁊ sitim habeant mortale.

In non deficienti uō febre si labrum aut oculus aut supercilium aut nasus distorqueatur. aut nō uideat. aut nō audiat. iam debili existente corpore qcūq; hoz fiat, ppe mors est.

Ubi in febre non deficiente dispnia superuenit ⁊ desipiētia mor[illegible]

In febribus apostema [illegible] tale non solutum ad primā crisim lōgitudinē morbi significat.

Quibuscūq; in febribus aut in aliis infirmitatibus uoluntarie ocu li lacrimant nichil incōueniens.

Quibuscūq; uō non secūm uoluntatem inconueniens.

Quibus in dentibus in febribus limositates fiūt. fortiores ⁊ diuturniores fiunt febres.

Quibus tusses sicce ⁊ modice puocate in febribus urentibus non ualde sicientes sunt.

In bubonibus febres omēs male exceptis effimeris.

Febricitanti sudor superueniens non deficiente febre malum. plongatur enī morbus et humorem plurimū significat.

A spasmo aut tetano habito febris superueniēs soluit egritudinem.

A causon habito rigo[illegible]uenien re superueniente solutio.

Terciana uera iudicatur in septē periodis longissima.

Quibuscumq; in febribus aures surde fiunt. sanguis ex naribus fluens. aut uenter turbatus soluit egritu[dinem].

Que in paribus iudicāt [illegible] diner. difficilia et amica conuersionis.

Febricitantem si nō in paribus diebus febris dimisit recidiuare consueuit.

Quibuscūq; in febribus ictericia superueniat ante septem dies malum.

Quibuscūq; in febribus cotidie rigores fiunt. cotidie febres soluunt.

Quibuscūq; in febribus. vii. aut. viii. aut. x. aut. xiiii. dieb; ict'icia superuenit si nō dextrum ypocū[ndrium] [illegible] bonum. durum duriq; fiat [illegible] uō n̄ bonū.

In febribus circa uentrem caumata forte. et cordis morsus malum.

In febribus ex sompniis timores aut spasmi malum.

In febribus sp̄s offendens malū. spasmum enī significat.

In febribus acutis spasmi ⁊ circa

uiscera dolores fortes malum.

Quibus urine crasse. globose. pauce. non sine febribus multitudo uenie(n)s ex his tenuis iuuat maxime u(er)o talia ueniu(n)t. quibus ex principio aut celerius ypostasim h(abe)nt.

Quibus in febribus urine conturbate uelut subiugal(ium).

His capitis dolores aut adsunt. aut aderunt.

Quibus .vij. t(er)minantur his nubem habet .iiij. dies urinam rubeam. et aliam s(e)c(un)d(u)m rationem.

Quibus urine limpide aut albe male maxime u(er)o si i(n) freneticis appa(re)

Quibus ypocondria susp(en)[sa] ... re(n)t. sa subrugientia lumbi dolore superueniente uentres his humectant(ur) si no(n) uentositates erumpant. aut urine multitudo superueniat. in febribus u(er)o hec fiunt.

Quibus spes (est) ad articulos.

Apostasim co(n)uincit. eruet ab apostasi urina crassa (et) multa et alba facta. uelut in laboriosis febribus. si a quartanis quibusdam incipit fieri. si u(er)o ex naribus sanguis fluat ualde celerit(er) sol[uitur].

Si sanguine(m) au(t) pus min[git] ... int(er)xerit renum aut uesice ulcerationem significat.

Quibus in urina existe(n)te pingui carnea modica. ut pili exeunt ex renibus egeruntur.

Quibus in urina pingui existente furfurea ming(u)ntur. his uesica scabit.

Quicumque sponte sanguinem mingunt. his ex renibus uene rupturam significat.

Quibus in urinis arenosa substa(n)tia his uesica aut renes lithiasim habent.

Si sanguinem mingat (et) trombos et stranguiriam habet (et) dolor incidit in perineum (et) subuentrem. et inpetinem (cir)ca uesicam dolorem significat.

Si sanguinem (et) p(u)t(redinem) mingat (et) squamas (et) odor grauis fit uesice ulcerationem significat.

Quibus in urinali uia pustule nasc(un)tur sanie facta (et) erupta solutio.

Urina noctu multa facta modicu(m) secessum signi(fi)cat et co(n)fuso.

Particula quinta. de spasmo.

Spasmus ex elleboro mortale.

In uulnere spasm(us) superueniens mortale.

Sanguine multo fluente spasmus iuuat(ur) aut singultus malum.

Si inebriatus aliquis repente (sine) uoce fiat spasmo innato moritur.

In inmoderata purgatione spasm(us) aut singultus malum.

Si no(n) febris accepit aut ad horam ueniens. s(e)c(un)d(u)m qua(m) crapule sol(uu)ntur locutus fuerit.

Quicumque a tetano apprehendunt(ur) in quatuor diebus pereunt.

Si u(er)o has effugerint sani fiunt.

Epilensie quibus an(te) iuuentam nascuntur mutatione(m) h(abe)nt. quibus a(utem) u(er)o uiginti quinque annorum fiunt plerumque co(m)moriuntur.

A spasmo et tetano habito febris superueniens acuta soluit egritudine(m).

Quicumque pleuretici facti non purgantur in quatuor (et) decem diebus his in empima t(ra)nsit. ptisis fit maxime in etatibus a decimo octauo anno usque ad .xxxv.

Quicumque quinanc(iam) effugiunt ad pulmonem eis u(er)titur. (et) in septe(m)

diebus moriuntur.
SI uō .xl. dies effugerit ēpia fiunt.
QUi a ptisi molestantur si sputū
qdcūq; exspuunt graue fetorē sup
carbones effusum. et pili a ca
pite defluūt mortale. ⸿ Quint̄.
QUibuscūq; ptisicis si defluunt ca
pilli diarria superueniente moriū.
QUicumq; sanguinem spumosū
exspuunt. 7 his ex pulmone e
ductio fit. ⸿ mortale ē.
A ptisi habito diarria superueniēs.
QUicūq; ex pleuretide empici fi
unt. si purgentur in .xl. diebus
a qua die ruptura fit. hi soluū
tur. si uō nō in ptisim trāseunt.
CAlidum nocet hec frequenter ute
tibus carnium effeminationē.
NErvor incontinentiam.
MEntis stuporem. sanguinis fluxus.
DEfectiones sp̄s quibus mors.
FRigidum uō. spasmos 7 tetanō
et rigores. 7 nigrores febrium.
FRigidum inimicum neruis. ossi
bus. dentibus. cerebro. spinali me
dulle. calidū uō utile 7 amicū.
QUecūq; infrigidata sūt recalefa
cere oportet. exceptis quecūq; sā
guinem manare futurum est.
ULceribus quidem frigidū mordax
cutem indurat. dolorem sine sa
nie facit. nigrore 7 rigore febr̄
spasmos. tetanos.
EST aūt ubi in tetano sine uulnere
iuueni bñ carnoso. estate medi
a frigide multa infusio caloris
reuocationem facit calor uō h̄
CAlidum saniem fa ⸿ liberat.
ciens non in omni uulnere ma
ximū signum ad certitudine.
cutem mollit. attenuat sine do
lore rigorum. spasmorum teta
norum mitigatiuum.

HOrū uō que incipit soluit gra
uedinem capitis plurimum con
fert ossium fracturis magis
uero tenuātis.
HOc aūt maxime incipit uulne
ra habentibus 7 quecūq; a frigidi
tate corrumpuntur aut uulnerantur.
et herpetis comedentibus ano pu
dendo uesice. matrici calidū quid
dem amicū 7 determinās. frigi
dū uō aduersum 7 occidens.
IN his aūt oportet frigidis uti.
unde sanguinis fluxus est uel
unde sanguinē fluere futurus
est. non sup ea s; circa ea.
ET quecūq; flegmones aut in
flamationes in rubeum aut
subsanguineum tendentes re
centi sanguine qm̄ uetera deni
grat. et erisipilam ñ uulnera
tum qm̄ uulneratam nocet.
FRigida uelut nix. aut cristallus
pectori inimica. tusses cōmouē
tia. sanguinē fluere faciētia.
et catarros facientia. ⸿ mor.
IN articulis tumores 7 dolores
sine ulceratiōe 7 podagras 7 spas
HOrū dolorum plurima frida mul
ta infusa. refrigerat et attenu
at. et dolorem soluit.
STupor enī mediocris dolorem
AQua q̄ cito calefit. ⸿ minuit.
et cito infrigidatur leuissima.
QUibuscūq; bibere desiderium noc
tu ualde sitientibus si super dor
mierint bonum.
MUliebria educat ex aromatibus
calefactio.
MUltociens uō 7 ad alia util' eēt.
si nō capitis grauedinē faceret.
MUlier in utero habens flebotho
mata abortum facit.
ET magis cui maior fetus.

Mulieri in utero habenti ab aliqua
acutarum egritudinum accipi mortale.
Mulieri sanguinem uomenti menstrua-
lia erumpentibus solutio fit.
Mulieri in utero habenti si uenter
multum fluat periculum abortiendi.
Mulieri menstruis deficientibus san-
guinem ex naribus fluere bonum est.
Mulieri que a matrice molestatur
aut difficulter generat sternuta-
tio superueniens bonum est.
Mulieri menstrua sint colorata
et non secundum se semper fuerint pur-
gatione indigere significat.
Mulieri in utero habenti si mamil-
le subito graciles fiunt abortit.
Mulieri in utero habenti si altera
mamilla gracilis fiat geminos
habenti alterum abortit. et si quidem
dextra gracilis fiat masculum.
Si uero sinistra feminam.
Si mulier que neque pregnans neque
generauit lac habet huic men-
strua defecerunt.
Mulieribus quibus ad mamillas san-
guis colligitur maniam significat.
Mulierem si uis scire si conceperit.
quando dormitura est da mellicratum
bibere. et si quidem tortiones ha-
buerit circa uentrem concepit.
Si uero non. non concepit.
Mulier siquidem conceperit masculum
bene colorata est. si uero femi-
nam discolorata.
Si mulieri pregnanti erisipila in
matrice fiat mortale est.
Que preter naturam tenues exi-
stentes concipiunt abortiunt
priusquam crescant.
Quecumque uero moderate corpus ha-
bentes abortiunt secundo mense
aut tertio sine occasione manife-
sta. his cotiledones muccilagi-
nibus plene sunt. et non possunt
pre grauitudine fetum tenere. sed
abrumpuntur.
Quecumque preter naturam crasse exi-
stentes non concipiunt. his pi-
guedo ados matricum obturat.
et priusquam extenuentur non concipiunt.
Si matrix in uertebro posita tamen
fuerit necesse est commotum fieri.
Fetus mares quidem in dextris
femine uero in sinistris magis.
Mulierum ad purgationes obti-
nendas apponens apprehende uen-
tosas magis.
Mulieri habenti in utero tenasmus
innatus abortum facit.
Mulieris menstrua si uelis retine-
re sicam maiorem ad mamillam ap-
Quecumque in utero habent pone
his concluditur os matricum.
Mulieri in utero habenti lac ex ma-
millis multum fluens debilem
significat fetum.
Si uero ubera dura fuerint sanum
fetum significat.
Quecumque corrumpere sunt fetus his
ubera gracilia fiunt.
Si uero rursus dura fiunt dolor fit
in uberibus aut in lateribus aut in
genibus aut in oculis et non corrumpunt.
Quibuscumque os matricum durum est
his necesse est os matricum concludi.
Quecumque in utero habentes a febri-
bus accipiuntur et forte calefiunt
sine occasione manifesta gene-
rant difficulter et periculose aut
abortiunt periclitantes.
In fluxu muliebri spasmus et
animi defectio superueniens malum.
Menstruis pluribus uenientibus
egritudines accidunt. et non
uenientibus a matrice accidunt
egritudines.

In ano flegmonem patienti et
matrici flegmonem habenti
strangiria superveniens.
Quod in renibus saniem habentibus
stranguiria supveniens.
In epate vero flegmonem patienti
singultus superveniens.
Mulier si non accepit in utero velit
autem scire si acceperit contegens
vestimentis fumiga deorsum. et
si quidem transire videatur odor per
corpus ad os et nares. cognosce
quoniam ea non propter se non generat.
Mulieri in utero habenti si purgationes
nes exeunt. impossibile est
sanum fetum esse.
Si mulieri purgationes non exeunt.
neque rigore neque febre superveni-
ente. anxietates vero accidunt. re-
puta hanc in utero habere.
Quecumque frigidas et densas matri-
ces habent non concipiunt. et que-
cumque humidas habent matri-
ces non concipiunt.
Extinguitur enim eis semen. et que-
cumque siccas magis et ardentes
non concipiunt.
Indigentia enim nutrimenti cor-
rumpitur semen.
Quecumque vero ex utrisque tempe-
riem habent moderate huiusmodi
generatives fiunt.
Similiter autem et in maribus.
Aut enim propter raritatem corporum
spiritus extra fertur ut non inducat
semen. aut propter densitatem hu-
midum diffunditur extra. aut propter
frigiditatem non calefit ita ut con-
gregetur ad locum hunc aut propter
caliditatem ipsum hoc fit.
Lac dare caput dolentibus malum.
Malum vero et febricitantibus malum
quibus ypocondria suspensa ru-
giunt et sitibundis.
Malum vero quibus fellea successus et
in acutis febribus et quibus sangui-
nis multi egestio facta est.
Convenit vero ptisicis non valde
febricitantibus.
Dare vero et in febribus longis nul-
lo predictorum signorum presente ex-
tra rationem tabefactis.
Quibuscumque tumores vulneribus ap-
parent non valde spasmantur ne-
que insaniunt. his vero non apparen-
tibus repente quibus quidem retro s-
pasmi et tetani. quibus vero in pri-
ori parte mania et dolor lateris a-
cutus. aut empima. aut dissen-
teria si rubei fuerint tumores.
Si vulneribus malis et fortibus exi-
stentibus tumor non apparuerit
magnum malum.
Laxa bona. cruda mala.
Posteriora capitis dolentia in fron-
te recta vena incisa iuvat.
Rigores mulieribus incipiunt quidem
ex lumbis magis et per dorsum ad
caput. sed et viris retro magis
quam in priori parte corporis. velut
cubitorum et coxarum. sed et cutem
raram declarat vero pilus.
A quartanis habiti non valde
a spasmis apprehenduntur.
Si vero et apprehenduntur prius et sup-
veniat quartana sedantur.
Quibus vero coria circumtendantur et
sicca et dura sine sudore finiuntur.
Quibus vero et relaxata et rara fini-
unt cum sudore.
Ictericia vero non valde inflati fiunt.

Particula sexta.

In diuturnis lienteriis
oxiremia superveniens
prius non existens signum boni.
Quibus nares humide

natura. 7 secm humorum sani
egrius. quibz uo contra salubr.
Ex longis dissenteriis abstinentie
malum cum febre peius.
Circumfluentia ulcera mala consue
Dolor et in latere et [ ]tudine.
in pectoribz 7 in aliis ptibz si mul
tum differt ad dissecandu malu e.
Nefretica 7 circa uesicam dolores labo
riose sanantur senibz.
Dolores et tumores fm uentrem
existentes. superiores quide leuio
res. inferiores uo fortiores.
Ydropicis que nascunt uulnera
in corpore n facilius sanantur.
Late pustule no ualde pruriginno
se sunt. caput dolenti 7 circum
dolenti sanies aut aqua defluens
secdm os. aut naris. aut aures.
soluit egritudinem.
Melancolicis. nefreticis. emoroi
de nate bonum.
Emoroidas sanare antiquas sin
una dimissa fuit. periculum ydy
dropem fieri aut ptisim.
A singulto habito sternutatio su
pueniens soluit egritudinem.
Ab ydrope habito secdm uenas in
uentrem aqua fluente solo.
A diarria habito diuturna. spon
taneus uomit supueniens solu
diarriam.
A pleuretide habito. aut piplein
monia. diarria supueniens malu.
In oculis patientem a diarrias
accipi bonum.
Vesicam incisam. aut cerebrum
aut cor. aut diafragma. aut in
testinorum aliquod gracilium. aut
uentre. aut epar mortale est.
Quando incisum fuit os. aut car
tilago. aut neruus. aut maxille
tenues aut spatium. neque crescit
neque conglutinantur.
Si in uentre sanguis effunditur
preter naturam necesse est in sa
niem conuerti.
Maniacis uaricibz aut emoroidis
innatis manie solutio.
Quicumque dolores ex dorso incubi
tu descendunt. flebotomia soluit.
Si timor et pusillanimitas multu
tps habentem pficit melancolicum
huiusmodi.
Intestino si incidatur aliquod gra
cilium no conglutinatur.
Erisipila extrinsecus intus con
uerti no bonu. intrinsec uo extra
Quibuscumque in causis tre[ ] boni
mores fiunt alienatio soluit.
Quicumque empici aut ydropici u
runt aut incidunt his effluente
sanie au aqua repente oio pereunt.
Eunuchi podagrici non sunt ne
que calui fiunt.
Mulier no podagriat si no men
strua defecerint ei. puer non
podagriat ante afrodisiam.
Dolores oculorum meri potio. au la
uacrum aut pina. aut flebotho
mia aut pharmatia soluit.
Trauli maxime a diarria capiun
tur longa. [ ]retici fiunt.
Acidum ructantes no ualde pleu
Quicumque calui sunt his uarices
magne non nascuntur.
Quibz uo caluis existentibz uari
ces magne innascunt rursus
capillati fiunt.
Ydropicis tussis supueniens ma
lum e. precedens uo sine malo.
dissuriam flebothomia soluit.
incisa uo que int uena in talo.
A squinancie habito timore fieri
in gutture bonum. extra enim
conuertitur morbus.

Quibuscumque absconditi cancri fiunt, non curare melius est.
Curati enim pereunt citius.
Non curati uero multum tempus perficiunt.
Spasmus fit ex repletione aut euacuatione. ita et singultus.
Quibuscumque dolor fit circa ypocondrium sine flegmone. his superueniens febris soluit dolorem.
Quibus saniei facta in corpore non manifestatur.
His propter spissitudinem saniei aut loci non manifestatur.
In ictericis si epar durum fiat malum.
Quicumque splenetici a dissenteria capiuntur. his superueniente longa dissenteria ydropis innascitur aut lienteria et pereunt.
Quibuscumque ex stranguiria yleos innascitur. in .vii. diebus hii pereunt. si non febre superueniente multum urina fluxerit.
Vlnera quecumque annua sunt. aut longius tempus habent. hos necesse est dimitti. et cicatrices cauas fieri.
Quibuscumque gibbi ex asmate aut tussi fiunt ante iuuentutem pereunt.
Quibuscumque flebotomia aut farmacia confert. hos uere flebotomare aut farmaciam dare conuenit.
Spleneticis dissenteria superueniens bonum.
Quecumque podagrice fiunt. hec in .xl. diebus defferuescente residet.
Quibuscumque sursum cerebrum conciditur. necesse est febrem et fellis uomitum superuenire.
Quibuscumque sanis repente dolores fiunt in capite. et continuo sine uoce fiunt et stertunt. pereunt in .vii. diebus si non febris acceperit.
Attendere autem oportet et indicia oculorum in sompnis.

Si enim aliquid albi appareat compressis palpebris non diarria existente aut farmatia malum signum et mortale ualde.
In acutis passionibus cum febre luctuosa suspiria mala.
Desipientie cum risu quidem facte securiores. [illegible]
Que uero cum sollicitudine mole.
Podagrice uere et autumpno mouentur ut in plurimis.
In melancolicis egritudinibus periculose eruptiones. quia aut apoplexiam corporis. aut spasmum. aut maniam. aut cecitatem significant.
Apopletici uero maxime fiunt in etatibus a .xl. annis usque ad .lx.
Si omentum exierit necesse est putrefieri.
Quibuscumque a siatica molestatis resilit uertebrum. et rursus incidit. his mucillagines facte sunt.
Quibuscumque a siatica molestatis uertebrum resilit foras. his tabescit crus. et claudicant si non urantur.

Particula septima.

In acutis morbis frigiditates extremitatum non esse [illegible] malum.
[illegible]grotanti cum liuida ma[illegible]
In uomitu [illegible] lium.
singultus et oculi rubei malum.
Post sudorem rigor non bonum.
In mania dissenteria. aut ydropis. aut extasis bonum.
In egritudine diuturna abstinentia ciborum et coliquie egestiones malum.
Ex multa potatione rigor et desipientia malum.
Ex apostematibus interius ruptura dissolutio uomitus et defectio anime fit.
In sanguinis fluxu desipientia aut spasmus malum.

In ylion uomitus. singultus spasmus. desipientia malum.
In pipleumonia frenesis malum.
In fortibus caumatibus spasmus aut tetanus malum.
In plaga in capite stupor aut desipientia malum.
In pleuritide pipleumonia malum.
In sanguinis sputo saniei sputum.
In saniei sputo fit ptisis et fluxus capillorum. malum.
Ubi uero saliua tenetur moriuntur.
In flegmone epatis singultus
In uigilia spasmus aut desipientia malum.
In ossis denudatione erisipila malum.
In erisipila putredo aut sanies malum.
In litargo tremor malum.
In forti pulsu in uulneribus emorosagia malum. sanies.
In dolore diuturno circa uentrem
In colico secessu dissentia malum.
In ossis fractura desipientia si in uacuum accepit malum.
In farmatie potione spasmus mortalis.
In dolore forti circa uentrem extremitatum frigiditas malum.
In utero habenti tenasmos superueniens abortire facit.
Quodcumque os aut cartilago incisum fuerit in corpore non augebitur.
Si ab albo flegmate habito diarria superueniat fortis soluit egritudinem.
Quibuscumque spumose egestiones fiunt in diarria. his a capite flegma defluit.
Quibuscumque in febribus in urinis crinoides ypostases fiunt. longam egritudinem significat.
Quibuscumque colice ypostases fiunt. superius uero tenues acutam egritudinem significant.
Quibuscumque distantes urine fiunt his in corpore turbatio fortis fit.
Quibuscumque in urinis ampulle supnatant. nefriticam significat et longam egritudinem.
Quibuscumque uero pinguis ypostasis. et conglobata. his nefriticam significat et acutam egritudinem fore.
Quibuscumque nefriticis existentibus predicta signa non accidunt. et dolores acuti circa musculos spinales fiunt. siquidem circa extrinsecus loca fiunt. apostema exspecta futurum extrinsecus.
Si uero magis dolor est circa interiora loca. apostema futurum magis intus expecta.
Quicumque sanguinem uomunt siquidem sine febre salutare est.
Si uero ex febre pruriosum hoc conuenit curare uero stipticis et infrigidatiuis.
Defluentes a capite catarri in uentrem. in saniem conuertuntur diebus xx.
Si sanguinem et trombos mingunt. et stranguiriam habeat et dolor incidit in pitoneon et sub uentre et pectine. ea que circa uesicam egrotare significat.
Si lingua repente intemperata fiat. aut apopleticum aliquid significat corporis uel melancolicum huiusmodi.
Si sup purgato seniori singultus superueniat non bonum.
Si febre non a colera habeat aqua multa calida in capite infusa. solutio febris fit.
Mulier ambi dextra non fit.
Quicumque empici uruntur aut incidunturt siquidem sanies pura fluxerit et alba euadunt.
Si uero cenulenta et male olens fit pereunt.
Quicumque in epate propter saniem uruntur. siquidem sanies pura fluxerit

et alba euadunt.

In tunica e illius sanies est.

Si uero uelut amurca fluxit perit.

Oculorum dolores mero potatus la uatis mista calida flebotoma.

Hydropicus si tussim habeat desperatus fit.

Strangurium et dissuriam uini repletio et flobotomia solvit.

In iacere uero quod inter thalo uenam.

Aquinancie habito timore et rubore in pectore supuenientes bonum.

Foras enim conuertitur egritudo.

Quibuscumque immoderatus dolor fit in cerebro in tribus diebus pereunt.

Si uero has effugerint sani fiunt.

Sternutatio fit a capite ex calefacto cerebro aut humectato quod est in capite uacuo. foras.

Effunditur enim aer interius existens.

Sonat uero quoniam per angustum ei exitus.

Quicumque epar circum dolent his febribus supuenientes soluit dolorem.

Quibuscumque conuenit sanguinem auferri et uenis. hos oportet flebotomare uere.

Quibuscumque inter frenos et uentrem flegma concluditur et dolorem prestat. non habens exitum in neutrum uentrium. his per uenas in uesica diuiso flate soluto fit morbi.

Quibuscumque epar mollitum erupit aqua impletum.

His uenter aqua impletur et moriuntur.

Anxietatis obsticationes rigores. uinum moderate bibitum solvit egritudinem.

Quibuscumque in uertice pustule fiunt. his sanie facta et erupta soluitur dolor.

Quibuscumque cerebrum motum fuit ob aliqua occasione necesse est sine uoce fieri statim.

Corporibus humiditas habentibus carnes famem adhibere oportet. fames enim siccat corpora.

Si a febre habito tumore non existente in collo suffocatio repente nascitur ut deglutire non possit mortale.

Incipit liber pronosticorum ypocratis.

OMNIS QUI MEDICINE studio seu gloriam siue delectabilem amicorum consequi desiderat copiam. adeo prudentum regulis rationem muniat ut in singulis ualitudinibus preterita presentia et futura cognoscat. et egroto reuelet quod de se ipse minime professat.

Si enim se preui cognoscat totum ei tutus se illi committit. finisque medicine laudabilis existit cui auctor futurum in singulis perpendit. Cum ius omnes patrare minime possit. quod si posset non iam futurorum prouisor set diuinis nobilior diceretur.

Verum quia in acumine egritudinis huic repente mora contingit. aliud uero mediante apparatus preuenit. et iure dicendum ut te adiciat. interest artificis si uires egri atque egritudines bene perpendit.

Est etiam quoddam celeste in quo
ipsum medicum providere oportet
cuius si tanta sit prudentia am
mirabilis est nimiumque stupendi.

Non ne illius est ut futurum pe
riculum vel omnino prohibeat
vel competenti ammiculo tolle
rabilius fiat. et si morituro fi
nem alii vero salutem pronuntiet.
numquam accusationem in altero
meretur.

Oportet te ergo sollicitum circa
acutas valitudines fieri.

Primo enim faciem egrum perno
tabis. utrum sano similis sit
etiam sibi sano similis sit quod
oportunum est.

Si contrarium est pessimum. ut si
nares acute. oculi concavi. tem
pora plana. aures frigide et con
tracte et pulpe earum inverse. fron
arida et tensa. totius faciei co
lor viridis. sive niger. sive pa
lidus sive plumbeus.

Que si sic fuerint in principio e
gritudinis oportet perquirere an vi
gilie precesserint. an ventris mul
te solutiones. an ieiunii labo
res prius fuerint.

Et si aliquid horum cognoveris p
cessisse minus periculi verebis.
Quod si die et nocte precedentibus
quicquam eorum substiterint non mul
tum periculum sperabis.

Si vero nichil horum cognoveris mor
tis signum sperabis.

Et si huiusmodi egritudo triduana
fuerit. qui precesserint labores si
minus permeabens et omnia
que sunt inquirenda circa corpus
perquires et circa oculos.

Et enim si lumen effugerint. nolen
tesque lacrimas effuderint. aut
tanquam foris in suffocato pro
minuerint. aut alter altero minor
apparuerit. et alba eorum in sanguinea
commutata fuerint. aut tanquam
vene nigroris vel palloris intus
vise fuerint. et limpitudine ha
bundaverint. et instabiles et tre
muli fuerint. aut extra nimis
extiterint. aut intus multum
delituerint. et tota facies horribi
lis apparuerit. hec omnia peri
culosa et mortalia iudicabis.

Oportet autem videre quid de ocu
lis in sompno videatur.

Si enim sola alba videantur sub clusis
palpebris neque solutio aut per se
sive per catarticum precessit neque
ex consuetudine hoc evenit. mor
tis signa timebis.

Et si palpebre inverse fuerint aut
livide. sive labra similiter fuerint.
aut nares distorte. hiis signis
sive solis sive cum predictis. mor
tem proximam iudicabis.

Bonum est egrum inveniri iacen
tem aut in dextro aut in sinistro
latere. et manus et pedes et cer
vicem non ut in spasmo disten
[illegible] et totum corpus in sua positione
flexibili et minime rigida. que
habitudo sanis est familiaris et
amica. et iacere in modum sani
melius est. quia non est signum lau
dabile egrum corpore supino i
iacere. brachiis rigidis et pedibus.
et si repente se a capite lecti ad
pedes iactaverit malum non dubitabis.

Et si pedes nudos et tepidos inve
neris. et inordinate cum labore cer
vicem atque pedes iactaverit pes
simum est et angustie signum.

Eger si iacuerit reiecta cervice et
apto ore. pedibusque tortis. aut si

supra uentrem pter solitum ia
cuerit malum est. et alienationem
significat siue dolorem uentris.
et si in augmento egritudinis
repente steterint.

In omni acuta egritudine ma
lum est. in pipleumonia pessimum.

Frendere dentibus in febribus pter
solitum nec a puero morte ur
maniam significat.

Quod si frendeat cum insania
mors uicina sequitur.

Si in egro corpore fit antrax ur
carbunculus siue egritudini su
peruenerint opus est adtendere.

Quod si exsiccatus fuerit et colo
rem uiridem ur citrinum ur li
uidum ptulerit mortem pxima.

Manuum mobilitatis dicit.
signa sic per notabis.

In febre acuta in pipleumonia
in frenesi non uera. et in dolore
capitis. si manus ad faciem tu
lerit tamquam quidlibet positurus
ur quasi aliquid collecturus
hac illac quesierit. ur de uestibus
quasi uillos euulserit. uel locu
festucas de pariete decerpserit.
pessimum est et mortale.

Spiritus si frequens sit dolorem
et succensionem significat in
his que sunt sup diafragma.

Quod si magnus et cum intensi
one alienationem significat.

Et si idem pos aut p nares frigi
dus exierit mortal est.

Sps uero bonus ex suo pprio ordi
ne cognoscitur. et habet euidentem
salutis ostensionem in acuta e
gritudine que cum febre est. cu
ius terminus est in .xl. diebus.

Sudor bonus et laudabilis est in om
ni acuta egritudine qui in cre

tico die fit et egrum liberat.

Est etiam bonus qui fit in toto cor
pore et eger ex eo suauior et forti
or efficitur. Inutilis.

Qui uero nichil horum fecerit. is est in

Frigidus aut malus. peior si in
ceruice et in capite solo. quidem
in acuta febre mortem significat.
cum lenta uero pluritate egritudinis.

In ypocondriis si sine dolore fuit
si molles si bene composite hic
et inde bonum erit. Dum est.

Si uero feruentes aut dolentes ur
quodam spasmo distente aut
inter se dissimiles. in his considera

Si enim in aliqua earum pulsus fuit
angustiam siue alienationem
significat. tamen in hac egritudi
ne oculi sunt intuendi. quia si ue
locit mobiles apparuerint ma
niam significat.

Acuta existente passione collectio
si fuerit in ypocondriis earum tumo
re et dolore ut ambas teneat ma
lum. Si uero in altera earum que in si
nistra melior.

Que collectio si in principio subitam
mortem non intulerit. et usque in
diem uicesimum pmansit. neque
febris deciderit nec dolor defecerit
in pus conuertetur.

Solet acute huic egritudini in
tra .vii. dies fluxus sanguinis
e naribus utiliter superuenire.

Perquirendum est autem an dolor ad
sit fronti et scotomia. que si affu
erint sanguinis fluxum de na
ribus animaduertes.

Tamen in his quibus etas trigin
ta sex annorum est.

Apostemate uero molli existente
si sine dolore et sub tactu muta
bili contingente egritudinem

timuari in prioribus tam sepius.
Qui si usque in diem sexagesimum
non manserint febre non defici
ente in pus convertentur et omne
apostema circa ventrem ad hunc
modum diiudicatur. Apostema
vero solidum cum dolore horribilius
et cito mortiferum significat.
Quod autem sine dolore et sub tactu
cartilaginis tardius.
Apostema vero circa ventrem minus
humores colligit quam quod in ypo
condriis minime omnium. quod sub um
bilico est elegantius omnibus
signum sanguinis effusio ex his
que presunt prenotatis locis.
Omne apostema diuturnum in
predictis locis in pus vertetur.
Oportet et ergo esse attenuatum
his que computruerint secundum
huiusmodi disciplinam.
Quod eminet et ordinatio extra intu
minus est et pacatum laudabile.
Quod vero spaciosum et minime
acutum pessimum.
Ea autem que intus crepuerunt sic
quidem exterius apparent pessimum.
vox vero nichil signum extra est bonum.
Pus certe ea laudatur que alba est
et equaliter neque superficie inequali
neque mali odoris. que vero contra
pessima est.

Secundi particula.

[D]olores ydropis in acu
ta egritudine malum.
Infestatur enim febr[ibus]
gravedine et dolore
membrorum.
Consurgit autem ex lumbis et ilius
Consurgens autem [illegible] et epate.
ex lumbis et ilius significat ex
pedum inflatione et ventris di
uria effusione. non tamen desec

in doloris seu ventris tumoris.
Qui vero ex epate est [illegible] fit cum
tussiculis. nec proiciunt quicquam
et tument pedes. nec egerunt nisi
modicum et cum angustia. circa
ventrem fiunt apostemata non
continue extra manantia. sed quasi
velut frigentia. et si caput
plante pedum et manuum frigida
fuerint. venter vero et latera caluerit
et mandibule malum est.
Bonum est egrum ex toto calere.
et mollem ac suavem convenienter
Bonum est modeste et non la[tera] cc.
tortuose et non repente cum acute lata
commutare et si levius videatur.
Gravius vero si fuerint manus cum pedibus
tenera ponderosa horrendum est.
Quod si livor admixtus unguibus un
guibus digitisque affuerit mortem
advenire non dubitabis.
Et si color hic ungues non infece
rit. licet cetera compleverint spei
locus non deerit.
Prodest cuncta signa perpendere.
Quia si egrum sufficienter viderit
et una bona significatio affuerit.
timimus tibi permittere cum quoli
bet exteriori apostemate et futuram salutem.
si pulsus proprii loci picla non deerit.
Si testes et virga ultra solitum con
trahi diminuique apparuerint. ni
mium doloris predicit aut mortis
adventum annunciabis.
Sompnus ut moris est conveni
ens et naturalis ut noctem non
effugiat et diem non impedi
at laudabilis est. [E]venit.
Contrarius vero improbandus mi
nus tamen si mane usque ad tertiam te
Pessimum autem non dormire. aut
enim magnitudinem doloris signifi
cat aut alienationem.

Stercoris egestio si neque exsiccata
neque liquida omnino set iuncta l'
tempita hora soluta signum est
ea que sub diafragmate sunt esse
Liquida bona est si salubria.
sine uentoso sonitu fuerit nec i
ordinate manauerit.
Si eni frequenter manat egrum maximo
labore afficiat ac uigiliis.
et in defectum adducat.
Utile est stercus secundum quantitatem
assumptorum euenire aut ter aut
bis in die. in nocte uero semel. etiam
am prima luce aut solito mo
re contingere.
Utile est etiam iam appropinquante
termino idem stercus densari et
colore subcitrino fieri nec insolu
to condempsari.
Bonum etiam si lumbricos ad
mixtos haberet.
In omni acuta egritudine uentrem
non ut plenum set uacuum tractari.
et non tenuem set carnosum
inuenire bonum est.
Aquosum uero stercus et liquidum.
siue album aut nimis citrinum.
et spumosum malum est.
Pessimum est et mortis signum: nigrum
et uiscosum et fetidum ac in
Varium uero porrectionem nec.
egritudinis significat neque minus
signum est mortis quam quod loturam
intestinorum profert. aut colorem por
rorum siue nigrum.
Contingit etiam istos colores si
mul euenire.
Uentositas sine sono laudabilior
est que uero cum sonitu melior quam
que intercluditur: significat
tamen amentem aut dolore labo
rantem nisi sit uoluntarie.
Dolor sub ypocondriis habens apparitura
tem habet si recens et sine calore
fuerit. si rugitus superuenerit: et
cum egestione uel urina erupit
soluitur. alioquin ad inferiora transmutatur.
Urina laudabilis que ypostasim
album subsidentem et equalem
et continuam atque lenem habebit.
et permanens usque in crisim erit.
Est eni fidelis nuncia salutis. et
breuitatem egritudinis significat.
Quod si modo cum ypostasi predicta
modo sine ea fuerit. diuturnitatem
egritudinis significat ne
que omnino fidelis est.
Urina rubea cum ypostasi sua si
mili diuturniam magis super
oribus significat.
Est tamen nuncia certa et fidelis spe
rande salutis.
Set si eiusdem ypostasis furfurea
fuerit mala est.
Pessima uero si squamosa.
Alba aut et liquida et lenis mala.
peior tamen que dicta est furfurea.
Nebula pendens in urina si albet
bona. nigra uero mala.
Cum urina citrina et clara fuerit
indigestam egritudinem significat.
Timendum est igitur infirmi defectus.
Urina significatiua mortis fide
lis aquosa aut fetens. aut nigra
siue lutuosa.
In utroque sexu nigra pessima est.
In pueris uero aquosa malum.
Urina clara et cruda et diuturna
cum signis aliis bonis. certum
est apostema futurum sub diafragmate.
Crassicies aut aranee tela supna
tans urine uituperanda est. significat
eni egrum liquari.
Rationis est et ordinem in nebuli
no negligere utrum suppremum

aut medium teneat locum simi
liter et colorem.

Que enim media est cum predicto co
lore laudabili. laudabilis est.

Suprema vero et nigra vituperabilis est.

Considerandum est ne vesice decipia
ris vitio ut que abea est alienum
diiudices.

Laudabilis vomitus est cum flegma
admixtum coloribus fuerit neque
nimis viscosus.

Quanto vero a simplicitate remoti
or tanto suspectior.

Vomitus si sit vel fucus porri aut
viridis. aut plumbeus aut ni
ger malum est.

Si omnibus hiis infectus fuerit. mortis
nuncius continuus est.

Omnis odor malus in quocumque
vomitu malum est.

Si omnibus infectum fuerit his mor
tis nuncius continuus est.

Omnis odor malus in quocumque
vomitu malum est.

Sputum in omni egritudine acuta
pulmonis seu coste utile est si
velox. si facile. si sine labore. si
subrubeum et sano sputo com

Si vero tardum in dolo [illegible] mixtu
ris principio et rubeum vel citri
num cum laboriosa tussi. neque
sputo sano admixtum malum
nuntiat. et rubeum omnino molestum.

Album viscosum. globosum in

Utile spumosum ma [illegible] utile est.
lum. et si nigruerit mortale.

Si in pulmone coherens sonuerit
nec tamen quicquam exierit malum est.

Sternutatio cum reumate in omni
egritudine pulmonis et coste ma

Sive enim illa sternuta [illegible] lum est.
tio precedat sive coequa sit egri
tudini malum est.

Sternutatio in omni acuta egritu
dine sine reumate bonum est.

Sputum subsanguineum clarum
in pulmonis valitudine in pri
cipio nullo colore turbatum sa
lutem significat.

Si usque in diem. vij. aut amplius idem
sputum manserit suspectum est.

Omne sputum perseverante dolore
malum est.

Sputum vero nigrum pessimum.

Omne sputum cum doloris diminu
tione bonum est.

Omnis dolor predictorum locorum supue
niente sputo. vel solutione ventris.
vel flebotomo adhibito vel quolibet
competenti medicamine si non fu
erit diminutus pus ibi futurum denun

Putredo colica cum sputo [illegible] ciat
mixta et sine sputo mala est.

Si tamen a die vij. contingent mor
tem namque in. xiiij. die pronunti
abis. nisi signum quodlibet aliud spe
rande salutis adesse consideravis
quod huiusmodi est.

Robur et constantia egri et bonus spiritus
et facilis percussio putredinis cum
tussi. et equalitas totius corporis in ha
bitudine caloris et mollitudinis
neque sitiens. et urina et stercus et su
dor et sompnus bene se habuerint.

Que bene se habentia tutam sunt pol
licentia. ex quibus si defuerint plu
rima post dies. xiiij. mortem fu
turam confirmabis.

Contrarium quidem mortis nuntium
huiusmodi est.

Debilitas egri. anxius spiritus. magnus
et densus permanens. percussio cum
laboriosa tussi. sitis perseverans cir
ca corporis calorem inequalitas
ventris et laterum. dolor acutus. fiet
ventris. frontis. et manuum et

pedum frigor. urina constans. et
sudor. et sompnus ut diximus inn
nantia hec signa.

Si pdicte piectionis colice putre
dinis supueniens mortē futurā
añ quartumdecimū diem non
dubitabis uel in nono aut in .xj.

Ex hac consideratione sputum di
ces esse mortale.

Quod si hec uitalia mortisque sig
cognoueris. pnosticorum recitatio
ne inoffensus pgrediens.

Apostematum quedā in .xx. que
dam in .xl. quedam in .lx. rup
turam differunt.

Oportet ergo medicum diem prī
cipij non ignorare. et in qua hora
corpus primum hīit calere a
ut frigerint. aut per infirmum
cognoscere quādo cepit in eo lo
co dolere. et compūctiones sen
tire. hec enī sūt prima indicia
collectionum. ex quo computā
da erunt initia. hincque ruptiões
expectabis in pdicta tpā.

Et si collectio in uno laterū cōtin
gerit aut in ambobus utiliter
percunctaberis.

Et si in alto magis caluerit inq
latē magis caluerit interroga et
hunc iacere sup altm uidebis. et
si pondus in altō sentiat interroga

Ex hac apostema in uno bis.
latere iudicabis et nō in ambob
et signis huiusmodi que sunt pu
trebilia coniectabis.

Febris erit indeficiens sz in die
modica. in nocte uō magis sus
pensa. sudor multus. et in tussi
endo salsa quies. et oculorum ro
ductio. atque in eorum angulis ru
et unguium cōstrictio. et digito
rum calefactio. Amplius tamē

in hoc tumescunt q pedibus fiūt.
et resoluunt aque minuta. Sunt
dum pitiantur et per corpus ueni
et nascuntur et non morantur.

Tu empica fiunt in qb hz sig sit.

Qui uō uelocius empica fiūt utrum
ex his que diximus aliquod cōtin
gat considerabis. an fēbis sit fre
quens. et sputum cū tussi non
deficiente. utrum cum extrate
cepit dolor amplior fiat. et in ta
libus rupturam añ diem .xx. ex
pectabis. et quos febres ī die rup
ture dimiserit eos euasuros pro

Tunc album appe nuiciabis.
tunt neque fluunt. et medicum
atque ouinctum est qd egerunt.

Pus qd pueniunt album est et lene
proditum. equale et sine labore cū
modica tussi. a hij in breui sanā
tur. pre his sunt qui prima sig
signis boni habebunt.

Quibus autem febris in apostematis
ruptura non deficit. uel qui fugi
tiua postmodum inuadit et affli
guntur siti et fastidio cibi. et ege
runt molle et pus qd iactatur li
uet et uirer flegmati admixtum
atque spumosum. his signis pe
rituros non dubitabis.

Qui uō quedam eorum et nō omnia
habuerint eorum quidam hij quidē
moriuntur. hij uō iuita manebunt.

Utrique tamē difficilem exitū cōse

hij tamē prouidenti tu quentē
o auditio discernentur.

Quibus peripleumonicis post aurem
et iuxta apostema cōtigerit pu
tredinem efficit et cum erupe
rit fistulā parit et sic euadunt.

Intererit tua diligentiā cura et secūm
hec precepta pendere.

Quando febris pmanet neque dolor

minuitur et sputum mundum emittens
et egestio non est colerica neque humida.
Urina mediocris cum ypostasi plurima etiam cuncta signa bona sunt.
Tunc sub ante hec optimus apud te spectabis futurum.
Sepius nascitur hoc apud hos quibus dolor atque calor est in ypocondriis.
Quibus vero peripleumonicis ypocondria neque dolent neque caleant hiis aposthema super aurem nascitur.
Aposthematibus vesica in pede post peripleumonicas salutem promittit.
Melius tamen sputi purgatio ex rubeo in album mutata. hiis certa salus prenotatur.
Si quod reicitur non est ut oportet neque in urina ypostasis. timendum est ei membro cui supervenerit apud periculum.
Quod idem apud si evanuerit. atque sputum putredinis si evenerit neque defecerit febris malum est et egri amentiam mortis p̄iuiam expectabis.
Plures ex hiis qui grandevi sunt peripleumonica collectione deperierunt.
Alii vero aliis collectionibus magis.
Acutis febribus existentibus si dolor a lumbis et femore ad diafragma conscenderit mortale. aliis in tamen signis prius consideratis ex quorum pluralitate sive paucitate diiudicabis.
Vesica dolens atque rigida febribus non deficientibus pronuntiat malum. magis tamen cum ventris strictura.
Set si supervenerit urina que sit purulenta cum ypostasi solvitur dolor.
Si vero urina sic non fuerit et vesica non mollescit neque febris desierit. mors in primo periodo aderit.
Hec autem morbi species pueris amplius a .vii. anno usque in .xv. annum evenire consueverunt.

Particula tertia.

In febribus vero terminus quibusdam ad vitam quibusdam vero ad mortem.
In febribus quibus cuncta signa bene persistunt et spes in quocumque non leserit in die quarta terminum cum [illegible].
In quibus cuncta signa male pervenerint. neque boni spes ulla affuerit. vel in die quarta vel ante mortem exhibit.
Primus periodus hec numero concluditur.
Secundus in .vii. tertius in .xi. quartus in .xiiii. quintus in .xvii. sextus in .xx.
Qui numerus per quaternarium augmentando in acuta egritudine usque in .xx. pervenit.
Neque est computari in completo numero dierum quemadmodum neque anni neque menses ad quorum formam tres septimanas viginti dierum spacio terminamus. die.
Deinde secundum hanc augmenti rationem primus periodus evenit in .xxxiiii.
Secundus in .xl. tertius in .lx. in quibus valitudinibus determinato tempore pronostica signa minutius sunt laten
Eorum enim principia confu tia.
sa sunt eo cautius vigilandum. et in singulis quaternis diebus studiosius intuendum est.
Quod si feceris. aut vix aut numquam falleris et finis quartane huiusmodi est.
Que ergo egritudinem in brevi finitur facile cognoscitur: differentia enim illarum evidentissima est.
Evasuris spes quidem suavis nec dolor aliquis. et quies nocturna naturalis. et cuncta signa reliqua boni cedunt ut diximus.
Morituris spes asperius. turbatas animus vigiliarum instantia. et

omnis significato mali initia.

Considerabis quando augmenti tempus usque
in statum an sit ut supradiximus.

Secundum hanc quoque rationem in pere
untibus et non pereuntibus cautus eris.

Si dolor acutissimus in capite cum
febre fuerit. et signum aliquod a
liud mortis apparuerit. morsi
to adest.

Est signum aliud mali non af
fuerit. et dolor usque in .xx. diem per
manserit. neque febris abiecerit. san
guinem de naribus expectabis.
aut aliquod apostema in inferio
ribus partibus corporis.

Set dolore adhuc recente sangui
nem de naribus et apostema sperabis.

Magis tamen dolore frontem et tempora
non relinquente atque sanguinem
plus in hiis quidem qui minus sunt
.xxxv. annorum. apostema vero ma
gis in hiis qui sunt ampliores etatis.

Aurium dolor acutus cum acuta
febre permanente malum est.

Expectabis in eo alienationem
et mortem. grave enim est et molestum.

Intende ergo tua a principio per
scrutari omnia et attendere signa.

Iuvenes qui sunt in hac passione
in .vii. diebus pereunt vel prius.

Senes vero tardius quia febris
et alienatio minus eis quam iuve
nibus contingit. atque aures eorum
rumpuntur et pus emittunt.

In senum vero tamen etate valitudo
resurgit et intermittit.

Iuvenes vero antequam rumpantur a
postema pereunt.

Quod si crepuerit et signum aliquod bo
ni apparuerit. aliquid boni sperabis.

Apostema in gutture cum acuta
febre malum. et si aliud ex predictis
signis mali signum visum fu
erit mortale.

Quinancia pessima et cito mortife
ra que in gutture non apparet neque
extat in cervice cum rubenti tumo
re. dolore tamen acutissimo existente
et spiritu orthomie. hec mali species in
prima die suffocat. aut .ii. aut .iii.
aut .iiii. Altera huiusmodi species est. cum
in gutture apostema rubet. et
ipsa mortifera est tamen pigrior.

Tertia vero cum cervix et guttur ru
bent prioribus diuturnior. et nisi
tumor ad interiora redierit. spei
omnino non resistit.

Et si delituerit tamen non in ipsa creti
ca die. nec propter aliud apostema et
rubentem tumorem alio transdu
xerit. neque putredinem paciens
expuerit. vel ad modicum defecerit.
et si dolor requiem mentitus mor
tis vel iterationis laborem permittit.

Bonum est autem tumorem et ruborem
foris prominere. et apostemata simul lap
sa fuerit ad pulmonem pus ubi ef
ficit et amentem reddit.

Uvam tumidam et rubentem timi
dum est incidere ferro. quia vel san
guinis vel sanies fluxus nimis.

Ergo laborabis ad aliam curam
confugere. et si neque sic incisionem
effugere poteris. et amplius cre
scit et livescit. et quod palato heret sub
tiliatur. tunc incide. sed prius totum
corpus curare festinabis tempore
favente et suffocationi tumo
re minime reluctante.

Quorum febris si modicum lentesce
rit. nec signum finiende egri
tudinis habuerit. neque febris de
fectus in die cretica fuerit itera
tionem egritudinis expectabis.

Quibus febris permanet neque labore
gravantur. neque uve multo do

lore molestantur. his apostema
futurum ē in iūcturis inferiorū
tam̄ partium. si iactās diebꝫ .xx.
post febrem. hec item apostema
minus euenit illis quorum etas ĩ
ferior ē .xxxv. annis.

Qvibꝫ etas ē plurior fit apostema
febribꝫ manentibꝫ

Febribꝫ uō inordinate uagātibꝫ
quartane sūt future certius ta
men circa autumpnū.

Et sicut illis quos diximus apo
stema oritur sic qui .xxxv. ānū
preterierunt q̄rtanarij efficiūt.

Omne apostema magis ĩ hyeme
q̄ᵐ in ceteris temporibꝫ euenit.
et amplius moratur. ⁊ si sanat̄
non reciprocatur.

Qvibꝫ adsunt febres nō mortife
re ⁊ testantur dolores in capite
et pacientes ante se putant tā
quam muscas uł aliquid nigrū
uolare. ⁊ si dolor in uitalibꝫ sup
uenerit rubeam coleram uomi
turos sperabis. et si frigus af
fuerit. ⁊ sub ypocondriis frigū
sentitur certiorem ⁊ subitū uo
mitum sperabis. et si cibum ac
ceperint reiciunt.

Qvibꝫ ille dolor in capite a princi
pio febris ē in .iiij. die ⁊ in .v. do
lor augetur ⁊ in .vij. euadunt.

Qvibꝫ in t̄cia die cepit crescit in
.v. ⁊ finitur in .vij. uł in undeci
mo. ē etiā ut contingat in q̄nto.

Qvorum urina parum simił ē. et in
quartodecimo die liberantur.

Qve diximus tertianarijs eueni
unt equaliter uiris ⁊ mulieribꝫ.

Iunioribꝫ eueniunt hec ĩ febribꝫ
diuturnis. in ueris q̄ᵐ t̄cianis.

Item febribꝫ si ē dolor capitis necq̄
ante oculos nigrioribꝫ quibꝫlibet
apparentibꝫ set ueluti lampa
dibꝫ et sub ypocondria dextra ⁊ si
nistra tensiones sūt. tetam. his
sine dolore sanguis fluxurus
est de naribus.

Spasmus contingit pueris in a
cuta febre. maxime aūt si uētrē
constrictum habeant ⁊ uigilēt.
et expauescant. ⁊ plangant ⁊ colo
res uarij fiant. ut modo citrini.
modo rubei. modo liuidi. modo
uirides fiant. hec eueniunt in
pueris usq̄ in .vij. annos.

Maioribꝫ uō his ⁊ iuuenibꝫ spas
mus nō contingit in febribꝫ n̄
magnis existentibꝫ infirmita
tibꝫ ut frenesi.

Interest ergo tua ut multo studi
o percuntes et euasuros siue pu
eros siue iuuenes discernas. nec
in qualibet egritudinum te ne
gligenter offeras.

Honestum q̄ᵐ illi ē qui hunc salu
tem promittit alij mortem pnū
ciare uult. et in breui ⁊ in plura
egritudine ut diximus omēs ĩ
significationes oportet dignos
cere. ⁊ equa ratione ppendere. at
q̄ uires earum conferre.

Qvalitius tam̄ hoc in urinis et spu
tis facere. et hec mea doctrina ĩ
acutis passionibꝫ.

Nec non in epidimicis id est lōgis
ut in cancro ⁊ similibꝫ periculis
ne torpeas. et tempora p̄sentes q̄
morbos attendas.

Scito omnes ualitudines posse
euenire omībꝫ t̄pibꝫ. quasdam
tā quibusdam magis conuenire.
et quarum signa mala sūt malas es
se. quarum bona e contra se habere.
adhuc significatiōes quas dixi
mus in ethiopia ⁊ septentrione

ex cepta ex pu fluentis.

Quae aliqua desperatio [illegible]
quia complatum [illegible] ti
bi annectere fig[illegible] fuit
mentionibus [illegible] negligens
neque inclusio te ad illas [illegible]
nes et ad illas preceptiones dif
finiendo quia quecumque defini
nantur non numero dicere nobis
expositis numero preceptorum.

Incipit liber urinarum a voce Theophili.

DE URINARUM DIF
ferentia multi veterum medi
corum negotium sunt agressi scribere.
Quorum primus omnium Ypocras
Cous, cuius libros invenimus.
Post huius vero tempora Galienus mira
bilis medicus et agressus est et scripsit.
Deinde post hunc magnus medi
cus sophista.
Hii ergo viri laudibus digni, qui
primi studuerunt invenire ali
quid utile invicta.
Nullus tamen illorum perfectam et non
diminutam doctrinam fecit.
Nam Ypocrates de urinis exponens
eas aliud alibi in tractatibus suis
sparsim et generaliter et species et differen
tias earum et ex eis cognitiones et pre
cognitiones futuras [illegible]
dispositionibus preter naturam in
sanis corporibus et in egris
invenimus minus habentem doc
trinam reliquit.
Similiter et ipse Galienus [illegible]
in [illegible] predictam com
prehendens [illegible] multa
pretermittens aliqua et confusa
sed in quantum ipse [illegible].
Quod consequenter et dicit in supradictis
magnus medicus quem diximus
incipiens non recte agressus et ipse
de eis artem et secundum doctrinam
incipiens et consequentias aliquas
ipse conscribere et pronostica signa
que ex eis fiunt aut futura fi
ent multa pretermittens imperfectam
et ipse disciplinam tradidit, ut
multa querantur ab his qui po
stea facti sunt medici, et nullius
solutionem valentes invenire
cogantur querere aliam doctri
nam et non vane.
Ex his que diximus observare
et autumare licet conicere ex ipsis
manifestis obscuras res et intellectu.
Nam urinarum apta inspectio mani
festa facit non apparentes locos a
gnoscat et quomodo dispositi sunt
et secundum qualem crasim eorum
singulum secundum naturam disposi
ti sunt aut preter naturam consti
tuta aut extra naturam.
Eius enim que sanguinem operatur
virtutis quomodo liber secundum
ipsarum opus impedite nimis
non fallax urinarum diligens
inspectio nata est.
Igitur oportunum nobis est volentes
tractare in doctrine veram ipsam ad
[illegible] fieri in huius
[illegible]
[illegible]
Oportet igitur nos primum [illegible] perficere
[illegible]

manifestare loc

manifestare locum in quo nas
catur. deinde locum in quo differ
minatur. deinde sic incipit cogni
tionem secundum genera et species et dif
ferentias eius. Quid sit urina.

Urina ergo est colamentum sangui
nis. hanc autem alii superfluitatem
eius similem uocauerunt.
Alii autem aquosam. alii putrefacti
onem sanguinis.
De nominibus ergo nulla contentio est.
Nascitur igitur urina in ramosa
uena circa simam epatis expansa.
in qua et sanguinem faciens uir
tus opus suum perficit.
Est autem generatio eius talis.
Sanguine formato et turbato est
in eo facta quodcumque est leue et supe
riora petens. quod et colera rubea id est
superfluitas natum est esse. accipit
illud fellis susceptrix cistis per
suum meatum posita prope epar.
terrenum autem et ueluti fex sangui
nis trahit splen per suum meatum.
Relinquitur ergo aquosa superfluitas
cum sanguine. hoc accipientes
lumbi uel renes per mediam quan
dam id est profundam uenam. formant
illud in urine constitutionem.
Dicat autem aliquis merito. ut quid
fellis receptaculo et splene ex si
mis epatis accipientibus sangui
nis superfluitatem. et non lumbi
prope positi aquosam superfluita
tem receperunt.
Et dicimus propter magnam neces
sitatem hoc natura retinuit.
Nam ramosa uena que sanguinem
capitur in simis epatis posita con
fert per ramos suos quasi uene cir
ca curuaturam epatis explicata per
quosdam meatus angustos et uocatos.
Sanguine ergo secundum constitutum

onem pinguem existente et non ua
lente angustias sine impedimento
uias pertransire. opus fuit adesse
cum eo aquosam superfluitatem.
ut subtilitate aquose superfluitatis
facile cum eo transiret sanguis
ad quamlibet uenam.
Quoniam autem impellitur caue su
perfluitas ad ramum quasi uene
que adiacet spine a sursum usque
deorsum per proprium meatum lumborum
et dextrorum et sinistrorum. Et lumbi lata
posita in positione sua trahunt per
ipsos aquilam uena lumbi huius
modi superfluitatem.
Deinde sic formantes illam et in
urine essentiam transmutantes
per urinales meatus transmittunt ad
susceptricem cistim id est uesicam.
et si quando sincerus et purus sanguis
perfectius fuerit. manifestum est quod
eius superfluitas talis erit.
Si uero secundum aliquem casum sangui
nem operans uirtus impedita fu
erit opus suum perficere. huiusmodi
fit aquosa superfluitas quam et
urinam uocamus.
Propter hoc igitur aliquando quidem
subtiles urine et albe apparent. ali
quando autem pingues et albe crudi
ore sanguine facto et imperfecta id est
sanguinem optime digestione
facta et ueluti crudiore. aliquando autem
et superaccenso et ueluti feruente san
guine. talis et eius superfluitas fiet.
itaque propter huiusmodi causas uri
na secundum speciem immutatur.
Dicamus ergo de urina que est secundum
naturam. quia ex perfecta creatione san
guinis facta est qualem oportet esse
et constituit bonam urinam. et que
secundum naturam existens nomi
natur excellentem hanc autem

minus habentem non secundum naturam reputamus.

Est igitur diffinitio eius talis.

Urina bona est sicut dicit ypocras album et planam et equalem ypostasin habens.

Manifestum est autem consequenter substantia moderata et colore opportuno quod sit diffinitio diffiniens perfecta.

Urina bona est substantia quidem moderata. ypostasi vero alba et plana et equali. colore vero sit rufa atque subrufa. et rubei paululum participans propter limpitudinem et tempus similiter consequens.

Gallienus siquidem subrufam et subrubeam bonam dicit esse. magnus vero rufam et subrufam.

Nos autem ex contemperantia utriusque fecimus.

Quecumque autem secundum aliquid istorum quatuor aut habundat aut minus habet. hanc secundum naturam dicimus.

De coloribus igitur et ypostasibus non presentis est dicere. presens enim sermo docebit.

Secundum presens dicemus de effusione. quoniam omnis urina secundum urinam ipsa effusio.

Substantia est urine humiditas est.

Hanc autem humiditatem multi sapientum medicorum effusionem vocaverunt. quoniam effusum est in ea quod inspicitur.

Huius autem effusionis differentie prime due sunt.

Subtilitas et pinguedo. et ex his commixta est contemperantia. ipsa autem contemperantia quoniam secundum naturam est non dividitur.

Subtilis vero effusio. aut mingitur tenuis et manet tenuis. aut mingitur tenuis et fit lutulenta et pinguis. et est prior quidem indigestionis ultime. lutulenta vero facta et in pinguedinem transmutata digestionis principium significat accipere.

Similiter et pinguis dividitur dupliciter. aut mingitur tenuis et manet sic. aut mingitur quidem pinguis. residens vero fit tenuis. et monstrat prior turbationem in corpore humorum factam validam. secunda vero turbatione quadam determinari. sanguinis quidem operatione digestionem resurgere.

Iungamus igitur colori substantiam. et determinemus ea signa que ex ipsis fiunt complexionibus et in sanis hominibus et quomodolibet egrotantibus.

Et quoniam albus color precedit alios colores. et tenuis effusio in effusione qualitates. componamus prius tenuem et albam effusionem.

Tenuis ergo et alba substantia urine multa significat.

Urina enim veniens multum tenuis et alba in sanis hominibus multam potationem significat cum largo cibo et maxime si est vinum exile et leue. la.

Urina talis veniens in pueris ma

Nam urine aquose in pueris pessi

Urina talis veniens significat me. ficat debilitatem virtutis ut in senectute que est secundum naturam. et significat debilitatem ex diuturna egritudine appellata a sapientibus medicorum ex egritudine diuturna que est senectus.

Urina tenuis et alba multum mixta et simul diabetem significat. quam sapientes medicorum samidam vocaverunt. et quidam eorum

sapientum maximus in urinis di
arriam. alii autem dypsaceon. non se
cundum naturam habente se
homine sed preter naturam dispositio
secundum causam distemperantiam humorum.
Infinita igitur attractione preter
naturam dispositorum humorum
talis urina uenit.
Urina tenuis et alba minceta in
febribus antimerinam deficien
tem significat per huiusmodi hu
mores. et in ea que secundum naturam
frigidioris temperantia epatis
tenues et albe mingunt. propter
emfrasin ueniunt similes ut in
nefreticis. et ut in quartanariis
in principiis urine tenues et al
be et in ydropicis ueniunt propter ha
bundantem causam.
Urine tenues et albe lesis collo et
caput et humeros grauatis sco
tosin et ypochondriam significat.
Significare autem ypocras in futu
ro tempore et in preterito uidetur sic dixit.
Sudor multus ex sompno sine ma
nifesta causa factus significat
quoniam corpus plurimo cibo utitur.
Urina multa in febribus tenuis et
alba ueniens quietem significat.
Urina multa minceta in febribus
tenuis et alba in fine earum que ualde
exacuuntur febrium discessum
fore significat in eas partes que
sub frenibus sunt.
Urina similiter ueniens in causon
febre frenesim significat.
Nam in causon febre a multitu
dine rubei fellis facta urinam
colorata superius lata. fellea superflu
itate existente significat quod ex
celsum locum capitis occupauit.
Et si quidem in anteriori cerebri loco
flegmonem faciens fuerit in
uis que in eo sunt mingi fre
nesim facit. et si quidem frenesis q
euit propter aliquam causam factum ut
in fluxu sanguinis sicuti per nares
aut per sudorem multum in capite
factum. urina subtilis et alba ue
niente quietem significat.
Si uero urina talis facta adest et fre
nesis sit permanens ita disposita mo[ritur].
Tempus est enarrare de [u]rinarum
colorum differentia et dicere quot
sunt et quales et cum quali effusi
one possunt complicari aut omnes
aut quidam. De coloribus.
Est igitur de coloribus primus albus
et huius latitudo in eo contenta.
Cristallus enim et nix et calx et
aqua purissima et alba quidem
non in summo uero omnia.
Imperfectior autem huius coloris lac
teus est. qui sic est ex ipsa denominatione.
Deinde remissior hoc glaucus ut
cornu lucidum aut yeticone co
nee tunice oculi.
Deinde adhuc remissior his caropos.
Est autem caropon qualia camelo
rum uellera subalba. aut lapis ho[c]
Hi igitur colores albi [i]n [u]rinis in
secundum magis et minus sunt.
Si uero infectionem aliquam recipi
at fellis albi aqua secundum primam
quidem rationem subpallida fit
ut decoctio semicrude carnis.
Si uero permaneat tempore aliquo decoc
tio infectionem maiorem faciens
pallidum perficit colorem signi
ficans habundantiam fel prioria
quosdam urinam suscepisse.
Post hunc autem ponitur subrufus
similis auro a celtica ueniente.
Deinde rufus est ut secundum ueritatem
eurizon aurum.
Deinde subrubeum simile gruco.

Osinde rubeum quasi assimilatur uero eo.
Oe enim epiton factum quidem ab
aquoso sanguine ut ex albo co
lore splendido adueniente quem
et pictores flammeum uocant.
Quin uero secundum Galienum funicon dicitur.
Subponere uero uel superponere sub sup
positione in coloribus non omnes
similiter consueuerunt arbitrari.
Alii enim superponunt alii subponunt.
Erithron uero sicut ipse sanguis pu
rus et sine dolo. nam intensior hic
aut remissior non est sanus sed nothus.
Erropon autem ut nigrum uinum
aut profundior uelut purpureum
sanguis sicut color epatis.
Quianon uero ut sanguis putre
factus ex felle rubeo superadusto
et colore ut garum siue ut uetera coria.
Regula autem kianon — urine.
coloris est secundum Galienum talis.
albo splendidum adueniens. et
in nigrum plurimum incidens
kianon facit.
Fuscus uero ex albo et nigro coniunc
tus inuicem fit sicut rosigasdia.
Clozon uero ut caulis uirens et ut
gramen. latitudo autem in eo consideratur.
Nam uiolaceus et smaragdinus ista
tredecim omnia sunt colores secundum magis
et minus. hec autem a calore plu
rimo facta sunt.
Plumon uero profundius est fusco uel
plumbum. et ut qui fit ex acci
dentibus plagis corporis.
Sunt qui ex quassationibus fiunt ni
grantes colores. — plaga.
Hic autem aut ex frigore fit aut ex
Post hunc uero sequitur niger in
dicans aliquando quidem frigiditatem
aliquando uero calorem.
Si enim ex uiridi procedit calorem
si uero ex liuido frigiditatem.

Sed autem super illa omnium colorum
et hoc latitudinem multam ha
bens secundum magis et minus.
Multa enim nigra alia aliis inten
siora dissimilia. et de coloribus
quidem sufficiens doctrina collec
ta a discipulis antiquorum et phi
losophorum medicorum.
Ordo colorum qui possit coniungi
cum pingui effusione et cum te
nui. et que ex eis significata sunt
in sanis corporibus sunt in egrota
tibus procedens sermo docebit.
Quoniam autem de coloribus docentes
percipimus ab albo mundissimo
distantiam et lacteum et glaucum
et caropon. ut non aliquid in conue
nientem precipitemus tenui effusi
oni coniungamus. et ei quod
significet exponamus.

De tenui lactea urina.

Tenuis lactea urina in princi
pio febrium huiusmodi similiter
parua ueniens mala.
In declinationibus uero si multa est
solutionem significat.

De tenuis subglauca uel glauca.

Quod igitur tenuis subalbida in **karopo**.
indigesta est manifestum est omnibus
qui ante nos fuerunt sapientibus.
Colores uero hii qui proximi sunt
albo. et ei conuenientes et ipsi
indigestionem significant.
Non enim colorati sunt ab aliqua
imbecillitate naturalis coloris.
Igitur tenuis cum his consistens
indigestionem significat.

De tenuis subpallida et pallida.

Principium digestionis huius
modi urine significant.
Nam substantiam quasi difficili
orem naturalis calor non potuit densare.
Colorem uero quasi faciliorem ipsi

cepio digestionis mutante.
Hec ¶ Tenuis subrufa et rufa.
inferior pori. significat enim huius
modi urina calorem contrahen-
te. eo quod plurimum colorem u-
rine concessit.
Quod vero et non potuit materiam
densare vero tamen et hanc indigestam.
Urina talis veniens in ydropi-
cis periculosa quemadmodum
aquosa utilis. ¶ Tenuis subru-
Esto tenuis quidem bea et rubea.
ut ponebatur. sed yporanthos
et xanthos et tales secundum substan-
tiam quidem indigeste. secundum
colores vero non solum extra na-
turam extiterunt. sed et materiei
indigentiam demonstrant.
Abstinente aliquo adolescente
secundum etatem propter indigentiam
materiei urine apparent yporanthe.
aut xanthe. eo quod habundet in
profundo calor. quidam preter na-
turam habundantiam fellis
generans. quoniam multo calore in
fel mutatur sanguis. et maxi-
me prolongata causa in corpore eti-
us in quo et terciane plurimum
supervenerunt. Extat.
Est enim et corporum urine xanthe propter
has causas et vigilie et sollicitu-
do et labor rubeas urinas demon-
Est de complexionibus quidem tenu-
is substantie cum quibus colo-
ribus possit componi sufficiant
que dicta sunt.
Reliquum est in descriptione earum proprie
manifestatione; et eas exponamus
sic. Tenuis alba. Tenuis lac-
tea. Tenuis glauca.
¶ Tenuis karopos. tenuis pallida.
tenuis subpallida. tenuis subru-
fa. tenuis rufa. tenuis yporanthos. t. xantha.

Quoniam autem omnes complexio-
nes tenuis substantie cum quibus
coloribus possit coniungi sufficien-
ter scivimus et quid significant
diximus. et in descriptione eas
exposuimus. veniamus ad com-
plexionem pinguis substantie
cum quibus coloribus possit con-
iungi. ¶ Pinguis alba.
Talis complexio constat et mon-
strat crudum humorem plurimum
habundare in vasis. et di-
versas differentias flegmatis
ut est vitreum flegma et salsum
et sine qualitate.
Huiusmodi urina pinguis mul-
ta et alba veniens liberat aposte-
mata in artubus nata his qui do-
lebant eos. et his qui quodam
modo in egritudine laboriosa
erant. et his qui fuerant in ple-
nitudine pinguium humorum.
Est huiusmodi constitit. ¶ Pinguis lac-
Est si in fine talis venit lubri tea.
arenam vessice aut renum significat.
Hec complexio Pinguis karopos.
constat et si inturbata manet.
demonstrat malos humores inter-
dos in corpore esse.
Si vero turbate huiusmodi urine fuit
quales subiugalium. demonstrant
capitis dolorem. aut presentem aut futurum.
Quomodo autem appareant si turbate
iam sint residentes. manifestantur
exteriori igne probate.
Calefacte enim ampulle in super-
ficie demonstrabunt.
Aliter autem eadem sub pinguis
existens. si accidit trumbos esse
in febribus hanc sequens multitudo
urine tenuis solutionem febris significat.
Talis constat. ¶ Pinguis subrubea.
Est si est yposiasis huiusmodi diuturna

nores egritudines demonstrat et sanabiles. ¶ Pinguis rubea.

Talis constat et declarat multum sanguineum humorem in corpore esse. quemadmodum in sinochis et in acutis febribus. talis paulatim micta periculum significat.

Similiter autem huiusmodi urina in talibus febribus turbulenta micta cum sunditate et capitis dolore et colli et ypocondriorum yctericiam forte ante .vii. dies significat.

Et huiusmodi constat. Pinguis mo

Et si venerit in causon febri posibus capite dolente et circumdolente fert crisim. ¶ Pinguis quiano.

Talis constat et in sanis superveniens laborem vite aut cursum multum factum esse significat.

Senioribus vero superveniens quibus ex multo tempore tales fiunt. a malis immutatam vesicam ut in plumbum significat. In fine vero tales facte in lithiasin constituuntur.

Talis constat et Pinguis viridis.

In fine huiusmodi veniens yctericiam significat. ¶ Pinguis livida.

Talis urina in febribus non residens paracrusticum significat. significat autem et aliud.

In febribus enim causon talis urina apparens stranguriam futuram designat. Pinguis nigra.

Et ea complexio constat et declarat purgationem melancolici humoris. ut in declinatione melancolici quartanarii. et propter frigiditatem venerunt tales. et propter exustionem sanguinis.

A talibus vero causis densata substantia significat tales colores cum densitate substantie fieri.

Quod vero vera est ratio. quia est differentie nigre urine pinguiori ea urina que est secundum naturam sunt forme substantiam iam hic manifestum est quartanario soluto et melancolico humore per urinam exeunte. urine apparent pingues et nigre. Similiter et dum egritudo melancolice solvitur. et per urinas exit causa que fecerat melancoliam.

Quod vero melancolicus humor terrenus et pinguis et niger est. propter hoc et urinas facit pingues. Similiter et que ex adustione sanguinis facte sunt. quemadmodum predictum est. densitatem possiderunt substantie. eo quod eam que in vasis est humiditatem exaurit adustio.

Et frigiditas manifeste densat materiam ratione constrictionis. significat autem et aliud.

In febribus enim acutis tales cum sudore capitis et colli. et dorsi. et suspirio. male propter exustionem significant autem et aliud.

Talis enim veniens urina in febribus acutis cum fetore nichil habente malum vesica mortem significat.

De complexionibus igitur tenuis substantie cum qualibet coloribus possunt constare prescripsimus. et significata eorum diximus. et causas propter quas facta sunt manifestavimus. et in descriptione exposuimus. hoc modo et in pingui substantia componentes. et coniungentes eos qui cum ea possunt colores convenire convenienter scripsimus. et significata eorum diligenter differuimus. et causas enarravimus eorum. Reliquum et per descriptionem eas exponamus.

¶ Pinguis alba. Pinguis lactea. Pi

guis karopos. pinguis subrubi.
pinguis rubei. pinguis inopos.
pinguis quianos. pinguis uiridis.
pinguis liuidi. pinguis nigra.

Relinquitur ergo de mediocri sub
stantia dicere et manifestare cui
qualibet coloribus possit conuenu
re. ea que est secundum naturam substantia.

Cum hac igitur substantia ut dicit Ga
lienus in periereson subrufum
et subrubeum consistunt.

Magnus uero rufum et subrufum
nos autem tantos et tales uiros repre
hendere ueremur. tamen ab utrisque
pretermissa complebimus. con
uenientemque mixtionem mediocris
substantie contingentes communi
cemus ita.

Quod cum mediocri substantia non potest
aliquis color conuenire excepto
subrufo et subrubeo in medio ha
bentibus rufum. ut sit manifesta
ratio. reliquum in descriptione
exponamus et hec ita.

Mediocri substantia colores sub
rufum. rufum. subrubeum.

Cum in hec conuenientem composui
mus. et conuenientem ordinem
in his que scripta sunt seruauerimus.
et in descriptione ea manifesta
uerimus. et clara omnibus discentibus
fecerimus. de ypostasibus dispu
temus. que bona ypostasis. et que
ab hac siue intensa siue remissa
et que ex ea aut ex eis possint per
fici. et que periculose et minores
harum. et que ad sanitatem conue
nientes hec compositurum. et ypo
stasim. et substantie et coloribus mixtum
ut perfectum ordinem assignemus.
inuocemus christum unum dominum nostrum
ducem fieri. ut huius mixtionis
nichil pretermittamus. Incipiamus

igitur bone ypostaseos expositionem.

Melius tamen est a sapientissimo y
pocrate hanc discere. et neque adiec
tionem neque ablationem aliquam
faciamus. appositio enim et defectus
non secundum naturam est.

Est ergo dictio sapientis ypocratis
de ea que secundum naturam est ypostasi.

Urina bona est quando et albi ypostasis
fuerit et lenis et equalis secun
dum omne tempus.

Ita uir sapiens ueritatis et bre
uitatis amicus existens ex con
tentu diffinitionem protulit. con
temptens dicere et substantiam et co
lorem quasi particularia.

Nos autem ab eo pretermissa appona
mus. ut omnes appropinquantes lit
tere huic. non qualecumque habeant
gaudium. multorum enim intellec
tus non perfectam diffinitionem
audientes quasi insipientem sum
mum expositorem oppinantur.

Est ergo diffinitio eius perfecta que
est secundum naturam urine talis.

Urina bona Qualis sit urina bona.
est cum albi ypostasis fuerit et equa
lis per omne tempus secundum substantiam
uero moderata et colore oportuno
rufo et subrufo paruum et aliquid par
ticipans ruboris.

Et quia diffinitio ita significauit
inspicere in urina hec quatuor sci
licet ypostasim. colorem. substan
tiam. tempus. dicamus ergo unum
quodque in uno quoque horum quale
oportet esse. Quid significet al
bi ypostasis et continua et equalis.

Que ergo secundum naturam est ypo
stasis habet album colorem et
inferiorem optinet locum. et est
lenis et indiuulsa et equalis in mul
tos dies talis permanens. hec enim

est equale in tempore seruatum.

Quecumque vero ex his quatuor huius que secundum naturam sedimenius conuertuntur. siue unum siue duo. hoc tale sedimen non est secundum naturam. sedimen vero admodum ad compositionem supra de substantiis et de coloribus fecimus sic et nunc omnia circa ypostasis componente ex ordine habet.

Commutamus autem ex hiis quod [illegible] quatuor que obseruantur in ypostasi omnium ultimum quod est equale et tribus secundum naturam manentibus inequale fit quartum.

Quid significat alba ypostasis et continua et inequalis

Huiusmodi significat infirmitatem virtutis.

Non enim potuit digerere omnia nata simul. sed reliquit unum indigestum eo quod omnibus diebus digestio non fit. sed aliquando quidem digestum sedimen aliquando quidem indigestum.

Rursus conuertamus et continuum ut sint conuersa duo scilicet ut non sit ypostasis continua neque equalis.

Quid significat alba ypostasis et non continua et inequalis

Hec prior minus digesta ut deficientibus secundum digestionem duobus. non enim tantum equale dimisit sed et lene. ut non sit continua sed discreta.

Incidit autem in continuum sedimen minus spiritus pinguis incidens. non dimittens illud esse equale.

Propter igitur has causas relictum sedimen ab hiis duobus minus digestum uno est.

Vertamus rursus igitur in principio conuersum. **Quid significat alba ypostasis non continua et equalis**

Esto sedimen non lene sed diuulsum. equale vero hoc tale malum. eo quod multus sit spiritus et non possit a natura hec diaforesin digeri.

Rursus autem esto urina non continua et inequalis. hec melior priore. enim cotidie dissipatur quemadmodum equalis. aliquando quidem dispergitur. aliquando vero non. et propterea declarat minorem esse spiritum diuellentem continuitatem.

Hoc autem ostendamus in exemplo deficientis pulsus. Si enim deficiens pulsus usque ad multos dies permanet maius malum est quam cotidie permutari. Hoc enim est inequale.

Ista igitur melius est diuulsum inequale diuulso equali. quod et superius est audientibus. et de hac quidem complexione tanta sufficiant.

Quid significat album continuum et equale eneorima

Esto sedimen album quidem **urina** et transmutetur loco ut sit in medio. quod vocatur eneorima quod est pendens.

Esto vero continuum et equale. hoc indigestum mediocriter est. non enim valuit natura digerere ut inferiorem acciperet locum. hoc est digestum esse. sed participatio alicuius spiritus incidentis eleuauit vero circa mediam regionem.

Quid alba nubes et continua et equalis

Si vero multus spiritus fuerit impellit sedimen et super mediam fert regionem occupans superiorem superficiem et vocatur nubes quasi a metafora nubium. ea nubes que superiorem locum occupauerit alba existens in febribus spumosos colericos humores significat et.

Si in febre continua al[illegible] alterius urina nubes spumosas habens malum valde. significat enim dextras ypocondrias dolere.

Si vero in febribus causon nigra nu

ves habet in q̃rtanariam trans
Si u° nõ omnino fuit E mutat'
tps' nasserorem accipit locum .i.
significat pfectam digestione
que ẽ scdm naturam ypostasis.
Itaq; quecumq; de eneorimate dic
ta sunt eadem de ypostasi & de
nube dicta ẽ arbitrari oportet.
huiusmodi eni variamus positio
ne sola cũ nõ ẽẽ differentia.
Itaq; manifestum ẽ q'm ex lo
co amplius nichil dicemus q̃
mensuras significatoꝝ pmu
tetur igitur albus color ex ypo
stasi q sit nigra hec tale malum.
Si si fuit quidem in nube nigri
minus malũ. Si u° in eneori
mate maius malũ. Si u° ĩ ypo
stasi pfectum malũ. Similiter et
Si enim albũ et conti ĩ albo
nuum q equale fuit ypostasi bo
num. Si u° nubes minus bonũ.
Si u° eneorima manifestum
q melius bonum. et de trium q
dem positione sufficienter dicta
sunt. Q'm aut' dictum' de tp'ra sba
et loco. reliquum est ut appona
mus de colore.
Erat aut' s'm naturam color se
diminus albus. hec iam nõ fit
albũ. sed nigrum aut liuidum.
aut pallidum. aut subrubeum
aut rubeum. *Quid significat subrubeum q rubeum sedimen.*
Subrubeum ergo ab aquoso sã
guine fit ut sup'ius dictum est.
et significat sedim̃ indigestio
nem sed nõ mortẽ. Rubeum u°
factum a sincero sanguine sig
nificat digestionẽ. et siquidẽ fu
erit moderatũ neq; habundan
tiam habens neq; indigentiã
sine periculo maxime.

Quoniam g° neq; subrubeũ adu
ert periculum quia familiaris est
nature. pprium u° nature aquo
si sanguinis. primũ eventus q san
guini ut amicũ corpori. periculum
non adducit.
Qs' u° indigestionẽ significat q
ppt' h' et tempus et hec manife
stum est expectare.
Humorũ hij quidẽ prius sanguinẽ
fuerint ut flegma q coler. hij u° cũ
sanguine ut colera rubea q me
lancolicus humor. Sincerus u°
sanguis ĩ medio amborũ est.
Quado g° subrubea apparet urina
significat ab aquoso sanguine ha
bere colorem. Aquosus u° san
guis prius sanguine q ppterea
indigestionẽ significat. non ẽ
pfectum apposuit natura sangui
ni aquoso colorem. Manifestũ
est igit' q'm nequaq̃ digestus
ẽ. indiget igitur tp'e natura ad
digestionem aquosi sanguinis.
Rubeum u° sedim̃ q crisin futurã
in septimo die significat. Si eni
in quarta supius nubẽ habet
urina rubea. q alia digestionis si
gna. vii. die manifestum q'm
egritudo iudicabitur. quid ergo si
gnificat rubeũ q subrubeũ dcm ẽ.
Q'd significat sedimen liuidum.
Frigiditatem q mortificationẽ
manifestat uirtutis. est autem
dicere et aliter.
In acutis eni urina liuidã ypo
stasin habens in supueniente di
e non sine periculo. *Q'd significat*
Viride sedimen ueõ *uiride sedim̃.*
significat calorem plurimum.
et kakoeap egritudinis.
Q'd sig't subnigrũ sedimen.
Subnigra urina deficit pfecte

nigro. in febre enī causon. urina
subnigra eneorimata habente
excelsa/ insania ⁊ fluxus sangui
nis plurimū supuenient ⁊ ten
sis cum rigore et sudore.

Quid nigrū sedimē significat.

Nigrum u̅o aliquādo quidē indi
cat frigiditatem aliqñ u̅o calo
rem. determinem̄ aūt ꝯ ita. si
quidē p̄cessit liuidum. deinde si
factum ē nigrum. frigidam h̄t
significationem. Si u̅o iuride
p̄cessit secutum ē aūt et nigrū
manifestum qm̄ a calore fc̄m ē.
Quoniam aūt albus color bone y
postasis creditur ēē signū nos
ce oportet qm̄ albus color mł
tociens deludit artificem qua
si sit ypostasis cum nō sit. sed
et crudus humor albus ī sedi
mine apparet. ⁊ pus album deci
pit artificem q̄i ypostasis bona.
s; hec quidē odore discernūt. fe
tidum enī. s; ⁊ lumbis ulcerati
aut uesica. aut epate. aut aliq̄
alia particula p urinam euacu
atis. et pus emittitur quemad
modum dicit ypocrates.

Si sanguinē mingit aut pus. lū
borum aut renū. aut uesice ul
cerationem sig̅ficat. ⁊ rursus.
Quibuscūq; in urinali uirga pus
stule nascunt̄. his sanie facta ⁊
erupta solutio fit. manifestum
est qm̄ sanie p eadem uiam eua
cuata. crudus u̅o humor et in
equali subā determinat̄ sedimini.
Non enī est continuū ip̄m sedi
men crudi humoris. s; uelut di
solutum in minima arena.
Hec quidē dicta sunt ut non deci
piatur artifex in colore. sed di
scernat ypostasim ⁊ a sanie et a
crudo humore.

Si enim sanguinem aut pus mi
git et squamas et odor grauis i
sit. aut lumborꝫ aut uesice ulce
rationem significat. s; et areno
sa in urinis sedimina durissima
uesicam aut lumbos lithiasim
habere significant et aliter.
Si sanguinem mīgit lumborū
aut renum aut uesice ulcerati
onem significat.
Hec quidem diximus ut non de
cipiatur artifex in inspectione
sedimimis facta a sanie ⁊ a cru
do humore.
Et quatuor quidem differentias
exquisiuimus et colorem. ⁊ lo
cum. ⁊ substantiam. ⁊ tempus.
reliquum ē ut hec sedm̄ partes
quatuor demonstremus in de
scriptione sic. **Alba ypostasis
cōtinua ⁊ equalis. alba ypostasis
ꝯtinua inequalis. alba ypostasis
nō cōtinua equalis. alba yposta
sis non continua inequalis.**
Hec quatuor descriptiones differē
tie sediminis. qm̄ aūt sedimen
tres diximus hr̄e locos. q̄admo
dum ⁊ apparens manifestat. aut
enī inferiorem locum habet et
ypostasis nominat̄. aut me
dium ⁊ eneorima dicit̄. aut su
periorem ⁊ nephilis uocat̄. et cau
sas omnium ꝓpt̄ q̄s ipos accepit
locos ⁊ significata eorꝫ diximus.
et in descriptionē eius que infe
riorem accepit locū ypostasis dif
ferentias exposuimus ad eūdem
modū ⁊ in media ypostasi que
eneorima uocatur faciamus et
eius differētias ī descriptiōe ita.
**Album eneorima continuum
equale. albū eneorima cōtinu.**

um inequale. albū eneorima nō continuum equale. album eneorima nō cōtinuum inequale.

Iste enim eneorimatis differentie sūt quas et in descriptione exposuimus. procedens uero oratio docebit significata uniuscuiusque differentie quid significet. Secundum uero tertiam differentiam secundum inis superiorē locum urine tenentem que et nubes nominatur et huius igitur differentias in descriptione exponam. et quid significent subsequenti oratione docebimus. et significata eius nō pretermittamus. est igitur et eius descriptio sic.

Albi nubes continua equal'. albi nubes cōtinua inequal'. albi nubes non continua equalis. albi nubes nō continua inequalis.

Et de complexionibus quidem differentiarum trium ypostasem dicimus nichil pretermittentes et in descriptione exposuimus. Quia autem humanum corpus ex tribus consistit ex spiritibus et humidis et firmis partibus. humida uero corpus constituentia sunt humores et eorum superfluitates. Que etiam quidem putrefactis humoribus per urinas exeunt sufficienter exposuimus.

Dicamus igitur nunc que ex ipsis firmis partibus corporis minguntur. ut perfecta et nō minus habens doctrina fiat de urinis.

Est enim et earum firmarum partium quedam molliores sunt et liquefacte in olei similitudinem aut aliquam aliam formam assimulantur.

Quoniam ergo pinguedo et caro molliora firmarum partium sunt et humidiora. primum quidem resoluit febris pinguedinem. ut omnium firmarum partium solubilior est. deinde carnem. pinguedinem uero liquefacta in olei substantiam transmutat calor. et quoniam eadem non simul et resoluitur. sed habet quodam principium resolutionis et ascensum et statum. uideamus temporum eius cognitionem.

Que differentie oleaginarum urinarum.

Principium quidem oleaginarum urinarum olei colorem habentes. augmenti uero apparentes ut oleum. status uero oleagine. ergo olei colorem habentes principium liquefactionis declarantes. quasi aquose apparent.

Que uero apparent ut oleum temporis augmento faciunt mixtionem perfectiorem habent olei ad urinam. oleagine uero facte que in statu fiunt. tote omnino urine et in colore et in substantia uelut oleum fiunt.

Urina in febribus oleagina subingrauiens incisionem ex spasmo et mortem significat. Que autem pinguedo uniuersalior est secundum plures enim diuiditur partes. Aut est secundum lumbos circumuoluta et quasi eos operit. hac circa lumbos pinguedine resoluta et per urinas pinguedine exeunte magis simul et erit fiet. quam ea que in toto corpore pinguedine eo quod hec quidem per uniuersales meatus fiant. hec uero longe. Abhis ypocrates discrete considerans scripsit ita in amphorismis. Quibuscumque pingue sedimen et multum hi nefretici significat.

Manifestum est autem quoniam lumborum pinguedine resoluta hoc fit et alibi.

Urina in causon pinguem ypostasin habens mortem significat. Sine febribus uero senibus hec tale

factum paraplagiam significat.
Et de oleaginis quidem urinis ex
liquefactione pinguedinis factis sufficiunt que dicta sunt.

Quod significat petaloidis ypostasis.

Quoniam igitur solidi corporis partes habent in se ipsis et longitudinem et latitudinem et profunditatem. quecumque quidem in superficie radiuntur quasi quedam petala in urinis apparentia, vesice talia sunt demonstrativa. denominationem autem habent ex hiis quod similia sunt petalis que extrinsecus detectis fiunt.

Secundum suppositum vero modum et ex lumbis determinatur. Si enim fuerit febris et urina petaloides substantias habens totum patitur corpus. Si vero non sit febris vesice passio.

Hec et indigestione et digestione determinantur. Si enim cum indigestione totius corporis malum. Si vero digestio fit vesice malum.

Quid significet furfurea ypostasis.

Quando vero febris occupat et profunda vasorum ypostases furfuree fiunt et grossiores petaloidis sunt. tales igitur predictis ypostasibus secundum eundem modum significative. et vesice passionem esse et totius corporis.

Si enim assit febris totius corporis malum. Si vero non vesice et si quidem indigestum sit totius. Si vero digestum vesice scabies (?) ypo[...]eras dicit. Quibuscumque in urina pingui furfurea conveniunt hiis vesica scabiat.

Quid significant crimnoyda sedimina.

Si vero occupat febris secundum corporis tres divisiones. et secundum longitudinem et profundum et latitudinem huiusmodi furfuree crossiora fiunt et vocantur crimnoida.

Sicas autem hec tale si aliquis sublevans molam triticum molentem in crossiores partes diminuere paratur. tales grossiores partes tritici crimina nominantur.

Ex hiis igitur et que in urinis apparent denominationes possiderunt.

Fiunt autem huiusmodi crimnoides urine. aut propter liquefactionem solidorum vehementem. aut propter exustionem sanguinis. Si siquidem albe fuerint solidorum est passio. Si vero rubee sanguinis quemadmodum dicit ypocrates. In febribus acutis urina colica crimnoides et albas habens ypostases malum. et aliter.

In febribus diuturnis urina crimnoidam ypostasim habens aliis salutaribus existentibus discessum significat.

Urina in febribus eneorima crimnoides habens diuturnam egritudinem significat.

Et de grossioribus quidem ypostasibus que in urinis fiunt et apparent sufficiunt que dicta sunt.

Fetida vero De fetoribus urinis.

urina differentiam significat.
Urina mali odoris et mordax humidorum putredinem significat.
Et rursus in febribus aquosa et alba urina in albis eneorimatibus fetida paraciopin (?) sedat et aliter. Urina in febribus acutis pinguis nigra et fetida. nichil vesica habente mortem significat. et aliter. Urina odorem habens gravem liquefactionem significat. significat vero putredinem et mortificationem nature. Et de huiusmodi quidem urinis suffi

cunt que dicta sunt.

Quod autem prius et dictum est pinguis cum coloribus complexionis fecimus. nunc coniungamus effusionem et sedimen. cum compositis coloribus et quod significat horum singulum apponamus.

Et quoniam sedimen secundum subam est pingue. manifestum quoniam a digestione tale factum est. aut ex habundantia pinguium et calidorum humorum. et cum hec conveniunt subam sedimen convenire non potest.

Iungamus igitur ipsum pingue effusionem cum ypostasi. et subrubeo colore et rubeo in complexionibus enim his indigestione significantes colores convenire non possunt.

Incipiamus igitur complexionem facere cum subrubeo et rubeo colore. Et enim autem hic ab aquoso sanguine fit. hic vero ex perfecto.

Oportet autem cognoscere quoniam quidam colores coniuncti in substantiis effusionis ipsius et in ypostasibus non tam perfecti. quomodo in substantiis fuerunt. sed in ypostasibus tamen imperfecti.

Quid significat sedimen pingue subrubeum cum pingui suba.

Hec complexio constat quadam modum superius dictum est. et significat longitudinem egritudinis. velut si sit urina subrubea et ypostasis subrubea et cetera et cetera. Quid sedimen pingue rubeum cum pingui suba.

Et ea complexio constat. et significat multitudinem sanguinis. etiam ex substantia et sedimine.

Quid sedimen pingue nigrum

Complexio cum pingui suba et ea constat et monstrat adustio-

nem et secundum subam et per sedimen. Simuliter autem et cum coloribus contingentibus coniungi et substantie et sedimini eadem significata declarantur superfluitatis et indigentie excepta mediocritate utrorumque substantie et sediminis. cum secundum naturam coloribus sit et cum rufo et subrufo. Et enim hi significant perfectam digestionem et in suba et in sedimine et in colore et de urinarum quidem disciplina et secundum genera et species et differentias convenienter exposuimus.

Incipit liber philareti de negotio pulsuum.

INTENTIONEM HABEMUS in presenti conscriptione de pulsuum negotio compendiosam facere traditionem. et docere primum quid est pulsus. et que utilitas. et quid est arteria. et quare dicatur arteria. et unde oritur. Incipiendum est ergo a primo. Quid est pulsus. Pulsus est motus cordis et arteriarum que fit per diastolem et sistolem. fit ad infrigidationem innati caloris et egestionem fumosarum superfluitatum. Quot sunt efficientia pulsuum. tria. virtus faciens motionem. utilitas inducens. et instrumentum obediens. Quid est arteria. Corpus oblongum ro-

tundum instar canal' duabus tunicis consistens. a corde inci piens. et in omne corpus diui sum aerem et spm continens. vn dicitur arteria. apparatorium .i. fuans aerem uitalem. Hec uo a sinistra auricula cordis que dicitur adorti exoritur que scin ditur dupliciter. et h quidem deor sum fertur p interiora. et diuid' dextra et sinistra ad coxas et usq; ad pedes et ad digitos. Alterum uo rursus sursum fertur et diui ditur simul' dextra et sinistra in manus et caput. et qd quidem ad caput fertur facit arterias que carotide. Qd uo in dextra et sinistra intrinsecus fertur ten dit ad brachia et cubitos. et usq; ad extremos manuum digitos. Intentionem uo hec psens con scriptio cognitiones a pulsuum motione et causas ostendere.

Quotiens mutatur pulsus: tri pliciter. Ab his q sm naturam. et contra naturam. et que no natura uelut crasibus uiror et mulier. et etatibus et aliis conu gatis. Hominu. hii eni quidem mares. hee uo femine. et hor tpor hii quide calidiores secdm crasim. hii uo frigidiores. et hij quidem graciles natura. hii u pingues et carnosi. Et uiri qde mulieribus omnino calidiores et fortiores secdm naturam sunt. Merito igit pulsus in eis ue lociores et uehementiores. Muli erum ut frigidioru tardiores et leniores. In utrisq; uo hor dico uiris et mulieribus inten sa crasi. intenditur et pulsus. In calidiori uo maiores et uelocio res. Calidum eni uelociter mo bile. In frigidiori uo minores et tardiores. Frigidum enim tarde mobile. Habitudines u in utrisq; inueniunt gracile et carnosum in gracilibus multu s iacent tactui pulsus. In pingui bus uo et carnosis humiliores. Considerandum igit conuie ta. uelut regiones. tempora. e tates. particulares constitutioes. et e dicere. In temporibus quide anni. iiij. existentibus. uere. esta te. autupno. hyeme. Horu bene tempata sut uer et autumpnu. Distempata uo hyemps et esta. Merito igitur uere et autupno pulsus et magni sut et forte ual de ppt tempamentu qualitatis. Manifestum e qm secdm etate pporcionalit. In estate uo uelo ciores et spissiores secdm unam quaq; etatem necessitate indu cente. ppter continentis nos ex trinsecus aeris caliditatem. In hyeme uo rariores et tardiores pulsus sut. ppt continentis fri giditatem aut constrictionem. Similiter aut et in unaquaq; regione secdm illius crasim. et pulsus comitant. Calidior si quidem magnos et ueloces fac pulsus. frigidior econtrario. Dicam autem et de etatibus. Si igitur etates differentes sut. et pulsus eor different moue buntur. Puer siqdem pulsus ueloces sunt et lenes et spissi. Se cundum magnitudinem uo et fortitudinem medij. et uelo ces qdem qm secdm substantia habundat in eis naturalis ca lor. Spissi uo ppter habundan

tem caliditatem. in eis secūdū
quantitatem. lenes uō qm im
pfecte sunt in eis uirtutes. Dia
inus eñ qm ex imbecillitate uī
tutum lenes fiunt. Senum uō
econtrario tardiores 7 rariores q̄
tum ad pueros ꝑpt̄ eum in eis im
becillitatem 7 frigiditatē quee.
Avgmasticoꝝ uō magni 7 fortissi
mi eo qđ fortes in eis magis uī
tutes. Similiter aūt et tempoꝝ
qualitates cōmutāt crases 7 pl'
sus. Sicut eñ p̄dictum est con
tinens cōmutat contentuꝫ ad
eius crasim. In pregnantibꝫ
uō pulsus parui sunt et spissi
et ueloces. parui quidem eo qđ
grauetur uirtus ex fetu. Spissi
uero et ueloces ꝑpt̄ inducentem
necessitatem pregnantis 7 fetu.
In sompno uero fiunt pulsus 7
minores 7 leniores. Manifestū
est aūt qm naturali calore in
grediente ad pfundum. In su
peruenientibꝫ uō crasibꝫ ad sup
uenientia mutantur 7 pulsus.
Simili aūt et in gracilibꝫ ut
quādo sm naturam uirt' patit.
aut sedm subiam alicui' princi
palis partis. aut ab aliqua cā
faciente 7 grauante eam. Vem
amus igitur ad ea que nō na
tura. hec uō sūt gimnasia. bal
nea. cibi multi. uini potio. aq̄
multe potio. Similit̄ et in hiis
que preter naturam. hec ē cau
sis. egritudinibꝫ accidentibꝫ.
Similit̄ sm p̄dicta oportet. Sci
endum eñ qm que sm natu
ram. et que nō natura si imo
derate fiant. in id q' preter na
turam uertunt pulsus.
Cvm igitur ingrederis ad egro
tum quē nunq̄ uidisti. attende
primum quidē si masculus aū
femina est. Et si masculus consi
dera pulsum masculi. Si uō fe
mina femine. Deinde naturam
laborantis 7 etatem eius. et pt̄
hec tempus anni 7 regionem. 7
comparans omīa 7 coniectans
qualem pulsum oportuit hrē
laborantem qm sanus erat. Huic
cognosces diligenter magnitu
dinem p̄ter naturam facte cō
uersionis pulsus.
Primum genus pulsuū sedm
quantitatem dimensionū triū
consideratur. i. sedm longitudi
nem 7 latitudinem 7 pfundita
tem. Conuenient igit' uide aug
mentatus sedm tres dimēsiōes
trāscendens modū dr̄ magnus.
Secundum genus pulsuum se
cundum q̄titatem motiōis ar
terie diastolis 7 sistolis. in quo
consideratur uelox 7 tardus 7 me
Tertium genus pul- diocris.
suum. sedm tenorem uirtutis
in quo consideratur fortis 7 debilis
et mediocris. frequētia eñ acci
piens magnitudinē. facit uali
dum. Qm̄ eñ dominatur uirt'
causaꝝ tunc magis fit ualidꝰ
et econtrario.
Qvartum genus pulsuū sedm
consistentiam organi. dico aūt
arterie corporis in quo considera
tur durus 7 mollis 7 mediocris.
Qvintum genus pulsuū sedm
quantitatem quietis in quo cō
sideratur spissus 7 rarus. breue
eñ tempus quietis significat
spissum. longum uō rarum.
Sextum genus pulsuum ꝑpter
equalitatem 7 inequalitatem

que consideratur 7 in uno pul
su et in pluribus. in uno quidem
ut in caprizante. Que uero i plu
ribus fit dicitur consistens inequa
litas. Ubi uero inequalitas [illegible]
inordinatio ut in omnibus. Ali
enim decidit una pausatio aut
incidit. 7 hoc fit grauata et af
flicta uirtute ab aliqua causa.
Septimum genus pulsuum
secundum ordinationem 7 inordi
nationem. in casu enim equali
pulsu inequalis fit. et inequale
secundum periodos inordinatus. 7 iste
nimius consideratur secundum unam
percussionem et reditionem.
Octauum genus pulsuum secundum
plenum et uacuum. hoc est ar
terie figuram. omne enim uas a
ut plenum aut uacuum est.
Nonum genus pulsuum secundum con
cordiam in quo mensuratur propor
tio temporis ad tempus unde cogno
scuntur deficientes 7 incedentes.
Decimum genus pulsuum est secundum
calorem qui redditur per totum cor
pus arterie in quo consideratur
qualitas supposite materie cor
poris per tactum uelut distempe
rata et mordax.
Dictis decem generibus pulsuum. di
camus igitur paucas differen
tias eorum. Si quis enim ad diligentiam
eorum peruenire uoluerit sciat quia
.xvi. libri sunt de pulsuum nego
tio. ego longitudinem parcens
in paucis capitulis plurimas quos
dam differentias 7 causas pul
suum in breui dicam. propter quam
causam pulsus [illegible] ves
uetur inordinatus calor secundum
naturam cordis 7 omnibus partibus.
Quid differt saltus a pulsu. Quod
saltus quidem propter inanitatem
spiritus fit in omni corpore. pulsus
in operatione uirtutis mouetur.
et in arteriis solis. Quid differt
magnus pulsus a ualido. quoniam
magnus quidem secundum tres dimen
siones consideratur. ualidus uero
secundum motionem tenorem enim
uirtutis significat. Quid differt
spissus pulsus a ueloci. secundum
continuum et discretum. Spissum
enim et continuum dicimus. ue
lox uero districtum uelut si curratur
aliquis uelociter 7 redeat. Quid di
fert rarus pulsus a tardo. Quoniam
rarus ex infirmiori magis fit
uirtute. tardi enim pulsus sunt
difficiliores. Quot sunt differen
tie in diastolen pulsuum. viii.
Magnitudo. paruitas. ualitudo.
debilitas. uelocitas. Tarditas.
duricia. mollicies. Quot sunt
iudicatiua pulsuum. duo. In
tellectus 7 sensus. Sensus quidem
iudicat presentia. Intellectus uero
facta et futura. Quot sunt ef
ficientie pulsuum. duo. uirtus
faciens 7 mouens corpus uasis.
et utilitas propter quam mouetur.
Quot modis consideratur inordi
natus pulsus. Quadrupliciter. Se
cundum magnitudinem. secundum
ualitudinem. Secundum uelocitatem.
et secundum spissitudinem. Quid
differt inequalis pulsus ab inor
dinato. Quoniam inequalis quidem in
uno pulsu consideratur et in
pluribus. aut enim secundum diastolem
unam 7 sistolem. aut secundum plura
congregata que dicitur consistens
inequalitas. secundum multitudi
nem pulsuum considerata. In
ordinatus uero fit secundum rationem.

Quid differunt deficientes pul
sus ab incidentibus. Quia deficien
tes magis ex infirmiori uirtute
fiunt grauata enim et deficiente
uirtute deficientes fiunt. Inciden
tes uero pugnante et resistente. con
tinet enim se ipsum excitans uolens
repellere contraria. et uidentur con
traria esse deficientes ab inciden
tibus. Quod differt spinosus pulsus
a ramoso. Quoniam in spinoso quidem
tenditur arteria ad instar ex
tense. In ramoso uero transfer
tur dextra et sinistra. Quomodo
fiunt fluctuantes pulsus. Ex
habundantia continenti ma
gis humoris infundentis cor
pus arterie sicut ypostarca ydropi
cis. Quod differt caprizans pul
sus ab impulsante. Secundum quod qui
dem caprizon in una diastole di
ferenter facit motiones. ut ca
pra sursum saliens saltat pedi
bus in aere. hoc uero fit uirtute co
acta et grauata ab aliqua cau
sa tribulante eam. Dispulsans
uero et secundum eandem pulsat percus
sionem. hoc uero fit propter duritiam
corporis arterie. Repercuciente
enim et rursus recurrente spiritu
in secundam uenit percussionem.
ut in incude mallei. Quid dif
fert uermiculosus a formicante.
Quoniam uermiculosus quidem plerumque
constituitur et uenit ad melius.
et manifestam habet magis
inequalitatem. formicans uero
non contenta iam uirtute sed
dissoluta et defecta fit et mortem
significat. Et hec sufficiant nobis
ad presens.

Incipit tegni Galieni de corporibus
sanis et egris et neutris et causis et signis.

RES SUNT OMNES DOCTRINE
Que ordine habentur. Prima
quidem ex finis notione que se
cundum dissolutionem fit. Se
cunda uero ex compositione secundum
resolutionem inuentorum. Tertia
uero ex termini dissolutione cui nunc
insistimus. Appellare autem licet
huiusmodi doctrinam. non solum
terminum dissolutionem set aperti
onem ut quidam alii nomina
uerunt. aut resolutionem aut
diuisionem. ut alii quidam. aut
explicationem aut expositionem
ut alii. Conati sunt ergo quidam
erofilorum huiusmodi facere doc
trinam quemadmodum eraclites
erithreus. Conati sunt et eam
que secundum compositionem ipsi
herofili. et quidam hensitracio
rum et athenienses athaleus.
Nullus tamen ante nos scripsit eam
que ex finis notione incipiat.
ex qua artes omnes consistunt
secundum rationem. Set illam alibi
pertransiuimus. hic uero diffiniti
uam faciemus doctrinam. Quia
quantum relinquitur ab ea que secundum
resolutionem fit et ratione consti
tutione tenentium est habundantius ad
comprehensionem totius artis.

et memoriam eorum que secundum par-
tem. Facile enim memorabilia fit
satio ex termini dissoluti omnia
eo quod contineat totius artis ca-
pitula. et optimum terminum que-
et substantialem quidam nomi-
nant contrario dividentes his
qui notiones appellant. Illi siqui-
dem ab accidentibus diffiniunt
rebus. hii vero a substantia ipsa
consistunt. Que vero secundum par-
tem est tractatio universe medici-
nalis speculationis in multis
aliis a nobis scripta est negotiis. quibus
expedit uti ad tres doctrinas.
Sed nunc a diffinitiva incipiamus
tantum adhuc apponentes que
sola capitula et velut conclusi-
ones secundum explicationem de-
monstratorum dicentur nunc.

De diffinitione medicine.

Medicina est scientia sano-
rum et egrorum et neutrorum.
Scientie ergo nomen com-
muniter et non pp[ro]prie audire oportet.
Sanum autem et egrum et neutrum
unumquodque tripliciter dicitur. hoc
quidem ut corpus. hoc vero ut causa.
hoc vero ut signum. Et est suscep-
tibile sanitatis corpus. et effici-
ens et conservans eam causa. et
declarans signum. Omnia vero
hec vocant greci sana. Secundum
vero eundem modum et egra et suscep-
tiva egritudinum corpora. et effici-
entia et conservantia egritudines
et causas et declarantia signa. et
neutra secundum eandem rationem
et corpora et causas et signa. Et est
secundum primam quidem rationem scien-
tia sanarum causarum medicina-
lis. post illam autem iam et aliarum
secundum quod et egrarum. tertio vero neu-

trarum. et post hec corporum. Primum quidem
et hic sanorum. deinde egrorum. deinde
neutrorum. et de signis vero secundum ean-
dem rationem. In actionibus vero
prius quidem est corporum cogni-
tio ex signis manifestum. post
hec vero et earum causarum inventio quo-
niam et efficiens et declarans. et su-
sceptivum dupliciter unumquodque
dicatur hoc quidem simpliciter hoc
vero ut nunc. sciendum utrorumque esse
scientiam medicinalem. et ipsum
vero simpliciter dupliciter dicitur. hoc
vero ut semper. et hoc ut multum. et est
eorum utrumque scientia medicina-
lis. Neutrum vero et causam et si-
gnum. et corpus. et quod simpliciter
dicitur. et quod nunc tripliciter unum-
quodque dicitur. hoc quidem quod neu-
tro contrariorum participet. hoc vero
eo quod utrisque. hoc autem eo quod aliquando
hoc. aliquando vero hoc. horum vero ipsorum
secundum duos modos dicitur. aliquando
quidem participando utroque contra-
riorum equaliter. aliquando vero amplius
altero. Est autem et de toto tantum non
dubitatio quedam secundum locutionem
quam et ipsam oportet determi-
nare. In eo enim quod dicit medici-
nam scientiam sanorum esse et egro-
rum et neutrorum significatur quidem
et omnium partium. significatum
et quarundam. significatur autem
et qualium. Sed omnium quidem
incomprehensibile et impossibi-
le. Quorundam vero imperfectum et
non artificiale. Qualium vero
et artificiale simul et sufficiens
ad omnes artis partes. Quod et con-
tinens dicimus in diffinitione me-
dicine. Incipiamus igitur a corpori-
bus primum qualia sana et egra et
neutra contingit existentia. Post

hec uero de signis et causis horum percurram. De sano corpore.

Sanum est simpliciter corpus. eucraton quidem existens a generatione ex simplicibus et primis particulis. coequale uero hiis que ex ipsis componuntur organicis. Sanum uero ut nunc est corpus quod secundum presens sanum est. est autem et hoc secundum quod sanum tempore eucraton et coequale. non secundum primam eucrasiam et coequalitatem. sed secundum propriam ipsi sani corporis. Semper tale est maxime eucraton et maxime coequale ab optima compositione. derelictum non multo. De egro corpore.

Egrum uero simpliciter est corpus a generatione aut distemperatum in hiis que similes partes habent. aut non est coequale organicis. aut utrisque. Egrum uero ut nunc est corpus egrotans in quo dicitur tempore tale existens. manifestum est autem quod et hoc secundum quod dicitur tempore esse egrum. aut distemperatum est in similes habentibus partes. aut inequale organicis. aut utrisque. Et semper quidem egrum est quodcumque ex generatione est aut distemperatum satis existens ex simplicibus particulis. aut omnibus aut quibusdam. aut maxime dominantibus. aut etiam organicis inequale. et similiter aut omnibus aut quibusdam aut maxime dominantibus. Quasi multum egrum est corpus ab huiusmodi quidem malicia derelictum. nondum uero in medio constitutum.

Quoniam De neutro corpore. autem et neutrum corpus tripliciter dicebatur hoc quidem eo quod neutra extremarum dispositionum participet. hoc uero utraque. hoc autem aliquando quidem hac. aliquando uero hac. secundum primum quidem significatum neutrum erit corpus medium uero existens sanissimi corporis et egerrimi. Et huius quidem hoc simpliciter tale quoniam ex generatione ita constitutum est. hoc uero nunc quodcumque in presenti tempore medium uere existit et sanissimi corporis et egerrimi. Eius uero quod simpliciter hoc quidem semper tale quoniam in omnibus etatibus permanet tale. hoc uero ut multum mutationes quasdam accipiens. Secundum uero secundum significatum neutrum erit corpus. contrariis simul dispositionibus participans ex generatione. aut secundum unam partem aut secundum duas differentes. Secundum unam quidem. si secundum alteram oppositionem eucraton fuerit efficaciorum qualitatum. aut secundum utrasque. quod si circa formationem. aut magnitudinem. aut numerum particularum. aut positionem lapsum. aut econverso in hiis quidem correptum omnibus aut quibusdam in crassi uero delinquens. in differentibus uero particulis et secundum omnes oppositiones potest aliquid contrariorum participare simul et semper quidem tale. secundum omnes etates manens simile. ut multum uero est quod et permutationi secundum aliquid. Ita uero et quod nunc neutrum erit secundum corpus secundum significatum. aut eo quod circa unam partem hec habeat sana. hec uero egra inherentium ei. aut circa differentes partes. Secundum uero tertium significatum neutrum erit corpus quod quidem modo sanum. modo

uero egrum in parte fit quem
admodum aliquibus inerat. pue
ris quidem existentibus sanos esse
adolescentibus uero factis egros. a
ut econuerso in uno uero tempore
ita neutrum uere quidem non con
tingit consistere. secundum latitudi
nem uero contingit. Scimus uero
quoniam nunc dupliciter dicitur. Sa
num igitur et egrum et neutrum
corpus quotiens dicitur et qua
le unumquodque sufficienter determi
natum est. de signis uero deinceps
dicendum. *De signis s. c. m.*

Sunt autem et horum sana quidem que
cumque presentis sanitatis sunt
demonstratiua. et future prono
stica. et prius facte rememorati
ua. egra uero et presentis egritudi
nis demonstratiua et future pro
gnostica. et prius facte rememora
tiua. Secundum hec uero et neutra que
neutrarum dispositionum demon
stratiua. et prognostica. et reme
moratiua. et que secundum aliquid
quidem sanam. secundum aliquid
uero egram declarantia disposi
tionem. Et hec uero secundum tempora
simul et sanis et egris. appella
tur autem aliquando a ueteribus medicis
omnia hec prognostica signa a
si presentium aut futurorum de
claratiua. et utilitas magna
quidem demonstratiuorum et prognostic
orum. minor uero rememoratiuo
rum. Existentibus igitur corpo
ribus sanis. his quidem simpliciter
his uero nunc que et sana dicuntur.
simpliciter sanorum corporum du
plicem diximus esse differenti
am. hec quidem semper eorum esse
talia. hec uero ut multum. Semper
quidem quecumque optimam habent
compositionem. ut multum uero
quecumque ab hac non multum de
ficiunt. Cognitiones uero eorum et
ab inherentibus secundum substantie com
rationem oportet fieri. et ab his
que ex necessitate hec consequun
tur effectibus et causis que et acci
dentia uocamus proprie. *Optime compositionis signa.*

Ipsa substantia quidem
ipsa eorum quidem que in op
tima compositione contempran
tia similes quidem habentium par
tes in caliditate et frigiditate. et
siccitate et humiditate. Orga
nicorum uero in quantitate et qua
litate componentium ea. et ad hec
in formatione et positione par
ticularum uniuscuiusque et organi
totius. Ab his uero que ex necessi
tate sequuntur. similes quidem
partes habentia quantum quidem
ad tactum in duricia et mollicia
mediocritas nobis est signum.
quantum uero ad uisum bonus
color. et secundum lenitatem et aspe
ritatem mediocritas. Secundum ef
fecta uero perfectio quam et uirtutem
horum nominamus. secundum eorum uero
que organica consequuntur et in
coequalitate et pulcritudine
totius corporis. organorum autem
plus et inherentium eis effec
tiuum uirtute. Optime igitur
compositionis corporis demonstra
tiua signa hec sunt. Eorum uero que
deficiunt quidem ab hac sana
uero sunt. hec quidem in similes
partes habentium lapsa sunt tem
perantia paruum quendam lap
sum. hec uero et in organicorum par
uum aliquod et hec aut omnium.
aut aliquorum. aut secundum utrorum
que. Signa autem lapsuum eadem his

que uirtute

que virtutem eorum complent. Temperantia in habentibus similes partes. numerus vero et formatio et magnitudo et positio in organicis. Utriusque communicantis quod et continuitatem eorum nominamus. in ipsis hisdem quibus et egrorum corporum est vitium. Secundum singula egri significatum. Terminus vero utriusque discretivus est operationis lesio sensibilis. Optima vero deficientia compositione corporum breve quidem lesa sunt quidem et ipsa secundum veritatem. non tamen et sensibile hoc. determinat vero ea magis et minus in operationibus et egris causis repugnare. Simpliciter vero egra corpora determinata sunt eo quod facile ab egris causis vincantur. et eo quod multum aliquid secundum virtutem operationum derelinquant.

Sunt vero horum utrorumque in medio neutra. et que vere dicantur. et que cum quadam latitudine. et dividetur totius sanitatis latitudo in tres partes latitudinem habentes et ipsas multam. quarum prima quidem erit sanorum corporum. Secunda vero neutrorum. Tertia egrorum quibus et deinceps sunt iam egrotantia corpora lesionibus sensibilibus operationum determinata. Dolentia ergo et quorum motiones sunt delinquentes. aut omnino perierunt manifestos habent terminos. Que vero infirmas habent operationes maximus quidem discessibus discernuntur facile. Secundum vero minores ambigua. propter quod hoc secundum genus lesionis neutro contrariorum participans consistit dispositioni. quam et ipsam neutram dicimus nominari. Quibus hic sensu iudicatio non solum rerum naturarum. Periculum enim est ipse presentie passionis in tempore cognita. Et signa ergo eorum que sanant corpora et egrorum et sanorum existentium quantitate distantie differentibus ponentibus nobis extremos terminos contrarios alternatim. Optimam compositionem et nunc secundum egritudinem. Considerantibus vero eam horum sunt viciniora que corpora probantur. propinquius est optime compositionis sanum. Quod ab hac vero est longius iam egrotanti vero propinquius egrum. Utrorumque vero medium equaliter ab utroque abesse apparens neutrum erit hic. Optime ergo compositionis corporis dicte sunt cognitiones. Deficientium vero ab ea equalia numero quidem genera et magis et minus dividi potentibus et separatis in tres latitudines. Signa egri corporis simpliciter dicemus. et ex his enim erunt et reliquie due latitudines manifeste. Secundum genus ergo dictum est prius in optime compositionis ratione. Secundum speciem vero nunc dicetur dividentibus nobis prius partes. Quatuor autem sunt earum differentie omnes. Quedam enim earum principia sunt. quedam vero ab illis exorte sunt. Quedam neque aliarum dominantur. neque alie earum innatas habentes regentes eas virtutes. Quedam vero et innatas simul et influentes habent. Principia igitur sunt cerebrum. cor. epar. testiculi. Ab illis vero exorta sunt et illis famulantur. Nervi quidem et spinalis medulla cerebro. cordi vero arterie. vene

cpiti. seminalia uasa testiculis.
Ipa uero se ipa regunt. cartilago.
ossium coniunctio. membrana
glandula. pinguedo. caro. Alie
uero omnes partes commune hui ha
bentes siue ipsius regimi arteriis
et uenis. et neruis indigent. Capil
lorum uero et unguium neque regimi
aliquod est. Set generatio sola. He
e quidem partium differentie.
Signa uero uniuscuiusque cerebri de
inceps dicentur. principium a ce
rebro nobis facientibus. Sunt uero
v. innata genera cognitionum ei.
vnum quidem totius capitis dispo
sitio. Secundum uero sensibilium opera
tionum uirtutum et uitium. Et tertium
operatiuorum. Et quartum principali
um. Et quintum naturalium.
Aliud genus in his omnibus est.
ab his que extrinsecus ei accidit
alteratio. De formatione capitis.

Totius quidem capitis dispositio ex
magnitudine et figura eius ac
cipitur et capillorum. Paruum uero
caput praue compositionis. com
positionis cerebri proprium signum.
Magnum uero non ex necessitate
bone compositionis signum. Si enim
propter uehementiam factum est eius
que inest uirtutis materiam mul
tam et bonam. operatiuis bonum
signum. Si uero propter solam mate
rie multitudinem non bonum.
Determinandum ergo ea figura
siquidem bone sit forme et his que
ab eo nata sunt. semper est hec bo
num signum. his uero que ab eo na
ta sunt. si et collum forte est. et a
liis ossibus optime dispositum est.
et si neruosum est eius omne et
plenum et uiuidum. Propria uero
figura capitis uelut si uideas
speram perfectam ceream ex utraque
parte leniter pressam. Necesse enim
huius talis gibberosa quidem secundum speram
posteriora fieri et anteriora. Recti
ora uero que ex utraque parte. Si uero
secundum occipitium eminentia mi
nor sit alicui considera et neruo
et collum cum aliis ossibus. Secundum
naturam siquidem se habentibus in
digentia materie non uirtutis
imbecillitate taliter factum est. In
eptioribus uero existentibus infimum
principium. In pluribus uero secundum
occipitium indigentiam. imbecil
litas eorum que dicta sunt sequitur.
et rarum ualde non tale. Grossius
uero secundum occipitium considera cap.
Eodem modo eisdem in toto mag
nato determinatis. In pluribus uero
et hic bona figura facte paren
cephalidos bonum signum. Quam
quidam medicorum posterius cere
brum nominant. Quemadmodum
igitur et est posterius determinatum
formam uelut lauda habente com
missura. Spine uero est principium
pars hec. et per illam omnium fere
totum animal neruorum actionum.
ipsam uero posterior pars secundum se in
omnibus paucorum sensibilium par
ticipat. multorum uero operatiuorum. Sic
igitur anterius sensibilium quidem
plurimorum. paucorum uero operatiuorum.
itaque et hec bene disposita perfecta
habebunt naturas unumquodque
proprias. De sensibilibus partibus.

Hedem uero et in anterioribus capi
tis eorum que secundum frontem deter
minatiores. his que posterius ad
paruitatem et magnitudinem
eius respicientibus et figuram. et
sensus qui sunt in eo ad uisum.
ad gustum et odoratum. alterutrum

cium sint cognitiones et inuicem
sibi attestantur. et a principio na
ta principii. uirtuti et uitio. et prin
cipio. his que ab eo principalium
tum operationum uirtus et uitium. eun
dem principii solius secundum ipsum
cognitiones. voco autem principales
operationes eas que a solo princi
pio fiunt. facilis igitur intellectus
subtilis sibi cognitio. Tarditas
uero intellectus pinguioris. fa
cilitas uero discendi mollis. et me
moria permanentis. Si uero et dif
ficultas discendi duri. obliuio
uero fluentis. et bene mobile in opi
nionibus calide. manens uero frigi
de. Adhuc uero michi uidentur duo
deesse genera cognitionis. que ex prin
cipio suscepi dicere. unum quidem
naturalium. alterum extrinse
cus accidentium. erit autem omnis de
utrisque ratio. Nam si euenerit
existit secundum quatuor qualitates.
omnia [erased] que sunt dicta habe
bit cum imo et superfluitatum. quecum
que per palatum. aut aures. aut na
res expugnantur. et hec habebit
moderate. et minime ledetur. ad
omnia quecunque extrinsecus cale
faciunt et infrigidant. siccant
et humectant. Talibus capilli in
fantibus quidem existentibus subru
fi. pueris uero subrubei. perfectis uero
fiunt rubei. medii quodam modo
existentes crisporum et simplicium.
neque calui fiunt faciliter. Audire uero
oportet que dicte sunt. et que di
cende sunt cognitiones ut in be
ne temperatis habitationibus.
Quecumque uero secundum capillos non in
regionibus tantum. sed humorum
temperancia proportionem habent
temperantie eorum que secundum cerebrum.

Si uero calidius fuit temperato.
secundum uero alteram oppositionem eu
craton. si quidem plurimum fuerit
calidius. fortiora omnia que dicen
da sunt fiunt signa. breui uero
superhabundantia existente leuia.
Communis uero hec ratio in omnibus
dicta sit michi partibus earum que
in omnibus temperantius discend
sunt cognitionum.

De calidi cerebri signis.

Deinceps uero signa est
que in cerebro caliditatis. in
his que prius dicta sunt rubicun
diora et calidiora que circa caput
omnia. et que in oculis uenas sen
sibiles. Capilli horum natorum circum
in capite nascuntur. multum quidem
existentibus calidioribus. bene tem
peratis nigri et fortes et crispi
fiunt. Non multum uero subrubei
quidem primum. unde nigrescunt.
Accedentibus uero etatibus calui fi
unt. et magis plurimum calidi.
Superfluitates uero secundum palatum
et nares et oculos. et aures breues
et digeste his sunt. Quando in
reprehensibiliter sani sunt. repleto
uero aliquando capite continuo enim
maxime eis quando negligenter
dietam obseruant hec tale acci
dit. plurima quidem sed non in
digesta fiunt superflua. Replent
autem et grauant caput ex calefa
cientibus cibis et potibus et odoribus
et extrinsecus accidentibus omnibus
in quibus est et continens nos aer.
Adhuc autem magis si non sint
solum calida talia natura. sed
et humida. breuibus somnis et
huiusmodi temperantie dirantur
ad hec ne profundi ipsi fiant.

De frigidi cerebri signis.

Frigi
diores quam oportet cerebri cogni

tiones superflua plurima secundum proportionem effluxiones. et capilli recti et rufi et manentes et per multum tempus nascentes subtiles et celeriter permanent. et facile a frigidis causis leduntur. Secundum idem tempus lesiones ceteris et corporis consumuntur. neque tangentibus calida que circa caput neque inspiciunt rubea. et oculorum uene inuisibiles et sompnolentiores quodam modo fiunt.

Siccitatis cerebri cognitiones.

Siccitatis uero cerebri cognitiones non superfluum in effluxionibus et sensuum perfectum. uigilantes uero sunt. et capillos fertissimos habent et citissime producunt. nati crispos magis quam rectos. calui uero fiunt in breui.

Humidi cerebri signa.

Humidiore uero cerebro. capilli plani et non omnino calui fiunt. et sensus ebetes sunt. et superfluitatum multitudo. hec quidem simplicem distemperantie sunt.

Calide et sicce cognitiones.

Composite uero calida et sicca. prima quidem secundum quam non habundantes. sed et perfecti sensibus. et uigilantissimi. et calui fiunt citius. per maximum generatio capillorum eius citissima est et plenissima. et nigri capilli sunt et crispi et calidi tangentibus caput. et rubicundi usque ad statum temporis.

Calide et humide et sicce cerebri signa.

Si uero humiditas accedat caliditati. paruum quidem superexcedentibus utrisque mediocritatem. bonus color et caliditas et in oculis uene magne. et superfluitates plurime mediocriter digeste. et capilli recti et subrubei. et non calui fiunt facile. replentur et grauantur caput a calefacientibus. Si uero et humectent multo magis statim et habundantiam habent superfluitatum. Equaliter uero ad plurimum humiditatis et caliditatis ueniunt. egritudinis caput et superfluitatibus plenum. et facile et humectantibus et calefacientibus leditur. nociuus uero semper eis contrarius. optime uero in borea degunt. neque excitari possunt usque ad multum. et ad sompnum conuertentur et se ipsos. simul et grauiter dormientes fiunt. et uigilantes phantasias uident. et sensus imperfecti. Si uero multum fit temperato calidius cerebrum. paruum uero humidius, retinebit calide et sicce cognitiones. Videbuntur autem eis leuiter humiditatis cognitiones. Velut et si multo fit humidius cerebrum. pauco uero fit calidius. manifeste quidem erunt et uehementes humiditatis. leues uero caliditatis cognitiones. Communis uero hec ratio est in omnibus secundum complexionem distemperantur.

Frigide simul et sicce crasis cerebri cognitiones.

Frigide uero simul et sicce crasis cerebri. frigidum et sine calore perficiunt caput. quantum in ipsis. Semper enim oportet meminisse que in principio determinata sunt considerantem quantum ex humorum crasi alterantur que circa illud. Statim uero huiusmodi crases sine uenis circa oculos fiunt. et a frigidis causis cito leduntur ideo et inequales sunt sani. Aliquando quidem leuissimi capita. et non superflui in effluxiones. Aliquando uero et catarris et corizis. in paruis causis cito consumuntur. Sensus uero eius in pue

ricia quidem perfecti, procedentis vero
emarcescunt. Calvi vero decrescunt. Di-
cam etiam senes circa caput calvos
fieri. Vero et canescunt acutius. Ca-
pilli vero eis nascuntur quidem velo-
citer, ut equales et rufi. Accidente
vero tempore dicunt quidem am-
plius frigiditate quam siccitate, non
calvi fiunt plurimum. E contrario
vero si accidat siccitatem quidem
amplius dominari humidita-
te, frigiditatem vero caliditate,
parum huiusmodi calvi fiunt.

Humidi et frigidi cerebri signa.

Humide vero et frigide crasis cere-
bri generantur dormientes faciunt et
sompnolentos et inutiles sensibus
et facile pacientes a frigore et
facile repletur caput et facile pa-
cientes catarrum aut corizam;
neque calvi fiunt huiusmodi. Hec
igitur sunt signa eorum que in
cerebro crasis. Ex hiis vero inten-
dens ad unumquodque organum sen-
sus scies cognitiones sufficientes.
Sufficiet vero in oculis dicere.

Calide crasis oculorum signa.

Quicumque igitur tangentibus ma-
nifeste sunt calidi et moventur
facilius et frequenter et venas la-
tas habent, calidi sunt hii omnes;
frigidi vero qui in hiis contrarii.
Et humidi quidem qui molles sunt
nimis et multe humiditatis. Sic-
ci vero qui duri simul et aridi. Et
leduntur quidem a similibus cau-
sis crasis; facile iuvantur vero a con-
trariis moderato usu. Sed hoc com-
mune in omni cognitione cra-
seos omnis partis meminisse
oportet.

De magnitudine oculorum.

Magnitudo vero oculorum cum propor-
tione quidem et operationum vir-
tute multitudinem substantie eucratam
ex qua facti sunt ostendit. Que
vero sine hiis multam quidem substan-
tiam, non eucratam declarat.

De parvitate oculorum.

Parvitas vero oculorum cum proportione quidem
et virtute operationum parvam
quidem, sed eucratam demonstrat
substantiam ex qua facti sunt. Cum non
proportione vero quadam vitiosque o-
perationum parvi sunt et mina-
lem esse significat substantiam eorum.
Signa vero que sunt secundum colorem
sic oportet determinari.

De glaucedine oculorum.

Glauci quidem oculi splendentes humiditate
pura et non multa luminis splen-
didi fiunt continentia. Nigri vero
e contrario. Cesii vero secundum medias
causas. Glaucus ergo oculus aut
propter magnitudinem, aut splendo-
rem cristalloidis, aut in summo po-
sitionem, aut propter subtilis et a-
quosi humoris qui est secundum pupil-
lam paucitatem et puritatem.
Omnibus quidem sunt convenientibus
glaucissimi. Si vero hec quidem eorum
adsunt, hec vero non, magis et mi-
nus in glaucitate consistit.

De nigredine oculorum.

Niger vero oculus aut propter parvita-
tem cristalloidis, aut propter in fun-
do positionem, aut quia splen-
didum et rutilans perfecte non
est, aut quoniam subtile humidum
aut amplius aut non purum est,
aut propter quedam horum, aut propter
omnia natum est fieri magis et mi-
nus in eis quem quemadmodum
prius dictum est. Subtile igitur
huiusmodi humidum aquosius
et amplius secundum humidiorem
demonstrat oculum. Quemadmodum

et si spissius q minus fiat sicci
orem. cristaloides uo siquidem
durius sit sicciore operatur ocu
lum. si uo mollius humidiore
ita uo ut si quidem superaddit co
temperantie subtilis siccior est. si
uero deficiat contrarium.

Dе crasibus cordis.

Ts cordis aut
crasibus deinceps dicatur. prius
hec commemorantibus nobis quod
unaquamque partem aut calidio
rem aut frigidiorem. aut sicci
orem. aut humidiorem secundum ipsam
factam esse dicimus. non ad a
liam aliquam comparantes.
quantumcumque enim cor sit qua
dam natura frigidissimum. mul
to calidius secundum crasin. cerebro
calidissimo.

Calidioris cordis signa.

Calidioris igitur ut ad pro
prium modum cordis signa in
separabilia quidem et familia
ria. magnitudo respirationis.
et pulsus uelocitas. et frequentia
est et audatiam et ad actiones in
pigrum. Si uero ad plurimum
ueniat caliditas. est eis furor
et maniaca confidentia. est autem
et pilosum eis pectus. et que circa
ypocondria et his proxima. in plu
ribus uero et totum corpus calidius
ex calido corde fit. nisi maxime
contra operetur epar. dicetur
autem paulo post totius corporis
cognitiones. est tamen et pecto
ris latitudo caliditatis cognitio.
nisi et hic aliquando maxime con
tra operetur cerebrum. Quoniam autem
spinalis medulle magnitudo
proportionalis est illi plurimum
tanta spondilia secundum magnitu
dinem quanta spinalis medul
la. itaque et spina tota. coniungitur
uero torax ad posteriorem partem.
Secundum longitudinem quidem equis
meras frenon. Secundum latitudinem
uero cum quidem proportionaliter grossi
tudini spondiliorum coniunctio
eius fit secundum illam. cum uero
cordis caliditas donata augme
tabit. et dilatabit secundum primam
generationem. proportionaliter huius
caliditatis. Ideo et cum in par
uo quidem capite torax latus
fuerit maxima cognitio fit fer
cor caliditatis. quando in magno
paruus maxime prauum. et hoc signum
cordis est frigidioris. Si uero propor
cionem habent cum capite aliis
signis determina de corde. ita
ut ex toracis quantitate nil ac
cepturus.

Frigidi cordis signa.

In frigidiori corde pulsus mi
nores competentibus. non tamen
tardiores ex necessitate aut ra
riores. Spiritus uero siquidem tanto mi
nor torax quanto frigidius pul
sibus proportionaliter. Si uero maior
fuerit. secundum quantitatem fri
giditate. non minorem tantum
sed et tardiorem declarat natura
tales et timidi et curiosi. et nu
dum eis pectus pilis est. de pauita
te uero eius determinatum est ut
prius dictum est. Secundum hoc uero et
de totius corporis caliditate.

Sicci cordis cognitio.

Siccum
uero cor pulsus operatur duriorem.
et furorem non promptum quidem
feruentem uero et difficile placabilem.
ut multum uero et totum corpus sic
cius. si non epar contra operetur.

Humidioris cordis cognitio.

Humidi
oris uero cordis signa.
pulsus molles. et consuetudo fa
cile mobilis ad iram. et facile pla

cabilis · et totum corpus humidi-
nisi ea que secundum epar contra op-
rentur. Secundum sinzugiam vero
primarum qualitatum distempe
rantie cordis sic habentur.

Calidi et sicci cordis cognitio.

Calidi
quidem et sicci cordis pulsus du
ri sunt et magni · veloces et spissi.
et spiritus sunt magni · et veloces et
frequentes · et multo magis ad
velocitatem adducunt et frequentiam
non crescente secundum proportionem cor
dis torace · omnium hii pilosis
simi secundum pectus sunt et hypocon
drium · Ad actiones vero parati
et animosi et veloces et tyrannici
moribus et eciam furiosi et difficiles
ad placandum · De totius vero
corporis crasi · adhuc et toracis am
plitudine proportionaliter hiis que
prius dicta sunt determinandum.

Calidi et humidi cordis cognitio.

Si vero humiditas fuerit cum ca
liditate · pilosi quidem minus
huiusmodi hiis qui prius dicti sunt.
et parati ad actiones nil minus
illis · non tamen fortiores furore
sed in iram tantum parati · pulsus
vero molles · et magni · et veloces
et frequentes et spiritus · torace quidem
proportionaliter habente cordis · se
cundum eandem formam pulsibus
minore vero existente · tanto ve
lociores et frequentiores predictis · quanto
et minor · Multa vero secundum crasin
commixtione facta · et maxime si
secundum humiditatem accidat hiis
preter hec que dicta sunt · adhuc et
putridas egritudines ex corrup
tis et putrescentibus in eis hu
moribus incidunt · et exspirationem
maiores et velociores inspirati
onibus · et in pulsibus sistole velox.

Humidi et frigidi cordis cognitio.

Humidioris vero et frigidioris si
gna cordis · pulsus molles · et
consuetudo timida · et formidolo
sa et pigra · Sunt et vero nudi pilis
hii secundum pectora et minime irasci
tur · et in iram non parati · Que vero
circa toracem et totum corpus hiis
que prius dicta sunt · similiter deter
minandum est · Spiritum vero siquidem
proportionaliter.

Frigidi et sicci cordis signa.

Frigidum et siccum cor
pulsus quidem duros operatur
et parvos · Spiritum vero siquidem propor
tionaliter frigiditati parvus to
rax sit competente · Si vero maior
rarum et tardum · minimi ira
cundi omnium · hii exacti tamen ab
aliquibus irasci servant memoriam.
Sunt vero et non pilosi pectore omnium
maxime · De parvitate vero toracis
et totius corporis frigiditate si
militer determinandum est · Unum
commune in omnibus hiis que dicta
sunt aliud commemorantes quod
quecumque de morbis aut nunc aut
secundum aliam aliquam scriptum est
orationem · ad agnitionem crase
os non probonis a pravis morbis
ex phylosophia exercitatorum ·
sed pro naturalibus unicuique dictum
est.

Calidi epatis signa.

Epatis calidi cognitiones ve
narum amplitudo · rubea colera mul
ta · in tempore vero augmenti etc
etatis et nigra · calidior eius san
guis · et propter hoc universum cor
pus · nisi ea que secundum cor contra
operentur · densitas eorum que secundum
ypocondrium et ventrem.

Frigidioris epatis cognitio.

Frigidioris vero angustia vena
rum · flegma plurimum · san

guis frigidior. ꝛ uniu̾sa corpo
ris habitudo frigidior. nisi ea q̄
circa cor ualida sunt. multa plꝰ
ypocondria ꝛ uene. **Sicci epatis**
Sicciorus uō sanguis q̄ **cognitō.**
spissior ꝛ paucior. ꝛ uene dure. et
uniu̾sa corporis habitudo siccior.
Humidi **humidioris epatis co**
gnitō. **H**oris uō epatis cognitioēs.
sanguis quidē plurimus et hu
midus. uene uō molliores. ita
uō ꝛ uniu̾sum corpꝰ nisi ea que
circa cor contra operentur.
Calidi **Calidi ꝛ sicci epatis sig.**
Csimul ꝛ sicci epatis signa sēc pi
losum ypocondrium. sanguis spi
sior ꝛ paucior. amara colera. cir
ca augmentationem uō etatē ꝛ ni
gra. uenaꝝ amplitudo et duri
cia. ita uero ut uniu̾sum corpꝰ
caliditas siquidem ex corde p̄ri
pens uincere pōt. et epate pro
rumpentem frigiditatem quē
admodū ꝛ frigiditas caldita
tem. Siccitatem uō impossibile
ad contrarium. a corde humi
diore fcō adduci. media uō est
ab epate. humiditas coꝝ q̄ dic
ta sunt. magis siquidē ab ea q̄
in corde uincitur siccitate q̄ sic
citas ab humiditate. minus uō
caliditate amplius aūt minꝰ
a frigiditate. facile ē enī uinci
bilis. hec eaꝝ que ex epate p̄ri
piunt qualitatum. manifestū
ergo qd̄ quū si in id ipsum conci
rant. principioꝝ utroꝝ crase
totum pfecte corpus circa ea di
sponetur. dicent aūt coꝝ paulo
posterius cognitiones. **tio.**
Calidi ꝛ humidi epatis cogni
Humidum simul ꝛ calidum epar
minus q̄ē calido ꝛ sicco ea que
circa ypocondrium sēc opitur pi
losa. plurimū uō sanguinem ꝛ
uenas magnas. et habitudine
humidam ꝛ calidam. si non ea
que circa cor contra operent. Si
uō amplius utriusq̄ qualitatibꝰ
sic tatur ab eo q̄ secundū natu
ram proprie consistunt. a caco
chimis ꝛ putrefacientibꝰ egri
tudinibꝰ. adhuc uō magis si plu
rimū augeatur humidū. pau
lulum uō calidum. Si uō con
trario parum q̄dem humidū.
plurimū uō calidū. minime
cacochimi fiunt. **Humidi ꝛ frigidi**
Humidius uō ꝛ fri **epatis cognitio.**
gidius epar sine pilis quē habet
ypocondrium. sanguinem uō
operatur magis flegmaticum
cum uenaꝝ gracilitate. ꝛ uniu̾
sum corpus similiter hns. nisi e
a que cordis sūt ad contraria trans
ducantur. **Frigidi ꝛ sicci epatis co**
Frigidum uō et sicciꝝ **gnitio.**
epar. pauci sanguinis ꝛ graci
lium uenaꝝ efficit corpꝰ ꝛ frigi
dius ꝛ ypocondrium nudum. ni
si et hic uincat cor. **Calide cra**
Testiculoꝝ **seos testiculoꝝ signa.**
uō crasis calidi quidem maxi
me uenerea ē ꝛ generatiua ꝛ mascu
loꝝ generatiua. ꝛ citius pubescunt ge
nitales partes. frigidi uō contraria
et humidi quidē multi ꝛ humi
di seminis. sicci uō pauci semi
nis ꝛ mediocriter spissi. **signa.**
Calide ꝛ sicce craseos testiculorum
Calida uō ꝛ sicca spissi seminis
est et maxime generatiua. citis
sime ad coitum excitat animal.
a principio igitē huiusmodi ꝛ pube
scunt citissime in pubo genita
libus ꝛ in omnibꝰ in circuitu. Sur

sum quidē usq ad regionē sub
umbilicum. deorsum uō usq ad
medium coxa. periculā igit̄ est
huiusmodi crasis satis ad venerē
actissime uō sanatur. t'n cognatū
nocet. Calide 7 humide craseos te

Conuenientibȝ sticulorū signa.
uō caliditate 7 humiditate pilo
si quidem minus huiusmodi. hu
qui dicti sunt. multi seminis
uō magis. nō concupiscūt uō
magis aliis. Sufficiunt uō si
ne lesione magis ueneris plu
rimis. Si uō satis utraq adau
geantur et humidum 7 calidū
non sine lesione abstinēt a ue
nerus. Humide 7 frigide craseos te

Si uō humidi et sticulorū signa.
frigidi secūdum crases fiūt testi
culi. nuda que in circuitu pilis
et tarde coire incipiūt. et neq
uehementes ad opaticēm sunt.
Aquosum uō et tenue eis semē
parum generans 7 feminas
generans 7 nō generans qnq.
Sicce 7 frigide craseos testiculorū sig.

Sicca 7 frigida crasis. simil'r quod
plurimum ei q̄ predicta ē crasi.
spissius uō ei semen 7 omnibȝ
exiguum. De totius corporis

Totius uō corporis habitudine.
habitudines dicte sunt quāt
et prius qd̄ assimulant' cordi
et epati. dominātur uō simili
tudo uehementiorem habentis
quālibet p̄marū quālibet p̄ma
rum qualitatum quas 7 operā
tiuas nominamus. totius uō
corporis habitudo in illis ma
xime dicitur partibȝ quecūq
uidentibȝ subiacent. p̄ma mu
sculi uō sunt hii omnibȝ ossibus
circūuoluti. composite quedā

carnes ex simplici 7 propria cā
ne 7 neruis quibȝ hec circūuo
lute sūt. propria eni musculorum
suba hec sunt usq ad eos uō ue
nientia. hec uasorū ueluti riui q
dam sūt non complentes eorū
subam. si fluentes ad conserua
tionem. Dicentur igitur 7 eorū
craseos cognitiones s'm bene
temperatam habitatōnē p̄mu
tant eni distemperate cutes secū
dum se formantes 7 corrūpūt
quasdam cognitiones. ita uō
ut si secūdum bene temperatam ha
bitationem tp̄e messis. se ipsū
soli aliquis exponat nudum.
permutabit cognitionū quecūq
secūdum colorem sunt 7 in mol
litie 7 duricia consistentia. Si
uō ut bene temperata est regio.
ita et ipse bene temperata dieta u
tatur. neq exustus in sole. nu
dus unaquaq die plurimum.
neq ut quidam more uirgini
in umbras degens perfecta cra
seos demōstrabuntur signa. q̄s
in his igit̄ oratione futura in
tendimus. iam intellectum ei
habes. Competētis crāseos signa.

Competentis craseos cognitiōēs
secūdum totam animal' habitu
dinem sūt color quidem ex ru
beo 7 albo cōmixtus. capilli uō
rubei et mediocrit' spissi ut in
pluribȝ. mediocritatis uō cāno
sitatis in quantitate 7 q̄litate.
medium eni perfecte huiusmodi
corpus omnium superfluitatum
ut 7 dicantur 7 intelligant' ad
hoc. 7 eni spissum corpus ad hoc
dicatur spissum et tenue. sic et
ad hoc et multam carnē habēs
et paucam carnē 7 crassum et

durum. molle et pilosum et nudum. Nil igitur horum est mediocre. Sed quare policleti regula adsumimus, ueniet medietatis uniuerse ut tangentibus quidem neque molle appareat neque durum. neque calidum. neque frigidum. uidentibus uero neque pilosum neque nudum. neque grossum neque gracile. aut aliquam aliam habens intemperantiam.

Reliqua uero [De caliditate corporis.] temperato calidiora quidem sunt non tamen humidiora aut sicciora secundum carnem. De his enim presens ratio est. apparent quidem et tangentibus calidiora tanto quanto sunt secundum crasin calidiora. et pinguedinis minus habentia colorem uero rubea et nigros capillos habentia.

[Frigidioris corporis craseos signa.]

Frigidioris corporis craseos signa. non pilosum pingue. frigidum tangentibus. color uero eorum cum capillis magis rufus. multa uero frigiditate existente liuida quodammodo est. Secundum uocare consuetudo est quibusdam medicorum hos tales plumbei coloris.

[Sicce craseos signa.]

Sicca uero crasis gracilior et siccior bene temperata tanto quanto siccior alia uero prima.

[Humide craseos sig.]

Humida uero alia quidem similiter magis carnosa uero et mollior et secundum complexionem primarum qualitatum que fiunt distemperantie compositam cognitionum formam habent.

[Calide et sicce craseos signa.]

Calida quidem et sicca crasis pilosior et calidior et durior et minus pinguis est et gracilius et nigri capilli. Si uero amplius uenit aca-liditatis et nigri coloris.

[Humide et calide craseos cognitio.]

Humida uero et calida mollior et calidior et multo carnosior. optima crasis in quantum aucte fuerint utreque qualitates. ad plurimum uero aucta putridis cito consumitur egritudinibus et cachimos cito fit. Si uero parum quidem humidior fit. multo uero calidior. molliorem quidem parum temperato huiusmodi tale et magis carnosi. pilosiores uero non modicum et tangentibus non parum calidiores. nigri uero nisi sed et caro non sine pinguedine. Si uero parum quidem fit calidior. multo uero humidior. mollis est huius caro et multa. et color commixtus ex rubeo et albo. et tangentibus paululum calidiores. Uniuersaliter uero dicere secundum complexionem craseos semper dominantis dominabuntur et signa.

[Frigide et humide craseos signa.]

Frigida uero et humida crasis paululum quidem utrisque augmentatis sine pilis est et alba et mollis. et spissa et pinguis. Si uero amplius alia. diuidere secundum proportionem augmentationis qualitatum. color uero cum capillis magis rufus. quemadmodum et plurimum utrisque augmentati liuidus. Si uero inequalis augmentatio fit qualitatum dominabuntur magis augmentate proprie.

[Frigide et sicce craseos signa.]

Si uero frigidum cum sicco equaliter augmentetur natura durum et gracile habetur corpus et non pilosum. et tangentibus frigidum. pinguedo uero eis similiter et gracilibus existentibus dispersa est per carnem. capilli uero et color pro-

cionabit mensure frigiditatis.
accidente uero calida et sicca crasi in
tempore paragmastice etatis in
frigidam et siccam. habitudo ta
lium gracilis quidem similiter et
dura et melancolica est. et propterea
nigra simul et pilosa. dominan
te uero altera quidem qualitatum
multum. altera uero paruum a me
diocri imminuta. dominabun
tur que dominantis. excedentes
uero erunt alcius cognitiones in
omnibus uero que dicta sunt et que di
cendi communis cognitio crase
os. siquidem facile frigescens sit
pars. aut frigiditate aut rarita
te. Si uero difficile frigescens aut
caliditate aut spissitudine. Si
uero ex dessiccantibus aridum et
siccum et difficile mobilis fiat
siccitate. considerare uero oportet
si similiter uero omnes musculi.
aut non similiter crasin habentes si
mul considerantem in omnibus
quantitatem inuolutorum ossium.
aliquando enim gracilior uidetur esse
pars non existens gracilior quantum
ad musculos. sed propter angustias
ossium talis apparens. Similiter
autem et spissior esse uidetur mul
totiens non propter amplitudinem
ossium sed propter carnis multitu
dinem que aucta et imminu
ta et durior et mollior. durum fit sic
cior aut humidior apparet po
siquidem pauca et dura siccior.
Si uero multa et mollis humidi
or. Similiter uero et medie regio
nes similes partes habentium
corporum. aut ampliorem humi
ditatem. aut minorem in se ip
sis continentes. et aut spissiorem
aut tenuiorem aut humidio
rem. aut sicciorem demonstrant
partem. humida quidem ubi tenu
ior et amplior est humiditas. Sic
ca uero ubi spissior et similiter minor
ipsis tamen solidis corporis partes
uere solida et prima secundum nullum
modum possibile est humidio
res facere. Sed satis si prohibeat
quis eas non cito siccari. eas uero
continentes regiones licet reple
ri humiditate aut tali. id uero
proprium nutrimentum est similes
partes habentium ex appositione
non per uasa factum. communis uero et
hec non est omnium partium et dice
tur postea in sanatiuis et egritudinum
causarum doctrina. nunc uero quese
quuntur dicam. Sicci uentris
Uentris cognitiones cognitiones
natura quidem siccioris uelociter
fiunt sicientes. et paruus eis suf
ficit potus. et grauant ampliori.
et fluctuationes habent. et super
natat superfluum eis. cibisque sic
cioribus gaudent. Humidi uentris
Humidioris uero uen cognitio.
tris si neque sicientes fiant. et
ampliorem humiditatem non mo
leste ferit. cibisque gaudent hu
midioribus. Cali cognitio uentris.
Calidior uero natura uenter digerit
quidem melius quam appetit. et magis
queticumque dura natura. et difficile
mutabilia. Corrumpuntur enim
in eo facile mutabilia. gaudens
uero calidis cibis et potibus neque a
frigidis nil nocetur secundum mo
deratum usum. Frigidi uentris
Frigidus uero natura cognitio.
uenter appetere quidem bonus. di
gerere uero non bonus. et maxime
quaecumque difficile mutabiles et
frigidi ciborum fiunt. acescunt enim

cito in eo propterea quod acide ructuant huiusmodi venter et gravitate gravescens. Leditur vero facilius intemperate venter; propter quod et extrinsecam ex accidentibus frigus non fert diuturnam dispositionem quemadmodum neque calidus calidorum. Egritudinibus tamen in ventre distemperantie hec differentie a naturalibus secundum quod contraria concupiscunt non similia quemadmodum naturales. Secundum complexionem vero in ventres distemperantie per simpliciam cognoscuntur compositionem. Diligenter vero oportet adhibere intellectum his que dicta sunt discernentes ea et ab his que dicenda sunt. Non solum enim venter sitientes et non sitientes operatur et frigidum et calidum potum desiderantes; sed et ea que circa toracem et epar et cor et pulmonem. **signa.**

Calide craseos pulmonum

Sed et propter horum caliditatem sitientes inspirant amplius et exsufflant longius et sentiunt secundum toracem cauma. Non quemadmodum qui propter ventres secundum ypocondria. et quidem bibentes non statim quiescunt. et frigidus potius sitiunt magis corum sitim quam multum calidus refrigerat autem eos et frigidus aer inspiratus nil alleviamus ex ventre sitientes.

Frigide craseos pulmonum signa.

Ista vero et contrarie habentes et frigidi inspiratione sensibiliter leduntur. et maxima est hec cognitio in pulmone frigiditatis. Quemadmodum autem frigidum inspirantes sentiunt manifeste lesiones et infrigidationem. ita calidum esse amicum. Sed et flegmatis eas superfluitates loquentes et cum tussi expuunt.

Sicce craseos pulmonis signa.

Siccitates vero pulmonis sine superfluitate sunt et pure a flegmate quemadmodum et humiditates obscuram quidem operantur et raucam vocem. Incurrunt autem eas superfluitates et magis et acutius loqui volentibus.

De voce quomodo magna et parva.

Non vero ipsa magnitudo vocis a caliditate fit quemadmodum neque parvitas a frigiditate fit. Sed hec quidem amplitudine trachee arterie et ex sufflatione vehementiori. parvitas vero contraria consequitur. Itaque neque semper neque principaliter. sed secundum accidens et solis naturalibus crasibus non supervenientibus consequitur vocis magnitudo et parvitas. Quoniam enim huiusmodi organa propter crasim facta sunt talia talis vero sequitur vox. Propterea et voce est aliquid de naturali crasi colligere.

De leni et aspera voce.

Est enim lenis vox lenitatem trachee arterie sequitur. et aspera asperitatem. Lenitas arterie contemperantiam craseos sequitur. asperitas vero siccitatem. Asperitas siquidem inequalitas quedam est secundum durum corpus. Arteria vero operatur duram. Omiomeron enim partium siccitas. Inequalem vero dispositionem eius humiditatis indigentia.

De voce acuta et gravi.

Ad eundem modum neque acuta natura vox sine angustia gutturis. neque gravis sine latitudine potest fieri. Angustia igitur naturalis frigiditatis filia est. Amplitudo vero caliditatis. Proportionaliter vero

naturalibus differentiis uocaui
que secundum passionem perficiunt
cognitiones existentes efficien
tium causarum. de quibus omnibus
in his que de uoce sufficienter de
terminatum est. alie uero preter ali
as que intrinsecus non leues cau
sas habent cognitiones temptan
dum tamen eas et per adiuuantia et per
nocentia cognoscere amplius et secundum
naturalium potentiarum operationes
dicta est autem in tractatu de causis que
uniuscuiusque potentie uirtutis et in
qua dominatrice causis est. *Organico*
Oraseon *rum particularum compositionis signa.*
igitur signa et species dicte sunt. Que
uero propter magnitudinem aut
plasmationem. aut numerum
aut positionem labuntur ita
habent. Quecumque igitur cadunt
sub sensu cognoscere facilia. eorum
uero que non cadunt sub sensu. hec
quidem difficilia ad cognoscen
dum. hec uero ignota sunt. capitis
igitur magnitudo et figura. et cum
eo cerebri manifesta est ut prius
dictum est. Secundum hec uero et toracis
ita uero et quecumque secundum homoplatas
aut humeros. aut brachia. aut
cubitos. aut summas manus. aut
ysceon. aut suram. aut pedes non
difficilia cognoscere. siue secundum
plasmationem lapsum fit ali
quid talium. siue secundum magni
tudinem siue numerum aut co
ordinationem comprehenditur ea.
Manifeste uero et operationis in uno
quoque lesiones. ea uero que intra
corpus sunt non omnia cognoscere
possibile est. uentrem siquidem cui
dam ita paruum et rotundum
et appensum iuxta ypocondrium
uidi. ut manifeste appareret secundum

circumscriptionem propriam et uidenti
bus et tangentibus. Similiter uidi et
uesicam cuidam expositam et par
uam. ita ut si aliquando tardaret ad
egestionem urine. tumor ap
pareret circumscriptionis manifeste.
non tamen aliorum que intrinsecus ma
nifestam cognitionem dedit mi
chi aliquando. tamen temptare oportet
cognoscere ut possibile est uirtutem
et uitium eorum. et si non secundum disci
plinam certam. sed secundum coniec
turam quandam artificialem.
uelut si ita accidit epati.
Vidi quendam *Epatis parui cognitio.*
iam et etiam multos. graciles
quidem uenas habentes. Sine co
lore uero uniuersum corpus. et si paulo
amplius intulerint. et magis si
inflantia et spissa et glutinosa.
hos quidem uelut quodam pondere
imposito et suspenso secundum dextrum
ypocondrium sencientes in profun
do. hec uero cum extensione quadam
dolentes. in his igitur conueniens
est et paruum esse epar et angustis
exitibus. Alterum uero uidi flegmaticum
totum secundum habitudinem uomi
tem uero cotidie coleram pallidam.
Agnoui igitur oportere et egestio
nes eius uidere. et minimum habu
erunt fellis. Cognoui igitur ex
hoc signo felleum humorem e
mittentem porum non paruam eius
partem in pilorum uentris tran
smittentem. ut quibusdam apparet
animalibus. ex quibus manifestum
est quoniam remotis assensibus ual
de proficiat ad cognitionem. ex ana
tomis apparentium noticia. et
operationum et utilitatum inuentio.
Quicumque igitur cognitor esse uult.
sicut dictum est nunc lapsorum cor

porum in anathomiis exercendum
ei est. et operationum et utilitatum
inuentionibus. Scriptum est autem
de omnibus separatim in aliis ne
gotiis de quibus in fine totius orati
onis dicetur. gratia cognoscendi
amantes discere ex quo maxime
negotio eligere oporteat. sed de
eis sufficient.

Vii cognitiones oportet egritudinum partes

Quecumque uero in presen
ti egra sunt corpora cognoscere oportet et hec sensibus quem
subiacentia. in mutatione eorum
que secundum naturam eis insunt
in magnitudine et colore et fi
gura. et numero et positione. et
secundum duritiam et mollitiem. et
caliditatem et frigiditatem differentia.

Non apparentia uero uniuersalia q
uidem dicere lesionibus operationum
aut egestionibus aut doloribus. a
ut tumoribus preter naturam. aut
quibusdam horum aut omnibus.
Secundum partem uero ut secundum
cerebrum quidem egre disposi
tiones desipientie speciebus aut se
nsibilium fantasiarum lesionibus.
aut apetituum. aut egestionibus
per palatum. et aures. et nares. aut
secundum illos dolorum differentiis.

Cognitiones dispositionum cordis.

Illi uero que secundum cor ex dispnee
speciebus et motibus secundum ipsum. adhuc
et pulsibus secundum arterias animo
sitatibus et pusillanimitatibus et
febribus. et infrigidationibus. et
in colore differentiis. et doloribus
et circa ipsum et circa arterias.

Cognitiones dispositionum epatis.

Illas uero que secundum epar ex humo
rum indigentia et habundan
tia et conuersione in non natale;
decolorationem. et adhuc hisque
secundum digestionem aut nutrimen
tum aut per superfluorum egestionem
immutatis sed et ponderibus secundum
ipsum et tumoribus et doloribus. non
in regionibus tantum sed secundum com
passiones quecumque fiunt alicui
dispnee species et tussis.

Cognitiones dispositionum ventris.

Ista uero et secundum uentrem circa dige
stionem et orexim humide aut
sicce oblationis aut superfluorum
egestionibus peccantibus. Similiter
uero et in singultibus et eructati
onibus. et nauseis. uomitibus et ip
sis eorum que uomuntur formis. do
loribus tumoribus dispnee. tussi
bus doloribus adhuc et eorum que ex
pruuntur differentia oportet cogno
scere in presenti egritudine.

Cognitiones dispositionum secundum tracheam arteriam.

Eas secundum tracheam arteriam egri
tudines. dispnea et tussis. et secundum
locum dolor et sputa et uocis lesi
o innotescit. proportionaliter uero
et in omnibus aliis partibus ex tu
more et dolore et lesione operatio
num amplius et egestionum dif
ferentiis cognitiones erunt. ex tu
moribus quidem qui preter naturam
in flegmonibus. et scirrosi et infla
tionibus et erisipilis inspiciendum.
dolores uero secundum quem incubuit
locum aut continuitatis soluti
onem. aut alterationes subitas
ostendunt. Soluitur igitur continu
itas incisione et comestione. et
fractura. et tensione. Alteratur uero
subiecti caliditate et frigiditate et
siccitate et humiditate. Nocetur
autem operatio aut leuiter aut medi
ocriter. aut omnino non fit. Quecum
que uero egeruntur hec quidem ut

particule eorum que paciuntur. Hec
vero ut in ipsis contenta secundum na
turam ostensionem propriam u
numquam faciet. Dictum est autem
de huiusmodi omnibus amplius
in pacientium locorum negotio
nullo hec in artem pocius redi
gente aut perfecte assignante.
Quemadmodum igitur aliud ni
chil eorum que inceperit non per
fecerunt veteres. Egrotantium
quidem corporum ex illo negotio
discere oportet cognitiones. Egro
tativorum vero et sanandorum ex presen
ti facultate. Ea quidem que sunt
egrotativorum in medio secundum for
mam sunt eorum que sanis et egro
tantibus accidunt. Secundum naturam
quidem omnia sanis insunt.
preter naturam vero egrotantibus
in quantum egrotant. In medi
o vero his declarativa sunt egri
tudinum. Quedam quidem sunt
ex genere existentia eorum que secundum
naturam scilicet quantitatibus aut
temporibus inmutata. Quedam
vero ex his que preter naturam quidem
sunt minora his que in egritudi
nibus. Et propter hec et dispositiones
hec corporum quecumque egrotativa
esse videntur neutrorum sunt. Et de
clarantia vero ipsa signa. Primo
siquidem hec sanitates designant.
Secundo vero egritudines et fiunt ea
dem signa secundum habitudinem
primam et neutra et egra in eo qui
dem quod iam existentem demon
strant dispositionem neutra.
in eo vero quidem quod futuram decla
rant egra. Secundum vero eandem ra
tionem et quecumque in egrotan
tibus apparent signa salutis di
cuntur quidem sana eo quod futu
ram sanitatem denuntiant. Dici
tur vero egra in quantum existen
tes egritudines ostendunt. Et ma
nifestum quod si utrorumque sunt decla
rativa dicentur neutra. Secundum u
num aliquod significatorum neutri
rum vocem. Nil vero mirandum ea
dem signa tres habere rationes in
differentibus habitudinibus et sa
na et egra et neutra dici. Secundum vero
alium significatum quecumque
convalescentibus ex egritudinibus
insunt signa dicimus neutra
secundum quod arbitror. Et ea que sunt in
senectute. Hac igitur ratione sub plu
res cadunt intellectus et rationes.
Quecumque vero perfecte sanis insunt
sub solam sanorum cadunt cogni
tionem. Et quecumque egrotantibus
non manifestantia futuram sa
nitatem sub sola et hec egrorum
cognitionem cadunt. De his quidem
deinceps dicetur. Future egritu
dinis signa.

Future vero egritudi
nis prognostica percurramus pri
us. Duplici vero eorum existente dif
ferentia aggrediamur priora. Quan
titatibus aut temporibus non ipsis
prius formis permutata ab his
que sunt secundum naturam velut o
rexim ciborum intensam aut remis
sam aut que non secundum consuetum
tempus fit. aut non consuetorum ciborum
aut egestionem superfluorum esse
paucorum aut plurium aut humi
dorum aut duriorum. Ita et humidio
rum superfluorum indigentia et ha
bundantia preter naturam. aut
consistentie permutatio. aut temporis
evacuationis et vigilie et multus
somnus. aut ante tempus consueta.
Secundum hec vero et superfluitas am
pliorum aut minorum. aut calidi aut

frigidi concupiscentia. et sudores
plures quam oportet aut pauciores.
pigricia ad motionem aut tem
ptantibus moveri. aggravatio a
ut dissolutio valida. et stringen
retentio aut amplior aut minor
evacuatio. Sic vero et que penetr
toritas. Sed et secundum cibum aut cibum
aut potum. non similis ei quam prius
delectatio cognitio est futurae egri
tudinis. Similiter et intellectus
obtusio non secundum naturam aut
oblivio non consuetis. aut ma
gis fantastica somnia quam prius et
quidem audaciores et oderantes. et
visus obscuriores et infirmiores
et simpliciter dicere quecumque
secundum naturam sunt. hec quidem au
cta. hec vero minuta. hec vero
temporibus quibusdam aut quantitati
bus permutata. et corporis tumor et
minor et maior factus et rubicun
dior et albior. aut lividior et ni
grior. Eructationes et sternuta
tiones et ventositates plures a
ut pauciores a naturalibus. Ita
quecumque et per nares aut palatum.
aut aures quibus cerebrum expur
gatur quantitatibus aut qualita
tibus aut temporibus permutata. hoc igitur
modo omnia genus eorum que secundum
naturam sunt. De torsione ventris.
Torsio vero in ventrem. aut secundum
stomachum aut secundum aliquod inte
stinorum. aut in egestionibus aut
in his que evomuntur. aut min
guntur. aut aliquis alius medio
dolor. de genere est eorum que preter
naturam. nondum vero egrotare
ita habentes dicuntur quemad
modum neque gravati caput. a
ut dolentes aut vigilantes quando
nondum propter hec ad consueta o

perationum impediuntur. et egritu
dinis tamen minus tale est in talibus di
spositionibus. et propterea in ad aliquid
eandem dispositionem etiam egram
et neutram dicimus adhuc. con
gruentem cui ferentes facilius quam
aut virtutis. aut egritudo est
aut neutra dispositio singulari
ter. quod dicte sunt. ita vero et quecum
que secundum sensus. non in eo quod magis
et minus alterutrum differunt
sed toto genere preter naturam sunt. et
hec sunt egritudinum signa quamdiu
diu tamen fuerint parva. in nondum
a consuetis actionibus unumquodque
impedire sufficientia. talia vero
sunt secundum gustum quidem quando salse
aut amare. aut alicuius alterius quan
titatis manifestationem. comestis et
bibitis omnibus aut sine accepti
one cibi. saliva eis videtur talis.
Secundum odoratum vero quando aliquam sen
timus unam qualitatem. odoratum
nullo presente fetido. aut et afferen
tes plura. et differentia omnia ea ut si
milia sentimus. Plerique vero omni
no sensus nobis nullius. aut fetori
alicuius fit nullo presente fetido.
Secundum auditum vero sonitus et
crepitus genus omnium eorum que
preter naturam sunt quemadmodum
et secundum visum quecumque ante ap
parere videntur nigra et alba et ru
fa et rubea hec quidem rotunda.
hec vero oblonga. Et hec quidem gra
cilia. hec vero crossa. preter volare
omnia videntur. Secundum tactum
vero quando inequalitas quedam
aut spissitudo aut gravitas aut
tensio. aut stupida. aut dolens
dispositio apparet secundum totam
habitudinem. Ita vero et secundum quam
libet partem tensio aut tribu

latio aut punctio. aut gravitas.
quando parve quedam fiunt et in-
manentes dispositionem quidem
neutram esse declarant. pronun-
ciant vero egritudinem.

Querumque vero in iam egrotantibus
fiunt signa. hec quidem sanitatem
demonstrantia. hec vero mortem.
sana quidem priora. altera vero ge-
nere quidem egra. Secundum speciem
vero periculosa dicuntur. accipiuntur
vero universaliter quedam dicere ex o-
perationum virtute et vitio. Secun-
dum partem vero ex his que secundum
partem operationibus quorum genera
prius dicta sunt. primum quidem
principiorum. secundum vero eorum que ab
illis nata sunt. et tertium preter hec quidem
dem habentium regimen a prin-
cipiis vero quedam supplementa
recipientium. Quartum enim
genus eorum que dicta sunt ex se
quidem inutile ad cognitionem.
Secundum accidens vero erit aliquan-
do ex his prenotio quemadmodum
et ex superfluitatibus et ex his que de
ratione compassionis. Ex superfluita-
tibus vero semper quoniam digestionis
et indigestionis in eis erunt si-
gna. Itaque non contingit non de-
monstrare ea semper. aut naturam
superare materiam. aut materiam
naturam. aut neutrum neutrius.
Sana igitur signa dicentur su-
perante natura. egra vero superata
neutra vero in equalibus pugnis.
Manifeste quidem digestionis si-
gna sanorum sunt quemadmodum
et indigestionis egra. neque di-
gestionem vero neque indigestio-
nem manifeste indicantia na-
ture neutrorum sunt. Neutra vero que-
cumque nunc quidem hoc. nunc vero
contrarium declarant. quemadmodum
denigrati digiti. Tales vero sunt
et cervice superfluitates. Dictum est
autem de omnibus in his que de crisibus.
Ego vero longitudini parcens hic
quidem iam finio de signis orationem
transeam vero ad ea que de causis.

Quorum vero et — De salubribus causis.

harum quedam sunt salubres. que-
dam egre. quedam neutre. pri-
mum de sanis causis sermo erit.
Quoniam vero et harum ipsarum hee quidem
servantes sunt. hee vero efficientes sa-
nitatem. sunt vero et tempore et dignita-
te priores servantes facientibus. A ser-
vantibus incipiendum. Cum igitur
sit non unum sanum corpus sed plura
quemadmodum prius determinatum
est. secundum unumquodque eorum erit conser-
vativa. quoniam et omnis causa in
ad aliquid. Rursus igitur princi-
pium hic ab optima compositi-
one corporis faciendum consider-
antes que ad hanc salubrem in-
ventionem vero earum rei ipsius na-
tura denunciat. Si enim esset impas-
sibile et immutabile corpus. et sem-
per maneret optima compositio
nichil indigeret arte constituen-
te ipsum. Quoniam vero mutatur et cor-
rumpitur et consumitur non servans
ex principio consistentiam quam
habebat. cura secundum hoc indiget.
Secundum igitur quot modos alteratur cor-
pus totidem et genera preservationum
habebit. hoc est servantium causarum
que manifestum iam ex ipsis
que dicta sunt ut congenita ge-
nere accidit existere in eo quod ve-
lociter faciunt correctionem prius
quam simul occurrat lesio non preser-
vantia esse a futuro malo appel-
lata sunt a medicis. sed servantia

presentem consistentiam. Alte
ratur igitur corpus a quibusdam
ex necessitate. dico autem ex necessi
tate quecumque quibus impossibile est
ipsum non approximare. non ex ne
cessitate vero reliqua. namque sem
per in continente immorari. et
comedere et bibere et vigilare et
dormire necessarium est ei. Gla
dius vero et bestius non necessarium.
vnde in priora quidem genere cau
sarum. circa corpus ars conficitur.
circa secundum vero nequaquam.

De hiis que ex necessitate mutant

Quot igitur alterantia ex corpus.
necessitate corpus dividentes
secundum unumquodque eorum proprium ali
quod genus causarum salubrium
inveniamus. Est igitur unum
quidem ex continente nos aere.
alterum vero ex motione et quiete
et totius corporis et secundum partes.
Tertium vero ex sompno et ex vi
gilia. et Quartum ex hiis que
offeruntur. Quintum ex hiis que e
geruntur et retinentur. Sextum ex
anime passionibus. Sub hiis est omni
bus necesse est corpus dispom
quodam modo. Sub continente
quidem aut calefactum aut in
frigidatum aut siccatum aut
humidum. aut secundum complexi
onem horum aliquid paciens. aut
secundum totam substantiam totum alte
ratum. Ex motione vero et quiete
immoderate utrisque existentibus.
aut calefactum aut infrigida
tum. aut siccatum. aut humidum.
aut secundum complexionem horum
aliquid paciens. Ita vero et ex som
no et ex vigilia necesse est pati ip
sum secundum eandem rationem. et
ex hiis que offeruntur. aut ege
runtur. aut retinentur. Omnia enim
hec. hec quidem manifeste. hec vero
per medias alias causas alterant cor
pus et corrumpunt salutem. et scrip
tum est de hiis omnibus seorsum per
singula. in salubrium negotio.
Hec igitur nunc omnia dicta gene
ra salubrium causarum materie q
dam sunt. et cum competenti u
su cause fiunt. et servantes et salu
tem parantes. Peccantes vero in
contemperantia egre constituun
tur. Itaque iam quidem et hoc mani
festum est quod non alias quidem
subiis earum que sunt extra sana
nobis. alias vero egras arbitrandum.
Set easdem in ad aliquid aliquan
quidem sanas aliquando vero egras
factas. Cum siquidem indiget mo
tione corpus. gimnasium quidem
sanum quies vero egra. Quando vero
requie. quies quidem sana egrum
vero gimnasium. Similiter vero et
in cibis et in potibus et aliis omnibus.
Singulum enim si indigenti corpo
ri adducitur. et cum competenti quan
titate salubre fit. Nichil vero in
digenti omnino ablatum. aut
non in competenti mensura
egrum constituit. Et due sunt
hee considerationes earum salubrium
et egrum. qualitas et quantitas
eius quod offertur. Et enim tempus
velut alterum aliquid ab hiis oportet
inducere in hiis que dicta sunt
contemptum non bene dictum. Si enim
indiget corpus tali ac tanta
oblatione. manifestum quoniam et
secundum tempus oportunum offertur.
et generatio temporis est ex eo quod fluxum
est et mutabile mortale corpus.
et indiget secundum mutationes
alias alterantium adiumentum.

Itaq; nõ est quid g̃nẽ. tertium
in his que dicta sunt tp̃s ad doc
trinam uõ plimq; quasi tertio
utimur ꝑpter eam que dicta ẽ
causam. Qm̃ aũt in his consi
derationib; sũt ꝛ alie causarũ
salubrium. ꝛ nũc ẽ nob̃ ꝓpositũ
genus rursus reperiamus eas
ꝑfecte igitur compositioni cor
poris. Qm̃ uõ siquidem bene tem
peratum fit continens conue
niet cum temꝑantia ꝛ aliorum ꝑ
fecta. de quib; ꝛ nos diximus qui
etis et motionis. sompni. et ui
gilie. et oblatorum ꝛ egestorum. Qm̃
uõ si distemperatum fuerit in tan
tum ꝛ contemperantias minui
oportet. in quantũ excessiua frac
ta ẽ. Consideratio nec uõ octem
perantie in continente quidem;
ut neq; rigere ꝓpter frigus. ne
q; sudare ꝓpter estum. In gimna
sus uõ qñ primũ incipit dole
re corpus et requiescere statim.
In cibis uõ ꝛ digestionis ꝑfec
tio et egestionis modus secundum
quãtitatẽ et qualitatem. Equa
tur uõ quodam modo in his o
rectis digestioni ita ut ꝑceptẽ
non indigeant quantitatem
in oblationib; mentientem. op
tima enĩ compositio quãtum
appetit tantum ꝛ digerere bñ
põt. Ita uõ ꝛ sompni quãtita
tem natura ipsa metitur. his q̃
in optima compositione sunt
et quiescunt statim dormientẽ
cum non amplius indiget cor
pus. Et ita eis dieta utentibus
in egestionib; nichil delinquitur
circa uentrem ꝛ urinã ꝛ totum
corpus. has enĩ temperantia o
blationum secundum totum uõ co

pus respirationem gimnasio
rum salubris efficit usus. Absti
nere uõ manifestum. qm̃ ab in
temꝑantia oportet harum omniũ
anime passionũ. ire. et tristicie.
furoris. et timoris. ꝛ inuidie. et
sollicitudinis. Exterminãt enĩ
et hec ꝛ mutant corpora ab ea q̃
secundum naturam consistentia.

Venereorum uõ secundum De venere.
republicarum quidẽ nullus salub;
usus. Secundum uõ unum ex interuallo
tantis. ut in usib; neq; dissolu
tionem ꝛ leuior ipse se ipso uideatur
factus. ꝛ melius dormiens. Tẽps
uõ usus qñ ꝑfecte mediũ fuerit
eorum que extrinsecus circũstan
tiarum omniũ corpus neq; sup
repletum. neq; indigens. neq;
sup infrigidatum. neq; superca
lefactum. aut siccatum. aũ hu
mectatum immoderate. Si uõ
et peccet aliqñ paruũ esto pec
catum. Melius uõ calefacto ma
gis q̃ infrigidato. ꝛ repleto ma
gis q̃ euacuato. et humectato
magis q̃ exsiccato corpore uti
uenereis.

Qualitatem uõ singulorum eorum
que dicta sũt. eligere in his q̃
sunt optime compositiõis opor
tet. Gimnasiorum in quib; ꝛ om̃s
ptes corporis ꝓporcionalit̃ mo
uentur. et nõ hec quidẽ superdo
let. hec uõ minus dolet. Eorum uõ
que comedunt et bibunt ma
xime euctrata. hec enĩ maxime
conuenientia euctratis naturis.
Similit̃ uõ ꝛ in aliis. Si uõ ali
quid optima compositiõe deficiat
corpus. nõ multum uõ in hec.
et conseruantes sanitatem cause
secundum ꝓportionem mutabunt.

Pluribus uero talibus existentibus
corporibus secundum singulum genus
separatim dicendum. Crasis igi-
tur inmutata in organicorum uero
partium conuenientia non permu-
tatum. duplicem formam habet
salubrium causarum. alteram quidem
seruantium eius crasim. alteram uero
eorum que ad optimam ducunt. Ser-
uantes uero eius crasim tantum
permutantur ab eucrata natura
cause. quantum et toti corporis cra-
sis ab illa permutatur. Calidiora
enim corpora calidioribus indigent
adiutoriis. frigida uero frigidioribus
et sicciora siccioribus. humidiora
humidioribus. et secundum complexiones
calidiora et sicciora calidioribus
et siccioribus. et hiis proportionaliter
in reliquis tribus complexionibus.
Vtetur uero et materiis causarum
recte innatas uirtutes earum sci-
ens. Vt quoniam motio quidem et in-
digentia et uigilia et egestio. et
omnes alie passiones siccant
corpus. contraria uero hiis hu-
mectant. Ita uero et in calefacien-
tibus et infrigidantibus studiis et
in cibis et potibus et simpliciter
dicere. in omnibus his que secundum
corpus cognoscens aliquis ma-
terias et uirtutes. salubribus cau-
sis utetur. similes similibus af-
ferens quando seruare uult corporis
crasim qualem accepit. Si uero
permutare uult et transferre ad
melius. aliud est id genus causarum
salubrium contrarium quidem prius
dictis. Equale uero distans ab al-
tera eucratarum et mediarum quas
optimis naturis conuenire di-
cebamus. Calidiorem enim et
sicciorem crasim non calide et sic-

ce diete facient eucratam perfec-
te. sed que cum eucrata erant. Fri-
gidiora et humidiora quantum et
natura nata erat calidior et sic-
cior. hoc siquidem genus causarum
corrigit innatas discrasias. Al-
terum uero prius dictum conser-
uat. utilitas uero utroque in par-
te medicis. Corrigere quidem mul-
to studio paulatim transferen-
tes in melius. Non enim susti-
nent nature repentinas muta-
tiones. Seruare uero in eodem se-
cundum necessarias occupationes.
Quoniam igitur et huiusmodi speciem
causarum seruantem nominamus.
Conueniebat enim ei magis for-
sitan permutatiuam et curatiuam et
innata peccata corrigentem uo-
care. Quoniam ad totum genus sani-
tatis referentes non ad eas que
secundum speciem in ea differentias. Quecum-
que quidem sanos custodiunt serua-
tes omnes uocabimus. siue et ser-
uando salutem ad melius ducunt
totam crasim. siue et seruant ex
principio consistentem. Quecumque
uero deteriorem consistentiam fa-
ciunt egre. Similiter igitur discra-
sias habentibus omnibus corporis
partibus. similiter est et procurandum. dissimi-
lis uero non similiter. potest enim uen-
ter quidem alicuius frigidior quam
oporteat esse. caput uero calidius.
et indigere proprii singula. Se-
cundum hoc uero et aliarum unaque-
que pars aut humidior aut siccior. a-
ut frigidior. aut calidior existens
preter modum proprie distemperan-
tie indigere dietis. Non quidem equa-
liter exercebimus omnes huius-
modi partes corporis. neque simi-
liter humectabimus. aut siccabimus.

aut aliquid aliorum facientium. Am
plius uero dicitur de his in nego
tio de salubribus. Organicarum
uero causarum salubres. Secundum lap
sum et hic ab optima compositi
one ab inuicem differunt. Alie si
quidem sunt salubres circa plasma
tionem lapsiuam. Alie uero eorum
que circa magnitudinem. aut nu
merum. aut positionem. In plas
matione quoque sunt plures lap
sus. Et enim figure partis. et si ali
cubi aliqua in ea curuitas est eius
quod secundum naturam. aut porus. aut
constrictio. aut orifitium. aut
asperitas aut lenitas quando est aliqua
extra propriam temperantiam. pa
rtium quidem hec patiens sanorum
corporum habebit appellationem.
Amplius uero egrorum. Si autem sit
tantum ut noceat operationem iam
egrotare. Secundum quantitatem
uero superfluitas et defectus ad ea
dem ducit differentias. In mino uero
deficiens aut habundans uelut
omnimodo unum aut plura huius
modi generis sunt. Et quecumque preter
naturam in nobis sunt consistit.
Reliquum uero genus. aliud pro
positionem uniuscuiusque simpli
cium partium in quo et ipso omnes
quatuor fiunt differentie. prima quidem
optima. Secunda uero parum permu
tata. et propter hoc adhuc sanum ad
huc sanum perficiens corpus. Et
tertium egrum quando amplius ex
tra naturam fit. Quarta uero iam
egrotans quando plurimum.

Quecumque ergo
peccauerunt secundum figuram que
admodum quecumque distorte in
tus uel extra. et hec recenter quidem
nate. et existentes molles plasma
tione. aut superligatione ad id quod
secundum naturam reducuntur. Diuturne uero
si contingat ad augmentum perue
nire ad correctionem non peruenit.
Et quecumque quidem circa curuitatem
peccauerunt. et hec similiter corrigi
quidem adhuc augmentande perfecte
uero non possunt. paruas igitur cur
uitates alligatio et quies. magnas
uero operatio partium et recentio o
peratur simpliciter. Ita uero et quecumque
secundum poros aut orificia. et hec quidem
quecumque maiora quam oportet quies
et alligatio apta minora nata est
facere. maiores uero efficit partem
motio secundum naturam cum perfica
tione moderata. et alius quecumque
nata sunt ad superficiem trahere
plurimum sanguinem. Deficien
tium uero partium quecumque quidem
habent generationem ex sanguine non
impossibilis correctio. Quecumque
quidem a semine paruo impos
sibilis. Est tamen his aliquando facere alia.
proxima illis habentia utilitatem.
Omnium autem eorum natura quidem
operatrix medicus uero minister.
Quecumque uero habundant secundum
numerum. ablatio eorum causa salu
bris. Considerandum uero in quibus
possibile. Si uero impossibile ap
pareat transponere. temptare ea
dem et earum que secundum positionem pec
cant correctio. Manifestum autem
quod duo uel tria plerumque peccata pos
sunt consistere circa partem unam
quemadmodum in uentriculo paruum
simul et rotundum habente. et secundum
diafragma positum. peccant enim
in eo magnitudo et plasmatio et
positio. Si uero insuper et in natura
frigidior. huic in id quod secundum na
turam ducere impossibile. Omnium

aut et difficulter respirant re
pleto ventre pauciora et nutrien
tia. et non tardius excrementa offe
runtur ter in die. Aliis vero en
frasi in epate propter angustiam
venarum continue secundum salubres
causa inventa est tenuis die
ta. Reliquum igitur adhuc ge
nus unum commune omnium omni
um et organicorum est solutio con
tinuitatis quam forsitan aliquis
non concedet perfecte sanis inesse
aliquando. Esse enim semper passionem
nesciens similem dubitationem
futuram per omnibus generibus. Si non
enim operationis sensibilis lesio
determinat egritudinem a sa
nitate. sed secundum qualitatem dispo
sitionis. Agnoscitur tamen necessa
rio sempiterne passionis recip
dogma. Nullo optimas habentem
operationes omnes. Sed hec quidem
ut subtilior consideratio secundum se
tractatum habet. Ad manifesto
vero egros salubres causarum deinceps
ceps partiamus a diversitate inci
pientes generum. Secundum mandum igitur
prius hec quod omnes medici pre
termittunt. quod alie quidem sunt
salubres iam facte diversitate. A
lie vero eius que adhuc fit quemad
modum future quam iam acce
pit et futura est amplior differentia.
Sed huius quidem ultime. hec quidem
in preservante parte artis sunt. hec
vero in salubri. prime vero omnium
in curante parte sola. Utraque vero
medie dicte in preservante et cu
rante iam siquidem factam et exi
stentem egritudinem medicari
oportet. Nondum vero existentem
futuram vero ex dispositione secundum
corpus prohibere fieri. prohibetur

igitur dispositione in qua est nata
fieri ablata. Nominatur autem huius
modi dispositio causa precedens.
Facta vero egritudo curabitur autem
dispositione a qua principaliter
que secundum naturam operatio ledi
tur soluta quam et ipsum dicimus
esse egritudinis causam. **ratione.**

Lex generalissima curandi consid

Curatio vero unum quidem habet
modum et maxime communem
intentionem scilicet ei quod solven
dum est contrarium. Huius enim
generis sunt omnes perficientes salutem
cause. Secundum partem vero ex sin
gulis contrariis. Calide igitur
dispositioni frigida contraria est.
Frigide vero calida. et in aliis propor
cionaliter. Si enim inmoderatum esse
preter naturam. moderatum vero
secundum naturam necessitas. omne
inmoderatum ab inmoderato se
cundum contrarium ad moderatum
adduci. Manifestum vero quod secundum
virtutem. non secundum apparitionem
calefacientes et infrigidantes et quecum
que alia huiusmodi accipiendum est.
Dico autem secundum virtutem quod essen
cialiter et verum est ut dicitur. Secundum
apparitionem vero quod secundum pre
sentem sensum huiusmodi esse vi
detur. Essencialiter vero non existens
huiusmodi. Quomodo vero oportet
cognoscere ea in negotio de sim
plicibus farmatiis dictum est. Ad
inventionem vero salubrium cau
sarum quecumque quidem quasi ad iam
factam egritudinem sunt salubres
ratione utendum est. quia id quod
secundum apparitionem determina
tur ab eo quod secundum virtutem est.
Quecumque vero quasi ad eam que ad
huc fit ipsa eadem. et ad hec secundum

quam inveniunt egritudinum
cause. Fert enim sicut contingit in
humoribus putrefactis accendi fe-
brem. Demonstratio in talibus al-
teratio et evacuatio. Alteratio quidem
cessare faciens putredinem ma-
nente substantia. Evacuatio vero totam
ex corpore educens substantiam. Sed
dicta quidem species alterationis di-
gestio est. Quam a quibus causis
contingit facere, scientes in illis
si habeamus iam cognitionem
ita salubrium. Evacuationes vero
per flebotomiam aut clistere et
urinam et respirationem secundum
cutem fiunt. Amplius vero per contra-
riam detractionem et denudationem
ad alia. Huius enim generis est et menstrua
movere et emoroidas aperire et per
nares et palatum purgare. Scien-
tes igitur et hic materias quibus
in tempore et qualitate et quantitate
et modo usus oblatis evacuatio
fit secundum hanc partem artis, inve-
nientes salubria. Et scripta est omnium
inventio in terapeutico ne-
gotio. Secundum eundem vero modum
et in aliis tribus distasiis, unum
commune habentes preceptum ef-
ficientem unamquamque earum causam
abscidere prius. Deinde sic venie-
re ad eam que facta est ab illa egri-
tudine salubrium causarum inven-
tionem facturos. Secundum compositas
vero distasias ex simplicibus op-
positio ostenderit salubria precepta.
Et hic habentibus nobis proportiona-
le magnitudini distasie ad il-
lam convenientes invenire. Velut
si ita accidit si decem numeris
quidem sit calidius excedit aliquod
ab eo quod secundum naturam, novem vero
secundum siccius esse oportet et salu-

brem causam in talibus dispositionibus
frigidiorem. Decem quidem numeris sep-
tem vero humidiorem. Si autem ipsi pa-
tienti parti adducatur huiusmodi me-
dicamentum in tantum sit frigidius et
humidius in quantum manifesta-
tio precipit. In profundo vero posita
que patitur parte considerare o-
portet huiusmodi efficere salubre
ut non contingat exsolvi secundum viam.
Si igitur calidius esse oportet mode-
rato non tanto solum sit calidius quanto
indiget passio, sed supra modum op-
ponatur propter positionem necessario ad-
veniens. Si vero frigidius non sim-
pliciter oportet tantum frigidius sed
materiam considerare prius. Si enim
pachimeres est non perveniet ad pro-
fundum multum. Contrarium
vero aliquando operatur, spissans super-
ficiem. Si vero leptomeres sit possi-
bile pervenire usque ad plurimum.
Ita vero et in humectantibus et
desiccantibus pachimeres et lepto-
meres subtile considerandum. Ex
positione quidem patientis loci
manifestatio invenit salubre ut
nunc dictum est. Ex plasmatione
vero et positione quoniam fluxus habitus sen-
sibiles consuetos ad aliud aut
nullum habet. Namque ad principa-
les qui ferunt fluxus avertemus
et provocabimus eos ad non principa-
liora. Manifestum vero quod facientium
causarum distasiam per evacuatio-
nem est sanatio. Ipsarum enim dista-
siarum alteratio sanatio est.

De curatione solutionis continuitatis in carnosa parte.

Soluta vero continu-
itate curationis quidem intentio
unitio est. In organicis quidem par-
tibus impossibile. In omiomeris
vero non impossibile. Sed in quibusdam

possibile. ut in carnosis conglutinatio. sanatio est non differt vero si consolidationem nomines. precedit autem eam quando maius fuerit vulnus adductio. Distantiarum particularium ex plasmatione existens generatur, ut vero ea permanens fiat. suppligatio conducens distantia et constituere utiles. Conglutinat ergo distantia et que ex principio unitionem reddere natura. Primum vero opus premissum quemadmodum dictum est conducere in idipsum distantia. Secundum vero servare in quo conducta sunt. et tertium ut nichil incidat in labia providere. et quartum ipsum patiens substantiam sanam conservare. primum quidem et secundum quomodo aliquis faciat est dictum est. tertium vero in conducendo quidem distantia fiet si nichil extrinsecus incidere permittamus. sicut plerumque pilus aut oleum aut humiditas aliqua in medio constituta. conglutinandorum prohibuit eorum unitionem. In posteriori vero tempore per effluxiones tertie intentionis custodia est effluxionem vero ipsam ex subdivisione contraria divisione et figura apta accedendum. Substantia vero partis sana servabitur per mediocritatem siccantia. Hec quidem curatio est continuitatis solutionis in carnosa parte facte eius secundum se ipsam solius. Si vero aliqui aliam misceatur egritudini plures intentiones preceptorum quasi compositorum doctrine deinceps dicemus. In presenti vero ad reliquas unitionis solutiones veniemus orationi.

De fractura ossis.

Fractura igitur quidem est in osse continuitatis solutio. Incurabilis vero quantum in prima consideratione est. Iuxta vero secundum quandam modum curabilis quodam modo sit. Prima igitur consideratio consolidatio impotens propter duriciam perfectus fieri. Secunda vero ligationem contingens fieri per porum ligantem in circuitu fracturam. Generatio enim pori in quantum ex materia et natura fit. communis ad alia. Quantum vero proprie eius ossis forma ex illius alimento. Molle vero et puerile os et consolidatum possibile. Raro vero ex huius passionis generatio sine complexione. Sepissime enim circumpositi musculi cum aliis corporibus patiuntur fractis ossibus. Itaque et intentio curationis duplex. Alia quidem in ossibus. alia vero in his que circa corporibus. hec quidem talis in carnosarum partium dispositionibus dicetur. de fracturis vero dicendum hic. Quoniam enim et harum curationem ex poro et ut vero hec fiat proprium alimenti ossis opus oportet superfluitatem ad pori generationem submitti nature. Superfluitas vero hec et qualitate et quantitate moderata esse debet. et propterea deductione indiget talem et tantum influentem sanguinem ossibus preparante ex quali et quanto fiat porus. Quoniam vero et pertransit huc porosa fracti ossis attendere eius oportet multitudinem et qualitatem. et ita siccatiorem facere adductionem et magis humectantem que a plus in temperie facultatis litteris dicta sunt.

De nervi punctura.

Nervum vero et tenentes punc... Nervus quippe plurimum sensus propter

quod continua est ad principium
particula. parata adveniente spas
mo et maxime cum non respiret
ad exterius. excecata cutis perfo
ratione. hanc igitur aperire oportet
et exsiccare fusa leptomeri per
transire potenti ad profundum
usque ad perforatum nervum. Dic
tum est autem de hoc perfecte in tera
peutice facultatis libris. In sim
plicibus igitur huius generis disposi
tionibus salubrium causarum for
ma talis. Secundum compositas vero
complere ulceribus. prima quidem
concavitas quam non aliam dispo
sitionem. sed ulceris arbitrantur
differentiam. Est autem non diffe
rentia hec tale. sed aliud quoddam
genus totius egritudinis in qua
subest ipsius est portio. igitur et cu
ratio in duplici passione dupli
ci indiget intentione. Continu
itatis enim solutio unitione.
Subest vero pelitio generatione indi
get. Dicte vero sunt paulo prius
generationis intentiones. Et qui
dem oportet primum curare hanc
dispositionem. deinde unire agg
di ipsa rerum natura indicat. Quan
do igitur repletum fuerit quidem
concavum equale vero ulcus exi
stit. alteram intentionum af
ferri accidit. Media enim nova
carne stante labiorum ulceris u
nire quidem impossibile distan
tia. Intentionem vero curationis
aliam invenire oportet. inven
tionem vero ex eo quod secundum natu
ram habebimus quod circumfacere
parti convenit. Secundum naturam
vero erat eam operire cute. hoc
igitur nobis est faciendum. aut si
impossibile intentio simile ali

quid cuti. carnem siquidem callo
sam faciendum est. Erit autem huius
modi siccata simul et callosa. Et
stipticis igitur et siccantibus sine
mordicatione erit opus farma
cis ad cicatricationes. Ita vero et
si in putredinem convertatur.
intentio quidem expurgare. farma
cum vero salubre repticon. Dictum
est autem horum in his que de farma
cis materia. Et quidem si flegmon
aut quassatio aut sclirosis aut
tumor cum ulcere fuerit curandum
illa prius per eas que dicte sunt ra
tiones. Ita vero et si influat aliquid
ulceri secundum influentium cura
tionem. Similiter vero et si discrasia
aliqua sit secundum ulcera ad discra
sie prius ire adiutoria. Et de his qui
dem sufficienter. De his que sunt plasmatione.

Ad id vero quod propter plas
mationem evenit deveniendum in aliud
genus in plures differentias divi
sum. sed a manifestissimo princi
pium orationi faciendum. quod
secundum figure permutationem fit. Eorum
igitur qui adhuc crescunt possibi
le figuram plurimarum partium
corrigere. horum vero qui extiterunt
nequaquam. Intentio vero possibilis est
curari. ad contrarium adducere
distortionis. Si vero fractura non
recte plasmata in alicuius membri
figura peccavit. si adhuc recens
porus existat. frangentem oportet
hoc plasmare confestim rec
te. deinde porum fieri. De emfraxi.

Est autem emfraxis ex hoc ge- xi.
nere egritudinum. hec quidem a
glutinosis facta et pinguibus hu
moribus unam quidem et eandem
intentionem habens. et contrariam
passioni emfraxi. Emfraxis salu

bres riptica et incidentia fārma
ca. que uō ex stercore diuo q̄ ad
hesit intestino. priorem quidē
habebit duplicē correctionem ꝛ
ex humidis ꝛ pinguibꝰ clisma
tibꝰ. deinde uō euacuatione; ex
actibꝰ. Que uō ex lapide circa
uesicam in p̄senti quidem tūs
positione curationis uō pfecte
grā p incisionem curatur.

Eius uō que p̄ter naturam in ꝑ
parte continetur humiditatis
curatio in pfecta euacuatōne q̄
admodum in putredinibꝰ. Im
moderata uō repletio īmoderata
euacuatione queadmodū in sā
guine circa uenas. Quibꝰcumq;
uero circa uentrem et intestinū
et arteriam tracheam ꝛ putredo
pulmonem aut sanguis conti
netur. pfecte euacuationis indi
gent. amplioris uō cibi ꝛ potius
adhuc recentis secūm euacuatōe;
correctio. Quecūq; igit̄ in pul
mone ꝛ torace continentur cū
tussibꝰ quidem euacuatio ꝛ a fā
macis extenuantibꝰ. Quecūq;
uō secūm epar. aut uenas aut ar
terias. aut lumbos. aut p uri
nam. aut uentrem. set p urinā
quidem ab extenuantibꝰ uehe
menter. p uentrem uō atrahen
tibꝰ ꝛ apientibꝰ. Quecūq; igit̄
s̄m superiorem uentrē; p uomi
tum. Quecūq; uō secūm inferi
orem. p subductionē. Quecūq;
uō sub cute. p incisionem ꝛ cau
terium. aut farmaca caustica.
Ita uō aliqn̄ ꝛ quecūq; s̄m con
cauitatem naturalem ut in to
race. Uno uō capitulo hoꝝ qdē;
que gnē s̄t preter naturam in
quibꝰdam partibꝰ contentorū.

Intentio curatōis ablatio est. si
uō impossibile ita fieri. ad mi
piculosum locum t̄nspositio. Q̄
cūq; uō non gnē p̄ter naturam
set quātitate intentio hoꝝ sup
flui euacuatio. Inuentio uō sa
nandoꝝ secūm partem qdem ali
quam ex ipā accipitur disposi
tione. plurima uō ex pacienti
bꝰ particulis.

Ex lenitate ꝛ asperitate.

Quecūq; uō asperā
facta sunt preter naturam e
amq; secūm naturam ei ad du
cendum lenitatem. secūm ossū
quidem radentem. Secūm trache
am uō arteriam. aut linguas
lenientem. p humida sine mor
dicitate ꝛ conglutinosa. Que
cūq; uō secūm lenitatem preter
naturam. eamq; secūm naturā
eius ad ducendum asperitatē,
p farmaca sufficient̄ riptica et
breuem rasuram. Quecūq; uō
emfraxes ꝛ angustatiōes egri
tudines alias sequunt̄. curandē
illa prius. Ostensum ē aūt ī t̄c
tatu de egritudinū differentia
qd̄ de flegmonibꝰ ꝛ sclirosi ꝛ in
flationibꝰ ꝛ siccitatibꝰ īmodera
tis. adhuc uō ꝛ ineptis figuris
ipoꝝ continentiū corporū cōse
quunt̄. plerūq; ea que dicta s̄t
queadmodum ꝛ tumoribꝰ qui
bꝰdam eoꝝ que in circuitu cor
poꝝ. Si uō ad inuicem eoꝝ que
dicta s̄t complectant̄ aliq̄ ostē
siones habebit uarias. Suffi
ciet aūt manifeste ut in exem
plo faciamus orationem. am
plius enī de omībꝰ in tetrapep
ticis dicet̄ litteris. Subiaceat g̃
influere alicui parti multitudi
nem sanguinis ut distendant̄

que secundum partem vasa non solum magna sed parva prius effugientia visionem. Ex plenitudine vero nunc apparentia quemadmodum in oculis videtur manifeste aliquando propter albedinem tunice. Convenienter vero et alia minora his que dicta sunt vasis ostendi repleta. Nondum ea apparere propter parvitatem et periculum effundi aliquid resudans ex vasis. In eas que in medio regione vacuas. aut effundi aliquid parvum. Huiusmodi vero passionis curatio habebit quidem considerationem evacuationum. Ut vero manifestius dicamus ex parte evacuationum. Quoniam passio erat in eo quod repleta erat pars immoderate. Necessarium aut contrariis evacuari superfluum. aut per ipsam partem pacientem. Rursus igitur recurret aut pulsum aut tentum. aut transmissum. aut secundum aliqua eorum. aut secundum omnia. Per ipsam vero que patitur partem evacuabitur. hoc quidem manifeste et sensibiliter. hoc vero in evaporationes extenuatum. Si igitur fuerit totum corpus plectoricum. i. repletum. non oportet per ipsam pacientem partem evacuare. Si enim scarificationibus et incisionibus sensibiliter evacuaverimus. dolentem attrahemus propter hoc dolorem amplius. Si vero calefactionibus diaforesim facere aggressi fuerimus. trahemus calefactionem amplius in partem quam diaforesim faciamus. Si vero velimus recurrere cogere quod est influxum. non recipiet plenum existens corpus. Ad utraque igitur hoc oportet evacuare totum. aut e contrario trahere omnino ad

alias regiones id quod influit pacienti. Hoc vero paciente replere a parte prius. deinde diaforesim facere aggredi. paratior enim evacuatio quanto per maiora. Repellemus igitur ex paciente si infrigidantia et stiptica apponamus. Et evacuata ad se ipsa que repellitur trahent. Ostensum est enim et hoc prius phisicarum virtutum orationem. Et transmittet etiam vasa confortata stipticis farmacis. Si igitur omne ita rursus curret bene habebit. Relicto vero aliquo in parte oportet significari quidem hoc glutinosum esse aut spissum. et propter hoc in pactum esse indissolubiliter. Potest igitur et non tale existens in eas que in medio regiones effundi. Tunc igitur iam tempus ad evacuandum illud per pacientem. supponentes superiacentibus partibus aperitiva et incisiva influentium virtutes. Evacuatio vero maxime si secundum medias regiones significetur contineri aliquid per carptiones simul et per farmaca diaforetica. Sed quoniam diaforetica omnia calida in virtutibus sunt. eius vero crassior est opus mordere. quoniam immoderatius fiunt calida observandum in eis omnia minus calida. et maxime si in superficie fuerit calidum quod patitur. Dolebit enim non parum si simul patitur et mordetur. et omnis dolor provocat reuma. Mediocriter igitur calidum anodinum est in his magis si humidum sit. et tamen sufficiens est diaforesim facere in superficie si et non vehemens sit diureticum farmacum. Si vero ea que in superficie sine passione omnino existant in profundo vero sit evacuatione indigens intendere et augere oportet

ret. diaforetica farmaca calidita
tem. Evanescet enim deficiens pau
usque ad profundum pervenit. Ne
que tantum aliquid eorum que in super
ficie que attingere possunt non possibilia
sunt. Itaque et nunc in corporum
nostrorum accidunt ad calidiorum farma
et acriorum medicaminum usum.
scilicet et que in superficie substan
tia et que in profundo indigentia.
Hanc igitur expositione partis
accipiebamus ostensionem. De
hinc vero intendamus si deest aliquid
ad curationem. Videtur autem ad
huc deesse non parvum. Corporum enim
que patiuntur in quo est superflu
itas remanens quedam quidem
rara et laxa et mollia secundum natu
ram sunt. quedam vero spissa
et stricta et dura. Priora igitur fa
cile evacuantur. Acrioribus vero
altera indigent evacuantibus et
et hiis que sunt leptomera. Si
vero et secundum multam posita sint
profunditatem. amplius vero magis.
hec tibi dudum ostendimus. Alia
a sola patientis. alia vero a plas
matione et positione. Supponatur enim
si ita accidit in epate esse disposit
ionem. in angustis finibus vasorum
constrictis humoribus aut gluti
nosis aut spissis. aut multis. Ergo
non prompti cibis et potibus
extenuantibus spissitudinem quidem
primum et glutinositatem tenu
em efficere. Secundum vero non per in
visibiles et angustos solum vias
in aliis partibus. sed et per amplas
vias evacuare. Amplissime enim
sunt secundum epar vene quemadmodum
et plurime. Similiter vero hec in gib
bo quidem. hec vero in simis ad
pilas. Itaque iam ubi facilium

in quibuscumque fuerit constrictiones
evacuare propter eas que habentur quo
dem in ventrem per trahentia me
dicamina. quecumque humores
constricta erant. secundum eas que ei
sunt venas. Adimas vero omni
tem per chilim venam. quecumque
secundum eas que in ea venas. Aliter
vero in hiis que prelate sunt ostensi
onibus ab epate quasi principio
venarum. Causa enim non se ipsum
solum: quemadmodum plurime
animales partes regere natum est.
sed universum universe venis per
iaculum est si dissolverimus eius
rigorem embrocis et cataplas
matibus elasticis. et ipsum primum
debilitare circa opinionem. Et
malaxativis omnes efficere venas.
Unde admiscere oportet stipticorum
aliquid farmacorum in curationibus
eius. Sed quoniam et in profundo est peri
culum dissolvi stiptica virtutem.
si non deducatur ab aliqua alia
substantia leptomera qualis aromatica
est. Quocirca vero si ipsum stipticum
farmacum statim fuerit aromatico
mistas habens duas qualitates
et virtutes fortius in operabitur. Ergo
evacuabitur quidem iam quod preter
naturam in partem illatum est. ut
habeat vero contemperantiam hu
morum secundum naturam. Considera
bis igitur in hoc ne aliquid a rem
matis qualitate immutatum sit
secundum crasim. Si igitur magis fleg
maticum erat infrigidatum. Si
vero magis colericum calefactum
est. ut et hanc eius distemperan
tiam sanantes perfecte sanum
relinquamus illud. Sanabimus autem
contrariam adducentes quali
tatem. quemadmodum in distemperan

carnificationibus in quantum unumquodque faciens est calidius indiget infrigidantibus. Itaque hic rursus necessarium scire eam que secundum naturam eucrasiam eius. Quomodo enim sciemus quantum ab eo quod secundum naturam frigidius aut calidius est. aut quomodo infrigidantes cessabimus non cognoscentes modum eius que secundum naturam caliditatis. Ita vero et si frigidius factum calefacientes non cognoscentibus modum eius quod secundum naturam frigiditatis impossibile nobis invenire calefaciens conveniens. neque cessare calefacientes.

Quoniam vero de De his que secundum numerum.
his quoque sufficienter dictum est transire iam tempus ad ea que secundum numerum non secundum naturam se habent. Duplici vero existente horum differentia quibus quidem deficiat particula. oportet hanc intentionem fuisse invenientes videlicet nature secundum quam paulo ante dixi modum. quibus vero hic habundat hic ablatio est propria. aut per novaculas. aut per ignem. aut per farmacum causticum. id est corrosivum. hac igitur ratione fere omnia possibilia curare. Gignere vero non omnia possibile ut in ea que de semine ostensum est ratione. Quedam vero et si impossibile gignere. facere tamen alterum aliquod possibile. ut in osse perfecte ablato. substantiam alterum secundum eundem locum differentem ab osse et carne. Est enim quod fit secundum locum eius ut quedam caro porosis. aut porosarcoides. et tempore procedente in durius tamen mutatur secundum principia sarcoidis magis existens. Secundum quam cumque vero partem porosum. neque eandem substantiam secundum speciem. neque operationem similem possidens. etiam nobis intentio est invenire aliquam compositionem ut in decurtationibus. Epycheni vero manifestum quoniam est genus totum hoc eorum que secundum quantum. Quantum enim eius circa hoc quod secundum naturam est illi appropinquat. hoc vero quod in genere preter naturam separatum est tamen. In quo prima quidem intentio. ablatio. Si vero impossibile ista simul posito secunda ut in infusionibus. Quecumque vero non totis partibus sed partium partibus deficiunt. et superhabundant ab eo quod secundum naturam nutrimentum quidem aut generatio in deficientibus. ablatio vero et purgatio in superhabundantibus. unde neque intentio in eis altera. neque in forma medicaminum altera secundum genus. De eo quod propter positionem.

Sed ad reliquum adhuc genus convenienndum salubrium causarum quod correctivum est eorum que propter positionem lapsa sunt corporum. ut excreaturata et intestinum in oscheo. fit autem hec quidem ex violenta tensione aut pulsione. hec vero extranitate aut ruptura continentis. Itaque et curatio huic quidem ex contraria tensione et in contrarium impulsione. huic vero ex eo si fiat solidum continens. Ex quibus vero aliquis facultatibus ea que secundum partem inveniat. per terapeutice facultatis negotium declaratum est. De preexistentibus causis.

Deinceps vero dicendum est quecumque secundum priorem orationem accipiebamus. Vocantur autem preexistentia. triplex vero horum est secundum genus

diffrã. prima quidẽ sani pfecte
hois. Scdã uõ iam imperfecte. Tẽ
tia uõ egrotãtis. Primũ igitur
genus ex salubri ẽ negotio du
plex uõ existens prius ut dictũ
est. Scdm uõ ex preseruatiuo.
Tertium uõ ex terapeptico. In hu
moribꝫ uõ maxime consisten
tiam hĩt omẽ hoc genus quos
neqꝫ glutinosos oportet ẽẽ ne
qꝫ spissos. neqꝫ aquosos. neqꝫ
multos. neqꝫ calidos. neqꝫ frigi
dos. neqꝫ mordaces. neqꝫ putri
dos aut uenenosos. Augmen
tati enĩ cause consistunt egri
tudinum. Augmentant᷑ uõ ali
quãdo quem ab eadem causa q
eos genuit primũ. Est uõ qñ
nõ sunt cõmutantes sibi eos
qui scdm humores corpꝰ. Inten
tio uõ ꝛ in his curationibꝫ du
plex altẽatio ꝛ euacuatõ. Alterã
tur igit᷑ aut digesti ab ipõ cor
pore aut a quibusdam farmati
cis uirtutibꝫ. In quibꝫ sunt ꝛ
que uirus uetiatorꝫ aĩalium
ad h̃. ꝛ dilatiua farmaca recipi
entes. Euacuant᷑ uõ a calidis
sufficientẽ farmaciis ꝛ purgati
onibꝫ ꝛ clisteribꝫ sudoribꝫqꝫ ꝛ
uomitibꝫ. Hec gẽ eorꝫ cõmunes
euacuatões. pprie uõ in loco inq̃
congregati fuerĩt accipiuntur
quẽadmodũ in salubribꝫ decla
ratum ẽ. scdm tertium ꝛ quartum
et maxime nob de laboribꝫ tẽ
tantibꝫ. ꝛ quecũqꝫ alie fiebãt
laboriosis dispositionibꝫ. Eu
cuantur enĩ promptius quidẽ
qui in primis uenis p uentrẽ
qd uõ in his scdm epar p urinã
que uõ scdm totam habitudi
nem p sudores. quẽadmodum

et que scdm caput. aut p pala
tum. aut p nares. aut utraqꝫ. Q
uõ ꝛ in toracis latitudinibꝫ per
guttur cũ tussibꝫ. Qd uõ scdm
renes aut uesicam p urinã. an
tipiseos uõ cõis omnium pñtiũ
ostensio ad ea que longissime
deriuatio uõ ad proxima. Omnia
igitur quecũqꝫ curant huiusmo
di dispositiones appellantur sa
lubres cause quẽadmodũ exacuen
tia egre. neutre uõ neqꝫ leden
tia neqꝫ adiuuantia põt ãt ali
quis neqꝫ causas eas appellare
oĩo. Quales sũt multi sophista
rum negligentes qd̃ ipsarum
inuenire difficilam. in nõbꝫ uõ
plurimũ tpis conferentes. Dic
tum ẽ autẽ amplius in aliis adiu
sus eos pseruatiua quidem sũt
artis talis.

De causis reficientibus cõualescentes et senes.

Resumptiua uõ et nutriens uõ
ualescentibꝫ ex egritudinibꝫ et
senibꝫ cõsistit. qualis uõ est ho
rum dispositio. ꝛ a quibꝫ maxi
me causis ad id qd scdm naturã
reuitatur. pfecte quidẽ in tempe
tice facultatis lutiis demõstra
tum ẽ p capitula uõ dicatur ꝛ
nũc. Si igitur dispositio ẽ talis
bonus quidem sꝫ parcius sãguis.
et cum eo uital' appellatur sps
et animalis. ipse uõ solide partẽ
ficciores. ꝛ ppterea ꝛ uirtutes e
arum infirmiores. ꝛ ppt᷑ has ꝛ
totum corpꝰ frigidius. Cause ũ
salubres eam que dicta ẽ cõri
gentes dispositionẽ uno quẽ
capitulo ut comprehendantur
quecũqꝫ uelocem ꝛ pfectam di
gestionem operantur. Scdm pñ
tem uõ immoderatis motionibꝫ

et cibis ⁊ potib; ⁊ sompnus sunt.
Moderate uero motionum suspensio
nes. ⁊ deambulationes. ⁊ fricati
ones. ⁊ lauacra. ⁊ si multum melio
res ad hoc fiant. ⁊ consueta operi
paulatim attingunt. Ciborum uero
in principio quidem humidi. et
bene digestibiles ⁊ non frigidi. postea
uero magis nutrientes. potus uero
aptus uinum cui etas quedam me
dia. forma uero pura ⁊ lucida. aut
album aut subrubeum. odore
uero suaue in gustu. neque aquo
sum omnino. neque aliquam ue
hementem ostendens qualita
tem. neque stipticam. neque ama
ram. neque dulcem. dictum est
aut ut modo dixi in terapeuti
ca facultate sup his. Nunc enim
non peruenire omnia particula
ria nobis propositum erat solum
uero rememorari capitula. In a
lius enim negociis fecimus trac
tationem. que ⁊ perscribens quot
et qualia determinabo qualiter
in eis. L. G. T. Ex.

GO
GALI
EN
US I
NTE

Rni aresto quod quicumque interiorum
membrorum cognitor esse desiderat e
um in anothomiis diligentem
esse oportet. Hac igitur ratione de
anothomiis tractatum. Videamus
primo quid sit anothomia ⁊ unde di
catur. et in quibus fiat. et quas ha
beat species. Anothomia est in
teriorum ⁊ exteriorum membrorum rec
ta diuisio. Dicitur enim ab ana
quod est rectum. ⁊ thomos quod est diui
sio ordinate facta. Incipit enim
a cerebro tamquam a parte digni
ori. deinde in aliis membris fit per
ordinem. Restat nunc dicere in
quibus fiat. Solebat autem considera
ri tam in uiuis hominibus quam in
mortuis. Unde Galienus quos
dam libros de anothomiis uiuo
rum. ⁊ quosdam de anothomiis
mortuorum composuit. In mortuis du
pliciter fiebat anothomia per incisi
onem ⁊ per aque currentis mundi
ficationem. Solebat enim corpus
hominis quem legis sanctio morte
puniendum decreuerat. mortuum
in fluuio currenti cito caput ma
nibus pedibusque ligatis ad palos
extendi. donec aqua fluens te
neras partes. s. carnem ⁊ cutem
et pinguedinem abluerat. ⁊ ab os
sibus neruos ⁊ arterias abraderet.
postea parebat concathenatio os

suum. neruorum. uenarum. et arteria
rum et eorundem numerus et possitione.
Nunc autem quoniam orribile est huma
num corpus ita ut predictum unum
cruciari a modernis magis fit
anothomia in brutis animalibus.
Set quedam bruta animalia sunt
que habent similitudinem cum
hominibus in exterioribus tantum. ut ursus
et simia et ideo in illis inutilis est
anothomia. Quedam sunt
similia hominibus in interioribus ut por
cus et ideo in illo competens fit
anothomia. Habet autem a
nothomia diuisas species secundum
membrorum diuersitates. Unde
primo uidendum est quid sit mem
brum. et quomodo membrum ge
neraliter diuiditur. postea de sin
gulis est agendum.

Membrum est firma
et solida pars animalis ex simili
bus natura et dissimilibus compo
sita ad aliud .i. ad aliquod speciale
officium deputata. Firma apponitur
ad differentiam spirituum qui sunt pre
animalis non constitutive set exigi
tive. non enim esse rei constituunt
quia tota die deperduntur. sed exigi
tur ad esse rei. et sunt subtiles et non
firmi. quia ut dictum est sepe deper
duntur. Solida et ponitur ad dif
ferentiam humorum quia licet
firmi sunt tamen non persistunt solidi.
Similibus apponitur propter membra
consimilia. Dissimilibus appo
nitur propter membra officialia. Ad
aliquod speciale officium deputata dicitur
ad remouendam obiectionem que pos
set fieri de medietate corporis ho
minis quod hec sit pars animalis fir
ma et solida non tamen est membrum
quia non ad aliquod speciale officium
deputata.

Membrorum enim alia sunt consimilia
et alia officialia. Consimilia sunt
que habent partes tantum sibi con
similes in complexione et natura
ut caro et cutis et similia. Officia
lia sunt que partes habent dissimiles
natura. ut manus et pes et similia que
componuntur ex carne. cute et os
sibus et neruis et arteriis. quorum
quodlibet alii naturali complexione
dissimile est. alterius enim nature
est caro. et alterius cutis. et alterius
neruus. et alterius ossa. Item me
brorum quedam sunt principalia.
quedam orta a principalibus.
quedam habentes uirtutes tan
tum. quedam innatas et influ
entes.

Principalia membra sunt .iiii.
cerebrum. cor. epar. et testiculi.
Cerebrum enim et cor et epar dicuntur
principalia quia conseruant speciem
rei. Orta a principalibus sunt ner
ui. uene. et arterie. et uasa semi
naria. Nerui enim oriuntur
a cerebro deportantes spiritum
animalem in diuersas corporis par
tes ad sensum et motum facien
dum. Arterie oriuntur a corde
deportantes spiritum uitalem cum par
uo sanguine ubique corporis ad
uitam faciendam. et motum com
plendum. Vene oriuntur ab
epate deportantes sanguinem
et alios humores cum spiritu
naturali ad nutrimentum totius
corporis. Vasa seminaria a te
sticulis oriuntur in quibus materia
spermatis continetur que dealbata
in testiculis per uirgam uirilem
in matricem effunditur ad ge
nerationem faciendam. Ha

hentia uirtutes innatas tātu;
sunt membra osimilia. Habē
tia uirtutes innatas 7 influen
tes sūt membra officialia. Se
quitur mēbroꝝ diuisio.

Membroꝝ alia sūt aīata.
alia spūalia. alia nutri
tiua. alia gnātiua. Int̄ aīata
cerebrum est principale. 7 ei que
dam deseruiunt ut nerui. ab eo
orti. deportantes spm aīalem in
ptes corporis diuersas ad sen
sum et motum faciendum. Quē
dam ipm expurgāt ut oculi a
supfluitate melancolica. aurē
a supfluitate colica. palatum
et nares a flātica. Quedam
ipm defendūt ut due miringe
que dicuntur tele. s. pia mater
et duramat' que defendunt ce
rebrum interius a duricia cra
nei. Exterius aūt defendūt
ipm cerebrum craneum 7 cuti
supposita ab exterius nocumētis.
Inter membra spiritualia pri
cipale est cor. 7 ei deseruiunt pul
mo 7 trachea arteria attrahen
tes aerem exteriorē ad infrigi
dacōem caloris naturalis cordis.
et ei deseruiunt arterie deportātes
spm uitalem p totū corpus ad
uitam agendam. Cor autē
expurgatōe fistule pulmōis
trachea arteria a supfluitatib'
fumosis. Cor defendunt cas
sula cordis et coste supposite.
Quedam sūt nutritiua int'
que principale ē epar. Epar aūt
expurgant renes a genitali s
supfluitate. uiij. humoꝝ. s. ab
urina 7 uene capillares simil'r.
Cistis fellis a supfluitate cole
rica. Splen a melancolica.

Pulmo cerebrum 7 testiculi a fla
tica. Epar defendunt due pelli
cule. s. cyrbus. 7 syphac. 7 quedā
alia membra composita. Inter
membra gnātiua principalia sūt
testiculi 7 eis deseruiunt uasa se
minaria ut ꝑlectum ē. ipōs ex
pungat uirga uiril' a spermatis
supfluitate. illos defendit osseu
.i. bursa testiculoꝝ. Ista diuisio
pⁱma demū ē data s'm diuersas
naturas suas oplōnes mēbroꝝ.
Hec. s. membroꝝ. aliud ē consi
mile. aliud officiale. nullū enī
membrum officiale ē eiusdem
nature cū membro cōsimili. n̄
econūso sufficiens ē. qa nullū
membrū est qd nō sit sit tale t'
tale ꝑ opposita. Si aūt diuisio
hec. s. membroꝝ alia principa
lia. alia orta a principalib;. et
cum data ē scdm dignitatē me
broꝝ. digniora enī sūt. Cerebrū.
Cor. Epar. Et testiculi. Sb illa
diuisione comphendunt' etiā
nerui orti a cerebro. arterie orte
a corde. vene orte ab epate. vasa
seminaria a testiculis orta. Et
ꝑter hec ē mēbra cōsimilia 7 mē
bra officialia ē sufficiens. quia
qdlibet mēbrum sb ea comphen
ditur: nō ē p opposita q2 ide; mē
brum. s. mbrum officiale uirtu
tes habeat innatas 7 influētes.
Virtutes influētes mich aliud
est q̄ eas p influentia. ul' p sps
et huōres opum. Tertia diui
sio hec. s. membroꝝ qdam ani
mata. quedā spūalia. 7 data est
scdm oputacōes diuisas mēbroꝝ.
Alie enī sūt oputacōes membroꝝ
aīatoꝝ. 7 alie mēbroꝝ spūaliū 7
alie membroꝝ nutritiuoꝝ. non

est sufficiens. ab ea enī excluditᵉ
manus 7 pes. pedes enī sunt co
lumpne 7 sostentamta corpor
humani. manꝰ āt sūt āminicu
la modulātia. Primo igitᵉ de
membris aīatis. 7 intēa pmo de
cerebro ē agendum.

Cerebrum est membrum secūm
quosdam calidum. sm alioˢ fri
gidum. 7 sm oēs humidū. sub
tile molle albū cum rotūdita
te oblongum multū habēs de
spiritu 7 multū de medulla. du
abꝰ obuolutum miringis inten
.s. piamatre 7 duramatre. cāneo
et cute supposita cohoptum. tri
bꝰ celulis distinctum. Humi
dum ē ut de facili suscipiat im
pressionem. Subtile ꝓptᵉ sub
tiles opationes aīe. s. ymagina
tionem. rationē. 7 memoriam.
Molle ut cito cadat impressioī.
Album ut diūsas formas reci
peret. vlᵉ sic. 7 cerebrum ē album
ut omnes rationes aīe facile p
operet. p ipm ē enī albedo omīū
coloꝝ susceptibilᵉ 7 nullus ipsiꝰ.
Rotundum ut motū habeat n̄
nimium oblongū ut motꝰ eiꝰ
ēēt tempatus. multū habens de
spū 7 multū de medulla. ut me
diante utriusq; multitudīe ple
ne fiant aīales opatiōes. Sic
pauca ēēnt spiritus 7 medulla.
diminute ēēnt opatiōes. Du
abꝰ obuolutum miringis inte
rius ut ipm defendāt a duricie
crani ei. Craneo et cute superpo
sita cohoptum exterius ut ipm d
fendant ab exterioribꝰ nocumē
tis ut dictum ē. Tribꝰ cellu
lis distinctum. due ē miringe
cerebri que faciunt plicatās intᵉ
se deuersas. in quibꝰ sūt treˢ cel
lule. s. fantastica. longastica. 7
memorialis. fantastica cellula
est in anteriori pte capitis in qua
sedem suā ymaginatio hʒ. Lon
gastica in medio in qua sedem
suam hʒ rō. Memorialis cellu
la in posteriori pte capitis in q̄
sedem suam hʒ memoria. Fan
tastica cellula multum habet
de spū. 7 parū de medulla. mul
tum hʒ de spiritu ut eoꝝ multi
tudine 7 motu plene fieret ica
reꝝ et formaꝝ atractio. parū hʒ
de medulla ut ibi ēēt quedam
uacuitas ubi fieret frequens de
cursus spirituū ad formas ibi
concipiendas. Longastica cel
lula multū habet de spū ad opa
tiones ratioīs pagendas. mul
tum de medulla ut mediante
eius multitudine plena fieret
7 bona spūum restauratō. Me
morialis cellula parū hʒ de spi
ritu 7 multū de medulla. parū
hʒ de spū ne ꝓptᵉ multitudine
spūum fieret formaꝝ reꝝq; deper
ditio q̄s ratioīs discretio memoīe
comīdauit. multū etiā habet de
medulla ut sufficiens haberetᵉ
materia ad formaꝝ 7 reꝝ impre
sionem suscipiendā. Fantasti
ca cellula calida ē 7 sicca ut p illaˢ
qualitates reꝝ formas appeteret
et ymaginationū formaꝝ atrac
tio. Longastica calida ē 7 hu
mida ut mediantibꝰ illis qua
litatibꝰ bona fieret in cerebro dige
stio. i. bona ratioīs discretō. sicut
ē in bona digōne pcedis q̄litateˢ
urgentes pura ab impura diui
ditur. ita p discretionē uerū a fal
so. bonū a malo. honestum ab in

honesto seruantur. Memorial' cellula frigida ē & sicca ut mediātib' illis qualitatib; retinēdo⁊ bona fiat retentio que uiget p̄ frigi ditatem & siccitatē. Item cere brum d̄r sedes ul' templū aīe ul' sedes sapientie. sicut enī in tem plo tres s̄t ptes principales. ue stibuliū. consistoriū. & appoteca. ita fantastica cellula. longasti ca. & memorialis ptes sunt cereb' principales. Aīa g' in fantastica cellula q̄si in uestibulo diu'sas p̄ ymaginationem suscipit formas. In longastica cellula q̄si in con sistorio de ymaginatis in fanta stica cellula p̄ rationem decernit. In memoriali aūt cellula quasi in apoteca thesaurum sui ea que y maginatio concepit & ratio disc' nit p̄ memoriam conseruat. No tandum aūt ē q' uestibulum aīe .i. fantastica cellula .v. p̄tās sue .v. sensus h̄t an̄ se. ab illa enī oriunt' nerui qui ad quinq; sensus diriguntur faciendo⁊ ad organa. & ideo sensibiles nūcu pantur. Oriunt' itaq; primo loco duo nerui a fantastica cel lula q̄ dicuntur obtici .i. uisibiles qui in media fronte coniungūt'. et ibi iterū diuidunt'. q̄⁊ unu' ad dextrum oculū & alius ad si nistrum. cū sp̄ritib; ad uisum complendum dirigit' p̄ obticos discurrentib; in fantastica cel lula ut dc̄m ē. Occulti habitāt spiritib; quo⁊ quidā deportan tur ad diuersas faciendas yma ginatōes. Quidā descendūt p̄ neruos ad cōplendos sensus et ad instrumenta sensuū. Q̄dā decurrit ad longasticā cellulā

ad rōnem faciendum. Itē; alij duo nerui audibiles diriguntur a fantastica cellula ad ossa petrosa aurium ad faciendum auditum qui quidem nerui dicunt' obtiagi ci .i. audibiles. dicunt' & postici q' aū nati posterius. s. ad aures diri guntur. Itē alij duo n̄ui diri guntur ad linguam ad gustum faciendum. Itē; a fantastica cellula oriuntur alij duo nerui tangibiles quo⁊ un' dirigit' ad dextrum humerum & alius ad si nistrum dirigitur. Neruus aūt qui dirigitur ad dextrum hume rum in duos ramos dirigitur si ue diuid'. quo⁊ unus tendit ad dextram uolam man' & alius ad dextram plantam pedis ad tac tum faciendum. Neruus u'o qui ad sinistrū humerum diri gitur. similit' in duos ramos diri gitur siui diuid'. quo⁊ unu' ad uolam sinistre man' & alius ad plantam sinistri pedis dirigit' ad tactum faciendū. Et licet sensus iste .i. tactus cuilibet par ti corporis sit cōmunis tam̄ p̄p̄e contigit uolis manuū & plāntis pedum. Notādum tn̄ q̄d q̄dā; dicit neruos tangibiles a me moriali cellula inter neruos mo tiuos orīri.

Sequitur de neruis motiuis. ne' ui motiui principalit' deputāt' ad motū in corpore faciendum. Secūdario ad sensum tactum sicut n̄ui sensibiles econtrario deputati sūt ad sensum princi palit' faciendum. s'c'dario ad motū. Itē; nerui motiui oriunt' a p̄te posteriori in contiguitate spine & cerebri. Spina aūt h̄t princi

pium a cōmissura. Est autē cō
missura pars quedam cranei i
parte posteriori furcata. uelut
lauda littera greca .i. v. nrīn capita
le inuisum est. in q̄ cōmissura
inchoatur spina. 7 ibi oriuntur
nerui motiui descendētes ē spina
in ptes corporis inferiores. ad mo
tus corporis faciēdos. Oritur autē
in pte posteriori a cerebro nucha
.i. spinalis medulla trahens se
cum p concauitates spondilium
.i. spine ossium duas miringas ce
rebri .s. piamater 7 duramater q
bus tegitur interius. Exterius
uō spondilibus ipsi cū miringis
includentibus defenditur. Sunt autē
.xxviij. spondilia in spina .vi. in
collo .xii. in dorso. Inter singla
spondilia oriuntur duo nerui. unus
a dextris 7 alius a sinistris qui
diriguntur ad diuersas ptes corpo
ris ad motū principaliter facie
dum 7 secūdario tactū. Quidā
etiam lacerti a spina diriguntur
ad faciem ubi motum facientes.
Quidam ad collū quidā ad spōdi
lia 7 similiter ad alias ptes corporis.
In fine spine inferius multi nerui
in sunt duri. 7 in unū collecti ad
pectinem diriguntur. 7 uirgam
uirilē cōstituunt in sexu ma
sculo. Similiter in sexu feminino
reflectuntur nerui illi ad orificiū
matricis inferius. qui quidē illā clau
dentes quidē aperientes. 7 ubi concu
piscētiam coitus faciētes. Mo
tus autē istorum neruorum in brutis aīa
libus inigentibus patet. Item nota
qd omnia membra tā solida q̄m mol
lia ortum hñt a sanguine tanq̄
a nutrimento. omnium ē membrorum
sanguis ē nutrimētum. Hic enim

ē ortus solidorum mēbrorum. pinguedo
est solidior sanguine. Caro autē
pinguedine. neruus sensibilis
carne. Motiuus neruus sensibili.
Cartilago neruo motiuo. Ossa car
tilagine. Item inter neruos mo
tiuos oriuntur duo nerui a nucha
qui mandibulis superioribus infigū
tur. 7 inde reflectuntur ad inferi
ores maxillas diriguntur in ma
sticando mouētes illas 7 nō su
periores in quolibet aīali pterq̄
in cocodrillo in quo i manducādo
nō inferior sed mādibula mouetur
superior. Quia nerui motiui qui
in aīalibus a nucha diriguntur ad
superiores mādibulas 7 inde reflec
tuntur ad inferiores. in cocodrillo
econtrario diriguntur ad inferio
res et inde reflectuntur ad superi
ores. Item a nucha diriguntur
duo nerui ad linguā ad motum
lingue deputati. unde nerui lingue
motiui dicuntur. Quidam etiā
a nucha ad pulmonē diriguntur
ad colligantiā pulmonis ad i
spumā faciendā. 7 inde flectitur
ad linguam ppter uocem forman
dam. 7 isti nerui dicuntur uocales
eo qd motu illorum fiunt illis medi
antibus formari licet uox in guttu
re. Dicuntur etiā nerui reuersi
in eo quod cum ad pulmonē dirigā
tur inde sursum reflectuntur 7 ad
linguā reuertuntur. Et nota qd
isti nerui qui terminantur i medio
lingue unde lingua replicari non
pōt ad formādam .R. litteram. quia si
nerui essent usque ad summitatem li
gue ptensi linguā replicarent
ad formationē littere .R. Sed si in
medio lingue terminantur illi quibus
hoc contingit traulli dicuntur.

Quãdoq3 dirigũt ad sumitatẽ
lingue. linguam mitti dilatã
tes uñ maleo. pferũt latiam 7
taleo sidi dicũtur .i. telsi. ¶ Pa
tet itaq3 qd tria gñã neruoꝝ di
riguntur ad linguã a sensibu[s]
ut dictum ẽ in pdicta pagina .i.
ad gustum faciendũ a fantasti
ca cellula. 7 duo motiua a nucha
ad motum lingue faciendu[m].
et duo uocales a pulmone adue
cas formãdas. vñ lingua tplex
ħt officiũ. seruit ẽ membꝛis aĩa
tis sapores discernendo. Spiritꝰ
uoces formãdo. Nutritiuis cibos
masticando. ¶ Dicto de mẽbris
aĩatis recta diuisioẽ membroꝝ
dicendum ẽ 7 pͦ de corde q̃si de
dignioꝛi int᷑ ea.

Est aũt cor mẽbrum in cõplexioẽ
calidum 7 siccum. in substãcia
solidum. in forma pineatũ. infe
rius acutũ duas hñs auriculas
dextram 7 sinistrã in quãdã hñs
capsulam ad sui defensionẽ cõ
tentũ duplici motu. cõstrictoẽ
s. 7 dilatatione calim et mobile
ut p totum eiꝰ calefiat corpus
et uiuat mediãte spũ uitali.
Cor enĩ dilatatur ut aerem att᷑
hat ad mitigationẽ 7 infrigi
dationem innati caloris .i. cal
loris naturał. ¶ Constringitur
ut expellat᷑ fumosa supfluitas
in corde p ebullitioẽ sanguinis
gñata. vena enĩ cõcaua i gybo
epatis dorso orta p mediũ dya
fragmatis pellicule .i. cuiusdã
sic dicte quia separat nutritiua
a spũalibꝫ tendens ad spũalia.
deportans sanguinẽ ad nutri
mentũ supioꝝ mẽbroꝝ que an
q̃ ad cor deueniat i duos ramos
diuidit᷑. quoꝝ unus dextram cordis
subintrat auriculã deportãs san
guinem ad nutrimentum cordis
et gñatõem spũs uitalis. ¶ Ista
pars uene concaue in cordis sub
stanciam sibi assumit tunicam.
et tũc efficitur artia que p sini
stram cordis auriculam exiens
et dr̃ adorti q. exea oriunt᷑ arte
rie. ¶ Adorti ẽ diuidit᷑ in tres ar
terias quaꝝ una ẽ parua 7 due
magne. parua arteria directe tẽ
dit ad sinistrũ brachium. et per
brachiũ ad sinistram manũ. 7
quia directus ẽ illius arterie
transitus ad brachium. pulsus
in sinistro brachio ẽ certissimus.
vna aũt duaꝝ arteriaꝝ que ma
gne sunt p pulmonẽ tẽdit ad
dextrum humerũ 7 inde p bra
chium ad dextram manũ. 7 ideo
pulsus i dextro brachio fallax ẽ.
q2 artia illa p multos anfractus
ad dextrum brachium dirigit᷑.
¶ Reliqua uõ arteria magna in
multos ramos diuidit᷑. quorũ
quidã tendunt ad mẽbra geni
talia inferius 7 ad coxas et tibi
as 7 ibi faciunt pulsum. ¶ Re
liqui uõ rami dirigunt᷑ ad pul
monem pͦtantes sanguinẽ et
spiritũ uitalẽ ad canales 7 fistu
las pulmonis q. exeuntes a pul
mone 7 in unũ collecti cõstitu
unt tracheam arteriã p quã fit
aeris inspiratõ 7 respiratõ. pͤterea
ramus ille q. a uena concaua
oritur anq̃ ad cor ueniat i plu
res ramos diuidit᷑ a dextris 7 a
sinistris qui ascendentes p col
lum 7 tẽpora 7 in cerebro collecti
7 cõstituunt ibi recte arteriam.
et ibi spũs uitalis exit ab arteriis

ex q̄ actō cerebri melior fit dige
stio ⁊ depuratō ⁊ aeris inspiratō
p nares in cerebro fit sps aialis.

Sequit᷑ de pulmone.

Pulmo ē mēbrum in ꝯplexiōe fri
gidum ⁊ humidū. in substā molle
et tenerū. in forma caunosū et
spōgiosū. vij. hīs pēnulas dupli
ci motu. mobile motu. s. dilacta
tionis ⁊ ꝯstrictōis. Pulmo ē
dilatatur ⁊ ꝯstringitur. ut mi
nistret aerē attrahendo ⁊ calorem
cordis mitigando ⁊ cor depurā
do. fumositates ⁊ supfluitates
a corde accipiendo ⁊ eas expellē
do.

Tracea arteria ē mēbrū frigidū
⁊ siccū cartillaginosū a pulmo
ne ichoatum ⁊ ad radicē lingue
t'minatū uia aeris inspirati tra
chee artie supponit᷑. Uva sui u
uula sic dicta rubea ⁊ rotunda q̄
ad modū uue depēdet in palato.
deseruit enī uia mēbris anima
tis ea depurādo a flāte. Sunt eti
am spiritualib; retinēdo flā ne
fluat ad spūalia ⁊ inducat suffo
catōē; ⁊ retinēdo aerē attractū; p
nares ⁊ cordi mittēdo. hīt ē uue
foramī colligātia cū narib; q̄ pa
tet i oculatorib; q p nares filu;
attrahunt ⁊ p os attrahunt. Itē
circa maxillas ⁊ collū; tria sunt
gnā glādular;. Sūt enī qdā;
magne in quib; humor reuma
tizans facit brācum caballinū.
Sunt ē qdam mediocres iquib;
brancus simplex ē. Sūt etiā
alie pāue in quib; fīt scrofule.
Item nō q̄ trachee arterie. ⁊ ysō
fago supponitur epigotrium qd
claudit tracheam arteriā ⁊ int'
pretatur supuigluuū. hoc ē
mēbrū ē q̄si qdam coloptorii
qd ingrediente cibo p ysofagum
claudit trcheam arteriā. ⁊ econūso
in loquēdo claudit᷑ trchea arteria
⁊ claudit᷑ ysofag'. Unū qn; contig'
qd cum aliquis loquit᷑ ⁊ cibus in
ore retinetur descēdit aliqua par
cibi in tracheā; arteriā ad pl'mo
nem ⁊ opilatōēm ⁊ angustiam
faciens donec expellatur cib' ille
ul' p tussim ul' p collafū int' spa
tulas.

Sequit᷑ de anothomia nutritiuo
rum mēbror;. Inter q̄; pri cipale
est epar. S; qa os ⁊ ysofagus et
stomac' epati deseruiūt aliqd d' eis
dicatur ⁊ primo de ore. Os ita
q; ē sile molendino. dentes aūt
sūt similes mole. lingua ā ma
nui molendinarij. sicut ē man'
molendinarij mouet grana et
pp hicit ea int' molas. sic lingua
uoluit cibos ⁊ pciat illos int' dētes
in ore aialis. p'tea aūt cibus in ore
masticat' p ysofagū descendit i
stomacū. Est aūt ysofag' mē
brum rotundū oblongū; inter'
carnosū; exter' duab; pelliculi'
contextum a radice lingue inco
atum ad men. ⁊ ad supi' orificiū
stomachi t'minatū. ⁊ d' ysofag'
ab ipsis q' ē int' ⁊ fagin qd est co
medere. q̄ p illū introducitur
qd comeditur.

Stomachus ē mēbru; frīm ⁊ sicc'
in forma rotūdum. ⁊ aliqtulū
oblongū inter' uillosū; ⁊ duab'
obuolutū pelliculis duo habēs
orificia supi' ⁊ infer'. Frigid' ē
enī ⁊ siccum pp retentiōem faci
endam p frīm ⁊ siccū enī uigit re
tentio que fit in stomacho. In
forma rotūdum qa si eēt alteri'

forme in eo eēnt anguli in quib'
laterent supfluitates que ꝑpara
rent stoāc̄ho lesionē ꝛ eaꝝ fieret
putrefactō. Forma ē rotunda
laudabilis ē eo qđ in omni pte
sui ē illesa .i. sine lesione. nō enī
pōt ledi cū nichil in ea rotundi
tate lateat supfluitas q̄ pstet
lesionem q̄ nō h̄t anglos. Ali
quātulū ē oblongū ut mediā
te longitudine distendatur sto
machus s̄m quātitatem ciboꝝ
assūptoꝝ. Interi' est uillosus
ut int' uillos cibos meli' retineā
tur. Duo habens ofuia uni'
supi' .s. neruosum ut p sensibi
litatē neruoꝝ suā posset sentire
inanitionē. omnis neruus sen
sibil' uergit enim supi' ūsus cor
ut a corde calorem aliquātulū
suscipiat. Aliud orificiū infe
rius carnosum ut carnosis ca
lor ad digestionem opet' inferi
uges ūsus epar. Epar enī sto
macho subponit' sic ignis lebe
ti. unde stomach' multū calori'
h̄t actualit'. Ibi g' in stoma
cho p uirtutē digestiuam ī quā
dam massam albā tr̄smutant'.
que massa ptisanaria dr̄ a qua
quedā succositas ptysanaria
ad epar tr̄smittit' ad scđaꝫ di
gestionem faciendā per uena'
messaraicas tr̄smittit'. massa
uō ptisanaria celebrata dige
stiōe p'ma p portenariū .i. orifici
um īferi' stomachi in duodenū
descēdit. s. quoddā intestinū .i.
rectū ꝛ gracile sic dictū q̄ h̄t
longitudinē duodecī digitoꝝ
illius aīalis cui' est. A duode
no tr̄sit ad ieiunium qđ ē in
testinum tortuosū ꝫ et gracile
ita dictū quia in aīali mōrtuo sē
per uacuū ꝫ repent'. Et nota qđ ī
fit sepatio puri ab impuro ī ma'
sa ptysanaria q̄ purū ē mitti
tur ad epar p quasdā uenas ab i
testinis trahitur. q̄ āt impurū
ē tr̄smittit' ad borobū itestinū
grossum sic saccū ul' mātica suū
monoculū dēm est eo qđ unum
h̄t oculū suū offitium. p quē in
intrat exit fex. A borobo tra
hitur in ileon gracile ꝛ ē fractu
osum qui dr̄ yleon ab yle q̄ con
fusum. yleon enī grece latine
cōfusio. Et ab yleon tr̄smittit'
in calon grossum ꝛ tortuosum
a colendo dēm ē. A colon tr̄smit
titur in longaonē grossū ꝫ et di
rectum. A longaone ad secessū.
et p secessum mittit' supfluita'
prime digōnis ptim exeunt'
p eructationes. ptim p spumā
et saliuā. ꝛ p secessū ꝛ uentosi
tatem ani. Et quia de qbꝫdā
uenis p q̄s tr̄sit ad epar ꝛ id pu
rum qđ in portenario duodeno
ieiunio a massa ptysanaria di
rigitur de eo puro fecimus menti
onem. uidendū ē que ꝛ q̄t sit ue
ne. Sciendū ē ergo q̄ ī epati'
fyma .viij. uene messaraice oriū
tur. Quaꝝ una ad stomachū
deseruiēs ei ab illo succositatem
prime digestionis ad epar defe
rendo. Terminat' alia ad por
tenariū illi silit' s'uiēs itingitū.
Tertia in duodeno illi eodem des'
uiens offitio finit'. Alie .vi. in
ieiunio t'minātur illi desuiētes
p'dcō offitio quo ꝛ p'dcē uene sto
macho pōtenario duodeno deser
uiūt. ꝛ deportant ei succositate
digōnis f'cē in ieiunio ad epar.

Et nota quod sima epatis idem est quod
concavitas epatis.
Epar enim est membrum calidum et humi-
dum propter bonam digestionem facien-
dam. in substantia molle et tene-
rum. in colore purpureum. inte-
rius concavum. exterius gybosum.
paucos habens nervos. plures arte-
rias et multas venas. plures ha-
bens pennulas versus stomachum refle-
xas. plura habens respiracula
que superfluitates humorum recipiunt.
Nunc autem
videndum est de generatione humorum
de qua duplex est oppinio. Qui-
dam dicunt quod generantur in epate
generaliter vel materialiter et forma-
liter. Alii dicunt sanguinem tantum
materialiter et formaliter in epate ge-
nerari. Alios vero tres humores
in epate tantum materialiter et in aliis
locis formaliter generari fatentur.
hac ratione quia substantia epatis
tenera est et mollis et delicata et de
facili alterabilis. et quia colera fu-
mosus humor est et igneus. flegma vero
frigidum et humidum liquidum et flu-
idum. melancolia frigida et sicca et ponde-
rosa. unde humores isti si forma-
rentur in epate cum ad formationem
illorum aliquantula exigeretur mora
et suis qualitatibus digestionem in
epate impedirent substantiam epatis
teneram et delicatam dissiparent
et de facili delerent. et suis qualitati-
bus digestionem in epate impedirent.
Colera enim sua fumositate et igni-
tate epar quod membrum tenerum
et delicatum dissiparet et dissol-
veret de facili. Flegma vero et melancolia
suis frigiditatibus digestionem
que fit in epate impedirent. et preter
hec melancolia sua compactione et te-
rrena ponderositate substantiam epatis
teneram et mollem et delicatam de
facili dissiparet. Massa tamen igitur
que virtus humani corporis in di-
minutiva et digestiva totius a poris par-
te sucositatis masse procreante
a stomacho et intestinis quibusdam
per venas mesaraicas deportantes
sanguinem quod sibi amicum et nullam
epati lesionem. sed potius sua cali-
ditate et humiditate secunde digestionis
vigorem per decoctionem formavit in epate.
Materiam est colere aput dicta suc-
cositate segregatis illam per quandam
viam sive porum deportando in ci-
stim fellis se includit de qua materia
in essentiam flatus transmittendo
flegma formavit. Materiam autem
melancolie sublatam a succositate iam dicta
segregando per quandam aliam viam
ad splenem portavit et ex ea melancoliam
formavit. Materiam quoque flatus
partim ad cor. partim ad pulmonem.
et partim ad cerebrum. et partim ad
articulos et in iuncturas deporta-
vit et ibi flegma formavit. et etiam locum
non habuit in humano corpore quia
erat fluidum et humidum et liquidum
ut liquiditate et fluxibilitate sua
sanguinem secundum alios humores
ad loca necessaria deportaret. Nota-
dum autem quod a cisti fellis duo pori
sive furculi oriuntur per quorum alterum
pars colere ad inferius os stomachi de-
portatur. ut eius calore melior fiat
digestio. per reliquum deportatur pars
colere ad intestinum. ut eius mordi-
catione melior fiat fecum expulsio.
A splene tendunt duo pori unus
deportans melancoliam ad os stomachi
ut confortetur appetitiva et virtus
retentiva in ore stomachi. Alius de-
portans melancoliam ad saccum inte-

ramum ut ex ponderositate compri-
matur et exprimatur fex in saco con-
tenta. Est autem in diversis partibus
corporis ad stomachum deportatur ad expul-
sivam virtutem confortandam. Notandum
tamen est quod solus sanguis dicitur nutri-
mentum corporis alii vero humores
coadiutores nutrimenti. Item notandum
quod in sima epatis oritur quedam
vena porta lactea dicta que recipit
succositatem ptisanarum lacti
similem per venas mesaraicas a
stomacho et a quibusdam intestinis ad
epar deportatam. Oritur etiam vena
illa ramosa quia ab illa oriuntur
omnes alie vene quecumque sunt in
corpore humano deportando sangui-
nem ad membra totius corporis nu-
triendum. hec vena ut habetur etiam
in tractatu venarum in pantegni
antequam exeat epar quinaria est quia
dividitur in .v. venas per .v. frustra
epatis dividitur ideo. preterea a ramo-
sa vena oriuntur mesaraice ad sto-
machum et intestina directe sicut
dictum est supra. Item ab eadem o-
riuntur vene subtiles et in modum
capillorum graciles et dicuntur capil-
lares que in medio frustri epatis
terminate constituunt venam chi-
lim. per has venas deportatur urina
cum sanguine que transit in nutri-
mentum renum per poros uritides de-
scendit urina in vesicam et tamen per virgam
virilem emittitur sicut dictum est. chilis
grece latine est quod sucus latine inde a-
quilo ventus .i. sine suco. Dyaqui-
lon quod est emplastrum de sucis herbarum
et vena chilis .i. sucosa .i. plena san-
guine que deportat sanguinem
ad nutrimentum inferiorum membrorum.
Dividitur autem chilis vena in tres
ramos quorum duo ad duos renes
oriuntur ut dictum est. Tertius
vero primus chilis vene similiter ramo
dividitur quorum quidam deportant san-
guinem ad nutrimentum membrorum
genitalium. Quidam vero depor-
tant sanguinem ad intestina. [illegible]
enta. Quidam autem rami oriuntur
ad anum et dicuntur emorroydes a be-
mac quod est sanguis et roys quod est fluxus
quia per illas venas purgatur sanguis
melancolicus sicut in mulieribus per
menstrua. Preterea quidam rami chi-
lis vene oriuntur descendentes ad
crura pedis et genua. que autem vena-
rum dicuntur poplites et dicuntur va-
rices quando incurvantes que ille incise
reddunt hominem varicosum .i. cur-
vum circa cavillam interiorem et exte-
riorem dextri pedis et sinistri. et di-
cuntur saphene de quibus utiliter fit
minutio contra guttam renum et matricis
et intestinorum et vesice. Et notandum quod
chilis vena dicitur a chilos quod est sucus
unde chilis vena quasi sucosa. illa est
plena et sanguine quem deportat ut
dictum est ad nutrimentum partium
inferiorum. unde dicitur aquilon ventus sine
suco .i. siccus. et emplastrum dyaquilon
.i. de sucis herbarum. Item a ramosa
preter capillares oriuntur quedam
alie vene subtiles deportantes san-
guinem ad nutrimentum superiorum. et
terminantur in superiori parte gibbi
epatis ipsius epatis penetrantes
substantiam. similiter etiam ibi constituunt ve-
nam concavam que per medium dya-
fragmatis transit ad spiritualia. et ci-
in duos dividitur ramos. quorum unus
dextram cordis auriculam sibi in-
trat et ibi sumit sibi aliam tunicam
de substantia cordis. et efficitur arte-
ria que est origo omnium arteriarum de
quibus dictum est. Alter vero ramus

uene tendit sursum et in varios
ramos dirigitur quorum quidam reflec
tuntur ad brachia tres scilicet ad dextrum
brachium et tres ad sinistrum. Ut sunt
due uene cephalice. quarum una
in dextro brachio in duos ramos
furcatur. quorum unus ad caput diri
gitur alter in dextrum brachium
reflectitur. ¶ Et dicitur uena cephali
ca a cephas quod est caput quia communi
cantiam habet cum ramo illo qui ad
caput dirigitur per quem sanguis de
fluit a capite in illam uenam cepha
licam. ¶ Et alia est uena cephalica
que ad sinistrum brachium reflec
titur dicendum est sic de ista. ¶ Et est
sciendum quod iste due uene cepha
lice pro passionibus inciduntur. Item sunt
due uene cardiace que cordi et
spiritibus nutrimentum prestant.
et pro illorum passionibus in brachio in
ciduntur. sicut in pleuresi et periple
monia et bassilice id est fundamenta
les vel epatice que pro passionibus
nutritivorum membrorum inciduntur
in brachiis. preterea sub cubito bra
chii sinistri est quidam ramus ue
ne concave que utiliter inciditur propter
tussim et extipima et sputum sani
osum. et emotoycam passionem id est
sputum sanguineum. ¶ Item quedam
alie uene concave deportant sur
sum nutrimentum id est sanguinem spi
ritualibus sicut pectori trachee arte
rie et collo quibus fiunt due uene
magne per collum ad dextram et ad sini
stram partem ascendentes que dicuntur or
ganice que canendo inflate appa
rent. Dicuntur etiam uene pneuma
tice id est vocales quia humiditate san
guinis contenti irrorant instrumen
ta vocalia que sicca sunt ut tra
chea arteria ad clarificandam uo

cem quod patet in avibus in quibus ex
conatu loquendi mouetur sanguis
et aspergit uocalia instrumenta et tunc
melius loquuntur. ¶ Item in subsel
lo sunt quedam uene que dicuntur
titillantes que incise faciunt hominem
mori ridendo. ¶ Sunt preterea que
dam uene in temporibus recte que
dicuntur iuuenales quibus incisis
teste ypocrate spermatis non fiet
effusio. ¶ Sunt etiam iuxta aures
parotides uene que sepe inflantur
et grauantur. ¶ Item preter uenas que
sunt in masculis est quedam uena
in mulieribus que a G. quintum est dicitur
quasi muliebris que egressa ab epa
te duos ramos facit quorum utrique
bifurcatur. Alter dirigit unum ra
mum ad dextram mamillam et
alium ad sinistram. Alter vero ramus
duos ad duo ora matricis. unum
ad dextram et alium ad sinistram per
quem purgantur menstrua cum stant
apte iste uene. ¶ Quando enim
clauduntur ut in conceptione tunc
redundat sanguis menstruus ad
mamillas ubi dealbatur in lac
quod tempore determinato ad nutrien
dum fetum. ¶ Inde est quod cessantibus
menstruis sepe fluit sanguis ex
naribus. aliarum autem uenarum non est faci
lis nisi ei cui nata sunt omnia. ¶ San
guis est a uenis redundans recipi
tur in fontibus antequam nutriat. et sunt
fontes rari et spungiosi iuxta sin
gulas membrorum iuncturas tam ma
iores quam minores. ¶ Et sunt quidam
alii principales qui sunt iuxta fon
tes maiores scilicet in illis locis in quibus
solent fieri cauteria communia. hic est prope
humeros propter cubitos propter genua
propter furculam pectoris propter cauil
lam et in medio manus intus

et pedum subtus in occipicio i
molliori et superiori pte capitis i
ter singulos digitos pedum et
manuum, sup epar et splen. prope
singula spondilia imo gñalit
iuxta quãlibet compagine; uic
turar.
Sequitur de anothomia genita
lium mẽbrorum. int que principale
sũt testiculi. s. membra glandu
losa et mollia et quasi calida et hu
mida sedm magis et minus. in
uiris grossiora et in mulieribus
minora. et in utriusque spermatis
gñatiua. hos includit natura in
maribus in quadam bursa q̃ osse
um dr. utriusque testiculo aligatr
quidam riuus bifurcat qui dicit
didimus. i. dubius q2 dubium est
utrũ ab intestinis aut a testicul
trahat originẽ. supius enĩ cũ siphac
interius cum testicul colligatur. p
hunc descendunt intestina i rup
turam p hũc attrhendo anelitum
ascendunt qñ; testiculi ut oĩno
uideant latere. Testiculis dese
ruiunt uasa seminaria duplicia
superiora et inferiora. Superiora
sunt quedã uene et arterie uem
entes ab epate deportantes sãgui
nem ad spma generãdum. In
feriora sũt quedam uene inter
testiculos et uirgam deportantes
spma ad matricem p uirgam q̃
componit ex neruis a spina in
pectine reflexis uĩn caudam nuorum
dicitur. De spmatis aũt gene
ratione uarie sũt sententie. dicit
enĩ ypocras qd a cerebro descẽdit
spma p uenas iuuenilles unde
uenis illis incisis spma non ge
nerat. Gal. dicit qd ab epate.
alij auctores q ab omĩbus mẽbris.

Solutio concedimus qd ab omĩbus
mẽbris ab epate oriunt materialit
a cerebro p maiori pte spmatis.
Sequitur de matrice
que frigida ẽ et sicca ad instã sto
machi formata supius neruosa. in
ferius carnosa. uillosa. et vij. folli
culis distincta. duo hñs orificia
supius et inferius. ul' interius et extius
accedens ppe diafragma ut ha
beatur in uiatico. Mulier autẽ
cum sit frigidior tamẽ ẽ petulanti
or triplici rõne. vna rõ sumitũ a
cõplexione frĩ et humida et sbstan
cia matricis sicca et dura. accẽsa
enĩ diutius et forti durat et feruet
sic ferrũ grauius urit et fortius au
ro. unde cum auro istrumẽto leui
ora fiunt cautia q̃ cum ferro.
alia rato sumit a cõplexione nẽ
uosa. omẽ ẽ neruosum sensibile
unde multũ grauatr a sua com
plexione et multum delectat in
emissione. Tertio modo sumi
tur a modo complexionis. est enim
matrix interius neruosa circa infe
rius orificium et ad illos neruos
attingit spma eos irritans et sa
nans unde eorum titillatõ mitigari
nõ põt. vnde Juuenlis. Et laxata
uiris nõdum saciata recessit.
Duo enĩ sũt orificia matricis. ex
terius ẽ sup patulũ et dr collum
matricis. dicit et uulua a uoluẽ
do ppe concupiscẽtiã coit' que ui
get in inferiori pte ei ppe neruos.
vl' dr uulua qsi ualua. i. ianua et
ad matricem. vl' uulua qsi uolua
qa in ea inuoluit uirga uirilis.
Interius orificium qñque claudit
qñ; aperitur. facta aũt conceptione
adeo firmit' claudit qd acus sub
intrare nõ posset. si hec clausio su

uita non ē s; successiua. Quanto
enī augmētatur fet' tanto magi'
constringit' orificium matricis p
neruos suos sicut in uesica contigit
que ex replone urie quandoq; adeo
clauditur q' nō pōt mingere post
longam abstinentiam mingendi.
Quā aut nō clauditur matrix sta
tim patet p conceptionē ex eo q'
plures pduciunt' qui tamen simul
nō concipiuntur nec ex eodē spma
te s; ex diuisis p diuisa tpā in ma
tricis diuisas fossas receptis et in
iectis. Preterea inferius orificiu'
matricis q' sine conceptiōe clau
ditur 7 apitur diuisis tpībi' ut in
fluxu mēstruoꝝ. In coytu etiā
apitur ad recipiendū semē. postea
clauditur sicut patet in gula spumo
sa ul' in ore morientis. set fcā cō
ceptione clauditur in pressiu tpī'
ex toto 7 cōtinue. Unde pgnā
tes ardenti' coytū appetunt quia
semē nō pōt cadere in matricē ad
temperandū libidinē. Est aut ma
trix cōplicata ad modū panni s;
ex tensione fetus dilatatur. Sunt
aut in ea. vij. fossule tres a dextris
et tres a sinistris 7 una i medio.
Unde dicunt quidam q' in dextris fos
sulis tantum masculi concipiū
tur: in sinistris uero femine. 7
medio hermofroditi. Alij hec
referūt ad facultatem nature: di
centes qd' quilibet sex' in qualibet
fossula pōt concipi. Set si i dex
tra fossula concipiatur femina
uirago erit. Si in sinistra uō cō
ceptus masculus effeminatus erit.
Hec notandum; qd' uirga uirilis est
instrumentu; iniciendi spma i ma
tricem. Unde in quibusdam ē ita
uirga tortuosa qd' nunquā pōt proi
cere semē in matricem. ul' si pyciat
tantū in altam ptem matricis p
iciat. Unde tantū masculos ul' tan
tum feminas generant.

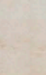

QUONIAM HUMA
ni corporis
noticia ex pā
tium cogni
tione cōsur
git. et quorundam partiū cognitio
pfecte hri nō pōt nisi p anotho
miam. Ideo uidendū est qd sit ano
thomia. 7 unde dicatur. 7 in quo et q'
li debeat fieri. Anothomia ē recta
diuisio. et dī anothomia ab ana
qd ē rectum 7 thomos diuisio. de
bet aūt fieri anothomia in porco.
quia inter bruta aīalia nō inuenitur
animal q' tantū hēat similitudi
nē in interiorum mēbrorū cū mēbris
corporis humani quantum habet 7
porcus. Debet aūt fieri sic. incī
datur uena organica in primis exi
stens circa collum ut sanguis to
tus egrediatur tali' pcā comburatur
et depiletur. In primis incidatur sb
terius labium p mediū in quo
inueniuntur duo nerui a stomaco
pcedentes qui dū mouentur ad
uomitū mouentur nerui illi et tre
muit ex quorum motu mouetur ipsum
labium. Unde dī qd citatio iferiori'
labij signū est pnosticatiū futuri
uomitus. Deinde secatur p me
dium mādibula 7 occurrit statī
lingua. in qua inueniuntur. vi. nē
ui siue lacerti in inferiori parte

quibus mediantibus perficitur gustus
de quibus ysaac. ad linguam .vi. ue
niunt lacerti quibus sensus carent
certi. ¶ In eadem inferiori parte
lingue inueniuntur due caruncule
que a salernitanis dicuntur duorum
neruorum capita. quibus mediantibus
secundum ipsos perficitur sapor quod falsum
est. ¶ Ibidem inueniuntur quedam
asperitates que dicuntur faringes
in quibus fit passio illa que farin
ges appellatur ex nimia humorum
repletione. ¶ In ista principium
lingue inueniuntur duo nerui qui
dicuntur reuersiui quibus mediantibus
perficitur uox. Isti duo sunt in brutis
animalibus iuxta radices lingue ter
minantur. dicuntur enim reuersiui tor
natiles eo quod a cerebro mittuntur
ad pectus. et a pectore ascendunt
ad linguam. In quibusdam hominibus
mittuntur usque ad acumen lingue
.i. usque ad summum lingue. et ha
bent uelocissimam linguam ad lo
quendum. In quibusdam ueniunt us
que ad summum lingue et operantur
nimiam amplitudinem et non pos
sunt proferre .r. pt. 9. et isti dicuntur
psitoy. qui non ueniunt perfecte ad
summum lingue et isti non possunt
proferre .r. quia non possunt flectere plec
tum lingue et dicuntur trauli. ad
hoc enim ut proferatur .r. oportet quod
nimia sit lingue plicatura. unde
ypocras. in aff. trauli a diarria maxi
me capiuntur. quia incuruatio ista
neruorum prouenit ex habundantia
flatus replens ipsos neruos. ¶ Ibi
dem inueniuntur duo lacerti infi
xi duabus mandibulis quibus median
tibus mouentur mandibule motu
uoluntario. A radicibus lingue in
cipiunt duo meatus .s. tracea ar
teria et ysofagus. inter quos inue
nitur folliculus ille qui dicitur ysmon
ad similitudinem mentis diuidentis
duo mamaria in quo colliguntur
humores ad faciendum quinantiam.
¶ Ibidem uidetur epiglottum siue brancus
cholopterium .s. tracee arterie quod
semper clauditur et aperitur prout aer
inspiratur et respiratur. et cum cibus
et potus introducitur in ysofagum. clau
dit scilicet tracheam arteriam ne cibus
uel potus subintret. ¶ Inde scinda
tur porcus usque ad dyafragma et in
uenitur in primis cassula pulmo
nis circa quam fit peripleumonia. et
circa quam intus et extra colliguntur
humores ad faciendas tres species
asmatis. uidetur pulmo et qualiter
tracea arteria mittitur ad pulmonem
et efficitur ex canalibus pulmonis
uel fistulis. Ibidem uidebitur cassula
cordis et cor. et qualiter uena concaua
a gibbo epatis per medium diafragma
tis mittatur per dextram auriculam
cordis et egreditur per sinistram ubi
de substantia cordis sumit aliam tu
nicam et efficitur arteria que dici
tur aorti que est principium omnium
arteriarum. ¶ Ista autem arteria diuiditur
in tres ramos quorum maior mitti
tur ad spinam qui diuiditur in mul
tas arterias que mittuntur ad inferi
ora membra. Secundus ramus mittitur
ad pulmonem et ad superiora mem
bra. Tertius minor aliis duobus
infigitur in sinistro ramo et illo
medio uenit ad brachium sinistrum
et inde est quod pulsus plus debet tan
gi in sinistro quam in dextro. Ibidem ui
detur complexio cordis et corpo
ris interior et tertia et qualiter locatur in si
nistro latere et sufflat in dextrum. Ibi
dem uidetur qualiter protenditur yso

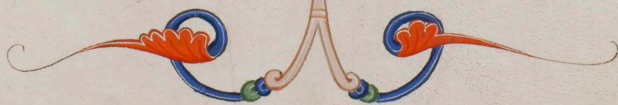
fagus usque ad meri. i. ados stomachi
duo ypocundria superiora uidentur
ubi que sunt super dyafragma pan
niculus ad modum carte grossus
diuidens spiritualia a nutritiuis.
Item scindatur porcus a dyafragma
te usque ad caudam et inuenietur
in primis paniculus a cungie qui dicitur
syphac siue epicasuta ymeon. et
iste a superiori parte coniungitur dy
afragmati usque ad caudam inclu
dens in se omnia intestina. Se
cundo inuenitur zirbus paniculus
quidam in modum rethis compositus
qui ex parte corporis stomachum et intestina
suppositus est syphac. Ibidem inue
nitur stomacus inter splenem et epar
locatus. splen in sinistra parte et
epar in dextra supponitur stomacho.
Ibidem inuenitur zirbus et qualiter
uena concaua procedit ab ipso et syma
eiusdem. uel concauitas in qua in
uenitur lactea porta siue uena ra
mosa que diuiditur in epate ipso per v. vel vi.
uenas. Ibidem inuenitur cistis fellis
in imo fruticulo epatis et meatus
ille qui mittitur ad splen. purgare
pura superfluitate melancolica.
Consideratur splen a sinistra parte
in quo inueniuntur duo meatus.
vnus quorum mittitur ad stomacum
et ei infigitur per quem melia mitti
tur ad stomacum ad confortandum
uirtutem retentiuam. Alius ad intesti
na. Ibidem uidetur portenarium cum
continuatur lactea porta. preterea duo
denum siue ieiunium. preterea ligaon
deinde gracilia intestina. siue ylia
siue estalia. preterea orobum postea
sacci siue mantica. vltimo uero co
lon intestinum pingue. Item in
uno epatis sinistro inueniuntur
uene capillares per quas sanguis
cum urina ad lactea mittitur. Aliis
ubi manifeste apparet qualiter
chilis uena conficitur ex capillari
bus. Et qualiter diuiditur in tres ramos
duo quorum mittuntur ad duos renes
unus ad caudam posterius mittitur san
guis ad renes in quibus omnimoda
fit decollatio urine a sanguine.
Sanguis per easdem mittitur ad
inferiora membra. urina per uritides
porros mittitur ad uesicam. Sunt
autem uritides porri duo meatus
ad modum neruorum facti a renibus
procedentibus ad uesicam. Ibidem
uidetur uesica et qualiter collum ue
sice continuatur uirge. Ibidem uide
tur qualiter due uene a renibus
mittuntur ad testiculos et per eas san
guis subministratur. Sunt
autem testiculi instrumenta spermatis
generandi. et isti componuntur
de carne glandulosa alba mol
li et rara. ut album ex sanguine
faciant sperma. utrique testiculorum
paniculus est obuolutus qui a syphac
egreditur unde syphac intingitur
intestina per ipsos paniculos descen
dunt ad oscium et fit homo herniosus.
ad eosdem testiculos due ueniunt
arterie a parte deorsum que per testi
culos multiplicantur diuiduntur. per
istos etiam spiritus mittitur uitalis ad
testiculorum uiuificationem et pulsum.
Sanguis uero qui spermatis est uia
et materia priusquam ad testiculos de
ueniat mittitur per uenas dirigitur et
dealbescit. deinde in carne testiculo
rum ueniunt ut [illegible] sperma perficiatur.
De testiculis duo uasa exeunt
quorum substantia est quemadmodum
testiculorum in hec uasa a testiculis
emittitur sperma et a uasis suscipit
uirga. sicut a mulierum testiculis

uulua ul' uasa in masculis sunt
longa 7 larga 7 dura. Longa qa
a testicul' in ossa penis ascendūt
et inde ad uirgam descendunt.
Larga ut cito a uirga accipiant
spma 7 uirga in uuluam. Dura
ne ex longinqtate cito arripetū
in muliere. hec sūt contrīa cur
ta stricta 7 mollia. Curta quia
uicina sūt loca ad pijciendum
spma. Stricta qa subtile ē corā
spma. Mollia qa nō longa restat
erecta. Matrix in forma sua sīe
uesica cuius maxima ē psūdi
tas. habet duo frustula carnibȝ
assimulata quibȝ differt a ue
sica. hȝ duos testiculos ī sūmi
tate colli positos. prima frust'
dicta unus dexter alt' sinister. 7
minores in quātitate quā sint
masculis. forma eoꝝ rotunda ē
parū in supficie plana qbȝ sin
gulis singule uenuūt uene que
subintrant frustula pdicta de
unoquoqȝ testiculo q̄dā exeunt
uene p quas testiculi spma eia
unt in uasa spmatis. naturalis
quantitas matricis ē lōgitudo
ab umbilico usqȝ ad feminearū
naturam. latitudo tantū .xij. di
gitoꝝ ē. matrix duo hȝ mag' cō
caua quoꝝ unū dextrorsum. et
altium sinistrorsū. hec utraqȝ ī
unū descendūt concauū qd' uo
catur collum. Ad ultimū scī
datur craneum. 7 inueniuntur
statim duo pānicul. s. piamat'
et duramat'. Duramat' est pan
niculus durus adherens ipsi
craneo et in modum carte. Pia
mat' est quidam panniculus sb
tilis suppositus duremat' qui
nullomodo amplectit' cerebrū.
pōt uideri ipā substancia cerebri.
uidentur uentriculi cerebri in quib'
apoplexia et epilensia fit. Ibidē
inueniunt' nerui obtici qui mit
tunt' ad oculos. postea qui mit
tunt' ad ossa petrosa. aut odorabi
les q mittunt' ad carunculas nar
rium. Circa oculum ista posse
pquiri. scindatur oculus 7 inue
niunt' in eo tres humores cristal
linus. albugine' et uitreus. 7 vij.
tunice. quaꝝ una dr̄ retina. altā
secūdina. tr̄ia sclirot. q̄rta tela
aranea. q̄nta uuea. Sexta cōne
a. Septima coniunctiua.

Explicit. Amen.

LEBOTHOMIA
est uniuersal' pu
gatio multitudi
nem soluens. mul'
titudo enī ē huoꝝ
habundātia tem
peramētū natuē
excedentium. Flobomatur aūt ali
quis istoꝝ duoꝝ. s. ul' pparatū egro
tare. ul' qui egrotat. ul' qui hȝ
habundantiam sanguīs. uel q
habet sanguinē infectū. Flo
bothomatur patus sciatice. arte
tice. podagrice calis. i. de colerica
causa. epilenzie. appoplexie calis.
pleureticis pipleumonie calidis.
et dolori ex habundātia sāgui
nis in synocho. Et nota q' nō
debet flobomari laborans nimio
fluxu sanguinis nisi fluxus
sanguīs sit ex habūdantia san
guinis. n debet flobomari qui hȝ
nimium sudorem. ul' nimiā lā
giditatem poroꝝ. neqȝ habens ni
miam multitudinē ī stomaco.

vel qui habet torturam facieia vel
qui paratur ad spasmum de ina
nitione. vel qui nimis uigilauit
laborauit et ieiunauit. ¶ Qui uero
uult flomari caueat ne ex inani
tione exacuat sanguinem vel coleram.
caueat etiam ne incrudet sangui
nem vel materiam egritudinis. ¶ Et
nota quod senes et pueri non sunt
flomandi. In pueris duabus de
causis custoditur. et propter cremen
tum et propter nutrimentum quod inde
subtrahitur. ¶ In senibus similiter
non est faciendum duabus de causis.
tum propter nutrimentum quod inde sub
trahitur. tum propter defectum calo
ris naturalis. ¶ Similiter ex quali
tate urine cognoscitur an debeat
flomari homo an non. Si enim fu
erit urina rubea et spissa uene cor
poris plene et tumide. et facies ru
bea et plena. pulsus magnus et
plenus significat quoniam debeat fle
bothomari nisi repugnet grossi
ties sanguinis et alia particula
ria superius enumerata. Si uero
urina fuerit rubea et flammea
et subtilis per totum non est facienda
minutio. quia multum timendum
est de acumine colere vel ne mate
ria incrudetur. ¶ Item si percussio
fiat in aliqua parte corporis et ibi
fiat casus uirtutis illius partis
significatur quod calidus humor
sit in ea. fiat flomia si nichil
contradicat. ¶ Si uero fuerit fri
gidus humor purgetur cum
farmacia. ¶ Item si fuerit mala
dispositio ex calida distrantia et
nichil aliud contradicat fiat flo
mia propter eductionem calidi hu
moris. ¶ Item si fuerit debilita
tum ex egritudine longa et
timetur de infectione sanguinis
fiat flomia. ¶ Item si aliquo
apostema sit generatum ex grosso san
guine non fiat flomia nisi ha
beatur primitus per manifesta
signa digestionis quod sanguis sit
subtiliatus et digestus. ¶ Item
non est flomandus post replec
tionem cibi ne propter uacuitatem
uenarum que esset si fieret minutio
fieret attractio ptisanarie succo
sitatis crude vel sanguinis cru
di ad ipsa membra. et ita si debilis
inueniretur uirtus immutatiua
membrorum fieret morphea. impe
tigo. lepra. et his similia. et debili
taretur ipsius epatis digestiua.
et fieret ydropis. ¶ Item melius
flebotomatur albus. rarus corpore et lapsi
non est facienda minutio. ne in
crudentur humores vel exacuan
tur. ¶ Quando flomatur aliquis
si exeat sanguis albus clarus et
subtilis claudenda est uena. non est
immutata est uena ptisanaria
succositas in epate. ¶ Item si san
guis grossus sit in corpore et ne
cessitas cogat ut minuatur prius
sepius balneetur ut dicit G. in te
gni. Et hec de flobothomia dic
ta sufficiant.

Incipiunt vers' urinar(um) magistri Egidii.

DICITUR URINA

Quod sit tenuibus una
Nam ab urinth greco q(uod) demonstratio fert.
Aut q(uia) quod tangit mordet desiccat et urit.
Ut de lacte serum se limpidior eligit humor.
Sic liquor urine de massa sanguinis exit.
Sanguis e(st) urina serum subtile liquamen
Humorum quod conficit ars regitiva secunde.
Et princeps operis cui fit cribatio renum.
Dum fit ab impuro puri discretio partis.
Quale quid aut quod ibi quanti quoties ubi quando.
Etas natura sexus labor ira dieta.
Cura fames motus lavacrum cibus unctio potus
Debent artifici certa ratione notari.
Si cupis urine iudex consulte haberi.
Quattuor ex primis cui precipue dinoscuntur
Debet iudicium potior sententia sumi.
Integritas lapsus virtus virtutum nimium aut plus
Et status horum medii fit ab his examine certo.

De numero colorum in urina considerandorum.

Bis deni urinam possunt variare colores.
Quos ex subscriptis poteris deprendere formis.

De nigro colore et eius significatis cap(itulum) p(rimum).

Nigrior urine facies incommoda febris.
Quartane solum mortem portendit et urit.
Si nigra ad fundum residens se deprimat humor.
Matrem purgatur in hac sentina fluoris.
In febre fert mortem nigra fetida paucula pinguis
Vesice vitio pressuris renumque remoto. [nigra]
Morta die critico que nigra et pendula multos.
Largi obfuscat sed vix que notabile tradat.
Nimis oppressio turbata pace soporis.
Sanguineum fluxum dictat de nare futurum.

[al' necis]

Quod si signa mali certant sive salutis.
Iudicio mortis dampnat vel liberat egrum.
Congrua mixture cum spisso federe suavis.
Subtilis contra refugit nigredo liquoris.
[al' tenuem]
Tu hunc tollet qui non sibi concolor heret.
Impetus eventus causisque facit violentos.
Non obstrusa parum deducto clausa via est.

De livido colore et eius significatis c(apitulum) ii.

Livida si fuerit livor vel particularis.
Vel totalis erit pro toto livida membra.
Aut membra monstrat humore mortificari.
At rursum livens variis acommoda causis.
Paruit emittitur medii morbusque caducus.
Ascholites sinochus vene ruptura catarrus.
Stranguirie lapsus matricis passio fluxus.
Coste pulmonis vitium dolor articularis.
Consumptiva ptisis vis extinctiva caloris.
Sit e livoris cause quas collige signis.
Paucula vix micta livens olegaia mortem.
Stranguiria monstrat livida pauca frequens.
Livida cum granis seu rectis atque minutis.
Constanter loquitur spirituale malum.
Lividitas adeo mosa malum probat articulare.
Et sic reumatica nuncia fit mali.
Vertebra si matrix compressit aut diafragma.
Inficit urine lividus ora color.

De albo colore et eius significatis ca(pitulum) iii.

Albo subtilis urina iugata colori. [Item]
Asplenem ydropem epulam nefresim frenesim dyabetem
Arteticam colamque nigram pedicon scotomiam.
Epatis algorem et febres caumate mortem.
In sene vir fragilem vel defectum puerilem.
In levis humeris ac colum lipothomiam.
Quartanam febrem declarat et amphimerinam.
Matrices varias notat in muliere querelas.
Hemorroidas et condilomata signat.
Ut se iudicium fallax non inserat error.
Talis cruda potest et indigesta vocari.

De glauco colore et eius significatis ca(pitulum) iiii.

Spissi suscipiens connicia nulla liquoris.
Est in iudicio glaucus color emulus albo.
At minus offendit naturam ira caloris.
Si fuerit tenuis mediocrem aut mediocris.

Glauca vel albi notat excessum flatis acri.
Glauca in melancolicis chiseos est conscia testis.

De lacteo colore et eius signif. cap. v.

Lactea subtenuis in acute caumate febris.
Lutis in ingressu signis adiuncta sinistris.
Dampnat et accedit pacientem cruminemortis.
Fallitur urine sentencia si tibi certo
Ordine concurrat que sunt mortalia signa.
Mens. sopor. affectus bona respiratio. uirtus.
Lactea subtenuis cum largo fusa liquore.
Fine mali ueniens defervescente calore.
Soluit et a mortis laqueis emancipat egrum.
In febre quam replicat tipicam interpolat error.
Lactea subtenuis dictat quod cum sit eius
Frigida. pressurum longi factura laboris.
Lactea subtenuis febre declinante salutem
Impetrat. et corpus releuat. uiciique reformat.

De colore charopos et eius signific. cap. vi.

Albescens karopos. vel lactea spissa figurat
Ydropisim. colicam. lapidem. capitisque dolorem.
Flatis excessum. inbrorum reumata. fluxum.
Talis apostaseos cum complexio soluit.
Sepe fit urine distractio subita uultus.
Dispar ut a medio vel summo discrepet ymum.
Summa superficies mediana vel infima spissa.
Summam vel mediam. vel partem contrahit ymam.
Et filiis similis fiunt regio regioni.
In reliquis est consimilis ratio generalis.

De palido colore et eius signific. ca. vii.

Palida cum pingui vel subcitrina liquore.
Flatice monstrat prodicia frigora febris.
Palida cum tenui coleram declarat adustam.
Palida subtenuis exacui flate febrem.
Palida cum spissum mediocriter associatur.
Flatice crasseos interplex fida probatur.
Similis dispositio procedit corpore glauca.
Lactea vel karopos. et palida pre uideatur.
Signo paloris uires natura resumit.
Et redit ad proprium uis digestiua tenorem.

De subpalido colore et eius signific. cap. viii.

In febre continua lenta subpalida clara.
Ponderis apostaseos in tercia parte futurum.
Indicat. affectu consistente uigore uigente.

Si fluor absentet uectis non uiscera tempteret.
Palida spumosa. pigius uicies cinerosa.
Paucula fit pestis prenosce non absona testis.
Si fluor accedit morbo iterat. uita recedit.
Rudior et emfrasis fluxus. consumptio pauca.
Indicat urinam. tamen contraria multam.

De colore citrino et subcitrino et eorum signif. c. ix. x.

Est multis tenuis citrina referta figuris.
Flaticam iuuenem. vel quem nigra afficit humor.
Condempnat tercio duplici senium impedimentis.
Continua puerum iuuenem cum fel dominatur.
Concedit tamen propter caracere signat.
Pars si longo precessit aut epar aut splen.
Approximat longa febris quartana vel erras.
Talem constituunt quartana planetica febris.
Autumpno peccat et sub brumalibus horis.
Toracis. splenis. epatis delicta fatetur.
Pectoris offensam. senectis obsita gemmis.
Splenem si multis radiis uiriata circumsedit.
Lesum monstrat epar effusio larga liquoris.
In febre continua sub morbi limine talis.
Plurimo malum fert detrimenta uigoris.
In medio frenesim monstrat sub fine duelli.
Designat certior firmari federa pacis.
Flatis et colere quem confluit unio reddit
Citrinam tenuem citrinum cum tenuis humor
Plus tenuem crudus. tenuemque minus resoluit.
Interdum cum febre magis sine febre remissam.

De colore ruffo et eius signific. cap. xi.

In ruffum urgens purum color emulus auri.
Equalis purus medius cum se liquor unit.
Corporis euchiam ualidos denunciat actus.
In puero iuuene. sene. flatico. muliere.
Rufa manens tenuis notat hic secundo modo febres.
Continuam. terciam duplicem. sed tempore longo
Epatis offensam. vel febrem quotidianam.
Principio cause diu sunt noua semina morbi.
Rufa parum tenuis. cuius summa regionis
Nubes rara tenens. motum generata caloris.
De salso tipicam succedere flate febrem.
Sed et terciam morbo iam pendente figurat
Spissa parum iam non terciam magis indicat
Indicat ex salso vel dulci flate febrem.

Flavis ac falsi mordax exuberat humor.
Et sine febre furens enormes excitat actus.
Extremas pungens nervorum acumine partes.

De colore subrufo et eius significatione. cap. xii.

Si subrufa parum tenuis non nubila fiat.
Et talem servet constanti tempore formam.
Ydropico talis protendit exicialis.
Rufa parum pinguis retinens umbracula nubis.
Indicat accidui febrem de flate dulci.
Ipsa subsistat color et subalba consistet.
Flavis excessus dulcis sine febre notatur.
Rufa parum tenuis vel pinguis livida constans.
Membris quibus fiunt spiramina flate dulci.
Vel salso monstrat certa ratione gravari.
In muliere magis protendit proba monere.
Si color est rufus pinguis subalba febrem
Signat continuam de flate vasa tenentem.
Debile reumatici membrum tribuitque querela
Dispositum potius pinguis rufique coloris.
Si sit causa recens et summum livor obumbret.
Aut minor inundat aut pleuresis insinuatur.
Si vero arsilites magis aut epinna notatur.
Si spumosa magis fiat cuiusque coloris.
Emula dissiciet livens subrufa remissa.
Adloca pulmonis morbus latis peregrinat.
Pinguis rufa parum livens oleagina crinis.
Obsita fit febris ethice legata fidelis.

De rubeo et subrubeo colore et eius signis. c. xiii. et

Clara rubens tercium duplicem vel epi calefacit.
Quartanamque potest insinuare tipum. xiiii.
Hec mora vel brevitas, tempus, nubes, status, etas.
Probat infirmi passio forma locus.
Ut pede procedat stabili similia sint hec.
Omnia iudicio discucienda tuo.

De rubicundo et subrubi. et eorum sign. c. xv. xvi.

Turbida spissa parum rubeo perfusa colore.
Continui tritei notio certa datur.
Si summum livor obtineat vel livida nubes.
Portendit medium pleureticique malum.
Spissa rubens synocum si summum livor obumbret.
Spissa rubens sinocam dempto livore figurat.
Causonidem si plus tenuis quam spissa recursa.
Simochidem causon subtilis et ignea monstrat.
Certior est testis rubicundi forma coloris.

De colore inopos et eius significatione. cap. xvii.

Si color est inopos fert detrimenta salutis.
Sin febre continua minus est sine febre vereri.
Nam renes vel epar succendit caustice humor.
Aut erupta bilis aut fracto vase residuis.
Menstruus eliciatur mulieris corpore sanguis.
Talem disponit in sano corpore saltus.
Aut nimius coitus cursus labor inmoderatus.

De colore kianos et eius signif. cap. xviii.

Non est degeneris kianos a lege prioris.

De viridi colore et eius significatione. cap. xix.

Asriacam spasmum maiorem denique mortem.
Indicat urina prasinotica colore.

Incipit secunda particula. de contentis urinarum. prohemium.

Sepius artificem deludit forma coloris.
Et fraudat plerumque fidem censura liquoris.
Est in contentis rata lex discretio certa.
Iudicii constans regula recta fides.
Certa proponens nature consciusque actor.
Hunc ypocras veri semina firma trahit.

De enumeratione contentorum.

Nunc contentorum seriatim forma notetur.
Et teneat proprios significata modos.
Circulus, ampulla, granum, nubecula, spuma.
Pus, pinguedo, kimus, sanguis, arena, pilus.
Furfurea, crinoides, squame, partes athomose.
Spuma, cinis, sedimen, spera alta petens.

De significatione circulorum et primo spissi et aquosi.

Spissus in urina si circulus est et aquosus.
Sellula posterior flate pressa dolet.
Purpureus spissus affligit sanguine partem.
Leviat felle nigro palidus et tenuis.
Certa parte fluit cole fervente acumen.
Si tenuis fuerit circulus atque rubens.
Insinuat sensus radicem mortificari
Plumbeus et ramus hic nocumenta dare.
Viridem partem si post rubeus videatur.
Resurgit cerebra nata vigor reparatur.
Si formam causon in febre urina adoptet
Felleus ad motum frenesis succedit humor.
Si tremulus fuerit spinalia membra gravantur.
Si niger extiterit vel mortificat vel adurit.

vel vena

Prevenientes uncture liuor distinguit utrique.

De ampulla tumente et eius significatione.

Non residentes ampulla tumens uentosa colorem
Morbi crudificat eius morbumque propagat.
Et frenesim generat cerebrumque dolore molestat.

De granulis et eorum significatione.

Granula reumatice semper sunt nuntia cause.
Jn circi serie si granula fixa tenentur
In cerebro secreta latet confusio morbi.
Si subsistent depressa parum non mota regressu;
Accelerant. capitis loca prima petit humor.
Priora ad partes; fit fluxus debiliorem.

De nubecula et eius significatione.

Corporis aerei nubecula spiritualis.
Jndicat offense uitium iecorisque calorem.

De spuma uentosa et eius significatione.

Est uentosa uel inconsueta fit spuma caloris.
Emicta particulis confinuata suis.
Hoc colorem urine probat et subita spume.
Spissus incrassat attenuatque calor.

Jnterius manens granis distincta minutis.
Jmbecilla genu reumate membra ferit.
Jndicat yctericus uel epar pretendit adurit.
Si nigra uel uiridis. uel quasi tincta croco.

De significatione saniei in urina. siue puris.

Ulcera uesice sanies effusa fatetur.
Aut renum scabiem si grauis adsit odor.
Ex capitis regione fluit sedimen saniosum.
Hoc dolor et partis actio lesa docet.

De significatione oleagine pinguedinis.

Pretendens olei formam resolutio pinguis.
Cum febre dissoluit totum. lumbos sine febre.

De significatione humoris in urina.

Humor in urina si sursum pendulus ymus.
Corpus membraque suprema ledit mediana ymma.
Stranguriam nefresim residens facit atque tenasmon.
Nubecula generat medium diafragma supremus.

De signis sanguinis apparentis in urina.

Ex uitio iecoris trahit mictura cruoris.
Vesice renum ac uene kilis tibi plenum.
Puncta signorum doctrina facit reliquorum.
Fundo tribosum uesica grauem maculosum.
Et resonantem modici fetoris habentem.

Concretio fit pura uene kilis ex capitaria.
Et dolet a fine genuum prius septima spine.
Si fluit a lumbis purus manet et sine tribus.
Renum testatur id punctio que comitatur.
Vetera dolor cruciat si fluxus ab capite fiat.
Et sanguis purus manat fonita dicitur.

De arenulis rubeis et albis et eorum significatione.

Renum uesice lapidem testantur arene.
Renum si rubee uesice si magis albe.
Emula coctio fit forma suo retinenti.

De signis pilorum in urina.

Forma pilosilis uel erit decisio carnis.
Aut pars humoris limi siccata calore.
Jnde plus renum uel totius recicinitum.

De squamis et furfuris et cinoidibus in urina.

Per squamas tenues et furfura mictu noceri.
Vesice scabies uel febris si comitatur
Tocius fluit integritas corpus extenuatur.
Certa fides per cinoides quartana febris.
Est ethice species unus infesta latebris.

De signis alborum minutorum et athomorum.

Jnnuit gutta regnare parum alba minuta.
Si mulier fuerit non alterum tibi decentem.
Cum exceptio adsit. uel langor ineptus.

De signis conceptionum spiritualibus et genitalibus.

Matrix sicca uenus sopita retento fluxus.
Discolor affectus uomitus compressio urget.
Mamme grossicies et prurbitio uentris.
Ex melliarato conceptus signa probant.
Conceptum maris insinuat splendor facie.
Membrorum leuitas. spissi secretio lactis.
Atque tumor uentris in dextra parte rotundus.
Continuus rubor urine suffultio dextre.
Femineum sexum contraria signa figurant.

De spermaticis notis et earum significatione.

Spermaticis inscepta notis urina fatetur
Succedens coitu genitalia membra grauari.
Feruido ueneris. ludibria uana soporis.
Siue gonorrea. uel membrum uim resoluta.

De cineritiis resolutionibus et significatione earum.

Sub forma cineris corpuscula pressa deorsum.
Jnfima membra notat morbi languore grauari.
Excitatis emorroidis. splenisque tumore

Sepius apparet. ul' qn menstruus humor
Temporib; certis sua respiracl'a nescat.

Dexe sedimine q° e ypostasis. 7 signific ei.

Informat sedim colore 7 suba temp°.
Forma. loc°. color e albus. suba grip[b]us.
Continuata sinus conu sua forma figurat.
Inferior fundi locus e. constantia temp°.
Albu continuu residens constans pinecatur;
Si sedim fiat; bona fit digestio urine.
Fortis nature triplici uiget acto motu.
Alunificat mundat cumulat excepsat 7 unit.
Ventosus; calor attenuat sorbetq; uapore.
Virtus q bona se retinet. que praua repellit.
Nec natura suos secat. au intpolat actu.
His claret sign ostensio certa salutis.
Euicta fit febris breuis e discussio morbi.
Ledit 7 incrudat sedim quicuq; prior.
Dissoni 7 uari facies discrimina mot°.
Seruati reliqs si pendeat aut petat altu.
Flammine uetoso digo lesa probatur.
Saluis iure loci. suata lege coloris.
Vis uetosa mouet sedim copage soluta.
Subrubeu qm d sanguie constat aquoso.
Est peius rubeo qnius uicinu albo.
Designat rubeu qd longa sit euicta febris.
Livum sit ca mali nature fili humor.
Lenis 7 excoctus resolubil' 7 moderat.
Nature funestat op' culmq; uigoris.
Altius euitit sedimen nigre speciei.
Qd summu tenet au mediu mini e noxiu.
Hoc tn offendit i pluribus illud in uno.
Plus imo peccat nebul. nigr mo ico plus.
Plus peccat sedim nigru l; n imo plus.
Defectu mim cae uiolentia pensat.
Aggregat 7 cumulat mala cunstatia clip[er].
Nunc mea copleto respiret musa labore.
Stringe rota. cursu cohibe. copesce fluenta.
Claude musicioni torrentes fluminis undas.
Non ult' equoci gazam pclara salerni. [?]
Spargo nec iusonis apice n dogmata mau
Sobria claude lare metues liuore ocellu.
Nec tecu moueat oia secta duellum.
Discol' 7 mordax ueheminis clamos' inanis.

Qui steril lolio pasat feragine cruda.
Inflat 7 infatuat mos pesulanic' error.
Nec probu frote; laceret formeq; nitorem.
Obfuscet uenere maculis ela basia fingat.
Venoni pplo facie nec casta reuelet.
Simbria mostret q non e tangere dign.

Explicit usus urinar. Egidii. Do gras.

Incipit usus Egidii de pulsib;. 7 p'mo
pixemiu; in pma parte ipsi' opis icapit.

INGENII VIRES modicis conatib; impar.
Materies honosa pmit pplexa figuris.
Ardua difficil' nodosa impuia paruis
Ardua mollimur nlli temptata prior.
Qui tanti prupta maris eu sine uolente.
Non freti ratis offitio ul' remigis usu.
Sed pedib; metricis 7 sicco calle uadam.
Artificis tactu fidis incocina recusat.
Verbaq; iuctura no articullata decenti.
Nexib; artari metice copagini horret.
Quato res grauior tato mins apta resolui.
Adueniam tato pelumor ee meretur.
Pri rei grauitas. si quid peccauit auctor.
Offensam culpe leuat absoluitq; reatu.

Ca. I. de dignitate nobilitate 7 offo cordis

Qr uite sedes uitalis fixa caloris
Dorsansio. nature basis unica sol microcosmi
Viuifici thalami. troni 7 penetrale uigoris.
In quo fonticulus scatuit q fomite puro
Membra regit. uegetat. augt. dispoit. adaurat.
Hic stabiles riuos. 7 physica uicla regras
Ex quib; humane constat fudamina uite.
Ex seminus hac incolit insita causis.
Et sibi gmana reddit uis ignea sedem.

For. ⁊ fig̃a. cordis.

De motib' diuisis cordis.

De mitigatōe caloris cordis.

Vn̄ datur ī libro spēs cognata calori.
Inconuū cōsurgit apex terrestria fundant.
Edificatq; basim sursū leuiora ferunt̄.
Efferū rapit̄ motu nunc surgit in arsim.
Nunc aduersa thesis ipm̄ p̄mit emula centri.
Continuo motu res fēunda possz aduri.
Deficeret thereq; sui dispēdia mot⁹.
Sed pulmo madid⁹ crudiq; humoris alūpni.
Multis distinct⁹ cameris fou⁊ ignea cordis.
Blando accepti spirantis ore flabello.

De cāis efficientib; arsim ⁊ thesī cordis.

Cordis forma crasis fumꝰ uis spūalis.
Vnula uitatis tribuens spiramina mēbris.
Sunt arsis cause thesis ex sola grauitate.
Fiet. dum deprimit̄ sub a p̄se.
Hinc regit ⁊ celebrat nat̄e reglā motū.
Cuiꝰ uis aīe mēbris infusa uigorem.
Suscitat ⁊ reliq̄s uirtutū tēperat usus.

De cāis finalib; motionis cordis.

Innatū recreet ut mulceb's aura calorē.
Et paul absistat fumose ūbracula nubis.
Spūs ut digno reparari fomite possit.
Exarsiq; thesi cōflatur motio talis
Vt pulsus faciat. ⁊ uite ɔsona fiat.

De hiis que cognoscunt̄ p pulsum.

In pulsu resonant tenor ⁊ cōcordia uite.
Sungitq; uital' amor modulamia cordis.
Intima tēperies. ai secreta uoluntas.
Augma paroxim̄ status. ⁊ prodic' error.
Morbor; creticꝰ mot⁹ qd fata minent̄.
Quid p̄sit lachesis p quid parat cericalis
Atropos ense necis dū fila sororia rūpit.
Vnde fraudes apit discretio pulsus.
Certificatq; fide; pulsus ɔsumat ⁊ unit.
Indiuidui gen' in spēm censura reducat.
At pulsu dubio media mēs pēdula nutat.

De gñib; pulsuū ex quinq; ɔsideratōib;.

Quinq; modis p̄bat artifici' solertia pulsū.
Ex quib; elicit̄ nūs generū duplicat⁹.
Ex forma mot⁹ trina. magnū. forte. citatum.
Molle parit plenū calidū; subita membra.
Ex quib; ⁊ p̄mus senaria surgit.
Spissum ɔstituit mora q̄ discrīmat aurē.

Qui pede dactilico pressū declinat ab alto.
Et qui deficiēs surgit uiresq; resumit.
Et collatiua thesei; ratione notant̄.
Tanq; p̄ci piui adiūcta nouissima p̄mi.
In quib; est mot⁹ discors l' ɔsonus uni.
Ordo ul' aduersus nūi ratione notandus.

Diffōnes gñm pulsuū. ⁊ p̄. mag' ⁊ lōgi.

Aggregata facit magnū dimensio trina.
Paruū si p̄ua. mediū mediocrē aucta.
In longū latū magn' cōsurgit ⁊ altum.
Paruus in occultu; strictū cadit atq; recursu.
Qui mediū seq' nūto mediocris habetur.
Long' u ētulos digitor; quatuor exit. — Lōgi. p.
Subsistit mutilus mediq; fit oīb; equus.
In latum digitos. lat' tenet eminn ⁊ alt'.
Occurrit gracil'. strict' residetq; pfund⁹.

De sig̃fic̄. fortis. p. tardi. ⁊ uelocis.

Constituit ualidū sociata frequētia mag'.
Surgit ab oppositi' spēs ɔtraria cāis.
Arsis lenta facit tardū festina citatū. — Tardi p. ⁊ uelocis.
Si pulsent digitos austero dura rigore.
Organa disponūt durū si laxa remissū.
Si cedant uacuū si ɔsistent turgida plenū.
Pulsu; disponit calidū calor arterialis.
Frigid⁹ occurrit ex subiti frigore mēbra.

De sp̄eb; q̄ hñt mediū p̄t debilē ⁊ fortē eq̄lē ⁊ i equalē.

Quam reliq̄ spēs aliq̄ mediante ligent̄.
Iungit̄ in ualido fortis discrimie nullo.
Equus si equali eius ɔpaginis huī.
Soluāt q̄ diuimit latebrosa enigmata rex.
Si raptu subito moruie discrīe paruo. — De freq̄ti p. ⁊ spisso.
Arsim multiplic; series nūosa frequētem.
Cōstituit pulsū spēs ɔtraria rarum.
Deciduus mouil' ex fortib; ⁊ manifest⁹. — Decidui p. sig̃.
Sensū degenerās tacito pede tēdit ad ima.
Vergit in occultū satagēs euadere sensū.
Inciduus sursū respirat tēdit in altū. — Incidui pulsꝰ.
Desenit occultū sibi ɔsiliat manifestu;.
Firmi ⁊ oppositi fugiēs cōmercia motus. — Eq̄l' p. dif.
Permanet equal' p̄uato uite tenoris.
Degener instabil'. nec eodē tēnite currens — Inequal. p. diffo.
Nutat inequal' dubius moderat' abeuns.
Distractis gradib; mutat ⁊ ordine cēto. — Ordinati p. diffo.

Transit in oppositum quod nomen ab ordine sumit.
Qui preuaricator censetur ab ordine leges.
Ordinis excedit princeps uagus et sine lege.
De enuntiatione specierum inordinati pulsus.
Spargitur extremum genus in numero specierum.
Que sibi medicitur pagina uocabula rerum
Qua collatiui ratio sibi federis unit.
Spasmosus. ptisicus. formicans. uermiculosus.
Ramosus. fluctuans. intellectus atque caprizans.
Serrinus. recurrens. sonaticus. siue retortus.
De causis permutantibus significationes pulsus.
Forma. crasis. sexus. etas. gaudium. sompnus.
Et locus et tempus. labor. esca. repletio. potus.
Causa generum morbi. coitus. turbatio mentis.
Corporeique situs uariant ydoleginia pulsus.
Incipit secunda pars huius operis. uerba auctoris.
Ardua propositi pars est exhausta laboris
Altera nunc superest cuius distractio certis
Preductis speciebus studet informare figuris.
Pulsus in arteriis discerni debet honestis.
Expositis longis rectis cordique propinquis.
Cur in sinistra parte considerentur motus pulsus.
Unde sinistra manus est sit contermina cordi.
Iudicio pulsus cognatior esse probatur.
Est ibi certa fides ueri constantia motus.
Pulsus ueridice nature uitalia fidus.
Dextra pars quia feruidior quia plenius illam
Uiuificus uapor irradiat cordisque lucernam.
Uberius recipit ubi purus sanguis auctor
Regnat epar. teneri blandus suasor amoris.
Inclusa mali quod feruet fellea bilis.
Equiuocat pulsum tanto confusa calore
Implicat errores examen adulterat artis.
De situ manus egri in consideratione motus pulsus.
Leua manus medici leuam leui erigat egri.
Substentanti opere pars umbella requirit.
Que se si regeret modico concussa tremore
Falleret artificem fieretque examinis error.
Sed caue ne digitos in pugnum comprimat eger.
Aut nimis extendat laterum ne molle lacertus
Compressus fiunt moderati schematis ordo.
Contendi ambiguum tollat moderatio motum.
Quare cum dextera manu sentiri debeat motio pulsus.
Dextra manu quoniam sensus indigine pollet.
Et sibi uiuidior datur experientia motus.
Applicet arterie digitos manifesta notentur.
Applicatis leuiter digitis abscondita pressio.
Nec prius absistat donec centesima fiat
Motio. qui numerus nature fuit et huius.
Iudicio numeri claret sententia ueri.
De significatione magni pulsus secundum naturam.
Magnus quem minimum natura se moderatur.
Quem non causa mali nec ui sinthatis urget.
Prodigus instabilis. aure cupidus popularis
Ardua mollitur animi secreta reuelat.
Hinc comes aduncta est uirtus immensa calori.
Copia spirituum spes ad commoda membra.
Ad dilatandum pulmonis et apta moueri.
De signis et causis magni pulsus preter naturam.
Qui natales peregrinum ab ordine leges
Transuolat. et magni pulsus sibi nomen adoptat.
Concitat hic prauumque mouet concepto cause.
Spiritus feruor. uis. et sinthata febris.
Aut labor aut coitus uehemens aut impetus ire.
De componentibus magni pulsus. est naturalis et preter naturam, et propositus apti.
Cui rata pars eius magni concordat aptus.
Ad quem continui porrigit linea motus
Conciliat propriis cui uis geminata tenorem.
Fertile spirituum regimen ualidumque calorem
Indicat. et ualido quod sunt aduncta calori
De signis longi pulsus preter naturam.
Quem nota causa trahit quamuis aliena lacessit.
Lapsum discrasie notat excessumque calori.
Significata lati pulsus secundum naturam.
Sunt aduncta satis expressa superficialis.
Cui natura suum dat consistentia motum
Segnities. mens flexibilis. crasis humida cordi.
Significata lati pulsus preter naturam.
Dissipat arterias humectat membra resoluit
Fusa superficies et sinthatica chymos.
De componentibus paruum pulsum. est naturalis et preter naturam, et pro celestis secundum naturam.
Qui latet occultus nimium in centro reuolutus.
Que peregrini natura rogatur quem deuia motum
Claudit concepto animi secreta sigillat.
Paupat innati regimen uitale caloris.
Organa spirituum significat minus apta moueri.

[Marginal notes:] Concordia causa pulsus diffinitionis. — Vbi considerentur pulsus. — Cur in dextera parte non consideratur pulsus. — Significata longi pulsus secundum naturam.

Sigficata occulti. p. p̃ter nãm.

Qui latet enormis geminiq; caracter fracto.
Cogit' in cẽtro n̄ p̃t parat tñ recursum.
Cedit in eclipsim q̃res sub ũter p̃hrasim.
Ingruit tristis cupido nigriq; coloris.
Non expers fraudi timidus cui corp̃e p̃uo.

Sigficata breuis. p. s'm natã.

Qui mutilo motu ferit organa s; genuali.
Cõtrahit ac magnis aĩ molumina reb;
Inuid' 7 cupid' magni detractor auarus.
Frigida q̃ cordis cõplexio spũũmq;.
Pauperes uis m̃bro₄ imbecilla sequũt'.

Significẽ. breuis. p. sui cũti p̃t' nãt.

Qui rectũ mutilat enõmis apocopa cursũ.
Aure uital' studet annulare calorem.

Sigficatũ gracil'. p. s'm natã.

In gracili q̃ nature puuat' obedit.
Cordis sicca crasis legit' cõstantia mitis.
Propositiq; tenor atq; incõcussa uolũtas.

Sigficata stricti. p. p̃t' natũ.

Et gracili p̃ter naturam significat'
Corporis ariditas cõplexio maciei.

Sigt. st̃ri₄. p. lã dorsi₄ 7 cõuictor₄ 7 p̃. lãgi 7 lati.

Linea si fuit sociata supficiei.
Regnat 7 aereus in uasis militat hũor.

Significata lãgi 7 stricti. p.

Linea strictẽ nexu uinculata fideli.
Nuncia fit colẽ cũ uis ignea uenas
Incolit. 7 sedes sibi dedicat interiores.

Significẽ. curti 7 lati puls'. 7 curti 7 stricti.

Cui curti 7 strĩc
ti. p.

Ea p̃bat breuitas regnare supficiata.
Impuri; q̃riti breuitas angusta fatet'.

Significẽ. fortis. p. 7 debilis s'm natũ.

Si fortis ualida mẽbrũ uirtute repellit.
Vis regitiua suũ tenet ĩ cõcussa uigorẽ.
Sp̃s exultat cui p̃cluuiter ictum

Debil'. p.

Susapit. et facile mẽbri subiti redit.
Vergit in oppositum sp̃es cõtraria signũ.

Significata uelocis. p. s'm naturã.

Cor feruẽs aius p̃ceps titubãsq; loquela.
Et uib; mẽte. p̃currens ũbere nexis.
Actio festina nullo librata tenore.
Quã nõ depingit rõ nec diuidit ordo.

Ponderat euent' nec cẽtus claudit 7 artat.
Limitib; dubii ĩmutabil' alea finis.
Viuida sp̃ũũ; natura caloris acumen
Donatur; cãe artificis resolubil' humor
Nature. pulsum ueloc; rite sequunt'.

Significẽ. uelocis. p. p̃ter natã.

At quẽ uiṗpere pulsat uis discola rapti.
Indicat accẽdi p̃egrinũ in corde calorẽ.

De sig's tardi. p. 7 mediocr' int' ueloc' 7 tardi.

Veloc' tard' difformi lege refellit.
Distat ab extremis paruli q; lãce recedit.
Eucrasie medii fidus comes 7 paranĩsus.

De sig's duri. p. s'cd'm natam.

Vasis durities cordis rigor ... arid' humor.
Mores austera nimis puls' innitia duri.

Sigt. duri puls' p̃ter natam.

Durities puls' in pleuresi p̃niciosa.
Duricia materies tiresmis cruda p̃batur.
Solui difficil' ex quo discussio morbi
Protrahitur. uis oppmit'. natã fatiscet.
Vitaq; succũbit longo laxata duello.

Significẽ mollis. p. s'm natum.

In pulsu cui mollicẽ natã ministrat.
Cordis 7 arterie purit' sub'a mollis
Corporis ĩnuitur. crasi humida. mẽs mulieb'.
Cerea flexibil'. pia blãda. paruĩq; fidelis.

Sigficatõ moll'. p. p̃ter natũ.

Aduena mollicies q̃ sinthaticus unget
Impetus. huõres dissolui. mẽbra resolui.

Significatõ plani puls'.

Copia sp̃ũũ; p plenũ plena notatur.
Sanguis eluuies uberrima uasa replẽti.

Significatõ uacui. p.

In uacuo uene sicut uegetabilis aure
Vis absorta perit uiui fons sãguinis aret.
Que bibit ãriditas pegrini lima caloris.

Significatõ calidi. p. p̃t' nã; 7 p' coi.

At calid' cui mordax p̃uctã purit.
Cõtinue digitos. index ẽ febris acute.
Si calid' digitos intẽualãt' uirt.

di
Ca. p. antiua
lanis p̃t' nã.

Intẽualans atq; inducĩosa notatur.

Sigfiẽ. cali 7 uacui. p. p̃t' nãm.

Est ethice testis calid' uacuo sociatus.

S piui; pbat occasum uiteq; lucernam
S elat 7 extinguit gelid' spiracla cordis.

Incipit pars tertia lib' opti. uocato. uirt.

Respirare libet modicu tyrucula clio.
R eq'uie crebris instaurat fessas uocatio uire.
J am sat est nuc tolle mora sucige gressu
A rripe 3 caueas pedibs ne scidula fiant.
D eui e callis 7 nulla multa supsunt.
E xcubat i triuiis forsa eliciesti hostis.
J nuidie scelerata lues furuicla fame.
P essima p puris spigens zizania granis.
V t sit pcessus securior 7 tibi pareat
J nuid' 7 fatuu uires ludibria uulgi.
V ba mus a dmo maneat condita sapore.
O mibs equoci titulu ptende salerni
P resulis. alfani claro sigta sigillo.

Caplm. j. sigfic. spissi. p.

Qui recolit replicatq; suu sepissime ictu
Q tertu. orabit fragili fortiq; calore.
C ordis adoptiuus uapor u possit recta.
S ufficies possit spiram inlxcebs aure.
S et semel ut det qntus s ouenit aer.
V is oppssa negat. ergo pplexa repedit
O' lltiplica nuio q' ia; peccauit in uno
C rebraq; defectu; qnti repetitio pensat.

Ca. z. sigf. rari. p. Ca. z. sigt. incidetis. p.

Debilis in raro calore e infirmaq; uirt.
M otibs incidui puls' uirtus reparat.
S aptiuata salu' fit libi. languida fortis.
D ebilis instaurat uires. oppssa resurgit.
V ita reformat' uicto sinthate morbu'
E xultat. accepto brauio natu triumphat.

Ca. e. significa. decidentis. p.

Aest p decidui uite iam uespe facto.
A uergit in occasum spledor uegetabil' au
E neruata perit uitus pareq; trahenti. re.
A nxps isultat. ut uite sincopet usum.

Ca. q. sigfic. equal' 7 inequal. pulso'.

I uncta bono pura bea fit mala uicta sinistr.
E t tibi aduicte opugini emula forma.
J mpaicta reprobanda boi laudanda sinistri.
N a tibi ppositis q sut optanda duobs.
E lige q' firmu stabili boitate moratur.
E lige nobili' fuge q' ostancius extat.
E x tibi ppositis que st fugienda duobs.
Q ualibs 7 in spe pulsus paritatis repin.
J mparitate q; pot. 3 no equalit equum
V ncta solius facit obsuantia pulsum.
S i magnus se cotinuet. pparuq; tenore.
S eruet in offensu cadit plena a paritate
S u spes aliena subit nec dr' equus
S implicat. 3 in b ci no fit i omibs equu.

De spebs iordinati. p. Ca. 6. sigr caud' son. tre.

Cauda recorciua pmo molescit in ycu.
Qm reliquo languet. fit motio tcia leuis.
J nditio sensus se qrta magis maifestat.
Q uita uiget celeri. firmat' sexta uigore
D e tenebs sens' 7 de languoris abysso.
T endit i excelsu; gtduali tramite surges.
H oc pulsu solitos natu reciprocat ictus.

Ca. A. sigr cause fortine formatiue.

Finitiua suos motus orditur ab alto.
S ensus depmit' declinat nullificatur.
S ede pparatillo sensus detingit in uno.
H ic uicinatis affert pludia mortis.

Ca. g. exortatois auctoris ad medicu.

Collectis fuge sartinul' opifex medicina.
Nil impetra ual. tua nil suffragia psut.
D apna resarcir nequit. ia morte ppiqua.
A tropos excludt lachesi uitalia rupit.
S tamina dissolui gnfos uitiq; religat.
S alua t' maneat firotis reuerentia uultu;
E xere ne pareat t' mors uicina pudore.
M ortiferos tua pueniat sntia casus.
O ffm uatis retines nomq; pphete.
N o semp sanat medic' rethorue ponat.
S et tn offm ocludit fine supremo
S ingla q debet si contigentia fuet.
V itam uicturo. ul' si morte morituro
J nditio dicas stabiliq; culpa medetis
O ffm cce diui curatio morbi
A cto cois uix cosumatur ab uno.

Ca. 9. sigfic. capzatis. p. fm natum.

Desceisu saltu geminat capeun' in uno.
M ore capre saliens. qnt pusaera pulsat.
Q ua semel i itra; qrat defingere gressu.
C edat i hac spe pgressio pma secde.

Si spēs talis generi dictante resultet.
Hoc signo uasis substa dura rebellis.
Aut uirtus uitalis uis imbecilla notatur.
Sensus ebes. s̄mo p̄ceps. titubatio lingue.
Que mētis reuoluta morit ū ūba mouēt.
Mentis cōceptū mutilata uoce resoluit.

Ca. 10. sig̃e. caprizātis. pls̄. p̄ter naturam.

Si caprizans erit sui lege ul' ordine pulsus.
In causa ē mixtura mali. diuisa dieta.
Dissona materies. resolutō mixta uaporis.

Ca. 11. sig̃e. mātellini. p. s̄m naturam.

Ut ferit in cudē bis malleus. 7 resilire
Cogitur obiecti massā suadēte metalli.
Et fit diuiduus in se tū unicus ictus
Sic resilit duro m̄bri cōcussa uigore.
Et digitos spēs sic mātellina retundet.
Hec redit in centrū donec geminauit ictū.

Ca. 12. sig̃e. mātellini puls' p̄t' naturā.

In febre ↄtinua mātellino dn̄ante.
Caumate febrili cordis depascit' humor.

Ca. 13. sig̃e. ramosi. p. s̄m naturam.

Scindit' in ramos ramos' 7 organa motu
Quadrifido feriēs digitos p̄mit' ī uno.
Discolor ī pulsu sicut ↄfusa resultat
Uox cithare fidibus uno simul' ordīe tacti.
Hec spēs crasis unpio suadēte figurat.
Mobile ꝓpositū cordis mutabile uotum.

Ca. 14. sig̃e. ramosi. p. p̄t' naturam.

Si talis cogēte mali sinthate fiat
Corbi materies fit dissona cā repugnās.
Multat ex equo uirt' sinth'a retundit.
Uita reformat'. uictrix natā resurgit.
Respirāte mali nebula redit aura saluti'.

Ca. 15. sig̃e. inuitantis ul' fluctuātis. p.

Ulla procellosus enormi cōcutit ictu. talē
Fluctuat exundat. fremit/extulat. 7 digi
Uerticulos sibi ↄp̄ssos latalit' ambit.
Pars infra aū sursū p' ret' ul' an̄ mouet'.
Inde p'bat subitū m̄tis cordis q' tumltū
Sanguini' undātis tūbuto ī cōp'e motu.

Ca. 16. sig̃e. p. spasmosi uacui.

Spasmosus uacui' tensi q' more rigescit
Funiculi ptisicis famulat' 7 extenuatis
Corporis humorē sorbet depascit inanit.

Ca. 17. sig̃e. p. spasmosi pleni.

Plenior occurrit spēs spasmosa replentur
Organa reumatice' nēuis īfudit' humor.
Hec aq' motiuo induāt' m̄bra uigore.

Ca. 18. sig̃e. p. formicātis 7 uīmiculosi.

Sunt gemini puls' formicās uīmiculan'.
Estiuus poc' in febribus 7 pacutis.
Mortis p̄cones fidi. redolētq' sepulcrum.
In febre fōmicās pl' uīmiclare uerend'.
Nec redit ad meli' s; uitā morte soporat.
Sepi' has spēs excepto caumate febris.
Non ūgētte necis discrīmie sincopis infert.

Ca. 19. sig̃e. pulsus serini.

Occurrit digito spēs s̄rina prior
Debilis ī reliquo fit languida nllā sequi.
Hic tenet a s̄ra cognata uocabula pulsu'.
Cui cū p̄mus incisio dentibus acta
Sit grauis ī reliqs g̃uior funesta sup'mi'
Hoc penet. h' pulsu fatal' s̄ra uigorem
Imputat. 7 uitā nubes letal' obūbrat.

Ca. 20. īuocatōis muse auctoris ad ↄplend' op'.

Iunge tuo metas opi sat prata biberūt.
Semina iucunda. ꝑ. p'us āmā tīra colono
Plenius āndet. pigui letanūe gaudēs.
Et uob fructus exponēs diuite uena
Iam steril' cultū filareti uomen' honōrēt.

Explicit lib' egidii de pulsibus. deo grās.

Liber Galieni de medicinis experi-
mentatis qui intitulatur experim-
tatio medicinalis.

DIXIT GALIENUS

Ignis qui
descendit
de celo su-
per altare
combussit
libros regum. et cum exiret combu-
xit multos libros plurimum me-
dicorum. michi etiam combussit plu-
rimos libros. quorum quidam erant
completi et quidam quos incepi
exponere. non doleo tamen de aliis
quantum doleo de quibusdam expe-
rimentis medicine que erant ibi. que
acquisiveram a quibusdam bonis ho-
minibus experimentatoribus. et forte pro
uno experimento acquisito dabam
multa bona experimentata et forte dabam
pecuniam. Et scio unum qui cu-
rabat lapidem in vesica antequam
perficeretur(?) et hoc sepe a multis hominibus habe-
batur infinitam pecuniam per hoc et
solummodo per hanc medicinam acqui-
sivit sibi nomen optimi fisici. Et
scio alium qui curabat comple-
te ficum in ano cum dabantur ei ma-
gne pecunie et aliquem docere
nolebat. Et scio alium qui cura-
bat morsum rapidi canis com-
plete et medici vocabant has me-
dicinas bezaar i. a morte libe-
rantes. et forte medicus poterit
congregare ex his medicinis mul-
tum. bonus medicus ex grecis
cum sciret aliquem hominem scientem
aliquod bonum experimentum tribu-
it illi magnam pecuniam ut ab eo
doceretur. Et tamen rex de regione ethio-
pie qui fuit unus de bonis experimen-
tatoribus habebat multa bona ex-
perimenta experta. que sic custodiebat
quod nemo in mente ea habere poterat.
quia postquam mortuus fuit perve-
nerunt ille medicine in manu
sevarroz(?) qui per eas faciebat mira-
bilia. et exaltavit nomen suum inter
medicos. Et nos non laudamus
hominem ignorantem artem ut ha-
beat has medicinas. quoniam forte vel-
let prodesse et noceret. propter hoc opor-
tet medicum scire complexiones
causas et accidentia. quoniam qui igno-
rat hec non est securum quin noce-
at plurimum scilicet per maiori parte. et si ali-
quando profuerit hoc erit ex fortuna.
et forsitan cum aliquis medicinam com-
positam ex magna scientia perito unum(?)
aut ad fluxum ventris. aut ad
colicam passionem. aut quietem
de dolore. aut ad alias egritudines.
et quoniam utebatur illa medicina
non in suo tempore nec in suo loco noce-
bit. verbi gratia. ponatur quod aliquis im-
pediatur fluxu ventris tamdiu
quod eius corpus extenuetur. aut ex
humoribus qui alterant cibum. aut
ex frigore interiorum membrorum ita quod
non attrahit cibum. aut ex debili-
tate cistis fellis in attrahendo co-
leram. ita quod colera expellitur ad in-
testina et facit fluxum. aut ex a-
postemate duro ex genere apostematum
melancolicorum in concavitate epatis
quod cibus non potest pervenire ad ipsum.
sed exit ad intestina et facit fluxum
ventris. videtur tibi quod causa sit
eadem non est. Ego autem dico quod me-
dicina experta laudata quando usa fu-

erit ubi non conuenit cum eo q̄
nō potest etiam nocere. quare nos
laudamus medicos altariū qui
curant cum cibis sacrificioꝝ. q̄m
error cibi nō cito contingit. error
medicine ducit ad mortē. quare
oportet ut medicus consideret cō
plōnes ⁊ curationes consideratī
one pfcā. Et ego composui hunc
librum ex medicinis expertis q̄s
pbaui et acquisiui ab omnibꝫ
medicis et magne sollicitudīs
et non ponam in hoc libro illd
qd̄ iam notum ē medicis. sicut
yere ⁊ opiate ⁊ tyriace ⁊ alie me
dicine que sūt note ab omnibꝫ
hominibꝫ. et nō ponam in eo n̄
medicinas quas fatui medici
ignorant. hunc etiam librū fe
ci unius tractatus. et si acciderit
qd̄ postea experiar alias medici
nas ⁊ scribam eas. Medicine

ĉt febres antiq̄s ⁊ complōnem

Prima q̄r ex eis medi corruptā.

Prima quā accepi ab astoram ex
pertissimatore qui erat de ciuitate
tenib̄r. ⁊ curabat cum ipā febrē
antiquas. valet ad complexiōes
corruptas ⁊ putrefactionem ⁊
apit opilationē. ⁊ puocat urinā.
adiuuat digōnem. cui hec est
confectō. ℞. cinamomi ʒ. i. spice
nardi ʒ. ij. ligni aloes ʒ. i. ⁊ ſ. ma
stic̄ ʒ. i. anisi ʒ. ij. spatarie gariof.
an̄ ʒ. ſ. conficiantur cum melle
optimo. ⁊ accipiatur ex eo ad mo
dum auellane cum aqua calia.
et qui ē frē complōnis et habi
opilōnes cum aqua decoctioni
feniculi. carui. ⁊ anisi. Et iste asto
ram q̄n aliquis paciebatur do
lorem acutum coquebat camo
millam ⁊ dabat aquam ad bibē

dum ⁊ curabatur. ⁊ nos experti su
mus multociēs ⁊ inuenim̄ eē uēm.
Et nos expti sumus medicinaꝫ
primam sepe ⁊ non fefellit ex eis
que nominate sūt in laudem. et
testificatur sup hoc rō ex composi
tione eius. q̄m cinamomū cōt̄
opitur putrefactioī et in eo cū
odor est bonus quare confert in
terioribꝫ membris. ⁊ subtilitas
eius qua sbtiliat. Spicanard' ħt
bonum odorem ⁊ stipticitatē
et opatō ei' est quasi opō cinamo
mi. sed cinamomū est subtilius.
lignum aloes cum eo qd̄ ualet
ad hoc ad q' ualet cināmomum
ē utilissima rez̄ sanitati stōachi ⁊
purgat illd qd̄ est in eo ex hūo
ribꝫ ꝑpter mirabilem ei' ꝑprieta
tem. et mastix aufferet dolorē.
et ualet stō ⁊ digerit humores.
et anisum puocat urinā ⁊ apit
opilationē. est eni ualde subtile
et liquefacit supfluitates. ⁊ fac̄
quiescere dolorem. Spatarīa apit
opilatiōes. ⁊ ualet splem utilitate
magna. Gariof' desiccat humidi
tates extraneas. ⁊ confortat mē
bra interiora. ⁊ apit opilatiōes. Et
dabat ad potandū aquam ī qua
decocta fuit radix yris pacientibꝫ
grossam opilationē et una hora
curabantur. Et ego dico qd̄ decoc
tio absinthij ⁊ centaurie minori
faciunt hec. sed radix yris fortius
facit hec.

Alia medicina expta quā accepi ab
aduena egypciaco qua curabat
omēs opilōnes antiquas et febrē
et asma antiquū. ⁊ non ē ei simi
le. ⁊ iste aduena accepit eā a mi
ro medicoꝝ altarium. Cuius cō
fectio. ℞. radicis yris. aristologie

lon. 7 ro. succi marubii. ana ʒ. iiii. su
ci gariofil. mirre. camedreos. came
pitheos ana ʒ. i. spice nar. spicatamẽ
ʒ. ii. grana balsami. 7 lignũ alo
es ana ʒ. i. 7 ß. pulverizentur et cõ
ficiantur cũ melle. Vel sirupo q̃
fit s'm hũc modum. ℞. gariofol.
cinamomi. cardamonii. mirre.
ana ʒ. i. liga has medicinas ĩ pan
no raro 7 pone in. lib. i. aque die et
nocte. deinde cola colatur ad im
sce. lib. i. mell' boni 7 coque sup pru
nas sine fumo et flãma donec
fiat sirupus. postea compone cũ
eo alias medicinas 7 usa. et da
ex eo in egritudinibus quas dixi
mus in modũ avellane vel casta
nee. hoc etiam est de melioribus
medicinis quas vidimus. Et vi
di hũc medicum curare multas
egritudines p medicinas simpli
ces 7 ex eis quas dabat ẽ ʒ. i. an
stol. rotũde. asmaticis. Et dabat
decoctionem epithimi epilentic
ex melã col. accipiebat ex eo ʒ. i. et
ponebat in aquã calidam p noc
tem mane colabat 7 apponebat
a sexta ʒ. scamonee usq; ad octa
vam ʒ. Et nos aliquñ addidimus
agarici ʒ. i. Et dabat ad bibend'
decoctionem agarici cont' dolorẽ
capitis. Et dabat armoniacum
cõ dolorem iuncturarum ex grosso
humore sepe et curabat taliter.
Ego aũt semp soleo dare de succo
marubii 7 sticados mixtis cũ aq̃
in qua decoctum fuit marubium
viride 7 camedreos. et dabam ex
eo asmaticis 7 sanavi multos.
Aliud medicamẽ qd' accepi ab ad
vena ad epilenticam cui non ẽ
simile. valet etiam anelosis 7 tus
sientibus 7 est expertissimũ ad epi
lenticam. ℞. ysopi sicce. ʒ. vi. iunc.
pipis nigri 7 lon. cõdumeni. Et in
loco eius ponitur nasturcium. et
carui ana ʒ. ii. spice nard'. costi. ame
os. ana ʒ. i. conficiantur in aqua
in qua fuit coctum squinantum.
Et si volumus q' purget confice cũ
melle 7 da ex eo a ʒ. ii. usq; ad ʒ.
iii. et est ultimũ ad hoc. Et dixi
mus decoctiones q̃s plurimus 7
lucrati sumus ab isto medico.
Decoctio squinãti 7 granorũ bal
sami qñ biberit ex eo epilenticus
et qui hñt grossos humores cotidie
continue confert ei aqua ĩ qua
decocta est ana qñ quis biberit tri
stans curabitur. Decoctio aga
rici quam si biberit qui dolorem
hñt antiquum sanabitur. De
coctio carui 7 apii seminis provo
cat urinam fortit' 7 subtiliat hu
mores grossos. Decoctio cẽtau
ree curat sciaticos. Decoctio cor
ticum extior' fistici cõfortat sto
macum 7 mũdificat canale' epati.
Decoctio asari provocat urinam 7
menstrua fortit'. Decoctio masti
cis confortat stomachum debilẽ valde.
Istas decoctiones ego accepi ab ad
vena expertas et probavimus eas
et invenimus veraces.

Medicamẽ cont' splenẽ durum.

Medicamen expertum qd' accepi
a quodam sene 7 curat splenẽ
durum. 7 si positum fuerit sup
scrofulas dissolvit eas. et ẽ su
blime valde. ℞. armoniaci ʒ. iiii.
dissolvatur ĩ succo camomille a
ut in succo aneti. aut in decoctiõe
floris camomille et misce cum
eo radicem capparis cõficiantur
et da ad bibendum cũ decoctiõe
carui. Medicamẽ cõ splenem.

Medicamen exptum qd accepi a
quodam uiro experimetatore va
lens ad splenem. Rx. scolopendrie.
granorum balsami. granorum tama
risci. rubee. an. ʒ. ij. conficiantur
cum melle et dentur ex eo ʒ. iij. po
stea bibat acetum in quo decoc
ta fuerint spatarna. ita qd de spa
tarna ʒ. ij. mittantur in. viij. ℥. ac
eti. et decoquantur usque ad. iiij. ℥.
Medicamen exp
tum qd accepi ab ipso etiam ualet
frigido stomaco. puocat urinam. apit
opilationes. et est minus forte.
Rx. cinamomi. ʒ. i. folii. corticum
fistici. cinamomi alithinii. garioff.
squinanti. granorum balsami an. ʒ.
ij. fuci sticados. semen feniculi.
asari. anisi. an. ʒ. iiij. mirre. ari
stologie ro. radic yreos. mastic.
an. ʒ. i. conficiantur cum melle
bono et sume ʒ. ij. cum aqua ca
lida in qua coctum fuit asarum.
et semen.
Aliud medicamen qd accepi a fiegr
aniz et confortat membra frigi
da. et ualet spasmo et mortificati
oni membrorum et generaliter omnibus
passionibus frigidis cerebri et neruorum.
Rx. agarici. armoniaci. fuci sticha
dos. trium generum piperis. squinanti.
camu. an. ʒ. ij. castorei. asari. squille
assate an. ʒ. i. radicis yreos. masti
cis. se. apii. an. ʒ. s. spatarne. scor
deon. ℈. an. ʒ. i. et. conficiantur cum
melle bono et sumat ex eo ʒ. ij. cum
aqua calida.

Et iste aliz genez fuit de sapienti
oribus qui fuerunt in suo tempore qui
habebat unam medicinam quam ne
minem docere uolebat. et dabat
eam habentibus fortem dolorem. et
statim pcurabat urinam et uento
sitatem ita qd mox auferebatur
dolor eius confectio hec est. Rx. yreos.
camedreos. semen feniculi. et fu. se
men apii. et anisi. asari. an. ʒ. ij. ca
nelle ℈. carui. floris camomille.
an. ʒ. i. fuci sticados. genciane. ma
rubii. an. ʒ. ij. pulverizentur et con
ficiantur cum decoctione asari. squina
ti. seminis feniculi. fac pillas. ʒ. uni
da cum aqua calida in qua decoqua
tur flos camomille. hec enim me.
est ualde fortis et non est ei similis
in puocando urinam et subtilian
do humores. et apit opilationes
et temperat stomachum frigidum.
Aliud medicamen qd accepi ex
eo etiam ualet ad febres compositam
et digerit humores crudos. Rx. se.
feniculi. apii. et radicis yreos. aristo.
lon. ro. folii. camepitheos. meu. fu.
an. conficiantur cum oximelle sq
uilitico et sumat ex eo cum aqua cali
da in qua decoquatur semen apii.
Aliud exptum
ad febres compositas et cronicas
et iam pbaui ipsum multociens. Rx.
asse fetide bone. piperis nigri et lon.
semen apii. feniculi. an. pulverizen
tur et conficiantur cum uino an
tiquo. et da ex eo cum aqua decoctio
nis feniculi.
Aliud puocans urinam exptum.
Rx. asari. se. feniculi. rubee. costi.
an. ʒ. i. satiriregii. ysopi sicce. cen
tauree. mirre. an. ʒ. ij. pulverize
tur et formentur pille. et detur
ex eis ʒ. i. cum aqua decoctionis
feniculi et anisi.
Aliud ad puncturam scorpionis.
Rx. asse fetide. scordeon. centauree
minoris. an. ʒ. i. se. rute. castorei.
an. ʒ. iiij. pulverizentur et confici
antur cum uino antiquo. et da ʒ.

.ij. cum uino antiquo.

Experimentum q(uo)d laxat hu(mores) uiscosos.

Experimentum q(uo)d laxat humores
uiscosos. (et) est optimum (contra) sciaticam
passionem. (et) e(st) de experimentis fr
itam romanu. R(ecipe). saturegie. ma
sticis. radicis yris. armoniaci. su
ci sticados. zarugi. an(a) ℥. i. agari
ci. turbit. an(a) ℥. iij. conficiantur
cum suco feniculi. fac pillulas da
secundum uirtutem pacientis.

Aliud me(dicamen) co(n)stipans

Anatim arastazis. valet ad fluxum
uentris q(uando) fit ex debilitate uirtu
tis retentiue. confortat intesti
na (et) membra inferiora. R(ecipe). pul(ueris)
granorum mirte. sumac. luti ar
menici. an(a). conficiantur cum suco
plantaginis. et forma pillulas
℥. ij. (et) da cum aqua decoctionis
granatorum.

Aliud ualens ad fluxum ex debi
litate epatis (et) e(st) exp(er)tum. R(ecipe). lig(ni)
aloes. rosar(um). spice nardi. cinamomi
(cu)bebis. an(a) ℥. ij. lacce. reubarbari.
gariof(ilorum). an(a) ℥. s(emis). conficiant(ur) cum
aqua decoctionis rosarum. (et) da ℥. ij.

Aliud ad fluxum

Aprouenientem ex frigiditatis cum mem
brorum. et iste modus fluxus q(ui) d(icitur)
accidit uix separatur. (et) ista medi
cina e(st) nimis utilis ad hec. R(ecipe). cin
namomi. ligni al(oes). gariof(ilorum). anisi.
carui. camedreos. aristol(ogie) ro(tunde). spi
tane. an(a) ℥. i. puluerizentur (et) confi
ciant(ur) cum aqua decoctionis lig(ni) al(oes).

Aliud medicamen

Aqu(o)d accepi a castraor qui socius ei(us)
fuit astarazis. (et) uocabat ip(su)m electuarium
ligni aloes. (et) no(n) e(st) ei simile. et iam
probaui ip(su)m sepe. (et) ualet ad debi
litatem membrorum interiorum. (et) ad fluxum
epatis. (et) aperit canales. subtiliat hu

mores (et) confortat epar ualde. R(ecipe).
spice nardi. reubar(bari). lacce. asari.
cimepith. galeg(e). gariof(ilorum). anisi.
an(a) ℥. iiij. rosarum. maiorane. mast(ices).
gummi. balsami. su(cci). meu. an(a) ℥. i.
squinanti. ℥. i. (et) s(emis). ligni aloes. came
dreos. suci sticados. an(a) ℥. viij. con
ficiantur cum aqua decoctionis lig(ni)
aloes. spice na(rdi). postea admisce q(uod)
sufficit mel. (et) malaxa. Assume ex
eo ℥. ij. uel. iij. cum decoctione lig(ni) al(oes).
(et) spice nar(di). Et hec me(dicina) est de nobi
lioribus medicinis ad ea que di
ximus quoniam prouocat urinam et
confortat membrum et aperit ca
nales (et) ualet ad lapidem.

Et iste castraor dabat ad potandum
decoctionem camomille ei qui
paciebatur dolorem fortem ex
frigida causa. (et) ponebat pacientem in
balneum eiusdem herbe. Et dabat
decoctionem ambrarum. aristol(ogie). asima
ticis. (et) ad prouocationem menstruorum.
et dabat zuccarum rosaceum habenti
bus flegma in stomacho.

Medicine bre(ues)

Medicine breues.

Medicine quibus utebatur casion q(ui) erat
ex armenia antenor. (et) fuerunt
experte (et) bone inuente sunt. Medi
camen ualens ad morsum scorpio
nis. R(ecipe). asse fetide. galbani. confici
antur cum decoctione scordeon. et
aristol(ogie) ro(tunde). (et) accipiatur ex eo auela
na cum aqua calida. Medicina
ualens asmaticis. R(ecipe). marubij
℥. ij. aristol(ogie) ℥. ij. lacce ℥. iij. confici
antur cum melle (et) da ℥. ij.

Aliud subtiliat humores

Aet ualet contra putrefactionem. R(ecipe). spi
ce nar(di). cinamomi. gariof(ilorum). aristol(ogie) lo(nge).
conficiant(ur) cum uino odorifero aut
cum aqua decoctionis aristol(ogie) ro(tunde). (et) gariof(ilorum).

Aliud ualens ad epar. et purgat

canales ei⁹ ⁊ extenuat pigues hu
mores. ℞. lacce. aristol. ro. reubar.
spice nar. an̄. ℥. ij. conficiantur
cum melle ⁊ da ℥. ij. Medica
men prouocans urinam fortit' et
est ualde bonum 9ͣ febres flati
cas et melancolicas. ℞. gariof. lac
ce. anisi. apij. an̄. 9ficiantur cu
melle. ⁊ da ℥. iiij. cu aqua calida
in qua decoctum fuit anisum.

Medicamen dissol
uens naturam cito. ⁊ dissolues
uentositates. ℞. anisi ℥℥. masti
cis. an̄. ℥. i. turbit quantu omniu
pulverizentur ⁊ conficiant' cum
melle bono ex quo sume ℥. tres.
Aliud bi' exptum. ℞. turbit. aga
rici. an̄. ℥. i. mastic. anisi. an̄. ℥. i. ꝟ.
conficiantur cu melle bono. ⁊ da
℥. iij. Al'. bi'. ℞. agarici. turbit.
an̄. ℥. i. mastic. ℥. ꝟ. scamonee octa
uam ℥. conficiantur cum melle
et da ℥. tres.

Aliud purgans coleram ⁊ dabitur
in qualibet hora ⁊ dissoluit cito. Ac
cipiantur ℥. ij. scamonee mitte i
cotanio ⁊ assa sub cinere calido po
stea extrahe ⁊ mitte cu scamonea
in citonio ℥. i. masticis. postea pi
sta ⁊ fac trociscos ab. i. ℥. us. ad. iij.
et da. i. Iste g' fuit medicine con
fecte ⁊ s' ualde bone et experte.

Medicine eltelis
qui fuit medicus lithos regis.
Medicamen exptum ualens ydro
pisi. dissoluens uentositate g'
sas. ⁊ confortat stom debilem. et
est sicut bezahar ad has egritu
dines quas diximus. ℞. yris. lacce.
spice. ligni aloes. gariof. agarici.
folij. an̄. ℥. iiij. carui. arimal. feni.
an̄. ℥. ij. aristol. lō. ⁊ rot. centaure
minoris. saturegie. ameos. mte.
origani. an̄. ℥. ij. mastic. ro. an̄.
℥. viij. reubarb. genciane. an̄. ℥. x.
squinanti. mte sicce. an̄. ℥. vj. confi
ciantur cu melle bono. ⁊ sume a
℥. ij. usq; ad. iij. ⁊ cum aqua decoc
tionis carui ⁊ aristol. et hec me'
est nimis nobilis ad ea que dixi
mus ⁊ composito ei⁹ oste

Electua exptum ualens febrib' an
tiquis. ⁊ uentositatib; grossis. p'
gat urinam. ℞. floris camomille.
anisi. lacce. aristol. ro. an̄. ℥. iiij.
mastic. ℥. i. rose ℥. ij. rubee ℥. i. confi
ciantur cu melle ⁊ utaris. Aliud
bi'. floris camomille. anisi. rubee.
feniculi. asari. an̄. conficiant' cum
melle. ⁊ sume ex eo ℥. ij. cum aqua
decoctionis anisi. Al'. puocans
urinam. ℞. asari. rubee. seis cucu
meris ⁊ cucurbite. semis apij. an̄
conficiantur cu syrupo facto ex
marubio et melle.

Medicamen ualde exptum ydropi
si. dissoluit enim inflationem. ℞.
yris. aristol. agarici an̄. conficiantur cu sirupo fco ex asaro. carpo
bal. ⁊ melle sumat ℥. ij. cum decoc
tione feniculi.

Aliud puocans urinam. ℞. amig
dalar' dulciu. semis cucumeris.
asari. aristol. lon. an̄. ℥. i. conficia
antur cum aqua decoctois rubee
et detur ex eo cum aq' calida decoc
tionis feniculi ⁊ apij.

Aliud ad ydropisim ⁊ asma. ℞. y
ris. suci marubij. aristol. lō. ro.
lacce. an̄. conficiant' cum aqua
decoctionis yris. ⁊ detur cum aq'
calida decoctionis genciane.
Aliud puocans urinam. ℞. salis
armoniaci. seis cucumeris. lacce.
rubee. an̄. conficiantur cu melle

et dentur ex eo ʒ. iij. Aliud confortatiuum epar confortatiue magne ual et complexioni frigide et humide et est mirabile. Rx. reubar. lacce. gariof. ligni al. rose rubee an. conficiantur cum aqua decoctionis corticum fistici et gariofil. et dentur ex eo ʒ. ij. cum aqua decoctionis aristolo. lon. et gariof. Aliud experimentum ad splenem. Rx. scolopendrie. armoniaci. radic. capparis an. conficiantur cum melle et aceto et dentur ex eo ʒ. iij. cum decoctione aristoloc.

Aliud contra lapidem.
Rx. sanguinis yrcini sicci. lapidis iudaici. saluince. lapidis cistis. fellis uacce. asari. amigdalarum amararum. seminis cucumeris. bdellii. costi an. conficiantur cum aqua et melle in quibus sunt decocta rubea et costum et dentur ex eo ʒ. ij. cum aqua decoctionis asari et floris camomille.

Aliud expertum contra lapidem renum.
Rx. sanguinis yrci sicci. lapidis citrini qui inuenitur in cisti fellis uacce. feniculi. saluince. amigdalarum amararum conficiantur cum uino antiquo. aut aqua decoctionis radic. apii et feni. et forma trociscos quilibet .i. ʒ. et detur unus cum sirupo saluince.

Medicine Sorion et iste fuit maximus medicorum grecorum qui habebat experta plurima in fine nobilitatis que nos acquisiuimus a discipulis eius s. athanor. argent. bortoz. Medicamen magne utilitatis laxat et dissoluit uentositates grossas et non est ei simile quod iam probauimus. Rx. agarici ʒ. iij. ellebori nigri ʒ. ij. et s. masticis ʒ. x. folii. ligni aloe. asari. yreos. tu bit. squinanti. an. ʒ. ij. anisi. carui. feniculi. armoniaci. an. ʒ. i. squille assate ʒ. iiij. rose ʒ. vi. scamonee ʒ. i. confice cum melle bono.

Decoctio purgans matrices mulierum. dissoluit uentositates urinam et menstrua prouocat. Rx. floris ameos. armal. asari. floris camomille. feniculi. genciane. spice nar. squinanti. camepith. camedreos. anisi. rubee. an. ʒ. x. coquatur in tribus libr. aque quousque remaneat l. i. deinde remoueatur ab igne et dissoluatur in ea calida ʒ. i. armoniaci et detur ex eo quod est mirabile.

Decoctio nimium ualens in declinatione febrium cotidianarum. Rx. genciane. radic. apii. rubee. radicis feniculi. agarici. turbit. asari. ro. spice nar. an. ʒ. i. ponantur in caldario cum tribus libris aque et decoquantur super ignem lenem sine fumo et sine flamma donec remaneat lib. i. et dissoluatur in ea calida ʒ. i. lacce et utatur.

Aliud provocans urinam cito. Rx. fu. rubee terantur et dentur ex eis ʒ. i. et s. cum aqua calida decoctionis ysopi et saturegie.

Aliud dissoluens omnes duricias curat etiam duricies splenis et scrophulas. Rx. dragag. floris camomille. picis humide. armoniaci. medulle cruris uitulli. galbani. an. conterantur conterenda. et dissoluantur galbanum et amoniacum in aceto antiquo. et liquefiat medulla et pix et conficiantur et super locum ponatur.

Aliud br. Rx. foliorum capparis. armoniaci. galbani. capilli ueneris floris camomille. medulle cru

ris cerurine. añ. oficiantur 7 põe
supplicium durum.

Aliud qd laxat cito 7 dissoluit in
flationem. puocat urinã. ualet
ad ydropisim. R. turbit. agarici.
se. feniculi. anisi. añ ʒ. i. scamõee
cetuuam ʒ. radic. yris. lacce. spi
ce rõine. rebe fu. añ ʒ. s. confici
antur cum sirupo fcõ ex melle. y
sopo. origano. saturegia. 7 utat.

Aliud subtilians humores
Bonu cõt asma. laxat humores
uiscosum. R. aristol. ro. reubarba
ri. suci marubij. lacce. turbit. añ
ʒ. i. agarici ÷. i. mastic. ÷. ij. con
ficiantur cum sirupo fcõ ex mel
le 7 marubio. 7 utat.

Aliud ualde bonu 7 dr electm yris
7 est multar utilitatu. est eni
mirabile cõ ydropisim. et ualet
ad debilitatem stoi 7 epatis pro
uocat urinam 7 menstrua. rela
xat humores uiscosos. R. aristo.
ro. lacce. squinanti. marubij. añ.
ʒ. ij. ligni aloes. ro. añ ʒ. iiij. turbit
ʒ. iiij. agarici ʒ. viij. yris ÷. i. con
ficiantur cu melle bono. et det
sm uirtutem cum aqua calida d
coctionis spatane et saturegie.

Aliud electm. 7 dicitur
electuariu reubarb. confortat epar et
est nimis exptum. et nos iam p
bauimus ipm sepe. R. ligni aloes. ari
stolog. ro. lacce. spice nar. folij. ro.
añ ʒ. x. reub. ʒ. xx. conficiant cu
sirupo fcõ ex melle. 7 detur ex eo q
auellana cum aqua calida decocti
onis folij 7 gariof. est eni optimu
mu in confortatõe epatis. et in
terior omium mbror.

Aliud electm exptum aristol. ad
remouendu tipum in febribus
cronicis. R. ase fetide ʒʒ. folij.
camomille. piperis nigri 7 longi
ad pondus omiu. conficiantur
cum sirupo fcõ ex melle 7 aristol.
et utatur sm uirtutem ab. i. ʒ. us
q ad duas.

Aliud hr dissoluens uentositatem
R. ase fetide. saturegie. castorei.
añ ʒ. ij. anisi feniculi. añ ʒ. i. confi
ciantur cum melle et utatur cu
uino puro.

Aliud dissoluens uentositatem
puocat urinam fortit 7 mstrua.
R. anisi. lacce. aristol. ro. rubee gẽ
ciane. meu. fu. spice nar. costi. cõ
ficiantur cu melle. 7 dentur ex eo.
ʒ. iij. cu aq calida decoctõis feniculi.

Medicine Agni
Mcon phy. iste uir quãuis n hũit
nom inter medicos accepi tn ab
eo quatuor medicinas ualde ex
ptas. Primu medicamẽ ua
let ad febres cronicas que fiunt
ex huõ. 7 aufert typu. dissoluit
uentositatẽ 7 laxat humores ui
scosos. 7 ualet paulisi. R. yris ʒ. x.
piperis nigri 7 lon. 7 albi. ase feti
de. scordeon. castorei. folij. semini
rute. asari. armoniaci. galbani. sa
turegie. sanguinis anseris sicci.
serapini. silob. carpob. añ ÷. s. spi
ce nar. croci. añ ʒ. iij. camepith. ca
medreos. amcos. nite. maiorane.
foliorum rute agrestis. carui. gariof.
añ ʒ. iij. turbit ad pondus oiu.
agarici ʒ. x. conficiant cu sytu
po fcõ ex melle. gariof. ligni aloes.
cinamomo 7 aniso. et dentur ex
eo ʒ. i. s. cum aqua calida decoc
tionis genciane 7 asari. ista est
me. ualde expta conf infirmita
tes frigidas umectuum. 7 asma
et dolores frõs. dissoluit uento
sitatem. 7 sepe pbauimus ipm.

Medicamen confor
tans membra interiora et est valde
bonum ad fluxum cronicum. con
fortat stomachum. aufert vomitum. Recipe
nucis cipressi. ligni aloes. tama
risci. ana ʒ. iiij. ro. mastic. lacce. ci
namomi. ana ʒ. ij. conficiantur cum
aqua decoctionis rubee et mirte
et detur cum aqua decoctionis ci
pressi.

Tertium medicamen valens ad la
pidem renum et vesice. aperit opi
lationes et expellit feces purulentas
et est expertum. Recipe capilli veneris
scorpionis. genciane. nitri adu
sti. lapidis iudaici. se. cucumeris.
et cucurbite. anisi. radicis lilij cele
stis. pulverizentur et conficiantur
cum aqua decoctionis et mel
le. et sumatur cum aqua decoc
tionis agarici.

Medicamen quartum valens ydro
pisi et frigiditati epatis et stomacho colo
ri. Recipe agarici. radicis lilij celestis.
lacce. aristol. ro. et lon. succi sticados.
succi marubij. olibani. fu. cameo
os. camepitheos. cinamomi. ana ʒ. ij. fo
lij. gariof. ana ʒ. v. reubarb. anisi.
ana ʒ. iij. ligni al. ad pondus omni
um pulverizentur et conficiantur cum
melle et dentur ex eo ʒ. iij.

Medicamen levioris gratia.
Ab isto uno accepimus .xj. medi
cinas expertas ad diversas egritudi
nes quas probavimus omnes et inveni
mus ipsas mirabiles. Primum
medicamen valet ad infirmita
tes frigidi stomachi et confortat ipsum
et est mirabilis nimis. Recipe trium
piperum. spice. ʒʒ. rose. ana ʒ. x. li
gni al. ad pondus omnium con
ficiantur cum aqua in qua decoc
ti sunt gariof.

Secundum valens ad dolores fortes et
probavimus ipsum. Recipe floris camomil
le. squinanti. centaurie. aristol.
lon. et ro. conficiantur cum melle
et dentur ʒ. iiij. cum aqua calida.

Tertium habetur in precedentibus.
Tertium vero est. Recipe croci. spice nardi.
opij. ana ʒ. ij. camomille ʒ. iiij. con
ficiantur cum melle. et detur ʒ. ß.
cum aqua calida.

Quartum habetur et est mirabile. Recipe
fila corone regie. camomille
cum floribus virides. accipiantur de
coctiones eius et appone octavam
partem ʒ. croci et squinanti ʒ. iij. bu
liant usque ad medietatem. et co
laturam da bibere.

Quintum valens ad dolorem et opi
lationem. Recipe radicis lilij celestis. aga
rici ana ʒ. iiij. aristol. lon. et ro. came
pitheos. ana ʒ. v. conquassentur et mitta
tur in quatuor lib. aque. pone super
ignem lenem. buliat quousque lib.
i. et appone lacce ʒ. ß. et bibe tepidum.

Sextum dissolvens
ventositatem valet colice passi
oni et ventositati. Recipe cimini. feni
culi. carui. anisi. ana. contirantur et
conficiantur cum sirupo facto ex mel
le et aceto. satureia et origano.
et sumatur ex eo cum aqua decocti
onis radicis apij et cum ʒ. i. agarici.

Septimum habetur. Recipe
anisi. cimini. agarici. absinthij.
centaurie. conterantur et dentur ex
eis ʒ. iij. quando ventositates fuerint
multe

Octavum lavat humorem in
grossum et est nimis bonum contra
epilensiam et paralisim quo semper
utor ego. Recipe agarici. absinthij.
coloquintide. ana ʒ. i. anisi. ligni
al. mastic. ana ʒ. ij. spice tanacetum

niaci. serapini. ase fetide. radicis lilij cele. añ. ʒ. i. ℈. congregentur et conficiantur cum aqua decoctionis anisi. aristol. lō. ro. et melle. et sumatur ex eo quasi auellana.

Nonum ualens timidis et tristibus. ℞. radic. ase. aristo. ro. gariof. ligni al. añ. ʒ. iiij. conficiantur cum melle et aqua maiorane. et dentur ʒ. iij.

Decimum ualens lapidi renum et uesice. dissoluit uentositates et laxat humores diuersos. et est bezazar. ℞. turbit. agarici. uitri in tri husti. ʒʒ. lapidis iudaici. sanguinis yrci sicci. anisi. feniculi. trium pipium. camepith. camedreos. bdelij. añ. ʒ. iiij. conficiantur cum bono uino in quo decoctum fuit agaricum et ciminum.

Undecimum ualens ad asma. ℞. turbit. agarici. absinthij. aristo. ro. añ. ʒ. i. castorei. camedreos. añ. ʒ. conficiantur cum decoctione marrubij et detur cum decoctione asari.

Iste sunt medicine quas probauimus sepe et inuenimus eas optimas.

Modo dicemus medicinas habitas a rege aclie. et sunt tres quas probauimus sepe et inuenimus ueras. Prima ualet contra morsus mortiferas et est nimis expertum. ℞. laureole. luti sigillati. nuce auelanarum. fu. meu. apij. cinamomi. añ. ʒ. i. rute. xilob. carpob. añ. ʒ. ij. conficiantur cum melle. et detur ʒ. i. ℈. et forte.

Secunda ual. ʒ. ij. ad morsum scorpionis et calefaciat corpus et aufert tremorem in febribus frigidis. ℞. castorei. ptem. i. scordeon partes. ij. costi amari ʒ. i. ℈. ase. ʒʒ. añ partem. s. conficiantur cum melle et dentur ʒ. i. ℈. cum uino.

Tertium prouocans urinam et menstrua. ℞. pulegij. cimini. radic. lilij celestis. aristol. rubee. conficiantur cum melle et dentur ʒ. iij.

Medicamen quod composuit amalor de macedonia. ualet ad febres flaticas. et dissoluit humores et liquefacit eos et est bonum duricie splenis. ℞. scolopendrie. squinanti. camepith. castorei. trium pipium. spice nardi. folij. lilij celestis. carpob. xilobal. puluerizentur et conficiantur cum melle in quo fuit decoctum asari. squinanti. opoponaci. et detur ex eo quasi auellana.

Medicamen quidlicet quod ualet morsibus scorpionum. ℞. aristol. lon. ro. añ. aurei. i. cimini ʒ. i. ase fetide. cariu. se. rute. añ ʒ. ij. castor. ʒ. iiij. conficiantur cum melle et dentur ʒ. ij. cum aqua calida decoctionis genciane. et cum aqua decoctionis aristol.

Medicamen melior quod ualet ad dolorem fortem. et iam probauimus ipsum sepe et inuenimus melius tyriaca. ℞. cimini. cariu. ase fetide. aristol. camomille. corone regie. absinthij. agarici. añ ʒ. x. trium pipium. opij. ʒ. i. croci. carpobal. squinanti. cinamomi añ. ʒ. ij. asari. genciane añ aureum. i. puluerizentur et conficiantur cum sirupo facto ex melle squinanto. camomilla. corona regia. aniso. et detur quasi auellana cum aqua calida decoctionis anisi.

Medicine sumpte ab zabazon experimentatore de ciuitate atenarum. ab isto nobilissimo uiro medico accepimus tres medicinas

compositas quib9 semp utimur
ex quo nouimus eas. sūt eni mi
rabiles nimis. et ab eo etiam ac
quisiuimꝰ. xxx. medicinas simpli
ces expertas in egritudinib9 diuisis.
Primum medicam̄ compositū
ualet ad asma antiquū. et aperit
opilationes. ℞. asari. aur. i. suci
marubij. ysopi. storac. suci castor.
an̄. ʒ. v. triū piperum. squille assate
an̄. aur. ij. conficiant cū oximel
le squilliticos. et detur ex eo a trib9
ʒ. usq; ad quatuor.
Medicamen scd̄m ad fluxum anti
quum qui contingit ex frigore
mēbrorum. ℞. cipressi. folij. ligni al.
spice nar. rosarum. an̄. ʒ. ij. conficiā
tur cū aqua decoctionis ligni. al.
et dentur ex eo. ʒ. iij. cum decoc
tione rosarum.
Tertium cōfortans uirtutem re
tentiuam. ℞. galle. sumac. bleni.
an̄. aur. i. gūmi arab usti. lig. al.
an̄. ʒ. i. reubarb. ʒ. iij. conficiantū
cum decoctione semīs lapicij. et
granorum mirti. et dentur cum de
coctione cipressi.
Iste uir curabat multas egritudi
nes p medicinas simplices ex q
b9 elegimus. xxx. ueraces. Pri
mum dabat masticem ad dolorē
stoi. Scd̄m dabat. ʒ. ij. ase contra
morsum scorpionis. Tertio da
bat. ʒ. iij. aceti fortis calī contra mor
sum tiri. et est fortis operationis ual
de. Quarto mittebat sucū la
ri. et intromittebat contra maculas
oclorum et sepe hoc faciebat. Quin
to dabat ad purgandum pectus
ʒ. iij. lilij celestis. Sexto dabat
ʒ. i. asari. et curabat stranguriam.
Septimo dabat camomillā puluerizatam et malaxatā c̄ melle
ad dolorem uesice et renū pp hu
morem frīm existentem in illis
instrumētis. et prouocabat urinā
et sic curabat. Octauū dabat
ʒ. ij. lacce contra opilationem epatis.
Nonū dabat. ʒ. iij. armoniaci sple
neticis. et curabat eum in paucis di
eb9 omnino. Decimum dabat
lac leprosis et curabat multos.
set in hoc indiget scīa in cogno
scendo cām lepre in qua conue
niat lac. Vndecimū dabat r
reubarb. ad debilitatem epatis
ex frā causa et curabat omnino.
Duodecimū dabat. ʒ. ij. cubebe
ad aperiendum opilationē que
accidunt in mēbris interiorib9.
Tertiūdecimū dabat. ʒ. iij. maio
rane cum. ʒ. i. rubee ad prouocan
dum menstrua. Quartūdeci
mum dabat ʒ. ij. asari ad prouo
candum mēstrua. Quintūde
cimū dabat carui romanū ad
sciaticum et curabatur. Sextū
decimū dabat castor. ad lapidem
renū. Decimū septimum da
bat. ʒ. ij. laureol. cum aceto. et cu
rabat morsus scorpionis. Deci
mū octauū dabat. ʒ. iij. ʒʒ. ad in
firmitates frās et calefaciebat
corpus. et est nimis forte. Deci
mum nonū dabat. ʒ. ij. aloe cum
calida ad tristiciam. et confortādū
os stomaci. et utebatur eo paciens
et curabatur. Vigesimū da
bat centauream minorē ad sci
aticam et curabatur. Vigesimū
primū dabat puluerem gariofil.
contra debilitatē uirtutis digestiue.
Vigesimū scd̄m dabat decoctionē
grassit contra debilitatē epis et opi
lationes eius et curabatur. Vi
gesimū tertium dabat uirulem

i sciatica p

i sciatic r

contra spasmum ex siccitate. Vigesimum quartum dabit decoctionem agarici egritudinibus cerebri et epatis. Vigesimum quintum dabit assedeam ad infirmitates et ualet asma. Vigesimum sextum dabit decoctionem centaurie ad morsum rutele. Vigesimum septimum decoctionem iunipi ad puocandum menstrua. Vigesimum octauum dabit decoctionem gencianae ad frigiditatem membrorum ad fluxum pueniente ex eis. Vigesimum nonum decoctionem squinanti ad dolorem mamillarum post partum. Tricesimum dabit galbanum ad prouocandum urinam et extrahendum embrionem. Nos autem non scripsimus has medicinas quia plures illarum cognoscantur ab omnibus nisi ut non negligantur ab eis quoniam si utantur sicut oportet erunt mirabiles. et quotiens usi fuimus decoctione facta ex ysopo. asara. et duabus aristologiis curauimus de epilensia. et cum decoctione solius ysopi de asmate. sed oportet medicum scire quando oportet dare has medicinas et in quo tempore et in quibus complexionibus ualet.

Medicamen ad hereos gr. Iste autem fuit in temporibus suis phylosophus et dabit multas compositas medicinas ex quibus elegimus quatuor exceptas et dimisimus alias que cognoscuntur ab hominibus pluribus. Primum medicamen ualet ydropisi et frigiditati epatis et puocat urinam fortiter et generaliter dico quod nulla medicina est similis ei in opilatione epatis. Recipe radicis lilii celestis. agarici. calami aro. lacce. asari. ana. spice nardi. cinamomi. ligni aloes ana ʒ. viij. grassit. fistici. ana ʒ. i. mastice. amisi. ana ʒ. ij. pulverizentur et conficiantur cum uino et melle et dentur ex eo ʒ. iiij. cum decoctione lilii celestis et grassit.

Secundum ualens ad asma cuius causa est humor grossus. Recipe gencianae. ysopi. agarici. ana ʒ. i. turbit ʒ. iiij. succi marubii. succi sticados ana ʒ. v. masticis ʒ. ij. conficiantur cum melle et dentur ʒ. v. et isti medicine non est similis. Laxat enim humorem grossum uiscosum et scindit humores grossos.

Tertium ualens ad dolorem membrorum interiorum et liberat a passione colice que fit ex humoribus grossis in intestinis. Recipe agarici ʒ. viij. radicis lilii celestis. aristologie. ysopi. mastice. squinanti. carpobalsami. anisi. ana ʒ. i. turbit ad pondus omnium. conficiantur cum decoctione agarici et dentur ʒ. ij. cum calida.

Quartum ad extrahendum embrionem et est ualde forte. Recipe aristologie longe et rotunde. asse fetide ana ʒ. v. spice nardi. agarici ana ʒ. iij. mirre ʒ. i. conficiantur cum decoctione aristologie longe et dentur ʒ. ij.

Quintum laxatiuum humorum diuersorum. Recipe turbit. agarici. radicis lilii celestis ana ʒ. i. ellebori nigri. et masticis. squille assate ana ʒ. i. colloquintide ʒ. ij. scamonee ʒ. v. conficiantur et dentur ʒ. i. et s.

Electuarium ualens ad morsum scorpionis. Recipe seminum urtice. sulfuris non positi ad ignem ana aur. vi. castorei aur. i. asse fetide aur. v. piretri. masticis liquide ana aur. i. conficiantur cum melle et dentur ʒ. iiij. cum bono aceto.

Electuariũ hoc est ualde bonum ex
pertum. ℞. seminis rute auř. i. ca
storei. auř. ʒ. aristol'. ro. auř. ij. gença
ane. asse fetide añ. ʒ. viij. conficiãn
tur cum melle et detur ex eo ʒ. ʒ.
cum uino puro.
Electm̃ bonum ad dolorem intra
neoꝝ membroꝝ qđ accepi a qua
dam muliere que acquisierat ꝗ il
lud a medicis altarium. ℞. cina
auř. v. opij. auř. ij. spice nar. auř.
.iiij. radicis lilij cele. auř. xvi. flo
ris camomille auř. ij. conficiãn
tur cum bono melle. ꝛ utẽ tibi.
Aliud opiatum ex com
positũ gariꝫ et est nimis forte.
℞. cinamomi auř. vi. citri auř.
.iij. ꝛ ʒ. piperis albi auř. iiij. ꝛ ʒ. gal
bani auř. iiij. costi. auř. ij. ꝛ ʒ. con
ficiantur cũ melle et detur a ʒ.
ij. usq; ad ʒ. iij.
Electm̃ zaraõ de babilonia ualet
ad uentositatẽ ꝛ ad passionem
colicam. ꝛ frangit lapidem. la
xat uentrem. ꝛ iam pluriuĩ ipsũ.
et est ualde bonũ cum dubitatur
nis in egritudinib; utrũ sit lapi
dis u' colica quia cõẽ est ambobus.
℞. turbit. spatmie. añ. auř. vi. ci
mini. cariu. añ auř. i. agarici. ra
dicis lilij cel'. aristol'. añ. auř. vi.
origani. ysopi. añ auř. i. mastic'.
squinãti. añ. ʒ. viij. conficiantur
cum melle. ꝛ accipiaẽ qñ auellana.
Tiriaca ualens ad dolo
rem capitis cronici ꝛ ad uentosi
sitates. ꝛ est mirabile. ℞. fuci sti
cados. fuci marubij. ꝛ absinthij.
mastic. reubarb. camepith. came
dreos. añ. ʒ. xij. ysopi. auř. vi. aga
rici ad pondus omniũ puluerizẽ
tur ꝛ ɔficiantur cũ melle. ꝛ da ex
eo ad infirmitates cerebri cum
aqua calida decoctionis sticados.
et ad asma cum uino bono. et ad
prouocandũ mẽstrua cũ decoctõe
iuniperi ꝛ feniculi. Et ad dolorẽ fõ
tes cum aqua decoctionis camo
mille. Et ad opilationes cũ de
coctione absinthij. Et ad epilen
siam cum decoctione pireti. Et
ad sciaticam cũ decoctione cen
tauree minoris. et ad lapidem cũ
decoctione lilij celestis.
Electm̃ lacce qđ est bonum contra
opilationes cronicas. prouocat
menstrua. ꝛ ẽ utilissimum ad as
ma cronicũ. ꝛ ad tussim cronicaꝫ.
℞. lacce auř. xx. piperis nigri et lõ
gi. centauree minoris. aristolog'.
ro. castorei. galbani. armoniaci.
anisi. camepith. camedreos. asse.
sticados. añ. auř. iiij. folij. radicis
lilij cele. liquiricie añ. auř. vi. pul
uerizentur ꝛ conficiantur ẽ bono
melle. ꝛ detur qñ auellana ẽ aq̃ cali.
Electm̃ lacce magnũ qđ
accepimus ab ardion filio me
lioꝝ ꝛ est expertum ꝛ multaꝝ uti
litatum. ualet asmati ꝛ tussi. pro
uocat urinam. sedat dolorem fõ
tem. liquefacit fl'a. aufert tri
sticiam. dissoluit uentositatem
et est mirabile ad tremorem cõ
dis. ꝛ ad meliam. ꝛ aquã oculoꝝ
et ad morsum canis rabiosi. et
puncturam tyri. ꝛ gñalit' dico
qđ ualet potionib; mortiferis
omnib;. ℞. aristol'. ro. radicis lilij.
añ. auř. x. squinãti auř. xx. asari
auř. xv. piperis albi ꝛ nigri. añ. auř.
.vij. camedreos. camepithos. fuci
marubij. fuci sticados añ. auř. xv.
.vij. spice nar. spice romane. ma
sticis. armoniaci. galbani. squil
le assate. gariof. añ. auř. iij. rof.

granorum iuniperi ana aur. ij. spa
tarie. ameos. cubebe. se. apij. ma
iorane. ana aur. viij. turbit. aga
rici. olibani. centaurie minoris
ana aur. xx. apen aur. x. folij. lig.
al. reubarbari. croci. lacce ana. c. au
reos. conficiantur cum melle ru
beo. et detur ex eo secundum quod convenit
egritudini. et hec medicina est
nimis mirabilis ad fortes dolo
res. et lavat humores sine labore.
et cum hoc confortat epar et stomachum.

Electuarium aristol. calefaciet
corpus. valet opilationibus epatis
et splenis quod accepimus ab ate
on de civitate tyria. Rx. aristol.
ro. aur. xx. marubij. camedreos
gastic. ana aur. v. asse fetide. casto
rei. trium pipi. ana aur. x. masti
cis aur. viij. piret. aur. iiij. confi
ciantur et utatur cum vino.

Decoctio squinanti valet ad
febrem cronicam. aperit opilationes.
provocat urinam. et dissolvit ve
tositatem. Rx. squinanti ℥. viij. ru
rubij ℥. ij. absinthij. radicis lilij
cele. ana ℥. iiij. costi aur. ij. masti
cis aur. iiij. radicis feniculi. cimi
ni ana. aur. x. ponantur in caldario
cum tribus libris aque. et decoquan
tur quousque remaneat tertia pars
et dentur ℥. iiij. et hec decoctio est
valde mirabilis habentibus febrem
flaticas. et debilitationem membro
rum interiorum ex frigida causa.

Decoctio asari confortat
membra debilia ex frigore. et au
fert dolores et scindit humores
grossos. et aperit opilationes. et est ex
pertissima. Rx. asari. aur. iiij. ani
si. aur. viij. se. feniculi. centaure
e minoris ana. aur. ij. ponantur cum
tribus lib. aque et bulliat quous

que remaneat tertia pars. et dentur
ex eo ℥. quatuor.

Decoctio aristologie que valet ad
lapidem. Rx. aristol. aur. x. asari
aur. ij. marubij. aur. i. radicis lilij
cele. aur. iiij. saluince. se. cucume
ris. anisi. aur. vi. decoquantur cum
duabus libris aque. quousque rema
neat tertia pars. et dentur in mane ℥. iiij.

Decoctio agarici. valet
ad epilenciam. purgat matri
ces. provocat urinam. Rx. agarici
℥. x. turbit ℥. i. anisi ℥. iiij. armei.
℥. ij. radicis apij ℥. v. radicis lilij cele.
℥. iiij. masticis ℥. ij. radicis peonie ℥.
vi. decoquantur cum tribus libris
aque quousque remaneat medie
tas. et dentur ℥. iiij. qualibet die
et est valde utilis. et iam experti
sumus ipsam in epilencia et inve
nimus eam optimam.

Decoctio ale. valet ad aperiendum
opilationes laudabiliter. Rx. ale. radicis
lilij celestis. radicis apij. radicis
feniculi. aristol. lon. ana ℥. x. coqua
tur cum ij. libris aque donec rema
neat medietas et dentur ℥. iiij.

Decoctio peonie aperit opilationes
grossas. et est valde experta. Rx. pe
onie ℥. x. radicis pentafilon ℥. v.
aristol. ro. ℥. vi. decoquantur cum
tribus libris aque quousque rema
neat medietas et dentur ℥. quatuor.

Decoctio aristologie per
fecta. et est mirabilis. ydropisim
curat cito. Rx. duarum aristologiarum.
centaurie minoris. camedreos.
squinanti. lacce. ligni al. ro. ana au
reos. x. spice nar. fu. meu. apij.
cubebe. fistici. ysopi. gariof. ma
rubij. sticados. cinamomi. ana au
reos. viij. ameos. mete. ana. aur. v.
costi aur. ij. decoquantur cum qua

tuor libris aque quousque remane
at tercia pars. et dentur ʒ. iiij. cum
ʒ. iiij. istius electuarij q' d'r aristol'.
℞. aristolog'. ro. granorum iuniperi.
centaur'. an̄. ʒ. ij. ligni aloes. aur'.
i. spice nar. ʒ. i. marubij. ʒ. iij. con
ficiant' cu' decoctione pasci.

Decoctio camomille que e' bo
na ad menstrua prouocanda. forte
aufert dolores. ℞. camomille aur'.
xx. aristol'. aur'. iiij. lacce. ʒ. ij. spi
ce nar. cinamomi. radicis lilij
celestis. ligni aloes an̄. ʒ. i. coro
ne regie. ʒ. x. decoquantur cu' x.
libris aque sup ignem quousque
remaneat tercia pars. et dentur
ʒ. v. ad egritudines quas diximus.

Decoctio ysopi mag'
ad passiones pectoris. et ad croni
cam tussim. ℞. ysopi. agarici. ra
dicis lilij celesti'. liquiricie. squi
nanti. peonie. asari. aristolog'. ro.
armoniaci. seminis feniculi. sucii sti
cados. marubij. lacce. an̄. aur'. duo
decoquant' in trib' lib' aque usque
remaneat t'tia pars. et dentur un
cie tres in mane.

Electuarium optimum ad diu'sas egritudi
nes. valet ad uentositatem. scoto
miam. et uertiginem. et abscidit fla
uiscositatem. et purgat ip'm. et aufert
dolores fr'is. et est bonum contra ue
nenum. aperit opilationes. prouocat
menstrua et urinam. et calefacit
corpus. et ualet ad febrem croni
cam. purgat matrices. et accepimus
illud a sene medico experimenta
tore. et inuenimus ip'm optimum.
℞. agarici. aristol'. lacce. marubij.
an̄. aur'. v. asse fetide. galbani. reu
barbari. spice. su. se. feniculi. radic'
apij. trium piperu'. an̄. ʒ. vi. lig'
aloes aur'. iiij. mei. turbit albi.
an̄. aur'. xx. co'ficiant' cum sirupo
facto ex melle. asaro. agarico. spice
nardi. et lacca. et dentur dragme. iiij.
cum aqua calida.

Electuarium expertum ualet ad opilationes
matricis. ℞. aristologie. lacce. ra
dicis lilij cel'. an̄. conficiantur cu'
decoctione gasti. et dentur ʒ. qua
tuor cum aqua cal'.

Electuarium q' accepimus ab idone
frangit lapidem in uesica et est ni
mis expertum. ℞. squinanti. sticas
dos an̄. ʒ. i. sanguinis yrcini sicci
ʒ. iij. lapidis iudaici. ʒ. ij. anisi. ʒ. q'
tuor. puluerizentur et conficiant'
cum decoctione radicis apij.

Aliud ad lapidem. ℞. sangui
nis yrcini sicci. anisi. aristol'. ro.
lapidis qui reperitur in felle tau
ri. uitri combusti. salumee. agari
ci. lapidis iudaici. amigdalarum
amararum. an̄. pulurizentur et con
ficiantur cum melle et dentur ʒ.
iij. cu' decoctione seis apij.

Aliud q' accepimus ip'm ab arozona
et est mirabile contra uentositatem.
℞. anisi. cimini. saturegie. carui
an̄. conficiantur cu' melle. et detur
cum decoctione agarici que fie
fit. et est hec. Decoctio agarici
ad uentositates fortes. ℞. agari
ci. ciperi. folij. radic' squinanti. aristol'.
lon. ro. radicis apij. an̄. ʒ. vi. pona
tur in caldario in. i. lib' aque su
per igne' lenem quousque remane
at medietas. et dentur ʒ. iij. cu'
ʒ. ij. medicine p'dicte.

Medicamen bonum q' accepimus
ip'm ab magistro ratti experimenta
tore. valet ad asma cronicu'. ℞. lac
ce. aur'. x. aristol'. lo. aur'. vi. mar
bij aur'. xij. conficiant' cu' melle
et detur quasi nux cu' calida.

Medicamen quod accepimus ab actoni
ad frigiditatem stomachi et humidita
tem eius. ℞. ligni aloes. cinamo
mi. gariof. trium piperum ana ʒ.
iiij. conficiantur cum melle et den
tur ʒ. iiij. cum aqua decoctionis sticados.

Aliud confortat mem
bra et abscidit fluxum cuius
causa est frigiditas membrorum.
℞. ligni al. cinamomi. reubarba
ri. spice nar. mastic. cardamomi.
conficiantur cum decoctione carui
et dentur ʒ. iiij. cum aqua decoctionis gariof.

Aliud ad dolorem capi
tis. scilicet cephaleam et est nimis ex
pertum. ℞. suci sticados ʒ. viij. ga
rit. spatamie. ligni aloes. ana ʒ.
iiij. mastic. ʒ. vi. agarici ad pon
dus omnium. conficiantur cum de
coctione rose. mastic. et detur a ʒ.
ij. usque ad tres ʒ.

Aliud quod ualet in principio descen
sionis aque ad oculum. cum qua
sepe curaui et expertum est ueloci cu
rationis. ℞. spice nar. aur. x. aga
rici aur. xx. cinamomi. aureos. viij.
masticis ad pondus omnium confi
ciantur cum bono melle et sumatur
cotidie. est enim mirabilis operationis.

Medicamen zenon de
atenis. Iste uir fuit ex magnis
medicis. ego autem non uidi ipsum
quia non fui in suo tempore. set magi
stros uidi ipsum qui habebat expe
rimenta bona. ex quibus zoroz disci
pulus eius dedit nobis. xx. expe
rimenta. et nos probauimus ipsa
sepe et inuenimus ipsa optima.

Primum medicamen quod dicitur ellem
spice nar. confortat epar debi
le et cor. et ualet uomitui cro
nico. ℞. spice nar. c. aur. spice ro
mane aur. x. absinthij aur. viij.
cinamomi aur. xj. lacce mundate
aur. viij. gariof. aur. v. gastit au
reos. xvj. marubij aur. xij. aristol.
mi. reubar. ana aur. xxvj. confici
antur cum melle et dentur aur. ij. cum cala.

Medicamen sim quod dicitur
Mellem centauree ualet ad poda
gram et ad omnes passiones iunc
turarum. cui nullum simile est in
hoc. prouocat enim urinam. et laxat
humores diuersos. quietat dolo
res. aperit opilationes. et est optimum
ad lapidem. liquefacit flegma. et mun
dificat superflua a pectore et pul
mone. et hoc medicamen dedit zor
non de scriptis zenon qui compo
suerat per usus. ℞. centauree mi
nis. aur. c. zuccare aur. x. anisi. a
pij. feniculi ana aur. vi. olibani. ga
riof. ana aur. i. agarici. radicis li
lij celes. ana aur. l. cubebe. galbani.
armoniaci. castorei. trium piperum.
spice romane ana aur. xx. spice
nar. turbit. ana aur. xxx. aloes ci
cotrini. aur. xvi. carpobalsami.
xilobalsami. squille assate. ana
aur. xv. mastic. croci. ana aureos. x.
scamonee aur. viij. puluerizen
tur et conficiantur cum melle. et
submittatur in ordeo per sex menses
et dentur ex eo ʒ. iiij. et hoc est me
dicamen de maximis medicinis
quas habebat ille medicus.

Medicamen tertium quod dicitur el
lectuarium coloquintide. quod laxat
humiditates et humores aquosos
flegma et meliam. et cum hoc pro
uocat urinam. et unum dico tibi quod
non est simile ei ad acuendum uisum
quia mirabile est in hoc. ℞. collo
quintide. squille assate. asari. tri
um piperum ana aur. vi. spice roma
ne. anisi. apij. feniculi. carpobal.

grasit. croci. añ. aur. iij. spice nã.
camedreos. camepitheos. aristol.
ro. genciane. añ. aur. vij. puluerí
zentur ⁊ conficiantur cum melle
⁊ submittaᵗ in ordeo p sex menses
⁊ detur a ʒ. ij. usq ad tres.
Medicamen quartum qd dicitur
ellescoph squinanti. valet ad dolore
fortem. puocat urinã. aperit opi
latões. confortat epar cõfortati
one magna. frangit lapidem. ⁊
ualet ad febres cronicas. R̷. squi
nanti. aur. i. aristologie ro. aureõ
.vi. ligni aloes aur. xiij. grasit aur.
xvi. sticados aur. xxiiij. olibani.
ʒ. xxvi. radicis lilij cel. aur. vij.
croci. spice nar. carpobal. opij. añ
aur. i. mastic. aur. iiij. triũ pipũ.
folij. camepitheos. añ aur. vij. con
ficiantur cum bono uino. et detur
quasi auellana cum eo qd cõue
nit tali egritudini.
Medicamen quintũ qd dr ellescoph
capilli ueneris. valet ad purgan
dum q e in pectore ex humore
grosso et est nimis exceptum. R̷.
capilli ueneris aur. xx. radicis lilij
cel. liquiricie. pinee. carpobalsa
mi. marubij. floris camomille.
aristol. ro. añ. aur. xxv. puluerizen
tur ⁊ conficiantur cum sirupo scõ
ex melle ⁊ capill. ueneris. ⁊ dentur
ʒ. iiij. cũ decoctione camomille.
Medicamen sextum qd dr
ellescoph folij. ualet ad egritudines
fortes que accidunt mulieribus
in casis matricum. puocat mẽ
strua. calefacit renes. R̷. folij in
di. aur. xx. cinamomi. spice nar.
spice romane. rubee. castor. triũ
piperũ. gariof. ligni aloes. añ. xx.
ʒ. reubarbari. mastic. cinamomi.
alithimi. añ. aur. xvi. conficiantur

cum melle ⁊ detur qñ auellana.
Medicamen septimum
qd dicitur ellescoph aristolor. puo
cat menstrua. ualet ad dolorẽ ma
tricis. confortat debilem stoma
chum. incipit fluxũ cronicum.
et est mirabilis operationis ⁊ nõ e
ei simile. et sepe iam probauimus
ipm. ⁊ iste zoraz utebatur eo. R̷. cap.
diuar. aristologiar. añ. aur. xx. ra
dicis lilij celestis. lacce. squinãti.
marubij. añ. ʒ. ix. reubarb. ʒ. xx.
spice nar. ligni aloes. añ. aur. x.
puluerizentur ⁊ conficiantur cum
melle. ⁊ dentur ʒ. iiij. cũ aqua cali
da ad incipiendum fluxum cũ
decoctione ligni aloes. ad men
strua cum decoctiõe aristolo. lon.
ad dolores matricis cũ decoctiõe
camomille et apii.
Medicamen octauũ qd dr ellescoph
olibani. ⁊ e ualde utile ad humi
ditatem stoi. liquefacit fl. et con
uenit senibus. confortat calorem
naturalẽ in corporibus eor. R̷. oli
bani aur. x. masticis aur. iiij. sq
nanti. aristologie aur. ij. lig. alo.
lacce. añ. aur. i. radicis lilij celesti.
rose. reubarb. añ. aur. v. anisi. vi.
aur. puluerizentur ⁊ conficiantur cum
melle. ⁊ detur ex eo qñ auellana.
Medicamen nonũ qd
dr ellescoph grasit. valet ad epar con
fortat ipm. ⁊ aperit ei opilationẽ.
valet ad ydropisim. ⁊ ad corrupti
onem. R̷. grasit aur. xx. lacce aur.
x. ligni aloes aur. vi. cinamomi.
aur. xj. gariof. aur. ii. squinãti.
cubebe. reubarb. añ. aur. xvi. rosa
rum aur. xviij. aloes nõ a. abluti
aur. ij. agarici. aur. iiij. masticis
aur. x. puluerizentur ⁊ conficiã
tur cum sirupo scõ ex melle ⁊ a

garico. et est ualde nobile medi
Medicamen. x.   cum.
et dicitur elle(ctuarium) reubarb. maxime
ualet ad fluxibilitatem sto(machi). adu(er)s(us)
et confortat epar ualde. ualet
ydropisi. et no(n) est simile in hoc. n(on)
fuit aliquod compositum ei simile
et zeno(n) nemini uolebat dare. cu
ius compositio no(n) lateat quin eius
compositor composuit illud cum
magna diligentia et soliatudi(n)e
R(ecipe). reubarbari. aur(eos). c. lacce aur(eos). xx.
ligni aloes aur(eos). xxxvi. cinamomi
aur(eos). xl. aristol(ogie). aur(eos). xxx. fistici au
reos. l. squinanti aur(eos). lxxx. maiora
ne. anisi. luti sigillati. an(a) aureos
xxx. spice nar(di). aur(eos). xvi. cinamo
mi aur(eos). lxx. ʒʒ. trium piperum an(a)
aur(eos). x. sticados. origani. an(a) aur(eos).
vi. ysopi sicce. masticis. croci. an(a).
aur(eos). vii. carpobals(a)mi. xilobalsa
mi. an(a). aur(eos). xvii. pulverizentur et
conficiantur cum melle. et detur a dragmis
mis duabus usque ad. iii. ʒ.
Medicamen. xi. quod dicitur elle(ctuarium) cappa
ris. ualet ad duriciem splenis.
aperit opilationes eius. et est op
time operationis. R(ecipe). capparis. aur(eos).
xx. opoponaci. scolopendrie. ma
rubii. an(a) aur(eos). v. gariofili aur(eos). xvi.
armoniaci aur(eos). x. serapini aur(eos).
vii. pulverizentur et conficiantur
cum bono aceto. et dentur ʒ. ii. cum
decoctione cortic(is) capparis. et gariofili.
Medicamen. xii. quod dicitur
elle(ctuarium) turbit. ualet ad febres cro
nicas fleumaticas. laxat humores fle
umaticos uiscosos. calefacit renes. et
est optimum ad passionem colicam
et uentositatem. provocat urinam.
et est mirabile. R(ecipe). turbit. aur(eos). l.
agarici. aur(eos). xvi. croci. masticis. an(a)
aur(eos). vi. carpobalsami. aur(eos). ii. sq(ui)
nanti. aur(eos). ii. et s(emis). squille assate. aur(eos).
vi. aristolog(ie). sticados. an(a). aur(eos). viii.
conficiantur cum melle et detur a
ʒ. ii. usque ad. iii. cum calida.
Medicamen. xiii. quod dicitur
elle(ctuarium) elebori. ualet ad vertiginem.
scotomiam. et ad emigraneam et
meliam. et grauitatem corporis
R(ecipe). ellebori nigri aur(eos). xx. lignum
aloes. aur(eos). i. et s(emis). croci. aur(eos). i. anisi.
aur(eos). ii. mastic(is). aur(eos). iiii. maiorane.
aur(eos). i. marinervos aur(eos). i. agarici.
aur(eos). vi. radicis lilii cele(stis). sticados.
an(a). aur(eos). viii. turbit albi. aur(eos). iiii.
conficiantur cum melle et dentur ʒ. iiii.
Medicamen. xv. quod dicitur
elle(ctuarium) agarici. ualet ad cephale
am uetere(m). confortat stomachum
et epar. R(ecipe). agarici aur(eos). xvi. peo
nie. centauree minoris. an(a) aur(eos).
vi. lacce. ligni aloes. an(a). aur(eos). viii.
gariofili. anisi. camepitheos. came
dreos. squinanti. floris camo
mille. masticis. an(a). aur(eos). vii. reu
barb. spice nar(di). an(a) aur(eos). ii. turbit
aur(eos). iii. conficiantur cum melle. et
dentur ab. i. ʒ. et s(emis). usque ad. iii. drag
mas cum calida.
Medicamen. xvi. quod dicitur elle(ctuarium)
squille. ualet ad asma. opilationes.
et uentositates. sed no(n) debet dari
habenti uulnus in membris in
terioribus. R(ecipe). squille assate. aur(eos).
vi. aloes aur(eos). i. sticados aur(eos). iii.
agarici. ʒ. vi. mastic(is). ʒ. ii. gariofili.
castor(ei). trium piperum. an(a). ʒ. x. ra
dicis lilii cele(stis). aur(eos). v. capilli uene
ris aur(eos). iiii. floris camomille.
aur(eos). iiii. conficiantur cum decocti
one agarici et melle. et dentur ʒ.
ii. cum calida.
Medicamen. xvii. quod dicitur elle(ctuarium) in
gium. valet ad passiones fri(gidas).

et uentositates grossas. et dolores
iuncturarum et sciaticam. ℞. armo
niaci. serapini. opoponaci. ana au
reos. x. sarcocolle. aur. ij. mastic.
aur. iiij. anisi. cimini. asefetide.
ana aur. iij. euforbij. ʒ. i. duarum
aristologiarum. radicis lilij celestis.
ana aur. ij. mirre. gummi arabic.
in succo feniculi aut in decoctione
eius. et reliqua conterantur et con
ficiantur cum melle. et da a ʒ.
ij. usque ad iij. cum aliquo quod con
ueniat passioni.

Medicamen. xvij. quod dicitur ellectuarium
luti. et est utilissimum contra uenenum.
℞. luti sigillati. anisi. salis indici.
agarici. ana ʒ. ij. reubarbari auel
lanarum. radicis peonie. ana aur. iij.
puluerizentur et conficiantur cum
melle. et detur quantitas auellana.

Medicamen. xviij. id est
Ellectuarium scorpionis. valet ad mor
sum scorpionis. febres quoque cronicas.
cas. liquefacit flegma uiscosum. et
dissoluit uentositatem. ℞. ase
fetide. costi amari et dulcis. ana
aur. v. aristologie ro. ʒ. ʒ. asari. ana
aur. ij. castorei. cinamomi. aloe. ana
ʒ. iij. radicis lilij celestis. sarco
colle. ana ʒ. i. ß. aristol. genciane
ana ʒ. vi. puluerizentur et confi
ciantur cum bono uino uel melle
rubeo. et dentur ʒ. iij.

Medicamen. xx. et dicitur ellectuarium
rose. valet in fine cotidiane. et
ualet ydropisi. et dissoluit uento
sitatem. ℞. rosarum ʒ. lx. radicis li
lij cele. ʒ. i. ß. agarici. aur. ij. ma
rubij ʒ. iiij. lacce. reubarb. ligni
aloes. cinamomi. anisi. seminis feni
culi. cimini. absinthij. masticis.
ana ʒ. vi. spice nar. aristolog. ro.
ana aur. i. conficiantur cum melle.
et dentur quantitas ʒ. iij. Iste quidem fuit me
dicine zerion et iam probauimus
ipsas. sed nunc uolumus scribere
medicinas quas multociens ex
perti sumus. deinde absciadam tractatum.

Medicamen subtilians
humores et separans ipsum ad exi
tum in principijs egritudinum
frigidarum ante acceptionem laxatiui.
℞. absinthij. anisi. seminis fe
niculi. aristologie rotunde. squinanti.
carpobalsami. xilobalsami. folij.
aperi. agarici. radicis lilij cele.
ana. puluerizentur et conficiantur cum
melle. et detur quantitas auellana.

Ellectuarium quod dicitur eliadens.
ualet ad dolores cronicos et festi.
℞. spice nar. aur. xvi. mirre. opij.
lacce. opoponaci. castorei. oliba
ni. ana aur. xij. piperis aur. ij. pi
peris lon. aur. i. croci. aur. x. sq
nanti. aur. viij. ameos. cinamo
mi ana. aur. iiij. scordeon. aur. ij.
bdelij aur. i. radicis lilij celestis.
agarici. ana aur. xvi. puluerizen
tur et conficiantur cum melle.
Istud ellectuarium est expertum multoci
ens et confestim aufert dolorem.
sed non debes dare plusquam ʒ. ij.

Medicamen amaharazo +
regis. valet ad podagram. et ad
dolorem iuncturarum ex flate uiscoso
quo destruitur motus. et etiam
ualet ad spasmum de repletione
et debilitatem membrorum. et est op
timum senibus in quibus habundat
superfluitates flatice. et etiam ua
let ad lapidem. et generaliter dico
quod compositio istius electuarij
per adiuuamen diuinum est. quod iste
nitas ... probaui. et a me non sepa
raui nec in ciuitatibus nec in uil
lis. ℞. radicis lilij celestis. xx. aur.

galbani aur. vi. et viij. dauci. ar
moniaci aur. x. et dauci. ij. ellebo
ri nigri aur. v. aristol. lõ. aur. v.
rotõe aur. x. liquiri. aur. x. turbit
aur. vi. sticados aur. viij. saxifra
gie. centauree iiij. añ aur. viij.
squinanti aur. viij. croci. mor.
aur. vi. fu. aur. iiij. gariofi. aur. xvj.
zinzibere aur. xviij. et mirabol. cit
rinorum añ. viij. agarici. aur. xx.
olibani aur. ij. camepiteos aur.
xvi. camedreos aur. v. masticis
aur. v. amomi. asari. granorum iuni
peri añ. aur. v. spicenardi. opopo. añ
aur. v. harmel. cimini agrestis
m. nardi c. squille assate. añ. au
reos. viij. serapini armoniaci. al
bi. et costi. añ aur. v. costi. gen
tiane. añ aur. iij. origani. aureos
iiij. nasturcij. calami aromatici
añ. aur. iiij. conficiatur cum melle.
et submittatur in ordeo per vi. menses.
et datur quantum auellana cum aqua ca
lida decoctionis satiuregie et duarum
aristologiarum.

Medicamen afirmatum ad
lapidem in uesica et prouocat urinam.
Rx. amigdalarum dulcium. sc. cucume
ris et cucurbite. lapidis iudaici. aga
rici. floris camomille. genciane. añ
℥ iiij. cinnamomi. capilli ueneris. sanguinis
hirci sicci. nitri combusti. la
pidis qui inuenitur in felle uacce. añ.
radicis apij. bdellij. mirre. añ aur. v.
puluerizentur et conficiantur cum melle et de
tur ℥ iiij. cum aqua decoctionis radi
cum apij et feniculi.

Diximus iam scripsimus in hoc libro
quem uocauimus librum experimentorum
medicinas quas probauimus et laudauimus quas
accepimus a sapientibus hominibus ha
bentibus sollicitudinem circa artes
et nos ideo composuimus hunc
timorem ut semper medicus habeat eo
rum notitiam ad opus. Scias quod medica
minum cum quibus peribus et consue
uit nobis usus habere medicamina alia nostri
mus quorum debemus laudare medicamina
quia uidimus post facere probabilia quali
per medicinas quam cot. quam accidunt per uiolen
tionem dicte magistrorum producitur ad
temperantiam quod quam per medicinas et medicamina quam
alique potent debi considerare ita ab
ut medicinas quam debent propriam sicut propinquum
nature accipientis et sunt boni sapo
ris. ut eger delectetur in ipsis et com
gaudeat et non debet uti medicina cum in
ne fiat ei quam naturalis. et semper caueat
ne perficias medicinas mali saporis.
quoniam medicinam quam odit infirmus magis
nocet quam prodest. unde medici ingeni
ati sunt miscere cum medicinis res dul
ces et saporitas sicut nos fecimus
in rebus nostris quas accepimus ad sanitatem
et sicut ingeniati sunt in medicinis
laxatiuis in confectione que confortat
stomachum et epar et debes cauere in cu
ratione mallicie complexionis sine materia.
ab euacuatione et extremis et debes la
xare nisi a leuioribus locis consuetis.
et generaliter sicut diximus in libro
interiorum. Et semper cum uolueris eua
cuare post subtilia. postea euacua pi
rum. deinde mediocrem. deinde for
tius. et caueas a medicinis non ex
pertis. sed utaris medicinis expertis
et usitatis ab omnibus physicis. Et non
unum quod omnes iste medicine sunt
bezahar in suis locis. et uenena
in contrarijs. Nos autem iam diximus
in hoc tractatu de istis medicinis
plures expertas et si postea acqui
sierimus alias scribemus in fine
istius tractatus.

Incipit liber ypocratis sapientissimi. de regimine acutorum.

QUIA DE EGROTANTIUM accidentibus in singulis egritudinibus tractantes potius conse sisse feruntur eos quidem in breque tradiderunt invenisse quiddam dubium non est. potest etiam quivis non medicus inter facere ubi egri accidentia percipiens denotaverit. Set eorum etiam que cuibet medico absque egri iudicio nota fieri debent. plurima itaque obmiserunt. que quidem in diversis egris divisa ex parte obscura sunt. et intelligi cuiuslibet egritudinis difficiles habent significationes. sine sagaci et oportuna investigatione collisa discutiantur in cuiuslibet morbi typo non nulla ab eorum sententia discrepantia poterunt inveniri. In quo tamen non solum eos non laudo. verum etiam qui medicine pro pauci numero atque vulgaria preterquam in acutis passionibus exercuerunt ut catartica et servi suis temporibus. set posteriores dieta eorum corrigentes. medicinalis sive sequacius et egrotanti familiari relinquerunt. sed antiqui de dieta levia universaque carentia utilitate tradiderunt. eo quod multa minima scripserunt prorsus de dieta nil utile tradiderunt. unde enervata atque viribus carentia ediderunt. non tamen quia ipsam tantum variorum morborum eorumque multiplicitatem partium ignorarent. sed pocius numerum palam tradere conantes non invenerunt. aut quia forte difficile comprehendi siquidem ex altissimus investigandum sit. quia non alius ab alio ut cuique differre videtur nec idem esse sentiunt nisi eodem nomine vocentur. Siquidem epidimii qualitas morbi haud universalis mortalis est. sed ipsi morbi varii et inequales sunt afficiunt et plerosque interimunt. Sed et vulgo peritum ab imperito huiusmodi cognoscentium discernere nequeunt aliud laudantes aliud vituperantes. Quorum in huiusmodi morbis eorumque medela ignorantia hac maxime quam dictum sunt significatione patet. Experto namque totius medicinalis scientie ab his peritissimum hoc egritudinis causa disputatur. Que enim medicina in ea iuvare videntur ei nomina (ut habilia) laudabilia sunt. Qui ergo ea dignoverint thipsena videlicet et sytipus. hic illius aqua eque melius vulgo medicus habetur. que insipiens tandem ut sapiens indicare putatur. Scripturum itaque me esse que hactenus ignorata sunt necessarium duxi quorum itaque doctrina excellentissima est in his queque lesionem vel iuvamen sunt paritura. Cur enim medicorum pars totius vite sue diebus non desiat propinare in acutis passionibus ptisenam ex ordeaceam non colaturam. Operari utilius confisi. alii ut nec unum ordei granum transglutiat eger summo opere student. quia si faceret et non colata esset maximum crederent esse nocumentum. Alii vero nec colatam

nec non colatam dant quorum rursus partem
nisi septima die transacta. Alii uero
deficiente morbo et die critica. Ad
hec uero aut interrogati aut non inter
rogati nec quicquam ydoneum re
spondere solent. que itaque res iam
adhoc conducta est. ut etiam uulgo
liquidissime clarere uideatur et
medicine ars omnino non esse pu
tatur. Cum ergo huiusmodi dissen
sionis magnitudo de acutis pas
sionibus inter curatores eo usque in
creuerint. ut quod alii profecturum
alii uero uideatur nociuum. Ars me
dicine in diuinationis uanitatem
redacta est. Qui enim diuinationem
exercent auspices. quod quas aues
in sinistram partem uiderit uo
lare malum. quas uero in dextram
bonum presagium pretendere dicunt.
Similiter et aurispices hi. ille uero
contrarium uidet quorum uidelicet
studium eo intendit ut infirmo
sanitatem. sano uero crasim et ho
nestatem cum humana uolupta
te lucretur. De ptisana. ix.

Ptisana uero ordeacea me iudice
super omnes de grano mitto albatur.
in his acutis passionibus excellen
tissimum habetur. et quod qui illam
primum ac precipuum in omnibus ali
is pretullerit collaudando assentio
quippe quod uiscosa et lenis uicta
quoque et mollis nec non et lubrica tem
peratam habens humiditatem siti
extinguit. atque si opus fuerit fa
cile abluit. nequaquam stiptica non ad
laborem furiosa. nec in stomaco in
flatur: nec inaccessit. quod utrumque
nimium in coctione dum uidelicet
in potestate haberet compleuit.
Quapropter cum eam in his morbis
congruam duxeris exhiberi cauen
dum est. ut non una die uenas exi
naniri permittas. set absque ulla in
terpollatione dare non desistas. nisi
fortasse quando potionis aut clisteris
necesse fuerit. Si ergo eger bis cibum
in die sumere consueuerit. bis
similiter ptisanam dabis. quod si se
mel semel. cum semel prima die
postmodum uero si potens bis assu
escere. si illum repleri necesse uideris
habere. Iterum ibi primo die quantitatis dandus est quod
nec multum nec parum fuerit. nec
grossum nec subtile nimis ut
corpori scilicet ea que non fuerint intro
ducantur: neque uene nimium
maniant. Secundo uero si eger sicci
or fuerit quam oporteat non multum ui
nis dandum est. set ante illud aqua
mellis propinanda est siue uinum
uetum uinacium uideris esse et utrum
iuuati sit in sequentibus explanabimus.
quod si tunc demum os humidum
factum fuerit. et de pulmone opti
me expuerit ei uinis secunda reple
tio denegandi non est ex toto.
Qui enim aciore multaque humi
ditate superhabundauit ei acior
terminus. qui autem tarda et parua
terminus tardior expectabitur. De
his autem que premisimus quid et
qualiter contigit dictum maxime.
At uero quedam pretermisimus que
elegantiora magis necessaria. nec i
gnoranda postmodum exequemur.
Sed quando sputi plus est secundum quantitatem
refectionis quoque plus est adhiben
dum. hoc autem ita usque in termini
tempus. et postea duobus diebus exequen
dum est. deinde uero quibus terminum
uideris quinta die. uel. vii. uel. viiii.
et ut etiam parem et imparem
consideratio amplectatur ei uel
ad prandium da. ad cenam autem

illud in albuum muta. sed 7 hoc ei
maxime qui ptisenā cū toto ex
cus ab initio morbi. In pleureticis
et enī dolor inos ut pt expuerit re
pente ultro quiescendo melioran
tur. purgatio quoqȝ ad pfectionē
ducitur ueniturum. uirus uero
minus coadunatur q̄ si ab hac
diuisa detur dieta. nec nō et tmi
nus leuior atqȝ purgatō efficaci
or. minusqȝ recidiuus uenture ē.
Ptisana uō de ordeo optimo fiā
et qm̄ ad pfectionē bn̄ excocta
ēē debet. pcipue tn̄ si nō colatam
dare uolueris. similr āt 7 si cola
tam. Cum tn̄ 7 alias omnes ha
beat bonitates lubrica ē. vnde et
nociuum ordeum siquis tn̄sglu
ciente id ea sectū illabendo subdu
cit. nātqȝ inherens transmean
do. usquā locoȝ erecti pectoris re
manet aut iniuiscatur quippe que
lubricissima ē sitim amputat. nā
nō facile digeretur ualde lenis
est si pfectam habuit coctionē
quibȝ omībȝ necēē hēt. nisi ego
medicus in his queciqȝ in acci
piendo ptisanā necēīa sunt egro
curam adhibeat ut uidelicet in
illis que sibi ab ea opus sunt si p
fecta sit procul dubio mltis modis
nociua. Quibȝ uō in uentre albo
rum reliquias habentibȝ ea ān
q̄ purgentur porrigr eis si dolo
rem habuerit augmētatur. si ā
nō efficitur nec non flat crebrius
ducitur malumqȝ excitatur. pulmo
namqȝ desiccatur sub ypocondrus
et dyafragmate laboratur. ad hec
uō quibȝ latus dolentibȝ calefac
torium adhibitur nō dolorem al
leuiat. Sputum aūt nō exit sed
pocius uiscosius 7 indigestius
efficitur. Rursus uō nisi catarti
co ul flebotomo utrū. s. magis
necēīum uideas si dolor dissoluatur.
in huiusmoi egritudinis statu potā
si ptisena ul' cāndarusium ul' ydro
mel detur in breui mortis imperio
subiugatur. ex quibȝ nimirū oībȝ
7 his similibȝ cōtigit eos qui pti
senam cū toto recipiunt in. vij. die
aut ante interire necēīo quorum itaqȝ
quidā mente paciuntur. alij uō or
tomiā ul' stertendo pfocantur. quō
omēs celitus ēē percussos antiq ar
bitrati sunt. quia in eis cum mortui
latus liuescere. sicut in percussis
solet ēē locis repiebatur. qd quidē
eo contingebat q̄ antequā dolor dissol
ueretur morte puenti fuerit. pp
terea qd continuo desiderium at
trahendi aerem incurrisset. Sputū
quippe nō excreatū aerem intro
ductum cōtrahit aut uelociūs exi
re cogit. quorum utrūqȝ alti ad peri
culum subgerit suplementum.
Sputū namqȝ inclusum flatum
inspissat. flatus āt spissus sputi
uiscositatē augmentat. elabi uero
uetat 7 erumpi qd nō tm̄ cū pti
sanam nō suo dant tpr contigit.
uēm etiā multo maxime cū alui
albū potum uenimus eo aptius su
mere pmittunt. via aūt subsisten
tandi tam eos qui nō colatam q̄
eos qui colatam. 7 qui [illegible] sibi aū
potum aluū assumunt sepissime
una eademqȝ ē. interdū autē di
uersa. quippe ē ut dicam tibi fa
cias oportet. Incipiente enī febre
siuū cum dolore siue sine dolore pri
uo pt albuum sumptum tpis tran
sacto nōdum uentre exinanito
egro contichcendum ē accipe uas.
usqȝ dum uidelicet albū ad inferi

at uiscosum

at neqȝ enī

eger

neutrū

ora intestinorum senseris descende
re. eis autem qui pleuretici sunt de
potibus oximelle dandum est si hy
emis tempus calidum fuerit. si autem e
statis frigidum. si nimia siti labora
uerit mulsam mell' cum aqua. quo
sumpto si dolor loco ingruente e
groque accidentia uideantur esse
timenda expectat ut huiusmodi quan
titatis uis detur. que nec mul
ta sit nec crossa et hoc post .vij. diem
nisi uirtus tolleratur queat. quod
si antiquius cibus non descenderit
atque breuis mora post nouissimi
transierit. neque ferre ualeat. ei si
uirtus et etas que permiserint clisteri
opus habet. Si autem defectus fit sup
positorium mittendum est. ni cibi
sponte sua bono exitu egerantur.
et uidendum est quo tempore ius dari
debeat in primo die uel in omnibus
temporibus morbi. Quando enim plante pe
dis frigide fuerint tunc ius et ma
xime omnibus aliis potius nega
dus est. Sed cum calor iam in cal
caneum descenderit dandum est.
nouimus est unum huius temporis in mor
bis quidem omnibus quod magis fit.
et maxime in acutis. in his enim
quanto plus caloris est tanto
maxime cum fallacia. fit. porro pti
sane sue primo. deinde uero grossi
adhibeatur oportet. hec autem per
perspicacem medicum predictarum sig
nificationum considerare.

In pleuresi uero accidente dolore
siue continuo siue post moram.
primo quidem calefactorium adhi
bendum est dissoluendi doloris in
tentione non fit sed inutile. est autem
unum calefactorium uel uitre
um uas. aut eneum. aut terreum
aque calide plenum. et antea quod ha

bet liquidorum lati apponatur ut ca
lefactorium subsequens tolleretur
leuius quorum utique melius est uel spon
gia spaciosa aqua calida infusa
et postea expressa. deinde calefac
torium ex omni parte collo pendendo
quasi quantum uestis circuiret oportet.
calefactorium ibidem diutius immo
retur. Cauendo ne fumus ad na
res egri ut odoret illum ascendat.
nisi si quando iuuaturum uidebitur nam
et hoc interdum tempus iuuat. postea
uero ordeum et orobum infusa in
aceto iuuat aqua mixto que mix
tura forciuncula sit quam bibere
possit homo. fac bullire et post bulli
cionem in sacello missa lateri su
perpone. Similiter autem et de furfure.
Siccorum uero calefactorium ea con
uenientia sunt que cum sale et mi
lio simul assatis in sacello recon
dita apponantur. Oleum quoque pon
dere leuius atque subtilius est. nam
huiusmodi calefactorium illum qui
usque spatulas dolorem ascendit
dissoluit. Incidere autem non sic oportet
nisi tantum cum spatulam usque
ascenderit dolor. nisi ergo calefac
torio dissoluatur dolor non in eo
est diutius immorandum. pulmonem
desiccat. empima coadunat. quando
ergo dolor ad spatulas ascendendo la
talium compleuerit. aut si grauitas
quoque in brachio uel circa pectus
siue super dyafragma contigerit
de basilica uena flobothomandus
est. Flobothomo ergo adhibito nul
latenus ignoceris quin tantam quan
titatem minuas sanguinis usque
dum uidelicet illum in splendidum
ruborem. aut ex rubore in nigre
dinem uideas commuti. qui utique
colores in sanguine accidunt.

Porro si passio sub diafragmate
fuerit. doloremque in spatulis usque non
ascendent naturam cum elleboro
nigro vel feliano moveas oportet.
Elleboro nigro daucum vel sisileos a
ut ciminum seu anisum seu aliquod
libet aliud odoriferum adhibe. Felia
uo autem asamgimi [illegible]
que simul commiscentur ideo opus
efficiunt. sed tamen elleboro nigro solu-
tio fit utilior et ad provocandum cen-
sum efficatior. Illa vero que ex feli-
ciano ad inflativam ventositatem
promptior. His itaque post solutionem
de ptisana dandum est minus qui-
dem quam consueveras. sed inreprehen-
sibilem expetit minuas quanti-
tatem. tempore enim solutionis nullius
convenit dari. Solutione ergo
cessante de ptisana quidem primum
minus quam sumere consueverat dan-
dum est. deinde vero semper plus ascen-
dendo usque dum plus dederis. Si dolor
quieverit neque aliud contrarium consimiliter
occurrentes obstiterint. At vero ubi pti-
sane opus fuerit incipe illam dari
a principio [cluse] melius esse fateor quam ve-
narum exinanitionem procedere. Per
modum vero in die tertia morbi. aut
quarta. aut quinta. aut sexta. seu vii.
[illa] dare incipe non tamen crisis tempus
fuerit preventa. In quibus in principium
preparationis maxime secundum similem
ut dictum est fieri oportet. Similiter autem
et de potibus quos bibi convenit
quos et dicturi sumus. Nam et e-
orum que diximus plurima eadem sunt.
Scio namque multos medicos ul-
tra quam oportunum est operantes ab
omnibus in principio duobus vel
tribus diebus seu pluribus custodiunt
egros. postea vero ius et illi potum
sumere permittantur. qui in principium

pendunt. quod enim corpus maxima
mutatione mutatur ei maximum
contrarium illius mutationis opus est ma-
ximum illius mutationis contrarium opti-
mum est. sed secundum utilitatem et concor-
dissime securitati exhibendum
est et maxime in dando cibum. no-
civus enim in mutatione delinquit qui
ptisanam cum fece ministrat. no-
cet etiam et qui tamen exhibet ei sucum.
nocet etiam qui solum propinat potum
sed nocumentum eius ad illos non tamen
namque consuetudines in dieta dum
et sanitas assit per universitatem pro-
cedere debet. Cum igitur ex dieta in
sanis maxima diversitas et alia
huiusmodi videantur. quanto magis
fieri necesse est in morbis et maxi-
me in acutis quod facile est deprehen-
di. Mala namque dieta cibi vel po-
tus que secundum similem fit. securior
est omni tempore tueri sanitatem quam
ea que melior est si in ea subita fi-
at mutatio. Qui enim in die semel
aut bis comedere consueverit. si
ablato usu in alium mutetur no-
cumentum eis generant et defectiones.
Quibus autem non est consuetudo pran-
dere et prandent. mox deficiunt et
agravantur corpora eorum ac torpent
atque molescunt. si cenant post ructant
acide. Alii vero natare molliciem pa-
ciuntur. propterea quod stomacos eorum contra
suam naturam agravant. Cum sic
exinanitio fuerit assueta non bis
repleri et bis digerere [ptr]. Si quis contra-
riam cuntitatem potest fieri ut adiu-
vetur sic alienando se ab his que
ex immutatione diete paciuntur
in contrarium. Oportet itaque ut post
cenam dormiant integram noctem
si hyemps a frigore si estas a ca-
lore tuti sunt. quod si non dormiant di-

uitissime sunt autem deambulando non
desistant. deinceps uero aut nichil
aut leuia aut minime nociua ce-
nent. bibant autem parum uinum
aqua non mixta. Similiter autem et qui
bis in die comedere consueuerunt
si prandium dimiserint corpora
eorum in se deficiunt. atque ab omni
opere consueto exeunt. precordia dolent adeo
ut eorum uiscera sibi esse suspensa in
dicantur. urina colica undique co-
loratur et stercus incensum. quidam autem
oris amaritudinem. oculos acu-
tos. tempora formicantia. frigidos
articulos sentiunt. plurimi uero qui
prandium obmiserint cenam ne-
queunt explere. qui si cenant sto-
machus eorum grauatur. sompnum uero
molestiorem quam si pransi fuissent
ducunt. que accidentia siquando
sanis contingant etiam in mutatione
omne diete dimidie in contrarium
quam soleant uisum est apud me. ut
nec quicquam adiungatur aut subtra-
hatur. Si enim qui semel in die contra
consuetudinem suam comedendo to-
ta die uenas euacuauerit. et preter soli-
to cenauerit corpus aggrauatur. sed post
dimissum prandium uexatione
corporis ac defectione. post cenam
uero grauedine sequitur. si tamen cenam
post longiorem uenarum inaniti-
onem multo magis corpus aggrauatur.
iuuat itaque uenas preter solitum
inanientes. si ab his que ea die
patitur tuendo se a frigore et ca-
lore atque labore abstineat. quia illius
passio in his quoque duplicatur. ce-
na quoque sua leuior solito. non sicca
sed humida sit. potus uero non sit mix-
tus nec cibi quantitate minor.
posterna die prandium alleuet.
sic quoque gradatim ad solitum

reuitatur usum. Quorum uero in summo
corporis colera dominatur. ipsi plurimum
hoc molestius patiuntur. quorum autem
flegma eis maxime ieiunium contra con-
suetudinem suam leuius ieiunium ferunt.
quare semel in die preter solitum co-
medere facile sustinent. et ad hec
significationes sufficiunt. quod ma-
xima mutatio in his que nostre nature
accidunt corporumque figure generat
morborum. non igitur oportet multam
uenarum inanitionem fieri ante
suum tempus nec dari cibum in statu
et acumine morborum nec dietam
in his subitam permutationem. sed dicere
et alia his conuenientia esse de his
que stomachus patitur. qui scilicet cibos soli-
tos etiam si illaudabiles sint leuius
ferunt et potus similiter. Insolitos
autem egri et si non sint mali et potus
similiter. quapropter eos qui carnes aui-
alium uel similia magnam uim
habentia contra usum recipiunt
uehementer admirari debemus esse qua-
litates quas iniusto quidam doloris
plus alter et alia minus. sed et ea que
subsequuntur perpendentia preceperis
necesse est ut positione nostrorum
ciborum uehementius admireris. hoc est
contra illud est. Immutatio igitur di-
ete fit in his cum corpus a dieta
non fuerit mutatum. non ad uegetationem
uirtutis. unde necesse est ut adda-
mus in cibo et non in defectione.
unde necesse fit subtrahi cum quo
etiam morbi cuiusque dispositionem
egrique uirtutem atque naturam.
et dietam tam cibi quam potus consu-
etudine cognoscas oportet. nec
non inmutatione tua semper mi-
nimum adiungendum est. sed mi-
nus namque iuuatur est maxime
si tamen egroto tollerabile est et morbus

in statu usque dum status compleatur
et digeratur quod in quibus morbis
oportet fieri et etatibus et alias his
necessarias atque precipuas in his signi
ficationes subiungere parum post.
neque morbi sententiam mobilem
in quo plurimus noster sermo con
tinetur: set quod precellentissimum
ibi dictum est. Morbus acutus
eadem die qua initium habet uel
prima cibi quantumcumque recipiunt
quidam alii. aut qualiscumque uini
aliquid assumunt. ceteri uero post
quo panis infusus. que quidem
omnia peiora sunt quam si his contrarius
diaterentur. si tamen minimus non
cuius est hoc tempore quam duobus uel tribus
diebus primis uenas exinaniunt.
transactis autem quatuor. uel v. huius (dieta)
impati. peius uero his omnibus diebus
uenarum euacuatio. In fine autem
huius diete ante morbi digestionem
facta exhibitione qua hac dieta
et ita utentibus celeris mors plu
rimum introducitur: non quando morbus
(fuit) imperfecta salute. neque enim erro
ris in principio morbi facti emen
datio sicut hic imperfecte. set medi
cabilior. ecce autem iuuamentum in
quo mihi tibi uideor profuturum
maxime. cauendum est ne a mor
bi principio diebus aliquibus iu
rium que cum diuisa conueniunt
esse egrotis prebeas. paulo post eis
(principio tisana) dem refectis. sunt autem qui grossam
a principio morbi dantes nocu
mentum ignorant. cum rursus dent
eam post uenarum inanitionem
duobus diebus aut tribus siue plu
ribus factam. sunt et qui sucum eius
simili modo dant similiter nocu
menta nesciunt esse. si dandi prin
cipium non fuerit secundum utilitatem.

nec quicquam intendunt aliud neque
intelligunt. nisi quod si ptisane cras
sum ante morbi digestionem fue
rit datum ei qui sucum sumere con
sueuit. maxime inde lesio conti
git. in quibus plurimum errore ipsi con
tinentur. quippe qui sepius egros tunc
euacuatis uenis ad accipiendum
uis transmittunt. cum potius ac
cepto uino ad uacuandas uenas
esse mittendos. et maxime si tunc
molestius fuit morbus. multociens
autem a capite et circa pectus crudi te
gmen colico attrahuntur humores.
unde et illi uigilie accidunt que per
fecto morbi digestioni repugnant.
angustia superhabundat. murmu
rant et mente perturbantur. oculi su
bito quasi splendore subtunduntur.
aurícule uocis tinnitibus implentur.
articuli frigent. urina indigesta
sputum subtile et salsum paruum.
satio colore tinctum. circa collum
sudor inquietantur. flatus et tractu
suum permutatur atque fortius cerebrum
ducitur. tempora planantur. sic quod
defectio superius accidit hoc peius. a pec
tore collo pruncta repellentur. manus
tremunt. pluribus autem inferiora
palpitant labra que quibus acci
dentia si in principio morbi ac
ciderint nimiam alienationem sig
ficant. et egri plurimi moriuntur.
qui uero euadunt aut nato apostemate.
aut sanguine per nares fluente
aut grossi empimatis sputo li
berantur. alioquin non. Neque me
dicorum quispiam peritus est nisi qui
egrorum habitum cognoscere que
at ut oportet si uidelicet defecti
onem patiantur. an sit ipsa ex ue
narum exinanitione. aut ex alia fuit
aut labore egrum afficiantur

sui quouis alio nature accidente
ul' similib; . Oralium nimirum
est cum ipm egrum in doloris et
morbi acumine defectum fa
uorem die positiuum aut uis aut
cibum accipe permitti quia ipsam
defectionem exinanitione exi
matum esse. et rursum contrarium
malum e uirtutis defectionem
ex inanitione quam ignorans medi
cus cibum restringit. quo uitio
q; errore egri molestantur. ueri ta
men hoc malum minus in pore
est. vn tibi familiarius esse opor
tet. Siquis enim alius medicus
ul' plebeius ad egrum ingressum
fuerit hec accidens intellexerit eiq;
hec ea cibi ul' potius que a pore
medico uetita sunt accipe prece
perit. non est dubium qui egro
iuuamentum sit. quod hic dedecori
est. quia in his posterior medi
cus uulgarisq; fuerit mortuum
suscitasse uidetur. Vicine aut sunt res in
his que accidunt stomaco si esse
contra consuetudinem suam magna
torpuerit quiete non possunt sta
tim confortari. que si quieuerit
per longum tempus postea uero ad la
boris exercicia fuerit translata
subito malum est. Simili uero modo
et singula corporis membra ut pes
ul' quilibet artuum quiescere soliti
si quando subito ad insolitum trans
feratur laboris exercicium malum
est. Eodem quoque modo et in denti
bus accidit et oculis. nullum denique
inuenitur membrum cui non idem
contingat. in molli etiam iacere
culcitra propter usum corporis fatigat.
super duram et sub celo indurat.
Vbi gratia. hoc quiuis uidere nullum
dubium habens consentit se ab
initio laboris ad medicandum
ita ut nec pedem de loco moueret.
abiit itaque appostea ab hac opera ar
q; multo ac effectus sanus quam
si modice iuit et rediit. qui si su
perstando pedes v. diebus. ul' vii. et
tunc ierit. plus sibi accidit dolo
ris quam si a principio in medican
do ierit et redierit. Si quoque aliquis
laboris exercitium fit causa eius gra
uior. quam si hoc modo in medicando
eundem laborem eisdem assue
uerit diebus. que itaque se omnia
adinuicem se testificantur quia
uidelicet in motione subita in con
trarium. tam in his quam in aliis
magno nocumento esse constat. plus
tamen leditur stomacus ex subita muta
tione ab inanitis ueniens ad accipi
endum cibum multo magis quam si
consueuit. l' totum ul' corpus cum mu
tatur subito ex multa quiete ad
multum laborem quam ex mutatione
ab accepto cibo multo ad euacu
andum ueniens necesse est corpori ut q
excedat et requiescat. et si mutatio
fit subito de labore in quietem.
oportet iterum stomachum ab accepto ces
sare. quia si non fiat corpus uexatum at
q; fatigatur. his aut omnibus
de immutatione quidem repletionis
maxime agitur et inanitionis ualet
et quod ad omnium accidentium co
gnitionem et ad eam unam sermonem
habui in acutis morbis. secundum modum dan
di cibum secundum permutationem utile.
Oportet enim ut sit permutatio sine
precepi de ea. deinde non administre
tur aliquid ex sorbitione donec dige
ratur egritudo. aut appareat in
intestinis signum prouocans ad di
mittendum prohibitionem absque u
su cibi. ad finem quoque significati

onem. nec non quod appareat a loco
qui sub dyafragmate est. Sic dic-
turus sum. et multe uigilie fa-
ciunt contrarie ubi potus ne digesti-
onem. Similiter autem et mutatio per
diuisam partem eius instrumenta
mollit. ipsumque quasi coctum red-
dit et agrauat caput.

Potus autem dulcis uel
uinum siue album siue nigrum. aqua
mellis. siue oximell. aqua in acu-
tis morbis exhibenda est. preter mul-
tam considerationem in his. dulcis
potus minus agrauat caput
quam uinum. mentem peruertit minus.
intestina utique magis expugnat.
sed uiscera inflat. splenem. sed et
epar. coleramque habentibus ama-
ram ineptus est. quia eis sitim in-
fert. Superioribus uero intestinis iu-
uatiuus est. nec tamen inferioribus con-
trarius. licet inflatiuus preser-
tim cum eius inflatio corpori faci-
lis minime sit descensus. Sed po-
tius locis qui sunt sub diafragma-
te innouatur. mentem leuius quam for-
tiora uina peruertit. Sed plurimum minus
in urinam penetrationem. et eaque
cum sputo screationem plus adiu-
uat. qui autem huius uinum bibendo si-
tim paciuntur minus screant quam
si album biberint uinum. qui uero
non contrarium. de uino autem al-
bo ubi laudabile aut illaudabi-
le sit dictum est. primum in his que
ex dulci nominauimus potu. Sed tamen
sitis eius ad uesicam facilior est quam
cuiuslibet alius potus. cum quod etiam
uim aperitiuam dignoscatur habere.
que in huius morbis semper iuuati-
ua est. uinum in aliis alio uino mi-
nus conueniens est. Sed tamen siquidem mun-
dificat per uiam uesice in corpore

ut a morbo liberetur est necesse. si per ut
oportet prouocetur. quoniam bonum est
cognoscere eam significationem
uini nocumenti et uirtutis iuuatiui
est monstratiua. cuius quidem noticie om-
nes periores expertos fuerunt. potus
palme et niger ponticus in his
morbis utilis est. si capiti non assit
grauitas. ac menti non timeas. Si
sputi screatio difficilis fiat et cursus
urine non fit difficilis. Sterile hu-
midum liquidum simile lotium in
testinorum bonum. euenit si quodlibet
affuerit. uinum citrinum et omnia
uinorum similia non dare bonum est.
Sciendum tamen tibi est quod superioribus
et inferioribus membris minus no-
cuum est si superuiscerantur aqua.
circa autem intestina salubrius est.
si purum uinum fuerit. Ydromel
autem si omnibus nobis temporibus in acu-
tis egritudinibus bibatur eius con-
uenientia plurimum minor est eis
qui coleram habent amaram. quique
magna uiscera quam non habentibus.
Ydromel plurimum minus sitis fu-
riam accendit quam uinum dulce. quia
pulmonem humectat et ad sputum
screandum iuuamen prestat tempe-
rate sitim sedat. hoc autem quia uir-
tutis lauatiue aliquantulum habet.
Ydromel sputum uiscosum plusquam
oporteat reddit. Aqua mellis mul-
tum prouocat urinam nisi hoc a-
liquod uiscerum contradicat. humorem
de genere colere purgat ad infe-
riora. quod autem purgat aliquando
bonum. aliquando satis plusquam opor-
teat tinctum nociuum. plus quam spu-
mosum quod maxime coleram ha-
bentibus quique magna uiscera con-
tingit. Screatus oportunus cum
sputo ac pulmonis humectatio

maxime fit ex potu aque mellis
plus mixto. Egestio stercorum cole
ram habentium et calorem ex
potu aque mellis cuius commixtio
puro vicina fuerit plus quam ei cuius
complexioni aqua donatur. Sed et
cuius egestio hanc habuerit qualita
tem ipsi maximo nocumento est.
neque enim ardorem qui sub diafra
mate est extinguit. sed potius furo
rem instimulat infirmo. in mobi
intollerantiam. membrisque mo
lestiam. intestinis et stomacho gene
rat vulnera. diuersitatem autem me
dicaminum necessariam ad hos mor
bos medicandum postea intimabo.
Sed si in his morbis aquam pro uino
vel potu dederis mellitam utile est
in multis operis nec multum
delinquis. quibus autem illam bibe
re oportet et quibus non oportet dein
est ut oportuit. diximus etiam cur
dein egetur infirmo. sed iam di
mittunt illam dare quia se illa
debilitat uirtutem bibentium
unde et eam etiam mortem intende
credunt. quod ita idcirco esse uide
tur sibi quia his qui bibit mi
nime potest substentari. Sunt enim
quidam ea tamen utentes qui et si
oportune utuntur. non tamen hic uero
hoc modo perfectus est. que tamen
fortior est si sola bibitur non uen
trem soluat. Est etiam quandoque id for
tius illo ieiunio quod aquam sub
stinere non potest. est etiam quandoque de
bilius. Differentia autem que est inter
uirtutem uini et mellis et utrius
que non multa magna est. Cum enim
duplum purum uini biberit
quam mel eius uirtute id mel ma
gis confortat nisi naturam hu
mefaciat. stercoris quam duplum

digerent. post ptisanam uero si aqua
mellis bibatur nimia saturat
repletione. et implet eis qui sub
diafragmate sunt locis minime
iuuat. Antea uero non adeo noci
ua est. sed et iuuamento habet utili
or. Cocti aque mellis usum quidem
apparet melius quod subtile albu
luctosique preferabile uidetur. sed
eam bonitatem illud habere quo
crudo perferatur. dicere non possum
neque enim saporatur crudo si mel
fuerit bonum inuenitur. sed etiam
plus defectum et ad digerendum
stercus inualidius comprobatur.
quorum neutrum quantum ad iuua
mentum necessarium est. ad quod autem
coqui expediat iudicabo. Si ergo
mel malum fuerit aut immundum
inepti odoris nigrique coloris coc
tio malignitatem eius minuit
atque turbitudinem. Potus autem
qui oximel dicitur hyeme datus in a
cutis passionibus plurimum in
natiuus est quibus necesse est screare
iuuat. flatum bonum facit. adci
dissimus uero his quibus screare
necesse est. non parum facit. quia
si id quod inclusum est adiuuat excre
ari. lubricam faciendo. atque pulmo
nis canalia dilatans. pulmoni
aliquid prestans quietis. quia illum
humidum reddit ita maxime iu
uamentum impedit. qui uidelicet
acidissimus plurimumque tamen oportunum
tamen screare et sputum fieri. amit
tens adiuuare non potest. quia spume
uiscositates augmentantur. unde
et illius opus impeditur. acci
dit autem hoc illis maxime quorum
morbus periculosus est. unde et quia
fuerit neque tussire. neque ea que in
pulmone clausa sunt excreare

possunt. q̄d si ita fuerit uires infir
mi necesse est cognoscis. et an sibi
cum illi decliens salus speretur.
¶ Set et egroto cum oximel dare uo
lueris illud ultimo esse tepidum
atque paulatim dari neque multum
necesse est. parum autem acidissimum
datum os et palatum humidum facit.
sputum adiuuat excreari. sitim ex
tinguit. locis qui sunt sub diafrag
mate atque uisceribus aptius est. atque
lesioni que potest ex melle accidere
repugnat et amaritudinem ab eo
procedentem mortificat. rur
sus uentositates relaxat. urinam
prouocat. sed inferioribus intestinorum
ulceribus opus est humiditatem infert.
eam excoriat quod malum plurimum
in acutis accidit morbis. et maxi
me uentus exire prohibetur. rursus
quia remittitur quia uirtutem debilitat
articulis frigus importat. Itaque
quod nocumentum ex oximel nascitur id
notari necesse est. Bonum est egrum
bibere parum inde. de nocte ieiunum
accipiat uel primum. nequaquam pro
hibet dari post cibum sed post longum
tempus. ¶ Qui autem solo potu dietan
tur. nec grosse ptisane quicquam ac
cipientes. non illis conuenit oxi
mel solum. propterea cum constet quia in
testina excoriet. Ad hec enim agen
dum cum uene inanes sint maior
sua preualet potentia. quippe non
habet fecem et aque mellis minuit
oximel uirtutem. Si ergo ad infir
mi iuuamen oximel omni tempore
morbi noueris necessarium ace
ti parum aque mellis inmisce. put
uidelicet tibi uidebitur uniuersum
tum sufficere. quia eius minuit
nocumentum ac iuuatiuus impedit
necessitatem. ¶ Uniuersaliter autem
acredo aceti eos iuuat qui colam
habent amaram non autem qui nigram.
Colera namque tenue euanescendo in
naturam flatus transferunt cum
ab aceto attenuantur. nigre uero bul
liunt et crescendo multiplicantur.
Acetum est colam nigram adiuuat
peream. ¶ Acetum enim feminis
plusquam masculis inimicatur. quia
uulue nocuum. ¶ Aque uero nullum
opus inuenit nisi quia in acutis bi
bitur morbis. nec enim in peripleumo
nicis tussim sedat. sputum screare
non adiuuat. et in his minus aliis
potibus omnibus operatur. Si eger omni
tempore morbi eam potet. Si enim pa
rum ex ea inter oximel bibat et a
quam mellis sputi screatus langui
tur adiutorium. cuius rei causa est
potuum ipsorum qualitatis mutatio
que ab ea fit. aliter enim nullo modo
reprimimus eam siti sedari. unde ma
gis ad siccitatem incitare. ¶ Et po
tus aque in colicis et quibus sub dia
fragmate cola dominatur in coleram
mutatur. qui autem eam ueneri bi
bunt inanito eorum corpora in de
fectionem adducit magnitudi
nem splenis et epatis auget. si in
censionem habeat rugitum fa
cit. in stomaco natat quia transire
moratur. quia inde est quod frigiditati
pertinet et indigestibilis est. non facit
egestionem descendere nec urine
prouocatiua est. nociuior est quia natura
liter fecem non habet. ¶ Si cui pedes
frigeant et aquam bibant eius
nocumentum multo magis augmen
tatur. Si uero dolorem timeas ca
pitis mentisque percussionem ab u
su uini sumo opere tibi cauendum
est. dandum quoque pro eo aut aquam aut
uinum colore simile sine odore a

quosdam plurisque mixtam propter quod
etiam aque permiscendum primum
que est uirtutem in capite mu
tuat in mente. cum et solam aquam
bibere expediat. cumque multam
aut paruam et cum frigidam aut calidam
partim iam diximus. quod uero reliquum est
suo tempore subiungemus. Dicamus
ergo quo tempore dari debeant potus
sicut ille qui ex ordeo factus est
et qui de herbis. quique de uuis pas
sis. et qui de melle. et qui de uino
et qui de frumento. et qui de ma
lis granatis. et aliis ceteris spe
ciebus factis.

Balnea uero in quibusdam morbis
iuuant. in quibusdam minime.
Rursus bona in quibusdam locis
minus. si uidelicet necessaria presto
aliquando non sint. cum itaque instrumen
ta huic operi necessaria atque utilia.
atque idonei ministri uero raro in
ueniuntur. cum enim infirmus
non bene balneatur maximum
inde patitur nocumentum. Neces
se est enim huic officio operi locus co
opertus. et a fumo tutus maxima
aque plenitudo. non enim crebrum
balneandum est nisi forte fuerit
necesse. ubi autem corpus egroti de
ponendum est non nisi calidius
calidum quam quod ipse consueuerit esse opor
tet. post itaque paruum aque. deinde
uero crebrius superponendum est. Via
quoque ad solium breuis. intro
itus uero et exitus facilis esse debet.
qui autem lauatur solutus tacitus
non quicquam agens. sed alius ei aquam
supponens. corpus diligenter
fricando pracetet. deinde multam
aque mixte pito multam. Immo su
per uersa pro strigilium loco fricatorum spongia
utere ad desiccandum. neque oleum

quando multum fieri sunt adiunge. sed
etiam caput spongiei quam plurimis po
sis desiccandum est. Cauendum
est ne articuli neque caput neque
quicquam totius corporis frigescat. Sed
neque balneum parua temporis mo
ra post acceptum uos uel quemque
potum circa ipsam horam balnei
approximandum est. qui balneum a
mant uel sani consueuerunt esse
eis magis adhibendum est. hii
namque desiderant si quis dimiserit
et nocet et iuuat. Balneare in peri
pleumonia iuuat quam in acutis fe
bribus est. In latere enim et tenere co
ste atque inter costas existentem
dolorem mitigat. Item excoquitur
quod per sputum necesse est extrahi et
adiuuat flatum. bonificat. sere
atum aufert. artus mollit. cuti
humidam facit. urinam expellit.
capitis releuat grauedinem. na
res humidas reddit. balneare hu
midum uentrem ultra modum balnean
tibus plurimum non necessarium est. neque
eis qui constipati sunt nisi uentre plus
purgato. neque defectis conuenit.
nec fastidio uomitibus ut minus
oportune fuerit. tu autem scis quantum
esse oportet. Si ergo minus sit balne
um adhibendum est. si tamen corpori
uideris necessarium. Balneare non
amantibus nocet et si bis in die
preceperis. Balneum in lecto conue
nientius ptisanam cum fece sumen
tibus quam eis qui solum accipiunt
succum. quibus tamen interdum quoque con
uenire uidetur. Rursus et in his
minus congruum est qui solo di
etantur potu. sed et illis aliquando
conueniens est.

Explicit.

Incipit liber amphorismorum Johannis damasceni.

4

IBE
RET
TED
EUS

fili amantissime a via errorum et invia conservet presentaci ar
q3 in ea velle de te dignetur pos
se concedere. teq3 i. eodem agilem
facere. Sicq3 desiderium tuum
in eo compleat vite. Noscat te
dilectio tua fili mi qd de apho
rismis petitionem tuam me scri
bendum ppe nichil aliud plon
gavi nisi quia verens ne quan
do fastidires tui desiderii in eius
longanimitatem volui temptare
et temptando cognoscere. Iam
nunc vero cum cognoverim suffic
cere videtur qd cum maiores no
stros peritissimos viros quecumq3
fastidiosum nominum arguisse
se. sepe non egeo tibi ferendum
est. ceterum ppe psensisse pote
me semp voluntatem tuam que
fuisse. et numquam te deserendum
plus alio voluisse. Deus omni
potens dirigat mentem tuam in
beneplacito suo ad utilitatem
suorum suorum. Hec autem amphoris
mos quos me rogasti tue dile
ctioni mando.

Qrte in medicina immensa e
profunditas. Operari autem secundum li
bros sine ratione et solerti inge
nio molestum est.

Lngenium naturale adiuvat
artem et naturam regentem.
contrarium autem contraria.

Habundant libros priorum veterum
relegere eorum secreta diligenter ex
currere omnes sapientes iuvat.

Vita brevis est ad cognoscendum
vires omnium terre nascentium.
tu autem ea que palam sunt in quibus
omnes convenerunt. et maxime
que probasti tene. Que vero in du
bio et in quibus differt dimitte.

Illud vero non debet nos commove
re qd in dictis sapientum haben
tur quedam que non videntur no
bis ad plenum rapto attestari. sed
potius credulos habere.

Illud medicamur quippe qd sub
tile substantiarum est. neque cum hu
mana natura erroris periculum
incurrere non potest presertim in

Qui deditus animam subtilibus
delitus secularibus negligit fun
damentum medicine philosophi
e et artium doctrinam non ei fides ad
hibenda est et maxime ubi G. et ari
stoteles discordant. et ubi non de faci
li verum invenitur.

Animal enim secundum formam et humidum
nutritur. secundum vero calidum et hu
midum vivit homo.

Virtus sui virtutes naturales et
spirituales et varia nomina habentes
una et eadem virtus est. secundum vero
diversa in diversis membris officia
a diversis vocabulis nuncupantur.

Complexio naturalis est forma in
equalitatem est actu tamen inseparabilis.

Quemadmodum tam vicium animi
quam figure corporis ab avis et paren
tibus cadit hereditas. itaque morbus
diuturnius. et maxime si fuerit in
principali membro.

Medicina que temperamento vica

na est et odorifera si cibus quoque fieri potest bonum est.

Obligatio anime et corporis secundum ordinem numeri consonantia facta est ut subsistas. Unde cavendum est ne tu des ei fortem medicinam que fortiter mutet eam. ut ea que in tetera parte.

Complexio corporis animati ad figuram consoni numeri est. ne ergo temerarius sis in materia forti que eam dissoluat aperiendo corpus et in alium mutet.

Medicina stiptica et odorifera et temperamento propinqua naturalem virtutem custodit et confortat principalia membra. His igitur tibi semper utendum ut confortet naturam. Si enim naturam confortaveris morbum medicando curam iuvat. ¶ Si vero neglexit et eam negligentia deficere permiseris nichil prodest.

Epatum et stomachus sunt posita in offitio nature ut nutriant sicut instrumenta. quod si accidens quodlibet admiserint complexionem corporis et cursum mutat nature.

Calidi morbi plus fieri mortiferi sunt enim propter ignei motus velocitatem.

Quando corpori aliquid acciderit non est ei dandum quod noceat principalibus membris. quod si feceris magis deinde nocivus eris unde iuvare videris. vitium animi sequitur complexionem corporis.

¶ Cum igitur corpus purgatur et maxime principalia membra medicinam anime exhibere si negligas. unde iuvet gaudeat odoratu. visu. auditu que non nulla pars medicine est.

Medicinarum quedam sunt que faciunt maxime in fumo capitis post cenam et quando itur dormitum dande sunt. ut natura ad interiora intendat ab altissimis membris attrahendo sensus et leniter solvit et sunt ubi morbus prevaluerit. iam et maxime in principalibus membris hoc est.

Nulli medicine membrum aliquod committendum est nisi ea que ad complexionem eius aut ex toto aut ex parte permaneat vel ad similitudinem iuvando membri vel cibi nutrientis. que medicina si nutribilis quoque fuerit utilis est.

Medicina contraria ad contrarium depellendum est et non per complexionem.

Infirmis defectis nulla materia aut cibaria danda sunt nisi que pati possit natura facile. et proportionaliter sit in qualitate et quantitate.

Medicaminum tibi pauca tenenda sunt. nisi quorum iuvamento sepius expertus confidere possis. ¶ Totius enim multitudinis noticia comprehensibilis est. neque enim per singula si volueris inquirendo discutere. multiplicia diversitate sensuum districtius fidem in nullo poteris adhibere.

Rerum vero proprietas diversa est. etiam enim multi olim expgentes arbitrati sunt facere proprietate que plerumque faciebat natura. ¶ Unde videndum est ne quis proprietatis purgatione negligat naturam que nobis notior est.

Humores natura hyeme intus et vere plus dispergit. Estate vero autumpno frigore minus itaque oportet ut medicamen quando potiore.

Frequentatio morbi in principa

li membro dissolutione; mēbro
ul' corporis pruritat uitiore di
soluendo. ꝛ calefaciendo. ꝛ natu
ram confortando salubriꝰ pū
gantur q̄ p catartica uomitiuā
quoꝝ neutrū sine detrimento
sit nature. ſ; tñ in eos calefaciē
do dissolutos ad principalia mē
bra defluere nō timetur. qđ si
timetur ad qđlibet aliud inge
nium requirendum ē. cauend
est ne ab egritudine conuale
scentibꝰ innatum apostema ad
interiora redire medicādo co
gantur ꝓpt' principaliū mem
broꝝ defectionem. ſ; aliť dissolu
tum expellatur q' leuius fieri
pōt q̄ tantum addi. nec q' sibi
sufficiat ad distributione; mi
nuendoꝝ principaliū mēbroꝝ.

Habitantes in. v°. aut in. vi. clima
te plus minuere sanguinem i
expedit. q̄ in. vij. aut primo. aū
scđo aut tertio. dimisit.

Apostema in membro principali
sine dolore naturā ibi regimē

Significat maxime si ex colra ru.
est. l' sanguine qđ rapto ꝯtigit.

Corpora naturaliť frigida ꝛ hu
mida parum uiuēdo recipiunt
et minus reddunt. Ventres
quoq; illoꝝ liquidi ꝛ infirmitā
diuturna. Calidis autē ꝛ siccis
contrarium contigit.

Ab infirmitatibꝫ resurgentibꝰ
cibaria sibi nociua petentibꝰ ñ
neganda sunt. sed ingeniando ī
qualitate sibi utiľ mutanda.

Oportet autē te infirmo semꝑ sa
lutem ꝓmittē. ne ipm nūquā
aspere depone. ꝛ si ipe desperes. Cō
plexio eni corporis animi effec
tui semꝑ inheret.

Ingenium naturale medica cū
paruo artis ingenio adiuuat na
turam. Innaturale autem fa
cit contrarium.

Medicoꝝ illi tantoꝝ simplicium
adolescentium ꝛ laycū subiacen
tium negligētiū plimi hōicide.

Oportet etiam egrum de omibꝰ
un egritudo nasci solet tam in
interioribꝰ q̄ exterioribꝰ inqri
et scđm potionem iudicari.

Gloriosum superbiam ad n iiuāc
multiloquiu; si sapias contēp
nas. nec te egrum ꝑ omnia inť
rogare pudeat. Vrina eni nisi cū
morbus inť uenas extiterit fal

Interrogatus semper late.
uelociter redeas dubitandus es.

Si ita infirmū constituť sui sane
qualitatem ꝛ ai afflictōe; q̄ ꝯuēit.

Ea uō que illum ꝑterits nouer'
amasse aut cōcupisse ad memo
riam reuocando laudare. et si li
citum sit añ oculos ponē. aut se
mox facile habiturum ꝯstanť
ꝓmittere. et meliori spe illum
animare non desistas.

Multum iuuat paraliticos adoꝝ
naturā casualem calorem appo
nere. non tamen igneum ſ; ad
olescentis puelle.

Quaꝝ medicinaꝝ iuuamto ꝛ sapo
re equalium odorifer ior et leui
or est eligenda.

Mutare consuetudinem nociuū
ꝛ molestū ē ꝛ maxime ueterem.

Quomodo nulla decoctio fit ñ inť
aquam ꝛ naturalem calore; ita
non ē purgandum ñ medicinā
que non sit longe a tempamto.
timendum eni; nec natura hu
mores reiciat eam ꝛ nō inmisceť
hōibꝰ neq; corroborata nociuū

expellere possit.

Oportet ad purgandum ut int' pulsos humores in similitudinem cibi conuertatur per ingenium ut natura eum apte accipiat et receptam per uenas deponit. et sic confortata facile inimicum excludit. nam si qualitate fortior fuerit deficit nati otinatur ci.

Ante purgationem p aliqt dies humores commouendi sunt et dissoluendi medicina cibali et aliis exdietalibus. et sic cum precedentis dieta abstinentia purgandi sunt.

Balnea non sunt nobis necessaria ad refrigerandum calidum uel calefaciendum frigidum. set ut dissoluant et sudare faciant et desiccent et humectent.

Tyriaca magis necessaria est ut dissoluat et dispergat et emundet. sed pueris et adolescentibus et defectis set cum parum dandum est.

Morbi exteriores uere et estate magis curandi sunt. Interiores uero per contrarium.

Morbi ex penuria qualitatis et quantitatis non minus quam ex plenitudine nascitur. unde medici in temeraria purgatione plin

Medicina data si uicta a quisquis maxime natura non eos quos querimus humores purgat. et remanet in corpore. et in eorum qualitatem mutata morbos intendit generare. Corpora frigida et humida ossa et non uos inualidos habent. unde summa egritudini et egra sanitati habiliora sunt.

Apostema in pueris cum summa cautela curandum est. nec enim introrsum uiolenta medicina est redigendum. ne natura nec dum ualida humorem que adhuc habet metitur copia repressa succumbat.

Morbo corpori non forte. Et quarto contrarium uel eadem die post nimium aeris calorem dandum est e contrario.

Acute egritudines plus in senibus quam in iuuenibus timende sunt. tutius enim in bonum malum uel finiunt. Cibaria quippe que receperint mutant materiam eorum in similitudinem frigiditatis sue. Unde celerius ad sanitatem reuocentur.

Timendum uero est quia defectus caloris naturalis acuitatem egritudinis substinere non potest.

Frigidi morbi in senibus difficilius et iuuenibus facilius curantur.

Balneum temperata potio iuuat causam et contrarium cause.

In nimio exercitio positos ante cibum exerceri uel quiescere oportet parum.

Labor et exercitium quod cum dolore est unde in eo positi non dolent plurimis morbis. In laboriosi enim sunt comparatione ipsius laboris nisi cum dolor laborem morbi excreuerit.

In iuuenibus spermatis emissio raro ex frigiditate accidit.

In iuuenibus epilensie et spasmos in .ii. iii. et iiii. climate ex naturalis caloris inopia et temperamenti defectione. unde sanitas eorum constare debet magis euenit ut nimia frigiditate sub quantitate temperamenti unde purgatio per

Medicina calidissima in uiscera est ma non adultimam subtilitatem perducenda est in trahendo.

Quum quis uoluerit purgare caput aut cerebrum. aut instrumenta

siue suum pillul' maioribus i pre
cenā eunti dormitū datū faciedi
Qui nimia humiditate i est
stomaco sbtile: puluēm damus.
Si cui principalia membra defec
ta habenti qui debilitata catar
ticum necessarium fuerit di
screte adhibeamus.
Habundantia stomachi pillul'
paruis 7 recentibus 7 humidis
ieiuno dantis purgandi est.
vel ille qui sumpserit de ambi
siando commouendus est.
Pilile ueteres 7 siccate priusq̄ dē
tur humectande sunt ex aqua
calida per noctem.
Omne catarticum necessario
colam rii. mouet. Qui. xl. ē an
nor aut pluriū nō est miscen
dum qd' colam rii. purget me
dicina medicina. qd' ipū p se faciat
et humectationis corporis sui
Principalia mēbra dimētur
defecta habenti cauendum est
ne acutam medicinam s; ad
uicinitatem temperamēti re
ductam accipiant.
Due spēs si simul sunt mixte bi
bite necessario tanq̄ separate
utraq; lacertos et carnem ge
nerando suum naturalem red
dit effectum.
Conualescētes scdm infirmita
tem suā debet quidē contrariū
tñ ex toto p̄mutant' haberi p
ut fuerunt añ sani porti.
Oportet tñ ad similitudinē ope
rantis n̄ etiam si dura 7 tacta
fuit nō s'm qd' uideatur uiua
mentu; absq; rōne fallax est.
Liber uni fideli medicor confidē
dus est cui' error a recti distan
tia paruus est: qd' si plures cō
sulunt in singulorū errorem i
plurimū q; cadit.
Apostema in senibus nec retrorsū
medici cogatur uidendum est
ne deficiat natū ad dispgendū
illud que iam expulsione tota'
uires ↄsumpsit extrahendum
quippe s; nō cum forti m̄. ne ai
eo nā exiens corpus inaniat.
Mediocriter igitur exeundum
nēpe quod pdent multi ad dif
ferentiam illi' qd' restauratē. si
milit' et in pueris uirt' namq;
medicine fortior ē natura eor.
Infirmus ad solitum statum ex
quo in egritudine ceciderit tam
reuocandus nō aut ad tempera
mentum quoq; in omni substātia
cui' qualitatem complōnis n̄
nouimus. sani ei' infirmitat'
an grauis sit nec nō bñ ppen
dimus infirmi. unde materia
incerta quoq; subsequetur.
Reddere eni sanum ad complexi
onem tēpatā morbus ē ad sui
sani qualitatis comparatiōe.
Natura uirtus ē causa ei' motio
nū in purgando corpore si forte
ipm sit cōmouendum. set for
ti materia illi infesta.
Singulis infirdantibus ppria fieri
medicamina ad ingenium et
arbitrium medici pfectōni ppi
Nulla res sb lunari circu quū
lo quocūq; modo muteť circul'
ultro reuocabiť incēnur ad illu;
gradum quātitatis 7 q̄litatis
in quo fuit ipō circul' motu.
Nulla m̄ leuis ē in contemplati
one 7 comparationē ei enim
que leuis uideť eē grauem. et
que leuis leuiorem si attentius
eam intuerit deprehenderis. nō

igitur leuiter uel absque rationis consideratione destinandum est.

Q Redere experimento sine ratione fallax est.

N ulla egritudo est que non habeat opus interrogare infirmum.

O mnium febrium calor extra naturam est. sed inter fortem et leuem differt autem secundum suam naturam quippe ei que ex colera rubea est fortiter. ei uero que ex nigra lente extimari oportet.

Q uod est membrum suscipit detrimentum aliquod sine naturali modo seu quouis extrinseco accidente uero ulterius proprio statu perfecte reddi potest.

M orbum diuturnum et defectionem membrorum hereditat filius. sed different aut minorem si alter parentum fuit sanus. N ulli etiam studioso credendum est medico nisi etatis probato.

I n morbo diuturno cuius urina fuerit similis sani et in una eadem que permanserit qualitate non euadet egritudinem.

M edicum mediocris qualitatis esse oportet ne nimis timendum animetur nec nimis aspernatur.

I n tempore ueris ex multa humectatione fiat motio aeris. estate uero nascuntur uariole. apostemata. frenesis. febris. hec solutione purgata uix curatur.

M ulier si in dextra conceperit raro feminam pariet.

Q atartico dato purganti deficiunt principalia membra nato omnibus diebus sue uite.

Q uomodo nascuntur morbi ex humore qualitatis et quantitatis habundantia. Ex detentione

ppca uero medico purgando exinaniendo curare contingit.

O fatuus et maxime si saliat fumus in capite celerius quam quod biberit cerebrum iuuat.

E x mutatione stellarum in longitudinem uiciat. et nec consuetudines mutantur.

E x diuersitate quoque spaciorum regiminum uariantur complexiones et uicia et nature. et habitus et mores. adeo ut ea que fuerit in secundo descendant in quarto. et extra ac uelut ortulana agrestica domestica et siluestica differit.

E os plaustra atque unguenta secundum uicinitatem qualitatis et consuetudinem complexionis illius membri cui apponantur esse oportet.

C oleram nigram forti medicina purgare noli. eorum neque quantitati parua qualitas defecta est. neque enim bene corpori coherentia sunt.

S i potest medicus medicari cum dieta sine potione prospera inueniet.

S i quis per multum tempus neque uomitum neque solutionem habuerit et ueniat ei subito uitandum est ne restringere festines.

H umus in corpore aliud est quam uentus quam pauci nouerunt discernere.

V rina sanitatem significans in omni homine non est equalis neque in qualitate. neque in quantitate nec in liquore.

Q uius urinam non noueris satis in eius medicina non aprobabis ueritatem egritudinis.

D e calescentibus apud medicare non intro gradiantur sed forasi fortes sed leues quam extrahantur similiter quoque in pueris et senibus.

S i dementia ex frigiditate fit perdens cerebrum incurrat fu

mum ⁊ odoriferum calidum ⁊
humidũ tam int᷑ q̃ foris ei ad
hibemus. ⁊ adexcitandũ calorẽ
ad irã qñ; paciente; puocam.

COmpositio complexiõis sanita
tem significans in omni hõie
nõ est equal᷑ nec inq̃ntitate nec
in qualitate.

QVib; in iuuentute quãtũ tãtũ;
flẽbĩ in anno ꝯsueto fuerit ĩ
.xl. annoꝝ etate ad ter. in .xl. ad
sedm̃ ꝯferendum ultius uõ
extoto dimittendum.

SEnes a quadraginta annis ad
sedm̃ cephalicam uenam. a .xl.
medianam. pt̃. lxx. basilicam
incidere desinat.

QVicumq; in iuuentute ꝯstitum
multũ ⁊ frequent᷑ sanguinez
minui ꝯsueuert̃. pt̃. xl. annos
calor eoꝝ infrigidatur ⁊ siccita
te ꝯũttitur. maxime uõ si fuerit
frigide nature.

CVstodia uirtutũ principalia m̃
bra confortat. et a membris ca
retur. pricipalia q̃ m̃bra cõfor
tata uirtutes q̃ inuicem rede
dendo confortãt ⁊ a morbis de

NAti iuuenib; pñe fendũt.
tib; principalia m̃bra natura
lit᷑ sẽ fortia et sana. contra ne
sicut ignis. ad ea que calida et
humida semp̃ intẽdit. ita mõ
bus ad hui᷑ complõnem.

QVi aromaticum abhorrẽt odo
rem. nec saporem sapiunt ini
tium ẽ cõruptele ꝯplõnis eoꝝ.

TErro omni regione quibuscũq; uẽ
tis nubes procrean uidẽnt᷑ ex il
lis habitantium capita fumo
replentur corize nascunt᷑ ⁊ sen
sus. in quacũq; puincia. q̃ ãno
inuisse suphabundauerint pu

tredines queq; morboꝝ supha
bũdant in corporib; habitatorũ.

IEiunare in estate corp᷑ desiccat.
colorem citrinat. meliam procre
at. nec nõ uisum ad defectionẽ.

SAnguinẽ mor ut pturbat.
exit in aerem congelare tiram
habundantiã demonstrat. ⁊ q̃
tum cõtrariat tãto ꝯtrarium.

OMnis puĩcia que longiu᷑ a ma
ri remota ⁊ in meridie ptensa
habitantiũ corpora sicciora.

NOn temporis eadem ẽ natura ĩ
omi regione. quãdo ẽ sol ĩ qua
drangulo circulo quippe habet᷑
estas. yemps. alibi uer q̃q; ĩ alio
Autumpn᷑ in alio ad q̃z loco.
dñsitatis silitudine; differũt
etiã ꝯplõnes ⁊ uitia ꝯsuetudis
habitatoꝝ quãdo uer est in egyp
to et estas in india.

IN india uõ et apud habitante᷑
sub equali die. due yemes. ⁊ due
estates. duo autumpni. ⁊ duo
uera. uñ illis habundantiam
fructuũ pereant arbores. ⁊ me
moriam subtilem huiusmõi
et alia multa.

DEficiente uirtute deficiũt ⁊ pri
cipalia mẽbra ⁊ morbis afficiũt
neq; defendere possunt.

VBi plurimi concrepant ⁊ ratio
idem testatur experimentum app
barit. id añ oculos pone ꝯtrarios
uero contrarium.

Incipit liber ypocratis de aqua et aere. iiii

[Q]uisquis me
dicine studi
um accedere
curat necesse
est primitus
anni tempora
rerum in eis ge
nerantur attencius requirat. que
quidem non solum ad invicem dissi
milia sepe distare videntur verum
et singula se in se variando sibi
met alterant. In annis namque sin
gula tempora in corporum complexionibus
secundum temperamentum custodientibus
qui morbi nascuntur non ab eis
degenerare sed similes contemperantie
videntur. circa vero tempora inter se disso
nancia et a se aliena dissolui que
difficiles procreant egritudines.
hyemps itaque frigida est et humida.
estas calida et sicca que utique gros
satur ac decrescit secundum magnitu
dinem eiusdem complexionis ac par
uitatem. ita tamen ut neutra nature
sue familiaritatem excedat tempore quoniam
enim eis in temporibus que diuisa sunt
accidere solet. Est etiam quando hyemps
frigidior sed humiditatem suam in
sua tenet qualitate. Est quando es
tas calidior et siccior. Hec omnia con
tingunt quia aeris tam calidis
quam frigidis siue universaliter vel
universales siue locales sint cor
pora mutantur. Oportet autem te
esse attentum circa virtutes aquarum
uero potentie que diuerse in sapore et
pondere sunt. de hac enim qui bibe
rint eorum ventres calidi ac humi
di fiunt. Corpora macra. calidi
ti et spatule tenues. Illis tamen
qua magis caro ad splenem con

fluere cogitur. unde magis sanguis
procreatur. illam vero bibentes mul
ta superhabundanter comedunt. Sitien
tes enim perseverant atque crebrescen
tibus similiter superiora ventrium
et media inflantur. quapropter for
tibus catarrus illis veniendum est hac
egritudine yeme et estate conti
nent. Accidit aqua illis citrina
et intercutis. Estate vero dissinteria
longa que quartana laborant. qui
morbi naturam per virtutem mutant
et in aquam cadunt citrinam et pereunt.
Iuuenes illorum pulmonis dolore
aliisque passionibus eorum mentes
perturbantibus affliguntur. Senes
acuta febre et ardenti et ventrium
constrictione accedente vexantur. Mu
lieribus apostemata de generali
bus flegmatis innascuntur neque con
cipiunt vel parturiunt nisi cum
magna difficultate atque molestia
Corpora eorum magna et grossa quan
to plus extenduntur in longitu
dine tanto graciliora fiunt. Me
strua non iuxta quod oportet profluunt. Pu
eris etiam. uiris causon crurum
que vulneribus infestantur. Sed et qui
huiusmodi nature sunt eis vita im
possibile est extendi. sed in tempesti
ua senecta preripiuntur. Mulieres
sibi grauidas inveniunt. Cum vero
tempus partus aduenerit vel fetus
inanes tumore relaxantur. huius
modi passione decepta matrice
Quecumque aque citrine conditiona
tione inmunitate laborat. ad hanc
itaque quam diximus aquam pertinens
est et ea que acaliua transurgit an
a ferro. metallo vel ere. siue ar
gento vel auro seu sulphure an
alumine vel pice vel nitro quas omnes
ab ingenio uitra extra calore h

huic aquarum generi uel terrarum generi in
nulla omnino iuuatiua uel salubris
si durè oris habentibus atque bibentibus
stranguriam nimiamque importat so
lutionem. Verum ea que in altis lo
cis. aqua siue pulueruletis sur
git monticulis aliarum optima et
saluberrima saporata calida nec
multa uini commixtione indigens
est in yeme calida. estate uero fri
gida. Similiter quoque et ille que a
profundioribus exsurgunt fontes
quorum etiam melior est que ab or
tu solis et maxime estiuo tempore
decurrit alba perspicua atque proculdubio
odorifera est. que uero
lenta est et grauis dure et sicca
atque bibentibus nisi opus fuerit
minime iuuatiua. quibusdam
enim naturis et egritudinibus
profutura uidetur. Deprehendi
mus hoc ex lapidibus in pueris
qui nascuntur. Sed propterea que
uidetur clara et subtilis est emittitur
quod uero grossum turbidumque remanet
et lapis efficitur. lac etiam si malum
fit lapidem in uesica lactentis fa
cit. quapropter huiusmodi infantibus
bibere uinum subtile iuuat. quod
nec uenas scindit nec excoriando
disrumpit. In mulieribus autem
non crescit lapis quia ea quibus
mingunt loca parua sunt larga
lata neque fortiter fricant uel
scalpunt. neque tractando manibus
sicut masculi ludunt. neque enim
ad eorum ora que intra uuluam la
tet longius remota tangere pos
sunt. Ceterum masculi mictorium
in summo turget. inferius uero largius
est os uesice. Temporibus uero expe
dit contemplationem tuam adhibe
as ut anni habitudo salubris fu
turus an egrota agnoscas. Si
enim ortus stellarum prout debent
fiunt et occasus in autumpno aque
multe. yeme uero pauce. neque se
renia multum. neque frigidum plus
oportuno. Vere quoque et estate aquarum
temperancia annum sanum atque salu
berrimum necesse est esse. Si uero signa
horum in ortu et occasu non fuerint
oportuna. hyemps uero sicca et bo
realis. Ver autem pluuiosum et austra
le. febres et cattecia atque lienteria in
estate necesse est uenire. Cum uero in
uernas autumpnus etiam uiolentas plu
uie nimietate infusum inuenit
sic quoque autumpnum duplicari ne
cesse fuerit propterea quia terra in
fusa sit et solis ardore calida. Ven
tres grauesque. molles. humidi.
Vnde multa egestione humitant. cere
bra autem tenera fiunt. In hac autem
itaque qualitate dum aer habetur
mordet carnem et corpus acutissime
febres ingruunt et maxime qui
flegmatici sunt. lienteria uero mu
lieribus et quibuscumque naturalis complexio
humida est. Si in ad caniculare
tempore pluuiale fuerit multum et hye
male uentique super ianuas uen
iunt morbi extinguuntur atque au
tumpnus separatur salubris. Et
alioquin pueri et mulieres commo
riuntur sed et senum parum quorum q
euaserint in quartanam in aque
citrine febrem deueniunt. quod si
contra hyemps austrina nimis
que fuerit pluuialis. uer autem siccum
et boreum. Mulieres pregnantes
in uere abortiunt si tunc eis pa
riendi tempus fuerit. si que ferentes enim
fit adinchilatos atque defectos
emittunt. qui autem statim mo
riuntur aut uiuunt semimichi

lati atq; defecti hoīm licenciam
oculoꝝ q; dolorem. alii catarrū de
capite in auricula paciunt̄ ſ; de
licatis ⁊ mulierib; lienteriam.
In delicatis namq; a capite ī uē
trem deſcendit. eis aūt qui co
lerici ſunt fum⁹ aſcendit ad ce
rebꝝ ⁊ cauteriat illō. Mulieꝛ̄s
eoꝝ ſemꝑ egrote multi fluxꝰ mē
ſtruus redundāt. nūquā pigreſ
cunt que uidelicet nō illis natu
ſ; ex morbo contingūt. ſ; cū cō
ceꝑint plurime abortiūt. nam
uō eaꝝ plimū ſpaſmo ⁊ anheli
tu morboq; yleos afficiuntur.
hūc aūt locum uiri inhitātes
colica lientīa uł diſſinterīa repi
elmos .i. febris longa ⁊ uentus
ac emoroys affligit. pleureſis
uō aut ꝑipleumonia an cauſō
morb; ue acutus. ꝓptea qui uē
tres liquidos hn̄t. oculi eoꝝ caci
a infeſtant̄ nec tn̄ forti uł lō
ga niſi qn̄ ſup illos uīle accidit
morbus. moto uidelic; auſtro.
aereq; mutāte eoꝝ capita ī
nebula ⁊ fumo implēt. ⁊ ſci
endū quia ad quinquagīta ꝑ
uenerit ānos in eos a capite
reuma ſpiq; in epilēſiā cadūt
que cum aduenerit totū corꝑ ad
poſſidebit. ⁊ maxime ſi caput
ſubito calore ⁊ frigore ꝑcuciat̄.
Quiſquis uō locus frigidorū
uentoꝝ locis oppoſit⁹ ſiue ortui
ꝑtinens ſiue occaſio illi uēti ſ
ſūt locales uenti ſūt a calidis
aut obtegr̄. aque itaq; ſiue ſic
ce graues digeri plurimum
dulces ſunt hitatores duri ⁊
fortes ſ; eoꝝ crura gracilibus
tortis ſunt ꝑtinēcia. uentrū
uō inferiora hn̄t duriſſima. ī
ſupiora uō leuia mollia atq;
currencia. plimūq; de colera. n̄
aūt de flegmate capita ſana du
riſſima. ſ; ⁊ ipſi plimū rumpūt̄
uā ⁊ ernia honerant̄. plimū uō
in pleureſim. morboſq; acutos
neceſſe incidūt quia uentre con
ſtricti ſūt. ſicq; ex quacūq; mor
bo in empima ducunt̄ cui⁹ rei ē
certa cā corporis conſtipatio uē
tris in quib; ⁊ uene rumpunt̄
ex frigiditate aque. multū come
dunt nec nō multū bibunt q;
utriſq; ſufficē nequeūt n̄ illis
actio facile ueit. ſ; ſi uenerint
oculi concrepant̄. Juuenes eoꝝ
cum ānoꝝ .xxx. etatē ꝑueue
rint in eſtate ſanguis ꝑ nares
fluxūq; multū paciuntū. n̄ illi
in epilenſiam cadūt. ſi tamē ce
ciderit fortiſſima ē alius diuci⁹
uiuūt. q; quecūq; exeunt ſup
corpora eoꝝ nō infundūt. n̄ do
lent hitus rudis ac minime
modeſti ſunt. quicūq; locales
morbi nūq̄ hi morbi loci ī coł
aduenuīt niſi qn̄ uniūſales af
fuerint. mulieꝛ̄s ibidē ſtiles et
frigiditate aque ⁊ ſiccitate ac
tarda digeſtione. neq; enī mē
ſtrua illis ꝑ oportuno ſ; ꝑua
⁊ mala aduenuīt que cum cō
ceꝑint difficiles ex maligunita
te aque parturiūt. neq; enim
plurimo aborciūt q̄ aū pari
unt filios lac hr̄e nequeūt ſ;
⁊ hec ꝓpter coagulationē ac fri
giditatē aque ⁊ aſpitate ſpaſ
mus quoq; accidit uł doloꝛq;
pulmōis atq; cōſūptio. que;
greci epilentos nūcupatur. ⁊
maxime in pucie͞do. ⁊ eloꝝ
partꝰ difficultate q; uidelicet

nui ꝛ uene que in pulmone ſt̃
diſrūpunt̃. pueri eoꝝ ꝛ puelle ꝛ
ex aqua citrina laborant. pueri
quidem in teſticul̃. ſꝫ cum acc
leuerit euaneſcat ac diſſoluit̃
pueri tarde polluunt̃. de uentis.

De uentis u̾o calidis ꝛ frigidis
ꝛ urbibꝫ que in eis ſite ſunt ea
dē intentiōe continēt. Itaqꝫ de
om̄i urbe quecūqꝫ ē int̾ eſtiuū
ꝛ yemale ortū ſita queqꝫ huic
ꝯtrapoſita ſic accipe om̄is urb̾
que in ortu ſolis poſita ē ſecu
rior ē quā ea que in ſeptētriōꝫ
uel in calidi uenti ſtatu ſedꝫ. ī
illa enim calor ꝛ frigus minorā
ꝛ ſicciora morbꝫ qꝫ minō ꝛ leui
or nec nō ꝛ aqua que ſc̄m ſolis
ortū ē clara leuis ꝛ hūida. nēpe
aer ibi nūq̄ groſſius hētur. qꝫ
nimiꝛ ħ a ſolis preſencia p hi
betur q̾ ex hoc datur intelligi qꝫ
humid⁹ ac mane groſſior dͥſpi
ſare repit̃. Ea u̾o que appoſita
eſt in ſolis occaſu hūiditatem
ſemp hēt aeris hītanciū facies
pulcre ac lenes colores ſplēdi
di ꝑlucentes niſi hūs q̾libet
aliud accidens obſiſtat. Maſcu
loꝝ uoces ſūt clare ꝛ acute. hu
u̾o facile naſcunt̃ nec obtēpe
rant gramina naſcēcia loci me
liora. aque ſalſugini ꝑtinētes
male ſūt ac nociue. Aque fō
ciū ſc̄m ortum ſolis exiſtenci
um omiū meliores ſūt. ſcd̄m
u̾o eoꝝ quecūqꝫ int̾ eſtiualem
ortum ꝛ yemalem ſūt quoꝝ ē
meliores ſūt oriētis ortui ꝑti
nētes. poſita u̾o que int̾ occaſū
eſtiualem ſūt ꝛ yemalē. ſꝫ et
eaꝝ omiū peiores meridiane
ſunt int̾ yemalē ortū ꝛ yema

lem occaſū exiſtenciū. Ille q̄ in
ſeptentriōis parte ſunt alūs ꝛ
meliores quaꝝ illa que curre
quiſquis ſan⁹ ſūt ꝛ fortis bib̾ē
ſine timorē pōt. de quibꝫ nimiꝝ
ſicut egrotantē bibere op⁹ fuerit
illa que ſue conueniant egritu
dini eligenda ē ſi ita fecit nō
deuiat a ſalute. Ventrē duꝝ ha
bentē aqua ſaporita leuis ꝛ cla
ra iuuat mollem ꝛ humidum
tarda aūt ꝛ dura calefacit atqꝫ
ſtringit. parue aūt intelligūt
palamqꝫ delinquūt qui ſolam
aquam uentrem mollire ex ſue
ſciencie ꝑuitate exiſtimāt illa
enim contra ſolutionē ē q̄ durā
eſt ꝛ tarde digerit. uentrē deſic
cat pot⁹ quā humidū reddat. A
que pluuiales leues ac ſaporite
ꝛ lucidiſſime ſūt. ꝑmū namqꝫ
ſol q̾ ſubtili⁹ ac leuius ē ꝛ attra
hendo aſſumit q̾ ūn deprehēdiꝫ
qꝫ id q̾ graue ꝛ ſalſum fuit in
ſuo modo remanē uidem⁹. ſꝫ et
ſol q̾ leuius ꝛ ſubtilius ē nō ſo
lum de fluminibꝫ attrahit. ſꝫ ꝛ
de maribꝫ ꝛ quibꝫcūqꝫ hūidis
locis humiditas nāqꝫ in rebuſ
inuenit̃ nec nō ꝛ in oībꝫ q̾ hu
miditas ſubtili⁹ ac leui⁹ ē a ſo
le deſiccari ſic cōpbat̃. ſiquis ēī
ſedeat ul̾ eat ad ſolem opertus ē
ueſtimētis ſudat inequalit̃. ſi u̾
in umbrā equalit̃ qꝫ eſt longi⁹
a ſole remot⁹. ūt ꝛ aque pluuia
les putrēt maluqꝫ exalāt odo
rem. quia ēī ex multis cōgre
gate ſunt aquis ūo leuiores
aliis putreſcere ſolēt ac mu
tari. cum aūt ſol accipit eas ꝛ
in altū ſuſpendit frigeſcunt
ꝛ aeri ꝯmiſcent turbidū u̾o ſu

uin q' nec te ingrediaīte reddit se
orsum in nube se iungit· qđ uō
leuī ē purgata atq; qīn a sole te
aquirunt: sic tōnīe cum eqūs
saporeñ ac dulce efficitur· hac
g̃ humiditate sic a sole dispsa
in aere atq; suspensa si eam in
unū coadunatam uenti ex di
uersis partib; concurrētes col
lidant dissimiles corruit ꝛ rur
sus maxīe cū cataracte ſcđm qđ
oportet fuit q' uidel; pluūiaū
nūquā fit nisi cū nubiū grex
auentis in unū ꝑſīt ē coactus
atq; aliis uentis precurrētibus
interceptus dispgit'· ꝛ ucē cum
subsequēs nubes illā añ ꝑmit
ꝛ humiditas cadit cum· ſ. nu
bib; grossis nigrescētib; spissi'
atq; grauatis obuiā uenti uei
endo ꝯfligendo cōprimūt hūi
ditas sicq; ac pluuia crebra· hee
itaq; oīs aque putribiles sūt
ſ; nō debēt habere odorē qđ si ꝯ
tingit odor bibentes brancosi
fiunt atq; tussis uocisq; susti
nent grauitatē· hee aque si ꝯ
quantur nichil ꝓdest· Aqua ū
gracilis siue niual' oīs mala
est postq̃ semel fuerit conge
late nūquā in pristinā conū
tent' naturā· Quicquid ei aq̄
saporitū ē ꝛ leue claꝛq; fuerit
ac puꝛ id totū gelu adueniē
te abscessit· q' uō turbidum ꝑ
māsit q' sic potis cōꝓbare· si
enim aquā ā in uase ad mēsu
ram positā sub celo ꝯgelari di
miseris· cūq; congelata fuit in
sole ul' quolibꝫ calido loco liq̄
factā eandē remeciēs mēsurā
multo min' inueīes ēē· siliter
aut' de gelu ꝛ niue ex quibus

minor' omib; significāt· q' sol
aque subtilitatē ac leuitatē ac
cipie dispgit gelu sup eaꝫ ni
chil ꝑp' grossium uō nō dissol
uit' aut de loco suo remouet'.
omīs aqua de niue ꝛ similib;
peioꝛ ē omib; · aqua mlt'iplex
bibentib; strangurriā ꝛ in uesi
ca petram atq; in subrenalib;
dolorem ꝛ in coxis. erniā in
testiculis gignit ꝛ maxime ea
que de magnis fluminib; a
lioꝛ lacuū stagna ꝛeg recipiē
tib; ul' ex multis ꝛ diuersis ri
uis fluentib; ē. silr ꝛ ea q̄ de
altis locis currit· nō ei omīs si
miles sūt· Est ei saporata dul
cis ꝛ salsa yemalis ꝛ que de ca
lidis currit locis· hāꝫ g̃ cum
alie aliis cōmiscent' m̄ uincit
fortioꝛ modo minoꝛ ſcđm uētos
h' enim septentrionali confor
tatur uento· illa meridiano· q̄
quidē si in uase morā fecit q;
necēē ē faciat ꝛ arenā· bibētes
aūt hm̄odi quas dixim' mō
bis afficiunt'· Quib; uō uentē
mollis ē ꝛ leuis neq; uesica ꝗ
multum calida neq; in collo ꝗ
uicta ei sine difficultate min
gunt nec quicq̃ turbidi in ue
sica relinquūt· ꝛ quoꝛ uesica ī
feriora hꝫ calidissima necēē
est ut ꝛ collum hꝫ tortū· quia
g̃ illa in calore naturā suam
excessit ei m̄ collū intumescat
quā ꝑp' ꝛ urina nō egredit' ſ;
inferiorib; retenta cōburitū
q' itaq; leue est ꝛ subtile mā
dūq; emittit'· q' turbidū ꝛ gs
sum ibidē congelat'· ſ; cōglu
tinatio illa in primo quideꝫ
āno fit parua· postea nō caꝑ

augmentū. cūq; hītantes mingunt q̄ q; grossum in uesica retinetur. et sibi in uesicatū in lapidem indurat. cum g° mingere uolunt in os uesice lapidis descendens obstruit et urine restāgit. tunc uero dolor augmētatū quā obrem iuuenū uirge pruriunt. unde et ipsi scalpūt eas et excoriāt causā illā ibidem ēē putātes aut huius rei uaria ē. Siquis uero sibi ignotā adeat urbē illi situm inquirat oportet quomodo uidelicet erga uentos et ortū solis posita habeat. nō enim in oībus hoc equaliter ē septētrionalis nāque contra meridianā ē atque situs orientalis nō ē sicut occidentalis. Est etiā maximū studiū adhibendū bonitati aquarum uel malignitati aquarum si paludestris sit uidelicet an stagnea aut mollis an grossa. an ne ab eminētibus locis decurrat siue petrosa sit siue salsa. an dura sed neque in terris negligenciā habeat. si sicca sit et inaquosa siue humida et aquosa ac concaua ac tecta utrum edita et eminens. Similiter aut et de inhabitanciū dieta utrū illis amabilius uel saporosius sit potius. ne an cibus an quies an exerciciū uel labor uel manducare de hiis oībus inquirendū ē. Sciendū nāque quia quisquis hec omnia uel horum plurima q̄ dixim⁹ ignorauerit siue q̄ opidum ingrediatur q̄ nunq̄ aut ea aduenit uel si erit quicq̄ ex eo nichil illud latebit tam de ciuili morbo quā de corporum habitatorum naturis et cuiusmodi sint morborū itaque curare poterit. neque in utilitate oportune curationis errabit. iuxta enim hec ignorans quicq̄ curare uel arbitrio poterit operari. postquā quoque aliquid tempor transierit uniuersalia accidencia locis in locis yeme et estate uentura predicit nec nō et singulos morbos qui singulis hominibus accidere debeant ex eorum dieta nisi uero morbi ex aeris prauitate procederent nisi quidē uniuersaliter sed particulariter ignorent. Cum itaque medicus temperanciā aeris temporumque discordiam prenouerit sciencia sua semper utilis et ad sanitatis ingenium conuenerit morbi. qui uero ea q̄ de re altissima tractauim⁹ rata tenent et credunt nouerit astronomiā medicine nō minimā partē ēē que quippe homines premonent mutatione partis temporum sunt que ciuitas contraposita sita calidis uentis eis. s. qui inter ortū et occasum equinoctiales mediū tenent ea semper ab eis incutit. aque uero illius multe et calide sunt atque salse calefiunt in estate et refrigescunt in yeme habitanciū capita humida et flegmatica. uentres semper solubiles cum semper defectio possidet multo cibo uel potu sufficere propter capitū defectionem nō possunt et ideo cito non multum recipiunt potum quia eis multus ē ascens⁹. Que quidē ciuitas temporis uernalis ē similis in temperamento caloris et frigoris egritudo in ea minor ac inualidior ē Similiter aut et omnis ciuitas inuentos parum caloris habentes sita. De aquis.

Hec ē dicturi sumus que aquarum

meliores sunt vel salubriores quam
peiores plusue nocue. et quecumque
iuvamentis vel nocumenti eas co
mitetur que videlicet scientia multa
est ad corporee sanitatis ingeni
um. aque igitur turbulente et
stagnantes. salmares atque pa
lustres estate calide sunt et grosse
austeri odoris propterea quia non cur
runt sed permanent pluuia super
cadente atque solis splendore per
petuo eas comburente itaque nec
male sunt et absque colore. cole
ram namque generant. hee quidem in
yeme frigide congelate ac tur
bide sunt ex nivibus et earum congelatione
latione quia flegmatice deue
niunt brancos et coleram pectorum
tes doloremque accidit oculis ex ca
loris et siccitatis in corporibus
dominationes senibus lacaturis ex de
fectione neruorum et consumptione. quidam
vero moriuntur. alii autem desiccati
latera dextra. Si enim yemps in
calida precessit et austrina nec
corpora antea induxerit et venie
ver autem subsequatur siccum frigi
dum et septentrionale. cumque ita
quod id superfluum quod habet cerebrum cum
rauitatem et tussim debent dissolui
tunc potius congelatum reddatur
atque coagulatum. postea inna
te estate cum suo calore sic ma
gna mutatio fiat predicte acci
dunt egritudines. sed et illi ciui
tati que contra solis ortum a septen
trionis ventum situm habet et aquam
saporatam parum inter alia supradicta
loca ab aeris mutatione nocentur.
contra vero cuicumque habitantes aquas
salmares bibunt atque palustres
neque posita est versus orientem nec li
berum habet odorem eis multum est
aeris mutatio nociua. Si vero
estas nimiumque calida fuerit mor
cito euanescit. Si vero pluuiosis
sima extenduntur quacumque enim
morbus occasione aduenit illos in
putredinem nate est omnium quos
equidem morbos mollicies veniens
quam greci vocant aut aqua cit
rina semper consequitur. quia qui ve
teri sunt non cito vel leuiter nec
omnino desiccantur. Si vero estas nimis
pluuiosa fuerit et austrina et autump
nus similiter yemem egram necesse est af
futuram. flegmatici senes et qui qua
draginta annorum sunt in causon.
colerici vero in pleuresim ac pe
pleumoniam cadent. quod si estas in
sicca et austrina autumpnus vero
pluuialis sit atque septentrionalis
in yeme dolor capitis. flagella
tosque cerebri atque tussis. rauci
tas quoque accidit et reuma. quibus
dam vero typsis. sin autem septem
trionales sunt nec diebus canicule
pluat neque autumni euadunt fleg
matici et confortantur. Similiter autem et
qui humide nature sunt ac mu
lieres. colericis vero est valde nocuum
quia eorum siccitas suscipit incre
mentum. accidit itaque illis sicca
caceria febrisque acuta ac diur
na. aliis vero colera nigra. quod enim
est ex colore rubeo subtili et aquo
so incendium quod vero grossum reli
quitur. similiter quoque de sanguine quam
propter hec prenota passio contingit
in flegmaticis autem contra est. Ju
uenum corpora non mollia sed
sicca sunt et spissa sunt itaque
qui ea que prediximus bene perscru
tando nouit comprehendere potest pre
nunciare qui morbi venturi sunt
ex temporis inmutatione et considerans ipsa

immutationis eorumdem et earum magis
que fortior sit et renes in aqua
nocebit. medicinam non libenter dare
catarticam oportet neque coquere ante quam
dies x. vel plures transierint. Sunt
fortiores autem plusque nociva est mu-
tatio que solis est. Mutatio est
vero mutabilior yemali et au-
tumpnali est. hec vero duabus de causis.
Considerando quoque et animum omnium et
occasum plenaria dum huius namque
temporibus morbi prolongantur sed qui-
dam magis alius vero minus. a-
lii autem in aliud mutantur.

De distancia asie et europe.

Dicendum quoque nobis est de asie et europe
distancia quoque diversitates ad invi-
cem in omnibus habent rebus nec non
et in forma. in aqua etiam partim
distare noscuntur de qua re. quia
multa sunt que referimus ad eas
que plurime sunt et fortiores re-
lationes sermone redigere volo.
Asia igitur europe valde contra-
ria est in omnibus nascentium homi-
numque de naturis in illa namque
meliora quoque quam rustica sunt
atque precipua hominum vero qualitas
mansuetior atque modestior. nec
non et anime vires excellentiores ibi
quam usque locorum sunt quorum utique
omnium bona temporum causa complexio est
illius enim loci regio in medio solis
ortum est. unde inhabitantes neque ca-
lore neque frigore superhabundant
quod vero multitudo ibi terre ac ma-
gnitudo maior quam ceterorum locorum
est unde neutrique forte est id quod natum
est quod complexio equalis est non tamen omnis
asie terra equalis complexionis sed natum est
que secundum civitas inter calidum et fri-
gidum media ibi locata est et
complexio temperata. arbores igi-
tur et excelse aque sapore et ap-
te sive de celo descendentes sive
de terre fontibus surgentes. neque enim
nimio exardent calore neque
nimia exarescunt siccitate. Semi-
na quoque et plante ibidem multi-
plicantur. nec non et ad ipsa terra ubi
germinantur. homines et silvarum arborum
semper fructibus vescuntur quod easdem
locis suis ad alia sibi magis con-
grua transplantant atque innatu-
raverunt pecora sua castrata et ar-
menta ideo quod nimis quieta sunt
bonum habent alimentum. homines ipsi be-
nivoli. nobiles habitu. carnosi cor-
pore atque magis formosi parum dis-
similes magnitudine voce et
pulcritudine natura loci regionis
illius et temperancia temporum vicine
vernalis complexionis et consimiles
sunt. Qui ergo huiusmodi nature
sunt sollicitudini apti atque labori
non invite sed voluntatis affectu
Et sciendum quod ex temperamento est ut
habundent animalia et eorum forme varien-
tur. Egyptus quidem et lunaris (?) insulis
hoc vero in hec sententia pertinentia ad ori-
entem yemalem ortum usque illum transit
qui mechotice nominatur europe similis
est. ubi enim multa temporum muta-
tio illa regio agrestis et inequa-
lis longos montes habens et altos
multaque arborum varietatem. ubi
non parva mutatio illic inequalis
est regio. Siquis autem hominum qualita-
tem timetur (?) et habitum quosdam eo-
rum excelsis montibus nimiumque
aquosis similes reperiet qualita-
te. alios autem similibus parumque aqua-
sis. parte vero palustri iterum militum
qui hebetescunt. alios quasi sicce ac gracil-
e. ad hec quoque si tempora inter se va-
riant et eorum forme diverse efficiun-
tur. De gente vero illa que parum inter

se ditant uiuit operam restat ut
de illis inter quos multum diuersi
tatis natura est ac similitudine
sicut est eloquium. ab eis igitur
qui longa capita habent exordium
capiamus. quia aliis nullis si
miles sunt. Causa ergo longitudi
nis pro mulieribus habita est id est con
suetudo. de natura uero natura con
suetudinem est secuta. quod uero fac
tum est ut illi homines animosi et
atque audaces insituarent. con
suetudo autem hec adolenit quia ui
delicet mox ut nascebatur in
fans illum accipiebant. eiusque
caput in longitudinem adaugere
quia uincebat ipsam ad hec uiam
cogit. postea uero longioris temporis
mora usum in naturam cauillan
do inserere itaque non est
causa longorum capitum consuetu
do sola cum ipsa natura. quia uero
sperma ab omnibus corporis descen
dit membris. sanum quidem a sanis
infirmum quidem currens ab egris
et curis quidem operantes fiunt in ca
lui caluos os uarij oculos uarios
strabo quod strabonem generet. cur ergo
tam longius est caput. caput filio
non patet longum. sed iam par
ua est capitum longitudo. ad pro
sterorum operationem eo quod nunc consuetu
do remota est et ipsa genus est aliis
commixta. qui uero habitant infra
phephinos eorum regio palustris
et calida uita filios perarat mul
tos fortes cibaria ex paludibus
habitur mansiones calamis et ui
minis in ipsis paludibus molli
unt. quia pro ex ipsis patriis ad a
lia transeunt regiones. habebis
itaque summis et imis consuentes
minuendo se pro inequalitatem
lori machinatur. bibunt autem aquas
calidas non currentes putrefactam
a sole ac pluuiarum nimietate. sed
et ipsum mare quod phephinos nominatum
stans est numquam currens quod quod
in illud flumina decurrunt quod
si durat pax ac pigre est atque sub
tile. quia maximum chaos illuc
currendo propter pluuiam descen
dit. que forme habitancium phephi
nos inter hominum formas pro
digales sunt in crassis quam
grasse in corporeis corpore con
uincuntur quoque illorum et uene in
carne latentes ut apparent co
lore quasi citrino similes sunt a
quam citrinam habentibus hec atque re
gionis uenti australis sunt habitancium
quendam alium localem aliquem fla
tum uehementem et conuenientem
caliditatem ex alatere e sole pi
chron dicitur septentrionalis sed
non eis insuflat quia eos plene
pertingere minime potest quod si su
flatur sufflat defecte. hec itaque
nostra est sententia de diuersitate in
naturarum atque formarum in asia
habitancium.

De iracundie uel audacie paruitate.

De iracundie autem eorum uel audacie
paruitate subiungendum est. minus
bellatores sunt quam illi qui eu
ropam colunt. quia quietiores
atque modestiores. cuius rei ipsa
causa sunt que in calore uel fri
gus non multum quidem permutantur
sed secundum similitudinem atque uicini
tatem. neque enim eorum animos per
bant uel corpora plene de comple
xione in complexionem permutant quod
obrem non facile irascuntur. muta
tio namque aeris causa est hominis ad ira
cundiationis neque illum quiescere
permittit. hac quidem de causa quasi

quieti sunt atq; modesti. s;
& aliaq; consuetudo ē v̄se nāz
asie nō suis dn̄antur. quidā
g̃ asi nō aliis obsecuntur. quē
admodū heleni & trahi sibi m
etipis fortasse dn̄antes & illis
obtemperando discūt. p̄dc̄e. qui
utiq; forciores aīosiores atq;
audatiores oīnibz sūt. quia
pugnatores obpugnātes sibi
met capiunt predam. vn̄ &
nisse dedec⁹ ꝯportāt. Inuenuūt
& asi dui̇̄si quidam enī iusti. a
lij uō iniusti ꝯ uisitatis tēpor
sicut diximꝰ caūm. qui enī nubi
am tenent heleni edaces sūt
atq; molles pigri pugnāē ex
temperancia tempor & ibi euro
pa quedam gens trachor tra
chi tam plusquā quelibz alia
gens sibi consimiles sūt. Silr
uō egypcij. uer egypcij in calōē
trahi uō uigent in frigōē. tra
trachor uiridis ē & pratosa ac
mollis. tp̄a eor & forme ab oī
gente diuse sibiq; consimiles
sunt. Regio miseta sub polo ē
in montibz. uñ septentrio su
flat & ad quā sol cum occidit e
stiuo tp̄r appinquat paruo q
dem tp̄r paruoq; calore calefa
ciēs eam. Ad hanc aūt ueniī ex
calidis partibz aspirantes mi
nime p̄uenire nisi minores at
q; frigidiores ualent. apte uō
poli frigidi p̄urgent ꝓpt̄ niuē
geluq; & aquar multitudinez
sine quibz illā montana nō sr
uñ & inhitata desfuntur. aer
illiꝰ regionis multociēs in die
nebula occupatᵣ qua ꝓꝓ hōiuz
forme grosse sunt & carnose. i
ta ut nec   in eis appa

reat. humidi. molles. īualidi
uentres humidissimi nimiūq;
currentes quos quippe dissiccā
īpossibile ē in regione hꝰ natā
& aera atq; tēpora hūte. que enī
corpora hūide ac frigide sūt con
plexiōis exīēs par dissoluūᵣ. p̄
sertim si in humida sūt & frigi
da patiᵣ regione. ceter in uen
tre cibaīā aut mēbris p̄ut exp̄e
diat nō decurrūt. quia colera ni.
ad id opis deficiunt sicq; corpa
eor grassissima necc̄ē fiūt s; et
figuris in utriusq; sexu mascu
lus uidelicz masculo femina uō
femine uidelicz similes sunt.
eadem cā quia eor tp̄ra menia
sunt. nulloq; tm̄ sp̄ma cōrūpitᵣ
nisi hn̄dancie siue morbi acce
dens incurrat. h̄ itaq; gens simi
sunt & lati. quia infantulos su
os pānos sicut egypcij nō īuol
uunt qꝰ idō fit q; sup equos firi
latis naribz prestare possūt ma
sculi. & eī illor sēp in curribz de
portanᵗ usq; dum ad equitan
dum puenēī fiūt. tp̄c fit autē
paulatī eor de loco ad locū īcc̄s
sus nasor eo lator iam dictiz
ē eē. turchor aūt gens rubeum
h̄t colorem neq; enī sup eos sol
cum suo ascendit calore. alle
do uō cum a frigore incenditᵣ in
ruborē mutatur. h̄ aūt naturā
nō multū ē parata filior neq;
enī masculina uoluntas in eo
icū fit qꝛ & miciꝰ gn̄ant. Q; uō
femine raro pariūt hinc ē qd
matrix sp̄ma accipe ul' attra
here nō pōt. in quo ē subtiliꝰ ī
tueī opꝰ. m̄stua eī ul' nō opor
tune. s; par postqꝰ longuz tēpꝰ
aduenit. vis enim matricū ex

multa eis ē corrupta grassicie.
ociose namq̧ delicate gentes ul
la motione inquietant᷑. ven
tres u͛o eaꝝ frigidi ⁊ humidi sūt
Jnquirere magnā significanciā
subinde deprehendim᷒. quia l
clientes ⁊ famulas frequenc͛
grauida mox ut ma co
ier͛it concepisse inuenimū
q̄ꝫ pfecto in illis ex multa exci
cij cōmotōe corporꝪq̧ attenua
tōe euenit. multi ⁊ cum trachi
castris similes sunt uꝫ cohire
possint feminas q̄ꝫ feminei
corporis exercicio atq̧ locutiōis
modo imitātes quibꝫcūq̧ ue
ne de post articulas incidūt
eis ultra prorsus ab oī gn̄atōe
orbantur. Jlla u͛o altā gens eu
ropam ten̄ ⁊ multū ad inuicē
magnitudine. longitudine
atq̧ forma p suoꝝ t̄pꝝ uarie
tātē magna ac ualida ē ⁊ crebͣ
in calore nimio ul͛ yeme forti
multa quoq̧ pluuia postmod͛
u͛o nebula subsequente crebͣs
uentis. hac g͛ diuersitate ꝑpe
tua spmatis q̄ꝫ coagulatō atq̧
ꝑ peratio diu͛se fiunt. alie nāq̧
coagulant᷑ estate. alio u͛o yeme
alio q̄ꝫ pluuiaꝝ effluencia. ali
o aūt in nebula ul͛ pluuia par
ua itaq̧ qui europā plus ab ī
uicem differūt quā qui asiaꝫ
colunt. differunt quidē ī uultu
quiā nimiꝝ forme in ipā sper
matū ꝯceptōē ꝑp diu͛sitatē t̄pꝝ
diu͛se figurant᷑. ⁊ quēadmodū
in forma corporee differūt figͤe
ita quoq̧ necēē ē eā differre āī
qualitate. Sunt ⁊ eī iracūdissi
mi duri in cultu atq̧ agrestis
simi. h̄ aūt ex multa ꝯmutatōē

paruaq̧ stabilitate sic hītatōē
europe fortiores āī quā asie sūt
quippe ac pigricia ex
aeris equalitate ꝓducit᷑. q̄ qm̄
inequalis ē aīe ⁊ cōr laboris ⁊ e
xercicij tolleranciā prestat. quiē
aūt ⁊ requies timorē ⁊ ignauī
ā. labor u͛o ⁊ exagitatio aīositā
tē ꝑstat ⁊ iu͛stitīā. q̄re europēses
malicia gaudent ⁊ pugn̄ cuiquā
subici ul͛ humiliari respuētes
differūt hac ꝑ̄o uarietate. scd̄o
u͛o. quia eīdē t̄pꝫ tēre ꝑs alta est
⁊ magna. Jlla u͛o parua. hec aūt
ꝑfunditas ibi h̄ quoq̧ planio
res. riuis ⁊ in t̄pibꝫ mutatio par
ua. simili u͛o modo in paruulis
uiuit᷑ aūt quicūq̧ si cā ⁊ altissi
mā multū quoq̧ aquosā habi
tant regionē. t̄pā quoq̧ inscīi
hēnt diuersa. necesse ē q̄ꝫ hos for
mas hēre diu͛sas ad laborē duri
ciē aīoꝝ ferina aspa ⁊ agrestia.
qui u͛o loca ꝑfunda incolunt
⁊ ꝑ̄tosa eos cali plus q̄ frigidi ⁊
uenti sufflant. aquas tepidas
bibunt. corpora eoꝝ nō magna
nec bn̄ ꝯposita sꝫ lata sūt ⁊ car
nosa. pili nigri. simil͛ quoq̧ colorēs
nō albi flegmatici aut colerīci
āī nequaq̄ pacīētes sūt laborīs
nisi fortassis consuetudīe fiāt
uꝫ eī naturalr͛ hoc hn̄t. qui aūt
flumina hn̄t inque pluuiales
⁊ alie confluāt aq̄. hij magis ī
columes sūt ill͛ ac meliorēs. q̄u
n̄ sꝫ poti᷒ fontes sibi sūt pigreq̧
paludēs siue salmaꝝ fluit unda
bibētes in usum hos miltum na
ture faciunt distare. figure sunt
q̄ꝫ citrini. uent᷑ eis largus mul
tū q̄ꝫ splenis hēt qui in alta hī
tant regiōē equali dolore atq̧ a

quosa eorum forme et corpora bona
magna consimiles usui atque na
tura bona temperati. audaces q
bus uero ira est macta atque subti
lis inaquosa et aspera aerisque co
plexio intemperata. illi asperi
sunt forma et colore
quasi citrini aut nigri iracun
di rigidi ubi nimia mutatio
multaque diuersitas habitancium
forme et anime atque nature mul
tum sunt diuerse. uariantur
et enim nature ex uarietate
temporum deinde regionum. ex q
bus cibus est postea uero aquarum.
Inueniuntur et forme hominum
uariari secundum qualitatem nature
regionis ubi terra est grassa hu
mida per se et aquosa eaque calida
est in estate. frigida uero in yeme
tempora bona et sibi conuenientia
habent habitantes crassos nec fortes
humidos in labore uel exercicio nu
nime perdurantes. cum segnis et o
ciosi. in artificiis ingenii duri
et grauis. non autem acuti siue sub
tilis. quibus uero regio leuis est et
profunda profunditur autem in yeme
et incenditur estate ei corpora
asperi sunt atque tenuis ad labo
rem fortes. ad immodicam iram
ueloces. nichil illis preter suum
uidetur aspirari cum uiciniores
quam modestie siue quieti in ar
tificiali ingenio subtiles au
daces atque pugnaces sunt et regi
onis nascencia huic sunt nature
uariania. Et sciendum quod nature et
forme multum conueniunt sibi atque
diuerse. de hiis autem que diximus
ita est. si quoque queras quod de na
turis testantur illa contemplare ab
hiis et non errabis a ueritate.:.

Incipit liber uirtutis ab ypocra
te editus.

Liber uirtutis ab
ypocrate editus
peruenit ad nos
quod cum ypocras
morti appinquaret
precepit ut
uirtutes iste in
scripte in hoc libro ponerentur in
capsa eburnea et poneretur ipsa
cum eo in sepulcro suo ne aliquis
eam detegeret. Cum uoluit ce
sar uidere sepulcrum ypocratis
peruenit ad ipsum et aspexit ipsum.
Ipsum uero sepulcrum erat ualde ab
iectum precepit ergo ipsum renoua
ri et fabricari. et corpus eius si in
tegrum inueniretur sibi deferri. cum
que foderetur sepulcrum inuenta est
in eo hec capsa eburnea et in ea
iste uirtutes. delata est igitur cesari
qui in eam aspiciens misit eos ami
co suo et sibi fideli tradidit.

Inspexit ypocras et dixit. quando in fa
cie infirmi fuerit apostema cui
non inuenitur tactus et posita fuerit
manus eius sinistra super pectus suum
scias quia morietur usque ad xxiii
dies. et precipue quando in principio
sue egritudinis palpat scilicet sepe
nares suas.

Et quando fuerit in utrisque genibus in
firmi apostemata uehemencia
magna. scias quia morietur usque
ad octo dies. et precipue quando in
principio sue egritudinis su
dauit sudore multo.

Quando fuerit super uenam que est
super ceruicem que generat soporem
pustula parua et super ipsam sicut
forma puluis. tunc scias quod ille
infirmus morietur in quinquagesi

mo sabb die a die quo infirmat᷒
ē. Et signū illius est quia sitit
in principio sue egritudinis
siti uehementi.

Qvando fuīt sup linguā pustula
sicut nauxea ⁊ est nigra que dr̄
nigra carnina aut sicut granū
pentadactili. tunc scias qꝫ paci
ens eam morietᷣ in die suo. i.
illo. Et signū illi᷒ ē quia deside
rat in principio sue egritudīs
res calidas in naturis suis.

Qvando fuīt sup aliquē digitorꝫ
pustula parua nigra silis herbo
⁊ dolebit. tunc scias quia pacīē
eā morietᷣ in duobꝫ diebꝫ ab e
gritudine sua. Et signū illi᷒ ē
quia erit in egritudine sua gᷓ
uis corporis.

Qñ fuīt in pollice man᷒ sinistre
pustula parua silis fabe fusca ł
pallidi coloris que nō dolꝫ tc̄ sci
as qꝫ infirm᷒ morietᷣ in sex die
bus a pn̄cipio sue egritudīs. Et
signū illi᷒ ē qꝫ in principio sue
egritudinis assellabit multis as
sellationibꝫ ualde.

Et qñ in digito medio pedis sini
stri fuīt pustula cui᷒ color ē co
lor tersionis auricas. tc̄ scias
quia hñs eam morietᷣ in duode
cimo die a pn̄cipio sue egritudi
nis. Et signū illius ē qꝫ deside
rat in principio sue egritudīs
res acrimoniā hñtes desideriō
uehementi.

Qvm fuīnt ungues digitorꝫ fu
sci uł pallidi colorīs ⁊ in fronte
pustula sanguinea tūc scias qꝫ
hñs eā morietᷣ in quarto die a
principio sue egritudinis. Et
signū illi᷒ ē quia erit multe fre
nitatōis in principio incepcionis sue egritudinis multarꝫ
oscitationū.

Et qñ fuīt in pollicibꝫ duorꝫ pedū
pruritus uehemens ⁊ fuīt co
lor cerusas fuscus ualde tūc sci
as quia hñs illud in die quīto
egritudinis sue an̄ occasū solis.
Et signū illi᷒ ē quia mīgit ī pn̄
cipio incepcōis sue egritudinis
urinā multā erubantē.

Qvando fuīnt sup palpebrā in
firmi tres pustule quarꝫ una
sit nigra ⁊ alia fusca uł pallidi
coloris. tertia ad subalbedinem
declinis. tunc scias qꝫ hñs eas
morietᷣ in die uicesimo septīo
a pn̄cipio sue egritudinis. Et
signū illi᷒ ē quia erit in pn̄cip
incepcōis sue egritudīs mul
ti sputi.

Qvando fuīt sup palpebrā uni᷒ o
culorꝫ pustula sicut auellana le
nis fusci colorīs tūc scias qꝫ hñs
eā morietᷣ in duobꝫ diebꝫ egritu
dinis sue. Et signū illi᷒ ē quia
in principio incepcōis sue egri
tudinis dormiet sōpnū multū
grauē.

Qvando currit ex naribꝫ infirmi
sanguis trahēs ad subalbediēm
uł rufedinē ⁊ apparet in manu
ei᷒ dextra pustula alba que nō
dolet. tūc scias quia hñs eā mo
rietur in tercio die a principio in
cepcōis sue egritudinis. Et sigᷣ
illius ē qꝫ nō desiderat cibū omīo.

Qvando apparebit in coxa sinistr
infirmi rubedo uehemēs que nō
dolet. tūc scias qꝫ hñs eā moue
tur in uicesimo quīto die sue e
gritudinis. Et signum illius
ē quia a principio incepcōis
sue egritudinis. Et signū illi᷒

ē quia in principio inceptōis
sue egritudinis inuenit pruri
tum uehementē ⁊ desiderat
comedere holera.

Quando fuit post aurē uel tēr
sinistram pustula dura ul' g
uis alba simul' frumēto tunc
scias quia habens eam moīe
tur in die uicesimo apricipio
sue egritudinis in illa hora ī
qua apparuit pustula. ⁊ sig'
illius est quia mingit in pri
cipio sue egritudinis urinā
multā.

Quando fuit post aurē dextrā
pustula rubea calida silis cō
bustiōi ignis tunc scias quia
hns eam moretur in septio
die aprincipio sue egritudīs.
Et signum illi' ē quia uomit
in principio sue egritudīs uo
mitū multū.

Et accidit quibusdā hoībz dolor ī
ipputio · s · cute illa q coopit ca
put uirge · cum ḡ accidit illō
alicui · deinde apparet in cubi
to · i · iūctura illa eius pustu
la fusca coloris · tūc scias quia
morietur in die quīto egritu
dinis sue. Et signū illius ē
quia desidat in incepcōe sue
egritudinis uinū bibē.

Quando fuit sup latus dextrū
pustula nō dolens fusca colorī
tunc scias quia hns eam mo
rietur in die quīto egritudīs
sue añ ortum solis. ⁊ signum
illius ē qꝫ erit in egtudīe sua
multaꝝ oscitationū.

Quando fuit in tralluco · i · sub
axella sinistra pustula fusci
coloris in magnitudine cico
ris · tunc scias quia hns eaꝫ
morietur in quīto decimo die e
gritudinis sue. Et signū illi'
est quia accidit ei in incep
tioē sue egritudinis sopn' mī
tum grauis.

Quando fuīnt sup calcaneū pu
stule multe nigre · tūc scias qꝫ
infirmus morietur in uicesi
mo tcio die aprincipio sue e
gritudinis. Et signum illi' ē
quia desidat in principio sue
egritudinis aerem frigiduꝫ
⁊ cibos frigidos desiderio uehe
menti.

Quando fuit sup pectus sinist'
pustula subalbida tūc scias qꝫ
hns eam morietur in quarto
die sue egritudinis. ⁊ signum
illi' ē quia accidit ei in incep
tione sue egritudinis prurit'
uehemens in oclis suis ū suf
ficit scalpere eos.

Quando fuerit in medio capitī
pustula sicut nux nig' lenis
que nō dolet tunc scias quia
hns eam morietur ī die qua
dragesimo aprincipio sue eg'
tudinis. ⁊ signū illi' ē quia ac
cidit ei in principio inceptōis
sue egritudinis desideriū mel
lonis ⁊ cibatio uicine.

Quando fuit sub ceruice pustula
⁊ in palpebra īferiori ocli sini
stri pustula ē alba tūc scias qꝫ
paciens eas moriet' in undeci
mo die egritudīs sue. Et sig'
illius est qꝫ accidit ei in incep
tiōe sue egritudīs desideriū
dulciū desiderio uehemti.

Quando fuit sub mēto pustula
rubea in magnitudine fabe egip
tiace · tunc scias quia paciens
eam morietur in quinquagesi

mo sexto die ab inceptione sue
egritudinis. Et signũ illi' ẽ qz
expuit in principio inceptõis
sue egritudinis sputum mul
tum.

Itẽ incipiũt alia secreta ypocr.

Rustica ge
nus morta
lium mori
tur' eger ac
cidit' 7 in
fragilitas
imputat'.
Ego eni
corpori ad
hibui medicinã nõ spũi. nã si
oĩs egritudines saluos facere po
tuissem' a pmo hoĩe adam usq;
hodie nullus hõ fuiss; mortuus.
Sz quia oĩbz mors succedit. Sz
medicina, ppter diligenciã facta
est. Et signa futura predicere. se
u signa siue mortis ul' magno
sic. Nam satis necat' in pig
menta ul' antidota q̃ n̄ efferẽt
salutẽ s; periculũ. Sz paulati cu
modaticẽ ut uiuẽ possim'. quia
medicina ab altissimo creata ẽ
7 quia nõ timet dm̃ querit me
dicum 7 nõ inueniet eũ. multi aũt
apud medicos desperati sr̃ apud
dm̃ salui fc̃i sũt. oportet scire
quia omĩs uirt' de cerebro fun
dit' q̃ habitaculo in uno cerebr
est. Si fuiit medic' qui diligẽ
cie nichil adhibeat 7 dietã nõ
sciat nec signa puidere. 7 dicat
tum pigmtis 7 antidotis cura
re sollicitat egritudines q̃s nõ
põt sanaẽ nec nõia eoz scire.

Pericietissim' omĩũ rex hec domes
ticam sapiam in oĩbz iusserat
ypocras ut in sepulcro suo põe
retur. Sub capite anologi'
medicine posit' erat ubi corpũ
ypocrtis p iacebat. Transiẽs iñ
cesar post mltũ uõ tpr̃ uidit mo
numẽtũ ubi ypocrs posit' fuerat
7 putauit in eo thaurũ ẽẽ iussit
illud apiri secretum. 7 inueñt
anologiũ sb caput illi' positum
in quo omĩa secreta artis posi
ta erant. tulit 7 nulli iussit da
ri nisi medico pamodosio. Qo
scrutato inuenerit ad dolorẽ ca
pitis. Si hũit quis dolorẽ ul'
tumorẽ in facie sine tussi. 7 si
sinistrã manũ ad pect' tenuerit
7 si nares assidue scalpit uice
simo t'cio die morietur. Itẽ
freneticus si genas ambas rube
as hũit 7 solidas cum inflacio
ne 7 indigestione stõi in uicesi
mo die moriet'. h ualitudo inci
pit aures frigidas sudores frigi
dos. tria h mortẽ minãt' si ĩ la
bore fuerit. 7 si in collo sũt ue
ne extense. 7 si insõpnietas fu
erit 7 quasi surd' sit. Et si pu
bulas supra ipas uenas igne
as ubi una alba nata fuerit.
Et si in egritudine uaporẽ aũ
lauac' desidauit calida. in quĩ
quagesimo die morietur. hec
passio ei ueniet qui calida la
uacra desiderat. Itẽ cui una ĩ
cã fuiit sub lingua illi' pabula
apparuerit sicut est lenticula
quasi modica siue lauacra aũ
uaporẽ desiderauit. 7 in ea pas
sione febricitauit 7 ĩ pollice pe
dum tumor modic' ut niger
fuit in septimo die morietur.
Itẽ si in febre acuta si stomach'
doluerit. 7 si in sinistro pede pu
stulã hũit in planta alteia s;

equalem ĩtimo calore tumẽtẽ
⁊ nullū desiderũ hũit in · xxij ·
die moriet. ¶ It si ipsi[illegible]ncus
aut sanguis de pollice emana
tus fuẽit aut pabula sanguinea
exieẽit aut si sitiuitauit freqn
ter aut tardius in · vij · die ĩ
moriet. ¶ It cui doluẽit epar
⁊ si in collo eius · i · in gutture
due pabule uicte fueẽit nate
albi coloĩs · ⁊ ĩ pollice pedis dx
tri prurigo grandis nata fuiẽt
an tarde urinã feceẽit aut si sã
guinẽ emisit in · vij · die mo
riet. ¶ It colera dici passio est
si ipsa dici nõ liberabit · in tcio
die morietur. ¶ It colica sig.
hec sunt si iuxta umbilicũ tre
pabule fuiẽnt ĩ dextra leua orte
in modum cicis · una alba ali
a sublivida tcia rubea · ipso die
moriet. ¶ It cui nat fuiẽt ĩ cor
pore dolor ⁊ si in supcilio sicut
auelana apparuẽit simil illi co
loris · ⁊ qĩ graue supciliũ hũit
in quarto die moriet. ¶ Itẽ si
splen doluẽit ⁊ si pabule albe
in sinistra manu nate fuerint
ĩpares ⁊ si p nares sanguis qĩ
spumos cucurreẽit ĩ · xij · die mo
rietur. ¶ Itẽ si aliquis passus
fuiẽt · ⁊ sine dolore fuiẽt ⁊ omĩuz
cibũ desideravit ĩ · nono die
morietur. ¶ It qui passione
dissinterica laborat ul passus a
lia simul adiũcta fuiẽt ⁊ pabula
in curia sinistra apparuẽt ĩ ma
gnitudine gẽme albe · ⁊ siu u
rina in solutẽ fcã fuiẽt in · ix ·
die morietur. ¶ It qui saniez
vomueẽit si macule ei exieẽit
p totũ corp ⁊ qĩ in tumore fue
rit ⁊ p membra ei levata fue

rint similia fabe egypcie ma
lo die morietur. ¶ Item si dolõ
in vesica fuiẽt ul stranguriã
si hũit ⁊ si in parte sinistr sũ
tillo cavo incumuit sic ma
lum · ⁊ qĩ in sõpno sopniatus
fuiẽt mala de alto cadencia aũ
ea tenens in · vij · die moriet.
¶ It cui intestinũ · i · anus foras
exieẽit ⁊ sine dolore fuiẽt aut in
uerecũd aut si livid fact fuiẽt
in ipso morbo · ⁊ si oĩa desidera
verit in quinto die morietur.
¶ It in urine difficultate cũ fue
rit ⁊ virtus turbida fuiẽt · ⁊ si ĩ
sinistra aure in modum lenti
cule apparuẽnt pabule · ⁊ si in
ipsa egritudine fricat sibi oclõs
sepius ĩ · xi · die mor. ¶ It qui
emorroidas hũit · si in plãta pe
dis crustulas nigras hũit · ĩ vi
cesimo octavo die mor. ¶ It q
sanguinẽ vomuẽt si in gutture
pabula uice ordeoli nata fuerit
ul multa saliua frequentavit · ĩ ·
xx · die moriet. ¶ Itẽ ĩ vulnera
si pustulas hũit aut fistulas ĩ
aut cancerinata aut qĩlib ⁊ a
postemata si sup cĩcuẽ ⁊ umbi
licũ aut cĩca cor aut iuxta venã
que cĩcuit cum spina pabule ĩ
modum lenticule multe albe
nate fuiẽnt qĩ dolentes ⁊ si cupi
ditate hũit dulcedis ĩ · xij · d · m.
¶ It d pnicis ⁊ pleureticis sic pba
bis urinã eorũ qd expuerit multe
in carbonib si fetuẽt ñ evadet.
¶ It si volueris in aqua sic pbabis
in mamill · i · in vase ubi sputũ
si natavit celerius moriet si affi
xavit nõ morietur. ¶ It eger
in qualib passione si athoracẽ su
sum firmavit cataplasma cum

triduo si non sudauerit desperes eum
si uero totum sudauerit ne ei faci
as. ¶ Item si habuerit febres qualescum
que uel si spasmum habuerit in ea febre
scias eum moriturum. ¶ Qui spa
smum habuerit et febrem non habuerit et
postea nata fuerit febris spasmum
soluit et sanus efficitur. ¶ Item si pla
gam in capite habuerit et spasmum
non habuerit mortem significat. ¶ Item si
iacens eger frequenter ad parie
tem conuertitur minime bonum est. et si nares
acutas habuerit uel extenuatas o
culi concaui fuerint et concauata tem
pora et labia dimissa. Si habuerit
aures frigidas uel contractas in utra
que partes malum extimatur. ¶ Item
si eger uideris illius oculos concauatos
et eos apertos quando dormit interroga il
lum ne forte officio uentris sit
aut consuetudine habet oculis apertis
dormire. si consuetudine non fuerit
et oculis sinistris lacrimauit in tercio
die morietur. ¶ Item si eger medicum sa
lutauit et manus suas sibi ad ca
put miserit et pedes recolligerit
scias eum euadere. ¶ Item si ad egrum
intrauit medicus et eger ad parie
tem faciem suam girauit altera die morietur.
¶ Item si eger ordine suo consensum de
derit medico significat eum celeriter
euadere. ¶ Item si eger insompnieta
tem patitur et sepius ad hostium in
tenderit significat recidiuam fa
cere. ¶ Item si uentrem eger sub se
fecerit et stomachum frigidum habuerit et nullum
cibum conceperit et frigidum sudorem
habuerit in uno die morietur. ¶ Item
si ydropicus sitim non habuerit et sanam
conceperit in quinquagesimo quinto
die morietur. ¶ Item pronostica ut
scias uitam febrientis camomillam
herbam collige cum floribus suis et

foliis primo die quando sol in ariete est
cum colligis tundis et fac trociscos
et sicca ad solem. Hiemisque repone
et cum opus fuerit teras unum troci(scum)
cum oleo et inungas totum corpus feb
rientis et da ei bibere aquam mixtum
cooperiens eum et dimitte una hora
et considera si sudat totum corpus sci
as eum uiuere egrotum. ¶ Item ad
febres initio que signa ostende
runt si cito sanabitur aut cito mori
etur ille qui unctus fuerit. si uero
statim totus sudauerit. si uero peni
tus non sudauerit cito morietur. Si
summa pars corporis sudauerit diu
trahitur infirmitas tamen sanus
erit. Si inferior pars sudauerit prolon
gatur infirmitas et morietur.
¶ Item est unctio herba camomilla quando
flores habet prope maturos colligitur
et cum radicibus suis totam herbam
tunde in pila collata luna minu
ente in. v. feria et cum linteolo su
cum extrahe. et equis partibus gro
nuali unge et in uase uitreo re
pone sigillatum. et cum opus fuerit unge.

Incipit liber dietarum particularium qui constat libris v. particularibus. Prima de granis. secunda de fructibus. tertia de herbis. quarta de animalibus. quinta de aqua. sale. nive. et vino. R.

OMPLEVIMUS IN LIBRO primo universalem significationem generis ciborum et specierum eius. Oportet in hoc secundo singulariter de quolibet unoquoque tractare. Initium vero huius libri et finis de granis erit et fructibus. Capitula.

De accidentibus ciborum.
De genere tritici in substantia sua.
De diversitate tritici secundum terras quibus oritur.
De diversis triticis secundum regiones naturarum mutantibus.
De diversis triticis secundum vetustatem.
De diversis triticis secundum naturam substantialem.
De propria et essentiali natura tritici.
De pane. De diversitate farine.
De artificio panis.
De tritico. De zapullis.
De grano fracto. De amido.
De zizania. De ordeo.
De milio. De panico.
De fabis. De lenticula.
De robellis. De cicere.
De faseolis. De orobo.
De lupinis. De fenugreco.
De sisamo. De papavere.
De agno. De semine lini.
De ficubus. De uvis non maturatis.
De uvis maturatis.
De uvis sine carne.
De moris celsi. De prunis.
De persicis. De citromillis.
De malis et prunis geminatis.
De malis citoniis ac granatis.
De nespulis. De silocratis.
De glandibus. De castaneis.
De olivis. De oleo.
De iuiubis. De mirtillis.
De pomis corneis et citrinis.
De dactilis. De musa.
De canamellis. De zuccara.
De melle. De amigdalis.
De nucibus. De avelanis.
De fisticis. De pineis.

De accidentibus ciborum. capitulum primum.

Quia cibaria in sua substantia diversis subiacent accidentibus. In qualitate scilicet bono et malo. In quantitate multo et parvo. et in natura calido. humido. frigido et sicco. molli et duro. raro et spisso. Necesse est granum tritici accidentia sustinere recepture. Ideo maxime quia precipuus cibus est ad humani corporis nutrimentum et eius complexioni naturaliter simile. Proinde antiqui precipue pytagoras consenserunt triticum in sua substantia diversarum existere qualitatum et quantitatum vi modis. Primo secundum genus. secundo propter terram ubi nascitur. tertio propter regionum naturam. quarto propter aeris qualitates. quinto per tempus sui incrementi. sexto pro sui vetustate ac novitate. De genere tritici.

Tritici quidem generis duplex est modus. Unum enim spissum est et grave. frangi difficile. coloris exterius citrini. interius vero albi. superficie leve et lucidum. Alterum vero rarum et leve. frangi facile. interiora eius albissima. superficies non levis. Eius quod superius diximus

spissum et grave farina et medulla exuberancia sui corticis vincit et furfures. Melius est faciendo simile quam farine nutrimentum cuius amplius. eiecto a stomaco tardius digestio eius dura. quoniam actionibus inobediens est nature. et tamen ad confortationem nature necessarius est cibus durus digeri. tardius dissolui. ad sanitatis uero custodiam non necessarius. Eius autem quod leve est et frangi facile cibus est levis. digestivus. cito dissolvitur. furfur et cortex farinam superat et medullam. ideoque minus nutrit. facilius dissolvitur. sanitatem plus conservat. set membra minus confortat.

De diversitate tritici

Tritici secundum locum tres sunt secundum terre modi ubi nascitur. Est enim terra crassa et pinguis atque putribilis. Est et macra et sicca naturaliter sive accidentaliter propter herbas ibi nascentium ustionem. Est et macra et sicca naturaliter. hinc si herbarum adustio adsit dupliciter macrescit. unde et insuper nitrosa fit et salsa. Quod in crassa igitur et pingui nascitur. crassius et pinguius et ponderere gravius nutribiliusque existit. Quod autem in macra et sicca naturaliter sive accidentaliter oritur. macrius fit et siccius leviusque minus nutrit. Macra uero naturaliter et incensa pene numquam fructum feret erit. Si quos autem ferat siccissimi et macerrimi erunt. et a frumenti natura degenerans. medulle nichil habebunt. Et zizania dicuntur egressi de natura cibarii in naturam venenosam inciderunt. unde et corporibus nostris valde nocere.

De diversitate tritici secundum regionem.

Tritici ex regionum nativitate quatuor sunt modi. Est enim regio nature calide et sicce meridialis. Calide et humide orientalis. frigide et sicce septentrionalis. frigide et humide occidentalis. Eius quod in calida et sicca nascitur humores pauci sunt quibus nutritur. calor illius est defectivus. quoniam regionis calor subtiles eius deficeat humores. corpusque rarificat. unde caloris naturalis vis minor est. fit etiam sicci et duri parumque nutribile. Nati autem in calida et humida humores multi sunt et humidi. unde causa fit defectionis caloris eius subtilis. Calor autem non substantialis et ex aere veniens exterius humiditatem substantialem exurit. unde ut rarum et leve sit necesse est. Terra que frigide et humide nature est. necesse est ut iumbrosa sit et lutulenta. hec multiplicatorum humorum causa est quibus triticum nutritur. Secundum aeris qualitatem cuius quia hec fit et aeris superhabundante frigiditas tenerescit granum et mollescit. interiora eius exterioris aeris frigiditas perforans calorem naturalem extinguit. hinc medulle minuende causa est et furfuris augendi. Regionis frigide et sicce cum nix habundet et glacies. aer densissimus et frigidissimus in eius exorti tritici interiora non penetrat. sed exteriora claudit et spissat. Naturalis pinde calor clausus interius exire non sinitur. fitque hac causa ut unctum et ponderosum medulle sit plurime. corticis pauci. et perfecte nutrit et cito digeritur.

De diversitate tritici secundum tempus quo nascitur.

Tritici secundum tempus quo nasci solet tur diversi sunt modi. Aliquis quippe

moderatum tempus est uernale in caliditate et humiditate et estate. Aliquando quia moderatio deficit in alias qualitates egressum est. Aliquando in initio moderatum, post intemperatiam propter incorruptionem mutatur. Si moderato triticum nascitur tempore in quantitate et qualitate perfectum erit et grossum, medulle plene, corticis pauci. In inmoderato econtrario imperfectum erit et macrum et male nutriens. Intelligimus autem hoc ex aeris quemadmodum ex regionum qualitatibus diuersis. Nascitur tamen aliquando tempore moderato sed messis iam primo tempore grauescens culmi superuenientibus imbribus humectatur. exteriorque aeris calor ingressus eius desiccat humiditatem. Fit itaque ex accidentibus causis macrum et siccum, minimeque nutribile. Idem patitur si eodem tempore uenti calidi et sicci flatibus attractetur.

De diuersitate tritici per uetustatem et nouitatem.

Tritici per uetustatem et nouitatem sunt tres modi. Vetustum siquidem ac longi temporis triticum siccum est et parum nutrit. ad digerendum durum est. quia accidentalis aeris calor eius humiditatem exhausit naturalem. Nouum econtra breuisque temporis pro humiditate ac uiscositate terre humidum est et uiscosum. densum. digeri durum et inflatiuum. uentositatem et rugitum uentris faciens. Si autem est medium inter uetus et nouum humiditas pro tempore inter magnam et paruam media est. Exhausta enim humiditate accidentali substantialem quidem partem aeris calor exsiccat. Propterea hec species media ceteris laudabilior est ac melior. bene enim nutrit cito digeritur. Quod in quidem longe est a uiscositate terre pro tempore densitatem uiscositatemque amittit. Aeris uero calor si accidentalem eius humiditatem exhausit, substantialem prout expedit temperauit. Sed tamen hec plus minus ue contingunt secundum qualibet temporum qualitatem uel quantitatem.

De natura tritici propria et connaturali.

Pertractatis diuersitatibus tritici extrinsecus accidentibus, de natura eius propria et connaturali subsequamur. Secundum sui naturam substantialem triticum in primo gradu calidum est et humidum. humidi et sicci medium. Panis ex eo factus calidior est. calor eius in secundo gradu est. Habet hoc ex ignis calore et decoctione. Testatur hoc elementorum in rebus actio. Verbi gratia. Melones cum natura frigidi sint et humidi in ii. gradu eorum semen desiccatur ad solem. Hordeum et faba propria natura sicca sunt. si aqua coquantur humiditatem assumunt. Si ergo siccum ex aqua humiditatem, humidum siccitatem ex sole uel igne suscipit. Triticum ceteris granis nutribilius et laudabilius est propter similitudinem complexionis humane. Habet autem commune cum aliis granis quod collatiuum et mundificatiuum est uel lauatiuum. quod patet ex eius accidentibus secundum medicinam. Ius enim de eius farina confectum purgatiuum est pectoris et pulmonis. eorumque lenit asperitatem. Idem facit si tipsanam faciamus sicut de ordeo fieri solet et plus ordeaceo ad tussim et sanguinis sputum ualet. Et si coquamus et duro supponamus apostemati cum oleo dissoluit. et si aceto mix

ta ⁊ melle pustul' aponat' faciei
emouent'. Cum ruta si coquatū
⁊ aqua ⁊ mamille supponat' du
re ꝓpt' lactis coagulatiōē; inter
in mollitionē uertet. Tempē
ta cum suco iusquiami et cata
plasmate ex ea sup neruos fcō
humores noxios in eos descendē
prohibet. Granum mansum apo
stemata ex rabidi canis morsu
suppositum sanat. De grano ole
um factum impetiginem ⁊ ser
piginem aufert. ante tñ coriū
locus presso fricatus panno olō
superungatur. De tenuissimo pl'
uere qui ex molendino eicitur
ius si fiat ad fluxum sanguis
et sanici p os egestum ⁊ emop
toicis ualet. De cortice tritici.

Cortex triticeus calid' ⁊ sicc' na
ture. collatiue ac mūdificatiue
magis farina. Nutrimti ē par
uissimi. In aqua calida positus
⁊ perfricatus atq; colatus coctusq;
ut ius fiat: pectus ⁊ pulmonem
a uiscosis humorib; curat. et si
uice aque in lac mittatur nutri
bilior fit. ⁊ e stōāco cito eicitū. Si
furfuris aceto mixti catapla ca
lidum pustulis uulnerib; et sca
biei ⁊ tortioni umbilici adhibe
as mundat. Si cataplasma eiu
cum uino et aqua cocti mamil
lis ex lacte coagulato duris sup
ponatur dissoluit. ualet itidē ad
serpentis morsum. Tritici recen
tis ⁊ noui nutrimentū paruū;
est ⁊ crudum flatuū; ⁊ inflati
uum. rugitum ⁊ dolorē latib;
commouet. ⁊ in putredinem cito
conuertitur. Manifestat hoc q ui
demus lumbricoꝝ cucurbitorū
q; gnātō. assatum ad ignē ma
gis nutrit. uentositatem minuī
facit ⁊ stipticum ē. In aqua coctū
grauissimū ⁊ inflatiuum. dige
ri durum. rugitū facit. humorē
densissimos ⁊ uiscosos generat. ⁊
maxime si granū est farine mlt'
te furfuris parum habens. Si tñ
bene digeritur multum nutrit.
et mēbra confortat. tarde uō ege
ritur. ꝓpt'ea dari oportet his qui
magis opib; exercentur.

De pane.

Panem tritico cali
diorem diximus. diuisa tñ eiu'
sunt nutrimēta. iiij. modis. Primo
ꝓpt' farinam un' fcā ē. Scdō ex
artificio sui. Tertio ex igne ubi
coctus est. Quarto ꝓpt' qualitatē
qua sumitur. farine g' modus ē
triplex. Primus in essentia sua. Scd'
in qualitate molitionis. Tertiū
in breui ul' longo tp'e a molitē.
Essencie modi sūt duo oppositi.
Est enī uiscosum ⁊ graue. medl'
le multe. corticis pauci. nutrimē
ti multi. durū digeri. tarde sto
machi exiens. Multitudini' nu
trimēti eius duplex ē cā. prima
qa membra quantitatē; mltā;
ex eo recipiūt ꝓpt' medulle mlt'
titudinē. Scda q' in eis ꝓpter ui
scositatem ⁊ duriciam suā; diu
tius moratur. Tarditatis ei' nū
sum electionis ei' ex stōāco uel
intestinis duplex ē causa. Una q'
ex ea nō multā; q'titatē; recipi
unt membra. Inde necesse est ne in
testina grauata cogantur ad e
gerendum. Altā q' furfuris par
hēt qd p sui naturā excolet ⁊ pur
get. Unde rufus panis quāto mun
dior est tanto plus nutrimēti
durioris digestionis. tardioris
egestiois est. ⁊ leue et rarum. Fari

ne paucę. corticis plurimi. parũ
nutrit. facile digeritur et bene
egeritur. Paruitatis nutrimẽti
eius duplex est causa. Prima q̃
quantitas ex eo parua membris
accidit. ꝓpt corticis ⁊ furfuris mul
titudinem. Scd̃a q̇ mora ei' in
membris parua est. raritatis le
uitatisq; causa. Facilis aũt egec
tionis ex intestinis bifaria ẽ rõ.
Cum enĩ parũ membra recipiãt
magna pars intestinis accidit.
vñ grauata cogũtur cito ege
rere. Rursus cum colatiue sit cõ
ter nature habundantia eius fi
ale intestina excitant. Singuli
etia; duoꝝ modoꝝ diuiduñt in
q̃tuor. Est aũt cum subtili siml'
q; adempto cortice crossum ⁊ dẽ
sum relinquitur q' simula appel
latur. Est cum crosso tenuiq; re
licto solum abiciatur furfur. Est
cum in unũ crossum furfur et
simula relinquũtur. Est cum si
mila sola ablata furfur rema
net ⁊ subtile. Primus uõ ꝑoru;
⁊ q̃rtus otrarij sũt. Primus enĩ
nutribilissimus ẽ durus et ad
digerendum tardus. Quartus
minime nutrit. leuis ẽ ⁊ ad dige
rendum citus. Scd's ⁊ t'tius me
dij sũt. Diũsitas farine ex
moltione bifaria est. Est enĩ;
mollis pfecte trita tota equalis
hĩ in stomaco conuiso facil' est
nutrimentum plus. Est cum non
pfecte trita est. nec tota equalis.
s; parti crossa partim tenuis. H
itaq; ꝓpt moltionis diũsitatẽ
demoratur in stomacho. dura ẽ di
geri. tarde egeri. De diũsitate
farine sm tp̃s.

Diuersitas farine
sm tp̃s duplex ẽ. aut enĩ uicini
est moltioni. aut longiquum.
aut medium. Que uicini tp̃is
est calefacit corpus. uentreq; cõ
stipat. Ignem enĩ natura ex mo
lendini uolutiõe adepta ẽ. vnd'
stõm calefacit. ⁊ egẽnis humi
ditatem exsiccat. Que uõ lõgi
qui est parum calefacit et cito
astõ exeatur. Que aũt medij est
tp̃is potẽcia ẽ media potestatis.
De artifitio panis.

Panis sm artifitium siu duo sunt modi.
aut enĩ ex forma q̃titatis. aũ ex
artifitio qualitatis. Forme tres
sunt. magna. parua. media. Ma
gnus panis medulle plus habẽ.
corticem subtiliorem ac diminoẽ;.
et idõ cortex parũ nutrit. q̃a diu
re digeritur. ⁊ humiditatem ege
stionis exsiccat. vñ ⁊ uentrem
constipat. Medulla crossa est in
scosa ⁊ humida. vñ ẽ inflatiua in
scosum fl'a gñans. Panis paru'
et subtilis interiora ignis pfo
rat. ⁊ humiditatem medulle ex
siccat. vñ parum nutrit. ⁊ cito
egeritur. ⁊ uentrẽ constipat. p̃
cipue si frigidus fit. ⁊ uno uel
duobꝫ diebꝫ a coctione lõginq̃.
vñ ypocras. Panis magnus et
crossus medulle ẽ multe. nut
menti pluris. uentrem soluit.
Panis paruus et tenuis medul
le ẽ paucę. nutrimenti pauci. ege
stio eius tarda. uentrem cõstipat.
Panis medie q̃titatis in forma
medie quoq; potestatis est.
De artifitio panis in qualitate.

Artifitium panis in qualitate diui
ditur in q̃tuor modis. Est panis
q̃tum expedit fermenti habẽs
et salis ⁊ bñ confectus sic opõtet
coctus. Est ⁊ parũ fermentatus

atque non bene confectus et in ceteris a necessaria temperantia imminutus. Est etiam fermentum et sal ultra modum habens. Est et azimus fermento et sale carens. Qui moderatus fit ex omnibus supradictis in stomaco perfecte digeritur et sanguinem in corpore clarissimum generat. Unde nature confortat actionem. Propterea conveniens est eis qui in quiete sunt et deliciis, et eis quorum egestio defectum patitur seniorum ut et egritudine exeuntium. Ars enim adhibita exterius sufficit nature interius laboranti. Exercitantibus autem et laborantibus adeo inconveniens est propter sui subtilitatem et facilitatem dissolvens eorum membra. Panis parum fermenti habens et salis non bene coctus viscositatem creat et grossiciem. Unde durior est et tardior priore; propter hoc aptius est exercitantibus et laborantibus habundantis caloris eorum causa fortisque digestionis. Qui vero fermenti salisque nimis habet minime nutrit nec confortat. Virtus enim salis humiditatem eius desiccat, fermentum rarificat continuationem. Azimus minus nutrit, durissime digeritur, tardissime egeritur, proprietatem habet oppilationem et ventositatem generandi. Ideo omnibus naturis inconveniens est nisi qui maximis laboribus exercentur ut messores et his raro.

Ex foco unde panis coquitur: focus duobus modis est diversus: aut ex natura sui, aut ex artificio cocti panis. Ex sui natura tripliciter: aut enim magnus et fortis, aut debilis et lenis, aut mediocris. Magnus et fortis desiccat et indurat exteriora panis. Interiora panis non bene cocta remanent, quia cortex velociter induratus non permittit focum interiora penetrare. Inde duabus ex causis inlaudabilis: vel quia cortex est durus et non nutriens interiora sicut incensus, vel quia et viscosa est mica et ita utraque indigestus est, diversorum humorum generativus. Durities corticis et incendio sui siccissimum sanguinem parit et constipat ventrem. Viscositas et grassicies mice humores crudos et flegmaticos facit et solutionem ventris adiuvat. Debilitas foci ex defectione sui penetrare pigrescit interiora. Unde diutius debet immorari. Si enim antequam coctus sit extraxeris viscosius erit; fortiter digerentibus et exercitantibus tamen nocivus. Si vero decoquitur diu nimis siccus erit et durus digestioni et stipticus. Mediocris focus temperatus est quia totum penetrat panis corpus equaliter. Ex artificio duobus modis: aut enim in furno, aut sub testo. In furno si fit secundum quod oportet bene digeritur et bene penetrat focus totum panis corpus et mica cum cortice excoquitur. Sub testis peior est quia focus in una tantum parte operatur, altera crossa remanet et viscosa et ad digerendum ideo durus est. Si igitur sepe comeditur post multum tempus inflationem et dolores generant. Similiter subcinericius aut super cineres vel carbones coctus velociter extrinsecus desiccatur, interius vero crossus remanet et viscosius, et multum cineri et terre admiscetur, maxime si ligna mollia sunt et cito

incendunt. Ideo inflationes grauitates morborum uisus obscuritates fiunt. **De diuersitate panis.**

Diuersitates panis ex qualitatibus accipiendis sunt. quatuor. Alius est calidus accipitur sum quando a foco extrahitur. Alius frigidus si tantum eadem die comedatur. Alius post unum uel duos dies. Alius post quam est siccissimus. quia calidus magis est nutritiuus digestiuus et uentris penetratiuus. quia mollis est et cito dissoluitur. Sed tamen a stomacho et intestinis eicitur. durius accidentaliter non naturaliter a stomaco. quia in naturas non descendit inferius propter leuitatem suam ab intestinis quia tamen uenas penetrat. ut ad intestina parum descendat quod grauet ea. Accidentaliter autem quia uentrem humectat feces dissoluit. Qui eadem die comeditur minus est nutritiuus. uelociter digestionis tarde descendens. quia extrinsecus infrigidatur. et poris clausis et calore recluso interius fumus inde mouetur et exire non potest pre exterioribus oppilationibus. et reuertens inuenit aliam fumositatem quibus grossities uentositas et inflatio conficitur. et inde durius et indigestiuus et inflatiuus stomaco redditur. Qui post unum uel duos dies accipitur fortitudo interius et extra donatur hic laudabilis est nutrimenti ad comparationem calidi minoris et uelocius dissoluitur a stomaco et intestinis cito eicitur. quia neque grossius neque uiscosius ab intestinis. quia cum duras uenas penetrat admiratius grauat intestina et eicitur. Siccissimus est et leuius et rarius causa ablate humiditatis. unde humiditatem desiccat stomaci. durius a stomaco eicitur cum diu oportet immorari ut infundatur causa sue siccitatis. et inde generatur sitis propter desiccationem stomaci. et quia multa humiditas ut infundatur sibi est necessaria digestio; etiam desiccat. uentrem constipat.

Fermentum diuisis est **De fermento** uirtutibus compositum. calorem habet paruum et frigiditatem. unde subtilem habet uirtutem extrahendi humores ex interioribus corporis. Si cum sale et oleo temperatum carbunculis apponatur maturat et aperit. **De tritico.**

Triticum est grossum et uiscosum. ad digerendum durum. uentris constipatiuum. uiam epatis et splenis oppilat. lapidem in uesica generat. factum est enim ex massa azima nec sal habente nec cocta. Quando tamen digeritur in corpore grossum sanguinem generat. Set ex aqua ubi coquitur humiditatem adipiscitur. unde humidum et calidum est plus aliis humidus. unde pectus humectat et ualet ad tussim et dolorem pulmonis qui ex siccitate et calitate natus est. Coctum cum portulaca uel bleta. uel crisolocana. uel cucurbita emoptoicis ualet. Panis cum oleo aliquo comestus. uel amigdaleo. uel carne galline. uel pecoris uel porci et similibus bene nutrit. humores tamen uiscosos generat et oppilationes facit. Qui uult ne sibi noceat post illam accipiat mentam. aut origanum aut calamentum. et merum bibat uinum. aut melliatum cum aromatibus uel zingibere conditum. **De zippulis.**

Hippule grossus ē albus. Sic eius
duabꝫ epati nocet ⁊ spleni ac re
nibꝫ. ⁊ nã p humiditate olei. al
tera p uiscositate farine. ideo fla
tossum gnãt et uiscosum. re
naꝝ uiam opplat ⁊ epatis. cui
aũt hec nocumẽta cauet. eam cũ
melle manducet. ab ea abstine
ant ꝑpue splenetici ⁊ epatici.

Granum fract **De grano fracto.**
tum ⁊ simila si cum lacte coquã
tur sanguiné laudabilem gene
rant ⁊ multũ nutriũt. Si tamé
sepe sumant opilatioñé epatis
faciunt. duriciam splenis. lapi
dem in renibꝫ ⁊ uesica. maxime
si renes calidi inueniantur na
turalit seu accidentalr. **De a-**

midō. Amidum frigidum est et
siccum. durum ad digerendum.
digestum tñ nõ malum gene
rat sanguinem. s; uiscositatem
q̃dam hẽt. ꝓpt̃ea asperitatem le
nit pectoris ⁊ pulmonis. solida
tiuum ẽ uulneris eoꝝ. et si cũ
aqua coquatur ⁊ zachara ⁊ amig
dalis multum ualet ad tussim
siccam. ⁊ ad humores tenues. et
a capite in pulmoñé pectusq; la
bentes. Aliqñ coctum cum simila
bñ nutrit. et sanguiné generat
temperatum. sepe tñ acceptum la
pidem in renibꝫ ⁊ uesica creat ꝑ
cipue si calidos inuenit renes ⁊
naturalit siue accidentalit. repel
lit etiam humores in oculos de
fluentes. ⁊ uulnera in eis nascẽ
tia. si oculoꝝ mixtum sit medicie.

Zizania nascitur **De zizania.**
int̃ triticum siccis corruptisq;
tpibꝫ. inde uim acutam habet ⁊
uenenosam. aliqñ mentem tu
bat ⁊ inebriat. Si farine ordei
misceatur mirra. thure ⁊ croco ⁊
mulier suffumigetur apẽit uul
uam ⁊ conceptũ facit. Decocta eiꝰ
sulphure cruda ⁊ aceto ad impeti
gines ualet ⁊ serpigines. Cũ ui
no cocta et sterco columbino ⁊ li
ni semine ⁊ cataplasmate facto
apꝰta dissoluit ⁊ scrophulas. Ex
ta enĩ cum radices cortice ual
nerib; iam putrefactis apposita
mitigat ⁊ sanat. **De ordeo.**

Ordeum frigidum est ⁊ siccum
in .i. gradu. uirtutem hẽt mũdi
ficatiuam ⁊ exsolatiuam. plus
tñ faba exsiccat. Et ꝓpt̃ea nutri
mentum eiꝰ ab inflatione lumboꝝ
est remotum. faba uõ nõ similit.
plus tñ ordeo nutrit accidentalit
nõ naturalit. vñ. G. ordeum ce
teris granis nutribilius et lau
dabilius est. Rufus. Triticum in
quit ⁊ ordeum nutribiliora sũt
ceteris granis ac laudabiliora. nu
tribilius tñ est tritici. ne arbit
ris hoꝝ disputatioñé eẽ cõtrariam
sibi. G. enĩ accidentalit. Rufus ñ
intellexit naturalit. verbi grã. Si nu
trimentũ risi ⁊ ordei preponamꝰ
ordeum subtilit nutribilius in
uenimꝰ. plus enĩ succi ⁊ medul
le hẽt. Si uõ ꝓponamꝰ risum acci
dentalit inuenimꝰ maioris esse
nutrimẽti ꝓpt grossiciem suam
et morã in stomaco longiorẽ. Or
deum accidentalit minus nutrẽ
re uidetur ꝓpt digestioñem citam
et facilem ex membris dissolu
tionem. G. de ordeo ⁊ faba sm me
dicinam dicit. qm temperamẽta
uicina sũt in multis sm medi
cinam in usu hñtur. sicut cera
⁊ oleum in unguẽtis ⁊ catapla
matibꝫ. fit de ordeo confectõ uti

lis. Elixatur ē ordeum ī aqua. de
inde assatur. inde farina fcā cum
zuccaro coquitur. hoc estate ad re
frigerium stōi ⁊ epatis multū
ualet. ⁊ ad sitim cum aqua tempe
ratum. siui crossum ut cū coele
ario editur. siui liquidū. ut mul
ta bibatur. Jn fit etiam ptisanū
hoc mō. Confringatur ordei ut
cortex auferri possit. ⁊ mensura
sumitur ordei una. ⁊ aque. x. ⁊ tā
diu coquatur donec redigatur
ad unam tc̄ coletur et potui detᵉ.
ualet ad sanitatem conseruādā
corporisq; humectandū. Sicut ptᵉ
etiā refrigerium et eo plus ap
petat acetum misceatur. Q. ō si
calide sit nature ptēea addatur se
men papauis albi. ptisanum sa
num est cerebro. uisum clarificat
pfectum sanguinē gnāt. nec mi
nus q̄ panis nutrit. hoc tipsanū
sanis est dandum. Jnfirmis uō
diuersis modis fit put cuiq; con
uenit. Si uelis sitim extinguere
et epatis calorem bibitur ut supᵉ
diximus. Si etiā excolatiuū et
mūdificatiuū tipsanū eē uolu
eris cum cortice illō coque. Si la
xatiuum ⁊ refrigeratiuū cocto
mannā suppone. ⁊ mel uiolatū.
Si ppt epatis constipationē illō
uelis accipe coque simul radices
feniculi ⁊ apij. ⁊ accipe illō cum o
xizacara plurimū q̄ ppt uentri
solutionem. G. dicit. nisi acciperē
non tantū q̄ntum opinatur ua
lere. non ē est stipticus nisi cortex
eius rubeus. pptera stiptic̄ ma
gis albo est risum rubeū. Risu
naturalitᵉ calidū ē in pmo gradu. sic
cum in. ij. Diuersis aūt modis sumi
tur. ⁊ fm unā quāq; actionem ī
plus minus ue mutatur. aliqui
enī teritur mola. ⁊ farinam eiuˢ
uelut tritici coquunt. ualet etiā
coctum eis qui morsionem pati
untur in stōico et intestinis. Sē
q̄ qui integrum coquit cū aqua
hoc ualet ad colicam diarriam.
aliī cū lacte coq̄t amigdalis h̄
modo amittit constipatiōē suā.
bn̄ nutrit. ⁊ bonū gnāt sangui
nem. spma augmentat. hēt nisi
pprietatem. qō si cum ipō ul ipsiū
aqua lentigines lauēs aufert cū
et cito cutem mundificat.

De milio.

Milium frigidum est in pmo
gradu. sicc̄ in. ij. Testatur hoc
lenitas ⁊ cōcauitas eiᵉ. ⁊ unctuo
sitatis uiscositatisq; absentia.
nutrit minus q̄ omnia alia gra
na. sanguinē: minimū nec lau
dabilem gnāt. Siue tn̄ grā sicci
tatis confortat stōm. ⁊ alia cor
poris mēbra. idō et uentrem con
stipat. Diascorides dicē. milium
eē diureticū. assatum ad tortio
nem uentris doloremq; calidū
suppositū ualet. Causa aūt nutri
menti minimi ⁊ siccitatis eius
non est eis accipiendum qui cā
nem suā augmentari ⁊ pingue
facere uolūt. nec eis q laudabilē
uolunt hr̄e sanguinē. sed illis
tn̄ qui stōm refrigerare uolūt
⁊ cōfortare. ⁊ eius supfluos de
siccare humōres.

De panico.

Panicum in forma ⁊ natā simile
est milio. min tn̄ eo nutrit. uē
trem uō magis cōstipat. et acci
pitur diuersis mōis. ⁊ p eoꝝ diuer
sitate suas actiōēs mutat. Quēc
q; tn̄ mō panico miliū melius
est. Coquitur sepe aut cum pigui
aut olō. aut sepe cū lacte. aliquā

to uō cum apozimate tritacei co-
ticis 7 amigdaleo. Coctum cum
pingui aut oleo laudabile ē. qm
siccitatem suā amittit. Saporosi
tatem abeis bonamq; nutrimentū
accipit. constipatōē sua priuat
ppt' lubricitatem 7 mollitiem pi
guedinis 7 olei. Cum lacte uō
ul' apozimate supdicto coctū
laudabilius ē eo q' cum aqua
coquitur sola. Coctionis aūt eius
duo sūt modi. Coquitur aūt sanū
aut mola fractum. Sanū abla
to cortice. aut ad unam mensurā
panici mensurarum .xv. apponan
tur aque. Ita coctum crossum ē
et ad digerendum durum. nec
uentris est constipatiuum. gra
uat eni stōm. 7 ex eo integrum
eicitur ad intestina. ideoq; cito e
gerit'. hac g' rōne stipticum nō
est. Mola tritum coquitur ita.
farine mūdate deciplum addi
tur aque. cumq; bis ul' ter bu
lierit fricatum digitis excola
tur. Colamentum susceptū donec
durescat excoquitur. sicq; utilr
comeditur. 7 ceteris ē subtilius.
digeriq; facilius. magis tamē
stipticum. De fabis.

Fabe in natura sua frigide. i sicci
tate diuse sūt. Comedunt' eni
uirides nōdum messionis sue
completo tpr. Comeduntur et
sicce ac pfecte tpibz suis. Viride
frigide sūt 7 humide in .i. gdu.
nutriūt multum. humores ge-
nerant grossos 7 crudos. Inflati
ue sūt uentositatem facientē
in supiorib; uentris. ppterea ual
de stōaco nocent. Sicce uō suisq;
tpibz pfecte frigide sūt et sicce
in .i. g. et inlaudabilem sanguine
creant. ordeo magis nutriūt ac
accidentalit' nō naturalit' duabz
ex causis. una ppt' sue subē cros
siciei et tarditatē dissolutiōis
ex mēbro. Subtilitate uō substā
cie ordei et dissolutione ex mē
bris exit cito uñ minus nutrit.
Sedā ppt' sue multitudinis uen
tositatē 7 crossiciem. vñ carnē
inflat 7 dilatat. et opatur in ea
qd' fermentum in farina. ppterea
in supioribz uentris uentosita
tem plurimum crossam generat
et inflatiuam. ex qua fumi usa
scendēs cerebro nocet. 7 sōpnia
multa 7 corrupta inducit. Cum
g' hec naturalit' hñt fabe nō ei'
aliquo coctionis modo auferri
possunt. vñ .G. fabe si nimis co
quantur uentositatem 7 infla
tionem suā sicē ordeo auferre ne
quimus. minuere tñ possumus.
Experimento hoc pbatur in eis qui
fabas ueteres assidue comedēt
declinationem paciunt' 7 infla
tionem etiā si tenuissimi fuerint.
Itē .G. fabe scdm cibum inflatio
nem faciunt. 7 dure sūt digeri.
scdm medicinam adiuuāt humo
res exēare de pectore 7 pulmone
qm colamentum hñt. ideo nō mo
rant' in stōaco sicut alij crossi ci
bi. manifestat hoc colamentū
earū 7 mūdificatō qua cutē exte
rius mūdificat manuū cum e
arū farina abluitur. et ideo ad
lentigines ualet. Qui uō cutē
mūdam cupiūt ex fabarū fari
na sepe lauent. apā in mamill'
ul' testiculis apposita cataplas
mate facto dissoluit. Omnia aūt
que diximus earū insūt medul
le tantūmodo. cortici aūt nichil.

Est enim stipticum colamitum ni-
lum h(ab)ens. v(er)um aliq(ua)n(do) fabas cum
cortice coquimus in aceto. dam(us)
q(ue) diarriam patientibus p(ro)p(ter) defec-
tionem contentive virtutis in
intestinis. Electior e(st) magna al-
ba no(n) vetus. diversisq(ue) coquitur
modis. v(er)um (et) diverse eius sunt i(n) cor-
pore actiones. Sunt na(m)q(ue) cocte
aqua. sunt assate igne. aqua coc-
te laudabiliores sunt. q(uonia)m aqua
eis plurimu(m) aufert ventositati(s)
et exsiccat. maxime si electa a-
qua priori altera adiungatur.
hec etiam coctio duobus mo(d)is fit.
aliq(ua)n(do) cum cortice. aliq(ua)n(do) sine cor-
tice. Cum cortice cocte dure sunt
ad digerendu(m) (et) inflative. Stip-
ticitas enim corticis egestionem
p(ro)hibet. Mora enim diuturna in
ventre inflationem (et) ventosi-
tatem gen(er)are necesse est. Sine cor-
tice cocte minus sunt inflative.
cito digeruntur. Et si se(cun)d(u)m ius
fiant calefactivis reb(us) ut e(st) pi-
per longum. z(inzi)z. ol(eu)m amigda-
leum. his appositis p(er)fecta est (et)
medicina ad coitus op(er)ationem.
Sunt qui eis vescuntur elixis. a-
liq(ua)n(do) cum cortice aliq(ua)n(do) sine co(rtice).
Et de elixis idem q(uo)d supradiximus
iudicamus. Comeste t(ame)n aliq(ua)n(do)
cum menta. origano. cimino (et)
similib(us). sua(m) ventositatem et
inflationem imminuunt. Assa-
te ventositatem min(us) (et) inflati-
onem h(abe)nt. (et) ad digerendu(m) no(n)
durissime. v(er)umtamen si aq(ua)m fun-
dantur post assationem. et cum
cimino. menta. (et) origano comeda(n)-
tur partem duricie amittunt.
Ysa(ac). Fabe inquit nove ventib(us)
stomaco magis nocive s(un)t. Fabe r(e)-
mixte farine fenugreci cataplasmate
f(a)c(t)o capiti retro auriculas valent.
ad livorem sub oculis similiter
cum rosa mixte. thure ovique al-
bumine. ad exusitione(m) oculoru(m) ca-
taplasmate f(a)c(t)o valent. masticate
(et) temporib(us) apposite humorib(us) a
capite in oculos descendentib(us) re-
sistunt. cum vino cocte si catap-
lasma fiat ex eis testiculor(um) apo-
stema dissolvunt. farina ear(um) pue-
ror(um) apposita inguinib(us) libidine(m)
constringit. locis in quib(us) pili s(un)t
nascituri supposite subtiles pilu(m)
faciunt. Scisse quoq(ue) in duas p(ar)tes
cataplasmate f(a)c(t)o morsib(us) a(n)i(m)alium
sanguinem stringunt. Mamill(e)
lactis coagulatione(m) induratis
dissolvunt apposite. (et) lactis inhi-
bent exitum. Si cu(m) alumine et
oleo vete(r)i musceas scrofulas dissol-
vunt circa gulam. Aqua earu(m) la-
vando colorem pulchru(m) gignit.

De lenticula.

Lenticula frigida e(st)
in. i. g(ra)d(u). sicca in. ii. Investigata
enim eius natura ex duob(us) contrariis
composita invenitur. uno i(n) me-
dulla. alt(er)o in cortice. Cortex enim
eius acuitatem h(abe)t unde ventrem
ad solutione(m) movet. Medulla e-
ius e(st) stiptice virtutis conforta-
tive stomaci et intestinor(um). ad colica(m)
diarriam valet. Cum lente(s) simul
cum cortice (et) aqua fiunt cocte et
colate. electa aqua oleum cum sa-
le commisce potuiq(ue) stiptico dab(is).
Et si aqua priori electa dum co-
quuntur alt(er)am adiungas solu-
tionem minuit. et si cortice abla-
to coquat(ur) (et) p(r)i(m)a electa s(ecund)a addatur.
melior fit ad digerendu(m). et ad e-
gestionem colicam refrenandam
fortis. Universaliter dico nutrim(entum)

tum lentis grossum est. ad dige
rendum durum. melancolicum san
guinem generat. maxime si cum corti
ce comedatur. cerebrum fumo gros
so implet et melancolicis causa est
dolorum et formidolosorum somni
orum. stomachum et intestina ven
tositate implet. inflationem et
constipationem facit. propterea ceteris
granis nimio plus nocet et pulmoni
et diafragmati et pelliculis cere
bri. ceterisque nervis pellicularibus
precipue oculorum. quoniam humiditatem
eorum desiccat et distemperat. sanis
officit oculis quanto magis infir
mis. Sue desiccationis causa ven
trem et menstrua constipat et in
crassatur ut exire non possit e ve
na matricis. Lenis item cum cortice
cocta. sicce est nocua complexioni.
et passionem in ea melancolicam
creat. sicut nigram morpheam. im
petiginem. serpiginem. cancrum.
elefanciam. et leoninam. Fe[illegible] tamen
qui humide sunt complexionis aliquando
prosunt. si sine cortice coquantur
ydropicis valent. cum cortice vero
nocent nimis propter ventositatem
quam creant. Lenticula laudabilis
est grandis et nova atque coquibi
lis. Accipitur secundum cibum et secundum
medicinam. Secundum medicinam aut
aut propter contentive virtutis confor
tationem et calefactionem. aut
propter ventris solutionem. Que ob
confortandam contentivam vir
tutem accipitur. vel reconstringen
dam colice egestionis cum cor
tice mundentur. et prima dum coquitur
reiecta aqua secunda accipiatur. cet
te aceto immisceantur arnoglosse
frondes. et mala citonia. nespila
et similia. Que propter confortan
dum et calefaciendum stomachum
voluerit aceti vice vinum rufum odo
riferumque commisceatur. propter ventris
aut dissolutionem accipiendi cum
sicla coquatur. aut atriplice vel canna.
aut cucurbita. sive molochia. Item
secundum cibum diverse accipitur. aliquando solis
cum oleo et aceto. aliquando cum carne
recenti. aliquando cum sicca et salsa.
Que vero cum aceto et oleo minoris
est nutrimenti. que cum carne recen
ti maioris. Que vero cum sicca et
salsa pessimus ac nocivus est cibus.
natura namque carnis sicce iste
est grossa et digestioni dura. Contra
cum lente duplicat maliciam. unde
causa est calefactionis incensionis
que sanguinis. eumque in melan
colicos convertit humores. pessima
est maxime si cum cortice cocta
fuerit. Item ut non noceat si tem
perare volueris mundetur et aqua
prima eiecta secundam amittere et aceto
eam condias ac origano. menta. pi
pere. cimino. et oleo. vel amigda
leo. aut sisameleo. Emplastrum cum
melliloto et celidonia. oleo rosaceo
ex lente cataplasmate factum in oculis
calidum patientibus apostema dissol
vitur. cum malo granato cocta. ac
rosis siccis pulverizata et aperta inclu
sionibus apposita valet. Valet iterum
ad erisipilam et fissuras in pedibus
propter frigus. Cum aqua marina si
coquatur mamillisque apposita
lac coagulatum habentibus valet.

Herobilus.

Robilie frigide sunt
in i. gradu. medie inter siccum et hu
midum. cortex earum stipticus est. Cor
tice vero mundato laudabiles gene
rant chimos. nec inflationem
nec ventositatem sicut fabe faci
unt. Ad usum edendi bone sunt

in estate et in calida regione et
cataplasma ex eis mixtis factis so
lidat et dolorem aufert maxime
si cum farina sunt temperate. Ius
ex illis velut ex faba factum va
let ad exasiam et ad tussim. Do
loremque laterum et in pectore. ex
te cum oleo et crisolocanna aute
bleta febrem patientibus prodest
que ex sanguine nascitur et co
lera ru. Contra pro diarrie refrigera
tionem accipe velud illas coctas
una aqua eiecta et altera addita et
admixtis portulace ramis et su
co malorum punicorum acido et oleo
sumant eas. **De cicere.**

Cicer pluris est nutrimenti. ventrem
humectat. urinam provocat. men
strua movet. ventositatem tamen
creat et inflationem. Ideoque sperma
auget. coitumque confortat. Est
cicer viride nec completum et sic
cum et completum. viride ad fa
barum potest verisimilem compara
tionem. Eadem enim differentia que fa
barum est siccarum et viridium. Ciceris
est viridis et sicci. Siccum duobus
modis dividitur. Est cicer album
est et nigrum. album calidum
est in i. gradu. humidum in medio.
Ideo nutrimentum eius maius est quam
fabarum. non tamen bonum. et ad dige
rendum durum. ventositatem et
et inflationem facit. adeo ut
carnem infletet et dilatet. et in ea
hoc facit quod acetum in sicco lu
to. aut fermentum in pasta. Unde
qui eo utuntur fiunt pulchre cu
tis. dilatata enim et extensa caro
lucescit et clarificatur. Ideo coitum
adiuvat. quia tria habet ad coitum
pertinentia. scilicet calorem. nutrimen
tum. et inflationem. Unde ypocras

ciceris potestates due sunt diverse
atque contrarie. cum coquitur eius a
mittit et in aquam non coquitur re
decent. unam dulcedinis alteram
salsuginis. Cum dulcedine vero
sua mundificat et colat. nutri
bus lac auget. ventrem humectat.
apta dissolvit maxime que in te
sticulis sunt et posteriores. Cum sal
sugine vero humores grossos
dissolvit et minuit. urinam et men
strua provocat. ventrem humectat.
valet yctericis et ydropicis et totius
corporis capitisque pruriginem. Si eius
iure lavetur scabiem pruriginemque mundi
ficat. G. habet inquit cicer quas
dam amaritudines quibus aper
tivum est et menstrua provocans. fa
cultatem faciens pueros ex utero
eiciendi lumbricos. cucurbitinos
que educit. Ad yctericiam de opilatione
epatis et fellis valet. lapides fran
git in renibus et vesica. nocivum
tamen est renum et vesice vulneribus.

Nigrum albo calidius est. humidius
minus. propterea amaritudo eius dul
cedine manifestior est. Ideoque plus
albo in apertione epatis et splenis
atque lapidum fractura in lumbri
cis cucurbitinisque valet. Ad epa
tis opilationem precipue si cum a
pio coquatur et radice. ius quoque bibi
tur ipsius. In augmentatione lactis
tamen et spermatis et urine provocatione
album est melius sue dulcedinis
saporositatisque causa. olei nardini
z. v. Galbani z. i. Illudque calidum bibatur.

De fasceolis.

Fasceoli calidi in
medio secundi gradus. humidi in fine
desiccatur. hoc quod plurimum non perfec
te ut grana cetera possunt desic
cari. et si desiccentur non multum
tempus servari valent. Ideoque humorem

crossos inflatiuam uentositatem.
fumumque plurimum caput replen
tem. et sompnia pessima et terribi
lia faciunt et corrupta. In partes di
uiduntur duas. Sed enim albi. sunt et
rufi. Albi minus sunt calidi ma
gis humidi. unde crossius est eorum
nutrimentum. et ad digerendum du
rium. Humores facit flaticos et
crossos. Temulare uolentes crossi
ciem eorum eliquent et corticibus mun
dent. et cum obsoniagaro oleo et
cimino ac pipere comedantur. Vini
tes albi ablatis corticibus cum sale
sumantur et sinapi ac pipere. vinum
forte cum illis accipiant. Rufi
calidi sunt plus sed humidi minus
albis. Ideoque in suis fortiores sunt
operibus. Ius eorum ad menstrua prouo
canda uolentes. iii. ℥. accipiant
olei nardini. ʒ. v. Galbani. ʒ. i. s.
et illud calidum bibant. De orobo.

Orobum calidum est in primo gradu.
siccum in ii. unde mundificatiuum
et colatiuum est et aperitiuum. Cum
radicis corticibus utrumque ex eo farina
facta uentrem humectat. urinam
et menstrua prouocat. cutemque cla
rificat. non tamen illo plurimum assue
scant ne forte sanguinem min
gere faciant. et aliquando sangui
nem per nares exire facit. Farina
orobi cocta cum cepotis que est species
thuris [illegible] ualet
quibus utrisque contingit ex epis
opilatione infirmitas. Temperatum
cum vino super rabidi canis mor
sum positum ualet. Rursus tem
perata cum melle lentiginem mun
dificat. vulneribus et apostema
tibus similiter ualet. De lupinis.

Lupini in ii. gradu calidi sunt et sicci.
Farina eorum cum melle temperata
et potata lumbricos extinguit. et
omni putredine uesicam expur
gat si cum ruta bibatur et pipe
ualet spleneticis. Aqua in qua cocti
fuerint lote pustule auferuntur.
Si cum myrra et melle conficiatur
et pessarium facias menstrua pro
uocat. Dulcoratorum eorum aqua cros
sum nutrimentum est et ad digeren
dum durum. humores crossos
generant. propterea nec uim habent digesti
uam sicut excolatiue. nec stipti
cam sicut confortatiue. stipticeque
nature cibaria. Antiquorum quidam
farina inquiunt lupinorum si pilo
rum nascentium locis apponatur
eos euellendi causa est. et nato ad
imit. et renasci alios non permittit.
Aqua ubi dulcorantur cimices
si loca aspergantur moriuntur.

Fenugrecum De fenugreco.
calidum est in ii. gradu sicc. in i. Farina
eius cum melle temperata si pote
tur mobilitatem facit. et sicco ab
intestinis crossosque humores ex
purgat. In aqua cocta et melle
mixta idem facit. Cum ficubus
et dactilis cocte colamentum si
recoquatur donec spissetur [illegible]
nis sumptum ad dolorem pecto
ris ualet. tussimque diuturnam
crossorum ac uiscosorum humorum et
flaticorum nocumento pectus expur
gat. Farine [illegible] ʒ. v. cum melle
temperate si cum fenugreco bibatur
apozimate matricis aptum opila
tiones. uiscosis eam crossisque hu
moribus purgat. et apostema dissoluit.

Sisamum calidum De sisamo.
est in i. gradu humidum in ii. Est autem
cum cortice et sine cortice. Quod
sine cortice unctuosius est ideoque
crossius et durius digeritur. quo obrem

officit stomaco. prefatum neruus e
nus et uilis sua namque uiscosita
te eos mollit. ad defectum eos
cogit. uirtutem iterum contentiuā
digestiuamque eneruat. in fumo
sitatem humoresque colicos cito con
uertit. sitim et fastidium gene
rat. os boni odoris fetore cōtami
nat. maxime si inter dentes rema
neat. Cum melle sumptum minus
nocet propter sapue si assum comedatur.
Quod cum cortice quocumque modo ac
ceptum minus nocet. Aqua ubi
sisami coquuntur frondes caput
si abluens crines elongat furfu
ribusque mundificat. Apozima si
sami menstrua prouocat. Antiqui
quidam dicunt contra uenenum
sisamum esse. et id nō impossibile e
go etiam dico. Sua enim uiscosita
te atque unctuositate poros corpo
ris opilat omnes. nec ad cor pene
trare permittit. Dyascorides. Inter sisame
leon et nucleos differentiam facit. et
sicut musceleon ualere testatur.
Galienus uero id non affirmat. De pa

Papaueris due sunt species. papauere.
una agrestis altera domestica. Do
mesticam in duo diuidit. Est enim
nigrum. est et album unde opium
fit. album laudabilius ac nu
tribilius est nigro. quippe mi
nus est frigidum. Frigiditas eius est
in .ij. gradu. Dyascorides de papaueribus
ait. Quidam papauere uescu
tur panem uero nutrire. et durum
est digeri. assuetis dormitionē
obliuionemque cōgenerat. Si autem
in aqua coquatur et caput ablu
as temperatum somnum et bonum
in febribus prestat. Fit de papauere
electuarium et sirupus. ualent ad
tussim que ex calidis subtilibus
que humoribus procedit. qui ex capi
te in pulmonem pectusque descē
dunt. Item ad colicam et diutur
nam egritudinem. Nigri grana uirtus in po
tione est nō in cibis. Frigiditas eius
et siccitas in .iiij. gradu. proprietas uis illius
in omnibus actionibus maior est albo.
presertim in somno uentrisque con
stipatione. maxime si sirupus illius
pluuiali aqua cōficiatur. Ideoque
cauendum ne sepe sumatur quia
assuefactum maximum cerebro stu
porem infert. et calor naturalis exti
guitur. Succus autem illius et lac opi
um dicitur. Et lacte tamen factum melius
est eo quod ex suco fit. Papauer sil
uaticum in omnibus domesticis for
tius est. De agno casto.

Agnus castus est calidus et siccus in .iij.
gradu. proprietas eius est defectum e
neruationemque inferre libidini.
et concupiscentiam mortificare.
inflationem aufert. spermata desic
cat nō solum si in cibo et potu su
matur. sed etiam si iacenti alicui
substernatur. Unde Athenienses
suarum temporibus festiuitatum agnum in suis
delubris ponebant. ut omnes ab
eis libidinem excluderent. Hanc
uero herbam Greci pentafilon uo
cant. Nomen autem supradictum id est sy
ne agnus est. castitatis mundi
ciam ue significat. De semine

Lini semen in .i. gradu calidum. lini semen.
sicci uero humidique medium. parum
nutrit. durum est digeri. inflatiuum
stomacho et nociuum. tamen diureticum est.
assum et cum melle acceptum melius
est. Ad tussim frigidam ualet. pec
tusque collectione flatica purgat.
cum melle et pipere manducatum
libidinem auget. et apozimate
eius cum oleo rosato. clisteri facto

ad tenasmó q morsuram ualet
intestinorum. Si apozimati eius
c. ulo mulier supsedeat. apa uul
ue dissoluitur. Explicit de ge
nis. Incipit de fructibus. Et primo de fi
Ficus ceteris fructibus lauda cibus.
bilior ac nutribilior est. humidita
tis sue causa grossos humores
creant. natura eius calida et sic
ca est. Quantitates in caliditate
et siccitate diuerse secundum sui ipsius di
uersitates. Est enim domestica et et
siluatica. Domestica alia uiridis
alia sicca. uiridis alia perfecte ma
tura. alia non perfecte. Cruda nec
perfecte matura minus est calida
magis grossa propter dominationem te
restris partis. habet humores la
tentes qui acuitatem ei prestant
et siccitatem in .ii. gradu. ideoque lauda
bilis est. unde ypocras. ficus quanto
remotiores a siccitate tanto mi
nus calida et magis grossa. ualet
hec secundum medicinam cocta. et cata
plasmate facto scrofulas glandu
lasque dissoluit. Nitro et aceto mix
ta pustulis in capite ualet. mix
ta cum melle ad morsum canis
et pustulas que uirosos habent humo
res facit. Papauis agrestis fron
dibus mixta ossa fracta ex uulne
ribus pellit. Item cera adhibita a
postema dissoluit. Si pistata fo
rmice uulneribus apponatur sanat.
Perfecte maturata uiridis ficus in
minus calida et sicca. Calor eius in
medio .i. gradu. humiditas et siccitas
in ipsa temperate sunt. Ex tribus itaque
rerum compositione constat. Corticis
uidelicet seminis et carnis. Semi
nis uero nutrimentum est nullum
natura eius ut arene uel lapidis. Cor
tex ficus est ut citrius. Caro dur

simus est ad digerendum. Caro
nutribilior solubiliorque existit.
Super hac dixit. Calorem inquit
extinguit. sitim aufert. sudorem
prouocat. Sicca uero ficus calida in
.ii. gradu. sicca in medio primi. quam
obrem calefacit et sitim creat. et
in melancolicos mutatur humores.
ceteris tamen fructibus nutribilior est mi
nus inflat. Sed si superfluos in stoma
co inuenit humores. dura fit ad di
gerendum. ad corruptionemque
mutatur et inflationem uentosita
temque generat et pessimum sanguinem
in superficie corporis pediculos cre
at. Si autem mundificatum humoribus
inuenit bene digeritur et sanguinem
laudabilem facit. corpus purgat
malis humoribus. urinam prouocat.
pectus purificat et pulmonem re
nes et uesicam grossis humoribus
non tamen inflationis uentositatisque
libit. Que nocumenta ei omnino ui
tat ieiunus accipiat et post illam
calamintum manducet. aut amoos
uel ysopum. piper. seu zinziber et si
milia. Colicus post illam gerachu
ram sumat. Qui maioris eam nu
trimenti uult accipere uel cum ut san
guinem laudabiliorem generet nu
ces simul aut amigdalas man
ducet. Item secundum medicinam ualet.
Si cum ysopo coquatur pectus pul
monemque mundificat. tussim di
uturnam curat. Gargarismata cum
apozimate eius in canalibus pulmo
nis apa dissoluit et in lacertis que
sunt in latere lingue cocta cum uino
si eludere fiat. ualet ad dolorem
uentris qui ex grossis humoribus
est. Rursus cocta cum ordeo et fenu
greco cataplasmate facto apa dissol
uit. pistata ac sinapi mixta apo

zima ad tinitum aurium valet.

Uva in duo dividitur. Est enim

De uva.

acerba nec matura. et matura in sui
dulcedine completa. hec digna
est appellatione uve. Acerba frig.
est in tertio gradu. sicca in .ii. Sub
stantias in se tres habet divisas. Gra
norum unam. Corticis aliam. humoris
terciam. Granorum sicca est et dura
conversionis nullius in egestionem
set ex stomaco integra egrediuntur
cum sua forma. pistata tamen et
farina ex eis facta si bibatur stomachum
confortat. colicam stringit ege
stionem maxime si assentur. Cor
tex crossus et nervosus est nec con
vertitur et ideo non nutrit. humor
propter suam stipticitatem et ponti
citatem durus est digeri. confor
tativus tamen stomachi et epatis calorem
extinguit. sitim tollit. acumen
colere rubee mitigat. vomitum
egestionemque colericam stomaci
et epatis propter vim contentive de
fectionem stringit. Oculis apposi
tus palpebrarum crossos humores
attenuat et desiccat. valet iterum
ad pruriginem oculorum et aspritatem.
Uva. Acerbe recipit uve sucum
ante dies caniculares ad solem po
ni donec spissetur ut mel. hic va
let humoribus in gulam descenden
tibus. Singulas atque auriculas si
clisteri fiat valet vulneribus in
testinis. et diuturnis humori
bus ex vulva descendentibus. Uva
matura sanguinem laudabilem
facit. et ceteris fructibus quemad
modum ficus melior cibus est. plus
tamen ficus uva nutrit. Item et hec uva
substantiis composita est. Ossa sunt
frida et sicca et stiptica. granis a
cerbe uve in duricie vicina. hinc
tamen acumen quodam obliquato erat
a stomaco ante confusionem. Item cor
tex fridus et siccus ad digerendum
durus. G. Cortices inquit uve et
ficus similes sunt ad digestionem du
ri. propterea uva si cum cortice simul e
tatur et ossibus indurat egestionem
et ventositatem inflationemque
generant. et humores a sanguine lon
ginquos laudabili. Rursus. Gal.
ficum et uvam asserit ceteris fruc
tibus laudabiliores. non tamen dure sed
egestionis. sed potius digestionis fa
cilis et confusionis. maxime si in su
a arbore perfecte fuerint maturate.
Testantur hec ortolani qui ficu
et uve temporibus suis bene eis utuntur.
unde pingues et clare fiunt cutis. Fa
cilitate autem digestionis eorum illarum
desistentes ab usu facillime ma
crescunt. Caro quippe uve et ficus infla
tiva est in sui substantia. et ideo comeden
tium carnes inflant. Accipiuntur autem
diversis modis. unde nutrimenta eius et
actiones in corpore sunt diverse.
Accipitur a quibusdam hora ipsa
qua ex vite colligitur. Sunt qui e
as suspendunt donec ex eis plu
rimum humoris aer eliciat. Sunt
qui eas cum musto vel sapa in
vase reponunt. hora sue carptio
nis accepte si stomachum invenerint
humoribus vacuum et cibis. et fortis
est digerere. bene digeruntur ac
bene convertuntur in sanguinem bo
num. et ventris adiuvant soluti
onem. corpusque de malis purgant
humoribus. Econtra si stomachum humorum
et escarum repererint plenum. et dige
rere est imbecille. in eo morantur. in
flationes generant ac rugitum. in
humores malos convertuntur et fu
mum plurimum nocivumque creant.

appetise et ab aere superfluo humo
re desiccate. ceteris uinis sunt laudi
biliores. et subtilibus dietis sunt co
uenientes. ab inflatione longe
sunt et fumositate nec stiptice
tamen sunt nec solubiles. in mundi
ficatione uel sapam crosse diete sunt
et stomaco minus conuenientes.
et a tenui dieta longinque. uen
tositates inflationesque producunt
propter extraneos humores ex mu
sto uel sapa assumptos. Que sunt
carne humores laudabiliores fa
ciunt minus tamen carne nutriunt
et cito digeruntur. Ideirco uue
que carnis plurime sunt quam hu
moris nutribiliores diuturniores
existunt eis que humoris quam car
nis plus habent. Item uue modis
aliis sunt diuerse. aut sapore. aut
colore. aut subtilitate. aut crossi
tudine. Sapor alius est aquosus
uicinus acerbitati. alius crossus
et dulcis melliquo uicinus. alius
medius .i. uinei saporis. Crossus
et dulcis calidior est. et sitim for
tius generat. crossiorisque nutrime
ti ad digerendum durior. et infla
tionem facit et rugitum. opilati
onem splenis et epatis. Subtilis
et aquosus frigidior et digesti
lenior. confortatiuus stomachi et mun
dificatiuus a colericis humoribus
sitim mitigat et conueniens
temperatis complexionibus. Medium
qui uidelicet uinei est saporis me
lius est inter crossum et subtilem.
Sicut enim medius saporum ita
et potestatum. De diuersitate uue.

Diuersitates uue in colore
quadrifaria diuiduntur. In al
bum scilicet quod clarius est et aquosius
modicam carnis habens. cortices

subtiles. ossa exigua. In nigrum
qui carnis crosse est et corticis. hu
moris pauci. ossium ingentium.
In citrinum et rufum superiorum
medios. alba uua leuiter nutrit
facile digeritur. uenas cito perfo
rat. urinam prouocat. Nigra durior
est digestu sed confortatiua stomaci.
urinam non prouocat. tamen si bene di
geratur nutrimentum plurimum pre
stat. Rufa uel citrina media su
periorum. Unde aristotiles. Alba uua
subtilis minus nutrit. et cito di
geritur. quamobrem uini est ebrietas
uelociter transit. Nigra crossa nu
trimenti est plurimi sed tarde dige
stionis. Ideirco uini eius ebrietas et
sero discedit. Rufa uel citrina ha
rum sunt medie. Cuiuscumque autem
uini ebrietas cito uenit. uelociter
etiam transit. et cuiuscumque tarde di
u manet. tardeque recedit. Passum
est ad comparationem uindis
uue ut ficus sicca. ad compara
tionem uindis leuior est. aut ficus.
Diuisum tamen est tribus modis. Est enim
dulce perfectum in dulcedine. est
acerbitatem habens. est ponticitatem
continens et asperitatem. Hiis dua
bus uirtutibus compositum est. Una
maturandi et dissoluendi. altera
stringendi et confortandi. Confor
tatio procedit ex ossibus. dulce calidi
est et humidius maxime si nigri
sit. et medium est inter mollitiuum
et constipatiuum. Si malos in
ueniat humores in stomacho tempe
rat. et mitigat morsionem. perfectum
si carnosum sit et cortices tenu
is. exiguorum autem ossium. huiusmodi
ad dolorem ualet pectoris et pul
monis. tussim mitigat. renes
mundat et uesicam. Incommodum

tū est epati ꝫ splen ꝑcipue si eīo
siciem et duriciem hn̄t. passum
aūt acerbitatem hn̄s min⁹ nu
trit. et dulci frigidius ē. minus
q̄ humidum. maxime si albū
sit ideō stōm confortat. calorem
extinguit. uentrem constipat.
Passum diuersis modis accipitur
cum ossibꝫ. s. ꝫ sine eis. Sine ossi
bꝫ comodum ē tussientibꝫ. ꝫ ad
pectoris dolorem. pulmōis. renū
et uesice. ventrē dissoluit. ꝫ epati
nocet. ꝫ splen ꝑsertim si diarriā
hn̄t. Cum ossibꝫ acceptū stōm
confortat. splenem ꝫ epar. ꝫ ma
xime si acetum habeant. ꝫ cāne
paruam. ossa uero magna.

Mora celsi duoꝝ sunt **De moris celsis.**
modoꝝ. aut eni cruda nō
matura acetia. aut matura pfec
te dulcia. Acetia nec matura frā
sūt ꝫ sicca. unde hn̄t stipticam
confortatiuam stōi. ꝫ itestinoꝝ
ventrem cōstipant. ppēa hmōi
desiccata multū ualent ad diar
riam ꝫ dissinteriam maxime si
colerice sunt. Itē: eoꝝ succus ad
dolorem gutturis. ul' faucium.
ul' uulue mltum ualet. maxīe
si coctus sit cū sapa ꝫ modico zu
cari. Matura ac dulcia ad calo
rem ptinent ꝫ humiditatem.
plus tn̄ ad humiditatē quare cito
a stōācho eiciuntur. uentrem hu
mectant. vrinā puocāt. Si tamen
cibum acceptum ān se in stōāco
inuenīāt. ꝫ eis obsistentibꝫ com
morant̄. in cōruptōēm conūtun
tur. ꝫ stō nocent ac capiti. Si aūt
stōācum uacuum inuenerit bn̄
digeruntur. ꝫ parū nutriūt. Ieiu
nis accepta perfrigerata ī aquā
frigidam aut in niue refrigera
ta sūt ualde. sitim auferunt in
censiuumq̄ calorem extinguunt.

Radix mori cū **De radice mori.**
aqua cocta ꝫ potata uentrē hu
mectat. lumbricos ꝫ cucurbitinos
excludit. Silr̄ frondes et radix si
coquant̄ simul. ꝫ aqua eoꝝ retine
atur in ore ad dolorem dentiū ua
let. Si aūt cū uino coquant̄ ꝫ gar
garisinū fiat ualet. et obstat hu
moribꝫ ad uuluam ꝫ guttur desce
dentibꝫ. Pistata mori radix in a
ceto ponatur. ꝫ ad solem. xiiij. die
bꝫ relinquatur. desiccata redriga
tur in puluerem. ꝫ dentes pfora
tos aut putrefactos apposit' euel

Pruna par **De prunis.** lit.
nutriūt eoꝝ duplex est mod'. Sūt
eni alba. et nigra. Alba dura sunt
digeri. nociua stō. exiguum solu
tiua. hec eni crossa sunt. comedi
nō debent nisi cum grandia fu
erint et bn̄ matura. Item pruna
nigra bifariā discernunt̄. in do
mesticum ꝫ agreste. Rursum do
mestica triplex ē. nigrū pfecte
maturū dulce. Crudum durum.
viride ponticum. Rursus medie
maturati ꝫ crudi in sapore quodam
hn̄s acetum. Nigrum itaq; pfec
te maturatū ꝫ dulce minus est
frigidū magis humidū. frigitas
eius in pmi gradus initio. hu
miditas in fine. stōm humectat
ꝫ mollit. uentrē dissoluit. colā
rubeam pimit. Si sepe tn̄ sumat̄
nimiū stōāco nocet. Crudū durū
uiride ꝫ ponticum pessimū ē in
cibo ꝫ medicina. Durum eni et
stōāco noxium minime nutrit.
atq; fatigat. Rursum nigro fri
gidius ē ꝫ humidū min⁹. Ideoq̄ re
frigerat minus. Optima sunt

carnosa corticeos subtiles et in sa
pore quendam acredinem cum pon
ticitate habentia ante cibum sump
ta non nocent. Agrestia nimium sunt
stiptica valent ad diarriam et dis
senteriam. Gummi eius valere qui
dam dicunt ad lapidem in vesi
ca si cum vino accipiatur. Si autem
cum aceto temperetur ad impeti
ginem valet. **De ceresis.**

Cerasa sunt qualia pruna matura.

Crisomila fri **De crisomilis.**
gida sunt in .ij. gradu et humida. cito con
vertibilia. crossum flegma generant
et viscosum in concavitate epatis
et splenis. Ideo diuturne causa
sunt febris. hec omnibus modis sunt
pessima. ideo ante cibum semper uti
debent stomaco inanito. post cibum
enim pleno stomaco in superioribus na
tant et in aciditatem cito putre
dinemque convertuntur. Si igitur no
cumenta eorum cavere cupimus ie
iuni accipiamus et post illa ani
sum masticem et vinum vetus.
aut odoriferum oleum ex nucle
is eius expressum valet emoroidis.

Persica frigida sunt **De persicis.**
et humida in .ij. gradu plurimum si
milia crisomilis. sed saporiora sto
macho convenientia. non enim con
vertuntur ut crisomila cum sint illis
similia. quia eodem modo flegmata ge
nerant. Persica ieiunis stomaco va
cuo sunt edenda et post vinum vetus
odoriferum potandum. Persica
in duo dividuntur. Est enim grande
album et pilosum ruboris bonis
quidam. Est parvum leve rufum
vel citrinum. Grande saporis dulcis
acetosisque cuiusdam. huiusmodi hu
midius est ac viscosius quare conver
tibile est in flegma crossum et putre
dinem. Quod manifestatur in hoc quod
si persicum ferro incisum post paulu
lum naribus apponas odorem quasi
putredinis sencies. Parvum odo
ratius est a conversione longinquius.
Frondium eius sucus potatus lum
bricos cucurbitinosque eiciat. Idem
facit si ex eo cataplasma feceris um
bilico. Si autem apponas humoro
se vermes cadunt. Medulla nu
cleorum persici cum cimino trita et
albumine ovi collecta capitis
dolorem aufert cataplasmata.

De malis. piris. granatis et cito
Hec poma in **niis universaliter.**
duo dividuntur. In completum
perfectum in sua arbore maturatum.
et in crudum non maturatum du
rum et ligneum. Crudum male nu
trit et stomaco nocet. dolorem gene
rat propter laborem quem stomaco efficit ex
quo electum in venas ut oportet non
penetrat. assuefactio eorum causa fit fe
bris diuturne. durum dissolvi. quod
de ceresis dure intelligendum est fruc
tibus qui non sunt perfecte in suis ar
boribus maturati. Perfecte matura
tum in sua arbore diversum est pro
suorum diversitate saporum. Est enim pon
ticum. est et stipticum. rursus est
acetosum. est dulce. est sine sapo
re. Ponticum substantia frigidum est et sicca terre
stris conveniens eis quorum stoma
co calor et humiditas dominatur.
quoniam in ponticitatis sue substantia stoma
cum premit et humiditatem eius plurimum
inferiora deponit et quod remanet ex
siccat. quare stomachum confortat et intesti
na. in se tamen crossum est digestu du
rum. tarde penetrat venas. infla
tionem facit. nervis nocet. hec est
natura eius in corpore suo. liquor vero
eius laudabilior est subtilior acie

vior. Ideo sto

inor. Ideirco stomachum confortat et in
testina. ualet ad sanguinis fluxum.
dissinteriam colicam. egestionem
et uomitum. propterea pomorum hui
usmodi sucum oportet mandendo
exprimi. carnem autem. plicia. aut
ingeniari quomodo eorum duricia et
asperitas auferatur. hec itaque tri
bus modis fit. aut illud elixando in
aqua. aut ex aqua humiditatem
attrahat et mollitiem. aut super
fumum aque calide suspendendo ut
maturetur et humectetur. aut dis
sectum per medium granis et inte
rioribus duris electis eorum loco mel
et zucarum reponendo. aut secundum
naturam pacientium et accipientium
ita commixtum. pasta est induendum
et in cinere calido aut in prunis et
dimittendum donec pasta exterius
coquatur. huiusmodi ars mollitiem
ei prestat ac maturitatem. suave sapo
rositatem. et ad digerendum ve
locitatem. nocivitatemque eius in
neruis aufert. stiptici vero substantia
terrestris est et sicca. et aquositatem
habet. propterea frigiditatis est maioris quam
siccitatis. liquor quippe eius supe
riora subtilior et corpus eius mollius.
quare quod convenit ei stomaco cui non
multa humiditas dominatur. vis
namque ei debilis est humidita
ti plurime repugnare. Ideirco ac
tio eius ad confortationem stomaci
et ventris constrictionem egestionis
ac uomitus. Item ad confortationem
appetitivam vel digestivam sua virtus
est sine labore nature. accetosi
nature dominatur aquosa substancia cum
tepis exiguo. hac de causa frigiditas eius
ac siccitas temperatiores sunt stipti
co propter [illegible] liquoris ae
ne nature. inde humores generat

frigidos tenuissimos penetrabiles.
actio eius composita quoniam constringit
et confortat stomachum. et ventrem et
egestionem colicam et uomitum
inhibet. hec cum sua stipticitate ope
ratur. Cum frigiditate vero et tenuita
te liquoris sitim extinguit. et acu
men colere rubee. Cum accetosita
te cardiacis vires colice auferunt.
et humores grossos qui calidi non
sunt in stomaco destruunt. et chimos gros
sos et dulces quorum dulcedo sine a
cumine extitit. humores grossos di
uidit. egestionem humectat et ex
pellit. dulces vero chimos attenu
at ut totum corpus ualeant penetra
re. huiusmodi poma et ante cibum et
post cibum omnia possunt edi preter
pira sola quemadmodum dyascorides asserit.
Quoniam ante cibum pira nociua sunt.
De his autem in loco suo tractabimus.

De cotoniis.

Cotonia et mala
granata ante cibum cum sint stip
tica. aut pontica aut accetosa sto
machi confortant substanciam et intesti
norum. egestionem colicam auferunt
morsionemque intestinorum. post cibum
autem ex superioribus ad inferiora depo
nunt escas. et fumum salientem ad
caput. vomitumque colicum. dulcium
substantie nature complexionum. aquosa ac
temperata caloris aliquid obtinet.
ideo parum refrigerat. et stomachum
exigue confortat. quare stomacho calido
aut molli non convenit. nociva est
qui colicam egestionem et uomi
tum habent. Nam sapora pessima sunt
in omnibus qualitatibus quia nature
frigide sunt et humide. magis autem
humide quam sicce. propterea nec post cibum
nec secundum medicinam ualent. nec
saporitatem quippe habent ut expe
dit cibo. nec uiuacitatem ut medi

ana. qm̄ pontica nō sūt ut stōm
confortent. nec acida ut acumē
colere extinguant et uomitum.
egestionemq; inhibeant. nec dul
cedine ut nutriant. sed hūōres
fl'aticos. crudos. et pessimos gignūt.
Q̄m̄ igitur de malis. piris. cito
nis. et granatis uniūsaliter dixi
mus. de singlis particlarit' dicēt.

De diversitate malorum.

Cum in natura et in subā sua mala sīt diūsa. qm̄ quidem quedam pon
tica sunt t'restriaq;. quedam stip
tica ex t'restri composita et aquosa.
rursus dulcia quatuor media q̄
litates. rursus in sapore aquosā.
necē ē utiq; frondes quoq; ac ra
mos corticesq; eoꝝ pariter esse di
uersa. Pontica itaq; et stiptica fri
gidiora sunt et grossiora. et ad di
gerendum tardiora. magis aūt
confortatiua sēt stōi. et constric
tiua egōnis. Porro acetosa q̄nīā
ceteris minus sicca sūt necesse
ē ut subtiliora sint ac penetrabi
liora q̄r acumī colere rubee exti
guūt. defectionē cordis ex calorē
confortant. sitim mitigāt. sed et
stōm cōfortāt. uim appetitiuam
excitant. egōnem uomitumq;
colericum inhibent. maxime uō
si a ieiunis accipiant. quia cibi
aūt comesti ea phibēt ad locum de
coctionis descendere. et idō in supe
rioribꝫ natant. os etiā stōi supe
rius comprimēdo inferius rela
xando solutionē faciūt. In hūōi
actioibꝫ pontica stipticaq; sunt
fortiora acidis. hūt etiam acidā
ꝓprietatem a stipticis ponticisq;
discretam. Si enī in stō humore'
grossos nec nō et frigidos inueni
ant dissoluūt ac diuidūt. et ad in
feriora deponūt et expellūt. Rursū'
si chimos dulces nec acutos nec
grossos reperierint acuūt et uiam
faciunt totum penetrādi corpus.
Sirupus ex eisdem confectus iu
dem ualet. Dulcia uō q̄a tēpe
rata sunt et int' quatuor qualita
tes media frigido stōāco minior
nocent. Ad constrictionē sui laxa
tionem uentris ui manifesta nō
utuntur. Sūt āt alia int' dulce et
acidum media. hūōi muza ap
pellant'. actio uō eoꝝ media ē dul
cis et acidi. ad sitim tn̄ mitigan
dum colereq; rubee extinguēdo
acumī. acido ē uicina. Cardiace uō
que ex calore contingūt palam
pdest ꝓpter umeum saporem quē
hūt. In sapora uō eo q' illis aquo
sa humiditas dn̄atur nec sapoi
tatem hūt nec iuuamītum. ideo
eo abhominabilia sēt et fastidium
faciunt. nec stōm confortant n'
uentrem soluūt. Frondes et rami
corticesq; eoꝝ que stiptica sunt et
acida confortatiua sēt stōi. uulne
ra solidant. humores malos ad ea
currentes inhibēt.

De cotoniis.

Cotonia gnāliť in duo diuidūť.
In pfecte uidelicet maturatum.
et crudum ligneum. Crudū ita
q; ligneum pessimū est quia gro'
sum ē et terestre. durū ad digerē
dum. humores grossos ac duros i
generat. sꝫ nichil nutrit. Ideo ca
uitari oportet. Maturatum uni
ūsaliť frīn ē in fine p̄mi gradu'.
siccū in medio scdi. ꝓpt'ea pontia
tas ac stipticitas maior ē q̄ in
ceteris malis. Idō ualet ad sāgui
nis fluxum et egōnem ac uomi
tum. cōfortatiuum ē stōi si i eo
multum moretur. tn̄ acceptum

fastidium facit. prostimque post ci-
bum. & maxime si cibus uiscosius
sit an crossius. Rursus cotonia
specialiter diuiduntur in .vij. In pon-
ticum. stipticum. acetosum. mu-
zum. dulce. aquosum. uel insap-
rosum. Ponticum uero ceteris grossi
ac terrestrius. digeri durius. ma-
gis comprimens membra maxime
neruosa. quia caro eius pessima
est. Multitudine quippe sue com-
pressionis diuidit membra quasi
acute iaciens. Ideo physici sic
acumen illud accidentaliter asse-
runt. propterea assuescentibus colicam
generat passionem. doloremque ner-
uorum. Veruntamen liquor eius non similit.
ser stomachum confortat. urinam pro-
uocat. egestionem uomitumque
colericam stringit. Ad fluxum
sanguinis ualet. Hac de causa sucum
comedendo exprimi oportet. Car-
nem autem eius pici. aut carnem in-
geniari ut eius durities & aspe-
ritas auferatur. aut elixando aut
super aquam calidam apponendo. a-
ut sciso mel reponendo durio-
ribus eiectis ut supradiximus. Stipti-
ci uero natura et actio uicina est
pontico. debilior tamen. tenuior namque
est liquor ipsius. Ideo illud ponti-
co ut percepimus confecto contulit.
Acidum subtilissimum est & pene-
trabilius. ideo sitim extinguit et a-
cumen colere rubee. cardiacis ex
calore ualet. egestioni uomitu-
que colico. urinam prouocat. uini appe-
titum auget. Odor eius uomitum
colericum cohibet. Sucus eius post
uinum bibitum fumum uinique
salientem ad caput deponit. Oppres-
sione uero sui uentrem dissoluit.
unde post uinum multum acceptum in

laudabilis est. Stomachi est superiora
comprimens indigestas escas cru-
dasque deponit. Dulce temperatum
quidam caloris habet. unde uis eius ma-
nifesta non est materie sitim exti-
guendi aut calorem. Muzum me-
dium est acidi & dulcis. ideo nec sol-
uendi nec uentris constringendi
uirtutem habet. Differentia muzi et ac-
cidi ea est que pontici & stiptici. De
aquoso uel saporo sufficiat superius
in uniuersali dieta disputatio. Dif-
ferentia malorum ac cotoniorum. Pre-
terea duplex est coctanorum. una quod
cum stipticitate sua est diureticum
altera quod non in corruptionem muta-
tur in stomacho. Mala autem ideo corrum-
puntur in stomacho. quia humiditates
superflue sunt & crude. Si coctana ac-
cipias mundificato stomacho cibis et
humoribus uentrem stringunt stomachum-
que confortant. unde Ruffus. Coctana
non conuertuntur in stomachis in-
firmis. quanto magis in sanis. Diuer-
se tamen eorum sunt actiones pro diuersis
temporibus acceptionis. quia si stomacho cibis
uacuo & humoribus puro accipiantur
confortant et prosunt ad stringen-
dum solutionem et uomitum.
et sanguinis fluxum. & urinam pro-
uocant. Si uero stomacho cibis pleno
accipiantur permanent natantia in
superioribus stomachi. Osque eius confortant.
et exprimunt superiora eius atque cibum
uelociter deponunt. magisque ita ac-
cepta ad stringendum uomitum
prosunt propter oris stomachi confortationem.
& propterea stiptica omnia post cibum accep-
ta solutionem faciunt propter supe-
riorum stomachi constrictionem & inferiorum
dilatationem. Qui autem coctana uo-
lunt propter stomachum confortandum et
egestionem stringendam accipe

ieiunii accipiant stomaco manito.
Cum vero propter egestionem laxandi
et stomachum evacuandum post cibum ac-
cipiant non tamen multe quantitati
quoniam si multum accipiant gravant
et egestioni repugnant. Solent qui-
dam reprehendere et contradicere
quod in ceteris malis non idem iudica
mus de eorum virtute iuditium. Quibus
respondemus quia humiditatem malam
habent superfluam et crudam nec
bene digestam. Sed eius propter lubrica
tatem nec sinit stomachum expellere
exprimere et confortare. Sugenda
sunt igitur coctana parva et bene
rotunda et odorifera ut dicit Ruffus.

De piris.

Pirorum frondes et rami
solummodo stiptica sunt. Pirorum autem
stipticitas cum aquosa dulcedi
ne mixta est. Dividuntur autem in
duo. domesticum scilicet et silvestre. Do
mesticum quod est ponticum et crudum.
grossum et durum. nec potest nec
saporis est boni. Maturum autem in
primo gradu est frigidum. siccum in secundo. ge
nerat in stomacho laudabiliorem
humorem quam mala et coctana propter te
nuitatem sui dulcium. tamen
est et secundum saporem et secundum complexiones
suas. Cum quidem est ponticum terre
stre et grossum et est stipticum com
positum ex aerea substantia et terrestri pri
va. et est dulce temperatum ad calo
rem quemdam pertinens et aquosum
et insaporum. Ponticum autem ceteris
minus nutrit. sed plus egestionis
ceteris facit. vomitumque colericum stri
git. magisque stomachum et intestina
confortat. per sua tamen asperitate et
grossitudine vel duricia nocet ner
vis stomachi. Unde nos oportet ingenia
re ut mollescat et asperitatem amit
tat. ut videlicet aut elixetur aut
supra aque calide fumum suspen
datur ut maturata asperitatem duri
ciemque deserat suam. aut coopertum
pasta assetur. aut cum melle condi
atur in frusta concisum secundum com
plexionem accipientis. Quare autem di
cant pira ieiunis nociva esse nec
quare nec quomodo exposuit neque quod e
orum genus. Nos autem dicimus quia dy
ascorides intelligit pira ieiunis ac
cepta. si non secundum necessitatem et me
dicinam sed secundum gule appetitum usque
ad saturitatem sumantur precipue
si pontica sint. quorum proprietas similiter
tum ieiunis accipiatur colericam
generat passionem duram et
incurabilem maxime si crebro as
suescant. Sed si secundum medicinam ieiu
nis melius quam saturis comedun
tur. Saturis enim solubiliora sunt.
et stomachum debilitant propter superiorum stomachi
expressionem et percussionem conten
tive virtutis inferiorum. Stiptica
vero quia ex terrea et aquosa et ae
rea substantia sunt composita. subtiliora
sunt et temperatiora magis nutriunt.
ideoque stomaco minus nocent. neque hiis
necesse est ingeniari sicut ponticis.
Acrum vero quod aciditati pertinet
subtilius ac levius est stomacoque
facilius ad digerendum. Acumen etiam
colere rubee extinguunt. et sitim
aufert. Unde ad vomitum quam ad
egestionem cohibendam laudabi
lius est. ponticum plus illo stipticum
est. In hoc sophiste argumentantur.
cum sitim pontica non extinguant
cum frigidiora sint mitis. et natura
sit frigidioris sitim extinguere
Quibus respondemus. Tribus de causis o
ritur sitim. aut ex siccitate in qui
busdam membris remotis a stomaco
propter caloris ignei vim illis inser

tam. aut ex calore nimio in ipso
stomaco. aut ex salso vel nitroso fla
te. Ex quecumque vero horum eveniet mu
zum utilius est et laudabilius quia
liquor eius tenuis est et acrius in
sapore gratius. Si autem in membris
procul a stomaco ex nimio calore
nascatur liquor acidi tenuis a
perit et perforat concava membro
rum. et ad eum usque locum pene
trans ubi calor latet vim incen
dii extinguit. et sitim mitigat.
Rursus si ex calore stomaci sitis in
ardeat. et movetur et dissipatur liquor
acidi. atque calorem eius ubicum
que sit mitigat. Item si ex salso et
flegmate oriatur per tenuitatem
suam liquor acidi flatum dividit
eique commixtus salsuginem divi
dit. Sicque fit sitis causa extinguen
de. Quoniam aciditas salsugini op
posita est. oppositorum autem in fisica
semper opposita sunt sicut in prima
huius libri parte ostendimus. Pon
ticum vero non similiter. liquor vero
eius gravis est et durus digestionem
perforare nequit et pervenire ad locum
sitis. propterea si ex calore procul a sto
macho in membris oriatur sitis
et eo liquor pontici nequeat per
venire auget calorem atque sitim.
Si autem ex calore in stomaco generetur
ponticitas fumum desiccat et cogit
unde fit causa augende sitis. Si rur
sus ex salso fit flate cogit ponti
citas partes flatis. solutionique pro
hibent. et ita fit causa augendo
flatice actionis. De piris dulcibus

Pira dulcia temperate complexionis sunt. quia minus ceteris
frigida sunt. quapropter calefaciunt et
augent digestionem. valentque his
qui in stomaco frigidi sunt et sicci. propter

tas eis inest huiusmodi. quin si cum fu
gis coquantur omnem aufert le
sionem. precipue si silvestria sunt
propter ponticitatem suam. arboris eorum
agrestis cum bibitus in his qui
sunt fungorum comestione suffocati
multum valet. Insapora pira pessi
ma sunt. quoniam propter insaporitatem
abhorrentur a natura. ideo laboriosa
et confusa sunt in stomaco. De malis granatis

Mala granata utiliora sunt
medicine quam usui. nutrimentum
quippe eorum et si laudabile sit et bo
num tamen parvum est propter subtilitatem
eorum. facilemque digestionem. Que
ex partibus composite sunt que tamen
omnes sunt stiptice. prima cortex est
eius. secunda est caro. tertia liquor. cer
ta grana. Liquor frigidus est secundum di
versis modis secundum suos sapores et
liquiditates. Sunt namque pontica. ac
cida. muza. dulcia et insapora. Si
militer liquor est tenuissimus et aquo
sus. et grossus. parvus et et medio
cris. Pontica autem et stiptica impos
sibile est accipi secundum cibum. quia
propter asperitatem et duriciam abhor
ret ea natura. nec requirit ea nisi
secundum medicinam. proinde huiusmodi
mala granata si parumper in super
ficie excorticentur. et tritorum succus aut
cum vino aut cum syrupo potetur
laxant superiora stomaci opprimunt. et
expellunt humiditatem putrefac
tam de inferioribus precipue si cole
ra sit. et stomacum confortat absque
lesione nervorum eius. Idcirco va
let ad febrem diuturnam que
ex putrefactis humoribus generatur.
pruriginemque et scabiem de pu
tredine salsi flatis natam. Accido
rum etsi minus ceteris sit nutri
mentum. videlicet malis et piris

et cotoniis propter tenuitatem liquori
tum et aquositatis acceptabilis liquo
ris et temperatioris sunt nutrimen
ti. atque facilia sensui. huiusmodi autem
potestatis sunt propter paruitatem
terrestris substantie. unde in multis rebus
meliores quam cetera sunt actionis. et si
cum aliis commiscueris ei est potestas
colere rubee extinguendi sitim.
et egestionis et uomitus proprieta
tem habent tenuandi humores
eosque cum urina eiciendi. calorem
epatis extinguunt. membra con
fortant. presertim os stomachi. epar et cor.
unde ualent ad colicam cardiacam
et ad dolorem qui nascitur in ore
stomachi ex coleribus rubeis. unde ypocras
in secunda particula epidimie de mu
liere paciente in precordiis. veteres
enim os stomachi precordia nuncupaue
runt. paciebatur enim morbum conti
nuum ex acutis ortum humoribus
ullis stomachi inherentibus. et nichil
repertum est quod ei quolibet conferret
remedium nisi farina ordei cum
suco mali granati acetosi. et uir
tus quidem farine ordei proprium est
humores superuacuos exsiccare.
mali uero granati acetosi humorum
acumen extinguere est et stomachum
confortare. habet etiam hoc proprium
quod in oculis yctericorum stillatum ci
trinum ab eis abigat colorem. pro
terea ablato cortice si mali grana
ti acetosi omnia pistentur et sucus
extractus cum melle coquatur ut
quandam unguenti similitudinem
habeat. ualet ad ungulam oculorum
expulsionem. purificatque aciem
a crossis uiscosisque humoribus. Qui
si naribus infundatur carnem su
perfluam rodit. Et ex eo si gingi
ue inungantur rosuras et omnem

fetorem expellit. Mali granati uero
dulcis liquor crossior est et calidior
et digestibilior. propterea caloris ali
quantulum stomacho ingerit. atque
in coleram rubeam mutatur. et hac de
causa natura caloris inconuenien
ens est et maxime febricitantibus.
humectat autem uentrem. pectoris
lenit asperitatem. tussi tribuit mi
tigationem. maxime si assatum
fuerit cum oleo uiolaceo hoc modo.
agatur foramen in summitate ma
li granati in similitudinem la
tioris denarii et impleatur oleo
uiolaceo et super prunas ponatur.
et quotienscumque oleum coctione fu
erit diminutum tantum semper ad
hibeatur quousque uideatur nichil
ultra posse suscipere. Deinde ab igne
tollatur et ablato cortice interior
pars teratur. eiusque sucus tussien
tibus ad bibendum detur. Ista autem
confectio uentrem humectat. urinam
prouocat. tussimque ex calore genitam
mitigat. Quod si mali granati dul
cis sucus cum acetosi suco miscea
tur bibentibus uentrem humectat
et coleram rubeam eicit. calorem
que febris extinguunt. Sed si dulcia
et acetosa mala granata insimul
cum eorum pulpis pistentur ac sucus
bibatur fit ad stomachi confortati
onem utilis. et colericos humores
atque putrefactos expellit. triteis at
que emitriteis succurrunt. Mezum
uero quod est inter dulce et acetosum me
dium ad epatis calorem et stomachum
non minus ualet quam acetosum.
sed uim compescendi uomitum ac
uentrem stringendi non habet. Pa
rum enim sue acetositatis uentris
solutionem aufert dulcedinisque
pars stipticum soluit. unde fit ut

inter stipticum et solubile est ex medium. Insipidum autem quod est quasi
aque sapor propter sui liquoris et aquo
sitatis copia ad frigiditatem per
tinet. Unde est inconveniens secundum me
dicinam et secundum cibum. Secundum ci
bum quia cibi saporem non habet ut
a corporis membris attrahatur.
Secundum medicinam quia propter aquo
sitatem nec stomachum confortat nec
vomitum vel solutionem inhi
bet. Ideo fastidium facit. stomachum
mollem reddit. cibum in stomaco
digeri non permittit. Unde fit causa
rugitus et inflationis. Sed tamen
malorum granatorum nuclei si a suc
co expressi sint utiles sunt ad exti
guendum colericum vomitum
et egestionem. precipue si assen
corumque pulvis bibitur. calorem
etiam stomachi atque colere
extinguit. Eorum vero cortices frigide
et sicce sunt ac terrestres. qui si cum
aqua coquantur riso et ordeo pu
assis et ex omnibus clistere fiat
dissintericis et diarricis commo
dum erit. Similiter ex corticibus
eiusdem apozima factum gingivam
confortat. Ano quoque ex eo loto
emorroidarum sanguis stringitur.
et sanguinis fluxus in mulieri
bus cessat. Cortex autem mali grana
ti radicis decoctus in vino et pota
tus lumbricos et ascaridas et cu
curbitinos de ventre mortuos
abicit. Nuclei quidem mali gra
nati stipticiores sunt suco. cortex
vero stipticior nucleis. Flos autem
omnibus est stipticior et siccior. Dya
scorides. Flos inquit mali granati
aliquantisper ad solem desiccatus et
in vitreo vase conditus et vase
ex oleo diu facto impleto. tribus
que diebus ad solem posito. valet quan
tum oleum rosaceum. De nespil.

Nespila frigida sunt et sicca in primo gradu
et asperitatem habent stomachum confortan
di. colicam egestionem ac vomitum
auferunt. urinam provocant. magis
que ad medicinam quam ad cibum per
tinent. parum nutriunt et grossum
faciunt cibum. Que meliora sunt
si ante cibum sumantur quam post cibum.
quia stomachi sunt confortativa. eiusque
nervositati non nocitiva. De xilo

Xilocaracta modicum habent caracti.
dulcedinis multumque stipticitatis.
quorum substantia grossa est et lignea. dige
stionique inobediens. sed tamen umida
sunt solubiliora stomaco nociva. Sic
ca vero sunt stiptica et minus noci
bilitatis stomaco inferentia. Hac de
causa quia liquores eorum parum
habent acuminis. unde sunt ventris so
lutiva. Cum autem desiccantur et liquo
rem cum acumine amittunt. fit eo
rum substantia terrestris et lignea. propterea
fit ventrium constipationis causa et
urine provocationis. Est tamen eorum pes
simitas quia tardissime a stomaco
descendunt. propterea si assuete come
dantur cum generande colice passi
onis fiunt. Unde G. utinam xilocarac
ta non venissent in nostris partibus
assyrie regionibus. Ibi enim solutiva
sunt et ut ad nos venerunt fiunt stip
tica corporique nocitiva. De glan

Glandes frigide sunt in primo gradu. dibus.
sicce in secundo. ideo sunt difficiles di
gestionique inobedientes. ventrem
etiam constipative. Sed tamen provocant
urinam et corporis sunt nutritive
quasi quedam grana. tardeque de
stomaco descendunt. capiti dolorem
faciunt propter eorum fumum in stomaco
atque diafragmate clausum. Po

io eaz superficies multu e stiptica. vn ualet ad sanguinis fluxu
maxime mulierz. Approxima q̄dē
eius conueniunt intestinorz uulnerib;. et est c̄t̄ uenenum. Glandes q̄
si terantur et earz puluis i mulieru uulua mittatur: humore
putridos ex ea fluente desiccat.

De castaneis.

Castanee cal̄e st̄
in medio p̄mi g̃d̄. et sicce in sc̄do.
Ideo sūt difficiles digestioni. Significatio caloris earz est dulcedo. e
arumq; saporitas et ponticitas innuit siccitatem. Sed tn̄ ad glandium comparationem sunt ad
digerendum faciles et nutribiles. tussientib; nō multum nocue sūt. nec stiptice nec diuretice. Que plm q; non comedantur. qa crebro sumpte inflationem et capitis dolore faciūt
ppt̄ digestionis duriciem. et fumu
in stomaco c̄oclusum. s; ut ab
eis nocumentum auferatur. stipticiores q; fiant. assari eis oportet
ut earz corpus rarificetur. Que
etiā siccitatem pectoris et corporis tempant. et urine difficultatem dissoluunt si in aqua tepida infundant̄. quia earz c̄oplo
tempatur ex aque mollicie et humiditate. pinde sūt boni chimi
dū in corpore g̃uatiue. colici tn̄
eis accipiant cum oxizachara.
flegmatici uō cum melle. Que
quoq; s̃m medicinam uirtutē
hn̄t laudabilem. qa abhominationem. et uomitum c̄ostringēt.
ieiuni q̄q; intestini confortatiue.
Rursus si cum modico sale terant̄ et cum melle tempentur
ad rabidi canis morsum seu humanū prosunt. Recte eaz uino

aut cum sapa tempate. et i magdalionis forma transducte. et in
mulieris uuluam misse sanguinem incurrentē constringunt.
Cataplasma quoq; ex eis cū ordei farina et aceto siu uino factum. et
sup mamillarz tumore impositum eis potentē auxiliū habetur.
Castanearz quoq; corticib; ustis
et puluizatis. et cum sapa tempratis. capiti q; adolescentis in
modum cataplasmatis positis
eorz capillos confortat et augmentat et contra alopiciam ualet.

De oliuis.

Oliue duob; modis
diuiduntur. Sunt eni domestice
et siluestris. Domestice uō trifarie partiuntur. vno eni st̄ pōtice
et nōdum ad maturitatis tps puenerit. Scd̄o cum sūt nigre pfectam q; maturitatem habent.
Tertio cum sint int̄ maturitate
et imaturitatem medie. rubeu
hn̄tes colorem. quas dyascorides
uocauit iacinthinas. virides quidem st̄ pontice et imature que in
duo diuiduntur. in aquaticas q̄
ppt̄ea hoc nōe funguntur. quiam
nichil unctuositatis in eis repitur nisi paruissimū. qd̄ nllōm
ab eis pōt manare. ppt̄ sui liquoris ac aquositatis subtilitatem.
Sūt et alie que abusiue uocant̄
aquatice. de quib; fit olm oreficum. Oliue ergo que recte aqtice nūcupantur st̄ terrestres. qd̄
ponticitas sue q; uiscositatis indigentia testatur. et ob hoc ad frigiditatem et siccitatem ptinēt.
vn̄ magis ceteris oliuis st̄ stoi
confortatiue. uentriū tn̄ constipatiue. et corporum min' omnib;
nutritiue. et ad digerendum tar

diores. Paruitas nutrimenti fit ppt
sue unctuositatis indigentiam.
et obdigestionis tarditatem ac frigi
ditatem earumq; duriciem. quas
multi seruant cum sale et aceto.
quedam uero cum sale. non nulli cum
aceto. Sed que sunt cum sale et aqua
condite a sale accipiunt quandam
acuminis et siccitatis partem. unde
sanguini incendium prestant.
stomachique neruos percuciunt uel mor
dent. Sunt etiam difficiles ad dige
rendum propter grossitatem sua;
earumq; duriciam. Ex eis tamen acumen
pungit intestina unde acel' egredi
tur. Que autem sunt cum aceto tempe
rate fiunt tenuiores et frigidio
res. proinde acumen colere rubee exti
guunt. uirtutem excitant appetiti
uam maxime si in medio pran
dio accipiantur. Que uirtuti obedi
entes digestiue optime stomacum
confortant. uentremque reddunt
stipticum. Alie uero que abusiue uo
cantur aquatice prioribus sunt nutri
biliores. minusque stomachum confortant
subinde propter earum unctuositatem
facile a stomacho descendunt. Ni
gre quidem que ad maturitatem
peruenerint calide sunt in medio
inter siccum et humidum. quas tamen
dyascorides dicit siccitati pertinere. G.
testatur eas habere humiditatem.
Possibile enim est quod dicit. Earum enim
saporitas ac unctuositas innuit
humiditates illam habere. hac de causa
earum cibus est multum nutribilis
et grossius mollificans stomacum;
tardius ad digerendum faciliusque
ad egerendum. Tarditas dige
stionis fit propter unctuositatem
cibum facientem natare in sum
mitate stomachi. et cohibentem eum

in locum coctionis descendere. faci
litas sue egestionis est propter unctuo
sitatem in stomacho lubricantem. unde
priusquam digeratur de stomacho descendit.
Ideo uidelicet ad priorum et terre
strium comparationem sunt illaudan
biles. quasi inconueniente; et ab
hominabiles generant chymum.
presertim tamen si sunt cum sale condi
te. non nunquam in coleram rubeam
conuertuntur. Jacinthine autem mi
nus nigris sunt nocibiles. propter unc
tuositatis suoque ponticitatis pau
citatem. proinde aliquantulum sto
machum confortant. Chimus tamen
quem iste siue rubee generant oli
ue est secundum earum colores. de nigris
uidelicet niger. ex rubeis rubeus
color chimi innascitur. G. Rubee
inquit oliue colores faciunt quasi
oui uitellum. Item idem. Rubee oli
ue nondum nigredini nec matu
ritati accedentes stomachum confortant
et uentrem constipant. Sed nigre
perfecte mature cito in humorum cor
ruptionem inducuntur. stomachumque
molliunt et uentrem humectant. nec
non secundum medicinam sunt utiles. quia
si terantur et super locum igne seu aque
calida pusta ponantur. uesicam ibi
nascituram reprimunt. De oleo.

Oleum bifarie diuiditur. Est enim
recens nouiter quidem de oliuarum
fructibus expressum. Est et uetustum ta
de de eisdem fructibus eductum. Re
cens uero si sit de oliuis ponticis et
inmaturis uocatur oleum onfacin
os. uniuersaliter tamen laudabilius o
leum cognoscitur in odore si sit odori
ferum. In sapore si sit optimi sa
poris. cuius scilicet ponticitas in lingua
sentitur. acuminis indigens qua
litate. quia quantum ponticitatis

habet. tn̄ frigiditati ⁊ siccitati ptinet. et ob hoc stōm confortat.
pinde antiqui illud oleo rosaceo
assimilauerūt. illudq; multis pociōnibꝰ in uice rosati dederūt. Oleum quem recens nouit ab oliuis manatur nigris et maturis
calidum ⁊ humidū mediocriter
stōi mollitiuū. uentrem humefaciens. citoq; in coleram rubeam transformatur. Oleum uō qd
ab oliuis diu residentibꝰ erit. si
ex oliuis fuit imaturis omni
carebit malitia qd aliquid retinebit ponticitatis. S; ablata penitus ponticitate fit nocibile.
citoq; in malos humores conuertibile. atq; mollem faciens stomachū. digestiuam tn̄ uir; impedit. Qd si multo magis inueterauit ut saporis sit asperioris
ac horribilioris inconueniens
erit usui. medicine tn̄ utile.

De iuiubis.

Iuiube calide ⁊ humide sūt in p° g°. pirum nutriunt ⁊ ad digerendū difficiles sūt
stōicoq; nociue. et sanguinis
flatici gñatiue. Que tamē cū
sint pontice et nō mature sanguinis acumē extīguūt. Et si
ad maturitatis tps puenerīt
pectoris ⁊ pulmonis asperitatē
leniūt ⁊ humectāt. S; iuiube
nec sanos custodiūt. nec sanitatem egris restituūt.

De mirtillis.

Mirtilli diuisis componuntur uirtutibꝰ. sed eos tn̄ frigiditati et siccitati ptinere dicimus
hñt enī ponticitatem ⁊ modicum amaritudinis. tenueq;
dulcedinē. Ideoq; ppt̄ sue dulcedinis tenuitatē; ualent contra
tussim de calore ortam absque
pectoris pulmonisq; nocumēto.
et ppt̄ suam ponticitatē; sūt contra
fluxum ⁊ colicam egestionem. ⁊ stō
uesice ac intestinoꝝ sunt confortatiui. Rursus ppt̄ eoꝝ ponticitatis et dulcedinis commixtionem
urinam puocant. uentremq;
mitigāt. Eoꝝ etiam sucus non
minus ualet fructibꝰ. Mirtillorum tn̄ ei qui sūt nigri meliores ceteris sūt.

De pomis citrinis.

Poma citrina ex quatuor rebꝰ
sunt composita. prima ē cortex.
Secūda caro. Tercia medulla. Quarta semen. Cortex quidem calidꝰ est
in primo gradu. sicc' in. ij. qd acumen eiq; odor ostendit. Cuius
tn̄ substā dura ē ⁊ solida. Ideo si
p cibo accipiatur difficile digeritur. tardeq; a stōico descēdit. Qd
si ppt̄ eius acumen ac odoris suauitatem exigua pars in mō pimedicina sumatur stōm confortabit. ⁊ digestiuā uim adiuuabit.
oriq; bonū odorem prestabit. et contra
q; uenenum ualebit. Qui sucis
et inter pannos missus eos a tineis
conseruat incolumes. Vya. Cortex
pomi citrini cum uino ppinatus
mortiferum destruit uenenum.
Rursus. Idem cortex pregnātibꝰ
esui datus. eaꝝ irrationabilem
destruit appetitum. Caro aūt frīa
et huida in p° g°. Cuiꝰ tn̄ frigiditas maior est humiditate. Vnde
ppt̄ suam frigiditatem stōi est refrigeratiua. inobediensq; uirtuti
digestiue. Ad digerendū quoq;
difficilis ob eius duritiē corporis. Quappt̄ necesse est stōico in
anito ante omēm cibū accipiatur. quia si in medio prādii aut
in fine esui detur fit causa duri

febris ac crosse et macia. Vinu bonu
est an omem cibum cu melle
et zaccara q accipiatur. Oxidul
la uero subtilis est et aquosa oiq
carens nutrimto. Est et ad omiu
liquor compitionem quasi sipler
duobus tn modis. Est enim quedam
sine sapore non numquam paru
bus saporitatis. Et est acetosa i
sipidi uero frigidi et humidi in
scdo gr. magis tn frigiditati p
tinet q humiditati. unde calore
refrigerat. siti mitigationem
attribuit. Acetosa uero frigida est
et sicca in .ij. gr. uirtute habet
incidentem et extenuantem ac re
frigerantem. Ideo fit calori mi
tigatiua. epatis stomacique confor
tatiua. uirtutem etiam excitat ap
petitiuam. colere rubee acumini
prebet mitigatione. sicientibus
perfecte subuenit. Suspectionem
atque tristiciam de colica cardia
ca, peracutam remouet. Egesti
onem uomitumque colerice sedat.
Impetigines et ac lentigines ci
ca fricatus destruit. Quod testatur
quia pirri incaustro infusi si e
ca fricentur ad pristinum colo
rem reuertuntur. Semen autem
calidum et siccum in .i. gr. q sua amari
tudo ostendit. Ideo secundum cibum e
inconueniens. secundum medicinam est
solubile. apertitum quoque dissolu
tiuum. suauisque odoris donati
uum. Est et contra uenenum si cum ui
no propinetur. Frondes quidem ar
boris poma citrina producentis
sunt odorifere et quiddam acumi
nis habent. Sunt corticibus pomorum ci
trinorum propinque in iuuamentis ac

De dactilis.

Dactuli sunt tione
calidi et humidi in .ij. gr. crossi
sanguinis generatiui. difficilesque e
gestioni. Ficubus tn siccis sunt fri
gidiores. urinam magisque prouo
cantes. Sed illis assuescentes epatis
ac splenis constipationem. duricia
em. crossiciem pariunt et tumo
rem. Gingiuis atque dentibus sunt
nociuui. dolorem faciunt in ore
stomachi. Diuisas tn habent actiones secundum
regionum uarietates. Quidam
enim in frigida. quidam nascuntur
in regione calida. alij uero in me
diocri. Calida nascentes regione
sunt dulcissimi et uiscosi. primo pa
rum nutriunt. cito tn digeruntur.
et uentrem humectant. plus enim
ceteris constipationem epatis et
splenis. et nocumentum capiti. ori
que stomachi faciunt. Rursusque
in terra frigida nascuntur in sua cru
ditate. ponticitate permanent et
siccitate. quare ceteris sunt sicciores.
et minus omnibus nutritiui ac du
ri ad digerendum. tardique de stomaco
ad descendendum. ceteris tn amplius
confortant stomachum. In mediocri na
scentes regione licet in perfecta
consistent maturitate. tanta tn
est in illis siccitas ut in maturita
te sua maneant. quoniam in eis est q
dam superfluitas liquoris unde
corpora replent de copia crudorum
humorum. que sunt materia diu
turne prodiderit febris ad dissol
uendum molestie.

De mulsa.

Mulsa calida est in medio primi
gradus. humide in eius fine. uen
trem humectat. pectoris et pul
monis aspiritatem lenit. Est enim
nutrimenti multi et crossi. que as
suefacta stomachi grauitatem generat.
et splenis epatisque oppillationem.
unde necesse est illam sepe eden

tibus ut post comestionem .ʒ. ij. conditum detur aut oximel si manducantes frigide sunt nature. Quod si calide fuerint orizacetum accipiant.

De cinamella.

Cinamelle vero quum habet nature quam mulsa. quia magis congruit humanis corporibus quam mulsa propter sue dulcedinis habundantiam. Provocat urinam renes atque vesicam mundificat. ventrem humectat. pectoris atque pulmonis asperitatem lenit. humoresque subtiles extenuat. inflationem tamen facit. presertim post cibum sumpta. Que si edatur assata fit utilior asperitati pectoris et pulmonis. ventrem tamen aliquantulum inflat. et subtiles extenuat humores. Porro si multum de cinamella premetur de aqua calida cum sale et potetur vomitum irritat et stomachum de grossis humoribus plenum mundificat. Ideo multum est utilis ad curandas febrium putredines si predicto modo sumatur.

De zuccaro.

Zuccara calida est in fine primi gradus. humida in medio. colatum dissolvit. extenuat et ventrem absque sui morsura humectat. stomachum mundificat. non numquam tamen in coleram rubeam mutatur. Si colicis natura donetur propter eorum dulcedinem. Sicut enim acetositas acumen colere rubee sedat. sic dulcedo rei acetose contraria coleram rubeam regit et augmentat.

De melle.

Mel calidum et siccum in secundo gradu. aliquantulum habet acuminis quod ab apium natura acquisivit. Ideo corporum incidit et mundificat cacochimiam malorum copiam humorum de interioribus corporis per cutis poros abicit. venarumque sordes optime detergit. Ideoque frigidis et humidis natura convenit precipue senioribus. Cito enim in eorum corporibus acumen incendiosum non prestat atque in colicos non mutat humores set in sanguinem. Calidis vero inconveniens est maxime si complexio eorum sit sicca. quia eorum corporibus acumen incendiosum donat. atque in colicos humores vertitur. Si vero in sanguineum humorem vertitur eum calidiorem reddit. nullumque corporibus eorum dat nutrimentum. Mel tamen diverse qualitatis est secundum temporum variatem et rerum apes nutrientium. Est enim mel vernale. autumpnale et yemale. Quibus laudabilius est vernale. autumpnale autem peius. hyemale pessimum quia grosse est qualitatis. vel propter sue subse duriciem virtus in sua deficit actione. Diversitas rerum apes nutrientium multiplex est. de quibus flos amigdalinus est. huncque similis est calamintum. origanus. thimus et silia. Est etiam absinthium. eupatorium. ysopum. prassium et cetera. Mel autem apum amigdalarum flores pascentium ceteris temperatius est et saporum humidius. minusque acuminis habet. Unde minus certius est pectori stomachoque nocivum. Valet ad gule et brancorum dolorem atque suffocationem. Si ex eo gargarismus fiat maxime si fuerit despumatum et cum modico oleo amigdalino admisceatur. Utile est etiam ad suffocationem ex venenatis fungis peractam. Rursus illud mel si calefactum cum oleo ro.

inviscentur tusses mitigat. urine difficultatem solvit. ventrem humectat. Quod si coctum fuerit et locis sup[er] imponatur impetiginosa ea procul dubio mundificat. Item si cum farina fabe temperetur lentigines quecumque fuerint abstergit. Mel quidem apum calamenti cetiq[ue] edentium. Cetis calidi est et sicci. ideoque convenit epilenticis. paraliticis. et putrefactos dissolvit humores. vulnera saniosa mundificat. maxime si putredo sit in auricula. Rursus apes absinthium. abrotanum et similia pascentes faciunt mel cetis mundificativum. aperitivum maxime constipationis stomaci et splenis. Id circo fit ydropicis iuvativum. si cum camelorum lacte. seu cum sero caprino potetur. Quod si dispumatum potui detur. valet ad morsum rabidi canis. Preterea mellis actio s[ecundu]m sumentium diversitates variatur. Quidam enim illud accipiunt crudum. Quidam coquunt cum multitudine aque deinde spumam eius auferent. ponuntque illud ad prunas quousque videatur ad suam redire spissitudinem. Aliquanti coquunt illud absque aqua. deinde in coctione completum atque dispumatum ab eis accipitur. Mel autem supradictum in sua cruditate permanens manducantibus ventositatem generat et inflationem. asperitatem pectoris augmentat propter sui acumen. vomitum et egestionem provocat. Mel cum copia aque sufficienter coctum temperatius et humidius est. Quia de te[m]nichil in eo reperitur acuminis.

provocat a suavitate dulcedinis sue minuitur et ventrem humidum facit. ventris tamen est inflativum. neque vomitus provocativum. Sed edentium corpora cito pinguefacit et velociter nutrit. pectorisque lenit asperitatem et adducit urinam. Mel quidem coctum sine aqua et dispumatum minus cetis habet acuminis. Est tamen actio eius vicina virtuti mellis cum aqua cocti. Urine tamen non dissolvit difficultatem.

De amigdalis dulcibus.

Amigdale dulces calide sunt et humide in medio primi gradus. viii. G. habent inquit amigdale amaritudinem sensui occultam propter sui saporitatem. veruntamen amigdalarum amaritudo vetustati accedentium palam ostenditur. Fit et earum actio corpori nutritiva. dure tamen sunt ac grosse substantie digestioni inobedientes propter sue unctuositatis egestatem. propinquo tamen de coliciis assimulantur humoribus. neque siccio ceu nuces sunt nocive. Hac de causa virtus est earum secundum medicinam que virtus amigdalarum amararum. pectoris est ac pulmonis renumque sordes mundificat. urinam provocat. epatis constipationem reserant. Ideoque amare dantur pro medicina. dulces vero pro cibo. quibus quippe olim melius est quod ab eis efficitur. quia earum corpus durum est. Sed si superficietenus excorticentur. esuique dentur fiunt digestibiliores maxime si accipiantur cum melle aut zachara. Amigdale autem virides sunt teneriores et laudabiliores propter earum aquositatem. Ideo si in aqua calida excorticate una nocte iaceant. fiunt in actione viridibus vicine. Porro si prius quam

habeant cortices comedant' umides.
gingiuas confortant stomaci q
calorem refrigerant. **De amigd.**
Amigdale amare calide **amaris.**
st' et sicce in fine .ij. g'. extenuant.
perforant. suntque diuretice. et grosso
rum humorum uiscosorumque dissolu
tiue. vnde pectus mundificant et
pulmonem ex humoribus flauticis.
epatis ac splenis opilationem
aperiunt. et grossam uentositatem
in colon intestino habitam dis
soluunt. vrinam prouocant. renum
ac matricis sordes mundificant.
eorum etiam constipationem aperiunt.
Que quidem interiori cortice a
blato si pistate in uuluam mittan
tur menstrua potenter adducunt.
Rursus a corporibus putridos ex
pellunt humores. uentris dolo
rem mitigant. sompnum inducunt.
Quibus et cum amido et menta po
tui datis sanguinis fluxus omni
celeritate coartatur. Et si cum
sapa potentur difficultatem uri
ne dissoluunt. lapides omnino
frangunt. Et si cum aceto tem
perentur facie lentigines abste
gunt. Potui etiam date cum uino.
diuturnis febribus mitigatio
nem prestant. **De nucibus.**

Nuces dupliciter diuiduntur. Sunt
humide et sicce. Virides siccis mi
nus sunt calide. aliquantulum tamen
humoris habent propter maturitatem
imperfectam. vnde parum sunt sicce.
parum tamen stomaco sunt nociue. Que
si a ieiunis comedantur cum a
ceto et ossimogaro uentrem hu
mefaciunt. Cum ruta comeste
ualent contra uenenum. Sicce
uero nuces sunt tripliciter. Quedam
sunt uicine tempori eas producenti. que
dam remote. alie sunt inter has me
die. Propinque autem humide sunt mo
dicum unctuositatis habentes.
atque quedam ponticitatis eis inest.
Que quantum ab eo elongantur
tempore tantum earum humiditas consu
mitur. eisque unctuositas dominatur.
Que manducate cito conuerti
tur in humores colericos. Quibus
itaque uetustioribus existentibus et
unctuositate earum multo magis
eis dominante fit sapor earum quasi
uetustissimum olei et cibi natam
amittit. Ceterum quidem nuces
corporibus nocent. quia difficiles sunt
ad digerendum. nocent stomaco
colericis assimilantur humoribus.
calideque tussi inimicantur. Quod si
nuces compararemus auellanis
inuenimus auellanas maioris nu
trimenti propter sue substantie spissitatem
et unctuositatis paruitatem. Nu
ces uero ideo minus auellanis nu
tribiles propter sue substantie raritatem.
et unctuositatis copiam ac uis
cositatis. vnde uelut stomaci semper
sunt contrarie nisi cum inueniunt
stomacum temperatum. aut tamen haben
tem frigiditatis quantum calori nu
cum repugnare ualeat. Ideirco
tali modo stomaco fiunt boni nutri
menti. boneque digestionis. Calidum
uero habentibus stomacum prestant ustionem.
et in colericos immutantur humores
ac fumosos. dolorem capitis fa
ciunt et uertiginem oculorum. Sed ut
ab eis omne auferatur nocumen
tum. mundari eas necesse est. et per
noctem unam in aqua calida
poni. ut partem humiditatis aque
sibi mutuent. fiantque quasi uirides.
Secundum medicinam uero quia si ante
cibum cum ficubus comedantur. cont'

rem uenenosam corpus defen
dunt. Quod si ex eis cataplasma fe
cerimus cum cepis. sale. ⁊ melle
proficiet contra morsum rabidi
canis. Rursus cataplasmata ex
eis cum melle ⁊ ruta facta super
apostemata ex colera nigra uel flate
nascentia imposita ea mire dis
soluunt. Que etiam si cum suis tri
te corticibus ⁊ super umbilicum im
posite destruunt intrinsecus in cor
pore apostemata nascentia. Corticis quoque
uel frondium sue arboris umur
exaginta esui datum cum uino.
stranguirie optime subuenit.
Et si cum aceto potetur repugnat
febrientibus rigorem habentibus.

De auellanis.

Auellane nucibus sunt frigidiores ⁊ ponticiores.
earum enim corpora sunt solidiora
et spissiora unctuositate carentia
hac de causa plus nucibus sunt cor
pori nutritiue. tardiores tamen
ad digerendum. et descenden
tibus e corpore inflationem uen
tris generant. maxime si cum
interiori superficiei comedantur.
Que interiori cortice ablato fi
unt digestibiliores. et utiles sunt
antiquam tussim habentibus.
precipue si cum melle pistate e
sui donentur. Quibus etiam cum
modico piperis assi reuma pati
entes celeriter adiuuant. Que
tantum non asse ieiunis sumpte fi
unt esse uenenum. Preterea si cum
exteriori cortice asse pistentur cum
ueteri adipe suis uel ursi. prosunt allo
peciam habentibus. locisque denu
datis capillos reuocant.

De fi-cis.

Ficus calidi sunt ⁊ sicci in me
dio secundi gradus. bonum comedenti
bus prestant nutrimentum. Quod
cum tamen habent amaritudinis et
ponticitatis. Unde sunt epatis confor
tatiua. eius enim constipationem
aperiunt. Et etiam pectus atque
pulmonem mundificantes. qui
si cum uino cocti potui dentur fi
unt esse uenenum. Ipsi quoque propter suam fi
sticitatem epati conueniunt. Olim quidem
capiti dolenti mitigationem pre
stat. quod dyascorides dixit esse sto
machatiuum. Galienus non affirmat.
Dixit enim neque nociuum neque
lesionem stomaco facere. neque
uentrem soluere nec constipare.
Sed tamen calidam habentibus comple
xionem modicum ex eis comedat.
Quod si assi fuerint comedentium
stomacum confortant.

De pineis.

Pinee sunt calide in fine secundi gradus
sicce in eiusdem initio. Quarum
species due sunt. masculine uidelicet
que sunt parue. et feminine quarum
rum forma est magna. Masculi
ne autem sunt calidiores femininis
et sicciores. Quarum calor est in ini
tio primi gradus. siccitas quoque earum
in eiusdem fine gradus. Que si in aqua
calida infundantur prebent corpori
laudabile nutrimentum. ⁊ collec
tionem in pectore ⁊ pulmone
habentibus subueniunt atque tus
sientibus ex humorum putredine
mitigationem tribuunt. Que cum
seminibus cucurbite date renum
⁊ uesice ardorem urinam prouocan
do auferunt. Feminine uero mascu
lis nutribiliores ⁊ crossum et
difficile ad dissoluendum fac
iunt nutrimentum. Sed utiles sunt in
medicinam. Sunt enim lenitiue mem
brorum asperitatis humores putre
factos dissoluunt ⁊ extenuant. prop
ter hoc sunt utiles ad mundificam

dam pectoris famem. et ad tussim expellendam. Que cum sapa preparate purificant renes atque vesicam omni sanie. urinam provocant. lapidem expellunt.

Explicit liber secundus. Incipiunt capitula libri tertii.

Explicit capitula. Incipit prologus.

Quia compleuimus in hoc secundo libro de granis. leguminibus et fructibus prout oportuit et potuimus. et de custodienda sanitate in sanis. et egrotis valitudini reddendis. oportet itaque in hoc tertio libro ea que dimisimus complere olera videlicet. condimenta. carnes. pisces. et similia. Igitur ab herbis incipiendum est.

Explicit prologus. Incipit liber tertius. et primo De melonibus.

Melones citrini duobus modis sunt. Rotundi scilicet et longi. utrique vero frigidi et humidi in medio secundi gradus. Rotundi tamen viscosiores sunt et grossiores. Causa rotunditatis eorum hec est. liquor enim eorum quia grossus et viscosus fuerat natando in superficie equaliter diffundit se circa latera. Longi vero quia liquor subtilis et aquosus fuit. effluit et distuit inferius. Ideo ipsi elongantur quia tenuificatur huius ratione. Sapor enim rotundi aliquantulum vicinatur dulcedini. longior vero in sapore quasi aqua est. Sapidi autem dulcique eorum grossitudo et viscositas ostenditur. unde longus nimis incalabilis est parumque colativus et mundificativus. Rotundus autem nocentior et magis colativus. et urine

provocativus. Arenas etiam et lapi
des a renibus ac vesica expellit quod
eius sapor testatur. Videmus et
enim corpora ex eo fricata ab omni
sorde mundificari. Utrique tamen
ad corruptionem parati. Oppu
tantur etiam in humorum qualitate
in stomaco existentium. sive cole
rici sint sive flatici. Ideo stomaco
nocent. nervos enim eius mollifi
cant eisque lubricitatem prestant.
Quod si cibum in stomaco invene
rint miscentur cum eo et causa lubri
citatis cibus egeritur priusquam
coquatur. In intestinis etiam ru
gitus et ventositates faciunt.
non numquam vomitum et abhomi
nationem. Ideoque necesse est illos
comedi ante omnem cibum stomaco
ab humoribus munito. nec alius
accipiatur cibus quousque dige
sti esse videantur. Si ita a comeden
tibus percipiuntur digestive obedi
unt virtuti. et bonis assimilan
tur chimis licet eorum conversio
flatica sit. Quibus econtrario dati fri
gidi et pessimi generantur humo
res. fiuntque causa malarum generanda
rum febrium. maxime eis qui co
lerici et calidi sunt naturaliter. quod fit
propter sue conversionis velocitatem.
et sui mutationem in colericum
humorem. Sed ut ab eis nocumen
tum auferatur in fine eorum done
tur oxizaccara. maratrum. mastix.
flatici vero accipiant oximel. zin
ziberis conditi. aut ʒ. ii. sicci. et thuri
masculi. ambrorum ʒ. i. aut diacimi
num. et purum bibatur vinum. Se
men melonis atque radix minus
carne frigida sunt. Sed cum desiccan
tur in fine fri. gradus sicca sunt. Ideo
plus carne sunt collativa. Sem
autem urinam provocat. renes autem
et vesicam mundificat ab are
nis et lapidibus. dolorem tamen
in renibus facit. lesionem quam in
vesica. Renes enim sunt carnosi. et
inde lapides et arene nascentes
in eis sunt molles. Vesica quidem
quoniam nervosa. duros lapides et a
renam generat. Quapropter renes necesse
est fortiora medicamina dentur
vesice quam sunt semina. Corticis autem
melonis pulvis oris fetorem
tollit si ex eo lavetur. Dyascorides.
Semen inquit melonum in su
perficie mundatum et cum carne
melonis et ciceris et fabe farina
temperatum. et in modum trocisci com
positum. et ad solem desiccatum
valet ad faciem mundandam.
et cutem extenuandam. Rursus
radicum eius pulveris duarum drag
marum pondus cum oximelle bibitum
irritat vomitum. Est et aliud me
lonum genus qui palestini voca
tur. qui vulgariter dicuntur sarrace
ni. humiditas istis minor est ce
teris. frigidiores tamen illis sunt. proinde
sunt sarraceni tardiores diuque
ad conversionem. Dicimus etiam
eos corruptioni esse inobedientes.
unde calorem habentibus in stomaco
atque febricitantibus conveniunt.
quoniam crossicies eorum et frigiditas
repugnando febribus ardorem e
arum extinguunt.

De cucumeribus.

Cucumeres frigidi sunt et hu
midi in ii. gradu. grossi et duri
ad digerendum. et tarde e stomaco
descendunt. stomaco nocivi sunt.
nervositatem eius provocant. Qui
cibum aliquem in stomaco inve
nientes cum sui frigiditate illum
servant crudum. nec dimittunt

a stomaco dissolui. Sed tamen stomaco minus nocent quam melones. quia cucumeres molردientes digestive virtuti laborem in stomaco faciunt. Melones vero stomachi sibum emolliunt et convertuntur in venenosos humores quibus stomacus percutitur. Veritamen si bene digesti fuerint melones, meliores quam cucumeres chymum generant. quia cucumeri chymus est grossus. flegmatici intus vicinus. unde ypocras. Cucumeres sunt grossi et difficiles ad dissolvendum. et magis quam melones urinam provocant. et ventrem non humectant.

De citrulis.

Citruli sunt frigidiores et grossiores. et cucumeribus graviores. frigiditas enim eorum est in fine secundi gradus. proinde grossum flegma generant. et magis cucumeribus nervositatem stomachi nocent. Rursus propter suam duriciam et frigiditatem sunt grossorum humorum et frigidorum generativi. Quod certificatur. quia cetrini in stomaco moram facientes corruptionem venenosorum humorum subeunt. ergo citruli magis omnibus stomaco nocent. Medulla tamen eorum perfectiorem chimum generat.

De cucurbitis.

Cucurbita frigida et humida in secundo gradu. flaticum generat chymum. proinde calidis natura convenit. e contrario frigidis. Colicis melior est quam sanguineis. quia eius humiditas stomachum humectat. atque suum calorem extinguit. Similiter debemus eam intelligere nocivam flaticis esse plusquam melancolicis. Que quidem melius est si colericis tali modo detur. Coquatur scilicet cum cotanis et cum mali granati succo. aut cum succo agrestis uve. aut aceto malorum citoniorum. aut cum oleo amigdaleo. vel oleo onfacino condiatur. Flaticis autem elixa et ab aqua expressa cum sinapi. pipere. apio. et menta utilius datur. ut ex eorum caliditate condimentorum temperetur. calidumque generat chymum. et condimentum eius sit cum cotanis et ceteris supradictis ut temperiem accipiat. et ad extinguendum calorem et ad stomachum confortandum. Que habet etiam his actionem medicine congruam. quia si cooperiatur pasta et assetur. et succus intrinsecus eius in pasta inventus potui detur calorem febris mitigat. sitimque extinguit. Preterea si cum cassiafistula. viola. zuchara. manna ad potandum tribuatur. solummodo colera rubea purgatur. Porro si in aqua elixetur eiusque aqua cum modico nitri et melle potui detur eis. scilicet quibus flegma seu colera dominari videtur eos summa cum celeritate adiuvat. vel tuetur. Corticis eius succus cum oleo rosaceo commixtus dolorem capitis ortum colerica complexione amputat. Rursus si ex eodem succo in aure calidum apostema habente distilletur mire dolorem placat et apostemati repugnat. Sed tamen colice passioni nocet propter sue lubricitatis indigentiam.

De lactucis.

Lactuce duo sunt genera. Est enim domestica et silvestris. Domestica licet frigida sit et humida. non tamen ei ultime dominatur. Hec enim qualitates si quantitative lactuce dominarentur. natura cibi careret. Sed actio eius soli convenit medicine. maxime si in fine

sui temporis cum induratur. Ideoque an
tiqui dixerunt eam frigidam
esse in .ii. gradu et aquis lactuce eam
assimulaverunt. Quarum comple
xio minus aquis fluminum
frigida est propter solis calorem eam usque
in profundum perforantem et propter
terre vicinitatem et sui cum luto
commixtionem. Lactuca vero cum
sit mediocriter frigida et humida me
lior est ceteris herbis ad generandum bo
num sanguinem in qualitate et
quantitate. Que si non lavetur
aqua melior est. Aqua enim sue
frigiditati et humiditati aug
mentum tribuit. Lactuca cito
digeritur. urinam provocat. stomaci
mordicationem colera rubea ortam
extinguit. unde fit causa tussim
placans. Sanguinis ebullitionem
refrigerat. vigilias patientibus
sompnum laudabilem prestat.
Capitis dolorem de colera rubea
seu sanguine ortum amputat.
Cataplasmata vero tymporibus ad su
prodicta opitulantur. Sed cocta plus
quam cruda fit esui conveniens quia
eius lac calore ignis minuitur
propter quod sompnum erat inducens
Propter hoc igitur lactuca in exordio su
o cum lacte indiget fit utilior
stomaco. et ad augmentandum
lac mulieris et vim sperma conve
nientior. Causa secundum vivans
parvitas est sui acuminis propter
humiditatis sue frigiditatisque
temperiem. Sperma et lac augmen
tat propter sanguinis bonitatem
quem generat in qualitatis et quan
titatis perfecti. Rursus eius actio
nec ventrium est solutiva nec con
stipativa. Indiget enim acumine
et dulcedine unde sit solubilis.

nec indiget stipticitate. aut pon
ticitatem non habet per quam iudi
cetur esse constipativa. Sed tamen
cum induratur et lactis copiam
habuerit eius humiditas minu
itur et fit saporis amari. unde fit
apertiva. Sanguinem pessimum
generat. ideo eam assuescentibus fit
nocitiva. quia oculorum tenebrosita
tem facit. materiam spermatis cor
rumpit. Causa visum obscurans
est sensus mortificatio. unde spiri
tus visibilis extinguitur cum sua
etiam oppilatione calorem suffo
cat naturalem. Ideoque sperma coa
gulatur. hac de causa sepe semi
ne lactuce pollutionem habentibus
ad potandum dato summa celeri
tate succurrit. Cataplasma frondium
eius habentibus erisipilam subve
nit. calidum etiam apostema dissolvit.

De lactucis silvestribus.

Lactuca silvestris
in forma quasi domesti
ca est. Rami tamen silvestris longio
res. frondesque subtiliores et aspe
riores minusque virides propter sue
parvitate humiditatis. que testa
tur sue amaritudinis multitu
do et ponticitatis. ideo minoris
est frigiditatis domestica. est enim
quasi mediocris inter calidum et frigidum
in primo gradu. Cui actio est iuvativa
quasi eupatorium. lac quoque eius
quasi lac papaveris nigri. minus tamen
frigidum. unde .dr. .i. lactis silvestris
lactuce .ʒ. i. cum suco domestice
et aceto mixta. potuique data cru
dos humores expellit. Solum etiam
lac bibitum sompnum movet. Alii
dicunt provocare menstrua propter
suam amaritudinem.

De endivia.

Endivia duplex est. silve
stris et domestica. Domestica vero

diuise uirtutis est. habet enim amari
tudinem et ponticitatem et insi
piditatem. Que tamen in duas di
uiditur partes alias. Est enim hye
malis et estiua. hyemalis autem
insipida est propter sue amaritudi
nis et ponticitatis paucitatem.
Insipiditas est propter ipsius frigiditatem
et humiditatem. unde frigida est
in fine primi gradus. Alii quidem di
cunt in principio secundi gradus. Quidam
autem eam esse humidam quod sensui
non patet. Siccitas enim eius palam
est propter amaritudinem suamque pon
ticitatem. Secundum medicinam uero
utilis est. quia cataplasmata super
stomachum mire confortat eum.
ualetque colicis et cardiacis. Esti
ue autem est amaritudo. sed mino
ris est frigiditatis. scilicet frigida est in principio
gradus. sicca in medio. i. propterea peiorem ge
nerat sanguinem. G. lactuca
siue endiuia que maioris est a
maritudinis ideo deteriorem ge
nerat sanguinem. Estiua tamen
secundum medicinam est melior quoniam
plus est apertiua. maxime constri
pationis epatis. Que si elixa de
tur cum obsomogaro et oleo co
medendum minus erit nocibi
lis. Si uero cum aceto stomachum confor
tat. uentrem constipat. Succus
quoque eius coctus dispumatusque
atque cum oxizachara bibitur con
stipationem aperit et humores
putrefactos mundificat. fitque con
ueniens diu febricitantibus. Sil
uestris quidem frigida est in initio i.
gradus. sicca in eiusdem fine. Ideoque
habet ponticitatem stomachum conforta
tem. Que si manducetur aut su
cus eius bibitur morsui scorpi
onum subuenit. Cataplasmata eo
dem modo operatur. Radix eius si
bibatur fit contra uenenum. Que
cum mirta mixta et in uulua su
posita menstrua procul dubio prouo
cat.

De apio.

Apium duplex est domesticum uidelicet et siluestre.
Domesticum in duo diuiditur. Est enim
quoddam in aqua nascens. et est ali
ud in ortis. Aquaticum autem mi
nus ortis est calidum et siccum.
proinde digestibilius est et minus
stipticum. unde conuenit natura
calidis. et ualet secundum medicinam
quia cataplasmatum cum mica
panis supra stomachum mitigat eius
ardorem. Quod uero in ortis nascitur
calidum est in principio iii. gradus. siccum
in medio. hoc testatur amaritu
do eiusque acumen. Ideoque crudum
esum citium opilationem aperit.
urinam prouocat. uentrem stringit.
proprietatem etiam habet constipatos
soluendi. et uiam humoribus facien
di. eosque ad stomachum et uuluam
et caput attrahendi. unde fit noxi
um epilenticis. maxime in uul
uam fetum crescenti. unde G. pregnan
tes inquit apium assuete mandu
cantes. causa sunt apitum gene
randorum in fetibus earum et putridarum
pustularum. Rursus. Non debemus
apium pedibus laudare. quia hu
mores membrorum corporis totius in
ad stomachum coadunat. unde uomitus
generatur. Semen magis frigidi
bus est diureticum. Radix autem ma
gis omnibus est diuretica. Que si
cum lactucis comedatur non ad
eo nocet corporibus. quia de lactu
carum humiditate temperiem a
liquatulum accipit. non numquam
in medicina mittitur semen. et
dolori prestat mitigationem. atque

tussientibus

tussienti bus remedium. fit et contra
uenenum. Sed tamen apium uniuersa
liter nocet epilensiam pacientibus.
Sucus apii ualet contra febrem
antimeriman si solus aut cum
suco maratri mixtus potui detur.

Est et aliud **De alio genere apii.**
genus apii quod uulgus cerfolium
uocat calidum est in fine .iii. gradus. siccum
in .ii. quod potui datum cum melli
crato menstrua prouocat et urinam.
laterum dolorem renum atque uesice
placat. uentris tortionem de gros
sa fumositate mitigat. Sed tamen
etiam uentositatem et omnium
uiscerum dissoluit et opilationem
aperit. **De petroselino.**

Petroselinus calidus est et siccus in
fine .iii. gradus. ideoque diureticus est.
incidens. urinam prouocat et men
strua. uentositatem dissoluens
et inflationem. precipue hoc cum
sperma facit. unde .G. petroselinus
inquit cataplasmatus super pustulas
scabiem ac morfeam mire mun
dificat. unde fit ydropicis iuuati
uus et prodicam febrem pacien
tibus. Renum ac uesice placat
dolorem. quia corporis poros ape
rit. uiasque rarificat. et humores
extenuando cum urina et sudore
procurat. epar et uuluam mundificat.
opilationem eorum aperit. et aperta
curat maxime que sunt in reni
bus. uentositatem colice passionis
dissoluit. qui pistatus et in uul
uam missus menstrua prouocat.
Secundinam et mortuum fetum
expellit. quo etiam potui dato.
mundificat fetus a grossis et in
scosis humoribus. **De eruca.**

Eruca calida in .ii. gradus est humida in
primo. Sola comesta capitis dolorem
generat. uentositatem facit et infla
tionem. Que si cocta comedatur
spermati augmentum tribuit. et
ueretrum erigit. augmentati sper
matis fit causa propter calorem eius
que humiditatem. uentris inflatio
propter calidam quam generat uentosi
tatem. Sed tamen capiti nocet dolorem
inferendo. Colericos et flegmaticos
eam cauere oportet. diligentibus
eius comestionem detur cum en
diuia. lactuca. portulaca. Sola est
accepta dolorem generat. digestionem
corrumpit. uentrem constipat.
spermatis humiditatem desiccat.
coitum ualde debilitat. frigidis
uero naturaliter conuenit. quia eorum
digestiuam uim adiuuat. uen
trem humefacit. sperma et coitum
augmentat. Dya. Eruca inquit u
rinam prouocat. quod ypocras nega
uit. dixit enim eam humectare uen
trem. non prouocare urinam et sudorem.
non enim uim habet apertiuam. Sper
ma uero eius non est inflationis ge
neratiuum. quia indiget humi
ditate. sed cum calore suo coitum
augmentat. sperma crescere non facit.

De porro.
Porrum calidum
est in medio tertii gradus. siccum in
fine. quod certificat sua ponticitas. unde
sanguinem constringit e naribus
fluentem. Sed secundum album illauda
bile est. Nocet enim stomaco faciens
inflationem ac uentositatem. et
cum suo acumine mordet intus
eius. habet etiam proprietatem facie
endi fumum nigrum melancolie pertinen
tem. qui caput ascendens uisum
facit tenebrositatem. atque sompnia
nia turbulenta inducit ac timorosa.
unde est ab omnibus cauendum. natura
lesionibus eius aptis habentibus

maxime colicis. maniacis. et opi
lationem in capite habentibus
qui comederit diligentes post cir
lactucis accipiant. portulacis
et endiuias et similia. ut eius calor
ab istis temperiem accipiat. aut
elixetur. deinde bis aut ter laue
tur. et esui priori modo detur. Quod
tamen ualet secundum medicinam. Crudus
enim comestus canales pulmonis
de crossis mundificat humoribus
epatis opilationem aperit. oxiremi
am habentibus mitigationem
tribuit. Sucus eius cum aceto o
leo rosaceo et thure naribus immissus san
guinem constringit de naribus
effluentem. secundum eos qui frigide sunt na
ture. In aurem distillatus dolo
rem placat de frigiditate exortum.
Crudus cataplasmatus super mor
sum serpentum bene prodest. Eli
xus quoque si pistetur et super emo
roidas cataplasmetur tumorem de
humiditate factum dissoluit. Ca
put eius coctum et cum sisami
leo aut amigdaleo conditum
uenerem suscitat et uentrem hu
mectat. ualetque contra colicam pas
sionem que fit de crossis humo
ribus et uiscosis. Semen porri sic
cius et fortioris actionis est. De quo
due ʒ potui date cum duabus
aliis myrte seminis sanguinem
e pectoris serratu fluentem re
stringit. gule tamen et dentibus no
cet. Quod si assetur et nasturcii se
mine misceatur emoroidas pro
dest patientibus. uentositatem in
testinorum dissoluit. tamen constipat
uentrem. Siluestre uero calidum
est in .iiij. gradu et siccum in .iij. pro
inde crossos humores dissoluit.
opilationem aperit. urinam pro
uocat et menstrua. Sucus eius si
modum pessarij uulue suppositus
menstrua prouocat.

De feniculo.

Feniculus bifarie diuiditur.
Est enim siluestris et domesticus.
Domesticus in medio secundi gradus
calidus est. siccus est in medio primi.
inobediensque digoni. Set tamen
ualet secundum medicinam. Sucus ei
eius coctus et dispumatus atque
cum oximelle potui datus ualet
contra diuturnas febres. et uri
nam prouocat. Qui desiccatus et
cum collirio mixtus fit utilis o
culorum lumini. Semen eius calidum
est in .ij. gradu. siccum in fine primi.
lactis est augmentatiuum. opila
tionis epatis. renum et uesice a
peritiuum est. lapides frangit.
menstrua prouocat. ualetque contra
febres diuturnas. Siluestris autem
stranguiriosos iuuat. lapides.
urinam. et menstrua plus dome
stico curat. Dia. Radix feniculi
cum suo semine potata ualet
contra yctericiem et contra ueneni.

De menta.

Menta calida est et
sicca in .ij. gradu. habet ponticitatem
et aromaticum odorem. unde sto
machum confortat. appetitum ir
ritum irritat. abhominationem de
putridis humoribus amputat.
Sucus eius cum suco malorum gra
natorum mixtus et cum aceto po
mi citrini singultum sedat. et
uomitum colericum. linguam
etiam lenit asperam si ex eo fricetur.
Cataplasmatus super mamas lacte
tumidas tumorem omnino dissoluit.
esui assuefactam coitum suscitat.

De borragine.

Borrago calida est
et humida in primo gradu. proprietatem
habet generandi letitiam. Si in

no missa potui detur cor etiā cō
fortat. proinde antiqui miscebant
eam cardiacis medicinis ualen
tibus passioni. Que etiā cocta cum
aqua et melle. aut zachara. et po
tui data canales pulmonis et
gutturis optime purgat et mū
dat. De portulaca. Portu
laca frā est in .iij. gº. humida in .ij.
Rami aūt ei' hñt aliquantulū
ponticitatis. vñ ꝓpt frigiditatē
frondium ualet ad incensioēm
stoī. matricis. renū. et morsionē
uesice. Calorem et febrium exti
guit acutū. et ꝓpt ponticitatem
quam rami habent stomacū
est confortans et intestina. et ua
let contra uulnera in eis ul' in ue
sica. Sanguinis fluxum undiqȝ
manauerit constringit. Suc' eius
bibitus cucurbitinos de uentre
excludit. Q'd si in capite ul' frō
te. ul' in interioribus inungatur
dolorem aufert atqȝ calorem. Ra
mi eius si manducent' dissinte
riam et colicam egestionē ha
bentibus subueniunt. ꝓpterea si portu
laca masticetur dentibus conge
latis occurrit. Leuit enī eos cor
ꝗ asperitatem de acetosis natā
humoribus. Cataplasmata sup emō
roidas eas sanguinem strigit.
Atriplex frigid' De atriplice.
est in pmo gradu. hu. in .ij. parū
nutrit. Eius ē liquor ē aquosus
cito eiciatur. Conuenit ī medicinē
ꝓpt suam uiscositatem. quia cata
plasmata sup calīm apā illā re
frigerat. maxime si sit erisipila.
Semen ei' mundificatiuum est et
collatiuum. proinde utile ē yteri
ciam hñtibus que de epatis opila
tione nascitur. De quo duabus ʒ.

cum melle potui datis colicis uo
mitus prouocabitur. De spinachia
Spinachia frā sunt et humida in ca.
fine pmi gradus. uentrē humec
tant. et ualent gule dolenti de sā
guine et colā ru. et sunt meliora
stomacho quam atriplices. De ble
Bletus frīs est et humid' in .ij. ta.
gradu. laudabilem chimum
generat. uentrem humefacit et
conuenit natura calis. Sitim ex
tinguit. tussim calidā humectat.
Malua frā ē in .i. De malua.
gº. humida in .ij. G. Malua inquit
mt' frīn et calīn ē mediocris quare
statur actio eius que dissoluit f
flegmones. et digerit saniem
apostematis. Cuius radix et sem
hoc agit. Apozima eius ualet sā
guinis fluxum. Quiddam enī hr
ponticitatis. Que si cum uino po
tui detur dissoluit grossos humo
res. renum etiā lapides frangit.
cataplasmata cum anserino adipe in
uulue apā dissoluit et maturans
ad saniem illā prouocat. De si
Sicla quam uulgus bletam cla.
appellat calida ē et sicca in pº. gra.
Inlaudabile stō prāt nutrimen
tum ꝓpt quoddam sui acuminis. et
sue multitudinem humiditatis.
Que tū si in aqua coquatur et cō
diatur cū aceto. opsomogaro. ca
rui. et olō confectio. aut amigdaleo
fit digestiōn facilius. parum tamē
nutrit. uentrem humefacit. epa
tis opilōnem apit. maxime si
sit de grossis uiscosisqȝ humoribus.
Que cocta in aqua comesta fit
stiptica. vñ ypocras. Apozima ble
te lotiuū est. corpus uero eius
constipatiuum ē. De caulibus.
Caul' frā ē et sicca in .i. gº. tūbidū

sanguinē gn̄at et melācolicū.
horribilem dat odorem. Q̄r dup̄
est. Est eni quidam blete simili
est et qui uocatur caribia. Simi
lit' carambre eiusdē actionis s̄t
cuius ceti caules. Veri q̄dem cau
les duob; modis sūt. hyemalē
silic; 7 estiui. Estiui quidem ust
orem generant sanguinē. colē
nigre inde uocaui. Q ō mōst̄t
eoꝝ acumen. ꝓinde sūt colatiui
et mudificatiui. yemales uero
nō tanti sūt acutiuus. sed ius
eoꝝ uentrem humectat 7 uriā
ꝓuocat. eoꝝq; corpus ē 7 siccū.
vn̄ est constipatiuum. q̄ꝛ ius
bibitum uentrē soluit. 7 sine iu
re comesti uentrem cōstipant.
ideoq; ut ab eoꝝ nocumēto tempe
rentur ī aqua elixantur. et aqua
p̄ma ꝓiecta in alia coquantur
cum pinguissima carne pecudis
sui suis. 7 condiant' cū coriādro
pipe. cimino. 7 allia. Similit' ca
rambre eiusdē actionis s̄t cuiu'
ceteri caules. plus tn̄ duri et in
digestiui.

De rapis.

Rapa calida est in .ij. g̃. humida in .i.
multo plus ceteris herbis nutritur
re tn̄ digeritur. mollem et in
flatam facit carnem. ꝓpt' sui uē
tositatē 7 inflationem. ꝓinde
coitum suscitat et spma augm̄
tat. Que si in aqua coquatur. et
illa electa in alia aqua recoq̄tur
duricia sue subē temperatur. 7 me
diocrit' int' bonum 7 maluz nu
triet. Que nō bene cocta diffici
le digeritur. uentositatem ge
nerabit. et in uenis 7 poris opi
lationem facit. Secundo utilis ē
si bn̄ cocta et utraq; aqua ꝓiec
ta recoquatur cum carne pigui
sima. ꝑterea s'm medicinā con
grua est. quia in eius urina podā
gricoꝝ et arteticoꝝ pedes si loti
fuerint dolori mitigatiōē p̄abit.

De radice.

Radix calida ē in .iij.
gr̄a. sicca in .ij. minus q̄ rapa
nutrit ꝓpt' suum acumē qd̄ ē for
tius acumine rape. nutrimētū
eius crossum est 7 durum digō
stoaco. s. nocatiui. est incōueni
ens oculis. dentibus. gule. et omib'
uulue doloribus. Secūm medicinā
uō conuenit. Est eni lauatiua
renum 7 uesice de crossis humo
ribus. urinam ꝓuocat. lapides fri
git. Et si cocta comedatur de hu
moribus humidis facte tussi subue
nit. Secūm cibum manducata to
tionem 7 inflationem generat.
stō fit illaudabilis qd' testat' ruc
tus eius putridus. qui fit maxi
me ante cibum. Illa eni ieiunī
esui data cohibet cibum ne desce
dat ad coctionis locum. vn̄ fit cū
indurāde digōnis. 7 naturale
uirtute inhibet cibum in supe
riori parte expellere. q̄re fit uo
mitus maxime eis qui natalit'
hnt in stō uentositatem. Que
eni post cibum accepta muno
rem gn̄at uentositatem superi'
ascendentē. 7 cū sua grauitate
descendit inferius. deponitq; ci
bum in coctionis locū. 7 ut opō
tet digeritur' vn̄ fit cū confortā
di secūm digōnem. hec est grā
sue actionis. quā nō habentibus
uentositatem impedit p't cibū
accepta. ꝓinde uolentes eam ꝓ
uomitu accipe an̄ cibū sumant.
sed ꝓ suplemento sede tertie uel
digestionis post cibum mādu
cetur.

De sparago.

Sparagus calidus et humidus est in .i. gradu. Qui domesticus est et silvestris. Domesticus est temperatior et ceteris herbis nutribilior. proinde sperma augmentat. stomacho convenit. et urinam provocat. Silvestris vero calidior et siccior est. Ideoque plus est colativus. Opilationem epatis aperit et renum. urinam provocat atque vesicis valet. Cuius radix et semen nimium valet. quia apozima eorum bibitum morsibus occurrit aranearum. Elixatus esui quoque datus ventrem humefacit. valetque contra dolorem dorsi. humida ventositate ortum. colicoque dolori mitigationem prestat. In bucca quoque eorum de apozimate lota dolorem dentium amputat. Quidam tamen nominati dicunt sparagum coitus esse augmentativum. quod G. et Dya. negant. Ego vero dico quia si coitum augmentaret non esset nisi ex copia nutrimenti. nimium enim calorem non habet nec ventositatem unde suscitet venerem. De baucia.

Baucia calida est in medio secundi gradus. humida in medio primi. que duobus modis est. Est enim domestica et silvestris. Dura grossique nutrimenti est. et minus quam rapa nutrit. Habet et quiddam acuminis unde est extenuans et diaforesin faciens. Ideoque urinam provocat et menstrua. Habet etiam aliquantulum inflationis. unde coitus fit inventiva. Que assuefacta illaudabilem generat sanguinem. Igitur ut temperetur bene oportet eam elixari. et aqua sua eiecta tertio coquatur cum lactuca. coriandro. cepa. et condiatur cum officio olei. aceti. piperis. et carvi. De culcasia.

Culcasia est radix nascens plurimum in partibus egypti. aliquantulum cum acumine habens ponticitatis. unde monstratur calida esse et sicca. Que si elixetur acumen amittit penitus. et viscositas quam prius latenter habuerat in ea manifestatur. Ideo grossi durique est nutrimenti. sed cum sui ponticitate stomachum confortat. et ventrem constipat. Et tamen si moderate comedatur bonum generat nutrimentum. valetque dissintericis cum viscositate et ponticitate quam habet. De melongia.

Melongia calida est et sicca in fine secundi gradus. quod eius acumen et amaritudo testatur morsusque quo lingua inficitur. Idcirco est cito convertibilis in coleram nigram vel ustam. Hec est eius proprietas unde cutem corporis corrumpit. lentigines. et impetigines. cancrum. elefanciam. durumque ad dissolvendum apostema generat. opilationes atque similia facit. Que ut minoris fiat nocumenti temperetur. et findatur et sale impleatur. deinde diu in aqua calida dimittatur. postea in aliam remittatur. et bis aut ter lavetur. ut aqua qua lavatur omnino careat nigredine. Deinde elixetur et aqua eiecta cum pingui carne boum. seu pecudum. porcorum similium recoquatur. Illam autem absque carne comedere volentes coquant cum aceto et oleo. De fungis.

Fungi frigidi sunt et humidi in tertio gradu. quod mollicie sua atque humiditate testificantur. Qui duplices sunt mortiferi videlicet et non mortiferi. Non mortiferi grossam habent humiditatem viscosam. actioni nature et digestioni inobedientem. unde fiunt illaudabiles ut pote tumorosi.

iadq; bonum ē ut oio caueant.
Quos comedere uolentes. corꝝq;
pati nocumentum nō respuen
tes eos elixent. atq; cum eis cala
mentum ⁊ pira misceant. et po
unt expressi in alti aqua recoq̄
tur. ⁊ cum pipe ⁊ zinzibere. cami
calamento. origano ⁊ similibꝰ
condiantur: ⁊ esu tribuantur: ⁊
in fine merum ⁊ uetus uinum
potent. Fridi uō natura accipiāt
in fine eoꝝ. ℥℥. conditum et dia
ciminum. diaton pipeon. sacge
nem ⁊ tiriacam magnā. Mor
tiferi uō diuise sūt actionis s̄m
diu̇sitatem eoꝝ. Sunt eni q̄dam
mōtem inferentes cum frigidi
tate ⁊ humiditate ueluti cum
sūt in. iiij. gr̄. Sunt ⁊ occidentes
cum nimia uiscositate ⁊ opila
tione quam in uenis ⁊ poris fa
ciunt. et ꝓpt̄ humores eoꝝ ad
dissoluendum duros ⁊ inobedi
entes. Sunt ⁊ quidam cuꝫ ma
la occidentes qualitate quā ha
bent de loco ubi nascunt̄. sicut
illi qui sunt iuxta eruginosū
ferrum. aut pannos putridos. a
ut foramen reptilium. ul' arbo
res crossas ⁊ uiscosos humores
habentes. Mōtiferoꝝ signa hec
sunt. mollicies. s. et uiscositā. hu
miditas et crossitudo. Qđ si per
medium diuidant̄ ⁊ aliq̄tuluꝫ
in aere dimittant̄. putridi pcul
dubio inuenient̄. Ignoranter
eos comedentes ita curentū. pi
ra eis esui dentur. ⁊ nitrum cū
olo potui detur aut cinis. ul' sal
cum aceto. ⁊ stercus galli seu gal
line cum aceto ⁊ melle. Apozimā ⁊
calaminti. origani. ysopi. ⁊ silium
iuuat. Refert aūt. G. qđ si pessa
rium ex eis f̄cm fuit ⁊ uulue posi
tum fluxum sanguīs stringit.

De capparis.

Cappari sūt tripli
ci modo. Est radix. fructus. ⁊ fron
des omēs sūt cali ⁊ sicci in. ij. gr̄.
qđ testatur eoꝝ amaritudo. pontī
citas. ⁊ acumen. Ideo dissoluunt
incidunt. ⁊ mūdificant stōma
supfluis huōribꝰ. opilōnes epa
tis. duriciamq; splenis aperiūt.
et urinam et menstrua puocāt.
Qꝛ utiliores sūt s̄m medicinam
q̄ s̄m cibum. quia illaudabilis
nutrimenti sūt ut pote colera
nigriq; sanguinis generatiui.
neruos ⁊ stōaci peruciunt assue
facti. vñ elixos oportet eos man
ducari. aqua eoꝝ ablata ⁊ cōdi
tos cum olo ⁊ aceto. Qꝛ si cum car
ne ul' alia re comedi ab aliquo
optantur absq; coriandro non
comedant̄. quia coriandri natā
pꝛāt temperiem nocumento cappa
roꝝ.

De cepis. porris ⁊ alleis.

Hoꝝ trium uirtus acumen habꝫ
quia de subā acuta mixta cū
crossa ⁊ t̄restri. humida ⁊ aquo
sa subtili ⁊ aerea componitū. q̄
ita possunt intelligi. Si eni unū
hoꝝ coletur ⁊ pmetur ⁊ aliquā
tulum in uase dimittatur in
fundo calicis. fex terrestris acum̄
hn̄s inuenitur. ⁊ siccus liquoreꝫ
habens cum paruo colore aereo
que int̄ se differūt. quia cepa
cal' ē in. iiij. gr̄. humida in. ij. alia
cal'. sūt ⁊ sic. in. iiij. gr̄. porr' cal' ē
in. iij. sic̄ ē in. ij. pinde cepe penitū
comesta cum sui acumine ⁊ hu
miditate malos gn̄ant huōres
in stō. Stum inflationes. uēto
sitatem. capitis dolorem. atq; in
saniam facit. Fumo ei' capita

scendente ⁊ cerebrum pcuciente.
vñ assuefacientes illos cadunt i
maniam. ⁊ tibilla sompnia at
q; melica cernūt. psertim si ex
egritudine exeuntes illas man
ducauerint. Si aūt ꝓpt̃ medici
nā moderate s'm q' oportet man
ducentur calorem inducunt et
extenuant ⁊ incidūt. hu. crossos
⁊ uiscosos. ora uenaꝝ aperiunt.
et uriā; pucāt ⁊ menstrua. ori
renuam mitigat. appetitum au
gmentat. supficiem rarificat. p
cūcto sudorem ⁊ egōnem pucāt.
uenerem irritat cum suo calore
et spina crescere facit cū sua hu
miditate. malum tñ facit nutri
mentum. Cruda uō comesta ni
chil nutrimenti corpori tribunt.
Si elixetur. ⁊ aqua pіecta in alia
recoquatur dat nutrimentū bo
num ⁊ plurimum. maxime si cū
pinguissima carne comedatur.
et cum bono condimento condi
atur ⁊ odorifero. Alia aūt pūnū
dant nutrimētum. sūt nociua co
l'icis et calorem naturalr̃ habē
tib;. Que si fuerint comesta s
frigidis et humidis naturalit̃
urinā; pucāt ⁊ uentrē humec
tant. Econtrario siccis natura fa
ciunt. Set ut coꝝ calor sibi nich
inferat nutrimēti. elixentur p
inde condiantur cū aceto et ob
somogaro. Sunt etiā p medici
na. quia morsib; canis rabiosi
remedium pstant. Q̃d si post co
mestionem coꝝ uinū forte bibi
tum fuīt ualebunt contr̃ morsū
serpentum. psunt etiā eis q ue
neno sūt infecti. et fridas passi
ones habentibus ceu tyriaca
magna.

De coriandro.

Coriandrū uō diuise uirtutis ē.
q varietas sui saporis hoc testatē.
habet enī amaritudinem et pō
ticitatem. Itaq; ypocras illud di
xit calorem habere p sua amari
tudine. ꝓpt̃ sui ponticitatē stip
ticum esse aūt. vnde dixit coriā
drum uiride calīm est ⁊ cōstipās
uentrem. ⁊ mitigans extenuā.
qd̃ pt̃ cibum datum prestat sōp
num. S; dya. intendit illud esse
fridum. dixit etiā id scrofulas
dissoluere. qd̃. G. negauit. Imp̃
sibile inquit est scrofulas refri
gerare aut refrigeratas dissol
ui. quia scrofule sunt duri cros
siq; timores. Dixit itm̃. Inten
tionem. dy. intelligere non ua
leo dicentis coriandrum ēe fri
gidum. cū sapor ē amarū. ama
ritudo uō significat calorem ex
tenuantem. Set s'm cibum du
rum digōni q; inobediēs ē. Qd̃
si misceatur cum aceto. uł mali
granati suco tempiem sumit.
vñ calorem extinguit stō. Sed'o
medicinā fit cōgruum. qa suc
cus eius cum cerusa mixt̃. aceto. li
targiro. ⁊ olo ro. fit cōe calida a
postemata. calidasq; pustulas.
Qd̃ si misceatur cū; mica panis
et farina lentis cont̃ erisipilā ua
let de crossis humorib; creata.
vñ. dyasc. qd̃. G. affirmauī. Opor
tet inquit h' cataplātis confec
tio in statu apātis nō in princi
pio poni. qm̃ in initio res est in
frigidans ⁊ dolorem mitigans.
nō dissoluens. ⁊ uulnā aperiēs.

De ruta.

Ruta duplex est do
mestica ⁊ siluestris. Siluestris
calā est ⁊ sicca. in. iiij. g. dome
stica in. iij. vñ domestica melior

est ad digerendum. qa uirtute;
incidendi habet. et crossos uisco
sosq; humores extenuandi. Ven
tositatem et inflationem dissol
uit. ventrē humectat. ꝑinde iu
uat inferiora intestina. Q si
coquatur eiusq; apozima potui
detur tollit tortionem uentris q
dolorem de uiscositate humoꝝ
et uentositate orta. Rursus si co
quatur in oleo et clisteri ex ea
fiat fiunt crossa; dissoluit uen
tositatem crossis et globosis in
testinis suspensam. In uino co
cta potui q; data fit contra ypostarcā.
Cuminum calidum ē De cumino.
in. iij. g. sicc̄ in. ij. ventositate;
dissoluit. dolorem placat et uen
tris tortionem. Coctum cum ci
baris uentositatem gn̄antibus
tempat eam. Simili modo hoc
faciunt nigelle. hn̄t etia; nigel
le aliam ꝓprietatē. occidūt eni
lumbricos si bibuntur. De a
Anetus calidus ē in fine neto.
.ij. g. sicc in medio. ventositatē
inflationem dissoluit et tumo
rem. Cui rami in oleo cocti fiūt
diuretice uirtutis. inflationē
dissoluūt. laboriosos mitigat.
somnū ꝓuocant. humida apta
ad saniem ducit. Semen ei bi
bitum urinā ꝓuocat. lac augm
tat. ventrem de humoꝝ putre
dine mundificat. dolorem tumo
rem. laboremq; dissoluit. habet
etiam ꝓprietatem extinguendi
singultum de plenitudine. Qd
si uratur fit calidum et sic. in. iij. g.
et ualet contra uulnera putrefcā.
et diuturna in uereto nata.
Carvi cal. ē et sic in De carui.
.iij. g. habet aliqntulū acumini.

vn̄ fit congruus stōm huidus
habentibus. uentositatem expellit.
digestiuam uim cōfortat. infla
tionem dissoluit. urinā ꝓuocat.
lumbricos et cucurbitinos expel
Piper calidum ē De pipere. lit.
et sicc in. iiij. g. valet frigidos et
huōrosos stomacos hn̄tibus. adiu
uat eni uirtute; digestiuam. ē
et sm̄ medicinā. quia si misceᵗ
in electuario optimū fit contra
diuturnam tussim que de cros
sis humoribus ē. Stōm et pectus
et pulmonē de uiscoso flegmate
mundificat. uentositatem et
uentris inflatione; aufert. et uri
nam ꝓuocat. De zinzibere.
Zinziber calidum ē et sicc in. iij. gdu.
habet huiditatem licet sensui nō
appareat q sic testificatur quia
putredini ē apparatum. vtile est
frīos hn̄tibus stomacos. ventrem sol
uit. huiditatem desiccat. digesti
uam adiuuat uirtute; et humec
tat uentrem. De cinnamomo.
Cinnamomum cal. ē in. iij. g. sꝫ tn̄
quia aromaticū est stōm con
fortat. epatis cōstipationē apit
urinam ꝓuocat et menstrua.
Crocus cal. ē et sicc i De croco.
pº. g. stōm cōfortat. epis cōsti
pationem apit. anhelosos iuuat.
et membra debilia confortat.
Mastix cal. ē et sicc De mastice.
in. ij. g. stōm confortat. urina;
ꝓuocat. et digōnem adiuuat.
Sinapis calidū ē et De sinapi.
sic. in medio. iiij. g. huiditatē
capis et stomaci desiccat. que si ē
pulitis cibu detur stōm de crossis
huōribus mundificat. uilk eius se
annectentibus. De aceto.
Acetum moderate infrigidat.

fortiq; desiccat. causa defectionis sue frigiditatis ē. quia de duabus componitur materiis frigiditate videlicet elementali que propter suam acetositatem ē. et accidentali humiditate acquisita de ebullitione et putredine. Omne enim acetum est in initio dulce. sed cum coquitur calore solis et aeris ebulliens non habuit vim qua custodiatur liquor eius putrefit. et in acetositatem convertitur. Itaque acetum infrigidat in .i. gradu et desiccat in .ii. Unde propter sue frigiditatis debilitatem corpus perforat velociter usque ad remota loca. et ibi facit quod vinum fecerat. Causa subtilitatis ē calor quem acquisierat ab ebullitione. Ceteri vero liquores non habent ullam similem modo subtilitatem. sicut uve agrestis liquor. et mali granati. pomi que citrini et silium. Horum actio plus in vicinis quam in remotis operatur locis. Unde .G. volentes stomachi refrigerare calorem ac membra sibi vicina. malorum granatorum succum. aut uve amare. aut citrini pomi accipiant. Utile enim ē sibi quia in stomacho morantur propter simplicitatem frigiditatis eorum. Volenti quidem refrigerare membra a stomacho remota conveniens est acetum. habet enim vim penetrantem usque ad remota loca. Ideo ē dissolutivum et extenuativum. quod calefactum potui datum orthomiam habentibus subvenit. et sanguinem et lac in stomacho coagulatum dissolvit. fit et esse venenosa et mortem inferentia. hec est opium. iusquiamum. euforbium et silia. Diuturne tussientibus ex flate occurrit. nocet tamen nove tussi maxime sicca exagitatis. Quod si coquatur cum cibis. vel cum aliqua re manducetur stomacho confortativum est. appetitivam adiuvat virtutem et augmentat. malisque humoribus ad stomachum fluentibus repugnat.

De obsomogaro.

Obsomogarus calidus in .i. gradu sic in .ii. ē. virtutem habet lavantem. mundantem et colantem. pectus enim purificat. pulmonem atque stomachum de grossis et putridis humoribus. Saporem cibis prestat. ventrem humectat. In femore dolorem vel sciam habentibus. tribuit mitigationem. sive manducetur sive clysterigetur. vulnera sordida de eo lota mundificantur. neque per sanas partes dilatantur. Garus quod de piscibus minoris ē caloris quam obsomogarus. pisces ē frigidi sunt et humidi.

De sale.

Sal calefaciat moderate. multumque desiccat. quia compositus ē ex duabus qualitatibus. Una ē colativa et incisiva. altera vero est coadunativa et constrictiva. que utreque sunt desiccantes. Idque sal desiccat in .iii. gradu. calefacit in .ii. Quod tamen duobus modis ē. metallinum videlicet et marinum. Marinum autem fit in lacubus quos salinas vulgus vocat. vel fit de aqua maris cocta estivo sole. Metallinum laudabilius ē maxime quod careat lapidibus. et fuerit clarum. obtusum et equale. Marinum vero bonum ē si fit candidum non tamen equale metallino. Dya. Sal inquit metallinum fortius ē marino. quod .G. negavit. Dixit ē illorum actionem esse equalem. utrumque etiam sal in hac actione est equale. In initio dissolvunt et mundificent super-

fluitatem crossorum putridorumque hu
morum. deinde quod ex eis remanet desi
catur et consumitur. quibus finitis
naturales corporis coadiuvant hu
miditatem. et constrictivam conservant.
et poros cutis claudunt. ut illa hu
miditas putredini non appareat.
Secundum vero medicinam conferunt.
dant enim condimentum cibis. sapo
ritatem atque acceptabilitatem
digestivam virtutem adiuvantem.

In prima — De naturis animalium.

particula licet competenter de ani
malium naturis diximus et com
plexionibus. iuvamine et nocumen
to universaliter scripsimus. tamen opor
tet in hac particula specialiter de sin
gulis aperte tractare. ut huius par
ticule intentio cordibus legentium
tenacius infigatur. fit quod necesse
nobis quidam superioris particule
repetere. i. de omnibus que sub ele
mentis constant disputare. Que
videlicet aut sunt nascentia. aut
animalia. utraque s. humane nature
repugnantia. ut pote mortifera
veluti de animalibus sunt serpentes.
de nascentibus autem lolium. aut sunt
humane nature competentia et nu
trientia. sicut de animalibus caro perdi
cum et similium. et de nascentibus gra
na. vel sunt humane nature incongru
a nullam tamen lesionem inferen
tia. sicut de animalibus est ericius et
lepus. de nascentibus autem orobum
et lupinus. Que autem sunt humane
nature inutilia neque nocentia. a
ut sunt non bene nutribilia sicut
hec que diximus. aut nullum nutri
mentum ministrantia. veluti col
loquintida. scamonea. eleborus.
anacardus et similia. At quoniam nostra est
intentio de nutribilibus scribere.
non oportet ut de aliis dicatur.
Dicimus ergo quod omne animal generaliter
bifariam dividatur. aut enim sil
vestre est aut domesticum. Silve
stria vero animalia sunt calidiora et sic
ciora. et digestibiliora. sed illau
dabile nutrimentum generantia
propter multitudinem motus et la
boris eorum. et propter calorem et siccita
tem sui aeris in habitatione. quod fit
propter caloris solis habundantiam
et propter indigentiam umbre co
operientis a sole. verum silvestria ani
malia minus sunt boni nutrimenti
in quantitate et qualitate. non sola
silvestria caprina. quia superfluita
te caloris motus et laboris quibus
assuescunt. eorum naturalis temperatur
frigiditas. ideoque nimio eorum exercitio et
saporis suavitas carnium ac odoris
gravitas amputatur. adiutori
um etiam digestive virtuti datur.
ut facillime oportuneque caro di
geratur. Cetera vero animalia do
mestica ad silvestrium compara
tionem calorem et siccitatem ha
bent temperatiorem propter sue quietis
et aeris temperiem. Proinde sunt
nutribiliora et laudabiliora. cras
siora tamen et duriora sunt ad digeren
dum. Rursus omnia silvestria vel
domestica animalia tripliciter divi
duntur. aut enim sunt masculina.
aut feminina. aut castrata. Ma
sculina autem omnia sunt calidiora fe
mininis. et minoris sunt humidi
tatis. sunt etiam laudabiliora et
digestioni faciliora. Feminina vero
que minorem habent calorem et ma
iorem humiditatem. ideo ad dige
rendum tardiora. Castrata vero
quamvis propter humiditatem feminini
sunt vicina. in calore tamen distorta

tia. quia calor eorum inter utrumque
serum est mediocris. Castrata uero
animalia maiorem quam feminina
habent calorem. masculinis quoque
minorem. Ideo digestibiliora fe
mininis sunt. Rursus in unoquoque
eorum femininorum videlicet ac mas
culinorum animalium. aut est lactens.
aut decrepitum. aut adolescens.
aut in iuventute perfectum. Lactens
uero naturaliter calidius est et humi
dius omnibus animalibus. atque tenerio
rem habet carnem. propter sanguinem
sue complexioni dominantem. Propter
hoc igitur sunt animalium quedam
in suo genere humida sicut porci
et pecudes que necessario de duabus parti
bus habent humiditatem ex etate
scilicet et complexione. quare quod ab eis ge
neratur est viscosum. digestionique
difficile. facile tamen de stomaco descen
dit. sed difficillime a membris dis
solvitur. viscosum generat flegma
maxime si non sit de masculinis ani
malibus. Quod si fuerint animalia
in suo genere sicca. sicut caprina
et bovina. suarum complexionum sic
citas cum etatis humiditate
temperatur. unde sunt leviora et di
gestioni competentia. maxime
si masculina sunt. Itaque lacten
tium caprina et bovina sunt por
cinis et pecorinis laudabiliora.
Que quidem omni laude penitus in
digent. Animalia autem in iuven
tute manentia lactentibus sunt
calidiora in qualitate in quanti
tate uero minime. Est et eorum sic
cior caro pro sue nativitatis remo
tione. unde animalia si sunt genaliter
sicca. sicut caprina bovina et sic
citatem de duabus partibus habent.
etate videlicet et complexione.

sunt ergo dura et indigestibilia et
ad dissolvendum tarda. illauda
bile quoque nutrimentum dantia.
Quod si sunt animalia in suo genere hu
mida sicut pecudes et porci. naturalis
eorum humiditas cum eorum siccita
te temperatur. Ideo iuvenes porci
et pecudes meliores sunt iuvenibus
capris et bubus. Animalia uero annu
alia sunt inter lactentium humiditatem
et iuvenum siccitatem mediocria.
Ideo omnia unum annum habentia
sunt laudabiliora propter eorum humi
ditatis ac siccitatis temperiem.
Meliora tamen animalia que sunt na
turaliter calida. calor enim eorum dige
stioni sue dat adiuvamentum. unde
laudabilius nutrimentum generant.
Propter hoc ergo animalia porcina. capri
na. et bovina cetis sunt utiliora. quo
niam naturalis eorum calor est ve
hementior et dominantior. Decrepita qui
dem animalia sunt sicciora et duriora
quia naturalis eorum calor est defectu
simus extinctionique propinquus. et eorum
humiditas vicinius finienda.
et quia virtus eorum digestiva est de
fecta accidentaliter acquisiverit hu
miditatem crudam et innutribi
lem. itaque ad digerendum difficilia
et ad dissolvendum tardissima.
Illaudabilem chimum ut pote vi
scosum flegma generantia. Sed tamen
si naturaliter fuerint calida minus
erunt nociva. et econverso si fuerint
pessimam inferunt lesionem.
hac de causa decrepite pecudes mi
nus capris sunt nocive. Constat
ergo sanguinem qui de veteribus
yrcis. capris. agnis lactentibus
et vetulis ovibus generatur esse pessi
mum. Causa eius pessimitatis
non est una set diversa. hyrcorum enim

et caprarum pessimitas fit propter suarum
carnium duriciam. suamque digestionis
tarditatem. et propter acuitatem sanguinis
quem generant. hyrci tamen peioris
sanguinis sunt generativi quam capre.
Pessimitas agnorum lactentium vel
ovium vetularum fit propter sue humi
ditatis copiam et viscositatis et
superfluitatem flatus quem generant.
unde comesta priusquam sit digesta sto
macum egrediuntur. Adolescentes
quidem pecudes licet ipsi malignita
ti pertineant etatis tamen siccitas hu
miditatem eorum complexionis temperat.
unde sunt laudabiles. digestionique fa
ciles. Bovinumque carnium generantes.
vitulorum vero lactantes et quia sunt
in augmento iuventutis. scilicet iuvenci
sunt meliores ac digestibiliores
adolescentibus pecudibus et lactentibus.
Castrata vero bovina istis sunt me
liora propter saporitatem et mollitiem
suarum carnium. unde facillime digerun
tur. Boves autem et capre in ea quan
titate sunt dure carnis et sicce in
qua porci et pecudes sunt viscosi et
humidi. propter hoc iuvenes porci et pe
cudes meliores sunt bobus et capris
in iuventute existentibus. licet boves
capris sint deteriores. Ideo lacten
tia edulina sunt convenientia in
temperatas complexiones habentibus
propter temperiem quam habent. Sunt etiam
commoda egritudine excruciatibus
simili modo caprina et pecorina bo
vinis et porcinis meliora esse fa
temur. Sufficiat universalis dispu
tatio de nutrimentis animalium.
Oportet ergo nos ut particulariter quod
restat subsequamur et congrue doctrina fa
vente unicuique animalis naturam et iu
vamentum dicamus. De pecudibus.

Pecudes sunt calidiores bobus. capris
et porcis. et humidiores quam bobus et
capris. minus tamen porcis humide.
Caro enim porcina ceteris animalibus fri
gidior est et humidior maxime do
mestica. quia silvestris porcina ad
domestice comparatione calida est et
sicca. unde minoris est nutrimenti. Do
mesticam ergo porcinam non oportet
accipi nisi raro. et solum eius extre
mitates comedantur. sicuti pedes na
res. hec enim omnia membra semper sunt
in motu. Debet tamen priusquam come
datur exercitari. Quiete vero viventes
devitent silvestria. multo magis
et domestica. Deinde abstinendum
est a capris et bobus exceptis vitu
lis et edulis cum lactantes fuerint.
causa devitandi capras porcos bo
vesque non est una sed diversa. Quie
te enim viventibus et delectatione
assuetis modicus est calor. et co
pia humorum viscosorum et frigidorum.
et caro porcina similiter est frigida
et humida et viscosa. unde fit causa
augmentandi in eis flegma humidum
et viscosum. Calor ergo eorum necessario
fit defectus. Capre vero et boves
cum carnes habeant grossas dige
stionique inobedientes. et calor qui
ete viventibus sicut diximus fit imbe
cillis necessario ab eis non digerun
tur nisi sint lactantes. tunc enim
digestioni obediunt propter suam tene
ritatem carnium. et etatis parvita
tem. et caro pecorina calidior est
porcina et siccior. bobus et capris
calidior et humidior est. unde magis
tenuis et ad digerendum facilior
et facillime descendit de stomaco.
ventrem magis bovina et capri
na humefacit. minus tamen quam porcina
humida est. Non enim humiditatem
habet digestioni repugnativam sicut

porcina. neque humiditatem habet
lubricatiuam ut antequam coquatur
stomaco egrediatur. Sed tamen nutrimen
tum eius diuisum est in bonitate
et malignitate. digestionis uelo
citate uel tarditate. uel secundum eta
tis eiusque complexionis diuersitatem.
Diuersitas nutrimenti ex etate est
quadruplex. Est enim lactens. est et
sue natiuitati uicina uel remota
tamen adhuc crescens sicut annualis
uel iuuenis. et iam completa. et de
crepita. Lactens in uiscositate
est uicina porcis siluestribus. Causa
duobus modis est. unus uicinitati
est uulue. alter uero lactis est humi
ditas qua nutritur. propter hoc caro
eius illaudabilis est quia indigesti
bilis et sui lubricitate descendit
de stomaco indigestibilis. precipue si co
medentes stomachum humidum et defec
tum habuerit. Ideoque G. uituperat
lactantes agnos et oues quoniam
uiscosum flegma generant. in mandu
cantes sicce complexionis fuerint.

De arietibus.

Arietes autem in iu
uentute manentes minoris sunt
humiditatis et uiscositatis propter
etatis siccitatem eorum et complexi
onem dominantem. Ideo caro eorum
melior est agnis et ouibus. quia si
bene digerantur bonum multumque
generant sanguinem. et maxime
si sint castrati. quia calitas et eorum
humiditas sunt temperata. vnde boni
saporis sunt nisi cum sunt decrepiti.
tunc enim procul dubio sunt pessimi.
Quibus non castratis sunt eis meli
ores. Omnes enim decrepiti in calo
re sunt defecti naturali. Quorum
caloris defectio duobus modis est.
ex etate scilicet et testiculorum indigentia.
Annuales autem mediocrem habent
complexionem. Inter lactentium hu
miditatem et iuuenum siccitatem.
Ideo ceteris etatibus arietibusque sunt
meliores. et ad digerendum faci
liores. Sanguinem est generant
mediocrem. maxime iuuat iu
uenes. et calidas siccasque complexi
ones habentes. et in calida et sicca ha
bitantes regione. Decrepiti enim
sunt ceteris deteriores. Omnia enim de
crepita sunt secundum generationem friora
et sicciora. Sunt ergo lignea et insi
pida. Sed tamen licet propter senectutem sint
illaudabilia. tamen quia calida et
humida fuerant naturaliter cete
ris decrepitis sunt meliora.

De yrcis.

Yrci ad comparationem pecu
dum frigidiores sunt et sicciores
licet acutum sanguinem generent.
Quia quanto pecudibus sunt friores
et sicciores. tanto sunt calidiores
et sicciores omnibus temperatam com
plexionem habentibus. maxime si
yrci iuuenes sint. ideoque non cito
putredini sunt apparati. Castrati sunt
meliores quia non sunt tanti acu
minis. siccitas quia temperata est. Sunt
etiam saporiores et ad digerendum
faciliores. Sed tamen non uno modo sunt
nutrientes. Quidam enim male q
uam bene sunt corporum nutritiui.
quod fit propter eorum etatis et complexi
onis diuersitates. Sunt enim lac
tentes. sunt et uicini sue natiuita
ti. Iuuenes quoque et decrepiti. Lac
tentes uero sunt ceteris animalibus
laudabiliores in sapore scilicet et nu
trimento atque in digestione. et ad gene
randum bonum sanguinem. Lac enim
naturalem prestat eis humiditatem.
vnde omni carent acumine. eorumque com
plexio est temperata in caliditate et
humiditate absque ulla sui corrup

tione. facile q̄ digeruntur. et subti
lem dant dietam. Utiles quoque sunt ca
lidis et siccis et egritudinem exeun
tibus. Et quanto sunt diutius lac ac
ceptum tanto meliores et teneriores
res sunt. Illi autem qui sunt sue nativi
tati vicini dant nutrimentum
subtile. et laudabilem generant
sanguinem. minus tamen lactenti
bus utiles sunt. Juvenes vero crossi
sunt et ad digerendum duri. pes
simumque dant nutrimentum. San
guinem enim generant melancolicum
siccum acutum. Ideo G. vitupe
ravit yrcos. et iuvenes capras que
generant melius sanguinem.
yrci tamen capris sunt deteriores. quia
femine minus habent masculis acu
men et siccitatem. propter hoc igitur fe
mine capre et yrci castrati sunt me
liores non castratis. quia humidi
orem et saporosiorem carnem habent.
et laudabiliorem sanguinem ge
nerant. Sed videmus reprehendi
a quibusdam. Cur inquiunt yrcos
non vituperatis castratos. cum non
castratis frigidiores sint castra
ti. Quibus rendemus. Superius audi
stis nos dixisse yrcos non castratos
acumen habere et intemperatos esse
ad comparationem temperamenti
humane complexionis. Qui ergo dum
fiunt castrati. priori carent acu
mine fiuntque temperati comple
xiones temperatas habentibus. maxi
me si yrci sunt iuvenes. Si autem
decrepiti erunt pessimi. quia propter
etatis frigiditatem sunt frigidis
simi. eorumque calor est fere defectus.
humiditatem quoque quam causa
castrandi habuerunt propter siccitatem
senectutis amiserunt.

De carne bovina. Capitulum.

Bovina caro quantum ad comparationem
pecudum et porcorum siccissima est.
siccior etiam caprina carne. Ideoque san
guinem generat crossum et turbidum
et melancolicum. multumque dat nu
trimentum. et inobediens est digesti
tioni. leque de stomacho eicitur. et difficile a
membris dissolvitur. atque ventrem
constipat. Quod si ei assuescentes
melancolice fuerint complexionis. erunt
splenetici. quartanam patientur.
complexiones eorum corrumpentur. et in
yposarcam incident. non mirum si na
scentur eis scabies. et impetigo. e
lefancia. cancri. lepra. serpigo. secundum
complexionem quam preparatam his
morbis invenerit. Sed tamen diversi est
nutrimenti propter suarum etatum va
rietatem. Est enim lactens. adole
scens. Juvenis et decrepitus. Lac
tens vero laudabile generat nutrimen
tum. facilis est digestioni. quia ca
lor et humiditas eius in quantitate
multa est propter vulve vicinitatem et
lactis bibitione. Ideo bonum fa
cit sanguinem. coleram etiam rube
am de stomaco expellit. maxime si
comedentibus calor naturaliter do
minetur. Egritudinem exeuntibus
licet non noceat gravis est tamen dige
stioni propter defectionem virtutis
eorum. Adolescens vero minus quam lac
tens est humidus. durius digeritur.
sed tamen qui ab eo generatur sanguis
non est illaudabilis. propter fortitudinem
sui caloris naturalis. et propter sui vici
nitatem ad lactentem. sueque etiam
teneritate. Ideoque si cum aceto vel ci
condiatur. stomachum confortat si bibi
tur et intestina. est et utile colicam
habentibus egrotantes. Juvenis autem propter
sue nativitatis remotionem calo
re indiget et humiditate. quia

de lactis et uulue habuit uicini
tate. quare sicce complexionis est diffi
cilis ad digerendum. humorem
generat melancolicum. maxime
si comedentes fuerint natura-
liter apparati. Decrepitus quidem
est pessimus propter nimiam sui calo
ris siccitatem. et siccitatis augmen
tationem in eo ex etate sua que ge
neratur in complexione. unde caro eius
est durissima ac lignea coctioni
repugnatiua. nullum dat nutri
mentum. nullius est saporis.
Sunt igitur omnibus saporiores et lau
dabiliores lactentes. Secundo adole
scentes precipue si uiscellati fuerint
et cum aceto conditi. menta. petrosi
lino. coriandro. cimino et similibus
sicut pipere et cinamomo. De car

ne ceru-

Ceruina caro melica est et
dura ad digerendum. Sed tamen sicut
supradiximus diuersa est secundum comple
xiones et etates eius. Sunt enim lac
tantes ceteris deteriores. Adolescen
tes secundo loco sunt. Juuenes uero
his deteriores. Decrepiti uero omnium
pessimi. Sed iuuenes si fuerint ca
strati erunt meliores. quoniam in
calore temperantur et siccitate.

De lepore

Lepus licet sicce sit
et grossum generet sanguinem. est
tamen melior iuuenibus uitulis et ca
pris. proinde conuenit siccam uo
lentibus habere complexionem. contra
rius uero est tenuem seruantibus
dietam.

De ericio.

Ericius uim habet dissoluentem et
desiccantem. propter etiam stomacum
confortat. uentrem dissoluit. u
rinam prouocat. utilis quoque fit
eis qui elefantico morbo sunt
apparati.

De carne porcina.

Porcina caro multum est nutri
bilis. bonum generat chimum. uen
trem humefacit propter humidita
tis sue copiam et uiscositatis. u
rinam tamen non prouocat. et tenui di
eta utentibus est inconueniens.
diuerse tamen qualitatis est propter etatis
sueque complexionis uarietatem. Sunt
enim quidam lactentes. ado
lescentes. sunt et iuuenes. et decre
piti. Lactentes ceteris sunt humidi
ores. proinde sunt conuertibiles in
malos humores et in putredinem.
precipue si stomacum malis humoribus
inuenerint preoccupatum. Sed stomacum
fortem habentibus uel siccis calidisque
complexiones habentibus sunt utiles. Bene
enim digeruntur et perfectum et mul
tum generant nutrimentum. humi
dis uero natura sunt pessimi maxi
me si stomacus eorum malis ac putri
dis sit plenus humoribus. Flegma enim
uiscosum generant. unde sunt causa po
dagram generandi. uel dolorem sci
atice. morbum. lapides in renibus.
paralisim et similia. secundum complexiones
et naturas quas inuenerint. Adolescen
tes quidem utiliores sunt et bene nu
tribiles. laudabilem enim generant
sanguinem. Juuenes autem sunt
meliores et maxime si sunt castra
ti. decrepiti uero pessimi. Sunt enim
frigidi et duram carnem habent li
gneam et insipidam. Quibus assidu
eti incidunt melancoliam et diuturnas
febres sicut quartanam et similia.

De asinina equina camelina et

mulina carne.

Licet hec animalia
non usualiter manducentur. eorum
tamen naturas dicamus. Omnia autem
hec malum nutrimentum dant. ge
neratque sanguinem pessimum. Asini
enim difficile digeruntur. stomaco no
cet. uomitumque facit. Cetera etiam

animalia similit' hec agūt. Asi
nus tñ subtilioris est carnis et
nutrimenti q̄ equus. Eq' aūt subti
lioris est camelo. Camelus uō cete
ris est deterior. De carne ursi.

Ursina caro est uiscosissima dige
stioniq; inobediens. pessimum
dat nutrimentum. unde plus per
tinet medicine q̄ cibo. De leoni na carne.

Leonina caro ceteris est
calidior. grossa. grauis & difficili
ad digerendum. dolorem & tor
tionem in uentre generat.

De diuersitate nutrimenti mēbro rū aialium.

rum superiora particula
Diximus membra aialium esse
diuersa. in compositione cōmix
tione. loco. motu. & quiete. Mem
brorum aūt compositio triplex est.
aut enī pinguissima uicina ui
is p quas humor̄ fr̄itas exclu
ditur. aut parum hñt pinguedi
nis. est enī & remota a uiis hu
morum fecem expellentibus. uel est
int' hec duo mediocris. sicut aia
lium latera sunt & silia. Pinguis
sima uō compositio est indigesti
bilis cito descendens de stō. uētrē
humectat. uelocit' in corruptioē
conuertitur. flatus uiscosi est gene
ratiua. maxime si fuerint de humi
dis aialibus sicut sunt porci & pecu
des. Membra aūt modicum pi
guedinis hñtia sunt digestibili
a. et stomaco competentia. bonūq;
sanguinem generantia. Membra
uō int' crassiciem & maciem me
diocria hñt qualitatem sm̄ ui
cinitatē extremitatū mēbrorū
sibi coadherentium. Diuersitas uō
complexionum ē triplex. aut enim
complexio ē sicca naturaliter si
cut neruus. cutis. intestina. uen
ter. uulua. & similia. Aut ē humida
naturalit'. uelut cerebrū. spondi
le. & ossium medulla. pinguedo.
& similia. Aut est int' utrūq; me
diocris. sicut est caro & pinguedo
que inuenit' in ceruice. coxis. et
similibus. Membra aūt que natu
ralit' sicca sūt & frigida dure digeru
tur. tardeq; de stō eiciuntur. mini
q; ceteris sūt nutrientia. maxīe
si fuerint de aialibus naturaliter
siccis sicut bubus & capris. que q̄uis
bñ sint masticata. & in stomaco
et epate digesta. siccum tamē et
pessimum generant sanguinem.
Sed tñ omnibus mēbris siccitati
naturalr' ptinentibus. cutis & ner
uus sunt meliora. p'sertim si de lacte
tibus & humidis naturalr' fuerint.
Membra uō naturalit' humida
sicut cerebrū. pinguedo & silia. sūt
uiscosa. atq; lubricatiua. stoma
ci uillos sui humiditate defectāt
& corrumpūt. Sunt & in malos hu
mores conuertibilia si materiā
inuenerint. Membra mediocrita
tem hñtia sicut caro pinguedine
nō uacua. sunt temperatiora & sapo
riora & digestioni faciliora. & san
guinem generant laudabilem. ma
xime si fuerint de aialibus tempe
ratas complexiones habentibus. sicut
sunt eduli. lactentesq; uituli. &
iuuenes porci. seu pecudes iuuen
tutem habentes. Rursus inter u
namquāq; harum extremitatum.
habet aliud mediocre sicut tenerī
membra int' pinguissima carne
& pinguedine nuda mediocria.
ueluti sūt mamille testiculi. costa
rum extremitates. fundamentū
lingue. & ceruicis tenericates. hec
sūt inter carnem & pinguedinē.

mediocria. testatur hoc eorum color
qui est inter pinguedinis albedi
nem et carnium ruborem. et e
orum teneritas que est carne tenen
or. pinguedine vero siccior. proinde
sunt boni saporis. et si bene digera
tur nutrimentum uelut caro pi
guis dabunt. Si autem male dige
sta fuerint liquidissimum. et in
seorsum generabunt flegma secundum quali
tatem sue substantie suorumque animalium.
Diuersitas autem membrorum secundum loca
ubi sunt multiplex est. Sunt enim
quedam acute et ossibus longin
qua sicut uenter et uiscera. Sunt
et quedam cerebro uicina. alia
uero fundamento caloris naturalis
uicina. alia uero ab eis remota. et
Sunt et quedam mediocria que
cuti et ossibus uicinantur. sunt te
neriora carnis minorisque pin
guedinis. sunt et saporiora et di
gestibiliora duobus modis. vno propter
multam eorum substantie dissolutionem
que egreditur per poros cutis cum
sudore. alius propter eorum collisionem
que fit ex ossibus eis frictibus. membra
uero ab ossibus et cute remota
grossiorem habent carnem. multeque
sunt pinguedinis. ideo sunt indi
gestibilia et insipida. copiam
que malorum humorum generantia propter
res duas. vna quia uiis sunt uicina
per quas humorum feces expellun
tur. et propter longitudinem pororum
cutis per quos sue humiditatis
superfluitas nequit egredi. alia
propter ossium absentiam unde te
nere fieri neque collidi possunt. ideo
que uenter. intestina. et similia sunt
grossiora et male nutribilia. Mem
bra quidem inter cor et cerebrum exi
stentia. et calori naturali uici
na sunt boni saporis digestionique fa
cilia. et bonum nutrimentum gene
rantia propter duas res. vna quia bone
bonoque sanguine cordis epatisque
nutrita. alia propter uicinitatem ca
loris superfluitatem sui nutrimenti
purificantis. Membra uero que sunt
uicina caude et a calore naturali
longinqua sunt duriora et indi
gestibiliora minusque saporata. quod
fit duobus modis. vno propter calorem
naturalem ab eis remotum. alio quo
niam fuerunt nutrita sanguine
male cocto in epate. Membra uero
inter hec mediocria sunt secundum situm
membrorumque extremitates sibi
uicinantes. De eis enim accipiunt
qualitates. Membra uero dextre
partis sunt meliora eis que desi
nistra fuerint propter uicinitatem epa
tis quod est naturalis caloris funda
mentum. fortiorem enim actionem
habet circa proxima loca quam circa
remota. Membrorum autem diuersi
tas secundum motum et quietem est
multimoda. aut enim sunt mobilia
et modicum humoris habent quare sunt
saporiora facileque digestibilia. a
ut contraria et contraria et contra se habe
ntia. Multum autem membra mobi
lia sunt lacerti ideo parum humoris
habent. sed et bene digibiles. Quoniam
absolute et uniuersaliter membrorum
diuersitatem compleuimus. con
sequens est ordo diffinite ac parti
cularitur eorum naturas et proprietate
dicere. De extremitatibus animalium

Extremitates animalium que a liuor.
homi carent pinguedine tarde di
geruntur. Sunt enim a substantia cutis et
neruorum s. quoniam semper sunt in motu
et labore sunt digibiliores neruo
sis membris inmobilibus et inlabo

nosis. et quia nervosa membra
nec motum nec laborem habent
a viscosum dat nutrimentum.
lubricativum. cito de stomacho descendens
et intestinis. Necesse ergo est ut extre
mitates sic generent nutrimen
tum s[ed] tamen non tantum. Quod sic compro
batur. Cum enim coquitur per suas
partes dilatantur. quod significat
levitatem suique subtilitatem. pa
rum tamen eorum est nutrimentum. pedes
autem secundum medicos sunt utiliores. pec
toris autem et pulmonis asperitatem
leniunt. atque contra siccam tussim
valent. et contra vulnera et distorationes
in vesica. Quod si manducati fue
rint eis qui dissinteriam patiun
tur vulnera intestinorum solidan
tur. et solutionem accidentaliter strin
gunt. Natura eorum est lubricativa
propter viscositatem quam habent.
pedes tamen anteriores posterioribus
sunt meliores propter fundamentum
naturalis caloris eis vicinum.

De barba.

Barba autem auribus est
laudabilior. quia auricule de cu
te et cartilagine sunt composite.

De cartilagine.

Cartillago vero
si de iuvenibus fuerit animalibus
et bene coquatur erit indigibilis.
Si vero de lactente et bene sit cocta di
gestibilis erit. Set omnibus extre
mitatibus animalium pedes sunt me
liores.

De cerebro et natura eius.

Diximus in superiori particula qualiter
antiqui discordati sunt de natura
cerebri. Quidam enim arbitrati sunt
illud accidentaliter esse calidum. Sed ari
stotiles in libro de animalibus di
xit calidum esse naturaliter et frigidum
accidentaliter. unde non oportet nos i
dem in hoc loco repetere. Dicimus
ergo cerebrum naturaliter esse ca
lidum. et frigidum accidentaliter. quoniam
inde humidum est et grossum et vi
scosum et abhominabile. appetitum
corrumpit in stomacho. atque in stomacho
in putredinem convertitur. maxi
me si in fine cibi manducetur. unde
.G. volentes inquit vomere cerebrum
in fine cibi comedant cum multa
quantitate olei. Ideoque oportet ante ci
bum et post cerebrum cavere. humi
dam complexionem habentes aut de
bilem appetitivam virtutem in stomacho.
virtutem puram habentes stomachum si illud
comederint. bene que in stomacho di
gestum fuerit eis multum dabit nu
trimentum. Ante tamen quam comeda
tur cum aceto pipere. zinzibere. obsomo
garo. menta. et his similibus condiatur.

De medulla.

Medulla spondi
lis ad comparationem medul
le ossium frigidissima est et hu
midissima. Est enim sicut cerebrum.
durior tamen est et minus humi
ditatis habet. Que si bene digeratur
grossius et plus cerebro dabit
nutrimentum. Medulla tamen ossi
um sapidior est set fastidium
facit. bene tamen digesta multum
generat nutrimentum.

De pinguedine.

Pinguedo est mixta cum
carne et ossibus. sicut que in
costis. lateribus et caudi. atque in si
milibus locis invenitur. Adeps vero
est a carne separata sicut axungia
et quod in renibus est. Adeps vero
grossior est pinguedine cum car
ne mixta fastidiosior et solubili
or. Ambo tamen fastidium inferentia
cibique instrumentum mollientia.
et humefacientia. maxime villos
stomachi. habentque proprietatem super cibum
natandi. et cibum viscosum dige
stionique inobedientem faciendi.

atq; falsam saturitatē gn̄andi
p̄cipue si cum dulcib; comedā
tur. vñ Rufus. Quecūq; inquit
membra pinguedinis habu
erint habundantiam pⁱ nu
trimenti corpori sugerunt. pars
enī pinguis p sui lubricitate ꝑ
stōm atq; intestina incocta e
greditur. vñ solūmodo ex cārno
sa corpori nutrimentū datur.
S; tñ carnosa melior ē nō car
nosa pinguedine. quia crossi
oris est uiscositatis ⁊ digōni
durioris ac facilis putredini
apparata. Ppterea non oportet
dari p nutrimento set ea cū ca
ro mixta fuīt que etiam p solo
condimento donetur. ut cibis
acceptabilem donet saporē. nā
q; si p nutrimēto data fuerit cā
nosa siue nō carnosa pīguedo
pessima erit. opillationem enī
gnāt ⁊ humores flaticos facit.
S; tñ flata ab eis gnāta inter
se differūt. carnose enī pingue
dinis flā subtilī ē.

De oculis.

Oculi sunt de dūsis substantiis
compositi. hñt enī lacertos pin
guedinem. pelliculas ⁊ hūores.
Qđ aūt ē a parte pinguī calo
ri ptinet ⁊ humiditati. et qđ ē
a parte pellicular aptinet frigi
ditati ⁊ siccitati. Ideirco si de pi
guib; fuīt aīalib; frigidi erūt
et humidi. Si uō de macilentī
fūi et sicci. Et licet oculi facilīu
omnib; membris digerantur
tñ ppt̄ pinguedinē que sibi ē
annexa habent quiddā grauī
tatis ⁊ indigestibilitatis et ui
scositatis. ppt̄ hoc nō opōtet ut
accipiantur nisi cum aceto. ob
somagaro pipe. apio. calamēto.
ʒ. et similib;.

De naribus.

Nares frīe sunt ⁊ sicce. Sunt enī
cartillaginose. itaq; ad digerē
dum difficiles. parū; nutriunt.
Edantur ḡ cū aceto. obsomaga
ro. ⁊ similib;.

De lingua.

Lingua inter lacertos ⁊ teneram
carnem mediocris est. Ideo so
la comesta dat nutrimentū int̄
durū ⁊ molle mediocre. Que si
cum lacerto sibi iuncto mandu
cetur erit laudabilior. faciliusq;
digōni obediet. Rursus si cū car
ne tenera que ē sibi iuncta per
quam saliua descendit ori esui t
tribuatur durioris ē et uiscosio
ris digōnis. vñ bonū est si cum
obsomagaro. aceto. pipe. origāo.
ʒ. et similibus comedatur.

De gutture.

Gutur frigidum
est ⁊ siccum. quia cartillagino
sum. p inde parum nutrit. dige
stioniq; inobediens cum calis
ergo aromatib; debet māducari.

De corde.

Cor dure sube ē. na
tura lacertor ptinenti. tarde d' sto
maco eicitur. set tñ cum pene di
geritur multum et bonum pstat
corpori nutrimēt.

De pulmone.

Pulmo facilis digōnis ē. ⁊ ue ne.
lociter de stō eicitur ppt̄ leuitatē
et raritatem sube. p inde certis mē
bris mīn nutrit. generans hu
morem flātā ptinentē.

De epate.

Epar omib; membris crossi te.
est et durius ad digerendū. sā
guinem tñ generat laudabile;
nutribilibus etiam ē carne pin
guedinem nō hñte. S; lactenti
um epar ceteris ē melius. Galli
ne uō melius lactentium preci
pue si nutrimētum galline triti
cī farina fuīt cum lacte et ficub;

siccis temperata. **De splene.**
Splen illaudabil' est nutrimenti.
corruptum et melācolicū: gnāt
sanguinē. digōni durius. tarde
q3 de stō eiciatur. parum tñ ponti
tatis hʒ ppt' colam nigram sibi
dnāntem. Ideo assus gingiuas
comedentium cōfortat. Splen
aūt porcinus ceteris est melior pp
sue subē subtilitatem 7 raritatē.
Renes duobz modis **De renibus.**
sūt illaudabiles. vno pp sue sub
stancie corruptionē 7 duriciam.
et crossiciem. Alio quia eo2 nutri
mentum fuerat urine pigued'.
vñ sanguinem gnānt crossum
et pessimum. **De lacte.**
In prima particula diximu' lac
tempatam complōnem habere.
parum eē egressum in calorem
delicet 7 humiditate que sūt in
.i. g°. vñ minus ē q̄ͣ pisces humi
dum. flātisqʒ gnātiuū. vicinū
est eñi sanguini. neqʒ aliud est
nisi sanguis scđo coctus in ube
ribz. hʒ tamē de mamillis albe
dinem. saporitatem 7 huitatē.
Sʒ repbendimꝰ a sophistis nobi
hanc pposition: obicientibz. si ca
lidum inquiūt 7 huidum ē lac
ppt' scđam suī decoctionē. cur ita
q3 nō dixisti neruos ossa 7 cetā
membra que dicis eē frā calorē
et humorē hrē. cum sanguis
silr' eo2 sit matia. Quibz rñdē
dum est nō bñ eo2 ppositionē
sequi. Quāquā eñi sanguinem
dicamus eē calm aliis tñ quali
tatibz nō indiget. Compositū
ē eñi ex scđa compositione. et
omne qđ scđo compositum est.
omēs in eo inuenimus qualita
tes. q̄ͣuis qualitati ptineat sui
dnātiue. vbi grā. Iuuenis hō et
si rubee colere ptinet. puer quoqʒ
sanguini. senex flati. aliis tamē
nō uidentur huōribz carere. silr
et corporis membra q3 pse eentē
tia diuersas habent complōnes
et naturas. Sicut splenis est san
guinis fecem 7 nigre colere ui
cinam suscipe. 7 fellis pprium est
calidioris sanguinis ptem ru
bee uidelicet colere uicinam attē
here. Sʒ lac nō est ita pse neqʒ a
sanguine separatum. non enī
est aliud nisi sanguis bis in ube
ribz coctus. vñ hʒ ab uberibz albe
dinem 7 saporitatem. Qđ natuā
pparauit ad nutrimentū aīaliū
sicut eidem sanguinē opata ē
ad fouendū corpora. Veruntamē lac
in subā diuersum ē. qđdam ē sb
tile. qđdam crossum. Est 7 aliū
facilem hñs digōnem. 7 aliud
tardam. Qđ fit quatuor modis.
vnus fm uariam suī animaliū
complōnem. ex quibz ē aliud pp
duisitatem tp̄em āni. Terti' pter
inequalitatem nutrimēto2. Quā
tus p uicinitate ul' tarditate co'
gendi. Duisitas aūt sue eēntie
triplex ē. subtilis uidelicet 7 cro'
sa et media. Et q̄ͣuis int' has ex
tremitates alia habeāt' media.
tñ non oportet ut dicantur. lac
etiā in se tres hʒ subās. vna est
subtilis clara quiddam haben'
acuminis. altera ē crossa 7 terre
stris. Tertia est tenuis unctuosa.
Ideoqʒ ppt' acumen. calorem 7 sub
tilitatem q̄ͣ hʒ ē fecum mūdi
ficatiuum. crossorqʒ humorū
ē subtiliatiuum. puocat soluti
onem. atqʒ epatis apit opilatōēs.
pars u° crossa .i. caseata pro sui

tiestri subi-

terreitati subiacet frigiditati pertinet
et siccitati. tamen cum recens est hu
miditati pertinere videtur. Cum vero
desiccatur est grossa. tarda ad dige
rendum. ventris constipativa.
et grossorum humorum ac viscosorum ge
nerativa. constipationem in epate
et splene facit. et in renibus lapidem
generat. Pars quidem est unctuosa
id est butirosa. quia est aerea calida et
humida. mollificativa. et temperan
te ventrem humefactiva. et est hu
mane complexioni similis. Cuiuscumque ergo
lactis subtilior pars dominari conspi
citur facilius est digestionis. Quod autem
terreitati subiectum est parti tardam
facit digestionem. et quod aeri pertinet
erit mediocre. Lac tamen ceteris lau
dabilius. continet equaliter has tres
in se substantias habens sicut lac mulie
bre. deinde caprinum. Quibus op
positum est vaccinum. Set inter mu
liebre lac et caprinum pecorinum
est mediocre. grossius enim est ca
prino et plus terrestre. Subtilius
vero et aquosius vaccino. Quod hu
iusmodi probatur ratione. Lac enim pe
corinum multum facit caseum.
est et gravis odoris. vaccinum autem
suavioris est odoris. Sed videtur a
sophistis opponi nobis. Cur inqui
unt lac pecorinum vaccino dixisti
cum esse subtilius cum pecorinum
magis habundet caseo. et vaccinum
butiro. atque butirum fit caseo le
vius. Quibus respondendum est. peco
rinum aquosius et calidius est va
cino. quia natura pecudum calida
est et humida. Vaccinum vero minoris
est aquositatis. et calore habet
defectum. Suo enim animali frigiditas et
siccitas dominatur. Est iterum aliud
lac inter pecorinum et caprinum

mediocre sicut iumentinum et asi
ninum. horum est lac aquosius est pe
corino et caprino. quia si tamen iumen
tinum levius est pecorino. et asini
num caprino. quia minoris est aquo
sitatis. Ideo non numquam coaguli
natur in stomaco. nisi cum calidum
ab uberibus extractum bibitur. aut cum
fuerit cum melle et modico sale mix
tum. Tali modo preparatum nullam
in stomaco coagulinationem exhi
bebit. Vinum tamen non sumitur secum
de caprino quod non coaguletur. ergo
non oportet dari nisi cum melle
et sale. Nam si tali dabitur modo
nichilominus semetipsum coagu
labit et gravitatem in stomaco. et suf
focationem in gula generabit. Vidi
.b. [illegible] pacientes gravitatem
in stomaco et in gula suffocationem propter
lactis coagulationem. Sed vaccinum
et caprinum semper coagulantur
in stomaco propter sui grossitatem et terrestri
tatem. Palam ergo est lac multam ha
bens aquositatem et parum casei.
sicut pecorinum. iumentinum. nullam
in stomaco facere coagulinationem.
Ideoque ventris est humefactivum
propter sue aquositatis habundantiam.
et quoniam eius aquositas habet aliquan
tulum acuminis. Est ergo ventrium
solutivum. Proinde quidam medica
serum id est lactis aquositatem dant
potari ut stomacus totumque corpus
mundetur de putredine malorum humorum.

De butyro.

Pars vero butirosa
quia est aerea natat super cibum si
cut oleum super aquam. quare cibis gros
sitatem tribuit et viscositatem ut
indigesti maneant. cibos indigestos
incipientes lubricat et deponit a
stomaco priusquam coctionis tempus exple
verint. Sed tamen secundum medicinam appo

stemata maturādo dissolvit. et cu
tis duriciem mollificat. Terrestris
quidem pars .i. caseata stomacū
gravat et digestionem indurat. infla
tionem et crossos generat humores.
Que etiam fit causa gignendi opilati
onem in epate et splene. et in reni
bus lapides. maxime si eadem mē
bra huiusmodi rebus invenerit ap
parata. Sed si auferatur a lacte aquo
sitas ut terrestris et aerea perma
neat. fit perfecta medicina haben
tibus vulnera in pectore vel in ve
sica. desiccat enim ea et cōsolidat.
Quod hac ratione testificatur. Si enim ac
ceperimus lac statim ut ab uberibus
fluerit emulsum et calefactū fer
rum seu molendini lapidem in
eo per decem vices extinguamus
vel quousque lactis aquositatem
esse consumptam aspiciamus. de
inde ad propinandum dederimus.
Sed tamen hoc lac quia cito in stomacho
caseatur propter sue aquositatis abla
tionem libet nos investigando i
suam mutare actionem ut nul
lam in stomacho coagulationem inge
rat. Miscueamus ergo post eius coccti
onem quidam aque tepide ca
lide et sic securamur sua cōglu
tinatione. Quod si redarguerint nos
sophiste dicentes. cum naturalem
lactis aquositatem abstulistis.
et alia accidentalia sibi tribuistis.
Respondemus lactis aquositas habet
acumen. unde laxativa est. et nos la
xativam in se habens actionem
est inconveniens vulnera in pec
tore et pulmone habentibus. Non
enim sumus certi quin acuti hu
mores vulnerum ad intestina ef
fluentes alia faciant vulnera
atque dissinteriam generent.

De diversitate lactis secundum tempus.

Diversitas lactis secundum tempus anni
est secundum inequalitatem naturarum
temporum. trifarie etiam dividitur. Est
enim vernale. estivū. autumpna
le. et hyemale. Vernale quidem lac ce
teris est melius et temperatius du
obus modis. Uno quia ver ceteris temporibus
temperatius est. Est enim mediocre inter
quatuor qualitates. Alio propter lactis
naturam. Nam lac tempore iam generato
rum animalium propinquum est aquo
sum et indigestum propter humores
in vulva coadunatos tempore concepti
onis. At cum .xl. diebus a tempore quo
generaverint animalia elongentur
superfluitas quam habuerint desiccatur
et consumitur. et non restat in lac
te nisi humiditas naturalis et substan
tialis. Quare temperatum est et laudabile
facile digeri. et inconvertibile in
putredinem malorum humorum.
maxime si dabitur sana haben
tibus corpora. Autumpnale vero est
dissimile. Naturalis enim eius hu
miditas est plurime finita. et caseata est
multiplicata. Unde crossum est et
difficiliter digeritur. stomacum
gravat. crossam ventositatem et
inflationem generat et putredini
apparatur. Estivum autem inter has
duas extremitates est mediocre. Hye
male vero raro invenitur. quod si inventum
fuerit temporis pessimum erit quia siccissi
mum et crossissimum est propter lon
ginquitatem temporis animalium par
tuum. Idcirco sui humiditas na
turalis penitus est finita. Diversitas
vero lactis propter nutrimentum anima
lium multiplex est. Animalia enim
recentes ac teneras herbas pascē
tia faciunt lac subtile et aquosū
cito digestivum. et minus vento

sitatis ac inflationis gn̄atiuū;
lacte animaliū siccaꝝ arboꝝ ext̄e
mitate; pascentium ul' sicca gra
na. lac etiā aīalium stiptice arbo
ris extremitatib; pascentiū uti
le ē stomaco ceterisq; uisceribus. Qđ
aūt ex aīalib; fit solubilia man
ducantib; omib; ē deterius. pr̄i
lac caprinum plus ceťis stoma
co conuenit. semp ē stiptice arbo
ris utamē. i. extremitatib; arbo
rum. uidelz masticas. ǵreus. len
tisci ⁊ silium. Jnc̄dum etiā fuit
frondium pascitiue ārboꝝ. s. squa
monee titimalli. ⁊ elli. vn̄ eorū;
lac pessimum ē ut pote stomaco
nociuum p̄ferti sue neruositati
qđ dya. testatur. vidi inquit ca
pras ellim albium pascētes. et in
initio pascendi uomitum paci
ebantur. cui' rei effectu eaꝝ lac
bibentib; stoī defectionem uomi
atq; nausiam ingerebat.

De diuersitate lactis.

Diuersitas lactis s'm tp̄s triplex ē.
aūt enī uicinum ē uberib;. aut
longinquum. aut mediocre. Vi
cinum aut ē dulce ul' liquidū.
ideo ceťis est laudabilius et di
gestibilius. citoq; in sanguie
conūtabile. sz piut oportet accipi
atur. ⁊ quātum uirtus tollera
re ualuerit. Si enī ulťq' opōtu
num fuit sumatur natīm ag
grauat. stomaco capitiq; nocum̄
tum inferet. dentib; atq; gingi
uis mollitiem dabit et putrefa
ciet ea. Gingiuis ⁊ dentibu' no
cet. quia assuefacto ⁊ multum
ebibito dentes et gingiue mol
lificantur. un̄ ⁊ putrefiunt. fit
ergo necc̄ium ut os eoꝝ lauetū
cum uino seu aceto ut qđ de lac
te dentib; est inuiscatum mun
dificetur. Caput leditur pp fumū
lactis in stomaco corrupti ⁊ putrefi
ad caput ascendentem. Nocet stoā
co cum multa sui q̄titas ex cōrup
tiōe digōnis in malos humores
conūtitur in fumosos uidelicet et
acitos. Jn fumosos si manducan
tes calide nature fuīnt. Jn acetoso
si frigidam stoī complexionē ha
buerint. Que sċo calitas ul' stoīca
fritas aut ē natural' aut acciden
talis. Natural' uō est ab initō for
me in qđ stōm lac continuo est
ɔuertibile. Accidental' uō cum i
stomaci concauitate coadunatū
est humoꝝ. aut ē cibus an̄ lactis
acceptiōe; sumit' lac g' conuerte
tur in stomaco si h'imodi repperit.
Sz opponi a quibusdam uidet'. Cur
inquit lac in duas qualitates cō
trarias fit ɔūtibile. in fumosam
uidelicet que caliditatē sig̃ficat
⁊ in acetosam p qua frigiditatē
intelligim'. Rn̄demus. Dicimus
lac in se duas ɔtrarias qualitatē
hr̄e aeream ⁊ terrestrē. i. caseata;
et butirosam. Caseata uō pars
ppt' frigiditatem suiq; siccitate;
induratur ad digerendū. vnde in
acetositatē ɔuertitur. ꝑcipue si i
uenerit cibū ul' humores in stō
acetositati ptinētes. Butirosa q
dem p sui calore ac leuitate muta
tur in fumositate; p̄ferti si stōm
sibi similem inuenīt. ꝑdoq; non
oportet lac potari nisi mundo ⁊
ab humorib; mūdificato stomaco.
Sitq; lac de sanis aīalib;. s; neq;
crebro neq; multam de eo quāti
tatem accipiant. Jn h'imoi enī;
mensura susceptum laudabilē
gn̄at' sanguinē. uentrē humec

tat. pectus et pulmonem ac vesicam
lenit. maxime si suam amiserit
aquositatem. et aliquando cum aliquibus
coctum cibariis manducatur sicut
risis. milio. panico. et similibus. quare bene
nutrit. minusque ventositatis ge-
neratiuum. Durum tamen est digesti-
oni et causa generandi in epate et intesti-
nis opilationem. et in renibus lapidem.
nisi commixtus fuerit. hoc si mandu-
cetur cum melle seu zucaro. et licet pec-
toris et pulmonis sit lenitiuum.
epatis tamen ac intestinorum opilationis
est generatiuum. Lac vero acetosum
frigidum est et siccum. digestioni inobediens.
stomachum grauat. gingiuis et stomacho nocet.
longum est et tempus cum ab uberibus
fuerit emulsum. Unde G. Lac inquit est
laudabile vel inlaudabile secundum propin-
quitatem vel longinquitatem temporis
cum ab uberibus exierit.

De butyro.

Diximus in prima particula
naturam butyri esse sicut pinguedinis
que est cum carne et ossibus commixta.
Propterea vulneribus pectoris et pulmo-
nis vel diafragmatis est conueniens.
Mundificat enim et colat atque vul-
nera ad maturitatem perducit. Gin-
giuis etiam infantum dolentibus
propter dentes nascentes dat mitiga-
tionem. Quod si cum melle mixtum
potui detur fit contra venenum. Fetas
suefcm stomaco nocet quia villos
unitos asperitatem mollificat.

De caseo.

Caseus universaliter est
pessimus stomaco grauatiuus et
digestioni difficilis. Ideo sepissime
illo utentes colicam incidunt pas-
sionem et lapides in eorum renibus
generantur. sed tamen diuerso modo est. Quan-
dam enim comedunt illum ipso die quo
fit. Alii cum siccissimus fuerit et ve-
tus. non nulli cum est mediocris.

Recens autem minus est calidus et est
et acutus. unde vicinus est frigidita-
ti et humiditati quia in potentia est quod est propter
humectationem et lactis aquositatem
in eo retentam. quare eciam est nutri-
bilior. et ventrem humefaciat absque
ullo stomachi nocumento precipue si sale
indiget. Vetus vero siccissimus est acu-
men et calorem palam habet propter sale
et coaguli siccitatem. propterea cito in
fumositatem et colericos convertitur hu-
mores quod duobus modis contingit.
Uno quia eius unctuositas in parvu-
lo est ob aquositatis indigentiam.
Alio per acumine quod acquisiuit a
coagulo et sale. Ideoque stipticus est
per siccitatem quam retinet ex sale et co-
agulo. Ideo si cum aliis rebus co-
medatur virtute subtiliatiuam
et apertiuam habentibus fit deterior
quoniam est causa generandi lapides in re-
nibus. nichilominus materia lapidis est
grossiorum copia humorum acuminis cum
calore habentium que semper in ca-
seo inveniuntur. Caseus autem taliter
existens cauendus est quia non est boni
ad nutrimentum. nec ad bonum
sanguinem generandum. neque ad
ventrem humectandum. Caseus
igitur inter nouum et vetus medi-
ocris fit laudabilis et illaudabilis
secundum aliquam extremitatum vi-
cinitatem.

De volatilibus.

Volatilia universaliter sunt subtili-
ora et leviora omnibus carnem ha-
bentibus. Sunt et digestibiliora omnibus
animalibus ambulantibus. minus
tamen sunt nutribilia. Sed silvestria do-
mesticis minus sunt humida. Item
minorem habent carnem. Sunt et facili-
ora digestioni. causa raritatis est car-
nium per sui laboris nimietatem et
subtilitate sui aeris et siccitate.

necēe ē ergo ottana ext' habeant.
sed tn̄ domestica plus nutriūt. Sed
et temperatiora atq; laudabilem ge
nerant sanguinē. ꝓ sui huīdita
te laborisq; tempie. Porro dome
stica campos inhabitātia sīt me
liora comedientibꝫ in casa. ꝓ sui
motu. et q̄a escas suscipiūt que
suis naturis sufficiūt. Rursu' ce
teris uolatilibꝫ starna ē sbtilior
pulli pdicum ⁊ pulli gallinacei.
pt' hec pdix. fasianus. ⁊ galline.
Reliquis uō auibꝫ duriores ⁊ gra
uiores sūt grues pauones. vnde
nō oportet eos in estate mandu
care. nisi mortui sūt uno die. In hy
eme uō p'tq̄ occisi fuiīnt duobꝫ l'
tribꝫ maneant diebꝫ. sicq; man
ducentur ut caro eoꝝ fiat tenerā.
humidior ceteris est anser. anas.
struccius. ⁊ pulli columbini. pci
pue si sint in casa nutriti. Ideo
sūt crossi duriq; ad digerendum
maxime si pauerīt in paludibu'.
lacubꝫ. ⁊ silibꝫ locis. hoc testat' sui
odoris saporisq; horribilitas. Pul
li tn̄ columbini sīt meliores. ꝓpte
rea. anas. anas. anser. struccius. ⁊
similia stō sūt nociua. Grauāt ē
et putrefaciūt eum. ꝓpt' sue hu
miditatis sīfluitate. suiq; odo
ris inhabilitatem. Sꝫ tn̄ eoꝝ ale
sūt dissimiles eis namq; faciale
sīt ad digerendū. ⁊ longinq; a cō
ruptioē ꝓ sui laboris motusq; in
mietate. ꝓpt' hoc ig' nichil ex eis
est comedendū p̄ter alas et collū.
Collum ē nichominꝰ est in motu
et labore q̄r subtilius est grauu
carens odore ac sapore. Que etiā
uolatilia nō habent talia mēbra
uti alas ⁊ collum. Aues aūt et ter
restria ⁊ sicca incolētes loca meli
liores sīt in paludibꝫ ⁊ lacubꝫ habi
tantibꝫ. Omnibꝫ uō auibꝫ aquosa
habitantibꝫ loca anates sīt deten
tiores. Preterea oībꝫ turtures sīt siccio
res. q̄re nō oportet eas comedi nisi
iuuenes fuiīnt āni ⁊ mādūcent' tran
sacto die quo occise fuiīnt. talis ē
comeste laudabilem generāt san
guinem meliorem uidelicet int'
crossum ⁊ subtilem. Calidiores q
dem omnibꝫ auibꝫ sīt passeres. ali
isq; parui aues. stiptici ergo sunt
⁊ sanguinis incēsiui. De pullis gallinaceis.
Pulli gallinacei leuiores sīt digestionis ceteris dome
sticis uolatilibꝫ. ⁊ laudabilem ge
nerant sanguinē. appetitus con
fortatiui sunt. ⁊ omībꝫ naturis cō
uenientes. Qui si cum aqua coquā
tur ⁊ cum aceto modicoq; cinami
cōdiantur mitigationē caliditatē
hn̄tibꝫ stōm inferiūt. eosq; ad tē
peratam ducunt cōplōnem. ma
xime ex egritudine ad sanitatē.
Qui si cocti fuiīnt absq; aceto fiunt
meliores et utiliores uentrem uo
lentibꝫ humidū hr̄e. Rursus si ui
eoꝝ cum aceto uuaꝝ agrestium
suco ue maloꝝ punicoꝝ acetosoꝝ
aut cū sumach cōdiatur stōich
est cōfortatiuum. atq; colicā ha
bentibꝫ solutionem subuenit. De
bilem ac defectū hn̄tibꝫ appetitū.
calidum esū tutū causa suauita
tis odoris suiq; saporis ingrēs de
siderium puocat. aliq̄ntisp etiā
fit nutritiuum. laudabiliore tn̄
sīt masculini pulli canere inci
pientes. ⁊ in temperata pinguedi
ne existentes. Gallina uō minus
pullis ē humida ꝓpt' hoc ad pul
loꝝ comparationē digestio est dif
ficilis. tn̄ bn̄ digesta plus [?] erit

nutrimenti. Quod si de ea simpliciter in-
efficiatur erit melior. quia ab aqua
quiddam humiditatis acquirit. unde
sodium est confortativa multum dans
nutrimentum. Si autem cum aceto uva-
rum agrestium aut suco malorum
granatorum agrestium sicut supra
diximus condiatur erit contra colicam
egrotationem. Galli vero iuvenes sunt
duriores et ad digerendum grossi-
ores. minorisque sunt humiditatis
gallina. Decrepiti iuvenibus mel-
liores teneriorisque carnis sunt tam
di tam digestioni. Quod si coquan-
tur in .xv. libris aque multumque
salis ibi misceatur et super pruinas
quousque caro fuerit consumpta
ponatur. deinde una nocte manere
dimittatur. mane vero calefactum in-
et esui datum fit optimum coli-
cam passionem habentibus. Caro enim
eorum quiddam habet nitrositatis quod
in coctione dissolutum fit cau-
sa solutionis. Porro si gallus vetus
scindatur omniaque eius viscera
extra educantur et de semine croci
ortensis. polipodio. caulibusque sil-
vestribus impleatur. et in .xv. libris
aque coquatur donec caro fimatum
fiet utilima colicam habentibus pas-
sionem. viscosos etiam et flaticos pur-
gabit humores. melicam quoque com-
plexionem habentibus subvenit. et gros-
sam suo ventositatem excludit.
dolorem eius mitigat. tremorem
et artetican dolorem curat. et quali-
tercunque prodicit febris pluritatem.

De pullis columbinis.

Pulli columbini ca-
lidi sunt et copiose humidi.
quamobrem grossum dant nutrimen-
tum. quod testatur gravitas eorum ad
volandum. Sed volare inchoantes
amittunt illam gravedinem. fitque
caro eorum levior et acceptabilior ad
digerendum. est et convenientes frigidas
habentibus complexiones. Inconveniens
vero colicis et calidis natura. Iuve-
nes autem columbi. vel iuventute
transeuntes durioris sunt digestionis. illau-
dabile faciunt nutrimentum. ut-
pote nocumenti generativum.

De extremitatibus volatilium.

Testatur G. extremitates volati-
lium hoc esse ad totius corporis com-
parationem quod sunt viscera animalium
ad eorum corporis compositionem. Ven-
ter omnium volatilium lacertosus
est et ad digerendum durus. sed si
digeratur multum dat nutrimen-
tum. Omnibus tamen ventribus venter
anseris est laudabilior propter copiam
humiditatis sui animalis. post hunc gal-
linaceus. Similiter et iecur. hyeme enim ceteris
sunt nutribiliores et convenien-
tiores. Ale vero uniuscuiusque volati-
lis sunt aliis membris laudabilio-
res propter sui motus laborisque nimie-
tatem. Certum enim est multitudine
motus superfluitatem humoris dissol-
vi. unde ala fit saporosior atque dige-
stibilior. Rursus iuvenilium vo-
latilium ale sunt meliores pueri-
libus propter fortitudinem motus eorum. Pul-
lorum vero ale licet bene nutriant pu-
rum tamen dant nutrimentum. Colla
laudabilis sunt nutrimenti propter nimi-
um motum quem habent ut diximus
de aliis. Sed colla anseris et galline
sunt meliora collis omnium animalium.
Similiter volatilia castrata omnibus
ambulantibus sunt meliora. nec non
galli castrati omnibus volatilibus
convenientiores. Laudabilius enim
nutrimentum et perfectum generant
sanguinem. Cerebella eorum medio-
minus cerebellis ambulantium.

sunt meliora. Cerebella enim uola-
tilium minoris humiditatis et
uiscositatis sunt cerebellis ambu-
lantium. quia eorum corpora uiden-
tur siccioris huius complexionis ad com-
parationem animalium ambulan-
tium. propter hoc igitur iudicamus horum
cerebella parum esse humida ad
illorum comparationem. scilicet laudabilio-
ra omnibus cerebellis uolatilium sunt
pullorum. starnarum. perdicum. gallina-
rum et gallorum. De ouis.

Oua hec sunt animalibus uolatilibus quod
sanguis et sperma sunt ambulantibus
animalibus. Sicut enim sanguis et sper-
ma sunt materia et nutrimentum anima-
lium ambulantium ita oua sunt
materia et nutrimentum uolatilium.
Oua enim uolatilium masculis sub-
cumbentium hec duo in se retinere
uidentur sperma uidelicet et nutrimen-
tum. proinde uelociter et multum sunt
nutritiua et confortatiua. Velociter
nutriunt propter sue substantie subtilitatem
suique liquoris temperamentum. Cor-
poris sunt confortatiua. quia quanto
plus calor naturalis in eis operatur
tanto magis indurantur. sic uidemus
fieri in coctionibus. Quanto est calor
ignis in eis operabitur indurari
tanto plus incipiunt. nutrimentum
dant multum quia tota eorum substantia
mutata membris omnino assimila-
tur per suam naturam humane nature uici-
nante. maxime eorum uitella que in
calore et humiditate sunt temperata
magis uidentur esse humane comple-
xioni similia. Sed tamen si assentur ab
igne calorem susceperint et siccita-
tem. tunc sunt desiccatiua. minusque
caloris refrigeratiua. Si uero cum
aqua sunt elixa humiditatem su-
munt. proinde minus sunt desiccati-
ua. magisque caloris mitigatiua.
Albumen enim eorum aliquantulum
frigiditati et grossitati pertinet unde est
durum ad digerendum et tardum
ad egerendum. Preterea oua inter
se. quattuor. modis discrepant. Primus
per animalium est naturas et com-
etatibus. Secundus propter longinquitatem
temporis ouorum uel propinquitatem in a-
ere manentium. Tertius est arti-
ficium coctionis eorum. Quartus si
plusquam oportet uel minus coquantur.
Diuersitas autem naturarum a ceteris
animalibus multiplex est. quia si oua de tem-
peratis fuerint animalibus bene carnosis
et etiam iuuenculis ceteris sunt lau-
dabiliora. maxime si masculis fu-
erint subcumbentia. Contraria autem
ex contrario. proinde oua perdicum et gal-
line ceteris sunt laudabiliora. Sunt
enim crassa propter quietam escam
quam habent. Si uero fuerint iuue-
nes et masculos habuerint multo
plus erunt laudande. Animalia enim
masculis succumbentia calorem habent
uehementiorem. quare eorum odor omni ca-
ret acumine. unde sunt facilia ad dige-
rendum. Post hec anseris oua sunt
bonitatisque quippiam habentia.
et licet sint grauia duraque ad di-
gerendum. tamen si calor erit fortis
ipsaque bene digerantur erunt superio-
ribus nutribiliora magisque confor-
tantia. Peiora istis oua struciorum.
Sunt enim grauis odoris ideo sunt
dura grauiaque digestioni. Pessima
uero omnium animalium pauonis o-
ua propter orribilitatem sue carnis
odoris. unde sunt indigestibilia. hu-
maneque complexioni inconuenien-
tia. scilicet calidiora ceteris et ardentiorem
sanguinem generantia. Sed post hec
passerum columbarum. minorem tamen

habent calorem et siccitatem.

Diuersitas **De diuersitate ouorum.**
uõ ouoꝝ ex tia causentium est tri
plex. an enĩ sũt recentia. ã ueteraː
ã mediocria. Recentia uõ sꝫ lau
dabiliora quia caloꝛ eoꝝ naturalˀ
ẽ fortioꝛ. hec testatur bonitas sui
saporis odorisq; acceptabilitasˀ. p
inde bñ nutriũt atq; calorem cõ
fortant naturalem. Vetusta uõ
pessima sũt uñ corruptibile ge
nerant nutrimĩtum. Caloꝛ enĩ
eoꝝ naturalˀ ẽ defectus atq; ab
aere alium sumpsit. Ideoq; ma
loꝝ huõꝝ putredinẽ citius subi
unt. ꝛ q̃to fuẽt uetustiora tanto
erũt deteriora. ꝟñ. G. Nullam in
quit intuitam oua dico habere
nisi que sũt uetusta qm̃ caloꝛ e
orũ naturalˀ est potius. habẽtq;
alium accidentalem ab aere su
sceptum facientẽ in eis ebulliti
onem atq; putrefactionẽ. Qꝫ si
reprehendent nos sophiste dicẽtes.
si oua nichil intuitive habeãt ñ
que sũt uetusta. cur dixistis oua
galline ꝛ pdicũ omĩb; ẽẽ meli
ora p̃cipue si masculos habuerĩt.
Quib; respondendũ ẽ falsam op
posuisse ppositionem. In superio
rib; diximus oua ẽẽ sẽm suoꝝ
animaliũ essentiam. Vñ neccẽo
laudabiliũ aĩaliũ oua sũt lau
dabiliora. Illaudabilium uõo il
laudabilia. et hĩc intuitam quã
diximˀ non ẽẽncialitẽ sꝫ accidenta
litẽ. ideo omĩb; ptinet aĩalibuˀ.
gˀ si oua aĩalium laudabilium
fuẽrĩt uetusta erũt illaudabilia.
Si uõ sint ex illaudabilibˀ oua erũt
pessima. Nonne uidesˀ qa in una
ẽẽntia inuenitˀ quidã digõni
obediens ꝛ qdam inobediens.

vtraq; uõ sunt in uno gñe ꝛ in u
na ẽẽntia. ꝛ nõ differunt inter se
nisi magnitudine et paruitate. ꝛ n
ẽ necẽẽ ut cibus copiam dans nu
trimĩti sit laudabilis. paruitatẽ
donãs illaudabilˀ. Inuenimus enĩ
quedam parũ nutrientia ẽẽ lau
dabilia ꝛ illaudabilia. multũ enĩ
nutricantia ẽẽ laudanda ꝛ illau
danda. ꝛ tñ sunt uniˀ gñis ꝛ uniˀ
aĩalis. sicut lactentia uitellina
et camelina. quia uitellina mˀ
tum nutriũt ꝛ sꝫ laudanda. Ca
melina uõ multum dãt nutrimẽ
tum sꝫ tñ illaudabilia. Sunt gˀ
in nutrimẽto conuenientia. i. sub
stantia uõ incõuenientia. quia
illa sũt laudabilia. ista uõ illau
dabilia. Duas itẽm pparationes
uniˀ cibi dispares inuenimˀ. vnã
s. ad digerendum facilem. et a
liam duram ꝟbi grã. Oua elixa
in aqua ꝛ mediocriter cocta sunt
facilia digõni. Si uõ coquantur
quousq; indurauẽrint fiunt tar
de digestiõi. Sũt gˀ sbstancialitẽ
similia ꝛ in coctione dissimilia.
Diuersitas uõ ouoꝝ sẽm artificiũ
multiplex ẽ. Sũt enĩ quedã assa
siue in cinẽ uelˀ in carbonib;. Sꝫ
ꝛ quedam in aqua elixa. alia in
sartagine cũ olẽo fricta. Sunt et
quedam in aqua ꝛ olẽo atq; sale ẽ
comentarius sicẽ cepa. pipe. cimi
no. ꝛ similib; cocta. Sũt ꝛ alia cũ
carne ꝛ herbis uissellata. Assa sꝫ
grossiora ꝛ duriora ad digerendũ
elixatis qm̃ calorem ꝛ siccitatem
ab igne suscipiunt. fumositatẽ
ac odoris grauitatẽ. Elixa uõ in
aqua in sua naturali custodiũtˀ
humiditate cum aque humecta
tionẽ. suiq; odoris grauitatem a

amittit. vñ ceteris odor᷑ sp̄irati
onib₉ sunt laudabiliora. p̄cipue
si mediocrit᷑ cocta fuīnt. fricta uͦ
ectis deteriora et crossiora ettoq;
in fumositatē et colicos huōres
ac putredinē comutabilia. q̄re
sunt causa fastidij 7 abhomina
tōis. qa eadem comuta in putre
dinem quicq͡ bonor᷑ cibariorū
in stōaco inuenerint putrefaci
unt. Que uō coquūtur cū aqua
oleo 7 comitarus sc̄ laudabilia.
facilem digōnem h̄ntia. coitū
augmītatiua. 7 sp̄matis mlt̄pli
catiua maxime si cum carne cā
sa fuerint cocta. 7 calis. atq; odo
riferis cōdimītis. sicut pipe. cina
mo 7 inzibere et silib₉.

De pisci | bus 7 nā | eor᷑

Diximus in pⁱma particla
hui᷒ libri uniūsalem dispu
tationem piscium. suiq; generis
diūsitatem 7 natās. volumⁱ aūt
in hec loco quippiam supiori᷑ di
sputatiōis repetere. ut facilime
cordib₉ legentium hec disputa
tio infirmatur. neq; comitant᷑
ad supiorem p̄ticl'am nisi cert
certam rōnem uolunt ostendē
an argumītum facere. Dicimus
enī naturam piscū uniūsaliter
frigidā 7 humidā. flatis gnāti
uam. conuenientē calidā; 7 sic
cam complōnem habentib₉. et
maciōis maxime in estiuo tp̄e.
et calidā; h̄ntib₉ regionem. In
conueniēs uō frigidis humidisq;
complōnib₉ ē 7 carnosis. maxi
me quib₉ molles nerui fuīnt. 7
ad yemale tp̄s uenerit. uł frigidā
regionem habitauerit. natura
liter enī eor᷑ corpus infrigidāt
et humectāt. p inde quib₉ colā
rubea dnātur. 7 calam oplōne;

habentib₉ coitum cōfortant 7 sp̄
ma augmentāt. sed tn̄ diuersant᷑
tib₉ mōis gnāliť. Sūt enī mari
ni qui non creantur n̄ in mari.
Sunt 7 fluminei nō nascentes n̄
in flumine 7 dulcib₉ aquis. Sūt
et qui nascuntur in utroq;. Nascē
tes quidē in solo mari dupliciter
sūt. Sūt enī quidam ascendentes
amari ad dulces aquas 7 delectan
tur in eis. Sunt ē 7 alij aquas fu
gientes dulces 7 in eis non delec
tantes. Qui aūt nascūtur in aqui᷑
dulcib₉ salsas 1000io habēt. uñ nō
ad eas tendunt nisi cum cohibe
antur deponi impetu fluentis a
que. Qⁱ uō in utraq; aqua creant᷑
sunt duob₉ mōis. aut de dulci in
salsas uadunt aq̄s. uł eōuso. Sed
plures inueniūt a salsis ad dulcē
ascendētes q̄ a dulcib₉ ad salsas
ppt᷑ delectationes dulcedinis aque.
quor possum̄ discernē. Nam ī marī
nascentes sp̄inas h̄nt paucas du
ras ac crossas. p siccitate aque in
qua nati fuerunt. Qui uō nati sc̄
in flumine sbtiliores h̄nt sp̄ina᷑
multas 7 molles. p mollicie humi
ditatis aque in qua nati fuerit.
Multitudo sp̄inar᷑ fiūt ut sbsten
taret molliciem carn̄q; teneritatē.
Qd̄ si obiciēnt sophiste nobis 7 di
xerint. q̄re sp̄ine eor᷑ nō fuerunt
crosse. ut melius regerēt carnium
teneritate. R̄. humiditas aque
eor᷑q; teneritas repugnāt natuē
ut nequeant duras atq; crossas cre
are sp̄inas. Ideo natura mlt̄pli
cauit p totum corpus sp̄inas ut
q debēt substentare cum sp̄inar᷑
duricie 7 crossitie. cum eor᷑ mlti
tudine hec possit supplere. Mari
ni uō sūt duplices. Quidam enī

nascuntur in pelago et in altis lo
cis. Sunt 7 alij in ripa et planis a
quis nati. Qui uero creati sunt in
pelago. aut petrosa habitant loca
aut lutuosa et mollia. Qui uero na
ti sunt in ripa 7 partibus paucita
tem aque habentibus. aut lutuosis
et mollissimis nascuntur dulcibus
aquis uicinatibus. uel sunt nascentes
in arenosis et petrosis locis aba
quis dulcibus longe remotis. Qui
non adeo sunt puri ceu qui in are
nosis et petrosis locis pelagi mo
rantur propter putredinem 7 sordi
ciem terre. Sunt ergo subtiliores
et laudabiliores omnibus piscibus
marinis 7 ad digerendum faci
liores. 7 ad generandum sanguinem
laudabiliores. Qui nati sunt in
pelago aut habitant petrosa et
arenosa. sed tamen tarde de stomaco
et intestinis exeunt propter sue uiscosi
tatis paruitate quod testatur sue
pinguedinis indigentia. Suique
saporis abilitas. Sunt et humanis
corporibus conuenientes. Omnis enim
cibus quanto saporior tanto delectabi
lior. et corporibus humanis conue
nientior. 7 quanto longior a sapidi
tate tanto minus delectabilior.
et minus conueniens humanis
naturis. propter hec horum piscium species
laudabilior est 7 digestibilior ma
gisque omnibus ad digerendum. hu
manamque complexionem incolumem
reddentem. Utiliusque fit propter eorum
temperantiam. Non enim sunt subti
les aquosi. nec terrestres grossi. sed
aliquantulum habent humiditatis
propter humiditatem naturalem eis do
minantem. Post hos sunt quidam
aliquid bonitatis habentes lutosa
et mollia loca incolentes. Tertio
loco sunt qui in arenosis 7 petrosis
locis ripe habitant. peiores ceteris
sunt qui habitant ripam maris 7
lutosa 7 mollia. precipue si paludes
seu flumina eis uicina fuerint.
Pisces autem dulcium aquarum uni
uersaliter sunt grossiores 7 uiscosiores
tardioresque ad digerendum. fa
cilius quoque stomacum egrediuntur quam
marini. sed tamen sunt nutribiliores. sunt
et duobus modis. Quidam enim ge
nerantur in flumine. et quidam
in paludibus 7 lacubus. Preterea flu
minei sunt multis modis. Sunt qui
in magno creantur flumine cla
rissimo super petras 7 arenam nimis
impetuose fluente. Clarissimum
est pro longinquitate sordicie ciui
tatis. Sunt 7 qui nascuntur in
paruo flumine debiliter currente
super lutum 7 putredinem propter uici
nitatem immundicie sibi uicinam
tem. Pisces 7 lacuales sunt diuersi.
Sunt enim quidam in quibusdam
lacubus nascentes ab una parte ma
re ingredientibus. et ab alia flumi
na ad eos intrant. Sunt 7 alij qui
in lacubus oriuntur longe a mari
remotis. flumina tamen in eis currunt.
Sunt 7 alij nec ipsum mare intran
tes nec flumina in eis sunt ingre
dientia. ueruntamen pisces dulcium
aquarum hij sunt meliores qui ma
gna inhabitant flumina impe
tuose fluentia quorum fundus est
lapideus. et longinqua sunt a
ciuitatis sordicie. quia fortitudine
cursus aque comprimuntur pisces
super lapides unde caro eorum tene
ratur. fitque causa sue digestionis
et ab eis uiscositas ac odoris gra
uitas expellitur. precipue si non
sit multitudo aquarum ut putredinem

ir sunt propinqui. quia quanto pau-
citatem habuerint aque tanto
a terra frequentius percutiuntur. et ab
aque claritate omni delectabilitate
nature odoris carebunt. Ideoque sunt
quasi pisces petrosa pelagi loca in-
habitantes. Pisces autem parvi flu-
minis debiliter super loca lutosa cur-
rentis et civitatis sordiciei inqui-
nantis sunt viscosiores et horribi-
les habent odores. Sunt et graviores
ad digerendum et deterioris sunt sa-
poris unde malum dant nutrimen-
tum. quia debilitas cursus aque
quietos reddit pisces. et clauditurque
in eorum corporibus copiosos humores
qui fiunt causa viscositatis et horri-
bilis odoris difficilisque digestionis.
Pisces vero laciales ceteris sunt pe-
iores. graviores sunt odoris et gra-
viter digeruntur maxime si lon-
ge sunt a mari et fluminibus. habent
requiem nec flumen intrat in
eos ut eorum putredinem lavet.
unde piscium humores augmen-
tantur. porosque eorum claudunt. quod sic
certificatur. quia cum aqua ex-
ierint cito in putredinem conver-
tuntur. eorum enim viscositatis multi-
tudo claudit poros et suffocat et ex-
tinguit calorem intrinsecus locatum.

Diximus autem in huius **De piscibus**
libri prima particula huius piscium
disputationem. Fuerat enim lacus
quidam artificiose factus cuius lati-
tudo erat ducentorum quadragin-
ta cubitorum. longitudo vero ducen-
torum. eiusque sordicies spacio .x. di-
erum purificabatur semper. non
numquam .xx. qua purificatione per du-
os annos facta dimiserunt eum mul-
ti temporis intervallo inlotum. unde
multis ranis est repletus. sordi-
cie etiam atque putredine. Hic tamen
per solitum foramen mundificato
invenerunt ibi multa piscium ge-
nera qui adeo erant grossi visco-
si et lubricativi ut in manibus nul-
latenus possent teneri. Odor etiam
ut a lacu exierant moriebantur.
quorum viscositas et lubricatio fu-
erat ex putredine et sordicie illi-
us lacus. unde postquam coquebantur nul-
lomodo poterant manducari propter
putredinem odoris et saporis eo-
rum. Quibus itaque piscibus meli-
ores sunt qui habitant in lacubus
a mari remotis. quos semper flu-
mina intraverint quia partim
lavantur fluminis aqua. Item
meliores sunt lacus mare egredi-
entes et flumina in eos intrantia.
Sunt enim eorum pisces vicini pisci-
bus parva flumina habitantibus
civitati vicinantia. unde Ypocras.
Pisces inquit marini universa-
liter habent humiditatem minorem
ceteris et viscositatem. Post hos sunt
pisces magni fluminis fortiter
fluentis. et pisces lacuum mare
introeuntium. deteriores ceteris sunt
qui in lacubus habitant a flu-
mine remotis. Sunt enim viscosiores
et omnibus indigestibiliores. Rur-
sus est enim genus piscium mare
et flumina atque lacus habitan-
tium scilicet marini meliores et lau-
dabiliores. utrique tamen illaudabiles.
Alia iterum est piscium diversi-
tas que .v. modis est. Eorum videlicet
generis varietas eorumque composi-
tionis inequalitas. Secunda ciborum
est differentia. Tertia ventorum distan-
tia. Quarta rerum naturalium a ventis
divisorum est impuritas. Quinta ar-
tificium seu manducentur est di-

similitudo. De diuersitate gñi' pi
Diuersitas uõ gñationis pi scium.
scium. coꝝ q3 ꝯpositionis est bifor
mis. Sunt enim quidam habẽtẽ
squamas. alij minime. Squama
itẽm grossa. dura. ꝛ multa. uel ẽ si
mul subtilis mollis ꝛ pauca. sed
pisces squamas habẽte sq̃mas
nõ habentib; sẽ meliores. Sq̃ma
enĩ significat paruitate humo
ris et aquositatis indigentia: q̃a
natura supfluitatem ab intiori
b; ad exteriora expellit ad nutriẽ
das squamas. sicut aĩaliu3 natã
tiam finiens digõnem exterio
rib; mandat mẽbris que eis sũt
ꝯuenientia ad nutrimẽtum lane
piloꝝ ꝛ filium. vñ pisces spinas
hñtes grossas ꝛ duras meliorẽ sẽ
habentib; molles ꝛ subtiles. Squa
maꝝ enĩ grossities paruitate in
nuit humoꝝ. E contrario hñtes
copiam significãt huõꝝ. p hec te
stificatur q̃a grossicies squama
rum piscium marinoꝝ maioꝝ ẽ
squamis piscium fluminũ. Squa
ma itẽm dorsi maioꝝ est squamis
uentrium. Dorsum enĩ siccius est
uentre. De diuersitate nutrimẽ
Diuersitas uõ ciboꝝ pisces ti pisci.
nutrientium ẽ multiformis. Sũt
enĩ quida3 recentia oleã pascẽtes
uł radices aut grana. que omĩa
sẽ bona. unde bonum dant nutri
mentum. fitq3 illoꝝ piscĩu gen⁹
ad comedendum utile. E contra
rio sunt contrãia pascẽtes. Sunt
itẽm pisces lutum ꝛ immũdicia3
edentes. ideoq3 corruptibiles sũt.
malum hñt saporem ꝛ orribile
odorem. digõni male obediẽtes.
De diuersitate piscĩu3 ppt' uentos.
Diuersitas quide3 piscĩu ꝑ uẽtos
est multimoda. Pisces ẽ in plaga
septentrionali ꝛ orientali habitã
tes si insufflati fuerĩt septentrio
nali ꝛ orientali uẽto erunt meli
ores ab occidentali ꝛ meridiano
pflatis. q̃m orientales ꝛ septen
trionales sicciores sunt. unde sẽ
causa grossam expellens ꝛ dissol
uens fumositatem a t̃ra ascẽdẽ
tem. meridiani et occidentales hu
midiores sũt. Ideo sũt cã fumo
se grossitatis a terra salientis et
claudut poros corporis aĩalium.
Similit' ꝛ pisces fluminũ a uẽ
tis inoptoꝝ meliores sũt piscib;
fluminũ a uentis cooptoꝝ. ꝛ for
titudine ꝛ impetu uentoꝝ mouẽ
tium flumen uacillatur aqua.
aqua uõ mota ꝛ pisces necessa
rio mouentur inuicem se illidẽ
tes ꝛ pfricantes. q̃re supfluitas
eoꝝ ab eis expellitur. fiuntq3 te
neriores ꝛ uiscositatis ꝛ odoris.
saporisq3 horribilitates quas ha
buerĩt ab eis excluduntur. Q̃d si
uenti puluerem clarissimum ꝛ
siccum portauerit melius est q̃
si turbidus sit et humectus.
De diuersitate piscĩu partifitõ
Diuersitas uõ piscium coctionis.
p artifitiõ coctionis multifa
riam diuiditur. Aut enĩ assi cõ
meduntr. aut cu3 oleo fricti. aut
cocti cum aqua ꝛ oleo ꝛ cõdimẽtis.
an sola aqua elixi. Assi quide3 et
fricti minoris sẽ uiscositatis ꝛ hu
miditatis. vñ nõ sũt uentrium
humefactiui. sẽ tamen duriores
ad digerendum ut pote stomaci
grauantes. Assi tñ frictis sẽ lau
dabiliores. q3 fricti quandam hñt
uiscositatis ppt' olm. Pisces aũt
cum aqua. oleo. porris. aneto. et

similibus preparati sunt cetis digestibiliores et ventrium solutivi. Cum aceto vero cocti erunt refrigerativi minus tamen humefactivi. Qui vero cum aqua sola elixantur sunt omnibus laudabiliores quia corrusiositatem aqua in qua fuerant cocti abstulit. Precipue si manducentur cum oleo. obsomogaro. menta. apio. ruta. caruo. piper. ʒ. et similibus.

De cancris.

Cancri et omnes pisces conchas habentes testatur G. esse solubiles propter salsitatem eorumque acumen. propterea sunt stomacho nocitivi. maxime sue nervositati.

De aqua.

Physici videntur esse concordati maxime vero ypocras. et. G. quod aqua sit composita in prima compositione de duabus simplicibus qualitatibus. i. frigiditate et humiditate. Propterea nullum dat nutrimentum corporibus humanis nec augmentum. nisi cum composita fuerit cum cibariis secundo compositis de commixtione quatuor elementorum. Aqua est frigida et humida naturaliter et essentialiter non ad aliarum rerum compositionem necessario nullum dat nutrimentum calide sicceque complexioni. quia contraria est et repugnat omnibus calidis et siccis naturaliter. que dum ita sint necesse est nichil in eis operetur. nisi sicut operatur contrarium cum contrario. et actio cuiuslibet contrarii non est rei sibi contrarie augmentativa vel nutritiva. sed repugnativa et destructiva sicut videmus aquam igni resistere. et albedinem nigredini. aqua enim ignem extinguit. ignis vero aquam calefacit. Similiter albedo vult album reddere nigredinem. nigredo nigrescere albedinem. non quod commisceantur. sed potius inimicando invicem unum minuit alterum. Palam ergo est aquam nullum dare nutrimentum vel augmentum corporibus humanis. Preterea dicimus aquam esse simplicem et corpora nostra composita. et simplex non operatur in composito sicut compositum in composito. Simplex est a composito dissimile. Compositum igitur simile sui crescere facit. Simplex autem econtrario facit illud decrescere. Nutrimentum enim nichil aliud est nisi cibi assimilatio in corporibus edentium. quia simile est potestative. Aqua non nutribilis est quia neque potestative neque actualiter est similis calori et siccitati nostri corporis. Quod si reprehenderent nos sophyste dicentes. Si aqua sicut diximus est que necessitas fuerat ut aqua daretur nature. Liquet enim animalia nullo modo posse regi nisi rarissime absque aqua. Quibus respondendum est. Aque necessitas duobus modis est. Uno quia portat cibum per totum corpus cum sua subtilitate et liquore. dissolvit autem et attenuat cibos ut possit venas penetrare et totius corporis vias. Alio quia cum frigiditate suaque humectatione refrigerat et extinguit caloris extranei acumen. et sitim ab eo generatam mitigat propter contrarietatem quam utraque habent. solvit calorem vel fumum circa cor accumulatum. tamen confortat naturam in actione sua. Sed tamen si invenerint fortis caloris quantitatem. adeo ut nequeat expugnare. mutatur paciendo in ipsum sicut videmus in extioribus aquam in igne existere. mutatur enim in igneam naturam propter sui subtilitatem ac le

uitate uin ignis cōfortatur et au
gmentatur: oportet q̄ si nos pru
demus ut hec infirmis tribuat
ingenium illam ut uidelicet mi
sceamus crossam rem ⁊ eam gra
uantem que fit in scd̄a composi
tione composita. sic̄ psillum. pa
nis lotus et simila ut fiat gra
uior ⁊ crossior. neq̄ calori obediat
extraneo. s₃ p eam extinguatur.
et sitis ab eo generata mitiget̄.
Laudabilis aqua duo in se conti
net. vnum est ex sui ēentia. aliu
sui cursus origo. Ex sui ēentia cla
ritas et nitiditas est nullum h̄ns
colorem. nec saporem. nec odorem.
nec fetorem. quia color sapor et
odor significant q̄tuor qualita
tum complonem ab actione na
ture compositam in corporibus
Secd̄m compositioē de h̄uiditate ⁊
frigiditate. non q̄ debet habere
colorem. saporem neq̄ odore. qd̄
si hec habeat significat aliā re₃
in ea ēē cōmixtam. Si uō habuīt
colorem necēē est ut sit alb9 cla
rissimus ⁊ nitidus. hec enī demonstrant
aquam ēē cum clarissimo et tenuissimo et tenuissīo
aere cōmixtam. Si uō habeat sa
porem necesse ē ut sit odorifera
omni carens putredine et grauitate.
Quecūq₃ enī aqua talis ē est
uenar erit penetratiua. et ciborum
portatiua. ⁊ nullam aget uento
sitatem. rugitum. ul' grauitatē.
Origo sui cursus necesse est sit
ad orientem aliquantulū sept̄
trionali ptinens plage. Si sep
tentrionalis et orientalis uent9
pflet. Fluxus eius necēē est sit
fortis. uelox. currens sup lapide₃
paruum. ⁊ arenas purissimas ⁊
nitidissimas. nullam habentes
im̄udiciem. aut currens super
terram sapidam mundam. Color eius
rubeus sit aut niger. huiūmōi uō
aqua subtilis ē ⁊ leuis. que posi
ta ad ignem siue ad solem cito
calefit. calefacta uō si ad aerem
ponatur uelocit̄ refrigeratur. ga
citissima ē eius mutatio de qua
litate in qualitatem sui signifi
cat leuitatem. nec ostendit illa₃
quippiam t̄restre habere. S₃ omi
b₉ aquis pluuialis ē electior que
uicini aeris summitate cecidit. Si
tm̄ munda fuīt ab omi putredi
ne. et ponatur in aqua cisterne
optime lote. talis enī aqua mi
nus ceteris est humida ⁊ quidam
stipticitatis h̄t. uīn nō nocet sto
maco s₃ potius eum ↄfortat. Post
illam est aqua fluminis mag.
longe a ciuitate remoti cuius li
quor ē clarissimus sup arenas ni
tidissimas. ul' lapides currens.
melius tm̄ si currit sup lapidem
q̄ sup arenas. lapides enī illidūt
aquam. ei9 crossiciem q₃ attenu
ant. Que uō sup arenas fluit ⁊
nitidas melior est q̄ pluuialis i
cisterna longo morans t̄pe. Mo
rans enī aqua in cisterna malā
suscipit qualitatem a fumosita
te t̄re. Preterea fontiua aqua ē i
quadam bonitate que fluit ex pte
te orientis ul' septentrionalī. me
lior etiā si ex oriente q̄ ex sept̄
trione fluat sicut ypocras et G.
testantur. Plaga inquit orien
talis calida ē ⁊ sicca. et oī mane
oritur sol qui ē causa extenuan
di aerem ⁊ fumū mūdificandi
atq₃ crossiciem in modico t̄pore
subtiliandi. Sed uolentes aquā

probatur que sit grauis an leuis
lineos accipiant pannos tenues
et ueteres. eosque medio diuidant
equaliter. et madefaciant eos dua
bus aquis diuisis. deinde primi equa
liter aquis expressis uno loco sus
pendantur. aere eodemque tempore. Qui
uero prius erit siccus aquam in qua
lotus fuerat scias esse leuiorem
et tenuiorem. Sed tamen si uoluerit
clarificare et mundificare aquam
propter colericos et iuuenes ceterosque
calidas naturas habentes cum pul
uere boli. chimolee. spodij. et simi
lium debet hec fieri. Humidam
uero naturam habentes accipiant eam
cum amigdalis amaris et ossibus
crisomilorum et alumine mixtam.
Temperatam naturam habentibus
detur cum amigdalis dulcibus
et tritici farina. Quod si necesse est
ut aqua potetur frigidissima
aut turbida oportet eam misceri
uino acerbo clarissimo. Quod
si hoc neglectum fuit in stomaco
conuitetur (?) stomacoque defectionem tri
buit. et cum stomachus deficiat ma
los humores recipit ad eum fluen
tes sicut uidemus assuete ieiu
nium ferentes uirtutem deficere
stomaco per ieiunium calefacto. Quod
si hec aqua cum supradicto miscea
tur uino fiet tenuis et digesti
ua et malos dissoluit humores
ad stomacum uenturos. Stomacum
etiam confortat et iuuat expellere
malos humores cum egestione.
porro aqua frigidissima pluri
mum est neruorum. pectoris. stomaci.
intestinorum percussiua. generatque do
lorem in uentre. et stricturam in
pectore. et omnibus instrumentis
spiritus. et crepaturam in suis ueni(s).

quam qui assuete bibent incidet
spasmum. et membrorum dormitati
onem. patietur et tetanum atque e
pilensiam. Unde oportet si cum uino
predicto commisceatur ut temperetur.
Necesse est igitur omnes humidas
naturas naturaliter uel accidentaliter
habentes cauere aquam. Quod si a
uino non possunt misceant eam cum
aliquantulo masticis et coquant eam
quousque ad terciam partem uel dimi
diam rediere. Rursus decet omnes
cauere aquam salsuginem uel ni
trositatem habentem. talis enim aqua
corpora calefacit et desiccat. uen
tremque accidentaliter constipat. e
ius enim actio in initio dissoluit c(ra)s(?)
sos humores. et pungit intestina.
Unde fit solutio uentrium. in fine uero
humectationem uentris constipat.
eique resistit ne per secessum exeat.
fit que causa constipandi uentrem
accidentaliter. De niue. R. (?)

Nix est frigidior et minus aqua
humida quia non est aliud quam aqua
per nimia frigiditate coagulata. Unde
sua humiditas occultatur. siccitas
autem palam est. proinde omnibus corpo
ris neruis nocet et dentibus. maxi
me senibus propter defectionem suorum
neruorum. patitur enim stomacum eorum pec
tus et omnia uiscera. Generat in
spiritus instrumentis angustiam. spas
mum. palisym. et omnia que iste (?)
nibus cito sunt apparentia. Pueris
uero et iuuenibus non cito talia eue
niunt propter naturali eorum calore frigiditati
aque repugnante. Sed tamen si eam a
suescant nocet eis. precipue neruis
eorum in hac incidunt passionem
de qua nullomodo possunt euadere.
Predicto assuescentibus eam oportet
medicum succurrere cum balneo.

et p̄quam sudauerint yrileon ꝟ
sansucoleō. an ereleon ⁊ similibꝫ
ungantur. Bibant fortissimum
uinum uetus et clarissimum. a
qua sup niuem refrigerata me
lioꝛ ē niue minusq̄ nociua. Est
etiā melioꝛ cētis que ad aerem re
frigeratur quia non ē membrꝰ
ul' alicui neruo nociua. Cum aūt
in aqua marina seu salsa mltoꝝ
cetera repimus necce ē huiusce
moi ordinem aque teneamꝰ. Q̄
licet sint diuise qualitatis abaq̄
dulcibꝫ tñ in ēētia unū ⁊ idem
esse uidentur. Dicimus enim qđ
aqua marina minus ē salsa mor
dens ⁊ pungens, p inde uentrem
soluit. ⁊ flāta crossa et uiscosa mū
dificat. nō nūq̄ etiam potui dam̄
aut solam. aut cum ocimelle mix
tam. aut cum forti uino et ueteri.
aut cum dulci. ⁊ p̄t uentris solu
tionem offerimus ius crasse gal
line ut solidetur punctura ⁊ aspe
ritas que acumen colere. r. fecerāt.
Et licet gl'osissimus ypocras. impe
riton. oxeon. naximaton absolu
te dixisset eam nō ēē laxatiuam
bñ tñ dixisse fatemur: Q. aua siq̄
dam modo est laxatiua et alia ra
tione pōt ēē constipatiua. Si eñi
in initio sue actionis soluit na
turalit' ⁊ diuidit humores. pun
git intestina ut expellat humo
res quos eliquauerat. postea uerō
quia nō inuenit qđ liquefaciat
desiccat corporis humiditatem
fitq̄ causa cōstipatiōis. Antiqui
ergo preceperūt crasse galline i
dari in fine egtōnis ut humectet
et solidet asperitatem quam acu
men aque marine fecerat. valet
etiam scdm m̄lt. exterioribꝫ cor

poris. quia qui balneati sūt in ea
pori eoꝝ aperiuntur. ⁊ aqua perfo
rans usq̄ ad interiora trahit super
fluitatem totius corporis ad exte
riora. Morsus etiā scorpionis et
cancer curat. q̄ etiā iuuat doloꝛē
de flegmate in capite pacientis.
et grauitatem audit'. si fumum
eius odorando fumat. qđ sili mō
fiat fumus aque cum sale super
ignem posite. etiam si clistere ex
ea faciamꝰ ualebit contra sciam
de flāte crosso ⁊ uiscoso gn̄atam.
et inferioꝛa intestinoꝝ lauat ab
ulceribꝫ. De vino. et eiꝰ naturā.

Uinum bonū dat nutrimentum
corpori. et sanitatem reddit ⁊ cu
stodit. Et si accipiatur sᵐ qđ op̄
tet ⁊ quātum natura ualebit suf
ferre digestibile: confortat uirtu
tem nō solum in stōaco. uerum ⁊
scdam que est in epate. q̄re p'ul
dubio concordati sūt physici qđ
impossibile sit actionem uirtu
tis digestiue confortari absq̄ ca
loris natalis fortitudine. neque
ullus inuenitur cibus aut potꝰ
qđ adeo sit caloris naturalis con
fortatiuus ⁊ augmētatiuus, p ut
uinum. p̄p̄t familiaritatis con
sortium qđ cum natā hēt. Et qa ē
humanis conueniēs corporibus
eius caloꝛ similis ē naturali ca
lori. atq̄ cito conuītitur in natalē
et mūdissimū sanguinē. qđ lex
plicatur experimento. v̄ bi grā. Si
duo hoīes in natura frigidi. ete
tate equales. ⁊ uno tp̄e flomenti
equalit'. et uni detur uinū ad po
tandum. alti uō aqua. bibēs aq̄
in uirtute ⁊ digōne debilitabit'.
alt' uō ecc̄ confortabit'. v̄ ñ rufus.
vinum nō solum cōfortat calo

rem naturalem. venit etiam turbidum clarificat sanguinem. et aditus totius corporis maxime venarum aperit et mundificat spiritus oppilationem. aufert tenebrosam fumositatem tristicie generativam a corde expellit. totiusque membra corroborat corporis. et non solum sua bonitas in corpore ostenditur set etiam in anima. facit enim illam oblivisci tristiciam et angustiam. datque sibi leticiam. confortat eam ad investigandam subtilem ac difficilem rem. eique tribuit sollicitudinem et audaciam. neque ab ea sentiri dolorem ac laborem dimittit. palam enim est sensus et labor animeque motus non nature pertinere. quia actio nature nichil est aliud nisi preparatio instrumentorum ut operetur cum eis anima quod testatur quod videtur in arboribus. nam videmus eas naturaliter dare fructus et attrahere sibi nutrimentum et augmentum absque sensu et sensibili motu. Patet ergo nutrimentum vini animam et corpus una comprehendere. Quod cum ita sit necesse est omnibus sit conveniens hominibus. etatibus. temporibus. regionibus. tamen cum sumptum fuerit secundum vim et consuetudinem bibentis. et quantum natura ferre potest. quia iuvenes adolescentulos et pueros quandam vini quantitatem sumere. Iuvenes vero et viros maiorem. Decrepitos autem licet eis optimum videatur ad confortandum corpora eorum. et augmentandum eorum calorem naturalem. et excludendum suorum humorum superfluitatem multo minus tamen quam iuvenes tollerant vini quantitatem propter defectionem capitis

eorum et suorum molliciem nervorum. Actio ergo vini non eodem modo operatur in senibus quo in iuvenibus. pueris. adolescentibus. In senibus quidem est secundum medicinam. quia calor vini repugnat eorum frigiditati. Iuvenibus vero est secundum cibum quia natura iuventutis vini similis est. Pueris vero est secundum cibum et medicinam. quia calor eorum naturalis licet substantialiter sit fortis nondum tamen est in perfectione propter habundantiam humiditatis corporis. Proinde vinum naturali calori dat nutrimentum et augmentum. et eorum desiccat humiditatem. Unde est secundum medicinam. palam igitur est vinum esse bonum omnibus hominibus si secundum quod oportet accipiatur. quod nullus phisicus in quibuslibet hominibus seu temporibus laudat aut vituperat nisi secundum quantitatem qua bibitur vel commixtionem aque cum eo. quia si multum et purum fuerit conveniet in yemali tempore et frigida regione. In estate vero calidaque regione congrua est vini paucitas. mixturaque commixti necessario. Corpora enim refrigerat et humectat propter aquam que cum eo mixta est. Repugnat etiam aerio calori ne calida et sicca faciat corpora. et portat vinum cum subtilitate ad totius corporis membra velocius. Ideoque antiqui assimilaverunt vinum tyriace magne. et tyriace minori. quia comparaverunt earum duarum rerum operationem esse imitativam. vinum similiter reperierunt esse proficuum. Calefacit enim corpora frigida. et infrigidat calida. humectat sicca. et humida extenuat. Eius tamen calefactio et desiccatio est naturaliter. humectatio accidentaliter. et infrigidatio. quia cum sui subtilitate et perforatione

portat aquam ad membra que nec
esse est refrigerari et humectari. Ex
toties enim sitis non minus ab eo quod
ab aqua extinguitur. presertim cum
sitis calor est et siccitas in membris
a stomaco remotis. quoniam sui tenui
tate ducit aquam ad eadem mem
bra unde humectantur et refrige
rantur. sitisque extinguitur. Sed
tamen licet dixissem hec de actione
vini. adhuc dicemus illud diver
sum secundum sui generis diversitatem.
Diversitas enim vini generaliter est
triplex. Aut enim est recens unius
videlicet anni. vel parum vel plus.
Aut vetus quatuor usque ad .vij.
transiens annos. aut mediocre.
.i. a duobus annis usque quatuor.
Recenti vero est calor in .i. gradu unde
pertinet frigiditati et humidita
ti secundo certius est nutribilius.
malosque generat humores. inordi
nata sompnia et ventositatem
stomachi et intestinorum. vii. G. vinorum
quodcumque recens fuerit non habet vim
ducendi cibum per corpus. neque
urinam provocandi. oportet ergo
frigidas et humidas naturas ha
bentes illud cavere. ventositatem
inflationem fastidiumque ge
nerat. ideoque si necessitas fuerit vinum
eligatur clarissimum aquosum.
diu in torculari expressum. Ve
tus autem vinum quod transit usque ad
.vij. annos vel plus calidum est et
siccum in .iij. gradu. et habet quod
dam amaritudinis. hoc vinum
parum nutrit citoque caput ascen
dit et mentem perturbat propter sue
punctionis acumen. maxime
si multum ex eo bibatur et parum
aque ibi misceatur. propter hoc igi
tur caveant illud nervos debiles

habentes. et illi qui sensus acutos
habuerint. magnum enim prestat
nocumentum. nec tantam in suis
corporibus habent humiditatem que
bene resistat vini acumini. vii.
G. Multum inquit est vetus vinum
conveniens his quorum vasis mul
titudo humorum crudorum accumula
ta est. Vinum enim inter vetus et no
vum mediocre est bonum ut po
te temperatum secundum quod est ab utraque
extremitate novi .s. et veteris re
motum. In hac mediocritate vi
num consistens dicitur calidum et
siccum in .ij. gradu. Pueri hoc vinum
eligant. vetustissimum vero quod
proprium est perdit saporem et ama
ritudinem habens aspernatur.
Similiter caveant vinum quod in
cunte a torculari exivit quod adhuc
est indigestum et a bullitione
non quievit. nec terrestria ad suum
locum descendunt naturalem. neque
quod est aereum ad suum locum salit.
sursum ad superiora. neque liquor eius
clarissimus stans mundificatur
et lucidissimus apparet. Sed tamen
debemus intelligere quod vinum
vetustissimum augmentat ca
lorem ultra temperamentum. Nocet
quoque pelliculis cerebri et perturbat men
tem. non numquam etiam extinguit
naturalem calorem cum acumi
ne suique siccitate. Recens vero pro
sue humiditatis habundantia
et caloris parvitate propter ebulliti
onem suique turbiditatem malos
generat humores. terribilia sompni
a inducit. ventositatem et in
flationem stomachi nocituram. et opi
lationem in urinalibus creat vi
is. vii. G. Decet inquit vini diver
sitatem intelligi quia recens quod

uicinum ē torculari calidum est
in .i. gᵒ. vetus uᵒ .vij. ānos trāsi
ens calm̄ ē in .iij. gᵒ. mediocre q̄
est a duobꝫ usq̄ ad .iiij. calidū
ē in .ij. gᵒ. quāto ē uinū caloris
hʒt paucitatem tanto humidiꝰ
comprobatur. ⁊ q̄to calidius tanto
siccius. vini igit̄ laudabilis ē
alia diuersitas que est quīcupla.
vna ē color. Secūa sapor. tercia odor.
Quarta liquor. Quīta debilitas
eiusq̄ fortitudo. Color gn̄aliter
diuiditur quadrifariam. Duo
enī colores simplices .i. albus ⁊
niger. ⁊ duo ex his compositi .i.
rubeus et aureus. Sūt ⁊ alij co
lores int̄ hos duos ut inter extre
mitates suas .i. glaucus. ⁊ rose
us. qui sunt inter rubeū ⁊ albū.
et palmeus ⁊ subalbidus qui sᷓt
inter aureum ⁊ citrinum. que pᵒ
sumus intelligere sensualit̄ et
intellectualiter. Vinū enī de al
bis uuis factum in primordio
ē album. ꝓpt̄ aquositatem ⁊ cru
ditatem ⁊ defectionē caloris na
turalis. Sꝫ cum aliq̄tisp inuete
rauit et unū annum trāsierit
calor eius confortatur. et ipsiū
humiditas minuitur. fitq̄ co
loris subalbidi. Qđ si plus inue
terauerit ut duos transeat ānō
multo plus calor eiꝰ augmen
tatur. suiq̄ humiditas minui
tur. fitq̄ color sinus palmeus. Q̄
si itm̄ plus fiat uetus. ⁊ quatuō
annos transierit. suāq̄ digōnē
compleuerit. ⁊ naturalit̄ calor
in statum uenīt. color eiꝰ colo
rem habebit albedini uicinum.
Cum q̄ unū transierit annum.
et confortatur calor. eiusq̄ dige
stio fit rosei coloris. et si inuete

rauit ut duos habeat annos. et
compleatur sua digō et uirtꝰ ca
loris. rufum habebit colorem. Q̄
si uinum fuit de uuis nigris in
initio ē nigerrimū obscurum ⁊
turbidum. ꝓp t̄restrem partem
ei dn̄antem ⁊ defectionem sui ca
loris ⁊ digōnis. Qđ si unū trā
sierit annum ⁊ confortatur ca
lor ⁊ digestio eius. ⁊ descendit in
rem ad suum locū naturalem ⁊
incipit clarificari fit mediocre
int̄ rubeum ⁊ nigrum. Si aūt du
os transiens ānos. et calor eiꝰ fit
confortatior. suamq̄ compleuit
digestionem t̄restrē ad inferio
ra et clarificatur. fit rubei colo
ris. palam ergo intelligimus
uinum album ⁊ nigrum minꝰ
ceteris albo. Sꝫ album magis q̄
nigrum huitati ptinet pro sui
sbtilitate ⁊ aquositate sibi domi
nante ⁊ crossitate. atq̄ t̄restrita
te nigro dominātibꝰ. hoc testaū
uidetur nigri uidelicet ponticitaꝰ
albiq̄ insipiditas que in sapoē
aque uidetur uicinari. Vñ inqᵗ
uinū inuenitur ponticū et croꝰ
sum. nisi nigrum ⁊ nigredini
uicinum. Similit̄ nō inuenitꝰ
uinū subtile ⁊ aquosum. n̄ al
bum et albedini uicinū. ꝓpter
hoc album ē subtile minusq̄
cōmixtionē suscipit. ē ⁊ sensui ⁊
facile citoq̄ digestiuum. uelꝰci
ter uenaꝝ pforatiuum. et urine
puocatiuum. parum tamē nu
tritiuum ꝓpt̄ sui leuitatem. uīn
cito in caput ascendit. debilem
q̄ facit ebrietatem cito dissoluē
dam. Nigrum uō contrarium ē
isti quia crossius ⁊ durius ē ad
digerendum. ⁊ facile ad penetrā

dum uiam uenarum et urinam prouo
candam. crossumque dat nutrimen
tum. proinde ad caput tarde ascen
dit. set cum ascenderit grandem
facit ebrietatem ad dissoluendum
tardam. Vina uero colores medio
cres inter utramque extremitatem
habentia. quanto sunt ab utrisque ex
tremitatibus remota albi uideli
cet et nigri. tanto sunt calidiora.
Et econuerso quanto illis extremita
tibus uicinantur: tanto frigidio
ra intelliguntur. propter hoc rufum
quod est de nigris uuis. et aureum
quod est de albis sunt calidiora. quia
calor eorum est in .i. gradu. atque sunt ab u
trisque extremitatibus satis remo
ta. stantque in media mediocrita
te. Rubeum uero est nigro in crossi
tate et duricia uicinum. idcirco
nutribilius est omnibus excepto i
nigro. parum tamen prouocat urinam.
et tarde caput ascendit. Quod si
ascenderit duram facit ebrietatem
dissolutioni difficillimam. Rose
um uero de rubeis uuis factum. et pa
lidum de albis sunt uicina uinis
albis in leuitate digestionisque fa
cilitate et ad uenas perforandas et
urinam prouocandam. Subalbeum
est inter palmeum et album in leui
tate digestionisque facilitate. Sed al
bum ceteris est leuius quia nichil
ab aqua differt nisi in aliqua
ponticitate. unde non suffert aliquam
commixtionem. Palmeum uero
melioris est saporis et odoris quam ce
tera. proinde uasorum est perforatiuum
pectoris et pulmonis cum screati
bus mundificatiuum. Subalbidum
non adeo est laudandum in hac
actione. album uero et aquosum
nullam facit mundificationem.

propter hoc securius datur febricitan
tibus quia facile cum urina fumo
et sudore egreditur. Ideoque ypocras
iussit uolentibus mundificare pec
tora subalbidum dari uinum et
dulce. melius est in hac actione
quod subalbidum est quam dulce. quia
dulce uentrem humectat. pectus
que mundificat. urinam tamen non pro
uocat. crossum enim est et durum ad
aperiendum poros. citoque uena
rum uias perforans et uelociter ad ue
sicam ueniens foras eicitur. Ce
teris quoque ad prouocandum urinam con
uenientius est. Citrinum uero et
glaucum quia sunt ab extremita
tibus .i. albo et nigro quantum oportet
remota ceteris sunt calidiora et te
nuiora et leuiora. facilius caput
ascendentia. et magis ceteris caput
percucientia. Implent enim caput
fumo pungitiuo faciliterque commo
uent ad ebrietatem set tamen
leuissime dissoluuntur. Oppositio ta
lis nobis fit a sophistis. Cur di
xistis uinum glaucum et citrinum
ceteris esse subtiliora et leuiora cum
album uideatur subtilius et quasi
aqua. quibus sic respondemus. In multis locis
huius libri diximus subtile mul
tis modis esse. aliquando est aliquod dicitur
subtile propter sue actionis uelocita
tem et fortitudinem sue penetra
tionis. sicut piper. ciminum. zinziber. et similia.
hec enim in suis actionibus sunt forti
ssima. nam subtiliant humores
eorumque feces mundificant. Est et a
lio modo subtile sicut res facilli
me passiua ad obediendum natu
re et uirtuti digestiue. ueluti sunt
laudabiles pisces et oua mollia.
Est et alia subtilitatis intentio.
quemadmodum essentia et nutrimentum

laudabilis ci

laudabilis cibi. ceu panis bene
coctus ⁊ mundus. ⁊ starna ⁊ pul
li gallinacei. hec eni͂ laudabiles
generant sanguinem. Vinum
ergo album licet subtile sit ꝓpt̃
sui liquoris tenuitatem. sueq;
digestionis facilitatem. Rufum ⁊
niger. i. glaucu͂ et citrinum sb
tiliora sunt in suaꝝ actionum
fortitudine. feces humoꝝ. s. at
tenuantia ⁊ expellentia. sangui
nem etiam mundificantia cla
rumq; facientia. qđ planius
in loco suo dictum sumus. Diu͂
sitas aũt uini ꝓpt̃ saporem mlt̃
tiplex est. Generatur tñ quatu
or modis. Est enim dulce acbu;
et qđ abusiue dr̃ insipidum. e͂
⁊ forte in sapore ⁊ odore. Sunt
etiam int̃ haꝝ extremitate͂ ali
a mediocria de hoꝝ saporibꝫ cõ
posita. Sunt ⁊ oculta ad compre
hendum eoꝝ noĩa. dulce calidu͂
in. ij. gr̃. sicc͂ in. i. aliquantulu͂
tñ ptinet humiditati. ꝓpt̃ hoc e͂
crossum illaudabile in sua acti
one nisi quia uentre͂ humec
tat ⁊ soluit. quia in oĩ re dulci
ius laxatiua ⁊ colatiua inueni
tur. Qđ ⁊ uinu͂ si aliquid inue
niat in corpore qđ illius uini
sit ꝯtrarium actioni ⁊ cohibet͂
ad exeundum. calefit ⁊ bullit. a
scenditq; ad superiorem ptẽ; stoi
et conuẽtitur in colica humo
res. sitim gñãt. et uentositate͂
inflatiuam. ⁊ superiori parti ⁊ la
teri nociua. opilãonem in epate
et splene gñãt. lapidem in re
nibꝫ creat. maxime si inuenit
hec membra talibꝫ passionibꝫ
ꝑparata. an digestiuam uirtu
tem debilem. ꝓpt̃ hoc caueant
illud quibꝫ crossa et humida do
minatur natũa. quia si assueue
runt eo pfecto in ydropicas ma
dent passionem. quia si sui crossitate
⁊ uiscositate humoru͂ im
plet uenas de crosso et turbido
sanguine ⁊ omnium carnium
raritate crossam acumulat ue͂
tositatem que e͂ causa genera͂
di opilãonem. vñ. G. Dulce uinqt
uinum nõ solum nõ e͂ apritiuu;
s; inflatiue uentositatis gene
ratiuum in epate uidelic; ⁊ sple
ne. omĩbꝫq; membris excepto
pulmone. Suis eni͂ opilatione͂
aprit. eĩ epar opilans. ⁊ pulmo
nis ꝯstipationem apiens e͂ ꝓp
rias coꝝ. quia cum uenit ad
epar p largas uenas ⁊ magna͂
uiam. i. uenam que uocatur ꝑ
porta stans ibi digeritur. Dein͂
ad subtilissimas ueniẽs uena͂
que sunt in sua concauitate nõ
põt fer trãsire. ꝓpt̃ angustiã ui
as que ibi pmanẽs opilatione͂
facit et apã creat sm̃ sui natũa.
pulmoni aũt hoc nõ silr̃ conti͂
git quia primu͂ uenit p angu
stas uias ⁊ subtiles uenas. Cum
q; ibi digeritur uenit in pulmo
nis canales qui sunt largi ⁊ por
tant secu͂ quantitaꝫ fecis habue
runt. ⁊ p sue largitate eam expel
lit cum sputis ⁊ screatu. ꝓpt̃ hoc
uinu͂ dulce adiuuat pulmone;
ad mu͂dificandu͂ ⁊ expellendum
ab eo fecem eĩ que dissoluit opi
latione͂. Illud tñ caueant quibꝫ
gñãt sitim. Soꝝ eni͂ calore; au
gmentat ⁊ humiditate; saluue
clarificat et incrossat fitq; cre
ta ⁊ ãnectitur canalibꝫ pulmo
nis. unde indurantur ad exeund͂

huiusmodi etiam vinum dulce diver-
sum est sapore, odore atque liquore.
Sed tamen huic vino proprium est dul-
cedo cum nigredine, crossitie
et turbiditate. Unde G. Nunquam
invenitur vinum dulcissimum quod
non sit nigrum et crossum. Et quan-
to nigredine, crossitie et turbidi-
tate removetur, tanto minus est
dulce et vineum habet saporem. Ideo
quod quicumque vinum dulce rubori et cla-
ritati pertinet et bibitum quantum
oportet et secundum quod nature sufficit
fit conveniens egritudine exeun-
tibus et fuerat necessaria multitu-
do nutrimenti. Sed tamen eorum corpora
que sunt debilia non possunt ea sub-
stinere. Sicut ypocras dicit: Facile
est repleri potu quam cibo. Iterum G.
non oportet cavere vinum cum
crossitudo convenit, maxime si vi-
num pertineat rubori et claritati.
Sed tamen qui patiuntur in visce-
ribus defectionem epatis videlicet
et renibus, et quorum corpora ydropi-
si apparata sunt, ab omni genere
vini dulcis sunt cohibendi. Pon-
ticum vero vinum quod acerbum dicitur
durius est et gravius tardiusque
digeritur, venasque difficile dul-
ce perforat, quia dulce calidius est
et acceptabiliorem habet calorem.
Ponticum vero et acerbum videtur
esse terrestre asperum habens saporem.
Unde difficile est ad perforandum ve-
nas, neque urinam neque egestionem
aut per sudorem provocat. Non ergo
bonum sanguinem generat. Ven-
trem tamen et intestina confortat. Con-
stringit ergo egestionem de stomacho
egestione maxime si solutio cau-
sa caloris fiat, cuius signum est
rasura intestinorum. Unde G. Vinum
inquit acerbum diureticum. Sed
nescimus intentionem quare hoc dixit.
Quod tamen sic possumus intelligere: quia
si parum fuit ponticum clarum
et subtilissimum in liquore mul-
tum commixtum, non est nocivum pec-
tori et capiti stomacoque, calorem ex-
tinguit et urinam provocat. Vinum
autem insipidum melius est quam tem-
peratum est ad comparationem pon-
tici. Unde congruit calidis habenti-
bus complexionem maxime stomachum. Parum
tamen nutrit citoque per urinam eicitur.
Vinum quod est fortissimum ceteris est ca-
lidius et fortioris actionis. Citoque ad
caput ascendit, sic bullire et ferve-
scere facit corporis humores. Unde
fumus caput ascendens nocet ce-
rebro mentemque perturbat. Necesse
est ergo caveant illud quibus colera do-
minatur, nisi multum fuerit commix-
tum, quia si commixtum fuerit quantum
oportet et ut decet accipiatur, id est secundum
quod convenit etatibus, temporibus, regionibus,
consuetudini, etiam laudabile est, quia
crossos dissolvit humores, vias ve-
narum de putredine mundifi-
cat atque putredinem pugnat et san-
guinem clarificat. Senibus autem
et qui eorum etati vicinantur propter co-
adunationem superfluitatis in eorum
corporibus fit hoc vinum optimum,
maxime si vicinitati fuerit vinum,
quia eorum calorem confortat, crudo-
rum habundantiam dissolvit hu-
morum. Proinde convenit quibus collec-
ti fuerint crudi et crossi humores.

Diversitas De diversitate vini.

vini secundum liquorem triplex est.
Aut enim est subtile et aquosum, a-
ut terrestre et crossum, aut medio-
cre. Vinum autem subtile et aquosum
semper invenitur cum albedine et

claritate. vn̄ facile est in stoma
co. cito enī digeritur ꝛ pforat ue
nas urinam prouocat. Jdō ē uti
le febricitantib;. qa non fortit'
calefacit. neq; mentem peruertit nl'
lum ꝗ̄ cerebro ul' neruis infert ni
nocumenti. Si uō fuerit mixti
erit melius maxime ad extīguē
dam sitim. vinum uō terestre et
crossum oppositum est subtili a
quoso. vn̄ qa crossum plus ceteri'
stōm grauat. durum ē enī ad di
gōnem faciendum. ꝛ difficile ad
pforandas uenas. urinā; nō ꝓ
uocat tardeq; ad caput ascendit
ꝓꝑ' sui fumi grauitatē; ꝛ crossi
ciem. Jdcirco non facit ebrietatē;
que tn̄ si fiet cito dissoluitur.

Diuersitas uini ꝓꝑ' odorem quad'
fariam diuiditur. aut enī odorife
rum cito sensum pforans odora
bilem in pelliculisq; cerebri stan
tem q' fit ꝑ sui leuitate quia ē
aromaticum. Est ꝛ uinū nulli'
odoris pro crossitate suiq; grau
tate. Tertium ē int' subtile ꝛ cro'
sum graue ꝛ leue ꝛ mediocre. Qr
tum orribilem hʒ odorem. sens'
corruptiōis illatiuum. Vinū odo
riferum suū liquorē significat
eē subtilem ꝛ tēꝑatum. omniq;
sordicie mūdificatum penitusq;
digestum. vn̄ clarum sanguinē
generat et laudabilem ꝛ mūdū.
cordis q' confortatiuum. aīamq;
letificat. tristiciam ꝛ angustiā;
expellit. qin mūdificat sangui
nem ꝛ sordiciem in corde exīstē
tem. Expulsaq; sanguinis sordi
cie fumi' crossius turbidus et ob
scurus solutus natural' calor' lu
men obscurare expellitur. vn̄ fit
causa leticie. ꝓꝑ' hoc igit' hʒ' uinū
est omib; etatib; et complonib;
conuenieñs si accipiatur ut opor
tet et qd' a natura subsistinet. vnd'
ypocras. vinū inquit odoriferum
subtilius. leuius. digesti bilius' ce
teris ē ac nutribilius quia signi
ficat naturam suā compleuisse
actionem. ꝛ omne ɔtrarium ab
eo eē ablatum. pinde urinā pro
uocat. citoq; caput ascendit. ꝛ fa
cilime ab eo quis inebriatur. cito
tn̄ ebriat' luitur. Vinum ueō qd'
nullius odoris est minuta sue fu
mositatis crossiciem ꝛ grauitatē
et indigibilitatem idcirco illau
dabil' est nutrimti. ꝓpter hoc ēgo
nec mūdificat nec sanguinem
clarificat. neq; cor confortat aut
creat leticiam. crossos etiam au
gmentat humores. ꝛ fumū tur
bidum gnāt ꝛ obscurum. quaē
fit causa tristicie. S; tn̄ ꝓpter suā
grauitatem ꝛ crossitatem non
cito in caput ascendit nec ebrie
tatem gnāt. Qd' si fecit diute tā
deq; dissoluitur. vinū inter sub
tile et crossum mediocre cuius
odoris mediocris fit actō ꝛ passio
eius sm̄ q' ē ꝓpinquū ul' remo
tum ab eis extremitatib;. Si ē
remotius fuit a bonitate malū
erit. Si uō a malignitate maluī
erit. Qd' si steterit in medio ext'
erit mediocre. vinū aūt q' grauē
ꝛ orribilem odorem hʒ ē pessimū.
et sm̄ sui odoris orribilitatē; no
cet cerebro ꝛ grauitatē; facit et
peruitit mentem. neruis pellicu
lisq; cerebri infert lesionem et
pessimū gnāt sanguinem. ma
xime si est ponticum. vn̄. G. opō
tet inquit cauere uinū orribile

naturam ⁊ grauitatem habẽs
maxime si ponticum ẽ. quia du
rum est digestioni. digestum
etiam malum gnãt sanguiẽ.

De manerieb; uini.

Vinum
triplicater est. aut est fortissimũ
aut debilissimũ. aut mediocre.
Sunt ꝙ inter has extremitates
quedam que sensus discernere
nequit. fortissimum uõ ceteris
est calidius. citoqꝫ ad caput ascẽ
dit. et mentem perurit. quia ca
put de multis ⁊ calidis implet
fumositatibꝫ. Q̃d ypocras uocauit
uinum uineũ. Vinum quidẽ de
bilissimũ actionem hꝫt superiori
oppositam. qd̃ ypocras dixit aq̃
sum. Vinum mediocre hꝫt actio
nem sm̃ qd̃ est uicinũ ul' remo
tum a bonitate ul' malignitate
extremitatum illoꝝ. Porro qui
a complexionũ singlaritẽ et sim
plicitẽ uini diu'sitatem ⁊ uniu'
cuiusqꝫ ꝓprietatem. oportet nos fi
nire totum uini compositi di
sputationẽ. Jmpossibile ẽ enim
uinum inueniri aliquo carens
sapore. odore. colore. Jncipiendũ
est ḡ ab albo et nigro que sunt
omniũ coloꝝ extremitates. et
omẽs colores quos inuenimus
sunt ex istis compositi. albo ui
no ptinet defectio odoris ⁊ sapori
nullamqꝫ suffert cõmixtionẽ.
qd̃ raro inueniri possumus ut q'
sit dulce ul' ponticũ ⁊ grossum.
Vñ q' ẽ subtile debile insipidũ
et nullam cõmixtionẽ substi
nens. minus ceteris calim ẽ. facili
oris ẽ digestionis. ⁊ cito uenas
corporisqꝫ poros penetrat. ⁊ uelo
citer expellitur. pinde minus ce
teris ẽ nutribile. ⁊ plus alus in
frigidat calorem. siti extinguit.
et urinam puocat. Q̃d si ponticũ
fuit necẽ est ut sit grossum. Jm
possibile est enĩ uinum ẽẽ ponticũ
ut suus liquor nõ sit grossus. Q̃d
uinum taliť existens illaudabi
le dat nutrimentum. durũ ad
digerendum. urinam nõ puocat.
uentrem cõstipat. tardeqꝫ ad cap̃
ascendit. stomacũ tñ ⁊ cerebrũ
confortat. et pdest malas habẽ
tibꝫ aquas. figuram corporis di
strubuentes. Eos etiam iuuat q
frigidissimam potauerit aquã
ul' niuem. Quia corruptibilis a
qua si bibitur in malos conuer
tetur humores sicut superius ĩ
tractatu aque diximus. Vñ fit
causa corrumpẽdi ⁊ debilitandi
stõm. Cumqꝫ stomacus deficit
a totis corporis partibꝫ currit ad
eum mali hũores colũ sicut in
uidemus ⁊ ieiunis as
suescentibꝫ. Calefit enĩ stomac'
eoꝝ ppẽ ciboꝝ indigentiam. Sto
macum ḡ eoꝝ neccessario deficẽ
quia malis humoribꝫ ad stõm
uenientibꝫ quedam ab ei' fumo
sitatis caput ascendit ⁊ dolorem
ibi gnãt. Sed si aquam cũ uino
albo bibat mixtam ⁊ pontico. sb
tiliat ⁊ attenuat eum. suumqꝫ
mitigat acumen. Sicut aqua ui
num merum tñquillat atqꝫ sto
macum cõfortat. ⁊ adiuuat ad
ponendum inferius omẽ suã
lesionem. S; aqua frigidissima
absqꝫ cõmixtione bibita maxi
mum dat nocumentum sicut iam
diximus. Neruis enĩ pectoris ⁊ sto
machi ⁊ similibꝫ nocet. que si cũ
ꝑdicto uino misceatur. tempera
bitur aque frigitas. ⁊ stõm cõfor

tabit. Set tñ calidam habentib⁹
naturam non oportet cōmisceri.
quia frigiditas aque calorem
eorum tēperabit. vñ. G. Calidas haben
tib⁹ naturas naturaliter siue
accidentalit᷑ plus fit conueni
ens aqua frā uino. 7 si in aliquo
tp̄r necessarium eis uinū fuerit
album. 7 ponticum potēt. Q̄d si
uinum album dulcedine; habet
mediocrit᷑. erit ad digerendum
int᷑ album 7 tenuem 7 ponticū.
Durius enī 7 tardius est ad di
gerendum q̄ subtile. Facilius
uō pontico. p̄inde utrumq; est nu
tribilius. uentrem humectat. sto
macho tñ nocet. uentositatē; at
q; rugitum creat. Set tñ omne
nocumentum q̄d fiat est debile.
Si enī dulcedo non ē nam cum
albo uino dulcedo non ē conue
niens. Q̄d si est necc̄io ē parua.

De vino nigro.

Uino nigro perti
net crossities liquoris 7 graui
tas odoris. unde est difficile ad i
digerendum. tarde ad caput as
scendit multū nutrit. venas eius
de crosso sanguine implet ad di
soluendum tardante. vñ. G. Vi
di hoīes palestrib; ludis uten
tes hoc uinum frequent᷑ et as
suete bibere ut incrossarent et
fortitudinem acciperent. Q̄d eos
incrossauit 7 magnam eis ui;
tribuit. eis etiam dedit nutimē
tum carnis porcine uicinum. p
inde bonū est si iuuenib⁹ ante
cibum datum fuerit. Senorib⁹ est
inconueniēs et an cibum et p᷑
cibum. Quia p̄p᷑ defectionem
caloris naturalis eorum generat
opilationem. 7 in renib⁹ lapidē
si illo assuescant. Hoc q̄z uinum
est multis modis. aliqū ē dulce.
nimiumq; ponticū. aliqū utrūq;
fuit in eo ponticitas 7 dulcedo. Set
niger nunq̄ inuenitur forte. vñ
G. Omē inquit dulce licet sit ni
grum. tñ non omē nigrū ne
cessario est dulce. Nigrum enī
inuenimus dulce 7 nigrū pon
ticum. 7 aliqū dulce 7 ponticum.
Nigrum uō solam hn̄s dulcedi
nem calidius ē 7 nutribilius pl᷑
ceteris uentris humefactiuū. urinā
nō p̄uocat uentositatē; 7 inflati
onem creat. Q̄d si p̄p medicinā
parum uini bibatur cōstipatiuū
erit. defectione gn̄ante intestino
rum solutionem. fitq; non adeo no
ciuum epati 7 neruis p̄p᷑ sue fu
mositatis crossitiem 7 nouitatē.
vñ tardius ad caput ascendit. vñ
p̄p᷑ hoc et tardissime ab eo qui i
ebriatur ab ebrietate liberatur.
de quo. G. Vinum inquit nigre
dini p̄tinens nō hēt tñ caloris
q̄tum glaucum 7 citrinū. neq;
tantam facit ebrietatem. Vinū
uō q̄d dulce est 7 ponticum gro
sius duriusq; ē digestiu. 7 magis
uentositatem 7 inflationem ge
nerat. lapidemq; in renib⁹. 7 op
pilationem in epate 7 splene. ma
gisq; ceteris uomitum p̄uocat.
et dolorem in capite 7 neruis fa
cit. Vinum uō rubeum necesse
est dulcem ul᷑ ponticū hēre sapo
rem 7 liquorem int᷑ crossum et
subtile mediocrem. odore etiā
odoriferum 7 graue utriusq; ex
fortis. p̄inde est mediocre int᷑ le
uitatem rufi 7 crossitate nigri.
hac de causa ad nutriendū ceteris
est temperatī. 7 mutat᷑ in sanguinē
p̄p᷑ similitudinē quam habet eū

eo in liquore colore et sapore. pt̄
hoc nigrum dulcem hn̄s saporē
conuertit̄ in sanguinem. Sz tamē
sanguis quem generat turbi
dus est et grossus melācolico pti
nens humori. pt̄ea conuertit̄
in sanguinem uinum rubeum
et subtile et clarum. quia ꝑꝑ sui
liquoris subtilitatem necc̄e est
moretur ad coquendum ut ī cro
sescat et in sanguinem mutet̄.
Set tn̄ sanguis ex eo gn̄atus sb
tilior ē et leuior atq; laudabilior
uini. G. Vinum inquit lucēs clarū
rubeum mediocre est int̄ roseū
et subtile et leuior et nigrū; cros
sum et dulce; ꝑꝑt̄ hoc non adeo c̄
sos gn̄at humores sicut nigrū
nec subtiliat eos sicut album. q
cum forte fuīt et odoriferum. ne
cesse ē fumus ei fit subtilis. cito
ad caput ascendens. Caueant g
illo quor capita sr̄ debilia. Dul
ce uīo et rubeum mixtum iuuati
infirma diu hn̄tes pectora et pl
monem. maxime quos necesse
est mundificare cū sputis. et qbȝ
sputum ē durum et uiscosū. hi
sputum necc̄e ē primū expelli
cum re mediocrit̄ calefacienti.
deinde humefactiua. pt̄ea subti
liatiua et mundificatiua. ne hu
mores duri et uiscosi repugnātes
uirtuti nō obediant expulsiue.
set potius generēt grossam et du
ram situm. et peam pectoris fit ex
pictura. pinde si cum uino dulci
et rubeo ros fuīt mixta. pectoris
purgatiua pfecta et optima e
nt mediciana eidem passioni. Vi
num uō roseum de rubeis uuis
et pallineum de citrinis est. me
diocria int̄ citrinum et glaucum

subtile et album. Jdeo ad compa
rationem eorum sūt nutribiliora et
in sanguinē conūtibiliora. Rose
um tamen facilius pallineo ī sā
guinem mutatur ꝑꝑt̄ suū colo
rem sanguini uicinantē. Que
quia inueniri nō possūt nisi clara
in colore et in odore odorifera neces
sario leuit̄ caput petūt. cerebro tā
an pellicul' suis nō sr̄ nocentia ꝑꝑ
eorum leuitatem. Qr̄ facile quis ex
eis inebriatur leuissime ex inde
curatur. Vinum aūt aureum et
rufum quia sr̄ mediocri tp̄is in
.ij. g. sr̄ calida. cum tn̄ sr̄ uetusta
dominatur eis in .iij. gr̄ calor. sr̄
qz eorum sapores acuti et liquore cla
ri. et subtilē aromatum habent
odorem. citoq; caput ascendunt
et implent cerebrum de calido et
pungitiuo fumo. pellicul is etiā
cerebri omnibusq; membris no
cent. Jdeoq; si hi donentur eis qui
naturalit̄ uel accidentalit̄ sr̄ colica
a tristibus uel laborantibus seu ie
iunantibus nō modicū inferent
nocumentū. quia eorum corpora ca
lefaciunt et ad febrem ea cōmo
uent. dolorem capiti generant
ꝑꝑt̄ nocumentum qd cerebro neruis
qz faciunt. maxime si estiuum
tp̄s fuīt. et regio calida. Set nō de
bemus arbitrari ut nocumētum
faciant ex molli sanguinis ge
neratione. s; ꝑꝑt̄ calores quia ca
lefaciunt et desiccant eorum corpū
que necc̄e est infrigidari et hu
mectari. Aliqn̄ tn̄ hec uina dolo
rem capitis de grossis humoribus
in sedo placant. qa dissoluunt et
attenuant et expellunt humorē
qui sr̄ causa doloris. ꝑꝑt̄ea si do
netur humidas hn̄tibus comple

tiones natalit' sui accidentalit.
uel qui delectationem 7 requie
amauerint. sui eis data fuerit
quoz corpora multitudine gros
soz humoz fuit accumulata 7 tē
pus sit uernale. regioq; frigida. est
iuuamentū eoz optimū. quia i
aniunt humores uenas 7 corpo
ris uasa ab omi mundificant
putredine cum urina 7 sudore.
. G. inquit bonum est uenas ple
nas habentib; grossoz humorū
dari. uinum album 7 subtile. aū
subalbidum uł rufeum. uel pal
meum. mediocre tpis habentia.
vīn si humores grossi sūt 7 frigidi
bonum ē uinum citrinū 7 rufū
que mediocri sīt tpis. nec nō ro
seum 7 palmeum cui sīt uetusta.

De vino bibito.

Vinum uiuificat
aliter bibitum cōpte fm tps regi
onem. cōsuetudinem atq; natu
ram. 7 q natura ferre ualebit. sā
guinem laudabilem augmen
tabit. ppt̄ sui naturam liquore;
sanguini assimilantem. bonū
saporem cibis 7 potib; prestat. cibiq;
desiderium excitat. libidinem 7
coitum irritat. quia uitalis et
animalis uirt' p illū confortan
tur 7 uirtus naturalis que ī to
to corpore cōtinetur: uigoremq; et
fortitudinem suscipit. stomacū
adiuuat ad cibum appetendū;
retinendum. 7 digerendum. et
ad feces excludendas. compōti
ones etiam complōnes anime
q; corporis cum sui odore 7 mun
dificatione regit 7 corroborat. O
testatur ei actio que palam ui
detur. nā conspicimus illū tol
lere tristiciam aie. 7 puocat leti
ciam. 7 mutat uitium animei

uirtutem. uertit eni eam ab im
pietate ad pietatem. ab auaricia
in largitatem. a supbia in humi
litatem. et pigricia in sollicitudi
nem. de timore in audaciam. O
tis etiam desidiam 7 tacitūnitatē
7 ignauiam in astuciam facun
diam 7 ingenium. Rufus testat
phas et clemos semp uino uti
uolentes disputare. uł cum ali
quo fmocinari. seu consiliu; da
re ad regendam rem publicam
et cognoscebant mītis cōfortatiū
et rectitudinis 7 uītatis demō
stratiuum. Heleni tn̄ eo utebant
ē uolebant uīsus componere. seu
ludere cum instrumītis musice
arti ptinentib;. Qd' experimēto
inuenerunt mītem eoz uino a
cui 7 rationem augmentari et
de potestate in actum pduci. hec
uō fit cum put oportet bibitur.
Set si usq; ad ebrietatem potatū
fuit gnābit supdictis cōtraria. q
ebrietas rationalis aie lumen
extinguit. 7 bestialem 7 irratio
nalem uim confortat. unde per
manet corpus uelud nauis stās
in mari absq; gubernatorib; 7
militia indigens tutore. ppt̄ hec
fauet rei non annuende. et lau
dat qd' inlaudandum ē. Imo qd'
diximus sapientib; facit. s; stul
tis 7 malignis cum ebrietas ge
neratur in pmordio facit mul
ta eos irrationabilia loqui cum
furore. ira. atq; supbia. 7 mouet d
loco ad locum. 7 tam incidunt in
adulteria. furta. 7 cetera uitia. Jdō
q; uolentes familiā custodire o
portet ut se a uino custodiāt. ni
si fm qd' eoz expedit nature. Set
tn̄ ualet fm. o. Est eni omnib'

competens sana habentibus cor
pora. Sanitatem enim custodit. De
eo vino dicimus quod de vite est quod
est mediocris temporis. i. a duobus an
nis usque ad quatuor. cuius color inter
rubeum et citrinum mediocris
est. odorque aromaticus.

De vino cocto.

Post hoc vinum coctum est
bonum calidius tamen et grossius.
us. multumque nutritans et dif
ficile ad penetrandum. tarde fa
cit ebrietatem que si fuerit diu
morabitur.

De sapa vino.

Sapa grossior est stomaco. et durior
et inflativa que si digeratur et
multum dat nutrimenti. et est
congrua patientibus in pectore et
pulmone et vulneratis renibus
et vesica. est enim mundificativa
et solidativa. Syrupi et alii pot
us de vitibus sicut de melle et u
vis passis. ficubus dactilis et silib.
Vinum de melle inflativum et
ventositatis est generativum. epatis
et splenis opilativum. Vinum de
uvis passis confortat cum sua po
tentia. Vinum de ficubus in
flat ventrem et dissolvit. et ma
los generat humores. humores fla
ticos pertinentes. Vinum de dactili
melicos creat humores. mentem
perturbat. diu digeruntur. opilat
epar et splenem. Vina de frumen
to et ordeo sunt inacceptabilia et
indigibilia. malos fumos et hu
mores generantia. constipant epar
et splenem. lapides in renibus
creant.

Incipit liber de ponderibus.

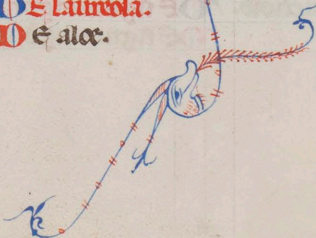
Pondera medicinalia pro
sumimus enarrare que a plu
ribus ignorata sunt. plurimum erro
rem legentibus faciunt. Quia per
formas eorum caracteres vita ve
teribus signata sunt subiciam. quia
vis diverse gentes huic mensure
pondus vel addiciant ignorantes
vel detrahant. ponderum ac men
surarum timeat cognoscere modos.
Nam omnia corpora a summo us
que ad ima mensura et pondere ac
que numero affirmant esse composita.
Cunctis enim corporeis rebus natura
pondus dedit. et suum quoque pon
dus retinent. primus moyses qui
prius antecessit tempore gentilium
phylosophorum numeros et mensuras
per divina scripta velocius enarra
vit. primus phylosophorum paga
norum post moysem ponderis rati
onem in grecia phydon argius
instituit. quamvis enim antiquiores
isto de pondere aliquis dixerint.
Iste tamen excellentius illis hanc artem
edidit. pondus dictum est eo quod in
statera libra pendeat. hic vero lib
ponderis his innuit exemplis.
vel hoc pondus lib his videlicet exem
plis. Modius. xxx. duorum sextari
orum mensura est. que apud hebreos
est constitutione formata. Modium
. lxiiii. librarum esse dixerunt. Modius
vero a modo dicitur. Satum genus
mensure est iuxta morem provincie
palestine. unum modium et .3. capi
ens cuius nomen de hebreo tractum
est. Satum autem apud hebreos no
minatur sumptio vel elevatio. Est
et alia sati mensura apud egyp
tios sextaria. xxii. capiens. Calcu
lus minima pars ponderis est si

milis duo⁊ granorum ciceris pen
so. Dragma pondus ē denariū ā
te victorialis. Dragma ē octaua
pars uncie. d. hɫ. ℈. iij. d. hɫ obo
los. vi. d. hɫ siliquas. xxxvi. d. est
pondus trium denario⁊. d. pen
sat grana ordei. c. lxxj. Scrupul⁹
hɫ obolo⁊. ij. s. hɫ siliquas. xj. s.
est pensum denarij unius. s. pen
sat grana ordei. xlviij. Obul⁹ hɫ
siliquas. vi. Obulus hɫ dimidi
um scrupuli. o. pensat denariū
dimidium. o. est pensum granī.
ordei. xxiiij. Siliqua pensat gra
na ordei. iiij. Ciathus hɫ. d. x. c.
hɫ. ℈. xxx. c. pensat grana ordei.
. cccc. lxl. Statera uero medietas
uncie est appendens aur̄. iij. vñ
uocatur statera quia tribꝫ solidi⁹
stet. h̄ est ʒ. ÷. Dicunt aūt iudei q̄
abraham in t̄ra chanaam prim⁹
hanc in usu habuerit formam.
Solidus aput latinos alio noīe
sextualia dicebatur qđ his sex un
cus complebatur. hanc aūt mē
suram uulg⁹ solidum uocat. cui⁹
t̄ciam partem semissē dixerūt.
Quadrantem aūt hebrei uocāt
quadram. eo q̄ q̄rtam ptē uncie
appendat. Congius hɫ sex sexta
na. Sextarius pensat. ÷. viij. Cad⁹
amplora est otinens urnas trē.
Metreta mensura ē. v. modio⁊.
Modius. xxij. sextario⁊ otinēs
sūmam. Artabam mensura est
aput egypciacos. lxxij. Sextari⁹
composita et fc̄a est ꝑ ptē. lxxij. grā
ul⁹ linguas que orbem imple
uerunt. Gomor. xv. modio⁊ ēē
intelligitur. Chorus. xxx. modi
o⁊ est mensura. Ceruacū. xxx.
modios ēē dixerunt. In ponderi
bꝫ. i. libra. ʒ ʒ. ÷. c. appendere. Cia
tus hɫ. ʒ. x. Acetabulus habet
ʒ. xvi. a. hɫ. ℈. xlviij. Ace. habet
obolos. xc. vi. a. hɫ. ʒ. xlvi. ʒʒ. Ac.
pensat solidos. iij. a. pensat gra
na ordei. viiij. c. xviij. Coclear hɫ
℈. i. ʒʒ. c. habet obolo⁊. iij. c. habet
siliquas. xviij. c. pensat denari
um unū ⁊ semis. c. pēsat grana
ordei. xlviiij. Mna est libra. i. ʒ ʒ.
ʒ. Et mna ē libra. alexandrina ū
mna hɫ ÷. xj. alr̄ emna ē. ÷. xij.
et. ʒ. iiij. E. hɫ. ʒ. c. E. hɫ. ℈. ccc. E.
hɫ obolos. dc. E. hɫ siliquas. cc.
iij. E. pensat argenteos solido⁊
. xxv. E. pensat grana. xij. milia
dccc. x. Pondus ē libra. i. Sex et
rogani⁹ hɫ librā. Cortila habet
÷. xvj. Cortila hɫ. ʒ. lxxiij. c. habet
siliquas. cc. viij. Co⁊. pensat arg̃.
s. xxiij. c. pensat grana ordei. v
iij. dccc. xxxv. Olea hɫ siliquas
. xxvi. o. pensat. ʒ. iiij. o. pēsat gra
na ordei. c. xxxviij. Cem hɫ. ʒ. i. c.
hɫ. ℈. iij. c. hɫ obulo⁊. vj. c. habet
siliquas. xxxvi. c. pensat grana
ordei. c. xxviij. Grobꝫ ē. ÷. i. et. ʒ.
Uncia hɫ sol. vi. Sol. pensat dnr̄
. iij. uictorial⁹. Talentum ap⁹ he
breos. lxxxiij. libra⁊ ēē cogno
scim⁹. aput romanos uō talen
tum ē. lxxij. libr. aput greco⁹ ta
lentum ē. c. xx. libr. habet sol.
. lxxij. Medicinalis libr. hɫ. ÷.
. xij. libra hɫ. ʒ. xc. vi. libr habet
℈. cc. lxxxviij. Medicinalis libr
hɫ. ʒ. xlviij. Medicinal⁹ libr hɫ
℈. c. lxiiij. Medicē. lib hɫ siliquas
pensum. iiiɔ clvi. Medicinalis
lib pensat soldo⁊ argenteo⁊. xij.
Medicē. libr. pensat grana ordei
vi dc. xiij. Uncia habet. ʒ. viij. U
cia hɫ. ℈. xxiiij. Uncia hɫ obolos.
. xlviij. Uncia hɫ siliquas. cc. lx

·xxviij· Vncia pensat sol·xij· Vcia
pēsat grāna ordei ī·c·iij· Semiūcia
hʒ·ʒ·iiij· Se· habet· ∋·xij· Se· hʒ
obolos·xxiiij· Se· hʒ siliquas·xc·
lxiiij· Se· pensat dnr·xij· Se· pen
sat grana ordei·d·lij· Ceratis hʒ
siliquā·i·7 s· Sextarium uini siū
aceti ul' aque hʒ libr·ij· et ÷·i·
vl' s'm quosdam sextarium uini
hʒ lib·i·7 ÷·viij· Sext' mellis lib
·ij·7 s· Sicl' hebreoꝝ nomē ē aput
grecos uō·iiij· pars uncie. Sicl' ē
ap̄ hebreos·iij· denarios uictori
ale' 7 s· denar' esse·

Incipit liber de signis digestionis et indigestionis Rychardi medici.

De medicinis digerentibus.
De pulvere materiam digerente.
De oximelle.
De medicinis incisivis.
De medicinis que in laboriose aut leniter aut parum aut sufficienter aut ultra modum solvunt.
De medicina que parum solvit.
De confortatione pocionati.
De variis et periculosis sinthomatibus pocionati.
De nimio fluxu ventris.
De febre putrida et effimerina.
De torsione ventris pocionato supervenientе.
De tenasmo pocionato supervenientе.
De siti que pocionato supervenit.
De dissinteria supervenientе.
De fastidio supervenientе.
De vomitu supervenientе.
De singultu supervenientе.
De sincopi supervenientе.
De spasmo supervenientе.
De virtute medicinarum laxativa.
De virtute compositarum et simplicium.
De simplicibus medicinis purgantibus compurgando.
De tamarindis. De mirobolanis.
De kebulis. De kebulis yndis.
De kebulis bellericis et emblicis.
De absinthio. De lapide lazuli.
De ferugine.
De medicinis purgantibus leniter.
De cassiafistula.
De ozeticulali.
De malua. De ozanna.
De medicinis que purgant attrahendo.
De scamonea. De elleboro albo.
De elleboro nigro. De electuario.
De colloquintida. De titimallis.
De anabulla. De esula.
De turbit. De laureola.
De coccognidio. De aloe.
De polipodio. De agarico.
De viola. De epithimo.
De sene. De reubarbaro.
De centaurea. De sambuco.
De cuscute. De ebulo.
De euforbio. De catartaro.
De calce viva. De nitro.
De modo in victoris compositarum medicinarum.
De medicinis compositis purgantibus coleram.
De trifera sarracenica.
De diaprunis. De diacrasseon.
De catartico imperiali.
De medicinis compositis purgantibus flegma et meliam. et primo de antidotho dia castoreo.
De blanca. De blanca media.
De benedicta. De potione sancti pauli.
De paulino.
De yera fortissima galieni.
De pigra galieni.
De theodoricio ypuston.
De theodoricio anacar.
De yeralogon memphiti.
De yerapigra galieni.
De yera rufini. De yera costantini.
De apozimatibus et temperatione inventionis eorum.
De apozimate coleram purgante.
De apozimate coleram adustam purgante.
De apozimate meliam purgante.
De pilulis. De pulvere laxativo.
De vomitiis medicinis.
De cibis et potibus laxativis.
De potu laxativo.
De electione simplicium medicinarum.
De collectione simplicium medicinarum.
De conservatione specierum.

CUM O
MNIS
Scientia ex
fine et uti
litate sua
naturaliter
sit appeten
da. in prime
ars medicinalis appetenda ē. cu
ius finis 7 utilitas laudabilis
sit. 7 imensa utilitas. siquidem ei⁹
ē glā 7 delectabilis amicorū co
pia. 7 que ex his comparantur lu
crum. s. 7 amicoꝝ 7 honoꝝ adep
tio. finis u° eius est sanitatem
conservare. 7 egritudinē curare.
Q. m̄ aūt scientia curativa eg̃
tudinis scīā custoditiue sani
tatis prefertur. 7 magis expeti
tur. 7 difficilius 7 artifitiosius
est egritudinē p̃sentem extir
pare. quā sanitatē p̃sentem
custodire. Phici auctores ō sci
entia egritudinis curativa si
os inveniunt' instituisse trac
tatus. paruã u° uł nulli de cu
stoditiua sanitatis. Curatio
itaq; omīs habet fieri aut per
medicinam. aut p dietam. p
dietam quidē humanū corpū
sustentādo. p medicinam uero
morbi materiam evacuando.
aut in contrariū evacuādo al
terando. Quia u° minus peri
culosa ē incompetēs diete obla
tio q̃ medicine ut pote que in
competent' exhibita magis no
cet. et egritudinū curatiōi cō
petent' oblata magis p̃dest de
ea tractare proposuim⁹.
Omnis igitur medicina aut ē
alterativa. aut constrictiva. aū la
xativa. aut confortativa. Q. m̄ aūt
usus laxativoꝝ si incōpetent' of
feratur cetīs est periculosior. si u°
competent' utilior. 7 difficilius ē
eis cōpetent' uti. de medicinis la
xativis tractare proposuim⁹. p̃mo
g̃ dicemus qd faciendum sit
an̄ purgationē. Quid in ipsa
purgatione. Q̃d post purgati
onem. deinde ostensuri q̃ medi
cine composite uł q̃ simplices
sint laxative. Que multū que
parum. que anguistiose. que
leniter. que medicine quos pu̅
gant humores. 7 que lenifica̅
do. que attrahendo. que comp̃
mendo. Que u° dissolvendo 7c.
in huc modum.

De modo tractatus 7 ordine q̃
do corpus sit purgand̃ 7 q̃modo.

In primis g̃ considerandum ē
utrū corpus sit purgandum
nec ne. Q. m̄ ubi indigentia est
nō oportet laborare. et alibi. In
digentiam repletō solvit. quē
admodum inanitio repletiōem.
purgandū g̃ est qn aliqs uel
aliqui humoꝝ superhabundave
rint in corpore nisi impediant
consideratiōes quas in sequēti
bus ponem⁹. s. etas. complō. tps
7 similia. Si solus
sanguis superhabundavit pur
getur cū flobothomia. Reliq̃
cum me͞d. laxativa. Sanguis ē
nō purgatur p medicinā laxa
tivam ut ait. G. nisi adeo sit ui
olenta ut postremo ducat san
guinē. Habundātia aūt hu
moꝝ in corpore alia universalis
alia particularis. Universalis ē
que in toto corpore uł s'm pl'es

corporis ptes hēt fieri. Particlā
ris uō que unam 7 non plures
obsidet partes. Rursus. reple
tio alia in uasis. alia ext̄ uasa.
Jn uasis siquidem habundat q
libet. iiij. humoꝝ. Extra uasa
uō tm̄ tres. colera. fl'a. 7 melia.
Sanguis uō non hēt locū ext̄
uasa. Repletō sm̄ uasa soluit̄
p flebothomiā. maxime si sā
guis fuit in cā. p medicinam
uō laxatiuam reliqui tres hu
mores. Repletio uō ext̄ uasa
tm̄ soluitur p medicinā laxa
tiuam. Vniūsal' uō 7 particula
ris habundantia suis signifi
cationibꝰ ꝓpenditur: possunt ē
habundare in corpoē. sanguis
flegma. melia. 7 colera. Con
siderandū ḡ est quis humor
sit purgandꝰ. ne aliū pro alio
purgando pacientē inducam̄
in consistentiam deteriorem.
Vniūsal' aūt 7 particlāri reple
tio ꝓprias et familiares qbꝰ
determinant̄ habent significatōēs.
Similit̄ euacuatō alia uniū
salis. alia ꝑticularis. Vniūsa
lis q̄ totū corpus euacuat. pā
ticularis que partē euacuat.

De signis repletiōis sāguinis.

Vniūsalis igit̄ ex sanguine re
pletionē his signis ꝑpēdimꝰ.
Vrina erit intensa 7 pinguis
equalit̄ p totum cum obscuā
subā. pulsus uelox 7 frequens
plenus 7 mollis. dolor erit in
antiori pte capitis. ul' in dext̄.
sputū in ore dulce. facies rubi
et subtumida. alba oculoꝝ ru
bea 7 sanguinea. Sompnia ru
beoꝝ corpoꝝ sm̄ totū color na
turalis prauatior. magis paci

untur a nona hora noctis usq;
ad tertiam diei. Vene plene tu
mide et eminētes. Contigit
huiꝰ habūdantia calis 7 humi
dis ꝯplexionalit̄. Jn uere 7 esta
te. Jn usis calida 7 huida dieta.
Jn his etiam q p̄ter̄ ꝯsuetudi
nem flobomiam nimis distule
runt. Ex gn̄e quoq; egritudis
ꝑpenditur habundātia sangui
nis. ut si paciatur aliqs pustel
las rubeas. synochum ul' mor
pheam rubei coloris cognoscit̄
sanguis suphabundantia.

De signis replonis colere.

Vniūsal' uō habūdantie colere
signa sūt hec. Vrina intensa 7
tenuē est calida. ul' etiā plucida
subā. aliqn pinguis si colera in
testina fuit. ul' ex eius digōne
ul' admixtione. ul' ex humorū
pturbatione cū alba spuma.
Si uō epar compaciatur ē citri
na. pulsus uō frequēs 7 durus.
dolor in antiori pte capitis 7 ad
radices oculoꝝ. maxime infesta
tur a tcia hora diei usq; ad no
nam eiusdem. facies 7 alba oculoꝝ
apparēt citrina. 7 est totum corpꝰ
citrinū. qn; insompnietas ad
erit sompnia igniū fulguris 7
lampadaꝝ. Oris amaricatio et
aspitas lingue. nausea. adē et
uomitꝰ in plerisq; colicus citri
nus ul' uiridis. defectus appeti
tus cibi cū desiderio potꝰ. Egesti
ones citrine ul' uirides. totiꝰ cō
poris desiccatio 7 extenuatō 7 ca
lor aeris sm̄ totū corpꝰ. Solet h
suphabundātia colere eē mulh'
qui sūt complexionalit̄ colerici.
Vsisq; sicca 7 calida dieta. Jn esta
te in singli regione. in consue

tis uti catiãtiis colagogis et
eis preter consuetudine; pretimi
sis ex gnẽ quoq; egritudinum
ppendimus. vt si fuerit cquson
ul' t'tiana. ul' ycticia. scim' colam
supabundare.

De signis replecionis flatis.

Consuital' habundã
tie flegmatis signa sũt h. vri
na remissa 7 pinguis. Si natu
rale fl'a ul' uitreum sit in cau
sa aliqñ ex uitreo 7 agri flati
eis cruditate 7 indigõne tentu'.
aliq̃do intensa. et si subã mode
rate ex salso flate pinguis et
intensa ex flate dulci. Q̃ndoq;
urine talium spumose sunt ex
uentositate. qm; in fundo trun
cos continẽt. pulsus erit tard'
et rarus et mollis et uacuu' pp
sanguinis indigentiã. dolor
et grauitas in postiori pãte ca
pitis ul' in sinistra. maxime a
tertia hora noctis usq; ad nonã
eiusdem. facies pallida. ocli subal
bidi. 7 totu corpus subalbidũ.
qm; pfundos 7 longos sõpnos
habent. Sompnia aquar; 7 plu
uiar; habundãtia saliue. 7 insi
piditas in ore. sputũ scdm flati'
uarietates diuersum. Ex natu
rali ul' uitreo insipidu;. ex sal
so salsum. ex dulci dulce. ex acido
acre. Sitis abest. appetitu' mul
tus. Indigestio adest. rugitus
uentris et tensio. Nausia et uo
mitus albus ul' pallidus. Si cir
ca os stomachi sup̃habũdant ege
stiones albe 7 liquide ul' spisse
et uentose. ex uitreo fl'ate toti'
corporis grauitas 7 pigricies
7 frigide sentitur totum corp'.
Solet hec euenire replõ in fl'a
tica habitudine 7 in sicientibus

in hyeme. In usu frã 7 humida
dieta. et simili regiõe. et q̃ usum
farmãtie pter consuetudine;
dimiserunt. Ex gnẽ preterea egri
tudinũ cognoscim' fl'a habun
dare. vt ex cotidiana apoplexia
palisi 7 silib;.

De signis replõnis melic.

Consuital' uõ reple
tio ex melia his signis cogñ
scitur. vrina tenuis 7 alba est. li
pida 7 olã subã. qm; liuida 7 spi
ssa 7 spumosa. 7 admixtiõe meli
colici humoris ẽ. vrina q̃nq; glau
ca tenuis 7 spumosa. 7 admixti
one. pulsus rarus et tardu' du
rus 7 uacuus. pp penuriam san
guinis facies nigra et liuida.
et alba oclo; liuida. 7 multas
hñt lumpitudines. sputũ ĩ ore
acre. 7 eructuatiões acetose. tin
tinitus aurium. debilitas uisus.
In sompnietas sompnia terri
bilia 7 nigror; corporũ. dolor ca
pitis grauatius 7 distensius.
et sinistra pte ul' in posteriori ue
hementior circa uesperas. Sollicitudo
pusillanimitas toti' corporis gra
uitas pigricies extenuatio 7 de
coloratio. circa stõm uõ indige
stio rugitus 7 tensio p̃cordio;
ex uentositate. egestiones liui
de 7 spumose cum multa uento
sitate. Contigit in melicis ha
bitudine in autumpno. In usu
frã 7 sicca dieta. in singli regi
one in senectute. pterea deteriu
natur ex gnẽ egritudinũ. Q̃a
si paciatur q̃rtanã ueram uel
desipientiam cum pusillanimi
tate meliam nãlem cognosci
mus habũdare. De uniuersali
uõ humor; habũdantia suffi
ciant que dcã sũt. deinceps tñ

seamus ad particularem habū
dantiam. de illis ptib; executuri
in quib; solent habundare.

De signis repl'onis melie in natal' habūdātis.

Si uō melia in
naturalis habundauīt. quedā
signa erūt coīa. quedam fami
liaria. Siquidē recens sit adhu
stio urina erit intensa. mode
rata. In rubea qualis solet appa
rere in colera uirid. facies sub
rubea. nigrum hīt colorem. sic
citas oris adest cum siti. puls'
adest aliquantulū uelox. 7 du
rus. extenuatio corporis. calor
fm totū corpus. et infectō sb
nigri coloris. sollicitudo 7 mo
lestia. acredo oris 7 sputi. 7 eruc
tuationū. Instantia uigiliaꝝ.
Indigestio pcordioꝝ tensio. E
gestiones nigre 7 uirides. uel
liuide 7 uentose. 7 plaq; signo
rū pdictoꝝ. Contingit colicis
iuuenib; ex labore uigiliis ie
iunio. In estate ex nimis calida
et sicca dieta. Si uō uetus sit
adustio. urina erit remissa. te
nuis subnigra. uiridis subni
gra. alba oculoꝝ subnigra. ob
scuritas uisus ut uideant quasi
muscas ul' telas araneaꝝ. ł ni
gra corpora an̄ oculos. tinnitū
aurium. uigilie. Egestiones ni
gre. 7 que supius annotauimū.
Vniu'salis replonis signis pno
tatis ad particularis suphabū
dantie significatōes transeam'
de illis partib; executuri. in qb'
maxime habet fieri repletō. Mē
bra aūt in quib; maxime 7 pri
cipalit' hīt fieri repletio sūt hec.
Caput. pulmo. stomachus. In
testina. splen. fel. epar. matrix

mulierib;. lumbi. renes. 7 uesica.

De signis particularis reple
cionis capitis.

Repletio itaq; ca
pitis ex quolibet quatuor humo
rum solet fieri ex sanguine. s. i
ueniis. 7 ceteris uō in uasis 7 extra
uasa. Si ergo sanguis superha
bundauīt signa erūt hec. dolor
capitis acutus. uel extentior ī ho
ris sanguinis. caput calidum.
calor sentitur emergēs a pfun
do. pulsus cīca tempora forti'. Sōp
nia rubeoꝝ corpoꝝ. uene plene
et tumide. facies rubea 7 subru
inida. alba oculoꝝ rubea et sub
sanguinea. Sputū in ore dulce.
Si uō colera fuīt in causa his
signis pnotabimus. dolor capi
tis acutus 7 pungitiuus ē ma
xime a. iiij. hora diei usq; ad no
nam eiusdem. in anteriori parte ca
pitis calid' sentitur in pfundo
7 que cīca caput sunt tactu cali
da comphendunt'. facies citrina
et alba oculoꝝ subcitrina. oris 7
sputi amaricatio. lingue sicci
tas. liquor q per nares emittit'
in exitu urit 7 pungit extremita
tes aurium plurime. Insompni
etas adest. sompnia rubeoꝝ cor
poꝝ ut ignis sulfuris 7 lampa
daꝝ. pulsus cīca tempora forti' 7
durus. egestiōes sunt citrine. §
Si uō fl'a in capite suphabun
dauerit. dolor erit grauatius et
maxime cīca mediam noctē; in
posteriori pte ul' in sinistra pte
capitis amplior in horis fl'atis
facies alba ul' pallida 7 subtumi
da. alba oc'loꝝ nō expresse alba.
grauitas et pigritia capitis. et
sompnolentia aquaꝝ 7 pluuia
rū. Stupor 7 hebetudo sensuum.

276

habundantia saliue in ore et in
sipiditas. sputi sm flatis diu
sitates diuersum. Si enim dulce
fl'a erit in ca. album mediocrit
digestum et spissum. Si uero sal
sum. digestum album in subst
mediocre. Si uero acre. sputum
acre indigestum. tenue et li
uidum. Si uitreum. sputum in
digestum insipidum album et
globosum ul' conglobatum. Si
uero n'ale sputu insipidum te
nue et albu. caput tactu frigidum.
Si uero melia habundauit in ca
pite. dolor erit grauatiuus et di
stensiuus et maior circa uesperas.
facies liuida et albu oculorum simi
lit' ul' sbrugia. lippitudo oculorum
et tenebrositas. tinnitus aurium
et sputum in ore acre. vigiliarum
instantia. sompnia nigrorum cor
porum. caput tactu frigidum. Stu
por et pigritia capitis et sensuum.

De signis replonis pticlaris

Postq signa repletio pulmonis.
nis capitis diximus. consequens
e ut de signis replonis pulmo
nis dicamus. Est aut pulmo mem
brum flaticum et flatice superflu
itatis congregatiuum. Repletio
aut eius ex tribus dignoscitur.
maxime ex impedimento s. mem
brorum spiualium. ex qualitate sputi
et subst eius. Ex impedimento
spiualium ut ex difficili inspir
atione tussi raucedine et c. Ex
qualitate sputi uero si fuit albu
viride citrinu. liuidu ul' nigru
in colore. Ex subst. si fuit spissu
ul' tenue uiscosu raru ul' globo
sum. pulmo itaq ut de conca
uitate eius et canalium eius in
telligam' tribus repletur humo

ribus. flate pncipalit. secundario
melia. tertio colera. Habundan
te igit' flate in pulmonis con
cauitate signa erunt. difficulta
inspirandi. in plerisq tussis et rau
cedo. magis grauatur nocte q
die. hyeme qua alio tpe. pt cibu
q ante cibum. pt sopnum q ante.
Sputum in ore sm flatis uari
etates diuisum. Si enim n'ale fla
sit in ca. sputum erit aquosu et
tenue album et insipidu et facile
educitur. Si uero uitrium. sputu
globosum subalbidum insipi
dum et difficile educitur. ut ui
deatur sonare et coherere in tra
situ. Si salsum sputu erit salsu
album digestu et facile educit.
Si uero dulce. sputum erit digestu.
album dulce. et facilius erit educ
tio. Si uero acre. erit tenue indi
gestum liuidum et acetosum.

De sputo uin. pueniat et uin educ

Melancoliam habundan citur.
tem hec signa declarabunt. dif
ficultas respirationis. tussis diffi
cilis. reiectio. maxime infestant
a nona hora diei in autumpno
ul' in yeme. In senibus frigitas circa
thoracem sentitur emergens a p
fundo. In pulmone grauitas et
distensio. oris siccitas et asperita
frigidus anelit. color thoracis. i
plerisq liuid' ul' nig. Si uero
ex colera sit replo. difficilis erit
respiratio. tussis arida. raucedo.
siccitas oris. et amaricatio lingue.
siccitas et sitis que magis alle
uiant' ex frigido aere q potu. anelit
feruidus. pectus. calidi tactus.
calor emergens a pfundo. In die
magis uexant' q in nocte. et ma
gis in horis colere. In estate ma

gis q̄ in hyeme. Sputum ē citri
num ⁊ spumosum ex colā citri
na. Globosum uō ex colera uitel
lina. ⁊ ex colera rubea citrinum
ul' uiride ⁊ digestum. Viridū si in
cipiat aduri ⁊ eductioni facile.
Amarum eni in qualibet spē̄
colere. Color faciei rubeus uel
citrinus ⁊ similia. Notandum
uō qd̄ intra uasa quilibet q̄tuor
humoꝝ pōt facere repletionem
circa pulmonē q̄ determinat'
ex gnē̄ egritudini. ut ex asma
te ⁊ phyplemonia. Habun
dantibꝫ humoribꝫ plisq; i ua
sis distendendo uasa ⁊ comp̄mē
do pulmonis concauitatē pōt
fieri. Inde est q̄ theodor' prisia
nus quosdam amatores cura
tores dicat eē ex sola flēmia. Fit
āt asma qn̄; extra uasa collecti'
humoribꝫ. Quis aūt trium hu
moꝝ habundet in uasis ex pre
dictis significatoibꝫ plisq; cog'
scitur. Sanguinis aūt hec signa
sūt. Rubor faciei. plenitudo ue
naꝝ. p totum corpus calor ⁊ silia.
Quia uō pulmonis repletio ma
xime determinatur p sputum.

De signis replēonis sputi.

Notandū qd̄ sputum ex diūsis loci'
educitur. Aliqñ eni a capite. a
liq̄do a faucibꝫ ⁊ gutture. Qñq;
a pulmone qn̄; a stomaco. qn̄;
a thorace. qñq; a costis ⁊ dyafrag
mate que sic determinatur. Si
sputū fuīt a cerebro eiciatur cū
tasciatione p foramina palati.
Si uō a faucibꝫ ⁊ gutture emit
titur cū quadam contussiōe ⁊ ti
tillatiōe media int' tussim ⁊ ra
sciationē. Si uō a pulmone cū
tussi educitur. Si uō a stomaco
sponte uenit in modū saliue.
Si a thorace cum tussi educitur
laboriosa ⁊ parum ē spumosum
determinatur ex dolore ul' passi
one p̄cedente in thorace. Si ex
costis determinatur ex apāte p
cedente ut pleuresi ⁊ sputo sa
nioso.

De signis replēonis stōi.

Stomachus ex tribꝫ repletū hu
moribꝫ. flē. s. principalit'. sāno
colā. t'tio melā. Si uō replēo fu
erit ex flāte sm̄ eī' diūsitates
uariabunt' sigficatoēs. Ex flā
te naturali ul' uitreo signa erūt.
sputum insipidū in ore. ex nāli
tenue. ex uitreo spissum ⁊ uisco
sum. Indigestio. ablatio sitis cū
apetitu cibioꝝ ex multa come
stione. et ex frigidis cibis gene
rantur distensio rugitus et tor
tio intestinoꝝ aderit. Si fuīt circa
os stōici. aderunt nausea et fa
stidium. eructuatiōes insipide
⁊ fumose. Vomitus plm q; frigi
ditas sentitur circa stōm in p
fundo ⁊ grauitas. Indigō et tor
tio p' cibum acceptum egōne'
albe cum mucillaginibꝫ flāti
cis. ul' liquide ex flāte liquido. J
sti qn̄; disponitur in colicā uel
yliacam passionem. Si uō salsū
flā habundet. siccitas adeīt oris
cum salsedine. sputū salsum. si
tis diminutō appetit' ciboꝝ. qui
bꝫdam nausea ⁊ uomit'. lingue
⁊ palati desiccatō cum quibꝫdā
p̄dcīs significationū. Si u' dul
ce sup habūdauīt. sputū dulce
erit. ⁊ eructuatiōes dulces. Fasti
dium cibi ⁊ potus. calor circa sto
maci ⁊ in pfundo. mediocriter
sitiunt. Si aūt replēo fuīt ex acri
flāte. sputum erit acetosum ⁊

tenue eructuatio acetosa 7 fumo
sa. distensio circa os stomachi 7 tensio
7 rugitus ex uentositate. Indige
stio 7 frigidus sentitur stomacus
7 grauitas circa ipsum 7 dolor. 7 ege
stiones liuide colore tincte uel
nigre 7 cum uentoso 7 magno
strepitu emisse. Colera uero
habundante hec declarabunt signa.
Siccitas oris 7 amaricatio. sputum
amarum. dolor in anteriori parte ca
pitis. 7 ad radices oculorum. anterior
pars faciei citrina. sputum citri
nense. sitis defectus appetitus
cibi. affectant magis aque po
tum quam uini. nausea. uomitus cole
ricus uel uiridis. eructuationes.
egestiones citrine uel uirides ar
ca stomachum. calor ex profundo emergens.
Solet istis quandoque contingere dis
sinteria ex acumine caloris. Si
autem melia fuerit in causa. sputum
erit acre. eructuationes acetose
et fumose. stomachus tactu fri
gidus. 7 in profundo indigestio. ru
gitus distensio. 7 tortio ex uen
tositate deambulante. dolor ca
pitis ex anatimiasi. dolor in stomacho
grauatiuus 7 distensiuus. appe
titus cibi non deest. post cibum gra
uantur amplius maxime ex ci
bis melicis. egestiones uirides uel
nigre cum uentoso sonitu educte.

De signis repletionis intestinorum.

Intestina quoque ex quolibet trium
humorum superhabundantie replen
tur. scilicet colera. flegmate. 7 melia. huius autem
cognitio habetur per egestiones.
Si ergo flegma naturale habundaue
rit uel uitreum egestiones erunt al
be 7 spisse cum mucillaginibus
immiscatis 7 humide cum admixti
one humoris flatici. uel albe et
spisse cum mucillaginibus imm
iscatis egestionibus. dolor quandoque et
tortio intestinorum 7 cetera. quecumque superius
diximus. hii nisi curentur cito
transeunt in colicam uel yliacam
uel lienteriam. Si salsum fleg
ma superhabundauerit. albe erunt 7 te
nues egestiones. sitis. 7 oris desiccatio
7 calor 7 similia. Si uero dulce
albe 7 mediocriter spisse. sputum
dulce. 7 calor circa intestina. Si
uero acetosum. tenues erunt 7 spumo
se. 7 tincte nigro uel liuido colore.
frigiditas siue superfluitas sentitur in
profundo 7 similia. Coleram autem
habundare in intestinis decla
rant egestiones citrine uel uirides.
calor 7 punctio 7 mordicatio sen
titur inferius. Sitis oris amari
tudo 7 cetera. in hunc modum. 7 hec nisi
cito curentur transeunt in dissinteriam.
Melie habundantis signa sunt
hec. Egestiones liuide uel nigre cum
uentoso sonitu. rugitus intestinorum
distensio frigiditas sentitur in pro
fundo 7 cetera in hunc modum. Quare autem
uel ibi repletio fuerit in superioribus in
testinis uel medijs uel inferiori
bus determinamus ex loco doloris
7 grauitate ipsorum 7 similia.

De signis repletionis splenis.

Contingit splenem ex quolibet
trium humorum semper repleri. a
melia. scilicet principaliter. flegmate secundario.
tertio uero colera. Est autem splen mem
brum frigidum 7 siccum 7 melicum
et durum sub sinistro ypocondrio
positum. fecis sanguinis recepta
culum. Contingit autem ipsum repleri
ex cronicis febribus precedentibus
uel ex sui debilitate. uel porrorum
ipsius opilatione per quos deporta
tur uel depellitur a stomaco melia.

ul' ad intestina. ut sua ponderositate iuuet uirtutem expulsiuam. Si q' replo fuerit ex humore melancolico signa erunt hec. Vrina erit tenuis alba et liuida. clara et radiosa aliquando ex eius redundantie ad epar. et commixtione eius cum urina liuida ul' nigra. tenuis ul' spissa. dolor et tumor sub sinistro ypocondrio cum duricie multa secundum ei' positionem. totius corporis grauitas. discoloratio et pigricia. et extenuatio. debilitas. et eructuationes acide et fumose. sputum acre. facies et albu oculorum liuida. et conuersio in non naturalem calorem. grauitas post cibum acceptum et indigestio. rugitus et tortio. egestiones liuide et spumose cum multa uentositate. grauantur ex labore. et maxime cum ex itinere fatigantur quando ascendunt montem ul' scalam deficiunt eis crura. et si aliquando diu fatigantur. difficultatem anelitus paciuntur propter compressionem spiritualium. Flauo in splene habundante sic predicitur. urina erit alba et spissa. ul' alba et tenuis sed non clara. dolor et tumor sub sinistro ypocondrio. et duricies a parte superiori remissior. eructuationes insipide et fumose. sputum insipidum et habundans. calor circa uolas manuum et pedum. indigestio. rugitus circa stomachum et tensio. egestiones albe et liquide et spumose ul' spisse cum mucillaginibus. decoloratio totius corporis. maxime grauantur ex itinere et ascensione magis post cibum quam ante. Coleram autem in splene habundantem sic cognoscimus. Vrina erit interisa et tenuis. tumor et grauitas et duricia in regione splenis et calore emigente a profundo. desiccatio oris et amaricatio. sitis plerumque uomitus et nausea. citrinitas faciei. et totius corporis egestiones citrine et liquide. et quandoque spisse. totum corpus tabescit et extenuatur et macrescit. et hec passio difficillime aut numquam curatur. quoniam calor nimis acer fundatur in ipso qui non facile extirpatur. De signis replecionis fellis.

In felle unus tantum humor solet habundare. s. colera. cuius ipsum est receptaculum. Contingit autem ipsum repleri ex nimia distemperantia epatis in calore. unde in maiori quantitate quam oportet generatur colera et multa ei' superfluitas corporis transmutatur in cistis fellis. aut ex opilatione pororum per quos deportatur ad stomachum et ad intestina. ad stomachum ut iuuet uirtutem digestiuam. et ad intestina ut iuuet expulsiuam. Si igitur habundet colera in felle, propter calidam epatis distemperantiam. Vrina erit rubea et te. cum spuma citrina ul' pinguis ex ei' admixtione calor sentitur sub dextro ypocundrio. decoloratio corporis adest et mutatio in citrinum colorem. maxime albe oculorum citrine fiunt. et egestiones apparent citrine. Si uero porus superior opiletur per quem deportatur ul' depuratur colera a fundo stomachi signa erunt hec. egestiones erunt plurime citrine. corpus ab umbilico inferi' citrini coloris. supra umbilico uero nequaquam. Circa stomachum autem indigestio et rugitus uentris et distē

sio. Si autem porus inferior opi-
letur per quam colera fertur ad inte-
stina, circa stomachum erunt nausea et
uomitus colericus. desiccatio oris
sitis et amaricatio. fastidiositas
corpus ab umbilico superius tinctum
citrino colore. Inferius uero nequa-
quam. Circa intestina rugitus
egestiones albe et spumose edu-
cuntur cum uentoso sonitu.

De signis repletionis epatis.

In epate ut de concauitate eius
intelligamus quatuor habundant
humores. sanguis. colera. flegma et
melia. Quia uero repletio epatis
ex sanguine communis est toti corpori
et signa uniuersalis repletionis su-
perius sufficienter prosecuti sumus
ei nunc supersedeamus. Habun-
dant enim reliqui humores in
epatis concauitate et in uenis
mesaraicis que terminantur et
in capillaribus que etiam terminan-
tur ad lumbos et renes. Si igitur
flegma superhabundauerit sig-
na erunt hec. urina erit uicina al-
bedini. quandoque pinguis ex humo-
rum admixtione. quandoque tenuis ex
eorum compactione. grauitas et do-
lor sub dextro ypocondrio. indi-
gestio et digestio circa epar maxime
post cibum. et si indigestibilia uel
inflatiua comedunt. frigiditas
circa dextrum ypocondrium in
profundo sentitur decoloratio toci-
us corporis propter aquosum sanguinem
et grauitas et pigricia. Melie
autem in epate habundantis si-
gna erunt hec. urina erit tenuis
et liuida uel spissa ex admixtione
melici humoris et spumosa ex ui-
scositate. quandoque tenuis et glauca.
uel alba. dolor grauatiuus et di-

stensiuus circa dextrum ypocondri-
um maior post cibum. et ex melia-
cibariis dolor cum stupore et in-
sensibilitate. Quedam frigidi-
tas sentitur in profundo. indigestio
adest. tortio et rugitus. et distensio
circa epar. decoloratio et pigricia
circa totum corpus. Colere uero
habundantis in epate hec erunt
signa. urina intensa et tenuis est
spuma multa et citrina aliquando
ex commixtione et dissolutione hu-
moris pigri ut apparet in yctericis
calor sentitur circa dextrum ypocon-
drium et in profundo. sitis adest.
alba oculorum citrina. dolor pungi-
tiuus in epate. decoloratio corporis
et mutatio in citrinum colorem. cir-
ca uenas maior calor quam in alia par-
te corporis.

De signis repletionis renum.

Lumbi et renes tribus re-
plentur humoribus. flegmate
colera et melia in urinalibus silicet
meatibus. Flegmatis igitur
habundantis hec erunt signa. uri-
na alba et pinguis nisi adsit hu-
morum compactio. mucillagines
apparent in urina. et resolutiones
lumbi in modum pilorum. grauitas
sentitur in renibus. et frigiditas
in profundo et dolor. Melie uero
superhabundantis hec erunt signa
urina tenuis et liuida et ampul-
losa. quandoque spissa ex dissolutione
melici humoris et commixtione
cum urina resolutiones longas
continentes. dolor grauatiuus
distensiuus sentitur. et dormita-
tio circa renes frigiditas in profundo
et grauitas. Coleram habun-
dare declarant hec. urina inten-
sa et tenuis uel spissa ex admix-
tione colici humoris. dolor acu-

tus 7 pungitiuus. circa renes calor
sentitur in profundo et grauitas.
vrina squamosa 7 resolutiones
continens plures que in superiori-
bus graciles in modum pilorum
7 pungens in exitu. stranguiri-
a aderit 7 luxuria. calor circa pecti-
neon 7 in profundo.

De signis repletionis uesice.

In uesica tres tantum
habundant humores. fleuma
principaliter. secundo melancolia. tertio co-
lera. Si uero fleuma superhabunda-
uerit signa erunt hec. vrina erit re-
missa mucillagines continens
7 resolutiones in modum squa-
marum piscium. Stranguiria ade-
rit 7 dissuria i. difficultas min-
gendi guttatim 7 cum interuallo do-
lor 7 grauitas circa pectineon et
inguina. Melancolie uero superhabun-
dantis circa uesicam signa sunt hec.
vrina liuida 7 squamosa. liui-
da ex admixtione melancolici humoris.
stranguiria aderit et dissuria
stupor 7 insensibilitas circa pecti-
neon. dolor grauatiuus 7 disten-
siuus 7 frigiditas sentitur inter anum
et pudibunda. Colera uero circa
uesicam habundante signa hec de-
clarabunt. vrina tenuis 7 intensa
uel spissa ex admixtione colere. do-
lor acutus 7 pungitiuus. vrina
squamosa resoluens continens 7
pungens in exitu. stranguiria
et dissuria aderunt. calor circa pec-
tineon et in profundo.

De signis repletionis matricis.

Circa matricem ut de eius concaui-
tate intelligamus tres habundant
humores quorum superhabundantiam
consequentes determinamus signi-
ficationes. Si igitur fleuma superhabun-
dauerit matrix erit humorosa non
delectantur in coitu licet prius
appetant coitum. non sunt grate ui-
ris in usu ueneris. multum hu-
mectantur in coitu. grauitas senti-
tur sub umbilico inferius 7 fri-
giditas in profundo sentitur. molli-
cies aderit orificii. menstrua edu-
centur admixta humoribus fleuma-
ticis 7 mucillaginibus fleumaticis. v-
rina pinguis 7 alba uel uicina al-
bedini. aliquando resolutis humori-
bus in uentositatem sequitur spiri-
tuum compressio ex suffocatione
matricis 7 sincopis. Si uero
melancolia habundauerit in matrice
hec erunt signa. non delectantur in
coitu. non sunt grate uiris in ipso
actu. paucitas spermatis 7 tardi-
tas. adest grauitas. dolorque disten-
siuus sentitur in profundo. uento-
sitas 7 uelud aura quedam sentitur
in matrice. Quandoque sequitur suffo-
catio matricis et syncopis. frigiditas
sentitur in profundo 7 circa matricem
et eius orificium. stupor 7 insensi-
bilitas. menstrua pauca 7 liuida
ex admixtione melancolie. vrina te-
nuis 7 remissa. quandoque pinguis et
liuida. Si uero colera habunda-
uerit. calor aderit circa matricem.
dolor pungitiuus. siccitas et du-
ricies et calor circa orificium. coi-
tum appetit 7 plurimum in actu
delectantur. et plus uiris sunt gra-
ciores. citissime sunt ad spermatis
emissionem 7 paucum est in eis sper-
ma. menstrua cum citrino humore
educuntur 7 pauca. 7 mordificatiue
inferunt in exitu collo matricis.
vrina rubea uel subrubea. siccitas
labiorum 7 eorum scissura aderit. De
signis uniuersalis 7 particularis re-
pletionis que dicta sunt sufficiant.

Restat ergo ut dicamus quomodo et
quibus modis sit purgandum
et per quas regiones .i. quando et per quas
purgationes purgare expediat.
Quot et quibus modis fiat pur-
gatio et per quas regiones purgare **expediat.**
Purgatio itaque alia per
vomitum. alia per ventrem. alia
per urinam. alia per emoroidas. ali-
a per menstrua circa mulieres. alia
per pessaria in eisdem. alia per sudorem.
alia per flebothomiam. alia per scari-
ficationes et carraxationes. alia per
cauteria. alia per sputa cum tussi. alia
per sputa cum rascatione. alia per e-
munctiones. unde G. in tegni. Eva-
cuantur quidem in primis venis
per ventrem. Qui vero in his secundum
epar per urinas. Qui vero secundum totam
egritudinem per sudorem. Qui secundum
caput per palatum. aut per nares
aut per utrumque. Qui vero in thoracis
latitudinibus purgatur cum tussibus.
Qui vero secundum renes vel vesicam per u-
rinas. dicendum itaque quando et quo-
modo eis utendum est. **De purgatione**
per vomitum. Per vomitum itaque
purgandum est si humores calidi
aut colica superhabundant et ma-
xime si in superiori parte ut in ore
stomachi fuerint. Si tempus calidum. Si fa-
cile vomant. Si strictum non habe-
ant thoracem. Si non paciantur
circa spiritualia desiccationem nimiam.
difficultatem respirandi. vel ulce-
rationem pulmonis et cetera. Consi-
derandum est si calidi humores super-
habundant ut colera que propter levi-
tatem suam facile per superiorem pur-
gatur regionem. Item si circa stoma-
chum superhabundant, quando ut ait ypo-
cras supra diafragma dolores sur-
sum fermaciam indigere signi-
ficant. Iterum si tempus fuerit calidum
quando in estate quidem superiora. hye-
me vero inferiora purgare conve-
nit. Item ut facile vomant atten-
dendum est quando ut ait ypo. Graciles
et facile vomentes purgare supe-
rius. Non enim dandi est difficile
vomentibus vomica medicina huius
resolvantur in ventositate nimis
enim gravantur ex difficultate
vomendi et plerumque unde plures suf-
focationes incurrunt. Item consi-
derandum est si strictum habeant
thoracem. Cum enim vomica me-
dicina huius resolvat in ventosi-
tatem ex compressione spiritualium
amplius infestantur. Si vulnus
pulmonis paciantur ex conatu ab-
rumpitur vulnus et magis dilatatur.
unde ypocras. ptysicos metuentes
ad superiorem farmaciam propter
predictam causam. **De purgatione**
per ventrem. Per ventrem pur-
gandum erit si graves humo-
res fuerint in causa. ut melancolia vel
flegma. et si habundant circa partes infe-
riores. et in frigido tempore. et in pacien-
tibus circa spiritualia. Si graves humo-
res sint in causa quando ponderositate
sua facile per inferiorem deponun-
tur regionem. unde ypocras. Quibus do-
lor inferius purgare hos convenit
inferius .i. subdiafragmate. Si
tempus frigidum quando yeme inferiora.
Si paciantur in spiritualibus. Illi enim non
debent per superiora purgari propter pre-
dictam rationem. **De purgatione**
per urinam. Per urinam quidem
purgandum est quando humores
habundant in vesica vel in regio-
ne lumborum et renum vel in venis
capillaribus. vel in epatis concavi-
tate. vel si materia fuerit in spiritualibus.

diuretica eni principaliter habēt
purgare spūalia. purgam̄ aūt
p urinam in dissuria. strangu
ria. nefresi. et ictericia ⁊ opilatōe
epatis. et si m̄. sit uñ aliqua fe
bris sit collecta. in spūalibꝫ dā
mus damus diuretica. i. urinā
prouocantia. De purgatōe per

Per emoroidas uō emoroidas.
purgandum est qn̄ aliqs con
sueuit pati fluxum sanguīs
p emoroidas. qn̄ eidē emoroide
ex aliquo accidente fuīnt con
stricte. Sūt eni quidam quibꝫ
naturalit̄ intumescūt capita
uenarū que t̄minantur ī ano
que dr̄ emoroide. quibꝫ aliqn̄
erumpentibꝫ effluit sanguis.
aliquibꝫ in mense semel. ul' in
duobꝫ m̄sibꝫ ul' in dimidio an
no. ul' semel in anno. Qn̄ igit̄
uene ille fuīnt constricte acci
dentalit̄. oportet eas prouocare
qm̄ ex earū constrictiōe et diffe
rentes ⁊ periculose solent egritu
dines emergere. vn̄ ypocrās. Emo
roidas sanari antiquas p̄iclm̄
est. nisi una relicta fuīt ydrop̄
ul' ptisim. aut maniam si pa
cientibꝫ etiam aliquam egritu
dinē ex humore melico emoro
idas prouocam̄. ut pacīētibꝫ me
lācoliam nefresim ⁊ silia. vnd'
ypocras. melicis et freneticis
emoroidem in nate bonum. et
alibi. maniacis emoroide ī na
tis manie fit solutō. struā.

Per men De purgatiōe p men
strua aūt purgam̄ qn̄ aut certo
to deficiunt. aut incompetent̄
purgatur. ut p incompetentem
purgationem intelligam̄. qn̄
s. non ueniunt ī ea quantitate

in qua deberent. ul' naturali colōe
ul' tali tp̄e tunc g̊ prouocanda
sunt menstrua. vn̄ ypocras. mē
struis uenientibꝫ ⁊ non uenie
tibꝫ fm̄ rōnem egritudines fi
unt. De purgatōe p pessaria

Per pessarium ⁊ suppositoria.
uō mouendū ⁊ p suppositoria
purgamus qn̄ humores habū
dant in matricis latitudīe ad
q' facim̄ iniectiones p pessaria
ul' suppositoria. que humores
ibidem existentes dissoluant et
educant. D' purgōe p sudore.

Per sudorem uō purgamus qn̄
aliqui humores habundant
circa cutis supficiem. ⁊ aliquā
inducūt egritudinem. ut ī sca
biosis impetiginosis in pacien
tibꝫ morpheam ul' ydropisim ⁊
similibꝫ. D' purgōe p flomiā.

Per flebotomiam uō purgādū
erit qn̄ sanguis habundat.
ul' qn̄ aliquis aliorū humorū su
pfluit in uasis. Flomia nō solū
soluit sanguīs repletionē ue
rum etiā aliorū humorū in uasis
existentium supfluitatē tollit.
De purgōe p caraxatōes ⁊ scari

Per caraxatōnes uō ficationes.
et scarificatiōes purgamus qn̄
humores compacti fuīnt ī aliq
pte corporis et in mēbris musc
ti ut nō possint medicinis apo
crusticis ad alias ptes trāsmitti.
neqꝫ dyaforeticis dissolui ul' cō
sumi. Si g̊ humores fuīnt c̄ca
cutis supficiem caraxamus. Si
uō in pfundo scarificam̄. Cara
xatio eni ē incisio cū scalpello
in longum. Scarificatio uero ī
profundum uel in spissum.
De purgōne per cauteria.

Per cauteria uo purgandu; erit
qn humores in iuncturis opic
ti fuint et inuiscati ut in arte
ticas et in podagricas. facienda sut
cauteria sub iuncturis ut hu
res peccas defluant. et in fontibus
i. in raritate carnis ut nuociu
non timeatur lesio. De purgatione per sputum.
Per sputum aut cu; tus
si purgandum e. qn materia col
lecta fuit in concauitate pulmo
nis ul thoracis ul tracheae arte
riae. unde damus que sputum subtiliant
et digerant et eductioni preparent.
ut est ysopus. yris. illirica. pule
gium. calamentum et similia.
De purgatione per sputum cum rascatione.
Per sputum cum rascatione
purgamus. qn materia collecta fu
erit circa celebrum. unde medici
nas damus que purgant per fo
ramina palati cum rascatione
ut est pilule diacastoreo. garga
rismata de pipere. stafisagria. pi
retro. sinapi. mastic et similibus.
De purgatione per emunctiones.
Per emunctiones uo similiter pur
gamus. qn materia s. collecta e
in cerebro. ad quod sternutatoria
pillas etiam diacastoreas. et similia.
ut materia per emunctiones euacu
etur. et hec de generibus purgationum
dicta sufficiant. De consideratione temporis anni.
Superioris tractatus
series satis sufficienter edocuit
per quas regiones purgatio fieri
debeat. et qn et per quas fieri ex
pediat. Consequens igitur est ut quas
dam consideraciones que circa
corporum purgationem attendende
sunt non obmittamus. ut potest tempus
complexionem. etatem. habitudinem.
consuetudinem. uirtutem. sexum.
et regionem. et primo de tempore egri
tudinis exordiendum est.
De consideratione temporis egritudinis
In dandis ita in dandis laxatiuis
quam catarticis ul farmaciis duplex
est consideratio temporis. Est enim tempus
anni et tempus egritudinis. Consi
deratio uo temporis anni tm habet locum
in purgatione corporis ad con
seruandam sanitatem. Purgatio
uo alia fit ad curationem egri
tudinis. alia ad conseruationem
sanitatis in sanis lapsis neutris
egrotaturis. ut a futuro malo
preseruemus habitudinem. Tempora
igitur anni sunt. iiii. ver. estas.
autumpnus. hyems. horum aut duo
temperata sunt. ut potest media inter
distemperata. s. uer et autumpnus.
et ideo purgationi congrua. Ad con
seruationem itaque sanitatis dande
sunt farmacie tm in autumpno
et uere. unde ypocras. Quos oportet
flotomare ul medicinam laxa
tiuam dare. uere et autumpno o
portet. In aliis uo temporibus nequaquam.
In estate enim purgandum non e.
Quoniam ut ait. G. in epistula ad glautio
nem. Sufficit quia a corporibus nris
in estate per calorem resoluitur in
fumum et sudorem. Quia si pos
set corpus humanum sustinere et
humorum per medicinam eductionem
et ex tempore consumptionem.
Item humoribus per medicinam eductis ca
lidi humores qui in estate habu
dant magis calefacerent et acue
rentur calore exteriori ad inte
riora penetrante. unde cito febris
generaretur ectica. et ptisis. cace
xia. sinthesis. et eliquatio corpori
et similia. In hyeme etiam pur
gandum non est. quia frigidi

humores habundant in hyeme.
qui nõ possit facile educi p me.
laxatiuam. Itẽ pp tpis frigidita
tem. Cum enĩ hij sint educti p
medicinã. 7 corpus ex defectu
humoꝝ fit 7 spũum debile. 7 in
anitum facilꝰ põt frĩs exterior
subintrare. et calorem nãlem
extinguere. Est alia rõ melior
qua ratione non sit purgandũ
in hyeme. s. ut accidentia 7 pe
ricula que pocionatis solẽt cõ
tingere ab exterioris aeris fri
giditate euitent. ut sũt febri
esimerina. tenasmõ. tortio uẽ
tris. 7 dissinteria. Nos tamẽ si
purgandi necẽitas instet. esta
te purgamus 7 hyeme hoc m.
Estate constituimus pocionatũ
in domo frigida. 7 eam artificia
liꝰ infrigidamus cũ pluuia ar
tificiali. frondibꝫ pampani ui
tis. salicis. mirte. rose. rubi. et si
miliũ. 7 nõ exponat se pocionatꝰ
aeri exteriori anq̃ plene uires re
sumpsit. Similiꝰ constituimꝰ
in yeme in domo calĩa pociona
tum. 7 artificialiꝰ calefacimꝰ. s.
cum carbonibꝫ absq; fumo. et
contegimus ipm̃ calis uestim̃
tis. 7 añ plenam resũptionem
ipm̃ exponi frĩõ aeri nõ pmitti
mus. ¶ Diuiditur iterũ tempꝰ
anni in duo. in diem. s. 7 noctem.
Considerandũ est g° qñdo ĩ die
qñ in nocte dandi sit medicinã.
¶ In ueris itaq; pncipio dum ad
huc pcedentis tpĩs yemis reti
net dispositionem dandi ẽ me.
in die. 7 nõ in nocte. ne frĩditã
te noctis impediatur pocionatꝰ
uꝰ ledatur. naturalĩr aũt dies cali
dior est sua nocte ppꝰ psentiam
solis. ¶ In fine uõ ueris qñ con
iungitur estati et eius retinet
dispositionẽ in nocte dandi est
medicina. ne calore suo dieꝰ no
ceat. ¶ Eodem mõ in autumpni
principio purgandũ ẽ ĩ nocte
nõ in die. qñ estatis retinet ad
huc calorem. In fine uõ in die.
tunc ẽ hyemis retinet dispositi
onem.

¶ De consideratõne tpĩs egritudinis.

Dictum ẽ de consi
deratiõe tpĩs anni in dandis la
xatiuis. Restat ut dicamus de
consideratione tpĩs egritudinis.
Omis itaq; egritudo a qua con
ualescat egrotans. iiij. hẽt tẽpora.
pncipium. s. augmentum. statum
7 declinationẽ. Qm̃ ut ait. G. in
libro de ingeniis. quidã moriun
tur in pnc. egritudinis. Quidã
in augmẽto. Quidam in statu. In
declinatõne uõ numq̃. ¶ Princ.
itaq; egritudinis dicit quando
propria egritudinis alicuiꝰ eme
gunt sinthata. ¶ Augmentũ uõ
est ex quo incipiũt cresce usq;
dum finem crescendi habeant.
¶ Status uõ dum in eodem perse
uerant ut nõ minuanẽ nec cre
scant. ¶ Declinatõ uõ ex quo in
cipiũt sinthata remitti quousq;
ex toto desierint. Vbi grã. fe
bris accidentia sũt calor innãli.
fastidium cibi. desiderium potꝰ.
dolor capitis. Instantia uigiliaꝝ.
pulsus uelox 7 frequens. Vrina
intensa 7 rũba. Ex quo g° in ali
quo febricitante sinthata ista e
mergũt dicimꝰ principiũ egritu
dinis. Ex quo uõ incipiũt auge
ri usq; dum finem crescendi ha
beant dicimꝰ augmentum. Cũ uõ
in eodem pseuerant ut nec aug

mentum habent neque diminutionem
dicimus statum. Cum vero incipi
unt remitti repente vel paulatim
vel ex toto vel ex parte dicimus de
clinationem. In dandis igitur farma
ciis ista temporis attendenda est divi
sio. Purgandum enim est in pri
cipio vel in declinatione. in augmen
to vero vel statu nequaquam. Quemad
ut ypocras ait. Circa principium
et finem omnia sunt imbecilliora.
circa statum vero fortiora. et alibi.
Inchoantibus morbis si quidem
videtur movere move. In statu
vero silentium. vel purgandum
non est quia non sufficit egrotans
sustinere et acumen egritudi
nis et violentiam purgationis.
In principio autem egritudinis
purgare volentibus consideratione
oportet ut materia sit digesta. unde
ypocras. In principiis raro far
matiis uti. et hoc pravus bene divi
dicantes facere. scilicet utrum materia
sit digesta. Item digesta medicari
et movere non cruda. quoniam cruda
existente materia. data farmatia bo
nos potius quam malos educit hu
mores. unde sequitur egri defectus.
Nos tamen si purgandi necessitas in
stitit in statu et augmento purga
mus. digesta tamen materia ut pote
aliquo levi apozimate. ut cassia
fistula. tamarindi. viole. pruni.
et silibus. vel aliquo sirupo laxati
vo. medicina vero attractiva ne
quaquam. et hec de consideratione temporis
sufficiant. De consideratione complexionis.
Consideratio enim com
plexionis circa corporum purgationem
attendenda est. Quidam enim
sunt qui ex natura complexionis facile
le solvuntur. Quidam vero difficile.
Quidam vehementes purgationes
sustinent. Quidam vero vehementi
bus non sufficiunt. unde secundum varieta
tes complexionis varius utimur
medicinis aliter et aliter agentibus. Sunt
enim quidam calidi et sicci complexiona
liter ut colerici. Quidam calidi et
humidi ut sanguinei. Quidam
frigidi et humidi ut flatici. Quidam
frigidi et sicci ut melici. Sunt preterea
terea simplices complexiones. unde
secundum varietates complexionum va
rianda est medicina. Colericos igitur si
purgare voluerimus cum medi
cina infrigidante et levi. nisi frigidi
humores sint in eis. purgabimus
cum violis. prunis. cassia fistu
la. tamarindi. mirobolli. et silibus.
cum enim fiunt calidi et sicci com
plexionaliter et tenues et macilenti
habitudine levibus indigent et
vehementes non sustinent medici
nas. humores enim cum sint leves
facile educuntur. Sanguineos
eodem modo levi et infrigidante pur
gamus medicina. nisi quando frigi
dus humor superfluit. Cum enim
habundarent humores in eis le
ves indigenti et fluidi facile edu
cuntur. vehementiores tamen sustinent
quam colerici medicinas propter humiditatis
et carnositatis habundantiam.
Flatici vero vehementes sustinent
medicinas et calefacientes. quoniam in eis
multa habundat humiditas.
et humorum fluxui resistit frigi
ditas. Melici vero omnibus reli
quis vehementiores sustinent me
dicinas propter habundantiam frigi
dorum humorum qui cum spissi et com
pacti sint facile non possunt edu
ci nisi per vehementem medicinam.
unde ypocras. melicos inferius ec

uehementius purgari conueniet.

Etatis ¶ **De consideratione etatis.** eodem modo non est pretermittenda consideratio circa corporum purgationem. Secundum enim etatum diuersitates differentes exhibemus medicinas. Etates itaque secundum diuersitatem complexionum sunt .iiij. ut asserit Iohannicius. adolescentia que calida est et humida. hec protenditur usque ad .xxv. uel .xxx. annum. Iuuentus que calida et sicca est et protenditur usque ad .xl. uel .l. annos. Senectus que frigida est et sicca usque ad .lx. aut .lxx. annos. Senium uero quod est frigidum et humidum. in uite termino dies suos metitur. ¶ Igitur si purgandi adolescentes insistent necessitas leuibus purgabimus in medicinis. ut potest medicina que purget comprimendo uel lenificando ut uiolis prunis manna uel cassiafistula. tamarindi et similibus. adolescentes enim nutrimento indigent. et non solum ad restaurationem consumptorum uerum etiam ad incrementum membrorum. preterea humores in adolescentibus sunt liquidi et fluidi et leues. membra eorum mollia et tenera. unde ex facili medicina facile mouentur. uehementes uero nequaquam sustinent. ¶ Senes uero et in senio existentes leui eodem modo si purgatione fuerit necessaria purgandi sunt medicina. Laborant enim ex defectu humorum et spirituum. unde purgandi sunt cum agarico. pollipodio. sene. epithimo. cassiafistula et similibus. Si enim uehementes darentur medicine facile succumberent. unde yppocras. Si purgatio seniori singultus superueniet mortale. Senes uero in senectute existentes et iuuenes medicinas sustinent acriores propter uigorem et soliditatem membrorum. humores enim in eis non facile per medicinam soluuntur. ¶ Iuuenes uero propter habundantiam uirtutis uti fortioribus quam senes sustinent medicinas. ¶ **De consideratione habitudinis.**

Non minus autem attendenda est consideratio habitudinis in dandis farmacis. habitudinem dico figuram corporis. figura autem consideratur in grossitudine tenuitate et mediocritate. Grossicies attenditur in consistentia carnositatis uel pinguedinis circa corpus. Tenuitas est macilentia ex nimia tenuitate. Mediocritas inter utrumque. Pingues itaque et carnosi uehementiores et dissolutiuas sustinent medicinas propter uirtutem membrorum et humiditatis habundantiam. Tenues uero et tabefacti leui indigent medicina propter paucitatem humorum in ipsis. Si enim fortes medicinas daremus extenuitatis eos ad ultimam deduceremus maciationem. Mediocres uero mediocribus purgentur medicinis. ¶ **De consideratione uirtutis.**

Virtutis quoque consideratio uirtutis certa maxime attendenda est in quolibet purgationis genere. Quidam enim uehementes medicinas facile sustinent. Quidam ex lenibus facile succumbunt. Attendendum est autem utrum uirtus sit fortis an debilis an mediocris. ¶ Si igitur corpus sit forte purgationem uehementes et acutas et dissolutiuas potest sustinere medicinas. Si uero debilis fuerit leui aut nulla indi

get me. Si eni nimia fiet huo
ru eductio in ampliore incidit
debilitatem a qua no patet ple
rumq regressus. Si aut uirtus
sit mediocris mediocris exhibea
tur purgatio. nich aut adeo ti
mendum est circa medicine exi
bitionem quantu debilitas.

De osideratione consuetudini.

Consuetudine quoq no debemu
ignorare. s. utrum sit solitus pu
gari nec ne. Ex inde eni pluma
habem purgandi corporis noti
ciam. Eis namq q consueuerat
usum medicinar laxatiuar se
curius dare possumus in medi
cinas. qm ppt consuetudinem
non abhorrent eas. Inquirendu
est q utru acceperunt medicina
nec ne. et utru facile moueant
ul difficile. ul cito. ul tarde. In
his aut qui no consueuerit me
sumere ne eis natura abhorreat
leuib utendum e medicinis. q
periculosum e ignorata eius fa
cilitate ul difficultate admoue
dum in primis uti uehemetib
medicinis. In consuetis uero uti
me. si cito consueuerit solui pt
acceptam me. faciles ad soluen
dum ppendim. vn eis minus
acute dande st medicine. Q uo
tarde consueuerit solui difficile
ad soluendu cognoscim. un me
dicinis uehementib in eis possu
mus uti. Item inquirendum
est utru consueuerit remoue me.
nec ne ut competens ad hec exi
beatur eis remedium. et que in
acutis offerenda e me. Ite utru
purgetur inferius ul superius.
Date namq medicine ad purga
dum superius aliqn laxat 7 infe
rius 7 econtro. Quib pcognita con
suetudine facile poterim obuia
re.

De osideratione sexus.

Consideratio aut sexus pretermit
tenda no est. utru sit uir aut fe
mina qui purgand est. Mulieres
eni respectu uiror frigide sut et
humide. Viri uo respectu mulier
calidi sut 7 sicci. Viri itaq ppt ri
gorem mbror 7 soliditatem 7
spissitudine huor uehemetes
substinent medicinas. Mulieres
uo qm molles carnes habet et
teneras ppt fluxibilitate huoru
et liquiditate. 7 uirtutis mbror
defectum ad sui purgatione ex
petit medicinas leuiores. 7 que
frigidos purgent humores.

De consideratione regionis.

Regionis etiam no debemus ob
mittere consideratione. Quedi
eni calida. quedam frigida. Que
dam humida. Quedam sicca. In
calidis itaq regionib constat
qm corpora facilius purgantur
q in frigida. vn leuib utendu
est medicinis. s. lenificantibus.
ut cassiafistula. tamarindi. violis
prunis. 7 similib. Acutiatiuis uo
7 dissolutiuis raro. In calidis q
regionib humores habundant
calidi et lenes qui eductioni sut
facile obedientes. In regione uo
frigida possumus uti medicis
uehementib. qm in ea habudat
humores frigidi. 7 ad soluendu
difficiles. vn in istis regionib
quidam no soluuntur ex. iiii. l. v.
ul. vi. 3. scam. In humidis uo
regionib qm in eis habudant
liquidi humores 7 fluxibiles et
eductioni obedientes leues den
tur medicine. In siccis uo conua

humores in eis spissi sunt et con
pacti et difficiles dissolutioni uten
dum est medicina uehementiori.
Item attendendum est utrum tempus
fuerit uentosum. uel a uentis tran
quillum. quoniam difficilima et periculo
sa sequuntur sinthomata. scilicet effimera.
tortio uentris. tenasmon et dis
sinteria. Ex frigiditate enim aeris plurimque
impeditur medicine effectus. In
regione uero que a uentis immu
nis est permittimus pocionatos per
campos deambulare ut ex motu
corpore calefacto moueatur et
dissoluatur medicina.

De consideratione circa materiam purgandam. et utrum digesta sit an non.

Premissis considerationibus ante purgationem necessariis
restat ut ea que circa materiam
sunt attendenda prosequamur. Circa
materiam igitur considerandum est
scilicet quantitas. qualitas. locus in
quo continetur materia. Quantitas scilicet
utrum sit pauca uel multa. Mul
ta enim existente materia uehemen
ti euacuanda est medicina. nisi aliqua
predictarum considerationum impediat
ut debilitas egri et similia. Debi
li autem existente corpore paulatim
et leui purgamus medicina. Si
uero pauca sit materia leuis ad eius
purgationem medicina sufficit.
Qualitas enim materie eodem modo
attenditur. utrum scilicet sit calida uel fri
gida. utrum digesta uel indigesta.
Calida enim materia facilius potest
educi. et cum medicina infrigidante et le
ui erit euacuanda. Frigida est cum
calefacienti et fortiori medicina.

De cibis sorbilibus et digerentibus.

Digestio enim materiei inter reliquas
considerationes maxime est at
tendenda. Materia enim existente
cruda si laxatiuam presumimus dare
medicinam bonum membrorum nutri
mento necessarium educunt humores. qui ex
sui digestione preparati sunt eductioni.
humores uero crudi a medicina nequaquam pote
runt moueri. et interius remanebunt
compacti et membris infixi. Un
de est quod quidam bonis et necessariis
eductis humoribus crudis uero et
non digestis remanentibus sentiunt
se solito grauiores et debiliores.
Inde etiam mortis periculum plurimque
incurrunt pocionati. Si uero dige
sta materia sit fiat purgatio. edu
cuntur tamen humores superflui et rema
nebunt necessarii. Unde ypocras. Dige
sta medicari et mouere non cruda.
quoniam si digesta materia recipit medicinam
facile euacuatur. et nichil de his
necessariis nutrimento membrorum subtra
hitur. Si uero sit indigesta edu
cuntur humores necessarii et relinquuntur in
corpore superflui humores. quia eger
post medicinam sentit se debilem
et magis afflictum. In qualitate
etiam attendimus quis humor sit
purgandus. scilicet utrum colera. flegma. uel me
lancolia. ne coleram pro flegmate. uel aliud
pro alio purgando. deteriorem poci
onato inducamus consistentiam.
Quis autem humor sit purgandus
sui uniuersaliter habundet siue par
ticulariter supra sufficienter prosecuti
sumus. Locus etiam in quo continetur
materia considerandus est. quoniam secundum
uarietatem locorum uarii modi me
dicinarum exhibendi sunt. Ubi grossi
humores a capite purgamus per
pillulas diacastoreas. per gargarismum
materiam a stomaco uero per uomitum
uel per inferiorem subductionem. ab
intestinis per clisterem. a matrice per
pessaria. et sic de ceteris. Signa autem

cognoscendi

cognoscendi quis humor in quo loco habundet. et quomodo purgandus sit superius edocuimus.

De preparatione corporis ad purgandum.

Oportet iterum ut cum medicinam laxativam dare voluerimus prius corpus pocionati disponamus. et ut facile et competenter moveri possit preparemus. unde ypocras. Corpora si quis vult purgare oportet fluxibilia facere. Item ante purgationem tribus diebus vel quatuor oportet corpus perhumectare cibis levibus et sorbilibus ut venter molliatur. Requiem etiam in duabus ut exercicio habiliores et faciliores sint ad vomendum. unde ypocras ad eleborum. Hiis qui non facile purgantur sursum oportet corpora prehumectare plurimo nutrimento et requie. data namque medicina si venter prius molliatur ledit stomachum et intestina. quia non potest humores attractos propter vie inferioris constrictionem expellere. et propter moram sui in stomacho. Frigidos humores itaque si purgare voluerimus cibamus eos cum cepis et carne pingui. damus et quandoque paulinum simplicem. decoquimus et pollipodium cum carne et ius inde conficimus in quo pocionandus ossa faciat. ut venter fluxibilis fiat. Si calidi humores purgandi fuerint damus malvas. mercurialem. blitas. portulacam. atriplex. conditis cum carne pingui vel oleo. Si etiam venter sit durior damus decoctionem pollipodii. et sic corpore humectato competenter exhibemus medicinas.

De medicinis que cum apozimate dantur. et quid sit apozima.

Cum corpus aliquod purgare voluimus oportet prius medicinam competenter preparare. Circa preparationem itaque medicine attendendum est. et quibus modis utendum sit medicinis laxativis. et quando et quomodo sit eis utendum. Damus etiam medicinas in pillulis more electuarii dissolutas in apozimate. quandoque in siroppo. quandoque in pulvere. In pillulis quidem damus quando remotas partes purgare volumus. et maxime ad purgandum caput. Causa autem est quia pillule antequam in stomaco dissolvantur multam faciunt moram. unde bene a capite et a remotis partibus possunt humores attrahere ad stomacum. Cavendum tamen est ne debilem habentibus stomachum et gracilia intestina in solida substantia detur medicina. ne medicine violentia et eius mora in stomaco ledatur stomachus et intestina. More electuarii tunc damus quando medias partes vel etiam in extremitatem purgare volumus. causa autem est quia moram in stomacho faciente potest extremitates purgare non tamen tantum quantum pillule. Distemperatis vero utimur medicinis quando morbus in stomaco vel in locis vicinis est. distemperamus vero medicinas aut cum vino aut cum aqua. cum vino ut a remotis partibus fiat purgatio. ut vinum enim poros aperiendo vim materie ad extremitates deferat. Cum aqua ut partes vicine purgentur. In apozimate damus medicinas ad purgandum partes intimas. dicimus autem apozima quamlibet decoctionem laxativam herbarum. frondium. florum. seminum. radicum et similium. et dicitur apozima a zeo quod est ferveo et apo quod est de. inde apozima id est defervens eo quod decoctum datur. Damus autem apozima quandoque egrotantibus. quandoque convalescentibus. hiis etiam

qui debilem hñt stom̄ & g̃cilia
intestina. his etiam q̄ medicinā
confectas recipe nō possunt q̃m
leuit̃ & sinē molestia soluunt et
purgant. Siropos q̄ utimur
ad laxandum. tum q̄a leuit̃ la
xat. tum quia quidam sūt qui
adeo abhorrent medicinas ū ex̃
aliter q̃ in siropis nō possūt ac
cipere. Puluere etiam utimur
laxatiuo / cui usus magis inuē
tus ē causa cunalitatis q̃ causa
necessitatis. datur enī in uino ali
quo. uł in cibo aliquo. uł in po
tu. Notandum ētiā q̄ ex omni
cōfectione ex quacūq; fiūt elc̄
tuaria possunt fieri pille. siro
pi. pulueres. apozimata et c̄s.
exceptis illis que recipiūt elc̄o
in tanta q̃titate ut uirtus elli
careat medicine. Vomice q̄
nō sunt dande in solida subā. q̄
niam multā morā faciūt in
stomaco. & humores resoluūt in
uentositatē. unā cito sequit̃ suf
focatō. De medicinis q̃lit̃ de
beant acui. & de scamonea quarē

Qvm q̃ mł magis ea utamur.
tiplex sit medicine uarietas. q̄
dam oportet alit̃ q̃ sua exigat
confectō p̄parare. Quasdam uō
me. q̄ ex quibȝ fiunt pille que
etiam recipiunt more elc̄tua
rii uł distemperare possimus ł
alit̃ p̄parare. Apozimata uero
pulueres et siropos nequaquā
consueuimus uariare. Cum ergo
danda ē me. considerandum ē
utrū me. ex sui receptiōe mul
tum uł parum sit laxatiua. q̄
dam ē ex sui receptiōe multū
sunt acute. quedam uō parum.
unā oportet ut minus laxatiuas

purgan acuam amplius. alias uō
minus. et leuem medicinā; di
cimus aliquā me. in parua q̃ti
tate uehementer laxatiuam. acu
medicine cōfectie addi ut ipsa la
xatiua efficiatur. Acuuntur aūt
medicine ex scamonea. elc̄tuario
agarico. esula. coloquintida & similib;
de quib; in sequētibȝ sigillatī
tractabimus. s; q̃m utimur scamo
nea frequenti de ea potius nos ex
pediamus. Causa aūt q̃r magis
scamonea utamur duplex est.
quia in parua q̃titate accepta
multū est laxatiua. alia q; mł
tum ē suauis & nō orribilis sa
poris quēadmodū alie ex qbȝ me.
acuunt̃. Videndū ē igit̃ qua
lem debeam̄ eligere q̃m multis
modis adulterātur scamonea. ad
ulteratur ē scamonea q̃n; ex co
lofonia. & tūc parū uł nichil est la
xatiua. aliq̃n ex lacte titimalli
et tūc multū ē laxatiua & inte
stinor̄ excoriatiua. Eligenda ē
scamonea colore subalbida ł sb
nigra frāgibił. In sapore suba
mara. & que ex tactu saliue mu
tatur in lacteum colorem conti
nuo. et q̄ linguā nō mordeat n̄
urat. Acuimus aūt me. cū. ʒ.
.i. scam̄. ł. ij. uł. iij. Purgat aūt
principalit̃ colam. scdario fleg
ma. tertio meliam. unā principalit̃
datur in colicis egritudinibȝ. hȝ
p̄prietatem adherendi uillos stom̄.
et inducendi q̃nq; nauseā. q̃nq;
uomitū. q̃n; fastidium. habet
naturam rarefaciendi epar & dis
soluendi. unā nociua est haben
tibȝ ex accidenti uł ex natā epar
calidum. p̄cipim̄ aūt ne nimis
subtilit̃ terat̃ nec ex subtilitate

sui uel stomachi adhereat. Ad extinguendam eius maliciam elaborandum est. Cum igitur medicinam volumus acuere eam decoquimus hoc modo. Involvimus scamoneam in folio caulis vel pomo concavato et induatur pasta et sic decoquatur in furno vel in prunis ad decoctionem paste. que infrigidata accipitur scamonea et pulverizata misceatur medicine. Notandum est autem quod decocta scamonea minus est laxativa quam ante decoctionem et ideo amplius de ea medicine apponendum est. vel si precognoverimus aliquam medicinam laxativam accepturum per viii. vel per xv. dies ante terenda est scamonea. et admiscenda est medicine ut ipsi incorporetur et uniatur. sic enim maliciam deponit et viam laxandi non amittit. Si vero tempus adeo sit angustum ut predictis modis eius malicia mitigari non possit. una nocte ante acceptionem teratur scamonea. et in modico oleo ro. vel violacei temperetur tria grana vel quatuor masticis et gummi arabici addantur ante. Duobus igitur modis acuimus medicinas que distemperate vel more electuarii accipiuntur. De pillis vero id notandum est quod pille omnes cum melle confecte vel que molles in substantia sunt eodem modo possunt acui. Que vero cum suco conficiuntur si dure fuerint acui non possunt nisi iterum trite conficiantur. et hoc modo exacuantur. **De medicinis quomodo debeant dari.**

Post preparationem medicine consequens est ut dicamus quibus modis medicine debeant dari et qualiter exhiberi. Datur autem medicina quandoque in pillis. quandoque more electuarii. quandoque distemperate. quandoque in apozimate. quandoque in siropo. quandoque in pulvere. Quoniam autem quidam sunt qui ita abhorrent medicinas quod nullas possunt accipere. Quidam vero sunt qui in solida substantia eas accipiunt. Quidam vero qui tantum in liquida. Oportet autem ut ingeniemus et aliquem modum inveniamus quo absque suscipientis abhominatione eas demus. Inquirendum ẽ ergo abeis quomodo medicinas melius possint accipere. quando abhorrent eas incautis debemus ostendere. Si vero pillas non potuerint accipere dabimus eas in nebulis involutas. prius in vino vel nectare intinctas. Enucleamus etiam ceresa vel uvas et pillas interponimus. et damus transglutiendas. In ovo etiam sorbili pillas imponimus ut eas cum ovo sorbeant. eodem modo cum pultibus. Si vero dederimus medicinas more electuarii. possumus eodem modo in nebulis involuere et dare. Quod si non abhorreat detur in cocleari. Medicine autem que distemperate accipiuntur vel in apozimate vel in siropis possumus obviare quoniam in tali quam habent sentiantur sapore. Medicinam autem in pulverem damus cum aliquo in ꝑcello vel pultibus. tamen si delicati fuerint qui purgandi sunt demus medicinas delicatas competentes quas facile possint suscipere. ut sunt catartici imperiales. benedicta. ꝑdiaprunis. diaceros. diacitoniten. diamilon secundum confectionem alexandri. siropi laxativi et similia que sunt suavis saporis. Cibos etiam et potus laxativos damus de quibus in sequentibus dicemus.

Quid faciendum sit post acceptam medicinam.

Si purgandus aliquis potionem acce
perit supdormire potest quousque
medicina dissoluatur et du
cat potionatum. hoc autem sit genera
le preceptum ut nulli medicine
ex quo cepit aliquem moue̅ sup
dormiatur quousque purgatio
sufficienter compleatur. vis enim
medicaminis perit et extenua
tur. Calor est qui dissoluit et somp
nus si durauit eius uires con
sumit. Quare autem sit supdormien
dum hec est causa. quoniam in somp̄nis
naturali calore confortato in
terius me̅. melius dissoluatur.
et uis eius fortius per totum corpus
dissoluitur et diffunditur. unde for
tius operatur me̅. Si uero more
electuarii detur medicina parum
supdormire potest aliquis nisi mul
tum facilis sit ad soluendum.
qui iam me̅ suscepit ut calore
confortato in somp̄nis et reten
to per oppillationem pororum me̅
dissoluatur et operetur. medicina
enim non mouet nisi moueatur.
Parum uero supdormiat quoniam cito
dissoluitur. Si uero noluerit supdor
mire exerceat corpus et mediocriter
ut calefaciat. Ita tamen ut non dissol
uatur in sudorem quoniam poris apertis
uis me̅. in fumositatem reso
luta euaporaret cum sudore. unde
generaliter est cauendum ne sudent
quoniam in medicine retardaretur ef
fectus. Mouendi uero sunt medio
criter ut dicit ypo. Cum uolumus ele
ctuarium ducere moue corpus. et
aluum. Deberat autem nauigatio q
niam motio corporis perturbat. In
medicinis uero que distempera
te accipiuntur uel in apozimatibus
uel in siruppis non est supdormi
endum quoniam cito mouentur et mo
uent. Si enim supdormierint uis
me̅ consumetur naturali calore
interius confortato. Corpus autem
mouendum est mediocriter ut moue
atur et dissoluatur me̅. Si autem
datur medicina in puluere ali
quantulum possumus supdormire pa
rum tamen quoniam cito mouetur me̅.

De eiectione me̅ per uomitum.

Sunt quidam qui medicinas accep
tas nequeunt retinere. Sed consueti
sunt eas per uomitum reicere. quod si
cognouerimus oportet uomi
tui obuiare. In primis igitur ligentur
brachia circa nucleos digiti et
manuum et pedum. et fiat fricatio
extremitatum. foramonibus (?) narium
detineantur ut saporis medicine
obliuiscantur. spongia aceto infu
sa furcelle pectoris applicetur circa
os stomaci. crusta et panis assi nari
bus apponatur. Comedetur etiam
pomum acetosum uel pirum et parum
de suco eius glutiatur ut sapor me̅.
aboleatur. Os quater cum aqua ablu
atur.

De medicina que non soluit. et quid sit faciendum si non soluat.

Recepta itaque interius medicina
aut soluit aut non soluit. aut an
gustiose aut leniter. aut multum
aut parum soluit. Ad hoc autem ut
non soluat me̅ quatuor cause concur
runt. fortitudo membrorum et soliditas
stomaci frigiditas. me̅ putrefactio uel
uetustas. aut accidentis adul
teratio. Inepta uero corporis dispo
sitio ad purgationem est fortitudo
membrorum et soliditas. Si enim
membra robusta sint et solida non
potest me̅. humores attrahere. ne
que ab eis aliquid dissoluere propter mem
brorum soliditatem. Si autem stomachus

fuerit frigida non potest propter siccitatem
stomachi medicina dissolui. Medicina
enim cum propter siccitatem non moue
tur non mouet. Simili modo pu
trefactio uel adulteratio medicine
acuens impediunt ut medicina non
soluatur. aut propter suam uetustatem
uel adulterationem uel putrefac
tionem. Eodem modo si corpus non
sit paratum ad purgationem ne
que medicina potest humores mouere neque
educere cum sint indigesti.

**De consideratione materie utrum dige
sta sit an non. et quid sit digestio.**

Oportet igitur inuestigare causam
ex qua medicine retardetur effectus.
Si uero fuerit impedimentum ex so
liditate membrorum cognoscemus
ex habitudine corporis. ut si fu
erit medicus tenuis et macilen
tus. Medici enim difficiles sunt ad
purgandum. Si ergo medicina data non
soluerit hiis uel parum soluerit in
hora qua soluere debuerat. et fortis
sit ad purgandum et sufficiat ie
iunare aliam possumus dare medicinam
acutiorem. Si uero stomachi frigiditas
impediat. signa erunt habundan
tie saliue in ore. eructationes
plurime. uehementia appetitus.
et tarditas digestionis. Si ergo non
soluerit medicina. apponenda est stomacho
uesica enea plena uino calido uel
aqua uel oleo. Vaporandus est etiam
stomachus cum lateribus calefactis
in uino et inuolutis in panno
et similibus ut per calorem dissol
uatur medicina. Potandus est etiam aqua
calida. et alia non est danda medicina.
Impedimentum uero ex medicina non esse
cognoscitur si eadem medicina eodem
modo preparata alii data alterum
competenter soluit. Si autem medi
cina propter putrefactionem non soluerit
danda est alia medicina recentior si possit
ieiunium sustinere. Si non sol
uerit medicina ex inepta corporis dis
positione ad purgationem quod perpen
dimus ex urina. et ex eo quod prius
non sit usus medicinis digestiuis. Primo
debemus ad humorum digestionem
laborare. deinde debemus medicinam
laxatiuam dare. Bibat autem poti
onatus aquam calidam cum oleo
et sale. deinde missis digitis in ore
uel penna uomitum prouocet. ne medicina
interius remanens nocumentum
inferat. Consilium autem nostrum est ne
alicui detur medicina laxatiua nisi cer
tissima ei uix accidat precognita.
Cum enim aliqua medicina data tarde
operatur et alia super illam detur: po
operatur prima deinde uero secunda. Unde
potionatus ad ultimam quandoque de
uenit inanitionem. Contingit
inde quandoque medicinam non soluere tum ex
sui debilitate tum ex uie inferioris
opilatione. Quandoque enim medicina humores
sufficienter attrahit sed attractos
non potest expellere quia debilis est medicina.
aut quia uia inferior est opilata. At
tracti itaque humores ad stomachum tu
morem et inflationem ipsius gene
rant. unde comprimuntur spiritualia ex
quorum suffocatione mors plerumque
sequitur. Ad hoc itaque utilior cura
est et competentior ut per clisterem fue
curamus hoc modo. decoquatur malua
et mercurialis in aqua. in fine uero de
coctionis addatur furfur ut parum
bulliat. deinde coletur colature ad
datur sagimen parum olei uel assu
gie uel butiri. et in ea distemperetur
katarticum imperiale. benedicta. uel rosata.
uel trife. sar. secundum quod calidos uel frigidos
humores uolumus purgare. et tepi

dum inciatur p inferiorem regi
onem. In ipā aūt iniectiōe pars
posterior eleuetur ut liquor ten
dat ad illa. ꝛ liquorem cōtineat
quādiu sustinere potit. Si aūt
clistere nō hūerimus cū supp
sitorius hoc modo succurrim'. coq
mus mel diu ꝛ addimus modicē
salis. Signū uō decoctionis mel
lis ē qn̄ gutta induratur piec
ta in aqua friā. deinde uō mag
daleones in aqua informentur
i modum minoris digiti ꝛ sup
ponantur. Aliud addē possumus
saponem gallicum. i. album du
rum ꝛ informamus magdalio
nes ꝛ supponim' adhibita tamē
clisteria magis ualent ꝛ maio
rem efficaciam dicunt' habere.

Premissis quibusdam q̄ circa corpu'
humanū purgandum ꝛ ipsa mē.
attendenda sunt. Superest ut de
mē digerentib; tractemus. qn̄
nō confert purgatō n̄ mā sit
digesta. Vn̄ necesse ē ut purga
tionē precedat mā digā. Dige
sta enī medicam oportet et mo
uere nō cruda ut dic̄ ypo. Expe
rientia quoq; ipā nos docet et
docuit q̄ data mē ꝛ indigā exi
stente mā. magis nocet q̄ con
ferat ut quidē de sanis egros et
egris egriores faciat. Primum
igitur dicem' qd sit digō. deiñ
qui humores indigesti dicāt'.
p̄ea qui hy sūt digesti. deinde
signa digōnis ꝛ indigōnis p
sequamur. Ultimo uō de digerē
tib; tractabimus mē. Digestio
itaq; in hac facultate multip'
dr̄. Dicitur enī digō actio uirtu
tis digestiue circa nutrimētū

membrorum. ut ē dr̄. digō fit i sto
fit in epate. fit in omnibus memb'.
Digestio etiam dr̄ cōmutatō ul'
alteratio alicui' humoris in sani
em. ut in gnātōne sanici circa ap
stemata. Dr̄ item digō p ut
hic accipitur. spissitudinis cru
ditas. ul' acredinis alicui' humo
ris in cētrium alteratio. Spissus ā
humor aliqn̄ est sine uiscosita
te subē. aliqn̄ uō cū uiscositate.
Spissus sine uiscositate ut huōr
melicus qui spissus ē nō uiscos'.
Spissus aūt cum uiscositate ut
fl'a uitreum. colera citrina uel
uitellina. omēs aūt isti s̄m spi'
situdinem sūt indigesti. Indi
gestus uō dr̄ humor s̄m cruditā
tem qn̄ ex frigiditate nimis te
nuis efficitur. Oroide. i. liquide
quia ex cruditate sua tenue ē et
indigestū. Indigest' uō dr̄ s̄m
acredinem qn̄ ex nimia caliditate
tate ꝛ siccitate huōr aliquis fit
acris. ut ex nimia sui acredine
nō possit educi absq; membrorum
lesiōe ut est cola nigra. qn̄ adui
tur urina ē rubea. ul' rubicunda
ul' uiridis. Cola etiā rubea qnq;
in caliditate et siccitate nimis i
tendit'. un̄ acris efficitur. Colera
etiā p   ꝛ eruginosa. Sic ita
q; indigestus dr̄ humor qn̄do. s.
ex cruditate sui ul' spissitudiē
ul' acredine nō pōt a mē remo
ueri absq; lesione. Huōres autē
digesti cum a suis qualitatibus
in contrarias alterari. ut si huōres
indigesti fuerint ex sui spissitu
dine oportet eos diuidere ꝛ subti
liari. Si uō uiscosi fuerint uiscosi
tatem corrigere. Si uō crudi ꝛ te
nues calefaciendo inspissare. Si

Ptō qd ē digestio ꝛ quot modis dicat'

uō acres fuerint acredinē oportet
mitigare q' habes ab alexandro
qui precipit huōres si fuerint acē
tempari et mitigari eorum acredinē
cum medicinis infrigidantibus et humec
tantibus. De signis indigestionis

Signa aūt indigestionis humorum.
humorum hec sunt. ex superfluitati
bus maxime cognoscuntur p uomitū.
p sputum. p emunctiones. p sudores.
p urinas. p egestiones qd testatur Ga.
in libro de iuditiis. oportet inquit
medicos circa iuditia egritudinum
maxime superfluitates attendere.
Si enī digeste fuerint certi codie
instante certam predicunt ostensi
onem. Si enī nō uenerint dige
ste nō ferunt certam ostensionē
uel significationem. p sputum
uō medicine consideratur indi
gestio. De signis indigestionis spu

Sputum ali ti uenientis a stomaco.
ud uenit a stomaco. aliud a pulmo
ne. aliud a capite. Sputum ueni
ens a stomaco maximā significati
onem habet ex sapore. Si enim spu
tum fuerit uiscosum insipidum.
humorē indigestum secundum uiscosi
tatem et spissitudinem circa stomachum
habundare significat. ut est u
treum fleuma. Si uō tenue et insipi
dum fleuma naturale indigestum ha
bundare significat secundum crudita
tem. Si enī fuerit acre et spissum hu
morem indigestum secundum spissitu
dinem habundare significat.
ut fleuma acre uel meliam. Si fuerit
salsum nō certam digestionis fert
significationem uel indigestionis
unde ad alias recurrendum est
significationes. Si uō fuerit ama
rum cū siti et oris desiccatione
inferens punctiones et ulceratio
nes in exitu significat humorum
indigestionem secundum acredinem ha
bundare in stomaco ut pote coleram.
De signis indigestionis sputi ue

Per sputum nientis a pulmone.
uō qd a pulmone eicitur cum
tussi significatio indigestionis atte
ditur. scilicet ex sputi substantia et sapore. Si
fuerit sputum album uiscosum et
insipidum significat humorem ha
bundare circa pulmonē indigestum
secundum uiscositatem et spissitudinem
ut est fleuma uitreum. Si uō fit liquidum
et insipidum significat humorem indi
gestum secundum cruditatem ut est fleuma
naturale. Si uō sit spissum et acre
humorem indigestum secundum spissitudinem
significat. scilicet acetosum fleuma uel melia.
Si uō salsum et spissum indigestum
secundum spissitudinem ut est salsum fleuma
significat. Si uō fuerit amarum uel
citrinum in exitu pungens et ul
cerans tracheam arteriam et ca
nales pulmonis et lacertos lingue
et gutturis significat humorem
indigestum secundum acredinem. et
significat habundare circa pulmonem
coleram. De signis indigestionis

Eodem modo uomitus a capite.
sputum per foramina palati
significationem prebet indigi
humoris circa caput ex substantia co
lore et sapore. Si enī fuerit uiscosum
insipidum et spissum significat hu.
indigestum secundum spissitudinem cum
uiscositate circa caput habundare
ut est fleuma uitreum. Si uō tenue et
insipidum indigestum secundum crudi
tatem ut est fleuma naturale. Si uō
acre fleuma acetosum uel meliam i
digestum secundum spissitudinem.
Si uō mordicationem inferat ul
ceret palatum in exitu coleram

significat habundare circa caput in
digestam secundum acredinem.

De signis indigestionis per emunctiones.

Emunctiones eodem modo signa in
digestionis declarant. Si enim spisse
et uiscose fuerint significant hu
mores indigestos secundum spissitudi
nem et uiscositatem habundare
circa caput. Si uero tenues et liquide
secundum cruditatem indigestorum. Si uero
inordinationem inferant ut uri
nas et pungant in exitu humores
indigestos secundum acredinem significi
cant.

De signis indigestionis per sudorem.

Per sudorem eodem modo indige
stionem humoris perpendimus. Si enim
sudor fuerit frigidus et uiscosus
significat humores indigestos secundum
spissitudinem habundare. Si uero
tenuis et liquidus indigestos secundum
cruditatem per saporem quos uel
si fuerit insipidus uel acris indi
gestos significat humores. Si fu
erit amarus humorem indigestum
significat secundum acredinem.

De signis indigestionis per urinam.

Urina quoque circa indigestionis ma
terie prebet significationem ex
colore et substantia. Si enim urina fu
erit tenuis et remissa significat
humores indigestos secundum cruditatem.
Eodem modo si fuerit pinguis et
remissa ut alba glauca uel sub
palida indigestionem significat.
Si uero moderata in colore et te
nuis in substantia uel amplius intensa
et tenuis non minus indigesti
indicat materiam.

De signis indigestionis per egestiones.

De egestionibus secundum
eamdem modum signa in
digestionis habentur ex colore, sapore
et substantia. Si enim fuerint liquide al
be et spumose significant humores
indigestos secundum cruditatem in inte
stinis habundare. Si uero spisse
fuerint et liquide et albe cum mu
cillaginibus flecmaticos humores indi
gestos secundum spissitudinem significat.
Si uero nimis citrine cum excoriati
one intestinorum in exitu pungen
tes humores secundum acredinem indi
gestos habundare significat.

De signis digestionis.

Executis signis indigestionis an
purgationem futuram que ne
cessaria est attendenda ponamus
signa digestionis maxime ex sup
fluitatibus habentur quemadmodum in
digestionis. Quoniam si materia indi
gesta fuerit secundum preceas qualitatem
alienatis a natura digesta erit circa
ni adustione ad certum. Secundum
igitur superfluitatum precedentium ordinem
signa digestionis exponentia a spu
to incipiamus.

De signis digestionis sputi uenientis a stomaco.

Si sputum itaque a stomaco ueniens
more salue fuerit uiscosum prius
et insipidum. deinde spoliet sua ui
scositate ex toto uel ex parte digestio
nis erit signa. Si uero prius extiterit
tenue et insipidum postea incipiat
inspissari et insipiditatem dimit
tat digestionem declarat. Iterum
si fuerit acre uel salsum prius deinde
spoliet a salsedine uel ab acredi
ne. uel si prius fuerit tenue et postea
inspissetur. uel si prius spissum
deinceps attenuetur digestionem si
gnificat. Si autem prius fuerit a
marum mordicationes et ulcera
tiones inferens. deinde temperatur
ab amaritudine ut postea mordi
cationem non inferat digestionem
manifestat.

De signis sputi digesti uenientis a pulmone.

Similiter si sputum ueniat a pulmone primo uiscosum et insipidum et difficile educatur. deinde a uiscositate et insipiditate remittatur. et facile fit ad eductionem: digestionis erit signum. Si autem tenue et insipidum uel acre a principio deinde uero inspissetur. uel prius spissum postea attenuetur digestionem significat. Similiter si a principio salsum postea remittatur a salsedine. uel primo tenue postea inspissetur. uel prius spissum postea attenuetur digestionem pretendit. Item si prius amarum pungens et ulcerans lectos gutturis. deinde spolietur predictis qualitatibus digestionem significat.

De signis sputi digesti uenientis a capite.

Sputum eodem modo ueniens a capite cir rascitione si prius fuerit uiscosum uel spissum uel insipidum. uel acre uel salsum. deinde attenuetur. et predictis saporibus spolietur digestionem declarat. Eodem modo si fuerit tenue et postea inspissetur digestionem nunciat. Item si fuerit prius amarum palatum urens et lacerans sua amaritudine et malicia sua digestionem signat.

De signis digestionis per emunctiones.

Emunctiones similiter signa digestionis declarant. Si uero prime fuerint spisse et uiscose. et postea attenuentur. uel primo tenues postea inspissentur significant digestionem. Item si pungant et ulcerant nares et faciem in exitu deinde qualitate sua spolientur digestionem significant.

De signis digestionis per sudorem.

Per sudorem etiam modum signa digestionis habentur. quoniam si sudor in principio egritudinis fuerit spissus et uiscosus deinde attenuetur et uiscositas deponatur. uel si primo fuerit tenuis deinde circa statum inspissetur digestionis erit signum. Eodem modo si in principio fuerit insipidus uel salsus. uel acris uel amarus deinde circa statum qualitatibus uel spolietur digestionem signat.

De signis digestionis per urinam.

In urina similiter signa digestionis apparent. Si enim urina primo fuerit tenuis. deinde inspissetur. uel si fuerit spissa ex continentia febris. deinde attenuetur. nisi humores digesti a principio fuerint in causa ut sanguis uel colera. uel prius remissa postea coloretur: uel primum tenuis intensa postea remittatur in colore digestionem pretendit.

De signis digestionis per egestiones.

Ex egestionibus etiam digestionem perpendimus. Si enim prius fuerint tenues et albe et spumose postea inspissentur et fiant subcitrine. declarant digestionem materiei. Item si prius fuerint uiscose et spumose et muccillaginibus flatuis immiscentur. deinde a predictis corrigantur. digestionem manifestant. Item si prius fuerint liuide uel albe. deinde accedant ad citrinum uel ad subcitrinum colorem digestionem significant.

De signis digerentibus.

Expositis signis digestionis que maxime circa corporis superfluitates attendunt. ad medicinas digerentes cum attendit illud uero est notandum quod secundum uarietatem et causis indigestionum exhibenda est diuersitas medicinarum digerentium. Indigestio autem ut supra dictum est modis: aut secundum spissitudinem cum uiscositate. uel spissitudinem sine uiscositate. aut secundum cruditatem

tem et tenuitatem. uel secundum acredinem.
Tres itaque causas predictas indigestionum
febris comitatur. Quartanam uero
secundum acredinem calliditas operatur.
Si ergo fuerit indigesta secundum spissitu-
dinem tunc erit utendum medici-
nis calefacientibus et digerentibus
et subtiliantibus spissitudinem. ut
sunt calidi cibi. et potus. electuaria
oximella et similia. Verbi gratia. aliquis
patitur ueram quartanam. in-
digesta est materia secundum spissitudinem
ad digerendum. ergo utamur calida
dieta. calidis electuariis. ut sunt
diaciton. pipereon. zinziber conditum.
diaciminon. diacalamintum. di-
acuminum que calefaciendo materiam
disgregant et subtilient.

De puluere materiam digerente.

Puluerem etiam dabimus de zinzi-
bere. cinamomo. nucibus musca-
tis. gariofilis. galanga. zedoaria.
cardamomi. carui. macis. cimino
anisi. feniculo. et similibus. Materia
autem incipiente digeri dabimus de
tertio in tertium diem simplex pu-
lium quod materiam digerat ex
parte et euacuet.

De oximelle.

Oximel quod ad idem facimus de
radice apii. feniculi. petro. sparagi.
brusci. et squille. damus mane
et sero cum aqua calida. Si uero
indigesta fuerit materia secundum spis-
situdinem cum uiscositate ut in
tercium flegma et similia. digesta enim
materia cum incisiuis calefacientibus
et subtiliantibus que spissitudi-
nem subtiliant et uiscositatem
corrigant. ut sunt calidi cibi. electu-
aria predicta et pulueres. oximel
squilliticum aut diureticum dabimus
singulis diebus cum tepida aqua.

De medicinis incisiuis.

Contingit materiam quoque indige-
stam esse secundum uentositatem et materia
non esse frigidam. ut potest quando colera citri-
na uel uitellina uel salsum fleg-
ma fuerit in causa. tunc ergo utendum
est medicinis incisiuis que parum aut
nichil calefaciendo materiam sub-
tilient. ut sunt syropus acetosus. syropus
de malis granatis. oximel etiam
simplex qui fit ex aceto et melle
tantum. Si uero indigesta fuerit materia secundum cru-
ditatem et tenuitatem digeren-
da erit cum calefacientibus et ex-
quentibus cum ipsa inspissant. ut
sunt cibi et potus calidi. calida electua-
ut diaciton. pipeon. dyaprassion.
diacalamintum et similia condimenta
in puluere de speciebus predictis. et cum
cepit inspissari damus euacu-
antia. Non autem utendum est oxi-
mellis et similibus incisiuis et subtili-
antibus quando materia non indiget subti-
liante. Si uero materia fuerit indigesta
secundum acredinem. aut erit colera ad-
usta. aut colera rubea. aut sub co-
lera rubea comprehendamus prassi-
nam et eruginosam. Isti autem hu-
mores aliquando adeo intendunt cum
calitate et siccitate ut ex sua acre-
dine non possint educi absque le-
sione nisi prius temperentur. Si
ergo colera nigra fuerit in causa. tem-
peranda erit cum frigida et humida
dieta sicut in tertiana. dabimus
ei sirupum acetosum. uel syropum
de malis granatis. balneum etiam
dulcis aque ad temperandum acre-
dinem et siccitatem utiliter adhibe-
mus. Si uero colera rubea secundum suam a-
credinem erit cum sirupo ro. uel uiol.
uel cum sirupo de nenufare cum
suco malorum granatorum acetosorum
cum frigidis cibis et potibus et similibus.

balneis dulcis aque que ad in
frigidandum 7 humectandum
ualent. **De medicinis q laborí**
ose aut leniť aut paruz aut suf
ficient' aut ultra modū soluunt.
Si aūt soluit medicina. aūt soluit
laboriose. aut leniť. aut parum.
aut sufficienť. aut ultra modū.
Si ġ leniť soluit nullo indiget ar
tificio. laboriose uō soluit me.
qñ m̄ nō est ad eductione; ppa
rata. vñ int' me. 7 matia; est cō
flictus. humores itaq3 indige
sti in uentositatem resoluunť
ex qua distendit' stomacus ĩ inte
stina 7 sequit' uentos torcio. In p
mis ġ uesicam enea oľo calido
uľ uino. uľ aqua plena; panno
lineo interposito loco torsionis su
perponim'. ł lates calefactos in
no aspgimus 7 panno inuolu
tos stomaco applicam'. Idez facim'
de puluinari calō. uľ pãno line
o calefco. **De medicina que pa**
rū soluit.
Si aūt parum fuit solut' poci
onatus si fortis sit 7 sufficiat
leuiunare detur ei statim alia me.
uľ aliqd esm laxatiuū. uľ aliqd
leue catarticū. Si aūt scire uolu
erit an ubitus sit a medicina. hic
signis cognoscitur. In uentre ñ
sentit motū nec pturbatione;
nec gungulationē. nec rugitum.
In ore non sentit me saporem. ñ
hīt eructuationes sapore medi
cine infectas. 7 aliquāta mora e
ex quo nō assellauit est interposi
ta. tunc igit' utilit' ad bibendū
dam' ei aliqd uis uľ aquā calā;
dam' ut dissoluatur siqd in stō
remansit de me. 7 educatur.
De conseruatione pocionati.
Post purgatiem uō de consuatõe
pocionati ē dicendū. Constitu
endum ē ġ in loco a frigore im
muni 7 quiete et nō luminoso.
Caueat ġ a colloquiis 7 fabulati
onibus. 7 exercitatione 7 ñ calefiat
et exsiccetur amplius 7 mai. de
inde sequatur sitis aut febris ef
fimera 7 silia. Post interpositam
uō morā cum humores tranquilli
fuint reficietur hoc mō. Gallina
uľ perdix decoquat' in aqua et de
inde fiat condimentum cū cimino
7 aniso 7 comedat inde pocionat'
mēbrum unū uľ duo 7 in inde
faciat offas. Id tñ diligenter no
tandum ē q quāto plus fuerit
aliquis solutus tanto minori
a. tenuiori dieta ē reficiendus.
et quāto uō minus tāto grossio
ri. Tenuit' ġ in cibo 7 in potu sūt
reficiendi. Bibant aūt uinū me
rum limphatū cum aqua calā.
Caueant aūt sibi oīo a cibo et po
tu 7 frigido. Membra enī ex me
debilitata sūt 7 rarefacta. Ex potu
itaq3 frido 7 cibo plimū grauā
tur 7 amplius debilitantur. Itē
cum debilis sit 7 pauc' calor nāľ
frido cibo uľ potu superueniente
facile extinguitur. Si aūt ñ sit
tps carnium detur uis ciceris. ł
si cices nō attingant ł uis amig
dalaz. uľ farina confecta cum
amigdal' 7 silia. que sūt digesti
bilia. pisces aūt non approbamus
quia sūt contitabiles 7 nō bonos
gnānt humores. Ita uō i dieta
7 quiete p tres uľ qtuor dies ob
seruetur potionati quo usq3 uires
plenas resumpserit. 7 qto āplius
fuint purgati tāto diutius sūt
obseruandi. post qrtum uō diem
competenť balneum exhibemu'

ut sordicies corporis extergatur. et si qua superflua fumositas sit circa cutem collectam per calorem balnei consumetur: uel euaporetur. et membra debilitata confortentur. Sit autem balneum temperatum et in eo parum moretur. Sequenti uero die sanguinem detrahimus nisi uires uel etas uel consuetudo impediant. aut aliqua predictarum consideracionum. et hec ad sanitatis conseruationem pertinent.

De uariis et periculosis sinthomatibus pocionati.

Pocionatis uaria et periculosa superuenerunt sinthomata. scilicet nimius fluxus uentris. febris. torcio. tenasmon. sitis. dissinteria. uomitus. defectus. appetitus. spasmus. singultus. et sincopis. simul.

De nimio fluxu uentris

Nimius fluxus uentris superuenit pocionato quandoque uicio medici. quandoque uitio pocionati .i. culpa. aut ex habilitate humorum ad eductionem. Culpa medici. ut potest si dederit medicinam nimis acutam. nisi prius consideratis his que necessaria sunt circa purgationem. Culpa pocionati ut si tactus fuerit a frigore uel in frigido loco assellauerit. uel nimis comederit uel biberit. uel si pocionatus inobediens fuerit. Fit etiam nimius fluxus uentris si humores fuerint fluxibiles et parati ad eductionem. Si ergo detur medicina nimis acuta nimium fluxum uentris inducit. uel humorem nimis educit. Ad constringendum igitur fluxum uentris ligentur brachia et extremitates manuum. deinde gallina uetus coquatur et teratur. et decoctioni addantur gummi arabici. dragaganti. et sumac. et in uino illo faciat offas addito bolo armenico. uel de uino illo pultes cum farina triticea uel mica panis addito bolo armenico. Fiat etiam balneum ex aqua tepida ut euaporetur uis medicine. et in eo paruam moram faciat ne nimis calefiat.

De febre putrida et effimera.

Febris pocionato superuenit quandoque putrida quandoque effimera. Effimera superuenit ex turbatione humorum et distemperantia spirituum. uel ex nimio frigore superueniente. uel cibis uel potibus nimis calidis uel frigidis ex nimia quantitate acceptis. uel exercitio uel uigiliis multis et similibus. Putrida uero ex humoribus attractis ad stomacum qui cum propter medicine debilitatem non possunt expelli ibidem sese conculcantes putrefiunt. Febre igitur superueniente ducatur eger ad balneum ut sudet. uel fiat ei balneum aque tepide. deinde cooperiatur ut sudet quoniam febris effimera cum sudore terminatur. Vel si pocionatus non potest habere balneum ad ignem constituatur et cum dialtea ungatur ut fiat euaporatio superflue fumositatis. Si autem hoc modo non soluitur febris scies quoniam est febris putrida. Nisi igitur debilitas egri impediat dandum est ei aliquod leue catarticum quod materiam putrefactam educat. Si uero debilis est reficiendus est donec fiat robustior. deinde purgandus est.

De tortione uentris pocionato superueniente.

Tortio uentris pocionato superuenit quandoque ex frigiditate aeris. quandoque ex cibis et potibus frigidis uel in nimia quantitate receptis et similibus. Ad hoc probatum exhibemus remedium. pannos lineos in aqua calida infundimus deinde exprimimus et quanto calidiores ferre potest ibi supponimus.

vaporam᷑ etiam stōm cu: uesica
enea aqua oleo ul' uino calō ple
na. latus 7 calor stōmaco apponi
mus. 7 cum milio tosto ul' sale
sacellamus. balneū 7 competēt
es adhibem᷑. **Ex nimio fluxu ventris.**

Tenasmon 7 pocionatis
tribꝫ modis supuenit. ex acumine
s. me. ex frigiditate supueniēte. ex
grauibꝫ et ponderosis humorib᷑
uiuiscatis et agrauantibꝫ infe
riora intestina. Si fiat ex acumi
ne mē. cognoscitur si recepit medi
cinā eufoꝝb. lac titimalli 7 silia
que natūꝫ hnt ulcerandi stōm
et intestina. fit aūt ex mē. acu
ta pungente intestina. vn uolū
tatem hnt assellandi. Egerunt
aūt gutte sanguinee 7 mucilla
gines cum egestionibꝫ. Si uō
fuīnt ex frigiditate cognoscem᷑ ex
inditio pacientis. ut si confitea
tur se exposuisse frīō aeri. frigid᷑
ē aer penetrans ad pfundu: cō
stringit inferiora. 7 prohibet uim
medicīe. ul' tactū fuisse a frigo
re ul' assellasse int' lapides. Si ā
fuīt ex humoribꝫ intestina gra
uantibꝫ cognoscit᷑ p remotiōe:
aliaꝝ causaꝝ. hīs g' competent
subuenim᷑ cum clisteri mollifi
cante q' fcīn fit de furfure mal
ua 7 sale. ut huōres uiuiscati i
intestinus dissoluant᷑ 7 educatū.
Si uō ex aliis cāis accidēit 7 flu
xum uentris nō timeam᷑ ponen
dus ē in balneo dulcis aque. p
mollificatio qđ sic fit. Pulegiūꝫ
7 altea coquantur in aqua plu
uiali 7 in ea sedeat pocionatus
usq: ad umbilicum. Si uō flux᷑
uentris timeatur fiat tale bal
neum. R. cortices castanee. cor
tices mali granati. balaustia. aca
cia. ypoquistidos. cortex pruni sil
uestris 7 nespuli. cortex coctani 7
sorbarij 7 etiam sorbes decoquant᷑
in aqua pluuiali 7 in ea sedeat pa
ciens usq: ad umbilicum. Expimē
tum ad hoc utile. Colofonia pix
greca sup carbones ponantur 7
inde partes inferiores suffumi
gentur. Ad idem. Sacellus plen᷑
furfure in uino bulliat. et sup
eum paciens postea sedeat opti
mum est ad hoc. **Ex siti que potionato supervenit.**

Sitis pocionatos sup
uenit ex dessicatione
oris stōi. 7 ppt' huōꝝ nimiā educ
tionē. Coquantur g' in aq̄ dragāg.
aī 7 spillium. 7 aqua illa detur
ei tepida ad bibendum. detur 7
syrupus rosace᷑ cum aqua pdicta
ul' aqua temperetur. semen citoni
oꝝ bibat. Candi etiam sublingua
teneat. Os etiā cum aqua frida
lauetur. 7 nichil uī tīns glutiat.

De dissinteria superveniente.

Dissintia pocionatis accidit qnꝫ
ex acumine medicīe excorian
tis 7 ulcerantis stōm 7 itestina
7 fit in fine purgōnis. Aliqn̄do
uō ex pūgitiuis 7 acutis huōu
bꝫ attractis q̄ ulcēant intrinseca
et excoriant intestina. ut sūt co
lera rubea. colera nigra. colā pra
sina 7 eruginosa qđ contigit aū
q̄ corpus multū soluat᷑. Cogno
scitur aūt dissintia ex sanguino
lentis egestōnibꝫ cum fluxu uen
tris. Ad fluxum uentris restrin
gendum et uulnera intestinoꝝ
consolidanda 7 mundificanda. detur
ius galline ubi coctū sit dragagāt.
gūmi arabi. 7 sumac. deīn addat᷑
puluis boli armenici 7 sanguis dra

conis. pultes que de uue passo vel in
aqua pluuiali fiant et super asper-
gatur puluis boli armenici et de-
tur. Fiat etiam sirupus talis. Recipe
balaustia. cortex mali granati.
cortex castanee. ana ℥ ii. acacia. et ori-
fatium (?) coquantur in aqua plu-
uiali et colentur: colature etiam
addatur tercia pars suci planta-
ginis et addito zucaro fiat syrupus
et detur cum decoctione stiptico-
rum. Syrupus etiam mirtinus plu-
rimum valet ad idem. Diacodion
etiam detur cum decoctione stipti-
ca. similiter athanasia. potio-
nisti

De fastidio superueniente:

Fastidium potionato superueniens quandoque
ex attractis humoribus ad stomachum
et non eductis qui stomaco immisce-
ti defectum appetitus faciunt et ma-
xime si circa os stomachi fuerint. quandoque
vero ex debilitatione et solutione
et rarefactione substantie stomachi, quod sic di-
scernitur. Si potionatus fuerit pa-
rum solutus et paciatur fastidi-
um potus et circa stomachum grau-
itatem et dolorem et distentionem
sentiat signum est quod fiat ex hu-
moribus stomaco inuiscatis. Si vero
multum fuerit solutus et sitis fuerit
intensa signum est quod ex rarefac-
tione substantie stomachi. Si ergo fuerit fasti-
dium ex humoribus in stoma-
co existentibus et possit sustinere
potionatus oportet ut humores
cum medicina laxatiua educan-
tur. Si vero non possit sustinere opor-
tet expectare quousque sufficiat
et tunc purgare. Si autem ex stomachi
solutione fuerit fastidium opor-
tet confortari sic. Detur ei diaci-
toniten (?) quod fit de melle
rosaceo et receptione triasandali.
et rosata nouella. et hoc si calorem
paciatur: Si vero calorem non pa-
titur diaciton calidum. Dentur etiam
citonia cocta sub prunis in vino
infusa. Sucus quoque malorum granato-
rum acetosorum detur appetitum
reparat. Sucus vue acerbe idem
prestat. Fiat etiam eis ius viride
de foliis mente et saluie et modi-
co piper cum suco vue acerbe vel
aceto. Dentur mala maciana
et similia que appetitum iuuent.

De vomitu superueniente:

Vomitus eodem modo potionatis
dupliciter accidit. Fit autem ex hu-
moribus ori stomachi inuiscatis nau-
seam et vomitum inducentibus.
aut ex malicia vel stomachi inuiscata.
vel stomachus infectus indignati-
one patitur et indigestionem et abho-
minationem quod discernitur hoc modo.
Si corpus non fuerit sufficienter
purgatum et grauitas circa stomachum
senciatur. et pondus et humores
in vomitu iciantur. patet quoniam
ex superfluis accidit humoribus.
Fiat emplastrum ori stomachi supponendum
ex suco absinthii. mica panis
cocti. aloe. masticis. dragaganti. gummi
arabici. et farina ordei distemperentur
cum suco mente. Si vis ut fiat
calidius addantur species calide et a-
romatice. Si vero grauitas non
senciatur in stomaco et sufficienter
precesserit purgatio et nullus hu-
mor cum cibis iciatur scimus quoniam
vomitus prouenit ex malicia. Si vero
humor fuerit cum vomitu purge-
tur cum vomitiua medicina vel per ventrem
si virtus potionati sufficiat. Si
vero accidat ex malicia. detur ad poti-
dum aqua in qua coctum fit
gummi arabici vel mastix. vel lauetur

stomaca medicina. detur etiam
syrupus ro. et cum aqua mastice.
Ista enim uomitum compescunt.

De singultu superueniente pocionatis.

Singultus pocionatis superuenit
quandoque in principio purgationis.
quandoque uero circa finem. In principio
purgationis fit quando humores a
tracti a medicina resoluuntur in fumum
et uentositatem ex qua replen
tur nerui. Solet illud maxime con
tingere ex uomicis medicinis. et hisque
recipiunt ellebrum in magna quan
titate. ut est yera rufina. oximel
juliani. et his similia. Ista enim
humores in uentositatem resol
uunt. Oportet ergo hi motu exerci
tari. ut ex motu calor excitetur
et medicina dissoluatur. unde ypocras. Cum
uolueris ellebrum ducere moue cor
pus. cum uero stare uolueris soporem
num fac. et noli mouere. fricamus
etiam eius extremitates. et humi
eos per capillos. per barbam. per aures.
per nares. vaporamus quoque stomachum cum
uesica enea. cum lateribus calidis et
similibus secundum predictam doctrinam.
In fine uero purgationis superuenit
singultus duobus modis. ex re
pletione. scilicet et inanitione. Ex re
pletione ut ex humoribus a medi
cina attractis neruos oris stomachi in
fundentibus et replentibus. unde se
quitur spasmosa ipsius dispositio.
Contra hunc singultum predicto modo
operandum est. Ex inanitione uero con
tingit singultus neruos oris sto
machi inanitis et desiccatis ex ni
mia humorum subductione. unde
spasmantur nerui oris stomachi et sic
instat periculum. Sequitur enim
quandoque spasmus uniuersalis partici
laris quod maxime contingit in te
nui corpore et in senibus. unde ypocras.
Si purgato seniori singultus sup
ueniat mortale. Si ergo adhuc fluat
uenter secundum predictam doctrinam con
stringendus est. Oportet autem ut
ut contra inanitionem operemur
reficiendo eos quia non cito suffo
cantur mors sequitur. Damus
ergo ius galline ut in uino faciat
offas. Damus etiam uinum temperatum.
Reficiendi et enim sunt sepe et pau
latim. quando non substinent multam
refectionem. Stomachum etiam inungimus
oleo uiolaceo. dialtea et butiro. et
aliquem pannum infundimus
oleo uiolaceo et ori stomachi supponimus.

De sincopi superueniente.

Sincopis eodem modo pocionato su
peruenire solet. quandoque in principio
purgationis. quandoque uero in fine. Certo
etiam eodem modo et ratione. ex humoribus
scilicet ad stomachum fluentibus et ex defectu
motus cordis scilicet inducentibus. Est
autem sincopis defectus motus cor
dis. qui grece syncopis uel ypoto
tina. latine exsolutio uel male
factio dicitur. a uulgo uero dicitur
spasmatio. In principio purga
tionis superuenit sincopis ex hu
moribus attractis ad stomachum et
in uentositatem resolutis.
maxime si humores fuerint. Di
stenditur enim stomachus ex uentositate
te distensus comprimit spiritu
alia. unde cessat motus cordis et de
stituitur pocionatus motu conse
sum. Contigit maxime hec pas
sio ex ellebro et uomicis medicinis.
ut tapsia. casmeola. catapucia.
nuce uomica. et similibus que naturam
habent resoluendi humores in fumo
sitatem. Quibus hoc modo succur
rimus. Moueatur pocionatus et

excitetur. extremitates eius fricen
tur ut fiat revocatio spirituum per
herbam. pannos. per nares. per ca
pillos trahatur. et nullo modo quiescere
permittatur. Convulsam etiam
calidam damus ad bibendum ei
ut medicina moveatur et citius
operetur. Ex humoribus vero ad stomachum
influentibus et spiritualia comprimen
tibus sincopim si contingat cogno
scitur ex dolore et angustia circa
stomachum. tunc itaque cum medicine laxati
va succurrimus. In fine purgati
onis contingit sincopis ex ni
mia inanitione et debilitate stomachi.
Cum ergo corpus erit nimis ina
nitum pauci sunt humores et spiritus.
unde paucus sanguis transmittitur
in concavitatem cordis ad generati
onem spiritus vitalis. qui cum pauci
sit non sufficit dilatari. unde se
quitur defectus motus cordis.
Colligantia enim oris stomachi ad cor
cum debilitatur fit stomachus et rarefactus
id idem facit. Contra hec
ergo sinthomata sic est laborandum.
Bibentur frequenter et modice cum
cibis sorbilibus. detur ergo eis ius
galline ut in eo faciant offas.
In iure autem ponatur pulvis carda
momi et cinamomi ut stomachus
confortetur. comedant parum
de gallina vel de perdice. bibant
etiam vinum temperatum cum aqua
calida. et applicentur naribus o
dorifera ut rosa. mirtus. muscus.
lignum aloes. et similia ut potionati
confortentur. De spasmo s
Spasmus ex inani superveniente.
tione supervenit tamen potionato. Est
autem spasmus contractio nervorum vo
luntarium motum impediens.
Cum autem fit spasmus alius fit

ex repletione. alius ex inanitione.
alius ex frigiditate. non supervenit
tamen potionato nisi ex inanitione
qui semper est mortalis. et maxime si
fuerit universalis. unde ypo. Spasmus
ex elleboro mortalis. Fit autem spasmus
ex acumine medicine duobus mo
dis. aut tamen medicina est acuta
vel nimia quantitate sua humo
res educat. aut quando acumine suo
nervorum humiditatem consumit.
unde eorum contrictio sequitur. quod spas
mus dicitur. Si ergo spasmus universalis
fuerit parum vel nichil in eius
cura proficimus secundum particula
rem vero dum incipit sic operabi
mur. Si venit durente secundum predictam
doctrinam constringemus. Si autem
constringere non potuerimus nichil
in educendo proficimus. decoquantur
itaque in aqua. malva. altea. bra
ca ursina. viole. fenugrecum. et
semen lini. ex quibus decoctio in
aqua decoctionis conficiatur em
plastrum addito semine lini. fenu
greco. et psillio. addito quoque butyro
et assungia porcina. ponatur hoc
emplastrum circa ascellam et spinam
dorsi usque ad nucam. scilicet ubi est origo
nervorum. ungantur quoque spine et colli
et maxille. et musculi. et nucha
cum dialtea butiro. et oleo violaceo.
In aqua predicte decoctionis oleum
coque ponatur vel violaceum. et spon
gia unde est vaporabis infusa ex aqua
illa. etiam vaporentur spina et
ascelle. et partes spasmate. vel de
predicta decoctione et oleo communi. fiat quoque
balneum eis. et parvam moram
in eo faciant. valet etiam ad hoc
sicut medulla cervina. et assun
gia gallinacea partes predicte in
ungantur. Conculceatur etiam lac

mulieris que feminam peperit
super totum caput 7 spinam unde
est nervorum origo 7 frigentur ut
nervi humectentur. **De virtute
medicinarum laxativarum compositarum
Tractationis nostre 7 simplicium.**
series quid faciendum ante pur-
gationem. quid in ipsa purgatione
quid post purgationem sufficien-
ter edocuit. Restat ergo ut de virtu-
te medicinarum laxativarum conse-
quenter dicamus tam composita-
rum quam simplicium. usum earum
7 effectum ostendendo 7 que sint
multum laxative 7 que parum.
que laxant angustiose. que le-
niter. que quos humores laxant
purgantur. et quomodo 7 quibus ex-
pediant egritudinibus. Medici-
narum itaque alia simplex. alia com-
posita. Simplicibus medicinis
utimur talibus quales natura
produxit. ut sunt herbe. radices. se-
mina. 7 similia. que nullo alteran-
tur artificio. Simplices 7 dicimus
quod licet aliquod artificium recepe-
rint altius medicine non habent admixti-
onem. ut est scamonea. opium. ele-
terium. tamarindi. 7 similia que
variantur aliquo artifitio. nec
tamen amittunt alterius medicine commixti-
onem. 7 primo dicendum est de sim-
plicibus medicinis. tertio de compositis.
**De simplicibus medicinis purgantibus
comprimendo.**
Medicinarum ergo simplicium
secundum varios purgandi
modos usus est quadruplex. alie
enim purgant comprimendo. alie leni-
ficiendo. alie attrahendo. alie dis-
solvendo. vel liquefaciendo. Com-
primendo purgant que ponderos-
sitate sua humores a stomaco 7
epate 7 venis capillaribus 7 me-
saraicis 7 intestinis evacuent vel
stipticitate sua quam habent constrin-
gendo et comprimendo humores
educunt. ut sunt tamarindi et mi-
robolani omnes. lapis lazuli. ab-
sinthium. ferrugo et similia. Id
autem notandum quod omnes medi-
cine que comprimendo purgant
que humores 7 feces remollien-
do intestina lubrificando humores
a partibus vicinis evacuant. ut
sunt cassia fistula. manna. viole.
mercurialis 7 similia. 7 hec similiter
parum laxant. Attrahendo purgant
quoniam virtute atractiva quam habent
atrahunt 7 educunt humores a
membris ad stomacum 7 ad intestina.
attrahunt autem ex virtute atracti-
va humores quam habent non ut quidam
nugantur ex calitate. frigiditate. sic-
citate 7 humiditate. sed quadmo-
dum videmus quod magnetes et
adamans virtutem habet attrahen-
di ferrum non altius metalli vel
corporis quadmodum agathes at-
trahit paleis 7 festucis et non
alia corpora licet leviora sint.
Sic 7 medicine quedam virtutem
habent attractivam humorum. una vim
altera altius. ut scamonea vir-
tutem habet attractivam colere principa-
liter. elactirum flatis. Elleborum
nigrum melie. 7 sic de ceteris. humo-
ginis quedam sunt laxativa vehe-
menter ut scamonea. eleborum utriusque
elacterium coccognidium. titimalli.
omnis lactidos. laureola. colloqin-
tida 7 similia. Quedam vero pa-
rum ut viole. agaricus. pollipo-
dium. semen epithimi 7 similia.
dissolvendo vero sive liquefacien-
do purgant. que humores quos
attingunt liquefaciendo educunt.

ut sunt calx uiua. tartarum. eu
forbium et silia. Ista etiam habent
aliquid uirtutis atractiue. Illo tamen
non. quoniam istis raro est utendum quoniam
naturam habent excoriandi inte
stina maxime in tenui corpore.
et cito inferunt inde dissinteriam.
Incipiendum est ergo modo de me
dicinis que purgant comprimendo.

De tamarindis.

Tamarindi fruc-
tus sunt cuiusdam arboris in
india colore nigri. qui conquas
sata et in quadam confectione
redacta ad nos deferuntur. Sunt
autem frigidi et sicci in secundo gradu.
purgant autem principaliter cole
ram rubeam. secundo nigram incipi
entem humores aduri. unde compe
tenter dantur ad euacuandum co
leram adustam in stomaco in
testinis et epate. ut ictericis contra
opilationem epatis ex calore.
i. ex colera cum suco fumi terre.
utimur et eis in medicinis confec
tis sic. et in apozimatibus dantur
etiam distemperati cum aqua pru
norum remotis nucleis et grossi
ori substantia.

De mirobolanis.

Mirobolani et purgant et laxant
comprimendo. Sunt autem mirobo
lanorum v. genera. Citrinus. Kebuli.
Bellinicus. emblicus. indus. et sunt
fructus diuersarum arborum. eligendi
sunt qui erunt gumosi. quoniam ex
gumositate sua laxant. Sunt autem
omnes frigide et sicce complexionis.
Inter omnes uero magis laxatiui sunt
citrini. purgant autem principaliter
coleram rubeam. unde competenter dan
tur ictericis tercianariis contra
distemperantiam epatis in calore
et oppilatione. contra defectum
appetitus ex colera ad purgan
dum stomacum et intestina. ad purgan
dum et aquam citrinam ydropicorum
pacientium. asclitem. uel timpanitem.
Dantur autem distemperati in aliquo
liquore per noctem. ut sero caprino
uel suco fumi terre. uel aliquo apo
zimate. Notandum uero quod non debent
decoqui quoniam per calorem gumosi
tas in fumum resoluitur. unde
uis laxandi debilitatur. Ex gu
mositate enim sua laxatiui sunt.
et sunt maiores citrinis et obliqui.

De kebulis.

Kebuli similiter
frigidi sunt et sicci complexionaliter.
magis tamen frigidi sunt quam citrini.
et minus participant ad ama
ritudinem. unde minus sunt laxatiui.
et magis stipticitate participant.
purgant principaliter coleram ni
gram. et omnes adustos humores.
secundario coleram rubeam. unde princi
paliter dantur pacientibus febre quar
tanam notham. pacientibus eti
am cardiacam et sincopi ex cole
ra nigra. Conferunt et opilationi e
patis et splenis et fluxui emoro
ydarum. quoniam sanguinem mundifi
cant. prosunt etiam caligini ocu
lorum et debilitati uisus ex melico
fumo. et aliis egritudinibus ex co
lera nigra. Usus eorum est ut dentur
temperati in liquore aliquo uel su
co alicuius herbe. In confectis etiam
medicinis fiunt pilule ex eis ad ui
sum clarificandum de v. generibus
mirobolanorum. s. ex kebulis quibus cum semi
nibus diureticis fit puluis et datur
cum cibis. plurimum enim ualet
obscuritati oculorum.

De kebulis indis.

Indi kebuli eodem modo
sunt frigidi et sicci. habent autem medi
um effectum inter kebulos et ci
trinos. purgant enim coleram ru-

nō tm̄ quantū citrini. et coleram
nigrā nō tantū q̄ntum kebuli.
Dantur aūt ⁊ conferunt eisdē pas
sionib; quib; kebuli ul' citrini
eodem mō s; nō tantū quātū
kebuli ul' citrini. De kebulis.

Bellirici ⁊ emblici sūt bellirici.
frigidi sūt ⁊ sicci. effectum hn̄t
similem cū kebulis. purgant
etiam principalit' colerā nigrā.
s'c'dario coleram rubeam. ūn̄ com
petent' dantur eisdem egritudi
nib; ⁊ eodem mō quib; kebuli.
⁊ eodē mō licet nō tm̄ conferāt.
Notādū tm̄ qd mirobolani oēs
stōm. ⁊ intestina. uenas mesara
ycas ⁊ epar maxime purgant
parum uō remotas partes.

De absinthio.

Absinthium
herba una ē que purgat comp
mendo. calā in p° gradu. sicca i
s°. purgat p̄ncipalit' coleram
rubeam. s'c'dario f'l'a de ore stoāci.
et epate. Duplicem aūt ut legi
mus in libro graduū habz uir
tutem laxatiuam. s. et stipticā.
Si enī humores digestos inue
nient eos comprimendo ⁊ ama
ritudine sua mouendo educit.
Si uō indigestos inuenūt stiptici
tate sua eos constringendo red
dit compactiores ⁊ magis indi
gestos. datur aūt ad purgādū
coleram ex ore stoī ⁊ epi ⁊ uenā
mesaraycis. contra defectū ap
petitus ex colā. Sublī quoq; sto
machi ⁊ epis constringendo cō
fortat. Epatis ē et splenis opi
lationem soluit. datur etiā in
apozimate calīdo aliquo. ul' q'
magis ualet detur eis sucus cū
zucaro. De lapide lazuli.

Lapis lazuli similit' purgat cō
primendo. est aūt lapis coloris
ex quo lazulinū fit. ⁊ est frigid'
⁊ siccus cōplonalit'. purgat prin
cipalit' melācoliam naturalem
ponderositate sue subē. ⁊ uirtus
atractiua quā hēt ualet sincopi
ex humore melico. quartane uō
cardiace ⁊ spleneti ac ceteris etiam
passionib; ex eodem humore uta
lit' medet' non p se s; alicui me
dicine admixtus. ut ex theodo
ricon anacardī. fiant pille addito lapi
de lazuli in duplo ad pond' ana
cardor. prius tm̄ p̄parentur hec m̄.
p̄mo teratur subtilissime ⁊ uio
letur in modū color. deīn lauet'
in aqua purissima. ⁊ cū aqua fu
erit turbulenta eiciatur ⁊ p̄tea
reponatur: et sic tam diu lauet'
quo usq; lazulinum purum in
fundo remaneat. ⁊ aqua rema
neat purissima. ⁊ sic p̄paratum
addatur me. De ferrugine.

Ferrugo comprimendo purgat. ē
aūt ferrugo cacca ul' spuma fer
ri. purgat aūt ponderositate su
a humores quos inuenit in stō.
et in intestinis. p̄ncipalit' aūt ē
meliam uī hēt constringendi.
unde podest pacientib; emoroy
dis. ⁊ c'tra nimium fluxum mē
struor. utimur ea in medicinis
confectis ut in' ferasar. ferru
ginea datur in puluere etiam.
s; qm̄ hēt naturā ulcerandi inte
stina debent addi stiptica ut ro
se. balaustie. psidia. ⁊ similia. p
se uō nō detur qm̄ induat dissi
teriam debet eligi lucida ⁊ bene
trita. prius debet ablui ter ul' q'
ter donec tota fex recessit. et ita
lauata erit efficatior.

Expleto tractatu medicinar q'

purgant compmēdo. ad ea que
purgant lenificando tūnseam.
lenificando aūt purgāt que hu
mores et feces eos lenificando
et intestina lubricando eos idu
cunt. ut cassiaf. mirabolani al. mal
ua. māna et consimilia.

Cassiafistula (De cassiafistula.)
inter calitatem et frigiditatem ē
tempata. aliquantulū ūo humida.
unde intestina lubricando et hu
mores leniendo laxat. est aūt
cassiaf. fructus cuiusdam arboris.
et ex ea medulla est medicina
lis. purgat principalit' colerā
rubeam de stōaco et intestinis.
unde conuenienter medetur
colicis egritudinibus. ut tertia
ne febri. et distempantie epatis
in calore. et cōt habūdantiā co
lere in stō. eis etiā qui constric
tionem uentris ex stercorum de
siccatiōe paciuntur ut in macil
lentis contingit. pacientibus acu
tis plurimū confert. feces enī
molliendo soluit. usus enī eius
est cum medicinis cōfectis et
apozimatibus. et p se datur etiā
lotiua ē cū aqua calida ul' frig.

Mercurialis est (De mercuriali.)
herba quidam frigida et humida
uiscosā habens subam. unde et
lenificādo purgat principalir
educat colam a stō et intestinis
et ab epate. datur et sucus eius nō
coctus cum zucaro ad purgan
dum coleram. ex decoctione enī
uim laxandi in pte amittit. de
coctio aūt eius cū olō amigdali
no siccae tussi pdest et thoracis cō
strictioni. Iuscellata aūt cum
carne pingui ualet his q med.
laxatiuam nō accipiunt. uētrē

enī mollit. utilit' quoq clisteribus
admiscetur ut eius elixatura cū
decoctione furfuris addito sale
olō ul' melle et axungia iniciat'.

Malua herba est tē (De malua.)
perate calida et parū humida
que uentrem leniendo et molli
ficando educat. principalir colā
a stō quadmodū omēs
medicine lenificantes. parum
est laxatiua. ualet constrictiōi
uentris ex desiccatione stercorum
cum olō amigdalino. sicce tus
si medetur. data cum carne pi
gui uentrē mollit et intestina
lenificat. unde pocionem accepti
uis pdest. clisteribus quoq adhi
beatur cum oleo et sale. ul' si forci
us facere in decoctiōe distempe
retur bndicta ul' aliq alia me.

Manna est gumi (De manna.)
cuiusdam arboris frigide et sicce
complexionis. purgat lenificādo
colam rubeam. raro uō coleram
nigram. unde competent' dat' ter
cianariis yctericis contra defectum
appetitus ex colera. habētibus epar
distempatum in calore. et cont'
ceteras colericas egritudine. U
sus eius in confectiōibus est. ut
in trifera sar. et in apozimatibus.
datur et p se ad purgandum co
leram cū aqua calida ul' frig.

Post medicinas lenificātes se
quitur ut de atractiuis dicamus.
harum aūt quedam sūt laxatiue
multū. quedam parū. Multum
laxatiue sūt ut scamonea. ebulus.
electium. titimalli oms. Colloqui
tida. aloes. agaricum. Coccognidi
um. lactides et similia. Quō aūt
frequētius scamō utimur de ea prius
nūc expediamus. (De scamonea.)

camonea ē

Scamonea ē medicina calida et sic
ca in tertio gradu. ut autem asserit
diascorides scamonea ē frutex
longitudinis duorum cubitorum.
folia habens expansa. et inde lacte
humor distillat. qui coagulat
in trociscos formatur et ad nos
transfertur. trocisci autem illi scamo
nea sunt dyagridium appellatur.
purgat principaliter coleram se
cundario flegma. tertio meliam. unde da
tur utiliter tercianariis nisi nimia
sit caloris intensio. yctericis ualde
et contra distemperantiam epatis in
calore. et contra defectum appetitus ex
colera. Sed accipientibus que gutta ex
colera in aliqua parte corporis utili
ter medetur. laxat enim uehementer
et remotas partes purgat. usus
eius administratur in confectionibus.
per se enim numquam debet dari. Dosis
enim minor est. ʒ. i. media. ℈. ii. et
maior. ℈. iii. minima ob. i. Qualiter
debeat eligi quomodo preparari
superius sufficienter edocuimus.

Eleborus ⟦De eleboro albo. R.⟧
albus una ē de medicinis que
multum sunt laxatiue. Est eleborus
herba crescens in montuosis lo
cis. et folia habens similia plantagi
ni. sed oblungiora et acutiora sti
pitem habet altitudinis unius bra
chii cubitus et eo amplius radicem
albam. et que multas producat ra
diculas. eius tamen radix medici
nalis est. Eleborus igitur albus calidus
et siccus uirtutis est. purgat su
perius et inferius et multum est
laxatiua et laboriose ducit nisi
materia sit digesta. habet enim proprie
tatem resoluendi humores in uen
tositatem quos usus eius est in medicinis
confectis et in apozimatibus. datur
etiam cum uino tritici uel tipsana
ut parum in stomaco faciat moram
et ut humores ita remolliantur
et facilius preparentur ad exitum.
omnibus autem nocet decoctio eleborus.
quia ipsa substantia minus et si diu mix
tus fuerit in medicina quam recentum.
numquam uero detur nisi materia fuerit prius
digesta quoniam inducit periculum. Sit
autem generale preceptum ut quicumque
receperit eleborum nullo modo quiescat
quia sincopim solet inducere. Sed
cum uolueris eleborum ducere. mo
ue corpus neque supdormiat quoniam ex
resolutione humorum in uentosita
tem sequitur suffocatio spiritu
alium et mors. purgat itaque flegma
et uiscosos humores principaliter. se
cundario coleram. ut sunt apoplesie e
pilensie. syatice. podagrice et ar
tetice. colicis etiam et yliacis mede
tur et similibus. ⟦De eleboro nigro.⟧

Elleborus niger calidus ē et siccus
in tertio gradu. similem habet uirtu
tem cum albo excepto quod non ē adeo
laxatiuus. et tantum laxat inferius.
nascitur in locis muntuosis. radi
ces habet nigras interius albas. fo
lia similia sunt falx lupine que
marsilium dicitur. Radix eius tamen est
medicinalis. utimur eo in medi
cinis confectis et apozimatibus uel
in uino aliquo decoctum damus
remota substantia. purgat specialiter
meliam naturalem et innaturalem
unde prodest quartanariis. maniacis.
melicis. tremulosis. uertigino
sis. spleneticis et similibus. damus
de eo in medicinis ℈. i. in decoctione uero
ut remoueatur substantia ʒ. ii. uel. iii.

Elacterium ⟦De elacterio.⟧
est succus cucumeris agrestis qui
cucumeris amarus dicitur. cuius

folia laxatiua sunt radices ⁊ fructus. Cucumerus agrestis circa sui maturitatem colligitur. scilicet in diebus canicularibus ⁊ succus eius exprimitur ⁊ ad solem desiccatur quousque in magdaleones possit formari. ⁊ sic confectum dicitur elacterium. est autem calidum ⁊ siccum virtuti et plurimum laxatiuum. purgat per os ⁊ uentrem. Usus eius est in confectionibus apponi et ut admisceatur non exacuitur ereo medicina nisi cum pondere dimidii. ℈. Qui autem recepit elacterium ut superdormiat si moueatur quemadmodum qui susceperit elacterium quoniam suffocationem inducere solet. purgat principaliter flegma et uiscosos humores. sed colleram. unde ualet contra paralisim. ⁊ apoplexiam. epilensiam. colicam. ⁊ yliacam. febri cotidiane ex uitreo uel naturali flegmate. sciatice. artetice ⁊ podagris subuenit. attrahit enim maxime a remotis partibus et purgat. Ceteris etiam passionibus ex flegmate medetur utiliter nō detur pse.

De colloquintida.

Colloquintida de medicinis est que purgat attrahendo et est laxatiua multum. Est autem colloquintida fructus quidam in modum pomi qui ⁊ cucurbita alexandrina dicitur. exterius corticem habens durum. interius uero pulpam ⁊ grana continens. de ea multum est pulpa. Eligenda est illa que collecta fuit in augusto circa sui maturitatem. Quedam enim colliguntur in uere ⁊ nimiam habent amaritudinem. ex sua amaritudine ⁊ immaturitate preter modum sunt laxatiue. Eligenda est etiam que colorem habeat album uel uergentem in citrinum. Cauendum est quoque ne illa recipiatur que sola in arbore sua nascitur quoniam totam uim arboris in se retinet. unde in nimia quantitate laxat ⁊ laboriose et cum angustia. In colloquintida etiam extra pulpam iuxta alexandrum coquatur uinum et eo diminuto refunditur aliud. ⁊ ita ter uel quater ⁊ bene hoc modo leuiter cocta detur sub. quod plurimum confert epilenticis. purgat autem principaliter flegma ⁊ uiscosos humores. unde medetur epilenticis ⁊ apopleticis. stomaticis. sciaticis. podagricis. yliacis. colicis. arteticis. flaticis. egritudinibus in decoctionibus et in confectis medicinis.

De titimallis.

Titimallus una est de attractiuis medicinis. Sunt autem ut asserit diascorides vii. genera titimalli. tribus autem generibus utimur. scilicet catapucia. anabulla. esula. Sunt autem titimalli omnes calide ⁊ sicce complexionis.

De catapucia.

Catapucia est nomen herbe ⁊ fructus eius. fructus autem eius est ad quantitatem piperis corticem habens subnigrum interius medullam albam ⁊ uentosam in modum nucis uel amigdale. unde fit oleum catapucianum quod est multum laxatiuum. Catapucia autem calida est ⁊ sicca in tertio gradu. multum est laxatiua. purgat superius ⁊ inferius laboriose ⁊ cum angustia. Cauendum autem est ne alicui dentur catapucie nisi facile uomentibus ⁊ nisi materia sit digesta quoniam laboriose soluunt. nec sunt dande debilem habentibus stomachum quoniam subuertunt ipsum stomachum

euadent nisi distemperate ne mo
ram in stomaco faciant. nec cum
eis super dormiendum nec super quie
scendum est nec in certis uomicis
medicinis. Usus eorum est ut ex eis
attenuantur medicine cum x. l. uel xii.
enucleatis et pistatis. et sic admi
scentur medicine. ponuntur etiam
in medicinis uomicis. per se quo
que possunt dari trite et distempe
rate cum calida aqua uel cum ui
no. purgant principaliter flegma et
uiscosos humores maxime a stomaco
et intestinis. febri cotidiane et
ex uitreo uel naturali flegmate.

De anabulla.

Anabulla est species
titimalli. stipitem habens grossum
et lungum in summitate. folia in
simul mixta congregata. cuius lac
te solum utimur. In diebus autem
canicularibus extrahuntur folia et
lac quod distillat colligitur et cum
melle decoquitur ad spissitudi
nem. et cum melle illo conficiun
tur medicine uel pille et multum
laxatiue. Lac etiam coquitur absque
melle et additur medicinis et mul
tum laxat. Ex lacte etiam crudo
pille conficiuntur et propter multum
sunt laxatiue. non sunt dande ni
si habentibus carnosa intestina
quoniam intestina ulcerant et dissin
teriam inducunt. magis tamen
si fuerit lac crudum quam coctum.
quoniam ex decoctione maliciam depo
nit. Quoniam autem naturam habet ul
cerandi stomacum adduntur mastic
tinta et gummi arabici. Solet etiam
inducere mortificationem et do
lorem circa anum. et idcirco non detur
nisi pinguibus et carnosis. pur
gat principaliter flegma et uiscosos
humores a stomaco et intestinis. et a re

motis partibus. Valet arteticis. scia
ticis. podagricis. colicis. yliacis
et similibus egritudinibus flegmaticis.

De esula.

Esula eodem modo
est species titimalli cuius radix medici
nalis est. Est autem herba similis li
narie stipitem habens rubeum.
eius sunt due species. maior scilicet et minor.
et utraque est laxatiua. Colligitur
itaque esula et rasa superficie medi
anus cortex usui reservetur. Usus
eius est in confectionibus uel ut inde
acuantur medicine. Redigitur et
in puluerem. et additur electuariis
laxatiuis uel eiusdem puluere .℈.i.
acuimus medicinam. Soluit leui
ter et fere quantum scamonea. uel cum ra
dice decoctione medicinam distem
peramus. purgat autem flegma et ui
scosos humores a stomaco et intesti
nis principaliter. Sedat colicam et
iliacam. Valet arteticis. podagri
cis. colicis. yliacis. et febri cotidi
ane. et similibus egritudinibus.

De turbit.

Turbit radix est cu
iusdam herbe. et est calide et sicce com
plexionis. Colligitur radix et ad
longitudinem digiti finditur.
Eligendum est autem quod fuerit al
bum et leue et in capitibus gummo
sum et inferius concauum. Usus eius
est et in confectionibus et apozima
tibus et pinguiatis et non per se. et pul
ueris eius .℈.i. uel amplius acu
untur medicine. purgat princi
paliter flegma. maxime a remotis parti
bus et a iuncturis. unde confert
flegmaticis egritudinibus aut febri
cotidiane ex uitreo uel naturali
flegmate. confert et colicis. yliacis.
sciaticis. podagricis. et arteticis.

De laureola.

Laureola media
est uehementer laxatiua. calida

est ⁊ sicca in quarto gradu ē fruc
tex habens rotundum ad quan
titatem piperis qd̾ dicit̾ coccogni
dium. de ea aūt medicinalia s̾t
frondes. ⁊ folia. ⁊ sem̄. laureola
itaq; ut ex foliis ⁊ frondibꝫ in
telligas multum ē laxatiua.
purgat aūt fl̄a ⁊ uiscosos huō
res principalit̾ a remotis ptibꝫ
⁊ iuncturis mēbror̄. Secūdū āio
mesiam. vñ ualet sciatic̄. arte
ticis. podagricis egritudinibꝫ
ꝯt̾ apoplexiam q̄; ⁊ palisim. vsus
eius ē cum aliis medicinis. ut
cum oximelle uliam ⁊ similibꝫ.
datur ⁊ in apozimatibꝫ. p se nō
detur qm̄ naturam h̄t ulceran
di intestina ex nimio sui acumi
ne. Si tñ ea p se uti uoluerimus
decoctionem ei damus addito
gūmi arabico ul̾ mastice ut ei
malicia reprimatur. non ē aūt
danda nisi eis qui difficiles s̾t
ad soluendū. ⁊ carnosum uētrē
et intestina habentibꝫ.

De coccognidio.

Cocognidium semen ē lau
reole. eiusdem nature ⁊ uirtu
tis ē cui⁹ est laureola. est aūt calē
⁊ sicce complexionis. ⁊ magis ē la
xatiuū q̄ laureola. purgat pn
cipalit̾ fl̄aticos ⁊ uiscosos huō
res. secūdū mesiam. vnd̾ cōpetē
ter miscetur me͞d. purgātibꝫ ui
scosos humores a remotis par
tibꝫ. ⁊ extremitatibꝫ medec̄. con
fert etiā sciaticis. podagricis. ar
teticis. ⁊ ceteris passionibꝫ que ex
uiscosis fiūt humoribꝫ. vsus aūt
eius ē nō p se dari. s; cū aliis me
dicinis debet dari.

De aloe.

Aloes succus ē cuiusdam h̾be eodē
noīe appellate. est aūt calide ⁊ sic
ce complexionis. nec ē multum
laxatiua. Eius uō tres s̾t species.
est enī cumpyticus qd̾ uulgo dica
tur citrinum q̄ assimulat̾ epati
in colore. est aūt aliud citrinū
qd̾ a uulgo d̾r epaticum. et ista
usibꝫ competit medicine. est ⁊
tertiū qd̾ caballinū dicitur q̄a
medicinis usibꝫ ē alienum. q̄a
interius si ē receptum potius le
dit q̄ iuuet. Eligendum ē aūt
aloe qd̾ in colore assimulat̾ epa
ti. i. qd̾ subnigrū habeat colorē.
et qd̾ sit frangibile ⁊ nō habeat
orribilem odorem. purgat prin
cipalit̾ flegma ⁊ grossos huō
res a stomāco et intestinis. habet
etiam naturam purgādi cere
brum a superfluo ⁊ uiscoso fl̄ate.
neruos etiā sensibiles facit. pū
gat quoq; grossos humores in
neruis insensibilibꝫ existentes.
vnde competent̾ miscetur ī me
dicinis caput purgantibꝫ et
pillis ⁊ medicinis ad uisum cla
rificandū. fumositatem etiam
grossam a stomāco ad caput ascē
dentem detergit. Cauendum est
aūt ne detur in nimis calido tē
pore. maxime his qui consueue
runt pati fluxum sanguinis p
emoroydas. qm̄ aloes emoroy
das mouet ad fluxum. Si tamē
detur addatur gūmi arabicū ma
stix. ul̾ anticum. ad ei⁹ maliciam
temperandam. Extius aūt uirtu
tem h̄t constringēdi ⁊ solidan
di. vñ ualet colirius ad lacrimas
oculor̄ constringendas. ⁊ ad carne
generandam in uulneribꝫ ⁊ cicatri
cem inducendam.

De pollipodio

Pollipodium herba ē que uulgo
dicitur filix quercina ē calide ⁊
sicce complexionis. ei⁹ aūt spēi duo

sunt grana. Unum quod crescit in mu
ris ueteribus et rupibus. aliud quod cre
scit in quercubus et illud usibus med.
est utilius. de eo tamen medicinalis
est radix. Eligendum est autem
quod exterius habeat colorem ru
beum. interius autem uero uiridem.
principaliter purgat flegma. post co
leram rubeam maxime a stomacho et
intestinis et est parum laxatiuum.
ualet febri cotidiane. terciane
etiam ex colera uitellina uel ci
trina. Soluit etiam opilationem
epatis ex uiscosis et grossis hu
moribus. febri quoque quartane. confert
coliacis et yliacis habentibus flegma
mucillaginosum. et intestinis
utiliter medetur. Utimur eo in
apozimatibus et confectionibus et iu
re galline uel carnis. damus etiam
puluerem ipsius uel succum ale
xandrinum. Quando autem ex dissolu
tione uiscosorum humorum innata uen
tositate solet tortiones inducere
addantur mastix. semen feniculi.
anisi et similia. De agarico.

Agaricus fungus est abietis. et est
calidus et sicce nature et parum laxa
tiuus. eligendus est albus leuis
tenebilis. i. qui facile teri possit.
purgat principaliter flegma. post cole
ram nigram. ualet contra tercianam
ex colera uitellina uel citrina. ua
let contra cotidianam et quartanam. ex co
lera adusta. coliacisque et yliacis me
detur. usus eius est in confectionibus et
in apozimatibus. aliquando in eius de
coctione medicinam aliquam dissolue
perim. et damus ex puluere etiam
eius ʒ. i. et medicinam acuimus. Qui
dam est hoc experimentum faciunt
ad cotidianam. ex agarico. mir
ra. saluia decoctionem faciunt.
et datur cotidianariis ante horam
accessionis. digesta materia in tertianis
etiam prodest et epatis opilationem
soluit. De viola.

Viola flos est cuiusdam herbe eodem
nomine appellate. utimur autem
flore ipsius. Est autem frigide et hu
mide complexionis. plus tamen frigide quam
humide. purgat attrahendo ha
bet quidam ex humiditate sua
etiam lenificando purgare men
ciunt. est autem parum laxatiua.
purgat principaliter coleram rube
am. unde ualet febricitantibus et contra
distemperantiam epatis in calore
et opilatione ipsius. et contra ycteriam
et contra defectum ipsius ex colera ru.
usus eius est in confectionibus medicinarum
purgantibus coleram. et in apoci
matibus frequenter et in siruppis. per
se quoque datur ʒ. i. uel exagium cum
zuccaro. De epithimo.

Epithimum est calidum et siccum uir
tutis. Est autem quoddam quod nascitur
super thimum de rore celi in modum
foliorum quemadmodum nascitur super
serpillum. utilius tamen est quod na
scitur super thimum. nec est multum
laxatiuum. purgat principaliter
humorem melancolicum naturalem. post
coleram et flegma. unde prodest maniacis
et melancolicis. febri quartane et sple
ni. et similibus melancolicis egritudinibus.
Utimur eo in medicinis confectis.
et in apozimatibus ad purgandam
melancoliam. ex eo quidem medicinam acui
mus. per se uero non utimur eo quoniam
naturam habet inducendi sincopim
et coangustationem precordiorum.

Sene folium est cuius De sene.
dam arboris uaginas quasdam
continens que est citra damascum
et est calide et sicce complexionis

non ē multum laxatiuum. pur
gat principalit' meliam et colā
nigram. scd̄o reliquos humores.
purgat ptes uicinas et remotas.
medetur maniacis. melācis. qr
tanariis. et spleneticis. sincopi
et cardiacis. neruorum dolori et arte
ticis. ex colā nigra. utimur ea in
medicinis cōfectis et ad predicās
egritudines. In apozimatibus cō
uenient' miscetur. acuitur gm
ex eis. ʒ. i. ul' ex agrio uino mē.

Reubarbarum **De reuburbaro.**
radix ē que affertur de extrema
Indie partibus. est aūt calide et
sicce complōnis. Eligendum
est aūt illud qui nō ex toto sicco
sitatem suam amisit pondero
sum et ruffum. ul' citrinum. et
gumosum inferius et interius
sit distinctū albis maculis et ru
beis qd' masticatum citrinā fa
ciat saliuam. purgat aūt attra
hendo coleram rubeam principa
lit'. scd̄o coleram nigrā. parum ē
laxatiuū. unde ualet cōe tercianā
et cotidianā ex salso flāte. et cōe
quartanā nothum. et cōt' diutem
periciam epatis ex calore et opi
latione eius et ictericiam soluit. de
fectio appetitus ex colā et cardia
cis subuenit. confortat enī prin
cipaliter cor et cerebrum. Valet
debilitati uisus. lumbricos pu
erorum interficit. Utimur eo in con
fectionibus et siruppis et in apoci
matibus et in medicinis. p se quā
doque passioni cordis principalit'
datur ut puluis eius. ʒ. i. ul' exagi
um unū tempetur ī estate per
noctem in aqua fontana frigida.
hyeme calida. ul' succo granato
rum acetosorum sub diuo et ī ma
ne exprimetur. hoc modo datum ua
let tercianariis. opilationi epis.
et ycticis. et lumbricis similit' dat'.

Centaurea est **De centaurea.**
quedam herba calide et sicce cō
plexionis que purgat attrahendo.
Sunt aūt eius gn̄a duo. s. maior et
minor. Maior aūt medicinis ē
utilior. Cum frondibus eius et flore
utimur. et ē parum laxatiua. pur
gat aūt principalit' colam ru. eiō
sum maxime a stomaco et ab inte
stinis. opilationē epatis soluit
et yctericiam. febri terciane ex co
lera citrina solu; et colicis et yliac'
subuenit. Usus eius ē in medici
nis et in apozimatibus cū aliis mē.
In oleibus colericorum et yliacorū ad
grossos humores educēdos ab in
testinis ea utimur. p se etiam de
cocta cum uino ualet predictis
passionibus. **De sambuco.**

Sambucus ē arbor utilis ad pur
gationem superfluorum humorū
ab humano corpore. ē aūt calide
et sicce complōnis in scd̄o gradu.
De ea medicinalia sūt radix flore
folia et fructus. et ex eius medulla fit
oleum. s. sambucileon. attrahē
do purgat flā et uiscosos humo
res. nec tn̄ multum ē laxatiuū.
epatis soluit opilationem et ycte
riciam ex grossis humoribus a
stomaco et intestinis grossos huō
res educit. unde colicis medetur et
yliacis. febri cotidiane et tciane
ex colā rubā citrina. ul' ex colera
uitellina. aquā ydropicorum qui
ex frīs paciunt' humoribus speci
alit' purgat. unde ualet leucofle
ticis. Usus radicis eius talis est. co
diane radicis eius corticem teri
mus et succū exprimimus. et quātum

testa oui capere pot cum uino da
mus. Item radicis corticem deco
quimus et in decoctione medici
nam aliquam distemperatam da
mus. Syrupis etiam laxatiuis
et oximel additur. uel succum eius
cum melle coquimus et mel in
de satis est laxatiuum. Foliis utimur
contra dolorem et tumorem ex frigidis
humoribus. hoc modo calefacimus
folia et dolori et tumori suppon
imus. dolorem mitigat et tumo
rem tollit. Ex foliis quoque stu
phas ydropicorum facimus in archa
calefacta infundendo folia uel in fur
no uel in tina. deinde egrum inuol
uendo et cooperiendo ut sudet. Ibi
flore utimur et in uascellis laxa
tiuis et in cibis. Vinum quod floratum
ex eo conficimus et est similiter
laxatiuum. fructu autem utimur
ex eo succus exprimatur et cum ui
no detur. et est similiter laxatiuus.

De cuscute.

Cuscute est herba
sui rascelum dicitur. semen habet sub
tilius filio calide et sicce uirtutis
est circa secundum gradum parum
laxatiuum. purgat principaliter
flegma et uiscosos humores ab inte
stinis. ualet cotidiane febri. quar
tane. et tertiane ex colera citrina uel
uitellina. aquam ydropicorum opti
me purgat ex amaritudine quam
habet epatis opilationem soluit
et ycteriam. Vsus eius in confectioni
bus et apozimatibus. de puluere eti
am eius licet acuere medicinam.

De ebulo.

Ebulus herba est com
plexionaliter calida et sicca. eiusdem
uirtutis est cuius uirtutis est sam
bucus. magis est laxatiuus quam
sambucus. Radix est medicinalis
ut succus eius detur. purgat attrahen
do flegma et uiscosos humores.
soluit autem superius et inferius. purgat
angustiose. unde non debet dari ni
si materia bene digesta et corpore flu
xui preparato. sicut et in omnibus uo
micis medicinis. ualet febri coti
diane diuturne ex colera rubea ci
trina uitellina. epatis opilationem
yctericie. colice et yliacis medetur. et
aquam lenco flaticorum educit. Vsu
eius est qui et de sambuco. scilicet ut
detur succus per se. uel in eius decoctio
ne distemperetur aliqua medicina.
uel addatur syrupus et oximel laxa
tiuus. uel coquatur cum melle ad con
sumptionem succi. Stupha de eius
foliis facta ydropicis ex frigidis
humoribus factis subuenit in archa
prius calefacta. uel in furno. uel
in tina. ut sedeat eger in tina et
super folia ebuli ponantur lateres
calefacti prius uino aspersi ut fu
mum recipiat et sudet. et hec de
medicinis purgantibus attrahen
do sufficiant. Restat de purgantibus
tractare dissoluendo siue lique
faciendo. Sunt autem huiusmodi eu
forbium. tartari. Calx uiua. ni
trum omnia hec flegma purgant.

De euforbio.

Euforbium itaque
gummi est cuiusdam arboris que ut
dicit diascorides similis est ferule.
est autem calidum et siccum in quarto
gradu. et est multum laxatiuum.
Eligendum est euforbium citrini
coloris et recens. principaliter pur
gat flegma et uiscosos humores a stomacho
et ab intestinis. secundo dissoluen
do et de iuncturis membrorum attra
hendo. unde ualet febri cotidiane
et ydropicis ex frigidis humoribus. pa
cientibus arteticam et sciaticis et pa
raliticis. quoniam sua caliditate inuo

rum humiditatem superfluam consumit et neruos confortat. habet autem naturam ulcerandi stomachum et purgandi et mordicationem inferendi in loco quem attingit. et sincopim inferendi et intestinorum excoriationem solet inferre. unde non est dandum colicis neque habentibus tenuia intestina. et si eis datur non datur per se. sed ad temperandum eius acumen additur bdellium et mastix et gummi arabici. usus eius est in medicinis confectis ex eo. i. ciii. ʒ. i. et semis uel minus accipiendi est medicina. Notet uero si in maiori quantitate ponatur.

De tartaro.

Tartarum est quoddam quod dolio adheret remoto uino. quod uulgo in nipetra uocatur. eligendum est quod de uino albo nascitur. est autem calidi et sicce uirtutis. inferius receptum fleuma purgat et uiscosos humores. Quia uero habet naturam ulcerandi et corrosiuam raro eo utimur ut inferius recipiatur. habemus autem multas medicinas que competentius fleuma et uiscosos humores purgant. Exterius autem eo utimur quoniam habet uirtutem et naturam corrodendi carnem mortuam et superfluam in uulneribus. ualet etiam ad corrodendas et corrumpendas pustulas in facie leprosorum. unde unguentum de tartaro fit ad idem.

De calce uiua.

Calx uiua grece abesto dicitur. i. extinctum. est autem calx uiua antiquam liquor aliquis post combustionem ipsam attigerit. Calx uiua dicitur quia postquam decocta est nulla humiditate attigitur. est autem calida et sicca in .iiii. gradu. purgat autem fleuma et humores aquosos. multum est laxatiua. ualet ad purgandum aquam ydropici. unde quidam ydropicus cum intraret domum cuiusdam medici inuenit calcem uiuam distemperatam ad liniendos lectos propter cimices. et credens quod esset medicina totum ausit. et preter modum laxatus est et ab ydropisi solutus. Quoniam autem naturam habet ulcerandi et corrodendi intestina non debet dari sicut et alie medicine solent dari. nisi canosis et habentibus pinguia intestina. Exterius uero ad corrodendum et rumpendum preponitur. fit etiam inde psilotrum. i. depillatorium quod depilat ad depilationem.

De nitro.

Nitrum genus est salis. Est autem calide et sicce complexionis in quarto gradu. purgat fleuma et uiscosos humores dissoluendo et attrahendo. unde ualet ydropicis patientibus ex frigiditate. paraliticis et sciaticis. et arteticis. quoniam de iuncturis attrahit humores et debilitatem in neruis existentem consumit. usus eius est in confectionibus uelut de eius subaa. ʒ. i. accipiantur medicine. Eligendum est autem nitrum album luminosum et clarum. De medicinis laxatiuis simplicibus que dicta sunt sufficiant. deinceps tractandum est de compositis maxime de usualibus quarum etiam usum et effectum frequentius probamus.

De ratione inuentionis compositarum medicinarum.

Primus igitur ratio compositarum medicinarum assignanda est. prima quidem causa est. quia necesse erat conficere unam medicinam que plures humores simul educeret. et etiam plures morbos opponeretur. alia causa ut una et eadem medicina

sicut plures humores habun
dant in corpore ita diuisos pos
sit simul expellere. Inde est quod
in una eademque medicina po
nitur scamonea que purgat co
leram. eadem etiam recipit elebo
rum nigrum quod purgat melan.
In eadem etiam ponitur agaric
uel colloquintida que purgat flegma.
Tertia vero fuit compositionis ut
uirtus stiptica. flatici. farina
tur cum non possit peruenire ad pro
fundum deducatur per uirtutem
alicuius aromatici. id est calide medicine.
vnde in eadem medicina ponitur stipti
ca quandoque et calida. ut dixit. Gal. que
uirtutem stiptici farmaci dedu
cunt ad profundum et membra
confortent. Item ut membra per
medicinam debilitata et rarefacta
ex quibusdam in eadem positis con
fortarentur et malicia medicine
reprimeretur. vnde in medicinis que recipi
unt scamoneam quoniam naturam habet
dissoluendi epar apponimus gum
mi ara. mastic. aut bdellium que
membra confortent. et medicine
acumen temperent. ne nocumen
tum membris inferre possit. Com
positarum itaque medicinarum alie
purgant coleram. alie flegma. alie et
melancoliam. Sanguis itaque respira
culum habet per flobomiam tantum. non
purgatur enim per medicinam nisi
acumine medicine postremo cor
ruptus. ut medicina faciat dissinte
riam. purgatur enim per flobomiam san
guis principaliter. Racio reliqui tres
humores per flobomiam educentur.
Notandum quoque quod illi tres hu
mores non solum extra uasa insistentes
sed etiam intra uasa contenti pos
sunt purgari per medicinam laxatiuam. vnde
Gal. Cum medicina sit in epar. aut uenas
aut arterias per urinas purgatio
est aut per uentrem. vnde habemus quod
humores in capillaribus uenis ha
bundantes purgantur per urinam.
Que vero in mes. uenis per uentrem.
De medicinis vero compositis trac
tabimus ostendendo que medi
cine quos humores purgant prin
cipaliter. que ex receptione sua la
xatiue multum sunt. que parum. que
purgant calefaciendo. que infri
gidando. et cetera quas pluralitate sunt
egritudines. modum confecti
onis non obmittentes. Que medi
cine quos humores purgant ne me
dicus erret. debeat purgare flegma
det medicinam que purget coleram.
uel econtra. uel pro colera purget melan
et econtra. et ita eger in deteriorem du
catur consistentiam. Que medi
cina sit multum laxatiua que pa
rum. ne multum laxatiuas nimis
acuet. et ita pocionatum ad ultimam
inanitionem deducat. vel parum
laxatiuas modice acuat. et inde
in infamiam et uituperium incur
rat. Que purgant calefaciendo.
que infrigidando. ne quos debemus
calefacere infrigidemus. et quos
infrigidare calefaciamus. vt scia
mus quas medicinas quibus de
beamus apponere egritudinibus.
Incipiendum est a medicinis coleram
purgantibus. et deinde dicendum est
de purgantibus flegma et melan.

De medicinis purgantibus coleram.

Medicinarum itaque et primo de trifera.
compositarum purgantium coleram.
alie purgant calefaciendo. alie
infrigidando. Infrigidando pur
gat trifera sar. oxi. diaprunis.
psilliticon. diacerasor. et similia.

drifera sar. i. delicata medicina. vel delicatum interpretatur nigrum. purgat infrigidando principaliter coleram rubeam. secundo nigram. et ex receptione sua parum est laxativa datur contra tercianam et quartanam notham. et habentibus urinam intensam eis qui circa caput ex fumo nigro patiuntur subvenit. vinum visum ex colera rubea turbatum clarificat. maniacis. melancolicis. vertiginosis. et cardiacis ex colera nigra medetur. calorem epatis et opilationem eius solvit. ycteriam ex utraque colera purgat extremitatum calefactionem pacientibus ut circa volas manuum et pedum nisi stomaci superfluitas impediat. Conficitur sic. Cassia fistula et tamarindi dissolvuntur in aqua tepida. deinde colentur per staminam ut removeantur nuclei. deinde colatura tota ponatur in panno lineo et tunc exprimatur et reservata substantia cassiafistule. pars liquidior que distillaverit in vase recipiatur ex aqua illa et aqua decoctionis violarum addito zuccaro fiat syrupus. Circa finem decoctionis addatur substantia cassiefistule et tamarindorum. ultimo vero cum consumpta fuerit aquositas manna addatur. deinde ab igne deponatur semper agitando cum spatula quousque tepidus fiat. tunc autem pulveres admisceantur. **De oxi.**

Oxi i principaliter purgat coleram rubeam. secundo nigram. et adustos humores. et ex receptione sua satis est laxativum. purgat autem infrigidando. valet etiam ad tercianam et cotidianam ex flegmate salso. distemperantiam epatis. et oppilationem et ycteriam curat. defectus appetitus ex colera et caliditate stomaci et omnibus colericis egritudinibus que purgationem indigent subvenit. Conficitur sic. tamarindi et cassiafistula preparentur sicut trifera sar. solvantur in aqua rosacea et in aqua decoctionis violarum in qua solvantur prima ex aquis istis et succo malorum granatorum fiat syrupus. Circa decoctionem addatur substantia cassiefistule et tamarindorum. et cum consumpta fuerit aquositas ab igne deponatur. cum fuerit tepe. addatur scamonea. deinde pulveres. Si vis facere minus laxativum dum mitum fuerit calidum vel super ignem addatur scamonea prius cum mastice et oleo distemperata. ultimo pulveres. detur more electuarii vel distemperatum. **De psillitico.**

Psilliticum coleram rubeam purgat principaliter infrigidando. et ex receptione sua parum laxativum. valet contra easdem egritudines contra quas oxi. datur in acute febrientibus contra ventris constrictionem. Conficitur autem hoc modo. psillium in aqua tepida temperetur donec totum coaguletur. deinde addita aqua zuccari prius in aqua modica soluta fiat syrupus. et cum diu decoquatur donec psillium a vase possit elevari. Sic coctum in mortario teratur diu. et dum teritur pulveres paulatim misceantur. more electuarii detur vel distemperetur.

Diaprunis colatum **De diaprune.** ru. purgat infrigidando. et est parum ex receptione sua laxativum. valet etiam contra opilationem epatis. et ycteriam et acute febricitantibus subvenit. mollit ventrem. sitim

et anxietatem tollit. Alijs etiam egritudinibus colicis valet. ut defectui appetitus caloris epatis et similibus. ubi expedit purgatio. Conficiatur sic. pruna nigra bene matura enucleantur et proiectis ossibus inter manus malaxentur et per cribrum colentur ut grossiores partes remoueantur. deinde cassia fistula et tamarindi predicto modo preparentur et liquidiori parte et zuccaro fiat syrupus. deinde substantia prunorum adiciatur circa finem decoctionis. substantia cassiafistule et tamarindorum decocto syrupo et ab igne deposito pulueres receptionis admisceantur.

De diacrasseon.

Diacrasseon coleram rubeam purgat infrigidando et satis laxatiuum. valet ad easdem passiones contra quas diaprunis. conficiatur sic. Succum coctanarum acetosorum cum melle decoquatur ad spissitudinem. et ex melle illo puluis conficiatur. dentur ʒ. iij. in mane.

De katartico imperiali.

Katarticum imperiale principaliter coleram rubeam purgat calefaciendo. post coleram nigram et satis laxatiuum est. valet terciananis. et calor et urina multum intendatur. terciane nothe et quartane ex colera adusta. Caput purgat. oculis bene olentis reddit. debilitati visus et obscuritati ex fumo nigro subuenit. pulueres cum melle dispumato conficiantur.

De medicinis purgantibus flegma et melancoliam. Et post de antidoto diacastoreon.

Antidotum diacastoreon principaliter flegma purgat. post melancoliam calefaciendo et ex receptione sua parum est laxatiuum. valet inueteratis passionibus. cephaleam inueteratam purgat et curat epilensiam et apopleciam. vertiginosis. emigranicis. maniacis et melancolicis subuenit. paralisim omnium membrorum maxime capitis emendat. Sciaticis et arteticis medetur. eufrasim renum et epatis et splenis soluit. usus eius est ut detur distemperatum uel more electuarij uel in pillulis. et tunc magis valet passionibus capitis. Conficiatur sic. In estate gummi teratur cum reliquis speciebus. uel quod magis valet in yemo tempore per biduum et colentur per saculum. et bene exprimantur et addito melle coquatur ad spissitudinem. deinde terbentina addatur. et ab igne deposito pulueres conficiantur.

De blanca.

Blanca alia maior. alia minor. alia media. sed maior et media sunt usuales. maior principaliter purgat flegma calefaciendo. post melancoliam. et est ex receptione sua parum laxatiua. valet principaliter morbis capitis ex frigidis humoribus. epilentie. apoplexie. maniacis et melancolicis medetur. veterem cephaleam curat. paraliticis et arteticis auxiliatur. grossos humores purgat a stomaco et intestinis. unde yliace et colice subuenit. confortat omnia que fantasticam cellulam. rationalem et memorialem trahant opitulatur. Datur distemperata uel more electuarij. uel quod magis valet in pillulis. Conficiatur sic. gummi predicto modo decocti pulueres admisceantur.

De blanca media.

Blanca media que fetida dicitur. calefaciendo purgat flegma maxime a capite

aliquantulum ex repletione sua est laxativum. epilentie specialiter medetur et aliis passionibus quibus maior. Eius usus est et confectio similis priori.

De benedicta.

Benedicta purgat principaliter fleugma. secundo meliam. purgat autem calefaciendo et est parum laxativa. valet principaliter contra vesice vitium et renum et lumborum. prodest maxime sciaticis et freneticis et arteticis stranguiriam patientibus colicis et yliacis. Usus eius est ut distemperata vel more electuarii vel in pillulis detur. Confectio eius ut pulveres melli admisceantur.

De potione sancti pauli.

Potio sancti pauli principaliter purgat flegma. secundo meliam. purgat autem calefaciendo. etiam est parum laxativa. peculiaris est maxime epilenticis. appopleticis. melancolicis. maniacis. vertiginosis. scotomaticis. inveterato dolore capitis. et contra omnes morbos capitis ex frigiditate. paraliticis. tremulosis. arteticis. et sciaticis. colicis quoque et yliacis medetur. capitibus mulierum maxime opitulatur. mulieres ad conceptum preparat. menstrua provocat. matricem a superfluis humoribus purgat. sive potius interius recepta more electuarii. sive per suppositorium immissum. Usus eius est in pillulis vel more electuarii. vel distemperatum conficitur ut diacastoreum.

De paulino.

Paulino antiqui usi sunt pro opiata. moderni vero pro medicina laxativa. valet maxime capitis passionibus. calefaciendo purgat flegma principaliter. secundo meliam. et est parum laxativa. valet maxime capitis passionibus.

appopleticis. epilenticis. maniacis. melicis. colicis. yliacis. paraliticis. sciaticis. arteticis. podagricis et scotomaticis medetur. digestionem procurat. calorem naturalem dirigit. cardiacis. epaticis. spleneticis medetur et ydropicis. Usus eius est in pillulis. valet ad digestionem materiei. maxime in pillulis cum oximelle. more emplaustri si fuerit appositum dolores et tumores ex frigidis humoribus sedat. et purgat plagas omnium locorum et maxime vetenosorum. sanat dolorem dentium. et superiorum placat interius receptum. vel exterius positum. Conficitur sic. Galbanum. armoniaci. serapinum. oponponac. in vino albo prius temperata per biduum super ignem dissolvantur et colentur. colature addantur mellis lib. i. et coquantur circa finem decoctionis addens therebentinam. deinde corumbrum. storacem. et confice. deinde bdellium et olibanum et mastic. Signum decoctionis est si infundatur gutta super marmor non adheret marmori. sed incipit inspissari. deinde proiciatur super marmor et ibi pulveres specierum admisceantur. deinde aloe. ad ultimum croci. sic manibus malaxando prius punctis oleo laurino vel balsamo.

De yera fortissima Galieni.

Yera fortissima Galieni calefaciendo purgat flegma et meliam. et non est multum laxativa. valet omnibus inveteratis passionibus et maxime capitis. Datur epilenticis. appopleticis. cephalargicis. scotomaticis. maniacis. meliacis. paraliticis. et contra tinnitum aurium. et in oculis patientibus. et arteticis subvenit. Stomaticis. colicis et

yliosis. 7 sciatiē medetur. peculia
ris pustule. elefantiico℞. scabiē.
cephea et impetiginem detergit.
quartanarius cancrosis. et contˀ
uenenum pficit. mulier℞ uicia
corrigit. Usus eius ē ut detũ mo
re electuarii. ul' distemperatũ. nō de
tur in pillis qin suffocationem
inducit. conficit̄ ut diacastoreũ.

De pigra galieni.

Pigra galieni
calefaciendo purgat fl'a princi
palit̄. s' melãam. ex sui recepti
one parum ē laxatiua. val; spe
cialiter contra morbũ capitis. ut
epilenticis. apopleticis. scotoma
ticis. maniacis. melie. 7 ueteri ce
phalee. debilitati uisus stomati
cis medetur. epatis 7 splenis opi
lationem soluit. yctericis. colicis.
yliacis. 7 matricis uitio subuenit.
menstrua in suco artemisie p
piniata puocat. Usus ei' est ut de
tur more electuarii. ul' distem
perata. ul' in pillis. 7 tc̄ mag' ua
let passioibȝ capitis.

De theodoriton yperiston.

Theodoriton yperiston
indifferent' purgat fl'a
et melãam calefaciendo. 7 ex re
ceptione sua parum ē laxatiuũ.
Valet ad omē uitium capitis
cerebri 7 oculo℞. epilenticis. apo
pleticis. asmaticis. i. eis quib'
habundãt fl'a circa tracheam
arteriam medet'. uocem clari
ficat. anelosis. 7 circa thoracem
habentibȝ dolorem. cardiacis.
et stomatic̄. grossos humores
purgando quoscūq;. subuenit
7 yliacis. splenis opilatiōem 7
epatis soluit. paraliticis. sciati
cis. arteticis. nefreticis. 7 podo
gricis. pdest. menstrua puocat
mulieru℞. capitis peculiar̄ re
medium ē. humores supfluos a
matrice educit. 7 eam conceptui
humilem reddit. Interius pos
receptũ ul' suppositum ul' iniectum.
Usus eius ē more el'y. ul' distem
peratum ul' in pillis. Conficitur
ut diacastoreum.

De theodoricon anacardinum.

Theodoricon anacar
dinum melãam purgat
principalit̄. s' fl'a 7 hoc calefaciē
do. 7 ē parũ laxatiuum. Valet pri
cipalit' passionibȝ capitis ex me
lancolia. vñ ualet maniacis. me
lãcolicis. vertiginosis. 7 obliuiosis.
et alienatione patientibȝ. 7 ueteri
cephalee. tinitum auriũ 7 surdi
tatem 7 defectum uisus ex hu. ul'
fumo melico emendat. patientib'
sincopim 7 debilitate. stoicis. car
diacis. spleneticis. arteticis. nefre
ticis. colicis. 7 causi' uesice utiliter
datur. tumori epatis 7 opilatiōi.
et toti' corporis decoloratiōi con
fertur. vicia matris 7 sterilitate
corrigit suppositum. ul' p os ac
ceptum. Datur 7 more electuarii.
ul' distemperatum. Conficitur sic.
Radices feniculi in madio uel
in Junio collecte 7 mũdate. et cō
tuse in aceto p septem dies. ul' p
nouem dies tempent̄. coquant̄
usq; ad consũptionē tc̄e partis.
7 colentur. dein terant̄ 7 bulliāt
iterũ 7 colentur. 7 ex colatura ei'
7 melle fiat oximel. 7 cũ coctum
fuīt 7 tepidum pulueres confi
ciantur.

De yeralogodion memphitum.

Ieralogodion mphitum
indifferent' purgat fl'a et me
lãcoliam calefaciendo medioc
ter laxatiuũ. valet pecularit' e'
pilensiam lingue. vñ 7 nomi accep
cephalee inueterate epilensie. apo

plexie maxime. et melie scotomie.
emigranie. paliticis. et tremulosis
contra ypotomiam .i. cordis defectum
cardiacis. spleneticis. sciaticis ne
freticis. arteticis. podagricis sub
uenit. Colicis quoque yliacis. menstru
a educit. leprosis morpheam et
impetiginem patientibus medetur.
Usus eius est more electuarii. uel in
pillis. uel quod melius est distem
peratum conficitur ut diacastore
um uel blanca. Istud autem sic fit.
deinde fit communiter quia quecumque
confectiones recipiunt gummam
simili modo conficiuntur. Item no
tandum quod usus eius multum
impedit infectum elefancie pas
sionibus etiam inferiorum partium
subuenit. **De yera pigra galieni.**
Iera pigra galieni cuius media
pars est aloes et media aromati
ca. purgat flegma et melian ca
lefaciendo. et est parum laxatiua
valet contra uitia capitis. et auri
um et oculorum. valet etiam epilen
sie. apoplexie. maniacis. et melan
colicis. et contra ueterem cephaleam
plus ceteris medicinis. Unde ualet
contra uitia capitis uniuersa sicut
omnes ierre. sciaticis. arteticis. et
yliosis. et colicis confert. stomacum
purgat et canalis epatis et spleneus e
mendat. Sciroslim tollit et exte
nuat renibus et uesice et matrici
subuenit. Usus eius est in pillis
uel more electuarii. uel distempe
rata. confectio eius non indiget
artificio. **De yera rufina.**
Iera rufini ex eleboro utroque que
recipit est multum laxatiua. cale
faciendo purgat flegma et meliam.
valet specialiter in iuncturis passio
nibus capitis et melie et maxime

epilensie. apoplexie. antiquam
cephaleam destruit. emigraniam.
uitiginosis. tinitum aurium pa
cientibus. et defectum uisus opitu
latur. uitiis stomaci. epatis. et sple
nis medetur. morpheam et im
petiginem et pustulas. et scabiem
elephanticorum detergit. paliticis
sciaticis. et podagricis summum re
medium est. contra colicos et yliacos
pacit. Usus eius periculosus est.
solet enim suffocationem inducere.
Unde precipimus ut semper detur di
stemperata ut cum uino aliquo uel
cum ptisana et non dormiat sed mo
ueatur qui accipit incessanter. Si
non contingit eis sincopis traha
tur per barbam et per capillos et fi
ant remedia supradicta in trac
tatu electuarii. **De yera constan-tini.**
Iera constantini purgat
principaliter coleram nigram
et fumum melicum a stomaco ad
caput ascendentem. est autem parum
laxatiua. datur specialiter ad uisum
clarificandum et ad idem inuncta.
Datur in pillis uel more electuarii.
uel distemperata melius. De medi
cinis usualibus que dicta sunt suf
ficiant. **De apozimate colerico purgante.**
Expleto tractatu medicinarum
que more electuarii con
ficiuntur. consequens est ut ad apo
zimata transeamus. Est autem apo
zima decoctio alicuius herbe. uel radi
cis. seminum. frondium uel specie
rum quod conficitur ad aliquem
humorem purgandum. Ratio autem
et causa fuit inuentionis apozi
matum. quoniam leuiter et sine omni an
gustia soluunt. et secure possunt tam
debilia et tenuia habitibus intestina.
debilibus quoque et defectis specialiter ueteri

et egris qui fortib; n̄ sufficiunt
medicinis. Quare aūt leui⁹ ducit
quā cetere medicīe ⁊ minus pe
riculose sint. causa ē qm̄ in p̄dic
tis medicinis tota medicine sb̄
stantia interi⁹ recipitur. In apo
zimate uō tantū subtilior quā
paro ex sui sbtilitate liquori im̄
dit. Apozimata ḡ quilibet faci
le pōt compone̅ qui uirtute me
dicinaminū simplicium superi⁹
p̄dcōꝝ pfecte nouit. set minus
tn̄ pfecte doctrine ponamus. de
apozimatū confectioīb; dicam̄.
conficientes apozima ꝑprium ad
quelibet humorꝝ purgandum.

Ex apozimate colām purgante

Ad purgandum itaq; coleram na
turalem facimus. Accipim⁹ seri
caprinū quātū sufficit uni po
tui ⁊ in eo uiole coquātur. dein
inde manus fugentur. ut tota
uis mandatur sero deinde colen
tur ⁊ exprīmantur ⁊ in colatura
resoluant̄. ℥. i. cassiefistule mu
date. ⁊ alia ℥ tamarindoꝝ cassi
afi. in panno lineo ponant̄ ut
qd̄ liquidi erit distillet ⁊ recipi
atur in aliquo uase supposito i
liquore illo tempetur p noctem
sub diuo. ℥. i. mirobolanorū.
In collatura uō illa resoluatur
sulbi cassief. ⁊ tamarindoꝝ que
prius rem. inserat. ⁊ addita zuc
cara ꝑprimetur. pōt quoq; puluis
reubarbari cum mirobolanis te
perari ⁊ erit laxatiuū ⁊ diuretic̄.
Nota si serum nō habemus. dec
de aqua fiat. **Ex apozimate fla** **purgante.**

Apozima ad purgan
dum flegma conficim⁹ hoc mō.
pollipodium. agaricū. centaure
a minoꝝ. anisi ⁊ feniculi. omia
contrita in aqua bulliant. ⁊ si uis
facere magis laxatiuū. colloquī
tida uł radicem cucumeri agresti
uł q̄ melius ē esulam p̄dcis reb;
apponas. ⁊ collaturā decoctiōis p̄
dcōꝝ cū melle ⁊ zuccō ꝑpinabis.
uł in colaturā benedictam diste
perabis et dabis pacienti.

Ex apozimate purgāte colerā adustam.

Ad purgandū colām adustam
adustā; tale facimus apozima.
R. violaꝝ. agaricū. sene. pollipo
dium. epithimū parus contusa
et parum elebori nigri. decoquio;
in aqua ⁊ colamus. ⁊ in colatura
distemperam⁹ mirobolani. kebu
li indos. reubarbaꝝ p noctem. et
in mane colam⁹ ⁊ colaturam cu
zuccō ꝑpinamus. Si uō recens sit
adustio addantur tamarindi ⁊
cassiafistule apozimatum.

Ex apozimate pūgāte meliam

Ad purgandum meliam. fit apo
zima hoc modo. Agaricū. pollipo
dium. sene. cuscute. epithimi. pa
rum elebori nigri paus bn̄ con
tusi decoquantur in aqua et co
lentur. ⁊ colature addatur mel.
lapis lazuli ꝑprimetur. confert de
bilib; uerum quartanam paci
entib; fortes medicinas ferre ne
queuntib;. optime purgat hūo
res melicos. ad instar istorū pro
uoluntate nrā possum⁹ confice̅
alia ⁊ uniuersa apozimata.

Post medicinas **Ex pillulis.**
que more electuarij uł in apozi
matib; dant̄. restat ut de medi
cinis agamus q̄ recipiuntur in
pillulis. in puluere. in uomitu.
in cibis. ⁊ potib; laxatiuis. pillle
itaq; dicunt̄ medicīe in rotun
dam formam formate ad quān

cacem piperis. ul' ciceris. ul' orobi.
ul' fabe et similium. Causa aut pil
lularum confectionum fuit duplex.
principalis scilicet et causa. Principa
lis qm accepta medicina in pil
lulis magis purgat remotas par
tes et maxime caput. alio mo
qm in stomaco multam faciunt
moram. unde melius a remotis
partibus attrahunt qa tarde dissol
uuntur. Inuentionis aut eorum causa
causa fuit. qm sunt quidam debi
litati qui ita saporem medicine
aborrent ut nullam accipere pos
sunt. cum saporem non sensiunt.
unde damus eis pillulas in ne
bulis inuolutas. et alio mo ut
medicine saporem non sentiant.
Pillularum aut quedam sunt que
propria habent receptionem. sicut pille
auree. fetide. cochie. pille sine quibus
esse nolo. et reliqua. Quedam uero ex
receptione aliarum medicinarum fi
unt. ut de ueralogodion. theodo
ricon. anacardi. theodoricon ypo
cristo et similium. Notandum uero quod
de omni medicina que conficitur mo
re electuarii pille possunt fieri
ul' confici exceptis illis que recipiunt
elleborum in tanta quantitate ut uirtus
ellebori dicetur exceptis uomitiuis
medicinis. Elleborus aut et cetere uo
mitiue medicine naturam habent resol
uendi humores quos attingunt
in uentositatem. Inde ex longa sui
mora in stomaco quandoque inducunt
suffocationem. Quomodo aut
debeant dare pillulas. quod etiam
obseruande sunt per eos qui suscepe
runt superius edocuimus. Dici
mus tamen adhuc qm in sero dande
sunt pille. et supradormiendum ut na
turali calore confortato in sompno

resoluatur medicina interius. Illud
aut generaliter obseruatur in omni
medicina ut cum ceperit ducere non
dormiat potionatus. De pulueribus laxatiuis.
Puluere similiter utimur laxatiuo. Causa aut inuen
tionis eius potius est carnalita
tis quam necessitatis. Quidam aut adeo
abhorrent medicinas confectas
ut nullo modo eas recipere possint.
quibus damus laxatiuum puluerem
incautis offerentes in principio
prandii ut in iure aliquo. uel in
cibo. ul' in potu. et cum puluerem
susceperint reuocentur a prandio
ne quantitate cibi suffocetur uir
tus medicine. De uomitiuis medicinis.
Sequitur ut de uomitiuis medicinis dicamus. Causa
aut inuentionis earum fuit habu
dantia leuium humorum qui et po
tencius per superiorem educuntur re
gionem quam per inferiorem. Datur autem
quandoque distemperatus. quandoque in maio
rinatibus. quandoque in puluere. quandoque
in pillulis sed raro. sed hoc fit prin
cipaliter. sed tamen tunc qm pille fiunt
de calida medicina que secure po
test dari. et que utroque modo potest
per uomitum et per uentrem. Melius
aut datur uomitus distemperatus
cum tepida. qm aut et quibusdam
dum sit uomitum et quibus non. Que
aut attendenda sunt circa uomitum
superius exposuimus. De cibis et potibus laxatiuis.
Cibis et potibus similiter
utimur laxatiuis. Causa
aut inuentionis eorum fuit. qm sunt
quidam ita delicati quod nullam me
dicinam possunt aliquo modo su
scipere quibus facimus cibos et po
tus laxatiuos. Illud aut notandum
quod minus confert in cibis et

potibus medicine quam aliquo modo
accepte. Cibum ergo laxativum
sic facimus. pollipodium ʒ. ij.
vel tres tritas cum gallina vel
porco decoquimus. deinde ius il
lius damus addito cinamomo
cardamomo et similibus. vel ius bibat
et carnem comedat. et ducetur
ad. vij. vel viij. sellas secundum quod facile
le vel difficile purgabitur. valet
ad hoc pollipodium magis in
nee quam siccum. aliter ollam lacte
titimalli punge semel aut bis
interius. deinde ad solem desicca.
in olla illa cibum decoquimus
fit laxativus. Item esulam vel
aliam medicinam laxativam cum
aliis laxativis speciebus tribus. et in
cibo aliquo nesciente damus.

De potu laxativo.

Potum eo
dem modo facimus laxativum.
quandoque de vino. quandoque de aqua. quandoque de
nectare. quandoque de melle. et alie spe
cies accipiunt medicine laxative.
vino laxativo et aqua raro uti
mur quoniam in eis sapor medicine
magis sentitur. Nectar autem con
ficitur hoc modo. Cinamomum.
garofoli. nuces muscate. galanga.
ana. zedoar. et spica nardi. et alie
species quibus fiunt pigmenta tran
tur ita quod in uno potu contineantur
tur ʒ. ij. et tunc mel vinum et species
misceantur et per saculum colentur
multociens donec ius specierum man
detur vino. de pigmento pro primam
secundum quod volumus multum vel parum
laxare.

De electione simplicium medicinarum.

Quoniam de usu
laxativarum medicinarum tam sim
plicium quam compositarum de natura
etiam uniuscuiusque sufficienter tracta
vimus in fine presentis operis que

ad totam artem medicinalem sunt
necessaria subiciamus. scilicet de electione
medicinarum et electione earum et conser
vatione. Electio quidem necessaria est
circa species quas ab aliis compa
rem. Electio vero ad ea spectat que
nos met ipsos per invenimus
ut flores semina et fructus folia
et radices. Conservatio autem ad u
trumque. Circa electionem vero quidem
sunt attendenda. sapor. scilicet odor. co
lor. et substantia. Sapores quidem novem octo
nominati. Novus innominatus. Nomina
torum. v. pertinent ad coleram inferi
orem. tres ad frigidam. Ad coleram
pertinent diversi. amarus. salsus. acu
tus. et unctuosus. Ad frigidam
ponticus. stipticus et acetosus. dul
cis quas invenitur in absinthio
et aloe. salsus qualis invenitur in
nitro et in omni genere salis. vnctu
osus qualis invenitur in carne pin
gui et in oleo. acutus qualis inve
nitur in pipere et garofolis. ponticus
qualis invenitur in citoniis. nespu
lis. sorbis. et maturis. acetosus qua
lis invenitur in aceto. malis grana
tis acetosis et acetula. Nonus vero
qui insipidus dicitur qualis est sapor
qui recipitur in aqua in cucur
bita. cucumere. melone. Cum
igitur diversa sunt genera colorum saporum
rum. odorum et substantia specierum oportet me
dicum non ignorare quem saporem
vel odorem vel colorem debeat ha
bere unaquaque medicina in ge
nere suo. ut eam que intensiorem
in genere suo habuit qualitatem sibi
debitam eligat secundum saporem quem
medicine que saporem suo generi
acomodat intensior eligenda
erit. Verbi gratia. Scimus quod aloes in
genere suo amarum saporem habet.

aloes quia quod magis participat ad
amaritudinem quantum ad sapo
rem magis valet. Similiter absin
thium in genere suo amarum est
quanto quia amarius et validius tan
to plus valet. Eodem modo zuccarum
in genere suo dulce est. et quanto
magis dulcior tanto magis eli
gendum est. et sic de ceteris debemus
intelligere. Similiter secundum alias ra
tionum differencias attendere debe
mus specierum colores que species in co
lore suo suo generi acomodato inten
sior est eligenda est quantum ad
colorem. verbi gratia. Rosa rubea
est in genere suo et lilium album.
Illa ergo que rubicundior est e
ligenda est. et lilium similiter eli
gendum est quod albius. Similiter
muscus epaticum habet colorem quan
to quia accedit ad empicum colorem
magis valet. Rasturum [?] citrini
coloris est naturaliter. quanto ergo
intenditur citrinus color magis e
ligendus est quantum ad colorem.
De odore vero secundum eandem rationem.
Res que odorem suo generi competen
tem habuit intensiorem utilior
est quantum ad odorem. verbi gratia.
Scimus quem odorem debeat habere
muscus. ergo secundum odorem istum
quem habuit intensiorem magis
valebit. Similiter circa balsamum
odor suo generi debitus quanto inten
sior erit magis est eligendus. et sic
de aliis. Substantia vero non minus
attenditur. ne scilicet illa que debet esse
humida sit sicca et econverso. ne pu
trida aut corrosa vermibus. verbi
gratia. Gariofolus debuit esse talis
substantie ut ungue infixo quedam
de se emittat liquorem. qui si non
fecerit peccatum est in substantia propter

siccitatem. Cavendum est quia ne deci
piamur a speciónariis. namque in lo
cis humidis gariofolos et cubiba
ni [?]. et alia que aliquantulum humidi
tatis habere debent reponere solent
ut graviora et ponderosiora et me
liora videantur. Gariofoli tamen
sicci humectati si unguis infigi
tur non emittunt penitus liquorem.
putredo vero et tinea vel corrosio ocu
lis subiciuntur. Que vero species in
propria reperiuntur substantia magis eli
gende sunt quam que fuerunt permutate.
Eligere itaque debemus illam speciem
que odorem et saporem suo generi
rebus acomodatum habuit intensio
rem. et saporem suo generi rebus ac
comodatum habuit intensiorem.
magis vero si concurrunt omnia.

De collectione medicinarum.

Collectionis etiam consideratio
et scientia medico est necessaria.
ut sciat quando radices. quando folia. quan
do folia et flores. quando folia et se
mina sunt colligenda. Incompe
tens est medicinarum collectio pri
mum operatur experimentorum fallaciam.
Collecte etiam medicine quodam
tempore plurimum sunt laxative. parum
vero vel nichil laxant alio tempore
collecte. Item quedam ex collec
tionis tempore vim suam retinent.
Alie vero vim suam amittunt omni
no. ut illa que colliguntur ante
tempus sue maturitatis. Colligende
itaque sunt herbe quando ad suam matu
ritatem pervenerint. Si autem flores
habeant in flore sunt colligende.
ut pulegium. origanum. calami
tum. sticados et similia. Flores
vero colligendi sunt cum fuerint
adulti et ad plenitudinem suam per
venerint incrementi. ut nec in

principio sue generationis nec que
maturescunt colligantur. Semi
na vero et fructus cum ad plenam
venerint maturitatem colligen
da sunt. folia vero et frondes cum
ad sui incrementum pervenerint. que
scilicet plene humiditatem suam com
biberint. nec adhuc a stipite suo
cadunt. nec ea que maturescunt
vel dum adhuc minus tenera
sunt colligere aliquis presumat.
Radices autem tunc colligendas esse
censemus quando decissis foliis sue
concavitatem suam inesse retinent. et
nutrimentum ad folia et ad stipitem
non transmittit. Notandum quod
quando stiptica ante tempus sue matur
itatis collecta sunt stipticiora. la
xativa vero maxime in canicula
ribus sunt colligenda. hec autem sim
varietatem herbarum sunt intelligen
da. Quedam enim herbe flores ci
tius ponunt. quedam vero tar
dius. Quedam vero semina et fruc
tus citius maturantur.

Collecte vero medicine conservien
tur hoc modo. ut neque in siccis lo
cis ne ex siccitate virtus earum
exauriatur. neque in nimius hu
midis ne ex humiditate citius
putrescant. Radices igitur collecte
et semina ad solem possunt de
siccari. Si tamen nimis fervens
tem ne virtus earum ex nimio ca
lore dissolvatur. frondes vero et
folia et flores in umbra soli vicina
na desiccentur. vel in sole non mul
tum calido ne humiditas consu
matur. Semina que habent fol
liculos in eisdem conserventur.
desiccate ergo medicine depo
nantur in cistis cypressinis vel
fraxineis. vel similibus lignis non
putribilibus. Confecte ergo me
dicine in pixidibus conserventur.
Collirÿa in vasis cupreis quemad
modum axungia in testibus va
sis. et hec dicta de medicinis la
xativis sufficiant.

Incipit liber divisionum Arazi- / sba abubacri filii zacharie a- / razi. translatus a magistro Ge- / rardo cremonensi in tolleto de / arabico in latinum.

ENTILATA

fuit in presentia cuiusdam pro-
bi viri rememoratione divisio-
nis egritudinum et curationis
earum. Quare visum est michi ut
componerem librum de hac inte-
tione cuius utilitas esset communis. et mul-
tiplicaretur excitatio omnium
considerationum in ipso. et iuvamentum
eo. et propterea quia vidi in ipso
iuvamentum maximum et commu-
nitatem. Deum itaque posco con-
cessionem ad rectificationem
sermonis et operis et auxilium secundum
quod sibi placet. et quod ea sit approxi-
matio. cum ipse sit sui gubernator.
Et nos quidem scripsimus secundum ca-
pitula signata litteris sicut feci-
mus in almansore que sunt cen-
tum et quinquaginta quatuor ca-
pitula usque in fine libri.

Capitulum primum de alopitia.

PRimum ex eis itaque est capitulorum
de alopitia que est casus pilorum
et causa eius fit propter flegma salsum
adustum. Et signa eius sunt ut
sit cum hoc albi coloris delica-
ti corporis. cutis nude. mollis. et fit
ex illis qui iam usi multum sunt
cibis frigidis et humidis et nunc
cum eis. aut communicat ei albe-
do coloris cutis cum casu capil-
lorum ab ea. Et eius curatio est ut
solvatur hoc cum yerara
fini. aut yerapigra. cuius dosis trium
sit ℥. aut sumatur colloquintide
interioris tertia ℥. i. et aloes et scamonee
amborum ana ℥. i. et bdellium ℈ ii. et
masticis omnium ana sexta ℥. i.
fiat solutio cum eo aliquot. et
evomat post repletionem cibi cum
siruppo acetoso. et aqua calida post
quam decoquuntur in ea rafanus
et sinapis et siccla et aneti. aut su-
matur aneti maniplum. i. et bul-
liat in. iii. lib. aque donec dissol-
vatur anetum. et rubeat aqua.
et coletur ex eo. et ponatur in omni
lib. ℥. i. mellis cum est calida. et mo-
veatur donec dissolvatur. et bi-
bat ex ea cum est calida. s. lib. Si
ergo advenerit vomitus bonum
erit. Et si non bibat ex ea. s. libram
aliam. Si vomitus per hec non e-
venerit. sumatur coloquintidis et thuris
amborum ana ℥. i. et baurac ℥. iii. dis-
solvantur omnia in. s. lib. aque cum
℥. i. salis nigri et bibatur. Et fit etiam
ex sanguine in quo multipli-
cata est colera citrina. et signa eius
sunt. citrinitas coloris. et extenu-
atio corporis. et quod infirmus
usus sit calidis. Et cura eius est come-
dere cibos frigidos. et balneatio as-
sidua cum aqua dulci tepida ab-
sque longitudine sessionis in ea.
et potare aquam casei cum sca-
monea. aut scamonee ponderis
quarte ℥. i. in sex sextariis. et quar-
ta lactis acetosi. Et fit ex colera

nigra. et signa ei sunt nigredo cor
poris et extenuatio eius et siccitas
ipsius. et quod habens eam plurimum
usus cibis qui generit melan;
sicut lentibus et caulibus et carne sa
lata et sale. et plurimo usus quies et
labore. Et eius cura est ut potius
sumat decoctionem epithimi aliquan
tis et de his pillulis. quarum recipe
epithimi et polipodii. ana lb. an.
ʒ. x. agarici. ʒ. v. et colloquintide
interioris. ʒ. i. et s. et sal. naphtici. ʒ. i.
et gariof. ʒ. i. informentur pillule.
quarum dosis. ʒ. ii. et s. Significationem
vero que sunt per colorem cutis in
his duabus speciebus sunt debiles
et proprie in colerica quoniam in his du
abus speciebus ictericia precedit eas. et
omnes quidem species allopitie
indigent purgatione et equa
tione corporis cum cibo contrario
humori generanti egritudinem
eis quibus locus curetur. Et loci
quidem curatio duarum est specierum.
Quarum una est habentium corpo
ra lenia. sicut infantes et eunu
chi. et mulieres. et illi quorum cutes
sunt albe nude. Curentur ergo fri
catione facta cum panno aspero do
nec cutis rubeat postquam pili ab
rasi fuerint. Et oportet ut cum fri
cas consideres ipsum. nam si vide
ris ipsum rubere fricatione parva
tunc est facilis curationis. et si non
rubet nisi post fricationem et plu
rimam tunc est difficilis sanationis.
et considera medicamen quod ponis
super caput. et tunc si videris ipsum
calefacere plusquam oportet fran
ge acuitatem eius et permuta ipsum
cum alio. Et curatio huius egritu
dinis que est incipiens et facilis
est cum medicamine debili. et

que antiqua est cum medicamine
forti. deinde fricentur cum cepa
que comeditur: aut cum cepa nar
cisci. et liniatur desuper medicamen
cuius descriptio. recipe cinerem corticum
avellanarum et amaras amigdalas
adustas cum corticibus suis. frigi
tur in sartagine donec aduran
tur et terantur. deinde agregentur
cum oleo et liniatur cum eis. Et a
lia est habentium corpora nigra
aspere cutis. fortium pilorum ad que
curanda misceatur cum istis sicut
quarta eorum sulphuris. et sexta
ipsorum gummi ruta. Et in utrisque speci
bus quando ulcerantur: aut prope si
unt ad ulcerandum. fiat desuper
inunctio cum unguento de cerusa
donec sedetur deinde iteretur.

Capitulum. xvii. de casu capillorum.

Et casus eorum fit ex diminutione
nutrimenti. aut ex corruptione hu
morum. aut ex dilatatione pororum.
Et signa eius sunt. quoniam corpus est
siccum et extenuatum. Et cura
eius est dilatatio in cibo. et additio
in sompno. et balneo. et potatio vi
ni rubei et aquosi. et fit ex spissitu
dine cutis. et signa ei sunt quoniam
sunt radices pilorum cum revelantur
fortes non egredientes velociter:
et sunt pili crossi vehementis nigre
dinis. declives ad crispitudinem.
Et curatio ei est balneum assidu
um. et inunctio cum oleo camo
millino. et linimen ex capistematibus
allopitie sicut amigdalis amaris et
sechi adustis cum spuma maris
aggerentur cum oleo et liniatur ex
eo caput. Et fit ex mollicie cutis
capitis. et signa eius sunt paucitas
capillorum et subtilitas eorum et velo
citas casus. Et curatio ei est olim

mirtini. et olm arboris mastici.
cum laudano quo pilorum radices
iuuantur. et est leue. et fiat illud
postquam abraduntur pili. et fortius
illo est ut dissoluatur pondus
ʒ. iii. acatie ʒ. iii. laudani. in ℥.
ß. uini puri. et fundatur desuper
℥. ß. olei mirtini. et coopiatur
cum eo caput. Et quandoque confert
olm mirtinum cum laudano ei
qui fit ex diminutione nutrimen
ti etiam. Cap. iii. de dolore capitis.

Fit ex febre calida. sicut terciana et cau
son sine apostemate in cerebro. et signa
eius sunt. quoniam commouetur cum
eo caliditas febris et quiescit cum
ipsa declinat. Et cura eius est cu
ra febris. et fit ex apostemate
in cerebro. et pinniculus eius et
signa eius sunt. assiduatio do
loris capitis a principio egritu
dinis usque ad eius diminutio
nem. et quod excitatur ante uehe
mentiam febris. et uehementiam
rubedinis oculorum. et exuberatio
uenarum. et alienatio et commixtio
rationis. Et cura eius est cura fre
nesis calide ex eis que ego dicam.
Et fit in fine febrium. et cum est
crisis. Et signa eius sunt quoniam com
mouetur postquam pertransit febris
quatuor dies. et fiunt cum ea
nausea. et subuersio anime. et uertigo.
Et cura eius est adiutorium ad
uelocitatem uomitus. si fuerit
nausea. uncos cum aqua calida
et sirupo acetoso. aut suppositione
collirii. aut enemas lenis. Si uero
non fuerit siccus. aut fuerit cum
eo commotio in mirach. Caput
uero ipsum non curatur in hac egri
tudine cum aliquo. et fit a cali
ditate uenenorum. Et cura eius est

ut fundatur super caluam oleum
ro. recens. aut olm de oliuis re
centibus inmaturis. Et non effunda
tur super occipitio quoniam est locus fri
gidus. et ex eo origo est nuche.
ut non perueniat ex effusione
olei nocumentum. et fit olm quod
effunditur super sinciput infri
gidatum super niuem. aut in cursu
aque frigide. aut conquassetur
cum qualitate quarte ipsius aceti.
Super infantium autem et mulie
rum capita effundatur oleum
camomillinum. et fit ex frigore
aeris. et cura eius est effusio o
lei calidi super sinciput. sicut olei
ruetacei. aut olei laurini. aut co
stini. aut alius ex oleis calefac
ientibus. et fit iterum a siccitate sine
materia dolor capitis sed est debilis.
humiditas autem non facit accidere
dolorem capitis omnino nisi multi
plicetur eius quantitas. tunc enim fa
cit accidere grauitatem in capite.
et eius curatio est cum desiccantibus
et cum pillulis stomaticis. et ierapigra
gal. et oleis desiccatiuis. et eius
curatio ex siccitate est balneum.
et inunctio cum alio oleo. et hu
mectatio cibi. et fit absque febre
sicut propotum uini fortis puri.
Et signa eius sunt ut commoueatur
post ipsum. et ut fit caput cum eo
graue. et curatio eius est somp
nus plurimus. deinde introitus balnei.
et acceptio cibi pauci frigidi. ex len
tibus autem et caulibus. aut ex pulte
preparatis cum aqua agreste. et odo
ratus cum camphore et rose. et fri
catio pedum. deinde reiteratio
balnei post somnium longum.
Ergo si remanserint in capite ex
eo reliquie cum paucitate somp

ni. fumatur ex uino commixto
plurimum acceptio equal. Et fit ex
casu aut percussione accidente in
capite. Et curatio eius est flobo
thomia cephalice. dein effusio
aque frigide sup caput et facere
emplastrum post illud ex foliis mir
ti cum pauco ramedo et acacie.
et aqua citoniorum et olfatus odo
riferorum frigidorum. et cibari post il
lud ex cerebris gallinarum et cerebris
arietum et edulorum et deuitet cibum
cibum calidum. cuius est uaporem
ascendentem ad caput. et leni
atur natura eius cum suppositorio
facto ex sapone. aut clistere facto
ex aqua ficle et aluminum et oleo ui
olato et fit ex uentositate feti
da replente caput. et curatio
eius est olfatus redolentium fri
frigidorum. sicut camphore. et aque
rosate et uiolarum et sandalorum et ne
nufaris et odorare olea eorum. Et fit
etiam propter olfatum uentositatis
uaporis calidi replentis caput.
sicut gallie et ambre. aut mu
sci. aut fibium ex bene redolentibus
calidis. et cura eius est flomia. et
effusio aque frigide sup caput et
olfatus bene redolentium frigidorum
de his que diximus et odorare mul
tociens olea eorum. Et fit ex dominio
colere in sanguine. et signa eius
sunt exsiccatio corporis et exte
nuatio eius et uelocitas pulsus
et sitis et siccitas superiorum partium
narium et uigilie. et eius cura
est lenificatio uentris cum aqua
prunorum et sirupo rosaceo. deinde
effusio aque frigide sup caput.
et positio aceti de uino et aque
rosate et olei rosati conquassati
sup ipsum et inunctio eius cum oleo
uiolaceo et oleo de cucurbita et de
amigdalis dulcibus et sternutatio
cum eis et assidue uti cibis frigidis.
ut cucurbita et agresta et portu
laca et lac et que sunt ex eis et ac
ceptio mucillaginis psillii. et
aque granatorum acetosorum. Et fit
ex dominio sanguinis. et eius
signa sunt rubedo faciei et oculorum.
et grauitas capitis et totius cor
poris et multitudo sompni. Et cu
ra eius est flomia cephalice. de
inde reliqua que diximus de cu
ra doloris capitis accidentis ex
colera citrina. Et confert huic do
lori capitis propter ciabina cum taf
sil et alcursu et agresta et in sedi
menta i uuulbe. Et fit ex uapo
re grosso in capite. et signa eius
sunt tensio in radicibus oculorum.
et uehementia doloris capitis sine
grauedine et uehementia pulsa
tionis temporum. Et eius cura est le
nificatio nature cum superfluita
te paruca cum eis que sunt sicut in
fusio aloes et pille de yera. deinde
inclinatio capitis sup uaporem
camomille et sansuci et calamenti
aliquotiens. deinde introitus bal
nei. Et fit ex humoribus frigidis
crossis medicis. aut flaticis com
bus rupe in capite. Et signa eius
sunt uehementia doloris capi
tis sine caliditate in capite et facie
apud tactum et neque est rubedo
in colore. neque eculeratio in uenis.
et quod est cronicis. Et eius cura est
solutio cum pillulis cochiis et yera
rufini et inclinatio capitis super
decoctionem camomille uel calamen
ti et sansuci et odorare rutam et ca
storeum et sisimbrium et sansucum.
et sternutatio cum pipere et dorsi.

⁊ castoreo. et gargarismũ cũ sir.
acetoso ⁊ sinapi. et dolor quidẽ
capitis assiduus comprehẽdẽs
caput totum noĩatus hũs ga
leam ẽ h̃ gñis. et fit ab humorĩ
bꝫ malis in pte capitis. aut in
toto capite. Et signa eiꝰ sunt q
eger lumen intueri non ualet.
neqꝫ uocem audire põt. Et cura e
ius est euacuatio nature cũ eiꝰ
que mũdificãt caput ⁊ stoma
chum. Et fit ex cola in ore sto
machi sine febre. Et signa eius
st̃ nausia ⁊ qͦd sedatur post uo
mitum. Et cura eiꝰ est. ũ bibat
sirupũ acetosum ⁊ aquã calidã
multam ⁊ euomat aliquotiẽs
donec mũdificetur stomachuũ.
et sedetur nausia. deinde come
dat ex malis ⁊ citoniis ⁊ cibaria
facta cum aqua agreste. Et
fit post coitum. Et curatio eius
est ablutio cum aqua frã ⁊ sõp
nus ⁊ olim uiolatum ⁊ comestio
pullorum ⁊ uitellorum ouorum ⁊ ãmi
nistratio enematis qͦd impin
guat renes ex eis que dicuntũ
in capitlo coitus. Et fit quod
strictura oris stomachi et mľ
titudine sensus eius. Et signa
eius sũt qͦd cõmouetur in matu
tinis. et cũ eo ẽ fames ⁊ sedatiũ
cum hõ comedit q̃lubet come
stionem. et cura eius est ũ bibat
hũs cum in mane sauich ⁊ cuc
carum. aut sumat aliqd de fruc
tibꝫ stipticis. sicut pomis ⁊ cito
niis ⁊ granatis muzis. aut co
medat bucellam panis infusĩ
in aqua agreste. aut aqua gñia
torum acetosorum ⁊ conferunt omĩ
bꝫ spẽbꝫ doloris capitis lenifica
tio uentris semp ⁊ alienatiõ oĩs

rei cuiꝰ uaporꝫ uelociť eleuatiũ ad
caput. Cap. iiij. de emigranea.

Quandoqꝫ fit ex caliditate. et signa
eius sunt pulsatio timporum.
et calefactio tactus patis ⁊ seda
tio ex rebꝫ friis. et curatio eius ẽ
flomia cephalice ⁊ lenificatio
nature cum eis que diximus i
capitlo doloris calĩ. ⁊ assiduatiõ
acceptionis coriandri ⁊ zuccari.
et psillij in matutinis. Et fit ex
uaporibꝫ humorum frigidorum. Et si
gna eiꝰ sunt. ledi ex rebꝫ frigi
dis ⁊ priuatio caloris in parte
cum tangitur ⁊ qͦd est longio
ris assiduatiõis ⁊ pluris. Et cu
ra eius est. sďo cum yeranifini.
et cũ pillis cochiis ⁊ cum omibꝰ
que diximus in capitlo apople
sie. aut sumatur ÷ .i. olĩ d̃ lilio.
et distrumpatur in eo pondus ʒ.
.ij. castorei ⁊ ʒ .i. euforbij. et fri
cetur cum eo pars ⁊ dissoluatur
in aurem que est in illa pte. et
qñ pseuerat emigranea ⁊ pro
ueniet oculo tenebrositas ex ea.
oportet tũc ut cito succurratr̃ sub
leuando arteriam ⁊ cauterizãdo
eam. et si nõ faciet ipm incurrẽ
et in tisar et destructionem uisꝰ.
Et emigranea qñ ẽ frigida plu
rimum fit in parte sinistra. et
calida in pte dextra. Et cõfert
emigranee ex calore ut dissol
uatur sexta pars ʒ .i. camfore ĩ
guttis lactis mulieris ⁊ distil
lentur in aurẽ. Cap. v. de ver-
tigine.

Quandoqꝫ fit ex mul
titudine sanguinis. ⁊ signa e
ius sũt rubedo faciei et oculorũ
in illa hora. et exuberatio uena
rum ⁊ alguadegia ⁊ pulsus tim
porum ⁊ uenarũ que sũt pt aures.

et qđ rubet facies ⁊ caput. Et cu
ra eius ē flobomia basilice medi
e. aut cephalice. ⁊ uentosatio cru
rium. ⁊ abatio ex cibis subtilib9
extinguentib9 sanguinem sic̄
lentib9. ⁊ aq̄ agreste. ⁊ alchamis
et amministratio psillij cum
zuccaro. Et fit ex colera. Et si
gnum eius ē qđ mouetur ān
ipm nausia. Et cura eius est ut
uomat cum syr. accetoso ⁊ aqua
calida. ⁊ bibit decoctionē miro
bol. aut aquā casei. ⁊ utatur aq̄
granatorum acetosorum. ⁊ aq̄ agreste.
et omni in quo est accetositas
⁊ stipticitas. Et fit ex flegma
te. Et signa eius sūt conturba
tio sensuum. ⁊ albedo coloris et
multitudo sompni ⁊ sputi. Et cu
ra eius est illud qđ diximus in
capitulo doloris capitis facti ex
flate. Et fit ex colera nigra. Et
cura eius est sicut cura doloris
capitis facti ex melancolia.

Capitlm. vij. de birsen.

Et est apā ueniens in cerebro exi
stens aut calidū aut frigidū. Et illud
quidem qđ calidum ē. accidit aut
ex colera. aut ex sanguine. Et
frigidū. aut ex humorib9 flegma
ticis. aut melancolicis. Et sig̃
birsen cali ex sanguine sūt fe
bris continua cum rubedine. ⁊
magnitudo pulsus. et repletiō
uenarum. ⁊ qđ fit in corpore crasso.
plurimi sanguinis. ⁊ quod as
siduo usū fuit carne ⁊ uino. et
eis que ex mell' fiunt. Et cura
tio eius est flobomia. deinum po
sitio aceti ⁊ aque rosate et olei
rosati cōquassatorum sup caput.
et lenificatio cum enemate li
ni. ⁊ potus aque ordei. ⁊ abstinē
a b omni cibo crosso. et potare aq̄
lentium excorticatarū. ⁊ aquā
agreste in infusione; uiuubarum
et prunorum ⁊ similiū. Et fit ex
colera citrina. Et signa eī sunt.
qđ est febris continua uehemē
tioris calitatis. ⁊ est cum ea saltē
et alienatio uehemens. et leui
tas in capite. ⁊ ē rubedo in facie.
et ocul' minor. Et fit in corpore
extenuato cui iam accidit cibari
ri ex calis reb9. sicut allio ⁊ pipe
⁊ sinapi. ⁊ melle. ⁊ piscib9 parum
salitis ⁊ similib9. ⁊ accipere me
dicinas calas. sicut mel ⁊ sitia.
Et eius cura est potare aquam
decoctiōis prunorum oī die ante
aquam ordei p horam unā. et
post aquam ordei. ⁊ aquā cucu
bite. ⁊ aquam citroli in meri
die. ⁊ mucillaginē psillij cum
uespe sūt. Et si possibile est ut
cibetur cum aliquo tūc carnis sa
nich ⁊ zuccarū ⁊ pane torrefacto ⁊
zuccaro. ⁊ nō prohibeant ab aqua
frā oīo ista. neqꝫ illi qui habēt
birsen sanguineum.

Birsen aūt frigidū qui nominatū li
targia. ⁊ fit ex flāatico apātē ac
cidens in occipitio. Signa sunt
subet cum febre ɔtinua nō for
tis calitatis. ⁊ albedo lingue. et
difficultas apiendi palpebras.
et qđ qñ aperiunt' in dispōitē
redeunt uelocit' ⁊ clauduntur.
Et curatio eius est. ut sumatū
colloquintide intioris ⁊ cartami.
amborum ān pugillus un9. ⁊ conte
ratur. et se. urtice pugillus un9.
et calamenti manipulū puus.
et corticum radicis cappari' pu
gillus un9. ⁊ decoquantur cū. iij.
libr. aque. usqꝫ quo remaneat

libr. v. 7 coletur. 7 fiat enema ex .v.
lib. huius aque cum ℥ .i. mun nabati 7 quartam ℥ .i. olei. 7 ponatur in principio rei a primo die
usque ad tertium diem super caput eorum acetum 7 oleum rosatum. et
aqua rosata. et post quartum ponatur cum eis aliquid castorei.
deinde ponantur super capita eorum
sisimbrium 7 calamentum contrita infusa in vino. 7 provocetur eis
sternutatio cum pipere 7 castoreo.
Et fit ex colera nigra. Et signum
eius est quod remanent oculi apti.
non palpebrantes sicut oculi intuentes in unum locum sine motu.
Et cura eius est ut sumat epithimi
rubei. pulleggii .i. 7 colloquintide
interioris 7 pollipodii ambo. ana
pugillus unus. 7 calamenti manipuli .i. decoquantur 7 fiat clistere cum aqua eorum post decoctionem
cum oleo camomillino 7 effundatur super caput eius oleum narcisinum. 7 oleum de lilio tepido. 7 fiat
caput purgium cum ambobus.
Et sumat in potu aquam mellis
loco aque ordei. 7 similiter in illa que
est ex flate. **Cap. vij. de epilia.**

Fit ex flate. Et signa eius sunt mollicies corporis. 7 albedo coloris. et
complexio frigida. 7 multitudo usus
ciborum frigidorum. 7 multitudo sputi 7
mucillaginis. et conturbatio sensuum. 7 multitudo spume cum fit
epilia. Et fit epilia secundum plurimum
in augmento lune 7 complemento
luminis eius. Et fit etiam cum
diminuitur luna. Et curatio eius
est. purgatio cum yeratufini. et
pillis cochiis. 7 pillulis .s. 7 gargarismus cum sir. acetoso. 7 sinapi.
et sternutatio cum pipere 7 condisi.

et castoreo. 7 assiduatio olfatus ui
ce. 7 minoratio cibi. 7 additio in
labore. Et sint summa cibi eius aqua
ciceris. 7 ficus. 7 caprole. Et fit ex
multitudine colere nigre in corpore. Et signa eius sunt tenebrositas cum extenuatione 7 multitudo comestionis. 7 pulsus cordis et
tremor eius. 7 acetositas uentositatis spume. 7 acetositas ex ructuatione. 7 nigredo spume. Et cura eius est ut soluatur aliquociens
cum decoctione epithimi. aut yera.
.G. deinde cibetur cibis boni chimi.
ut sunt pulli. 7 aneteo. et intelliuorum. 7 uinum multe commixtionis
cum aqua. 7 confortetur caput eius
olfatu musci. 7 gallie. 7 multitudine balnei. preter quod sudet in eo
plurimum. Et fit ex uentositate
frigida eleuata ex aliquo membrorum.
Et signa eius sunt quod sentit infirmus uentositatem eleuari ex manu. aut crure. aut ex pede. aut ex
coxa. 7 peruenit usque ad caput 7 faciat epiliam. Et causa eius est ab humore malo ualde iam facto ueneno retento in membro ex quo
eleuatur uentositas ad cerebrum.
Et cura eius est ut ligetur super
illud membrum in hora in qua incipit uentositas eleuari ex eo. Et
post illud liniatur locus eius melle
anacardi. 7 oleo. 7 sinapi. aut pipere donec uesicetur locus et ulceretur. et curat quod in eo est. 7 ponatur super ipsum uentose cum incisione. Et fit quandoque ex multitudine sanguinis. Et signa eius
sunt quod implentur algurdegi. et
facies 7 rubent. deinde fit epilensia. et quandoque procedit sanguis ex
naribus eius. Et cura eius est flebo

mia saphene. et uentosatio crurium
et minoratio cibi. **Capitulum viij. de incubo.**
(Q)uum huic non succurritur
quoniam assiduus fit et multiplicatur
peruenit ad epilepsiam. et fit ab assidu-
atione multitudinis sanguinis
in corpore. Et signa eius sunt ru-
bedo oculorum et dominium sompni.
Et cura eius est uentosatio crurium
assidua. post flebotomiam saphene
et diminutio cibi. et dimissio ui-
ni. Et fit ex dominio fleumatis. Et signa
sunt tarditas sensuum. et mul-
titudo sputi et mucillaginis. et
pigricia corporis. et mollificatio
eius. Et cura eius est cura epilep-
sie fleumatice. **Capitulum ix. de melancolia.**
(E)st trium modorum. primus quorum
fit ex adustione sanguinis qui
est in capite. Et signa eius sunt
profundatio oculorum et tenebrositas
cutis. et quod multam moram fecit
in sole. et acceptio multarum medi-
cinarum calidarum et uini puri. Et cu-
ra eius est multiplicatio effusi-
onis aque tepide calide super ca-
put. et potare uinum commixti-
onis tepide calide super caput. et
potare plurimum. et facere caput
pinguium cum oleis frigidis. et longi-
tudo sompni. et dilatatio in abi-
tonis huius. et ponere super cap-
iuolas humidas et cortices citro-
li. et rasuram cucurbite. et medul-
lam eius. et cauere a sole. Et fit mo-
dus secundus ex adustione sangui-
nis et superfluitate eius ita ut
recedat et fiat materia melancolie. et do-
minetur in melancolia super corpus to-
tum. Et signa eius sunt quod corpus to-
tum est nigrum extenuatum cui
iam exercicium accidenit et la-
bor plurimus et assiduatio ciborum

generantium melancoliam sicut lentium
et caulium et que sunt similia illis.
Et cura eius est flebotomia mediane et
solo cum decoctione epithimi una
uice post aliam uicem. et dilatatio
eam semper in cibo bono. sicut car-
nibus pullorum et arietum et fisanum
factis cum cucurbita. et oleo amigda-
lino. et potare uinum album sub-
tile clarum cum aqua plurima.
Et fit modus tertius proueniens
ex splene et mesaraica. Et signa
eius sunt multitudo appetitus
cibi et paucitas digestionis et in-
flatio uentris. et lenitas eius
cum multitudine uentositatum
in uentre et ypocondriis. Et cura
eius est ut sumat in potu ʒ iij.
epithimi contriti cum ℥ i. sirupi
acetosi in ebdomada semel. de-
inde dentur medicine que exsiccant
splenem ex eis quas diximus
et alia temperata sicut electuarium
de silo aloes. et electuarium diacatoli-
con non solutiuum. et confectio no-
minata letificans. et electuarium
de mak. et electuarium de scoria ferri
cum uino et limature acus.
(E)st species **Capitulum x. de cucubuth.**
una que fit ex adustione sangui-
nis. Et signa eius sunt uehemen-
tia fuscationis faciei et tristi-
cia assidua et taciturnitas et alie-
natio in nocte. Et cura eius est
cura melancolie que est ex dominio melancolie
in toto corpore. et multitudo ad-
ministrationis olei et balneum.
et medicine sompnum facientes ex
eis que effunduntur super caput
sicut decoctio seminis lactuce et
corticum papaueris et uiolarum sic-
carum. et emulgere lac super caput.
et cibi facti ex lactuca et cucurbi-

ta cum oleo amigdalino.
Cura eius ē. Capit. xi. de amore.
assiduatio coitus. ⁊ ieiunium.
et deambulatio. et ebrietas plu
rima assidue. Capitulum. xij. de
Fit ex sanguine. Et sig̃ appliä.
eius sunt. rubedo maxillarum
⁊ faciei. ita ut sit q̄si suffocatus
et exuberatio algiditegi ⁊ uriä
rum. Et cura eius est flobotho
mia ambarum cephalicarum simul i
una hora. ⁊ assiduatio uētosarum
pt illõ sup eius ⁊ minoratõ cibi
⁊ dimissio uini ⁊ lactis. ⁊ assidu
atõ balnei. Et ex humoribus cru
dis flatiās. Et signa ei' sũt. mol
lificatio cor. ⁊ albedo coloris. ⁊
multitudo sputi quēadmodum
diximus. Et eius curatões yera
colloquintidos. ⁊ cochie. ⁊ yera
ruffini. ⁊ enemata acuta calia
et olfatus plantarum redolentiũ
calidarum. ⁊ musti. ⁊ gallie. et odo
rare rutam ⁊ castoreũ. ⁊ garga
rismis cum sinapi ⁊ sir. acetoso.
⁊ yerap̄. et sternutatõ cum pipe
et castoreo ⁊ cõdisi ⁊ similibus.
Est Capit. xiij. de paralisi.
duarum spērum. quarum una fit ex
dominio flatis sup corpus. Et
signa eius sũt signa apoplie flä
tice. Et cura eius est sicut cura
illius. Et spēs ei' secõa fit succes
sione pcussionis aut casus. Et
signa eius sũt q mollificatum
est corpus totum. aut aliqua
membra ei' post illõ. Cum ẽgo
remanet mollificatõ ſm suam
dispositionē ⁊ neq minuit. tc
non est ei curatio oĩo. ⁊ quãdo
minuitur ⁊ nõ remanet secdm
suam dispositionem. tc curatõ
eius est ut emplaustret locus
sup quē cecidit pcussio cũ ẽplis
calidis ⁊ inungatur cõ pumen
to cum calis sicut oleo de oliuis
in cu' ⁊. i. dissolute sũt castorei. ʒ.
ij. ⁊ euforbij. ʒ. i. Et fit h' emplm
R. cere. ʒ. v. ⁊ olei de lilio ⁊ narci
sco amborum añ. ʒ. xxx. ⁊ mitte ⁊ op
poponaci amborum añ. v. ʒ. ⁊ casto
rei. ʒ. iij. ⁊ euforbij pondus ʒ. ij.
aggregentur oĩa ⁊ fiat emplm
ex eis in latere altero.
Fit ex Capit. xiiij. de tortura.
duabus rebus. ex spasmo quidem
in una duarum partium trahēte
latus aliud ad se. Et eius signa
sunt strictura frõtis in illo late
re ⁊ tensio eius in latẽ alio. et
paucitas saliue ⁊ q eger sensu
um conturbatione; nõ ht. Et
cura eius ē. ut uaporetur cum
aceto in quo bullitum est cala
mentum. ⁊ inungatur cõ pumẽ
to cum olõ narciseno aut de li
lio tepidis. ⁊ tendatur cutis frõ
tis ad iferiora et ligetur cum uic
ta. Et fit ex mollificatõne. Et
signa eius sũt mollificatio par
tis ⁊ debilitas eius motus. et
paucitas tensionis cutis. ⁊ attrac
tio palpebre ad inferiora. Et cu
ra eius ē sicut cura paralisis ē
gargarismo. ⁊ masticatõne elw
nis. ⁊ amministratiõe nucis mus
cate. Et intentio ei' in ore suo
in hac egritudine ē magis cõ
ueniens. Cap. xv. de stupore.
Fit quidem ex repletiõe sãguinis.
Et signa eius sũt rubedo colorĩ
uehemens que trahit ad nigre
dinem. Et cura ei' est flõmia ⁊
minoratio cibi. Et fit ex humo
re crudo frõ. Et signa eius sũt.
mollicies corporis toci. ⁊ albedo

coloris. et grauitas sensuum. Et
cura ei est sicut cura paralisis que est
ex frigore.

Cap. xvi. de spasmo.

Fit quidem post casum uirtutis post
egritudinem. Et cura eius est in ci
bo et sompno et in rebus odoriferis.
Et fit ex assiduatione uini. Et
cura eius est abhorrere uinum et as
siduatio sudoris in balneo. Et
fit ex dominio flatus. et debilitate
neruorum. Et cura eius est cura para
lisis que est ex frigore.

Cap. xvii. de tremore.

Fit
quidem ex siccitate. Et signa eius
sunt quod accidit post uomitum et
solonem et laborem superfluum
et febrem uehementis caloris. Et
cura eius est difficilis. Verumtamen
secundum dispositionem curatur cum
introitu in aquam tepidam et in
unctione compressiua spondili
um et iuncturarum cum oleo tepi
do. Et quandoque fit ut sedeat infirmus
in oleo tepido et bibat lac dulce et
datur in potu uini multa. Et
fit ex humiditate grossa. Et si
gna eius sunt quod accidit paulatim
et cum replecione corporis. et appa
ritio signorum replecionis ex flatu.
Et cura eius est cura paralisis frigide.
Et confert istis propter fricatio cor
porum eorum assidua. et ut sepeliantur
in arena calida usque ad gulas eorum.
aut in cinere calido aut in fur
no in quo est aliquantulum ca
liditatis. aut in domo in qua est
aliqua calefactio.

Capit. xviii. de coriça.

Fit ex
frigiditate aduemente capiti.
Et cura eius est ut uaporetur cum
milio calefacto. aut panno ca
lefacto. et introitus balnei in quo
non madefaciat caput suum cum
aqua. et plicet at super corpus suum
et pedes aquam calidam plurimum.
et ungat pedes cum sambucino
et dimissio uini. et abscissio cursus
ex naso propter fumigationem cum
cartis scilicet de panno. aut cum thure
aut cum xiloaloes. Et fit ex ca
lefactione aduemente capiti ex
sole. aut aere austrino. Et signa
eius sunt pruritus et mordicatio.
et rubedo in oculis. Et eius cura est
balneatio cum aqua tepida hu
mida dulci. et suctio cum naribus
olei uiolarum et olfatus camphore. et
aque rosate. et abscissio cursus qui
fit ex naso cum furfure infuso
in aceto. ex quo fiat suffumiga
tio. et suffumigetur cum campho
ra scilicet hoc modo. et ponatur uas ui
treum super prunas et puluerize
tur cum camphora super uitreum.
et preparatur infirmo ut extra
hat humorositatem uenientem
ad nares ut non descendat ad pec
tus. aut pulmonem. aut guttur
cum emunctione. quoniam in hoc est ex
pulsio nocumenti catarri ab istis
membris. et uaporet caput cum
aqua calida. et attrahat per nares
uaporem eius et multiplicet emunc
tionem. et ne dormiat super ceruicem
et dimittat uti longo sompno.

Capitulum. xviiii. de catarro.

Fit aut cum febre. aut sine fe
bre. Et cura eius qui est cum fe
bre est flobotomia. deinde sumere in
potu aquam ordei cum uiolis con
ditis et oleo amigdalino. Et cu
ra eius qui est sine febre. est cum
decoctione ysopi minoris. et alie
natione ab eis que sunt salita et
pontica et salsa.

Capitulum. xx. de obtalmia.

Fit ex multitudine sanguis. Et
signa eius sūt uehementia ru
bedinis oculoꝝ ⁊ magnitudo ī
flationis ⁊ multitudo tensiōis.
Et cura ei⁹ est flomia cephalice
ex manu opposita ocl'o infirmo
⁊ collirium alb' ⁊ distillatio in eo
cum lacte ⁊ si fuerit multitudo
lippitudinis tūc puluis albū.
Et fit ex collera. Et signa eius
sūt. q'd sūt apāta ⁊ inflatio et
tensio ⁊ lippa ⁊ cursus lacrima
rum minora ⁊ adustio in oclis
⁊ punctura sicut pūctio acus et
spine. Et cura eius ē solo uētris
cum aqua fructuū ⁊ cum decoc
tione mirob' ⁊ assiduatoē emu'
sionis lactis in eo ⁊ effusionis
eius sup ip̄m ⁊ distilletur in eo
mucillago psillij ⁊ mucillago
seminis citonioꝝ ⁊ collirium cā
phoratū et opiatum. Si dolor sit
fortis ⁊ comprimant' pedes eiu'
et fricentur ⁊ ligentur manus
ei⁹ et pedes ip̄ius ligatura forti.
Et fit ex flegmate. Et signa ei⁹
sūt. magnitudo inflationis cū
paucitate rubedinis ⁊ multitu
dine lippitudinis et lacrimaꝝ.
Et cura ei⁹ est sumere in potu ye
ram diacoloquintidos. et ut distil
letur in oculum mucillago fenu
greci abluti. et puluizetur plue
re citrino p⁹t duos dies aut tres.
et liniantur sup palpebras aloes
et mirre ⁊ acacie ⁊ croci partes
equales. Et fit ex melia. Et si
gna eius sūt nigredo color' cor
poris ⁊ ei⁹ extenuatio ⁊ inflatō
parua in oculo ⁊ paucitas rube
dinis ⁊ lippitudinis. Et cura
eius est potare medicinam sol
uentem meliam ⁊ introit' bal

nei ⁊ inclinatio capitis sup ua
porem aque calide. Et fit a sole
et fumo ⁊ puluere. Et cura eiu'
est t̄ranquillitas et quies. et ut
nō uideat lum̄. Et omib' q'de
sp̄eb' obtalmie confertur bal
neum in finib' ip̄iꝝ. et non ui
eantur lumen. Capitulum
uigesimū p̄mū. d' ulcerib' in oclo.

Accidunt ex obtalmia multoci
ens. Et signa eius sūt q'd dolor ⁊
pulsatio sunt uehemētes ualde ⁊
urina in albedine ocli punctuꝝ
rubeum augmentatū s'r rubedi
nem ocli aut in nigredinem ei⁹
alb' punctum. Et cura eorū est
flomia ⁊ solo uentris. cū aqua
fructuum ⁊ zuccarī ⁊ collirium al
bū. q'd distilletur in eo cū lacte
mulso usq; ad tres dies. Si autē
dolor non sedetur usq; ad iij di
es distilletur in eo mucillago fe
nugreci ⁊ mucillago sēis lini.
Q'd si dolor sedetur sup pupillaꝝ
sanies. distilletur in eo collirium
album. Cum g' replentur cu
rent' cum ē alexar. et p⁹t exsic
cationem ulcerū ⁊ cōsolidatoēꝝ
eoꝝ. fiat curatio cū eis que era
dicant albuginem. Et ex ulce
rib' ocli est q'd nominatur grā
do ⁊ accidit in palpebris. Et cu
ra eius est ut decoquant' folia
fici. aut ficus ip̄e ⁊ terantur. et
fiat cum eis emplm̄. Solutū ē
si deus uoluerit.

Cap. xxij. de albugine in oclo.

Alia est subtilis incipiens ⁊ in
corporib' tenere carnis. Et cu
ra eius ē allasfu ⁊ ut puluerizē
tur in oclo sarcocolla ⁊ zuccarū.
tabarzed ⁊ spuma maris. Et ē
alia crossa ⁊ in corporib' duris

Et cura ei' est ut ingrediatur bal
neum. 7 ut inclinet caput sup
uaporem aque calide. dein pul
uerizentur spume maris 7 bau
rach tritoz 7 sarcocolle 7 zucca
tabarzed 7 stercoris muris pa
tes equales cum assiduatione
alhasil et balnei.

Cap. xxiij. de scabie in oculo.

Quedam est incipiens subtilis.
Et signa ei' sunt qd' est intrinse
ca pars palpebre in ipsa rubea
7 asperitatis parue. 7 accidit post
obtalmiam 7 ulcera. Et cura e
ius est collirium rubeum lene. et
uiride lene. 7 flomia 7 uentose.
7 solō nature. 7 assiduatio bal
nei. 7 est quedam scabies cronica
ca grossa. Et signa eius sunt qd'
interior pars palpebre cum inu
satur est similis ficui que scis
sa est 7 palpebra est grossa ualde.
Et cura ei' est post flomiam frica
tio cum zuccaro tabarzed. 7 cum
mistio qd' nominatur rosa. 7 est
flomius hīs cap' sicut denarius
cum quo fricetur donec remo
ueatur illa asperitas 7 currat ex
ea sanguis plurimus. deinde ablu
atur cum aqua que mixta sit
cum aceto pauco. 7 distilletur
in eo ciminum masticatum in
panno. 7 in mane pulverizetur
puluere citrino. Deinde curetur col
lirio rubeo leni 7 uiridi. Si rema
serint ex ea reliquie 7 utatur fri
catione aut curetur cum collirio
uiridi 7 rubeo acutis. 7 fricatur
scabies cum zuccaro. 7 si multipli
catur cum sale armoniaco. et
emplaustretur in hyeme cum ci
mino 7 amigdalis amaris. 7 in e
state cum uitello oui 7 oleo uiol.

Est quedam ex ea que est subtilis nō

Cap. xxiiij. de sebel.

cronica. Et signa ei' sunt qd' non
prohibet uisum plurimum. 7 uide
tur cum aperitur oculus compre
hendentem pupillam quasi tela ara
nee cum uenis rubeis paruis.
Et cura eius est collirium rubeum
7 uiride 7 basilicon 7 ruscemy 7 est
alcool acutum 7 flomia 7 solō ue
tris 7 assiduatio balnei cum ua
cuitas adest 7 dimissio uini. Et est
quedam ex eis grossa cronica. 7
Et signa eius sunt qd' uides illas
uenas maioris quantitatis. et prohi
bet uisum prohibitione maioris
quantitatis. Et cura ei' est collec
tio suspendatur cum filis 7 cum
uncinis. 7 incidantur cum incisto
rio. deinde curetur cum aqua cimi
ni 7 cum puluere citrino secundum quod
diximus. 7 si nō colliguntur cu
retur cum collirio rubeo 7 uiridi acu
tis.

Cap. xxv. de sulac in oculo. i. rubedo in palpebris cum grossicie 7 asperitate.

Quedam est
incipiens leuis. Et signum ei'
est pruritus in palpebris 7 lacri
malibus. Et cura eius est ut ponatur
desup in nocte albugo oui 7 ole
um ro. cum coto. aut amigdale a
mare contrite cum lacte. 7 ingre
diatur in mane balneum. aut in
clinet caput sup aquam calidam.
et fiat caput pingui cum oleo a
migdalino. aut empletur cum
portulaca. aut endiuia cum oleo
ro. Et est quedam cronica grossa.
Et signa eius sunt rubedo palpe
brarum. 7 inflatio earum cum pru
ritu. Et cura ei' est flomia 7 uen
tosatio in crure 7 lenificatio na
ture cum decoctione mirob. et po

nere desup lentos excorticatas
& adipe granati tritum cum rob.
et assiduatio balnei.

Cap. xxvi. de ungula.

Quedam est levis subtilis non plurimum
prohibens visum. Et cura eius est
ut curetur cum collirio viridi et
basilicon. Et est quedam que est
grossa prohibens visum. Et cura
eius est cum denudatione scilicet suspende-
do cum uncinis et incidendo.

Capit. xxvii. de resudatione.

Est multitudo cursus lacrimarum
et fit aut post incisionem un-
gule. Et eius cura est pulvis cat-
nus [?]. Aut fit absque incisione ex
cursu materiei que effunditur ad
oculos. aut ex cerebro. aut ex ve-
nis que apparent in temporibus.
Et curatio eius est cum medicinis
exsiccantibus que confortant et
rebus cum quibus emplastrum fiat extenuatum
post evacuationem. Et similiter
emplastrentur vene que sunt in tempo-
ribus. Aut fit ex cursu materiei
effuse ex venis ad oculos. & arte-
riis & nervis ante ex uno eorum exte-
rius cranei capitis. Et cura eius est e-
levatio vene. aut arterie. & inci-
sio eius & sectio separans eam. Et
si fuerit effusio eius intra crane-
um capitis non est curatio eius.
& parum sanatur. verumtamen cu-
ratur secundum dispositionem deforis.
Et cura eius est ut sumatur tucie
pondus ʒ x. & aloes ʒ ij. & fricati-
onis mirobol. citri ʒ iij. & longi
piperis ʒ ij. & fiat ex eis alcocol.

Cap. xxviii. de casu palpebrarum.

Fit autem cum rubedine & corrosio-
ne. Et cura eius est cura sulach.
aut sine rubedine & fit pruritu.
Et cura eius est ut sumatur nu-
clei dactilorum adusti partes .i. et fu-
mi thuris quarta partis unius & spice
romane. & lapide lazuli amborum
ana. tertie partis .i. & fiat ex eis alco-
ol. & tingatur sup palpebras.

Cap. xxix. de cartafati .i. macula.

Fit ex percussione adveniente in
oculis remanente in albedine e-
orum vestigio rubedinis. Et cura
eius est in principio cum flobotomia
in cephalica. & lenificatione nature
cum pillulis de yera. aut cum clistere
bono ad solutionem. & est melior quam
medicina. aut cum medicina non calida
sicut est decoctio fructuum & scamo-
nea. & iuleb. & non est conveniens
yera in hac hora. neque pillule in quibus
sunt gumme & species calide. deinde di-
stilletur in eo semper lac mulierum.
aut sanguis pulli columbini cum
decolatur. Si quidem sufficiat illud bene
et si non distilletur in eo arsenicum
citrinum fricatum cum aqua cori-
andri. Et oportet ut sit arsenicum
sublimatum ablutum.

Capit. xxx. de debilitate visus.

Fit quidem ex humiditate. Et signa
eius sunt. quod additur post come-
stionem & sompnum & sacietatem
nausiativam precipue. Et cura eius est
cum pillulis de yera. & ut distillet
in oculo aqua fenugreci & aqua albe
dorogi [?]. aut fel caprinum. et ar-
resenum acutum & collirium de fel-
libus & basilicon. aut fiat ei alcocol
cum aqua de serapino. aut cum
aceto. aut cum celidonia de semine.
Et fit ex siccitate. Et signa eius
sunt quod fit fortis cum fames adest
et in meridie. & alleviatur hora
sompni & comestionis. Et cura
eius est cum minutione capitis
& caput pungio & succio et alium [?]

olei narcibꝰ facta. ⁊ potet uinum
cum aqua pluuia. ⁊ assiduatō
balnei sine sudore. ⁊ effundatur
in oclo cum oleo amigdalinō dul
ci. ⁊ mulgeatur in ipo lac ex ma
milla in mane. ⁊ ingrediatur
in aqua clara ⁊ apiat oculos su
os in magna hora. Et fit ex lesi
one stoi absq; egritudie in oclo.
Et signa ei' sunt qꝺ nō semp im
mo fit fortis cum est sacietas
nausiatiua. ⁊ destruitur omīs
in tpe famis. Et cura ei' est stu
dium adhibitum stomacho. tribu
endo in potu yera. deinde trifera
minorem ⁊ zuccē. ro. cū mast.

Cap. xxxi. de pilis inuersatis.

Fit illud quo curatō sicut pil' uni'
fit. aut pili duo ut incidantur.
et cauterizetur locus eorū cū cau
terio subtili aut acu ignita. aut
inuiscentur cum aliis pilis. cū
sputo aut mastice. Et si fuerīt
plures curentur cum incisione
palpebre. aut succione ei'. ⁊ cau
terizetur locus cum acu ignita
ita ut ingrediatur acus in aqua
salis armoniaci. oculū.

Cap. xxxii. d' aqua descēdēte in

Quedam est incipiēs. Et signū
inceptiois eius ē qꝺ patien' ui
det similia cimicibꝰ paruis. et
pulū paruo ⁊ muscis. coram
oculo cum aspiciat. Et silē illi a
astō. uerum si est in oculo uno ⁊
alleuiatur semp nō ē a stomaco.
Si aūt est in utrisq; ⁊ in utrisq;
oculis simul alleuiatur tēpore
aliquo ⁊ aggrauatur alios fo
dispositionem stoī. in alleuia
tione ⁊ grauedine sua ē a stō.
et si pupilla est conturbata q̄si
sit in ea fumus aut nubes. et
non ē a stomacho. Et cura incepti
onis aque est potare codinas et
dimittere omēs cibos crossos et
uinū. ⁊ uentosas ⁊ pisces ꝑpe. et
facere alcool. cum collirio de felli
bꝰ. aut cum felle capre. aut ac
rute cum serapino ex egritudi
ne in oclo q' est silē aque descen
denti in oculo. ⁊ dicitur alcauma
ti. Et est pus generatum i tuni
cis ocli crossum. Et cura eius ē
ut infirmus sedeat sup sedem
sessione recta. ⁊ cōmoueat cap
sium motiōe forti donec mani
feste uideatur pus ad inferiora
descendere. et clisticia q'dem inter
hanc egritudinem ⁊ inē aquā
descendentē in oculū. est qꝺ cū
aqua dir cum instrō eleuat' us;
quo eleuetur ad inferiora mul
tociens ⁊ pus non eleuatur o'o
ꝑpe crossitudinē suā. Et q'dam
est que est confirmata. Et signa
eius sūt q' ꝓhibet uisum. ⁊ uidet'
pupilla cum aspicitur opillata.
et habet spēs plures. ⁊ illa que ex
ea curatur cum instrō est q' cū
aspicitur uidet' claua. ⁊ cum pre
mis eam pollice tuo dilatatur.
deinde redit ⁊ aggregatur. Nigra
aūt ⁊ illa que non mouetur. et
illa que incidatur cum premit'
⁊ nō est facilis aggregatō. non cura
tur cū instrō.

Capit. xxxiii. de panno.

Fit ex humiditate crossa
conturbāte oculū. Et curatō e
ius est cum yerapigra. ⁊ gargari'
mus ⁊ sternutatō. deinde fiat al
cool. cum collirio de fellibꝰ. aut ē
quocūq; eorū que diximus i ca
pitlo descensionis aque. et con
fert ei ꝑpe ut sumātur piperis
et longi piperis ⁊ mellis partes

equales. et fiat cum eis alcool. a
ut fiat alcool cum eo quod currit
ex epate hyrcino et asaro.

Cap. xxxiiij. de almissar. i. dilata tione pupille.

Intentio almissar est destructio luminis propter
dilatationem pupille. Et fit autem
ex humiditate. aut ex siccitate.
Et illa que est ex siccitate paula
tim fit. et illa que est ex humidi
tate fit in velociore tempore quam illa.
Et fit post percussionem superveniente
tem oculo. et non timeas illam ea
quoniam redit. Et signum eius est dila
tatio pupille. Et cura eius est. ut
fumantur fabe cum aqua folio
rum salicis et terantur. et fiat ex
eis emplastrum. Et fit post dolorem
capitis vehementem. Et signum
eius est quod videtur pupilla dila
tata ultra quantitatem quam
habebit. Et in curatione eius oportet
tet ut succurratur cum elevatio
ne arterie lacrimarum. et si non com
plebitur almissar. et cum com
pletur non est ei cura.

Cap. xxxv. de garab in oculo. i. de fistula accidente in lacrimali oculo.

Fit ex humiditate lacrimali cur
rente. Et cura eius est ut exprima
tur et distilletur in eo de collirio
algarab dicto in almansori et
antidotario. et iam dixi ipsum in
libro quem medicus non compre
hendit tres gutte in lacrimali.
et ponantur inter omnem distillationem
et aliam tempus bonum. et dormiat si
militer tribus horis. deinde ablu
atur lacrimale in mane. et iterum
super ipsum cura pelcomadam a.
usque fiat ita ut exprimatur et
non egrediatur ex ea aliquid. re
manet enim sicca post mensem aliquando.
et sufficiat illud bene est. et si non cu
retur cum cautio.

Cap. xxxvj. de pediculis in palpebris.

Quia cor est solutio cum cochlus.
et gargarismus cum syrupo acetoso
et sinapi. et mundificatio palpebrarum.
post illud ex eis. et ablutio post illud
cum aqua salsa. aut cum aqua
aluminis. Confectio epithimatis
ad pediculos. Recipe. ista fusigne ter
rantur et misceantur cum melle et
liniantur ex eo. et est sanum.

Cap. xxxvij. de ordeolo.

Est apostema longum egrediens in
palpebris. Et curatio eius est ut
liniatur in principio sui cum alce
lucio. deinde vaporetur post illud
cum cera calida.

Cap. xxxviij. de dolore in aure.

Fit ex replectione et multitudi
ne sanguinis. Et signa eius
sunt rubedo faciei. et gravitas ca
pitis et frontis cum percutiat se
super faciem suam. et vehementia
pulsationis. Et cura eius est flobotomia
cephalice. et sumantur post illud. ʒ.
una. olei ro. ʒ. ʒ. aceti. et bulliat
donec acetum minuatur. et di
stilletur ex eo in aurem aliquotiens
et minuat ex cibo et dimittat vi
num. et leniatur natura cum aqua
fructuum. Et fit dolor in aure
ab effusione materiei mordicative
ab interiori parte auris. aut exte
rius. aut ab aliqua intrare in
eam ex aqua balneorum. quorum virtus
est virtus mortificativa. Et cura eius est.
distillatio alicuius olei tam diu do
nec impleat aqua eam. et albu
ginis ovi et lactis mulieris. omnia
ista sunt iuvativa cum sunt tepida.
Et fit ex bothor aut apostemate egre
diente simili furunculo in con

cauitate. Et est uehementior dolo
rum auris 7 maioris timoris. 7 est
cum eo febris. Et signa eius sunt
uehementia pulsationis 7 infla
matio faciei. Et cura eius est flo
mia cephalice. 7 multitudo extra
tionis sanguinis. 7 ut effunda
tur in ea illud quod diximus usque
ad tres dies. Quod si dolor fiat 7
perueniat eger ad alienationem
oportebit ut dissoluatur .i. kerat
opii in lacte mulso. 7 distilletur
in ea cum oleo tepido. Et quod con
fert ei 7 reliquis doloribus aurium
ut mulgeatur in ea lac 7 effun
datur in ea uicibus pluribus. et post
tertiam diem distilletur in ea mu
cillago fenugreci. 7 mucillago
seminis lini. 7 mucillago se. alma
ui que iam sint infuse in lacte
donec sedetur dolor 7 curiatur sa
nies. Et fit ex frigore 7 uento
frigido adueniente auri. Et cura eius
est balneum 7 uaporatio cum
milio. aut cum panno calefacto. et
ut distilletur in ea oleum in quo
bullita fuit ruta. aut cepa. aut
aliquod aliorum calidorum. sicut oleum
amigdalinum amarum. 7 oleum
anetinum. 7 oleum nardinum. 7 oleum
camomillinum. aut aristol. aut
ellis. n. 7 em broce calc. Et fit ex
uentositate grossa. Et signa e
ius sunt uehementia tensionis. 7
multitudo sompni cum leuitate
capitis. Et cura eius est ut distil
letur in ea oleum in quo decocta sit
fuit ruta. aut fumatur ℥. olei
alicuius 7 dissumpatur in ea pon
dus. ij. ʒ. castorei 7 ʒ. i. euforbii.
et distilletur in ea aliquotiens
cum est tepidum. 7 distilletur in
eo oleum tepidum aliquotiens et

minoretur cibus 7 uitetur nausa
tiua sacietas 7 caro. Et fit ex pu
nis animalibus ingredientibus
eam. Et signum eius est quod sentit
infirmus in ea deambulationem
quae quando commouetur 7 quando seda
tur. Et cura eius est ut distilletur
in ea aqua in qua dissoluta sint
aloes 7 succus foliorum capparis. aut
succus absinthii. aut acetum for
te 7 sit totum calefactum. Cum
ergo sedatur dolor 7 remanet
grauitas. fac eum sternutare
cum condisi. 7 retine ambas na
res. 7 iam fusum sit ante illas oleum
tepidum. Et similiter est cura ue
mis in aure. Et signum simus
est ut quod sentitur ambulatio le
uis simulis commotionem. Et fit ex
casu grani aut lapidis in aure.
Et cura eius est ut fumatur tenta
7 inuoluatur super eam lana a
ut corium 7 inuoluatur gumma
botin. aut uisco 7 immittatur
in aure. 7 extrahatur res que cecci
dit. Cumque non egreditur fiat ei
sternutatio cum condisi. 7 tene an
tur intus nares ambe et os. Et fit
ex aqua intrante in ea. Et signum
eius est quod commouetur propter introi
tum in balneum. Et cura eius est
ut effundatur in ea lac. Et fit ex
aqua calida intrante. Et signum
eius est quod commoueatur propter na
tationem aut introitum balnei
duobus diebus aut tribus. Et cura e
ius est ut effundatur in ea oli
ro. cali. ij. gutte aut. iij. et si se
datur dolor bene. et si non fumatur
cannula de aneto 7 inuoluatur super
ipsam cotum 7 accendatur in eo igne.
et ponatur inferior cannula in
aure 7 impleatur cauitas eius

coto uehementer. et fiat illud in ea to
ciens donec sentiat infirmus ali
quid quod non remansit in aure
quod egrediatur. deinde distille
tur in ea aliquod oleum tepidum.
Et confert plumbus doloribus au
ris in plumbus dispositionibus ut
fumatur flos uiole sicce contrite
et camomilla et farina ordei et
altea. et conficiantur cum aqua
et oleo sisamino. et empletur
cum eo pars doloris tota facie
i et capitis. et est calidum. et permu
tetur quando infrigidatur et confert
ei oleo ut distilletur in ea adeps
galline tepefactus aliquotiens.
et minoretur cibus. et dimittatur
uinum. Et fit a percussione a casu
qui fit cum obuiatione et egredi
tur ex aure sanguis. Et cura
eius est ut fumantur renes tau
ri. et aliquid ex adipe eorum. et salian
tur et assentur aliquantulum. et di
stilletur illud quod egreditur ex a
qua dum tepidum est in aure.
et teratur opium et ferueat cum
oleo ro. et distilletur in ea. Quod si
dolor fuerit extentus a percussione.
dissoluatur thus in lacte post
contritionem suam et distilletur
in aure. Et fit ex ulceribus in au
re. et confert ei cum non est cro
nicum ut subtilietur aliquid ex
unguento albo cum oleo ro. et mit
tatur in eam super tentam. Cum
autem est cronicum. sumantur aloes
et mirre. et sarcocolle. et sangui
nis draconis. et olibani partes
equales. et immittatur licinium
in melle et inuoluatur in hec medicamen
et mittatur. Quod si fuerit profundum
longinquum dissoluatur hec me
dicamen cum aqua mellis et ef
fundatur in eam. Si autem antiquum
fuerit ualde. sumatur scoria ferri.
et infundatur in aceto uno mense
aut plus. et est melius ut distil
letur ex ea in aurem de qua cur
rit humor antiquus multum. Et quod
quoque fit ex humectatione in aure
absque pus. Et cura eius est ut di
stilletur in eam acetum in quo
bullita fuerint folia mirti. aut decoc
tio absinthii tepida. Et quandoque
egreditur sanguis ex aure absque
percussione aut ulcere propterea quod
natura expellit ipsum. et quandoque con
gelatur et oppilat locus auditum.
Et cura eius est ut distilletur in
ea succus porri permixto cum ace
to. aut succus granati elixati cum
aceto. Et si fuerit profundus longi
quus dissoluatur hoc medicamen
in aqua mellis. et in quo fuerit mel
et sarcocolla. et fundatur in eam.
Et si fuerit antiquus ualde sume
scoria ferri. et infunde eam in a
ceto mense uno aut plus quam est
melius. et sic acetum aput te. et ef
fundatur ex eo in aurem ex qua e
greditur humiditas. Et quandoque fer
uens scoria ferri in aceto ammi
nistratur.

Cap. xxxix. de sonitu et tinnitu.

Fit ex replecione
capitis. Et signa eius sunt quod ac
cidit post sacietatem nausiati
cam et multitudinem uini. et sop
num post cibum. Et cura eius est
potus yerecliacolloquintidos et
balneum in ieiunio. et distille
tur in aurem quedam que nar
rauimus in dolore auris frigido.
et fumantur calamintum et sansuc
et camomilla et scena. singularum autem
conuictim et bulliant in cucurbita.
et ponatur auris super eam ita ut in

grediatur uapor ei⁹ in eam. Et fit
ex debilitate auditus. Et cura ei⁹
est ut distilletur in aurem acetū
in quo bullitum ē absinthium.
Et fit ex leuitate capitis ⁊ sub
tilitate sensus auditus. Et si
gnum ei⁹ est q̄ fit fortis secūm
uacuitatem fami⁹. Et cura eius
est ut distilletur in ea oleū. ro.
decoctum cum aceto uini sicut
diximus. Et si fuerit bn̄ est. et
si nō distilletur in eā rusiuch o
pij. ī. s̄. ii. g̃na ⁊ medium. o.

Cap. xl. de carias ⁊ surditate.

Opij autem tertia pars. ʒ. aque uis
quam n̄ cum ea nascitur. nō
est ei cura. Et fit bursem. ⁊ illa
que ex ea alleuiatur paulatī
curatur. Et cura eius est ut sol
uatur eger cum cochijs ⁊ yera. ⁊
distilletur in aure; oleū amigd
dalinū amari. ⁊ oleū costinū.
aut oleū in quo dissolutum est
castoreum. ⁊ fiat uaporatio eius
cum uapore calamiti ⁊ reliquā
rē; quas diximus. Illa aūt que
nō alleuiatur ex quo accidit cu
ratione; uō nō habet. Et fit ex
carne addita nata in aure. Et
cura ei⁹ est ut sumatur fex ui
ni. ⁊ calx cōfecta cum aqua cine
ris ita ut fiat sicut mel. ⁊ unia
tur ex ea lana. ⁊ intromittatū
sup eam cū lana. Et fit ex sor
de aut aperte frō. aut uētosita
te frigida crossa. aut supfluita
te frā crossa. Et opt; ut aspici
atur in sole. deinde extrahatur
sordes aut cum instrō aut cum
tenta. aut pone in ipām in noc
te oleū; tepidum. ⁊ ingrediatur
mane balneum. ⁊ ponat aurē
suam sup sartaginē; calidā;

donec curet sordes cum oleo. et
confert ei ut effundatur in ea
acetum uini. ⁊ baurach. ⁊ dimit
tatur in mane hora una. deinde
effundatur ⁊ iteretur multoci
ens. deinde effundatur in eam
oleum calefactū. et dormiat sr̄
ipām hora una. aut duab; horis.
deinde ponatur aq̄ calia ī aqua
manili. ⁊ ponatur auris sr̄ fistu
lam aque manil'. ita ut ad ipām
ingrediatur uapor ⁊ curat sordē.
Et fit cataras ex frigore adueni
ente aure. Et cura eius ē olea ca
lefacta cum eis que diximus.
Et fit ex siccitate in aure. Quā
re oportet ut distilletur oleum
tepidum aliquotiēs. deinde in
grediatur balneū; ⁊ sternutet
cum cōdisi ⁊ teneat nasū; egre
dietur enī si d̄s uoluerit.

Cap. xli. de fluxu sanguinis narū.

Fit ppē crisim. ⁊ signum ei⁹ ē
q̄d fit post aliq̄s febrū acutā;
et nō oportet ut restringatur
nisi supfluat. Et cura eius est
cum supfluit positio uentosā;
sup uentrem cū; suctiōe uehem
ti absq; incisione sup latus dex
trum si est fluxus sanguis ex
dextra. aut sup sinistra; si ē flu
xus sanguinis ex sinistra. et
effusio aque frē ualde sup cap.
et cōstrictio utrorūq; adiutori
orū ⁊ ambor; testiculor; ⁊ ingui
nū ambor;. ⁊ sumere in potu a
quam ualde infrigidatam. Et
fit sine febre; ppē acuitate; san
guinis qui egreditur ex eis. Et
signa eius sunt q̄ aduenit pau
latim. ⁊ est subtilis ⁊ uehemētis
subtilitatis. Et eius cura est flo
bothomia ex latere ex quo egre

ditur sanguis ex naribus si non
prohibeat aliquod. et appendantur ven
tose sine incisione sub ypocon
drio latens ex quo egreditur san
guis ex naribus. et si sufficit bo
num est. et si non stringantur extre
ma. et utatur potu aque frigide
cum nive. et lactis acetosi infri
gidati. et distilletur in nasum ali
quid camphore dissolute in aqua
albedurogi. aut sufflentur in eo
galle. et pulvis molendini. et o
libanum. et aloes. et sanguis dra
conis. et alumen combustum. aut
singlanes in naso. et infundatur
licinium in albugine ovi. et in
voluatur in hoc medicamine
et intromittatur in naso. et sumat
in potu aquam ordei et mucilla
ginem psillii. et aquam coriandri
humidi. parum tamen ex ea secundum quan
titatem. ʒ. i. et omnia que congelant
sanguinem si superfluat et infri
gidant ipsum. Et confert ei intro
itus in aquam frigidam. et multo
ciens fit huius fluxus sanguinis
post variolas. Et fit fluxus san
guinis narium propter multitu
dinem sanguinis in corpore quia
rumpuntur vene aut arterie que
sunt sub cerebro. et est difficilis
in quo forsitan non valet cura.
Et signa eius sunt quod fit post dolorem
capitis vehementem. et rubedo
in facie. et oculus dominans. et post
quam multum utitur vino. et mi
norat extractionem sanguinis.
et venit cum impetu vehementi.
Et quidem confert in eo ut distil
letur in naso aqua vini. et quod
quod expingitur cum aceto in quo
dissolutus est flos eris. et ab
stinditur postquam de eo egreditur

plurimum. et supvenit sincopis
infirmo. autem illud vero non. et extisti
mo quod ille in quo hec cura valet
est ex ruptura venarum non arteriarum.

Capitulum xlii. de ulceribus in naso.

Plurimum quod in naso accidit ex
ulceribus sunt cortices. et confert
eis in unguentum bothor et assidua
tio cere cum oleo ro. aut olei ro.
tantum. aut olei amigdalini cum
cera. et adipis galinarum. et ut odoret
vaporem aque. Quod si illud non
valet tunc adhibeatur unguentum
de cerusa.

Capitulum xliii. de scissu
ris in naso.

Quandoque nascitur in
naso caro mala opilans locum
anelitus et implens cannam nasi.
ita ut videatur in ipso crossities
exterius. Et cura eius est ut intro
mittatur licinium in unguento
viridi facto cum flore eris tam diu
donec consumat eam. aut seretur
cum filo. si fuerit res eius grossa. Et
est ut sumatur filum de pilis. et
fiant super ipsum nodi duo aut tres.
et intromittatur in nasum cum
radio de plumbo preparato ad il
lud. et extrahatur ex palato. deinde
moveatur motu serre tam diu
donec evacuetur illa caro tota.
deinde cum unguento viridi cu
retur. vel cum unguento de cerusa.
Et ex eis que conferunt fistulis est
ut sumatur mirre rubee et al
luminis ana ʒ. i. et corticis collo
quintide ʒ. tertia. et baurach rubei.
ʒ. sexta. et infundatur totum in
aceto forti et involuatur in medi
camine. et intromittatur in nasum.
aut fumanter mirre. et usine sul
lonum partes equales. et preparentur
secundum artem primam.

Capitulum xliiii.
de alcase. id est de amissione odoratus.

Alcasem fit ppt' oppillationem in
meatibus nasi. Et eius signum
est prohibitio anelitus. et illud
fit aut ppt' carnem ortam. aut
ppt' uentositatem grossam. Et
nos quidem iam diximus curã
carnis orte. Signũ uõ uentosi
tatis grosse est. qd nares aperi
untur ⁊ ex eis uentositas egre
ditur impetuose ⁊ uehementer
ex latere uno. Et cura ei' est so
lutio uentris cũ cochiis ⁊ yera
diacolloquintidos. et inclinatio ca
pitis sup uaporem camomille.
et sansuci ⁊ scena. ⁊ sternutatio
cum castoreo ⁊ pipe ⁊ cõdisi. et
assiduatio odorandi sansucũ ⁊
sisimbriũ ⁊ calamitum. Et fit
ex oppillatione colatorij. Et si
gnum ei' ẽ. qd meatus sunt op
pilati ⁊ nõ egrediunt' ex nari
bus superfluitates. Et cura eius ẽ
ut teratur nigella donec fiat si
cut puluis ⁊ dissoluatur in oleo
antiquo. ⁊ sternutet cum eo i
firmus cũ distillationibus ex eo fac
tis ore ei' pleno aqua. ⁊ pcipiat
ei ut attrahat anelitũ ualde cũ
iam reclinauerit caput suũ ad
posteriora q̃tũ plus poterit faciat
illud tribus. ⁊ si senserit adiutio
nem suggat naribus post illud
oleum ro. Et confert ad illud ut
naribus suggat pulmam collo
quintide. aut elleborum. aut fiat ei
caputpurgium cum urina came
li singulariter ⁊ coniunctim. Et fit
ppt' alterationem complexionis
frigide ⁊ meatibus cerebri q ue
niunt ad nasum ⁊ ẽ alcasem ue
ra. Et alcasem cronica et orta
cum eo curationem nõ habet. Et si
gna antiquitatis ei' sunt q oculis

cum ea est conturbatio. et q quis
olfaciat de odoribus quosdam absque
aliis. Sunt enim quidam eorum qui
sentiunt fetorem. ⁊ nõ sentiunt
bonum odorem. ⁊ ex eis qui sen
tiunt bonũ odorem. ⁊ nõ sentiunt
fetorem. Illius aut que non est
orta cum eo neque antiqua cura
est. Solutio cum fortitudine et
assiduatio odorandi rutam. et
que sunt ei similia. et fiat caputpur
gium ei qui nõ sentit fetorem
cum ipsa. ⁊ cum castoreo illi qui
nõ sentit bonũ odorem. ⁊ cum se
rapino ⁊ similibus.

Cap. xlv. de fetore in naso.

Fit ex fistulis aut
ulceribus. Et iam diximus curã
eius. Et fit quandoque ex uapore pu
trido in supremo palato. Et cura
eius ẽ ut naribus suggat uinũ
odoriferum. ⁊ sufflet' in naso
calamus aromatic' ⁊ rosa nec non
et capi ⁊ spica nardi. singulariter
aut coniunctim ⁊ eis q conferunt
ad illud mirabiliter. est ut sumat
ex trociscis andarachnis qui po
nuntur in tiriaca. ⁊ dissoluatur
ex eis aliquid cum uino boni odo
ris. ⁊ distilletur in uas multoci
ens quoniam sanat. Et oportet ut p
cedat exsiccatio capitis ⁊ confor
tatio ei' postquam euacuatur totum
corpus ⁊ caput.

Cap. xlvi. de dolore dentium.

Fit dolor in dentibus
aut cum apostemate gingiue. aut si
ne apostemate gingiue. Et ille qui fit
cum apostemate gingiue fit ppter acui
tatem sanguinis. ⁊ dolorem ei' cui
communicant dentes. Et signa e
ius sunt rubedo ⁊ inflatio. et re
quies ab aqua frigida. Et cura eius
est flobotomia cephalice. ⁊ uentosa
tio. ⁊ incisio alnetherich. ⁊ reten

tio aque

tio aque frē in ore. ⁊ aceti uno
die. ⁊ aque ro. uno die. ⁊ qn̄ illō
ptransit dieb₉ duob₉ aut trib₉.
oportet ut teneat in ore olm ro.
in omi ÷ aut iam dissoluta est
ʒ. i. masticis. Et si fuit dolor dē
tium absq₃ apāte in gingiua
tūe ipē fit ex frigore ⁊ ex huōri
b₉ crossis frīs. Et cura eius est
ut teneatur in radice ei⁹ tiriaca
de quinq₃ spēb₉. aut pip cōfec
tum cū albatia ⁊ teneat in ore
suo acetum in quo decocta ē pl'
pa colloquintide. aut decoqtur
folioꝝ mirti manuplin. i. et san
guinis draconis ⁊ sumach. et
alia tria grīa ⁊ bulliāt in aceto
et teneatur in ore dum calidū
est. aut bulliantur in aceto cō
tices radiē capparis. aut spoliū
serpentis. Qō si dolor fiat forti
or. suffumiget' dēs in traiecto
rio cum semīe iusquiami. ni ⁊
storace. de quib₉ frē fūt forme
silēs auelanis. ⁊ teneat in ore
oleum calefactum in quo de
cocte sūt radices altee. et camo
milla. aut conficiat' condisi cō
tritum cum uino ⁊ ponat' sup
dentē; qn̄ ē ultimum in remo
uendo dolorem cui est a frigore.
et uaporetur deforis cū cāfora
calefacta in qua decocta est ca
momilla ⁊ stringat sup dentē;
rem calidā multociēs donec ca
lefiat ⁊ rubeat caro ⁊ emplent'
mandibule ⁊ distilletur in au
rem illius latis oleū amigda
linum tepidū. aut sambacinū.
aut olm keiri. aut olm de oliuī.
aut oleū in quo decocta ē cepa.
aut in quo disruptum est casto
reum. aut euforbiū. aut opiū
cum uehementia ē doloris ⁊ est ti
morosum. Si g° sedatur bene est.
et si nō distilletur in aurem que
est in illo latere qtitas lēti⁹ opii.
⁊ duaꝝ lēcium castorei. Si aūt
nō sedatur igniatur ferrū; sub
tile ⁊ intromittat' in dente ī cō
cauitate fistule enee. Qō si fue
rit corrosus impleatur condisi
in ea aut pip confectū cū kirā.
aut h₃ medicamīe qn̄ est ulti
mū. R. castoreum ⁊ asaꝝ fetidā
⁊ storacem ⁊ opium ⁊ pip ā ʒ.
et semē iusquiami ⁊ mirram ⁊
terantur ⁊ cōficiantur cū mel
le. aut kirā cedria ⁊ āministret'
ita ut fricetur cum eo radix den
tis ⁊ impleat' corrosus ⁊ melior
cura corrosi ē eradicatō. aut
sumant' pipis partes tres ⁊ eu
forbii pars una ⁊ impleatur cū
eis. aut impleatur cum asa feti
da ⁊ pipis partib₉ equalib₉. Et
dentes nigri curant' cum eis q
b₉ curatur corrosus. Medicamē
eradicans dentes cōfringens.
Sumatur frumēti farina ⁊ cōfi
ciatur cum lacte titimalli ⁊ in
uiscet' ei ⁊ ponatur in circuitu
eius farina uolubilis. Medica
men ē confrigit ipm. Medicamē
eradicans dentes. Sumant' cor
tices mori ⁊ piretrū ⁊ cortices ra
dicis capparis ⁊ cortices arebrā
et arseniacum citrinū ⁊ terantū
in aceto ultime fortitudinī' tri
b₉ dieb₉ omi die hora una. et p
residuum dimittant' infusa in
ipō. deinde inciditur in circuitu
dentis ⁊ liniatur cū eo ī die ali
quociens donec inueniat' molli
ficatus. deīn eradicetur. Et ex e
is que stare faciunt corrosionē

dentium ē ut impleatū̄ gallia
et mastice. Medicamen strigēs
dentes cōmotos. ℞. balaustiar
⁊ rosar. ⁊ gallie. ⁊ cipi. ⁊ sumach.
omniū ān partem unā. alumi
nis ptem. s. ⁊ uniatur sup gin
giuam. Medicamen abstergēs
dentes. ℞. salgēmam ⁊ spumā
maris. ⁊ testam ciatinor. uitreoli
um. ⁊ cali. et est alumē alassur
omnia contrita aggregent ⁊ fri
centur cum eis dentes ⁊ cauen
tur a carne ⁊ nausatiua ⁊ laua
atiua. Et .xx. congelatione ma
sticentur portulaca ⁊ amigda
le excorticate. aut cera. ⁊ cōfert
denti qui dolet cum aduenit ei
res frā ut stringat sup panē
calidum aut sup uitellum oui
elixati calidi multo fortis tonc
lacrimet oculus ex uehemētia
caliditatis eius. aut teneat in
ore oleum calefactum.

Cap. xlvij. de corrosione ⁊ corrosione

Fit ex superfluitate putride in ore.
facta descendente ex capite ⁊ cor
rumpit gingiuam. Confectio me
dicaminis ualentis ad illud. ℞. ar
senici citrini ⁊ rubei. ⁊ calcis. et
galliarum ⁊ alluminis lamein
ptes equales. ⁊ terant cum aceto
uini p aliquot dies. ⁊ informent
trocisci. et cum necesse fuerit tera
tur unū de eis. ⁊ sumatur ex medi
camine q̄titas scrupuli. ʒ. i. ⁊ frice
tur cum ea gingiua. ⁊ dimittat in
hora una. ⁊ teneat post illud in ore o
leum ro. fiat tam diu donec remo
ueatur putrefactio. ⁊ pulū̄ geriī
desup post illud. ē qd facit renasci
carnem ⁊ indurat eam. ⁊ illud est
ut sumatur olibani ⁊ aloes ⁊ sar
cocolle. ⁊ sanguinis draco. ptes
equales terant ⁊ puluerizent exci.

Cap. xlviij. de fetore oris.

Et fetor oris fit sm plurimū ex
caliditate stomi. Et signum ei
est q alleuiatur cū sumit cibū.
Et cura eius ē ut bibat infusio
nem ensomilior. siccor in matu
tinis. aut comedat ex humidis
aut psicis. Et bibat cauich cū
zuccaro aut comedat citiolos a
ut comedat in ieiunio melonē.
et festinet euitare cū comestio
ne. Et fit ex flate corrupto in
stomacho. Et signū eius est. qd
est semp ⁊ nō sedatur cū come
stione nisi parū. Et cura eius ē
potare yeram multociēs. ⁊ uomi
tus. deinde acceptio ʒʒis cōditi.
et assiduatō trifere minoris. Et
fit a dente in ore. Et fit ex putre
factione in cute oris et mī. ⁊ pti
bus eius. et cōferunt ei pillule
iste quar confectio ℞. corticum
citri. ⁊ spice nar. ⁊ gariofilor. et
gallie. ⁊ xiloaloes crudi. omnium
ān. ʒ. j. musci caractēm. i. infor
mentur pille cum aqua malor
⁊ uino aromatico ⁊ teneant in
ore. et istud elect. ualet ad feto
rem ualde oris q ē ex flate ⁊ hu
moribus putridis. ℞. extremita
tum mirti huius ptes tres. ⁊ em
blicor. ⁊ cipi. ⁊ spice ⁊ corticum ci
tri. ⁊ squinanti. ⁊ mastic. ⁊ gallie
muscate ⁊ gariofilor. omnium
ān ptem unā. cōficiatur cū pas
sis enucleatis. ⁊ fiant ex eis pille
similes auellanis aut nucibus.

Cap. xlviiij. de alcola. i. bothor.

Alcola fit ex ca .i. pustule i ore.
liditate ⁊ rubedine in ore. ⁊ con
fert ei flomia. ⁊ uentosatio sub
mēto ⁊ curatur hoc medicamine.

cui⁹ confectio. Rx. spodium. et ro
sas. et coriandrum sicc. et sumach.
et lentes excorticatas. et se. portu
lace. et semi. de medica. et alcanam
conterantur et teneantur in ore et
pauca camfora. et colluatur postea
illud aqua ro. et aceto. Et fit ex fle
putrefacto. Et eius signum est
albedo in ore. Et confert ei ut fri
cetur cum melle. et atramento. aut
fricetur cum zucco. tabarzed. et
colluatur cum ui leb. et teneat in
ore mirabolanos citrinos. et pire
trum. Et fit ex putrefactione
et corrosione. et confert ei hoc me
dicamen. cui⁹ confectio. Rx. arse
nici. et calcis. et allumminis. et galla
rum. et floris eius partes equales. te
rantur grossum cum aceto forti ebe...
du una. et fiant ex eis trocisci. et
cum necesse fuerit eius fricetur lo
cus putridus cum quantitate ser
te. ʒ. i. ei⁹. et dimittatur hora una
magna. deinde ungatur cum oleo
ro. Cap. l. de casu uuule.

Fit quoque cum uehementia rubedi
nis et caliditatis. Et confert ei floia
et gargarismus cum aceto et aqua
ro. et ut palato apponantur rose. et
sandali. et balaustie et camphore
parum. et apprimetur uuule cum co
cleari. et comprimat super eam com
pressione subtili. et inclinet ad
superiora oris. Et quando non est cum
ea rubedo et est declivius ad albedi
nem confert ei gargarismus cum
mu... et sir. acetoso et sinapi. et con
fert ei sal armoniacus. et fricetur
cum gallis et sale armoniaco.
et sale et allumine. et quando subtilia
tur radix ei⁹ et non est uehementis
rubedinis incidatur. et gargarizet
post incisionem eius cum

aceto et aqua ro. aut cum aqua
in qua decocta sint folia rose.
Cap. li. de egritudinibus lingue.

Egritudines lingue sunt. aut apostema
accidens ei aut spasmus. aut fis
sura. aut ulcera. aut gutta. aut
ranula. aut abreuiatio ligamen
ti. aut magnitudo lingue. aut
rubedo et inflamatio. Et apostemati quod
calido confert flobotomia cephalice. De
inde uentosatio sub mento. et gar
garismato cum aqua et aceto. deinde
omnia que conferunt alcola et si
nancie que est cum caliditate per
quod dicemus. Ei illi que est cum calidita
te cum multitudine cursus san
gue confert illa que diximus in
capitulo alcola cum qua non est
rubedo et calitas. et que dicemus in
capitulo sinancie flatice. et ad fis
suras. aut confert psillium cum
zucco. et potare aquam ordei. et
cibum pedibus coctis. et fricare ipsam
cum spuma que egreditur ex mal
uis cum inducuntur et fricantur
adinuicem. et tenere diadragantum
in ore. et ulcerum cura similis est
ulcerationi alcola. Spasmi autem
qui est in radice eius. Et est sig
eius quod abreuiatur lingua et in
crossatur. Et cura ei⁹ est gargari
zatio cum oleo de aneto. et oleo ca
momillino. et linire ceruicem cum
aqua calida. et inungere caput cum
oleo. Et grauitas quidem lingue
est ex eis que accidunt post birsen.
Et si fuerit antiqua non sanatur. Et
confert ei que non est antiqua. ut
fricetur subtus cum salgemma
et sale armoniaco et omnia que fa
ciunt currere saliuam ex ea. Et si
fuerit incipiens fieri cronica et
neruum fuerint superius conturbati.

et motus grauis cum ea. cõfert
ei cura paralisis frigide. Et fit ꝓp
abreuiationẽ ligamenti opõtet
ut incidatur illud ligamẽtum et
ponatur sup ipm̃ atramẽtum tri
tum. Et signum eius est qd est ad
herens cum extremitate lingue
equalit. Et fit ꝓpt ranulam sub
ea q̃re oportet ut scindatur et
extrahatur si fuerit magna. et si
fuerit parua fricetur cũ medi
camine acuto qd est ad gingi
uam sanguinolentã. Magni
tudo aut lingue ita ut non ca
piat lingua in ore fit ex mltĩ
tudine humiditatũ que imbi
bunt eam. Et signa eius sunt ꝓlec
tio eius extra et retentio sputi
in ea. Et oportet ut fricetur cũ
cepe. aut cum acetositate citri a
ut similibus amboꝝ. adeo donec
currat ex ea saliua. qñ ipã flec
tetur. Si g sufficit bñ est. et si ñ
fricetur cũ sale armoniaco. Et
G. quidem dixit qd magnitudo fit
ex uentositate uaporosa implẽ
te ipsam linguã et inflante. Et
cura eius est euacuatio cũ mẽ
solutiua. sicut sunt pillule cochie. et po
tio rerũ infrigidantiũ sup ipsã
linguam et gargarizatio cũ aq
infrigidantibus q̃. et differentia ẽ int
ipsã molle flaticum et int infla
tionem a uentositate uaporosa.
Et ẽ qd inflatio si flectitur cũ pre
mitur sup ipsam digitis. et infla
tio flectitur. Capitulum .lij. de si
Fit ex multitudine san nantia.
guinis siue malitia in ipso. Et si
gna eius sunt rubedo faciei et oculoꝝ
et tensio corporis toci et ascensio
ciboꝝ grauantium sanguinẽ. et
multa repletio eoꝝ sicut sunt lac.

et dactilis et uinũ et caro. Et cura
eius est flebotomia de cephalica. de
inde gargarizatio cum aceto. et
aqua et sir. acetoso de zuccaro et rob
de moris. et aqua granatoꝝ ace
tosoꝝ. et rob pomoꝝ acetosoꝝ. et
infusione sumach. et solo natũ
cum aqua fructuũ. aut prunoꝝ
et tamarindoꝝ. et cassief. et tiri labi.
et gargarismus cũ rob de nucib
et aqua cornamdu humidi usq ad
tres dies. et pt tres dies gargari
zet cum lacte dulci in quo disso
luta sit medulla cassief. tunc si
iuuatur p hoc bonũ est. et si non
ponatur in omni libra aque fiat
decoctoꝝ ʒ .i. baurac. et mirre ʒ.
ij. dissolute cum decoctione fenu
greci et dactilloꝝ. et emplaustrize
tur guttur exterius sicut est ei
circuitus cum rebus trahentibus.
ut attrahatur mã ad exteriora. et as
siduetur illud qm dilatat guttur.
et si fortior sit res et constringa
tur guttur ualde. tunc insuffletur
in guttur ex hac medicine. cu
ius cõfectio. Rx. seminis armeb.
et sc. rafani et asse fetide. et baurach
armoniaci. et mirre. et sal armonia
ci ptes equales. singulis si uis aut
conuinctim. et tere alcool. et suffla
in guttur. et si locus degluciendi
stringetur. pone sup ceruicem uẽ
tosam magnã qm degluciet. et
apietur clumẽ pm̃ mebit uento
sa sup ipsm. et da ei ad potandum
aquam ordei. deinde reitera uen
tosam. et si due uene que sunt
sub lingua fuerint plene flobo
thomabis eas. pt flebotomiam ce
phalice. Si aut appareat apã in
guttur extius. incide ipm post
flobomiam. Et fit ex colera. Et sig

eius est quod non est cum eadem uehementia prefocationis ⁊ incendio ⁊ calore quod est cum sanguinea. et fiunt sitis ⁊ inflammatio ⁊ dolores fortiores. Et cura eius est post flebotomiam gargarizatio cum eis que diximus ⁊ sumere in potu aquam ordei ⁊ mucillaginem psillii ⁊ aquam melonis indi ⁊ assiduatio gargarizandi. Et fit ex flate. Et signa eius sunt multitudo cursus saliue ⁊ paucitas doloris cum constrictione loci degluciendi ⁊ paucitas rubedinis faciei. Et cura eius est si infirmus strictus sit ut cito succurras eum soluendo cum codiis ⁊ clistizando ipsum cum clisteribus calidis predictis in capitulo apoplexie. et fac eum gargarizare cum incipit egritudo cum siropo acetoso mellino. aut cum mu rinalatio. aut cum aqua mellis in cuius ii. posita est ʒ. i. sinapis. aut cum siropo acetoso ⁊ aqua rafani expressi ⁊ cum decoctione ficuum ⁊ baurach. et sufflcetur in gutture bauracis ⁊ asa fetida ⁊ sal armoniacus ⁊ quandoque accidit sinancia propter percussionem superuenientem collo. Et cura eius est flebotomia ⁊ reliqua que diximus in capitulo sinantie sanguinee. Quod si compriment spondiles colli ⁊ constringatur guttur uehementer: tunc cura eius est ut fiat ei instrumentum simile ungue ferreum ⁊ intromittatur in gutture et subleuetur cum eo locus coartatus ⁊ quandoque accidit hec coartatio in initio propterea quia apostema attrahit spondiles ⁊ confert tunc hec cura. et confert ad constrictionem gutturis ⁊ sinanciam cum proprietate stercus yrundinum cum tenti cum sale armoniaco ⁊ similiter stercus canis albi qui comedit ossa cum exsiccatur ⁊ teritur et conficiatur cum melle ⁊ linitur cum eo guttur.

Cap. lvii. de tussi.

Fit tussis aut propter aliquid quod est in pulmone ⁊ est necesse ut egrediatur quod est aut sanies aut sanguis. aut humor grossus. aut propter rem subtilem ⁊ acutam descendentem ex capite semper commouentem cannam pulmonis ipsius. aut propter humiditatem sui ipsius. aut propter siccitatem eius. aut propter caliditatem eius. aut propter ulcus. aut apostema in ipso. et apostema in ipso est aut apostema sanguineum. aut calidum colericum. aut apostema frigidum flaticum. aut durum. aut propter aerem frigidum aduenientem canne pulmonis. Et illa que fit propter rem in pulmone quam necesse est exire ⁊ est aut sanies. Cuius signum est quod fit post pluresim. et dicam curam eius in capitulo pluresis. Aut est humor grossus. Cuius signum est quod post couzam est. Et cura eius est cum decoctione ysopi ex eis que dicemus. et oportet ut sumas decoctionem ysopi si uenter est siccus. ita quod ut commisceas cum ea cassief. ⁊ si fuerit lenis ut deuites eam prouidere modo in ea. Eius autem que fit ex re descendente ex capite ⁊ commouente pulmonem. Signum eius est tussis sicca sine sputo ⁊ fit fortis proprie in nocte ⁊ post sompnum. Et cura eius est ut detur in potu sirupus papaueris ⁊ gargarizet ante sompnum cum aqua in qua cocta sunt folia rosarum sicca ⁊ balaustie ⁊ xii. locaracte de semi. aut

naliutie. ⁊ teneat in ore suo has
pillulas. quarum confectio. R. amili ⁊
dragagānti. ⁊ amigdalarum dulcium
excorticatarum. ⁊ fabarum excorticata
rum. ⁊ se. papaueris. ⁊ cortic̄ eius.
et gummi arabi. ⁊ boli armeniaci
partes equales conficiantur cum
muscillagiē psilij. ⁊ muscillagiē
granorum citoniorum. ⁊ fiāt ex eis que
sint sicut lupini ⁊ teneantur in
ore. Si ergo sufficit illud bonū est.
et si non sumatur thuris masculi
li pars .a. ⁊ mirre. ⁊ opij. ⁊ croci omni
um añ tertia pars. i. ⁊ succi liquir.
pars. i. ⁊ fiant pille pondere sex
te. ʒ. i. ⁊ sumantur ex eis in nocte
tribus pillulis usque ad. iiij. ⁊ fricce
tur caput in balneo postquam abra
ditur cum panno aspero ueheme
ter tam diu donec rubeat. et puo
cetur sternutatio omni die. Si ergo suf
ficiat bonū est. ⁊ si nō radatur cap.
et liniatur ex sinapi confecto cum
decoctione ficuum. ⁊ dimittatur
tam diu donec uesicetur cutis ⁊
aperiantur uesice ⁊ nō consolidē
tur spacio longo. ⁊ cauterizetur lo
cus commissurarum ⁊ precipue sup illam
que est in medio capitis ⁊ non
consolidetur tempore longo ⁊ ñ negli
gatur hec tussis quin ipsa in tocio
ciens perducit ad tipsim. Et hec quidem
cura confert omni ex cuius capite
descendit ad pectus eius catarrus
semper. aut ad stomachum ⁊ fit eis ad so
lutionē. aut ad oculos eius. Et fit
causa doloris ⁊ ulcerum in eis.
Et fit ex humiditate pulmonis
ipsius in flaticis ⁊ senibus. Et si
gna eius sunt multitudo sputi ⁊
habundantia eius ⁊ precipue post sompnū.
et uiscositas flatus in gutture ⁊
commotio humoris cum eo in plu

ribus dispositionibus eius. Et cura eius
est ut in potu sumat decoctionē
ysopi. Si ergo sufficit bonum est.
et si nō euomatur ⁊ soluatur cum
yera rufini. et que dicam ex illis
que scripta sunt cum ea. ⁊ detur in
potu post illud de hac medicamine
cuius confectio. R. sem. fenug. ⁊ se.
apij. ⁊ radic̄ lilij. ⁊ ysopi sicce. ⁊ ca
pilli ueneris. ⁊ se. rafa. omnium
añ. ʒ. i. ⁊ ficuum siccarum. x. numero.
et dactilorum tritorum decoquantur cum
. ij. lib. aque donec remaneat. lib. i.
et detur in potu ex ea omni die. lib.
. s. ⁊ tūc si sufficit bonū erit. ⁊ si non
sumat in potu de hac confectione
cuius confectio. R. succi liquir. ʒ. x.
⁊ ysopi sicce. ⁊ capilli ue. ⁊ se. urti
ce. ⁊ yreos ⁊ cordumeni. ⁊ piperis.
⁊ aristo. ro. ⁊ amigdalarum amararum
⁊ nasturcij. omnium añ. ʒ. v. confi
ciantur cum melle dispumato. ⁊
detur ex ea quod sit sicut nux. et hec
quidem medicina educit saniem ex pec
tore ⁊ stomacho ⁊ humores grossos. ⁊ te
neat ex his pillulis in ore quarum
confectio. R. succi liqr. ʒ. v. piperis.
⁊ mirre. ⁊ cordumeni ⁊ amigdalarum.
amararum. omnium añ. ʒ. ij. asefetide
. ʒ. i. conficiantur cum melle ⁊ fiāt
inde pille ⁊ teneantur in ore. Quod
si tussis in nocte prohibeat somp
num. ⁊ faciat uomere. curetur
cum eis que educunt humidita
tes ex pulmone ⁊ sumat post illud
de his pillulis ⁊ teneat eas in ore
suo nocte. quarum confectio. R. mir
re ⁊ storacis liquide ⁊ thuris ma
sculi partes equales. ⁊ opij. quartā
partem. i. ⁊ fiant pille in una quarum
quarum sit pondus sexte. ʒ. i. ⁊ suma
tur sicut diximus. Et fit ex siccitate
pulmonis. Et signa eius sunt. quod

est sine sputo. et alleuiatur cum
sorditione amuli. et post introitum
balnei. et post somnum. et comesti
onem et potum uini plurime commix
tionis. et fit fortis cum adest fa
mes. et sitis propter et cum labor adest.
et est semper cum ea aliquid constric
tionis anhelitus. aut plurimum.
et illud secundum quantitatem siccitatis pul
monis et extenuationem corporis. et
frequentia in pulsu cum paruita
te et uelocitate. Et cura eius est
ut in potu detur aqua ordei sine
iam peruenerit in eo ad hoc ut fe
briat bis in die. scilicet in mane. et
post .iii. horas. et intromittatur in
tina secundum sex horas diei. deinde
abeatur post illud ex kisseu et cucur
bita. et que sunt similia illi ex olei
ribus cum oleo amigdalino. et de
tur ei in potu in tempore somni muci
lago psillii. et aqua citrolorum in tem
pore suo. et aqua cucurbite. et alte
retur ei aqua cum iuleb. et teneatur in
ore ex his pillulis. Quarum confectio
recipe. succi liquiritie ℥. x. et semen cucurbite dul
cis. et semen citroli et semen portulace. omnium
ana ℥. v. conficiantur cum mucil
lagine psillii et albugine oui. et
teneatur ex eis in ore. et si non
peruenit res ad hoc ut febriat. tunc
cura eius est sumere in potu lac
et comedere panem cum eo. et
potare ipsum cum est sitis. et sit
lac caprarum pascentium ordeum
humidum et que sunt similes eis ex her
bis. Et fit tussis ex calore pul
monis. Cuius signa sunt. uehemens
calitas. et magnitudo anhelitus. et
pulsus et rubedo faciei cum anhe
litu ascendentium uice una post
aliam. Et cura eius est aqua or
dei. et musillago psillii. et facere
emplastrum pectori cum cera et oleo
uiolarum. imbibito mucillagine psil
lii. aut aqua portulace. aut aqua
lactuce. aut aqua citroli. et que sunt
similia illi. et tenere in ore suo pillulas
quas diximus. et cibum pedibus et
pullorum cum cucurbita et alkich. et oleo
amigdalarum. et bibat sauum de tri
tico cum zuccaro. et aquam uere frigidam.
et assiduet emplaustrare pectus cum
eis que infrigidant. Et fit tussis
ex apostemate in pulmone. et est aut
apostema calidum. Cuius signa sunt febris. con
strictio hanelitus superflua. et fre
quentia pulsus magna. et uehe
mentia rubedinis maxillarum.
Et cura eius est flebotomia. deinde reli
qua cura quam diximus in tus
si que est ex calitate pulmonis
et siccitate eius. Aut apostema frigidum
molle flaticum. Cuius signa sunt. ue
hementia constrictionis anhelitus.
sed pluma calitate. et neque est rubedo
in facie. et multitudo saliue et
sputi. Et cura eius in principio est
cura apostematis calidi dum cum eo per
manet febris. Cumque pertranseunt
dies et sedatur febris et caliditas.
tunc cura eius est uomitus et solutio uen
tris. et productio sputi cum eis que
diximus in capitulo tussis anti
que que est ex humiditate pul
monis. Et fit propter apostema durum in
pulmone. Et signa eius sunt constric
tio anhelitus secundum dies. et tussis sic
ca sine sputo. et neque est caliditas in
pectore si tangatur. et est difficultas
attrahendi uentum. et quod infirmus
sentit constrictionem anhelitus. de
inde debilitatur paulatim secundum tran
situm dierum. et non est ei sanitas. et
quandoque alleuiatur parum et pertranseun
tur dies et interficit eum. si sumatur

potu aquam mellis subalem.
et teneat in ore suo sempoleū
amigdalinum. ⁊ trahiciat ipsū
paulatim. ⁊ bibat lac recenter
multum. ⁊ fiat ei ex ipsō sorbili
tio cum farina ciceris. ⁊ inun
gatur semp pectus cum cera ⁊
oleo imbibito musillagīe fe
nugrci. ⁊ musillagine se. lini.
et confert ei adeps galline. ⁊
adeps anatis cum comedite
um. Et fit ex uulnere ī plīmo
ne. Cui᷒ signū est egressio san
guinis aut saniei. aut cortices
egredientes in tussi. aut fit pt̄
sputum sanguīs. aut pt̄ pleu
resim. aut pt̄ catarrū calidū
a capite. ⁊ extenuatur cum ea
corpus. ⁊ cōmitatur eum febꝭ
ethica. Et cura ei᷒ est si n̄ est an
tiqua. ⁊ ulcus est recens adhuc
⁊ sanguis egᵉditur in tusse. ut
sumat in potu aquam ordi cū
canceris fluuialibꝫ. ⁊ sir. de papa
uere cum lacte dum nō cōstri
gitur pectus ei᷒. ⁊ dentur trocisci
de papauere. Quoꝝ confectō. ℞.
se. papauis. ā. ⁊ medulle se. cuc.
⁊ se. citruli. omium āā. ℨ. x. et
amili. ⁊ dragagāti. ⁊ gūmi ara
bici. ⁊ suci liqr. omium āā. ℨ. v.
thuris masticis. ⁊ boli ar. et san
guinis draconis ⁊ carabe. oīū
āā. ℨ. i. m. i. fiāt trocisci. Sumant
tur in potu cū sir. de papauere.
aut rob murti. Et si fuīt āṫiq.
et cucurrerit sanies cū sonitu.
et constringitur anelit᷒ qn̄ reti
netur. tūc detur in potu decoctio
ysopi et que diximus ex ill᷒ que
educant hanc saniem donec di
latetur ex hui᷒ rebꝫ. ⁊ qn̄ cōstri
gitur anelit᷒ cum istis rebꝫ dē
tur in potu ea que educant saniē.
Cum g᷑ dilatatur redeat ad ista
et āministrentur dū nō cōstrin
gitur anelitus. ⁊ āministret᷒ re
liquū regimen ei᷒ que est p᷒ sic
citatem pulmonis ex tisana et
ablutione. ⁊ si fuerit putrefactio
⁊ fuit ill᷒ qd̄ uenit ex eo fetidū
cum expuitur ⁊ fuīt plurimū
habundans ⁊ in pectore ⁊ gutt᷒
ore ḡminō oportebit ut cū eo qui
educat saniem lāꝫ ger omni
ebdomada semel. ℨ. i. mirre rube.
cum. iij. ℨ. mellis. ⁊ suffumiget
guttur suū in traiectorio cū istī
pillis. Quaꝝ cōfectio. ℞. auripig.
⁊ mirre. ⁊ storacis. ⁊ thuris partē
equales. ⁊ arsenici rubei quātū
omia agregentur cū butiro
uaccino. ⁊ fiant inī pille ut auel
lane. ⁊ suffumigetur ex eis pon
dere aur. i. Et hec quidem suffumi
gatio cōfert tussi plīme humi
ditatis sine ulcere. Et fit ulcu᷒
sicc. Et signū ei᷒ est qđ fit pt᷒ spu
tum sanguīs ⁊ saniei. deindē ab
sciditur sputum ⁊ remanet tu᷒
sis sicca sinī sputo ⁊ cor᷒ que fit
cum ea. Et cura ei᷒ est sumere ī
potu lac. ⁊ omīa que diximus ī
capitlō siccitatis pulmonis. Et
fit tussis sicca ex frītate aeris.
Et signa ei᷒ sūt qđ excitatur cū
uehementia frigoris adest ⁊ forti
tudo in hyeme. et est dura ⁊ sic
ca. Et cura eius ē sorbitio calīa
et phībitio ab attractione aer᷒
frigidi. ⁊ introitus balnei.

Capit. liiij. de sputo sanguīs. et uomitu eius ⁊ curatione.

Sanguinis exitus ab ore. aut
fit cum uomitu ⁊ ē exitus ei᷒
ex stō ⁊ partibꝫ eius. cū sonitu

rascatione simili. aut cum tussi.
et est ei exitus ex pulmone. aut
ex pectore et finibus eius. aut cum r
rascatione et descendit ex capite
et ex uva et ex palato. et in curati
one quidem qui egreditur cum so
nitu sibi simili facili et paruo si
est parue quantitatis sufficiat garga
rismus ex rebus stipticis sicut qui
fit cum aqua ro. in qua infusum
est sumac. aut rob agreste. aut
aqua citoniorum et similibus. Et si
est plurime quantitatis tunc oportet
ut flobotometur cephalica. deinde
gargarizet cum istis rebus. Si
autem in loco oris fuerit ulcus recens
insufflentur super ipsum thus et san
guis draconis. et teneat in ore a
quam ro. in qua bullierunt cap
pule glandium. aut cum carne
fich que est ramiatis. Et si fuerit
ulcus malum putridum. curetur cura
cola putrido. et consideretur sanguis
qui egreditur uomitu et si fuerit
plurimus. aut assiduat pluribus
diebus flobotometur cephalica. deinde
comedat res stipticas et gluti
nationem facientes paulatim
una uice post aliam uicem. et proprie
si eger inuenerit dolorem inter utras
que scapulas. tunc oportebit ut tra
hat aquam citoniorum acetosorum
in qua dissolutum sit aliquid
thuris uicibus pluribus et comedat
ex glandibus et xilocaractis et pas
sis cum suis mitionibus et agresta
et sumach et bibat de hoc medica
mine cuius confectio. R. boli ar
meni et gummi arabici et balaustiarum et san
guis draconis et thuris partes equa
les. detur itaque in potu cum aqua
citoniorum. aut cum aqua malo
rum et ponatur cibus agrestis et ei

similia ex eis que stipticitatem
faciunt et deuitet omne calidum et
acutum. Et fit quidem egressio san
guinis ex pectore et pulmone cum
tussi. et ille qui est ex pulmone cum
tussi. et ille qui est ex pulmone est
multociens cum tussi parua. et ille
qui est ex pectore est parum cum tussi
plurima. Sit ergo plurimum tuum studium
in hac tusse. est enim timorosa. per
ducent in pluribus dispositionibus ad
ptisim. Incipe ergo a flobotomia basili
ce. deinde da ei in potu hoc medi
camen. cuius confectio. R. thuris et
sanguinis draco. amborum ana partem
unam. et endiuie et carabe amborum
ana partem .5. emathitis et terre si
gillate amborum ana partem unam.
et aluminis et balaustiarum amborum
ana tercias duas partis unius. et detur
ex eo in potu pondus ℥. iii. cum pon
dere kerate unius opii et kerate se
misque et cinamomi tertia ℥. i.
aut spice. aut costi. aut mirre. et
gargarizet cum aceto et aqua ro.
in matutinis et uesperis. et melius
est ut des ei in potu hoc medicamen
cum aqua albatragi. aut cum aqua
portulace. Si fuerit cum eo cali
ditas et si inuenerit in pectore do
lorem cum sputo sanguinis tunc line
locum doloris hoc medicamine
cuius narratio precessit et da ei ex
ipso in potu postquam confeceris ipsum
cum uino.

Cap. lv. de arsen. i. pleuresi.

Fit quidem ex san
guine. Cuius signa sunt hec. rubedo
coloris. et repletio prius et uehemen
tia constrictionis anhelitus post
multam repletionem uini. et si spu
tum iam incepit erit rubedo in
eo plus. Et curatio eius est flobotomia
basilice ex latere opposito. deinde

iteratio flobomie ei⁹ ex late doloris in die tertia. et dare in potu aquam ordei. et uiolas conditas. Et si natura fuerit sicca humectetur cum aqua fructuum. sicut aqua prunorum ⁊ uiolarum siccarum ⁊ cassie ⁊ tamarindi. Et si fuerint dolor ⁊ punctura uehementer fiat emplastrum cum uiolis siccis ⁊ camomilla ⁊ farina ordei ⁊ altee. de uno quoque quorum sumatur pugillus unus ⁊ conficiantur cum aqua ⁊ oleo sisamino ⁊ emplaustretur cum eo locus dum est tepidum. Et si tussis fuerit sicca ⁊ difficultas spuendi uehemens est ualde: tunc da ei in potu omni die an̄ aquam ordei hora .a. hanc decoctionem cuius confectio. ℞. ficus albas .xx. numero ⁊ passularum enucleatarum ʒ .x. ⁊ radicis liquiritie contrite ⁊ pulverizate ʒ .v. ⁊ iniubas .xx. numero. et sebesten totidem numero. bulliantur cum .iij. lb. aque tam diu donec perueniat ad lb. .i. ⁊ ß. coletur et detur ex ea in potu .ß. lib. cum ʒ .v. uiolarum conditarum. et ʒ .iij. olei amigdalini dulcis. Si autem mundificatur infirmus ⁊ sanatur tunc illud bonum est. et si remanent ex ea reliquie iam diximus curam eius. Et fit pleuresis ex colera Et signa ei⁹ sunt punctura ⁊ dolor in latere ⁊ calitas fortior quam eius que ex sanguine. ⁊ pulsus durior ⁊ minor ⁊ febris acutior. Et cura ei⁹ est flobomia .i. s. ex late doloris in basilica ⁊ emplaustretur locus cum eis que diximus et leniatur natura secundum quod diximus nisi fuerit solutio uentris. ⁊ similiter fiat reliqua cura. preter quod necessarium est in hac specie ut extinguatur inflammatio colere super

flua extinctiue cum eis que sunt sicut mucillago psillij. ⁊ aqua citroli ⁊ aque cucurbitis. et aqua melonis indi. quecumque est preses ⁊ per additionem cum aqua ordei. Et fit cibus ex kisek ⁊ cucurbita ⁊ spinachia ⁊ qui fit ex malis cum oleo amigdalino. Et fit ex sanguine adusto nigro. Et signa eius sunt uehementia puncture cum siccitate oris ⁊ fortitudo febris. ⁊ asperitas lingue. et propositum sputi. ⁊ tarditas ei⁹ ⁊ difficultas ipsius. ⁊ nigredo coloris ei⁹. ⁊ plurimum eius est mortale. Et cura eius est flobomia ⁊ omnia que diximus. veruntamen oportet ut potetur eger in hac egritudine extinguentibus re plurima. ⁊ trahiciat super iuleb ⁊ potetur aqua ordei tribus uicibus in die ⁊ ingrediatur tinam ter in die ⁊ prolonget sessionem in ea ⁊ locus doloris embrocetur cum aqua calida. assiduetur desuper emplastrum. Et fit pleuresis ex sanguine in quo dominatur flegma. ⁊ est magis quieta et lenior ⁊ febris cum ea non habet magnum dominium ⁊ non est punctura in latere ⁊ est sputum in hac egritudine albius ⁊ in ipso est rubedo parua. Et cura eius est flobomia etiam. deinde decoctio ysopi et uiole condite ⁊ reliqua que diximus. veruntamen extinctio ⁊ humectatio oportet ut sit minor.

Cap. lvi. de ptisi.

Ptisis fit aut post pleuresim. aut post sputum sanguinis. aut post corizam ⁊ catarrum plurimum ex capite. aut post tussim longam. et nos quidem iam diximus signa ei⁹ ⁊ tussis ipsius in capitulo tussis.

Capitulum .lvii. de peripleumonia.

Perip pleumonia est flatica s; plu
rimum. et quandoque est sanguinea etiam
et colica s; raro. et accidit ab apo
stemate quod est in pulmone. et iam di
ximus signa eius et curam ip
sius in capitulo tussis.

Capitulum .lviii. de clisiua.

Et clisiua plurimum fit quidem ex
flatu grosso implente cannam pul
monis. et sunt cum ea oregmon
magnus in pectore et constrictio
anelitus. et illud quod facit cane
in anelitu quando currunt. et ipse ap
moti. Et cura eius est illud quod
educat illos humores grossos ex
pectore. Et iam diximus illud
in capitulo tussis humide. Et
fit quandoque ex siccitate pulmonis.
Et signa eius sunt sitis et subtilitas
uocis. Et cura eius est sumere lac
in potu. Cap. lviiii. de egritu

Egritudines cordis dinibus cordi.
quas curare possibile est. sunt al
teratio complexionis antequam confir
metur. et tremor cordis. et sinco
pis. et dolor qui non confirmatur.
et debilitas. apostemata autem et dis
ruptio. aut corruptio complexio
nis confirmate non sunt faci
les ad curandum. Et signa dolo
rum mortem inferentium sunt ca
sus pulsus post uehementiam di
uersitatis et magnitudinis et
citrinitas coloris subito post ue
hementiam rubedinis et sincopis
difficilis tarde euasionis. et sudor
frigidus. Quod autem ex eis curatur
est calitas cordis non confirma
ta. Cuius signa sunt uehementia cali
ditatis pectoris. et magnitudo
pulsus. et uelocitas eius. et fre
quentia ipsius. et febris insepa
rabilis. Et cura eius est sumere in
potu lac acetosum extracto bu
tiro. et rob acetositatis citri. et rob
malorum. et rob acetose. et aqua cit
rulorum. et trociscos de camphora in fri
giditatis super niuem. et alteretur
emplastrum cum fit tepidum. et detur in
potu aqua frigida et habitet in locis
frigidis. Et est ex frigore complexioni
eius cum non est confirmata. Et
signa eius sunt raritas pulsus et
anelitus. et pigritia et destructio
letitie faciei. Et cura eius est dare
in potu uinum forte odoriferum
purum pauce quantitatis. et odorare
odorifera calida et inungere cum
oleo nardino et emplastrare cum spica
et costo. et sauina. et apio. et cinna
momo. et garioff. et foliis mirti.
fiat emplastrum cum uino et aqua ci
toniorum. et aqua malorum. et emplau
stretur cum eo cor. et comedat ex
pullis columbarum et uitellis ouorum
et paruis auibus et frixis humidibus
plurimas species quibus conduntur
cibaria. et est ex complexione sicca si
nondum confirmata est. Et si g
eius s. quod corpus iam extenuatum
est. set non totum et pulsus du
rus paruus frequens. Et cura eius est
aqua ordei si est febris quantitate
his. et si non potius lactis et introi
tine et balneatio cum aqua dulci si
cut diximus in capitulo tussis
sicce et positio cere et olei semper
super pectus et inter scapulas. et po
tare oleum amigdalinum super ie
iunum paucum hoc modo. ʒ. ÷. olei a
migdalini fundatur ʒ. v. uini
et bibatur in matutinis. deinde
sorbeat sorbitionem factam ex aqua
ordei et oleo amigdalino et zucc
cum ingrediatur tamen post egredi

atur ⁊ empl. au stretur pect' cu; eis que diximus. et uitet labo rem. Et humiditate uõ forta se nõ fuit in corde egritudines. nam si dominat' in dispositõe cor. adeo donec necẽ sit ut cor di dnetur mẽfiat uelocit' ⁊ nõ expectat curation ez. Et fiunt apoplia ⁊ palsis ppt' añcessio nem dñij humiditatis sr' cor. debilitatis aũt cordi' signa st'. tremor cordis sine caliditate ⁊ non ẽ uelocitas in pulsu ⁊ con strictio anelitus. ⁊ dispositio si milis sincopi adeo donec fortã se supueniat ei sincopis. Ista i accidunt infirmo q̃ cum mo uetur. Et cura eius ẽ diamusc̃ q̃ reponitur ⁊ mutatiui. ⁊ cõfert ei hec medicam̃. Cui confectiõ ℞. masticis ⁊ cinamoĩ. ⁊ pipus lon. ⁊ sisimb. ⁊ felemenich. et bedaugi. ⁊ melisse. ⁊ folij indi ⁊ corilandu sicci. ⁊ spice nar. oĩu; añ ʒ .i. ⁊ coralli ⁊ carabi. et mar garitaꝝ paruaꝝ ⁊ spodij. omi um añ ʒ .ß. ⁊ musci. sextam ʒ .i. conficiantur cum melle extrẽ to a mirobolaĩs kebul' cõditis. aut sumatur emblicoꝝ ⁊ miro bol'. iii. ⁊ keb. omniu; añ pugillũ unũ. ⁊ bulliant' in aqua bene ⁊ effundant' de illa aqua ptes .iiij. sup duas ptes mellis dispu mati. ⁊ coquatur donec medie tur aqua. deinde conficiat' cũ eo. ⁊ inungatur pectus cu; eis que diximus de odoriferi' calis et cum gallia. ⁊ utat' suffumi gatiõib; ⁊ uino odorifero. ⁊ ci bi eius sint pulli ⁊ hedi. et ui telli ouoꝝ sorbilium. ⁊ utatũ ludis. ⁊ augmento in sõpno.

et indumẽtis muscatis semp ⁊ dormiat in eis. ⁊ deuitet coitum ⁊ laborem. Et tremor cordis sm̃ plurimũ fit cum calore. Et cura eius ẽ. flomia cephalice ex latẽ sinistro. ⁊ dare in potu lac aceto sum ⁊ trociscos de camphora sm̃ qđ diximus. Et fit tremor cõdis raro tñ ex multitudine melie in sanguine. ⁊ hec spẽs tremor' cordis est nocabilior spẽꝝ tĩnor' cordis. Et signa ei' sũt corruptõ cogitatiõis. ⁊ timor ⁊ siluestritã et dispositio pxima melie que est ex dñio colere ru. an sãguie. Et cura ei' est illđ qđ diximus i capitlõ melie que ẽ ex dñio co lere ru. an sanguine. Et sincopi quidẽ fit ppt' dispositionem que accidit cordi cum cõitate cereb'. Et cura ei' est mora por' roratio aque frẽ. ⁊ effusio ipsius. ⁊ insuf flatio musci in nasum. ⁊ fricatõ extremitatũ et pedũ ⁊ pssio. et o dorare uinũ ⁊ odorifera. ⁊ odorare odores ciboꝝ odoriferi. ⁊ sumere diamscũ cum aq̃ maloꝝ ⁊ tortel las tritas cum uino odorifero. In dispositiõe aũt que est ppt' por' consideretur an ẽ ex debilitate cordis. an ex frigiditate. an ex caliditate. ⁊ curetur cu; cura sua.

Cap. lx. de egritudinibus stoi.

De egritudinibus stoĩ sũt debili tas digõnis. ⁊ malicia ipsi' bxe. et paruitas appetit' ⁊ supfluitã eius. ⁊ dolor qui cõmouetur pt' cõmestionẽ. ⁊ uomit' eius com mouet' post cõestionẽ. ⁊ uomit' eius qđ comeditur. ⁊ apẽta ⁊ ul cera. Et debilitas q̃ digõnis fit ex frigore stoĩ. Et signa ei' st'. eructuatio acetosa. et lenitã

uentris. et eius inflatio et multitu
do uentositatis. et longius more
cibi in stomacho. Et cura eius est. ℥. con
diti. et electuarium diapipeon. et al
candidicon et diacalamentum. et con
ferunt ei semina calida sicut ameos.
ciminum. et carui. et grana nigra.
et origanum. et alanundem. et que sunt
illis similia singulariter et coniunctim.
Et fit ex humiditate stomachi. Et si
gna eius sunt multitudo sputi.
et assiduatio nausie. et paucitas
sitis. et uelocitas descensionis ci
bi absque plurima alteratione in eo.
Et cura eius est uomitus. deinde
trifera minor. et storia ferri con
fecta. deinde medicamen que exsic
cant sicut thus et ciminum. et emblica
condita. et balaustie. et cipi. et silia.
Et fit ex humiditate stomachi cum
frigiditate eius. et est illud quod est plurimum.
Et signa eius sunt eructuatio
acetosa. et paucitas sitis. et infla
tio uentris. et uelocitas descensi
onis cibi. Et cura eius est electuarium com
posita ex medicinis calidis. et stip
ticis. sicut illud de olibano. et illud
de agno casto. et hemorroisse. et tri
fera minor cum ponitur in ea
piper et ℥. et electuarium diacitoniten non
solutiuum. et administretur cotidie
quod fuerit presens post uomitum.
Et fit cibus stricta plurima ha
bentia semina et species quibus ciba
ria conduntur. et uinum sit for
te antiquum. Et fit propter caliditatem
stomachi cum humiditate. Et signa eius
sunt paucitas appetitus. et multitu
do saliue et nausie. et cura eius est
uomitus. et sumere in potu yera
pigra. deinde electuarium exsiccatiua
absque multa calefactione. sicut
mirob. m. et keb. et emblici quando

conficiuntur cum passulis citri
cum succis mitiorum et zelenabi
de zuccaro qui conficiuntur cum eo
rose trite et spodium. Et fit debi
litas digestionis ex siccitate stomachi.
Et signa eius sunt extenuatio corporis.
et dispositio sillis ethice. et uehemen
tia sitis. Et cura eius est balneatio
cum aqua tepida dulci absque mo
ra in tina. et sumere in potu lac
et aquam ordei. sicut diximus in
capitulo siccitatis pulmonis.
Et fit debilitas digestionis ex de
bilitate corporis et stomachi. Et signa eius
sunt. quod fit post uomitum plurimum.
et digerit paucum cibum. et gra
uat illud quod est supra ipsum. Et cu
ra eius est trifera magna et storia
et inunctio oleo nardino. aut em
plastretur cum spica et ciperis.
et squinanto et mastice et thure. et
aqua citoniorum et uino stiptico.
et detur electuarium de xiloaloe. et electuarium
diacitoniten non solutiuum. et
multiplicet masticationem masticis.
et acceptionem eius cum rosis et ci
peris et thure. et sumat puluerem
eorum. ex unoquoque equaliter. sicut
ʒ. ij. et bibat uinum stipticum et come
dat ex cibis et fructibus stipticis.
Et fit malicia digestionis. aut ex
caliditate complexionis stomachi
aut ex colera in ipso. aut ex melancolia.
Et signa eius sunt que ex caliditate
sunt materia. cum sitis et eructua
tio fetida cum siccitate oris. Cu
ra eius est cibi acetosi crossi sicut
illi qui infrigidati sunt et ace
tosi cum uaccina carne. et illi qui
fiunt cum agresta et sumac. et po
tus aque sine frigoris. et emplau
stratio eius cum herbis frigidis. Et fit
cum materia que est ex colera rubea in co

cauitate ei⁹. Et signa ei⁹ sūt. nau
sia. ⁊ uomitus acr̄. ⁊ eructuatio
fetida post comestionē. ⁊ corrup
tio ciboꝝ leuium in ipo. sicut car
niū auium. ⁊ bonitas digōnis
ciboꝝ grossoꝝ ut carnium uacca
ruꝝ. Et cura eius est uomit⁹ cū
sir. acetoso. ⁊ solo cum yerapigr.
deinde cibi quos diximus ante h.
Et fit ex melia. Et signa ei⁹ sūt
incendium añ comestionē: qd̄
sedat comestio. aut de quo come
stio ās minuit. ⁊ magnitudo sple
nis. ⁊ uomitus acetosus faciēs
congelationē in dentibꝫ. ⁊ do
lor stoi ꝓpē añ comestionem.
Et cura eius ē solutō cum decoc
tione epithi multociens. ⁊ flo
mia basilicō. ⁊ cibi fci cum zuc.
et olō amigdalino. ⁊ uinum
dulce. Et fit itm̄ debilitas ap
petitus ꝓpē caliditatem stoi ⁊ mul
titudinē: colē in eo. Et nos qdē
iam diximus signa ei⁹. ⁊ curam ip
sius. Aut ꝓpterea qd̄ corp⁹ non sol
licitatur p cibo. Et signa ei⁹ sūt
replō. et longitudo quietis. Et
cura eius ē minoratio cibi. et
motus. ⁊ exercitium. Et fit etiā
debilitas appetitus. qn̄ non re
soluitur ex corp. aliqd. Et signa e
ius sūt. durities cutis corporis. ⁊
longitudo tollerātie famis. Et
cura eius ē balneum ⁊ fricatō.
⁊ exercitium. ⁊ fricatio in balneo
cum baurac ⁊ farina ciceris. et
sudare plimū. ⁊ assiduatō bal
nei. Et fit qn̄ epar nō trahit
a stō plimam rem. Et signū ei⁹
est egō albu ⁊ undi⁹. Et cura e
ius sūt omia que penetrare fa
ciunt cibum. ⁊ nutrimēti sicut
uinū uetus amarum forte de
quo mediciā detur in potu ieiu
no. ⁊ balneum añ cibū ⁊ exerci
cium. ⁊ omia quecūq; calefaciūt
epar. ⁊ apiunt opilatiōes eius sic
diacalamenti ⁊ diapipereon. ⁊
electūa calida subtilia. Et fit ꝓpē
retentionē eius qd̄ distillat de
melia in os stoi. Et signa eius
sūt. ut nō paciatur famen. Qd̄
si comedat in quibusdam horis
comestionē unā digeratur bn̄.
tūc est fames puata ⁊ digestio
repta. Et cura eius ē assiduatō
ciboꝝ acetosoꝝ agitantium ac
cetositatē et stipticitatem sicut
acetosa ⁊ agresta ⁊ sumac ⁊ cibo⁹
et cibi infrigidati. ⁊ alkel cum
eis facta. et āminustratō alchur
gu. sinum ⁊ olerū ⁊ cōdimētorū
in quibꝫ est caliditas. sicut cepe
⁊ allia. porri ⁊ pip. ⁊ alter. ⁊ sina
pis ⁊ silia illis. de hiis que exci
tant appetitum. cum mordica
tione pauca conuenientia in
hoc. Et fit ꝓpē egritudinem ue
hementem ad os stoi. Et signa ei⁹
sūt ut nō inueniat ꝓpter istas
me. ⁊ cibos acutos sensum ⁊ plu
rimū sensuꝫ. ⁊ neq; accidat ei nau
sia. Et cura eius est difficil. acta
men curatur s̄m dispositionē
cum cōfortatiōe cerebri. ⁊ cū em
plaustris calefactiuis de illis q
ponunt sr̄ os stoi. Et fit dolor i
stō. aut añ comestionem aut pt̄
comestiōē. Et dolor qui fit i ore
stoachi añ comestionē. aut fit
ꝓpē apā. aut ꝓpē ulcera. aut ꝓpē
uentositatem grossam extenden
tem ipm. et ille qui fit pt̄ come
stionem ali⁹ est q qui fit cū uo
mitu. ⁊ alius qui fit sine uomitu.
Et signa doloris qui fit ex apāte

calido in stō. sūt febris ⁊ apa uno
apātis in stomacho. ⁊ casus appe
titus in stō. omio ⁊ uomitus. et
sitis. Et cura eius ē flomia. dīn
uomitus et trocisci de spodio cū
agreste. ⁊ rob de citoniis. et que
sunt similia illis. et ēē conten
tus p cibo aqua ordei cum grāna
tis. faciat illud usq̄ alleuiet fe
bris et caliditas. ⁊ sumat in potu
aquam endiuie in qua dissolu
ta sunt medulla cassief. ⁊ troci
sci rosati. et qn̄ antiquatur su
mat in potu trociscos de bdellio
⁊ emplētur in principio rei cum
sandal' ⁊ rosis et camphora. et si
sedatur caliditas. ⁊ fortior fit rē
emplētur cum cera ⁊ olō nardi
no in quo iam pīecti sūt p omni
÷. e° duos aureos aloes. ⁊ duos au
reos masticis ⁊ ij. aureos sqnan
ti. ⁊ ij. cipi. ⁊ aurei. iij. bdellij. disso
luti cū uino. Et hoc apā qd̄ accīt
in stomacho plurimū accidit in
ore eius. ⁊ pmutatur ad apā du
rum. aut collectionem saniei. et
fit dubellati. et ego dicam sig̃
eius ⁊ curam ipsius cū dicentur
ulcera in stō. Et fit ppt̄ apā fla
ticum. ⁊ aqua parum accidit in
eo. Et signa apātis flatici sunt.
febris leuis. ⁊ multitudo sputi
cum casu appetitus. ⁊ inflatio i
stōi absq̄ duritia in tactu. Et cu
ra eius est ut detur in potu infu
sio aloes. et alleuient albi et ab
horreat uomitum ⁊ emplētur
cum cinere arboris uitis ⁊ cipir.
et squinato. ⁊ spica confectis cū
aceto. Et fit apā durū in stō. et
parū accīt incipiens. ⁊ nō accīt
nisi post apā calidū. et nos iā
diximus curam eius. Si autē

induretur in dispositione sua
ualde emplaustret cū fortit̄ re
soluentib3 sic̄ est hoc emplm̄. cu
ius cōfectio. ℞. se. caul'. et amig
dalas amaras excorticatas. et
bdellium. ⁊ storacem liquidam.
⁊ mirram. ⁊ spicam. ⁊ masticem.
et cipum ⁊ sqnantū. resoluātur
grāme cū uino. ⁊ aggregentur cum
eis reliqua ⁊ fiat cum eis ħ em
plaustr̄. Et fit dolor ppt̄ ulcera
in stō. Et signa ei9 sūt qd̄ fortior
fit dolor cum comedit res aceto
sas ⁊ acutas. ⁊ apparet in uomitu
aut in egōne sanguinis. aut
sanies cum dolore. aut int̄ utr̄
q3 scapulas. aut sub collo. aū su
pra umbilicū. Et cura ei9 est ut
in potu detur aqua ordei si fuerit
caliditas. deinde detur in potu
post duas horas hoc medicamē.
Cui9 confectio. ℞. thuris. et san
guinis draconis ambor āā ʒ. v.
⁊ rosar ⁊ balaustiar ⁊ carabe oī
um āā ʒ. ij. boli ar ʒ. iij. detū in
potu cum aliqb3 rob destipticis.
Et fit pp dubellati in stomacho.
Et signum ē adubellati in stō.
qn̄ sedantur febris ⁊ dolor post
apā calīn magnum sensu pcep
tum uelocit̄. Si g° remanserit in
flatio scias qd̄ apā iam collecti
onem fecit saniei. ⁊ indiget eo q°
disrumpat ipm̄. detur ergo ei in
potu lac dulce una uice post aliā.
⁊ pmatur desup et moueatur. Si
ergo cōmouerit tremor ⁊ egestio
sanguinis ⁊ saniei ⁊ detumescit
apā. scias qd̄ iam disruptum est.
Et illud si nō ualet tūc ciba infir
mū sinapi. Et da ei in potu aquā
melhs donec disrumpat̄. tūc da
ei in potu aq̄ mell' una uice ⁊ ħ

medicam̄ una nocte donec mu
dificet ip̄m aqua mellis et cō
solidet ip̄m hoc medicam̄. Et
fit dolor in sto͞ ex uentositate ca
dente ip̄m. Et signa ei⁹ sūt q͞d
cōmouetur p͞t digōnem cibi
in latere sinistro supra splenē.
et fugit cum premitur desup.
Et cura ei⁹ est stare erectus. et
deambulatō. ⁊ aduocare eructu
ationem cum masticatōe thu
ris. et masticatōe cimini. et de
uitando herbas et cibos inflati
uos. Et dolor q cōmouetur post
comestionē plurimā. ⁊ corru
pitur cum eo digō. ⁊ nō cōmo
uetur post comestionē paruā.
et non corrumpitur digō. Et
cura ei⁹ est ut comedat in die i
multociens parū. Et fit dolor
in eo etiā qui nō cōmouetur p⁹
comestionem n; sedatur nisi
uomitu et uehemētior dolorū
stoi. Et cura eius est potare i
fusionē aloes. deinū trociscos
stelle. ⁊ trociscos yleos. ⁊ dispe
tare cibum in pluribus uicibus ⁊
p̄mittē añ cibum lambitionē
mell'. Et cōfert ei ut sumat ui
tellos trium ouor̄ assator̄. ⁊ ℥.
ʒ. i. ʒs. coriandri triti sicci. ⁊ con
ficiant̄ cum melle dispumato
et comedāt añ cibum oī die.
⁊ confert ei ut cautizetur cap̄
sup cōmissurā mediam caute
rio longo. Et fit augmentum
appetitus. aut ppt̄ uehemētiam
laboris aduenientis hoi i am
bulatiōe sua. aut ppt̄ multitu
dinē eius. q͞d effunditur de co
lera ru. ad os stoi. aut pp uehe
mentiā raritatis cor̄. Si aūt ē
ppt̄ multitudiēm effusiōis co.

ni. tūc signa ei⁹ sūt. q͞d est cū me
titudiē comestiōis. multitudo
egōnis. ⁊ infirmo si nō comedit
excitatur mordicatō uehemēs
in sto͞ suo. ⁊ nō tollerat quin co
medat. Et cura eius ē cib⁹ pin
guis ⁊ uinū durum. ⁊ flōmia
basilice. ⁊ decoctō epithi. ⁊ caute
rium ⁊ uentose sup splenem.
Et fit ex frigore stoi. Et signū
eius est multitudo comestiōis
cum multitudiē singult⁹ sine
mordicatiōe. Et cura ei⁹ est illō
q͞d diximus in sto͞ frō. at ueō o
portet ut confortetur ⁊ assidua
curatione. Et fit ex raritate cor.
Et signū eius est: ut nō sit cum
eo egestio s͞m quātitatē come
stionis. Et cura ei⁹ est sessio in a
qua frā. ⁊ in locis frīs. ⁊ inungē
cor⁹. oleo mirtino ⁊ cera. ⁊ cibi eius
sī humidi tarde penetratiōis
sicut sumach ⁊ agresta ⁊ carne
uaccine ⁊ arietine. et cibi uiscosi
et oppillatiui. sic̄ phelundegi. et
caseus recēs. ⁊ panis azimus. Et
fit aliud q͞ accidit ex uehemē
tia laboris deambulatōis. Et si
gnum ei⁹ est q͞ cōmouetur post
famī uehementer sincopis. Et
cura eius ē ut in potu sumat ui
num ⁊ aquā carnis cum speciebus
condientibus ⁊ phibeatur a sōp
no. deinde ingrediatur balne
um. Et fit ex desideriis malis.
et accidit aut mulieri pregnā
ti. aut ei qui in sto͞ suo hīt hu
mores malos. Et cura eius est.
ut detur p̄gnanti electuariū de
xiloaloes ⁊ diacitonitē non la
xatiuū. ⁊ comedat de carne gal
line. ⁊ cerebell' edi. ⁊ arietis assatis
et euomat in quibusdā horis uo

mitu leui. et comedat re; mōicas
de cepe. et allio et sinapi. Illi autē q
desiderāt res malas sicut carbonē
et lutum euomāt. deinde sumat
in potu infusionē aloes. dēt eis
post illud de tirfera feā cū sco
na ferri. et sedetur appetitus eorum
cum excitatur. cum rostione os
sium pullorum columbarum assatorum
et carne salsa sicca preparata
facta cū ameos. et spodio. et nu
ce muscata. et albehil et cardamo
mo. hec enī sedant omnia que
diximus. Cap. lxj. de colica

Colica passio fit ex passione.
conuersione cibi in stō. et inte
stinis. Et signa eius sunt. accessio
sacietatis nausatiue. et multi
tudo uentositatum in uentre
añ eam p dies aliquot. et quod
incipit cū dolore umbilici et punc
tura eius. deinde aduenit solutio
plurima. aut sine uomitu. aut
cum uomitu pauco. Et cura e
ius ē ut bibat hora qua sentit
puncturā et tortionem aquam
calidam in qua bullitum est
ciminū multociens et requirat
sompnū. et phibeatur ab assella
tione quantum possibile est. et in
fundat tortillas in uino uetē
et comedat eas. Si autē sentit
grauitatem in capite suo dor
miat. et cum euigilat ingredi
atur balneum. et prolonget ses
samen. deinde redeat ad cōsue
tudinem suam paulatī. Et fit
ex effusione colere ru. in stōm.
et intestina cum superfluitate
et est detior earum et peior. et magis
deterens cum ea ē nausia uehe
mens ualde. et sitis assidua. et
bibat aquā frīm. et sedat nau

sia eius donec calefiat in stō. de
inde euomit eam. Et qnq ē au
ca solo uentris. et qn superfluitas
eo donec facit supuenire sin co
pim. et cadit pulsus. Et cura ei
est ut sumat in principio cū in
cipit aque calide plimū. ut euo
mat cū facilitate. et egreditur
ab eo plurimū illius colere. Cum
ergo puenit ad hec uomitus ut cad
uirtus et superfluit tūc ligentur
utraque adiutoria. et infrigidet
stomacus eius cum niue ponen
do eam sup ipsm. et effundatur
sup extrema aqua frīa. et da ei
in potu rob granatorum et parum
una uice post aliā. Et quādo euo
mit ipm reitera ipm. et da ei in
potu spodium anesibiriu et ro
sas siccas. et dissolue eam in aq
malorum. et da ei in potu de aqua
frīa. et qn euomit eam reitera do
nec uideas uomitū elleuari pa
rump. et tūc fac eum sorbere aquā
carnis assumpta ex pullis cō
tritis. et fundē sr eam parum aque
citoniorum et parum uini. et puluē
rica sup eas tortellas tritas. Et
si euomit eas reitā illud sr eum
donec recipiat illud. Et da in po
tu aquam agreste in qua infu
si sunt pulli. et cubugi. et pulli
collumbini assati contriti. Et
cum recipit cibum tūc da ei i
potu uinū. et cohopi eum ut dor
miat. nam uomitus sedat cū
sompno oio. Cap. lxij. de e

Ructuatio simul ructuatē.
et aplicatur digōnem corrum
pit. Et qn minoratur i flat sto
machum. Et qn minorat con
fert ei masticatio thuris et co
mini. Et qn multiplicat utat

uomitu an cibum 7 elact. diapi
prô. ʒʒ. condito et balneo.

Capitulum .lxvij. de singultu.

Singultus fit aut ppt rem mordi
cantem crossam extendentez ip
sum. aut pp apa in epate. aut pt
solonem et euacuatione; sup
fluam. Et signa ei que accidut
a mordicatione oris stoi fluit q
fit post comestionem rei calide
aut uomit co r. aut uirdis. a
m. Et cura eius e tralricere aq
calam aliquoties. demum su
mat olm amigdalinu. aut su
mat de butiro recento paulati.
et tuc si sedatur bn est. et si no
amministra ei dando in potu sir.
acetosum 7 aquam calidā. et e
uomat eam multocies. deīn da
ei olm 7 sorbitiones leues fcas
ex amilo 7 olo amigdalino et zu
caro. Et qn est ex uentositate
crossa. tuc signu eius e qd fit p
sacietatem nausiatiuam 7 acci
dit infantibs plimu pt multi
tudine sugtionis mamille. Et
confert ei aneos. ʒʒ. 7 calamē
tum. 7 mastix singlarit et com
posite. Et confert ei sumere in
puluere folia sisimbri sicci con
triti. aut folia rute. aut folia ca
lamiti aut semen eoꝝ de unoq;
quoꝝ sumatur puluis. ʒ. ij. cu
uino puro aut decoctione cimi
ni 7 calamenti. 7 dissoluatur ī
aqua petrum thuris. 7 detur in
potu 7 uaporetur loc 7 ingredi
atur balneum calm. 7 trahiciat
aquam calidam no supflue. 7
Et eius qui fit ab apate epatis
calido signa sut. febris acuta
7 nausia. Et eius cura e flomi
a basilice. 7 sumere in potu aq

ordei. 7 aquam granatoꝝ. et em
plaustrac epar cum sandal. 7 aq
ro. 7 aceto 7 camphora. et sumere
in potu aquā solatri 7 endiuie
bullitam 7 collatam cu syr. aceto
so. Et fit singultus accidens pt
elicaniam 7 solonem uentris 7 re
liquas euacuatiões. Et plimu
eius curatione no hẽt. et e signu
mali. Et curatur scd̃m dispositi
onē sumendo in potu lac semp
et sorbitiões lenes 7 uinu plime
comestiois et aquam carnis.

Cap. lxviij. de egritudinib epatis.

Egritudines epatis sut aut apā
calm. aut apā durum. 7 no for
sitan flaticum. aut oppillatō. a
ut malicia complonis cale. aut
fre. aut debilitas ei tm. aut uen
tositas crossa sub eo.

Ex ycti
ca capit. [de epate]

hyctica ydropisis. Et
signa apatis calidi in epate sut
febris inseparabilis. 7 uehementia
sitis. 7 uomitus cole. et qnq sit
cum eo singult. 7 yctericia 7 tussis
sicca cum qua no est sputu oio.
et casus appetitus. Et cura eius
est cum incipios 7 usq ad ebdo
madam una; e flomia cephali
ce ex latere dextro. 7 emplaustre
tur cum sandal. 7 camphora. et
aqua ro. 7 infrigidetur semper.
Et sit contentus pcibo aqua ordei.
et detur in potu aqua granato
rum acetosoꝝ. 7 aqua endiuie
et aqua solatri cum sir. acetoso
de zucco puro acetoso. Cum ergo
alleuiatur febris sint cibi eius
ex berberis 7 agresta cu pullis.
et dimittat uinu oio usq; ueni
ficetur ei sanitas. Apā aut calm
conuertitur ad tria. aut eni resol
uitur. aut collectione facit sam

ei. aut induratur. Et sequitur
resolutionem eius sanitas. et collecti
onem ipsius sequitur uomitus sani
ei et saniei et egestio utriusque. Et commu
tatur duricies eius ydropisis.
Et signum resolutionis eius quod
alleuiatur infirmus post sedati
onem febris. et quiescunt omnia
accidentia. et sedatur et redit corpus
ad dispositionem suam in colore
et appetitu. Et illud fit propter naturam
cum est fortis. Sufficit enim
post flomiam et curationem quam
diximus confortatio eius tantum. Cu
ratio uero est ut post quietem ue
hementie febris detur in potu a
qua endiuie cum medulla cas
sief. et emplaustretur epar cum
cera et oleo albeni. et camomillio
et bdellio. et semine caul. et spica
et mirra. et cipis. et rosis cum uino
et aqua citoniorum commixti secundum quan
titatem diminutionis caliditatis.
Collectionis autem saniei in apate
signum est quod sedatur febris. et ac
cidit tremor. et uomitur saniei
et sanguinis et egestio utriusque. et qui
es a grauitate quam inueniebat
eger qui rei appense ex latere dex
tro. et furcula ipsius ex latere dex
tro. Et cura eius est ut sumat in
potu aquam ordei ante aquam
zuccari. aut sirupum acetosum secundum
quantitatem residui caloris. de
inde post duas horas detur ei in
potu de hac medicina. cuius con
fectio. Recipe. mast. aur. i. thuris et
sanguinis draconis. et rosarum ci
tranum. spodij omnium ana. aur.
ij. et se. endiuie. et se. apij. et terre
sigillate omnium ana. aur. i. Su
mantur in potu de ea ʒ. iij. cum
sirupo acetoso. aut aqua mell. aut
iuleb secundum quod uidebitur. Et emplau
stretur epar exterius cum gallia
et ramica. et cipis. et thure. et spica.
et mastice et calamo aromatico.
cum aqua malorum. et aqua mirti.
et aqua citoniorum. Et cibetur in
firmus in hac hora cum eis que
addunt in fortitudine eius sicut
pullis. et hedis. et uitellorum ouorum.
et parum uini albi subtil. Apa
tis autem durum signum est quod appa
ret tactu sub costis res dura. et
corrumpitur color. et minoratur
appetitus. Et cura eius est ut su
mat in potu diacurcumi. et at
thanasiam et trociscos de bdellio
quorum confectio. Recipe. rosarum citrinarum
ʒ. x. spice nardi ʒ. ij. croci ʒ. i. lac
ce. ʒ. i. et s. mirre. ʒ. i. costi. ʒ. i. et s. eu
stitis ʒ. ij. amigdalarum amararum
ʒ. ij. bdellij ʒ. iij. Resoluatur bdelli
um cum uino et conficiantur cum eo me
dicine et fiant inde trocisci et su
mantur de eis in potu ʒ. ij. cum
aqua mellis. aut cum uino aut
cum aqua seminis apij. et semi
nis feniculi. et empletur cum em
plaustris que diximus. Opilatio
nis autem signum est grauitas
quam inuenit infirmus sub
latere dextro sine dolore. et non est
febris. et paruitas digestionis. et
leuitas uentris. Et cura eius est
si cum ea fuerit caliditas syrupus
acetosus cum aqua endiuie.
Et si fuerit cum ea frigiditas
diacurcuma maior. et cum aqua
radicum. et dimittere cibos grossos
uiscosos. sicut pultes. et phelude
gi. et panis azimus. et pedes. et ca
seus. et omnia dulcia que habent
grossitiem. et comedat res cum
quibus sit abstersio et apertio sicut

kisch. ordei. ⁊ fabas. ⁊ deuit; ri
zi. ⁊ pparte cum lacte. ⁊ multipli
centur sal ⁊ fermentū in pane
suo. Maliciam aūt complexionis
in epate q̄ calida sequuntur sitis
⁊ febris ⁊ siccitas uentris mul
ta. ⁊ paruitas appetitus. ⁊ aspe
tas lingue absq; grauitate.
et nō est dolor sub costis dextri
⁊ rubet aqua ualde. Et cura ei'
est aqua ordei. ⁊ aqua citrolorū.
⁊ aqua cucurbite. ⁊ syropus a
cetosus purus. ⁊ aqua ēdiuie
et aqua solatri ppe. ⁊ assidua
tio emplaustrationis epatis cū
sandal' ⁊ rosis. ⁊ canfora. et nō
sit cibarium nisi acetosum si
cut pisces bezibe cū; sucahgi
⁊ infrigidata ex edis ⁊ lacten
tib; uitulis ⁊ b'bis ⁊ agresta
et aqua uen frigidus. ⁊ dimis
sio uini oīo. Malicia aūt com
plexionis frīe est cum solutione
uentris ⁊ mollicie corū. ⁊ corrup
tione corū. et timore faciei. et p
uitate appetitus ⁊ digestionis cū
grauitate ⁊ dolore sub latere
dextro. Et cura eius ē omne
qd calefacit epar ex medicinis
et cibis sic' pip ⁊ calamentum
⁊ zz. conditum. ⁊ uinum ueti
purum. ⁊ tirica ħitia semina
et emplatio extrinsec' cum ci
peris. ⁊ spica. ⁊ squināto. ⁊ mir
ra. ⁊ costo. ⁊ uino odorifero stip
tico ueti. Debilitatis eius tm̄
est egrō similis aque carnis re
centis cum abluitur cum pau
citate appetitus ⁊ extenuatio
ne corū. Et cura eius ē emplau
stratio cum reb; calis stiptic'
ex eis que iam diximus sic' ci
peri. ⁊ mastix. ⁊ spica. ⁊ thus. et

nux cipressi. ⁊ gallia muscata.
⁊ uinum uetus purū ⁊ almus
sum. Et de medicinis sumat il
lam que aggregat stipticitatem
et aliquantulum calitatis. fiat h'
medicamen cui descriptio. R.
masticis aur. i. ⁊ spice aur. s. ⁊ se.
apii ⁊ ameos. ambo⁊ an. aur. i.
bibatur de eo pondus. ij. cū uīo
ueti. aut cum aqua radicum. ⁊
fiat cibus eius ex granis gñta
torū ⁊ passulis cum suis inter
orib; que bñ masticentur. ipe
eni confortant epar ⁊ impin
guant ipm. ⁊ aqua in qua de
cocta sunt ciminum ⁊ cōdime
ta. ⁊ pip. ⁊ similia eis. Et ex eis
que conferūt omi egritudini
accidenti in epe ex malicia cō
plexionis aut aliis cum pprietate
in ipsis mirabili est ut sumat'
epar edi b exsiccatū. ⁊ teratur op
time. ⁊ bibatur ex eo coclearū
unū. ⁊ est. ij. aur. cum uino dul
ci. Et si infirmus hūit febrem
cum aqua ēdiuie. aut cū aqua
friā solum. confert ei iuuamen
tum maximū ei qui in epate
suo hīt egritudinem. Et iam ex
perti sumus illud sufficient'. Ven
tositatis aūt crosse que ē sb ipo
site signa. tensio sub late dextro
que commouetur cū digentiū ci
bus. ⁊ sedatio p compressionem
uehementem sup ipm. ⁊ extimāt
stulti medici q' est opilatio aut
apā. ⁊ confert ei uinū purū for
te cum bibitur ex eo nos modica
⁊ minoratur aqua ⁊ miscetur
cum ea uinū. ⁊ cibi pauce infla
tionis. ⁊ dimissio inflatiuorū
sicut olerū. et compressio super
ipm. ⁊ adhērentia panni calefac

ta. et uaporatio ei9 cum milio. et
balneum ante cibum.

Cap. lxv. de yctericia.

Hictericia quide; fit aut ppt cali
ditatem epatis multam in se
ipo ul. aut qm ipm calefactu;
est ex cibis. aut medicinis cali'.
aut apate. aut opiloe. aut ppt
multitudine cole rubee. aut pp
terea qa n. expellit eam ad ex
teriora corporis. aut ex morsi
one animium uenenosoz cali
doz. aut ppt debilitate felli' ab
attractione co. aut ppt opiloem
meatus quo attrahitur cola ab
epate. aut pp opilonem meatu
quo expellitur co. ad intestina.
Et illoz quidem quoz epata s;
naturam calida. colores sut ci
trini semp. et in albugie ocu
loz eoz semp citrinitas. et non
accidit inde eis magnu; nocu
mentu. nisi cum illud supflu
it in eis. Et cura eoz e omne
qd infrigidat epar. sic grana
ta acetosa. et multiplicatio po
tus aque ordei in mane et pot'
ascaueb. et zuccari ppe in dieb9
estatis. et alienatio cibo2 cali
doz et simili' medicina2 et po
tuum calo2. Et si potant plu
rimu comisceantur cu; aqua.
et sint cibi eoz acetosi ex eis
que diximus. Calefactiois at
epatis ex apate calido signum
est qd apatur ex cibis calidis
aut medicis calis. aut potu i
uini fortis puri. aut simlib9
illis. Et cura eius est illud qd
infrigidat epar ex medicinis
et cibis et emplis que diximus.
Generationis at multitudis
cole signu est qd egredit' cu;

uomitu et solutioe uentri. et hyc
tericia s'm suam dispositionem.
Et cura eius e solutio cum dec
tione mirob. aut cum aq casei.
et cum lacte acetoso in quo disso
luta fuit scamo. dein reditio ad
cibos extinguentes. Hycticia at
facta ex opilone aut est ex opi
latone in apate ipo. Cui signu
eius e qd cum hycticia est gra
uitas in latere dextro. Et eius
cura e cura opiloіs que fit in
meatu quo trahitur cola ad fel.
Aut e hycticia fca ppt opilone
meatus p que expellitur cola
ad intestina. Cuius signum e
q' accidit hycticia uelociter for
tis cum grauitate parua in e
pate. et albedine egonis. et ama
ritudine in ore. et gutte. et uom
tus cole. Et cura eius e si fuit
cum calitate aqua endiuie in
qua dissoluta e medulla cassi
ef. et oleum amigdalinu dulce.
Et si no fuit cum ea caliditas
te aqua apij. et feni. aut aq por
ri. et aqua porri est conuenien
tior in hoc loco qui opilo in his
duob9 meatib9. s. quo attrahi
tur cola. et quo expellitur no for
sitam accidit n ex apate. Q uare
indiget eo qd resoluat ipm. Di
soluatur g' medulla cassief. in
suco cauli' et decoctione ei. et di
stilletur desup oleum amigda
linu amarum et detur in potu.
Et fel quidem tria ht orificia.
s. orifitium adherenti epati. et
orifitium ad intestina. et orifi
tium ad stom. et opilo accidit
in trib9 meatib9. in illa g' que
accidit in orifitio adherente e
pati urina et egestio fiut citrina.

ad albedinē declives ꝓpt' pauci
tatem effusionis colere ad inte
stina ⁊ non est cum uomitu co
lere. neqꝫ amaritudo ꝓpt' pauci
tatem effusionis colē ad stōm.
Et in illa que accidit in orificio
qḋ est adherens in intestini. u
rina ⁊ egestio sūt albe ꝓpt' pau
citatem effusionis colere ad i
testina. Et in illa que accidit i
orificio adherente stō. urina ⁊
egō sē crosse rubee sicut bolum
ꝓpt' multitudinē effusiōis co
lere ad intestina. Illius autē
que fit ab opilone meat' quo
expellit kistis fellis coꝛ. ad in
testina ꝓprium signū est albe
do egōnis ⁊ paruitas tincture
ei'. ⁊ difficultas exitus ei' fecis
exeuntis cum fortitudine hyc
tericie. Et non ē cum ista d' uo
mitu colere illḋ q' est cum ea
que est ex opilatione meatus
quo attrahitur colera. Et cura
eius ē cura illa eadem. Et con
ferunt ei ꝓpue clistia in quib'
est acuitas ꝑtꝗ' in potu sump
ta fuīt illa que diximus. hyc
tericia aūt que diximus fit
ꝓptēa qḋ natura expellit ea ad
exteriora coꝛ. cum fortitudīe.
fit post febrem ⁊ in die cretico.
Et oportet ut iuuetur natura
ad expellendum ipām ꝑ īttro
itum in aqua calida. ⁊ siropū
acetosum. Illius aūt que ex mō
su uenenosoꝝ calor cura ē su
mere in potu lac semp aū ole
um amigdalinum. deīn aq̄
granatoꝝ. ⁊ mucillaginē psil
lij. ⁊ aquam acetaxaco. et po
ma acetosa. Debilitatis aūt cor
poris ab attractione signū est

qḋ cum hycticia fit nausia et
uomitus colere sine grauita
te inea. Et cura ei' est cura con
fortans epar. fel namqꝫ cōfor
tatur ꝑ cōitatem quā hȝ cū
epate. Et cum omnes modi cu
rantur intrinsecus cum eis q
bꝫ indigent. tūc curet' qḋ re
manet in exterioꝛib' coꝛ. ex eis cū
balneo. ⁊ suctione ꝑ narte' ace
ti fortis. ⁊ faciendo alcool cū
aqua rosata.

Cap. lxvi. de ydropisi.

Ydropisis uō tres hȝ
modos. aut eñ agregatur a
qua in uentre tantū ⁊ est ascli
tes. aut mollificatur totū coꝛ.
et ē yposarca. aut agregatur i
uentre parū aque ⁊ uentosita
tis plurimū et est timpanites.
Et yposarcha quidē in aq̄ mol
lificatur totū corp'. ⁊ fit ex fri
gore epatis. ⁊ est leuioꝛ carꝫ. et
ꝓpinquioris curationis ⁊ sana
tiōis. Cui' signa sūt albedo co
loris urine. ⁊ solō nature. ⁊ in
flatio palpebraꝝ et extremita
tum. Et cura ei' est illḋ qḋ ca
lefacit epar ex eis que diximʼ
in capitulo de frigore epatis.
et est leuioꝛ carꝫ. ⁊ qḋ ꝓuocat
urinam cum fortitudine. Et
confert ei sepeliri in arena ca
lida. ⁊ liniri corp' totum luto.
et stare ⁊ sudare in sole post ca
lefactionem epīs. Et qñqꝫ est
ydropisis successiōe potu' aque
frē plurimū post coitū. aut e
xitum de balneo. ⁊ p' motū
plurimū. Cum ḡ accidit ī hac
egritudine doloꝛ sub costis ex
potu aque frē. oportet tunc ut
in potu tribuatur uinū purū.
et uaporetur epar cum eis que

ipm̄ calefaciũt. Cum aũt ydro
pisis pseuerat ⁊ plongatur. te
curetur cum eis que diximus.
et est facilior sanatio. ⁊ qn̄q; ac
cidit hec ydropisis post solutionē
uentris longam. aut cursum
sanguinis ex emoroydibus et
menstruis. Et qn̄ est ita tunc
cura eius ē illud qd̄ diximus
de confortatione epatis. ⁊ calefac
tione eius. ⁊ gradatione ad eadē
in cibo. ⁊ odoriferis ⁊ sompno. ⁊
utendum uino ut redeat san
guis ⁊ confortetur corpus. et re
deat ad dispositionē suām. Et
qn̄q; accidit post magnitudi
nem splenis sm̄ qd̄ dicemus.
Et eius cura ē studium in splene
sm̄ qd̄ dicemus. Et qn̄ accidit ⁊
propter frigus epatis ex membris
uicinis ei cum infrigidantur sic
stomachus ⁊ intestinū ieiunum. ⁊
pulmo. ⁊ diafragma. ⁊ renes.
Et accidit etiā a multitudine
exitus sanguinis in menstruis
et ex retentione eius. Et cura ei
est illud qd̄ diximus de calefacti
one epatis. ⁊ confortatione eius
extenus. ⁊ interius. ⁊ qd̄ prouo
cat urinam sm̄ qd̄ diximus de
asclite. De asclite.

Asclites aũt accidit cum apostemate
calido in epate ⁊ febre ⁊ rubedi
ne aque. ⁊ est deterior eorum. Et cu
ra eius ē composita ex cura a
postematis calidi in epate cum cura y
dropisis. Curentur g̃ isti cum a
qua endiuie ⁊ sirupo acetoso.
qn̄q; et cum eo qd̄ euacuat aquā
preter qȝ calefit plurimū sicut
cum aqua cardamony. ⁊ infu
sione mirob. ⁊ decoctio de bbis.
Et qn̄q; fit ex apostemate duro. ⁊ is
est cum febre n; rubedinē i aqua.
Et cura eius est illud qd̄ diximus ex
medicinis aperientibus opilationem. ⁊ resol
uentibus apostemata eius. sicut diacur
cuma. ⁊ dialacca. ⁊ confectio de
costo. dentur ista postq solo frā
fuerit cum foliis mezereon ⁊ hor
re adusto. ⁊ euforbio. ⁊ suco cu
cumeris asini. ⁊ mirob. citri. ⁊
yreos ⁊ sarapino. āministren
tur ista sm̄ quātitatem sedati
onis caliditatis. ⁊ cōmotionis ei.
deinde itera puccitia urinā; qn̄.
⁊ ista qn̄; si uis da ei in potu ex
kekingi in oī ebdomada dosi;
i. ⁊ in eo qȝ ē inter l. ex diacurcu
ma magna cu; decoctione se. apy.
⁊ se. feni. Si aũt incrossatur res
inde sub umbilico. De timpanite.

Timpanites aũt accidit ex a con
gregatione aque plurime que
descendit in uentrē. ⁊ uentosita
tis plurime. Et fit propter caliditatē
in epate. ⁊ est aqua cum ea rubea
sm̄ plurimum. ⁊ antecedit eam in
flatio in uentre assidua. et est
difficilis resolutionis ⁊ difficilis
cure. Et curatur sm̄ dispositio
nem p solutionem uentris le
uem cum facilitate ex eis que
nō plurimū calefaciũt uicc. i. ⁊
cum aqua granatorum. ⁊ infrigi
datione epatis uice alia. ⁊ cum
eis que eructuare faciũt. sicut
est masticatio thuris ⁊ cimini.
⁊ intinctō cum aceto squilliti
co. et que extrahũt uentosita
tem inferius sicut hoc medicamē.
Cuius confectio. R. ciminum. et
baurach. ⁊ folia rute conficiantur
cum melle ⁊ supponantur ca
coto in die multociēs ⁊ fricetur
uenter ⁊ empleatur. ⁊ n̄ comedat

inflatiua oīo.

Cap. lxvii. de egritudib9 splenis.

Egritudines sple
nis aut sūt debilitas ei⁹ ab
atractione melic. aut magtu
do ipius. Et magnitudo eiu⁹ fit
aūt pt febres aut cum febre. aū
sine febre. et est aut ex apāte e
duro uehemēti. aut sine illo. aū
est inflatio ei⁹ sola. Debilitatis
aūt ei⁹ ab atractiōe melic signa
sūt corruptō coloris. ⁊ conuūsio
ei⁹ ad nigredinē. ⁊ conturbatō
albuginis ocłoꝝ cum casu ap
petitus. Et cura ei⁹ est positō uē
tosaꝝ sup splenem sine incisi
one uice una. ⁊ emplaustretur
cū medicamine confortante
splenem. altā ⁊ fricatō eius. et
cōmotio ei⁹. ⁊ motio ipius cum
manu. ⁊ equitatio. ⁊ exercitium.
Magnitudo ei⁹ fcā cum febrib9
apparet tactu in sinistro. Et cu
ra eius est trocisa de rosis. ⁊ sir⁹
acetosus. ⁊ ut uaporetur cū ace
to forti s̄m qd̄ narrabo. Mag
tudinis aūt que fit successiōe
febris cura st̄ trocisa de agno
casto. ⁊ sir⁹. acetosus plurium ra
dicum ⁊ seminū. ⁊ uaporatō cū
aceto in aqua bullita s̄ ruta
⁊ calamitu. ⁊ fit magnitudo ei⁹
sin̄ febre. et est antiqua dura
uehemēs. aut infra hoc. Illi at̄
que nō est dura neq; antiqua
sufficiunt trocisci de ag⁹ casto
s̄m q narrauim⁹. ⁊ similr̄ uapo
ratō quā diximus. Antique uero
dure apparitio sensui ualde ma
nifesta ē. Et cura ei⁹ est trocisci ð
capparis ⁊ aqua radicū. ⁊ sirop⁹
acetosus acetositati attinēs plu
rium seminū. ⁊ unū amarum
forte purū. ⁊ dimissio aque oīo.
aut bibere ex ea min⁹ q̄ pōle est.
⁊ emplaustrare ipm̄ cū emplau
stro de armoniaco. aut ēplō ð cal
ce. aut emplō ð sulfure. ⁊ dimit
tere dulcia ⁊ cibos qui faciūt bi
bere aquam. ⁊ comestio capparis
cum aceto. S; ei⁹ camakac n̄. Et
confert omib9 coloribus ei⁹ n̄ illi⁹
qui fit ex inflatiōe flomia basi
lice ex sinistro aut saluatelle. In
flationis aūt ei⁹ signū est tensio
sub latere sinistro cum apāte n̄
duro q fit plurimi qn̄ sup ip̄ fit
uehemens compressio pter qd̄
doleat. Et qnq; puenit ex eo cū
uehemēter premitur desup eruc
tuatio aut rugit⁹. Et cura ei⁹ est
sumere puluerem nasturtij. et
uinum uet⁹. ⁊ dimittē omīa q̄
inflant ⁊ ponere uentosas cum
igne sup ipm̄.

Cap. lxviii. de fluxu uentris.

Fluxus uentris
fit. aut cum sanguiē ⁊ sanie.
aut sine sanguine ⁊ sanie. Et
ille qui est sine sanguine fit aū
ppt̄ debilitatē epatis ab atracti
one. aut pp debilitatē suā a digō
ne. aut qa currit ex eo cō. acuta
ad intestina. aut ppt̄ uelocitatē
descensiōis cibi a stō. ⁊ itestinis.
et illud fit ppt̄ multitudinem
flatis in eis. aut ppt̄ replōnem
coꝝ ⁊ mollitiē ipoꝝ. aut pp lubri
citatem in eis accidentē. aū pp
bothor in supficie coꝝ. Et qnq;
fit fluxus uentris a multitudi
ne effusiōis colē n̄. ad eos stoīa
re effusa ex capite ad stōm. aut
ppt̄ multitudinē cibi. aut quia
est solutiuus in natā sua. aū pp
errorem cordis ei⁹. aut pp motū
pt ipm̄. aut ppt̄ multitudinē
pot⁹ aque sr̄ ipm̄. aut ppter pā

uirtatem resolutiōis cor. Jlle aūt
qui fit cum sanie 7 sanguine
fit aut ꝓpt̄ dub lati que corrum
p̄t. aut ꝓpt̄ uenā scissam. aut ꝑ
debilitate epīs. aut ꝓpt̄ excori
atōem accidentē. Et excoriatio
aut fit in intestinis supiorib.
aut in inferiorib. aut in ano.
Accidens aūt a debilit̄. epīs ab atē
tione fit absq; sanguine. Et si
gnū eius ē fluxus alb᷒ 7 uiri
dis. 7 qd molle fit cor᷒. cum eo 7
immorat̄ sanguis in uenis eius.
7 citrinatur color 7 albificatur.
Et cura ei᷒ sit electua apitiua sic
diapipeō 7 diacalamītu. 7 uini
purum forte parue quātitatis
7 empl'a cōfortantia epar. et po
sitio uētosaꝝ sup ipm̄ uice una.
et ista empl'a alia 7 cibi qui sīt
uelocis penetratiōis. Fluxus aūt
fcā a multitudine effusiōis co
lere acute q̄ currit ab epē signa
sīt qd fit post febres adurentē.
aut post acceptōē medicinaꝝ
acutaꝝ. aut uini puri. 7 omiu
que calefaciūt epar. 7 mordicāt
ipm. 7 faciūt sequi cum prolon
gantū excoriatōē. Et cura eius
est sumere in potu aquā sauich
ordei. aut sauich de granis gra
natoꝝ. aut tirocisos de acetosa.
7 lac acetosum decoctum cum la
pidib 7 ferro ignito. 7 qn̄ ꝓlō
gatur egritudo. 7 cadit uirtus.
et uidens qd in ea nō ual 7 me
dicam̄. tūc cura ei᷒ ē cibare egrū
et nucis lenib pinguib in die
multociēs. dando omni uice co
clearium paruū. Velocitas aūt
descensiōis cibi a stō 7 intestinī
fit aut p motū laboriosum p̄t
cibum. Cui᷒ cura est sompn᷒. et

quies p̄t comestionē. aut q̄a cib
in se ipō nocuum facit illd̄ qm̄ aūt
est lubrac᷒ 7 uiscosus subtil'. aut
pinguis. aut plime quantitati.
aut in ipō est uirtus solutiua. Et
cura ei᷒ omis ē ut opponatur ei
cum suo cōio. Aut fit uelocita᷒ de
scensiōis cibi ꝓpt̄ stōm 7 itestiā.
Et illd̄ fit aut ꝓpt̄ multitudinē
flatis in eis. Cui᷒ signū ē fluxū
albus 7 multitudo sputi. 7 pau
citas nausie 7 sitis. 7 uomit᷒ fla
tis. 7 exitus ei᷒ cū cibo. 7 cōmixti
egrōnem cū eis. 7 egrō in qua nō
est plima altātio. Et ē eius cura
uomitus. 7 potus yere. deīn elect.
aggatiua stipticitatē. 7 calitatē
ex eis que diximus in capitlo
stōi. 7 silr cibi. aut ꝓpt̄ mollicē
in stō 7 replectione ei. Cuius si
gna sūt hec p̄t qd cum eo non
est flatis uomitus neq; egrō. Et
eius cura est exsiccatō. 7 electua
que dixim᷒ ꝑter uomitū 7 solēē.
aut ꝑ bothor in eis. Cui᷒ signa s̄
q᷒ excitatur p̄t cibum dolor in
stō. 7 intestinis in loco in quo n̄
inueniebat̄ an̄ cibū. Cumq; cib᷒
descēdit ab illo loco sedatur ille
dolor. 7 cōmouetur in loco alio i
fortiore illo. deīn sedatur 7 non
cessat pmutari sm̄ hoc. 7 qd ē in
egrōne uirtus subtile. 7 cibū cir
sua dispositione nō altari oīno
aut nō altēm plima alteratiōē.
Et cura ei᷒ ē. cibi acetosi stiptici
sic ribes 7 granata acetosa. 7 ci
tonie ꝓpt̄. 7 sumach 7 tirocisi de
acetosa. 7 puluis manu sumpt᷒
de granis granatoꝝ. 7 puluis lu
bricitatis intestinoꝝ cū semib
similr̄ stipt᷒. aut ꝓpt̄ lubricita
tē accidentē in supficie stōi. et

intestinoꝝ. Cui⁹ signũ est exitu⁹
ciboꝝ nõ alteratoꝝ aut parue alte
rationis. ⁊ illud qm̄ fit uelocis exi
tus ⁊ descensionis ⁊ ꝓpe si moue-
tur infirmus. Si aũt infirmu⁹
nõ moueatur ſ; tardioris exit⁹
⁊ sentitur grauitas cibi descen
dentis subito precipitari ad infe
riora sicut lapis cadens. Et cu
ra ei⁹ ē exsiccatõ cũ electio de sili
quis. ⁊ electuario de thure. ⁊ electio
de gall'. ⁊ dimissio aque cal'e. et
ãministratio aque ueri frigoris
et sumere puluerẽ manib⁹ asa
luch bone fricaõis. ⁊ ꝓpe asaluch
de granis granatoꝝ. ⁊ algubre
⁊ psilium. Facti at a multitudĩe
col'e ru. ad os stoĩ signum ē qd
cõmouetur cũ eo appetitus. ⁊ in
uenitur cũ hoc mordicatõ ĩ ore
stoĩ. ⁊ acetositas in ore ⁊ sedatõ
illius apud comestionem. aut
ap⁹ paruum potũ olei. ⁊ nõ se
datur cũ cibis nõ unctuosis se
datiõe quã hẽt cu; unctuosis. Et
cura eius ē flomia basilicõ. et
solo cum decoctiõe epithi. ⁊ po
sitio uentosaꝝ cu; ignẽ sr splē
nem. Et sil'r sequi ipm cũ me
dicinis confortantib⁹ ip'. ⁊ assi
duatio pulueris de epithimo.
et in mane sumẽ aliqd sorbiti
õis unctuose. Facti uõ ex catã
ro capitis signũ est q fit post
somnũ ⁊ diuisitatem egõnis.
deinde retinetur uent' dum ꝑ
seuerat hõ euigilans. Et cura
eius ē abrasio capitis ⁊ fricatõ
eius cũ pãno laneo aspo. ⁊ lini
re ipm cu; eis que uesicãt sic
diximus in capitlo tussis. ⁊ que
dicem⁹ in antidotario hui⁹ libri.
et sternutatio ⁊ gargarisma.

et dimittere sõpnũ sr ceruice;
pt replectionẽ cibi. ⁊ uomit⁹ pt
expgefactionem cũ aqua calida.
Iliue aũt qui fit pt multitudie;
cibi nõ fit nisi qa uirtus appeti
tiua fortior ē retentiua. Cui⁹ si
gnum est uehemtia appetitus
absq; mordicatõe oris stoĩ. Cum
q; comedat sm appetitũ grauat
eum qr soluitur natura. Et cura
ei⁹ est ut nõ mensuretur comestio
cum qtitate qua uõ soluat' na
tura. ⁊ si leditur ꝑ uehemtiam
appetitus. accipiat cu; comedit
ex luto armeni bruniorẽ modicam.
aut ex cibo dulci unctuoso bucel
lam ⁊ excedunt carne ꝓpe. Iliue
aũt qui fit ꝓpt errorem in ordi
ne ē. quia antecedunt aũ cibu;
res uelocis exitus. qr ꝑ illud fe
stinat exitus cibi. Cuius cura ē
alteratio illi⁹ ordinis. Illius at q
fit ꝓpt multitudinẽ potu⁹ aque
sup cibum cura ē minoratõ aq
⁊ cito currere ad somnũ ⁊ bibẽ
uinũ ꝑmixtũ. ut festinet seda
tio sitis. Illius ã qui fit ꝓpt pau
citatem resol'ois corporis signũ
est multitudo carnis ⁊ paruita'
appetit'. ⁊ longitudo quietis et di
missio motus. Et cura ei⁹ ē exer
citium ⁊ fricatõ ⁊ sudatio ĩ bal
neo.

De excoriatõe ⁊ tenasmõ ⁊ similib⁹.

Fluxus aũt qui est ē
saniẽ ⁊ sanguine. aut fit ex du
bilati que erumpitur. ⁊ illud fit
aut ex percussiõe ⁊ puenit aũ su
bito plurimũ ē aut paulatim.
aut ꝓpt uenã ruptam. aut ꝓpt
debilitatem epatis a digestione
aut ꝓpt excoriationẽ. Et excori
atio fit aut in intestinis superiori
b⁹. aut in inferiorib⁹. aut ĩ ano.

Illi autem qui fit propter dublationem que rupta est signa sunt quando accesserit febris et dolor et gravitas et apostema in quibusdam membris vacuitatis ventris. deinde sedatus fuerit dolor et sedatio et pulsatio et remansit gravitas. deinde accidit ei tremor subito et alleviata est illa gravitas etiam. Et cura eius est si fuerit illud quod currit res valde plurima debilitans infirmum ut detur ei omni hora de aqua carnis et panis vini et tortelle constricte et adhibeatur ei bolus odor ut si cadat virtus eius. ita ut cum minoratur eius egritudo deturi potui aqua mellis vice una et medicamen incarnativum ulcerum intestinorum vice alia. donec consolidentur. Ille vero qui venit paulatim fit etiam post exitum saniei in membris que non habent meatum amplum equales sicut pectus et simili a illi de eis que non pervenit ad stomachum et intestina in meatu amplo. Et signa eius sunt ista eadem signa premissa. Et oportet ut consideretur ad quod latus expellat natura saniem et adiuvetur si fuerit ad partem intestinorum cum solutivis levibus. sicut est aqua mellis et aqua zuccari. si fuerit cum eo caliditas et si fuerit ad partem urine cum semine apii et feniculi et dauco et similibus de illis que provocant urinam cum lenitate ita ut cum minoratur quantitas eius dentur in potu incarnativa una vice et aqua mellis vice alia secundum quod diximus. Fluxus autem factus ex debilitate epatis a digestione sicut est egritudo similis aque carnis recentis cum abluitur et iam diximus signa eius et curam ipsius in capitulo debilitatis epatis. Et excoriatio autem alia est mala. putrida. antiqua. et alia cum qua non est putrefactio. et alia est que fit a colera nigra. Et illa que de istis accidit alia est que fit in intestinis superioribus. et alia est que fit in inferioribus. Et signa eius que fit ex colera. facta in intestinis superioribus sine putrefactione sunt punctura in ventre et egritudo in qua sunt viscositates et mucillago et dolor super umbilicum et quod descendat fex post dolorem et puncturam per horam unam. Et cum illa in qua est cum mucillagine et sanguine et sanie. quod est vehementis commixtionis cum febre descendit colera et fuerit cum ea tristicia et sitis. Et cura eius est semina lenientia et pulvis quem manu sumitur de bolo et aqua sauich ordei et gummi arabico et lac acetosum coctum cum ferro. et cibi facientes glutinationem et stiptici sicut vitelli ovorum et rizi impinguatum cum adipe renum edorum et sumach et agresta et sumac et algobera et sauich et omnia que diximus in capitulo egritudinis colice. Illi autem que fit in intestinis inferioribus signa sunt quod dolor est in inferioribus umbilici. et sequitur exitum fecis punctura. et est non vehementis commixtionis cum mucillagine et sanguine. Et cura eius est omne quod diximus de clisteribus sedantibus facientibus glutinationem. Excoriationis ante febrem ex flegmate salso signa sunt quod fit propter corizam et catarrum et non est cum ea in egritudine sanies plurima. neque colera. neque rubedo. neque humiditas immo flegma et viscositates. neque acuitas in est que pungat ea et ventositas cum ea est plurima. Et cura eius

est acuta scilicet et nasturtium decoctum
cum aqua et oleo. et curetur caput cum
eis que diximus in capitulo prohi-
bitionis catarri. Et si fuerit in in-
testinis inferioribus ponantur in
clisteri res calefacientes pauce
de illis quas diximus. et nominatur
clisteri sedativum quod non infrigi-
dat. Facta autem ex melancolia est mala
cronica. Et signa eius sunt punctura
assidua et egestio nigra ex qua
terra bullit et odoratur ex ea o-
dor aceti. Et hec excoriatio si an-
tiquatur non sanatur. Si vero fuerit
non antiqua tunc cura eius est succus
in potu semina lenia calida. et deu-
tentur in hac excoriatione res a-
cetose. et dentur facientes gluti-
nationem sicut vitelli ovorum et nici (?)
cum adipe caprarum et cum amig-
dalis frixis et cum papavere. et omnes
excoriationes que sunt in intestinis
inferioribus indigent cum me-
dicinis sumptis desuper clisteribus.
Illis autem que sunt in intestinis supe-
rioribus parum confert clisteria. Illa
autem excoriatio que est cronica putri-
da sive flatica sive colica sive me-
lancolica indiget clisteribus acutis ex
eis que diximus et medicinis que
abstergunt vice una et eis que con-
stipant alia. Excoriationis autem que
in ano fit et est tenasmon signa
sunt frequentia assellationis pauce
sicut sputum vel vini grossi cum dolore le-
dente propter anum. et illud cum quo
egreditur ego non est permixtum
cum fece. Et iuvantur habentes
eam suppositorium collirii plusquam
reliquis curationibus. Et ego di-
cam collirium tenasmon.

De colica.

Fit autem ex retentione fecis. et
aut ex retentione ventositatis. Et
retentio quidem fecis fit ex siccitate
et siccitas fit autem propter siccitatem
ciborum ipsorum. aut parvitatem quan-
titatis eorum. aut multitudinem
exitus urine. aut vehementiam
raritatis cutis. aut multitudinem
laboris. aut vehementiam caloris
aeris. aut propter vehementiam caliditatis
ventris. Et fit quoque retentio fecis
propter paucitatem colere effusionis ad
intestina. aut quoniam super ea est fla-
uiscosum (?) plurimum investitum super
ea. et hoc est illud quod plurimum fit.
aut propter siccitatem ipsorum intestino-
rum. aut propter apparatum (?) eorum. aut propter destruc-
tionem sensus eorum. Ventositatis
autem retentio fit aut propter multitu-
dinem quantitatis eius et fit multitudo
ventositatis. aut propter cibos inflativos
quorum quantitas est multa. aut propter
superfluitatem cibi plurimam. aut propter
debilitatem caliditatis ventris. aut
propter coartationem ventositatis in-
ter duas tunicas intestinorum. a-
ut propter adherentiam flatis plurima
et lapiditatem eius scilicet alicuius partis
per aliam. aut propter colam nigram effu-
sam ad ventrem que inflat ipsum.
Et retentio fecis propter siccitatem
ciborum accidit post comestionem
glandium. et rizi et alcasab et simi-
lium. Et cura eius est ut eger in po-
tu sumat sirupum violatum aut in
leb. aut decoctionem ficuum. aut rob
dulce. aut oleum sisaminum in quo
dissolutum est de zuccaro rubeo quantum
ipsum est super ignem. aut penidiorum.
et supponatur collirium factum ex sal
gemma et cibi unctuosi dulces et
mollificativi. Illius autem que fit ex
multitudine exuberantie signa
sunt quod fit post multitudinem urine.
Et cura eius est comedere passula

rum et anatem et dactilos et fista
mos factos cum amilo et butiro
recenti et butirum crudum et penidias
et assiduare accipere medulle
cassie fistule et violarum et prunarum infusarum
in iulep et similia de his que mo
uent uentrem cum opilatione
mesericum. Illi uero que est propter ue
hementiam caliditatis uentris signa
sunt uehementia sitis et siccitas fe
cis semper. Et cura eius est assump
tio ficuum lubricatiuum infrigi
dantium ante cibum sicut sunt pruna et
ficus humide et uue et citrusmul
la et similia de illis que infrigidant
et humectant uentrem. Illi autem que
fit propter uehementiam caliditatis ae
ris aut propter uehementiam laboris a
ut propter multitudinem sudoris in bal
neo aut alius signa sunt quod re
tinetur fex et exsiccatur post cibos sic
pt ulbz. Et cura eius est sumere ci
bos lubrificatiuos unctuosos quan
titatis multe et fructus humidos
et alterare aerem et dimittere laborem
et inungere corpus cum cera et oleo et in
trare aquam frigidam. Illius uero que fit
propter raritatem corporis signa sunt paruita
tes fecis in omnibus diebus siccita
tis et siccitas eius plurima et multitudo
famis et uehementia appetitus. Et
cura eius est assumptio ciborum grosso
rum unctuosorum et inungere ma
nifestum corporis cum cera et oleo rosaceo
et introitus in aquam frigidam. At uero
illius que fit propter siccitatem corporis in
testini signa sunt extenuatio mi
rach uentris et subtilitas eius et
ut non inueniatur siccitas fecis cum
difficultatis exitus eius et est cum
ea sitis. Et cura eius est potus olei
ante cibum et introitus in aquam calidam
et administratio uini dulcis et

ciborum unctuosorum. Illi autem que est
ex fece grosso aggregato in intestinis
et stomacho et est illa que plurimum fit signa
sunt quod fit post sacietatem nau
siatiua plurimam et retinetur fex
et uentositas omnino et multiplicatur
et fetet eructuatio desuper et multi
plicatur nausia et fortis fit dolor
et sudat sudore frigido. Et cura eius est
ut mora quae peccat succurratur cum
clisteri solutiuo leni. Si igitur sufficit
bonum est et si non cum solutiuo medio.
Et si sufficit bonum est et si non cum acu
to solutiuo et dentur electuaria de dactilis
et electuaria diacatolicon solutiuum
et pillule de margaritis et pillule al
be ipse enim albe ualde ueloces sunt
in soluendo uentrem. In die autem quo
non est potio caueat sibi a sacieta
te nausiatiua et assiduet come
stionem electuarii diacimini et
utatur in cibo suo alimun ana
bati et dimittat fructus humidos
et euomat cum aqua et melle cum
repletur cibo. et sit eius sedium mista
ex ficubus siccis et nucibus et fi
sticis et penidiis et nuce indica et
uinum eius sit purum uetus amarum.
Et decoctio eius sit ex caulibus et aqua
salsa et omnibus que soluunt uentrem
et dimittat sumac et lentes et gra
nata cum granis suis et agrestam
et similia illis et deuitet multitudi
nem potus aque frigide et uinum acceto
sum et nouum et assiduet infusionem
aloes cum oleo de keirubi et aquam ra
dicum secundum quod narrauimus ut securius
fiat a reductione si deus uoluerit. At uero
illius que fit propter paucitatem effu
sionis colere ad intestina et accidit ex
ea difficultas fecis exitus signa sunt
albedo egestionis cum difficultate e
xitus eius et inflatio uentris. Et

cura ei⁹ est illa q̄ diximus in capitu
lo hiecticae que est ex oppillone
meat⁹ inferioris. ꝛ ut ponant⁹ in
cibo almun ꝛ sinapis ꝛ ficus im
mature. aut distilletur in eo de
lacte fici stille aque ꝛ sumat añ
cibum olivas aque ꝛ siclam cū
sinapi. ꝛ coterat medullā cātami
cum ficub⁹. ꝛ sumat ī iā añ cibū.
Illa vō que est ex apāte in inte
stinis fit ex apāte calō tm̄. Et si
gna ei⁹ sūt febris ꝛ sitis ꝛ vomi
tus cō. ꝛ inflatio maxima ī supe
riorib⁹ ventris. ꝛ pulsatō in vē
tre. Et si fit fortior evomit in
firmus fecem ꝛ fit anelitus ei⁹
fetidus. ꝛ qn̄q; est eructuatio ei⁹
fetida. ꝛ corp⁹ totū similit̄. Et est
collica que noiatur yleos. cuius
expositio est dnē miserere. et o
quā parua ē cura si cōfirmatū.
In initio aūt rei oportet ut flōme
tur basilica. deinde safena. deīn
detur aqua endivie ꝛ aqua fo
lior cusscuthe humidi. ꝛ aqua fo
lior altee ꝛ malue in qua disso
luta ē medulla cassief. ꝛ funda
tur desup olm̄ amigdalinum
dulce. ꝛ liniatur locus cum olō
anetino. ꝛ olō camomillino. et
sorbeat ex unib⁹ herbar lenium
ꝛ ex decoctione ciceris ꝛ aneti. et
confortetur cū odoriferis ꝛ aq̄
pullor ꝛ clisterigetur cū aqua
ordei ꝛ aqua altee ꝛ rob. Et si fo
tior sit siccitas clistizetur cū aq̄
ordei ꝛ rob. Et si fortior sit īflā
matio clistizetur cū aqua ōrdei
et albugine ovi ꝛ mucillagīe
psilli. ꝛ cum clistē infrigidan
te q̄ narrabo. ꝛ sumat in potu
mucillaginē psilli ꝛ aquam ci
troli ꝛ silia de his que extigūt

donec sedetur inflāmatō. deinde
redeat ad leniendū apā cū lem
tiuis. sicut ē sir. mucillago fenugā.
ꝛ se. lini. ꝛ rob. ꝛ altea. ꝛ olm̄ sisami
nū. ꝛ olm̄ amigdalinū. Et fit eti
am ab humorib⁹ mal⁹ ꝛ adherenti
b⁹. et fit cum eo vomit⁹ plurimus
frequēs. ꝛ nō quiescit qd̄ est in cō
cavitate ventris. ꝛ inveniuntur
pūctura ꝛ dolor. ꝛ aqua in superio
rib⁹ ventris ei⁹ ꝛ cōmovetur pt
comestiōem ꝛ nō sedatur nisi cū
vomitu. ꝛ sit cum ea tristicia ꝛ fri
gus extremitatū qn̄q;. Et cura e
ius est cura yleos ꝛ trocisci stelle.
sm̄ qd̄ diximus in capitulo stoī.
Et fit etiam ex tortione intesti
nor superior. ꝛ ex siccitate stōis
in eis. Et cura ei⁹ est sir. viol. cū
scamo. aut olm̄ viol. Collica aūt
ventosa ē sicut illa que accīt ex ci
bis inflativis. Cui⁹ signa sūt q̄
ē rugitus in ventre aut augmē
tum qd̄ nō sanatur nisi cū desup
vehementer comprimitur ꝛ dolō dif
ficilis ledens in umbilico. et e
ructuatō difficil⁹ plime q̄titati
et retentio vētositatis. Et si eg̃
ditur ex ea aliqd̄ nō egredītur cū
quātitate que sedet dolorem ve
hementem. ꝛ qn̄q; cū h est lenitas.
Cum g⁹ inveneris ventrē lenem
aut equalem ꝛ dolorem vehemē
tem. tūc collica erit ventosa forti.
Si g⁹ fuit pt multū usū fruc
tuum ꝛ herbar. tūc cura ei⁹ est. ut
in potu detur egro de electuario dia
cimino cū aqua in qua bullita
sit ciminū ꝛ caru. Si g⁹ sufficit
bn̄ est. ꝛ si nō tūc detur ei cōfectō
de granis lauri. Et si fortior sit
dolor in dispositiōe tūc detur ei
filonium ꝛ detur ei in potu vinū

purum uel dum est ieiunus. et si fit ca
lefactiuum et calefaciat mirach
eius. et ligetur super ipsum pannus.
et prolonget sompnum. et non comedat
aliquid tribus diebus si potest illud tolle
rare. Et si tolerare non ualet comme
dat panis bucellam infusam in ui
no ueteri. et caueat ne bibat aquam
frigidam. dolor namque commouetur
post potum eius. et si sedata iam fuit
tunc ingrediatur tinam quando com
mouetur dolor. et ex ea exeat quando
debilitatur. et inungatur uenter cum
oleo quod exsiccat uentositatem ex
eis que diximus. et suspendatur super
eum olula parua cum igne. et
clisterizetur cum clisteri quod exsic
cat uentositatem. ita ut cum se
datur dolor totus redeat ad ci
bum paulatim et comedat ex ure
aliffidalbegi. et deuitet aquam frigidam
diebus multis. et ponat in uino su
o galliam. et sit parum uinum eius. et
caueat ab herbis et fructibus hu
midis et granis inflatiuis. precipue
a pisis et moris rubi et cucurbita
et citrolis. et grisomilis et similibus.
et caueat plurimam commixtionem
uini colati et aniti. Et similiter est cura
eius que est ex multitudine cibi.
Illius autem quod fit ex coartatione uen
tositatis inter duas tunicas inte
stinorum signa sunt uehementia doloris.
et quod non egreditur ex ea uentosi
tas omnino. et quod non fugit per compres
sionem desuper factam. et confert sibi
cura tota et precipue abstinen
tia a cibo. et appositio uentosarum.
et uaporatio super locum doloris et
uinum purum. Et illius que fit
ex flegmate quod paulatim resoluitur
et inflat signa sunt quod sedatur dolor.
quandoque et commouetur post duas horas
aut tres. Et quandoque commouet eum ua
poratio. Cum ergo uideris dolorem ue
hementem post uaporationem. tunc dimit
te uaporationem et precipe infirmo
ut prolonget sompnum. et calefaci
at mirach et dimittat cibum die
una. deinde uaporetur et suspendatur
olula cum igne. Si ergo sedatur
dolor tunc illud est conueniens. Et si com
mouet ipsum. tunc administretur sop
nus. et minoretur cibus. ut digerat
illud flegma totum et exsiccetur et resol
uatur paulatim et non redeat. Illi
us quod fit ex melia que effunditur
aduentrem et inflat ipsum signa sunt
acetositas eructuationis. et inflatio
uentris subito cum dolore uehe
menti. Et cura eius est in hora potus.
ut decoquatur cum aceto forti cala
mentum. et ruta. et cipi. origanum et
grana nigra. et fiat uaporatio cum
eis. et trahiciat aquam calidam in qua
decocta sunt ciminum et carui. et cliste
rizetur cum clisteribus exsiccatiuis
uentositatis in hora autem in qua non
est potus fac eum assiduare potum
decoctionis epithimi. et omnium que
educunt melancoliam. Et quandoque fit
a multitudine serpentium et uer
mium in uentre. et transfiguratur in
eo. et inuoluuntur cum stercore et ge
nerantur a continuatione sacietatis
nausiatiue et comestione ciborum putre
factorum. et sunt trium specierum. longi qui
sunt in intestinis superioribus et no
minantur semina cucurbita. et
uermes parui qui plurimum sunt
in intestino recto quod sequitur anum.
Et significatio eorum est multiplica
tio cibi. Et qui non comedit modi
cum. et accidunt a multitudine eo
rum in uentre accidentia mala
timorosa. Et cura illorum est educ

tuo ipsorum cum eis que interficiunt
eos ex medicinis amaris. Longos vero
interficit absinthium. latos vero in
terficit secha et lupini amari et nas
cascius et alebregi et decoctio eius cum
bibitur. Et illi qui sunt in ano
curantur cum involvuntur lana in
felle taurino et supponitur.

De egritudinibus renum.

De egri
tudinibus renum sunt apostemata et lapis
et caliditas renum et macies eorum et
debilitas ipsorum et eruptio sanguinis
et difficultas urine facta ex eis. La
pidis vero in renibus signum est quod
dolor eius est similis dolori colice. Et illud
quoniam natum cum eo constringitur et
commovetur nausia et inveniunt dolo
rem in yllis. Et oportet quod non distin
guatur inter ipsum et inter colicam per
urinam. Cum enim est in ea sicut arena.
aut de consuetudine egri est ut min
gat post hunc dolorem lapidem. aut iam
minxerit ante illum per aliquot mensis
urinam nigram cum qua fuit dolor
in cathim tunc est lapis. Et si non
fuit aliquod horum signorum. tunc dolor post
sacietatem nausiativam est signi
ficatio colice. Et nausia cum colli
ca plus est ut locus doloris ventris
in collica est amplior et anteri
ora declivior. In lapide autem quod est
in renibus est locus eius minor et
ad posteriora declivior. Et iterum
dolor colice permutatur. dolor vero
renum non permutatur. Et iterum si
gnificatio lapidis renum est dolor
in cathim et yllis et emulgentibus
cum gravitate et oppilatione ita quasi
sit suspensum in eis aliquid. Et cura
lapidis in renibus in hora commixti
onis doloris ut egrediatur eger
tinam et inungat dorsum et ylia
cum oleo alkeiri temperata innumeracione.

et commoveat alcatinum et equitet
animal non suaviter incedens. aut salti
at super pedem unum et descendat
de gradu ad gradum donec ex
eo egrediatur lapis in urina. Si
ergo sufficiat illud bonum est. et si non su
mat in potu medicinas que lapidem
in renibus frangunt et redeat ad re
gimen in re sua quod est aliud ab
isto. et emplaustrentur cathim
et ylia eius cum artetica et cartamo.
et fenugreco et radice caulis et corticibus ra
dicis capparis decoctis. et dabis ei
in potu prima medicinas frangentes
lapidem in renibus et ante eas etiam
oleum amigdalinum et aquam mal
varum et precipies ei ut saliat post illud
aut descendat de gradu ad gra
dum. et da ei in potu de medulla
cassiefistule cum oleo amigdalino. hec
enim lubricare faciunt lapidem. Cum
ergo egreditur lapis in urina et non
sequitur ipsum minctus sanguinis. tunc
est incolumis et plurimum illi fit cum
lapis est lenis parvus. et quando sequitur
ipsum minctus sanguinis. Cuius cura est
ut infirmo detur tunc de medica
mine conferente excoriationi renum
et emblectorum et flomet basilica vel
que sanatur. Et quando perveniet lapis in
meatu virge. et illud fit quando est ei
magnitudo et accidit ut egrediatur
in latitudine. oportet tunc ponatur vir
ga in aqua calida. aut imbrocetur
cum aqua et oleo calidis. et fundatur
in meatu oleum violarum cum muci
lagine altee. et fricetur locus in quo
continetur lapis vel ut expellatur
ad anteriora una vice post aliam do
nec egrediatur. hac curatione tunc
inferius findatur super eo virga
et extrahatur. Custodia vero a lapi
de ante generationem eius in renibus et est

pp dimissionē cibor. uiscosor. sicut
casei recēs. 7 panis azimi 7 dulcium
grossor. 7 assiduationē seminu;
mundificatiuum renes 7 sir. aceto
si. plurium seminū 7 medicinar. q
frangūt lapidem 7 lenificatiōem
ex eis que dicem9. 7 abstinentia;
a sompno longo sup collum 7 lō
gitudie strictur angusti. 7 mul
titudine equitatiois. 7 labore cor
pis. 7 utatur uomitu c est repletō.
Apā aūt in renibs sequit in prin
cipio sui febres pmixte n habē
tes parox. cū orripilōe. 7 sentit in
firmus cū iacet qsi grauitatem
suspensam in cathmi suo. Et cu
ra eius ē si calitas febris que est
cum eo fuerit uehementis fortitudi
nis qd fortasse nō fit nisi raro
flomia basilice. 7 dare in potu
aquā ordei 7 medicam̄ de semi
nibs friis 7 sumēe in potu aqua;
citrolor. et aquā melonū indor.
Cum g° feceris h ebdoādi una 7
lenitur febris inde sanat infir
mus. tūc incipe aliā curā. 7 ē illa
que fit qn febris que ē cum eo
nō est calitas plurima 7 ea i potu
da scia maturatiua ex eis que
dicem9. sicut sem altee. 7 se. lini. et
silia. 7 fac empl̄m alcatīi cum
fenu gco. 7 altea. et emplis matu
tiuis ex eis que dicem9. Cum q
sedatur dolor tot9 7 remanet gra
uitas tūc pcipe egro ut saliat. et
ut descendat a gradibs cum fa
cilitate 7 cōmoueat cathmi sui.
7 p cathmi ipm si nō incipit mingē
sanie. Si uero saniem mingit
excusans ab hoc. Cum g° mingit
saniem. tūc incide sr ipm cum
seminibs mundificātibs uiāe u
rīe. 7 cū consolidatiuis ulcerū ui

ce altā donec sanet. Apā uō in re
nibs cum uiatur ad unū triū
modor. aut enī exsiccatur et sa
natur eger. aut collectione; facit
saniei 7 mingit eam. aut apā du
rum q est deterius eor. Et sign9 ei9
est q remanet grauitas cum ali
qto dolore in cathmi 7 minorat
quātitas urine 7 incipit uenter
inflari 7 fit ydropicus. Et cura
quidē ei9 est difficil. curatur tamē
sm dispositionē cum assiduatiōe
emplōr. resolutiuor. suppositor.
alcatini 7 dorso. 7 sumat in potu
semina lenientia ex eis q dicem9.
Illius aūt que fit ex calitate ren9
7 ē diabia urie. et signa sūt sitis f
fortis assidua. 7 nō humectatū
os cū ea hora ā 7 mingit semp
pt9 potum aque. 7 urina est alba
subtilis qsi sit aqua 7 extenuat
corp9. 7 minoratur caro ei9. 7 si nō
succurrit9 conuītitur uelocit ad
ethicam. Et cura ei9 ē in pricipio
sue inceptiois. ut sit eger i loco
frīo 7 humido aeris. 7 dormiat re
supin9 sup trām. 7 sr lectos frigi
dos. 7 ingrediatur ter i die aquā
frīām. 7 emplentur iferiora sui do
si cum psillio cōquassato cu; ace
to 7 sandal. 7 aq ro. 7 sumat in po
tu de trociscis diabetis cū aqua gra
nator. acetosor. 7 sit cib9 ei9 ex su
mach 7 agresta. 7 que sūt illis si
milia 7 sumat in potu aq ordei
cum oleo amigdalino. 7 dimit
tat omē q urinā puocat 7 sorbe
at sorbitionē frīām ex amilo et
olo amigdalio 7 zucco. teneat i
ore pillas siti sedantes. aū fru
strum masal. aut aliqd acetosi
ut sedetur sitis ei9. Opatiei aūt re
num signa sūt dolor in dorso nō

fortis cum extenuatiōe corꝑ. ⁊ par
uitas desiderij coit⁹. ⁊ multitudo u
rine ⁊ albedo ei⁹. Et cura ei⁹ ē regi
men impinguās corꝑ. ⁊ dilatatio
in cibo. ⁊ enemata unctuosa. et
comestio medullaꝝ cum zuccaro
⁊ omēs cibi ⁊ mē. que addūt in
spmate ex eis q̄ dicem⁹. Debilita
tis uō renū signa sūt qd̄ mag̃ fi
ctat loturā carnis cū dolore in
dorso. ⁊ paucitas appetitus coit⁹.
Et cura eius ē flomia basilice
ex latere in quo sentitur dolor.
Si uō dolor magn̄ nō sentit̄ tūc
fiat ex latere dextro ⁊ dentur in
potu medicīe conferētes mictui
sanguinis. ⁊ emplastrent̄ alca
tim cū emplis infrigidantibus
⁊ cōfortantib; renes sīc rosis et
sandal'. ⁊ akacia. ⁊ ramik. ⁊ mirto.
⁊ eoꝝ unctio fit cū olō ro. ⁊ fiat
mirto. Sanguis aūt eruptionis
ex renib; signū est qd̄ infirm⁹
mingit sanguinē plimū exube
rantem. aut pt̄ pcussionem sr̄
locū renū. aut ꝓpinquū ei. aut
pt̄ comestiōem cibi acuti. Et cura
ei⁹ est flomia ex basilica. deinde
mē. conferēs mictui sanguinis.

De retentione urine.

Hoc fit aut ꝓpt̄ egritudinē in emulg
torijs. aut ꝓp egritudinem in me
atu uirge. Et hec egritudo aut
est lapis in meatu uirge. aut ca
ro nata. aut oppillatō sanguinis.
aut saniei. Itaq; ei⁹ qd̄ fit ex emul
gtorijs sig̃ sūt grauitas in dor
so ⁊ repletio uesice ex urina. Cuius
cura est sumere in potu medici
nas q̄ frangūt lapidem. Et sig̃
ei⁹ que fit ex oppillatiōe meatus
uirge. sūt repletō uesice. ⁊ in
flatio eius tensa ut corda. ⁊ gra
uitas quedā in pectine. aut cum
dolore uehementi. ⁊ tensiōe suprā.
Et fit aut ꝓpt̄ lapidem obsessum.
aut ꝓp apā. aut ꝓp carnē ortam.
aut ꝓp oppillōne sanguinis. aut
saniei. Et iam diximus signū la
pidis ⁊ curam ei⁹. Carnis aūt orte
signū est qd̄ fit plimū post ul
cera accidentia in hȝ motu. Et q̄
ex ea ē in emulgtorijs curatiōē
nō hȝt. ⁊ nō medicatur nisi cū urina
⁊ emplis lenificantib; ex ei⁹ que
diximus in capitulo duro. ut lenia
tur meatus ⁊ dilatetur. qr̄e egre
ditur urina cū facilitate. Et dif
ficil' fit exitus in hac dispōitiōe
qm̄ inspissatur ⁊ induratur. Sed
qd̄ est in meatu uirge quandoq;
egreditur cū eis q̄ mingere faci
unt. Opilatō aūt sanguinis ⁊ sa
niei fit pt̄ mictum sanguinis
⁊ saniei. Et cura ei⁹ est si fuerit in
duob; mulgtorijs ut in potu su
mat mē. que frāgūt lapidem. Et
si fuerit in motu uirge moueā
tur ⁊ euacuetur cū facientib⁹ mi
gere. Apāstio aūt in uesica signa
sūt febris ualde fortis cilitatis
adustiua ⁊ uehementia dol'. ⁊ pūc
tura in uesica. Cui⁹ cura ē floīa
basilice ⁊ potus aque ordei. ⁊ em
broca uesice cum aqua tepida. ⁊
inunctō ei⁹ cum olō uiolo tepido
etiā. Et qn̄q; fit difficultas urīe
ex lap. cadente in ore meatus nō
in meatu. Et sig̃ ei⁹ est qd̄ cum
ꝓieceris infirmū sup dorsum s
suū. ⁊ leuaueris pedes ei⁹ ad supe
riora ⁊ uehemēter eū cōmoueris
egredietur urina. ⁊ istud sine ces
satiōe fiat ita donec egrediatur
lapis. aut frange eū medicinis
q̄ frangūt lapidem in uesica. Et

quando difficultas urine fit ex mollificatione lacerti uesice. Cuius signum est hoc eum mingit cum facilitate quando super uesicam fit compressio. Et cura eius est inunctio ipsius cum oleo nardino. et oleo costino et castoreo.
Et quando difficultas urine fit propter uehementem retentionem urine. Cuius signa sunt quod si compressio fiat super uesicam egredietur urina tunc. et confertur quod plurimum mouet difficultatis urine. introitus in aqua calida in qua decocta sint folia caulis. hiuida et cartami. et fenugrecum. et rubea mictitur. et emplastra et alcittu cum eis. Et confert quidem maxime urina prouocantes cum uesica est uacua et nocent uehementer cum est plena.

De insensibili fluxu urine.

Fit autem ex multitudine humiditatis cum caliditate. aut cum frigiditate. et cum fluxus urine cum caliditate cura est hoc medicamen. cuius confectio. Recipe. seminis coriandri assati infusi in aceto uno die et nocte partem .i. emblici et sticados. et boli armeni. et gladiolum siccorum et carabe et lentium excorticatarum partes equales cum coriandro sumatur puluerem ex eo mane et sero pondere trium ʒ. Et curetur cursus cum frigore cum hoc medicamine cuius confectio. Recipe. gladiolum siccorum ʒ .i. thuris ʒ. xxx. mirre ʒ. vi. granorum muhaleb. et acori. et opoponacum ana ʒ. x. Sumatur puluis ex eo mane et sero ʒ. iij. cum rob. et inungatur pectine cum oleo deben. aut cum oleo in quo decocta est ruta et in quo dissoluta sunt euforbium et castoreum. Mediana uero urine que est diabetes iam diximus curam in antidotario et in almansore.

Accidit distillatione urine.

De distillatione urine.

exitus urine inuoluntarie paulatim et est duarum specierum. aut cum adustione. Et est aut ex humiditate complexionis. aut ex debilitate uesice.
Et confert illi que est sine adustione retentor urine calidus et comedere sucre et uuas passas et zazenei confecta in tiriaca. fitque in dosi pondus. iij. ʒ. tiriace. et ʒ. ʒ. saczenee. Et ammimistretur usque quo sanetur et dimittat cibos frigidos et humidos post euacuationem corporis ex flate. Illi autem que est ex adustione confert retentor urine frigidus compositus cum eo quod glutinationem facit post euacuationem corporis ex colera. et dimittat cibos calidos et siccos. Illi uero que fit cum debilitate uesice. cura est comedere cum tiriaca electuaria calefactiua cum oleo nardino. aut oleo de costo. et emplastrare femur et cum emplastro de spica. et cinamomo. et gallia cum cera dissoluta cum oleo.

De adustione urine.

Quandoque est urina sine distillatione et non egreditur sine uoluntate. sed uoluntarie cum adustione uehementi. Et est duarum specierum. aut enim est cum sanie aut sine sanie. Et illius quidem que est cum sanie et est a renibus et partibus eorum iam diximus curam. Illius autem que est a uesica nos dicemus in capitulo ulcerum uesice. Adustioni autem urine sine sanie conferunt illa que sunt silia a uellanis facta ex seminibus et iuleb et sir. uiol. et mucillago psillij et rob. et aque allkich. et cauere a salso et acetoso et acuto. et coitu. et labore. et assiduet introitum in aqua tepida. et sorbeat oua sorbilia leni a. et oleum amigdalinum. et comedat ius galline pinguis cum kusch. et

Lcucurbitam. **.xv. De lapide in vesica.**

Lapis in vesica fit in infantibus plurimum et in consistentibus in renibus. Et signa lapidis in vesica sunt albedo urine et subtilitas eius et fex arenosa post conturbationem eius et erectio virge. et quod puer plurimum scalpit ipsam et laborat cum ea et retentio urine et difficultas exitus eius cum dolore vehementi et exitus ani. et hec species diverse sunt. Et alius est qui rumpitur cum medicinis. Et alius est qui non frangitur. Quare oportet ut tu experiaris ipsum cum medicinis longo tempore ante scissionem. Et ex eis que frangit ipsum est omnis cibus incisivus sicut olive immature et cappares indiece (?) et ficus. et cicer nigrum et alcorsif (?). Ex medicinis vero sunt costus et cassia lignea. et spica et piper et cipi (?) et cortices radicis capparis et amigdale amare. et cinis scorpionum adustorum et oleum de scorpionibus. et sanguis hirci siccus et vitrum adustum et carne adusti. et medicamen quod frangit lapidem ex eis que dicemus. Et hec medicina frangit lapidem sua proprietate mirabili. Cuius confectio recipe cinis scorpionum adustorum et lapidis iudaici. et lapidis spongie omnium ana partem .i. aggregentur cribellata fiatque dosis eius ʒ .i. vel. Cum vino albo subtili aut cum aqua mellis. Et tunc hec cura est fortior cum datur hec medicina et sit cibus eius ex illis que diximus. et distillatur in foramen virge oleum de scorpionibus et inungitur. Si ergo medicatur fuiis (?) hac cura per mensem et non vacuerit urinam puream et infirmus non invenit alienationem. aut si egreditur arena in urina tunc scias quod lapis est durus planus non obediens ad frangendum. et dolor eius cum mingit est minor. tunc cauteriza cum ferro ignito. Et non oportet ut dimittatur cum eo post mensem quoniam prohibeat egrum ad ethicam cum assiduatione doloris et quia vulnerat vesicam cum hoc. tunc ergo incipe ad extrahendum ipsum. Et oportet quando commovet dolor ut administretur introitus in aquam calidam. Et emplaustra vesicam et inunge ipsam cum eis que diximus in capitulo lapidis in renibus ut allevietur dolor et non perducat egrum ad ethicam. **.xvi. De scabie in vesica.**

Eius signum est adustio urine cum rebus subtilibus furfureis in ea cum extenuatione in corpore. Et cura eius est aqua ordei et balneum lene post aquam ordei et post cibum levem et vina pinguia. et potus olei amigdalini. Et fac enema vesice cum mucillagine granorum citoniorum. aut cum lacte mulieris et oleo rosarum et omnia que diximus in capitulo adustionis urine que est sine sanie et sanguine.

Eius signum est. **.xvii. De apostemate in vesica.**

Quod in ea plurimum accidit est apostema calidum. Cuius signa sunt dolor vehemens cum punctura in vesica. et retentio urine cum febre calida adurente. et alienatio et nigredo lingue. Et cura eius est flebotomia. et omnis cura bursem (?) et liniatur vesica semper cum oleo violarum et usque ad tres dies. deinde cum oleo camomillino. et non emplaustretur cum sisamo excorticato et lacte dulci et pane similagineo cum lacte. Cum ergo sedatur dolor et pervenerit ebdoma

da una ei emplaustrec cū lenib
resoluentib; ex eis q̄ dixim⁹ sic
camomilla ⁊ se. lini ⁊ farina fa
bar̄ cōfecta cum rob. Et res i ip
so p̄t h̄ conūtitur aut ad sanita
tem. aut ad ggandā saniē. aut
ad apā durum. Cum ḡ conuer
titur ad aggandam saniem i
cura renu; ⁊ q̄ dicem⁹ nūc i ul
cerib; uesice ⁊ si conūtitur ad
apā durum tc̄ cura ei⁹ ē illō q̄
diximus ⁊ q̄ dicem⁹ nc̄ in apātib;
duris in uesica. Et signa ei⁹ sūt
q̄ fit p̄t apā calim ⁊ p̄t p̄ussiōe;
et casum. ⁊ apparet tactu apud
cōmissuram que ē int̄ testicu
los ⁊ anū cum ē mag⁹ ⁊ difficil̄
fit exitus secessus ⁊ urine. Et cu
ra ei⁹ est sumē in potu medul
lam cassief. ⁊ ol̄m amigdalarū
sup aquā seminū puocantiu;
urinā. sic se. melōis ⁊ se. feni ⁊ se
apij ⁊ capill̄ ue. ⁊ sorbere aqua;
caul̄. ⁊ aquā ciceris cū olō amig
dalino. Et empletur loc⁹ apātis
si apparet. ⁊ si nō emplaustretū
cōmissura ⁊ uesica ⁊ pecten cu;
emplis que diximus in capitulo
renū. ⁊ cum emplō q̄ resoluit
apā durū in uesica. ⁊ line ipsu;
cum olō calō. ⁊ inunge ipm̄ sep
⁊ fac ipm̄ assiduare tinam in q̄
decocte sc̄ radices cappanis et ca
momilla ⁊ radices uiole ⁊ radi
ces altee.

De ulcerib; i uesica int̄ uirgā ⁊ renes.

Cum ista ul
cera sc̄ in uirga egreditur anī uri
nam sanies ⁊ inuenit eger do
lorem cum mingit in loco ulceris.
Cum aut̄ a uesica egrediūt̄ sa
nies pmixta urine ⁊ inest ei fe
tor. Et cura ambor̄ simil̄ ē su
mere trociscos alkengi. ⁊ aqua;
mellis uice aliq⁴ ⁊ medicamē cō
solidatiuū ulcerū in uesica alia.
⁊ iniciatur in uesica colliū albū
cum lacte cū dolor ē uehemens.
aut cū aqua mell̄ ⁊ ficuū cū; est
sordicies plurima. Et cōfert ei q̄d
est in meatu ppt̄ illō iniciatur in
ipm̄ plusq̄ illud q̄ bibitur. ⁊ con
fert q̄d ē ungt̄ consolidatiuū illi
cui⁹ ulcus puenit ad anteriora. hec
namq; ungūm confert cū; defori
cum eo uniatur ulcerib; cōcauita
tis uentris. Ulcerū aūt renū sig⁹
est dolor in dorso lūbis aūt ulcā ue
sice inuenit dolorem pectinis et
difficultate; urine. Et q̄d egredi
tur in ulcerib; in renib; ē frust̄
carnis paruū. Et ex ulcerib; ue
sice cortices ⁊ dolor in ea est uehe
mentior dolore in renib; ⁊ senti
tur in ambob; latib; sil̄e grauī
tati. Et hec ē differā int̄ ulceā ue
sice ⁊ renū. Et qnq; ulcus in me
atu qui ē int̄ renes ⁊ uesica;. Et
cura har̄ ulcerū est cura una.

De coitus diminutione.

Fit aut̄ ppt̄ desideriū debilitatem.
aut ppt̄ mollificatōem instri.
Et desideriū quidē debilitas fit aū
pp debilitatē in cor̄ ⁊ paucitatem
nutimēti ei. aut absq; debilitate.
Et cum ē sinē debilitate cor̄ ⁊ cu;
sufficientia cibi ē. aut ppt̄ pāu
tatē spmatis ⁊ pfunditatem ei⁹.
aut ppt̄ quiete; ei⁹ ⁊ ipsius cōge
lationem. aut ppt̄ siccitatē instri.
aut pp frig⁹. aut ppt̄ longitudiē;
abstinentie a coitu. aut ppt̄ acci
dens aīale. sic ē paucā sollici
tudo. ⁊ timor. angustia. ⁊ tristicia.
et castitas. Et instrī mollifica
tio fit aut ppt̄ cām aīalem sic
estimatiōem ⁊ timorē ⁊ phibet

illō engi. aut ppt longitudie;
abstinentie a coitu. Membri
eni otrabitur tē 7 detumescit.
aut pp paruitatē sanguis. aut
ppt paruitatem uētositatis. aut
pp aliqd qd est de gnē paralisis i
neruis qui ueniūt ad uirgam.
Et cum est debilitas desiderii co
itus cum alteratiōe coris 7 extenua
tiōe eius 7 debilitate ipius 7 citri
nitate coloris 7 paucitate cibi. Tē
cura ei est confortare corp9 cum
regimine cōualescētium. et ad
ditione in cibis 7 potu 7 rebȝ odo
riferis 7 sompno 7 dimissione
coitus. 7 si laborat quolibi laborē
dimittat donec corp9 redeat ad
suam dispositionē cum gaudio
7 tripudio 7 exercicio equali tādō
et que sūt illis similia. Si aūt
corpus cum hȝ fuīt forte habun
dantis carnis 7 nō diminute tē
illō erit aut ppt paucitatem sp
matis. aut pp quietē spmatis 7
paruitatem mordicatōis ei9. Et
paucitas spmatis ē. aut pp sicci
tatem in instrō spmatis 7 exten
uatione in ipō. aut pp frig9. Et sig9
eius que ē ex siccitate est pauci
tas exitus spmatis apd coitum 7
paruitas ei9. Et cura ei9 ē uiuam
tum qd fit cum balneo 7 introi
itu in aquā calam. 7 faciant cib
humidis sicē herbis 7 lacte 7 uino
plurime cōmixtiōis. deinde dila
tan in cibo pcipue humectante.
sicut sūt pisces recentes cū co
meduntr assati. 7 comeditur cū
eis cepe crudum. 7 pulli 7 galli
na. 7 pulli columbini pingues.
et uinū plurime cōmixtionis.
et comedere dactilos infusos i
lacte. 7 bibere uinū dulce. 7 sorbē

uitellos ouorū sorbilui. Et medi
camen de diamabr addit in sper
mate. Et qñ est ppt frigus tūc
signū ei9 est qd spma est plimū
apud coitum 7 subtile 7 difficilē
exitus. Et cura ei est uiuam cū
oī qd calefacit. 7 assiduatō ~~. cō
diti. 7 macropipis cōditi. 7 cōfectō
calā que addit in spmate 7 coitū.
Et qñq fit pp agregatiōem am
barū intentionū. s. frigiditatis 7 sic
citatis. Et signa ei9 sūt paucitas
spmatis 7 difficultas egressiōis
eius. 7 paucitas carnis 7 sanguis.
Et cura eius sūt omēs cibi cū qb9
sit grossitudo 7 calefactō 7 infla
tio sicut cicer 7 ciuo pinguis cū
cepis. et tritricum coctū quousq
qñ puls 7 cērebella ē s cum zinzi
bere 7 pipe. 7 ppie cērebella parua
rum auium. 7 diaspatō. qñ assi
duatur 7 secacul. 7 cicer infusū
in aqua. 7 fabe cum comeduntr
cum carne salita 7 altir. Qui
etis uō spmatis 7 congelatōis
ei9 7 paucitas mordicatiōis ipi9
signū est q9 cum casu desiderij
et egreditur cum sit coit9 spma
plimū cōgelatū grossum. Et cu
ra eius ē omē q9 diximi9 ex eis q
calefaciūt spma sicē medicam
calm addens in spmate 7 clistē
impinguatiuū calefactiuum
renum 7 inunctiōes calē 7 supp
sitoria calā. Eius uō que fit
ex estimatiōe 7 angustia 7 timo
re 7 ex consilio aīali sicē castitas
aut elongatiōe assiduatōis co
itus. cura est ei9 expulsiōe illi9
consilij ab aīam. Mollifica
tiōis aūt instrumenti q ē cū exte
nuatiōe coris totius 7 debilitate
eius. cura ē cura uiuificāis quā

dixim9 cum illo instrō 7 inūctō
eius cum inūctioib9 calis quā
diximus. ¶ Et illius que ē pp
paruitatē inflatiōis in inferi
orib9 uentris signū ē. paruitā
erectionis cum puatē infla
tiōis 7 uirtute coꝝ. Et cura ei9
est omē q inflat sicut uua et
faba cum comedunt cū sale
7 altit. 7 lac recens qn̄ bibitur
cum cinamomo. 7 repleri exca
bo. 7 mē. coitus nō calē exullit
que dicem9. Illius uō que ē pp
frigus in uenis unge signū
ē qd spā habundās est subtile
egrediēs 7 desiderium ē stans.
set erectio in se ipā est debilis.
Et cura ei9 sūt clistia calefacti
entia ipām ex eis que dicem9.

¶ De nocumento qd fit a multitudi ne desiderii coitu.

Fit illd pp mul titudinem sanguinis. Cuius
signa sūt uirtē corporis. 7 rubedo
coloris 7 paucitas debilitatis sūt
in ftitudinē coit9 7 pollutionis.
Et cura ei9 est flomia. et uētris
solō. 7 minoratō cibi. 7 facē ip
sum declinare ad acetositatē.
7 bibere aquā uiuuliꝝ. 7 uti lē
tib9 7 agresta 7 granatis aceto
sis. 7 comedere cibū ꝯgelatū
et lactucis. 7 intictō in aceto.
et potus sit acetosi. 7 āministā
tio medicamīs fri 7 minorātī
spma. 7 infrigidatio dorsi cū
eis quib9 emplaustratē et dor
mire sup ea. ¶ Et fit ex acu
itate spmatis. Et signum ei9 ē.
qd debilitat hominem cū ipm
egreditur cū uelocitate et mor
dicatione et nocumento. 7 adue
nit cum eo adustio inuma. e
Et cura ei9 sunt res humectan
tes 7 infrigidātes sicut cucurbi
ta 7 portulaca. 7 bliti. 7 lac aceto
sum. 7 āministratō h9 medicam̄
ti fri q dixim9 7 introit9 in aq̄
frām. 7 potare lac acetosum. et
lac de quo extractum ē butiru
etiam. ¶ Et fit ex multitudīe
huitatum ꝑparatarū ut fiant
spmata. Et signa ei9 sūt exube
ratio spātis. 7 subtilitas ei9. 7 al
bedo coloris 7 multitudo inflati
onis. Et cura ei9 est medicam̄
calīū minorās spma. 7 cibi ef
fugantes uentositatē sicut o
riganum. 7 ruta. 7 calamitum.
et electuariū diacimīnū 7 filia.
oniꝗ. ¶ De erectione assidua.

Accidit erectio assidua nocens
7 pducens ad spasmū 7 egritu
dines assiduas. Cuī cura est qn̄
cum eo ē calitas cum flomia et
reliquis que dixim9 in illē q̄ mi
norant spma q ē cum calitate.
et si est cum ea albedo coloris et
paucitas sanguinis. tē adhibea
tur medicamen calīū minorās
spma. ¶ De egritudinib9 matricis.

De eis sūt retentio mēstruoꝝ 7 de
eis sūt cursus coꝝ 7 apā 7 ulcera
7 difficultas partus. 7 difficultā
impregnatōis. 7 mola. 7 prefoca
tio. 7 uentositas grossa in ea et
fissure. 7 disruptio. 7 cancer. Et
menstrua quidem retinentur
aut pp paucitatē sanguīs i coꝝ.
aut ppē grossitiem eius. aut ex
multitudīe 7 pucātiō lactis.
aut pp egritudinē in matrice
sīc apā. Si g est ex paucitate sā
guinis. tunc signa ei9 sūt exte
nuatō coloris. et q fit pp egrit
tudines. et tristiciam. 7 ieiunia
et uigilias. 7 laborem. 7 habita

tionem in locis frigidis calidis. Et cura
eius est dilatatio in cibis et poti
bus frigidis et gaudentibus in menstruis
et sompnis et balneum. Verum
fit ex grossitudine sanguinis
et frigore eius signa sunt mollicies
corporis et multitudo pingue
dinis. Et cura eius sunt medicine
subtiliatiue. et balneum aqua ciceris
nigri et albi cum aneto cimino
et oleo. et dimittere cibos et medici
nas stipticas et acetosas et incras
satiuas. et uti medicinis prouocantibus
menstruas. leniore prius. deinde
medica post fortiore et uentosis cu
nis ante horam egritudinis duo
bus diebus. Et flobotomia safene etiam
est ex eis que prouocant menstrua. sed
flobotomia ex manu abscidit ea. Et
quinque prouocant menstrua etiam positio
uentosarum super simi. et suppositoria
prouocantia menstrua. et similiter
suffumigationes. De fluxu menstruorum.

Fit ex multitudine sanguinis menstruorum.
nis in corpore. et acuitate eius et subtilita
te ipsius. Et fit et propter difficulta
tem partus. et fit et propter emoro
idas existentes in matrice. et ex
ragadiis et ex ulceribus malis an
tiquis. et fit iterum post percussionem.
et fit et ex dominio unius humorum
in corpore. et apparet illud in exitu
eius ex colore ipsius et substantia eius et
qualitate ipsius. Et cura eius
prima est cum eo quod extrahatur chi
mum dominantem. deinde post illud po
tus medicinarum que constringunt flu
xum. et ex eis que conueniunt com
plexioni et etati. et exsiccant corpus absque
calefactione manifesta. Et illi
qui fit ex multitudine sanguinis
signa sunt quod corpus cum eo est for
te neque debilitatur et color est cum

sua dispositione neque alteratur. quare non
oportet ut laboretur in retentione
eius dum non apparet debilitas.
et non fit alteratio in colore nisi sit
egressio eius ualde plurima iam no
cens egre. tunc enim oportet ut flo
metur basilica. et stringantur ra
dices mamillarum cum institia et
ponantur super pectus uentose ma
gne. et supponantur collia retinen
tia menstrua. et medicine quas diximus
ex illis que retinent menstrua. et sede
at in aqua frigida. Et cibus sit ex stip
ticis et acetosis. et potus sit aqua
ueri frigoris. et abstineat a uino.

Illius autem quod est propter subtilitatem
sanguinis et eius acuitatem signa
sunt debilitas corporis et alteratio coloris.
et tenuitas eius quod currit de sangui
ne. et confert ei idem regimen quod est
autem hic preter quod non oportet ut fiat
flobotomia. et confert ei amministratio
ciborum et potuum acetosorum et stipti
corum et infrigidantium incrossatiuum
in sanguinem sicut sunt granata a
cetosa. et lentes et berberis et que sunt
similia illis. et iuiube et agresta et cito
nia et sumach. et oppillatiua et fa
cientia glutinationem etiam sicut
alphiludegi facti cum amilo et zuc
caro. et atriplices et asema bagi. et
sumere in potu medicinas que retinent
menstrua cum infrigidatione forti.
et dare in potu quedam rob que di
ximus. Illi autem quod fit post difficulta
tem partus conferunt omnia que
incrossant sanguinem ex eis que
diximus. et sumere in potu tirciscos
de carabe. et tirciscos ualentes adul
cera et ragadias in matrice. et re
liquum regimen quod diximus. Illius autem
qui fit propter emoroidas in matrice
signa sunt quod ueniunt cum periodis

alus prodis menstruorum ⁊ cum repletum ē corpus. Et cura eius est flonia basilice ⁊ sumē in potu trociscos de carabe ⁊ clisterizare matricem cum enematibus que cōferunt emoroidibus in ea.

Ulcus aūt qui fit ex ulceribus malis in ea signa sūt fetor eius qui currit magnus. ⁊ est uirus subtile nō confirmatū. Et cura eius est flonia basilice. deinde clisterizare matricem cū aqua mellis uice una. ⁊ cū medicamine conferentibus ulceribus matricis alia. Si ergo ulcus ē recens. ⁊ ē illud de quo currit sanguis cū dolore pūctiuis. tūc oportet ut clisterizetur cum medicamine incarnatiuo. Et si illud quod currit ex ea est fetidū ⁊ cursus antiquus. tūc oportet ut clisterizetur cū medicamine calido. Si aūt accidat cursus sanguinis ex matrice propter percussionem tūc cura eius est flonia basilice. et sumere in potu trociscos de carabe. et clisterizare cum medicamine incarnatiuo ulcerū huiusmodi.

De ulceribus ani. uirge ⁊ matricis et uesice et testiculorum.

Silicet ulceribus ani ⁊ uirge ⁊ matricis. et uesice ⁊ testiculorum cum sunt propinqui tēporis ⁊ nō in eis ē humiditas tūc aloes tritū cum puluerizatur in eis sanat ea. et thucia exsiccat ea fortiter. Cum autē est in eis humiditas tūc confert eis cortex pini masculi ⁊ emathites. Quod si in eis ē profunditas tūc incarnat in eis thus. aut eius minutū. Et si fuerint humidi uehementis humiditatis tūc confert eis medicamen siccū factum cum cartis combustis. ⁊ cucurbita adusta ⁊ alumine adusto. Et quando sūt in matrice ⁊ uesica cōferunt eis thucia ⁊ aloes ⁊ medicamen de cartis quando teruntur simul aut singulariter. ⁊ misceatur cū succo arnoglosse ⁊ que sūt similia illi.

Ragadius aūt matricis confert ea que cōferunt ragadiis ani. Et similiter emoroidibus accidentibus in matrice confert ea que cōferunt emoroidibus ani. ex epithimatibus. et uentositati grosse in matrice cōferunt ea que cōfert uentositati grosse in colica ex suppositoriis ⁊ aliis. Et similiter disruptioni accidēti in matrice cōueniunt ea que cōueniunt disruptioni accidēti in intestinis ⁊ mirach ⁊ testiculis. Apostema aūt quod ē ex apostemate accidēte in ea dicemus curam in eis que sūt post.

De apostemate accidēte in matrice.

Fit ex multitudine sanguinis in corpore ⁊ acuitate eius ⁊ subtilitate ipsius. Et fit ⁊ propter difficultatē partus. Et fit ⁊ propter emoroidas exeuntes in corpore ⁊ matrice. ⁊ ex ragadiis ⁊ ex ulceribus malis antiquis. Et fit iterū propter percussionē. ⁊ fit etiam ex dominio humorum in corpore ⁊ apparet illud in exitu eius ex colore ipsius ⁊ substantia eius ⁊ qualitate ipsius. Et cura eius prima ē.

Quandoque accidit ex retentione menstruorum aut ex difficultate partus. aut ex percussione super matricē. aut tensione in ea. Et signa quidem apostematis calidi omnino sūt febris acuta. sicut febris birsen ⁊ nigredo in lingua ⁊ dolor capitis ⁊ thumue ⁊ catin ⁊ yliorum ⁊ difficultas urine. ⁊ egestionis ⁊ frequentia pulsus ⁊ anhelitus. Et cura eorum similiter ē basilice.

Illud uero quod accidit in ea propter difficultatem partus aut ex percussione

sup matricē principiū medica
tionis eoꝝ est unum. Et signū
apātis acuti totū est febris acu
ta dum nō uidet mulr̄ sangui
ne; plūmum. Et cura ei9 est flo
mia 7 ut clistizetur matrix cū
mucillagine psillij. aut ex olō
ro. cum aqua arnoglose. et re
gatur egra regimine pacītis
birsen. dando in potu aquaꝝ or
dei 7 alia. Et si dolor ualde sit
fortior et retinētur egō. 7 urīa.
sedeat in decoctione camomil
le. 7 fenugrei. 7 se. lini. 7 non trā
seat aqua umbilicū. neq; egra
dimittat potare aquā. Et inū
gatur hic locus etiam cum olō
camomillino. 7 olō de kem ci
trina. Et si nō fuīt illd tūc rī
facias t̄. usq; ad ebdomadam u
nam. Et conuītitur apā acutū
in matrice. aut ad sanitatem
cum resolūē. aut ad agregatoē
saniei. aut ad apā durū. Et sig
collectionis saniei ē quies plsa
tiōis. 7 sedatō febris. 7 dimissio
oppillatiōis in dispōitionib9
quibusdam. Et signa apāti du
ri sūt sedatō caliditatis febris 7
acuitatis ei9 cū; residuo grau
tatis 7 magnitudinis in pecti
ne. 7 thunna. ita q9 qn; apparet
tactu si fuīt magna 7 diffiel
tas egōnis 7 urine. Et cuā col
lectionis saniei ē. ut emplaustē
tur locus matricis pē diem. vij.
a principio apātis acuti cū; re
b9 lenificantib9 7 sedantibus
dolorē. sīc camomilla 7 altea.
7 se. lini. 7 fenugrēo. 7 fundatur
in matrice ex mucillaginib9
eoꝝ 7 assiduet sessione; ī aqua
calda. 7 inunctioē; cū olō tepido

tam diu donec appareāt signa
collectionis saniei. deinde moue
atur ita ut descendat a gradu
cum facilitate. aut saliat. aut
fiat compressio sup locum apā
tis tam diu donec egrediatur
sanies. Et qn. pcedit cōmouec
oppillatō 7 sedatur grauitas.
et egra mingit saniem. Qua
re tunc oportet ut in potu su
mat. puocantia urinaꝝ. mundi
ficantia matricē tot dieb9 donē
minoretur sanies. deinde cure
tur cum medicamīe incarna
tiuo pelistere. et dētur in potu
trocisci de carabe incarnatiui.
Et ponatur unguētū; incārna
tiuum cū9 uirtus pfundatur
sup locū in quo fuit dolor.

De cura apostematis duri.

Quius qdem signa sīt ut dixī ē
quies caloris febris. 7 acuitati
eius cum reliquiis grauitatē.
et magnitudo in pectine 7 su
mīe ita ut qn; appareat tactu
si fuīt plīma 7 difficultas ege
stionis 7 urine. Qr̄ oportet ut
succurratur cū lenificantib9 et
resoluentib9 uelocitē 7 non ne
gligatur. Cum enim antiqua
tur 7 lenitur nō ē possibil' eius
resolō. 7 fiat cancer. 7 eius cura
est assidue emplīm suppon ere
loco doloris. cum bdellio et sto
race 7 armoniaco 7 reliqs que
dicem9 ex medicinis 7 emplīs
que resoluūt apāta dura. 7 cū
clisterib9. 7 cum mucillagine
fenugrēi. 7 mucillagine se. lini.
7 cum olō anetino. 7 olō camo
millino. 7 olō de lilio. 7 de narcis
so et storace liquida. 7 reliquis
que narrabo ex illis quib9 cli

sterizatur matrix ꝓpt' apā durā.
Et si ptransit spatium mensis
⁊ nō sedatur dolor oīo et rema
net grauitas ⁊ magnitudo tē
iam incurrit duriciem que nō
resoluitur. Qr̄ tē optet ut me
dicetur eger cum tinis et iūc
tione cum oleis lenib;.

De cancro ī matrice.

Si aūt cū hac egritudine antiquatᷣ dolor.
tunc ipm̄ iam fcm̄ est cancer.
Cum induratur apā accidēs in
matrice. ⁊ nō resoluitur. ⁊ rema
nēt in ipō cum duricie calitati
pauca ⁊ dolor ⁊ pulsatō n̄ fortis
tūc apā durū factum ē cancer.
Cuiᷣ cura similis ē cure apātis
dum tm̄ in principio. nam cū
antiquatur nō sanatur. ueruȝ
nō tollerat cancer emplā ⁊ cli
steria ⁊ suppōitoria in quib; fit
de calitate tm̄ q̄tum in illᷣ qb;
medicatur apā durū cum quo
dolor positus nō est. Quapropter
oportet ut curetᷣ cū olō de kerii.
et olō camomillino ⁊ adipe gal
line ⁊ anatis in quibusdam dispo
sitioib;. ita ut cum augmētatᷣ
pulsatio curetur cū olō. ro. ⁊ mu
cillagiē psilly ⁊ cum emplis
infrigidātib; tam diu donec
sedetur pulsatio paulatī. dein
redi ad calefacientiā cum faci
litate et lenificantia. Nam si
cum feceris ē ulcerabitᷣ. Et can
cer ulceratus ē deterior q̄ esse
pōt. Et signū quidē curatiōis
eiᷣ est qr̄ currit ex matrice urinā
nigrū fetidum. tē ergo medi
ca egrū faciendo ipām urinaȝ
⁊ clisteriça cum lacte mulieris
cum collirio albo. ⁊ aliqꝰ t lō opii
⁊ croci ut sedetur dolor. et da ei
in potu cassief. ⁊ olm̄ amigdalarū
sup decoctionē ficuum ⁊ passu
larū et iuiubarum et sebesten.

De egritudine q̄ noīatū mola.

Ex hac egritudine inflatᷣ uentᷣ
⁊ magnificatur sic̄ dispositio
in pregnante. ⁊ retinentur men
strua. ita ut nō dubitetur in ea
quin sit pregnatō ⁊ plongatū
tp̄s eiᷣ ⁊ clisteria quidē inter ipm̄
⁊ intᷣ pregnatōē: est uehemētia
magnitudinis uentris. ⁊ mol
licies mamillarū. ⁊ qdᷣ ptrāsit ho
ra in qua mouetur. ⁊ nō mouetᷣ
in ea oīo. imo qn̄ pmutatᷣ a loco
suo pt̄ compressionē uehemen
tem. deinde parit pt̄ laborem ue
hementem frustrū carnis cui non
est forma. Et qn̄; egrediuntᷣ ex
ea uentositas grossa ⁊ humidi
tates plurime tantū. ⁊ detumē
scit uentᷣ. ⁊ destruuntᷣ accidentia.
Et accidit mulieri hic dolor ex re
tentione spmatis cum mulier est
plūmi spmatis ꝑ natūm. ⁊ ē con
sueta uiro. deinde abscidit̄ ab ea
illō subito. sic̄ dixit. G. in retenti
one mēstruorū. Et eiᷣ cura ē ut ī
potu tribuas aquam radicum
cum olō de keruha ⁊ yerāpigrā.
et meᷣ. fortes in retentione men
struorū ⁊ diamarte ⁊ diacurcumā
magnū. ⁊ tyriacam diatesseron.
Et sit cibus aqua ciceris. ⁊ altis
dabeger. ⁊ fitea. ⁊ ea que sunt in
patellis. Et da in potu ex pillis
fetidis solutiuis doses cōtinuatᷣ.
Et supposicione in matrice. collia
fortia in puocatōē menstruorū.
et bibat aquā rute. ⁊ decoctōēm
fenugrei ⁊ dactilorū fm̄ qdᷣ diximᷣ
in capitlō puocatiōis mēstruo
rum. ⁊ euaporet uentrē cū pāno

calido ⁊ inungat cum oleo in quo
decocta est ruta ⁊ da in potu post
illud medicinas que expellit embrionem.

De prefocatione matricis.

Hec egritudo accidit mulieri propter
similitudinem epilepsie. Set differentia est inter
eam et inter epilensiam quod mulier
in hac egritudine non deficit ro-
sua neque currit ex ore eius spuma.
⁊ sentit quiddam eleuari ex parte
pectinis usque quo peruenit ad
os stomachi. deinde cadit ⁊ superue-
nit ei sincopis ⁊ cadit quasi mor-
tua ⁊ tunc non sentitur ei pulsus
neque anhelitus. Et quandoque prefocatur
⁊ moritur. Et quandoque sanatur post
laborem ⁊ desperationem. Quando quoque
oportet ut fricentur pedes eius
⁊ uehementer ⁊ ligentur
et ponantur super summitatem eius
uentosa magna sine incisione
⁊ abstergat obstetrix digitos
suos ex oleo ⁊ fricet cum eis os
matricis et suffletur in nasum
eius ⁊ [illegible] et uociferetur in aure.
Et non facias ipsam odorare res
odoriferas. immo linetur cum odorife-
ris sumi eius. Et fit autem propter retenti-
onem menstruorum. aut propter reten-
tionem spermatis. Cum ergo men-
strua sunt currentia ⁊ mulier est in-
nupta. tunc cura eius est ut nubat.
Si uero illud non preparatur sumat
egra in potu medicinas minorantes
sperma ex eis quas diximus ⁊ inungat
obstetrix digitos suos quibusdam
oleis odoriferis ⁊ mittat eos in
matricem ⁊ fricet eam ⁊ supponat
sisimbrium cum oleo sambucino
⁊ apprimetur naribus eius pannus
adustus ⁊ sulphur ⁊ ponantur uen-
tose super inguina ⁊ fricentur pe-
des ⁊ comprimantur. In hora autem
dimissionis paroxismi dentur medicine
que minorant sperma. Et quandoque con-
sequitur ex destructione appetitus
⁊ pulsus in hac egritudine in ho-
ra paroxismi quedam propter quas extimatur
quod egra iam sit mortua. Et quandoque
remanet die ⁊ nocte ⁊ diebus .iii.
secundum illud. tunc ergo oportet ut assidu-
etur fricatio oris matricis. et o-
doret res fetidas ⁊ ponantur res o-
dorifere super matricem ⁊ uesicam.
⁊ sumi donec conualescat. Cum
autem illud est ex retentione menstru-
orum oportet ut flobotometur safena
⁊ uentosentur crura. ⁊ ponantur uen-
tose super inferiora uentris. ⁊ detur
in potu ea que prouocant menstrua
ex eis que diximus in dispositione
paroxismi. cura utriusque paroxismi est una.

De difficultate impregnationis.

Fit autem propter multitudinem. aut
quia ligamentum capitis uirge a-
breuiatur et ⁊ spasmatur. quare non
impellit sperma ad anteriora. aut
quia mulier surgit uelociter post coitum
et ambulat ⁊ mouetur. quare cadit
sperma. aut propter uentositatem grossam
in matrice. aut quia matrix est
frigida aut lubrica. in qua sunt humi-
ditates plurime superflue commixtio-
nis in frigiditate ⁊ humiditate. a-
ut propter maliciam complexionis in
multitudine caliditatis ⁊ siccitatis.
aut est complexio spermatis mala.
Et fit propter emoroidas etiam ⁊ ulcera
mala existentia in ipsa. Aut propter
conuenientiam complexionis unius com-
plexioni mulieris in malicia. Aut
propter opilationem meatus ⁊ illud fit propter
adipem aut carnem ortam. Illi
autem que fit ex multitudine ad-
ipis signa sunt manifesta. at uero
quandoque non est super pectinem mulieris ex

scapulas ei⁹ 7 adiutoria ipius
7 coxas eius plimu carnis et
adipis. s; reticulum e pluimi
adipis. Et signu illius e desce
sio uentris ult mesuram 7 fre
quetia anelitus cum mouetu.
et ledi qualibet uentositate a
ut secare. aut uentositate agre
gata in uentre. 7 costrictio reci
pientis. Et cura illius est illud
q extenuat 7 destruit adipem
ex eis que dicem⁹ in capitulo ex
tenuatois pinguedinis. deind
suppositoria adiuuatia ad imp
gnatione. et silr suffumigacões
adiuuates ad h. Cu aut oppilo pp
carne que est sic uerruca in me
atu. aut collum ei⁹ strictu. tuc
cura ei⁹ est timorosa qm indigi
me cosumitibus illa carne. et no
fit securitas qn comoueantur
pt eas ulcera mala in matrice.
que est difficilis sanationis.
Illius aut que e pp paruitate;
uirge cura e eligere ex muli
erib⁹ paruas. 7 erige caput ei⁹
cum coit fit ad inferiora. 7 ele
uare ancas ad supiora qtu aliq
possibile est. 7 uehemtia cotinuatiois
aput euacuatiois. Illius aut q
fit ex abreuiatoe ligamenti capi
tis uirge sig est qd caput uirge
est arcuatum 7 curuatu ad pte;
testiculo4. Et cura ei⁹ est ut ma
datur ligamentu illud paulati
et ponat sr aliqd equale 7 exte
datur sr h. 7 ligetur aut ungat
cum aliquib⁹ lenificatib⁹ 7 lige
tur desup deinde extendat et
equetur 7 ligetur. In illa q
fit pp velocitate erectois ma
tricis ul mulieris. 7 uelocitate
mot⁹ eius pt coitu. qr cad ex

ea spa op⁹ ut dormiat pt coitu;
7 post ips. p horam una 7 no ppa
retur sub eo ad surgend 7 pona
tur sr matrice; uetose que sit
cum igne. 7 empletur cu; emplis
calefacientib⁹ 7 clistiçetur e ei
que calefaciut matricem ex ei⁹
que dicem⁹. Cum aut matrix e
fria. tuc signa eius st. subtilitas
menstruo4. 7 paruitas rubedis
sanguis. 7 paucitas pilo4 i pecti
ne. 7 paruitas mstruo4. 7 elonga
tio tpis eo4. Et cura ei⁹ st pessa
ria calefacientia 7 suffumiga
tões 7 epithimata que calefaciut
matricem 7 adiuuat ad partum
ex eis que dicemus. 7 declinatio
cibi ad ea que calefaciut. 7 accep
tio electuario4 calo4. Illius u
que fit ex lubricitate matricis 7
debilitate ipsius signa st q abor
sum fit embriois anq mag fie
tur 7 currit ex matrice assidue hu
miditates plime. Qr op⁹ ut a
ministret uomit⁹ cum eis que
educut fla. dein supponatur co
liriu ex unctionib⁹ colloquitide 7
sarcocolla in recipiente. dein cli
sterizetur cu aliquib⁹ odoriferi stip
ticis ex illis q cofortant matrice
de illis q dicem⁹. 7 ponat sr ipam
ex illis q 7 sir. cibi ei⁹ frixa 7 i pa
tellis pparata. 7 amministretu re
gim exsiccatiuu. Illi aut que
fit pp uentositate grossam in
matrice signa st inflatio sumi
tati⁹ sep 7 noca a cib inflatiuis. 7
aborsus anq magnificet embri
on. Et cura eius e aqua radicu;
7 obm de keruha in hora in q no
est pregnatio. 7 oia que exsiccat
uentositate. 7 illa quib⁹ matrices
frie curant ex suffocatioib⁹ et a

lus. Illius uº que ē ꝑ supflu
itatem caliditatis eiꝰ signa sunt
extenuatio mulieris. ⁊ multitu
do piloꝝ in simie ⁊ paucitas mē
struoꝝ. ⁊ grossitudo eoꝝ ⁊ nigre
do ipoꝝ. Et cura eiꝰ est regimen
impinguatiuū qd̄ equat com
plonem eiꝰ cum cibis infrigida
tiuis tēpatis usqꝫ impinguetur
corpꝰ eius ⁊ minoretur euiꝰ īflā
matio. Illiꝰ aūt que fit ex sic
catoē matricis sigⁿ sᷓ extenuatō
mulieris. ⁊ paucitas mēstruoꝝ
et siccitas uulue assidua. Et e
cura eius ē dilatatō in cibo et
assiduato balnei. ⁊ uinū plime
cōmixtiōis. ⁊ assiduatō coitus.
et āministratō oloꝝ ⁊ adipum
⁊ pessaria lenientia. Illius ā
que fit ex emoroidis ⁊ ulceribꝰ
malꝰ existentibꝫ in matrice cu
ra ē illō qꝛ diximꝰ añ. nam pre
gnatio nō fit n̄i ex sanitate in
matrice. Illiꝰ aūt q̄ fit ꝓpᷓ ma
liciam complōnis spmatiꝰ ita
ut sit uehemētis caliditatis. aut
uehemētis fritatis signa. sᷓ sigⁿ
complōnis corporis cali ⁊ corp
ris fri. ⁊ citrinitas spmatis ⁊ pau
citas eiꝰ. ⁊ fetor odoris eiꝰ est signi
ficatō exitꝰ eius ab equalitate
ad calorem. Et exuberatō eiꝰ et
subtilitas ipiꝰ ē significatio
exitus eiꝰ ab equalitate a frigi
ditate ad calorem. Et nō pueīt
malicia complōnis spmatis ī
humiditate ⁊ siccitate adeo ut
ꝓhibat gnātionē nisi cōtigat
ut inueniat ptem ꝯuenientē
⁊ fiat fortis tūc. Et cura istoꝝ
est cū declinatoē complōis cale
ad fritatem. ⁊ frē ad caliditatē
cum cibis ⁊ mēē ⁊ regimine sb

tiliante. ⁊ ut opponatur uir calē
complōnis mulīri frē ꝯplōnis
⁊ econūso. Et ꝓhibet ab impre
gnatoē q̄ ut sit complō uiri cō
ueniēs cōplōni mulieris. cū sᷓ
ambo simlꝰ male complōnis. Et
confert impgnatoī cū oppoītᷓ
omi complōni cū eo qꝛ ipsi est
cōtrium. Et uº q. est equalꝰ cōplo
nis conueīt que est equalꝰ com
plonis ⁊ multiplicatᷓ eoꝝ gnātō
cum aggatiōe ipoꝝ. pluries nā
qꝫ uiroꝝ nō gnānt ex muliere
et pmutāt eam pᷓalia cuiꝰ com
plō ꝯfria ē complōni illiꝰ et ge
nerāt. Et silr̄ se hꝫ res ī mulie
rib;. Consideretur gᵒ pᵒus ī capi
tulo cognitōis complō cogniti
onis ꝯplōn ⁊ fiat fm̄ suū esse.
Et ad impregnationē quem iu
uant semē baucie qn̄ potatᷓ. et
radix eius qn̄ comeditᷓ. Et exte
rbꝫ qn̄ supponitur ē amcos cum
teritur ⁊ miscetᷓ cū medulla ossiꝰ
cerui aut uituli. ⁊ suppōitur cū
lana añ horam coitᷓ. Et siliter
coagulū leporis qn̄ pmiscetur
cum butiro cocto. aut stᷓcus uul
pis cum suppōitur cū lana. Et
ex eis que faciūt illō cum ꝓprie
tate sua ē ut mulier supponatᷓ
sue albubib. masculi suppōitū
pᷓ ꝯceptionē parit mulier ma
sculum. et qn̄ suppōitur se femi
ne parit feminā.

De sterilitate.

Fit sterilitas aut in uiris aut
in mulierib; absqꝫ aliq̄ cāīuꝫ
q̄s diximꝰ imo ꝓprietatem que
est in spmate sicᷓ ē dispō arboꝝ
nō fructificātis. Et pᵒmi quidē
dixerūt ad cognoscēdum illō ca
pitla plīma q̄ nos non dicemū
amantes breuitatem.

De his que prohibent impregnationem.

Prohibet illud erectio mulieris post
coitum velociter et saltus eius ad
posteriora et ad partem illorum. et
saltus frequens et descensus a gradi
bus cum facilitate. et suppositorium al
kitran. et aqua rute ante coitum
et post ipsum. et suffumigatio in trivec
torio ex nuce cipressi et sarapino.
et mirra. et comestio ex ruta et ce
pa et herbis acutis. et ut suppo
natur fel vaccinum et frustum
salis gemme. et elevatio pedum
super parietes hora una. et ut bi
bat radices narcissi. et que est super
algarab et folia eius. et que est super
vites quando bibuntur simul aut si
gillatim. Et si biberit ista ante ho
ram partus iuvabit ad partum.

De his que facilem partum effi ciunt. et reducunt secundinam. et egredi faciunt fetum.

Facilis fit partus si assiduet mulier introitum in
tinam et balneum in die aliquotiens
ante horam partus per triduum. et non pro
longet sessionem in ea. et inungat
dorsum cum oleo de keruha. narci
so. et keiri. et de lilio. et similiter quod est
inferius totum et comedere ex ci
bis pinguibus. Et cum presens
est hora partus non multiplicet per
mutationem de latere ad latus.
immo extendat pedes suos. deinde
erigatur super eos subito aliquo
tiens et humefaciat os matri
cis cum oleo sisamino aliquotiens
aut oleo de keiri. aut de nar. aut de
lilio. aut fundat in ipsum muscil
laginem se. lini. aut muscillagi
nem altee si fuerit vehementis sicci
tatis et non viderit humiditatem
oris. Et si difficilis scissionis fu
erit secundina fundat obstetrix un
guibus suis. aut cultello parvo.
Et si difficilis sit partus sumat
in potu trociscos de mirra. et decoc
tione fenugreci. et dactilorum cum ruta.
et confortetur cum aqua carnis.
et solvatur de gallia quantitas sex
te partis ʒ i. in vino. et sumat ex
eo in potu una vice post aliam. Et
suffumigetur cum mirra et oppo
ponaco. aut castoreo. et bedzede
rad per trivectorium et eiciet fetum
et secundinam. sternutatio cum condisi.
Et detur in potu mirra cum aqua
rute. de qua detur aureus i. cum ʒ v.
aque rute. Si autem partus difficilis
fiat et moriatur fetus. tunc da ei in
potu trociscos de gummis qui sunt
in antidotario. Ipsi enim eiciunt par
tum statim. Et suffumigetur
mulier etiam cum eis. Et sedeat
mulier in aqua in qua coctum
est calamentum campestre. Et ex
eis que efficiunt partum cum proprie
tate que est in ipsis est radix bot
thor marine sicca quando ligatur super
coxam mulieris.

De exitu ani matricis et umbilici.

Confert eis sessio in aquis stip
ticis sicut aqua cucume quam
dictum sumus. et ut inungatur ex
oleo ro. et pulverizetur desuper medi
cina stiptica. et infrigidetur. et post
illud sedeat in aqua de cucuma
et abluatur cum ea. Cum autem
ipsa matrix iam egressa est tunc ne
cessarium est cum hoc ut ponantur
ventose aut ollula super pectinem
coram duobus inguinibus. et ut
frequentetur cura. Confectio me
dicaminis stringentis umbi
licum cum egreditur partum.
Sumatur tenta et involvatur super
ipsam pannus. et accipiatur mumi

tum thus 7 conficiant' cu3 albu
gine oui 7 liniatur cu eo super
umbilicu 7 impleat' ip'o. Medi
camnis at' stiptica cofecto R.
carabe 7 th'. 7 balaustias 7 gal
las. et amomu. 7 acatiam. et
alumi. cu bellata. coniungantur
7 puluerizent' sup anu3 et um
bilicum. Et qn3 additur i ip'o
cerusa f'm mensura unius illo4.

De signis pregnationis.

De signis pregnatoi's est qd' uulua post
coitum e sicca in qua humitas
no est. 7 qd' mulieri accidit pi
gricia 7 tarditas 7 declinatio
ad sompnu. 7 coartatur os ma
tricis p't r. ut in ip'm no igre
diatur stillus. Ista g' st signa
que no fallunt errant'. Cum g'
preterint dies retinentur men
strua. 7 papilla mamille deni
grat' 7 commouentur desideria ma
la 7 nausia. 7 apparet malicia co
loris 7 pannus.

De signis masculi 7 femine.

Bonitas coloris mu
lieris. 7 paruitas appetitus coitu'
et pani paucitas st significati
ones q' est mascul'. Et multi
tudo pani 7 malicia coloris. 7
multitudo malo4 desiderio4 cu3
superfluitate significat pgna
tione femine. Et inflatio pa
pille mamille dextre 7 nigredo
ei' significat masculu. 7 sinist'
feminam. Et aduenient' sangui
nis ad foramen naris dextre p'
us signat masculum. 7 cotrario
femina. Et leuitas motuu si
gnificat masculu. Et silr' grauit
tas motuu significat feminam.
Et silr' grauitas in late' dextro
7 rubedo papilla4 signant ma
sculos. 7 ea4 nigredo significat
femina.

De egritudinibus ani.

De egritudinibus ani st emoroid'
7 fistule. 7 inflatio uenaru4. et
mollificatio ani 7 ragadie. 7 uer
mes parui. 7 exitus ani cum fit
egestio. De emoroidibus uo alie
sunt eminentes. 7 alie st pfunde.
De eminentibus quedam st uerru
ce dure. 7 quedam st molles cru
dum emittentes humore. et no
minant' morales. quedam sut
humide sanguinee. Et cura q'
ha4 que de moralibus humide sut
e ut capiant' cum instro emoro
idar4 7 incidantur radicitus. Et
si fuerint plures nuo no incidit'
oes una uice. Et pliciant' sup
eas p't incisionem alumen et
acacia. 7 balaustia. 7 plus mo
lendinu p't q' cucurrerit ex san
guine res magna n' retinea'tu
sanguis exte ipso obediens. Si
at accidat inde apa 7 dolor dif
ficilis qd' quida plurimu3 fit
cum de eis inciditur plurimu
7 finitur et elaboratur subtil'
in finiendo. 7 descendit qui cur
rit p't incisione qn cadit i illa
dispositione ut apemes anus
adeo ut retineatur urina 7 ster
cus. 7 dolor fiat fortis. tc oportet
ut fiat sessio pp hac egritudie3
in aqua cala in qua decocta st
folia altee. 7 in qua piecta fuerit
se. lini. 7 folia caul'. Si u' sagui'
qui ex eis currit no fuit plur
mu' tc flomet' basilica etia3 et
emplet' emplo cere. 7 emplo ui
telli oui q' dicem'. 7 fiat muno
ratio cibi 7 potus. ne multipli
cent' urina 7 ego. tribus diebus
don' sedetur apa. Et qnq3 cura
tur ille qui incisione cu ferro

aborret. ita ut ligent cum pilis
aut filo subtili forti. Et oportet
si ex ligatione dolor commouetur
aut apostema. ut administrentur ea
que diximus. et curetur cum me
dicamine acuto. ita quod pulueri
zetur desuper una uice post aliam
uicem. deinde denigrentur deinde
emplastretur cum caulibus elixa
tis et butiro donec cadat. Et fer
rum quidem conuenientius eo et mag
incolume. Medicamen est acutum
non fortasse saluatur ex dolore
aut apostemate. Et melius quidem est cu
ius incidere emoroydas aut li
gare aut medicare eas acuto non
premittas ante p. flomi a basilice.
Et quando suffumigat emoroy
das cum anacardis. et assiduat illud
usque denigrentur et extenuentur et
cadant. Confectio medicaminis
eradicantis emoroydas mirabi
liter. Recipe. uisquiami sicci nigri. au
reos ii. et sicci iusquiami albi. aureos qua
tuor. aluminis iameni calcad
ana. aureos ii. et ysati aurei i. ceruise tan
tundem. terantur et misceantur cum ce
ra dissoluta cum oleo ro. et liniantur
super pannum. et ponatur desuper. Quod si
fiunt emoroyde interius tunc
administretur hoc collirium quia
eradicat eas cum fortitudine. cuius
confectio. Recipe. arsenici rubei et citrini
et aluminis iamei et alcali partes e
quales. terantur et conficiantur cum
aqua granatorum et liniantur cum ea
loca eminentia et liniatur in cir
cuitu eorum cum cera preparata cum oleo
ro. Et sedeat eger eleuatus cor
sus. et expectet media hora. nam
emoroydis detumescat et cadit.
et eradicatur radicitus. Et oportet
ut curatio fiat hoc medicamine

in sole. aut iuxta ignem. Confec
tio medicaminis quod ponitur super anum
post incisionem emoroidarum. Recipe. aci
cie. r. pure et scorie plumbi ana
aureos iiii. coriandri sicci. aureos ii.
et in alia descriptione loco coriandri
ponitur dragantum. terantur et
misceantur cum bellata et conficia
tur cum aqua. et liniantur super pan
num. et ponatur super anum. Et ex
eis quibus curantur morum et emoro
ydes et abscidunt eam et faciunt ipsam
cadere cum facilitate. in tempore longo
est ut suffumigetur cum foliis
mirti sepe. et sedeat eger in decoc
tione eorum extenuantur enim et
denigrantur. Et similiter suffumi
gatio cum corticibus cappari et
radicibus eius. et pulpa colloquintide
et nuce cipressi. Et ista ualent in
emoroidibus paruis. Ad emoroy
das uero magnas fortes plenas
confirmatas non ualent incisio a
ut medicamen acutum. At uero eis
que profundunt sanguinem
curatio non est nisi medicamen
acutum. de quo super eas puluerizetur
donec denigrantur. deinde em
plastretur cum caulibus et butiro.
et iteretur illud donec consumetur ca
ro mala tota. deinde curetur cum
puluere generatiuis donec extenu
entur et consolidentur. In sanguineis
autem sine splene in quibusdam harum
dispositionum et inflantur et dolorem
uehementem faciunt. dimissio ac
cedendi ad eas est rectior. Si autem
inflate sunt et replentur et dolorem
faciunt. oportet ut liniantur cum suco
cepe. aut cum felle tauri. aut cum
ungento uiridi acuto. et tollentur p.
donec curat ex eis sanguis et se
datur dolor. Et premittatur ante p.

flomia basilicē· ipa ē cōfert oib⁹
spēb⁹ emoroidarū. Et cū emoro
ys ē pfunda sanguinea ⁊ capū
eius est intra anū· oportet ut
ponas uentosas supra anū et
extrahatur deinde curet̄· Et cō
fert emoroidib⁹ abstinētia c
bo4 q gnānt sanguinē grossū
sicut lentes ⁊ caro uaccina· et
alminasclus· ⁊ caro salita. et sa
le ⁊ caseus. et cibi ⁊ mē· acute q̄
adhurūt sanguinē ⁊ denigrāt
ipm̄. Nam emoroides nō gene
rantur nisi ex adustione et a
cuitate in sanguine. sic piper.
et alia ⁊ cepe· ⁊ cōchimita caliq.
Nam in illo in cui⁹ sanguie n
ē acuitas. emoroydes necessāio
gnānt̄ur· In hntib⁹ uō sāgui
nem dulcem ⁊ carnes tenēas
hūidas nō fortasse generant̄
emoroydes. Quare oportet ut
ille in quo incipit emoroys p
funda aut sanguinea flome
tur ex basilica· ⁊ solōē educat
meliam inltacēs. et dimittat
cibos crossos ⁊ acutos. et uinū
nigrū ⁊ cāluum ⁊ omia que in
spissant sanguinem.

De fistulis in ano. et omnib⁹ que effundunt sanguinem.

De fistulis qdem qdam sūt pene
trantes quarū signa sūt qd ex ei⁹
egreditur uētositas et stercus. et
de eis nō penetrātes ex qb⁹ nō
egreditur uētositas neq aliud.
Et penetrātes qdem nō sanan
tur n̄ cū ligatōē ⁊ extractione
cū falce. deinde curant̄ cū me
dicamine incarnatiuo. Et ipō
qñ cōficiatur in unguēto basili
cō. Et qñ gnātur ex ligatura
sup qd egreditur fex absq uo

luntate qd uixit pt l. Q̄ ppt̄ opō
tet ut caueatur ligatura que ē
sm hūc modū. Et hec quidem fit
in eo in quo caput fistule lōgin
quū ē ab ano ualde. In illa aūt
que ano appinquat nō ē timor.
Non penetrātes aūt oportet ut
curent̄ cū medicamine acuto
q dixim⁹ pcipue in capitulo fi
stule que est in lacrimali ⁊ cū
medicamine q intrat in ea. de
inde fundatur in ea butirū re
cens. deinde pt illd̄ fundat̄ i eā
medicamī incarnatiuū qd sub
tiliatum fit cū aqua mell. Ad
ragadias aūt cōfert cum hōē
febricitās ⁊ ē cum eis apā anti
quū in qbsdam dispositionib⁹
flomia ⁊ ungīn de cerusa. Ad
illas uō cum quib⁹ nō est apā
neq acuitas confert emplm̄ de
uitellis ouo4 ⁊ inunctō cū o
leis de nucleis cu fomulo4 in q
ponit̄ bdellium. Et silr̄ cōfert
ragadiis ani et suffumigatō
cū bdellio cui desup nascit̄ ad
eps. Et confert eis qñ sūt uete
res sricentur donec currat ex
eis sanguis plurimus. deind cu
rent̄ cum basilicō ⁊ corticeo ra
dicis capparis ⁊ bdelliū ⁊ sera
pinū. Et cōfert ragadiis etiā
adeps galline ⁊ adeps anatis
qñ teruntur cū dragagati. et
sedet eger in aqua cal̄a. deinde
emplent̄ cum eis. Et cōfert eis
ungīn fcm̄ ex litargiro ⁊ olō ⁊
gūmi granato4. alkadra cū
ex eo inungitur. Illi uō qui le
ditur eo q currit ex ragadiis cō
fert sessio in aq cucumer. ⁊ adhe
rere aū cotū antiquū ibibitū
in aqua aneti exsiccatum pt l.

et puluis molendini abrasor.

De eruptione uenarum in ano.

Disruptio quidem uenarum est quando currit sanguis ex ano cum distillatione aut impulsione continua sicut fluxus. Et non oportet ut abscidatur iste sanguis dum non debilitat et dum permanet nigri coloris. Si autem ingreditur cum impulsu in dispositione aliqua et facit incurrere tremorem cordis et debilitatem ambarum geniculorum et non retinetur. oportet ut in potu dentur in illa hora trocisci de carabe cum aqua sumach aut agresta et filonium quod ego dixi cum aqua sumach. et comedat cibum conditum cum sumach. aut cum agresta et assiduet ante potus flomiam basilice et diminutionem earum quae acuunt sanguinem et multiplicant ipsum et similia secundum quod diximus. quae multiplicant cursum sanguinis. Et si currit cum periodis in horis. et non debilitatur corpus propter ipsum non oportet ut curetur abscidendo ipsum. Cursu namque eius a plurimis fit euasio egritudinibus. Cum autem in sompno habundat tunc oportet ut non sit non sit negligentia in ipso. facit enim incurrere ydropisim.

De mollificatione ani.

Ex ea quae fit exitus fecis sine uoluntate. Si autem fuerit illud post ligationem fistularum aut cum casu super dorsum. et mollificantur cum ea pedes. et accidit illud subito. tunc non est ei curatio. Cum autem accidit illud ex percussione aut casu paulatim. tunc confert ei ut emplastretur et inungantur spondiles inferiores qui sunt ex spondilibus dorsi cum eis quae diximus in capitulo ante paralisis. et sedeat eger in aqua calida in qua decocta sunt cum commixtis nux cipressi. et costus et spica nardi. et mirra. et rosa. et mirtus. et capita granatorum et folia. Egressionem ani iam diximus cum diximus de exitu matricis eis quae ...

De uermibus.

Uermium quidam sunt parui et quidam magni. Et signa eorum sunt et commotio in ano. Et quandoque sunt similes uermibus casei. Quorum cura est supponere oleum de oliuis albis. uel oleum ablutum quousque fit album quod ponitur in aliis oleis. oleum de nucleis grisomilorum. aut oleum de kerua. aut aquam rute. aut aliquid de aloe. aut fel uaccinum. aut aquam aloes. aut aquam calaminti. aut aquam lupinorum. aut pulpam colloquintide et salem. Et sunt quidam eorum longi et lati et curantur potu medicinarum educentes eos secundum quod narrabo. Et oportet in primis ut non cibetur in matutinis. et tollet illud donec laboret labore conuenienti super famem. deinde sorbeat aliquid lactis ita ut cum fecerit illud diebus aliquibus dissoluat medicamen in lacte. et addat in illa die in fame et labore. deinde bibat ipsum post illud. Et cum expulsi fuerint uermes tunc abhorreat post illud unctuosum cibum. et etiam et frumentum uiscosum. et panem azimum. et caseum humidum et cibetur in tempore famis bucellis panis cum muri et sinapi. aut sumat aliquid ex oliuis amaris et immaturis aut chamik capparis. prohibet reddire eos. Et signum uermis in uentre sunt citrinitas coloris. et uelocitas commotionis famis. et paruitas tollerantie ipsius. et uehementia modi

citionis ⁊ sincopis ⁊ dolor in uentre in tempore famis. ⁊ insensibilitas eleuationis cordis ⁊ inuolutionis ipsorum in illa hora. ⁊ aqua currens ex ore ⁊ egressio eius. aut ex inferiore regione. aut ex superiore cum labor adest. aut febris acuta. Cum ergo accidit dolor uehemens in uentre facit incurrere rem similem epilentie ⁊ sincopi ⁊ spasmo propter uehementiam suam. Si ergo uideris quod in homine ex quo uermes egrediuntur tunc scias quod est ex uermibus. Incipe ergo et line uentrem cum pulpa coloquintide ⁊ aqua rute ⁊ felle uaccino. Quod si dolor fuerit ualde ⁊ eger iam incurrit epilepsiam propter uehementiam eius. tunc incipe ⁊ da ei in potu lac ita ut cum sedatur dolor paulatim line uentrem cum eisque diximus. Si ergo ceciderit tunc iam sufficit tibi ⁊ si non ceciderit tunc da in potu egro medicamen ⁊ extrahes eos ⁊ non negligas tunc quoniam accidunt ex eis accidentia mala ualde.

De hernia ⁊ ruptura ⁊ apostematibus in intestinis.

Istud fit propter egritudinem in mirach ⁊ est ruptura anenlbatum secundum uarietatem. Cuius signa sunt quod quando resupinatur eger super dorsum suum ⁊ ponit manus suas super ipsum redit ad locum suum. Et curam quam ei medici premiserunt ⁊ non sit ei usus quoniam in ea est timor et additur cum curatur. Et medicatur ut non quodoatur hac curatione. Oportet est ne ille qui rupturam habet moueatur post cibum omnino ⁊ precipue post potum uini aut aque ⁊ deuitet omnem cibum inflatiuum ⁊ ad summum replen ex cibo ⁊ potu et medullas ⁊ olera ⁊ fructus humidos ⁊ sufficiat toti quod sibi necessarium est ante comestionem. deinde post comestionem adhereat resupinationi. et si fuerit sedens sit mirach eius strictum ⁊ non festinet ad surgendum subito immo postquam strinxerit ipsam ⁊ posuerit manum suam desuper ⁊ compresserit ipsam detentorie. Et non oportet ut ponat fi eam cum stringit pilam quoniam ipsa dilatat eam. immo inuolutionem quadratam retinentem eam. et empletur ⁊ cum emplastro rupture ⁊ ex eis que dicemus ⁊ assiduet stricturam. nam quoniam sanatur omnino cum istis emplastris. Et strictam quando ruptura est parua que est in corpore humido. Assiduet ergo medicinam que resoluit inflationem ex eis que iam diximus in capitulo colice et non comedat nisi cum est strictus ultima constrictione ⁊ uenter leuis ultime. ⁊ caueat sessionem in aqua calida ⁊ longitudinem effusionis aque calide super eas ⁊ et luctam et saltum ⁊ deambulationem laboriosam ⁊ descensum ex gradibus cum uelocitate ⁊ honus graue et uociferationem uehementem. ista etiam dilatant rupturam immo etiam faciunt ipsam accidere quandoque. Et fit in testiculo ⁊ quandoque fit absque ruptura. sed ex dilatatione meatus in erbitum ⁊ magnificatur kistis testiculorum ⁊ ad ultimum uel aut est ruptura. aut est dilatatio huius meatus quod ad ipsum descendit et cadit in eum athurbum aut intestina. aut uentositas aut aqua. aut apostema quod euenit incipientia in testiculis ⁊ kisticorum. Signum itaque rupture est quod quando tu proiciens egrum super collum suum ⁊ eleuaueris pedes eius ⁊ compresseris dorsum

eã et ponens manũ tuã sup locũ
et pressuris ipm̃ redibit aut totũ
aut pars eius. aut cũ rugitu.
aut cũ difficultate. Illud g° q
redit cum rugitu plurimo est
uentositas. Et illud q redit cum
rugitu minore illo ẽ ex intesti
nis. Et illud q redit sine rugitu
plurimo et cũ difficultate ẽ zirbũ.
et zirbus quidẽ et intestina re
deunt cũ difficultate. et uẽtosi
tas sine difficultate. Et cura e
orum fissis ẽ ut reducant cũ faci
litate. Si aũt nõ redeat cum cõ
pressione tũc sedeat eger ĩ aquã
calidam p horam unã; post uacui
tatem uentris. et premat desup
post illud. tũc si redierit bonũ erit. et
si nõ adiuuatur in aqua calida donec
redeat. Cum g° redierit emplã
bis cum emplo rupture adherẽ
te et uentositatẽ fugãte. et am
diuet stricturã et nõ dissoluatur
in minori spatio. x. dierum. et ammi
nistra de cibo et regimine ea que
diximus. Cum aũt magnitudo ra
mis testiculorum ẽ ex eo q effundi
tur in ipam. tũc signa sunt grauitã.
et q aqua est splendidiũ cum pau
citate urine et magnificat ual
de. Et cura eius est integra quõ cũ
qua nunquam redit ẽ ut pforetur et
cauterizetur post pforationẽ. et eua
cuetur quod est in ea et pforetur a
duabus ptibus cõmissure duorum
duorum cum capite flomi. et curret
ex ea aqua sicut currit sanguis ex
flomia. Quod si defuerit plurima et
magna ualde tũc nõ oportet ut euacue
tur in die una. Sz in duobus diebus.
Et p̃c̃ egro datum fuerit aliquid
quo confortetur. fortasse enĩ faciet ac
cidere sincopim. Cum aũt nõ cau

terizatur redit post dies et menses et in
diget pforatione post menses. Que
aũt h° generis minor est curatur sine
pforatione. Sz cũ medicinis que ex
siccant aquã ex eis quas diximus
in ydropisi. Et fit aqua calida ĩ te
sticulo ex caliditate. Cui signa sunt
rubedo coloris. et calitas tactus et
uehementia pulsationis. Et cura eius
est flomia basilice ex latere aqua.
et si sunt ambo apostemosi tunc ex
latere dextro. et ponantur desup herbe ĩ
frigidantes et sedeat in aqua frigida. et
inuoluatur pannus sup ipm̃ imbibitus
aceto. et aqua ro. et iuuatur cum quibusdam
epithymatibus que conueniunt aque a
cute. ita ut quando sedatur pulsatio
incipias in resolutione aque cum
lenientibus. in primis sicut cũ farina
fabarum et ciceris alborum et camomilla
cõfectis cum mucillagine se. lini.
et psillij. et cũ cereno. deinde cum eis
que sunt fortis resolutionis et lenificati
onis si indiget illis sicut ẽ bdellium
et armoniacum et mirra. et adipes
subtiles. et reliqua que diceremus ĩ capitulo
apostematis duri. et emplã que resoluunt
aposita grossa testiculorum. et fiunt ex
eis frã grossa. et iam diximus curam
eorum in capitulo apostematis frigidi. Apostema
aũt uirge fit ex uentositate
uaporosa in qua ẽ calitas parua
replente ipm̃ et inflãte et tẽdẽte
ipam ut cordã et addẽte in longi
tudine ipius et etiã ab apostẽte mol
li fit. Verum differentia inter aqua molle et
inflationẽ a uẽtositate uaporo
sa que implet eã est. quod inflatio ex
uentositate nõ cedit tactui cum
tangitur. aqua molle cedit cũ tangitur.
Et cura apostematis mollis fit hoc me
dicamine. cuius confectio R. folia uiti
recentia. xxx. numero. thuris aur. ij.

et ceruse aur. v. terant et emplet
cum eis uirga. Et cura inflatio
nis ex uentositate uaporosa que
plurimum accidit adolescentibus est
flomia. et ut liniantur uirga et te
sticuli cum ceroto secundum hunc modum:
.R. cere partem unam et olei .iii. partes
.iii. dissoluatur cera cum oleo et po
nantur in mortario et proiciatur de
super ex aqua frigida et moueatur semper
donec non recipiat aquam et detur in
potu ex aqua nenufaris. aut se
cuis. Si autem non fuerit calamanti
festi tunc da ei in potu se. agni ca
sti. aut ruti quoniam est ei sanitas.
Ranucia autem infantium cuius color
est albus confert ut distilletur in
foramen uirge oleum sambucinum
et empletur cum bdellio dissoluto
cum uino. et ingeniet ut plus
fit fletus pueri. et stringatur ra
mex et minorentur ex lacte. Et si fu
erit rupta empletur cum emplastro
faciente adherere quoniam multotiens
expitur inea. De podagra et do
lore iuncturarum.

Dolores iunctu
rarum omnium secundum plurimum fiunt ex hu
more crudo cui permixtum est aliquid
colere et minus ex sanguine indigesto.
et quando quidem est cum eis calitas uehe
mens et non noiatur podagra nisi
ille qui ex eis est in iuncturis pe
dum quibus propinquum est quod apostema eorum
non sit saniosum et non facit collecti
onem sanie sicut reliqua apostemata. sed
aut resoluitur aut ingrossatur
et fit lapis et rumpuntur digiti.
et agrediuntur ex eis res diuerse
ex sicco et humido. Et signa dolorum
iuncturarum facti ex calitate sunt rube
do coloris loci et calitas tactus.
Et cura eius est flomia si est in
manu sinistra ex manu dextra.

et si est in manu dextra ex manu
sinistra. Et si est in pede dextro tunc
fiat in manu dextra. Et si est in
pede sinistro tunc fiat in manu si
nistra. Et non oportet ut dimittatur flo
mia in hac egritudine propter propin
quitatem temporis flomie. sed oportet ut
fiat flomia cum incipit apostema et
dolor et pulsatio cum calitate in iunc
turis secundum quod diximus precipue si est
apostema magne quantitatis non uehemen
tis calitatis. In apostemate uero quod non
est magne quantitatis non uehemen
tis calitatis sed cum est calidum nec
cessaria est flomia. unde oportet ut
trahatur sanguis minuitur et sit
contentus post illud eo quod educit cole
ram ex illis que propria sunt doloribus iunc
turarum calidis et decoctionibus. et ex pill.
quas dicemus de illis que sunt conuenien
tes dolori iuncturarum calido. et lini
antur post illud cum epithimatibus que
dicemus. Et declinetur in apostemate ma
gne quantitatis rubei coloris ad esse
epithima cum quo sit frigiditas et
stipticitas ex eis que dicemus de
epithimatibus que conueniunt apostematibus
sanguinis in iuncturis. Et in
apostematibus quorum calitas magis aug
mentata est quam ipsa rubedo et magni
tudo necessarium est declinare ad illa
que infrigidant preter quam stipticitatem
faciunt. aut non faciunt stiptici
tatem plurimam ex eis que medi
ci nominant epithima apostematum ru
beorum et apostematum colericorum. Et similiter
fiat in cibo. et assimiletur cum sunt aposte
ma sanguinea. Quorum signa sunt
ea que diximus scilicet magnitudo quanti
tatis apostematis et uehementia rubedi
nis coloris cum calitate tactus
colericorum. aut calitas est magna
augmentata scilicet et eorum quantitas ma

gis diminuta. et eorum tensio est mi
nor. et non est eis multitudo rubedi
nis. Et secundum plurimum sunt ista apostemata
calida commixta ex colera et sanguine.
Et signa sunt commixta. quare oportet
ut commisceatur cura sua. Sit ita
que cibus in apostematibus sanguineis
esse acceptosum stipticum sicut gra
nata et agresta et ribes et sumach. et
curatio secundum illud in colericis omne quod
ingrossat sanguinem sicut illud quod
congelatur. et almosor. et athafil. et
alhiel. et declinatio in summo ad
illud quod humectat cum infrigida
tione. sicut cucurbita et citruli et cu
cumeres. et oleum frm et melones in
di. et sicut sauich cum zuccaro et aqua ordei.
Et cum flommaueris et solonem fe
ceris in apostemate calido. et emplastraueris
cum eis que diximus et declinaue
rit dolor et apostema. tunc apostemata sangui
nea magne quantitatis indigebunt
resolutione. Incipies ergo in illis cum
medicinis lenis resolutionis sicut
est mucillago psillij. et mucillago
se. lini. et camomilla et altea. et
adeps galline et anatis. deinde
cum eis que sunt convenientiora. sicut
ea in quibus sunt bdellium et ar
moniacum. et storax et mirra. et ad
ipes subtiles ex eis que dicemus. et
administrabis post illud. Si indi
guerit illa que scindant vesicam
et extrahant illud quod est in eis ex illis
que dicemus. apostema vero calidum pau
ce tensionis colice indiget post re
solutionis declinationem. et si in
diget indiget eis que sunt parue re
solutionis. Sanguineum autem indi
get illis secundum magnitudinem
quantitatis sue capacitatis. et
paruitatis sue calitatis et incep
tionem ad uentositatem et duncie.

Sit ergo tua operatio secundum illud ne rema
neat in eo duncies ex qua disru
pantur iuncture. Et accidit disrup
tio etiam multociens ex supremo
studio infrigidando apostemata calida.
Et non oportet quidem ut maximum stu
dium adhibeatur in hoc. et precipue
in eis quod ex eis est magni spatij.
et pauce calitatis. sed dimittere
infrigidationem eius cum uides ipsum
iam cingi et stare. et non additur.
Colicum vero infrigida quantum
potes non est timens ex eo dispo
sitionem. Et quoniam accidit disrup
tio et eo quod infirmus ultime studu
at in acceptione medicinarum que sedant
dolores iuncturarum. sicut hermo
dactili et lentes. et ossa combusta.
et ea que dicemus ex istis. Sit ergo
administratio tua istorum in apostema
tibus magne quantitatis que non
sunt uehementis calitatis minus
et secundum quantitatem qua sedantur
quidam dolores et post evacuationem.
In apostematibus vero colicis utere eis post
evacuationem colere secundum quantitatem mul
titudinis materie et paucitatem eius.
et uehementiam doloris secundum magni
tudinem et eius quantitatem et tensionis
absque timore secundum quantitatem qua
sedatur dolor integre. dolores vero
iuncturarum facti ex humore crudo
frigido. signa sunt dolor et apostema absque
rubedine et colore et sine calitate
in tactu. et est magnitudo quanti
tatis eius et tensionis ipsius secundum quan
titatem multitudinis materie. et
paucitas eius et uehementia doloris
eius secundum quantitatem magnitudinis
eius et tensionis ipsius. Et cura eius
est ut intentio tua in principio
sui sit uomitus cum eis que educunt
flegma grossum. et solo que fit cum

pill'. de hiermodactil' 7 pillulis de cap
sia 7 stiracô 7 assum. cu eis i qbz
cadit pulpa colloquintide 7 cen
taurea 7 sucis cucumeris asini
7 se. urtice 7 silia ex eis q̄ dicem'.
Cum q̄ euacuaûis te empla ip
sum cũ eis q̄ st lenis calefacti
onis. sic uitelli ouo₇ 7 rob. et
medulla panis de simila ē croco
7 lacte dulci 7 silibz ex eis que
dicem'. Si aũt fuit uehementis
frigoris in tactu. te cura ipm
cũ storace 7 sambuco 7 euforbio
7 castor. 7 silibz ex eis q̄ dicem'.
7 cũ puenit ad statũ 7 incipit
dechinare te incipe in resolone
7 stude in ea ualde ut n̄ fiat lap.
7 nõ omnimode studeas una ui
ce resoluere subito. s; resolue
ipm dũ nõ inuenis adderet ip'
duriciem. Cum aũt uideris ipm
indurari te cessa a resolõe 7 ām
ministra lenientia donec uideas
ip' iam lenificatũ. tũc redi ad
resoluendũ. Isto nāq; modo p'
sibile est ut nõ remoueat ex eo
aliqd qd fiat lapis 7 caue ne
āministres h; mõ me. q̄ nomi
natur sedatiues dol'. n̄ p' euacia
tionē cu solõe 7 uomitu. Et sb
tilia ei cibum totũ 7 caue ieo
potũ aque frē. in apātibz aũt
calis nõ. Et ex eis q̄ nocent oi
bz hñtibz dolores iuncturarũ
st labor ppinq' paroxismo 7 cal
ciamta stricta 7 ebrietas et re
pletõ ptransiẽs q̄ttitatẽ cibi
et uinũ añ cibũ est nociuũ
neruis 7 coitus 7 nocet neruĩ'.
et ē magis adiuuãs ad hoc ut
in h' nõ accidat podagra 7 dig̃ō
q̄n nõ completur fm q' oportz.
7 coit' 7 balneum. 7 caueat a
balneo iuxta horã pox'. 7 confert
eis omibz exercitium tp̃atũ post
egritudinē 7 p' flomiam 7 so
lutiõe 7 euacuationē 7 uomitũ.
Cautela aũt a dolorbz iuncturarum
rum fit abstinẽdo a repletiõe
nauseatiua 7 dilatatione in co
mestione 7 potu. 7 assiduatõ flo
miã 7 solonem añ horã parox'.
et minorãdo cibũ 7 dimittẽdo
uinũ in istis horis 7 alienãdo
laborē istaz iunctuz. dimittendo
coitũ 7 fricando iuncturas medi
cinis plime subtiliatõis ex eis
q̄s dicem'. Et q̄n q; eradicant do
lores iuncturaz 7 podagre eradi
catione aliqua medicine forte
in puocatõe urine uehementis
subtiliatõis ex eis que dicemus
p'. uiii 7 opz ut āministrē in
eis qbz accit hoc ex huore crudo
aut ex humore ei' plimũ ē cru
dum 7 dimittat' in illi in quib'
accidit cum eo apāta calia in
flāmata. Et ille cui accidit
dolores iunctuz deind' recedunt
ab eo aut timeat tñmũ pox'.
p' q' adueniat ei malicia disp
sitionis in pãuitate cibi aut si
pfluitate laboris. aut silibz ex
eis qbz alleuiatur corp' euacue
tur in hora pax'. ex humore q
osuetus ē si fuit apā calidum
cũ flomia. aut cũ eo q' educat
colãm. Et si fuit frigidum
cum eo q' educit crudũ humo
rem ex eis q̄ dicem'. 7 n̄ obliuis'
sciatis q̄n q̄n; pducit ad mõte
subitum aut āsma. Et signũ;
ei' est q' incipit tremor cordis
aut strictura anelit'. et q̄n; fi
at incurrē' palisum aut apoplixiã.
Et sig' illi' qd incipit tremõ cor

ois 7 ad ex turbatione sensuum.
Et quia advenit illud subito quapropter non dimittatur quin evacuetur cum sentitur paroxismus.

De sciatica 7 dolore iuncture anche.

Hec est una species dolorum iuncturarum. verumtamen propter quod iunctura anche est iunctura profunda 7 super ipsam est caro plurima super quam non apparet signum apparitionis manifeste diversificatur cura eius in quibusdam horis a cura reliquorum dolorum iuncturarum. Cum ergo dolor est in ancha et removetur alia donec tendatur ad coxam tunc ipse est dolor anche purus. Et quandoque tendit usque ad coxam et lacertum cruris et pedem tunc est sciatica 7 quandoque est in utroque latere. Si ergo accidat hec egritudo in ancha sinistra est super egrum vehementior quam sit cum est in dextra. In dolore autem anche oportet ut consideretur primo quod precessit de regimine egri 7 cuius humoris necessaria est aggregatio ex cibo et potu ipsius 7 motu eius et significetur ex eis humor. Et si demonstratur cum hoc in ancha aliquantulum calor qui sentiatur aut rubitas tunc verificatur significatio super qualitatem superfluitatis. Quod si fuerit humor frigidus tunc curetur cum vomitu forti ultimo multotiens deinde clisteribus que educunt ventositatem 7 faciunt excoriationem ex eis que dicemus 7 cum suppositoriis que similia illorum faciunt 7 cum eis que calefaciunt cum supponuntur 7 emplastretur ancha cum sedantibus dolores sicut emplastrum factum ex camomilla et altea 7 semine lini 7 ex eis que narrabo ut sedetur dolor anche in principio rei sue. deinde emplastra rubificantia facientia vesicas si illa necessaria fuerint. Et quia sanantur dolores anche frigidi cum vomitu et clisteribus educentibus ventositatem 7 inunctionibus cum oleo de euforbio 7 castoreo que dicemus 7 sic multitudinem eorum ex emplastris calidis. Quod si difficilis fiat in dispositione sanitas eius necessaria est iteratio cure et facere hominem pati famem ut minorentur humores eius 7 emplastra rubificantia que sunt sicut emplastrum. Cuius confectio recipe sinapi quod teratur et amisceatur ei quantitas ipsius est de fimo columbino 7 conficiantur cum decoctione ficuum 7 dimittatur ut vesicetur et currat illud quod est in vesicis ex aqua. deinde vapora ipsum cum aqua calida. Si ergo sedatur bene est 7 si non reitera illud. Si vero vetus fiat 7 timetur quod disloccetur caput iuncture anche. Cuius signum est quod assiduus est dolor 7 roratur illa quia exsiccatur quia cauterizetur et oportet ut cauterizatio eius fiat cum cautio minuto secundum quod fiat circulus anuli quantitatis doloris et cum quantitate qua capiat caput gnarum anche aut fiat una vice circulus magnus in cuius medio sint duo circuli hoc enim est quod est virtus. Et non dimittatur consolidari usque in tempore longo cum eo quod desuper ponitur de cepe confecto cum butiro ut currat totum quod est in iunctura 7 iterat iunctura ad dispositionem suam. In illo autem qui est ex caliditate flomentetur basilica lateris illius. et si fuerit ex duobus lateribus flotomentur eorum utraque basilice. Si ergo sedatur bene est 7 si non flomentetur sciatica curvature geniculi ex ipso latere. 7 non dimittas iuncturam anche

in illa dispositione cum emplastris f frigidis. Sed pone desuper in hac dispositione et ea que sunt lenis calefactionis et sunt sedantia dolores ex eis que diximus sicut camomilla et semen lini. Et si habuerit illum sunt emoroides fluentes sanguinem suppone eis ex collirijs que excoriationem faciunt sine calefactione. et flobotoma post illum uenam que est in iunctura poplitis. et uentosa crura et coxas et ancham ipsius uentosatione cum incisione profunda. ut currat ex ea sanguis plurimus. Et cum eger utitur in dolore anche medicinis calidis ante euacuationem putrefit superfluitas. et fit egritudo difficilis sanationis ualde quoniam materia inspissatur et fit sicut res que super ignem cocta induratur et inspissatur. Cura eius est ut ponatur super ancham uentosa que maxima. deinde administrentur clisteria acuta.

Sciatica uero fit etiam aut cum caliditate. aut cum frigiditate. consideretur ergo regimen et dispositio pedis. et curetur frigida cum eis que narrauimus de curatione anche ex uomitu. et ex albo et solone et clisteribus et calefactione et exsiccatione corporis. et unctione pedis totius cum oleo in quo contrita sunt castoreum et euforbium. et oleo de costo. et oleo cucumeris asini. et oleo laurino. cum quocumque possibile est. et impleatur hoc emplastro. Cuius confectio. Rx. farinam lupinorum amarorum que decoquatur cum aceto et melle et administretur.

In calida uero flobotometur basilica in primis. deinde succedat ei flobotomia sciatice. Si ergo sedatur bene est. et si non iteretur flobotomia basilice. et administrentur cibi minorantes sanguinem et subtiliantes ipsum.

De dolore dorsi.

Istud fit secundum plurimum ex frigore et humore crudo. Cuius signa sunt assiduatio eius et quod fit paulatim et sedatio ipsius cum homo ambulat et mouetur parumper. et confert ei uomitus et solutio cum pillulis fetidis et pillulis de hermodactilis et pillulis de capsia (?). et inunctio cum oleo quod diximus in quo distrupta sunt castoreum et euforbium et similia.

Et fit quandoque ex labore. cuius cura est tranquillitas et balneum et inunctio dorsi cum oleo de keiri. et uiolarum permixtis. et potus uini commixtionis bone. et similiter etiam cum est ex multitudine coitus. Et quandoque etiam ex debilitate renum. aut ex egritudinibus in eis. aut apostematibus et aliis. Et signa eius sunt quod est in catinu (?) et quod debilitatur cum eo coitus. Cuius cura est illud quod diximus in capitulo renum de curatione egritudinis renum.

Et fit etiam raro ex repletione uene magne posite super dorsum cum extenditur. Cuius signum est dolor in toto dorso cum pulsatione et caliditate ipsius cum reliquis signis multitudinis sanguinis in corpore. Et cura eius est flobotomia basilice. et potus aque granatorum. et introitus in aquam frigidam. et dormitio super locum madidum.

De gibbositate et uentositate gibbositatis.

Istud cum completur et confirmatur si curatur cum uero incipit gibbositas fieri curatur. Et fit autem propter exituram existentem internus uel externus cum qua egrediuntur spondiles dorsi. aut propter uentositatem grossam. Et signa sunt exiture sunt

qd̓ an̄ccedūt eam dolores in dor
so cum febrib̓ acutis sic̄ febris
apātum. ⁊ magtudo pulsus et
uehemētia caliditatis. ⁊ ꝯtinui
tas ⁊ adherentia. deinde pt̄ se
dationē febris p spatium aliq̄
remanet dolor ⁊ grauitas i dor
so ⁊ incipit giborositas. Et cuā
illius ē positio rez̄ fortis lenifi
catiōis. ⁊ ex eis que siles st̄ illis
quib; diuturnū curatur apā. Nuni
re cū alio ol̓o cal̓o. ⁊ clisterizet̄
eger cum ol̓o in quo decocte sūt
radices altee ⁊ se. lini. ⁊ sumat
in potu medullā cassief. cū ol̓o
amigdal̓. ⁊ flomet̄ basilici an̄
curationē. Que aūt ex uento
sitatib; giborositatis signa st̄
qd̓ accit pt̄ dolorem dorsi sin̄ fe
bre. et cura ei̓ est potare pul̓ d̓
hermodactil̓. ⁊ olim de keruā cū
aqua seminū fugātiū uento
sitatem. et empletur locus cū
eis q̄ st̄ fortis caliditatis sic̄ ca
stor̄. ⁊ empl̓m q̄ diximi̓ ad uēto
sitatem equinā ptq̄; embrocet̄
cum aq̄ in qua decocta st̄ sisim
briū ⁊ samsuc̄ ⁊ scecha ⁊ abrota
nū ⁊ allacuhen. ⁊ suspendantū
uentose cū igne sup locū q̄ qui
uult egredi extra. ⁊ liniatur c̄
medicinis rubificantibus.

De uaricib;.

Iste st̄ uene
crosse unides inuolute apparē
tes sup crus. Et accidūt plurē
illaz portantib; in dorso hone
ra. ⁊ uiatorib; ⁊ cursorib;. Cūrū
cura ē flomia basilice ⁊ incisi
o eaz. aut inūctio ipāz. Qd̓ si
detumescūt oēs p flomiā loci
uni̓. ⁊ inūctione sup eas om̄o
bn̄ est. ⁊ si nō flomet̄ ex duob;
aut trib; aut plurib; illis. Et

qn̄q; eleuant̄ subtilit̄ ⁊ ē illud̓ i
magis rectū ptq̄; ligatur q̄ est
supra eas. Si supra eas fuīt ue
na mag̓ ualde ⁊ assiduet̄ post
illū flomia basilice. ⁊ eductio
melie cū solone. dimissio cibi ⁊
ciboz crossoz. ⁊ uini pcipue mg
grossi ⁊ dactiloz ppē. ⁊ labori pe
dum ⁊ ambl̓atōis.

De elefantia.

Istud accit in pede ⁊ crure
ita qd̓ qn̄q; confirmat̄ ualde et
magnificat̄. ⁊ fuīt ibi eminen
tie nō habet curatōem. In princi
pio uō fiu cum incipiunt crus
et pedes magnificari. ⁊ incurrit
apā q̄ ē diffical̓ resolōnis ⁊ croni
cum. tūc aut fit ex sanguīe gro
so nigro sm̄ plurimū. aut ex fla
te grosso uehem̄tis crossiciei. Et
signa ei̓ que ē ex sanguie nigro
sunt qd̓ cum ea ē caliditas i tactu.
et tenebrositas in colore ⁊ aliq̄
ex eminētus. Incipe ḡ in cura
tiōe eius cū flomia basilice la
teris oppositi. dein cū uentosati
one ei̓ cū flomia basilice latis
oppoiti. dein cū uentosatiōe cru
ris ⁊ flomia curuatē poplitis et
solutoe cū eis q̄ educūt humoēz
nigrū uice una pt̄ uicē aliam.
et deuitet cibos multi nutrim̄
ti. ⁊ gnātiuos melie. sicut cāmes
uaccine ⁊ q̄ uenādo capiuntur.
et ꝯfectōes de melle. ⁊ lentes. ⁊
caules. ⁊ melōgene. ⁊ almasaud.
⁊ tritici cum aqua sic̄ puls. et
panis azimi̓. ⁊ uinū crossū dul
ce. et sit contentus cibis subti
lib; pauci nutrimenti q̄ gnānt
sanguinē subtilem sic̄ carnes
pulloz ⁊ edoz ⁊ pulloz columbaz.
et oūa subtilia. ⁊ uitelli ouoz sor
bilium. ⁊ uinū subtile album.

et panis fermentati bene cocti. et liniatur crus et pes cum eis que diximus in capitulo podagre ex rebus nutrientibus et infrigidantibus. et caveat deambulationem. Eius quidem que fit ex flatu vehementis ventositatis signa sunt constitutio cruris et pedis sine rubedine coloris et sine caliditate tactus. immo quoniam est frigidus et non habet eminentias. Et cura eius est vomitus et paucitas cibi post illum ut minoretur flegma. et assidue vomitum post illud semel omni ebdomada et proprie super repletionem. et utatur trifera minore sumendo ex ea pondus ʒ. ij. et thimus ʒ. s.(?) et ʒ. tandem. et misceatur totum et bibatur. et liniat pedem cum aloe et mirra et acatia et vino puro stiptico et aqua foliorum cipressi aut nucis eius et ligetur cum panno et stringatur et minoretur labor eius.

De decoratione et egritudinibus que sunt in manifesto corporis.

Primum enim eorum decoratio capillorum et ipsorum ornamentum. et sunt denigratio eorum. aut albificatio et facere eos subalbidos. aut ipsorum crispatio. aut eorum aplanatio. aut abrasio eorum. aut evulsio eorum renascentium. aut facere eos fortes. aut facere ut nascantur. aut prohibitio casus eorum. aut canicies. Et oportet illi qui vult ne ei velociter adveniat canicies dimittere cibos humectantes. et sit contentus siccis. et eis que in patellis preparantur et assatis. et aqua acetosa(?). et assidue vomitum cum repletur. Et assidue acceptionem trifere minoris que est cum mirobalanis nigris et emblicis et bellericis. medicine tardantis caniciem. et minoret vini. quoniam est ex eis que festinare faciunt caniciem. et alteret aquam cum melle. Et ad summum ex eis que tardare faciunt caniciem secundum omnia que declinare faciunt sanguinem ad colram et inspissant ipsum. et unguantur flegmata ex calidis et melius. Et caveat effusionem aque ro. plurimam super capillos et similiter camphore et multitudinem suffumigationis. et ungatur cum oleis expellentibus caniciem. Denigratio vero eorum fit cum linimentis et oleis denigrantibus ex eis que dicemus in antidotario. Et oportet etiam ut utatur regimine quod diximus. et caveat aquam ro. plurimam et ablutionem plurimam cum aqua dulci et camphoram et precipue est aqua ro. et oleo sambucino. et odoramentum anesirum(?). et adherere ad odorem sulfuris et fumum eius et arsenici et argenti vivi. et habitationem in regionibus frigidis valde et humidis. ista enim festinare faciunt caniciem et adiuvant ad albedinem capillorum. Albificationem vero eorum iam diximus totam et medicinas quas narrabimus ad albificandum capillos sunt in antidotario. Rubificationis autem eorum medicinas narrabo. et similiter que eos crispant. et que eos abradunt. et que auferunt non permittentes renasci eos. et reliqua que diximus. Eorum vero aplanatio et prohibitio sermonis(?) eorum fit cum unctione assidua cum oleo et aqua concussatis(?) et multitudine ablutionis in balneo et tensione eorum et rasione et ligatione eorum secundum equalitatem assidue. Eorum autem casus quidem est qui fit ex egritudine sicut alopicia et tiria quarum curatio est. et oportet ut evacuetur corpus et caput in primis.

derate extenus curetur cum eis que conuenıunt. **De furfure in capite.**
Huic est durans plurimum antiquus aut est infra illum qui non est superfluus abrasio capitis secundum assiduationem et irrigatur oleo rosaceo tepido et abluatur in mane cum aqua calida et fricetur in balneo cum dragaganto aut cum mucillagine psilii et mucillaginem seminis citoniorum et altee albe. Ille autem qui durans est antiquus plurimus indiget solutione cum aliquibus pillulis quas diximus de illis in quibus ponuntur aloes et pulpa colloquintide. deinde post illud assidue et radere caput et inungere et balneum et abluere ipsum cum medicaminibus que habent abstersionem fortem semel. et cum eis que habent uiscositatem ita ut sit medicamen forte in remouendo furfures ex eis que dicemus et caueat ab omnibus quibus inest uapor et ab omnibus que uaporem faciunt et eleuationem ad caput et precipue cepis et aleis et porris et similibus eis. ex illis que iam diximus in egritudinibus capitis et multiplicat commixtionem uini et potationem olei super expressionem uue. **De asafati i. pustule paruis in capite.**
Est ex genere apostematum in quibus est foramen paruum subtile ualde plenum humorositate subtili et humiditate uiscosa pauca et eius apertio similis est aptiori egritudinis que dicitur fauus et accidit in cute capitis. Et huius quidem foramen latius est et maius foramine asalhafati. et in foramine eius est humiditas similis fauo. et inde aut sunt recentes aut antique et unaqueque earum aut est humida aut sicca. Cura itaque sic

est earum est similis cure furfuris. uerumtamen oportet ut confortetur et addatur inunctione cum cera et oleis et mucillaginibus et adipibus et fricatione cum sinapi et rasione ante inunctionem. et sufficiat in ea cum non antiqua fricatio. cum uero est antiqua tunc eget ut fricetur et radatur donec recedat ab ea asperitas et currat ex ea sanguis. deinde fricetur cum oleis et mucillaginibus et embrocetur cum aqua calida et uaporetur donec rubeat locus. deinde liniatur cum oleis et adipibus et mucillaginibus et cera et adipe galline et anatis et dragaganti. Humidum uero qui non est antiqua sufficit unguentum rubeum sine fricatione et oleum ro. cum corticibus granatorum et mirabolanis et aceto. Antiqua uero indiget ut in ea administretur flomia cephalice aut ex uenis que apparent in capite aut fricetur et radatur secundum quantitatem necessitatis sue tam diu donec resoluatur caro mala tota et currat ex ea sanguis plurimus et ponantur super eam sanguisuge post fricationem. deinde liniatur cum epithimate sahafati fortis exsiccationis. Et confert ei et assidue liniri cum filotro abradente pilos usque exsiccetur decenter. deinde liniatur cum eis que diximus in capitulo asalhafati sicce. **De his que rectificant corruptionem coloris.**
Corruptio coloris fit aut ex egritudine aut successione egritudinis sicut in hyctericia citrina nigra conualescentia. aut fit propter corruptionem complexionis. Et cura illius totius fit cum curatione illarum egritudinum. Illius autem que fit in conualescentia cura est confortatio et albatio. Coalicia aut coloris que fit sanis

quicquid est ex pallore quoniam fit ex sole et vento et frigore. et quicquid rubet facies valde et incipit eminencias habere. et quoniam est color citrinus absque egritudine.

De cura piloris.

Que est assiduatio introitus balnei. et inclinatio super vaporem aque dulcis calide. Et si sufficit illud ei bonum est. et si non administrentur ei gumeta que dicemus. Rubedinis autem que super faciem ordinatur: et eminenciarum opatarum cura non tardetur quoniam est mala. Et confert ei ventosatio cruris. et ventosatio cum ... et flomia utriusque cephalice. et dilatatio eorum quibus stricta fit in capillis vel in cute. et dimissio vociferationis. et dimissio omnium que provocant sanguinem in facie ex electione alicuius rei. et retentio anelitus et longitudine iacendi super faciem. Cura quidem est flomia frontis post flomiam cephalice et extremitatis nasi. et ut liniatur cum sapone et ut dimittatur donec ipse sugget. deinde abluatur cum aqua calida multotiens. et apponantur sanguisuge post illum super locum eminentiam habentem. et devitet omnia que multiplicant sanguinem et vinum et carnem et confectiones de melle propter et vitatur balneo assidue. et in declinatione super vaporem aque calide cum non est presens balneum aliquotiens et liniatur cum epithimate acalaphati forti cum humectatur ex ea aliquid. et abluat faciem suam post balneum. et in declinatione super aquam calidam hora una cum aqua frigida. et caveat ne obviet frigori et vento vehementi cum facie sua. Et cum illi acciderit succurrat cito ad balneum. Citrinitati autem coloris sine egritudine confert ut comedat omni die gallinam pinguem assatam. et bibat vinum dulce. et comedat ficus. et granata dulcia. et sorbeat vitellos ovorum sorbilium. et comedat cicer album et sumat ex aliis in quibusdam horis. et excitatio in quo sit allea. Et conferunt ei scoria ferri confecta et assiduatio balnei et fricatio faciei et gumera cum rubificantibus de eis que narrabo.

De panno in facie.

Pannus alius est antiquus et niger et minus niger. Cui quidem confert flomia cephalice et detractio epithimi. et dimissio omnium que sanguinem in facie provocant ex eis que iam diximus. deinde epithimatur cum semine rafani. et cum amigdalis excorticatis. et farina fabarum. et semine melonis. et embrocetur cum aqua croci ortulani aut mellis. Sed vero antiquus niger indiget medicinis fortibus cum hec sicut semen eruce. et terra argenti vivi. et piper et baurach. Et quicquid non valet in eo non epithima est arsenico citrino. Et quoniam necessarium est in ipso semen almeri et ponere sanguisugas super ipsum. et stafisagria delet pannum. et vestigia que similantur lentibus.

De lentiginibus et varis.

Istarum quedam sunt nigre. et quedam sunt rubee. Et omnes sunt difficilis curationis. et precipue nigre. Et cura eorum est sicut cura panni. Verumtamen oportet ut fortior fiat. et multiplicetur in istis solo vetris curis que educit meliam. et supponatur locis punctorum tamen cum medicinis fortibus ex medicinis panni.

De vestigiis variolarum et ulcerum.

Variolarum quidem vestigia indiget

eis que impinguant cor. et balneo
assidue donec deleatur corrupt. funda
tio. Cum autem equatur liniantur cum
litargiro albificato cum oleo ro. et
radicibus cane sicce. et se. melonis
et farina risi. et ossibus antiquis cum
aqua ordei. Et si uestigia de lima
fuerint ad nigredinem. administra
bis epithimata post balneum. aut
post uaporationem cum aqua calida. et
addes in eis medicinas fortes si
cut semen eruce. et se. rafani. et galba
deben et costum. Si uero sit simile
granis lupinorum tunc fac eis ad
herere lenientia sicut medicamen
de dactilis quod ita fit. Conterantur
carnosi cum medulla panis simi
laginei et fiat ut adhereat desuper.
Et conterantur sicut plurimum mellis
cum se. lini et mucillaginem eius et
quo conficiantur farina fabe. et
empletur et eis. et embrocentur cum
aqua calida plurimum. et inungan
tur cum oleo et cera de kerri et adipe
galline et anatis. De uestigiis

Confert eis cum sunt in pustulis.
Rea omnia epithimata lenientia
remouendo pannum. Et cum sunt ni
gra uel uiolacea conferunt epi
thimia ex arsenico citrino cum
aqua coriandri ponendo epithi
ma sicut epithima multociens et
liniatur cum lapide pipis. et se. eru
ce post inclinationem super aquam calidam.

De alguosimi.

Eradicat al
guosimi omnia que ulcerant cu
tem uelociter sicut unguentum de anacar
dis et sapo. et alia et que eis assi
milantur liniantur desuper donec
ulcerentur. deinde curentur ulcera
et eradicentur cum lenitate in tempore
longo. aut abluatur cum aqua
et sale. et deinde dissoluatur gluten

allotum cum pice humida. deinde
liniatur desuper. et dimittatur tribus
diebus. deinde fricetur et scalpatur
cum sapone et liniatur et donec ui
deatur quod iam deletum est. deinde
curetur cum unguento consolidatiuo.
Hec est res

De impetigine.

Hsimilis sahaphati sicce cui con
fert assiduatio inunctionis. et ut
fricetur uehementer. deinde liniatur
cum oleo aliquo. et cum omnibus lenifi
cantibus. Et confert ei et ut frice
tur cum acetositate citri et liniatur
cum acacia et cum aceto et armoni
aco. aut cum nuchat et aceto. Et
confert ei oleum de tritico et oleum de
corticibus nucum uiridium. cum
autem antiquatur et fit sahafac indi
get sanguisugis et fricatione
et omni cura asahaphati antiqui.

De morphea.

Es hac alia est al
ba. et alia est nigra. Et alba quidem
cum est antiqua deterior est nigra.
Et cura morfee dum non est an
tiqua est uomitus et abstinere
a cibis humectatiuis. et sudare
in balneo. et assiduatio conferre mi
noris. et zuccarum ro. confecti cum ma
stice et thure. et solo cum medicinis
in quibus est turbit et colloquintide
pulpa. et fricare locum donec rube
at. Si ergo sufficiat bene est. et si non li
niatur cum cepe. aut cum capsia.
aut cum rubea tincture aut aceto
forti. In antiqua uero oportet ut inci
piatur cum flomia et assiduetur in
unctio cum medicinis quas narra
bo ad hanc egritudinem et ad baras
et similiter epithimata. Nigre autem
conferunt flomia. et solo uentris cum
eis que educunt meliam. deinde li
niatur cum omnibus epithimatibus
predictis fortibus. Et phlebet ipsam ual

de. aut destruu(n)t(ur) pilli. Si impin
guatio cor(poris) fiat. (et) assiduatio bal
nei (et) uinu(m) subtile. De uarris.

Varus alia e(st) cum qua e(st) asp(er)itas
(et) no(n) est. Et que ex ea asp(er)a e(st) fa
cilioris sanatio(n)is e(st). Lenis aut(em)
(et) antiq(ua) p(ro)funda in carne ualde
et e(st) illa que no(n) rubet p(ro)pt(er) frica
tione(m). (et) de qua no(n) egredit(ur) sa(n)
guis cu(m) figitur in ea acus. imo
egreditur ex ea humiditas aq(uo)
sa nisi ultimatio fiat i(n)frigido
sup(er)ficiem cor(poris). e(st) difficilis sana
tionis. Cui(us) quide(m) cura est cura
morfee alb(e). u(er)u(m) t(ame)n e(st) cu(m) medi
camis fortiorib(us) ex epithimati
b(us) (et) medicinis q(ue) bibitur que
ego dicam. Et tingitur etia(m)
(et) altatur cum colore tincture.
et fit filis coloris cuti(s) (et) dica(m) ei.

De lepra.

Hec egritudo aut(em) e(st)
incipie(n)s. aut ia(m) inuasit ex cor(pore).
id. aut ia(m) p(er)ueit ad ultimu(m) fi
niu(m) suo(rum). Et signa incipienti(s)
s(un)t raucedo uocis (et) strictura ane
litu(s). (et) co(n)turbatio albedinis oculo(rum)
(et) rubedo faciei (et) tuberositas ei(us).
et paucitas pilo(rum) (et) subtilitas ip
so(rum) et casus eo(rum). Et in hui(us) hora
op(or)t(et) ut curet(ur) cum flomia. p(ost)q(uam)
ultimatio fiat in extractio(n)e san
guinis (et) solone uentris in omi
ebdomada cu(m) eis q(ue) educu(n)t cole
ram nigra(m). p(ost) illud q(uod) fortit(er) fiat
(et) p(er)ueniat(ur) in aliis diebus ad bal
neum (et) ad caput pungu(n)tu(m) cum
oleo uiolato. (et) de cucurbita de ne
nufare. (et) inuctio(n)e cu(m) eo. (et) ad cibo(s)
lenes dulces ueloces penetratio(n)is.
q(ui) teneru(m) faciu(n)t corp(us) (et) i(m)pinguat
ip(su)m. (et) ad potandu(m) lac q(uod) est ex
animalib(us) sanis iuuenib(us). (et) sor
beat sorbitiones f(a)c(t)is ex eo. (et) ex zu

caro albo. (et) oleo amigdalino. (et) ad
uinu(m) subtile albu(m) cu(m) co(n)m(en)sur(a)tio(n)e
q(ue) est ad multitudine(m) q(ue) est ma
ior. (et) ad t(ame)n qualitate(m). (et) ad tomp
nu(m) usq(ue) p(re)cedens fit hora flo(bot)e
(et) me(dicin)e. sec(un)do. sanatur e(st) hac cura.
et caueat o(mne)s cibos incrossantes
sanguine(m). (et) calefacientes ipsu(m).
de eis que ia(m) diximus i(n) capitulo
melie. (et) sumat o(mn)ia q(ue) multipli
ca(n)t p(ro)uocatio(n)e(m) urine. Cum (er)g(o) hec
egritudo inuadit corp(us) (et) fortior
fit raucedo. (et) facies fit tuberosa.
et curuant(ur) digiti. (et) deturbatur
for(ma). (et) spasmant(ur) iu(n)cture. (et) rubedo
se fiu(n)t iuncte. tu(n)c cura qua(m) di
xim(us) ei co(n)uenit. (et) no(n) addit(ur). Et an
tiqui q(ui)de(m) iam (con)uenerunt q(uo)d car
nes uipe (et) tyriaca f(ac)ta ex ea ei(us)
sanat. Nob(is) aut(em) no(n) est experientia
in ea. s(ed) e(st) auditu(m) (et) creditu(m). Et di
xerunt q(uod) q(uo)d (con)fectio no(m)i(n)ata albu
rahil sanat ex ea. et ego narra
bo q(ua)lit(er) p(re)paret(ur) uipa ad hanc egri
tudine(m). (et) que p(re)paratio fit eius si
mul cu(m) decoctione. (et) q(ue) p(re)paratio
fit ei(us) in uino. (et) q(ue) p(re)paratio fit ei
in me(dicin)e. co(n)fecta p(re)parata ad hanc
egritudinem p(ro)p(ri)e. Q(uan)n(do) aut(em) ulcera
tur cor(pus). (et) currit uir(us) (et) fetet corp(us).
tu(n)c cura ei(us) est ut iungatur cau
terizent(ur) ut induarent(ur) loca earu(m)
et si cadant me(m)bra assiduet flo
mia(m) basilice (et) duarum gundagi ut
no(n) p(ro)foceretur. (et) cu(m) cura ut linia
tur pectus ei(us). (et) inspisset(ur) anelit(us).
et cu(m) cap(itis) purgatio (et) humectati
one qua(m) dixim(us). ut p(ro)longet(ur) t(em)p(u)s
eius. (et) minoret(ur) corruptio ulceru(m)
ei(us). (et) putrefactio eo(rum) (et) corrosio eo
ru(m). et ut p(er)mutetur ad regione(m)
humidi aeris ualde no(n) superflui
frigoris. n(ec) sup(er)flui caloris. et

assidue utatur potu lactis ovium
quoniam prolongat pinguedinem eius.
Alia est hu

De pruritu et scabie.

mida et alia sicca. Et sicca quidem
fit ex multitudine usus salsarum et al
leuguanich et reliquorum que ad
[illegible] sanguinem ex medicamentis
et cibis sicut sunt allea et cepe et vini
puri et amari et calidi et mel et si
milia eis. et ex paucitate balnea
tionis et inunctionis propter horum ablu
tione cum assuetudine. Cum ergo aqua
est citrina et alba et reliqua signa
cum sint dispositionis in sanitate
sufficiat in cura eius balnei et fri
catio cum cum furfure et cum farina
ciceris et cum baurach. Et quando res est
grossior abluatur cum aqua dul
ci et fricetur cum aceto et oleo ro. cum
aqua apii expressi. aut aqua ca
momille. deinde abluatur etiam cum
aqua dulci calida et ungatur cum oleo
ro. faciat illud aliquot diebus. Si
autem res est grossior ista indiget
epithimate scabiei sicce. Quod
si ea urina est citrina aut minus
quam citrina sed est in ea calitas et ap
paret in ea signum [illegible] cole rubee
in corpore est necessarium ut flebotomia
fiat in primis. deinde purgetur cum
decoctione mirob. et epithimi et se
ne et fumi terre ex eis que diximus.
deinde utatur balneo et omnibus que
diximus et vitet omnes cibos calidos
et acutos et dulces et comedat in
sipidos et acetosos.

Humida vero
indiget flebotomia et solutione ventris
secundum grossitudinem rei eius et indiget
fortitudine epithimatum secundum
humiditatem suam. Et quanto plus est
humidior tanto plus indiget medi
cina fortiore in desiccando. Re
liquum autem regimen in cibis et medi
cinis est unum.

De sarre-

Sora fit ex vapore calido plurimum
accidente in corpore subito. Cuius cura
est flebotomia et lenificatio nature cum
aqua prunorum et sumat in potu aquam
agreste et aquam granatorum aceto
sorum et ribes et lac acetosum. et ca
veatur cum tarsil. et cibis congelatis
et stipticis et frigidis. et aqua agreste et
lacte acetoso. Et confert ei infu
sio camomillarum acetosorum. Sed est
necessarium: in hora commotionis eius
et eventus tristitie et angustie eius
ingrediatur eger in aquam calidam
quoniam alleviatur ab ea et intumescat
corpus eius. Nam aer frigidus commo
vet eam cum ei accidat.

De sahafati.

Hec non commovetur nisi
in iuncturis ex multitudine sudo
ris et negligentia ablutionis eius.
Cum ergo multiplicatur sudor oportet
ut abluat ipsum vice cum assidua
fit alhasafa. in die admimi semel
cum aqua frigida et si additur [illegible].
et abluatur loca in quibus effectus
est eius alhasafa. Et post illud oportet
ut liniatur cum aqua ro. et aliquo
camphore et aceto. Istud namque
prohibet ipsam generationem. Cum autem egre
ditur curetur cura salhafati.

Quum iste multi

De verrucis.

plicantur in homine necessarium est ex
trahere sanguinem et solvere ven
trem cum eis que educunt melancoliam
et adhibere regimen cum eis que ge
nerant sanguinem recentem et humectent
corpus et impinguent ipsum sicut est
dilatatio in cibis laudabilis hu
moris et pauce grossitiei et assi
duatio balnei temperati calidi. et mul
titudo ociositatis et unctionum subtilium
plurime commixtionis. Cum sit pau
cis [illegible] nisi cum

illis que casu inciderunt. Et ex eis quibus ipse delentur: est ut fricentur cum foliis capparis humide aut cum alo caractis nabati humidis. et est forte valde expertum. aut radantur et liniantur cum unguento anacardino aut cum sapone. aut cum medicamine acuto quoniam facit eas cadere et delentur eo. aut ligentur radices earum cum capillis donec cadant. aut comburantur radices earum cum virgis mirti humide.

De ragadiis in facie et labiis et pedibus et palmis.

Earum loca cum non sunt fortes antique curantur cum eis que liniunt et inunguntur super eas. Et quando sunt fortes antique est necessarium ut infirmo detur in potu aliquod olim diebus aliquot et impinguetur cibus eius et multiplicetur commixtio in vino et administretur aqua calida et detur in potu de oleo super expressionem uve et super decoctionem passularum de quo sumatur omni die quantitas duarum ℥. olei sisamini excorticati. et fricetur palma cum uva alba fricatione bona et similiter pes. Et confert eis ut ponatur membrum in aqua calida donec intumescat. deinde fricetur cum dragaganto contrito. et si suppuratio fiat in carne donec curatur ex ea sanguinee curetur unguento quod nominatur anacardinum. aut unguento squillitico. Et confert ad ragadias labii proprie ut inungatur labium et fiat ut adhereat pellis ovi. et cinerem super labium. Et quandoque curatur cum adipe galline et cum galla contritis sicut alcohol. et dragaganto quibus inungatur inunctione bona. et involvatur super eas pellis ovi. aut inungatur cum cera auris.

De apostemate calido.

Apostematum calidorum alia sunt sanguinea. alia colerica. Et communicat eis similiter calitas loci. Verumtamen rubedo et extensio cum sanguineo sunt plus quam sint cum colerico. Et curationi eorum in e termini. Necessarium est esse in inceptione quod prohibeat eorum generationem. aut quod faciat ea minora que sunt. Et hoc fit in sanguineo quidem cum flobotomia ex latere contrario et diviso. Sed in colerico cum solutivo colere ex eis que non plurimum faciunt calefactionem sicut sirupus de prunis. et sirupus rosatus predictus et sirupus violarum. et lac acetosum et aqua casei cum scamonea. deinde cum epythimatibus super locum. Sed in sanguineo cum eis que infrigidant et stipticitatem faciunt sicut sunt sandali et rose et sicut est memithe et camphora et aqua rosacea et acetum. Et in colerico quidem cum eis cum quibus sunt infrigidatio et humectatio sicut psillium conquassatum cum aqua citroli et sicut rasura cucurbite et portulaca contrita et similia. Et ex herbis frigidis ita ut quando apparet sit necessaria illa que resolvit cum facilitate de quibus ad administrabitur cum medicinis primis ita ut cum quieverit pulsatio tota et dolor singulariter apponantur resolutiva. Sed apostema colericum parum indiget resolutivis quoniam resolvitur per se ipsum post statum ipsorum. Sanguinea vero indigent ut adiuventur cum eis que resolvunt secundum debilitatem temporum eorum. Et perveniunt apostemata sanguinea adunationem tamen rerum. aut enim sanantur cum resolutione cum signum est quod minoratur apostema cum diminutione pulsationis et doloris. aut collectionem faciunt saniei. Cuius signum est quod assiduatio est pulsationis et nullam excusationem facit infrigi

datio. deinde sedatur pulsatio et le
nitur apa. aut fit apa durum. Cui
signum est sedatur dolor et minora
tur magnitudo apatis et additur
ei durities. Indiget itaque primum
eis que adiuuant ad resolutionem
secundum qualitatem caliditatis sue et sui
temporis. Et secundum hec indiget
eis que adiuuant materiam ut
maturetur uelocius et congregetur sa
nies et apiatur. Tertium uero in
diget ut consideretur studiose
quoniam ipse quando fit apa durum quod non
sanatur. Cuius cura est lenificatio
eius quando et resolutio ipsius quando. Et non
fiat operatio in ipso cum medica
mis que resoluunt. et remaneat
ex eis aliquid quod in lapidem uer
tatur. Sed cum uides ipsum indu
rari a resolutione dimitte resolu
tiua. et cura ipsum cum lenitiuis do
nec leniatur. deinde itera resolutiua
donec resoluatur apostema suo. Hic
igitur est canon apatis. Apa autem
frigidum. et apa molle flaticum et du
rum et scrofule et nodi et aldeme
mil et cancer et ignis alfarsiati.
et formica. et uestigia ulcerum et
uulnerum et percussionis et casus et e
risipilla. et restauratio et extinc
tio summe eorum et esse difficulta
tis incarnationis ulcerum et reliqua
que necessaria sunt et regimine ma
torum et cura uenenorum et ueneno
sorum animalium non diuiduntur a dicen
do super illum quod est in almansore
iungatur igitur cum hoc libro.

De apate frigido.

Hec quatuor est ge
nerum. aut enim est ex flate subtili
aut ex flate grosso. aut ex colera
nigra. aut ex uentositate. Signum
itaque eius quod fit ex uentositate est.
quod est lene. molle. lene sicut uter in

flatus qui cum ponitur super ipsum
digiti comprimitur et non remanent
uestigia. Et cura eius est uaporatio
cum farina ordei calefacta. aut cum
farina milij aut cinere. et melior
est cinis quercus. deinde inunga
tur cum aliquibus oleis calidis sicut sam
bucino et keiri. Si igitur sufficiat bene
est. et si non cum emplis que fiunt cum
cinere quercus et cinere ligni uitis
confecto cum aqua iuniperi et capi
lli et tamarisci et ligetur et caueat
homines ipse repletionem ex uino et ci
bo et aqua et grana et olera. et fac e
um pati famem. et fac ipsum siti
re. Illius autem quod est ex flate subtili
signa sunt. quod est molle. sed est cum
eo aliquantulum spissitudinis et in
est ei grauitas. et communicat isti tri
bus speciebus albedo coloris. Et omibus
his quatuor generibus horum apatum et
communicat frigus tactus. Et eius cura
est sicut cura apatis uentosi. Et
confert ei quando fricatur cum oleo et
sale. deinde imbibitur pannus aqua
cineris quercus et uitis et ponitur
super ipsum et ligatur cum panno. Et con
fert ei lenim ex omnibus emplis que
administrantur apatibus calidis in fi
ne ipsorum. Et confert ei commixtio e
pithimatis de faufel quod dicemus.
Illud uero quod est ex flate grosso est albi
coloris. et frigidi tactus. sed est cum eo
durities. Si igitur est nigrum est nec
cessarium ut soluatur eger. et
euomat secundum legem. deinde curetur cum eis
que in capitulo podagre fuerunt diximus.
Illud autem quod est ex colera nigra est
frigidi tactus sed est cum eo durities
multa. et secundum quantitatem duriciei e
ius est difficultas sanationis ipsius.
Et est ex ipso quod cum induratur non
sanatur. et in colore ipsius est te

nebrositas. Et si cū hec sup ipm
apparēt uene rubee ⁊ ē in ipso
pulsatio ⁊ aliq̄ntulū caliditati
tē est cancer ⁊ nō sanat᷑. Et op᷒
ut blandiendo ei succurrat᷑ ne
ulceretur. Et qm̄ extimat stoli
dus q᷑ sit nodus ⁊ pforat ip᷒
⁊ fluit sanguis. Et dria īnt
nodum ⁊ cancrum ē qm̄ nod᷒
nō pulsat ⁊ cancer pulsat. Et
eius cura ē pungō cor᷑ cū catā
tico ⁊ subtiliatio cibi cū eis q̄
diximus in fine capitulum cali
dorum ex lenificatione qm̄ et re
solutione alia uice cū lenien
tibus ⁊ resolutiuis que diximu᷒
in antidotario. Et iam diximu᷒
de eis aliqd in capitulo podagre.

De cancro.

Istud ē apā ⁊ q᷑
tamq; accidit incipiendo. ⁊ qnq; ē
post apā calā cū indurantur.
Et ī q᷑ ex eo ē incipiēs cum ei
cura succurrit᷑ qm̄ stat ⁊ sanat᷑
⁊ signa ei᷒ sūt q᷑ incipit apā si
mile auellane ⁊ min᷒. deīn au
gmētatur p dies cū duricia ue
hementi ⁊ tenebrositate ī colore
⁊ rotunditate in figā. ⁊ aliq̄nto
caliditatis in tactu. ⁊ qm̄ incipit
magnificari apparēt in ipo uene
uirides ⁊ sūt ei radices ⁊ penetr
atio ī cor᷑. Et cura ei᷒ ē cura quā
diximus in capitulo melē ⁊ lepre
ex flomia ⁊ assiduatōē q̄ edu
cit melian. ⁊ pmutatōē san
guinis toti᷒ corpis cū sanguīe
nouo subtili aquoso ⁊ tpato p
cibos humectātes laudabil' hu
moris ⁊ boni. Deforis aūt nō ē spes
in resolutiōē ei᷒. Veruntn̄ cum nō
est ē eo caliditas neq; pulsatio tūc
nō op᷒ nisi ut curetur cor᷑ ut nō
augmētet᷑ tm̄. Si aūt cum eo sūt
caliditas ⁊ pulsatio tūc op᷒ ut bla
diendo succurrat᷑ ne ulceret᷑ ita
ut infrigidet᷑ ⁊ nō pmittat᷑ eger
dormire sup ipm neq; calefiat ip
sum. Et cōfert ad illud ut liniat᷑
ex mucillagīe psillij ⁊ cerusa
plumbi. aut cū aceto ⁊ luto. Si
aūt ulcerat᷑ tūc ulcus ei᷒ est turpe
malū ualde hñs labia rubea ⁊
uiridia ⁊ inuisa. ex quo currit sa
nies mala fetida. Et si fuit ī lo
co pparato ei᷒ abscissioi omnino
de sicut mamillis ⁊ pedibus ⁊ extremi
tatibus. oportebit ut ī q̄ducatur ⁊ ī
ultimo auferat᷑. ⁊ cautizet᷑ p᷑ ī
cautio pfundo. deīn osolidetur.
Et si nō ē in loco pparato in quo ra
dicitus auferat᷑. tūc curetur cū
ungēto leniēte sicut ungt᷑ q᷑ dicem᷒
ad cancrū ulceratum.

De scrofulis.

Iste fiunt ī collo sm̄ plurimū. ⁊ qm̄
fiunt in inguinibus ⁊ in omnibus lo
cis in qbus sūt glandes. Et eaꝝ signū
est apā durū rotundū albi colo
ris qd mouetur cū moues ipm.
Et qm̄ sūt tres aut q̄tuor siles
nuci in christi. Cū g᷑ compheōdis
eas a pricipio sui fac egrum pati
famē. ⁊ fac eū cauere a cena ⁊
sacietate nauseatiua. ⁊ fac ipm
uomē. ⁊ solue ipm cū eis que edu
cūt fleuma grossum ex eis q̄ diximus.
Et emplā locū cū resolutiuis sicut
diaquilō ⁊ mirra qm̄ soluit᷑ cū
uino. ⁊ cōficiatur ī ipō farina fa
baꝝ et amigdale amare ⁊ bdelli
um cū aggrtatur cū aceto uini ā
tiqui. aut cū mucillagīe fenu
greci. ⁊ stercus antiq᷒ q᷑ fit ex stercore
capno rubo cū aggregatur cū
aqua caulis. aut cū oximelle cō
ita resoluūt scrofulas. Si aūt
ulcerant᷑ aut ingrossant᷑ est nec

cessarium ē ut extrahant̄ ⁊ nō re
maneat ex eis aliqd ne redeat.
Nam si remanet ex eis ād redit
et nō est ei cura. deīn curet̄ locus
donec sanet̄ ⁊ cōsolidet̄. Et forta
se magnificient̄ scrofule donec
fiant sic̄ melō. aut maiores et
capiūt caput ⁊ collū. **De nodi.**
Isti sūt plurimū mōr q̄bȝ omibȝ
coicat q̄ separantur a carne cor̄
⁊ mouent̄ cū; moues eos sic̄ res
in bursi ⁊ tollerant̄ ut sup eos
fiat cōstrictio ⁊ curant̄ cū; ex
tractioē. Op̄z g̃ ut sup eos scin
datur cū sb̄tilitate ⁊ facilitate
ne in se ipsis scindant̄ imo fin
datur cutis sup eos. deīnd extro
nent̄ ita ut egrediant̄ ipsi cū
bursi sua. Si aūt aliq̄to findā
tur cū diligentissime pq̄rtitū
extractio eius q̄ in ipsis est re
deunt. Et si remanet ex eis ali
q̄tulū redeūt. Et de istis nodis
est qui est sic̄ glās apparēs ma
nifesto palme ⁊ pedis int̄ facī
lem ⁊ rasceta ⁊ sup eāp dura cū
premis eā pressioē uehementi
fit plana. Cuius cura ē ut pma
tur aut cōteratur cū ligno donec
plana fiat. ⁊ ponat̄ sup ipsū fru
strum pgamenī cū aloe ⁊ licio ⁊
mirra ⁊ acatia ⁊ glutine piscis ⁊
stringat̄ sr̄ ipm ualde cū frustro
sue magitudinis de ligno aut
de plumbo. **De admenul.**
Admenul ē gñs apātis calī. qd
multiplicat̄ in eo q̄ mltum uta
tur cibȝ grauitibȝ sanguie; plu
rimū. Siue g̃ in quo multiplica
tur admenul minor et cibū ⁊ pp̄e
carnē ⁊ cōfectione de melle. et
lac ⁊ uinū. ⁊ declinet cibū; suū
ad acetositatē. Sicuit ē fortasse

collectionē saniei ⁊ fit ex eis ma
licia maxima ledēs aut interfi
ciens. Cui g̃ accidūt pt̄ admel
plūma aut extura tremor ī cor
de ⁊ nausia ⁊ sudor frīdus. Illud
tē ē sig̃ mal. Et cura admenul
ē ut initio sue inceptiois regat̄
cum eis qbȝ regit̄ apā calīn. Si
āt pt̄fiscant tres dies ⁊ nō exte
nuet̄ sȝ pmaneat eoꝝ pulsatio
⁊ febris ipsoꝝ tē neccūum est ut
saniei collectionē faciāt. Cū op̄z
ut uiuent̄ ad illū ut uelox fite
oꝝ maturatio ⁊ aptio ex eis que
dixum in illū q̄ aggregat saniem.
de quibȝ sc̄. sc̄. almum. aut laca
ut ficus carnose cōtrite cū mel
le. aut massalitica cū aliq̄tulo
baurach ⁊ assiduet regimē ipsiu
deīn extrahatur q̄ in ē ⁊ cōsoliet̄.
Cum aggatur **De extura.**
Cum materia ad locum unū fit ex ea
extura magna ualde ⁊ m̄ltociēs
accit in subascell̄ ⁊ in inguinibȝ.
Et illa q̄ accit in sbascell̄ ē sicca
ledens. Et illa q̄ ē in inguinib̄ ē
magis queta paruip. ⁊ qm̄; nō fac̄
collectione; saniei. Illa ā que est
sbascellus nō fortasse uaciat̄ a
collectioē. Et cōfert ei in pancipio
flomia. Illi uō q est in inguinib̄
cōfert flomia in basilica ex ma
nu opposita. Illi uō q ē sbascell̄
in safena pedis oppositi. aut ba
silica man̄ altius. aut amboꝝ
si fuit res supflua. deīn pueiat̄
ad illam q̄ est in inguībȝ inun
gento ē oleo tepido. Resoluet̄ enī
⁊ delebit̄ sm plurimū. Illa autē
que ē in subascell̄ si n̄ sedatū eī
rubedo ⁊ pulsatio ipius pt̄ floia;
tē scias q̄ collectionē facies. po
nat̄ g̃ sup ipam illū q̄ saniei

collectionē facit. deīn pforet' cū maturat' ⁊ caretur et nō op' ut apprimet hn̄s exituā in suba scellis uino oio. qm timet' sup ipm̄ accidētia mala. De albal

kiati ⁊ uesicis ⁊ formica ⁊ mili ari ⁊ igne psico.

Albalkiati q̄dē est ulcus cum bothor ⁊ crustis ⁊ cursu uirus. ⁊ est filis sahafati male. Cui' cura ē cura asahafati male. s'm qd̄ diximus ex flomia ⁊ fricatione donec tota mala ca ro ulceret'. ⁊ appositiōe sanguisu gar. deīn ex medicinis p̄dictis asahafati. Et cōferunt ei pp'ue lu tum ⁊ acetum cū liniunt' sup ipām assidue. et excorticatiū qn̄ exsiccat' ⁊ fricatur donec sāgui nem emittat. deīn itatur super ipām. Ipā enī n̄ cessat exsiccarē cortic̄e unū p' aliū donec pue niat ad carnem sanā q̄re sub tiliatur cortex t'c ⁊ sequet' eam sanitas. De vesicis.

Exeunt in corpore uesice int' q̄s est aq̄ subtilis filis eis q̄ accidit ab adustione ig'is. Quar' cura ē flomia si corp' est plenu. Et dent' assidue egro aqua pruno rū ⁊ aqua granator' acetosoru et tapsil. ⁊ oia que extingunt sanguinem ⁊ rumpant' uesice. et curat ex eis totū q' est in ei et liniatur cū cerusa plūbi ⁊ li targiro nutito cū aqua ro. et aq̄ murti huīde. De formica.

Exeunt in corpore bothor pue una aut plures nuō. ⁊ apitur locus ei' ap'āte pāuo. ⁊ qm̄ scinditur et incipit ulcerari ⁊ uadit de loco ad locū. Cui' cura ē incipe cum eis q̄ educunt colām. ⁊ linire ip sam cū luto armenico dissolu to cū aceto. aut cū epithimate e risipille dissoluto cum aceto. De miliari.

Egrediunt' bothor parue similes milio cū quib' est mordicatio uehemēs ⁊ apā ciu' sius uir. ⁊ color bothor ē albus et qd̄ ē sup eas ⁊ in circuitu ear' de carne est rubeum. Cui q̄dē confert flomia ⁊ solō uentris p' cū aqua fructuū ⁊ ex eis q̄ educunt colām cū humiditati b'. sic' siīt mirob. citri. ⁊ scamo nea. deīn liniatur loc' cū galli' et corticib' granator' ⁊ carne fich. ⁊ sandal. ⁊ luto armenico soluto cū aceto ⁊ aqua ro. ⁊ aq̄ clara s'm mēsurā qua n̄ mordi cet acetū. Et cōferunt ei trocisci ā daro ⁊ mesiō ⁊ filia eis ex illis que sunt fortis stipticitatis.

Quādo in cor. De igne psico.

Quando in cor' egrediunt' bothor. et incipiunt uelocit' puenire ad h'. ut fiat cru ste nigre ⁊ uirides. aut fiat illud q' ē in circuitu eor' rubeū. aut coloris pauonis. t'c l' noiat' eri sipila ⁊ ignis psicus cū quo est inflatio uehemēs ualde. et op' q̄dē ut extrahatur sāguis cum flomia ex loco opposito educitē plurima donec accidat sincopis. ubi g'. Et puenia' ad infirmū cū eis que sbtiliāt sanguinē absq3 acuitate. imo humectāt ipm̄ ⁊ addūt in aq̄sitate ei' sic' aq̄ ordei ⁊ aqua melonis indi. et aq̄ cucurbite assate. ⁊ mucil lago psillij. Et nō dent' in hac egritudiē ea que ingrossant sanguinē penit'. Sanguis nā q' cum eo est grossus in se ipō. et ponant' sup locū ulceris me. fortis stipticitatis. cū aliquāto

acuitatis sic͡e sc͡t trocisci andaro
cum ponit͡r in eis calis aut flos
eris aut hoc medicam͡ qm͡ ẽ ꝓpⁱ
um ad hanc egritudinẽ. cui con
fectio. R. gallas imaturas que
terantur cũ aceto. aut liniatũ
cũ aceto ex alumine. aut sumat͡r
alum͡ ⁊ quãtum ẽ decima flo
ris eris. ⁊ liniatur cũ eo cui ul
cus est malus ⁊ mouet͡r ⁊ ãbu
lat paulati. Si aũt incipit pam
bulare tc͡ op͡ ut plicatur sup
ipm͡ medicamen acutum aut
cauteriet͡r. De herpete estio

Herpes hestiomenus cuz meno.
ac͡it ab ulcere malo aut bothor
nigra aut uiridi. aut cũ que hẽt
colorem pauonis incipiens am
bulare ⁊ dilatari uelocit͡r tc͡ op͡
ut festinetur ad cautizandũ ip͡
aut plicatur sup ipm͡ medica
men acutũ. ⁊ liniatur ĩ circuitu ei͡
cũ luto ⁊ aceto. Cum g͡ denigrat͡r
⁊ mollescit nigredo tc͡ ponatũ
sup ipm͡ sulfur cõtritũ et cõfec
tum cũ butiro una uice p͡ aliã
donec cadat nigredo ⁊ incisũ illõ
don͡ cadat caro corosa mala tota
deĩn abluat͡r cũ aqua ⁊ aceto. et
curetur cũ medicamĩe gñatiuo
carnis. ⁊ ñ sit negligẽtia in ipõ
qa occupabit ex corpore locũ plu
res. hoc ẽ. De antrace. rimur.

est rubeũ ⁊ ãliud uiride ⁊ aliud nigrũ.
⁊ unũqdq; ẽ malũ. Et signa e
ius sũt bothor ⁊ apparẽ cum quibꝫ
egreditur inflãmatio uehemẽs
ledens ualde ꝑtrãsiens mẽsurã
in hoc. et fit hoc in circuitu eius ue
locit͡r nigrũ aut uiride ⁊ accidit
cum eo uomit͡r ⁊ pulsus cordis
⁊ sincopis. Et si supfluit iste
intentiões cũ eo ẽ mortifer cito

sim plurimũ. Et nõ op͡ ut flobõ
fiat cum hac egritudine. Sed fe
stinetur ⁊ dentur ĩfirmo omia
q̃ cõfortant cor cũ infrigidatiõẽ
ex eis q̃ diximꝰ in capitlo cale
factionis cordis. Et cõferunt ad
h͡ granata acetosa ⁊ acetositas
citri ⁊ odoramtur redolẽtium fri
gidor. Si aũt in aere fuit pestilen
tia tc͡ erit malũ. Et cõfert ei il
lud q͡ sumit͡r ex cibis cũ lentibꝫ
excorticatis ⁊ aceto ⁊ cibꝫ cõgelatĩ
et omĩe q͡ incrossat sanguinẽ
⁊ cõfortat cor ⁊ extinguit super
fluitatẽ caliditatis. Et confert ei
ut aggetur in circuitu eiꝰ nix plu
rima. Et hoc qđ ẽ plimũ accidit
in autũpno ⁊ in fine estatis. In
tende g͡ in curatiõe eiꝰ cum medi
cinis cõfortãtibꝫ cor cũ infrigi
datiõe. locũ aũt scarpella ⁊ ablue
sanguinẽ eiꝰ cũ aqua calida ne cõ
geletur ⁊ ñ curat ⁊ sugat͡r suci
one leui ut egrediat͡r paulati ⁊ nõ
uniat͡r epithimate frido. imo cum
uides q͡ iam accit ab epithima
te ⁊ aqua frida pulsus cordis adi
tus. tc͡ incipe et embroca ipm͡ ẽ
aqua calida ⁊ calefac ipm͡ ⁊ pone
sup locũ cui infirmus ẽ sedens
in domo ⁊ incircuitu eiꝰ nix qđ
ꝓhibeat frigꝰ puenire ad corpꝰ.
et subleua plimũ intentionis
tue ad cõsuandũ uirtutẽ et in
frigidandũ cor. locũ uõ ipĩꝰ curatiõ
nõ est possibil' ñ p͡t illõ. Cũ g͡
alleuiatur pulsus cordis ⁊ dele
tur ⁊ uirtus ẽ fortis tc͡ cõsidera.
Et si ẽ pambulãs cura ipꝰ cum
eis q̃ diximꝰ ⁊ si iam denigratũ
ẽ tc͡ cum eis q̃ diximꝰ ⁊ et si in
diget ut cauterizetur cũ est inci
piens malũ cautiza ipm͡ deĩn

cōsolidi. De adustione ignis.

Confert adustioni ignis ūguē
tum de calce 7 ung̃ cerusē 7 ma
gis ultimū q͛ expti sum᷒ ad hoc
est ungm̄ albū. Et cū ē res ma
gna 7 plima indiget flōmia
ex latē diuiso. aut opposito deīn
curenē cū ungō.

De panaricio.

Confert huic ut igniat᷑ olim ta
lit᷑ ne aduirat 7 imp̄mat᷑ in ipō.
Si g͛ sedatur pulsatio 7 sanatū
tē illō sufficit. 7 si tē nō ponatū
sup ipm̄ ex saniei facit collecti
onem. Cum colligitur sanies 7
maturat᷑ pforetur foramie par
uo 7 exp̄matur. deīn curetē illud
ut nō capiat radicē unguis to
tius 7 curetur cū medicamine
gnātiuo carnis. Et qm̄; cōfert
ei in pricipio ut liniatur cum
erugie ferri 7 aceto 7 ponat᷑ in
nuc usq͛ obstupescat.

De sūma curatōis ulceri 7 uul
nerum recētiū 7 putridoꝝ 7 āntiq͛ꝝ.

In curatē q̄dē uulneris recenti
cū; nō est magne quantitatis
7 pfunditatis 7 sufficit ut cōiū
gant᷑ extremitates ei᷒ decenter
7 ligent᷑. 7 caueatur ne olim aliq͛
cōtingat ip᷒. aut cadat inter la
bia eius pil᷒ qm̄ ꝓhibet carna
tiōem. Si aūt pfūdū fuit tē ne
cessariū erit ṫ ut sup ip᷒ ponas
ungm̄ carnis gnātiuū 7 suffe
ras 7 liges. et si declinat labiū
uulneris unū 7 elongatū ab al
tero aliq͛ pte; tē ligetur ab illa
pte 7 declinet᷑ ad ptem opposita;
ei. 7 si declināt labia ei᷒ ad duas
ptes simil᷑ 7 longat᷑ labiū uni᷒
uulneris ab alio. tē ligentur un
diq͛. Et si ex magnitudiē uul
neris cōsequatur ut nō cōiūgat
ipm̄ ligatā cum ip᷒ constringum᷒
decenter; tē op᷒ ut suat᷑ in uno lo
co aut duob; aut trib; sc̄m quāti
tatem q͛ nō pmittat labia uul
neris disiungi. Et si fuit in eo ui
rus ꝓhibēs ipō cōglutinari. erit
necessium medicamen exsiccatiū
et abstersiuū ut᷒ ꝓhibēs curtere
ip᷒ ut᷒ aliud. Cum g͛ pforat᷑ bu
lo op᷒ ut pfores ipm̄ in inferiorē
loco ei᷒ ut nō retineat᷑ in eo aliq͛
de sanie 7 effundat᷑ totum qd᷒ est
in ipō. 7 constringe ip᷒ in supiori
pte eius ita ut effundatur sani
es cum facilitate. Et minora ci
bum uulnerati i p̄mis dieb; pp̄
si nō egreditur ex eo sāguis plum
m᷒ fac ipm̄ inclinare ad acetosi
tatem. Et si rubet q͛ ē in circuitu
uulneris 7 incip͛ apāri. tē flōma
ipm̄ ex latē diuiso ita ut p͛quā
tū fierit tres dies aut septimana
una ei 7 secūdus fuit ap̄tus. fac
dilatationē sup ip᷒ in cibo paula
tim. In pnc᷒ uō ñ. 7 ppē si nō cur
rerit ex uulnē sanguis plimus.
Et qm̄; uuln᷒ est in latē iūcture
aut in loco uenenoso ꝓpinq᷒ ossi
aut corde tē incipe pforare ipm̄
ne sanies cōrumpat mēbrū aut
os 7 cordi. Et qm̄ ē in loco carno
so tē dimitte ip᷒ donē cōfirmetū
ei᷒ maturatō. Et qm̄ fit uulnus
ponit᷑ ung͛. 7 calefac ipm̄ et ru
beum facit. tē incipe 7 permuta
ipm̄ cū friore eo. Et qm̄ detume
scē fac ip᷒. 7 fiat ipm̄ albū. tūc
cura ipm̄ cū ungō calidore eo pau
latim. Et fiat incisio sēp sc̄m lon
gitudinē coꝛ᷒. nō latitudinē in
omnib; locis eq͛lib; que eminen
tias nō hñt. In locis ā que sunt
flexibilia, pcedat cū flexibilita

te accidente in hoc loco. Et cū uiar
sr̄ ipm̄ ulc̄s pus aut albedinem
tē adde in acuitate unguēti. Et
qn̄ uides q̄ currit ex eo ψr⁹ ⁊ dolō
ē cū mordicatiōe tūc seda exacu
itate ei⁹ ād ⁊ p̄hibe subtilitate
eius. Et in ulcerib; q̄dē difficil'
sanatiōis ⁊ mal' indiget h̄us ea
flomia ⁊ solutiōe uentris. deīn
curatiōe cū ungō. ⁊ in illis que
sūt putride carnis necc̄ium est
ut curatō fiat cū ungō uiridi.
Et qn̄ sīc uel extenuatiōis putrefac
tiōis cū medicamīe acuto. dīn
cum butiro usq; cadat corterō
inde curetur usquequo sanetur.

De fluxu sanguinis ex narīe.

Oportet ut p̄paret' loc⁹ ad sup̄iora
⁊ stringatur ⁊ infrigidet' cum ni
ue. ⁊ sumat' sanguis draconis
⁊ aloes sarcocolla ⁊ thus trita si
cut puluis. ⁊ sumant' pili lepo
ris aut gazel. aut tela aranee
⁊ fiant ind̄ tente q̄ madefiāt in
albumīe oui. ⁊ inuoluant' in
medicamīe ⁊ impleat' in uuln⁹
⁊ puluerizetur desup hoc medica
men ⁊ ligamīe cōstringat'. Et
qn̄; cōfert ei hoc medicam̄. Cui⁹
cōfectō. R̄. atramēti ⁊ sāguinis
draconis ⁊ aloē ⁊ calcē nō extīc
tam ⁊ albugīem oui. Q̄ ām̄mi
scetur cū pilis leporis. aut ga
zel. aut tela aranea. Et si sāguī
fluat ex uena incisa tūc signa e
ius s̄t. exuberantia ip̄i⁹ ⁊ multi
tudo ei⁹. Et tūc q̄dē ē necc̄ium ape
rire uuln⁹ paulatī ē subtilitate
ita ut cōsequat' orificium uene
et stringat' cū; filo lini sbtili
firmo. deīn curet' ita ut stringa
tur q̄ ē sr̄ uuln⁹ cū ligatā donē
abscidat' sanguis. deinde puluē

rizet' sr̄ uuln⁹ ex medicamīe p̄d̄
q̄d cōglutinant' labia ei⁹ ⁊ sumit'
ex ponatur desup q̄ ex medica
mine ⁊ albugīe oui ⁊ n̄ soluatū
trib; dieb;. Q̄d si fluxus sāgui
nis ē ex trīa ē magis difficile cō
stringere ip̄. Et signū ei⁹ est q̄d
sanguis impetuose egredit' ex
uulnere. ⁊ egreditur una uice
⁊ abscidit̄ur alia. tūc q̄ ē necce
sarium ut stringat' ⁊ cauterizet'
si ē magna aut adhibeatur fer
rum quo incidatur. deīn curet'
loc⁹. Fluxus uō sanguinis qui ē ex
uenis labiorū abscidit retētio
niuis in ore. Sz flux⁹ sanguinis
qui ē ex sanguisugis abscidit'
cum sup ip̄s inuiscant' fabe me
dietas. Et abscidit ip̄m q̄ ū p̄l'
uerizetur desup puluis molen
dini aut infrigidetur cū niue.

Forma curatōnis de algebre et
maior ē iuuā dissolutōnis iūcturē.

Cum accidit p̄cussio ⁊ casus ⁊
dislocatō ⁊ fractā et contorsio
ē ut addatur dolor loci p̄ comp̄s
sionē fcām desup. aut p̄ ligatu
rā strictam. Cū ḡ accīt casus aū
p̄cussio. ⁊ nō aduenit cū ea dislo
catio tūc nō indiget compressiōe
n; extēsione oīo. s; deungat' sb
tilr̄ si nō ē fracta ⁊ emplet' em
plaustr⁹ algeb' sedante dolorem.
Et stringat' lenit' ligādo. ⁊ caue
atur ne fatigetur mēbrū illō
laborādo. Et si ē fractura tunc
op⁹ ut ungat' tēdatur ⁊ prema
tur s̄m q̄titatē qua eget ut re
deat os ad locū suū cū; maiore
facilitate q̄ possibile ē ei. Et si
gnū q̄dē hui⁹ fracture ē q̄d ap
paret eminētia ossis ⁊ expulsa
tio ei⁹ scissura uō et contrictō in

longitudinē et latitudine inoste
nō indiget etiam uētioē neqȝ e
quatioē. Vin dislocatioī ē necē
sarium ut extendat donec sit p
sibile ut redeat ad locum suum.
Verūtn̄ opꝫ ut fiat in summo cū fa
cilitate et subtilitate et cū minio
ri q̄ntitate doloris q̄ nob possibile est.
Et minoret cibus egri in primis
dieb; usqȝ ad septimanā; donec
securitas sit ab apostē in loco. Cū
qȝ securitas sit ab apostē tē absol
uatur ei cib; paulatim. Si autē
tardatur incarnatō fracture
et corp est extenuatū cibetur tūc
frumento cocto usqȝ sit q̄si puls et
pultib; similis et cibis grossis et capi
tib;. Et q̄n cōmouet ex strictura
ligature dolor mollifica ipm
paulatim et nō dimittas neqȝ
tolleres dolorē ei q̄m faciet icur
rere apām et putrefactionē et cor
ruptionē membri. Et q̄n com
mouet sb ligatura pruritus sol
ue et embroca cū aq̄ calā et dimit
te hora una donec exsiccet et re
itera. Et q̄n nō succurrit dissolu
tioī an̄q̄ apostetur tūc nō extēda
tur q̄m nō fortasse saluabit a
spasmo. Et ut cirurgici assidue
caueant ne cadat sup locū nisi
planū et fiat dolor fortis et com
primat ad aliud lat nisi ad illd
ad qd opꝫ ut comprimat. Et si fuerit
cum ea uulnus dimitte orificiū
uulneris discohoptum ut curat
ex eo mr̄. Nam si illd nō fit in ea
apostatur. Et si in fractura fuerit
frustrū ossis pungēs. Cui sig
est qd uidebis ipm cadere ī car
ne sicut spinā altam eminentē.
et q̄n ptransierit man tua desr
fortior fit dolor et pulsatio tunc

opōrtebit ut apiatur et extrahatur
frustrū si fuerit separatum. aut se
paret si fuerit adherens. deīn cu
retur cū ligatura et nō liget aū
illd q̄m cōmouet inde putrefac
tio mēbri toci. Et leni diminiat
que remanet ex algebra cū cera
et adipib; et medullis et reliquis
lenificatiuis ex eis q̄ dicemus.
Et confert casui et percussioī et se
dat dolorē si soluatur mumia i
oleo et bibatur potia sup unnī par
ue q̄ntitatis. aut sr aquā ciceris.
Et confert ei cū accidit sputū sā
guinis ut sumat in potu bolar.
et trociscos de carabe ex latē diuē
so. Et confert ei q cadit sr uentrē
ut sumat in potu karabe et boli
ar et sanguinis draconis oīum ān ʒ.
i. et opij kerate .i. cum hc fluxus
sanguinis. aut uomitū. Retin
enī ipm subito post ffomiam.

De aīalib; pugentib; et mordētib;
et bñtib; uenenum et uenenis.

Confert ei qui in potu sumit ue
nenū ut ut detur in potu aqua
calā et oleū et euomat una uice
post aliā cum ut usqȝ. deīn bibat lac
et oleū amigdalinū et butirū ppe
illd sedat de malicia ueneni. Et
consideret post illd accidentia eueni
unt in corpe. Qd si accidit febris
et rubedo faciei et malus odor oris
et fetor ei et citrinitas coloris et o
culorū et dentur in potu res infri
gidantes et extinguētes. Et si ap
parent pigritia et sompnū et con
gelatō et stupor dentur in potu
res calē sicut medicam̄ de assa et ei
silia. Et cōfert ei quē q timet qd
in potu sumat uenenū assidua
tio comedendi ficus et nuces. aū
sumat oī mane de tyriaca d̄ tra

sigillata quoniam proprietas eius est facere
uomitum. proprietas namque huius medicine est ut
cui contingit uenenum esse in cibo
educat ipsum uomitu. Et quoniam acci
dit ex potu ueneni sincopis cum
subuentu potentie et debilitatis et disso
lutio uirtutis tunc ipse est ex uenenis
malis contrarius complexioni cordis to
ta substantia. et ideo quod primum confert in eo cu
ra nisi sumatur bezar resistens ei
Et ego quidem iam uidi quod resistit
napello qui est ex uenenis que sunt
deteriora. Et quoniam confert ei eliamu
scum recens et tiriaca diacinesli
cet non uiderim ei in expulsione
napelli magnum iuuamentum. In
punctura uero uipere est mirabilis ual
de. Cum autem morsus sui punctu
ra animalium ignoratur cuius sit. tunc
stringatur quod est super puncturam
et ponantur desuper uentose et sugga
tur et findantur pulli calidi et ponan
tur desuper uentose et suggatur cu
eis ponantur desuper cancri contriti.
Quod si locus incipit uenire ad cor
ruptionem et putrefactionem est si
gnificatio quod est punctura perni
ciosi animalis. et tunc abscidatur locus
si fuit loco preparato incisioni aut
cauterizetur. Dum autem non incipit
tendere ad corruptionem et putrefac
tionem quamuis sit uehementis dolo
ris cum non desit ei uelox perambula
tio in corpore non est malum egro ex eo
et tunc est deterius cum cadit puncturam
iuxta cor. aut ubi est arteria ma
gna. Illud uero quod confert puncture
uipere est tiriaca magna. Et quoniam
confert ei medicamen magnum
et medicamen de asa. et butirum uetus
et medicamen de herbo. et comestio
aliorum et potus uini puri. Mor
dicationi autem scorpionum confert
uaporatio et asa et alea et medica
men de asa et tiriaca diatesseron et
epithima de euforbio et oleum an
tiquum. Tarantule autem puncturam
confert tyriaca alasearum et poma
acetosa et folia eorum et taraxaton
et absinthium nabatium. et scalpella
tio in loco mordicationis et suctio.
Rutile autem mordicationi confert
balneum calidum ualde et tina et sepel
liri in arena et cinere calido. et acci
pere puluerem de nigella et semi
ne apii et medicamine de asa. Et
uespe autem et apis puncture confert
epithima cum bolo armenico et aceto etiam
et camphora. et supponere frustrum
grandinis in ano et emplastrare est
maluis et portulaca et solatro. Et
Mordentia autem si dentes suos in lo
co dimittit morsure oportet ut fri
cetur cum oleo aliquo. deinde cum
cinere leui. deinde emplastretur cum eo
donec egrediantur. Canis autem
rabiosi morsus est nocumentum
maximum. Et eius signa sunt rubedo
oculorum et prectio lingue extra. et
intromissio caude inter crura. et
spuma currens ex ore et raucedo
do uocis. et aborrere socios et notos
et inuadere hominem cui obuiat. et
fugiunt canes ab eo. et dicitur quod si lini
atur ex sanguine currente ex mor
su eius panis non comedunt eum alii
canes. et quod si emplastretur uulnus cum
mica et plicatur galline non
comedat ipsam. Et superuenit e
gro timor aque ad minus a quadra
ginta diebus usque ad iiii. menses.
cum ergo sentit infirmus quod canis
qui eum momordit est rabiosus
tunc oportet ut ponantur super locum morsus
uentose et suggatur. Et ponatur
desuper eruca elixata confecta cum

butiro vel aceto. Et sumat in potu medicinam de cactis et regat ipsum regimine melancolicorum ex humectatione corporis et eductione medie de medicinis que inscribuntur. Ille autem qui cantarides in potu sumit iuvatur potu lactis et olei amigdalini. Et signum eius est quod mingit sanguinem et dolet vesica eius. Deinde curetur cura ulceris vesice. Et confert ad potionem opii medicinam de asa et tyriacam diatesseron. Et confert ei qui bibit iusquiamum album lac proprie post vomitum si succurratur ei velociter. Et confert fungis et tuberibus putridosis vomitus et medicamen diapipereon et sumere in potu piper cum vino veteri et ut vomat cum muri salso et baurach.

Ille autem qui bibit lac et adveniunt ei propter ipsum mollificatio et nausea et sudor frigidus bibat acetum forte. Deinde sumat ex asa aut ex calamento et sirupum acetositum ʒ i. una vice post aliam vicem. Et ille cum psillium facit accidentia similia, hunc evomat et sumat in potu post medicamen de asa et tyriacam diatesseron. Et similiter fiat si accidit homini huiusmodi accidentia a comestione coriandri plurimi humidi. Cuius signum est quod odoratur super eum odor coriandri. Conferunt ei illa que diximus conferre ei qui bibit psillium. Et quando accidit ex comestione [illegible] que involvitur cum extinguitur ab igne ut furno vel aliquo re et non permittitur evaporare [illegible] exivit. Evomat igitur, deinde sumat in potu rob fructuum acetosorum. Deinde detur in potu rob [illegible] et [illegible]. Deinde zuccarum rosatum cum xiloaloe [illegible] et masticet et querat sompnum et ingrediatur balneum. Et pisces salsi cum super

venit eis vertigo aut [illegible] et faciunt similiter illi cum [illegible] in loco humidoso frigido et non sufficienti aere. Et ex eis que accidunt ex comestione fungorum putridorum suffocantium. Et cura eius est ut vomat et sumat in potu vinum purum [illegible] et curetur cura fungorum. Et similiter nuces avellane cum fiunt rancide et comeduntur. Cum hoc accidunt ex eis accidentia mala. Et eis confert rob citoniorum et rob pomorum. Et lac habens odorem lini putrefactum est malum. Et ideo oportet ut curetur cum vomitu et detur post illud diacominum et diapipereon et detur in potu vinum purum et fomentetur stomachus cum oleo nardino.

De eis que accidunt medicinis solutivis et vomitibus.

Quorum quedam accidunt ex potu medicinarum solutivarum et vomere facientium malarum sicut mezereon et [illegible] et [illegible] et species lactinorum aliorum. Et medicine plures ignote sicut elleborum nigrum et [illegible] et [illegible] et similia accidentia mala valde. Et propter hoc oportet ut sint contenti ex solutivis eis que sunt faciliora sicut mirobolani et viole et prunna et sirupus rosatus dictus et sirupus violaceus et que sunt similia illis. Et sint contenti turbith et aloe et epithimo et polipodio et pulpa colloquintide et agarico et sene et fumo terre et cassia fistula et [illegible] et tamarindis et [illegible] et scamonea antiochena [illegible] et [illegible] corascena que est [illegible]. Et evomat omnia que necesse est vomere. Et sint contenti ex vomitivis sirupo acetoso et rafano et semine [illegible] eruca et alkakengi et medicamine habente valde [illegible] cum necessarius est vomitus et [illegible] alia [illegible] que sunt

ut ex timo [?] uomica 7 similib(us)
et illi qui experti fuerunt 7 temptaue
runt de quibus iam diximus in hoc libro
7 deuitent uomitum 7 solutionem
uentris cum medicina ignota. Et quando ac
cidit superfluitas solutionis uentris
da in potu medicinas in quibus po
nitur ad usquamam [?] 7 opium. et fac e
grum ingredi balneum. 7 da ei ad po
tandum saunch de nabac. 7 saunch
de algobera. 7 puluis de granis gra
natorum. Et non des in potu medici
nas in quibus est usquamam [?] et opium
nisi cum iste non operantur. Et si in
des solutionem infestare uehementer
et timetur quod cadat uirtus. Cum ergo
indiges eis incipe 7 da in potu e
as. Et cura eius in quo superhabun
dat uomitus est cura colice passionis.
7 non des in potu catarticum bis in
die una. Et non soluas in uehemen
tia caloris: nec in uehementia frigo
ris quoniam non fit securitas quando solo [?]
fortiter superfluat in parte frigoris
7 caloris. neque soluas in febribus
fortis caliditatis 7 cum debilitas uir
tutis adest. Et illis quibus ex consuetudi
ne ulcera in intestinis solent fieri
et quibus uelociter aduenit excoriatio
7 illos cuius nature facilitatem ignoras
7 difficultatem secundum medicinam so
lutiuam. Quicumque uero ab ipsis quam ex
medicinis solutiuis potare consu
eunt. 7 quantum ex ea sumere solitus
est. 7 quot assellationes habet ut inde si
gnificetur mensura quam necesse sit te
in potu ei tribuere. Et si tibi necesse
est ut alicui in potu medicinam
solutiuam incipiendo tribuas qui
numquam antea medicinam sumpsit.
in primis da ei leuem medicinarum
et que ex medicinis leuior sit. a
ut ex forti quantitatem minorem.

decem post illos addere in illa donec co
gnoscas mensuram ei equalem. 7 scia
as quod multi hominum quorum nature so
lutiue uelociter obediunt medicine
sunt macilenti. pingues uero diuersi
sunt ab hoc. Rememoratio quarum
dam medicinarum.

Aloes solutiua educit coleram 7 etiam humiditates.
et est de sublimibus medicinis soluti
uis. Longum uero [?] scilicet aperit orificia
emoroydarum. Qui ergo emoroydas pa
titur: 7 ei eget acceptione ipsum
cum bdellio 7 dragagato sumat si
ipsum sumere ei necessarium fuerit. 7 post
ipsius acceptionem in aqua calida me
sedeat. Sitque dosis ex aloe ab au
reo uno usque ad duos aureos. Sur
git solo est tarda. quapropter oportet ut con
sideretur 7 non fiat post ipsum ad co
medendum properatio. De turbit.

Turbit est medicina sublimis parue
malicie. At uero quod album est recens
gummosum non plurima indiget rec
tificatione. Et ipsum quod est solutione edu
cit humiditates 7 fleuma quod non est
plurime uiscositatis. Cuius dosis est
a tribus .ʒ. usque ad .iiij. cum decoquitur.
Et si sumitur secundum modum suum est .a ʒ .i. us
que ad aureum .i. 7 turbit est tarde reso
lutionis. et propter hoc oportet ut considere
tur: 7 non festinet qui ipsum sumpsit.

Pulpa col De pulpa colloquintide.
locquintide educit fleuma 7 extrahit ipsum
ex profundo corporis. Et ille qui consuetus
est pati excoriationem oportet ut mi
sceat eam cum dragagato aut bdel
lio. Cuius dosis est a quarta dragme
.i. usque ad ʒ. mediam. De agarico.

Agaricum educit meliam [?] 7 fleuma gros
sum. Cuius dosis est dragmarum trium.
et est tarde solutionis. De scamonea.

Scamonea soluit coleram forti
uirtute. Et cum ea ponitur aloe

et mirobol. rectificat ex eis. Et sil' rectificat ipm rob citoniorum. Et q̄ do citonia ipa cum in confectionib' sūt sicut electio de citoniis 7 silib' ē uelocioris opōnis 7 minoris malicie. Cui' dosis sit a. vij. granis 7 c. usq; ad q̄rtam ʒ. unius.

De polipodio.

Polipodium uō educit meliam 7 fla salsum. et sanat fissuras forti' que fiunt in manib' 7 ponit' in decoctiōib' cum epithimo. Cui' dosis sit. a duab' ʒ. usq; ad. iij. ʒ.

De epithimo.

Epithimi uō dosis sit. a. ʒ. iiij. usq; ad. vij. ʒ. 7 nō indiget rectificatione 7 soluit meliam.

De mirobolanis citrinis.

Mirobolani citrini soluūt colam. et nigri indi soluūt meliā. Nigri uō in qb' est ponticitas nō sūt conuenientes ad solonem faciendā imo ad stoi p̄parationē. 7 nō op' ut de mirobolanis bibat' ad soluend. Sz aqua eor cū zucco et tarabin. quor dosis sit a dragmis x. usq; ad. xx.

De sene 7 fu. t.

Sene aūt 7 fum' t're confert pruritui 7 bothor 7 educit colerā cum facultate. Sitq; dosis a. dragmi. iiij. usq; ad. vi. ʒ. in decoctione ē accēt 7 silit' uiole.

De aq̄ casei.

Aqua uō casei coleram cū facultate educit. de qua necē est calefactos et qui medicinas n̄ tollerat calas dieb' mltis in potu sumē. Que q̄ē pruritui confert sicco 7 malis ulcerib' sicci sicut asafatici 7 impetigini. 7 melie et lepre 7 egritudinib' que illis sūt siles. Ipā namq; colerā educē 7 adustā simil.

De febrib' 7 p̄o de effimera.

Spēs febrium p̄e tres. fē que faciunt in spiritib' sicut feb's effimera. 7 alie fē que fiunt in m̄bris radicalib' sic febr' ethica. et t'tia fit in humorib' sic febris putrida. Febris aūt effimere signa fē qd ipā semp accit ab alteratioē eueniēte sic̄ uigiliis 7 labore supfluis. aut fame aut siti uehemēti. aut acceptiōē medicine. aut acceptiōē cibor calidor. aut ex ira supflua. aut cogitatione uehemēti. aut caliditate aeri' aut p̄pt' stationem in sole. aut pp frigus aeris in itinere. aut p̄pter natationē in aqua frā. aut in aqua alluminosa. aut casu. aut p cussiōē. aut pp potū uini puri plurimi fortis. aut p̄pt' sacietatem nausiatiuā ex multitudiē comestiōis. aut pp famē uehemētem. aut pp catarrum. aut coriza. aut fluxū uentris. aut longitudiē more in aere balnei. Et nō mutatur ex ea color urine nē tingitū ex ea plurimū. nē pulsus fit uelor. nē frequēs uehemēt. neq; cor tactus in ea ē adueniens mordicans. nē anelit' eius uehemēter oscecutiuus. nē lingua ē uehemētis aspitatis 7 siccitatis. Et non fit quidē in initio ipīus oppilatio 7 post ei' declinatiōem sudor. aut humorositas p̄culdubio. In eo g' qui hac febricitat febre n̄ est necēum n̄ ut ōsideretur eius declinatō. deinde mittat' in balneum 7 sr' ipm aqua tepida fundatur. 7 ipīus cor' tempate fricetur. Balneum uō n̄ fit supflue calm n̄ illis qui frigore febriūt supfluo q' eis aduenit in uia. In illo aūt cui aduenit ex labore 7 lassitudine 7 fatigatione plurima mltiplica uncturam

in unctióe cũ oleo. ⁊ sup ipᵐ aquã
effunde tepidam in loco balnei
nõ calĩ. deĩn educ eũ ex balneo.
et ciba ipm̃ cibo facili humido.
et pota ipm̃ uino pmixto mixti
one subtili. ⁊ plonget ipm̃ sõp
nũ. Ille uõ cui hec febris ex cõ
strictione accĩt. aut obduratione
⁊ apãtur locus apãte calõ balne
um nõ ingrediatur. s; flõma i
ipm̃. et locum apãtis infrigida.
et ad locũ apãtis singlãriter in
tende ⁊ cura ipm̃ donec sedetũ.
Illi uõ cui hec febris ex potu ui
ni puri plimi accĩt balneũ in
gredi nõ facias. s; in potu aq̃
granatoꝝ acetosoꝝ ei tribue ⁊
aquã agreste et silia illis ex re
bꝫ infrigidantibꝫ donec sedetũ
in eo febris integre. deinde fac
eum ingredi balneũ cũ facilita
te ⁊ lenitate. Ille uõ q ex longi
tudine stationis in sole febrit.
in aqua dulci recente balneetur.
⁊ sup caput ipĩus acetũ d̃ uino
et aqua ro. pone. ⁊ i potu sauich
de ordeo ei tribue cũ zuccaro aq̃
niuis. Illi ãt q ex aquis ther
maꝝ febrit in balneo semel mit
te ⁊ ipm̃ cũ olẽo bñ unge. et sup
ipm̃ tepidam aquã funde donec
corꝰ ipĩus crescat ⁊ infletᵘ ⁊ rubat.
Illi uõ qui ppẽ cibi supfluitatẽ
febrit pcipe ut somniũ prolon
get ⁊ flõma ipm̃ si coloris eiꝰ
rubedo uehemẽtis fit. neq; tribu
as ei aliqd duobꝫ diebꝫ nisi sa
uich. In illo aũt q ex fame fe
brit non consitentis febris decli
nationẽ s; da in potu sauich d̃
ordeo ei cũ zuccõ ⁊ aqua niuis
tribue. ⁊ ipm̃ cibis infrigidãtibꝫ
et humectãtibꝫ ciba. Illi ãt
qui ex fluxu uẽtris febrit qui ei
supuenit balneũ ãt ingredi facite
inde ipᵐ cibis fris uentre; retinen
tibꝫ ciba. Illi uõ qui ex catar
ro aut coriza febrit flõma. d̃ ui
uolas cõditas et aquam ordei in
potu tribue. Illu; ãt qui ppẽ
longã morã in balneo febrit
in domo uenti dormire fac. aut
in loco frĩõ. ⁊ da ei in potu aqua;
cũ niue. ⁊ sr̃ ipĩus cor sandales ⁊
aquã rosatam ⁊ camforam cum
rosis contritis poẽ. Et plimũ qde
haꝝ febriũ finitur i die et nocte.
et sũt de eis que usq; ad tres aut
. iiij. extenduntᵘ dies. Cum autẽ
tres ptransierĩt dies tũ iam egre
diuntᵘ a gnẽ febris effimẽ. Hꝰ
quoq; febris plimũ nõ fit ñ ex
replectióe ⁊ opillõne poroꝝ ⁊ ru
bent cũ ea facies ⁊ oculi. ⁊ cõfert
ei flõma ⁊ calitas qꝰ febris ef
fimere q̃titate; ptransit. Cum
g̊ effimerã febrem in die pᵃmo
uides. deĩn in scdã die ea; inueis
auctam ⁊ urina iã tingiᵗ ⁊ pulsꝰ
fit uelox ⁊ anelitᵘ ⁊ rubet facies
et oculi tũ extima qꝰ ipã ẽ ex ge
nere hꝰ febris. Incipe g̊ succurrere
flõmãdo egrũ ⁊ soluendo cũ aq̃
de fructibꝫ. ⁊ si febris in die tẽtio
addit calitate; ⁊ pulsus ⁊ ane
litus uelocitate; et freq̃tiam. tũ
si dubites qñ hec sit febris in
cipe g̊ cum flõma ⁊ solutióe cũ
aqua de fructibꝫ. ⁊ si est cãnosũ
rubedo manifesta ⁊ pulsus ple
nus. ⁊ corpꝰ carnosum ⁊ in tactu
ẽ calitate humorositas incipe
cũ flõma. Et si in colore non ẽ
rubedo plurima ⁊ corpꝰ extenua
tum ẽ lene aut lacertosum. et
pulsus ẽ frequẽs uelox ⁊ latus ⁊

calitas mordicatiua et cutis obscu
ra sicca cum tangitur corpus. Tunc cum
aqua de fructibus facienda est solo
deinde sirupo acetoso puro ei in potu
tribue. Et ipsum in ea ex aqua or
dei cum aqua duorum granatorum.
Cum vero alleviatur fac ipsum ingre
di balneum postquam sit calidum et ipso
cum furfure tritici frica eum et
eius fricationem multiplica et ablu
tionem cum aqua tepida. deinde ipsum
extrahe et fac eum dormire in de
nudatorio ut sudet. tu eum cum hoc
regimine a febre continua eva
dere facies.

De secundo genere febri um que sunt putride.

Putride febris
genera sunt ista et sunt separabilis et continua
de quibus sunt terciana et quartana et fla
tica et sinochus et causon. et composita
et febres apostematum. putridarum autem
febrium signa sunt. que incipiunt sine
alteratione corporis extrinsecus advenientem
ex causis extrinsecis quemadmodum in febre di
ximus effimera. sed eveniunt incipi
endo. Et est cum eis omnibus aut o
rripillatio aut tremor nisi in sino
cha que est ex eis et quibusdam febri
bus apostematum. et caliditas earum omnium
est fortior calitate febris effimere.
et pulsus et anelitus et urina sunt ve
hementioris alterationis. Verumtamen uni
cuique earum sunt signa propria. Signa
itaque terciane propria sunt quia incipit cum
orripillatione sive punctione acuorum
non prolongatur spatium orripilla
tionis. neque circuitunt in ea dentes
et non est frigus eius ordinarium immo
est frigus ad calefactionem declinans.
et festinat eius inflammatio quare ma
gnificatur pulsus et anelitus et fre
quens fit valde et vehemens fit inqui
etudo et caliditas et sitis. et quandoque
accidunt alienatio et vomitus colere

et eius egestio et fit in complexionibus et eta
tibus et temporibus calidis et qui plurimum
utitur labore et plurimum habundat
humoribus et cibis calidis generantibus
coleram. Et si fuerit cum istis signis aut
quibusdam eorum quod iam febricitave
runt homines plures febre terciana
tunc iudica quod est febris terciana. Cuius
quidem cura est solo ventris cum aqua
fructuum sive sirupo de prunis. aut
sirupo ro. puro. aut decoctione leni.
et fac hoc in die non periodi. et da ei post
illud aquam ordei et aquam citruli et
ciba ipsum sauich et aceto et oleo de
olivis aut amigdalino. et aque eius
sunt aque lyrbarum frigidarum et omnium
que extinguunt et infrigidant. Et
sit studium tuum ad extinguen
dum secundum quantitatem vehementie calidi
tatis et teporitatis eius. Si autem exsic
catur natura tunc permitte aquam pru
norum ante aquam ordei per .ij. horas. et si
solvitur tunc aquam granorum mirorum
citrinorum cum granis suis et sua pul
pa. Si vero non erraveris hec resolvebitur
usque ad .iiij. periodos aut minus.
Et hec quidem febris plurimum stat in
periodo quarto. et quandoque separatur in ipso
plurimum quoque extenditur usque ad
periodum septimum est. Que autem pertransit
septimum periodum non est terciana pu
ra simplex. Sed composita est in qua
est commixtio flegmatis et lequamur in ea.
Terciane autem inseparabilia signa sunt
omnia signa febris terciane preter orripil
lationem et sudorem. non est est cum ea
nisi cum est crisis. Et calitas febris
et alienatio sunt vehementiores. et fi
unt cum eo asperitas lingue et ci
trinitas et nigredo ipsius. Et cum
lingua est nigra est maligne et de
terior. et quando est alba est melior et
levior. et quando est citrina est inter illas

in malitia.

in malicia. Et differentia que est inter febrem tercianam ⁊ continuam que fit ex sanguine est. quoniam hec fit fortior in tertio ⁊ non sunt cum ea rubedo superflua ⁊ extensio in corpore. ⁊ expositio simul asmati ⁊ constrictioni anelitus. quoniam cum febre sanguinea sunt ista accidentia. Intende ergo in curatione eius ita ut des in potu infirmo sirupum de prunis in mane. ⁊ aquam ordei cum eleuatione solis et aquam citroli. aut aquam cucurbite. aut aquam melonis indi in meridie. ⁊ mucillaginem psillii apud somnum. Quod si non fuerit obediens et assellauerit omni die reduc diuersitatem. Da ergo ei loco aque prunorum aquam granatorum muçorum constrictorum cum suis interioribus. ⁊ intende in quantum potes. ⁊ non attendas nec ascultes illud quod dicitur a stultis medicis quod multitudo extinctionis tardat crisim. Ego enim iam expertus sum ambas uias. ⁊ inueni hanc uiam incolumiorem ⁊ securiorem ⁊ minoris timoris ⁊ qui mortui sunt ex habentibus hanc febrem cum hoc regimine multo pauciores sunt eis qui mortui sunt cum regimine precedente dimittente extinctionem ⁊ subtilitatem regiminis ut appropinquet crisis. Et dimittente egrum ad mortem procul dubio nisi superet ei superfluitas humiditatis in corpore suo. aut inobediat medico ⁊ bibat aquam frigidam multam. aut comedat cibum quem desiderat plurimum. ⁊ si non plurimum corpus assatur cerebrum. ⁊ stomachus ut spasmetur quare dissoluitur oculi ⁊ mandibule. ⁊ accidit eis tortura ab assatione cerebri. ⁊ spasmenē neruorum. Et non pluitetur in hac febre quin in potu sumat eger aquam frigidam et quod appetit de fructibus frigidis ⁊ humidis.

De febre sinocha que est febris sanguinis.

Hec febris incipit calida sine tremore ⁊ rubent cum ea facies ⁊ oculi ualde. et constringitur anelitus ⁊ tactus eius est sicut tactus balneati. et fuit regimen in eis quod precesserit regimen multiplicantium sanguinis. ⁊ est ante commotionem eius grauitas in corpore. et additio in sompno ⁊ pulsus cum ea est magnus plenus. ⁊ urina est rubea spissa. Et cura eius est ut succurras ei in principio rei. ⁊ antequam uiuere cedat ualde cum flomia. ⁊ dimitte sanguinem eius donec egro superueniat sincopis. ⁊ si fuerit debilis cum ciba medulla panis cum aqua granati muzi ⁊ aqua agreste. deinde dimitte ei. ⁊ adultimum non dimittas quin perdat egressio sanguinis usque ad sincopim. Et post illud da ei in potu aquam granati ouzi. ⁊ ciba ipsum aqua ordei. ⁊ rege ipsum regimine habitantium causon febrem sed sit cum extinctione minore. et si tardatur flomia in dispositione sua stude ad dandum ei potu aquam frigidam plurimam. ⁊ da ei potu ex illa usque saciebitur aut infrigidetur ⁊ extremat. Si ergo declinat febris tunc iam sufficiat tibi. et si redit. ⁊ tu itera usque declinet. ⁊ fiat febris lenis adherens. ⁊ tunc quidem rege ipsum regimine febris flatice. hoc enim regimen confert in hac febre. ⁊ ego iam expertus sum ⁊ probaui ipsum. ⁊ liberata est per ipsum gens plurima que erat iuxta mortem a timore magno. Non ergo sis piger in dando in potu aquam frigidam cum uehemens est necessitas nec dimittas eam nisi quando febris sinocha est ex aperte in stomaco.

aut in epate. aut in matrice. aut i
renib9. aut vesica. aut diafragma
te. et pulmone. In isto vero et epate est
timor in dimissione tribuendi aque
frigide in potu cum ipsa vehementer est
necessaria maior quam sit timor in ea que
generatur ex malicia sui. Non ergo
dimittas tribuere ipsam in potu cum
vehementer est necessaria. Et signa ve
hementie necessitatis eius sunt vehemen
tia inflammationis febris. et quod pul
sat cor et tremit propter assiduationem
febris secundum illam dispositionem febris
difficilem duobus diebus aut tribus
et non extinguitur cum extinguen
tia et non valent in ea. Cum ergo pul
satur cor cum hoc te iam bullit san
guis ebullitione et non liberatur tunc
nisi in potu detur aqua frigida. et decet
ex ea in potu subito tantum quo sacie
tur. Res enim frigide fortes tunc non
pervenerunt ad locum quod necessarium est. Nam
si non potant isti aquam istam super
venit eis sincopis post paululum
et scinduntur vene in ventribus
cordis et in panniculis cerebrorum eo
rum. quare emittunt sanguinem per na
res et large expellitur sanguis et
moriuntur. et illi quorum arterie frangun
tur propter hoc. et quoniam sunt bene posite et forte
quare non accidit eis hoc accidens. Sed con
stringuntur eorum anelitus et prefoca
tur subito. Quare oportet ut fiat quoniam in
venerit quod accidit ex malicia sumen
di in potu aque frigide hunc timorem
magnum forcasse enim non accidit
ex ea nisi debilitas febris et pro
longatio spatii eius. et adventus
apostematis dum in visceribus. Et il
lud est ex eis quibus mors est certa.
Et quoniam est possibile etiam ut succurratur
cura huius febris cum ea. Cum ergo
administraveris flomia et dederis

in potu aquam frigidam. te rege febri
ti post illud secundum quantitatem quam in
veneris de residuo caliditatis eius cum
aqua granatorum. aut cum aqua zy
cario. aut aqua ordei. aut sirupo
acetoso. aut trociscis de rosis et
similibus.

De febre flegmatica periodica.

Signa huius febris sunt quod ipsa
incipit cum orripillatione vel fri
goris et tardatur in calefacien
do et est orripillatio longi spatii
et facit paroxismum omni die et fortasse
se non calefit non est vehementis
inflammationis. et est cum ea vomitus
flegmatis et humiditatis in ore. et debi
litas appetitus et paucitas sitis.
et plurimum accidit in flegmaticis et
mulieribus et pueris et eunuchis
et in eo qui assiduat cibos et regi
men humectantia. et qui multum
utitur fructibus humidis et mol
lescit cum ea corpus. et inflantur pal
pebre inferiores. et albescit faci
es et citrinatur. Cuius cura est vomi
tus cum sirupo acetoso et aqua calida in
hora orripillationis et vaporatio est
aqua calida. et cum videris quod flegma
est grossum quod quidem scies ex gros
situdine eius quod egreditur in vomi
tu et difficultate eius. et pigri
cia febris et longitudine sui tem
poris et sui paroxismi. et difficultate ca
lefactionis ipsius. tunc cibabis eum
illis que incidunt flegma ante vo
mitum. et da ei in potu in matuti
nis zuccarum rosaceum et sirupum acetosum. dum perma
net in eo caliditas magna. Cum autem
non fuerit caliditas eius superflua
tunc da ei trociscos de rosis cum aqua
feni. et aqua anisi decocti. Cum ergo
prolongatur da ei trociscos de eupa
torio. et medicinas fortes ex provo
cantibus urinam sicut anisum et ameos

ne. api. et administra balneum
et euacua cum catartico forti et non
dimittas in hoc toto quin confortes
stomachum cum mastice et olibano
et apio et similibus ut phylibendo et in
illis quibus coartato fit. cum hac
enim febre debilitatur stomacus.

De febre flatica continua.

Cum in hac febre sint omnia signa
que sunt cum flatica periodica preter
quod oripillatio non est cum ea ni
si similitudo oripillationis in corpore et
calitas eius est addita et sudor ei ca.
et si fortasse est non est totaliter se
et oportet parum est quod cum sudore se
paratur immo plurimum est recessi
o huius febris et flatice periodice et
utriusque continue. et omnium febri
um plurium tardarum absque crisi.
immo cum resolutione alicuius rei post
rem aliam. Si autem est in dispositione
te uomitu est et dissolutione uentris.
Et cura eius est sicut cura flatice
periodice. uerumtamen oportet ut inten
tio tua in hoc sit secundum ea que ca
lefaciunt cum cautela plus et precipue
cum caput est debile. aut eger est
ex illis in quibus consuete sunt egri
tudines. multociens est fit in ele
uatione huius febris bursem frigidam.
Et peruenerit ad confortandum stomachum
cum zuccaro rosato et trociscis de rosis
et similibus eis. Et si caput fuerit de
bile et febris fuerit tarda tepida
tunc da ei in potu fortia in pro
uocando urinam et euacua flegma cum
eis que sunt ut trocisci de eupato
rio et pillule in quibus est pulpa col
loquintide et aqua seminum et
radicum et aqua mellis et cimini
et diapipeon et non dimittas uo
mitum cum eis quando incidit. non est
prolongatur plurimum cum hec re
gimine. et multociens quando peruenit
hec febris ad ydropisim et ad ypo
sarcam. Cum ergo uideris inceptio
nem corruptionis complexionis tunc
incipe succurrere illi cum eis que
diximus in capitulo ydropisis. et e
lige ex illis medicinis conuenienti
ores eas secundum caliditatem febris et
tarditatem eius.

De febre quartana.

Signum huius febris est oripil
latio difficilis uehemens consequens
profunditatem ossium et debilitatem
pulsus in principio eius ualde ita
quod si tu assiduas illi qui hanc
febrem habet non indiges cum eo
significatione alia licet enim pul
sus minoretur in inceptione omnium
febrium aliarum non tamen sicut mino
ratur in hac. Et plurimum quidem ac
cidit hec post febres cum preuenerint
eorum paruitates. In inceptione quartana
accidit et plurimum quotiens accidit in
autumpno et in yeme et in eo in quo
dominatur colera nigra et habentibus
splenes grossos. et qui multum
utuntur cibis melancolicis et caliditas
eius cum calefit est infra caliditatem
tertiane et causonidis. uerum calidita
tis sicce ualde mordicatis pluri
ma. Et calitas continue sanguinis
nec est acuta. Sed est cum humorosi
tate sic est dispositio uaporationis
cum aqua calida. Et calitas flatice
est diuisa sic est dispositio calitatis pro
uenientis ad manum retro rem per
foratam. Et calitas quartane est
infra calitatem tertiane. sed non
est in siccitate et asperitate infra
ipsam. Et cum hec febris est temp
si aqua cum ea est rubea grossa.
et quando accidit post febres calitas cum
flegmonia basilice ex latere sinistro
deinde soluere uentrem egri mul

tis intalibus continuis. Si non est cali
ditas febris vehementis fortitu
dinis cum decoctione epithimi secundum
suum modum. Et si est fortis calidi
tatis tunc cum sirupo acetoso et epithi
mo et aqua casei in qua infusum
est epithimum et est decoctione mirobolanorum
nigrorum et infusione eorum. Et si fu
erit caliditas sicut fortior est caliditas fe
brium quartanarum tunc cum aqua casei
sola. Et si fuerit post febres flaticas
aut commistas tunc administra vo
mitum per incisiva et subtiliativa et
quibus non est plurima calefactio sicut
ficela cum parva quantitate sinapi
et sirupo acetoso et rasfanum et fac ipsum
vomere. Et da ei in potu quando anti
quatur febris et allevatur complu
latio vel quando sudare facit sicut cardamo
num et medicamen de asa est melius
eo et velocius ipso. Et ponam coram ipso
et post ipsum duo vasa in quibus sit
aqua bullita cum camomilla et sce
ba et calamento. Et cooperi ipsum cum
pannis in hora paroxismi et complulationis
ut velox sit ei calefactio et provo
cetur sudor. Et mitte eum in hac ho
ra in balneum et inter omnes duos dies
aut omni die nisi in die paroxismi. Si autem
febris fuerit tepida non subtilie re
gimen eius. Sed da ei cibos leves si
cut carnes arietum et assidua le
nificationem nature eius ita ut des
tempori aquam ficele et aquam caulis
et ficus infusas in aqua mellis et iui
galli vetusti decocti cum aqua et
sale in quo plectum fuerit aliquan
tulum pollipodii de quo sorbeat pa
rum ante cibum suum. Et ita solle
et flomiam si non videris ei pluri
mam diminutionem ipsa est non prolo
gabis secundum hoc regimen. De quartana composita.
Quartana vero continue signa sunt
signa quartana prodicte. Verumtamen
non est complulatio et fit fortis in quar
to et tepescit in aliis diebus. Et quod
parvus est ei eventus et ei quod con
fert flomia basilicon prius et de flo
mia safene. Deinde purgatio urine
si fuerit pigre caliditatis et fuerit cum
ea in ore lenitas et humiditas plu
rima et solo melius est non fuerit vel accidit
post febrem acutam.
De febribus que faciunt paroxismum in
quinta parte .v. diebus vel .vi. et pluribus.
Quam paroxismi febris pertransiens
quartam verumtamen ego vidi paroxis-
mum transientes multociens et fuerunt iste
febres omnino ex humoribus grossis quo
rum cura est sicut quartane.
Species febrium De febribus compositis.
Sunt compositarum plures sunt valde
et in omni compositione earum faci
unt accidentia paroxismi similes prodiis fe
bris simplicis. Quorum non oportet
ut consideres in cognoscenda febre
ex prodiis eius immo secundum accidentia
eius sibi propria. Quandoque est proveniunt ex compo
sitione duarum tertianarum paroxismus in omni
die. Et iste est prodius febris flati
ce. Sed cum tu vides paroxismum omni die
cum accidentibus tertiane scias quod sunt
due tertiane unius quarum paroxismus acci
dit cum recedit alia tertiana. Et plures
febres composite accidentes sunt ille
que sunt ex colera et flate. Et iste febres
plures sunt et male. Quarum signa per
mixta sunt ex signis tertiane et fa
cientis paroxismum in omni die. Quare in die
erit calefactio propter vehementiam infla
mationis et in die alio purgat et se
pulta debilis caliditatis et plures
elevationis que non fortitudinem calefacit
nisi cum labore et iteratur in eo
complulatio post calefactionem semel
aut bis. Et inflatur cum hac febr

facies et corrumpuntur uiscera et debilitantur et infrigidantur sensus et reparantur. Et cura huius febris est ut administretur in ea purgatio cum medicinis secundum paucitatem caliditatis eius et multitudinem ipsius et intendas in eam. Fac cum sirupo acetoso puro et ille qui est cum seminibus et facere cum zuccaro. Cumque dies preterierit tunc da ei trociscos de rosis et zuccaro cum mastice et aquam frigidam et trociscos de eupatorio et similia eorum que diximus.

De corruptione sine caliditate.

Quando accidit corruptio et postquam non calefit corpus, tunc incipe mundificare egrum ex flate et da ei medicinas fortes ad provocandum urinam et minora cibum et potum eius et fac eum sudare in balneo et precipe ut moueatur et laboret.

De febre accidente ex pestilentia.

Febris que euenit ex epidimia est quiete caliditatis cum tangitur. vninatum anhelitus cum ea est fetidus frequens et adherent ei tristicia et sitis et uomitus. Cum ergo uideris nauseam frequentem cum febre tepida, tunc scias quod ipsa est febris pestilencialis et propter quam communicant et multiplicatur et fiunt signa pestilentie manifesta in aere circumdante eos excellus que diximus. Stude ergo tota intentione in confortando cor istorum et temperando aerem continentem eos et adhibe eis bene redolentia et intromitte eos in domos odoriferas mundas et sterne eas plantis bene redolentibus uiridibus aspertu et suffumiga eas cum sandali et camfora et asperge eas aqua rosacea et aceto et asperge ex eis super frustrum luti antiqui aut super lateres domorum sicut sunt antiqui ueteres et pone super tum pora aqua rosacea et camphoram et sandalos cum panno mundo infusi in eis et fac eos odorare odorifera semper et da eis in potu aquam frigidam ueri frigoris ualde et rob granati aceto si et rob agrescie et acetositatem citri et lac acetosum et aquam mixtam cum aceto quando non prohibito est aluus. Et ciba eos pullis assatis et uitellis ouorum et da eis in potu uinum album boni odoris odoriferum cui admixtum sit quantum est quincuplum eius aque dulcis.

De variolis rubrica.

Signum generationis uariolarum est febris acute caliditatis conclusa et uehementia doloris dorsi et pruritus nasi et timor in sompno. Cum ergo uideris aliquem inuenire cum febre conclusa dolorem uehementem in dorso tunc scias quod hoc est ex inceptione uariolarum, precipue si cum hoc est pruritus in naso et timor in sompno. Si autem febris est uehementis caliditatis et angustia est maior tunc portenditur per hoc morbillus. Et cura quidem uariolarum in principio est cum flebotomia cum incipiunt signa. Si autem flebotomia non succurrente donec incipiunt uariole tunc ergo non facies flebotomiam in eis sed attende. Et si fuerit eger bonus in paruipendenda egritudine et non habuerit angustiam uehementer et uariole iam inceperint exire tunc rege ipsius cura eius que festinare faciunt exitum uariolarum. Et non des ei in potu aliquid frigidum cum superfluitate plurima ut non stet exitus uariolarum et superueniat ei difficultas et tarditas. Si autem uideris uariolas pigras exitu tunc da ei in potu decoctionem ficuum cum uinguis lacte et aliquantulo croci ut festinare faciat exitum earum. Cum ergo exierint omnes tunc adiuua eas ad maturandum cum regimine cum ua

pore aque si non ceperint pueire
ad maturatione. ⁊ rege eos regi
mine habitum aptata calida tribu
endo in potu aquam ordei ⁊ alia s(ecundum)
quantitatem uehementie caliditatis ⁊
non multum intendas ad soluendum
naturam ⁊ precipue in morbille ⁊
in fine rei. nam non forsitam sal
uabitur ho(mi)nes ip(su)m a uentre in fine
rei sue. Et quando tu facis uaporem ⁊
maturas tunc adiuua ad exsiccandum
eas cum suffumigatione foliorum mir
ti ⁊ foliorum ro(se) ⁊ fumo tamarisci ⁊
decoque ista ⁊ ablue eas cum aqua
eorum si tardatur exsiccatio. Cum
ergo desiccatur tunc si remanet in eis
aliquod difficile exsiccationis degu
ta desuper aquam ⁊ salem. Et con
firmatur earum exsiccatio ⁊ com
pletur. tunc degutta desuper oleum
tepidum multociens donec cruste ca
dant omnes. Et incipe quando apparent
uariole ⁊ signa eius ⁊ distilla in oculos
aquam ro(se) in qua infusum sit aliquid su
mach. semi. rubi. ⁊ quando in albedi
ne oculi accidit locus rubeus et pau
latus. aut albus in nigredine eius.
Et si non accidit hoc. et uideris uario
las paucas. tunc non indigebis hec.
Quod si inueneris pruritum quem
in oculo non sedari post hoc. immo re
dit fortior quam fuit. tunc distilla in
eum ex almum ⁊ sale ⁊ uaporari
ip(su)m uapore aque calide. Morbillus
autem est maioris timoris quam uari
ole nisi in oculo. Intendo ergo in mor
billo cum eis que educunt colera
cum facilitate absque calefac
tione sicut aqua prunorum ⁊ granati
ti acetosi contriti cum suis inte
rioribus cum zuccaro ⁊ aqua ordei et
aqua mellonis indi. ⁊ citroni
⁊ cucurbite ⁊ mucillagine psil

lii. Si autem inueneris in infirmo post
hanc aduenire medicinam tristici
am ⁊ fortasse cohopiet eum sin
copis. tunc fac eum sorbire aquam cali
dam uel frigidam. ⁊ fac eum sedere in
eam usque ad umbilicum ⁊ frica corpus eius ⁊ cohopi
eum donec sedetur quod in ipso est. et egre
diatur morbillus ad exteriora corporis.
deinde redi cum eis que ad extinguen
dum. Et consua namque in fine rei
⁊ non sit cum ad solutionem ne quispiam.
Et si inueneris infirmo resudantem
sanguinis ex locis morbilli fac
eum sedere in aqua frigida. et scias
quod est morbillus. Et rubeus huius egri
tudinis est malus ⁊ pernitiosus.
Et uariole citrine parue dure
propinque inuolute multe aque
ambulant ut formica. ⁊ ille que
faciunt superficiem corporis sicut spa
matam omnes male sunt ⁊ mortales.
Et oportet cum senseris uariolas ut pre
cipias egro gargarizare cum aqua
ro(se). ⁊ ut minoretur quod egreditur
in gutture suo. et estimare in au
rem eius die meminit cum aceto et
aqua ut minoretur quod egreditur in
aurem eius. Et fac ip(su)m suggere
oleum mirtinum. ut minoretur quod
egreditur ex eis in naso suo. Nam
hoc cum feceris tunc scias ip(su)m qui
euadere maxima ⁊ nocumento magis.
Et si conqueretur de punctura sub plan
tis pedum suorum ⁊ in interioribus
palme sue. fac ip(su)m assiduare po
sitionem eorum in aqua calida ut alle
uietur exitus uariolarum ex eis. Et non
cibes egrum in his duabus egritu
dinibus pullis donec cadunt cortices
eius. ⁊ donec recedat sitis ⁊ malicia
anelitus ab habente morbillum. postquam
ergo ceciderint cortices tunc assidua
tio balnei ⁊ regimen impinguatiui

corpus impl[e]bit foramina cani
et medicine que eradicat pannum
delent uestigia earum. arazi.
verba abubatri filii zacharie.

[hoc meo li]bro medicinas quarum necessitas inseparabilis est. et posui illas que ex eis sunt [electe] pselare et electe. et preceptum in quo erat superfluitas et dilatatio et fui contentus eo tamen quod medico est necessarium. et declaraui illud et abreuiaui. et posui illius sex capitula.

Et ista sunt capitula libri.

De tinctura capillorum.
De furfuribus. De essahafati.
De scabie humida et sicca.
De morphea alba et albaras.
De morphea nigra.
De panno. De impetigine.
De sanguine mortuo ex casu et aliis.
De eis que delent uestigia uariola
De gumenis. [crum et ulcerum.]
De melancolia.
De colera nigra et timore.
De eis que faciunt subeth.
De dolore capitis frigido et calido.
De emigranea. De tortura.
De paralisi. De epilia.
De epilia et egritudinibus frigidis.
De coriza. De apate flatico.
De medicamine lumbricorum.
De scissura arteriarum.
De uesicis. De adustione ignis.
De eis que delent ulcera et faciunt na[sci carnem.]
De medicinis oculi.
De medicinis auris.
De medicinis dentium.
De medicinis oris.
De medicinis nasi.
De tussi et asmate. De sanie.
De sosati. De apate.
De medicinis stomachi.
De eo qui euomit cibum.
De faciendo bonum colorem.
De pleuresi. De ptisi. De spu[to].
De eis que impinguant corpus.
De singultu et pulsu cordis.
De eis que extenuant corpus.
De nausia.
De colica passione et uomitu.
De sincopi. De medicinis epatis.
De ydropisi. De medicinis splenis.
De colica. De fluxu uentris.
De ruptura. De malicia complexionis.
De apostemate duro.
De testiculis. De lapide.
De duobus lapidibus.
De emoroydibus.
De exitu ani.
De egritudinibus matricis.
De eis que calefaciunt matricem.
De eis que adiuuant ad impinguandum.
De lacte. De spermate.
De podagra calida.
De podagra frigida et sicca.
De egritudinibus iuncturarum.
De algebra et morbillo et uariolis.

Iam quidem peruenimus ad expositionem relationis egritudinum que sunt a summitate capitis usque ad pedem. et reliquarum egritudinum. et eorum quibus indiget medicus in libro nostro magno in arte medicine. qui interpretatur alhaugi. et in libro nostro qui est minor isto libro. et fui contentus in eis super typum qui est in almansori quem posui .x. tractatus et feci ipsum regi mansori domino corasdei [verba abubatri.]

a cui' noie nominaui librum.
et in libro nr̄o edito de uirtutib'
q̄ feci ad eli. 7 in lib' atiabulmulu
chi quē feci ad eli dn̄ ita breuiterē
7 in libro polorz qui ē lib maior
q̄ ego composui ꝑ amplam ex
positioēm q̄ ego explanaui ī ar
te meā. 7 adiuuamento naturaliū
et que didici de scietus phylozo
phie exceptis hiis que dicemus
ex libris cum ipi euigillent in
quisitorē ad locū utilitatis quā
uis sit intentio nō ꝯprehensa
qm̄ defect' philbet a comprehē
sioē. Jam ḡ diximus in libro nr̄o
isto q' in ipō intendimus de oib'
medicinis q̄z rememoratione
in eis q̄ ꝓfecerūt de nominati
oē capitlorz 7 intentione eorz.

De tinctura capillorū. cap. j.

Quamcūq; medicinā ñ dixi. in h
libro nr̄o queratur in antidota
rio hu. ani filij ysaac 7 illic in
ueniet. Confectio tincture de
nigrātis capillos. Sumat' libr
gallarz rubarz nigrarz. 7 inungāt'
oleo 7 frigant' in fixorio donec sic
cent'. 7 sumat' calcicecaumenō
7 aluminis. 1. dragī. oiuz an̄. ʒ. x. sa
l' gēme ʒ. vij. conficiant' omia
cum aq̄ cali ꝑtq̄ cōtrita fuer
int sic alcohol 7 humectēt' trib'
horis. 7 tigant' cū eis 7 dimittant'
trib' horis ligati 7 inuoluti fo
liis sicle. deinde lauent' ī mane.

Alia. litargiri 7 calcis ñ extīcte
amborz an̄ pars. 1. crete ptes du
as ꝯiungant' 7 cōficiant' cū aq̄
et nō tingant' cū eis 7 dimittatū
q̄tuor horis. Confectio tictue
dealbātis capillos. Sumant' ster
cus yrūdinis. 7 enula sicca 7 me
7 se. rafani. 7 nestin. 7 sulphur. 7
cortices radic. cappari. aggent'
cū felle uaccino 7 aceto uini 7 ti
gant' cū eis. ptq̄ suffumigō fit
cum sulphure. 7 ñ abluatur im
mo dimittat'. 7 fiat suffumigō
cū sulphure. 7 itētur ꝑ multocies
si aūt albificent' assiduet' eorū
inunctio cum oleo sambucino.

Ad faciend' capillos flauos. Sumā
tur lupinorz 7 mire amborz an̄ ʒ.
x. st. afisagrie 7 fecis uini an̄ ʒ.
iij. aggrega ea cū aqua in qua īfus'
est cinis ligni uitis. 7 line cum e'
in nocte 7 fient. Ad crispand'
capillos. farina fenugrēci. 7 semē
iusqamī cōtritū. 7 galle. 7 sidra. 7
calce. 7 litargiri. sumant' 7 limā
tur cū eis. Exceptio enim faciens
renasci capillos ñ uolueris. R. ci
neris abrotani ʒ. x. uitris cēta
riois ʒ. ij. laudani ʒ. iij. auellane
combuste ʒ. ij. terantur cū oleo
ueti. 7 aromatizent' cū aliq̄tulo
gallie 7 fricet' locus. 7 inungat'
cum eis oī nocte. 7 abluatur cū
euigilat. 7 qm̄ incipit uesicari di
mittatur die una. deinde iterēt'
donec nascant'. Confectō me
dicaminis corrūpentis pilos 7 sb
tiliantis eos. sumātur oua formi
carz 7 se. iusqami 7 psiliū. 7 allu
men 7 opium. 7 liniātur post de
pillationē cum aceto sblimato
7 assiduet' ꝑ. qm̄ subtiliat eos. id
eo ut nō nascant'. Cōfectō me
dicaminis ꝓhibētis capillos ca
dere. 7 ꝓhibētis caluitiū initium.
Sumant' galle. 7 mirobol' nigri.
7 folia mirti. 7 decoq̄tur in uino
donec dissoluant'. 7 sumatur olei
omfacinu. l'. 1. 7 ꝓiciatur in eo. ʒ.
1. laudani ʒ. ß. masr'. 7 decoquat'
ꝑ in uino ptq̄ colatū est donec ī

spissetur paulatim. deinde proiciatur
super oleum aque pondus suum. et deco-
quatur aqua et remaneat oleum
et inviscetur. deinde liniatur cum eo
in nocte et lavetur in die cum decoc-
tione mirti. Medicamen ad cal-
uiciem in non suo tempore. fumatur ℥ i.
laudani et quarta ℥ euforbii et gumme
ruthe agrestis equaliter ℥ s. mirte.
et quarta ℥ i. storacis liquide. et quod totum
est totum his cum confecti cum oleo
de keiri. et liniatur cum eo et ablua-
tur in die. Confectio medica-
minis ad capillos cadentes con-
fortantis eos et prohibentis eos a
casu suo. Rx. laudani ℥ iij. gal-
le. mirte mastic. thuris. omnium
ana ℥ i. cordumeni ʒ ij. dissolvan-
tur cum oleo ro. et liniatur cum eis
radices capillorum. est enim mirabile
constringens et retinens. spume
maris ʒ x. baurach et De allo-
Acedrach et sulfuris et gumme pitia.
ruthe agrestis et euforbii omnium ana
ʒ ij. stafisagrie et cantaridum am-
borum ana ʒ i. terantur omnia. deinde
fricetur caput cum cepe donec rube-
at. et quando mordicat inungatur cum
adipe ursi et liniantur cum oleo anti-
quo. et liniatur cum hoc medicami-
ne duabus vicibus aut tribus cum
vino veteri post fricationem cum cepe
donec rubeat. et quando mordicat inun-
gatur cum adipe ursi. deinde iteretur.
Confectio me- De furfuribus.
dicaminis fortis ad furfures. Rx.
farine ciceris ʒ c. farine fenugre-
ci. et baurach. panis et furfuris ci-
et vitri contriti et sinapis. omnium
ana ʒ xv. altee ʒ x. conquassentur
cum aceto vini pauci et aqua. et fri-
cetur cum eis caput bene omni eb-
domada semel vel assidue et inue

tionem cum oleis et abrasionem et
balneum. De salsafati.
Epithima ad salsafati recentem
et in corporibus teneris. sumantur
uene et alcannei et aristol. longe
et cortex granati terantur omnia
et cribellentur. et liniatur cum aceto vi-
ni et oleo ro. Confectio epithima-
tis ad salsafatim antiquam. Rx. sa-
lem et atramentum adusta. et sul-
fur et terram argenti vivi et gallas.
et venas et litargirum et aristol. ter-
ratur totum et administretur sic primum.
Epithima ad scabi- De scabie.
em humidam. sumatur argentum
vivum extinctum et climia argenti
et sulfur album et folia oleandri et
condisi et calx et litargirum et miscean-
tur cum aceto vini et pauca aqua
et oleo ro. plurimo. et dormiat super
ipsum et ingrediatur balneum et lave-
tur cum urine unidi. deinde inunga-
tur cum oleo ro. postquam effundetur super
ipsum aqua calida. deinde fiat plurima.
Confectio epithimatis boni ad
scabiem siccam. Rx. floris eris et atra-
menti partes equales terantur et
cribellentur et terantur cum aceto bene
et ponantur in vitreolo vitreato.
et imbibuntur in estate xl. diebus
et exsiccatur et teratur bene et admini-
stretur ex ea quantitas ij ʒ et linia-
tur cum aceto forti commixto. Con-
fectio epithimatis ad scabiem siccam
et pruritum. Rx. baurach et venarum
et salis et mirre et costi dulcis et
condisi omnium ana ʒ ij. storacis liquide
ʒ v. liniatur ex eo cum oleo ro. corpus
totum et dimittatur tribus horis. de-
inde abluatur. Confectio pilularum
mirobolanorum ad scabiem que suma-
tur omni ebdomada semel aut bis.
Rx. mirob. citr. ʒ xxx. aloes ʒ xv.

scamonee. ʒ. v. quarum dosis sit trium
ʒ. modus confectionis alkesmes ad
scabiem et ad sahafati. est trifera
℞. mirob. cit. ʒ. c. sene. fumiterre.
ambor. ana ʒ. xxx. kesmes quantum
aggeret ea bibatur ex ea omni die
quantum est nux in mane et sero.
Epithima *De morphea alba.*
ad morphea albam sumantur
capsia et rubea. et se. raphani et con
disi et sinapis terantur cum aceto
vini et liniantur in sole. Con
fectio epithimatis ad baras. ℞.
capsie. kebikegi et bleras et stafi
sagrie et ventris cantaridarum
partes equales liniatur cum de
coctione rubee facte ex aceto vini.
Epithima. *De morphea nigra.*
℞. se. rafani ʒ. x. condisi ʒ. ij. co
sti ʒ. ij. liniantur cum aceto vini.
Epithima. ℞. farine lupinorum ʒ.
x. se. rafani. et se. eruce et costi et
amigdalarum amararum et salis ar
moniaci et piperis omnium ana ʒ. ij.
armoniaci ʒ. ij. et s. dissolvatur ar
moniacum cum adipe et coniungantur
cum eo et fiant ex eis forme avel
lanarum et dissolvatur cum necesse est
et liniatur cum aqua acetosa in noc
te epithimando bene et abluatur in
mane cum decoctione se. melonis et
furfuris et violarum siccarum et evapo
retur locus antequam epithimetur cum
aqua calida et inclinetur caput super eam
donec rubeat et fit post balneum.
Confec *De impetigine et panno.*
tio epithimatis altius ad pannum
proprium expertum. liniatur cum sar
cocolla dissoluta cum aqua aut cum
felle vaccino. *De impetigine*
Confectio epithimatis ad *sicca.*
impetiginem siccam. in ultimo sic
citatis sumantur olei de crisomil.

ʒ. ij. in quo dissolvantur bdelly et pi
cis ambor. ana ʒ. iij. moveatur cum
aqua in mortario donec sit sicut
unguentum et anectatur loco. *De san*
guine mortuo ex percussione et aliis.
Sumantur arsenici rubei et lapidis
alkalkal partes equales. thuris
quarta pars unius. fiant inde
collia et liniantur cum necesse est cum
aqua coriandri. *De his que de*
Sumantur litargirum *lent vestigia*
conditum et ciminum *variolarum.*
siccum et farine ciceris. et ossa vetusta
et farina rizi mirti et gummi alben
et costus. et agregentur et terantur
et liniatur cum eis in nocte. et ablu
atur in balneo in die. *De gumme*
Confectio gumme clarificantis *rio.*
faciem. sumantur amigdale ol
ceo et draggaganti et farina ciceris et fabi
rum. et conficiantur cum aqua ordei
et liniatur in nocte. et abluatur in ma
ne cum aqua furfuris. Gumera
clarificans faciem et rubificans
eam experta. sumantur croci et rubea
et thus et mirra et mastix equali
mensura. et aggregentur cum aqua bul
bi et liniantur et fiant collia et lini
antur cum aqua et dimittantur tribus
horis. deinde laventur cum aqua calida
et multum utatur in mane cicere.
et aqua ciceris etiam sumat pondus
ʒ. ij. pulvis ysopi. et etiam ʒ. i. de
croco aliquot diebus. Confectio
gumme rubificantis faciem. suma
tur sinapi album et arsenicum rube
um. et conterantur simul cum lacte
et fiat faciei gumera cum eis
septem diebus. *De oxelia.*
Confectio pillularum valentium ad lepram
et melancoliam et egritudines melan
colicas experta. ℞. epithimi. x. ʒ.
pulpe colloquintide ʒ. v. elli. nigri

ʒ. iij. et citam centauree ʒ. v. yere
pigre. agarici. salis indi. omnium
ana ʒ. v. sticados ʒ. vij. pollipodij ʒ.
x. dosis eius ʒ. iiij. Confectio pill.
educentium melia. conferentium
egritudinibus melie et timori. Rx.
epithi ʒ. xx. pollip. et agarici ana
ʒ. x. elli in. ʒ. v. magnetis ʒ. iij. sal
indi. v. ʒ. sticados ʒ. vij. fiant inde
pill. de quibus sumantur ʒ. iij.
Decoctio epithi educens melia.
bona melie et impetigini et scabi
ei et morphee nigre. Rx. mirobol.
nigrorum ʒ. x. pollipodij ʒ. v. sene
ʒ. vij. turbit ʒ. iiij. passularum e
nucleatarum ʒ. vij. herbe eupatorij
ʒ. v. sticados. epithi amborum ana.
ʒ. x. decoquantur omnia preter epi
thimum et compleatur decoctio eius
et colletur. dein sumatur ex ea in
potu post pill. quarum rememoratio
precessit aut cum agarico et aloe
et sale indo et elleboro nigro. Confec
tio medicaminis ad illum cui ad
uenit epilia et commotio cerebri. Rx.
sticados ʒ. x. agarici ʒ. ij. et s. siste
leos ʒ. iij. viol. siccarum ʒ. v. confici
antur cum kesmes et comedatur in
quantum sunt nuces due aut tres.

De melia et timore.

Sumantur mirob. nigrorum ʒ. xx. har
mel immaturi et scecabram et ma
riu albi omnium ana ʒ. v. ex epithi
ʒ. xv. sticados ʒ. x. agarici ʒ. v. el
lebori ʒ. v. gariofilorum ʒ. ij. melisse
ʒ. iij. felmemisch ʒ. v. corticum
citri tantundem. lingue bovine tan
dem. nucis mus. gallie omnium
ana ʒ. ij. agregentur post contritionem
cum kesmes et melle. Modus con
fectionis letificatis ad timorem
et tristiciam. et impinguat et facit
colorem bonum. et odoriferum efficit
oris odorem et sudoris. et confert pul
sui cordis. et assiduetur letificat a
nimam ita ut extrahat eam ad egri
tudinem similem arohonati ex mul
titudine risus et bonitate anime. cuius
commixtio. Rx. rosarum rubearum ʒ. vi.
api ʒ. v. gariofilorum et mast. spice
et asari omnium ana ʒ. iij. cinamo
mi. croci. ambarum ana ʒ. ij. macis
et cardamoni et hell. et nuci. mus. omnium
ana ʒ. i. terantur et optime commisce
antur. et decoquatur libra emblicorum
cum. vij. libris aque donec rema
neat tercia. dein colletur et proici
atur super ipsum lib. mellis. et de
coquatur donec inspisset et pul
verizetur desuper commixtio. et com
moveatur cum ligno salicis. aut
ligno citrilato donec permisceatur
et reponatur. et sumatur sicut su
mitur trifera. et ponatur in ipsa pon
dus sexte partis ʒ. i. de musco quoniam
est magis conveniens. Quidam vero
homines ponunt in ea bete gemisch. et
melisse. et margaritarum. et folij indi
omnium ana ʒ. ij. Et in descriptione
alia macis. et gariof. et nucis mus.
omnium ana ʒ. ij. et non sumatur nisi
in hyeme. De facientibus subet.

Sumantur se. aneti ʒ. ij. croci et
mirte amborum ana. tercia pars ʒ.
i. iusquiami sexta pars ʒ. i. mandra
gore kerata. i. opij. ij. grana. et
s. aggregentur cum mucillagine
fenugreci. Confectio somp
nifera firma. Rx. se. lactuce. et cortic
papaveris ex fabarum excortica
tarum et se. po. et kekangi omnium
ana ʒ. ij. opij grana. ij. et s. agregen
tur cum mucillagine psillij. et est
dosis una. De dolore capitis

et emigranea.

Confectio yere magne in loco pill. coclearum co

fectio ad dol. capitis. 7 epilensiam. et
vertiginem capitis ex repletione et te
nebrositate visus ex humiditate.
7 initium aque. cuius commixtio. Rx.
yerapigre ʒ. x. pulpe colloquintide ʒ.
iiij. 7 terciam scamonee ʒ. i. 7 s. tur
bit. 7 sticados. ambarum an. v. ʒ. ipsi
est dosis. x. ¶ Confectio embroce
ad dolorem capitis calidum 7 vigili
as 7 birsen. fumantur in olle sic
ce. 7 ordeum excorticatum. 7 se. cu
curbite. 7 se. lini. 7 psillium contritum.
cortices papaveris. 7 se. altee. 7 se.
lactuce. 7 se. portulace. 7 rose deco
quantur donec dissolvantur et cum
tra fiat aqua. 7 fiat embrocatio
cum ea. ¶ Confectio embroce ad
dolorem capitis frigidum. 7 vento
sitatem grossam. Rx. camomillam
7 sticados 7 sisimbrium 7 sansucum
7 bete genus. origanum. ordeum. 7
folia lauri coquantur omnia sicut pri
ma 7 embrocetur cum eis caput.

¶ De emigranea.

Confectio epi
thimatis ad dolorem capitis frigidum 7
emigraneam ex ventositate. 7 dolorem
auris frigidum. Rx. castorei. euforbii.
7 opii. 7 storacis liquide. 7 piperis 7 fo
liorum rute. 7 ciclaminis. 7 sinapis
partes equales fiant trocisci. 7 em
brocetur. 7 dissolvatur in oleo. et
sit oleum costinum. aut nardinum
7 distilletur in aurem que est in la
tere doloris. ¶ Confectio epithi
matis ad emigraneam 7 dolorem
capitis calidum. Rx. iusquiami se. 7 se.
lactuce 7 sicce. 7 memithe. 7 rosas.
7 sandali. 7 caufel. 7 rad. mandra
gore. 7 opium fiant ex eis collia
7 distilletur ex ea in aurem cum oleo
ro. 7 aceto vini pauci primum an
dissolvitur cum oleo costino. aut oleo
nardino. ¶ Confectio caputpur
gii ad dolorem capitis 7 emigraneam
et ad dolorem auris cum caliditate 7 per
cussione. Rx. opii 7 camphore partes equa
les fiant ex eis cum necessarium fuerit
unum aut duo in oleo violarum 7 distil
letur in aurem 7 nasum 7 est bonum
expertum. ¶ Caputpurgium ad dolo
rem capitis frigidum. fiant collia
ex euforbio 7 castoreo partibus equalibus
7 dissolvatur cum oleo ro. in quo de
coctus est costus. et distilletur ex
eo in nasum.

¶ De tremore.

Confectio pill. inferentium tre
morem prestantes 7 mirabiles. Rx. piretri
castorei. caprifice omnium an. ʒ. iij. se
rapini 7 pulpe colloquintide an.
ʒ. iiij. yerapigre ʒ. v. quarum dosis ʒ. ij. 7 s.
¶ Modus confectionis ad tremorem.
Rx. mirobol. nigrorum ʒ. xx. sauine
ʒ. x. thuris ʒ. vij. apii 7 acori am
borum an. ʒ. v. 7 ponatur loco sauine
et erit magis ultima 7 melior con
fectio trociscorum sedantium sitim
7 facientium subeth. 7 delent alie
nationem 7 febrem 7 dolorem capi
tis. Rx. se. lactuce. 7 se. papaveris
7 cucumbris excorticate. 7 se. portu
lace omnium an. ʒ. x. succi liquiricie 7
amili. 7 dragaganti. 7 opii. omnium an. ʒ.
iij. terantur omnia 7 conficiantur
cum mucillagine psillii. 7 fiant
ex eis. xx. trocisci. Cuius dosis est tro
ciscus unus. 7 isti quidem magis ne
cessarii sunt pacientibus vigilias 7
alienationem. Et qui res sit forti
or 7 superfluit detur in potu cum
aqua coriandri humidi. aut cum aqua
lactuce. aut aqua citruli 7 cucur
bite. et filium.

¶ De tortura.

Confectio caputpurgii ad tortu
ram 7 palisim 7 dolorem capitis
7 egritudines frigidas. Rx. castorei. ʒ. i.
condisi 7 piperis 7 ciclaminis. 7 gal

benek. 7 pulpe colloquintide. 7 bau
rach rubei. 7 euforbii. 7 fellis bo
uini exsiccati omnium ana ʒ. iij. fi
ant collia 7 fiat ex eis caput pu
gnum cum auricule mundificat
aut aqua sanguinem. Et in alia de
scriptione castoreum cum aloes equale.

Confectio pillularum fetidarum maiorum
que dantur in potu ad palisim
7 ad torturam 7 podagram frigidam
et antiquam. 7 incidunt humores
crudos iuncturarum. 7 stat loco ye
re maioris. Quarum confectio. R. yere
pigre ʒ. x. pulpe colloquintide ʒ. v.
sebren ʒ. i. centauree minoris 7
plantaginis omnium ana ʒ. v. eufor
bii ʒ. ij. 7 s. castorei ℥ ℥. 7 asse fetide
7 serapini. 7 oppoponacis. 7 capsie i
de 7 sinapis 7 piperis omnium ʒ. i. dis
soluantur serapinum 7 asa cum aqua
rute ex quibus conficiantur medicine
7 fiant ex eis pillule que erunt. x.
doses. de quibus fit dosis ʒ. iij. 7 itte.

De paralisi.

Confectio anacar-
dini que est tiriaca palisis 7 torture
7 apoplexie probata. Et hec quidem medicina
sanat corpus statim 7 sudare facit cum
commixtio. R. ℥ ℥. piretri. 7 nigelle 7
costi. 7 piperis 7 macropiperis. 7 acori.
omnium ana ʒ. x. mirre 7 foliorum ru
te. 7 asse 7 genciane 7 aristologie et
baccarum lauri. 7 castorei 7 capsie 7 si
napis omnium ana ʒ. v. mellis anacar
di ʒ. v. 7 tercia inuoluatur cum oleo
de nucibus conficiatur cum melle et
detur sicut nabuca. Et ipsum quod stat
loco a farselini in omnibus egritu
dinibus frigidis. 7 inflammat corpus sta
tim et attrahit febrem. bonum spas
mo humido 7 grauedini lingue
quando fricatur cum eo. 7 destructioni
sensus nervorum quando cum eo emplau
strantur 7 fricantur. 7 est medicina magna

lenitiuis. Confectio anacardi
ni minoris ad morfeam 7 albaram
7 canitiem 7 obliuionem. R. mirobo
lanorum nigrorum 7 bellicorum omnium ana ʒ.
xxx. olibani 7 ysopi. 7 ℥ ℥. 7 piperis. 7
mellis anacardi omnium ana ʒ. v. mel
lis apum quo conficiatur dosis eius
fit ut primum. 7 quando deleuentur in ipso
acori 7 api 7 spice omnium ana ʒ. v.

De epilia.

Confectio ad epiliam
qualiter ei bona. R. piretri 7 siseleos
et que est anuidem romanum 7 sticados
omnium ana ʒ. x. agarici ʒ. v. condume
ni recentis 7 asse bone 7 aristologie ro.
7 affodilli 7 est radix astitex 7 radicis
liquiricie 7 carpobalsami ligni peonie.
omnium ana ʒ. ij. et exprimatur aqua
squille 7 fundatur super tantum mellis
quantum ipsi est 7 coquantur cum eo 7 con
ficiantur in medicina. est bona ultima
et confert ei ultimum iuuamentum.
vera hermetis 7 anacardinum mi
nus 7 yerapigra cum assidue utitur secundum
quantitatem uirtutis 7 etatis 7 temporis.

De coriza.

Confectio formarum
assilium auellanis ad corizam. R.
thuris 7 storacis liquide 7 sandaraca
de partes equales fiant ex eis forme si
miles auellanis 7 suffumigetur
paciens quando abscidetur fluxus nasi
statim.

De capite flatico.

Epithima. R. ceparum 7 lutum et
farinam ordei 7 lentis frixas. linia
tur cum ea 7 sua generatorum 7 aceto.
et ligetur. 7 in descriptione alia loco
terete ponitur alumen. *cis longus.*

De serpentibus .i. lumbri

Confec-
tio medicaminis ad lumbricos.
Sumantur citri excorticati. 7 sirac
7 turbit. 7 sene. ana partes equales. lupi
norum partis .i. 7 cambil medietatem par
tis. 7 bibat ana ipsum lac caprinum
tribus diebus in mane. 7 fatigetur

in q̄rto die p̄' bibit parū lactis.
deinde incipiat bibere hoc medi
camen dissolutum in aceto com
mixto cū lacte. q̄titate ʒ. vi. et bi
batur cum fames ē ualida.
Confectō ¶ De scissura arteriar.
medicaminis floris eris. flos eris
et albugo oui ponātur sr̄ eam q̄
retinet sanguinē. Confectō alia
cimnū et calx sr̄ boū sr̄ eā posita.
Confectō medica ¶ De vesicatio-
minis. fumant' cerusa de plūbo
et climia argēti. et litargirium et
boli. ar. et camphora agregentur
cū mucillagine psillij. ignis.
Cerusa et aqua ¶ De adustione
solatri. et aqua ataraxa cō. sup(er)q̄
puluerizentur camphora et opiu(m)
et fit in eis paucū olm ro. et lini
atur p(er) dies aliq̄t. ¶ De eis q̄
consolidant ulcera et faciunt na
Sumātur litargiri et tritici sci cinē.
et imbibat' pauco aceto rosō et
terrat' ita ut cū equatur et āmi
nistretur. ¶ De medicinis oculi.
Confectō collij albi. ℞. cerusse plū
bi ablute. ʒ. x. sarcocolle crosse. ʒ.
iij. amili. ʒ. ij. dragagāti. ʒ. i. opij.
ʒ. s. fiant collia et āministrentur.
¶ Confectō collij rubei lenis. floris
eris qui fit in minera eris. ʒ. iii.
colcothar adusti. ʒ. iij. eris usti.
ʒ. ij. mirre et croci ambor. an̄. ʒ. i.
piperis. ʒ. s. fiant ex eis collia cū
uino bono. ¶ Modus fistule e
uenienti in lacrimali oculo huius
fistule cura ē cauterium. quod si nō
āministrat' cauterium. āministre
tur h(oc) medicamē cuius confectō. ℞.
aloes. sarcocolle. sanguīs draco
nis et mirre et thuris omniū an̄.
ʒ. v. climie argenti. ʒ. x. balaust
stie boli. ar. ambor. an̄. ʒ. v. flori

eris ʒ. i. s. terrant' m(isc)eantur. iste. hu
mectetur locus saliua et puluerī
zentur desu(per). ¶ Confectō collirij
viridis de flore eris ad scabiem
et sebeler albuginē et tenebrosi
tatem et ungulam. ℞. floris eris.
ʒ. iij. colcotar rubei adusti ʒ. vi. ā
seruci ru. ʒ. vi. baurach et spume
maris ambor. an̄. ʒ. i. et in descrip
tiōe alia. iij. ʒ. alis ar. aurei. i. sol
uatur armoniacū cū aqua rute
et fiant collia. ¶ Confectō ali
albar collij facientis nasci carnē
in ulceribus oculi. et prohibēs almu
seragi. et subtiliās bothor. ℞. cli
mie ablute cerusse thucie alcohol.
olibani omniū an̄. ʒ. ij. mirre ʒ. ij.
sarcocolle ʒ. i. s. sanguinis draco
nis et aloes ambor. an̄. ʒ. i. opij ti
timidē. fiant in collia et ē bonum
ad ulcera et almuseragi et exsiccat
ea et facit nasci carnem et nō re
manet eis uestigium. ¶ Cōfcō
collij de thure maturans ulcera.
℞. thuris ʒ. x. armoniaci sarcocol
le. ambor. an̄. ʒ. v. croci ʒ. ij. fiant
ex eis collia cum mucillagine fe
nug'. et in descriptiōe alia ʒ. terē.
Confectō collij ad albuginē. ℞.
masacumie. ʒ. ij. spume maris ʒ.
iij. floris eris ʒ. i. s. baurac seta
pini et armoniaci omniū an̄. ʒ. i. fi
ant collia cū decoctiōe acori et tinga
tur in eo et fiat alcohol. deinde pul
uerizetur iste puluis. ¶ Cōfcō
ad albuginē. ℞. masacumie ʒ. ij.
spume maris. baurac. et zuccari ba
bosir et detur sic quia cadit sup
arte; que sic uocatur et d(icitu)r q(uo)d ē spu
ma que ē in medio. et d(icitu)r q(uo)d ē species
almezerii et zucari. et ē aliquantu
lum amarū an̄. ʒ. i. et puluerizentur
cum eo. ¶ Confectio pulueris albi

ad obtalmiã & dolorem. sumant
sarcocolla grossa & fundat^r sr̃ eã
lac & exsiccetur in sole. & terant^r
ad omẽs ʒ. x. ex ea ʒ. iij. amili ʒ.
i. & s. opij ʒ. s. camphore. & ẽ cõue
niẽs ad doloris uehementiam et
caloris. Confectio pulueris
albus magis abscidens limpitu
dinem & est bonus qñ nõ fuerit
sanies multa. R. sarcocolle ʒ. x.
spume maris ʒ. i. zucari ʒ. iij. ter
rantur & aggrent^r. Confcõ pul
ueris citri fortis qui amministra
tur in fine obtalmie. R. sarco
colle ʒ. x. sieffnemithe ʒ. iij. licij
& aloes ambo₄ añ ʒ. ij. croci ʒ. i.
& s. spume maris ʒ. s. aggrent^r
& terantur. Confectio ierisi
ni confortans almusaragi. et
faciens carnẽ nasci. R. antimo
nij ʒ. x. floris eris de minera tã
tum de acacie ʒ. iij. sanguis dra
conis aloes ambo₄ añ ʒ. i. terrã
tur & ãmministrent^r. Confectio
collirij de fellibus ad pannũ & recep
tionem aque & dillatatiões pu
pille qđ ẽ bonũ & expertum. exsic
cetur fel yrcinũ in uase eneo ḋ
quo sumant^r ʒ. x. & colloquintide
interioris ʒ. i. & s. serapini ʒ. ij. eu
forbij tãndem. fiant ex eis collia.
cum aqua rute. aut aq̃ feni. & fiat
alcohol. cum eo. & in alia descrip
tiõe ʒ. i. Confcõ alcohol faciẽs
nasci palpebras. R. ossium dac
tilo₄ adusto₄ ʒ. v. fumi thuris
ʒ. iiij. carpobalsami ʒ. iij. spice
indice ʒ. iij. azuli ʒ. x. fiat alcohol
et transeat sup palpebras. con
Confcõ collirij agarab in oc̃lo qđ
distillatur in eo. R. aloes et thu
ris ambo₄ añ ʒ. i. sarcocolle. ba
laustie sanguis draconis antimo

nij alumimis. omniũ añ ʒ. s. flo
ris eris ʒ. q̃rta. fiant ex eis collia
& distillent^r in oculo in ipõ lacri
mali. & pt̃ compressiones eius.
Confectõ collirij de mirra ad pũc
tum sanguinis. R. croci thuris
& mirre & armoniaci omniũ añ
ʒ. i. arsenici rubei ʒ. s. fiãt collia
& distillentur in oc̃lm ei^s cũ aq̃
coriandri hũi. Confectõ collirij
de calcant ad ungulã. R. calce
caumenon ʒ. floris eris ʒ. ij. c
calcant sal armoĩaci. baurach.
arsenici rubei oĩum añ ʒ. i. terã
tur & conficiantur & dimittant^r
doñ fiant ut flos eris & fiãt in
collia & ãministrent^r sitq̃ arse
nicum ei^s sublimatũ. fricet^r cum
eo ungula deinde puluerizetur
cum radice liquiricie. Cõfcõ
mirre ad puncturã sanguinis. R.
croci. thuris & mirre & armoĩaci
omniũ añ ʒ. i. arsenici rubei ʒ. s.
fiant collia. & distillent^r in oculũ
cũ aqua coriandri humidi. Con
fectio collirij adrraadicõ ad uenas
rubeas q̃ sũt in oc̃lo & obtalmia ã
tiqua. & sebel. & ungula & alus. R.
uzifur. & calcucecari caumenõ. et
arsenici rubei & zucari. & taberzed.
omnium añ ʒ. i. mirre & croci & uc
nau omniũ ʒ. q̃rta. armoĩaci et
thuris. añ ʒ. i. informent^r collia
& ãmministrẽt^r. Confectõ alco
hol conseruantis sanitatem oc̃li.
R. tucie ʒ. x. sieffnemithe ʒ. iij. alo
es & licij ambo₄ añ ʒ. i. camphõr
sextã ʒ. i. terant^r cũ aqua agre
ste. aut aqua sumach. & exsicce
tur & ãmministrent^r. Confectio
alcohol. ad lacrimas. R. thucie
ʒ. x. coralli & mirob. fricato₄ & a
loes omniũ añ ʒ. ij. piperis ʒ. s. ma

acropiperis. ʒ. ij. fiat alcohol ⁊ am
ministret. Confectio alcohol
acuentis uisum. ℞. tutiam nu
tritã cum aq̃ sambuci tribus uici
bus quod hoc modo fit. ponderant de
ea. ʒ. x. ⁊ condiunt postq̃ pueni
ũt ad hec tribus uicibus deinde po
derant ex ea. ʒ. x. ʒʒ. ⁊ piperis ⁊ ma
cropiperis ⁊ celidonie ⁊ uenarum oĩ
ʒ. i. salis armoniaci. ʒ. s. nutriãt
cum aqua sambuci. aut aq̃ feni
tribus uicibus. deinde exsiccentur et
amistrent. Confectio emplo
rum ⁊ epithimatum ad oculos. em
plaustrum ad cursum ⁊ gnã de nigri
cortices granatorum ⁊ lente excor
ticata offerunt. Confectio empli
ad corrosionẽ lacrimal. endi
uia teratur ⁊ sr faciem suã po
natur olim. ro. ⁊ empleatur cũ ea.
Confectio empli ad passiones et
uulnus in oculo. sumatur ouũ absq;
cortice suo ⁊ aqua coriandri ⁊
olim. ro. et agitent omnia et po
nant sup ipsum cũ coto. Con
fectio empli ad dolorẽ uehemẽ
tem in obtalmia. ℞. coriandrũ
mellilotũ croci ⁊ se. lini. tõtel
las unum terant ⁊ conficiant
⁊ empleatur cum eis palpebre. Co
fectio epithimatis prohibentis flu
xum ex oculo. sumant aloes et
acacia. ⁊ hiesmenithe. ⁊ lituũ. et
bolum ar. ⁊ gummi arabicũ ⁊ lini
atur sr frontem cũ albugine o
ui. Confectio epithimatis ad infla
tionẽ ⁊ apã in palpebris. sumã
tur rose ⁊ hiesmenithe ⁊ lituũ;
⁊ bolũ ar. ⁊ gũi. ara. liniantur
sr frontẽ cũ albumine oui. ⁊ croc
⁊ uene ⁊ aloes. ⁊ sandal. ru. ⁊ sau
fel aggerent ⁊ terantur ⁊ liniant
cũ aqua coriandri ⁊ endiuie ⁊
aqua rosata. De medicinis auris.
Ad ulcera in aure sumã
tur sarcocolla. ⁊ sanguis draco
nis ⁊ thus ⁊ mirra ⁊ spuma ma
ris ⁊ baurach. ⁊ bol. ar. ⁊ scoria fer
ri. ⁊ floris eius ⁊ aloes. deinde ablu
atur auris cũ aceto ⁊ aqua tribus
uicibus post inuoluatur licinium
cum melle in medicamine ⁊ po
natur in ea. Et de medicamine
fiant collia ⁊ cũ necesse fuerit di
stilletur in eã semel cum aqua
mellis. deinde administretur lici
nium. Confectio medicaminis
ad grauitatẽ auditus ⁊ tinnitum.
uaporetur uapore sambuci et ab
sinthij ⁊ scebra. deinde distillet in
eam hoc collirium. cuius confectio. ℞. ⁊
pulpe colloquintide. ʒ. i. baurach.
ʒ. i. terciã castorei. s. ʒ. aristol. ro. ʒ.
s. suci absinthij tincẽ. euforbij
sextam ʒ. i. costi quartam ʒ. uni.
fiant collia ⁊ distillentur cũ olo
amigdal. amara. Sunt ẽ ad dolo
rem frm ⁊ uentositatẽ ⁊ diffi
cultatẽ auditus que conficiant
cum uacino felle ⁊ fiat collia.
De egritudinibus dentium.
Medicam dentium eradicationẽ
facilem efficiens. ℞. piretru;
radicem colloquintide ⁊ cortice;
eius. corticẽ radicis capparis. ⁊
corticem mori. se. mezereon. aut
folia eius ⁊ uenas. ⁊ arsenicũ citri.
et lac sabrẽ aut lignũ eius. agre
gentur ⁊ terantur piretrũ ⁊ col
loquintide ⁊ reliqua mẽ. cũ aceto
in sole tribus diebus. ⁊ moueatur in
die multis uicibus cũ aceto. ⁊ di
mittatur p reliquũ diem infuse
in ipso. ⁊ ponderant desup assa et
bdellium. ⁊ fiat ex eis trociscis ⁊
cum necessarium fuerit terant. et

liniatur ē eis radix dentis i die
aliquotiēs. 7 fiat hoc p aliquot
dies pq̃ scarpellatōēm fcām in
circuitu dentis. facit eni eradi
cationem ei⁹ facilem. Confec
tio medicamīs de quo implet
dens corosus. 7 frangit ipsū. se.
mecorio 7 lac sabren. conficiā
tur cū butiram 7 ex eo impleatū
dens. Confectio medicaminis
sedantis dolorē gingiue 7 dentis
qd āmmutat cum gingiua n̄
est apostemosa neq3 calida. sumāt
pip et piretri 7 sinapis 7 capsiq
ʒ ʒ. 7 bauracli. 7 fricetur cum ei
radix ei⁹ multis uicib3. prius tn̄
bn̄ fricetur cū pāno. deīn fricet
cum hoc medicamie. deīn phica
atur ex eo in aceto. 7 teneatur i
ore. deīn uaporent mandibule
7 distilletur in aurē que ē in ip
so latere. De costio doloris capitis
frō 7 liniatur cū hoc medicami
ne radix eius. cui⁹ confectio cum
sit tyriaca. R. castoreū 7 ase. 7 stor.
7 mirre. 7 aristol. 7 opy. 7 pipis. 7
ʒ ʒ. 7 se. iusquiami. omnium ptes
equales conficiant cum melle
aut butirā. et liniatur cū eo dens
dolorosus sicut linit cū tyriaca
7 suffumiget in traiectorio cū
se. iusqami 7 storace. de quibus
sint fcē forme siles auelanis. et
teneat in ore olm calefcm in q
decocte sint radices altee. 7 stri
gat sr rem calam multociens.
Confectō tyriace ad dentes exp
te. sumant pipis 7 ase. opij. et
mirre. 7 castor. ptes equales et
conficiant cum melle. Cōfec
tio medicamis cōferentis dolo
ri dentium calo. qn ē cū apāte
gingiue. R. se. portul. coriandri.

sumach lentiū excorticatarum san
dal. cit. 7 rosarum 7 piret. 7 camphore.
omnium ptes equales. teneat a
cetum in ore cū aqua ro. 7 iniciet
de hoc medicamie sup gingiuam
pt ostrictionē ei⁹. 7 nō degluciat cū
aqua ipius 7 āmmusteet cū ipm
flomia 7 uentose. Confectio
dentificij mūdificatis 7 absciden
tis eruginē. R. sal gēme. 7 se. iu
quiami. 7 teste catui uiridis 7 cā
bil 7 spuma maris 7 calli equalē
terantur. 7 fiat dentificiū. et ca
ueat sibi a sacietate nauseatiua. C
Confectō dentificij stringentis gi
giuas 7 dentes. 7 cōferentes rube
dini eorum. sumant balaustie 7 spo
dium 7 rose ottite. 7 carmezie. et
alumi eq̃lu mēsura 7 fiat ut sup
gingiuam adhereat. Confectō
dentificij odorem oris facietis re
dolere. R. cortici citri 7 caperi et
spice aromatice. garioff. nuc. m.
7 galle. 7 xiloaloes crudi. et cina
mi 7 macis. 7 hellburgue. 7 cube
be. omniū aā ʒ. i. musci keratem
i. fiant ex eis pill. cū aqua malo
rū. 7 teneat in ore sup cibū. et de
gluciat ex eis duas aut tres. Con
fectio medicaminis facietis sta
re dentes ne corrodant. implea
tur corallo 7 mastice. Confectō
medicamis ad corrosionem in gi
giua qn dolor sit fortis 7 denig
tur. R. utriusq3 arsenici 7 calcis 7
gallarum et aluminis. omniū equalē
ptes terantur. 7 fundat desuper
aliqd aceti fortis 7 conquassetur
in mortario donec fiat sicut unguentum.
deīn dimittat in eo donec exsic
cetur. 7 tūc at sicco 7 tēlo donec fiat
sicut puluis. 7 sumat in eo q̃ntitas
duorum granorum 7 medij 7 minus

et malus in die semel. 7 fumatur
sup caput tente et ponatur sup
egritudinē 7 dimittatᵘʳ hora una.
deinde fumat in ore olm. iv. donec
sedetur dolor. fiat ā illō. vij. dieb.
Lumq; ruber ponatur in eo ō me
dicamine gñatiuo carnis ō pl
uerib; qui fit in almāsore et a
lius ex eis q gñant carnem. est
enī expertum. De fetore oris.

Modus cōfectiōis ad fetorem oris.
℞. extremitatē mirti humidi
7 cinamī 7 emblicoꝝ 7 capi. 7 spi
ce. 7 corticē citri folioꝝ squinanti
7 masticis ptes equales. gallie
7 garioƒ. 7 nucis mus. cubebe. he
il bangue. 7 z. omnium añ pītis
unius medietatem. agregentᵘʳ cū
passis enucleatis q sint duplū
totius. 7 fumatur ex ea q sit sic
nux cum uino odorifero. aut ci
mesines antiq. 7 illō fit post uo
mitū 7 solōnem uentris aliqa
enis. 7 abstineat a cibis uiscosis
7 pinguib;. Confcō ad alcola
que fiūt bothoꝝ in ore. Sumantᵘʳ
spodium. 7 ro. 7 amili. 7 coriādri
7 sumach. 7 lentes excorticate. 7
se. portul. 7 alcāna de mecha ue
ne. piretri. equali mensura 7
camphore pars media. 7 zuccari
qntū ē medietas oīum terantᵘʳ
7 teneatur in ore. Confectō
trociscoꝝ de arsenico ad hꝰpetē
estiomenū. ℞. arsenici citri cal
cis. amboꝝ. añ. ʒ. x. floris eris ʒ.
v. colcothar tantūdē. alumini
acacie. balaustioꝝ omnium. añ
ʒ. iij. terantᵘʳ oīa cum aceto p eb
domadā. et informentᵘʳ ex ei tro
cisci. Sunt enī cōuenientes ad cli
steria 7 ulceri antiquoꝝ putrido
rum. 7 hꝰpeti estiomeno. 7 pli
catur cum eis cum clistia fiunt
opium. 7 qñ terūtᵘʳ cum aceto 7
sole plus tē fit mag ultimi qui
reponantᵘʳ in loco ubi nō sit ros
et in fece aceti ut ñ debilitentᵘʳ.

Confcō De grauitate ligue.

medicaminis ad grauitatem
lingue. Sumantᵘʳ sal. ar. piretri.
7 stafisagria. 7 sinapis. 7 pip. et
acorus equali mēsura terātur et
fricentur cum eis sb lingua. et
sup ipām in die multociens.
Confcō medicaminis ad uuā; ca
dentem. Sumantᵘʳ galle 7 balau
stie. 7 sal armoniacus eqli mēsurā.
7 sufflentᵘʳ sup eā. 7 ponatᵘʳ semel
sup coclearium tinidā; et eleuetū
cum ea. Confcō medicaminis
ad scinantiam. ℞. harmel 7 sina
pis 7 puretri. 7 se. raffani 7 mirre
7 ase. 7 tutie. 7 sal. ar. 7 pipis. et ca
lamenti. 7 cineris yrūdinū. 7 sterco
ris al. sicci canis. stercus huāni
sicci. omnium añ ptes equalēs ter
rantᵘʳ. 7 suffletur in guttur ex ei
et conficiantᵘʳ cū melle. 7 fiat gā
garismus ex eo scripto quantum ē
galla ē aqua mell. Et qñq; pli
catur ex eo stercus canis 7 hoīs.
et ponitur loco ei fimus colum
bin. et qñ; res fit fortior et nō
descēdit in guttur ad. gargari
zet te ē sinapi cōtrita 7 aqua et
melle. 7 ponantur uentose sup
locū dolorosum. De medicami

Confectio medicaminis nasi.

auferētis fetorem nasi. ℞. mir
ram. galliā. 7 colcothar. 7 cortices
gñatoꝝ. 7 calami. aromatic. 7 garioƒ.
7 nesti. terantur 7 humectetᵘʳ na
sus cū licinio infuso in uino odo
rifero. deinde sufflettur in eum. et
inuoluatᵘʳ licinium 7 mittatur in

nasum. Confectio medicami
nis albarasum. Sumantur colloqn
tide. et calamintum. et nigell. et bau
rach. terantur cum aceto tribus in
cibus. et informentur collia cum ali
quantulo fellis vaccini. et cum nec
cesse fuerit dissolvatur unum. et di
stilletur post balneationem. aut in
clinationem super aquam calidam et
naribus suggatur aer ad interiora
cum tota fortitudine egro resu
pinationem. Cumque vehementer
invenerit mordicationem distillet
in eo olim. iv. Confectio medi
caminis ad fluxum sanguinis
ex naribus. Sumantur aloes et thus
et balaust. et calx viva et colcothar
et pulvis molendini et gipsum
et galle. et terantur sicut alcohol. et
sufflentur in nasum. et mitta
tur in eo licinium. De medi
cinis tussis et asmatis et saniei.

Confectio decoctionis ysopi mino
ris ad tussim cum caliditate et aspe
ritate pectoris. Recipe ficus albas. x.
numero. iuiubas. x. et sebesten. xxx.
et passularum sine interioribus. ʒ. x. ra
dicis liquiritie abrase. x. ʒ. semen altee.
et semen citoniorum et psillii. et ysopi. et
viol. siccarum. omnium ana ʒ. x. decoquan
tur omnia cum tribus libris aque donec
remaneat libra una. de qua bibun
tur. iii. ℥. cum viol. conditarum pon
dere ʒ. vii. Confectio decoctio
nis ysopi maioris conveniens
ad tussim plurime humiditatis
et reumam et saniem. et humores in
pectore. Recipe ficuum albarum numero. x. dac
tilorum tantundem. fenug. ʒ. v. radicum
liquiritie ʒ. x. capilli veneris ʒ. vii.
radicis apii. et feniculi et semen utriusque.
et semen urtice. omnium ana ʒ. v. yso
pi sicce ʒ. x. calamenti. et yreos et

prassii omnium ana ʒ. v. decoquantur
secundum mensuram quam dixi. et sumatur
in potu. Modus confectionis
ad tussim que indiget sputo
faciens spuere ex stomaco humorem
grossum cum quo est sonitus in pec
tore. aut saniem. et venit cum ea
est levis valde. Recipe capill. veneris.
ʒ. x. amigdalarum amararum ʒ. v. y
reos ʒ. iii. corticis radicis capparis.
et farine herobi. amborum ana ʒ. ii.
semen apii et feniculi. amborum ana tantundem.
genciane et aristol. amborum ana
ʒ. v. conficiantur cum melle despu
mato. Cuius dosis sit ex ii ʒ. usque ad
tres. Confectio similis illi ad eum
qui est cum caliditate vehementi.
Recipe capill. ve. ʒ. Semen mellonis et se.
citruli ana ʒ. v. cuius dosis sit ʒ. iiii.
Confectio ad asma educens humo
res grossos et saniem ex pectore.
Recipe succi liquir. ysopi sicce ambo
ana ʒ. x. capill. veneris ʒ. vii. se. ca
rui agreste. et yreos. urtice. et cardume
ni. et piperis et aristol. ro. et baurach.
et nasturcii. et carui campestris.
et amigdal. amararum omnium ana
ʒ. v. cum melle quantum ipsa sint confi
ciuntur. et detur in potu cum decoc
tione ysopi maiore. Confectio
trociscorum de papavere ad tussim
siccam que non indiget ut spu
at et ad locum catarri. Recipe papave
ris al. ʒ. xxx. se. cucur. et se. citru. et
se. iusquiami al. omnium ana ʒ. xxx.
amili. et dragaganti. et gummi ara.
omnium ana ʒ. v. conficiantur cum mu
cillagine psillii. et fiant ex eis tro
cisci ʒ. iii. cuius dosis sit unius eorum
cum syr. de papavere et aqua ordei quod
est bonum ad tussim que est cum cali
ditate et sputo citrino subtili. et
ad tussim calidam. Conficiantur

de storace ad tussim q̄ inq̄etat
in nocte 7 fac̄ uigil. ut absq; ca
liditate. ℞. mirre. 7 storac̄ liq̄de
7 opij. omnium añ ptes equales.
fiant pill'e sic̄ cicer. 7 sumantur̄
de eis. iij. in hora dormiendi.
Confcõ pillular̄ que tenentur̄
in ore. Sumantur pip. liquir. fi
cus. 7 zucc̄. equalr̄ 7 formentur
pill'e. Confectio pillar̄ quib;
soluuntur humores clismã. fix. ℞.
pulpe colloquintide. ʒ. i. ẗtiam aga
ricis. ʒ. s. baurach. ʒ. i. ẗtiam sua
liqr̄. ʒ. i. seminis urtice. 7 yreos.
ambor̄ añ. ʒ. s. terant̄ 7 infōmi
tur pill'e 7 ē dosis una. Con
fectio pillar̄ ad illam tussim q̄
est cum febre. ℞. suci liquir. 7 ui
olar̄. añ. ʒ. i. agarici. ʒ. i. quarter
7 fiant in pill'e. Confcõ pil
lular̄ de papauē ad tussim sicci
infestante. 7 plurit catar̄ri qñ
est cum caliditate. ℞. opiū amiliū
arabic̄. gũmi. suc̄ liquir. papaū.
equalr̄ fiant pill'e sicut ciceri q̄r̄
dosis fit ex trib; usq; ad. iiij. que
sūt conuenientes pueris qui no
uiter ex uehementia tussis. Con
fectio pillar̄ ad tussim q̄ noiat̄
lenes. ℞. suci liquir. 7 amili. 7 dra
gā. 7 amigdalar̄ excorticatarū
7 gũi. arabi. omniū equales ptes.
zucc̄ tabzed quãtū; ē medietas
eor̄ terant̄ et conficiant̄ cum
mucillagine se. citoniorum. 7 fiãt
pill'e compresse. 7 teneant̄ in ore
in nocte 7 in die. auferunt ē aspe
ritatem gutturis 7 pector̄. Cō
fectio trociscor̄ qui sumunt̄ in
potu in pleuresi festinans mat
turitatem. 7 facile efficiens spu
tum. ℞. suci liquir. uiol'. ambor̄
añ. ʒ. x. amili. 7 dragagãti. et se.

lini. 7 se. citonior̄. et sumantur̄ in
potu cum syr̄. uiol'. Cōfectio tro
ciscor̄ de arsenico ad tussim plu
rime huitatis 7 ptisim malam
et asma. 7 dilatat anelitũ illico
cum sumigõ fit ex eis sup locū;
et bibitur etiã. ℞. aristol'. 7 mirre.
7 storac̄ liq̄de. 7 galbani. añ ptes
equales. arsenici quantum ipsũ
agregent̄ cum butiro uaccino
7 fiant inde pill'e sicut auellane.
et fiat suffumigõ cum una ea
rū p traiectorium. Confectio
pillar̄ que potant̄ omni ebdomada
semel aut bis. 7 mūdificit pect̄
ab asmate. ℞. agaric̄. ʒ. i. pulpe
colloquintide q̄r̄tam. ʒ. i. ysopi. ʒ.
iij. suci liquir. prassij sinapl'. oi
um añ ẗtiam. ʒ. i. dentur in potu
in aqua mellis. 7 ē dosis. i. 7 qñ;
sumit̄ ex eis in potu omni die. ʒ. i.
Confcõ sirupi de papauē conue
niens ad tussim siccam 7 ptisi;
7 sputo 7 catarro. 7 tussi que ui
gilare facit in nocte 7 infestat.
℞. papauī al. 7 nigri. añ. ʒ. c. seis
lactuce q̄r̄tum oia. se. iusquiami
al. ʒ. xxx. decoq̄tur cū quīgentis
ʒ. aque donec fiant. ʒ. cc. deinde
colletur 7 piciat̄ desup. ʒ. l. mu
cillaginis psilij. 7 ʒ. c. rob. 7 deco
quãtur donec inspissetur 7 ãmi
nistret̄. Confcõ empli ad sola
ti sedantis dolor̄. 7 maturãs api
ualde. sumant̄ uiole sicce. et ca
momilla. 7 anetū. 7 furfur. et al
tea 7 farina se. lini. 7 farina fenu
gr̄ci. 7 farina ordei. decoq̄tur cum
aqua donec dissoluant̄. 7 effun
datur aqua deinde cōficiatur ē
olõ. 7 fiat ex eo emplm̄ dum est
tepidum. Et qñ; addimitur ī
eo ceruis caul'. 7 adeps. antiq̄ dus

non est calitas plurima. Confectio
unguenti lenientis sputum. et le
nificantis pectus et amministrat in
tussi sicca et puss. ℞. cere citrine
ʒ. x. olei de been citrina. h. i. sto
racis ʒ. v. adipis anatis ʒ. x. agre
gentur et ungatur cum eis pectus
et latus. Confectio trocisco(rum)
ad tussim siccam cum caliditate
uehementi et siti. ℞. succi liquiricie et
uiol. siccar(um). an. ʒ. x. se. citro. et se. cu
cur. et dragaganti omnium an. ʒ. v. con
ficiantur cum mucillagine psillii
et se. citoniorum et fiant trocisci. ʒ. iii.
et sumantur in potu cum aqua ordei
et sir. uiol. Confectio trociscorum de
terra sigillata ad sputum sangui
nis. ℞. thuris et sanguis draco
nis. ambor(um) an. ʒ. iii. et etiam car
rabe. ʒ. v. ematitis et terre sigillate
ambor(um) an. ʒ. x. aluminis ʒ. ii. et. s.
balaustiar(um). ʒ. iii. et etiam opii cin
namomi ambor(um) an. ʒ. ii. aggregentur
et terantur et fiat trocisci. x. sicque
dosis unius et sumatur in potu cum
albedaingi. aut portulace aqua. Con
fectio epithimatis ad fluxum san
guinis ex uesica et matrice et na
so. ℞. acacie et succi ei fescitidos. et
thuris et gallar(um) et balaustie et san
guinis et mirre et bol. ar. et opii.
omnium an. partes equales et fiat inde
trocisci et liniatur cum necesse fuerit
et pectus et stomacus et simi. in hora
fluxus sanguinis ex uesica et matrice
si fuerit et liniatur super membra in
quibus sunt ulcera magis super fistulam
et pessarizetur uulua de qua flu
it sanguis ex eis et liniuntur super
pectinem et alcatim. Remedi
Confectio trociscorum stelle anus stomachi.
sedantium dolores stomachi et remo
uentium eructationem acetosam

et difficultatem hanelitus et puc
tuream et constrictionem uentris
et inflationem et dolores capitis a
decendentes cum bibuntur aut lini
tur cum eis frons dissolutis cum
aceto et ad dolorem aurium cum distilla
tur dissoluti cum aqua sansuci.
aut suco calamenti. et prohibent cor
rosionem dentium cum replentur eis.
et ipsi conferunt sputo sanguinis
et corrige et tussi antecedenti. et ul
ceribus intestinorum et morsui animalium
uenenosorum et febri comitante. et de
libro almensa sunt. quorum compositio
℞. castorei et mirre et cassielignee
et terre sigillate et corticis radicis man
dragore. omnium an. ʒ. iiii. croci. et
costi et papaueris. omnium an. ʒ. vi. an.
et se. apii et se. keiri et siseleos. et se.
iusquami. al. et storacis. omnium an.
ʒ. viii. teras medicinas siccas et dis
solue gummas in uino odorifero.
deinde adiunge eas reliquis medicinis et con
fice cum aqua et informa ex eis tro
ciscum ʒ. i. detur in potu cum eo quod con
uenit egritudini ex potibus. Con
fectio trociscorum de rosis ad dolorem
stomachi et febres flaticas in quibus est
humor colericus et ad inflationem
anchitus et maliciam digestionis. ℞.
rosar(um) rubear(um) tritar(um) ʒ. x. spice aro
matice. mastic. ambor(um) an. ʒ. i. et s.
informentur trocisci. quorum dosis sit ʒ.
ii. Confectio trociscorum de rosis ma
ior(um) conferentium doloribus stomachi et
malicie digestionis et inflationi et in
ceptioni ydropisis et febribus acutis.
℞. rosar(um) ʒ. iii. xiloaloes. spic. ma
stic. cassielignee. flor(um) squinanti. cina
momi. absinthii romani. omnium an.
ʒ. i. informentur trocisci cum uino ue
teri et dentur in potu cum aqua ra
dicis quorum dosis sit ʒ. ii. Confectio

trociscorum stelle qui in potu tribu
untur ad dolores stomachi profundos. Rx.
spice. mastic. cinamomi. thuris. squi
nanti. castorei. mirre piperis. mandra
gore. se. iusquiami. absinthii. opii.
aloes omnium ana ʒ. x. informentur
trocisci. et dentur in potu ʒ. ii. cum
uino. Confectio trociscorum ad eum
qui cibum euomit cum significa
cionibus caliditatis. Rx. rosarum spo
dii cimini infusi omnium ana ʒ. i. et
sumach ʒ. iii. coriandri infusi in
aceto et assati ʒ. ii. Sumach de granis
granatorum ʒ. ii. corticum fusticorum
pondus ʒ. v. masticis tandem agi
gentur et conficiantur et fiant trocisci
et sumant ad maliciam digestionis
ex caliditate cum sirupo acetoso. Modo
dus confectionis ad eum qui euo
mit cibum cum significationibus fri
giditatis. Rx. radicis squinanti
ʒ. i. piperis ʒ. v. thuris. capi. ambo
rum ana ʒ. i. usnee ʒ. v. ℈ ii. cinamomi.
cassie. calamenti. omnium ana ʒ. i. quar
tam masticis. xiloaloes ʒ. i. terciam
garioff. gallie. ana ʒ. i. sextam bel
lirici ʒ. v. anisi tandem. deinde su
mantur mediora passularum et terantur
cum aqua et expumantur. et decoquan
tur in aqua donec fiat grossa et con
ficiantur cum ea. et bibitur de ea ad
magnitudinem nucis omni die.
Confectio trociscorum de spica ad ap
periendum instrumenta uiatuorum ualde.
Rx. floris squinanti. capsie. reubar
bari. sem. calami. aristolochie. spice
nardi. omnium ana ʒ. iii. cost. mirre. o
pii. ana. piperis. costi. omnium ana
ʒ. i. bdellii. sbalbidi ʒ. ii. mastic.
storac. liquide. amborum ana ʒ. ii. ar
moniaci ʒ. v. informentur trocisci
et dentur ad aperiendum stomachum cum minua
aut cum triplicato. et ad apostema
epatis cum sirupo acetoso. quarum dosis est aur.
i. Confectio diacimini bona ad fri
gus stomachi et eructuationes acetosas
que uentositates expugnat et leniuna
turam. et aperit opilacionem epatis
et calefacit ipsum. et eradicat colicam.
Rx. cimini carmeni ʒ. c. ℈ ʒ. xx.
piperis ʒ. x. anisi ʒ. xv. foliorum ru
te sicce. baurach rubei amborum. xx.
epithimi ʒ. xxx. conficiantur cum mel
le et aministretur. Confectio elec
tuarii solutiui mundificantis sto
machum et expellentis alueos sup
fluitates humiditatum remanen
tium in eo ex fructibus humidis
et cibis grossis. Rx. turbit quod est
ut canna alba ʒ. x. ℈ ʒ. v. zuccari. al.
ʒ. xv. agregentur omnia et cribellen
tur. sitque dosis ʒ. iii. et minus et plus
secundum quantitatem necessitatis. Con
fectio diaolibani bona ad frigus
stomachi et destructionem appetitus. et ad
festinandum penetrationem cibi
in corpore. et retinet fluxum uen
tris accidentem a frigore stomachi et e
patis. Rx. piperis calamenti et spice et
Kesim. et anisi. et ana. et nigelle. o
mnium ana partes equales. thuris. et
balaustiarum amborum ana partes duas.
conficiantur cum melle exquisitissi
me despumato. et aministretur et
sit dosis ʒ. iii. Confectio ferrugi
nis conferentis ad debilitatem
stomachi et corruptionem eius eminen
tem ex uberatione menstruorum et
sanguinis emoroydarum. Rx. mirob.
nigrorum emblicorum carmesich. spice.
squinanti capi. ℈. aniso. piperis oli
bani. scorie infuse in aceto uini
ebdomada. i. postquam contrita est sicut
alcohol. i. acquire. omnium ana ʒ. xv.
conficiantur cum melle. et ipsum quod
abscidit sanguinem menstruorum.

et egredienté fluxum uentris ⁊
multitudiné urine. Confectō
de scoria ferri cū lacte acetoso ad
debilitatem stōi ⁊ extenuationē.
℞. scoria ferri contrite sicut al
cohol. pugill. i. nigelle ⁊ ameos.
et Resim. ⁊ cimini ⁊ fenug. oīu
añ pugillū .i. rute. ⁊ apij. ⁊ mēte
fundantur de sup. li. vij. lactis
acetosi. ⁊ dimittant duob dieb
deinde colet ex eo. li. i. ⁊ bibat si
mo mane. ⁊ comedat pt. quatu
or. horas cibum bonu multu.
⁊ nō appinquet aceto. neq olis
neq salito. ⁊ bibat sup ipm pau
um uetis. et bibat ex illo lacte
qñ sitit paulatī donec integre cō
pleat duas libras dieb aliquot.
Confectō de scoria ferri cū uino
faciēs colorem bonū et calefac
corp. ℞. se. apij. ⁊ se. feni. ⁊ añ. et ci
mini. ⁊ ameos. ⁊ amidū ⁊ origa
nū. ⁊ carui. ⁊ coriandri. ⁊ pipis. et
macropipis. ⁊ cinamoi. et thur.
⁊ spic. ⁊ garof. ⁊ nuc muscate. ⁊
api. ⁊ se. rute. ⁊ se. eruce. ⁊ se. cepe
omiu añ. aur. i. ⁊ scorie ferri aur.
.x. decoquātur cū septuplo sui
uini. donec remaneat medietā
⁊ coletur. ⁊ bibant omī die. ℥. xxx.
illius uini usq ad. ℥. xl. calefac
ciū fortit illd corp cui iam ifri
gidatū est. ⁊ cui color ualde ma
lus est. Confectō medicamini
ad impinguand cor. ℞. cinami
℥℥. galange. cimini. ameos. oīu
añ. ℥. v. nasturcij albi. ℥. x. sarco
colle. zedoarie. añ. ℥. iij. se. urtica
rū. ⁊ nuc end. ambor añ. ℥. vij. g
nor impiguādi. ℥. x. granor de
kerua. ℥. v. papaueris. ℥. x. testicu
lor uulpis. hermodactillorū et
been. utriusq omiū añ. ℥. x. ⁊ sal
alumis. ℥. x. scorie. ℥. x. sumat ex
eo puluerē quātu digittis te
nere pōt trib uicib mane ⁊ se
ro ptq contritū ē ⁊ cribellatum
⁊ sorbeat. ⁊ post sorbitionē sumā
ex farina rizi ⁊ fabar ⁊ lacte sto
ticu. et amigdal. ⁊ lacte ⁊ zucco.
et nō comedat acetosum neq sal
sum. neq laboret labore uehe
menti ⁊ supfluo. nec plongi mo
ram in balneo. ⁊ assiduet comede
sup uinū. Confectio medica
minis extenuātis pinguedinē.
℞. lacce ⁊ sandarace ambor añ.
.℥. i. et tias duas sansuci sicci. ℥. s.
attanasi. ⁊ aristol. ro. gentiane
omiu añ. ℥. quartā. cui dosis sit
tertia. ℥. i. ⁊ studeat in hoc ad pro
uocandum urinā ⁊ tollendam
sitim. Confectio empli cōfor
tantis stōm ⁊ epar. ⁊ calefacien
tis ea. ℞. absinthij romani ⁊ co
sti. ⁊ capi. ⁊ ℥℥. omiu añ. ℥. v. oli
bani. ℥. iij. mast. ℥. v. callami aro
matici. galluc. squinanti. garof.
cinamoi. oīum añ. ℥. ij. mirre ⁊
sic ex uino ueti ⁊ aqua citonior.
et agreget ea post ipor contricti
one. ⁊ liniatur desup. Cōfectō
empli fortis resoluentis apā du
rum stōi ⁊ epatis. ⁊ aministrat
ubi nō ē caliditas. ⁊ ū apā iam est
antiqs. ℞. se. lini. ⁊ fenug. ⁊ re cau
lis. ⁊ carpobalsami. oīu añ. ℥. x.
cordumeni ⁊ yreos. ⁊ amigdal. a
marar. ⁊ costi. ⁊ mirre ⁊ spice. et
api. omiu añ. ℥. v. bdellij subal
bidi. ℥. vij. mast. ℥. i. storac. liquid.
℥. iij. armoiaci ⁊ cere citrine. ⁊ ad
ipis anatis oīum añ. ℥. iij. oli ca
momillini. ℥. xx. dissoluantur
grime in pondere. ℥. xx. uini. dei
de aggentur ⁊ empletur cū eo.

Confectio empli. ad apa in eis cum non est antiquum. Rx. fenugreci. se. lini et aneti sicci. et viol. siccarum. et camomille sicce. et altee sicce. et mastic. omnium ℥. v. spice et api et squinanti et calami aromatici omnium ana ℥. ii. cere ℥. iii. olei camomillini ℥. xv. aggregentur cum eo. Confectio ad illud bona. decoquantur in oleo sisamino cot. et api et spica de unoquoque tribus uicibus. et sumantur mucillago fenugreci. et se lini. et decoquantur donec inspissetur. et sumantur de ea ℥. l. et ceroti facti cum hoc oleo tunc. et mastic. ℥. v. aggregentur et terantur et impleatur cum eis.

De pulsu cordis.

Confectio trociscorum ualentium ad pulsum cordis. Rx. thuris ℥. v. enule sicce ℥. iii. calamenti sicci. foliorum rute. ana borum. ana ℥. ii. se. fisimbri ℥. iii. origani ℥. i. et s. ameos tunc. detur in potu ex eis aur. i. cum decoctione cimini. Est enim bonum ad inflationem in uentre et puncturam uentosam. Confectio trociscorum de musco ualentium ad pulsum cordis et sincopim et ydropisim et extenuationem. Rx. mastic. et xiloaloes crudi et cinamomi. et gariofi. et spice. et nucis mus. et cubebe et cardamomi. et heilbaugue. et olim de citro omnium ana aur. i. musci et ambre amborum ana sextam ℥. i. fiant trocisci cum res mes qui boni sunt ad sincopim et ad pulsum cordis. Confectio medicaminis alius ad pulsum cordis. Rx. coriandri ℥. x. se. beaagi. et se. felgesemek. amborum ana ℥. iii. spodii ℥. iiii. uiriolarum ℥. i. carabe. et margaritarum et coralli. omnium ana ℥. i. sandali al. ℥. ii. camphore ℥. s. musci keraten. Confectio trociscorum de xiloaloes ualentium ad sincopim et uomitum et colici passionem. Rx. thuris ℥. iii. rosarum ℥. vi. xiloaloes. et gallie. et gariof. et spice. et terre que comeditur de corasceni et spodii omnium ana ℥. i. cubebe ℥. ii. fiant trocisci. Confectio medicaminis de musco ad pulsum cordis et sincopim. Rx. mastic. cinamomi. xiloaloes citri. gariof. gallie. spice. nucis m. cubebe. cardamomi. heilbaugue api. squinanti. foliorum cit. se. albe acrogi. se. felmemisch. sansuc. fisimbri ℈. macropiperis. margaritarum coralli. carabe. sete crude folii indi ℥. i. etiam boni puri. agrigentur omnia cum melle mirobol. kebulorum conditorum.

De medicine epatis.

Confectio trociscorum de berbis ualentium ad epar inflammatum et debile et corruptionem complexionis cum calitate. Rx. carinis herbis ℥. x. rosarum contritarum ℥. v. se. endiuie et portul. et se. citruli. omnium ana ℥. iii. se. apii ℥. i. spice. mastic. amborum ana ℥. s. lacce reubarbari seu. amborum ana ℥. i. fiant trocisci post triturationem et cribellationem ponderis aureorum ii. et detur in potu i. cum sir. aceto puro. Confectio trociscorum de reubarbaro utilium ad maliciam complexionis et dantur in potu post febres longas cum corrumpitur. for. Rx. reubarbari ℥. x. spice. mast. se. apii. squinanti. ameos. sauine. amigdal. amara. costi amari. cinamomi. omnium ana ℥. i. sextam succi eupatorii. se. feni. anisi. asari. aristol. et genciane omnium ana ℥. ii. piperis ℈. amborum ana ℥. i. et in descriptione alia ℥. ii. piperis a ℈. informentur trocisci de quibus

in potu dentur aur. ij. Confectio trociscorum de mezereon salutiferorum conferentium ydropisi ascliti qui in potu dentur egro omni die et facient ipsum assellare semel et alleuiabitur et aperiunt opilationes epatis. ℞. se. endiuie ʒ. x. se. mezereon ʒ. i. et duas tertias. et si uolueris foliorum eius. agarici tantundem. rosarum ter. ʒ. ij. et s. fiant ex eis trocisci. x. et ipsi sunt trocisci mirabiles ultimi de quibus bibatur i. Confectio medicaminis ad ydropisim tympaniten cui non est calor. ℞. ani et petrosilini et costi et mirre et piperis et baccarum lauri et nigelle et ciler. et castorei. et asse. et aiundem et assari et ciperi. omnium ana ʒ. i. serapini et acori et amigdalarum amararum et rute sicce et cimini. ℞e-rinnem et ameos et calamenti sicci et foliorum algarab. calcanei uituli aut bauracii adusti quod sufficit ad conficiendum. Modus confectionis de enula ualentis ad aquam durum euenientem in epate et stomacho a passione. ℞. aristol. zz. sicci. et enule et istingar et eruce et se. apii et feni. et ani et ameos omnium ana partem s. aggregentur post triturationem et conficiationem cum melle et detur in potu ex eo quantitas auellane.

Confectio medicaminis de centaurea maioris conferentis egritudinibus epatis cum cronice fiunt et prolongantur et indurantur et eradicantis eas ita ut nichil dimittat ex eis. ℞. fu. et ciani et dauci et se. apii montani omnium ana ʒ. iiij. mei siue spice celtice et est illa que est magis ualens. omnium ana ʒ. vi. costi. mirre. cassie ligne. squinanti. carpobalsami. rubee cum qua tingitur omnium ana ʒ. ij. polii et succi eupatorii. olei de balsamo. scordeon et scolopendrie et succi liquiritie omnium ana ʒ. ij. calami aro. et camomille alle et rubee. et asari. omnium ana ʒ. i. et s. et ci dragaganti amborum ana ʒ. i. aggregentur post triturationem cum melle cuius dosis sit sicut nux.

Confectio trociscorum ualentium ad ydropisim cum calitate et corruptione epatis et splenis cum solutione uentris. ℞. spodii et zerise et gallie et balaustiarum et sumach et se. tamarisci et se. acetose. omnium ana ʒ. i. api et florum squinanti et ani et spice et reubarbarum et lacce et cortice radicis capparis. omnium ana ʒ. s. endiuie ʒ. v. se. agni casti. se. portul. amborum ana ʒ. i. opii ʒ. s. camphore ʒ. sextam. fiant trocisci ponderantes ʒ. iij.

Confectio pillularum facientium assellare aliquotiens et alleuiantium egrum. ℞. mirob. citri ʒ. x. serapini ʒ. v. quarum dosis sit ʒ. ij. et s. ex duabus usque ad tres secundum quantitatem uirtutis.

Confectio pillularum de reubarbaro ualentium ad ydropisim timpanitem. ℞. mezereon ʒ. x. succi eupatorii et se. endiuie. amborum ana ʒ. iiij. agarici ʒ. v. reubarbari ʒ. iij. se. apii ʒ. i. et s. informentur pillule quarum dosis sit ʒ. ij. et s.

Confectio pillularum soluentium aquam per egestionem cum fortitudine. ℞. se. mezereon excorticati ʒ. s. zucari tabarzed ʒ. i. amigdalarum excorticatarum et dragaganti amborum ana ʒ. s. fiant pillule et sit dosis i.

Confectio pillularum aliarum que sunt ultime. ℞. mezereon ʒ. s. cnis indi ʒ. i. tertiam serapini ʒ. i. euforbii tertiam ʒ. i. salis indi. et armoniaci et foliorum rute omnium ana ʒ. i. sextam fimi columbini ʒ. i. sextam et est dosis unius. Confectio

medicaminis de lacca. ℞. flor. squi
nanti. et spice. et asari. et petrosilini
omnium ana ʒ. iij. eupatorij et lacce
et aristol. omnium ana ʒ. i. et s. se. endi
uie. et se. citrol. omnium ʒ. iij. mast.
succi liquir. amborum ana ʒ. i. croci ʒ. s.
cuius dosis sit. ij. aur. Confectio
pillularum de quibus datur ydropici omni
nocte qui est cum siccitate nature
et leniunt eam. et alleuiant egrotum
que nominantur pille de agarico. ℞.
agarici. ʒ. x. succi eupatorij reubi
barbari. aristol. omnium ana ʒ. ij. zucca
tabarzed. ʒ. v. fiant pille sicut ciceris
et potetur de eis. i. omni die usque
ad ultimum perueniat. nec lenitas
soluendo enim faciunt assellare
et peruenit alleuiatio ab eis. et ip
se cum hoc confert epi. et aperiunt
opillationes ei. Confectio trocis
scorum de reubarbaro. ℞. florum squi
nanti. ʒ. v. spice. et asari. et petro. et
anisi. et eupatorij. et lacce. et reubar.
omnium ana ʒ. i. se. endiuie. et se. ci
trol. omnium ana ʒ. iiij. mast. et su
ci liquir. amborum ana ʒ. i. et croci ʒ.
s. quorum dosis sit. ij. aur. Confectio
trociscorum de camphora utilium
ad epar inflammatum. et yctericie et fe
bribus adurentibus. ℞. Rosarum ʒ. x.
et rosell. s. carnis eius. tam ʒ. x. se.
citrol. ʒ. x. se endiuie. et se. lactu
ce. et se. portul. omnium ana ʒ. iij. spo
dij. ʒ. x. sadal. citri ʒ. ij. camphore
ʒ. i. informitur trocisci. ʒ. ij. cum mu
cillagine psillii. de quibus potetur
i. et detur in potu cum rob. citri. ad
epar inflammatum et cor. aut cum
lacte aceto. de capparis aut lacte de
quo extractum est butyrum. et si
bonum ad pulsum cordis ex calita
te et yctericiam cum syr. aceto. et sunt bo
ni in febribus ex calitate. Con
fectio empli. de sandal. ad epar in
flammatum. ℞. utriusque sandali et rosa.
et faufel. et succ. memithe et camphoram
et liniant cum aqua solatri et mo
dico aceto uini. Confectio empli.
ad ydropisim ascitem absque cali
ditate. et quando emplastratur cum eo aut
aqua. et expertum est. ℞. farinam or
dei et caprum. et stercus ouium sicc.
et ciminum. et baurach. et bolum ar.
liniatur desuper quando deficeret aquam
uirtute forti. Confectio kenigi
conferens ydropisi calide. ℞. folio
rum mezerion infusorum in aceto
exsiccatorum tritorum ʒ. v. agar. turbit
amborum ana ʒ. v. rosarum rubearum.
et se. endiuie et citrol. ana ʒ. Et
tiraniabin. ʒ. x. succi liquir. ʒ. ij. co
quatur tiraniabin cum eo. et detur
in potu. ex ʒ. duabus. usque ad. iij.
ʒ. Confectio keskelegi ad ydro
pisim cum qua non est calitas. ℞.
foliorum mezerion rodeatorum. agarici.
mirob. citri. serapi. omnium ana
ʒ. v. yreos. ʒ. iij. reubarbari succi e
eupatorij. et spice. et aa. omnium ana
ʒ. ij. conficiuntur cum melle. cuius
dosis sit ex ʒ. iij. usque ad ʒ. iiij.
Confectio pillularum de mezerion ad
ydropisim ascitem quando non est
cum ea calitas. neque uentris so
lutio. ℞. mezerion. calcecaumenon.
non. stercoris columbini omnium
ana partes equales. et quarta harum
partium euforbij. conterantur hec
omnia. ex eis cum iuleb. aut cum
sirupo uiol. pille informentur de quibus
in potu tribuatur pondus ʒ. ij.
cum aqua passularum de corascheni.
Sit autem cibus eius cantica aurea
bus cum sumach. aut aceti cum
oleo aut sir. aceto. Confectio
trociscorum acemsch fructuum ad dolo-

ros epatis. ℞. azenischie ʒ. v. seisa
tiol. excorticati. se. endiuie. se. por
tul. se. feni. omnium añ ʒ. ij. ʒ. s. su
ci liquir. ʒ. i. ʒ. s. rosarum ʒ. i. inforṁ
tur trocisci cum aqua ro. et dentur
in potu cum sir. aceto. et aqua endi
uie et aqua solatri. Confectio
trociscorum azenischi calorum. ℞. aze
nischi ʒ. v. lacce reubarbari suci
eupatorii añ spic. mast. omnium
añ ʒ. i. dentur cum decoctione ra
dicum. De medicinis splenis.

Confectio trociscorum de cappari ad sple
nem durum et uentositatem. ℞. cor
ticum radic. capparis que dicitur alhesk. et
se. alfagedi quod est agnus castus
amborum añ ʒ. x. scolopendrie. ci
peri. amborum añ ʒ. i. aristol. lon.
foliorum rute. armoniaci. nasturcij
acori. nigell. omnium añ ʒ. iij.
resoluatur armoniacum cum aceto
uini. et conficiantur cetera cum eo.
et formentur trocisci ʒ. ij. et fit do
sis eorum unus. Confectio tro
ciscorum alkarmesich ad splenem
cum caliditate et duricia. ℞. se.
alfagedi. et se. tamarisci partes equales
scolopendrie quantum unius duorum predic
torum. informentur trocisci ponderan
tes ij. aur. et sumantur cum sir. aceto.
trocisci uero de carabe cum aqua de
radicibus et sir. acetoso. aut cum illa
que de ea pura est. quando bibuntur
ad uentositatem sub splene confe
runt. Confectio empli ad duri
ciem splenis sicci. ℞. foliorum rute
ʒ. x. baurach ʒ. iij. calamenti sicci
ʒ. iij. armoniaci ʒ. vij. dissoluantur
cum aceto forti uini et liniantur.
Confectio pillularum expellentium y
ctericia fortiter. ℞. aloes scamonee
amborum añ ʒ. i. quartam agarici ʒ. i.
tertias duas suci eupatorii ʒ. i. ter

tiam. informentur pille cum suco
endiuie et est dosis i. Confectio
empli ad splenem cum humidi
tate. ℞. ligni salic. et folia eius
et ipsius extremitates tamarisci.
et cortices radicis capparis. et ex
tremitates mirti. et extremitatem
cipressi. et acetum uini.

Confectio De medicinis collice.
pillularum soluentium collicam uelociter.
℞. aloes ʒ. x. scamonee ʒ. ij. et s.
colloquintide interioris ʒ. iij. et tertiam.
salgemme pond. ʒ. ij. serapini ʒ. iij.
sabrem tandem. Informentur pille
que sunt dosis x. Confectio sabrem
resolutiuis uentris fortiter et educen
tis superfluitates. ℞. scamonee. pi
peris ℥. ciminum. foliorum rute. bau
rach. gallange. cinamomi. gari
of. omnium añ ʒ. x. mellis ʒ. x. cuius
dosis sit a ʒ. ij. usque ad ʒ. iij. Con
fectio electuarij diacatonice solu
tiui quod amministratur in collica cum
nausia fortior fit. et euomit eger
illud quod bibit. ℞. scamonee ʒ. x.
mast. garioф. gallie ℥. piperis et
macropiperis. nuc. mus. cinamo.
omnium equaliter. et in alia descrip
tione omnium añ ʒ. x. suci cito
niorum acetosorum. mell. apum equa
liter commisceantur et coquantur donec
incrossentur. deinde conficiantur cum
eis medicine. cuius dosis sit a ʒ. i. usque
ad ʒ. i. ʒ. s. Confectio pillularum que
que sumantur ante cibum et post ci
bum et exsiccant electionem cibi
paulatim et destruunt sacietatem
nausiatiuam et soluunt uentrem
et resoluunt collicam. ℞. ℥. melano
piperis. macropiperis. gallie. gari
of. nuce musch. zucari. tabzed. omni
um añ ʒ. x. informentur pille et
sumantur de eis ʒ. s. faciunt assel

lare a duabus sellis usque ad .v. q̃s
secundum quantitatem sue nature et uirtu
tis. Confectio clisteris ad febri
citantes et pacientes huiusmodi cum
retinentur eorum nature. Recipe. sacam
aque sicle in qua bulliat bau
rach .ʒ. i. et fundatur desuper olei
uiol. et fiat clistere cum eis. et quando
febris non est sumatur pugill.
i. furfuris .ʒ. xxx. zucari ru. ʒ. i. et
baurach ʒ i. olei sisamini. Con
fectio pillularum resoluentis sacietatem
nauseatiuam et uentositatem et
digit. et prouocat appetitum. Recipe. ma
stic. ʒʒ. cinamomi. granorum. nuce
musceli. piperis. macropiperis omnium
ʒ. x. scamonee tantundem. fiant pil
lule sicut cicer ponderantes tertiam
ʒ. i. que quidem utiles existunt
collicum assidue pacienti. Con
fectio medicaminis ad collicam
siccam. Recipe. cimini. ana. ameos omnium
ana pugillum unum. bulliant bene
et colentur. et in collatura dis
soluantur penidiorum ʒ. v. et me
dulle cassief. ʒ. v. et fundantur desuper
olei amigdalarum dulcium ʒ. iij. Con
fectio medicaminis quod datur cum
dolor uehemens commouetur et se
dat dol. quando timetur egro quod
superueniat ei sincopis propter dolo
ris uehementiam. Recipe. ʒʒ. macropipe
ris storac. liquide. croci. se. iusq.
ami omnium ana partes equales. castoreum.
opij. amborum ana partem .v. informen
tur pillule sicut cicer. dosis eius sit a
medio aureo usque ad aureum i.
Confectio trociscorum de uiol. qui fi
unt cum scamonea conferentes coli
ce cum caliditate et utiles in febribus
acutis cum indigent solutione uen
tris. aut uomitu. aut insolati
et sunt in ultimo infrigidantes. Recipe.

uiol. pondus ʒ. x. scamonee ʒ. ij. Recipe.
mucillaginis psillij quod ea agre
get et fiant trocisci .x. et sumatur
unus in potu cum ʒ. v. zucari. cum ʒ
i. iuleb. aut tiriamabin. Modus
confectionis ad collicam mirabilis
ualde. Recipe. ciraniij ʒ. l. sarapini ʒ.
x. conficiantur cum penidus. et su
mantur ex ea cum necesse fuit
ʒ. v. Confectio trociscorum de uio
lis qui infrigidant et dantur in po
tu cum medull. cassief. optimi
ad eradicandam collicam que est
cum caliditate et siccitate. Recipe. uiolarum
siccarum ʒ. x. turbit tantundem. succi
liquir. ʒ. v. fiant trocisci .x. et suma
tur omni die quilibet. x. ficus citrine. et ʒ.
x. passullarum enucleatarum. et deco
quantur cum duabus lib. aque do
nec perueniant ad lib. unam. et in
descriptione alia ad lib. v. et coletur
et dissoluatur in ea pondus ʒ. x. me
dull. cassief. et unus et ex eis tro
ciscis. et distillentur desuper ʒ. ij. olei
amigdalarum dulcium et potetur in mane.
Confectio trociscorum de epithimo
qui dantur in potu cum aqua de
radicibus ad eradicandam collicam
grossam et uentositatem. Recipe. turbit
epithimi amborum ana ʒ. x. serapini
ʒ. v. fiant ex eis trocisci .x. deinde
sumantur radices apij et feni. amborum
ana ʒ. x. se. utriusque. ameos ʒʒ. ga
lange omnium ana ʒ. v. decoquantur
in duabus lib. aque donec rema
neat lib. i. et coletur et dissolua
tur in ea ex istis trociscis. et superpona
atur desuper aur. i. olei de keruia et
sumatur in potu. Et quandoque preciti
in decoctione passularum et ficuum.
Et quandoque datur in potu cum eo castoreum
secundum mensuram que iusta fuerit.
Modus confectionis de bacc. lauri.

spargentis ventrem fortiter quod datur
ad bibendum in dolore costarum
et intestinorum ventoso. Recipe rute
sicce ʒ. x. ameos. cimini. nigelle
kesim. origani. carui. petrosili
ni. amigdalarum amararum. piperis ca
lamiti. macedonici. dauci. acori.
omnium ana ʒ. ii. baccarum lauri. ca
storei. serapini omnium ana ʒ. iiii. op
popon. ʒ. iii. conficiantur cum melle
de qua sumatur quantitas avella
ne cum vino veteri calefacto.
non est ei par in spargendo vento
sitatem. Comodius confectio
nis spargentis ventositatem
et levientis ventrem et sedantis
dolorem et est fortior in hac dispo
sitione quam folium. et ego nomi
no ipsam folium. Recipe piperis ame
os. foliorum rute. calamenti. ca
storei. cimini. baccarum lauri. omnium
ana ℥. i. opii. seminis iusquiami. corticis
mandragore omnium ana ℥. v. sca
monee tertia ʒ. i. ℥. conficiantur
cum melle eiusdem quantitatis. et si vis
fac ex ea trociscos sine melle. cu
ius dosis cum non conficitur sit ʒ. i.
et cum conficitur sit a ʒ. ii. usque ad
ʒ. iiii. Confectio medicaminis
quod supponitur dispergens ventosi
tatem et educens eam per inferiorem
regionem. et solvit ventrem. Recipe ci
mini. foliorum rute viridis. [illegible]
ana pugillum i. bothor marie ʒ. ii. con
ficiantur cum melle et intromit
tatur cum lana. Confectio sup
positorii quod solvit ventrem. conte
ritur enim et ponitur in cluster
solutivo. et nominatur suppositorium
album. Recipe baurach panis ʒ. x.
colloquintide interioris. bdellii. sera
pini. omnium ana ʒ. v. scamonee ʒ.
ii. et ℥. dissolvantur et fiat collirium.

ex eis. Confectio clisteris soluti
vi lenis. Recipe v. ficus citrinas et pu
gillum sulfuris. pulvis altee ponitur
in panno. et folia sicle. decoquantur
in duabus libris aque. donec perveni
at ad libram i. et coletur super eam ʒ. i.
baurach et ℥. i. olei sisamini. et fi
at cum eo clistere. Cum autem vis
ipsum acuere, pone in ipso de suppo
sitorio albo. aureum i. Confectio cli
steris solutivi fortis. Recipe ʒ. x. collo
quintide. et ʒ. v. centauree minoris
et ʒ. ii. bothor marine et rute et cala
menti et baccarum parvarum et origani
manipulum i. decoquantur. deinde dis
solvantur in ea ʒ. iii. ketran. et tan
tundem mellis et ʒ. ii. castorei. et ʒ. a. se
rapini. et ʒ. s. opo. et aureum i. suppositi
rii albi. et fundatur desuper ℥. s. olei
de kerva. et fiat clistere cum hoc
enim ... cum est collica difficilis
et yleos. Et si dolor fuerit fortis po
natur in ipso quantitas ciceris de
opio. Confectio medicaminis
sedantis dolorem collice. et est fi
lonium quod dispergit ventositatem
grossam. Recipe piperis. ameos. nigel
le. baccarum lauri. cimini. castorei. omni
um ana ℥. i. mellis cum quo aggre
gentur. Confectio formarum simi
lium avellanis sedantium dolorem.
Recipe castorei. ameos. cimini. nigel
le. omnium ana partes equales. opii quan
tum omnia. fiant forme similes
avellanis ponderantes unamquamque ʒ. i.
et administretur. Confectio for
marum similium avellanis sedantium
dolorem collice difficilem vehemen
tem que est cum colica et punctura. Recipe se.
lactuce. se. portulace. opii. omnium
ana partes equales conficiantur cum
mucillagine psillii. et fiant inde
forme similes avellanis ponderantes

terre. ʒ. i. Confectio clisteris dispergentis ventositatem valde. Decoquatur ruta in oleo tribus vicibus. Deinde sumantur ex eo ʒ. xx. et dissolvatur in eo castor. opopo. serapini a media ʒ. usque ad ʒ. i. clisterizentur cum eo. et si dolor fuerit fortis ponatur in eo quantitas ciceris de opio. Confectio olei cum quo ungitur venter et spargit ventositatem. R. olei rutacei ʒ. x. cum quo dissolvatur castor. ʒ. ii. euforbii ʒ. i. fiat inunctio cum eo. Confectio trocisci ad ylee conferentis vomitum superfluo. R. se. apii. ani. amborum ana ʒ. xv. absinthii romani ʒ. x. cassie ligne. ʒ. xx. piperis. castor. opii. omnium ana ʒ. ii. et s. fiant trocisci quorum dosis sit ab aureo i. usque ad ʒ. ii. magnas. Confectio medicaminis ad vomitum leniendum. R. cancar. nucis vomice. et se. nigelle. et se. raffani. et aneti partes equales. baurach. sal indi ana partem s. cuius dosis sit ʒ. iiii. et quandoque additur in eo quarta ʒ. i. de condisi. Confectio medicaminis temperati assequentis finem medicinarum fortium. et nec est timor in eo. R. cancar. condisi. nucis vomice et baurach partes equales. fiant trocisci aurei i. cuius dosis sit ab uno usque ad duos. Confectio sirupi de granis granatorum acetosi. lib. s. sumach mundificati lib. quartam fundantur desuper aque lib. iiii. et decoquatur usque ad. lib. ii. et coletur et sumatur de foliis citri folia x. et x. folia mente et duos aureos gar. et aur. i. gallie. et ʒ. v. thuris. ʒ. iiii. cortic. fistici viridis. et terantur. deinde sumantur in potu ex eo cum adest vomitus vehemens conturbans. et colica non inveniuntur folia citri et mente viridia sicca. tunc sumantur de uno quoque eorum ʒ. ii. Confectio trocisci ad vomitum vehementem dolorosum qui est propter effusionem malorum humorum ad stomachum. R. gariof. ʒ. x. gallie ʒ. i. cinamomi ʒ. ii. enule sicce ʒ. i. et s. et mast. ʒ. i. et s. opii et mandragore amborum ana ʒ. i. et s. resolvantur et fiant inde trocisci. x. quorum dosis sit i. amministretur in colica passione quoniam sedant vomitum et provocant sompnum et stupefaciunt sensum stomachi ita ut non opprimat ipsum illud quod ei obviat. et nominantur trocisci de enula. Confectio trociscorum ad colicam passionem superfluam. et superfluitatem operationis catartici qui confortant animam. et stringunt ventrem et retinent vomitum. et faciunt dormire egrum. R. gallie. croci. gariof. cipi. omnium ana ʒ. x. gallarum. balaustie. carabe. cortici granatorum. thuris. omnium ana ʒ. x. opii. mandragore. amborum ana ʒ. v. fiant ex eis trocisci ponderantes ii ʒ. Confectio epithimatis ad colicam passionem et catarti superfluitatem et tenasmon. sumantur gallie et acacie et tortelle. et sandali. et cipi et rose. et thuris et mirta. et liniatur cum aqua mirti et citoniorum et vino.

De medicaminis solutionis ventris.

Confectio trociscorum de spodio cum acetosa constrictivorum qui dantur in potu ad fluxum ventris cum febre et acuitate. R. rosarum spodii amborum ana ʒ. iii. balaustie ʒ. ii. gummi ʒ. i. et s. fiant trocisci pondere ʒ. i. et additur in dosi kerates apii. Confectio pulveris qui proiciatur in os et de

glutiatur bibendo aliquid post ipsum
ad solutionem ventris cum tussi.
℞. granorum mirti et castanearum
citrinarum et papaveris et siliquarum
semi omnium ana partes equales. gu
mi ʒ. s. terantur omnia. deinde
sumantur in potu ex eis ʒ. iij. cum
aqua ro. et in alia descriptione omnia
sunt equalia absque siliquis.
Confectio pulveris qui in ore pro
icitur de granis granatorum boni
ad fluxum ventris cum caliditate
et casum appetitus. ℞. granorum
granati acetosi assatorum parum
percontritorum sicut alcohol ʒ. c. carvi
infusi in aceto et assati ʒ. xx. cori
andri infusi in aceto et assati ʒ. x
x. fructus tamarisci ʒ. x. siliquarum
nabati ʒ. x. sumach et balaustia
rum ambo ana ʒ. xv. fiat eorum con
tritio bona et misceantur. cuius do
sis sit ʒ. iij. Confectio pulveris
qui in ore proicitur alius levis
ad solutionem ventris cum tussi. ℞.
granorum mirti et castanearum et gu
mi omnium ana partes equales dentur
in potu ʒ. iij. cum aqua frigida.
Confectio pulveris qui in ore pro
icitur alius ad solutionem ventris
cum tussi. ℞. granorum mirti contri
tum ʒ. i. castanearum ʒ. s. papave
ris sicut alcohol. siliquarum semi. spo
dij. gummi. ana ʒ. s. gummi omnium ana
ʒ. i. terantur omnia et dentur in potu
ʒ. iij. cum aqua frigida. et precipiatur
ut mane comedat vitellos ovo
rum bene elixatorum et sumat pulve
rem in ore de papavere. Confectio
mive constrictive que est fit de
citoniis. ℞. aque citoniorum aceto
sorum lib. i. vini veteris tantumdem.
decoquatur donec spissitudinem
habeat et proiciatur in eo quod aur.

gallie. Confectio electuarij
alcanici convenientis astringentis
ventrem valde et provocantis ap
petitum et expurgentis ventosita
tem. ℞. granatorum passullarum con
tritorum sicut alcohol lib. i. et in de
scriptione alia granorum passullarum
quarta lib. i. granorum mirti con
tritorum sicut alcohol lib. s. siliquarum
de spina et balaustiarum et thuris et
fructus tamarisci omnium ana ʒ. x.
ameos ʒ. xvi. agregentur cum mel
le canne. Confectio pulveris
qui in ore proicitur de bolo arme
nico ad excoriationem. ℞. psilij
assati ʒ. xx. arnoglosse ʒ. x. gummi
et boli ar. amborum ana ʒ. xx. se. por
tulace et se. fumi terre assati. amborum
ana ʒ. x. aggregentur ista. et contritio
boli non ultime fiat ut non sepa
rentur et humectentur se propterea quod
adheret ei bolum cuius dosis sit ʒ.
iij. in mane et tantundem in sero cum
rob de citoniis puro. Confectio
trociscorum de spodio qui sunt fortes.
℞. spodij et rosarum et sumach et se. en
divie omnium ana ʒ. i. terre sigillate
et se. portulace et se. acetose omnium
ana ʒ. i. et s. balaustiarum et opij et san
dali omnium ana ʒ. s. camphore sex
ta pars ʒ. i. confert ad solutionem
ventris cum caliditate superflua qui
in potu tribuuntur cum aqua sauich.
infundatur sauich et sumatur aqua
eius. Confectio trociscorum de
spodio. ℞. rosarum rubearum ʒ. iij. se.
lactuce et se. citruli et cucurbite om
nium ana ʒ. s. succi liquiricie ʒ. s. cuius do
sis sit integra ʒ. s. Confectio
pulveris qui in ore proicitur de
granis granatorum assatorum conve
nientis ad fluxum ventris qui ex
tenditur cum eo dies et prolonga

tur. ℞. trocisc[orum] y poquistidos et
corticis mediani glandium et
castanearum et balaustiarum. omnium
ana ʒ. ij. capitum granatorum ʒ. ij. et
pinsiatur s[ecundu]m istas commixtiones
quantum ipse sit de puluere gra
natorum assatorum et misceatur cum eis
et sumatur in potu ʒ. iij. aut q[uo]
tuor cum aq[ua] fri[gid]a. aut rob citoni
orum puro q[uonia]m est confortatiuum ex
pertis. Confectio trociscorum de
siliquis fortium ualde in con
stringendo uentrem qui administra
tur cum uehemens est necessitas
℞. gallarum siliquarum nabatij. et
fructus tamarisci. et balaustie.
omnium ana partes equales. opij.
gummi. amborum ana partem dimidiam
fiant trocisci pondere ʒ. ij. s[emis]. quorum
dosis sit unus. Confectio troci
scorum ad tenasmon experti. ℞. seis
iusquiami et se[minis] feni. omnium ana
ʒ. v. ameos ʒ. ij. et s[emis]. opij ʒ. iij. se[minis].
apij ʒ. x. fiant trocisci pondere
aur[ei]. i. de quibus detur unus et am
ministretur cum non est caliditas.
Modus confectionis de storace
qui administratur cum est flu
xus uentris superfluitas et te
nasmon q[ua]n[do] non est calitas. ℞.
castorei. acaci. opij. storacis liquid[e].
se[minis] iusquiami albi. thuris omni
um ana partes equales. mellis q[uan]
tum omnia dentur de ea ʒ. ij. Con
fectio pulueris qui in ore prohi
catur et nominatur glutem. et am
ministratur cum superfluit catar
ticum. et uehemens est. ℞. galla
rum cortic[um] granatorum ana ʒ. i. thu
ris ʒ. s[emis]. tortellarum ʒ. ij. se[minis]. iusqa
mi quartam ʒ. i. opij sextam ʒ. i.
administretur q[uan]do multiplicatur
tenasmon et uehemens fit dolor

et uigilie. et potetur cum ninia.
Modus licinij quo utuntur q[ua]ndo
dolor fit fortis et uigilie. et est ale
xandri mirabilis. ℞. croci. oliba
ni. mirre. licij. omnium ana partes
unam. opij partes duas. fiat licini
um et supponatur. dixit alexan
der fiat licinium de panno nouo
et torqueatur bene et conficiantur
cum uino ulle me[...]. dissoluantur
s[emis]. opium in uino et cum eo confici
unt alias medicinas. et inuol
uatur licinium in medicami
ne et utatur. Confectio enema
tis recentium. ℞. pugillum rizi ex
corticati. pugillum medulle
glandis. et pugillum medulle
lentis excorticate. et pugillum
rosarum et tres gallas effunde s[upe]r
omnia duas libras aque. et decoq[ua]
tur donec perueniat ad libram
unam. et colleantur de ea ℥. ij. et dis
soluantur in ea de trociscis leuibus
fortibus. et fundatur desuper olei ro[sarum].
℥. s[emis]. et uitelli oui assati. et clisteri
zetur cum ea. Confectio troci
scorum leniu[m]. ℞. boli ar[menici]. et ceruse de
plumbo. et gummi. et sanguis dra
conis. et acacie. omnium partes
equales. fiant trocisci pondere
ʒ. iij. et dissoluatur unus eorum et cli
stergetur cum eo. Confectio tro
ciscorum fortium. prohiciatur cum tro
cisco ex istis ʒ. i. carte combuste.
opij etiam ʒ. i. Confectio cli
steris de arsenico cum quo cli
sterizatur q[uan]do prolongatur in ho
ra excorationis eius. ℞. medica
minis hermetis estiomeni quod est
in capitulo oris ʒ. s[emis]. opij. et dissol
uatur in decoctione lentis et ba
laustie cum aceto pauco et aqua.
aut cum aqua ficle propter clisterizatur

am ipsum cum aqua mellis et sale.

Confectio trocisci de alumine qui administratur quando fluxus ventris est valde sanguinis plurimi. aut clistigatur cum eo in vulva propter ius etiam. ℞. gallarum. et aluminis. et acacie. et balaustie. et corticum granatorum. et suci ypoquistidos omnium ana partes equales terantur et clistigetur cum eis. et cum decoctione medianum corticis glandium et balaustiarum et ro.

Confectio clisteris conferenti ad egestionem sanguinis sini in mucillagine intestinorum. ℞. galle ʒ. iij. et rosarum ʒ. v. balaustiarum et corticum granatorum amborum ana ʒ. v. lenticum excorticatarum ʒ. x. corticis mediani glandium ʒ. v. decoquantur et coletur aqua eorum et fricetur in ea ʒ. i. acacie. et ʒ. ß. ypoquistidos ʒ. ij. boli. et tantundem gummi arabici. clisterizetur cum ea.

Confectio clisteris ad ulcera intestinorum in quibus est sanies grossa fetida. et in quibus est sicut lotura. sumatur mel et subtilietur cum aqua et clisterizetur cum eo in die bis aut ter. et clisterizetur post ipsum cum hoc clisteri quod ℞. eupatorium. et succus barbe yrcine. et medianum corticem glandium et risi ablutum. sitque de risi plus et decoquatur bene et sumatur aqua eorum et dissolvatur in ea de hoc medicamine. cuius confectio ℞. thuris et sanguinis draconis. et ceruse de plumbo. et litargiri albi omnium ana ʒ. i. opii ex tertia ʒ. i. usque ad ʒ. ß. terantur medicine iste cum vitellis duorum ovorum contritis. et dissolvatur in illa aqua et clisterizetur cum ea.

De medicis urine.

Confectio laudic de seminibus ad ardorem urine et difficultatem eius et ulcera renum. et est calitas vehementior. addatur in eis sumach et abiciatur opium. ℞. seminis melonis excorticati ʒ. x. seminis citruli ʒ. v. seminis cucumeris dulcis. et seminis portulace et seminis iusquiami albi. et seminis altee. et amigdalarum excorticatarum. et dragaganti. et amili. et suci liquiritie. et papaveris albi. et boli armeni. et seminis apii. omnium ana ʒ. ij. agregentur postquam contrita fuerint et fiant inde pillule similes avellanis. et dentur in potu ex eis ʒ. iij. cum sirupo violarum.

Confectio ad ulcera renum et vesice. ℞. seminis citrulorum. excorticati ʒ. x. amigdalarum pini. et granorum alkakengi. omnium ana ʒ. iij. seminis apii et cannabis albi. et boli armeni. et gummi arabici. et sanguinis draconis. et thuris. seminis iusquiami et opii omnium ana ʒ. ij. conformentur trocisci ponderis ʒ. i. tertie i. et in alio ʒ. iij.

Confectio trociscorum ultimorum ad ulcera in renibus et vesica cum quibus est confortatio et lenitas. et incarnatio ulceris. et sedatio doloris. et nominantur trocisci alkekengi quando sunt loco eorum scilicet sunt fortiores ad vehementiam ulceris et doloris cum urina mingitur. ℞. seminis citrulorum ʒ. x. et boli armeni. et gummi arabici. et thuris et sanguinis draconis. et seminis papaveris albi. et amigdalarum excorticatarum. et suci liquiritie. et dragaganti. et amili. omnium ʒ. x. seminis apii. ʒ. ij. granorum alkekengi ʒ. iij. opii. i. fiant trocisci. x. et detur in potu quando non est acuitas i. cum urina. et quando est acuitas cum sirupo violarum. et in lib. sintque trocisci ex iij ʒ.

Confectio collirii quod mittitur in vesicam sedans dolorem qui est ℞. ceruse et sarcocolle. et thuris. et gummi. et amili. et opii. et sanguinis draconis. omnium

añ ptes equales fiant collia. ⁊ imi
ciatur in eam in p̄imis aq̄ mellis
⁊ dentur ea que puocāt urinam
deinde dissoluatur hoc ī lacte. et
iniciatur in eam p siringam.

Confectio puocans urinam. ℞.
se. apij. ⁊ meu. ⁊ fu. ⁊ dauci. et ru
bee cum aqua tingitur ⁊ petro
silini. ⁊ sauine. ⁊ acori. ⁊ anneos. ⁊ se.
feñ. ⁊ gallie. ⁊ costi. ⁊ amigd. ama
rar. excorticatar. omniū añ. ʒ. xx.
se. melloñis. ʒ. x. cantaridar. ʒ. i.
armoiaci auri. i. dissolutū cū ui
no ⁊ fiant pille similes auella
nis. ⁊ fit dosis. ʒ. iij. est eni bona
ad difficultatē urine ⁊ mollici
em in cor. ⁊ ydropisim yposarci
⁊ egritudines in quib; neccia
ē subtiliacici cor. ⁊ qñ est calica
addatur in ista semen melloñis
detur in potu de eo. ʒ. i. ⁊ minus
et plus.

Confectō empli quo
emplātur pectē. ⁊ puocatur uri
na. ℞. se. sille. ⁊ rutā ⁊ calamitū
⁊ beregesik. ⁊ sansuci. ⁊ spica.
et bulsimitā. ⁊ alteā. ⁊ folia raf
fani. ⁊ napy. ⁊ ysopa. ⁊ camomil
la. ⁊ anetū. ⁊ caules coquantur
cum aqua. ⁊ sedeat in ea eger ⁊
fiat emplm cū fece sup pecten.

Confectō epithimatis fortis ad
difficultatē urine. ℞. piretri.
⁊ bauracij. ⁊ sinapi. et mastice.
imiat cum melle in balneo et
dimittatur donec mltiplicetū
sudor. et liniatur cū eo anus. et
alcati ⁊ pecten ⁊ ylia.

Confectō
que retinet urinā. ℞. glādium
ʒ. l. thuris masculi. ʒ. xxx. et co
riandri infusi in aceto. mirob.
nig. ⁊ lo. ar. ambor. añ. ʒ. x. sumā
tur puluis ex eis fcī omi mane
⁊ sero. ʒ. iij.

Confectō que re
tinet urinam alia. ℞. glādium
x. ʒ. rosar. ⁊ mirtillor. añ. ʒ. iij.
amili. ⁊ gūmi ara. ⁊ boli ar. oīu;
añ. ʒ. i. lentium excorticatar. ʒ. x.

Confectio ad distillatione; sine
ardore. ℞. glandium ⁊ thuris ā
bor. añ. ʒ. c. granor. muhaleb. et
api. ⁊ mirte ⁊ galāge. ⁊ cinami ⁊
acori. omniū añ. ʒ. v. terantur ⁊ su
mant puluis. ʒ. iij.

Confectio
trociscor. diabetis. ℞. spodij. suci
liquir. ambor. añ. ʒ. x. se. lactuci
ru. ʒ. xx. se. portul. ʒ. xv. rosar. co
riandri sicci. ambor. añ. ʒ. v. acatie
⁊ gūmi. ⁊ sandali citrini. ⁊ lentis
excorticatar. ⁊ balaustie. ⁊ boli ar.
omniū. añ. ʒ. ij. camphore. ʒ. s. fiāt
trocisci. ʒ. iij. ⁊ detur unꝰ in potu cū
aqua ro. ⁊ aqua granator. aceto
sor.

Confectō empli ad diabete;
⁊ dnr q est nomī exuberationis
urine ⁊ multitudinē ei. et com
paratur cittino q incipit ab uno
puncto ⁊ redit ad idem. ℞. se. por
tul. ⁊ solatri. ⁊ carnes porci. ⁊ se. mel
lonis. ⁊ citrul. ⁊ rasurā cucurbite.
q̄dcūq; p̄sto fuit. ⁊ emplētur cum
eo. ⁊ pmutet qñ fit tepidū. fitq;
cibus eī lentes excorticate. ⁊ ace
tum. ⁊ agresta ⁊ omnia que ignis
sant sanguinē.

Confectō tro
cisci ad eliaciam ⁊ malicia; cō
plōnis. ⁊ inflationē uiscer. ⁊ ca
liditate. ⁊ tussim. ℞. spodij. ʒ. ij.
carnis vberis. ʒ. v. boli. ar. ʒ. iiij.
thuris. ʒ. ij. se. portul. ʒ. vi. sanda
li. ʒ. ij. yposquistidos. ʒ. v. camphe
ʒ. i. lacce. ʒ. iij. agirgentē ⁊ teran
tur. ⁊ fiant trocisci. quor unꝰqsq;
sit. ʒ. iij. et detur in potu unꝰ cū
rob de papauere.

Confectō alia
ad rupturam expta. ℞. acacie.
et nucē cipressi. ⁊ sansuci. et rute

ficce. 7 granorum lauri. 7 gallarum. et
mugath. 7 gummi arabice. omnium
ana ʒ. xx. fiant tur omnia. 7 cribellen
tur. 7 eliquetur glutē piscium cum
aceto cum eo omnia. 7 fiat emplm.
7 coquantur nuces cipressi cum aqua
et misceatur in vino 7 bibatur.
et infantibus fiat emplm cum
psillio. Confectio trociscorum bonorum
ad minctum sanguinis. Rx. bo
li ar. 7 caralle. amborum ana ʒ. x. aca
cie ana ʒ. iij. se. apij. 7 se. iusqa
mi amborum ana ʒ. ij. fiant trocisci
x. 7 dentur in potu cum rob burb stip
ticis. de quibus detur unus. Confectio
empli ad rupturam expti. Rx. nu
ces cipressi. partes duas. cipi 7 san
guis draconis. 7 gallarum. 7 acacie. 7 thu
ris. 7 gummi ara. omnium ana partes
equales. dissolvantur gummi in
vino 7 aggregentur cum eo 7 fiat em
plaustrum. Confectio ad apa du
rum in testiculis. Rx. farine fabarum
ʒ. x. cimini. 7 farine ciceris. 7 cori
andri sicci omnium ana ʒ. iij. bdel
lij ʒ. v. dissolvantur cum rob. 7 fiat
ex eis emplm testiculis. Confectio
olei de scorpionibus. Rx. aristol. 7 gen
ciane. 7 cipi. 7 corticum radicum capparis
omnium ana ℥. i. pisticantur in lib. i.
olei amigd. amar. 7 dimittantur
ebdomada i. deinde colletur 7 ponan
tur in eo scorpiones x. 7 stet sub
sole tribus ebdomadibus. deinde col
letur 7 administretur. Confectio
medicaminis ad lapidem intus
consequitur spatium. Rx. se. melonis car
vi balsami. se. raffani. dauci. petro
silini omnium partem unam equaliter
radicum capparis corticis radicum
oppo. amigd. amararum. zuccarum
lauri. squinanti. cipi. spice. cassie
lig. scolopendia. harmel. genti

ane. aristol. ro. asari. cordumeni
bdellij armoniaci. serapini. mirre
piperis acori. omnium ana partem medi
am. solvantur bdellium 7 armoni
acum 7 serapinum 7 mirra in vino
subtili. aut in aqua mellis. et ag
gregentur 7 fiant pillule. 7 detur in
potu omni die ex ea ʒ. usque ad ʒ. i. cum
aqua se. apij. 7 se. feni. 7 capillorum ve.
et nutriatur aqua ciceris nigri. et
oleum amigd. 7 quoniam confortatur hoc
medicamine quando involvitur oleo
balsami taliter quod humectetur. dein
de conficiatur cum gummis. 7 detur
in potu cum eo omni die sexta
ʒ. i. de scorpionum cinere. 7 pueris
medietas sexte qui parum adhuc
ni sunt secundum quantitatem qua conter
rantur. De medicinis emorroy-
darum.
Confectio trociscorum de ca
rabe ad abscidendum sanguinem
menstruum nimis fluentem. Rx. ca
rabe. 7 gummi. nuc. 7 lacce. 7 balau
stie 7 succi barbe yrcine omnium ana
ʒ. v. thuris ʒ. ij. opij ʒ. iij. aggregen
tur cum mucillagine psilij quorum
dosis sit ʒ. ij. cum ℥. i. succi sumach.
Confectio ad eum qui habet emorroy
das 7 lubricitatem intestinorum. Rx.
se. li ʒ. x. granorum nigelle ʒ. v. b
dellij ʒ. vij. thuris masculi. et ci
peri. 7 ameos omnium ana ʒ. ij. et s.
7 sandaracce de thei ʒ. ij. 7 s. aggregen
tur omnia 7 terantur. 7 dentur in po
tu ʒ. iiij. cum aqua. Confectio sup
positorij ad abscidendum sangui
nem emorroydarum. 7 exitum ani. Rx.
thuris. 7 balaustiarum. 7 gallarum.
et antimonij. 7 acatie. 7 aluminis.
fiant collia et supponantur ad exi
tum ani terruntur 7 pulverizan
tur sup anum. 7 reducatur intus. 7
sedeat eger in decoctione mirti. et

mediarum corticum glandium ⁊ cor
ticum granatorum et addatur in col
lirio cerusa. ¶ Confectio licinii
prouocantis sanguinem menstruum
et emoroydarum. ℞. ciclamen
et ellin. ⁊ calamenti ⁊ serapi. ⁊ eu
for. resoluantur cum aqua sauine re
centis et fiant suppositoria. ¶
Confectio trociscorum de mirra al
leuiantis partum ⁊ prouocantis menstrua
℞. cinamomi ⁊ mirre amborum ana
ʒ. ij. ⁊ s. foliorum rute exsiccatorum
⁊ calamenti ⁊ cordumeni ⁊ pulle
gii ⁊ rubee ⁊ asse. et oppopo. et se
rapi. omnium ana ʒ. ij. fiant troci
sci pondere ʒ. ij. ⁊ detur in potu u
nus cum decoctione sauine. ¶ Con
fectio suppositorii ad apostema durum
in matrice ⁊ dolorem frigidum. ℞.
thuris. bdellii iudaici. galbani
omnium ana ʒ. ij. croci ⁊ oppo. et ar
moniaci omnium ana ʒ. i. mastic ⁊
castor. ⁊ storace liquide. et olei de
lilio ⁊ adipis anatis ⁊ olei camo
milli. omnium ana ʒ. iij. liquantur
gumme cum melle ⁊ vino ⁊ lique
tur adeps et aggregentur omnia
⁊ fiant inde colliria suppositoria
et administrentur. ¶ Confectio decoc
tionis in quo sedeatur ad dolorem
matricis. ℞. sambuci ⁊ balsami
tam ⁊ sechea ⁊ abrotanum. et se.
caul. ⁊ fenugrecum ⁊ se. lini ⁊ camo
milla. et mellilotum decoquantur
omnia ⁊ sedeatur in eis. ¶ Confec
tio que prouocat menstrua. fu
matur tela ʒ. i. euforbii ⁊ tera
tur bene ⁊ supponatur ex eo pondere
sexte ʒ. i. in lana in hora una et
dimittatur non multum quoniam facit
fluere sanguinem fortiter. Cumque
multiplicatur fluxus sanguinis
tunc succurre ei clamando cum rebus

stipticis. sicut nenuphar ⁊ ponantur in
eo lentes excorticate ⁊ ex carnibus
eius adiungi. Si autem non inveniuntur
eius adiungi. de rebus carneis al
cobugi ⁊ pullorum ⁊ nimis stiptica.
¶ Confectio pessarii ad suffumiga
dium quod calefacit ⁊ adiuvat ad
impregnationem. suffumantur castor.
⁊ stor. et galb. ⁊ euforb. ⁊ oppo. et
carpobal. ⁊ grana allen. ⁊ costi. et
bdellium ⁊ spica ⁊ resoluantur cum
vino ⁊ fiant pessaria ⁊ supponan
tur noctibus pluribus ⁊ sumatur in
potu omni die diamargariton. deinde ap
proximet socio suo ⁊ suffumige
tur cum eis. ¶ Confectio trocisco
rum de granis que in potu dantur
quando difficilis sit partus valde et
moritur fetus. extrahit enim
fetum statim. ℞. mirre ⁊ opopo.
et galbani ⁊ serapini. omnium
ana partem se. sim. partem medie
tatis detur in potu ʒ. iij. cum se
tariati decoctionis fenugr. et dic
tillorum ⁊ aque rute ⁊ suffumigetur
cum eis una vice post aliam. ¶ Con
fectio unguenti ad ragadias in
ano ⁊ matrice ⁊ adustionem ignis
℞. cere colate ʒ. ij. amili dragag.
⁊ opii. omnium ana ʒ. i. albuginis oui
cali aggregentur omnia sicut unguentum.
est enim bonum ad ragadias cum ca
liditate ⁊ ad ignis adustionem
et ad omnem acuitatem. ¶ Confectio
pillarum de bdellio ad emoroydas
℞. mirobol. nigrorum ana ʒ. x. sera
pini ʒ. iij. nasturcii al. ʒ. ij. bdel
lii pigino ʒ. xv. dissoluantur gum
me cum aqua caul. ⁊ aggrega cum eis
et fiant pillule. ¶ Confectio emplastri
sedantis dolorem emoroydarum apo
stemosarum. et apertionem ani. ℞. mel
liloti ⁊ camomille decocte doni

dissoluatur añ. ʒ. i. cere ʒ. x. uitel
li oui elixati ʒ. ij. opij 7 farine
se. h. 7 mirre 7 fenugrci 7 altee al
be. añ. ʒ. v. aggregentur cū rob 7 po
natur sup faciem ei' olm sisami
nū. 7 fiat emplm ex eo. et confi
ciatur cū butiro 7 empletur cu3
eo. ualde utilimū qm3 ad
duntur in eo bdelliū 7 pingue
do gibbi cameli. Confcō em
plausitri altius. elixetur cepe et
conficiatur cū butiro 7 emplet'
cum ea. est enī ualde utilimu3
et fit cepe etiā albū. Confectō
alia ad dolorem matricis ex apo
stemate. Rc. se. lini cōtriti. altee.
ambo4 añ. ʒ. v. uitelli oui elixati.
cere ʒ. ij. opij 7 se. iusquiami. ā
bo4 añ. ʒ. i. adipis galline ʒ. ij.
rob cum quo aggregentur. Con
fectō suppositorij sedanti dolorē
matricis. Rc. cere 7 oli camomil
lini. et adipis anatis opij. omī
añ. ptes equales supponant' cu3
lana. Confectio medicaminis
emoroydar4. Rc. oli de nucleis ci
tomillor4 ʒ. x. stor. liquide ʒ. una.
bdellij ʒ. ij. dissoluitur i eo 7 in
ungatur cū eo. Confectō un
guenti boni. Rc. bdelliū 7 galbanū.
pinguedinē gibbi cameli. me
dull' cruris uacini. nucleor4 cito
millor4 excorticator4 storacem li
quidam. uitellor4 duor4 ouor4 li
niatur cū olō in quo decoctum ē
cepe 7 inungatur cū eo. est ē mi
rabile in liniendo. De medicaminis lac
Confcō medicaminis multiplicantis
multiplicantis lac. Rc. se. bau cis.
cie 7 nappi 7 sulle. 7 raffani 7 porra
et cepe 7 feni. et farine ciceris omī
um ptes equales. sumatū ex eo
pulius i mane 7 sero. 7 comedat

pt ipm cicer infusum in lacte. 7
potet s' ipm lac. Confectō me
dicaminis abscidentis lac ex ma
milla. Rc. farine fabar4 ʒ. x. se. al
bedarogi 7 sauine. 7 ruce. ambo4
añ. ʒ. v. liniant' cū aq albedarogi
et in alio loco sauine 7 rute. 7 po
nit' albedarogi. Confectō me
dicaminis ali' abscidentis lac
ex mamilla. Rc. se. albedarogi. 7
grano4 agni casti. ambo4 añ
ʒ. x. sauine 7 rute sicce. amboru
añ. ʒ. v. sumat' puluis ex eo ʒ. ij.
Emplm abscidens lac qd mul
tiplicatū est in mamilla. sumā
tur se. albedarogi 7 farina ordei
7 farina fabar4. et mīta. et cala
mentū 7 ruta. 7 fiat inde ēplm.
et empletur cū eo mamilla.

De medicaminis spermatis.

Confectio medicaminis adētis
in spmate. Rc. se. bauce 7 napi.
et cepe. 7 rafani. 7 spagi. 7 grano
rū pini. 7 grano4 alkikil. 7 gra
no4 alcecel. 7 secacul. 7 satyrion.
et been utriqz. 7 nucis. 7 grano4
alsemnati 7 lingue auis. omī
añ. ʒ. x. ʒʒ. 7 macropipis. 7 cimi
ni. omiū añ. ʒ. xv. albe bone et
nasturcij 7 pipis 7 se. eruce. omī
um añ. ʒ. v. olei nuc. indice. oli
grano4 alkadra omiū eqlit'
tantū cū quo inuoluāt' inuo
lutoē humorosa conficiantur
cū melle. deīn soluant' ex eo ʒ. v.
mane 7 sero cum ℥. i. lactis. 7 cu3
tantūdē de zucco. Confcō ad
minorand spma. 7 destruendum
coitionē. Rc. se. agni casti ʒ. x. se.
portul. tinder. folio4 calamenti
exsiccato4. 7 folio4 rute ambo4
añ. ʒ. x. ciminii 7 cipi 7 balaustie
omiu3 añ. ʒ. ij. fumant inde in

pulverte ʒ. iij. ⁊ nominatur sector
gnātioū. Confectō abscidēs sp
ma ⁊ cum ē caliditas. ℞. se. lactuce.
ʒ. x. rosarū. ʒ. ij. se. portul. ⁊ psil
lij. ⁊ camu omniū aā ʒ. iij. balau
stiarū. foliorū nenufaris. ā boru
aā ʒ. ij. fumantis ex eo ʒ. iij. cū
quarta ʒ. i. camphore in ebdo
mada. Confectio clisteris ad
dentis in coitu ⁊ calefacientis re
nes. ℞. se. eruce ⁊ bauce. et ciná
mi ⁊ gr. ⁊ macropipis ⁊ se. sille
⁊ tirffani ⁊ se. cepe ⁊ porri. omniū
aā ptem. i. ciceris cōtriti ⁊ tribl
lorū siccorū et frumenti decocti cū
aqua sic pulo ⁊ fenugrē. omniū
aā ptes. ij. caput arietis pigue
⁊ frustrum natis ei ⁊ medulla
ipsi ⁊ testiculos ei totū aggetai
in vase cum. x. cepis ⁊ cooperiat
aqua ⁊ dimittat in furno habē
te caput stricte opilatū. et apro
ximetur in cibo vis in pte. i. et
fumatur q pigue ē in pate. i. ⁊
fumantis ex vue ʒ. ij. ⁊ ex imetuo
so ʒ. i. ⁊ ex oleo de nuce indica. et
granis alkadra amborū aā ʒ. s.
et fiat eorū conquassatō bona. do
nec ingrossentur p eam ⁊ cliste
rizentur cum eo in nocte cum
dormire debet postq clisterizatum
fuit aā tpm cum aqua ficle.
et baurach purgata fuit a fe
ce ⁊ fiat clistere cum eo in noc
te ter a pma vigilia ⁊ i medio
ei ⁊ in fi. ipsius. et regatur cū
regimine cum quo est grossi
tudo ⁊ incipiat ille qui addit i
coitu ludere cum militibus ⁊ di
mittat mulieres ⁊ bibat vinū
faciens delectationē qm multi
plicat desiderium valde.

De medicinis ad podagram.

Epithima ad podagram cū cali
ditate. ℞. lupini. armeni ⁊ san
dali citrini ⁊ fausel ⁊ rosarū rube
arū ⁊ sief memitte ⁊ radic man
dragore ⁊ opij ⁊ camphore omniū
equales ptes. fiant trocisci et li
niantur cum aceto pauco. et aq
ro. aut coriandri. aut endiuie. a
ut solatri. et qui adiungitur in coo
rusa ⁊ bol. ar. Confectō empl. re
soluētis residuū podagre calide.
fumantis mucillago psilij ⁊ mu
cillago se. li. ⁊ fenugr. ⁊ farina am
borū ⁊ cerotū fēm cū oleo camōil
lino agregentur ⁊ liniantur cum
eis. Confectō epithimatis ad po
dagram frīam. fumantis stor. liqr.
⁊ castor. ⁊ mirre ⁊ aloes ⁊ acacie
ptes equales et liniantur desup.
Confectō pillarū de hermodactilis ad
podagram calidam. ℞. hermodac
tillorū al. ʒ. i. aloes ʒ. iij. scamo
nee ʒ. i. et est dosis. i. semis. apij.
serta ʒ. i. et est dosis. i. Confectō
pillarū de hermodactilis ad poda
gram frīam ⁊ dolorē anche anti
qui. ℞. hermodactillorū ⁊ turbith.
et meherzaharan. omnium aā.
ʒ. s. colloquintide interioris ⁊ bdellij.
amborū aā ʒ. i. tertiam. centauree
minoris ʒ. s. eufor. ⁊ castorei ⁊ op
po. ⁊ asse. et galbani omniū aā ʒ.
i. quartam scamonee ʒʒ ⁊ sinapis
et capsie inde ⁊ piperis. omniū aā
ʒ. i. sextam yerep. ʒ. i. ⁊ ipsa ē potio
vna fortis ⁊ media ē medietas
ipsius aut tertia ipsi. Confectō
medicaminis alleviātis minoris
eradicantis podagram flaticam.
℞. camedreos ⁊ camepitheos ⁊
amidol. ⁊ gentiane ⁊ fu. et meu.
et dauci ⁊ petrosilini ⁊ foliorū
rute ⁊ foliorū cucurbite ⁊ rubee

cum qua tingitur ꝛ a san ꝛ sam
ne. et anneos. omnium ana partes
equales. fumat ex eo in potu omni
die ʒ. i. ꝛ nõ comedat. vij. horis
hyeme tota. Confectio clistere
ad sciaticam fortis. ℞. corticum
radicis cappari. corticis radicum
colloquintide interioris ꝛ pulpe
eius ꝛ centauree minoris ꝛ mehe
zereon ꝛ ḃz modicetillor ꝛ satyr
non ꝛ nasturtij ꝛ bazarkasen.
ꝛ soscenden ꝛ capsie ꝛ se. raffani
ꝛ baucie ꝛ eruce. omnium ana pu
gillum unum. coquantur cum aqua ꝛ
colentur ꝛ misceantur cum aqua e
orum mun nabati ꝛ olim de ker
ua ꝛ fiat clistere cum ea totiens
donec excoriationem faciat. deinde
de clistizetur cum hoc clistere. et est
illud quod ℞. castoreum ꝛ galbanum
ꝛ storacis ꝛ oppop. ꝛ euforbij ꝛ bezard.
resoluantur in oleo costino ꝛ fiat
clistere cum eo. Confectio suppo
sitorij quod suppositum excoriationem
facit ꝛ sedat dolorem. ℞. pulpam
colloquintide ꝛ ciclamini exsiccati
et capsiam ꝛ baurach ꝛ armoniacum
fiant collia longa ꝛ supponan
tur ꝛ permutentur semper donec exco
rient. Confectio emplastri ad achi
fortis stupefacientis dolorem. ℞.
ciclamini exsiccati ꝛ capsiam et
sinapi ꝛ cortices radicis cappa
ris ꝛ lac ficus cum quo aggrege
tur ꝛ adiungantur dolores usque
cadant. Confectio emplastri resol
uentis duriciem ꝛ lapideitatem
ex iuncturis. Sumantur fenug
reci ꝛ amigdalarum amare ꝛ armonia
cum ꝛ bdellium ꝛ resoluantur cum
oleo de alkanna aut oleo de lilio
et aggregentur ꝛ fiat emplastrum cum
eis ꝛ cum clistizas clistere acuto

ꝛ currit sanguis. tunc clistiza ip
sum cum rizi ꝛ adipe caprino.
quoniam sedabitur mordicatio post
illud in eo qui habet uehementem ca
et clisterizetur ante ipsum cum cli
steri educente fecem et mun
dificante intestina.

Emplastrum ad algebra. ℞. mies ex
corticatos. acatiam. mugath.
bolum ar. fiant sicut alcohol. etiam
applicetur loco ita ut ei adhere
ant. Confectio emplastri lenientis
duriciem. ℞. cere citrine ʒ. i. o
lei de lilio. i. ʒ. adipis galline.
aut anatis. medulle cruris ua
cine. muccillaginis se. li. omnium
ana ʒ. i. aggregentur ꝛ emplententur
cum eis. Confectio medicamen
nis sedantis dolorem usque quo
fiat algebra. In potu dentur cum
casus accidit minime duo grana
ꝛc. in uino stiptico. aut oleo ro.
sedat enim dolorem usque fiat al
gebra. Unguentum egypciacum.
floris eris ʒ. iij. mellis ʒ. viij. a
ceti ʒ. iiij. tere ꝛ permisce ea ad i
nuicem. deinde bulliat super ignem
donec inspissetur. deinde repone.

Explicit liber divisionum.

Altit. i. asa fetida.
Asitanum. i. epithimum.
Alguadagui. i. parellus. et est os quod est inter craneum et superiorem mandibulam.
Altin. vel cathini. i. ren.
Alauis. est os quod est in fine caude. unde dicitur alauis uetula que ad finem tendit.
Alhosos. i. cauda.
Aseid. i. brachium.
Alcorsof. i. carduli capita.
Asanetu. est piscis magnus salitus.
Adiuden. vel anuidem. i. silfium unde fit asa fetida. et dicitur quod est salsera que nascitur in litore maris.
Albezerbasen. i. uitis alba.
Almageben. i. fauces.
Alusuen. i. sulfurata secundum quosdam est rosa barbara. sed unde fit alcali cum comburitur.
Alcali. i. cinis clauellatus. i. rossa.
Asubul dicitur oculi qui sunt inter uarium et nigrum.
Alcerde. i. robulle.
Ascania. est cibarium quod fit cum agresta. et fit cum carne in qua cocta admiscetur agresta.
Anabadecha. est sicut phelidez nisi quia in ea est sisa.
Azubd. i. butirum crudum.
Asem. i. butirum coctum.
Alcarat. i. urtica.
Alinum est genus salsamenti. et fit de ordeo et sale. et quibusdam aliis exsiccatis in sole.
Alcaris est cibus cum caput et pedes agni cum aceto coquuntur et congelantur.
Alcheil. i. locus sub collo ubi iunguntur furcule corporis.
Alferuzegi. i. smaragdus.
Alfarsaib. i. morus.
Almeses est cum columba coquitur cum aceto in cuius uentre ponitur ficula.
Azemenul. i. carbunculi excoriati.
Alchulat est numus argenti ponderans tria grana ordei.
Alchear vel sibar. i. aloes.
Azoderach. i. arbor cuius fructus dicitur auid.
Almel
Arobonati. i. risus continuus.
Atarxacon. i. cicorea agrestis.
Afacealim.
Almuseragi
Alfagedi. vel alsugedi. i. agnus castus.
Alchans est cibus congelatus.
Alubari. i. plumbum.
Alexir. i. medicamen penetratiuum.
Alutisar. i. destructio luminis.
Aliherich. i. uene que sunt in labiis.
Alcegi. i. atramentum.
Alisidabegi. i. iura que fiunt ex carne edulina. arietina. etc.
Albasar est passio in gingiuis qua minuitur caro. bo.
Algoredia. sunt nodi qui fiunt in gula et collo et subascellis et inguinum
Algeraxerat sunt parui scorpiones post se trahentes caudam. i. rastella
Alguahimi. i. malus appetitus. tes.
Almezezet. i. res acetositatem habentes cum dulcedine ut malagranata. muzi. etc.
Azulenta. i. decrepita uel senecta.
Adrisul est cum radices capillorum apparent albe et extremitate nigre.
Anthi. i. flos salis quo tinctores utuntur.
Alcauz electuarium est. tur.
Alcardaech. i. acetosa montana.
Alaasi. i. resudatio.
Alcobabi. i. calcaneus.
Albacim. i. brasili.
Azoch. i. lac.
Alebel. i. cacula maior.
Almugat. i. sinudium.
Alaulahe. i. qui faciunt moras.

alasen est pan

Alafen est pannus quo sic opilatur os uasis ut per ipsum possit extre uinum et aqua.
Alcadra .i. botin.
Alseker .i. ebrietas.
Alachisar sunt mice panis adarmizini frixe paruis in oleo. deinde posite in melle et frixe cum eo.
Alcola .i. pustule que faciunt in ore.
Azaroth .i. sarcocolla et condit sic tenetur et distemperatur cum lacte asine uel mulieris et siccatur ad solem. ita fit bis uel ter. uel aliter puerizata postea ad oculorum dolorem immissa oculis.
Ar[?]ense .i. acetosa montana .i.
Alahsef. sunt puncti rubei que fiunt in carne. uel pulicis morsus. et precipue in oculis recedent sed cito.
Alcamear .i. terra uomitus.
Altit. est species inda similis hermodactilo albo.
Alguesgues .i. quando homo loquitur solus et dicitur inquietudo.
Alguasser .i. desiderium ut amantis.
Alguassa .i. quando aliquis tristatur et nescit quare.
Alcocat. uel alocat .i. electuaria mellita que labuntur.
Althit .i. boni odoris.
Althoin .i. bono malaxando.
Algebra .i. restauratio carnis in uulnere.
Anacochoba .i. sulfur citrinum.
Adih .i. lupa ceruina.

Bsem. sunt fructus illi quos dicimus esse piper album. piper secundum magnum. b. est illud quod inuenitur cum pipere nigro quod non est rugosum. et ubi.
Baurach .i. nitrum salsum et est album
Baurach panis .i. sal communis que ponitur in pane.
Baras. est egritudo similis morphee set differunt. quod cum baras est acu pungitur aquam tantum emittit. et est depressior locus illius quam caro circumstans eo scilicet quod deest ei nutrimentum.
Barangemisc .i. ozimum latum siue magnum.
Birsem est apostema cerebri et est species litargie.
Benessaci .i. uiole.
Bothor marien. herba est habens radices pinetro similes.
Bothor .i. pustula siue eminentia.
Bedaruegi .i. basilicon cum latis foliis.
Botin .i. terbentina.
Bengi .i. iusquiamus.
Balatha .i. cibus qui fit ex tritico. et lacte et zuccaro.
Bdellium molle .i. atrimum et recens.
Bezerad .i. galbanum.
Bezard. lapis est qui dicitur ualere contra uenenum.

Cola dicuntur ulcerationes oris cum paruis pustulis. neta.
Cancar est genus cardui quod dicitur car
Calef .i. pannus faciei.
Caubez uel cab. cibus est qui fit de micis panis in oleo frixis addito melle dispumato.

Cataif. est cibus qui fit de placentis paruis et multis in oleo frixis addito inter unam et aliam mel
Caunate .i. caul' impial'. Ale.
Cordumeni .i. carui agreste.
apsia .i. seseraguingi herba est que tollet tam dominum belisgar.
Colcothar una est de quatuor speciebus atramenti.
Carmezisc .i. semen tamarisci.
Cali idem est quod alcali.
Cartami .i. semen croci ortensis.
Cambil. quedam terra est que dum fricatur inter manus euanescit.
Colongen .i. gallanga.
Cacolla .i. cardamomum.
Casem .i. priuatio odoratus.
Cauguamich .i. fulcita quedam quedam condiuntur cum sale quedam sine sale.
Camerhander .i. colloquintide.
Choz. est quedam terra ubi alexander inclusit gog et magog.

Darsin .i. sustentio.
Ddora .i. melica .i. milium sturcum.
Darfurfel .i. piper longum.
Dubelet uel furunculi panogle.
Darsem .i. cinamum.
Dalac est terra similis urso.
Dende est species granis resini silis et uocatur catapucie.
Dabach dicuntur tinctores.
Diaquilon .i. de sucis herbarum.
Debaudach. et libr. xvi. ʒ. e.
Danich. pondus est .vi. granorum.
Deguaunich. est pondus quatuor librarum.

Eleuzegi est egritudo qua aliquis capit impetuose incipit retro uel cum loquitur mouet tempus aut facit crepitum raro quando loquitur et semper profert idem uerbum et nescit quid dicat. m.
Eozbudai. est quedam instrumentum fusile di
Ebench. iacet pondus est .f. mag. .b. quod de guaunich .i. iiij. libr.

Fesic est genus tuberum.
Fassafa .i. fulla et sunt quedam grana impinguatiua. et herba datur equis ad impinguandum.
Felengemusk .i. ozimum gariofil.
Fusful dicitur cum pullus aliquis datur ad comedendum et postea datur ei aliquid in potu ut possit ipsum transglutire.
Furfel .i. piper nigrum.
Faudengi .i. mentastrum.
Fufulmul .i. radix piperis.
Furfic .i. portulaca.
Furfir genus est portulace.
Farfel .i. auellana indie similis nucis muscate set est minor.
Fesire .i. uitis alba.

Gauguanuch. sunt ea q̄ nascunt̄ in gula ⁊ p̄focant ut sinantia.
Gosie sūt q̄odam gen̄ tuberū.
Geusimin .i. sambucus domestica.
Gillenech .i. nux uomica.
Gluten. piscis.
Garonfal .i. gariofilus.
Gumera .i. simpasma.
Guart .i. rose.
Gensir .i. opoponac̄.
Gelenabin .i. mel rosatum.
Guesgues .i. inquietudo .i. quādo homo loquitur solus.
Grebec dicitur esse species una cardamonij. bis.
Gudez est uena in collo s. organa

Helbaugue. spēs ē cardamonij idē est hel.
Harmel .i. semen canapis.
Hyleni. cibus est.
Hod .i. lignū aloes.
Herbus. Est genus leguminis.
Horsi .i. nasturtium.
Hazarhasen .i. raffanus gallic̄.
Hebel .i. sauine.
Heil dr̄ q̄ ē spēs una cādamoṅ
Heizaharahu .i. arnoglossa.

Iulep .i. sirupus simplex.
Idromel .i. aque mellis.
Iudebegi. cibus qui est ex micis parue placentis sup quas funditur pinguedo a carne assata quib; q̄n; admiscēt̄ h̄be cocte.
Isfidabegi .i. tafeata alba.
Ielse. egritudo ē oculi .i. durities palpebre que uix eleuatur.
Isstigar. est salsa que fit ex āsu te et sale et aqua.
Iutleb .i. nuce de armarch s͞r q̄s funditur pinguedo pullorū; columbaȝ cum assantur.
Ibellxe .i. cardamomū min᷑.
Iudebi. est cibus qui fit de rizi q̄ dum decoquitur impinguatur ex liquore qui defluit abarno q̄ in furno assatur.
Istimbre uehenitis. dr̄ iuuenē cum illo q̄ comedūt nō noc; ei.

Kenem. est h̄ba in uere nasc̄r ramos h̄ns longos ⁊ folia lōga ⁊ comeditur crudi et uocatur garalul.
Kiriu. sunt grana nasc̄ .i. simule arboris.
Kiler .i. salix de torrente.
Kesim. simile ē ferule h̄ns se. album simile lenticule.
Kenti. sūt flores uiol̄ in colore. set quidam s͞r glauci.
Karsitici .i. leuistici.
Kenes. sūt uue passe sin̄ granī.
Kebikegi. h̄ba est portulace similis s. cū rumpit̄ lac emittit.
Kerengi .i. solatrum ortulanū.
Kitran .i. pix cedri. Alij dicūt q̄ est liq̄: qui effluit de arbore pinus cum comburitur qui postea pix dicitur cum ad spissi

tudinem decoquitur.

Kermeni cimini .i. silis montani.

Kalagie .i. cibus qui fit ex pl'mone et corde et epate menfis minutatim et cu oleo frictis quib9 remotis ponunt' oua et croc' et parum aceti.

Keruā siue resin' siū pentadactil' est h'ba quam dicimus palma xpi. et fit inde oleum.

Keratha. pondus ē .iiij. g'noꝝ ordi.

Kist. pondus ē .xx. ʒ. s'm romano' et s'm ytalicos quos non sequimur .xviij. ʒ. ē.

Lymez. sunt fructus sicomoꝝ et sunt sic' ficus agreste acetose et dure. in quib9 semen ut in papauere sonat.

Lozinegi. ē cibus factus d' amigdal' tritis et coctis in melle ex q. b9 parue pill'e formantur.

Lezaguardard .i. lapis lazuli.

Leghna .i. lattuca.

Lubne .i. storac' calamite. et inuenitur lubne ambre .i. pure.

Libra. de baudalx ē .xvi. unciaꝝ.

Mahaleb. fructus sūt cuiusdam arboris nigri .i. nere et sūt cerasa.

Mes. sunt grana siluestria minora fasceol' et comedunt'.

Makid. .i. lac qd remanet p' buti ri extractionem. na ordei.

Magal. fit de lacte acetoso et fari

Mahroth. silis est anuiden.

Miua est syrupus qui fit de suco citonioꝝ et pomoꝝ et granatorum dulcium et acetosoꝝ et uīo.

Mariu albi. h'ba est.

Marcamia est illd quo uitreantur uasa terrea.

Mezerion .i. leo terre que a quib9dam d' laureola ab alus anabu la.

Micadhi .i. forfices.

Mirach. est quedam pellicula uentris que est int' cutem et sifac.

Maguadhir est cibus qui fit d' lacte et carne et silbagad .i. cibarius.

Mirabā .i. conditum. uñ dicimr' mirabata .i. codita que in sole fiunt siñ igne ut zuccin. ro. et uiol'.

Metix .i. castenecole.

Miremin .i. celidonia.

Mugat. est radix uñ fit asa.

Mesten. sunt uirides uñ acuunt' flomi. et sc' deincha. lonia.

Meldie. sūt quidam cibi de babi

Musaguarath .i. salsa .s. cibarium qd fit sine carne.

Mutagenat .i. cazole.

Molochia .i. malua ortulana.

Mastehe .i. mastix.

Meladaram .i. salis gēma.

Mest .i. ferro.

Mezabaran .i. arnoglossa.

Mordasengi. est puluis plumbi combusti s'm quosdā litargiri.

Mukica .i. seuesten.

Mina. est pondus .xx. unciarū.

Mekuc. Idem ē qd mina.

Nesrin .i. rosassem .i. sambucus sil uestris. et dicitur quod est rosa al. .s. campestris.

Nabacca sunt quidam fructus in ter ra sarracenorum qui comeduntur.

Nesimo. est egritudo.

Napos. idest que napi qui comeduntur.

Nesrmen. iusisimber.

Nabach. cuius magnitudinis secundum eius est granum uue.

Nueratum .i. colli.

Nendé olim .i. narchinum.

Nuzbinadem dicuntur trocisci quidam qui fiunt de quadam terra ru bea yspanie et melle ex quorum impositione aqua ammittit saporem uini.

Nenucha .i. aneos.

Naragil .i. nuces indice.

Neremusch .i. peonia.

Nil. species est uolubilis.

Nehereinuch. species est ozimi et dicitur quod est idem quod fellenusch.

Orosius .i. liquiricia.

Rebiche .i. cicade marine.

Rebrugi .i. lupinus siluestris.

Raib .i. lac acetosum.

Rakis .i. aqua que fit lac acetosum eleuatum.

Ribes. herba est frigidissima et na scitur ultra mare in montibus ubi est nix continua et fiunt inde sirupi contra acutas febres.

Rob .i. sirupus.

Roub .i. succi fructuum ad spis situdinem decocti.

Rauc .i. reubarbarum.

Sebel. sunt uene rubee que in albis oculorum apparent.

Siele .i. blete.

Sumekeit .i. mel marinum et secundum quosdam sunt parui pisces.

Sibug .i. salsa que fit ex aceto et canu.

Semi. sunt pira porcina.

Sosiabim. interpretatur mirtus re gis. et ipsa est basilicon originale habens folia parua et florem in summitate similem uiole in colore.

Subeth .i. sompni profunditas et est species litargie.

Secaniabin .i. oximel simplex et dicitur secani. faciens quiescere in abin dolorem capitis. eo s. quod b. fecit eum eundem habiti dolorem capitis et contulit. unde uocauit eum secaniabin.

Sucimbegi .i. cibarium acetosum quod fit de carne cocta in aqua cum admixtione postea aceti.

Sero .i. lac quod in uentre facit mo ram ad minus per .viij. dies. et dicitur in mest. siraste.

Seuon. vl' seraia. vl' seuum. id est endiuia.

Salis indi. Quoddam genus est salis quo tolletani ponunt salgam.

Sera. i. sticados arabicum et habet flores rubeos.

Sief. est confectio que ponitur in oculis et nos dicimus collirium.

Sebre. Quedam species est titimalli.

Sedenich. i. ematites.

Sisileos. i. amuden romanum. i. siler montanum.

Sebel. i. egritudo oculi.

Senis. dicitur iherosolimitana.

Siula. i. farfalsa.

Sifil. est cum panis aliquis datur ad transgluciendum.

Simbel. i. spica nardi.

Salehgeha. i. cassia lignea et dicitur kensaleoha a quibusdam.

Sahaphati. sunt pustule faciei et capitis.

Sare. Sunt tumores qui cito fiunt et cito recedunt et precipue cum aliquis se scalpit et sunt pustule parue.

Sob. Est mutatio coloris que fit a uento vel sole.

Sehuetu. est salsa que fit ex piscibus.

Siual. i. aloes.

Sauich. i. triticum vel ordeum fractum in parua frustra et coquitur in aqua ad spissitudinem et sic preparatur similiter fit de granis granatorum.

Silen. est quedam herba que in tritico nascitur cum tempus est pluuiosum habens minutissimum semen et lucidum ut margarita.

Seuin. vl' seuon. i. semola. [ ] sale

Seirs. i. lac acetosum congelatum sine

Sauich pomorum. fit ut fit de tritico nam coquitur cum multa aqua et cum infrigidata fuerit datur cum aqua frigida.

Sindau. i. sethanig est arbor.

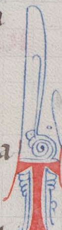
Sodoz. i. egritudo. i. congelatio.

Sitragindi. herba est que uulgo dicitur toleti belisco et ualet ad scabiem.

Sandaros. vl' sandaraca. i. uinir.

Sollez. i. arbor parua ut buxus.

Secacul. i. sigillum sancte marie et ualet ad coitum.

Talea. i. caput pel paline.

Thaio. Sunt grana similia granis balsami.

Tarcon. i. saturreia.

Tafeita. alia fit ex sola aqua et carne et dicitur albi. alia fit ex aqua et carne et coriandro. vel alia aliqua herba uiridi.

Tortelle. Sunt bucelle paruissimi panis desicati ut biscotus.

Tarigantes. i. puretum.

Tafsil. Est cibus que fit de lentibus coctis cum aqua.

Taltsafar. i. macis. [ ] et filia.

Taguebil. i. species que ponuntur in cibariis pro condimento ut piper.

Tvaui. i. bonum malanum.

Therith. Sunt mice panis quibus superfunditur ius aliquod.

Tartago. i. catapucie.

Turbeth. i. turbit.

Tafathi. i. macula rubea oculi.

Teranabin. Sicut dicitur est manna pura. quod autem nos dicimus manna est quedam confectio ex manna et mel

Thanis. cibus est. [ ] le.

Tabarzed zucari. i. albissimi et dicitur

sic a loco ubi fit.

Taraxacon .i. oximel agreste. et acorea agrestis dicitur.

Terra sigillata. Est quedam t͡ra que ē in india. ⁊ dicitur diuina qa q̄dam iuuellatē fuit inuēta.

Usuen. vl' vsnee. Quedam h͛ba est habens saporem salsum cum acetositate. et credo qđ est herba quā uocamus salsera que crescit in litore maris. ⁊ q͞n combūrītur quodā artifitio ⁊ d͛r cinis il le alcali ⁊ ē ualde penetratiuus.

Vene h͛barum .i. radices h͛barum.

Zazur .i. sorbe.

Zulenge. est cibus qui fit de simula ⁊ aq͞ ⁊ melle cōmixtis ⁊ in oleo frixis.

Zadarach arbor est cuius fructus sunt nigri et dīu͛ aurde.

Zimar .i. uiride eris.

Zurumbech .i. gedoar.

Zirbabegi. Est cibarium qđ fit ex carne cocta et ouis simul cō mixtis. ⁊ d͛r qđ est cibus qui fit de pullis cum aceto ⁊ suco uue acerbe.

Zuffe .i. ysoppus.

Explicit lib͛ diuisionū t͞nslatū a magr̄o Gerardo cremonēsi de arabico in latinum in ciuitate tolleto. Deo gr̄as. Amen.

Incipit cirurgia al[illegible]hazim

P

POSTQ
UAM CO
MPLEUI
UOBIS

o fili librum hunc qui ē postre
mus sciētie in medicina cū cō
plemento ipsius ꝛ ꝯsecutus sum
finem in eo ꝛ expositioībꝫ ei͛ et
ipsius declarationibꝫ uisū est m
ut cōpleam ipm̄ nobiscum h̄ trac
tatu qui ē pars manu opatiōis.
Q͛m opatio cum manu pstrata
est in regione nr̄a ꝛ tp̄e nr̄o pri
uata oīno donec fortasse periit
scia eius. ꝛ abscisum est uestigi
um ei͛ ꝛ nō remāserūt ex ea nisi
descriptiōēs parue in libris an
tiquoꝝ quas mutilauīt man͛
ꝛ accidit eis error ꝛ hesitatio do
nec clause s͛t intētiōēs ei͛. et elō
gata est ipsius scīa. ꝛ ut uiuificem
eam cū ordinatōē h̄i tractat͛ in
ea. s͛m uiam expositiōis ꝛ declara
tionis ꝛ abreuiatiōis. ꝛ ut ueni
am cum formis ferramentoꝝ
cauterii ꝛ reliquoꝝ instrumētoꝝ
opis cum sit ex declaratiōis ad
ditione ꝛ ex pparatiōē ei͛ qđ est
necesse. Causa aūt ppt̄ quam nō
inuenitur ei artifex bonus cū
manu sua in h̄ nr̄o tp̄e est qa ars
medicīe ē elonga. et opōtet auc
torem ei͛ exercitari āñ illud ī scien
tia anathomie quā narrauit G. do
nec sciat iuuamīta mēbroꝝ ꝛ ip
soꝝ formas. ꝛ eoꝝ ꝯiunctiones et
sepatiōne ꝛ habeat cognitionē
ossium ꝛ neruoꝝ ꝛ lacertoꝝ ꝛ nu
meri ipsoꝝ ꝛ eoꝝ egressionem ue
narū pulsatiuāꝝ ꝛ qetarū ꝛ locoꝝ
exitus eaꝝ. Et ppt̄ illđ dixit ypo
cras qđ nomē cū noīe est mlt̄ū
ꝛ cum ope ē paucum ꝛ pcipue in
arte manus. Illos uō iā dixim͛
de illo in introitu h̄i libri qm̄ q
non ē sciēs q̄ diximus de anothōia
nō euaciat͛ qn cadit in errorē
quo interficiunt͛ hoīes sic̄ ego ui
di multos ex ill͛ q formantur in
hac scīa ꝛ iactāt se de ea absq̄ sci
entia ꝛ sine expimīto. De est qa
uidi medicum stolidū secuisse a
postema scrufulosum ī collo mu
lieris ꝛ incisit q̄sdam artēias col
li. q̄re fluxit sanguis mulieris
donec cecidit mortua int͛ manu͛
eius. Et uidi medicū aliū q
psumpsit ut extraheret lapidē uiri
qui pcesserat in etate sua ꝛ lapis e
rat magn͛. puenit ḡ ad eum et
extraxit ipm̄ cū frustro uesice q̄
re mortuus ē uir usq̄ ad tres di
es. et ego quidē iam uocatus fu
eram ad extrahendū ipm̄ et uidi
ex magn͛tudine lapidis ꝛ disposi
tione infirmi q̄ mensuram fu
erum illđ. i. qđ moreretur. Et ui
di medicum aliū q accipiebat
stipem apud q̄dam ducem terre
nr̄e ppt̄ medicinā ꝛ accidit eunu
cho nigro q erat apud ipm̄ fractā
in crure ei͛ ppe calcaneum. ꝛ pperauit
medicus cum ignorātia sua et
strinxit fracturā sup uulnus cū
puluillis ꝛ astell͛ strictā forti
ꝛ nō dimisit uulneri expirationē.
deinde absoluit eum s͛m deside
ria sua. postea dimisit eū diebus

aliquot ꝛ precepit ei ne solueret liga
mentum. ꝛ stetit sic donec apostema
tum est eius crus ꝛ ipsius pes ꝛ peruenit
ad potionem. Vocatus sum ergo
ad eum ꝛ properaui ad soluendum
ligamentum. ꝛ consecuta est tranquilitatem
et euasit a doloribus suis. verumtamen
corruptio iam confirmata erat in
membro ꝛ non potuit refrenare ip
sam. Non ergo cessauit corruptio per
ambulare in membro donec periit.
Et vidi medicum alium qui perfora
uit apostema cancerosum ꝛ ulcera
tum est post dies donec magnifi
cata est malicia eius cum domino ipsius.
Et est quia cancer quando est purus ex hu
more melancolico tunc non oportet ut per
ueniatur ad eum cum ferro omnino ni
si sit in membro quod tolleret ut ab
scindatur totum eius. ¶ Et propterea illud
o filii necesse est vobis ut sciatis quod o
peratio cum manu diuiditur in duas
diuisiones. s. operationem cui associ
atur salus. ꝛ operationem cum qua est
periculum in pluribus dispositionibus.
Et ego iam excitaui in omni lo
co huius libri in quo uenit operatio
in qua est terror ꝛ timor. Et neces
se est vobis ut caueatis illud ꝛ di
mittatis ipsum ut non inueniant
stolidi viam ad loquendum et de
honestandum. ¶ Accipite ergo animas
vestras cum sollicitudine ꝛ protecti
one. ꝛ infirmos vestros cum facilita
te ꝛ firmitudine ꝛ utimini vi
a meliore perducente gratia dei ad sa
lutem ꝛ successionem laudabilem
ꝛ dimittite egritudines terribiles
difficilis sanationis. ꝛ tollite ani
mas vestras ab eo quod facit vos timere
ut ingrediatur super vos hesitatio in
fide vestra ꝛ mundo vestro. est enim magis
remanens ad gloriam vestram ꝛ subli
mius in mundo isto ꝛ postremo ad
Galienus est iam dixit
in quibusdam suis admonitionibus. non
medicetis egritudinem malam et
nominemini medici mali. Jam
autem diuisi hunc tractatum secundum tria
capitula. ¶ Capitulum primum de cau
terio cum igne ꝛ cautio cum me
dicina acuta capitulatum ordina
tum a capite usque ad pedes et for
mis instrumentorum ꝛ ferramentis cauterii
et omni quod necessarium est in operatione.
Capitulum secundum de sectione ꝛ perfora
tione ꝛ uentosis ꝛ vulneribus et
extractione sagittarum et similibus
illius ꝛ totum capitulum ordinatum
ꝛ formis instrumentorum. ¶ Capitulum ter
tium de restauratione ꝛ disloca
tione ꝛ curatione torsionis ꝛ simi
libus illius capitulatum ordinatum
a capite usque ad pedes ꝛ formis
instrumentorum.

¶ Capitulum primum de cauterio.

Ergo ante quam rememorer
operationis cum eo. oportet ut dicam
qualitatem iuuamentorum eius. ꝛ nocumen
torum ipsius. ꝛ in qua complexione exhibeatur.
Dico ergo quod sermo de qualitate iuua
menti cauterii ꝛ nocumenti eius est ser
mo prolixus ꝛ subtilis scientia secreti
et occulti. et iam locuta fuit in eo
multitudo sapientum ꝛ dissenserunt
in eo. ꝛ michi quidem sufficit parum ex ser
monibus eorum timens prolongationem.
Dico ergo quod cauterium confert uniuersaliter
saluti omni complexioni que est cum ma
teria ꝛ absque materia. In complexione autem
calida exceptis duabus complexionibus que
sunt complexio calida absque materia. ꝛ com
plexio sicca absque materia. In complexione autem
calida ꝛ sicca cum materia dissenserunt. Qui
dam enim dixerunt quod cauterium iuua
tiuum est in ea. Et dixerunt alii contra
rium illi quod cauterium non est conueni

ens in egritu[ne] q̃ est ex calitate ⁊ sic
citate. qm nã ignis ẽ calitas ⁊ in
ueniẽs ut sanaret ex egritu calida
⁊ sicca cũ calido ⁊ sicco. Et dixit il
le qui dicit ɔtrariũ illi q' p cautiũ
fit iuuamẽtum in oĩ egritu calida
⁊ sicca q̃ accĩt in corporibꝫ hoĩnũ:
qm tu cõparas corp' hoĩs ⁊ humi
ditates ei' ad ɔnẽ ignis inueniens
cor' hoĩs frigid'. Et ego qñ dico
p sermonem quis qa experimẽtũ
iam detexit m illud aliquotiẽs. ve
rũtamẽ nõ opõtet ut ueniat sup
illud nisi q̃ iam pbatus ẽ ⁊ exercitat'
in cautiũ exercicio ultimo ⁊ cognouit
diũsitate ɔnũ hoĩnũ ⁊ disposi
tionũ egritudinũ in seipis ⁊ cãs
eaꝝ ⁊ accidẽtia ipaꝝ ⁊ spatiũ tpĩs
eaꝝ ⁊ reliqs. aũt ɔnibꝫ nõ ẽ s' nõ
timor ⁊ pcipue in egritudibꝫ fri
gidis ⁊ huĩdis. Jam ẽ ɔuenerũt
omnẽs medici s' eas ⁊ nõ dissense
rũt cũ iuuamẽto cũ cautio in eis.
et scitote fili q' ex secreto curatoĩs
p cautium cũ igne ⁊ bonitate ei'
s' cautiũ cũ me. ɔburẽte est q̃
nã ignis ẽ simplex cui' actio n̄
puenit n̄ ad mẽbrũ q' cautigat'
⁊ nõ nocet mẽbro alio ɔiũcto cũ
eo n̄ nocumẽto paruo. O medicina
uõ cõburẽtis actio puenit ad il
lud qd' elongatur ex mẽbris ⁊ for
tasse facit accidere ĩ mẽbro egritu
difficil' sanatoĩs ⁊ fortasse inter
ficiat. Ignis aũt ppt' subtilita
tẽ suam ⁊ boĩtatẽ subẽ sue n̄ facit
illud nisi supfluat ille innotuit
nob' illud experimẽtum pp lõgitudi
nem s'uitutis ⁊ studiũ cũ arte et
station' s' ueritates reꝝ ⁊ ppt' illud
excusor a longitudĩe s'mois. Et
si nõ eẽt qa nõ licet libro meo hu
ic afferre uob' secretũ occultum in

igne ⁊ q̃litatem opois ei' in corpo
ribꝫ et expulsioĩs sue qua expellit
egritudĩes s'mone phylosophico
demõstratiuo q̃ accẽt a mentib'
ũris. Et scitote fili qd' qd' ipi dis
sentiũt in tp̃e in quo ɔuenit fieri
cautium ⁊ ponit melius tps .s. tẽ
pus ueris ⁊ ego dico qd' cauteriũ
ɔuenit in oĩ tp̃e ppea q' nocumẽtũ
accidẽs pp tps subiũgit' in iuuamẽ
to qd' attrahit' cũ cautio ⁊ pcipue
si cautium ẽ ex doloribꝫ uariis' fõ
tibꝫ ⁊ festiuis q nõ tollerãt tãdi
tatem ppt' ea q' cõtinet' q' accidit
ex eis malicia que ẽ maior q̃ par
uum nocumẽtũ uitrãs pp tps ⁊ n̄
cadat in mẽtibꝫ ũris o fili illud
q' nõ extimãt n̄ uulg' ⁊ stolidi me
s'm q' illi egritudini q̃ sanat' per
cautium nõ ẽ reditio sẽp ⁊ ponit
illud cõsequẽs. et res nõ est sic pu
tant ppea q' cautium nõ ẽ n̄ loco
medicine. q̃ alterat ɔnem ⁊ exsiccat
humiditates q̃ st' causa q̃re accidũt
dolores. ũiñ tñ sup cautium sup
fluit s' medicinã p uelocitatem
ualitudĩs sue ⁊ uirtutis sue opa
tioĩs ⁊ uehemẽtiã dñiũ sui. et pos
sibile ẽ ut dederat egritudo hora
aliq̃ tpĩs s'm ɔplõe infirmi ⁊ lo
catoẽm egris sue ⁊ ũtutẽ ei' ⁊ qd'
pparat' in corpore ei' ex aggatione
supfluitatũ in eo ⁊ q' puenit in
ipm in acq̃sitiõe sua ex alris ⁊ si
milibꝫ ill' ex cãis n̄ sit egritudo
in qua aministrat' cauteriũ egro
to subtil' in mẽbro paucaꝝ sup
fluitatũ ⁊ huĩditatũ sic cautiũ
dentis ppt' dolorem ⁊ silia illi. et
possibile ẽ eni ut nõ redeat in eo
ille dolor. sed illud fit in paucis. At
uõ s'mo uulgi itm q' cautiũ est
postremũ medicĩe ⁊ ẽ s'mo rect'

non ad illud quod ipsi intendunt in illo
quoniam ipsi credunt quod non est aurum quod con-
ferat cum metallo, neque cum alio post occa-
sionem cauterii. Res autem est contrario illius
intentio quod cauterium est postremum
medicine non est nisi quoniam nos ad-
ministramus modos curationis in aliqua
egritudinum et non conferunt ille me-
dicine. Deinde administramus in fine rei
cauterium et confert. Inde cadit quod caute-
rium est postremum medicine non secundum in-
tentionem quam intendunt vulgus et mul-
ti stolidorum medicorum. Antiqui autem
dixerunt quod cauterium cum auro est me-
lius quam cauterium cum ferro. Et non dixerunt
illud nisi propter equalitatem auri et subti-
litatem substantie sue. Et dixerunt quod non
facit pus locus cauterii. Verumtamen
non est illud absolute quoniam iam proba-
vi illud et inveni quod ipsum non fa-
cit illud nisi in quibusdam corporibus
absque aliis. Et cauterium cum ipso est bo-
num et melius quam cum ferro sicut dixe-
runt. Verumtamen quando tu ignis cauterium
in igne ex auro non declaratur tibi
quando ignitur secundum quantitatem quam vis propter
rubedinem auri quam properat ad ipsum
frigus. Et si addis super ipsum in igni-
tione liquefit in igne et utitur in
laminas. Quare cadit artifex cum il-
lo in occupationem. Et propter illud fit
cauterium cum ferro apud nos velocius
et propinquius ex rectitudine ad opera-
tionem. Et ego quidem iam ordina-
vi hoc capitulum in cauterio secundum ca-
pitula et ordinavi ea a capite usque
ad pedes ut allevietur querenti
illud quod vult ex eo. Capitulum pri-
mum de cautione capitis cauterio uno.

Confert hec cauteri-
zatio ad dominium hu-
miditatis et frigiditatis super cere-
brum que ducunt causam soda et multi-
tudinis fluxuum coryzarum ex capite
ad partes oculorum et aurium et multi-
tudinis sompni et doloris dentium
et dolorum gutturis et universaliter omni
egritudini que accidit ex frigiditate sicut
paralisis et soda et apoplexie et similia il-
lis ex egritudinibus. Forma unius cauterii.

Est ut precipias infirmo in primis
ut evacuet cum medicina solutiva
mundificante caput tribus noctibus
aut quatuor secundum quod erit virtus in-
firmi et eius etas et consuetudo eius.
Deinde precipe ei ut radat caput suum
cum novacula. Deinde fac eum se-
dere inter manus tuas quadratum ita quod
iam posuit manus suas super pectus
suum. Deinde pone radicem palme
tue super radicem nasi sui inter ocu-
los suos. Et ubicumque pervenerit digitus
tuus medius signa locum cum en-
causto. Deinde igni cauterium oli-
vare cuius forma hec est.

Deinde depone ipsum super locum si-
gnatum cum encausto descensione qua
constringatur manus tua paulatim
et tu revolvens ipsum. Deinde leva
manum tuam velociter et tu aspice locum.
Quod si vides iam detegi ex osse quantitatem
capitis alkiel. an quantitas geuberbi.
tunc eleva manum tuam cum ferro
ipso. aliter cum alio ab ipso si infrigidatur
donec videris ex osse quod dixi tibi.
Deinde sume aliquid ex sale et solve
illud in aqua et imbibe in ipso cotum
et pone ipsum super locum et dimitte ipsum
tribus diebus. Deinde pone super ipsum
cotum imbibitum in butiro et dimit-
te illud super ipsum donec destruatur esca-
ra ignis. Deinde cura illud cum un-
guento tetrafarmaco usque sanetur.
Et iam dixerunt quod vulnus quanto
plus remanet apertum emittit pus.

aere est melius et magis iuuatiuum.
Et dixerunt quidam eorum cauterizetur
cutis usque ad os et teneatur cautiuum
donec aduratur quedam spissitudi
nis ossis. deinde radatur illud quod adu
stum est ex osse. deinde curetur. Et di
cunt alii quod oportet quod cum cautio per
ueniatur ad ultimum donec imprimat
in os impressionem fortem donec cadat
os quod fit sicut forma karate .i. alfeca
ti parui. et extimant quod exspirent ex
hoc loco uapores capitis et dimitta
tur uulnus apertum tempore longo. deinde
curetur donec consolidetur. Michi autem
non uidentur hee due species cautionis omnino
nisi in quibusdam hominibus secundum uiam
timoris et dimittere ipsum aput me est
melius cum salute quando est debilitatur
enim caput ex solutione continuitatis
ipsius naturalis sicut testificati sumus
in reliquis membris. et precipue quando caput
infirmi debile est naturaliter et species quedam
prima cautionis est magis salua et meli
or aput me et ea utor. operare ergo
cum ea cum salute.

Capitulum secundum de cautione capitis.

Quando in toto capite dolor accidit cronicus et prolon
gatur illud in infirmo et utitur yeris
et cochiis et capitis purgiis et oleis et
emplastris. et precipue si iam cauterizatus
est cautione una quam narrauimus et non
confert ei aliquid ex illis. tunc considera.
nam si caput infirmi est fortis complexio
nis et non est debile et inuenit frigus
uehemens. tunc cauteriza ipsum cautione
alia sub illo parum. deinde cauteriza
ipsum super omne cornu capitis sui caute
rio donec penetrescat cutis et discoo
periatur ex osse quantitas quam narra
uimus et cauteriza ipsum cauterio uno
in occipitio capitis sui in loco qui
nominatur uas et est locus in quo pro
nititur uentosa. et alleua manum
tuam in hoc et non discooperias os.
Infirmus autem inuenit propter illud dolorem
uehementer diuisum a dolore reli
quorum cautionum capitis omnium. et ego di
cam hoc cautium in loco suo et o
portet ut sit cautium quo cauteri
zantur cornua capitis et occiput eius
subtilius cautio quo cauterizatur medi
um capitis. Et hec est forma eius.

Capitulum tertium de cautione emigranee non antique.

Quando accidit in parte
capitis dolor ex soda. cum extenditur
dolor usque ad oculum et euacuatur cum
medicinis mundificantibus caput.
et administratur reliqua cura quam dixi
in diuisionibus egritudinum et non
confert illud totum. tunc cauterizatio est
in eo secundum duos modos. aut caute
rizatio cum medicina acuta comburente aut cum fer
ro. Cautium autem cum medicina combu
rente est ut accipias dentem unum
alii et excorties ipsum et abscidas ex
tremitates eius a duobus lateribus. deinde
scinde locum doloris in tymporibus cum spa
tello donec fiat in eo locus sub cute
in quo dens capiatur. Intromitte ergo
eum in ipso sub cute donec occultetur.
deinde stringe super ipsum cum puluillo con
strictione decenti et dimitte ipsum quan
titate quindecim horarum. deinde solue e
um et extrahe illud et dimitte uul
nus duobus diebus aut tribus. postea pone
super ipsum cotum submersum in butiro do
nec locus efficiatur putridus. deinde cura ipsum
cum unguento usque sanetur. et si uis fac
illud cum quibusdam medicinis combure
ntibus quas ego scripsi in tractatu duode
cimo de medicinis adurentibus. Cau
terizatio eius cum ferro est secundum hunc mo
dum. Igitur cautium cuius forma hec
est et nominatur clauus quando capitis

Ceius ē sīc forma clauī in q̄ est qo
dam curuitatis et in eius medio
est eminentia parua.

Deinde pone ipm̄ sup locū doloris
q̄ retine manū tuam. ⁊ tu reuolue
ferrū paulatim cū uelocitate. ⁊ sit
quātitas q̄ aduritur ex spissitu
dine cutis sicut medietas eī. Et
eleua manū tuā ut nō aduratū
arteria q̄ est inferi. ⁊ accidat flu
xus sanguinis. Deīn ībibe cotū
in aqua salis ⁊ pone ip̄ sup ipm̄
locū ⁊ dimitte ip̄ trib; dieb;. Dein
pone cotū cū butiro p̄terea cura cū
unguēto usq; sanatur. Et si uis
cautiēa hāc emigranea, cū extre
mitate cultelari sa cautiz. ⁊ caue
ab incisiōe arterie in hac emig
nea nō antiqua p̄pe. Capitulum q̄r
tū de cauticatiōe emigree antiq.

Quando curas emigneam cū eo q̄ di
ximus ex curatiōe p̄cedente ⁊ q̄d dix
imus in diuisioib; egritudinū ⁊
nō cōfert curatō ⁊ uides egritudinē
q̄ nō suffic̄ ei q̄ diximus ex cautio p̄
cū medicīa. aut cū cautio cū igne
tē oportet igne eas cautiū cultella
re donec albificet' donec signas sr̄
locū doloris cū linea cuius longitu
do sit medietas digiti. aut q̄ illō
⁊ depone manū tuā uice una. Et
strige ita eam donec incidas arte
am ⁊ puenias usq; ad os. Vm̄ tū
necesse est tibi ut caueas a conti
nuatiōe mādibule q̄ mouet' ap̄
masticatiōe ⁊ aduratur lacertus aut
neruus q̄ mouet ipām. ⁊ accidat
spasmus ⁊ eius sit custodia ⁊ cautelā
a fluxu sanguinis arterie q̄ ab
scisa ē. In abscisione eī est timor
et p̄cipue ei q̄ ignorat illō q̄ fa
ciat ⁊ nō est studiosus ⁊ expertus.

Et dimittit opatiōn cū eo ipm̄
et ego ueniam cū rememorati
one regiminis flux' sanguinis
accidentis ex arteria s'm modū suū
et in loco suo ubi ub. Et si uides ex
egritudine q̄ nō sufficiet ei hec cautiu
et uides corp' infirmi tollerans
cautiēa ipm̄ in medio capitis
sicut narrauimus. ⁊ cura uulnus do
nec sanet'. ⁊ si uis aministra cau
teriū q̄ diximus in capitulo extrac
tiōis arterie cū cautio h̄nte du
os cultellos. Est enī cautiatō me
lior hac ⁊ magis conferens.

Cap. V. de cauticatiōe auriū dolo.

Quando accidit in aure dolor a frigo
re ⁊ curat' cū solutis ⁊ reliqua
curatiōe quā diximus in diuisiōe
et nō remouet' tūc igr̄ cautiū et
est illō q̄ nominat' p̄ctū e hec est for'.

Deinde pūcta cū eo p̄t eī igniti
one in circuitu auris toti sic re
uolue. Aut i circuitu utriusq; simul
si dolor est in utraq;. ⁊ elongatē eā
cautio a radice auris parū p̄tq̄
signa illis loca cū encaustro. Et sit
cautiū q̄ntitas decē pūctor; in oī
aure uīn ē ⁊ qū illa. Deinde cura
loca donec sanent'. Cap. VI. de cau
tengatione torture.

Tortura q̄ curatur cū cauticatiōe nō est n̄
ex specieb; que accidūt ex flate s'm
q̄d diximus in diuisioib; egritudinū.
⁊ declinat cautizatō speci que accid'
ex exsiccatiōe ⁊ spasmo nerui qū
curas hāc speci torture cū yeris ica
picurigus ⁊ gargarismis et nō
confert curatō illa. tē oportet ut
cauterices infirmū trib; cautis.
vno ap' radicē auris ⁊ so parum

inferius a tympore suo. et tho ap cō
iūctionē duoꝝ labioꝝ. ⁊ pone caute
rium tuū ex ōīo ptis infirme q̄
niā mollificatō nō acēit n̄i i pte
que apparet sana. ⁊ forma cauteri
ζatiōis ē ut cautiges ip̄m cautio
indirecto extremitatis auris supi
oris sub cornu capitis parꝫ et alio
in tempore cui longitudo sit s̄m
longitudiē ꝑ pollicis ⁊ depōe manū
tuam cū cautio donec cōburat
q̄titas medietatis spissitudini
cutis. ⁊ hec ē forma cauti. ⁊ ē s̄pēs
extra cultellam cui for. ē p̄missa. verū
tn̄ est subtilior ea parū sic uides.

Et oportet ut sit cultellus in eo su
ꝑflue grossitudinis parū. deinō
cura loci cum eo q̄ p̄cessit donec
sanetur. Cap. vij. de cauticatē

Quando anti apoplexie antique.
quatr̄ apoplia ⁊ curas eam cum eo
q̄ diximus ⁊ nō cōfert medicatiō.
et infirmi nō hȳt febrē. tūc caute
riça ip̄ quatuor cautiis sup omē
cornu capis sui. ⁊ cautio i medio
capitis sic diximus. ⁊ cautio in occi
pitio capitis s̄m q̄ p̄cessit ⁊ mod
cauti sic ⁊ iam cauticat ⁊ cautio
sup os scōi. ⁊ ē magis ultimū. d̄ū
curetur cū eo q̄ p̄cessit. Cap. viij.
de cautericat. obliuiois que fit.

Oportet ut in potu dent ex flate.
infirmo in p̄mis yere magne et
pille mūdificātes cerebrum. d̄inō
rade caput infirmi totū et pōe s̄
occipitiū ei emplm̄ de synapi dis̄p
tum in tractatu ēploꝝ pone ipsum
aliquot. ip̄m nāq̄ est mod cauti
et fac illō s̄m ordinē eundē quē
dixi illic. Si g̃ sanatur p illō bonū
est. ⁊ si nō tē fac ei cautia tā in po

sterioꝛi pte capis sui q̄ sit descēdē
ti. a. a suꝑioꝛi pte capitis usq̄ ad in
ferioꝛē ptem colli. ⁊ pone int omē
cautium grossitudine digiti. d̄ūn
cautium cura cū eo q̄ p̄cessit. Si. āt
ius additiō ⁊ infirmus ē tollāt
illō. tūc fac ei cautium in medio
q̄ si ius additionē tē cautiça ip̄m
s̄ duo cornua. deinde cura ipsū
donec sanetur. Sitq̄ cautium oli
uare s̄m formam que p̄missa est.
Capitulm. viij. de cauticat. para
lisis ⁊ mollificatiōe totius corpori.

Oportet ut p̄cedas in mūdificatiō
capitis cū yeris et cū eo q̄ diximus.
deinde rade cap infirmi postea cau
tiça ip̄ cautio in medio capis. ⁊ cau
terio s̄ omē cornu capis. ⁊ cauterio
s̄ posterius ip̄i ⁊ tribꝫ s̄ spōdiles colli.
Si āt indiges in egritudie molli
ficatiois corporis plibꝫ ill. ⁊ infirmu
ē tolleranis ⁊ egritudo ē fortis. tūc cau
terica ip̄ quatuor cautiis s̄ spon
diles dorsi ⁊ ultiā cū cautio donec
comburat ex cute plimū ei et ele
ua manū tuā. deinde cura ip̄ donec
sanet et sit cauteriū oliuare.
Cap. x. de cauticat. epilensie.

Non cauticatur epilentie. nisi ille
cui epilēsia ē ꝑ fl̄a. oportet ē͂go
ut mūdificos cerebrū ei in primis
cū yeris. et cum reliqua curatiōe
q̄ diximus in diuisiōe q̄n infirmus
est magis aut est tollerās acceptiōē
medicinaꝝ. Si āt ē puer q̄ nō tolle
rat medicinas tē āministra gar
garismata ⁊ masticatōes mundi
ficātes cerebrū ān illō diebꝫ mul
tis cum bonificatiōe ciboꝝ. deinō ra
de caput ei. postea cautiça ipsum
cautio uno in medio capitis s̄m
q̄ p̄cessit in mō. ⁊ cautio alio in oc
cipitio ei ⁊ sup omē cornu capitis.

sui cautio. Q̄ď si infirm⁹ fuit for
tis ⁊ fuit tollerās. tūc cauteriça
ip̄m cautiis que dixi in habēte
paralisim ⁊ mollificatōe corporis
sup sp̄ondiles colli. ⁊ sp̄ondiles dorsi
et sit cautium oliuare s̄m mod'
q̄ pcessit. Si aūt infirmus ē puer:
tūc poē cautiū subtile s̄ hūc modū.

Cap°. xi. de cautiçat. melanconie.

Quādo causa melācoie sit humidi
tates corrupte ⁊ fl'ā crossum. tūc
cautiza ip̄m cautiis q̄ diximus
in hn̄te paralisim. Et si cā melā
conie ē supfluitas decliuis ad me
lācoliā: ⁊ ē corp⁹ infirmi humectū:
tūc da ei in potu qď mūdificet ce
rebrū ei⁹ s̄m q̄ pcessit i diuisiōe.
deinde rade caput infirmi. deinď
fac tortellā decent' fcām ex lino
sicē circulū. deinde pone ip̄m in me
dio capitis. ⁊ infirm⁹ sedens quād'
tius ab oī pte tenatur. dein p̄seta
linimītū. ⁊ ē dignius ex butiro o
uiū antiquo ⁊ calefac ip̄m sup
ignē calefactione temp̄ata mē
sura quā tolleret digitꝰ qñ intro
mittitur in ip̄. deinde euacua ip̄
in medio capitis ei⁹ in circulo ⁊ dimi
te ip̄m donec infrigidet'. ⁊ fac illď
cum infirmo omī ebdomada se
mel cū reliquo regimīe ei⁹ bono
donec sanetur. aut si uis cautica i
ip̄ faciendo pūcta parua plimū
eius pter qď teneas manū cum
cautio uno sit odorādo. hec ē sp̄ēs
cautii humectat cerebrū cū eq̄li
tate. deiñ pone sup ip̄ cotū īmbi
bitū in butiro aut adipe galline.

Cap°. xij. de cauterio aque descen

Quando declaratur tibi dētis in oc'lo.
principiū aque in oculo p̄ signa
que dixi in diuisiōe. tūc in cape ⁊ pota
infirmū eo qď mūdificet caput ei⁹
⁊ custodi ip̄ ab omnib⁹ humiditatib⁹ ⁊
fac eū sudare in balneo in ieiunio
dieb⁹ aliquot. deiñ p̄cipe ei ut radat
cap̄ suū. ⁊ cautica ip̄m cautio i me
dio capitis. deinde cautica ip̄ duob⁹
cautiis s̄r duo tēpora si ē' inceptio
descensus aque in duob⁹ oclis siml'
ā ex latē uno si ē inceptio aque in
oculo uno. ⁊ abscide cū cautio om̄s
uenas ⁊ arterias que sūt sub cute.
⁊ sint cautia in ea longa in lōgitu
dine tympor̄. ⁊ caue a fluxu sāgui
nis. Q̄ď si uides aliqď exeo tūc ab
scide eū statim cū quacūq; medici
na si ē tibi possibile. et ego uenā
cum sapiā que in extēcoē arteria
rum ē ⁊ abscisiōe ear̄ ⁊ cautela a
fluxu sanguis. Et q̄nq; cautiçat
in ceruice sub duob⁹ ossib⁹ duob⁹ cau
teriis ultime pductis.

Capitulm. xiij. ď cautiçat. arteriar

Quando lacrime oclor̄ lacrimar̄.
sūt antique assidue ⁊ sūt p̄ uenas
quo s̄r in capitis manifesto extēri⁹
et uificatur illď q̄ est ex supflu
itatib⁹ fitis flaticas. tūc cauteriça
ip̄m cautio qď nārraui in decē in
inceptioē aque descēdētis cautio
in medio capitis ⁊ duob⁹ cautiis
s̄r duo tempora ⁊ duob⁹ cautiis in
ceruice s̄b duob⁹ ossib⁹. ⁊ si indigē
additione tūc cautiça ip̄m in omī
latē caude oculi sup extremitatē
supcilij cum cauterio paruo.

Quando tu medicaris illū cū eo
qď diximus in diuisiōe ⁊ nō cō
fert medicatio. tūc p̄pera ⁊ da in
potu infirmo cochlias tribus noc
tib⁹. deinde rade caput ei⁹ ⁊ caute
riça ip̄m cautio medio cū caute
rio oliuari. deinde cautiça ip̄m

cu cautio clauili duobus cauteriis
super duo supercilia sub capillos par
et custodi te ab arteria ne incidas
eam. et hec est forma cauterii clauilis.

Capitulum .xiiij. de cautio mollifi

Quando molli- cationis palpebre oculi.
ficatur palpebra oculi ab egritudi
ne aut humiditate. tunc cauteriça su
pra palpebram cautio uno cum
hoc cauterio lunari. et hec est forma
eius. et si uis cautiça ipsum super duo
supercilia parum duobus cautiis in
omni parte et elongentur a duobus ti
poribus. et sit longitudo omnis cauterii
secundum longitudinem supercilii. et non
ultimas manum tuam cum cautio. immo
secundum quantitatem quod aduritur tertia
palpebre. et est forma cautii secundum hunc modum.

Cap. xv. De cautiçatione palpebre o
culi quando conuertuntur pili eius ad interiora

Cauterium in ea et pungunt oculum.
est secundum duos modos. aut cauterium
cum igne. aut cauterium cum medicina
comburente. in cautio autem eius cum igne
precipe infirmo ante illud ut di
mittat pilos suos sicut ex illis que
mundat eos donec prolongentur et
equentur. Si autem pungunt eum apud or
tum suum. tunc stringe oculos eius cum
uicta ut non moueantur donec na
scantur. Cum ergo nascuntur et equantur
tunc pone caput infirmi in sinu
tuo. deinde signa super palpebram ocu
lorum eius cum encaustro signum quod
fit secundum figuram folii mirti. et sit prin
cipium signi prope pilos. deinde pone
cotum imbibitum in albugine oui.
aut in mucillagine psillii super ocu
lum. deinde igni cautium cuius forma hec est.

Deinde cautiça super signum quod signa
sti paulatim in uicibus multis donec
comburatur superficies cutis que est
sicut signum folii mirti totum ap
parentem propter et signum sanitatis cor
poris tui est ut uideas palpebram ocu
li iam contrahi et pilos eleuari apud
puncturam oculi. Eleua ergo manum tu
am tunc et dimitte ipsum tribus diebus.
deinde pone super ipsum cotum cum bu
tiro donec eradicetur escara. deinde
cura ipsum cum unguento donec sane
tur. Quod si redeat aliquid ex pilis post
horam et mollificetur palpebra tunc
itera cauterium super illum locum sicut
fecisti in primis. Si autem pili sunt in
inferiori tunc cautiça ipsam donec
eleuetur ad locum suum naturalem et
equetur et non pungant pili oculum.

Cautium autem cum medicina combu

Est ut precipias rente et est cap. xvj.
infirmo ut dimittat pilos do
nec prolongentur et equentur. deinde
fac ex carta de panno formam sicut
folii mirti. deinde accipe ex sapo
ne cognito et ex calce non imbibi
ta ex uno quoque pondus ℥ .i. aut quantum uolueris.
deinde tere ea simul contritione bona
et fac illud cum festinatione ut non in
frigidetur. deinde expande ex eo super
cartam quam fecisti sicut formam fo
lii mirti. et pone ipsum super palpebram
oculi unius aut duorum. et pone sub oculo
cotum imbibitum in albugine oui.
et caput infirmi sit in sinu tuo.
et pone digitum tuum indicem super
medicinam et preme ipsum parum. et tu
moues ipsum quotiens sentit infir
mus mordicationem medicine quoniam
inuenitur ei mordicatio sicut ignis. dum
ergo perseuerat hoc quod ipse inuenit mordi

cationem tūc dimitte medicinā
⁊ moue ipsam cū digito tuo. Cū
ergo quiescit mordicatio tūc re
moue medicinā ⁊ ablue oculū
cum aqua ⁊ cōsidera tūc si uides
palpebrā iam eleuari sicut eleuat
ap̄ ɔtractiōem cū igne aut cum
incisiōe ē bene. Et si nō tūc itera sr
ipsam ex medi. sup locū in q̄ nō
impressit me.ᵃ ⁊ nō denigrat donec
equet opatō tua ⁊ ɔtrahatur cil.
deinde pone sup ipsam cotū cū bu
tiro donec eradicet cutis adusti
onis. deinde cura ipsum cum ungto
diasinicō. aut alio donec sanet.
et necc̄e est tibi ap̄ opatione; ut
custodias ultima custodia ne in
oculū cadat aliqd ex medicina.
Qd si mollificetur palpebra pt di
es ⁊ pungat ex pilis aliqd i oclo
tūc itera medicinā sup illū locū
qui mollificatur ex palpebra pp̄e
sicut fecisti in p̄mis. deinde cura ip
donec sanet. ⁊ hec est for. folij mir
ti. Et scias q̄ ocli hoīnū diuersi
ficant in magnitudīe ⁊ paruī
tate. ergo sm illd fit contractio
tua. ⁊ non occultat uia rectitudi
nis illi cui est studiū ī hac arte.

**Capitlm. xviij. de cauticatiōe fi
stule q̄ est in lacrimali oculi.**

Quando curas fistulam cum eo q̄
diximus in diuisioib; egritudinū
et nō cōfert curatō tua. tūc opor
tet ut cautiges ipsam sm hūc mo
dum. precipe infirmo ut ponat ca
put suū in sinu tuo ⁊ teneat ca
put eius minister int̄ man tali ut
nō moueatur neq; agitet cū ca
pite suo. deinde pone cotū ifusū
in albugine oui aut in mucilla
gine psillij super oculum eius.
deinde igni cautiū; cui for. est h.

Sit tibi concauum sicut ē for. cane
penne uulturis ab extremitate una
cū qua fit cautiuim ⁊ finis sit pe
netrans usq; ad extremitatē aliā.
et si uis ē surdū sic tēpta. uūm tn̄
hoc cōcauū ē melius ad opus tuū.
deinde exp̄me fistulā si ē aperta.
et extrahe ex ea saniē ⁊ exsicca ipsā;
et si ē nō apta. tūc api eam et ex
trahe pus ei. deinde pone tūc sup
eam cautium q̄ sit ignitū uald.
et tene cum eo manum tuā pro
per aput cauteriū ab oclo ad pte
nasi ut nō erret man tua. aut i
quietet infirm. et ponas caute
rium in adipe ocli ⁊ corrūpes ip.
Si ḡ puenis in pricipio cauti
tui usq; ad os. erit bn̄. et si non
tūc itera cautium semel ⁊ so si in
diges illo et dimitte illd trib; di
eb;. deinde pone sup ipsam cotum
cum butiro ⁊ cura ipsum cū ūguēto
exsiccatiuo donec sanet. Qd si ptē
rierit ei quadraginta dies ⁊ nō sa
natur: tūc pone sup ipsum medicinā
acutā corrosiuā donec detegatur
os ⁊ rade ipsum sm q̄ ueiet ī capi
tulo suo. Et ē modus aliꝰ cau
terij fistule quē qdam primi di
xerūt. Intende ad locū fistule et
scinde ipsum. deinde pone in ipsā; fi
xuram camabam subtile; cuius
for. ē hec.
et funde
in ipsam qntitatem dragme ex plū
bo liqfacto ⁊ tene manū tuā cū
camabā retentione bona
et nō moueatur ifirmꝰ
oīo ut nō currat ul puenat plū
bum liqfactū ad oculū ei. ⁊ opor
tet ut ponas sup oculū infirmi

cotum infusum in albumine oui.
aut in aqua. plumbũ ĩ comburit
locũ fistule ⁊ sanat ipsam sanatõe
mirabili. Q si sanatur fistula cũ
eo q͛ diximꝰ ex cautio ⁊ curatione
est bonũ ⁊ si nõ tũc necce est ãmi
nistrare foramẽ nasi. ⁊ reducere fi
stulam ad cursum nasi s͛m q̃d i
ueniet loco sibi ꝑprio.

Capitulum. xviij. de cauterizatione fissurarũ labij.

Multotiens acci-dunt fissure in labio q̃ nominã
tur pili ⁊ ꝓ̃pue in labiis puero
rũ. Cum igr̃ tu curas has fissurã
cum eo q͛ diximꝰ in diuisiõe ⁊ nõ
confert curatõ. tunc igni caute
rium paruũ cultellare s͛m hanc
formã. ⁊ sit cõcauitas eiꝰ s͛m sub
tilitatem cultelli. deinde pone i
ipsm ignitũ festinanẽ in ipsis fis
suris donec ꝑueniat cautium ad
ꝓfundũ fissurarũ. deinde cura ip
sum cũ cerotõ donec sanetur.
forma cautij hec est.

Capitulum. xviiij. de cauterio fistule accidente in ore.

Quando accidit in radice uuule
gingiue aut in palato aut inra
dicibꝫ dentiũ apã. deinꝰ facᷓ pus
⁊ rumpitᷓ. ꝑtea antiquatᷓ currit
pus et fit fistula. deinde curaᷓ ip
sam ⁊ nõ cõfert in ea curatõ. tũc
opõtet ut ignias cautiũ s͛ꝫ quã
titatẽ q͛ capiat ĩ fistula. deinde
intromitte ipᷓ ignitũ in forami
ne fistule. ⁊ tenẽ manũ tuã donẽ
ꝑueniat ferrũ ignitũ ad ꝓfun
dum eiꝰ ⁊ ultimũ eiꝰ. fac illud se
mel aut duabꝫ uicibꝫ. deinꝰ cura
ipm̃ pᵗ illud cũ eo q̃d diximꝰ de cu
ratõe ulcẽꝝ aurẽ. Si igr̃ abscidit ũ

saniesᷓ ⁊ sanatur erit bonũ. ⁊ si nõ
tũc necce ẽ detegere locũ ⁊ auferre
os corruptũ s͛ q͛ ueniet ĩ capitᵒ suo.

Capᵐ. xx. de cauterizatõe dentiũ et gingiue mollificate.

Quando mollificatᷓ gingiua ꝑpᵗ
humiditatẽ ⁊ mouentᷓ dentes
et curas eã cum medicinis ⁊ non
cõfert. tũc pone caput infirmi ĩ
sinu tuo. deindᵒ igni cautiũ cuiᷓ
forma ueniet post hec ita ũ ponaᷓ
cãnullã s͛ dentẽ ⁊ intromitte ĩ eã
cauteriũ ignitũ festinanẽ ⁊ tene
manũ tuã parũꝑ donec sentiat
infirmus caliditatẽ igꝭ iam ꝑue
nisse ad radicẽ dẽtis. deindᵒ eleua
manũ tuã. deinde itera cauteriũ
aliquotiẽs s͛m q͛ uis. deinde im
pleat infirmꝰ os suũ aqua salis.
⁊ teneat ipã hora una ⁊ exspuat
ipsam. dens enĩ motus firmatur.
⁊ gingiua mollificata stringitᷓ
et exsiccatur humitas corrupta.

Capᵐ. xxi. dᵉ cautizatõe dolorᷓ dẽti.

Quando dolor dentis ẽ ꝑꝑ frigiditatẽ
aut in ipsõ ẽ frigᵃ aut uermis et
nõ cõfert curatio cũ medicinis
tũc cautiũ impõe s͛m duos mo
dos. aut cautium cũ butiro aut
cauteriũ cũ igne. Cautium autẽ
eiꝰ cum butiro ẽ. ut accipiat bu
tirũ uaccinũ ⁊ bullias ipm̃ ĩ co
clear ferreo aut in eneũ. deindᵒ ac
cipe cotũ ⁊ inuolue ipm̃ sup extrẽ
mitatẽ tente. deinde submerge ipm̃
in butiro bullito. ⁊ pone ipm̃ s͛
dentem dolorosum festinanẽ et
tene ipm̃ donec infrigidetᷓ. deindᵒ
itera ipᷓ aliq̃tiẽs donẽ ꝑueniat uirtᷓ
ignis ad radicẽ dentis. et si uisᷓ sub
merge lanam aut cotũ ĩ butiro
frigido ⁊ pone ipᷓ s͛ dentẽ dolentẽ.
et pone sup ipm̃ ferrũ ignitũ

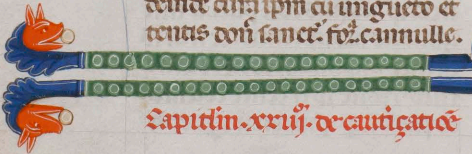
donec perveniat ignis ad profundum
concavitatis dentis. Cautizatio eius
cum igne est ut intendas ad can
nulam eris aut cannulam ferri.
et sit in corpore eius quodam grossitudi
nis ut perveniat acuitas ignis ad
os infirmi. deinde igni cauterium
cuius forma veniet et pone ipsum super
dentem et tene manum tuam donec
infrigidetur cauterium. fac illud aliquo
tiens. nam dolor removebitur aut illo
eodem die aut alio die. Et oportet in
impressione illius cauterii ut impleat
infirmus os suum butiro bono et te
neat ipsum hora una. deinde exspu
at ipsum. et hec est forma cauterii.

Cautica cum quin extremitate eius et secundum
quod est possibile et hec est forma cannule.

Capitulum xxii. de cautizatione scrofularum.

Quando scrofule fiunt a flegmate et humiditatibus
frigidis et non sunt obedientes digestioni per
medicinas et iste digestione non eam velo
citer tunc igniatur cautium concavum
cuius hec est forma habens duas extremi
tates aptas ut egrediatur fumus
apud cautium ab extremitate al
tera et pone ipsum ignitum super ipsum
apostema semel et iterum si indigens ipso
donec perveniat ad profundum apostematis.
Quod si apostema est parvum tunc pone
cauterium secundum quantitatem apostematis
deinde dimitte ipsum tribus diebus et
pone super ipsum cotum infusum butiro
donec removeatur quod combussit ignis.
deinde cura ipsum cum unguento et
tentis donec sanetur. forma cannulle.

Capitulum xxiii. de cautizatione
raucedinis vocis et constrictionis hanelitus.

Quando vincit humiditates super
canale pulmonis et praecipue quando
illud est cum frigiditate complexionis tunc opor
tet ut evacuetur infirmus in primis
cum medicinis solutivis. deinde cau
terica ipsum in occipitio apud radicem
gutturis in loco depresso et cave
ne pervenias cum cautio ad guttur
neque comburas ex cute nisi quod
eius. deinde cautica ipsum cautio
alio apud iuncturam colli in ultima
spondili eius ultima adeo et sit cautium
clavulle secundum modum qui precessit. deinde
cura ipsum cum eo quod precessit donec sanetur.

Capitulum xxiiii. de cautizatione egritudinis pulmonis et tussis.

Quando tussis et egritudo pulmonis
fuit ab humiditatibus frigidis et infirmus
non habet febrem neque ptisim et est egri
tudo antiqua tunc cautiza ipsum du
obus cautiis super furculam in locis de
pressis. levibus vacuis et cautio alio
in medio pectoris inter duas ma
millas et fit cautium clavulle secundum
formam que precessit. et si vis fit cauteri
zatio tua punctando cum cautio quod no
minatur punctum cuius forma precessit in
punctatione doloris aurium. et sint
puncta ex triginta punctis usque
quam ad illa. deinde cura ipsum cum eo
quod precessit donec sanetur et iam fit
cautium habens tres ramos secundum hanc
formam. quare alleviatur cum eo cauteri
zatio quam tu facis cum eo vice u
na tria cauteria.

Capitulum xxv. de cautizatione titillici.

Quando dislocatur caput adiuto
rii causa humiditatum lubricarum
et non figitur in hora redditionis sue
a dislocatione sua donec sit illud ei

consuetudo redditionis. deinde dislo
catur a paruo motu qui accidit sicut
nos iam testificauimus illud. et oportet
tet ut reducas dislocationem in pri
mis. deinde resupinetur infirmus
super dorsum suum. aut super latus sanum.
deinde eleua cutem que est in inte
riori titillici ad superiora cum digi
tis manus tue sinistre. et si iunc
tura dislocatur ad inferiora. dein
igni cauterium habens duo ueru
ua cuius forma hec est.

deinde cautiza cutem donec penetret
eam usque ad latus aliud. et ueniet
figura cauterizationis cum quattuor
cauteriis quando fit cauterizatio cum cau
terio habente tria ueruua. Quandoque fit fi
gura cauterizationis cum sex cauteri
orum et sint ueruua secundum subtilitatem te
re. et hec est forma cauterii habentis tria ueruua.

Et quandoque additur super hunc unum nu
merum quare sunt cauteria octo. deinde
pone super cauterium puluerem contritum
cum sale. deinde fac adherere infirmum
tranquillitati et non moueatur membrum
tempore aliquo donec confortetur. Et si dis
locatio est ad superiora et raro fit il
lud. tunc cautiza super humerum cau
terio clauili. aut cauteriis multi
punctando. nam iunctura firmatur.
et remouetur humiditas et sanatur infirmus.

Cap. xxvi. de cauterizatione stomachi.

Quando accidunt in stomacho frigi
ditates et humiditates multe donec extrahant
ipsum a complexione sua et multiplicentur cat
tarri ad ipsum et assiduas modos cu
rationis et non confert. tunc oportet ut
resupinetur infirmus super dorsum suum
et extendat crura sua et manus suas.
deinde cautiza cum tribus cauteriis. cau
terio sub cocleam pectoris quantitate
digiti unius cum cauterio clauili. et du
obus cauteriis inferius a duobus lateribus
cauterii unius donec ueniat figura cau
teriorum triangulata. et elonga inter
ipsa ut non coniungantur quando facies
ipsum. et sit profunditas cauterii quantitas
duarum tertiarum crossitudinis cutis.
et sit figura cauteriorum secundum hanc formam.

sine additione. et si uis cautiza cauterio
magno in medio stomachi secundum hanc
formam. Et sit cauterium quo fit
hoc cauterium unum secundum figuram circuli
secundum hanc formam. et cauterizatur stomachus
punctando eum qui terretur ab hoc cauterio.
et est ut signes super stomachum puncta
secundum quantitatem quibus cum encaustro.
deinde cautiza ipsum cum cauterio punc
ti. deinde cura ipsum cum curatione
que precessit donec sanetur.

Cap. xxvii. de cauterizatione epatis frigidi.

Quando accidit in epate dolor ex fri
giditate et humiditate. aut ex uento
sitate crossa donec egrediatur a complexione
sua naturali egressione superflua et curatur
infirmus cum eo quod diximus et non proficit
in illo. tunc oportet ut resupinetur in
firmus super ceruicem suam et signes cum en
caustro tria cauteria secundum hanc figuram.
et hanc quantitatem eandem super epar in
ferius ab ypocondriis ubi peruenit cu
bitus hominis et sit spatium quod est inter omne
cauterium secundum crossitudinem digiti et
sit cauterium secundum longitudinem cor
poris rectum. et non comprimas manum
tuam cum cauterio multum. et sit quantitas ei
quod aduritur ex spissitudine cutis quan
titas medietatis eius et non additur.
et sit infirmus stans super pedes suos.
Si autem non est stans tunc sit iacens quia

lam extendit crura sua et eleuauit brachia sua. et hec est forma cauterii.

et tibi quidem possibile est ut cauteriges ista cauteria cum cautorio cultellari quando tecum est subtilitas et prudentia in arte. et custodi te ut non ultra peccari in cauterizatione et aduratur spissitudo cutis totius, quare aduratur corpus totum et perueniat ad intestina. quoniam cutis illic est subtilis scias hoc illud.

Capitulum .xxviii. de perforatione apostematis epatis cum cauterio.

Quando accidit creatura et uis scire illud apostema in carne epatis aut in tunica eius. tunc si est in carne epatis inuenit infirmus grauitatem et dolorem absque acuitate. et si est in tunica epatis cum dolore est acuitas uehemens. et uideo quod iam fatigauit medicos curatio eius. Oportet igitur ut resupinetur infirmus super ceruicem suam. deinde signa locum apostematis cum encausto. deinde igni cautorium quod assimilatur radio. et hec est forma eius. et cauteriza cum eo cauterio uno donec comburatur cutis tota et perueniat ad siphac donec egrediatur sanies tota. deinde cura ipsum curatione ecitarum donec sanetur. et non oportet ut hac cauterii specie utatur nisi cuius studium in arte medicine prolongatum. et per [illegible] manum cucurrerunt egritudines iste cum experimento aliquotiens. tunc est audacior super huiusmodi operationem. at uero dimittere ipsam apud me est melius.

Capitulum .xxix. de cauterizatione pleuresis.

Dixerunt antiqui cauterium cum radicibus aristologie ad pleuresim frigidam secundum hunc modum. et est ut accipias ex radicibus aristologie sicce longe radicem unam longiorem que ex ea inuenitur. et sit sic grossitudo digiti. deinde submerge eam in oleo et accende ipsam in igne. deinde cauteriza cautorio uno in eo quod est inter concauitatem furcule cum collo. et duobus cauteriis paruis sub gutture paruum declinibus ad partem que est sub barba. et duobus cauteriis etiam in eo quod est inter costam quintam et sextam declinibus ad posteriora paruum. et cauterio alio in medio pectoris et alio super stomachum et tribus cauteriis a posterioribus uno in eo quod est inter duas spatulas et duobus cauteriis a duobus lateribus pectoris inferius cauterio quod est inter duas spatulas. et non oportet ut comprimatur manum tuam cum cauterio. immo sit manifesto cutis odorando. et iam dixerunt quidam antiqui quod ex hominibus sunt qui utuntur cauterio ex ferro simili radio et igniunt ipsum et intromittunt in eo quod est inter costas donec perueniat ad ipsum apostema et egrediatur sanies sicut diximus in apostemate epatis. Sed in hac perforatione cum cauterio est ex timore quia aut moritur infirmus statim. aut accidit in loco fistula cui non est sanatio.

Capitulum .xxx. de cauterizatione splenis.

Quando tu curas egritudinem splenis cum eo quod diximus ex curatione in diuisione et non confert curatio tua. tunc cauterium in ea est secundum tres modos qui omnes sunt recti. Quorum unus est ut facias tria cauteria aut quatuor lineando secundum longitudinem splenis secundum figuram cauteriorum epatis quod precessit figura. et sit inter omne cauterium quantitas grossitudinis digiti aut plus pa-

rum. et sit mod' cauterii mod' quē
diximus in cautio epatis equaliter. & nō
comprimas manū tuam cū caute
rio. et sit infirm' resupin' sup dor
sum suū. et mod' ali' de cauterizati
one est ut ignias cauteriū habēs
duo veru a p' diximus in capitulo
dislocatiōis humeri. & eleva cutē
que est in directo splenis ubi pveit
cubitus infirmi sinister. Et sit e
levatō tua qua elevas cutē sm la
titudinē corporis. ut cadāt cautia
sm longitudinē cor'. deinde intro
mitte duo veru a ignita valde
donec cum eis penetres cutē a par
te altera. deinde extrahe cauterium.
Fiant igit' cauteria quatuor. Et si
vis cauterizā cū cautio alio habēte
tria veru a. deinde cura cauteriū
pt'q dimiseris ipm emittere pus
diebus multis. Est enī magis con
ferēs q' reliq' q' pcesserūt ex cauterio.

Capitulum .xxxi. d' cauterizatōe ydropisis.

Cauterium nō cadit i ydro
pisi nisi alcliti ppē. Q'n tu curas
ydropicū cum modis curatōis q's
diximus in divisiōe & nō offert cu
ratio tua. tūc oportet ut cauteriges
eum q'tuor cautiis in circuitu um
bilici. et cautio uno sup stomachū
et cautio alio sup epar. & cauterio
sup splenē. & cautiis duobus pt' dor
sum in spondiles. & uno in directo
pectoris. & alio in directo stoī. & sit
q'titas pfunditatis cautiū ppin
qua spissitudinis cutis. Deinde dimit
te cauteriū apertum ut emittat
pus tp'e lōgo. et nō evacues i'fir
mū a curatōe pt' cautiū. cum eo
qd oportet ut aggregent ei due in
tentiōes. & festinabit ad ipsum sa
natō cum auxilio dei. Forma vō
cautii cum quo cautizatur venit
sit clavilis sm q' pcessit forma e
ius. et illius cū quo cauterizatur
dorsū sit olivaris sm q' pcessit for' ei'.

Cap' xxxii. de cauterizat' pedum.

Quando apostemant i ydropi
co et replentur aqua ci
trina. oportet ut cauteriges dor
sum pedis inter digitum au
ricularem & anularem. & eleva ma
nū tuā cum cautio & nō torqueas
ipm. deinde eleva manū tuā et nō
iteres ipm oīo. Resudat enī aqua
citrina. & sit cautiū sm hāc for'.

Deinde fac sr' duo crura duo caute
ria in omī crure. & fiat cautiū cū
extremitate cultellari cautii. & fi
at cauteriū sm lōgitudinē cru
ris. unū sb genu & alterū inferius
et circa' in medio cruris. & sup coxas
totam cautia duo. & dimitte cau
teriū apertum absq' curatōe tp'e
longo ut resudet ex eo aliquid aque
deinde cura ip' cū reliqs q' diximus.

Cap' xxxiii. d' cauterizat' solutiōis ventris.

Quando e solo ventris ex
frigore & humiditatibus donec debi
litet virtutes retentivā & digesti
vam que sunt in stomacho & intestinū.
et curat' illud cū modis curatīs et
nō sanatur. & vides infirmū tol
lerātem cautiū exuberātis virtu
tis. tūc cautiza ip' cautio mag'
sup stōm suum sm q' pcessit
in cauterizatōe stoī cum cauterio
circuli. & quatuor cauteriis i cir
cuitu umbilici subtilibus cū cau
terio claviculi subtili. & cautio sup
alcatim sup allios os mag' aut
duobus cautiis. Et si vides habitatē
exuberātes et infirmū tollerātē
illud. tūc cautiza ipm cautio sr' pec

tinem. et cautio super omnem ipsum unum. et for
tasse addes duo cautia parua super
stomacum prope magnum. Est enim curatio
sufficiens cum iuuamentum non errat.

Capitulum xxxiiii. de cauterizatione emoroydarum ani.

Quando in ano sunt emoroydarum ani.
emorroydes antique multe aut u
na et sunt ex humoribus grossis frigidis.
aut humiditatibus corruptis et cu
ratur cum eo quod diximus in diuisione
et non confert curatio. tunc caute
riza tribus cautiis super inferiorem spon
dilem dorsi sub albmeidati paruum
per triangulationem et cautio sub umbi
lico quasi duobus digitis. et si cogitas
quod stomacus eius infrigidatus sit et cibus
eius non digeratur et facies eius uides
apostemari. tunc cauteriza ipsum super
super stomacum cautio magno secundum quod
precessit. et cautio super epar eius. et alio
super splenem ipsius cum cauterio
clauali et dimitte cauterium aptum
tempore aliquo deinde cura ipsum donec sanetur.

Capitulum xxxv. de cauterizatione althelul post abscisionem eorum.

Quando tu abscidis althelul. tunc
igni cauterium quod assimulatur radio
deinde intromitte ipsum ignitum in
ipsum althelul abscisum. et ultima
manum tuam donec perueniat cau
terium ad orificium uene ex qua cur
rit sanguis. fac illud semel aut bis.
Si igitur althelul fuerint multa. tunc
cauteriza unum quodque cautio secundum quod
narrauimus. deinde cura ea cum eo
quod confert eis ex unguentis donec sa
nentur. Et si tu cauteriges eum cau
terio magno super alcatin est ma
gis ultimum in iuuamento.

Cap. xxxvi. de cauterizatione fistule que fit in ano et partibus eius.

Quando non obedit infirmus sectioni et
operi quod narrauimus in loco suo. et
terretur ab illo forte sanatur cum caute
rio. Cum ergo accidit alicui fistula et
antiquatur et currit pus ex ea et humidi
tates corrupte. Digni ergo quod oportet
est ut probes eam cum tenta subtili.
deinde cognosce quantitatem profunditatis
eius cum tenta. deinde igni cauterium
quod assimilatur radio. deinde intromit
te ipsum ignitum in ipsam fistulam et
quantitatem in qua intrauit clauus
et itera super eam cauterium donec com
burantur illa corpora corrupta omnia
semel aut bis aut ter secundum quanti
tatem necessitatis tue. et custodi te
ab adustione nerui si est illic. aut
uene magne. aut si fistula uadit
ad corpus uesice aut ad corpus intestini
tunc custodi te ab istis omnibus locis
et non facias illud nisi fistula est in loco
carnoso. et cogita quia est non pene
trans. deinde cura ipsum locum usque sane
tur. Si autem sigillatur locus et absciduntur
tur ab eo materie et remanet sic tem
pore longo tunc scias quia iam sanatus
est integre. Et si non absciduntur ab
eo materie tunc scias quia est penetrans
aut in profundo eius est os corruptum
aut quasi illud ex illis quorum rememo
ratio inueniretur in loco suo.

Cap. xxxvii. de cauterizatione renum.

Quando accidit in renibus dolor ex
frigore. aut ex uentositate grossa
et minuitur propter illud coitus infirmi.
tunc oportet ut cauteriges eum super al
methenin super ipsos renes cautio
super omnem renem cum cautio clauali cu
ius precessit rememoratio. et fortasse
cauterizamus eum secundo in ipso eo alme
idatu. Quare ueniunt tria lineata
ergo erit magis ultimum in iuuamento.

Cap. xxxviii. de cauterizatione uesice.

Quando accidit in uesica debilitas
et mollificatio a frigore et humi

ditatibus dorsi nō retin eat infirmū
urinā. tūc cautica ipm̄ in inferi
ori pte sub mirach sup uesicam
ubi incipiūt pili pectinis. et cau
terio a dextra siminis. et alio a sini
stra ipi. et sit longitudo cautii ois
latis s̄m q̄ntitatem nodi pollicis.
et cautica ipm̄ cautio in inferiori
dorsi aūt duobus cautiis si indigē
illo. et sit cautiū clauille s̄m q̄ p̄
cessit. Cap. xxxix. de cautigatione
Quando accidit in matricis. h
matrice frig. et humiditates et pro
hibetur p illud ab impregnatiōe.
et corrumpunt mēstrua ei et tar
datur puocatō eoꝝ. et accidit ei ap̄
aduentū eoꝝ dolor. tē oportet ut
cautigetur tribus cautiis in circui
itu umbilici sic̄ diximus in cauteri
catiōe uesicae. et cautio s̄r alcati in
ferius dorso. aut duobus cauteriis.
et sit cauterium clauile.

Cap. xl. de cautigatiōe dislocati
Quando fūdunt̄ur onis anche.
humiditates mucose ad piscidem
anche. et fuit cā exitus eius a loco
suo. et signū illius ē q̄ plongat̄
cius sup alterū qn̄ comparant̄ ad
inuicē. et inuenitur loc̄ dislocati
onis in eo uacuū. Oportet igr̄ ut
cautices infirmū sup piscide an
che ipius cautio sili circulo postq̄
tu signas eum encaustro in circui
itu piscidis sic̄ reuoluit̄ ut cadat
ipa piscis in medio circuli. et sit cau
terium cui precessit for. in caute
ricatōne sūo. Quod si tibi nō est pre
sens hoc cautium. tē cautica ipm̄
tribus cauteriis cum cautiō oliua
ri magis. et fiat cauterio pfundi
tas s̄m q̄ntitatem spissitudis cu
tis toti. deīn cura ipm̄ don sanet̄.
Cap. xli. d̄ cautig̃it. ueneſiatice.

Quando accidit dolor in piscide an
che. et fuit causa illius frig. et hu
miditates. et curatur infirmū cū
eo q̄ diximus in diuisiōe. et nō pfert
curatō. et antiq̄tur illō. tē oportet
ut soluas infirmū ab humoribus
crossis cū pill. fetidis. aut pill. ar
tificialibus et silibus. Deinde cautica
eum. et modus cautii ē in ea scd̄m
duos modos. aut cautium cum
medicinis adurētibus. aut cautiū
cū igne. Cautium aūt cum igne
est s̄m modos. Quoꝝ unū ē ut cau
terices sup piscide anche ipi. tribus
cauteriis triangulati s̄m hāc for.

et fac eis pfunditatē bonā magis.
et sit spatium q̄ ē int̄ omē caute
riū quātitas crossitudis digiti
et sit cauteriū oliuare. Quandoq̄ aūt
fit cautium in medio sup caput
anche ipi. qr̄ fit quatuor cauteria.
et si uis cautica cū circulo cui prece
sit for. in cautericatōe dislocatōis
anche. uno ut sit circulus cōtinēs
totam ancham. et cōburit spissitu
dinē cutis totius. Iste ē mod. cau
terii in sciatica qn̄ dolor ē adherē
anche ipius. et nō extendit̄ usq. ad
coxam et crus. tūc cautica ipm̄ du
obus cauteriis sup coxā sup locum
ad quē innuit illic infirm. in quo
ē dolor. et cautio uno sup cauillam
quatuor digitis ad partē siluestrē
parump. et sit cauteriū cultellare.

et sit cautii pfunditas s̄m quan
titatē spissitudinis cutis. Quod si in
firmus innuit q̄ dolor extendit̄ us
q. ad digitos pedis. tūc cauteri
ca ipm̄ illic ubi innuit cū cauterio
puncti. tribus aut q̄tuor aut plurib.
si indiget illis. et si innuit dolorē
eē subgenu ūsus crus. tē caute
rica ipm̄ illic cautio uno cultella

lari. et caue tibi in omni cauterizatione tua
ut non ultimes cum cautio ad hoc ut
combiras neruum aut arteriam magnam. et attrahas per illud super infirmum
nocumentum malum aut contractionem
accimiati .i. corda. Et ego quidem iam
uidi unum et alium ex eis qui cauterizauerunt
cauere sicut cauillam et ultimauerunt
in cauterizatione et inflatum est eius
donec tumor consecutus est pedem et
perforatus est totus et corruptus est totus
pes. deinde accidit solo uentris et mors
post illud. Quod si dolor est in duabus
partibus similiter cauteriza utrumque secundum hunc
modum. Et sapientes quidam dixerunt
in cauterizatione anche cauterium
cuius est iste modus. fac simile samio cum
ferro cuius diametros sit medietas
palmi et sit apud orificium suum secundum
crossitudinem nuclei dactili aut minus
parum. et inter istud samium
sit samium aliud. et samium tertium.
et sit spatium quod est inter omne samium
per quantitatem nodi pollicis. et sit samium
a apta a duabus partibus. et sit altitu
do eorum quasi nodus aut duo nodi. et
fac eis manubrium cum ferro decenter
aptatum in samius. et hec est forma eius.

Deinde ignitatur in igne donec ru
beat et proiciat scintillas. deinde pona
tur super piscidem anche infirmo
accubitato super latus sanum. cauterizas
igitur cum tribus cautiis totaliter
in uice una. deinde dimitte ipsum
tribus diebus postea emplaustra eum
cum butiro. et dimitte ulcus apertum
diebus multis. deinde cura ipsum cum
unguento donec sanetur. Inquit albuca
sim hanc speciem cautii o fili parum usi
sumus propter terrorem aspectus eius. et propterea
quod paucos inuenimus qui expectent

super ipsum. uerumtamen est ex bonis cautiis
ei qui sufferet et inueniat cum eo locum
eius. Cautium autem cum medicina ad
urentibus est ut facias duo samia
habentia perforatam armillam in qua
descendit cardo porte ex ere aut ex
ferro longitudo parietis quorum in alti
tudine eorum sunt duo nodi aut quasi
ipsi. et sit spatium quod est inter utrumque quan
titas crossitudinis digiti et sint
apte superius et inferius. et sit quod conti
neat se ad inuicem secundum hanc formam.

deinde pone ea super piscidem anche
infirmo iacente super latus sanum
et comprime manum tuam super piscidem
anche multum. deinde funde inter
duos circulos ex aqua calida que sit
calefacta cum igne parum et tene
eam quantitate hore temporalis et tollet in
firmus mordicationem eius et ipsius
adustionem. Nam ipse inuenit mor
dicationem sicut ignis donec quiescat
mordicatio. deinde eleua manum
tuam cum instrumento et abisterge aquam
calidam ab ancha tota cum aqua dulci.
deinde dimitte illud tribus diebus et po
ne super illud butirum donec remoueatur
nigredo adustionis. et dimitte
illud tribus diebus et curret ex eo pus.
Est enim ultimum in iuuamento. dein
de cura ipsum cum unguentis donec sa
netur. Quod si extenditur dolor usque
ad coxam aut crus fac ei statuam
in eo quod continet aquam secundum quod
fecisti in ancha equaliter. et iste est modus
aque calide. et ego iam scripsi eam
in tractatu rectificationis medicinarum.
Sume alcali et calcis non extincte
ambobus ana partem unam. et tere utrumque
et pone ea in ollam nouam cuius
inferior pars sit perforata foramine
uno paruo secundum quantitatem quod in
grediatur ipsum radius. et pone sub fun

do olle ollam aliam uitreatam et pro
iice super alcali et calcem ex aqua dulci que
submergat utrumque per digitum. postquam
tu comprimis ea manu tua com
pressione bona. et dimitte ollam donec
descendat aqua acuta in inferiori
parte olle uitreate. deinde aggrega illam
aquam totam. deinde proice eam super calcem
aliam et cali aliud renouatum etiam. Ipsa
enim est fortis acuitatis ualde enim que
administratur in multis operationibus
medicine. et in cauterizatione reliquorum
membrorum quoniam efficit operationem ignis
ipsius et ex medicinis sunt cum quibus
cauterizatur ancha que sic est sicut. et mel
anacardi. et calx cum sapone ita quod u
traque sit permixta. Et Galienus quidem
narrando retulit cuidam uiri exan
tiquis curationem qua curatur est dolor
anche et uene sciatice. et magnifica
uit esse ei ualde. et dixit quod non indi
guit alia curatione. et quia sanatus
est ex uice una donec retulit. quia
ipse fortasse intrauit balneum dela
tus et exiuit ex eo iam sanus. et est ut
accipiatur ex sertaragi uiridi. et
si non inuenitur uiride sumatur sic
cum recens et teratur multum cum
aliquanto adipe et ponatur super an
cham ubi est dolor. aut crus aut in
coxa. et ligetur et dimittatur quantitate
trium horarum aut per quantitatem quod sen
tiat infirmus sedationem adustio
nis. deinde intromitte eum in bal
neum. Cum ergo rorida fit corpus eius
intromitte ipsum in solium. nam dolor
recedit et sanatur. et scias quod non oportet
ut utatur aliquis cautio cum istis me
dicinis nisi post euacuationem. Et
Diascorides quidem dixit quod stercus capre
rum quoniam cum eo cauterizatur uena sci
atica confert ei. et fit cauterium secundum
hunc modum. Sumatur lana et imbibatur

in oleo antiquo et ponatur super locum pro
fundum qui est inter pollicem pedis
et inter focile. et est propinquior focili. de
inde accipe stercus caprinum siccum et
inflamma ipsum cum igne donec fiat car
bo. deinde pone ipsum super lanam. et dimit
te ipsum donec extinguatur. deinde ita
alium. Non ergo cesses facere illud usque
perueniat sensus per mediationem usque
ad ancham et quiescat dolor. et iste
modus cauterii nominatur cauterium uaccinum.

Capitulum xliii. de cauterizatione doloris dorsi.

Quando accidit dolor in dor
so ex causis multis. aut a casu a
ut a percussione. aut euacuatione sup
flua et illis similibus ex infusione ma
terie fride et humide. et cauterium quod
non cadit nisi in hac specie sola que fit ex
effusione materie fride. Oportet igitur
post euacuationem infirmi cum pillulis
fetidis et eis similibus ut fiant post dor
sum ubi est dolor tres linee secundum lati
tudinem almeidati ipsius postquam signas
cum encaustio in omni linea quinque
cautia aut plura secundum quantitatem que
uenit ex tollerantia infirmi et uir
tute eius et fiat cauterizatio cum cautio
puncti. et si uis cautica tribus caute
riis aut quatuor eius cautio clau
li mediali secundum hanc formam.

Capitulum xliiii. de cauterizatione inceptionis gibbositatis.

Multotiens accidit hec egritudo infantibus par
uis. et signum eius inceptionis in pu
eris est quod accidit super eum strictura in
hanelitu apud eleuationem et mo
tum et in uenis in ultima spondi
lium dorsi et nodorum eius quod iam incepit
eminere super reliquas spondiles.
Cum igitur uides illud et uis facere
stare illud. tunc cauteriza ipsum cum cau

terio quod sit circulus secundum hanc formam.

Ut capiat cauterium super omnem partem spondilis equaliter. Et si vis cautiza in circuitu spondilis cum cauterio punctali duas lineas aut tres. et sit punctatio propinqua ad invicem. Deinde cura locum donec sanetur cum eo quod diximus. Et cave ne administres cauterium in gibbositate que sit ex spasmo nervi.

Capitulum xliiii. de cautizatione podagre aut dolorum iuncturarum.

Quando dolores iuncturarum fiunt ab humiditatibus frigidis que effunduntur ad quodlibet membrum corporis. tunc quando accidunt dolores in pedibus de consuetudine medicorum est ut nominent illud podagram proprie. Cum ergo curatur podagra frigida cum modis curis et non removentur dolores. tunc cauterium removet eos. et est ut cauterizes eum post evacuationem in circuitu iuncture pedum cauteriis multis. et sit cauterium olivare et hec est forma eius.

Et si indiges ut punctes super faciem pedis tunc fac cum cauterio punctali. Quod si ascendunt dolores usque ad genua aut ad reliquas iuncturas et multotiens accidit illud. tunc cautiza ipsum tribus cauteriis super omne genu aut quatuor ab omni parte cum hoc cauterio eodem olivari. Si autem necessaria sunt tibi plura hoc cauterio. tunc cautiza ipsum et non submergas manum tuam cum cauterio. immo sit circa spissitudinem cutis tantum. Si autem descendunt dolores ad genua et dorsum tunc administra quod diximus ex cauterio in capitulo suo. Quod si dolores sunt in manibus tantum. tunc puncta in circuitu focilium sicut revolvuntur due linee. Si autem remanet ex doloribus in digitis tunc puncta eos scilicet super omnem nodum punctum et super omne pectinem manus. Si autem ascendunt dolores post dies ad cubitos aut ad humeros tunc cautiza utrosque ab omni parte et non evacuetur infirmus ex regimine bono et acceptione medicinarum. Nam si bonum fiat regimen et evacuetur flegma sanabitur ex auxilio dei cum isto cauterio.

Capitulum xlv. de cautizatione rupture.

Quando accidit ruptura in inguinibus et descendit intestinum aut zirbum ad testiculum. et est illud incipiens propinquum. tunc oportet ut incipias infirmo dimittere comestionem in die suo. et utatur ex lenientibus quod descendat stercus a ventre suo. Deinde sedeat infirmus inter manus tuas super dorsum suum. et precipe ei ut teneat anhelitum suum donec appareat ubi egreditur zirbum aut intestinum. Deinde reduce ipsum digitis tuis. et signa cum encausto sub ruptura super os pectinis cum signo cuius extremitas sit similiter medietati circuli ad superiora corporis. Deinde igni cauterium cuius hec est forma.

donec veniat album et proiciat scintillam. Deinde reduce intestinum aut zirbum ad concavitatem suam. Deinde ponat minister manum suam super locum ut non exeat intestinum. et tu iam aperuisti inter crura infirmi et posuisti sub eo pulvinar. et fuit unus alius super crura eius et alius super pectus eius qui teneat manus eius. Deinde depone cauterium super signum ipsum manu tua cum cauterio stante recta positione. et tene ipsum donec cum eo consequaris os. aut itera cum eo vice alia si non consecutus fueris.

cum eo in prima usque ad os. et pru
dentius obserua ab exitu intestini in
hora cauterizationis tue ne obuiaris
ipsum et eueniat propter illud super infirmum
aut mors aut malicia magna et
scias quod quando non consequeris cum cau
terio os non confert operatio tua.
Et oportet ut sit cauterium infanti
um subtile secundum mensuram eorum et ma
gnis secundum mensuram ipsorum. deinde
cura locum cauterii post tres dies
cum butiro donec remoueatur escara
ignis. deinde cura eum cum reliquis
unguentis donec sanetur. et sit in
firmus iacens super dorsum suum .xl.
diebus donec sigilletur uulnus. et opor
tet ut ponas nutrimentum eius lon
gitudine temporis curationis eius quod leniat
uentrem eius ut non exeat inte
stinum apud conamen et egestionem. de
inde quando uult surgere post quadragi
ta dies. tunc administra ligamentum
decenter factum et teneat ipsum .xl. die
bus aliis et minoretur a labore et
repletione cibi et potus et uocibus
uehementibus. Nam quando utitur hoc
regimine ita sanatur sanatione in
tegra. et ego dicam curationem rup
turarum cum incisione in capitulo
suo. Quando autem ruptura accidit in reliquo
uentre et sunt incipientes et uis ut
non addantur. tunc cauteriza rupturam eius
cauterio rotundo secundum quantitatem eius.
et sit illud quod aduritur ex cute secundum
tertiam eius. deinde cura ipsum cum eo
quod diximus et non addit. et iam dixerunt
quidam primum ut cauterizetur ruptura
cum cauterio triangulato secundum hanc
formam postquam signatur cum encaustro
et ponitur linea que est platitudinis
in latere superiori rupture et linea
alta ad inferius et depone manum
tuam in medio cum cauterio uno

clauili. scilicet cauterium primum melius est et facilius.

Capitulum xlvi. De cauterizatione torsionis.

Quando accidit in quodam membrorum
casu aut percussione dolor et perse
ueuerat ille dolor tempore longo et non confert
in eo curatio cum medicinis. tunc oportet
ut cauterizetur cum cauterio punctali et sit
cauterium omnis membri secundum magni
tudinem eius et ipsius paruitatem et
debilitatem eius et ipsius uirtutem et loca
tionem torsionis et doloris ex eo. Si
igitur sanatur ex cauterio primo est bonum.
et si non tunc itera super ipsum cauterium quod de
consuetudine horum dolorum est ut permu
tentur ex membro ad aliud quod appropin
quat ei. quare oportet ut consequeris
eos cum cauterio donec sanetur infirmus.

Capitulum xlvii. De cauterizatione lepre.

Lepra quidem aliquando iuuatur cauterio
iuuamento maximo. et precipue species
lepre que fit propter putrefactionem flegmatis
et melancolie. Cum igitur uis cauterizare ipsum
considera. Si igitur lepra est incipiens et
curasti eam cum eo quod diximus in
diuisione et non descendit neque stat. et
times super infirmum quod complexiona
tur corruptio super totam complexionem eius.
tunc cauteriza eum super caput .v. cauteriis.
unum in medio capitis uno et secundum infe
rius eo usque frontem apud finem ca
pillorum et duobus super duo cornua. et
uno posterius super nucham ceruicis et
ultima manum tuam cum cauterio parum
donec imprimat in os impressionem
paruam et disloceatur ex eo cortices ut
alleuietur expiratio uaporum grosso
rum ex eo. et cauteriza cauterio etiam
super ipsum splenem secundum quod precessit.
Si autem lepra iam sparsa est super in
firmum et apparet manifeste. tunc
oportet ut cauteriges cum istis caute

rus que diximus in capite · et cauterio
super extremitatem nasi · et duobus cau
teriis super duas maxillas · et duobus
cauteriis super duos spondiles colli.
et sex super spondiles dorsi · et uno ma
gno super alhosos apud gnum caude
et non super ipsum in ipso almeidati · et
duobus super anchas · scilicet super omnem an
cham uno · et duobus super genua uno
super omne genu · et duobus super hume
ros · et duobus super cubitos · et duobus super
tenerittudines pectoris sui · et caute
riza ipsum super omnem iuncturam ex iunc
turis digitorum manuum suarum et
pedum suorum cautio · et super omnem cal
caneum pedum suorum · et focilia ma
nuum suarum · et caue tamen nervus qui sunt
super postremum calcanei ut non com
buras eos · et quandoque cautirizatur cautio
super os pectinis · et alio super os stomachi · et
alio super epar. Et scias quod quanto
plus addis cautium est magis
iuuamenti et magis conferens. Et sci
as quod infirmus non inuenit caute
rio dolorem sicut inuenerunt ipsum sa
ni propterea quod corpus eius iam stupefactum
est. Et oportet quod sint cauteria ex
magnitudine et paruitate secundum me
bra et iuncturas secundum quod precessit ex
speciebus feramentorum. deinde cura cau
terium ex farina herbi cum melle
et reliqua curatione donec sanetur.

Cap. xlviij. de cautizatione stuporis.

Quando stupet aliquod membrum et cu
ratur cum medicinis et oleis et em
plastris et non sanatur: tunc cautiza
ipsum membrum stupefactum cauteriis
quod meretur magnitudo membri aut
paruitas eius · et sit cauterium tuum
intrans spissitudinem cutis parum per.
deinde cura ipsum cum unguento donec sa
netur. Et quandoque cauterizamus ad quo
dam stuporis quod accidit manui et
pedi in spondilibus dorsi apud exitum ner
uorum qui mouent illud membrum et re
mouetur stupor. verum non presumat
super illud nisi qui est sapiens in anotho
mia membrorum et egressione neruorum
mouentium corpus.

Cap. xlviiij. de cautizatione albaras.

Quando antiquatur albaras et non
confert in eo aliquod ex ingeniis me
dicine. tunc cauteriza super ipsam cau
terio profundo secundum quantitatem spissitudi
nis cutis donec remouetur albe
do et mutetur color eius. deinde cura ipsum
cum farina herbi et lentis cum oleo
rosaceo · et foliis anaglose et sangui
ne columbe leporis et ex sanguine
yrundinis · de uno quoque quorum
sit pars una · misceantur omnia et
liniantur super pannum et adhereant
loco donec sanetur.

Cap. l. de cautizatione cancri.

Quando cancer est incipiens et uis ipsum
consistere tunc cauteriza ipsum cum caute
rio circuli in circuitu eius sicut resol
uitur. Sapientes autem dixerunt quod
cautizetur cautio ultimo in me
dio. conclusio quod non uidi illud quoniam timeo
ne ulceretur. ego iam uidi illud aliq
tiens et rectius est ut cautizetur in
circuitu eius cum circulo sicut diximus.
aut cauteriis multis.

Cap. li. de cautizatione adubellati.

Quando aliquis habet adubellati et tar
datur in maturatione aut propter sup
fluitatem facientem eam. aut propter eta
tem infirmi qui est decrepitus pauci
sanguinis. aut propter tempus. et uis festi
nare in maturatione adubellati.
tunc cauteriza ipsum in circuitu eius
cum cauteriis paruis multis punc
tando deinde dimitte eam. nam ipsi
adubellati festinabit cum matu
ratione. Si autem uis perforationem eius

cum cauterio tenui igitur cauterium cum forte est.

et depone ipsum in medio ad uuellam donec penetret cutem. et sic cauterium abeo quod sequitur inferius ut alleuietur cursus puris. deinde cura ipsum donec sanetur.

Capitulum .lii. de cauterizatione corrodentis.

Corrodens non est nisi corruptio ambulans in membro et corrodit ipsum sicut ignis comedit ligna sicca. Si igitur uides corrodentem .i. expetentem cibi omentum in loco qui tolleret cauterium cum igne tunc igni cauteria clauilla et multa parua et magna secundum quod conuenit illi loco in quo est corrodens. deinde cauteriza ipsum ab omni parte donec eradices corruptionem totam et non remaneat ex ea aliquid penitus. deinde dimitte ipsum tribus diebus et pone super loca cauterizata sulphur tritum cum oleo donec eradicentur escare omnes et omnis corruptio. deinde cura ipsum cum unguentis generantibus carnem. Si ergo uides post tres dies quod caro nascitur natiuitate sana in qua non est corruptio est bonum. et si non tunc itera cauterium super illud quod remansit ex locis corruptis. et corrodens quidem medicatur quandoque cum medicina acuta in diuisione ipsa. namque surgit loco cauterii. uerumtamen cauterium cum igne est uelocioris iuuamenti. Et ego quidem iam dixi curationem eius cum medicina acuta in diuisione. Accipe igitur eam illic quando ea indiges.

Capitulum .liii. de cauterizatione clauorum.

Multotiens accidit diuersorum et aliorum in inferioribus partibus pedum hec egritudo et est res grossa sultrata que ledit pedem. et cauterium quidem in eis est secundum duos modos. cauterium cum igne et cauterium cum aqua calida. Cauterium autem cum igne est ut ignias cauterium concauum simile penne uulturis quod fiat ex ferro secundum quantitatem quod contineat clauum ab omni parte et sit subtilium marginum. deinde depone ipsum ignitum super clauum. deinde reuolue manum cum cauterio in circuitu claui donec perueniat cauterium ad profunditatem claui. et dimitte ipsum tribus diebus donec incipiat emittere pus. deinde emplastra ipsum cum maluis siluestribus contritis cum sale. et dimitte emplastrum super ipsum in nocte. Ipse enim eradicabitur ex radicibus suis. deinde cura locum cum unguento generatiuo carnis donec sanetur. Quod si sit non concussi et multotiens accidit in superficie corporis precipue in manibus et pedibus. tunc oportet ut administres in eis cauterium cum aqua calida. et est ut accipias cannulam ex ere aut ex ferro aut ex penna uulturis. et depone eam super clauum aut albothelum. et deinde proice in cannulam ex aqua calida quantitatem paucam et retine manum tuam. et tu reuolue eam cum compressione manus tue parum ut imprimat margo cannule in radice claui et inueniat aqua calida uiam ad profundum ad radices claui. et expectet infirmus parum super mordicationem aque calide hora una. deinde dimitte ipsum. Iam clauus eradicatur cum radicibus suis. Ita fac uno post unum cum eis donec ueniat super omnes qui ex his sunt in corpore. deinde cura eos postquam eradicantur cum eo quod generat carnem ex unguentis.

Capitulum .liiii. de cauterizatione tremoris.

Quando accidit alicui tremor ex frigore in neruo aut ex febre quartana

tina aut alio. tūc oportet ut cau
teriçes ipm q̄tuor cauteriis aut
quinq; sup spondiles dorsi int̄ q̄mq;
spōdilem cautio. 7 in pectore ei cau
terio cū cauterio oliuari. tremor ē
quiescit 7 festinat sanitas egri
tudinis frigide. Cap. lv. de cau
terizatōe albathir. accitū in corpe.

Quando expellunt in corpe .i. pu
stule barthir sicut q̄ fuit a materi
is crossis corruptis. Oportet ḡ i
pinis cum apparēt ut cauterizet
sup omē caput pustule cauterio
subtili cum ligno mirti. cui ex
tremitas accensa ē cū igne. aut
cum radice aristologie lōge. aut
cū cauterio lenticulari. et qnq;
cauterizant a demonibus in princi
pio expulsionis sue fm̄ hūc mo
dū 7 nō augetur. 7 disrumpitū
supfluitas faciēs eos 7 sanat ex
his. veruntamē oportet ut fiat illud
post euacuatoēm cū flomia.

Cap. lvi. d' cauterizatōe flux' sangui
nis accidētis ab incisiōe arterie.

Multotiēs accidit flux' sanguini
ex arteria que incisa ē ap̄ uulni
q' accidit extrinsecus aut ap̄ incisi
onem apatis. aut cauteriū me
bri 7 similia eis. 7 fit difficile ab
scīdere ipm. Cum igr accidit alicui
illud tūc ppera cū manu tua ad ori
ficiū arterie. 7 pone sup ipsū: di
gitū tuū indicem 7 stringe cū
illo donec obsessus sit sanguis
sub digito tuo 7 nō egrediatur ex
eo aliquid. deinde pone in igne: cau
teria oliuaria parua et magna
nūo plura. 7 sufla sup ea donec fi
ant ignita ualde. deinde accipe ex e
is unū aut paruū aut magnum
fm uulni' 7 locū in quo disrupta
ē arteria. 7 depone cauteriū sup ipā
uenā p'tq' tu remoues digitū tu
um festinant' 7 tene cauteriū do
nec abscīditur sāguis. Qd' si expel
latur cū tu eleuas digitū tuū ab
orificio arterie 7 extinguit caute
rium. tūc accipe aliud cauteriū fe
stinanter ex cauteriis q̄ in igne sūt
pparata. Non ḡ cesses facere illud
cum uno p't aliud donec abscidat'
sanguis. et caue ne comburat' ner
uum q' est illic 7 accidat sup infi
mū malitia alia. Et scias q' qn ex
arteria fluit sāguis tūc nō est pos
sibile abscisiōe ipsū pcipue qn arte
ria e magna nisi cū uno quatuor
modor aut cū cautio sicut diximus. aut
cum extractiōe qn nō ē extracta. nā
qn extrahit' contrahunt' extremita
tes ei' 7 abscidit' sanguis. aut ut
ligetur cū filo ligature forti. aut
ut ponantur sup ipm medicine de
pprietate quarū ē abscidere sanguinē
7 stringatur cū puluillari constric
tione decenti. Qui aūt administrat
abscisiōem ei' cū ligamēto 7 strictura
cum panno. aut positiōe rerū cōbu
rentiū 7 silium nō confert ei penit'
nisi raro. Si aūt accidat alicui illud
et nō sit ei p̄sens medic' neq; me
dicina. tūc incipiat cū positione
digiti indicis sup orificium ue
ne ipius sicut notauimus 7 constrictōe
ei' ualde donec obsessus sit sāguis
a supiori pte uulneris 7 super ar
teriam. et digit' nō remoueatur
desup ipm cum aqua frigida ue
hementis frigoris semp donec con
geletur sanguis 7 incrossetur et
abscidat'. 7 intim inē illa consideret
in eo qd indiget ex cautio aut me.

Cap. fin. i. libri. i. de incisione 7
pforatōe et flomia 7 uulneribus
7 eis similibus. v'ba albuchasim.

IAM DI
XIMUS
in capitulo
primo omnem
egritudinem
in qua con
veniens est
cauterium cum igne et medicina comburente. et occasiones eius et ipsius causas. et instrumenta eius. et formas cauteriorum. et posui illa capitula a vertice usque ad pedem. Et ego procedam in hoc capitulo illa eadem via ut allevietur tibi querentem quesitum eius. et antequam incipiam illud oportet ut addiscatis filii quod in hoc capitulo est ex terrore illud quod est in capitulo primo de cauterizatione. et oportet propter illud ut sit cautela in eo vehementior. quoniam in operatione que est in hoc capitulo multotiens cadit evacuatio cum sanguine cum quo stat vita apud operationem vene ut incisionem super apostema. aut operationem exiture. aut curationem vulneris aut extractionem sagitte. aut incisionem super lapidem et illis similia. Et illis omnibus quibus associantur tremor et timor. et cadit in pluribus eorum mors. Et ego moneo vos ne cadat super vos in quo est hesitatio. Nam quique cadunt ad vos in hac arte modi hominum cum modis infirmitatum. Ex his enim est qui iam facit cum egritudine sua. et est levis apud eum mors propter vehementiam eius quod invenit de infirmitate sua et longitudine malicie eius. et cum egritudine est ex timore quod significat mortem. et ex eis est qui dat tibi censum suum et ditat cum eo te sperans sanitatem et egritudo eius est pernitiosa. Non ergo oportet ut consentiatis ei qui venit ad vos ex hiis cuius iste modus est omnino et sit cautela vestra vehementior quam cupiditas et rapacitas vestra. et non presumatis super aliquid ex illo nisi post scientiam certam que verificat apud vos illud ad quod pervenit successio laudabilis. et utimini in curatione omnium infirmorum vestrorum pronosticatione et iudicatione de eo ad quod convertatur salus. In illo namque est vobis adiutorium super acquisitionem fame et glorie et memorie et laudis. Inspiret vos deus o filii intellectum suum. et non auferat a vobis directionem et inspirationem quoniam illud est in manu eius. Et ego quidem ordinavi hoc capitulum distinguendo per capitula secundum quod precessit in capitulo cauterii a vertice usque ad pedes ut allevietur vobis quesitum quod vultis ex eo et quo indigetis.

Capitulum i. de curatione aque que aggregatur in capitibus puerorum.

Scias quod hec infirmitas multotiens accidit pueris apud partum aut quando stringit obstetrix caput pueri absque levitate. et quandoque accidit etiam ex causa occulta que non scitur. Et ego quidem non vidi hanc egritudinem in aliis quam in pueris. et ad omnes quem ex eis vidi properavit mors. Propter illud ergo visum est michi dimittere operationem in ea. et ego quidem iam vidi ex his puerum cuius caput impletum erat aqua. et caput magnificabatur in omni die donec non poterat sedere super se ipsum propter magnitudinem capitis sui. et humiditas augmentata fuit donec mortuus est. Et hec quidem humiditas aut aggregatur inter cutem et os. aut aggregatur sub osse super siphac. et operatio in eo si est humiditas inter cutem et os. et apostema est parvum. tunc oportet ut scindas in medio capitis scissuram una

in latitudine. et sit longitudo scissure quasi duo nodi donec currat humiditas. et hec est forma spatumilis.

Si igitur humiditas est magis augmentata et apostema est maius, tunc pone eas duas fissuras secundum hanc formam. Et si humiditas est subostensa et signum eius est quod vides commissuras capitis apertas ab omni parte et aqua deprimitur quando comprimis eam manu tua ad interiora et non occultatur tibi illud, tunc oportet ut scindas in medio capitis tribus fissuris secundum hunc modum.

et post incisionem extrahe humiditatem totam. deinde stringe fissuras cum pannis et pulvillis. deinde embroca illud desuper cum vino et oleo usque ad diem quintum. deinde solve ligamentum et cura vulnus cum tentis et unguentis et non dimittas stringere caput cum equalitate. et ciba infirmum cibo sicco et pauce humiditatis usque confortetur membrum et sanetur. Et modus alius incisionis est ut consideres ubi apparet magnitudo apostematis et collectio aque. quoniam quandoque est in occipitio plus aut in sincipite. aut in dextra aut in sinistra. accede igitur cum incisione ubi apparet tibi apostema et impletio aque et scinde illud secundum quod tibi possibile est. et observa ne incidas arteriam et accidat fluxus sanguinis et moriatur infirmus ex illo fluxu sanguinis cum evacuatione humiditatis.

Capitulum secundum. de incisione arteriarum que sunt post aures nominate.

Quando accidit alicui hu'huscisse catarrus ad oculos aut ad pectus et antiquatur illud et non confert in illo cura medicinarum, tunc magis ultima curatio in illo est incisio harum duarum arteriarum. Oportet ergo quando vis incidere eas ut radat infirmus caput suum. deinde frica locum cum pannis asperis ut appareant arterie. deinde stringat infirmus collum suum cum quolibet panno suo. deinde considera ubi pulsat vena. et loca utriusque sunt loca que sunt post aures depressa. et raro occultantur nisi in quibusdam hominibus. deinde signa super utrasque cum encaustro. deinde incide utrasque cum spatumili utrique acuto incisione pervenientem ad os. et sit illud per latitudinem capitis. et si vis intromitte spatumile sub arteriam et incide eam ad superiora cum incisione. et sit longitudo incisionis quasi duo digiti iuncti. Nam quando incidit vena egreditur sanguis egressione pulsatili qui salit ad interiora saltu frequenti. Si autem arteria non apparet sensui, tunc oportet ut mensures ab aure quantitatem spatii trium digitorum. deinde signa cum encaustro et finde usque ad os. Et illud quod oportet emittere ex sanguine est sex uncie. et fortasse emittis ex eo plus aut minus totum illud secundum quantitatem que apparet tibi ex virtute infirmi et repletione arteriarum eius. deinde considera ad vulnus tunc si remanet super os aliquid. et si fac incide illud ut non accidat apostema calidum. deinde stringe vulnus cum licinio ex panno lini. deinde cura ipsum cum unguento donec sanetur.

Capitulum tertium de extractione arteriarum que sunt in temporibus.

Quandoque accidit hominis emigranea antiqua aut catarrus acutus propter humiditates acrimoniales et caliditatem in lacertis temporum aut soda antiqua ve

hemens et illis similia et medicati
cum modis curvis medicē et nō cō
fert illud. et experti sumus in his egritudinib'
extractione arteriar' ex temporib' aut
cauterizatione ear' sicut narrauimus. et mo
dus operationis in ear' extractione est
ut radat infirmus pilos qui sunt in
temporibus et intendat ad arteriam
apparentem in tempore. Ipsa namque ostē
ditur tibi ex pulsu suo et raro occulta
tur nisi in paucis hominibus aut uehe
mentiam frigoris. Quod si occulta
tur tibi tunc stringat infirmus cap'
suum cum quolibet panno suo. deinde
frica tu locum cum panno aspero. aut ua
pora locum cum aqua calida donec appa
reat tibi arteria apparitione ma
nifesta. deinde accipe spatumile cuius
hec est forma.

Deinde ex
coria cum eo cutem cum facilitate do
nec peruenias ad arteriam. deinde proice
in ea uncinum et extrahe eam ad superi
ora donec extrahas eam ex cute. et fa
cias eam euadere ex tunicis que sunt
sub ea ab omni parte. Si autem arteria
est subtilis tunc inuolue eam cum ex
tremitate uncini. deinde incide ex ea
partem secundum quantitatem qua elongan
tur extremitates eius et contrahantur
et non accidat fluxus sanguinis. nam si
non inciditur et non abscinditur non absci
dit sanguis penitus. Deinde euacua
ex sanguine a sex unciis usque ad tres.
Quod si arteria est magna tunc oportet
ut liges eam in duobus locis cum filo
duplo forti ex serico aut ex cordis
albohod ut non perueniat ad ipsam pu
trefactio ante consolidationem uulneris
et accidat fluxus sanguinis. deinde
incide superfluitatem que est inter duo
ligamenta. fac illud in illa hora a
ut post horam aliam. et si uis cauteri
za eam cauterio usque ad os cum cau
terio cultellari donec incidantur ex
tremitates eius et stabit loco eiusdem
operis. et est melius opus nisi infirmus habet
febrem. aut est calide complexionis. quoniam
cauterium est ex hiis que iuuant ad finem
dans humiditates quod est melius in
iuuamento. Et oportet post extractionem
arteriarum ut impleatur locus coto anti
quo et ponantur super ipsum puluilli de
center facti et post solutionem curetur
cum medicinis siccis que faciunt na
sci carnem et cum licinus donec sanetur.
Quod si intim dum operis accidit fluxus
sanguinis ex arteria tunc propera ad absci
dendum eum aut cum cauterio aut im
pleas locum cum gleta et stringe ma
nu tua donec abscidatur sanguis.
Quod si nichil ex illis est tibi presens.
tunc pone super locum digitum tuum donec
congeletur sanguis. et embroca lo
cum cum aqua uehementis frigoris
donec quiescat acuitas et stringatur
secundum quod oportet. ex eo quod est leuius et fa
cilius extractione arterie est ut caute
rizes uenam tu cum hoc cauterio habente
duos cultellos. Sitque acuitas duorum
cultellorum similis almagdaceni. ue
runtamen sit minoris acuitatis quam
duo cultelli in latum. quoniam si sit acu
te sicut duo cultelli properat uelociter frig
gus et non incidunt carnem cum uelosi
tate. Cum ergo in eis est aliquantulum
grossitudinis tenetur in eis calor i
gnis et abscidetur caro uelociter et
hoc quidem opus est melius in omni opere
et facilius et leuius. et sit spatium
quod est inter duos cultellos quantitas gros
situdinis digiti. postquam tu signasti duo
loca cum encausto et depone utrosque
ignitos ualde donec perueniant ad os.
et incidit uenam in duobus locis ut
elongetur quod est inter duas extremitatem

eius. nam nō consolidantur cū hoc
cauterio penit9. 7 hec ē forma cautii.

Cap. iiij. de curat. curs9 lacrimaꝝ acu

Qvando sūt taꝝ assiduaꝝ ab ocłis.
lacrime assidue 7 ē cursus earū ex
ueneis que sunt sup craneū capi
tis extius. 7 nō cōfert in eis aliqd
curōis medicie cum medicamis.
et uides faciem infirmi iā rubeā.
et sentit in fronte sua deambula
tionē sicut ē deambulatō formi
caꝝ. 7 oculi ei9 sūt extenuati humidi
ita q' iam corrosi sūt pili eoꝝ cum
corrosione. 7 calefacte sūt palpebre
eoꝝ ex acuitate lacrimaꝝ. tūc an
tiqui indiguerūt in curatione
eoꝝ hac opatiōe et nominauerūt
eam curēm cū ense. 7 est ut preci
pias infirmo radere pilos q sūt
in fronte sua. deīn incide in frō
te tres fissuras equidistantes
sēm longitudinē frontis. et sit
longitudo fissure q̄i duo digit
ti. fissura una sit equidistans lon
gitudini nasi 7 in medio frōtis.
et scđa sēm longitudinē paruiper
a motu lacrtoꝝ qui sūt in lacrimali.
et tcia a pte altā. 7 caue ab incisi
one arteriaꝝ q sūt in duob9 late
rib9. 7 elonga manū tuā a con
tinuatōe duaꝝ mandibularum.
et sit spatiū omis incisiois q̄ntī
tas trium digitoꝝ cōiūctoꝝ. et sit
tibi frustrum spōgie pparatum.
aut panni siccati in ł̄ra cū quib9
exsicces sanguinem. deīn intromit
te cū spatumine duaꝝ acutarū
extremitatum cui9 hec est forma.

ab incisiōe que ē a pte timporis us
q; ad incisionē sēm. 7 excoria cū eo
totam cutē q est int̄ duas incisiōes
cum sifac q' ē sup os. deinde fac il
lud etiam ab incisiōe media usq;
ad incisionem sēm. deīn extrahe
hoc spatumine. 7 intromitte in in
cisionē pmā instrm̄ aliud
qd' noiatur cultellare acutum ab
una parte. lene nō acutū ab altera
parte et hec est forma eius.

Et pone latus ei9 acutū usus carnē
annexā cū cute. 7 latus ei9 lene uer
sus os. 7 impelle ipsd donec perueniat
ad fissuram mediā. 7 abscide cū
eo omīa uasa que descendūt a ca
pite ad oclos pt q' continetur ma
nio usq; ad illud qd' apparet de cute.
deīn fac illō in fissura media usq;
ad altam fissurā. et ptq; currit ex
sanguie q̄ntitas equalis exprime lo
ca ex frustris sanguis coagulati.
deīn pone sup omēz fissuram lic
niū ex coto ueti. et pone super eas
pulullos imbibitos uino 7 oleo
aut aceto. 7 uide ut nō accidat apo
calidō. et in die tcio solue ligamētū
et amministra infusiōe multā cū
aqua tepida. deīn cura ipm ex un
guēto basilicō cum oleo ro. 7 reli
quis qb9 curantur uulnera usq; sa
nentur. Cap. v. de curat. lacri
maꝝ 7 catarroꝝ ad oclos ex interiori

Qvando accidūt alicui b9 capitis.
catarri acuti acres assidui. 7 uides
oclos ei9 extenuatos paruos. 7 iam
debilitatus ē aspectus eoꝝ 7 palpe
bre ulcerate. 7 cadūt pili ex eis. 7
in pfundo capitis ē dolor acutus
ledens. 7 sternutatō cōsequs. tūc scias
ex istis accidētib9 q' ille materie et
catarri nō ueniūt ń ex uenis int̄

tis. et melior curatio in eis est hec cura.
Et est ut precipias infirmo iacere
super frontem suam. deinde incide in ea fis
suram unam in medio frontis cum al
titudine parum per latitudinem. et incipe
cum fissura a tympore sinistro usque
ad tympus dextrum. et sit incisio
usque ad os et elonga manum tuam
a lacertis tymporum qui mouentur
apud masticationem donec quando de
tegitur os et exsiccas totum san
guinem cum spongia. tunc separa in
ter duo labia fissure cum coto uetere.
aut cum licinio ex lino. deinde strin
ge desuper cum puluillis. et imbibe pul
uillos cum uino et oleo ut non ac
cidat apostema calidum. et quando soluis illos
et uides quod apostema calidum iam minui
tur tunc oportet ut fricces os donec
incipiat in eo nasci caro. deinde
cura ipsum cum regimine exsicca
tiuo quod facit nasci carnem. sicut si
accipias ex farina tritici partes du
as. et ex colofonia quatuor partes.
et preparas ex eis emplastrum et admini
stretur ad natiuitatem carnis in
istis uulneribus. Capitulum vi. De cu
ra eius quod cadit in aurem.

Omne quod in aurem cadit est una .iiii.
specierum. aut lapis mineralis. aut simile
lapidi sicut ferrum et uitrum. aut sunt
ex planta ut cicer et faba. aut est res
fluxibilis sicut aqua et acetum et his similia.
aut animal. Cum igitur cadit in aurem
lapis aut genus lapidis ex eis
que non adiuuantur neque crescunt in aurem.
oppone soli aurem si igitur uides
lapidem tunc distilla in eam aliquid
ex oleo uiolato aut sisamino. de
inde administra extractionem eius et
fac sternutare cum condisi et oppila na
res apud aduentum sternutationis
postquam tu ponis in circuitu auris stu
pha ex pannis aut lana extendi
aurem ad superiora. Multotiens enim
egreditur cum hac cura. Si autem non
egreditur tunc administra extractionem
eius cum gesti subtilibus cum forcipe. hec est.
Si igitur egreditur cum gesti est bonum.
et si non tunc administra extractionem
eius cum uncino ex eo subtili parue
duplicationis. Si igitur non egreditur per illud
tunc fac canulam ex ere et intromit
te extremitatem canulle in foramen
auris multum. et oppila quod est in circu
itu canule cum cera mollificata cum
oleo. ut non sit uento uia nisi canulle.
deinde extrahe cum uento tuo attracti
one forti. Multotiens enim egreditur
cum eo quod narrauimus. Si autem non
egreditur hoc modo tunc accipe ex bel
balulut aut ex gelut uisco preparato
cum quo capiuntur aues tantum mo
dicum et pone ipsum in extremitate i
radii postquam tu inuoluis cotum super
eam decenter positum. deinde intromit
te ipsum in foramen auris cum facilita
te postquam tu exsiccas aurem ab humi
ditate. Si igitur non egreditur cum omni
bus que narrauimus. tunc propera ad
scindendum antequam accidat apostema calidum
aut spasmus. et modus fissure est
ut flobotomes infirmum in primis
in cephalica. et extrahes ei ex san
guine secundum mensuram uirtutis eius.
Deinde fac sedere infirmum ante ma
nus tuas. et conuerte aurem eius ad in
feriora. et finde fissuram aurem eius
paruam in radice auris apud ad
herentiam eius in loco depresso ipsius. et sit
fissura lunaris figure donec per
uenias ad lapidem. deinde aufer e
um cum eo quod est tibi possibile ex in
strumentis. deinde sue fissuram ab ho

ra tua cum velocitate et cura ipsum
donec sanetur. Quod si lapis cadens in
aurem est ex uno granorum que crescunt
et inflantur tunc administra extracti
onem eius. Si autem non obedit tibi ad
exitum tunc accipe spatumile tenu
e subtile secundum
hanc formam.
et administra cum eo abscissionem illi
us speciei ex granis que cadunt in aurem.
et non facias illud quando tu cogitas
quod illud granum iam humectatum
est per vaporem auris. Deinde pones ipsum
frustra multa. deinde extrahe eum cum
uncinis aut cum gesti subtili. aut
cum suctione sicut diximus. nam al
leviatur extractio eius. In aqua autem
que ingreditur in aurem oportet ut
utatur infirmus sternutatione cum
condisi in primis etiam impleverit
aurem suam cum aliquanto coto ve
teri et sit iacens super illam aurem in qua
est aqua. Si ergo egreditur per illud est bonum.
et si non tunc accipe lapides multos
secundum longitudinem digiti tenues
leves et calefac eos cum igne parum
per et intromittat infirmus ex eis
unum in foramen auris sue et saliat
super pedem suum unum ex illa parte
percutiat cum alio pede super lapidem
qui est in aure. Non ergo cesses facere
illud cum lapide et lapide donec egre
diatur tota aqua. et iam egreditur
aqua ita ut accipias ex papiro
aut ex iunco unum et intromittas
extremitatem eius unam in aurem et ac
cendas extremitatem alteram eius cum igne
donec comburatur plurimum eius. deinde
iterum alium et fac illud multo
tiens donec egrediatur tota aqua.
et extrahe ipsum cum canula secundum quod
premissum est in lapide. In extractione
autem animalis intrantis in eam si est

parvi corporis ut pulex et ei simile
cura ipsum sicut dixi in divisione. Sed
si est corporis magni quod apparet tunc
sui tunc administra extractionem eius
cum gesti et uncinis. et res eius est
facilior omnibus que tenentur in aure.
In extractione autem vermium generatorum in
aure quando curas cum eo quod diximus in
divisione et in tractatu distillati
onum et non confert cura tua. tunc oportet
ut aspicias aurem in sole. Si ergo
apparet illic aliquid ex vermibus tunc
extrahe ipsum cum gesti aut cum un
cinis subtilibus. Si autem non apparet
illic aliquid tunc accipe cannulam cuius
hec est
forma.
stricta inferius et ampla superius et
intromitte extremitatem subtilem
in aurem secundum quantitatem quam tollerat eam
infirmus. deinde sugge in ea suctione
forti et fac illud multotiens do
nec egrediantur omnes vermes. Si autem
tibi non obediunt ad exitum tunc
opila in circuitu cannule cum cera
sicut dixi tibi in lapide. Quod si non egre
diuntur cum eo quod diximus tunc admi
nistra distillationes quas iam ex
perti sunt antiqui in interfectione ver
mium et extractione et invenies illud in trac
tatu distillationum et sit effusio tua
qua effundis olea et medicinas
in aurem cum hoc instrumento cuius hec est
forma
sicut vides.
fac ipsum ex argento aut ex ere in
ferius strictum in quo sit foramen
parvum amplum superius. Si igitur vis
impellens quod est in concavitate sit
ex ere decentius secundum hoc sit et si vis accipe
radium et involve in extremita
te eius cotum involutione decenti. deinde
proice olei aut suci aut quod vis ex

istis medicinis in cannulam et ipsa
est in aure. deinde intromitte radium
cum coto desuper et exprime ipsum ma
nu tua compressione temperata
donec impellatur oleum in concavita
te auditus et sentiat ipsum infirmus
interius. et illud quod infunditur in au
rem sit iam calefactum cum igne pa
rumper. et cave ne sit res que distil
latur in eam frigida valde. quoniam
dicunt enim non tollerant illud.

Capitulum .vii. de cura opilationis accidentis auri.

Quandoque egrediuntur
quidam infantes ex ventribus ma
trum suarum non perforati. et iam accidit
etiam quibusdam hominibus opilatio in
meatu auris a vulnere aut carne
nata in ea. Et hec opilatio quandoque fit
in profundo foraminis auris quam non
consequitur visus. et quandoque accidit
ad exteriora foraminis parum et con
sequitur eam visus. Illa igitur que ac
cidit in profundo auris et quam non
comprehendit aspectus est in pluribus
dispositionibus difficilis sanationis. et
in illa quam consequitur visus oportet
ut ponas aurem infirmi in sole
et aspicias in eam. et si vides opil
lationem apparentem aperi eam cum
spatumili subtili cuius forma sit hec.

Sit extremitas eius in qua sit quedam
latitudo parva cuius quedam pars sit
acuta. et reliquum spatumili sit duorum
laterum lenium ut non ledat aurem.
Si ergo opilatio est a carne nata in me
atu auris tunc tene eam cum uncino
subtili. et incide eam cum facilitate
vehementi donec auferatur tota caro.
Quod si opilatio est in profundo auris
tunc accipe radium subtilem lene. et
calefac ipsum cum igne parumper.

deinde mitte ipsum in meatu auris. Si igitur
senseris opilationem cum eo quod inve
nit infirmus cum gravitate audien
tie conare apertionem eius cum facilitate.
et cave ne vulneres nervos auris.
deinde pone in aure licinium secundum
quantitatem amplitudinis foraminis
quod involvisti in unguento egyptiaco.
fac illud aliquot diebus donec sit se
curus de consolidatione vulneris. aut ac
cipe licinium et infunde ipsum cum
aqua rosacea. et pulverizata super ipsum
gegi tritum et utere ipso. Quod si vides
aurem iam apertam tunc oportet ut ex
trahas licinium. et permittas ipsum cum
licinio alio quod involves in cerotto
quod sit factum cum oleo ro. donec sedetur
apostema calidum. deinde cura ipsum donec sa
netur. Si autem accidat fluxus sanguinis
tunc submerge spongiam aut pannos in
aqua frigida et pone eam super aurem
et utere reliqua curatione que absci
dit fluxum sanguinis predicta in
tractatu distillationum.

Capitulum .viii. de cura athelil que accidunt in palpebris.

Isti athelil qui
accidunt in palpebris oculi. quandoque sunt
humidi et quandoque sicci. Oportet igitur ut te
neas eos cum tenalibus aut cum un
cino et incidas eos cum spatumili
a radicibus suis. deinde pone super locum
gegi tritum. Si autem fluat ex eis sangui
nis cauteriza eos cum cauterio lenticula
ri subtili. et cauterizare eos est melius
post incisionem. quoniam multotiens rede
unt quando remanet ex radicibus suis
aliquid. et quando cauterizantur cum igne
comburuntur ille radices et non re
deunt.

Capitulum .ix. de cura grandinum que accidunt in palpebris oculi.

Multotiens
accidit in palpebris aliquid quod as
similatur grandini in fortitudine
sua et sua durities et propter illud nominatur

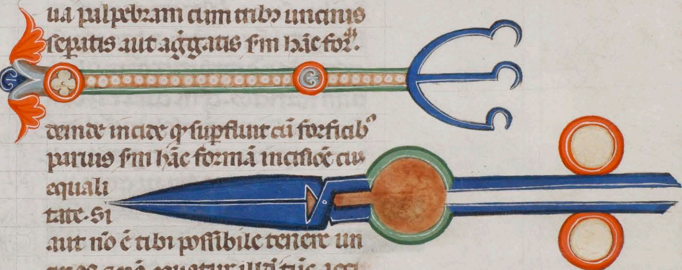
grando. et est aggregatio humiditatis grosse in palpebra superiori et palpebra inferiori. Operatio igitur in eis est ut consideres tunc si est grando procedens in eo quod apparet de palpebra superiori mouetur ad omnem partem et res eius est facilis. Finde igitur super eam fissuram per latitudinem. deinde excoria eam ab omni parte cum facilitate donec euadat. deinde suspende eam cum uncino et abscide eam. Si autem non preparatur tibi abscissio eius nisi postquam tu penetras palpebram cum incisione parum tunc non nocet infirmo illud in aliquo. Quod si fissura est magna tunc aggrega ipsam cum sutura et cura ipsam donec sanetur. et si est parua non superueniet tibi malum ex ea. unguentum enim restaurat ipsam et incarnat eam. Et si grando est declinis ad interiora [illegible] uersus superficiem intrinsecam tunc inuersa palpebram et suspende grandinem cum uncino propter quod indigeat incisione et preme eam ab omni parte. quod si elongatur palpebra per incisionem non nocet illud in aliquo. deinde ablue oculum post incisionem grandinis cum aqua salsa et cura locum cum eo quod incarnat donec sanetur infirmus.

Capitulum .x. de cura axirnach que accidit in palpebra superiori oculi.

Axirnach est adeps qui generatur in tunicis palpebre superioris. et plurimum quod accidit illud pueris. et ipsum grauat oculos eorum. et accidunt eis catarri in matutinis et non possunt intueri lumen solis. propterea quia lacrime properant ad eos. et propter illud uides eos discumbere super facies suas semper. et super eas dormiunt. et sunt palpebre eorum sub superciliis humide quas iam cooperuit inflatio et eminentia quam axirnach apparens est [illegible]. et quando premis locum cum digitis tuis sentis axirnach inter eos. et modus operationis est ut ponat infirmus caput suum in sinu tuo. deinde accipe pannum lini et prepara ex eo licinium et facies ex illo licinio circulum secundum quantitatem quod contineat axirnach ab omni parte. deinde pone eum super eam et preme eam digitis tuis ab omni parte ut aggregetur axirnach in medio circuli. deinde scinde in medio illius humiditatis cum spatumili incidente fissuram per latitudinem et non sit fissura maior fissura que fit in flobothomia. In profundo autem oportet ut findas cutem totam donec peruenias ad axirnach. In pluribus enim dispositionibus procedit axirnach ex fissura secundum formam frusti pinguedinis albe. Extrahe igitur eam cum panno que infiltrasti inter digitos tuos ad exteriora et tu reuoluis manum tuam ad dextram et sinistram donec dispergatur. et caue ne addas in fissura ut non peruenias cum spatumili ad oculum et ledas eum. Si autem non apparet tibi axirnach in principio fissure ut addas in fissura parumper cum facilitate donec procedat axirnach. deinde extrahe eam sicut diximus. deinde submerge pannos in aceto et aqua et pone eos super locum et stringe eum cum puluillis. Et ex hominibus sunt qui terunt salem et ponunt ipsum in concauitate fissure ut liquefiat quod remansit ex illa humiditate. deinde cura ipsam donec sanetur. Si autem accidat in loco apostema calidum tunc cura ipsum cum emplaustris sedatiuis donec sanetur.

Capitulum .xi. de modis [illegible] oculi.

Quando nascunt' in palpebris oculi
pili additi pt' cursum sub pilis na
turalibus ⁊ antiquant' tūc ipi nocēt
oculo. ⁊ faciūt accidere modos egri
tudinū sicut lacrimas assiduas ⁊ mol
lificationē palpebraꝝ ⁊ albuginē
donec fit illud cause destructionis
ocli albuginis. et taxmir quē ocli
fit s'm q̄tuor modos. aut p cautiū
cum igne. aut cum medicinā acu
ta s'm qd pmissum ē in capitlo
cautij. aut fit et taxmir p incisio
nem ⁊ suturā. aut p cānas s'cdm
qd ego dicam. Oportet ut ponas
caput infirmi in sinu tuo deinde
cōuerte palpebram ocli manu tua
sinistra. Si g° cōuertitur bn̄ est. et
si nō intromitte acum in eam in
qua sit filum ab inferiori parte
palpebre ⁊ fac penetrare acum cū
filo desup. ⁊ sit illud ꝑpe pilos ipsos.
et ꝑpe magnitudinē palpebre in
qua nascunt' pili. ⁊ trahe filū ad
supiora cū palpebra ⁊ cōuerte eā cū
radio. deinde finde interiori pte
palpebre sub pilis additis cū spa
tumili incidēte a lacrimali maio
re usq; ad lacrimale min'. deinde
extrahe filū ⁊ pone sub palpebra
pulvillū paruū ex coto aut pāno.
deinde signa cum encausto super
palpebram q' sit sicut figura folij
mirti. v'ūtn̄ oportet ut sit figurā
s'm quātitatem quā uis de eleua
tione palpebre qm̄ iam diu'sifica
tur illud in hoībus. Ex eis enī ē qui
indiget ut incidat' ex palpebra q̄
titas magna s'm quātitatē qua
mollificatur palpebra. deīn finde
sup duas lineas cū spatumili q̄s
signasti. ⁊ incipe a lacrimali maio
re usq; ad lacrimale min'. ⁊ sit fis
sura una ꝑpe pilos natales sicut est
grossitudo radij. deinde intromitte
uncinū in uno duoꝝ anguloꝝ cuti'.
deīn excoria ipā totā. deinde aggrega
cum sutura duo labia cū acu et fi
lo lane subtili. ⁊ absterge sanguinē
⁊ fac adherere q' supfluit ex filis
sup duo supcilia cum quibusdā rebus
inuiscantibus si uis facere illud. ⁊ si
nō n̄ cures. deinde dimitte suturā
et fila usq; ad tres dies aut q̄tuor.
p'ea cura illud. ⁊ si uis dimitte uuln'
absq; sutura ⁊ cura ipm' cum eo q' ex
siccat ⁊ cōstringit. nam palpebra e
leuatur ap' sigillationē uulneris
et aggregationem eī'. sed sutā est me
lior. huic g° extraxmir dixerūt an
tiqui. v'ūtamē in eo ē sollicitudo
sup infirmū ⁊ ē ex bona opatione
et nō est in eo timor. ⁊ ē modus ali'
in taxmir ē. ⁊ est ut signes sr' pal
pebram figuram que sit sicut figurā
folij mirti sicut narrauim'. deīn ele
ua palpebram cum tribus uncinis
sepatis aut aggregatis s'm hāc for'.

deinde incide q' supfluit cū forficib'
paruis s'm hāc formā incisiōe cū
equali
tate. Si
aut nō ē tibi possibile tenere un
cinos ⁊ nō equatur illud. tūc acci
pe acū in qua sit filū et intromit
te ipām in medio figure. et itro
mitte filū aliud ꝑpe lacrimalem ma
ius. ⁊ filū scdm ꝑpe lacrimale min'.
et aggrega int' digitos tuos fila cū
equalitate. deīn eleua cū eis manū
tuā eleuatiōe equali. et eleua cu
tem s'r quā ē signatū totā sicut nā
rrauimus. deīn aggrega duo labia
uulneris cū sutura ⁊ cura ipm donec
sanet'. Si uō accidat apī. apiut

incisione tuã aut fissurã tuã: te
sedi illud apã cũ acuto et ei filib'
ex unguietis sedantibʒ. et qñq; ac
cidit in palpebris q̃ ut cõuertant'
pili eĩ. Oportet igr̃ ut utaris in ea
eo q' dixim' de incisione. sed sutu
ra in utrisq; ẽ magis artificialis.
Adextuir cum cannis q̃ aduãui
sine cannis ẽ sm̃ hãc form̃. et ẽũ cõ
uertas palpebram q̃ scindas fissu
ram que est deint' sm̃ q' narraui
mus. deinde artefac duas cãnas
aut duo ligna subtilia q̃rũ lon
gitudo sit sm̃ longitudinẽ; pal
pebre q̃ latitudo earũ sit minõ la
titudine spatiuncul; tu iam inci
sisti in extremitatibʒ utrisq; ab u
trisq; ptibʒ ũ tenes fila. deĩn ag
ga utrãq; cũ subtilitate sup illd'
q' supfluit ex palpebra oclĩ. q̃ stri
ge duas cannas ab utrisq; ptib'
stricẽã forti. q̃ dimitte eã aliquot
diebʒ. Cutis ẽ stricta moriet' et
denigrabit q̃ putrefiet donec p se
cadat. Si u'õ tardatur tũc incid' eã
cum forficibʒ. deĩn cura eã; don'
sanetur. Cum igr̃ cõsolidat' eleue
tur palpebra q̃ nõ pungunt pili.
et hec est forma duar; cannar;.

quas facies sm̃ hanc figuram; et
hanc q̃titatẽ in longitudine et
latitudine. Cap. xij. d' eleuati
one pilor; pũgẽtiũ in oclo ẽ acu
Operatio in illo ẽ. qñ ẽ pil' un' aũ duo.
ut accipias acũ subtilem q̃ intro
mittas in eã filũ ex seta subtile q̃
lene. deinde aggre extremitatẽ eĩ'
q̃ nodos utrisq; nodo subtili ualde.
et sit longitudo filor; palm' unũ.
deinde compone in halchorati fi
lum aliud subtile sub eo in breui.
et noda extremitates eĩ si uis. deĩn
ponat infirm' caput suũ in sinu
tuo. q̃ sit ppe solem ut declaret' ope
ratõ qñ est opatõ subtilis. deinde
intromitte acũ cũ alxocarti in
radicem palpebre. q̃ fac eã; pene
trare in palpebra festinanter do
nec extrahas eam desup pilu; na
turalẽ. deinde trahe pilũ usq; sup
alxocarti. q̃ intromitte in alxo
cãti. illũ pilum si ẽ un' aut duo.
aut tres aut plures. deinde trahe
manũ tuã cum eo don' egrediatur
pilus cũ alxorati in palpebra cũ
pilo natali. Si aũt trahitur alxo
rati q̃ nõ egrediatur pilus cũ eã. tra
hes alxorati ad inferiora cu; filo
qd' tu posuisti in ea donec egrediat'
alxorati ex foramine supiore. q̃
uideas eam uisicẽ oculi. tũc enim
extrahes alxorati q̃ filũ. q̃ extrahe
utrãq; q̃ claude oculum q̃ dimitte
ipm̃ clausum duobʒ diebʒ aũ tri
bʒ donec adhereat pilus loco suo
et nascatur sup ips' caro. Q'd si pi
lus est breuis tũc aũt socia ei pilu;
longũ ex pilis natalibʒ q̃ eleua
tur cũ eo. aut dimitte ipm̃ donec
elongetur p' spatium. q̃ tũc eleua
ipm̃ alxorati. i. rugatõ ul' ẽctio q̃
do cõtrahitur sursum ul' ad dex
tram ul' ad sinistram. Capit.
xiij. de cura alxatrati que accidit
Quando acci in palpebra supiore.
dit oculo h' alxatrati nomina
tur leporina. q̃ hec ẽ alxatrati aũ
nãlis aut accidental. Accidentalis
igr̃ fit ex cõsolidatõe uulneris aut
sectõis aut cautu; q̃ silium istis. Et
modus opatiõis in ea ẽ. ut tu fin
das illam cõsolidatiõnẽ ut separ'
labia eius. q̃ ponas in eo q' ẽ int'
ea licinũ ex lino. q̃ liges eam do

nec sanetur. et nõ oportet ut utaris
in curatiõe eius rebus q̃ exsiccãt et constrin
gũt. Nam si tu facis illud redit axa
tiati deterior q̃ fuit. imo utere in
ea rebus que mollificãt sicut fenum
grecũ et embroca cum aqua in qua
decocta sunt altea semen lini et ũguẽ
tum diaquilon quod liquefactum sit cum
aliquo ex oleis. et involue cum eo
licinium et cura cum eo. et thesau
rus curationis tue est. ut coneris omni
ingenio ut nõ consolidetur secundum formã
que fuit in primis. et hec quidẽ
operatio quam diximus nõ est nisi que
dam rectificatio alxatiati ut nõ re
neat formã loci secundum quod fuit omnino.

Capitulum .xiiij. de cura alxatiati
que accidit in palpebra inferiore.

Hec alxatiati que fit inferius est que
uere nominatur alxatiati. et est na
turalis et est accidentalis. Accidentalis
autem fit ex uulnere aut fixura aut
cautio et aliis similibus. Et uia oper
ationis in ea est. ut accipias acũ
in qua sit filum duplum et figas
eam in carnem et facias eam pene
trare a lacrimali sinistro usque ad
lacrimale dextrum. donec perueniat filum
in duabus extremitatibus carnis. de
inde extende carnẽ ad superiora cũ
acu et incide eam cum spatumuli la
to. Si ergo figura redit palpebre secundum
quod oportet bonũ est. et si nõ accipe
radium et pone ipsum in fixurã et conuerte
cum eo palpebrã et finde duas fis
suras in latere inferiore palpebre
et sint extremitates duarum fissu
rarum ex duobus angulis incisionis
quam incisisti donec concurrãt et fiat
ex eis angulus donec quãdo aggregantur fi
at figura earum hec figura et
est uita lauda greca. deinde
aufert illam carnẽ per quãtitatẽ

quod est latus eius acutum inferius ab
eo quod sequitur palpebram. deinde
aggrega partes separatas. et sue eas cũ
filo lane. deinde cura eas cum eo quod
diximus de medicinis mollificatiuis
et licinius donec sanetur. et si alxa
tiati accidat ex fissura et sutura aut
cautio. tũc oportet ut findas fixurã
planã sub pilis palpebrarum etiam secundum
quod precessit. deinde separantur duo labia
cum licinio secundum quod diximus. et summa
sermonis in cura alxatiati quãdo est de
super aut inferius est ut currat in eis o
peratio secundum quod preparatur ex forma alxa
tiati. Ipsi namque est multarum diuersita
tum in forma. et artifex prudẽs pre
parat ingeniũ cum quocumque modo
est possibile ei donec reducere faciat
figurã ad formam naturalem. aut propẽ
eam. et ipse met infirmus secundum quod cõ
uenit ei ex operatiõe et instrumentis
in plurimis dispositionibus.

Capitulum .xv. de adherentia pal
pebre oculi cum coniunctiua aut
cum cornea.

Quando accidit hec
consolidatio multis hominibus ita ut cõ
solidetur palpebra superior cum albe
dine oculi et prohibeat eum a facilita
te motus et prohibeat ipsum ab opera
tionibus suis naturalibus. Oportet ergo
ut intromittas extremitatẽ radij
sub palpebra et eleues eam sursum
aut extendas eã cum uncino. deinde
incide adherentiã cum spatumuli
subtili quod nõ sit cum acuitate incisi
onis spatumuliũ. imo sit obtusum
parum ut nõ inquietetur infirmus a
operatione et remoueatur spatumile
et ledit oculũ cum acuitate sua. et
incisio tua quando tu excoriaueris illã adhe
rentiam cum facilitate donec redit
palpebra secundum formã suã naturalem
et sanatur adherentia tota. sum

de tuc in oculum aquam salsam cum qua ablue ipsum. aut distilla in ipsum ex sief facto ex azumar dissoluto cum aqua. deinde separa inter palpebram et oculum cum licinio lini et pone super oculum lanam infusam cum albumine oui. et post diem tertium utere sief consolidatiuis donec sanetur.

Capitulum xvi. de incisione ungule et eminentie carnis lacrimalium.

Scias quod ungula est duobus modis: aut est neruosa et est similis siphac duro subtili. aut est non neruosa similis humiditati congelate albe. que cum tangitur eam cum ferro aut conaris capere cum uncino eam abscinditur et non figitur in ea uncinus. et utraque species non incipiunt nisi a lacrimali maiore usque uadit paulatim donec cooperit uisum et prohibet lumen et motum oculi. et modus operandi incisionem eius est ut ponat infirmus caput suum in sinu tuo. deinde aperi oculos eius et eleua palpebram manu tua. deinde collige ungulam cum uncino pluce duplicationis et extende eam ad superiora. deinde accipe acum et intromitte in ea pilum ex pilis equi. aut uace uel bouis. et filum forte et duplica extremitatem acus parum. et fige eam in medio ungule et penetra eam cum acu. et liga cum filo ungulam et extende eam ad superiora. et excoria cum pilo latus ungule quod sequitur pupillam ac si tu serres eam cum pilo usque ad postremum eius. deinde incide residuum in radice lacrimali cum spatumile subtili aut cum forficibus paruis. et dimitte carnem lacrimalis naturalem ut non accidat ex incisione eius cursus lacrimarum assiduus. et quandoque extenditur ungula cum uncino solo aut cum filo sicut diximus. deinde excoriatur cum spatumili leui cuius hec est forma.

et caue ne tangat spatumile tunicam corneam et accidat in ea ruptura et perforetur pupilla. deinde post incisionem pone in oculum aliquod salis contriti. aut ex sief facto ex zuniar. et dimitte ipsum usque ad diem alium. deinde cura ipsum cum eo quod oportet usque sanetur. Quod si ungula est neruosa et non potest intromittere in eam acum neque figitur in ea uncinus. tunc multotiens curatur hec species ungule cum medicinis et sanatur sicut narraui in diuisione. Quod si uis incidere eam tunc aperi oculum infirmi et accipe spatumile subtile leue debilis acuitatis secundum hanc formam.

Et rade ungulam desuper rasione cum subtilitate. Quod si uides quod ipsa ramificatur et constringitur et imprimit in eam rasio tunc distilla ex hora tua in oculum ex sief facto ex zuniar. aut sief rubeo. aut sale trito. et opila oculum usque ad diem alium. deinde itera super ipsam operationem donec remoueatur totum eius. nisi contrarium sit tibi in oculum apostema calidum. tunc est dimitte ipsam et cura apostema donec sanetur. deinde itera operationem super ipsam cum rasione donec sanetur. Eminentia autem carnis lacrimalis si nocet in oculo nocumento magno suspendatur cum uncino. et incide ex ea partem eius et non ultimes in incisione ut accidat cursus lacrimarum. deinde distilla in lacrimale sief rubeum aut sief de ciniar donec sanetur.

Capitulum xvii. de incisione alguedengi et eius quod nascitur de carne addita in oculo.

Nascitur quandoque in quibusdam oculis hominum caro rubea composita vel superposita donec cooperit pupillam. aut appropinquat aut stringit super palpebras. et fortasse convertit palpebras ad exteriora. et assimilatur rose balaustie. et operatio in ea est ut ponat infirmus caput suum in sinu tuo. deinde aperi oculos eius et collige illam carnem totam cum uncinis convenientibus ad illud. et tene illud cum forcipe uno aut gesti. deinde incide carnem in primis donec finiatur tota eius cum incisorio. et caue a berkelone ne ledas ipsum aput operationem. et sit incisio tua qua ipsum incidis aut cum spatumili quod narrauimus in incisione ungule. aut cum forficibus paruis cum quibus colligitur asebel secundum quod ueniet forma eius post hoc capitulum. Cum igitur completur incisio tua et remouetur tota alguardenigi. tunc imple oculum ex sale contrito. aut distilla in eum puluerem rubeum et similia illis ex medicinis corrosiuis et pone super oculum deforis cotum cum albumine oui ut securetur ab apostemate calido. Quod si remanet ex alguardenigi aliquid et donatur tibi sanguis calidus et times apostema calidum. tunc dimitte oculum et cura ipsum cum eo quod sedat apostema. deinde itera super ipsum cum operatione donec sanetur. Et similiter fac cum carne addita que accidit in oculo ex hac specie. verumtamen oportet ut alleuies curationem omnis oculi debilis ex uia naturali. aut ex uia accidentali operando cum ferro. et non intromittas manum tuam in aliqua harum operationum donec uideas quod illud membrum est tollerans illam operationem.

Capitulum xviii. de collectione sebel ex oculo.

Sebel est uene rubee que texuntur super oculum et prohibent uisum operationem suam et debilitat oculum cum longitudine dierum. Necesse est igitur te in primis ut consideres quod si oculus in quo est sebel est fortis et non est in eo egritudo alia preter sebel. tunc collige sebel eius et est ut precipias infirmo ut ponat caput suum in sinu tuo. deinde suspende illas uenas cum uncino uno aut duobus secundum prudentiam tuam. et sit uncinus non subtilis duplationis secundum hanc formam. aut sint duo uncini gradati in corpore uno secundum hanc formam.

Deinde collige cum forficibus subtilibus illas uenas cum subtilitate et abstrige sanguinem hora post horam donec uideas illas uenas remoueri ex oculo et resoluitur. et caue ne ledas oculum cum extremitatibus spatumilis. et sit operatio tua in meridie coram sole. et sis firmus in operatione tua ualde. ut non incidas nisi uenas illas. et cum tu expleueris. tunc distilla in oculum fief uiride aut rubeum ut sua acuitate corrodat quod remansit ex sebel. Si autem non est tibi possibile illud totum colligere in illa hora. tunc emplaustra oculum cum eo quod sedat dolorem oculi. et dimitte ipsum diebus aliquot donec sedetur dolor eius et securetur ab apostemate calido. deinde itera super ipsum secundum hunc modum eundem donec sanetur. et hec est forma forficis.

Capitulum xix. de reductione anthomi nasati ad nasum.

Dominantur medici ei anthomi nasati fistulam quam eius tu curas cum cautio. aut cum medicina acuta comburente secundum quod precessit eius narratio. et non sanatur. tunc non est ingenium in ea. nisi ut findas super apostemate

apud maturitatem eius. et extrahas totam humiditatem que est in eo. et pus donec detegatur os. et uides in eo corruptionem aut nigredinem tunc rade ipsum cum instrumento cuius forma hec est

et nominatur aspri capitis fiat ex ferro indo. et sit caput eius rotundum sicut azir quod sit punctatum punctatione lime aut punctatione alibil. fecit punctationem subtili. et pone ipsum super locum corruptum ossis. deinde reuolue ipsum inter digitos tuos et tu preme manum tuam parum donec scias quod illa corruptio iam rasa est. et fac illud aliquotiens. deinde restaura locum cum medicinis exsiccatiuis stipticis. Si ergo consolidatur locus et nascitur in eo caro et abscinditur cursus saniei et remanet .xl. diebus et non remoueatur et non aperiatur et non accidit in eo accidens. tunc scias quia sanatus est. et si non tunc non est in eo ingenium nisi reducere fistulam ad foramen nasi secundum hanc formam. et est ut detegas ab osse secundo cum ferro aut cum medicina acuta et cum detectum est os tunc accipe terebrum secundum hanc formam.

Sit extremitas ferrea triangulata et lignum eius sit piramis extenuata usque ad extremitatem sicut uides. deinde pone illud super os ipsum. et sit illud prope lacrimale et elonga manum tuam ab oculo parum. deinde reuolue manum tuam cum terebro donec penetret os. et sentiat illud infirmus per hoc quod inueniet uentum exire ex eo quando tenet infirmus manum suam super nasum suum. ergo tunc restaura locum cum medicinis stipticis exsiccantibus sicut docui te. Cum ergo nascitur caro et induratur locus. tunc materia que effundebatur ad exteriora redit ad nasum. est ergo leuius illud super infirmum.

Capitulum .xx. de reductione eminentie oculi.

Quando enim eminet oculus cum totalitate sua et non accidit in uisu nocumentum neque diminutio tunc oportet ut soluas infirmum. deinde flobotomes eum per cephalicam et ponas uentosas in ceruice absque scarificatione. et sugge suctione forti. deinde pone super oculum linimentum quod fit ex acatia et aloe et olibano et sarcocolla. deinde stringe oculum desuper et emplastra eum puluillis multis. et modus puluillorum est ut accipias pannos leues multos. et duplicetur omnis pannus ex eis supra quatuor. fac ex eis multos. deinde pone eos unum super alium secundum quantitatem qua indiget oculus. deinde stringe super ipsos cum panno duro super stricturam fortem. et itera uentosas cum suctione sine scarificatione. deinde aufer uentosas cum suctione sine scarificatione. et dimitte oculum strictum die et nocte. Si autem ligamentum iterum mollificetur tunc oportet ut stringatur multum. deinde aufers ligamentum post diem et noctem sicut diximus. Si ergo uides oculum iam redisse est bonum. et si non tunc itera emplastrum et puluillos et stricturam et uentosas donec sanetur.

Capitulum .xxi. de incisione uue id est uuee tunice

Quandoque accidit disruptio in tunica uuea. deinde eminet et procedit extra palpebras sicut granum uue et fedatur forma hominis propter illud. et uis incidere illud tunc operatio in eo est secundum quod narro. et est ut intromittas acum in radicem uue ab inferiori ad superiorem partem. deinde in

et dimitte acū aliā in qua sit filū
duplum a parte lacrimali et fac
eam penetrare. et dimitte acū prī;
sēm dispositionē suā. deīnd incide
locum fili dupli et liga cū eo pte;
uīc incurtuati acus et stringe eā
multū. deinde extrahe acum et po
ne sup oculū lanā infusam ī al
bugine oui. et dimitte eū donec ca
dat filum cū uua. deinde cura ocu
lum cum eo qd confortat ipsm do
nec sanetur uuln᷑. et qn̄ stringit᷑
uua ab omi pte cū circulo ex pan
no donec cadat oculus eminētiā
magnā. deīn pforetur cum spatu
mili subtili q̄ pueniat ad pfun
dum oculi et curat humiditā al
bugineā et descendat oculus et in
grediatur statim. deinde stringe
eum donec sanetur.

Cap. xxij. de curatiōe alcomati.

Hec egritudo que nominatū alcō
mati nō ē nisi sanies que agrega
tur in oc̄lo similis aque descēdēti
et nō est ipā. et modꝰ opinionis mea est
ut facias sedere infirmū sup se
dem pparatum uł directū. deinde
accipe caput eī manibꝫ tuis apir
tis duabꝫ et moue ipꝰ donec uide
as saniem puenire ad inferiora
oculis tuis. deinde figatur et non
descendat et absoluatur lum̄ et ui
deat infirmus res sic uidebat. et
si nō descendit infer᷑ scias quia ē
aqua. si aūt nō ppāratur descensū
saniei cū eo q̄ diximꝰ. tūc fac sedē
infirmū int᷑ man̄ tuas. deīnd ac
cipe spatumile sb̄tile et finde cū
eo sup̄ pāniculū corneū parump
aput cōtinuatōē; cōiūctiuē cū tu
nica cornea in corona donē egredi
atur sanies. Cum g̃ egrelitur tūc
distilla in oculū aquā calidā in
qua miscuisti mel aut aq̄ in qua
buluisti fenugrecum et mel. deinde cu
retur cum reliqua curatōē donec sa
netur.

Capitulm. xxiij. d̄ curatōē aq̄ descēdētis ī oc̄lm.

Iam diximus spēs aque in diuisione et que cue
nit ad pforandū s᷑monē declaran
te expositionē rei. tc̄ accipe illō ī
sēm sanitatē. tūc g̃ oportet ut faci
as sedere infirmū int᷑ man᷑ tuas
quadratū oppositū lumini ppē so
lem. et liga oculū eī sanū et strige
eum ualde. deinde palpebrā; oculi
eius manu tua sinistra. si oculus in
quo ē aqua est oculus sinist᷑. aut
manu tua dextra si ē oculus dexter.
deinde accipe manu tua dextra al
magdā si oculus ē sinist᷑. aut ma
nu tua sinistra si oculus est dexter.
deinde pone extremitatē almag
da ppē coronam p qntitudinē; ra
dij in ipā albedine oc̄li a parte la
crimalis minoris. deīn impelle
almagdā cū uirtute. et tu reuolu᷑
cū eo manū tuā donec penetres in
albuginē oculi. et sentias quod al
magda iam peruēit ad rem uacuā.
et oportet ut sit mēsura itineris
almagda ad pfundū mēsura spa
tij q̄ ē a pupilla usq̄ ad finem in
gredinis et ē corona oculi. uidebi᷑
enī os in pupilla ipā uisiōē oc̄li
ppē claritatē; tunice cornee. dīn
pone almagda usq̄ ad locum in
quo ē aqua. deīn pme ipꝰ inferiꝰ
uice una pt᷑ aliā. Si g̃ descēdit aq̄
statī tūc infirmus uidet illō sup
qd̄ apit uisū suū statī et almag
da in oc̄lo suo deinō qescat pau
lulum. Si g̃ ascendit aqua tunc
depone eam so pt᷑ qd̄ egrediatur
almada. Qn̄ g̃ figitur et nō ascen
dit tc̄ extrahe almagda cū faci

uitate 7 tu reuelluis cū eo manum
tuā paulatī. deīn dissolue ī aqua
aliqd ex sale claro gēme. et ablue
cum eo oculum deinc̄. deīn poē ext̄
oculū totū stupā aut lanā infusā
oleo ro. 7 albumine oui. 7 liga cū
eo oculum sanū. Nos aūt et illi
qui sūt nrī tp̄is ponimꝰ sup eum ci
minum tritū cum albugīe oui.
Qđ si nō obedit tibi almagda ad
introitū in oculū ꝓpt̄ duritiē suā
qm̄ ex hoīb; ē cuius oclꝰ ē durus
ualde. tūc oportet ut accipias spa
tumile qđ nominat̄ albereid cui
h est for.
ꝑfora g̃
cum eo ipsū, conuinctꝰ tm̄. et nō
ultimes manū tuā in foramine.
et nō est n̄ ut facias iuām ad al
magda locum subtilem. deīn in
tromitte almagda fm̄ q̄ diximꝰ
et ap̄ complemētū opis tui ꝓpare
tur infirmo dormitoriū decent
fr̄m in quo dormiat sr̄ dorsū suū
in domo tenebrosa. 7 prohibeat ab
omnib; motib; 7 a tussi. 7 poē cibū
eius illđ in quo leniatur natū eiꝰ.
et nō moueat cap̄ suū dextra neq;
sinistra oīo. 7 sit ligamentum fm̄
dispositionē suā usq; ad diē tertiū.
deinde solue illđ in illa domo tene
brosa et experire uisum eiꝰ. et fac
eum uidere res. deinde reduce liga
mentū usq; ad diē septimū. 7 nō
oportet ut facias illđ in hora cura
tionis aut post curationē statim.
imo oportet ut alleuies illđ ꝓpter
q̄ aqua ascendit uelocit̄ p aspec
tum uehementem. Si at̄ accidat apā
calidū tc̄ oportet ut soluas oclm
an̄ septimū diē 7 rectifica illđ cū
eo q̄ sedat apā donec qn̄ sedat̄. tūc
absolue uisum eiꝰ 7 pone sr̄ faciē
eiꝰ ezale quo tegatur uisus sub eo
eius diebꝰ aliquot ipō existēte in il
la domo tenebrosa. deīn egrediatur
a domo gradatim 7 conuiscet in cā
suis. et scias qđ in alcathea nō ex
cusatur discipls a uisiōe aliquotiē.
tūc enī audeat sup opationē. Nam
qdem puenit ad nos quidā ex illis
qui sūt de alayrach qr dixit q̄ fac
tum fuit in alayrach magdaham
pforatum quo suggitur aqua. ve
rūtū ego nō uidi aliquē in tra nrā
qui fecerit illđ. neq; legi illđ in ali
quo ex libris antiquoꝝ. et ē possi
bile ut sit illđ nouū. 7 iste sūt for
me spēꝝ ex magda ut stet sup ea
qui ignorat ea. Forme magdi ꝓpt̄.
fiant ex ere ꝓpe 7 sit extremitate
eaꝝ cum hac subtilitate eadē: tri
angulata extremitas acuta.

Capitl. xxiiij. de cura carnis na
te in naso.

Quando nascunt̄ in
naso carnes diūse addite ex qb;
est aliqđ qđ assimilat̄ scorpioni
multoꝝ pedum et ex ea ē caro cancr
rosa lapidea fusci coloris. et ex ea
est que est caro lenis nō fusci co
loris. Jn ea g° que ex istis carnib;
est lenis 7 nō fraudulēta neq; can
cerosa. Oportet ut facias sedere
infirmū int̄ manus tuas oppo
situm soli. 7 aperi nares eiꝰ 7 pice
uncinū in illas carnes. deīn tra
he eas ad exteriora. deinde incide q̄
comp̄hendisti in eis cū spatumi
li subtili acuto a parte una donec
scias q̄ caro tota inde ablata ē. Q̄

si remanet

si remanet ex ea aliq͠d cui abscisio
nō est possibilis. tunc rade illud cum
uno instrō͠z subtiliū cū facilitate
donec nō remaneat ex eo aliquid.
Si aūt ꝓuatur t̄ sanguis aut acci
dat apā callid͠s. tunc oppone ei ꝓ id
qd͠ oportet. aut ē ex apostematib͠
malignis tūc ꝑpera et cautica ip͠s
donec abscidatur sanguis ⁊ aufe
rantur om͠es carnes. deīn ꝓiciat͠
in nasum pt̄ incisionē acetum ⁊
aqua aut uinū. Si aūt aperiatur
nasus ⁊ ꝓcedit ex eo humiditas us͠
ad palatum tūc scias q͠ iā sanū ē.
Si uō nō penetrat humiditas͠ s͠m
q͠ oportet tūc scias q͠ int͠ ipsū est
caro nata in supiorib͠ ossib͠ nār͠
ad que nō ꝑuenit cū incisione in
strumētum. tūc ig͠ oportet qd͠ intro
mittas filum lini cui sit quedā
grossitudo ⁊ noda in eo nodos mul
tos. et pone int͠ omnē nodū quan
titatem digiti aut min͠ ⁊ ingeniū
et infirm͠ ut mittat extremitatē
fili unā in nasū cū radio. aut cū
quo possibile est ei. ꝑ͠tq͠ fecit ipm͠
simile acer: et trahat odoratū suū
donec ꝑueniat ad nasum et egre
diatur sup͠ guttur suū. ⁊ multoti
ens quidem faciūt simile huic
actōni pueri in scol͠ ⁊ ē res facilis
ei qui uult. deinde pone duas extre
mitates fili extremitatē unā que
egreditur sup͠ nasum. ⁊ altā que
remāsit in naso. deinde cum illud͠
serratur tam carnis cū nodis q͠ sūt
in filo. fac illud͠ donec scias qd͠ car
nes iam sūt cū nodis fili. deinde
extrahe filū et pone in nasū pt̄
abstersionē sanguinis licinium
q͠ imbibisti in unguēto egyptō
fac illud tribus dieb͠ aut pl͠ donec
unguētum corrodat totū qd͠ re

mansit ex carnib͠. deīn pone ī fine
rei in nasū cānulā de plūbo dieb͠
aliquot donec sanetur. Si aūt indi
get curatē q͠ exsiccet utē illa. ⁊ hec
est forma instrumenti ad
caput purgā͠ faciendū.

cum quo distillent͠ olea ⁊ medicīe
in nasum. fac ex argento aū ere
re qd͠ sit simile lampadi parue
aptum sic̄ cōcula ⁊ meat͠ eī simili͠
et si uis fac cānulā clausam sicut
cāna ⁊ cocula instrī ad caput purgā
faciendū. sit plana directa cui sit
manubriū in postremo eī͠ cū quo
teneas ipm̄ qn̄ calefacis in ea ole
um. aut q͠duis ex sucis ⁊ reb͠ fluxi
bilib͠. Cap͠. xxis͠. de thelul na
tis in extremitate nasi. .....

Multociens nascitur in extrēitate
nasi thelul ⁊ magnificat͠ ⁊ augmē
tatur cū dieb͠ donec fedus sit aspec
tus eī. et ꝓpt͠ illud͠ oportet ut incidas
illud͠ in principio apparitiōis eī͠ et
eradices totum eī͠. deīn pone sup͠ locū
aut cautium aut medicinā obu
rentem que stat loco eī͠. Si g͠ tardā
tur incisio ei donec magnificet͠ tūc
cōsidera si ē lapideū durū fusci co
loris. pauci sensus. tc̄ nō tāgas ipm̄
cum ferro. qm̄ apā cancrosum est.
Multociens enī qui incisit apā huiꝰ
modi ⁊ accit ex eo malicia mag͠ sup͠
illā infirmū qua ip͠s habebat. Et si
apā est lenis tactus nō fusci colorꝭ
et uides qd͠ incisio ꝑ͠sibil͠ ē ī toto
ipsiꝰ. tūc euacua infirmū ⁊ incid͠
ipm̄ sine timore ⁊ absq͠ pauore ⁊
cura locum cū eo q͠ exsiccat ⁊ astri
git donec sanetur. Cap͠. xxvi͠. d͠
sutura nasi ⁊ labij ⁊ auri͠ qn̄ sol
uit͠ cōtinuatō a uulnē aū similib͠ illi͠.

Scias quia qn̄ accidit solō cōtinui
tatis in una harū cartillaginum

parum confert in ea operatio nisi in qui-
busdam hominibus. Oportet igitur quando accidit
aliquid ex illo ut consideres si est
vulnus recens cum sanguine suo
et tunc aggrega duo labia vulneris cum
sutura. deinde cura ipsum donec sanetur.
et si solutione continuitatis labia
iam separata sunt et facta est unaqueque pars
sana. tunc oportet ut excories omnem
partem a cute sua apparentem donec
sanguinetur. deinde aggrega duo labi-
a cum sutura et stringe ea et pulve-
riza super ea sanguinem draconis et
olibanum contrita et pone super pulveres
frustrum emplastri diafinicon et aliorum
aliarum ex emplastris consolidativis. et di-
mitte ipsum ligatum duobus diebus aut
tribus. deinde solve ipsum et permuta me-
dicinam et dimitte ipsum donec absci-
dantur fila per se. deinde cura ipsum cum
unguento donec sanetur. Modus autem
suture est ut aggreges solutionem continu-
itatis cum filo aut cum acubus sicut nar-
ravimus in sutura ventris. aut aggre-
ga solutionem cum filo sicut fecit te scire.

Capitulum xxviii. de extractione nodorum qui accidunt duobus labiis.

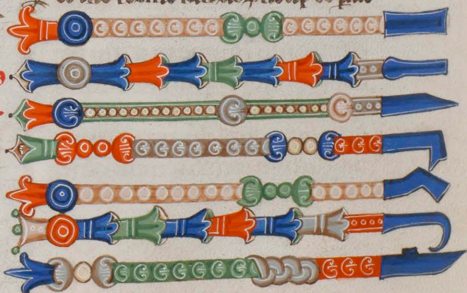
Multitis que hominibus plerumque accidunt in
interioribus labiorum suorum aperta du-
ra similia granis herbi. et quedam eo-
rum maiora et minora. Ergo oportet ut
convertas labium et findas super omnem
nodum eius et suspendas eum cum
uncino et incidas ipsum ab omni parte.
deinde impleas locum post incisionem
gegi trito donec abscidatur sanguis.
deinde colluatur cum aceto et curetur lo-
cus cum eo in quo est stipticitas us-
quequo sanentur vulnera.

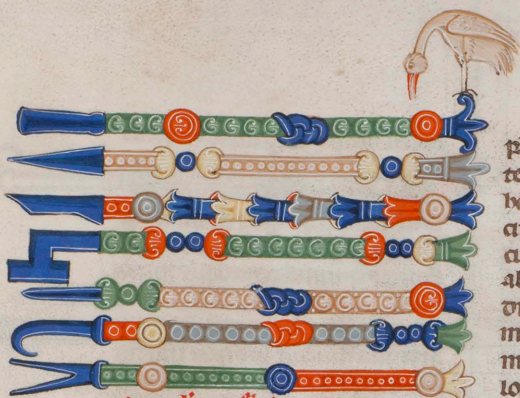
Capitulum xxviiii. de incisione carnis addite in gingiva.

Multotiens accidit
super gingivam caro addita quam
antiqui nominant abulus. Opor-
tet igitur ut suspendas eam cum uncino
aut teneas eam cum forficibus et inci-
das eam apud radicem suam et dimit-
tas saniem currere aut sanguinem.
deinde pone super locum gegi tritum. aut
alios pulveres stipticos exsiccativos.
Quod si redit illa caro post curationem
nam multotiens redit. tunc incide
eam secundo et cautica ipsum. Ipsa namque
non redit post cautium.

Capitulum xxx. de rasione dentium cum ferro.

Quandoque aggregantur in superficiebus dentium ab
interiori parte et exteriori. et inter gingivas
cortices asperi turpes. et quandoque denigran-
tur et citrini fiunt et virides. donec
perveniet ex illo corruptio ad gingivam
et fedi fiunt dentes propter illud. Oportet
igitur ut facias sedere infirmum
inter manus tuas et caput eius in sinu
tuo et rade molarem et dentem in quo
apparent tibi cortices et res similis
arene donec non remaneat ex eis
aliquid. et similiter fac de nigredine
et viriditate et citrinitate et aliis
donec mundentur. Si igitur auferatur quod
in eis est a principio rasionis bonum
est. et si non tunc itera super eos rasio-
nem die alio secundo et tertio donec ad ul-
timum perveniat studium in eo quod vis.
et scias quod dens indiget rasoriis in
diversis formarum multarum figurarum
secundum quod operationi preparatur tue. propterea
quod rasorium quo raditur dens ab in-
teriori parte est aliud a rasorio quo ra-
ditur inter dentes secundum formas alias.
et iste forme rasoriorum sunt apud te parate.

Capitulum xxx. de eradicatione dentium.

Oportet ut cures dentem a dolore suo cum omni ingenio, et tardes in eradicatione eius. Non enim est quod vicem eius suppleat quando eradicatur, quoniam est substantia sublimis. Donec quando non est excusatio de eradicatione eius, tunc oportet quando cogitur infirmus eradicare ipsum ut firmetur et certificetur apud te dens dolens. Multotiens decipit infirmum dolor et putat quod est in dente sano et eradicat ipsum. Deinde non recedit dolor donec eradicatur dens infirmus. Nos enim iam vidimus illud ex operatione flobothamie. Cum igitur certificetur apud te dens dolens ipse met, te oportet ut scarifices in circuitu dentis cum spatumili in quo sit quedam virtus donec solvatur gingiva ab omni parte. Deinde move ipsum digitis tuis aut cum forcipibus subtilibus in primis paulatim donec concuties ipsum. Deinde loca tunc in eo forcipes magnos locatione bona et caput infirmi inter genua tua quia iam bene tenuisti ita quod non moveatur. Deinde trahe dentem secundum rectitudinem ut non frangas ipsum. Si igitur non egreditur, tu accipe aliquod istorum instrumentorum et intromitte ipsum sub eo ab omni parte cum facilitate et conare motionem eius sicut fecisti in primis. Si autem dens est perforatus aut corosus, tunc oportet ut impleas illud foramen panno et stringas ipsum cum extremitate radii subtilis ut non frangatur in hora constrictionis tue super ipsum cum forcipibus. Et oportet ut exquisite agas cum scarificatione in circuitu gingive ab omni parte multum, et custodi fortitudinem tuam ut non frangas ipsum et remaneat pars eius et redeat super infirmum ex ea malicia que sit maior dolore eius primo. Et cave ne facias illud quod ignorantes faciunt flobothomatores in festinatione sua et audatia ipsorum super eradicationem eius postquam administratur illud quod narravimus. Multotiens enim faciunt evenire super homines infirmitates magnas quarum difficiliores sunt ut frangantur et remaneant radices eius omnes aut quedam earum, aut ut extrahant ipsum cum quibusdam ossibus mandibule sicut multotiens testificati sumus illud. Deinde colluatur post eradicationem eius cum vino aut cum aceto et sale. Et si accidat fluxus sanguinis ex loco, multotiens enim accidit, igitur tere tu aliquid ex gegi et imple cum eo locum; et si non, tu cauteriza ipsum si non confert tibi gegi. Forma forcipum subtilium quibus

movetur dens in primis sit longarum extremitatum, brevis manubrii, grossi, ut non duplicentur quando cum eis super dentem. Sint sicut vides grossorum manubriorum donec quando stringis cum eis non dent se ipsas neque duplicentur, brevium extremitatum, et sint ex ferro indo aut ex fauled decentes, facti directarum extremitatum, et in earum extremitatibus sint dentes quorum quidam ingrediantur in quosdam et stringant constrictione decenti forti. Et quandoque fiunt

extremitates sic̄ for̄ oris avis q̄ no
minatur ciconia et hec for̄ istius instrumentis.

Cap. xxxi. de eradicatione dentium et extractione ossium mandibularum fractarum.

Quando remanet apud eradicationem
dentis qui frangitur aliquid, tunc opor
tet ut ponas super locum cotum cum bu
tiro die uno aut duobus diebus donec
mollificetur locus. deinde intromit
te ad illum algesati. aut forcipes quorum
extremitates assimilantur ori
avis que nominatur ciconia. forma forcipum.

Sunt extremitates eorum forme sicut li
ma deintus. aut sicut auffidabegi. Si igitur
non obedit tibi adiectum cum istis for
cipibus tunc oportet ut caveas super
radicem et detegas totam carnem
et intromittas instrumentum quod nominatur
atalli parva cuius forma hec est.

Sit brevis extremitatis grosse pa
rumper et non sit imbibitum ut non
frangatur. Si igitur egreditur radix per
illud est bonum. et si non iuvare est istis
instrumentis aliis quorum forme sunt iste.
forma primi tangulate extremitatis
in qua est quedam crossitudo.

Forma triangulate subtilis.

Et iam iuvatur cum hoc instrumento ha
bente duos ramos cuius hec est forma.

et cum aliis ex instrumentis et ferramentis
que precesserunt in ratione dentium.
et iam fit iuvamentum cum hoc instrumento quod
assimilatur uncino magno cuius

hec est forma triangulate extremi
tatis torte in qua est quedam crossitudinis
ut non frangatur et sit non imbibitum.
Et scias quod instrumenta dentium sunt multa.
et similiter reliqua instrumenta non compu
tantur. et artifex prudens subtilis in
arte sua invenit per se ipsum instrumentum
secundum illud quod significant ei operatio
et egritudines ipse. Quoniam et ex egritu
dinibus antiquis non dixerunt antiqui
instrumentum propter diversitatem specierum harum. Si
autem frangitur os ex mandibula aut
ex aliis ossibus oris ut putrefit. tunc
perscrutare super ipsum in loco suo cum
eo quod convenit ei ex instrumentis et forcipi
bus que diximus in extractione radicum.
et iuvare cum gesti cuius forma hec est.

Sit in eo quedam crossitudinis pau
latim. ut stringatur vel teneatur cum
eo os. et non evadat vel fugiat donec
egrediatur os. et restaura locum cum
medicinis convenientibus ad illud.
Si autem in osse est putredo parva. tunc
rade ipsum a putredine sua. et sua
nigredine et cura ipsum donec sanetur.

Cap. xxxii. de serratione dentium emi
nentium super alios.

Quando dentes remanent non secundum cursum suum naturalem
feda fit per illud forma eius et precipue
quando accidit illud in mulieribus et puel
lis .s. ruenalibus. Oportet igitur ut consi
deres. Nam si dens est natus post den
tem alium et non locatur eius serratura
neque limatio ipsius. tunc eradica ipsum
et si est annexus cum dente alio est
et simile rostro parvo. tunc incide
ipsum cum isto instrumento cuius forma hec est.

et sit incisio ex ferro indo acute
extremitatis valde. et sit incisio cum
qua ipsum incidis in diebus multis
propter duritiem dentis et ut non commo
veatur alius ex dentibus. Si autem est
eminens ex positus limatione suc
cede lima ipsum cum lima ex indo cuius forma est
hec.
Sit totum ex indo et manubrium eius
minutorum punctorum valde. sicut lima
cum qua fiunt acus cum qua limentur dentes
paulatim in diebus multis cum facili
tate ut non commoveatur dens et ca
dat. deinde leni ipsum in fine et rade
ipsum cum quibusdam rasoriis. Quod si est
dens ex quo frangatur pars. et le
dit linguam tunc oportet ut limes e
um et donec auferatur asperitas il
lius fractionis et equetur et planetur.
et non ledat linguam neque corrumpat
sermonem.

Capitulum xxxiii. de
extractione dentium motorum cum filo auri

Quando accidit dentibus anterioribus argenti
tenoribus percussio et commotio a percus
sione aut a casu. et non potest infirmus
stringere super illud quod comedit ut
non cadat. et curasti eos cum medi
cinis stipticis et non valuit curatio.
tunc ingenium in eis est ut stringatur
cum filo auri. quoniam argentum fit vi
ride et putrefit post dies menses.
sed aurum non mutatur. et sit filum
medium in subtilitate et grossicie secundum
quantitatem quod capiat inter dentes.
et forma quidem retationis est ut acci
pias filum et intromittas duplum
eius inter duos dentes sanos. deinde
texas cum duabus extremitatibus fili
inter dentes motos unus sit aut plures
donec pervenias cum tela usque ad den
tem sanum alterius partis. deinde itera
texturam usque ad partem a qua ince
pisti. et stringe manum tuam cum subtili
tate et sapientia donec non moveatur pror
sus et sit constrictio tua qua stringis filum
apud radices dentium ut non evadat.
deinde incide extremitates fili super
fluentes cum forficibus. et aggrega utras
que et converte eas cum gesti. et occulta
ipsas inter dentem sanum et dentem mo
tum ut non ledas linguam. deinde di
mittatur ita strictum dum remanet.
Si autem ita solvitur aut incidit stri
nge eos cum filo alio. et stabit vel fruitur
cum eo taliter tempore toto. et hec est forma
dentium
et figura
retationis duorum dentium sanorum et du
orum dentium motorum sicut vides. et quandoque
fit ut redeat dens unus aut duo post
casum utriusque in locis suis et retinen
tur sicut narravimus et remanent.
et non facit illud nisi artifex prudens
patiens. et quandoque aptatur aliquod ex ossi
bus vaccinis et fit ex eo sicut forma dentis
et ponitur in loco ex quo minuitur dens
et stringitur sicut diximus et remanet et
servatur cum eo tempore longo.

Capitulum xxxiiii. de incisione ligamenti quod
accidit sub lingua et prohibet loquelam.

Quandoque est hoc ligamentum quod ac
cidit sub lingua. aut naturale quo
nascitur homo. aut accidentaliter a vul
nere quod iam consolidatum est et opera
tio in eo est ut aperias os infirmi e
capite eius in sinu tuo et eleva lin
guam eius. deinde incide illud liga
mentum nervosum per latitudinem
donec solvatur lingua a retentione
sua. Quod si in eo fuerit aliquod durum
et nodationis et fuit illud ex conso
lidatione vulneris. tunc pice in illud
uncinum et finde illud per latitudinem
donec incidas ligamentum et solvatur
nodatio. et cave ne sit fissura in

profundo carnis. et incidas arteriam;
illic et accidat fluxus sanguinis. de
inde colluatur in vestigio incisio
nis cum aqua rosacea. aut cum ace
to aut aqua frigida. deinde pone sub
lingua licinium ex lino quod teneat
infirmus in omni nocte ut non con
solidetur subito. Si autem accidat fluxus
sanguinis tunc pone super locum ze
ge tritum. Si vero vincat te sanguis
tunc cauteriza locum cum cauterio lenti
ginoso quod convenit ad illud. deinde
cura ipsum cum reliqua curatione do
nec sanetur.

Capitulum xxxv. de ex
tractione ranule generate sub lingua.

Quandoque accidit sub lingua apostema
quod assimulatur rane parve. prohi
bens linguam ab operatione sua naturali.
et fortasse magnificatur adeo do
nec implet os. et operatio in eo est
ut aperias os infirmi coram sole
et considera apostema. Si igitur videas ipsum
fusci coloris aut nigri durum cum
non invenit infirmus sensum. tunc
non tangas ipsum quoniam est cancer. et si
ne declive ad albedinem in quo est
humiditas. tunc proice in ipsum un
cinum et scinde ipsum cum spatumi
li subtili et libera ipsum ab omni parte.
Quod si vincat te sanguis in hora tunc
operationis. tunc pone super ipsum zegi
tritum donec abscidatur sanguis. de
inde redi ad operationem tuam donec
extrahas ipsum cum complemento eius.
deinde colluatur cum aceto et sale
et cura ipsum reliqua curatione con
veniente ad illud donec sanetur.

Capitulum xxxvi. de cura apostematis dura
rum amigdalarum et eius quod nascitur in guttu
re ex reliquis apostematibus.

Quandoque accidit in gutture glandule que
assimulantur algadad que accidunt
deforis et nominantur due amigda
le. quas quando curas cum eo quod dixi in
divisione et non sanantur. tunc considera.
Si igitur est apostema durum fusci coloris parvi
cum sensus. tunc non tangas ipsum cum ferro.
et si est rubei coloris et radix eius est
grossa tunc non tangas ipsum etiam cum fer
ro timens fluxum sanguinis. immo
dimitte ipsum donec maturetur. et tunc
aut tu perforabis ipsum aut rumpetur
per se. et si est albi coloris rotundum
et est radix eius subtilis. tunc hoc est illud
quod oportet incidi. et operatio in ipso est
ut consideres ante operationem tuam quod
quievit apostema eius ab illo quiete
completa. aut minuitur quadam
diminutione. tunc igitur fac sedere infirmum
coram sole et caput eius sit in sinu tuo
et aperi os eius et accipiat serviens inter
manus tuas et premat linguam
eius inferius cum instrumento cuius hec est forma.
fiat ex argento aut
ere quod sit subtile sicut
cultellus. Cum igitur pressus cum eo lin
guam et ostendit tibi apostema et cadit
super ipsum visus tuus tunc accipe un
cinum et fige ipsum in amigdalam
et extrahe eam ad exteriora quantum po
tes. preter quod trahas cum ea aliquid ex
tunicis. deinde incide eam cum in
strumento cuius hec est forma. et assimu
latur forficibus. verumtamen extremi
tates eius sunt curvate ita quod oris tui
cuiusque earum est in directo alterius acute
valde quod sit ex ferro indo. aut al
fuled imbibitum. Si autem non est presens
hoc instrumentum tunc incide ipsum cum spa
tumili cuius hec est forma.

Sit acutum a parte una non acutum a par
te altera. et postquam incidis amigdalam

unam incide alteram secundum hanc eandem speciem diuisionis. deinde post incisionem gargariçet infirmus cum aqua frigida. aut cum aceto et aqua. Si autem accidat ei fluxus sanguinis gargariçet cum aqua in qua bullite sunt cortices granatorum aut folia mirti. et similia illis ex stipticis donec abscindatur fluxus sanguinis. deinde cura ipsum donec sanetur. Et quoniam nascuntur in gutture alia apostemata preter duas amigdalas. Incide ergo ea secundum quod dixi in incisione duarum amigdalarum equaliter. Et ego iam quidem medicatus fui mulierem ex apostemate quod natum erat intra guttur eius. scilicet apostema quod trahebat ad fuscedinem pauci sensus quod iam fere clausat guttur. et mulier respirabat a meatu stricto. et iam prohibuerat ei comestionem et potum aque et iam preuenerat ad mortem si remansisset uno die aut duobus diebus. et apostema iam tantum ascenderat quod emisat duos ramos donec exierant super duo foramina nasi. Properaui igitur festinanter et fixi in unum eorum uncinum deinde traxi ipsum. et tracta est ex eo partis magna deinde abscidi eam ubi comprehendi ex foramine nasi. deinde feci illud ei quod processit ex foramine nasi ex alio. deinde aperui os eius et pressi linguam eius. postea fixi uncinum in ipsum apostema. deinde abscidi ex eo partem eius et non cucurrit ex eo nisi sanguis paruus. absolutum est ergo guttur mulieris. et incepit statim bibere aquam deinde accepit ex cibo. non ergo cessaui incidere ex illo apostemate multociens tempore longo. et apostema succedebat loco eius quod incidebam donec prolongatum est incisium et cum eis illud. Ingeniaui igitur et cautericaui apostema inter guttur. Stetit ergo ab additione. deinde abulaui apte et nescitur quid fecit deus cum ea post me.

Capitulum .xxxvij. de incisione uuule que nominatur uua.

Quando descendit catarrus ad uuulam et apostematur et est longa. tunc ipsa nominatur pendicularis. et si est in inferiori parte crassa rotunda tunc ipsa nominatur uua. Si curatur cum eo quod diximus in diuisione. et non confert curatio. et uides quod apostema calidum iam quieuit ab ea et est subtile tunc oportet ut incidas eam. et que est ex ea aggregata rotunda. et non est ei longitudo et est sanguinea aut fusci coloris aut nigri coloris et non est ei sensus. tunc oportet ut deuites incisionem eius. In ea enim est timor super infirmum. Oportet ergo quoniam uides eam secundum modum quod dixi ex albedine et in longitudine sua ut facias sedere infirmum coram sole. et premas linguam eius cum instrumento cum quo precessit narratio. deinde fige uncinum in uuam et trahe eam inferius. et incide eam cum uno duorum instrumentorum quod dixi in incisione duarum amigdalarum. Et oportet ut non incidas ex ea nisi illud quod additum super terminum naturale. sine additione. nam si tu incidis ex ea plus ledes uocem et sermonem. deinde post incisione utere eo quod narrauimus in incisione duarum amigdalarum. et cura eam donec sanetur. Si autem teretur infirmus ab incisione tunc oportet ut utaris ingenio in cautericatione eius absque timore et pauore. et modus cauterij in ea non est nisi cum aqua acuta. et est ut ponas caput infirmi in sinu tuo. deinde preme linguam eius cum instrumento quod diximus. deinde accipe ex aqua quam dixi tibi in capitulo cautericandi. et confice cum eo calcem non extinctam. et pone eam non spis

sam neque subtilem et imple ex ea con
cavitatem huius instrumenti cuius hec est forma.

Sit extremitati eius in qua ponitur medicina
concavitas sicut concavitas coclearis
radii. et pone instrumentum cum medicina super uvulam
ipsam et infirmus sit iacens super latus
suum ut currat saliva ex ore eius ex
trinseca medicina ut non descendat
ex ea ad guttur aliquid ipsius et ledit ipsum.
deinde tene manum tuam cum medicina
et tu exprimis eam super uvulam ipsam
quantitate medietatis hore donec
videas eam iam denigratam et sedatam
mordicationem medicine. Et si vis
accipias cotum et involvas ipsum super
extremitatem radii et facias cotum in
medicina et intromittas radium cum
coto in cannulam desuper donec adhe
reat cotum super uvulam et fac illud
multociens donec consequens illud
quod vis de cauterizatione uve. deinde
dimitte eam. Ipsa namque arescet et ca
det post tres dies aut quatuor. Quod si
indiges ut iteres medicinam itera
ipsam et post cauterizationem absterge
in circuitu uve cum coto imbibito
in butiro et mundifica cum eo quod est
in circuitu eius ex medicina et colluatur cum
aqua frigida et curetur extrinsecus cum
embrocis. et deintus cum gargarismis
donec sanetur. hec quidem species curationis
est salvior incisione et longior a timo
re. Et quandoque curatur uvula et cum eo
quod subtilius est quam cauterium et incisio.
scilicet curatur cum suffumigatione secundum hunc
modum. Sume calamentum et ysopum
et origanum et rutam et sticados et camo
millam et captanum et similia eis ex her
bis et aggrega ea omnia aut quedam
eorum in olla et submergantur cum aceto
et bulliant et olla sit lutata cum luto
decenter. et sit in medio eius foramen
super quod componatur instrumentum concavum secundum
hunc
modum.

fiat ex argento aut ere et in extremitate
extremitas in qua est generatum in os
infirmi donec ascendat vapor ad u
vulam secundum cannulam. donec obfuscetur
uvula multum. deinde itera super ipsam
multociens donec arescat. et cave ne fa
cias hanc curationem in principio adven
tus apostematis. plurimumque addit in apostemate.
et non oportet ut facias illud nisi apud
declinationem apostematis eius calidi. Si autem
non est presens tibi hoc instrumentum. tunc ac
cipe cannam et compone in extremitate
eius corticem ovi ut non comburatur
os infirmi. quoniam cortex ovi prohibet
vaporem comburere os. et hec est ex bo
na curatione cum salute.

Capitulum xxxviii. de extractione spinarum et eius quod adheret in gutture ex aliis.

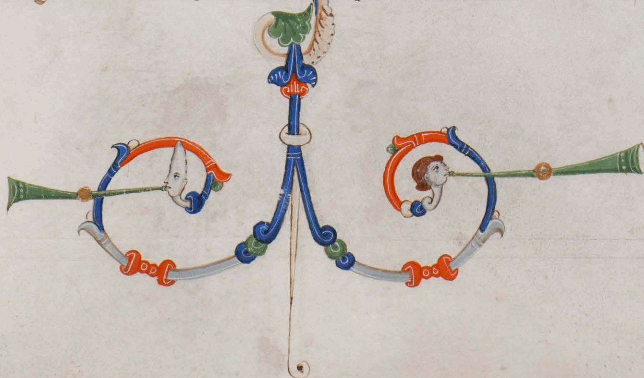
Multotiens adheret in gutture os
aut spina piscis aut aliud. Opor
tet ergo ut extrahas quod ex eis est apparens
super quod cadit visus postquam premis lin
guam cum instrumento apud solem ut decla
retur tibi quod est in gutture et quod non ap
paret tibi et occultatur in gutture. Opor
tet ut facias vomere infirmum an
tequam digeratur cibus in stomacho. fortasse
enim egredietur res adherens per vo
mitum aut deglutiat infirmus
frustrum napi aut radicis lactuce.
aut deglutiat buccellam panis sicci.
aut accipiat frustrum spongie mun
de sicce leviter et liga ipsum in filo et
inde deglutiat ipsum. Cum ergo pervenerit
ad locum in quo sunt spine aut os. et
extrahitur tunc egreditur. Si ergo non
egreditur cum eo quod diximus. tunc utere
instrumento ex plumbo secundum hanc formam.

Sit grossius q̄ radius parumper
et in extremitate eius sit cauitas q̄
intromittat in guttur suū cum ca
ualitate. et ipse hēat caput suū eleua
tum sursum. et caueat a tactu sue epi
glotis ut nō accidat ei tussis. et im
pellat cum eo os aut spinā. aut in
tromittat ipsū medicus manu sua.
Verū q̄d infirm⁹ intromittat ē me
lius. qz ipse sciat suā de loco rei amne
xe. et impellat inferius aut trahat ma
nu sua cū instro sursum. totū illud
sm quantitatē que ꝑparatur ei donec
egrediatur. Capitulum. xxxix. de
extractiōe sanguisuge annexe in
gutture.

Quando medicatur san
guisuga cū eo q̄d dixi in diuisiōe
excauatiōe et cū medicinis q̄ nō cō
ferūt. qr cōsidera tūc in gutture infir
mi apud solē p̄tq̄ tu premis linguā
eius cū instrō q̄d narraui tibi. Si igitur
cadit uisus sup sanguisugam ex
trahe eam cū uncino paruo aut cū
genti subtilibz decenti. Q̄d si nō est
possibile cū eis tūc accipe cānulam
concauā. et intromitte eam in guttū
infirmi usqz ꝓpe guttur. deinde intro
mitte in cōcauitate cānule ferrū
ignitū cum igne. fac illud mul
totiēs et abstineat infirm⁹ ab aqua
die tota. deinde accipiat uitriatam
plenā aqua frigida. et apiat os suum
in ea. et alluat os eius cū ea. et non de
glutiat ex ea aliquid. et moueat aquā
una hora post aliam cum manu
sua. Sanguisuga enim illico cū sen
tit aquā cadit. Si autē nō egreditur
cum eo q̄ narrauimus tūc suffumi
ga infirmū cum cimicibz aut cū
assa cū instrō q̄ narraui in suffumi
gatiōe uuule. fac illud multotiēs
quoniam ipsa cadet. et modus operatiōis in
suffumigatiōe est ut accipias ollā
in qua sint prune uiue cum igne
et olla sit cooꝑta cum cooptorio
in cuius medio sit foramē. et ponatur
in illo foramine extremitas instru
menti. deinde post hec suffumigatio
nem ponat os suū infirmus in
extremitate cānule et claudat os
suū ut nō egrediatur suffumigatio.
donec sciat q̄d suffumigatio iam
peruenit ad sanguisugā. nā sangui
suga cadet statim. Q̄d si nō cadit
tūc itera suffumigatiōem multotiēs
et tolleret infirm⁹ sitim et comedat
salsa et allea et nō bibat aquā. neces
se ē igitur ut egrediatur cū hoc regimi
ne. et hec est forma instri cum quo ex
trahitur sangui
suga ex gutture quando cadit super ipsam
uisus. et est simile forcipibz sicut ui
des nisi quia ē ei hec cauitas que in
tromittitur ad guttur. et extremitas
eius ē similis ori auis que noīatur
ciconia in qua ē asperitas lime que
do comprehendit sr aliquid nō dimit
tit ipsum omnino. Capitulum. xl.
in quo ē summa smonis in apertum
apticōe et sectiōe eorum.

POSTE
muatum spēs se
multe in l̄rou
modoz sm q̄d
uenit remēmo
ratio eoz. s. uni
et uni in h libro
et sūt diuise in pforatiōe eoz et sec
tione ipsoz ex duobz modis. Quoz
un⁹ est ex spē apertis in se ipso. et eo
q̄d comp̄hendit ex humiditatibz.
Et modus secundus est ꝓpter loca in quib⁹
accidit ex corpore. quoniam apertio accidens in
capite ē aliud ab aperte accidente in

ano. et apa accidens in loco carnoso
est aliud ab apate accidente in iuncta.
et uniuscuiusque eorum est iudicium suum
ex operatione et ex apatibus sunt que non o
portet ut pforentur nisi post matu
rationem saniei in eis et comple
mentum eius. et ex eis sunt que opor
tet ut pforentur dum sunt cruda et
non maturantur secundum complementum
sicut apata que sunt propinqua iuncturis quoniam
apa quando accidit prope iuncturam et pro
gatur et eius donec putrefit quod est in
circuitu eius fortasse corrumpuntur
ligamenta aut nervi illius iuncture quare
est causa contractionis illius membri et zeme
na. aut est apa prope membrum principale
quoniam si tu tardas pforationem eius
donec maturetur nocebit illi per il
lud membrum principali. aut est prope
anum. pfora igitur ipsum immaturum.
et non oportet ut pfores apa crudum
non complete digestionis. nisi quod est
prope anum. ut non putrefiat profundum
et elongetur ad interiora ani. et fiat fi
stula. aut fiat intimino eius quod eius
quod non sanatur. Et oportet ut scias
horam pforationis apatis quod matu
ratum est secundum complementum. et est apud
sedationem doloris et recessionem
febris. et diminutionem rubedinis
et pulsationis. et acuitatem capitis
apatis et reliqua signa. et oportet
ut facias cadere pforationem in in
feriori loco apatis et vehementiori
eminentie. et sit pforatio vadens in
longitudinem corporis si apata sunt
in partibus manuum et pedum et in locis
lacertorum et cordarum et nervorum et arte
riarum. et ad ultimum in omnibus locis aequa
libus in quibus non est reflexio. In illis
autem que reflectuntur valde tamen per
foratio sit illud membrum. Quan
do vero apa est in locis carnosis tunc
est melius ut dimittas pforationem
eius donec confirmetur eius digestio sicut
diximus secundum complementum. Quoniam si
pforas ipsum ante illud prolongatur cur
sus virus ex eo et est multe sordis et
sordiciei et fortasse indurantur la
bia eius et profunditas eius. Et que
dam apata pforantur secundum latitudi
nem corporis apud necessitatem. aut secundum
illud quod indiget membrum. Et oportet
ut amministres in apatibus parvis p
forationem parvam. et in apatibus ma
gnis pforationem magnam et am
plam. aut sectiones mixtas per simi
litudinem apatis magnitudini. et
sunt ex apostematibus in quibus oportet
ut concavetur cutis et incidatur quoniam iam
facta est sicut pannus. et facta est intimio
quod iam mortua est sicut illud quod accidit
in multis ex dubelet et ex bubonibus.
et ex eis sunt que secantur sectione
habente tres angulos. Et ex eis est ex
quo inciditur sicut figura folii mirti si
cut apa inguinum. et ex eis sunt in quibus
amministratur sectio rotunda et sectio
lunaris et similes eis ex sectionibus. Il
lud vero cui non est caput sicut sunt apata
levia superficialia oportet ut pfores
ipsum pforatione superficiali tantum et plana.
et oportet quando apa est grossum et iam
collegit saniem multam et pforas
ipsum ut non properes et extrahas pus
totum in illa hora. immo extrahe ex ip
so partem eius. deinde opila apa usque ad
diem alium. deinde extrahe quiddam
ex pus iterum. fac illud multotiens secundum
gradationem donec egrediatur precipue
si infirmus est debilis virtutis. aut mu
lier pregnans. aut puer parvus.
aut senex decrepitus. Spiritus est animalis
multotiens resolvitur cum egressione
saniei. et fortasse moritur infirmus
et tu non percipis. Cave igitur hec ca

ptelin cautela magna. et post pfo
rationem tuā qua ista pforas apati-
oportet ut abstergas uulnus et
considera. Si igr̄ est uuln' apatis
paruū. aut ē sectio una plana.
tunc ām̄inistra licinia et lino a
ut ex coto antiquo. Et si ē apā ma
gnū et fissure pforatiōis sr̄ mul
te. tūc oportet ut intromittas in
omnem fissurā licinium donec p
ueniāt ad inuicem. et si i apate
abscidisti ptem cutis. aut conca
uisti eam tūc oportet ut impleas
eam coto ueti. aut lanugine. li
ni sicut qū teritur panū aut ra
ditur absq; huiditate et strige ip̄
usq; ad tūū diem. deīn pice ipm
et cura illō cum eo q' oportet ex un
guento donec sanetur. Si aūt ac
cidat flux' sanguinis in hora tuę
opātiōis. tc ām̄inistr' aquā frigida
et acetū. pfūs imbibit' in eis pan
nis et pons ipm sup locū fluxus
sanguinis mltotiēs. Si aūt pse
uerat flux' sanguīs tūc oportet
ut ām̄inistres regim et curatiōe
et puluēres q̄ narraui in locis
mltis hui n̄ri libri et diuisiōe. Si
aūt est in tpē yemis et locus apāte
est mltor' n̄uor' tūc oportet ut i
fundas pulūllos cū uino et oleo
calidis et ponas eos sup loca. Et si
fuīt in estate et loca sr̄ carnosa tc
oportet ut ponas pulūllos im
bibitos cum aqua et oleo. aut cū
uino et oleo et totum illō frigidum
donec qn̄ erit dies tūus sicut di
ximus. tc oportet ut soluas apā.
et stringas ipm et aministres in
curatiōne ei' q' ei conuenit don
sanetur. Hec ē sp̄s q' nēcium est
ex cognitiōe curatiōis apatū uni
uersalit'. Secūm semitā uō distinc

tionis iā dicā de omi apate equalit'
est una ad curatiōem eius capitulati
singlarit'. **Cap. xli. de sectiōe apatum q' accidit i cute capitis.**

Accidūt in cute capitis apāta pua
et sūt ex speb' nodor' que ptinēt
tunice que sr̄ eis sicut qn̄ ipa sunt
bursollati galline. et spēs eor' sūt
mltē. Ex eis sr̄ pingues. et ex eis
sūt que cōtinent humiditatem
similem limo. et ex eis sūt que cō
tinēt huiditatē silem luxatis et
pultib' et eis similib'. et ex eis sr̄
que sr̄ lapidea dura. et in sectione
ipor' oīum et extractiōe nō ē timō
dum ap' ipos sectionē nō facit cō
trarietatem arteria. et opatō in
sectiōe eor' ē ut experiaris ea cum
instrō cui' forā uenit p't h' q' noiat'
intromissiū donec scias quid cōti
neat. Nam si ē illō qō cōtinet hu
miditas tc seca ipm sectione sīm
longitudinē sectione supficiali
sīm hanc formā. et inci

pe cū sectione ex linea
.b. ad lineam .g. ē igr̄ ei a
cuat' humiditas tunc excoria ki
stim que cōtinet illam huiditatē.
et nō dimittas ex ea aliqd penit'.
Quīltotiēs enī redit si remanet
ex ea aliqd. deīn submīge cotum
in unguēto egyptio si est psens
et si non in aqua et sale et imple
cum eo uulnus et dimitte ipsū
usq; ad diem aliū. Ipm ē corrodit
q' remāsit ex kisti. deīn itera sup
ipm cotū cum egyptō scdo et ttio
si indiges illo donec cōfidas quia
nō remāsit ex kisti aliqd tūc enī
cura uuln' cū unguēto dōē sanet'.
Quō si apā ptinet nodū pinguē
tūc seca ipm sīm hac formā; sec

tiōe habente form crucis et plice

uncinos in duo labia sectionis et excoria ipsum ab omni parte et conare virtute tua in extractione tunice que continet ipsum. Si autem non est tunica et facit tibi arteria, tunc fac illud quod narravi tibi post, et similiter fac illud in apostemate si est lapideum ex sectione et extractione eadem secundum quod dixi in sectione. Sed apostema lapideum est facilior quoniam est pauci sanguinis et humiditatis. Quoniam sunt quedam horum apostematum que sunt in capite in quibusdam hominibus cum quibus penitus non est humiditas. Verum est quod ego secui sicut apostema in capite mulieris vetule et inveni apostema sicut lapis, scilicet durum, solidum, asperum, album, non poterat frangi. Et si percuteretur cum eo aliquis, procul dubio vulneraret ipsum. In aliis vero apostematibus accidentibus in capite preter hec sicut apostemata que accidunt in capitibus puerorum apud radices aurium sectio horum omnium sit sectio superficialis et pone perforationem eorum semper ab inferiori parte eorum ut alleviatur cursus saniei ad inferiora. Deinde cura ea cum eo quod convenit eis ex curatione vel incarnatione.

Capitulum .xlii. de sectione scrophularum que accidunt in collo.

Multotiens accidunt ista apostemata in collo vel sub assellis et in inguinibus et quandoque accidunt in reliquo corpore. Et sunt illa que ex eis accidunt in collo unum et sunt multa et generantur ad invicem. Et omnis scrofula ex eis est intra tunicam propriam sicut est in nodis et apostematibus capitis sicut narravimus. Et species harum scrofularum sunt multe. Ex eis enim sunt lapidee et ex eis sunt que continent humiditates et ex eis sunt maligne que non obediunt curationi. In illa igitur quam ex eis vides bone dispositionis in tactu cuius manifesti est propinquum colori cutis et movetur ad omnem partem et non est annexa cum nervis colli neque cum guidegi neque cum arteria neque est profunda. Oportet ut seces eam sectione superficiali a superiori parte ad inferiorem partem corporis ex linea .g. ad lineam .b. et excoria eam ab omni parte et extende duo labia cutis cum uncino aut cum uncinis multis si indiges illo sicut diximus in apostematibus capitis et extrahe eam paulatim et est super cautelam ut non incidatur vena neque nervus. Et sit spatumile non acutum valde ut non addat tibi manum tuam cum incisione aut inquietet infirmum et incidas quod non est necesse incidere. Si autem incidas venam aut arteriam aut prohibet te ab operatione, tunc pone in vulnus cotum tritum aut quosdam pulveres qui abscidunt sanguinem et stringe vulnus et dimitte ipsum donec quiescat acuitas apostematis et mollificetur vulnus et incipiet et vult putrefieri. Nam sanguis absciditur tunc. Redi igitur ad operationem tuam donec compleas. Deinde inquire digito tuo indice si remansit aliquod ex scrofulis aliis parvis, quas incide eas et munda eas. Quod si est in radice scrofule vena magna, tunc oportet ut non incidas illam scrofulam ex radice sua, immo oportet ut liges eam cum filo duplato forti et dimittas ipsam donec cadat per se absque nocumento. Deinde imple vulnus coto veteri quod iam submersisti in unguento egyptiaco. Deinde cura ipsum. Et si incidis scrofulam totam tunc oportet ut aggreges duo labia vulneris et suas ipsum statim postquam et quod prius non remansit superfluitas. Si autem vides quod remansit superfluitas propter magnitudinem scrofule tunc oportet ut

intendas ad inquirendum radicem eius
et extrahendum eam. Et administra su-
turam quam diximus et que ex scrofulis
continent humiditates perfora illa per-
foratione superficiali ubi apparet ti-
bi locus maturitatis eius. Et pone per-
forationem ab eo quod sequitur inferius
corporis sicut diximus. Deinde administra
post perforationem eius lichinia cum unguento
et similia eis ut corrodat quod remansit
ex corruptione donec quando videris
vulnus iam mundatum esse. Tunc cura
ipsum cum unguento generativo carnis do-
nec sanetur.

Capitulum xliii. De sectione epiglotis ab apostemate accidente intra guttur.

Dixerunt antiqui
qui hanc sectionem in epiglotide. Et non
vidi aliquem in terra nostra qui eam fe-
cerit. Et hec est scriptura sermonis eorum.
In habentibus autem squinantiam oportet
ut devitetur sectio epiglotis cum
non fiat iuvamentum per illud propterea quod
omnes vene et pulmo sunt infirma. In
illis vero qui habent apostema calidum in ore
aut gutture aut duabus amigdalis
quando non est egritudo in canali opor-
tet uti sectione epiglotis ad fugi-
endum expositionem que fit ex suffo-
catione. Oportet ergo quando volumus illud
ut secemus epiglotim sub tribus ar-
culis ex circulis epiglotis aut quatuor
sectione parva per latitudinem in
eo quod est inter duos circulos per quan-
titatem quod fit sectione in siphac non
in cartilagine. Et iste quidem locus est
conveniens sectioni quoniam est privatus car-
ne. et vasa sanguinis ab eo sunt
longinqua. Quod si medicator est ti-
midus tunc oportet ut extendas cutem
gutturis cum uncino. Deinde findat
cutem donec quando pervenerit ad canalem
devitet vasa sanguinis si videt ex
eis aliquod. Deinde secet sicut facit quod nar-
ravimus. Et significat super sectionem ca-
nalis ex flegmate quod egreditur ex ea
cum eo quod disrumpetur et abscisione
vocis. Et dimittat vulnus apertum tempore
aliquo. Cum ergo removetur hora
in qua timetur suffocatio aggrega
duo labia vulneris cutis et sue ip-
sam solam absque cartilagine. Deinde
administra medicinas que faciunt
nasci carnem usque sanetur. Inquit
Albuchasim. Summa huius sermonis quod
narravimus expositio non est nisi quando
videtur quod aliquod horum apostematum iam op-
pilavit guttur infirmi. Et stillumatus
est infirmus super mortem et vult in-
tersecari anhelitus eius vadunt ad
secandum epiglotim ut respiret in-
firmus super locum vulneris quadam
respiratione et salvetur a morte. Et propter hoc
preceperunt dimittere vulnus apertum do-
nec consumatur malicia egritudinis
et est malicia eius diebus tribus. Et quando preci-
pitur ergo preceperunt suere vulnus et curare
ipsum donec sanetur. Et illud quod vidi per
me ipsum est quod ancilla accepit cul-
tellum et misit eum in guttur suum
et incidit cum eo partem canalis pulmo-
nis et vocatus fui ad curationem eius.
et inveni eam mugire sicut mugit
tus mortuus. Detexi igitur vulnere
et inveni sanguinem qui egressus fu-
erat a vulnere parvum. Confisus ergo
sum quod ipsi non absciderat venam
neque guidegi. et ventus egrediebatur
ex vulnere. Properavi igitur et sui vul-
nus et curavi ipsum donec sanatum
est. Et non accidit ancille aliquid nisi rau-
cedo in voce non addita. et reduxit
post dies ad meliorem dispositionem suam.
Hinc ergo dico quod in sectione epiglotis non
est timor.

Capitulum xliiii. De sectione epiglotis ab apostemate accidente in gutture extrinsecus et nominatur hernia gutturis.

Hoc apā nominatū herma guttis est apā magnū: sīm colorē corporis. et est in mulierib9 multum. & ē sīm duos modos. vnū aut ē enī accidentale aut naturale. In naturali uō nō ē ingenium. & accidentale ē sīm duos modos. Quorū unū est similis nodis pinguib9 & modū alter ē simil' apāti qđ fit ex nodatōē arterie. & in ipō est timor & nō oportet ut psumptō fiat ad ipm cum ferro nisi in eo q est paruū. & tu pba ipm & inuestiga ipm cū intromisso. Si igr inueneris ipm simile nodo pingui & nō est suspensū cū aliqua uenatū tūc seca ipm sicut secantur nodi & extrahe ipm cū eo qđ continet ipsum ex kisti. si ē in kisti. & si nō tūc pscrutare totum eius. deīn cura locum cum eo qđ oportet ex curatiōē donec sanetur.

Cap. xlv. d sectōē sīr spēs nodoꝝ.

Nodoꝝ multe sīt spēs. & ego iam dixi omēs spēs eoꝝ in diuisiōē. & oportet ut narrem hic differētiā int nodum et exituram cum sit dubitationē faciens. Dico igr qđ cū exitura est caliditas et febris & dolores uehementes donec sedatur ebullitō superfluitatis et complet putrefactō tūc enī quiescit febris et calor. Cum nodo uō nō est caliditas neq febris neq dolores. & cōtinet eos kistis sifak'm que est in eis saccus pprius & est sīm colorem corporis. et est inceptio eoꝝ sicut cicer. et fit sicut bateka & maior & minor. & sīt sīm duas spēs aut pingues aut qui cōtinent humiditates. et colores humiditatū sīt multi sīm qđ dixi in diuisiōē. Oportet igr qñ puenis ad curationem nodi ut experiaris eū et inquiras ipm in pmis cū instrō qđ nominatur intromissum sīm qđ ueniet forma eius in capitulo qđ est post hoc. & modus inquisitiōis apātum & nodoꝝ omnium ē. ut accipias hoc instrm et intromittas ipm in humidiorem locū quē inueneris in apāte. et tu reuolue digitos tuos cū eo paulatim donec scias qđ instrm iam penetrauit cutē. deīn ultima manū tuā sīm mensurā magnitudinis apātis. deīn extrahe intromissum et cōsidera illud qđ egreditur in uestigio eī. Si igr egreditur humiditas currens qualiscūq color sit. tūc seca ipsum sectione supficiali sīm qđ dixi in reliquis apātib9. & si nō egreditur in uestigio intromissi humiditas tūc scias quia ē pinguis. Seca igr sīr ipm sectōē habēte formam crucis sīm hāc formā

sicut docui te. & suspende ipm cum uncinis & excoria cutem ab omī pte cum facilitate & custodi kistim si poteris sīr illud ut extrahas ipām sanā cū nodo. Si aūt disrumpitur kistis sana multotiēs enim accidit illud aput opationē & nō est possibile extrahē ipām sanā. tunc extrahe ipām frustatim donec nō remaneat ex ea aliqd. Nam si remanet ex ea aliqd paruū aut multum redit nodus sīm plimū. Qđ si uīcat te & remanet ex eo paruū tūc imple uulnus aput complexionē tuā quibusdā pulueribus corrosiuis acutis. et stringe uulnus & pone sūr ipm q sedat apā calidū & cura ipm cum reliqua curatōē donec sanetur. Si igr est nodus magnus sue duo labia eius & cura ipsum cum eo q incarnat. Si aūt est tibi cōtraria uena pulsatil' aut nō pulsatil' tūc appera et imple locū cogi trito. & dimitte

ipsum strictum duobus diebus aut tribus
donec putrefiat uulnus et quiescat
ebulitio sanguinis. deinde redi ad inq
rendum illud quod remansit ex nodo.

Capitulum xlvii. de formis instrumentorum que sunt necessaria in sectione et perforatione.

Ex eis sunt forme intromissorum et sunt
trium specierum. ex eis est est magnum.
ex eis est medium ex eis paruum.

Forma intromissi magni.

Forma intromissi medij.

Forma intromissi parui.

fiant ex ferro alfulud quadratarum
extremitatum decenter ut festinent in
troitum in aperta. et iste sunt forme ex
perientium et nominantur alberid .i. p
forantia. et unum eorum nominatur berid
.i. perforans. et sunt trium specierum. ex eis est
est magnum et medium et paruum.

Forma experientis magni.

Forma experientis medij.

Forma experientis minoris.

Conuenit ut inuestigentur per ea a
postemata et exiture et fistule et bulbo
nes ab eo quod intus est ex ossibus et aliis.
sunt rotunda, crassa, leuia. sicut acus ma
gne quibus subsella suuntur ex ere
citrino. aut ex ere. aut ex ferro aut
ex argento. et meliora eorum sunt que fi
unt ex citrino. et sunt experientia et
ex plumbo nigro que conuenit ut

per ea experiantur fistule in quarum con
cauitate sunt reflexiones ut reflec
tantur cum lenitate sua cum illis refle
xionibus et sunt iterum trium specierum quoniam
ex eis sunt longa media et breuia.
secundum quantitatem amplitudinis fi
stule et stricture eius.

Forma experientis ex plumbo magni.

Forma experientis ex plumbo medij.

Forma experientis ex plumbo parui.

Forme uncinorum et sunt multarum speci
erum. quoniam ex eis sunt simplices sicut quibus
est curuitas una. et sunt trium speciebus sicut
uides magni et medij et parui. et ex eis
sunt uncini ceci et sunt trium specierum. et ex eis
sunt uncini habentes duas curuaturas
et sunt trium specierum. et ex eis sunt uncini ha
bentes tres curuaturas et sunt trium
specierum. et omnes isti sunt necessarij in lo
co suo. Forma uncini simplicis magni.

Forma uncini simplicis medij.

Forma uncini simplicis parui.

Forma uncini ceci magni.

Forma uncini ceci medij.

Forma uncini ceci parui.

For. ūcini mag. hntis duas curuatās.
7 sc̄ isti tres simil̄r mag. mediū 7 paruū.

forma uncini medii.

forma uncini parui.

Forma ūcini mag. hn̄tis t̄s c̄uatās.

forma uncini medii.

forma uncini parui.

Et iste sūt forme scalpellorum quib'
secantur 7 excoriant' nodi 7 apāta
7 sc̄ triū spēꝝ. Qm̄ ex eis ē mag.
medium 7 paruū. For. magni.

forma medii scalpelli.

forma parui siū minoris scal.

Et eorum extremitates qbꝰ fit sectō
sūt acute. 7 extremitates alie sunt
nō acute 7 nō ponunt' tal' nisi ut
cū eis fiat iuuamētū in excoriatōe
nodorum aput timorē incisiōis uene
aut niui 7 ut sanetur pea infirm.
7 inueniat tr̄nquillitatem parūp
ex adiustione quā inuenit ap' ex
coriationē apātis. et sc̄ iste fōme
almagda 7 sc̄ triū spēꝝ. for. mag.

fiunt ex ere et sunt similia radio
cum quo fit alchool 7 in extremita
te lata ē puncta spatumil' occulta
ta. 7 in ea currit ad intiora 7 ad exte
riora qñ uis sic̄ uides. forma spatu
milium ul' flomorum q̄ abscidunt'
int' digittos aput pforationem
apātum 7 nō ppiunt ea īfirmi
et sūt trium spēꝝ. mag. medium 7
parui. for. pdcorum spatumilium.

forme uentosarum cum q̄bꝰ abscidit'
fluxus sanguīs 7 sūt triū spēꝝ.
magne. medie. et parue.

fiunt ex ere aut citrino rotunde
ad longitudinē parūp sic̄ uides
et sunt ad subtilitatē. et oportet ū
sint iste spēs uētosarum aput tema
gne 7 parue ut abscīdas pcas san
guine; cum uelocitate ap' necc̄itā
tem. 7 tūc qñ nō est tibi presens
medicina. Vm̄ tn̄ nō utaris eis in
absci hoc sanguinis in omī loco
corporis. 7 nō utaris nisi ī locis car
nosis sic̄ lacītis crurīs 7 coxe. et la
certis brachiorum 7 mamillarum 7 uē
tris 7 inguinū 7 silibꝰ eis ex lac̄
tis carnosis hūidis. Et qñ; fiūt
ex eis instrumēta alia parua silia
corticibꝰ fisticorum s'm hāc formam
qbꝰ abscidītur sanguis qñ fluit
ex loco flōmie. aut ap' incisione
uene aut arterie. et qñq; fiūt ex

eas rotunde s'm hāc formam.

Cap. xlvij. de cura mamillarum virorum q̄ similant' mamill' mulierum.

Quandoq; inflantur mamille quorundam hoīū apud complemētū sōpni donec assimulantur mamillis mulierum. ⁊ remanēt apostomose fede. Qui g° abhorret illud oportet ut seces sup mamillas sectōe lunari s'm hāc formā. ex linea. b. ad lineam. g. deīn excoria pinguedinem totam. postea imple uuln' ex medicamine incarnatiuo. deīn aggrega duo labia uulneris cum sutura ⁊ cura ipm donec sanet'. Si aūt declinat mamilla ad inferiora ⁊ mollificatur ꝓpt' magnitudinē suā sic' accīt mulieribus. tē opt ut findant' in duobus latibus suis superioribus duabus sectioībus similibus figurē lunari quarum una queq; ꝯtinuet' cum altera apud fines utriusq; donec sit linea maior continens minorē s'm hāc formam: ex linea b. ad lineam. g. postea excoria cutem q̄ est int' duo labia. et aufer pinguedinē ⁊ ammūsia q' diximus de sutura ⁊ pulueribus. et q' necc̄īum ē ex curē donec sanet'. Si āt non comples incisionē eius q' oportet te incidere ꝓpt' inquietudinē infirmi. aut ꝓpt' fluxū sanguinis. tē oportet ut impleas uulnus coto submerso in unguento corrosiuo. ⁊ dimitte ipm donec corrodat illud qd' remāsit ex pinguedine. deīn cura ipm donec sanetur.

Cap. xlviij. de pforatōne apātum q̄ accidūt sb titillico.

Ista aposte mata que accidūt sub titillico sūt ex spēbus scrofularum dura q̄ ꝯtinēt uirtus. ⁊ ex eis sūt que cōtinēt humiditates. Que g° sūt ex eis que ꝯtinent humiditates oportet ut seccetur sectione lunari s'm hāc figūam ex linea. b. ad lineam. g. Cum igr̄ euacuat' totū q' ē in apostemate ex sanie tūc imple ipm coto ueti. ⁊ dimitte ipm usq; ad diem aliū. deīn auferatur cotū et curetur cum unguēto ꝯueniente ad illd donec sanetur. Qd' si apā fuīt ex spē nodorum scrofularum. tē scinde sr' ipm sicut diximus in sectione sup scrofulas equaliter. Si aūt extenditur uuln' in hoc ut emittat pus. tē ammūsia in eo cauteriū s'm q' diximus in eo qd' p'mussum ē.

Capitulum. xlviiij. de sectōe apātis q' accidit ꝓpt' arteriam aut uenā.

Quando disrumpit' arteria ⁊ cōsolidatur cutis que est supra eam. tē multociēs accīt inde apā similiter accidit uene. ⁊ ut accidat inflatio ⁊ apā. et signa quibus cognoscitur qd' apā et inflatō sīt ꝓpter arteriam aut ꝓpt' uenam sūt quoniam qn̄ apā est ꝓpt' arteriam ē longum aggregatum in pfundo corporis. et qn̄ impellis apā digitis tuis sentis ei qui stridor fit ei. et illd' qd' est ꝓpt' uenam ē rotūdū in manifesto corpis. ⁊ sectio sr' hoc apā est error. ⁊ p'cipue q' ē sub assellis ⁊ inguinibus ⁊ collo ⁊ in locis multis corporis et ē magnū ualde. aut in capite. Oportet g° ut deuitetur ei' cū ferro cura et qd' ex eis ē etiam in extremitatibus aut in capite oportet ut deuitet' sr' illd' qd' g° ex eis ē ex inflatione orificij arterie. scinde in cute sectionē in longitudīe. deinde aperi sectōnem cum uncinis pt' arteriam. ⁊ libera eam ex tunicā donec detegatur. deīn intromitte sub ea acum. ⁊ fac eam penetrare usq; ad latus aliud. ⁊ stringe ārte

riam cum filo duplo in duobus locis
secundum quod docui te in extractione dua
rum arteriarum que sunt in temporibus.
deinde punge locum qui est inter duo
ligamenta cum spatumili donec
egrediatur sanguis qui est in eo to
tus et soluatur apostema. deinde amministra
curationem que generat pus donec
cadit ligamenta. postea cura illud
cum unguentis conuenientibus ad il
lud donec sanetur. Quod si fuerit apostema
propter sectionem uene. tunc oportet ut
teneas manu tua quod tibi possibi
le est ex apostemate cum cute. deinde intro
mitte acum sub loco quem tenuisti
manu tua et fac eam penetrare et
sit in ea filum duplum donec extrahas
ipsum a latere alio. deinde liga ipsum a
postema cum eo ligamento bono secundum
quod dixi tibi in ligamento uene a du
abus partibus cum duabus extremi
tatibus fili. Si autem times quod extra
hatur filum. tunc intromitte acum
alium cum filio alio sub apostemate to
to apud incisionem acus prime. et strin
ge fila tua in quatuor locis. deinde
seca apostema in medio suo donec quando egre
ditur quod in eo est tunc incide superflui
tatem cutis. et dimitte quod ex ea ligatum
tum est. deinde pone super ipsum plumaceo
lum quod submersisti in uino et oleo
deinde amministra curationem ei que
sit cum licinus et unguentis donec sa
netur.

Capitulum .l. de apostemate quod accidit ex tortione in arteria et vena et nervorum.

Si autem accidit apostema in arteria et uena sicut
multum accidit apostema in neruis quando
accidit in eis percussio. aut accidit a
labore superfluo et similibus. et fit
plurimum illis locis adiutoriorum a
ut calcanei et in omni loco in quo
iunguntur iuncture. et est apostema graue.
Similatur colori eius reliquo corpori.

et est in pluribus dispositionibus absque
dolore. et quando stringitur cum uehemen
tia sentit in eo infirmus similem stu
pori et non est apostema agregatum in pro
fundo corporis immo est subcute et
ipsum mouetur ad omnem partem. et
non uadit ad inferiora neque ad po
steriora. Quod igitur ex eis est sub iuncturis
non oportet ut inuadatur cum ferro.
fortasse enim accidet contractio. In illo
autem quod ex eis est in capite aut in fron
te scinde cutem cum spatumili. Si
igitur est apostema paruum tunc tene ipsum cum
forficibus et abscinde ipsum a radice.
et si est magnum tunc suspende ipsum
cum uncino et excoria ipsum. deinde
aufer ipsum et agrega uulnus cum
sutura et cura ipsum donec sanetur.

Capitulum .li. de sectione apostematis quod accidit ex thelul quod accidit in uentre.

Accidunt quibusdam hominibus multotiens
in uentribus eorum et in reliquis corpori
bus ipsorum thelul que nominatur fungalia
per similitudinem ipsorum cum fungis quo
rum radix est subtilis. et ipsorum caput
est grossum iam conuersa sunt labia
eorum. et est ex eis paruum. et est ex eis
quod magnificatur ualde. Et ego quidem
iam uidi uirum et in uentre eius e
rant duo thelul que erant magis quam
rebus aliis similia fungis. non erat
differentia inter ea alba minute radicis
iam inuersabantur labia eorum et finde
bantur. et humiditas currebat ex eis sem
per. Incidi igitur ea et inueni in pondere
unius quasi decem et octo uncias et in
altero quasi sex uncias. et operatio in incisi
one eorum est ut consideres tunc si infir
mus est humidus et color athelul est al
bus humidus subtilis radicis. tunc
incide ipsum cum spatumili lato. et sit
in presentia tua cautia in igne. quod
totiens enim expellitur aput sectionem

eius sanguis mult'. ppera q° si uin
cat te sanguis ⁊ cautica ipm. Quod
si uides infirmū pauidum ⁊ timi
dum ab incisione cum ferro. tūc ac
cipe filum ex plūbo decenť factū
⁊ stringe cū eo athelul cui' modu'
est quē diximᵘ. ⁊ dimitte ipm duo
bus dieb'. deinde adde in strictura
plumbi. non ergo cesses stringere
plumbū quotiēs imprimit in the
lul. donec abscidatur ⁊ cadat per se
absq3 labore. Si aūt thelul crosse
fuit radicis tūc in incisione eius est
quedam timoris ⁊ pauoris. ⁊ papue
que est in uentre. Vīn possibile est ut
incidas medietatē eius. deinde cau
terica ipm ut nō redeat. deīn cura
ipm uuln' donec sanetur. ⁊ caue ne
psumas incidere thelul qui est fusci
coloris pauci sensus fedi aspectu'.
Ipm enī ē apā cancerosū. ⁊ ego ue
niam cū remotōe cancri pt hoc.

Capitlm .lij. de cura eminentie
Fit eminētia umbilici ex umbilica
ciūs multis. aut ex fissuris sifac
quod est sr uentrem ⁊ exit ex eo alth'ib
aut intestinū sm q' accīt ī reliquī
rupturis. aut ex sanguine q fluit
ex uena aut ex arteria sm q' pre
missum ē. aut ex uentositate cho
artata in eo. Si aūt ē ppt fissurā
sifac ⁊ exitum thirbi. tūc ē color
apātis simil' colori corporis et est
lene absq3 dolore ⁊ apparet diuīsi
situs. ⁊ si ē pp egressionē intestini
tunc ē situs eius cū eo q' narraui
mus uehementior diuisitati. Cum
igit' tu premis ipm digitis tuis
et occultatur. deīn redit. ⁊ fortasse
cum eo ē sonit' ⁊ magnificat' mul
tum aput introitū balnei ⁊ labo
rem uehementē. Si uō ē ppt humi
ditatē tūc ē lene nō occultat' q°do
pmis ipm manu tua neq3 constrin
gitur neq3 additur. q' si est ppt san
guine tūc cū istis signis apparet a
postema ad nigredinē declive. Si
aūt ē ppt carnem nati tūc ē apā
graue durum. ⁊ fingit' sm quāti
tatē unā. Si uō est ppt uentositatē
tūc tractatus ei' est leuis. ⁊ opatio
in illo ē ut consideres tūc si eminē
tia umbilici ē ppt sanguinē arterie
aut uene. aut uentositatē. tūc opo
tet ut phibeamis a curōe ei'. Nam ī
illo est timor ⁊ pauor sicut docui te ī
capitlo in quo dixi apāta ppt arta
riā ⁊ uenā. Quod si eminentia um
bilici ē ppt intestinū aut thirbū
tūc oportet ut pcipias infirmo q'
tinus teneat anelitū suum. ⁊ ster
stans extensus. deīn signa cū en
caustro in circuitu umbilici totius.
postea pcipe ei ut resupinetur inť
manus tuas sup dorsū suū. deinde
circunda cū spatumili lato in circu
itu umbilici sup locū quē signa
sti cum encaustro postea extende
mediū apātis ad supiora cū un
cino magno. deīn liga in circuitu
eum cū filo forti. aut cū corda de
serico ligamento firmo. ⁊ sit nodu'
ligamēti anxorati. deīn aperi me
diū apātis extensū sup ligamē
tum. ⁊ intromitte in ipm digitū
tuū indicem ⁊ qre intestinum. Si
igit' inueneris ipm iam captum a
ligamēto. tūc extrahe a lenzorati. et
impelle intestinū ad inferiora uen
tris. ⁊ si inueneris thirbū tūc ac
cipe ipm cū uncino ⁊ incide super
fluitatem ei'. Si aūt arteria ē tibi ar
teria aut uena tūc circūda ipsā mul
tū. deinde redi ad opationē tuā
et accipe duas acus ⁊ intromitte
duo fila in eis forcia. ⁊ intromitte

duas acus in circuitu que feceris cum
apª in modum crucis quatinus facias pe
netrare. deinde stringe apª in quatuor
locis sup acus. et si uis aufer acus et
dimitte locum donec putrefiat caro
extensa et cadat per se. aut incide ip
sam quando subtiliatur et putrefit. de
inde cura ipsum cum eo quod oportet ex
unguentis donec sanetur. Quod si eminen
tia umbilici est ex carne nata in eo.
aut ex humiditate tunc oportet ut inci
das apª sicut diximus et extrahas
sanguinem aut humiditatem quam in
uenis in eo. deinde cura ipsum cum eo quod
solidat locum.

Capitulum. liiij. de cura cancri.

Iam diximus in diuisione species cancri
et qualiter est uia ad curationem eius cum
medicinis. et cauendo ab eo cum cura
tione eius cum ferro ut non ulceretur. et
diximus cancrum generatum in matrice
et cautelam a curatione eius. et dixerunt
antiqui quod quando cancer est in loco ubi
possibile est eius eradicatio sicut can
cer qui est in mamillis aut in coxa
et eis similibus ex membris locatis ad
extrahendum totum eius precipue quando est
incipiens paruus. Quando non antiquatur
et est magnus non oportet ut appro
quaris ei. Ego enim non potui sanare
ex eo aliquem. neque uidi alium ante
me qui peruenerit ad illud. quia o
peratio in eo est quando est locatus sicut
diximus est ut precidas et soluas infir
mum ex colera nigra aliquotiens
deinde flebothoma ipsum si inueneris
est repletio manifesta. deinde prepara in
firmum preparatione in qua locetur cum
operatione. deinde proice in ipsum cancrum
uncinos qui conueniunt ei. postea com
caua ipsum ab omni parte cum cute secundum
perscrutationem donec non remane
at aliquid ex radicibus eius. et dimitte
sanguinem currere et non abscidas ipsum
uelociter. immo exprime loca et abstringe
sanguinem grossum totum manu tua.
aut cum quo possibile est tibi ex in
strumentis. Si autem contrarietatem faciat
tibi fluxus sanguinis grossi ex inci
sione arterie aut uene. tunc cauteriza
uenam donec abscidatur sanguis
deinde cura ipsum cum reliqua cu
ratione donec sanetur.

Capitulum. lv. de cura ydropisis.

Iam narrauimus in diuisione species y
dropisis et qualiter fit aggregatio aque et
signa omnis speciei et curationem eius
cum medicinis. et illa que curatur
cum ferro non est nisi species asclitis so
la et non appropinquatur cum ferro speciei ti
panitis neque speciei yposarche penitus.
Nam illud mortale est. Quando tu iam
medicaueris hanc speciem ydropisis ti
panitis cum medicinis et non contulit
medicatio tua tunc considera. Nam si
infirmo iam consecuta est debilitas.
aut est cum eo alia infirmitas preter
ydropisim sicut si fit cum eo tussis aut
uentris solutio et similia illis. tunc caue
ne medicens eum cum ferro quando est ti
mor illud. Si autem uides infirmum
exuberantis uirtutis neque est cum
eo egritudo preter ydropisim solam
et non est puer neque senex. tunc modus
operationis est in eo ut tu eleues in
firmum stantem inter manus tuas
et minister post ipsum exprimat uen
trem eius manu sua impellendo aquam
ad inferiorem partem pectinis. deinde
accipe spatumile spinosum secundum hanc
formam.

Sit duarum partium acutarum longum.
acute extremitatis sicut spatumile.
verumtamen sit in eo aliquid breuitatis
paulatim ut non pertranseas cum eo

caput operationem usque ad intestinum
et ledas ipsum. deinde considera. Nam si
est generatio ydropisis ex parte intesti
norum tunc oportet ut elonges cum sec
tione ab umbilico quantitate trium
digitorum ad inferiora in directo eius
supra pectinem. Si uero generatio ydro
pisis est propter egritudinem epatis.
tunc sit sectio tua sinistra ab umbi
lico tribus digitis. et si generatio est propter
splenem tunc sit sectio in latere dex
tro. et non oportet etiam ut sit sectio
in latere super quod uult iacere infi
mus ut non currant superfluitates
ad illum locum debilem. deinde perfora
cum instrumento cutem totam. deinde intro
mitte in illam sectionem et eleua
manum tuam cum spatumili inter cu
tem et sifac quasi tu excories
ipsum. et sit quantitas que excoriatur
quantitas unguis aut circiter illud.
deinde perfora sifac donec perueniat
spatumile ad locum uacuum. et est
locus aque. deinde extrahe ipsum et intro
mitte in foramen instrumentum cuius hec est forma.

Et est simile canule ex argento sub
tili. fit ex argento aut ere aut auri
calco leue tersum et in inferiori parte
sui est foramen paruum. et in lateribus eius
sunt tria foramina duo ab una parte
et unum ab altera. et facta est extremitas
eius incisa secundum modum incisionis
calami sicut uides. In extremitate

eius superiore est armilla. Nam cum
instrumentum peruenit ad aquam tunc ipsa
descendit statim super instrumentum.
Et euacua ex aqua in hora quanti
tatem mediam. Quoniam si tu euacu
es ex eo plusquam oportet in hora fo
rtasse morietur infirmus per resolutionem
spiritus sui animalis. aut accidit ei sincopis
que appropinquat morti. Verum euacua ex
ea secundum quantitatem uirtutis eius. et secundum
quod significat tibi dispositio infirmi
ex uirtute pulsus eius et ex bonitate
eius. deinde extrahe instrumentum. et re
tine aquam. Quod est quia retinetur sta
tim propter cutem que retinet foramen
quod est super sifac. de quo narraui ut
perfores ipsum secundum illum modum. deinde
itera instrumentum die altero si uides infir
mum tollerantem illud. et extrahe ex
aqua et quantitatem paruam. fac il
lud diebus aliquot. et tu super timo
rem et custodi te ab errore donec non
remaneat ex aqua nisi parum. Si
autem times super infirmum et dimittis
ex aqua rem multam. tunc cura ipsum
cum sepultura in arena calida et
sudore multo in balneo et sole. et
expectet super sitim. et cura ipsum cum
medicinis exsiccatiuis donec sane
tur. et cauteria ipsum super stomachum et epar
et splenem post extractionem aque secundum
quod narraui in eo quod precessit.

Capitulum .lv. de cura infantium qui na scuntur locis urine eorum non perforatis aut foramen est strictum aut non in suo loco.

Quandoque egreditur aliquis infantium
ex uentre matris sue et caput mic
tionis eius est non perforatum. aut est fo
ramen strictum. aut non strictum in
suo loco. aut in loco suo ex uentre
matris sue et caput uirge eius est non
perforatum suo loco. Oportet igitur
cum perforare eum statim cum nascitur
cum spatumili subtili ualde secundum
hanc formam.

Deinde pone in foramine clauum
subtilem ex plumbo. et liga ipsum
et tene ipsum tribus diebus aut quatuor.

Quando igitur uult urinam emittere remoueatur et mingat. deinde reduc ipsum.
et si non ponis plumbum iam possibile
est ut urina que incedit super locum
non permittat ipsum claudi. Ille autem
cuius foramen est strictum medicatur cum plumbo sicut diximus diebus
multis donec amplificetur. Illi autem
in quibus est foramen in non suo
loco leduntur. Quoniam est quidam ex eis qui nascitur et foramen est apud finem capitis
uirge quare non potest mingere ad anteriora donec eleuat uirgam manu sua ad superiora. neque ei est generatio propterea quod sperma non potest peruenire ad matricem secundum rectitudinem.
et est egritudo feda ualde. Et modus
operationis est in illo. ut resupinetur
infirmus super dorsum suum. deinde extende caput uirge eius manu tua sinistra extensione uehementi. et tunc
incide caput capitis uirge ex loco
priapi cum acumine aut cum spatumili acuto sicut est incisio calami capitis. aut sicut tu radas aliquid ut medium eius ueniat simile
capiti uirge. et ut cadat foramen
in medio secundum quod oportet. et caue tibi
apud operationem tuam a fluxu sanguinis. Multotiens enim accidit
illud. Oppone igitur ei cum eo cuius quo
abscidit sanguinem et cura uulnus donec sanetur. Capitulum
lvi. de bathar que accidit in preputio et in capite uirge. et corruptione et nigredine adherentia preputi cum capite uirge.

Multotiens accidunt iste albathire in uirga et est
eminentia carnis fede. et ex ea alia
est maligna et alia non maligna.
Non maligna. oportet igitur ut suspendas eam cum uncino subtili. et
abscidas eam donec mundes eam totam. deinde pone super ipsam cotum
submissum in unguento egyptio. deinde cura ipsum post illud cum unguento
diafinicon donec sanetur. Quod si albathire est maligna fedi coloris tunc
oportet ut administres in ea cauterium post incisionem eius et ipsius rasionem. Si autem albathire est in preputio capitum non circuncisi. et est
pars albathire intra preputium. et pars
eius extra tunc oportet ut auferas
albathire que est intus imprimis donec quando consolidatur tunc cura ipsum
exterius. Quoniam quando tu curas eam simul non securatur preputium quin
perforetur. et iam accidit etiam in
testiculis et preputio nigredo et corruptio. Oportet ergo ut tu concaues totum quod iam denigratum est. et quod uult
corrumpi aut quod iam corruptum est.
deinde line super ipsum post illud cum melle
quod iam concussum est cum farina
corticis granatorum et herbi ciceris et lenticularum. deinde cura illud cum reliqua
curatione donec sanetur. Si autem
accidat fluxus sanguinis tunc
administra cauterium cum cauterio lunari secundum hanc formam.

Cauterium enim est iuuatiuum ad duas dispositiones simul. scilicet ad fluxum
sanguinis et uulnus quando corrumpitur. Quod si corroditur caput uirge
et destruitur totum in hora tunc oportet
ut intromittas in meatum priapi
cannulam ex plumbo ut mingat infirmus super eam. In adherentia uero
preputii cum capite uirge et hec quoque
adherentia non accidit nisi in eo cuius preputium est sanum et non exigitur
super ipsum circuncisio. et quandoque accidit
adherentia propter uulnus aut apostema. et

oportet ut extorqueas eam cum spatumi
li obtuso donec soluatur ligamen
tum et liberetur caput uirge ab omni
parte. Quod si est difficile discernere
ea exquisite. tunc oportet ut extorqu
eas aliquid ex capite uirge et ex prepu
tio. Quod est quia preputium quando est sub
tile fortasse perforatur propter subti
litatem suam uelociter. Deinde separa
inter preputium et caput uirge cum pan
no lini subtili qui iam madefactus
est in aqua frigida ut non adhereat
iterum. deinde curetur cum unguento stipti
co donec consolidetur.

Capitulum lvii. De mundificatione infantium et curatione eius quod accidit eis ex errore.

Circumcisio non est nisi e... solutio continuitatis sicut reliqua uul
nera. Verumtamen cum sit ex operatione nostra
uoluntate nostra et usus eius sit in pu
eris. propterea est necesse ut signemus in ea
operationem meliorem et uiam leui
orem perducentem ad salutem. Dico ergo
quod antiqui non dixerunt circumcisionem
in aliquo suorum librorum. quoniam non inue
nitur in legibus suis et non est nisi quod
acquisiuimus per experimentum. Quod
est quia ego inueni maiorem partem
artificum et flobothomatorum uti
mundificatione circumcidendo cum no
uacula et cum forficibus et utuntur al
fecati et ligamento cum filo et incisio
ne cum ungula. Et ego quidem
iam probaui omnes istos modos et non
inueni meliorem mundificationem
cum forficibus et ligamento cum filo.
quoniam in mundificatione cum nouacu
la multotiens effugit cutis. quia
cutis preputii duas habet tunicas igitur
forsitan inciditur cutis superior et re
manet tunica inferior. Cogitur
ergo ad incidendum alteram et dolorem
futurum. Et cum mundificatione que

fit per alfecati non securatur incisio in
extremitatis uirilis membri. quoniam for
tasse ingreditur ingreditur in fora
men eius. In mundificatione autem cum
ungula fortasse euadit ferrum et
corrumpit operationem tuam. Et cutis
quidem pueri est breuis nata et mul
totiens nascuntur taliter quod non indi
gent mundificatione et iam uidi il
lud. Mundificatio autem que fit cum
forficibus et ex ligamento cum filo bo
nitatem et experimentum dedit mihi.
quoniam forfices sunt proportionaliter incisio
nis propterea quod acuitas que est superius
est sicut acuitas que est inferius.
Cum ergo premis manum tuam proportio
nantur due acuitates et incidunt
secundum operationem unam in tempore uno.
et fit compressio fili figura conti
nens cutem uirge ab omni parte cum
qua non cadit error omnino. Et modus opera
tionis prime est ut facias extenuare
puerum propter quod si est ex eis qui intel
ligunt parum quod tu non facis nisi quod
ligas filum in uirga sua tantum et dimit
tis ipsum usque ad diem alium. Deinde
fac eum gaudere et letari omni modo quo
possibile est tibi illud ex eo quod recepit
intelligentia sua. Deinde fac eum
stare inter manus tuas preparate sta
ture et non sit sedens. Et occulta forfi
ces in manica tua aut sub pede tuo
ne uideat eas puer omnino neque aliquid
ex instrumentis. Deinde intromitte ma
num tuam ad uirgam eius et sufla in
cutem et extrahe eam sursum donec
egrediatur caput uirge. Deinde
mundifica ipsum ex eo quod aggregatum
in ea ex ordine. Deinde liga locum
signatum cum filo duplo. postea
liga inferius eo parum post ligamen
tum secundum. Deinde tene cum indice
tuo et pollice locum ligamenti infe

noris retentione bona. et incide inter duo ligamenta. deinde eleva cutem sursum velociter et extrahe caput unguis. deinde dimitte sanguinem currere paulatim. est enim melius. et pone pulverem desuper et super pulverem pannum in quo est expansus vitellus ovi decocti in aqua ro. confusus cum oleo ro. recenti bono. et dimitte eum super ipsum usque ad diem alium. et cura ipsum reliqua curatione donec sanetur. Forma forficis ad mundificationem. Sintque hebetes due extremitates et sint incidentes ne egrediatur in eis ramus clavi. et sit longitudo duarum acuitatum sicut longitudo duorum manubriorum equaliter. Error vero cadens in mundificatione est quoniam fortasse effugit cutis intrinseca tota aut pars eius apud incisionem. Oportet ergo ut extendas eam ex hora tua cum unguine tuo ante apostemationem loci et incidas eam secundum equalitatem. Quod si non potes tenere eam cum ungue tuo. tunc extrahe eam cum uncino et incide eam. Si autem pervenerit ei tres dies et remanet quod est sub ungua inflatum apertum. tunc dimitte illud donec sedetur apostema calidum. et excoria illud cum facilitate et incide illud secundum quod preparatur tibi et cura cum eo quod consolidat. et cave tibi a capite virge. non enim nocebit ei illud. Cura ergo illud cum eo quod consolidat vulnus ex pulveribus quos narravimus in tractatu de pulveribus. et si incidit excute supra mensuram et vadit ad inferiora non nocet ei illud quoque. Cura ergo illud cum eo quod diximus donec sanetur.

Capitulum lviii. De curatione urine retente in vessica alicuius.

Urine retentio in vesica fit ab oppilatione facta ex lapide aut sanguine congelato aut pus aut carne nata et similibus illis ex eis que diximus ex modis curationis in divisione. Et si non solvitur urina et vides retentionem eius esse propter lapidem qui iam est in collo vesice. tunc oportet ut sit infirmus super genua sua curvatus. deinde componant ministri pedes eius super dorsum eius et extendat ventrem suum ex superiori parte dorsi eius et stringat infirmus anhelitum suum quantum potest et possibile est ei. Cogitur ergo tunc collum vesice ad expulsionem lapidis ad posteriora quare absolvitur urina. Quod si non solvitur cum eo quod diximus et vehemens fit res super infirmum. tunc oportet ut administres extractionem eius cum instrumento quod nominatur siringa cuius hec est forma.

Fiat ex argento et sit subtile lene concavum sicut cannula penne avis in subtilitate radii longum ad similitudinem unius palmi et medii. et an sit canna subtilis in capite eius. et modus exitus urine per ipsum est ut accipias filum duplicatum et liges in extremitate eius lanam aut cotum ligatura bona. et intromittas extremitatem fili in inferiori parte siringe et incide cum forficibus si superfluit aliquid ex lana. Deinde intromitte in cannulam cum vehementia sicut alger. deinde inunge siringam cum oleo aut cum butiro et albumine ovi. et fac sedere infirmum super sedem et embroca vesicam eius et pubis virgam cum oleis humidis et oleo olive et aqua tepida. Deinde intromitte sirin

giā in uirga cum facilitate. donec
perueniat ad radicem uirge. deinde
dupla uirgam super ad partem umbi
lici. deinde impelle siringā intra ip
sam. deinde impelle eam donec per
ueniat ad uesicam et sentiat eam
infirmus iam peruenisse ad rem ua
cuam. et non fit hoc secundum hunc ordinem
nisi quoniam meatus in quo uadit est
in quo est tortuositas. deinde extende
filum cum lana paulatim. urina enim
sequetur lanā. deinde extrahe eam
et fac iam urine et curre urinam.
et itera siringā et non cesses facere
illud donec euacuetur uesica et inue
niat infirmus alleuiationem.

Capitulum lix. de qualitate clisteri(z)ationis ue
sice cum clapsedra et forma instrumentorum.

Quando accidit in uesica ulcus aut sanguis in ea co
gelatur aut coartatur in ea pus et
uis distillare in ea aquas et me
dicinas. tunc fiat cum instrumento quod
nominatur clapsedra. et hec est forma eius.

nisi in extremitate. est enim surda i.
clausa. In eo est sunt tria foramina. du
o ex parte una et unum ex parte altera sic
ut uides. et locus concauus in quo est illud
quod impellit sit secundum quantitatem
que oppilet ipsum sine additione donec quando
trahitur cum eo aliquid ex humiditati
bus attrahatur. et quando impellitur cum eo
expellatur ad longinquum secundum quod
facit clapsedra qua proiicitur naphta
in pluribus marus. Cum ergo uis pro
icere humiditates in uesicam in
tromitte extremitatem clapsedre in
humiditatem et trahe cum eo quod im
pellit ad superiora. humiditas enim
trahitur in concauitatem clapsedre.
deinde intromitte extremitatem eius

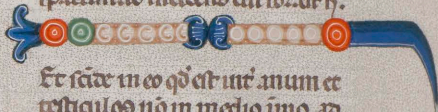
in uirgam secundum quod narrauimus in sir
ingā. deinde impelle humiditatem
cum eo quod impellit. Illa namque humi
ditas peruenit ad uesicam statim ita quod
sentit eam infirmus. forma clisteris
subtilis quo clisterizatur uesica.

Fiat ex argento uel auricalco cuius
caput altius sit simile alcama par
uo. et sub eo sinus in quem cadit li
gamentum. deinde accipe uesicam arietis
et pone in ea humiditatem qua uis cli
sterizare uesicam. deinde liga eam
inter duos sinus ligatura forti cum
filo duplo. et calefac illam humiditatem
parumper super ignem. deinde intromitte
extremitatem clisteris in uirgam. postea
stringe manum tuam super uesicam cum
humiditate strictura decenti. donec sen
tiat infirmus quod illa humiditas iam
peruenit ad uesicam. Si autem non est
presens uesica tunc accipe frustrum
pergameni et fac ex eo circulum et perfo
ra ipsum ab omni rotunditate sua. de
inde intromitte filum forte in illis
foraminibus sicut reuoluitur. deinde a
gregat circulum sicut agregatur alforat
postquam tu posuisti in eo illud quod uis ex hu
miditatibus et oleis et aquis. deinde
liga ipsum in instrumento et fac cum eo
sicut fecisti cum uesica ex expressione
cum manu tua. donec perueniat hu
miditas ad uesicam. Capitulum lxi.
sexagesimum primum de extractione lapidis.

Iam diximus in diuisione species lapi
dis et curationem eius cum medicinis.
et dixi differentiam inter lapidem generatum
in uesica et lapidem generatum in renibus
et signa illius totius. et dixi lapidem
in quo cadit operatio cum manu et
sectio. et est lapis generatus in uesica
proprie et ille qui figitur in uirga. Et

ego sum narraturus illud cum expositi
one manifesta et abreviata. Dico
ergo quod lapis generatur in vesica plu
rimum. accidit pueris. et ex signis eius
est quod urina egreditur ex vesica similis
aque in subtilitate sua et apparet
in ea arena. et fricat infirmus vir
gam suam et laborat cum ea. et mul
totiens procidet. deinde erigitur et egre
ditur cum eo anus in multis eorum.
et est facilis sanatio puerorum ex eo
usque consequitur quatuordecim annos.
et est difficilis in senibus. In iuvenibus
autem est media in eo quod est inter illos.
et cuius cum lapis est maior curatio
est facilior. et parvus est econtrario il
lius. Cum ergo pervenerimus ad curationem.
Oportet in primis ut mundificemus
infirmum cum clisteri quod extrahat to
tum stercus quod est in intestinis suis. ip
sum enim quandoque prohibet inventionem
lapidis aut inquisitionem. deinde
accipiatur infirmus cum pedibus suis
et concucietur et moveatur ad inferi
ora. ut descendat lapis ad profun
dum vesice. aut saliat de loco ad lo
cum aliquotiens. deinde fac eum se
dere inter manus tuas preparatum.
et manus eius sint sub coxis ipsi
ut fiat vesica tota declivis ad in
feriora. deinde perquire eum et tange
eam extrinsecus. Si ergo sentis lapi
dem in spatio. tunc propera statim cum
sectione super ipsum. Quod si non cadit sub
tactu tuo omnino tunc oportet ut ab
stergas digitum indicem cum oleo
manus sinistre si infirmus est pu
er. aut digitum medium si est iu
venis completus. et intromittas
ipsum in anum suum et perquire de lapi
de donec quando stat sub digito tuo
convertere eum paulatim ad collum
vesice. deinde preme super ipsum cum

digito tuo. et impelle ipsum ad ex
teriora versus locum cui sectionem
vis. et precipe ministro ut premat
vesicam manu sua. et precipe mini
stro alio ut extendat manu sua
dextra testiculos ad superiora et ma
nu sua alia removeat cutem que
est sub testiculis in parte a loco in
quo sit sectio. deinde intromitte
spatumile incidens cuius forma est hec.

Et scinde in eo quod est inter anum et
testiculos non in medio immo ad
latus natis sinistre. et sit sectio super
ipsum lapidem. et digitus tuus sit in a
no. et fiat sectio transversa. ut sit sec
tio exterius ampla. et interius stric
ta secundum quantitatem qua sit possibilis egres
sio lapidis ex ea non maior. Forta
sse enim non comprimit digitus qui
est in ano lapidem apud sectionem
et egreditur absque difficultate.
et scias quod ex lapide est cui sunt an
guli et margines quare sit difficilis
exitus eius propter illud. Et ex eo est
lenis similis glandi et rotun
dus et facilis egressus ei efficitur.
Si ergo cui sunt anguli et margines
adde in fissura. Quod si non egreditur
ita tunc oportet ut ingenies super ipsum.
aut ut stringas super eum cum gesti
decenti. cuius extremitas sit sicut
lima que stringat super lapidem
et non cadat ab ea. aut ut intro
mittas sub eo instrumentum subtile cum
vate extremitatis. Si autem non po
tes super eum tunc amplifica foramen
parum. Quod si vincit te aliquid ex
sanguine abscide ipsum cum vitriolo.
Si non lapis est plusquam unus. tunc
impelle in primis magnum ad os
vesice. deinde incide super ipsum

postea impelle paruum post illum et similiter
fac si fuerint plures duobus. Quod si
est magnus valde, tunc ignorantia
est ut secces super ipsum sectionem ma-
gnam. quoniam accidit infirmo una du-
arum rerum: aut ut moriatur, aut ut
accidat ei distillatio urine assi-
dua propterea quod non consolidatur locus
omnino. verumtamen administra expul-
sionem eius donec egrediatur, aut
ingenia infra curam eius cum forficia-
bus donec extrahas eam frustratim.
Cum ergo compleveris operationem tuam,
tunc imple vulnus thure et aloe
et sanguine draconis et stringe
ipsum et pone super ipsum pannum
infusum oleo et vino. aut oleo ro[sato]
et aqua frigida ut sedetur apostema ca-
lidum. deinde resupina infirmum
super collum suum et non solvas liga-
mentum usque ad diem tertium. Cum
ergo solveris ipsum, embroca locum cum
oleo multo et aqua. deinde cura ipsum
cum unguento diafinicon et unguen-
to basilicon donec sanetur. Si autem
accidit in vulnere apostema calidum ad
dittum et corrosivum et illi similia
sicut si congeletur sanguis in vesica
et prohibeatur ex eo urina, et cognoscitur
illud ex egressione sanguinis
cum urina. Intromitte igitur digi-
tum tuum in vulnus et extrahe illum
sanguinem. Nam si remanet, pro-
cedet ad corruptionem vesice et putre-
factionem eius. deinde ablue vulnus
cum aceto et aqua et sale. et oppone
omni speciei curam eo quod convenit ei ex cu-
ratione usquequo sanetur. et opor-
tet ut in hora curationis totius
ut liges duas coxas et adiunges
cum medicinis que ponuntur super
locum. Quod si lapis est parvus et
sit in meatu virge et figitur in eo

et prohibetur urine exitus, tunc cura ip-
sum cum eo quod narro antequam pervenias
ad sectionem. Multotiens enim ex-
cusatus per hanc curationem a sectione.
Iam enim probavi illud. et est ut accipias
perforatorium ex ferro alfeluo. cuius
h est for[ma] [...]
triangulate extremitatis acutum
fixum in ligno. deinde accipe filum
et liga cum eo virgam sub lapide
ut non redeat ad vesicam. deinde
intromitte ferrum perforans in vir-
gam cum facilitate donec veniat
perforatorium ad ipsum lapidem et revol-
ve perforatorium manu tua in ipso
lapide paulatim et tu conaris perfo-
rationem eius donec facias ipsum
penetrare a parte altera. Urina namque
absolvitur statim. deinde preme manu
tua super illud quod remansit ex lapide
ab exteriori parte virge. ipse enim
frangitur et egreditur cum urina et sa-
natur infirmus. Si autem non preparatur
tibi hec talis curatio propter aliquid
quod prohibet ab illo, tunc liga ipsum
filum sub lapide et filum aliud super
lapidem. deinde scinde super lapidem
in ipsa virga inter duas ligaturas.
deinde extrahe ipsum. postea solve li-
gamentum et mundifica sanguinem
congelatum qui fit in vulnere. et non
est necessarium ligamentum fili sub la-
pide nisi ut non redeat ad vesicam.
et ligamentum aliud desuper nisi ut
quando solvitur filum post egressionem la-
pidis redeat cutis ad locum suum
et cooperiat vulnus. Propter illud ne-
cesse est tibi quando ligas filum superius
ut eleves cutem ad superiora ut re-
deat apud complementum tuum et co-
operiat vulnus sicut diximus. [...]rum.
Capitulum lxi. de extractione lapidis mulie-

Parum generatur lapis in mulieribus. Si autem accidat alicui earum lapis, tunc difficilis fit eius curatio et prohibetur propter modos multos. Unus eorum est quod mulier fortasse est virgo. Et secundus est quia non tu invenis mulierem que detegat se ipsam medico quando est casta aut ex habentibus maritos. Et tertius est quia tu non invenis mulierem bene scientem hanc artem precipue operationem cum manu. Et quartus est quia locus sectionis super lapidem in mulieribus est longinquus a loco lapidis, quare indiget sectione profunda et in illo est timor. Quod si necessitas pervenerit ad illud, tunc oportet ut accipias mulierem medicam bene scientem et parum invenitur. Si vero privatus es ea, tunc quere medicum castum subtilem et presenta mulierem obstetricem bene doctam in re mulierum, aut mulierem que in hac arte invenit partem artis. Fac eam ergo presentem et precipe ei ut faciat totum quod preceperis ei ex inquisitione super lapidem in primis. Quod est ut aspiciat si mulier est virgo, tunc oportet ut intromittat digitum suum in anum eius et querat lapidem. Si ergo invenit ipsum coarctet eum sub digito suo et tunc precipe ei ut secet super ipsum. Si vero non est virgo tunc precipe obstetrici ut intromittat digitum suum in vulvam infirme et inquirat super lapidem. Postquam ponit manum suam sinistram super vesicam et comprimit eam compressione bona. Si ergo invenit eum tunc oportet ut gradatim moveat eum ab orificio vesice ad inferiora cum summa virtute sue donec perveniat cum eo ad radicem coxe. Deinde secet super eum apud oppositionem medietatis vulve apud radicem coxe ex qua cumque parte preparatur ei et sentit lapidem in illa parte. Et digitus eius non removeatur a lapide coartans sub eo et sit sectio parva in primis. Deinde intromittat radium super illam sectionem. Si ergo sentit lapidem tunc addat in sectione secundum quantitatem qua sciat quod lapis egreditur ex ea. Et sciat quod species lapidis sunt multe. Est enim magnus et parvus, lenis et asper, longus et rotundus, habens ramos. Scias ergo species eius ut significes per illud super illud quod vis. Si ergo vincit te sanguis tunc adde in loco zegi tritum et tene ipsum hora una donec abscindatur sanguis. Deinde redi ad operationem tuam donec egrediatur lapis. Et fac ut prepares tecum ex instrumentis que dixi in extractione lapidis in viris ut adiuves te per ea in operatione tua. Quod si vincit te fluxus sanguinis et scis quod expulsio sanguinis est ex arteria que incisa est, tunc pone pulverem super locum et stringe eum cum pulvillis strictura decenti et non iteres illud et dimitte lapidem et non extrahas ipsum. Fortasse enim movetur infirma. Deinde cura vulnus. Cum ergo sedatur acuitas sanguinis post dies et putrescit locus tunc redi ad operationem tuam donec egrediatur lapis.

Capitulum lxij. De sectione super herniam aquosam.

Ramex aquosa non est nisi aggregatio humiditatis in sifac albo quod est sub cute testiculi continente ovum et nominatur sifach. Et quandoque est in panniculo proprio sibi quem preparavit ei natura in parte ovi donec putetur quia est ovum aliud. Et est inter cutem testiculi et inter sifach album quod diximus et non est illud nisi

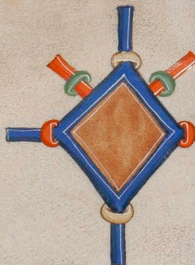
rario. et generatio quidem huius ramicis
est ex debilitate que accidit testiculis
quare effundit ad eos hec materia. et quandoque ac
cidit ex percussione super testiculos. et hec
humiditas est habens colores multos.
Aut enim est color eius declivis ad citri
nitatem. aut est sanguineus rubeus.
aut est feculentus niger. aut est
aquosus albus. et est illud quod est plus.
et signa quibus scitur ubi sit agre
gatio aque sunt ista. nam si est in si
phac albo quod diximus tunc apostema est
rotundum ad longitudinem parum
per sicut figura ovi et non apparet
testiculus quoniam humiditas continet
eum ab omni parte. Et si est humiditas
in panniculo proprio sibi tunc apostema est ro
tundum cum parte ovi. et propter hoc ex
timat homo quod est ovum alium. Et si hu
miditas est inter cutem testiculorum et si
fach album tunc cadit sub sensu. Cum
ergo vis cognitionem coloris humidi
tatis tunc experire colorem humiditatis
in apostemate cum intromisso quadrato
cuius forma precessit. Secundum ergo illud quod
egreditur in vestigio intromissi iu
dica de illo quod est inter ipsos. Cum ergo
veneris ad curationem cum ferro tunc
oportet ut precipiamus infirmo ut
flobothomet si possibile est ei illud et
videas corpus eius plenum. deinde resu
pinetur super dorsum suum supra altitudinem
rum parum. et pone sub eo pannos
multos. deinde sede tu super sinistram
eius et precipe ministro ut sedeat a dex
tra eius qui extendat virgam eius
ad unum duorum laterum cutis testicu
lorum et ad partem mirach ventris. de
inde accipe spatumile latum et seca
cutem testiculorum ex medio per lon
gitudinem usque prope pectinem. et fiat
sectio secundum rectitudinem equidistantis
linee que dividit cutem testiculorum

donec pervenias ad sifac album compre
hendens et excoria ipsum et observa ubi scias
ut ex hoc ut seces ipsum. et sit excoria
tio tua qua ipsum excorias ex parte
que suspenditur cum ovo plus et subti
liter scrutare cum excoriatione secundum quan
titatem quod tibi possibile est. deinde per
fora sifach plenum aqua perforatione
ampla et extrahe totam aquam. deinde
separa inter duo labia sectionis cum
uncinis. et extende sifach ad superi
ora. et non tangas cutem testiculorum
comprehendentem. et incide sifach quod
libet quod est tibi possibile incidere ipsum
aut cum totalitate sua. aut frustatim
precipue latus eius subtile. nam
si tu non exquisite perscrutaris inci
sionem eius non fit securitas quin
aqua redeat. Si autem prodit ovum
exterius a cute sua in hora opera
tionis tue tunc quando compleveris sec
tionem sifach reduc ipsum. deinde agg
rega duo labia cutis testiculorum cum
sutura. deinde cura ipsum sicut reliqua
vulnera donec sanetur. Quod si inve
nis ovum corruptum ex egritudine
alia. tunc oportet ut liges vasa que
sunt suspensoria timens fluxum san
guinis. deinde abscide testiculum
cum suspensorio et extrahe ovum.
preterea cura illud cum eo quod diximus. Si vero
aqua est aggregata in duabus partibus
simul. tunc scias quod sunt due ramices.
seca ergo partem aliam secundum quod fecisti in
altera equaliter. et si equatur tunc ut sit
operatio una. tunc fac deinde abstergere
sanguinem et intromitte in sectio
nes lanam submissam in oleo rosato a
ut in oleo roseo. et pone desuper lanam
aliam quam submisisti in vino et
oleo. et expande eam super duos testi
culos et mirach ventris. et pone de
super pannos duplatos et super pulvil

li. 7 liga eos desup cum ligamēto
q̄ ē habens sex sīm hāc formā. de
inde sumantur duo pāni 7 sumā
tur 7 impleant' lana carminata
sīm hāc similitudinē. 7 fiāt extre
mitates quib; pmitur ex coto aūt la
na humida. 7 aggreentur cū stric
tura in lumbari bracar. 7 una ex
tremitatū accipiat sīc anū usq; ad
dorsum. 7 sīa accipiat ad ptē pecti
nis 7 due extremitates sup duas
coxas. 7 alie due extremitates sup
duo inguina. 7 agiregetur stricta
tota in lumbari bracar. et qnq;
artificialit' medicatur hec ramex
cū cautio loco sectionis cū ferro.
et est ut accipias cautium cultel
lare subtile 7 seces cum eo cutem
testiculor̄ 7 est ignitū sīm qd̄ nā
rauim' donec qn detegit' sifac al
bum otinēs aquam. tūc accipe cau
terium sectm hanc formam.

assimilatur litte grece. deinde per
fora cum eo illd sifach. 7 ē ignitū
donec egrediatur tota humidi
tas. deinde extende sifac cum un
cinis. 7 excoria cū cautio sbtili ig
to 7 incide ips sīm q' tibi possibile
est donec eradices totū ei. 7 caue ex
otio ne tangat ipm ignis. Et scia
q' hec opatio ē saluior et longin
quior a fluxu sanguinis. 7 meli
or q̄ opatio cum sectione. Si uero
otrarietatem tibi facit in hora secti
onis aut in hora cautii; apā calid
aut fluxus sanguis aut aliquod
aliud. tūc oportet ut cures qd̄ co
trarietatem tibi fac ex illo cum
curōne que cōuenit ei sīm q' pre
missum est. Si aūt infirmus ē ti
midus 7 nō expectat sup hāc ope

ratione pp horribilitatem suā. tē
am ī istia pforatione sīm qd̄ ego
narro illd. 7 est qn certificat' tibi a
put te p illd q' dixim' de significatō
nib; q' ramex ē aquosa. tunc opor
tet ut facias sedere infirmū sup
sedem eleuatā. deīn pfora apā i in
feriori pte sui cum spatum illi lato
et pone pforationē sīm longitu
dinem corporis. 7 sit aptio ampla
donec currat aqua tota. deīn pōe
sup locū cotum. 7 liga ipm. 7 dimit
te ipm ut currat residuū aque.
deīn cura ipm donec sanet' uuln'.
Si aūt otrarietas sit egressioi aq
in hora qua pforas ipm 7 nō fit
illd nisi pp ea q' panicul' alb' otra
rietatē facit in orifitio uulneris 7
phibet exitum aque. tūc oportet ū
intromittat in uuln' pēnā aut in
strumētum quo extrahitur aq ydro
picor̄ cui' for' pcessit. aut adde in
aptione uulneris parū. Et scias
q' aqua redit 7 aggratur post vi.
menses aut circiter eos. Cum g' ag
gratur tūc pforetur sīm eundem
modū et ptransibit infirm' di
es suos.

Cap. lxvii. d' sectione sīc ramicē carnosam 7 curōne ei'.

Scias q' in sectiōe sup hāc ramicē
ē ex timore pducente ad pditiō
in plib; dispositoib;. Quapp ūr
m eius dimissio 7 saluati exea. et
ego sum rememorās opationem
in ea 7 spēs apātis. Dico g' qd̄ acci
dunt apāta multa in corporibus
ex quib; nascunt' testiculi uł com
ponunt'. 7 fit illd ex cāis multis
s. aut ex supfluitate acuta ł acu
que effundatur ad testiculos. aut
ex pcussione 7 ē color apāti sīm co
lorem corporis 7 nō inuenitur ei
dolor 7 est apā grue 7 fortasse ē apā

lapideum cuius color est fuscus. et non est
sensus ei. et quod fit ex nodatione
arteriarum et inflatione earum sicut iam
precessit eius rememoratio. aut ex in
flatione uenarum. Quod ergo est ex eis ex in
flatione arteriarum cognoscitur per di
spositionem apertionis quando comprimis ipsum
digitis tuis. et non oportet ut tangas
ipsum penitus. Illud uero quod fit ex infla
tione uenarum non dispergitur ex eo ali
quid apud compressionem cum digitis
tuis. et iam possibile est ut super hanc
speciem fiat sectio et super reliquas car
nes. et est ut seces cutem testiculorum
deinde ouum ad sursum et extrahe ipsum
ex sifac albo et libera suspensorium
ex uasis et liga uasa et incide suspen
sorium postquam tu liberas ab omni parte
ex partibus oui. Si ergo ouum iam conso
lidatum est cum aliis carnibus na
tis. tunc oportet ut extrahas ouum
et incidas ipsum. et si adherentia est in
ter aliquid ex sifac et aut in eo quod est
inter uasa. tunc oportet ut libres totam
illam adherentiam et incidas eam
incisione rotunda. Si autem est na
tiuitas carnis in loco adherentie
que est retro. tunc oportet ut inci
das totum eius et extrahas ouum sicut
diximus. Cum ergo completur operatio
tua. tunc imple uulnus lana infusa
in oleo rosarum et uino. deinde cura ipsum
cum reliqua curatione donec sanetur.

Cap. lxiiii. de cura ramicis que est [?] uite.

[I]sta est apud inuolutam qua[?]
dam inuolutionem fili bothro cum
mollificatione testiculorum et fit dif
ficilis super infirmum motus et exer
citium et deambulatio. et in curatione
illius egritudinis est ex timore pe
riculi cuius precessit rememoratio. ve
rum oportet ut dicam operationem
in ea secundum quod fecerunt antiqui uel p[ri]
mi. Dico ergo quia oportet ut facias
sedere infirmum super sedem eleuatam
deinde impelle suspensorium testicu
lorum ad inferiora. deinde tene cutem
testiculorum cum digitis tuis cum
uasis que sunt propinqua uirge. et te
neat ea alius minister quam tu et exten
dat ea extensione uehementi. deinde in
cide cum spatumili lato acuto sectio
ne transuersa in directo uasorum donec
detegantur uasa. deinde excoria ex omni
parte sicut diximus tibi in extrac
tione arteriarum que sunt in temporibus
postea fige in eis acum in qua sit fi
lum duplatum. et liga ipsum in primo
locorum quibus accidit uarix. et liga
ipsum iterum ultimo eorum. deinde seca
ea sectione recta in medio secundum lon
gitudinem corporis. et extrahe quod ag
gregatur ex humiditatibus feculentis cor
ruptis. deinde cura uulnus curatione
reliquorum uulnerum in quibus uis generari sa
niem ut cadant uasa que nutriunt
unum testiculorum. Non est enim malum
per illum. Si autem accidat uarix omnibus
uasis. tunc oportet ut extrahantur
propter hoc testiculi cum uasis et non priuatur
ouum nutrimento propter incisionem uaso
rum et tabescat uel arescat et non sit
iuuamentum cum eis. [?]lus.

Cap. lxv. de cura ramicis intestinalis

[E]uentus huius ramicis est ex sectione que
accidit in sifach extenso super uen
trem in parte inguinum ex intra ad uen
trem. quia descendit intestina ex il
la ruptura ad unum intestinorum. et
hec ruptura est aut ex sifac. aut ex ex
tensione eius. et accidunt iste due species
ex multis causis. aut ex percussione.
aut saltu. aut clamore aut eleua
tione rei grauis et similibus. Et si
gnum eius quando est ex extensione sifach
est quod accidit paulatim in tempore longo et

non accidit subito. et est apparens equale
usque in fundo profundum. propterea quod sifac
comprimit intestinum. Et signum
eius est quoniam est ex sectione sifac quia facit
accidere ex principio sui dolorem in
uehementem subito. et est apparens diuer
sum apparens sub cute propinque et
illud est propter exitum intestini et
cursus eius ad exteriora sifac. et quandoque
egreditur cum intestino thyrbus
et nominatur hec ramex intestinalis
et thyrbia quandoque fit cum uentositate
quoniam currit intestinum stercus et re
tinetur illic. et est cum eo pernities
infirmi. et quoniam facit accidere dolorem
prauum et precipue quando premitur. et in
curatione specierum huius egritudinis
cum ferro est timor. Quare te oportet ut
caueatur casus in ea. et modus opera
tionis est ut precipias infirmo ut
reducat intestinum manu sua ad
interiora concauitatis sue. si obedierit
reditum. deinde resupinetur super collum
suum inter manus tuas. et eleua cru
ra eius. deinde extende cutem que se
quitur cutem ad superiora. et seca cu
tem testiculorum totam per longitudi
nem. deinde fige in duobus labiis
sectionis uncinos secundum quantitatem indigentie
ad aperiendum sectionem cum eis. et
sit sectio secundum quantitatem quod sit pos
sibile ut egrediatur ex ea ouum. deinde
excoria sifac album quod est sub cute te
sticulorum donec quando detegitur sifac
album durum ab omni parte. tunc intro
mitte digitum tuum indicem in eo
quod sequitur testiculum in eo quod
est inter sifach album quod est sub cute
oui et inter sifach quod est album. et absol
ue cum eo adherentiam que est in
posteriori parte oui. deinde moue cum
manu dextra ad interiora cutem te
sticulorum et cum hoc extende sifach
album ad sursum cum manu sinistra
et eleua ouum cum sifach ad partem
sectionis. et precipe ministro ut exten
dat ouum ad sursum. et tu solue adhe
rentiam que est retro solutione com
pleta. et quere digitis tuis ut non
sit illic aliquid ex intestino inuolutum
in sifach albo duro. Si autem inueneris
ex eo aliquid tunc impelle ipsum ad uen
trem inferius. deinde accipe acum
in qua sit filum crossum factum li
neum ex decem filis. et intromitte
ipsum apud postremum cum sifach quod est
sub cute testiculorum que sequitur secti
onem. deinde incide extremitates
que eminent ex filo donec sint quatuor
fila. deinde compone quedam eorum
super quedam cum figura que fit in modum
crucis et liga cum eis sifach de quo
diximus quia est sub cute testiculorum
ligamento uehementi que sequitur sec
tionem ex duabus partibus. deinde inuol
ue etiam extremitates filorum et li
ga ea ligamento uehementi donec non
possit aliquid ex uasis que nutriunt
eos mittere ad eos aliquid ut non ac
cidat inde apostema calidum. et pone iterum
ligamentum secundum extra ligamentum
primum longinquum ab eo minus de
duobus digitis. et post ista duo liga
menta dimitte ex sifach quod est sub cu
te testiculorum quantitate magnitu
dinis digiti. et incide reliquum totum
secundum rotunditatem. et aufer ex eo ouum.
deinde seca in inferiori parte cutis testi
culorum sectionem ex qua currat sanguis
et sanies sicut narrauimus in eo quod pre
missum est. deinde administra lanam
submersam in oleo et pone in uulnere.
et administra ligamentum quod narra
uimus. Et quandoque cauticatur sifac
album quod diximus post incisionem eius
timendo de fluxu sanguinis. Multotiens

eni accidit illō. 7 dimitte ligamē
tum donec cadat ypse. Si aūt tar
datur casus eī tūc embroce cum
aqua calida. 7 pone sup illō quod
diximus donec cadat. deinde cura
uulnus cum reliqua curatione
uulnerum donec curetur.

Cap. lxvi. de ramice uentosa.

In hac ramice nō uidi aliquem
qui ausus fuit sr̄ curatōem eius cū
ferro. et pmi qdā dixerūt qd̄ fit
sicē narrauimus in ramice que
est cum uite. Qd̄ ē ut liges uasa
pt̄ sectionem sup ea cum facilita
te inferius. deinde seca in medio
7 cura apā cum eo q̄ apit ipm̄ do
nec cadant uasa. et cura uulnus
sedm̄ q̄ diximus donec sanetur.

Cap. lxvii. d' disruptione que fit in inguinibus.

Quando fit rup
tura in inguinibȝ sicē diximus. et e
minet locus 7 nō descendit ad te
sticulos aliqd ex intestinis. 7 ñ de
scendit ē illō parū 7 redit i oībȝ
horis. uerū si plongatur cum ea
tpīs additur fissura in sifac donē
descendūt intestina in sifach. et
additē illō ex extensiōe sifach qdē
in inguinibȝ sicē diximus. Qd̄ ē qa
extenditur sifach deind' mollifi
catur 7 apatur loc⁹ 7 eminet. et
cura eī est cum cautio nē pcessit
eius narratio. 7 qñ curatur cū
ferro fm̄ hē modum. 7 est ut ia
ceat infirmus sup dorsum suum
int̄ manus tuas. deiñ seca locum
rupture apatum 7 eminētē sec
tionē p latitudinē fm̄ quātita
tem triū digitorū. deiñ stringe
a sifahet q̄ fuit sub cute. donec qñ
detegitur siphac albū qd̄ est sub
cute que sequitē ipm̄. tunc accipe
radium 7 poē ipm̄ sup locū emi
nente ex siphac. 7 preme ipm̄ ad
pfundū uentris. deinde suē duo
loca eminētia sup extremitatem
radij ex siphac. 7 annecte cū sutuā
uniū eorū cū altō. deiñ extrahe ex
tremitatē radij 7 nō incidē a siphac
oīo. neqȝ tendas ouū neqȝ aliud i
sicut feci te scire in curatōne rami
cis intestinalis. deiñ cura illō cu
ratione uulnerū. Cum g̊ incidis
fila mūdifica illō 7 restaura uul
nus donec cōsolidetur. Siphac enī
ptrahitur 7 nō additur eminētia
rupture. 7 cauteriū ē melius i hoc
loco q̄nuā ē ppinquius ad salutē.

Cap. lxviii. de mollificatiōe cutis testiculorum.

Multotiens mollifi
catur cutis testiculorū in qbȝdā
hoībȝ pp qd̄ mollificent carnes q̄
sunt intra ea 7 sedatur aspectus eī.
G necē ē ei qui rogatur in curati
one eī ut faciat iacere infirmū
sup dorsum suū 7 incidat totam
cutem que mollificata ē sr̄ cutē
naturalem. deinde aggregentur duo
labia cum sutura. et si uis sue in
primis supfluitatē cutis molli
ficate tribȝ suturis aut quatuor
7 firmā suturā. deiñ incide inter
suturas. deinde cura curatione re
liquorū uulnerū usqȝ sanetur 7 ca
dant fila.

Cap. lxviiii. de castratione.

Scias q̄ castratio in lege
nrā excōmunicata est. 7 pp illō li
ceret m̄ ut nō rememorarem eā in
isto meo libro. 7 nō ē rememoratō
necēia eius n̄ ppē duos modos. Quo
rū unus est ut sit illud in sciētia
medici qñ interrogatur de ea. 7 ut sciat
curōnem eius cū accidit. Et mo
dus alt' est qd̄ nos multotiēs in
digemus castratiōe quorūdam
aīalium pp uiuanda nrā p illō

sicut arietum et hircorum et cetero-
rum similium ex animalibus. Dico ergo quod ca-
stratio fit secundum duos modos. Aut
scilicet per attritionem. aut per fissuram et
sectionem. In illa autem que fit per
attritionem via operationis est
quod nos faciamus sedere animal
in aqua calida donec mollificentur
eius testiculi et leniantur et pende-
ant. deinde attere eos manu tua
donec resoluantur et non appareant
sub tactu. In castratione autem per
fissuram et sectionem oportet ut tene-
as animal et premas cutem testiculo-
rum eius cum manu sinistra. de-
inde liga suspensorium et liga se-
cundum omne ovum sectione una. donec quando
procedunt duo ova tunc incide eam post
quam excoriaveris utrumque. et non di-
mittas super ea ex sifaket aliquid
preter sifach subtile quod est super vasa.
et iste modus castrationis est me-
lior eo qui fit per attritionem. quia
attritio fortasse relinquit aliquid
ex testiculis quare desiderat animal co-
itum. deinde cura vulnus donec sanetur.

**Capitulum lxx. de cura ermafroditi. Her-
mafrodismus ex viris est secundum duos modos.**

Unus eorum est quia apparet in eo quod
sequitur spatium autem inter te-
sticulorum in eo quod est inter duos testi-
culos figura sicut vulva mulieris
in qua sunt pili. et quandoque currit uri-
na ex eo quod est inter testiculorum.
In mulieribus autem est species una. et est in vul-
va mulieris super pectinem sicut te-
sticuli viri parvi omnino eminentes
ad exteriora quorum unus est sicut priapu-
um est. et duo sicut duo testiculi.
et curatio trium specierum duarum ex viris
et speciei unius ex mulieribus est quia opor-
tet ut incidas illas carnes addi-
tas donec effugiat impressio ea-

rum. deinde cura eas curatione reliqu-
orum vulnerum. In specie autem secunda virorum ex qua
egreditur urina que est inter te-
sticulos non est operatio neque est ei
curatio omnino.

**Capitulum lxxi. de incisione tentiginis et carnis ex-
tendentis in vulvis mulierum.**

Tentigo fortasse additur super cursum
naturalem donec fedatur et turpis
fit aspectus eius. et quandoque magnifi-
catur in quibusdam mulieribus adeo
donec expanditur sicut in viris et per-
venit usque ad coitum. Oportet ergo
ut teneas superfluitatem tentiginis
manu aut cum uncino. et incidas.
et non ultimes in incisione precipue
in profundo radicis ut non accidat
fluxus sanguinis. deinde cura ipsam
curatione vulnerum donec sanetur. Caro
autem que orta est nascitur in orifi-
cio matricis donec impleat ipsum
et fortasse egreditur ad exteriora secundum
similitudinem caude. et propter hoc no-
minat illud quidam primi egritudi-
nem caudatam. Oportet ergo ut in-
cidamus eam sicut incidimus tentiginem
et curemus eam donec sanetur.

Capitulum lxxii. de curatione alrati- ca. i. conclusae.

Alratica est ut
sit vulva mulieris non perforata.
aut sit foramen parvum. et est aut
naturalis aut accidentalis. Et accidin-
talis est ex egritudine que precessit.
et ipsa quidem fit aut ex carne ad-
dita nata. aut sifac subtili aut
spisso. et fit aut in profundo matri-
cis aut in lateribus eius. aut in supe-
riore ipsius aut in inferiori eius et
prohibet a coitu et pregnatione et partu.
et fortasse prohibet menstrua. et co-
gnitio illius fit per aspectum obste-
tricis si oppilatio est apparens pro-
pinqua. Si autem non est apparens.

tunc quere ea digitis tuis. aut cum radio. Si autem oppilatio est ex sifac subtili et est propinqua duobus labiis. tunc percipe et disrumpe ipsum. et est ut ponas super duo labia pollices deinde pone indices tuos duarum manuum simul. et mulier sit super dorsum suum expansis cruribus suis. deinde extende duo labia vulneris cum fortitudine donec disrumpatur sifac subtile et aperiatur opilatio. deinde accipe lanam et imbibe eam in oleo et pone ipsam super locum. et coeatur mulier omni die ut non consolidetur locus vice alia. Si autem sifac est grossum spissum. tunc oportet ut seces ipsum cum spatumili lato sub folio mirti. Si autem oppilatio est ex carne nata tunc suspende eam cum uncinis et incide eam. et sit tecum medicine que sedant fluxum sanguinis absque mordicatione. sicut acatia et sanguis draconis et thus aggregata cum albumine ovi. deinde immittatur cannula ex plumbo apla ut non consolidetur vulnus velociter. et teneat eam diebus aliquot. et administra ei licinium ex lino sicco. deinde curetur reliqua curatione consolidationis donec sanetur. et quod accidit in matrice nativitas carnium aliarum. Oportet igitur ut incidantur secundum hunc modum dum non est apostema cancerosum. apostemati enim canceroso quod est in matrice non fiat contrarietas cum ferro omnino.

Capitulum lxxvii. de cura emorroidarum et thechil et bothor rubei que accidunt in vulvis mulierum.

Emorroydes quidem sunt apertio orificiorum venarum donec currit ex eis sanguis multus assidue. Cum igitur antiquantur emorroydes fiunt thelul et iam dixi in divisione species earum et signa ipsarum. et dicam hic que ex eis recipiunt curationem et que non recipiunt. Dico igitur quod emorroydes et thelul quando sunt in profundo matricis et non apparent sensui. tunc non est in eis curatio cum ferro. Que autem ex eis sunt in orificio matricis super quam cadit sensus sunt que curantur. Oportet igitur ut intromittas mulierem in domum frigidam. deinde extende athelelul cum forficibus aut cum panno aspero et incide eas ex radicibus suis. deinde pulverizza super eas apud fluxum sanguinis ex uno pulverum incisivorum absque mordicatione. sicut acatia et sanguis draconis et thus et similia eis. deinde impellat pedes suos ad parietem hora una. postea depone eam in aquam frigidam. Quod si perseveraverit fluxus sanguinis tunc fac eam sedere in decoctione sumach et corticum granatorum et gallarum et similium. deinde accipe farinam ordei et confice eam cum melle et aceto et fac emplastrum cum eo super dorsum eius. Si igitur abscinditur sanguis bene est. et si non. fac adherere dorso ventosas et mamillis absque scarificatione. deinde accipe lanam et submerge eam in succo taratith aut succo arnoglose. aut succo ramorum alaulach cum vino pontico. et fac adherere loco. Cum igitur quiescit apostema tunc cura locum cum unguento donec sanetur. albothir vero rubeum est simile capitibus alhabasse et est asperi aspectus. Oportet igitur ut incidas quod apparet ex eo secundum quod dixi in thelul equaliter. et cura ipsum donec sanetur.

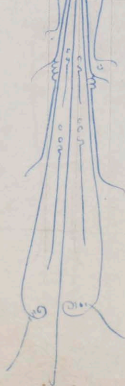
Capitulum lxxviii. de perforatione extiture que accidit in matrice.

Accidunt in matrice species multe apostematum sicut cancer. et apostema lapideum. et ulcera.

et adubellati 7 aucleilati 7 fistule
7 emorroydes 7 ragadij 7 thecelu.
et apa calid. 7 ego quidem iam dixi
omnes has egritudines 7 spes ear.
7 signa ipsar 7 earu curationes in di
uisione. Oportet g ut dicam in h
tractatu apa calid qd accidit i ma
trice qn e ex apatib que colligit
sanie. 7 uis scire qualit fit ei ap
tio cum ferro. Oportet g ut con
sideres tuc si dolor apatis in icep
tione sua e acut cum pulsione
7 flama et febre. 7 uides ipm ru
bere si cadat sup ipm sensus. tuc
no ppres cu pforatione ei 7 cura
ipm cu eo qd iuuat sup maturati
onem donec qn quiescat acuitas
accidentiu. tc oportet ut sedere
facias mulierem sup sede que
habeat duo sedilia 7 reclinetur
sup dorsum suu. 7 aggget pedes
suos ad ptem inferiorem uetris
et sint coxe ei expanse 7 ponat
brachia sua sub genib suis. 7 iu
get utraq ligamto ouenienter
ad illd. deinde sedeat obstetrix a
late dextro 7 amministra instrm
cum quo apitur orificium matr
cis cui forma ueniet in eis que
sut post. 7 oportet qn uis ammini
strare hoc instrumtu ut figas
cum radio pfundu matricis mu
lieris et no sit illd qd ingredit
et instrumto plusq pfundum
matricis 7 ledit infirma. Si aut
fuit instrm maius q pfudum
tuc oportet ut ponas puluillos
sup tecturam pfudi matricis u
phibeatur introitus instrume
ti toti in pfundu matricis. et o
portet ut ponat uirgine q cunt
in instrumeto ex latere supiore
et ut teneat instrm et reuoluat
minister uirgine donec apiatur
pfundum matricis. Cum g ap
paret exitura et tangitur manu
et est lenis 7 moll tunc oportet u
seces ipa: apud caput ei cu spatij
mili lato. Cum g euacuat sanie
tc oportet ut ponas in uulnus li
cinium submersu: in oleo ro. au
oleo uiridi in quo sit qdam: stip
ticitatis. 7 pone licinium ex sec
tione in pfundo matricis. 7 pone
extius sup matrice 7 sup pectine
lana mundam submisa: in aq
in qua bullite st malue. deinde
curetur post duos dies cum un
guento qd ouenit ad illd donec sa
netur. et qnq ablluitur matrix
7 uulnus ita q' elistica cu aqua
7 melle. deinde cu aqua in qua
bullita e radix lilij. aut aristo
logia longa. deinde redeat ad un
guenti. Qd si uulnus fuit absco
ditum interius in matrice. tuc
oportet ut phlebeans ex cauitate
eius cum ferro. 7 mo cura ipsum
cu eo qd diximus in diuisione.

Capit. lxxv. Ad docend obstetrices
qualiter medicent embriones uiuu qui
egrediuntur sm figuram no naturalem.

Necesse est obstetrici ut cognoscat
in primis figura partus naturalis.
Ex signis g eius est qn uides mu
lierem compatitur ad inferiora 7
desiderat odorare aerem. 7 alleuia
tur sup eam qd sup ipam est de
partu 7 festinat exitus embrionis.
tc scias qd iste partus est sm figura
naturalem 7 e exitus ei sup capi
suu. 7 secudina cu eo. aut suspensa uel
pendens ex umbilico. Cum g uides
ista signa tuc oportet ut compri
mat uenter eius. ut descendat em
brion uelocit. nam qn descedit

super caput suum descendit secundina cum eo et mundificatur ex illis superfluitatibus mundificatione bona. Quod autem est preter hunc partum est innaturalis et inlaudabilis. Quoniam quandoque egreditur fetus super pedes suos et egreditur corpus eius ante caput ipsius et pedes eius et manus eius una aut pes eius unus. aut egreditur caput eius et manus eius. aut egreditur uentrinus et fortasse conuertitur super collum suum et similia ex figuris illaudabilibus. Necesse est ergo obstetrici ut sit prudens subtilis in istis rebus omnibus et caueat sibi ab errore et deceptione. et ego sum ostensurus omnem figuram ex eis et qualiter est ingenium in ea ut significetur per illud et studeatur super illud. Et quando egreditur fetus super caput suum egressione naturali et uehemens fit illud super mulierem et difficilis fit ei partus et uides uirtutem eius iam debilitatam tunc fac eam sedere super sedem aut mulieres teneant eam et euapora uuluam eius cum fenugreco decocto et cum oleis humidis. deinde intromittat obstetrix inter digitos suos spatumile paruum et scindat cum eo secundinam. et secet eam ungue suo donec currat quod est in ea ex humiditate et preme uentrem mulieris donec descendat fetus. Si autem non descendit tunc oportet ut clisterizetur mulier ex mucillagine fenugreci cum oleo sisamino. deinde precipe ei post clisterem ut comprimatur et fac eam sternutare cum condisi. et tene os eius et nasum eius hora una. fetus enim egredietur statim. Quod si egrediantur tunc due manus fetus inprimis tunc oportet ut reducas eas cum facilitate paulatim. Si autem non obedit introitum. tunc pone mulierem super sedem et eleua pedes eius sursum. deinde concute sedem super terram et mulier teneatur ut non cadat apud concussionem. Si ergo non ingrediuntur manus et moritur fetus. tunc incide eas et extrahe residuum fetus et liga manum eius cum panno et extrahe ipsum cum equalitate. nam ipse egredietur.

Exitus embrionis super pedes suos.

Quando egreditur fetus super pedes suos. tunc oportet ut impellat eos sursum. deinde conuertat fetum paulatim. postea equet ipsum. deinde accipiat unum pedum eius et extendat eum paulatim. Cum ergo egrediuntur usque ad coxas. tunc precipe ei ut comprimatur et fac eam sternutare cum condisi. egredietur enim si deus uoluerit. et si non egreditur cum eo quod narrauimus tunc reduc fetum paulatim donec ponas eum secundum figuram naturalem. nam ipse egredietur tunc egressu facili. Quod si prohibeatur cum eo toto quod narrauimus. tunc accipe ex mucillagine altee et oleo sisamino et gummi soluto et percute totum in mortario percussione bona. deinde line cum eo uuluam mulieris et inferius uentris eius. deinde fac eam sedere in aqua tepida donec consequatur ypocondria. Cum ergo uides quod iam lenificata sunt inferiora eius. tunc fac ei sief de mirra. et suppone ipsum ei. Cum igitur tenes sief hora una. tunc fac eam sedere super sedem. deinde fac eam sternutare. et stringe os eius et nasum ipsius. et preme inferiorem partem uentris eius compressione facili. Nam fetus egredietur statim.

Exitus fetus super genua sua siue manus suas.

Quando egreditur secundum hanc formam tunc

ingeniet in introitu mittendo manũ
suas paulatĩ. deinde resupinet̃ mu
lier sup collum suũ ⁊ pendeat pe
des eius ad inferiora. ⁊ ipsa sit iacẽs
sup lectum. ⁊ complicet manus
suas. deĩn preme sup uentrem ei⁹
paulatim. deinde extrahe q̃ ẽ sub
pedibꝫ ei⁹ ex puluinaribꝫ donec sit
ꝑparata in inferiora pte. Q̃ si non
egreditur fetus tunc accipe pedes
eius ⁊ moue eos motu uehemẽti
deind̾ preme q̃ ẽ sup̃ ypocondria
paulatim donec ascendat fetus
ad superiora. deinde intromittat ma
nus suas ⁊ equet fetum paulatĩ.
et precipe mulieri ut comprimat̃
donec egrediatur fetus.

Exitus fetus latitudinalit̃ pendẽ
I
(s)egeniet̃ de una ex manibꝫ eiũ
in reductõne manũ ei⁹. Si aũt nõ
põt reducere eam. tũc eleua muli
erem ⁊ fac eam ambulare. Si uõ
ambulare nõ põt. tũc fac eã ia
cere sup lectũ et concute cirta ei⁹
cõcussione uehemẽti. deĩn ãnu
tristra linimẽtũ qd̾ narraui ex
mucillaginibꝫ. Q̃ si accipit
eam partus tũc fac eam sedere
sup sedem. deinde stude in reduc
tione manus et equa fetum
sc̃dm figuram naturalem. ⁊ fac
sternutare mulierem ⁊ p̃cipe ei
ut comprimat se donec egrediatur.

Exitus fetus latitudinaliter.

Oportet ut teneat obstetrix manũ
fetus. deĩn reuoluat eũ paulatĩ:
et equet eũ cũ facilitate. Cum g͛
equatur tũc pone sup uuluã eiũ
qd̾ narrauimus ex oleo ⁊ musil
laginibꝫ. deĩn p̃cipe ei ut moue
atur paulatĩ. Cũ g͛ fecerit id̾
tũc fac eam sedere sup sedem ⁊
p̃cipe ei ut inclinetur ad latus
dextrum. deĩn p̃cipe ei ut cõprimat̃
et fac eam sternutare cum cõdit̃.

Exitus fetus sup collum suum expansis manibꝫ suis. et est fa
cies eius ad dorsum matris sue.

Quando descendit ad orificium ma
tricis sc̃dm hũc modum cũ secũdina.
tunc scinde secũdinã cum ungue⁊
donec euacuetur ex humiditate.
Si g͛ suspenditur sup faciẽ fetu⁹
et collum ei⁹. tũc incide eam ex u
bilico ut nõ retineat̃ ⁊ moriatur.
deinde impelle fetũ ad interiora
donec ponas eum sc̃dm q̃ oportet.
et p̃cipe mulieri ut comprimat se
aliquotiẽs. Ipsĩ enĩ egrediuntur extra
lem.

Exitus geminorum aut fe
tuum multorum.
Scias q̃ gemini
multotiens nascitur. quinq; na
scunt̃ tres. ⁊ quatuor. ꝟ nũc illd̾
extraneũ ẽ ⁊ raro cõtigit. Q̃ uiq;
uõ ẽ res ext̾ naturã ⁊ nõ uiuũt
penit̃ ⁊ cõtinet eos q̃uis multipli
cent̃ secũdina una ⁊ separant̃ p sifac
distinguẽs int̾ eos ligatum i u
bilico cuiusq; eorum. ⁊ q̃nq; egredi
unt̃ sicut egreditur fetus unius
exitu nãli facili. et egrediuntur i
exitu illaudabili sicut narrauimus.
Q̃ si difficiles fuũt quidam eorum
ap̃ partũ ⁊ puenũt ad illud qd̾
diximus ex figuris innaturalibꝫ
tunc cura eos sicut narrauimus.
et sit obstetrix subtilis ⁊ faciat
qd̾ facit cũ subtilitate ⁊ tarchita
te ⁊ ingeniet̃ sc̃dm omẽs figurã
cum eo q̃ ꝑparatur ei ex ingenio
ducente ad salutem.

Rememoratio ei⁹ q̃ n̄ format̃ i ma
trice ex embrionibꝫ ⁊ aborcuunt̃.

Quandoq; formant̃ in matrice un⁹
⁊ duo. ⁊ tres ⁊ quatuor. quinq;
⁊ sex. ⁊ septem. ⁊ plures decem. ⁊

iam inficatum ē apud me qđ mu
lier aborciendo emisit. et septē
et alia quindecim omnes foetos. Quod
sanum ē insuratoē gl'osi sapientis.
hoc ergo totum oportet ut sit iscia
obstetricis. fortasse enim pueniet
ad eam similem illius. opponat ergo ei
cum illo quod oportet. Cap. lxxvi.

de extractione fetus mortui.

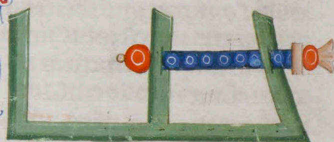
Quando curas fetum mortuū cū
eo quod dixi in diuisione ex medica
tione et non egreditur. et cogeris
uti operatione cū manu. tunc oportet
ut consideres si mulier est sane
uirtutis et non est cum aliquo ex
accidentibus quibus timetur super eam
perditio. tunc oportet ut resupinetur
mulier super lectum super dorsum suū
et sit caput inclinatū inferius
et crura eius eleuata. et minister te
neat eam a duabus partibus. aut li
gatur ad lectū ut non extrahatur
corpus eius apud extensionem fetus. deinde
humecta os matricis eius ex oleis
humidis cum mucillagine al
tee et fenugreci et seminis lini. de
inde inungat obstetrix manū
suā cum istis oleis et mucilagi
nibus. deinde intromittet eam in
matricem cū facilitate. deinde querat
cum ea locum in quo figat un
cinos ex fetu et loca conuenientia
ad illud. Considera igitur tunc si fetus
est preparatus ut descendat super
caput suū. tunc fige uncinos in
oculos eius aut in collo eius. aut in
ore eius. aut in palato ipsius. aut sub
barba eius. aut in furcula ipsius.
aut in locis propinquis costis. et sub
ypocondriis. Si autem descensus eius
est super pedes eius tunc in pectine
et costis mediis. et oportet ut te
neat uncinū cū manu dextra
et ponat curuitatē eius in eo quod est
inter digitos sinistre manus et intro
mittat eum manu et cū facilita
te et figat uncinū in aliquo illo
rum locorum que dixi donec pue
niat ad rem uacuam. deinde figat
in oppositione eius uncinū aliū
aut tertiū si indiget ut sit attrac
tio equalis et non declinet ad partem
aliam. deinde extendat extensione
equali. et non sit extensio secundum recti
tudinem tantū. immo moueatur ad
omnem partem ut elleuetur exitus
eius. sicut fit cū dente apud eradicati
onē eius. et oportet in eo quod est
inter illud ut mollificetur extensio.
Quod si retineatur ex eo pars tunc opor
tet ut inungat obstetrix quosdam
digitos cū oleo et intromittat e
os ex parte ut reuoluat cum eis quod
retinetur. Si ergo egreditur pars fetus
tunc permutentur uncini ad locū
aliū qui sit altior. fac hoc donec e
grediatur manus aut alia. et non est
possibile reducere eam propter coarc
tationem eius. tunc oportet ut inuol
uatur super eam pannus. deinde ex
trahe eam donec quando egredietur
tota incide eā. aut in iunctura pla
te aut in cubito. et ita oportet ut
facias in manu alta et in duobus
pedibus. Si autem caput fetus ē magnū.
aut accidit ei coartatio in exitu. aut
est in capite eius aqua aggrega
ta. tunc oportet ut intromittat di
gitos inter spatumile spinosum
et findat cum eo caput et extrahat
aquā. aut disrumpat ipsum cum
instrumento quod nominatur almisdach.
cuius forma uenit cū formis reli
quorum instrumentorum in capitulo quod ē post
hoc. et similiter facias si fetus ē magni
capitis nati. tunc oportet ut secet

algeugeniatu. aut atterat ipm
cum inissdale sic diximus. Deinde
extrahat ossa cu forficibus. Quod
si egredietur caput et coartetur apud
furculam tunc findatur donec egre
diatur humiditas que est in pecto
re. Si aut non complicitur neque o
bedit ad extractum. tunc incide caput
statim secundum quod possibile est tibi. Et
si inferius ventris est apatu aut est
in eo ydropisis tunc oportet ut per
fores ipm donec currat humiditas
ex eo. Si vero fetus est super pedes suos
tunc attractio ei est facilis et directio
eius ad os matricis est levis. Si vero
coartatur apud ventrem aut pectus.
tunc oportet ut extrahas ipm cum
panno quem involuisti super manum
tuam et scindas ventrem aut pectus
donec currat quod est in eis. Si autem au
feruntur reliqua membra et redit
caput tunc intromittat obstetrix
manum sinistram. Si ergo os matricis
est aptum. tunc intromittat ma
num in profundum matricis et querat
cum ea caput. et attrahat ipm cum
digitis usque ad os matricis. De
inde intromittat in eo uncinum
unum aut uncinos duos et attra
has ipm cum eo. Quod si os matricis
coartatur propter apostema calidum quod acci
dit ei. tunc oportet ut labores super
ipm. immo oportet te administrare
effusionem rerum humidarum pinguium
et administra emplastra et sedeat in aquis
que mollificant et humectant. Quod
si fetus est super latus suum tunc si
possibile est ut equetur tunc admini
stra quod diximus in fetu vivo. Et
si non est possibile illud tunc incidatur
frustratim et extrahatur oportet ut
non dimittas aliquid ex ipso intus
omnino. Cum ergo compleveris opera
tionem tuam. tunc administra quod di
ximus (.) ex curatione in apostematibus cali
dis que in accidunt in matricibus.
Quod si accidat fluxus sanguinis
tunc descendat in aquas stipticas et
administra reliquam curationem.
Et ego quidem iam vidi mulierem
in cuius ventre mortuus erat fetus
et accidit ei post tempus longum apostema in
umbilico suo. et inflatum est do
nec apertum est et cepit emittere pus.
vocatus sum ad curationem eius et
medicatus sum ei tempore longo et non
consolidatum est vulnus. Posui ego
super ipm ex quibusdam emplastris
fortis attractionis et exivit ex loco os.
Deinde preterierunt dies aliquot et exivit
os aliud. Admiratus sum unde cum
in ventre non sit os. Cogitavi ergo
quia erant ex ossibus fetus mortui.
Inquisivi ergo vulnus et extraxi ex eo
ossa multa muliere existente in
melioribus dispositionibus suis. Iam
vivit taliter tempore longo et emittit
ex loco pus parum. et ego non firma
vi hoc hic exteneum non quin est in eo
scientia et adiutorium ad alia que admi
nistrat medicus artifex cum manu
ex curatione.

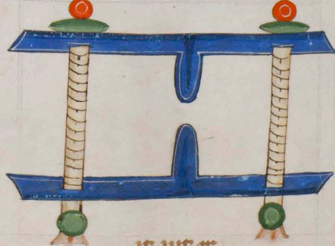
Capitulum .lxxvij.

De formis instrumentorum que nec cessaria sunt in extractione fetus.

Forma vitiginis qua aperitur matrix.

Hec est forma strictorii quo equantur
libri cum equaliter sunt due vitigines
in duabus extremitatibus duorum
lignorum. Verumtamen hec vitigo oportet
ut sit subtilior strictorio et ut si

at aut ex

at aut ex ebano aut ex ligno buxi.
et sit latitudo ois ligni quasi duo
digiti. et margo cuiusque ambor est
quasi digitus unus. et longitudo cu
iusque cor est palmus et medietas
et in medio duor lignor sunt duo
additamenta ex gnere eiusdem ligni
que iam formata sunt utrique. quo
rum longitudo est medietas pal
mi et plus parum. et latitudo utri
usque est quasi duo digiti aut plus
parum. et ista duo additamenta intro
mittantur in os matricis ut aperi
atur cum eis qum tu revolvis duas
vertigines. fiat ex ligno ebani
aut buxi secundum similitudinem forcipum.

Verumtamen in extremitate eius sunt
duo additamenta sicut vides. et lon
gitudo omnis additamenti est quasi
palmus ex brevi. et latitudo utrius
que est duo digiti. Cum ergo vis ape
rire matricem cum ea tunc fac se
dere mulierem supplectum pen
dentibus pedibus eius apto quod est inter
crura eius. deinde intromittat duo
ista additamenta coniuncta in ma
tricem. et tu os tenendo extremitates
instrumenti inferius inter coxas eius.
deinde aperi manum tuam cum instrumento
sicut facis cum forficibus equaliter
secundum quantitatem quam vis ex aper
tione oris matricis donec faciat
obstetrix quod vult. forma impellentis
quo impellitur fetus.

forma impellentis altius quam diximus ante
qui.

forma impellentis quo impellitur fetus.

Forma almisdac quo convertitur
caput magnum. assimulatur forfici
cui sunt dentes in extremitate sicut
vides. et aliquando fit oblongum sicut for
ceps secundum hanc formam sicut vides
cui sunt dentes sicut dentes serre quo
quo inciditur et contenditur.

Forma almisdac parum.

forma uncini habentis unam spinam.

Forma uncini habentis duas spinas.

forma forficis cui sunt dentes ser
re cum quo attenuatur caput fetus.

forma spatumilis habentis duas extre
mitates cum quo abscinditur caput.

forma duorum spatumilium

Ista instrumenta omnia exercentur et
quanto plus multiplicantur species
eorum et preparata sunt omnia apud artificem
est velocior ad operationem suam et al
tior apud homines propter quantitatem
suam. Non ergo despicias ex eis instrumentum
quin sit apud te preparatum. In ex
cusabilis est enim necessitas eorum.

Cap. lxxviii. de extractione secundine.

Quando retinetur secundina apud partum
tunc oportet ut precipias infirme

ut retineat hanelitū suū. deinde
fac eam sternutare cū condisi. et
stringe manū tuā sup os eius et nā-
res ipsius. Si g' egreditur p hoc bn̄
est. et si nō tūc accipe ollam et pfo-
ra in cooptorio foramē. et pone in
ea herbas aperientes os matricis
sicut calamentū et rutam et anetu̅
et camomillam estcha et cassia li-
gnea et centaurea oms istas her-
bas aut quasdam earū. et subinge-
eas cum aqua et pone eam frigidē.
deinde pone embubū eriōnis sup
foramen cooptorii olle et extremi-
tatem alteram in os matricis. et te-
neas eam donec pueniat uapor
ad cōcauitatē matricis. Deinde
fac eam sternutare sicut diximus.
secdina enī egreditur cum uelo-
citate. Si aūt remanet pt hanc
curōnem et nō egreditur tunc preci-
pe obstetrici ut subungat ma-
num suā sinistrā in oleo sisami-
no. aut muccillagine altee de-
inde intromittat eam in uuluā
et q̄rat cum ea secdinā. Cum g' in-
uenit eā tūc capiat eam et exten-
dat ipsum paulatī. Si aūt fuit
in pfundo matricis anneza tūc
intromittat manū sm̄ quod nar-
rauim' donec qm̄ inuenit secdinā
et extrahat eā paulatī sm̄ recti-
tudinē ut nō cadat matrix ap
attractionē uehementē. immo o-
portet ut pmutet cū facilitate
ad latera dextra et sinistra. deinde
addat in quātitate attractiōis. ipsā
enī obediet tūc et euadet ab adhe-
rentia. Quod si os matricis ē coarta-
tū nos iam narrauim' curatōez
cum sternutatōe et ex medicati-
one olle cum herbis. Si aūt non
egreditur cum eo q̄ narrauimus.

tūc caue ne fatigeris sup eam in
iteratione attractiōis. verum opor-
tet ut q' egreditur ad os matricis
ex ea liges ad coxam mulieris.
deinde clisterizes ea cū unguēto tetra-
farmacō. ipsm̄ enī putrefaciet e-
am post dies et dissoluet et egre-
dietur. Verūtn̄ qm̄ putrefactō ele-
uatur ex ea odor malus ad stōm
et ad caput. et ledit illud infirmam
oportet g' ut amministrent suffu-
migatōes conuenientes ad illa. Qui-
dam antiquorū iam experti sunt
suffumigatiōes nasturtii et ficuū
siccarū. forma instrumenti quo suf-
fumigatur mulier ap retentiōem
instruorū
et secdine.
et fiat ex uitro sicut alcina. aut fi-
at ex ere et ponatur extremitas sub-
tilis in uuluā. et extremitas am-
pla sup ignē. et suffumigatō sit
posita sup prunas. teneat eam
donec cōfirmatur illa suffumi-
gatio et itera aliam forati.

Cap. lxxix. de curatōe ani nō per-

Nasciuntur multi puerorū quorum ani e-
orū nō sunt pforati quos iam
oppillauit siphac subtile. Oportet
g' obstetrici ut pforet illud siphac
digito suo. et si nō pforet ipsum
cum spatumili acuto et caueat
lacertum ne tāgat ipsm̄. deinde
pone sup ipsum lanam infusā i uino
et oleo. deinde cura ipsm̄ cum un-
guētis donec sanetur. Si aūt ti-
mes q' oppiletur tūc pone i fora-
mine cānulam de plūbo dieb'
multis. et auferatur quādo puer
uult egerere. et iam accidit oppil-
latio ani q̄ ex cōsolidatōe uulne-
ris aut apātis. Oportet g' ut se-
cetur illa cōsolidatio deinde cu-

560

retur cum eo quod diximus ex cauterio et plumbo. **Capitulum octuagesimum de curatione fistularum que accidunt in inferiori.**

Fistule que accidunt in inferiori sunt nodatio et grossitudo que accidunt prope anum deforis. aut inspissatio unius partium. et est fistula una aut plures. Cum ergo antiquatur illa nodatio aperitur et currit ex ea humiditas aquosa alba. aut pus subtile. et quedam sunt ex istis fistulis penetrantes. Penetrantes ergo cognoscuntur per illud quod egreditur ex eis ex egestione et ventositate quando utitur infirmus egestione. et forsitan egreditur ex eis vermis. et sunt ex eis fistule quedam sunt in spatio penetrantes usque ad vesicam et usque ad meatum virge. et sunt ex eis penetrantes usque ad iuncturam coxe. et usque ad nodum caude. Ex eo autem quo cognoscitur fistula penetrans usque ad anum et que non penetrat est ut intromittas digitum tuum indicem in anum et intromittas tentam subtilem in fistulam ex ere aut ferro quando non est tortuositas. Quod si in ea est tortuositas tunc intromitte in eam tentam subtilem ex plumbo aut pilum ex pilis equorum donec sentiat tentam aut pilum in digito tuo. Quod si non sentis ipsam penitus neque procedit ex foramine aliquid ex egestione neque ventositas neque vermis sicut diximus tunc scias quod est non penetrans. Operare ergo ad curationem et quando fistula est penetrans usque ad vesicam aut usque ad meatum urine tunc significatio eius est exitus ex ea urine et prohibitio eius ad hoc ut consolidetur locus cum medicinis. Si vero est penetrans usque ad iuncturam coxe aut usque ad os coxe tunc signum eius est quod pervenit tenta usque illuc si non est in ea tortuositas usque ad os et inventio doloris in circuitu partis et quod egreditur pus ex ea semper et quod non valet in ea medicatio neque consolidatur cum unguento et in istis fistulis omnibus penetrantibus non est curatio omnino et curatio earum est labor et ventositas sui vanitas et stultitia medici sicut quam formatur. In illa autem que non est penetrans et non antiqua speratur sanatio cum ferro secundum quod ego narro tibi et quod ego iam probavi. et est ut iaceat infirmus inter manus tuas super dorsum suum. et eleva crura eius usque super coxas ipsius et coxe eius sint inclinate ad ventrem ipsius. deinde intromitte tentam plumbi aut eris si est in fistula tortuositas donec scias ubi pervenit tenta. Si autem sentit eam infirmus circa anum tunc oportet ut intromittas digitum tuum indicem in anum. Si ergo sentis in digito tuo tentam iam penetrasse per se ipsum absque tenta preter quod sentias inter digitum tuum et inter ipsum sifac aut carnem tunc ergo scias certe quod est penetrans. Non ergo labores in ea quoniam non est sanatio sicut diximus. Dixerunt tamen quod sanatur in quibusdam hominibus et raro. et est et mediante que ei spatium iuvamentum est ut ignias cauterium subtile secundum amplitudinem fistule sicut precessit et intromittas ipsum ignitum in fistulam donec perveniat circa anum. deinde iterum illud bis aut ter donec scias quia iam aduste sunt omnes ille carnes. Adhibe te filtrate que sunt similes cannule penne avis. dein cura illud cum licinius involutis in butiro donec egrediantur ille carnes que aduste

sunt. deinde cura illud cum unguentis
generantibus carnem consolidantibus.
Si igitur sanatur bonum est. et si non et
non sanatur cum alia curatione
unquam. Et si ingreditur tenta et non
penetrat usque ad digitum tuum
qui est in ano et est inter ipsum et in
ter tentam uelamen spissum ex car
ne. aut sifac. et uides fistulam in eo
quod sequitur superficiem cutis. tunc
seca cutem ab initio fistule et
tunc uadis secando cum tenta et est
in fistula donec perueniat sectio
ubi peruenit tente extremitas
et liberatur tenta et cadit. deinde
mundifica illas carnes filtratas
que assimilantur canule penne
aui et non remaneat ex eis aliquid.
Si autem currat te sanguis et sol
uit inter te et operationem tuam ut se
ces illas carnes. tunc melius quod fit
et uelocioris iuuamenti cauterizare
te eam cum igne aut cum medicina
acuta. quoniam cauterium cum igne
aggregat duas bonas habitudines
adustionem illarum carnium additarum
et abscissionem sanguinis et
exsiccationem humiditatum. deinde
cura illud cum licinius inuolutis
in butiro. aut cum cauteriis tritis do
nec locus emittat pus. et egredi
antur ille carnes aduste in pus.
deinde cura tunc uulnus cum unguentis
consolidatiuis generantibus carnem
duram. et fuit medicine in quibus
est stipticitas et exsiccatio. Nam quando
restauratur tunc iam sanatur et non
times iterationem. Si autem fistula
iam peruenit usque ad profundum
ani et elongatur a superficie corpo
ris. tunc intromitte digitum tuum
in anum et inquire cum eo. Si igitur sen
tis tentam et inter te et inter ipsum est

uelamen ex sifac aut carne. et est pro
quinquum penetrationi. tunc non est operatio
in illo nisi secundum uiam fiducie et spei.
quod est quia ammi nistratur in eo uni
trium modorum. aut ut cauterizes ip
sam cum eo sicut diximus. aut ut
seces eam donec consequeris concaui
tatem eius ut sit possibile tibi in
tromittere licinia et curationem ex pro
ximo. et non procedas multum cum sec
tione. ut non incidas lacertum conti
nentem anum. et accidat sic infirmo
exitus egestionis absque uoluntate.
deinde cura illud cum eo quod diximus.
Fortasse enim sanabitur. aut ut elon
ges illud uelamen et mundes ipsum
postquam secas ipsum usque prope anum sicut
diximus. aut cum tenta aut cum in
strumento alio acute extremitatis. deinde
mundifica illas carnes filtratas
que sunt in sectione usque ubi potes cum
perscrutatione. deinde conare restaura
tionem uulneris totius cum sectione
et orificio superiore ubi consolidatur
et remaneat fistula apta in inte
riori parte ani. et erit leuius super
infirmum. et quandoque sunt fistula secundum
hunc modum. et est quando intromittitur ten
tam in fistulam et cum in latere ani
circa superficiem corporis cum cute et
margine ani. tunc accipe tentam
perforate extremitatis que est sicut acus
alesfeet. id est preparantium coria secundum hanc formam.

et intromitte in eam filum inuolutum
ex .v. filis et certifica ea. deinde intromit
te tentam cum filo in fistulam donec
consequatur concauitatem eius. Si igitur
est penetrans in margine ani in
terius prope tunc extrahe filum ex illo
foramine ita ut intromittas di
gitum tuum in anum et extrahas ex

tremitates fili et aggrega duas extremitates simul et stringe utrumque et dimitte illud die uno aut duobus diebus. et quando plus incidit filum in carne et stringe ipsum bene donec incidatur ille carnes que sunt inter duas extremitates fili et cadant. deinde cura ulnus donec consolidetur et sanetur. Si autem orificium fistule non est penetrans. tunc fac ipsum penetrare quocumque modo preparatur tibi non sit in profundo multum. non enim incest tibi ut facias illud propter acceptum ut non incidas ipsum. deinde fac cum ea sicut diximus donec sanetur. forma spatumili spinosi quo findes fistula. cuius curvitas est acuta valde et pars alta est non acuta ut non incidas illud quod non est necesse sicut vides.

Capitulum octuagesimum primum de sutura emorroydarum ex quibus currit sanguis et incisione earum et curatione earum scissurarum.

Sunt emorroydes secundum duos modos. aut enim sunt intra anum similes vesicis cartonum vel prunarum. aut quedam ipsarum sunt grana uve. et ex eis sunt magne et parve et sanguis currit ex eis semper. et est una et sunt multe et sunt extra anum et in extremitatibus eius. verumtamen iste que sunt extra anum sunt secundum plurimum pauce humiditatis ex quibus currit aqua citrina aut parum sanguinis cursu assiduo et sunt secundum colorem corporis. et curatio eius que est intra anum est ut precipias infirmo ut assellet et exprimatur donec egrediatur anus et apparent althelul tibi. propera igitur et suspende cum uncinis aut tene eos cum ungue tuo. deinde incide eos apud radices suas. Si autem non retinentur in eis uncini propter humiditatem eorum et ipsarum mollificationem. tunc cape eos cum panno aspero aut cum coto ex diploide lanea et extrahe eos cum digitis tuis. deinde incide eos et pulveriza super eos post incisionem quosdam pulveres calidos ut stent eis loco cauterii. aut cauterica eos secundum quod precessit in capitulo cauterizandi. deinde cura eos cum reliqua curatione donec sanetur. Quod si non obedit anus egressioni. tunc clisteriza infirmum clisteri in quo sit mordicatio parva ut laveatur cum eo quod est in ano et obediat egressioni velociter quando exprimit se infirmus. Si autem althelul sunt extrinseci ab ano. tunc res eorum est levis et facilis. et est ut capias eos cum ungue tuo aut capias eos cum uncino et incidas eos. deinde cura eos cum eo quod diximus donec sanetur. et qui abhorret incisionem cum ferro tunc oportet ut administres suturam eorum secundum hunc modum. accipe filum involutum et intromitte ipsum in acum. deinde extrahe althelul ad superiora et fac ipsum penetrare cum acu in radice eius ex parte alta. et involue duas extremitates fili in inferiori parte eius acus. et sunt latitudinali: et stringe thelul strictura forti. deinde noda filum et extrahe acum fac illud cum omnibus althelul et dimitte ex eis unum nec suas ipsum ut currat ex eo superfluitas sanguinis. deinde pone super anum pannum infusum in oleo rosato aut ex coto et pone ipsum super anum et precipe infirmo ut quiescat. deinde dimitte ipsum donec cadant. Cum igitur cadunt althelul cura eos cum unguentis et reliqua curatione donec sanetur.

Multotiens **De cura fissurarum.**
enim accidunt ex exsiccatione sectoris

et constrictiue nature. Cum ergo antiquatur et non ualet in eis medicina, tunc oportet ut radas cum puncta spatumile aut cum unguetino donec fiant humide et auferatur ab eis cortex superior qui prohibet eas a consolidatione. deinde cura eas donec consolidentur secundum quod oportet. Si autem non consolidentur tunc itera eas cum rasione uehementiori quam prima donec sanguinentur multum et excorientur. deinde cura eas donec sanentur.

Capitulum octuagesimum secundum. de curatione almesemir inuisorum et non inuisorum et athelil.

Scias quod almismar corrosiue et formice non est nisi nodus rotundus secundum colorem corporis similis capiti claui et fit in toto corpore et precipue in inferioribus partibus pedum et digitis et accidit ex eis dolor apud ambulationem. Oportet ergo ut seces quod est in circuitu claui et teneatur cum forficibus aut cum uncino et eradicetur ex radice sua. deinde cura illud. et si uis cauteriza illud secundum quod precessit in capitulo suo. Et thelul autem fit eius uim est eminentia parua aspera filtrata rotunda supra superficiem corporis multotiens accidunt in manibus puerorum. Et curatio eius est ut extendas athelul et incidas ipsum aut stringas ipsum cum filo de serico aut cum pilo donec cadat. Et si uis cauteriza ipsum secundum quod premissum est cum igne aut cum medicina acuta et iam eradicantur athelul inuisi et non inuisi cum instrumento quod ego dicam.

Formica autem de cura formice est eminentia parua filtrata grossa super superficiem corporis uadens in profundum ualde et quando inuenit eam infirmus sentit in ea simile mordicationi formice. et fit in corpore toto. et plurimum eius fit in manibus. et curatio eius est ut accipias cannulam ex penna anseris aut penna uulturis forti. et pone illam cannulam super formicam donec contineat circuitum cannule ex partibus eius. deinde reuolue manum tuam cum cannula donec seces quod est in circuitu formice et pone eam in profundo carnis et radices formicam ex radice eius. Et si uis fac illud cum cannula ex ere aut ferro secundum hanc formam.

Sit superius cannule ad subtilitatem trahens surdum inuolutum ut alleuietur super digitum apprehensio eius et ipsius reuolutio. et si uis cauteriza formicam secundum quod premissum est in cauterizatione athelul in capitulo de cautio.

Capitulum octuagesimum tertium. de formis instrumentorum que administrantur ad clisteria in egritudinibus ani et solutionis uentris.

Quandoque fit clistere tris et collec. ex argento aut ex auricalco aut ex ere fuso aut malleato. et quandoque fit ex istis instrumentis paruum et magnum secundum illos in quibus administrantur. Illud ergo quod administratur in curatione puerorum paruorum fit paruum. et quorum ani sunt debiles aut dolorosi sunt clisteria conformia clisteris magnis et paruis.

-i- caput

Cannula eius superius ligatur ut sit amplum secundum hunc modum. et sit ei distinctio ubi ligetur ut sicut in dos. et extremitas eius inferior q

i. nō apta

intromittatur in anū sit surda leni
ualde trahens ad subtilitatem ꝛ
in uno laterū ei9 sint duo forami
na. ꝛ in latere alt'o foramē unum
ꝛ sit amplitudo foraminis sed'm
grossitudinē radioꝝ ꝛ grossi' par-
et sit uter in quo ponitur medi
cine ex uesica aial' aut ex carta
eius que sit s'm formā ex utraq;
pte cuius radix sit palmus unu'
ꝛ pforetur foraminib9 m'ltis sic
reuoluitur ꝛ sit spatiū qd' est int'
omē foramen grossitudo digiti.
deīn intromitte in illa foramīa
filū forte ex filo crudo qd' sit ex
filis aut circuit' ea. ꝛ aggrega cum co
uenientē sic adstrati. Cum g° poni
tur ut in eo stringat' in capite
clistis int' duo distinguentia con
strictioē forti. deīn clistica cum eo
ꝛ h' est forma ceculi uentris et fora
minis. Qualitas aūt clistici
di cum eo ē ut impleas uen
trem aut uesicam ex medi
cina q' sit calefacta s'm quā
titatem tollerātie infirmi.
Et caue ne sit calida ualde aut
frigida ualde. deīn resupinet'
infirmus sup dorsum suū ꝛ ele
uet crura sua ad supiora. ꝛ sub
eo pone ... aut linteamen.
deīn inunge extremitatē clisti'
cum oleo. aut cū albumine oui.
aut mucillagine fenugreci. a
ut similiū. deīn intromitte ip'
in anū cū facilitate. deīn acci
piat minister utrē cū duabus
manib9 suis simul. ꝛ exprimat
ipm cum uehementia donec eua
cuet' totum q'ē in clisti in inte
stinū. deīn extrahe clistē ꝛ ele
uet infirmus crura sua ad pari
etem. Q' si medicina cogat eum

ad exitum tūc tīat q'ntū pōt et si
dormit cum ea nocte tota ē magi'
ultimū in iuuamēto. Si aūt cliste
riges eū in egritudinib9 colonis
uentris ꝛ festinat exitus ei9. tunc
itera clistere donec sanet'. Q' si in
ano sunt emorroydes aut apā le
dentia tē sit clistere subtile ualde le
ne ex clistib9 quib9 clisticant' pu
eri ꝛ hec est forma clisteris subti
lis sup qd' sit stricta cutis.

Cap'. octuagesimū q'ntū. de cura
tione uulnerum.

IAM DIXI
in diuisione de
curatione uulne
rū qd' conue
niebat libro. et
ego dicā hic cura
tionem eoꝝ cum manu ꝛ cū medi
cinis s'm complementū. Dico g°
qd' uulnera diuersificant' s'm illud
q' fiunt uulnera. ꝛ s'm locum super
quē cadit uulnus. Res g° quibus
fiunt uulnera multotiens sunt sic
iactus lapidis. aut incisio ensis.
aut cultelli. aut percussio cū lancea
aut ligno. aut sagitta ꝛ similib9.
ul' ex reb9 m'ltis. Vulnera aūt que
sunt s'm loca corporis sunt sic uul
nus qd' cadit sup caput. aut col
lum aut pectus. aut uentrē. aut
epar ꝛ silia eis ex membris. ꝛ ego
sum narrās curationē quoꝝdam
uulnerū ut ponā eam ratiocina
tionem ꝛ regulam sup reliq' uul
nera. Et ego incipiam a uulneri
b9 capitis simplicib9. qm̄ reme
moratio compositoꝝ ueniet in
principio capituli t'tij. Dico g° q'

qñ accidit in capite uulnus simplex 7 nõ est fractura ossis. considera tũc si ex iactu lapidis aut ei similibus 7 iam fregit artem tm̃ 7 est uulnus 7 times sup ĩfirmũ euentũ apostẽs calidi. tunc pperã 7 flomia cephalicam statim. et nõ tardes illud 7 extrahe ei ex sanguine sm̃ qn̄titatem uirtutis ei. si nõ fuit phibens a flomia. pcipue si fuit sanguis q egreditur ex uulnẽ paucis 7 sit flomia ex contraria partis uulneratẽ 7 caueat infirmus s a replone 7 uino et cibis crossis. Si aũt ammutiõe phibet aliqd tũc minoret ex ea et nõ appinquet carnibus nec uinis. et pone sup uulnũ si accidat ei apñ calid cotum infusum in oleo ro. solo. tũc pone sup uulnũ si est recẽs cũ sanguine suo 7 nõ mutauit ipm̃ aer. tũc pone sup ipm̃ quoddã ungueta donec sanetur 7 si iam mutauit ipm̃ aer puluerem quẽ ego narrabo post pulullũ. Si aũt uulnũ est magnũ aut ẽ ex incisione ensis 7 silium 7 nõ aggregantur duo labia eius pp pulullos tũc aggrega ipã cum sutura sm̃ qd ego narrabo in uulneribus uentris d sutura eorum. Si aũt uulnus iam detectum ẽ ab osse 7 pendet 7 nõ est retentio eius n̄i in suspendio paruo. tũc incide ipsũ. deĩn cura uulnũ cum medicinis 7 restaura in eo carnem duram loco cutis 7 pcipe ĩfirmo ut cibetur cibis in quibus est crossitudo sicut sunt capita uaccarum et triticũ coctum donec ut puls sit 7 eis silia. Qd si inuenis in cutem putrefactionẽm 7 nõ adheret ossi tũc incide putrefactũ totum

et phĩbe ipm̃. deĩn cura illud. Si aũt in his uulneribus est arteria aut uena ex qua fluit sanguis 7 nõ abscinditur p medicinas tũc iqre sup arteriam. Si g̃ inuenis eam non secatã tũc seca eam cũ spatumili. aut liga eam. Qd si necessitas puocat qñ nõ cõfert illud q dixim̃ tũc cauteriza eam donec abscidat sanguis. Si aũt uulnẽa ista sunt parua simplicia tũc res eorum ẽ facilis ita ut pulueriçes sup ea hũc puluerem qm̃ cõsolidat ea anteq̃ mutet ea aer. 7 modus pulueris. ℞. Olibani ptem. i. 7 sanguinis draconis ptes. ii. 7 calcis nõ extincte partes. iii. terant totũ multum 7 cribellent 7 impleat ex eo uulnũ 7 cõstringat cõstrictione bona donec adhereat sup ipm̃ bene 7 coaguletur cũ sanguine. deinde stringe ipm̃ desup cũ pulullis et dimitte ipsũ donec pmaneat ita qd nõ apitur. nam nõ eradicat ab eo medicina donec sanat. et qñ fac illud calx sola qñ nõ fuit tibi in psenti olibanũ 7 sãguis draconis. et iam facit hãc eãdem opationẽ in multis ex uulneribus magnis qñ cõuenit ut ponatur sup ea 7 stringantur 7 sunt uulnera recentia cũ sanguinẽ suo quẽ nõ alterauit aer. Qd si aer iam alterauit ea quadam alteratiõe pcipue qñ est in principio estatis. tũc nõ est positioni huius pulueris intẽtio. Cura g̃ illa cum eo q dixim̃ ita ut ponas sup ea quedam ũguẽta digestiua. aut ponas sup ea pultes ex farina ordei fcã cũ aq 7 melle 7 oleo donec emittãt pus. deĩn cura ea reliqua curatiõe donec sanentur. ¶ Si nõ accidat cum

uulnere fractura in osse et est pã
ua tūc extrahe illd cū gesti. et ego
iam dicam curationē fractura
rū capitis in eo qd̄ futurum est.

De pcussione que fit i collo cū ia

Si aūt uulnus ac sic̄ nuu l'artie.
cidat in collo tūc nō est int' ipm
diffiā in medicatiōe et int' uulnꝰ
capitis qn̄ ē simplex. Si aūt est
iam neruus incisus colli aut ar
teria. tc̄ si ē neruus nō est in eo i
geniū n̄ ut deuitetur curato eiꝰ
cum eo q' facit stipticitatē uehe
menter sic̄ gallar et gegi et eiꝰ silia.
qm̄ nocēt neruis et contrahȳt eos
et nō ponas sup uulnus aliqd fri
gidum oīo qm̄ subā neruoꝝ est
frīda et continuato eiꝰ est cū cere
bro qd̄ est sublimiꝰ mēbroꝝ. et sit
illd quo curatur ex medicinis le
ne sicut calx abluta cū aqua dul
ci aliquotiēs infusa cū olō. aut
cū oleo ro. et tuthia qn̄ abluitur
et cū aqua dulci. et reliqui lapides
mīales s'm hc̄ modū. et huita un
guēta. Si aūt uulnus ē magnū
tūc ministra suturā. aut coarta
labia eiꝰ cum puluill'. deīnd cura
ipm donec sanetur. Si uō uulnꝰ
est profundū aut accidat in eo si
nus i inferiori pte eiꝰ in quo agre
gatur iam pus. tūc pfora ipm
in magis depresso loco in eo. Qd
si iam incisa ē in uulnē arteria
et ɔsecutus est sanguinē eiꝰ fluxꝰ.
tūc separa ea et liga ipm aut cau
teriça eam si puocat necc̄itas ad
illd. Si aūt iam incidit spōdile
gutturis aut totū et saluate sunt
alhaudegi. tc̄ aggrega labia cutis
cum sutura sup cannā gutturꝰ
et nō tangas guttur. imo equa
ipm et reduc ipm sup figurā suā
naturalem. deīn stringe ipm stric
tura decenti. et dimitte ipm dieb'
aliqt. deīn cura ipm cū unguē
tis in quibȝ ē stipticitas et exsicca
tio donec sanetur. Si aūt uulnꝰ iā
fecit impressionē in osse tūc p
quire ipm. tc̄ si in ipo st̄ fragmē
ta ossis extrahe ea oīa. aut que
potes ex eis. et qd nō ppar' dimit
te illd donec putrefiat uulnꝰ et se
paretur et alleuietur egressio eius.
Qd si uulnus fuit recens tc̄ pul
uerica ipm puluere quē narraui.
Si aūt uir in uulnere os et fit fi
stula tc̄ cura ipm cū eo cū reme
morato uenit in capitl'o suo.

De pcussione lancee ul' cultelli.

Si aūt est pcussio lancee ul' cultel
li et uides ei pfūditatē tc̄ cōsidera.
Si g' ex uulnere egdit' uentositā
qn̄ hanelat ex eo infirmus tūc
scias q' uulnꝰ est mortale. Qd si
nō fuīt ei pfūditas et ē recens cū
sanguīe suo tc̄ nō pona' a pma
hora in eo puluēm. neq' strīgas
ipm ut nō retineatur sanguis
in pfūditate eiꝰ et reuitatur ad cor
et inficiat infirmū. Sȝ pone in
pmo ungm attratiuū et solue
ipm in diebȝ. Si uō ungm nō ē
tibi psens tūc pone in orifitio i
uulneris cotum uetustum ū fu
gat illd q' egdītur de eo ex humi
ditatibȝ. et fac ut dormiat infir
mus sup uulnus ut curat qd
agregatur in eo. Si nō iam prete
nerūt uulneri tres dies aū plēs
et nō accidit infirmo spasmꝰ neq'
tremor cordis in aliis neq' strictā
in hanelitu. et uides reliquas dis
positiones eiꝰ bonas. tūc scias q'
uulnus ē saluū. Cura g' ipsum
cum licinus et reliqua curatione

donec sanetur. Si vero excusatum sa
natio eius et iam aperitur semper tunc
scias quia iam factum est fistula. Cu
ra igitur ipsum ex capitulo suo sicut fi
stula. Et si uulnus est ex incisione
ensis aut cultelli, et est simplex
in superficie pectoris aut dorsi, tunc
cura ipsum cum eo quod precessit ex su
tura si est magnum, aut cum pul
uere si est paruum. Si autem iam
fecit impressionem in osse et incidit
ex eo frustra, tunc inquire uulnus
et operare ad extrahendum illa fru
stra si sunt separata. Si vero non fuerint
separata, dimitte donec putrefi
at uulnus. Alleuiatur enim extractio
eorum. Reliquorum autem uulnerum acci
dentium in reliquis membris iudici
um in curatione est iudicium eius quod
diximus.

Cap. lxxv. de disruptione que accidit in uentre.

Disruptio que accidit in ven
tri est magna, media et parua. Ex
magna igitur quando egreditur inte
stinum aut multa intestinorum. Qua
re fit intromissio eorum et eorum sutu
ra uehementior et difficilior. Et dis
ruptio parua quia fit difficilis ex mo
do alio. Sequitur ergo ut sit reductio eorum
difficilior si non properat in intromis
sione sua ad locum suum statim quoniam
aperitur et incrassatur quare difficilis
est introitus eius. Propter hoc ergo fit dif
ficilior et melior disruptionum dis
ruptio media quoniam cum ea non fit dif
ficilis reductio intestini sicut fit
difficilis in his duabus speciebus. Et sci
as quod sutura uentris est secundum quatuor
modos. Due sunt communes conueniunt
in sutura uentris et in sutura reliquorum
uulnerum corporis. Et due sunt alie
proprie communicant reliquis uulneribus ve
runtamen sunt magis proprie cum sutura
uentris. Et ego narro tibi unamquamque

cum expositione et declaratione. Dico
ergo quia quando uulnus est paruum et
egreditur ex eo aliquid ex intestino
et sit difficile reducere ipsum, tunc
illud est propter unum duorum modorum illorum:
aut propter paruitatem disruptionis sicut
diximus, aut quoniam in intestino est in
flatio propter frigus aeris. Quando ergo illud
est ita, tunc oportet ut calefacias
ipsum ita ut submergas spongiam
aut pannum humidum in aqua te
pida sola, aut decoquas in aqua
squinantum et apium et spicam et
embroces cum ea intestinum donec
resoluatur inflatio. Et quandoque facit illud
uinum in quo est stipticitas, et est
melius quam aqua sola in resolutione
inflationis. Cum ergo uides infla
tionem iam resolutam tunc humecta
intestinum cum aqua in qua decoc
ta est altea aut malua. Nam per
illud alleuiatur introitus eius cum re
parua. Si autem excusatur reditus post
hanc curationem tunc scinde in disrup
tione parum cum instrumento quo secan
tur emorroydes. Et cura prima est
melior quando preparatur quam sectio. Et non
fit coactio ad secundum post nec
cessitatem et defectum instrumentorum.

sit pars eius que una est torta acu
ta et pars eius altera non acuta. Et ex
tremitas subtilis non sit cum sputu
nimis subtilitate, immo sit obtusior
parum, et est illa que assimilatur
caude sicut uides. Cum ergo amplifi
catur uulnus et egreditur intestinum
tunc oportet ut sit reductio eius secundum
formam suam naturalem in loco suo
sibi proprio si possibile est super illud
quoniam est melius. Quando vero disruptio
est ampla et est in inferiori parte

uentris. tūc oportet ut facias ia
cere infirmū sup dorsum suum.
et pone crura sua altiora capite
suo. et si est in superiori pte uētris
tūc pone caput eius ⁊ pectus ipi⁹
altiora quā eī inferiora. ⁊ similit̃
si ē disruptio in una duaꝝ ptiū
uentris tunc poē intentionē tuā
⁊ tuam ꝯsiderationē semp in hoc
ut pars in qua ē uulnus sit alti
or pte alīa. ⁊ ita oportet ut āmi
nistres illd̾ in uulneribꝫ magnī
⁊ in uulneribꝫ mediis. In uulne
ribꝫ aūt paruis pone illd̾ ꝑm qd̾
ꝑparatur tibi. deīn fac ut sit pre
sens int̃ man⁹ tuas minist̃ pi⁹
qui teneat disruptionē totam
manu sua. ⁊ agrega labia eius
deīn detege ex ea ⁊ qui sequitur
suturā aliqd̾ pt̃ aliquid. et iste ē
modus suture cōis iuuis. ⁊ est ut
accipias acum aut nūm acuū
ꝑm quātitatē amplitudīs uul
neris. deīn dimitte ab extremi
tate disruptiōis qualitatē digit
ti ānularis. ⁊ fige acū unā prēt̃
q̄ intromittas in eam filū i du
abꝫ extremitatibꝫ cutis cū duab⁹
extremitatibꝫ sifac q̄ ē sub cute
⁊ ab interioribꝫ donec facias eā
penetrare ab illa pte. ⁊ tu iā agre
gasti duas extremitates cutis ⁊
duas extremitates sifac. ⁊ sunt
quatuor ordines. deīn stringe eū
filo duplo in circuitu acus aliq̄
tiens a duabꝫ partibꝫ simt̃. dīn
aggga duo labia uulneris agre
gatione decenti. deīn dimitte
crossitudinē digitti ⁊ fige ī eis
acum aliā. postea necta eā cū
filo sicut fecisti cum acu priori.
Non g̃ cesses facere illd̾ eo q̄ in
diges ex acibꝫ donec compleas

cōstrictionē uulneris toti⁹. et sīt
acus medie int̃ crossitudinē et
subtilitatē. qm̄ acus subtiles ual
de uelocit̃ incidūt carnē. et crosse
sūt difficilis introitus in cutē.
ppt̃ illd̾ g̃ oportet ut sint medie
in subtilitate ⁊ crossitudīe. ⁊ nō
oportet ut figant̃ acus in du
abꝫ extremitatibꝫ cutis ꝓpinq̄
multum ut nō incidatur caro i
uelocit̃ et apiatur uulnus añ
ꝯsolidationem sui ⁊ nō elonget̃
ā cū sutura ut nō phibeatur uul
nus a cōsolidatione. deind̾ incide
extremitates acuū ut nō ledant
infirmū ap̄ sompnū sui. ⁊ poē
eīs puluillos ex pānis ab oī pte
qui teneāt extremitates acuum
⁊ dimitte eas donec scias q̄ uuln⁹
iam cōsolidatum ē. ⁊ hec quidē
spēs suture cū acibus taliter ē
ꝯuenientior in uulneribꝫ paruī
qm̄ sufficit in sutura eoꝝ ac⁹ una
aut due aut circit̃ eas. Sutura ā
sā cōis ē ut agreges cū sutura
extremitates quatuor. extremi
tates duas cutis ⁊ extremitates
duas sifac in uice una cū acu in
qua sit filum īuolutū equale in
subtilitate ⁊ crossitudine. deinde
qn̄ penetrauīs cū acu has ext̃mi
tates quatuor. reduc acū a parte
qua incepisti eadē ut cadat filū
red actū a supiori pte uulneri⁹ ut
sit sutura ꝑm suturam pannī
quo stringunt̃ pāni. et pone int̃
omēm suturam quantitatem
crossitudinis digitti minoris.
Hanc aūt suturam sciūt ⁊ sequū
tur hoīes. ⁊ cum sutura sui. ego
uidi uulnus q̄ acciderat uno in
uentre suo qui fuerat uulnerat⁹
cum cultello. ⁊ erat disruptō uul

neris maior palmo uno. 7 exiecit
ex intestinis circit duos palmos.
ex intestino medio. 7 erat disrup
tio in medio uentris. Reduxi g.
illud p(ost)q(uam) stetit intestinu(m) ei(us) ext(ra)
uulnus. xx. iiij. horis. consolidatu(m)
e(st) g(ra)t(ia) uulnus in spatio q(ui)d fuit circit(er)
circa quindecim dies et curaui ip(su)m
et sanatus est et uixit post annis
multis conservatus in suis disposi
tionibus. 7 medici iudicauerunt q(uo)d
no(n) sanaretur. et ex miraculo fu
it q(uo)d ego no(n) curaui ip(su)m cu(m) unguento
q(uonia)m fui in loco in quo no(n) inueni
ebatur unguentum. neq(ue) aliq(ui)d ex me
dicinis. Posui g(ra)t(ia) sup(er) uulnus ueteri
stium coctum bis in die. 7 assidu
aui ambulatione(m) ei(us) cu(m) aq(ua) mel
lis donec sanatu(s) est. duas a(utem) sp(eci)es
suture p(ro)prias. dica(m) ego s(ecundu)m narra
tionem s(er)monis. 7 est ut incipias
cu(m) sutura a cute 7 dimitte acu(m)
ab exteriori p(ar)te ad interiorem par
tem in extremitate alt(er)a mirach.
Cum g(ra)t(ia) penetrat acus in cutem
et in lacertum eunde(m) s(ecundu)m recti
tudine(m) in longitudine corporis
toti(us) dimitte extremitate(m) sifach
in lat(er)e in quo intromisisti acu(m)
et fac penetrare acu(m) in extremi
tatem alia(m) ab interiori p(ar)te ad exte
riorem parte(m) i(n) extremitate altera
mirach. Cum g(ra)t(ia) feceris eam pe
netrare tu fac eam penetrare s(ecun)do
in hac eadem extremitate mirach
ab exteriori p(ar)te ad interiorem. 7 di
mitte extremitate(m) sifac que est
in h(o)c lat(er)e. 7 fac penetrare acum
in extremitate alt(er)a ab exteriori pa(r)
te ad interiorem. 7 fac penetrare cu(m)
penetratione tua q(ua)m facis eam pene
trare in sifach. in extremitate i(n)
mirach q(ue) e(st) in parte ei(us) do(ne)c pene
tret in ip(su)m toti(us). Deinde incip(ia)s ab
h(o)c eodem lat(er)e et sue ip(su)m cu(m) extre
mitate que e(st) ex sifach ex latere
suo 7 extrahe acum ex cute quam
penetrauit. dein(de) reduc eam illa(m)
cutem 7 sue extremitate(m) sifach q(ue)
est in latere alio cu(m) hac extremi
tate mirach 7 extrahe eam ex cu
te que est ex parte eius 7 fac illud
uice una 7 alia fac illud uice post
uicem usq(ue) suas extrinsec(us) totu(m)
s(ecundu)m illud exemplu(m). 7 su(m)ma i(n) omni
h(uius) suture e(st) ut suas sutura pelli
pariorum q(ui) suu(n)t pelles ita ut suas
sifach uice una ex p(ar)te una. ex par
te una extremitate cutis. 7 ut di
mittas eam uice alia ex p(ar)te alia
donec compleas.

De sutura Galieni.

Suture p(ro)p(ri)e qua(m) dixit etiam
Galienus 7 iste est s(er)mo ei(us). narra
tus est ut suas eam s(ecundu)m simili
tudine(m) q(ua) suu(n)t eas q(ua)m medi
cantu(r) ita q(uo)d aggregant o(mn)em p(ar)te(m)
ad co(m)parationem sua(m) co(n)uenient(em)
ei p(er) natura(m). et applicit extrem
itatem sifach ad extremitatem ei(us)
alia(m) 7 extremitate(m) mirach ad extre
mitate(m) ei(us) alia(m). 7 illud fit s(ecundu)m q(uod) nar
ro tibi. Oportet ut figas acum i(n)
extremitate(m) mirach p(ro)pinqua(m) tibi
ab exteriore p(ar)te. 7 facias eu(m) penetr(are)
ad interiorem in eo solo. 7 dimittas
duas extremitates sifach. deinde
reuolue acu(m) 7 fac eam penetrare
ad interiorem in duas extremitat(es)
sifac. s(cilicet) utrasq(ue). deinde reuolue et
fac penetrare ab interiore usq(ue) ad
exteriorem in duas extremitates
mirach alias q(ue) s(un)t in latere opposi
to. 7 iste modus suture est melior
sutura co(mmun)i facili 7 est sutura cui(us)
p(re)cessit rememoratio. Iste e(st) igitur
s(er)mo G(alieni). 7 et dixerunt quida(m) rectifi

catur sutura uentris cum duabus acu
bus. Quod est ut intromittas in eis in
utrisque filum unum. et incipe eam in
tromissione acus ex eo quod est apud
te. et fac eam penetrare usque ad la
tus aliud secundum suturam eorum que fuit
coria equaliter. et scias quod quando disrup
tio est in medio uentris tunc sutu
ra eius est difficilior quam reliquorum lo
corum uentris. Iudicium uero medica
tionis uulneris est iudicium reliquo
rum uulnerum. Quod est quia quando tu tunc sequ
ris uulnus recens cum sanguine
suo antequam alteret ipsum aer. et reducis
intestinum et suis ipsum et aptas ipsum
decenter. tunc pone super ipsum puluerem
incarnatiuum. Quod si aer iam alte
rauit uulnus tunc pone super ipsum
quedam ungue(n)ta que sunt tibi pre
sentia donec faciat pus et cadant
fila et consolidetur sifach et mirach.
deinde cura illud sicut est cura reliquorum
uulnerum donec sanetur. Si autem
non sunt tibi presentes medicine. tunc
pone super ipsum statim ex quo inci
pit emittere pus coctum uetus et
permuta ipsum bis in die sic donec
te donec sanetur. Nam tu non in
diges medicatione alia in pluribus
dispositionibus quando uulnera sunt sim
plicia. Si autem times quod communicet
uulnus membris principalibus tunc
oportet ut subingas lenem lanam
in oleo temperate caliditatis aut in
oleo rosato. et pone ipsam in circuitu
locorum que sunt inter inguina et sub
assellas. Quod si sentit dolorem aut
putrefactionem in intestinis suis.
nam multotiens accidit illud tunc cli
stica ipsum cum uino nigro stipti
co tepido. Precipue si putredo iam
peruenit in intestinum et facta est ex
tura penetrans usque ad concauitatem

eius. et scias quod illud quod est ex inte
stino grosso est facilioris sanationis
quam ex eis est ex subtili est difficilioris
sanationis. Intestinum autem quod nomi
natur ieiunum non suscipit sana
tionem ex uulnere quod cadit in eo
omnino. et illud est propter multitudinem
eius quod est in eo ex uenis et mag
nitudine earum. et propter subtilitatem cor
poris eius. et propinquitatem ipsius na
ture neruorum. Si autem quod procedit ex
uulnere est thyrbum et consequentis ipsum
recens reduc ipsum secundum reductionem
tuam qua reducis intestina equa
liter. Si uero preterit ei spatium et iam
factum est uiride aut nigrum. tunc oportet
ut stringas ipsum cum filo super lo
cum qui denigratus est ex eo ut non acci
dat fluxus sanguinis. In cyrbo
enim sunt uene et arterie. deinde incide
quod est preter illud ligamentum et pone du
as extremitates fili pendentes ex
inferiori parte uulneris extra ipsum
ut alleuietur super te attractio eius
et extractio ipsius apud casum thyr
bi et emissionem pus uulneris.

De disruptione que accidit in intestino

Quando autem accidit disruptio in in
testinis et est parua tunc possibile est
ut restauretur in quibusdam hominibus.
propterea quia ego uidi qui fuit uulne
ratus in uentre suo cum passione
lancee. et erat uulnus a dextra sua. et
antiquatum est uulnus et factum est fistu
la. et exiuit de eo egestio et uentositas.
Posui igitur curationem eius secundum quod ego
usque hic non sum confisus in sana
tione eius neque cessaui subtiliare
ipsum donec sanatus est et consolidatus est
locus. Postquam ego uidi iam consolida
tum timui super infirmum quod acci
deret super eum accidens mali in uen
tre suo et non ex illo accidit mali et

mali et remansit in melioribus di
spositionibus suis comedens et bibens
et futuens et intravit balneum
et exercitatus est in operibus suis. et iam
dixerunt quidam experimentatorum quod
quando accidit in intestino vulnus et
est parvum tunc oportet ut ligetur
secundum hunc modum. et est ut accipias
formicas magnorum capitum. deinde
aggrega duo labia vulneris et po
ne formicam unam ex eis que habe
at os apertum super duo labia vul
neris. Cum ergo capit super ea et strin
git os suum abscide caput eius adhe
ret enim et non solvitur. deinde pone for
micam aliam prope primam et non
cesses facere illud cum formica
post formicam secundum quantitatem vul
neris totius. deinde reduc ipsum
et sue vulnus. Illa enim capita re
manent annexa in intestino donec
alleviatur intestinum et sanetur. et non
accidit infirmo nocumentum penitus
et iam possibile est ut ligetur in
testinum et cum filo subtili quod
abstersum est ex intestino animalis
annexo cum eo postquam intromittitur
in acum. et est ut accipias extremi
tatem huius fili ex intestino et excar
netur multum. deinde liga in extre
mitate eius filum lini subtile in
volutum. deinde intromitte illud
filum in acum et sue cum eo in in
testinum. deinde reduc ipsum in di
ruptionem. et iste modus est suture
cum formicis in intestino. et non
est nisi secundum viam fiducie et spei. Si
aut vulnus est magnum amplum
precipue et si est in uno intestinorum
gracilium tunc non est ingenium
nisi subtiliatio neque est ei sana
tio omnino. Capitulum. octuagesimum sextum. de cura aquidem et fistularum.

Scias quod omne vulnus aut apostema quando
vetustatur et antiquatur et fit ulcus et non
consolidatur et emittit pus semper non
abscinditur tunc nominatur universaliter
in quocumque membro fuerit fistula. et
nos nominavimus ipsam guhemen. et fi
stula quidem est secundum veritatem noda
tio filtrata dura alba cum qua non
est dolor. cui est concavitas sicut con
cavitas penne avis. et propterea illud nomi
nant eam quidam nisfat. et est in
quibusdam hominibus. et quandoque est huius hu
miditas multa et est pauca et est
grossa et est subtilis. et ego iam pre
misi in divisione tunc cum dixi
vulnera quod omne ulcus quod non sa
natur neque nascitur in eo caro. non
est illud nisi propter unam novem causarum
quarum una est. aut propter paucitatem
sanguinis in corpore aut propter
maliciam eius. aut quando intra ipsum
super labia eius est caro dura prohi
bens nativitatem carnis. aut quia
est multe sordis et sordiciei. aut
quando ulcus est in se ipso putridum ma
teria que mittitur ei est male quali
tatis. aut quando medicina est incon
veniens in curatione eius. aut quando
corruptio cadens in aggregatione
eius genus pestilentie est. aut propter
proprietatem in regimine sicut accidit
in cesar augusta in qua difficilis
digestio fit egrotanti et tardatur
in ea sanatio apostematum per naturam
aut quando in eo est os unum. aut nisi
ossium. et ego iam ostendi omnes istas
causas et signa earum et curationes ipsarum
cum medicinis in divisione. et
oportet hic ut faciam te scire cura
tionem fistule et aquidem que fit
per viam operationis cum manu. scias
quod fistula accidit in omnibus membris
corporis. Nam ex eis sunt fistule que

peruenit ad uenas magnas et artarias. aut neruos aut ad sifac. aut ad intestinum. aut ad uesicam. aut aliquam ex costis. aut aliquam ex spondilibus dorsi. aut aliquam iuncturarum compositarum compositione sicut est manus et pedis. et ex eis sunt que uadunt ad propinquitatem membri principalis et similium. Que igitur ex istis fistulis est secundum hunc modum est ex egritudinibus difficilis sanationis et non recipit curationem. et occupatio cum ea est labor et ignorantia. Quod si est ex fistulis aliqua cuius profunditas non peruenit ad hec loca que dixi et speras et confidis in curatione eius. et uis peruenire ad cognitionem illius tunc accipe tentam ex ere aut ex ferro si fistula tendit secundum rectitudinem et perquire eam cum ipsa. Si autem est in fistula tortuositas tunc inuestiga eam cum tenta de plumbo subtili quoniam plumbum cum lenitate sui corporis alleuiatur curuatur contra tortuositatem. Quod si fistula est habens orificia multa non est tibi possibile ut significes super eam cum tenta. Clisteriza igitur ex eis orificium ex orificiis suis. nam humiditas qua clisterizas ipsum uadit usus orificium uel orificia alia et currit ex eis. deinde exquisite inquire secundum quem modum est tibi possibile ut cognoscas quod illic est os uel uulnus aut neruus. et est fistule concauitas longinqua aut propinqua. aut est fistula una cui sunt orificia multa et ista super totum illud cum summa fortitudinis tue cura interrogationem tua qua interrogas infirmum et inuentionem doloris apud compressionem cum manu tua super locum et similibus ex significationibus et causis accidentibus apparentibus. Cum igitur steteris super omnia illa statione uera tunc uade secundum confidentiam ad curationem. et est ut consideres tunc si est fistula apparens propinqua aut in loco saluo longinqua a iunctura aut neruo arteria aut uena aut in uno locorum que dixi tibi. tunc seca fistulam secundum quod premissum est ex narratione mea et aufer quod est in ea ex filtratione et carnibus corruptis et quod nascitur in orificio eius ex carne aut chelul et similibus. et cura ipsam donec sanetur. Si autem fistula est longinque profunditatis et est secundum rectitudinem tunc oportet ut seces eam in profundo quantum tibi possibile est deinde mundifica ipsam ex omnibus carnibus eius corruptis. deinde administra licinia inuoluta in medicina acutis et intromitte ea usque ad concauitatem fistule quam comprehendisti cum ferro. fac cum ea illud aliquotiens donec corrodat medicina acuta totum quod remansit in concauitate fistule ex corruptione. deinde restaura ipsam cum unguentis que generant carnem sanam donec sanetur. Si uero non sanatur per illud tunc cauteriza eam secundum quod narrauimus. Si igitur causa fistule est os et certificatur apud te illud. tunc inquire eam et seca ipsam secundum quod narrauimus tibi si non prohibet te aliquid ex uena aut neruo aut membro principali sicut diximus. Si igitur detegitur tibi os et est in eo quiddam corruptionis et nigredinis tunc rade ipsum donec auferatur corruptio eius tota. deinde cura ipsum cum eo quod incarnat ipsum donec sanetur. Quod si non sanatur et emittit post sicut faciebat tunc scias quia tu non per

uenista ad totam eradicatoẽ cor
ruptionis. detege ḡ sup illud. ro.
et exquisite fac rasionem ei⁹ et
mũdificationẽ eius cũ uulnerib;
fortitudine tua. deĩn restaura ip
sum. Si ḡ sanatur bonũ est et si
nõ tũc scias q̄ illa corruptio inp
funditate longinqua corporis
quã nõ es secuturus. Non ẽ ḡ tibi i
ea ingenium nisi dimittere ipsm
nature. Qd si os corruptum est
7 est os paruũ et est possibile t̃
attrahere ipsm. tũc attrahe ipsm cũ
forficib; subtilib; q̄ cõuenũt ad
illud. Si aũt fũt ossa multa. tunc
exquisite fac ex actratioẽ eo4 oĩũ.
neq; dimittas ex eis aliqd cũ tua
fortitudine. Si uõ otrarietatem
faciat tibi aliqd ex humiditatib; 7
non est in incisione eo4 timor.
tunc incide illas humiditates et
carnes si sũt illic 7 leua ossa. Si
uõ nõ est tibi pparatio auferẽdi
ossa ex hora tua. tũc pone sr̃ uul
nus q̄ putrefaciat ipsm. 7 dimit
te ipsm donec putrefiat qd est i
circuitu illo4 ossiũ ex carnibus
7 ex humiditatib;. et custodi uul
nus ut nõ consolidetur 7 ostrin
gatur sectio q̄ tu secuisti in ope
ratioẽ tua. imo pone sup ipsm si
times cotum submissũ in sulfu
re trito cum oleo. aut cotũ subm
sum in ungto egyptio aut aliq
unguẽto4 uiridiũ. Nam qñ pu
trefiũt ille 7 separantur ex eis õ
ossa alleuiatur ablatio eo4 7 ip
so4 actractio. Si aũt ẽ os unum
magnũ sicut os cruris aut os coxe.
7 silia eis 7 illi 7 q̄ ex eo corruptũ
est ẽ facies eius tñ. tũc rade ipsũ
rasioẽ ultima donec auferatur il
la nigredo et corruptio. deinde re
staura uulnus si qd ex eo corrup
tum ẽ est pars magna. 7 iam cõ
secuta ẽ medulla ossis. tũc necesse
est serrare ipsm. 7 incide ipsm totũ
usq; ad locũ ubi puenit corrup
tio. 7 tũc cura ipsm donec consoli
detur. et ego narro tibi q̄dem
q̄ accĩt uiro in crure suo ut ponã
ipsam exemplũ 7 adiutoriũ super
opatione tuam. Fuit uir iuuenis
etate circit̃ triginta annos cui ac
cidit dolor in crure suo a causa q̄
mota est sup ipsũ inter corpus donec
puenerit materie ad crus 7 apo
stematum ẽ apãte magno et nõ
fuit ei cã extrinseca. Extensum ẽ
ḡ cum eo tps cum errore medico
rum donec aptum ẽ apa et cucur
rerit ex eo matie multe 7 postpo
sita ẽ curo eius donec fistulatum
est crus 7 fcã sunt in eo orificia
multa. que omia emittebãt pus
7 humiditates corporis. Curauit ḡ
ipsm multitudo medico4 circiter
duos annos 7 nõ fuit in eis sapi
ens in arte manus donec uocatus
sum. 7 uidi crus ei⁹ 7 materia que
cucurrebãt ex illis orificiis cursu
magno et iam corpus iam tabue
rat 7 color eius citrinus erat. In
tromisi ḡ tentam in uno illo4 ori
ficio4 7 puenit tenta ad os. deĩn
pscrutatus sum orificia omnia
et inueni ea puenire ad se adin
uicem ex omib; ptib; cruris. Pro
peraui ḡ 7 secui sup unũ illorũ
orificio4 donec detexi ptem ossis.
et inueni ipsm corruptum qñ iã
corrosum erat 7 denigratũ et pu
tridũ erat 7 pforatum erat donec pe
netrauerat usq; ad medullam. Ser
raui ḡ q̄ detectum ẽ m̃ et pparã
tum ex osse corrupto. 7 ego puta

in quod non esset in osse nisi illa cor
ruptio abscidi et serraui. et ego iam
eradicaueram eam. deinde posui re
staurationem uulneris cum medi
cinis consolidatiuis spatio longo et
non est consolidatum. deinde iteraui
et detexi super ipsum supra detentio
nem primam et inueni corrup
tionem continuam cum osse et serraui
quod apparuit mihi et ex illa corruptione.
deinde conatus sum restaurati
onem eius et non est restauratum. detexi
ergo super ipsum iterum et non cessaui inci
dere os particulatim et conatus sum re
staurationem eius et non est restaura
tum donec incidi ex osse circiter
palmum unum et extraxi illud cum me
dulla sua. deinde restauraui ipsum
cum medicinis et consolidatum est
uelociter et sanatum. et non fuit necessaria
hec iteratio in operatione eius et secti
one ipsius nisi propter dispositionem debi
litatis infirmi et paucitatem tol
lerantie eius et timorem meum super
ipsum de morte. quoniam accidebat ei in
omnibus horis ex superfluitate euacu
ationis sincopis mala. Sanatus
est ergo sanatione integra et nata est in
loco ossis caro dura. et bona facta
est dispositio eius in corpore suo et re
dit uirtus eius et consuetus est
in dispositionibus suis. et non fecit con
trarietatem in ambulatione neque
nocumentum omnino. Si autem os eminens
in loco corporis iam fractum est. tunc
oportet ut serres ipsum secundum hunc mo
dum. et est ut accipias ligamen
tum et stringe ipsum in extremita
te ossis eminentis. et precipe alicui quod
extendat ipsum ad sursum. et pone
ligamentum ex lana aliud grossius
ligamento primo. deinde liga carnem
super ipsum que est sub osse et extende

extremitatem eius ut trahas carnem
ad inferiora et tu detegis carnem
super locum quem uis serrare ut non
ledat serra carnem et pone lignum
aut tabulam sub osse inferius de
center. quoniam quando facis illud non prohibet
serra quin secet carnem corruptam.
et oportet ut sit serratura super locum
corruptum parum ut non sit in con
cauitate ossis corruptio et non ap
pareat in apparitione sua sensu et
cogat ad serraturam secundum uicem aliam.
Quod si os est corruptum et non est emi
nens immo continuatur pars eius cum
parte et corruptio in medio eius est.
aut in parte ipsius tunc detege carnem
ab omnibus partibus totam. deinde
pone lignum inferius. postea serra illud
ex parte primum ubi est corruptio donec
continuetur serratura ex parte altera
et sit serratura secundum longitudinem
a corruptione parum secundum quod diximus.
Quod si corruptio est in iunctura
incide ipsam iuncturam corruptam
et serra os ubi continuatur ex parte
altera. Si uero est corruptio in continu
atione duarum iuncturarum tunc non
est in ea ingenium nisi abrasio. Quod
si corruptio est in pectine manus
aut pectine pedis tunc res in illo
est difficilis ualde. Uerum oportet ut
inquiras corruptionem qualiter
apparet tibi et abradas eam et mun
des ipsam secundum quamcumque dispositionem
tibi possibile est. et cum quocumque
ingenio rectificatur tibi quando non
facit tibi contrarietatem uena aut
neruus. Et scias quod incisoria et ser
re ad incidendum ista ossa sunt multa
secundum situm ossium et preparationem
eorum et secundum grossitudinem ipsorum et sub
tilitatem eorum et magnitudinem
et paruitatem ipsorum et duriciem

coꝝ et ipsoꝝ raritatem. Quapropter oportet ut pręapares omni speciei operationis instrumentum conueniens ad illam operationem. et scias quod operationes ille significant tibi super speciem instrumenti quo indiges quoniam tecum est studium longum et cognitio modorum huius artis et testimonium modorum egritudinum. tunc enim iam inuenies partem. propter illud quod conuenit ei ex instrumentis ad omnem infirmitatem. et ego sum formans tibi in ultimo huius capituli numerum instrumentorum que pones exempla super que incidos et probationem quam experiaris super alia.

Forma serre.

Forma serre alterius.

Forma serre altius.

Forma rasorij.

Sit caput eius rasorij secundum formam capitis claui stellati et puncta eius sit secundum formam punctorum alesksefegi et non conuenit nisi ut fricentur cum eo capita iuncturarum que corrumpuntur aut os est amplum et magnum.

Forma rasorij maioris.

Forma rasorij lati.

Forma serre altius decenter facte fiat arcus eius superior et acutius eius ex ferro et manubrium eius ex busso piramidale decenter factum.

Forma rasorij in quo est acumen.

Forma rasorij altius curuate extremitati.

Forma rasorij parui filis tente.

Forma incisorij cum quo inciduntur ossa.

Forma incisorij alterius minoris.

Forma incisorij altius.

Hec similatur radio et extremitas eius est sicut serra et exhibetur in locis multis ex rasione ossium.

Forma rasorij quod conuenit ad rasionem eius quod perforatum est ex ossibus.

Extremitas triangula acutarum est extremitatum; fit ex indico ferro. oportet ut fiant omnia que diximus ex rasoriis et incisoriis et serris.

Cap. lxxxvij. de extremitatibus putrefactis.

Putrefiunt extremitates aut ex causa extrinseca aut intrinseca. Cum ergo medicatus fueris illam corruptionem medicinarum et non confert curatio et uides corruptionem incedere in membrum quod non reparat aliquid. tunc oportet ut incidas illud membrum usque ubi consequitur corruptio ut euadat infirmus p

illud a morte. aut a malicia que
est maior defectu membri. 7 signū
cui accidit illd ē qd denigrat mē
brum donec putatur q ignis cō
busit ipm aut putrefit ꝓpter ni
gredinem donec incidit illa putre
do usq ad illd qd sequitur illd mē
brum 7 capit in totū corp. ꝓpera
g cum incisione eī. et similr si
causa corruptiois eius ē ꝑcussi
one quorūdam venenosorum sicut
scorpionis marini 7 vipe 7 tutele
7 similium. Si g corruptō aut
ꝑcussio est in extremitate digiti
tūc incide digitum. 7 nō des spa
tium corruptōni ut incedat us
q ad reliquam manū. 7 similit
si accidit in manu tūc incide e
am ex radice focil. 7 nō des spati
um corruptioni donec capiat ī
focili brachij. 7 si invadit in eo
tunc incide brachiū ap cubitū
in iunctā ipā. Si aut ꝑtransit cor
ruptio 7 vides eam circa cubi
tum. tūc in illo ē mors infirmi.
et ōnium virtute pter illud ex cura
tione est quantitas virtutis. 7
simili fac de pede qn invadit
corruptō in digito. tūc incide ip
sum ap unū nodorum. 7 si capit in
pectine pedis. tūc incide pedem
totum. Si aūt ascendit usq ad
genu. tūc incide crus apud iunc
turam genu. Qd si corruptio
iam pvenit sup genu. tunc nō
est in ea ingenium n dimissio
7 relinqre infirmū morti. 7 mo
dus incidendi mēbrum aut ser
randi ipm ē ut stringas liga
mentum inferiori q vis inci
dere. 7 stringe ligamentū aliud
sup locum. 7 extendat minist
ligamentū unū ad inferiora. 7
extendat minist alius ligamē
tum superius ad sursum. 7 tu sepa
carnē que est intē duo ligamēta
cum spatumili lato donec detega
tur caro tota. deinde incidat aut
serretur. et oportet ut ponas ab
omnibus ptib pannum lini ut nō
tangat serra locum sanū 7 ac
cidat infirmo lesio addita 7 apā
calid. Si aūt accidit fluxus san
guinis intērim dum operis. tūc
cautica ipm locū velocit. aut poē
sup ipm quosdam pulveres ab
scidentes sanguinem. deinde redi
ad medicationē tuā donec cōple
atur. deinde liga membrum vul
neratum cū ligamento cōveniēte
ei. 7 cura ipm donec sanetur. et
ego qd accidit viro tibi narro in
pede suo hoc idē accidens qd nar
ro tibi. Qd ē est qa accidit in pede
suo nigredo cum adustione que
assimulatur combustioni ignis
et corruptio illa in primis accid
in digito suo donec cepit pedem
totum. ꝓperavit g vir ex se ipo
postq vidit corruptionē incide
in membro cū vehementia eī qd
invenit ex dolore 7 adustione eī
incidit ipm ap iuncturam et sana
tus est. 7 postq ptererit ea tps lon
gum accidit ei illa eadem corrup
tō in digito manū sue indice. ve
nit g ad me 7 conatus sum rep
cutere illam supfluitatē cū eo
q posui sup manū ex medicami
post mūdificationē corporis eī
et nō repcussa ē supfluitas 7 cep
incidere in digitum aliū donec
cepit corruptio manū. vocavit
g me ad incidendū manū eius.
et nolui illud sperans ex me sup
repcussione illius supfluitatis

et timui q sup ipm aput incisio
nem manus eius mortē. qnia;
uirtus uiri erat sup casum. ptq
g despauit de me reu'sus est ad
terram suā. et puenit ad me de
eo quia pperauit 7 incidit manū
suam totam 7 sanatus est. 7 nō
attuli hanc rōnem nisi ut sit ad
iutorium sup illd qd cadit de ge
nere eius egritudis ut sit signi
ficatō q significat s; quā agat.

Cap. lxxxviij. de cura sinuū apātū

Quando accit apā i q cū medicis
bdam mēbris carnosis et plon
gatur spatiū apātis donec col
lectionem facit saniei. deīn ru
pitur aut pforatur 7 egreditū
q in eo est ex sanie 7 remanet lo
cus uacuus qn sit uas 7 cutis q
est sup ipm est sic pannus qui ia
subtiliatus ē 7 nō puenit ad ulti
mū in corruptōe sua n; ipmit
in os neq; in neruū. neq; i liga
mentū meretur ut nominetū
sinus 7 nō noiatur fistula. qn
tamē si plongatur spatiū ei do
nec imprimit corruptō in aliqd
hoz mēbroz tc noiatur fistula.
aut cutem 7 cura eius ē ut in
cidas illam cutē totā sicut reddi
uitur 7 pcipue qn subtiliata est
7 fcā sicut pānus 7 cōfidis quia
nō adheret cū loco ppt corrupti
onē suā. Si aūt speras q adhereat
cutis 7 nō consequitur ex eo cor
ruptō illa ultima cōsecutione 7
in cute est spissitudo ex carne. tc
cura ipm cū clisti. et est ut con
sideres ad sinū tunc si ē magn'
et pus q emittit ex eo ē fetidi
odoris. tūc clistica ipm cū me
dicamine egyptio q ē aceti et
olei 7 gniar ptes recipiēs eqles.
agregent in uase 7 decoquent sr
ignem. donec rubeat medicamen
7 ueniat in spissitudinē mellis.
deīn accipe tibi ex eo q necce est et
dissolue ipm cū aqua 7 melle. et
clisterica cum eo sinū 7 stringe o
rificium ei' 7 dimitte medicinā
in eo quātitate hor duar horar
deinde extrahe ipm cu; expressio
ne 7 fac illud dieb; tot doc mū
dificetur sin' et remoueat fetor.
et qn; clisticatur cū aqua cinis
qn nō ē tibi presens medicam
hoc. et est ut accipias cinerem li
gnoz uitis aut cinerem ex ligni
ylicis 7 pjicias supeum aquam.
deīn cola eam 7 clisterica cū ea
donec cōfidas qd sinus iā ablu
tus est. Qd si in infirmo non ē
tollerantia sup medicam egyp
tōsu neq; aqua cineris. tc cliste
rica ipm cū aq 7 melle et iam p
mixtum ē aliqd ex gniar pitio.
aut clistica ipsum cum melle 7
uino pinxtis. qm de pprietate ē
mellis ut mūdificet 7 abluat 7
uinū facit adherere sinū preci
pue qn in uino est supfluitas
stipticitatis 7 siccitatis. Cum g
facis illd aliquotiēs 7 confidis
q sinus corruptio iam remota
est tūc clistica ipm cū eo q fac
nasci carnē in eo 7 ē ut pcipias
exemplo diafinicō 7 dissolua ip
sum cum oleo rosato et uino
stiptico. aut clistica ipm cū qui
bdam medicis 7 unguētis alu'
quoz pprietates scripsi in tracta
tu unguentoz. Qd si orificium
sinus est strictum in quo nō ca
pit cānula clisteris tc āplifica
ipm cum ferro parump. aut po
ne in ipo licinium inuolutū in

unguento egyptiaco aut in unguento
basilicon donec amplificetur. et similiter
si orificium est non amplum. tunc
aggrega duo labia eius cum sutura
et dimitte ex eo quantitatem in
qua ingrediatur clistere sine ad
ditione. Et similiter si orificium eius
ex quo currit pus est elevatum ad
superiora. tunc seca ipsum in depressio
ri loco qui est in ipso ut currat ex
eo pus usque inferius. Quoniam pus
quando artatur in profunditate sinus
prohibet carnem generari in eo. Quod si
non est tibi possibile secare sinum:
curatur inferius eius secundum quod vis. tunc
conare ut preparetis membrum prepa
ratione qua currat ex eo pus cum
facilitate secundum quod preparatur tibi et
conare ut non retineatur in eo ali
quid ex pus omnino. et accipe medi
cinas consolidativas que ponun
tur super sinum convenientes ad illud
quod vis. et extende eas super pannum
lini et sit pannus tante quantitatis
qua fiat cooperatio totius sinus.
deinde incide cum forficibus in direc
to orificii sinus foramen amplius
orificio sinus parum. deinde ex
tende ex unguentis lenibus super
pannum alium secundum quantitatem
foraminis. et pone eum super ipsum
positione longinqua ab orificio
sinus ut allevietur pus exitus
ex eo. et non auferas pannum ma
gnum nisi post dies aliquos vice
una. Ille autem qui est super orifici
um sinus est ille quem removeas
in omni hora ut egrediatur quod
aggregatur in eo ex pus. et ut scias
an illud quod currit ex eo exiens est
multum aut parum. aut digestum
aut indigestum. et cum hoc iterum
considera locum sinus ipsius an in

ipso sentiat patiens eius dolorem. an
non sit in eo dolor. an sit in eo apostema.
an non sit in eo apostema. Cum igitur prepen
ditur medicatio tua taliter. et in
des materiam que egreditur super ori
ficium sinus. tunc scias quod sinus iam
adheret aut approximat adheren
tie. Tunc igitur solve ipsum in mane
aut in tertio die. et quando solvitur vul
nus tunc permuta pannum pallus
et renova unguentum. Si autem egredi
tur ex sinu post spatium longi
virus subtile tunc non desperes de
adherentia eius. Nam sanatio
eius appropinquat. Quoniam ex omnibus
sunt qui tardant generationem carnis
in vulneribus suis. et ex eis sunt qui
agunt contrario illius. Si autem egreditur
ex sinu post dies multos pus indi
gestum tunc scias quod sinus non adheret.
Si igitur tardatur sinus adherentia
et prolongatur res eius. tunc adde
in exsiccatione medicinarum et ue
ut sint medicine in substantia sua hu
mide et in virtute sua sicce sicut
unguentum diafinicon quando additur
in eo superfluitas additionis ex ce
ra et ex magis ultimo quo curatur
est ut accipias unguentum diafinicon.
et solvatur cum oleo rosaceo. et roretur
super ipsum vinum antiquum in substan
tia equale. deinde confice ipsum cum
eo et utere ipsum. et iam facit simile
huic actioni quando non est tibi presens
unguentum diafinicon mel quando
decoquis ipsum donec incrossetur
et uteris eo. aut accipe mirram
et aloen et olibanum. tere totum et
pulveriza illud super mel dum est
super ignem. deinde line super pan
num et stringe ipsum super linum.
et line eum molle quod decoxisti
donec ingrossatum est et pulveriza

sup eum spōs. et pone sup ipsū
pannū et stringe eum. ꝛ q̄ꝺoq̄
ām ministrant̄ in illo aristologia
longa ꝛ radices lilij celestis ꝛ ā
linum et farina ꝺ̄bi ꝛ cētaurei
et utere eis simplicibꝫ aut agre
gatis. tere ea ꝛ cribella ipā ꝛ pl̄
uerigā sup mel qꝺ̄ narraui ꝛ u
tere eo. Qꝺ̄ si ꝓlongatur res si
nus et non sanatur hac curōe
tūc scias qꝺ̄ in ꝓfundo ei᷒ est cor
ruptio. aut iam facit impressi
onem in ossibꝫ aut in reliquis
membris dictis aut ligamētis
tunc cura ipm̄ curatōne fistu
larum sm̄ qꝺ̄ premissum est.

Capitulm̄. lxxxviij. ꝺ̄ cura panari
cij ꝛ ūgui᷒ attrite ꝛ incisiōe digiti
additi ꝛ sectōe ꝯsolidatōis digitoꝝ.

Panaritium ē apā q̄ nascit̄ sub
ungue pollicis man᷒. aut pedi᷒.
et fortasse in aliis digitis. Cū
g̊ ꝓlongatur res eius ꝛ negli
gitur curatō eius apātur apāte
calido. aut corrumpitur pus et
emittit donec corrodit radice ū
guis. et fortasse corrumpit eam
totam. ꝛ fortasse ꝑuenit corrup
tio ad os donec est ei odor fetidū.
et fit extremitas digiti lata.
et fit color eius fuscus. Qn̄ g̊
tu curas ipm̄ cum eo qꝺ̄ dixim᷒
in diuisione ꝛ nō cōfert curatō
tua. tunc oportet ut incidas cū
ferro totam sup̄fluitatem que
remansit ex ungue. deinde cau
terigā uulnus ꝑt illō. Cautium
enim est in hoc iuuatiuū ualō.
Si uō os est sanū ꝛ est unguis
etiam sana ꝛ additiones uatie
unguis iam coprimūt carnē
ad interiora ꝛ incipiūt pūgē
ipam et ledere eam. tc̄ oportet
ut ponas radium subtilem sub
angulo unguis que pūgit car
nem ꝛ impelle eam sursum ꝛ in
cide illam carnē cum facilitate
et pone sup illud q̄ remanet de
carne ex medicinis cōburentib᷒
corrosiuis donec remoueat̄ totū
eius. deīn cura illō cum unguēt̄
donec sanetur. Si aūt corruptio
iam impressit in os. tc̄ oportet
ut incidas illō os. ꝛ extrahas ipō.
nō enī sanatur unquā dum ꝑ
manet in eo os corruptū. Qꝺ̄ si
uides corruptionē ꝛ corrosionē
incidere in digitum. tūc incide
eum in uno nodoꝝ sm̄ qꝺ̄ p̄mis
sa est rememoratio ei᷒. deīn cura
ipm̄ donec sanetur. Si aūt accid̄
ungui ꝑcussio aut attritō ꝛ cō
tingit in ea dolor uehemēs. tūc
oportet ut flobotomes infirmū
in primis. deīn seca unguē cum
spatumili acuto sectione trans
uersa desursum adiusum. et cu
stodi ne sectio ꝑueniat ad carnē
que est sub ungue. nam tu si fa
cis accidere ꝑ illud sit infirmū
dolorem uehementem. ꝛ erit cā
ad natiuitatem carnis addite
in loco. deinde cura locū eiꝫ eo
q̄ sedat dolores. Digitus uero
additus qui nascitur i quibus
dam manibꝫ hoīnū fortasse
est carnosus totus ꝛ fortasse i
sunt in qbꝫdam eoꝝ ossa. ꝛ for
tasse est in eo unguis. ꝛ quidā
eoꝝ nascitur in radice iunctur̄
aut ē natiuitas eius in quibꝫ
dam nodis digiti. Jlle g̊ qui na
scitur in qbꝫdam nodis digiti
non mouetur. Jlle qui nascit̄
ap̄ iuncturam digiti fortasse
mouetur. Ex eis igit̄ qui ex eis

est carnosus sectio facilis ē. Oꝫ ē
ut incidas ipm̄ apud radicē suā
cum spatiu mili lato. Eius autē
cuī natiuitas est in traditione
iuncture curatō est difficilis. Ab
stine ḡ ab incisione eius. In illo
uō qui nascitur in digitto apū
ultimū nodoꝝ. tūc oportet ut
incidas in p̄mis carnem eiꝰ in
cisione rotunda usq; ad os. dūn
serra os cum una illaꝝ serrarū
conuenientiū ad illō. deīn cura
illō donec sanetur. Consolida
tio aūt q̄ accidit in digittis ad
inuicem m̄ltotiens accīt aut ex
natiuitate hoīs aut a cōsolida
tione uulneris aut cōbustione
ignis ⁊ silib; illis. Oportet igit̄
ut incidas ꝯsolidationem donec
redeant digiti s̄m formaꝫ suaꝫ
naturalem. deinō pone int̄ eos
licinia aut pannos infusos in
oleo rosato ut nō cōsolident̄ ue
locitter ⁊ sepa int̄ eos. aut pone
int̄ eos laminā plumbi subti
lem donec consolidet̄ locus s̄m
q̄ꝰ oportet. ⁊ similit̄ si accidat cō
solidatio qb;dam digitis cum
palma tūc seca illam ꝯsolidati
onem s̄m qō ꝑparatur ⁊ ꝯuenit
figure membri.

Capitulum nonagesimū. de incisione uitium.

Vites sunt uene inuolute grosse
plene sup̄fluitatib; melācolicis
que accidunt in plurib; mēbris
corporis. ⁊ plurimū euentus earū
ē in cruribꝫ p̄cipue in crurib; it̄
agentiū ⁊ laborantium ⁊ portā
tium. Oportet ḡ ut administrē
excussionē corporis ex colera ni
gra aliquotiēs excussioē forti.
deinde flōma pacientis eas ba
silicam. Curatō uō earꝫ cūꝫ fer
ro est s̄cdm duos modos. Vnꝰ eorū
est. ut secetur ⁊ extrahat̄ sanguis
niger. et modus alter ē ut eleue
tur uena ⁊ extrahatur tota. Sec
tio uō eius ē s̄m hūc modum.
Embroca crus in primis cum a
qua calida multum donec resol
uatur sanguis grossus feculentꝰ.
deinde stringe crus infirmi a su
periori parte coxe eius usq; ad in
feriorem p̄tem genu cum uicta
deinde seca uenām in loco uno a
ut duob; aut trib; sectioē ąpla.
deinde eleua sanguinē nigrū
manu tua ab inferiori p̄te cru
ris usq; sursum. ⁊ a sup̄iori par
te usq; inferius donec egredia
tur ex sanguine q̄ntitas q̄̄ uides
sufficere ⁊ quā tolleret uirtus
infirmi. p̄ea liga eam ⁊ precipe
ei ut abstineat acibis gn̄antib;
coleram nigram. ⁊ ita euacuati
onem ⁊ flōmiā q̄n implentur
uene ⁊ nocet illō infirmo. Eleua
tio aūt eius est s̄m hūc modū.
Rade crus infirmi si in eo sunt
pili multi. deīn intromitte ipm̄
in balneum. aut embroca crus
eius cū aqua calida donec rubeat
et exuberent̄ uene. aut exercitetur
exercicio forti si nō est ei p̄sens bal
neum donec calefiat membrū.
deinde seca cutem in directo ue
ne sectione p longitudinem in
ultimo eius ap̄ genu. aut in in
feriori p̄te eiꝰ apud calcaneum.
deinde aperi cutem cū uncinis
et excoria uenā ab omī p̄te donec
appareat sensui. ⁊ ē ap̄ apparitioē
eius qō uides eam rubeam ad
nigredinem declinē. Cum igit̄
uadit ex cute uides eam albam
q̄si corda. deinde intromitte sub

ea radium donec quousque eleuatur et egre
ditur a cute suspende eam cum un
cino decto leui. deinde seca sectionem
aliam iuxta sectionem eam tribus digitis
deinde excoria cutem a superiori par
te uene donec appareat. deinde
eleua eam cum radio sicut fecisti.
et suspende eam cum uncino alio
sicut fecisti in primis. deinde seca
sectionem aliam aut sectiones
plures ea si indiges illo. deinde ele
ua et incide ipsam in ultima sec
tione apud calcaneum. deinde ex
trahe eam et eleua ipsam donec
egrediatur ex sectione secunda. deinde
extrahe eam ad sectionem que est
super eam et fac illud donec extrahas
eam ex sectione que est superior et al
tior sectionibus omnibus donec quod de
egreditur tota tunc incide eam.
Si autem non obedit tibi ad extra
hendum et ad eleuandum. tunc intro
mitte acum cum filo forti duplo
et liga eam et extrahe ipsam. aut
intromitte sub ea radium et re
uolue manum tuam ad omnes partes
donec egrediatur et caue ne incida
tur. Nam si inciditur fit diffici
le tibi eleuare eam ualde. et igre
ditur super infirmum ex ea nocu
mentum. Cum ergo extraxeris eam
totam. tunc pone super locum uul
neratum lanam submersam in
uino et oleo ro. aut oleo. et cura
ipsum donec sanetur. Quod si uitis
est contracta habens tortuositatem
cum sit inuoluta ad partes et non
est sicut diximus secundum rectitudinem
tunc oportet ut findas super eam
ad omnem partem tortuositatis eius
et loca inuolutionis ipsius. deinde
suspende eam cum uncinis donec
eleues eam totam et caue aput sec

tionem tuam super eam ne incidas
uenam. aut uulneres eam ne
difficile fiat super te eleuare et ex
trahere eam. Consulo ergo prudenti
am tuam. forte incidentis quo se
calcitur
uitis.

Forma uncini acti. qualis est.

Non est in ei curuitas sicut reliquis
uncinis neque est acute extremitatis
ut non inuulneret uenam et extra
se tortuositatis lenis quoniam si esset
subtilis incideret uenam subti
litate sua immo sit ei superflua cras
situdo sicut diximus.

Capitulum nonagesimum primum de extrac
tione uene ciuilis.

Hec uena generatur in cruribus in terris calidis sicut
alhegiaz et terra arabum et in terris
calidis aridis parce tenentatis
et fortasse generatur in locis aliis
corporis preter crura. et generatio est
quidem eius a putrefactione que accidit
sub cute sicut accidunt intra corpus. species
tis uermes et ascarides. et inime
generati inter cutem et carnem. Et si
gnum inceptionis et euentus huius
uene est quod accidit in crure inflag
matio uehemens. deinde uesicatur
locus. deinde incipit uena exire
ex loco illius uesicationis quasi
sit radix plante aut animalis. Cum
ergo apparet ex ea extremitas eius
tunc oportet ut inuoluas super ip
sam fluxum plumbi cuius pondus
sit ex dragma una. uel usque ad
dragmas duas et noda ipsam et
dimitte plumbum suspensum ex
crure. Quotiens ergo egreditur aliquid
ex ea ad exteriora inuolue illud
in plumbo et noda illud. Quod si p

longatur multum tunc incide pre-
cius in mollice residuum & non inci-
de eum radicitus antequam egrediatur
tota. quoniam si incideris eam contrahitur
et ingreditur in carnem & facit
accidens apostematis & putredinem in loco
et ulcus malum. Quapropter oportet
ut suaviter tractetur & extrahatur
paulatim donec egrediatur ex ul-
timo suo & non remaneat ex ea a-
liquid in corpore. et ex hac quidem
vena egreditur in quibusdam ho-
minibus quod est in longitudine sua
quinque palmorum et decem. & iam per-
venit ad me quia extraxit unus ex
viginti palmis. Si autem inciditur
tibi in hora medicationis tue. tunc
intromitte radium in foramine
eius & perfora eam foramine lon-
go cum corpore donec evacuetur
totum quod est in ea ex materia et
administra putrefactionem loci
cum medicinis diebus aliquot.
deinde cura ipsum curatione apostematis.
Et hec quidem vena quandoque habet ramos
multos precipue quando apparet in iunc-
tura pedis aut in pede ipso. & ac-
cidunt ei orificia multa. & egredi-
tur ex omni orificio ramus. Cura igitur
ipsam sicut diximus in divisione & cum
eo quod premissum est.

Capitulum nonagesimum secundum de sectione super vermes generatos sub cute & nominatur hec egritudo bovina.

Hec egritudo
nominatur in quadam terra apud nos
egritudo bovina. propterea quia mul-
totiens accidit bovibus. & est vermis
parvus vermis qui nascitur inter cutem
& carnem et vadit in corpore toto
ascendendo & descendendo & osten-
ditur sensu apud ambulationem
eius de membro ad membrum donec
dirumpit vel cutem dirumpit

cute locum & egreditur & generatio eius
est ex putrefactione quorundam hu-
morum sicut accidunt vermes & serpentes
et ascarides in ventre & timetur ex
malitia eius. quia quando ipse vadit
in corpore & elevatur ad caput et
pervenit ad oculum. et fortasse aperi-
ret in eo & ingreditur & destruit oculum
et accidit illud multotiens. Cum igitur
vis curare eum & extrahe ipsum. tunc
non sit illud nisi apud ambulationem
eius & apparitionem eius sensui. Opor-
tet igitur ut stringas quod est supra eum
& quod sub ipso cum ligamento constric-
tione forti. deinde seca super ipsum
& extrahe eum. Quod si profundatur
in carne & non invenis ipsum super
locum tunc pone cauterium cum igne
donec moriatur. & maius quod trac-
tatur est corruptio eius quia corrum-
pit oculum sicut diximus. Si autem
vides eum iam pervenisse in capite
prope oculum. tunc stringe sub eo super-
cilium strictura bona. deinde seca
super ipsum & extrahe eum. et oportet
ut utatur infirmus mundifica-
tione sui corporis cum medicinis
solventibus putridos & malos humo-
res. & caveat sibi a cibis generanti-
bus putrefactionem.

Capitulum nonagesimum tertium. de sectione super egritudinem que nominatur nakir.

Hec egritudo nominatur in terra nostra
nakir. & est dolor qui accidit in qui-
busdam membris. deinde permutatur
de membro ad membrum. & ego quidem
iam vidi ipsum secundum quod ego narrabo.
Vocatus sum ad mulierem infir-
mam in quibusdam villis et dete-
xit brachium suum & vidi inflationem
parvam in vena finis brachii. et
postquam remansit hora una vidi infla-
tionem illam incedere cum [illegible]

sicut incedit unus ascendendo
ad humerum eius velociter quam esse potest
ut sit sicut argentum vivum quando
currit de loco ad locum. Recessit
ergo dolor ex illo loco et fixus est in
illo humero. deinde sedit hora u
na et circuivit in reliquum corpus
donec pervenit in brachium aliud.
deinde narravit michi quod revolve
batur in toto corpore suo secundum quod
vidi. Miratus sum ergo de velocita
te permutationis eius de membro ad
membrum. et ego quidem ante illud
non videram hanc egritudinem
oculis meis taliter secundum hunc modum.
Veruntamen vidi multos qui inve
nerunt dolorem permutari de mem
bro ad membrum et non vidi ipsum
oculis sicut vidi eum in muliere.
et ego non cogito illud esse nisi quia est
propterea quod mulier fuit ex illis qui
sunt ex illis sicci corporis et to
tarum venarum. hic ergo apparet sen
sui illa ventositas permutata. et
est necesse ut non appareat secundum
hanc ratiocinationem in illis qui
sunt deliciosi et corporibus humidis
occultarum venarum. Cum ergo vis cu
rationem eius et sentit paciens
dolorem illum tunc si est apparens ocu
lo sicut diximus tunc stringe super
ipsum donec egrediatur illa vento
sitas coartata et cauteriza locum.
Si autem non vides ipsum oculis tuis tunc
cura ipsum cum excussione corporis
et cum eo quod expellit ventosita
tes et carminat eas cum pillulis fe
tidis et pillulis de serapino et similibus.

Capitulum lxxxviii. de extractione sagittarum.

Sagitte diversificantur
secundum species suas et secundum loca in quibus
cadunt ex corpore. Earum non diver
sitas est quoniam ex eis sunt que habent
cuspides magnos et parvos. et con
cave et surde. et ex eis sunt que habent
tres angulos. et ex eis sunt quibus sunt
lingue. et ex eis sunt quibus sunt astelle.
Illa vero que est secundum membra in qui
bus cadunt est secundum duos modos. Aut
enim membra sunt ex membris princi
palibus concavis sicut cerebrum et cor
et epar et pulmo et renes et intesti
na et vesica et eis similia. Quando ergo ca
dit in aliquo horum membrorum et appa
rent tibi signa mortis que ego
narro tibi post. tunc oportet ut
devites extractionem illius sagit
te ex eis. Nam mors consequitur
illum in quo est in pluribus dispo
sitionibus. et quando non apparent tibi i
sta signa mala et sagitta non est
abscondita in profunditate membri
tunc extrahe ipsum et cura vulnus.
Ex signis enim cerebri quando cadit in
ea sagitta et penetrat os et egredi
tur siphac quod est supra cerebrum.
est quoniam accidit ex illo tunc soda ve
hemens et scotomia et vertigo et
rubedo in oculis et inflagmatio
et rubedo lingue et spasmus et per
mixtio intellectus. et vomitus
colere. et fortasse egreditur sanguis
ex naribus aut auribus. et fortasse
absciditur sermo et destruitur vox.
et egreditur ex loco vulneris hu
miditas alba similis pulti. et exit ex
eo simile aquositati carnis. Si
ergo apparent tibi ista signa. tunc
abstine a curatione et extrahe
sagittam si non egreditur. Signa autem
sagitte quando cadit in corde sunt quia ip
sa est prope mamillam sinistram
et sentit eam ea quando ipsa sit fixa in
re dura non in re vacua. et forta
sse sagitte est motus similis motui
pulsus. et currit ex vulnere sanguis

al. de loco ad locum

niger. et sequitur illud frigus extremitatum et sudor frigidus et sincopis. Scias ergo quod mors descendit procul dubio. Et signum sagitte que vulnerat pulmonem est exitus sanguinis spumosi ex vulnere et vena que sequitur collum apostematur et mutatur color infirmi. et exspirat spiritum magnum et altum et querit attractionem aeris frigidi. Quod si cadat sagitta in velamen quod est in pectore, tunc est prope costas parvas et fit anhelitus magnus cum dolore vehementi et suspirio et movent omnia membra humerorum. et si cadit sagitta in stomachum tunc fortasse egreditur ex vulnere ex cibo aliquid indigestum. et si cadit sagitta in ventrem et figitur in eo egreditur aliquid stercoris ex vulnere. aut chyrbum aut intestinum quod iam disruptum est. Non est ergo spes in curatione eius neque in extractione sagitte. Quod si sagitta cadat in vesicam et egrediatur urina et procedat ex ea aliquid ad exteriora et fortior fit dolor infirmi tunc scias quia est mortale. Reliqua autem membra sicut facies et collum et guttur et spatula et adiutorium et spondiles dorsi et furcula et coxa et crus et eis similia ex membris salvantur secundum plures dispositiones. quem non invenit sagitta in lacrimali oculi eius in radice nasi et extraxi eam ipsi ex parte altera sub adipe auris eius et sanatus est et non accidit ei in oculo eius nocumentum. Et extraxi sagittam aliam iudeo que ceciderat ei in adipe oculi sui sub palpebra inferiori et sagitta iam occultata erat et non consecutus sum ex ea

nisi extremitatem eius parvam cum qua non sunt aures. Sanatus est ergo iudeus et non accidit in oculo eius accidens malum. et extraxi sagittam aliam ex gutture christiani et erat sagitta arabica et est illa cui sunt aures. Secui ergo super ipsum inter duas giudegi et iam submersa erat in gutture eius. Subtiliatus sum ergo cum ea donec extraxi eam et sanatus est christianus. et extraxi sagittam aliam viro que ceciderat ei in ventre eius et cogitavimus quia moreretur ex ea. Postquam igitur preterierunt ei triginta dies et non mutatum est super eum aliquid ex dispositionibus suis. Secui super sagittam et ingeniavi super ea et extraxi eam et sanatus est et non accidit ei accidens malum. et vidi virum cui ceciderat sagitta in dorso eius et consolidatum est vulnus super eam. postquam ergo fuit post .vij. annos exivit sagitta in radice coxe eius. et vidi mulierem cui ceciderat in ventre suo sagitta et consolidatum est vulnus super eam et remansit sagitta intra ipsam et non mutata est ex dispositionibus eius aliqua. et mulier non invenit ei nocumentum in aliqua ex operationibus suis naturalibus. Et vidi virum alium cui ceciderat sagitta sua in facie et consolidatum est vulnus et remansit non inveniens ei multum dolorem. et similia istis multa. Et extraxi sagittam viro ex principibus regis que ceciderat ei in medio nasi sui et iam declinaverat ad partem dextram parumper et occultata erat sagitta tota. Vocatus sum ergo ad curationem eius post casum sagitte usque ad tres dies. Inveni ergo vulnus sagitte

strictum valde. Inquisivi igitur eam
cum tenta subtili et non sensi eam.
et ipse quidem inveniebat punctionem
et dolorem sub aure sua ex parte
dextra. Speravi igitur quia erat illa punctio
ex extremitate sagitte. Emplau
stravi igitur locum cum emplaustro in
quo erat virtus attractiva et dige
stiva confidens ex me quod aperiretur
locus et appareret in signo sagitte
ut secarem super ipsam. et non accidit
in loco accidens significans quod
sagitta consecuta sit locum. Assidu
avi igitur cum emplaustro super eum
diebus multis et non accidit accidens
et consolidatum est vulnus interim et re
mansit infirmus de extractione
eius spatio dierum donec sensit sagit
tam die quodam inter nasum suum
et narravit mihi illud. Posui igitur super
vulnus medicinam acutam cor
rosivam diebus multis donec a
pertum est et cum tenta tentavi
ipsum et sensi extremitatem sagit
te subtilem que adheret in ligno.
deinde addidi in apertionem vulne
ris per illam medicinam acutam
donec apparuit nobis visibiliter
extremitas sagitte et preteriit mihi
cum eo spatium temporis circiter .iiij.
mensium. deinde postquam amplificatum
est vulnus et possibile fuit mihi intro
mittere forcipes in ipsum et movere
ipsum et non obedivit ad extractionem. tamen
non cessavi subtiliare et ingeni
are super eam cum modis inge
niorum donec cepi super eam die quo
dam cum forcipibus decenter factis
secundum quod veniet forma eorum in fine
capituli donec extraxi eam de
inde restauravi vulnus. et medici
quidem iudicabant quod cartillago na
si non restauratur. Restauravit igitur

ipsam et consolidatum est vulnus. et
sanatus est infirmus sanitate in
tegra. nec nocuit ei aliquid omnino. et
ego narro tibi qualitatem extrac
tionis quarundam sagittarum ut po
nas illo regulam et significationem
super illud quod non dixi. quoniam partes huius
artis et distinctio earum non compre
hendunt cum narratione. neque com
prehendit illos liber. et artifex pru
dens comparat cum pauco secundum multum
et cum eo quod est presens secundum illud quod
est absens. et invenit operationem
novam et instrumentum novum aput
descensus rerum extranearum huius artis
quando accidunt. Dico igitur quod sagitte non
egrediuntur ex membris in quibus
sunt fixe nisi secundum duos modos.
aut per attractionem ex loco ex quo in
travit. aut ex contrario partis altius. et
illa que egreditur unde intravit
aut est sagitta procedens ex loco
carnoso et attrahitur et egreditur.
Quod si non obedit ad extractum ex
hora in qua cadit tunc oportet ut
dimittas ipsum aliquibus diebus do
nec putrefiat caro que est in circuitu
eius et allevietur attractio eius
et eius egressio. et similiter si figitur in
osse et non obedit tibi ad extractum
tunc dimitte ipsum in aliquibus die
bus. et ita eam cura attractione et
motione omni die nam egreditur.
Quod si non obedit tibi ad extractionem
post dies tunc oportet ut perfores in
circuitu sagitte in ipso osse ab
omni parte cum terebro subtili do
nec amplificatur sagitte fora
men. deinde attrahe eam et extrahe
ipsam. Si autem sagitta est fixa in
osse capitis et iam processit in uno
ventriculorum cerebri. et apparent ex
infirmo quedam illorum accidentium

que dixi: tunc abstine ab extracti
one sagitte et dimitte ipsam donec
equatur caro eius per dies. nam si
sagitta peruenit ad siphach iam tunc
mors non prolongatur ei. Et si sa
gitta non est fixa nisi in corpore
ossis tamen et non penetrat usque ad si
fach et remanet infirmus aliquot
diebus et non accidit ei ex illis acciden
tibus aliquod tunc ingenia in extrac
tione sagitte et acutionem eius. Si autem
est fixa valde et non obedit tibi ad at
tractionem tunc administra ce
bella in circuitu sagitte sicut nar
raui tibi. deinde cura locum donec
sanetur. Si autem sagitta iam abscon
sa est in loco corporis et occultatur
et absconditur a sensu. tunc inqui
re eam cum tenta. Si autem sentis
eam tunc attrahe eam cum quibusdam
instrumentis que conueniunt attrac
tioni eius. Si autem non potes super
eam propter constrictionem vulneris et
propter longitudinem sagitte in pro
fundo et non est illic os. neque neruus
neque vena tunc finde super eam do
nec amplificetur vulnus et sit pos
sibile tibi extrahere sagittam.
Quod si sunt ei aures quibus tenea
tur tunc libera carnem fixam in eis
ab omni parte omni ingenio quo
potes illud. et ingenia si non potes
super euasionem carnis in frac
tura aurium et contorsione earum do
nec euadat. et quando tu administras
extractionem sagitte in quocumque
loco est tunc utere contorsione ma
nus tue cum forficibus ad partes omnes
donec facias eam euadere. et sub
tilia ultima subtilitate ut non
frangatur sagitta et fiat tibi dif
ficilis attractio eius et ipsius extrac
tio. Quod si non potes super eam in ho-
ra illa: tunc dimitte eam diebus a
liquot donec putrefiant que sunt
in circuitu eius. deinde itera eam alle
uiatur enim tunc. Si vero contrarietatem
tibi facit fluxus sanguinis. tunc
administra quod diximus ex eo in
capitulo suo. et custodi virtute
tua ab incisione vene. aut nerui.
aut corde. et administra ingenium
omni modo quo tibi possibile est eua
sionis sagitte. et sit illud cum faci
litate vel tarditate et tranquillitate
et firmitate sicut narraui tibi. et
oportet ut facias cum infirmis sagit
tam ut infirmus sit secundum figuram
secundum quam fuit apud casum sagitte
in ipso quoniam est magis iuuatiuum.
Si autem non est tibi possibile illud tunc
administra quod est possibile ex figu
ris. Sagitta autem que egreditur ex
contrario partis alterius. aut iam pro
dit ex ea aliquid ad exteriora. aut
facit gibbositatem extremitas sagit
te per sensum ex superiori parte cutis
propinque et vides eam eminentem.
Seca igitur super eam et sit sectio secundum quan
titatem quod capiant in ea forci
pes. deinde attrahe eam. Ipsa namque
fit facilis ad exitum. Si vero retinetur
in osse tunc torque manum tuam
secundum rotunditatem donec imprimat
sagitta in osse et amplificet sibi
ipsi. deinde trahe ipsam. et si non di
mitte ipsam diebus aliquot. deinde itera
ipsam donec egrediatur. Quod si li
gnum sagitte est in ea tunc impel
le ipsam cum eo. Si autem cecidit
lignum et vis administrare impul
sionem. tunc intromitte ad eam
instrumentum concauum. ut ingre
diatur concauitas eius in caudam sa
gitte deinde impelle eam cum ipso.
Si autem sagitta est concaua tunc im

pelle eam cum instro intrante i
ipsam. Sagitta eni alleuiat p illud.
Quod si sagitta est tossicata tc opor
tet ut concaues carnem tota in
qua est uenenu si possibile e tibi
illud. dein cura eam cu eo quod conue
nit ad illud. Quod si sagitta est ca
dens in pectore aut in uentre aut
in uesicam aut in latere et est p
pinqua ex eo q tangis eam cu
tenta. et possibile e tibi secare sup
eam tunc seca et caue a b incisio
ne uene aut neruu et extrahe ea.
deinde sue uulnus si indiget et
cura illud donec sanetur. Forma for
cipum quibus trahuntur sagitte
sunt extremitates siles rostro a
uis que fere sunt sic serra qn do ca
piunt sup sagitta no dimittunt
eam. et fiunt ex eis spes multe ma
gne et parue et medie sm qua
titatem magnitudinis sagit
te et paruitatis ei et amplitudi
nis uulneris et constrictonis eius.
Forma impellentis concaui.
huius extremitas e concaua sicut
penna auis ut alleuietur introi
tus sagitte in ipsum et impulsio
eius. Forma impellentis surdi.
hec est surde extremitatis sicut
radius ut alleuietur introitu ei
in sagittam concaua et impellatur
cum eo. Capitulum nonagesi
mum quintum de flomia uenarum.

Vene de flomia quarum accidit co
suetudo in corpore sunt .xxx. ex quibus
in capite sunt sedecim. due uene
pulsatiles que sunt post aures dicte
due bedeke. et due artarie q sunt in
duobus timporibus apparentes. et
due uene que sunt in duobus lacri
malibus duorum oculorum que dicuntur
aspicientes. et uena separata i me
dio frontis. et uene que est in ex
tremitate nasi. et due giudegi q
sunt in collo. et due uene que sunt
in labio supiore oris. et due uene
que sunt in labio inferiore. et iste
sunt uene q dicuntur algeherich. et due
uene que sunt sub lingua. Vene a
que flomantur in brachiis sunt
quinque uene in omni brachio. Vna e
arum cefalica e. et est ex latere sil
uestri et nominat eam uulgus uena
capitis et fusca. et e uena mediana
est composita ex ramo basilice et
ramo cefalice et noiat ea uulgus
uena corporis. et basilica. et est po
sita in latere domestico et noiatur
etiam titillicaris et nominat ea
uulgus uentris uena. et funis bra
chij et est posita sup focile. et e illa
in qua flomatur. et est illa que ap
paret supra pollicem apparitione
manifesta et saluatella. et e ue
na que est inter anularem et digi
tum minimum et sunt ei duo rami.
et in crure et in pede sunt tres uene.
Vna earum est illa que e sub popli
tis curuatura ex latere siluestri. et sa
est caphena. et locus ei e aput cal
caneum ex latere domestico. et ue
na nesse et locus ei est aput calca
neum ex latere siluestri. et i crure
alio sunt tres uene similes illis.
Flomie uero duarum uenarum que sunt
post aures iuuamentum e ad catar
ros antiquos et emigraneam et
sahafati et ulcera capitis mala
antiqua. et qualitas flomandi ei

est s(ecundu)m q(uo)d narro. (et) est ut radat(ur) ca
put infirmi (et) fricet(ur) occipitiu(m) ei(us)
in loco duar(um) venar(um) cum panno
aspro fricatio(n)e bo(n)a. deinde strigat
infirmus collum suu(m) sui gula(m)
sua(m) cum vitta donec appareant
due vene. (et) loca car(um) est post au
res in duob(us) locis depressis capitis.
Quere g(ra)ti(a) eas digito tuo (et) u(bi) sen
tis pulsum ear(um) sub digito tuo
illic signa cum encausto. deinde
accipe flomi(um) cultellarem et est
ille qui di(citur) incidens. deinde intro
mitte ip(su)m sub vena in cute do
nec perveniat flomus ad os. de
inde eleva manu(m) tuam c(um) vena
et cute ad superiora et incide ve
nam cu(m) cute incisione incidente
et sit longitudo incisionis qua(n)
titas duor(um) digitor(um) iunctor(um)
aut circ(iter) illud. (et) fac exire ex san
guine qua(n)tum vis. deinde strin
ge eam cum pulvill(is) (et) dimitte
eam donec sanetur. et iam p(re)ces
sit in principio libri incisio ea
ru(m) (et) ipsar(um) cauterizatio. Duar(um)
v(er)o arteriar(um) que sunt in duob(us)
temporib(us) flomie iuvamentu(m) est
ad emigraneam antiq(ua)m et soda(m)
prava(m) (et) obtalmia(m) assiduam et
cursum superfluitatu(m) effusarum
acutar(um) ad oculos. (et) q(ua)litas flomandi
di eas est s(ecundu)m q(uod) narro tibi. Strin
gat infirmus collu(m) suu(m) mictur(a)
donec appareant due vene s(ecundu)m
apparitione manifesta. (et) demo(n)
stretur pulsus ear(um) sub digito
tuo. tu(n)c ear(um) signa cu(m) encausto.
deinde eleva cutem desup(er) venam
ad superiora cum digito tuo indi
ce. et intromitte flomum inci
dentem desubtus (et) eleva vena(m)
ad superiora et incide eam sicut
fecisti in duab(us) venis aliis. (et) fac
currere ex sanguine s(ecundu)m qua(n)ti
tatem necessitatis tue. deinde sol
ve coartatio(n)em infirmi (et) pone
digitu(m) tuu(m) s(upe)r venam hora una.
p(ost)ea pone sup(er) ip(su)m cotum (et) pul
villos (et) stringe ipsa(m) desup(er) (con)stric
tione forti (et) dimitte ip(su)m do(nec)
sanetur. (et) iam precessit rememora
tio earu(m) (et) ipsar(um) incisio et ear(um) caute(riza)
tio in p(ri)ncipio libri. Iuvame(n)
tum v(er)o flomie vene frontis e(st)
post flomia(m) cefalice ad egritu
dines faciei antiquas (et) ad emi
graneam et rubedine(m) (et) ulcera fe
da. (et) qualitas flomie ei(us) est s(ecundu)m
q(uo)d narro tibi. Coartet infirmus
collum suu(m) cu(m) vitta donec appa
reat vena. deinde accipe instru(mentum)
q(uo)d no(m)i(n)atur fossorium cui(us) h(ec) e(st) for(ma).

Pone acumen eminens q(uo)d e(st) in ca
pite fossorij sup(er) ip(s)am venam.
et (con)percute s(upe)r ip(su)m cu(m) pectine aut
cu(m) re alia i(n) medio ei(us) (et) dimitte san
guinem currere s(ecundu)m qua(n)titatem
qua(m) vis. deinde solve p(re)focatione(m)
infirmi donec sanet(ur). et q(ua)ndoq(ue)
aperitur cu(m) flomo lato. v(erumtamen) tu(n)c no(n)
oportet ut sit flomus acute ex
tremitatis sic(ut) reliqui flomi. im
mo sit late extremitatis (et) floma
eam s(ecundu)m t(ra)nsversationem q(uonia)m os est
p(ro)pinquu(m). (et) fortasse franget(ur) in
eo flomus q(uonia)m e(st) subtilis. Iu
vamentum a(utem) duar(um) venaru(m) q(ue)
sunt in duob(us) lacrimalib(us) duor(um)
oculor(um) e(st) ad oculu(m) ex scabie (et) ru
bedine (et) sebel in oculo (et) egritu
dinib(us) faciei. (et) qualitas flomie
ear(um) est ut stringat infirmus co
lum suu(m) cum vitta. deinde floma

eas et tu sis stans super caput eius. et fiat flebotomia secundum consuetum ad longitudinem parumper cum flebotomo paruo lato parumper. nam in loco non est caro. si enim flebotomus est subtilis extremitatis forte frangitur. deinde fac currere ex sanguine quantum tibi necesse est. et pone super eas cotum et stringe eas in nocte una et solue eas. Vene autem nasi flebotomia est conferens ad febrem acutam et soda(m) uehementem et egritudines faciei sicut emigraneam et rubedinem que accidit in facie. propterea que quando est antiqua. et qualitas flebotomie eius est ut stringat infirmus collum suum deinde tene nasum eius cum manu tua sinistra et accipe flebotomum subtilem longum et finge eum in medio corporis ipsius inter illud quod distinguit nasum secundum rectitudinem. quoniam uena non apparet sensui illic. et quia sanguis incipit fluere statim. et oportet ut ultimes manum tuam cum flebotomo parumper. et facias currere ex sanguine secundum necessitatem tuam. deinde liga ipsum nocte una. ipsi enim restaurantur uelociter. Duarum uero guidegi flebotomie iuuamentum est ad constrictionem anelitus et incceptionem lepre. et egritudines melancolicas et impetiginem et ulcera mala et corrodentibus. et qualitas flebotomie earum est. ut stringat infirmus sub utrisque in collo suo cum ligamento. et stet artifex super caput infirmi et infirmus sit sedens super sedem. deinde flebotoma uenam ad longitudinem flebotomia ampla parumper. deinde extrahe ex sanguine quantitatem

temperatam. aut secundum illud quod uides ex necessitate que est ad illud. deinde fac similiter de uena alia. postea solue ligamentum et stringe duas uenas stricctura mollia. ut non suffocetur infirmus. et dimitte eam usque mane. sanatur enim uulnus. Venarum autem algehendi flebotomie iuuamentum est quia confert ad alcola in ore et corruptionem gingiue et ulcera mala et fissuras labiorum. et ulcera mala et que fiunt in naso et in circuitu eius. et qualitas flebotomie earum est ut facias sedere coram te et stringe collum eius cum uitta. deinde reuolue labium eius et aspice ad duas uenas. quarum una est a dextera labii et alia a sinistra eius. et demonstratio utriusque est per nigredinem ambarum. et illud iterum est quia in circuitu earum sunt uene minute nigre. incide ergo utramque incisione incidente. Si autem sit dubitatio super te et non scis que earum est: tunc intende ad maiorem incisionem earum et ipsarum manifestior est. et similiter fac de duabus uenis que sunt in labio superiore. et plurimum quidem currat consuetudo cum eo ut incide duas uenas que sunt in labio inferiore. Duarum uero uenarum que sunt sub lingua flebotomie iuuamentum post flebotomiam cefalice est ad suffocationes que sunt in gutture et egritudinem uuule et egritudines oris. et qualitas flebotomandi eas est ut sedeat infirmus inter manus tuas coram sole et eleua linguam eius et aspice sub lingua a latere eius uno uenam et a latere eius alio uenam et color utriusque est declinis ad nigredinem. flebotoma ergo utramque et custodi ne ul

tunes manum tuam in flebotomando eam.
Nam sub eis sunt arterie. et forte si
accidet fluxus sanguinis ex illis ar
teriis. Vene autem tres que flo
botomantur in cubito sunt in quarum
flebotomia currit consuetudo in omnibus
corporibus. et flebotomia earum fit secundum du
os modos. aut pungendo cum
flebotomo magno lato. aut oliva
ri tendente ad subtilitatem. decli
vi. aut secando cum flebotomo cul
tellari quod est alnesil. et hec est forma eius.

Iste alnesil est quod convenit ad sec
tionem. et ex eis sunt species late et sub
tiles secundum amplitudinem venarum
et et stricturam earum. forma flebotomi
mirtini quod est apud artifices famo
sos. forma flebotomi mirtini sit latius
sicut vides et convenit ad aperi

endas venas occultas plenas pro
cedentes apparentes grossas et il
las que continent sanguinem gros
sum turbidum. et hec est forma flebotomi
olivaris et iste flebotomus est mino

ris latitudinis et subtilioris extre
mitatis et convenit ad flebotomiam ve
narum subtilium que continent sanguinem
subtilem citrinum. Basilica autem
que est una harum trium flebotomie
iuvamentum est. quia extrahit san
guinem ex egritudinibus que sunt
sub gutture et collo et eo quod sequi
tur pectus et ventrem et convenit
flebotomatori cum flebotomat eam ut ca
veat eam et sit super timorem ex ea.
Nam sub ea est arteria. Si ergo errat
et addit in punctura flebotomi in

cidit eam arteriam et accidet fluxus
sanguinis. Quapropter oportet ne
flebotomet eam cum flebotomo pungente
immo sit secans cum alnesil. Et si non
apparet basilica apparitione mani
festa tunc oportet ut alienes eam
et permutes ad aliam. aut queras
aliquem ramum eius. aut flebotoma
loco eius funem brachii. quia ipsa enim est
manifesta. et seca eam cum flebotomo
alnesil sicut diximus. Si autem tu
flebotomas ipsius eandem tunc oportet
antequam stricturam brachii ut tangas
locum donec cognoscas locum pul
sus. deinde signa super locum cum en
causto postea liga brachium et seca
venam sectione concava cum flebotomo
alnesil sicut diximus. et cave ne ca
dat percussio per spatium a loco arterie.
Et quando vides cum tu stringis li
gamen inflationem in loco quem
signasti cum encausto. tunc illa
inflatio est inflatio arterie. devita
ergo eam. Et si vides sanguinem
apud flebotomiam salire sicut urina
pueri. et est sanguis subtilis rubeus
tunc scias quia est ex sanguine arterie.
tunc ergo propera et pone digitum tuum
super ipsam spatio longo. deinde au
fer digitum tuum. Si ergo abscinditur
sanguis. multotiens namque abscin
ditur: tunc stringe brachium et di
mitte ipsum. et caveat infirmus a
motione eius et sit super timorem eius.
et non moveat ipsum diebus aliquot
donec sanetur. Si autem non abscinditur
sanguis et vincit te et non est tibi
presens in momento tuo medicina.
tunc incide arteriam. Nam extre
mitates eius contrahuntur et abscinditur
sanguis. aut accipe corticem fi
stici et scinde eum et accipe medie
tatem unam et stringe eam super locum

uene strictura decenti cum liga
mento ⁊ puluill' usq; ad diem a
liam. tunc si absciditur sanguis
est bonum ⁊ si nō. tunc circa ipm
cum eo cuius p̄cessit rememora
tio ex loco puluerū abscidentiū
fluxum sanguinis ⁊ abscisio sā
guinis eius nō est difficil' i plu
ribȝ dispositionibȝ ꝓpt' locū: pā
uum uulneris et possibilitate
ligamīti ex brachio. ¶ Vene aūt
fusce flomie iuuamtum est q̄
extrahit sanguinē ex superiori
parte capitis ⁊ inferiore corpori.
ꝓpea quia ē composita ex ramo
basilice ⁊ ex ramo cefalice sicut
diximus. ⁊ cōuenit flomāti eā
ut sit s̄r timorem ex flomia ei'.
nam sub ea est neruus. Si ergo
addit in pūctura flomi ⁊ inue
nit neruum accidit in ea stupor
⁊ difficilis fit sanatio ei'. et for
tasse nō sanatur penitus. ⁊ iste
neruus multotiēs apparet sen
sui. Si aūt occultatur in quibȝdā
hoībȝ ⁊ ē subtilis ⁊ nō ostendit.
tūc oportet ut pōis flomiā tuā
qua eam flomas sectione: cum
anesil. et deuita neruū fortitu
dine tua. Et si uena est int' duos
neruos tūc finde uenā in lōgi
tudine. ¶ Flomie aūt uene cefa
lice iuuamtum ē q̄a attrahit sā
guinē ex capite ⁊ confert ad e
gritudines oculoȝ ⁊ oportet i hac
uena ꝓpue si uis ut flomes eā
pungendo cum flomo oliuari.
aut cum flomo mirtino q̄n iā
est saluior uenaȝ oīum. q̄m nō
est sub ea arteria neq; neruus.
Vn̄ tamē conuenit tibi apud flo
miā ut deuites cū flomo caput
lacerti tantū ⁊ q̄ras locū leuiorē

et non nocet ei si nō inuenit' cum
percussione prima ut iteretur s̄r eā
cum flomo aliquotiēs. Veritamē
fortasse apparitur in quibȝdā hoīb'
q̄n nō flomatur in percussione p̄ia
s; nō nocet ei illud ap̄d in aliquo.
Qualitas aūt flomie ⁊ accidētia
eius ⁊ ex eo in cuiꝰ rectificatione
oportet te cogitare. Primū igitū
illud ē de quo oportet ut scias q̄d
flomia non āministrat' nisi in
conseruatione sanitatis et perse
uerantia eius. ⁊ cautela ab euen
tu egritudinū. et ut fiat flomia
in principio ueris sup ieiuniū
in uere in una uenaȝ triū; que
sunt in cubito. silic; cefalica et
fusca et basilica. et ut fiat floīa
in principio ueris s̄r ieiunium
in uere ⁊ autumpno ⁊ in yeme
post comestionem q̄n apparent
significationes replectionis ⁊
fiat flomia in die primo aut' se
cundo p̄tq̄ p̄terierit de die tres hōe.
Flomia aūt q̄ āministratur in
egritudinibȝ nō h̄'t horam det'
minatā. s; q̄n puocat cōueniētia
⁊ necc̄itas ad illud in nocte aut in
die. et in omi hora ⁊ in omi tp̄e.
Et non oportet ut flomentur pueri
donec ueniāt sup eos quatuor
decim anni neq; flomet' mulier
pregnans a mense quarto usq; ad
.vij. neq; flomentur senes qui iā
pertransierint sexaginta ānos. Cū
ergo aliq's uult flomari ꝓpt' q̄
cumq; modum sic opōtet ut mun
dificet intestina sua. añ flomiā
cum clistere leui si in eis ē stercus
multū retentū ut nō attrahāt
uene ap̄ flomiā ex intestinis su
perfluitates putridas nocētes mē
bris principalibȝ. neq; flometū

patiens doctrina. neq̧ crapulat᷒
neq̧ euadēs ab ebrietate donᵉ re
moueatur illud ab eis. neq̧ infir
mus cū ydropisi. et caueat᷒ flo
mia itm̄ post colicam passionē
et uomitum ⁊ uentris fluxum.
et multiplicationē coitus ⁊ la
boris ⁊ exercicij et uigiliar̄ et ieiu
nij ⁊ omīs q̄ dissoluit uirtutē
et rē corporea aut aīali. deīn con
sidera in subtiliatiōe humor̄ an
illud si sanguis ē crossus cū cibis
et potib; ⁊ medicinis si possibile
est ei illud. deinde intret balneū
si nō phibet ipm̄ aliqd. aut exer
citetur aliquo exc̄icio ut subtili
etur sanguis. ⁊ pone flomiam eiᵘ
in pectore diei sic̄ diximus. ⁊ co
nare ut euacuetur pectus eius
illa die ex omīb; accidentib; aīa
lib; malis sicut angustia ⁊ ira
et timor. et ex omīb; accidentib᷒
corporis sic̄ labor ⁊ pena superflu
⁊ coitus ⁊ illis silia. et sedi sue
faciat eē presentes res cū quar̄
usu currit cōsuetudo hoīum
ex aromaticitate ⁊ odoramto et
tripudio ⁊ similib; ill᷒ p q̄titate
possibilitatis. deinde sedeat flo
mator sup puluinar q̄d sit altiᵘ
q̄ puluinar flomandi. pēa extra
hat brachium suū ⁊ fricet ipsū
flomator manu sua bis aut ter.
deīn strīgat ligamtū cum corri
gia ⁊ inuoluat eam bis ⁊ sit str̄c
tura tempata. qm̄ strictura q̄n
est inequal᷒ aut p superfluitatem
in strictura tc̄ phibet cursū san
guinis. aut in mollificatione
tūc phibet ⁊ cursum sanguinī.
deinde post stricturam oportet ū
fricet flomandᵒ manᵘ suas simul᷒
ad inuicem donec inflent᷒ uene
et declarent᷒ sensui. deīn abstigat
flomator flomū cū paucō oleo
antiquo ppe. deīn ponat digitū
suū indicem manus sinistre sr̄
ipsam uenā sub loco cuius floma
ri uult parti ut nō fugiat uena
et cassetur passio. qm̄ ex uenis
est quā inuenis sicut cordam fu
gientem ap̄ flomiam. et ex eis ē
que est plena uentositate. et q̄n
ponis flomum sup eam cōtrahit᷒
sub flomo ⁊ decipitur flomator
⁊ nō apit flomus uenā ⁊ si apit
eam est stricta. ppt̄ illud ḡ opōtet
ut firmetur flomator ⁊ sit solli
citus in his reb; omīb;. deinde
deponat flomū. Si ḡ apit᷒ uena
ex uice una tc̄ bonum est. ⁊ si nō
tūc itera illud uice alia in illo lo
co parum. aut supᵉ ipm̄ cū festi
natione si nō apatur. Quod si apāᵘ
tur aut expauescat infirmᵘ tunc
dimitte eam die uno aut duob;
dieb; ⁊ nō stringat ligamentū
fortasse enī attrahet apā calidū
neq̧ ingrediatur balneum. deīn
iteret flomiam si amat. Quod
si aptio est parua aut currit sā
guis subtilit᷒ ⁊ times ut nō egre
diatur ex sanguine quantitas
quā uis tūc itera flomū in fora
mine ipo sm̄ rectitudinē et ad
de in aptione parū. ⁊ fac illud cū
festinatione antiq̄ apostemetur
locus. apatur enī locus ī mul
tis hoīb; apud aptionē paruā.
Si ḡ uideo iam ipm̄ apatum. tc̄
nō iteres sup ipm̄ oīo. non enī
excusat aput te aliqd. et pone
sup ipm̄ aliqd ex fece olei q̄m ā
alleuiat sanguinis cursum. ⁊
est melior in hoc loco q̄ olīm ipsū
et quā reliqua olei. et simulit᷒

ãminuista fecē olei in om̄i flõia
tia qua flomas uenã; apud p
hibitionē cursus sanguinis 7 fa
ciunt illd̄ tiriaca 7 alpharoch et
extazenca q̄ñ ponitur exuna earū
sup locum. sanguis eni subtilia
tur 7 resoluitur q̄ñ ē crossus. Qđ
si accidat in loco flomie apā ma
gnū. nam multotiēs acc̄it preci
pue ei qui nō est flomat' in illa
uice. aut est aptio uene parua
tūc ꝑpera 7 pone sup locum spō
giam infusam in aqua et sale
callefcām pæp. 7 stringe eam
hora una q̄ñ soluitur 7 oportet
ut facias illd̄ post exitum sāgui
nis ex uena ipā cū complexito
sui aut ex uena alia. Qđ si rema
net in loco p' dies aliqd nigredi
nis aut umiditatis nō nocet a
liud. 7 si uis pone sr ipm̄ aliquid
ex aloe aut mirre solutoꝝ. aut a
liqđ ex suco mētastri aut simile
illius 7 mltotiēs qñ accidit apo
stemata 7 eminentia apud flo
miā basilice. pone g̊ manū tuā
sup ipm̄. tc̄ si inuenis mollici
em ap compssionē tuā sr ipm̄
tūc illa eminentia ē mala. Caue
g̊ ut ponas sup eam aliqđ ex eo
qđ diximus. nam fortasse fluit
ex ea sanguis arteriē. s; fac em
plaustrum ei cū eo in quo ē stip
ticitas ut induret locus. deīn
cura ipm̄ cū reliqua curatione
donec sanetur. et oportet ut ex
trahas omī hoī ex sanguine s;
quātitatē uirtutis sue. et qđ
apparet ex colore uincente sup
sanguinē. nam si sanguis est
niger tūc dimitte ipm̄ exire do
nec rubeat. 7 similr̄ si uides ipm̄
crossum. tc̄ emitte eū donec sb

tilietur. 7 similr̄ si ē acut' donec
auferatur acuitas eius. et opōtet
eū qui est plenus fortis 7 indi
get extractione sanguinis in
ex una ut amplificetur flomia
uene. 7 sit flomus latus. 7 in eo
qui ē debilis fiet ꝯ̄ñio illius. et
oportet ut extrahas ipm̄ uicib'
et ut sit foramen strictum. Et me
lius qđ administratur in flomia
uene ē ut sit obliqua. sectio non
pūctura. et iste modus flomie
ē saluius a fluxu sanguinis 7 ab
incisione nerui. 7 est laudabilior
et saluior q̄ flomia p latitudiē
7 longitudinē. 7 cui consueuit
superuenire ap flomiā sincopis
oportet ut cibes ante flomiam
modico pane infuso in aqua gra
nati mugi. aut secaniabin si est
callefactus. 7 extrahas ei ex sāgui
ne in trib; uicib; aut quatuor.
et si ē in frigiditate complexi'
tc̄ accipias añ flomiā panē in
fusum in sirupo mira. aut siru
po de melle aromatizato cū spe
ciebus aut pipe. aut in sirupo aro
matizato odorifero. Qđ si accidat
sincopis añ flomiā 7 est cā eius
exitus sanguinis mlti. tūc opor
tet ut sumat in potu aquā car
nis 7 sirupū odoriferū subtile
et utatur aromaticitate cū al
galia 7 liniatur pect' ei' cum ea.
et utatur reliquis que diximus
in diuisiōe in capitl'o sincopis
ex euacuatiōe. Qui aūt uult e
uentare brachiū suū 7 soluere
sanguinē suū sero opōt; ei cu
ius flomia ē ꝓpt' euacuationē
multā; 7 uirtus eius ē debilis
ut soluat sanguinē paulatim
p quātitate uirtutis in diebu'

cōtinuus. Qui uō uult euētare
brachiū suū et soluere sangui
nē suum fo 7 ē corpus eius forte
tē faciat illud post vij. horas aut
.viij. a flomia sua pma. Q autē
uult attrahere sanguinē ex cor
pore suo ad otrarium ptis adq
declinat oportet ut euentetū ea
in die 2o aut 3o. In cuius uō cor
pore est sāguis multus iam ca
lefactus 7 acuitur 7 facit acci
dere febrem oportet ut egredi
atur ex eo sanguis uictuna. et
extrahatur ex eo qtitas multa 7
amplificet aptio usq3 accidat
sincopis. ppq uā tu fueris cōser
uans oms odictiones flomie.
7 ut ponas manū tuā sr pulsū
eius apud cursum sanguinis.
ut nō accidat moro loco sincopi.
oq multociēs eni accidit illud qn
ignorat flomator 7 cadit negli
gentia. 7 nō oportet qn uis sol
uere brachium 7 soluē saguiē
fo cum iam clausum sit orifici
um uene 7 fiat difficilis exitu
sanguīs ut pmatur sr ipm cū
uehementia. 7 curuatū extendatū
uelocr ñ opt. Nam illud est ma
lum ualde. imo dimitte ipsū
donec flomeo fo. aut remoue
cum acuitate flomi illud qd co
agulatum ē ex sanguīe in ori
ficio uene. 7 pone sr ipm aliqd
salis dissoluti in aqua. 7 pone
sup ipm aliqd ex tiriaca alpha
roch aut saggenea. et pme ip
compressione leui donec egre
diatur sāguis. Si uō iā apta
est uena tunc dimitte eam et
non tangas eam donec sedeo
apā. Q si necessitas puocat ad
soluendū sanguinē fo et nō est

excusatio. tunc aut floma ipm
sup illum locū aut in brachio
alio in uena alia. Funis aūt
brachij flomatur loco fusce et
basilice cum nō inueniunt et
sūt occulte qm ē composita ex
eis. et qualitas flomie eius ē
ut intromittat infirm manū
suam in aqua calida donec ru
beat focile 7 appareat uena ma
nifeste. deinde stringatur sr ipsā
cum ligamto paruum constric
tione media. dein floma sm
transuersationē paulatim non
latitudinalr neq3 sm longitu
dinē 7 sit aptio ampla. 7 sit flo
mia tua qua ea flomas super
iuncturā manus parump. Q sī p
hibetur exitus sanguinis tunc
itera manū in aqua calida 7 di
mitte sanguiē currē in aqua
donec consequaris necessitatē tu
am. Si aūt fuis in diebs estatis
tūc excusaris ab itatiōne manū
in aqua calida. 7 plrimū quidē
ponitur cursus sanguīs i aqua
calida in tpe hyemis. 7 flomia h
uene ē saluior omnibs uenis qm
nō est sub ea uena pulsatil neq3
neruus. Flomia uō saluatel
le manus dextre est oferens egri
tudinibs epatis. 7 qualitas flo
mie ei est ut stringas maharo
manus. aut cū ligamto aū ma
nu tua ptq intromittis eā in
aquā calidā donec infletū ue
na 7 demonstret sensu ualde.
deinde floma eam trāsuersaliter
7 si incidis eam totalr nō noce
bit ei illud in aliquo 7 osua ne
ultimes manū tuam ē flomo.
sub ea eni sunt neruu digitor
denudati ex carne. deinde itera

manum ad aquam calidam et dimitte currere sanguinem in ea. Nam si tu non iteras eam in aqua calida coagulatur sanguis in orificio vene et prohibetur a cursu. Cum ergo extraxeris ex sanguine quantitatem necessitatis tunc pone super venam oleum et sal ut non consolidetur velociter. Et similiter oportet ut facias cum omni ramo stricto. Iuvamentum vero flobotomie eius ex manu sinistra est quoniam est conferens ad egritudines splenis et similiter fac in flobotomia eius sicut fecisti in sua equaliter. Saphene autem flobotomie iuvamentum est ad egritudines que sunt in inferiori parte corporis sicut egritudines matricum et retentio menstruorum et infirmitates renum et ulcera coxarum et crurium antiqua et eis similia ex egritudinibus. Et qualitas flobotomie eius est ut intromittat infirmus pedem suum in aquam calidam et faciat super ipsum fricationem donec exuberet vene et liga super iuncturam pedis cum corrigia et locus quidem vene est apud calcaneum apparens versus pollicem et ramificantur ex ea in facie pedis rami multi. Flobotoma in ampliori ergo ramo eius aut prope calcaneum aut prope agitationem eius quoniam est melius et salubrius. Quod si flobotomes eam in facie pedis tunc caue a nervis qui sunt sub ea super faciem pedis. Et pone flobotomiam tuam qua eam flobotomas ex transverso quasi tu velis incidere eam. Et sit flobotomus nessil. Si autem prohibetur exitus sanguinis tunc itera pedem eius in aqua calida et dimitte sanguinem currere in ea donec evacuetur. Quod si erat venam flobotomator in prima vice et iteret eam flobotomia ad superiora partis. Nam locus est salvus non timeas ex eo maliciam quoniam tu cavebis arterias sicut diximus et similiter cum saphena pedis altius equaliter. Vene autem sciatice locus sicut diximus est apud calcaneum ex latere silvestri. Et iuvamentum flobotomie eius est ad dolorem anche quoniam est propter sanguinem calidum. Et qualitas flobotomie eius est ut ingrediatur infirmus balneum et festinet. Et stringe crus eius a latere anche usque super calcaneum .iiij. digitis cum vitta subtili longa non enim apparet nisi per illud. Quando enim apparet tunc flobotoma eam secundum quodcumque ingenium est tibi possibile aut secundum transversionem et est melius aut incidas eam incisione aut secces eam sectione. Locus enim eius est salvus. Et ipsa est in pluribus hominibus occultata valde. Quod si non invenis eam et non apparet sensui omnino tunc flobotoma aliquem ramum eius et est ille qui apparet in dorso pedis et versus auricularem et anularem et caue a nervis et fac currere ex sanguine quantitatem quam vis. Deinde solue stricturam et pone super locum flobotomie cotum et stringe locum. Velociter enim sanatur.

Capitulum nonagesimum sextum. De ventosatione et qualitate usus eius.

Ventose sunt ex cornibus et ex ere et ex vitro. Et ventosatio quidem fit secundum duos modos: cum scarificatione et extractione sanguinis. Et alia est ventosatio sine scarificatione. Et hec ventosatio que est sine scarificatione est secundum duos

modos. aut enim est cum igne. aut
est absque igne. et uentosis que ad
ministrantur cum scarificatione et
extractione sanguinis sunt qua
tuordecim loca corporis. Quorum
unus est uentosis alnocrati et est
posteriorum capitis. et alkehel et est
medium colli. et uentose albag
den et sunt due lamine colli a du
abus partibus simul. et uentose menti
et est sub mandibula inferiori
oris. et uentose duarum spatularum.
et uentose albaosos super finem cau
de. et uentose duorum focilium et sunt
medium duorum brachiorum. et uentose
duorum crurium. et uentose duarum ca
uillarum. et uentosatio quidem non
extrahit sanguinem nisi ex uenis
minutis sparsis in carne. et propter
illud non cadit uirtus ex eis sicut est
casus eius ex flobotomia. neque oportet
ut administretur uentosatio sive
cum igne aut absque igne in ali
qua egritudinum que fiunt ex re
pletione donec euacuetur corpus
totum. Quod si necessitas prouocat
ad uentosationem ex egritudine
aut propter consuetudinem administra
mus eam in omni hora in principio
mensis et in fine eius et in medio temporis
suis et in quocumque tempore fuerit. Quod
est quia ex hominibus est qui quando multi
plicatur in eo sanguis donec in
diget extractione eius per uentosa
tionem inuenit in capite suo gra
uedinem et sodahan et ex eis est qui
inuenit repletionem et rubedinem
in facie sua et in capite suo et collo
suo. et ex eis est qui inuenit pru
ritum in facie sua et fronte sua
et tenebrositatem et hebitudinem
in oculis suis. et ex est qui scalpit
locum uentosationis sue. et ex

eis est cuius risus multiplicatur. et ex eis
est qui inuenit gustum sanguinis
in ore suo. aut aperitur lingua et
expuit sanguinem. et ex eis est cuius
sompnus multiplicatur. et ex eis est
qui uidet in sompno suo sangui
nem et rubedinem et interfectiones et
plagas et que sunt similia illis. Quando ergo
uidemus aliquid ex illis et propter hoc sit
in tertia media mensis precipimus tunc
uentosationem fieri postquam preterie
runt de die due hore aut tres. Iuua
mentum autem uentositatis in uer
te est quoniam ipsa confert ad grauitatem
in capite et quod effunditur ad oculos at
tamen oportet ut sit illud post euacu
ationem totius corporis. et hec quidem
uentosa est loco flobotomie cephalice.
et non licet ut utatur ea qui est fri
gide complexionis. aut in quo est ca
tarrus. nam infert ei nocumen
tum magnum. et propter hoc non opor
tet ut utantur ea senes et in quorum
capite erunt egritudines frigide.
Qui autem super eam fit assiduus ge
neratur super eum obliuio. et propter
illud oportet ut precipias uentosa
tori ut deponat manum suam cum
uentosa parumper ad inferiora at
timendo ex grauitate obliuionis.
Ventosatio autem alkehel paruiper
est loco flobotomie fusce et flobotomie ba
silice et propter illud confert asmati et
constrictioni hanelitus et sufflure
instrumenti anelitus et tussi et reple
tioni. et oportet ut impleatur
uentosa alkehel parumper. quoniam
si ponitur inferius generat debili
tatem in corde et stomaco. Vento
satio uero albagdaham confert
doloribus accidentibus in capite et
obtalmie et emigranee et prefo
cationi et dolori in radicibus dentium

tium. et est loco flobotomie basilice. et oportet ut precipias uentosatori ne premat manum suam cum scarificatione ut non incidat arteriam et accidat fluxus sanguinis. Ventosatio autem sub mento confert alcola in ore et corruptioni gingiuarum et similibus eis ex egritudinibus que sunt in ore. et stant loco flobotomie alhuerich que sunt in duobus labiis.

Ventosatio autem duarum spatularum confert alkafathan quod fit ex replectione et calitate. Ventosatio uero anteriorum partium duorum focilium confert iuuamentum flobotomie uenarum trium basilice et fusce et cefalice. quoniam ipsa attrahit sanguinem ex omnibus illis uenis minutis que sunt in carne. et attrahunt ille uene minute ex uenis aliis grossioribus eis donec perueniat attractio ad uenas tres. et oportet ut precipias uentosatori ne multum procedat in scarificatione quoniam locus est denudatus carne et sub eo sunt nerui et arterie. Ventosa autem una qua uentosatur super alaosos confert emorroidibus ani et ulceribus inferioribus. et oportet ut precipias uentosatori ut sit uentosa magna. et ut sit ex ere quoniam locus indiget suctione forti et fortasse franguntur uentose subtiles et scarificetur scarificatione magna.

Ventose autem crurium minuunt minutione manifesta quoniam attrahunt sanguinem ex toto corpore. et conferunt doloribus antiquis in renibus et matricibus et uesica et prouocant menstrua et conferunt bothor et ademamil et stant loco flobotomie duarum saphenarum et duarum cauillarum alohorcolem. et minuunt debilitant corpus multum et faciunt accidere sincopim in pluribus hominibus. et uentosarum alohorcolem iuuamentum est propinquum iuuamento uentosarum duorum crurium. Qualitas positionis uentosarum est ut ponas uentosam in primis uacuam et fugas suctione temperata et non prolonges positionem uentosarum. sed pone eas uelociter et remoue eas uelociter ut ueniant humores ad locum aduentu equali. et non cesses iterare illud et continuare donec uideas locum iam rubere et inflari et appareat rubedo sanguinis. tunc ergo scarifica et itera suctionem paulatim. deinde considera in dispositione corporum. nam quod ex hominibus est tenere carnis rarorum pororum oportet ut scarifices ipsum semel non plus ut non ulceretur locus et precipue uentosatori ut amplificet scarificationem et profundet parum. et temperet suctionem in facultate.

Quod si in sanguine est grossitudo tunc oportet ut scarifices bis. In uice quidem prima aperitur uia subtiliationis sanguinis et acquisitam eius. et in secunda quidem perscrutatione exquisite extractionis sanguinis grossi. Si uero sanguis est feculentus ualde tunc fiat scarificatio uice tertia ut consequatur ultimum. et ad ultimum quoniam uolumus extrahere sanguinem paulatim sufficiat nobis scarificatio una. Et si uolumus extractionem sanguinis multi scarificemus scarificatione plurima. et si nos mensurauimus quod sanguis est grossus tunc oportet ut scarificemus scarificatione profundiori et tamen equali

Nota

in scarificatione e

Nota.

in scarificatiõe ẽ pfunditas cutis
tiũ. Q̃d sit illud qd̾ oportet am
ministrari ex oleis apud depo
sitionẽ uentosarũ. ⁊ qd̾ caueat
uentosand᷒ [illegible] cuius
cutis est grossa duraq̃ fuerit ⁊ po-
ri eius sũt stricti oportet ut ligã
tur loca uẽtosarũ cum oleis ape
ritiuis leniatiuis resolutiuis si
est in tp̃e estatis sicẽ oleum alkei
ri. aut oleum uiolatum aut oleũ
de amigdal' dulcib; aut oleum
de semine cucurbite. et si est in
tp̃e hyemis tũc oleum narcissinũ
aut oleum de lilio aut oleũ ca
momillinũ. aut sambucinum
⁊ eis silia. Si uõ superfluitas ẽ gros
sa frã tũc oleũ sit oleum amariti
num aut oleum de balsamita aũ

Ad s. ablu
tione

oleũ alben aut oleum anetinum.
et eis silia. Si uõ uentosand᷒ est
amplorũ pororũ tenerisq̃ carnis tũc
oportet ut prohibeatur ab oleo. et
opt ut iste abluãt loca uẽtosarũ
eorũ post uentosationẽ cũ aqua
rosata aut cũ aqua frĩa. aut cũ
aqua solatri aut cũ aq̃ cucurbite
aut cũ aqua portulace ⁊ similib᷒
illis. Ille aũt cui᷒ sanguis ẽ multe
humiditatis abluat uentosas
suas cum aceto aut cũ aqua mĩ
ti et sumat l' ẽ aqua portulace ⁊
silib; eis. Cui᷒ aũt superfluitates
sũt grosse abluat uẽtosas suas
cum uino antiquo. aut cũ aqua
sansuci. aut decoctiõe aneti aut
camomille ⁊ eis silib;. Et opõtet
ut caueatur uẽtosatio ĩ balneo.
aut in uestigio balnei. immo opõ
tet ut amministretur p̃t exitum ex
balneo p horã aut p horas duas.
et nõ opt ut dormiat aliqs p̃t
uentosationem. Q̃d est quo opõ
tet ut regatur uentosand᷒ aut flo
mandus añ uentosationẽ ⁊ post
eam. Oportet ut consideres in p̃mis
tũc si uentosatus aut flomatus
est colericus ⁊ uincit sup sãgui
nem eius acuitas ⁊ inflatio tũc
oportet ut accipiat infrigidatiua
sicut granatũ mugium ⁊ endiuia
cum aceto ⁊ lactuca ⁊ secamabin
⁊ iuleb et eis silia. et pone cibũ
eius pullos ⁊ carnes ouium. seke
biget ⁊ cibos cõditos cũ agresta
⁊ eis silia. Et cui᷒ cõplo ẽ frigida
opt ut sumat in potu sirupum
de melle aut sirupũ almuia aut
sirupũ alsekamabin de seminib᷒
et sumat uinũ odoriferum me
dium q' ẽ int' uetus ⁊ nouũ ⁊ p̃ci
piatur ut utatur paucitate cibi ⁊
pone cibum ei᷒ pullos ⁊ cerebra
et passeres et pullos columbarũ
ꝯsimilia debilia. ⁊ oportet ut sit potus ĩ
die uentosationis ⁊ flomie plus
q̃ cibus. et oportet ut detur in potu
in quibusdam horis quibusdam hoĩb;
tiriaca alpharath aut medicamẽ
de musco aut asselite añ uento
sationem ⁊ añ flomiam aut p̃t
ut cõfortentur mẽbra principalia
et subtilietur sãguis. ⁊ nõ oportet
ut sumat ea in potu calefacti. v
Ventose aũt que sunt sine scarifi
catione sũt uentose que ponunt᷒
sup epar ⁊ splenẽ ⁊ podagram. et
sr̃ uentrẽ ⁊ umbilicũ ⁊ loca renũ
et piscidem anche. qm̃ ista mẽbra
nõ sufferũt scarificationẽ sup
se. ⁊ nõ querit᷒ sup eas nĩ aut ac
tractio sanguinis narium ex mẽbro
ad membrum; sicut ponim᷒ uẽtosã;
sup mamillam in egritudine
fluxus sanguinis nariũ. ⁊ uti
mur eis ut soluam᷒ a mẽbro uẽ

tositatem frigidam inuiscatam in mēbro sicut ponimus uētosā sup uentrem ⁊ umbilicū. Ipsa ē rarificat membrū ⁊ calefacit ipm et remouet dolorem. ppter̄a quia resoluit illam uentositatē ⁊ iam ponitur sr̄ renes qn̄ accidit in eis opilatio aut lapis. Virtute eni attractionis sue fortasse apit oppilationē aut eradicat lapidem ex loco suo. ⁊ siliter facit qn̄ ponit sup epar ⁊ splenem ap uentositatem retentam in eis utrisq. et iste uentose āministrant̄ uacue cum suctōne tātū. ⁊ qn̄ṫ am ministrant̄ cum igne. ⁊ quādoq āministratur plene aqua tepida in egritudinibȝ pleuresis et illud est ut impleat̄ uentosa. ⁊ sit magna aqua calida sola. aut aqua in qua decocte sūt h̄be que conueniūt. Forma uentose āministrate cum igne sit amplitudo orificij eī duorū digitorū aptorū sm̄ qd̄ formauim̄. ⁊ q̄titas eius in pfundo sit medietas palmi. et sit in latere eī in loco qui est circit̄ medium eī foram̄ paruū sm̄ q̄titatē q ingrediatur ipsū acus. fiat ex ere simul̄ aut citrino crossorū marginū leuiū eq̄lium t̄sorū ut non ledat m̄brū apud positionē suam sup ipsū. et sit in medio eius uirga transuersa ex ere aut ferro ubi ponit̄ candela cum igne. ⁊ iam sit hec uentosa magna maior ea quā narrauim̄. et parua minor illa sm̄ egritudines ⁊ etatē eius q utitur ea. Ventose eni puerorū et extenuatorū sr̄ alie q̄ uētose uirorū ⁊ crossorū corporū. Qualitā aūt ponendi hāc uentosā cum igne sup mēbrū est ut accēdas licinium cū igne ex lino decenter aut candelam paruā ex cera et pone eam sup mediū uirge t̄nsuerse que est in medio uētose ut sit assensus ignis circit̄ in inferiorem ptem uentose ut nō comburatur corpus infirmi. Deinde ponatur sup membrū ⁊ digitus sit sup foramen q̄ diximus donec qn̄ tenemus uentosam dum indigemus auferam̄ digitum ⁊ egredietur uapor sup illum foram̄ solueĉur uentosa statim. Deind̄ igni licinū scd̄m modum suū ⁊ itera eam si indiges illa. In uentosa aūt que āministratur in egritudīe pleuresi cum aqua nō est uirga t̄nsuēsa neq̄ foram̄. ⁊ nō āministratur nisi qa impletur aqua ⁊ ponitur sup membrum tātū. ⁊ h̄ est forma eius. ⁊ hec est uentosa q̄ q̄to plus est magna ut capiat aquā multā, est melior.

Cap̄. nonagesimum septimū de suspensione sanguisugarum.

Sanguisuge nō āministrātur in plurib; nisi in mēbris in quibȝ nō ē possibilis positio uentosarū pp paruitatē eorū sic̄ est labium ⁊ gingiua et eis similia. aut in membro denudato a carne sic̄ digitus ⁊ nasus ⁊ eis similia. Et qualitas utendi eis ē ut inuenias ex sanguisugis que sr̄ in aquis dulcibȝ mundis a putridinibȝ. Deinde dimittantur die ⁊ nocte in aqua dulci donec famelice sīt. ut nō remaneat in uentre eorū aliquod. Deinde euacuetur corpus īprimis cū flobomia ⁊ cū uētosis.

deinde abstergē membrū infirmi
donec rubeat p̄terea ponat̄ sr̄ ip̄m.
Cum g̊ implent̄ et cadunt et ē
possibilis suctio loci cum uētosa
tūc est mag̊ ultimū in iuuamē
to. et si nō tunc ablue locū cū ace
to deīn cū aqua multa et fricet̄
et exprimatur. Qd̊ si plongat̄
cursus sanguinis post casū; sā
guisugar̄ et ē illd̊ resudādo. tūc
infunde pānū linī in aqua frigi
et poē ip̄m desup donec abscidat̄
resudatio. Qd̊ si multiplicatur
sanguis tē puluerizā sup ip̄m
zegi tritum aut gallas et silia e
is ex stipticis donec abscidatur
sanguis. aut ponant̄ sup locū
medietates fabar̄ excorticatar̄
et dimittant̄ donec adhereāt fa
be in loco. nā sanguis abscidit̄.
et oportet ut sit necciā ē iterato
sanguisugar̄ qñ ē possi[le]. muta
re eas. Si aūt p̄hibent̄ sāguis
suge a suspensiōe tūc abserga
tur locus cum sanguine recēti.
aut fige acū in locis donec eg̊
diatur aliqd ex sāguine recēti.
deīn ponātur. nam ip̄e qñ senti
unt aliqd ex sāguie adherent
stati. qñ g̊ uis ut cadāt puluē
rizā sr̄ eas aliqd ex aloes trito
aut sale; aut cinēm et cadēt sta
tim. Capit̄. tertium. sui lib. iij.
de restauratē.

HOC CAPITULUM multotiens est neccīum in arte medi
cine. et est restauratō fracture et
dislocationis accidētiū in ossib̊.

Scitote o filij q̄a iactant se de h̄
capitulo stolidi medicor̄ et uul
gi. et qui nō inspexit unq̄ antiq̄
rum librorum neq̄ legium ex eo lit
teram. et pp hāc cām fit qd̊ mod̊
iste ex scientiis in tra n̄ra ē pri
uatus. et ego nō obuiaui in eo ū
quam bono oīo. et nō adept̄ sum
ex eo illd̊ q̊ sum adeptus nisi pp
longitudinē lectiōis librorum an
tiquorum et studuī sr̄ intellectum
eorum donec extraxi sciām illius ex
eis. deīn adhesi expimēto et stu
dio longitudine uite mee. et iam
descripsi uob̄ ex illo in hoc capit̄.
totum q̊ cōtinet sciā mea et sup
qd̊ preterit expimētum meum
p̄t̄q̄ abreuiaui illud uob̄. et ubiui
illd̊ ex occupatōē elongationis.
et abreuiaui illud fine abreuia
tionis. et ostendi uob̄ fine decla
rationis. et formaui in eo formas
multas ex formis instrūorū que
aministrant̄ in eo cum sit ex ad
ditione declaratiōis sic̄ feci in
duob̄ capitulis precedentib̄.

Capitlm p̄mū in quo est sūme et
collectiōes ex osse fracture ossium
quar̄ p̄missio neccīa ē antequā
incipiamus rememorationē
mēbrorum fractorum diuersorum

Oportet ergo .s. ul̄ unusquiq̄.
ut dicamus in plogo h̄ capitli
sūmas s̄monis et capitl̄a ad q̄r
intellectum cogit̄ in p̄mis arti
fex et ad stationē sup eorum ūitatē
s. nos et qui sūt prompti ut sciāt
hanc artem nobilem alij a nob.
Dico g̊ quod qñ accit aliciu frac
tura. aut dislocatio aut torsio a
ut casus. tūc oportet ut pperes in
primis ad flomand eum et sol
uendum ip̄m. aut utraq̄ simul

h

si non prohibeat aliquid sicut debilitas
virtutis. aut est ille cui accidit ali
quid ex illis puer aut senex decre
pitus. aut est tempus vehementis fri
goris valde aut caloris. deinde
sis contentus in cibo suo oleribus
frigidis et carnibus avium et eorum similibus.
prohibe vinum et carnes grossas et
repleri ex cibis et omni cibo qui re
plet venas sanguine donec quando
securus es ex apostemate calido. et tamen timetur
effusionem materie ad membrum.
tunc redeat infirmus ad regimen
suum primum cum quo curavit con
suetudo eius. Cum ergo incipit os
fractum restaurari. tunc oportet ut
cibetur infirmus cibis nutrien
tibus nutrimento multo grosso gra
vi in quibus sit viscositas sicut ciba
ria fria ex tritico cocto cum aqua
et iure et capita et pedes et ventres vac
carum et ova et pisces recentes et vi
num grossum et similia illis. Cum
hoc enim regimine fit coagulatio
fracture velocius et melius. et scias
quod ossa fracta quando sunt in viris qui
sunt in prima senectute et decrepitis
non est possibile ut continuentur et
consolidentur secundum naturam suam semper
propter exsiccationem membrorum eorum
et consolidentur et continuantur que ex eis
sunt in fine lenitatis sicut ossa pu
erorum parvorum. Secundum naturam autem accidit super
os fractum ex omni parte aliquid
simile glutino in quo est grossitu
do quo adheret et stringit ipsum
donec conglutinantur ad invicem
et ligantur ad invicem donec veniat
in fine fortitudinis et firmitu
dinis sicut fuit in primis. deinde non
prohibet ipsum aliquid ab operationibus
suis. et propter hanc causam est neces
se ut ponas nutrimentum infirmi

calvaria in quibus grossities sunt et vi
scositas et grossitudo sicut diximus.
Et scias quod fracture species sunt di
verse secundum diversitatem membrorum.
quoniam fractura cranii est diversa
a fractura ossis capitis. et fractu
ra ossis pectoris est diversa ossis dor
si. et similiter omnia reliqua membra
diversa existunt ab invicem. et ego
veni cum rememoratione omnis
speciei fracture exposite in capitulo
suo distincte ab alia. et diversificatio
species fracture ossis etiam in seipsa.
quoniam fit fractura eius arcuata preter
quod accidant in eo astelle. et quandoque
fit fractura eius secundum longitudi
nem ossis. et sunt fracture eius et schi
gie et additiones procedentes et non
procedentes. et est fractura cum vul
nere et disruptione in capite. et est
fractura fissura parva. et omnis
speciei est ingenium vel instrumentum pro
prium in restauratione ipsius secundum
quod veniet rememoratio eius distinc
ta in locis suis. et ex eo quo cogno
scitur fractura ossis tortuositas
eius et ipsius eminentia et apparitio
eius sensui et sonitus eius est quando
comprimis ipsum manu tua. Cum
ergo non est in loco tortuositas appa
rens neque sonitus apud tactum tuum
cum tangis os cum agitatione
neque invenit infirmus magnum
dolorem tunc non est illic fractura.
immo possibile est ut sit tortuositas
aut fissura parva. non ergo oportet
ut moveas ipsum cum manu tua
et compressione omnino. immo pone
super ipsum ex medicinis quarum ve
nit rememoratio post mollificati
vos quod convenit loco. deinde stringatur
strictura subtili. et scias quod locus
quando arcuatur et scinditur in duo partes

qd̓ accidant in eo sathagie. verũ
tamẽ remouet̓ omĩs pars a cõpa
nia sua. tũc oportebit t̓ ut incipi
as ab hora tua ad rectificatõem
eius ⁊ equãdũ ipm̃ anq̃ accidat
ei apã calidũ. Si aũt accidat ei
apt̓ema calid̓ tũc dimitte ipm̃
dieb; aliquot donec qescat apã.
deĩn equa ipm̃ ꝯm quẽcũq; mo
dum põt ex leuitate ⁊ ingenio.
⁊ scias qd̓ restauratio ei᷒ ⁊ ipi᷒
equatio est facilior q̃ ossis in q̃
acciduñt sathagie. deĩn stringe
ipm̃ ꝯm qd̓ ueniet rememora
tio. Si uõ in osse sit sathagie.
tũc necc̃ia ẽ extensio hi᷒ mẽbri
fracti ex duab; partib; manu᷒
sit aut pes aut cum manu tua
si membrũ ẽ paruũ. aut cũ du
ob; funib; si membrũ est ma
gnũ. aut cum fune ⁊ manu ⁊
sit positio tua qua ponis mẽbrũ
sup locum equalem ꝯm figurã
suam natũalem donec qñ exten
dunt̓ partes mẽbri fracti. tũc co
nare ut redire facias illas additi
ones omĩ ingenio ⁊ ꝯm q̃cũq;
modũ potes in locis suis. Et caue
ꝯm fortitudinẽ suam ne accidat
sup infirmum ꝑ opatiõnẽ tuã
dolor neq; lesio. et conare secd̃m
fortitudinẽ tuã ut applices unũ
duoꝝ ossiũ cum socio suo secd̃m
meliores formas. ⁊ opꝫ ĩ illa ho
ra ut releues ⁊ tangas ipsum
manu tua. Si g̊ uides illic aliqd
diuisum rectifica ipm̃ ⁊ equa il
lud ꝑ quãtitatẽ tue uirtutis. ⁊
caue extensionem uehemẽtem
et compssionem fortẽ sicut faci
unt multi stolidoꝝ. Multotiens
eñi faciunt accidere ꝑ opationẽ
suã illã apostema calidum. aut

contractionẽ in membro sicẽ iam
uidimus illd̓ ex opatioib; eoꝝ
multociẽs. deinde anneccte pt̓ eq̃
tionẽ ⁊ decentem opationem ⁊
stricturam ill᷒ membri ⁊ qetẽ
⁊ trãquillitatẽ motie infirmu;
sup ipm̃ ⁊ fac ipm̃ cauere ut nõ
moueat ipm̃ in hora suaꝝ uigil
liaꝝ ⁊ sompni sui ⁊ apᵖ reuoluti
onem suã ⁊ agitationẽ suam.
et apud egestionem suã ⁊ omĩs
motus suos ultima uirtute sua.
et ut caueat ut sit positio mẽbri
positio cum qua securet̓ dolor. &
est qa qñ sentit in dispositione
põitionis mẽbri dolorem aut lesi
onem. tc̃ oportet ut ꝑmutes ipm̃
ad positionem aliam ab illa cũ
qua non sentiat dolorem. ⁊ caue
cum illo ut sit positio ei᷒ illa eq̃l'
recta ut nõ accidat in membro
tortuositas qñ restauratur. et q̃
litas stricture mẽbri fracti ẽ ꝯm
qd̓ narro. Scias qd̓ mẽbra fracta
diuisificantur in paruitate sua
et eoꝝ magnitudine ⁊ ipõꝝ for̃.
Que g̊ ex eis sũt parua sicut bra
chium ⁊ digittus ⁊ focile ⁊ silia
eis. tc̃ oportet ut sit inuolutio
panni mollis subtil'. Que autẽ
ex eis sunt grossa sicut coxa et
crus. oportet ut sit in eis ĩuolu
tio lata dura. qñ ligamentu;
latum ꝯtinet mẽbru; magis
⁊ stringit ipm̃ ab omĩ ptẽ strie
tura equali ita q̊ nõ ingredit̓ũ
ipm̃ malitia. deinde incipe post
euacuationẽ tuã ab equatione
ponere ligamentum ꝯueniẽs
ad illud in stupa leni sr̃ locum
fracture ipius. deinde incipe in
uoluere ligamẽtum sup locum
fracture ipsius t̓b; ĩuolutioib;

aut quatuor s(ecundu)m q(uo)d meret(ur) mem
brum. (et) stringe manu tua paru(m)
per cu(m) ligamento. dei(n)de uade cu(m)
eo ad p(ar)tem sup(er)iorem a loco frac
ture (et) stringe minus q(uam) fuit stric
tura tua qua strixisti locu(m) frac
tum. deinde elonga te cum inuo
lutione a loco fracture paru(m) p(er)
et mollifica stricturam paulati(m)
donec capias ex loco sanior(e) ma
gnam. Dei(n)de accipe uictam alia(m)
et inuolue eam iter(um) sup(er) locum
fractu(m) inuolutionib(us). p(ost)ea uad(e)
cum inuolutio(n)e ad p(ar)tem infe
riorem a fractura. (et) sit operatio
tua in strictura inuolutionis (et)
mollificatio(n)e ei(us) s(ecundu)m q(uo)d diximu(s)
in uolutione p(ri)ma sup(er)iore. De
inde pone inter inuolutione(m) ex
stupa leni aut panno cum quo
equetur tortuositas fracture si
est in ea tortuositas. (et) si no(n) non
ponas in ea aliq(ui)d. dei(n)de inuolue
sup(er) ip(s)am uictam alia(m). p(ost)ea equa
sup(er) has inuolutiones astellas
decent(er) f(a)c(i)is statim si no(n) est i(n) loco
inflatio neq(ue) ap(osto)ma calidum. Si a(utem)
in ea est inflatio aut ap(osto)ma time
pone sup(er) eam q(uo)d sedet illud ap(osto)ma
et auferat inflatione(m). (et) dimit
te eam aliquot dieb(us). dei(n)de stri(n)
ge sup(er) ip(s)am t(un)c ascellas. et sit
ascelle ex medietatib(us) canno
late rase formate sapient(er). au(t)
sit ex ligno unde fiunt cribra
que fiunt ex pino aut gerund
palme. aut calingi. (et) sit a(m)plitu
do omnis ascelle s(ecundu)m hanc for(mam).

et hanc eandem figura(m). veru(m)
tam(en) sit ascella que ponit(ur) super
ip(s)am fracturam grossior (et) latior

parump(er) q(uam) reliq(ue) ascelle. (et) lo(n)gi
tudo sit ascelle s(ecundu)m q(uo)d licet m(em)bro
ex magnitudine (et) paruitate. de
inde stringe s(upe)r ascellas ar(ti)s uicta
alia s(ecundu)m strictura(m) tua(m) prima(m)
eande(m). dei(n)de liga cum filis desup(er)
decent(er) s(ecundu)m q(uod) diximus de strictura.
et est ut sit strictura tua s(upe)r loci
fracture plus. (et) qua(n)to plus elon
gatur a fractura est strictura mi
nor. (et) oportet ut sint illa fila me
dia in grossitudine (et) subtilitate.
et sint ex lino molli. q(uonia)m si fila
sunt grossa sic(ut) uidi ex operatio(n)e
stolidor(um) ponentium fila sua ex co
dis lini tortis e(st) error magnus
q(uonia)m cadit strictura cu(m) eis extra
equalitatem. (et) filia s(u)btilia iter(um)
no(n) conueniu(n)t q(uonia)m tu no(n) conse
queris p(er) stricturam cum eis illud
q(uo)d diximus. (et) no(n) oportet ut sit
int(er) ascellam (et) ascella(m) minus q(uam)
digitus. Q(uo)d si ledit(ur) infirmu(s)
p(er) extremitates ascellar(um) p(ro)p(ter) stric
turam in locis sanis. t(un)c pone
sub eis ex stupa leni aut lana c
carminata donec nichil ledatu(r)
ex illo. Qu(a)n(do) aut(em) fractura est cu(m)
uulnere (et) accidit disruptio cu
te. ego ueniam cu(m) rememorati
one ei(us) in capitulo s(ecundu)m singula
ritate(m). Et scias q(uod) no(n) omne me(m)
brum fractum oportet ut strin
gatur cum astellis a p(ri)mo die
q(uod) e(st). quia me(m)brum q(uan)do e(st) magn(um)
non op(ortet) ut ponas sup(er) ipsum
astellas nisi post qui(n)q(ue) dies aut
septe(m) aut plus s(ecundu)m securitatem
tuam ab aduentu ap(osto)matis calidi.
Et iste est modus emplastror(um)
quib(us) restaurabant antiq(ui) que
ponunt(ur) sup(er) fracturam (et) disloc
catio(n)e(m) (et) tortionem. Modus

emplaustri cōis abreuiati restau
rans fracturam cōueniēs plib;
complexionib; pcipue mulierib;
et pueris. qm est ex eo sup quē
nō uicit calor neq; frigus. Et
ē ut accipias ex puluere molē
dini q est medulla farine que
pendet ex parietib; molendini
apud motum mole. ⁊ cōficias
ipsuz sic ē est p̄t qd cribelles ipsuz
cum albumine oui. ⁊ pone con
fectionem ei nō spissam nz sub
tilem. dein utere eo. Modus
empli alius restaurantis frac
turam ⁊ dislocationē ⁊ tortionē.
Rx. almesc. ⁊ laudani ⁊ acatie ⁊ e
sule. ⁊ mugath. ⁊ sucē omnium
an̄. ʒ. x. mirre ⁊ aloes amboruz
an̄. ʒ. x. et alechil. ʒ. xx. terant
omīa et cribellentur ⁊ misceā
tur cū aqua alechil. aut cū al
bugine oui si cōplexio infirmi est
calefcā. deinde utere hoc ēplau
stro. nam ipm ē bone cōplexīi
restaurat ossa fracta uelociter
et confert plurib; hominib;.
Modus emplaustri alius qd ⁊
confert fracture ⁊ tortioni ⁊ dis
locationi. Rx. mugath. ⁊ mesc. ⁊ al
tee albe omiuz an̄. ʒ. x. mirre ⁊
aloes amboz an̄. ʒ. v. acacie ʒ. vi.
boli armeīci. ʒ. xx. terant omīa
contricti ōe multa ⁊ cribelentur
et conficiant cū aqua aut cū
albumine oui ⁊ āministrent.
Modus empli. ad iuncturas et os
sa separata a locis suis et sedat do
lorem accidentem eis ⁊ scissurā
ossis ⁊ fracturam. Sumatū la
na succida ⁊ submigatur in a
ceto ⁊ oleo decocto ⁊ ponat sup
locum. ⁊ in hoc qdem emplo nō
est uirtus restauratiōis. s; est
bonū in sedatione ap̄atis cali. et
expellit dolores ipx. Modus em
plaustri qd restaurat os fractū.
Sume folia fici surdi ⁊ folia pa
pauēris siluestris. ⁊ tere omnia ⁊
fac emplm ex utrisq;. Modus
empli alius abreuiati aministrā
ti apud restaurationē fracture os
sis ⁊ qm tu uis resolutionēm re
sidui ap̄atis. Rx. radicis altee et
camomille ⁊ floz uiolarū et fa
rine hordei omiuz an̄ ptem unā
terant omīa ⁊ cōficiant cū ui
no si nō est membrū calefactū.
Si uō ē calefcm confice illud cū
aqua coriandri humidi. aut cum
aqua ⁊ utere eo. Modus empli
alius fortioris in resolutione
q̄ istud primū qm accidit ap̄a
durum apud restaurationē mē
bri. Rx. radicis altee ⁊ seminis
lini. ⁊ baulastie ⁊ melliloti ⁊ san
succi ⁊ floris uiolaz ⁊ camomil
le omiuz an̄ ptem unā. terant
omīa et cōficiantur cum aqua
salicis aut cum aqua dulci. aū
cum uino totū illd sm calitatē
membri ⁊ quietem caloris eius.
Ypocras aūt nō dixit in libro suo
qd ponatur sup membruz frac
tum apud restaurationē eius
nisi cerotum fcm ex cera ⁊ oleo ⁊
nō aliud. ⁊ narrauit ut sit medi
um int̄ grossitudinē ⁊ subtilita
tem. Galieno aūt uisum ē ū po
natur sr mēbrum fractū apud
restauratiōem ei res in qb; est
exsiccatio cū modico calitatis si
cut mirra ⁊ aloes ⁊ olibanum
et similia eis que narrauimus.
Modus empli qd confert ad le
sionē ⁊ dolorem. Rx. mugath ⁊
ciceris ⁊ capilloz hōis maiōruz.

aut penne auis. 7 altee 7 talis pa
tes equales teranō 7 embellent
et conficiantur. 7 fiat ex eo em
plaustri. Quantitas aūt secdm
qō oportet ut remaneat ligatū
deinde soluatur est ut considerēt
tūc si nō accidit infirmo dolor
neq3 pruritus neq3 mouetur os
fractum a loco suo. tūc nō resol
uas eum diebꝫ multis. Qō si ac
cidit ei in loco pruritus uehemēs
aut dolor inquietās aut īflatō
tūc ꝑpera 7 solue ipm in hora. 7
aufer emplm ab eo. 7 accipe pā
nū lenē aut spōgiam marinā
lenē humidum 7 subinge eā
in aqua tepida et ablue cum ea
locum donec quiescat pruritus
7 sedetur dolor. deinde dimitte
membrum quiescere horā una.
deīn pone sup ipm lanā succi
dam submissam in aceto 7 oleo a
ut oleo ro. 7 liga sup ipm nocte
una donec sit securus ab apōste
calido 7 quiescat inflatō in bru
7 remoueatr dolor eī. deīn itera
ipm ad stricturam subtilem 7
emplm paruū 7 nō strigas ip
sum constrictione tua prima
et subtilia cum eo donec sanetū.
Qō si uides q̄ apā. 7 rubedo 7 do
lor 7 inflatio 7 omīa accidētia
iam remota sīt penitus. et indigē
emplō 7 strictā tc̄ itera illō sicē
fecisti in prius equalitr. Qō si nō
accidit mēbro aliqd ex eis que
diximus. tūc nō soluas ipm nī
pt tres aut q̄tuor aut quinq3 aut
.vij. diebꝫ 7 qnq3 dimittitr. xx. die
bꝫ totum illō s̄m qō apparet ē
ex solutione mēbri sicē diximus
donec q̄n adheret fractura 7 ap
ꝓximat coagulatio carnis sup
eam ad dē 7 tūc in strictā plusq̄
strictura tua pā tota. et adde etiā
in incrossatione cibi infirmi s3
q̄ possit rememoratō eius. Si ā
uides locum fracture iam exsic
cari 7 extenuari plusq̄ oportet tē
scias qō nutrimētum ꝓhibetur
puenire ad ipm. Embroca ḡ ip
sum cū aqua tepida ap̄ dē: uicē
qua soluis ipm. 7 fit illud in om
nibꝫ tribꝫ diebꝫ. 7 alleuia strictā
parumꝑ. Per hanc ḡ opatiōe; cur
rit ad membrū nutrimītum et
sanatur uelocitr. Illud aūt qō fa
ciunt stolidi restauratores ex frac
tura mēbri in localia q̄n nī restau
ratur in pannis s̄m q̄ oportet 7
restauratur s̄m tortuositatē est
error ex opatione eor; 7 timor ma
gnus. 7 si eēt rectum dixissēt il
lud antiqui in libris suis 7 ope
rati fuissent cum eo. et ego non
uidi aliquē eor; uestigiū in illo
omīno. 7 rectius ē ut nō fiat illō.

Capitlm s̄m. de diuisitate fractur[arum]

Spēs fracture ca ossium capitis.

Spitis sūt multe. 7 figure eius
diuerse. et cause eius sūt distic
te. Nam ex fractura est que fit
ex percussione cum ense. 7 pcussio
aufert os totū usq3 peruenit ad
sifach qō est sub osse. sicut facit
ascia in ligno. 7 ꝓpter illō noīatur
hec spēs fracture ascialis. aut en
sis incidit quiddā ossis 7 incidit
faciem eī 7 nō penetrat incisio us
q3 ad ultimum eī. et nominatr
hec spēs fracture absolute. et est
uulnus har; duar; fracturarū
aut magnū aut paruū. Et ex fc
tura est que ē contuso aut attritō
et causa eī est pcussio cū lapide.
aut casus sup lapidē. aut eis si

inulia. 7 hec fractura est etiam an
penetrans que iam appropinquat pa
nniculo quod est sub osse aut est in fa
cie ossis. 7 est uulnus horum duarum
fracturarum. 7 aut paruum aut ma
gnum. Et ex fractura est que est
oculta in osse in subtilitate capil
li. 7 est fixura parua. 7 propter illud
nominatur hec species fracture capil
laris. et ex ea est fractura que fit
a casu aut percussione lapidis et
ei similium que facit ingredi la
minam ossis ad interiora. 7 fit
loco concauitatis sicut accidit cal
dariis eris qui concutiunt eis percus
sio 7 egreditur pars eorum tunc ad inte
riora. 7 plurimum quando fit illud in ca
pitibus humidorum ossium sicut sunt
capita puerorum. et sunt omnibus istis
speciebus fracture sathagie sepa
rate. Et ego ueniam cum reme
moratione illius totius in loco suo.
Et cognoscimus omnes has species
fracture per detectionem super eas 7
inquisitionem earum cum tentis 7 abla
tionem carnium corruptarum que sunt
super eas. Species uero capillaris cogno
scitur per hoc quod detegitur super os 7 ab
stergitur 7 linitur super ipsum cum en
causto. fractura enim apparet ni
gra. In curatione autem fracture
considera in primis accidentia in
firmi. tunc si uides ex accidentibus
quod significat significatione mani
festa super timorem sicut uomitus co
lere 7 extensio 7 amissio intellectus
et abscisio uocis. 7 sincopis. et fe
bris acuta. 7 egressus oculorum 7 ru
bedo eorum 7 similia eis ex accidentibus
in pluribus dispositionibus procul du
bio non sanatur. Et si uides acci
dentia non terentia te et speras
salutem tunc incipe in curatione eius.

Et est quia si uenit ad te uulneratus
in primis cum uulneratur et est
in diebus hyemis ultra tunc oportet
ut studeas in ablatione ossis ante
diem quartumdecimum secundum omnem
dispositionem. 7 si est in diebus estatis
tunc oportet ut properes remouere os
ante diem septimum antequam corrum
patur quod est sub osse ex panniculo
et accidant illa accidentia que nar
rauimus. Quod si fractura ossis
iam peruenit ad panniculum tegen
tem cerebrum et est comminutus
attritione tunc oportet ut incidas
partem comminutam attritam secundum quod
ego narro tibi. et est ut radas caput
uulnerati. 7 detegas super os secundum quem
cumque modum possibile est tibi. et
secundum figuram uulneris 7 quod leue
est super infirmum. Quod si accidat tibi
super detectionem ossis fluxus san
guinis aut apostema calidum. tunc oppone
illi cum eo quod oportet. et est ut im
pleas locum cum pannis infusis
in uino 7 oleo rosato 7 facias quiescere
uulnus donec sedetur apostema 7 sis secu
rus ex fluxu sanguinis. deinde incipe
in curatione ossis 7 ablatione eius.
et illud fit secundum unum duorum modorum
operationis. Modus quidem unus est
ut incidas os cum incisorio stricte
aciei. et hec est forma eius. De

inde administra incisorium aliud
post hec incisorium latius eo pa
rumper. 7 hec est forma eius. Deinde

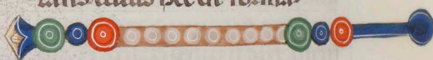
administra etiam incisorium aliud
latius quam secundum. et modus secundus est ut
sit apud te numerus incisoriorum diuer
sorum. quorum quedam sint latiora quibus

dam et quedam eorum breviora qui-
busdam. et sint in ultimo acuitatis
extremitatum suarum. et sit ex ferro in-
do aut fuleo. et utere facilitate in
percussione super incisorium ut non con-
cuciat caput et ledat ipsum. Si autem
os est forte durum tunc oportet ut per-
fores in circuitu eius antequam ad-mi-
nistres incisoria cum terebris que
nominantur terebra non profundi-
ta. et non nominantur ita nisi quoniam
ipsa non pertransiit tiniuum ossis cra-
nei ad illud quod est post ipsum. propter quod
terebro est extremitas rotunda super
illud quod est sub capite eius acuto
simile margini. et circulus parvus
prohibet submergi et pertransire a spissi-
tudine ossis. et convenit tibi ut
accipias ex istis terebris numerum
multum. quare unumquodque conveniat
quantitati spissitudinis ossis donec
presens sit tibi omni craneo tere-
brum. cuius extremitatis acute quan-
titas in longitudine et brevitate
sit secundum quantitatem spissitudinis
illi cranei. et hec est forma terebri.

Qualitas autem perforandi in circu-
itu ossis fracti est ut ponas ter-
rebrum super os et revolvas ipsum
digitis tuis donec scias quod os iam
penetratum est. deinde permuta ter-
rebrum ad alium locum et pone
quod est inter omne foramen quanti-
tatem crossitudinis radii aut cir-
citer illud. deinde incide cum incisoriis
quod est inter omne foramen ex osse et fac
illud subtilius quam potes super illud
ex fine levitatis sicut diximus

donec eradices os aut manu tua
aut cum aliquo alio ex quibusdam in-
strumentis que preparasti ad illud sicut
tenalie et forcipes subtiles. et opor-
tet ut caveas cum omni cautela
ne tangat terebrum aut inciso-
rium aliquid ex sifac. Cum ergo cir-
cueris os perforando et separatum fu-
erit a sifach. Si fuerit continuum cum
eo et extraxeris ipsum oportet ut ra-
das et eques asperitatem eius quod
remanet in osse cum instrumento
alio simili incisorio. verumtamen opor-
tet ut sit subtilius et tenuius quam
reliqua incisoria. Quod si remanet
aliquid ex ossibus parvis et sathagie
tunc accipe ea cum facilitate cum
eo quod est apud te ex instrumentis
deinde cura vulnus post illud cum li-
cinus et unguentis que diximus.
Et modus alius operationis est faci-
lis prorsus longinquus a timo-
re quem dixit Galienus et laudavit
ipsum laude magna. et iste est sermo
eius. necesse est tibi in primis ut in-
cipias detegere partem ossis ex lo-
co in quo fractura est vehementior
et manifestior donec quando detexeris
illam partem et posueris sub eo ex-
tremitatem huius incisorii lenticu-
laris cuius hec est forma.

Est pars lenticularis cuius lenis
non incidit aliquid. et pars acuta eius
in duobus lateribus eius vadens in
longitudine sicut vides ut sit
pars lenticularis iuxta ad sifac.
facie eius incidente acuta in os-
se. deinde percute super incisorium
a parte una cum malleo parvo
donec incidis totum os cum fa-
cilitate sicut revolvitur et tu sis secu-

rius et pãniculo qđ nõ accidat in
eo accidẽs qđ timeas peius. Et si
medicans est stultior hominũ
et magis ignarus eius. certe et si
eẽt dormiens. et si remanet aliq
annexum ossi ex panniculo in
quibusdam locis ossis incidẽt ip
sum ab eo cum extremitate inci
sorij lenticularis ipsius. et libera
ret ipm ab eo cum facilitate. li
beratur enĩ ab eo sine nocumto
et absq3 timore. Et si fractura
ossis nõ penetrat usq3 ad panni
culum. et illud q' absciditur ex osse
est facies ei9 et remanẽt in eo aspe
ritates et sachagie subtiles. tũc
oportet ut radas illam asptatẽ
et eradices illas sachagie cũ ra
sorijs subtilib3 ex quib3 pparasti
num diuisorum quantitatũ ut sit
tibi possibile ãministrare ex eis
in oĩ loco conuenientiora eorũ et rec
tiora ipsorum sm illud ad qđ pducat
te opatio et etiã ipm fractũ et fi
gura eius. et oportet ut ãmini
stres in rasione tua qua i primi
radis os latius illorũ rasoriorũ.
deinde utere pt ipm subtiliores
eo. et nõ cesses facere illud sm con
tinuitatẽ donec puenias ad ami
nistrandũ tenuiu9 et subtiliu9
eorũ omnium. In una quaq3 aũt
reliquorũ fissurarũ paruarũ capil
larium et fractura subtili opõtet
ut ãministres curã sm illud q'
pducet ad rectificationẽ ei9. et ẽ
res que nõ occultat' sup omnem
cui in hac arte ẽ qđlibet studiũ
et stetit sup illud q' scripsimu9 i frac
turis magnis. Si aũt pãnicul9
retinetur detectus qñ tu eradi
cas os tũc oportet ut accipias pã
num lini sm quãtitatem uul

neris. et subinge ipm in oleo ro.
et pone ipm sup orificium uul
neris. deinde accipe aliũ pannũ
duplicatum aut triplicatum et
subinge ipm in uino et oleo rosa
to. et pone ipm sr pãnum primũ
et fac illud qđ facilius potes sup
illud ut nõ grauet' sifach. deinđ
ãministra sup ipsum ligamen
tum latum et nõ stringas ipm
nisi p quantitate3 que teneat i
uulnus tãtũ. et dimitte ipsum
cum hac cura die uno aut duob9
dieb3 donec sis securus ab apãte
calo. Deinde solue ipm et ãmini
stra pt illud medicinas cui quib9
est superflua siccitas sicut radices
lilij. et farina horobi et pluis thu
ris. et aristologia et silia eis. Et ẽ
ut facias ex istis medicinis pl'
uerem qui pulueriget' sup uul
nus sicut sit siccũ. et uniuersalr
ãministra omẽ3 medicinam i
illo de pprietate cui9 est ut abster
gat et nõ mordicet. et caue sm
tuam uirtutẽ ut uulnus in cura
tione tua sit limpidum. neq3
sit in eo sordes unguẽti neq3 sor
dities. neq3 dimittas uirus ag
gari in eo omino. qm qñ uirus
aggatur sup pãniculũ cerebri
corrumpit eum et putrefacit i
ipm. et accidit sup infirmũ post
illud malicia magna. et iã accid
it sifach capitis cũ mũdificat
tur ab eo os. pcipue qñ neglig'
cura ei9 nigredo in supficie eius.
Considera g° tũc si accidunt in
firmo accidentia que diximu9
scias g° quia est pniciosum pro
culdubio. et si nigredo non acci
dit nĩ a medicina que ponitur
sup ipm. et est in uirtute illi9 me

dicaue ut faciat illā nigredinem
tūc oportet ut accipias ex melle p̄
tem unā. ⁊ ex oleo rosato ptes tres
et linias cum eis pannū; deinde
pone ipsum sup sifach. p̄ea cura
ipm̄ cum spēbꝫ curationis que
conueniūt donec sanetur.

Capitm̄ tcium. de restauratiōe nasi qn̄ frangitur.

Scias qd̄ non fran
gitur ex naso nisi due ptes eiꝰ
superiores simul. aut una eaꝝ pp
terea qd̄ ipē sunt duo ossa. qm̄ ā
inferius eius cartilaginosū; n̄
frangitur. ⁊ non accidit ei n̄ at
tritio ⁊ tortuositas ⁊ simitas. Si
ūo frangitur una duaꝝ partiū
eius tunc oportet ut intromittas
digitum paruū in foramē nasi ⁊
eques illam fracturam deintus
cum digitto tuo indice ⁊ pollice
deforis donec redeat nasus sup
figuram suā naturalem. ⁊ fiat illd̄
a te cum facilitate. ⁊ caue ne ac
cidat pp opatione tuā illām sup
infirmum dolor. Qd̄ si fractura
est in superiori pte nasi. ⁊ non p
uenit ad illam digitus tūc opꝫ
tet ut equetur cum extremitate
radij in quo sit grossitudo parua.
Si ūo fractura est in duabꝫ par
tibꝫ tūc fac silr̄ illius ⁊ pp̄tea cū
restauratiōe eī in die p̄o fracture
si est possibile. ⁊ si nō tūc pt̄ dies
septimū aut decimū apud quie
tem apātis calī. deīn intromitte
in extremitatē nasi licinīū ex
panno lini si fractura ē in parte
una. aut intromitte duo licini
a si fractura ē in duabꝫ partibꝫ.
et sit in licinio grossitudo tante
q̄titatis que impleat foramen
nasi. et dixerūt quidā antiquo
rum restauratorꝫ ut infundat̄
licinia in butiro ⁊ pmutent̄ omi
die. Illd̄ ūo nō uidetur m̄. imo opꝫ
tet ut infundatur licinīū in albu
gine oui cōfecto cum puluē̄ mo
lendini. deīn dimitte licinīū donec
firmetur os ⁊ induret̄ cartilago
⁊ qdā; intromittit̄ in nasum loco
licinij penna anseris ꝑtꝗ inuol
uitur sup ipm̄ pannū lenis et fit
qd̄ ipā tenet fracturam nasi ue
hementius. ⁊ ut nō pꝛohibeat̄ infir
mus ab inspiratione ⁊ respirati
one. ⁊ non est hec res necīa si uīs
fac illud ⁊ si uis fac licinia. Qd̄ si
accidat in naso intūm dū opamꝰ
apā calim. emplaustra nasū; cū
cerotto aut cum cotto infuso i ui
no ⁊ olō ro. aut modico ex diaki
lon. Si aut nō accidit apā calidꝰ
tūc opꝫ; ut emplēs ipm̄ deforis
cum farina sisami ⁊ puluē̄ thu
ris ɔfectis cum albugine oui.
deīn pone sr̄ ipm̄ stupam lenem
et nō ligēs nasū; cū aliquo oīō.
Si ūo frangunt̄ ossa nasi fractu
ra parua aut cōminuūt̄. tūc opꝫtet
ut scindas sup ea ⁊ extrahas ipām
cum instrumētis que ɔueniunt
eis. deinde sue scissuram et cura
ipām cū eo qd̄ incarnat ⁊ ɔsoli
dat ex emplīs uł unguētis ɔue
nientibꝫ ad illd̄. Qd̄ si accidat in
tra nasum uulnꝰ. tūc oportet ū cu
res ipm̄ cū licinus ⁊ āministre
cannulas de plūbo donec sanetur.

Capm̄ q̄rtum. de restauratiōe mādibule inferioris qn̄ dirumpitur.

Quando dirumpit̄ mandibula
inferior ⁊ fractura eius nō est
cum uulnere ɔspice tūc si est frac
tura eī deforis tantū ⁊ n̄ frangi
tur in duo ⁊ curuatur ad interiora
tūc cognitio eius ē facil. Oportet

ergo si ē fractura in pte dextra i
intromittas digitum indicem
in os infirmi. ⁊ silr̄ si fractura ē
in mandibula sinistra tūc itro
mitte indicem maī dextre ⁊ im
pelle cum eo gibbositatem frac
ture deintus cū facilitate ad ex
teriora cū manu tua altā ab ex
teriori pte ossis decenť cum eo. i.
opte equa ipsm. Qđ si fractā mā
dibule iam separata ē in duo. tūc
oportet ut āministres extensiōē
a duabꝫ partibꝫ sm rectitudinē
donec possibilis sit equatio eius.
Si aūt iam accidit in dentibꝫ cō
motio aut disruptio tūc stringe
illos de quibꝫ speras qđ remane
ant cum filo auri aut argēti aū
serta. deinde pone sup mandibu
lam fractam cerotum. deiń poē
sup ipsm pānū duplicatū ⁊ pone
sr̄ panni astellam magnā decē
ter factam. aut frustrū cutis solee
equale in longitudine mādibu
le. deiń liga ipsm desup sm qđ p
paratur tibi ligatā eius ⁊ ꝯueit
ipsius applicatio donec nō destru
itur ⁊ pcipe infirmo uti tm̄ quil
litate ⁊ quiete ⁊ pone cibum eī
sorbitiones lenes. Si aūt extimē
q iam alteratur ad figure aliqꝫ
modoꝫ tūc apera ⁊ solue ipsm idie
tertio. deinde rectifica q alteratur ex
ex eo ⁊ empla ipsm ex puluē mo
lendini cum albugine oui aut
farina fusam. ptq tu abstuleris
cerotum ab eo. ⁊ pone sup emplm
lanam lenē. dum ḡ pmanet ā
nexum illō emplm sr̄ ipsm ⁊ nō
alteratur ossis dispositio dimitte
ipsm nec soluas ipsm doń sanet.
aut stringe fracturā. oʒ totiēs
eni stringitur hec fractura i tn
bꝫ septimanis. Qđ si interim acci
dat apā calid tūc amministra illō
q diximus multociēs in sedatiōē
eius donec remoueat illō apā. et
si fractura ē cum uulnē considera.
Si uō iam separatur ex osse frustū
aut sathagie. tūc subtiliare ingē
ut auferas illam sathagiem cū
eo q conuenit tibi ablatō eoꝝ ex in
strumentis. Si uō orificium uulne
ris est strictum tūc amplifica ipsm
cum flomo sm quantitatē nec
cessitatis tue. deiń qn abstuleris
illa sathagie ⁊ nō remanserit ex
eis aliqd. tunc sue orificium uul
neris si est amplū ⁊ si nō pone sr̄
ipsm unū ex emplis que conueniūt
ad illō ⁊ incarnāt illō doń sanet.

Capitm. v. de restauratiōē furcule q̄do frangitur.

Plurimū quidē frangitur furcła ab antiore pā
te ex pte humi ⁊ fractura eī fit ꝑ
unū triū modoꝝ. aut ē frangit
⁊ separatur in duo pter q accidat
in ea sathagie ⁊ ē facilius ad restau
rationem eius. aut ita q accidat
in osse sathagie ⁊ ē difficilius ad
restaurationē. aut ē ita qđ ē frac
tura cum uulnere. et opatio ī ea
qn fractura ē absq uulnē est ut
facias eē presentes duos ministros.
ut teneat unꝰ eoꝝ adiutorium qđ
sequitur furculam fractā ⁊ alter ex
tendat collum ī suis partē. deinđ
equa fracturam digitis tuis do
nec fiat forma eius sm qđ opor
tet. ⁊ nō sit in ea eminētia neq cō
cauitas. Qđ si indiges extensiōē
plus tūc oportet ut ponas sub ti
tillico infirmi speram ex panno
aut lana ⁊ sit magnitudo eiꝰ sm
quantitatem necessitatis tue. ⁊ ex
tende ⁊ eleua furculam ⁊ coarta

speram manu tua donec equetur frac
turam secundum quod oportet. Quod si non potes
trahere extremitatem furcule ad ex
teriora propterea quia peruenit ad profundum
tunc oportet ut resupinetur infirmus
super ceruicem suam et ponas sub hume
ro eius puluinar medium in ma
gnitudine et premat minister hu
merum eius ad inferiora donec ele
uetur os furcule quod est in profundo
ad sursum. tunc enim rectifica frac
turam et equa eam digitis tuis.
Si autem sentis mathagiatum ex fur
cula et mouetur tunc oportet ut sci
das super eam et extrahas eam assa
thaiatum cum facilitate. Si autem est
retentum in osse tunc ingenia in
incisione eius cum uno incisori
orum que preparasti ad illud postquam tu
posueris sub furcula instrumentum
quod seruat sifach. et est instrumentum aliud
ex ligno aliud ex ferro et hec est forma eius.

assimulatur coclearii cum non est caui
tas et sit latitudo eius secundum illud
quo indiges eo ex magnitudine
ossis et paruitate eius. longitudo
uero eius secundum quod possibile est
ad operationem et habeat duas extremi
tates sicut uides. extremitas una
sit ampla et altera stricta. Si autem
disruptio uulneris quod scidisti quan
do extraxisti sathaiat ossis est am
pla et secuimus ab apostemate calido.
tunc aggrega duo labia uulneris
cum sutura. et si disruptio est par
ua aut times apostema calidum tunc im
ple uulnus cum pannis et puluillis
secundum quantitatem scissure uulneris.
Quod si accidat apostema calidum tunc in
funde pannum in oleo rosarum et aceto
et uino et pone super ipsum. Strictura
uero ossis quod est absque uulnere et
absque sectione est ut ponas super os
emplastrum factum ex farina molendi
ni cum albugine oui et pone stupi
lenem super ipsum. deinde pone speram
sub titillico eius si indiges illa. deinde
accipe hymematem que sit longa
ualde. et sit latitudo eius palmi i
unius aut circiter illud. deinde pone pl
uillum duplicatum super stupam
et emplastrum. deinde accipe astellam
ex tabula subtili cuius latitudo
sit trium digitorum et in longitu
dine similiter. deinde inuolue eam in
panno. deinde inuolue pannum illum
cum astella ex loco alchymemati
qui cadit super fracture locum. de
inde pone alchymematem super frac
turam sicut reuoluitur et inuolue
eam super collum eius et sub titillico e
ius sano et sub titillico eius infir
mo. et reduce eam super omnem partem
et quomodo uides quod strictura te
net fracturam strictura decenti.
et est illud quod non occultatur sup
te et totum ut non remoueatur
astella desuper os fractum et propter illud
oportet ut aspicias infirmum
omni die. Quotiens ergo mollifica
tur ligamentum et uides astel
lam remoueri. tunc rectifica illud
et stringe ligaturam. deinde pone
somnum infirmi super dorsum eius
et pone sub titillico eius apud somnum
eius in nocte puluinar paruum.
ut cum eo eleuetur adiutorium eius
a latere ipsius. Eleuatur autem frac
tura furcule per eleuationem hume
ri. aut liga brachium eius ad collum
ipsius. et non soluas ligamentum si
non accidat in loco accidens ex plu
ritu aut apostemate usque duodecim dies.
deinde renoua emplastrum si uideris

faciem ei' ad illud 7 adde in strictu
ra 7 dimitte ipm donec restauretur
et coaguletur. et fractura que fur
cule stringitur ei 7 confortatur scdm
plurimum in viginti octo dieb; et
qn fit in quibusdam hominib; i
minore illo. Capitulum sextum.

de restauratione fracture spatule.

Raro frangitur spatula in loco la
to eius 7 nō franguntur ex ea nisi
margines eius. Cū ergo frangi
tur ex eo locus et frangitur i me
dio eius 7 nō cognoscitur illud nisi
ptactum. tc scdm qd est figura frac
ture conare sparationem eius 7
reduc eam sup figuram naturalē
omi modo ingenij q ē tibi possi
bile. deiñ pone sup locū puluerem molendinu cū albugine
oui 7 stupam lenem. 7 pone desr
pululum ex panno duplato.
deinde pone sup ipsum astellā
latam ex tabula subtili scdm quā
titatē spatule totū aut amplio
rē ea parum. Si nō sub astella ē
concauitas in aliquo locorum spa
tule tc equa illam cōcauitatem
cum stupa leni donec descendat
astella scdm equalitatem. deinde
stringe desup cū alchumem ati
longa cōstrictioe decenti. 7 scdm
tudine astelle donec remoueatur
a loco suo. 7 considera ligamētum
in omi die. Quotiescūq; g molli
ficatur ligamentum stringe ipsū
et equa astellam si remouetur
a loco suo. et iaceat infirmus
sup latus suum sanum. et spa
tula quidē restauratur in vigi
ti dieb;. aut. xxv. dieb;. Quādo
g completur iste nūs tunc sol
ue ligamentū. 7 tu sis in securi
tate. Nam ipa est ex ossib; ɋtriū
cōminutō nō timetur neq; eorum so
lutio. Si aūt procedit ex osse frustrū
et pungit sub cute. tc scinde sup
ipm et aufer ipm 7 fac qd diximus
quidē in fractura furcule ex sedi
tione apostis calidi si accidit ex eo
aliquid. Capitulum septimum.

de restauratōe fracture pectoris.

Pectus quoq;
frangitur in me
dio sui 7 raro accidit illud. extre
mitates uō eius plurimum quidē
franguntur 7 cōminuuntur 7 ex ac
cidentib; eius qn frangitur eius
medium ē q declinat ad inferio
ra et accidit ei dolor uehemēs et
difficultas in anhelitu 7 tussis et
fortasse euomit sanguinē. et de
claratur cōcauitas in osse fracto
et nō occultatur sensui. et restau
ratio eius ē ut resupinetur ifir
mus sup dorsum suū. 7 pone inter
spatulas eius puluinar. deinde
preme humeros ei' 7 aggrega costā
cum manib; a duob; latib; et
sbaliare in equatōe ei' scdm omē
modum quo ē tibi possibile illud.
et cōuenit donec redeat figura ossis
scdm qd oportet. deiñ pone sr ipm
emplm 7 stuppā. 7 pone desuper
astellam ex tabula subtili ex sa
lice aut chaligi et eis similibus
in leuitate postq tu inuolues
eam in pāno. deinde subtiliare
in ligando eā sup os fractum ut
nō remoueatur 7 uade cum liga
tura scdm rotunditatē ad dorsum
aliquotiēs. 7 stringe ipm strictā
decenti. deiñ cōsidera ligaturā in
omi hora. 7 quotiēscūq; mollifi
catur stringe eam. 7 si necessitas
prouocat ad solonem eius aput
corrosionem que accidit in loco a
ut dolorem aut apā tūc aperi 7

solue eam et eradica emplastrum et rec-
tifica quod accidit ex illo cum modo cu-
rationis eius. deinde reduc empla-
strum si uides ad illud facientem et
annecte ei stricturam donec sanetur.

Capitulum viii. de restauratione costarum

Scias quod costarum quando franguntur
fractura non cadit nisi in locis curuis
que sequitur dorsum et extre-
mitatibus earum ab anteriori parte et non
accidit eis attritio nisi propterea quod
sunt cartillaginose. et cognitio
illius non occultatur sensui apud
inquisitionem cum digitis et re-
stauratio earum sit ita ut eques frac-
turam cum digitis secundum modum
possibilem donec equetur figura
secundum quod oportet. deinde emplaustres
et stringe os fractum cum ascel-
la si indiget illo. et si fractura
costarum est decliuis ad interiora
tunc accidit infirmo dolor uehe-
mens et punctura sicut punctura
que accidit ei qui habet pleuresim.
propterea quod os pungit uelamen et acci-
dit ei et difficultas anelitus et tussis
et uomitus sanguinis multi. et
hec est difficilis curationis. et iam
ingeniati sunt antiqui in ea cum
ingeniis multis. Ex eis enim sunt
qui dicunt oportet ut ponas cibos
infirmi qui generant inflationem
et uentositatem ut infletur uen-
ter et extendatur et impellatur frac-
tura ad exteriora. Nos uero abhorre-
mus hoc ut non fiat ei uelox ad
faciendum accidere apostema calidum
si non accidit. Si autem iam accidit tunc
addit in ea. et dixerunt quidam eorum
ponatur super locum uentosa. de-
inde sugatur cum fortitudine et
est similis rationi. uerumtamen
timetur quod attrahat uentosa super-
fluitates ad locum propter dispositionem
debilitatis. et dixerunt quidam
eorum oportet ut cooperiatur locus cum
lana que iam submersa est in oleo
calido et ponantur puluilli inter
costas donec impleantur ut sit li-
gatura equalis quando inuoluis eam
secundum rotunditatem. deinde curetur
infirmus curatione pleuresis ex
cibo et medicina. Quod si coartat in-
firmum res uehemens quam non
tollerat et os pungit uelamen
punctura ledente et timemus super
infirmum tunc oportet ut findamus
super locum et detegamus a costa frac-
ta deinde ponamus subtea instrumentum quod
conseruat sifach cum rememoratio
precessit et incidamus os cum fa-
cilitate et extrahamus ipsum. deinde
aggregemus duo labia uulneris
si est magnum cum sutura et curemus
ipsum cum emplaustris donec sanetur.
Quod si accidat intimum apostema calidum
tunc propterea infunde puluillos in
oleo rosarum et pone super locum et curetur
infirmus cum eo quod conuenit apostemati
interius. et resupinetur super latus
super quod dormit donec sanetur.

Capitulum ix. de restauratione fracture spondilium dorsi et colli.

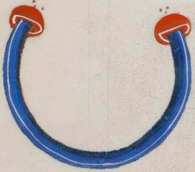
Ossibus quidem colli quando aduenit frac-
tura et raro accidit eis attritio
et similiter spondilibus dorsi. Cum
ergo accidit illud alicui et uis scire an
sanetur an non sanetur tunc considera.
Nam si uides manus eius iam mol-
lificatas et stupefactas et mortuas
et non potest mouere eas neque ex-
tendere eas neque constringere ipsas.
et quando constringis eas digitis tu-
is et pungis ipsas cum acu non sen-
tit illud et non sentit in eis dolorem
tunc scias quod non sanatur et in pluribus

dispositi oibꝫ est mortale. Qđ si
mouet eas et sentit in eis cōstric
tionem cum digittis ⁊ punctā;
tūc scias quia nucha ossis salua
est. ⁊ qđ infirmus sanabr̄ cū cu
ratione. Qđ si euenat spōdilibꝫ
dorsi simile illius ⁊ uis scire an
sanetur an nō etiā. tc̄ cōsidera ad
pedes eius. tūc si uides quia iā
mollificati sūt ⁊ accidit meisu
lud qđ accit in manibꝫ. deinde
qñ iacet sup dorsum suū egredi
uentositas ⁊ egestio absqꝫ uolū
tate. et qñ resupinatur sr̄ uētrē
suū egditur egestio absqꝫ uolū
tate. ⁊ qñ resupinatr̄ sup dorsū
suū ⁊ uult mingere nō pōt tūc
scias qꝛ est mortale. nō gᵒ laborē
in curatione eiᵘ. Si uō nō accidit
ei aliqđ ex illo res ē leuior ⁊ cu
ratio eius qđ accidit ex illo est
ut conens sedationem apsītis
calidi. ita ut ponas sup spōdilē
attritū oleum ro. solum. aut cū
uitellis oui assati. pone sr̄ ipm̄
illđ aliquotiēs in die donec qñ
sedatur apñ calim soli. tūc pone
sup ipm̄ unū ex emplis confor
tantibꝫ ⁊ ex siccantibꝫ et strige
sup ipm̄ cū ligamīto. ⁊ precipe
infirmo ut utatur quiete ⁊ trñ
quillitate et ne dormiat sr̄ par
tem cum qua inuenit dolorem
donec sanetur. Qđ si accidat ap
attritionem ossis Alchauati. a
ut aliqđ qđ iam sepitum sit ex
eo. tūc oportet ut seces sup cutē
et auferas illud os. deiñ aggrega
duo labia uulneris si ē magnū
cum sutura. deinde cura ipsum
cum aliquo incarnatiuo ex un
guentis donec sanetr̄. Si uᵒ fra
gitur postremū ossis alhauid.
⁊ est finis caude. tūc oportet ut
intromittas pollicē manuˢ sini
stre in anū et eques os fractum
manu altā sm̄ qđ possibile ē̄t. ⁊
sm̄ equationē. deinde pone sup
ipm̄ emplm̄ ⁊ astellā si indigē
illo. deinde stringe ipm̄. Si autē
sentis Alchauatum fractum in
eo. tūc scinde sup ipm̄ ⁊ aufer ip
sum et cura uulnˢ cum curatōe q
precessit donec sanetur.

Capitulum. xᵐ. de restauratōe anchẹ.

Raro franguntur ossa anchaꝝ.
qđ si franguntr̄ tc̄ fractura eoꝝ
nō est nisi cōminutio in extmi
tatibꝫ ipoꝝ. ⁊ scindunt̄ i longitu
dine et declinant ad interiora.
et accidit infirmo dolor i loco et
punctura ⁊ stupescit eius qđ fra
gitur. ⁊ restauratio qdem eius ē
ut extendas manū tuā sup ipm̄
donec stes sup fracturā qualiter
ē figura eius. Qđ si fractura est
in extremitatibꝫ eius tantū tc̄
equa illam fracturā sm̄ qđ ꝑpa
ratur tibi ex equatōe donec assi
mulatr̄ figure sue natali. Si aūt
fractura est in longitudīe aū
iam declinat ad interiora. tūc
fac iacere infirmū sup uentrē
suū donec ꝑparetur ē restauratio
illius fracture. Qñ uō equaue
ris ipam pone sup ipā; emplm̄.
deiñ pone sr̄ ipam astellam ex
ligno aut ex cute ⁊ strige stric
turam; sup quā nō timeas pmu
tationē fractē in remotione a
stelle. et equa cōcauitatē ÿhoꝝ
cum eo qꝛ impleat ei donec ca
piat eam strictura sm̄ eqlitatē.
et pcipe infirmo ut dormiat sup
dorsum suū aut sup latus suū
sanū. Si aūt accidat ei apā cali

dum te cessa ab extensione eius et
ipsius restauratione donec sedetur
apostema calidum. et pone super ipsum quod sedet
ipsum secundum quod precessit. deinde redi
ad restaurationem eius et stringe
ipsum sicut oportet. Si vero acciderint in
osse scatbagie aut comminuitur ex-
trahe. Capitulum xi. de restau
ratione fracture adiutorij.

Adiutorium est illud quod est inter
cubitum usque ad caput spatule.
Si ergo frangitur tunc restauratio eius
est secundum unum duorum modorum. Quorum
unus est ut accipias lignum pla
num medie grossitudinis secundum hanc
formam. et ligentur in duabus extre
mitatibus duo ligamenta. deinde
suspendatur ex loco elevato. et se
deat infirmus super sedem. deinde
applicat brachium suum fractum
super lignum donec perveniat ad titil
licum eius in cuius medio sit an
nexa curvitas eius ligni. deinde su
spende desuper ipsum aliquod grave aut
extendat ipsum minister ad in
feriora. deinde equet medicus
fracturam manibus suis simul
donec redeat fractura secundum quod
oportet. Et modus alter est ut resu
pinetur infirmus super cervicem
suam. et suspende manum eius ad
collum eius cum ligamento. deinde
precipe duobus ministris ut tene
at unus eorum illud quod est super frac
turam cum manibus suis. et ut al
ter teneat inferius eius et extendat u
nusquisque eorum ad partem suam. et si vis
ut extensio sit fortior tunc strin
ge sub fractura cum ligamento
et supra ipsam cum ligamento
alio et extendat ea unusquisque du
orum ministrorum ad duas partes suas.
Si ergo fractura est propinqua extre

mitati humeri. tunc oportet ut po
natur medium ligamentum sub ti
tillico et alterum sub fractura versus
cubitum. et similiter si fractura est p
ropinqua cubito tunc oportet ut po
natur ligamentum super illum locum
et super cubitum ipsum. deinde equa
fracturam cum facilitate absque
labore donec quando equatur fractura
secundum quod oportet et applicatur ap
plicatione bona. tunc stringe e
am si non accidit apostema calidum. Si
vero acciderit apostema calidum tunc dimitte
te stricturam eius usque ad diem sep
timum. et pone super ipsum lanam
succidam imbibitam in aceto et
oleo ro. donec quando quiescit apostema. tunc
stringe eam. et modus stringendi
eam est ut ponas emplastrum super
fracturam. deinde pone involuti
onem ex panno novo super emplastrum.
deinde aggreget brachium super adiu
torium ipsum. et ponat manum suam
aptam super humerum suum et pone
pannum et stringe super adiutorium
et brachium. ut brachium fiet loco
astellarum si non prohibet te ab illo ali
quid. neque alterentur super te ex osse
fracto aliquid. Quod si times quod
alteretur super te ex osse fracto aliquid
tunc utere astellis. et est ut ponas
super fracturam ipsam astellam que
sit latior et fortior reliquis astellis.
et ponas inter omnem astellam lati
tudinem digiti. et sit longitudo a
stellarum secundum fracturam cum ad
ditione trium digitorum ab omni
parte. deinde stringe super astellas
strictura quam dixi in principio
capituli. et est ut sit strictura tua super
locum fracture strictior et quanto
plus elongatur fractura sit stric
tura minor. Si ergo vides situm a

stellam et stricturam sicut diximus in
hora qua restauras membrum sta
tim tunc fac et si times apostema calidum
tunc dimitte stricturam et astellam
usque ad diem septimum sicut diximus
deinde considera ligamentum in
omnibus tribus diebus ut non accidat
in loco pruritus aut inflatio a
ut prohibeatur cibus pervenire ad
membrum propter dispositionem stric
ture superfluitatis. Rectifica ergo
illud totum secundum quod diximus. Si vero
times sed fiduciam ut non accidat
aliquid ex illo tunc non solvas ligamen
tum nisi post tres dies aut plus.
et sit dormitio infirmi super dor
sum suum. et manus eius super sto
macum suum. et pone sub adiuto
rio culcitram plenam lana equa
liter: et considera in omni hora noc
tis aut diei ut non solvatur figura
membri fracti aut mollificetur
ligamentum. Rectifica ergo illud
totum virtute tua. et pone cibum
infirmi secundum ordinem quem premisi
mus ita ut sit cibus subtilis in
primis donec quando incipit os stri
gi tunc oportet ut incrosses cibum
eius de consuetudine enim adiuto
rii et cruris est ut stringatur in qua
dragita diebus. tunc ergo oportet
ut solvatur et aministretur bal
neum et medicetur cum unguen
tis que rectificant illud. Quod si
fractura est fedi attricta tunc non
solvas ab ea ligamentum et stellas
usque ad. l. dies. aut usque ad duos
menses.

Capitulum duodecimum de restauratione fracture brachii.

Brachium est compositum ex duobus
ossibus que nominantur duo foci
lia. Quorum unum est parvum et est illud
quod sequitur policem. et alterum est
magnum. et est illud quod est positum sub
parvo ab inferiori parte. Fortasse
ergo frangitur focile manus solum
aut parvum. et fortasse franguntur
simul. Quando igitur frangitur focile par
vum superius tunc restauratio eius est
facilis et sanatio eius est facilior. et
quando frangitur focile inferius est
fractura eius mala. et sanatio eius
difficilis. et deterior ea est quando fran
guntur duo ossa simul. Si igitur os quod
frangitur est focile parvum superius
tunc convenit medico aput restaura
tionem eius ut ponat extensionem
parvam cum facilitate donec equet
ipsum. Si vero focile magnum est illud
quod fractum est tunc oportet ut ponat
extensionem eius vehementiorem.
et si duo focilia simul sunt fracta.
tunc oportet ut ponat stricturam
fortiorem valde. et oportet ut ponat
figuram manus aput restauratio
nem eius. et ipsius extensionem ex
tensam super pulvinar. et sit pol
lex manus ad superiora altior omni
bus digitis et sit auricularis infe
rior reliquis digitis. et infirmus
sedens quadratus super se ipsum. et
sit pulvinar coram eo vel induc
to in latitudine ut non incurrat
infirmus laborem. Deinde exten
dat minister brachium ab inferiori
parte aut manu sua aut cum li
gamento. et minister alius extendat
desuper similiter. deinde equet medi
cus os donec reducat ipsum secundum me
liorem figuram quam potest. Quod si in
fractura ossis sunt scathagie tunc
conare reducere omnem frustum
in loco suo virtute tua. Si vero ap
paret scathaiatum separatum et pun
git cutem et non est tibi spes in re
stauratione eius. tunc scinde super ipsum

et aufer ipsum secundum modum quo
diximus in eis que premissa sunt.
Si autem fractura est cum vulnere
ego iam feci ad illud capitulum sin
gulare. ergo accipe curationem
illius inde. Quod si accidat in prin
cipio tue restaurationis apostema calli
dum [illegible] pannum cum cerotu
facto ex oleo rosato et cera alba et
sit medium inter spissitudinem et
subtilitatem. et stringe pannum
super ipsum strictura subtili donec
sedatur apostema. tunc remove cerotum
et pone emplastrum preparatum ex pul
vere molendini cum albugine
ovi. deinde pone astellas. et sit a
stella que ponitur super fracturam
ipsam latior parumper et fortior. et
scias quod numerus astellarum brachii est
sex in pluribus dispositionibus sive
sit fractura in focili uno aut in
duobus focilibus simul. deinde pone
stricturam tuam super locum fracture
fortiorem et vehementiorem. et quan
to plus elongatur strictura ad superiora
fracture aut ad inferiora eius pone
stricturam eius molliorem parumper
secundum quod precessit rememoratio eius
in principio capituli. et sint panni
qui involvuntur super fracturam
panni lenes humidi. et non sit durum
aspi[rum] et sit filum quo stringitur
ex lino prope medium inter subtile et
grossum sicut narravimus. et con
sidera membrum et ligamentum
post dies. Quod si accidat aliquid cuius
rectificatio sit necessaria sicut pruritus
qui accidit membro. tunc oportet
ut embroces membrum cum aqua
calefacta donec quiescit ille pru
ritus et dimittas membrum sine con
strictum donec quiescat ille pru
ritus. deinde itera stricturam. Et
si strictura iam mollificata est et
os iam remotum est et similia illis.
tunc rectifica illud totum virtute
tua et constrictura tenui. nam si nutri
mentum prohibetur pervenire ad mem
brum propter superfluitatem stricture tunc
oportet ut mollifices ipsum parum
per et dimittas ipsum aliquot dies
donec currat ad ipsum nutrimen
tum. deinde stringe ipsum. Si autem
non accidat infirmo aliquid eorum
que diximus tunc non oportet ut sol
vatur nisi post .xx. dies. aut circa
eos. deinde suspendatur manus in
firmi ad collum eius et sit collum eius
equale et custodiatur virtute sua
a motibus agitativis. et fac eum
dormire super dorsum suum. et scias
quod hec fractura restauratur in .xxx.
diebus. aut in .xxx. duobus diebus. et
fortasse restauratur in .xxviij.
diebus totum illud secundum dispositiones com
plexionum et dispositiones virtutis.

Capitulum xiij. de restauratione fracture extremitatis manus et digitorum.

Scias quod pectini manus et nodis
digitorum accidit raro fractura.
et non accidit eis nisi attritio mul
totiens. Quando igitur accidit plante frac
tura aut attritio tunc oportet ut
sedeat infirmus quadratus et
coram eo sit sedens secundum equali
tatem. deinde pone manum eius super
eam extensam. deinde extendat
minister ossa fracta et equet ea
medicus donec quando coniunguntur
coniunctione bona. tunc oportet ut
ponat emplastrum et stupam si non
accidat apostema callidum. deinde pone
astellam desuper secundum quantitatem
loci. et tu iam involuisti eam in
panno lini. Si autem fractura est
ad inferiora circa ventrem plante

tunc fac simile

tunc fac simile spere ex panno et
precipe infirmo ut calcet super
eam cum planta sua fracta. deinde
stringatur cum panno longo et
sit astella ex coria in quo sit le
nitas ut applicetur corio cum
corpore plante et stringe eam secundum
quod oportet. Si autem fractura est ad
exteriora tunc oportet ut ponas a
stellam desuper et astellam aliam
ab inferiori in planta ut sit ma
nus apta recta. deinde pone stric
turam sicut reuoluitur manum
tota inter digitos cum ligamento.
Quod si accidat fractura alicui no
dorum digitorum tunc si est pollex tunc
equetur secundum quod oportet. deinde strin
gatur cum planta et si timas po
ne ei astellam rectam paruam
ut eleuetur fractura et non mo
ueatur. Si autem fractura est reliquis
digitis sicut medio et indici aut
auriculari et anulari tunc equetur et
ligetur cum digito sano qui se
quitur eum. aut ligentur omnes secundum
continuationem et est melius aut pone
super ipsum astellam paruam sicut di
ximus in pollice et considera in re
stauratione tua et post ipsam disposi
tionem apostematis calidi et oppone ei
eo quod oportet quando accidit aliquid e
ex illo secundum quod iteratur ei narratio.

Cap. xiiij. de restauratione fracture coxe.

Os coxe multociens
frangitur et declaratur sensu quoniam
continuatur ad anteriorem et posteri
orem partem. et restauratio eius fit
ita quod stringitur ligamentum super
fracturam et ligamentum aliud s
sub fractura et infirmus prostra
tus sit super fracturam suam. deinde
extendat omne ligamentum mini
ster ad partem suam secundum equalitatem.
hec quando est fractura in medio
ossis. Si autem est propinqua radici co
xe tunc sit ligamentum ad partem
pectinis ut cadat extensio ad sur
sum et ligamentum aliud sub frac
tura et similiter si est fractura propin
qua genu tunc sit ligamentum
propinquum genu ut sit extensio
ad inferiora. deinde equet medicus
os utrisque manibus suis donec re
ducat ipsum secundum similitudinem
figure naturalis et coniungatur os
coniunctione bona. tunc ergo opor
tet ut ponas emplastrum et stricturam
si non accidit membro apostema calidum.
Quod si accidat in eo apostema tunc dimit
te ipsum diebus aliquot donec se
detur apostema calidum. deinde redi ad
curationem tuam. Strictura autem
eius ita sit. oportet ut inuoluas
super fracturam bindam durum et
dupla eam bis aut ter et rema
neat ex ea superfluitas. deinde in
uolue crus donec perueniat calca
neus apud radicem natis et intro
mitte filum longum inter coxam
et crus prope genu ab inferiori et
ueniant extremitates fili a supe
riori parte duarum partium. deinde
reuolue super crus et coxam quod su
perfluit ex alumina. deinde pone
super coxam in loco fracture ipsius
astellas et pone ex eis astellam
unam sub os cruris. deinde imple
uacuitates inter crus et coxam cum
pannis lenibus ut equetur stric
tura. deinde incipe cum strictura forti
a medio super locum fracture tri
bus inuolutionibus aut quatuor et
quanto plus elongaris cum liga
mento a loco fracture sit strictu
ra tua minor et lenior et mollior.
deinde intende ad duas extremi

tates fili quod tu intromisisti inter coxam et crus. Liga ergo cum utrisque tres astellas que sunt desuper. deinde uade cum duabus extremitatibus fili ad inferiora donec peruenias ad cauillam pedis. et stringe cum utrisque etiam extremitates astellarum apte altam ut non remoueatur ligamentum ex loco suo. deinde dimitte stricturam super illud dum permanet. ita quod non accidit membro corrosio. neque apostema. neque inflatio et similia illis. Quod si accidat aliquid ex illo appera ergo cum solutione eius et rectifica illud quod accidit inde totum secundum quod diximus multotiens. Si uero in osse est frustrum ex osse quod pungat tunc oportet ut illud equees si est tibi possibile. et si non scinde super illud et remoue illud et cura cum eo cuius precessit rememoratio donec sanetur. Et quandoque stringitur hec fractura coxe preter quod addantur ei astelle sicut diximus in adiutorio et brachio. verumtamen in restauratione eius taliter facta non accidit infirmo claudicatio. et si restauratur sola preter quod applicetur ei crus alterum. necesse est ut claudicet ille tunc cuius est semper. Et scias quod coxa stringitur in quinquaginta diebus. uel additur parum aut minuitur parum. totum illud est secundum diuersitatem complexionum et reliquarum dispositionum.

Capitulum .xv. de restauratione fracture rotule genu.

Scias quod rotule genu raro accidit fractura. sed accidit ei attritio multotiens. Si uero accidit ei fractura tunc non est nisi aut fixura aut foramen in partibus suis. et est illud cum uulnere aut sine uulnere. et statur super illud totum cum sensu. et restauratio eius est ita ut equetur quod disruptum est ex partibus eius cum digitis donec aggregetur et coniungatur secundum quod possibile est ex equatione et facilitate et fabricatione. deinde pone emplastrum et pone super ipsum astellam rotundam si indiges illa et stringe desuper stricturam conuenientem ad illud. deinde considera omnes dispositiones quas narrauimus in reliquis fracturis sicut apostema calidum et similia illi. ita oportet ut opponas omni accidenti cum eo quod conuenit ei donec sanetur.

Capitulum .xvi. de restauratione fracture cruris.

Scias quod crus sunt duo ossa. Quorum unum est grossum et nominatur nomine cruris et alterum subtile et nominatur focile. et accidit utrisque ex speciebus fracture quod accidit duobus ossibus brachii. et propter illud fit restauratio eius sicut restauratio brachii equaliter et operatio est una. Quia si franguntur duo ossa simul conuertitur crus ad omnes partes. et si frangitur os subtilius conuertitur crus ad anteriorem partem. et si frangitur os grossius inuenis illud inferius et est ex eis que non occultantur. Deinde administra extensionem et equationem et ligationem astellarum secundum illud equaliter. verumtamen oportet si fracturam cruris est fractura facta habens sathagie multa ut sit extensio minor et leuior et alleuia uirtute tua. et in crure quidem est ex operatione quiddam super brachium et est ut quando equas astellas et comples omnem operationem tuam. tunc accipe duas fascias ex ligno pini quod administratur in fabricatione solari

oꝝ q̄ᵒ ponitur sub tabul'. ꝛ fiūt
ex spatul' palme. ꝛ elige ex eisq
b9 est crossitudo parua ꝛ neqꝫ sit
ex minutis. ꝛ sit longitudo eaꝝ
sm̄ longitudinem cruris a ge
nu usqꝫ inferius. deīnd' inuolue
sup unā quāqꝫ pannū duabus
inuolutioīb9 sm̄ longitudīe el'.
et pone unā sup partē cruris a
parte una ꝛ alteram a pte alteā
et sint ex genu usqꝫ ad inferiu'
pedis. deinde liga duas fascias
in trib9 locis ex duab9 extremi
tatib9 et medio. Cum hac enī
strictura ꝓhibetur crus declina
re ad dextram ꝛ sinistram. ꝛ stat
statione bona. Et iam qñꝫ am
ministratur cunabulum ex lig̊
sm̄ longitudinē cruris ꝛ ponat'
in eo crus ut consuet ipsum a
motu. ꝛ ꝑ̄mū qñꝫ oportet ut fa
cias illᵒ in fractura qñ cuꝫ ea ē
uulnus ꝓꝑe. deinde consideā cru'
in omī die. ꝛ stude cū eo studio
ultimo ab apāte. aut inflatioē
aut reliquis illis. Cum ḡᵒ accīdit
aliqd ex illis. tunc oppone ei cuꝫ
eo q oportet usquequo sanetur
si ds̄ uoluerit. Capitlm̄. xvij.
de fractura ossium pedis ꝛ digitoꝝ.

Calcaneo quidē nō accidit fractū
penitus. ossib9 uᵒ pedis accidit
qñqꝫ fractura. et digitis etiam
parum accidit fractura. ꝛ nō ac
cidit eis nisi attritio in plurib'
dispositioīb9. Qᵒ si accidit ossi
b9 pedis fractura ꝛ uides illa osᵃ
sublimari sup se adinuicem. tūc
ponat infirmus pedē suū sup
terram ꝑparatum sīc ambulās.
deinde sta tu ꝛ pone pedem tuū
sup illᵒ q eleuatur ex illis ossib9
postea calca ea ꝛ equa ipa donec
redeant in locis suis. deīn poē eim
plaustrum ꝛ stupām desup ꝛ po
ne sub uentre pedis tabulam pᷓ
uam cui sint duo capita plana.
deinde stringe eam cū pede stric
tura decenti. postqᵃ tu inuolu's e
am cum pānis et reliqs quib9 ī
diget. Cum ḡᵒ ꝑterierit ei tres di
es aut quatuoꝛ tūc solue ligamē
tum. nam tu inuenies ossa equa
ta siue sit fracta aut sit disloca
ta. Opatō ḡ in eis ē sīc uides. Si
aut franguntᵗ aliqui digiti. tūc
restaura eos ꝛ equa ipōs secdm̄ qᵒ
narraui tibi in restitutione di
gitorum manus. deīn poē digi
to fracto astellam sm̄ longitu
dinem digiti. ꝛ sit latioꝛ eo paruū
per. deinde pone sub pede hāc ta
bulam quam narraui tibi. ꝛ strī
ge eam strictura decenti. Si uero
qᵒ frangitur ex ossib9 ē duo aū
tria aut plus tunc pone sᷓ nūm
digitum astellam sue quanti
tatis inuolutā in panno leni ꝛ
stringe tabulam inferiori pe
dis ꝛ sit stans sup unū caput as
tabelle extra uentrem pedis ut te
neat retentione bona. ꝛ ꝯuenit tᵉ
ut nō obliuiscaris qui cōsideres
omīa que dixi tibi in reliqs frac
turis ex accidentib9 que dixim9.
et oppone omī accidenti cum eo
qᵒ oportet. Capitlm̄. xviij. de
fractura uulue mulieris ꝛ ossi'
pectinis et uirge uiri ꝛ silib9.

Quando frangitur uulua muli
eris tūc fac eam sedere quadᵒ
tam. deinde inclina eam ad ptē
dorsi ipsius parump. ꝛ teneatur
retro. deinde impleat obstetrix
uuluam ei' coto donec impleat
eam ꝛ fiat in uulua ex eo sicut

spā deiñ cōcauatur mulier 7 eleua
dorsum eius paulatim. Illud enim
cotum egreditur donec sit ante
portam uulue sicut spā 7 os fractum
redit. deiñ pone puluillum sup
dorsum ei. Qn̄ ergo uult min-
gere remoueat cotum cum fa
cilitate deinde mingat 7 reduc
ipm fm modū quo intromisi
sti ipm in primis. deinde redeat
ad puluillum suū p̄mū. Faciat
illud septem dieb aut circiter
eos. Ipm enī restauratur 7 si uis
accipe uesicam eius 7 stringe sr
foramen eius cānulam aēnm
diuis 7 intromitte uesicam to
tam in uuluam ei. deiñ sufflā
in cānulam cum uirtute donec
inflectur uesica intra uuluam
fractura enī redit. deiñ imple
atur ei cū coto 7 dimittat aliquot dieb
fm qd narrauimus donec sanetur.
Et quādo frangitur os pectinis ui
ri aut mulieris. tūc ā immutatur
in restauratiōe ei et ipius equa
tione illud q narrauimus in
osse anche 7 nō occultat rectum
in his fracturis. ppinqs que pa
rum contingit ppue ei cui ē
quidā studiū. 7 intellige librum
meū istum instum qm fracturā
ipā significat tibi in plib dispo
sitoib uiā rectam in restaurati
one sui 7 iuncture sui. Intellige
g. In uirga ātium qn frangitur
accipe guttur anseris 7 intromit
te uirgam in ipm. deinde pone
sup ipm inuolutionē ex panno
7 inuoluatur 7 dimittatur trib
dieb aut circiter eos 7 sanabitur
si ds uoluerit. Cap. xix. de re
stauratiō fracture ossium qn ē cū uulnē.

Conuenit ei cū accidit fracturā
cum uulnere ppue si ē magnū
sicut est os coxe aut adiutorii aut
sile illi ut ppres 7 flōmes ipsiu
sint si attestantur tibi dolores
flōmie sicut pmisimus. Qd si uulnus
effluit sanguinē tūc oportet ut
pperes ad abscisionē eius. ita ut
pulueres sup ipm aspgi cōtin
si non est tibi presens aliud. deiñ
incipe restaurare fracturā i illo
eodem die. 7 nō ptpones illud si ñ
accidit apā. Si uō accidit apā ei
uideum tūc dimitte restaurati
onem eius usq ad diem nonū
donec sedetur apā 7 nō appinqs
cum die tercio aut qrto oīo nam
tu facis ei accidere accidētia ma
la. Si aūt os fractum est emi
nens sup cutē detectum tūc opo
tet ut coneris reducere ipm 7
equare ipm manib tuis cū fa
cilitate 7 extensione parua. Si
aūt nō pparatur extensio eius
7 ipius equatio manib tuis tūc
reduc ipm cum isto instrumento
qd sit ex ferro cui longitudo est
quātitas septem digitorū aut
octo. 7 ei latitudo est fm qntitatē
uulneris. ppt illd necē ē medi
co ut accipiat ex eis tria aut qua
tuor fm quātitatem qua indi
get ad illud ex curatione i omi
spēcie fracture. 7 sit rotundum
et sit in eo grossitudo parua ut ñ
duplicetur apud compressionē
sup ipm in ipā hora opationis 7
sit acute extremitatis cui mar
go sit in extremitatib suis et
sit supius ei ad grossitudinem
7 ex medietate ei usq ad infe
riora. et hec est forma eius. et

nominat' grece labrem uolētes
balthelatem partiam .i. paliciu.
Qr oportet ut ponatur extremi
tas eius acuta curuata sup ex
tremitate ossis eminētis 7 im
pelle ipm cum eo uice una don
qn redit os 7 equatur quadam
equatione. Conare g° equare ex
tremitates fracture ad inuice.
Qd si extremitas ei' fracture ē
subtilis 7 non accipit eam in
strumentum acceptione bona tūc
oportet ut incidas extremita
tem illius ossis donec instrm
potestatem hāt eius. Si uō non
potes reducere os cum eo q° nar
rauim' oio. tūc incide ipm cū eo
qd ɔuenit ei ex incisoriis q dixi
mus. aut serra ipm cū una ser
rarum quecūq; mō possibile est
tibi. deinde rade illd q° remanet
in osse ex aspitate 7 corticib; mi
nutis. Cum ergo reducit' os et
inuenit infirmus pt reductōe
ei' dolorem uehemente ledētem
tūc scias q° os nō redut ad locū
suū naturalem. fac g° illud. nā
tu confers infirmo iuuamtū
magnū. Cum completur restau
ratio tua quā facis ossi tūc sub
merge pānum in uino stiptico
nigro 7 pcipue si est in estate. 7 nō
ponas sup uulnus cerotū neq;
aliqd in quo sit oleum ut n̄ fa
ciat accidere in ipō putredine
et corruptionē. deinde amitta
astellas in hora ɔplementi tui
a restauratōe ossis 7 dimitte uul
nus detectum ita ut incidas cū
forficib; foramen in iuolutōib;
sm qtitatem uulneris 7 caue
omi cautela ne strīgas uulnū
cum fractura. ɔmultocies enī fe

cerunt illud stolidi medici. 7 fe
cerūt accidere sup infirmo suo
aut mortem aut corrodentē aū
guchoemen. 7 sit strictura tua le
uis mollis diuisa stricture reliq
rum fracturaȝ. Qd si uulnus ē
malum. aut est magnū 7 times
sup ipsum accidentia mala qdā
que narrauimus 7 inuenis dolo
rem in loco suspensum. tunc nō
oportet ut ponas sr ipm astellas
et fac ei inuolutōes ex pāni' du
ris in loco astellaȝ 7 strīge ipm
cum eis. Cum aūt est pt unum
diem aut dies duos 7 uides uuln'
iam incipere ut in eo gnēt pus.
tūc aufer desup ipsum pannū
quem posuisti sup ipm cum ui
no. deinde āmmistra licinia et
unguēta cum quib; de ɔsuetu
dine nrā ut medicem' uulneā
sic unguētū tetrafarmacō et si
milia illi. et conuenit tibi ū sol
uas ligamtum 7 cōsidera uuln'
in omī die mane 7 uespe donec cō
solidetur 7 sanetur. et oportet ut
ipparetur mēbrum talr ut currat
ex eo pus ad inferiora cum faci
litate. Qd si ptereūt uulneri die
multi 7 nō cōsolidatur neq; absci
ditur pus ab eo. tūc scias qd illic sūt
stathagie ossis parua. Quare o
portet ut inquiras uulnus cum
tenta. que uō ex eis stathagie
sunt separata remoue ea 7 extra
he ipā. et que ex eis sūt nō separa
ta et pungunt mēbrum et fa
ciunt accidere dolorem conare
incidere ea et auferre ipā oīmō
quo possibile ē illud tibi. Quod
si accidat uulneri guechen. aut
bechilem. aut spēs alia corrupti
onis 7 putrefactiōis. tūc opōtet

ut opponas unicuique ex eis cum eo quod convenit ei ex curatione cuius precessit narratio in capitulo suo. et ex eo in quo oportet ut sit sermo meus et cum facias presentem mentem tuam quando frangitur os et eminet super membrum sicut os coxe et adiutorii et similia eis ex membris magnis est ut non presumas attractionem eius neque ipsius extractionem. multotiens enim accidit ex illo mors. immo dimitte ipsum donec putrefiat. fortasse enim cadet per se post .xx. dies. aut .xxx. tunc extrahe illud si videtur tibi et si non dimitte ipsum.

Cap. xx. de cura nodationis que accidit in vestigio cuiusdam fracture.

Multotiens accidit hec nodatio in vestigio sanationis fracture precipue que est prope iuncturas et feditur ex ea figura membri. et fortasse prohibet membrum ab operatione sua naturali. Considera ergo tunc si nodatio est recens administra in ea medicinam que stipticitatem habent sicut aloes olibanum mirtum sarcocollam et acaciam et similia eis. ita ut accipias ex istis quasdam aut omnes eas et confice eas cum vino stiptico. aut cum albugine ovi aut cum aceto. et pone eas super noditionem in stupa et constringe eas super ipsam strictura bona et dimitte stricturam nec solvas eam diebus multis. deinde solve eam. et itera eam donec removeatur nodatio. aut stringe super ipsam laminam plumbi decenter. plumbo enim est proprietas removendi omne quod timetur ex membris. Si autem nodatio iam in lapidem conversa est et stricta est et festi-

ne provocet necessitas ad auferendum eam. tunc finde super eam ex superiori parte eius. et incide superfluitatem eminentem. aut rade eam cum quibusdam rasoriis donec removeatur. et cura ipsam donec sanetur.

Cap. xxi. de curatione fracture quando restauratur et remanet membrum post illud subtile et debile secundum suam naturam primam.

Quando restauratur fractura ossis et remanet membrum post illud subtile debile tunc non fit illud nisi propter causas multas. Quarum una est multitudo doloris ligamenti et ligationis eius non secundum quod oportet. aut propter superfluitatem stricture ligamentorum donec prohibeatur nutrimentum currere ad membrum. aut propter multitudinem embrocationis superflue. aut propter motus superfluos in non sua hora. aut propter paucitatem sanguinis in corpore infirmi et debilitatem eius. et curatio illius est cibare infirmum et tenerum(?) facere corpus eius donec multiplicetur sanguis in eo. et administra balneum et intromitte gaudium et letitiam super eum. deinde pone picem super membrum ut attrahat per eam ad ipsum membrum nutrimentum multum. et assidue embrocationem eius cum aqua tepida donec currat nutrimentum et redeat ad figuram suam naturalem.

Cap. xxii. de curatione ossium fractorum quando restaurantur tortuose et prohibent tortuositatem operationem corporis ab eo quod oportet.

Quando accidit membro iam restaurato post sanationem eius tortuositas et eminentia ossis fracti. aut

nodatio et fedatur per illud forma membri. Verumtamen membrum non prohibetur ab operatione sua naturali tunc non oportet ut recipias sermonem eius qui existimat ut frangatur membrum de nouo. Si iam fuerunt multi stolidorum medicorum et restauratorum qui fecerunt illud in terra nostra. et hec quidem operatio est inculpabilis ualde perducens ad timorem magnum; pare cius est mortale. Verum si claudicatio et nodatio sunt recentes tunc oportet ut embrocentur cum aqua tepida in qua decocte sunt herbe mollificantes sicut folia altee et radix eius et mellilotum et his similia. et fiat ei emplastrum cum emplaustro mollificatiuo sicut diakilon de cene fcin. aut sumatur mucillago radicis altee et conficiatur cum adipe galline. aut oleo sisamino et emplaustretur cum eo aut sumatur ficus pingues et terantur cum fimo columbino et similibus eis ex medicinis que nominantur diminuentes consolidationem. et quandoque soluitur nodatio cum fricatione assidua antiqua leui que fit cum manibus humidis. tunc amministretur motus membri ad omnem partem in horis omnibus. Si autem tortuositas iam antecessit et fortis facta est et durata est in lapidem et prouocata est necessitas ad curationem eius cum ferro. Tunc oportet ut secetur superius et soluatur continuatio ossis. et incidatur quod superfluit ex nodatione. aut osse cum incisoriis subtilibus et amministretur facilitas in illo cum sollicitudine et studio.

Capitulum xxiii. de sermone in dislocatione.

Dislocatio est exitus alicuius iuncturarum a loco suo quare prohibetur a motu suo et fedatur figura membri et facit accidere super infirmum dolores et lesiones uehementes. Quando ergo accidit alicui dislocatio tunc oportet ut statim ad reductionem eius laboret. neque tardet ex omnino. Nam si tardatur apostematur locus et fortasse fit difficilis cum eo reductio dislocationis. propter illud quod non oportet ut moueatur neque extendatur in hora apostematis eius quoniam multotiens facit accidere spasmum et dolores ledentes. Verum quando accidit illud tunc oportet ut properes ad flebotomiam infirmi. deinde dimittatur donec quiescat apostema. deinde embrocetur membrum cum aqua calida et oleo. deinde reducatur cum facilitate. et curetur omne membrum cum eo cuius rememoratio ueniet in loco suo. Et ego quidem iam ordinaui capitula dislocationis secundum quod precessit in fractura a superiori parte corporis usque ad inferiorem eius.

Capitulum xxiiii. de curatione dislocationis mandibule inferioris.

Parum dislocantur due mandibule nisi raro. et dislocatio ambarum fit secundum unum duorum modorum. aut enim remouentur a locis suis remotione parua et mollificantur parumper aut dislocantur dislocatione integra completa donec mollificentur ad partem pectoris donec currat saliua infirmi et non possit tenere eam neque possit claudere os suum. et inuoluatur lingua eius cum sermone. Quando autem dislocatio eius est parua tunc redit in pluribus dispositionibus per se cum pauca re. Si uero est dislocatio integra completa tunc

oportet ut amministretur reductio eius
velociter et non tardetur penitus. Et est
ut teneat minister caput infir-
mi et intromittat medicus pollicem
manus sue unius in radicem man-
dibule intra os eius si dislocatio est
a parte una. aut intromittat
duos pollices suos simul si dislo-
catio est a duabus partibus. et reli-
qui digiti manuum eius sint ex-
tra quibus equet. et precipe infirmo
ut mollificet mandibulas suas
et absoluat eas ad ambulandum
ad omnem partem. et medicus e-
quet mandibulam et impellat man-
dibulam donec redeat ad locum
suum. Quod si difficilis sit reductio
eius precipue si sunt ambe man-
dibule simul. tunc amministra vapo-
rationem cum aqua calida et o-
leo donec fiat facilis reductio
ambarum. neque tardes reductionem
ambarum omnino sicut diximus. Cum ergo
redeunt et equantur et clauditur
os infirmi et non mollificatur tunc
pone super eas pulvillos pannorum
cum cerotto quod sit factum ex cera et
oleo ro. deinde ligentur cum facili-
tate cum ligamentis mollibus.
Et sit sompnus infirmi super
dorsum suum et caput eius sit statu-
tum inter duo puluinaria ut non mo-
ueat ipsum ad dextrum et sinistrum.
neque conetur vel cogatur masti-
care aliquid. immo ponatur cibus e-
ius sorbitio lenis. donec quando re-
mouentur dolores et nodatur man-
dibula tunc comedat quod vult. et
amministretur illud cum facilitate
et non laboret super apertionem oris
sui apud comestionem et poti-
et oscitationem donec nodetur
mandibula et sanetur. Quod si dif-
ficilis fiat reductio duarum man-
dibularum quando dislocantur in hora
aliqua et non constituuntur ad loca
sua. tunc multotiens accidunt in eo
febres et sodia assidua. et fortasse
soluitur venter infirmi. et fortas-
se uomit coleram puram. Cum ergo
uideris illud tunc scias quia est perdi-
tio et multotiens moritur ille cui ac-
cidit illud in decem diebus.

Capitulum xxv. de reductione dislocationis furcule et extremitatis humeri.

Furcula quidem non dislocatur ex
latere intrinseco propter continu-
ationem suam cum pectore. et
dislocatur quandoque ad exteriora. et de-
claratur illud sensui. et restauratio
eius est ut iaceat infirmus super
dorsum suum et extendat brachia
sua. deinde comprime locum cum pal-
ma tua compressione forti. nam ipsa
redibit. deinde pone super ipsam
emplastrum et pulvillos et stringe eam.
Extremitas uero eius que sequitur
cubitum et continuatur cum eo non
dislocatur nisi raro. Quod si dislo-
cetur die aliquo te oportet ut re-
ducatur et equetur secundum quod diximus
et preparatur tibi. deinde pone
super ipsam emplastrum et pulvillos et
stricturam. et precipe infirmo ad-
herere tranquillitati et quieti do-
nec sanetur. Et cum hac eadem cu-
ratione reducatur extremitas
humeri quando separatur etiam a lo-
co suo.

Capitulum xxvi. de reductione dislocationis humeri.

Scias quod humerus non dislocatur
nisi secundum tres modos. Quorum unus
est ut dislocetur ad partem titillici
ad inferiora. et secundus est ut dislo-
cetur ad partem pectoris. et fortasse
dislocatur ad superiorem partem

humeri ⁊ illd̄ fit raro ⁊ nō dislo
catur ad p̄teriora ꝓpt̄ spatulam.
et nō dislocatur ad antiora ꝓpter
neruos ⁊ plurimū qñ dislocat̄
⁊ egdit̄ ad inferiora uersus titil
licum p̄cipue in illis quoꝝ carne
sunt pauce. qñ ingredit̄ in ei͛ ue
locat̄. In illis aūt quoꝝ carnes s̄t
multe est eccio illius .s. qa egre
ditur cum difficultate ⁊ ingre
ditur cum difficultate ⁊ fortas
se accidit quibꝫdam hoib; pcus
sio aut casus ⁊ apat̄ur humerū
ap̄ate calido ⁊ putatur ꝓpt̄ illd̄
quia iam dislocat̄ est. Oportet g̊
ut experiaris illud donec stes s̄r
certitudinem ei͛ ⁊ tc̄ pcedas i cu
ratione ei͛. Et cognoscitur dislo
catio qñ ē ad inferiora uersus titil
licum. ut distinguas int̄ hume
rum dislocatū ⁊ humerū sanū.
nam tu inuenis int̄ eos diuersi
tatem manifestam ⁊ inuenis i
capite humeri cōcauitatē ⁊ sub
titillico aput tactum caput hu
meri q̄i ip̄m sit ouū ⁊ nō pōt in
firmus reducere manū suā ad
aurem suā. neq; mouere eā oib;
motib; ⁊ similit̄ si dislocat̄ uer
sus pectus aut ad sursum. tunc
tu inuenis manifestū tactum
neq; occultatur. Hui͛ q̄dē dislo
cationis fit facil̄ reductō quā
est recens aut infirm͛ est puer.
et reductio ei͛ est ut eleuet mini
ster manū ei͛ ad supiora. deinde
pone tu pollices tuos subtitilli
co ei͛ ⁊ eleua iuncturā cum for
titudine ad sursum ad locū suū.
et minister eleuet manū eius ⁊
extendat eam ad sursum. deind̄
ponat eam inferius. Ip̄e ē redit
uelocit̄. Si aūt nō redit p illd̄ qd̄
diximus. et sūt a principio quo
accidit dislocatō dies multi. tūc
oportet ut balnectur infirm͛ in
aqua calida ⁊ aministret̄ embro
catō que mollificat ⁊ lenit. sicut
si decoquantur radix altee ⁊ fenu
grecum ⁊ mellilotū in aqua et
aministretur. Deinde resupinet̄
infirm͛ sup dorsum suū ⁊ ponat̄
subtitillico eius spa ex lana que
sit equal̄ int̄ lenitate ⁊ strictură.
deiñ ponat medicus calcaneum
suū sup speram ⁊ eleuet caput
humeri cum uirtute ⁊ attrahat
manū infirmi ad inferiora ⁊ mi
nister alius tñat caput infirmi
ut nō moueatur ad inferiora. Ip
se namq; redit statī. Et si uis re
ducere eum s̄m h̄c modū. et est ut
facias ēē presentem unū qui sit
longior infirmo ⁊ stet a p̄āte la
teris ⁊ intromittat humerum
suū sub titillico infirmi ⁊ eleuet
titillicum ei͛ ad supiora doñ sit
infirmus suspensus in aere. et
minister ali͛ trahat manū infir
mi ad inferiora uentris ei͛. Si aūt
infirmus ē leuis tūc oportet ū
suspendatur cum eo aliqd aliud
ut grauet ip̄m. nam redit dislo
catio statim. et reducit̄ etiā s̄m
modū aliū. et ē ut figatur in
terra lignū longū cuius caput
sit rotunde figure sicut mani
ca mortarii q̄ non sit crossum
neq; subtile. deinde ponatur sub
infirmo p̄tq; ponitur s̄r caput
ligni pānī leucos ⁊ infirmus sit
stans s̄m longitudinē ligni.
deind̄ extendatur manus eius
ad inferiora ex pte altā ⁊ exten
datur corpus eius ab alta parte
cum fortitudine. nam iuncturā

redit ad locum suum cum velocitate. Quod si difficilis sit eius reductio pomia que diximus tunc utere hac cura. et est ut accipias lignum cuius longitudo sit quantitas quatuor digitorum. et grossitudo eius quantitas duorum digitorum. cuius sit caput rotundum ut alleuetur introitus eius in profundum titilli ei secundum hanc formam. deinde li

getur super caput rotundum panni lenes ut non ledat lignum infirmum deinde ponatur sub titillico infirmi et extendatur manus aut bracchium super lignum usque ad inferiora. et ligetur lignum super adiutorium et brachium et extremitatem manus. deinde ponatur brachium super gradum scale platitudinem et extendatur manus ad inferiora. et dimittatur reliquum corpus suspensum a parte altera. iunctura enim ingreditur statim.

Cum ergo completur introitus eius secundum quemcumque modum possibile est: tunc oportet ut ponas sub titillico speram equalis quantitatis ex lana. deinde pone emplastrum preparatum ex pulvere molendini cum olibano et albugine ovi super humerum totum sicut revolvuntur desuper. deinde stringe sub titillico strictura decenti et revolvatur ligamentum super emplastrum desuper. et annectatur manus eius ad collum ipsius. et dimittatur neque moveatur manus eius septem diebus. et oportet ut ponatur cibus infirmi paucus donec confortetur membrum quoniam est velocius ad sanationem eius. deinde ponatur amplior post septem dies aut quinque. et exerceatur cum motu. Si ergo firmatur et non mollificatur tunc iam sanatus est. Si vero iunctura iam dislocatur multotiens propter humiditatem que accidit ei aut propter causam aliam: tunc oportet ut ammunitur cum ea cauterium: cum tribus foraminibus secundum quod premissum est in cap. de cauterio. Quod si fiat hoc totum et solvatur ligamentum post septem dies et non firmetur iunctura et relaxatur emplastrum ut iunctura super ipsum aliquotiens et non firmetur et cadat et non possit elevare ipsum ad superiora. tunc scias quod nervi eius qui sunt ad caput humeri iam incisi sunt aut extensi aut mollificati. Et scias quod iunctura numquam figetur in suo loco dislocationis aut que fit versus pectus et mamillam. aut ad posteriora reductio fit cum impulsione et extensione cum manibus donec redeat. et ammutatur in ea reliqua strictura et cura donec sanetur. Quod si accidat post sanationem gravitas in membro et tarditas in motu eius. tunc utatur infirmus balneo multotiens donec levatur illa gravitas et redeat ad naturam primam.

Capitulum .xxvii. De curatione dislocationis cubiti.

Scias quod iunctura cubiti dislocatur cum difficultate et similiter redit cum difficultate. Et ipsa quidem dislocatur ad omnes partes et precipue ad anteriorem aut ad posteriorem. Et eius dislocatio non occultatur tibi quin est cadens sub visu et sub tactu secundum quamcumque figuram dislocetur. Et quando coniungi cubitum dislocatum cum sano

declaratur tibi illud manifeste.
Concauatur enim iunctura et non potest
duplicare brachium neque tangere
cum eo humerum suum. et oportet
ut properes in reductione dislocationis
statim antequam accidat ei apostema calidum.
Nam si accidat ei apostema calidum
difficilius fit eius reductio et for-
tasse non sanatur omnino precipue quando
est ad superiora. Est enim deterior
omnibus speciebus dislocationis et
uehementioris doloris eius. et mul-
totiens descendit cum ea mors.
Et restauratio eius quando est ex eis quam
possibile est reducere est ut ex-
tendatur manus eius cum duabus
manibus et brachium eius sit expan-
sum. et manus medici sint supra
cubitum et subeo. et ipse impellat
iuncturam cum pollicibus manu-
um suarum simul aut cum radice
palme sue donec redeat ad locum
suum. At uero si dislocatio est ad an-
teriora tunc redit ita ut duplices
manum cum manu sua donec per-
cuciat cum radice palme sue cu-
bitum qui est dislocatus. Quod si
non obedit dislocatio ad reducti-
onem tunc amministra extensionem
uehementem fortem ualde. et est ut
extendant brachium duo ministri
et teneant ipsum ministri duo etiam
ut non remoueatur apud extensionem.
deinde reuoluatur brachium ad
omnem partem postquam inuolutum
fuerit manus eius panno duplicato lon-
gus aut ligamentum latum. et
quando tangit medicus manu sua
iuncturam inungat ipsam cum
oleo aliquo ut sit illud ex eis que
adiuuant in lubricitate iunctu-
re cum facilitate. deinde impellat
iuncturam impulsione uehementi

donec redeat. Et post reductionem e-
ius oportet ut ponatur super ipsum
emplastrum in quo sit stipticitas et
exsiccatio cum albugine oui. et
stringatur strictura decenti. et su-
spendatur brachium a collo infir-
mi et dimittatur diebus aliquot de-
inde soluatur. Si igitur firmatur iunc-
tura in loco suo tunc solue liga-
mentum ab ea et dimitte ipsam.
et si uides iuncturam non bene stri-
gi tunc itera emplastrum et ligamentum
et dimitte ipsum diebus aliquot
donec stringatur. deinde solue ipsum.
Si autem accidat ei grauitas post re-
ductionem iuncture et dispositio
eius sit in motu. tunc amministra
humectationem in balneo et frica-
tionem subtilem et compressionem
donec leniatur. aut pone super iunc-
turam inunctionem anetis pinguem
deinde ligetur et dimitte ipsam
super eum die et nocte. deinde aufer
eam et introducito ipsum in balne-
um. Cum igitur sudat tunc frica iunc-
turam fricatione temperata. deinde
itera super ipsum allevianti uice una
et secunda et tertia cum introitu in
balneum donec leniatur. et si uis po-
ne super ipsum stercus uaccinum
humidum calefactum cum butiro
et stringe super ipsum. Fac illud a-
liquotiens. Ipsa namque lenitur
et redit ad dispositionem suam.

Capitulum xxvii. de curatione dislocationis
Malaxisseu manus almahussem.

Multotiens dislocatur et reduc-
tio dislocationis eius est facilis.
e contrario reliquarum iuncturarum
uerumtamen oportet ut uelocitas sit in
reductione dislocationis eius in
hora in qua dislocatur antequam
apostematur locus. aut accidat in eo apostema.

calido. Et reductio dislocationis eius est ut ponas malabasen manus infirmi super tabulam et extendat minister manum eius et ponat medicus palmam suam super eminentiam iuncture et impellat eam donec redeat. Verumtamen oportet ut consideretur si palma iam recessit ad uentrem manus. tunc ponat infirmus dorsum manus sue super tabulam apud extensionem et reductionem. Et si dislocatio est procedens ad dorsum manus tunc sit positio manus eius interior pars manus ponatur intrinsece super tabulam cum cadit manus medici super ipsam eminentiam iuncture. Si ergo redit statim bonum est. Et si non tunc stringe eam cum emplastro sedante apostema et dimitte ipsum neque iteres illud. nam si non tolleratur neque poterit fieri reductionem eius postquam pretereunt ei dies. Verumtamen iunctura remanet secundum tortuositatem suam et non nocet infirmo aliquid nisi quod mollificatur manus et non potest stringere aliquid. tunc scias quod neruus fuit abscisus aut attritus. non est igitur ingenium in ea nisi ut stringatur cum cauterio propter casum eius. et fortasse non confert illud aliquid. Cum ergo non redit almabasen tunc pone super ipsum emplastrum quod narrauimus deinde stringatur et dimittatur quinque diebus. postea soluatur et dimittatur et exercitetur manus. Si autem priuatur motus eius et accidit in ea aliquid grauitatis tunc leni eam cum aqua calefacta et fricatione aliquotiens donec leniatur.

Capitulum xxviii. de curatione dislocationis digitorum.

Quandoque dislocantur ad omnem partem. Quando ergo dislocatur ex eis digitus ad dorsum palme aut uentrem eius. tunc extende digitum et impelle dislocationem pollicibus tuis donec redeat. deinde sustenta caput digiti et suspende ipsum uersus partem ad quam dislocatur et dimitte ipsum duobus diebus. deinde suspende eum et extende ipsum donec equetur rectitudini illo die suo. Cum ergo fuerit nox liga ipsum secundum narrationem ipsam et non cesses soluere ipsum in die et exerce eum cum motu et liga ipsum in nocte. fac illud diebus aliquot donec stringatur. Et similiter fac cum eo si dislocatur ad uentrem manus. et liga eum ad partem ipsam et fac cum eo operationem tuam primam donec sanetur. et similiter fac cum eo quando dislocatur ad reliquas partes.

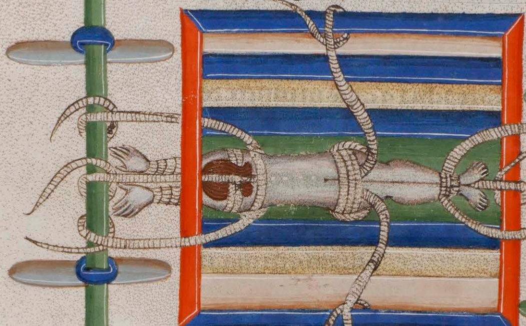
Capitulum xxix. de curatione dislocationis spondilium dorsi.

Quando accidit alicui spondilium dorsi aut colli dislocatio completa. aut remouentur spondiles multi a locis suis tunc non est in ea curatio. quoniam mors properat infirmo. Et signum illius est quod egestio infirmi egreditur absque uoluntate neque potest tenere eam. Et multotiens mollificantur ex eo quedam membra eius. aut duo crura eius. aut duo brachia ipsius. aut unum eorum. aut remouetur spondilis una de loco suo. Multotiens enim remouetur et multotiens fit remotio earum ad quatuor partes. Illa ergo que remouetur ad posteriora nominatur gibbositas. Curatio uero eius est ut consideres tunc si gibbositas accidit a pueritia tunc non est in ea curatio neque ex ea est sanatio

omnio. In illa aūt que accit a ca
su aut ꝑcussiōe aut similib' ill'
iam dixerūt antiqui modos cu
ratiōis s'mone ꝓlixo cui' plurī
mū nō redit cum ꝑficio. Ego
uō iam abreuiaui ex illo cuius
parum excusat a multo ei' ex ꝓ
pinquitate in ea ad intentionē
et expositionem in ea qua expo
sui illud ⁊ formaui instrū eius
diuiso mō ab eo quo extenderūt
illud ⁊ exposuerit ipm. Dico g°
q' in gibbositate que accit ab an
teriori ꝑte in pectore non est in
genium neq; sanatō ex ea. et si
milr' in illa que fit ad duo latā
etiā. ⁊ nō curatur ex eis nisi illa
que accidit in dorso ꝓpie cā eo
qd narro. Et est ut extendatur
infirmus sup faciem suā sr' po
dium equale ꝓpe parietem. ⁊ ex
pandatur sub eo stramentum
humidū ut nō ledatur pectus
eius. deīn ponatur lignū recti
fixum in fouea in t'ra in extre
mitate podij circa' caput eius.
et lignum aliud circa' pedes ei'
in extremitate altā podij. et mi
nister teneat lignū et sit n̄ fir
matū in fouea ⁊ minister alt'
tiñat alterum s'm illā formam
deinde inuolue sup caput infir
mi ⁊ sub titillicas ei' ligamētū
bn̄ firmum ⁊ extende extremi
tatem ligamenti ad lignū qd
est apud caput eius ⁊ liga ipm
in eo. deīn stringe ligamentū
aliud sup' anchas eius ⁊ supra
genua ipsius ⁊ apud cauillas
eius. deinde agrega ligamēta
omia ⁊ liga ea in ligno altero
qd est apud pedes eius. deīn ex
tendat omnis minister ad ꝑte

ligni ligamētum. ⁊ nō remoue
antur duo ligna ex locis suis in
quib; sūt fixa. u'm̄tn̄ nō sunt fir
mata sicut diximus. et medicus po
nat palmas suas sup spondilem
cum fortitudinē donec redeat.
aut ponat sup eā tabulam. deīn
annectat sup tabulam pedes suos
donec redeat. Si aūt nō redit per
hanc curationem. tūc accipe tabu
lam cuius longitudo sit circiter
duo brachia ⁊ caue in pariete de
quo diximus q' est ꝓpe infirmū
locum in quē ingrediatur extre
mitas tabule. deinde pone me
dium tabule sup spondilem. et
ponat pedes suos medicus super
extremitatem altam ⁊ stringat
bn̄ donec coartetur spondil' ⁊ re
deat ad locum suū. et si uis ope
rare cum turno q' inuoluit' cū
manu. et est ut figas in terra a
put caput ei' infirmi in postmo
podij duo ligna quorum longitu
do sit brachij unius. ⁊ ap' caput
eius in postremo podij ē duo li
gna. Et sit longitudo q̄ est int'
omne lignū palmus unus. et
iam fcm est in omi ligno fora
men in quo currit turnū. ⁊ fir
metur lignū omē in t'ra mul
tum ne moueatur oīo. ⁊ intro
mitte lignum rotundum. ⁊ ē
tornū in quo reuoluitur liga
mentum in duobus foraminib'
duorum lignorum. ⁊ in extremitate
eius ē foramen in quo firmat'
lignū cui' longitudo ē palmus
cum eo qd reuoluit' ⁊ in duobus
lignis aliis ē simile illi. deinde
stringe ligamēta que stricensu
in pectore infirmi in torno qd
est ap' caput eius ⁊ ligamenta

que strinxerunt in cruribus eius i
torno q̄ e ap̄ pedes eius. Deinde
stet. apud oēm turnu; minister
qui torqueat manū suā cum lu
cinio cum quo reuolutur tor
num. et medicus equet spōdile
s̄m qd̄ diximus. Et hec ē forma
torni et podij et infirmi.

Deinde post̄q̄ā redit spōdil' et e
quatur locus tūc oportet ut ponā
emplm̄ exsiccatiuū cum albu
gine oui. deinde stupā. post̄ea ponē
sup emplm̄ astellam ex tablā
cui' latitudo sit triū digitorū
aut circit̄ eos. et sit longitudo e
ius q̄ntitas que capiat locū gib
bositatis ⁊ sup partē spondil' sa
ne. deinde ligetur cum ligam̄
to qd̄ diximus. ⁊ utatur infirm'
nutrimento subtili donec sane
tur. Qd̄ si remanet qddam emi
nentie in loco in fine sanatōis
tūc oportet ut ām[illegible]strent me
dicine que mollificant ⁊ leni
unt cum āministratōe tabule
quā narrauimus tp̄e longo. et iā
āministrat' in illo lamina plū
bi. Et q̄nq; accit eminētia ī po
stremo spōdiliū dorsi. ⁊ putatur
p eam dislocatio. ⁊ est illud os q̄
iam eminet q̄r nō oportet ut

presumptō fiat ei cum hac me
dicina. fortasse eni accidere fa
ciet mortem.

Capitulū. xxxj.

De curatione anche dislocate.

Scias qd̄ iuncture anche ⁊ iūc
ture humeri nō accit nisi dis
locatio tm̄. neq; accidit eis q̄ ac
cidit in reliquis iuncturis ex re
motione parua ⁊ concauitate. et
iunctura quidem anche dislocatur
s̄m quatuor partes. Qd̄ est q̄a dis
locatur ad interiora ⁊ ad exteriora
et ad anteriora ⁊ posteriora. Et
plurimū quidē dislocatur ad inte
riora ⁊ parum dislocatur ad an
teriora aut posteriora. Et cogni
tio dislocationis ei' ad interiora
est quiā q̄n tu coniungis crus in
firmi sanū cum infirmo ē lon
gius. ⁊ est genu eius eminēs pl'
q̄ sani. ⁊ non pōt infirm' dupli
care pedem suū apud inguinē.
et est locus qui sequitur inguinē
apātus apāte calō p̄pea qd̄ capi
tis. iam puenit illuc. Et signū
eius cū accidit dislocatō ad exte
riora est q̄ sūt accidētia eius con
traria istis accidentibus. Et signū
eius cū accit dislocatō ad ante
riora ē quia expandit crus suū
s̄m complementum. uerumtamē non
duplicat ipm̄ absq; dolore quē
in genu. ⁊ si cogatur ad ambulā
dum nō pōt sup illō ad anteriora.
et retinetur urina ei' ⁊ apostemā
tur inguine ei'. ⁊ apud ambula
tionem ē calcatō eius sup calca
neum. Et signum ei' cū accid'
dislocatio ad posteriora est. ut n̄
expandat genu neq; possit du
plicare ipsum anq̄' dupliacet ip'
inguinem. ⁊ est crus eius etiam
breuius altō. ⁊ inguē est molli

ficatum. et est caput coxe apud
locum ylii. Reductio vero specierum
huius dislocationis est ut consideres
tunc si dislocatio est vetusta que
iam antiquatur cum habente
ipsam. Deinde tu administras re
ductionem eius et remanet secundum
dispositionem suam tunc non est in
ea omnino curatio. Non ergo oportet ut
presumptio fiat ei penitus. In illo
autem cuius dislocatio est recens. et
est ex una specierum quatuor dislocati
onis. tunc propera ad hoc ut volvas
iuncturam et extendas ipsam ad
anteriora et ad exteriora et moveas
eam dextra et sinistra. fortasse enim
redit et non indiget alia cura. Si
autem non redit hoc modo tunc opor
tet ut prepares ministrum fortem
et extendat crus eius ab inferi
ori parte aut cum manibus suis
aut cum ligamento quod ligatum
supra crus eius super genu. et mi
nister alius extendat manus suas
desuper ita ut intromittat manus
suas sub titillicis eius. Deinde strin
gat cum ligamento leni super ra
dicem coxe et teneat extremita
tem ligamenti alius tertius. Et
sit extensio eius aut ab anteri
ori parte inguinis ad partem fur
cule. aut ad posteriora ad partem
dorsi. et sit extensio eorum omnium
vice una donec elevetur infir
mus cum corpore suo a terra et re
maneat pendens. hec enim species
extensionis est species communis speciebus
iiii. Si ergo redit dislocatio cum eo
quod diximus erit bonum. et si non
tunc necesse est omni speciei illud quod di
cam de curatione propria. In reduc
tione que est eius propria quando disloca
tio est ad interiora oportet ut re

supinetur infirmus super latus suum
sanum. Deinde ponat ligamentum
super radicem coxe in eo quod est inter
caput coxe et locum qui est sub in
guine. deinde extende ligamentum
ad sursum a parte inguinis ad al
tiorem partem corporis ad partem fur
cule. deinde accipiat minister alius
fortis brachia eius et minuat lo
cum grossum coxe infirme et ex
tendat ad exteriora extensione vehe
menti. Ipsa enim redit ad locum su
um. et hec species est facilioris cura
tionis reliquis speciebus curationis
qua reducitur hoc membrum.
Si autem excusatur sic te et non obe
dit tibi ad introitum cum hac specie
curationis omnino. tunc oportet ut li
gentur duo pedes infirmi simul
cum ligamento forti leni super
duos calcaneos et super duo genua.
et sit longitudo cuiusque a compare
suo quantitatis quatuor digitorum.
et sit crus infirmum extensum
plus altero quantitate duorum di
gitorum. deinde suspendatur infir
mus super caput ligni quod sit in
domo. et sit longitudo eius a terra
quantitas duorum brachiorum. deinde
precipe iuveni forti ut minuat
caput coxe. et suspendatur cum
infirmo iuvenis alius et impel
lat iuvenis alius minuens coxam
cum fortitudine. nam iunctura
redit ad locum suum cum velocita
te. In reductione autem eius propria quando
est dislocatio ad exteriora opor
tet ut iaceat infirmus super po
dium secundum quod narravimus in ha
bente gibbositatem. et stringatur
ligamentum super crus eius infirmum
a parte et super pectus eius. deinde pona
tur duo ligna. unum apud pedes

eius. ⁊ alterum apud caput ipsi⁹.
deīn ponat᷑ lignū additū ī me
dio podij fixum lr̄ı̄ sup q̄ inuo
luti sunt pānı̄ humidi ut non
ledat infirmū. ⁊ sit lignū inter
coxas eius ut nō attrahatur ad
inferiora ap̄ extensionē. Deinō
extendat omnis minist᷑ ad par
tem suam. ⁊ medicus equet re
ductionē manu sua. Si ergo o
bedit ad reuisionē bonū erit. et
si nō. pone tabulam sr̄ ipsam
⁊ p̄me ipsum sic̄ diximus igib
bositate equalit᷑. vmū oportet
ut iaceat infirm⁹ sup latus suū
sanū. Et qū dislocatio est ad ā
teriora tūc oportet ut extendat᷑
crus infirmi uelocit᷑ et est sm
hanc eandem narrationē sup
podiū. et ponat medic⁹ palmā
manus sue dextre sup inguē
infirmū. Deinde coartet ipsū
cum manu altā. et cum illa co
artatōne pone ipm extēsum
ad inferiora ad p̄tem genu. Et
si dislocatio est ad posteriorā tūc
nō oportet ut extendatur infir
mus ad inferiora. et ē eleuatō
sup terrā. s; imo oportet ut sit po
situs sup rem duram sic op̄ortet
ut sit etiā cū dislocatur ancha
eius ad extiora sm illud qd̄ di
ximus de accubitu eius sr̄ duā
anchas q̄ est sup faciem suam
et ligamta extensa sm qd̄ dix
ximus sup. Et oportet ut am
ministretur compressio cū ta
bula etiā sup locum ad quem e
greditur iunctura. Cum ergo
completur reductō sm q̄ opor
tet ⁊ signū reductiōis eius nō
occultatur tibi. ⁊ est simile ut ex
tendas duo crura infirmi ⁊ qū

uides ea equalia ⁊ infirm⁹ strin
git crus suū ⁊ expandit ipm ab
sq; excusatōe tc̄ scias q̄a iam re
dit membrum sm q̄ oportet. tc̄
coniuge duas coxas ⁊ pone em
plaustrū ⁊ stringe cū inicma
ti ita ut nō moueatur ancha ad
aliquā partium. et adhereat in
firmus trib; dieb; quieti aut
quatuor. deiñ solue ligamētū
⁊ emplm̄. et compara crus cū
alt°. tūc si uides ea equalia in
statu tūo scias q̄ dislocatio iā
firmata ē. absolue g° infirmū
ad ambulandū. et si uides ali
quid mollificatōis. tūc redi et
emplaustra ⁊ stringe illō ī sm
stricturā tuam primā et dimit
te illud etiā trib; dieb;. deinde
solue illud ⁊ fac ipm tardare in
ambulatōe sup utrūq; aliquot
dieb; donec ꝯfortetur bene.

Capit. xxxij°. de curatione dislocatōis genu.

Genu dislocatur
sm tres modos. dislocatur. s.
ad exteriora ⁊ ad interiora et ad
inferiora. s; ad posteriora ⁊ ñ dis
locatur ad anteriora. Et signū dis
locatiōis eius est ut p̄cipias in
firmo ut applicet crus suū ad
coxam suā. Si aūt nō adheret
cum coxa tūc scias qd̄ genu est
dislocatum. Et restauratō oīū
modoꝝ dislocationis ē ut faci
as sedere infirmū rectum ita
q̄ iam extendit crus suū si pōt
sup illud ⁊ adhere dorsum tuū
ad faciem eius. ⁊ pone pedem e
ius int᷑ pedes tuos. deinde adhe
rere fac genu ei⁹ cum palmi⁹ tu
is. ⁊ reducis int᷑ digitos tuo͛s su
per genu eius. deiñ applica cum
palma tua duo latera genu eiu

cum fortitudinē et minist' aliuś
extendat pedem eius donec rede
at genu ad locum suũ. et signũ
reductionis eius ē ut adhereat
eius cũ coxa in lenitate non la
boriose. deinde emplastra ipm̄ ⁊ adhe
rere fac eius suum cum coxa. de
inde liga ea simul cum uicta tri
b9 dieb9 aut quatuor. deinde sol
ue ea ⁊ nō utatur infirm' ambu
latione aliquot dieb9 donec cō
fortetur. Si aũt excusatur tibi
reductio eius tē administra extē
sionem fortē cũ ligamētis quo
rum precessit narratio in cura
tione anche. donec redeat.

Capitulum .xxxiij. de curatō disloca tōis calcanei.

Calcaneus qñq3 re
mouetur remotionē parua. ⁊ qñq3
dislocatur s'm complemētum.
et dislocatō eius fit aut ad ante
riora aut ad exteriora. Et signũ
dislocationis huius est qd̄ uides
calcaneum inflatum precedētē
ad ptem ad quā dislocatur. Cu
ratō aũt remotionis ei' ē faci
lis reductiōis. et est ut extēdat'
cum facilitate cum manib9 et
equetur donec redeat. In curati
one aũt eius qñ dislocatur s'm
complementũ oportet ut faci
as sedere infirmum rectum ⁊
teneat ipm̄ minist' fortis uali
dus a posteriori pte dorsi eius i
medio ipius. deinde tene cũ ma
nu tua dextra pedem ei' a superi
ori parte eius. ⁊ cũ manu tua si
nistra ab inferiori pte pedem ei'
in loco cauille. deinde trahe pedē
ad te cum manu tua dextra. de
inde cum sinistra duab9 uicib9.
deinde extende cum sinistra et
impelle pectus pedis cũ dextra

usus eius absq3 labore. fac illud
bis sicut narrauimus. deinde impel
le pectus pedis cũ dextra ad exte
riora uice tercia ⁊ tu trahis cauillā.
Si ergo redit in uice una aut in
duab9 s'm hunc modũ ⁊ uides pe
dem equatum ē bonũ. ⁊ si nō. tūc
itera operationem sup ipm̄ qm̄ iam
ipse redit. Si aũt prohibetur tibi re
ductō eius cum eo qd̄ narrauim'.
tūc fac iacere infirmũ s'r dorsu
suum sup terram. ⁊ fige parillū
in terra firmatũ ualde. ut cadat
int' coxas eius ⁊ tu iam inuolui
sti sup ipm̄ pannũ ut nō ledat
infirmum. deinde accipiat uel te
neat minister coxam eius. postea
extendat minister alt' pede3 aut
cum manib9 suis aut cũ liga
mento qd̄ liget sup collum pedis.
deinde extendat omnis minist'
contra extensionē cōparis sui. et pa
xillus sit stans int' duas coxas
infirmi retinens eũ ut nō attra
hat' corpus eius ad inferiora a
put extensionem. deinde equet
medicus dislocationē manib9
suis ⁊ minister alt' teneat eius
sanũ ad inferiora. nam dislocatō
redit cum uelocitate. Cũ ergo re
dit dislocatio et declaratur tibi
sanitas reductiōis ei' tunc pone
emplm̄ ⁊ stupam ⁊ strīge ipm̄
cum ligamētis firmiter. et liga
pedem cum ligamēto ad crus. et
oportet ut caueas uel timeas de
neruis qui sūt sup' calcaneum po
sterius. ⁊ nō sit ligamentum sup
eos uehemens ⁊ ledat eos. deinde
dimitte ipm̄ duob9 dieb9 aut tri
b9. Qd̄ si mollificatur ligamētū
stringe ipm̄. deinde solue ipsū
in die tercio aut qrto. et prohibe

infirmũ ab ambulatiõe q̄draginta dieb9. Si nõ conatur ambulare ante illud spatium nõ sit securitas quin dissoluatur s̄ ip̄m dislocatio ⁊ corrumpatur ⁊ non recipiat post illud curationem.
Q̄d si accidat ei ap̄a calidum tc̄ oportet ut ãministres in sedatione eius illd̄ in quo precessit nãratio nr̃a in alio loco ex curatiõe ⁊ embrocatiõe donec remoueat̃.

Capitulũ .xxxiiij. d̄ curatiõe dislocatõis digitoꝝ pedũ.

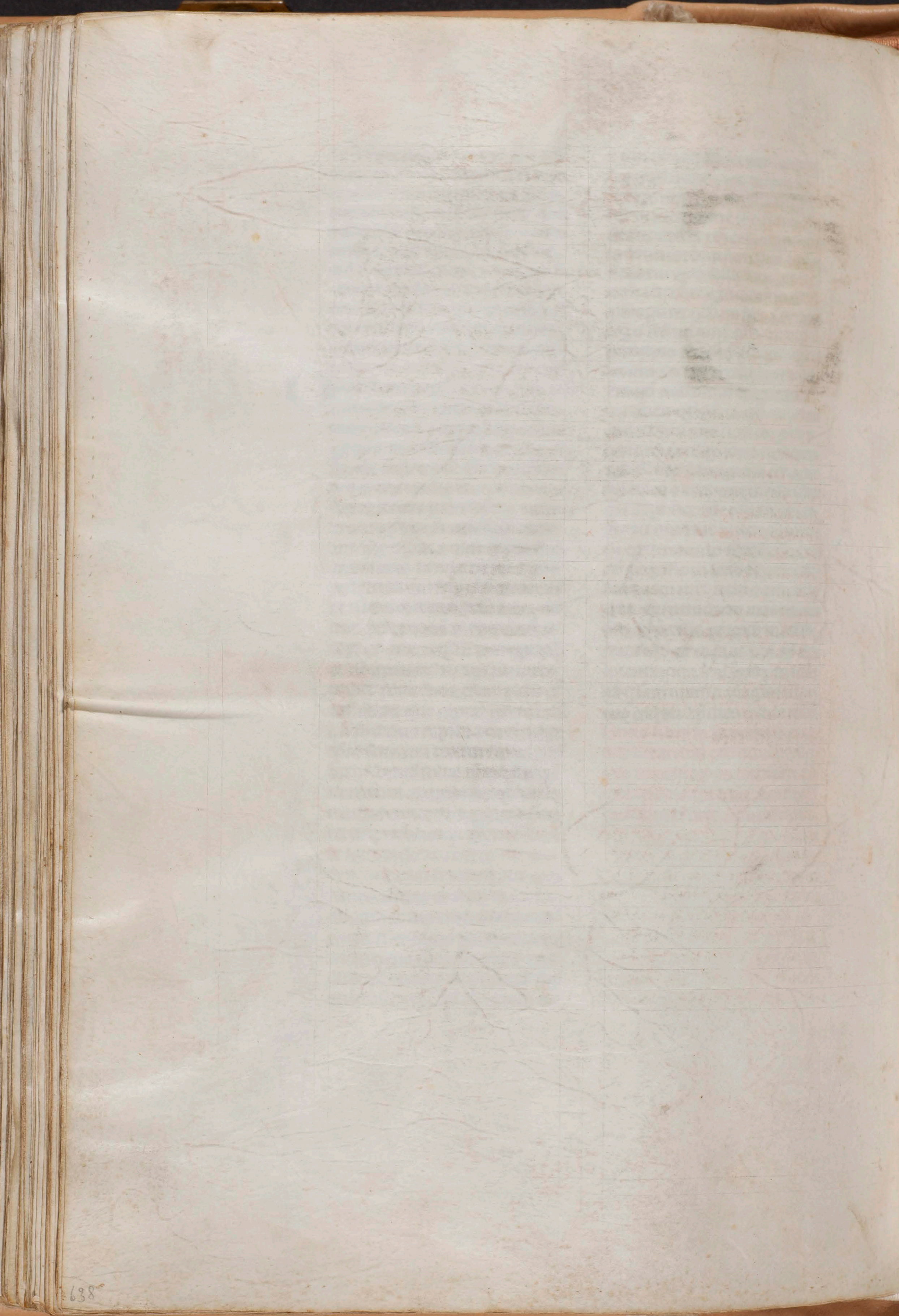
Oportet ut equet̃ q̄d dislocatur ex eis cum extensione pauca absq; labore ⁊ illud q̄d non est difficile imo facile ē est.
Si aũt dislocatio est in quibdã nodis dorsi pedis tunc oportet ut facias sedere pedem suũ; infirmus sup locum equalem terre aut sup tabulã; ⁊ est stans sicut ambulans. deinde tu sta ⁊ pone pedem tuum sup illd̄ q̄d eminet ex illis iuncturis. deĩn calca illd̄ cum pede tuo cũ uirtute donẽ redeat et uideas ip̄m iam equatũ. et nõ appareat in loco eminẽtia. deinde pone sub uentre pedis ei9 tabulam que capiat pedem totũ. cui sint duo capita. deind̄ strige ip̄m strictura decenti firma trib9 dieb9. deind̄ solue ip̄m. ⁊ fac quiescere eum ab ambulatiõe dieb9 multis donec stringatur ⁊ securetur a reditione.

Cap̄m. xxxv. de sp̄eb9 dislocatõis q̄ fit cũ uulnere aut cum fractura aut cum utrisq; simul.

Quando accidit aliquid ex illo ⁊ conaris curationem ei9 et ip̄ius restaurationẽ multotiens succedit mors. ⁊ pp̄t illud nõ oportet ut p̄sumat sup curatõnem ei9 q̄d est hm̄oĩ nisi qui est prudẽs in arte longiu sus misericors pius tardus nõ audax neq; p̄sumptuos9. ⁊ utatur in inceptione medicinis q̄ sedant ap̄atã tm̃ calidã. ⁊ dimittat infirmum diuino iuditõ nisi deus cui sp̄es salutem a ponit̃ cum leuitate egritudinis et in quo apparet q̄dam spei. Conare ergo reductionẽ eius statim i principio rei anq̄ accidat ap̄a calidum. Si ergo redit membrũ s̄m q̄d uolumus tũc amminist̃ regimen q̄d sedat ap̄a calidum et cura uulnus cum eo q̄d conuenit ei ex unguentis desiccatiuis. Quod si dislocatio est cum fractura ⁊ accidunt in osse frustra gie separate. tũc conare ablationem eoꝝ. ⁊ fac in illo q̄d dixim9 in egritudinib9 simplicib9 ex eo q̄d precessit in locis eaꝝ. Et caue s̄m tuam uirtutem ⁊ custodi te ip̄m ab introitu in uias timorꝭ s̄m q̄d p̄cessit p̄dicatõ mea tibi. Nam illd̄ est melius tibi ap̄ creatorem tuum. ⁊ magis p̄manẽs ad gl̄am tuam ⁊ magis saluũ tuo corpori ap̄ illos in tuo tp̄e.

Hunc librum transtulit magister Gerardus cremonẽsis ĩ Toleto de arabico in latinum. Tẽ .xxx.a particula libri Azaragi quẽ composuit albucasim.:–

si qui est prudēs in arte longa
sus misericors pius tardie
audax neq; psumptuosus
tur in inceptione medicine
sedant apud tm calia
infirmum diuino iudicio
clēus cui spes salutem a p
cum leuitate egritudinis et
quo apparet q̄dam spes. Conat
ergo reductionē eius statim
principio rei antq̄ accidat ap
lidum. Si ergo redit membrum
sm qd uolumus tūc
regimen qd sedat apud cal
et cura uulnus cum eo q̄d con
uenit ei ex unguentis
uis. Quod si dislocatio est cum
fractura et acciderunt in osse
gie separate tūc conat abla
onem eorum et fac in illo qd
in egritudinibus simplicibus
qd precessit in locis eorum. Et
sm tuam uirtutem et
ipsum ab introitu in uias
sm qd precessit
nam illud est melius tibi
torem tuum et magis
ad gloriam tuam et magis salu
tuo corpori apud illos in tuo
Hunc librum transtulit ma
ister Gerardus cremonensis
leto de arabico in latinum
.xxx. particula libri
quē composuit albucasim.

Incipit liber de doloribus iuncturarum.

DIXIT RASIS. VOLO in hoc capitulo dicere medicinas que necessarie sunt in doloribus iuncturarum, sicut et medicinas laxativas que in libris non sunt dicte nec manifeste, et in qualibet illarum distingo qualiter debeant uti, ut nulla ex eis sit posita nisi in loco suo.

Capitulum primum de materia faciente do. iunctu.

Materia ex qua generatur dolor iuncturarum est pro maiori parte fleuma crudum et sepe de sanguine, raro de colera et raro de melancolia, et qui componuntur ad d. pro maiori parte colera cum fleumate subtili mixto, et rarius ex fleumate mixto cum melancolia, et rarissime de omnibus humoribus mixtis secundum proportionem suam in corpore. Et ego ostendam signa cuiuslibet valde manifeste. Dico igitur quod debemus considerare quando eger sanus erat cuiusmodi erat materia, similiter de victu, et cuius materiei est dolor, et que cura facit quiescere dolorem, et de dieta infirmi et de complexione et de etate, regione, tempore et similibus. Sufficit tibi in cognoscendo materiam secundum duo signa vel tria, et nos debemus ostendere et declarare istud capitulum magis quam aliud quia est radix vite et cure. Dico ergo quod significatio erit secundum quod narrabo. Si color loci fuerit rubeus significat quod materia erit sanguinea, et si citrinus colerica, et si fuerit magis albus colore corporis significat fleuma subtile, et si fuerit declinans ad nigredinem cum livide significatur quod materia est simpliciter ex melancolia, quoniam talis color est in fine apostematum calidorum aut ex coagulatione sanguinis. Sed si cum nigro colore fuerit membrum frigidum et non procedit ipsum color significat quod est ex melancolia. Sed cave in cognitione coloris ut membrum non sit calidum arte vel balneo vel medicina calida vel dormiente supra latus vel sit infrigidatum ex contrario vel remanserit super eum color alicuius medicine.

Si autem fuerit similis colori corporis erit propter duas causas: aut quia in membro venit aliquis humor et tunc erit dolor non ex quantitate humoris sed ex qualitate, aut erit dolor propter multitudinem non propter maliciam humoris, aut quia non est valde profundus dolor in profundo membri. Intelligimus quod dolor provenit ex repletione humorum non ex malicia humorum, et repletionis signa remanserint in profundo et dolorem. Intelligimus quod provenit ex qualitate humorum. Sed propter frigiditatem non apparet color in superficie corporis. Et tamen debemus scire hoc ex aliis capitulis.

Signa autem repletionis sunt ista: magnitudo pulsus et tarditas motus, ponderositas totius corporis et extensio membrorum sine eorum debilitate sicut quasi portaret honus, et apparet sudor in facie, rubor, gravitas frontis et hebetudo ingenii, et destructio appetitus et dormire

multū. et antequam inuasisset eum
dolor nimis utebatur cibis ⁊ po
tibus ⁊ quiete sine flomia. purga
tione sine labore sine coitu. ⁊ ma
xime qm̄ istis omnibus usus fuit.
et postea abstinuit. ¶ Significatio
contactus loci diuiditur in calo
re ⁊ frigore ⁊ duricie et mollicie
asperitate ⁊ lenitate. plenitudi
ne ⁊ extensione ⁊ euacuatione. Si
membrum tactu fuit calidum ma
teria ē calida. si frigidum frigida.
tamen debes obseruare hoc qđ narra
bo qm̄ forte erit membrum lotum
cum aqua frigida in illa hora uel de
scohoptum ad aerem frigidum
quare superficies eius frigida apparet
in tactu. aut forte mēbrum erit
ligatum. aut erit infirmus dor
miens super ipsum. unde clauduntur
pori ⁊ retinetur uapor plurimus
intus. Si autem medicus respexe
rit utrum post uapores euaporet ipsum
calidum tactu. ⁊ forte erit pal
ma tangentis distemperata quare
non percipiet qualitatem mēbri
in caliditate ⁊ frigiditate. Duri
cies autem significat qm̄ materia ē
sicca ⁊ grossa. Mollicies autem si
gnificat qđ materia est humida sub
tilis. Cum dispositio mēbri fue
rit distemperata in eis que ac
cidunt extrinsecus. s. ex calore uel
frigore qm̄ indurescit mēbrum
et calor calefacit et remollit. et
hoc debes intelligere in omnibus
aliis condicionibus quamuis ego
non manifeste explicaui. Aspe
ritas autem significat siccitatem
materie. et lenitas humiditatem.
qm̄ membrum exasperat per me
dicinam stipticam. uel remollescit ut per
oleum. uel unguentum suppositum. aut
huiusmodi plenitudo aut extensio
significat multitudinem materie
aut multitudinem uaporis. et tunc
debes considerare si cum plenitu
dine ⁊ extensione fuit grauitas fue
rit constrictio propter multitudinem
humorum. ⁊ si non fuit cum eis gra
uitas erit propter multitudinem ua
porum contentorum in eo. Dico etiam
qđ debes considerare dispositionem cor
poris in sanitate. qm̄ quedam cor
pora sunt rugosa ⁊ spasmosa na
turaliter sicut in senibus. ⁊ quedam
sunt in contrarium. et fortasse crede
ret aliquis qđ tactus durus ⁊ ex
tensio sunt idem. Sed qui ymagi
natus fuit tactum uentris infla
ti ⁊ tactum lapidis sciet qđ inter
durum ⁊ extensum ē differentia. qm̄
durum nocet tactui per expulsionem
sine passione. extensum autem nocet
tactui per expulsionem sed cum pas
sione.

¶ Cap. de modis egritudinum.

Modi autem egritudinum sunt
isti quos dicam. punctio autem et
percussio significat calorem ma
terie. percussio cum hoc significat humo
rem spissum ⁊ profundum in carne.
quapropter significat materiam sangui
neam. punctio autem significat mate
riam colicam. Egritudo autem in
qua sentit eger membrum quasi
constringatur ⁊ spasmatur significat
frigiditatem materie per qđ ostenditur
qđ est frigida. et qm̄ est cum uehe
mentia doloris significat qđ ca
lor ē in mēbro. ⁊ ostendit quod
materia ē calida. qm̄ mēbrum fuit
calidum cum leuitate doloris. et
cum membrum sentit infirmus ex
tensum ex utraque parte. uel per circui
tum ⁊ tactum inueniatur tem
peratum. ⁊ cutis fuit extensa sci

as qd non nocet membro n quan
titas matie no qualitas eius. 7
scias tunc qd corpus est plenum.
De modo aut aure considera si q
escit membru cum frigidis et
augmentatur cu calidis dolor e ex
calida. De dieta aut infirmi
scias qd infirmus si ante acces
sionem fuit usus dulcibus cibis
et uino grosso. et carne. et ouis
frixis. 7 paruo labore et multu
dormire scias q matia e m lca.
et si usus fuit cibis calis q gene
rant coleram. 7 labore et uigiliis
et huiusmoi scias qd materia e
colerica. et si usus fuerit cibis
generantibus supflua multa sicut
herbis et umidibus fructibus scias
qd materia e flatica et huores
crudi. Dieta aut que facit sagui
nem melancolicu raro potent
facere dolorem iuncturaru quia
ista dieta ingrossat sanguinem
et reddit eum inepti ad discur
sum sicut facit in corporibus labo
rantium. 7 si aliqn contigit gra
uiter dissoluitur qm ista materia
uicina est matiei cancri. De
complone at infirmi scias qd
si fuerit albi coloris admixti
rubedini 7 fuit bona carne cu
tis subtil. et qn loci fricauerit
rubescet statim significat qd
matia est sanguinea. et si cor
pus fuit pingue et albi coloris
no mixti rubedini. corpus nu
dum pilis. strictis uenis. mol
li carne. occultaru iuncturaru.
gracilium ossium. gnalit tal
dispositio e qual in corporibus
mulieru significat qd matia
est flatica. Et si fuerit macer
et citrini coloris pilosus 7 gro

sis uenis 7 manifestis. 7 manife
stis iuncturis. ostenditur matia
esse colica. et si cum macilencia
fuerit niger color duricies corpo
ris. pilositas. asperitas corporis
cutis sigficat qd matia e mela
colica. quauis hec egritudo raro
contingat habentibus talem di
spositionem. et similit scias qd
egritudo iuncturaru fere no acci
dit pueris sic raro contigit mu
lieribus. et p maiori pte contingit
iuuenibus ex m. sanguinea. uel
flatica admixta cu colera. Et ac
cidit senibus ex matia colica. l sam
guinea admixta cu colera. Seni
oribus contigit ex humoribus cru
dis. qm isti humores multipli
cantur i senioribus ppt debilitatem
digonis. De regionibus aute
scias qd in regionibus calis mul
tiplicatur cola 7 melia. et in frigidis
multiplicatur sanguis 7 fla. 7 sci
as qd hyems 7 uer agiugant fla
7 sanguine. et estas 7 autupnus
aggant colam 7 meliam. et qm
diximus in istis materiis simpli
cit dicamus in eis inde compositis.
Signa matie sanguinee. rubedo.
calor. extensio. 7 pulsatio. gravitas
7 omia adiuuantia ad gnationem
sanguinis. Signa colere fortis
calor cum pauca extensione. par
uitas corporis apostematis. et pauitas
rubedinis coloris loci. et punctio.
et decliuatio doloris ad supficiem
corporis. 7 alia etia adiuuantia ad
gnationem colere. Signa matie
flatice est extensio sine pulsati
one. grauitas 7 dolor sine pulsa
tione 7 punctione. Sz qn res infi
xa in uno loco manens. 7 paucitas
rubedinis. 7 calor membri paruus.

et cetera generantia flegma. Si aut(em) in-
fuit composita, non de facili cogno-
scitur per simplicia signa.

Cap(itulum) de cura universali ad passionem

Quam cognoverimus quod iuncturarum
materia est sanguinea, incipiemus
minuere ex latere contrario. et hoc
propter duo comoda, quorum unum est
declinare materiam ad locum a lo-
co. et secundum est retardare cursum
ad locum appetitus. Si igitur dolor in pe-
de dextro, debemus minuere de
manu sinistra de basilica, vel de q-
buscumque ramis eius. et non debes ire ad
aliam venam. Si aut(em) non poteris
invenire ipsam, nec aliquam de
ramis eius, minue ex vena media.
quoniam quidam ramus vene basili-
ce et quidam ramus vene cephali-
ce coniunguntur et fit ex ea coniunc-
tione vena media. Diminuere aut(em)
de cephalica non multum iuvat
in hoc casu, quoniam ista vena non de-
rivatur nisi ex parte superiori duarum
partium vene concave. deinde illuc
ascendit spinam et venit ad manum
et propter hoc evacuat sanguinem ex
parte capitis et colli citius, aut ex
parte inferiori tardius. Basili-
ca aut(em) dividitur ab ista vena infe-
rius et erit a celiaco pectoris in-
latam et venit ad manum sub parte
ascellarum. et propter hoc evacuat san-
guinem a partibus inferioribus
citius. et debemus minuere san-
guinem secundum magnitudinem do-
loris et secundum vigorem corporis. et
faciemus hoc multis vicibus
quoniam iam probavi hoc et inveni ipsum
perfectius in declinando materiam
a loco. et attrahendo quod currit ad
ipsum. et ratio etiam concedit hoc.
sed non est locus dicendi. Si autem

egritudo fuit in manu, possumus
declinare duobus modis, aut ad al-
teram manum, aut ad pedem op-
positum. et forte minues de duo-
bus, scilicet de brachio et pede. et primo ex mi-
nutione de manu, postea de pede.
et debes minuere de sanguine secundum
virtutem corporis et secundum accidentia
appetitus. et secundum pulsationem et ex-
tensionem et calorem et rubedinem.
et multotiens sufficit tantum ista
cura sola. Et aliud narrabo
vobis quod iam vidi de quadam mu-
liere que conquerebatur et vociфе-
rabat et de dolore in dextro as(s)eto
cum inguinum erat apparens calidum
rubei coloris cum extensione et ex
pulsatione forti. mulier aut(em) erat
pinguis et multi sanguinis, que
ante accessionem usa fuerat lac-
te et carnibus. cuius virtus erat forti-
or minui ipsam ex manu sinistra
de basilica et pede dextro in eadem
hora et de qualibet extraxi libram s.
et post tres horas solvi ligamen-
ta et iterum extraxi libram s. et postea liga-
vi eam. deinde post tres horas extra-
xi de saphena libram s. et in eadem ho-
ra cessavit dolor et percussio. et mu-
lier rogabat me quod iterum extraherem
similiter de manu. senserat enim
ex hoc magnum iuvamentum. sed ego de-
clinare volui materiam inferius
propter duas causas, quarum unam non de-
beo dicere in hoc loco, et altera est
utilis in talibus locis immo necessaria.
Scias quod ista mulier patiebatur
dolorem in sinistra sed debiliorem
et propter hoc volui ut materia deri-
varetur inferius, quoniam hoc medi-
cus debet considerare et semper ob-
servare. quoniam ego curabam quendam
hominem cui contingebat dolores

iuncturarum et materia sanguinea
et incipiebatur dolor in iunctu
ris que est inter assetum et rasetam
in manu dextra. et interrogaui i
principio si accedebant ei dolo
res in manu alia. uel in pedibus
et dixit michi quod sic dolor accide
bat ei in manu sinistra. scilicet in eius
iuncturis. et adhuc magis forti
et quod nunquam in pedibus accideret si
militer respondit. et tunc nolui
minuere in manu sinistra o(mn)i(n)o.
set minui ei ex pede dextro. Quo
dam autem medicus primo curabat
eum et minuit eum in manu si
nistra propter apostema calidum quod
habebat in iuncturis manus si
nistre et quieuit dolor in ista ma
nu. Sed declinauit in manum dex
tram cum magno apostemate maius
alio. et quando ego quesiui istud ab
illo homine intellexi quod ego plus
sciebam de phisica quam alius. et hec
est una de rebus propter quas debes de
clinare materiam ad alteram duarum
partium. et maxime quando fuerit do
lor in dispositione tali quod possit
augmentari. et hoc in principio
doloris quando in tali dispositione de
bemus cauere a minutione et
fricatione. et in aliis que trahunt
materiam. et debemus eligere de
riuationem materie ad alteram du
arum partium quando in aliqua partium
fuerit membrum nobile ad quod
materia incipit currere uel possit.
Verbi gratia. Quidam homo patitur
in iunctura manus dextre et o
portet minuere in uesica uel in re
nibus uel in matrice in qua est apostema ca
lidum. dico quod non debemus mi
nuere in tali dispositione ex ma
nu quando si fecerimus nocebimus

membro in quo est apostema. Sed minu
emus ex pede dextro cum intel
lexerimus quod in parte dextra est apostema
sanguineum cuius periculum est
maius quam periculum apostematis quod est
in manu dextra. Verbi gratia. In epate
uel in rene dextro est apostema calidum
et in iuncturis manus dextre
est dolor debilis. dico quod primo
debemus mederi rei periculosi
ori. et forte accidit in attrahen
do materiam due operationes. Verbi gratia.
ponatur quod mulier patiatur in iunc
turis manus propter quod oportebat mi
nuere et cum hoc caret menstruis
dico quod debemus minuere ei ex
manu quando in minutione pedis sunt
duo. scilicet declinare materiam a loco
infirmo et prouocatio menstruorum.
Si uero natura reuertatur ad illam mu
lierem quam antea diximus dicen
do quod post minutionem tertia: tri
bus horis intermissis extraximus
de saphena libram. scilicet nocte illa dor
miuit et non dormierat multis noc
tibus. et non feci aliam curam: nisi quia
exhibui sibi dietam et subtilem:
et in tertia die minutionis fuit sa
na ex manu lesa. Quapropter debemus
incipere a cura minutionis et post
euacuationem confortare membrum
cum unguentis frigidis et stipticis.
que dicemus postea. Sed in decli
natione non debemus ponere ista. et
maxime si corpus est pletoricum
quando forte conuerteretur materia ad
membrum nobile et fieret peius
et forte unguenta. et etiam addit
emplastra in dolore. et hoc fieret quando
fuerint posita super locum dolorosum:
et materia fuerit multa. et non poterunt
medicine mouere materiam a loco
quando se clauderent pori membri

et prohiberetur dissolutio. ⁊ sic un
guenta ⁊ emplastra inducunt et au
gmentant dolorem per accidens qua
propter debemus intueri quando unguen
ta ⁊ emplastra adducunt dolorem
et ponemus illa unguenta ⁊ illas
medicinas non super locum dolentem
sed retro super locum ut inhibeatur
fluxus ⁊ non prohibeant dissoluti
onem. verbi gratia. quando dolor fuerit in
genu ponemus emplastrum super co
xas parum ita quod finis emplau
stri attingat principium loci do
lorosi. ⁊ similiter faciemus in omni
bus passionibus iuncturarum. Si
autem dolor non crescit propter emplau
stra supposita non indigemus po
nere iuxta locum pacientem. et
debemus uti illis medicinis donec cesset
dolor apertionis ⁊ eius calor ⁊ pulsa
tio. ⁊ tunc cessabimus ab eis quoniam
si voluerimus eis magis uti.
ab eis ingrossabitur materia et
fieret dura ⁊ inepta dissolutioni
vel dissolveretur omnino. Set si vide
rimus aperta pauce esse materie ⁊ de
clinans ad superficiem corporis.
dimittemus nature. quoniam natura
ipsa curabit. Sed si fuerit in contra
rium utemur mollificativis si
cut diximus prius. In principio ergo
utemur frigidis ⁊ stipticis ⁊ postea
mollificativis ⁊ dissolutivis ⁊
in medio ex illis compositis quando
in membro remansit parum calo
ris et spissitudo materie.

De dieta que augmentat sanguinem et coleram.

Sufficiant ergo nobis
ea que diximus in isto capitulo.
Dicendum est modo de dieta infir
mi generaliter. Sed in isto tempore. scilicet in prin
cipio sint cibaria eius subtilia et
cum hoc inspissantia sanguinem.
et infrigidantia. ⁊ caveat a carnibus
⁊ vino et rebus dulcibus ⁊ acutis et
putrescentibus. ⁊ declinet ad acetosa
et stiptica. et bibat aquam frigidam
claram cum oximelle aceto. aut
cum rob de succis fructuum ma
cianorum vel malorum granatorum vel
coctanorum. aut acumen pomi citri
ni. ⁊ agresta. ⁊ cotidie sumat ali
quid istorum ⁊ dimittamus motum
⁊ prope iuncture infirmi. ⁊ dimit
tat balneum ⁊ coitum omnino donec
cesset cursus humoris ⁊ quiescat do
lor. ⁊ tunc utatur balneo et motu
illius iuncture mediocriter. et si
dolor augmentetur in tantum quod
timeatur de egri defectu pone ali
quid de medicinis sedantibus dolorem.
et ungatur membrum cum morti
ficativis. ⁊ hoc fiat in apostema
tibus calidis sine magno timore. in
passionibus frigidis ⁊ materiis spissis
fit hoc cum magno timore ⁊ ma
gna cautela. Si autem fuerit materia
colerica in principio incipiemus
cum evacuatione colere cum medi
cinis laxativis. ⁊ eligemus ex eis
convenientiorem secundum virtutem
corporis et quantitatem caloris. Si
autem fuerit corpus calidum et debile
et tempus fuerit estivum laxabimus
cum aqua prunorum. manna. sirupo.
et sero casei. Si autem corpus fuerit
forte laxabimus cum mirob. citri.
et aloe. et scamonea. et succo la
vandi erit secundum quantitatem m.
Et sicut minutione sanguinis curatur
infirmum sine alia cura. ita pur
gatio colere. ⁊ post ponemus un
guenta ⁊ emplaustra frigida que
attineant humiditati parum
et cum eis que non multum desic
cant. ⁊ utamur istis donec cesset ue

vehementia doloris. ⁊ tunc dimitte-
mus curam aliam. quia non est
necesse desuper ponere dissolutivam.
Materia enim ista non solet petrifi-
cari nec indurari. Dieta autem
infirmi sit frigida ⁊ humida. sicut aqua
ordei. ⁊ cucurbite. ⁊ cucumeris. ⁊ atri-
plicis. ⁊ huiusmodi. et caveat a calidis omnino.
et in diebus quietis dabimus aliqua
que alterent complexionem sicut
sirupus acetosus. ⁊ aqua ordei ⁊
viscositas psillii ⁊ succus mali gra-
nati. et sit eius dieta frigida ⁊ humi-
da. et stratus eius in quo iacue-
rit sit frigidus ⁊ humidus. ⁊ si fuerit
veris cohoperiat caput et totum
corpus. ⁊ fugiat vigilias. cogi-
tationes. iram. Et si fuerit necesse
dare medicinas sedantes dolorem
dabimus sine timore. Si autem materia
fuerit flatica ⁊ humores crudi la-
xabimus. Si fuerit debilis cum
semine urtice ⁊ aqua mellis cal-
bruriae. Et si infirmus fuerit for-
tis ⁊ materia fuerit multa ⁊ spissa la-
xabimus cum colloquintida. cen-
taurea. zinziber. ⁊ turbit. ⁊ testiculis
vulpis. ⁊ erunt vices laxandi secundum
quantitatem materie. et utemur vomi-
tu cum oximelle ⁊ semine rafa-
ni. ⁊ oelgis ⁊ sinapi. ⁊ sale. ⁊ aqua
mellis. aut cum medicinis fortio-
ribus istis sicut nux vomica. ⁊ el-
leborus. Et vomitus est valde bo-
nus cum egritudo fuerit in iunc-
turis inferioribus. aut in anchis.
et in diebus quibus non utitur vomi-
tu. vel potione dabimus zinzi-
beratum. ⁊ diacitoniton piperon. vel ty-
riacam de quatuor speciebus. et siru-
pum subtiliantem materiam. ⁊ caveat a minutione sanguinis. et
maxime in complexionibus frigidis

ut non debilitetur digestiva virtus
et multiplicentur superflua. ⁊ po-
nemus super membrum a principio
usque ad finem emplastra calefacien-
tia. sed in principio desiccativa. ⁊ in
fine mollificativa ⁊ dissolutiva
fortiter. et debes cavere ne materia
lapidetur in iuncturis quoniam ista
materia obediens est lapideitati. ⁊ totum
istud debes facere cum magna cau-
tela. non sicut faciunt multi me-
dicorum qui ponunt medicinas for-
tes ad dissolvendum. unde subtilio-
res partes dissolvuntur ⁊ remanent
grossiores ⁊ petrificantur ita quod
non poterunt dissolvi. ⁊ sic destru-
itur infirmus quia non potest movere
membrum lesum. Sed debes ponere
prima vice mollificativum postea
dissolutivum. et quando videmus quod
apostema minuitur in latum vel utrum
materie duricies permaneat sicut
prius. et tunc non ponemus dissolu-
tiva omnino sed potius mollificativa
donec reddatur bene molle. postea
dissolutiva. ⁊ dieta infirmi sit sub-
tilis. et comedat una die ⁊ altera
non utatur sompno absque cibo. et
non debet cibari usque ad repletionem
nisi ut satisfaciat appetitui et
famem removeat ut digeran-
tur humores qui remanserint in
corpore. sed non debet faciam aqua sed
cotidie bibat aquam mellis cum me-
dicinis ⁊ speciebus quas diximus et di-
cam postea. et quando cessaverit fluxus
materie ⁊ viderimus quod apostema non
augmentatur. ⁊ videtur esse bene munda-
tum ab humoribus tunc utatur exer-
citio ⁊ balneo calido ⁊ rebus provo-
cantibus urinam. Si autem materia fue-
rit secundum proportionem humorum in
corpore ⁊ non apparet multa victo-

na alior humor neque dolet in in
tactu tunc scias quod dolor est ex ple
nitudine et multitudine humorum.
et tunc incipe curam per minutionem
sanguinis postea per fluxum ventris
cum medicinis que possunt pur
gare diversos humores sicut pillule
cochie .s. gr. et huiusmodi. et debes ponere
super membrum aliquam medi
cinam de hiis que pungent corpus
et minuere de cibariis .s. facere
parvum et subtilem. et non indiget
alio regimine preter istud. Si autem
apostema quod est in iuncturis fuerit ex
sanguine et colera. aut ex sangui
ne et flate debes cum curare cum
compositis. verbi gratia. ponatur in
aliqua iunctura est apostema cum calore
forti tactu et sine extensione et
pulsatione et rubedine multa quan
tum debet esse in apostemate sanguineo
primo et dolor cum pulsatione
aliquando cum punctione. dico quod ma
nifestum est ex sermone nostro quod
istud apostema est compositum ex san
guine et colera. et debemus incipe
a minutione et purgatione colere et
componere curas quas diximus.
De melia autem iam diximus iunc
turarum. propter hoc de eo dimittemus
sermonem. Capitulum de medicinis
mundificantibus sanguinem et
Laxativum purgantibus coleram.
in dolore iuncturarum ex sanguine
et colera. quando iuncture fuerint ca
lide et volueris solvere solutione
mediocri. Accipe succi mali gra
nati dulcis libr. .s. et mediam libr.
iuleb. commisce et mitte in .v. ʒ. mi
robol. citri. et moretur ibi una
die et una nocte postea cola et bi
be. Aliud. debilius set magis infri
gidat. accipe libr. .i. iuleb. et appo

ne .x. ʒ. mirobol. citri. et sic mitte per
unam diem et noctem. postea cola
et pone in ℥ .i. mucillaginis psil
lii et da pacienti. Aliud. accipe pru
na sicca .i. passa numero .xxx. tamari
di .xxv. ʒ. coque in quatuor libr.
aque donec remaneat libr. .s. postea
exprime et cola. et in colatura mit
te mirobolanorum citri .x. ʒ. et dimit
te ibi una die et nocte. et iterum
cola. et additis .v. ʒ. zuccari sumat
paciens. Siropus citrinorum mi
robolanorum qui valet doloribus iunc
turarum et febribus acutis et etiam
purgat enim citrinam coleram. Recipe
mirobola. citrinorum .ʒ. c. ablue cum
aqua calida et cum rubuerit in aqua
frigida. ita quod aqua supereminet
ad duos digitos postea in estate
te pone ad solem per quatuor dies.
deinde accipe tantum de aqua et remane
bunt mirobol. et iterum mitte ad
aliam et dimitte tamdiu donec a
mittant saporem et albescit de
mum accipe primam aquam et secundam
et cum .c. ʒ. romane albe decoque
ad ignem et remove spumam donec
fiat sicut iuleb. et si vis acuere
cum scamonea cuilibet libr. appo
ne .℈ .i. scamonee. et super qualibet
libr. pone ℥ aque ro. et utere quando
volueris. Pillule ad dolorem iunc
turarum calidum et sunt Iohannitii. Recipe
aloes cicotrini tertiam partem ʒ. eiu
le quintam partem ʒ. mastix sextam
partem ʒ. fac pillulas cum aqua coctura
norum vel macianorum et sume totum
semel. Iste enim pillule purgant co
leram. et parum humoris aquosi.
et bene operantur in dolore calido iunc
turarum. Pillule optime in prin
cipio egritudinis. Recipe aloes ʒ. x.
ʒ. iurige. mirob. citri ana ʒ. v. fiat

cum succo uue carnine · et sume qua
libet uice ʒ · i · et ß · R · iij · pillas. ¶ Alui.
· R · scamonee puluerizate ʒ · v · mit
te in aqua coctanorum ʒ · x · dimitte
donec desiccetur · et misce cum · x ·
ʒ · zuccari · et cubebe ʒ · ß · confice cum
iuleb et fac pillas ad modum cice
ris · et sunt optime in qualibet
dispositione · et maxime cum isto
machus est impeditus · ubi non egerit
et sume in quacumque hora uolueris.
¶ Electuarium quod purgat colicam et con
fortat stomachum · et est boni saporis et
odoris · R · citoniorum frustratim · scis
sorum ʒ · lx · pone in aceto forti per di
em unam et noctem; postea extrahe
et pista · et appone ʒ · x · scamonee
cubebe ʒ · iij · cardamomi ʒ · ij · spi
ce nardi · auree · i · rose ʒ · v · confice
cum · lx · ʒ · mellis · et accipe cum uolu
eris ʒ · ij · ualent in hoc cum trocisci
rosarum · scamonee · et trocisci uiolarum
scamo. ¶ Cap. de medicinis pur
gantibus fleuma et humores crudos.

Edicamen laxatiuum mundans in
testina a febribus et a flate grosso
et attrahit fleuma a iuncturis · R · tur
bit · ʒ · x · ʒʒ · ÷ · ij · zuccari · xx · ʒ · fac pul
uerem et sumat a · iij · usque ad · iiij.
¶ Siruppus de turbit educat flegma
a iuncturis et ab ancha fortiter et
est aptum et bonum eis qui comit
tunt · R · turbit · lib · i · mitte in tribus
libris aque frigide · et moretur in tribus
diebus ad solem · deinde cola et uide
si amisit saporem · proice et aquam
residua · Sin autem appone aliam aquam
et iterum ad solem pone donec amit
tat saporem · postea agrega illas
duas aquas et mitte lib · i · zuccari
et aque donec fiat sicut iuleb ·
multociens educat flaticum humo
rem et si uolueris ciclus facere

coque ad ignem quoniam non est debi
lior primo · si non erit ita clarius.
¶ Alius laxatiuus ad dolores iunc
turarum ex flate purgat fortiter et
sepe educat · R · zinzige ʒ · i · esule
tertiam ʒ · turbit ʒ · i · et ß · ʒʒ · sextam
partem ʒ · et zuccari quantum; omnes
species. ¶ Pille que purgant fleuma iunc
turarum · R · turbit ʒ · i · et ß · colloquin
tide tertiam ʒ · bdellii quartam ʒ · for
ma pillas et sunt mirabiles in ex
trahendo fleuma crudum ex ancha.
¶ Medicamen · R · sarcocolle rub · ʒ · zinzi
ber · ana · aur · ij · distempera in · i · ÷ · o
lei nucum · et una decoctionis anti ·
et bibat · purgabit enim sine nocu
mento et aufert dolorem anche omnino.
¶ Medicine ad dolorem anche gene
raliter sunt iste · colloquintida · cen
taurea minor · succus cucumeris
asinini · zinzige · esula · pinetrum · sera
pinum · armoniacum · oppoponac ·
ex istis componuntur medicine ad
dolorem anche. ¶ Medicamen
optimum ad dolorem anche · et dolorem
iuncturarum ex flate · R · corticis sicci
colloquintide ʒ · v · passas sine arillis
plenam manum / coque in tribus lib.
aque donec remaneat tertia pars li
bre · ducit · x · uicibus magis fleuma et
crudum humorem. ¶ Pille forte
ualde purgant fleuma ex iuncturis
et ancha · R · zinzige ʒ · ß · esula ʒ ·
tertiam · turbit due tertie ʒ · colloqui
tide quartam partem ʒ · euforbii quar
tam ʒ · sumantur uice una · sunt
fortes · et in isto loco utuntur pille
fetide · et pille zinzige · et alius pillis
que sunt semper in libris. ¶ Decoc
tio que facit homines surgere a lecto
que utuntur in podagra et dolore an
che ex flate · et est mirabilis · R · cor
ticis radicis apii et feniculi ana ʒ · x · col

loquintide. centaurie mi. ameos
anisi. zinzige. esule an ℥. v. coqua
tur in tribus lib. aque usque quo re
maneat lib. i. et sumat cotidie ℥.
unā. Pillē fortes que purgāt
et remouent illud de ancha et iūc
turis. ℞. turbit ℥. x. colloquintide
℥. x. et s. succi cucumeris asini ℥. ij.
armoniaci. oppopnaci. an ℥. i. et s.
cinu. sinapi. nasturcij. an ℥. iij.
conficiantur cū suco feniculi ul'
porrorum. dentur forti ℥. iij. multoci
ens enī ducit et debes uti eo cum
corpus fuerit plenum humoribus
crudis et flē. in tali casu potē' uti
yeralogodion et yerarufina. s; me
lius est ut utaris yerarufina.

Cap. de medicinis purgātib; me

Quando sciueris q' dolor lancoli. r.
iuncturarum ex melia ē. utere his
medicinis. ℞. epithimi noui ℥.
v. puluerizā et bibat cum. ij ℥. aq̄
mellis. purgat enī meliam mul
tociens. Al'. ℞. pollipodij ℥. xx.
epithimi. ℥. xx. zuccari ℥. xl. pluē
riza et bibe cum uleb. Al'. ℞. mi
robolanorum indorum ℥. xx. epithimi.
℥. v. mitte in lib. i. et s. aque feru
de. et moreantur ibi. iij. diebus. postea
exprime et bibe cum ℥. x. zuccari.
purgat ē meliam. Decoctio e
pithimi que purgat fortiter me
lancoliā. ℞. mirobolanorum indorum
℥. xx. polipodij. sticados an ℥. v. sene
℥. vij. coque tamdiu in tribus libris
aque donec remaneat. i. lib. po
stea mitte ℥. x. epithimi. deinde re
moue ab igne. dimitte sic p unā
noctem. postea exprime et cola. po
stea acc̄. ℥. i. agarici. et terciam ℥.
salis indici. et quartam ℥. elebo
ri nigri. agregentur simul cum
oximelle. et sume in sero. et decocti

onem sirupi dc̄a; in mane. Pillē
purgantes meliam ex iuncturis.
℞. epith. ℥. i. pollipodij ℥. i. agari
ci duas t'tias ℥. ellebori uni' quā
tam ℥. agregentur et fac pillās
que una uice sumant'. et caue pū
gando meliam quia non debes
purgare semel s; sepe. Iste enim
humor non ducitur in una pū
gatione in multa quantitate.
et nota qd' purgationē melan
colici humoris bil. et distingue
semp debent precedere. Capit. de
eis que purgāt coleram et flā in

Dolores iuncturarum p maiori simul.
parte fiunt ex flegmate a
mixto colere. qm dieta plurium
hominum ē grossa. quare grossi hu
mores augmentantur q' ad iūc
turas discurrere nō possunt nisi
primo subtilient' ab aliquo calo
re ut exterius ul' usu rerum calidarū.
cum ipsi de natura sua sint com
pacti et inepti ad fluxum. et ppt
hoc uidemus in illis pa. qui pa
ciuntur dolore' ex humore crudo
tpre quietis int' duas accessiones
breuiora cum uigilant. ul' laborāt
ul' rebus utunt' calidis. In aliis aūt
fit contrarium. tamen in hoc n̄ preser
uatur ab accessiōe. qm qn multi
plicant' isti humores q' claudūt
meatus et qui destituunt' a natā
corrumpunt' et putrefiūt. uīn ac
quirūt acūm quo subtiliantur
et habiles fiūt ad fluxum. et ppt
hoc medicine que attrahunt flā.
et coleram simul. meliores sunt
q' que tantū coleram ul' flā tra
hunt. Et medicine que istud o
perantur principaliter sūt omēs
spēs trimalli. et scamonee. turbit.
colloquintide. et aloe cum turbit tra

bit humiditates et colerã. Tro
cisci qui purgant coleram ⁊ flã
⁊ confortant stõm ⁊ ducũt sine
labore. ℞. scamonee. ʒ. i. et duas
tertias. ʒ. turbit. x. ʒ. ro. ʒ. i. ⁊ s. spi
ce nardi. ʒ. s. conficiantur cũ suco
coctanorum. ⁊ facias. x. trociscos. ⁊ bi
bat unũ trociscum ⁊ s. ⁊ fortis. ij.
Decoctio purgans flã ⁊ coleram
mediocriť. ℞. mirobolanorum citri
norum. a. ʒ. x. usq; ad. xv. turbit. a. v.
usq; ad. x. ʒ. coque in trib; libris
aque donec remaneant due tcie
libre. appone zuccari al. ʒ. x. cola ⁊
bibe. Pille purgantes colerã
⁊ flã fortiter. ℞. scamonee. ʒ. col
loquintide. ʒ. ij. aloes. ʒ. iij. suci. ab
sinthij. draganti. mastic. ana. ʒ. s.
bibe. ʒ. ij. ⁊ s. sunt enĩ electe ⁊ op
time. Et nota q; ziringe habet
magnam uirtutem in dolorib;
iuncturarum. s; destruit appetitũ
comedendi. et desiccat iuncturas
cum in magna q̃titate sumit.
et ppť hoc si fuẽt neccẽ de eo accipe
in magna quãtitate accipiat pt̃
medicinas cõfortantes stõm. qua
ppť amiscem semp cũ ziringẽ
anisi. ʒʒ. masticis. ⁊ mollificam
iuncturas cum aqua calida. ⁊ pi
guedinib; ⁊ oleis. Cap. de me.
q̃ facit cessare dolorẽ iunctãr.

Et notandum q; in istis non de
bemus uti n̄ cum magnus ⁊ ue
hemens fuẽt dolor. ⁊ timuerim
de defectu egri. quia iste medici
ne inspissant sanguinẽ. ⁊ prohi
bent descensum humõrũ ad iunc
turas. quapp̃ nõ debemus eis
uti nisi cum corp̃ fuẽt uacuum
et dolor fuẽt fortis. ⁊ tc̃ dami ad
mortificandũ parũ ⁊ ad pbibẽ
dum cursum. ego scribam illas
quas sepe expertus sum. Coxe
dicam ad potand' cum dolor fuẽt
fortis ad aleuiandũ. ziringẽ et
zucari bibe cum aqua frigida.
Al'. bibe seminis coriandri sicci c̃
trib;. ʒ. zuccari. Al'. pone glãdes
una die ⁊ nocte in aceto. ⁊ postea
desicca ⁊ mole. et da. ʒ. iij. pacien
ti. Aliud. lentes excorticate.
semen coriandri. glandes. ziri
gẽ. anã. mole et bibe. ʒ. iij. Cib'
corum sit agresta. lentes in aceto ⁊
poma citrina acida. ⁊ generaliť
omnes inspissantes sanguinem.
et si uehementia doloris duxẽit nos
ad dandum res mortificatiuas. fa
ciemus hoc medicamẽ. ℞. lactuce
ʒ. x. iusquiami albi. ʒ. x. apij. ʒ. ij.
agrega cum suco lactuce. et fac
pillas sicut cicer. Si dolor fuẽit in
pedib; pone suppositorium d' opio
et statim dormiet. hoc ẽ faciendũ
cum dolor ẽ ex calida causa uta
mur istis aliis. zirĩgẽ. ʒ. x. sene. ʒ.
x. asari. ʒʒ. cimini. pipis lõ. spatu
ne. anã. ʒ. ij. confice cũ melle ⁊ su
mat ex eo pondus. ij. aur. cũ aq̃
tepida. Al'. ℞. zirĩgẽ. ʒ. x. mur
te cimini. agni casti. anã. ʒ. v. opij
ʒ. ij. confice cum melle et sumat
ʒ. iiij. et si materia fuẽt composita
cum pauca colã diafilẽ ẽ optimũ
ad hoc. ita q; non sit nouũ. Ci
bus corum debet ẽẽ siccus sicut car
nes cocte et postea assate. panis
tostus coctus cum seminib; cali
dis. ⁊ sitim sustineat q̃tum pot
uerit. Aliud medicamẽ ad ces
sandum dolorem podagrice frẽ.
℞. zirĩgẽ. olibani. anã. ʒ. xx. cimi
ni. ʒ. x. sume ex eo. ʒ. iij. et cõsiderã
quod aliquñ sit fortis dolor ex disten
sione membrorum ppť humores q;

cognoscitur ex mēbri dispositiōe
et tunc debes inungere oleo ca
momille. 7 facere emplaustra d'
semine. 7 bismalue. 7 malua et
dialtea. 7 pone sr̄ iuncturas me.
constringentes. Capitt. clisteriorum

Post purgationem in usu ancte. maior cura sit clisteria fortia que
attrahunt materiam tali attrac
tione q̄d uulnerant intestina. 7
exire faciunt sanguinem. 7 tūc
cessat dolor eadem die q' uidi pl'
q̄ in mille hōibus. 7 nunq̄ uidi ali
quem qui uteretur istis me. qui
ex toto sanaretur. ul' exaleuiare
tur nisi sit ita fortis q' indigeat
ustione. 7 ego de istis clisteriis a
liquas maneries pulcras dicam
et expertas. Clistere forte ualde
attrahens fl'a crudum. 7 aufert
egritudinem. R. cortices radici'
capparis. cortices colloquintide.
centaurea minor. ciclamen' an
na. cortic' agarici añ ʒ. v. coque i
tribus lib's aque donec remaneat
due tertie libre. deinde cola 7 appo
ne mel 7 olm. 7 fac clistere susti
neat q̄tum magis potit. 7 anq̄
fiat istud clistere fcm̄ de herba
que dr̄ acelgis. ul' cum sale aq̄
melle ad mundificandum inte
stina a fecibus. deinde sequet' cli
stere p̄dcm̄. Al'. R. ellebori ni
gri. esule. colloquintide. nasturtii.
centauree. camedreos. añ manu
puli. i. coque in tribus lib's uini.
et mitte ʒ. v. olei ueteris. 7 fac cli
stere istud est nimis forte et ca
lidum. 7 nō debes uti eo nisi i cor
poribus flaticis 7 pinguibus. aliis
aut' sufficiet aqua herbe acelgis 7
nitri 7 aqua salis. Al'. cliste.
acē. nasturtii. anisi. mitte in aq̄
una die 7 nocte. postea calefac. 7
ex ea aqua clistere fac. est enim
optimum. Aliud. acē. tres libra'
aque mitte in eam lib. i. nitri. 7
cohopert uas et pone ad solem du
abus septimanis 7 cum opus fuūt
fac clistere. Al'. cortices collo
quintide coque in aqua 7 cola. et
mitte parum nitri 7 parum olei
et fac clistere. Cap. de medicis

Ique cessare faciunt dolorem.

Iam diximus sup' q̄d unguēta
que prohibent fluxum nō debes
ponere sup iuncturas nisi cū cor
pus fuūt mundū. 7 p' purgatiōe
tūc debes ponere tales medicina'
sup iuncturis ad confortandum
membra. 7 claudente poros ut n̄
recipiant multa superflua. 7 iam
diximus o dictiones illius cure
s. uolo modo dicere me. ptīclare'.
Vngm̄ prohibens mat'ia; et se
dans dolorem. 7 ualet apātibus sā
guineis. 7 infrigidat ea et cōfor
tat membrū. R. spodii. camphore
menutte. acacia. añ ʒ. i. opii quā
tum ʒ. conficiantur cum aqua so
latri. ul' lactuce. ul' portulace. et
pone desup. Aliud. R. memit
te. sandal'. ru. 7 ro. cortic' papaiuis
ni. añ ʒ. x. opii ʒ. i. 7 fiant trocisci
et cum uolueris uti resolue ē
aqua rosata et camphora. Aliud
ungm̄ album mirabile cōfor
tat mēbrum 7 facit dolorem q
escere. acē. ossa combusta sicca
ʒ. ij. ziruge ʒ. iiij. amid. ʒ. ij. ce
ruse ʒ. ij. agregent' cum ro. 7 cā
phora. Al'. q̄d confortat et pro
hibet magis q̄ infrigidat. et te
bes eo uti cum mat'ia fuūt mixta
et timuens ne m'. augmētet. R.
sandal'. ru. 7 menitte. boli ar. cō

ticiũ mali granati. opii. ferugi
nis añ ʒ. ij. confice cũ suco mir
te. est eñ unguẽtum forte ad repu
mendum humores. Al. ad id.
R. acacie. galle imaturas menu
te. triuum sandaloꝝ. rosar. añ. cõ
fice cum aqua mirte et unge.
Al. infrigidans cum apã fuerit in
augmento ⁊ est de materia furio
sa in qualitate nõ in quantita
te. R. amidi. camphore. añ. mol
le ⁊ ɔfice cum aqua ro. ⁊ suppõe.
Al. qd facit sedare dolorẽ statim
et est expertum. acc. micas panis
albissimi. mitte in lacte uaccīo
⁊ dimitte donec fiat ipsm̃ ūgin
et pone. x. ptes opii ⁊ mole cum
lacte ⁊ suppone. ⁊ cum calefactũ
fuerit remoue ⁊ appone aliud. Al.
Al. acc. ceram ⁊ olm rosat. s. q̃ti
tũ fit de cera ⁊ caulibꝫ ÷. poc. ij.
ʒ. croci. ʒ. ʒ. opii. mole ⁊ totũ ap
pone desup ⁊ cohoperi cum foliis
lactucarum. Confectio ista ualde
forte ⁊ debes eo uti cum magna
fuerit necessitas. R. opii. corticum
radic̃ mãdragore añ. ʒ. v. mole.
et confice cum aqua portulace.
ul lac. ul iusquiami ⁊ informa
grana ⁊ sicca. et cum opus fuerit
solue cum aqua lactuce ul por
tulace. Set qñ dolor fuerit adeo q
cum istis non sedatus fuerit. iun
ge diu cũ aceto fortissimo calõ.

Cap. de me. quibꝫ debes uti cum
apã fuerint in statu ⁊ calor fuerit

Cum apã fu aliqñtulũ fortis.
erint in statu ⁊ calor fuerit aliqñtu
lum fortis. R. sandal. ru. croci.
añ. ɔfice cum suco coriandri ui
ridis. Aliud. acc. memite. aloes.
añ. confice cum suco sarall. Al.
Al. bolum ar. aloem cu. ro. mit
te. conficiantur cum aqua coriam
dri. Hec sunt medicine quibꝫ
uteris in declinatione apãtis. sifur
bismalua. flos camomille confi
ciantur cũ aqua furfuris ⁊ pona
tur sup cartã de pino. Al. farí
nã tritici ⁊ semen lini confice cũ
suco caulium. Al. cere ptem. ·i·
olĩ aneti sextam ptem. fac ūguẽ
tum ⁊ appone camomillã puluĕ
rizatam. Si uolueris facere magis
forte. appone axungiam galline
nigre. ul anatis. Al. diaquilõ
cum olo camomille ẽ ualde boñ.
Al. storax liquida. laudanũ. ma
stix. semen caulium congregen
tur cum fecibꝫ olei yris. Aliud
ualde forte. mastix. laudanũ. se
men rafani. sem caulĩ. armom
acum conficiantur cũ olõ yris.
Et nõ. qñ uolueris istis medicis
uti primo abluat mbrum cũ aq
calida tam diu donec rubeat. et
sic pone me. ⁊ pmitte. x. horis. po
stea remoue. ⁊ iterũ appone. ⁊ sic
tam diu facias donec apãta sol
uantur. et si remansit de apãte
aliqd lapideum medicabitur sicut
dicetur in subsequentibꝫ. Et iam
diximus supius qd emplã que dis
soluũt nõ sũt necc̃ia in doloribꝫ
iuncturaꝝ ex sanguine. et modo di
co qd sũt necc̃ia in apãtibꝫ quoꝝ
m. ẽ grossus sanguis. melicus.
aut flaticus. Set apã qd est ex co
lera pura istis omnino non in
diget. et non debemus mirari si
mora sit in dissoluendo illud q
remansit ex apãtibꝫ in iuncturis
de calida cã. qñ materia collecta ẽ
in corporibꝫ duris atqꝫ cõnexta. s.
in iuncturaꝝ ligamentis. q̃pp dif
ficilior est ad soluendum q̃ si eẽt

in carne. cum si istud apostema curatum fuerit secundum quod debuerit et non fuerit error ex medico nec ex infirmo. nec alia materia super aliam fluxerit dissolvetur in .xl. diebus. et plures putant quod materia continetur non tantum in ligamentis sed etiam in cordis que secundum autumant. quoniam si materia esset in corde accideret spasmus propter communicationem nervi ligamenti musculo in cuius corda est materia. Quod ergo materia discurrat ad ligamenta et non ad cordas cum ligamenta sint duriora iam declaratum est in libro nostro qui continens appellatur. sed istud ignorare non impedit curationem.

Capitulum de calidis unguentis quibus utimur in dolore iuncture.

In principio post rationem ex frigida causa. purgationem debemus confortare membrum ut non recipiat materia superflua sed quamvis confortare est cum medicinis frigidis non debemus infrigidare omnino. sed aliquando aliquantulum calefaciemus. et illud est faciendum cum dolor est in augmento. sed si aliquando vigoretur dolor utemur medicinis sedantibus dolorem mixtis ex illis medicinis que alterant complexionem et mortificat. et cum cessaverit dolor et fuerit in declinatione utemur medicinis dissolutivis. et si materia fuerit grossa et dura utemur medicinis fortibus. Unguentum quo debes uti in principio doloris iuncturarum ex frigida causa. acacia. aloe. mirra. ana aggregentur cum aqua mirte. Aliud. nuces cipressi. iuniperi. mirra congregentur cum aqua gallarum acetarum. Aliud spica nardi. galle. ana. confice et appone. Unguenta alterantia complexionem et sedantia dolorem. storacem liquidam misce cum oleo lauri. Aliud. castorei. costum. mirra congregentur cum oleo antiquo. Aliud. ceram dissolve cum oleo antiquo et in oleo yrino et cuilibet libre appone .ij. ℨ. euforbii. istud magnum facit ascendere calorem statim in loco. Aliud quod calefacit membrum. Recipe piperis. castorei. euforbii ana aureum .i. piretri aureos .ij. mole et appone ℨ .i. olei costini. et unge fortiter. Unguentum ad mortificandum. Recipe opii. castorei. ana. cum media parte. aggrega cum aqua et pone desuper. Et si dolor vigoraverit et medicinis non cessaverit ungatur cum aceto forti in quo sit decoctum mentastrum. origanum. et herbe alie calide. Medicamen dissolvens apostema molle. Recipe zimia. acacie. cinerem vitium. cinerem quercus. et mitte in aqua die una et nocte. postea cola et misce cum tantundem aceti et unge et pone desuper. Aliud. sal gemme. mole et confice cum oleo et frica locum. Aliud. aloe et mirra ana misce et pone. Aliud. cera alumen confice cum aceto et pone. vel unge membrum cum oleo et suppone pulveres. Aliud. litargiri pulverizati ℨ .i. olei libre .i. coque donec fit spissum. postea mitte radicem cinerem caulium misce donec incorporetur.

Capitulum de curatione duri apostematis et de lapidatione que fit in iuncturis.

Cum apostema incipit indurescere utaris medicinis mollificativis secundum duriciem apostematis. et tamdiu donec videas remolliri et rarificari. et in latitudinem augmentari. tunc revertaris ad dissolutiva. et eis uteris secundum duriciei quantitatem a

nõ cessēs quousq; mollificetur quousq;
dissoluere donec totum dissolua
tur. Et ex eis que mollificant est
balneum intrare ? cibis subtili
bus ? mollibus uti ? purgatio ꝑ p̄ac
melie est cauere ab eis que inspi
sant sanguinē ? ab omnibus cibis
uiscosis ? siccis sicut ordeo ? lēte
et ab omnibus que adurunt sangui
nem. sicut alleis salsis ? similib'
que inspissant sanguinem. uelut
uinū nouū. panis azimus. oua
dura. et sufficiant eis omēs aue
parue ? edi. et arietes. ? oua mol
lia cōmixta cum sale ? cum uino
et panis fermentatus cum multo
sale ? uinū subtile. ? non cesset
uti istis donec dissoluatur apostema.
Et si lapiditati fuit ex eo aliquid
medicabimur cum istis medicamī.

Vngim mollificatiuū. ablue mē
brum cum aqua calida donec in
flet. postea unge cum cera ? sic
pmitte. vi. horis ? cotidie similiter
fac donec appareat mollificatiō.

Aliud. radices maluauisci. radices
cucumeris asini coque in oleo et
fac unguentum. Aliud forte mol
lificans. pinguedo galline nigre.
anatis. ? medulle cruris uituli.
ceram ? oleum misce ? fac ūguē
tum ? pone desup una nocte et
die. postea ablue ? iterum pone.

Al. magis forte. bdellium. storax
liquid. armoniacū misce cū olō
yris ? suppone. Aliud expertum
qd nō fallit. feces olei. seminis
lini. mucillago fenugreci. pi
guedo anatis ? suppone. Aliud
mollificatiuum. rx. cere ʒ. v. olei
yris ʒ. i. medulle cruris uituli.
armoniaci. storax liquidi. bdel
lium. galbanū. añ ʒ. x. liquefiat

cera cum pauco olō yris ? alie me
dicine puluerizate addantur et cō
ficiantur. Capitulū de medi
cinis dissolutiuis simplicibus.

Farina fenugreci cum aqua melli.
et calx cum pinguedine antiq.
stercus caprarum cum oximelle. ci
neres caulium cum armoniaco. ā
moniacum cum olō antiquo uł cū
aceto. Simplex compositum ra
dix yris. aristol. calx. conficiant
cum olō. Al. farina lupinorum.
fenu greci. stercus columbinum. con
fice cum oximelle. et pone desup.

Simplex forte. rx. aristologie. pi
retrum. radix capparis. lupini. y
ris. stercus columbinum. calx. añ.
de ficubus nigris quantum de oī
bus conficiantur de oleo ātiquo.

Diaquilon forte ad dissoluen
dum. litarginum. oleum anti
quum añ. decoquantur donec inspi
sentur. postea pone uiscositatem
sinapis quantum ē oleum ? moue
atur donec coagulatur. est enim
ualde forte. Al. litarginum co
que et appone uiscositatem fenu
greci. postea misce cum eo calcem
? nitrum. piretrū ? aristologiā.
et sulfur añ. de omnibus sit tantū
quantum de uiscositate. Aliud
emplm mollificans ? dissoluit
et mirabile. rx. armoniaci. bdel
lii. storacis liquide. añ ʒ. x. gal
bani. v. ʒ. piretri ? fenugreci añ.
ʒ. x. olei yris quantum sufficit ad
mollificandum. gummi. et confi
ciantur cum ficubus nigris. Cu
ra ad lapiditatem apli. ablue mē
brum cum aqua in qua coctef
sint radices maluauisci. anetū
camomilla donec rubeat quod est
in circuitu lapiditatis. quando

fortis ē lapidetatur locus lapidis
non rubet. deinde ponende sūt pi
guedines et medulle una die et
una nocte. postea accipe lapidem
marcasite. et pone in igne donec
rubeat. postea cum eo aceto for
ti et pone membrū desup. et stet
sr̄ uaporem una hora. postea la
ua cum aceto forti calido. et fiat
omnis cura ista p. viij. dies. pt̄ea
mole armoniacū cum aceto for
ti et pone desup et dimitte p octo
dies. postea reuertere ad molli
ficatiua. et sic donec resoluatur.
Emplm̄ pprium ad soluendum
lapidetatem. ℞. armoniacum.
oppoponac. bdelliū. galbanum.
nitrum. sinapi. piretrum. sulphur.
aā. de litargiro q̄ntum de omib;.
coque litargir̄ cum oleo donec
fiat spissum. deinde conficiant̄
cum aliis me͡d. s; mollifica me͡
brum unius p̄ea pone me͡d. istam
desup. Dixit. G. qd̄ accepit ca
seum antiquū longi tp̄is. et na
sturtium. et puluerizauit īsimul.
postea accepit pedes porci antiq
salsi et coxit. et cum aqua illa mi
scuit nasturtium et caseū et fecit
emplm̄ sup iuncturas lapideta
tis. et rumpebat̄ cutis et exibat ue
nenositas oīs. et sic paciens sana
batur. et expertus sum istud sepe.

Cap. de me͡d. que adiuuant. et eis non debem̄ uti in fine egr̄itudinū.

Q̄uāuis istis medicinis utantur
medici in plurib; egritudinib;
cronicis magis tn̄ debent uti ī
egritudinib; iuncturaz p̄t purgationem ad trahend̄ illud q̄ est
in pfundo iuncturaz ad supficiē
corporis. et pp uehementiam adusti
onis istaz medicinaz attrahitū
matia ad supficiem nimis forte
ampulatur loc̄. et in illis ampu
lis aggregatur totū uenenū. unī
forcius attrahitur matia. q̄nia
q̄nto magis debilitatur ipsū pūr
tanto magis declinat materia
ad ipsam. et iste medicine s̄t ualde
fortes et eis nō debes uti nisi post
plenam purgationem. Em
plaustrum attrahens materiam
ex pfundo iuncture et anche com
burens. nasturtium. piretrum.
cappari. aā. cōficiantur cū aqua
cinis ligni ficus. et pone ligamē
donec comburat. postea solue. et
si nigrescat locus. bn̄ aūt repo
ne donec ampulauerit et aperia
tur ampulle. et tunc laua locum
cum aqua calida ut cesset dolor
et unge locum cū butiro ut non
consolident̄ uulnera quanto di
utius fuerant aperta tanto me
lius erit. Al' forte. feces uini ad
uste. catapucie. cantarides. nast'
cij. aā. conficiant̄ cū suco squille.
Aliud simplex. unge cum melle
anacardi donec ampulet. Mel
anacardi sic fit. pone anacardos
in forti aceto ad ignē et pmitte
diu bullire. et mel qd̄ continet̄
in anacardis exibit et inuenier̄
in aceto. et illud accipiatur et ad u
sum fuetur. Cura ad dolorem
anche et artetice quā composu
it. G. et laudauit eam ualde et di
xit qd̄ nō erat necessaria alia
medicina. et semel imposita ita
curat efficaciter qd̄ si paciens de
latus fuit ad balneū in mula
uel in lecto sine alicui' adiutorio
ad ppria reuertetur. Acc. sacami
gi uirid̄ in estate conquassa te
ne cū sepo. et pone sup dolorem

anche. ul' iuncturarum. et dimittit
duabus horis ligatum. Et cum suda
uerit paciens in balneo mittet
aquam et dissolue emplm quia
tunc necessaria est alia cura. et si rema
serit aliquid de dolore fac eandem
curam per x. dies. De cura uni
uersali ad dolorem anche. capitulum.
Signa materie uincentis in ista iunc
tura non sunt diuisa a signis aliarum
iuncturarum. sed in modo cognoscendi
et in cura est aliqua diuersitas
et propter hoc locutus sum de ea separatim.
Dico ergo quod ista iunctura est profun
da et cooperta multa carne. unde
medicus non bene potest cognoscere
materiam neque ex calore neque ex ca
lore loci. Si autem apparuerit in
eo aliquod signum manifestum. si
gnificatur quod materia est ualde hu
midas. ubi grossa. quod si calor uel fri
gus apparuerit tactu significa
tur maior esse in duplo quam ap
paruerit propter profunditatem illius
iuncture. Sed pro maiori parte non
manifestatur neque in colore ne
que in tactu. et illud quod decurrit ad
istam iuncturam sunt humores
flatici. et quando clauduntur ibi tan
dem dissoluuntur quapropter multo
ciens relaxantur ligamenta istius
iuncture propter humiditatem in
tantum quod uertebrum resilit a sua.
et hec est malum quod potent acci
dere in hac egritudine. lapiditas
autem non contingit umquam. quia non
ego uidi. nec aliquem magistrorum
uidisse audiui. Cura autem hu
ius egritudinis est hec. Si uiderimus
quod sanguis habundet in corpo
re minuemus de basilica de ma
nu opposita anche infirme. et
extrahemus sanguinem sepe.

Et si sanguis non superhabundaue
rit. sed infirmus habeat ex uir
tute. et ex calore naturali tantum quod
per minutionem non infrigidabitur
eius corpus. minuemus etiam quando
manentes uires cum eum perfecta
et ualde bona. postea dabimus uo
mitum. uel fluxum uentris prouo
cabimus. uel clisteria forcia fa
ciemus. et emplaustra forcia. et po
stea ea que adhurunt si fuerit
necesse. et si apparuerit signa fleg
matis in corpore egri tunc caue
a minutione. et incipe cum uomitu.
deinde fluxu. postea ab aliis secundum
ordinem. et non ponas super an
cham emplm uel unguentum
ante nimiam euacuationem cor
poris. Sed si dolor augmentetur ali
quantulum ante purgationem
corporis ponemus medicinas ha
bentes calorem naturalem tempe
ratum que possunt sedare dolorem
et non extrahere materiam. ut camo
milla et semen lini. et ungemus eum
oleo de alcanna. uel cum oleo ane
ti. Nunquam unguenta et emplaustra
et alia quando corpus fuerit repletum
multis humoribus attrahunt hu
mores ad iuncturas. et nocent mul
tum. quando magis attrahunt quam
dissoluant. et hec est causa quare
non debemus apponere aliquod fri
gidum in passione sciatica quam
uis sit ex calida causa. Emplastris autem
frigidis non indigemus in passione
huius iuncture quamuis comburatur
tur ex calore quando nulla materia est
tam fortis que possit expellere
materiam a loco suo. sed inducit ma
ius malum quia claudit poros et
retinetur materia. et facit maiorem
dolorem accidere. Et sollicitudo

nem non debet esse nisi circa attrac
tionem eius quod est in profundo illi
iuncture ad superficiem corporis
quapropter utimur emplastris combure(n)
tibus vel cum igne si necesse fuerit.
et postea cum corpus fuerit evacuatum
per vomitum utemur medicina la
xativa que attrahit flegma et
superfluitates mucillaginosas. ut
cucumer asini. coloquintida. et
centaurea et huiusmodi. et aqua aloes mi
rabilis est ad hoc quoniam quando frequenter
accipitur. sed antequam fiat curatur
egritudo. et sis memor ut non uta
ris medicina laxativa ante vomi
tum in hac egritudine omnino.
quoniam multociens augmentatur dolor
propter attractionem medicine inferi
us. Et debes primo provocare vomitum
propter replectionem a cibis diversis
quibus preparantur humores ad
vomitum. et quando infirmus iam fu
erit usus vomitu semel tunc provo
ca vomitum mane cum medicinis
lenibus. et debes interponere aliquos di
es inter utramque evacuationem
ut quiescat corpus et preparetur illud
ad evacuationem et maxime in
fine egritudinis. quoniam tunc debes po
nere spatium inter duas evacuati
ones longius quoniam tunc virtus est
debilis. et si virtus est debilior
vel fuerit adhuc longius spatium po
nemus. et dabimus cibaria mul
ti nutrimenti pauce superfluitatis
sicut est panis candidus bene fermen
tatus et bene coctus. et vitella ovo
rum. et carnes avium. et vinum cla
rum temperatum in qualitatibus.
quoniam ista egritudo est cronica. et in
diebus quietis da medicinas quas diximus
in cura sciatice materie. et caveat
a cibis multa superflua generantibus

et ebrietate. et sufferat famem quan
tum potuerit. sumat autem cibum in
tanta quantitate in qua minor
fiat restauratio quam facta fuerat
depositio. et caveat ab ambulatio
ne et balneo et equitatione et reten
tione urine et stercoris. ut non de
clinet superfluitates ad ancham.
et inter duas evacuationes utatur
vomitu. Et quando intellexerimus quod
sufficienter usi sumus medicinis
laxativis. faciemus clisteria san
guinem ducentia. et apponamus
emplastra comburentia. et ponemus
eum in balneis calidis. et ponemus
ventosam super ancham cum igne.

Cap. in curatione sciatice passionis.

Infirmitas hec est dolor fortis in lon
gitudine pedis ex ancha usque ad
extremitates digitorum pedis filis
corde extense. et forte non pervenit ad
pedem sed terminatur apud iuncturam
cahaph aut in medio cruris apud
genu. et fit ex repletione vene ve
nientis ad utrumque pedem ex par
te inferiori duarum partium vene
orientis a gibbo epatis. et forte
erat replecio eius ex sanguine pu
ro sicut alius sanguis qui erat in cor
pore et forte erit ex sanguine ni
gro grosso. et forte erit ex humo
ribus descendentibus ad inferiora
corporis. Primus autem modus
accidit in corporibus multi sangui
nis quando utuntur ambulatione et
equitatione et carnibus et vino. et
aliis rebus dulcibus. sentit infirmus
calorem intensum cum extensio
ne doloris et forte sentit calorem
in loco per quem extenditur ista ve
na maior est apud tactum. Et si
erat quando impletur ista vena quando
concalescit tunc [illegible] et fit putrefactio.

Et cura istius passionis ē minu
ere sanguinē ex uena nacha ubi
cūq3 apparuīt in pte sinistra cru
ris. Si aūt nō apparuerit minue
aliquem de ramis qui sup dorsū
pedis sūt in medietate extrinseca.
s. in parte auricularis ⁊ modici
digitoꝝ pedis. qm̄ rami qui sūt
in ista pte ramificantur ex uena
ista. Illi aūt qui sūt in parte in
trinseca ramificantur ex uena q̄
dicit̄ saphena. et iste due uene. s.
saphena ⁊ nache quāuis ambe
diuidantur ex eadem uena aput
genu. tn̄ melius ē minuere ex
nache aut ex ramis ei' q̄ ex saphe
na. immo melius est etiam quaꝫ ex
uena que ē ex genu. ex qua ista
uena et saphena diuidunt̄. ⁊ pp
hec medici utuntur minutione
istius uene p experientiam. nos
aūt etiam consideramus ⁊ expti
sumus multociēs. ⁊ inuenimus
ipm̄ eē sic̄ diximus. et laborauī
mus multū in inueniendo ra
tionem. et credimus qd' iam inuē
ta ē. sed nō est locus dicendi eam.
et debemus minuere ex ista ue
na pt̄ minutioneꝫ ex basilica ex
manu opposita pedi. ⁊ maxime q̄
do corpus fuīt plenum. ⁊ pt̄ sub
tiliabim' dietam ⁊ phibebimus
motum ⁊ quietem. et iste mod'
nō indiget alia cura. Secūs ā
modus est. ut minuas in princi
pio de eadem uena. pt̄ dā medi
cinas laxatiuas que attrahant
meliam. sic̄ epithimus polipo
dii. mirobolanoꝝ in. agaricum
⁊ hui'. abstineat a cibis gn̄āti
b3 meliam. sic̄ est panis opicius
nō bn̄ fermentatus. ⁊ panis or
deaceus ⁊ fabe ⁊ lentes. et carnē
uaccine ⁊ salite ⁊ salsa. et uinum
spissum ⁊ caulos ⁊ hi'. ⁊ ciba eum ē
his que gn̄ant sanguinē subtilē
sicut pulli ⁊ edi ⁊ uinum album.
et utatur balneo ut minus gene
retur ex spisso sanguie. Tertiū
aūt modus raro contingit. et ei'
signa sunt ista. sicut mortificati
onem ⁊ frig' in pede. et alleuiatiū
fame. siti. motu ⁊ sudore. grauia
tur multo cibo ⁊ multa potatoē
aque ⁊ uino limphato ⁊ incipie
mus curare eū uomitu ⁊ medi
cina laxatiua que educat flā sic̄
diximus in cura ancke ⁊ dabim'
oximel. ⁊ in dieb3 quietis ppina
bimus electuaria antiqua sicut
yera hermiꝫ ⁊ tyriaca. iiij. spēꝝ
aut leniora istis. ⁊ si remanserit
aliquid ex egritudine combure
mus cum igne. qtenus una cō
bustio fiat sup ancke iuncturā.
alia in coxa sup locum dolentem
et reliqua sup dorsum pedis.

Cap. in osuatione a dolore iunctu

Cause quib3 fiunt passiones iunc
iuncturaꝝ sūt. iij. prima ē aug
mentatiō humoꝝ. scđa est fortitu
do membroꝝ principaliū potenti
um expellere supflua. Tertia est
debilitas membroꝝ recipientiū.
Scđa aūt istaꝝ trium cāꝝ prohi
beri nō debet. s. fortitudo mēbroꝝ
set debet osuari in sua disposi
tione. Tertia aūt. s. debilitas illr
nō debet curari. nisi pt̄ mundifi
cationem corporis cum fueris
securus ne supfluus huōꝛ dis
currat ad aliqđ nobile mēbrum.
et hec ē radix osuatōis a dolorē
iuncturaꝝ ex sanguine. Dicam'
g' qđ conseruatio ab egritudine
iuncturaꝝ ex sanguine. ē absti

nentia a carnibus et vino et rebus dulcibus et cibis multum nutrientibus et usu aceti et lentium et agreste et componat cibaria sua ex his rebus sicut illud quod fit ex aceto et lentibus et cetera. et illud quod fit de carnibus vituli et aceto. aut pullicum agresta et similibus et utatur fructibus ut malis granatis et prunis et dimittat ficus virides et uvas dulces. Et si infirmus non potest abstinere a carnibus dabimus ei eas que minus nutriunt sicut galli. perdices et edi cocti cum aceto. et si voluerit bibere vinum bibat parum temperatum quod non sit nimis forte nec nimis antiquum. et si biberit aliquando forte bibat postea succum agreste. vel acetum pomi citrini. aut aquam mellis cum aqua rosata. et caveat saturationem. et si acciderit ei vomat statim. et hec erit eius dieta in cibo et potu. set in sompno et quiete vigiliis et motu debet esse mediocris. sanguis enim multiplicatur ex multo sompno et nimia quiete. et etiam acuitur et calefit ex multo exercicio. quapropter non debet uti aliquo istorum. Coitus autem est pessimus omnibus patientibus in iuncturis. et si aliquando acciderit sit ante cibum et potum. et caveat a balneo. Et consideremus cotidie pulsum et calorem corporis et faciei. et si viderimus signa augmentationis sanguinis propter multum cibum minuemus ex eo. et si fuerit propter qualitatem cibi mutabimus eum ad alium cibum. et si fuerit ex multo sompno et quiete revocabimus eum ad motum et vigilias. Cum provenerimus

circa infirmum istam consuetudinem et fuerit obediens non aggregabuntur in corpore eius superflua. et si supervenerit in corpore accessio alia debemus considerare in ipsis temporibus accessionis. et si viderimus signa repletionis minuemus. et si signa fuerint fortia. Si autem signa fuerint pauca et debilia minuemus. et Si accessio venerit cito minuemus et confortabimus membrum. et dabimus infirmo spissantia sanguinem et prohibentia eius cursum quod accessio cito recedat et sit levis. Et ego curabam quendam hominem ex passione iuncturarum calida. cui solebat accessio venire fortis in fine veris. et preservavi ipsum ab accessione tribus annis. in quarto autem anno contigit eum egredi item qui non potuit sibi cavere a contrariis. et postea vidi ipsum et dixi ei quod si non minueretur sibi veniret sibi accessio tempore suo credebat se sanum ab egritudine et ideo non curavit. post paucos autem dies in nocte sentit dolorem parvum in genu qui non curavit scilicet bibebat vinum. cum pervenit in nocte arripuit eum dolor fortis. et mane ego veniens extraxi de sanguine libras .6. et posui in eodem emplaustro balaustiarum illa cessavit pro maiori parte dolorem. alia die extraxi de sanguine libras .5. et ideo cessavit dolor et multotiens similibus isti illud accidit.

Capitulum in preservatione a passione iuncturarum ex calida causa.

In preservatione a passione iuncturarum ex colera. debemus primo considerare utrum humoris si est fervens qualitatem colerice naturalis. aut si est magis acutus et vehementioris qualitatis.

Si autem sig-

Si autem signa apparuerint colere propter precedentes quod illud superfluum est uel ex mentitionis qualitatis colere naturalis. Unde dixerunt quidam medici quod quidam modus doloris iuncturarum est ex malicia complexionis tantum sine materia. Nos etiam fecimus librum plurium et adhuc faciemus inquirendo istas questiones. Dico ergo quod in tali loco debemus uti euacuatione et alterare complexionem. Sed in prima dispositione debemus magis euacuare quam in secunda. Et in dispositione secunda magis debemus alterare quam in prima. Quando ergo nos sciuerimus quod materia descendit in iuncturas euacuabimus coleram et maxime in dispositione sanitatis propter accessionem et caueбimus ab eis que generant coleram. sicut a rebus dulcibus et crossis sicut uinum coctum mel. zuccarum. butirum et oleum. nuces et similia. Et generaliter sit eius dieta quam diximus in passione iuncturarum ex sanguine. Sed magis humida. et utemur aqua ordei cucurbite. cucumeris portulace. et non permittemus eum uti rebus acidis. quamuis enim acida desiccant tamen furiositatem colere reprimunt et mortificant eius acuitatem. et utatur balneo dulci magis quam in dolore ex sanguine. Et aspiciemus cotidie eius pulsum et urinam. et si uiderimus signa colere dabimus me.

Si autem materia fuerit superflue acuta et corpus fuerit macrum non utemur euacuatione primo nisi intellexerimus quod ille humor cum malicia eius est multus. et hoc declarabitur ex dispositione eius. s. humectu quando quando non apparuerint apud significabitur quod humor operans non est multus. et econtrario. Sit eius cibus aqua ordei cum uiscositate psillii. et dabis ei aquam cum niue. et ablue membrum cum aqua dulci tepida et in ea intrare permittat post comestionem et precedit parum in die sed sepe. et dormiat multum et non laboret omnino. sed sit in quiete. et utetur aliquando euacuatione colere pure. et cotidie pone emplastrum frigidum super epar. et dabimus bibere aquam de sarallis et uuam caminam. et cum cessauerit acuitas et calor dabimus plus de cibo et uinum limphatum et dietabimus dieta illius qui uult impinguari. et cum corpus eius fuerit pingue et susceperit carnem tunc erit sanus.

Cap. in preservatione et cautela a dolore iuncturarum ex flatica cum materia fuerit

Si materia fuerit flatica caueat eger a cibis multe superfluitatis sicut carnibus anetis. ouis. et lacte. et uino nouo. piscibus. fructibus humidis. et sufficiant ei nos assate. et carnes auium que sunt parue superfluitatis. et utatur salsis subtilibus iuuantibus digestionem. s. que fiunt ex carne. cimino. origano. aceto. et sinapi. et his. et utatur electuariis calidis. et uino antiquo pauco. et caueat a repletione cibi et potus. et si aliquando comederit multum prouocet uomitum. et sudet in balneo multum ante cibum. et utatur motu ante cibum. et comedat post motum statim sed parum. preterea et fricentur eius iuncture in balneo cum nitro fricatione forti. et non dormiat de die omnino sed dormiat de nocte tota. quoniam si uigilauerit de nocte corrumpetur digestio et multiplicabuntur superflua. Et cum intelle

vertimus quod in corpore multiplicabuntur superflua dabimus medicinam extrahentem ea secundum necessitatem et incipe prope tempus accessionis. Et nulla medicina in conservatione a dolore iuncturarum est ita iuvativa sicut provocatio urine et medicine quas debemus dare ad removendam istam passionem sunt diurinum et tyriaca. iiij. specierum et huiusmodi. quoniam ista sepe abstulerunt passionem iuncturarum hominibus qui eas tollerare voluerunt. et generaliter dico quod omnes manieres evacuationis. ut vomitus. minutio. potio laxativa. provocatio urine. sudor. quando fuerint usitata suo loco auferunt dolorem omnino nisi infirmus cum hoc usus fuerit repletione cibi et potus. quoniam si membra fuerint vacua et venter fuerit plenus attrahent superfluitates magis quam solent attrahere. quapropter precepit G. quod nullus medicorum suscipet aliquem illorum qui patiuntur dolorem in iuncturis in cura nisi sit sapiens et obediens medico. Sed si aliquando contingit suscipe aliquem nolentem tuum obedire. eorum medicina melior est vomitus. per istum enim evacuabitur flegma et consumabitur. sed tamen non debes frequenter uti ne stomachus debilitetur. et similiter da medicinas provocantes flegma fortiter. et species flegmatis purgantes. Si infirmus non potest sustinere a vino. et cibus eius non bene digeritur absque eo componem eum ex passulis et melle et semine apii. dixit enim G. Ista potio valet nimis in passionibus iuncturarum. et qui solent pati in iuncturis quoniam parum in eo humoris augmentatur debet uti evacuatione in diebus quietis. et fricatis in iuncturis cum sale et oleo forti fricatione. hoc enim est valde utile ut iuncture non recipiant superfluitates. et in dissolvendo quod est in eis fluxum. et si remanserit aliquid post egritudinem mutabimus eum ab illa in qua iacet ad illam villam calidiorem. et cave si altem feceris cauterium et prohibueris membrum ne recipiat superfluum ut evacues corpus paulatim ne superfluitates que solebant currere ad illud membrum revertantur ad aliquod nobile membrum. et ego vidi plures homines mori subito eo quod non fuerant usi evacuatione post cauterizationem.

Capitulum in preservatione a dolore iuncturarum anche et

Curatio illius iuncture sciatice. i. eadem est cum curatione aliarum iuncturarum. Sed vomitu in ista debet magis uti. potiones laxative debent esse fortiores. et cave a coitu. equitatione. ambulatione. et maxime prope tempus accessionis. et quod non dormiat eger super lesam ancham. Modus autem sciatice qui contingit ex repletione sanguinis in vena debet curari sicut curatur passio iuncturarum ex sanguine et etiam magis quia non debet ambulare. neque bonus ferre. neque erigere a terra lapidem. Modus non qui contingit ex humiditate ad iuncturam perveniente debet curari sicut curatur passio iuncturarum ex flate. Medicamen nobile quod sumat eger die una et die una dimittat in omnibus diebus anni excepto mense iulii et iunii. et excepta medietate augusti.

et sumat ex eo aur. cum ʒ. i. aque
mellis priusquam in mane assella
uerit. et si aut aliqua dierum non
assellauerit nõ sumat medici
nam donec assellauerit per cli
stere. uel aliquid tale. et non come
dat post medicinam p. x. horas. et
debes eum custodire sicut diximus
in passionibus iuncturarum ex fle.
Rx. camedreos. centaurea mino.
an ʒ. viij. aristol. ʒ. vij. gentiane
ʒ. vi. petro. ʒ. iiij. spice nardi. spi
ce romane an ʒ. i. agarici ʒ. ij.
congregentur cum melle. Aliud
nobile expertum. Rx. semen opij.
ʒ. x. petro. et rubee tinctorum. an ʒ.
xv. asari. aristolog. ro. radicis
capparis. gentiane an ʒ. vij. a
garici. zurügē. an ʒ. xv. iunipi.
cinamomi. an ʒ. x. congregen
tur. et sumat cotidie p yemem
totam aur. i. yera hurmuz me
lior ē omnibus istis medicinis et
perfectior. Medicamen diate
seron expertum. Rx. camedreos. ca
mepiteos. seminis rute. gen
ciane an. sumat cotidie per ye
men aur. i. dimittat in estate.
Al. quod aufert dolorem iuncturarum
Rx. reubarb. peonie. mirte. spice
nar. an ʒ. xx. folij ʒ. garofilorum
grana. xv. aristol. genciane. an
ʒ. xxx. sumat cotidie aureum. et
post digestionem cibi. et debet inci
pere in equinoctio autumpnali
et sumere p. l. dies. et intermponere
xv. postea p. l. et iterum dimit
tat p. xv. tam diu sic interpo
nendo. xv. dies et sumendo. l.
donec sumat. ccc. lv. et dimittat
accipere a medietate iunij et
p totum iulium et medietatem
augusti. et non comedat nisi post
ix. horas. Cura que fit ex oleo
uulpis. et ponatur in caldario ple
no aqua. et appone sal et anetum
et buliat donec caro dissoluatur
et solummodo ossa remaneant. et
aqua illa remaneat in tina. et
intret eger et commoretur in ea per
ij. horas. postea eat in meridie
et eandem aquam intret sicut primo
et in nocte similiter. et sic istud fi
at in principio mensis tribus die
bus. et in medio similiter tribus diebus.
et in fine similiter tribus. Vnguentum
ad dolorem iuncturarum quo debet
uti p totam yemem. Rx. sal gemme.
aluminis. tartari. an. confice cum
oleo antiquo. Al. alumen. sal.
olium antiquum. Al. sal gemme.
nitrum. et olium antiquum. et si am
pulauerit locus melius est.

Cap. de medicinis simplicibus ua lentibus in istis casibus et uirtutibus.

Q Vamuis ego declino parum ad has
tamen bonum est scribere in libro no
stro ut nõ remaneat tractus si
ne eis que dixerunt antiqui. Di
xit doctor. si sciderris pedem ra
ne et ligaueris sup pedem podagri
ci p. iij. dies curabitur. ita quod dex
trum pedem rane ponas super
dextrum pacientis et cetera. Et dixit
etiam si ligaueris corallum idem
operatur. Et dixit finaus qui com
posuit librum de lapidibus. Quod
si magnes fuerit ligatus in pede
podagrici curatur. Et alius phy
losophus dixit. Si accipiatur cal
caneum aquile et ponatur liga
tum sup pedem egri curatur ita
quod dextrum sup dextrum et cetera.
et iurauit quod sit uerum. Et dixit
doctor. quod si ponatur pes testudi
nis dexter sup dextrum podagri

ncia eius curatur. Cap. de uentosa que ponitur super
Accipiatur uentosa anchum.
cuius caput sit ad mensuram unius palmi et accendatur
cum igne et sit figura amplitu
dinis ad mensuram anche et
claudatur os angustum bene et
ponatur super ancham et statim ad
herebit et sic permittatur duabus
horis et post remoueatur et ablua
tur locus et tamen supponatur ad
nec uesicetur. Modus caute
rizandi anchum. ancha cauteri
zatur multis modis. sed leuior est
iste. accipiatur instrumentum ad mo
dum coclearii ferri et sit diame
trum eius sicut medietas pal
mi et fiant in circuitu eius .v.
eminentie ad formam ossium dac
tilorum et mittatur in igne donec
rubeat deinde ponatur super pixidem
anche et eger iaceat super latus suum
et cauterizetur .v. cauteriis una
positione instrumenti. postea po
nantur emplastra de butiro ut uul
nera permaneant apta donec uen
tositas tota exeat. et cum uolumus
cauterizare debes egrotum ponere
tali modo quod acumen anche ap
parere possit. deinde fac ipsum cir
culum et post cauterizabis.

Emplastrum ualens podagre et sedat
dolores et prouocat sompnum.

Emplastrum ualens podagre do
lores sedat et prouocat sompnum.
Recipe amidi ʒ .x. sandali rubei ʒ .v. a
cacie ʒ .vii. mirre. croci. opii. alo
e. ana ʒ .i. mole. conficie cum aqua
uue canine uel plantaginis. mit
te guttas olei rosati et utere a prin
cipio egritudinis. Cataplasma
ad podagram calidam et fortem
dolorem et apostema sanguinea re

pellit materiam. confortat locum.
sedat dolorem. Recipe seminis nastur
cii. farine ordei. psillii. mice pa
nis bene fermentati candidis
simi. aque rosate cum albumine
oui et pone desuper quando incipit qui
escere dolor addere quartam partem
uitelli oui et parum croci. Em
plastrum mirabile ad uehemen
tiam doloris. Recipe rob de musto. a
que plantaginis. mucositatis
malue uiscose. albuminis oui as
si ℥ .ii. conficie et mitte semen citoni
orum. farinam fabarum et farinam or
dei ana ʒ .x. acacie. lapidis armeni
ci. sandali citrini. memithe. aloe.
acotri. croci ana aurei .i. et duo uitel
la ouorum. Emplastrum formicarum
ad dolorem podagre calide et multo
tiens probaui ipsum et inueni
mirabile. Accipe de terra formicarum
a loco limpido ℥ .iii. farine ordei
℥ .i. foliis ro. ℥ .s. assa. farina fa
barum ana ℥ .s. malue. mandragore
ana ℥ .vi. coque maluam et man
dragoram in tribus libris aque
usque ad medietatem. cola et conficie
reliquas medicinas et puluerizia
postea mitte in mortario et misce
cum totis albuminibus et cum uitella
et ʒ .iii. croci. pista totum bene et su
ppone et non est necessarium aliud est
plaustrum nec alia cura. Emplastrum
de cerea quod confortat membrum
et sedat dolores et eo uti debemus
cum uehementissimus fuerit dolor.
Recipe cerete molite. resolute ℥ .i. amy
di. de ordeo facti cum aqua rosata. uel
cum aqua cucurbite. misce totum
et mitte in mortario et pista bene
et remolli cum lacte lactuce et cum al
bumine oui et fac cerotum et pone
desuper. Emplastrum psilii quod percu

calori et dolori podagre. 7 debes
eo uti in corporibus calidis. 7 tempore
calido. Mitte psillium in calda-
rio cooperi aqua. coque diu po-
stea pone in mortario. 7 pone mi-
cas panis remollitas in aceto mix-
to cum aqua ro. congrega et mi-
sce cum paruo oleo et utere. ¶
Emplastrum bonum 7 mirabile quod
potes uti a principio egritudinis
usque ad finem ualet nimis. accipe
fabas cum corticibus. 7 iuiubas
coque in aqua. 7 postea cola 7 aquam
reponas in caldario nouo. postea
accipe seminis maluauisci. 7 se. citoni-
orum. seminis lactuce. se. papaueris
albi. ana ʒ. ij. se. plantaginis. 7
feniculi. 7 aneti. folia rosarum. seminis
caulium. mandragore. sandali
citri. ana ʒ. i. coque totum in aqua
plantaginis ita quod cooperiantur
medietate donec remaneat medi-
etas. cola 7 misce tantundem olei
ro. quousque coque consumatur aqua
et remaneat oleum. postea ponde-
ra oleum. 7 cuilibet ponderi. iij. ʒ.
appone. iij. ʒ. cere albe. 7 iij. ʒ. se-
pi de renibus uituli. misce totum
et utere ex eo cum opus fuerit.
Et si podagra fuerit ex frigida
causa appone mirram 7 crocum
i. ʒ. 7 s. quibuslibet. iij. ʒ. Et si fu-
erit ex calida. pone acacie. opii.
ana ʒ. i. est enim mirabile. et si uolu-
eris ponere opium pone quartam
partem ʒ. camphore. Et si uolu-
eris soluere duriciem. accipe de eo-
dem emplastro simplici. ij. ʒ. pingue-
dinis aquile. ʒ. i. bdelii dissolu-
ti in lacte. uel rob de musto. ʒ. i. 7
misce 7 pone super duriciem. ¶ Vn-
guentum ualens ad podagram ca-
lidam. 7 frigidam. 7 sciaticam. et

duriciem 7 apostemata dura. accipe. vij.
uespertiliones 7 pone in caldario
et cooperi aqua pluuiali. et coque
usque ad medietatem. postea cola
et pone tantundem olei ro. 7 frustra
saluie. et coque usque ad consumpti-
onem olei 7 utere. In passionibus
frigidis adde medicinas calidas 7 co.
scias quod istud unguentum ualet in cali-
dis casibus. 7 frigidis non ex qualitate
sua set ex quadam uirtute occulta.
¶ Emplastrum de seminibus ualens in
talibus casibus. Recipe seminis papaueris albi.
se. cucurbite. aneti. seminis lini.
seminis maluauisci. ana ʒ. i. 7 s. coque
totum cum media libra aque usque ad
medietatem. deinde cola 7 appone
oleum antiquum si fuerit yems. si estas
oleum rosaceum secundum pondus aque. 7
decoquatur ad ignem donec consu-
matur aqua. 7 remaneat oleum.
deinde coletur. 7 mitte ceram albam.
7 pinguedinem renum uituli
terciam partem. 7 cuilibet ʒ. pone ʒ.
i. acacie. 7 i. ʒ. aloe. 7 i. ʒ. croci. 7 con-
fice. 7 quando uolueris in podagra cali-
da accipe aquam 7 mitte in eam ʒ. i.
corticis puluerizate. lapidis armenici.
ʒ. i. farine ordei ʒ. 7 duo oua. cere
auri. i. 7 s. aqua ro. conficiatur et
teratur. 7 dixit in quadam physica
monachus. quod cum quidam socius
eius esset podagricus 7 fuisset in
cura eius multo tempore uidit in somp-
nis. G. qui dixit ei. accipe colloquin-
tidam 7 puluerizatam cum bdelio con-
fice cum aqua caulium 7 mandra-
gore. 7 pone desuper tepidum. quod altera
die fecit idem 7 curatus est de po-
dagra frigida. ¶ Aqua ex qua ablui-
tur membrum podagrici ex frigida
causa. accipe. folia saluie. 7 medieta-
tem zinzibere. fabarum. lupini.

añ plenam manũ coque cum a
qua ⁊ intinge pannum ⁊ mẽbrũ
ablue. Diaquilon ualẽs apo
stemati duro ⁊ podagre. accipe
psilii. xx. aur. iusquiami albi. x.
aur. fenugreci. seis lini. añ. xx. au
reos. seminis cucur. semis papa
ueris albi. añ. x. aur. misce cum
aqua calida et maneat in ea. i.
die ⁊ una nocte. postea acc. eius
spumam in mane. et coque cũ
oleo ⁊ litargiro ⁊ bdelio añ. x. au
reos. ⁊ de oleo q̃tum sufficiat coque
usq; fiat diaquilon ⁊ utere in du
ricieb; ⁊ nodis. Emplim ad apo
stemata dura melica ⁊ sciatica. ⁊
ad nodos podagre ⁊ spasmum q'
contigit in neruis ⁊ dissolũ no
dos. R. bdelii ℥. xx. pone in olla
terrea cohopi cum aceto. ⁊. i. ℔. rob.
et permitte donec remolliatur. de
inde mitte ℔. s. mellis. pista donec
fiat sicut medulla. ⁊ tũ adde oli
banum. opoponac. armoniacum.
mirram. añ aur. i. postea pista ĩ
mortario. misce olei camomille.
℔. iij. olei antiqui. ℔. i. pinguedi
nis uituli ℔. ij. confice et utere.

De cimis puerorum.

Saphatum accidit pueris ⁊ forte
accidit infancie. et in capite. et
generatio eius est ꝓpter multitudinẽ
sanguinis ⁊ humiditatem cutis.
et signũ eius sunt uulnera par
ua ex quib; exit humor qui spã
ditur in capite ⁊ in facie. ⁊ cũ eis
accidit pruritus quare puer ui
gilat ⁊ plangit et conqueritur.
et incipe in eorum cura corrigendo
cibum nutricis. demũ tunde ca
put pueri cum psilotro. demum
suppone folia atriplicis. qm̃ for
te curatur p hoc tantũ. quia ista
folia fugiunt uenenum. aut po
ne desup istud ungm̃. Vngm̃
ualens ad saaphatum que accit
in capitib; puerorum. R. ceruse. li
targiri. añ. ℥. v. licium de cinere ui
tium. ℥. iij. olei ro. ℔. i. cere ℔. i. liq̃
fiat cera cum oleo ro. ⁊ terantur
medicine et conficiantur cum ui
tellis ouorum assis. demum unge
cum eo caput pueri. Passio
que dicitur fauositas mellis ẽ
spẽs saaphatum ⁊ tũc sup uul
nera apparent q̃si squame. ⁊ scal
pitur cutis cum magno pruritu
et eliquat ex eis q̃si mel. Et cura
eius est ut cotidie tundatur ca
put ⁊ abluatur cũ aqua menta
stri ⁊ maiorane ⁊ satureie. demũ
ungatur cũ isto unguẽto. Acc.
litargirij. ceruse. añ. aur. ii. olei
rosati. ij. ptes. aceti. i. parte; com
misceantur ⁊ conficiantur cum
oleo ro. ⁊ aceto donec fiat ungm̃.
Vnge cum eo sero ⁊ mane caput
et ablue cum illa aqua.

Accidit quibusdam pueris ut ex
eant cum magno capite. et p̃
cessum augmentatur usq; mẽ

suram debitam. et ego uidi pue
rum cuius caput adeo augmenta
batur in longitudine et latitu
dine quod corpus eius sufferre non
poterat et non cessauit augmen
tari quousque mortuus est pu
er. Magnitudo autem capitis aut
erat ex uentositate grossa genera
ta in ossibus capitis. aut ex genera
tione aque incluse in eo que non
inuenit uiam exitus. Et incipe
curam eius purgando caput nu
tricis cum yeris magnis. et ca
ueat ab omnibus generantibus uen
tositatem et superflua grossa. de
inde in cura eius incipias cum eis
que inuciunt in naribus pueri si
cut de oleo amigdalarum amararum.
aut de oleo aneti. uel de uino op
timo. aut de aqua maiorane. et
si sic curatus non fuerit. Sin autem
pone super caput emplastrum de oliba
no. sarcocolla. serapino. gummi
amigdali. si sanatus fuerit. Sin autem
accipe balzum uiuum et pista cum
testa sua donec sit quasi unguentum.
misce cum paruo olibani et pone
super totum caput post rasuram de
bitam. et permitte. viij. diebus. ista
medicina restringit caput et reduci
facit ad mensuram debitam. de
inde mitte in eius naribus fel lupi et cere
brum et permitte. et fac hoc in
quolibet mense. paruitas capi
tis si fuerit naturalis non curatur.

De inflatione uentris.

Sequitur de inflatione uentris cum
magnitudine capitis. et cura e
ius est ut accipias mirram et
aloem. et crocum. et conficiantur cum
aqua sarraliarum et pone super caput.
et si cum inflatione uentris et
magnitudine capitis macre
scat corpus. accipe manipulum
unum uiruleti et v. auellanas et vij.
amigdalas et feniculi aur. i. terra
tur et extrahatur ab eis oleum.
deinde mitte in naribus usque ad
iiij. ʒ. et unge caput. et mitte in au
ribus. et da bibere nutrici cum lacte.

De sternutatione.

Sequitur de sternutatione. Sternutatio acci
dit in cerebro uel tunicis eius. et
signum est quod oculi profundantur et
superuenit febris. Et cura eius est
quod ponatur super cerebrum folia por
tulace. aut rasura cucurbite cum
oleo et farina ordei. aut unge ca
put cum uitello oui et oleo.

De vigiliis.

Vigilie accidunt pueris in prima etate ex corrup
tione lactis. et cura eius est quod
inmittatur in naribus pueris ole
um uiolarum cum croco. aut oleum
anetinum cum suco lactuce. et un
ge caput et stomachum cum istis o
leis. et sit sollicitudo nostra in cor
rectione lactis et da sugere puero
sirupum papaueris albi. et unge
tempora et frontem cum oleo opii
et croco.

De epilensia.

Sequitur de epilensia. Epilensia
accidit duobus modis. aut na
scitur puer cum ea et est ex ma
licia complexionis naturalis in cere
bro. scilicet frigide aut humide. aut frigide
et humide. aut erit accidentalis.
Et signum naturale est quando nascitur
cum ea. signum accidentale quando
aduenit post partum. Et cura na
turalis est obseruatio diete. quando
cum mutauerit etatem sanabitur
ex ea. Si autem non fuerit sanus soci
abitur eum usque ad mortem. Et
curatio accidentalis est sollicitu
do circa correctionem lactis. ut ca

put et corpus nutrias purgent.
Et caueat ab omnibus cibis generi
tibus fla. et non lactetur puer ni
si in ea quantitate in qua possit di
gerere uel minus. et mitte in na
ribus med. calidas. et odoret assa fe
tidam et rutam. et unge cum oleis
calidis. et suspende peoniam ad
collum. et liga ad collum eius la
pidem smaragdi. et non accidet
ei epilensia. et si durauerit post h
da tiriacam magnam. rum.

De passione que dicitur mater puerorum

Sequitur de quadam passione que
dicitur mater puerorum. hec infirmitas
accidit pueris in prima etate
frequenter. et signum eius est plo
ratus pueri multus. timor in
sompnio et uigilia. augmentatur
calor. et ab eius ore exit odor feti
dus. Et causa huius egritudinis
est acceptio lactis plusquam possit
digerere. Et cura eius est in cor
rectione lactis. et quod detur puero
de dyaplinis uel dyamusco co
tidie. vi. pars ʒ. cum lacte. et pre
cipua medicina est in hoc tyriaca ma
gna. cum lacte data.

De humore fluente ab auriculis.

Sequitur de humore fluente ab
auriculis. hec infirmitas acci
dit pueris in prima etate ex hu
miditate cerebri. Et cura eius est
ut mittatur in eius auriculas lic
nium bombicis antiqui. et cum
fuerit plenum extrahatur et intromit
tatur. et forte cum hoc tantum cu
ratur. Sin autem accipe alumen et dis
solue cum uino et intinge lic
nium et intromitte. humor est
exsiccatur. aut accipe crocum
et nitrum contere cum aceto
et intromitte.

De ueneno.

Sequitur de ueneno. hoc etiam accidit
pueris ex uesica uel plaga acci
dente in auricula. et sufficit eis in
tromittere mel bulitum cum aqua
purgat enim uenenum ab auriculis.
aut accipe folia mirte aut galle et
distemperentur cum aceto et intro
mitte.

De egritudinibus oculorum

Sequitur de egritudinibus puero
rum in oculis. Accidit pueris in
oculis diuersitas egritudinum. Et
ex eis est inflatio et clausura pal
pebrarum. et forte hec accidit ex me
dicinis stipticis quas mulieres
ponunt super capita puerorum. sicut
alcanna et huiusmodi. quoniam superflua capi
tis conuertuntur ad oculos. et forte ac
cidit eis ex fluxu medicine calide
uel frigide. Et cura huius egritudinis est
quando rubor est in facie et calor in fron
te ut accipias sucum mirte. et fo
lia ro. ana ʒ. i. citri mirte ana ʒ. i.
et ʒ. pulverizentur et conficiantur
cum aqua sartaliarum uel lacte mu
lieris et supponatur oculis et fronti
cotidie renouando quousque a
periantur oculi. et est expertum in
pueris. Si autem in oculis non fu
erit rubedo nec calor in fronte.
accipe mirram et crocum. aloem. et
folia ro. et confice cum bono ui
no. et super oculos pone. Et probatum
ad hoc quod sepe probaui. mitte in na
ribus parum ambre distempera
te cum lacte mulieris. Si autem
acciderit eis aliqua aliarum egritu
dinum sicut scabies et albedo et huiusmodi
curantur cum medicinis que dicuntur
in etatibus adolescentium et iuue
num et aliorum. sed tamen cum leuioribus.

Sequitur

De obliquitate aspectus.

de egritudine quando quis oblique
aspicit uel uidet. et hec aut est na

turale. aut accidet post partum.
Et cura ei est quod ponatur de noc
te candela ex parte contraria uisu
obliquo. et cum receptus fuerit in
lecto suspendantur culcitre plure
diversorum colorum super lectum quousque
corrigatur uisus. De egritu
dinibus que accidunt pueris circa natiuitatem.
Sequitur de egritudinibus
que accidunt pueris circa nati
uitatem. deinde dixit .G. quod si den
tes nascuntur cito natiuitas eorum
erit leuior et minoris doloris. sed den
tes erunt debiles. et si tardauerit eorum
natiuitas erit dolor fortis. sed den
tes erunt fortes et duri. et si origo
eorum fuerit in uere nascuntur statim
et sine dolore. et ergo si fuerit in yeme
set gingiue non inflabuntur. et
si fuerit in estate accidet eis plu
rimus dolor. et accidet eis plurimum
in hoc tempore apostema in gingiuis. et ma
xillis. et glandule. et pruritus in
auriculis. et fluxus sanguinis
et ueneni. et forte accidet quibu
sdam febris. et fluxus uentris. a
ut constipatio. Et cura eius est
quando gingiua inflatur quod scalpa
tur parum cum digito. postea cum
oleo. aut pinguedine galline.
aut cerebro leporis. aut cum lac
te canis ungatur. et pone super ca
put pueri aquam in qua cocta
sit camomilla anetum. et pone
super mamillas emplastra dissolu
tiua. et si dolor augmentetur post
hoc aput originem. accipe ceram butyrum
tirum. oleum laurinum. misce to
tum et pone super locum. Vel accipe
butirum uacce. et medullam cru
ris eius et pone desuper. Et cum ap
paruerint capita dentium pone
super caput eius totum et collum lanam

mundam. et spargatur cotidie super
lanam aqua tepida. Et si accideret
fluxus uentris medicabimus cum
eis que diximus prius et similiter de con
stipatione. De uesicis que acci
dunt in ore puerorum.
Vesice que accidunt pu
eris in ore puerorum in prima etate
quando accidit ex corruptione lactis. vel ex
acumine. et illa uesicatio aut erit
nimis acuta. aut parum acuta. Signa
acute rubedo. et fortitudo doloris. et
fluxus saliue. et signum parum a
cute ut uesice declinent ad albedi
nem et sint parui doloris. et humor
qui descendit ad os sit simul. Cu
ra uesicarum acutarum est corrigere lac
nutricis cum cibo frigido et humido.
deinde mastica parum amidi di
stemperatum cum aqua rosarum et similiter pone.
et ponant in ore pueri aquam ma
cianorum. uel malorum granatorum. et cit
tanorum. et si acuitas fuerit nimis co
lerica. misce cum istis succum lactuca
rum. aut uue canine. Et cura ue
sicarum parui acuminis et declinan
tis ad albedinem est ut accipias in
mirram crocum ana et zuccarum du
plum. puluerizentur et mittantur.
Et si plage fuerint nigre aut pu
tride medicabeis cum medicinis
dictis in etatibus iuuenum.
Accidit pueris in De uomitu.
prima etate uomitus multis ex
causis. aut propter multitudinem lac
tis magis quam digerere possit. aut
propter humiditatem lactis. aut propter
corruptionem eius. et maxime si pu
er fuerit humidi uel debilis stomaci.
Et cura eius est quod uetes multitu
dinem lactis. et post considera
in uomitu si sentitur odor acetosus.
et fuerint in eo humores albi. accipe
olibani .vj. partem ʒ. et rute sicce .ij.

partes .ʒ. puluiza 7 mitte cum siru
po rosato 7 da puero. aut accipiat
nutrix parum cimini 7 parum su
mac 7 mastic. 7 ponat in ore pu
eri. aut detur puero sirupus ma
lorum granatorum cum menta. aut quod se
pe probaui. accipe ligni aloes .ʒ. s. 7
masticis .ʒ. s. galle .vj. partem .ʒ.
mole totum 7 confice cum siru
po ro. 7 modico algallie 7 da pu
ero antequam sugat lac. 7 pone super sto
machum hoc emplastrum. Rx. mastic.
aloes. acacie. galle. olibani. pani
usti ana. confice cum oleo ro. 7 pone
sup stom. est enim expertum ad uo
mitum et saluuatum puerorum. Et si
in uomitu non fuerit odor aceto
sus sed acutus 7 color declinet pa
rum ad acetum uel ruborem propina
puero parum de rob agreste uel ci
toniorum uel cectanorum aut de istis
trociscis. Trocisci ualentes ad
uomitum puerorum. Rx. rose. spo
dij ana .ʒ. iij. galle .ʒ. ij. seminis portu
lace. se. lapacij ana .ʒ. i. 7 s. cicatrice
conficiantur cum aqua rosata. uel
cum aqua mali granati ad pondus
unius ʒ. 7 da unum trociscum puero
cum sir. ro. et pone sup stomachum
istud emplastrum quod ualet uomitui
et fluxui uentris. Rx. farine or
dei. rubi unde. corticum mali
granati ana conficiantur cum aqua
ro. 7 pone super stom. De fluxu uen-

Sequitur de fluxu uentris. tris.
Multociens accidit eis fluxus uen
tris propter nationem dentium sicut di
ximus. uel propter frigus cum liga
tur puer. uel propter corruptionem
lactis ex colera. aut ex flatu. Et
signum colere est quod inuenitur in
egestione pueri citrinitas. aut
acumen. et quod egestio exit sine
mora. Et signum frigoris 7 flatus
est albedo in egestione et tortio in
uentre. et cum egerit nisi fleg
ma sit uiscosum exit statim. Et
cura eius ex colera est ut detur pu
ero sirupus rosa. uel macianorum uel
malorum granatorum cum menta. 7 accipiat
de spodio posito in aqua et detur
ad bibendum. aut accipiat fer
mentum dissolutum in aqua et co
la et mitte .vi. partem ʒ. spodij 7
iiij. partes ʒ. galle .ʒ. s. croci. et da
bibere. accipe semen lapacij 7 mo
le 7 misce cum uitello oui assa
ti 7 da puero. aut da ex hac me
dicina experta. Rx. seminis lapacij a
cuti. acini uuarum passarum usti ana
ʒ. iiij. glandes. se. papaueris albi.
ana ʒ. ij. croci. auri. iij. puluerizen
tur 7 detur ex eo puero cum rob
decoctionis uel sirupo ro. et pone
sup stom. emplastra stiptica. Et accipe
aquam decoctionis sumac 7 mala
xa cum farina ordei 7 farina mi
lij 7 suppone. Si cessauerit fluxus
bene. aut accipe acaciam 7 cerusa.
ana ʒ. i. opij octauam partem ʒ. for
ma licinium 7 suppone statim
cessabit fluxus. Si autem fuerit ex
frigore uel flatu detur puero .vi.
partes ʒ. galle cum succo cectanorum
uel detur iiij. par. ʒ. olibani. Em
plaustrum constipans uentrem ualet
stomachis puerorum. accipe ciminum
murram. ceram confice cum ui
no et pone desuper. De constipati

Sequitur de constipatione one natu
nature. Multociens accidit pue
ris constipatio. Et cura eius est.
ut des nutrici parum cucumeris a
sini. deinde in alia die lactet puerum.
aut accipe lactis de tit. 7 fac cerotum
cum oleo 7 pone desuper. aut accipe

mediam. ℥. storacis sorati. 7 te
re cum pinguedine tenui yrci
et fac licinium parvum 7 suppone.
Et si accidit puero durum tinsum
ut constipetur natura eius et alte
retur in calore et non potest vomere.
accipe sarcocolle. iij. partem unius ℥.
et da cum lacte matris eius. aut
fac clistere cum oleo violato.

De tussi.

Sequitur de tussi. Tus
sis accidit pueris in prima eta
te ex frigore. lingue enim eorum non
possunt claudere epiglotum. et sic
infrigidatur pectus et eius instru
menta. Et cura eius est cum eis
que sunt cibus et medicina.
isti enim non debent curari cum
forti vel vehementi medicina. sed cum hac.
accipe amigdalas dulces pista et
confice cum aqua feniculi et co
que cum ea. 7 zuccara puero sero
et mane. Aut accipe feniculi et
misce cum lacte et da. Et si cum
tussi fuerit asperitas 7 siccitas. ac
cipe semina citoniorum 7 remollei
aqua calida 7 extrahe eius visco
sitatem. coque cum penidiis et
oleo amigdalino et da. et si af
fuerit calor misce succum mali gra
nati dulcis.

Medicamen ad
tussim puerorum cum calore. R.
seminis papaveris albi. dragaganti ana
℥. ß. se. cucumeris ℥. ß. confice cum
aqua in qua cocte sint sebesten.

Aliud valens ad tussim puerorum.
passas sine arillis fac bullire
in vasis ferreis sed cave ne adu
rantur. postea remove ab igne
pista et misce cum eis tantidem
penidiorum 7 da puero mane et
sero ad modum nucis.

Aliud valens
ad tussim frigidam. accipe mirram 7
misce cum melle 7 oleo amigdalino
et zuccara. Et si accidit strictu
ra lienteria. accipe semen lini pista
et confice cum melle 7 da puero.
aut accipe se. bombacis 7 da puero
in vitello ovi assati. Et si cum tus
si fuerit fluxus ventris da siru
pum mirte cum lacte cocto. aut
coque dactilos cum carnibus in
lacte et zuccara.

De pruritu et vulneribus et vesicis.

Sequitur de pruri
tu 7 vulneribus 7 vesi
cis accidentibus pueris in coreis
ex acumine urine. Et quando accidit
diversa vulnera in corpore pueri
et causa est ex corruptione lactis
matris. vel ex corruptione lactis in
stomacho pueri. Ex illis autem ve
sicis quedam sunt albe. 7 quedam
rubee. quedam nigre. 7 quedam ve
hementioris doloris. et quedam non.
et si nigre fuerit cum febre mor
tem significat. Et cura generalis
earum est. ut primo incipias in cor
rectione lactis. 7 pone puerum
super caldarium aque calide ad at
trahendum superflua ad superficiem
cutis sive corporis. Et puero medicinas
ad expellendum superflua ab in
terioribus ad exteriora adhibeas.
sicut est decoctio dactilorum. aut ficu
um cum aqua feniculi. et cum intel
lexeris quod omnes superfluitates sunt
extra. balnea cotidie in aqua in
qua cocta sunt folia rosarum 7 mirte et
hu. cum autem puer exierit ab aqua
ungatur cum oleo rosarum. 7 si vulnera
fuerint sicca cum oleo violarum. Et si
fuerint humida ex multitudi
ne venenum pone desuper cerusam
mixtam cum cera 7 oleo rosarum. Et
si affuerit pruritus 7 puer fuerit ultra
sex menses. balnea ipsum post cum aqua
in qua decocte sint viole sicce. et

ordeum excorticati. maluauisc(us)
(et) folia cucurbite. (et) si no(n) ungo(ue)s ali
o unguento. et da nutrici fumi terre
sucu(m) cum mirobol. cit. (et) abstine
at nutrix ab o(mn)ib(us) reb(us) dulcib(us) (et)
salsis et adurentib(us) sanguine(m).
Et si acciderint in crura alia uul
nera ex urina po(n)e p(ost) balneum
amide ul(t) spodium. aut alcan(a)r
erio. puluerizatis (et) mixtis (et) fa
rinam ordei. **De lumbricis.**

Sequitur de lumbricis. Non opor
tet nos pueris dare medicinas
ad potandum c(ontra) ha(n)c passionem
s(ed) eligem(us) ex eis que apponunt(ur)
extra. Medicinam extrahens
lumbricos ab intestinis. accipe
ciminu(m) pista cum felle tauri re
centis et pone sup(er) umbilicum.
Aliud acc(ipe). lupinos asinus. i. ali
pibi. (et) baucas lauri an(a) confici
antur cu(m) felle tauri recenti. et
da ei cotidie ad bibendu(m) aqua(m)
sebesten. aut olim oliue aut co
medat amigdalas dulces.

De eminentia umbilici. R(ubrica).

De eminentia umbilici pueri.
accidit hoc pueris q(ui) multum
plangu(n)t ul(t) uociferant. aut ex
tussi magna. (et) forte accid(it) ex ca
su ul(t) percussio(n)e. Et cura ei(us) est ut
accipias lupinos et petias pa(n)ni
lini et combure et confice cu(m)
uino (et) me(m)pone stupis et pone
sup(er) umbilicum. Et si fueri(n)t fle
xibilis cauterizabis in circuitu
umbilici no(n) in loco flexibili p(ro)p(ter)
tenuitatem cutis. Et si indigu
eris fortiorib(us) me(dicinis). pone quas di
cemus in tractatu crepature.

Iam diximus su(p)erius. **De crepatura.**
perius quot modis accid(it) crepatu(ra)
set modo no(n) indigemus n(is)i me(dicinis)
pueris necessariis. Emplastrum uale(n)s
crepature puero(rum). R(ecipe). aluminis
. xv. aur(ei). galle. ii. aur(ei). (et) co(n)ficiant(ur)
cum uino quousq(ue) inspissentur
(et) pone sup(er) locum. (et) suppone spo(n)
giam in aceto intinctam mixto
cum aqua. (et) cum ceciderit repone
aliud. Aliud breue. ponat(ur) sup(er)
aliquem pannu(m) glutinum de coriu(m)
(et) sup(er) locum ponatur. (et) permittat(ur)
quousq(ue) adhereat. et si ceciderit
aliud reponatur. **De lapide.**

Sequitur de lapide qui generatur
in uesica pueri. Et signum eius
est stranguria et magnus dolor
et tenuitas urine. (et) pruritus in
uirga. (et) forte erit uirga semper
erecta. Et cura eius est ut balne
es puerum in aqua calida coti
die (et) da ex ista medicina. Medi
camen prouocans urina(m) (et) frangit
lapide(m). R(ecipe). olibani. uueben radix
est cuiusdam herbe. an(a) conficiant(ur)
cum melle. (et) detur ad modum a
uellane mane (et) sero. Medica
men expertum ad grauitatem la
pidis et difficultatem urine. acc(ipe).
. vi. nuces uirides (et) pista cum cor
tice exteriori. (et) accipe manipulum
unu(m) po(r)ro(rum) no(n) loto(rum). et ex utroq(ue)
extrahe sucum (et) mitte in uase
uitreo. (et) colatum da puero om(n)i
mane. vii. dieb(us). et q(ua)n(do) leuis co(n)mi
tum unge uirgam et testiculos
cum oleo antiq(uo) aut oleo de ben.

De relaxatione membro(rum).

Relaxatio accidit pueris. aut in
uno me(m)bro aut in toto corpore
q(uo)d p(ro)hibeat ip(su)m ab ambulatio(n)e
et motu. Et prouenit p(ro)p(ter) humo
rem uiscosum relaxantem ner
uos. Et cura ei(us) est si non fuerit
naturalis. ut des nutrici sirup(um)

fan ex medicinis subtilibus. et
sit eius cibus siccis uelut resic
cate. nec comedat lac. nec carnes
duras nec pisces. nec uinum lim
phatum. et antequam lactetur puer
ponatur in balneo. et inunge
eius iuncturas cum oleo de costo.
vel oleo castorei. et utatur isto elec
tuario cotidie. Electuarium quod
composuit G. cuidam puero qui
paciebatur spasmum in toto cor
pore. Recipe mentastri. ro. cinamomi.
masticis. fu. meu. ameos. doroni
ci. zedoar. gariofil. ana aur. i. sandal.
ligni aloes ana ʒ. i. musci ʒ. s. vn
ge omnes medicinas balsamo.
et confice cum melle. et da coti
die quantitatem partis ʒ. vel ʒ. s. Et
Et si spasmus fuerit in toto cor
pore pone super spondile dorsi em
plaustrum euforbii quod sic fit.
accipe cere ℥. i. euforbii ʒ. i. oleum
quod sufficit et confice.

Pulvis rasis optimus contra ven
tositatem. Recipe garioful. macis
ana ℥. i. cinamomi ʒʒ. zedoar. ma
cropiperis. carpobalsami. carui. a
nisi. feniculi. ana ʒ. ii. cimini. sq
nanti ʒ. i. zuccari quantum de omnibus.
Pulvis optimus ad con
fortandum visum. Recipe folia be
tonice. rute. celidonie. frage. eu
fragie. leuistici. pulegii. folii.
anisi. cinamomi. ana ℥. s. ʒʒ. car
damonii. feniculi. petrosil. ysopi.
origani. silis montani. ana ʒ. ii.
galange ʒ. v. zuccari ℥. ii.
Pulvis avic. optimus ad corrosi
onem gingivarum. Recipe sumach. et
balaustiarum non perforatarum. et balausti
ari. et aluminis omnium ana ʒ. ii.
teran et fiat ex eis dentifricium.
Similiter nota. quod oximel sequitur;
mirabiliter valet primo lavando
cum oximelle postea pulverizet super
ponendo.
Pulvis valens contra eruptione
sanguinis ex matrice. Recipe rosarum
siccarum. lentium excorticatarum. balau
stiarum. sumach. corticum glandium.
sanguinis draconis. cartule bom
bicine combuste omnium ana ʒ. ii.
aloe. thuris ʒ. i. bibantur cum vi
no stiptico. vel supponantur cum
lana. vel in emplaustretur super locum.
Pulvis de speciebus optimus
ad frigidum stomachum. Recipe zinziberis
cinamomi. anisi. ana ℥. ii. cardamo
nii ℥. i. gariof. nucis muscate. ana
℥. s. folii. mac. ana ʒ. ii. cum medi
etate istius pulvis tantum de piperis
ponatur. cum alia vero medietate
℥. i. et s. zuccari dum. et illo qui est cum
pipere utatur super cibos. eo vero cum
zuccaro utitur et ante cibum et post cum
aqua calida. vel vino. vel etiam
cum pane.
Pulvis avic. valens ad vesicam
in oculo provenientis ex corrupti
one uvee tunice. Recipe antimonii
adusti abluti ʒ. x. cadmie. et thu
tie aduste ablute ana ʒ. v. plumbi
adusti et sarcocolle ʒ. iii. ceruse ʒ.
ii. gummi arabici. gallarum ana ʒ. i. fi
at pulvis subtilissimus. et im
ponatur oculo mane et sero.
Pillule lenes que valent ad tussim
per humiditatem existentem in pec
tore. Recipe amidi. dragaganti. gummi a
rabici. succi liquiricie. farine fa
barum ana equaliter conficiantur cum
sirupo acetoso.
Pillule valentes ad restringendum
catarrum. Recipe amidi. draganti.

amigdalarum dulcium excortica
tarum. fabarum excorticatarum. seminis
papaueris et corticis eius. gummi a
rabice. et boli armeni. omnium ana
ʒ. ij. conficiantur cum mucillagi
ne seminum citoniorum.

Pulvis adamenti ualens pacienti
arsuram in urina. et excoriati
onem in renibus. uel uesica. uirr
ga. ℞. seminis cucumeris. cucurbi
te. citrul. melonum. portulace. gu
me. seminis malue. et papaueris. ana
ʒ. v. lactuce. amidi. viol. spodij.
boli. ana ʒ. iij. fac puluerem cum mi
sce ʒ. x. psillij non triti. zucari ʒ.
xx. dabis ʒ. v. cum aqua frigi
da uel iulap.

Pulvis de ferugine ualens contra
opilationem et duriciem splenis
℞. anisi ʒ. ij. cardamonij feni
culi ʒ ana ʒ. i. spice nardi. croci.
basiliconis. carui. apij. petrosi
lini ana ʒ. s. ferruginis lote ad
pondus omnium. vtatur paciens
hoc puluere.

Sirupus ualens defecto stomacho
et opilationibus splenis et epatis.
℞. radicis marathri. endiuie. api
i. ana ʒ. xx. liquiritie. squinanti. cus
cute. absinthij. rose. ana ʒ. x. ca
pilli ueneris. boraginis. seminis
endiuie. marathri. anisi. eupatorij.
ana ʒ. v. reubarbari. mastic. ana ʒ.
iij. spice assari. folij. ana ʒ. ij. co
que et adde quinque libras zucari.
et fac sirupum.

Trocisci ad idem. ℞. rosarum. berberis.
ana ʒ. vi. reubarbari. spodij. absi
nthij. cuscute. ana ʒ. iiij. lacce. liq
uiricie. mastic. squinanti. ana ʒ. iij.
endiuie. seminis marat. anisi. spi
ce. suci eupatorij. aristol. longe.
cardamonij. gariof. croci. asari.

apij. seminis costi. cucumeris. cuc
urbite ana ʒ. i. tempera cum suco endiuie.

Emplaustrum con
stantini quod ualet ad duriciem
splenis mirabiliter. ℞. armoniaci
bdelij. thuris. mirre. ana ʒ. i. pone
in aceto per noctem uel diem. postmo
dum addas farinam fenugreci.
et sinapi et ordei et fac emplaustrum
et superpone.

Unguentum ualens ad idem quod
est rasis. ℞. foliorum rute ʒ. x. bau
rach ʒ. iij. calamenti sicci ʒ. iij. amo
niaci ʒ. vij. armoniacum dissolua
tur cum forti aceto postmodum ad
datur oleum camomillinum et ali
quantula cera. et fiat inde ungentum.

Medicamen. G. ualens
ad idem. ℞. capparis ʒ. xx. aristo
logie rotunde ʒ. x. marubij ʒ. x. sco
lopendrie aur. xvj. conficiantur cum
aceto et fiant trocisci duarum drag
marum. detur unus cum decoctione tama
risci. et gariofilorum. eupatorij.

Sirupus ualens contra duriciem
splenis. ℞. feniculi. apij. cicoree.
eupatorij. scolopendrie. tamari
sci. folia salicis. semina frigida
semen portulace. semen scariole. cus
cute. absinthij. patium asari. ber
beris. calamenti. vuam passam. et
coquantur cum aqua ferariorum et ad
medietatem aque adde acetum.
et cum duabus libris zuccari fiat
sirupus.

Sirupus ualens contra opilationem
splenis et epatis. ℞. herbas frigidas.
semina frigida. vuam passam. rosas.
sandalos albos et rubeos. semen portu
lace et endiuie. berberis. tamarisci.
eupatorij. calamenti. spice celtice.
uiole. et prune. amigdalas dulces.
folia salicis. agni casti. hec omnia

bulliant in aqua in qua ferrarii
extinguunt sua feramenta. et addi
to zucco fiat sirupus.
Sirupus ualens contra ptisim. ℞.
ordei mundati. rosarum. uiolarum. draga
ti. gummi arabici. seminis citoni
orum. seminis malue. papaueris albi. liq
ricie. suci liquiricie. seminis bombacis.
sebesten. vue passe ad quantitatem
istorum. addatur zucaro et fiat sirupus.
Sirupus ualens contra
tussim ex asperitate pectoris. ℞. ca
pilli ueneris manipulum .i. uiolarum.
vue passe. ficus. liquiricie. suci
liquiricie. ordei mundati. amidi.
amigdalarum. seminis malue. dragaganti.
omnium ana. zucari quod sufficit et
fiat sirupus.
Pillule Johannis damasceni que ualent ad
idem. ℞. suci liquiricie. amidi. dra
ganti. amigdalarum mundatarum. gum
mi arabici omnium ana partes equa
les. zucari albi quantum est medie
tas eorum. terantur et conficiantur
cum mucillagine seminis citoni
orum et fiant pillule et teneantur in
ore die et nocte.
Trocisci Johannis damasceni qui ualent
ad ethicam cum solone nature. ℞.
boli armenici ʒ. v. castanearum assata
rum ʒ. iiij. spodii ʒ. iij. seminis
acetose excorticati assati. ℞ seminis
plantaginis ʒ. vj. rosarum ʒ. iiij. ber
beris ʒ. vj. camphore ʒ. vi. terantur
et cribellentur et conficiantur cum
aqua citoniorum. aut aqua malo
rum. et fiant trocisci.
Trocisci .G. contra cotidianam fe
brem. ℞. rosarum. spodii. eupatorii.
seminis cuscute. berberis. semini
endiuie. omnium ana ʒ. iiij. xilo
aloes. draganti. absinthii. anisi.
doronici. loco cuius tamen gariofilorum et
medietas ana ʒ. i. terantur et con
ficiantur cum aqua calida et propinentur
tur cum sirupo acetoso.
Trocisci .G. ad tercianam commixtam.
℞. rosarum ʒ. ix. spodii ʒ. v. amidi
ʒ. iij. draganti ʒ. ij. croci dantur ij.
.i. pondus .xij. granorum ordei. tera
tur et conficiantur cum aqua tro
cisci ʒ. unius et detur cum sirupo
acetoso et aqua calida.
Electuarium contra distemperantias
stomachi. epatis. renum. et uesice. constrictum
fluxum soluit intraneorum omnium; uen
tositates mire excludit. et instruit
impatiens. ℞. gariofilorum. cinamomi. ga
lange. croci. spice. zinziberis. liqui
ricie. anisi. feniculi. omnium ana ʒ. iiij.
mastice. rosarum ana ʒ. iij. ligni aloes.
xilobalsami. api. asari. macropi
peris. melanopiperis. carui. carpo
balsami ana ʒ. ij. macis. folii. nu
cis muscate. zedoarie. calami. aro
matici. costi. squinanti. piretri. cu
bebe. calamenti. tymbre .i. saturegie.
armoniaci. cardamonii. ameos. ci
mini. apii. ana ʒ. i. mellis quod sufficit.
datur in modum auelane cum uino.
uel sine uino comedere.
Confectio Rasis que mirabiliter ua
let in dolore costarum et intestinorum
uentoso. ℞. nuce sicce ʒ. x. ameos.
ciminii. nigelle. seminis leuistici. ori
gani. carui. petrosilini. amigda
larum amararum. piperis. calamenti. ma
cropiperis. dauci. acori. omnium ana
ʒ. ij. baccarum lauri. castorei. serapi
ni. omnium ana ʒ. iiij. opoponacis ʒ.
iij. conficiantur cum melle. de qua su
matur quantitas auellane cum uino
ueteri calefacto.
Maccharix Johannis damasceni ualens
ad asma mirabiliter. ℞. squille as
sate ʒ. iij. radicis lilii ʒ. ij. prassii ʒ. i.

ysopi sicce ʒ. i. mirre 7 croci. ana ʒ. ss. terantur 7 cribellentur
et conficiantur cum melle. Nota
quod pulmo vulpinus siccatus 7
pulverizatus et bibitus mirabi
liter valet.

Emplaustrum valens ad siccitatem sto
machi. Rx. fenugreci. seminis lini. vio
lar. camomille. malvavisci omni
ana ℈. i. masticis ʒ. ii. spice. api.
ana ʒ. i. pulveriza pulverizanda 7
contunde herbas 7 omnibus mixtis
cum oleo camomillino fac emplau
strum et suppone stomaco.

Diambra letificans. appetitum pro
vocans. digestionem parat. lumbos
et renes confortat. sensum 7 men
tem acuit. illaritatem 7 iocundi
tatem prestat. Rx. ligni aloes. gar
ofilorum. nucis muscate. macis. fo
lii. cardamonii ʒʒ. ana ʒ. iii. cina
momi. ambre. ana ʒ. ii. conficiantur
tur cum sirupo.

Unguentum ad nervorum contractiones
et dolores. Rx. cere ℈. xxiiii. butiri
℈. ii. vitella ovorum vii. colofonie.
armoniaci. amborum ℈. iii. masticis
℈. iii. seminis lini. libani. adipis ansc
rum. omnium trium ℈. ii. confice
sic. oleum cum semine lini aliquan
tulum coque. deinde vitella adde
sic ceram post butirum. et gummas
et adipem. et adultimum ceterorum
pulverem et bene commixtum. et
sic usui reserva.

Unguentum valens ad minctum sangui
nis. Rx. acacie ℈. i. draganti ℈. ss.
amidi ℈. ss. tempera cum oleo rosato
et aqua 7 fac unguentum ad modum
mellis. Item ad idem. valent trocisci
qui sunt in viatico in capitulo
de minctu sanguinis.

Unguentum ad tumores corrupti.

et omnium rubrorum. Rx. cimarum sam
buci. verbene. amborum ana fasciculos
binos. brachei .i. savine. herbe sancte
marie. amborum fasciculos singulos.
cimarum rubi fasciculum medium
tere ℈. iii. masticis. thuris. sepi.
omnium ana ℈. i. colofonie ʒ. ii. o
lei quantum sufficit. confice sic. herbas
tritas in oleo coque et cola. deinde
ceram 7 sepum adde 7 liquefactis
sic pulverem admisce. et coagu
latum conde 7 usui reserva.

Oximel iuliani valens contra
omnem dolorem artetici. Rx. folii rute
℈. iii. viticis ℈. i. origani ℈. iii. thi
mi ℈. iiii. aneti ℈. i. ss. radicem man
dragore ℈. i. ss. agarici ℈. ii. terre
pinguis .i. coconidii ℈. iiii. elac
terides ℈. iii. alipiados .i. laureole
℈. iii. polipodii ℈. ii. folii ℈. i. squille
interioris ℈. iii. costi. spice nar.
reupontici. ana ℈. i. ebuli cinis ℈.
iii. asari ℈. i. fu ℈. i. sinapi quod est
sambuci cortex medianus ana ℈.
iii. pulegii ℈. iii. epithimi ℈. ii.
acori ℈. iii. amomi yperic. cimi
ni. ana ℈. i. anisi ℈. ii. confice sic.
elacterides. costum 7 coconidium
et reuponticum. amomum spicam
nardi. teres diligenter. ceteras autem
herbas infunde in aceto per dies iii.
7 sic postea coques. 7 herbis eiectis
adde mel quod sufficit 7 coques ad
spissitudinem mellis. postmodum pre
dictum pulverem admisceas. do
sis autem perfecta ℈. i.

Unguentum valens ad guttam. Rx.
mirre. storacis. castorei. ana partes
equales. fiat unguentum cum
oleo camomelino.

Pulvis autem qui purgat flegma su
aviter et sine molestia. Rx. tur
bit partes duas. zinziberis partem

unam zuccari albi ad pond' illoz.
dz.ij. uł.iij. i mane cum aqua
calida.

Unguentu aure. ualens ad prurī
tum testiculoz. ℞. ceruse de plum
bo ʒ.viij. sulfuris incombusti ʒ.
duas. stafisagrie. ʒ.i. terantur
et conficiantur cum aceto.

Collirium ad dolorem aurium sine
capitie. et surditatem et tinitum.
℞. castorei. mirre. salis nitri. ʒ.i.
ellebori albi ʒ.s. croci. quarti. ʒ.
fiat puluis qui buliat cum suco
capitum poroz. 7 uini cepe 7 aceti.
coletur 7 refuetur. et auribus te
pidum imponatur.

Unguentum aure. ualens ad scro
fulas 7 glādulas. ℞. sinapis. se
minis vrtice. sulfuris. spume i
maris. aristol'ro. bdelium. āmo
niacum aā equalit'. addant' cera
et oleum. 7 fiat ungm̄.

Incip' tractat' de v'tute uisibili. &c.

Uirtus uisibilis et mātia spiri
tus uisibilis pēnetrat ad pu
pillam oculi p uiam duoz nē
uoz cōcauoz qui dicunt' obtici.
Cum ḡ sps ad pupillam uenīt
et pupilla calefit confortatur
et dilatatur ex ipsius motu pre
cipue. Que si aliq' oclo clauso sps
illius cōfluunt ad reliquū. sic
enī sps duplicatus in illo pupil
lam ualde dilatat. et in sua ope
ratione efficitur fortior. Dum
aūt sic se hēt oculus qui libere
recipit influenciam sps uisibi
lis sanus est 7 bn̄ disposit' scdm
complonem et compositōez su
am. si ab alius īmutetur compo
sitio 7 complexio uariat. Signa
complonis oculi conuenientis et
disconuenientis ex octo cognoscū
tur canonibꝫ. ex tactu quidē scdm
qd calidi uł frigidi sentiunt'. ex
uenis siquidem appibiles si sint
humore ebuliente replentur. ali
oquin nō. aut si sint grosse aut
ample. Ex figura quidē. figura
debet ēē rotunda. in suphicie pla
na qd si nō fit malum ē. ex ope
rationibꝫ nō quia si oculi uelocit'
mobiles calidi cognoscunt'. alio
quin nō. uł si ex uisu uł opatōe
uidendi. Quidam enī oculi scdm
naturam rem ppe positam maio
rem uident. tamen quidā uident
de ppe qdā de longe. quidam eōs.
De ppe uidentes spm paruum ha
bent sanū tn̄ clarum q non suffi
cit se extendere ad longinquum.
Qui uō de longe spm hnt multū
set nō subtilem. s; perturbatum 7
grossum 7 humidum. unde longo
indigent interuallo ad sui depuā
tionem. ut grossi uapores depū
gentur 7 separentur. De quantita
te aūt 7 colore 7 ceteris in tegni
.G. sufficient' declarat. Ut ergo di
spositio naturalis oculi cōsuetū.
oportet cauere a fumo. puluere
et aere qui egreditur equalitatē
ex pte frigitatis uł claritatis. uel
a uentis et uaporibꝫ uenenosis.
nec assidue rem unā intueri. ca
ueat a fletu. 7 ab inspectione sub
tilium. 7 a coitu nimio. uł dormi
tione. caueat uigilias multas 7
motum supfluum. 7 ab ebrietate.
et supflua repletiōe. 7 cibi' fumo
sis. ut st' alea porrus. 7 legumina
duriora. Ex aliquibꝫ enī istoz uł
omnibꝫ nō obseruatis diuise ioclo
puenniunt passiones scdm diuersa
loca. aut enī in coniunctiua. aut

cornea. aut uuea tunica. aut int
unam tunicam et cristallinum
humorem. aut in angulis oculorum.
aut in palpebris. aut in uenis a
ut neruis sensibilibus aut moti
uis. Passiones quae sunt diuise.
ut obtalmia. scabies. pruritus.
rubor. tela. pannus. ungula. ma
cula. siue cataracta. Inter ista po
agit auctor de obtalmia. Obtal
mia autem quedam uera quedam
non uera. set similis est ei et appel
latur turbatio oculi. calefit enim
oculum et humiditate replet. Sed
obtalmia uera generatur aut ex
causis extrinsecis primitiuis superdictis
sicut est puluis. fumus. et aer intem
peratus. et uentus procellosus et
percussio siue uiolenta commotio que
aliquando leuis est et sic cause p
rimitiue coniuncta. et ideo remo
uetur sua causa remota. possibile
tamen est quod propter fortem impulsio
nem in obtalmiam permutetur ue
ram. sicut emplwmeram impetigi
nem et alie egritudines in alias.
Si quando permutatur in obtalmiam
ueram arabice alfabein nuncu
patur. hec ergo obtalmia uera
aliquando est in sola coniunctiua. a
liquando penetrat ad corneam. aliquando
totum cohopiens oculum pupil
lam occultat. fit autem de sangui
ne. colera. melancolia et flegmate. et de uento
sitate sicut cetera apostemata. Item ge
neratur obtalmia aliquando secundum ma
teriam ratione humores a capite ad
oculos descendentes. aliquando ex hu
moribus defluentibus a membris
inferioribus ut a stomaco et a ceteris
ascendentibus. Item quedam obtal
mia passiones habet et eius generatio
est secundum pyodos. cessat autem et postea

redit quod est quia fumi aliquando pe
tunt oculos aliquando non. Diuersifica
tur enim obtalmia propter humorem
mordicantem. aut corrodentem. aut
extendentem. aut propter percussionem et
maleationem. Mordicatio autem atte
statur humori corrupto. Corrosio
autem colere attestatur. Extensio mul
to humori frigido. Et maleatio et
percussio uentositati. Sciendum tamen
quod obtalmia multiplicatur in re
gione meridionali. in tempore austra
li et post balnea calida. Sed tamen talis
obtalmia uelocius curatur quia signi
ficat humoris raritatem et mobilita
tem. In regione uero septentrio
nali et partibus similibus tardius eue
nit. et tanto difficilius curatur ut
dictum est supra de spasmo iuue
num et puerorum. Ex hoc patet quod ob
talmia cum multa effusione la
crimarum uelocius curatur quam ea que est
constricta a qua uix nichil effluit.
Constricta quidem et constipata significat
humores grossos duros compactos
quos oportet primo resolui in sub
tiles partes et fluidos humores. de
inde uero coartari et inspissari. Dum
enim in fusione lacrimarum et humorum
ab oculo multa est liquiditas et ad
huc dura principium obtalmie.
set dum incipiunt augmentari est
augmentum. et inspissari uero et co
agulari statum significat. quod non re
stat nisi declinatio ut oculi mun
dificentur. Iste quando fluxus ad
oculos aliquando est per uelamen extrin
secum quod est supra craneum. et est
aliquando per extrinsecum et a uenis que
sunt sub craneo. Fluxum ergo et
reumam a uellamine exteriori et
a uenis supra craneum significant
uenarum exteriorum extensio et plenitudo

tudo. et grauitas palpebrarum ⁊ ru
bedo in fronte ⁊ pulsatio. huius
cura facilior est ⁊ in hac solum p
sunt strictoria supra frontem.
Fluxum autem a uelamine extrinse
co signat stiuitatio ⁊ pruritus in
naso ⁊ palato interius. Iste est flu
xus magis latet ⁊ illius cura ual
de difficilis est. Deinceps uero ue
niamus ad signa humorum facien
tium obtalmiam discretam. Si uero
adsit sanguis ista quidem uaticinatio
satis exponit. In curatione igitur huius
passionis in primo attendendum
utrum sit a causa extriori primitiua
et si adhuc sufficit cause abscisio
ad quod multum prodest sedatio mo
tus ⁊ distillatio lactis mulieris
cum albugine oui. Si autem sit ex
percussione instilletur sanguis co
lumbinus ⁊ yrundinis. Ad san
guinis colecti resolutionem ⁊ quin
sufficiet euaporatio cum aspongia
uel lana succida ⁊ oleo rosa. tepido
inuncta. Si autem sit ex multo fri
gore prodest balneum uel stupi uel
uinum subtile. decoctio fenugreci et
camomille. Collirium autem ge
nerale contra arsuram oculorum. contra punc
tiones. mordicationes. rubores ⁊
inuisiones palpebrarum. Recipe thuris
masticis. dragaganti albi. gummi a
rabici. amidi. thucie. rose subti
lissime puluerizate distemperentur
cum aqua rosata et lacte mulie
ris. demum bambace intincto o
culis supponatur. Item ad cla
rificandum uisum in omni causa
de opillatione uel cohoptura pupil
le ualet istud. Recipe mirre. aloe. oli
bani. masticis. sarcocolle. castorei.
et croci. yreos ana. ista puluerizen
tur. in uino albo claro ⁊ distem
perentur deinde in angulis oculorum
distillentur. In cura uero obtal
mie uere attendendum est ab initio u
trum sit a proprio initio membri uel ini
tio altius. Si a proprio initio membri
sufficit intendere ad curam illius.
Si autem initio altius membra man
dantis primo succurrendum est man
danti ⁊ post illi cui mandatur. ⁊ hoc
est generale in omnibus secundum naturalem
operationem. deinde considerandum est
humor unde fit obtalmia. et secundum
naturam illius humoris ab ipso prin
cipio ponenda sunt repercussiua. sicut
album collirium uel roseum que
ponit auctor in littera lenia. ⁊ deinde se
quatur euacuatio conueniens hu
moris materia interim digesta. Lenia
autem ponantur sicut album collin
ium uel rosaceum quod ponit auctor. sed
magis conuenit album in principio
et roseum in augmento. Item acci
piatur succus plantaginis cum aqua
ro. ⁊ leuiter instilletur. uel psillium
instilletur in aqua ro. uel rose coc
te desuper ponantur. uel lentigo aqua
cum farina ordei. Item scias quod generalis
cura apostematum primo repercussiua et
dissolutiua exigit ⁊ maturatiua.
In apostemate tamen oculorum maturatiua
non debent poni. ⁊ precipue in causa
colica que uelociter ⁊ mordinate
mouetur. Purgato igitur corpore
fiat collirium quod potenter oculum mun
dificat uno die ut asserit G. in li
bro oculorum. Recipe antimonij. acacie.
dragagantis. ana grana .xl.
Recipe ℥ .viij. eris usti loti ℥ .xxj. cer
use ℥ .xxj. mirre ℥ .vj. litij ℥ .ij.
atramenti ℥ .iiij. conficiantur cum
aqua ro. ⁊ albugine oui. hoc ualet
contra pannum et maculam.
Dico quod ex quolibet humore in

oculo apa calidu gnatur cu in
tra pelliculas oculi coartetur um
fortem generat dolorem um ca
lefit locus ppt uehementez mo
tum spiritum um consequitu hu
moris putrefacto. Sciendum
e aut qd in nulla passione ocu
lor faciendum e balneum uel
stupa nisi cessante reumate ul
uniuersali purgatione du corpus
nectere habeat euacuari. et tunc ca
uendum e ne balnea sint mul
tum calida ul post repletionem.
vn dicit auic. Cum corpus est p
fecte mudificatum et pprie in fi
ne obtalmie balneatio ualet in
subtiliando materiam. De ma
culis o
Cum plurime oculis acci
dant passiones. g tn in culor.
hoc breuiario no describit nisi
frequentiores de quibus ad presens
intendimus. P pannos in hoc capi
tulo intendunt omnes oculi co
hopture sicut est macula. pannus.
vngula. P albugines uo inten
dit quoscumque humores grossos
int tunicas oculor inuiscatos.
Fiunt aut oia ista ex reumate
ad oculos ueniente. ul ex imuta
tiua oculi et nutritiua et sua opera
tione deficiente. Albugo g
est ex flate uiscoso grosso non
dum in essentia tunice coagula
to. Alia uo quatuor in cuticula
indurata. Fiunt g ista aliqn
do ex reumate nulla alia passi
one interueniente sicut ex reuma
te pot fieri pannus l albugo l
quelibet aliar. qnq3 uero obtal
mia mediante un aliqn do tali
est regressius. Ex reumate ma
le curato fungit obtalmia. ma
le supueniunt tela ul albugo ex
tela indurata pann. et ex panno co
densato ungula. exeunte ungu
la corrumpitur uisus. Talia g
qnto sunt pfundiora et magis ad
cristallinum accedentia. tanto
difficilius curabilia. quanto uo
a summo posita tanto leuius cura.
qn sut in sola coniunctiua d facili
curantur. Quato uo ad alias se
extendut tanto deteriora. Item
quato sunt recenciora tanto ad
curandu faciliora. qnto ueteri
ora tanto difficilius curantur.
Ite int ipsa e ordo qm albugo fa
cilius curatur q macula. et sic
de aliis p ordinem. Etas etia
et uirtus sut attendenda. qa in
pueris et humidis citius cura
tur. in senioribus difficilius. uel
nunq. ut dcm est sup d obtalmi
a cum particularibus contrariis.
Hec aut quidam hnt coe in cu
rando qm in omnibus ab initio re
pletio si adest p euacuationem e
diminuenda. et caput sufficien
ter e mudificandum. Item il
lud locale omnibus e conueniens qm
quilibet est mudificand et ma
turand et digerend cu balneis
euaporationibus aquar calidarum.
Cura. coquatur g in aq mellilo
tum. cannomilla. et folia caulium.
et apertus ocul fumus recipiatur.
vl sic palea ordei. bleta. liquiricia.
ysopus decoquantur et idem fiat.
et hec sic conuenit uinus. In albu
gine uo dum e recens et subtilis
sufficit instillare succi centumce
linodii. ul papauis. folior ru
te. ul terratur cortex sgie dista
peretur cu suco v bene postea co
lentur et distillentur. In albugi
ne uo grossiore pmo fiant ista

deinde supponatur

78

cerule supponatur. pulvis zuccare
vel sal gemme. vel pulvis teste ovi
combuste. Que valet contra fluxum
sanguinis a naribus si insuffletur
vel supponatur. pulvis iste. R. sarco
collam. spumam maris. nitri.
aristol. ana. Ad miliam vero et
ad ceteras que sunt diuturniora post e
vaporationes dictas instillet lac
femine cum aqua decoctionis fenu
greci quod valde remollit. Vel intin
gatur stuppa cum rapina in predicta
decoctione calida. et clausis palpe
bris super oculum ligetur. vel lana
sucida. et studeamus ad removen
dum. Decoctio salsifrage et pi
pinelle ad hec valet. post remolli
tionem vero pulveribus et collirus est u
tendum incisivis et consumptivus.
Itemque propositum est balsamus in
stillatus. vel pauperibus fel anima
lium de rapina viventium. sicut aquile.
falconis. et aleatis accipitris et
huiusmodi. Item fiat pulvis utilissimus
ad supradicta. R. muse tumbe quod est
spuma vitri. spume marine. sce
coris lacte maioris. nitri et zucca
rum equales. Ista aspergantur cum aqua
in qua decocta sint acetosa celido
nia. et semper ad umbram exsiccentur.
et iterum aspergantur cum eadem aqua.
hoc fiet quinquies vel sexies omnia
terantur. et pulvis iste supra telam vel
maculam vel pannum ponatur vel super que
cumque sanguis exsiccatum. Nec oportet
nisi generat dolorem. et mirabiliter con
sumit. Et ad hoc valet cornu cer
vinum combustum. et rudinis cum at
tramento. hec sunt securiora quam dicta
fiant si quidem ea que dicuntur. Caveas
tamen ne localia interponas nisi suffi
cienter reumate restricto. quoniam talia
reuma magis augmentarent. restri

gitur cum evaporatione aceti sola. vel
aliter. Decoquitur cetera terrestris. rosa.
et absinthium. et parum thuris cum ace
to et aqua in olla fortiter constipata
et fumus recipiatur. In frigido reu
mate oculorum confert odorare nigel
lam terrestrem. vel laudanum. vel pomum
ambre. vel plurimum thus decoctum
in pomo excavato. Strictorium tamen sup
frontem non permittat ad ponendum.
Oculi litis id est luminosi vel lucidi ab
effectu quoniam visum clarificat. fit quo
que de floribus caprifolii et eius fructu
ut si quantitas una florum et fructuum
coquitur in dimidio sextario aque usque
ad consumptionem medietatis. deinde
colatur postea coquitur usque ad spissi
tudinem. et ultimo ponantur ʒ. ij. aloe
sucotrini et duo fellicula anima
lium vivencium de rapina mirabiliter
valet. De pustula sive crustula.
Ad hoc capitulum possunt reduci mul
te alie passiones oculorum ut sunt ulce
ra oculorum. rupturam pellicularum. punc
tum sanguinum rubei vel nigri vel
alterius coloris rubor. Crustula
est sanguis circa coniunctivam aggre
gatus. Ulcera sunt vii generum secundum
serapion et avicenna iiij. in superficie cor
nee. Quarum prima est similis fumo qui
est de pinguis ventositate. Secunda est ne
bulosa. Tercia est cornealis. Quar
ta est limosa ut flosculus liti. Alie
sunt profundiores unee tunice pro
miores. Rupture cornee a per
cussione vel a casu. vel repletione sanguinis
vel acuminis unum corrodit tunicam
oculorum. Pruritus vel punctus san
guinis est quasi gutta humoris in aliqua
parte oculi apparentis. et provenit ex apo
stemate male curato. vel motu. vel
clamore. vel sanguinis fervore vel per
cussione. Rubor est sanguinis sub

tilis poculum dispsius. Ista con
ueniunt in dieta. quia cibi et pot'
debent minorari et digestibilia e
xiberi. Itē cōmunicant ptim in
medicamine. quia repletio uni
u'salis ul' particularis est semper
diminuenda p euacuationē hu
moris ꝯuenienter. Conueniūt
q̄ in quibusdam localibꝫ sic̄ in e
uaporatiōe aquaꝝ calidaꝝ simpli
cium ul' compositaꝝ. ut si in aq̄
decoquatur absinthium ul' fe
niculum. ul' camomilla. et mel
liloti et folia caulium cum palea
auene ul' ordei. Item in uen
tosatiōe colli ul' saphene hi ōia
credo ēē communia in passioibꝫ
p̄dcis. Itē cōmunicāt in exter
siuis et mūdificatiuis et dissolu
tiuis sup'fluitatū oclis inher
rentium. In ulcere uō sp̄ale
ut non dormiant sup oclm in
quo est ulcus. ut si est in dextro
dormiat sup sinistrum et ecōuso.
Extersiuum ulceris ueloci' est lac
mulieris cū melle ul' aqua in q̄
est mellis decoctio. fenugrēci. uel
decoctio lini et fenugrēci. ul' decoctō
lini et melliloti cum mirra mū
dificata. sup'fluitati aponatur
confortatiuum. ul' consolidati
uum ut est plumbum ustum.
In ruptura uō uenaꝝ stiptica
iuuant et emplaustrata. sicut lē
tes decocte et citonia cum melle
decocta. et malū granatum decoc
tum cū aceto. et succ' agreste. ul' cro
cus cum cerusa. amidum. dragā
tum distempatū cū albugine
oui recentis. In cura uō pdest sā
guis turturis et columbe instil
latus. ul' usui recentia fiat rep
cussio cum cimolea et t'ra arme
nica. In statu uō mundificatiua
et dissolutiua supponātur: sicut
thus cum aqua salsa. ul' salgē
ma cum lacte mulieris et hum'
moi. Rubori oclor cum est a
causa intrinseca ul' extrinseca
plimum cōfert floria uel uē
tosatō in occipitio. quo facto in utro
qꝫ casu conueniūt stupa cū albu
gine oui frigido intincta. ul' in
aqua frā hec ualet in omni uul
nere et pcussione ab ipō p̄ncipio.
Item ualet musillago psillij ap
posita. Itē rose in aqua cocte et
constricte quāto calidiores pote
runt tollerari supposite qd etiam
m'ltum confert in omī dolore
oculoꝝ. et in omī pincipio obtal
mie. Ruborj uō diuturno m'l
tum ualet aloe succutrinū cum
uino albo confectum. ul' cum ui
no maloꝝ granatoꝝ. Itē puluis
cimini cum cera ad ignem em
plaustrata calida frequēter apposita.
Item sanguis anguille exsiccatū
et contritus. Item succus berbene
cū radice bugle. Sequitur de
cinstula. hec sicut dictum ē si a
casuali pcussione fiūt ut si aliq'
fortit' pcutiatur in oculo unde p
ueniat fluxus humoꝝ statim fi
at repcussiuū cum stipticis ī al
bugine oui ul' in aqua frigida
intinctis. deinde fiat emplaust'
partim mitigatiuū de uitello o
ui cum sbtili farina et succo mal
ue fiat emplm dissolutiuū ptī
repcussiuū et mitigatiuū sicut
cum albumine oui succo malue
apij. mirte. et ultimo mundifica
tiuum et solidatiuū cum succo a
pij. feniculi. uino albo. et lacte mu
lieris de puluere cinci aloes lini

et mirre. hec est optimū in cutis-
oculi ad duplicem pannū istud co-
letur et fiant illa que dicit. g°.
De limpitudine et superfluitatibus
Lacrime cum et c. Ad hec ca- **oculorum.**
pitulum pōt reduci limpitudo. et
omnes oculi superfluitates. In lim-
pitudine aūt nullum apponas
repercussiuū sed magis euacuare
expellendo. mulgendo lac muli-
erum puellas nutrientium. Item
fomentando cū aqua simplici. vel
aqua decoctionis herbarum dissoluti-
uarum. ut camomille. mellilotum.
apponendo emplastrum de olibano se-
mine feniculi et sepo arietino. e-
uacuando caput per flobotomiam. et
medicina si sit repletiū. In a-
cuitate uero oculi et lacrimis fi-
at collirium. ℞. sal gēme ℥ .i. ui-
ridis eris ℥ .s. hec in uino albo s-
subtili gutta una in oculo instil-
letur. uel comburatur uua acer-
ba in olla rudi. cuius puluis pul-
uerizetur. et cribetur per pannum
subtilem et in oculis imponamus.
hec enim in oculis positum lacrimas
constringit. ruborem tollit. vel
aliter fiat vnguentum lacrimarum con-
stringentium ex sucis feniculi. ru-
te. mellis. uino. urina pueri. o-
pio. et pauco aloe. hec decoque ad
oculi passionem. Sciendū autem
quod lacrime iste possunt fieri a cau-
sis primitiuis. ut puluere. fumo.
gaudio. uel dolore de quibus non est
curandum. Item possunt esse
a causa interiori. et hec duobus modis
uel a sanitate uel in egritudine.
Si fiunt in egritudine uehementia
ipsius signum est mortale ut dicit
ypo. quia significat uirtutis con-
uersiue debilitatem. uel apatia o-

oculorum quinque fiunt in sanitate.
Harum aūt quedam sunt natiue quedam
accidentales. natiue quidem sunt
propter naturalem capitis et oculi de-
bilitatem. uel propter incisionem. uel
perpetuam lesionem. natiue aūt
uix curantur. Accidentales uero
quedam sunt de uenis sub craneo.
quedam sunt de uenis que sunt sup-
craneum. et curantur cum restri-
tiuis super frontem et tempora posi-
tis de mastice. thure. bolo. et hui-
cum albugine oui. et cum regi-
mine diete competentis. Lacrime
aūt que fiunt de uenis subtilibus
difficilem habent curam. In pri-
mo ergo dieta ordinetur: purgetur
caput cum yerapigris et aliis. de-
inde fiat collirium de mastice. e-
mathite. licio ma. aloes distem-
peratis cum suco saluie uel rute.
Item radatur caput. deinde cum ace-
to tepido lauetur. post cum melle
inungatur. deinde sinapizetur cum
puluere saluie. rute. sinapi. his
non ualentibus fiat cauteria sub radi-
ce auris. et hec est collirium utilis-
simum. ℞. thucie. aloes. mirobo-
citri. cum corticibus et osse. corallos
albos et rubeos. et cafora. suci eufra-
gie. uerbene. et c. **De visu. ℞.**
Capitulum istud est specialiter de notilu-
pia. Est aūt notilupia passio ut
debilitetur uisus a uespere in antea
ita ut uideat de die circa noctem
aūt parum uel nichil. Huius autem
causa passionis est motus humo-
ris melancolici grossi unde spiritus inuisi-
santur et uisus deficit. obscuratur
hec sepe accidit eis qui habent oculos
debiles et nigros et paruos. et spiritum
uisibilem debilem. Accidit autem
ex egritudinibus diuturnis. In

cura g° huius passionis si adsit re
pletio sanguinis uel quatuor simul
humorum precedat flebotomia. deinde se
quatur euacuatio per medicinam la
xatiuam. Si autem sit flegma
uel melia: digesta materia precedat
medicina laxatiua. deinde stufa
conueniens. postea in extu stuphe
opiata. sicut metridatum uel
tyriaca. deinde fiat minutio de
cephalica. et tandem de uenis lacri
malibus que fiunt in angulis ocu
lorum. Plurimum enim iuuat usus
mirobolanorum conditorum. Iuuat etiam
usus electuariorum. ut est leticia
.G. dyaitos phyris. Item iuuat poti
uum aromatici. Item fiat colli
rium ex pipere longo. ʒ. ʒ. spica na
di. Item fiat collirium de felli
culis et de capite capreino sicut po
nit auctor. De defectione ui

Uisus defectio. Hic ponit suus re.
de alia passione in qua uisus de
bilitatur de die sicut de nocte que
contingit propter malam dispositionem
oculi. uel capitis solius. uel totius
corporis. uel propter causas exteriores
aduenientes. que sunt cause primi
tiue quod est continuus aspectus
corporis lucidi. sicut lunaris uel
solaris. uel propter inspissationem spiritus
uel constipationem superfluam quod
fit per nimiam moram in tenebris
ut in carceratis. Sicut enim extin
guntur spiritus uisibilis sic uitalis
ex angustia et tristicia. Item hoc
accidit propter euacuationes superfluas.
uel propter maliciam egritudinis in
propinquitate mortis. et hec omnia
ad primitiuas causas reducuntur.
Modo uideamus de causis antece
dentibus. prima g° prouenit ex mala
dispositione oculi. hec enim contigit
uel ex parte spiritus uel ex parte tunicarum
oculi. uel ex parte suorum humorum. uel ex par
te nerui concaui. Ex parte itaque spiritus
quia spiritus potest esse nimis subtilis
et paucus. aut nimis grossus et
multus. Si subtilis et paucus ui
det de prope et non de longe quia cito
dispergitur siue resoluitur et deficit.
Si multus et grossus econtra. quia uidet
de longe et non de prope. quia radiis
exeuntibus ad rem uidendam subtili
atur et depuratur in uia si uide
amus extramittentes. Sed si uide
amus intus suscipientes dicimus
quod res a remotis subtiliant spiritum
uisibilem nimis grossum ex mul
to aere intermedio. Item sem
per contingit res una uideri aut
minor aut maior quam sit. Item
propter malam dispositionem tuni
carum accidit. aut propter ulcerationem tuni
carum. uel propter rupturam. uel propter pun
ctum sanguinis. uel propter alterius hu
moris. uel propter obtalmiam diuti
nam. uel propter malam dispositionem
earum cum materia uel sine materia.
hec cause possunt assignari in hu
moribus oculorum propter malam dispo
sitionem. uel propter malam comple
xionem nerui concaui. ut si ner
uus concauus repleatur uel op
piletur. uel si sit ipsa apertus uel rup
tura. hec autem cause omnes propria ha
bent signa. propter malam dispositi
onem capitis uel totius corporis
ut sit ibi aliqua malarum comple
xionum cum materia uel sine ma
teria. Signa autem diuisorum istorum
omnium per medici prudentiam satis
facile cognoscuntur. Causis g°
sic cognitis per sua signa sic ordi
netur cura. Si sit particularis uel
uniuersalis repletio euacuatio

conuenie͡ns perdat. deinde uero si
adsit mala compl͡o calida et sic
ca humectantia ministrentur
ut aqua casei ⁊ illinitio lactis
supra totum caput. et oleorum hu
midorum. ut olim nenufarinum: et
uiolaceum. ⁊ cibi humectantes. po
tus. sompn͡i moderatus ⁊ similia.
Si autem in causa humiditas sit su
perflua post euacuationem: sequantur
localia. sicut gargarizatio. ma
sticatio. sternutatio. uomitus
sine labore. colliria. delinitio cum
fellicullis animalium calidorum terre
strium ⁊ aerorum. Item ex puluere
mirobolanorum in aqua rosa. tem
peramentorum. uel ex duabus mirabu
et. xx. nucleis mirobolanorum cit
norum. ⁊ piperis. ʒ. s. Ista terantur
⁊ fiat collirium. uel ex aloe. et
sale armoniaco. hec omnia pos
sunt temperari cum suco feni
culi ⁊ eufrasie. uel uerbene. uel fra
grane. uel celidonie. uel ex eis in
simul. Iuuat item usus tyriace.
uel comestio carnis. ⁊ instillatio
balsami. ⁊ cauere a coitu ⁊ ebri
etate. ⁊ nimia repletione. ⁊ salsis
et acutis. ⁊ leguminibus acetosis.
unctuosis. ⁊ acuminibus. ut est
porrus ⁊ cepe. ⁊ ab inspectione cor
porum subtilium splendidorum. prode
etiam comedere picam. uel combu
rere in olla rudi in furno. ⁊ pul
uerem illum in oculis ponere.
uel aspergere. Hoc idem ualet contra
cardiacam trementem. ⁊ diafore
ticam. ⁊ contra ficum. ⁊ fistulam. ⁊
sufflatus ⁊c.

Tacuinum sanitatis in medici
na ad narrandū sex res necessa
rias ⁊ in narratiōe iuuamenti
ciboꝝ ⁊ potuū ⁊ indumētoꝝ nocu
menti ipoꝝ. et in remotiōe nocu
mentoꝝ iuxta consilia meliorū
ex antiquis. Cōposuit hūc autē
libꝝ Elbullzassem. Elmuthar
filius hahabdym filii buctilan
medici de baldach:-

Tacuinum
sanitatis ē
sex rebus
que sūt ne
cessarie cui
libet hoi
ad cottidi
anā cōser
uatione sa
nitatis sue cum suis rectificati
onibꝫ ⁊ operationibꝫ.
Prima ē preparatio aeris qui cor
attingit. Secunda rectificatio ci
bi ⁊ potus. Tertia rectificatio mo
tus ⁊ quietis. Quarta phibitō
corporis a sōpno ⁊ uigiliis mul
tis. Quinta rectificatiō laxatō
nis et constrictōis humoꝝ. Sex
ta regulatio psone in modera
tione gaudii. ire. timoris ⁊ an
gustie. His enim modis equali
tatis erit conseruatio sanitatis
⁊ remotio ipoꝝ sex ab hac equa
litate facit egritudinē deo p
mittente glorioso ⁊ altissimo.
⁊ sub quolibet hoꝝ genē sūt plu
res species ⁊ plurimū necessarie
quaꝝ dicemus natōs si deꝰ pla
cuerit. Dicemꝰ etiā electiones cō
uenientes cuilibet sm cōplexio
nem ⁊ etatē ipius. ⁊ h' omia po
nemꝰ in tabulis eo q' multilo
quia sapientū aliquando fasti
diunt auditores. ⁊ diuersitas mul
toꝝ libroꝝ oppositoꝝ. homines ēm
uolunt de sciētiis nisi iuuamēta
nō pbationes seu diffinitiōes. ideo
intentio nra in hoc libro ē abre
uiare sermones plixos ⁊ agregare
modos diuersoꝝ uerboꝝ. attamē
nra intentio est nō tendere a con
siliis antecessoꝝ ueteriorum. In
hoc aūt libro nō posuimꝰ aliquid
nisi ordinatiōes compilatiōes ⁊ abre
uiationes interrogationū. ⁊ moti
ones plationū ad fortifican
dum ueritatem illoꝝ nec uolu
imus sequi uoluntates hominū
sm diuersitates intellectus oppi
nionū ipoꝝ. Inuocamꝰ itaq au
xilium dei ut rectificet intelle
ctum nrm cum humana natura
uix excludatur fallaciis. ⁊ tota
nra narratio ē iuxta moderatā
intentionē nram. ad q' dns deus
nos confirmet ⁊ auxilietur iux
ta beneplacitū suū.

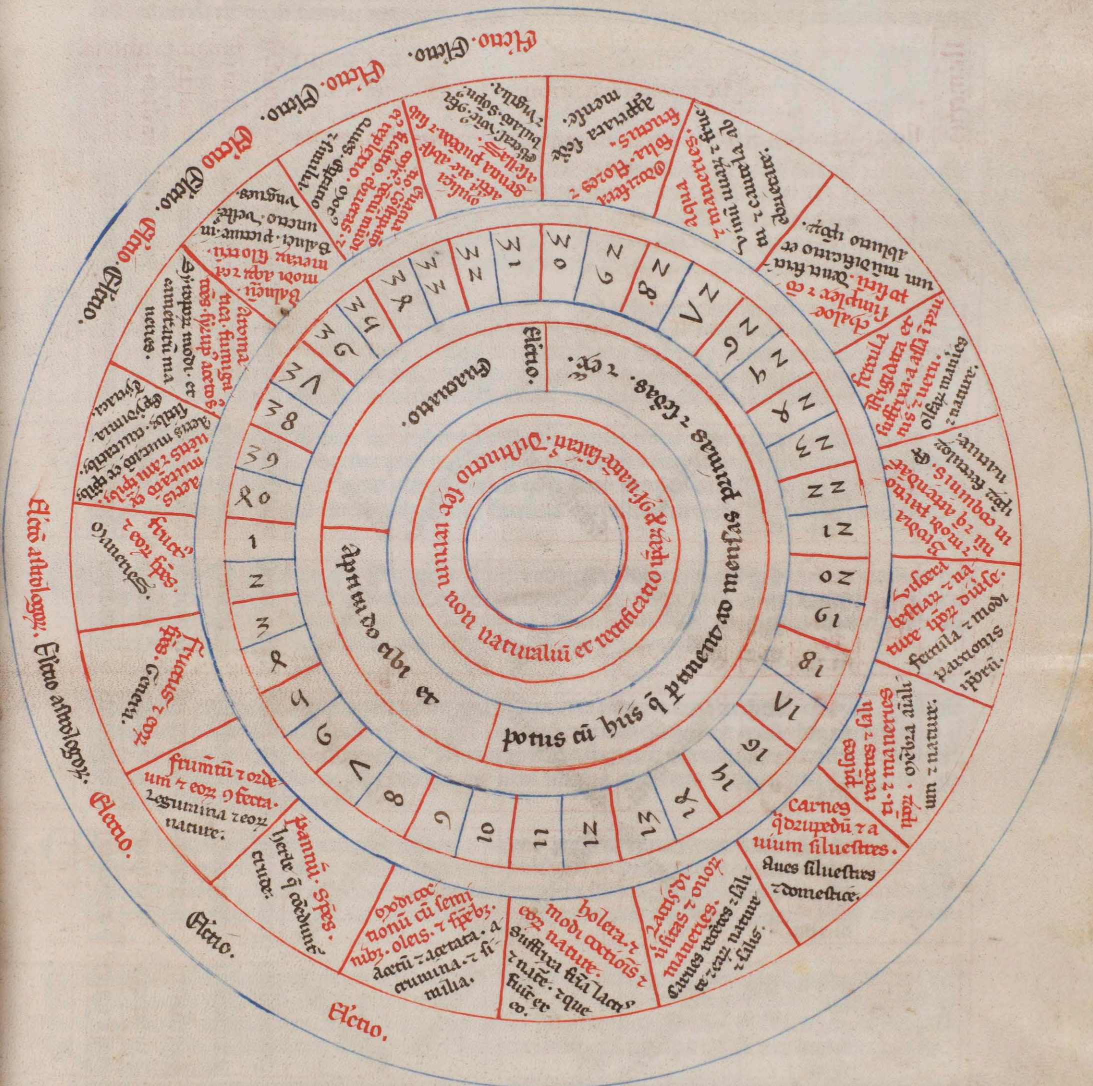
Distinctio prima.

Homo apud omis phylosophos
in pluribꝫ modis suis as
similatur dispositionibꝫ lune. quia
sicut luna dispositiōes h't quibꝫ
destruitur sua natura apd nos uc
pore p eclipsim. ⁊ h't dispositiōes
quibꝫ cōpletur sua natura sicut
in oppositione seu plenilunio
⁊ dispositiōes que diminuitur
pedetus postmodū cōpletur. ut
cum egreditur a coniunctiōe seu
semilunio uadens ad opposi
tionē .s. plenilunium. Est ⁊ alius
modus cum incipit ab opposi
tione plenilunio. ⁊ terminatur ad
coniunctionē semilunium. ⁊ sic
accidit corpori. quedā ēm corrū
punt ipm sicut uenenū. quedā
regunt sicut cibus. quedam in

cipiunt corrumpe ⁊ finalit̃ iu
uant sicut medicina. ⁊ alie īci
piūt iuuare ⁊ postmodū cōrū
pūt sicut medicina que ē cibꝫ
ppterea igitur neccessariū est
scire iuuamēta reꝝ ad operandū
⁊ nocumenta ad pcauendū. hō
enim debet sibi cauere a re que
nocuit. ⁊ ob hoc dn̄s omīpotēs do
cuit bonam uiā ad psequēdū
⁊ malam ad pfugiendū. Distinctio secūda.

Incipio cū dī auxilio ⁊
cōpono tabulas continētes ci
bos ⁊ potus ⁊ alias res neccīas
circa ipōs sicut ordinabo in u
no circulo ad hoc q᷑ sit cōpen
diosum regibꝫ ⁊ dn̄is inspicere
in ipīs. Sunt enī usi hīc tacu
inos cui assimilatur hoc opus
⁊ diuidā tabulas ipīas p domos.
in prima domo ponā numeꝝ
qui est in extremo circuli in q
folio res illa contineat. In scda
domo nomen illius rei. In tcia do
mo naturā suā. In quarta do
mo gradum eius. In quinta me
lius illius spēi. In. vj. iuua
mentū. In septima nocumētū.
In octaua remotione nocumēti.
In nona humorē q gnāt ex ea.
Et in aliis quatuor domibus
conueniencias eius sm̄ coplexi
ones. etates. tēpa ãni. ⁊ natu
ras regionū. In domo quarta
decima oppiniones hōiom in ea
In domo uero quinta decima e
lectiones ⁊ pprietates. deinde
faciam loca simpliciū ⁊ canōes
uniūsales in genere illius d
quo loquimur. ⁊ in rubrica p
me marginis de genere seu
specie illorum que continet
in margine.

⁊ in alia q᷑ dixerunt astrologi
in illo. ⁊ ante h ordinabo circu
lum ⁊ agiregabimus omīa de q
locuturi sumus. ⁊ sm̄ modos e
oꝝ quos uidimus. īmo incipi
ēmus de cibis simplr. deinde
de unoquoqꝫ gnē reliquaꝝ sex
reꝝ naturalium scōm ordina
tionē ⁊ consuetudinē gencium
quibꝫ utuntur ī cōmunione
⁊ pōtatōē ⁊ aliis in suis came
ris. ⁊ restituemus nūm graduū
more medoꝝ. ⁊ scribemus loco
⁊ uice nominū phoꝝ litteraꝫ
unā equipollentē toti dictōi
que narrabimus in ultimo hui
libri cum auxilio altissimi.

Electio astrologie.
Electio.
Aves silvestres ⁊ domestice.

Sapores quibus noscuntur nature ciborum sunt quatuor. primus est sensus carentie eo quod non ostendit substantiam. Sapores vero sensibiles sunt octo scilicet amarus qui est in fine caliditatis, propter quod abradit linguam et nocet asperitatis operans in lingua acuitatem. Stipticus est in fine frigiditatis adunans linguam frigiditatis adhuc operans acuitatem lingue. Dulcis neque nimie prurit nec est calidus separans [illegible] lingue [illegible] lenitatem [illegible] temperancie et istinc [illegible] in primo. que vero media sunt. si propinquiora primo sunt in secundo. si .a.

Numerus.	Noia.	Nate.	Grad.	De fructibus recentibus et speciebus ipsorum. Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.	Quid generat ex eo.	Iuvamenta et stabilia. Complexionibus.	Etatibus.	Tempora.	Regiones.
1	ficus.	arch. ca. et hu. ·G· ca. et sic.	cal. in i. et hu.	[illegible]	[illegible]	facit inflationes [illegible]	cum amigdalis [illegible]	nutrimentum laudabile.	frigidis.	Senectuti.	Autumpno.	Temperatis.
2	Uve.	Iohs. temperate calid. Iu. ca. et hu.	calid. in po. et hu. in. 2.	magne subtilis cortice aquose.	[illegible]	inflant stomacum.	cum granatis acetosis.	Sanguinem bonum.	frigidis.	Decrepitis.	Autumpno.	Septentrionalibus.
3	persica.	·G· et Io. frigid. et hu.	frigid. in. 2. et hu. in. 2.	odorifera.	febribus acutis.	corrumpunt humores.	cum vino odorifero.	flegma sterile.	Calidis.	Iuvenibus.	Estate.	Meridionalibus.
4	pruna.	Masue. frigid. laxa. Io. fri. et hu.	frig. in. 2. et hu. in. 2.	damascena dulcia.	Educit coleram.	[illegible]	cum zuccaro rosato.	humorem acutum.	Colericis.	Iuvenibus.	Estate.	calidis.
5	pira.	Io. frigid. et sic. ·G· frig.	frig. in. 1. et hu. in. 2.	[illegible] magna.	stomaco debilibus.	Colicis.	cum allecis post ipsa cibus.	Sanguinem frigidum mediocrem.	Calidis.	Iuvenibus.	Estati.	Meridionalibus.
6	Granata dulcia	cum temperata. [illegible] Masue. ca. et hu.	Calid. in. 1. et hu. in. o.	[illegible] lenie.	tussim [illegible]	facit inflationem.	cum granatis acetosis.	nutrimentum laudabile.	Temperatis calidis.	Senectuti.	Autumpno.	Temperatis.
7	Granata acetosa.	stiptica. Masue. frigid. [illegible]	frig. in. o.	multi saporis.	Epati calido.	pectori et voci.	cum [illegible] mellitis.	[illegible]	flegmaticis.	Iuvenibus.	Estati.	Calidis et humidis.

·c· [illegible] digerunt. verum ipsorum caliditas minor est [illegible] aromatitas [illegible] [illegible] est [illegible] digestionis. verum quod digeritur [illegible] et generat [illegible] est calida sicut [illegible] aut frigida sicut in acetoso et grosso similiter possibi

·b·

eorum naturam mediantibus saporibus et exceptione odorum per membra et velocitate digestionis ratione ipsorum intercidit. Acetus vero est minoris caliditatis propter quod lingua lavat. Salsus autem est adhuc minoris et exasperans. Ponticus est minoris frigiditatis et adunationis lingue. Acetosus autem minoris linguam. nec est frigidus adunans sed est temperatus. et hoc inest ei accidentaliter eo quod medio in tribuuntur gradus. nam ea que adunant linguam ultima adunatione sunt in quarto. et quarto in tercio. et similiter accidit de hiis que caliditate separant linguam. omnes vero acetaticos

ELECTIONES ET PROPRIETATES

R. · G. Dyas.

Eliguntur albe magis magis nigris propter earum subtilitatem et temperanciam caliditatis earum et difficultatem et corruptionis ipsarum. Verum omnis ipsarum modi expellunt superfluitates ad cutim propter quam fiunt pediculi sordes et pes granulosus febres. et sudores qui corrumpuntur. conferunt attamen pectori dorso. et extenuationi renum et coytui et malo odoratui accidenti ex caliditate stomachi delet grossiciem splenis. et quando miscetur cum aceto et emplastratur ex eis splen dissolvit eum. Et Ru. dixit quia sunt subtiliativa sua caliditate. et ingrossativa sua viscositate.

Eligitur ii[lius] ciborum qui assumens est signum nutrimenti ad augendum.

Y. G. Je.

Eliguntur interiora uvarum magis granis et corticibus eo quod indigestibilia sunt grana et cortices. et prohibetur potus aque in qua dissoluta est nix post ipsa. quia facit inflationem et extensionem stomachi et maxime pacientibus colicam. Y. albe ex eis laxant magis nigris. et quanto dulciores fuerint tanto calidiores. G. sunt iuvativa pectori et pulmoni. et nocitiva epati. et spleni grossis. Je. cortices ipsarum frigide sunt et sicce et medulle calide et humide. et aquositas ipsarum calida et humida in 1. et grana ipsarum frigida et sicca in 2.

G. Dy. Jo.

Eligitur magis grisomalus propter minorem confusionem et corruptionem ipsorum et quia grossiora sunt ideo movent febres tardius videlicet post mensem unum vel duos et sunt convenienciora stomacho. et saporosiora grisomalis. alie vero dispositiones ipsorum sunt similes dispositionibus ipsorum et meliora et digestibiliora ex persicis sunt ea ex quibus facilius egrediuntur ossa alia vero econtrario.

G. Jodima.

Eliguntur in febribus eo quod extingunt sitim et educunt coleram. prohibentur decrepitis nisi biberint vinum vetus post ipsa. Sicca ex eis removent appetitum cibi. G. cum decoquetur aqua ipsorum cum melle et abstinebit a cibo post hec erit magis laxativum. Diascorides. dulcia recencia sunt nocitiva stomacho et multe laxationis. et stiptica vetera econtrario.

Jo. G. Dya.

Eliguntur ad removendum abominationem propter stipticitatem et aromaticitatem ipsorum. et prohibentur decrepitis nisi comedunt post ipsa zinziber conditum. et inmatura sunt difficilis digestionis. G. sunt nutribiliora inter alios fructus. Y. inmatura infrigidant et stringunt ventrem. et matura dulcia econtrario. Dya. si pira decoquantur cum fungis aufertur nocumentum a fungis. et grana pirorum interficiunt vermes.

Dyas. Jo.

Eliguntur contra asperitatem pectoris et tussim et nocent propterea quia generant colicam. et nuclei ipsorum bulliti stringunt ventrem. et muza conferunt pulsationi cordis. et cum granata comprimuntur succus per compressionem educunt coleram et sunt confortativa stomachi et epatis calidi. Talhus indi dixit quod si aliquis comederit tres sumitates malorum granatorum preservabitur uno anno ab opthalmia.

Dyas. Zib.

Prohibentur post cibum quia faciunt descendere cibum indigestum preter quam in complexionibus calidis. et de melioribus cibis sed est mense quibus utantur calefacti post vinum. et si decrepiti eis indiguerint post eorum comestionem accipiant diacitoni. et sunt iuvativa dolori orificii stomachi. Y. Quedam mulier paciebatur hanc egritudinem et curata est cum saniptu et suco granatorum. nam sedabat vomitum et dolorem cum extinctione et humectatione.

·d· biles vero econtrario ratione substancie. nam substancia cibi qui fuerit spissa vel gravis. ducit oppilationem. Si vero levis fuerit laxat. rara mollis vel subtilis econtrario. Dyle est quod sit calida et frigida eo quod non omne subtile calidum. nec omne grossum frigidum.

Canon sc̄ds ad demonstrandas qualitates ciboꝝ simplices quātitates ꝛ uirtutes ipsoꝝ p experienciā cum nō excludat a sapore numero insipidū. ꝛ quilib; cibus uitians corpus ī possibile ē q̄ quali illius iudicat' in p°. ꝛ que ē int' utrosq;. ꝛ si ppe quartū dicitur t'cius. ꝛ si ppe p'mū dr̄ sc̄ds. Igit' extimatē ul' dicem⁹ sicut multi dixerunt status eē infinitos. ꝛ in hac diffinitione fuerit inl' cionetur. nec inuenerit noticiā seu metā quantitatis assumende ab illa. quia cib; q̄ est debilis ad cōprehendendū si cibus eēt simplex. s; quia plures ciboꝝ sunt cōpositi ul' naturalr' sicut cō

Numerus.	Fructus ꝛ eoꝝ maneries.							Q̄lr humoꝝ gñatur ex eo.	Iuuamenta: Complexiones.	Iuuamenta: Etates.	p̄porcionata: Tempora.	p̄porcionata: Regiones.
	Noīa.	Natur̄.	Grad⁹.	Meli⁹ ex eo.	Iuuamentū ei⁹.	Nocumentū ei⁹.	Remotio nocumenti.					
8	Citonia.	·G.· frida ꝛ humida.	frida ꝛ sic. in .2.	Cōpleta ꝛ gilla	Lenificat ꝛ p̄uocat.	Colicam	Dactuli melliti.	humor frigid⁹	Colericis.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.
9	Mala dulcia.	Teo. equalia in calitate et humida	calida humida in .2.	Assebei ꝛ ierosolimitana.	Confortat cor.	Neruis.	Zuchar rosac. seu mel rosac.	Sanguinem moderat.	Calidis.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.
10	Mala acetosa.	Teo. pauce calitatis ꝛ multe siccitatis	frida sicca in .2.	Que nō ē ponticaꝝ.	Sincopi.	Articulis.	Ex uino ottino	Sanguis flegmatic⁹	Inflammatis.	Adolescentib⁹.	Estate.	Meridianis.
11	Brilo milia.	G. Jo. frida ꝛ humida.	frida ꝛ humida in .2.	Armini ꝛ arm.	Prouocat uomitum.	Mollificat stomacum ꝛ facile corrump.	Cum uomitu.	Sanguis colic⁹	Temperatis.	Iuuenibus.	Principio estatis.	Orientalibus.
12	Sicco mori.	Arthig. calida ꝛ humida. Fili⁹ abdi. frig. ꝛ sic.	frig. ꝛ sicca in .2.	Magna ꝛ nigra.	Aposteatib⁹ gutturis.	Fac dolorē stoī. ꝛ putrif. uelociter ꝛ malum.	Cū cetera mori.	i al. sanguis imiō. sanguis ī eq̄le	Sanguineis.	Adolescentib⁹.	Veri.	Calidis.
13	Gubbayra.	Johes frida ꝛ sicca.	frida in .1. sicca in .2.	Oliuaꝝ carnium.	Effuat ab elicat	Stomacho ꝛ digestioni.	Cum penidiis.	i al. chimū siccū. Qualitas sicca	Calidis ꝛ humidis.	Pueris.	Estate.	Meridianis.
14	Nabac.	Johs. frida ꝛ sicca.	frida in .2. sicca in .3.	[illegible]	Auxiu colericis.	Grauat digestionē.	Cū fauo mellis.	humor melic⁹	Colericis.	Iuuenibus.	Principio autūpni.	Septentrionalib⁹.

Sehirrupus de speb; diuersis simplicib;. Et nos op; ad presens facere canonem de naturis ꝯ ad naturas simplicium ꝛ gradus ipsoꝝ cum raciocinatē ꝛ experiencia. demū ordinabimus gra tur in aliquo iudicam⁹ illud temp'atum sicut zuribechi dulcis. ꝛ si alterū exceder iudicabit' duobus humidis. quorum unum fuerit in primo gradu ꝛ reliquum in tercio iudicabit'

que conuenientior est ratione eo q' accipitur ab operatione substancie cibi in corpore ⁊ maxime. tate careat qua operē. que si ī ultimitate fuit iudicat in q̄rto gradu. ⁊ si ē in oppositiōe ultimitati quelib; qualitas gn̄alit̄ erit int̄ quatuor grad' quor̄ cuilib; distinguit̄ pricipiū. finis. ⁊ med. te diuersitates int̄ antiq̄s in naturis cibor̄ iuuātiū eo q' nō inuenerūt psonā tempatā cū ppor caliditatis cum datur ex eo mistum facit operationē cibi fortis calitatis. ⁊ hec uia subtilis facilis ē positum ē mel ex dulci ex acuto ex melongiane. ex īsipido amaro ⁊ acuto. aut artificialit̄ sicut

ELECTIONES ⁊ PPRIETATES.

G. / Jo / Johs

Eliguntur contra fluxum ante cibū quia stiptica sūt et constipatis post cibum quia ↄprimūt nocent neruis nisi post comestionē ipor̄ inungat̄ oleo in balneo. et sua pprietate prouocant urine fluxum. G. sedant uomitū suco ⁊ odore suo nec corrumpuntur in stomachis egrotū quanto minus sanor̄. R. et sucus eius magis conseruatur quam sucus pomorū eo q' sucus pomor̄ accessit citius aquositate ⁊ subtilitate sua.

eligit̄ hor̄ cœstio luna ex ūtente in signo ūre nascencium ⁊ uicta forti?

Johs / thyo / dy.

Eliguntur poma ierosolimitana dulcia ad faciendū rob. ⁊ schiropos ppt̄a quia tēpatiora sunt omnibus aliis pomis. ⁊ post h̄ poma lehesbeni. ⁊ post hec focani. ⁊ oyaltu. ⁊ poma confortāt cor. ⁊ aromatiçant stom̄ ⁊ meliorant digestionē. ⁊ letificant aimū. ⁊ decorant continēciā. ⁊ delent. sincopin qñ masticant̄ infusa aqua rosacea. quor̄ schiropus confert fluxui ⁊ colerice ⁊ digeruntur grauiter.

Johs / Judi / sabu / rio.

Schiropus qui fit de pomis inmaturis ē iuuatiuus tossicatis tossico animalium que uocāt̄ catrur: ⁊ maxime contra alios modos tossicor̄. ⁊ hunc schiropum inuenerūt nouit̄ lium disaburion. eo q' illi inuenerit de eis in exercitu mucrē. ⁊ est utilis contra colerā ⁊ contra egritudinē que dicitur meschiē. ⁊ schire. ⁊ omnibus inflāmationib; ⁊ corpus eius facit uentositatem ⁊ dolorem stomachi. ⁊ stringit uentrem ⁊ nocet neruis.

Ras / G. / Johs

Prohibent̄ habentib; stomachū calidum quia suci eor̄ conuūtunt̄ cum recencia sunt. ⁊ cum antiquant̄ consumūt̄ in medicina quia suci ipor̄ desiccant̄. ⁊ ualet contra colerā sicut tamarindi ⁊ sibi simile. Et corpus ipor̄ est generaliter pessimum ⁊ eor̄ sucus uelocis conuersionis. Et si comedant̄ post cibum corrumpuntur ⁊ sup natant orificiō stomachi.

Johs. / Johs. / Dias / cori / des.

Prohibentur de eis inmatura quia inflacionem faciunt. et. Rob. qui fit ex eis dicem' in capitulo de rob. G. ⁊ matura ex eis laxant cum frigiditate sua. ⁊ inmatura constipant. ⁊ conueiens est ut ante quam comedantur lauentur ut assumentes efficiantur securi a nocumento q' facit in stomacho. ⁊ capite. ⁊ bibitur post comestionē ipor̄ schiropus acetosus. ⁊ īmaturor̄ phibetur malicia cū quib; dā de rebus subtiliatiuis sic trifera ⁊ sibi similia. alia nō noiauit. G. q̄ nō inueūnt in regione sua. ⁊ dlcia ex eis sunt calā. ⁊ acetosa frigida.

Ruf. / G. / Jo.

Galienus. Omnia gubbaira saporosiora sunt çatolis que sūt siliora medicinis quā cibis. ⁊ ob hoc nō debet plurimū ex eis comedi. Rufus dicit q̄ sedant uomitū ⁊ stringūt uentrē. ⁊ urinā multiplicāt. ⁊ çatole sunt stipticiores gubay'ris ⁊ conuenienciores uomitui ⁊ uentri licet gubaire sint saporosiores. ⁊ gubay'ra ē cibus conueiens pueris contempans naturas ipor̄ quando exhibentur eis ad comedendum cum lacte.

Jo. / G. / Dias / cori / des.

Nabac ē magis odorifer̄ gubay'ra ⁊ sauuich q' fit ex eo ↄfortat stomachū ⁊ ē iuuatiuū fluxui coriatrie ⁊ çatole sūt spēs gubay're. ⁊ qñ ponitur contusa in aqua ingrossant aquā ex uiscositate sua. ⁊ decoctio ipar̄ cum miscetur aceto fortificāt ipm̄. ⁊ cerasa alterāt coleram acetositate sua. ⁊ grana murtillor̄ stringūt uentrē frigiditate ⁊ stipticitate ipor̄.

positor̄. Canon tercius in noticia naturar̄ compositor̄ ⁊ hic pficietur postquā puenerim' dum caliditatis in oppositum frigiditatis ⁊ humiditatis in oppositum siccitatis. qui si ad eq̄n secōm naturam dominantis. Et si compositum fuerit ex similib; sicut de duobus calidis aū compositum in secō gradu.

Canon quartus ad declaranda iuuamenta et nocumenta ciborum et ad auferenda ipsa nocumenta cum commixtione et laxat mundificatione sua et facit oppilationem multitudinis nutrimenti ipsius cum sua et nocet neruis et visceribus sua subtilitate quia naturae penetrat in profundo ipsorum et debilis est caliditate sua et desiccans sua siccitate et per eas crassificat pectus et est debilius amaro in omnibus cum digestionem multa humiditate sua et est minus dulcis in sua temperancia. **Stipticum** debilius est ei respectu in omnibus operationibus suis. **Amarum.** sentitur et abradit lingua multa caliditate sua

Numerus.	Fructus et eorum modi. Noia.	Cōplexiones.	Grad.	Meli' ex eo.	Juuamētū	Nocumētū ei'	Remotio nocumēti.	Quid humor generat	Juuamenta tabula: Cōplexiones	Etates.	Tempora.	Regiones.
15	melones dulces.	Johes calidi et humidi. Jesus frig. et hu.	frig. in 2. hu. in 3.	Samarcandi.	Frangit lapidem et mundificat cutem.	Laxat ventrem.	Cum sirupo acetoso [illegible]	Sanguinem modicum	Frigidis.	Senectuti.	Autumpno.	Temperatis.
16	melones mugi insipidi.	.G. frigidi et humidi.	frigidi et hu. in 2.	Maturi.	Prouocat urinam.	Facit dolorem.	[illegible]	Modicum nutrimentum	Calidis.	Iuuenibus.	Estate.	Septentrionalibus.
17	Melones indi .i. palestini.	frigidi et humidi.	frigidi et hu. in 2.	Dulces [illegible]	In egritudinibus acutis.	Digestioni.	Cum [illegible]	Sanguinem aquosum.	Colericis.	Iuuenibus.	Estate.	Meridianis.
18	Cefalones.	Johes frigidi et sicci.	frigidi in 1. sicci in 3.	Dulces [illegible]	Confortat [illegible]	Pectori [illegible]	Cum [illegible] mell.	Humorem grossum	Calidis et humidis.	Iuuenibus.	In principio estatis.	Septentrionalibus.
19	Bussuri.	Calidi et sicci cum stipticitate.	Cali. in 1. sicci in 3.	Qui non est stipticus.	Lubricat egestiones.	[illegible]	Cum sirupo acetoso simplici.	Sanguinem modicum	Temperatis.	Omnibus.	Autumpno et yeme.	Temperatis.
20	Muse.	Johes fri. et hu. Jesus. ca. et hu.	Cali. in 2. hu. in 1.	[illegible]	Cōmouet [illegible]	In stomacho.	Cum [illegible]	Sanguinem flaum	Calidis.	Iuuenibus.	In qualibet.	Meridianis.
21	Nux indica.	Calida et humida.	Cala in 2. humida in 1.	Recens dulcis.	Confert sanguinem et auget [illegible]	[illegible]	Cum [illegible]	[illegible]	Frigidis et [illegible]	Senectuti.	In autumpno.	Meridianis.

amarum est debilius in omnibus operationibus suis **insipidum.** [illegible] Rectificatio nocumenti fit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] sine [illegible] [illegible] [illegible] nocumenti. [illegible] est [illegible] [illegible] experiencia [illegible] operatio. Si [illegible] [illegible] [illegible] Philosophus [illegible] [illegible] quodlibet animal et quodlibet vegetabile [illegible] [illegible] animal seu vegetabile in quo inuenitur. [illegible] illa est [illegible] et [illegible] caliorum

cinatione et experientia, per rationem naturalem quod dulcis inducit sitim sua calitate generans coleram sua membra multum ex eo recipiant. acetosum reprimit coleram generans ventositatem frigiditate pontico in frigiditate et operatur operationem sibi similem in ipso. salsum mundificat flegma inducens sitim operationibus suis. Unctuosus est plurimi nutrimenti corrumpens stomachum faciens lubricam linguam exasperat et pectus stringit et ventrem et confortat appetitum sua frigiditate ponticum. est paucum nutrimenti sua siccitate mollificat naturam et corrumpit flegma calitate et siccitate sua acutum operatur.

opiniones philosophorum.

EFFECTIONES ET PROPRIETATES

Jo. Jehs. Ras.

Prohibentur valde maturi et dulces propter caliditatem eorum et velocem conversionem in venis et propterea quia generant febres advenientes et non est hec species melonum quam dixit Galienus esse frigide nature. cuius oppinionem in hoc secutus est vulgus quia non inveniebatur in regionibus suis et Jo. et preparavit in hoc dicens post comestionem horum melonum debere potari vinum ad alterationem eorum et regionem vini malicia eorum et sic magis nocumentum autem cum comedit antelucanum famelico et maxime cum post assumptionem dormit supra latus dextrum. post quorum assumptionem deambulatio est bona.

Eligitur ipsorum comestio existente ascendente in signo igneo vel aqueo.

·G· Mas. Jehs.

Eliguntur hec omnes species temperatis complexionibus quia diuretica sunt et venas mundificant et renes et frangentes lapidem et quia in eis est abstersio infectiones cutis abstergunt et morfeam. et semina sunt fortiora in hoc sibi ipsorum. G. cum corrumpuntur fiunt similes tossico. et propter hoc si tales assumantur sunt nocivi meloncs qui fiunt ex cucumeribus assimulantur hiis deficientes ab eis modicum qui comedi debent ista duo tercia vel mixti cum alio cibo filius mesue. nec tamen dixit quod sint calidi licet minoris dulcedinis.

in alio acuti.

Ras. Galenus.

Eliguntur in febribus advenientibus et egritudinibus inflamatis et complexionibus calidis. et cum assumuntur aqua eius cum zuccharo vel aliquo acetoso urinam provocat et vesicam et renes lavat et nociva corporis et humores mundificat nocens epati et spleni et stomacho quando in eis est apostema et multiplicatio assumptionis eius facit fluxum et male digeritur.

in alio confortat. in alio inflatum.

·G· filius mesue.

Eliguntur ad confortationem stomachi debilem et ad curationem dissinteriam intestinorum et dactili viridis coloris immaturi similiter operantur. et similiter operantur bussiria id est dactili aliquantulum dulces recentes et sirupus eius est iuvativus ad sistendum motum colere et sanguinis. G. dicit quod casula que cum dactilos parvos clausos continet inclusos in ea totaliter composita est ex duabus substanciis. una substancia est frida aquosa et dulcis et altera stiptica et grossa. et cum vincit aquosa in ea digeritur et quando vincit grossa non digeritur.

·G· Jo Ras.

Omne quod est de fructibus dactilorum maturum et dulce sicut rutab est calidum et humidum generationum oppilationum et est velocis conversionis dissipans ventrem et addit in sperma et illud quod est eis stipticum sicut bussiri ad frigiditatem et siccitatem declinat et est tarde digestionis. abscidit fluxum confortat stomachum et generat viscositatem et forma quod declinat ad caliditatem minuitur operatio ipsius. Elcasb. id est dactili sicci sunt temperate caloris et stringit ventrem. et rutab sunt maioris nocumenti quam dactili completi et maturi.

in alio corruptioni. alio ventositate.

Mas. Jo Jehs.

Prohibetur multitudo assumptionis eius cum indigestionem faciat et sunt nutritive magis aliis fructibus et minoris superfluitatis et habent se in omnibus operationibus suis sicut melones qui sunt temperate dulcedinis et quando comeduntur cum zuccharo vel sirupo melius iuvant digestionem maxime quando sunt maturi et bene mundate a corticibus et bibatur post comestionem ipsius vinum odoriferum quia aufert nocumentum et maliciam eius.

Mas. Jo

Eliguntur matura ex eis quia addit in spermate et iuvat ad colorem antiquum et senibus non oportet auferre nocumentum ipsius et iuvenibus cum quibusdam de rebus sanguinem extinguunt et antiquata ex eis est fortioris caliditatis et siccitatis et naturam stringunt. et cum corrumpuntur nocent dentibus.

saporis per aliud. nam dulce et acetosum alterum alterius removet nocumentum. acetosum etiam mortificat per ipsum et ipsa per stipticum. Et amarum aufert oppilationes fortium ex dulci et ponticum. et ex hiis non complete solvunt manifestatur et patet apertum publicum anhelitum et tactum. Quia caliditatem faciens calidum est et corruptio nutritiva privatum est mortuum. et mortuum frigidum est et siccum etiam si sincus seu balsamum est et humidum etiam si papaver nigrum seu pisces. id est tremula.

Eligitur ipsorum comestione existente [illegible] ab eis. [illegible]

Principia ordinata in hoc libro primum dicitur de dentibus que sint calidi quando sunt calefacientes magis cum similibus vel restituendo ipsum ad temperamentum cum contrariis. Tertium quando cibus est calidus et humidus quod generat naturali. Quartum quod temperatum est in calitate temperatum est in frigiditate et similiter quod temperatum est in siccitate est temperata et distemperata quando est in aliqua qualitatum temperata et in aliqua distemperata et similiter dicitur de nutritivo potest esse siccus operatione sua sicut pisces et econtrario. Nonum quod temperatum dicitur temperatum et quanti calidis quando alter ipsorum debilius est altero et minoris caliditatis. Oportet nos etiam canones premissa

Numerus.	Nomina.	Complexio.	Gradus.	Fructus et remotio congelationis dentium ex eis. Melius ex eo.	Iuvamentum eius.	Nocumentum eius.	Remotio nocumenti.	Quid generat ex eo.	Iuvamenta eorum secundum conparationem: Complexionibus	Etatibus.	Temporibus.	Regionibus.
22	Rutab. i. dactili maturi.	fili abd[?] divise non quia sunt divisorum modorum	cal. et hu. in 2. hu. in 3.	Ex omnibus species meliores	Stomachis frigidis	Nocent nocumento	Cum sawich de papavere	Sanguis colericus	Frigidis et hu.	Decrepitis	Yemi.	Septentrionalibus
23	passu le.	Canones ei cal. et hu. et secundum eius diversum	cal. et hu. in 1.	Chorasceni magis	Dolori renum et vesice	Calefacit sanguinem	Cum acetositatibus	Sanguis acutus	Frigidis.	Senectuti.	Yemi.	Frigidis.
24	ficus sicce.	Alchisit calide sbtilia [?] tunc. Porfilio ca. et sic. in 1.	cal. et sic. in 1.	Caricose [?]	Pectori et pruritui et vesice	Opilationes facit	Cum nucibus et amigdalis dulcibus	Sanguis temperatus	Frigidis.	Senectuti.	Yemi.	Temperatis.
25	Karrub	Skarkidianus frig. et sic. Iesus ca. et sic.	cal. in 1. sic. in 2.	Recens dulce.	Sepe ligat ad secessum.	Tarde digeritur.	Cum penidiis.	Prodiat nutrimentum.	Calidis.	Iuventuti.	Yemi.	Frigidis.
26	Glan des.	G. sic et cal. et modice calide. Ovul. Iuhi. fri. et sic.	frig. in 2. sicce in 2.	Recentes magne et plene.	Provocat urinam.	Abstrahit [?]	Cum assatione et cum zuccharo.	Prodiat nutrimentum.	Calidis et humidis.	Iuventuti.	Yemi.	Septentrionalibus.
27	Iuiu be.	Iohannes calide et humide	cal. et hu. in 1.	Iuvamen non accidunt [?]	Extinguunt acuitatem sanguinis.	Generant inflationes et indigestiones.	Cum passulis cum electuariis [?]	Sanguis flaccus [?]	Calidis et siccis	Adolescentibus.	Estati.	Calidis.
28	Nuces.	Or. cal. et sic. Theod. ca. et hu.	cal. in 2. hu. in 1.	Que velociter emundantur.	Stupefaciunt dentes et contra tossicum.	Nocent [?] gutturi et lingue [?]	Cum ficubus albis et [?]	Sanguis calidus.	Frigidis.	Decrepitis.	Yemi.	Montosis.

Jo. cal. et hu.

theod. ca. et sic.

nocent nervis extinguentes caliditatem sanguinis et iuvant illos qui sunt calide complexionis nisi comitanti ex eis provocant urinam sicut melones. Et reprimit acetum ex fructibus dulcibus cum aceto so. et eius eo qui corrumpitur. Et ex eis qui postquam collecti fuerint morantur positi aliquamdiu donec desiccentur ad hoc ut est descensionis est melior eo qui tarde. Nam diu morans cum corrumpitur in stomacho efficit oppositum tossica vel mali chimi aut velocis descensionis seu confusionis eius. Et grossius convenientior est ut sit

pore teptato. 7 eo. in frīs. Secundo ↄsulit corpori sano duobz modis ↄseruādo. s. sanitatē ei cuz ex eo erit sanguis. 7 ob hoc erit iuuatiuus ↄplonibz 7 regionibz frīs 7 etati decrepite 7 tpi autūp tēpatū in hūiditate. Quītū quātū excedit cuiusqz calitas ōficit frīitas. 7 eo. Sextū dicitur res tē 7 conuertibili. Septimū calidū cum sicco est intēsius 7 cum hūido remissius. Octauū cal0 hūio tate quia s'm hoc corium porci deberet ēē magis digestibile carne. Decimū emēdant calida cuz res iam inuestigare dicētes q' fruct' oēs gn̄ant corruptiōes 7 febres autumpnales. 7 acetosi ex ipsi

īal' qn̄ diīt.

ELECTIONES: 7 PPRIETATES

Judeus.

Rutab cum antiquum est min' humidū quā qn̄ est recens 7 pluris calidetatis. 7 mag' gn̄a tiuū sp'matis 7 inducit sitim. 7 quādo decoquūt' cū melle cum croco multiplicat' caliditas 7 siccitas et additur malicia que remouetur cū loco nuclei eius ponūt' amigdale 7 concedunt' cum papaueribz 7 aqua rosacea 7 etiam post eos comeduntur lactuce cum aceto.

repudiat' h' cibz luna in sig° igneo ul' a queo existēte 7 in cū īfortune fu erīt ī āgulis

Johs. Johs. Ras.

Eliguntur carnose 7 pure dulcedinis ratione sue calitatis 7 multi nutrimenti ipsius. 7 quia mundificant hūiditates 7 laxant 7 maxime cum remouent' nuclei 7 accipit' ex aqua eoz cocta laxabit sicut uua 7 stiptice ex eis que sunt minus carnose sunt minoris caliditatis. cōfortant stomachū stringunt uentrem. 7 ille que carent naturaliter nucleis sunt subtiliores quam carnes uuarum dulcium.

G. pars. Jo

Prohibentur quia nocent spleni 7 epati ingrossatis. quia h' duo mēbra naturalit' appetūt d'lcia que attrahūt a stomacho 7 q' sibi sunt similia in natura que abstracte oppilant uias et sic addunt in grossicie ipoz. G. Signū aūt in hoc ē quia uidemus grossiciem in epatibz aīalīū q̄ utuntur comedere ficus. 7 bonus sapor ipoz 7 grassicies est quia sunt multum nutritiue. ipē etiā mundificant pectus 7 pulcrum efficiunt colorem.

Jo G. Dy.

Galienus dicit. utinā nō ducerentur ad nos de ierosolimitanis regionibz. quia coz nocumētum est nobis apparens 7 magis quam in locis unde portantur eo q' facit fluxū recens. et qn̄ desiccatur stringit. quia deperditur humiditas eius 7 remanet substancia t'restris. Dy. et recens ē mala stomacho 7 laxat uentrem. 7 sicca ecōtrario que diuretice sunt 7 maxime qn̄ bulliunt' in musto. 7 sic conditum ex eis 7 ex īmaturis qn̄ fricant' uerruce delentur.

Jo. G. Mas.

Glandes. frigide sunt in p'mo sicce in t'cio. grosse stiptice difficilis digestiōis naturā strīgūt 7 sanguinē pariencū 7 cum digerunt' plimū nutriūt. Et castanē sunt meliores 7 dulcioēs minoris siccitatis 7 stipticitatis 7 nutrimentū ipaz melius nutrimento glandiū 7 cōplexio caz tempata int' calitatē 7 siccitatē. tamē dicitur q' sunt calide in scd̄o gradu.

Jo. G. Mas.

Galienus dicit. Quia non inuenitur in eis opatio magna in ↄs'uatiōne sanitatis. h' inuenit ipas difficilis digestionis gn̄antes flegma 7 modici nutrimenti. malas stomacho. 7 minoz de his qui intendunt qd̄ sint dulces cum acumine cū extinguāt acutatē sanguīs. 7 utunt' eis ad prouocandū mēstrua. 7 nisi attribuatur pprietati dieta coz est grossa. Et hic s'mo eorum attribuitur pprietati. Mas. Juez. dicit q' sunt tempate.

Yp. Mas. G.

Multociens. accidit q' ex comestione ciboz acetosoz inmaturoz stupefactio dencū ppt' quaz nō pmittuntur masticari cibi. Vn̄ digestio corrumpitur. Et curatio stupefactionū dencū fit cum rebz uiscosis q̄ inducunt q' abstersserūt acetosa de uiscositate dencū sicut portulaca. nuces. 7 farina sisamina 7 pheludichi. 7 oīa unctuosa. uiscosa 7 calida etiam aptant frigiditatem cōplexionis neruoz dencium p acetosa inductam sicut sal.

sicut gersomilia. Et stiptici ex eis aū cibum stringunt 7 laxant post cibum sic citonia. 7 asi Et ex eis qui ē maturat' 7 dulcorat' ē melior. Et ex eis qui pōt ↄs'uari 7 nō corrūpit' ē melior elongetur a suis uirtutibz naturalibz ē melior eo qui comeditur tp'e quo colligitur. 7 q uelocis 7 eius qui ē tarde ↄscensionis sua grossicie 7 duricie ultimetur comestio. Et eius qui uiscosus ē fruct' yemal' tp'e comedend'. quia calitas ī yeme pfundatur in corpore. 7 ↄu'so in estate.

Galienus dicit quod in quibusdam annis ex malicia temporis inventum fuit lolium frumento. et acci- dentia sanguinea et posita ... mundificari ... ab omnibus aliis ... ab eis. ex gran- ... mensura et ponderare ipsi et ex ... farine que egrediuntur post molliturum ipsius et quibus semi- num planta uel herbe a qua ... ut semen papaueris et minoris frigiditatis ...

Numerus	Noia.	Cplões.	Grad'.	Meli' ex eo.	Iuuamtu ei'.	Nocumt ei'.	Remotio nocumenti.	Quis humores generat ex eo.	Cōplones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
	Grana et ex eis confecta et nature ipsorum.											
29	Frumentum.	·G· calidum et humidum	cal. et hu. in 2.	pingue ponderosum.	[illegible]	facit oppilationes.	Cum bene operatur.	Sanguinem bonum.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Temperatis.
30	Amilum.	·G· frigidum et sicc.	frig. et sic. in 2.	album frangibile.	sedat puncturam pect.	tarde digeritur.	cum rebus dulcibus.	Melancoliam.	calidis et humidis.	Iuuentuti.	Yemi.	Septentrionalibus.
31	Sawic tritici.	Theod. calid. et sic. Jo. silie.	calid. et sicc. in 2.	recenter confectum.	visceribus humidis.	[illegible]	cum lavatur aqua calida.	Sanguinem temperatum.	Temperatis.	Senectuti.	Yemi.	Calidis.
32	Ordeum.	Mulesia frig. et hu. Jo.	frig. et sicc. in 2.	Novum magis et album.	[illegible]	[illegible]	Decoctum.	Humorem laudabilem.	Calidis.	Iuuentuti.	Estati.	Calidis.
33	Sawic eius.	frig. et sicc. Sawic frumenti.	frig. et sicc. in 2.	recenter confectum.	fluxum colerae.	[illegible]	Cum zucharo.	Nutrimentum bonum.	Calidis.	Iuuentuti.	Estati.	Calidis.
34	Aqua eius.	Y. et ... alii frig. et humid.	frig. et sic. in 2.	Complete cocta lenis.	Epati calido.	visceribus frigidis.	Cum zucharo ro.	Sanguinem temperatum.	calidis et siccis.	Iuuentuti.	Estati.	Meridionalibus.
34	Tri.	·Y· calid. et hu.	cal. et hu. in 2.	complete operata.	pectori et tussi.	visceribus debilibus.	Cum penidiis.	Plurimum nutrit.	Stomachis calidis.	Iuuentuti.	Yemi.	Meridionalibus.

... ex granis ... et ... et extra ... melius reliquo. et ... nocumentum eius. et consideravi quod in vegetabilibus ... regionis ... eo quod non ... aliis ... et ... cum uicta ... conversum ex malicia ... per multos annos.

dit q cu cocteretur panis fcs ex eo fiebat sicca. Et in principio estatis supueit milius. lochie. ⁊ acci
au̅t melius ẽ q in decoctiõe sua velocius ingrossat. ⁊ quoq modica q̃titas multu̅ nutrit nutrit ⁊ cognoscat
nõ completum ẽ humidius copleto. Est etiam qolibet semen levius. calidius ⁊ magis subtilia
⁊ queda̅ semina comedunt excepis foliis ⁊ h̃ba eoꝝ. Et quedam comeduntur cum h̃ba tota. ⁊ quedam

ELECTIONES: ⁊ PPRIETATES

·G· Jo. Ra.

Eligitur rubeum uiscosum ponderosum ⁊ q dentibꝫ nõ de facili frangit eo q ẽ multu̅ nutritiuu̅. ⁊ ẽ magis conueniens int' alia grana corpori tẽpato. ⁊ quida̅ de ethyopibꝫ nutriunt cum aliis sicut nutriunt' indi cu̅ grano tigon. ⁊ Thurchi cum milio. ul' quia distab aloeis tẽpatis ul' q nõ tẽpat' in illis partibꝫ frumtu̅. ⁊ frumti manies diuisant' fm diuisa gña ipoꝝ. Terras. cõplões. ãni. etatẽ ⁊ iuuenciã seu uetustatẽ ipi'.

repudiat' p nutrito q's ascẽdẽs dom' egri. illi' p q eligit' lic' sit signu̅ tre nascẽciu̅.

Eligitur qn̄ solu̅ decoquit' ul' cum lacte patientibꝫ fluxum colicu̅ ⁊ dissinteriã. q q̃ndo pparatur cum zuchãõ ⁊ oleo amigdalino ẽ iuuatĩs tussi. aspirati pectoris. ⁊ reumati. debent tam̃ appoi p qualibꝫ amili. tria rotula aque. ⁊ decoquatur donec redeat sicut sucus. ⁊ postmodu̅ recipiatur. hoc tamen est minoris nutrimenti inter omĩa que fiunt facit frumento. facit tamen oppilatõnem uiscositate sua.

Illud q fit ex infusione sawich frumenti infrigidat. caliditatẽ extinguit ⁊ sitim mitigat qn̄ bibitur cum aqua frigida postquã lotum fuit multociens cum aqua calida ad remouendũ ex eo uentositates ⁊ inflatões. ⁊ q fit ex frumto elixo ẽ minoris uentositatis ⁊ pluris caliditatis ⁊ nutrimenti quã q fit ex infusione sawich Ras. tamen dicit q magis infrigidat quã sawich ordei. eo q plus aque inbibit.

Eligitur ex eo q est subtilioris corticis ⁊ multe medulle. nouu̅. spissum. uiscosum. ⁊ ponderosu̅ ⁊ hoc ẽ de quo ypocras mandauit fieri sucum kiski ordei. ⁊ q ẽ gñatu̅ in corpore ex eo fortificat. mundificat ⁊ diuersat' scdm diuersos modos confectionum ipius. quia qn̄ ex eo fit sawich desiccat. ⁊ qn̄ decoquit' cum aqua hu̅ectat. ⁊ qn̄ panis ex eo efficit' neq desiccat neq hu̅ectat ⁊ nig' ex eo ẽ minoris sitatis. uer' ⁊ excoriatu̅ ẽ ualde nutritiuu̅. cui' ppuetas ẽ dẽscẽdere cito a stomacho.

Eligit' ex eo q est tempate torrefactum modici furfuris ⁊ multe medulle ⁊ lotum cum aqua ⁊ dulci frigida qd bibitur ad infrigidandum ante introitum balnei duabus horis in estate cum zucharo et stringit ⁊ post aliquod temp' naturã cum schyropo constrictiuo. ·yp· Si bibatur hora qua cum aqua frigida infunditur stringit. ⁊ post aliquod tempus laxat hu̅iditate aque. ⁊ est de cibis quiescencium ⁊ calefactoꝝ. sꝫ nutrimentu̅ eius est minus nutrimẽto sawich frumenti.

Eligitur que fit ex ordeo nouo pingui ⁊ ponderoso cum infũdit' excorticat' ⁊ teritur ⁊ ponit' pro qualibꝫ mensura ordei quatuordeci̅ aque. deinde decoquit'. deducitur ⁊ despumatur. ⁊ tũc laxat naturã sua uiscositate. ⁊ urinam prouocat. ⁊ sedat sitim sua humiditate ⁊ apit oppilatões sua abstersione ⁊ nutrit sua substancia ⁊ uincit caliditatẽ febris sua qualitate. ⁊ si miscetur cu̅ ea constipatiua ul' subtiliatiua erit subtilians seu constipans.

Prohibetur quia fit ex agimo ppter quod est difficilis ad digerendu̅. ⁊ cum supponitur ei zucharum ⁊ oleum amigdalaꝝ confert egritudinibus pectoris. ⁊ qn̄ decoquit' cum portulaca ⁊ lingua arietis confert sputo sanguinis. ⁊ cum digeritur plurimu̅ nutrimentum generat. ⁊ quando sanus uult sibi cauere a nocumento ipius accipiat post ipm uinum antiquu̅ et miscent cum eis pip. ⁊ ex hoc expellitur eis nocumentum.

torrefactio aufert inflatione̅ ei' ⁊ uentositates ipi' ⁊ difficilem fac ee digestione̅ ipius. ⁊ multum liber terra cuilibet uegetabili conuenit. ⁊ signum in hoc ẽ q inuenitur balsamus in quodam fuit in psidem plantata effecta fuit toxicum mortale. ⁊ quidam medici opinant' q lolium sit

Melius ex granis omnibus est quod pertransit sex menses et usque ad annum et quod ultra pertransit est minoris sic investigare volumus de magnitudine temporum illam semina que magnitudinem naturalem pertranseat et si non superfluant in vetustate ultima sic quod ex vetustate farine egrediatur simile marie quando non fiat phi opprimatur quod semina omnia calida sunt et humida sicut sperma quod est principium generationis et dicitur quod causa quod quedam plantarum

Numerus	Nomina	Complexiones	Gradus	Melius ex eo	Iuvamentum eius	Nocumentum eius	Remotio nocumenti	Quid generatur ex eo	Complexiones	Etates	Tempora	Regiones
		Leguminum et eorum nature						Iuvamenta secundum [illegible]				
36	Ricon	Ro. cal. et sic. G. sicc.	cal. et sic. in 2	Garganianum quod acetositatis [illegible]	Ardori stomachi	Pacientibus colicam	Cum oleo et lacte	Nutrimentum laudabile	Calidis et humidis	Omnibus	Yemi et estati	Omnibus
37	Mesch	Ro. frigide et temperate humiditatis	frig. in 1. 2. temperate humiditatis	Clara munda et integra	Vigiliis et soda	Hebetat sensus	Cum sale et origano	Sanguinem non malum	Calidis et siccis	Iuvenibus	Estati	Calidis
38	Faba	Ro. frig. et sicc. Ro. cal. et sicc.	cal. et hu. in 2	Recentes grandes	Tussientibus et febribus	Debilitat cerebrum	Cum decoquitur cum oleo et amigdal.	Bonum nutrimentum	Calidis et humidis	Iuvenibus	Estati	Calidis
39	Faseoli	Oribas. frig. et sic. Ro. cal. et sicc.	cal. et hu. in 1	Rubei non corrosi	Provocant urinam et pinguant corpus	Faciunt nauseam et sompnia mala	Cum oleo muri et sinapi	Flegma et sanguinem grossum	Frigidis et siccis	Senectuti	Yemi	Frigidis
40	Lentes	G. temperate caliditatis Rhe. frig. et sic.	frig. et sic. in 2	Pingues complete	Sedat acuitatem sanguinis et confortat stomachum	Melancolie [illegible] et [illegible]	Cum bletis et atriplicibus	Sanguinem grossum	Sanguineis	Iuvenibus	Estati	Calidis
41	Lupini	Ro. Ras. calidi et sicci	cal. et sic. in 2	Albi et ponderosi	Necat vermes	Difficile digeruntur et [illegible]	[illegible]	[illegible] lentos	Flegmaticis	Decrepitis	Yemi	Septentrionalibus
42	Frumentum elixum	Ulr. calidi et humidi	cal. et hu. in 2	[illegible] grossum et plenum et [illegible]	Corporibus laborantibus	Facit ventositatem et [illegible]	Cum multo sale	Lac et sperma	Calidis et siccis	Iuvenibus	Yemi	Frigidis

multiplicatur numerum seminis ut sit multiplicando temporum loco virtutis et ob hoc facta fuerunt animalibus [illegible] mas cum in terra corrumpitur una altera remaneat et ideo fuerunt ordinata quedam membra et organa sensuum du tibilia sicut illa que seminantur die australi et dicitur quod noticia seminum salisatorum anno quolibet habetur illo anno et econtrario. Et ex canone generali procedit quod quolibet semen quod in sua decoctione

nutrimenti. et facilioris digestionis est eo quod non permansit. et sicut invenimus in tempore genus ipsorum
humecta et inflata habent humiditatem superfluam que debet consumi in loco arido usque quod arefiat. Verum tamen
locis uentis septentrionalibus et non misceantur cum eis res desiccantes humiditatem sicut mastrum. et philoso
sit melior. secundum sicut sisamum est eo quod sunt debilis nature. flamque illorum que sunt debilis nature nati

ELECTIONES: ET PROPRIETATES

Riçon est cibus temperatus levis ad digerendum et convertens naturam ad constipationem maxime eo quod est rubeum et al
bum quando decoquitur cum oleo amigdalino vel sisamino aut butyro cocto non stringit ventrem et mitigat
mursuram stomachi et intestinorum. et quando fit cum lacte recente mulcto generat oppilationes. verumtamen au
fert siccitatem eius. et impinguat corpus. et quando preparatur cum oleo de cartamo non generat oppilationes et laxat. et dixerunt
quidam quod in ipso aliquid est caliditas. G. dixit quod addit in spermate. et minuit urinam. digestionem et ventositatem.

Prohibetur quod facit inflationem et mollitiem carnium. et sompnum et lassitudinem. et sicce minoris sunt nutrimenti quam recen
tes. et excorticate cocte cum oleo amigdalino sunt minoris nocumenti quam cocte non excorticate. et medulla earum
abstergit. et cortices earum sunt stiptice. et ideo quidam medici temperant fabam cum aceto decoxerunt. dederunt ad come
dendum patientibus apostema intestinorum et fluxum et melius est quod decoquuntur vel torrefit cum oleo amigdalino. in nova
aqua postquam elixantur multociens quod tunc est iuvativum pectori. et recentibus aufert maliciam origanum et sal. Gal.
dixit quod conservant sanitatem.

Mesch in complexione sua propinqua est fabe. et propterea in operatione est propinqua et est tarde digestionis
in stomacho. Sed cum digeritur generat humorem laudabilem. et est bonum febricitantibus. et la
xat cum miscetur cum ea quedam holera. sicut spinachie. et prodest pectori quando preparatur
cum oleo amigdolatum dulcium.

Faseolorum quidam sunt albi qui frigidi sunt et sicci. et quidam rubei qui caliditatem habent
et inflationem. tamen modicum inflat et plurimum nutrit et est minoris inflationis faba et
cuius humiditas est excedens. et rubei ex eis habent subtilitatem per quam descendunt men
strua et debent comedi preparati cum oleo muri. et sinapi. et carui. et origano. quia per hec ex
pellitur eorum malicia.

Prohibentur habentibus complexiones melancolicas quia inducit in eis alienationes. et febres quartanas. et
lepram. et que ex eis non sunt excorticate lubricant egestiones. et quando in decoctione prima aqua eicitur parumper
stringit. et quando ex aqua earum fit gargarismus prodest squinantie et lubricat naturam. et sunt iuvative magis
quando comeduntur cum spinachiis. bletis cum multo oleo et peiores sunt cum comeduntur cum temesut. id est carnibus
siccis Mas. habent in cortice suo acuitatem cum qua laxant. et eorum medulle stringunt.

Lupini quando curantur donec transeat amaritudo ipsorum sunt difficilis digestionis et non laxant ventrem. et
amaritudo eorum facit eos velocis descensionis cum qua interficiunt vermes. et quando digeruntur nutriunt
nutrimento convenienti. et ultra urinam provocat amaritudine. et sanguinem menstruum. et fetum educit. et a
perit opilationem splenis. epatis et pulmonis quorum aqua melius operatur quam eorum substantia. Gal. sanguis
generatus ex eis non est malus. Jo. generat humorem grossum et malum.

Frumentum elixum est tarde digestionis et descensionis generans humores viscosos si non descenderit.
et generat lumbricos et cucurbitinos. et sucus qui fit ex farina ipsius et aqua kiski que fit ex
eo prosunt tussi et egritudini pectoris. et apostemati pulmonis. et cum debet decoqui cooperiatur cum
pasta que sit inter coopertorium et ollam. et decoquantur lento igne. bene. nec discooperiatur donec
sit perfecte cocta. post cuius perfectam decoctionem agitetur.

ta umbra quibus date ordinate fuerunt virtutes. Et cum quod multa semina divisa sunt in duas partes est ut
plicia sicut oculi. aures. et testiculi et auctores librorum agriculture dicunt semina velocius corrup
ex hoc quia si semina seminentur in septembri pullulent. signatur quod bene conservabuntur
non crescit est malum.

Panis est ille temperate caliditatis cui est desiderium recipere omnes sapores convenientes cuilibet complexioni si aqua et sal sint quantitate convenienti et ignis temperatus agens et in superficie et profundo ipsius. Nam alius est qui conficitur cum aqua farine et est plurimi nutrimenti. Alius est in cuius confectione micius qui valet ad provocandum sompnum. Alius est cui admiscetur ciminum nigrum et ciminum commune ad maiorem descensio tardior et nutrimentum amplius. Et ex eo alius est qui comeditur frigidus cuius dige

Numerus.	Nomina.	Complexio.	Gradus.	Panis et ipsius manerie:- Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.	Quid ex huiusmodi generatur ex eo.	Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
83	panis de simila.	ypocras. Temperate calitatis	Temperate caliditatis in 2.	bene coctus et cribratus.	Impinguat corpus.	Opilat	cum completa fermentatione.	Nutrimentum plurimum	Temperatis.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.
84	panis opir.	Mas. Iunior. calidus.	Cal. in 2.	Qui comeditur hora sumpta eius, sal. et sit conficitur in nocte post evadat.	Obesitate venarum	Inducit pruritum et scabiem.	Cum pinguibus unctuosis.	Nutrimentum bonum	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Habitabilis.
85	panis azimus.	ypo. Grossum convenientes hominibus.	Temperate frigiditatis in 2.	salsus et bene coctus.	Corporibus laxis.	generat inflationes et ventositates.	cum uno et vino.	Flegma viscosum et malum.	Calidis et laborantibus.	Iuvenibus.	Yemi.	Frigidis.
86	panis trigon	frigidus et siccus	frig. et sic. in 2.	Qui fit ex tritico marguaritino.	Valet grossificatis corporibus et laborantibus.	Difficilis digestionis.	cum exercitio et balneo.	Nutrimentum medium	Temperatis.	Iuvenibus.	Frigidis.	Septentrionalibus
87	panis de furno vel focaciano.	ypo. Complexio est panes excepto pane simi est melior.	Temperate frigiditatis in 2.	bene fermentatus et bene coctus.	Corporibus siccis.	Malle digestionis.	cum rebus deponentibus calorem.	Sanguinem grossum.	Calidis.	Iuvenibus.	Yemi.	Septentrionalibus
88	panis factus in testa.	ypo. minoris malicie panis guastellorum.	Temperate siccitatis in 2.	fermentatus et subtilis.	corporibus exercitatis.	Fatigat stomachum et generat lapidem.	Cum carnibus tenellis et brodio.	Sanguinem crudum.	Complexionibus et exercitantibus.	Iuvenibus.	Yemi.	Septentrionalibus
89	panis de guastellis.	G. et Yo. huiusmodi grossus et malus.	Temperate humid. in 2.	bene coctus et intumescens.	Corporibus laxis.	Malle digestionis facientes dolorem.	cum uno vel cum uvis passis.	Sanguinem malum.	Calidis laxis.	Iuvenibus.	Yemi.	Frigidis.

caliditate sua dissolvitur vapor qui dum movetur versus superficiem non inveniens transitum revi[--]
hi motu reflexivo viscositas et inflatio, prohibentes humectationem eius. Unde stomachus potest ipsum superare
et maxime fermentatus. Et noticia huius habetur ex hoc quod cum ponitur in aqua et descendit inferius est agnitus. Et contra
tale in quo est acetositas corrupta que inducit in eo parum caliditatis et multum acetitatis. ¶ Quod panis factus

xionis et melius ex eo est cuius frumentum est bonum in ultimitate. et fermentum ipsius moderatum cuius
Y. cum talis fuit panis est plurimi nutrimenti bone digestionis. facilis descensionis. et panis cum quo salsatur oleum qui est difficilior ad digerendum et peior ad descendendum. Alius est cui admiscetur papaver removendum ventositatem ipsius et ex eo alius est qui comeditur calidus valde cui digestio est velo
sior est tardior. nutrimentum modicum. transit velocior. propterea quod superficies eius infrigidatur et inspissatur. et apud fundo

Intentiones secundum

ELECTIONES : ET PROPRIETATES

Ru. yp. G.

Detestatur eum quia propter generationem ventositatis oppilat et inducit dolores articulorum et lapidem et hec sua viscositate et quia tarde digeritur. et est nutribilior inter alios panes. et ut amoveatur malicia eius comedatur sphidebergit. et tabeergit sallitis. et qui fit ex farina primo molli ta stringit ventrem quia habet in se de caliditate ignea. et panis ex longinquo mollitur econtrario et panes magni et grossi sunt nutribiliores et velociores ad descendendum.

Ra. G. Jo.

Eligitur habentibus colicam et frigidis complexionibus quod est velocis descensionis. et aliquid habet de furfure quod abstergit intestina. et obest minoris nutrimenti et desiccat et ad removendum eius siccitatem. et ad augendum nutrimentum eius valet si comedatur cum unctuosis et cibis coctis in tiganis cum lacte dulci. et calidus ex eo est pluris nutrimenti et velocioris descensionis quam frigidus et ille qui fit grosse farine sive tarde molle fit infusus aqua cum conficitur sic se habet eius esse in stomacho.

Ru. Ra. Jo.

Acum nutrimentum viscosum tardum crossum. et nutrimentum eius multum quando descendit a stomacho. verumtamen generat lapidem. oppilat splenem et epar. et est de cibis venientium labore gravi. et cum necesse fuerit comedere ipsum accipiatur post zinziber. seu triferia. deinde et bibatur aqua mellis. et addatur huius post hec exercitium balneum fricatio cum oleis et longus sompnus. et multi inter eos qui comedunt incidunt in pessimas egritudines et moriuntur ante senium.

G. Jo Ju.

Detestatur eum propter siccitatem eius acquisitam per ignem. et additam siccitati naturali ob quam est et tarde digestionis faciens ventositatem et colicam. qui propterea preparatur cum quibusdam rebus subtiliativis. et modus quo melius comeditur ad mollificandum pectus est brodium cum nucibus et oleo amigdalino. et est tahib ad mitigandum caliditatem et cum cibis saporosis ad stringendum. et tigon colorem faciei efficit bonum. et inducit bona sompnia facit et impinguat corpus.

Jo. Jhs

Detestatur eum propter combustionem superficiei et semiplenam cocturam profundi. et diversimode multotiens quod panis agimus et non coctus est de cibis excitancium et fatigancium et quiescentibus multum obest. et inventes securitatem de nocumento ipsius tractu temporis. et ad removendum nocumentum eius desiccetur tantum. et torrefiat. et misceatur cum aqua zuccharato.

G. Y. Jo.

Panis qui decoquitur in testa est malus. maxime quando miscetur cum oleo quia non stringit generat oppilationes et humores malos crudos in corpore. et qui indiget comestione ipsius mittat propterea in fermentato salem et faciat eum bene decoqui. et licet oleum oppilet poros et prohibeat ingressum ignis decoquentis in eum et companagium melius cum quo assimatur est cibus qui fit cum speciebus aromaticis et vin. al. acutis.

R. G.

Panis guastellativus est panis qui fit super lapillos parvus igneis sicut fit in villis in quo habet tamen fuit mala quod combustus in superficie semicrudus interius et mixtus cineri propter quod est peior pane decocto in furno. et quando comeditur cum carnibus unctuosis coctis et abscinditur quedam quantitas malicie ipsius. et melius quod fit post comestionem ipsius cum bibitur vinum purum et consequenter moveatur motu laborioso. quia ex hoc removetur nocumentum eius si deo placuerit.

titur et omnis alii vapori cum eo revertitur et exit de ipso tamen ut de primo et sic revertendo incedentes accidit
Jo. et Ras. viderunt contrarium huius laudantes quod comedatur in fine sed oportet postquam confectus fuerit totum fermentatum. et si medio natavit erit medius inter agimum et fermentatum. et causa in hoc est quod fermentum est ibi est spongiosus et supernatans cum non habeat in se vertentes motus. confricationes et viscositates.

Causa quare pretermittant olera in commodis est quia sunt substantiva sicut fructus et generant omnia ventositatem et nasturcium que deficit ab hac operatione et sunt iuvativa illis quibus dantur per cibum et plurimum ex eis et quidam ex antiquis dixerunt quod ex centum dragmis olerum generatur minus x dragmis sanguinis et carnis tulane. Et ex oleribus silvestria sunt fortioris siccitatis et peioris nutrimenti et minus male inter hec sunt lactu

Numerus.	Nomina.	Complexiones	Gradus.	Herbe crude solite comedendi et earum proprietates. Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum	Remotio nocumenti.	Quod humorem generat ex eo.	Iuvamenta convenientia. Complexiones	Etates.	Tempora.	Regiones.
40	Lactuce.	Fo. frig. et humid.	frig. et hu. in 2.	Ample et recentes.	Vigilias et gonorreas.	Coitui et visui.	Cum misceatur apiis.	Nutrimentum aquosum	Calidis et siccis.	Iuvenum	Quolibet tempore.	Calidis.
41	Scariola.	Orib. frig. et humid. et G. frig. et hu.	frig. in 1. sicc. in 2.	Recentes et dulces.	Infrigidat epar calidum.	Retardat digestionem.	Cum nasturcio.	Nutrimentum modicum	Calidis.	Iuvenum.	Estate.	Calidis.
42	Apium.	G. et alii calid. et sicc.	calid. et sicc. in 1.	Ortulanum.	Aperit opilationes.	Efficit soda.	Cum lactucis.	Nutrimentum modicum	Frigidis.	Senectum.	Yemi.	Frigidis.
43	Tarchon. i. herba piretri.	cal. et sicc.	calid. et sicc. in 1.	Ortulanum recens et tenerum.	Saporat fetida fetula.	Sicc. fac. et mortif. viu.	Cum apiis.	Nutrimentum acutum	Frigidis.	Decrepitis.	Yemi.	Frigidis.
44	Eruca et nasturtium	Fo. calid. et hu.	calid. et hu. in 1.	Que est minoris acuitatis.	Addit in spermate et coitu.	Efficit emigraneas.	Cum scariola et aceto.	Humorem acutum.	Frigidis.	Senectum.	Yemi.	Septentrionalibus
45	Radha ruchi. i. ocimum citracum.	Orib. calid. et hu. Fo. calid. et sicc.	calid. in 2. sicc. in 1.	Odoriferum.	Via stringit. fluens lacat.	Obtenebrat visum.	Cum folio sanio. i. portulace.	Nutrimentum inflativum.	Frigidis.	Decrepitis.	Yemi.	Septentrionalibus
46	Portulaca et citrina.	frig. et hu.	frig. in 3. humid. in 1.	Amplior foliorum tenerorum.	Stupefactionem dentium et dat poros.	Spermati et coitui.	Cum erucis silvestris.	Nutrimentum modicum.	Calidis.	Iuvenibus.	Estate.	Meridionalis.

nutrimenti eius est in foliis sicut lactuce et de quibusdam in radicibus sicut radices seu rafani tuce et eius sicut citroli cucumeres et plures romani comedunt olera seu herbas crudas post cibum et non nocet durit ipsa et orificium infrigidatione sua digerit et ob hanc causam invidit iohannicius et salminey ge grossa

sitatem ⁊ inflationē ⁊ decrepitis colicā ⁊ malā digōnē nisi sit aliq̄ acutū ex eis sic origanū recēs
nutrit nutrimēto modico. & sanguis qui gn̄atur ex eis omnibȝ est modice subtil' ⁊ aq̄s' ⁊ mal'
est. ⁊ frigida ⁊ hūida ex eis confert iuuenibȝ ⁊ cōplōne h̄ntibȝ calidam. sic lactuce ⁊ scariole or
de. deinde molachie. ⁊ postmodū atriplices. deinde portulace ⁊ bletones. ⁊ de quibudā olēibȝ plus

ELECTIONES ⁊ PPRIETATES

Intentionis generum ⁊ eis.

Yo. *Mas.* *Yo.* *Oub.* **G**alienus. Sanguis gn̄atus ē melior sāguine gn̄ato ex aliis olerib; ⁊ āplioris nutrimēti ⁊ melioris
desc̄ēsiōis ⁊ neq; stringit neq; laxat quia in ea nō est stipticitas neq; salsedo. ⁊ eligitur ex eis
illa que n̄ h̄t lac. quia frigidior aliis ⁊ ē conueniēs punctiue stomachi. q̄n nō abluitur aqua. debi
litat uisum ⁊ mitigat sitim. malbas malachia. *Yo.* frigida ⁊ hūida ī po. pdest pectori ⁊ obē sto.

Mas. *Yoc.* *Y.* **S**cariola licet sit frigida ⁊ hūida tēpate nichilominus t̄pa p̄stant s' de eorum naturis q̄ fit in estate
calida accidentali' cū fiat amara ⁊ in autūpno sicca ⁊ ppterea exasperatur. ⁊ hec in yeme ⁊ uē cum
amaritudine tn̄ sua apit oppilatiōes splēis ⁊ epatis. ⁊ ex eis siluestris ē fortior in hac opatiōe. ⁊
confortat stom̄. ⁊ sic ē cōfert inflatiōibȝ calidis. ⁊ delicata bn̄ stringit uētrē p̄parata cum speciebus.

G. *Yo.* **E**ligitur ad puocanda m̄strua ⁊ urinā expellit uentositates. apit oppilatiōes. ⁊ confert stōacho.
crudum ⁊ coctū tarde digerit. ⁊ pptea debet eū pcedē cib; cū quo misceat. ⁊ folia ipsius puocāt uri
nā magis quā laxēt ⁊ radices sue est. **Rufus.** dicit q̄ puocat urinā ⁊ stringit uentrē. ⁊ consuled'
ē q' nō comedat t̄pe quo mouent' aīalia uenenosa eo q' apit uias ⁊ iuuat ad trāseund' uenēa
interi'. ⁊ ē duorum modorum. naptic. ⁊ Rom.

Y. *G.* *Ys.* **M**oris medicorum ē p̄cipē ut masticetur an̄ cibū ⁊ potū medicinarum horribil' saporis. q̄ stupefac' instru
mentū gustus ⁊ modicū ex eo assūptū. ⁊ confert ad digerend' ⁊ desc̄ndēdū inta. **G.** calida ⁊ sicca
in t̄cio gradu. confert nausie ⁊ gn̄at uentositatē. modicū ex ea digerit sua calitate naturali. ⁊ mlt'
tū ex ea crudificat hūiditate sup̄flua. q̄ ē in ea. ⁊ aromatizat stōm. digerit ⁊ appetē facit. ⁊ q̄n sola
comedit' inducit pruritū in cute. ⁊ addit in coitu. ⁊ appetitu ciborum ⁊ necat uermes.

Yo. *Y.* *G.* **E**ligitur utentibȝ coytu q̄ emittit uētositatē facientē uirgā erigere. ⁊ gn̄at sp̄ma. ⁊ laxat uē
trem ⁊ urinā nō puocat. ⁊ calefacit calefactiōe manifesta ⁊ subtiliat. ⁊ pptea debet misceri cū alio
phibente fumositatē ascendē cerebrū. ⁊ nasturciū calidum ē ⁊ siccū. necat uermes. obest stoma
cho ⁊ uesice. ⁊ induc' stranguriā. resoluit uentositates. ⁊ inducit flegma.

G. *D.* *Yo.* **P**rohibetur stomacho q̄ ē tarde digestiōis. ⁊ conuertit' in colerā ⁊ commouet uētositatē. ⁊ ingreditur
numerum ciborum subtiliatiuorum. mundificat hūiditatē pectoris ⁊ stringit ⁊ laxat uentrē. ⁊ tn̄ mi
rentur de hoc s̄mone nr̄o cum dixerim' de una re quia stringit ⁊ laxat eo q' h̄t in se duas
uirtutes diu'sas sic caul'. quarum altā fortificata s̄m naturā materie inoueniēter opat'. ⁊ possibi
le ē q' ipm̄ sit abȝ siccus naturali' ⁊ hūidus accidentali'.

G. *Ru.* *D.* *Yo.* **D**issolunum uidetur q' res acetosa remoueat stupefactionē dencium nisi accidēt ex uiscositate
sua. ⁊ quia stiptica ē confert excoriatiōni intestinorum ⁊ dissintie. ⁊ fluxui sanguinis mulierum. et
sputo sanguinis ⁊ sedat uomitum ⁊ sua frigiditate extinguit coleram ⁊ abscidit appetitū
coytus. ⁊ mitigat arsuram uesice ⁊ renū. ⁊ delet porros. Citraria seu herba apum calida et
sicca in p̄mo confortans cor ⁊ epar. ⁊ letificat animū. ⁊ purificat mentē ⁊ dissoluit melacoliā.

rape ⁊ blacte ⁊ cuiuslibet r̄re nascentis cui' comedit' radix gen̄ ei' ī p̄o ē q' comedat' sic lac
eis. ⁊ hoc ppter malam consuetudinē inordinatiōe ciborum ul' fund' stomachū sua calitate cō
cibaria subtilia precedere debere.

Ex speciebus quedam sunt de terre nascentibus quedam ex animalibus de terre nascentibus. quedam sunt fructus dum olera sicut blete et spinachie. et quedam radices sicut rape et pastinace. et quedam olea sicut et quedam sunt de superfluitatibus animalium sicut mel et cera. et quedam minere sicut sales. et de istis messe ut aloe et huiusmodi. Et quando dicemus de caseo qui fit ex lacte dicemus de olivis. et quando dicemus de carneto. et hec omnia ordinata sunt loco suo quorum particio manifeste apparet. **Canon.** in partione et

Numerus.	Nomina.	Complexiones.	Gradus.	Electio cibariorum cum accidentibus seibus herbis succis et olis: Meli ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.	Quid generant ex eo.	Iuvamenta tabilia: Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
47	Cicera.	Oribasius. Ro. calid. et humid.	calid. et hu. in 1.	grossa non corrosa.	addit in sperma.	inflatio ventris et ventositas.	Cum seminibus papaveris.	sperma et lac.	frigidis et siccis.	senectuti.	autumpno.	septentrionalibus.
48	Sinapis.	omnis calid. et sic.	cal. et sic. in 3.	Recens rubea et non vulnera (?).	purgat et dissolvit.	cerebro.	Frangitur cum amigdalis et aceto.	humorem acutum.	frigidis et humidis.	decrepitis.	yemi.	montuosis.
49	Anetum.	Tho. ca. et sic. minoris caliditatis.	calid. et sic. et ordinis in 3.	Viride recens.	purgat et solvit flegma.	Renibus ablutiones non sua.	Cum lenticellis.	modicum nutrimentum.	frigidis.	decrepitus.	yemi.	frigidis.
60	porri naptici.	omnis calid. et humid.	cal. in 3. sicc. in 2.	Napitani ioviani (?).	provocat urinam et addit in coitu.	caput et sensibus.	Cum oleo et non cocturis (?).	Coleram acutam.	frigidis.	senectuti.	autumpno.	septentrionalibus.
61	Galanga.	Ysc. calid. et sicc.	calid. in 3 sicc. in 2.	grossum ex eis.	bene facit et confortat in coitu et digestione manducando.	Cordi.	cum fructibus uvarum (?).	humorem acutum.	humidis.	decrepitus.	yemi.	frigidis.
62	oleum amigdalarum.	Ysc. Temperatum.	temperat in 2. humid. in 1.	Recens dulce.	pectori tussi et stomacho.	[illegible]	Cum mastice.	humorem temperatum.	Temperatis.	adolescentibus.	veri.	orientalibus.
63	acetum de succo.	paulus et Ysc. frig. et sicc.	frig. in 3. sicc. in 2.	Recens et purus.	[illegible] colias (?).	pectori et nervis.	cum [illegible] et dulci.	nutrimentum modicum.	Calidis.	Iuvenibus.	Estati.	meridionalibus.

sicut radices. deinde quod sunt lenis decoctionis sunt olera. et de seminibus aurantias que sunt ex eis sicut ponuntur: et ex succis fructuum procedunt acetosa et decoctum. Dulcia non et stiptica proponantur ne cibi amaritudinem fiat in assumptione paccium (?). et aliis separatur cum muri. et si ferculum fuerit dulcis naturaque erit temperatum sicut ziber quod inadit humores. et quedam sunt ex farina simulaque que est modice caliditatis bonum efficiens saporem

704

quedã sũt flores sicut pip. oliua. ⁊ crocus. Quedã sũt semina sicut ciminũ ⁊ coriandr. ⁊ que oleum ⁊ sisaminũ. ⁊ quedã sũt sicut acetum ⁊ suc⁹ agreste. ⁊ quedã ligna sicut darsini ⁊ zinzib. f̃m plimũ dixim⁹ ⁊ tractatu fructuũ oleum ⁊ cõfectoꝝ cum acetosis ⁊ sp̃ebꝫ ⁊ ciboꝝ secunde nibꝫ sallitis sicut in scd̃o capitulo cartuũ dixim⁹ de sale. ⁊ qñ dicam⁹ de acetositatis dixim⁹ de speciatoꝝ ⁊ appositãe sp̃eꝝ ⁊ sucoꝝ fructuũ de trenascentibꝫ ponãt in decoctione prius dura.

ELECTIONES : ⁊ PPRIETATES

Ru. · G. · Y. · Jo.

Rufus dicit q̃ opatur in carne sicut opat̃ fermĩtũ in pasta ⁊ acetum in t̃ra. ⁊ nigrum ex eis frã git lapidẽ. ⁊ puocat urinã ⁊ m̃strua. ⁊ embrionẽ eicere facit. ⁊ album ex eis h̃t in se absterfi onem qua mundificat splenem. renes ⁊ epar sicut in eis etiam substancie due salsa ⁊ dulcis. salsa laxat uentrem. ⁊ dulcis urinam puocat. semen nasturcii deficit a sinapi modicum.

· G. · Ru. · Jo.

Sinapis calidũ ⁊ siccũ in q̃rto gradu. calefac̃ interiora frigida ⁊ subtiliat cibos grossos. ⁊ modicũ ex eo puocat urinã ⁊ multũ laxat ꝺ cumino nigro melius ẽ ponderosum. ⁊ ẽ calidũ. s. in t̃cio gra du subtiliatiuũ ⁊ resolutiuũ uentositatũ frigidaꝝ. **sem̃.** papauis albi frigidũ ẽ in t̃cio gradu. ⁊ sõpnifer. **sisamũ.** calidũ est in p̃mo. hũid⁹ in s̃o ⁊ fastidiens. Caruy siccũ in t̃cio resoluit uẽto sitates puocat urinã. ⁊ interficit uermes. Cimini carmeni ⁊ napt. ẽ sicut caruy quo cũ inungit̃ cutis facit citrinũ colorem.

· S. · Dy. · Jo.

Abersim. i. semen ferule est sicut ciminũ ⁊ meli⁹ ex eo ẽ citrinũ q̃ assimilat̃ foliis alcit ⁊ exaltit meli⁹ ẽ succus si paruoꝝ folioꝝ ⁊ calidus ⁊ siccus ⁊ acutus. **Origani.** duo sunt modi un⁹ ex eo est longoꝝ folioꝝ ⁊ est certioris opatois. ⁊ aliud rotundoꝝ ẽ calidus ⁊ siccus facit digerere ⁊ appetere cibum. ⁊ resoluit uentositatẽ ex **sumac.** meli⁹ ex eo est rubeũ retinẽs fluxum colericũ. **Ruca.** G. calida ⁊ sicca in t̃cio gradu. **Dyascoi.** cõfert tossicatis ⁊ nocet uisui.

· Y. · G. · Jo.

Porri minoris sũt opatiois q̃ napti. i. mõtani minoĩs uõ eis s̃r in subtiliatõe ⁊ mũdificatõe ⁊ 9 ferunt sanguini emorroidaꝝ **Ruca.** uiridis cal̃a ⁊ sicca in t̃cio gdu ɔferẽs epilẽsie ⁊ icubo. **Corian dr. Yp.** dicit q̃ ẽ calidũ cũ stipticitate. ⁊ gñalit̃ alii frigid̃. **Crocus.** calidus ⁊ sicc⁹ ɔfortãs m̃bra in teriora ⁊ apit̃ oppilatões ⁊ facit transire cibum. cor letificat. **flos cartami.** calid⁹ ẽ ⁊ siccus indu cens bonũ saporem in cibis. ⁊ facit excoqui carnes grossas ⁊ in eo est stipticitas:-

Ru. · D. · G.

Folia ase. calida s̃r ⁊ sicca ɔferẽs digestioĩ. ex **asa** melior ẽ quẽ ẽ boñ saporis. ⁊ coriãdũ melior est carmeni que ẽ calida ⁊ sicca in gradu q̃rto fortis subtiliatiois ⁊ dissolutois. digerit ⁊ appetere fa cit cibũ augens fetorẽ secessus. **pip longum.** calidum ẽ ⁊ siccũ. impiguat stomachũ ⁊ mũdifi cat ypm ⁊ caput. **Spica.** calida est ⁊ sicca. **cingib.** calid⁹ ⁊ sicc⁹. darsini. cal. ẽ in s̃o gradu. siccũ ĩ t̃cio. grad⁹. ex quo meli⁹ est odorifer leuis. puocat urinã ⁊ m̃strua. ⁊ nocet uesice.

· G. · Y. · Jo · Mas.

Oleum sisaminũ Confert grossiciei pectoris ⁊ pulmois gutturis ⁊ gule obtempãs uetrẽ. ɔt̃riũ tos sicis laxat stõachũ auferens malũ saporẽ ciboꝝ qñ ex eo ɔduñt̃ radices   ꝺ nucibꝫ fortis ẽ ca liditate dissolutiuũ ⁊ inuatiuũ oplonibꝫ frĩdis. **oleuz** recẽs q̃ fit ex ɔtẽplicẽ oliuaꝝ uiridiũ ẽ t̃m ⁊ q̃ fit ex nigris antiquatis calid⁹ ẽ ⁊ tibleb. dr̃ oleũ q̃ ꝺfertur cũ bardis cameloꝝ. oleũ enfanciũ q̃ fit ꝺ oliuis recẽtibꝫ malis quo utũt̃ s̃uitores ĩ negociis suis **oleuz** cartaminũ calid⁹ ẽ ⁊ fastidiosũ ⁊ sam bacinũ ca. ẽ ⁊ hu. grossum ⁊ fastidiosũ.

Scauc. ymi in. Glos.

Eligitur ex ea ex suco uue q̃ uindemiat̃ t̃pe suo ⁊ ẽ⁹ nõ cũ cortice. ⁊ eligit̃ de lemõcelloꝝ suco ꝺcotica tum. ⁊ cui⁹ auferiũt̃ g̃na. deind⁹ p̃mũt̃ ⁊ de suco sumac eligit̃ q̃ decolat̃ p̃ cribellum mãibꝫ nõ ɔtẽp sum. ⁊ ꝺ suco granatoꝝ eligit̃ q̃ terit̃ sũt ĩ mortar̃ uitreo u̾l marmoreo. ⁊ int̃ sucos fructuũ meli⁹ ẽ clar⁹ odoriferus ĩi orribil̃ u̾l mali sapois. ⁊ qui nõ p̃ mutat̃. nec ĩ mal̃ uasis recõdit̃ ĩmo uasa uitrea quibꝫ recondi debꝫ lauent̃ cũ uino tenuo ⁊ cũ t̃ris scariol̃ u̾l foliꝭ ficoꝝ. seu cũ arena sal̃. ⁊ cinere.

in principio decoctois. ⁊ coriando nec multiplicent̃ sp̃es in cib⁹ qui comedũt̃ ĩfrigidãt q̃z ex m̃ cõrũpũ dicat̃ ẽi q̃libet ferculã aut̃ miscere in ip̃o cũ semĩ sũs quãm p̃t̃ res alias q̃ miscentur in ip̃o sic gi recens. ⁊ h̃c totum ordinatũ ẽ in canone d̃ũo. ⁊ muri diuidit̃ q̃ q̃dam fit ex aqua piscium ĩ cibis ⁊ qdã fit ex farina ordei q̃ ẽ calidum in p̃mo. siccum in scd̃o laxatiuum uentris:-

Acetosa generaliter obsunt nervis pectori. intestinis et coitui et extingũt colerã et sãguinẽ. et i
tatẽ eorũ cum aceto preparatorũ minuit acetum et humidorũ minuit etiam humiditatẽ et gs

Numerus.	Nomina.	Natura.	Gradus.	Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.	Quid generat ex eo.	Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
				acetum et cum eo preparata et acrumina.					Iuvamentia convenabilia.			
63	Acetũ et acetata.	[illegible]	frig. in .1. sicc. in .3.	Qd fit ex vino.	Cole. et sanguinis.	Nervis.	Cũ aq̃ et zuccħo.	Nutrimẽt modicũ	Colericis.	Iuvenibꝫ.	Estati.	Sẽp calidis.
64	Sigar .i. radix asse. In al. radix ferulaz.	Orib. calid. et sicc.	cal. et sicc. in .3.	Recẽs et alba [illegible]	[illegible]	Cerebro et nervis.	Cum aceto.	humor melic.	Frigidis.	Senio.	Yemi.	Septẽtrionalib.
66	Cucumẽs et citruli.	Io. frig. et hũid	frig. et hu. in .2.	[illegible] splen.	Febrib. acutis et urina provocat	Fac. dolorẽ [illegible]	Cũ melle et oleo.	Sanguis laudabil.	Calidis.	Iuvenibꝫ.	Estati.	Frigidis.
67	Melõgiana	cal. et sic. grosse. Indisa burr. fri. et sic.	cal. et sic. in .2.	Recẽs et dulces [illegible]	[illegible]	[illegible] capitis [illegible]	Cũ unctuosis [illegible] et aceto.	Melancolia.	Frigidis.	Senectuti.	Autũpno.	Frigidis.
68	Rasen.	Ysaac calid. et hũid. et gnali. cal. et sic.	calid in .3. sicc. in .2.	Tenera recens.	Provocat urinã.	Minuit [illegible]	Cum aceto.	Nutrimẽt malũ.	Frigidis.	Senio.	Yemi.	Frigidis.
69	Cepe.	Rasis. calid. et sic. Ultr. calid. et hu.	cal. in .4. hu. in .3.	Albũ aquosũ [illegible]	[illegible]	Fac. sodã in capite.	Cũ aceto et lacte.	Sperma et lac.	Frigidis.	Senectuti.	Yemi.	Septẽtrionalib.
70	Allea	Gnalr calida et sicca.	calid in .4. sicc. in .3.	[illegible]	Tossicis.	[illegible]	Cũ aceto et oleis.	humor grossus acut.	Frigidis.	Decrepitis.	Yemi.	Montanis.

paratorũ cũ aceto q̃da ꝯservant tp̃e ad tp̃e. ut melongiane et rape. et quã nõ ꝯservant sic caules o
aliud. si nunc ꝯservabuntur efficientur mollia et tenera si melle prestat eis cũ hũiditate

adīt flegma. ⁊ cōferūt hn̄tibꝫ ꝯplexiones calidas in temporibꝫ ⁊ regionibꝫ calidis. ⁊ calidi
soꝝ minuit grossiciem. ⁊ grossa sūt ex cibis stōm calidorum ⁊ ẏemalibꝫ subtilia uō ēſio ⁊ p̄

Inuenciones in eis

ELECTIONES: ⁊ P̄P̄RIETATES

·G· ·D· ·Jo·

Oppiniones phōꝝ ꝯuenīūt in siccitate ipi᷒ ⁊ discrepāt in caliditate ⁊ frigiditate. na quidam dixerūt quia frigidū ē eo q colam mitigat. ⁊ alij dixerūt q ē calīn eo q sup̄ tiā sparsi᷒ bullit ⁊ frangit lapidē. ⁊ meli᷒ q̄ te eo dr̄ ē q fit calīn potencia. ⁊ frigidū actu. ⁊ iudicare rē pactū seu formā ē rationabili q̄ p potēciā. G. stringit cum sua siccitate naturā. ⁊ cū melle ē incisiuū ⁊ sbtiliatiuū ꝯferēs tussi flegmatice. ⁊ quidā ō medicis dixerīt ꝯsueuerīt curare ⁊ cū musto cum alus sputum sanguinis.

Jhs ·mas· ·Sād·

Radix plante ase seu stugar. ⁊ ē radix amudhen diligit̄ ad faciendū ꝯpositū cū aceto. quia generat acuitatē in eo p quā hūores subtiliat ⁊ supflua incidit. ⁊ inducit appetitū conferens ad tn̄ seundum ⁊ digerendum cibaria grossa. ut pote capā. epata. renes. ⁊ hus similia. ⁊ quando preparant̄ cum brodio ul̄ salsamenta factis cum aceto forti erit cibus fortis. ⁊ dr̄ ēē acut᷒.

·G· ·D· Rv.

Eligunt̄ cucumes longi ⁊ citroli. qꝛ urinā pūocāt ⁊ naturā mollificāt. ⁊ mitigant sitim. ſꝫ citroli sunt frigidiores ⁊ subtiliores ꝓpter quandā amaritudinē que ē in eis. ⁊ i eis ⁊ ē modicū stipticitatis ⁊ accidit comedentibꝫ ipōs recentes sitis maxīe in quoꝝ stō ē colā. eo q ꝯ ūtūt̄. Rape calide sunt ⁊ humid̄ nutrentes multū ⁊ gn̄antes spma. ⁊ urinā pūocāt. ⁊ neqꝫ laxāt neqꝫ strigūt. ⁊ faciūt appetē cibos. qn̄ elixant̄ bis in aqua. ⁊ postmoð ꝑparant̄ cum aceto et sinapi. aqua ipāꝝ confert scurrie.

oꝝ ·Jo· fili me sue.

Melongiane diuīsant̄ in ꝯplexīcē ꝑ uetustatē ⁊ recenciā. dulcedinē ⁊ amaritudinē. nam ueteres amare calide sīt ⁊ sicce facientes bothoꝛ oꝛi. ⁊ recētes dulces frigide sūt ⁊ sicce. q̄ crude existentē sūt dure ad digerendū ⁊ excte cōtrarīo. ſꝫ ꝑparate cum aceto ⁊ carni addūt in appetitu ciboꝝ qꝛ ꝯfortāt orificium stōi. ⁊ eꝝ elixari debent añ quā ꝑparēt̄ cum aqua ⁊ sale. ⁊ sunt cibi assueti nec eaꝝ nocumītū apparet uelociter. ⁊ peiori modo quo comedantur sunt assate.

·G· ·D· ·Jo· Jc.

Eligit̄ eo q cibos digerit ⁊ apit oppilatōes spleis ⁊ epatis conferēs stomacho ⁊ transitu p intestina. ⁊ mitigat uentositates frangens maliciā aceti ⁊ acuitatē ipi᷒. Cappares cali sūt ⁊ sicci ī t̄cio gradu. qui ꝑparati cum aceto apiunt opilatōēz splenis ⁊ epatis. mollificantes duriciem ipōꝝ. ⁊ extenuant hūorem melancolicū nam mollificant ⁊ abstergit flegma stōi. ⁊ capcaris ē cibus medicinalis. G. dīc q ē iuuatiuus splen iuuamīto q̄ absinth epati confert.

·Y· ·G· ·D· ·Jo·

Eligitur ut humores subtiliet. appetitū reparet. naturā mollificat. urinā pūocat. ⁊ usū acuit lotiū efficiens colorē. tam̄ phibetur comestio ipāꝝ ab illis quoꝝ corp᷒ est fluxile. aut tēpatū et comedant ipm̄ hn̄tes corpora dura. ⁊ lōgum rubeum ex eis plus acuitatis hīt q̄ rotundū albū ⁊ siccū crudū melius ē molli cocto. ⁊ gn̄alr̄ oms̄ uentositates faciūt. ⁊ animū malū. ⁊ nocent infirmis cum mltiplicat̄ eoꝝ comestio.

·T· ·G· ·Ra·

Eligitur quia humores incidit. laxat corp᷒. urinā pūocat. apit oppilōnes. ⁊ educit lūmes cucurbitinos. clarificat uocem. ⁊ aufert tussim ex frigiditate. ⁊ phibet̄ qꝛ obest oculis. capiti renibꝫ ⁊ pulmōi. ⁊ siti. ⁊ qꝛ uelocit̄ retrahit tempatas ꝯplexiones atꝑancia. ⁊ cū decoquit̄ quousqꝫ remoueatur eius acuitas frangitur uirtus ei᷒ ⁊ maxime qn̄ infunditur ī aceto ⁊ comedit̄ cum lacte ⁊ piscibꝫ. ⁊ ipm̄ ē magis medicine simile quam cibo.

uati ⁊ hus similia. Sꝫ Canon. ē q omīa que durare ⁊ conseruari debent carnes sint. uel caliditas siuino p̄stat̄ calitas ⁊ siccitas. si aceto fr̄iditas. si sale p̄stat̄ calitas ⁊ siccitas multa.

[Q]uedam olera et que acetata sunt cibi qui sunt specialiter volentibus subtiliare complexionem vel qui indigent cibo ex natura hoc sive ex morbo in quem venerunt incurrerit sive eo quod iam incurrerit vel quia viri animalia et iuxta unumquodque istorum cibi proveniunt diversimode preparantur. Quorumque cum suis fructuum ipsa

Numerus.	Olera et similia illis et nature ipsorum.							Quid generat ex eo.	Iuvantia convenientia.			
	Nomina.	Nature.	Gradus.	Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.		Complexiones.	Etates.	Tempora anni.	Regiones.
71	Sparagus.	G. te. pas. Ru. cal. temp. ate. cal. et hu.	calid. in 1.	Recentes cum summitates declines versus terram.	Coitum et aperit opilationes.	Villis stomachi.	Elixentur in aqua et cum muria.	Nutrimentum bonum.	frigidis et siccis.	Decrepitis.	Yemi.	Quibus requirunt.
72	Spinachie.	Je. frig. Or. cal. hu. et humidum temperate.	frig. in 1.	Pluvia.	Tussi et pectori.	Digestionem impediunt.	Suffrigantur cum muria.	Nutrimentum modicum.	Colericis.	Iuvenibus.	Omni tempore.	Omnibus.
73	Blete.	Or. cal. et hu. et acute cal. et sicc.	cal. et sicc. in 1.	Que sunt dulces saporis.	Succus earum aufert furfures.	Comburit sanguinem.	Cum aceto et sinapi.	Humorem acutum.	[illegible] siccis.	Senio.	Yemi.	Siccis.
74	Pastinace.	Urinam salutem calid. et humid.	cal. in 2. hu. in 1.	Rubeum dulce et vernale.	Excitat coitum.	Retardat digestionem.	Cum micta decoctione.	Sanguinem et sperma.	frigidis et humidis.	Senectuti.	Yemi.	Omnibus.
75	Terra tufilu tuba.	Mes. et Je. frig. et hu. humid. mixtum.	frig. et hu. in 2.	Oblongiam magni.	Quia recipit omnes sapores.	Morbos melancolicos.	Cum pipere oleo et sale.	Flegma grossum.	Complexionibus calidis.	Iuvenibus.	Yemi.	Calidis.
76	Cucurbite.	G. frid. et humid. Jo. cal. et humid.	frig. et hu. in 2.	Recentes virides.	Sitim mitigat.	Colicam dolorosam velociter.	Cum muria et sinapi.	Nutrimentum humidum modicum.	Colericis.	Iuvenibus.	Estate.	Omnibus.
77	Caules onati.	Assimilantur caulibus [illegible]	cal. in primo sicc. in 2.	Recentes citrini.	Aperit opilationes.	Visceribus.	Cum mixto oleo.	Sanguinem malum.	Cerebro calido.	Iuvenibus.	Omni tempore.	Omnibus.

sinapi ad incidendum humores grossos et cum muria et pipere ad calefaciendum complexiones frigidas et cum succo le monum grossum opilationem epatis et principium complexionis cum regimine subtiliativo. Et secundum rationem medicinalis est cibus habens in se virtutem quam natura refugit sicut sunt allea et sinapis et medicina

multo medica[m] nutriente. et illis qui tollerare no[n] possunt cibaria grossa et carnes si no[n] accidat
eis t[em]p[or]is causa religionis. vel quia timetur de anno acuto et pestilentiali quo e[st] moriuntur
... ad ingrossandu[m] humores subtiles et ad ... co[m]plexiones inflammatas et calidas et q[ue]cu[m]q[ue] p[re]parantur cum

ELECTIONES ET PROPRIETATES

Intentiones gentium lcis

·G· Ma· Jo· Ru·

Eligitur quia est conveniens stomacho. et quia inter olera multum nutrit. maxime ortulanus quod humidior est silvestri. et qui oritur infra lapides mundificat absque forti calefactione et infrigidatione. et decoctus mollificat natura[m] et provocat urina[m] et silvestris cum terra in principio veris ad ... urit. nascitur in principio autumpni. et cardones lactaroli calidi sunt et humidi. qui addentes in coitu nocent cerebro. et cardones asinini assimilantur sparagis in natura.

Ihe· Jo· Ru·

Eliguntur ad mollificandu[m] natura[m] propter velocitate[m] sue descensionis. et qui est frigide complexionis comedat ipsas cum muri darsini et pipere et qui est calide cum coriandro et oleo amigdalino. et atriplices depo[n]unt coleram et mollificant natura[m] in se humiditate[m] habent. et atriplices et bleti parum frigidi sunt et propterea conferunt febri advurenti et yctericie. et neque stringunt neque laxant. nisi preparentur cum ... muri. quia tunc laxant et prosunt stomacho.

·G· Jo· Or·

Prohibentur ... stomachi propter humiditate[m] que est in eis. et natura[m] bauriachia[m] propter quod humiditate[m] ... laxant in colica. et exoppilant. et resolvunt grossiciem splenis. et radix eius generat flegma. et succus eius laxat et substantia ipsius constipat. veruntamen radix eius magis laxat. porri minus alleis et cepis habent caliditatis et siccitatis et acuitatis. et sunt iuvativi ventositatibus que sunt in intestinis et emorroidibus preparati cum oleo et etiam crudi. et acetosa frigida et sicca confortant viscera et natura[m] stringunt.

·G· M· Ihs

Pastinace comeduntur crude et cocte quarum nutrimentum est minus nutrimento raparum. verum ipse calefaciunt laxant et subtiliant et urina[m] provocant et inflant et commovent coitum. et generant sanguine[m] habentem aliquantulum corruptionis et malicie. et in quibusdam regionibus inveniuntur boni odoris. et sunt difficilis digestionis. et maxime que sunt recentes seu inveterate in terris earum. et prohibicio predicte malicie fit cum aceto muri et sinapi.

·G· Jo· Ru·

Galienus no[n] est in tartufulis sapor apparens propterea quod recipit omnes sapores. unde cum miscentur cum eis species calide efficiuntur calidi. et econtrario. et sanguis generatus ex eis est grossior temperato. et ipsi generant egritudines melancolicas. et anhelitum oris corrumpunt. et melior modus quo comeduntur cum multo oleo et carnibus pinguibus et fungi sunt eiusdem speciei et sunt insufficientes propter quod nolumus narratione[m] facere de eis. Tartatufuli diversificantur secundum diversitate[m] terrarum ipsorum.

·Y· ·G· Je·

Eliguntur pro cibis contra tussim et febrem. et excepto quod si repiant in stomacho humores convertuntur ad eos. et propterea debent preparari cum acetosis ex permutatione ipsarum ad humore[m] quem inveniunt vel propter longam moram ipsarum in stomacho. et sunt propter insipitate[m] ipsarum seu yle meare recipientes omnes sapores ciborum que preparande sunt cum rebus convenientibus unicuique complexioni. et laxant naturam et no[n] provocant urinam. et que fit ex eis chabis est habentibus complexione[m] calidam.

·Y· ·G· Je·

Caules ovati similantur caulibus tamen sunt minoris desiccationis qui elixari et parari debent cum oleo multo et muri. quia ipsorum elixatio cum aqua et sale obest stomacho et ipsi provocant urina[m] et maxime ova ipsorum quando sunt recencia. et etiam preservant ab ebrietate. et ebrios curant.

mi...llon. ad confortandu[m] stomachu[m] et excitandu[m] appetitu[m]. G. Dixit ... missus fui ad curandum homines ... cibi acetati et preparati cum speciebus sunt cibi medicinales cum corpus no[n] nutriat ... ex eis. et cibus chalis est medicina habens in se virtute[m] aliqua[m] nutritiva[m] qua[m] recipit natura sicut ... et ...

Cibaria sufrixa et frixa sunt iuuatiua hntib; in stomacho flā et humiditates uel timentib; incaūre ma stina. et assupiciū. cui remota ē unctuositas q̄ cōferunt hntib; cōplones epar calidum et extin lacte faciunt uentositatem et colicam et maxime quando pparant' cū carnib; gallinaz seu aucar et caseus recens et floritum et colostra sunt uniuersal' multi nutrimti et auferūt pruritū et scabiē sic cotū. colostra uō humidior ē florito et caseo recenti. lac coagulatum acetosum. et lac simpliciter

Numerus.				Cibaria frixa et sbfrixa lac et que fiunt ex eo.				Q generat ex eo.	Iuuamta i dabilia.			
	Noia	Natē.	Gd.	Meli' ex eo.	Iuuamētū.	Nocumtū	Remotio nocumti.		Coplexiōes.	Etates.	Tpī anni.	Regiōes.
78	Sufrixata.	calida et dēsiccatiua.	o o	Uti cocta et humida	s'balat flā.	sitim excitat.	cū fit ex eis puls mist.	sanguis acut.	frigidis.	Decrepitis.	yemi.	septētrional.
79	Gelatina et salsa.	frigida et sicca.	o o	Parata cū pullis columbinis.	Collere.	neruis et melic.	cū uino ueteri.	Lapides friie rēnū.	calidis et humidis.	Iuuenibus.	Estati.	meridianis.
80	Lac dulce.	·R. lac tē patiz. dulce. et cal.	o o	pectori iuuenū	pectori et pulmoni.	Febribus.	cū pussul' sine nucleo.	Nutrimentū bonū	Tēpatis.	Adolescētib;.	Veri.	Tēpatis.
81	Lac acetosum	frig. et humid	o o	Q'e mixta butyro	Mitigat sitim.	Gingiuis et dentib;.	cū gargarisat' mellis.	humor laudabil'	Temperatis.	Adolescētib;.	Estati.	meridionalib;
82	Case' recēs.	frig. et humid.	o o	Sequitur lactis. et anial' sani.	Mollificat corp' et impinguat.	Opilat.	cū nucib; amig' et mell.	Nutrimtū mltū mollit i malin.	Calidis.	Iuuenib;.	yemi.	frigidis.
83	Case' uetus.	·T. calid. et sicc.	o o	Unctuosus saporosus.	Sedat fluxū al'.	Lapidi et renib;.	cū comedit' ista duo facula.	Multiplicat ui.	Exercitantib;.	Iuuenib;.	yemi.	frigidis.
84	Oliue nigre.	·G. calid' tē pat' cū modica siccitate.	o o	Que fit i decoctiō	Excitat appetitū	Sode nigris.	cū comedunt' farcula.	humor melancol.	Senectuti.	yemi.	frigidis.	Regionib; frīs.

allexdinus boni odoris et boni saporis de quo cum in ungue stillatur gutta aliqua remaneat i rē sanguis cōplete maturitatis eo q mamille conuītunt ipm̄ ad naturā suā sicut ouītur cere conūti ut fiat nutrimentū cerebri. et quāq; cibū substācie subtil' facit conuerti ut sit nutrimētū qua asina lactans pp̄ter suam grossiciem grossum ipius retinet ad suū nutrimentū q'a

lam cōplone hūidam que diuiduntᵉ. Nam ex eis sunt q̄ p̄parantᵉ cum aceto sic̄ sulci⁹. gela
gunt inflāmationē sanguinis ⁊ colē ⁊ obsunt quibꝫ expedit melācolia ⁊ riuus. ⁊ p̄parata cum
biris ⁊ ex hiis similibꝫ ⁊ lac nouit̄ munctū aliquo tp̄r ⁊ residēs ⁊ butiꝝ crudū ⁊ coctū recens
cum. ⁊ impinguant corpus ⁊ cōferunt pectori. butiꝝ crudū minoris ē caliditatis quā butiꝝ
p̄parata cum speciebꝫ ⁊ oleribus remittuntur a natura sua. ⁊ melius est lac quod intense

Inventiones genaui ĩ eis.

ELECTIONES ⁊ P̄PRIETATES

Judeus. Eliguntur cibi suffiri hn̄tibꝫ flegma in stomacho. eo q̄ ignis cōsūpsit hūiditatē ipoꝝ. q̄
p̄pter siccitatem ipoꝝ desiccant hūiditates stomachi. ⁊ stringunt orificiū fundi ipi sto
machi. ⁊ nutriūt corp⁹ nutrimēto calido ⁊ sicco. ⁊ q̄ ex eis fit cū sp̄ebꝫ calidis erit durex
digestionis. ⁊ p̄p̄ hoc species nō debēt apponi in ferculis hūs infrigidatis.

Rasis. Eligunt̄ hn̄tibꝫ cōplones flāticas ⁊ p̄hibent̄ frigidis. ⁊ īferūt coytui nocumētū podagre et
nervis nisi cōsequāt̄ comestione ipoꝝ comestio chaloe. mell̄. ⁊ hȳ cibi de extrimitatibꝫ gres
sibiliū sunt meliōēs quā fci de piscibꝫ ul̄ carnibꝫ albis ⁊ teneris. ⁊ carnibꝫ alb̄ uaccinis. ⁊
cū p̄curat̄ ut geletur acetū ad faciend̄ gelatinā cum modis curulaꝝ ⁊ amilio ⁊ extremita
tibꝫ ovoꝝ lactaciū. helem ē brodiū askipicis infrigidatū ⁊ cōlatū ab unctuositate ipi q̄d ē
simile gelatine ⁊ sulao.

Y. G. D. Lac est compositū ex tribꝫ substantiis ex sero q̄ ē calidum ⁊ acutum subtilians humores ⁊
laxat ⁊ ex caseo qui ē frigidus cōstipans ⁊ gen̄ans hūores grossos ⁊ oppilōnes ⁊ lapides in
renibꝫ. ⁊ ex unctuoso seu butiꝝo q̄ ē calidū ⁊ hūidū ⁊ diu̇santur p̄tes iste. Nam q̄dā ipoꝝ
augetur ⁊ q̄dā minuit̄ iuxta aīaliū diu̇sitates. ⁊ lac asininū confert cōsūptiue. ⁊ lac ca
melinū cōfert ẏdropicis q̄n miscetur cum urina ipoꝝ.

G. D. Ru. Eligitur lac post quadragesimū diē part⁹ ⁊ diu̇satur scd̄m modos p̄paratōis. Nam coctū cū
riso ul̄ frumento ē tarde digōnis. ⁊ illd̄ cui⁹ amotū ē butiꝝ ⁊ fcm̄ ē acre p̄p̄ duriciē. quem
ens est hn̄tibꝫ cōplexiones calidas. ⁊ illd̄ a quo ablatum ē butiꝝ ⁊ sex. ⁊ dicit̄ daug. cōfert
stomacho calido. ⁊ cum lapides torrefacti ponunt̄ in eo dimittuntur donec cōsumetur aq̄sita
eius cōfert fluxui. ⁊ illud a quo separatum ē grossum p̄ coagulū cū sinapi acetoso sūptum
confert pruritui.

G. D. Jo. Cuiꝰ est p̄pinquior caseus nouitati ē melior ⁊ quāto longiquior ē plis sitis ⁊ dificil̄ digōnis q̄
diu̇satur f̄m aīalia quoꝝ ē ⁊ colostra ē frigida ⁊ hūida īpinguās corp⁹. ⁊ aqua ei⁹ tenuificat ue
nas. ⁊ cōfert cōplexionibꝫ epatis calidi. ⁊ ĩ corporibꝫ tēpate caliditatis. Laur. i. florīū q̄ fit d̄
sero bullito cum lacte est mediocris int̄ caseum recentē ⁊ colostrā. ⁊ aqua lactis acetosi frigida
ē ⁊ sicca in s̄o gradu. ⁊ lac nō multū acetosū cū sp̄ebꝫ ē calidū ⁊ siccum.

Y. D. Je. Detestant̄ eum q̄ ē difficilis digōnis faciēs sitim ⁊ malū nutrimētū. ⁊ quanto ē acutior ⁊ al
pior tanto peior eo q̄ coagulum p̄stat sibi acuitatē. ⁊ cō sūpto aquositatis ipi⁹ p̄stat desiccati
onē. ⁊ p̄p̄t uiscositatem ē ipi⁹ gn̄at lapidē ⁊ maxime ĩ corporibꝫ īflāmatis. ⁊ elixatus p̄u⁹ ⁊ p̄t
modū expssus ⁊ assatus stringit cū comedit̄ cū rebꝫ calīs ⁊ siccis sic̄ sal uidelꝫ ⁊ oliuis ē maioris
desiccationis.

G. Y. D. Jo. Oliue sūt duobꝫ modis oleagine que s̄t mlt̄i nutrimēti ⁊ unctuositatis ĩ aqua nutite q̄ s̄ stiptice
q̄ ex stipticitate sua cōfortant appetitū ⁊ stomachū ⁊ maxime qn̄ comeduntᵉ cum aceto ⁊ ma
ture ex eis calide ⁊ īmature frigide. ⁊ de rubeis gn̄atur hūor uitellin⁹. ⁊ oliue nigre s̄t plis
olei quā cetaꝝ modi oliuaꝝ. ⁊ sūt mag̃ p̄pique ad gn̄andū colerā ita q̄ possibile ē ut fiat p̄p̄
terea fluxus. acetū tam̄ frangit maliciam ipaꝝ.

tegra cōprehensa nec spargitur in eo. ⁊ cā in hoc q̄ lac ē tempatū in caliditate ⁊ humiditate.
bꝫ sp̄m uitalem ⁊ testiculi sp̄matis subam quia natura facit q̄nq̄ꝫ calidum sanguinē frigidū
corporis crossi sicut fit operatio in lacte asinino ⁊ causa subtilitatis lactis asinini est
conueniēs est nature sue grosse cibo nutriri sicut etiam asininī qui nutriuntur ex eo.

Lac diuersatur secundum diuersitates generum animalium, etatum, temporum anni, et approximationis seu elongationis pastus earum, herbarum, scamonee, glandis seu sumac. Et lac veteris post partum animalium colostrum mundi deficit. Et lac iuuenum animalium est melius lacte senum. Et lac ... est grossius et difficilioris digestionis mediocre inter utrumque. Et lac pecorum est medium inter lac uaccinum et asininum. Et lac asinarum et equarum est temperatius animalis est inter cetera. Oua vero in se recipiunt complexione quorum quasdam volumus tractare de

Numerus.	Lactis diuisus preparatoria gustus post oua rtie.							Quid generant.	Iuuamenta conuenablia.			
	Nomina.	Complexiones.	Gradus.	Melius ex eo.	Iuuamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.		Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
84	Butirum recens.	calid. et hu.	o / o	Ex lacte pecorino.	Confert siccitatibus pulmonis natis post [illegible]	Debilitat stomachum.	Cum rebus stipticis.	Sanguinem optimum.	Siccis.	Decrepitis.	Yemi.	Montanis.
86	Khemac.	Est secundum complexionem eorum ex quibus fit.	o / o	Recepta in acuitate et vehementia caliditatis.	Prouocat urinam, ex pectore mundificat stomachum.	Sitim excitat.	Cum acetositate malorum.	Flegma salsum.	Frigidis.	Senectuti.	Yemi.	Frigidis.
87	Schiret cum olibus.	Secundum complexionem eorum ex quibus fit.	o / o	Quod fit cum multo sinapi et sale.	Appetitum excitat.	Digestioni.	Cum c[illegible] et mellis.	Humorem acutum.	Frigidis.	Senectuti.	Veri.	Temperatis.
88	Oua cum epatibus.	calida et humida.	o / o	[illegible]	Exercitantibus.	[illegible]	Cum vino veteri bono.	Nutrimentum valde.	Calidis.	Iuuenibus.	Yemi.	Septentrionalibus.
89	Oua gallinacea.	frig. et hu. et calid. et hu.	o / o	Recentia integra.	[illegible]	Retardat digestionem, generant lentigines.	Comedatur solum vitellum.	Nutrimentum laudabile.	Calidis.	Iuuenibus.	Yemi.	Septentrionalibus.
90	Oua perdicum.	Similia sunt ouis gallinarum.	o / o	Frixa in multo.	Conualescentibus.	[illegible]	Cum uino rubeo.	Nutrimentum modicum.	Temperatis.	Adolescentibus [illegible]	Veri.	Temperatis.
91	Oua anserum.	Excedentia in caliditate et grossa.	o / o	Semi assa.	Exercitantibus.	Colicam, ventositatem et vertiginem.	Cum origano et sale.	Sanguinem multum.	Calidis.	Iuuenibus.	Yemi.	Septentrionalibus.

incessanter mas et femina cubant cum pullis sunt ex eis non in continenti cibum ex se recipiunt. ipsa debilis sit et diminuitur caliditatis. pulli nascentes ex eis incontinenti ablactare seu comedere ma uenuntur cibantes. Item quere omne animal non habens aures ... ouat et cetera. Item ... in libro suo Dixerunt quod quedam oua non pullificantia sunt illa que fiunt ex ... gallinarum etiam aut quia duo uitella inter sunt pullificantia. et que fiunt in ... et illa fiunt ut frequenter

aparitu et pascuorum. et lac pascentium in campis est melius lacte nutritorum in domo. melius lac est animalium fricatione copleta est subtile et in estate mediocre. deinde incrassatur usque ad tempora impregnationis quibus et magis naturam stringit et est nutribilius quolibet alio lacte. lac vero camelarum equino se habet sed lac caprarum est mediocre inter lac camelarum et caprarum. lac vero mulierum est temperatius quolibet alio lacte eo quod est superfluitatum lactationis causa. et sunt adhuc plures his que diceremus. Queritur autem quare ex omnibus ovis que

ELECTIONES : ET PROPRIETATES

·G· ·D· Jo·

Effectus butyri recentis est sicut olei recentis conferens habentibus superfluitates in pectore et pulmone et indigentibus maturatione et mundificatione ipsarum. et maxime cum comeditur cum melle et zucharo et natura butyri [illegible] sic natura butyri recentis. verumtamen est vehementioris caliditatis propter salis admixtionem quod et etiam quanto plus antiquatur tanto vehementioris caliditatis erit et mundificativum.

Ra sis.

Rhemath et Rigenet minutata et integra assuefieri non debent propter companagio uno comedantur cum cibariis grossa et unctuosa multiplicantes in prandiis ad removendum fastidium ipsorum. et ipsa faciunt descendere cibum velociter. et sitim excitant et splenem ingrossant. et maxime in complexionibus calidis et diligunt ad comedendum cum assatis supra carbones et in veru et cardinege et cum cibis infrigidatis. nam et ipsorum comestione sentitur permutatio melius saporis unius cibi ad saporem alterius.

Jo· Jud us·

Preparatum cum origano expellit ventositates generatas ex lacte. et preparatum cum sinapi subtiliat grossitiem ipsius et cum preparatur cum apio. menta. et cum herba piretri efficitur boni saporis et cucurbite preparate cum lacte sunt iuvative stomachi calidi. et frangit illarum maliciam sinapis et ciminum nigrum cum oleo.

Fili orum.

Oscam de natis ovorum et epatis uniuscuiusque per se. nam cum fiunt permixta sunt grosse substantie et difficilis digestionis et postquam digeruntur corpori multum nutrimentum prestant. et sanguis generatus ex eis laudabilis est. Epata et in seipsis sunt saporita. et precipue cum sunt epar anserum vel gallinarum pinguium quod non oportet multiplicari in cibis et maxime quadrupedum.

·Y· ·G· ·T·

Meliora ex ovis sunt ova gallinarum et calandrarum cum sunt recentia et complete decocta eo quod dura vel fastidium faciunt velociter non descendunt. verum cum digeruntur multum nutriunt. et semiassata nutriunt velociter nutrimento multo. et elixa in aceto ventrem stringunt. et que sorbentur ex eis cum rebus subtiliantibus eiciunt que est in pulmone et pectore. et cum simpliciter sorbentur conferunt calefactioni ysophagi. [illegible] vesice. et sputo sanguinis. et vocem clarificant. et magis iuvativa ex elixis sunt que proiciuntur in aquam bullientem ad coquendum.

·G· ·R· Jo·

Ova porcini sunt subtiliora ovis gallinarum et minoris nutrimenti. et melior preparatio ovorum est universaliter ut ponantur ad elixandum in aquam bullientem cum sale et aceto. sit tamen aqua proporcionata quiescens ita quod superficies equetur extrinsece superiori superficiei ovorum. et similiter preparatio predictis in bonitate est quando agitantur cum oleo muri et modico vino. et ponuntur in vase quod vas suspenditur in vase caldario continenti aquam calidam. deinde cooperiatur et accendatur ignis de subtus usque ad decoctionem perfectam. et frixa et suffrixa in oleo sunt mala que generant lapides et faciunt fastidium et colicam. et preparata in aquis sunt digestibiliora.

Mu se.

Ova anserum et anatum et structionum sunt vilitatis grossa et tarde digestionis. diligens tamen [illegible] comedat citrinum ipsorum. et scias quod citrinum ovorum omnium subtilius est albo et album humidius est citrino. et nutribiliora ex ovis et subtiliora sunt ova habentia duo vitella. minoris nutrimenti sunt ova gallinarum sine gallo ex quibus duobus modis predictis non generantur animalia. et similiter ova nec generata in defectu lune secundum plurimum sunt generantia. eo quod ova a novilunio usque ad plenilunium et replentur et humectantur. et sunt laudabilia ad generationem. et econtrario que generantur a plenilunio usque ad novilunium.

sed a patre et matre cibantur sicut pulli columbini et ex omnibus aliis ovis que sola femina cubat huiusmodi pariunt ex se sicut pulli gallinacei et fasianorum. et quia mares non soli cubant ova sicut femine sole in de animalibus ex verbo Ar. quod ova habentia duo vitella geminos pullificant et duo vero [illegible] ordinatur ad ovandum in cinere. vel quia acciderunt [illegible] tempore cubationis et ova habentia pullificantia que carent predictis impedimentis.

Carnes sunt cibi multi nutrimenti generantes sanguinem virtuosum et sunt de cibis excitantibus coitum et iu
et ipsorum piscium. modis decoctionum et assationum ipsarum post infectionem et aqua repositionem ipsarum. nam
iuniores autumpnalibus. et carnose sunt plus nutrimenti et tardioris descensionis pinguibus et me
animal cuiuslibet sicci quanto iuniores tanto meliores sicut vituli et econtrario sicut arietes ex carnes

Numerus.	Carnes quadrupedum recentes et salite. sal. et nature eorum.							Quid generant.	Iuvamenta probabilia.			
	Noia.	Nate.	Gd.	Meli ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.		Complexiones	Etates.	Tempora anni.	Regiones.
92	Carnes arietum	cal. et hu. temperate capari.	cal. et hu. in primo.	annuales pingues.	stomacho temperato.	consuetis patientibus nauseam.	cum brodiis acetosis (?) nas.	fla. cum sanguine et sanguinem.	frigidis et temperatis	iuvenibus magis	veri.	Orientalibus
93	Carnes caprarum et puer edorum.	minoris caliditatis et humiditatis quam carnes agnorum et ca[pr].	temperate cale. in 2.	edorum rubeorum ad brunitatem tendentes.	velociter digestionis.	colice qui sunt inflati.	cum calore mellis.	nutrimentum temperatum.	Temperatis	Iuvenibus.	veri.	Temperatis
94	Carnes vitulorum.	declinans frigiditatis ad arietem. et vaccam.	temperate cale. in 2.	vituli frigidiores non nati.	laborantibus exercitio.	splenetici.	cum motu et balneo.	nutrimentum multum.	Temperatis.	Iuvenibus.	veri.	Meridianis.
95	Carnes vacce et camelorum.	frigide et sicce. in 2 parum calorem.	cale. et sicc. in 2.	iuvenes exercitati.	exercitatis et colericis patientibus.	egritudines melancolicas.	cum zinzibere et pipere.	nutrimentum sanguinis.	Colericis.	Iuvenibus.	yemi.	septentrionalibus
96	Sal.	calide et sicce.	cal. in 2. sicc. in 3.	andranam.	cibum digerere facit et desiccat.	cerebro et visui.	lotus et torrefactus.	prurimi in cute.	frigidis et humidis.	Decrepitis.	yemi.	septentrionalibus
97	Carnes sallite sicce.	Calide et sicce.	cal. in 2. sicc. in 3.	pingues humide.	luctantibus.	colice.	cum decoquitur cum oleo et lacte.	fragis melice.	Calidis et humidis.	Iuvenibus.	yemi.	septentrionalibus
98	Cunsis ke.	minoris sicc. caliditatis quam carnes sicce.	calide temperate in 3.	de animalibus humidis.	pistar corporibus.	facit prurimum.	cum pinguibus et fructibus humidis.	melancoliam.	Calidis.	Iuvenibus.	yemi.	Septentrionalibus

salibus que non pervenerunt ad ultimum corruptiones sunt velocioris digestionis quam recentes
machis calidis sicut turdorum et sclavorum. et caliditas stomachi aut est per naturam aut est secundum
tis afelle ad stomachum est amplius illo quod est incedit ad intestinum duodenum quod colera cibum con
aut ex profundatione caliditatis sicut accidit stomachis in yeme aut propter fundum sto

roꝝ forciū ⁊ sanoꝝ q̄ diuisant̄ s̄m diu̇sitates aīaliū in etatibꝫ ⁊ tp̄ibꝫ quibꝫ repiūt̄ locis
ꝓpinquiores infātie sūt hūidiores senibꝫ. ⁊ domestice sc̄ humidiores siluestribꝫ. ⁊ uernalēs hu
lioꝛes sūt macilentis ⁊ castrate nō castratis sūt. ⁊ aīal' hūida ē̄ melioꝛ femina ⁊ econtrario. ⁊
diu post inter fectionē. ⁊ que diu steterūt post inf̄fectionē ⁊ illa que auferūt ex aquis de pi

ELECTIONES ⁊ P̄PRIETATES

Intentio generum.

Or. — Prohibent̄ pecudes quia malum sanguinē gn̄ant. ⁊ agni faciūt nutrimētū m̄ltū calidū ⁊ hūidū. veꝝ flegma generāt. ⁊ arietes ānuales tēpaciores sunt iunioribꝫ se. ⁊ iste carnes in uere sunt meliores quam aliis tēporibꝫ que preparant̄ indigentibꝫ infrigidatiōe cū aceto. ⁊ indigentibꝫ desiccatiōe cum muri. post quas bibatur uinū albū subtile. deinde accipiat caloē gucharinū.

Y. Jo. Ra. — Eliguntur carnes edine ꝓp bonum nutimētū q̄ p̄stant ⁊ phibent̄ ex eis carnes feminaꝝ seu ma rium pluriū annoꝝ quia sūt difficilis digestionis ⁊ mali chimi. ⁊ carnes caprine uniu̇sali̇ ꝯferūt pacientibꝫ pustulas ⁊ bothoꝛ ⁊ p̄parande sunt cū uino rubeo dulci ⁊ hee carnes ī hyeme male sunt ⁊ in estate male bone. ⁊ in aliis tp̄ibꝫ mediocres. uocant̄ u̇o edi usq; sex m̄ses. ⁊ an nuales post ānū. ⁊ duoꝝ ānoꝝ post duos annos.

G. Oya. Ru. — Quoꝛlibꝫ siccoꝝ aīaliū carnes iunioꝝ sunt tempatiores in humiditate ⁊ siccitate ꝓp additione hūiditatis nutrimētal' ⁊ siccitatis natural'. sicut uitulus ⁊ carnes quoꝛlibꝫ aīalium hūidoꝝ se niores sūt tēpatiores iunioribꝫ sicut arietes qui sc̄ ꝯuenientiores corpori tēpato carnibus uaccinis. ⁊ ab autūpno usꝫ ad medietatē ueris sūt mali. ⁊ estate tota boni.

R. G. — Eligitur brodium askipiaꝫ p̄paratum infrigidatū ⁊ colatum q' uocat̄ helem hn̄tibꝫ epar cali dum ⁊ ictericis. ⁊ hiis similibꝫ. veꝝ hn̄tes frigidas ꝯplexiones comedunt cum alleis p̄ipe cīā sini ⁊ menta. ⁊ carnes cameline sunt ꝯferentes patientibꝫ uenā sciaticā ⁊ declinationi quarta ne. expellitur aūt nocumentū ab eis cum extenuantibꝫ ip̄oꝝ grossiciem sic̄ ē zinziber ꝯdi tum ⁊ siccum.

Jo. Ra. — Eligitur sal ad p̄parandos cibos insipidos ⁊ faciendū trāsire ip̄os p m̄ebra. ⁊ ē desiccatiuus corpoꝝ rectificatur tamē cū sisamo eo q' humectat ei' acuitatē unctuositate sua. ⁊ ipinguat corpus sua suba ⁊ semina papau̇is obtemprant̄ caliditate salis cū frigiditate eoꝝ ⁊ sem̄ canabis licꝫ sit calidū ⁊ desiccatiuum sp̄matis. est tam̄ subtiliatiuū ⁊ ꝓuocatiuū urinā ⁊ origanū expel lit uentositates ⁊ herba ase facit appetere cibū. ⁊ diximꝰ de residuis sp̄ebꝫ qn̄ locuti fuim' d' sp̄eb.

Ju de us. — Carnes om̄s sallite ⁊ misiske ꝯparant̄ carnibꝫ recentibꝫ quibꝫ fiūt. sal tam̄ addit ī eis calita tē ⁊ siccitatē ⁊ nutrimētū minuit eis ⁊ ꝓpterea debent p̄parari cum lacte ul' brodio fc̄o cū ouis. bu tyro ul' oleo sisamino. ⁊ cum pinguedinibꝫ recentibꝫ. ⁊ meliores que saliunt̄ de carnibꝫ sc̄ car nes diuꝫ ⁊ pingues quibꝫ ꝯueniat desiccatio salis. ⁊ sūt ꝯferentes flaticas ⁊ hūidis qn̄ ex eis re cipitur modicum.

Ysachie. — Mesiske recipiūt qualitates sp̄eꝝ que ponūt̄ in eis sic̄ anetos. pipis. cinamomi. ⁊ coriandri. q̄ bn̄ sunt ydropicis ⁊ inflatis ⁊ maxime q̄ posita fuerit in aceto eo q' sūt minus siticulose. auferūt ⁊ fastidiū factū ex cibis unctuosis. ⁊ sedant famē que accidit ebriis.

in stomachis tempatis. ⁊ animaliū statim interfectoꝝ carnes sūt magis conuenientes sto natura in stomachis in flegmatis aut ē s̄m accidens sicut accidit qn̄ foramē furculi ueien bum aut ex ꝯpatiōe exterioꝛi sicut accidit q' imponit stomacho suo pueri p̄gius uentrem machi qui est multe carnositatis. ⁊ fortis caliditatis.

De carnibus venationum silvestrium sunt grosse multum et sunt de cibis utencium exercicio. De carnibus tibus exercitio sanis nec et humidis, frigore calidorum et maxime humidum corpora tam eo quod corpora tangere grossa substancia ut non obturatur in ipsis. et etiam quae stos cum debilitate calitatis digerit corpora quae in olle pus ab per grossitiem eius subtiliatur corpori stomachi debilis et humidi existentis. et sicut es subiciatur velo

Numerus.	Noia.	Nate.	G°.	Meli ex eis.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.	Quid generat ex eis.	Complexiones	Etates.	Tempora.	Regiones.
	Carnes quadrupedum et volatilium silvestrium.							Iuvamenta et nobilia.				
99	Canes bagelar.	cal. et sic. in 2°. meliores ex eis canes venatici.	cal. et sic. in 2.	Iuniores.	Colice et paralisi.	[illegible] desiccant.	Cum oleis et acetosis.	Sanguinem acutum.	Frigidis.	Senectuti.	Hiemi.	Frigidis.
100	Canes leporine.	cal. et sic. meliores sunt magis exercitati pro venatione	cal. et sic. in 2.	Capti per venatores canes.	Ruptis [illegible] pinguedine.	Vigilare faciunt.	Cum speciebus subtiliantibus.	Melancolia.	Frigidis.	Decrepitis.	Hiemi.	Frigidis.
101	Grues.	frig. et sic. cal. et sic. et venenose.	Cal. et sic. in 2.	Capte cum falcone aucupante.	Ventris exitum.	Faciunt male digeri.	Cum speciebus calidis.	Sanguinem grossum.	Calidis.	Iuvenibus.	Hiemi.	Frigidis.
102	Bistad.	cale mitius humi. et in gallinas et	Cal. et hu. in 2.	Remanentes in nido et iungentes cum venatione.	Obviant [illegible] cautes.	Detrimentum et colice.	Cum dasinum oleo et aceto.	Sanguinem flaccum.	Frigidis.	Iuvenibus.	Hiemi.	Septentrionalibus.
103	Pavones.	difficilis digestionis. assimilatur corti.	cal. et hu. in 2°.	Iuvenes.	Stomachis calidis.	Difficilis digestionis.	Cum suspensione ponderum.	Humorem grossum.	Calidis.	Iuvenibus.	Hiemi.	Septentrionalibus.
104	Anates et anseres.	dicte cal. et hu. humidiores avibus domesticis.	cal. et hu. in 2°.	Remanentes in nido post pullos in volitare.	Impinguat macilentos.	Replent corpus superfluitatibus.	Cum elongatione in ... [illegible]	Humorem flaccum.	Calidis.	Iuvenibus.	Hiemi.	Septentrionalibus.
104	Perdices pavine seu ...	voluntas ... tempate	Calide in 2°.	Pingues [illegible]	Convalescentibus.	[illegible]	Cum [illegible]	Sanguinem temperatum.	Temperatis.	Pueris.	Veri.	Orientalibus.

anates m. z°. ubi cum falconis male complois.

pucturae vestrae et amici et viri cum nutriuntur cum eorum sanguine. et sic locuste operantur ut cauda lapi bus completum tamen quod unus potest digerere quantum plures non possent comedere sic de filio allef et in alius. tello et operatur aliorum nutriti in alius mitis sic ipsis operatum ex multis lignis modice tenere quod digito velo

uo auium subtiles ex eis sunt sicut fasianorum sunt de cibis generalis dico nec sunt convenientes utentibus magis indigentibus cibo grosso ad densandum ipsa dentia egent cibis subtilibus ad extenuandum et ideo calore ido decoqui non possunt sicut ossa et cartilagines est quia ollo non habent virtutis digestive proprietatem cuiusdam cuius puncture scorpionis quam subtilibus perforatoriis seu trapanis et sicut sortiuntur corpora animalium

Interiones generum.

ELECTIONES ET PROPRIETATES

Jo. · Ra.

Carnes silvestres omnes male sunt generant enim sanguinem grossum et melancolicum gazelarum tamen minoris sunt malicie inter alias post quas lepporine sunt iuvative decrepitis et habentibus complexiones frigidas et maxime senibus ex eis. Juvenibus tamen non sunt convenientes quod credere appetant ex eis reponunt ipsas una nocte in succo granorum granatorum et aceto. Lactantes uero in exeuntes alacte sunt convenientiores iuvenibus et magis conferentes complexionibus ipsorum. Lactentes uero et exeuntes alacte cum dicimus intelliguntur adolescentuli gazelarum.

·Y· ·G· Ox. Sar.

Eligitur cerebrum ipsorum assum quod tremorem cum comedunt cum pipere quod confert indigentibus cura desiccativa nec est bonum indigentibus cura subtiliativa. ipsum etiam stringit naturam et urinam provocat. et quia pascua sua in campis assumit factum est sicce nature. Nam omnia que pascuntur in campis sunt sicciora pascentibus in domo et carnes cervorum et aliorum montanorum sunt omnes male et nocitive.

Jo. ·Y· ·G· Ox. Je Sar.

Eligitur ita ut assumatur post comestionem ipsarum chaloe mellita et vinum bibatur citreum citrinum. et res que procurent exitum ipsarum velociter eo quod sunt nervose et grosse pinguedinis. et propterea debent comedi post interfectionem ipsarum cum dimittuntur uno die vel duobus et ligatis lapidibus in pedibus suspendantur ut tenere fiant carnes ipsarum et coquantur bene in eorum decoctione et bene masticentur cum comeduntur. et taliter fit omnibus illis que sunt de huiusmodi natura.

Sar. Fil° Med.

Prohibentur bistarde quia grosse sunt carnes ipsarum et dure ad digerendum et meliores sunt ad comedendum postquam interfecte steterit uno die infigantur eo pectoribus et grossis ipsarum alleorum frustra mixta cum pipere et etiam cum speciebus et quomodo digeruntur nutriunt multum. et que reperiuntur in nidis laudabiliores sunt senibus. verumtamen accipiatur postea chaloe mellita et vinum bonum vetus et zinzib conditum.

·G· Jo·

Odiuntur carnes pavonum quia sunt magis lactose carnibus aliarum avium et magis difficiles ad digerendum et magis similes corticibus cesalionum. debent autem ipsi pavones post interfectionem morando per unam noctem suspensi cum pondere bene decoqui. prohibentur autem illis ipsorum comestio qui utuntur quiete et statu. eo quod sunt de cibis exercitancium et motu utencium. vinum tamen vetus bonum facit eos digeri.

·Y· Jo·

Eligiuntur cum assantur ut inungantur cum oleo ad auferendum horribilem odorem ipsarum et in preparatione ipsarum ponantur multe species calide ad removendum ipsarum grossiciem et odorem predictum eo quod carnes ipsarum multe superfluitatis sunt dure et non convenientes stomacho propter difficultatem digestionis ipsarum. Yp. humidiores vero carnes avium domesticarum sunt carnes anserum et humidiores vero carnes avium iacialium sunt carnes anatum que quia superfluitates multiplicant febres generant cum velocitate.

Sa. ·G· Ox.

Starne fasianus sunt in natura propinque et secundum ordinem se habent in temperancia et subtilitate. nam starne principaliter consequenter fasiani. ultimo perdices propter desiccationem ipsarum qui non sunt cibi quibus uti deceat sanos. et maxime motu utentes. et meliores vero carnes fasianorum coturnicum et turturum sunt cum comeduntur in aucupio.

de proveniunt ubi sem incidantur conservandum assignantur et sic habent virtutis nutritive reperiuntur instrumentum in quibus quorum stomachis subiciantur cibi et mollescit in eis sicut mollescit adamans plumbo mediante sub martiale. et quedam partes in vapores solvuntur emuntes per medium porum et partes alie educuntur per aliquos modos generationis.

Rasis dicit q' tempatiores ex carnib' si eet alege statutu sut carnes porcine. & G. narrauit q' s cinas diuisitate in odore seu sapore pp ipaz similitudine. & ex h canone dicim' q' melioes ex carni q' sunt grosse & mltr siccitatis nam ille sut no bone pp uelocitate descensionis & modicu nutim est sanu & in tpe tepato & pascuis affluentib' & domesticu utens motu tempato & remotu aloco

Numerus.	Noia.	Nate.	G°d°.	Meli' ex eo.	Iuuamtu.	Nocumtu.	Remotio nocumeti.	Q̄ gnati ex eo.	Coplones.	Etates.	Tpa ani.	Regiones.
		Carnes auiu siluestriu & domesticor. & castratis.							Iuuamta tonabilia.			
106	coturnices.	calid. & sicc.	calid' & sic. e. in .2.	Nidasij & humide	Artetice & fri-gide.	Epati calido.	Cu coriandro & aceto.	Sāgs calid'	frigidis.	Decrepitis	yemi.	Montanis
107	Auicle & cucādi.	G. calid. & sicc. He. diuiditas carnib' gallinaz	cal. & sic. i .2.	Assati pingues.	Addit i spmate coytui.	Humidis naturalib' p-mis.	Cu oleo amigdalino.	humor colericus	frigidis.	Decrepitis.	frigidis.	septentrionalib'
108	nigrti seu meruli.	He. cal. & sic. & mali & magis malenca.	cal. & sic. i .2.	Epata cu laqueis	Addit i coytu & vire.	Cerebro.	Cu boccōis hu-midis.	humor acutus	frigidis.	Decrepitis.	yemi.	frigidis.
109	Gallie	Ex. tepate calidotatis.	tepate caliditatis. in .2.	Pascentes d' in oia.	Addit i cerebro & sp-mate.	Vacantib' motu.	Cu bono vino odorifero.	Nutrim. tepatu	Tempatis.	Pueris.	Veri.	Tempatis.
110	Galli	Ex. cal. & sic. cu tepamento.	cal. & sic. i .2.	Q se tepate no-cas	Pacientib' colica	Stomachacis.	Cu fatigatione in [illegible]	Nutrim. illauda-bile	frigidis.	Decrepitis.	yemi.	septentrionalib'
111	pulli collu-bini. flua	G. cal. & multe humitatis. Jo. hu-miditas eoz fi	cal. & hu. i .2.	Acquisites la' s a-buz bullitati.	Paralisi et frigi-dicate.	Sāgui & cerebro ca-lis.	Cu aceto & cori-andro.	Sāgs forte calid.	frigidis & humidis	Decrepitis.	yemi.	Montosis.
112	Castrata ex aia-libus.	Castrata frigidiora st n castratis.		Annuale [illegible]	Velocis digestis.	Laxo stomacho.	Cu suco fructuu.	Sāgs tepat.	tepatis & calidis.	Iuuenib'.	Veri.	Occidentalib'.

que sut queientes aialib' h'bo sut hoi conuenientes & possibile e q' alicui' natura alicui' nature corpus bub' & hoib' tempatis panis & carnes nisi fueri bn cocte nisi fumescant in stomacho tatis ipius. q' si acescant in eo erit pp debilitatem & frigiditate ipi' sicut accidit pdicatori ciu tatis. & fundu ipi in ultio calitatis nat' edduc appetitu magnu & digone boz & mediocre cu appetitu mal' & regio septetional'. & extraio.

similiores hūanis eo q quibusdam ministrate fuerīt carnes hūane ñ potuerīt discernere īt eas ↄ por
bꝫ sūt nō ꝓpinq̄ natiuitati eo q sūt multaꝝ hūiditatū ↄ muscillaginū nec longinq̄ anatiuitate
tum ipaꝝ. ↄ iste ꝓꝑ tarditatē ↄ residenciā ipaꝝ. ħ debēt ēē mediocres int' has ↄ maxime cum ipaꝝ aīal
pascioꝝ suoꝝ. ↄ ꝑ seipm̄ reuitit' ad eundē ex quo ↄnicit' q' non sicut herbe illic necantes no ei

Inventiones generum.

ELECTIONES ↄ ꝓPRIETATES

Ruf. Raf. — Odiuntur assate q sicce sūt ↄ desiccatiue ↄ maxime nutrite cū elleboro. ↄ turtures calide sūt ↄ
sicce. uez tam̄ eaꝝ siccitas ē fortis ꝓpter q' nō comeduntur ex eis nisi pulli ipaꝝ ↄ ultimo re
manētes in nidis. ↄ sturni ↄ alchata hūt in se sup̄fluitates ↄ sūt male digestiōis ↄ mali nu
trimenti. ↄ sanguis generat' ex eis calid' ē ↄ sicc'. ↄ alchate ē siccior ↄ uētuosa ñ ale obtēpāt ipi.

G. Jo. Je. — Prohibent' q modicum ex ossibꝫ eoꝝ cum miscent' comedendo ipos accidit ysophago ↄ intesti
nis excoriatio. ↄ q̄n fit ex pullis eoꝝ firsa cum ouis ↄ cepis addūt in coytu. ↄ ipoꝝ brodia laxāt
ↄ carnes stringūt. maxime q̄n macre sūt ↄ peiores ex his sunt qui īpinguantur in domibꝫ ↄ
cuçardi sistunt uentrē. ↄ ipoꝝ brodium. s. sfidibegi confert colice.

Je. Mu. — Odiuntur q comedūt' quia comedunt uermes ↄ locustas eo q' hūt ꝓꝑea carnīū acuitatē ↄ odores
horribiles. ↄ nō bonos colores ↄ sunt peiores carnibꝫ cuçardoꝝ. **Rufus.** posuit in auibꝫ tres or
dines dicens q' meliores ex auibꝫ siluestribꝫ sūt chalandrelle ↄ sacharū pingues. d' in star
ne fasiani. perdices. turtures pulli collūbini. palumbe siluēs. ↄ filacuctūn. ↄ post has coturni
ces ↄ cuçardi licꝫ cuçardi attribuant' magis medicine quā cibo.

G. Ru. Jo. — Galline sūt cibus tempat'. quia nec sūt calide conūtibiles ad coleram. nec frigide gn̄atiue fleg
matis. ↄ ignoram' qualit' uulg' ↄ quidā de medicis dixerūt q sunt male podagricis ↄ inducētes
podagram ↄ dicentes hoc credim' nō hīr aliquam aliam ꝓbatione nisi ꝓprietatē tn̄ nec hoc
inueīt' notatū ī libris. uez ipe pulez efficiūt colorem ↄ ipsaꝝ cēbrella addūt in cēbro ↄ sensibꝫ
ↄ sīt d' cibis ↄualescēciū ↄ quiescenciū ↄ maxime p' quā ↄuent.

G. R. Johan. — Ex gallis uetibꝫ resultat ūt' ↄ borachia in coctura qua laxat' uent'. ↄ ↄfert arteticis. tremori ↄ fe
bri diuturne pyodali. ↄ maxime q̄n ꝓparant' cum aq̄. sale ↄ caulibꝫ ↄ medulla cartami ↄ po
lipodio ↄ gallicelloꝝ nutimētū ↄueiens ē cū uociferare incipiūt ↄictis hōibꝫ ↄ gallinaꝝ p'quā
ouent quibꝫ uti debet' ad comedend' cottidie ul' in maiori ꝑte.

G. T. Y. — Pulli collumbini. turtures ↄ filacuctūn sūt ꝓpinq̄ in natis suis. uez pulli collūbini sī nociui
cerebro ↄ oculis ↄ maxime q̄n fiūnt assati. ↄ sūt multaꝝ sup̄fluitatū. ↄ sanguis ipoꝝ ē uelocis cō
ruptiōis gn̄ans egritudines sanguineas. ↄ cibi fc̄i cū distillatōe hūiditatū hoꝝ pulloꝝ assatoꝝ
in quibꝫ ē si apponēt' pinguedo inuenta in eis adderēt in coytu ↄ renibꝫ ꝓdessent. Turtures ñ
comedi debent residētes post infectōez ipaꝝ uno die. uez tn̄ ꝓꝑ' ānū ꝓtransierit nō d'bēt cōedi.

Mu. Ju. — Castrata cum pinguia fuerint sūt bōi saporis ↄ hūida nāz laxancia ↄ tarde descendencia. macra
uō ↄtrariō sunt quia sunt uelocis descensionis. ↄ meliores ex eoꝝ carnibꝫ ille q̄ s̄ mediocres īt
pinguedinē ↄ maciē. ↄ iuuenibꝫ exercitatibꝫ ↄ ībecillibꝫ. ↄ meliores ē ex carnibꝫ sūt arietine
ultime iuuentutis ↄ uacce nō ꝑuenientes ad ultimū iuuentutis. ↄ castrata caprina. ↄ illis qui
modico motu utuntur carnes uitiline ↄ edine sūt meliores.

ↄueniat ↄ alterius sit ꝓbatrix sicut elleborus ē conueniens coturnici. iusquiamū passeribꝫ
ipoꝝ quibꝫ tūc erit ↄueniens carnes cameline ↄ panis acim'. ↄ hoc ꝓpter uehemenciam calidi
dam de quo recitauit. **Ga.** ego tam̄ dico q q̄n accidit ↄrificiū stomachi sūt uehemēt' frigidi
ↄ digestā fortes fiūnt ↄ corp' magnū ↄ foramīa fūculoꝝ īt' ipm̄ ↄ fel existēcia fiunt larga ↄ ipe ye

Galienus dicit quod pisces generaliter sunt difficilis digestionis generantes plurimum digestionis flatus semper utimur. Dicitur tamen secundum ipsorum genera loca quantitatem et ipsorum cibum et sanitatem eorum et plurimum ex his bonum nutrimentum pulcri coloris. Et de quibus pisces reperiuntur in aquis currentibus super terra lapillosa quae ... et petrus cum comeduntur. Deinde potare aqua nivosa et ... ad sitim mitigandam ex ipsorum

Numerus	Nomina	Natura	Gradus	Melius ex eo	Iuvamentum	Nocumentum	Remotio nocumenti	Generant ex eo	Complexiones	Etates	Tempora	Regiones
				De piscibus recentibus et salitis					Iuvamenta convenabilia			
113	Pisces	Fri. et humid.	Fri. et hu. in 3.	Recentes albi et parvi	Impinguant corpora	Siti faciunt	Cum vino et salsis	Humores flegmaticos	Calidis	Iuvenibus	Estate	Calidis
114	Sparati in aspice	Fri. et hu. declinantes ad ...	Fri. et hu. in 2.	Qui sunt magni et albi ... salsi	Epati colerico	Iliis	Cum pheludochi	Flegma acetosum	Calidis	Iuvenibus	Hieme et estate	Maritimis
115	Salliti	Calid. et sicc.	Cal. et sic. in 2.	Salsa non ex longo tempore	Exsiccant flegma	Faciunt pruriginem nigram	Cum vino rubeo mellito	Pruriginem et scabiem	Frigidis et humidis	Senectuti	Hiemi	Meridionalis
116	Fricti et infusi in aceto et herbis	Frigid. et sicc.	Frig. et sic. in 2.	Humidi pingues	Excitant appetitum	Siccant	Cum oleo citrino	Sanguinem melancolicum	Humidis	Temperatis	Veri	Septemtrionalibus
117	Tarich	Calid. et sicc.	Calid. et sicc. in 2.	Non diu salsati et salit	Lapidit ventrem	Splenem et stomachum	Cum freola ovorum et amula	Nutrimentum malum	Frigidis et humidis	Temperatis	Hiemi	Septemtrionalibus
118	Sachue	Calid. et sicc.	Calid. et sicc. in 2.	Boni odoris	Sunt odoris boni et ...	Siti inducunt	Cum medullis lactucarum	Sanguinem malum grossum	Frigidis et humidis	Temperatis	Hiemi	Frigidis
119	Urbien	Calid. et sicc.	Calid. et sicc. in 2.	Citrini recentes	Addunt in coitu	Generant ...	Cum freola de oleo ...	Sanguinem grossum	Frigidis	Senectuti	Veri	Septemtrionalibus

rea modice vinum purum ut ad finem sitim descendant. Deinde miscentes utantur post ipsum et non velox sit eorum de ... digerantur. Convenit quando contingit pisces sitim faciant et quod frigidi sunt et humidi ... accidit ... aqua nive et lactucis res abscindentes naturaliter sitim eorum ... generantes sitim et nullus eorum in

⁊ sanguinẽ malũ ⁊ maxime illis q̄ iuuenũ sũt assueti eis nõ ñ sunt de calefũs ⁊ illis q̄ uino
diximꝰ in ipsoꝝ capitul. meliões uõ ex piscib; sũt saporosiões ⁊ boni odoris ⁊ modice uiscositatis
modꝰ sit usus septentrionẽ. peiões uõ eoꝝ. ⁊ melius ẽ nõ potentib; eos digerẽ ut cedant die q̄ ꝓu
cessionẽ inducta q̄ fit ex eoꝝ unctuositate uiscosa poris stomachi ĩ causata. ⁊ utilꝰ q̄ fit ex eo bibere an

ELECTIONES ⁊ PPRIETATES

Inventiones generum.

·Y. ·G. Das.

Species piscium multe sũt. odiunt̃ tñ ex omib; nigri ⁊ laciales ⁊ qui nutriunt̃ ex limo ⁊ brannis ⁊ muleti quia sũt nociuũ stomacho ⁊ laxantes uentrẽ ⁊ pisces pluuiales sũt multaꝝ spinaꝝ sbtiliũ ⁊ multaꝝ hũiditatũ ⁊ marini eq̃uso. ⁊ anguille sũt multi nutrimẽti lubricãtes uẽtrẽ. mũdificãtes canna pulmoĩs. ⁊ uocẽ clarificãt ⁊ addũt ĩ spmate. ⁊ fastidiũt. ille tamen que sũt magni corporis sũt multi nutrimẽti ⁊ multaꝝ supfluitatum.

·G. ·Jo. Ru.

Askipiciũ piscium uniꝰ palmi usq; ad baractũ qui dr̃ elcebe. iuuatiuũ ẽ yctericie ⁊ febrũ colicaꝝ. ⁊ brodiũ piscũ ĩ quo apponit̃ uinũ laxat uentrẽ. ⁊ askipiciũ ex piscib; frixis meliꝰ ẽ ⁊ maxime cũ farina inuolutis ⁊ ꝑparati in aceto sũt meliões ipis. pꝰ tñ bulliẽda ẽ aqua. deinde sũt decoquendi pisces in ea ut remaneat sapoꝝ ipoꝝ ⁊ delectabilꝰ saporitas ⁊ talr̃ nõ deuastabũt̃ in coq̃ndo. sũt attamẽ decoquendi aliquanto spacio post piscacionẽ quo corrumpi nõ possunt.

·G. Sar. ·R.

Eligunt̃ pisces ad salliendũ illoꝝ. s. qui sũt duraꝝ carnuũ ⁊ iuniores. ⁊ illoꝝ qui sũt teneraꝝ carnuũ maiores. ⁊ tamẽ in etate ꝑfecti. caueri aũt debet ne sint de aquis quib; fimus sit mixtꝰ ul̃ linũ positũ ad curandũ. ul̃ de illis quib; miscẽant̃ aque balneoꝝ ⁊ coquinaꝝ aliaꝝ que discurrũt a ciuitatib; magꝰ ad flumina modicũ fluentia. q̄ si oporteat ipis uti, piscent̃ eos in supiori loco fluminis añ quã ad ciuitatẽ ꝑueniant. deinde salliant̃ ⁊ comedant̃ pꝰ q̄ ĩ sale desiccentur cũ multo oleo. ⁊ cũ hꝰ toto pisces isti sũt cõferẽtꝰ occõib; quas longum ẽẽt narrare.

·D. Je. Jo.

Cocti ⁊ in aceto repositi sũt sitim minꝰ inducentes quã salliti ⁊ recentes ⁊ frixi cum oleo ꝓp altãtiõẽ quã recipiũt ex frigiditate aceti ⁊ sũt ueloctioris digestiois ⁊ subtiliatõis ꝓp amixtionẽ reꝝ ⁊ sperũ in ipis. ⁊ sũt mali patientib; melancoliã quia sanguinẽ melãcolicũ generãt. ⁊ ẽ sciend̃ qđ cauda piscũ ꝓp motũ ipius ẽ melioꝝ dorso eius. ⁊ dorsum meliꝰ uentre ipiꝰ. ⁊ oua piscũ sũt difficilioꝝ ad digerendum ipoꝝ carnib;.

·Ru. Je.

Eligitur modicũ ex eo q̄ ẽ medicina subtiliatiua meliꝰ ⁊ febri q̃rtane sic nãrauit. G. ad glautionẽ nõ tamẽ ẽ bibendũ post assũptionẽ ipius uinũ nec alie res calide assumẽde ⁊ silr̃ in piscib; sallitis eo q̄ addeũt cũ eis corpori calitatẽ ⁊ siccitatẽ ⁊ sũt mali stomacho. ueꝝ sũt subtiliatiui ⁊ corpus laxantes. ⁊ eurt̃hac similis ẽ ei in omib; modis suis.

Je. Bocht. insir

Eligitur ꝓ illo cui accidit malꝰ odoꝝ ex flãte corrupto in stomacho ⁊ ad stomachũ fastiditũ ex hũiditatib; eo q̄ in ipi incisio subtiliatio ⁊ mundificatio. ⁊ ꝓp hꝰ salem q̄ repitur in ea ꝓp q̄ sitim iducẽ ⁊ facit soda ⁊ corpꝰ desiccat. ⁊ ꝯfecta ex ꝓpinquo ⁊ liquida ꝑparata cum piscib; pĩguib; est minoĩs nocumenti.

Ru. Jo.

Urbien ⁊ bubuluchi ⁊ cancri salliti sunt difficilꝰ digestionis uentrẽ laxantes ⁊ oẽs qui sũt pauce salsedinis sũt difficilioris digestionis marini. s. salliti in sale ꝯsuati. ⁊ carnes cancꝛꝛ fluuialiũ ĩ brodio ꝑparatoꝝ ꝯferũt etice ⁊ sputo sanguinis. ⁊ qñ ꝯburunt̃ in uase tẽreo lutato luto sapiẽ in fornace continente lentũ ignem. ⁊ bibitur cinis ipoꝝ cũ sirupo fc̃o de papauib; ꝯfert sputo sãguĩs. ⁊ galli callidi sũt ⁊ sicci modici nutrimenti. ⁊ cabari caliores sũt urbiẽ.

scẽsio. ⁊ illꝰ q̄ nõ adherẽt hꝰ cure ẽ utile phelucheh. mellitũ post quoꝝ comestionẽ ñ debet dormire aqua appetit̃ uinõ ꝑueniat sitis. q̄ si res talr̃ se hẽt q̄ q̄libr̃ frigidiori ⁊ hũidiori appetẽt sibi sũt sicut hoc appetitus scõi ratio nec ꝯcessũ uinum in huiꝰ siti mitiganda.

Membra aīalium assimilantur aīalibȝ quoꝝ sūt mēbra. ⁊ diu̾sant̾ iuxta diu̾sitates aīaliū ⁊ sp̄eꝝ
p̄piorū ⁊ diuersant̾ unūqdqȝ conuenit suo generi s̄m plus ⁊ minus. q̄ ⁊ corda si diuersantū
p̄ratiora leuiora ⁊ digestibiliora aliis que elongantur ab eo qȝ nutriunt̾ sanguine quē cor ⁊ epar

Numerus.	De mēbris aīalium et eoꝝ partibus.							Gnāti ex eis.	Iuuamenta ꝯnabilia.			
	Noīa.	Natu.	Grad.	Meli' ex eo.	Iuuamentū.	Nocumentū	Remotio nocumēti.		Cōplōnes.	Etates.	Tempora.	Regiones.
120	Capita	cal. ⁊ sicca ⁊ hu.	cal. ⁊ hu. i. 2.	Que s. ex aīali repleto.	Lena faciūt sō decoli.	Tarde lauat ⁊ puocāt.	Cū dalcini ⁊ pi ꝑ.	humo. grossū.	Calidis.	Iuuenibȝ.	yemi.	mōtanis.
121	Cerebra.	frigid. ⁊ hu.	fri. ⁊ hu. i. 2.	Ex aīali repleto.	Addit ī cerebꝝ et coꝝ ꝑpiguat.	Cū olo ꝓuocant uomitū.	Cū sal. sinapi. ⁊ orig.	sang. flauc.	Calidis.	Iuuenibȝ.	yemi.	frigidis.
122	Oculi.	Calid. ⁊ hūid.	cal. ⁊ hu. i. 2.	Ordinoꝝ eminētes.	Addit ī spmate.	Abhominabiliꝝ aūc.	Cū bība. ⁊ sē eri gaum.	sang. flauc.	Calidis.	Iuuenibȝ.	Autumpno.	frigidis.
123	pedes cum tibiis.	Tempat.	Tēpate calid. i. 2.	Agnoꝝ ⁊ edoꝝ.	Insolidant ossa fracta.	Colice.	Cū aceto ⁊ cro.	Nutrime bonū	Tempatis.	pueris senibꝰ ⁊ adolesent.	yem ⁊ estati.	Tempatis.
124	Corda	Calid. ⁊ hūid.	cal. ⁊ hu. i. 2.	aīal' lactantis.	Exercitantibȝ.	Organis digestiōis.	Cū aceto ⁊ bība ac.	Nutrit' ualde	Calidis.	Iuuenibȝ.	yemi.	septētonalis.
124 [sic; 125]	Vbera	Calid. ⁊ hūid.	cal. ⁊ hu. i. 2.	D' aīali repleto.	Multiplicat lac.	Tarde descēsiōis	Cū origano ⁊ aceto.	sang. mltū ⁊ lac.	Calidis.	Iuuenibȝ.	yemi.	mōtanis.
126	testiculi.	Calid. ⁊ hūid.	cal. ⁊ hu. i. 2.	pinguiū gallorū.	Addit ī spmate.	Difficul' digestis.	Cū pulegio mōtano ⁊ tale.	sang. ⁊ spma.	frigidis.	Senibȝ.	yemi.	frigidis.

que sūt dextri lat̾is sūt meliora sinist̾s eo q̄ sūt ꝓpinquiora epati. ⁊ membra que sunt ꝓpinquiora
quiora superficiei corporis quia ꝓ ꝓxima sunt aptitur poroꝝ meliora sūt ꝓpinquis parti interiori
tilaginum melior est ipsoꝝ extremitatibȝ. Rufus dicit. laudo sanitatem illius corporis cuius

ipsorum propterea capita arietum humidiora sunt capitibus caprarum et capita caprarum humidiora cerebris ca
generaliter calida sunt et sicca eo quod sunt radix caloris naturalis in animalibus propter quod omnia membra propinqua cordi sunt te
decrescunt. et contrario membra que sunt a medietate umbellici usque ad caudam. et secundum hoc proportionis quod mb

ELECTIONES ET PROPRIETATES

Inter eas gnali

Y. Jo. Ru fus. — Carnes capitum misti sunt nutrimenti. addunt in spermate et digestione tarditates nocent stomacho eo quod labo rant in digerendis ipsis cum sint naturarum diversarum et mali nutrimenti. propter quod fluctuat recipiens de sapore ipsorum longo tempore post ipsorum comestionem que fluctuatio sedatur si prius eis comedantur castana. et sunt de cibis exer citancium. quorum proprietas est inducere fetorem in urina. quod removetur ex masticatione masticis. et ex mix tione in brodio ipsorum cum mastice proprietas est facere redolere urinam sicut redolet oleum rosaceum.

G. R. Jo. — Quilibet cerebri nutrimentum flaticum est tarde descensionis et difficilis digestionis habens in se causam fastidii et viscositates quibus festinat corruptio et nocitivum stomacho provocans fastidium et vomitum maxime quando comeduntur post cibum cum multo oleo et magis nocitivum non potentibus ipsum digerere et habentibus defectum appetit in cibis. propter quod preparandum est cum sale. aceto. origano. et pulegio montano. et cum aliis speciebus calefac tivis.

Jo. Ru. — Eliguntur oculi qui sunt nature et substantie diversarum. debent tamen comedi ex eis musculi et pinguedo musculi tamen sunt velocioris descensionis inter omnia que comeduntur ex animalibus et pinguedo natat in orificio stomachi. et omnibus animalium musculi sunt laudabiliores. ex eis tamen melius est ipsius medium eo quod extremitates ipsorum musculorum sunt nervose. et linguarum carnes sunt temperate. quarum nutrimentum mediocre in quantitate. aures vero sunt cartilaginose. quarum extremitates sunt comedende.

Y. fili ind. — Eliguntur ex cibis anteriores eo quod digestibiliores sunt posterioribus et ex eis partes domestice sunt digesti biliores partibus extrinsecis. quia motus in ipsis partibus est aperte domestica seu intrinseca magis quam sunt pauci nutrimenti propter ipsarum macie. et sunt velocis descensionis propter viscositate earum. Sanguis non qui generatur ex eis est laudabilis qualitatis. colla attamen parum ablius deficiunt in bonitate propter cerebri superflui tatem ad ipsa distillantem. tybiarum etiam carnes predicte sunt meliores rostris sive muselli animalium. rostra non seu labia meliora sunt auribus.

dya. Jo. Ru. — Corda sunt valde difficilis digestionis. et illa que sunt temperati animalis comedantur cum muri piper et cimino. pro pter que recipiatur cinguli oditum quam cum digesta fuerint nutriunt nutrimento multo. pulmones calidi sunt et humidi qui sunt inviativi lenientes febricitantibus et adolescentibus qui sunt levis et facilis digestionis. et sunt no civi excitatibus quorum nutrimentum est modicum flaticum constipantes ventrem.

Jo. Ru. — Carnes horum membrorum similes sunt carnibus glandulosis quarum sapor est dulcis et sapidior et complexio ipsarum humida declinans ad frigiditatem. et hoc est propter similitudinem ipsarum cum sua spermatis. et sanguis generatur ex eis est bonus et cum digeruntur nutriunt nutrimento multo. et sunt ex animalibus iunioribus sunt meliores quam que sunt ex senibus quarum bonitas et malicia est secundum bonitatem et maliciam animalis cui sunt et dicunt quidam quod bonum decocte et comeste conferunt ad generandum sperma.

Jo. G. — Testiculorum substancie et complexiones similes sunt substanciis et complexionibus mamillarum sed declinant magis ma millis ad calitatem quia sperma generant. et sanguis generatur ex eis est minoris bonitatis quam sanguis generatur ex mamillis. et sunt insipidi. et qui sunt ex animalibus decrepitis sunt tarde digestionis. et testiculi inter u niversa cibaria sunt. quorum quantitas modica multum nutrit. debent comedi cum sale. origano. et salsamento et digestivis.

dorso propter ipsorum motum sunt meliora propinquis ventri propter quietem ipsorum. et membra que sunt propinqui corporis et carnes que adherent ossibus sunt saporiosiores carnibus elongatis ab eis. et medietas cum sensus novit discernere inter hec membra bonum a malo.

Oculi distinguunt h[oc] membra licet ignorent caput esse locatum ad hoc quod sit custos corporis eo quod in
ut aerem attrahat sibi propinquiorem obtemperans frigiditate ipsius caliditatem propriam faciens eius ex subtile
menti locata sunt sub eo ut sub caliditate iuvet eos ad digerendum et festinet digestionem et ad
tenendum et ad fugiendum et arma ad pugnandum. dentes vero deputati sunt ad scindendum cibos. Molares ad t

Numerus.	Nomina.	Natura.	Gradus.	Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remocio nocumenti.	Quid generant ex eo.	Iuvamenta tabula. Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
				Membra animalium viscera eorum natur.								
127	Epata	calida et humida.	cal. et hu. in 2.	Ansum pinguium.	Hominibus debilibus de nocte et sparsim epar.	Stomacho tarde digestionis.	Cum oleo et sale.	Sanguinem modicum.	Calidis.	Iuvenibus.	Yemi.	Septentrionalibus.
128	Splenes	calidi et sicci.	cal. et sic. in 2.	Ex pinguibus animalibus.	Ad sigillandum oppilaciones.	Praecavendus melius.	Cum pinguedine et oleo mitio.	Melancolia.	Calidis et humidis.	Iuvenibus.	Yemi.	Montanis.
129	Viscera et intestina.	frigida et nervosa.	frig. et sic. in 2.	animalium iuvenum.	Qui habent fortem stomachum.	Vacantibus.	Cum assiduacione et aromaticis.	Flegma.	Calidis et siccis.	Iuvenibus.	Yemi.	Montanis.
130	Adeps et pinguedo.	calida et humida.	cal. et hu. in 2.	De animali temperato.	Coitum.	Stomachum debilitat et lubricat naturam.	Cum rebus acetosis.	Nutrimentum fastidiosum.	Frigidis et siccis.	Senibus.	Yemi.	Septentrionalibus.
131.	Ale et colla.	Temperate calidi.	temperate caliditatis in 2.	Ex optimis gallinis.	Convalescentibus.	Laborantibus fortibus.	Cum aceto acido.	Sanguinem modicum.	Temperatis.	Pueris.	Veri.	Temperatis.
132	Coria seu cutes.	frigida et sicca, temperatoe carnis.	frig. et sic. in 2.	Pullorum animalium de lacte.	Qui colera abundant stomacho.	Generant oppilationes et malam digestionem.	Cum aceto et speciebus bonis coctis.	Sanguinem modicum.	Calidis.	Iuvenibus.	Yemi.	Septentrionalibus.
133	Giserii seu ventres.	Grosse substancie.	0	Ex anseribus pinguibus.	Exercitantibus.	Tarde digeruntur.	Si bene coquantur cum sale.	Nutrimentum mediocre.	Calidis.	Iuvenibus.	Yemi.	Frigidis.

sticus. Mesaraice sunt iuvamentum epati ad defendendum stomacum. cibo ad epar quod postquam decoquitur convertitur in
nos in ipsius. Splen melancoliam recipiendi. Renes trahunt aquositatem cum eo commixtam. Deinde
dicatur igitur deus qui glorificavit hominem statuens ei animalia viva ad serviendum et mortua ad
mandata dei nisi pauci qui inspicientes mundum nichil esse dimiserunt ipsum et secuti sunt

ipsi sunt.

nō sūt quiqȝ sens᷒ quibȝ ꝑ intellectū delibatur int̄ bonū ⁊ malū ⁊ cor locatū ē in medio corpoꝛis spūm ꝑ quē distinguet quiqȝ sens᷒ ⁊ ex eo᷒ grosso actus loquele ⁊ uocis. Instrumenta uō nutri mēti genitaliā ad exeund̄ ser᷒ ⁊ ad expellend̄ sup̄fluitates. Man᷒ at̄ ⁊ pedꝭ sūt īstrumēta ad acq molend̄. lingua ad m̄st̄ād. ⁊ ysophag᷒ ad ꝯscēdend̄. uentres ad digend̄. Intestina ad expellendū

ELECTIONES: ⁊ ꝓPRIETATES

Eligitur epar capꝛ̄ assatū pacientibȝ ⁊ epar ē difficilis digestionis generans g̃ssū sāgui nem. epar asininū qn̄ assatum comedit̄ ieiuno stomacho ꝯfert paciētibȝ epilēsiā. ⁊ sc̄e epar cap nū assatum comederit paciens epilēsiā capiet̄ ab ea ⁊ maxime epar ẏ̄tinū sapiꝰ int̄ epata ē. epar ansfum piguium impiguataꝝ cū pasta ⁊ lacte. ⁊ post h̄ epar piguiū gallinaꝝ. deind̄ epar pō coꝝ impinguatoꝝ cum ficubȝ.

Splen nō est sapiꝰ eo q̄ continet aliquā stipticitatis ⁊ sanguis qui gn̄at̄ ex eo ē uehemītis malicie quia declius est ad meliam. s̄ʒ qui est porcoꝝ ⁊ aīaliū humidoꝝ recenciū ⁊ teneroꝝ. tenes uō sūt ca lidi ⁊ difficilis digōnis ⁊ mali nutrimenti eo q̄ aliquid de qualitate urine. parit in eis ⁊ sūt strin gentes naturā ⁊ ꝑparari debent cū muri ⁊ aceto ut sint facil᷒ digōnis. ⁊ uelocis descensiōis.

Omnt̄ h̄ mēbra q̄ n̄uosa sūt ⁊ difficil᷒ digōnis. ⁊ licet bn̄ cocta fuint sanguis gn̄atus ex eis ē mo dicus ualde ⁊ etiā uasa sūt sup̄fluitatū quas nā expellit. ⁊ sūt remota a corde ⁊ non sūt in motu ꝯ tinuo nec aliquid ex eis exsoluitur. siquis ea comedere uoluit̄ faciat ipa elixari priꝰ deinde ꝑ parari ⁊ decoqui cum aceto ⁊ speciebȝ ad h̄ hoc ut sint facilis digōnis.

Adeps minoris ē caliditatis ⁊ humiditatis pinguedine. ⁊ ꝓpterea post liq̄factionē ipoꝝ ciboꝝ coagu latur adeps ⁊ h̄ hebetat̄ stom̄. pinguedo uō ꝯūtit̄ in coleraꝫ ⁊ diuisat̄ s̄m diūsitatē aīaliū quoꝝ ē igitur adeps uaccaꝝ ē siccitas siccioꝛ ⁊ s̄m etates etiā q̄ iuuenū ē humidioꝛ adeps s̄m recenciaꝫ ⁊ uetustatē ⁊ sexum masculi seu femine sunt tam̄ h̄ utilia ad ꝑparacionē carniū. qn̄ uero sole comedūt̄ gn̄ant̄ flegma ⁊ oppilōnes ⁊ corrupūt cibum ⁊ maxime dulcem.

Eligunt̄ ale ꝯualescentibȝ ꝓpter debilitatē calitatis ipoꝝ. ⁊ q̄ sunt uelocioris digōnis int̄ mēbra auiū ⁊ paucaꝝ sup̄fluitatum ⁊ nutrimēti pauci ꝓp motum ipoꝝ ⁊ laudabiliores ex eis sūt ale par uaꝝ auiū impinguataꝝ ⁊ silr̄ se hn̄t colera ⁊ que sūt ex auibȝ ꝓcedenciū in etate tam colla qm̄ ale ipoꝝ sunt tarde digōnis ⁊ male. nec aliquid boni existit in eis.

Auium coria sūt laudabiliores cibi int̄ omīa coria alioꝝ aīaliū quia sr̄ subtilia ⁊ uelocis digōnis in ꝓportione alioꝝ aīaliū. ⁊ in ꝯparatiōe auiū mēbra ipaꝝ ⁊ sunt meliora ⁊ deciora s̄m modos a uium quaꝝ sūt mēbra ⁊ s̄m genus ipaꝝ crassiciem etatem. pascua. loca ⁊ tp̄ra. ⁊ s̄m alios mo dos quos de auibȝ diximus. ⁊ scias q̄ natura nō statuit coria aīalibȝ ut digerant̄ seu nō dige rantur. s̄ʒ statuit ea ad expellend̄ sup̄fluitates ⁊ ad ꝯseruatione corpis. ⁊ ad senciendū.

Gisery seu uentris sunt grossi ⁊ meliores ex eis sunt gisery anseꝝ pinguiū. deinde gallinaꝝ pinguiū ⁊ epata auiū calida sūt ⁊ humida saporosa ⁊ sanguis gn̄atus ex eis laudabilis. ⁊ saporo siora int̄ epata auiū sunt epata anseꝝ pinguiū. deinde epata gallinaꝝ iuuenū pinguiū ma xime quando nutriunt̄ ex fructibȝ maturis ⁊ dulcibȝ.

quatuor s̄bas. sāguinē uid᷒. humorē aquosū colerā ⁊ melācoliā ex qua fel attrahit̄ ⁊ spu remanet sāguis purus qui reseruatur ut corpꝰ nutriat. cuꝰ melī assimilad sibi re[illegible] nutrimentū ⁊ exaltauit int̄ alias creaturas ꝑ rationem ipius ⁊ ex pluribȝ nō se[illegible] alium.

Ordinatões quas ordinauerũt antiq pro cocis. Dixerũt q salsita et stiptica debent prius elixari et insipida pparent cum speciebz calidis et sale et carnes macre cum unctuosis q carnes macre debẽt aquã recentẽ. et si humide fuerint carnes sic assent q humiditates ipe remaneãt in eis q si sicce fue occidenda sũt aĩalia illo die quo comederit allea siue cepas. et si ferculũ pparatũ sunt debz in olla acquãt. magni glad ij taliter pparent q in rumpendis ossibz frusta nõ fiant minuta. pã habeat et cultellus singlaris quo cepe incidũt nec cũ cultello ipõ quo cepe incidunt panem i

Numerus.	De ferculis et manieriebus ipsorum. Noĩa	Natũ.	Gr°.	Meli' ex eo.	Iuuamtũ.	Nocumtũ.	Remotio nocumti.	Q. generat ex eo	Iuuamta rõnablia. Cõplones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
134	Sitheig.	Tẽpat in caliditate.	calid. tẽpat. in .2.	Separati ĩ coquina.	Expti coleram.	Facit oppilatiões et ...	Cũ dulcoratis fiunt melle.	Calefacit laudabilis.	Calidis.	Iuuentuti.	Estati.	Calidis.
135	Cabadiasti olibeg.	Calid. et hu.	Cal. et hu. i. 2.	Separate salsedis.	Coleric.	Facit sitim et efficiat.	Cum acido scd ex succo lemon cellorum.	Humor laudabilis.	Frigidis.	Senectuti.	Yemi.	Frigidis.
136	Madiuta et cassia.	Frig. et tẽpat.	Frig. tẽpati i 2.	Cũ acetositas cõfecta cũ succo lemõcellorum.	Mitigat coleram.	h' nich' tnei.	Cũ callce mell' to.	Nutrimẽt flancũ.	Calidis.	Iuuenibz.	Yemi.	Calidis.
137	Brodium acerum.	Cal. et humid.	Cal. et hu. i. 2.	Preparat cũ acetibz. fabis. et lacte ...	Paralisi.	Colericis.	Cũ siccabegi.	Nutrit lac et ... ina.	Frigidis.	Senectuti.	Yemi.	Septentrionalibz.
138	Sumachia Rumena.	Frig. et sic.	Frig. et sic. i. 2.	Cũ sumach recenti.	Debilitati corporis.	Pectori.	Cũ mellecoleria.	Facit melan.	Cal. et humid.	Iuuenibz.	Estati.	Meridianis.
139	Habarusia et sirikia.	Calid. et humid.	Cal. et sic. i. 2.	Cũ stbalib' carnibz et frumento mundo.	Corpori et ...	Strictis pectoris.	Cũ muri et amino.	Nutrimẽt multũ.	Calidis.	Iuuenibz.	Yemi.	Septentrionalibz.
140	Curlez.	Temperate calid.	Temperate cal. in 2.	Cũ sumach acetoso.	Epar.	Intestinis.	Cũ zuccharo.	Laudabilis tẽpat.	Tẽpat calidis.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibz.

suũ coptorũ et spumet iugiter olla et mũdificent labia seu latera ipius olle ne in eis fiat a dõ. et si oportuit aquã addere ĩ ipa olla aspgatur. et nõ subito infundatur. madefiat et labia olle ar tario aquibz delet hũ sucus et nõ ponantur in scutella fercula n nisi posthoc sedabitur feruor lutiões cum fumo sandallor ut remoueat odor cepar. nec obliuiscat an decoctione ferculor suffi maneat an decoctiões. deinde elixa eas cum aqua et sale ad subtiliandũ eas. nõ decoquas carnes post ignẽ efficer ex lignis qui nõ sũt male qualitatis. et si uolueris celerit excoq carnes borace i ear

cum aqua dulci. et deinde preparentur. amara uero et acuta preparentur cum aceto. et acetosa cum salsis. et eque
post elixari quam preparari ad usum. et assandas carnes iungere per quas in assatione submitti debent uasa continens
unctum tam diu assentur donec consiccentur. sit tamen cautela quod uasa non cooperiantur quibus preparantur carnes siluestres. nec
lutentur creta coloporcorum cum orificio olle. debent et mundificari carnes a suis superfluitatibus antequam
in uero aciantur ut incidendo carnes non deuastent. Tabule uero ubi carnes inciduntur bene radantur
ardas minutum qui ponendus est in brodio. quelibet etiam olla habere debeat coclear suum. et

Inuentiones generaium.

ELECTIONES: ET PROPRIETATES

Johannes damasceni et Rasis.

Auctores librorum coquinarum dixerunt quod melius inter modos sickbeg illud quod est temperatum complexione componentium. et
quod sit ex subtilioribus carnibus. et quod fit de bonis speciebus et de bonis seminibus et coctum igne supposito et suppo
sito. cum enim taliter preparatur. prodest colericis et sanguineis. et confortat appetitum. stringit uentrem propter qualitates que
recipiunt carnes ex frigiditate et siccitate aceti. non sit multe dulcedinis et pinguedinis. et cum carnibus uaccinis preparatum
est magis iuuatiuum. quibus consequuntur ad stomachum humores multi. et colam propter amplitudinem meatuum que sunt inter ipsum et fel.

filius abbes.

Eliguntur hec duo fercula pro illis quorum complexiones declinant ad frigiditatem declinatione modica. eo quod subtiliant
flegma expellentes ipsum a stomacho. et conferunt habentibus uentositates grossas et pacientibus de consuetudine
colicam. et precipue quando ponitur in huiusmodi fercul. polipodium. et quando est ponitur in huiusmodi brodi
is uinum uetus purum et bonum operatur operationem consimilem.

Iudeus.

Qualitas uinees in hoc ferculo est complexio citrorum quod est diureticum et prouocatiuum menstruorum et lactis. et ex
hit ferum. pulcrum reddit colorem et nocet renibus et uesice habentibus corruptionem. quorum inflatio debilior
est inflatione fabarum. sunt tamen nutribiliores ipsis. et quando miscentur cum eis oua pulli columbini et expe.
multiplicat sperma. impinguat corpus. et humectat siccitates.

Ies. et Johannes.

Medula tritici nutrimento multo frigide complexionis generans flegma. et conferens habentibus calidam complexionem. et no
cet habentibus frigidam. propter quod preparanda est cum bonis seminibus et speciebus calidis sicut piper. galanga. et
darsini et dulcorata postmodum cum chalce mellito. et bibitur uinum citrinum. et in secunda mensa
secundantur penidie. et dactuli melliti.

filius abbes.

Eliguntur hec fercula quia stomachis calidis sunt conferencia. et uentrem solubilem constipant. et sunt iuuatiua
fluxum sanguinis et complexionibus sanguineis propter proprietatem que est in eis. et qui noluit constringere naturam ip
sorum miscent in preparatione spinachia et blete. et qui constringere uoluit ipsum miscent in preparatione ipsorum
herbam acetosam. et stipites portulace. Vinum Rumeia est minor ista in operatione quando non est per
mixtione aliqua dulcorata.

filius mesuei.

Hec duo fercula sunt nutribiliora inter alia fercula habitantis corporibus que sunt eorum qualitatibus ipsis conueniencia. uerum tamen
requirunt bonum stomachum ipsam bene digerentem quia postquam bene digesta fuerint et incesserit per uenas corporis bene nu
triunt et impinguant et roborant uirtutes efficientes bonum colorem. sunt tamen tarde digestionis oppilationem gene
rancia et lapidem propter multam superfluitatem ipsorum. et precipue quando preparantur cum lacte. et sunt cibi exercitacium. et pre
parata cum speciebus calidis sunt minoris nutrimenti. et stabilioris digestionis. et hec fercula quando fiunt cum faseolis et len
tibus nimium retinent granorum ipsorum. et que fiunt ex frumento uiridi sunt humidiora.

Rasis et alii.

Eligitur habentibus complexiones temperatas eo quod eius nutrimentum temperatum est nec nocet habentibus alias complexio
nes precipue quando est temperate composita et preparata. et uentrem rectificat repugnans acuitati humorum. et depuratiuum
nium. addens in uirtutibus. cor letificat conferens egris quanto magis sanis.

liquor combustio. et si aliquis in eadem olla combustus appareat carta bombicina madefacta applicetur loco pro
sidue. species et amigdale non pistentur in mortario unctuoso. herbe etiam non pistentur in ruginoso mo
ebullitionis ipsorum. et lauet minister manus suas priusquam scutellet cibum ipsum fumicans manus suas post ab
xare carnes cum speciebus et cepis quare huius totum coquine negocium dimittas et carnes grossas una nocte
occisionem stare nisi prius infrigident. prohibetur etiam ferculorum decoctio cum lignis uiridibus. et est conueniens
coctura apponas. et in ollis creta mittatur. ponatur et ad hoc iunge ficuum et corticos melonum.

Ordinationes meliorum auctorum de melioribus rebus est non admiscere in comestione unius diei fercula calida. duo fercula viscosa sicut caseum et pisces. nec etiam duo cibaria conturbilia sicut cucumbilia et melones. nec etiam nec duo cibaria grossa sicut carnes sallite et caseus vetus. nec etiam duo fluxibilia sicut pinguedo et medulla. cum sumatur post cibaria confecta de grano viso nec lac acetosum cum radicibus. nec cepe cum alleis. in carnes gallinarum sumenda est post sturdibus aut salsa cibaria. nec aqua frigida post fructus. cibaria calida et chalce in carneo vel cibus calidus repositus nocte una sub vase eneo comedendus est. nec in loco seu camera humecta et perpuesi

Numerus.	Nomina.	Nature.	Gradus	Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.	Quid generat ex eo.	Iuvamenta convenabilia: Complexionibus.	Etatibus.	Temporibus.	Regionibus.
			De ferculis et modis ipsorum									
181	Homaclia.	Frig. et sicc.	Fri. et sic. in 2.	Ex acris subtilibus	Extinguunt fluores colere.	Nervis.	Cum gallinis pinguibus.	Nutrimentum bonum.	Calidis.	Iuventuti.	Estati.	Meridionalibus.
182	Camunia de gehabilice que cura sic tepida	Calid. et humid.	Cal. et hu. in 2.	Ex canibus iuvenibus.	Impinguat extenuatos.	Abhominabilis est.	Cum decoctione fac cum alliis.	Sanguinem grossum.	Calidis.	Iuventuti.	Yemi.	Montuosis.
183	Herbetesia.	Frigid. et sicc.	Frig. et sic. in 2.	Ex biletis vacialibus	Inflationem expellens.	Constipativa.	Cum chalce quidem vino.	Nutrimentum frigidum.	Calidis.	Iuventuti.	Estati.	Meridionalibus.
184	Columbina.	Calid.	Calid. et sicc. in 2.	Ex pinguidine galli natis.	Retardat ebrietatem et ... in ...	Desiccat corpus.	Cum vino recenti.	Nutrimentum laudabile.	Calidis.	Iuventuti.	Yemi.	Septentrionalibus.
185	Omnuncia.	Temperat. in calid. et sicc.	Cal. et sicc. in 2.	Ex locis calidis ...	Removet ...	Suffocationes.	Cum ... leguminibus ... pinguibus.	Sanguinem acutum.	Frigidis et humidis.	Senectuti.	Yemi et veri.	Occidentalibus.
186	Capolia et cetasia.	Calid. et hu.	Cal. et hu. in 2.	Que fit ex multis ovis.	Addit in coitu.	Colere.	Cum acetosis.	Nutrimentum multum.	Frigidis.	Decrepitis.	Yemi.	Septentrionalibus.
187	Agrestia.	Frig. et sicc.	Cal. temperat. in 2.	Ex agresta pura et recenti.	Incidit coleram.	Nocet pectori.	Cum amigdalis ... et lacte.	Ventositatem ...	Calidis.	Iuventuti.	Estati.	Meridionalibus.

cucurbite formice multe seu alii vermes. abstinendum est etiam a corruptis fructibus nec cibus qui suum amiserit saporem. nec bibas in comestione. nec comedas super potum. cena etiam minuenda est si ius levis mane confregerit. Regulas sequentibus grossas carnes quas concedes iuvenibus et exercitatibus. Sani vero dicunt quod licet de omnibus cibis utatur huiusmodi cibis frigidis et cetera. nam multi quosdam qui comederunt miscentes duo diversa fercula subita accidit in oculis eorum obliquitas visus. Et ... dicunt quod sunt nos sunt duo cibaria quibus unum quod non est bonum consue incurrere volens exemplum.

ra. sic pullos columbinos assos ⁊ allea. nec duo fercula frigida sic madrea ⁊ nasslia. nec duo cibaria inflatiua sic sunt olera ⁊ fructus. nec duo fercula stiptica sicut agrestia. ⁊ sumackiata cum que diximus mala sunt maxime quando successiue comeduntur eadem commestione ⁊ similiter miscentur. Nec acetulite preparate cum lacte acetoso nec granata post frumentum paratum cum carnibus nec aqua seu calidanes assate cum lignis ficuum. ⁊ cheruia prohibetur ⁊ comestio aceti uel olei quod reposita fuerint in uase ere sunt pisces assati cum oleo uel aliquid assum ⁊ in madili calidum inuolutum. nec cibus nec uinum in quibus ce

Inuentiones generum.

ELECTIONES ⁊ PROPRIETATES

filii medici.

Eligitur in ebrius ⁊ habentibus calidas complexiones ⁊ consuetis pati. mesklice. ⁊ habentibus scabiem. ⁊ detestamur habentibus complexiones frigidas ⁊ decrepitis nisi comedant post hunc cibum dactilos mellitos uel bibant bonum uinum purum. cibus tamen hic exasperat guttur. ⁊ obest pulmoni tussi. ⁊ pectori ⁊ obtemperat mores prauos.

filii albes.

Eligitur quia addunt in coytu ⁊ corpus impinguant ⁊ generant sanguinem ⁊ naturam obtemperant expellentes uentositates ⁊ dolores corporis ex frigiditate. ⁊ detestantur eam stomachis debilibus consuetis pati nauseam uel abhominationem. ⁊ illis quorum cibi conuertuntur in coleram.

Iohannes.

Eligitur habentibus complexiones calidas ⁊ epar inflammatum. ⁊ consuetis pati fluxum colicum. ⁊ hic cibus est saporosior inter omnia cibaria stiptica ⁊ plurimum iuuamentorum eo quod in hoc cibo conuenit bonus sapor. ⁊ medicinale iuuamentum ⁊ maxime quando fuerit recens ⁊ preparantur cum eo carnes fasianorum. porcorum. ⁊ pullorum columbinorum ⁊ fiunt bene preparate.

Antonijs.

Eligitur brodium caulium ad laxandum uentrem eo quod mundificat ⁊ eligitur substantia ipsorum ad stringendum eo quod desiccat ⁊ est iuuatiua ebrius. nocet tamen debilitat uisum sicut lentes ⁊ papaue colos sicce complexionis. sed confert colis humidis ⁊ specialiter caules estiui sunt tamen mali stomacho. ⁊ boni tremori ⁊ uisceribus ⁊ maxime splene ⁊ soluit melancoliam uenarum. ⁊ menstruum prouocat.

Mesue Iohe.

Brodia huius ferculi habent uirtutem subtiliatiuam humorum ⁊ incisiuam flatus ⁊ hoc propter ammixtionem acetositatis ⁊ salsedinis ipsorum. habet tamen huiusmodi ferculum quantitatem aliquam digestionis difficilis propter uarias causas ⁊ species que miscentur in eis ⁊ non est nociuum habentibus complexiones frigidas ⁊ etiam calidas. Est nocet tamen nociuum neruis ⁊ melancolie.

filii mesuhe.

Detestabilis est illis qui consueuerint pati nauseam ⁊ habentibus stomachum calidum ⁊ inflammatum propter sitim quam efficiunt. ⁊ propter multam aquam que bibitur postea ut auxilietur exitui ipsius ferculi. ⁊ est cibus uernalis conferens robustis et exercitantibus. Et cum huiusmodi ferculum digeritur nutrit multum. ferculum uero cum cerasis dulciorum est in operatione.

Alij filii alles.

Eligitur huiusmodi ferculum cum preparatur cum bono suco acreste quod decoxit estas quantitate aliqua decoctionis. ⁊ quando preparatur cum suco recenti agreste est fortior ad infrigidandum ⁊ magis confert colericis ⁊ sanguineis. generat tamen uentositatem in stomacho ⁊ in intestinis. eo quod est sucus inmaturus. nec tempore habuit spacium ad decoquendum ipsum cum stipticitate stringit uentrem.

porre ⁊ odorem comedendo est. uniuersaliter abstinendum est a quolibet cibo in quo humana non delectatur anima. nec moueas a mensa appetitu remanente comedendi. prohibeas ⁊ cibos stipticos colicam pacientibus ⁊ senibus precipiens preterea ut non senciant lesionem senectutis in futurum. ⁊ papue si senes aut alij frigide complexionis exstiterint quibus accidit colica in hora comestionis. ⁊ Rasis. dicit quod uidit quosdam comedentes allea ⁊ cepas. ⁊ tudo misceri. nam si miscerentur interficerent comedentes propter quod ista duo cibaria noluit docere filium suum ne periclit

Ciborum partitio diversificatur aut ratione sui. ꝛ hoc ẽ aut ratione sue substantie que ẽ conveniens ad digendum multus repletur ꝛ modice desiccat. ꝛ si ratione qualitatis aut propter operationem ut si calidus sit replz cerebrum vaporib' contrarius ẽ sanitati consimil'. sive ratione temporis ut non tardetur ciborum assumptio donec colerie fundunt ad dificato pluritate temporis comestionis. ꝛ tunc prim' cibus descendet prius quam compleatur comestio cedunt. aut ratione mixtionis ipsorum ut non sint diversarum substantiarum ꝛ saporum. tunc ẽi ab eis

Numerus.	De ferculis ꝛ modis ipsorum.							Qs humo. generat	Iuuamenta variabilia.			
	Noia.	Natr.	Gd.	Meli' ex ea.	Iuuamentu.	Nocumentu.	Remotio nocumenti.		Conplones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
138	Orchellebia. ꝛ Kabacca.	Tẽpate calid. ꝛ humitans.	Tẽpate sic. in .2.	Sapiui cũ pun guedie galliar ĩ ẽ dux ...	Confortat sanitatem.	Coleticas.	Cũ pane ... Sirubia.	Nutrimẽ tẽpatum.	Temperatis.	Omnib;.	Yemi ꝛ ... adviẽcentĩ.	Tẽpatis.
139	Pumata ꝛ kiberta.	Frig. ꝛ sicc.	Frig. ꝛ sic. ĩ 2.	Musca ꝛ speciata.	Fluxui colico.	Tussi.	Cũ gallinis pĩguib;.	Frigidũ tẽpatũ.	Colicis.	Iuuenib;.	Estati.	Meridianis.
140	Rapita et cannabina.	Calid. ꝛ multe vẽtositatis.	Tẽpat cal. ĩ 2.	Domest. calbusii recentes.	Urinã pvocat.	Visui obtenebrat.	Cũ uino veteri.	Sãgs aquosũ fabrilis.	Calidis.	Iuuenib;.	Yemi.	Frigidis.
141	Dikima.	Tẽpate calid. ꝛ sicc.	Tẽpate cal. ĩ 2.	Que ẽ tẽpate acero sitate.	Male digestioni ... frigid.	Melãcolie.	Cũ aceto ... amarib;.	Sãgs melic.	Calidis.	Iuuenib;.	Yeri.	Meridionalis.
142	Rizon ꝛ mulli ĩ ... cũ lacte.	Calid. tẽpate humidatans.	Cal. ꝛ hu. ĩ 2.	Cũ lacte caprino puro.	Ulcerata intestina glutinat.	Oppilationi.	Cũ zuccharo ca...	Nutrim multũ bonum.	Temperatis.	Omnibus.	Yeri.	Temperatis.
143	Pagumne.	Tẽpate calid. ꝛ ... ad siccitate.	Tẽpate sic. ĩ 2.	Recens ... replet ...	Stomachis frigidis.	Pectori ...	Cũ mebelleba.	Sãgs melic.	Tẽpatis ꝛ calid.	Senectuti.	Estati.	Calidis.
144	Parchule.	Calid. ꝛ humid.	Cal. ꝛ hu. ĩ 2.	Bñ cocta ... humid.	Decoctantibus.	Fastidiosa.	Cũ uino stibili.	Nutrimẽ mltũ.	Calidis.	Iuuenib;.	Yemi.	Frigidis.

non appetitivum magis iuvativum sicut carnes porcine. ꝛ si fuit ratione stomachi. sic stomachus parvus rit. Et si ratione potus qui paulatim paulatim assumendus sit eo quod multus potus cibum crudificat et figure. Temporis. Regionis. officij. ꝛ consuetudinis. Nam cibi iuvenum habencium complexiones calidas. ha spissi ꝛ grossi. ꝛ econtra. Et si post cibum. si ratione motus comedentis quod motus ẽ duplex aut vital' aut ra ꝛ ti ꝛ motus ꝛ deambulatio cibum crudificat ꝛ descendere facit. a' ratione quietis. quies vero sic ẽ dormire sup'

sic sunt carnes agnorum animalium aut nocuiens ut fungi. aut ratione sue quantitatis. Nam
et stomachum humiditatibus. si frigidus calorem extinguit aut per virtutem et operationem ut sit cibus morbis
stomachum ne festinetur priusquam cibus stomachus mundificetur sed assumatur post cibo digesto. et stomacho mundo
et in hiis cibi stiptici prius sunt assumendi aut ratione ordinis cum subtiles cibos grossi pre
stomachum fatigat. et si est vere appetitus appetitivum magis est digestibile non appetitivo etiam si sit

Invitationes generum. — ELECTIONES: ET PROPRIETATES

Lamehellebia est cibus temperatus bonum temperatis complexionibus. temperantia vero sua est quod caliditas zucchari ex
frigiditate rigon obtemperatur. et siccitas rigon equabitur lactis humiditati. et est cibus excitativus quiescentium
et excitantium moderate. et maxime temporibus temperatis qui cibus nec constrictivus nec laxativus
existens purificat intellectum et delectabilia sompnia efficit.

Filius mesue — Eliguntur hec duo fercula habentibus complexiones colericas. et habentibus stomachum debilem. et habentibus epar calidum vel inflamatum. et habentibus fluxum colericum et contrariantur patientibus asperitatem pectoris et pulmonis et colicas et habentibus complexiones frigidas et sunt nociva renibus. sunt et offendentia splene et coitum minuentes appetitus.

Filius abicsarro — Eliguntur hec fercula huiusmodi caulium habentibus complexiones frigidas et odiuntur ab eis que flegma generant facientes ventositates et dolores fortes. et sunt bona ad provocandum urinam et maxime quando preparantur ova ipsorum caulium cum eis. et quando elixantur cum aqua et sale. huiusmodi caules sunt nocivi stomacho. Rapata vero calida est et humida addens in coytu que ventositatum est generativa quod cum bene digeritur nutrit nutrimento bono et multo.

Maseruci. — Eligitur ladenkuria habentibus huiusmodi stomachum et plenum flegmate. verumtamen est nocivum melancolie et habentibus complexionem frigidam et siccam. et macilentis. et hic cibus conficitur ex aslkupitio muri seu buri. et generaliter hic cibus habet plures diversas operationes eo quod in eo sunt plures et diversi sapores. videlicet dulcedo. acetositas et salsedo et secundum tonem complexio eius est a complexione vincentis.

Du est confectum ex fi(n)d farina gallaq(ue) nova et polenta sale et origano et aqua conservatum ad usum.

Filius mesue — Eligitur cibus hic factus ex rigon. vel ex milio cum lacte. eo quod lac humectat siccitatem ipsorum et fit propterea cibus temperatus in humiditate et siccitate inclinans ad frigiditatem. qui nutrit corpus multum. et quando comeditur cum zucchara vel melle velociter digeritur. verumtamen est cibus nocivus habentibus oppilationes renum et epatis et illis in quorum renibus generatur lapis. verumtamen milium et panicum et rigon sunt frigidiora licet sunt equalia in siccitate. quidam tamen dixerunt quod rigon calefacit calefactos.

Rasis. — De proprietate huiusmodi ferculi est incidere flegma cum salsedine et acetositate que sunt in eo. et est humorum subtiliativum. et nutrit habundanter quando digeritur. verumtamen replet caput acutis vaporibus et ledit cerebro et nervis. et est malum habentibus stomachos debiles. et post hunc cibum diliguntur aquibda melones comedi. quod est de rebus magis offendentibus digestionem ipsius.

Iudeus. — Adversatur convalescentibus et utentibus quiete et statu et stomachum habentibus debilem maxime quando comeditur cum subtilibus cibis vel post comestionem ipsius assumatur cibus stipticus eo quod fumescit cibus iste in stomacho et corrumpitur. attamen bonus est excitantibus fortiter. et illis quorum corpus est calidum. et pori apti.

Iohannes.

impotens est in digestione et frigidum efficit humorem crudum calidum efficit stomachum cibum obnoxium parvus competit. Et si tempore comedentis ante cibum consideret ipsum tempore complexionis etatis iuvenum magna corpora et poros aptos. laboriosi officii in yeme. et regionibus frigidis quod esse debet
morum quod duo cibum corrumpunt vel animal sicut combinatio maris et femine. unde accidit artetica.
letum calidus carbunculos accidere facit. et in camis calis siti accidere facit. et si in locis calidis et mali odoris. et
multum clamorem impedit dormitorem.

Signa digestionis. Sentiunt' utraq; latera leuia z umbilic' z qn̄ dormit' supino corpore stom̄ man' z urina citrinat' z aromaticat' sens' odorat'. sop'n' sedat'. Saliua minuit'. z sitis efficit'. z qn̄ h' erunt in meridie erit bonū. alioqn ingeneret' q' sit. Si uō hois ingenio pmutatio h' ex toto fieri nō possit panis taris madefcis aqua frigida uentilando z aliis similib;. p' h' enim ꝯfortabit' stom̄ senū et senes digerēt grossos cibos in regiōib; meridiōalib;. Et tp'ib; calis. z p canonē patet qd' cibi tem

cib; fcs ex carnib' cū aq' ro. z suas acetosis.

Cib; fcs q dicunt' Rauioli fcti d' carnib' minutī icasis ouis z herb.

i. cib' q fit d' carnib' minutī incisis cū h'bis z sp'eb;.

·i· cib; fcs cū carnib; frixis z p'cimodū p' paratis cū acetosi.

Numerus.	Nomina.	Natura.	Gradus.	Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.	Quid generat ex eo.	Complexionibus.	Etatibus.	Temporibus.	Regionibus.
	D' fercul' ifugiatis. suffrixis z assis sup' carbones. z assis in ueru pīguedie inunctis.								Iuuamēta tonablia.			
144	Bismagria d' z lembu sich.	Calidū. z grossum.	calid' tep' . i. i.	pinguiū cum succo [illegible] agrestis.	Confortat iuuenes.	Digestioni.	Cū uino odorifero.	Sāgs p'se lat'.	Calidis.	Iuuenib'.	Yemi.	Septētrional'.
146	Emanicatam i. carnes minutim incise.	Calid. z hu.	Cal. z hu. i. 2.	Ex carnib; [illegible]	Corp' impinguat.	Fastidiū.	Cū succo sumac.	Sāgs tēpatū.	Temperatis.	Senectuti.	Yeri.	Temperatis.
147	Tebehegret acetose.	Tēpatē i calid.	Tēpatē cal. i. 2.	Cū aceto z suco lemoncellor'.	Stom̄ colicis.	[illegible]	Cū chalac [illegible]	Nutrimētū boniū.	Calidis.	Iuuenib;.	Yeri.	Occidentalib'.
148	Suffirira.	Cal. tēpat. sicc.	Tēpatē cal. i. 2.	Humidiū olea.	Memoriā meliorat.	Oc'lis.	Cū acetosis.	Sāgs ꝯdensās ad siccitatē.	Frigidis.	Iuuenib;.	Yemi.	Septētrional'.
149	Suffirira salsa:	Calid.	Cal. z sicc. i. 2.	Unctuosiū olie.	Confortat z salsa tē ꝯfortat.	Pectori z [illegible] inducit.	Cū iulebs dl'a ul' ꝯdito dl'ar. bu.	Nutrimē siccū tēp.	Flegmaticis.	Decrepitis.	Yemi.	Septētrional'.
160	Assum sup' carbones.	Calid. z humid.	Cal. z hu. i. 2.	Carnis humidioris z moll'.	Cōmutatis cele[illegible]	Nocenti stom̄.	Cū ceria maior.	Nutrimē mltū si digerunt.	Calidis.	Iuuenib;.	Yemi.	Septētrional'.
161	Assum in ueru.	Cal. nāt. hu. acat'.	Cal. z hu. i. 2.	Humidiū ualde z acutum.	Spm̄ uitale auget.	Stom̄ debilib;.	Cū uino odorifero.	Sic assa sup' carbones.	Calidis.	Iuuenib;.	Yemi.	Omnib'.

tionē calitatis ip'i' z sc' calori p' ꝯtriā fritatē tp'is. z in estate sunt subtiles p' debilitatē calitat' digitur u'tute caliditatis flegmaticū. z in estate debilitate ip'ius calitatis z effusiōe calōis ext'nē sufficit sedare iuues sitis. z cā in hoc ē q' iuuamētū q' aer prestat ē sua fritate nō sua sbstantia nōib; ad ꝯuītēdū eos ab illa nā ti ýeps ip'oz h't potētiā p'mutādi eos ab illa nā. vn̄ cibū calidū recipiūt sīles sc' eoz ꝯplexiōib;.

ō posit' reructuatio accidit ab h' sapore. ⁊ appetit' cibi festinat. ⁊ addē nō desinit. ⁊ puls' minuit' et cōplete sūt digestiones tres. et si hec numerata in dieb; estiuis acciderit māe. ⁊ i dieb; yemalib; calū fiat fm similitudiē; aliq gūlio estatis in yeme infrigidando locum ⁊ alterando aerē cum decrepitoꝝ in tm̄ q' fiat in digestiōe simil' stōacho iuuenū. ⁊ cū hmōi reb; ⁊ sibi similib; poterūt pati sunt in duob; tempib; tempatis hominib; tempatis. ⁊ in yeme sunt grossi. ꝓpter accēta

ELECTIONES : ⁊ ꝓPRIETATES

Fili genoue.

Eligitur bisinegiuard utentib; motu laborioso bn̄ digentib; ⁊ stōachū calidū hntib; eo q' ē cōpositū ex substāciis diu'sis. ⁊ licet diu'se sbstācie fatigent. tam̄ stomachū reducit eas in naturā cōsimilē. ⁊ h' cib; nutrit nutrimento mlto forti ⁊ bono cum digerit'. ⁊ sembusuch. i. calgon. quoꝝ panis pasta nō digerit'. qm̄ nō bn̄ coquūt' cū fiunt. ⁊ ūctuositas ipoꝝ impedit digōne eoꝝdem.

Aly fili abbel

Eligunt' carnes tonse se minuti incise ꝑ illis quib; mlṫplicat' laxatio cā coytus ul' ꝑ excitātib; exercicio forti ul' quib; supueniunt accidencia aīe retardancia digōne sicut langor ⁊ timor. eo q' maior pars sbstancie carnium in brodium ōūtit'. uīi digestiua pōt leuit' ōūtē ipas in sanguinem ⁊ corp' recipiet iuuamtū.

Fili genue.

Eligunt' talbeheget acetos. ꝑ illis in quoꝝ stōacho gnāt' flegma cū colera eo q' ipē sua siccitate desiccant flegma ⁊ acetositate sedant coleram. ⁊ hi cibi nutriūt corp' nutrimento multo inclināte ad siccitatē. ⁊ ex eis que ꝑparata fuint cū sumach confortāt stōm. ⁊ retinēt naturā ⁊ ꝑparata cū suco lemoncelloꝝ ꝓuocant appetitū.

Elkendi.

Eligunt' sufficita sine brodio ꝑ illis quoꝝ stōachis flegma multiplicat' eo q' ipm̄ incidūt marīe cum ꝑparant' cum calidis sꝑeb;. sꝑes enim retardāt digōnē ipoꝝ. ⁊ h' cib; gn̄at nutrimentū siccū ꝓp q' est de cib' illoꝝ q' utūt' exercicio forti ⁊ marie cum fiūt ex carnib; inclinātib; ad grossiciem.

Iohannes.

Eligunt' ꝑ hntib; stōm hūidū. ⁊ quib; accidit obliuio. ⁊ hntib; egritudīes flāticas ⁊ utentib; motu et exercicio eo q' carnes que recipiūt sic ꝑparate nō cito dissoluūt' ꝓp siccitatē ⁊ ipaꝝ resistenciā. veruntam̄ h' cib; debiles stōachos fatigat postq' accidit abhoīatio sitis ⁊ dolor debil' leuis in corpe.

Fili abbes.

Eligunt' carnes assate sup' carbones eo q' multū nutriūt ⁊ nodiūt' ꝓp tarditatē descēsiōis ⁊ digōnis ipoꝝ. ⁊ assature hmōi carnium agnoꝝ ⁊ puoꝝ efficiūt' conuenienci ⁊ meli' nutrimētū marīe ill' q' ꝑ minutionē euacuati fuerīt eo q' humorositas ipoꝝ ōūtit' in sāguinē; uelocit' ⁊ cōfortat uirtutē uitalem.

Dyglof fili mikail.

Eligunt' de carnib; assatis in ueru ille que sūt iuuenū gallinaꝝ porcū ⁊ fasianoꝝ quaꝝ assāciōi carbones suppositi nō fuerīt male qualitatis. ⁊ infundant' sepe assature ipē cum oleo amigdalino ꝓp q' assata recipient humiditatē alterā ab hūiditate sua. ⁊ iste assature sūt de cibis hnciū stōm calidū. ⁊ hnciū poros largos ⁊ exercitanciū exercicio multo.

⁊ sūt frigidi ꝓp contrarietatē caliditatis tpis. eo q' aer dn̄ans corpori tempato. in yeme fac̄ q' facit q' digerit' q' collect' cū. Nam aer caliditate sua in estate nō sufficit cor infrigidare sic aq' calidi tr' enim calide sic ethiopia. hoīes sūt aptinate ꝑ'ere frigiditatē interioꝝ. nec ē aliq' uia rectifica loco medicie i eoꝝ stōm. ⁊ etiā ad mūdificandū stōm ipoꝝ. Sclaui nō recipiūt res calidas i cibis. eo q'

In assato duplex est modus ꝯsideratois un⁹ in cōparatōe sui ipi⁹ ꝛ huiꝰmōi assum nutr̄ nutimento dissoluta ē hūiditas natural' in brod. ꝛ illud cui⁹ hūiditas natural' ē dissoluta ē siccum assatoꝝ gis ē humid quā illd cui⁹ resoluit hūiditas. vn̄ si duo mēbra int̄ se similia tollant̄ quoꝝ un⁹ ab igne reponant̄ ambo nocte una. mane sequenti inueies colorē assati splendid⁹. cui⁹ splendoꝝ putoꝝ saporem cui⁹ assati etiā repies delectabiliorē. delcīatio uō in sensu gustus est ab hūid

Numerus.	Noīa.	Natᵉ.	Gᵒ.	D offis assatis ꝛ hus q̄ aufert odorē alleoꝝ: Meli⁹ ex eo.	Iuuamētū.	Nocumētū.	Remotio nocumenti.	Q̄l' gn̄at	Iuuamēta cōuenablia: Cōplones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
162	Assum.	Cal. ꝛ hūid.	Cal. ꝛ hū. ī. 2.	Assū sup̄ ignē	Calef. effic. cān laginosas.	Stom. Fatigat.	Cū exercio fortī	Nutrīt mlt.	Calidis.	Iuuenibꝫ.	hyem.	Frigidis.
163	Iuxta p̄ d pinc. i. ossa.	Calid. ꝛ hūid.	Cal. ꝛ hū. ī. 2.	Cū pie fermētato.	Gracilēs ꝯfert lib.	Stomā hūidis	Cū supnas p̄ pis ꝯfectis.	Gñāt ualid hum.	Frigis ꝛ sicc.	Senectuti.	Autūpno.	Septētonal.
164	Iuxta p̄ carabīs. i. ossa.	Calid. ꝛ sicc.	Cal. ꝛ sic. ī. 2.	Carīs muolis ꝛ melle.	Uīentibꝫ fēp ue natōē.	Corrūpit ꝛ replet	Cū auīs dulabus.	Gñāt ualid aut	Frigidis.	Decrepitis.	hyem.	Montuosis.
165	Iuxta p̄ d pipīne	Tēpat cal. ꝛ hu.	Tēpat cal. ī. 2.	Cū eucalh. oleo amigdal. ꝛ sal linis.	Uigilijs ꝛ nausi.	Uīeib d'uibꝫ	Cū supnas fit cēcana.	Gñāt tēpat.	Tempatis.	Omībꝫ.	Uen.	Occidētalibꝫ.
166	Iuxta p̄ ꝺe me loīb ꝛ medull amīgd.	Tēpat cal. ꝛ hu.	Tēpat cal. ex hū. in. 2.	Eucharī tēpata ꝺe cedinis.	Puocat sp̄mat urinā.	Corrūpit stom ꝛ est nausiā	Cū acetosis.	Gñāt uelocis corruptionis.	Siccis.	Decrepitis.	Autūpno.	Septētonal.
167	Iuxta p̄ d acetl.	Calid. ꝛ sicc.	Cal. ꝛ sic. ī. 2.	Cū acetl' elect recente.	Coitū.	Sāgnē turbat efficit.	Cū suauis nauseū.	Sāgs turbid.	Frigidis.	Decrepitis.	hyem.	Septētonal.
168	Coriandrū.	Frig. ꝛ sicc. ī. 2.	Frig. ꝛ sic. ī. 2.	Oculatū recēs	Uīn ꝺe amara p̄ aufert scheue ꝛ ext sunt cal. siccis.	Coitū.	Cū humido ꝺe sapor dulci.	Nutrīt modic.	Calidis.	Iuuenibꝫ.	Estati.	Meridionalibꝫ.

nō existit sui hūiditas natalis quā hēt brodū ipi⁹ ꝛ ex quo sic res se habet in eis assum hu ipōꝝ hūiditas cum sup̄flua humiditate pulloꝝ ipōꝝ. nec est dicendū ab aliquo q elixata ha sit accidētal' nō debꝫ denominari ab ea. Illa uertam hūiditas q̄ ē ab eo p elixaturā sblata est xatoꝝ sic sūt carnes. Diuisio eī ē int̄ elixatū ꝛ elixaturā. ꝛ assatū ꝛ assaturā. Et intermedib sunt

forti ⁊ tardo. ali⁹ mod⁹ est in ꝯparatiõe ad elixatum. ⁊ ſcḋm hũc modũ ẽ hũi⁹ elixato. q̄ꝛ elixati
u'o in igne humiditas solui nõ pot̃ ſpiſſitudine ſupſiciei ſue. ⁊ illo cui⁹ humiditas remanet ma
exiſtens elixum. ⁊ illa eadẽ hora ſublatũ de brodio. ⁊ aliud ẽ aſſatum illa eadem hora ſublatum
ẽ ex ſupfluitate caliditatis. humiditatis ⁊ aeritatis ſicut accidit iuuenibꝫ in cõparatiõe decre
⁊ elixum inuenies deſiccatũ ⁊ denigratum ⁊ diminutum a ſapore ſuo delectabili eo q' in eo

ELECTIONES ⁊ ꝓPRIETATES

Rufus.

Antiq medicoꝝ conſiderauerũt cocta. aſſa. ⁊ frixa. in ꝯparatiõe corpois hũani dicẽtes q' ex aſſis ⁊ frixis
nutrimentũ q' recip̃ corp⁹ ẽ siccũ eo q' aſſum nõ h't in ſe hũiditatis q̃titatẽ q̃ poſſit hũectaĩ corp⁹ licꝫ
diu moretur ĩ ſtõacho. ⁊ frixũ eodeꝫ modo fiat de ſicca. Et carnes oĩs elixe in aq̃ ſe hñt ei⁹. eo q̃d
recipuit hũiditatẽ ab aq̃. ⁊ aq̃ hũidiſſimũ ẽ elemẽtoꝝ ſic̃ medici dicũt.

Raſis.

Eligitur p̃ macilẽtis ⁊ uolẽtibꝫ corp⁹ ĩpinguaĩ. eo q' miſtũ nutr̃ ⁊ uelocit̃ deſcẽdit. cui⁹ nutrimẽtũ ẽ lau
dabile. ⁊ ſãguis gñat̃ ex ipa eſt fortis ⁊ bonus. ⁊ maxime cũ cõficit̃ ex pane fermẽtato cocto que ĩ
laxatiua eſt uẽtꝭ conferẽs hũtibꝫ tuſſim ⁊ aſpitatẽ cãne plimoĩs. ⁊ ẽ gñatiua lapid. ⁊ oppilatõnũ.

Iudeus.

Hic cibꝫ ẽ multi nutrimẽti ⁊ tarde digeſtioĩs. ⁊ cũ ꝑparant̃ cũ nucibꝫ ⁊ olo ipaꝝ eſt fortis calitatis. ⁊
cũ amigdal' ⁊ oleo ipaꝝ ſeu ſiſamino ul' pĩguedĩe gallinaꝝ ẽ tẽpate calitatis. ⁊ uidep d' muſis
ẽ difficilioĩs deſcenſioĩs a ſtõacho. ⁊ qñ ꝑparant̃ cũ çuchãro addit in ſpmate ⁊ urinã ꝓuocat. ⁊ la
xat uentrẽ ꝯferens aſpitati pectoris.

Ingeldis.

Eligitur cũ çuchão ꝑparat̃ ad infrigidand corp⁹ ⁊ ꝓuocand ſõpnũ ꝑꝑ frigiditatẽ papaneꝝ ⁊ quia
multũ mõrat̃ ĩ ſtõacho cõfert tuſſi ⁊ aſpitati pectoĩs ⁊ pulmoĩs. ⁊ qbꝫ reumaticat capd' d'ſcẽdens
ab eo hũor ſubtilis calid⁹. ⁊ ẽ tarde digõnis maxĩe qñ ẽ multi olei. ⁊ qñ ꝑparatur h̃ cibꝫ cũ papa
uenibꝫ recentibꝫ ẽ fortõris ꝑparatõis.

Iohes ⁊ Ieſus.

Detestant̃ eam qñ fit de melonibꝫ multe dulcedis. ⁊ ſũt uelocit̃ ꝯũtibiles corrũpũt hũores exi
ſtentes in ueĩs ꝑꝑ q' febrꝭ accidit iuxta uelocitatẽ hũoꝝ recipienciũ cõrupcioẽ ſeu tarditatẽ
ipoꝝ. remotio u'o nocumẽti ipoꝝ fiũt cũ comedũt̃ prĩ ipĩs acetoſa. ⁊ poſt fruct⁹ pontici ſic̃ citonia
cibꝫ u'o qui fit d' medull' amigd'. ⁊ nebul' ẽ ſimil' cibo qui fit cũ çuchão ⁊ ſiũs manrebꝫ ⁊ opa
tionibꝫ. tamẽ hũi⁹modĩ cibi ſunt tarde digeſtioĩs.

Filii mendue Ieſus.

Cibꝫ qui fit ex dactil' ⁊ rutah ẽ multi nutrimẽti ⁊ uelocis deſcẽnſioĩs ⁊ digõnis laxãs uentrẽ. oppi
latioñe gñat. ⁊ nocet egritudinibꝫ ſplenꝭ ⁊ epatis. corp⁹ ĩpinguat conferens uẽtoſitatibꝫ colice et
uentoſitatibꝫ grõſſis ⁊ egritudinibꝫ frigidis. ⁊ maxĩe qñ ĩ ꝑparatiõe admiſcẽt̃ fanũ mellis et
crocus.

Iohes ⁊ archimanes.

Contingit q' pl'es diligũt comedere allea recencia ⁊ cepas cũ ſulcio ul' lacte q̃ oduiũt̃ ꝑꝑ odorem
ipoꝝ. ⁊ ſedare facit odorẽ ipoꝝ maſticatio coriandri uiridis ul' ſicci. rute. pulegij. corticis citri et
folioꝝ ipoꝝ ⁊ lauatio oris cum uino odorifero ⁊ bono ſeu maſticatio ſtipticoꝝ aromaticoꝝ. ſic̃ coc
tana. ⁊ poma. ⁊ hꝭ ſimilia. ⁊ ẽ maſticatio capperi. gariõfil'. ligni aloes. ⁊ mentaſtri.

midius ẽ elixo. **Almachadꝛos.** dixit ꝓptẽa medici pullos aſſos hecticis langũt̃ ut ꝯſuetur
bẽant hũiditatẽ ab humiditate aquea. loco hũiditatis natal' ab eo p elixaturã ſublate. que cuꝫ
ſua forma. ⁊ nll's dubitare d'bꝫ q' forma elixatoꝝ ſit brod. ĩmo brodiũ ẽ forma elixatoĩs ⁊ ñ eli
diu'ſe nate ꝑꝑ diu'ſitatẽ ſimpliciũ ipaꝝ. q̃ꝝ u'o noticia ꝯplet̃ in t'cio canone quẽ prediximus.

Chalae mundificat os acetosi(?) unctuositate. et recipitur ab epate et visceribus et per membra diffunditur quod multum et que anata fit si simplex est est illa que fit ex elementis. Si composita est ex animalibus. et si mediocris fuit illa vero que fit ab animalium naturis est sicut mel. Illa vero que fit mediantibus terre nascentibus est sicut tutab. Composita vero sicut sunt omnes modi qui fiunt artificialiter. Et tregebin est ros qui descendit in cho. super est humiditas qua fit laxatio. Et circusihi est ros que cadit in chora de regione chorasan. super arbores

Numerus.	Nomina.	Nature.	Gradus.	Melior ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.	Quid generat.	Iuvamenta convenabilia: Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
		De chalae simplicibus et compositis.										
169	Zuchar.	omnis cal. vero est cal. et cal. et hu.	calid in i. hu. in. z.	albu clarum.	Mundificat corpus et pectus lenit et vesice.	sitim efficit et movet coleram.	cum granatis mu zis.	sang. n mal.	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	hiemalibus.
170	Mel.	Ipsius ... et cal. et sicc.	cal. et sic. i. z.	Quod est in favo.	Mundificat ... carnium ...	sitim efficit et ...	Cum pomis acetosis.	sang. calid.	Frigidis.	decrepitis.	yemi.	Montanis.
171	Fenidigi et siningi.	G. Calid.	cal. et temperat. i. z.	Zuccarinum.	pectori et pulmoni.	Opilat splenem et epar.	Cum modico mi... et ...	Nutrit calid.	Frigidis.	Decrepitis.	yemi.	frigidis.
172	Catabes cum nucibus.	Calid.	cal. et hu. i. z.	...	... pectori.	Efficit ... et oppilat epar.	Cum granatis ...	sang. n acc.	Frigidis.	Senectuti.	yemi.	Frigidis.
173	Chabis.	calid. et ...	cal. temperat. i. z.	Cum nucis pis... bn coctis.	Melioes ... in cerebro.	Epar grossat.	cum acetos ... bus.	Nutrit multu.	Frigidis.	Decrepitis.	yemi.	frigidis.
174	Chalae cum nucibus.	bonus caliditati.	cal. et sic. i. z.	Quod est pure albe ...	confortat stomacho ...	fac ...	Cum lactucis et papavib.	Sperma multu.	frigidis.	Decrepitis.	yemi.	septentrionalib.
175	cu ... chalae ...	Temperat calid.	Cal. in. z.	bn coct. ... a olei.	...	fastidit.	Cum vino ...	Nutrit multu.	Calidis.	Iuvenib.	yemi.	frigidis.

sengar. et diarbether. et ex chalae melior est que cum pane conficitur. et peior ex ea est viscosa preparata cum a distemperati gustio indigentes. nam utuntur cibis acetosis plus propter colericas ad temperandam complexiones suorum. et alia causa est quia dulce simuli epati omnibus aliis membris. que dulcia si epar recipiret ad sui nutrim aliqui sapientes ... ab extremitatibus ... et dulce medicare ... quod temperatum sit centrum quale in modum ...

nutrit oppilationē faciēs. et halec hī modi diuidit. nam alia ex eis fit artificialr et alia q̄ fit nālit inter istas ē ex tīre nascētibz. Jlla uō que fit ex opatiōe elemētoꝝ ut pote tirengebin schirchosch. et manna. et canna mell'. et illa que fit artificialr ē simplex ul' ꝯposita. Simplex ē sicut çucharū. et tasantob. arbores cather. cui' ꝯplexio est subtilior çuchar et maioris mundificatōis et dulcedinis et in ipa salic. et dragant. et ē plium uirtutū q̄ sit tirengebin. Mana uō cadit sup arboēs ladni et gladiū ī regione

ELECTIONES ET PROPRIETATES

fily fili abē.

Et meli' ex çuchar ē taberget. et laudabili' et subtili' ex eo q' ē bn̄ colatū. ē tn̄ çucc' tēpate ꝯplo is. sz ī clinat ad hūiditatē q' ē in oībz modis suis. simil' melli. sz sitī ualde nō efficit sic̄ melatin nutrimtū ei' ē magis nutrito mell'. sz si coquat' et dispumet' sedat sitim. et tussim. et egritudiēz stōm. et renū et uesice. et calitatē extinguit. Mana calia ē ī pō gradu util' ptori et plmōi. uez illa q̄ cadit sr arboēs glandiū ē sicca. sz illa q̄ cadit sr arbore landeri. ē calida et sicca.

Ysc. G. Jo.

Mel urinā puocat et uomitū ꝯmouet. et qn̄ cum aq̄ decoquit' et dispumat' pdit' acuitas ei'. et minuit' dlcedo et inflatio ei'. et nutrimētū ipi' augeť. et urine puocatio. et uentris laxatio. et meli' ex eo ē acutū pure dlcedinis spissū et uinale declinās ad rubedinē. et deps. cal'. ē. et hu. ꝯplōis tēpate. q' uō ex eo ī sole decoqt' ē minoris hum. et mlte dlced'. et cal'. Rob uō calid' ē et sicc' sanguiēz ꝯbuēs. Muzū uō ex eo ē minoris calitatis.

Nisabim.

Pheludighi ē mlti nutrimti. et difficil' digestōis. leusinichi sbtili' ē cathay fo. et ē minoris nutrimti et facilioris digestōis. Sfingi uō sr leuiōēs p̄dcis ad digendū. oībz uō dc̄is cibis qescētes uti n̄ debēt. eo q' sr ꝯuēibile mag' excitātibz. Remouet' at nocum ipaꝝ cū optio uino assūpto post quatuor horas finita ꝯestiōe p̄ dictoꝝ. p̄dictos uō cibos ꝯedere nō debēt hntes epatis seu spleis oppilatiōez. sr hy iuuati tn̄ pectoꝝ. et pulmōis nisi oppilatōne paciant'.

Alberumel.

Ostestāt' cibū ill' q̄ timet gn̄atōis lapidē fi' in uesicis coꝝ et p̄cipue hntibz renes calidos et oppilōne paciētibz ī epe p uiscositatē ipoꝝ et sr ꝯfentes paciētib' apteina pectoīs seu plmōis. et qn̄ pparant' cū zuch amigdal'. et nucibz hntib' stōm tēpatū nutrit' nutrimto mlto et bono. Jn calido uō stō ī colaz ꝯuttit' p unctuositatē ipoꝝ. lluces q̄ē recētes sr insipide et unctuose. et pastill' q' dr' ꝯdratū p eo q' qrta ps ē mica pais al'. ex reb' qbz farcit'. tria al' ex pasta ꝯdistāte. et reliq̄ ex aceto. Res uō replētes quibz farcit' sr sic̄ leusinichi cui' t'cia ps sūt amigdal'. et duo tert' sr çuchar'. et spēs debēt ēē ea ppōtōe q̄ recipiāt' dlctabilr agustu.

Judeus.

Ypocras dic' q' nlla q̄ fuit ex farina frumti. melle. olo oliuaꝝ ul' alijs oleis sr uelocis descēsiois. et ꝯrūpit' uelocit' in stōacho. eo q' farina et oleum sūt uelocis descēsiois. et mell' ē descēsiois uelocitas sedat'. cū igne decoqt'. et uelocitas corruptoīs ipi' ē. q2 cū bn̄ decoquit' cibz ipe acuit' mel et oleum. et cum nō bn̄ decoquit' remanet farina cruda.

Abdiamel.

Oīs modi natuf seu cibaiti q̄ fuit cū nucib' et melle sūt gn̄atiui cole. et q̄ fuit cū amigd'. sr ꝯfentes tussi que fit ex hūiditate. et q̄ ex eis pparant' cum festucis et mell'. sr ꝯfentes hntibz ī pectoē et plmōe oppilatiōez et hūoe flaticū. et q̄ pparāt' cū papaūibz et zuch. sr ꝯfentes fluxui reumatico et tussi q̄ fit ex calliditate. et pparat' cū sisamino fastiduit. licz sit mlti nutrimti. uez pmutat' ꝯplexio cui' lib' caloe ex reb' q̄ miscentur cum melle.

Comes filij abes.

Qvskilenichi nutriunt mag' q' aliq̄ modoꝝ caloe qn̄ digerūt' eo q' ī se partē pāis ꝯtinēt. et ē difficili' descēsiois. eo q' oleū resistit decture pais ipi'. et firxū ex eis ē difficilioīs digestōis q' alir coct' ppter nimiā unctuositatē ipi'. et hy sūt ex cibis excitanciū et ex chaloe siccis uiscosa ē difficilis digestiōis eo q' est igs p āmixtione ouoꝝ p̄stat eis uiscositatē. et q̄ ex eis liq̄fit sub lingua eē.

milio et olō. et cā p quā cibis adherēt' unctuosis et dulcibz qui tempati sr. eis utētes ē q2 sumus ipoꝝ. illam postquā tempatiā consequunt' sibibz nutrim. et [illegible] utimur caloe seu dulcibz ī fine cometum. de cibis alijs q̄ ad alia mēbra nutienda mittūt'. et cā q' tēpatū reptū it' sapōēs sit dulce ē q2 oms possibile esse q' centꝝ q' ē med'. et ī medio locatū reperiet' ī ꝯcūferēcijs seu extremitatibz. h' at ē impossibile.

Repatatoriis indigent gencivũ qui mundificare volũt dentes ⁊ expellere id q̃ remanet ex abĩ cebis postmodũ dentibꝫ ⁊ gingiuis. ⁊ maxime illis corpõra quoꝝ calida sũt. ⁊ signũ corruptõis affectant citonia masticari ante illos cibos ut repleant̃ ĩ trisicia denciũ. qua de cã residuũ p̃cipue si misceant̃ eis res dentes ↄfortantes cum aromaticitate sicut sũt ꝑparatoria maẏmo

Numerus.	Noĩa.	Natã.	Gđ.	Melius ex eo.	Iuuamentũ.	Nocumentũ.	Remocio nocumenti.	Quid generant ex eo	Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
		D ꝑparatoriis dẽciũ. mũdificatõe ⁊ lauatõe dẽciũ.							Iuuamenta conabilia.			
176	ꝑparatoria dẽciũ scdm maẏmonẽ.	calidum ⁊ sicci cũ tẽp natate.	o o	Q̃ ẽ odorifer.	Dolori dẽciũ ex frigiditate.	Renibꝫ.	Cũ lauatõe cũ aq̃ rosacea.	o o	Frigidis.	Senectuti.	Frigidis.	Frigidis.
177	Mahleb.	⁊ haliẽ ⁊ ↄhod. frigs ⁊ sic. 1o. cal. ⁊ hũ. Maẏs. ꝛepuẽ	frigs ⁊ sic. in. 1.	Recẽs mags ponderosũ.	Gingiuis ꝛuitas pudicat ex frigiditate tẽꝑa ea.	Cerebꝰ calido.	Cũ tẽpatõe cũ oleo refrigidatiuo.	o o	Frigidis.	Decrepitis.	Frigidis.	Septẽtoalibꝰ.
178	Aq̃ cãphore.	Filiꝰ abdem. calidꝰ ⁊ siccꝰ.	cal. ⁊ sic. ĩ. 3.	Q̃ assimulat̃ ĩ odore ⁊ acuitate oleo balsami.	Mũdificat dẽs.	Sod ex caliditate.	Cũ ĩpũctõe cũ oleo violaceo.	o o	Frigidis.	Decrepitis.	Yemi.	Omĩbꝰ pt̃ meridionalibꝫ.
179	Vthem.	Cõo. ⁊ maſ. calꝰ ⁊ aũni. ⁊ au nachũ ⁊ sicci.	calidꝰ ĩ. 3. sicci. in. 2.	Bendiz ⁊ mundꝰ	Educ feci ⁊ dẽtes a sordibꝫ ⁊ mũdificat	Guttur obest. ⁊ remouet dẽtes sanguinat	Cũ medull. se minũ melonũ ⁊ oleo violaceo.	o o	Frigidis.	Senectuti.	Omĩbus.	Omnibꝫ.
180	Cipperi.	Ras. Calidũ ⁊ sicci.	cal. ⁊ sic. in. 2.	Oculariũ albũ.	Frigidꝰ uelice singiuas strĩgit.	Gutturi ⁊ tussi.	Cũ misceẽt cũ acciã uel sandal.	o o	Frigidis.	Decrepitis.	Yemi.	Decrepitis.
181	Sandalꝰ albꝰ	Ras. ⁊ muſ. frigs ⁊ sic. ⁊ odiũ uiẽ uõ forcioꝝ frigidꝰ.	frigidꝰ. in. 3. sicc. in. 2.	Macassari.	Ori ⁊ capiti calido.	Voci obest.	Cum candis.	o o	Calidis.	Iuuenibꝫ.	Estati.	Calidis.
182	Rose.	Dius. frigs ⁊ sic. Io. frigs ⁊ sicc. G. ↄiuẽs laminũ in ↄiat ei frigiditas	frigs ĩ. 2. ⁊ sicc. in. 3.	De Iuri.	Dẽtes ⁊ gingiuas ↄfortat.	Coitum minuit cũ comeduntur.	Cũ granis celium sa miela comedibus.	o o	Calidis.	Iuuenibꝫ.	Estati.	Calidis.

tunc eĩ sũt nõ iuuatiua eo q̃ dentes mobilitãt ⁊ etates minuũt. ad abstergendũ uõ unctuosita uatiua. ad abscidendũ horribilem odorẽ piscium sallitoꝝ ⁊ sibi similiũ. ⁊ lac dulce abscidit odorẽ sedat̃ eoꝝ nocumẽtũ cum rebꝫ aromaticis ⁊ stipticis sicut cipperi sũt. ⁊ sandali. opacio cum oleis. poros sbiuntur quos iã repleuit. ⁊ lauacio post cibũ cũ alio oleo sic meglep. prodest eo q̃ ipm oleũ po

tē os. nam qn̄ aliquid remanet de residuo cibi int̄ eos incipiet caliditas n̄alis corrūpe. un̄ qd̄ no
ci' ē ex odore illi' q' remanet qn̄ intuallo aliquo temporis nō mundificantur. propter quod
cibor mutare nō pōt. un̄ corruptio ipor nō fiet. ⁊ h̄ sunt p̄paratoria iuuancia iuuancia dentes. ⁊
mis. s̄ si sunt magis conferencia sunt tamen multum nociua si continuant' in usu ⁊ 9suetudinē

ELECTIONES: ⁊ P̄PRIETATES

Ypp̄inacĩ gem cum.

Eligitur ex eo recens ponderosum cui' natā ē calida ⁊ sicca. uer siccitas fortior ē calitate. h̄ ei sua stipticitate confortat gingiuas ⁊ dentes. ⁊ sua calitate īflatōes ipor soluunt' q' quia uentositatē genat' addit coytum. ⁊ appetitū 9binatōis. ⁊ maxīe qn̄ miscetur ī medicinis ipor 9positis.

Allemon.

Mahalep ē ex laudabilioribz lauacēs. accipit' tn̄ ex uirgis tam' melioīs odoris. ⁊ q' ex ligno eius melius album plenum saporitum margaritaceū. ⁊ delatū de ptibz albideabingen. ⁊ uehent'. ⁊ dr̄ q' sit tempatū in calitate auferens sua mudificatōe odores horribiles q fiūt ex carnibz pin guibz dissolutōe. ⁊ aromaticitate frangit lapidē ⁊ mollificat duros tumores. abstgit lentigiēs. apiens oppilatōēz. necans lumbricos. ⁊ aufert reumata que st̄ in pectore ⁊ pulmone.

Raš. Johs. Jech.

Dixerūt ueteres 9fectionarij q' sit aqua distillans ex corpe arboris camfore carasslate. un̄ ab ipa e greditur. ⁊ dixerūt q' hoc uidet' q' ex camfora q'dā ē q' repit' in corpibz arbor suar olar ⁊ aliud ē de causuri ⁊ q'dam est q' repit' int' cortices ⁊ lippos ipor q' decoquit' ⁊ colatur. post cui' coctura sepa ratur aquositas ipius. ⁊ eius p̄pietas ē qn̄ ponitur in cibis musce elongabunt se ab eis.

Mašo. Rašis.

Betiki ē loc' regiōis Cusse. eligit' tn̄ ex eo h̄ns grossa grana ⁊ alba q̄ dbēt pōi in aq̄ rosacea ⁊ siccari in umbra. deind' redigant' in pulūez ⁊ reponāt' ī uascell' uitreis ⁊ fumigent' in ipis p'tmod' ducant' s' plano lapide ⁊ resuant'. G. dixit q' lauat intestina ⁊ p̄est disinteriis ipor ⁊ nocet uesice. aufert' tn̄ ei nocumtū cū melle. ⁊ uis' fuit qdam qui utebat' comestiōe ipi' ⁊ incurrit ydropisim. ⁊ sapo ē multe mūdificatōis nocēs oclis ⁊ ori.

Jehs. rusi. onas.

Eligunt' de ptibz cussi puri. q̄z herba breuis ⁊ unctuosa grana ipi'. ⁊ q̄ colligitur ex p̄tis ⁊ locis modi car aquar. ⁊ post ipos eligunt'. eligunt' qui s̄ rassari. ⁊ post istos de ptibz Rasi. oīs aūt isti modi apostematibz oris h̄ntes in se uirtutē incisiuā q̄ frangūt lapidē ⁊ urinā ⁊ mīstrua puocāt. ⁊ 9for tant stom̄ q' ē debilis digestiōis ⁊ calefaciūt ⁊ desiccāt sine mordicatōe.

Raš fili' mēdue.

Eligunt' ad 9fortand' dentes ⁊ gingiuas ⁊ aromatizāt odorē oris conferentes sode accidēti ex calita te 9fecti tn̄ cū medicinis epatis ⁊ stōachi. 9fortabūt eos. ⁊ iuuāt s' inflatōes calidas ī pncipio p̄dest ⁊ maxime īflatōibz epatis ⁊ stōi. Rubei tn̄ ex eis frigidiores s̄ alb' quor iuuamtū eq̄le ē iuuamto albor. Sandali u'o cū 9fricant' ex fricatōe calitatē acq'rt sic acqrit farina ex molitura. ⁊ ferrulū ab igē.

Mašo. onsera. G.

Rose sunt diuisar pauū. nā sup qbdā ex eis uincit amaritudo. ⁊ st̄ ptes calide ⁊ subtiles. ⁊ s' qbdaz stipticitas que sunt frigide ⁊ grosse. ⁊ sup quibzdā aq̄sitas que sūt saporis insipidi s' qbz totalit' uincē frigiditas q̄ mediocres sunt int' grossiciē ⁊ sbtilitatē. ⁊ sūt 9fortātes cēbr caliduū.

Dins. G. Johs.

res cibor neccīe sūt res abstersione h̄ntes sicut sūt usnem. Cuchar. ⁊ fabe. herbi u'o farina ē iu qui fit ex cibo qui dr̄ darurata ⁊ sibi similia. ⁊ h̄ omīa obsūt dentibz ⁊ laxant gingiuas nisi ab sicut lauatio facta cum eis que sunt boni odoris prodest aūt cibum q' nō pmittit res mali odo' ros subintrar. ⁊ sr̄fluitates 9ceptas expellit. ⁊ aer 9cussiōis dissoluit horribilē odorē fcm̄ ex piguedine corporis.

Aque sunt delatrices ciborum eo quod per eas feruntur cibi per extrema corporis. Meliores tamen ex eis sunt que fluunt velo-
citer habentes odorem et saporem et calefiunt velociter oriente sole et infrigidantur velociter occidente sole. Et [illegible]
membra per quam aqua conservatur humiditas innata radicalis et acquisita seu [illegible]. et conservatur caliditas innata et acquisi-
ta. stuporem et oblivionem. et sitis debilitat appetitum. corpus consumit. visum obtenebrat. aqua vero tamen dividitur. quam
cibi modicum tamen ex ea sufficit ad sitim sedandam. prohibet sanguinem a corruptione et vapores ascendere ad cerebrum. sani-
tatibus et apostematibus non digestis. Aqua que est calida que sitim non mitigat nec ambeis recipit propter quod non oportet

Numerus.	De aquis pluvialibus et fontium.							Quid generatur ex eo.	Iuvamenta convenablia:			
	Nomina.	Natura.	Gradus.	Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.		Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
183	Aqua fontium [illegible]	frig. et hu.	frig. et hu. in .2.	Ex fontibus orientalibus.	Epati calido digestioni.	Infrigidat et efficit [illegible]	Cum balneo et exercitio moderato.	Urinam multiplicat.	Calidis et siccis.	Calidis et siccis.	Estati.	Calidis.
184	Aqua pluvialis.	habens aliquid caliditatis.	frig. et hu. in .1.	Ex bona tempestate recepta.	Tussi in [illegible] parata.	Raucitatem cum corrupta fuerit.	Cum calefit.	Sudorem provocat.	Temperatis.	Temperatis.	Omnibus.	Omnibus.
185	Nix et glacies.	frigida naturaliter et sicca accidentaliter.	frig. et hu. in .3.	Ex aqua dulci [illegible].	Digestionem meliorat.	Tussi et nocumento.	Bibendo cum moderamine.	Suffocationes viscerum et paralisim.	Calidis.	Iuvenibus.	Estati.	Meridianis.
186	Aqua nitri mixta.	frig. naturaliter et calida accidentaliter.	frig. et sic. in .2.	Cum miscetur cum aqua.	Digestionem confert et conservat ab [illegible] humida.	Pectori et [illegible].	Cum balneo et debili motu.	Rigorem et frigorem.	Calidis et siccis.	Iuvenibus.	Estati.	Calidis.
187	Aqua calida.	Calida accidentaliter.	frig. et cal. in .2.	Tepida et dulcis.	Mundificat [illegible].	Laxat [illegible] digestionem.	Cum miscetur aqua rosacea.	Inflationem humidam.	Frigidis.	Decrepitis.	Hiemi.	Frigidis.
188	Aqua salsa.	Calida et sicca.	Cal. et sic. in .2.	Non amara et fluens.	Solvit corpus.	Pruritum efficit.	Cum miscetur vel post [illegible] balneum.	Sitim et oppilat.	Frig. et humidis.	Decrepitis.	Hiemi.	Frigidis.
189	Aqua aluminosa.	frig. et sicca.	frig. et sic. in .3.	Que potata prohibet et modicum [illegible].	[illegible] et [illegible].	Dissecat corpus.	Cum rebus humidis et dulcibus.	Colicam.	Calidis et humidis.	Iuvenibus.	Veri.	Meridianis.

vaporibus implet que fluentes ad stomachum mediantibus nervis laxat cum propter quod non digerit. unde plures videmus de gentib-
tes nec cadit in nobis reprehensio sic eo quod Christiani utentes ea non offenduntur ab ea nec accidunt eis incommoda.
aqua salsa sitim provocat calefacit et desiccat. Aufertur vero salsedo ipsius per sublimationem cum cucurbitis et aliis in-
exterior et efficitur dulcis. et aque bullire debent usque ad consumationem tertie partis deinde potentur nec sit aqua
ca. Nam hec vasa cum eis bibitur replent corpus ventositate et de melioribus vasis ad bibendum est sic va-
frigiditate ipsius et maxime habentibus complexiones calidas. et qui aquam bibere noluerit bibat mediate que tritatur
stomacho et urinam non multiplicat. et magis cibi digestiva.

mit' ius opoi tn̄ sepe dois sup̄ lapillos nō lenites p loca plana ⁊ sr̄ olees lucide ⁊ clarē ⁊ lenes pōderi
tes astōacho uelocit' ⁊ leuigant gss cibos in stōacho ⁊ q̄titas modica eoeis cibū sōtiliat desces̄ ipm ad
ta seu istuēs ⁊ cupis pulcritudiē efficit ⁊ canis molliciē ⁊ tenuitatē. ⁊ cū multiplicat pot' ipi' facit tremo
ē frigida q̄ appetitū ōfortat. coloris pulcritudinē efficit. digerit accidētalir agregat p̄tē stōi sup digonē
tatem ōfuat. ⁊ p̄ʒ uat a febribꝫ acutis in maxie ī corpibꝫ ⁊ cplonibꝫ calidis. ⁊ obest catarris ueu
ut mltoclēs utēiet pot' ipi'. nam assūpta multicies cplexionē corrūpit molles inflatēs efficiēs. cebꝫ

oppiniones generalium in eis.

ELECTIONES ⁊ P̄PRIETATES

Yp. G.

O ducitur aq̄ fonciū que sunt mltē fritatis. ⁊ aque lacoꝝ arenosoꝝ qn̄ ieiunis bibūt'. q̄ obst' stō.
dētibꝫ. inflatoī. neruis. ossibꝫ ⁊ cerebro eo q' sūt frigide cplonis. sūt ⁊ male qn̄ dant' ī balneis ⁊ est
coytum. ⁊ in exercicio forti. ⁊ siti q̄ de nocte accidit in sōpno eo q' calorē naturalē extinguit. n̄
sitis fuit occōne febs tibi fallati. aut reꝝ calidaꝝ ⁊ siccaꝝ.

Yp. G. Oribas.

Y pocras dicit q' aqua pluuial' est melior īt' aquas leuior ⁊ dulcior eo q' subtili' ē q' sol ex aquis
attraxit que licet corrūpat' sua subtilitate ⁊ nō malicia corrūpit'. aq̄ raucitatē facit ⁊ febres. et
cū nō corrūpit' ē bona. Melior tn̄ ex aquis ē qn̄ pluit suauit' ⁊ paulati. ⁊ cū tonitruis. pa ea ꝑpt'
ipi' subtilitatē que in ea existit. ⁊ sc̄da ꝑꝑ motum nubiū ipam subtiliantē.

G. Mas. Jo.

N iuis quedā ē glacies ⁊ quedā gelu. ⁊ de glacie meli' ē ⁊ pei' s̄m maniem loci in quo repit'. ⁊ de glacieb'
meli' est q' ceciderit sup saxis. t'ris duris ⁊ bōis arenibꝫ. ⁊ cū acciderit nō n̄ malam aquā hīe tēpa eaꝫ
cū hac niue. Et de niuibꝫ pei' ē q' sup̄ mīnas ceciderit. ⁊ nix licꝫ sit frigida ⁊ sicca in sba. iudicat me
dicus in ea. s̄m opatōeꝫ s̄m q̄ ē hūida.

Mas. Jo. Ar.

Q ui us' fuit potu aq̄ flu'iū d' fontibꝫ ⁊ infrigidataꝝ in aere. ⁊ ōfuataꝝ in arena in domibꝫ nō indige
niue. q' si niuis nocumtū nō appareat iuuenibꝫ ī ōtinēti tn̄ cresceus ana modicū apparebit decrepi
tis. ⁊ p̄cipue illis qui ōsueti sūt pati podagrā seu egritudies intrinsecas seu nuoꝝ egritudiēs ⁊ q' aqua
nō mutāt signū ē q' nō inspissatur cū decoq̄t'. ⁊ famelicū nō sauciat nec digesta dr̄ nec puocat appetitū.

G. Ir. Jo.

E ligit' ieiunis q' stōm lauat aciboꝝ supfluitate. ⁊ possibile ē q' uentrē laxat cōdicione mixta cū zuccharo
⁊ melle. cui' usus destruit digestionē. laxat stōm ⁊ corp'. ⁊ puocat fluxum sanguinis de naribꝫ. s̄ illa q̄
nec ē frigida nec tepida. corp' inflat. appetitū debilitat ⁊ siti nō sedat. scias q' aq' subtiliat ig's qn̄
eā grossiciei ipi' fuit frigiditas. ⁊ ingrossat qn̄ grossiciei eā fuit calitas sic' in nilo in t'ra egy' pti.

A qua salsa p̄' laxat corp' deinde stingit ⁊ desiccat. sulphurea u' ⁊ picea ⁊ d' napta ꝓsit scabiei apteāntibꝫ
uetenibꝫ ⁊ ydropicis. aq' u' eris urinā ōstipat. ⁊ aqua q̄ egredit' ex mineris argenteis infrigidat ⁊ de
siccat temꝑate. Aqua siquidē firea ꝓdest stō. inflatoī. splenis. ⁊ calefac' ⁊ desiccat. Aqua tn̄ salsa qn̄
miscet' cū sauuuch in uasis nouis cereis. deīnd' ꝑforat' fund' uasis subtili foramine aq̄ distillans
ex m̄ potata sup̄ pingues cibos auf't' nocum̄ ipoꝝ.

A que ōs hmōi fr' ōuenientes ad curādū ab exti' corpa n̄ ad potādū. tn̄ si ās potare indigeat misceat cū eis d' luto
sue regiōis l' bulliat pri' ⁊ misceat' cū ipis uinū stipticū si assumentes fuint frigid' cplonis. Si u' fuint
calē cplōis dent' cepe ꝑparate cū aceto ī cōestiōe ⁊ ī potu. schiuvpos acetosos ⁊ ī aq's q̄ s̄ male q̄litatis corp't' ci
cera ⁊ oplata d's ad biled' ꝑt q̄s' ⁊ comedat cepe ꝑpāte cū aceto. ⁊ an̄ eas comedat' d' pastinacis siluestribꝫ pisabꝫ fallati
ul' cucūbitis. ⁊ aq̄ t'bida clara efficit' qn̄ ponitur ī ea alumē l' medulle nucleoꝝ gurgolilloꝝ seu accensi carbones.
⁊ aq̄ bibētibꝫ calidā colore hn̄tes ōpotiū ex uiridi ⁊ citrino. ⁊ splen ⁊ epar hn̄tes inflata ⁊ lepiā paciē
supdca cum ipi ul' eā bibat uino ōmixtā ⁊ uīc n̄ opat' in membris n̄ infrigidatōeꝫ ul' huectationeꝫ
uasis ōuenientibꝫ ul' cum fit uas cereū ⁊ pōit' in aqua salsa ꝑ subtiliatione ⁊ resudatōeꝫ aq̄ s̄b intrat
ī uasis ōficioꝝ stricoꝝ. illā aq̄ h' repl' corp' uētositatibꝫ qn̄ fugit' sic' ē opatō uasoꝝ ī q̄bꝫ reponit' fo
sa de cottio ē ayr. ⁊ aqua niui amixta credit' induce sitim eo q' cū maxima auiditate recipit' ꝑꝑ
toti' quā estimas suffice ad siti mitigandā quā hos. nā ex h' aqua efficit' mag' sana corpi ⁊ fortior.

Vinum calefacit corp' digestionē meliorē efficit. mēbra humectat. sincopin auf't. ꝛ sitim q̄n lyphatū. patis. ꝛ h' sunt op(er)aciones sue q̄n bibitur moderate. cū u(er)o īmodate potat'. uigilias facit. ꝛ inflatiōes epylempsiā. debilitatē neruoꝝ ꝛ uis' inducit. febres efficit. ꝛ sens' ꝑmixtionē. malū intellectū. para flāmā extinguit. ꝛ si aliquis inquirē uoluerit inueniet decem uini iuuamenta. Quiq3 ex p(ar)te corpis. ꝛ qn borat coytum. aiam letificat. bn̄ sp(er)are facit. ꝛ audaciā cordis. ꝛ pulchrificat dispōnes corporis. ꝛ a

Numerus.	Noīa.	Natē.	Grād.	d' uinis fructuū ꝛ uuaꝝ. ꝛ d' cautela ab ebrietate ꝛ anxietatib3. Meli' ex eo.	Iuuamentū.	Nocumentū.	Remotio nocumenti.	Q' hūor generat.	Iuuamenta ꝯuenablia. Cōplones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
190	vinum.	ꝯbs. cal. ꝛ sicc.	cal. ꝛ sicc. i. 2.	Citriū odorifer ꝛ.	famē sedat.	ebriat īmo derate.	cū reb3 sic uise ꝛ cum aq̄ mixtura.	sāgs calidū temp(er)ato.	frigidis.	decrepitis	oib' p̄tes etate.	frig' ꝛ media calid' ab3.
191	vinū uetus odorifer.	Idē fōus ca lid' ꝛ igneitatis.	cal. i. 2. ꝛ sicc. in 3.	vinū odorifer.	Curat optalmi am.	sensib3 ꝛ in pu eroꝝ.	Cū pomis mu zis ꝛ medullis lactucaꝝ.	sāgs subtil. acu.	frigidis.	senectuti.	yemi.	frigidis.
192	vinū rube ū grossum.	Tēpātū ī caliditate ꝛ siccitate.	Cal. ꝛ sicc. i. 2.	splēdidum.	Sedat sincopin.	splē ꝛ epati ꝯ bulb3.	Cū granat' acetos.	colā rubea.	frigidis.	decrepitis.	yemi.	frigidis.
193	vinū citri nū acutū.	fortī' ī t'ūa ī caliditate.	Cal. ꝛ sicc. i. 2.	annuale ꝛ lu minca adum.	auf' nocum ū collicoꝝ.	Sedat coit' ap(pe)tit'.	Cū acetosis mu zis.	colē acutā.	frigidis.	decrepitis.	hiei tiplicati.	septentrional'.
194	vinū sapiens ī acetosum.	pauce calita tis ꝛ siccitatis.	Cal. ꝛ sicc. i. 2.	q' fit d' uinea q̄ aq̄ diffun dit.	Colicas.	Neruis ꝛ uiscerib3.	cū dulcio fr̄ mixte.	sāgs īmid'.	Tēpatis.	iuuenib3.	yemi.	Orientalib3.
195	vinū d' dac tilis.	Grossū ꝛ ab hominabile.	Cal. ꝛ hu. i. 2.	fcm ex rutab. seu ex melle ipi'.	Impinguat corp' ꝛ laxat.	Opilat.	Cū granatis dulcibus.	sāgs rubid'.	frig. ꝛ sicc.	decrepitis.	Autūpno.	maritimis.
196	Amigdale et mar. amare.	ox. ꝛ fo. cal. ꝛ sicc. solidum ꝯfectōe cū cērac' cal. i. 3.	Cal. ꝛ sicc. i. 2.	magne et omni dulces ꝛ recen tes.	bene potu ꝑficiunt ebrietate ꝛ angustia ... sign.	Intestinis.	cū reb' cum uīa amigd. dulcibus ꝑ papaūb3 seu zu charo.	hūor ī digest'.	frigidis.	decrepitis.	yemi.	septentrional'.

bn̄ limphatū odorifer. mediocre int' nouitatē ꝛ uetustatē. ꝛ hn̄tes ꝯplōnes calidas bibūt uinū lim laꝝ. q' si uinū claꝝ face uoluit terat amigdulas ꝛ linguā bouinā misce. hoc ē tali ꝑparatū confortat ē afamelico ul' repleto cibis. nec cū cibis salsis acutis ꝛ acetosis. nec post assūptionē lactis. n̄ cauendū etiā ē nec ī bibendo diu'sa uina mutent'. nec bibendū ē post balneū nec exerciciū. ne ꝑ di turnitate multa ē abstinēdū a sōpno. ebrietate. ꝛ a potu sup' naturam q̄ uelocit' uehit'. ꝛ a nimio uasoꝝ continentiū libram unā s(e)c(undu)m numē quatuor hūoꝝ. ꝛ hoc appetitū induc' ꝛ sōpnū tn̄ qllū

fiūt. Vrinā ꝓuocat. uentrē laxat. animū letificat. solaciū. liberalitatē. ⁊ prudēciā efficit. ⁊ in corporibꝫ tem
ꝑatis. appetitū coytum. ⁊ nutrimtū minuit. litargiā. malū odorꝫ oris. tremorē. corporis agitatiōez
lisiōm oris. ⁊ subitaneā mortē inducit. eo ꝗ uinū cerebꝫ replet. ⁊ calorē suffocat sic oleū habūdās lucnē
qꝫ extr̄e anime. Nam digōnē efficit meliorē. ꝓuocat urinā. pulcꝫ reddit colorē. bonū odorē efficit. uo
maticā cōpescit. ⁊ meliꝯ inť uina ad gn̄andū sāguinē tēpatū in ꝯplonibꝫ tēpatis ē uinū rubicūdū

ELECTIONES: ⁊ ꝓPRIETATES

G. G. D.

Vinū diuisatꝯ in colore. odore. ⁊ sapore. ordine potu ⁊ tpr̄e. nā albū ē modice calitatis ⁊ modici nu
trimti. uelox ad digerendū. nigrum uō bonū sanguinē gn̄at. orribilꝯ uō odoris est. dulce ē uelo
cis digōnis. fluere facit uentrē minꝯ quā urinā. Stipticū uō est. grossum ē multi nutrimēti ⁊ dif
ficilꝯ descēsiōis. subtile uō est. Vinū itaqꝫ nouū ē inflatiuū. uetus uō alleuians.

Eligit potu uini luna exis tēte ī sig̃s aq̃ticis pt̄ scorpiōez. d̄ iñ ae rea luna coniūcta cū uenere. et ioue.

G. Y. R.

Vinū uetꝯ in ultimitate ē calidū in tcio g̃du. Nouū uō ī p̄mo. mediū it̃ h̄ ē calidū in sc̄o. h̄ntibꝫ uō
ꝯplōnes calidas nocet uinū citrinū ⁊ rubeū splēdidū. uetꝯ. amarꝫ ⁊ purꝫ eo ꝗ induc̄ soda. anxietates
et uigilias maxie h̄ntibꝫ epar ⁊ cerebꝫ calidū. nā sōpnꝯ ⁊ uigilie fiūt iuxta calitatē ⁊ h̄iditatē
cerebri ⁊ uini. h̄ntibꝫ uō ꝯplones ꝯtēpatas ꝓdest uinū rosaceū nō antiqūu modatū ī q̄ttitate et
limphatū.

G. R. Ihes.

Rubeū grossū nouū ⁊ dulce ē plimi nutrimēti ⁊ magꝯ nociuū sto. detiꝯ uō eo ē nigꝫ. grossū ⁊ dulce. h̄
uō deteriꝯ ē nigꝫ grossū ⁊ stipticū eo ꝗ difficilꝯ ē descēsiōis. Albū uō it̃ oīa uina ē minoris calitatis.
cuiꝯ nutrimtū ē magꝯ iuuatiuū calefcīs ⁊ ad ꝓuocādā urinā ⁊ ꝑcipue subtile ex eo. eo ꝗ oē uinū al
bū ē stipticū crossum ulꝯ aq̃ticū subtile. dulce uō nūq̃. oē uō uinū nigꝫ dulce ē.

R. G. Iohes.

Quare uinū citrinū acutū noceat ꝯualescētibꝯ ⁊ debilia h̄ntibꝫ corpa. ē ꝑ siccitatē ⁊ acuitatē ipiꝯ ⁊ q̄re ⁊
ꝯsedat coytū. ē qꝛ calitas q̄ ꝯpletꝯ ꝯbinatō ⁊ digestio spmatis extrahitꝯ ad sup̃ficiē cōpis ex gaudio ⁊
uini subtilitate. ⁊ cā qua h̄ntes ꝯplōes calidas debent cuiꝯ potatio incitatus piꝯs q̄ ī magꝯs ē. qꝛ modi
cū uinū piꝯ cyathi cōtinētes uelocꝯ digerit cebꝫ ascēdēs. cuiꝯ uapores uelocꝯ ī cebꝫ ascēdt. un ciciꝯ in
ebriat ⁊ uelocꝯ mltō. ⁊ q̄r accidat occōne potatōis uini tremō ⁊ moblitas q̄uis ipm fit cal. ē qꝛ timor
accidit occōne flatū gn̄atoꝫ ex indigōne ⁊ fiītas accidit qꝛ aer agredit poros quos uinū apuit.

Eligitꝯ eo exi stēte ascēnd. ꝯ domo illiꝯ ꝑ quo eligitꝯ ulꝯ bñ. ꝯexistente ī eo ⁊ repudiatur si fuit̃ in. vj.

G. o. os. ⁊ Glo ficatā.

Quādo colatꝯ uinū ꝗ acessit a fece sua. ⁊ ꝑmutado miscetꝯ cū fece altiꝯ boī uini anullatꝯ acetositas eiꝯ. ci
nis uitis albaꝫ uuaꝫ ⁊ passule dissolute ⁊ cetera tra. ⁊ mitꝯ ꝗlibꝫ istoꝫ si pōatꝯ in uino ꝗ acete cepat
abscidit acetositatē ⁊ q̄n iiiidemiatꝯ uue q̄ cepūt aliq̄ntulū desiccaī in umbra luna existēte diminuta
lūie ꝗ exp̄mitꝯ. ⁊ d̄cqꝫtꝯ usqꝫ ad ꝯsūptōez aq̄sitatis ipaꝫ. ⁊ reponūtꝯ ī uasis ꝯtificata q̄ꝫ it̃ coopta. ⁊ sup̃
ipōꝫ cooptoīā lamiā ferrea applicetꝯ tpr̄e corruscatōnū ⁊ tonitoꝫ. auferatꝯ tpr̄e boreali. assecurat hoc ꝗ
uinū ab acetositate ꝑs̃uabitur.

R. Ie. Mas. ⁊ ī Isaac.

Eligūtꝯ ad ponēd ī quolibꝫ uino cocto nuces tre ad auferēd fumū si ꝗ ꝑ igꝯ teniāsit. ⁊ ad faciēdū ipm claꝫ ⁊
mūdū sal apponēd ē. Vinū uō d̄ dactilꝯ g̃sli ē inť alia uina ⁊ minoris cal. ⁊ uinū ꝗ fit ex melle dactiloꝫ g̃s
si ē alus uinis ⁊ d̄bilioꝫ cal. tardiōis descēsꝯ. ⁊ pliuꝫ uētositatū it̃ alia. Verꝫ h̄ uina ꝓdca oppilatōez faciūt.
maxꝯ p̄ncꝯ ꝗ̄ ueťescat. Vinū tam mellitū fortōis ē cal. inť alia uina. ⁊ magꝯ opatꝯ stuporē. ⁊ uinū passulaꝫ ē de
bilioīs opatōis ꝗ̄ uinū g̃sli nigꝫ. uinū uō spmatū dꝫ eē d̄ miō illoꝫ. ⁊ uinū ī q̄ poitꝯ decla. ē frig. ⁊ stiptic̄.
⁊ dꝫ aqbꝫ dā ꝗ ē cal. ⁊ siccū.

D. o. Iohes.

Repudiatꝯ sacino ī ascīte ꝑ īpedimta ipiꝯ. matē ꝑ excessꝯ ꝗ fiūt ī potatōibꝫ et cauda ne tedio si supueniat.

Si ex suco folioꝫ uitis uuaꝫ albaꝫ accipiatꝯ. unc. z. ⁊ ex aceto forti. ℥. i. ⁊ Rob agreste. ℥. v. ⁊ seīs caulꝯ ʒ. ij. ⁊ mi
sceatꝯ. ⁊ ex ipō ꝯfcō it̃ potatōes q̄ttitas aliq̄ bibatꝯ ꝑs̃uatꝯ ab ebetatē ⁊ ebetatis stupōibꝫ. ⁊ si assumatꝯ ex seīe caulꝯ
ʒ. ij. ⁊ misceatꝯ cū rob agreste añ uini potatōes ab ebetate ꝑs̃uatꝯ. ⁊ si aliq̄s uoluit bibē h̄ndatꝯ cibū minuatꝯ. ⁊ si
assumatꝯ d̄ brod. caulū pigm. ⁊ cōedatꝯ d̄ feludiki zucharinū. ulꝯ bibatꝯ d̄ uino dulci ꝗlibꝫ uice tcia. ⁊ cōedꝯ caphoā
⁊ nenufar. ⁊ nō mltplicetꝯ motꝯ ulꝯ loq̄la. ꝑs̃uatꝯ ab ebetate. ꝓcessꝯ uō ap̄ncꝯ potatōis ī aña dꝫ eē a modico ad
mltū. ⁊ q̄n datꝯ ī potu diligēti uinū aq̄ frustū uitis mixta uino ī tcio potatōꝫ uinū hōꝫebitꝯ. filiꝯ ⁊ sidetꝯ añ ✗
ꝓratū infūdētes in eo panē simlꝯ laceū ⁊ frusta citonioꝫ. ⁊ q̄n bibatꝯ ⁊ poma pt̃ comestiōez amigda
tat. ⁊ recipiatꝯ tam sorbicio una aque frigide. h̄ntes uō ꝯplōnes frigidas nō īdigēt. Vinū ⁊ bibēd
post cibū ne forte oppilatiōnē ⁊ ydropisim incurrāt. s; post duas horas ulꝯ tres bibendū ē uinū
uersas uices unꝯ potus diuidatꝯ. in potatōibꝫ ꝯueniens est suffumigatōibꝫ uti. a colloqo ulꝯ taci
motu. ⁊ ab aspectu uini ꝗ uasa ꝯtinēt. nā h̄ oīa potū minuūt. ⁊ ebrietatē festināt. Si uō numeiꝯ
facit cibi digestionem.

✗ pōt. mitꝯ. mīira seu ruta ad potād uinū ꝯ̃rebt.

Aromata et omnia alia redolencia in cameris reposita aerem rectificant et cerebrum confortant adeo quod nares odoratus et replent delectationem sensuum reliquorum et hec aromatica variantur secundum diversitatem temporum et maiorana. In novembri sicut arangia et solsequia in decembri [illegible] in ianuario sicut nabach [illegible]. In aprili sicut sambuci et flores mandragore. In madio sicut melones aliquantulum redolentes odoriferi fructus

Numerus	Nomina	Natura	Gradus	De odoriferis odoribus: Melius ex eo	Iuvamentum	Nocumentum	Remotio nocumenti	Quod humorum generant ex eis	Iuvamenta utilia: Complexiones	Etates	Tempora	Regiones
197	Mirtus.	R. Iohannes? frig. et sicc.	frigid. in .2. sicc. in .3.	Chatrabulhen recens.	Apostemata cal. [illegible]	Vigilias.	Cum [illegible] recentibus.	0 0	Cal. et humid.	Iuvenibus.	Calidis.	Calidis.
198	Rosa.	D. [illegible] G. [illegible] Jo. frig. et sicc.	fri. in .1. sic. in .3.	[illegible]	Cerebro calido.	Efficit [illegible]	Cum canfora.	0 0	Calidis.	Iuvenibus.	Calidis.	Meridianis.
199	Ozimum origanatum.	fili abdi. [illegible] cal. fili [illegible] cal. in .1. [illegible] fri. et sic. Jo. cal. et sic.	cal. in .1. sic. in .2.	Origanatum [illegible]	Consolidat [illegible]	Replet cerebrum frigid. [illegible]	Cum nenufare.	0 0	Temperatis.	Omnibus.	Quibuscumque inveniuntur.	Orientalibus.
	Viole.	Jo. frigid. et hu. [illegible]	frig. in .1. et hu. in .2.	Azulin [illegible]	Odorata ad [illegible]	Catarrum ex frig. [illegible]	Cum cheyri et sandalo.	0 0	Inflamatis.	Iuvenibus.	Quibuscumque inveniuntur.	Meridianis.
	Lilia.	G. [illegible] calid. et [illegible] Jo. cal. et sicc.	cal. in .2. sic. in .2.	Celestia.	Consolidat [illegible]	Soda ex calitate.	Cum canfora.	0 0	Frigidis.	Decrepitis.	Yemi.	Septentrionalibus.
	Citra.	Cortices eius cal. et sic. [illegible] hum. acetosum.	Cal. et sic. in .2.	De hortis magnis.	[illegible]	[illegible]	Cum [illegible]	0 0	Frigidis.	Decrepitis.	Yemi.	Frigidis.
	Fructus mandragore.	G. frig. [illegible] eo cal. et hum. frig. et sicc. et acetosum.	frigid. in .3. sicc. in .2.	[illegible] et odoriferi.	[illegible]	Hebetat sensus et soporem provocat.	Cum fructu citri.	0 0	Calidis.	Iuvenibus.	Estati.	Calidis.

frigid. et sicci. ipi fri. et sicc.

citra immatura et alii omnes fructus. nec omnes hii fructus [illegible] in regionibus calidis et [illegible] in frigidis est propter diversitatem complexionis [illegible] in calido. frigido sicco. et humido. et [illegible] conservant fructus delectatur similiter. et ob hoc habentes complexiones temperatas delectantur in [illegible] colore. quia res [illegible] colorus in [illegible] eo quod [illegible] [illegible] sicut calefacti [illegible] in frig. et habentes qui gaudentes submittuntur se [illegible] melonis. et plures alii qui [illegible] ab ea [illegible] nolentes et [illegible]

[illegible]

uini nō recipit ipm̄ corrumpentes. Et h̄ sit cum aromatibus frigidis. faciūt etiā redolencia p̄dicta delectacōēz sēs nā q̄dam tēporibꝰ anni se septēb̄ sic citra. lemones. lemōcelli. chery. In octubri sicut uiole narcisci ac incipiūt apparē tūc z oīs arborꝫ flores. In marcio sicut bahar. z eodem mense sūt desc̄t arbores z nenufar. In iunio sicut mala z melones bn̄ redolentes. In iulio sic̄ citonia z p̄sica. In augusto sic̄

ELECTIONES Z P̄PRIETATES

Mirtꝰ ꝑ suā stipticitatē ē frig̃. z sicc̄. z ꝑ amaritudinē ē aliq̄d cal̄. z sb̄tilitatis hn̄s z sanbac ē fortis cal̄. z siccitatis p̄dest hn̄tibꝫ tortuꝰā oris z paliſi z sodā ex frigiditate. Rose gariofolate nōiate arabice nisiri ꝓpinq̄ sī sambaco in ūtute. ūꝝtamē debiliōēs sūt eis z delc̄tabiliōēs. Narcisus tempatus in calitate z siccitate sb̄tiliatiuus z dissolutīs hūiditatū. siluest̄s tn̄ fortior z calidiō ortulano. z c̄apest̄s narcisi si cepe accipiat z aliq̄ntulū findat in cruce z p̄t modū plantet ī uiridario duplabit flos eī.

Rose sūt diūsoꝝ modoꝝ. Nam ex eis q̄dam sī splendide. quedā albe. z quedā citine. z quedā in exteriōi sup̄ficie citine. z in interiori sūt nigre. z eaꝝ nature sūt ꝺuīsaꝝ ūtutū. ūꝝtamē oēs ad frigiditatē declināt. Vn̄ cerebꝝ infrigidāt z desiccant. z sedant calitatē ip̄i. tamē hn̄tibꝫ frig̃ cebꝝ catarr̄ fac̄. z meschir. cheiri. citrinū h̄t aliquid calitatis. nigꝝ tn̄ ē tēpatū. tamē dic̄ q̄ sit cal̄. z sicc̄. ī. z.

Ocimū cariofilatū h̄t in se calitatē q̄ dissoluit sup̄fluitatē cereb̄ modice. q̄ si asp̄gat aqua seu ꝯfundatū infrigidat z hūectat mag̃. mitastꝫ cal̄. z sicc̄. ī. z. dissolutiuū uehemē hūiditatū cebri cuꝰ suc̄ p̄dest sin̄gultu f̄co ex repletiōē. sansuc̄ cal̄. z sicc̄. ī. z. dissolutiuus z sb̄tiliatiuus. nā dissoluit uētositates cebri z oppilat ipm̄. z subtiliat hūiditates cuꝰ oleū p̄dest doloībꝫ aurium q̄ fiūt ex uētositate grossa. z q̄ ponitur sucus eius ī uētosa apponēda locis scarif̄tis opat̄ q̄ cicatrices eoꝝ locoꝝ deleāt.

Caligūr ꝯ cebꝝ cal̄. ꝑ suā frigiditatē. z ꝯ uigilias. q̄ dormire faciūt uelociē odorāte. z si ponāt̄ extꝰ supra caput tenentes faciēt urinā redolere sic redoleat ip̄e sic̄ accidit cū alchāna tincis q̄ urina eoꝝ colore tigat. Et uenustar similis ē uiol̄ ī ūtute z uinamito. ūꝝtamē frigidi ē eis ꝑ q̄ abscidit soda ꝯtigētē ex cal̄. z ip̄m ē duoꝝ tn̄ bꝝ citrinū siluē z celeste ortulanū. ūꝝ celeste dl̄cabili ē z hūidi. flos panis porcini cal̄. ē z sicc̄. qui si uino ꝯfundatꝰ. z p̄t mod uinū ip̄m bibat̄ inebriat.

Lilium ē diuīsoꝝ modoꝝ. ūꝝtamē q̄libet calidū ē dissolutiuū cerebri. z chery citrinū ē cal̄. subtiliatiuū z dissolutiuū tempate. licet oīs alie maries eī sīt tēpate ī cal̄. z frigiditate. Ocimi gariofolati ūtꝰ ꝓpīq̄ ē ī opatiōē sansuc̄. Bacharacameg sī ꝯplōīs. z dl̄cabil̄ odoīs confertēs lenibꝫ uētositatibꝫ cerebri. fructus eoꝝ sī hūiuōi balchie uirtus ē sicut ūtus fruct̄ edere.

Mulier pregnantiū comedūt ex eo q̄n hn̄t appetītꝰ accidētales. z ip̄m ē ꝯtrariū mortalibꝫ tossicis cuꝰ cortex ē calidꝰ sicc̄. z acidꝰ. z acetosū ip̄i frig̃. z sic̄. ī. z. z caro ip̄i ūtꝰ h̄t ex sua acuitate z aromaticitate ꝯfortat stōm z ꝯfert digestioni cuꝰ cal̄ ꝓpinqua ē tempancie z acetosū ip̄i incidit z sb̄tiliat. z caro eī medioc̄s ē int̄ corticē z acetosū ip̄i. bēghdshon dix̄ in lib̄ q̄m fec̄ ad maymonē z fili eīrā dix̄ q̄ si comedatur de nocte suauitatē facit.

Fruct̄ mandragīē infrigidat cebꝝ z hūectat. z eū uelēsibilē reddit. amingta dissoluit uētositates frigidas. z sunt oīs subtilioꝝ. lemoncell̄ similes sūt eis in odoē z opatiōē ad cebꝝ. malorū ūo citoniorꝫ odor ē infrigidās z ꝯfortās cebꝝ z aiam. tamē odor citoniorꝫ abscidit abhōiatīes z uomitꝰ.

et ꝑmo ūr in hūs non ē ut comedant̄ s; ut odorent. Cā ī diuīsitatis ī odorē z dolozeta ipsi uera quos alii nō ꝯsueuit ē assimilatio que ē in ꝯplōne ē sicut z illō q̄ eos ꝯfuer eo q̄d similes sunt tēpate. z habentes melancoliam libent̄ uolunt morari ī locis obscuris z plēs sī qui gaudent in cebro grossos napores in odoribꝫ cal̄. sic̄ in napta z pice. nec ē mirū de hac diuīsitate q̄ plēs sunt hūs recipiē in saporibꝫ. Nam quidā appetūt aliq̄s saporē quē alii abhorrent.

Operationes rerum que venerunt in mensa secunda sunt vel ad reprimendum vel ad sedandum vapores ascendentes et que accidunt ex potu vini sicut operantur lemoncelli cum funguntur post vinum. et caules preparati cum specialitate propter vel per frigiditatem et debilitatem stomachi sic cappari et teneritates palmarum vel per contrarium calitate sua in eo contenta. sicut cum assumuntur bisineguardi et raviole facte cum carnibus. Ista tamen prohibent

Numerus.	Noīa.	Natē.	Gd'.	Meli' ex eo.	Juuamētū.	Nocumētū.	Remotio nocumēti.	Q̄l' hūor gnāt ex eis.	Cōplōnes.	Etates.	Tempora.	Regiones.
	Cāna mell.	Jo cal. & hu. G. hys i se stipticitate.	cal. & hu. i. i.	Q̄ sit subtilitas & d'lcedis.	pectori & tussi.	Gnāt ventositatē.	Cū lanat' cū a. q calida.	sang's tēpat'.	frigidis.	senectuti.	qb' tēp'ūt.	qlz tēp'ūte.
	Candi.	Tēpati in caliditate.	cal. i. i. hu. i. z.	puri subtilius & lene.	Cane p'lmōis.	Stōach' collis.	Cū mutis fructibz.	hūor laudab.	Tempatis.	Omibz.	Omnibz.	Omnibz.
	Vini chreas fici.	calitate sua s'ledie gnalit' d' frig. & sicc.	frig. tēpate i z.	lene & fragibile.	ablatōr vomiti.	Gnāt lapidē i renibz.	[illegible]	Melic' gnāt exco.	Calis & hūid.	Decrepitus diebz inmutatis.	yemi. qr digerē fac.	Cal. ne flegm.
	Festuce.	O calie & sicce. Jo calid' & hu.	cal. & sicc. i. z.	Antiq' & magne.	[illegible]	Sch. [illegible]	Cū glonil' sicas.	sang's declinās ad sicc.	frigidis.	senectuti.	yemi.	frigidis.
	Nucelle.	O calid & mīg' is hūiditatis q̄ nuces. Jo. & Ra. cal. & hūi.	cal. i. z. hu. i. i.	Grosse & hūorose.	Addit i cerebro.	offendit stōacho.	Cū penidis.	sang's nō bon'.	frigidis.	Decrepitis.	yemi.	Septētonal.
	Amigdal' cū sale.	Johic' tōrefie cū corticibus. cal. & sic.	cal. & sicc. i. z.	Cū corticibus [illegible] separati.	Reddūt ebetatem.	Fastidiūt.	Cū vino citrino.	Fleg' salsū.	Calidis.	Juuenibz.	yemi.	Meridionalib.
	Ribes.	Johes. frigid. & sicc.	frig. & sicc. i. z.	Cōsuati i [illegible] ue.	variol' & mobill.	pectori & collic.	Cū carnis [illegible]	hūor īnuo'.	Calidis.	Juueibz.	veri.	qlb' tēpuit.

(Spanning header over Meli' ex eo – Remotio nocumēti: Juuamēta & nocumēta eorū q̄ apparēt sede mense. Spanning header over Cōplōnes – Regiones: Juuamēta rōnabilia.)

nec stomachi sentiant descensionem ipsarum sic ex corporibus habilibus. nam h' corrumpunt cibos p' assumptos et morantes diu in anxietatibus et stupore ipsius ebrietatis. et efficit lassitudinem et turbationem in sensibus et de q' nō offendatur ab his qui ūs' fuerit p'dicit. nā uirt' prohibet quantum pōt aliquo tēpe vel etate. d' liorib' rebz se mīse sunt omīs res mundificantes et velociter consumentes et q̄ vapores ascendentes prohi

uino & mitigando operationes sic calefacientis. Ribes. mala. lactuce & papauia uel ad prohibendum anxietatem
rebus uel ad conseruandam uocem sic canna mellis & candi. uel propter fastidium stomachi sicut recipit bol(us) & res
sic decrepiti cum assumunt zinziber seu citrum conditum & grana gelim elixa uel propter stomachum dissipantem
habentibus stomachum frigidum. Et de melioribus rebus fe mense sunt ille quarum assumptione non fatigatur anhelitus

ELECTIONES & PROPRIETATES

D. Jo. R.

Canne mellis sunt temperate calidi. conferentes asperitati pectoris. gule & canne pulmonis. & mundificantes humiditatem existentem in eis & uicinam prouocant quarum uentositates sedantur per excoriationem & ablutionem in aqua calida. penidie uero calide sunt & humide conferentes pectori & tussi. lubricant uentrem & generant sanguinem temperatum. & ex eis meliores est que conficitur ex purior(i) zuccharo.

Jo. Ysaa.

Candi clarificant guttur ad quod fluunt humiditates capitis propter clamorem & cantum. tussim. & raucitatem soluentes & conferentes pectori & pulmoni. & que parantur cum succo coriandri recentis & papauibus erunt magis conuenientes habentibus complexiones calidas. & tincti seu infusi cum azimo confert melius & subtiliant ipsam.

Jo. Je. G.

Eligitur ut comedatur post cibum ad meliorandam digestionem. & roborandum seu constringendum orificium stomachi. & quantitas conferens ex eis dragma una usque ad aureum quod si hanc quantitatem excesserit. operantur inflationem. oppilationem. & citrinitatem. & habentibus uenas largas minus obsunt quam aliis. habent & in se aliquid calidi. propter salsedinem. & nutrit non ullam de animalibus eo quod est terre munda. asperitas autem luti. prodit diuersas secundum diuersitatem ipsius

D(?)k. Jo. Saad.

Eliguntur habentes in se stipticitatem & aromaticitatem ad conferendum stomacho. & expellendum humores de stomacho epatis & pulmonis & mundificando renes. Verum stipticitatem non habentes parum conferunt aut nocent stomacho & parum laxant aut stringunt. immo nutriunt bono nutrimento. sunt tamen comedende post cibum agrestule autem dicunt quod fiant ex insertione amigdalarum in lentiscis seu sinticis ortulanis.

Theo. R. Mas.

Ypocras. dicit quod nucelle nutriunt magis nucibus. & sunt difficilioris digestionis nisi corticibus mundate fuerint. Cortices quarum sunt stiptice uentrem stringentes & habentes multum unctuositatis. & uentositatem generant. dixerunt uero quidam de antiquis quod qui comedunt eas cum ruta ante cibum non leduntur comedentes a morsu reptilium. fertur et quod scorpiones fugiunt eas. & qui comedunt cum ficubus confert morsis ab eis.

G. D. R. O.

Amigdale dulces conueniunt cum uino non albius qui habent in stomacho flegma que boni sunt saporis preparate cum sale & sunt conferentes mundificationi pectoris. & faciunt uentrem laxum eo quod habent in se abstersionem. amare tamen ex eis sunt magis abstersiue pectoris & pulmonis & exopilatiue oppilationum splenis epatis. renum & uesice. sunt & utiles ad prouocandum urinam. & cum fuerint uehementioris amaritudinis erunt fortiores in huiusmodi operationibus

Jo. Je. Ysaa(?).

Eligitur pro stomacho debili & colerico ut confortet orificium stomachi sui. & sedet ablhorationes(?). & prohibet uapores uini ascendentes cerebro. & confortat uentrem debilem. naturam stringit & rectificat pectus. Verum nocet decrepitis & habentibus complexiones frigidas.

exeunt indigesti cum uino uero assumpto. propter quod assumentes hec & bibentes efficiuntur pigriores ebetati & de deterioribus rebus fe mense est comedere infra potus & maxime aloe. nec debet quis decipi super consuetudine enim desistet seu fatigabitur alio tempore & apparebit postmodum nocumentum consuetudine non obstante. & de mebro sic papauia & zuccharum uel aqua rosacea & sorbere aquam frigidam sicut fit in sua mensa.

Vsice instrumenta sunt iuvativa ad conservandam sanitatem et restituendam amissam iuxta diversitatem conditionum. Media exercitati sunt ad curandum per eam corpora egra. Igitur hic se habent toni ad egros aios sicut ... eos ... et cantant quam confortantur ex hoc et in pueris quod etiam delectantur in cantu. Et cantus etiam ... ad mitigandos dolores. Simili modo faciunt ... gravia honera ... ut ... et ... ad sonitum fistule aptatum iuxta ordinationes proportionis vocis. Et pulsatio est motus super notis temporibus

Numerus.	Nomina.	Natura.	Gradus.	Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.	Quod generat ex eo.	Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
	De musica accidentibus anime et medicinis mundificantibus corporis.								Iuvamenta rationabilia			
204	Cantus.	[illegible]	o o	Qualiter aios.	Libat ab egritudinibus.	[illegible]	[illegible]	o o	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Habitatio.
	Organare cantum et fistulis pulsare.	[illegible]	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	o o	Omnibus.	Omnibus.	Omnibus.	Habitatis.
	Sonare et saltare.	[illegible]	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	o o	Pluribus.	[illegible] pueris.	Omnibus.	Habitatis.
	Gaudium.	[illegible]	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	o o	Frigidis [illegible].	[illegible]	Frigidis.	Frigidis.
	Verecundia.	[illegible]	o o	Absque causa [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	o o	Temperatis.	Adolescentibus.	Omnibus.	Omnibus.
	Ira.	[illegible]	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	o o	Frigidis.	[illegible]	Hiemi.	Frigidis.
	Vigilium.	[illegible]	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	o o	Frigidis.	Senibus.	Frigidis.	Septentrionalibus.

ut ad eam redeat et qui naturaliter non potest ad ... ipsum redire non est ingeniandum ut redeat. Et accidentia moventur istius per ... aut ... interius ... et in quolibet istorum duorum motorum ... gaudium. Et si impetuose istius ... timoris ... paulatim ... et si utrobique ... qui sunt sensus et cogitatio ... ad ... delectantia et non delectantia et cogitatio etiam

plexionũ hoïnũ. Nam et antiquit⁹ ordinata erat h ars ad retrahendũ aĩos ad salutiferos mores mores medicine ad corpora egra et operatio musice ad aĩos ē manifesta in terebellu cameloꝝ qñ ductores ĩn operatur habilitatē et delectationē et ofert ad oñones prorogandas et lectiones et medici utuntur cantibus melior ē qui se ht in equali ꝓportiōe ad sanos instrumētoꝝ ad cordas et ipaꝝ tussices et ꝓportiones. Et melior uti ipas magis adeqta in se ipa. Et si aliquis egreditur ab hac uia ordinadē

ELECTIONES ET PROPRIETATES

opiniones sapientum in eis.

Nichomac⁹.

Vox debil' et submissa seu semitonia ē que nullam ht ꝓporcionē ad acuitatē seu grauitatē. h ē solũ ut sit tono uñ principiũ. Veꝝtamñ uox illa submissa seu semitoniꝝ se ht ad tonũ sic littere se hnt ad loquelam. Nam ex eis cōponũt et ad ea resoluũt explusatio instrumētoꝝ ad cant⁹ se ht sic ars uersificatoria ad us. et uũs tonoꝝ est sm uum cōplonũ ꝓp q ꝓsunt egritudinibz q fiunt ꝓp accidencia aĩe. Nã quidã medicoꝝ consueuert curare cũ eis uenam sciaticã et musica sic dixim⁹ opat⁹ iĩe et ipi⁹ cõtrariũ.

ysaac et alij uiri.

Vtilitas organi. cant⁹ et pulsatoīs ē q cantator seu explicator tonoꝝ aliqñ ciẽs ñ pōt uocē exaltaē qñtũ conueit. nõ pōt etiã cōplere q uellt in cordis. et suplet organo illd seu fistula mediāte sic cāt⁹ qui fit s bērab ē fortior q q fit s spēs cordaꝝ. Cir. et debz eē oĩ son⁹ fistule mediocris int' relatorē qui cantator ē et int' nõ loquētes q sunt corde. ꝓp q diffinim⁹ fistulationē. et dixim⁹ eã eē cantũ mutũ. et electi fuerit ad fistulād illi d sig qz hūert āplas maxillas ad recipiēd aerē et grossa labia ad retinēd cānulas fistulaꝝ et cō frigid ad minuēdas sufflatões et nõ sit expediti ad cantandũ.

alfarabius.

Sonus musicoꝝ instrumētoꝝ ē gen⁹ saltatoīs et mod⁹ mot⁹ local' q diuidit' it' graue primũ et leue sm ipi⁹ et i sonũ graue sm et leue ipi⁹ et i mediocrē et leue ipi⁹. et i sonũ tonitrualē et leuē. et qlibz istoꝝ ht sex modos ordinatos cantuũ. s. cātũ planũ. cātũ i modũ auiũ. cantũ altũ. cantũ suauē strictũ. cātũ pliũ notaꝝ elōgataꝝ ascēsibz. et cātũ mltiplicatũ notaꝝ. Cantũ diuisaꝝ notaꝝ recedēciũ a uoce. et redeūciũ ad primũ cantũ. et saltatio quedã fit cũ instrumētis et quedã sine et saltator debz eē leuis i sua nã i arte cōmodād⁹ i corpe et statura tempat⁹.

G. Y. R.

Gaudiũ impinguat corpora macilēta et gracilia ꝓp afflictiones adequādo hūores et trahendo calorem naturalem exteri⁹. Veꝝ cũ repente hoc accidit interimit eo q subito calorē natalē exteri⁹ educit ꝓp qd gaudētes sepe oportet uti aliqñ cogitatiõibz. Angustie enĩ sc opposite gaudiis. et sunt nocitur noi bz corporibz. et medicie corporibz frigidis et siccis. que si cōtinuo fuerit interimunt. ñ qs utat' bona dieta et aĩa et regat bono regimine.

Y. G. Ruf.

In uerecundia mouet' calor natural' interi⁹ fugiendo ab eo q uerecundia induxit ꝓpt' q calor ei⁹ fit pallid⁹. deind' ꝓcogitationē mouet' exitus. et efficit' color ipi⁹ rubeus. et silr' i tristicia. Veꝝ mlti oppinat' q i cogitatu tristicia et uerecundia calor reuocat' interi⁹. et qñ aliqs sꝑat optinē d' aliq calor reuocatur exteri⁹. et h spes desiccat corp⁹ ꝓp q apparz q quidã ꝓp desꝑatiões et spē paciunt'. et colores sꝑancũ sunt apparibiles et desꝑanciũ sunt pallidi.

Y. G. O. M.

Hec ira multiplicata pucit color citrinus. tremor. anxietas et febris destructiua ñ discreptio natal' expellat ul' retineret ipum et ipea obtempet q cōfert timidis et hiitibz cōplexiões frig' eo q sanguinē ad exteriora transmittit ruborē efficiens et replet uenas et hūorē ꝓuocat. Timor uo ē huis opposi tus eo q calor reuocat' exteri⁹ de quo possibile ē q interimat in timētes ex re modica et suspicātes suspicatiõibz mendacibz.

Raz. sehr.

Tutia et scia tamarisci cũ terunt' et miscent' cũ aq rosacea sedant malũ odorē sudoris titillaꝝ et genitaliũ et suc⁹ folioꝝ lilioꝝ qñ reponit' in uase uitreo commitunt' qualit' d' uoce⁹. deinde terit' cum corpore nasis ipsius pcedit calorem. Et si uoluit aliquis q pili titillaꝝ nõ nascant' depilent' pri⁹ et iungant' loci cum sanguine ranaꝝ ul' testudinis mixto cũ ouis formicaꝝ ul' cũ oleo stellionis. Et rubor cũ grossicie qui accidit in palpebris curat' cum aqua rosacea in quo pōit' sumac ul' suco agreste uerũ. et cum sudor hoïs multiplicabit' ungatur corp⁹ cũ alcharfi mixta cũ suco folioꝝ lilioꝝ.

anime sunt. Quinqz ordines. s. ira. Gaudiũ. uerecundia. angustia. et timor. et cã i h ē quia cor aut mouetur ad ul' impetuose seu repente l' paulatĩ et successiue. si impetuose iunis pc⁹ opat' ira. si paucundiã opat' et tristicia. ... uocant accidentia aĩalia licet sint uitalia. causa deferencie eius eodem modo et angustie sunt de rebus ꝑtitis et tristicie de rebz cōpositis ex spe et desꝑatione.

Sompnus natural' fit ex vaporibus humidis resolutis ex cibis & ebz ascendentibz & replentibz faciens humectās corp⁹. cibū digerēs ex reditu caloris natural' ad interiora & exteriora tn̄ cordis infrigi. mult. eo q calliditas natural' adunat intri⁹. & noctes sūt plixiores & frigidiores. & si forte alīz digi eiū pp hec confabulationibz quibz sompnus pvocet eo q nō dormire corpus desiccat. cerebro nocet. & recitari coram eis ystorias iracundiā pvocātes. & hntibz corda calida ystorias miam ɔtinēs ut naturali q̄litates sensibiliū. & h q audit recipit delectabili⁹ eoz q̄ audit. & ymaginatōi trāsmit

× carinam.

÷ noctis.

Numerus.	Noīa.	Natē.	Grad.	Meli⁹ ex eo.	Iuvamētū.	Nocumētū.	Remotio nocumēti.	Q̄ gñat ex eo.	Cōplones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
	De ebrietate. vomitu. & confabulatōib⁹ i sompno. & vigil'.								Iuvamēta rōnablia.			
219	Ebrietas.	Agitatio instrumentorum sensuum.	o o	Q̄ sollicitudines absoluit.	Gravantibz dolo ribz.	Generatō ex cerebro.	Cū cōfortantibz cerebrū in initio.	o o	Frigidis.	Decrepitis.	Frigidis.	Septentrionalibz.
	Vomitus.	Extr' humores vel cibi [illegible]	o o	Q̄ e facile habentibz prima ampla.	Stomacho & in fectōibz [illegible]	Cerebro & visui pessimus.	Cū ligatura ocul'. & constrictione [illegible]	o o	Flegmaticis.	Iuvenibz & [illegible]	In estualibz.	Calidis.
	Raphanū & sibi similes.	G. & Iohēs. cal. & sicc.	cal. i 3. sicc. i 2.	Crudum teretes.	Cū cibū ad nocumentū [illegible]	Cōmovēdo ab humores.	Cū vomitu.	Humor mal⁹.	Calidis & humidis.	Decrepitis.	Frigidis.	Septentrionalibz.
	Sompnus.	Immobilitas sensuum.	o o	Dormire tempore medio [illegible]	Ad digestionem [illegible]	Qui multiplicatus desiccat corp⁹.	Cū cibis humectantibz.	o o	Flegmaticis.	Decrepitis.	Omnibz.	Omnibz.
	Cōfabulatō.	Estimatio sompnum.	o o	Convenientes naturaliter volens dormire.	Delectabilis i ipsis.	[illegible]	Nō audire ab eo.	o o	Omnibus.	Oīb⁹ tēporibz.	Hyeme & magis.	Habitantibz.
	Cōfabulatōes in sompno.	Rumores vel veri seu falsi.	o o	Convenientes ad audiendū.	Inducit sompnū.	Qn̄ sunt rumores mali.	Cōmutando ad ignota.	o o	Omnibus.	[illegible]	Omnibus.	Omnibus.
	Vigilie.	Excitatio sensuum.	o o	Q̄ cōpletur digestio.	[illegible] ad unitatē.	Tediū sensuū qn̄ excedit.	Cū sompno.	o o	Omnibz.	Omnibus.	Omnibus.	Habitantibz.

poicta. ita q ex multiplicata admiratōe ymaginabiliū receptor ul' quibz iteta ē ut ipa audit au sompn⁹ ipis sensibz quiescentibz ab apphensionibz i vigiliis fās licet cogitatio seu ratio remanēs dis i vigiliis videbat. Sermones nc recitanciū ob hoc delectabiles debent ēē ornatu verboz ut sompni bancta sens⁹. spc & sāguinē. sompn⁹ vō fit qn̄ cerebrū replet' vaporibz resolutis ex cibis. fit & ex diminu pores humiditatū cerebri ascendunt sompnū pvocantes sic accidit infantibz cū navelis cōducunt et ali et ɔsiliū ē ad hoc q sompn⁹ pvocet ut deambules pt cōestiones aliquibz passibz ut cibz descendat ad potir sompno ipo. levitas vero alacritas & magnanimitas q̄ accidit ex pp̄ gestis accidūt ex bona digestiōe

quiescere sensus ab exercitio vigiliarum facit et corpus quiescere a labore et sollicitudinibus et separans cogitationum et vires dat propter quod dormientes cooperimentis indigent. et ideo digestiones que fiunt in yeme sunt meliores quamvis cibus sit non valeat. si corrumpatur vapores calidi ab eo resoluti cerebrum ascendent propter quos vigilie accidunt. indiget sensum prohibuisset. et commovet acutas egritudines. qua de causa precepit media hominibus corda frigida obtemperentur et pulmones ipsorum. et causa in hoc est quod confabulationes sompnum provocant eo quod audit recipit absque motu et imaginatio non toni. Ratio non tamen admiratur de presentatis donec fatiget ex admiratione.

ELECTIONES ET PROPRIETATES

Vinum potus est res non naturalis. Et ebrietas est res extra naturam eo quod fit animal vini vaporibus conturbatur. et sensus virtutes et rationes ipsorum cum fiunt horribili cum sint. ita quod vinum ostendet ea que in sobrietate erant horribilia in ebrietate grata. et ideo aliqui naturaliter parantur ad ebrietatem. quidam stultizant absque ire et causa. et quidam exuberantur in leticia. et aliqui reputant se habere sapientiam et ebrietatem. et possibile est accidere ut dicitur in legibus.

Vomitus aliquis de necessitate contingit. et aliquis est voluntarius sicut accidit in navibus. vomitus ad mundificationem corporis aut per medicinam sicut per anetum. aut absque medicina sicut accidit ipsa navibus. quod vero est de necessitate accidit ex nocumento expulsive virtutis existentis in stomacho. aut in sanitate sicut accidit ebriis aut in egritudine sicut accidit in crisibus. et halabor. xx. januarii oritur cum sole.

eligitur vomitus lenia excitante in mansionibus septentrionalibus quieta cum placenta et tranquillitate ... rogato.

Eligitur vomitus post exercitium. balneum et potum. et sciruppi aceto si fiat cum seminibus comestio piscium sallitorum cum sinapi et ferculorum que dicuntur Midebegi melonum rafanorum seu radicum post comestionem duabus horis deinde provocari vomitus istis assumptis potando aquam aneti. aque mellis seu aquam cum oleo sisamino et bibendo una divisa deinde cum ius... acetosa miscens. deinde assumatur penna infusa oleo que in gutture posita evomatur. post vomitum vero lavet os cum vino et aqua rosacea. deinde recipiat dosis una sciruppi de... et abstineat a cibo usque ad completionem hore aliquibus ... deinde cedatur et vomatur.

Prolixus sompnus debilitat virtutem et calorem naturalem. et sompnus brevis temporis flegma generat et corpus extenuat. moderatus vero excitat virtutes et calorem naturalem. et efficit cogitationes bonas. sompnus etiam dividat sed divisiones assumptorum que si fiunt in corpore virtute superanda est possibile quod in ... propter quod ... ciborum assumptorum multiplicantibus et existentibus in principio paroxismorum febrium quod non determinatur ... assumpti cibi plenitudo resolvatur et alleviatio subsequatur quod si vacuum fuerit corpus sompnus insidat ipsum et desiccabit et virtutem ipsius debilitabit.

Debet autem recitator fabularum bonus esse intellectus in scientiis illius generis fabularum in quibus delectetur animus eius potens abbreviare et prolongare cum voluerit fabulas sermones et ipsos ornare continuare et ordinare ut conveniat et mutet suam efficaciam in ipsa confabulatione nec pluralitate sermonum varietur confabulationis intentio. Sed vero confabulator ipse bonus moderatus et habere curialitatis potens sustinere vigilias. Securitatem sermonum ystoriarum regum et sermonum delectabilium et usum provocantium et risum et timorum gestis. Ideo propterea res assumat plenitudinem gaudiorum. nam propter hoc melioratur eius digestio. et minuitur ... calumnie ... et sanguis ipsorum et vacabit amaris cogitationibus. et efficit hec maneries in moribus et ... in ...

Sermones confabulationum sunt plurimum secundum diversitatem. quia aut sunt veri aut falsi aut similes eis et diversificantur aut iuxta desideria sicut fuit ystorie amatorum sicut Trastayn et ysolda. paris et helena. aut iuxta delectationes sapientie aut iuxta desideria intellectus sicut in scientiis curialitatibus et ystoriis alexandri et filiis. aut de pertinentibus vacuitate sicut bella et prelia. et expugnationes castrorum et civitatum et hiis similia.

Vigilie naturales lapsum corporis et virtutes naturales fortificantes virtutes animales calorem naturalem et cordis caliditatem ad exteriora moventes per quos vigorantur sensus et motus voluntarius. unde interius cordis infrigidabitur exterius calefiet. Cum vero vigilie prolongabuntur sompnum minuunt. et addit desiccationem cerebri et caliditatem. et corrumpit humiditatem corporis et facit oculos concavos apparere.

Visibilia non presentat propter quod quiescet instrumentum auditus ab apprehensione sensibilium cum aliis sensibus. unde provocabunt tinguens sunt sensibilibus aliis sensibus presentatis eadem propter quod accidit quod plurimi dormientium videntur in sompnis quod plura fiant et dormientes non videant sompnia timorosa. nam timorosa sompnia male digeri facit continue spirituum facta ex nutrimenti defectu quod mediantibus sensibus percipit. fit et ex motu eo quod per ipsum motum vaporis ex motu vapores calidi ascendunt timores facientes sicut accidit decrepitis et sompno expergefacti fundum stomachi. deinde qui dormire studeat super latus dextrum primo. ultimo super sinistrum. postmodum vero exsurge ex purificatione spirituum a vaporibus malis. et ego.

Purgatio ẽ multiplex nam quedam ẽ p minutiões. 7 h̃ fieri debet q̃n leuitas corpis est diminuta 7 ingrossabuntur. 7 possibile ẽ q̃ senciatur aliqs pruritꝰ in loco minutois. 7 dolor in tenuibꝫ ul' secrato capite 7 collo. Et flebotomatio basilice utilitatis ẽ opetẽs egritudinibꝫ q̃ accidũt a renibꝫ usq; ad pedes aumonial' ap'ta gñal' ad totiꝰ corpis op'. apietur attamẽ uena iuxta flebotomi faciẽns foramẽ rẽ. virtutẽ. ɔsuetudinẽ. 7 aeris ɔplonem. 7 quedã p purgationẽ uẽtris seu uiã urinaliũ. que si bñ caueas ne laxes seu ɔstipes tanto sic corpore existẽte eo q' ex purgatiõe tali accidet distantia et

Numerus.	Noia.	Natẽ.	Gd'.	Meli' ex eo.	Iuuamẽtũ.	Nocumẽtũ.	Remotio nocumẽti.	Qd gñat' ex ei.	Cõplones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
				D' purgatioẽ · Cõbinatoẽ · 7 mundificatione.					Iuuamẽta uariabilia.			
224	purgatio.	Dñm uirtus expulsiue.	o o	Expellẽs hũo[…] [illegible]	Sanit[…] [illegible]	In purgatõe ex[…] [illegible]	Cũ stipticis.	o o	Omibꝫ.	Omibꝫ.	Omibꝫ.	Omibꝫ.
	Cõstipatio.	Victoria uirtutis retentiue.	o o	[illegible]	Cõfortat humores [illegible]	[illegible]	Cũ medicinis laxatiuis.	o o	Omnibꝫ.	Omnibꝫ.	Yemi.	habitatis.
	Coytus.	ẽ duor' ɔbinatio ɔgruũ ad emittẽd' spma.	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Cũ cibis gñantibꝫ spma.	o o	Calidis 7 hũidis.	Iuuenibꝫ 7 adolescẽtibꝫ.	Vẽi pt' mũdificatiõẽ amstruis.	Tempatis.
	Sperma.	Materia gñatiue calidissime 7 hũiditatis.	o o	[illegible]	Generationi.	Cũ gñatur [illegible]	Cũ cautela fieri [illegible] plenis.	aĩal aliq'.	Oĩbꝫ 7 pptue calidis 7 hũidis.	Iuuenibꝫ.	Tempatis.	Tempatis.
	Mũdificatoria 7 lauacra pencium.	Mundificatio 7 ɔfortatio […]	o o	nõ offendẽs [illegible] suas.	Locis [illegible]	[illegible]	Cũ n[…] [illegible]	o o	Iuniõib calid'.	Decrepitis 7 fortibꝫ.	Omnibꝫ.	Omnibꝫ.
	Ebrietas.	Est uini fastidium.	o o	[illegible]	Nullum.	[illegible]	Cũ odoriferis frigidis.	o o	Nulli's ipar.	Nullam ipar.	In q̃bꝫ [illegible]	Nõ hitatis.
	Focai ordaceũ.	Io. cal. 7 hu. exopilãs. 6. fri. 7 hu. cũ modica cal.	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	huor' mal'.	Calidis.	Iuuenibꝫ.	Calidis.	Calidis.

7 sincopis. 7 ex urine fluxu sitis accidit 7 dissicatio. 7 ex longa mora 7 pmanẽtia in sella accidit emoroydes. Si coytũ 7 balneũ. aũ minutioẽs. aũ cassationes. aũ cibũ 7 potũ. aũ nauigatioẽs 7 temptatioẽs. Et si pgatio p ptes exteriores sic p re ɔuenientẽ 7 argentum curtiꝰ purgante. sp'ma ẽt multiplicatur aut natã aut arte. 7 sorbilia. 7 testiculi gallor' aũ ɔfectionibꝫ gñantibꝫ 7 multa experimenta sic cepe 7 nuces siluestres. 7 hntibꝫ dulcẽ 7 lacinie. 7 hntibꝫ ɔplones frigidas 7 hũidas. Electe pisces q dicitur sicon sequti. 7 eorũ assate cũ sitorꝰ ad gñationẽ. Ilud est 7 cohabitatiõ cuiusdã pro cũ muliere […] plantas manꝰ ipsius mulieris 7 accipiat talibus in locis ipsi 7 inclinet ad latꝰ [illegible] no mantus spũ […] cuiũ bibatur dum e nimie.

multiplicat' constipatio seu extensio corporis. sompn' rubescit facies. urina et puls' magnificabitur et uenerit sapor sanguinis in gustu eius quando hec signa apparuerint ex flebotomatione uene cephalice trahatur sanguis ex flebotomatio uero superius basilice fit ad op' uentris et epatis. Et uena mediana seu purpurea seu aplum aque sangs cum infrigidationibus pauitas extre multocies digitum superponendo loco minuto. conditiones etiam facio medicine fieri debeat fiat cum signa repletionis humorum paruerint. quod si non appareat signa predicta sinapis. et ex retentione superfluitatis accidit tinctura et colica. et ex urine retentione accidit apostema

ELECTIONES ET PROPRIETATES

·yp.
·G.
·Ru.

Dentibus necessarius est iuuamen nam ad expellenda superflua. hoc tamen uidendum est quod si constipato fuit defectu cibi et siccitatis cum ordietur quod cibus multiplicetur et humectet cum brodiis pinguibus et oleis infusis in liquoribus humidis quod si fuit ex assumptione cibi stiptici procedentis quod constipauit abstineat ab eo. quod si fuit ex humiditate cibi elongetur. quod si accidit ex mala complexione rectificetur ipsa mala complexio. quod si fuit ex urine retentione in renibus in uesica. si ex calitate accidit curetur cum seminibus communibus. in lotionibus ... et ulep. Si ex frigiditate cum seminibus apii et feniculi.

·yp.
·G.
·Ru.

Si ex frigiditate accidit intret balneum et fricetur ibidem. Si ex calore sol' balneatur cum aqua tepida et oleo uiolaceo quod si uoluit quod egrediatur de bracos fiat cum aqua mell' gargarismate. abstergere dentes et cum masticis masticatione et expulsio mucositatis fit cum sternutatione et appositione faciei super uapores aque calide. et quod in stomacho trahendum est cum uomitu. et quod in pectore cum decoctione ficuum et radicum lilii et capillorum ueneris. et cum comestione butyri. et si corpus fuit pletoricum trahantur humores nociui cum medicine mundificatione et euacuatione cum flebotomia.

·yp.
·G.
·Ru.

Natura in generatione delectationem fi uolunt subitam ducere. ad finem nobilem generationis ex quo delectatione quia plurima mouetur quemadmodum anima irrationabilis. et hoc accidit quando fit pruritus quedam et titillatio et percipue cum uidetur opus. et et cum quis cogitauerit super eo in sompno seu uigiliis. et illud quod magis moderatius ex eo dicitur est. post cuius complementum accidit leuitas et gaudium agens uero seu coiens non sit repletus cibo neque famelicus quod accidit in oppilato et desiccato. sit et tempore temperatum et aer non epidimatis et corpus non paratum ad egritudines.

·yp.
·G.
·Al.

Sperma est ex nobilibus ex superfluitatibus corporis propter quod cum eius fit multa eductio pertinet uero. et accidit in plosis. tremor et egritudo uictam. pulsatio cordis. sudor. apostema pectoris et pulmonis. defectus appetitus ciborum. obscuritas uisus decrepitis et illis qui sunt frigide complexionis. Non coeuntibus uero corpore sompniantibus accidit mania. amor. aut prauitas. testiculorum inflatio. et uniuersaliter egritudines repletionum in corpore et cerebro.

Ras.
Jo.
bent.
Jhu

Dentibus uero offendit potus aque frigide post cibum calidum et chalore. et comestio lactis et ciborum acutorum et obstupefactio dentium. medicine uomitiue. masticatio rerum dentes frangentium. et superflua mundificatio dentium quod mundificandi sunt cum fustibus bottorum dactilorum et medicine illorum commecta. et cum corrosio dentium locus mundificetur cum fructus tamlorum psia. oportet et abstergi dentes cum panno lineo madefacto aqua rosacea quibus apponendus plius confectus conferentur ex guchar sequato et rosis. et de rebus et mundificantibus dentes sunt calides nocuum tamen ex lige et puluis ... uasorum quod eueniunt de seni.

Mas.
Galiel.

Ebrietas est eleuatio uaporum calidorum ex uino ad cerebra debilia cuius cura fit cum exercicio leui et balneatione aque temperate calide. potatione sciruporum calorem extinguentium et ab abstinentia cibi curatur ebrius cum fuit multa ebrietate grauatus. cuius pedes et fricentur et cerebrum confortetur et ingeniandum ut sompnus inducatur ad hoc quod operatio uini cito sedetur et cerebrum sedetur. deinde cibetur cum cibo facto de caulibus et cibo de lentibus preparatis cum liquore musi sapore. et cum rebus acetosis et in pullis gallinaceis preparatis cum liquore acetoso. et hoc omnia fieri debent post usum musorum fructuum.

Iude. Gignan?

Hora uniuatum ebrietatis est illud quod confert cum succo granatorum. sed ordiaceum inflat et spatium calefacit et desiccat. et quod conficit de ... et herbis est minus inflatiuum ... preseruat ab ebrietate sciruppo de limonibus. succo agreste et ... murtillorum bibens ante potum uini iterat. et post damich cuius sacrorum cum uileo aqua nauis et post uini lisati et clarificati paulominus in camisia septentrionali. et de ... sicca est mollificare et abstergere ebur cum infusum fuit in eo.

Si in bentitio medicine purgatio fieri debeat. ... attendenda sunt precepta. nam si debet ante sompnum et post. ante exercicium coytum fieri debeat uel si ... sicut ... in libro nostro de coytu. ... multiplicantes sperma ad intus suspitas. ... medicine uero coytus sunt duorum modorum. alie sunt calide et humide. sperma generantes sicut oua mediocriter temna ... complexiones calidas et siccas. si cohibeant ... uinum et iuuantur ... sicut pisces recentes. lac. ... napi super tegulam calidam. et ... et sefa gelen. sicut tamen cohibitioni non uenus leuigatio. nam hoc est salubrium ... et restringendo capita mamillarum ... simul ... ad hec quod ... tamen ap... caueantur tamen ne masculus ... ad ... non ... lauatio. et urine emissio. eo quod ... confluent.

Deo gratias ... coloris ...

Huius exercicii moderati est principium lassitudinis et frequentia anhelitus et sudor fluens sudare consueti. et
valde utilis et post cibum est valde nocivus nisi cibus propter delectationem sibi nateat in orificio stomachi. et tunc utentur
xerit iterum ad sompnum redeat faciens tangi et fricari corpus suum quousque urina citrinetur et egrediam
dum est etiam in utendo exercicio membrorum paciens exercitetur sic podagrica excitates insidentes sell' eq

Numerus	Nomina	Nature	Gradus	Melius ex eo	Iuvamentum	Nocumentum	Remotio nocumenti	Quid generat	Complexiones	Etates	Tempora	Regiones
	De motu et quiete exercicio moderato et speciebus ipsorum								Iuvamenta variabilia			
232	Motus.	processus membri ad aliquid ducere.	o o	Q puerīc ad mobilioes fiet.	Replemet modicum et motum.	Qn fuit superfluus.	Phlebotomia ipsi ordinata.	o o	frigidis mol' for tib; et sicc.	Iuvenib' mot' ... senibus et eiusdem.	Estate motu ... eiusdem.	Calidis ex temperatis.
	Quies.	finis motus.	o o	Conservans finem motus.	Sedat motum proprie (?)	Flegma generat.	Cum motu.	o o	calidis humidis pueris temperatis.	Decrepitis prius.	Estate calido ex temperata eo generib'.	Calidis.
	Exercicium leve seu moderatum.	motus animalis voluntarius.	o o	Temperatum in quo temperate et equaliter.	Superfluitates expellit.	Incalescunt ab eo corpora temperata.	Cum generant coleras.	o o	Calidis et humidis.	universaliter frigidis.	Distemperatis.	Humidis.
	Equitatio.	Quedam motus moderatus.	o o	Parvus sudorem.	In eo pro cursu(?)	Cum per eadem ea.	Cum humidis.	o o	Calidis ...	Pro senis.	Temperatis.	planis expeditis.
	Venatio tractis.	Ad venandum animalia silvestria.	o o	Que est facilis venationis.	humores dissolvit.	Corporis consumit.	Cum iugulare vel vulneris facta.	o o	Temperatis.	Universis excepto pueris.	Temperatis.	Universis.
	Exercicium moderatum cum pila. Item est pila parva.	Est repulsio cum instrumento ad hoc acquisito.	o o	Cum pila mediocri.	Dilatacio et exercitium moderatum corporis.	Iuncturis debilibus.	Cum suavitate videri.	o o	Temperatis.	Adolescentibus.	Temporibus ...	Omnibus.
	Luctatio.	Est moderatum exercitium inter duos.	o o	Post cum fuerit leviter levitas.	Cum corporibus fortibus.	Pectoribus.	Cum sompno post balneum.	o o	Calidis et humidis.	Iuvenibus.	Veri et calidis.	Omnibus.

corporibus fortibus continentibus superfluitates sic exercicium luctacionis et saltacionis super scalas et etiam super palam
ambulatio. aliud est particulare pertinens membris particularibus sicut manibus sicut plaudere est eis amonere cordas
cinarum et si adolescentibus sicut saltus in planicie. exercitatio cum instrumentis pile. et hoc diversificatur ad se invicem
diversa. aut tunc motus et erit aut velocia aut tarda aut mediocria. et quando hec nove combinacionis fiet viginti septem
locis. quod efficit motus fortis et hoc diversiones motus excitativi. et quiete superflua accidit oppilatio et repletio
plectorica et aer epydimacus.

p̃ncipiũ corpis exerciciũ ē post digestionē cõpletã · ⁊ post longũ sõpnũ urine tincturã ⁊ mot⁹ añ cibũ est
vñ ē exercicio moderato ad hoc q̃ cibꝫ descendens resideat in fundo stõi · ⁊ quicũq; a sõpno gñus surre
ẍ superfluitates successus ⁊ urine · ⁊ allevuabit̃ vent̃ · deinde excitetur si noluerit ieiunare · caue
tando ⁊ ñ laborãdo pedibꝫ · ⁊ exerciciũ diuidit̃ · aliud ē ꝯmouēs totũ corp⁹ · ⁊ hic mod⁹ aut̃ ꝯueñt

ELECTIONES · ⁊ PRIETATES

G. Yp. Ru.

Species mot⁹ sũt sex · s. gñatõ ⁊ corruptio · augmẽtũ · ⁊ diminutiõ · altẽratio · ⁊ loci mutatio · ⁊ cã ĩ hoc ē q̃ mot⁹
aut̃ ē in sba · aut ĩ accidẽti · si in sba · gñatio ⁊ corruptio · si in accidẽti aut in interiori aut superficieten⁹
si in interiori aut ẽm qualitatẽ · ⁊ ē altẽratio · aut ẽm q̃titatẽ augmẽtũ ⁊ diminutiõ · si exteriori seu su-
perficietenus ē motus localis.

Yp. G. O.

Per quietẽ accidit corpori frigiditas ⁊ hũiditas artetica · carnositas · scla · cato superflua anatã delic
ta · ⁊ turpitudo · effigiei mala digestio ciboꝝ · Et h̾ oĩa quia superflua resolui nõ possũt ex motu · Qes
aut̃ ē bona hñtibꝫ in suis corporibꝫ uapores fumosos · quia dũ quiescũt nõ resoluũt̃ sapores ipi no
aui · s̾ ñ resoluti miscentes se hũoribꝫ fortes febres reducent.

Yp. G. Ru.

Tempati⁹ int̃ tp̃a ē uer · deinde autũpn⁹ · ⁊ tẽpati⁹ tp̃ibꝫ dieꝝ ē mane dieꝝ estatis · ⁊ meridies dieꝝ ẏe
mis · Exercitaciũ uõ moderatũ eget tp̃e ⁊ loco ꝯuenienti · ⁊ gñali · exerciciũ moderatũ diuisat̃ iuxta diuisita
tẽ elemẽtoꝝ · q̃ exerciciũ moderatũ iuuenil̃ etatis ⁊ corpoꝝ delõꝝ ĩ regionibꝫ frigidis ⁊ tp̃ibꝫ ẏemalib⁹
q̃libꝫ forte · ⁊ eꝯ.

G. Jo. Gal.

Equitatio ē exerciciũ moderatũ q̃ diuisificat̃ ẽm diuisificatõẽ q̃titatis eq̃tãtis ⁊ eq̃tatẽ ⁊ suauis eq̃tatio
ē exerciciũ quo nõ coequant̃ mot⁹ toti⁹ corpis · ⁊ vtr iuuamẽta exercicioꝝ moderatoꝝ sũt tã · p̃mũ exercita
tio caloris natal̃ · ⁊ eius augm̃ · ad meliorandũ digestiõnẽ · ⁊ subtiliãdas superfluitates ẽm poroꝝ apertio et
meatuũ mũdificatio cũ sudore resudatõibꝫ ⁊ uaporibꝫ · Tertiũ duriciã mẽbroꝝ · ⁊ uirt⁹ ipõꝝ ex ꝯficatõ
ne mẽbroꝝ

Venatio in cãpis infrigidat ⁊ desiccat · q̃ ē mot⁹ excedẽs q̃titatẽ tẽpatã ex ꝯsidio optinẽdi q̃ cũ superflue
rit dissoluit hũiditatẽ q̃ ē caloris sustentamẽtũ · ꝑꝑ q̃ infrigidat corp⁹ ⁊ desiccabit̃ · ⁊ h̾ exerciciũ ē de
testandũ medicine insuetis quia ñ sit assueti exercicio ⁊ uelit eo uti siue sit pl̃es uenatoꝝ q̃ ñ re
gunt̃ ⁊ uiuũt carnibꝫ uenationũ · ỹ laborãtes in suis uenatõibꝫ · ⁊ utẽtes hoc cibo nõ digeñs cibi a
stõacho, ꝯscendit ꝑꝑ q̃ gñabit corpori egritudines · s̾ uenatõ pisciũ ⁊ simul̃ infrigidat ⁊ hũectat.

Bucca. Jhu.

Meli⁹ it̃ exercicia ē q̃ ãnexũ solaciis ⁊ leticiis aĩ · ⁊ ē minoris laboris · Nõ tñ sit uenatõ q̃ tãtos labores exig̃
nec sic ꝯlatio armoꝝ · nec sicut laboriosa malicia · Nã h̾ exercicia nõ ꝯtinuanda s̾ sic solatia pilaꝝ ꝯtinu
ari possũt · Nã exerciciũ pue pile ē d̾ moderatõibꝫ exerciciis ⁊ iuuatoribꝫ in oĩbꝫ etatibꝫ · Pile uõ solaciũ
fit multis modis · Nam aliq̃n ludẽdo cũ uirga d̾ aliq̃n cum lata tabula · aliq̃n cũ lecteola · ⁊ aliq̃n ĩ
mediate cũ manu · ĩ h̾ uõ solatio inferiora corpora quiescũt · ⁊ superiora mouẽt̃ in aliis eꝯ.

G. Ru. Jo. Dã.

Luctatio uniu̾sali existẽs exerciciũ hñti corpa carnositatis repleta ē piculosa eo q̃ tal̃ luctatio ꝯmouet
in hmõi corpibꝫ hũoẽs quiescẽtes in eoꝝ quietibꝫ q̃bꝫ ĩ accider̃ pott̃ · ex ĩn tinctura ueñr̃ febris ca
ro superflua anatã delicta ⁊ mors subitanea · ⁊ alia iuxta nãꝫ hũoꝝ ⁊ mẽbꝝ recipiẽciũ ip̃oꝝ influẽcia · et
exerciciũ nociuũ ē hñtibꝫ ꝯplõnes frigidas ⁊ siccas · ⁊ hñtibꝫ pectorã strĩcta · Macilẽtis hñtibꝫ poros ap
tos · ꝯsuetis pati tussim · ⁊ stricturã anhelit⁹ · ⁊ ill̃ ĩ q̃ ꝯsueti s̃ fuit̃ ĩ balneis aut similibꝫ.

aũ ꝯueñt cõporibꝫ ꝯbilibꝫ sic eq̃tatio eq̃ꝝ tirotanciũ ⁊ restiuoꝝ · aut ptinẽs corpibꝫ mediocribꝫ sic
luiti · si pedibꝫ sicut calcacio ĩ torcularibꝫ · Si ĩ pectore sic cant⁹ ⁊ fistulatio · ⁊ sic ptinẽs puis sic mot⁹
ex rõne q̃titatis · Nã q̃dã s̾ diuturna ⁊ q̃dã breuia ã rõne q̃litatũ · Nã aũ forcia sũt aũ debilia aũ me
ꝯbinatõẽs · ⁊ si bñ ẏmaginaũis inuenies aliq̃ mẽbꝝ pãce diuisiõis equipollens alti sic mot⁹ re
pletio corpõis ex hũoribꝫ cũ corrupti fuint̃ ꝑꝑ quoꝝ corruptõẽ febris accidit ⁊ maxĩe q̃ñ corpus ē

Iuvamenta balnei sunt h[ec]. nam aperit poros educit superfluitates. ventositates dissoluit. urinam fluere facit lassitudinem. Corpus humectat. ventris digestionem parat. corpus preparat ad recipiendum nutrimentum. mbus conducit post digestionem. et h[ec] omnia testantur plures medicorum. Nocumenta vero balnei sunt h[ec]. nam ex eo lenitur ad superfluitates ad membra minuit et tempore intrent adeum post exercicium moderatum et ante cibum nisi corpora sint humida poros aptos ad laxationem aeris. aqua. et operationes ipsius aere videlicet iuxta triplicem cameram. nam aqua videlicet dulcis vel non dulcis

Numerus.	Nomina.	Nature.	Gradus.	Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.	Quid generat ex eis.	Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
	De operationibus balneorum et partibus ipsorum.								Iuvamenta conferibilia			
239	Balneum.	Quomodo qualitates.	0 0	ex aere et aqua dulcis.	Vniuersis habit.	Egritudinibus acutis.	Cum rebus vehementis frigiditatis.	0 0	Omnibus.	Vniuersis.	Quibuslibet.	habitatis.
	Camere et aer ipsius.	Cal. et humid. et sicc.	0 0	Temperatione aeris et aque.	Sanis consiliis et egris.	Siccis complexionibus pulsantes	Cum receptione et septentrionalis.	0 0	Sanis consiliis et egris contrarie.	Sanis complexionibus	Omnibus similiter.	hitatis similibus.
	Aqua dulcabilis caliditatis.	Tepida.	cal. et hu. in .2.	aptius porosis et pinguis.	corporibus humidis pinguibus et subtilibus corpora macilenta.	Fluxui ventris.	Cum potu stiptico.	0 0	Temperatis.		Yemi.	Orientalibus.
	Aqua caliditatis nimie.	cal. accidentaliter calefaciens naturaliter.	cal. et temperate humid.	Quod non vehementis caliditatis.	Subtiliat flegma.	Vomitus generat.	Cum aqua frigida.	0 0	Frig. et humidis.	Decrepitis.	Yemi.	Septentrionalibus.
	Aqua frigida.	Frigidat naturaliter et calefacit accidentaliter.	dulcis frig. in .2.	dulcis dulcabilis.	Decoloratio digestionis.	Frigiditatis fortis.	Cum aqua calida.	0 0	Calidis et siccis.	Iuuenibus.	Estati.	Calidis est.
	Aqua excellentis frigiditatis.	frigida et humida.	frig. et hu. in .2.	nobis quam non malas.	paralisi ex replet.	Fluminum punctis.	Cum uno citrino.	0 0	Calidis et siccis.	Iuuenibus.	Estati.	Occidentalibus.
	Exitus ex calore excitata.	.6. et .30. cal. et sic. tepor fit ex calore sericea est obviantes.	cal. et sic. in .2.	albi velocis depilatoris.	Trahit res ex cute cum resolutione.	Macilentis non conveniens.	Cum aqua rosacea et oleo violaceo.	0 0	Frig. et humidis.	Decrepitis.	Yemi.	Terre vehementis frigiditatis.

operationes ipsius. nam aut fit balneatio cum fricatione aut sine. fricatio vero aut fit cum unctione olei aut sine. et unctio Buten. Ihesu dixit. Caveas ne ingrediaris balneum vel egrediaris calefactus. sed in unaquaque camera modicum commorato cum modico sale. et pectina multociens capud quod visionem confortat. corpus alleviat. faciem vero lava cum farina fabe quod farina sic imbibita postmodum desiccetur. et misceatur cum radicibus cucumeris. alcanne. et boracis. et quolibet ana partem

stringit ventrem ex indigestione et humiditatibus. et abstergit sordes sudoris. delet pruritum et scabiem aufert causatam ex paralisi lenit digerit reumata debilium. et catarrum confert febribus effimeris. et ectice quartane et cottidiane. debilia corporis lassitudinem efficit debilitat calorem naturalem et membra nervosa. aufert cibi appetitum. contingunt autem illorum colicorum humorum ad similem impinguat violentum. amplius balneum corporis permutat tibi dicatur. et si dulcis calida vel frigida non dulcis salsa vel non salsa aut aluminosa est et ferrea et similes. et sub

ELECTIONES ET PROPRIETATES

Jo. **Balneum.** aque frigide infrigidat naturaliter et calide calefacit. veruntamen utrumque humectat. Balneum vero aeris calidi desiccat propter quod sanitas conservatur. et confert febribus ethicis ydropicis et paraliticis provenientibus ex evacuatione et repletione. Cum non volueris balneo humectari aspergatur balneum ipsum aqua calida et sedeat aliquis in fonte, seu cum quis desiccari volueris evacua et desicca balneum ab aqua ipsius et sedeat in fonte ipso donec suspirium anhelitus [an]gustetur.

Eligitur ad sanitatem balnei cum ascendens fuerit domus iovis vel veneris. et luna aspiciat venerem vel fuerit in angulis.

·G· ·Jo· **Hec balnei diversitates fiunt diversitates camerarum ipsius. Prima quidem est tepida. secunda mediocris. Tercia in ultimitate caliditatis et siccitatis. in qua si aliquis modicum moretur calefacit corpus et humectat. si diu infrigidat et desiccat propter multam distemperantiam humiditatis et caloris naturalis dissolutionem. et non infrigidat accidentaliter ex hoc a corpore humorem colericum. sicut accidit hec in febribus terciarum.

·Y· ·G· **Aqua delectabilis caloris poros aperit et attrahit humorem colericum infrigidans accidentaliter et humectans naturaliter. et dolores mitigat. et digerit reumata. et humores purificat sompnum sedat nocumentum rigoris dissolvit gravitates et dolores capitis. et removet ardorem provenientem ex sole confert paralisi. impinguat corpus ingredientis ipsum modica comestione.

·Y· ·G· **Aqua.** fortis caliditatis multum calefacit et parum humectat. dicit ypocras. Si quis intraverit frequenter balneum liquefit pinguedo ipsius mentem corrumpens et sincopim facit. et Y. dixit in alio loco quod nocet illis quorum venter est strictus. nisi forte balnei aqua fuerit infrigidata. et illis in quibus ventus est humidus propter causam eo quod balneum stringit. nocet et illis quorum virtus est debilis. et nocivum patientibus. et in quorum stomacho sunt humores colerici. et quibus facile manat fluxus sanguinis de naribus.

·Y· ·G· ·Jhs· **Iuvamentum balnei aque frigide est quod infrigidat et humectat. et calefacit accidentaliter propter clausuram pororum facientem retineri vapores interius propter quam cum balneatio in eis post cibum melioratur digestionem. diversificat tamen operatio eius secundum hitudinis et temporis presentis eo quod invenies desiccari corporis cum balneatur in aqua frigida tempore estivo augetur caliditas et virtus ipsius. et melioratur ipsius digestio. et aufert palisim ex repletione. et copia caliditatis virtutis confundante.

Eligitur in natatoribus et lavacris in aqua frigida cum luna fuerit in cancro vel in piscibus et non sit iuncta saturno et detestatur luna existente in capricornio seu aquario.

·Y· ·G· ·Jo· **Nocumentum accidens ex balneo aque frigide est cum balneatur post exercicium. coytum. vigilias. vomitum. medicinam laxativam. et ventris fluxum ex indigestione. nisi bibita fuerit tunc non nocet. obest etiam egritudinibus victuram et tumoribus frigidis. et abscidit fluxum sanguinis ex naribus. et ex aliis locis fluentem cum extra circa locum unde manat embrocatur eo quod aqua coagulat sanguinem et accidit decrepitis ex aque frigide balneo siccitas. accidit serpentibus ex frigore yemis. et de natura aquarum sicut diximus in capitulo de aquis potabilibus.

De glossis menui. **Recedit iunctionem psylotri ad hoc ut non exurat locum. Iunctio cum malva. deinde lavetur cum aqua frigida locus inunctus et desiccat per modum locus inungatur silotro. ita tamen quod inungatur post eos psylotrum plus digitum et scribatur in centro dextro dicendo. confectio de salomonis filii david. huiusmodi vero psylotri unctio fiat post sudationem fiat in balneo. et sudoris ipsius tamen fuerit abstergendo et desiccato. cum non abradere cepit. mota unde est in camera calida balnei donec silotrum liquefiat. postmodum fricatur locus cum caramo (?) dicto. semine melonum. et farina. rigon (?) lupinis cum aqua murarum et puritorum et fumitatis. in vase aliquo. et refrigeratis de quo dissoluto cum aqua rosacea quotiens necesse fuerit recipe et inungitur seu lavatur locus.

Eligitur huiusmodi unctio cum luna fuerit minuta lumine purgata a sole et a dantur et generaliter hec electio utilis est ad mundificandas sordes omnibus corporibus.

olei et quod fit cum fricatione quidem sine. et hec omnia fricationes aut lenes sunt aut fortes. sicut diximus in capitulo. lava et capud tuum qualibet septimana si volueris quod pili barbe non cadant. abstergere capillos et cum sudat in vase posita septem diebus in vene melloris et sepius permutata per eos. deinde reponatur in lacte et sepius permutetur. una. deinde balneatur gravatam curas egrediatur et iuvat commixtum mundatur et fumigatur abstinens animalia venena et nocere.

Insuēiant' ī balneo figure q̄ cōmoueāt appetitiuā siue ꝯsiātiuā uītutē sic̄ figē ꝯuiuij siue nuptiaꝝ · ꝛ uītutē discretiuā sicut figure laudabiliū phoꝝ · ꝛ hī cā ē eo q' appetit' ꝛ uīt secūt' ꝯplones q̄ s̄ latēs ū ꝛ quāto pulcri' egit hūana discretio uixta hī ꝯportōes inuēies artē scacoꝝ ꝛ taxilloꝝ · ꝛ faciēs hīs silēs uixta discretiuaꝝ ꝯuisionē · ꝛ taxilli assimilantur rebus euenientibꝫ a casu ꝛ fortuna · ꝛ alfara uisionibus balneorum · remansit nobis loqui de pilis · ꝛ sermo de hīs primo ē ꝯ hīs

De ordinatōe balnei ꝛ narratōe uestimētoꝝ post balneū ꝛ cōsuatōe sanitatis vnguium.

Numerus.	Noīa.	Natē.	Gō.	Meli' ex eo.	Juuamētū.	Nocumētū.	Remotio nocumti.	Q̄ gn̄at' ex eis.	Cōplōnes	Etates.	Tempora.	Regiones.
									Juuamēta notabilia.			
ꝛ & 6.	Auripigmētū.	calid' ꝛ calid' stiptic̄ ꝛ ꝯbustū.	cal' ꝛ sic̄ ī · z ·	Q̄ ē ex lamis damascenis bz.	abradit pilos ꝛ tollit humiditates cū fricatione.	colorat cutim in nigro colore.	cū suco rigo[illegible] cartami.	o	frig' ꝛ hūid.	senio ꝛ senium.	yemi.	hītans ꝛ septentrio.
	Inunctō olei sin̄ fricatiōe.	humectat nāte.	frig' tēpat' in · z ·	post balneum.	humectat corpora ꝛ [illegible]	[illegible]	cū sandalo ꝛ aq̄ rosacea.	[illegible]	siccis.	Decrepitus.	Estati.	luto' mōtuos'.
	fricatō absq̄ oli inunctiōe.	Calefactiua ꝛ desiccatiua.	o o	Lenis.	aperit ꝛ resoluit uapores.	facit bothor.	cū balneo tepido.	nūbꝫ duriciē.	humidis.	Juuēibꝫ ꝛ senē.	yemi.	septētoal'.
	Bismalua ꝛ sideri.	calid' ꝛ tēpat'.	Cal' tēpate ī z.	odorata recens.	mundificat ꝛ [illegible]	mollificat ꝛ [illegible] capill[illegible]	cū mirtone [illegible] ꝛ sandal'.	lenit mībra.	Omībꝫ.	Omībꝫ.	Omībꝫ.	hītatis.
	Vestis linea.	frig' ꝛ sicca.	frig' ꝛ sic̄ ī · z.	lenis splendida ꝛ pulcra.	reprimit cal' corporis.	[illegible]	cū mirtine [illegible]	ꝯsiccatōe apost'.	Calidis.	Juuēibꝫ.	Estati ꝛ ueri.	meridialis.
	Vestis de seta ꝛ lana.	calā ꝛ ꝯsiccatiua.	cal' ꝛ sic̄ ī · z.	in pellibꝫ magis ꝛ [illegible]	educit calorē.	inflammat calorem.	cū uestib' lineis ꝛ sup' eas.	additāꝫ calor.	frigidis.	Decrepitus.	yemi.	Montanis.
	Oleum uiolaceum.	frigid' ꝛ hūid'.	frig' ꝛ sic̄ ī · z.	[illegible]	mollificat naturam.	laxat humores ꝛ [illegible]	cū olo [illegible]	ꝯbilitatē tact'.	Calidis.	Juuenibꝫ.	Estati.	meridionalibꝫ.

dimidiā ptē · boraē · h̄ oīa misceant' ꝛ ꝯformit' suco blete ꝛ felle uaccino ꝛ utat' · ꝛ medicine fit sic · Accipe litargirū aspetin ptem unā · heris ꝯbusti · ꝛ ptē calcis · luti uiridis ptes duas · in tyberi qn̄ mittunt' in ampullā · ꝛ sub eis ꝛ sup eos auiēū unū eis ꝯbusti · ꝯ in ponat' sb' fimo ꝛ Tercio de hīs quilꝫ dealbare capillos subfumigent' cū sulfure aut storace ꝛ yrundinū · ul' assumā ꝛ cooptant' oleo tm̄ dimittēs bullire quousqꝫ liq̄fiat aut dissoluāt' · deinde inungas pilos ex hoc defiat farine fabaꝝ aqua ex quo loc' est emplastret' eodē modo fit de fasiol' · marie qn̄ decoquit' · oleo quibꝫ loc' emplēt' elīndi chufri · mod' quidā opatur ambre hoc ī ad tictutā piloꝝ ·

figure que commovent virtutem irascibilem sicut figure preliorum vel declarantes prelia et non inveniantur figure que commoveant timorem et cum tales debilitentur in balneo aspectu ipsarum diversarum manerierum figurarum removebitur nocumentum predictorum rebus evenientibus in hoc mundo secundum eventum et provisionem. Nam schacci assimilantur rebus que fiunt. Ubi dicitur quod figuris et statutis fuerunt magne artes quibus non utuntur moderni. Iam locuti sumus de di que eos mundant et augent. nigrificant. Accipe Embilici et dragaganti. gummi equaliter pondere in sol

ELECTIONES ET PROPRIETATES

Desolacio mag. mo tegni.

In calce lota seu extincta auri pigmenti tantum quantum quarta pars illius calcis. deinde teratur et misceatur per calefactis cum aqua ordei vel tigon. vel suco melonum. pro infrigidatis vero cum suco maiorane seu menta. Quod si educere volunt aliquid sub cute existens misceatur cum predictis aloes epatici. murre. et colloquintida. ana. ℨ. i. ad persuadendum apruritum et botho corporis. et si accipiatur spuma maris et misceatur cum aqua et depilabitur locus in vice. Aliter accipiatur spuma maris et teratur et infundatur multociens in aqua auripigmenti. deinde in aqua chalsi et sublimetur abradit pilos aspersa super locum pilosum quod si hoc iplimum acuta iudicatur dissolvatur in aqua fontium frigida et tereta quod si modice acuta fuerit dissolvatur in aqua predicta. ‖ Aliter auripigmenti. misceatur cum melle abradit.

Eligitur ad facienda abrasione pilorum luna existente in signo bicorporeo excepta virgine.

·6·

Si oleum frigidum fuerit sicut violaceum. lenit superfluitates. aperit poros. lenit et humectat corpus et si fuerit calidum. sicut sambucinum et musellinum. et costinum. et calefacit et dissolvit dissolutione vehementi cum aliquo ipsorum utuntur febricitantes post completam digestionem humorum. Olei enim iunctio ante quam fiat pororum apertio equitur retentionem superfluitatum. quas natura sub cute expulit. facta vero post pororum apertionem dissolvit superfluitates et corpus humectat.

·6· ·ysp· ·Jo·

Fricationis vero simplicis seu per oleum quedam est lenis. et hec dissolvit et liquefacit humores. et poros aperit. et quedam est fortis et hec dissolvit humiditates et membra indurat. et quedam est mediocris et hec sanguinem trahit ex superficie corporis et olei iunctio absque fricatione. poros claudit. et prohibet resolutionem ab eis. post balneationem vero cum aqua calefacta conservat calorem naturalem ne dissolvatur et calefacit et humectat. et post balneationem aqua frigida iunctio infrigidat et humectat.

·Jo·

Bismalva est duplex. alia est alba. alia viridis. viridis vero melior est. dixerunt tamen quidam quod melior est calida in primo gradu. et in ipsa est aliquid stipticitatis. et est humectativa. digestiva. et mundificativa. et propterea abstergit maculas nigras faciei. Aliter. ad leniendum faciem et planificandum capillos. Recipe psilii decoctionem tritam reductam per pannum de seta et lana. Aliter. contemptus furfuris capitis laventur capilli cum suco blete et delet. Aliter si misceatur cum suco que dicitur stafisagria interficit pedicullos et lendines. de operationibus vero usnee salis. et rosarum dicamus in capitulo lavationis manuum.

Burc. Ihu.

Omnia vestimenta tangentia corpus calefaciunt primo. deinde calefaciunt post vestimenta linea. nam hec plus infrigidant corpus deinde acquirunt corpori levem caliditatem. Vestimenta vero schumei si corpus leniunt et humectant. bombicina vero quanto meliora fuerint tanto magis leniunt et calefaciunt corpus. et e contrario. vestimenta vero habentia pilos spissos sunt de yemalibus vestibus. et vestimenta levia rara et splendida sunt e contrario.

haly. filii abdal.

Vestimenta de seta lene efficiunt corpus. sed si de seta torta fuerint minus calefaciunt quam si de bombice fuerint. sed vestem de pelle diversificantur secundum diversitatem animalium. sed laudabiliores sunt que fiunt de pellibus bifarorum. Nam hec calefaciunt calefactione forti. sed pelles vulpine sunt magis calefactive. pelles vero cuniculorum et leporum sunt minoris caloris quam de bifaris. que sunt convenienciores corporibus temperatis propter levitatem ipsarum. pelles vero agnorum sunt magis calefacientes pellibus edinis. et magis conferentes dorso et renibus. et sedia que fiunt ex gattis paduli conferunt emoroidibus. vestimenta vero aspera macrefaciunt corpus.

Eligitur ad vestimenta induenda luna existente in signis mobilibus preter capricornium et melius est in signis mobilia et libra et aries et in· quando aspexerit venerem seu iovem trino vel sextili aspectu.

de solis.

Ungues sunt de extremitatibus corporis quorum iunctio sanitatem conservat ipsorum. Incisio vero ipsorum fiat die iovis ut assecuretur arruptura ipsorum. et si forte forfices tetigerint carnem digitorum vel lote fuerint cum sale post incisionem accidere potest quod digiti incurrunt inflationem calidam quod curatur cum sene sulii infuso in aqua et asperso super petiam et apposito. sed si sequeretur pulsationem in locis inflatis significat putredinem fieri. accipiatur de farina grossa et masticetur que masticata digito pacienti apponatur quod si putredo remanet et ita quod unguem cadere contigerit. inungatur extrema digiti pacientis cum oleo frigido vel cera nam hec non permittit unguem turpem renasci.
que crescunt ipsos oleum de alchanna. et oleum de mirti. Secundo de hiis que nigrificant. et ista medicina forment cum aqua saponis et utatur alia nuces combuste cum corticibus suis tingunt ipsos per se. papaver centum quadraginta diebus tingent eos eadem hora alia linias eos foliis indici post linitionem alchanne tur vermes corvorum seu cornicum iugulatarum et positarum sub fimo decem tribus diebus et ponantur in caciola quatuor vicibus et fient albi. Quarto de prohibentibus eorum naturale ortum. et fit hoc modo. depiletur locus. deinde ma et postea desiccantur. Quinto de facientibus ipsos cadere. sed hoc modo. accipiatur ungule nigre pecudum combuste misce est

Ostendatur in incisione unguium digitorum manuum cum luna fuerit in geminis et incisio unguium pedum quando luna fuerit in piscibus prospere cum iuncta fuerit mercurio vel iovi.

Res aromatice bone odoris sunt nutrimentum spiritui qui sunt laetores virtutum defendentes ipsas. Et hic sunt sicut aer et floribus sicut lignum aloes aromatice species sandali et camphora. Et quedam ex animalibus sunt muscus et sirbeth [illegible] ex urina ex tribus [illegible] hoc [illegible]. Et aloes lignum [illegible] et educitur per pannum de seta parte una [illegible] confice et fac ex eis [illegible] ex eis suffumigationes. Et nedda duabus seu media fit hoc modo [illegible] fit et nedda ex duabus partibus musci et tertia ambre. Fit et alia confectio ex ligno alohes

Numerus	Nomina	Natura	Gradus	Melius ex eo	Iuvamentum	Nocumentum	Remotio nocumenti	Quid generat	Complexiones	Etates	Tempora	Regiones
				Fumigationes bone iuvamentum et nocumentum [illegible]					Iuvamenta convenientia [illegible]			
[illegible]	Xiloaloes.	[illegible] calid. et sicc.	o o	Nigri ponderosi [illegible]	Retinet odorem in panno et fortif.	[illegible] cerebro calido.	Cum confectione cum camphora.	[illegible]	Frigidis.	Senectuti.	Hiemi et autumno.	Septentrional.
	Muscus.	[illegible] calid. et sicc.	o o	[illegible]	Confortat cor et [illegible]	cerebro calido.	Cum camphora.	[illegible]	Frigidis.	Decrepitis.	Hiemi.	Septentrional.
	Camphora.	[illegible] frig. et sicc. [illegible]	o o	[illegible] album et magnum.	Abscindit fluxum sanguinis ex naribus.	[illegible]	Cum viol. et nenufar.	[illegible]	Calidis.	Iuvenibus.	Estati.	Meridionalibus.
	Ambra.	[illegible]	o o	Grisea levis et pinguis.	Confortat cor et multiplicat spiritus.	[illegible]	Cum camphora et [illegible]	[illegible]	Frig. et humid.	Decrepitis.	Hiemi.	Septentrional.
	Aqua rosacea.	[illegible]	o o	Que fit ex rosis [illegible]	Confortat [illegible]	[illegible]	[illegible]	Moderatum.	Calidis.	Iuvenibus.	Estati.	Septentrional.
	Syrupus acetosus.	[illegible]	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Cum iulep.	[illegible]	Omnibus.	Omnibus etatibus.	Omnibus.	habitantibus.
	Syrupus acetosus de seminibus.	[illegible]	o o	[illegible]	[illegible] flegma.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Frigidis et humid.	Iuvenibus et [illegible]	Hiemi et autumno.	Frigidis.

medium et camphore medium et [illegible] ambra et camphora [illegible] lig. aloes [illegible] sicut [illegible] [illegible] et suffumiga ex ea [illegible] sicut camphora et soluta non [illegible] [illegible] de fructibus acetosis sicut acetum [illegible] sicut poma et citonia. aut de radicibus et seminibus [illegible] syropus ille [illegible] de [illegible] que composuit. 6. simplex. [illegible] ex [illegible] [illegible] et [illegible] sic syropus qui fit de radicibus [illegible] [illegible] et aromatica [illegible] sicut syropus de [illegible].

preparatur ad recipiendum et defendendum lucem quod omnes diuidunt in multos simplices. Nam quedam est ex arboribus et quedam ex fontibus statuentibus sicut ambra. et in multos compositos sicut nedda que fit diuersis modis. Nam fac tunc partem unam. ambre partem unam. deinde dissoluatur ambra et misceatur cum aliis et

Recipe medietatem musci et ambre medietatem. et quidam confectores miscent cum eis camforam ab uno cithara

his modis. Recipe. ligni aloes frustatim diuisi. et limatura ipsius. diuido accipe musci. aureum unum. ambre aureum

ELECTIONES ET PROPRIETATES

Eligitur xiloaloes indi. quod est delectabilior in fornicationibus. Deinde xiloaloes samfi. quod huiusmodi facit magis redolere pannos postquam est lignum aloes humida eo quod melior est ad masticandum. lignum aloes uero Cumeri est de modo samfi et in huiusmodi est dulcedo per quam grauantur pediculi. Et indum habet amaritudinem quam pluribus grauitatem ... et ligni aloes est diuersorum modorum secundum diuersitates regionum ex quibus fertur. Verum non quelibet arbor ipsius dicitur xiloaloes. et xiloaloes sepelitur sub terra. ... ut sordes et ... ipsius abscidatur. et locus certus ipsius est in nodo. et huiusmodi xiloaloes est conferens membris interioribus. et confortat cerebrum et neruos. et confert epati.

Folliculi continentes muscum habent sibi subtiles uesciculas. et musca ... folliculi sicut huius ... quod melior est ... sublimitatis et aromaticitatis. Verum musci charum medicorum est ... cum quo miscetur limata argenti. et plurimi ut sit ponderosius. et musci ... est declinans ad ... quam amor ... folliculo in uase uitreo consuatur. et folliculus in quo continetur muscus est umbilicus animalis similis gazelle habens duo cornua erecta uersus altum. quod uesice replentur plene sanguine quem cum confuatur tempore diutino sanguis ille tingit in muscum. et cum hec animalia amaritudinem eligantur ... pascuntur spica nardi. et tunc ipsorum muscus erit delectabilior. cum uero ... maritimam commorantur pascuntur ... falsificatur tamen ... cum radice dicta nakir.

Camphora ... est radix ... camphorarum. ... frusta ipsius in modum salis ... et herba saluch trita. albi. frustum tamen unumquodque ipsius est ponderis unius aurei uel minus. Camphora uero minuta uocatur minsen. et camphora ... ta frustis arboris ... in preparatione aque camphore. et hec camphora ... ex qua conficiuntur statue. et camfora non nominatur diuersis nominibus nisi propter diuersitatem regionum et precium insularum. et non ex alia causa. et fertur quod sub arbore camphore morari possunt ultra centum homines. cuius corpus est album declinans ad rubedinem ex quo cum frangitur cadit camphora.

Ambra est sicut cerebellum. et maris ... est ponderis multe auctoritatis. et hec ambra egreditur de fontibus reptis in mari ... natans aqua ... aues descendentes comedunt et moriuntur propter ... ipsius. alii uero dicunt quod sit stercus ... seu stercus animalis. alii uero dicunt quod fit de sordibus maris. et ex omnibus modis ambre melior est grisea et deterior que est colore ... in bonitate est ambra piscea. ambra piscis est que omnem horribilem habet. Nam pisces deglucientes ipsam ... postmodum. et quando ... in decolatione egreditur ex ea arena. Est et alius modus ambre pinealis. Est et alius modus qui dicitur mendo. carens odore. suth uero conficitur ex emblitis humidis que si non teperantur sicut ex ... est galla ... agrestis. et isti modi suth sunt frigidi.

Eligitur potus eius ad confortationem cordis et stomachi. et odor ipsius ad sedandam syncopim eo quod excitat ... sensus et dilatat animam. et confortat cor cum aromaticitate et stipticitate. si cum rosis misceantur alii flores seu species aromatice camphora et croco. et sublimetur aqua illa rosacea efficietur uirtutum rerum mixtarum.

Syrupus acetosus qui fit cum zuccharo est conueniens omnibus sanis et pluribus etatibus et regionibus. et qui fit cum melle est temperatus inter caliditatem et frigiditatem. et hic cum radicibus est declinans potius ad caliditatem magis ... et ... minus ... et infrigidatiuus quam acetosus simplex. et syrupus acetosus de seminibus est magis aperitiuus oppilationum. acetosus uero simplex est fortior ad sedandam sitim et infrigidandum epar. ... dicemus post.

Syrupus acetosus de seminibus est conueniens ... dissoluens uentositates et excupat coleram. ... aceto ... conferens expulsioni sputi aperitione et prouocat urinam. Et syrupus acetosus de citoniis quem composuit. G. est conferens confortationi stomachi et epatis. et addit in appetitum. et ... conualescentibus. Syrupus acetosus ... est conferens ... egritudinibus ... accidentibus ex frigiditate. et reducit ... et confert asmati et difficultati anhelitus accidentibus ex flatico uiscoso.

et ... Recipe ligni aloes ... et musce cum musco et camphora et ... cum syrupo ... et ... cum syrupo ... syrupo ... simplices ... composita ... ex floribus sicut ... semina feniculi. et radices cappari. Et ... syroporum est ... cum aggregantur in syrupo ... et cum aggregantur in eo ... et acetose. syrupus ... et subtiliat ... syrupus acetosus et cappari. et cum ... ex rebus uiscosis ... et dulcibus laxatiuis sicut est syrupus de uiolis et rosis ... et syropi

Q. Io. Jo.

G. O. Q.

Io. Ma. Iohe.

Ouf. Jo.

Iudeus.

fili Serapion. G. Io. Rasis.

Eligitur in ... ut fiat in signis aereis et igneis luna non coniuncta saturno uel marti.

De necessitate prohibentur debent acetosa et stiptica in syrupis illorum qui patiuntur pectoris egritudines et tussis gendum et dulcia ad lubricandum et acetosa ad subtiliandum aperiendum et incidendum et frigida ad infrigidandum. In confec[tione] extrahatur succus fructuum ipsorum post contusionem eorum in mortario ligneo vel lapideo et non trahatur succus et capita seu botri. Et de rosis auferantur capita seu botri et semina nenufar proiectis capitibus solum flores tamen hora qua recolliguntur in decoctione mittantur. Res que transmutari debent sicut rose que mutantur

Numerus	Nomina	Natura	Gradus	Melius ex eo	Juvamentum	Nocumentum	Remotio nocumenti	Quantitas ex eis	Complexiones	Etates	Tempora	Regiones
				De syropis et rob et dispositionibus camerarum habito respectu iuxta temporum dispositionem					Juvamenta variabilia			
z. 6. o.	Syrupus acetositatis [illegible]	frig. et sicc.	frig. i. z. sic. i. z.	[illegible]	[illegible] sermone [illegible] ventris [illegible]	Exasperat guttur et pectus.	Cum syrupo de [illegible]	o o	Cal. et humi.	Senium et iuventuti.	Estati et autumno.	Meridionalis.
	Syrupus de papaveribus.	frig. et temperat.	frig. temperat. in 3.	[illegible] papaveris [illegible]	Pectori et cerebro calido.	Offendit complexionem [illegible]	Cum mica bona.	o o	Calidis iuvenibus.	Iuvenibus.	Estati.	Calidis.
	Syrupus violaceus.	frig. et humid. laxativus.	frig. et cal. i. z.	In aqua cui [illegible] rose [illegible] post bullitionem.	Educit [illegible] coleram.	Complexionem flegmaticam.	Cum [illegible]	o o	Colericis.	Iuvenibus.	In medio estatis.	Meridionalis.
	Syrupus iuleb confectus cum aqua rosacea.	frig. et humid.	cal. et frig. i. z.	[illegible] cum aqua rosacea.	Ebrietati confert [illegible] laborantibus.	Fluxum ventris [illegible]	Cum syrupo de [illegible]	o o	Calidis.	Iuvenibus.	Estati.	Meridionalibus.
	Rob de ribes.	frig. et sicc. stipticus.	frig. et sic. i. z.	Qui confectus [illegible]	Confortat stomachum digerens.	Dolori [illegible] et [illegible]	Cum rob de granatis mellitis.	o o	Cal. et humidis.	Iuvenibus.	Estati.	Meridionalis.
	Camere estivales.	frig. et humid. temperat.	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible] debilitans.	Cum balneo.	o o	Calidis.	Iuvenibus.	In meridione.	Meridionalis.
	Camere yemales.	Contrarie est.	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Cum dispositione aeris septentrionalem.	o o	Frigidis.	Decrepitis.	Forti frigore.	Montanis.

mando ipsos donec mundificentur et clarescant et minuatur ipsorum quantitas. Syrupi vero qui cum acetosis con[ficiuntur] que a corruptione fuerint, albugines vero ovorum cum aqua et zuccaro ducta commisce ante cocturam syroporum quod si coqui debent sit suavis circa latus unius vasis submissius ad hoc ut spuma cadat circa latus. Idem [illegible] vacuus omnibus malis et corruptis qualitatibus et [illegible] cum odoribus aromaticis restare pateat hos disponatur ingressum que subtiliet aerem et vapores [illegible]. Quam plures vero affectant ut camere depicte aspectum provocabitur sompnus. Sic provocatur cum [illegible] et auditur in quibus animus delectatur.

phibent̃ & res dulces pacie͠tibꝫ dissinteriam & lienteriam imo assidue exiberi debe͠t stiptica ad stri-
tione u͠o syroporum no͠ ↄficiat͠ syrop' cu͠ stipticis n͠ ĩ uase lapideo dispumãdo ipm͠ cum coclea͠r ligneo
post collectione͠ fructuu͠ ĩ ↄtineti. imo dimittant͠ pu͠ p nocte͠ unam. & d͠ uolis auferant͠ stiptes
res & folia teneat͠ ad usu͠. radices u͠o & o͠s res sicce infundant͠ in aq͠ & diu morent͠ pu͠ q͠ decoquant͠. Rec͠
in aqua du͠ fit aqua rosacea rubea tr͠smutet͠ renouãdo electis p͠mis. & syropi decoq͠nt͠ adeo dispu

ELECTIONES & PPRIETATES

Sabur fil' Seber. — *Confortatiuus.*

Syrop'. de citoniis ē ↄfortatiuus stoi͠. & sitis sedatiuus. Sciend͠ tn͠ q͠ suc' citonior͠ diuti' ↄseruatur
suco pomorum. Mũia specialata ē de nata sp̃ez. Syrop' u͠o pomor͠ ē frig. & sicc'. ↄfortãs orificiu͠ stoãchi ↄ
ferẽs pulsatoĩ cordis roborãs aĩmu͠. retinẽs uomitu͠ & fluxu͠ uẽts. Syrop' tn͠ q͠ fit de pomis redo
solimitanis melior ē p h'moĩ opatoĩbꝫ ꝑ bonitatem odoris. Ver͠ ē minous frig' ꝑ ipi' dulcedine͠.

Fili' mesue. — *Refrigidans.*

Eligit͠ ↄ uigilias eo q͠ stupore͠ efficit. & ē ↄferẽs tussi & reumati. & syrop' de nenufar ē ↄferẽs doloĩ ca-
pitis & reumatibꝫ descendẽtibꝫ ad pectus ul' ad stoi͠. Syrop' de lemoncell' ē frig. & sicc'. hñs in se
aliquid caliditatis ꝑ cortice͠ uincit colãm ↄferẽs stoãcho. & appetitu͠ meliorat digone͠. sedat uo-
mitum. & pdest eructati.

Iudeus. — *Lauatiuus.*

Eligit͠ syrop' cum aqua rosacea rubea ↄfect' ꝑ uirtutes ipi' laudabiles. & fit acuẽdo ipm͠ cu͠ scamo-
nea & simplr͠ no͠ acuẽdo & ē possibile q͠ tempat͠ cum syropo acetoso. Syrop' uiolace' ē tẽpat' ĩ fri-
giditate & hu͠id'. lenit pectus & guttur. & ualꝫ ↄtra tussim cu͠ febre & lubricat uentre͠. Syrop' de gra-
natis cu͠ menta ↄfectus ē frigid' & sicc' sedans uoĩtu͠. & sitim ↄferẽs colico orificio stoãchi. Syrop'
ↄfect' cum thure ↄfert uarioli͠s. ruboĩ corpis. & meschir. & similibꝫ.

Fili' mesue. — *Refrigidans.*

Iulep ē tẽpat' declinãs ad frig. & hu͠iditate͠ extinguit caliditate͠ stoĩ ↄfortãs eu͠ & tep͠mit acuitate͠
febriu͠. aqua mellita cu͠ sp̃ebꝫ ↄfert egritudĩbꝫ frigidis. cui' mu͠dificatio mĩor ē mu͠dificatoẽ mel-
lis. laxat uentre͠ siccum cu͠ tep͠mit stoi͠ & intestina parata ad expellend͠ sup̃fluitate͠ & retinet
cibu͠ inuentum in stoãcho. & ↄfortat ĩtutes distribuentes ipm͠ p ptes corporis.

Sabu. & fili' Serapion. — *Stiptici.*

Rob d͠ merill' confit͠' fluxui cum tussi. Rob d͠ celsis ē frigid' ↄferẽs tumori gule ex caliditate. Rob.
d͠ nucibꝫ ē cal'. ↄferẽs iflatoĩbꝫ gule ex frigiditate. Rob. agreste frig. ē & sic. altãt colãm tep͠mens
uomitu͠ & sitim. stringit uentre͠. & siĩr. Rob. d͠ aceto cit'. uerũtam͠ ē fortiouis opatoĩs. Rob. de p͠rus
ↄfert febribꝫ colicis qñ uent͠ ē strictus.

Ra. & Gal. — *Camb' regim.*

Eligunt͠ tp͠e estiuo camie͠ septẽtonales inuestite p̃libꝫ sr͠ pointis p͠nis s͠btilibꝫ & raris. asp̃se odorameti-
tris. & aquis o͠labꝫ. & bedug. ãplis pleis sp̃ebꝫ frigidis redolẽtibꝫ. h͠bis & fructibꝫ f͠ris odoĩferis q͠ fumi-
get͠ & cu͠ sandalo & cafora. & roret͠ p͠ani p͠dci aq͠ rosacea tẽpata cum uino odoĩfero. & p hãc dispoĩtoem
camar͠ & ↄu͠satoe͠ alic' in eis nudo corp͠e fit phibito a calore uehemti eo q͠ aer ē tc͠ frigidior nob'. & c͠ h
opãi n͠ possim͠ iduim͠ corp' uestimtis & cap͠ coopim͠' beretetis q͠ s͠ caliores nob' & p̃cipue cu͠ aer' cal' cir-
cu͠dãte͠ nos & inpetu͠ uaporibꝫ nr͠i corpis rectificare cu͠ fabell' no͠ possim͠'.

Bon. Ihu.

Eliguntur ĩ camis yemal' ut h͠antur carbões igne͠ diuci' ↄtinẽtes & lig͠ no͠ hñtia malas q͠litates sic͠ se-
lig' fic' & mira sol'. & camie͠ suffũget͠ suffũgatoĩbꝫ cal'. aromaticis sic͠ ruoda. amb'. & hostia camar͠ sit di-
spoita ptibꝫ oriental'. & ĩ cameĩs lecti lenes & molles. Ista h ↄstitutio camar͠ siti effic͠. & calor͠ d͠scensu͠ festi-
nare facit a͠n horã debitã & ulr͠ sic͠ balnea opant͠ post cibu͠. & cu͠ camie͠ ĩficiũt͠ cimicibꝫ suffũget͠ suffi-
migatoĩbꝫ [illegible] cipssi & odoramto napte albe. Inficiũt͠ & ĩ al' muscas si accipiat͠ auripigmtu͠ ductu͠
cu͠ aqua ĩ aliq͠ uase. & roret͠ ex h loc' ↄtinẽs muscas.
fiunt͠ decoq͠tur adeo donec ad quãtitate͠ ↄcuchar reducat͠. Syropi nãq͠ q͠ fiunt cu͠ dulcibꝫ adeo decoq͠t͠ ē
necce͠ fuit aq͠ & sp̃es miscere. Syrop' no͠ misceat͠ nisi ꝑe finem decoctiois ipor͠. ignis u͠o quo de-
ratio u͠o quã fecim' d͠ camis fuit q͠r loca sũt ↄueniencia sp̃ui aĩali & uitali. quar͠ ĩspirat͠' sit aer-
ria seu fenestre uẽts septẽtonalibꝫ ad altãndas corruptiones ipar͠. In yeme u͠o pateat ut sol'
sint figuris pictiũs & statuis. q͠ sens' odorat' & uis' delectatõez particip͠et. nã ꝑ assiduu͠ ad figã'

eligit͠ ĩ
ĩ syrop̃. medici-
nalibꝫ q͠ luna sit in-
uicta ueneri & io-
ui ĩ sig͠s aereis
& aquaticis.

elig' ĩ pur-
gatõe q͠' luna sit
ĩ scorpionibꝫ ul' ĩ sua
cõplicitate. detestat͠
tn͠ si sit ↄuicta cu͠
ioue ul' plãeta
retrogrado.

elig' u͠ si
aer h dispoito ca-
mear͠ luna existẽte
ĩ sig͠s fisis seu bicor-
poreis & luna & ascñs
sit fortunati a dño
ascẽdẽtis. in al'. a
dño eiꝰ.

phibet͠ h ↄstitu-
tio camar͠ fieri cu͠ ĩ-
fortuna fuerint ĩ an-
gulis tercia domo
& in ei' opposi-
to.

Aer alius temperat[us] alius distemperat[us]. temperatus est qui est subtilis de vaporibus distrahibilis odoris qui non sudat et obtemperans complexiones corporum et omnimodo fortificans humores et clarificat spiritus. meliorans digestionem corrumpentium aerem in respirationem resolutionum ex lateribus cum ad aerem tibi cumulantibus vel ex cadaveribus. acutis exi ex anni temporibus accidentium sicut yemps cum fuit calida. et non pluviosa et estas similiter. Et secundum qualitates suas occasu magnarum stellarum et elongatione vel appropinquatione ipsarum ad solem sicut alatoris et canis ursi. Tertio

Numerus.	De mutatione aeris ratione ventorum et temporum							Regionis excessus.	Iuvamenta variabilia			
	Nomina.	Natura.	Gradus.	Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.		Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
[illegible]	Ventus meridionalis.	Calidus et humidus.	cal. i. 2. fri. in. 1.	[illegible]	Pectori.	Prohibet sensus.	Cum calefactione et aqua rosacea.	o	Frigidis et siccis.	Decrepitis.	Autumpno.	Septentrional.
	Ventus septentrional.	Frigidus et siccus.	frig. i. 2. sic. in. 2.	[illegible]	Clarificat sensus.	Pectori et tussi.	Cum balneo et vestimentis.	o	Calidis et humidis.	Iuvenibus.	Estati.	Meridianis.
	Ventus orientalis.	Temperat.	Temperat cal. i. 2.	[illegible]	Multiplicat spiritus.	Obtalmie et coryze.	Cum aqua florum.	o	Temperatis.	Omnibus.	Veri.	Orientalibus.
	Ventus occidentalis.	Aliquantulum temperat.	Temperat sic. i. 2.	Ventus septentrional.	Purgat digestionem.	Tremori et [illegible]	Cum calefactione.	o	Temperatis.	Omnibus.	Veri.	Orientalibus.
	Ver.	Temperat.	Temperat hu. i. 2.	[illegible]	[illegible] equalibus et nascentibus.	Corporibus [illegible]	[illegible]ficatio cor[illegible]	o	Temperatis.	Iuvenibus.	Aliis temporibus.	Temperatis.
	Estas.	Cal. et sic.	Temperat cal. in. 2.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	o	Frigidis.	[illegible]	Aliis temporibus.	[illegible]
	Autumpnus.	Aliquantulum temperat.	o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	o	Temperatis.	[illegible]	Aliis temporibus.	Temperatis.

Orientalis est temperatus [illegible] veri [illegible] variabilis sicut autumpni. Alio contra regionum que venditur quique et color incolarum pulcri [illegible] ex [illegible] regionum secundum humores montes Nam quedam fiunt maria ex parte meridionali eius meridional. [illegible] ex mobilis sufficie [illegible] aeris permutiente ex ascensione vaporum et [illegible] sicut dictum est de aere [illegible] et est possibile quod rego

corpora nec frigorib' uelocis mutationis ad caliditatem et frigiditatem in sol ortu et occasu confortans uirtutes
inflammans uo corpora sua fubla e sic aer epidimie qui accidit duobus modis. uno ex infectione uapor
terreni sed iam uel occasione in preliis accidente pp que accidunt egritudines pestilose. alio ex mutatione aeris.
cum est calidior aut frigidior tempore. et hoc quinque modis. primo cu tempore anni. secundo ex ortu et ci
ca uentor. nam septentrion prolongat uitam et decorat corpora. sic e uiteri in selauis. meridional u egit.

ELECTIONES : 7 PPRIETATES

Regio meridional' consistit in dextra parte respicientis uersus orientem. et e regio calida eo q sol declinat uersus ea
et distat circulo augis ei'. et e humida pp uapores dissolutos attracti magno calore. et delectat motu et cor
pora. perturbat sensus. prouocat paroxismum epilepsie. et educit soda. et repl3 cerebrum superfluitatibus. et maxime humi
dis. et debilitat digestionem.

Regio septentrional' est opposita regioni meridionali ex parte sinistra consistens respicientis uersus orientem
cui' complexio e frigida et sicca eo q elongatur incessus solis ab eo illo. Nam sol transit p eam cu e i circulo
augis sue. et tunc distat longius quantum possibile e ab ea. et h regio humores multiplicat claudit poros et sensus
corroborat corpora. prohibens fluxus reumatis et obest complexionibus frigidis. **ypocras.** opinatur q uentus est
aer motus. **Alii** uo dicunt q e uapor ascendens a terra.

Regio oriental' q arabice dr sabel uersus ortum solis e temperata declinans caliditatem et sicc. Temperata q sol no
elongatur ab ea in tantum q remaneat frigida nec tantum appropinquat q sit calida sicut accidit aliis ab ipsa q
pp suam temperantiam efficit habitatores temperatos. et corpora sana. uirtutes fortes. et habitatores colora
tos albo et rubeo colore.

Regio occidental' arabice dr dubur. et e sicut regio oriental' no simpliciter temperata s3 declinans ad frigiditatem
et sicc. no simplr temperata dicitur q sol no immittit suos radios mane sup eam. et habitantes in regione illa senci
unt i crepusculi matutinalis frig' et i serotinis calorem sicut in autumpno sentitur. sunt et alii octo uen
ti quor quilibet declinat uersus unum latus quatuor priorum. et mixtur' complo istorum octo e s'm naturam illius ad q
declinat.

Principium temporis ueris e qn sol ascendens intrat primum punctum arietis. idibus. xv. marcii. cui' natura e temperata pp
incessum sol' sup lineam rectam equinoctialem. et ultimum ei' qn sol consistit in ultimo geminorum. et tpe ueris continet
tres menses pp tria signa. Mense uo sco intrat sol taurum. idibus. xv. aprilis et egreditur in medietate maii
et quibus istorum trium mensium natura assimulatur alii pp uicinitatem. et sic se hnt oia signa.

Principium estatis qn sol intrat primum gradum cancri. idibus. xvi. junii. finis uo ei' e qn sol e in fine uirginis
xvi. idibus sept. mensis uo sol estatis principium e qn sol intrat primum gradum leonis. xviii. idibus julii
et finis tpis qn intrat primum gradum uirginis. xviii. idibus augusti. cui' natura e cal. et sic. eo q sol existens i as
censu suo quantum plus possibile est uersus septentrionem incedit ad seniti capitis nostri fere ubi. **6. ỳp.** opinan
tur q principium estatis sit qn oritur gallina seu stellis tauri et e principium messionis.

Principium autumpni e qn sol incipit descendere infra principium libre. xvii. idibus sept. et tempus uincit' septemtri
on uersus equinoctium declinans ad meridiem. cui' ultimum e qn descendit ad ultimum sagittarii. xviii. idibus decemb.
mensis uo tot. e descensus solis in primum gradum scorpionis. xvii. idibus octobr. ultimum uo tpis est. xviii.
novemb. hui' uo natura tpis e frig. et sicc. Temporis siccitas pp siccitatem estatis remanentem. et frig. pp appro
ximationem yemis.

modis. primo tempore uentor sicut diximus. Scdo ex situ cuiustantum uel terre. Nam terra altarum aer et aq sunt clari
interpositos et obstantes uentus meridional' sic incole regionum septentrionalium. Quarto ex uicinitate maris
q calida e et sicca. et aqua ei' frigidior aq sit lutosa et lapillosa. calida. Quinto ex permutatione in qualitate
sic duar naturar uel trium q permutabunt diuersis figuris. et amin ipsa s'm se.

Quando acciderit quod in montanis regionibus habitationes fuerint in convallibus pluvie hyemales suffocant. et calidi et figure et dispositiones ipsarum pulchre. et propter humiditatem assuescant habere egritudines autumpnales. et ... cum naturam habet manifestam. Nam aer calidus corpus efficit macilentum et citrinum. sitim provocat. debilitat virtutes. poros aperit. laxat corpus et digestionem impedit. prodest vero habentibus catarrum et reuma. et paralisi. universaliter et humectat corium et carnem. et prestans corpori aquositatem et pulcrum colorem. et aer siccus

Numerus.	Nomina.	Natura.	Gradus.	De mutatione aeris et accione temporum et partium. Melius ex eo.	Iuvamentum.	Nocumentum.	Remotio nocumenti.	Quid generat ex eis.	Iuvamenta secundum ... Complexiones.	Etates.	Tempora.	Regiones.
z ∧ ℞	Tempus.	Frig. et humida.	o o	Congruum veri.	Confortat digestionem.	Generat flegma.	Calefactio cum igne vehementi seu balneis.	o o	Calidis et siccis.	Iuvenibus.	[illegible]	Maritimis.
	Regio septentrionalis.	Frigida et sicca.	o o	[illegible]	Inducit fortitudinem et pudicitiam.	Pectoribus [illegible]	Cum obsequio amenarum mansionum.	o o	Calidis et hu.	Iuvenibus.	Estati.	Calidis.
	Regio meridionalis.	Calida et humida.	o o	[illegible]	Inducit [illegible]	[illegible] intellectum.	Confortatio [illegible] capitis.	o o	Frigidis et siccis.	Senectuti.	Autumpno.	Existentibus iuxta polum septentrionale.
	Regio orientalis.	Temperata.	o o	Septentrionalis [illegible]	Fere omnibus utilis.	[illegible]	Cum [illegible]	o o	Temperatis.	Omnibus.	Veri.	Orientalibus.
	Regio occidentalis.	Variabilis temperantie.	o o	[illegible]	[illegible]	Complexiones [illegible]	[illegible]	o o	Temperatis.	Senectuti.	Veri.	Septentrionalibus.
	Aer epidimicus.	Malum periculosum.	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Cum fugando [illegible]	o o	Nullis.	Nullis.	Val. omnibus.	Val. [illegible]
	Tyriaca.	Calida et sicca.	o o	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	o o	Frigidis et humidis.	Senectuti et [illegible]	Hyemi et tempore epidemico.	Frigidis [illegible]

... in quibus morandum est. que domus seu corpore sunt investite seu cortinate pannis seu cortinis subtilibus ... faciendo per ignem. aeri vero sicco morando in loco delectabili bibendo aquam frigidam. aeri vero humido morando in ... sua ... et propter hoc suffocare videntur in aere balnei. ... tamen egent magis aqua. eo quod famelici et siticulosi ... ... Est et possibile quod homo longiori tempore vivat post ... aque quam aeris attractionem. et est aer unum ex elementis et hoc est ultimum de narratione sex rerum non naturalium. remanent tamen dicere eam quam sunt sex. et dicamus quod ... in hoc est quod ... aer circumstans animalis quem consequuntur motus et quies. sompnus et vigilie.

ditas estualis eas cōburit. Cor[um] habitatorum corpora ꝓ siccitate s[un]t subtilia ꝛ dura. ꝛ artifices subtiliū artiū
remissio in his ex manifesto. ꝛ remissio hor[um] apparebit p[er] effect[us] p[re]dictos. Sin autē quolibet ex eis simpli
cat: famē debilitat. cor calefacit. sanguinē corrūpit. febrem inducit. sāguinē ꝺ narib[us] puocat ꝛ ītensa. debi
sali ꝛ particularī q̄ fit ex humiditatē. ꝛ aer frigid[us] e[st]. S[ed] aer humid[us] ꝯseruat corp[us] humiditate ꝛ prodest macilētis
ecōuerso. obuiatur tn̄ his q̄ fiunt ex aere calido p[re]parando h[ec] m[odo]. inueniant[ur] cripte uel domus sub

ELECTIONES ꝛ P[RO]PRIETATES

·y.· ·dya· Isticuū yemis ē descens[us] solis in p[ri]ncipio capricorni. ꝛ ē finis ꝺclinationis ei[us] ꝯ[tra] meridiē ī decēbr[e]. ꝛ ultimū ei[us] ē de
scens[us] ei[us] ꝯ[tra] extremitatē piscis ī marcio ū ē tinin[us] ascēsionis meridiial[is]. Inicium uo mensis frigidi ē existētia
sol[is] ut ī Januar[io]. ꝛ ultimū ei[us] in febr[uario]. ꝛ possibile ē q[uod] hi tinin[us] erit uno die ā[n]t ul[timum] post. cui[us] na[tur]a ē frigida.
ꝛ humida ꝓ elongatione sol[is] a senit capitis. ·y·p· uo oppinat[ur] q[uod] p[ri]ncipiū ei[us] sit. qn̄ occidit gallina seu
frons tauri q[uod] ē temp[us] seminādi.

·y.· ·dya· Regiones existētes sub polo septētrionali sicut selauonia ꝛ silia sunt fortis frigiditatis ꝛ siccitatis q[ua]r[e] incole
sunt ampli pectoris ꝛ prudētes. ꝛ horribil[is] dispositionis ꝓ occultationē caloris. ꝛ s[un]t subtiliū tibiar[um] ꝓ ex
cessum caloris n[atur]alis ipsi ab extremitatib[us]. ꝛ s[un]t tn̄ longe uite ꝓ bonā digestionē ipsor[um]. ꝛ s[un]t parū bibentes eo
q[uod] multū comedunt. q[ua]r[e] mulieres s[un]t steriles eo q[uod] nō mūdificant[ur] amistrius ꝓ frigiditatē aq[ua]r[um] q[ui]b[us] utunt[ur]. ꝛ s[un]t
pauci lactis ꝛ difficilis partus. ꝛ ear[um] ē strictus uent[er].

·y.· ·dya· Regiōes existentes sub polo meridionali sicut ethyopia s[un]t fere ꝯ[tra]rie dispositionib[us] septētrionalib[us] q[ua]r[e] ꝯplexiōes sunt
calide ꝛ humide mixtar[um] cor[um] uo p[ro]fundū. quar[um] aq[ue] s[un]t turbide ꝛ salse. ꝛ colores īcolar[um] ipsar[um] sunt nigri q[ui]b[us] festinat
ebrietas ꝓ debilitatē capitis. ꝛ humiditatē ipsar[um] ad q[ua]r[e] uiscera multū descendit flatus ex quo minuetur
appetitus. ꝛ debilitat[ur] ipsor[um] digestio frigiditate nichilominus stomachor[um] ipsor[um] p[ro]pter ca[lor]ē augētē q[ua]r[e] ꝺispositio
nes s[un]t suaues. uite breuis. ꝛ uentres molles ꝓ malā digestionē.

·y.· ·dya· Regionū orientaliū aer ē clar[us] ꝛ tēpat[us] sic uer. uertamē declinās ad siccitatē. q[ua]r[e] cibi s[un]t tēpati. ꝛ aque
dulces clare. eo q[uod] sol nō diu morat[ur] s[upe]r eis ut efficiant[ur] salse nec elōgat[ur] ab eis sic q[uod] efficiant[ur] tur
bide. q[ua]r[e] regionū incolar[um] colores s[un]t albi mixti rubori ꝛ corpora pinguia. uoces clare. egritudiēs pauce.
figure pulcre. sompnia sublimia. fructifices multi. arbores grandes carētes uia. ꝛ prudētes ꝓ tēpantia
qualitatū ipsar[um]. Cum īmo s[un]t gēs suauitatis ꝛ quietis.

·y.· ·dya· Regionū occidētaliū aer declinās ad caliditatem ꝛ humiditatē nō ē clar[us]. q[ua]r[e] cibi s[un]t calidi. aq[ue] turbide eo
q[uod] sol nō oritur mane s[upe]r eis. q[ua]r[e] ī estate aeris adest frigiditas. ꝛ sero calitas sol[is] sic accidit ī autūpno.
ꝓ q[uod] uirtutes eor[um] s[un]t debiles ꝛ colores ipsor[um] mali. ꝛ egritudies multe. Regionū uo mediar[um] int[er] has ꝯplo ē
mediocris cui[us] natura ē silis nature illius cui approximat cū diminutiōe aliq[ua].

·y.· ·dya· ·Ra· Qvm fuit aeris odor horribil[is]. ꝛ aderit multiplicatio nationū ꝛ egritudinū corruptar[um] ꝛ mortaliū morād[um] ē in
criptis seu ī domib[us] subt[er]raneis ꝛ siccis. ꝛ in mansionib[us] lōge ab habitationib[us]. ꝛ loca rorāda s[un]t cū a
ceto ꝛ fumigāda cū thure ꝛ foliis mirt[i] ꝛ sandal[o]. ꝛ comestio cibor[um] assiduet[ur] cū aceto p[re]paratorum ꝛ ē potatio
aceti limphati. ꝛ euacuet[ur] corpa ꝛ mūdificet[ur] cū medicinis. minutionib[us]. assiduet[ur] ē comestio boli armeni
ci loci ꝛ odoratio aque ros[arum]. ꝛ cāphore.

·G· Andro mag[us] Tyriaca ꝯplet[ur] p[os]t .x. ānos ꝛ opat[ur] cum ea usq[ue] ad t[ri]gīta ānos ꝛ finit[ur] ei[us] op[us] ī sexagīta. ꝛ cū morsus ueneno
sis bibit ex ea scrupulū unā cū uino ꝛ unxerit membr[um] morsū. ꝯfortat cor ꝛ educit uenenū ex ꝛ sedant[ur]
...tib[us] morsa scorpionis ꝛ ligent[ur] eandē p[ar]tē. ꝛ incipiat minuē egrotū. ꝛ dāe uinū cū alleis ꝛ ꝯpime cāne
scorpionis ꝛ pone s[upe]r locū morsū. ꝛ detur ē ī potu th[us] masticatū bullatū luna ī scorpione ī lapide bisar ī
q[uo] sculpta sit figa scorpionis luna ē existēte ī scorpione. q[ui] ē sit un[us] ex angul[is] ascendentis. ꝛ puoca uomitū illi
q[ui] tossicat[us] ē cum lacte.
ī tantis. ꝛ aqua frigida potāda ē. aeri uo frigido obstat[ur] morando ī locis calidis. ꝛ ī ꝯuenīēdo bonas p[er]tinat[ur] ꝛ ca
minib[us] altis quas sol ortu suo repcutit. Et sciend[um] ē q[uod] uniuersitū accidēs ex aere ē ex sua frigiditate uel ex
strangulatiōe uideat[ur]. eo dissoluto ul[tra] libato pu[is] q[uod] p[er] strangulatiōē peat ueloci[ter] recurr[er]e ad aere recipiēd[um] q[uod] ad aq[ua]
ꝛ aqua ē uapor resolut[us] ex t[er]ra torrida ꝓ solis icessum p[er] sensit loci illi[us] ꝛ nata uaporis ē sic na[tur]a t[er]re aq[ua] resolut[a]
hiemei uirtutes secūt[ur] q[uod] s[un]t tres. s[cilicet] n[atur]alis q[ue] secūt[ur] cibi ꝛ pos[t] purgationes ꝛ ꝯstipationes uital[is] q[uod] ꝯsequūt[ur] accidētia

Et forte aliquis legens hunc li-
brum meum dicet quod nimis longum tem-
pore nec inveniri (?) auxilio huius lib[ri]
[illegible] est [illegible] multa di-
ligentia [illegible] in [illegible] et se-
mel [illegible] in ordinem dispositi-
onis eorum que dicta sunt eo quod non
[illegible] in [illegible] ut bonum. [illegible]
[illegible] dicens [illegible] quod omnes [illegible]
[illegible] [illegible] peccamus in [illegible]
[illegible] ex primo [illegible] illis [illegible].

Istud etiam puniuntur de primo [illegible]
[illegible] quod committit. nullus [illegible] et
cognovisset corpus humanum
similiter etc. Namque [illegible]
[illegible] sic [illegible] seminam
de [illegible] semina [illegible] eam a
qua [illegible] ne
[illegible] inutiles herbas accres-
cere et [illegible] [illegible] autem
[illegible]. Si igitur hoc [illegible] accidat
quod corpori humano. Si quis [illegible] hoc
modo [illegible] opinatur [illegible]
dicere sententie philosophi. [illegible]
signum est in hiis quia [illegible] non co-
medunt herbas ut [illegible]
[illegible] corpora hominum. [illegible]
[illegible] philosophus [illegible] possibile est
quod aliquis [illegible] opponet contra
ea que diximus de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
quod omnia [illegible] [illegible]. [illegible]
aliquis [illegible] quod non sit
[illegible]. [illegible] dicimus
quod non est [illegible] neque sapientia ne-
[illegible] quod ex [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ex pro-
[illegible]. [illegible] de-
[illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ab [illegible]
huius [illegible]

nobis [illegible] eo quod [illegible]
debet [illegible] quia ex toto inge-
nio [illegible] nostra [illegible]
nullius librum [illegible] taliter ordina-
tum que non legissemus cum plures
libros composuimus ad hoc quod approxima-
remur cordibus dominorum [illegible]
[illegible]. Rogamus igitur dominum ut ponat
nos ad [illegible] [illegible] et quod pre-
beat nobis intellectum [illegible]
[illegible] [illegible] et laudandi eum sicut
pertinet maiestati sue.

Hic notandum omnia nomina posita in libro
hoc designata per unam primam litteram
ipsius nominis. Ypocras per .Y. [illegible]. Ga-
lienus per .G. Rufus per Ru. Diasco-
rides per .D. Paulus per .P. Oribasius
per .O. Theodorus (?) per .T. Johannes per Jo.
Macer per Ma. Ises per Ise. [illegible]
[illegible] per [illegible]. Rasis per Ra. Mesue
per Me. Johannitius per .J. Latinum. Y-
sahac per .Ys.

Queritur utrum verum sit
quod dicunt quidam Avic.
opinasse eum per modum veri
tatem dedit sic. Avic.
scilicet illud loquens artifices
alchimie species permu
tari non posse. sed similia facere pos
sunt ut tingere plumbum citrino
ut aurum videatur etc. Ceterum ad quod
differentia specifica que tollatur in
genio non credo possibile. sed expoliri ac
cidentium non est impossibile. hec est eius se
tencia Avic. quam dicit esse hason.
philosophi precipui. tamen avic. in alchi
mia sua dicit quod contradixerat eorum
qui in alchimicis de permutatio
ne metallorum contradixerit invene
hit. propter quod et ipse subiungit quod non
permutantur species nisi forte in primam
materiam ut in materiam metallorum
reducantur. et sic iuvamine artis de
ducantur in speciem metalli quam vo
luerit. sed videtur opus nos dicere quod
alchimicorum periti operantur sicut
periti medici. Medici enim periti
per medicinas purgativas purgant
materias corporis corruptas et faci
le corrumpentes et impedientes sanitatem que
est finis intentus a medico. et postea
per confortantia naturam iuvant
virtutem naturalem in digerendo
sanitatem inducere. ita per omnem mo
dum dicentur operari alchimicorum
peritos in transmutatione metal
lorum. primo enim quidam purgant ma
teriam vivi argenti et sulphuris que
videntur metallis que pur
gata confortant virtutes materie
que sunt ei elementales et celestes
ad generationem unius metal
li que intendunt conferre et tunc ma
teria operante non ars sed [illegible]

tate iuvando et expellendo ut di
ximus. et sic illud aurum et vivum argen
tum inducunt videntur. quod enim virtutes
elementales et celestes faciunt in vasis
naturalibus. hoc faciunt in vasis ar
tificialibus si artificialia formantur
ad modum vasorum naturalium. et quod fa
cit natura calido solis et stellarum. hoc
et facit calor ignis dum sic contem
peratus sic quod non excedat virtutem se
moventem et informantem que est in
materia. huic enim celestis vite virtus
que primo miscuit eam. et hoc incli
natur ad hoc vel ad illud propter artis
iuvamen. propter quod communium operatio
num alchimicarum est melior illa
que procedit ex eisdem ex quibus pro
cedit natura sicut ex purgatio
ne sulfuris per decoctionem et subli
mationem et expurgationem argen
ti vivi et bonam permixtionem horum
cum metalli materia. Qui autem per
alba albificant. et per citrina citrini
tatem manente specie metalli prioris
in materia. sine dubio deceptores
sunt. et verum aurum et argentum non faciunt
et hoc modo fere omnis vel in toto
vel in parte procedunt. propter quod ego
experiri feci quod aurum alchimicum et ar
gentum quod ad me devenit postquam .6.
vel .7. ignes sustinuit statim
amplius ignitum consumitur et deperditur
et ad fecem quasi redit sine virtute.

Tractatus de metallis in speciali tange
mus. primo de hiis que sunt .2. parti
culas metallorum ut dicunt meta
loquentes alchimiste et magistrus
hermes. Sulphur enim est quasi pater
et argentum vivum quasi mater. convenientius
si sulphur [illegible] in [illegible]
metallorum quasi [illegible]
[illegible]

gulat in s̄bas embrionū ĩse ip̄o
nō gelat ōino sicut nec masc̄s
quatuor aūt ul' ad min' tribus
substãcijs ē p̄mixtū. cū cū pe
netratiuū sit z attractiuum ut
dicit auic. in sua simplici medi
cina. op3 q' in ip̄a sit subā ignit'
Cum uero sit facile ĩflãmabile.
oportet hr̄e subam aereã. substã
cia aūt illa cum sit adherēs z ĩ
flãmabil' ē uiscosa z unctuosa.
viscosa quia adherens. vnctuo
sa p̄p facilem inflamaciōe3. zcū
sit liquabile calido sicco oport3
hr̄e ip̄m subam hūidam aqueã
zcum sit ammibile z elixabile
op3 q' sit substancie t'restr̄s. fum'
eius substanciã t'restrē que ĩ ip̄o
ē indicat ignitilem. fator ei' in
dicat ip̄am ēē indigestã z nō t'
minatã. s3 poti' calore corūpēte
ēē corruptam z nō p̄ digestionē
cōpletã. z h̄ digestio sui fecit q'
pōt ēē matia omiū elemētoȝ.

De argento uiuo.

ARgentū uiuū hr̄ subas duas p̄ncipales scd̄m
oms̄ phos aqueã z t'reã. tñ ãt
suū ad sulfuris hr̄. licet dicant
quidã alchimiste nō ēē in eo n̄
subam aqueã. q' oīo ēē ĩpssibile
ostendim' in methauris. Est ãt
frigidū z hūidū in s̄o gradu. z
p̄p hoc dissoluens neruos z pa
ralitincans z pinnēs pediculos.
z lendines z hu' ex poro p̄ut
dine gn̄ata. In igne ãt fugit
z euopatur q̄ñs cūq3 metallis
pmiscetū. p̄pter z s̄r uocatur
ab hermete s̄r z sulphur.

De plumbo.

Iuxta eundē modu3 plumbo.
t'minat' de plumbo q' mun'
omib3 alijs metallis addit' s̄
naturã argēti ui. p̄pt' q' dicit
auic. z auic. q' cum fluit plūbū
procul dubio uidet' ēē ar. ui. De c
positiōe igit' plumbi credit' pro
certo q' suū ar. ui. est multu3
uisu sulphuris. z ido colloratur
colore ar. ui. z nō sulphuris. z
forte sulphur pau' intrat in cō
positiōe plumbi p̄ subam s3 m'l'
tū p̄ qualitatē. z ido decoquit
ip̄m suo calore z conu'titur ad plū
bi sp̄em sicut coagulū p̄ui p̄
substanciã coagulat multu3 d'
lacte. In effectu aūt ē frigidum
constrictiuū z sp̄alem hr̄ ūtu
tem contra libidinē ueneroȝ
z contra pollucōēs nocturnas
si ex ip̄o circulus fact' laterib3
nis duoȝ digitoȝ circa renes s'
ponat' z camphora pungatur
s3 cauendū ē ne frigiditate sua
infert' nimis stringens mate
riam sursum cōpellat eleuari
ad caput z maniã ul' epilēsiã
inducat. Cauendū ne etiã ĩferi
orib3 mēbris palisim induat
ul' stuporē. Hr̄ p̄terea plumbu3
multam aquositatē z paruã
mixturã. z ido depurando me
talla alia p̄tegit ea ab igne si
cut argentū z auȝ. p̄tegunt'
plumbo qñ purgant'. Multū
aūt pond' plumbi ē ex lutea
suba ip̄i' z humida. cui' partes
sunt multū p̄pinq̄ sic molles
eo q' indigestionē passe ex mo

De stagno.

De stagno. || Hr̄ s̄.
aūt fere sicut de plumbo det'
minandū ē. h̄ ei ualde uicinã
hr̄ sp̄es metalloȝ z pau' ad se
inuicem differentes nisi q'd
stagnū albi' z puri' ē. Conuenit
etiã h̄ metallū cū plūbo in hoc
q' neutȝ contrahit rubiginē

sed potius ex corrumpentibus et ex se ipsis con-
trahunt squallorem et sordes. De ar-
Argentum est metallum ex pur- gento.
gatissimo argento vivo calore depu-
rati sulphuris ad speciem splendidam de-
ductum. et ideo nitido album et fulgens
nec tam fetidum ut alia metalla de
quibus posuimus. tamen cum conflatur sentitur
odor sulphureus. et ideo de substantia sulphuris
habet sed parum. de virtute autem et qualitate mul-
tum accipit a sulfure quod calor eius consumptus
est in eo duplex calidum scilicet celsus et indigestus
sicut adeps vel oleum. et flegmatice humec-
tationis partes terre et non generatis vel au-
gens eas. Terre autem sive radicalis essen-
tialis partibus rei imbibitur cum terreo subtili
est commixtus optime. Argentum autem est
durum et siccum quod opus habet quod tinnitum est et
sonorum valde quod non esset si esset superflua
infectum humiditate. hoc autem digestio dat ei
potentiam ad actum quem agit. Invenitur enim
in effectu frigidum propter vivum argentum habun-
dantiam que est in ipso. Sed sicut humidum optimam
digestionem et desiccationem habet quod desiccatum super
debet aliquibus vel commixtum valet spiritualibus
et precipue contra timorem cordis. Sulfur autem
argentum exurit quando fit ipsum liquefactum spar-
gitur. et alia metalla similiter per affinitatem
tatem. non tamen aliis rebus ut lignis et lapi-
dibus et hiis magis adhustionem inflat et
sic spargitur inflammatum super ea. De ere.

Es natura est ex argento vivo plus quam opus ali-
quantulum humidum permixtum adurentis
sulphuris ad formam ruboris deductum.
dicunt autem homines cum quod concordat experimento quod
si es sale aspersum sub aceto vel urina pu-
eri masculi vigilis locatur penetrabitur vir-
tute seu aceti substantia eius. et convertitur ipsum
in viriditatem. Si autem iterum per se solum es loce-
tur sub racemos expressos solo vapore
vini convertitur in optimum colorem viride
perlucentem. Hic autem causa est hec. Sal enim est aperti-
vum et ideo aperit corporis substantiam precipue si

in tenues laminas deductum sit. et tunc
vapor acutus aceti vel urine incedit ipsum
quod tamen est ex sulphure nimis acerso. propter
quod humidum terrestri adiunctum leve quod est
in ipso igitur virtutem accipit. Vini autem va-
por non est adeo acutus sicut vapor uri-
ne non ita universam inducit rubedinem.
et ideo manet color auri perlucidus. De auro.

Aurum secundum hermetem solum est in quo nulla ap-
paret egritudo. neutrum enim passis enim est
infecta et intemperata. cum enim sicut certa com-
ponatur ex sulphure et argento vivo. est suum
sulphur lucidissimum et mundissimum
per fortissimas loturas deductum ad
puritatem. nullam habens unctuositatem
cremabilem nec aqueam humiditatem. Similiter
suum argentum vivum habet duas substantias ad extre-
mum mundificatas. Terreum enim quod est
in ipso est calore subtiliatum nec modo
materialiter diffusum. sed vaporabiliter est
subtilissimum terre. forte sepius subli-
mari in terre concavitatibus per nimi-
cium calorem solis et stellarum. Similiter
aurum et aqueum subtiliatum per eundem mo-
dum iteratione sepius sublimationis. et
cum utrumque sit sublimiter subtiliatum
constat quod simul mixta per calorem
et dispositionem loci purificantis et reffi-
cientis vaporem in se ipsum fortissi-
mo nexu mixtionis colligata sunt.
Relinquitur ex consolidatione et tempera-
mento similiter quod aurum sit purum vapo-
rativum vel nichil. et ideo quasi non
est odorifer. Odor tamen licet non sit es-
sentialiter fumalis evaporatio tamen
frequenter fortis odor est cum fuma-
li evaporatione. propter quod et relinquitur
quod sit incorruptibilius omni metal-
lo. et magis sustinens ignem propter
fortissimam suam commixtionem in mix-
tura. Fumalis enim evaporatio quan-
dam indicat corpoream corruptionem
que est minus in argento et magis in

tur. Et huius etiam est quia quando
quedam adheserit argento que non
adherent auro sicut sulphur et ar-
senicum et quedam alia. Causa autem
huius est intentio eo quod omne terrestre
ipsi est cum humido se consentiente
ab adhustione et humidum omne quod
est in terrestri se tenente. ne cito
per evaporationem quam generationem
noceat ut probatum est. Experimenta autem eius
ut dicitur quod est calidum et humidum
confortans tremorem cordis et melanco-
lie que facit tristem et precipue
illa que facit hominem apud se loqui.
Ex solubilitate autem est quod non frangit
corpora nisi difficulter. multa etiam
puritas materie facit quod raris-
sime invenitur aliquid corpori immixtum
sed semper quasi purum. unde inveni-
tur granula arenarum frequenter
quia tantam puritatem oportet esse purgan-
tibus aliam materiam elevatam et quasi ex-
pulsam. Et quia hec spirituale iuva-
mentum ad hominis complexiones iuvan-
dum et consolidandum. aurum scilicet et argentum
et sunt durabiliora et nobiliora ce-
teris. ideo assumpta sunt in materias
numismatis. Ex predictis omnibus
patet secundum quam rationem plurimi al-
kimiste affirmant de omni corpore
elementato posse extrahi tria cor-
pora scilicet oleum. nitrum et aurum. patet
enim ex dictis semper pinguem esse in omni
elementato quod cum infunditur par-
tibus propter quod viscosum est evanes-
cente humido aqueo distilla-
to in mixto corpore et affixo eo quod
per operationem pellitur ad interiora ubi
diutius defenditur ad ignem. In omni
etiam corpore est humidum radicale
principium dico substantie ita quod numquam
[illegible] terre aliquis fortissime assa-
[illegible] sublimato [illegible] corporis [illegible]

mixtionibus quorum consistunt elementa est
extensa per complexionem quia propter duo se
diffundit. magis enim grossum in-
est aqueum mater in partibus corporis
et per fortissimum ignem effunditur
modo effusione et congelatur frigi-
do in minerali. Magis autem purum
subtiliatum propter caliditatem fit citri-
num et effunditur effusione auri
et congelatur frigido. Hoc est tamen pre-
cipue in capillis humanis. unde quod
in illis est magna virtus mineralis
precipue illis qui de capite abscin-
duntur. Que autem hec sunt in scientia
de alchimia dicentur.

De ferro.

Ferri compositio est ex argento vivo
terrestri ponderoso et lutulento et
sulphure adusto fetido. cum vero
convertitur ipsum argentum vivum in
speciem ferri. unde autem hoc faciat
causam dicit Hermes quod esse in
minera terrestri parum et philosophi
sunt eius. sed cum sit in magno igne
sabulo et sulphure assiduum di-
stillat et depuratur. quod non sic inventum est
et adhustio. hoc operatione quod conferat
splendorem et candorem debilitato. et ideo
precipue talibus in vilibus vivum et
aquam in quibus extinctum est
ferrum candens ∴

Eplā ameti filij abrahe noīati
fili⁹ macellarij d' ꝑꝑetatib⁹ a quēdā
cōsāguineū suū cū mōe suo ex
pectās bōa ingt.

Ouisceat tibi d'
mores nobiles
ꝑꝑetꝫ omēs bo
nitate concordē
sapiā. ꝑ ꝑhibe
at dubitacione
ē de te a conō
bia. ꝑ declinacē
onē ad bonū ꝑ ad reuerenciā cū
amore mali. Puenit ad me q
cum subtilit' considerasti in eō
tia de uituꝑaꝫ libri mei. i. ala
bib. ꝑ libri mei in neuemis. ꝑ lib
mei in mediciis simplicibꝫ q
ē liber sustentacōis ꝓp̄ illud
q dixim⁹ in eis de rebꝫ que suū
ꝓprietatibꝫ inuaūria efficiunt
ab antiquis dicta cās opacōnū
quaꝝ nō scim⁹ donec ꝓueīt ser
mo tecū in illo ad hoc q' dixisti
nos uituꝑare res in manibu
uulgoꝝ ex suspensionibꝫ ꝑ in
cantacōibꝫ ꝑ modis curacōnū
alcatāꝝ. Nos nō inuenim⁹ ī
libro nr̄o cum eo q ē absurdi⁹
eis ꝑ uehemēciōis altācionis
intellectu. Mō si tu hūc tuū
ſmonē regere scires q ꝑ id q'
uituꝑasti libros meos ꝓp̄ id
q dixim⁹ in eisē ꝓprietatibus
essꝫ tibi uituꝑare neceē libros
antiquoꝝ. quoꝝ bonū ꝑ iuua
mētū nec tu confitēis qm̄ nos
nō narrauim⁹ ab eis id dixer
nisi nō falsificato. tu aūt ne
gasti res. ꝑ falsificasti certitu
dinem eaꝝ. ꝑ neē q sup destruc
tione ſmonū meoꝝ steteris. cū
expūito ergo sunt id. nō tibi
nō ꝓhibeāt. qm̄ quāu sapiētes
dicūt. Cum eī falsitate tenue
sac illam redire sup eum quā
uīs sit amic⁹ ꝓpinquus. ꝑ q uert
cum ueritate recipe eum quam
uīs sit amic⁹ odiosus. De ihu
aūt sup quē sit salus narratū
q dixerit. Accipite uitatē a falā
dicē. ꝑ nō accipiatis falsitatē a
ueridicis. estote expiētes ne
sup uos transeat fla⁹. h' aūt q
negasti uitas nō cognoscit neq
sup eius certitudinē stat n̄ ꝑ ex
ꝑimentū sine rarē. q si tu n̄ fui
sti expt⁹. ꝑ nō negasti res q̄ agit
ꝓprietatibꝫ nisi qm̄ iō' copit
intellectū tuo. ꝑ nō sūe cām illi⁹
opacōīs de qua dixerē antiqui
q ē opacio ꝑ̄a cognitiē cause
cui⁹ nō comphendit intellc⁹ ꝓp
subtilitatē suā ꝑ ꝓfunditatem
ꝑ op̄ꝫ te negare totū q tuus nō
cōphendit intellectus ex eo q
hunc simile est cum tu nō cōpre
hendas cognicōnē cāꝫ ei⁹ faciētū
neccō opacōꝫ quāuis opacio ī
illa sit inuenta sensu. ꝑ appareꝫ
uisibilit' ꝑ stacio sup illam ꝑ ex
ꝑimentū sicut lapidis magnetī
qui trahit ferrū donec appareat
ex uehemēcia obediencie ferri.
cum inueciatur ferramē
ta minuta sic subi
ta simuit' ꝑ figant' in eā. ꝑinḡ
apprimes nūc coꝫ lapidē cū ḡ
adheret cū eo approximatū aly
nūc aūt adherebit alia cum ex
tremitate illi⁹ q̄ adhesit cum la
pide dōi asspiciens opinet q̄
sit creatē qm̄ ḡ ferrū ē obediens
huic lapidi ꝓ uirtutē que ab
scondit' ꝑ ꝓprietatē que occul
tatur ab intellectu ꝓp diminutū

cionem ei⁹ ⁊ ipi⁹ subtilitatē. hoc g̃
testati fuimus sensibilit̃ ⁊ inue
nim⁹ q᷑. Ar̃. dixit in libro suo
de lapidibꝫ q᷑ spēs magnetis ẽ
multe. ex eis que colligauit̃ et
diuisa. ⁊ diuersa ab ea que colli
g̃ plūbū ⁊ alia carnes. ⁊ alia pi
los. ⁊ alia os. ⁊ alia aquas. et a
lia pisces que sūt in locis suis
qi ipi sint sequentes alia. iu
uificant̃ ex eo q᷑ sit eis ī eo sa
por ex meliore sapore quē tu
queris. ⁊ dixit spēs lapidū ite
rum. sicut lapidem oleare q̃m
ad se trahit oleum. ⁊ sicut lapi
dem aceti que ad se trahit ace
tum. q᷑ si tu negas has res de
quibꝫ dix̃. Ar̃. q᷑ ips̃e efficiunt
id q᷑ narrauit quātū tu testifi
catus es id nec intellectus tu⁹
recipit id. tūc quē est ratiocī
natio tua sup̱ illum q negat
magnetē attrahē ferrū cū nō
testificat̃ id sensibilit̃ nisi tu
fecis ipm̄ stare sup̱ certitudiē
illi⁹ p̱ experimētū ⁊ confiteatū tē
id q᷑ negat ⁊ iustificet illō q᷑ fal
sificauit. ⁊ similit̃ ē ira tua in
eo q᷑ negasti de rebꝫ que agunt
p̱prietatibꝫ cām operatoīs quar
nō cognoscit intellect⁹ quia nō
inuenit res nisi postquā p̱ue
nīūt ad ipm̄ ex sensibꝫ. ⁊ sens⁹
nō possunt cōprehendē p̱prietatē
ex tenuitate ⁊ subtilitate ipar.
Quid g̃ experiris q᷑ nō efficit
q᷑ in ipīs dicit̃ ēē operationes ei⁹
ꝑ p̱prietatū nega. id ⁊ q᷑ certifica
tur p̱ experimētū affirma ipsuꝫ
⁊ nōn neges ipm̄ forsitan tu
in omī q᷑ negasti de p̱prietatibus
ī ueīs uerificationē aut q̃ ī eo
q᷑ dixerit p̱ experimētū sic inueīt
ille qui negauit magnetē tbē
ferrū. Qm̄ due habitudīes apd̃
illū qui negat an quā expiat̃
ē una. ⁊ intellectus quem nō ē
ꝑpare ad expellendum id sup̱
cui⁹ destructionē nō exigit dēmō
stratio nec falsificare id sr̃ cui⁹
expulsionē nō testificatur sig
ficatio sicut nō ē intellectus ue
rificare rem in quo dr̃ q᷑ efficit
operatōnē mirabilē p̱priam. Causa
cui⁹ nō scitur ⁊ ipīus exaltō et
credulitas certitudinis ei⁹ ⁊ ueri
ficatio ei⁹ absq̃ p̱batē ⁊ experien
cia cum ap̱ nos nō sit aliquis q̊
experiatur uirtus iudicia. a falsi
tate falsiorī in ascriptionē sibi
sicut h̃ q᷑ operim⁹ nisi expim̄
tū ⁊ experiencia. Et opꝫ in eo q̊
nō inueīt experimentator ⁊ steterit
sensibiliter sup̱ certitudinē ꝑ
mois in eo ut bn̄ opinet̃ d̃ sa
pientibꝫ quia ipi dixerit illō q̊
expti fuerūt. Ideō g̃ p̱teret ad
redarguendū ꝑmonē eor̄ sine
ratione, q̊ exigit̃ sr̃ eos ex fal
sificatiōē experimēti eor̄.

Iam enī dixerūt q᷑ lapis adha
mās confringit corpora solida
omīa ⁊ dixerīt q᷑ plumbū fran
git adhamantē. ⁊ ferrū n̄ fra
git ipm̄. nos nāq̃ inuenim⁹ id ui
sibilit̃. testificatio aūt h⁹ lapidī
sup̱ quē lapides omīs nō posst̄
ē ut teneat̃ cum plūbo. deinde
mittat̃ tritura ei⁹ sup̱ extremi
tates ferri. ⁊ p̱forentur cū eo
omīe lapides ex auro. ⁊ iacincto.
⁊ pressina. ⁊ omīs lapidēs solidi.
Et similit̃ ē ꝑmo eor̄ in talk q᷑
nō comburit̃ in igne. Et dixit. Ar̃.
q᷑ libri celi sūt in greco ⁊ q᷑d̃ si
hō teneat abaon apd̃ furnuꝫ

calefactũ extinguit ignis eius et
infrigidat. Et silr ē sermo eorũ
in pisce stupefaciēte quia ipse
portatur in retia. et puenit stupor
eius ad manũ qua portatũ. Et
dic. ar. in libro de aīalibz quia
iste piscis occultatur in arena
Tluto et uenatũ totũ qd appropinquat
ei ex piscibz. quia qñ appropinquat
ei stupescit. et nō pōt moueri n
recedere. ipse g̃ cōsequitur et comedit
et nominatur in egypto rahas. et ipse
ē apd nos in occidente scil. Et
de napta alba testificati sumus
qz attrahit ignem ad se de lōge
multũ. Et karabe attrahit pal
leam. Et dixerūt in subdebici qz
qñ approximat lapidibz sicut app
roximant hōibz nō est ei oppilatio
donec teratur in eū. deinde fri
centur sup ipsum lapides quare
eos corrodit et splendore eorū de
tegit quare cōrodit eos detegit
splendorem eorũ et mūdificat cō
pora eorũ semp donec nō rema
neat ex eo aliquid si assiduerit
illud sup eos. et qui exptus ē hec
inuenit illud uisibiliter. et dixerūt
qz ex palmis sunt masculi et fe
mine. Cum g̃ masculus appropin
quat femine uidet eā declina
tā ad masculũ. et mollificantur
folia eius et rami ipsius. et declinant
ad partem. Cum g̃ dñi pal
marũ uidēt id. ligant funem
masculi ad feminā redit ergo
rectā sup seipsam qñ accepta sūt
ex masculo p cōtinuationem
funis ad ipsam uirtute masculi.
Cum g̃ negas qz h̄ ita sit rela
quarũ rerũ q̃ sunt ꝓprietatibz a
gunt donec expiaris eas et cer
tificet tibi certitudo. et dicitur a

tur falsitas. Negatio aūt tua
sup id qd narrauim9 in libris nris
quorũ rumor ꝓpalat9 in regioni
bz. et quorũ uestigiũ laudatur apd
sapientes absq̃ experientia illius
cui9 ꝓprietates sciunt̄ ē inuidia
et odium. Multi uero antiquorũ i
locis suis dixerūt res suis ꝓprie
tatibz agentes que sunt uelo
cioris aīatōis intellectũ quasi
omīa que dicim9 ab eis. et nos
quidē nō negauim9 id qz nos ex
pimur quin sit uia omīū illorũ
sicut uia ei9 cui9 rememoratiōē
pmisim9 ex eo qz hōinũ ꝓprietas
nō expitur. et multi ex uulgis e
orũ. Et michi uidetur ut narrem t
quedā illorũ in hoc libro ut sit
sententia tua in nobis sicut senten
tia tua in eis. et p dm ē adiuto
rium.

Ex eis itaq̃ ē qz filius meslie dixit
in libro de aīalibz qz ex eis qd
ex eis qd dicitur antiqui ē. si
induat uestimētũ uiri mulier
feta. deinde induat ipsum uir post
illud post qz abluat ipsum recedet
ab eo febris quartana.

Et in libro de aīalibz qz leopard9
fugit ex cranco hōis.

Et in quibzdā libris romanorũ
qz cranei hōis antiquũ qñ se
peliuntur in turri collumbarũ. a
ut possint in ea habitant et quiescūt
ibi et multiplicant donec con
stringunt in ea.

Et in libro galieni de tyriaca qz
serpēs qui dr̃ regulus est serpens
subalbid9. sup cui9 caput sūt tres
pilli. sermo qz dixerit q uiderit
eum qñ uidet eū aliquis mori
tur statim. et qñ sibilat moritur
q audit sibilum ei9 et oīs bestia

que comedit ex illo morietur mo
ritur et ipsa statim.

Et dixit . Ar. quod in flumino in quo
inuenitur homines nipas quarum pro
prietas est ut nunquam moreat eas
qui non moriatur. Efficiunt illud
dum permanet super ineis . et quando
moriuntur non nocet in aliquo et
est eis estas sex mensibus . et yemps
sex mensibus.

Et existimauit quod alexander precep
ut poneret eis speculum super uiam
earum . postquam igitur transiuerunt per
eam et aspicerent ad seipsas
et formas morierunt . nam compre
henderunt eas tunc oculi per aspec
tum . fuit igitur illud quod narrauit
Ar. reprehensio sermonis eius qui
negauit esse hominis speciem . et dixit
cum ille qui uidet eum moritur
tunc quis fuit ille qui narrauit
ipsum si est ex uiuis . tunc iam falsus
est sermo primus . et si est ex mortuis
tunc hoc est inconueniens.

Et dixerunt si accipiatur de lacte
mulieris lactantis uirginem suam
que est ab imatu et ponatur in cano
rati et sepelliet uel suspendatur
in turri apud introitum colum
barum et exitum earum habitant et mul
tiplicant columbe in ea donec co
angustet cum eis.

Et dixerunt eunucusfes quod quando os hominis
mortui super illum qui conqueritur
de uentre suo suspendatur sana

Et dixerunt   tur.
si dentes pueri in primis ca
dunt sumatur antequam ueniant
ad terram et ponant in lamina
et suspendant super mulieres pro
hibent eas impregnari et pa

Et in libro   rete.
cleopatre quando mulier accipit in

omni mense de urina mulle pondus
unius . ʒ . et bibit ipsam non concipit.

Et in libro decorationis quando uis
ne concipiat mulier accipe quan
titatem fabe de alum et infunde
ipsum in urina mule et da ei ad
potandum.

Et dixit alexander quando accipit ali
quid de umbilico infantis quod
egreditur de utero matris tunc cum
egreditur incidit et ponitur sub
lapide anuli de argento aut au
ro tunc ei qui uestit ipsum non ad
uenit ei colica penitus.

Et dixit constantinus in agricultura si
ligetur semine acetose in panno
et suspendatur super crus mulieris
sinistrum non concipiet dum permanet
super ipsum.

Et dixit Galienus in epistola de ty
riaca quando folia acetose comeduntur
soluunt uentrem.

Et quando bibitur semen eius
stringit uentrem.

Ex hominibus est qui suspendit radicem
acetose in collo eius qui habet scro
fulas quando uidetur ei quod confert
pillulas.

Et dixerunt quando uis ut redeat bes
tia ad hospicium suum line frontem
suum cum cepe muris que uocatur
squilla et redibit.

Et dixit . Ar. in libro de animalibus
si ponit aliquis ceram contritam
super cornu uituli uaccarum uadit
cum eo ubicumque uult cum pau
co labore.

Et si ungat aliquis cornua uac
carum cum cera oleo aut pice re
cedit dolor pedum earum.

Et si aliquis delibuit caput canis
cum oleo ro . aperitur caput eius.

Et si liniatur cum eo caput uacce moritur.

Et canis quũ obsculat' si inunga
tur anus eius cum oleo recedit dis
locatura ei'.

Et si inungat anus galli nõ cal
cat gallinã neque pot.

Et anus ut nõ vociferet' gallus
oleo inunge frõtẽ ei'.

Et in libro archigenis in egritu
dinibus colicis quũ ostob leporis
suspendat' sup illũ q hẽt colicã

Et dixerũt qui | confert.
sedet sr' pellem leonis recedũt
ab eo emoroide.

Et dixerũt si annulares abortiui
suspendat' sup se mulier nõ cõ
cipit dum hẽt.

Et quũ bibit mulier urinã arie
tum nõ cõcipit semp.

Et quũ bibit sanguinẽ leporis nõ
cõcipit sẽp.

Et in libro agricultũre psice q
ex leporibus sũt masculi sũt fe
mine. et femine sũt masculi. et
pariunt.

Et in libro de aĩalibus si stẽ leporis
suspendat' sup mulierẽ nõ conci
pit dum habet.

Et nulli aĩaliũ hñciũ duos den
tes in mandibul' supiori bestiaꝝ
agulũ nisi lepori tm̃.

Et origanũ montanũ quũ teritũ
cum subere et puluerizatur sr' do
mũ formice dimittit domũ su
am et pmutat' ab ea.

Et dixit tabariensis si suspẽda
tur caput sr' illũ qui hẽt scrofula'
sanat' p ipm

Et in libro decoratois accip mir
tam et tere ipãm. et cõmisce ipaꝝ
cum oleo de palestrina et line cũ
illo pollicem pedis tui dextri. et
nũ tuc sentites dum illd pmaet
sup pollicẽ tuũ.

Et in hoc libro ut nõ expectet abs
te mulier hora una. accipe fel
ȝrca. et aoib. et exsicca utrũq et cale
fac ambo cũ puro oleo et line cũ
eo papũ totũ et scrotũ. et coytu.

Et dixerũt si accipiat mulier põ
dus. ȝ. uni' et semis ex duob' te
sticulis uulpis. et ex felle galli
pond'. ȝ. uni'. et pmisceat utrũq
et ponet ea utrũq tribus diebus cõti
nue in lana. et in die quarta su
mat eã uir ei' pregnabitur ex
masculo.

Et si suspendat' cauda aoib sup p̃
sepe uaccaꝝ nõ appinquabit ei
dum pmanet etiam si inuadat
eum fames.

Et si mingit mulier sup urinã
aoib nõ cõcipit unquã.

Et si uis ut mulier nõ cõcupat'
nec querat uiros. accipe papum lu
pi et palpebrãs oculoꝝ ei'. et pilos qui
sũt sub barba ei'. et cõbure totũ
deinde da illd' in potu ei ipa ne
sciente. et nullum aliũ uolet.

Et dixerũt quũ mulier nõ uult ui
rũ suũ tuc accipiat maĩr' illi' de
sepo ȝrcoꝝ medioꝝ inter magnos
et paruos. et liniat cũ eo priapũ
suũ et coeat cũ ea ipa eũ amabit

Et dix' q testudo | eum.
quũ comedit de corpore uiperaꝝ
comedit post ipm origanũ mõ

Et dix' quũ mustela | tanũ.
acquirit spentẽ comedit rutam
quũ odor rute cõtrius ẽ spenti.

Et dixit aternesas si extrahat'
calcaneũ mustele ea existente
uiua et appendat' sup mulierẽ
nõ cõcipit dum pmasit. et si re
moueat' ab ea ĩpregnat' ut de

Et si accipiat' duo | tes.
testiculi ei' et ingenẽ in fruiculo cũ

tis multi erit illud.

Et dixerunt qui spongia ponitur in uino mixto aqua deinde extrahitur et exprimitur egreditur aqua ex eo et remanet uinum. et si non est mixtum non egreditur ex eo aliud.

Et dixit tabariensis si suspendatur lapis spongie in collo pueri qui nisi tussi uehementi sedat eam ab eo.

Et qui intromittitur quantum anum asini scarabeum sincopizat et non cessat donec extrahatur.

Et qui hoc comedit lentes et mordet non sanatur morsus eius.

Et quando intromittitur in anum arietis asini crescit lana eius.

Et in natibus si ligetur lapis cum cauda asini non rudet.

Et si accipiatur de pilis asini quod sit prope papulam eius et teratur et teneatur in potu cui uis in uino tunc ipse incipiet deire pedere.

Et si accepis oua formicarum et teneris ea. deinde terueris ea manibus et proieceris ea in aqua et dederis ea in potu in uino cui uolueris tunc ipse pedet.

Et dixerunt qui fecis armillam similem anulo ex uirga mirti recentis et intromiseris in ipsum anularem uiri in cuius urbiati a postema sedabit ipsum.

Et in libro. are. radix mesgarum albi qui suspendatur super pariete colicam confert ei.

Et qui bauric ponit in uase et funditur super ipsum acetum bullit fortiter absque igne. hoc facit nitrum salsum.

Et dixit are. si non est in pede tussis plus duobus calcaneis sicut asinus et hoc et mulus et similia.

Et non est aliquod animal cui sit camitum et cornua.

Et non proicit cornua sua nisi ceruus castratus || ui.

Et ceruus castratus non proicit cornua sua.

Et uitulus proicit cornua sua in omni || anno.

Et in libro qui dicitur proprietates hermetis quando tu posueris semine porri super acetum recedit acetositas eius.

Et dixit belbenis quando accepis albuginem oui et alumen et linis cum eo pannum et ablueris cum aqua salis et siccas eum postea igne comburit ipsum.

Et dixit alius quando accipitur arsenicum rubeum et alumen et teruntur et conficiuntur illa cum suco semper uiue et felle tauri et linit homo cum eo manus suas deinde accipit ferrum ignitum non comburit ipsum.

Et similiter si accipiatur ex magre et alumine iameni et talk aceto forti et altea et contentis ea contritione bona et linis cum eo manus tuas non comburit eas ignis.

Et dixerunt in karabe quando multum teris ipsum et sufflas ipsum in his lampadem cum sufflatorio inflammatur ex eo ignis magnus et adiuuatur aliud ex eo propter quod ...

Et quando uolueris ut qui sunt in palacio uideantur nigri. tunc accipe ex spuma maris et calcato et permisce ea simul deinde humecta cum ea bombicem et illinia cum eo lampadem.

Et quando uis ut uideatur qui sunt in palacio sine capitibus. tunc accipe sulphur citrinum cum oleo et pone ipsum in lampade et illinia cum eo et pone illum in medio hominum et uidebis mirum.

+ Et dixit belbenus q posuit portulacam sup lectū suū. nō uidebit sōpniū nec uisionē pessimā.

+ Et dixit .ar. q' eque qn odorant fumū lampadis extincte aborciunt.

Et h' accidit quibzdā pregnantibz mulierībz.

Et estimauit in libro de aīalibus q' ingeniat̄ sr̄ camelū donec ṡ sallit matrē suā.

Interficiat g° camel' ille ipm q sup eum fecit ingeniū pt̄ spacium.

Et silr̄ ingeniat̄ sup equū donec salliat matrē. postq̄ g° scit illō interficiat seipm p̄cipitando se ī fluminibz intendēdo ad illō.

Et dixit tabariensis si tirat̄ gafatan ⁊ cōficiat̄ ⁊ accipiat̄ ex eo pars cui' sit magtudo ⁊ suspendatur sup mulierē pt̄ partuz egredietur secūdina.

Et similit̄ si suspendat̄ sup feminas equoz.

+ Et stellio nō ingredit̄ in domo in qua ē gafaran nec in loco ī quo ē collognitida.

+ Et dixerūt qn muscas submīgis in aqua donec moriūt̄ deinde sepellis eas in t̄ra uiuificatū.

+ Et dix̄ qn submīgis agabr ī oleo ⁊ morit̄. deinde ponat̄ sr̄ ipaz acetum uiuificat̄.

+ Et dix̄ belbaglutis q' p̄ne aquilaz qn ponunt̄ cū p̄nis aliaz auiū expēdūt eas ⁊ corrodūt ⁊ mortificāt sic ipa ē in uita sua uincens oēs aues ⁊ dn̄ans eis.

Et de p̄prietatibus aquile ē ne tedeat ad supfluitatem uenatōis sue nec aliaz auiū comedit sup fluitatē ei'.

+ Et si ponit̄ pellis ouis cū pelle adib. abradit̄ pellis ouis.

+ Et qui induit p̄nū ex lana ouis quā comedit adib nō cessat cū eo prurit' uehemēs quādiu induit ipsum.

+ Et si accepis pilū equi. ⁊ extēdes ipm sup portā dom'. nō īgredietur domū illā carnifex dum stat pilus in ea.

+ Et si fumigas domū aut curiā cū pulmone asini mūdas eā ab omi s̄pente ⁊ scorpione.

+ Et dix̄ tabariēsis. si lingua upupe suspendat̄ sup pacientē mlta obliuiōe reddit eū memorē.

+ Et si fumigat̄ cum p̄nis el' effugat̄ allaguez.

+ Et qn ponunt̄ p̄nne upupe sup caput sedant sodam.

+ Et in libro cleopatre si mulier nō delectatur cū uiro suo. accipe medullā lupi de pede sinistro ⁊ pota eā ⁊ nullm diliget n̄i euz.

Et dr̄ qn accipit̄ coxa structōis sinistra ⁊ bulit̄ cū oleo deīn liniūnt̄ cum eo origines piloz nūq̄ renascūt̄.

Et dixit atcunusufes si accipiatur cor s̄pentis dum uiuit ⁊ suspendat̄ sup quātanaīū eradicat febrez.

Et spoliū s̄pentis qn stringit sup anchā mulieris accelerat partum s; cum parit illico remoueatur.

+ Et dentes oīū s̄pentū qn eradicas eos dū uiuūt ⁊ suspēdis sup quartanariū tollit ab eo quartanā.

Et si suspendat̄ s̄pens sup dolentē dentē p̄dest.

+ Et dixit si occurrit pregnāti s̄pens. abortit.

Et si occurrit ei dum parit accelerat partū.
Et si accepis caninū cocodrilli ex palato ei⁹ superiori sinistro. ⁊ suspenderis ipm̄ sup febricitantē sanatur ⁊ non redibit illa ad ipm̄ umquā.
Et dixerūt leo tī̄r gallū albū. ⁊ leo timet ignē.
Et qui inungit cum sepo renuꝫ leonis nō timet eē int lupos nec accedūt ad eum.
Et qui linit corp⁹ suū cum stiore leonis tīentur ab eo lupi.
Et dixerūt si terat arsenicū citrinum ⁊ ponitur in lacte nō cad sup ipm̄ musca q̄n nō moriatur.
Et si accipis pedem dextrū testudinis ⁊ stringis ī pāno ⁊ suspēdatur sup pedem dextrū podagrici ꝯfert ei. ⁊ similr̄ sinistrū in sinistro. ⁊ silr̄ de mānibꝫ.
Et si accendat ignis coram ernioso ex uiridibꝫ ligīs ficulneaꝝ crepitāt testiculi ei⁹.
Et in libro qui ptinet hineti q̄ oculi ursi amici q̄n ligantur ī pāno lini sup adiutoriū sinistr remouēt febrēt quātanā.
Et in hoc libro si fiat anul⁹ ex ungulis albi asini. ⁊ induit ipm̄ epilentic⁹ nō patiet epilensiaꝫ.
Et dixerūt q̄n uis ne apprimēt domui musce tūc pone coditi ⁊ opium in albedine calcis deinde albifica cum ea domū et curiā ⁊ nō ingredient musce.
Et q̄n uis ut nāret tibi mulier q̄ fecit. accipe cor colube. ⁊ capitine ⁊ exsicca utrq̄ ⁊ tere ⁊ puluerica sup pect⁹ dormiētis et narrabit q̄ fecit. Cum ergo euigilauit absterge illō a pectore ei⁹ ⁊ nō ingredietur eam algue segnes.
Et dixit in libro suo si accipiat tici ex aure canis sinistra et suspendatur febrentib; prodice confert ⁊ pcipue quartane.
Et si suspendat spuma maīs sr coxam mulieris sinistrā accelerat partū.
Et q̄n suffumigat dom⁹ cum ungula muli sinistra nō remanet in ea mus.
Et qui suspendit linguā upupe ad collum suū confert ei obliuionē ⁊ subtiliat intellctū ei⁹.

Incipit liber institutionū actiuaꝝ platonis ī quo unaym filī⁹ ysaac sic loquitur dicens.

Gallien⁹ cum placuit ut abreuiarꝫ libr platonis philosophi qui noīatus ē liber augmentis amplificat ē ei s̄mo ⁊ processit in eo ⁊ apparuit ei intencio ad quā intēdit ⁊ cas⁹ illī apd̄ ipm̄ bon⁹ effectus ē ⁊ delectabilis ei ⁊ suauis donec uincat sup nāē eius ⁊ sup illius cor. Et bonū factū esset illō cum quo uenit d' ordīe dispositōīs explanatōīs libri platonis donec duxit auia abreuiatōīs in eo ⁊ declinauit abreuiatōē in ipo usq̄ quo fcs̄ ē liber philosophi platonis. una ex partibꝫ abreuiatis. Dex Gallien⁹ p uitam meā nō ē mitius in eo q̄ dixit q̄m cū uoluit abreuiationē hui⁹ libri platonis an nō uidēs ad s̄monem ei⁹. s. gallieni ⁊ excusacionē ipi⁹ in tractatu suo libri sui abreuiati ex libro phylo

sophi scilicet platonis ubi dixit
et iam fuit consilium meum. et fe
stinatio ex me abreviatio huius
libri platonis. deinde quia no
viter iuis eum est in consilium
post illud redi abreviationem eius
et intendi ad ipsius expositionem et
dixi quod homines magis sunt indi
gentes ipsius expositione quam ipsius
abreviatione. quoniam phylosophus scilicet
plato intellexit ipsum. et propter cog
nitionem suam in rebus loquitur ser
mone quem scivit. et innuit
ad rem quam intellexit. Non ergo
intelligit aliquis aliud ad quod inten
dit phylosophus plato. nisi qui
intellectu ei compar extitit. et si
non dedissem ei ego de bonitate co
gnitionis ex me in rebus et boni
tate discernendi. non appareret in ex
positio alicuius librorum suorum. cum eius
intellectum non consequatur intel
lectus et ipsius consilium non consequitur
consilium. et ipsius scientiam non comprehen
dat scientia. declinavi ergo secundum
illud quod visum est ei ad veritatem
et agnovi quia ipse est iudicius. et quod
ipse est modus rectitudinis ut
faciam cognitionem meam et fatigem
animam meam in huius libri expositio
nem scilicet libri platonis. et dimittam
eius abreviationem usque ad horam
cessationis ab ipsius expositione. Tunc
enim potero super illud quoniam cessave
ro ab eius expositione et ipsius expla
natione sicut convenit ut abreviem
ipsum quoniam voluero eius abreviati
onem. Et cum illo item quidam
ex fratribus meis in cuius amicicia
confido et cuius partem credo et ad
cuius sermonem inclinor. et cuius caput
mei est sedes magistri. interrogavit
me cum audivit me dum huius libri

scilicet platonis rememorarem. De questi
one eius quid est et que sit eius inten
tio. Respondi ergo ei in ipsa cum re
sponsione et accepit ex me cum sub
tile et intellectum sufficientem. et
ipse quidem erat sciens quare sum
ei prius potius. letatus est ergo per illud
et gavisus est animo vehementer. et
Dixit ergo michi tunc cum sermo tuus
consecutus est abisso et bonus factus
est casus eius apud ipsum. tu ad expo
sitionem libri platonis. et tracta
tum usque ad finem eorum donec venias in
eis super totum quod ipse dimiserat. et ex
pergefacias super illud quod ipse occulta
verat. et facias apparere res quas ipse
cooperuerat ex eo et occultaverat
alias per sermonem. cuius explanatio
non apparet alicui nisi michi. Que
quoniam ego feci sciare scilicet multa secreta
scilicet platonis. in ea dixi ergo ad mul
tum sciendi eius donec exposui huius
libri scilicet augmentis. et feci scire in
scientiam eius sine scientiam in illo. et in
tencionem ipsius. Exposui in exposi
tione librorum eius viam ipsius. et non di
misi viam quam prevenit propterea quod
fuit consilium eius in illo magis ul
timum et scientiam eius per illum magis
comprehendens. et est super illud magis
potens. frater autem iste de quo dixi
quod certatus est me super expositionem
huius libri scilicet platonis. cuius abre
viatio fuit in ea intencio dixit
michi. et est ille de quo nichil suspi
cor in amore neque defraudor in
eius fraternitate. et eius sedes apud
est magna et excelsa. Si tu certatus
intencionis in hoc libro augmentis
abreviationem eius ad perficiendum plene
tandem alicui fratrum tuorum qui est
ex quo tu confidis et cuius amicicias
diligis et scis cuius subtilitatis fuerit

nitatem et retributionem. Tunc homo
ille cui properas presentare hic li
ber quem tu cessabis ab eius abreui
atione est magis indigens eius ex
positione. Nam si tu non exposueris
ipsum ei sicut exposuisti in hanc
questionem de qua interrogaui te
iste homo remanebit quando tu mise
ris ei hunc librum similis mei sicut
ego in questione autem quando tu
expones eam michi in pena cordis
et labore cogitationis et hesitationis
in eo quod uult scire ipsum in illo. Et
cum tu ostratur si abreuiaueris
ipsum abreuiabis rem quam tu
scis. Illius autem ex fratribus cui tu
ipsum presentabis ipsum intellectus
non erit sicut intellectus tuus neque
ex sciencia sicut tua sciencia. nam
tu eis sicut uir qui festinat ut
presentet cuidam fratrum suorum ensem
nudum acutum. cesum. incidentem
qui non laxatur neque torquetur.
Querit ergo ensem illum donec in
ueniat ipsum. quando ergo ipse est in capti
uitate uagine et est desuper clau
sum cum clausura quam nemo aperire
ualet nisi ille qui clausit ipsam
et qui stat loco eius. tunc dicit
uir iste est ensis quem inueni iam
et est ille quem uolui presentare fratri
huic. et ego possum aperire clau
suram et extrahere ipsum de uagi
na sua. accipit ergo ipsum uir ille
et properat aperire clausuram eius. et de
uagina educere. Intendit ergo
ad ipsum et incidit ex eo portio
nem paruam in concauitate ua
gine. et super ipsam est clausura
que fuit super ensem totum. fit
ergo porcio uehementioris clausu
re quam ensis totus. Tu ergo eis
similis illi uiro domino ensis. hii ergo

fratris ueritatem iam agnoui. et anima
mea eius sermonem recepit. et ab eo
diuisum abhorruit per sermonem
eius illum. et accepit a me am
monitionem propter illud in corde
meo. Declinaui ergo animam ad quod
intenderam ad abreuiationem
eius et properaui ad explanandum et
exponendum ipsum. et fatigaui animam
meam in illo. Inquit hunaym
per uitam meam conueniens omnibus
hominibus. et laudet galienum propterea
quod fatigauit animam suam. et fecit
laborare corpus suum et cor suum. et fecit
uigilare oculum suum in exposi
tione librorum platonis et ypocra
tis ledens seipsum per hoc studium
festinum. et laborauit hic labore
in expositione librorum utrorumque et trans
latione horum librorum. De libris autem
quos dicitur dimisisse gallienus
sciendum est quod non dimisit eorum re
memorationem. immo rememora
tus est eorum. et non dimisit nisi e
orum expositionem quam ipse fatiga
uit animam suam in expositionem
aliorum. Non ergo peruenit ad eos post
ipsum aliquis neque sciuit eos.
neque qui sunt neque qui sciuit
eos neque qui sunt neque quid est
in eis. Et cum in illo est quod Ga
lienus fuit sapiens philosophus. et
cum aspexerunt ad eum homines sui
sui temporis et qui uenerunt post
eos ex illis qui appropinquauerunt
eis. et uiderunt eum dimisisse li
brum aut libros horum duorum uirorum
scilicet platonis et ypocratis. oppina
ti sunt per ignoranciam et defectum
eorum et paucitatem intellectus eorum
quod Galienus cum fuit magister
intelligens quam ipsi et ipsi confi
tentur illo quod dimisit ipse eos

deficiens in se ab expositione
eorum dimiserunt ergo eos post ipsum
et non intenderunt ad eos deficie
tes ex seipsis. quoniam non consecuti
sunt in expositione eorum illud quod in
tenderunt ex eis. propterea quod ipse
posuit eos. Declaratur ergo apud illud
errore illorum hec est causa dimissionis
eorum. et est significatio super pauci
tatem intellectus ipsorum. nunc vero
ego iam perarabo super hunc librum
ut abreviem ipsum et adiungam aggre
gantes eius secundum quod declaravit illum
phylosophus Gallienus. Iste autem liber
nominatur est anegueimis et ego
veniam in ipso cum intentionibus
ad quas intendit et sentenciis
super quas perscrutatur. et faciam ap
parere illud quod occultavit. et ex
planabo illud quod abscondit. et lo
quar de eo ad quod innuit sermone
plano non extraneo neque clauso.
sed et per deum est auxilium. Inquit
unayn. Gallienus dixit quod iste
phylosophus s. plato non nomi
navit librum suum hunc librum ane
gueimis nisi propter causam quam
ego narro post horam hanc. et re
memorabor eius in loco suo. Dico
ergo quod plato non intendit per illud nisi
tegumentum quod est quia iam dixit
operantes et ingenia ex quibus cum
aliud dicitur aut sit unicuique manifestus ano
rum experiencie rerum et cognitionis ra
dicum et ramorum et auctorum experien
cie rerum et cognitionis radicum et
ramorum et auctorum perscrutationis
de rebus et opificium astronomi
e et divinationis et opificium
secretorum scienciarum occultarum non
dubitat aliquis eorum in illo quod cum
veritas et non falsificat illud. et ipse
quod iam verificavit ante illud quod

illud idem est falsitas. Cum ergo videt
verificationem suam primam. et seq
uitur verificationem suam secundam.
et illud est quam non verificat quod sit nisi
quod prima non est nisi oppinio. et si
militer quando videt rem aliam dimit
tit secundam et sequitur terciam. non ergo
cessat putrem unam rem aliam
et videt falsificare seipsum. Iam ergo
tegnum super ipsum per hanc disposi
cionem tamen eius cum ipse verificet
aliud et redeat parum post et falsi
ficet illud et verificet aliud. Iste
ergo sapiens quando est cum ista forma
iam ingreditur in numerum igno
rancium et illorum quibus non est ra
cio. verum non evacuatur aliquis ani
tione. et sermo iste verum non eis ro
non est nisi ut figatur sentencia
eius super rem unam sicut iste cu
ius premisimus rememorationem.
Cum ergo sapientes sint hoc modo
tunc ignorantes sunt digniores
ut non rememorer eorum secundum
hanc dispositionem ex me. ne
mus autem ipse etiam dividit secundum
duas divisiones. alius vero superior
alius inferior. superior autem necessario
est maior sciencia et nobilior et est
ille ad quam intendunt sapien
tes. et qui inquirunt res magis
et divinas et ascribunt sibi prophe
ciam. et est sicut apparitio in nocte
almahac et enclipsis eius non in
hora ipsius et non in momento em
clipsis eius et similiter solis in occulta
tione sua in die et apparitione sua in
nocte et creatio animalis rationa
bis et irrationalis. Et sicut appa
ritio lune et stellarum in die ma
nifeste. et sicut ambulatio super
aquam et portatio arborum quando
apportant fructus in hora non sua

Et apparicio foliorum viridium in
arboribus siccis mortuis. et ablu
lacio quarundam arborum ad quasdam
Et sicut flexio et inclinatio eorum
ad homines qui sunt sub eis que nominatur
prophetie. Et sicut ars domorum quas qui
ingreditur movetur statim. Et domo
rum quas qui ingreditur perit cor
eius et hesitat ut epilenticus. Et
sicut fumus ex quo levantur nu
tabilia in aere. Et sicut ignes
et fulmina et tonitrua et coruscatio
nes et inferib. Et equites ad
scrib super quo sunt similitudines in
mundi minoris in formis. et
in animalibus quarum sunt abscone. que omnes
sunt ex igne. quas quidam eorum
differunt super quasdam in aere. et
sicut conversio formarum mundi mi
noris. scilicet hominis ad formas symi
orum et ynorum et alias ex formis fe
dis. Et sicut occultatio ab ocu
lis hominis. Et sicut advenit plu
vie non hora sua. Et amblatio
eius in hora advenit eius. et reli
qua ex eis que ego exponam
et ostendam et distinguam illud per ca
pitula in locis suis que conve
niunt ei. et quorum bona est reme
moratio in eo. anemus vero minor
est res cuius nomina multiplicantur
et ipsius capitula. et iam steterunt plures
homines super artem eius et ingenium
operationis in eo. et est per veritatem meam
mirabilis ei qui non scit ipsum
non est igitur nobis necessaria nominatio
eius. Hic cum nos simus venturi
cum eo et cum capitulis eius et spe
ciebus ipsius postquam cessaverimus
a rememoratione anemy maio
ris maximi. Inquid hunayn
plato in libro suo qui nominatur
aneguenus. dixit g. vidi a

animal omne racionale et irracio
nale generari unum ab alio. et quo
dam absque re aliqua animali. autem
racionali non penitus est necessari
um esse ex animali racionali. propter eam
substancie anime animalis. ipsa enim non
invenitur nisi in animali racionali. forme
autem operatio possibilis est. et ars eius
absque animali racionali. anime autem sub
stanciam que non movetur accipi im
possibile est nisi ex animali raciona
li. et additur super illud in quo est re
ceptio mortis et corruptionis. Nos
autem iam scivimus sciencia certa per
ea que vidimus substantiam anime que non
recipit mortem que non invenitur
nisi in animali racionabili quia
non creatur aut non generatur nisi
studio vehementi nature que ei est
et sollicitudine eius super eam et servati
one ipsius ab ea. cum substantia eius
sit supra quod non potest super simile eius
et quia est substantia creatoris qui non
suscipit mutationem neque mor
tem. neque cadit super ipsum nomen
corruptionis per dispositionem.

Qui vult ad rationale animal faciendum
facere animal rationale accipiat aquam
suam dum est calida. et conficiat eam
cum equali mensura eius ex lapide qui
nominatur lapis solis. et est lapis
qui lucet in nocte sicut lucet lam
pas donec illuminatur ex eo locus
in quo est. et est lapis quem mitte
bant sapientes in aris suis et
stabat loco accensionis lampadis
in eis. deinde adteneat ad ovem
aut ad vaccam quam prius velit et
non ad aliud ex animalibus. et sene
at eam donec quando appinquet des
census et aperitur matrix et acuet
et recipit illud quod ingreditur in eam
ex nohfati et aliis. extrahatur

mbz suu an euacuationē sua ab
stergendo illam medicinā factā
ī uulua ei. deinde uideat ꝛ iterū
opitionē ei usq; quo euacuet.
Matrix ei tunc cōprehendit il
lud q̄ ē in ea ꝛ retinet illud. ꝛ ille
lapis phylet egredi illud ad not
pha. deinde attendat si fuerit
ouis ponat sup uuluā ei sanguinē
uacce. ꝛ si uacca. sanguinē ouis.
deinde dimittat eam in domo
tenebrosa. qua nō ingrediatur
sol usq; quo appinquat partus
ei. ꝛ abri ipām furfure tritici ꝛ
uino bono. ꝛ in omni ebdomada
que pterit ei ponat ei in cibo
suo quo deliniuit ei uuluam
quantitatē libre ut comedat ꝛ
ipām in cibo suo. Cum g° peperit
sit ap̄ te aliquid ex hoc lapide.
aliquid ex lapide sulphuris e
quale ei. ꝛ ex equale ex magnete
que attrahit ferrū. ꝛ equale oī
bz ex lapide tuchie uiridis. tere
g° totum ꝛ confice cum aq̄ sali
cis ꝛ ex siccetur in umbra. Cū g°
exsiccat terat ꝛ uēi cū eo. Cū
g° parit illa ouis aut uacca ac
cipe illam formā ꝛ pōe eaz ī illo
pulue. ipā ei statim uestietur
cute humana. deinde accipe ē
matrē ꝛ decola eā ꝛ pone illam
formā aīalem in uas magnuz
uitreū ul plūbeū nō aliud usq;
quo preterea ei tres dies et pa
cietur famē ꝛ agitabit. Ciba g°
ipām ex illo sanguie q exiuit
de matre. ꝛ nō g° cesses similiter
donec pteręat septē dies. ipā
cōplebitur forma aīalis que
conueniet rebz multis mirabil.
Cū g° nolueris accipe illā ī pāno
albo. ꝛ sit int man ei speculuz

bū tersum ꝛ clarū ꝛ suffumigetū
cum aliq̄do sanguine filij ade.
ꝛ sisimbrio ꝛ ex oībz lapidibus
quibz fecisti puluerē adiuens
ad ea ꝛ appinqua cum ligno fr
illam formam nocte. ꝛ 9. mēsis
ꝛ in nocte decima eleuabit luna
donec sit in forma in qua fuit
plena ꝛ nō cessabit sic eē aū ex
tinguet sum ꝛ absentabit for
ma ꝛ remouebit speculū. ꝛ qū
decollaueris hanc formā in pma
luna ꝛ acceperis sanguinē ei et ex
siccaueris ipm deinde triueris
eum ꝛ potaueris ex ipo hoiem cō
uertet forma ei statī ad formam
uacce aut ouis aut ad cuiuscūq;
formā uult ei assimilauit illud
nothsa. ꝛ si tu secaueris concauū
ei in fine mēsis ꝛ unxeris ex
eo hoiez simulabit forma ei sy
mius. Et si acceperis hāc formā
ꝛ cibaueris ꝛ nutrieris ipāz usq;
quo pteręat ei. xl. dies. ꝛ ciba
bis eam sanguine ꝛ lacte. nō
alio ꝛ nō uideat eā sol. deīn extra
xeris eam pt. xl. dies ꝛ scideris
concauū ei ipā existente uiua
ꝛ acceperis q̄ ē in eo ꝛ inunxeris
cum eo man tuas ꝛ pedes tuos
tūc ambulabis cum eo sr aq̄
ꝛ pambulabis diametros terre
in longitudie ꝛ latitudie ī ic
tu oculi. Et huic quidē forme
sūt opationes multe. quarū
explanatio plongat. Et si hō
rexerit eā ꝛ nutrierit ipām usq;
quo ptranseat ei annus integ.
ꝛ dimisit eam in lacte ꝛ aqua
pluuiali narrabit ei omnia ab
sentia. Ad faciend aīal rationale
Intēde ad symiaz alteri modi.
ꝛ oēue eā cum fuit hoā ēscēsiō

accipe illud in manu tua et confrice ipsum cum illo lapide qui nominatur lapis solis et pone in ipso aliquid de felle accipitris albi deinde redi ad illam simiam et cave eam cum fuerit hora descensus. accipe illud in manu tua et fac cum eo sicut fecisti in modo precedenti. deinde accipe sanguinem testudinis et line ex eo in vulvam illius simie et dimitte eam in concavitate domus tenebrose usque quo pariat. et ciba ipsam carne infusa in sanguine filii ade. et pota ipsam in omnibus septem diebus ex vini libra cum ʒ una sanguinis filii ade. Cum ergo peperit sint apud te folia arboris que nominatur arbor abraham et tantum quantum illud est de palma indica et tantundem de arbore solis tere totum. et cum felle testudinis et felle avis que dicitur santon et est que ingreditur ignem et ex eo egreditur et non tangit eam ex eo aliquid et est in basara multum cognita famosa. Cum ergo peperit ad hanc medicinam intende et est tectus et line ipsum cum ea. et sit apud te aliquid contritum et pulverizatum pone super eum et pone ipsum in vase et stet xl. diebus. deinde extrahe ipsum et invenies ipsum in forma hominis. verumtamen erit ei pes unus et non alter. Si ergo eradicaveris duos oculos et feceris inde collirium ex eis videbis spiritus et demones omnes. et si extraxeris cerebrum eius et miscueris ipsum cum duobus oculis et feceris inde collirium ex eis videbis spiritualitates. Et si acceperis linguam eius et incideris eam in minima et biberis eam audies spiritualitates et loquentur tecum demones et tu cum eis. Et si tu acceperis cor eius et siccaveris ipsum et contriveris et feceris ipsum cum anarto ex felle eius et aliquantulum alteri ex felle piscis qui nominatur bucarios in mari alhagegiez multum et est ei mars magnus. et feceris ex eis pillas accipe illas pillas et vade ad duas arbores propinquas et prolacias inter eas et intromitte sibi eo ex illis pillis et contiget utraque alteri. Et si acceperis fel eius et linieris cum eo manus tuas. deinde sederis sub arbore inclinabitur arbor illa super te cum accepi aut elongabitur a te aut ab illo unguento. Et si acceperis cerebrum eius et aliquid ex cerebro filii ade recente. et tantum quantum est illud ex granis arboris que nominatur almistantaram, septe. et est arbor nota et feceris illud grana. et siccaveris illud in umbra. et suffumigaveris ex eo cum grano sub arbore que iam siccata est et mortua fructificabit et augmentabitur statim et producet folia et est capitulum mirabile valde. custodi eum eo. Racionale aliud

Accipe bestiam et cave eam secundum quod premissum est in modo nisi quod tu pones cum aqua et lapide solis aliquid ex sanguine gatti nigri silvestris deinde line vulvam eius cum anarculo fellis illius gatti et anarculo sanguinis eius. deinde pone ipsam in domo tenebrosa usque quo pariat. Cum ergo peperit sit aliquid ex lapide qui dicitur almatar tabea que est in terra indorum et fortasse invenitur in garriofil. et est lapis niger similis lapidi piperis. et folia arboris. et folia belilia et folia mori. foliaque

psici. et folia alfitas. terat totum
deinde pulverizza ipsum. et cribra il
lud. et cum pepit pone illud stati
in illum puluerem. et retine illu
.A. diebus. deinde extrahe illud et
finde uentrem ei et inunge cu
eo oplicaveris sicut oplicaberis
sicut complicat carta. Et si acce
pis aliquid ex eo. et inunxeris
cum eo man tuas deinde pcu
cias cum flagellis et uirgis no
sencies percussiones neque faciet
tibi dolorem. donec si percutiatur qui
linit hoc linimento cum ense. no
aget in eo ensis. et obtundetur
ensis acute ei quare no faciet
in eo aliquid. Et si acceperis
acc frontis no aliud. et ligaveris
cor in ea. deinde suspenderis ipsum
super te occultabis ab hominibus ita q
tu uidebis homines et no uidebunt
ipsi te. et tu ambulabis in me
dio eorum. Et ex eis est q si tu combu
xeris illud in quacumque hora volu
eris ut veniat pluuia. accipias
ex illo pulvere aliquid. et suffu
migabis cum eo laterem ueniet
pluuia in die estatis uehemen
tis caloris. in faciendo autem
animal rationale curo est plus quam
narretur. Quando accipis. acc.
illud et contris ipsum et ponis sup
ipsum aliquid de cinere illyas
calefacto et sepelli ipsum in terra.
l q. diebus. deinde extrahis illud
tunc tu invenis formam colubris
magni et serpentes magnos mortifer
et est venenum mortale. et reliqua
sicut facere apes ex carne uacca
rum et sic facere uaccas ex apibus
agiregatis. **ad faciedas apes et**
boves absque coytu.
Quando vis
facere apes. fac domum et pone in
ea. l q. fenestras in latere ori
entali tantum et sint parue et clau
de eas. deinde accipe uitulum par
uum et in ipsa domo decolla ipsum
et cola sanguinem eius. deinde tedi
et sue locum decollationis et claude
sutura os eius et nares et aures
et oculos et anum et uulvam si est vitu
la. et est melior quam uitulus. deinde
accipe uirgam canis magnam et non
cesses percutere eum cum ea donec
attenuatur caro eius et frangatur os
ipsius. et caue ne disrumpatur aliquid
de cute eius. et si percucies quousque
preterant. A. dies. ipse ei fiet si
milis medulle. deinde finde cu
tem et extrahe illud et iterum bene te
re ipsum. deinde accipe ex bark
marino partem. et proice illam
sup ipsum et permisce illud bene.
postea pone illud in angulo do
mus. et oppila illas fenestras
oppilatione bona. et portam et
claude domum bene. nam illud fi
unt vermes post. A. dies. Accipe ergo ex
apibus mortuus quantum vis et tere
eas. et aperi unam fenestram ut vi
deas et pulverem de apibus pulvi
ga sup vermes. ipsi enim come
dent eum. et orientur eorum ale. Et in
die secundo aperi fenestram aliam. et ite
rum de predicto pulvere apum proice
pugillum ad vermes omni die do
nec transeant quatuordecim dies et
sic fient apes. Et cum volueris
facere uitulum ex apibus quod est
post le. tunc conuerte operationem
in eo. et uia ei non diuisa neque in
paruo neque in magno. **fumi**
gium ut in aere sit exercitus militum
Quando fumigatur cum **in equis.**
eo sup caput mortis aut insu
la equali ab hominibus uidebitur origo

rē totum iā eē rubeū ⁊ aerē to-
tum ignē. aut uidebis in eo e-
quites cum astib; aut equos
⁊ sup eos hoīes ex igne. quor
quidam aut cum astilib; im-
pellunt in orbe ignis qui ē in
aere. ⁊ donec clamet mundus
ex illo ⁊ timeat ⁊ existimet qđ
pena iam aduenit eis. ⁊ dr̄ qđ
hoc fumigiū ē illd qđ fec ionas
⁊ ē mirabile ⁊ ē magnū. Acci-
pe adipem piscis qui dr̄ adege-
ri qui ē in sabasera ⁊ noīat i
egypto delphin⁹. ⁊ accipe ue-
nenū stellionis. ⁊ adipem alin
poar ⁊ ē similis stellionis in co-
lore suo. ⁊ signū ei⁹ ē qđ tu pi-
as ipsū sup ignē ⁊ extinguit
ignis. Et quolib; partē ⁊ uit-
phariois ptē. ⁊ argēti uiui. ⁊
cineř calcinati cuiq; partem
⁊ equalē medietati hař partiū
de stercore uaccino ⁊ equale ptē
ei⁹ cū de pilis comař equoř et
uaccā. ⁊ tritti rubei ⁊ balcus.
⁊ ē pes columbin⁹ uniuscuiq; ptē
terant omīa ⁊ cribellent ⁊ cō-
ficiat cū illis adipib; ⁊ pparent
grana ⁊ siccent in umbra ⁊ fu-
migetur cum eis in nocte in
loco alto aut in mōte aut in
silua equali. ascendit enī ad il-
lum aerem ignes qui nō ex-
tinguit. ⁊ equi ascati. ⁊ simili-
tudines hominū. ⁊ ē ex eis rē
mirabilis. nō g̊ cessat ita eē do-
nec quiescat ignis ⁊ accēsio fu-
mi. ⁊ abscondit fumigatio. et
sic ignis tuus post mōtes. ē
ēī melior ⁊ mirabilior. fumiga
tio mirabilis mag' timoris.
Quando tu fumigab' cum ea ī
die manifeste obtenebrabitur
mund⁹. ⁊ uidebis stellas omes
⁊ lunā donec timeat mundus
ex illo. acc. ⁊ ipse dr̄ alchkatar.
⁊ est in forma sua simil' alcho-
tar. tere g̊ illud ⁊ confice cum
felle testudinis. ⁊ sicca illū ī u-
bra. cum g̊ uolūis opationem
cum eo. acc. unū ex illis granis
⁊ fumiga cum eo sup ignem
spinar. ⁊ dimitte ipsū sup lo-
cum altū. nā tu uidebis lunā
⁊ stellas in die. s; nō suffumigē
cum eo nisi in meridie. fumi
gium ut uideat luna diuidi p
Quando tu fumigabis medium.
cum eo ⁊ uidebis lunam abscin-
di. Accipe cap cameli magni ⁊
api ipsū ⁊ accipe medullā ei⁹
⁊ cum equali quātitate sui de
sanguine gatti uehemēt ni-
gri confice ⁊ equali sui d'aqua
arboris que dr̄ masticatori ex
sīm similitudinē ipsi nō add'
neqz minuit. Exsicca g̊ arbo-
rem ⁊ tere ⁊ puluiga. ⁊ cōfice e-
ā cum illo sanguine primo. et
pparata ex eo grana similiā ci-
ceri ⁊ exsiccent. Cum g̊ uolu-
eris opationē. accipe unū ex
illis granis ⁊ fumiga cum eo
sup ignem carbonū ex arbo-
re boely. eleuabit enim fum⁹
magn⁹ ⁊ uideb' lunā iā diuisā
in duo media. hoc aut capitm
ē nobilis quātitatis. ⁊ h qđ
fumigatio efficit aliqua mi-
rabilia etiā g̊ custodi te ab
ea. Opatio fumigii ad eclip-
sim lune faciendā ⁊ ut uideat
Quando tu suffumi- mortua.
gabis cum ea in media nocte
⁊ luna lucebit. delebit lumē ei⁹
⁊ remanebit eclipsata in q̄

non est simile aliquid. accipe radices
arboris que dicitur lampas alcorash. et est
arbor que lucet in nocte. contere
ipsam et confice cum felle arietis
et felle tauri. et medulla cervi et
fac formas ut ciceris. et fumiga cum
eis post illam desiccationem super
locum altum. in quacumque hora vis
diei. aut in decimo primo. aut in
decimo postremo ita ut non con
veniat hora eclipsis. de consue
tudine namque eclipsis est ut sit
in nocte quarta decima. Cum ergo di
visum feceris et in eo fuit nox no
na. et nox decima. et undecima et
nona decima. et in hiis noctibus est mi
rabile. **Operatio ut in celo videantur forme superfacies.**

Quando fumigabis cum ea vide
bis in aere mirabilia ex formis
hominum et bestiarum. et aliis mirabilibus
magis ex quibus timet mundus
et stupent homines. Accipe arborem que
dicitur caules que est in terra indorum cuius
altitudo antiqua est unius palmi. et habet
folia parva nigra longa et lignum
eius tendit ad nigredinem declinans
cui est odor fetidus. et grana eius simi
lantur piperi. et est etiam in terris sem
tim egypto item. accipe ergo ex gra
nis eius et exsicca et suffumiga
cum eis super ignem carbonum il
licium. nam tu videbis in aere
formas mirabiles elevari et
descendere et est mirabile capitulum.
fumigatio ut in celo videantur

Quando fumigabis cum **gygantes.**
ea videbis magnos quorum pedes e
runt in terra et eorum capita in celo do
nec homines timeant ex eis et stu
pefaciant. Accipe lucargium et gallarum
et cinnar. et sanguis dromancum
et dimidie ponderis medietatis par
tis et ex radice arboris mori quod
sit equale omnibus. terantur et cribel
lentur et conficiantur cum pingue
dine piscium et aqua mori. et fiant
ex eo grana secundum similitudinem
piperis et exsiccentur in umbra. Cum
ergo volueris operationem cum eis suffu
migare cum eis super ignem ster
coris. et hoc postquam iam quievit
commotio eius. et non suffumiges
cum eis nisi in die valde nebulose
et super locum altum. et fiet quod dixi tibi.
alia fumigatio ut in celo fiant

Quando fumigabis **forme magne.**
cum elevabuntur ex ea forme mag
nitudines similes et mirabilia mul
ta cum speciebus diversis. Accipe gum
ar. nil. et calcantum. et lapidem a
quile bonum. et argentum vivum et sul
phur. et stagnum. et sanguinem
vacce exsiccatum. magram cau
lem. cinamomum. omnium autem par
tem unam terantur et cribellentur. et cum
vino conficiantur. et fumiga cum eis
super locum altum. erit cum illo quod
narravi tibi si deus voluerit. Cum ergo
volueris ut deleatur illud totum exstin
gue ignem et converte lar sc ipsum.
delebitur cum illo. deinde fumi
ga post illud cum thure masculo
et storace et calamita. **ad facien**

Quando volueris ut ve **dum pluviam**
niat pluvia in hora non sua et in
vehementis caloris in qua est diffi
cile pluviam venire donec multi
plicetur et videatur. tunc intende ad
edos et decolla eos. et accipe san
guinem eorum et exsicca eum. deinde
accipe gattum silvestrem vehemen
ter nigrum in quo nil sit albedinis
et elva ipsum predicto sanguine edorum
exsiccato cum aliquanta carne
hominis permixto. deinde elixa pro
pues edos bene et da comedere illi

gatto. ⁊ pota ipm aqua in qua
elixasti eos. deinde fac eū pati
famē tribz diebz. ⁊ cum esurie
rit ciba ipm fabaras alba. Nā
qua hora eam comederit siciet
uehemēt'. intende g° ad de fo
liis arboris que noiat' alcotrab
exprime ex illis aquā trium
unciaz. deinde pmisce cū ea
equale ei de uino antiq°. deiñ
da illud in potu illi gatto. ⁊ di
mitte ipm p diem ⁊ noctē. de
inde decola ipm in mane ⁊ ac
cipe sanguinē ei' ⁊ exsicca ipz
⁊ tere ipm bñ. ⁊ as. ⁊ carnē et
cutem ei' ⁊ pilos ⁊ sanguinem
ei' quā exsiccasti. Cum g° totū
factum fuit medicinā ex pili'
canis mortui ⁊ osse ei' q̄ utrq̄
sint adusta pmisce cum ea e
quale medietati illi' medicie
que ē tecū deinde pmisce totuz
Cū g° uolu'is opari cū eo. accipe
lar. ⁊ poē i ipo carbōes ex arbore
ber. deinde suffumiga eum tel'
iarcho parua illi' medicine nō
enim morabit' qñ ascendat fu
mus in aerem ⁊ ueiat pluuiā
dum pmanet fumigatio illa.
⁊ sup mensē ⁊ plus durat. ⁊ cū
nolu'is absconde lar ⁊ extingue
⁊ cessabit pluuia ⁊ redibit se
renitas sicut fuit. Vt facias ue
Qvando uolueīs nire pluuiam
ut ueiat pluuiā in hora ī sua
in quacūq; hora fuit noctis aut
diei yemis aut estatis. acc̄.
piscem qui dr̄ nastumhas ⁊ ē
piscis latus in latitudine al
belone cui' longitudo ē duoz
palmoz nō addens sup illō ali
quid. ⁊ calor ei' declinis ad al
bedinē. ⁊ cauda ei' longa. ⁊ ex
tremitas ous ei' ē nigra uehemt'
⁊ inter' hoīs ei' ⁊ totū ei' uiride
uehementē. ⁊ sup dorsum ei' sūt
pili nigri pāui. s; linea una a
capite usq; ad caudā. ⁊ ī cauda
eius est rubedo uehemēs sicut
rubedo que est in cauda piscīū
qui dr̄ araia. Verūtam cauda ei' ē
lata. ⁊ ipē est rotundo°. ⁊ in h° qdē
pisce sūt mirabilia. ex quib; ē
q' accepis ex osse dorsi eius os.
⁊ feceris ex eo lapidē ānuli. ⁊ te
anulaūis eo. ⁊ coeueris quācūq;
uis mulierē. ⁊ quociēs uolueris
tunc ipa nō īpregnabit' umq̄
in mille ānis dum anul' pma
net. Et si accepis cutē q̄ ē sub
uentre ei' ⁊ suspendeīs sup te ⁊ ī
unxeris dorsum tuū ⁊ inunctō
nē tuā cum aliquanto pingue
dinis eius liquefcē. ⁊ cum oclor
eius fumigaūis deinde coeueīs
nō abscideīs acoytu. ⁊ sitū coe
ueris quantū uolu'is ⁊ cessab'
ēē dilcus amulieribz. ⁊ in eo sūt
multa mirabilia. Et si accepi'
hūc piscem ⁊ findeīs uentrez
ei'. ⁊ accepis gattum siluestrē
nigrū uehemt'. ⁊ cibaūis ipm
tribz diebz sanguie hoīs. tūc ī
cum fuīt dies quāt' cibab' illū
ipo pisce. nam si tu nō cibaūis
ipm sanguīe tribz dieb; nō co
medet piscem unq̄. ⁊ tu iā po
suisti sanguīez ⁊ ipsi' intestina
in aqua. Cum g° cibaūis ipm
gattū illo pisce comedet ⁊ siciet
et uehemt'. pota g° ipm illa a
qua in qua posuisti intestina
piscis quē dedisti comedē gat
to. Nam cū ipē comederit eum
⁊ biberit illam aquā separabit'
cutis ei' a carne ipi' ⁊ ab osse ei'.

deinde põe illum in ollam. ⁊ fũ
de sup̃ ipm̃ ex aqua q̃ submẽ
gat eum ⁊ pl⁹ in additiõe q̃tuor
digitoꝝ in qua fuerĩt intestina
illi⁹ piscis ⁊ porta ipm̃ sup̃ igñ
lentũ ⁊ elixa in ea ipm̃ donec at
tenuet̃. accipe g͛ os ei⁹ ⁊ pice ipm̃
in aquam. Nõ ẽ eĩ in eo necitas
⁊ occulta illud os. ⁊ sit op⁹ tuũ
totũ in domo tenebrosa in q̃ nõ
uideat̃ sol. Si g͛ uolũs ut ue
niat pluuiã in hora nõ sua. te
pone cum aliquãto illi⁹ ossis sb̃
celo. nam tu uẽies cũ pluuiã ĩ
statim. q̃ si uolũs remouere
eam tunc opi illo͛ os ⁊ remoue
bitur pluuia. h aũt capitulũ
fecit quidã in h nr̃o tpr̃. ⁊ ẽ
famosum ap̃ sapientes ⁊ cogñtũ.

Acape coruũ nĩ ꝓ pluuia.
gerrimũ in quo nichil sit al
bedinis. ⁊ submẽge ipm̃ ĩ aqua
donec moriat̃. deinde accipe ca
nẽ uehem̃t̃ nigrũ ⁊ incarcera ipm̃
in domo tenebrosa ⁊ ciba illum
illo coruo ⁊ pota ipm̃ illa aqua
Cum g͛ fuit dies tri⁹ ciba ipm̃ ĩ
coruo in quo nichil sit albedĩs
nam cum ipe fuit indie unde
cimo uidebis oclo͛s eẽ confusos
⁊ nõ potit latrare omĩno. ⁊ il
la ẽ sanitas ei⁹. Cum g͛ fuerit
illõ. accipe arborẽ que dr̃ mes
tin⁹. ⁊ est arbor parua que na
scitur sup̃ eius unũ. ⁊ hr̃ folia
parua sicut ruta ⁊ ei similia. ⁊
hr̃ florẽ ut faba. Exp̃me g͛ ex
aqua eoꝝ quãtitatẽ triũ ũciaꝝ
⁊ da eam potu illi cani. Nã hoã
qua ipe potauit multiplicat̃ ei⁹
latrat⁹ ⁊ clamabit uoce magna.
Accipe g͛ ollam figuli magnã ⁊
hãt cooptoriũ. ⁊ liga man⁹ ⁊ pe

des canis. ⁊ include in ollã ⁊ im
ple eam aqua ⁊ coopi eam ⁊ op
pila ⁊ intende eam sup̃ ignẽ
donec atteriat̃ ⁊ uehemẽt̃ incẽ
datur. deinde deponat̃ donec ĩ
frigidet̃. deinde uade cum eo ad
mare. ⁊ api ollam sub aqua. p̃
mũ g͛ os q̃ ascendit sup̃ faciẽ
aque. accipe ⁊ illud ẽ q̃ eleuat̃
post ipm̃. quare serua ipm̃. ⁊ co
operi. ⁊ si non ueñet pluuia sta
tim. Cum g͛ uoluis ut ueniat
pluuiã in hora nõ sua nõ extra
he illud os sub celo. ueniet enĩ
pluuia. ⁊ scĩ q̃ ista duo ossa sũt
ex occipicio capitis canis. ⁊ re
sident in inferiori pte aq̃ duo
ossa. acc. g͛ utraq; ⁊ tene apd͛ te.
Cum ueñit pluuia ⁊ uolueris
remouẽ eã. tũc fac appariẽ utr̃
q; simul sub celo. ⁊ tu frica eã
ad inuicẽ. nam pluuia eleua
bitur. reliq̃ aũt ossa currẽt cũ
aqua ubi currit. nõ g͛ aspicias
ad ea. ⁊ ẽ caplm mirabile quod
sciẽn ẽ. ꝺ remotione pluuie.

Acape radicẽ arboris q̃ dr̃ lãpas
alcotrab. ⁊ arboris que dr̃ mer
curinas. ⁊ arboris que dr̃ asal
cha ⁊ arboris almesca tramesir.
aggrega eas oẽs. ⁊ putrefac eã
decẽ ⁊ septẽ dieb;. deiñ extrahe illã
⁊ sicca. ⁊ tere bñ ⁊ cribella. ꝑmisce
ipm̃ cũ eo q̃ sit eq̃le q̃rte pd͛is ẽ
⁊ croco. Cum g͛ ueñit pluuia ef
fumiga cũ eo in lari ex luto ni
gro ⁊ suffumiga cum eo ĩ me
dio pluuie. nam statim cũ tu
fricab͛ cum eo delebit̃ pluuia
⁊ ubi tu es fiet serenitas. Multi
aũt illoꝝ qui fecerũt h caplm ĩ
india usq; ad hũc finẽ sũt plo͛s
⁊ puenit ad nos coitatis hoĩnũ

in iamenia facitur hoc capitulum. et
ipse assekemissik. quoniam apud eos
est cognitum famosum. Custodi ergo te
cum ipso et facias quantum est eius
et non facias ipsum lucra ipsum. **De**

Modus domorum que est **mod. mirabilis.**
facientibus mirabilia et est domus
sapientum quas qui ingreditur in
moritur statim. et qui odorat odo
rem eius sincopizat et fere mo
ritur. et est mirabile. Sumatur
sanguis tauri ex gutture sini
stro. et sanguis flebotomatorum
cuiusque pars .j. deinde precidantur
ungule equorum. et sumatur ex eis partes
.j. et totum ponatur in vase vitreo
deinde siccetur donec redeat et per
mittatur et accipiatur equale quar
te ex sanguine sercarac. et equale
medietati huius ex aloes. terantur
ergo et pulverizentur et piciantur in
sanguine et aqua et permisceantur
multum. deinde liniatur cum eo
parietes domus et tectum. et quod linit do
mum claudat cum coto inuncto
vel infuso oleo violato. et proper
cautum ex ea. Cum ergo cessaverit ad
subfumigationem eius claudatur
tribus diebus. et sit porta eius similiter
desuper
decenter facta ut non egrediatur
odor eius neque aer. et est capitulum
altum. serva te cum eo et non tri
buas stolido. **Inquit hunayn.**

Et in quidem variatum est de mes
sia quia operatus est cum eo. sed non
est ita. qui ergo ingreditur hanc do
mum post expletionem eius et stat in
ea hora temporali moritur mor
te postquam non est vir. et qui in
greditur eam capite stati et fit in
forma mortui. deinde exhibeatur
ex ea et dimittitur ut accipiat

cum aer alius hora una. et fit ei cap
pnigium cum oleo violato primo
tepefacto et redit spiritus eius. **Operatio**

Quando in intrauis **domus alterius.**
in eam videbis in eam solem
in nocte sicut fit in die. et hoc capi
tulum iam fecit collo ad orationem
solem. et illorum qui extollunt se no
mine prophetarum et opificum divinati
onis et aggregatio sapientum. ac
cipe vitellos .x. ovorum. et pone eos
in urceolo uno. accipe de arse
nico citrino equale ponderis vi
tellorum. et tere arsenicum solum et te
rendo misce in eo aliquid de
sanguine filii ade. deinde sus
pendatur in sole die uno et fient
vermes. accipe illos et pone
cum eis vitellos ovorum quas
reposuisti in primis et dimittatur
donec comedant se ad invicem
et non remaneat ex eis nisi unus
dimittatur ergo in sole donec mo
riatur et post terantur et liniatur si
tem album. et ponatur aliem sicut calx
in medio domus et cooperiatur cum
furfure. deinde accipe pondus
unius danich de cantarididibus
et subfumigetur domus. deinde
videbis ergo facies omnis qui in ea fu
erit. et videbis in ea domo lumen
magnum maius lumine solis. et si
acceperis hunc vermem et posueris cum
eo equale ponderis eius de canta
ridibus. et triplum eius ex radice
arboris que dicitur arbor alcotrob
et equale ei ex madragora. de
inde aggregentur et terantur et confi
ciantur cum sanguine filii ade.
et fiant grana et siccentur in
umbra. Tunc cum volueris vi
dere solem in nocte suffumi
ga cum eo. nam videbis lumen

magnum.

magnū mař lumine solis ai
equale. **Dom⁹ diuinationis.**
Quum uolu̾is face domū q̄ñ oīs
qui ingrediuntur epylēsiam p̄a
cianur 7 cadat in loco suo. 7 cor
rumpit̾ ratio ei⁹ 7 bestiter ex
destruatur 7 nō qualescat p̄t
horam 7 ē mirabile.
acc̄. 7 tere illud cū eo
q̄ fit equale parte ponderis
ei⁹. ex machasita aurea. d̄in
solue illud cum eo qd̄ fit eq̄
le parte ponderis ei⁹ aqua in
formā magnā cum eo formā
tribulem simile formis satha
ne. deinde acc̄. ex tauaū. ma
tarī. hamule. 7 tere illud sic̄
alchohol. 7 pōe ipm̄ apd̄ te. Cū
g̾ uolu̾is ut facias hominē
pati epylemsiā ex illis qui ī
grediunt̾ illam domū ex sa
nis ante aliis. tūc fac ei alcho
hol ex illo medicamine se
mel. deinde fac ipm̄ ingredi
domū. ipē nāq̄ꝫ pacietur epy
lemsiā in loco suo. 7 formam
sup caput forme coronā ex
felle piscis allotaim. 7 a d̄extra
eius formā uiri in cui⁹ maī
bꝫ ē piscis. 7 a sinistra formaꝫ
mulieris in cui⁹ manibꝫ sūt
locusta 7 totum illō ex felle
illi⁹ piscis. 7 ē capitulū nobi
le. scias g̾ quantitatē ei⁹.

Domus alia diuinationis.

Quando uis ut facias domuꝫ
quā uideas similē igni qui
inflāmat̾ ita ut fugiat oīs
qui uiderit eā ex eo 7 time
at q̄ cōburat̾ ex eo. 7 cū in
greditur in ea sol uidebis ī
ea ignē magnū q̄ excitatur
7 comeditur donec timeat
oīs hoīes. acc̄. calcē quā n̄ te
tigit aqua 7 tere eā sicci. deinđ
accipe equale medietati ponđis
ei⁹ ex gūma arabici 7 equale ḡtre
granorū uiridiū lentisci. 7 pruisce
illud cum calce. 7 acc̄. ex sulphē
nigro q̄ sit equale ponderi cal
cis. 7 tere 7 pruisce ipm̄ cum illo
iterū. deinde agrega illū. 7 cōfice
cum unguēto acubo. 7 line cū
eo parietes 7 trabes. 7 exsicca il
lud hora una. Deiñ acc̄ oliū bal
sami puy 7 abstergendo line si
illō. ignis ei accendit̾ in ea sta
tim. cum g̾ ingredit̾ eā sol ui
debis ignem magnū qui mul
tum excitat̾ 7 comedit̾ 7 est ca
pitulū mirabile antiquū. **Do**
m⁹ magni luminis ī qua ē nit

Quando uolueris facere **homo.**
domū ex auro que ingreditur
similis auro cutigm. ita q̄ ex
citet omīs qui ingreditur in
eam 7 timeat hora qua cōsidat
ad eam. 7 forsitan dom⁹ sicut
ham⁹ capđ uisum ex uehemē
cia corruscatiōis ei⁹ 7 luminis ipi
7 ex caplm̄ mirabile q̄ reges ī
die multociens opati sūt p̄pt̄
bōitatē suā. acc̄. ex baurac. ar
meno cum uitellis ouorū 7 te
re illō tribꝫ diebꝫ. 7 quociēs ex
siccant̾ uitelli pota eos ex aq̄
baurac armeni. deinde accipe
ex marchasita aurea citrina 7
tere ipām contritione grossā
7 pone ipām in uase uitreo. 7
funde sup ipām acetū acetosi
tatis cuī sublimatū tante q̄
titatis q̄ subiugat eā duobꝫ
digitis. 7 moue eam omī die
tribꝫ uicibꝫ quociens cūq̄ꝫ de
nigrescit acetū effunde ipm̄

⁊ ꝑmuta loco eius acetū sēp donec
uideas acetū nō ꝑmutari a ca
lore. cum g° uideris ipm̄ sic ac
cipe eam tunc ⁊ tere eam cum
medicina ꝑ̇ma cum alholnas
se tribꝫ uicibꝫ. ⁊ exsicca in urcio
lo testeo lutato in igne accēso
deinde extrahe illud in mane.
⁊ repone illud ⁊ absconde ipm̄
a puluē ⁊ rore. Et qn̄ uolueris
oꝑatione cum eo. acc̄. ex eo du
as ꝑtes ⁊ arsenico citrino lami
noso trito pone. J. ⁊ tere totū
cum albugine oui. ⁊ anarto eī
⁊ anarto ex glutine piscium. de
inde line cum eo domū aut a
liquid. uidebis enī illō linitū
auꝛ curicon ⁊ detēma illud ē
expulsione. Cum g° ꝑperas u
lineas cum eo domū tunc itē
de ad domū nitidā gypseataꝫ
line g° eam cum eo ⁊ inunge
eam postquā illinita est cum
oleo lini cum uince. ueiet ei
ipa tibi in colore auri. ⁊ uehe
mētioris splendoris quā auꝛ.
nō g° cesset ita ēē donec in eā
ingrediatur sol. ⁊ cum ingre
dietur coruscabit donec qui in
gredietur in eam nō possit a
ꝑire uisum suū in ea ex uehe
mentiā splendoris ei⁹ ⁊ lumis
ipi⁹ ⁊ bonitate ei⁹. ⁊ ē capitulū
pulcꝫ certū. ꝑua g° te cū ipso.

Caplm arboꝝ inclinationis.

Qvando uolueris ut sedeas sub
arbore ⁊ inclinetur illa arbor
sup te ⁊ flectat tibi. acc̄. dētes
mortui ⁊ ossa ⁊ nasū ⁊ sit mor
tuus magn⁹ ⁊ aliquid de arbōē
que dr̄ ceinō. i. pulētudo diei
tere g° totum. ⁊ suffumiga cū
eo sub arbore alcerꝫ aū alcha.
aū capsli. aut tamārisci ul' sa
uine. ipa enī nō cessabit flectē
se. aut ꝯsequet cap ei⁹ cap lais
⁊ ē caplm pulcꝫ q' iam fec̄ gēs
magna eoꝝ qui exercēt i diui
natione. ⁊ eoꝝ qui extollunt
se cum ꝓphia. scias ergo illud.

Alia inclinatō arboꝝ ut flecta
tur sup illū qui sedet subtus.

Accipe cerebꝝ uultūis ⁊ os ser
pentis nigri. ⁊ os hōis. ⁊ aggrega
omīa. ⁊ sepelli illō in tra. 20.
diebꝫ. ⁊ post extrahe illō. ⁊ ac
cipe ex eo parte. J. ⁊ ex osse eq̄
liter parte aliā. ⁊ tere illud. ⁊
suffumiga cum eo sub quacū
q' arbore uolu'is. ipa enī icli
nabitur donec consequat' tra
⁊ stabit ita donec extinguetū
fumigatio ⁊ remouebit' lar.
⁊ ē capitulū mirabile. Alia i
clinatio.
Accipe bacharez q' dr̄
adumucaibel indum ꝑtē unā.
⁊ camesir ꝑtē. ⁊ ossis hōis anti
q partē. ⁊ tere ⁊ cribra ⁊ suffumi
ga cū sub quacūqꝫ arbore ei⁹. ipa
enim inclinabit usqꝫ q° cōseqt'
lar. ⁊ ē capitulū mirabile.

Capitulū ut intelligas aues.

Qvando uolu'is scire illud q' di
cunt aues oīs. ⁊ intelligere
illud. ⁊ ē capitulū q' antiqui
faciebāt ⁊ intelligebāt auiū
ꝑmoēz ⁊ oꝑabantur cū eo. acc̄.
fel corui nigri ⁊ cerebꝝ ⁊ uētre
palati supioris. ⁊ unūqꝫqꝫ is
toꝝ sit ex coruo sigli. ꝑmisce
ei omīa. deinde accipe equale
toti⁹ ex granis arboris que dr̄
contafos. tereat' g° totum ⁊
bibatur ex eo pond⁹ dragme
uni⁹. in capite omīs noue lūe
⁊ in medio ei⁹ ⁊ in fine ei⁹ trib⁹

ĩnsibꝫ· ipẽ eñi sciet ẜmonem
auium omũũ. **Capitulũ ĩdiui**
Qvando uoluẽis habere **natoĩs.**
hõ scienciã omũũ ab scenciũ et
loqui ⁊ narrare illud q̃ erit
ante horã suam ñarare q̃ uult
ex bono ⁊ malo ⁊ loqui illud ⁊
narraẽ tibi ũitatẽ in eo ⁊ opi
fices diuinatoĩs uerificañt hoc
capl̃m ꝑꝑ famositatẽ eiꝰ apud
eos· acc̃. kaldez· ⁊ submerge
ipm̃ in aqua donec moriat̃· ⁊
accipe eum mortuũ ⁊ tere eũ
⁊ cum hoc q̃ sit equale medie
tati ponderis eius ex carne ı
caruã ⁊ quarta ponderis eiꝰ ex
corde sy̆mij· ⁊ equale ei ex corde
papiga masculi ⁊ confice illuď
⁊ da in potu ex eo illud quẽ uiˢ
scire illud q̃ narrauı t̃ cũ illa
aqua in qua submisisti alcad.
⁊ ciba ipm̃ ex illiꝰ puluis pon
dere dragme· Erit enĩ illuď q̃
dixi tibi bonũ exptum. **aliud**
Qvando uoluẽis scire res **simile.**
⁊ omĩa absencia ⁊ loqueĩs de
eorẽ quo interrogauis ⁊ respõde
as de eo sapient̃ ⁊ nõ sciuisti
illud· tũc acc̃. ex arbore abra
ham ptẽ unã· ⁊ ex radice arbo
ris alcorrob quartã ptis· ex
corde accipitris albi q̃ sit eq̃
le omĩbꝫ· ⁊ ex arbore solis· te
re g̃ totũ ⁊ bibe ex eo septem
diebꝫ pondᵒ k̃ irate· Cum g̃
fuerit dies septima· accipies
cor upupe ⁊ extremitatẽ cor
dis elephantis. ⁊ cor iarboha
⁊ suspendãt̃ omĩa sup cor hoĩs
in die septĩo· sciet enĩ ipẽ ab
sencia omĩa· ⁊ loquetur sapi
ent̃ cum illo· ⁊ existimauerĩ
q̃ biberit ex arbore alcolb aure
um unũ loquit̃ sapienter.
Si uolueĩs **Capitulũ ũguẽtoꝝ.**
cõuertere formã hoĩs ad formã
sy̆mij aut porci. aut aliaꝝ ex
formis bestiaꝝ ⁊ remaneat ẜꝫ
ẜitudinẽ suam tp̃r toto· accip̃
piscẽ q̃ dr̃ nessus· ⁊ ẽ piscis lõ
gi capitis tortuosi oris. lati cõ
poris· finde g̃ uentrẽ eiꝰ ⁊ ext̃
he pinguedinẽ ⁊ intestina oĩa
ipi. deinde tere illud ⁊ põe cũ
eo equale ponderis eiꝰ de sãgui
ne hoĩs· ⁊ agrega illud totum
⁊ pone in cerebro tauri· ⁊ pone
illuď in uase nouo ⁊ sepelli illuď ĩ
t̃ra· ꝗ· diebꝫ· deinde extrahe il
lud· nam tu inuenies illud totũ
ũmes· ⁊ sup illos erũt musce ⁊
uolantes quasi apes· quaꝝ u
na si momordit hoĩeꝫ moueẽ
statim· agrega g̃ muscas oẽs
⁊ interfice eas· ⁊ agrega ũmes
omẽs ⁊ pone eos in uase uitreo
⁊ pice in eis muscas omẽs int̃
fectas· ipi nãqꝫ comedeẽt illas
muscas· deinde redibũt et co
medeẽt se ad inuicẽ donec nõ re
maneat nisi ũmis unꝰ quasi
ipẽ sit fera ui̇pa cum duobꝫ
cornibꝫ ⁊ duobꝫ oclis magnis.
⁊ eiẽ ei sup duo supcilia ⁊ sup
ea sunt pili magni· accipe g̃
radicẽ caude eiꝰ ap̃ alohossos
⁊ est locus qui agregat uene
nũ· tere g̃ eam contritiõe bõa
⁊ pice eam illi forme dum est
recens· ipa enim comedꝫ illã
qñ patiet̃ famẽ· ⁊ nõ ꝑicias il
lã ipi nisi post. Λ· dies· quia
famẽ hẽt· ⁊ cum comedeẽt sta
tim moriet̃. acc̃. g̃ eam ⁊ põe
eam donec exsiccet̃· ⁊ tere do
nec sit puluis· deinde accipe

cor̄ sy̆mıı̄ ꝛ cor̄ canis nigri. ꝛ
cor̄ gatti nigri siluestris. tere
ḡo ea ꝛ pone in eis q' sit equale
ponderi eoꝝ ex sanguīe illius
canis. Et q' sit equale pondēi
tou' de sanguīe hoīs. ꝛ agrega
totū ꝛ pone illud in uentrem
illius piscis cui' uentrem sci
disti. ꝛ extraxisti q' erat in eo
ꝛ claude uentrē eius. ꝛ sepeli
ipm̄ in laco orrido. .xl. nocti
bus. deinde extrahe eū. nā cū
inueniēs ipm̄ uermes magnos
s̄m similitudinē apū magnoꝝ
quib3 sunt quatuor pedes. qi
sint due man' ꝛ duo pedes. ac
cipe ḡo eos ꝛ pōe eos in uase do
nec comedent se ad inuicem
ꝛ remaneat ex eis un'. ꝛ ipse
erit q̄i piscis. ꝛ facies ē ei sicē
filio ade. uerūtamē mīor ea et
uehementioris rotunditatis
accipe ḡo illam medicinā ꝛ co
fice eam cum pinguedīe gat
ti siluestris. ꝛ anaculo sāguī
hoīs. deinde ciba cum illa me
dicina. ipse enim hora qua co
mederit eam morietur. d'in
acc. ex sanguīe filii ade ꝛ sā
guine ei'. ꝛ sanguine gatti. ꝛ
sāguine aquile. ꝛ sanguīe pa
uonis ex quolib3 partē unā.
ꝛ sepeli in fimo in nocte. d'ind
extrahe illud. nam tu inueni
es illud ūmes. acc. ḡo illos
ūmes ꝛ pōe eos in uase donec
se adinuicē comedāt ꝛ rema
neat un'. Accipe ḡo ūmē p'm
ꝛ tere ipm̄. ꝛ p'misce cum eo
ex omnib3 sanguinib3 ex qb3
fecisti illū ūmē postremū in
ex uno quoq3 partē .j. ꝛ ex a
carnib3 corpis ūmis cōtri

deinde agrega illud totū ꝛ ciba
ex eo illum ūmē. postquā pa
riatur sumū dieb3 .A. ipse eīi
statim cum comederit illud
magnificabit' ꝛ fiet in forma
uacce p'ue. uerūtamē facies ei'
erit facies hoīs. ꝛ pedes ei' sicē
pedes auis cum unguib3. ꝛ erit
ei similitudo alaꝝ duaꝝ. acci
pe eam ḡo. tūc iam ei cōpletur.
Cum ḡo uolueris conūtere for
mā hoīs ad formā sy̆my aut
porci. tūc accipe adipē illi' q̄tū
uis ꝛ suffumiga cum eo ī loco
quo odoret uir cui' formā uis
conūtere. deinde finde hanc
formā. ꝛ accipe a ex ea rem pa
uam. ꝛ inunge cum ea faciē
hoīs. ꝛ ille conūtetur ad for
mā sy̆mıı̄ aut porci. ꝛ si uolu
eris conūtē formas hominū
aut domus ciuitatis magne
accipe illum adipē quantū
ꝛ suffumiga cum eo in .xl. la
terib3 dom' aut ciuitatis d'in
accipe illā formā. ꝛ tere eam
ꝛ pone cum ea equale ei d' aq̄
ardens sanarij ī
ꝛ pone illud ī fluuiū. nā qui
biberit ex illo flumine conū
tetur forma ei' añ quā p'ire
ant .xl. dies. ꝛ hoc capl'm ē
mirabile. seruate cum eo. Et
hoc iterum est mirabile.
Quando uolueris conūtē formā
hoīs in formā sy̆my. ꝛ ipse ē
in ciuitate alia. tūc ingenia
aut ungas faciē eius aut a
liquid corpis ipī' cum aliq̄n
tulo sanguīs ipī' forme d'in
suffumiga tu cū fumigio ap
te ipī' et forma conūtetur in
loco in quo ē statī. Et in ea est

capitulū est q̄ ē mirabili⁹ isto
ei qui ꝑparat ipm̄ occultatōis
capitula. ⁊ ē qu uolueris uo ui
deas hoīes ⁊ non uideant te. ⁊
tu ambulabis in medio eoꝝ
ꝑ hec caplm opantur illi qui
attribuunt sibi ꝓphiam ⁊ qui a
scribunt s̄ diuinatōēz. s. occul
tatur ei ⁊ ingreditur ad man
sionem uiri. ⁊ uidet eū come
dentē ⁊ bibere set loquentē se
creta. ⁊ fiat illa memorie eī
g̊ uult dicit ei. uis ut narrē
tibi quid comedisti ul' dixisti.
⁊ narrabit que uidit inuisibilr̄.
Si g̊ fuerit ex illis qui attrību
unt s̄ ꝓphiam ⁊ dicit. Creato
mis misit me cū anglis spita
libz. ⁊ si ascribit sibi diuinaci
onem dicit demon nārauit
m̄ illd. sequit̄ g̊ eum in oī q̄
cōāt ut etiā ⁊ ense interficiat
se. si dixerit q̄ iustum sit h̄
facere q̄z credit ei. Modus ali⁹.

Isti te ad arborē que dr̄ mesiuir
caruā. ⁊ ē arbor que in nocte
apparet ⁊ occultat̄ in die ⁊ nō
uidet eā aliquis ꝑ̄sus. videt
aūt ille qui uideat eam quasi
sint suspensi in ea hoīes ī loco
fructus sub foliis. Accipiat
g̊ uirgam. ⁊ h̄ quidē arbor q̄n
uidet eā hō occultat̄ ab eo q̄n
appropinquat ei. q̄m ipā fugit
ab humanitatib; ⁊ occultat̄
ab eis. Verū tam̄ ego narro t̄
uiam adinuentionē ei⁹ ⁊ ac
cipiendū lignum ex ea. Inci
piat ⁊ faciat sibi alchohol ille
qui uult eā uidere. in p̄mis
cum felle testudinis. ⁊ felle
gliris. ⁊ felle gacel. ⁊ sangui
nem uulturis. ⁊ felle p̄rcis

qui dr̄ unmeclu. Aggere totū
⁊ nō faciat alchohol cum eo dū
est recēs. ipē enim uidebit hāc
arborē ⁊ nō occultabit̄ ei. In
geniū aūt in acceptiē ei⁹ est.
ipē enim cum uidet hoīem fu
git ab eo ⁊ tendit ad lupos
⁊ leopardos absq̄ siluestribz
oībz. ⁊ leopard⁹ uadit ad eā
Intende g̊ ad leopardum et
decolla ipm ⁊ excoria eum. ⁊
intra in cōcauitatē uestite ł
pelle ei⁹. ⁊ accipe leopardum
aliū ⁊ duc illum tecū ligatū
ipē enim nō cessabit ambl'āē
donec ꝑueniat totū ad ipāz.
Cum g̊ tu fueris sub ipā tūc
extrahe manū tuā ꝑ pelle ū n̄
uideat te ⁊ fugiat a te q̄n p̄
mittitur a manū tua ⁊ olfacit
odorē tuū. Constringe g̊ sr̄
ramū ei⁹ nam ipē remanebit
in manū tua ⁊ recedet q̄ non
tanget man⁹ tua ⁊ ambulab̄t
arbor ⁊ tu uidebis eā. Quod
accip̄ illd' lignū ⁊ ponit ipm in
sanguinē upupe. Λ. diebz d'in
extrahit ipm ⁊ ponit ipm ī uē
trem aquile ⁊ sepellit in cur
su aque. Λ. diebz. deind' ext̄
hit illud qui tenet ipm secū
uidebit hoīes ⁊ nō uidebit eū.
⁊ si ipē conatur ⁊ nō cad⁹ man⁹
sup leoū leopardi tunc tene
at unā ex illis formis ⁊ acci
piat eā ⁊ faciat artē cū ea sicut
fecit cum ligno ex tegumine
ipē ei occultabitur ab oculis
hoīm. ⁊ si dimiserit ipam in
unguēto. ⁊ unxerit cū eo naēs
suas audiet s'mones spūali
ū. ⁊ posuerit ipm in pauone d'
ē in uita ⁊ steterit in uentre ei⁹

xl. diebꝫ. deīn ĩncitauit ſr̃ illū
panonē leopardū ⁊ comederit
ipm̄ ⁊ ſteterit lignū in uentre
eius. A xl. diebꝫ. deinde decolla
uerit eum ⁊ liniuerit ſe cū ſan
guine ei9. ⁊ accepit lignū illud
⁊ tenuit ipm̄ in unguēto. xl.
diebꝫ. ⁊ inunxerit cum eo na
res ſuas ⁊ aures ⁊ fecerit collıri
ū cum eo uidebit ſpūales ⁊ au
diet ſmões illoꝝ. Coluriū aliud

Intende ad arborem que uo͡r lā
pas alcotub. ⁊ ē arbor q̄ lucet
in nocte. cognoſce g° eam. deīn
intende ad upupam. ⁊ decolla e
am. ⁊ cola ſanguinē ei9 in radi
cem illi9 arboris ⁊ finde uētrē
ei9. ⁊ extrahe coꝛ ipi9. Caue g° ī
corde illi9 arboris. abſconde ipꝫ
in ea. deīnd accipe illā upupaꝫ
decollatā ⁊ uade cum ea ad locū
uacuū in quo iā paraſti gattū
nigꝝ ſiluestrē. pma die. deīnd
accipe upupā aliā ⁊ uade cū ea
in tcia die ad illā arborē ⁊ deco
la eā ſub ea. ⁊ pone ſāguinē ei9
in radicē ei9. deinde finde uen
trē ei9 ⁊ extrahe coꝛ ipi9. ⁊ pone
ipm̄ in loco in quo poſuiſti p
mum. ⁊ extrahe coꝛ primū et
da ipm̄ comedere gatto ſicut
uēis cum eo. deinde ciba ipm̄
ex upupa. ⁊ intende poſt ad
upupā aliā in die quarto. ⁊ ar
te fac cum ea ut ipi9. Cum g°
fuit dies. A. ibis ad arboreꝫ
⁊ nō ſit tecum aliquid. extra
hes g° illud coꝛ. ⁊ abſides illam
arborem ⁊ redib ad locū ⁊ cale
facies aquā. ⁊ picies in ea ar
borē ⁊ redibis ⁊ bullies eā donͤ
uideas eā inflāmari ul9 diſſol
ui ⁊ atti. deīnd depone eā ⁊ di

mitte eam donͤ infrigidet̄ et
ciba gattū illo. Cum g° ſicīet
uidebis eū inflāmari. pota g°
ipm̄ ex illa aqua. nam ex hac a
qua biberit eam concitabitū
eam. ⁊ apient̄ oculi eius ⁊ for
taſſe mouetur statim. Inten
de g° ad cultellū totū de ferro.
decolla g° ipm̄ cum eo in hora
matis. deinde accipe lutum ⁊
pone ipm̄ in luurello uitri ar
te facto. ⁊ pone capd̄ illi9 gat
ti ſup ipm̄. ⁊ accipe reſiduū ſā
guinis ei9 ⁊ inteſtina ei9 ⁊ in tei
ora ſui. pice g° illud in aqua ⁊
imbibe ex illa aqua illud lutū
ſup q9 capud gatti poſuiſti pr9
quam iam poſuiſti in oclo gat
ti granū kerua paruū ex ipſo
enim naſcet̄ arboꝛ kerua. ⁊ pꝰ
tabit poſt. xl. dies tria gna
Cum g° phicerit gna tūc iā cō
pletur. accipe g° ea ⁊ uade ad flu
uiū currentē ⁊ pice ea in eo. nā
duo ſubmgent̄ ⁊ tciū eleuabi
accipe g° illud q9 aſcendet ⁊ te
ne ipm̄ ⁊ nō loquaris. nam tu
uidebis hoies ⁊ nō uidebūt te
dum tacueris. ⁊ ſi fuūs locut9
uidebūt te ⁊ euaneſcet ſup te
ſua g° illud ⁊ nō deponas ipꝫ.
in eo enī ſūt mirabilia multa.
Mod9 alarahal qui poſt eū ali
quis fecit ſibi alchohol uidat
ſpūs ſpūales alios ſpiritus.

Accipe fel hyloi. ⁊ fel gruis ⁊ fel
accipitris albi. ⁊ aquile ⁊ mil
ui. agrega omīa ⁊ ponat̄ ī ua
ſe plūbi. deīnd ſepelliāt̄ ī tra
xl. diebꝫ. ⁊ extrahe eā ⁊ pmiſ
ce ea cum equali ſibi iuce ſcdā
deinde accipe lapidē albū leuē
qui ē ſicut lapis ignis ⁊ nō ē

similis lapidi albeu qui uocat᷑
lingua maris in colore. tere g°
ipm̄ ⁊ cribra eū ⁊ pmisce illum
cum illis fellibꝫ ⁊ exsicca illud
⁊ post tere ⁊ fac collitiū cū illō
cum antimonio ⁊ aqua rosata
deind᷎ fac tibi alchohol cum illo
post illud. nam tu uideb᷎ spc
spūales ⁊ alios ex spiritibꝫ.
Accipe fel gos ⁊ Alchohol aliud
oclm upupe ⁊ oclos trui pullo
ꝝ. ⁊ yrundinis. ⁊ oclm coru. ⁊
cor pulli nigri. ⁊ fel hyde. ⁊ oclꝫ
gatti nigri siluestris ⁊ fel ei᷒ ⁊
spargatur totū in loco in q° nō
audit᷑ uox galli. ⁊ terant᷑ oīa ⁊
conficiantur cū melle apum
nō infecto fumo. deinde suffu
miga cum eo subcinnuli eīs
aut uitri. Cum g° aduirit᷑ ⁊ fi
nitur ⁊ ascendet fum᷒ in cymi
nili. tūc accipe fumū illum ⁊
fac alchohol cum illo in mane
cum ortu solis cum radio ex ar
bore uirgine. Cum g° fuit me
ridies fac alchohol cum eo pri
ma uice nō apias oclos tuos
usꝫ ad mīudiem. Cum g° fece
ris alchohol scd᷎ tunc balnea
te ex aqua ꝑparata ē. tu eī uide
bis spūales ⁊ demones. ⁊ hoīes
hn̄tes spm̄ facie᷑ tīr ex filius a
de. ⁊ si fuit demoniac᷒ tu uide
bis dyabolū ei᷒. ⁊ uidebit te ⁊
si addideris in eo oculū bubōis
⁊ fel ei᷒ ⁊ sociū ei᷒. i. spiritū qui
dat᷒ est ei ad custodiā hoīs. h
aūt caplm mirabile ē q᷑ fctm
fuit ⁊ fecerūt ipo collo hoīuꝫ
nr̄i temporis. ⁊ uidi eos ⁊ testifi
cat᷒ sum eis. uidi g° illud ex
eis uisibilit᷑ ⁊ uere. Inquit
Hu na ym.

Radio quidē uidi ex sciencia opi
ficū aneguemis ⁊ beniuolēcia
opinioni eoꝝ ⁊ bonitatē cogni
tionis eoꝝ qui considauerūt
res ⁊ intender᷑ opatōes ⁊ sciuīt
radices ex quibꝫ gn̄ant᷑ iste ꝛ
opatiōes ⁊ in qua ꝑparāt᷑ ista
ꝑparatiōe. ⁊ qua sciatur sup flui
tas eoꝝ sunt aliis qui sunt ex
illis tpīs eoꝝ qui fuerīt in eo q᷑
tpi. i. spm̄ qui dat᷒ ē ei ad cus
todiam potuerīt illō. nisi adora
uerīt stellas ⁊ ligauerīt altaīa
⁊ posuerīt portas eoꝝ oēs oriēta
les qm̄ sunt opposite lumini ꝯ
magno q᷑ ē lum̄ solis ⁊ ex quo
fit lum̄ diei ⁊ splendor ei᷒. ⁊ suf
fumigauerīt in eis suffumiga
tionibꝫ magne altitudīs ⁊ ap
pinquauerīt in eis hostias et
accenderūt in eis candelas ⁊
lampades ⁊ formauerūt ī eis
oratoria ⁊ illuminauerīt ī ipīs
stellas que sunt deitas eoꝝ q᷑
allocūt᷑ allocutiōe adhorati eo
rū exhorātes eas ꝯple necessa
ria. ⁊ intrrogauerīt eos d᷎ absēte
⁊ de rebꝫ fūis ⁊ de futis an̄ qm̄
fiāt qn̄ fiet. Et faciūt eas sin
gulares
⁊ de uita ⁊ morte ⁊ sanitate ⁊
uerificatōe ⁊ cibo ⁊ potu ⁊ oību᷒
rebꝫ sup quaꝝ sciam nēo stat᷑
nisi eaꝝ creator. faciūt g° sciri
eos p illō q᷑ ē apd᷎ eos de poten
cia ⁊ ē potencia que puenerīt
ad loquend᷎ stellas donē aliqs
eoꝝ pueīt ad hoc ut sit rome.
in die suo. ⁊ pambulet affri
cam ⁊ sic iteꝝ in sero ⁊ mane.
⁊ ambulet in occidentē magno
in uespis. ⁊ cōplicatur eī eis
ītra ⁊ deferantur mare ⁊ ābu

leuo sup aquã ⁊ sciunt de emb-
one añ partum an sit mascul'
an femina ⁊ an uiuat. Et dissẽ
ciunt cum h' toto in interroĩb;
⁊ in legib; ⁊ sentenciis donec
quidam eoꝝ adorant solẽ alij
lunam ⁊ quidã stellas singu
lariter ⁊ adorant ignem ⁊ te-
nebras. Et qui adorant igneꝫ
dixerũt q' ẽ oculus solis. Ver͂
tamẽ ẽ sicut estimauerũt q' ẽ
quia dies nõ ẽ n͂ ex sole. ⁊ nos
non inueĩm' splendorem fab'
cari absq; eo. ⁊ dixerũt hec est
deitas nr̃a. ⁊ accenderũt eis cã
delas ⁊ lampades ⁊ nõ suffecit
illud eis donec ingeniati sunt
ut facerẽt eis domos que nõ
extinguunt̃ ⁊ candelas que n͂
finiunt̃ s'm longitudinẽ tẽ
poris neq; in transitu tẽporũ
⁊ stant post eos licet p̱ s'uiaꝫ
eoꝝ sit eis corruptio neccĩa ⁊
mutatio ⁊ q' in eis ẽ corruptõ
corruptoĩs ⁊ mutatoĩs ⁊ si cor
rumpunt̃ nõ ẽ deitati eoꝝ ł
successor ex eis. Ingeniati st̃
g° eis donec fecerũt ista. A. q̃
nõ extinguũt̃. ⁊ iste sũt cande
le que nũquã finiũt̃. sed re
manẽt toto t'p̃e. Et ego sum
rememorãs licinioꝝ que nõ
extinguũtur unquã ⁊ fumiga
cionum quib; quando fit suf
fumigatio. ⁊ queritur de ne
cessitate uidentur in eis ⁊ audi
unt responsionẽ. Nam quã
uis ponant̃ illis altarib; p'
⁊ illis stellis signatis in eis.
tamẽ cadet in eis nomẽ inuanĩ
ti ⁊ nõ faciũt aliquid q' nõ fi
at inuaniti. Nam cum ali
quis experitur ea ⁊ querit d' ne
cessitate parua ul' magna au
dit responsionẽ in eis ita ac si
esset dñs altaris ibi. ⁊ illa suf
fumigatio int' man' eĩ. ⁊ ipse
alloquens stellam suã. allo
cutioni aũt stellaꝝ ⁊ oratioĩb;
eaꝝ ⁊ ip̃aꝝ adhortatioĩb; est li
ber singulis quẽ nos non cu
ram' hic. quia nõ est huĩ' ne
⁊ p'ãa est opus plurium. Lici
nia que si accenduntur nũq̃
patio extinguũt̃.

O licinũ ex mirabili
b; magnis sup q°d
esset si funderis aquã
aut acetum aug
mentabit' accensio. Accipe ex
ere tala cõ. ⁊ fac ex eo sp̃am. et
accipe calcis ptem .j. ⁊ galbani
partẽ mediã ⁊ confice cũ calce
galbanũ. postea accipe de felle
testudinis equale pondere gal
bani. ⁊ pone in eo ip̃m. ⁊ accipe
ex cantaridib; dessecatĩ q̃nti
tis ⁊ abscide capita eaꝝ ⁊ alas
⁊ tere illud cum equali ei' d' ar
gento uiuo ⁊ pone in cucurbita
⁊ sepeli illud in fimo humido
xl. diebz. cũ p'mutab' fimũ
omnib;. 4. diebz. ip̃e nãq; fiet
aqua. Accipe g° illam speram q̃
fecisti ex ere talacõ ⁊ line eaꝫ
cum p'ma medicina ⁊ dimitte
eam donec siccet'. cum g° siccat'
line eam post unguẽto secũdo et
accende in ip̃a ignem accẽdet'
enim ⁊ nõ extinguet'. Qui si
uolueris extinguere eam. tũc
accipe frustũ filtri ⁊ madefac
ip̃m in aceto. et subinge cum
eo speram trib; diebz. Et hec ca
pitulũ ẽ mirabile custodite ẽ
ip̃o ⁊ scias q' hoc licinũ ẽ illo'

q̄ hermes faciebat ⁊ ptholonis
⁊ collō sapientū. Licinium a
liud q̄ si accendit̄ sēp remanz
Accipe ex ⁊ nō p se extiguitū.
Alieta ⁊ ē genus cantaridaꝝ
que lucent in nocte qñ uolāt
terant̄ g̊ cum argento uiuo
puro ⁊ ponatur in carolati et
oppila caput eī cū dharohȳ ⁊
sale cōbusto. ⁊ sepeli eam in fi
mo. xl. diebꝫ ⁊ pmuta eis fi
mū omībꝫ. v. diebꝫ. resolue
tur enim. cum g̊ resoluitur. !
tūc accipe speram ex ssebun aū
ferro ⁊ cōpone eam sup cuspi
dem ⁊ line spas aut cum hoc !
medicamine ⁊ tora eas ⁊ accēd
in ea ignē. accendet̄ enī toto
tpr̄ ⁊ nō extinguetur. Cum g̊
uolueris extinguere ipm̄ tē
fac cum eo sicut fecisti in pri
mo. ⁊ si inuenerit eū pluuia !
aut terra aut aqua tūc ipse
addetur in accensione. Aliud
Accipe mirabile licinium.
Alieta ⁊ est lucens in nocte qn̄
uolat ⁊ pone ipm̄ cū sibi eq̄li
argento uiuo. deinde sepelli
eum in tr̄a. lx. diebꝫ. deind̄
extrahe ipm̄ ⁊ accipe equale
quarte eius ex felle testudi
nis ⁊ equale sexte eius ex fel
le hur̄. ⁊ equale medietati
eiꝰ ex felle furonis. deind̄ se
pelli ipm̄ in terra. xl. diebꝫ
postea extrahe ipm̄. ⁊ accipe
quēcumqꝫ lapidem uolueris
nouā ⁊ pone in ea licinīū si
uis ex lino si uis ex coto au
ex uł ferre ⁊ ē meliꝰ. de ind̄
line ipm̄ ex illo medicami
ne. ⁊ accende in ipō ignem. !
ipē nāqꝫ remanebit tpr̄ toto.

Et si extinguere uolu̇is tūc fac ē
ipō sicut fecisti cum filtro aceti.
Lampas alia que nō i domo
Accipe nō in uento extinguit̄.
fel testudinis marine ⁊ fel le
poris marini. ⁊ fel canis aque
⁊ ē ille ex cuiꝰ pelle fit alchaç.
agrega totum ⁊ accipe q̄ equale
sit quantū ei ex ierath. abscīd
g̊ capita eaꝝ ⁊ ipaꝝ alas ⁊ pone
in illis fellibꝫ in uase plumbi
⁊ sepelli illud in fimo. xl. diebꝰ
deinde extrahe illud. nam tu ī
uenies illud sicut alsim. accipe
g̊ illud ⁊ pmisce cū equali sui
ex fellibꝫ ⁊ equale ex ierach. de
inde sepelli illd̄ iteꝝ in fimo. xl.
diebꝫ. ⁊ pmuta ei fimū oībꝫ. v.
diebꝫ. post extrahe illd̄ ⁊ intē
de ad radicē arboris q̇ lāpadis
alchotrob. ⁊ fac in ea liciniū
⁊ line ipm̄ ex illo medicami
ne. postea pone ipm̄ siuis in
lampade. ⁊ sit ere aut lapide.
⁊ exprime ex aqua hꝰ arboris
⁊ funde sup ipm̄ ex ea ⁊ est ī
lampade puꝛp. ⁊ funde sup il
lud ex illo medicamine. et si
uis pōē illd̄ in candela uitri ṭ
postquam īpleuis candelā il
lam ex aqua ł arboris que dr̄
lampas alcotrob. ⁊ sit canula
candele ex ere. ⁊ funde sr̄ aqꝰ
ex illo unguento iteꝝ parūp
⁊ pōē illud ubi uis accendetū
eī tpr̄e toto. ⁊ lapis qui dr̄ solꝰ
quando in domo opponis ipm̄
lampadi qui dr̄ marticasius
⁊ ē lapis niger rotundꝰ in q̄
sunt pcta alba tū egredit̄ eo
splendor quasi sit tūc sol clarꝰ
Et si dimiseris ipm̄ erit sicut lu
m̄ lampadis sempitne. Et

mod' eius ē quia ē lapis albus
grauis ponderis que nō cogno
scit in die nisi qui iā uidit eū
⁊ cognouit ipm̄ ⁊ p grauitatē
suam iterū cognoscitur. nam cū
ipse ē in nocte illuminat ⁊ ī tnā
uidetur sicut lampas. p hoc g
cognoscatur. acc̄. ergo eum. et
pone ipm̄ sup locum altū oppo
situm ei inter cuius manus uis ū
ipse sit. ⁊ pone in pariete illum
lapidē nigrū oppositū ei. ipse
lucebit ⁊ accendet accēsione t
manifesta ignē si oīs uoluit.

Mod' Suffumigiū ad altaria.

Mod' suffumigatōis cuius quādo tu
suffumigaueris que feceris de ne
cessitate narrabit tibi eā spūa
les ⁊ demones. ⁊ non cessat ille
locus quin fuat ēē semp. accipe ex
seminibz cipressi. vj. ptes. ⁊ ex
cipo equale ei. ⁊ ex sabarami
8. ptes. ⁊ squināti ptes decem
⁊ costi acuti medietatē sexte
ptis. ⁊ sansuci unā ptē. ⁊ spice
⁊ passulaꝝ emūdataꝝ. 8. ptes
terant omīa ⁊ cribellent ⁊ cō
ficiant cum uino antiquo ⁊
fiant ex eis grana sicut cicer
⁊ siccent in umbra ⁊ fumigē
tur cum eis altare ipē. videt
g gaudium ⁊ leticiam ⁊ audi
entur rumores. fumigium

Accipe aliū bōz faciēs animaz.
calami aromatici. 8. ptes.
spice. 10. ptes. cipi. 20. ptes.
⁊ passulaꝝ enucleataꝝ. 92.
ptes. bdely. 16. ptes. terbēti
ne q equale ei terant ⁊ cribel
lentur ⁊ conficiant cū uino
antiquo ⁊ melle ⁊ fiat grana
⁊ exsiccentur in umbra. ⁊ suf
fumiget cū eis. Aliud simile.

Accipe calami aromatici aure
os. 8. squināti. vj. tbentine
x. terant bn̄ ⁊ cribellent ⁊ cū
uino antiquo conficiant ⁊ fi
ant grana ⁊ exsiccent in ūb
⁊ quacūq: hora uis opari cum
eis. Aliud q bonā effic aīaz.

Et attrahit gaudium ⁊ leticiā.
⁊ remouet tristiciā ⁊ audiunt
in eo rumores qui erūt añ q
fiant. ⁊ ē mirabile. acc̄. squi
nati. Cipi. aspalti. omīū añ.
tres aureos. Calami aromati
ci. aureos. 8. Cordumeni. et
xilo aloes. almāt. tbentine. gā
noꝝ. cipressi. storacis calami
te omīū añ. 3. aureos. passu
laꝝ enucleataꝝ aureū. j. gra
noꝝ. albeni aureū. j. terant
⁊ cribellent bn̄ ⁊ conficiant c
uino antiquo. ⁊ fiant grana
sicut cicer. ⁊ desiccent in umb
⁊ suffumiget cum eis ⁊ erit q
dixit. Aliud simile illi.

Sume calami aromatici. aur.
8. squināti. aur. 5. mirre. aur.
3. passulaꝝ enucleataꝝ. aur. 8.
terant omīa ⁊ cribellent. ⁊ cōfi
ciantur cū uino antiquo ⁊ mel
le absq: fumo. ⁊ fiant grana
⁊ siccent in umbra ⁊ cum eis
fumiga. Caplm in uisione

Quando uolueris ui spūaliuz.
dere spūales ⁊ ipi sūt mund'
supior in ascensiōe eoꝝ ⁊ dscē
su ⁊ ipoꝝ formis ⁊ figuris et
uestimētis ⁊ nō occultat ate
ex illo toto par neq: multū.
Accipe gallum album hntē
cristam rotundā cōcauā ī me
dio ad modū scutelle. ⁊ uade
cum eo ad locum in quo ñ au
dit latrat' canis neq: uox cor

ui ⁊ pone ipm̄ in eo. ⁊ intend
ad piscē qui dr̄ albutayn ⁊ est
famos cognit. ⁊ etue ambos
oclos eius dum uiuit. ⁊ pone
eos in aqua. Cum g patiet
famē gallus ille tunc accipe
illum ⁊ ciba ipm̄ ex duob ocu
lis piscis. fac illud ex tribus
piscib. nam cum dies tri affu
erit ⁊ comederit duos oculos
aspiciēs ad ipm̄ ⁊ uideb ipm̄
augeri ⁊ magnificari. ⁊ inflam
mabunt oculi ei. nō g cesset
ita eē donec preterierit ex die
⁊ hore. nam ipē piciet ex ore
suo frustrū sanguinis. acci
pe g illud. deinde decolla gal
lum in hora tua ⁊ intende ad
gattum siluestrem uehemēt
nigr. ⁊ ciba ipm̄ illo gallo. Cū
g comederit ipm̄. decolla ipsū
deinde accipe sanguinē ei et
accipe fel eius. ⁊ exsicca unū
qdq p se. deinde fac alkohol
cum sanguine ipsius. postea
cum felle in scda uice. nā tu
uidebis spuales oīs ī hora
ascensionis ⁊ descensiōis eor
⁊ in die ⁊ in nocte. Cū g uolu
eris ut remoueat illud tunc
fac alchohol cum felle upupe
⁊ corde galli nigri. Visio alia

Accipe duos oclos spualitatis.
Asylae. ⁊ duos oclos bubonis.
⁊ duos oclos piscis qui dr̄ Ker
tusirsir. ⁊ duos oclos cancri.
⁊ duos gatti ⁊ oclm̄ piscis q
dr̄ altabeda in egypto. aggrega
hos oīs ⁊ sicca ⁊ tere. ⁊ fac al
chohol cum eis. Visio alia ad
demōes ⁊ omnes spiritus.

Quando uis uidē oīs dmōes
⁊ spuales ⁊ omēz spm̄ scdm
formā suam. Tunc accipe gat
tum siluestrē nigerrimū ⁊ ua
de cum eo ubi nō audiat canū
latratus ⁊ pone ipm̄ in eo. ʌ.
dieb. ⁊ ciba ipm̄ in pma die
upupa. ⁊ in scda die gallo al
bo afiraoh qui hz cristam ut
diximus. ⁊ in die tcio rachama
ti. ⁊ in die quarto pisce qui dr̄
albutayn. ⁊ in die sexto gal
lo nigro afiraoh. Cum g fuīt
dies. ʌ. tunc intende ad gat
tum alium qui sit apd te qm̄
iam fecisti pati famē. ʌ. dieb
in quib non cibasti nisi ītes
tinis trium gruū. ⁊ capite chald
sine corpore. Cum g cplent
ʌ. dies. decolla illum gattū
pmū ⁊ da ipm̄ comedere huic
gatto in trib dieb ita ut n̄
remaneat ex eo pret ossa par
neq multum. deinde fac eū
pati famē trib dieb. postea de
colla ipm̄ ⁊ accipe fel ei ⁊ ex
sicca ipm̄ in pāno lini ⁊ fūde
sup ipm̄ olō oliue. ⁊ pmisce
cum eo ⁊ cohopi in sup ea cimi
nile eris citrini. cum g agre
gatur accipe illō. deinde fac
alchohol cum eo in usu tuo aq
rous. nā tu uidebis ex eo mi
rabil. Qd si uis ut remouea
tur a te. tūc fac alchohol cum
corde cerui adusto. Capitulū

Accipe īclinatiōis bestiarum.
Lignū ex arbore qui dr̄ eme
chene. ⁊ ē arbor longa nodosa
lenis int nodos cui no ē spa
cium. qm̄ int nodū ⁊ cōparē
suū ex differencia ē q ē equale
nodo ei. eleuat sup crux unū
Cum g elongat sicut mēsura
cubiti. eleuat ex illo cubito

tres rami. 7 elongat' donec cō
sequitur unūquisq; eoꝝ quīq;
palmos. 7 hic qui est finis lō
gitudinis eoꝝ. Abscinde g° ex
cursu trium ramoꝝ portionē
in qua sit radix trium ramo
ꝝ. 7 abscinde ramos ꝫ pice eō
7 pice radicē. 7 sit longitudo
illi' ligni q' abscindisti due
tie palmi uni'. 7 sit illud ī
die festiuitatis crucis sole oc
cidente. nam tu nō pōēs ip̄m
neq; transib' cum eo n̄ q̄ctiq;
bestia siue sit asin' siue mul'
siue alia euenerit ei donec in
clinetur ei. 7 ē ex secretis sci
entiaꝝ. 7 huic quidē arbori
sunt secreta mirabilia. Expi
re g° ea 7 stabis sup u'itatem
s'monis n̄ri si ds̄ uoluit. Suf

[Q]ue fumigatio sapientum.

ingrediunt' in domib; 7 n̄ tor
mit qui intra ip̄os ē aliquo
m̄. 7 sapientes faciebāt hanc
suffumigationē in mansionib;
suis qn̄ festinabāt sup uigi
lias. ac̄. storacis. 7 granoꝝ ?
nil. 7 pedis columbini. omīū
ana. partē unā. 7 sp̄ei que dr̄
sagal capis 7 est in india mul
ta famosa q' sit equale ponderī
omīūz. tere g° illud 7 cribellar
suffumiga cum eo sup carbōēs
quoꝝ exsiccatio iam quieuit.
7 est bonū expimentū. Expli
cit liber p'mi'. Incip liber sc̄ds

[D]e nemus neim'.
ns minori scien
dum ē q' nō ē no
bis necēē ip̄m fir
mare hic. ueꝝ tn̄
apta que diximus in ꝓlogo hui'
m̄i libri ei' declaratione 7 ip̄i'
expositionē nō fuit nob' excusa
tio quin ex eo efferem' illd' qd
post licet in hoc nr̄o li
bro. q' ē quia multi hominū iā
sciuerūt omēz hui' artem' mi
noris 7 sciuerunt radicē eius
7 ingeniū ei' s'm q' ē. fuit g°
negligere ip̄m incli?. ueꝝ tam
non fuit excusatio ꝓp q' liga
uim' nos ip̄os in principio n̄ri
libri q' nos exponem' ip̄m in
loco suo capitulatim. deinde p'ue
nit nobiscum s'o ad locum. nō
ē g° nisi firmare ip̄m hic. 7 ē
q' quāuis sciuerit quidā hoīū
quidā eius. nō sciuerit totum.
neq; quidā eoꝝ sciuerit. quidā
eius nedum totum. Volum'
g° ut addam' eis ꝑ illud scien
tiam ad illud q' sciuerit. non ē
g° excusatio in nullo ab acqui
sitionē ei qui legit ip̄m aut sci
re ei q' speculatur in eo aut ī
strumenti 7 op'atorē q' nesciunt
an noīe sp̄ei ul' que q' ē mira
bile. Nominaui g° ea 7 extinei
ut laboret a significand' illud
7 sciat quid ē p famositatem ei'
deind' faciat illd'. Illā q' ē ex h
acquisitio. deinde sciat. Et ē
cum eo ueꝝ ex eo q' sit excusa
tiō ab illo maiore. 7 differt ab
eo qm̄ ei' acceptio fortasse dif
ficilis ei qui nō ē instructus
in arte neq ē inea. Cū g° uidē
hec appinquat sup illud q' ac
cipit 7 alleuiat in corde eius.
facit illud 7 utit' usicē ei'. nō
g° rememorat' ei' q' precessit
7 recepit hūc nemi' minorē
7 ego sum affirmās ip̄m affir
matiōē abreuiata aggregati
sicut abreuiaui illd' q' p'cessit

in prologo libri mei huius de esse
ancimus minoris. Capitulum
plantarum que seminantur et nascuntur
statim et fructum faciunt in ho-
Quando volueris semi- ra una.
nare semen quod oriatur statim
et fructificet fructum et comedatur
et totum illud in huna hora ita
ut excitentur ex eo omnes qui in-
venerint illud et inveniuntur ex eo
albatex grana sume quantum
vis et infunde illud in sangui-
ne flebotomancium. Λ. diebus.
deinde extrahe illud ex eo die
septimo. et pone illud super car-
tam. et exsicca ipsum in umbra
Λ. diebus. deinde pone illud post-
ea Λ. diebus in sole postea acci-
pe et repone illud. et accipe lutum
quod elevatur super aratrum quando aratur
et exsicca illud. et tere illud con-
tritione multa. et pone ipsum in
panno. cum ergo volueris operationem
cum eo habeas grana occulte te-
cum. ergo extrahe ea et fac exti-
mari quod extrahas terram ex terra
extrahe ergo illud lutum et pone
ipsum super terram sparsum. et ac-
cipe grana. sepeli ea in eo. de-
inde accipe aquam calidam et rora
eam super illud. deinde cooperi
illud cum mandili hominis hora
una. ascendet enim post paululum
semen bonum cui erunt flores et
magnum plenum fructum in forma
sua. accipe ergo illum et ciba ex
ipso homines. et cave tibi ne come-
das ex eo aliquid propter conscientiam
tuam. quia est ex sanguine hominis et
homines stupefient et mirabuntur
ex eo. Semen aliud.
Quando vis seminare semen quod
nascatur statim. tunc accipe ter-
ram que elevatur super aratrum.
accipe ergo eam dum est humida
et exsicca eam. et tere eam donec
fiat terra. cum ergo vis operari
cum ea. tunc accipe sedenici
in die et pulveriza ipsum in ea. et ro-
ra desuper aquam frigidam et co-
operi illud cum mantili. et dimit-
te illud hora una. nascetur enim
semen bonum. Semen aliud.
Quando volueris seminare super
ciminile eris quod oriatur statim.
accipe limaturam eris et post
misce cum ea aliquid aliud de
terra lingur. et occultabis illud
tecum in encacarati. et non vide-
at illud aliquis. deinde quere
aquam in urceolo. et accipe a-
cetum quod sit apud te in ore tu-
o et fac estimari quod sit aqua ex
illa que est in urceolo. proice
ergo illam ex ore tuo super cimi-
nile. deinde accipe terram quam
dederunt tibi et proice eam super fun-
dum illius ciminile super illud a-
cetum. deinde rora super illud ex
aqua urceoli paulatim. lima-
tura enim quando advenient ei acetum
fiet ut giniar et virescet. et fit
similis herbis virentibus. nam
facias hoc capitulum ... non co-
ram hominibus quos iam invasit
timor. ipsum enim transiet super
eos et addidimus in hoc capitulo
salem armoniacum. Suffumi-
Quando vis facere gatio alia.
suffumigationem et suffumigas
cum ea super portam et sedent
in ea homines. et videas omnes qui in
illa mansione sunt quasi ipsi
sunt magni homines in forma
elephantum et equorum. tunc acci-
pe speciem que dicitur alkekengi et a-

tere ipam et confice ipam anacardo
culo pinguedinis delphyni.
et fac ex eo grana sicut cicer. deinde
inde suffumiga cum eis super
ignem stercoris vaccini quod mul
getur et non sit in domo locus
ex quo egrediatur fumus nisi por
ta. et sit lar sub terra. deinde tota
omnes qui sunt in mansione vide
buntur quasi ipsi sint homines in
magni in formis equorum et ele
phantum et est capitulum mirabile.
Quando tu fumigabis cum ea
videbis Suffumigatio alia.
in domo similitudines viride
et mirabilia multa non facit quod
sunt per multitudine earum et est mi
rabilium eius. Accipe ciniar. et lapi
dem aquile et folia arboris que dicitur
pulegium cervinum et tere totum et
pulverica et cribella illud et confi
ce ipsum cum pinguedine del
phyni sicut grana ciceris. et
sicca ea in umbra et suffumiga
cum eis in hora tue necessitatis.
et est illud quod dixi et si deus volu
erit. Suffumigatio ad loquendum in sompno
Quando vis scire quod tibi neces
sarium est de bono et malo per ru
morem de quo vis querere. tunc
accipe sanguinem asini conge
latum et lapidem cervini pinguedi
nem et storacem et agrega totum
ponderibus equalibus et confectum
et faciant grana. et suffumige
tur cum eis domus. tu enim vide
bis in sompno tuo qui narrabit
tibi illud quod vis deo dante. Can
dela vel lampas mirabilis.
Modus faciendi licinium quod cum
tu accenderis videbis homines in
quacumque forma vis et est licinium
mirabile. Accipe oculos baboni

et oculum piscis qui dicitur aufures. et
oculos piscis qui dicitur luburnis et
fel lupor. Contrita ergo ea ma
nibus commisce et pone ea in vase
vitreo. Cum ergo vis operari cum eo
accipe. adipem cuiuscumque vis bestie ut fi
at homo in forma eius. liquefac ergo eam
et permisce cum ea medicina. et in
unge cum eo quodcumque licinium
vis. deinde accende ipsum in me
dio edis eius. homines edis videbunt
se ad invicem in forma illius bes
tie cuius pinguedine accendisti.
Licinium aliud mirabile in for
Et est ex igne istam ma angelorum.
mato. Accipe oculos piscis et oculos
hyloe et contracta eos manibus ma
laxando. et pones eos in vase
vitreo. 7. diebus. deinde pone in eis
aliquid de oleo et illumina cum eo
in lampade viridi. et pone ipsam
coram hominibus qui sunt in ede. ipsi
enim videbunt se ad invicem
in forma angelorum ex igne. ac
censo fugiunt ergo et vociferant.
Si vis videre ut homines ad invicem
sint nigrarum facierum. tunc accipe
lampadem nigram et funde in ipsam
argentum vivum. et funde in eo
aliquid ex sanguine flebotoma
cum et pone in ea in illo sanguine
licinium. et pone super sanguinem ar
gentum vivum aliquid. et sit lici
nium ex pannis mortui aut pan
nis nigris. et accende ipsum in
medio edis. nam tu videbis ex
hominibus mirabilia quando videbunt se
ad invicem cum illis formis.
Quando vis Lampas mirabilis.
accendere lampadem et videre
quod sit inter manus nigri stantis.
et in eius manu virga ita ut fiat
homines edis ex eo. Accipe ranam

Licinium aliud.

uiridem ⁊ decolla eā sup pānū
exequiar uiridē. ⁊ madefac ipz
cum sambucino. ⁊ pōe ipm lici
niū ⁊ illumina cum eo in lāpa
de uiridi. nam tu uidebis ni
grum stantē int' cui' manus
erit lampas. ⁊ in manu eius
uirga. ⁊ mirabile ē ualde. [*Lapis al.*]

Inter cui' man' fuit ille nō ui
debit ⁊ caligabit sup ipm uis'
eius. ⁊ qui fuit post ipm uide
bit totū q' ē in domo. ⁊ aspiciet
illud. ⁊ nō occultabit' ipi ex eo
par neq; multū. Accipe piscē
qui dicitur araeo in sabasara.
⁊ nōiat' delphin'. tere g' ipm
deinde accipe lini pānū aut
fuiuis ⁊ sparge sup ipm aliq
ex cimiar. deinde funde s' illō
ex illa pinguedine liquefcā
deinde stringe manū sup ipm
⁊ inuolue pānū. ⁊ fac ex ipso
licinū. deinde accende ipm ī
lampade eius uiride. erit enī
illō q' dixi. *Lampas alia.*

Operatio lapidis quā tu reduxe fe
ceris in ede uidebis illos qui
sunt in illa ede ad inuicem in
forma feda ut fugiāt ab inui
cē ⁊ estimēt q' ipi sint destruc
ti. hoc aūt licinio utūt' mlti ex
coraistar' ⁊ qui attribuūt sibi
pphiā. ⁊ ē mirabile. Acc. pilos
ex cauda canis nigri uehemt'
in quo nō sit albedo. ⁊ aliqd ex
pīguedīe ei'. liqua g' pingue
dinē deinde accipe pānū exeq
arū. ⁊ fac in eo licinū. deinde
line ipm cum eo q' fecisti. ⁊ il
lumina ipm ī lampade uiridi
cū olō sambucino ⁊ accend' illō
⁊ nō sit in domo licinium pt'
ipm. *Licinium pulcrum.*

Quando tu accenderis ipm in ede
implebit' dom' illa tota ymā
ginib; ⁊ s'pentib; magis ⁊ mi
rabilib; magnis oīs gnīs dū
pmanet licinū illō accensū.
Accipe pīguedinē s'pentis ni
gri. ⁊ spoliū s'pentis nigri et
pānū exeqar. ⁊ fac licinū ex il
lo pāno deinde line ipm cum
illa pīguedine. ⁊ pone spoliū
s'pentis in concauitate ei' ⁊ il
lumina illud cum olō sambu
cino in lampade nig' aū uiri
di erit ei q' dixi t'. *Licinium pulcrum.*

Qui cum accenderis
in ede. uidebūt hoīes se ad in
uicē nigrar facier. Accipe lam
pidē uiridē. ⁊ pōe in ea aliqd ex
nitro ⁊ puluiga sup illud aliqd
ex sale gēma. ⁊ adde ex sulphu
re trito. deinde illumina cū
eo lampadē ex luto confecto
ex naphta ⁊ sandaraca ⁊ pan
no exequiar. uidebūt ei hoīes
facies suas nigras ut ē nox.

Si accēderis *Licinū aliud bonū.*
illud in ede. ⁊ rorauis sup ipm
aquā accendet' si foderis sup
illud oleū extīguet'. Accipe cal
cem quā nō inuenit aqua ⁊ p
misce eā cum equali sibi ex
cera ⁊ medietati ei' ex olō bal
sami ⁊ naphta citrina ⁊ cū eqli
sibi ex sulphurē. ⁊ fac licinū
ex eo ⁊ roza sup aquā ⁊ accen
det'. ⁊ funde oleū ⁊ extinguet'.

Licinū aliud mirabile.

Cum accenderis ipm uideb' do
mū sicut argentū albū ⁊ oīs
res in ea ex uasis ⁊ cibis erit
pulcra ualde alba. Accipe lac
tum nigr' ⁊ abscide caudā ei'
deinde accipe ex sanguīe caud'

eius rem que est silis argento ui-
uo donec moriatur. deinde acc. lici-
nium et madefac ipsum cum eo et pone
ipsum in lampade noua et accende
ipsum. domus enim splendescet sicut
argentum aut splendor eius.

Operatio lampadis mirabilis.

Quam qui manu sua tenuerit non
cessabit pedere donec dimiserit eam.
Acc. sanguinem testudinis et exsic-
ca ipsum in panno lini et fac ex eo
licinium et illumina ipsum in lampade
deinde da illud cuiuis et dic ei il-
lumina. nam ipse qui accenderit ipsam
pedet donec dimiserit. **Lampas mi-**
Quando accenderis et uideris **rabilis.**
eam rane silebunt. Acc. pinguedinem
cocodrilli et confice ipsam cum ce-
ra albificata in sole et fac ex eo
licinium et illumina cum eo in me-
dio saltuum in quibus sunt rane et
statim cum uiderint illud tacebunt.

Quando **Alia mirabilis lampis.**
tu feceris eam et accenderis ipsam co-
ram illis qui sunt in domo ui-
debunt se ad inuicem sicut ymagines
et lampades. Accipe guiar et chi-
mia et tere bene et accipe pannum
sirius et madefac ipsum cum pi-
guedine piscis. aut cum oleo
puro et pone ipsum in lampade ui-
tri. et pone super ipsum ex illo me-
dicamine contrito partem paruam
et accende ipsum est enim mirabile.

Quando tu **Licinium aliud.**
accenderis ipsum in domo in qua
sunt non cessabunt saltare gau-
dendo et scindent uestimenta sua
ex gaudio ita ut admiratio sit
ex eis et continet qui uiderint
eas quod sint demoniace ex uehe-
mentia risus earum et tripudij. Accipe
sanguinem leporis et sanguinem fi-
cedule masculi. est quedam auis
que assimilatur turturi et dicitur sala-
coren. et equale mediatatem eius ex
sanguine turturis maris. intinge
deinde in eo licinium et illumina
cum eo in medio domus in qua
sunt cantatrices et puelle. **Capi-**
Si uis ponere in **tulum pulcrum.**
statu hominis quod sint sicut pedi-
culi scaturientes et non possit homo
continere. tunc pone in lecto eius pon-
dus dragme unius kerkengi. et
erunt sicut pediculi scaturientes
equaliter et si tu acceperis pilos
caudatis fiet simile illi. **Licini-**
Quando accenderis ipsum **um pulcrum.**
uidebuntur homines ad se inuicem
quasi ipsi sint in fumum ac ue-
hementia pallididatis et extenu-
ati hominis et destructionis corporis
Accipe locustam citrinam et exsicca
ipsam et tere ipsum et pone ipsam
in panno exequiarum et incende ipsum
cum oleo sambucino in quocumque
loco fueris et erit quod dixi. **Capitu-**
Quando uis ut **lum mirabile.**
ambules te accenso igne a uer-
tice capitis tui usque ad pedes tuos
ita ut fugiant a te omnes qui ui-
derint et paueant et cum hoc ignis non
nocet tibi neque ledet te. tunc ac-
cipe maluauiscum album et confice
eum cum albugine ouorum. deinde
line cum ea corpus tuum et dimit-
te donec exsiccetur. deinde accipe
ex [gap] et tere illud cum are
ex ouis et line illud super primum
deinde puluerica super illud sulfur
deinde accende in eo ignem post il-
lud. ignis autem inflammabit ex eo
et accendetur et non nocebit corpori.

Si uis **Capitulum aliud.**
facere ymaginem unius bestie

aut cuiꝰ uis ex aĩalibꝫ ex lignis
deinđ proice ip̄m ẏmaginē in
ignem ⁊ nō cōbuetur. accipe
glutē piscis partē unā ⁊ aluminis
equale illi ⁊ fuci iamini equale
illi ⁊ ꝑmisce acetū ⁊ fundꝰ sr̄
ip̄m acetū uini ⁊ ꝯficiatū cū
eo. deinde accipe qđcūqȝ lignū
uis ⁊ fac ẏmaginē. ⁊ si nō uis
ẏmaginē facere nō cures. sȝ li
le ip̄m hoc linimēto. ⁊ proice
ip̄m in ignem ⁊ nō ꝯburetur.
[E]t ē ut Capitulū aliud pulcꝝ.
facias ẏmaginē hoīs. ⁊ cum tu
coopis ip̄am aqua accendetur
ignis. ⁊ si reduxeris eā ⁊ dimise
ris eam cōburetur. ⁊ si extinxeris
eam redibit ad habitudinē
suā. acc. calcē nō extictā ⁊ ꝑ
misce eā cum anarclo te ⁊ o
leo sisami. ⁊ naphta alba et
sulphure. ⁊ fac ex eo ẏmagi
nē. nam qñ tu rorabis aquā
accendetur ignis ⁊ comedet.
[T]u uis Capitulum mirabile.
ut sedeat coram lapide ⁊ apias
manꝰ tuas ⁊ extiguatur lapas ⁊
remoueatur lum̄ eiꝰ. deinđ clau
das manꝰ ⁊ redeat lum̄ ⁊ nō ces
set taliter facere usqȝ millies. ac
cipe sꝰ sp̄em que dr̄ indi spu
ma ⁊ tere eā. confice eā cū aq̄
cāphore ⁊ line cum ea manus
tuas deinđ apī eā in facie lā
padis delebitur eiꝰ lum̄. ⁊ si i
terꝫ clauseris redibit lum̄. Ca
[U]is uidere pitulū diuinationis.
omnē rē ꝓfundā in nocte q̄si
uideas in die. manifeste. ⁊ q̄
occultū ē parꝫ neqȝ multū ⁊
legas libros in nocte nigra tē
unge faciē tuā cū sanguine
uesꝑtilioīs. erit enī illđ q̄ di

xi tibi. Capitulū aliud.
[Q]uando uis ut scribas librꝫ et
uideas ip̄m in nocte ut aurū
euricū ⁊ nō uideatur penitꝰ ī die.
tūc acc. fel furonis. ⁊ fel canis
nigri ⁊ ꝑmisce utraqȝ simul
deinde scribe cum eis ī carta
gazeli cum calamo ferri ⁊ ad
de si uis fel anapistis. ⁊ nō
uidebis nisi in nocte. Capitulūꝫ
[Q]uando uis ut arborꝫ aliud.
cum ꝓiciat que ē in ea ex fructi
bꝫ ita ut nō remaneat in ea
parꝫ neqȝ multū. accipe. iiii. par
tes sulphuris citrini. ⁊ iiii. ꝑtes
sulphuris nigri ⁊ duas albi.
⁊ cegi cipriū. ⁊ tere omnia ⁊ ꝑ
misce ⁊ fumiga cum eo arborꝫ.
[S]i uis scribere Capitulū pulcrū.
librꝫ in carta aut alio. ⁊ piciās
ip̄m in cauerna serpentiū aut
uipere ⁊ excoriabunt ⁊ mouebunt
statim. ⁊ si uideris et serpentem
appinquauis librꝫ mouentū
statim accipe ex arꝫ. rotunda
quantū uis ⁊ tere illud bn̄. ⁊
accipe ranā siluestrē. ⁊ ē cam
pestris ⁊ contere eā ⁊ cōmisce
eam cū agiarꝫ. ⁊ pone cū eo a
liquid ex encausto. ⁊ scribe
cum eo in carta aut alio qđ
plus amas. deinđ proice ad ser
pentes. Capitulum aliud.
[A]ccipe aut ignē in manū tuā si
uolueris ⁊ nō ꝯburet te. ⁊ suf
fumiges sup manū tuā illđ
qui sūt in domo neqȝ nocebit
ignis. acc. talk. dissolutū cū
aqua fabarꝫ calida ⁊ cū anar
culo magne medinati. ⁊ a
narculo malue albe. ⁊ ꝑmis
ce illđ cum eo bn̄. deinđ line
cū eo palmā tuā ⁊ fac siccari.

et pone in ea ignem. et suffumi
ga in ea cum ligno aut alio.
Quando tu licinium mirabile.
accenderis ipsum implebitur do
mus in qua tu es serpentibus ma
gnis et paruis et est res timo
rosa ut fugiant qui sunt in ea
et timeant. Accipe aurum .4. de pi
guedine serpentis. et parum salis
in ea pone. et accipe pannum exe
quiarum et incide ipsum in .4. fru
stra. et diuide pinguedinem in
frustra. et sic facias .4. licini
a. et incide ea et accende ea in
4. angulis domus cum oleo sa
bucino in lampade noua et
uidebis quod dixi. Aliud pulex.
Licinium pulcrum quod cum accenderis
uidebis domum in qua tu eris
uiridem ualde ut siclam et in ea
passeres uirides uolantes et in
circuitu domus. accipe pannum
exequiarum recentem. et pone in
eo cerebrum auis et pennas caude
eius. et inuoluendo fac ex eo
licinium et pone ipsum in lampade
noua uiridi et accende ipsam
in domo cum oleo oliue. et qui
erunt in domo res fient uiri
des ualde. et uidebuntur quasi aues
uolentes uirides et nigre donec
admiratio fiat ex illo. capitu
lum ut appareant in domo serpentes.
Faciens uidere domum plenam
serpentibus et ymaginibus timo
rosis. Accipe cutem serpentis et
sanguinem alterius serpentis et
masculi. et aggrega illa tamen et po
ne ea in panno exequiarum et accende
ipsum in lucerna noua. Lucerna
Lucernam uel candelam | ambulans.
si uis ita quando tu accenderis
eam repat et ambulet et agitetur

Accipe cutem lupi et cutem canis. et
fac ex utrisque licinium et accende
ipsum cum oleo oliue et statim
mouebitur. Lucerna timoris.
Quando uis accendere lucernam uel can
delam ita ut qui regit eam manu
sua timeat ualde et proiciat ex
manu sua. Accipe pannum lini
nouum album et fac ex eo licinium
et pone in concauitate eius cutem
et salem combustum. et facias ipsum o
leo oliue. et da ipsum cui uis nam
statim cum accenderit ipsum ex
palabit eius in manu et timebit
et abiciet illud. Aliud mirabi
le.
Extimatur quod in sinciput hominis le
porum post mortem eius generantur u
mes. cumque preterierint ei dies. 9. u
mes illi fiunt musce. et post
19. dies sicut dracones magni.
quorum unus si momorderit hominem
moritur statim. Quod si tu accep
is ex eis aliquid et coxeris illud
cum oleo. et feceris ex eo candelam
in lucerna eris cum licinio ex pan
no exequiarum. uidebis ex eo
rem magnam et formas quas narrari
non possunt cum timore uehementi.
Quando uis ut fantasticum.
uideant se homines ad inuicem in
formis sathane. accipe oculum
durnati et madefac ipsum in ui
treata cum aqua in qua stet
10. diebus. et puluerica super ipsum
aliud ex pisce et illiniat lucer
nam ex eo. in domo. Opus ti
moris
Quod qui manu sua tenuerit lucernam.
pedet. accipe fimum et fac ex
eo licinium in quo sit tinea et
madefac cum oleo lucerna noua
deinde da illud cum oleo cui uis
et accendat ipsum. ipse namque sta
tim cum illud accenderit in

capiet precerr. & nō cessabit donec dum fit illud. et simile uiri teneret eum. De attrac
Qvando uis ut at tione ferri.
trahas ferrū absq; magnete cum re que dicitur.
accipe ipm̄ & trahet ad se si d's uoluerit.

Completus ē liber aggregationum anaguemis platonis cum expositiōe hunaym filij ysaac. deo grās. amen.

In xpi noie am. Incipit cyru
gia magri Bruni longubu
censis ex dictis sapientium ue
terum breuit' 7 lucid' copillata.

me iam e diu
andrea vicenti
ne uenerabilis
amice mi qd t'
breui 7 aperto
sermone in medicatoe cyrurgie
librum describerem collectum
et exceptum ex dictis gloriosis
simi. G. auic. almansoris. albu
chasim. 7 aly. nec no aliorum pen
torum ueterum. Et ego quidem
licet p eminentiam negotiorum
tibi longanimitatem huc usq;
prestiterim. tamen tuu uoluntate
sicut nouit scrutator omnium
tuum defraudandi desiderium
non quesiui. imo illud idem i
te compleri auide peroptaui.
Quapropt nunc munifice dextere
saluatoris suffragio imminente
iuxta meu posse tue petitioni
captato animo totalit' acquie
sco. Suscipiat g' tue dilectionis
sinceritas presens munusculu
paruus complemto coopan
te dno assumere no uitaui. Cu
michi tuis satisfacere pcib; no
sit durum set gratum. no aspe
rum set amenum. Primo sci
endu est qd tractatus istius li
bri in duas partes diuiditur
in quarum principio capitula col
locaui. de quib; prime parti ui
ginti attribui. 7 similit' secunde
uiginti. ut p certum ipsoru nu
merum qd queratur in eo posit
facilius inueniri. Est aut uere
compositus sm mensuram qua
quesisti. s. secundum descriptiones q
inueniunt' in libris ueterum
quorum rememoratio iam precces
sit. s. antiquam ad tractatum p
prium fiat descensus ut eius ac
cessus facilior habeatur: quedam
sunt prenotanda. videlicet quid
sit cyrurgia. un dicatur. cuiusmodi
debent esse operatores ipsius. que
sit eorum intentio. nec no in quot
spes principaliter diuidat'. Est
g' cyrurgia ut coit' dicitur manu
alis operatio in corpore animal'
ad sanitatem tendens. vl' ut ap
tius declaretur. Cyrurgia est po
stremu instrumentum medicine.
Instrumenta quidem medicine sunt
tria. quib; mediantib; morbo
rum causis ualet medicus su
ma diligentia subuenire. 7 il
la sunt sic dieta potio. 7 cyrurgia.
Dieta enim primum e instrum
tum et est melius regimen sic
testatur: G. in comento regimi
nis acutorum dicens. qd si possu
mus hominem curare p dietam
non curemus eum cum aliqua po
tione. 7 idem damascen' in suis
anforismis. Si poteris homine
curare p dietam opera inueni
es. Qd regimen exigitur cont'
cum et fiat digestionem. Se
cundum regimen e potio. et de
hoc etiam dicit G. qd si cum eo pos
sumus remouere infirmitatem
no accedamus ad cyrurgiam. est
ergo tertium regimen sic dictum
est cyrurgia cuius beneficio remo
uentur qd no pot p ista duo re
gimina remoueri. Dicitur

aut cyrugia a cyros grece quod est
manus et gya quod est actio. in
de cyrugia quasi operatio manualis
eo quod eius perfectio et integritas
in actione sive operatione manuum
existit. Oportet operatores cyru
gie ut dicit aly in comento pri
mum loca frequentare in quibus
periti assueti sunt cyrugicorum. et e
orum operationes diu ac diligenter
inspicere. nec sint temerarii sed
audaces. sint suavissimi atque
cautissimi in operando et maxime
in locis timorosis ut in cerebro.
non sint vinolenti. sic autem bi
bant vinum ut sensui non do
minetur quia omnia que sunt ad
artem necessaria non possunt ad
plenum in libris comprehendi.
ideo sint naturaliter ingeniosi
valde. et enim commendatur ingeni
um in medico et maxime a da
masceno ubi dicit ingenium
naturale medici adiuvat artem
et naturam regentem. contrarium
vero orium. Sunt etiam viri lit
terati aut ab eo qui novit lit
teras adminus artem addiscat.
vix enim aliquem absque litteratu
ra hanc artem comprehendere
puto. Sed tempore presenti nedum ydi
ote immo quod indecenti et orribili
iudicatur viles femine et pre
sumptuose hac artem usurpave
runt et abutuntur ea. que licet cre
dant nec artem nec ingenium
habent. refert enim almansor quod
hii qui hanc artem exercent pro
maiori parte sunt ydiote rusti
ci et stolidi. et propter causam sue stol
liditatis egritudines pessime
in hominibus generantur quibus
fortasse egri interficiuntur cum

non sapientes nec sub certa ra
dice sed casualiter operentur. et
causas et nomina infirmita
tum quas asserunt se sanare pe
nitus non agnoscunt. Intentio
cyrugicorum est operans circa tria.
scilicet circa coniunctionem solutorum. et
separationem coniunctorum preter
naturam. et extirpatione super
flui. Sunt autem cyrugie species
universaliter due sicut testatur Jo
hannitius cum dicit. Cyrugia est
duplex aut in carne aut in osse.
et hoc secundum contrarietatem mem
brorum subiectorum. nam alia fit in
membris mollibus. ut in carne
nervis venis et similibus. alia fit
in membris duris ut in ossibus
et similibus que sicut differunt
in contrarietate qualitatum.
scilicet mollicie et duritie. sic et in omni
operatione cyrugicali. que fit in
membris mollibus subdividitur
tripliciter. aut fit in carne et cuti
et illa scarificatio. aut incisio
vel sutio aut incensio nuncupa
tur. aut fit in venis non pul
satilibus et dicitur flebotomia vel
sectio. aut fit in nervis et lati
et incisio nominatur. aut secundum
longum et dicitur scissura vel punc
tura. licet in diaflamate et panicu
lis dicatur ruptura. Que vero
fit in membris duris duplex
est. quoniam aut fit in ossibus ruptis
et dicitur consolidatio fractorum.
aut fit in ossibus dislocatis a su
o proprio scemate et appellatur con
iunctio disiunctorum de quibus om
nibus tractandum est preterquam de sca
rificatione et flebotomia. que licet
cyrugie species habeantur. de eis
tamen plurimi edocuerunt auc

tores. ac ipsorum operationes nolu
erunt medici propter indecentiam
exercere. sed illas barberiorum ma
nibus reliquerunt.

Explicit prohemium. Incipi
unt capitula prime partis.

Capitulum i. de divisione et genera
libus causis solutionis continuitatis.

Postquam posuimus ante
sufficientem prohemium consequen
ter cum auxilio dei accedamus
ad propositum principale scilicet ad tra
ctandum premissa capitula per or
dinem exequendo. Dico ergo quod
solutio continuitatis que est egri
tudo communis dupliciter dividitur.
quoniam aut est simplex aut est com
posita. Simplex autem solutio conti
nuitatis est illa in qua non est sub
stantie deperditio. currit tamen in eque
unicum genus passionis. et sic
unicam habet intentionem cura
tionis scilicet unitionem partium so
lutionis. Solutio vero continuitatis
composita est illa in qua est sube
deperditio. et tunc currit in ea du
o genera passionis. et sic duas
habet intentiones curationis in
se. quarum una est unitio partium
solutarum. et secunda est regeneratio
substantie deperdite. Sunt igitur
generaliter omnes cause solutionis
continuitatis due. quarum una est
intrinseca et alia est extrinseca.

Intrinseca vero dupliciter accidit, scilicet ex humore et ventositate. Humor namque ex quantitate nimia aliquando solvit continuitatem, et aliquando ex qualitate sua extra cursum nature distemperata, verbi gratia, si caliditas sit plusquam oportet, motu sue impetuose ebulitionis rumpit; aut siccitas que adurendo et rarificando cutem scindit; aut frigiditas constringendo; aut humiditas putrefaciendo et corrodendo. Ventositas vero multitudine distendit et motu suo scindit. Causa autem extrinseca dupliciter etiam accidit: quoniam aut accidit ex casu aliquo, exercitio nimio vel elevatione magni ponderis et similibus, sicut scissura et fractura; aut ut accidit ex aliqua re extrinseca corpus immediate solvente, ut ferrum vel lapis et similia.

Capitulum ii. de communi disputatione solutionis continuitatis secundum diversitatem membrorum.

Quod dicit G. et Avic.: solutio continuitatis in carne possibile est ut redeat sicut fuit, id est secundum viam prime intentionis. Verum solutio continuitatis in osse non sanatur per viam intentionis prime, immo possibile est ut sanetur per viam intentionis secunde. Prima quidem intentio est vera consolidatio, que in osse fieri non potest propter duriciem partis eius. Secunda intentio est ligatio que fit poro sarcoydos mediante, sed in osse puerorum et infantium quandoque speratur ut solutio continuitatis redeat sicut fuit propter duas causas, quarum una est ex remanentia virtutis spermatis, alia ex ossis mollicie. De nervis vero et venis, sicut recitat Avicenna, dixerunt quidam medicorum quod non sanantur per viam intentionis prime, sed per viam intentionis secunde sicut ossa. Et dixerunt quidam alii quod hoc non pervenit nisi solum in arteriis, et hoc etiam testatur G. cum dicit: Multi medici putaverunt impossibile esse arterie substantiam consolidari etc. Et fortitudo probationis eorum erat consideratio et experimentum. Consideratio vero quoniam una duarum tunicarum arterie est cartilaginosa, et cartilago non recipit incarnationem. Experimentum autem quia non visa est incarnatio. Ipse autem G. iam contradixit eis et dixit quod quandoque arterie incarnantur, cum experimento et ratione. Experimento vero quoniam iam dicit se multas arterias solidatas vidisse, sicut illa que est sub bassilica et capitis, arterie temporis et cruris. Ratione autem quoniam os est extremitas in duritie et non recipit incarnationem, id est secundum primam intentionem, ubi parum in infantibus; et caro est extremitas in lenitate et incarnatur. Sed vene et arterie sunt medie inter duriciem et lenitatem, quare oportet ut earum dispositio sit inter ossa et carnem. Ergo minus recipiunt incarnationem quam caro et facilius quam ossa, et incarnantur quando earum sectio est parva et corpus patientis est humidum et lene, et non incarnantur in eo quod diversificantur ab isto, quoniam, id est, sectio est magna et corpus siccum. Et hic est modus disputationis rethori

cais cum experimenti fiducia et ra
tionis. Cap. iij. de summa et ag
gregatione curationis uulne
rum que fiunt in carne.

Vulnerum quedam fiunt parua
quedam media. quedam magna.
Item quedam fiunt in superfici
e membri quedam in medio
citate. quedam penetrantia ad
profundum. et quedam que fiunt ex eis cum
diminutione carnis et quedam minime.
me. Et ex uulneribus sunt etiam
apparentia sicut illa que fiunt
cum instrumento cuius acuitas
in latum tendit sicut ensis. et
similia. et sunt quorum profundi
tas est occulta ut pote quando fiunt cum
instrumento cuius acuitas siue
puncta in rotundum tendit.
et strictum et est sicut telum et
ei similia. Rursus aliquando
figura uulnerum est rotunda.
aliquando plana et recta. et aliquando
est habens lata. et ex eis est uul
nus rotundum difficilius et tar
dius ad sanandum propter magnam
comprehensionem eius in membro.
Preterea aliquando cadunt uulnera
super locum carnosum tantum.
aliquando super neruosum uel os
suosum que sic diuersificantur
secundum id quo fiunt. et secundum locum super
quem cadunt sic uariatur modus
curationis ipsorum. Res autem qui
bus uulnus solet fieri ut dicit albu
chasim multotiens sunt sicut
iactus lapidis aut incisio en
sis uel cultelli. aut percussio cum
lancea aut ligno uel sagitta et
similibus. Est enim uulnus solo
continuitatis ex recenti tempore facta
quando postquam uulnus antiquatum
est et non incipit consolidationem

immo semper emittit pus. tunc non
uulnus sed ulcus dicitur. Itaque ulcus
plaga putrida nuncupatur. pla
ga uero secundum usum communem sumitur
ab utroque. Et scias amice quod
in curatione uulneris antequam uide
licet quod ipsi medicinam carnis cre
antiam seu sigillantiam adhibeamus
sunt tria principaliter attenden
da. si uulnus sit simplex. i. ual
de paruum de quo non sit curan
dum et sanguis ab eo non sit cur
rens. et primum eorum est ut remo
ueatur cursus sanguinis. et pro
hibeatur calidum apostema. Verum refre
natio sanguinis a uulnere cor
pus penetranti nisi ualde super
fluat ab hoc excipitur et iam a
lias de hoc rememoratio fiet. Se
cundum est ut amministrentur me
dicine que faciunt nasci pus. et
hoc specialiter in uulneribus que ae
ris dispositio iam mutauit pre
ter in uulnere neruorum propter causam
que narrabitur loco suo. et similiter
amministrentur in uulneribus que
fiunt ex concussione quoniam quia huius
modi uulnera sunt dolorosa et
apostemosa. quorum apostema necesse est
ad saniem deuenire. et iam de i
stis uulneribus est capitulum
ordinatum. tertium uero est ut
generata sanies exsiccetur. Hac
ratione sanguis est refrenandus ut
ne immoderata quantitate pa
tiens sincopizet. et fortasse cursus
sanguinis quantitate tempera
ta ut dicit auicenna. confert uulneribus.
et prohibet apostema et oppillationem et
febrem. Inquit auicenna. de melio
ribus cum quibus intendimus in
uulneribus est ut prohibeamus eorum
apostemationem quando quando non accidit

apā possibile est ut fiat curō uul
neris. vn̄ cum illic ē apā non cō
solidatur oīō nisi prius sedatur.
Set āministratio medicinarum
facientiū nasci pus idō ɔuenit
ut fiat cessante emorosagya et
loco ab apāte calō securo quate
nus fiat dilatatio pororum. dolor
q3 mitigetur. atq3 calor natural̄
in uulnere confortetur sibi tri
buens nutrimentū donec ma
teria que in eo ē modo debito di
geratur. Vulnus etiam lapsum
bonum. contrarium uō malum
iuxta istud ypocratis cruda ma
la laxa bona. qm̄ uulnera i q
b3 non gnātur sanies non sūt
a spasmo secura. set in illis in q
b3 gnātur non timetur. ⁊ hoc
intelligendum est qm̄ sanies
que gnātur in eis est ex adiuto
rio medicine et opatiōe nature.
sanies namq3 in qua nō ē ope
rata natura est mala. dicit enī
.G. in comento pnosticorum q' tri
plex est operatō a calore. qñam
aut ē tantū operans natural̄
calor. ⁊ tūc ē conūsio humoris
in nutrimentum aut ptim a na
turali ⁊ partim ab accidentali
et tunc ē generatio saniei. aū
tm̄ ab accidentali ⁊ tūc ē gene
ratio putredinis. Postq' uō
uulnus sufficient̄ saniem acq
siuit medicinis facientib3 na
sci pus omino sublatis cū pen
no uł cum carpia ⁊ āministra
tione medicinarum exicantium
idō competent̄ conuenit ut sic
cetur ut inde ualeat solidari. nā
dum ibi eēt habundantia sa
niei uulnus consolidari ñ pos
set. quia sicut dicit .G. sanies ē
nitrsa ⁊ corrosiua et est res ma
gis contraria consolidationi.
Quappt̄ secta stolidorum cyrurgi
corum aut uulgi rudigitatē ab hi
moī documento minime mouē
ans. qui uelut rōne carentes
suas pultes mallificatiuas oī
b3 uulnerib3 indifferent̄ ac icer
sant̄ ministrent. Sane hoc qr̄
faciant iam eorum plurimos ⁊ mul
totiēs requisiui. qui michi ta
liter responderūt nullā medici
nam q' pultem uulnerib3 uti
liorem inuenimus qm̄ ipsi digerit
dolorem mitigat et confortat.
atq3 mundificat. ɔsolidatq3 et
que ex eis sūt concaua replete
carne nullum eis inferens no
cumentum. qd̄ patet manife
stissime falsum eē. excepto qd̄
uulnera digerit et dolorem mi
tigat qd̄ utile fore dico si illis
uulnerib3 quib3 cōuenit mini
stretur. ⁊ scdm̄ modum cuius
precessit rememoratō adhibea
tur. Nam sapientum prompti
tudo uulnera solidare uolenti
um circa aliud nō uersatur ñ ut
exsiccentur ⁊ hīc faciūt cū me
dicina exsiccantia ⁊ nō pus ge
nerantia. Q. ō si desiderant car
nem in uulnerib3 gnāri. tunc
faciunt ut exsiccando mūdifi
cent. qm̄ ut dicit .G. caro bona
et optima in uulnerib3 gnāri
non pōt nisi supfluitates mū
dificentur. sanies uidelicet atq3
sudor que quidem supfluitates
ut ipse testatur ex fece tercie di
gestionis nascuntur. patet g'
lucide pariter et expresse qd̄ inten
tio exsiccatōnis ⁊ mundificati
onis uulnerū qb3 mediantib'

Stolidi et indocti cyrurgici

corr perficitur restauratio. nedum
est per oleum et assungiam et alia
putrefactiua de quibus ipsi suas
pultes componunt. verum etiam in
aliis faciunt putredinem aug-
mentari. Et nota etiam quod bis
in yeme et ter in estate uulnus
curari et mutari debet quia sicut
dicit albucasis. putrefactio ma-
ior est in estate quam in yeme. hoc autem
obseruandum est cum uulnus fu-
erit penetrans ad interiora corporis
aut cum fuerit in cerebro aut in
neruis uel iuxta eos aut in locis pro
pinquis iuncturis. nam cum fu-
erit in locis aliis ut porte in carno
sis tunc semel in yeme sufficit
ac bis in estate.

Cap. iiii. de reductione intestino
rum et zirbi et de uulnere quod ac
cidit in intestino nec non de re
gimine omnium aliorum uulnerum
ad interiora corporis penetrantium.

Si uulnus adeo paruum fuerit ut
neque caro neque cutis amputata
sit sola ligatura curari potest
que sibi adinuicem partes con
iungat. et eius discontinuationem
continuet. et cauendum est ut ne
pilus aut unguentum uel oleum.
aut aliud inter labia uulneris
cadit. hec enim ut fiat agregatio
partium non permittunt. et sic conglu
tinatio retardatur. Ligature mo
dus talis esse conuenit. quod semper
a loco infirmo incipiat et tendat
ad superiorem partem. alia quoque
fascia ab eodem loco incipiens
ad partem tendat inferiorem. Super
locum uero lesum fortius constrin
gatur. et quanto magis ab infir
mo elongatur loco tanto rela
xatur. ex hac namque ligatura
sanguis ad locum infirmum trans
mitti non potest. unde apatio eui
tatur. Si uero tantum una fascia ha
beatur aut plures non fuerit necesse
fiat inuolutio ab utroque capite
usque ad medietatem fascie. et po
sitis puluillis medium ipsius
fascie super locum infirmum locetur
et sic unum caput tendat supe
rius et aliud inferius cuius rela
xatio et strictura sicut supra fiat.
et hec dicitur ligatura a duobus
capitibus. Et scias quod ligatura
fit in uulnere propter tres utilitates.
Quarum una est ut partes uulner
ratam coniunctas conseruet sanguinis
materiam prohibendo. ne ad locum
transmissus apatiam faciat et dolo
rem. Secunda ut medicamen et pul
uillos usque ad tempus motionis reti
neat et custodiat. Tertia uero est
ut ex uehementia constrictionis
ipsius aput profunditatem uulne
ris et ex relaxatione in orificio uirus
ad exteriora currat. hoc tamen non
fit nisi in uulneribus profundis
et ulceribus in quibus timetur ne
uirus in inferiori parte aggregetur.
Si autem uulnus medium fit in
ter paruum et magnum in eius re
gione sola ligatura non sufficit.
set cum medicaminibus sibi con
uenientibus sicut incarnatiuis
curam impendas. Si uero uul
nus adeo magnum fuerit quod li
gatura non possit partes eius ad
inuicem aggregare. tunc necesse
est suturam administrari. Quam
ut dicit Galienus in tegni. in curatione
carnis quatuor canones requi
runtur. Quorum unus est agregatio
partium disiunctarum. Secundus ut ta
lis agregatio conseruetur per su

turam vł ligaturam. Tertius
ut custodiatur ne aliquid int̃
labia uulneris cadat. Quartus
uõ est ut conseruetur mẽbri subia
sana ƒm sanitatẽ suam. s. ut
conseruetur eius complexio na
turalis cum medicinis ⁊ cibis.
De conseruatione quidẽ naturalis
complexionis mẽbri cũ medicini
iam fiet rememoratõ ƒm com
plementũ in capitulo suo par
tibꝫ sibi ƒm figuram debitam
collocatis. Cutis superficies suatur
cum acu subtili quadrata ⁊ filo
de serico aut loco illius si inue
niri nõ potest cum filo lineo sub
tilissimo sine necessitate quib;
tñ punctis ad mensuram uni
uncie. i. unius digiti ⁊ spaliter
minoris ab altõ separatũ pce
nectetur. extremitates uõ uul
neris relinquantur apte ũ stu
elli si opus fuerit possint im
mitti ⁊ sanies expurgari ⁊ pul
uillis ex utraq; parte uulneris lo
catis ut labia coniungantur
atq; medicamine incarnati
uo supposito conuenienter ligetur.
et cauendũ est ne humidũ medi
camen apponas. Appositũ nãq;
humidi dissolutionẽ uulneris
opatur. sic autẽ usq; ad nonum
diem sutura pmaneat. deinde
dissoluatur qđ est. q̃a in istoꝝ di
erũ spatio possibile ẽ ut partes
uulneris incarnentur. Sutura ẽ
spaliter debet fieri cum uulnus
tendit in corporis latitudine;
qm̃ ut inquit auic. cum uulnus
cadit in longitudinem ligam
tum sufficiat ⁊ aggregat ipsum
decenter. Et notandum est qđ
quanto membrum nobilius ⁊ de
licatius est eo amplius eius partes
disiuncte debent nobilius ⁊ de
licatius aggregari ac sutura decen
teneri. et illud ẽ siĉ in partibꝫ faci
ei ⁊ eis silibꝫ. Sutura aut̃ nõ mul
tum sit fortis nec multũ debilis
set mediocris. nam ut inqt. G.
Si adeo stricta fuerit ut dolorem
generet calorem faciet apã ⁊ tumo
res. ⁊ si multum fuerit debilis nõ
bene ptes uulneris coniungunt.
et in omnibꝫ locis dum uulnus
est recens ⁊ sanguinolentũ et
ab aere minime alteratum fiat.
Si a principio nõ fuerit tñ licet
ex hoc doloris fiat additio sup
infirmũ uulnus parump cum
instrumento aliquo renouetur do
nec sanguis pducetur ut partes
coniuncte melius coniungant. de
inde sutura fiat ac medicami
nis incarnatiui curã accelera.
et oportet ut scias amice qđ cõ
glutinatõ uulneris renouati e
longatur a facilitate cõglutina
tionis uulneris recentis ⁊ san
guinolẽti. Cetum si renouatõi
uulneris patiens non obedit
tũ cura ipm cũ reliqua curatõe
uulneris donec sanetur. Si uõ
in uulnere aliq̃ sit profunditas
seu concauitas tũc eius curãnis in
tentio nõ est ƒm modum cuius
precessit rememoratõ. qđ ẽ q̃a
intentio rememoratõis nẽe in
eo qđ pcessit nõ executa ẽ nisi so
lum de uulneribꝫ que fiũt cum
lata et larga incisione. i. cũ qbꝫ
nõ est deperditio subẽ neq; aliqua
concauitas in regimĩe quoꝝ suf
ficit medicamẽ incarnatiuum.
et aggregatõ partium disgrega
tarum ⁊ earum conseruatio cũ liga

nunc vel futura lex prohibito ma
teriei ad locum et rex extrinsecus
inter labia vulneris cadentium:
atque compositionis naturalis conservato
cum medicinis convenientibus
sic iam totum verificatum est.
Medicamen enim incarnativum
vulneri concavo non congruit ex eo quod
exsiccando prohibet materiam unde
carnis nativitas expectatur. sed con
gruit ei medicamen faciens na
sci carnem donec partes separate
integre coniugantur. neque etiam
oportet ut partes eius disgrega
te adinvicem aggregentur sicut in a
liis vulneribus diximus. quoniam sub eo
quedam remanet concavitas in qua
sicut .G. testatur necessario sanies ad
unatur. quare oporteret iterum
ut aperiretur timendo ne membrum
putrefactionem incurreret. Quod si
profunditas vulneris taliter habea
tur. scilicet ut eius virus ad exteriora
non fluat. immo in inferiori parte
eius aggregetur. tunc aptetur liga
tura vehementior apud vulneris
profunditatem et remissius apud os le
nior fiat ut virus non impediatur
exitu. membrum etiam taliter figure
tur ut vulnus sit inferius quod ab ipso
virus effluere possit. testatur autem
avic. quod iam sanavit vulnus ma
gnum cuius profundum erat apud
genu et remissius orificium in coxa so
lum cum aptatione figure quem
quia aptavit profundum superius et
orificium inferius cum suspen
sione cruris quare sanatum est ab
sque perforatione inferius et inci
sione aliqua. et membra quidem
in quibus est aptatio figure pos
sibilius sunt sicut adiutorium.
brachium. manus. coxa. crus. pes.

iunctura et mates. Quod si aptatio fi
gure in vulnere non est tibi pos
sibilius. tunc ut inquit almansor.
oportebit ut in die secundo et quanto
consideretur et si eius profunditas in
ceperit minui. nec virus in pu
tredo multa contineatur curatio
non mutetur. Si vero contrarium acci
dat. necesse est ut vulneris conca
vitas integre abscindatur nisi ner
vus aut vena illud prohibeat tunc.
Quod si illud prohibet tunc ab hoc tunc
in magis depresso loco .i. apud vul
neris profunditatem decentem
perforationem facias ut virus ex
ea competenti educatur. et in
qualibet parte vulneris stuellus
intromittatur et secundum quod caro crescit
nec ipse minuatur. sed et orificium
magis declive ad consolidandum
tardius relinquatur quod etiam ob
servandum est in omni vulnere
ubi due conspiciuntur aperitiones.
Et iam dixerunt .G. et avic. et alii
sapientes veteres quod quando perfo
rantur vulnera non est rectum eis
ut eis apprimet aqua et si aliquando
causam pacientem cogerit balneari.
tunc tegatur vulnus cum pannis
in oleo aut cera liquida ut aqua
balnei vulnus intrare nequeat.
Et scias quod vulnus concavum
ut dicit .G. non simplicem sed du
plicem nobis morbum insinuat.
non enim solum carnem verum etiam
cutim secundum spatium amisit. quare
oportet nos ei duplicater subve
nire. quoniam in duplici passione ut
ipse etiam testatur curationis in
tentio duplex est. Prima quidem
intentio in vulnere concavo est.
ut eius concavitas carne mixtura
debita impleatur. et tunc medi

ana mūdificatiua ⁊ exsiccatiua
necessaria est. ⁊ quāto uulnꝰ am
plius alius magnū est ⁊ ꝓfun
dum tāto plus ut inquit. G. hu
iusmoi medicine .s. exsiccatio est
addenda. Scđa est ut cutis deper
dita restauretur. ⁊ tūc medica
men sigillatiuum qđ stipticū
uocant administretur. Si uero
illud qđ ex uulnere dЄꝑditum
fuit non est aliud nisi sola cutis.
tunc ab ipō principio simulr̄
solum medicamē stipticum cō
gruit donec loco cutis caro du
ra nascatur. qm̄ ut inquit ite
rum. G. matia cutis ē sperma
cuiꝰ quantitas in corpore pa͞ua
est. quare ꝑm primā intentōē
non nascitur ꝫ loco eius ut di
ximus caro dura sup quam nō
oritur pilus. Qđ si contigat
ut caro ex uulnere sit dependēs
ita uidelicet ut parū tenacitatī
habeat oīo incidatur. deinđ me
dicamen carnis creatiuum ad
ministretur. De dieta uulne
rum ⁊ regimine apꝰtis calidi ī
[G]b quia ex regimine accidentis.
inordinata dieta apā malum.
et uirus in uulnere gn̄atur q
bꝰ fortasse membrū ad putrefac
tionem deueniret et maxime
in estate. ideo in hoc loco cōuenit
ut fiat eius rememoratio. Eger
sibi a principio p. viij. dies a
replectione uino et crossis ci
barus abstineat qm̄ infra istō
dies apā quiescere consueuit.
et si uideris humores superha
bundare et locum rubescere ac
times ne apā calīn ibi fiat tūc
sit intentio curationis tue in
eius ꝓhibitione tm̄. qm̄ uul
nus sicut iam dictum ē nūquā
consolidatur nisi apā quiescat.
nō ḡ est excusatō quin uelocitꝰ
fiat flōmia ex pte ꝯria si uirtꝰ
ulꝰ etas aut aliud nō ꝓhibuerit.
et maxime si ab initio multus
sanguis nō fluxit a uulnē. at
qꝫ totum regimen infrigidetꝰ
locus qꝫ cum olō ro. ⁊ albugine
oui simul mixtis epithimetur
aut pannꝰ in aqua ⁊ aceto īfusꝰ
supponatur. Inquit auic. ⁊ uiđ
qđ ē cōis iuuamenti in omni
membro a capite usqꝫ ad pedes
est ut sumatur granati dulcꝫ.
et decoquatur in uino pontico ⁊
et emplaustretur cum eo locus
ex his enī locus fortasse tuerī po
terit. Si uđ cōtrarium accidat sicut
in capitulo apꝰtum dicetur cu
ram impendas. Cum autē securꝰ
fueris qđ apā calidum non ac
cidit uulneri ⁊ ꝑcipue in spatio
ꝓdcōꝝ dieꝝ precipe infirmo ū
suum regimen incidisset. i. ad
regimē quo uti ꝯsueuit reuitatꝰ
qđ in carnis natiuitas augmē
tetur. Cap. v. vniu͞sale de su
ma curatōis uulnerū uirorū.
[V]ulnera qūqꝫ uentri accidunt
unde intestina foras egredun
tur. Quoꝝ quidē curatō sicut as
serit auic. quadruplici eget in
tentiōē. Prima quoqꝫ intentio ē.
ut intestina ad locum ꝓprium
reducantur. Scđa ut suantur.
Tertia ut ponatur sup ipā medi
camen ꝯueniens sicut incarna
tiuum. et Quarta ut sit sollici
tudo ne ꝑueniat ꝓp id timor a
uerū membroꝝ nobilium. i. ne
sanguis congeletur in interio
ribꝫ. dico ḡ ad reductionem in

testinoꝝ sine pluxitate ꝑmon'
qđ si presens fuerit medicus. an
quā abaerit tangantur fortasse
ipā sine molestia intromittet. ❡
Si uō ꝯtrarium accidat necesse est
ut illa uentositas resoluatur ꝓp
aeris frigiditatem. aut qđ uul
nus dilatetur. s; ꝯuenientius ē
ut uentositas resoluatur si pos
sibilitas adest. ponatur ḡ spon
gia marina in aqua calida et
expressa ab aqua euaporent cū
ea intestina. aut fiat illud cum
uino ueti. qm̄ calefacit et cōfor
tat intestina plusq̄ aqua. et e
oꝝ inflatione remota intrōmit
tantur. ⁊ ꝯtingit multotiēs cū
locus ⁊ tpˢ est frigidum q' uē
tuositas ab intestinis dicto mō
euaporarē nō pōt. ⁊ tunc fiat sicut
docet. G. ⁊ alij periti uetēs. sić est
almansor ⁊ alij. i. ē ut infirmus
in balneo p extremitates. s. per
manus ⁊ pedes suspendatur. ut
gibato dorso uenter concauetū.
et sic aliquātulum conciuatū.
ex hac namq; dispositione faci
lius intromittunt'. Qđ si his p
actis nequierit intromitti tūc
maior incisio facienda est. Si
aūt cyrbus cum eis exierit q̄c
quid ex eo nigrū ul' uiride fac
tum est abscidatur. quia si per
mitteretur putrefactio fieret
in toto. Dicit enī ypo. qđ si cyr
bus exierit necesse est putrefi
eri q'uis moretur tp̄e. ligatis tn̄
omnibꝫ eius uenis ⁊ arteriis cū
filo de sirico cuius extremitas
extra uulnus dependeat. nam
si illud negligatur nō est tutū
quin uenter putrefactionem
incurrat ꝓpter sanguinis ema

nationem. quibꝫ intromissis ⁊
uulnus cum digitis teneatur
et sifac suatur sicut precessit nā
ratio. ⁊ illō qđ melius ē de sutio
ne eius est. ut docet. G. in libro d'
ingenio sanitatis. ⁊ hic est ꝑmo
eius. Sit intentio tua in disrup
tione mirach uentris cū sifac.
ut suas eā cum suctōne cōgluti
nante sifac cum mirac. quoni
am ē neruosum tarde incarna
tionis. tali enim sutura sifac
uelocius incarnabitur. deīn me
dicamen incarnatiuū suppo
nitur. ⁊ patiens supinus iacens ta
liter collocetur ut dorsum sit gyb
bosum et uentr' existat cōcauus.
huiusmoi quoq; figura ꝑparatōis
est cōmunis ⁊ uniu'salis omib'
uulneribꝫ ex quibꝫ exeunt inte
stina. at ꝓpria ⁊ particularis ē
ut ꝯsideres in qua pte uentris
uulnus fuit. Qđ si fuerit in in
feriori parte sit figura ꝑparatō
nis supius. i. ut crura infirmi
sint suo capite altiora. et si fue
rit in supiori pte sit figura pre
paratōis inferius. Si uō uulnꝰ
fuit in latere dextro tunc fiat d'
clinatio infirmi ad latus sini
strum. Et si fuit uulnus in si
nistro fac ꝯtrarium illius. qm̄
tota ꝑparationis intentio est
ut pars uulnerata sit altior al
tera. ad hoc ut fieri nequeat de
clinatio intestinoꝝ ad uulnus
et ꝓpt' hoc ē in hoc loco ligatura
est utilissimi iuuamenti. Infirmi
aūt regimen subtilietur et a
cibis inflatiuis custodiat' oīo.
Si uō uulnus alicui intestino
rum acciderit. tunc ꝑcipiunt
antiqui ut fiat clisteri ꝯ̄ tō cū

vino pontico nigro tepido ut prohibeatur ne fiat putrefactio et dolor mitigetur. Inquit etiam quod si crassis accidit intestinis facilius recipiet curationem. Si autem subtilibus fit [illegible] illi, scilicet illud quod ex intestinis ieiunum dicitur, curationem penitus non admittit, et illud ideo est ut referunt propter multitudinem venarum et arteriarum et subtilitatem eius et propinquitatem eius nature nervorum, et etiam quia propinquius est epati plusquam alia intestina. Et modus cum quo possibilis est restauratio disruptionis intestinorum si fuerit parva est ut cum acu subtilissima ac filo de serico diligenter suatur. Deinde sicut diximus intestina intromittantur. Filorum quoque capita extra vulnus dependeant, nec ipsum vulnus claudi permittas donec incarnationem recepit intestinum. Medicinam etiam conglutinativam faciens super intestini suturam apponas si illud est tibi possibile. Inquit Albuchasim quod iam dixerunt quidam expertorum quod quando accidit in intestino vulnus et est parvum oportet ut ligetur secundum hunc modum. Et est ut accipias formicas magnorum capitum, deinde aggrega duo labia vulneris et pone formicam unam ex eis que habeat os apertum super duo labia vulneris. Cum ergo est cap[illegible] et stringit os suum abscide caput eius. Adheret enim et non solvitur. Deinde pone formicam aliam prope primam et non cesses facere illud cum formica post formicam secundum quantitatem vulneris totius. Deinde reduce ipsum et sue vulnus. Illa enim capita remanent annexa in intestino donec glutinetur et sanetur et non accidit infirmo nocumentum penitus. Iste modus suture cum formicis est secundum viam fiducie. Inquit etiam quod si vulnus magnum et amplum fuerit et maxime in uno intestinorum gracilium tunc non est ingeniatio neque subtiliatio quoniam nec ipsi est sanatio omnino.

Preterea quando accidunt vulnera in partibus pectoris vel thoracis aut dorsi vel in alia parte corporis et sunt penetrantia ad interiora, tunc regimen curationis ipsorum est secundum hunc modum, videlicet quod in principio non apponatur medicamen ut sanguis refrenetur, ne sicut inquiunt sapientes huius artis retineatur in profunditate corporis et revertatur ad cor et interficiat egrum. Immo administranda est medicina attractiva. Inquit Avicenna: et omne in quo est caliditas subtilis cum exsiccatione vehementi subtilis substancie non evacuatur ab attractione, et prohibeatur assiduatio mollificativorum ne liquiditas aggregetur in profundo, quoniam huiusmodi vulnera sunt difficilis mundificationis propter inobedientiam loci, quod est quia eorum profunditas est occulta. [illegible]. In vulneribus pulmonis aut diafragmatis vel in interioribus sicut supra oportet studeri ut quanto magis fieri potest desiccentur sive cum emplastris extra positis vel cum potionibus. Si vero medicinam attractivam non habes, tunc cotum id est bumbacem administra vel eo [illegible] cursus eius ut illud quod egreditur fugat. Sintque licinorum capita ex

tia uulnus remanẽtia cõffica-
ita q̃ ex compressiõe ligature
corpus intrare nequeant. ⁊ ibi
dem remanere. qm̃ hoc procul
dubio causa putrefactõnis ẽẽt.
et p̃cipe infirmo ut dormiat sr̃
uulnus ne in q̃ sanies agre
getur. Q̃ si oportet uulnus la
uari lauetur cũ ydrogiacara. ũel
licrate ⁊ simulib;. ⁊ caue s̃m uir
tutem tuã ut nõ mũdifices ip̃o
cum acuto medicamine sicẽ est
flos eris ⁊ silia. qm̃ ut inquit. G.
asserit patiens moreretur. etiã
qm̃ nõ securans q̃ sanguis a
ut putredo intius aggrgata per
uulnus mũdificari ualeat. tũc
añq̃ coaguletur. infirmo preci
piendum est quatenꝰ uinum l̃
aquã pluuialem in qua terra si
gillata decocta fuit in potu su
mat. ⁊ silit̃ qm̃ decoquiũtur in ea
balaustie, sumac, cortices malo
rum g̃natoꝝ ⁊ simulia hisꝰ hi
moi enĩ stiptica omĩb; uulne
rib; penetrãtib; maximum pre
bent adiutoriũ. qm̃ sanant ⁊ cõ
solidant ip̃a a parte interiori. Si
aũt saniem p̃assumptõem po
tius mũdificare uolueris. tunc
detur sicẽ dyapenidion. diadrag
gãti. ⁊ simulia. cum aqua decoc
tionis rehqulitie. ysopi. passul
laꝝ. ⁊ similiũ. Q̃ si huiusmoi
uulnꝰ p̃longatur ad sanandũ
spatio longo et iam sẽp apitũ.
tunc scias ut inquit albuchasi
q̃ iam f̃cm ẽ fistula et erulꝰ est
quod raro ⁊ difficiliter recipit
curationem. propterea rogo te
ad curatiõe; eiusdẽ festinantia.

Cap. vj. de incidit ... neruoꝝ l' p̃ictĩ
i q̃b; coicãt uulña q̃ ᶠai ĩ n̄ibroꝝ.

Ut dicit. G. ⁊ alij periti ueteres solo
cotinuitatis in n̄uis ꝓꝑ plimũ
sensum ip̃oꝝ ⁊ cotinuatõem cũ
cerebro spasmũ uelociꝰ cõmo
uet. et ꝓꝑt̃ hoc ⁊ dicat ip̃e. G. pũc
tura neruí ⁊ tenãthos parati sr̃
ad puocare spasmũ. et licet mlꝰ
te sint cause quib; spasmus i
uulnere n̄uoꝝ gñetur. iste tñ
sũt uehemẽtiores. s. frigus. dolõ
et putrefactõ. omĩs namq; me
dicina frigida nocet neruis ex
eo q̃ subã neruoꝝ frigida est.
Item omĩs dolor excitat reuma
uẽl tumor ⁊ apã quib; spasmu
facile generatur. Etẽim qm̃ pu
tredo coadunatur in uulnere
neruoꝝ ⁊ nequit ad exteriora
fluere ꝓꝑ clausuram orificij uul
neris fit putrefactio ⁊ corrũm
pitur m̃brum. deinde sequitur
spasmus. neruí enĩ fr̃ de matia
humida cirrati a frigiditate cõ
gelata ⁊ ꝯglutinata. ⁊ ꝓꝑt̃ h̃ qm̃
accidit putrefactõ augmẽtar̃
in eis. Quapꝑ sit intentio tua
in p̃hibitione p̃doꝝ. Sis g̃ sol
licitus ut scissura apiatur ⁊ di
latetur ut uirus effluere possit.
et nõ festines ꝯsolidatione; eiꝰ
sicut faciunt impiti nisi pruꝰ
dolor mitigetur ⁊ locus mũdi
ficatus fuerit. atq; ab apiute ca
lido securus. corpus ẽ ⁊ si opuꝰ fu
erit mũdificetur et regimine; sb
tilietur ultima subtiliatione.
Scissura uõ aut fit s̃m longuz
aut s̃m latum. s; que fit s̃cdm
longum testante. G. salubrior
est. et que fit s̃m latum mole
stior est et ꝓꝑinq̃or ad spasmum.
Vñ auic. Si neruus incidatr̃ s̃m
latum ⁊ nõ oio aut pũcturã pa

ciatur oportet ut totalit abscida
tur ut sit a spasmo securus qm
ut inquit iterum. G. tunc apta est
inunctum parti incise et no in
cise. um pro nō incisā passio ad ce
rebrum ducitur: et spasmum in
eo accidere facit. qre tūc etiam
oportet ut egrū flomem sine
ɔsideratōe uirtutis ac collū ceru
uicem spinā et subascellas freq̄
ter cum oleo tepide calefactōis
ungam si uulnus in supiori pā
te corꝑ fuerit. Si aūt in inferiori
ꝑtē in coxa crure et pede pectine,
et inguina similiter inungam.
Huiusmoi namq unctio mul
tum securat a spasmo si in eo fu
turus est. et si iam accidet pli
muq ipi ultima curatōne sue
curit. at post totalem incisiōe
in latitudine oportet ut nuu
fuatur qm facilius incarnatū
et fortasse nisi fuas ipm ut dic
auic. non conglutinatur.

Capitulum septimū de uulne ribꝰ que fiūt ex contusione.

Medicamen conueniēs uulneri
neruoꝝ est calide et sicce nature
et subtil sube et est eius exicca
tio uehemēs ualde cum atracti
one et nō cum stipticitate omo
ipius nec calitas est tempamē
to uicina. calidum enī superflu
e non ɔuenit et cauendum est
ne dolor sedetur cū aqua calida
ex eo qd putrefacit. qm neruu
de materia humida quā frig
ɔgelauit et ɔglutinauit sic di
ximus creati sunt. et ꝑpt hoc ex
calido et humido putrefiūt ne
q etiā frigida omino admini
strentur quia poros opilāt et
spasmū generant. imo mitti
getur dolor cum oleo calefacto et
quia sisit oleum non putrefaciat.
non tm̄ excusatur qm hʒ ꝓꝓetate
sedandi dolorem et subtiliandi
medicinas. et faciendi eas cursu
les et idcirco fit oleum subtiliū
partium cum stipticitate quia
minus putrefacit et nō euacuat
ab atractione. Inquit. G. q oliu
uetustius est dissolubiliu. recēs
uō mitigatiui. sed medicent in
utilius est. et oportet ut mutetū
oleum sm uarietatem tpis. in
estate g oleum administretur
recēs. et in yeme e cōe. qm i estate
frigidior materia et in yeme calidior ē
eligenda. et qm etiā cum euapo
ratione pannoꝝ calidoꝝ suplo
cum fit doloris sedatō. sulfur
uiuum ꝑꝑ subtilitatem et exsic
cationem suam si cum modico
olei ad modum unguētī confi
ciatur ualet ad uulnera nuorū.
et calx uiua cum aqua dlci mil
totiens lota et cū oleo cōfecta
utilit pōt āministrari. et tutia
etiam eodem mō abluta et ɔfec
ta. G. sola terbentina in huius
moi uulneribꝰ usus ē. et hoc in
pueris mulieribꝰ et humidas
naturas habentibꝰ. in siccas uō
et duras complōnes hntibus
cum ea modicum euforbij ā
miscebat. ac etiā in durissimis
et siccissimis corporibꝰ serapio
cum terbentina ul oleo mini
strabat. fex etiā cere sola ul cū
modico euforbij qm ; aministratur.
dixit itm̄ affi bonam
ēē si de ea fiat emplm. est aūt
ɔsiderandū consideratōne bōa
utrū neruus discohoptus sit
et uulnus ualde dilatatū aut

frigidū spasmū gnat

nõ. Qd̃ si fuerit tũc non suffert
medicamen uehementer calidũ
sicut est euforbiũ et sulfur et his
similia. imo indiget medicina
minoris caliditatis sicut est tu
cia abluta et etiã calx abluta.
et similiť nõ suffert qñ neruus
est discoopertus et uulnus largũ
sicut diximus ut ponatur sup
ipm oleum. uerũ ut dicit auic.
oportet ut tingat sup ipm post
unũ coctum deinde oleũ. et me
dicamina que q administrant
huiusmõi uulneribus nõ ablum
tur alia de causa nisi ut acuita
tem et mordicationẽ amittant.
qñ mordicatõ apã generat et tu
morem. hec oĩa etiam nõ nisi te
pida ponantur quia frigida spa
smum excitant. et de medicamini
bus compositis est medicamẽ. G.
mirabile qd̃ iam exptum ẽ a p
me et est illud qd̃ fit ex cera et re
sina et euforbio et pice et oleo de
uno quoque predictorum ponitur pars
media. et de oleo pars una opor
tet aũt te subtiliter intueri ut ne
medicinã in calefactione medium
excedat aut ne calefactio neces
saria minuatur. et similiť absters
sio et exsiccatio. qd̃ si uideris me
dicinam ultra q̃ sit necessẽ cale
facere qd̃ rubor et calor membri
tibi absque dubio declarabunt.
tunc membrũ infrigidandũ ẽ
donec caliditas supflua minu
atur. Si uõ uulnus lauare o
portet tunc fac sicut pcepit. G. et ẽ
ut in primis sanies abstergatur
cum coto uł panno. deinde laue
tur cũ sapa aut mellicrate uł
uino dulci aũt pontico. et iterum
desicca humiditatem cũ coto
sicut diximus. et caue qd̃ nec molli
ficatiuum nec maturatiuum
medicamẽ apponas imo semp
desiccatiuũ. qm ut inquit iterũ
G. accidit cuidam hoĩ punctura
cum ferro inminuti capitis et cor
rupta est cutis et continuata ẽ
quibusdam neruis manus eius.
ac medicus stolidus posuit medi
cinas mollificatiuas sicut em
plaustrũ de farina tritici et aqua
et oleo. quare putrefacta ẽ ma
nus hoĩs et mortuus ẽ infra sep
timũ diẽ. qm supuenit ei spas
mus pp putrefactionẽ. Si uõ
scissure orificiũ aptum fuisset
et medicina desiccatiua cum
attractione et subtilitate subĩe ad
ministrata fuisset morti non
succubuisset hõ ille. et scias qd̃
ideo medicina subtilis subĩe cõ
uenit administrari ut absque do
lore penetret ad pfundũ qr ner
ui positi sunt in pfundo ut pea
quibus cooperiuntur defendantur
ab extrinseco nocumento. ¶ Pre
terea oportet cum uulneri ner
uorum calor acciderit apã ut sit
sollicitudo in eius sedatione. et
de illis que sedant ipm ẽ sicut
emplm de farina ordei uł fa
barum aut herbi decocta cũ aqua
cineris aut aceto aut cũ aqua
simplici in qua uirtus sit sera
pini. et non oportet ut ponatur
huiusmõi emplm nisi tepidum.
quia sicut bñ dicit auic. nichil
nocibilius et deterius ẽ in uul
neratis q̃ illud qd̃ est frĩm. et cũ
neruus iterũ aduenerit attractio
siue ruptura carnis si ñ fuerit
in loco apã. tũc cum sedantibus
dolorem curetur. sicut cũ embro

Punctura

catione olei calefti. mallianis ẜ
coctus ⁊ ↄstrictus cum ponitur
ẜr neruos actrictos prebet mirã
bile iuuamẽtum. et etiã cepe bñ
decoctũ. duricies võ que neruĩ
accidere ↄsueuerũt curãtur sicẽ ⁊ du
ra curãntur apostemata.

Cap. vi. de iudiciis mortis uł periculi in quibus communicant uulnera quorumdam membrorum.

Membra ẜz
plurimum significãt mortem
cum in eis accidit uulnus ẜ
sicẽ uesica. cerebrũ. cor. renes. e
par. dyafragma. stomacus. et in
testina minuta. ⁊ hoc cõfirmat
ab ypocrãte in amphorismis cũ dicat
vesicam incisam. aut cor aut
renes. aut cerebrũ aut dyafra
gma. aut aliqđ intestinorũ gra
cilium aut uentrem aut epar
mortale. ⁊ G. exponit in comẽto
quarũ significatõ cum uulnũ
in eo fuerit talis extat. de corde
uulnerato sanguis exit niger.
et ẽ uulneratio q̃ prope mamil
lam sinistram. accidit q̃ pacié
ti sudor ⁊ frigiditas extremitatũ
et est procul dubio ẜm omnẽm di
spositionẽ mortale. Si in dyaf
fragmate uulnus fuerit tẽ prope
costas paruas percussio facta ẽ
ac magnus ⁊ spissus ẽ anelitus
cum dolore uehemẽti ⁊ suspirio
et utriusq̃ humeri motione
pacientiq̃ mors nõ prolongatur.
et maxime si uulnus in parte
neruosa fuerit. quia cum in parte
carnosa extitit tũc testante G.
possibile ẽ ut ut solidetur ⁊ sa
netur. Si in pulmone fuerit san
guis exit spumosus ⁊ fit anel
litus frequẽs. colorq̃ paciẽtis
mutatur. Si in stomaco cibus
per uulnus emittitur. Si in uesica u
rina effunditur ex ea. Si in inte
stinis egestio per plagam egreditur.
et quia exit intestinum aut cirbus.
Si uõ in cerebro cognoscatur per
illud quod narrabitur in capitulo
de fractura cranei. Quod si supra
dictis membris mortalia signa
nõ apparuerit. tũc in eorum curati
one ẜm ingeniũ ⁊ tue discreti
onis arbitrium studium im
pendatur. quia fortasse cum au
xilio dei liberaretur infirmus.
Si uõ certum accidat oĩo desperã
dum est. et plurimũ quẽ ut dicat
auicẽ. Ille cui accidit uulnus in uẽ
tre suo ⁊ accidit ei nausea aut
singultus aut solo uentris mo
ritur. et si ex uulnere facto in pro
funditate pectoris spũs egreditur
eritq̃ cũ eo tremor cordis et a
nelitus strictura similiter ẽ mor
tale. Sz quia medici ratiocinati ẜ
et adhuc raciocinantur de uulne
ratione pulmonis oportet nos
inde aliquantulũ disputare. dico
ergo quod pulmonis uulneratõ du
pliciter cõsideratur quia aut con
sideratur a causa interiori aut a cau
sa exteriori. A causa aũt interiori tp̃
sis appellatur ⁊ tũc nõ curatur ut
dicat sarapion propter triplicẽ rõnẽ.
vna ẽ uidelicet quia medicinarũ
uirtus ad locum peruenire non
põt propter longitudinẽ uie. Secũda
humiditas illius mẽbri. Tertia ẽ
superfluitas motus eius. verũ inten
tio sarapionis in huiusmodi auc
toritate nõ fuit nisi de uulnera
tione putrida ⁊ antiqua. quasi
recens fuerit antequam in ea sanies col
ligatur affirmante G. propter hec
aliquid de eius curatione desperari

nõ debet. A causa aũt exteriori di
co quia si uulnus fuẽ dixim⁹ re
cens fuerit ɔsolidare possibile ẽ.
et appositio etiã medicinaꝝ ad
mũdificationẽ illius membri
magis preualet cũ uuln⁹ ẽ exte
rius q̃ interius. porro ɔ̃trietas p̃p
quã pulmo curatõem nõ recipit
est huitas ⁊ eius motus ɔtinu-
sicut narratõ iam precessit. G. i
quit mẽbra uulnerata necc̃e est
ut quiescant alioqn nullatenu
solidant⁹ qđ est qa ex motu diui
sionem ⁊ longationẽ p̃tes uul
neris patiuntur. Preterea uul
nera que cadũt sup extremitatẽ
lacertoꝝ sicut sc̃ que accidũt tib⁹
uniis sup̃ genu uł infra genu
uł sup̃ iuncturã man⁹ aut inter
cubitum ⁊ humerũ sũt sc̃m pli
mũ sigñcãtia mortem. ⁊ forta
se raro accidit qui interficiantũ.
et scias ut dic̃. G. ⁊ almãsor q̃ mu
sculi sũt compositi ex carne ⁊ ñuo
et ligamento ⁊ sũt uoluntarioru
motuũ instrumenta. Est tñ coꝝ
figura in mođ arcus ⁊ qa in eis
est nimia sensibilitas ⁊ p̃tim
etiã a cerebro, et p̃tim a cord᷑ ip
soꝝ procedit origo ideo p̃nicio
sa coꝝ sectio iudicatur. Et cũ
accidit spasm⁹ hui⁹moi uulne
rib⁹ lacertosis nõ recipit cura
tionẽ ut auic̃. dicat, nisi incida
tur lacertus in latitudine et
tc̃ oportet ut illi⁹ mẽbri actio de
struatur. q̃re si possibile est tibi
spasmũ cum alia re curare lac̃
ti detruncatio postponatur. Si aũt
ut. G. ɔsuluit, melius ẽ, qđ sic
se habeat patiens q̃ ut ex spas
mo moriatur. Generaliter aũt
omĩa uulnera que fiũt in loci

arteriosis ⁊ uenosis uł neruoꝝ
uicinis sũt significantia timo
rem qa multotiẽs sequitur ea
accidentia mala. sic̃ spasmus ⁊
alienatõ ⁊ p̃mixtio rõis. ⁊ ĩ quo
cũqꝫ loco fuerint si magnã ha
beant p̃funditatẽ ⁊ capacitatẽ
sunt uicina timori. Que uõ sũt
in locis carnosis in quib⁹ sc̃ pau
ca nerui uene pellicule seu liga
menta ⁊ nõ sunt magne p̃fun
ditatis neqꝫ capacitatis saluo
ra sũt.

Cap. viiᵐ. de uulnerib⁹ que fiũt ex contusione.

Cvm uulnera ex contusiõe accidũt
nõ negligatur ɔtusio ⁊ uulñra
sanentur ne mẽbrũ corrũpatur
et putrefiat. Quia sic̃ dic̃. G. ois
contusio carnis necc̃e ẽ putrefie
cui putredo ad uuln⁹ trahitur ⁊
carnis gñatõni ⁊ consolidatõi
repugnat. In curatõe aũt hui⁹
modi uulnerũ principalit᷑. iiij.
requiruntur intẽtiões. Quaꝝ p̃a
est ut corp⁹ euacuetur p̃ flobomiã
⁊ uentris solonem si indiget il
la ut sit adiutoriũ in aleuiatõe
timoris. Qđ si contusio fuerit
p̃funda ⁊ totus sanguis coagu
letur tũc flõia nõ sufficit. vm
oportet ut attrahatur cum for
titudine. s. cum uẽtosis et scal
pellatione. ⁊ etiã sanguisugis.
Scđa ẽ ut ãministretur catapla
ma mollificatiuũ ⁊ maturati
uum. sic̃ embrocatõ de farina
tritici ⁊ aqua ⁊ oleo. nã hui⁹mo
di medicam̃ sanguinẽ qui iaꝫ
in ɔtusione coagulatus ẽ mi
rabiliter subtiliat ⁊ liquefacit
dilatando poros ⁊ dolorem etiã
mitigãdo. qm calorem intrane
um agregat ⁊ ɔfuat. Tertia est

ut sanies mundificetur. Quarta
u(er)o (et) ultima e(st) ut uulnus cum
medicina exsiccatiua sic(ut) reliq(u)a
uulnera curetur. Sciendu(m) t(ame)n tibi
est ut ip(s)e G. testatur q(uo)d carnis
contusio difficilius q(uam) scissura
solidatur.

**Cap. viij. Q(uar)e uul
nera morant(ur) ad co(n)solidandum et
de cautelis curationis ip(s)or(um).**

Testante G. sanitas uulneru(m)
tardatur aut p(ro)pt(er) mala(m) co(m)plone(m)
carnis in qua existu(n)t aut p(ro)pt(er)
sanguine(m) ad ea t(ra)nsmissum p(er)
nutrim(en)to corruptu(m) in quali
tate (et) q(uan)titate. In qualitate sic(ut)
si fuerit acutus u(e)l corrosiuus
u(e)l grossus an subtilis. Acutus
enim sanguis nedum uulnera
tam carne(m) uerum etia(m) bona(m)
ledit similit(er). Si fuerit grossus u(e)l
subtil(is) plus q(uam) oportet (et) pl(ur)imu(m)
eius est p(ro)pt(er) malicia(m) complo(n)is
epatis aut splenis quare cog(no)
scitur p(er) maliciam coloris cor(poris)
et p(er) forma(m) eiusde(m) malam. (Et) tu(n)c
primo co(n)uertendum e(st) ad cure(m)
malitie epatis u(e)l splenis cum
uentris solo(n)e (et) si sib(er)? et detur
cib(us) qui gener(et) bonu(m) sanguine(m)
contrarium illius. Dein(de) ad curati
one(m) uulneris redeundum e(st).
In qua(n)titate u(er)o sic(ut) si sit plus
u(e)l minus q(uam) oportet. Si e(st) plus
fuer(i)t q(uod) scitur ex plenitudi(n)e cor
poris (et) uenaru(m) inflatio(n)e. Sa
nies in uuln(er)e augm(en)tatur. Et
tu(n)c fl(ebot)omia et uentris solo(n)e
subueniend(um) est. Si u(er)o minus
q(uam) decet q(uo)d scitur etia(m) q(ui)a corp(us)
macrum e(st) atq(ue) pauci sangui
nis. Natura no(n) inueni(t) mat(er)ia(m)
un(de) caro ualeat g(e)n(er)ari et tunc
locus fomentand(us) est cu(m) aqua
calida donec membru(m) infletur
et rubescat. (Et) egri regim(en) in cras
sandum. Mala aut(em) complo(n) car
nis in qua e(st) uulnus aliqua(n)do
fit ex caliditate aut ex frigidita
te (et) aliq(uan)do ex siccitate u(e)l humi
ditate. Q(uo)d si de caliditate fuerit
talia signa p(re)cedu(n)t. Rubor calor
et nimia sanies (et) subtil(is). Si de
frigiditate contraria uident(ur). Si
de siccitate durities (et) asperitas
et pauca sanies. Si u(er)o ex humi
ditate mollicies (et) multa grossa
sanies. (Et) tu(n)c co(n)traria co(n)tr(ari)is cure(n)
tur uidelicet calida cu(m) frigidis q(ue)
habeant stipticitatem ut cu(m) suco
solatri u(e)l aceto aut aqua decocti
onis corticis malor(um) granator(um)
et simuliu(m). Fr(igid)a cum calidis ut
est ablutio uini tepidi. Sicca cu(m)
humidis ut e(st) fomentatio aque
calide donec membru(m) infletur
et rubescat. (Et) caue ne p(er)transeas
modum istius q(uan)titatis in fom(en)
tatione aque calide q(uonia)m attrahe
retur materia multa cum no
cum(en)to ad me(m)brum. (Et) similit(er) em
plaustru(m) piceu(m) aliq(uan)do loco aq(ue)
calide supponit(ur). Et medicamen
q(uo)d a(d)ministratur h(uius)modi uul
nerib(us) sit minoris exsiccationis.
Humida u(er)o cum siccis cure(n)tu(r)
ut pote uino aceto (et) sil(ibus).

Preterea multociens mala caro cre
scit in uulnere cu(ius) ca(us)a bona no(n)
nascitur. Quapp(ro)p(ter) tu(n)c medicam(en)
acutu(m) et corrosiuu(m) administra(n)
dum e(st) q(uo)d in capitulo de fistul(is)
repitur donec penit(us) desiccet(ur) q(uonia)m
in carne addita nichil operatur
natura. Ideoq(ue) cum ea(m) uis euelle(re)
eius adiutorium no(n) expectes
sicut in carnis nascentia expec

tatur. ex opere quidem nature carnis
fit creatio. sed illud quod natura non
facit et eius operatori certum. quare
oportet ipsum artificialiter extir
pare et iam est dictum est ab an
tiquis quibus cum effluentia un
gebat phisica. Aliquando autem ca
ro super labia vulneris indurat
intus vel extra. cuius etiam oc
casione bona non nascatur. et tunc
oportet ut fiat in ea fricatio cum
aliquo instrumento donec sanguis
fluat. Si vero crossa fuerit usque ad
bonam incidatur deinde vulnus cu
retur. Ceterum aliquando variole
vulneri supervenit et tunc eger
flomandus est atque ei venter sol
vendus cibo quoque subtili nutri
atur. Et multotiens in vulne
ris profundo aliquod ossis frustu
lum continetur cuius acuitas ca
nem pungit quare vulneris sani
tas retardatur et non recipit sana
tionem omnino spatio longi temporis secundum
modum predictum. tunc curatio eius
est curatio ulcerum.

Cap. viiij. de diffinitione et natura
medicinarum facientium nasci
pus in vulneribus et ipsorum collectione
Medicamina faci et compositione.
entia nasci pus sunt quorum pro
prietas est ut acquirant digestionem
humiditati et oportet ut eorum cali
ditas sit equalis. i. ut sit propria
caliditati corporis et sit eis in
viscatio quedam et eorum virtus
est humorem retinere calorem
naturalem confortando et ma
teriam humectando donec dige
ratur. et fortasse quandoque reperitur
quod medicamen frigidum et stipticum matu
rat. sed scias quod istud non est ex sui
natura immo ex accidenti. quia

sua frigiditate et stipticitate op
pilat poros venarum et arteriarum
et prohibet fumositates et spiritus a re
solutione. sicque calore naturali
intus confortato maturat ut so
latrium. Et ex medicinis que
facientibus nasci pus sunt sicut tri
ticum masticatum malva vinsc
semen lini fenugrecum ficus sic
ce pingues. adeps porci et similia.
et de compositis quibus uti consue
vimus in vulneribus est medica
men illud bonum. R. succi apii.
succi ebuli. vini mellis. axungie
porcine butiri ana partes equales.
et de farina tritici quod sufficiat que
omnia simul incorporata tamdiu
coquantur quousque inspissentur.
Item aliud. R. mellis partes. ij.
et axungie partem unam et incor
pora cum farina tritici cum quan
titate que sufficiat. deinde coquantur
sicut saunsi. Item embroca bo
na. R. farinam ordei et cum aqua
et melle conficias. et sciendum
est quod quandoque apud necessitatem resol
vitur crocus cum predictis em
brocis ad sedationem doloris.
Crocus etiam competenter maturat
et dolorem mitigat.

Cap. x. de diffinitione et natura
medicinarum facientium nasci car
nem in vulneribus et ulceribus
et incarnativarum et consolidativa
rum. necnon de consideratione earum
que attendenda sunt circa compo
sitionem naturalem membri vulnerati
et totius corporis atque vulneris
vel ulceris. et de modo admini
strationis et collectionis et compositionis ipsorum.

Medicamina quorum administra
tio necessaria est vulneribus ut et
eorum continuitas ad suam rec

deat sanitatem completam diuersifi
cantur secundum diuersitatem eorum nominum.
nam alia dicuntur generatiua carnis
alia incarnatiua uel conglutinati
ua. alia consolidatiua seu sigilla
tiua uel cicatricatiua. et iterum di
uersificantur secundum diuersitatem
operationum suarum. quoniam operatio
medicaminis incarnatiui diui
sificatur ab operatione carnis ge
neratiui et etiam consolidatiui et
econuerso. sed ego dicam in primis
differentiam nominum eorum. deinde
secundum uerba et sententiam gloriosissi
mi .G. et auic. et aliorum ueterum or
dinatim procedam. Dico ergo quod in
ter medicamen sigillatiuum ci
catricatiuum et conglutinatiuum
Item carnis uero regeneratiuum
et incarnatiuum et consolidatiuum
differentia est. et que sit eorum dif
ferentia notificabitur tibi per
naturas ipsorum et diuersitatem ope
rationis. et etiam per successionem ad
ministrationis sicut ad presens ue
niet rememoratio sua. Medi
camen incarnatiuum ut dictum
est. est illud quod aggregat duo elon
gata et non oportet ut operetur
nisi in superficie amborum faciens
adherere ei cum rore qui est in
substantia amborum. Natura uero eius est
exsiccatio uehemens absque abster
sione. quoniam abstersio est contraria eius
int[illegible]cioni. et intentio eius est facere
illud quod colligitur de sanguine nu
trimentum et adherentiam. scilicet ab
stersio abstergit illum sanguinem
quare fit eius dispersio et ita consumitur
materia ex qua conglutinatio expec
tatur: et indiget diminutione in
exsiccatione sicut indiget carnis
regeneratione. quoniam carnis rege
neratiuum indiget ut currat ad
ipsum materia. et illius materie consu
pcionibus? exsiccatio. incarnatiuum
uero non indiget illo immo indiget
exsiccatione fortiori cum pauca
stipticitate. Medicamen con
solidatiuum est illud quod exsiccat
superficiem uulneris donec fiat
ut cortex super ipsam custodiens ex no
cumentis quousque generetur cu
tis naturalis. est autem eius natura
exsiccatio uehemens ualde et stip
ticitas absque mordicatione. et non
eget etiam ut habeat mundificationem
quoniam uulnus in quo administratur
non habet saniem que mundificari
deberet. et ideo in uulneribus sanio
sis hec medicamina apponere cau
tamus. timentes ne sicut dicit .G.
sanies cum uulnere solidetur. et
si incarnatiuum indiget uehe
menti exsiccatione et pauca stipti
citate. Sigillatiuum tamen uehe
mentiori exsiccatione et multa stip
ticitate indiget. quoniam necesse est
ut recuperet quod est per naturam: ue
hementioris exsiccationis. scilicet autem
exsiccando humiditatem extra
neam et radicalem uehementer. Et no
tandum est quod et consolidatiuum cum
auxilio nature addit in quanti
tate carnis usque consolidat. Me
dicamen faciens nasci carnem
seu carnis generatiuum est illud quod
coagulat sanguinem sanum ue
nientem ad uulnus in carnem. et
est eius natura exsiccatio et mun
dificatio non tamen modum excedens.
Si uero in eo fuerit exsiccatio uehe
mens fiet prohibitio sanguinis
uenientis. quare non habebit mate
riam caro. et similiter si fuerit in eo
abstersio uehemens remoue

vit eum sa

bit eum faciens ipm curre qre
osumetur matia carnis inuen
ta. oportet g ut nō sit ei plima
exsiccatio immo usq ad termi
num .i. ut primū gradum nō
multū transcendat. aut sit ppi
quum complōni mēbri subiec
ti sic dicetur: neq abstersio for
tis ualde imo pauca in tāta ui
delicet qtitate ut sordiciem ab
stergat absq mordicatiōe. qm
mordicatio ei est contraria inte
tioni. 7 nō eget ut habeat stipti
citatem oio. Consideratō āt
que antecedenda est ēca disposi
tionem cōplexiōis mēbri uul
nerati 7 totius corporis atq uul
neris ul' ulceris est. Qm si mem
brum in sui complōne multe
fuit humiditatis. 7 uulnus ul'
ulceris in līte fuīt huiditatis suf
ficiet sibi exsiccatio pauca i gra
du pmo. s3 si membrū fuīt sicc
et uulnus fuīt mlīt huītatis
tūc erit necessariū id quod de
siccat in gradu sō. et tertio ut
reducat ipm membrū ad suā
complōnem. et sic intelligendū
est de toto corpore. quia licet cu
ratio rei que est extra naturam
p ctrium fiat. res tn natural' ut
dicit .G. debet cum similib custo
diri. iuxta illō etiā dealmasceni.
Empla atq unguēta sm ua
nitatem qualitatis 7 similitu
dinē complōnis illi membri c
cui apponantur ēe oportet. Igit
ut diximus si cplō mbri fuerit
sicca medicia desiccatiua conue
nit administrari. Si uō fuerit
humida parū desiccatiua neces
saria est. vm si uulnera fuīt
ēentialit multū humida. tūc
mē. siccior aptetur .i. contrariū cō
trarius curant. nam oē simule
gaudet suo simili 7 augmētatū
ab eo. et illud ē ctrium nrē inten
tioni ex pte rei extra naturā .i.
morbi. qm nrā intentio est ut
morbus curetur 7 nō ut augmē
tetur: s3 ex pte rei natural' non ē
illō ctrarium s3 ut augmentet
per simile imo ē couenies. res ē
natural' est natura 7 cplō mem
bri. Qd si duo uulnera reperiū
tur in carne modū equalitatis
habere. quorz unū est in sicco cor
pore 7 aliud in humido. illō q ē
in sicco corpore mag oportet desic
care q illud qō ē in humido. Q
ppt thus 7 similia humido cor
pori debent āministrari. qm eor
exsiccatō pauca est. ea uō que sc
sic aristol'. yreos 7 folia. qz mul
ta est exsiccatō sicco corpori sūt
conuenientia. qm sicut dicit .G.
Carnem quā generare uolum
carni totius corporis similaē ne
cesse est. Quātitas uō 7 qualitas
cplōnis in libro complōnum .G.
sic desideras inuenitur. verū ap
positiōis quantitas ut ipē testat
nullatenus describi posset. suffi
cit tamē ut sibi āministretur id
qō uicinius ē. natā quidē ex re
b sibi uicinioribus adiuuat q ē
minus supplens 7 supfluum ex
pellens nisi modum nimis exce
serint. Modū eni nimis exeun
tib natura necessario defic. ve
rum artis frequētatio 7 longi
tudo tpis que sunt ppinquiora
demonstrant. Oportet autē
te considerare qō cū āministra
uens medicinā carnis creanti
am 7 n nascitur ex ea caro. tunc

mediana aut ē ultra modum
desiccatiua aut minus q̄ oportet.
et significatō qđ mediana in
exsiccatione modum excedat est
qm̄ uulnus purū ⁊ siccum ap
paret. Si uō saniosum putridū
et humidum apparet. patet me
dicinā appositam debilem sicci
tatem hr̄e. Quapp si mediana
nimis fuerit desiccatiua tunc
s̄m quantitatē que minuat su
perfluum humectet. et similiter
si fuerit debil' eodem modo addē
da ē exsiccatio. ⁊ ex illis que mi
norant uirtutem exsiccationis
in medicinā est additio in cera e
ius ⁊ ipsius oleo. si fuīt empla
strum uł unguētum. et de eis
que addūt eius exsiccationem
est ut incrossetur ⁊ inspissetur
et minoretur ei ventositas. aut
addatur ei sicut mel. Et similiter
obseruandum ē ut ne mediana
in calefactione aut in frigida
tione modum ptranseat. Vulnus
enim cum fuīt superflue calefac
tum circa illud rubor et calor
apparet. Si uō infrigidatum con
traria significatio reperitur. quare
oportet te tūc necessario medicinā
aliam adhibere. Sane multi me
dicorum sūt qui omīa uulnera u
bicūque sint ⁊ qualiacūque sīt uni
uersaliter cum uno solo ūguēto
credūt ⁊ asserūt se curare quo
rum intentio procul dubio error
est. Preterea scias qđ corpā hu
mida sūt puerorum adolescentiū
mulierum eunuchorum ⁊ illorum qb;
carnositatis ⁊ pinguedinis ad
est copia. Sicca uō contraria in
tellige. Similiter membra sicca
sunt quibus parum carnis ⁊ pin
guedinis est ut sūt auris. nares.
oculi. neruī. digiti. ⁊ similia. hu
mida sunt extra. Modus uō
administrationis predictorum medi
caminum talis esse cōuenit. vide
licet qđ in uulneribus cōcauis in
quibus ē diminutō carnis ⁊ sūt
in ulceribus profundis in quibus est
substantia carnis deperdita. primo debet
administrari carnis regenerati
uum precedente tn̄ mundificati
one si fuīt ibi sordities ⁊ cum ca
ro iam generata fuīt cum quā
titate sibi tūc administratō ē
sigillatiuū ut cicatricem indu
cat. In contrariis aūt uulneribus
in quibus uidelicet id qđ deperditū
est non ē aliud nisi cutis. tunc
a principio usque ad finē sigilla
tiuum est oportunū. Vnde in incar
natiuum nō sequitur ordinem
carnis regeneratiui neque sigil
latiui neque ipsa sequitur ordinē
eius qđ est qa in uulneribus in q
bus administratur incarnatiuū
illorum administratio nō est neces
saria neque ante ipm neque post ipm.
qm̄ in uulneribus ipsis non est
necessariū ut caro generetur
neque ut cutis solidetur. Sunt g
uulnera illa que dicuntur recen
cia et sanguinolenta quibus hec
modo administratur incarna
tiuum primo labia uulneris
elongata decentē coniunguntur.
deinde in amborum superficie medi
camen apponitur. carnatiuarum.

De rerum enumeratione medicinarum i

Medicine incarnatiue de quarum
bonitate experimento ⁊ ratione
ac testimonio veterum sum cō
fisus sūt. sicut cortices palee. fo
lia arnoglose. folia caul'. folia

arborum. m. alorum. folia cipressi et ra
mi eius. folia pentafilon. ē mel
le glutinum alboti .i. gummi cu
iusdam arboris. nux recens cō
tricta cū aqua et sale aut uino
bollita et foliis accetose. puluis
molendini/ordeū adpuntum.
et proprie corporibus sanum. flos
sorbe. herba caude equine. lac
etiam accetosum mirabiliter
magna cōglutinat uulnera. et
de oleis bonum ē mirtinū et ro.
et de medicaminibus cōpositis ē
medicamen auic. de uino q̄ dic
tum sumus et medicamen et albu
casim est mirabilis cōglutina
tionis. et est illud quod recipit oli
bani partem unā. sanguis draco
nis partes duas. et calcis nō extīc
te partes tres. Inquit quando nō fuerit
in presentia tua olibanū et san
guis draconis sola calx perficiat

De rememoratione medici Illud.
narum facientium nasci carnē.

Medicinarū facientium nasci car
nem quedam sūt lenes in exsicca
tione et quedam fortiores eis.
set que sūt lenes in humidis
ministrentur corporibus. quoniam
propter lenitatem sue exsiccationis in
corporibus siccis carnem minime
generarent. Ille aūt que sūt uehe
mentis exsiccationis siccis ad
ministrentur corporibus sicut iam
illud rememoratum ē. Et me
dicine quidē lenes sūt. sicut oli
banū. mastix. mirra. aloes. colo
fonia .i. pix greca. farina faba
rum. farina ordei. et simila huius.
fortiores aūt sūt sicut aristol. cō
busta. climia adusta. dragantū
adustum. radix oppoponacē. yre
os. farina lupinorum. farina herbe

ui .i. orobi et his similia habētia
proprietatem faciendi nasci carnē.
Set qualitas faciendi ex eis un
guētum et necessitas quidem que
nos prouocat ad olea et cerota est
quoniam ut testificatur auic. medi
cine sicce sicut litargirū et alie mi
nerales nō descendunt ad profun
dum. neque penetrant in poros.
uerum cum ex eis fit cerotum
cursus olei facit eas submer
gere et penetrare usque ad locum
quē uolumus. **De rememo
ratione medicinarum consolidantiū.**

Medicine consolidatiue quas ele
gi et excepi ex summa librorum ue
terum preterquam certificatus sum
ex eis cum testimonio rationis
et exercitio ultimo sūt sicut litar
girum. centaurea minor. ossa
combusta. cortices arboris pi
ni et proprie cum cerotto de oleo ro.
uel mirtino. et resina sicca. appro
tanū assatū. olibanū minutū.
balaustie. galle. alumē. folia fi
ci. lumbrici terrestes. stercus canis
comedentis ossa. stercus lacer
ti. et ypocras comendauit herbam
que pes corui nominatur. et de
secretis ē aristologia combusta
et climia proprie combusta. et col
cotar combustum .i. uitreolum
rubeum. et ea que corrodunt et
minuunt carnē. fortasse ū te
statur auic. consolidant in uehe
menti humiditate et proprie quando
adiuuantur sūt minoris conso
lidationis. et nō minuitur eorum
corrosio. et precipue si abluuntur
fiunt ad consolidationē decliui
ora et minuitur eorum corrosio. De
rum flos eris et medicine que
sunt uehementis corrosionis si

conuenit ad illud nisi cum
magna cautela. et in uulne
ribus et ulceribus multe humidi
tatis. es uero adustum si ablu
atur conueniens est in consolidatione
in uulneribus callide complexionis et
apostemosis. sandali et menusi
mirabiliter congruit et aloes etiam
et proprie in partibus ani et testicu
lorum. de medicaminibus autem com
positis est emplastrum avic. de lino
mirabile cuius compositio talis est.

Emplaustrum avic. de lino.

Recipe pannum de lino ablutum
nitidum et tere donec fiat pul
uis. deinde sume oleum uehementis
stipticitatis sicut est oleum mirtinum
uel ro. et pone in ipso parum gal
bani donec dissoluatur. deinde
pone in ipso pannum contritum
et ex eo fac emplastrum. Quod si uolue
ris ut fortius operetur addatur pa
rum thuris et aristol. aduste.

Puluis leuis avic.

Recipe ceru
se. merde sengi .i. litargiri. am
borum ana partem unam. sccorie plum
bi et mirre. gallarum omnium ana.
partem .s. omnia terantur et fiat
ex eis puluis.

Alius p. avic.

Recipe rosarum. ceruse. balaustie.
omnium ana ʒ. viij. sc. rosarum.
aluminis. gallarum ana ʒ. iij. ari
stologie aduste ʒ. ij. minutie
thuris ʒ. i.

Item alius puluis.

Recipe. rubee. ossuum combusto
rum. merde sengi. omnium ʒ. ij.
thuris. aloes. amborum ana ʒ. iij.
sarcocolle minute amborum ana
ʒ. i.

Puluis com. in regenera
tione carnis et consolidationis.

Recipe olibani. aloes. sanguinis
draconis. sarcocolle. omnium ana
ʒ. iij. aristolgie aduste. litargiri

ceruse. corticum arboris pini. cen
tauree minoris ana ʒ. i. gallarum
balaustiarum ana ʒ. ij. hic puluis
ualde mirabilis existit.

Unguentum quo utendum est ad remo
uendum ardorem et caliditatem

Recipe litargirum sub uulnerum.
tiliter puluerizatum ℥. i. olei ro.
aceti. ana ℥. i. et s. in primis litargi
rum teratur cum aceto et oleo mas
sum donec inspissetur et augmentetur.
deinde ceruse puluerizate ℥. i. et ca
phore ʒ. i. predictis admisceantur.
et omnia simul agitando incor
porentur.

Unguentum ad remouendum frigiditatem in

Recipe olei oli
ue ℥. v. serapini
uulnerum.
oppoponac. ana ʒ. ij. thuris. sar
cocolle. aristol. combuste omnium
ana ʒ. v. Qualitas autem conficien
di ipsum est ut serapinum et oppopo
nac in oleo resoluantur et simul
ad ignem calefiant. deinde pul
uis predictorum eis admisceatur
et addatur cera secundum quantitatem
que sufficiat et fiat unguentum.

Unguentum almansoris quod siccitatem remo

Recipe cere. olei.
uet uulnerum.
rosacei. picis partes equales et resol
uantur et quod ex eis fit est unguen
nigrum.

Unguentum ad remouendum
humiditatem et fumositatem uulnerum.

Recipe litargirum triti ℥. i. olei
ro. aceti puri. mellis ana partem
equales. litargirum imbibatur cum
eis et teratur donec albescat et
inspissetur. deinde recipe aluminis.
dragaganti adusti. balaustiarum.
gallarum ana ʒ. v. et cum predictis
incorporentur et fiat unguentum ex eis.
Et sciendum est quod huiusmodi unguen
ta tam diu in uulnerum curati
one administranda sunt quousque

eoꝝ accidentia remoueantᷣ. de
inde ad alia medicamina decli
nandū est quemadmodū mē
broꝝ tibi declarauerit.

Cap. xi. de coī disputatione cu rationis uulnerū ⁊ ulcerum.

Q uāuis de curatō uulnerum et
ulcerum in loco ꝓ̄prio sufficientᷣ
diximus ad faciliorem tamen
⁊ euidentiorem noticiam placet
ut inde s̄m modū .6. cōis dispu
tatio uarietur. dico q̄ qđ omnib⁊
uulnerib⁊ ⁊ ulcerib⁊ uniūsaliṫ
a principio usq; ad finē desicca
tiua sūt necessaria ꝑterq̄ ī uul
nerib⁊ que fiunt ex contusiōe
in quib⁊ nō nisi in fine molli
ficationis ⁊ mundifficatōis ip
soꝝ desiccatiua ꝯueniūt. uđ iđe
utiq; in quibusdam aliis uulne
rib⁊ multotiēs fieri conuenit q̄
aeris altātionē specialiter rece
perunt sicut in capitulo đ uul
nerib⁊ que fiūt in carne predixi
mus. In uulnerib⁊ aūt neruoꝝ
ul' eis ꝓpinquis ab huiūmoi ca
none fugiendū est ut ab igne
et iam illud ꝗ in locis ꝓpriū enā
rauī. Verum in uulnerib⁊ ul'ul
cerib⁊ ꝯcauis in quib⁊ ē deperdi
tio subē nrā intentio ē ut caro
gnētur: et illud nō fit nisi cum
ubtate albi ⁊ sanguinis et am
ministratōē medicīē exsiccatiue
que etiā nō euacuatur a mundi
ficatōē. ⁊ omis medicina q̄ sine
mordicatōē desiccat teirātē aūt
est de genere eaꝝ que faciunt
nasci carnem. In uulnerib⁊ aūt
⁊ ulcerib⁊ in quib⁊ id qđ deper
ditum est nō est aliud nisi cutis
medicinam multū uehementᷣ
desiccatiuā ⁊ stipticā decet ām̄i
nistrari. Sanguinolentis uero
uulnerib⁊ ⁊ recentib⁊ que aeris
dispositio nō mutauit. ⁊ ī quib⁊
neq; carnis subā neq; cutis de
pdita est nō est aliud necē nisi
ut eoꝝ extremitates adinuicē
aggregentᷣ quib⁊ medicina ue
hemens exsiccatiua atq; parum
stiptica ꝯuenit que etiā nichil
mūdificatōis habeat. Quod si
sup̄dictis caro supflua nascatur
tunc medicinā acutā aptam⁹
que necēo calida ē ⁊ sicca. ⁊ si fu
erint ulcera putrida quib⁊ acu
ta nō cotulerit, medicina ignis
administrand⁹ est. Illa uō que
saniosa sūt cum medicina sani
em mundificante curari decet.
cui mūdificatō uehemētior ē cō
uenit q' illius q̄ carnē generat.
Oportet aūt te scire ⁊ credere q'
in ulcerib⁊ sordidis medicina i
magis abstersiua q̄ que āmini
stratur uulnerib⁊ necessaria est.
que etiam parū mordicationis
habē decet. Si uō uulnera uel ul
cera cum mala complōne reper
rimus tūc ꝯtrāria contrariis curā
mus. sicca uidelicet cū humidis.
calida cū frigidis. ⁊ sic intelligi
mus in aliis qualitatib⁊. Opor
tet tū in omnib⁊ complōnē cor
poris ⁊ membri uulnerati dili
gentissime custodire.

Cap. xii. de fluxu sanguinis a uulnere.

P alam est ⁊ testantur auctores
qđ sanguis a uenis aut ma
gnis aut paruis in carne disp
sis egreditur: ⁊ causa ei⁹ egressi
onis est ut testificatur .6. incisio
ul' apertio ēinitatis aut elargatō
poroꝝ ipsoꝝ. s; ego cum isti trac
tatuum nō sit ꝓpriū non ī de

fluxu sanguinis qui fit ex solutione
continuitatis tractabo. oportet
autem te primo considerare a quibus
uenis sanguinis fluxus fiat.
nam uenarum alie sunt pulsu ca
rentes ⁊ sunt faciliores curationis
et minoris timoris. alie pulsa
tiles que dicuntur arterie ⁊ sunt
contrario illarum. significatio uero
quod sanguis manat ab arteriis
est quoniam sanguis exit cum saltu.
deinde recedit ⁊ iteratur cum festi
nantia et est maioris purpurei
tatis quam sanguis aliarum uenarum.
Quod si uno tenore egreditur modo
tunc ex uene est incisione. In
quit auic. Omnis cui accidit e
uacuatio sanguinea ⁊ precipue arte
rialis et superfluit et accidit ei
spasmus secundum plurimum est mor
tale. et similiter si accidit singul
tus mortale. Quod si fuerint sin
copis cum singultu tunc mors
est festina. et alienatio et pertur
tio rationis sunt signa mala. et
propter id quod oportet ut fluxus san
guinis ueloci remedio succur
ratur. Modus autem refrenandi
ipsum est: ut membrum in principio
superius erigatur. ut sanguis libe
rum non habeat decursum. lo
cusque cum aqua frigida rore
tur. deinde ex medicamine ip
sum prohibente uulnus opti
me repleatur quod desuper sic oportet
ter ligetur membrum etiam ta
liter colloccetur quod nullum sentiat
dolorem. quoniam sicut G. testatur nul
la res nocibilior et sanguinis
fluxus prouocantior quam dolor
et indigestio membrorum. Hec etiam
quidem generant apa. ⁊ de me
dicaminibus facientibus mira

bilia in refrenatione sanguinis est
istud quod. Rx. thuris albissimi in
censi. aloes. sanguinis draconis
boli ar. omnium ana partes equales
puluerizentur ⁊ cum pilis lepo
ris minutatim incisis ac albu
gine oui conficiantur. Aliud
fortius ⁊ mirabilius medicamen.
Rx. calcis uiue. sanguis draconis
gipsi aloes. thuris uitreoli. ana p
tes equales et cum pilis leporis
uel aranee tela. ⁊ albugine oui. omnia
simul ut supra incorporentur.
Item aliud ualde existens mira
bile. Rx. sarcocolle. granorum interi
orum passularum uue. simat. spon
gie marine adruste. latis adusti.
sulfuris. scorie plumbi. draganti.
thucie ana partes equales puluis
ex eis fiat ⁊ habundanter ex eo
puluerizetur super locum. aut con
ficiatur cum pilis leporis ⁊ albu
gine oui sicut scriptum est superius.
Item aliud medicamen bonum. a.
G. compositum. Rx. colcotar ℥. xx. mi
nuti thuris. ℥. xvi. aloes. glum
mi sicci ana ℥. viij. arsenici ℥. iiij.
gipsi. ℥. xx. omnia puluerizentur
et cribellentur ⁊ habundanter
ex eo super locum spargatur. atque
licinia inuoluantur in eo quoniam
est ex his tamen que haberi possunt
mirabile. Quod si omnia que dixi
mus inuenire non possumus medi
camen fiat. multotiens quidem
sanguis egreditur a uenis par
uis in carne dispersis. ⁊ tunc non in
digemus administratione uehe
mentis medicaminis immo si
uis sola administratio albugi
nis oui refrenat ipsum. quod si fue
rit yempo uitellum ⁊ cum albu
gine ponimus. quoniam licet albuginem

ad siccitatem intellum non ad callidi
tatem declinat. Cum autem sanguis
ab arteria vel vena magna flu
xerit et neque predicta medicamina
contulerint arteria illa vel ve
na apprehendenda est cum uncino
ita tamen ut non perforetur et cum acu
bene suenda atque cum filo taliter
nectanda ut sanguis constringatur
quod similiter in alia extremitate
vene pagendum est. deinde ali
quot ex medicaminibus supra
dictis administrentur et cum li
gatura decenti ligetur. ac usque
ad tertium diem minime solua
tur: quod si hoc fieri est impossibi
le neque ipsa medicamina omnino
contulerint tunc non est excusatio
quin locus cum ferro bene igni
to et vehementer rubeo combura
tur et ita profunde ut faciat esca
ras crossas et spissas. Quarum ca
sus tardius et difficilius habeatur
sed si unum tamen cautior non sit ad hoc
sufficiens aliud iteretur sibi modo
ignitum donec sanguis absci
datur. Verum precauendum est ne
ibi neruus aliquis comburatur.

Cap. xiiij. de abstractione teli et ab stellarum.

Sicut species sagittarum
diuersificantur secundum se et secundum
loca super que cadunt sic et diuer
sificantur in earum abstractione mo
dus ingeniorum. Nam ex eis sunt
que dicuntur barbulate et ex eis
sunt que habent cuspides magnos
et paruos concauos et solidos et sunt
ex eis que dicuntur tela et sunt
rotunda aut sunt quadrata aut
triangulata. Locus vero super quem
cadunt aliquando est carnosus tamen
aliquando neruosus et aliquando est ossu
osus. sed in predictis membris
aliquando penetrant ad profundum.
aliquando vero non. verum que pene
trant ad profundum aliquando tan
gunt membra principalia vel
nobilia. scilicet cerebrum. cor. epar. pul
mo. stomacus et similia. in quibus
si mortis aspexeris signa abstrac
tio sagitte penitus postponatur.
Quod si mala non apparuerint si
gna tunc ingenium abstrac
tionis adhibeas. quoniam fortasse ĩfir
mus aliquando liberabitur: sed si in ip
sis membris sagittam dimise
ris infirmus procul dubio mori
etur; et iam signa quando sagitta in
aliquo predictorum membrorum fuerit
in alio loco diximus. quare oportet
nos ad presens qualiter sagitta
in quocumque loco fixa fuerit foras
educi valeat edocere. dico ergo
illud quod consideratur in primis
est si sagitta sit cum ligno. an li
gno careat. an etiam vulnus
strictum sit, ita quod forpices sa
gittarum ipsum intrare nequeant
an contrario modo se habeat. Quod
si ferrum cum ligno fuerit tunc
tenta per vulnus intromittatur
donec ad ferrum perueniat. quod
per illud significetur quantum possi
bile vitium ferri cum ligno
bonam coniunctionem habeat si ne
et si contrarium ipsum arbitrantur
tunc manibus accipiatur et pau
latim agitando caute et leuiter
attrahatur. Si autem ferrum omnino
careat ligno aut firmam con
iunctionem cum eo non habeat
tunc res erit difficilior. verum
oportet item quod per vulnus tentam
intromittas ut ex ea ferri semi
ta perpendatur. deinde intromis
sis forpicibus si largum fuerit

uulnus cum facilitate foras ex
trahatur. et si forcipes uulnus
intrare nequeunt aut sagittam
comprehendere non possunt propter
eius constrictionem. tunc ipsum
uulnus dilatandum est. cauen
do ne neruum aut arteriam ledat.
deinde sagitta cum forficibus
accepta leuiter extrahatur. Si uero
sagitta in loco fuerit neruoso
tunc in eius abstractione inge
nio maioris subtilitatis et leni
tatis utaris. ne propter hoc aliquis
neruus. et dixerunt sapientes an
tiqui quod sagitta non egreditur
ex membris in quibus infixa est
nisi secundum duos modos. aut enim
egreditur per locum ex quo intra
uit. aut per contrariam partem eius. et
non trahitur sagitta per contrariam
partem nisi quia locus per quem
intrauit est ad eius egressionem
durus. inquit albucasim quod
si sagitta non obedit ad exitum
in hora in qua cadit oportet ut
dimittas ipsam diebus aliquot
donec putrefiat caro in eius
circuitu et eius alleuietur attrac
tio. Inquit iterum quod partes hu
ius artis et distinctio earum non
comprehenduntur cum narra
tione neque comprehendit eas liber.
verum artifex prudens compa
rat cum pauco super multum
et cum eo quod est presens super
id quod est absens. similiter et inue
nit operationem nouam et instrumen
tum nouum apud descensum re
rum extranearum huius artis quando
accidunt. Quod si sagitta fuerit
ex speciebus que dicuntur barbu
late tunc ingenium extractio
nis eius est ut liberes carnem

fixam in barbulis ab omni cir
cuitu secundum ingenium melioris
possibilitatis. deinde sagittam
extrahe. et si fuerit in loco illo in
brum cuius sectionem timemus.
tunc ingenia te ad recipiendum
illas barbulas seu ramos inter
cannullas ereas uel alias ut car
ni adherere nequeant. deinde ac
cepta sagitta caute et leniter ab
strahatur. et iam narrauit opti
mus ypocras quod in omni extrac
tione sagitte oportet si possibile
est ut infirmus preparetur secundum
figuram in qua fuit apud ca
sum ipsius quoniam ex hoc egreditur
facilius. Si uero sagitta in aliquo
loco corporis abscondita fuerit ita quod
occultatur uisui. et neque cum in
quiritur sentitur atque locus in
quo est non suffert incisionem pe
nitus propter continentiam alicuius
membri nobilis. aut nerui uel
arterie. tunc ut dimittatur conue
nientius est. multi quidem gerentes
ferrum inuenerunt et eorum uulnus con
solidatum est. Si autem sagitta
ossi adheserit tunc non fortiter a
gitetur quoniam timetur ne frangatur
set parum ac parum conquassatur
manu tua contorquendo quousque am
plietur quantitas fixionis. deinde
prudenter abstrahatur. quod si non obe
dit ad exitum aliquot diebus di
mittatur. deinde iteretur eius ab
stractio cum motione sicut narra
tum est donec egrediatur. et si
adhuc tibi non obediat oportet
ut circumdoloretur os et fiat perfo
ratio in ipso osse cum trepanis
in circuitu sagitte ab omni parte
donec locus amplietur. deinde abstra
hatur et uulnus curandum est secundum

qd curatio reliquorum vulnerum
tibi significauerit. verum oportet
te considerare ne sagitta que in
figitur in membris sit infecta
veneno ⁊ significatio quidem sa
gitte venenose est quando color ca
nis apparet fuscus aut liuidus
quare necesse est tunc totam carnem
in qua est venenum concauare si il
lud est possibile tibi. deinde cura
vulnus cum eo qd conuenit ex
curatione sua. Spine autem ⁊
astelle cum corpus intrauerint
cum suppositione emplastri de rebus
relaxatiuis extrahantur: et ex
eis sunt. sicut armoniacum cum melle
mixto aut cepe narcisci cum mel
le tritie. ⁊ quando fit emplastrum ex om
nibus predictis ⁊ fortius operatur. Inquit
autem quod rana excoriata ⁊ suppo
sita est mirabilis atractionis. et
similiter cancer contritus et ⁊
lacerta statim qd scindatur. Inquit
iterum qd caput lacerte statim
qd abscinditur cum aristologia lon
ga ⁊ radice canne ⁊ cepe narcisci
mirabiliter extrahit. et quando fit
emplastrum ex radicibus arundinis
cum melle tritis tamen fit ex eo at
tractio bona. hec enim non solum
spinas ⁊ astellas verum etiam
sagittam quoque extrahit. ⁊ ma
xime que multum in corpore non
est fixa. Cap. xiiij. de summa ⁊
uniuersali curatione vulnerum.

TEstante autem. ulcera generantur
ex vulneribus ⁊ ex apostematibus
corruptis ⁊ pustulis. quia sic iam
in alio dictum est loco. propterea quod solo con
tinuitatis plusquam oportet sani
em facit ⁊ pus ex omni sui parte
ulcus nominatur. Inquit ⁊ non fiat
pus nisi quia cibus qui ad eam trans
mittitur conuertitur ad corruptionem
propter debilitatem membri in quo
est ipsa sola. aut quia propter debilitatem
suam superfluitates membrorum
adherentium ei attrahuntur usque
ipsum. aut propter unguenta vel emplastra
mollificantia et lenientia mem
brum cum multa sui humidita
te ⁊ unctuositate. Inquit etiam
qd id qd est de genere pus subtile
nominatur virus. ⁊ qd est gros
sum nominatur sordities et est
res coagulata ⁊ alba. aut ad ni
gredinem declinis. aut est sicut
fex. et virus quidem non generatur
nisi ex subtilitate humorum aquo
sorum ⁊ calidorum. ⁊ multiplicatur cum
generatione apostematis. Sordities autem
generatur ex humorum grossitie et
eget abstersione quamuis virus
indigeat exsiccatione. Et sciendum
est qd non euacuatur quando omnis
fistula vel cancer nominetur ulcus
set non conuertitur: scilicet qd omne
ulcus nominetur vel possit no
minari fistula vel cancer. fistula
enim vel cancer habet proprietatem et
est ex summa difficultate sanationis.
Verum in hoc presenti capitulo non
sum narrans nisi de ulcere quod non
appellatur nomine fistule neque can
cer. Dico ergo secundum modum auicenne quod
ulcera aut sunt apparentia aut
sunt profunda .i. concaua. et que sunt
profunda non differunt quando aut
cauum circumdans ipsum sit indura
tum ⁊ tunc nominatur fistula. quando
est sicut canna penetrans in mem
brum. aut non indurata ⁊ nomina
tur absconsio ⁊ cauerna. Et ex eis
sunt munda ⁊ quedam immunda et
immunda quia in eis est superfluitas
humoris ⁊ humiditatis propter quam

non sit mala. et ex eis sunt uiro
lenta et sunt sordida et sunt mi
norata a nutrimento et sunt cor
rosiua et sunt putrida et sunt diffici
lis consolidationis. Vlcera uero
equalia que sunt apparentia .i.
que non habent profunditatem
tamen ut consolidentur cum eo quod
mordicationem non habeat quoniam
mordicatio consolidationem pro
hibet. Set ulcera profunditatem
habentia indigent ut carne re
pleantur. verum oportet te scire
et credere quod sicut .G. testatur ca
ro generari non potest nisi ex san
guine per omnia membra corporis
ad suum nutrimentum diffuso. et
assimilatio hec enim ex actione est
nature. quare oportet te preceteris com
plexionem membri in quo est ca
ro generanda atque complexionem to
tius corporis custodire. et cibum
cum ubertate boni sanguinis ge
neratiuum infirmo prestare.
deinde medicinam uehementis ex
siccationis et mundificationis simul
decet amministrari. Inquit et
quanto ulcus maius et profundius
est fortiori indiget exsiccatione.
propterea quod multus sanguis flu
it ad ipsum. quare est ei necessarium
ut resoluat ipsum. verumtamen oportet
ut eius resolutio non sit cum mul
ta siccitate ut non resoluat quod
est ibi subtile. et quod est grossum
lapidem faciat. et caue ne deci
piat te situs ulceris. scilicet ne reti
neatur uirus in eius profundo. et
tu quidem scis quod iam feci unum de
hoc sermone sufficientem in capi
tulo uulnerum. et est nobis iterum
necessarium ut repetamus ipsum
cum additione quoniam est conueniens
in hoc loco. Est ergo prohibitio agre
gationis uirus in ulceris pro
funditate ut membrum tali ap
tetur figura. quod orificium uul
neris sit inferius quatinus ex
eo uirus conuenientius possit ef
fluere. ac dispositio ligature
comprimat inferius et superius
relaxetur ut uirus currat et non
impediatur in exitu. et si illud non
est tibi possibile tunc non est ex
cusatio quin ulcus usque ad suam
secetur radicem. ita ut non re
linquatur in eo absconsio nec
cauerna in quam uirus agre
gari possit. deinde stringatur
ulcus cum ligatura que inci
piat ab orificio eius et perueniat
ad radicem que iam detecta est
licet ante detectionem contrarium
operetur. et si prohibet te aliquid
sicut neruus uel arteria ut secetur
ulcus ab orificio usque ad eius ra
dicem sicut diximus. Et est pos
sibile ut fiat perforatio in inferi
ori parte corporis. tunc illud est quod
excusat et multotiens non est pos
sibile ut secetur ulcus omnino
quare tunc necessarium est ut ablu
tio ministretur. et ex illis que
lauant ulcera sunt sicut mel et p
prie cum uino et aqua cinis pli
cis uel uitis mixtum et hec est for
tis ablutio quam non tollerant ul
cera parum sordida. et aqua ma
ris assimilatur ei quia lauat et ex
siccat et aqua alluminis similiter
est lauatiua. repercussiua et exsicca
tiua. et ex hoc prohibet illud quod ad
membrum attrahitur. Inquit
autem. Omnia ista ledunt ulcera
si fuerit cum eis apostema. deinde cum facta
fuerit ablutio tenta cum medicina

carnis creantia intromittenda
est. Ulcera quidē pfunda ī quib⁹
est absconsio ⁊ cauūa nō mun
dificāt ut inquit mechiane cā
nis creatiue mūdificatōne ul
tima. neqꝫ in eis facient nasci
carnem. nisi fiant currentes la
uatiue ut mittanē ad pfundū
cum iniectorus. i. cum clisterib⁹.
aut mittantur cū tantis ⁊ qn̄qꝫ
in curatōne quoꝝdā ulcerum est
necessarium ut fiant uiscose ⁊
adherentes aut liquide ul' crosse.
inquit ⁊ nō oportet ut āmminis
tur carnis nascentia nisi prius
mundificetur ulcus aut traha
tur ad ipm̄ nutrimtum si inmo
ratum fuerit. qualicūqꝫ sit et
et ubicūqꝫ sit. Cumqꝫ mundi
ficatum fuerit deuetur ab eo
mordicatiuum ⁊ abstersiuum
forte ⁊ oportet ut attendantur
prudenter cōdictiones de quib⁹
cura nō est negligenda. et ex eī
est consideratio complexionis mē
bri uulnerati ⁊ totius corporis
⁊ ulceris sicē multotiēs diximu
in locis aliis. Et oportet etiam
ut scias utrum ulcus conglu
tinetur aut nō. et significatio
qđ ulcus cōglutinatur cōglu
tinatōē bona est paucitas dese
sionis eius ⁊ paucitas saniei cū
bonitate ipsius. ⁊ sanies cū qua
est fiducia bonitatis est alba le
nis et equalis qīn ꝯsecuta ē cō
plementum digestōnis. ⁊ maxime
cum nō associatur ei fetor ōribi
lis. ⁊ iam loquimur de sanie in
loco alio sm̄ qđ meretur ex suf
ficientia. Jn quit corpora que
suscipiunt cito restaurationē
ulcerū sūt ꝯplōnis melioris ē

uiuentioē boni sanguinis et nō
supfluunt in humiditate. qin
illa que supfluunt in humidita
te aut siccitate tarde suscipiūt
restaurationē ulcerū licet humi
da sicut infantium sint subscep
tibiliora qꝫ sicca sūt senium qđ
est quia in corpore senū paucū
est de sanguine bono imo ulce
ra senum nō sanantur. Cetiꝫ
humiditas infantiū ē natalis
et nos de humiditate pt' natā
loquimur. Jdeoqꝫ curatō ydropi
coꝝ est difficil' quia supfluunt
in humiditate ⁊ ꝓpue in ex
tranea ⁊ simulit' ulcerū pgnā
tium ꝓpter retentionē supflu
itatum et aliaꝝ etiā mulierū
quib⁹ menstrua retinentur. Et
nos iam locuti sumus de me
dicinis carnis creatiuis scꝫ com
plementum in capitulo suo. ⁊ nūc
oportet ut loquamur de qbꝫdā
eaꝝ que ꝓ melioribꝫ experte sūt
⁊ electe. ⁊ ex eis est centaurea. ſ
cocolla. plumbū ustū. antimo
nium adustum. limatie aduste
pilium ⁊ glutinū piscium. Sed o
portet ut obseruetur. uince cu
omū diligentia tua aliqꝫ medicā
in errorem, uidelicet ne medici
na carnis creatiua sit magis
abstersiua qꝫ oportet. qm̄ si
modū excedit corrodit mēbrū.
et carnē soluit ad humiditatē
currentem quā stolidus medicus
aspiciēs estimat eē uir⁹. ⁊ ppt'
hoc addit in uirtute abstersio
nis. ⁊ illud est peioratō ⁊ destruc
tio ulceris. et significatō qꝫ il
la humiditas sit ex forti medi
cina est concauitas ulceris ma
ior more solito. calor. rubor. et

humiditas subtilis tendēs ad
rubedinem qđ puenit ex lique
factione carnis ꝓpt' acumen
medicine ⁊ maxime si patiēs
sentit mordicationē ⁊ arsurā
manifestam. qđ si illđ fuerit
tūc statim minue de uirtute
abstersionis. Ulcera q̄de; ui
rulenta indigent ut āmini
stretur in primis medicā ex
siccatiua ut mūdificetur ui
rus. qđ pꝰtquam mūdificata
fuerit medicinā carnis crea
tiuam decet āministrarī. Ve
rum cum āministratur me
dicina exsiccatiua ⁊ nō minui
tur' erea hūiditas imo potius
uidetur augeri. tūc scias q̄ me
dicina s̄m illud corpꝰ nō est ex
siccatiua q̄re facienda est ad
dictio in confortatiōe ipꝰius ⁊
adiuuat eā cū abstersiōe pau
ca sicut mel ⁊ stipticitate sicē
sūt balaustie ⁊ alumē. qđ si ul
cus itēm supfluit in exsiccati
one tūc minue de uirtutib;
omnib;. s. de exsiccatione ab
stersione ⁊ stipticitate. Iu eū
qui hūc canonem ignorabit
uidelicet q̄n de uno ad aliud est
trāsferere sit oportunum q̄m nō
curabit ē sua cura mala ⁊ me
dicine q̄dem que exsiccāt ul
cera uirulenta sūt sicē balausti
e. gall'. alumē. corticē granato
rum. cortex thuris. litargirū.
flores papaueris rufi ⁊ farina
ordei. ablutio aque maris. et a
que aluminose ꝯgruunt ad
exsiccationē uirus. et de cōposi
tis est mirabile ualde unguē
tum istud in quo ꝯueniunt ad
inuicē. auic̄ ⁊ almāsor. et ē ut

accipias litargirii pulueriçatī
qđ cum aceto ⁊ oleo ro. uicissim
imbibatur donec tumescat ⁊ al
bificetur. deinde sume antimo
nij. calcecumenō. balaustia
rum curtumaꝝ. ūmium terre
strium. gallaꝝ. sanguinis dra
conis. aluminis. climie argen
ti omniū; an̄ quantū; est sexta
pars totius unguēti pulueri
çentur ⁊ desup mittant' ⁊ i mor
tario donec uniant' simul agit
tentur. Inquit auic̄. qđ cum fit
emplm̄ ex foliis nucis recentis
aut ex nuce sicē ē decocta cū uino
confert ualde ⁊ exsiccat humi
ditates absq; nocumēto. Opor
tet ut in ulceribꝫ sordidis āmi
nistretur. medicina abstersiua
cum mordicatōne. s; in primis
incipiendū est ab eo qđ est forti
mordicationis. deinde gradati
puenia tur ad illud qđ est leuio
ris mordicationis. quousq; sor
dicies mūdificata fuīt. deinde
medicina carnis creatiua admi
nistretur ex medicinis q̄ abster
gūt ulcera sordida sicut. sicut
yreos cum melle. et similit' fa
rina herbi cum melle. et iterū;
aristologia cum melle ⁊ aceto.
et de compositis ē mirabile un
guentū; uiride almāsoris q' eti
am carnem corrodit mortuā;.
et est ex illis que āministrant'
in pncipio. R'. gimiar. i. floris
eris. mellis puri an̄. ʒ. i. ex his
simul mixtis medicamen fiat.
Et ex cyrugicis sūt qui ponūt
duas uncias mellis et unam
uiridis eris ut alleuietur mor
dicatio ei'. Item aliud ūguē
tum. R'. fecis olei ro. aceti puri.

mellis an̄. ℥. i. aristolog. lō. alu
minis gamoni. yreos. ceruse an̄
℥. i. viridis eris. ʒ. ii. omnia simul
misceantur ⁊ fiat ex eis unguentū
quod ē mirabile. et sciendum ē q̄
aristol. longa magis convenit
in vulneribus q̄ rotunda. quoniam est
magis abstersiva. rotunda u°
in vulneribus quia est fortioris o
perationis ⁊ subtiliationis. In cu
ratione uero ulcerum corrodenti
um regula ē ut corpus mundi
ficetur et membrum. Mundi
ficatio quidem membri fit cum uē
tosis aut sanguisugis appositis
sup ipsm̄ ⁊ nō sit dilatatio in
eorum curatione ne perducat ad peius.
et multotiens ambulatio corro
sionis cogit nos incidere mem
brum ut salvetur a corrosione.
et scias quod ex ulceribus corrosivis
sunt cum quibus nō ē putrefactio.
⁊ sunt que nō evacuantur a putre
factione. quare distinguendum
est eorum diversitatem antequam cura
tionem adhibeas. et ea que confe
runt ulceribus corrosivis cū quibus
non est putrefactio sunt sicut
embrocationes ex aquis infri
gidantibus exsiccantibus sicut est
aqua maris. aqua rosarum. aqua
pluvialis ⁊ acetum. Verum cum
in eis est putrefactio tunc aqua
maris ⁊ aqua cinis conveniunt.
Inquit avic. ⁊ melior curatio e
orum est administratio stipticorum et
exsiccantium infrigidantium.
sicut sunt cortices granatorum. gra
na mirti ⁊ semen rosarum. ⁊ similiter
emplaustratio ex foliis aceto
se cum vino bullitis. aut emplau
stratio cum bolo armenico cum
aceto. vel sirupo acetoso confec

to. aut cucurbita sicca combusta
eodem modo confecta. et scias quod G.
huiusmodi ulcera corrosiva ignē
persicum vel formicam ambulati
vam nominavit. In curati
one ulcerū putridorum ⁊ malorū
melius est ut mundificetur corpus
aut membrū. si corpus mundi
ficatum fuerit et membrū cum
uentosis ⁊ sanguisugis mun
dificatur. et illud quod est nota
dignū est ut eorum curatio non
tardetur. nam tarditas ipsorum
addit malitiam. et cum huius
modi ulcera superfluunt in putre
factione necesse ē ignis caute
rium administrare. aut medici
nam acutam ⁊ succurratur postea
cum butiro ut dolor sedetur. et
ignis escara cadat in pus. ⁊ quoniam
sectionem administramus ita
ut nō remaneat nisi caro sana.
Cuius significatio ē bonitas sangui
nis eius aut caloris ipsius. ⁊ for
tasse necessarium est incidere
membrum ut ex sua putrefac
tione salvetur. Inquit avicenna.
Ista quidem ulcera licet non sint
fistule neque cancri tamen sunt mala
⁊ fraudulenta. ⁊ embrocatio que
convenit ulceribus istis est sicut
aqua maris. aqua cinis ⁊ aqua
saponis ⁊ similia ex medicinis
que administrantur sicut ca
ro piscium salita cū aliquantula
mica panis. farina ordei herbi.
et aristologia ⁊ emplastrum de melle
cum pulvere cucurbite sicce ⁊
foliis olivarum recentibus. aut em
plaustrum de cepe in vino decoc
tum. ⁊ de compositis est medica
men istud bonū ⁊ expertum. ⁊ est
ut recipias draggantum rubei ʒ. x

xxiiij. calcis uiue. aluminis. cor
ticum granatorum. ana ʒ. xvi. thu
ris. gallarum. ana ʒ. xxxij. cere et o
lei antiqui quantum sufficit. Item
aliud. Rx. plumbi usti. eris usti.
cerusse. thuris. mastice. litargiri.
armoniaci. oppoponacis. ana ʒ. ij.
adipis renum uacce. resine oli
mirtini. cere. omnium ana ʒ. iij.
que sunt soluenda soluantur in
aceto et que sunt terenda terantur.
deinde omnia simul conficiantur.
Et oportet ut scias amice quod multociens ex medicina dif
fusa ad locum ulceratum apo
stemata generantur et tunc non
differatur in eorum prohibitione
cum solutione uentris et flobotomia
aut uomitu. quoniam uomitus con
fert ad illud testante ypocrate.
Nam ex hoc medicina de loco ad
locum mouetur et epithimentur
locus cum eo quod prohibet apostema sic
ostensum est in capitulo uulne
rum. et si non est possibile ut pro
hibeatur immo appareat apostema. tunc
sit occupatio in eius curatione
tantum. quoniam impossibile est apostema cum
ulcere curare. Ulcera difficilis
consolidationis ut testatur auicenna
sunt absoluta preter corrosiua. et
preter putrida sicut est commune
preter proprium. ipsa enim ambo sunt
ambulatiua. et cum istis quoniam
non est ambulatio et stant per
dispositionem suam per aliquod
spatium. et iterum ista preter fi
stulam quoniam non sunt incidentia et
ad ultimum corrosiua et putrida.
et fistule ut dicit auicenna sunt ex sum
ma difficilis consolidationis absque
confusione. Causa uero ulcerum di
ficilis consolidationis. aut est ma

litia sanguinis. aut est inconue
nientia medicaminis quo cu
rantur quod est quia medicamen est
debile in exiccatione aut mundi
ficatione et illud significatur tibi
per additionem contrarij. aut quia
corrodit et profundat sicut iam dixi
mus propter fortitudinem abster
sionis eius. aut quia calefacit
plusquam oportet. quare distemperat
complexionem carnis uel infrigidat.
aut mollificat uel desiccat. aut
est caro addita aut caro dura
super labia ulcerum uel intus.
aut est os corruptum in eorum profun
do. et iam scitum est in capitu
lo quare uulnera morantur ad
curandum. qualiter curetur ma
litia sanguinis et similiter qualiter
mala complexio carnis rectificetur
cum contrariis et etiam caro
addita et caro dura qualiter cu
rentur dictum est. Inquit caro ad
dita non generatur nisi in ulceri
bus in quibus fit festinantia me
dicine carnis creatiue ante tempus
mundificationis ipsorum. preterea ca
ro dura fit secundum plurimum in ul
ceribus melancolicis quare est
tendens ad nigredinem et li
uiditatem et cro[illegible]tuinem et tunc
necessarium est ut succurratur cum
scalpellatione et extractione san
guinis cum uentosis. et forti
ter ulcera melancolica non sanan
tur nisi ab eis auferatur corrup
tio usque ad carnem sanam. Si
uero os fuerit in ulceris profundo cor
ruptum tunc significabit tibi
per illud quod ulcus quandoque clauditur
et quandoque aperitur et uirus ab eo ma
nat subtile. quare est necessarium
ut secetur ulcus usque ad os. de

videat stolidi et ignari cyrurgici

inde radatur aut seritur secundum quantitatem corruptionis eius. neque ex ipsa corruptione aliquid diminutas omnino. deinde cum puluere carnis generatiuo curetur. et causa quidem que accidit corruptioni in uulneribus est debilitas membri que recipit omnem materiam et maliciam complexionis membri et maliciam complexionis sanguinis. et de medicinis cum quibus curantur ulcera difficilis consolidationis sunt. sicut limatura eris et limatura ferri. flos eris adustus et et gluttinatio auri. et uitreolum rubeum. et de compositis est medicamen quod ℞. floris eris limature eris an. ℥ .i. climie gluttinationis auri an. ℥ .viij. gummi cypressi ℥ .iiij. salgeme ℥ .ij. aristologie aduste. minium thuris an. ℥ .v. cere et olei mirtini quantum sufficit et fiat ex eis unguentum. Item aliud medicamen quod auic. composuit. ℞. limature eris et limature ferri an. partes equales conficiantur cum aqua aluminis. deinde argillentur cum argilla rubea et adurantur ad furnum. deinde extrahantur et administrentur puluerizata. aut fiat ex eis et litargiro et oleo mirtino emplastrum quod mirabile est. et scias quod non oportet ut administretur oleum in ulceribus nisi sit oleum uehementis exsiccationis et stipticitatis sicut rosaceum et mirtinum aut masticinum et similia. quoniam intentio curationis omnium ulcerum est exsiccatio. et propter illud oportet amice ut non presumas et administrare in eis mollificatiua nisi sint ulcera ex contusione facta sicut in alio diximus loco. aut nisi ulcera cum uehementia doloris. quoniam tunc propter necessitatem doloris sedandi non est excusatio quin administrentur et licet ulceribus sint contraria. Quod si ulcus prolongatur et non sanatur immo iam fecit impressionem in membro et corroditur et putrefit ac destruitur de eius substantia quantitas multa. tunc non expectetur eius curatio nisi secundum profundum et precipue quando est antiquatum quoniam iam pertransiunt spatium anni dimidij uel amplius et factum est fistula uel cancer.

Cap. xv. de summa et uniuersali curatione fistularum.

Fistula est ulcus profundum angustum cum nodositate et duritie carnis ipsum circumdantis et est sicut canna uel penna anseris penetrantis in membrum. Dicitur autem fistula ad instar illius instrumenti os habentis strictum et fundum amplum. Causa uero duplex est. scilicet interior et exterior. Causa interior ex humoribus prouenit corruptis. Exterior autem ex uulneribus et ulceribus indiscrete curatis. Cuius significatio duobus modis assumitur: quoniam aut sumitur ab eius essentialibus aut ab accidentalibus. et ab essentialibus quia caro circumdans ipsam est indurata et os eius constrictum est et profunditas dilatata. ab accidentalibus uero quando accidit ut sit eius sanies indigesta cum horribilitate fetoris que aliquando fortasse absconditur penitus et hoc propterea quando corpus non est repletum nec humida est com

plexio. et est regimen pacientis ex
siccatiuum. et etiam quando custo
ditur membrum in quo est fi
stula a doloribus et similibus. et a
liquando sanies ipsa currit. et tunc
aut est multe quantitatis aut mo
dice. et aliquando est grossa et aliquan
do subtilis secundum diuersitatem me
brorum et iam locuti sumus plu
ries de regimine cursus uirus
in precedentibus cum aptatione
et perforatione et modis aliis.
et sufficiat illud satis in regi
mine cursus uirus et humi
ditatum currentium a fistulis.
Verum de regimine curationis
earum necessitate cogente hoc
secundum modum festinationis nos
oportet enarrare. Dico igitur quod que
admodum fistule diuersifi
cantur secundum diuersitatem locorum
sic et eiusdem curatio. nam alia
fit in membris mollibus ut carne.
alia in membris mediis ut in
neruis et uenis et tunc est inobe
diens et difficilis curationis. et
alia fit in membris duris ut in
ossibus. et communis quidem significa
tio eius cum in aliquo istorum
membrorum fuerit est uisibilis expe
rientia que non fallit aut presump
tio uera. quando tu scis loca neruo
sa et ossuosa. et uides fistulam que
propinquitatem habeat cum eis
et scis etiam per reuelationem in
firmi quam moram ibidem per
traxit. nam si super neruum uel
os per aliquod tempus stetit certum
est ipsorum in eis corruptionem
fecisse. Sunt autem secundum Auicennam que
dam alia significata sumpta
a diuersitate putredinis uidelicet
quod quando fistula peruenit ad neruum

tunc putredo exiens subtilis tenu
is multique fetoris quod accidit propter
frigiditatem illius membri. et cum
peruenerit ad os est subtilior et
ad citrinitatem decliuior. et cum
peruenerit ad uenas et arterias est
multotiens sicut fex. Cum autem ad
carnem peruenerit putredo que
exiens erit uiscosa. grossa turbi
da et cruda. Veruntamen fistula que
uadit ad carnem non est tanti do
loris sicut illa que uadit ad neruum
et propter quando tangitur eius profundi
tas cum tanta. quod est quia neruus
sensibilissimus est. unde si lesionem
patiatur necesse est ut. G. testatur
quod maiorem ceteris membris do
lorem habeat. Sed illa que uadit
ad os nichil dolet ex eo quod in hu
iusmodi membro non est sensibili
tas. Et iterum fistula ossuosa
notificatur tibi multotiens per mol
litiem carnis que est super os et
etiam per facilitatem penetrati
onis cum tanta ad ipsam. Et cum
fistula diuersificatur secundum diuersi
tatem temporis. quoniam alia est recens
et alia est antiqua. et fistula re
cens est illa que anni circulum
non exiuit. Antiqua uero est contra.
cuius corruptio iam perseuerata
est in membro et tunc est difficili
oris curationis. Illud autem quod
melius est de eius curatione ma
xime cum fuerit antiquata et cor
pus est plenum superfluitate ma
ligna que obuiat ei est ut in pri
cipio si pacientis fuerint talis etatis
et eius uirtus est tollerabilis fiat
uniuersalis mundificatio precedem
te tamen consideratione humo
ris superhabundantis in causa li
cet in fistula magis habundet

flegma cuius cõsideratõ assuma
tur a cyrurgicis nudis .i. a nesci
entib; medicinã. Circa qualitatẽ
loci subiecti ꝛ diu͛sitatem coloris
putredinis. cum enĩ sup͛habun
dau͛it fl'a locus erit albus ꝛ mol
lis. et putredo que manat a fistu
la erit aliquãtulum alba crossa
et multe quantitatis. Si melia
locus liuet ꝛ tendit ad nigredi
nem cum quadam duritie ac
putredo est liuida ul' nigra. Si
colera locus ẽ citrinus ꝛ ubi puñc
tiones ꝛ arsure sentiuntur ꝛ pu
tredo emanat citrina. Si uõ illd'
qd' est sup͛habundãs fuit sãgĩs
tunc locus rubet ueneq; corporis
inflantur ꝛ putredo sanguino
lenta occurrit. Contra flegma
igitur digesta prius materia
cum oxymelle detur benedicta
ul' pill'. auree. ul' alie fl'a purgã
tes. ꝛ si patiens fuit debilis qd' el
lectuariũ ul' pill'. assumere non
ualeat. purgetur cũ medicina
que. R. turbit. ij. partes. pulue
ris çiçiberis .i. et de puluere cu
chãi ptes tres. ꝛ de tali puluere
simul incorporato detur ʒ. ß. cũ
aqua calida. deinde post purga
tionem patiens balneetur. cui
in exitu balnei offeratur ʒ. i. ali
cuius opiate calide sicut tyria
ce auree. et hoc cum aqua calida
ul' uino. Opiata quidẽ medici
na illd' qd' ex mala qualitate re
mansit in corpore consumit.
Contra melancoliã; detur yeralo
godion ul' aliud purgãs melã
coliam. digesta prius materiã
cum oxymelle composito. deĩn
post purgationẽ in exitu balne
i similiter fiat exhibitõ alicui'
opiate conuenientis ut est tyri
aca ul' metridatum. Contͣ colerã
post digestionem medicina cũ
oxizacara detur catarticẽ impe
riale q̃ purgat utramq; colerã
consequenter fiat exhibitõ ru
bee trociscate ul' alterius similis.
Si uõ sanguis fuit fiat euacu
atio p flomiam. Deinde ue
niendum ẽ ad localia. Sz sciendõ
est prius q' localis curatõ fistu
lar͛ uniu͛salit͛ tres intentionẽ
requirit. Quar͛ p͛ma ẽ ut fistu
la mundificetur ꝛ abluatͬ. Secdͣ
ut dessicetur ꝛ mortificetur. Ter
tia uõ est ut ei' ꝯcauitas cõtinu
etur ꝛ sanetur. Et fistula quidẽ
mũdificatur ꝛ abluitur sicut iaz
in ulcerib; est ostensum. et ex
aquis ꝓprie fistularib; .i. cum
quib; abluitur fistula sꝫ sicut
aqua ciñis ꝛ aqua maris ul' ar
tificialit͛ salsa. ꝛ simulit͛ aqua sa
ponis ꝛ multotiẽs p͛dcis aquis
ex sale armoniaco ꝛ arsenico a
ut ex eius flore aliqd' p͛miscetũ
quia tũc fuit maioris abst͛siõis.
et qualitas abluendi ẽ ut miti
as aquam usq; ad p͛fundum fi
stule donec impleatur ex ea. et
fac illud cum omĩ dispositione
que sit possibilis ap͛ te. et si nõ
uales cum alio saltim cum cli
sterib;. deinde stude ut retinea
tur intus p horam. ꝛ tu cõpri
me locum undiq; manu tua ꝛ
maxime ubi p͛funditatẽ fistu
le arbitraris. deĩn extrahe aquã
cum expressione ꝯpetenti ꝛ fac
illud iterũ ꝛ istud iterũ donec
aqua clara exeat aut sãguino
lenta ꝛ tũc eadem aqua iterum
ulcus imple ꝛ eius orificium ꝯ

opila. et sic a mane usque ad uespe
ras uel eius. dimittatur. et tot fa
ciendum est diebus donec uir mun
dificatum fuerit. Fistule ma
licia mortificatur et extirpatur
tripliciter. uidelicet aut cum inci
sione et ablatione totius carnis
corrupte. aut cum acutis medi
caminibus quorum rememoratio fiet
inferius aut cum cautio ignis
cuius iuuamentum est facilius et
ultimum. Concauitas autem fi
stule continuatur et sanatur cum
administratione medicinarum fa
cientium nasci carnem quam in
proprio descripsimus capitulo. Opor
tet igitur in primis ut peruenias ad
cognitionem fistule et est ut acci
pias tentam auricalchi uel argen
ti et ipsam diligenter perquiras qua
tinus cognoscas eius profundi
tatem. et si tendat secundum rectum.
aut si tortuositatem habeat. et tunc
oportet te habere tentam plumbe
am quoniam est magis lenitiua et
plicatur secundum modum tortuosi
tatis. Et si eius orificia sunt
plurima inquiras per singula et
uide si tendant ad unum meatum
aut quilibet ipsorum proprium habe
at foramen cuius extremitas non
determinetur cum alio. et tunc
non est una fistula sed plures. ait
enim albucasim quod illud non signi
ficatur tibi per inquisitionem cum
tenta. imo oportet ut clisterizes
unum ex orificiis suis. quoniam hu
miditas cum qua clisterizatur
fit usus alia orificia tendit et
egreditur ex eis. Cognita uero
semita secundum quantitatem et diuer
sitatem ipsius erit tibi cura facili
or. tunc si orificium fistule fuerit

strictum secundum quod est de consuetudine
sua cum incisorio elargetur aut
cum tenta de medulla sambuci
uel ebuli uel canne sirici et similibus
si eger est timens ferrum. deinde
mundificetur et abluatur sicut sci
uisti per dies aliquot donec uirus
abscidatur. deinde intromittatur
medicamen acutum usque ad profun
dum in licinius inuolutum factis
secundum quantitatem profunditatis
quam comprehendisti cum tenta
donec fistula desiccetur et morti
ficetur omnino. et multotiens non
est possibile ut licinia cum me
dicamine profunditatem attingant
propter longitudinem eius aut quia
meatus est tortuosus et diuersus.
et scis etiam quod medicamen siccum non
submergitur ad profundum quare
fistula non occiditur. Oportet ergo
ut praepares medicamen secundum hunc
modum in quo non est deceptio
ex eo quod omnes profunditates fistu
le perquirit. et est ut distempe
retur medicamen cum aceto secundum
quantitatem necessitatis tue
ita ut sit currens. deinde initias
ipsum interius cum quocumque in
genio tibi possibile est et orifici
um opila ac praepara figuram mem
bri ut orificium sit superius qua
tinus medicamen in profundo mo
retur. et rectum quidem est ut
quando administratur huiusmodi me
dicamen acutum locus de foris cum
frigidis inungatur. ne ipsius
actio ad ipsum cum nocumento
perueniat. Cum autem fistula des
siccata fuerit succurratur cum
medicamine mitigatiuo sicut
est butyrum uel axungia sine sa
le et similia illis quousque ignis

euaporetur et escara .i. crusta cae
dat in pus. Cumque sanies que pri
erat indigesta egreditur digesta
et minoratur respectu pristine quan
titatis significatio est mortifi
cationis fistule. deinde curetur
cum medicina carnis creatiua
donec sanetur. et sanies lauda
bilis ut dicit optimus ypocras
in libro pronosticorum est alba leuis
et equalis per totum eam non est odor
malus. album enim requiritur quoniam
color membrorum radicalium est
albus et non facit eam assimu
lare nisi natura potens super eam
et requiritur eius lenitas ut si
gnificetur quod uirtus digestiua
operatur in ea. amplius cum ad
ditur: ut non sit mali odoris. est
ut sit longinquior a putrefac
tione. et sanies mala est fetida
quoniam significat putrefactionem
que est contraria digestioni et
significat dominium caliditatis
extranee. Quod si multe profun
ditatis fistula non fuerit neque
tendit secundum rectitudinem et profun
ditatem membri immo sequitur
superficiem cutis tantum. tunc si
nerui uel arteria aut uena ma
gna uel aliud tibi prohibeat. intro
missa prius tenta lignea donec
ad eius perueniat profundum sec
cetur usque ad ultimum ipsius.
ita ut ipsa tenta liberetur et auf
feratur cum nouacula caro pu
trida et corrupta ab omni eius
circuitu totalitate sua. deinde si
sanguis facit tibi contrarieta
tem succurre cum eo quod conue
nit sicut diximus in capitulo
suo. subsequenter curetur locus
cum medicina carnis creatiua

donec sanetur. Amplius si pati
ens non tollerauerit carnis a
blationem cum nouacula sicut
diximus. tunc tantum sectio fiat
usque ad profundum sicut ostensum
est et acutum medicamen admi
nistretur. deinde mitigatiuum
et nascentiua carnis. Si autem
non sanatur per illud tunc nullo pro
hibente ultimo remedio succu
ratur .i. ut cauterizetur usque ad
profunditatem suam. ueritamen
oportet te huius recordari .s. ut non
decipiaris in quantitate profundi
tatis et ipsius diuersitate in fi
stula cum cauterio. nam mul
tociens ex imperitia et negligen
tia accidit illud. porro quandoque in
fistula est orificium unum et pro
funditates plures et diuerse qua
propter si tu cauterizas unam earum
et alia remanet nichil confert
operatio tua. et similiter oportet
ut obserues te ab hac deceptione
cum medicina comburente secundum mo
dum quem superius ostendimus.
quoniam tota uirtus curationis fistu
le est ut comprehendas cum cau
terio aut acuta medicina omnem
eius profunditatem. Si uero fi
stula in longinqua profundita
te corporis operatur et non est tibi
possibile ut consequaris eam omnino
quoniam appositio medicinarum neque
ad radicem ipsius peruenire ualet
timetur ne eius nocumentum
ad aliquod membrorum nobile uel
principale perueniat. et est locus
qui non suffert incisionem pre
uentus. tunc non est ingeniatio in
eius curatione. et illud quod est con
uenientius est ut dimittatur
operationi nature. et fistula

quidē que puenit ad intestina
aut uesicam aut ad membra
principalia uł nobilia nō sana
tur omino. Et cum acciderit ali
cui spondilium dorsi uł costaꝝ
uł alicui iuncturaꝝ sicͭ ē manuū
et pedis aut neruus uł uenis ma
gnis aut arteriis aut siphac ꝫ
plures dispositiones incurabi
lis est. Verum fistula que fit i
neruis ꝫ similibꝫ non ē ꝓpt̃ a
liud difficilis curatiōis nisi qꝛ
sectionem ꝫ cauterium minime
patiunt̃ licet eius speratur cura
tio nisi sit exsūma recentium
et tunc in ea medicin. q̃ admi
nistramus que nō uehement̃
sꝫ leuiter ac suauit̃ mortificet ꝫ
desiccet. Preterea si fistula ia
fecit impressionē in osse si non
est detectum necēe est ut detega
tur ꝫ cum instrumitis ꝯuenien
tibꝫ abradatur ut tota corrup
tio et nigredo ipius auferatur
ſm dispositionē melioris possi
bilitatis. qd̓ si non sanatur et
emittit saniem sicut pri᷒ signi
ficatio est qd̓ adhuc de ipius cor
ruptione remansit. tūc ḡ iteꝝ
detegatur ꝫ abradatur cum ul
timitate diligentie tue ita ut
non dnuitatur in eo obfuscatō
aut corruptō aut cortices uel hu
miditas omīo. qm̄ prohibet na
tiuitatem carnis sup ipm. nā
cum obfuauerit hec possibile
est ut caro generetur in eo. aut eni
aut. et illud qd̓ est magis faci
ens nasci carnem in osse est ut
exsiccetur ab humiditate ꝫ exa
speretur denique si corruptō fuit
in ossibꝫ magnis. sicut ē os co
xe cruris ꝫ similium ꝫ iam per
uenit usqꝫ ad medullā. tūc nō
ē excusatio qn seretur ꝫ incidat̃
os cum medulla sua usqꝫ ad lo
cum corruptiōis. deinde restau
retur sicut scis. Si uō corruptio
iam totum os membri consecu
ta fuerit tc̄ nō expectetur ei᷒ cu
ratio nisi assumatur os totum.
verūtamen si fuit os ex capite
coxe uł anche aut os ex spondi
libꝫ dorsi ab eius curatione fu
giendum est ꝓp incōmodū nu
che. **Medicam̄ ualde mirabi
le in mortificatōē fistule ꝫ cā.**
Recipe salis armoniaci. arsenici
citrini. sulfuris uiui. floris eris
an̄. ℥. i. ꝫ limature ferri. dragāti
aluminis. cumeni. antimonij.
an̄. ℥. ij. argenti uiui. ℥. i. calcis
uiue. i. non extincte. ꝫ c. omnia
terantur ꝫ subtilissime pulue
rizentur. ꝫ argentum uiuū ex
tinctum cum saliua eis. ammisce
atur. deinde conficiant̃ cū aqua
maris uł aqua cinis ꝫ fiant mō
theotocij. deinde ad solem uł ad eli
banum desiccentur. ꝫ cū desiccati
fuerint itm̄ puluerizentur ꝫ pul
uis eoꝝ ponatur in aluthel ꝫ su
blimetur. ꝫ qd̓ ex eo sublimatum
fuit in uase uitreo recondatur.
huiusmodi qdem medicam̄ erit
tanq̄ ignis cauterium. Et scias
qd̓ aluthel est uas constans ex c
cohoportorio ꝫ fundo sicͭ inueniť
apud illos qui occupati sunt in
alkimia. ꝫ fit ex uitro aut ex ter
ra. veruntam̄ illud qd̓ fit ex terra
debet intrinsecus uitreari ne spi
ritus euaporet. Modus autē su
blimationis ē ſm hūc modum.
et est ut puluis speꝝ sublimam
daꝝ in fundo uasis locetur. dm

si uas fuerit uitreum lini atu
desous cum luto discreptio͡is
q͡d fit ex capillis ho͡is minuta
tim incisis et carbonibus pista
tis. et stercore asini et terra figu
li equaliter. et si fuerit terreum
tm in iunctura coloptorij li
niatur. Cumque lutatum fuerit
desiccetur a remotis ignibus uel
ad solem. deinde locetur in for
nace et supponatur ignis leuis
per duas horas. dein fortis per .x.
horas postea per totam noctem
dimittatur infrigidari. in sequ
ti uero die uas aperiatur. et q͡d e͡
superius in coloptorio colliga
tur et sordicies in fundo existen
piciatur. Aliud medicame͡

Recipe limature ferri. mirabile.
arsenici citrini. et calcis eiusdem
non. i. eris usti. cupri rosarium
an partes equales. calcis uiue q
tum omnia terantur et puluerizentur.
gentur. deinde conficiantur cum
melle dispumato. et fiant inde
trocisci et desiccentur. et iterum ter
rantur et puluerizentur atque pre
dicto modo donec fiat ter conficiant
et fiant trocisci. deinde recondan
tur in loco ubi ab humiditate
tangi non possint ne corrumpan
tur. et cum uoluens operari tere
ex eis quantum sufficit et utere.

Recipe calcis uiue. Ad idem .R.
partes duas. arsenici citrini. sul
furis uiui. an partem unam. et
cum uoluens operari incorpo
ra cum aqua cineris stipitum
fabarum. et est illa que uocatur a
qua saponis aut cum aqua ci
neris illicis donec fiat sicut un
guentum et utere. R. medicame͡ q͡
utend͡ e͡ in locis niuosis et talibus.

Recipe succi radicis celidonie. uri
ne puerorum an. ℥. iij. arsenici ci
trini. ℥. i. conficiantur sic. succus
et urina bulliant in olla rudi. et
calx cum eis bene incorporetur.
deinde addatur arsenicum et omnia
simul agitando incorporentur
et non superflue bulliant sed parum
per. deinde desiccentur et informen
tur ex eis trocisci. Aliud ad id͡.

Recipe olei albi. aristologie ron
tunde. rad. scolopendrie. yreos
farina hordei an partes equales te
rantur et fiat ex eis puluis et im
pleatur ex eo fistula cum assi
duatione quoniam sanat eam.

De medicinis que carnem sup
fluam minuunt et resoluunt in

Medicine uulneribus et ulceribus.
que carnem superfluam minu
unt et resoluunt in uulneribus et
ulceribus sunt uehementis absterssio
nis et mordicationis. et ex eis sunt
sicut uitreolum. hermodactili.
ellus. album. flos eris et similia hiis.
et scias quod quedam administrantur uni
uerso per se et faciunt excauationem.
et quandoque componuntur unum eorum cum
altero. et quandoque omnia simul equa
liter. et quod ex eis est leuius sicut
uitreolum humidis administ
stratur corporibus quoniam sicut G. testa
tur in humidis corporibus carnem
minuit. in siccis uero consolidat.

Ad idem medicamen compositum.

Recipe arsenici citri. ℥. i. calcis
uiue. ℥. iij. omnia simul incor
porentur cum aqua calida et fiant
ex eis trocisci et desiccentur. et cum op
fuerit tere ex eis quantum sufficit et utere.

Cap. xvi. De fistula et uniuersali cu

Cancer ut dicit ratione cancri.
causa est apud medicum de me

lancolia adusta a materia colerica
aut in qua combusta est non
a pura feculenta. et dicitur cancer
ad instar illius animalis. quia sicut
illud animal habet vehementem tena
citatem in rapiendo vel in eo quod ve
natur. sic et istud apostema in membro.
aut quia gerit formam illius
in rotunditate. et habet venas vi
rides assimulantes pedibus ip
sius. qui cancer duobus modis
accidit. aut a causa intrinseca
aut ab extrinseca. ab intrinse
ca ut ex ipso humore melanco
lico corrupto ad aliquod membro
rum transmisso. a causa vero extrin
seca ut ex vulneribus et ulceribus
male curatis. Cuius significationes
sunt hec. in principio cum appa
ret est similis ciceri vel fabe. deinde
augmentatur secundum processum dierum
donec fiat ut magnus milon
et est in eo rotunditas. ingens du
ricies. color fuscus in quo est qui
dam caliditas et vene virides ap
parent in eo que sunt ei sicut ra
dices. At postquam ulceratus est
cancer et fetet multum. labia cras
sa et viridia forisque conversa fiunt.
os eius amplificatur et sinus
constringitur. Cancer autem di
stinguitur secundum tres modos. vi
delicet aut secundum diversitatem cau
se. aut secundum diversitatem membrorum.
aut secundum diversitatem temporis. et di
stinguitur secundum diversitatem cau
se. quoniam alius fit ex melanco
nia naturali que frigida est et
sicca et tunc est parvi doloris
et parve ulcerationis. et alius
fit ex melancolia que est adustio co
lere solius pure et est vehemen
tis doloris et magne ulcerati

onis. distinguitur secundum diversitatem
membrorum. quoniam alius fit in mem
bris mollibus sicut in carne. alius
in mediis sicut in nervis et simi
libus. etiam alius fit in duris sicut
in ossibus. Veruntamen quoniam fit in mem
bris mediis dicitur incurabilis.
et illud testificatur ab ypocrate
cum dicit. quibuscumque cancri ab
sconditi sunt non curare melius
est. curati enim .i. incisi vel combusti
citius pereunt. non curati multum
tempus perficiunt. Distinguitur autem
secundum diversitatem temporis. quoniam alius
est recens et alius est antiquus.
et antiquus quidem cancer cogno
scitur per diuturnitatem temporis
et per vehementem liuiditatem et
nigredinem. ac ponticem ma
ximam et membri corrosionem.
et cancer etiam distinguitur a
magistris secundum diversitatem specierum
quoniam ut voluit alius dicitur no
li me tangere. alius lupus. et
alius cancer nomine utriusque assi
gnant differentiam inter istas
species secundum locum. quia dicunt no
li me tangere a mento superius
fieri. et lupum in partibus inferi
oribus. et assignant etiam diffe
rentiam secundum qualitatem comple
xionis sicut quidam dicunt quod cancer
et lupus fiunt de colera magis
ignea quam noli me tangere fiat.
et inter cancrum et lupum dif
ferentia est etiam in eodem. et propter
hoc extimant quod illa species que
fit de colera ignita sicut lupus
vehementius corrodit. Ego autem
brunus longoburgensis. de huius
modi distinctione non presumo
aliquid veritatis quod est quia non
vidi vestigium eius in libris

ueterum omnino. Inquit auic.
et almansor. quod cum incipit can
cer fortasse est possibile ut pro
hibeatur, ne addatur super illud
quod est. et ut conseruetur quin ad
ulcerationem perueniat. sed postquam
creuerit semper sic permanebit quia
deterior erit si ulceretur: tunc igi
tur antequam addatur et ulceretur ue
lociter succurratur: et prohibitio eius
est. ut patiens ex uena media
flebotometur. uenterque ei soluatur
cum decoctione epithimi. aut ca
tartico imperiali. subsequenter
detur rubea trociscata cum quar
ta parte tyriace. et a cibis ge
nerantibus coleram nigram: omnino.
ut sunt lentes. caules. caro uac
cina et asinina. uinum grossum.
et similia. dieta eius sit caro a
uetina. porcina. pullina. uitel
lina. ouorum sorbilia. uinum subti
le et similia his. Supra locum
uero fiat emplaustratio cum fri
gidis oleribus tritis sicut est plan
tago. solatrum. psillium. cicorea.
portulaca. et similia. aut fiat
inunctio cum oleo ro. et agresta.
ad idem unguentum bonum. R. thu
cie bene ablute. olibani ablu
ti. ceruse ana partes equales. omnia
terantur et cum oleo ro. et agresta
ac succo predictarum herbarum in
modum unguenti conficiantur.
ex his enim fortasse locus tueri
poterit quin ulceretur. Si uero
cancer iam ulceratus fuerit omnino
per frigida non sanatur: immo opor
tet ut incidatur et administrentur
ea que habeant uehementem ca
liditatem. sicut est cauterium
ignis. et cautium acuti medi
caminis. Uerum decet te animaduer

huius recordari. quod si cancer anti
quus fuerit nequaquam ei sic consu
lit albucasim appropinquare pre
sumas. et modus curationis can
cri ulcerati est ut in primis cor
pus mundificetur si fuerit mun
dificandum. deinde consideretur si in
membro fuerit caliditas. quod
si fuerit cum succo frigidarum her
barum reprimenda est. deinde can
cer totaliter incidatur. nam dicit
auic. quod non est possibile ut de
struatur cum aliquo nisi per in
cisionem uehementem. ut ex to
to assumatur membrum inuadens.
Quid ergo fiet cum fuerit in locis
neruosis ubi incidi et penitus de
strui comburi et eradicari non
potest. nichil aliud quam cancrum ul
ceratum facere. et operatio ei cum
manu est ut accipias cancrum
cum uncino et ipsum ab omni
circuitu coneris incidere omnes
eius uenas eradicando donec
nichil ex eis remaneat. deinde
non abscidas sanguinem per lon
gum spatium. immo exprime lo
ca in circuitu manibus tuis ut
totus ille sanguis densus et
melancolicus fluat. sed sola eius era
dicatio cum ferro non est ad sui
curationem sufficiens. immo opor
tet subsequenter ut cauterizetur
cum ferro uehementer ignito.
Uerum hoc in locis neruosis fi
eri non dici penitus. neque si fue
rit prope membra principalia uel
nobilia. Quod si patiens delicatus
fuerit qui incisionem et incensionem
pati non possit. aut fortasse no
luerit tunc cum medicaminibus
acutis in precedenti capitulo scrip
tis curam impendas. quin for

rasse mortificabit. deinde curetur
locus cum medicina carnium cre
atiua donec sanetur. Signifi
catio uero quod cancer sit extinctus
est quoniam sanguis egreditur pu
rus. bona caro crescit in eius cir
cuitu ab ipsoque fusco colore re
moto. et omne quod est uiride. Si
uero acutum medicamen non
contulerit. tunc non est ingeni
atio nisi redeas ad cyrurgiam.
preterea licet cancrum in lo
cis neruosis incurabilem dixi
mus tamen si fuerit in principio ul
cerationis, prout potes subueni
as cum his que fistulis subue
niunt quando est in locis illis.

Cap. xvij. de fractura ossis capitis uel cranei.

Licet de solutione
continuitatis in osse in capitulo
fracture et dislocationis secundum com
plementum rememoratio fiat.
hic tamen de solutione continuitatis
que fit in osse capitis per se trac
tatum ponere non recuso. qua
propter amice ingenti admirati
one minime mouearis. nam
fractura ossis capitis ab aliis
separatur fracturis et omnibus est
difficilior. Species autem fractura
rum cranei multe sunt et diuerse
secundum diuersitatem rerum quibus percus
sio fit. Quoniam alia fit ex percussione
ensis uel alterius similis et scindit
et aufert os totum. donec ad ue
lamen quod est sub osse perueniat.
aut non peruenit ad uelamen. set
ossis superficies tantum incidit.
Quarum fracturarum uulnus aut
est magnum aut est paruum. et ex
eis est fractura occulta in osse
que apud antiquos dicitur capilla
ris quia fit in subtilitate capil

li. et est scissura parua aut fit ex
cultello et similibus et tunc est dif
ficilior omnibus. quoniam est magis pe
netratiua et eius uulnus semper
est paruum et occultum. alia fit ex
casu uel percussione lapidis et simili
um ita quod os ad interiora plicatum.
et illud secundum plurimum fit in capi
tibus puerorum propter mollitiem eorum
ossium. aut non plicatur sed sci
ditur in modum fracture capil
laris que aliquando penetrat ad si
phac. aliquando uero minime. quarum
uulnus aut est magnum aut est
paruum. aut uulnus non par
ticipat cum eis omnino. et quandoque in
omnibus supradictis speciebus fracture
frustra ossium conspiciuntur.
Cognoscuntur autem omnes species
fracture per inquisitionem diligen
tem cum tentis. et quandoque fit illud
cum tactu digiti minoris et ad
ultimum cognoscuntur per amplio
rem sectionem et separationem car
nium. Species uero fracture capillaris
cognoscitur per effusionem humi
ditatis nigre sicut est encaustrum
quoniam hoc testificatur ueteribus.
et est res cum qua est fiducia
ueritatis. fit autem illud secundum hunc
modum. In primis detegas super
os et abstergas. deinde effunde
humiditatem super ipsum. fractura
enim ex hoc apparet nigra. et sig
nificatio penetrationis eius est ad in
teriora ut radas scissuram donec
nichil appareat de nigredine.
quoniam quando deficit apparitio nigre
dinis signum est quod ad interio
ra non penetrat fractura. et quando
radis scissuram et nigredo non re
mouetur et est illud quasi prope
ultimitatem ossis scias quod pene

erat usq; ad latus alui. tūc ergo
a fricatione cessandum est. Et
si fractura fuīt ex casu ul' lapi
dis pcussione et similiu; absq;
uulneratione tūc significatiō
duplex est. sm qđ duplex est ei⁹
spēs sicut iam dictum ē. videli
cet una que plicatur ad intioā.
et altera que dicitur capillaris
Significatio uō illius que pli
catur non occultatur. apud in
quisitionē cum digitis. qm̄ ī
sub eis sentitur cōcauitas ma
nifesta. S; significatiō fracture
capillaris absq; uulnere cogno
scitur difficulē. verum oportet
te accidentia que sup infirmū
apparent cōsiderare ex accidētib⁹
significantib; illū qn; sūt sicut
applexia. scothomia. destructiō
uocis. appetitus defectus et uir
tutis digestiue ⁊ expulsiue. fe
bris acuta ⁊ silia his. ⁊ illud qđ
est ualde iuuatiuū in sigficati
one huiusmoī fracture et ei⁹ ulti
maticē est ut consideres magni
tudinem rei cum qua fcā fuit
pcussio. ⁊ fortitudinē pcucientis.
aut altitudinē casus et locū
etiam ubi sit casus. ⁊ si ex his
omib⁹ spēb⁹ fracture uelami
na cerebri lesa sint scias illud
piculosum ēē. Sūt eni uelami
na cerebri duo pniculi. quoꝝ
unus dr̄ duramat̄. ⁊ aliꝰ pia
mat̄. duramater craneo suppo
nitur ⁊ est grossa quatinus a cra
neo se defendat. piamat̄ uō tā
git cooperit cerebrū ⁊ ē subtilis
ppt̄ subtilitatem ipsius cereb.
ante g° q° ad curationē perue
nias infirmi considera. ⁊ tūc
si uideris sup infirmū mani

feste accidentia mala fugias.
et si uides accidētia bona nō for
mides. ⁊ ex accidētib⁹ malis sūt
hec amissio intellect⁹. sincopis.
abscisio uocis. rubor ⁊ egressio
oculoꝝ. uirtutis defectus in ap
petendo digerendo ⁊ expellendo.
fluxus uentris. ul' uomitus co
lere. febris acuta. tetan⁹ ⁊ simila
his. quib⁹ apparentib⁹ ī plib⁹
dispositioīb⁹ infirm⁹ proculdu
bio nō sanatur. ⁊ multociens
duramat̄ rumpitur. ⁊ pdcā ac
cidentia nō apparent. imo fit re
paratio in ea ⁊ sanatur infirm⁹.
et hoc dico ptestimonium expe
rientie qđ est quia ex lesione
durematris aput curationem
meam iam multos liberaui.
cōspexi paucos uō uidi hntes
accidentia pdicta sanari. et ui
di etiam quosdam sanari piā
matrem lesam hntes licet in
credibile uideatur. verūtamē
illud erat in modica quātita
te ita qđ medulla exire non po
terat. et. G. etiā testatur hoc mł
tociens se uidisse sicut patet ī
comento anforismoꝝ. et illud
contingit rarissime. verum si
incisio ptingat usq; ad uentri
culos cerebri infirmus procul
dubio morietur. et hoc etiam
legitur in pantegni in lib°. so
ubi dicit̄. incisio cerebri. ı. me
dulle est una cā mortis. falsū
est g° q° dicūt quidā stolidorū
⁊ periculosum ualde. uidelicet
qđ nedum ex lesione medulle
imo euacuata una cellulari
et loco eiusdem medulle coto
repleta plures liberari multo
ciens asserunt se uidisse. aliq

do putredo aliqua a superiorib'
ad inferiora descendit. et ibi ac
tione caloris digeritur. deinde
admirabilius natura ipsam per
medium rupture foras expellit
quam uidentes imperiti medi
ci medullam cerebri extimant.
et notandum est quod sicut caput
diuiditur in tres partes. scilicet in sub
stantiam carnosam carneatam
et cerebrum. sic ipsum cerebrum
secundum auic. diuiditur in tres partes
scilicet in sirbum uelatam. medullarem
et uentres. uentres autem sunt tres.
anterior. medius et posterior. et in
anteriori uirtus imaginatiua
completur. cogitatiua in me
dio. memorialis aut in poste
riori. sufficiant amodo que di
ximus in prologo istius capituli
et accedamus ad curam.

De cura fracture cranei capitis.

Fractura ossis capitis ut dicit G.
a curis aliorum ossium dissimilis
est. quoniam cum ossa capitis fran
guntur et precipue uehementer
non restaurantur. quare necesse est
ut extrahantur secundum quantitatem
fracture ut uirus egrediatur
ne cerebro inferat lesionem. di
xerunt sapientes ueteres. et non
tardetur illud ultra septimum
diem si fuerit estas. et ultra .x.
si fuerit yemps. et quanto uelocius
erit melius et longinquius a ti
more. In primis igitur caput infir
mi radatur secundum quod ad illud prouo
cat te necessitas. et si uulnus ma
gnum fuerit ita uidelicet quod frac
tura sit manifesta. tunc in ossis
extractione studium impendi
tur secundum quod ueniet rememora
tio sua. Si non uulnus paruum

fuerit ita quod fractura sit occulta ni
eo tunc necesse est ut magnificetur
secundum quod narro tibi. et est ut fiant
in eo sectiones due secundum figuram
crucis. quarum una earum sit sectio
prima que fuit ex percussione. deinde
quatuor excorientur anguli donec
os quod extrahi debet contigue
detegatur. et tunc si sanguis con
trariatur tibi non fiat ossis ex
tractio immo uulnus panno in a
qua et aceto infuso aut oui al
bugine undique repleatur. deinde
plumaceoli de stupa eodem modo
infusi supponantur. et si necesse
fuerit ponatur puluis de sumac
mumia et bolo et similibus sangui
nem refrenantibus cum hec pa
ciens quiescere permittatur donec
sanguis abscidatur. et scias quod
in illa die qua percussio accidit non
est incisio facienda quod est quia
in omni medicatione tua uirtu
tem infirmi considerare debes
et propter illud in die percussionis non
facias sectionem ne ex hoc nimi
us fluxus sanguinis aut sincopis
accidat. immo administrandum
est medicamen ut sanguis constrin
gatur sicut precessit narratio. deinde
ad tuum propositum poteris redire
securius. Et ex stolidis quidem
medicis sunt qui amputant an
gulos uulneris in principio. et illa
est intentio in qua non est nisi fa
tuitas. quare propter illud facere non
presumas. neque quod oportet in omnib'
reddere rationem. Cum autem
ad intentionem ossis extrahen
di peruenire uolueris fiat sicut do
cet G. et hic est sermo eius si frac
tura parua fuerit et separata fa
cile potest expelli cum picicanoli'

et forficibus. caue tamen summo ope
re ne pelliculas tangas. Si uero os se
parata non fuerit necesse est ut ip
sam radas cum aliquo instru
mento suauiter tamen et cautissime
ne pelliculas et cerebrum ledas.
et si non sufficiat rasio. tunc perfo
ratio ex illa parte in qua uides os
tenacitatem habere non excusatur.
que quidem facienda est secundum quod di
cemus post paululum. Quod si fu
erit fractura capillaris ita quod
os ex utraque parte sit durum et
forte. tunc oportet ut perforetur
cum trepanis que dicuntur a ue
teribus non profundantia eo quod os
sis non pertranseunt quantitatem
quoniam facta sunt secundum mensuram et
sentie ipsius. et sint ex eis apud
te plura quorum quantitas diuersifi
cetur ut amministretur illud quo
indiget operatio tua est in primis
deinde fiat permutatio ad aliud.
Inquit alius et autem oppila prius au
res infirmi cum lana uel coto i
ne ex uoce perforationis ledatur.
Modus autem perforandi est ut fi
gas unum trepanorum super os in cir
cuitu scissure et reuoluas ipsum
infra manus tuas donec scias
quod os iam penetratum est. deinde
fiat permutatio ad locum aliud
et sic permutando fiat usque ad ul
timum necessitatis. deinde cum
alio instrumento quod dicitur spatumi
le ab uno foramine usque ad ali
ud os incidatur et fiat impressio
eius ab inferiori ad superius non
subito sed paulatim ne inde cere
brum moueatur. tunc si potes
auferes ipsum cum digitis tuis
aut cum instrumentis que no
minantur leuatoria quorum ca
pita sunt curuata. deinde oportet ut
radas et equales asperitates que sunt
in circuitu ossis cum incisorio
et tu iam posuisti aliquod instru
mentum sub osse ad conseruationem
sifac. et si remanserit aliquid ex ossi
bus paruis et frustris tunc extrahe.
Inquit iterum G. et non oportet ut
incidatur ex osse nisi illud quod est
infirmum uehementer quoniam non est
necesse ut sequaris scissuras us
que ad finem earum sicut in hoc er
rant stolidi nisi quando cogit te causa
magne necessitatis et est uidelicet
quando sanies expelli non potest absque
abscissione totius ossis illius scis
sure. et illud est molestissimum
quoniam oportet ut cerebrum moue
atur. ipse enim G. quedam curans
extraxit ex ossibus quantum saniem
expellere poterant. aliud uero solida
uit et supra locum ossium expul
sorum natura carnem creauit. In
quit et si possumus tamen desic
care absque ossium expulsione
melius est quia minus nocumen
tum cerebro infertur. et oportet
ut incisio tua sit in loco magis
conuenienti quod uirus currat ex
eo facilius. et quando non certificaris
de penetratione scissure ad par
tem aliam. tunc certificare per ul
timam rasionem ipsius et effusionem
humiditatis nigre sicut iam di
ximus. et caue ne faciat te erra
re illud quod quidam medicorum dixe
runt uidelicet ut fiat perforatio
ex utraque parte scissure. nam illud
michi non uidetur rectum. et si rec
tum esset antiqui iam aliquid in li
bris suis dixissent. sed ego non in
ueni rememorationem alicuius
eorum in hoc penitus quare rectius est ut

non fiat. Cum aūt securus fue
ris de aptione cerebri ỉple uul
nus donec os cohoperiat' panno
lineo subtilissimo et uetusto in
fuso in albugine oui. ⁊ sit pann'
ille aptatus s'm q̄ntitatem frac
ture. dein de recipe alium pann'
duplicatum ul' triplicatū s'm
uulneris quātitatem fracture
⁊ madefacias ip'm simili modo
in albugine oui ⁊ suppōe q' tā
diu donec totū impleatur uul
nus faciendum est. deīn̄ etiā
supponatur plumaceolu' de pan
no lineo ul' de stupa ita tū̄ am
plius et magn' q' totum uuln'
ex utraq' pte capiat ⁊ supet ⁊ n̄
comprimatur cū aliqua forti
tudine. īmo adeo leuit' ponat'
ut inde nō grauetur pānicul'.
demū ligamen amministretur
latum ⁊ nō plus stringat' nisi
quantum sufficit ad retinend̄
pannos. siphac enī ex compreś
sione ⁊ grauedine uehementi
solet uelocius apāri. Et scias q'
sapientes antiqui utunt' ad hec
uino stiptico ⁊ oleo ro. qm̄ ual
de utilia sūt ad confortationē
sifach ⁊ apītis phibitionem.
sup ligamen aūt ex aqua et a
ceto roretur ut sit alleuiatō i
apītis sedatione. Cum hac uō
cura eger dimittatur quietē
ab una die usq' ad aliam. deīn
soluatur ⁊ curetur uuln' atq'
mutetur sic' prius donec ab a
postemate calido securus fueris.
Inquit auic. ⁊ alii. qd̄ multotiēs
pt curationem fcti capitis si
phac calidum accidit apā adeo
ut spissitudinē ossis capitis ⁊
etiam cutis supet ⁊ sequunt' se
pe post illud accidētia mala que
infirmū ad pniciem ducūt. In
quiūt ⁊ cā quare siphac calidū
accidat apā. aut cum aliquiu' os
sis frustulum ip'm suo ledētis
acumine. aut constrictō ligati
onis ⁊ licinioꝝ grauitas. aut fri
gus aut multitudo cibi et uini.
aut est alia cā occulta. tūc ergo
si causa fuīt manifesta auferat'
illam uelocit'. ⁊ si fuīt occulta flo
bothoma pacientem nisi fueit
aliquid phibens ab hoc. ⁊ eī sub
trahe cibum uinūq'. āministr'
tur qd̄ calidis cōuenit apostema
tibꝫ. et est sicut embrocatō cū
oleo ro. tepido. aut cum aqua ī
bullita fuīt altea. camomilla
fenugrecum ⁊ semē lini aut cū
emplō ex farina ordei ⁊ aqua et
oleo ro. ⁊ humecta caput et cīn
cem ⁊ spondil' cum adipe gal
linaceo liq̄facto. auribꝫq' etiā
oleum instilletur ro. ⁊ si adhuc
calidum pseuerat apā si n̄ fuīt
aliquid qd̄ phibeat uenē pacie
tis soluatur. qm̄ ypocras illud
pcepit. ⁊ ptq' fueris ab apāte ca
lido securus poē medicinam cā
nis creatiuam que etiā sit sic
cissima absq' mordicatōe. et h'
est puluis capital' qui fit ex sā
cocolla. minuto thure. mirra
sanguine draconis. yreos ari
stologia. farina ⁊ orobi ⁊ similib'
hūtibꝫ pprietatem abstersionis
cum exclusione mordicatōis
pulueriȝetur sup syphac ⁊ cura
uulnus cum petiis lineis usq'
ad ultimū restauratiōis. ⁊ fuge
omē humidum in tali cura. ⁊ n̄
uirus pnittas oīo in uulnere
aggrari. ne pānicul' cerebri

putrefiat ⁊ ueniāt sꝛ infirmū
accidentia mala. dixerūt autē
sapientes qđ qn̄ accidit nigđo
siphac ⁊ fit illđ ex appositiōe me
dicine in qua sit ꝓprietas nigre
dinꝰ tūc accipias ex melle par
tem unā. ⁊ ex oleo ro. ptes tres
⁊ lineas pannū excis ⁊ suppōe
sifach donec illa nigredo remo
uetur oīo. Qđ si accidit nigđo
sifach ex sꝛ ꝓpō ⁊ puemat usqꝫ
ad cerebrum ⁊ maxime cum p̄
dictis malis significationibꝫ
tē oportet ut desperes de salute
huiꝰ infirmi penitꝰ. qn̄ sig̃
ficat ꝯsumptionē caliditatis in
nate ⁊ destructōnis eiusdem. So
let multotiēs sꝛ siphac caro su
pflua nasci q̃re tūc ꝯsiderandū
est eiꝰ q̃titas aut multa sit an
modica. ⁊ si modica sufficit ad
eius corrosionē spongia marina
aliquātulū abluta. Qđ si fuīt
multa puluis hermodictiloꝝ
desup aspgatur sm̄ q̃titatem
que nō faciat timorem. et si ca
res isto puluere aliū āmiuist
in quo sit eius similitudo uide
licet ut sit ex medicinis leuio
ris mordicationis.

De dieta fracture ossis capitis.

Dieta sit talis in principio. paci
ens comedat far. amigdalatū
olera frigida. pira ⁊ poma coc
ta ⁊ silia hꝭ. uinū oīo nesciat
⁊ bibat aquam. caueat a replec
tione cibi. a frigore. ab aere mīt
tum lucido. a coytu. ab omū ex
ercitio. a nimia locutione. ab oībꝫ
accidentibꝫ aīe. ut ē ira. tristitia.
sollicitudo ⁊ silia. cum aut secu
rus fueris ab apāte calido ⁊ tu
iam incepisti medicinā cāius
cicatiuā administrare regimē
incrossetur ⁊ augmentetur: ut in
de porus sarcoydes fracturam li
gans melius ⁊ uelocius generet.

Cap. xviij. de uniuersali extensio
ne et rectificatione ossium.

Ossa aliquādo frangunt᷑ aliqn̄
a ꝓpria separantur iūctura. q̄
quidem curatō gn̄aliť triplici
eget intentiōe. prima quoqꝫ in
tentio est uera ⁊ ꝓpa rectificatō
ul' reductō. sc̄a est ꝯsuatio per
ligaturam. Tertia uō ē restau
ratio que fit poro sarcoydꝰ me
diante. Verum in hoc p̄senti ca
pitlō uniusaliť rememorabor
et breuiť de extensione ⁊ recti
ficatione fracture ⁊ eius restau
ratione. ⁊ ponam prius uniuer
salia signa ipius ne in hoc cō
tingat error extra experientia
medicoꝝ. Dico g̃ q' significatō
fracture qn̄ ꝯsideratur in ea sa
tis est manifesta ꝓpea qđ figa
membri contorquetur ⁊ gibosi
tas ex una pte ⁊ ꝯcauitas ex alia
manifestatur. ⁊ qnqꝫ etiā ossis
pcipitur sonus cum locum dili
gent' manu tractaueris. Cum
aūt de fractura certificatus fu
eris tūc nō oportet ut ultra p̄
mum diem ei rectificatō dif
feratur. qa quāto plus tardatū
eo amplius difficilior est. ꝓpterea
qđ os indurescit. ⁊ non est possi
bile ut rectificetur nisi cū ex
tensione supflua cum qua est
timor tarditas que etiā in ipā
fractura plurima facit accidere
nocumēta sic ē apā ⁊ similia. ⁊
Modus aūt extensionis et rec
tificationis est ut mēbrum ex
utraqꝫ pte manibꝫ accipiatur

et nō violent̄ s; leuiter quātu
plus possibile est distendatur ⁊
rectificetur donec una pars alti
coniungatur. violentia n. āq; com
pressionis maiorem gnāt āgu
stiam ex qua facile oritur apā.
deinde palpa membrū manib;
tuis ⁊ rectifica illud qd tibi vide
tur divisum. demum ligatura
adeo suauis āministretur: ut i
de dolor minime sentiatur. nec
etiam adeo relaxetur quin ad
dolorem aliq̄tulum sit decliui.
sup locum uō fracture fortius
constringatur. ⁊ q̄to plus elōga
tur a fractura tanto strictura
levior fiat. sicq; faciendo ex loco
sano capias magnam ptem. s;
oportet ut fascie sint tres vel
quatuor sm qd indiget mē
brum. ⁊ q̄titas latitudinis ea
rū est sm convenientiā mē
broꝝ. qm ut dicit. G. in pectore
latum pōt poni ligamī. in ma
nib; uō ⁊ digittis minime. in
quit in omnib; locis q̄to latiu
fieri potit ligamī fiat. neq; eti
am aliqd ex eo duplicatū ma
neat. sup pdictas aūt fascias
statim astelle locentur: ut p
eas membrum rectificet̄ ne
gibbositas aut concavitas in ipō
remaneat. nisi in loco fuerit
apā ⁊ inflatio inqt albucasis
sm qd qn membrū ē magnū
non oportet ut ponas sup ipō
astellas a primo die nisi post
.v. vl septimū. vl amplius s;
securitatem ab adventione
apostematis cali. et sint astel
le sapient formate. et sint ex
ligno abietis aut ex medietati
b; canne late aut ex ligno sa
lices ⁊ similib;. inquit oportet
ut astelle que ponunt̄ sup frac
turam sint grossiores ⁊ latiores.
et sit longitudo eaꝝ sm qd con
venit membro ex magnitudie
⁊ parvitate. et nō oportet ut sit
int̄ unam ⁊ aliam minus quā
digittus. deinde stringat̄ sup
astellas cum victa alia sm stc
turam quā scivisti supius. de
inde liga cum spato decenter.
inquit ⁊ nō oportet ut sit tort̄
neq; multum grossius neq; mł
tum subtilis. et qn accidit ut
ledatur infirmus p extremita
tem astellaꝝ post stricturā: in
locis sanis pone sub eis ex stu
pa ⁊ similib; donec nō ledatū
ex eis. Inquit avic. ⁊ non fiat
festinatio ad auferend astel
las nisi illud qd ossa fracta cō
glutinat confirmetur. ne pter
eius debilitatem fiat i mēbro
contorsio. imo melius est ut in
membro magis q̄ sit necessarium
morentur q̄ ut auferant̄ añ
illud. Quantitas aūt dierū in
quib; convenit ut ligatā sol
vatur atq; ligetur est ut consi
deretur si in membro dolor ac
cidit inquietus aut pruritus in
tollerabil. vl calor. apā. et si nō
accidit aliquid ex eis tunc nō
solvatur ligatura nisi in spatō
tum dieꝝ aut quatuor vl qui
q; aut septem. et quīq; dimit
titur donec restauretur fractū.
qm ut. G. inquit utile est liga
men donec sanetur dimitti. si
nichil ex pdictis appareat acci
dentib;. Qd si horum aliqd appar
uerit tunc necce est ut singlis
solvatur dieb;. ⁊ si fuit dolor ⁊

membrum cum lana succida in
oleo .ro. madefacta cataplasme
tur. dein ligetur 7 nō sicut prius
stringat̄ imo cōstrictō minua
tur. et si fuit pruritus locus ex
aqua calida fomentetur. ex aq̄
enim calida fit resolutio illi᷑ ma
terie vn̄ pruritus accidit. dein̄
membrū cum oleo ro. 7 aceto
cataplasmetur. 7 quotiēs solut̄
sicut diximus fomentet̄ donec
sedetur pruritus. Si n̄o apā fu
erit tūc velocit̄ fiat fiat ēoīa
ex pte contraria 7 assidua illud
qđ infrigidat membrū. et qm̄
etiam est necessarium ut ām̄
nistres cerotum ex oleo ro. et ce
ra alba. aut oleum camomilli
num. vl' etiā vinū stipticū qm̄
confortat membrū. 7 apā resol
uit. neq; oportet tūc ut ligatā
stringatur nisi debilit̄ scd̄m
quantitatem que consuevet me
dicamen. prohibens apā. Cum āt
securus es qđ apā calidū remo
vetur 7 dolor quiescat. tunc iterā
ligaturam tuam paulatim. i.
ut non stringatur s̄m constric
tionem primam. donec vn̄ secur᷑
fueris qđ om̄ia accidētia iam pe
nitus sunt remota. et si t̄ neces
se fuerit stringe ligaturā s̄m
quantitatem constrictiōis p̄me.
Caue tm̄ ne ppt̄ superfluitatem str̄
ture nutrimētum ad locū frac
ture venire prohibeatur 7 ex re
bus significantibus illđ est exsic
catio 7 extenuatio m̄bri. qđ cū
acciderit locus cum aqua cali
da fomentetur 7 ligamentum mol
lificetur parump. sicq; aliqb᷑
diebus dimittatur donec cūrat
nutrimentum ad fracturā. dein̄

sicut prius strīxisti stringat̄.
Medicine quidē quibus utimur
aput restaurationē omnium
fracturarum 7 dislocationum
atq; etiam torsionū sūt in qbus
est exsiccatio et glutinatō cum
modico caliditatis sic̄ est thus.
et mirra. 7 similia. et scias o a
mice qđ ypocras iussit sollida
tiua sup fracturam non debere
poni usq; ad septimū diem vl'
etiam quousq; fiat securitas
qn̄ generetur apā vl' timor. G. āt
dicit qđ in hoc nr̄o tp̄e nō possu
mus mēbrum ad suum modū
convertere nisi ab initio solli
datiua ponam᷑. verūtamen si
membrum festinatur dolorē
et rubescere atq; tumescere vi
deamus. tūc ut ipē cōsulit rec
tum est qđ nich᷑ ex hoc faciam᷑.
imo materiam de loco ad locum
trahamus et mēbrum quantū
possum᷑ refrigerem᷑. 7 de ēplau
stris bonis restaurātibus frac
turam 7 dislocationē et etiam
torsionem qđ est. s. dislocatio n̄
completa est emplm̄ quo ute
bantur antiqui ex pulvere mo
lendini. i. farina que volat et
pendet in parietibus ip̄ius. quod
pluribus etiam complexionibus con
venit. 7 p̄cipue mulieribus 7 pu
eris qm̄ est equale in calidita
te 7 frigiditate 7 qualitas con
fectionis eius est ut distempe
retur cum ovi albugine ita
qđ confectio sit equal'. i. n̄ mul
tum spissa nec multum subtil'.
Item aliud emplm̄. R. aloes.
mirre. boliar. thuris. acacie.
nucis. cipressi. dragaganti. lauda
ni. an ptes equales cōficiant᷑

cum oui albugine 7 addat ali
quantulum ex puluere molē
dini donec sit medium int̄ spi̾
situdinem 7 subtilitatē. deinde
pannus fortis liniatur ex eo. 7
supponatur illi͛ enī emplm̄ est
mirabil̄ compositiōis quoniā
restaurat ossa fracta ueloci͛ et
confert pluribꝫ compositiōibꝫ.
Cibus aūt pacientis in pn̄cipio
sit subtilis ꝓhibens inflāmati
onem donec fuerit ab ap̄ate
calido securus. deinde sit cibus
grossus 7 uiscosus ut fiat exeo
coagulatio fracture uelociter 7
ex cibis in quibꝫ est grossicies
7 uiscositas sūt sicut̄ triticum ual
de coctum. vel. capita 7 pedes 7
uentres animalium 7 p̄cipue
uaccarū lentes. 7 pisces recentē
lac. caseus recens. uinū grossū
et similia his. porrus quippe sā
cordes. i. os callossum hīt gene
rari ex mat̄ia nutrimenti ossi͛
tanq̄ a causa mat̄iali et ex na
tura tanquā a causa efficienti
et est mat̄ia eius ad consolida
tionem alioꝝ mēbroꝝ. s. carnis
et neruj. os aūt nutritur ex sā
guine grosso 7 spisso. et ꝑp illd̄
oportet ut intentio tua sit c̄ca
ipsius grossitiem et uiscositatē
sicut cum cibariis que diximꝰ
et caue ab omī q̄ subtiliat sā
guinem sicut ē uinū subtile et
similia n̄ qn̄ uides q̄ porꝰ sarco
ydes sup̄fluit in magnitudi
ne sic̄ multotiēs accidit. q̄nīā
tūc necc̄e est regimen grossum
dimittē. 7 ad subtiliantia redi
re atq; ligaturā stringē uehe
ment̄ et ām̄inistrentū emplā
in quibꝫ ē stipticitas prohibēs

cum subtilitate sicut est decoctio
granatoꝝ 7 folioꝝ mirti. et cū
oleum 7 similia. h̄ enī ꝓhibent
nutrimentum 7 mat̄iam minu
unt. Multociens aūt contigit
fracturā cum uulnē fieri͛ 7 tunc
oportet ut uulnus discohoptum
remaneat. ab ipso q; etiā astella͛
facias elongari. deinde in eius
orifitio cotum ul̄ pinū: admi
nistretur ac sero 7 mane mūdi
ficetur ne ibi uirꝰ agregari ua
leat. 7 ap̄ate absente cum medi
cina carius creatiua curetur. 7
p̄tq̄ fractura ligata fuerit s;
qd̄ oportet cum ligaminibꝫ su
is rectum est ut uulnus tegat͛
cum aliquo uelamine ne alter
ipm̄ aer. deinde cum sanatū fu
erit si necc̄itas ꝓuocat astelle
supponantur. et fractura q̄tē
que accidat cum atrictione nō
est absq; timoris articulo qm̄
nisi succurratur cū scalpellati
one ut sanguis egrediat͛ acci
dit ex ea mortificatio membri.
et herpes estiomenꝰ. i. putrefac
tio 7 corrosio. et qn̄ currit etiā
sanguis ex ea refrenetur. Q. si
fuerint in uulnē frusta ossiū
separata tunc oportet ut facili
ter extrahant͛. 7 si separata non
fuīnt 7 membro dolorē 7 pūcti
onem inferant uehemēter serē
tur aut ꝑforentur s̄m modum
melioris possibilitatis 7 iterum
extrahantur qd̄ si uirus ī uul
nere plus augmentetur q̄ mi
nuatur significatio est qd̄ ibi
remansit astelle q̄ uis nō ap
pareant 7 tūc locus inquirat͛
cum tenta donec inueniantū.
deinde remoueas eas 7 apta sē

per membrū figura qua uirᵉ
conuenienti curat exterius. ⁊
caue ne in loco ubi fractura cū
uulnere est olim uincnetur ne
ibi putrefactio aut corruptō
generetur. Et scias q fractura
diuiſificatur ſm quanti
tatem paruitatis ſue qm ū re
ctificatur auic. fractura que ac
cidit ſm rotūditatem est pau
oris incarnatiōis ⁊ unitionis.
et deterior fractura ē illa sicut
dicit ypocr̄s que declinat ad in
teriora q illa que declinat ad ex
teriora. ⁊ ē illud ꝑꝑ lesionē ner
uorum. ⁊ fractura cum qua accidit
uulnus ⁊ fluxꝰ ſanguinis ⁊ apa
⁊ attritio est oībꝫ deterior et di
uiſificatur etiā fractura ſcḋm
obedientiā et inobedientiam
extensionis ⁊ rectificatiōis. qm
fractura que fit in membris ma
gnis nō obedit rectificatōi ū
cum extensione uehementi. ⁊ si
militer qm ꝑlongatur eiꝰ ſpati
um necc̄ia est extensio fortis.
et fractura que fit in membrisᶜ
paruis nō indiget nisi pauca
extensione. ⁊ itm̄ diuersificatū
fractura ſm diuiſitatem mem
brorum in breuitatem ⁊ tarditā
tem restauratōis qd est quia
fractura brachij citiꝰ restaura
tur q fractura cruris. ⁊ similr
fracture reliquorum membrorum
diuiſe ſē ad inuicem. et ego ue
niam post hoc capitulum cum
rememorōne uniꝰ cuiꝰqꝫ ſpeciei
fracture ſingularitē ⁊ distincte.
Preterea qn̄qꝫ os nō restauratur
ſm qd oportet in p̄mis imo m̄
brum remanet tortuosum. cuiꝰ
rei cā aut est ignorātia medici

os in p̄ncipio male rectificantiᵉ
aut est defectus astellarum absolu
te aut festinatio ablatiōis earum
an̄ confirmationē fracturē aut
est ſupfluitas motus in hora q
etis. ⁊ tunc quidā medicorum con
ſueuerūt iterare fracturam ei.
antiquissimi uō antiquorum ni
chil de hoc dixerūt in libris ſuiᵉ
sicut testatur albucasim dicēs.
qd si eēt rectum dixissēt aliqd
et laudat eē rectius ut nō fiat
qm ex hac opatione est timor
magnus. et qm membrū uitu
peratur ualde. uerū cum ad illd
ꝑuocat te necc̄itas oportet ut sci
as dispositionem poꝛi q restau
rauit os. quod si fuerit magnus
⁊ fortis non accedas ad frangē
dum ipm̄ ſcḋo. qm ut dicē auic.
fortasse nō frangetur in loco
fracture p̄me. imo frangetur
in alia pte loci. ⁊ si non fuerit
magnus nec fortis tunc assi
duetur embrocatio aque cali
de ubi cocte sunt herbe molli
ficantes sicut folia maluē. ui
ole. ⁊ radix altee. mellilotum ⁊
similia his donec mollificetū
porus. deinde frangatur et di
stendatur atqꝫ rectificetur sicᵉ
scis. et qm porus iam antecesᵉ
sit et factus est fortis ⁊ magnꝰ
et non est excusatō quin eius
curationem assumas. tūc cu
ratio eius est curatio ferri. ⁊ est
ut locus ſupius incidatur. et
ossis continuatio dissoluatur.
deiñ rectificetur m̄brum ⁊ sicᵉ
oportet cum diligentia restau
retur. et multociens quidē est
possibile q fractura male re
staurata curetur si est recens

cum emplastris mollificatiuis sicut
est embrocatio predicta. et emplastrum
ex muscillagine maluauisci et
fenugreci et seminis lini. quod confi
citur cum adipe anatino uel ga
linaceo. aut oleo sisamino uel
liliaceo. et emplastrum quod fit ex me
dulla uaccini cruris. assungie
anatis. butiri. olei liliaci. et cere
citrine est in hoc mirabile. et si
militer emplastrum ex ficubus pin
guibus. uel dactilis. et maxime
cum fimo columbino. deinde cum
membrum mollificatum fuerit
distendatur et ad suam propriam
reducatur figuram. Multo
ciens post restaurationem fractu
rarum accidit nodatio ex qua mem
brum fedatur. et quandoque eius ope
ratio naturalis prohibetur maxime
quando sit prope iuncturas. et huius quidem
iam diximus causam eius uidelicet quod
est ex superfluitate post ligatas
ossa. et diximus etiam curationem
eius cum ultimatione stricture
et subtiliatione cibi. et emplastris
stipticis prohibentibus sicut est aca
cia. mirta. olibanum et similia.
que conficiuntur cum oui al
bugine. aut uino stiptico uel ac
eto. et illud quod faciunt medici
ne stiptice facit etiam suppositio
plumbi. et est ut ponas laminam
plumbi super nodositatem et strin
gas decenter. et quando nodatio du
ra est. et in fuba lapidea iam con
uersa tunc necessarium est ut
superius scindatur et dissoluatur
consolidatio ossis. et incidatur
nodatio superflua. aut radatur
cum instrumentis que conueniunt
ad illud. deinde curetur uulnus
cum reliqua curatione uulnerum.

Rursus post ipsius restaurationem
fracture quandoque accidit in membro
subtilitas et debilitas. et illud est
quando restauratio non est firma. et
causa que facit hoc est necessa
rium sicut antiqui testantur est
multiplex. uidelicet aut est stric
tura superflua que prohibet nutri
mentum. aut est multitudo li
gamentorum que grauant mem
brum. aut est frequens eorum solu
tio et ligatio. aut est superfluitas
embrocationis aque aut motus
membri superfluus ante tempus. aut
paucitas sanguinis in corpore
pacientis et debilitas eius. et illud
est sicut in corpore senum. aut
paucitas ciborum et eorum subtilitas.
aut est multitudo frustrorum os
sium. oportet ergo in curatione hui
usmodi membri extenuati et de
bilitati ut paciens reficiatur ci
bo multi et grossi nutrimenti.
et corpus eius humectetur donec
sanguinis fiat augmentum
et amministretur sibi balneum
temperatum. deinde ponatur super
membrum emplastrum picarum te
pide caliditatis ut attrahat ad
ipsum nutrimentum plurimum et
est illud quod recipe. picis grece et picis
naualis et resine ana partes equales
et simul resoluuntur ad ignem.
et assiduetur etiam embrocatio
aque tepide donec attrahatur
nutrimentum ad membrum et ipsum
ad propriam reuertatur figuram.
et custodiat se infirmus ab ira
et aliis accidentibus anime. quoniam sicut
damascenus testatur uitium
consequitur complexionem corporis.

Cap. xix. particulare de fractura ossium. et de fractura mandibularum.

Accidit multotiẽs ut mādibulā
inferior disrumpatur cuius cogni
tio facilis est. cum ergo uis recti
ficare considera si fractura cur
uata est ad interiora absque se
paratione in duo et tunc intromit
te indicem dextre manus si
fractura fuerit sinistra. et si frac
tura fuerit dextra indicem sini
stre manus intromitte et im
pelle cum eo gibositatem frac
ture a parte interiori ad exteri.
et cum altera manu tua de fo
ris equa ipsam decenter usque ad
coniunctionem naturalem. et co
gnoscitur equatio mādibule
ꝑ equationem dentium qui sunt
in ea. Si uero mandibula iam se
parata est in duo. tunc a duabus
partibus fiat extensio secundum rectitu
dinem donec fiat ei equatio
naturalis. et si accidit in denti
bus ꝯmotio liga unum eorum cum
alio cum aureo filo uel argen
teo aut filo serico forti. deinde
si times aduentum apostematis calidi
tunc pone cotum uel lanam suc
cidam in oleo ro. et oui albugine
madefactam. deinde ligetur secundum
quod melius ꝓparatur tibi de li
gatura eius. et si non times apostema
calidum ponatur emplastrum sta
tim ex puluere molendini uel
farina sisami cum oui albugine
ꝯfecto. deinde pone desuper pannum
duplicatum et super pannum pone
astellam magnam secundum quan
titatem mandibule. aut fru
strum solee. et sicut oportet lige
tur sicque donec sanetur dimit
tatur nisi accidat interim apostema
calidum. aut dolor intollerabi
lis uel pruritus. et si aliquid isto
rum acciderit tunc fac quod diximus
in capitulo uniuersali donec illud
prohibeatur omnino. deinde redeas
ad emplastrum et ligaturam paulatim
donec sanetur. et si uides quod ali
quid ex naturali figura mutetur
tunc solue ligamentum et itera e
quationem membri et liga decen
ter. Quod si fractura fuerit cum
uulnere conspice si ibi sunt ossis
frustula separata. tunc stude sub
tiliter in eorum abstractione secundum
modum quo possibile est cum instru
mentis que conueniunt ad illud.
et si uulnus fuerit strictum tunc
amplifica ipsum secundum indigentiam
tuam. deinde curetur sicut scimus
donec sanetur. et precipe infirmo
uti tranquillitate et quiete. et sit
eius cibus sorbilis et leuis. Inqui
unt sapientes huius artis quod mul
totiens hec fractura in tribus
septimanis restauratur. quoniam
huiusmodi os ut dicit aly. est mol
le et in eo medulla.

De fractura furcule.

Contingit aliquando ut
furcula pectoris frangatur.
cuius significatio non occultatur
sensui apud tactum cum manu.
Operatio uero in ea est ut inueni
antur duo ministri quorum unus
teneat adiutorium quod sequitur
furculam fractam et extendat ip
sum ad exteriora et superiora. et al
ter extendat collum uersus partem
aliam. deinde medicus equet frac
turam cum digitis sicut decet ita
ut non sit in ea eminentia neque
concauitas. et si indiges exten
sione plurima. tunc pone sub ala
pilam magnam secundum quantitatem
indigentie tue. et sit ex panno
uel ex lana. et extende cubitum do

nec aproximes ipsum costis. deinde
equa fracturam secundum quod oportet.
Quod si extremitas furcule ad ex
teriora trahi non valeat ex eo quod
submersa est in profundo tunc
oportet ut resupines infirmum
super collum suum et pone sub eius
humeris pulvinar medium et
minister premat eius humerum
ad inferiora donec extremitas
furcule que est in profundo suble
vetur. deinde rectifica ipsam de
center. et si infirmus sentit punc
turam apud tactum cum digitis. tu
scias quod est ossis frustulum. aperi
ergo et seca super fracturam et extrahe
ipsum. et si frustulum retinetur
ex aliqua parte tunc incide ipsum.
et pone prius instrumentum ex
ligno sub osse ut conservet sifac
ne disrumpatur. Deinde si scis
sura fuit magna aggrega ipsam
cum suptura et incarna eam. ve
runtamen non facias illud si ti
mes apostema calidum. Quod si timeas
tunc summam adhibe curationem
cum oleo ro. et aceto et similibus. Et
quando fractura fuit absque vulnere
et sectione pone emplastrum ex pul
vere molendini. vel aliud frac
turam restaurativum. et pone desuper
stupam lenem et super stupam pul
villum duplicatum. deinde po
natur astella ex tabula subtili
cuius latitudo sit trium digito
rum et longitudo quatuor. deinde
cum longa fascia tribus vel iiii.
digitis ampla decenter ligetur
et involve eam super collum et re
duc ipsam ex omni parte unicuique
titillici. deinde ligetur brachium
infirmi ad collum eius et sub titil
lico locetur pulvinar parvum

in nocte precipue apud somnum et sit
dormitio eius super dorsum suum
neque solvas ligamentum usque
ad quintum diem vel septimum nisi
accidat aliquod ex accidentibus sicut
est pruritus aut dolor vel apostema ca
lidum. deinde solve et removeatur
emplastrum. dimittesque ipsum donec
sanetur. et oportet ut aspicias omni
die ne mollificetur ligamentum:
et removeatur astella. Quod si vide
ris ipsum rectifica iterum et stringe
ligaturam decenter. dixerunt qui
dam sapientes quod furcula in
diget subtiliatione apud cura
tionem suam quando eius restauratio
fit difficilis valde. et dixerunt
item quod furcula stringitur et con
fortatur secundum plurimum in spatio
viginti et octo dierum usque ad. xxx.
et quandoque fit illud in quibusdam
hominibus in minori spacio.

De fractura costarum. cap. x.

Quum accidit costis fractura non
occultatur apud inquisitionem
cum digitis ex eo quod in loco a
speritatem et sensum invenies
non equalem. et fortasse ossis au
ditur crepitatio. et fit huiusmodi frac
tura secundum duos modos. Quorum
unus est ad exteriora alter ad inte
riora. fractura vero que eminet
ad exteriora facilius recipit cu
rationem. et est ut eques fractu
ram cum digitis secundum modum pos
sibilitatis tue donec conformatur
ad figuram propriam. deinde epi
thimetur locus cum eo quod con
venit et stringatur fracturam cum
astella si fuerit necesse. et si frac
tura fuerit ad interiora declivis
cum vera et propria significatio est
dolor inquietus et punctura sicut

punctura pleuresis. propterea quod os
pungit uelamen. et etiam acce
litus strictura et tussis. uomi
tusque sanguinis plurimi. tunc
ingeniatio extensionis eius ad
exteriora cum manu deficit o
mnino. Veruntamen dixerunt quidam
antiquorum ut infirmus cibetur
cum cibis generantibus infla
tionem ualidam donec infle
tur eius uenter. quoniam inflato im
pellit fracturam ad exteriora. et
huiusmodi quidem operatio licet
quoniam sit necessaria propter defectum
altius ingenij. tamen est causa que ue
locius faciat accidere calidum apostema.
et dixerunt quidam alij sapien
tiores quod ponatur uentosa super
locum ut fortiter ad se trahat. et
hec est curatio conuenientior ni
si quia timetur ne superfluitates
trahantur ad locum. Et fuerunt etiam
alij qui dixerunt ut tegatur locus
cum lana submissa in oleo cale
facto et ponantur inter costas puluil
li donec impleantur ut fiat liga
mentum equale apud inuolutio
nem eius per corporis circuitum.
Et dixerunt iterum quod si res fuerit
uehemens quam infirmus tolle
rare non potest quoniam os pungit dy
afragma punctura parua tunc
necesse est ut scindas super locum
et detegas costam fractam. de
inde pone sub ea instrumentum
quod conseruet siphac. et incide os
quod pungit cum facilitate. et
si uulnus magnum fuerit aggrega
ipsum cum sutura et cura cura
tione uulnerum nisi accidat a
postema calidum. quod si accidit
cohoperiatur locus cum puluillis
in oleo ro. madefactis et curetur

cum eo quod conuenit ex curatione
calidi apostematis interius et cibetur infir
mus cibo conuenienti ac dormiat
super latus in quo melius sufferet
donec sanetur. et fractura quidem
coste in diebus .xx. stringitur et
confortatur. De fractura ad
iutorij.

Adiutorium ut dicit al
Abuchasim est illud quod est inter cu
bitum usque ad caput spatule. Si
autem accidit ei fractura ut acta
uitis non declinat secundum plurimum
nisi ad partem exteriorem. et oportet
in eius rectificatione ut sint pre
sentes duo ministri quorum unus
extendat brachium et alter tene
at locum qui est super fracturam.
deinde tange fracturam mani
bus tuis et equa ipsam equatione
ultima. deinde pone emplastrum so
lidatiuum si non times apostema calidum
et liga ligamento ascendente usque
ad humerum et descendente usque
ad cubitum si fractura fuerit
in medio adiutorij. et si fractura
fuerit propinqua humero stringatur
cum eo. et si fuerit propinqua cu
bito stringatur cum eo. et si fu
erit propinqua cubito stringatur
similiter cum ipso cubito. et sit lati
tudo ligamenti quatuor digito
rum. deinde non soluas ipsum us
que ad diem septimum nisi fuerit
aliquid prohibens tunc solue et ite
rum liga cum astellis quarum
longitudo sit secundum fracturam cum
aditione trium digitorum ex omni
parte. et si amas ut soluas liga
turam de tertio in tertium causa defensi
onis fac illud. quoniam est res in qua
quiescat animus ypocratis propter
securitatem nocumentorum. Quamuis
sit restauratiuum nocitiua. ...

si timueris a principio calidu;
aq̄ā ex eo qd' uideris membrum
rubescere atq; tumescere tc̄ nō
stringas cum emplō neq; cum
astellis usq; ad .vij. ul' plus do
nec fiat securitas aptītis. et po
ne sup membrum excilius que
mitigauit aq̄ā calidum sicut lana
succida in aceto ⁊ oleo .ro. made
facta. deinde cum quieuit aq̄ā
stringe fracturam sicut dixim'.
et modus stringendi ē sicut sci
uisti in capitulo uniūsali. et o
portet ut consideres in omni ho
ra noctis ⁊ diei ut nō mollificē
tur ligamentū et mutetur fi
gura membri. Qd' si uideris il
lud tunc rectifica ⁊ strīge liga
mentum ⁊ dormiat infirmu'
sup dorsum suū. sitq; manus
eius sr̄ stomacum suū ⁊ pone
puluinar molle sub adiutorio.
verum de aministratione cibi
oportet ut sufficiat qd' ē dictū
in capitulo uniūsali. uidelicet
ut sit cibus subtilis in primi'
donec fractura incipit restaura
ri. deinde sit cibus grossus et ui
scosus. Dixerunt aūt sapientes
qd' fractura qd' fractura adiuto
rij atq; cruris consueuit strīgi
in .xxx. dieb;. oportet g° tūc ut
soluatur ac cum aqua tēperati
caloris membrū balneari pre
cipies. ⁊ si nō uisa fuerit tibi re
stauratio bona tūc itera ligamē
tum ⁊ astellas et dimitte usq;
ad .l. dies. ul' usq; ad duos men
ses.

De fractura brachii.

Iquiunt sapientes. brachium ē
compositu; ex duob; ossib; que
duo focilia nominant' quorū
unū est paruū. et est illud qd'
sequit' pollicem. ⁊ alteru; est ma
gnum et est illō q' est positum
sub digito paruo ab inferioi pā
te. et qn̄; frangitur unū eoru;
tm̄ aut paruum aut magnū
et qn̄; ambo simul. Veruntamē
qn̄ frangitur focile paruu; su
perius rectificatō ⁊ sanatio eiu'
est facilior. et qn̄ frangitur fo
cile magnum inferius fractā
eius est mala et sanatio eiu' di
ficilis. ⁊ deterior ea est qn̄ fran
guntur ambo simul'. Quādo g°
frangitur focile paruum supe
rius tunc oportet ut eques ipm̄
cum extensiōe parua. et si fuit
magnum inferius equa ipm̄
cum extensione maiori. ⁊ si fr̄
ambo focilia simul fr̄ oportet ū
sit extensio uehementior ualde. ⁊
modus restaurationis fracture
brachij in omnib; ē sicut in frac
tura diximus adiutorij. ⁊ de cō
suetudine brachij est qn̄ fran
gitur ut sex aministrent' astel
le siue sit fractura in uno focili
siue in duob;. ⁊ sit astella que po
nitur sup fracturā latior ⁊ firmi
or parump. ⁊ tu scis iam illud
qd' diximus de quantitate strī
gendi ligaturam sermone uni
uersali uidelicet ut sit strictura
sup locum fracture uehemētior.
et quāto ligatura ad superiorem
partem fracture ul' ad inferio
rem tendit eo amplius relaxet'
utilitas quidem intentiōis huī'
est ut a membro leso materia
sanguinis expellatur ut nō fiat
aq̄ā. qn̄ uō amas ut sanguis i
ad fracturam trahatur p nutri
mento extremitates ligature
uehementius ⁊ strictius ligentū.

Et quādo apparet in figā mēbri
aliqd ossis frustulū non separa
tum tūc stude in reductione ei
ad locum suū sm uirtutē tuā.
Qđ si frustum separatum fuerit
et cutem pūgit ⁊ nō ē fiducia
in restauratione ei tūc necesse
est ut incidatur sup ipm ⁊ extra
hatur. Verum oportet te ēē sol
licitum circa ea que accidunt
cum fractura ⁊ post ipm aliq
accidant nocumenta et ex eis
est sicut uulnus ⁊ fluxus sanguinis
et attritio ⁊ apā ⁊ dolor nocumē.
et pruritus ⁊ superfluitas pori
et minoratio eius in necessa q
titate ⁊ silia his. ⁊ nos qđē iam
pmisimus smonē ex eis i locis
suis sm complementum qđ suf
ficiat illud ad presens ⁊ opōtet
itm ut suspendatur manus i
firmi angulariter ad collum ei.
⁊ sit longitudo ligamenti cum
quo fit suspensio sm quanti
tatem que totum brachiū cō
prehendat. qm si fractura tm
subsidentatur ⁊ ptes reliquie ne
gligantur membrū a tortuosi
tate nō euacuabr penitus ⁊ custo
diat se infirmus ab oī motu ante
quā brachiū confortetur. ⁊ sit
eius dormitio sup dorsum suū.
dixerunt qđ fractura hec i. xxx.
restauratur dieb ⁊ qnq in. xx.
et. viij. et hoc est sm dispositio
nem complexionū ⁊ dispositionē
uirtutis. De fractura coxe.

Coxa cum frangitur nō occulta
tur sensui. ⁊ dixerūt qđ conuer
titur ad interiorem ⁊ exteriorē
ptem qm os eius ē latū per na
turam. restauratio uō eius est
sm hūc modum. et est ut iace
ceat infirmus sr faciem suā extensus.
tensus. deinde extendatur mē
brum ex utraq pte cum ligami
tis aut alijs spēb extensionis
a duob ministris non solum
cum facilitate imo cū fortitu
dine aliqua ⁊ medicus equet
fracturā cum manib suis equati
one ultima. ⁊ si inueneris fru
stra ossium pungētia fac illud
qđ diximus multociens de re
ductione ad locum suū aut de
extractione si illud nō fuerit
possibile. deinde ligetur liga
tura decenti. ⁊ regimen curati
onis est ei sicut in adiutorio ē
ostensum. inquit auic. qđ ille
cuius coxa aut ancha fracta fue
rit parum denudabitur a clau
dicatione. ⁊ ppē illud adhibent
studium ⁊ ingeniū cum ādmi
nistratione ligamentoꝝ. et forta
se qm fractura est ualde magna
componitur sup inuolutiones ta
bulas magnas que capiant
longitudinē pedis ⁊ nō opōtet
ut abreuietur ex hoc neq etiā
plongentur. et utilitas istarū
tabularū est ut sana pars pedi
phibeatur a motu qm est noci
uus ⁊ precipue apud somnum.
et oportet ut fugias opationē
hanc qm timetur ex apostema
te imo oportet qm accidit apā
ut soluas mēbrum. ⁊ cures ipm
cum eo qđ scíuisti. Et itm opor
tet qđ abhorreas administrati
onem pecioꝝ instrumentoꝝ qm
est apud te modus alioꝝ ingeni
oꝝ qm est grauitas ⁊ labor sup
infirmum. inquiunt coxa robo
ratur in quīquagīta dieb aut
parum minus uel parum plus.

Inquit uero. De fractura cruris.

In crure sunt duo ossa. quorum unum est magnum et nominatur crus. et alterum est paruum et focile nominatur. et fortasse frangitur unum eorum tantum. et fortasse franguntur ambo simul. et quando frangitur os paruum sanius est eius restauratio facilior et securior. quod si frangatur os magnum et sit eius inclinatio ad partem interiorem. et fractura ossis magni replicatur ad exteriora. et quando ambo ossa simul franguntur est deterius et tunc conuertitur crus ad omnem partem. et est res que non occultatur tibi. Curatio uero fracture cruris est secundum similitudinem fracture brachii ex eo quod species istarum fracturarum assimilantur adinuicem. Ueruntamen albucasim addit operationem quandam in crure uidelicet ut componuntur tabule due decenter secundum longitudinem cruris a genu usque ad inferius pedis. et ponatur una ab una parte cruris et alia ab altera. deinde ligentur in tribus locis. scilicet in duabus extremitatibus et in medio. et utilitas huiusmodi tabularum est utilitas quam diximus in tabulis que componuntur in fractura coxe. Inquit etiam et iam administretur conabulum ex ligno secundum longitudinem cruris in quo crus locatur ut conseruetur a motu. Et scias quod licet sermonem particularem non fecerim in curatione omnium specierum fracturarum. has tamen species de quibus locutus sum aliis exemplum posui quare oportet ut restaurator in restauratione aliarum specierum ab istis sermonem accipiat et illud quod diuisum est ab eis secundum ingenium rectificet donec compleatur desiderium ex eis quibus indiget in illo.

Capitulum .xx. de dislocatione iuncturarum. et de sermone uniuersali in dislocatione.

Dislocatio est separatio uel elocatio iuncturarum a loco suo quare prohibetur motus earum. et figura membri fedatur. et significatio dislocationis uniuersalis est concauitas insolita ex una parte et ex altera eminentia et fit cum hoc motus membri difficilis. cum ergo accidit alicui dislocatio tunc oportet te in primis considerare an sit simplex an sit composita cum alia egritudine ut cum ulcere aut uulnere uel apostemate calido. Quod si fuerit simplex non est excusatio quin uelocius reducatur antequam locus apostemetur. Si uero composita fuerit tunc non oportet ut fiat eius reductio immo curetur egritudo cum qua composita est dislocatio. nam si fieret reductio illa egritudine non curata forte spasmus super infirmum accideret. Uerumtamen huiusmodi sermo non est absolutus quod est sicut testificatur auicenna. quando dislocatio est ex illis que redeunt cum extensione faciliter ex qua uehemens non generatur dolor licet sit composita ad suum situm reduci potest. deinde regimen uulneris uel apostematis administretur sicut factum est in fracturis. et de iuncturis quidem sunt faciles dislocationis sicut iunctura manus et digitorum. et de his sunt difficiles dis

locationis sunt

locationis sicut iunctura cubiti.
Jnquit facilitas reductionis est
secundum quantitatem facilitatis dislo
cationis. et difficultas eius est secundum
difficultatem ipsius. et deterior dis
locationum est illa cum qua fran
guntur capita ossium iuncturarum
quoniam secundum plurimum ad suam na
turalem dispositionem non redit.

De dislocatione mandibule.

Dislocatio mandibule raro acci
dit. et significatio eius est inequa
tio dentium inferiorum cum superi
oribus. os etiam non potest claudi.
sermoque impeditur. eius uero ten
sio et reductio fit secundum hunc mo
dum. et est ut ambo capita i
mandibularum sub auribus acci
piantur si in utraque parte fuit
dislocatio. aut unum caput acci
piatur tantum si in una parte disloca
tio fuit. deinde a dexterius cum
facilitate ducatur donec reduc
tio compleatur secundum naturam
suam. cuius significatio est equa
tio dentium et oris clausura.
deinde ponantur desubtus pul
uilli de panno incerato. quod fit
ex cera et oleo ro. madefacti et li
getur faciliter cum ligamento
leni cuius figura tendat supe
rius. et sit cibus infirmi sor
bilis et lenis ut non indigeat in
masticatione donec remouea
tur dolor et nodetur mandibula.
et quia dislocatio mandibule non
obedit propter duriciem que iam
accidit ei ex tarditate. tunc ergo
oportet ut linias locum cum oleo
uiolarum in balneo et embroces ipsum
ex aqua calida embrocatione
plurima donec lenificetur du
ricies. deinde fiat restauratio
sicut diximus. ueruntamen scias
quod quando dislocatur utraque man
dibula simul oportet ut in ipsa
hora reductio fiat. alioquin pes
sima superueniet nocumenta sicut
febris inseparabilis et dolor capi
tis assiduus. et illud est propter ni
miam extensionem lacertorum
et fortasse accidit ut soluatur
uenter infirmi et euomat co
leram puram et tunc multotiens
in die moritur decimo.

De dislocatione humeri.

Dixerunt
sapientes quod humerus dislo
catur secundum tres modos. quorum unus
est ad partem superiorem. secundus est ad
partem anteriorem. Et tertius est
ad partem inferiorem uersus ti
tillicum. ad partem autem posterio
rem numquam dislocatur. et illud est
propter spatule prohibitionem. Ve
runtamen scias quod raro disloca
tur ad superiora propter eminentiam
ipsius. et fit etiam illud raro ad
anteriorem propter prohibitionem
neruorum. et plurimum eius est ut
dislocetur ad inferiora et preci
pue in macilentis quoniam fit illud
in eis uelociter. Jn pinguibus uero
fit ualde raro. et istius disloca
tionis significatio est rotunda
eminentia sub ascella. concaui
tas in capite humeri diuersitas
inter humerum dislocatum et sanum.
et impossibile est infirmo ma
num suam ad aurem erigere. et
fit eius motus difficilis ualde.
oportet ergo in eius reductione ut
minister tuus eleuet manum
infirmi ad superiora. deinde pone
pollices tuos uel pugillum sub
ascella eius et eleua iuncturam
uehementer superius donec ad locum

proprium reducatur. et minister
eleuet manum infirmi et exten
dat eam sursum. deinde ponat
eam inferius et hoc quidem redi
bit velociter precipue si patiens fuerit
puer ac dislocatio recens. Si
vero res vehementior fuerit ita quod si
secundum hunc modum reduci non
poterit quoniam iam sunt dies plures quod
accidit. tunc fomententur in pri
mis locus cum aqua calida in
qua cocte sunt herbe mollifican
tes. sicut malua. folia uiolarum
radix altee mellilotum et similia
his. deinde resupinetur infirmus
super dorsum suum et restaurator in
tromittat pedem suum in latere
eius et locet calcaneum prope ca
put adiutorii. deinde accipiat
manum infirmi manibus suis
et extendat eam secundum rectitudi
nem ac si vellet eam a spatula
separare. et inclinet manum suam
parumper versus ventrem et mi
nister unus caput infirmi te
neat ut non moueatur. sicque di
locatio cum velocitate redibit.
Vel fiat alio modo. Inueniatur
aliquis vir fortis qui sit longi
or infirmo et intromittat hu
merum suum sub ascella eius ex illo
latere in quo est infirmitas.
et eleuet ascellam cum fortitu
dine ad superiora donec totus in
firmus suspendatur in aere. et a
liis sit qui manum eius trahat
ad inferiora versus ipsius. quod
si infirmus fuerit leuis opor
tet ut suspendatur cum eo ali
qua res ut grauetur ex ea. ex hoc
namque reductio statim fiet. et
Et quandoque reducitur secundum hunc mo
dum. et est ut ponas adiutori

um super gradum scale qui iam in
uolutus est pannis lenibus. deinde
extendatur manus infirmi ad
inferiora ab uno latere et exten
datur corpus fortiter ab alio latere.
et sic dislocatio ad locum redibit
proprium. veruntamen oportet ut
locetur gradus scale prope caput in
adiutorii antequam fiat extensio quoniam
timetur ex hoc fractura et iam
reducatur. et cum modis aliis si
milibus istis quos me narrare
non licet ne librum faciant tedi
osum propter longitudinem sermo
nis. Cum autem dislocatio redit
ad locum suum ponatur sub titil
lico pila ex lana vel corius aut
pannus. deinde ponatur emplastrum
ex puluere molendini preparatum
cum albumine oui et olibano.
et reuoluatur super humerum to
tum. deinde ligetur ligatura de
centi. et oportet ut manus infir
mi ligetur ad collum. et sit ab
eius in primis paucus donec mem
brum aliquantulum confortetur deinde
augmentabis ipsum et usque ad sep
timum diem non expedit soluere
ligaturam. et si dislocatio fuerit
propter humiditatem vel aliam causam
tunc utaris cautio. quod si accidit
post sanationem eius grauitas in mem
bro et tarditas in motu suo opor
tet ut balneetur infirmus multo
tiens donec leuiatur grauitas
et redeat ad naturam eius pristinam.

De cura dislocationis cubiti.

Dislocatio cubiti omnibus aliis dif
ficilior fit. et similiter eius reductio
et illud propter vehementiam ligamen
torum que continent ipsum et eorum
breuitatem. et etiam propter contra
rietatem sue concauitatis. et

fit huiusmodi dislocatio ad omnes
partes et precipue ad partem posteri
orem et ad anteriorem. et deterior
et gravior eius est que accidit ad
posteriora propter inobedientiam car
nis. et significatio huius disloca
tionis est satis manifesta ex eo
quod apparet gibbositas in uno la
tere et concavitas ex altero. et non
est possibile ut infirmus dupli
cet brachium. neque potest cum eo
suum tangere humerum. et decla
rat illud etiam tibi manifeste
diversitas inter cubitum dislocatum
et sanum quando coniungis eos. et non
oportet ut tardetur ei curatio
quousque supervenerit apostema calidum
immo oportet ut festines statim.
nam apostema properat ad hunc locum
propter vehementiam doloris quod propter
quam accidit sit eius reductio diffi
cilis valde. et fortasse non recipit
sanitatem omnino precipue si fue
rit dislocatio ad posteriora et
fortasse moritur infirmus ex ea
propter gravitatem doloris. Cum
ergo dislocatio fuerit parva tunc
cum parva reducitur extensi
one. et est ut minister unus te
neat humerum infirmi. et alter
teneat brachium et extendat il
lud. deinde ponat restaurator
manus suas super cubitum et im
primat iuncturam cum pollicibus
suis aut cum radice palme su
e donec ad suum redibit locum. et
si fuerit dislocatio ad interiora tunc
reducatur sicut dicit ypocras. vide
licet ut brachium a duobus mi
nistris sicut diximus extenda
tur. deinde duplicetur manus
cum manu donec humerus per
cuciatur a palma. sic enim ad
equabitur statim. Quod si fuerit ad
posteriora et non obedit tunc neces
se est ut extendatur brachium
extensione vehementi et revolva
tur ad omnem partem. et ungat re
staurator manus suas cum oleo
aliquo ut sit illud adiutorium
in lubricitate. deinde imprimat
iuncturam cum impressione
vehementi donec ingrediatur. de
inde stringatur cum emplastro re
staurativo sicut oportet. et sit bra
chium infirmi suspensum ad
collum eius et dimittatur diebus a
liquot. deinde solvatur. et si co
gnoveris iuncturam firmatam
esse in loco suo tunc solve ligaturam
et dimitte ipsum. et si non itera
emplastrum et ligaturam donec fir
metur. et si post sanationem eius
accidit gravitas et tarditas in
iunctura apud motum suum. tunc
humectetur locus in balneo et
fricetur cum levitate donec li
niatur. et si amas suppone se
pum arietis cum butiro tempe
rate calefactionis et portet ipsum
cum in balneum et post ipsum.

De dislocatione iuncture manus.

Cum accidit ut iunctura manus
dislocetur eius reductio faci
lis est. extendat igitur minister bra
chium istius posteriora et medi
cus extendat manum istius contra
rium illius partis. scilicet istius anteri
ora. et extendat etiam unumquemque di
gitum incipiens a pollice et per
veniens ad minorem quousque sic equa
tur. et tamen est modus alius ut po
natur iunctura manus super ali
quam tabulam et extendat mini
ster manum illam extensione de
centi. deinde ponat medicus

palmam suam super eminentiam
iuncture et comprimat donec fiat e-
ius reductio naturalis. deinde
stringatur cum emplastro et dimit-
tatur aliquibus diebus. postea sol-
uatur et dimittatur et moueatur
manus. et si est in motu eius pri-
uatio aut est in ea grauitas tunc
cum aqua calida fomentetur et
fricetur donec leniatur.

De dislocatione digitorum.

Quando dislocatur aliquis digito-
rum manus tunc reducatur secundum
hunc modum. et est ut extendatur
digitus et impellatur eminen-
tia cum pollicibus donec refor-
metur secundum figuram naturalem.
Et fit quidem secundum hunc modum
reductio dislocationis digitorum
pedum.

De dislocatione spondilium.

Dislocatio spondilium est
ualde timorosa et precipue si fu-
erit completa infirmus procul
dubio morietur propter coartationem
nuche. et significatio eius est
emissio egestionis et urine absque
uoluntate quod procedit ex debilita-
te lacertorum uesice et ani. et quoniam
debilitantur quedam membra
sicut brachium et crura et pedes.
et si est prima spondilis colli que
sequitur nucha priuat anelitum
animalis et moritur statim. Cum
ergo fuerit dislocatio in spondilibus
colli tunc extendatur caput in-
firmi faciliter ad superiora. dein-
de equetur spondilis cum compres-
sione necessaria. et cum fuerit restric-
tura in loco suo ponatur super
ipsum emplastrum restaurativum et
positis puluillis stringe super a-
stellam secundum latitudinem et lon-
gitudinem colli. et liga eam ad
caput et adiutorium ne forte mo-
ueatur a loco suo. et fila cum quibus
stringitur non sint rotunda quoniam
ledunt immo sint ex latibus pannorum.
Si uero fuerit dislocatio in spon-
dilibus dorsi tunc considera ad quam
partem mutatur. quoniam possibile est
ut fiat uersus quatuor partes. Quod
si fiat uersus partem interiorem
apud pectus non est ingenium
in eius curatione. quoniam nec sana-
tio. et similiter in illa que fit uersus
duo latera. illa autem que fit uer-
sus posteriora dicitur gibbositas
que si fuerit a pueritia non cura-
tur neque sanatur omnino. immo cura-
tio eius ut testificatus est ypo-
cras aut est mors aut est mor-
bus. Verum illa que accidit ex
casu uel percussione et similibus cu-
ratur. fiat ergo sicut dicit ypocras
et est ut infirmus sit prostratus
super uentrem suum. et sit sub eo ali-
quod humidum ne pectus eius le-
datur et restaurator stet super eum
cum calcaneis suis et impellat
eminentiam ossis adiutorio ad
donec redeat ad locum suum.
aut ponat palmas suas super spon-
dile et imprimat fortiter donec
redeat. aut ponat super eam ta-
bulam et super tabulam ponat pe-
des suos et comprimat donec
reformetur secundum naturam suam.
Quod si secundum hunc modum reduci
non poterit tunc accipiatur tabu-
la equalis mensure et ponatur
una eius extremitatum in forami-
ne quod fecisti in pariete iuxta
quem est infirmus prostratus et
medium locetur supra gibbosi-
tatem. et ponat restaurator pe-
des suos super aliam extremi-

tatem ⁊ comprimat donec redu
catur spondile. deinde post equa
tionem ponatur emplastrum ⁊ positis
pulvillis de stupa supponatur
astella lata secundum quantitatem
trium digitorum vel longa secundum
quantitatem que capiat gibossi
tatem ⁊ aliquid ex parte sana. de
inde ligetur cum ligatura decenti.
et si remanserit aliquid gibossita
tis in loco post restaurationem
tunc necessarium est uti medici
nis mollificativis ⁊ lenitivis
tempore pluri cum appositione astel
le quam diximus. ⁊ ex omnibus quod
sunt qui utuntur in hoc lamina
plumbi. **De dislocatione an[che]**

Dislocatio anche iiij. accidit clx.
modis. Quorum unus est ut dislo
cetur ad interiora. Secundus ad exte
riora. Tertius ad anteriora. Quar
tus ad posteriora. ⁊ plurimum
eius est ut dislocetur ad exteri
ora. ⁊ parum dislocatur ad interi
ora. Et significatio dislocatio
nis ad interiora est quoniam quando co
niungis crura infirmi pes dislo
catus longior reperitur. ⁊ genu
quoque eminentius altius. neque est pos
sibile infirmo ut duplicet pe
dem suum versus inguinem ⁊ locus
inguinum est inflatus inflatione
manifesta ex eo quod caput coxe
pervenit ad ipsum. Et significa
tio dislocationis ad exteriora est
secundum contrarietatem illius quod est quia
pes dislocatus abreviatur et
accidit in inguine profunditas.
et in eius opposito eminentia
et genu videtur quasi ad interi
ora declive. Et significatio ad
anteriora est quoniam possibile est ut
infirmus duplicet crus suum

secundum quod vult. Veruntamen non fit
illud absque dolore genu. ⁊ non est
in eo possibilis ambulatio penitus
nisi super calcaneum ⁊ retinetur
urina eius. ⁊ locus inguinum
tumet. Significatio vero ad posteri
ora est quia genu duplicare non
potest nisi prius duplicet ingui
nem pes etiam abreviatur. et in
guine mollificatum apparet
ac caput coxe apud nates ma
nifestabitur. Oportet ergo te in pri
mis considerare antequam venias ad
reductionem huiusmodi dislo
cationis utrum antiqua sit an
recens. Quod si fuerit antiqua tunc
non est in ea curatio penitus. Si
vero recens fuerit curatur. et communis qui
dem curatio que omnibus eis com
petit speciebus est illa quam docuit Ypocras
videlicet ut coxam accipias. et
extendendo volvas iuncturam
dextrorsum ⁊ sinistrorsum donec
ad locum redeat proprium. Et ite
rum est alia curatio communis. ⁊ est
ut minister fortis extendat crus
infirmi ad inferiora cum ma
nibus suis aut cum ligamine
uno ligatur crus eius supra genu.
et sit alius minister qui corpus
firmiter teneat. Deinde posito desub
tus ligamento medicus sit ex u
no latere in quo est infirmitas
et teneat unam extremitatem
ipsius ligamenti. ⁊ sit alius ex alia
parte qui teneat aliam extremita
tem. ⁊ sic ambo equaliter extenden
do stringant iuncturam. medicus tamen
sit sollicitus ex latere suo qua
tinus impellat ipsam pedibus vel
manibus suis donec ad locum pro
prium reducatur. cuius significa
tio est quoniam cum coniungis ambo

crura infirmi ipsam inuicem equalia et possibile est ut suum stringat et suspendat eius. deinde ponatur emplastrum et stringatur sicut oportet. et impera infirmum quietum esse ne ancha moueatur ad aliquam partem et dimittatur usque ad quintum diem uel septimum; deinde solue ligaturam et emplastrum et coniunge crus eius cum altero crure et tunc si uides ipsa equalia iam est dislocatio confirmata. precipe ergo tunc infirmo ut utatur balneo. veruntamen si uides quod dislocatio non firmatur immo mollificatur tunc redeas ad emplastrum et ad stricturam primam usque ad tres dies uel quatuor. deinde soluatur et non sit festinatio in ambulatione immo tarditas per aliquot dies donec bene dislocatio roboretur. Si uero dislocatio fuit ex humiditate phlegmatica que accidit ei tunc ipsi cauterium administra post eius reductionem sicut monstrabitur loco suo.

De dislocatione genu.

Dixerunt sapientes antiqui quod genu dislocatur secundum tres modos. Quorum unus est ad interiora. Secundus ad exteriora. Et tertius est ad posteriora. Ad anteriora uero non dislocatur quia illud est propter rotulam que prohibet hoc. Huius enim dislocationis significatio est quando crus non adheret cum coxa. et reductio eius est eiusque sit modi similis reductioni cubiti et curatio est una quare omnia que diximus in hoc fiant.

De dislocatione calcanei.

Dislocatio calcanei non fit nisi ad partem interiorem aut ad exteriorem. et significatio eius est inflatio calcanei versus partem ad quam declinat. Cum autem remouetur remotione parua. sufficit extensio leuis. et si remouetur remotione magna fortiori indiget extensione. et modus reductionis est ei ut ab imo pes fortiter extendatur et corpus retineatur ab alto. medicusque manibus propriis os ad suum reducat locum. deinde ponatur emplastrum et ligetur firmiter cum ligamento cuius una pars tendat ad pectinem pedis. et alia uadat ad cauillam et ligetur illic. caue autem ne neruus qui est super calcaneum in posteriori parte ledatur ex uehementia ligature et prohibeatur infirmus ab ambulatione diebus xl. ne iterum dissoluatur dislocatio et curatio corrumpatur. Verum si huic membro calidum acciderit apostema tunc cura ipsum cum eo quod conuenit ex curatione sua donec quiescat.

Explicit prima pars huius libri. Incipit secunda.

POSTQUAM Ego brunus longoburgensis in prima parte huius libri de solutione continuitatis tam simplici quam composita secundum omnes eius species tamen ac sufficienter compleui ad curas aliarum infirmitatum tam ab intrinseco quam ab extrinseco consurgentium quantum uidelicet ad cyrurgicum instrumentum dignoscitur expectare duximus

fauoris gratia propono dirigere cur
sum meum et dicam in primis
de passionibus oculorum.

Incipiunt capitula se partis.

Cap. i. de passionibus oculorum.

Passiones oculorum multe
sunt et diuerse. nam ex eis sunt
lacrime. rubedo. et inflatio. et est
pannus uel ungula. et sanguis
qui consurgit ex percussione et
similibus. et sunt similiter alie pas
siones. et ego faciam rememo
rationem uniuscuiusque in hoc ca
pitulo secundum complementum. di
co ergo quod lacrime fiunt secundum duos
modos. quorum unus est a causa
interiori. et secundus est a causa exteriori.
a causa interiori sicut ex humo
ribus aquosis a capite ad oculos
descendentibus. a causa uero exte
riori sicut ex gaudio uel ira et
similibus. quare fit quedam com
pressio in cerebro unde distillat
aqua. Et scias quod fluxus lacrima
rum a causa interiori quoniam descen
dit per uenas cranei subteriores
quoniam per uenas superiores. et accidit
rit in hoc significatio distinc
tiua uidelicet quod quando descen
dit per uenas subteriores tunc
sternutatio fit cum eo. et quando
per uenas superiores sentitur in
uenis frontis et temporum quasi
deambulatio formicarum. Superiorum
uero curatio est ut in primis ca
put infirmi radatur. deinde col
lum cum ligamine molli et
lato stringatur donec uena que
in fronte est uisui appareat.
deinde accipe duas acus cum fi
lis subtillissimis et facias eas
penetrare ultra sub uena ita
tamen ut uena non perforetur. et sit
una ab alia spatio trium uncia
rum distans. deinde in medio
earum uenam ex transuerso scidis
sanguinemque manare permit
tas donec tibi sufficere uideatur.
deinde capita uenarum cum predictis
filis nectentur ut sanguis con

stringatur. subsequenter apponatur cotum uel stupa in albugine oui madefacta. et si fuerit necesse ponantur medicamina stringentia. deinde uulnus sicut reliqua curetur uulnera. et sic similiter faciendum est in uenis timporum quod si egritudo fuerit in uno latere ex ipso tantum uena est incidenda.

Ad idem confert cauteria que dictum sumus in capitulo proprio. Item ad idem fiat hoc emplastrum in fronte et timporibus ut desiccentur. Recipe aloes. thuris. masticis. boli armeniaci. acacie. murre. ana partes equales terantur omnia et puluerizentur ac cum aqua rosarum uel pluuiali conficiantur. Ad idem collirium bonum. Recipe thuris. mastice. aloes epatici. ematithis. licangium ana partes equales conficiantur cum aqua pluuiali. quod si fuerit ibi pruritus puluerizetur aloes epaticum et distemperetur cum uino albo et aqua rosarum equali mensura deinde administretur sicut collirium.

Quando uero lacrime per uenas cranei subteriores descendunt tunc necesse est ut purgetur caput cum eo quod conuenit sicut pillule de yerapigra uel pillule auree. et est iterum necessarium ut custodiat se infirmus a cibis humidis donec sanetur. preterea cauendum est ne de pili qui preter naturam in palpebris fieri consueuerunt decipiant. quoniam huiusmodi pili pungunt oculos et faciunt eos assidue lacrimari. quare tunc inuersata palpebra perscrutare. in uertisque cum retortis tenaculis capiantur ac radicitus euellantur. Quandoque accidit oculis rubor et inflatio atque macula de talis operitur cyrugia. In primis frons infirmi radatur et tribus unciis supra frontem mensuratis fiat incisio extensa in uso ab una extremitate timporis usque ad aliam. caue tamen ne ex hoc lacerti qui sunt in timporibus ledantur. et cum sanguis exierit sufficiens scissuram cum ferro candenti conuenienter incendas. deinde administretur butirum uel aliud simile donec ignis ascara cadat. et curetur cum reliqua curatione uulnerum. pannus oculorum. fit ex uulneribus uel pustulis incurabilis est sicut constantinus testatur. uerum cum fit ex humore se interius uiscam et cristallinam locante et coagulante curari potest. Oportet autem de considerare utrum sit recens et subtilis an antiquus et grossus. quod quia quando est subtilis et recens possibile est ut curetur cum medicinis. quando uero antiquus et grossus minime sed curatur quando per cyrugiam. Cum ergo pannus fuerit subtilis atque recens tunc hec medicamina administretur. Recipe succi papaueris rubei. et succi uirge pastoris ana partes equales et in modum collirii oculis imponatur. et si indiget fortiori medicina fac puluerem ex sarcocolla. zucaro. amido. et camphora secundum equalitatem partium. Ad idem. Recipe. thucie ℥ i. spume maris. cortice oui. ana ℥ ii. antimonii ceruse. ana ℥ s. Item ad idem asserunt limaturam eris multi ualere si temperetur cum aceto et per vii. dies soli exponatur et postea desiccetur. Ungula multotiens fit in oculis. et est duarum

spec̃ꝝ. Quaꝝ̃ una est neruosa du
ra sicut dicit albucasim simili
siphac duro subtili. et altera ẽ
non n̄uosa similis humiditati
congelate albe. ⁊ incipit quidez
ungula nasi a lacrimali maio
ri deinde ascendit paulatim do
nec cohoperiat uisum. et modũ
autem curationis eius ẽ ut sepet̃
p cyrurgiam ꝓcipue qñ est ner
uosa dura. verũtamẽ opatio cyr
rugie in oc̄lis est timorosa ual
de qñ timetur ne tangatũ tu
nica cõnea ⁊ accidat ei ruptura
et pforetur pupilla. ⁊ licet non
ualeam tñ iuxta meũ posse sm
modum antiquoꝝ incipiaz edo
cere. ⁊ est ut patiens locet caput
suũ in sinu tuo. deinde eleua pal
pebram ad supiora manu tua ⁊
comprehende ungulã cum un
cino modice plicatiõis et eleua
eam ad supiora. deinde accipe acũ
et intromitte in ea pilum ex pi
lis equi uel bouis et etiã filum
forte. ⁊ sit extremitas acus repli
cata parump. deinde fac eã pe
netrare ungulam ⁊ liga ũgu
lam cum filo ⁊ eleua ad superi
ora. deinde excoria cum pilo lat̃
ungule qđ sequitur pupillam
usqz ad eius ultimitatem acsi
uelles eam cum pilo serare. de
inde incide residuũ apud radicẽ
lacrimal' cum spatumili aut
cum forficipibꝫ paruis. caue tñ
ne caro natural' que est in lacrĩ
mali secetur: qñ ex hoc accidẽt
cursus lacrimaꝝ assiduus. Et
multociẽs comphendit ungula
cum uncino solo aut cum filo
sicut dictum ẽ ⁊ extenditur ad
supiora. deinde cũ spatumili sb

tili excoriatur sm modum abra
dendi. Cum autem totam comple
uens opationem pice in oculũ
parum salis. ut qđ ex unguła re
mansit liquefiat aut salis ⁊ ci
mini strictoꝝ aquã instilla ac
desup cotum in albugine oui ⁊
oleo ro. infusum supponat qua
tinus sedetur apa calim. mane
autem facto si oculus calescere uide
atur tuc itera illud qđ mitigat a
pstema. si autem curetur cum eo q
conueit donec sanetur. talis enĩ
cyrurgia opanda est in pãnicu
lo qñ antiquatur et induratur.
Si uõ acus in ungula nõ potest
intromitti neqz in ea figitur un
cinus ppt teneritatẽ eius qñ iã
est nõ neruosa. tuc fortasse cura
bitur cum medicinis sic precer
sit narratio. Quãdo apparet i
oculis supflua caro tuc necessa
riũ ẽ ut extendatur cum ũcino
deinde caute cũ spatumili exco
rietur quousqz nichil ex ea rema
neat. deinde pice in oculũ pa
rum salis cõtriti ut qđ ex ea re
mansit corrodatur. ⁊ desup poñ
cotum in albugine oui ĩfusũ
ut apa calim quiescat. ⁊ fac silr
qñ accidit eminẽtia carnis in
lacrimali. verũtamẽ oportet ut e
uitetur ne pueniat incisio ad
carnem naturalẽ et accidat i
de cursus lacrimaꝝ. Multociẽs
texuntur sup oculũ uene rubee
et uisum impediũt. tuc g̃ ne
cesse est si oculus nõ est multũ
debilitatus ex eis neqz cum eo
est infirmitas alia ut colligat̃
ipãs uenas cum uncinis. et in
cidas eas cum spatumili aut
forficibꝫ donec remoueantur.

et caue secundum uirtutem tuam ne in
feras oculo nocumentum. deinde pro
hice in oculum aliquid ex medi
cinis corrosiuis sicut sal et silia
et pone super oculum ex eis que
mitigant apostema. Cum sanguis
constringit in oculis ex percussio
ne et similibus. et fuerit multum
tunc in principio ex uena cephali
ca flebotoma pacientem. deinde
pone super oculum repercussiua
donec remoueatur sanguis. et
si non remouetur ex hoc admini
stranda sunt dispersiua et ad ulti
mum resolutiua. et de emplastris
bonis que dispergunt et resoluunt
huiusmodi sanguinem est ut ci
minum puluerizatum cum cera
ad ignem sepius calefiat. deinde
pone illud super oculum calidum
et fac hoc multotiens donec san
guis recedat. Quandoque accidit quibus
dam hominibus ut palpebra conso
lidetur cum albedine oculi et im
pediatur in operatio naturalis.
oportet ergo tunc ut extendatur pal
pebra cum uncino ad superiora.
deinde incide adherentiam cum
instrumento aliquo secundum modum
excoriationis. caue tamen ne ledas
oculum. deinde distilla in oculum
aquam salinaciam et ablue ipsum
ex ea. deinde pone inter palpebram
et oculum licinium de bombice ut
non possit consolidari iterum
et pone super oculum albuginem
oui ut refrigeretur locus ab aposte
te calido. Accidit quandoque ut uuea
tunica disrumpatur et emine
at extra palpebras quasi sit gra
num uue. et tunc ut dicit al. non
est eius cura ut oculo uisus re
deat sed ut oculi recedat acumen

et turpitudo et quodam modo refor
metur. est ergo eius curatio ut intro
mittas acum in radice uuee ab
inferiori ad superius. deinde acum
aliam intromitte in qua filum
duplicatum sit a parte lacrimali
et fac eam penetrare iterum in
radice uuee donec pertranseat et
prima acus dimittatur secundum quod
fuerat ac fili duplicatione inci
das. deinde cum una parte fili par
tem uuee ad superiora ligabis et
partem aliam ad inferiora. et sic
cum ligaueris acum extrahe et
pone super oculum ex hiis que miti
gant apostema. dimittesque ipsum donec
filum cum uua cadat et cura ipsum
donec sanetur. Et quando eminet
oculus totaliter ad exteriora et non
accidit inde nocumentum in uisu.
tunc si uis eum reducere interius
flebotoma pacientem postquam solutus
est uenter eius. deinde pone uento
sas in ceruice ipsius absque sca
rificatione quod sugant. et pone
super oculum emplastrum ex rebus stip
ticis sicut est accacia. aloes. oli
banum et sarcocolla. et stringe
postea cum puluillis multis et
strictura uehementi secundum toleran
tiam membri. et dimitte uno
die cum nocte sua. et perspice item
ut non mollificetur ligamentum.
quod si accidit illud stringe iterum
ligamentum strictura forti. deinde
solue ipsum post diem et noctem
sicut dictum est. et tunc si uideris
oculum iam redisse bene est. sin
autem itera curationem suam cum
emplastro et puluillis et strictura
atque uentosis sine scarpellatione
in ceruice donec redeat oculus.
Fit multotiens in oculis quedam

infirmitas que dicitur cataracta
et est aqua que aggregatur super
pupillam et signa eius sunt quod
prohibet visum precipue quando est
confirmata. et videtur pupilla cui
aspicitur opillata. et huiusmodi
quidem aqua est duarum specierum quarum
una est curabilis et altera incura
bilis. et signum illius que curatur
est quando cum aspicitur videtur
clara et cum preceperis ut infirmus
oculum claudat. deinde cum pres
seris cum pollice tuo palpebram
interius in utrumque latus et aperto
postea oculo aquam videris sepa
ratam. deinde statim redit et
aggregatur tunc similiter est cura
bilis. Illa vero que est nigra et il
la que movetur compressione
et non redit et aggregatur post il
lud est incurabilis quando est non
confirmata. et curatio illius que
curatur est secundum hunc modum. et est
ut infirmo precipias quatinus
oculum sibi sanum claudat suam
que manum supponat. deinde oculum
infirmum aperias in loco tamen
lucidissimo. et instrumento cum
quo consueverunt huiusmodi aquam
excutere subito pone eius extre
mitatem a parte lacrimalis mi
noris prope coronam oculi. deinde
preme instrumentum et revolve cum
eo manum tuam donec penetret
albuginem oculi et sentias ipsum
iam ad locum vacuum pervenis
se tunc tende ad foraminis o
culi partem ubi est aqua. et cum per
venerit instrumentum ad fora
men videbis ipsum manifeste in
foramine sub tunica cornea. de
inde preme ipsum instrumentum
inferius paulatim ac cum eo
aquam ad inferiora trahe. et tunc
si videris aquam ad locum non re
dire atque patiens statim videt
et discernit illud super quod cadit vi
sus instrumentum paulatim re
volvendo extrahe. Si vero aqua
ad locum redierit ipsam secundo depo
ne donec non redeat. et tunc extra
he instrumentum. et oculo aquam
cimini et salis contrictorum instil
labis aut aquam in qua dissol
visti aliquid ex sale clarum gemme
et pones super oculum cotum in ovi
albugine. et oleo ro. infusum. de
inde in obscura domo infirmum
precipies iacere. prohibeas ipsum
ab omni motu et a tussi sternu
tatione. et sit eius cibus subtilis
et levis ac usque ad diem tertium
non solvatur. deinde solve et fac
eum res videre. et iterum liga
sicut diximus. et dimitte usque
ad diem septimum. verumtamen si ac
cidit oculo dolor aut ardor vel apo
stema. tunc ante prefinitum terminum
solvas et suam adhibeas curati
onem. Cum autem dies advene
rit septimus solve. et similiter
visum infirmi experiaris res
sibi monstrando. sed non oportet
ut facias istud statim quod abstra
xeris instrumentum quando aqua
revertitur ad locum velociter
propter vehementiam aspectus.
Quandoque fit in oculis egritudo qui
dam similis aque descendentis
in oculum. et est sanies que ag
gatur in ipso prohibens visum. et
G. dicit quod quidam qui vocabatur
arestes multos iam ex hac egri
tudine sanavit secundum hunc modum.
et est ut infirmus rectus sede
at super scannum. et caput eius ab

utrasque accipiatur latere ac ipsius commotione vehementi concutiatur donec saniem ipsam ad inferiora descendere videas manifeste et scias quod inter aquam in oculis descendentem et saniem est differentia talis videlicet quia sanies non redit ad superiora postquam descendit inferius propter grossitiem eius. aqua vero redit quousque permanet multotiens cum instrumento ad inferiora. Quod si non descendit sanies secundum quod diximus tunc fac sicut ipse faciebat .G. et est ut scindas super tunicam corneam parum per cum spatumili subtili in loco ubi continuatur coniunctiva cum cornea tunica in cornea donec sanies evacuetur. ac post eius evacuationem instilla in oculum parum lactis mulieris filiam nutrientis. deinde cura ipsum cum eo quod convenit donec sanetur. Multotiens ex grossa superfluitate in palpebris quedam oritur infirmitas que vocatur grando quandoque interius quandoque exterius et curatio eius est ut secetur super eam secundum latitudinem. deinde cum uncino extendatur ad superiora et in circuitu excorietur et extrahatur. et tunc si magna fuerit incisio exterius aggregetur cum sutura. Si vero parva curetur cum medicina carnis creativa donec sanetur. Quandoque accidit ut inferior palpebra oculi reversetur ex vulnere vel cauterio et similibus. et curatio eius est ut scindas consolidationem primam in latum scissura profunda. caue tamen ne ledas oculum. deinde super labia vulneris elevando palpebram ad superiora et pone licinium in ipso vulnere ex lino quatenus palpebra non redeat statim et incarnetur sicut fuit in primis. deinde liga eam cum pulvillis et vicis ad superiora donec sanetur. et fugias omne quod exsiccat et stringit in eius curatione et adhereas mollificativis. et illud quidem quod exsiccat et stringit ut dicit albucasis faciet redire palpebram turpiorem. Inquit huiusmodi quidem operatio non est nisi quedam rectificatio palpebre quia non redit forma eius sicut fuit omnino.

Capitulum secundum de polipo.

Polipus est superfluitas carnis que apparet in interiori parte nasi. et causa eius est humor grossus et viscosus qui reumaticat a capite et descendit ad narres ubi in carnem convertitur. cuius significatio est oppilatio narium et odor malus qui egreditur ex eis. et caro addita que apparet in interiori parte nasi. et aliquando ex huiusmodi egritudine magnificatur nasus et fit fusci coloris parvi sensus nimis durus atque caro non descendit inferius et tunc non tangas ipsum aliquo modo quoniam est species cancri. Quod si nasus fuerit mollis bene tractabilis non fusci coloris. cura ipsum absque timore. Aperias ergo narres infirmi et accipe carnem illam cum uncino et extende ipsam ad exteriora. deinde incide eam cum spatumili donec totaliter sit ablata. et si remanserit aliquid ex ea propter impossibilitatem incidendi. tunc rade ipsam cum aliquo instrumento subtili bene mundificetur. deinde post incisionem cauteriza radicem que remansit cum ferro candenti aut pone super eam

medicamen acutum donec corrodat ipsam. deinde administretur butirum donec ignis escara cadat. et curetur cum unguentis donec sanetur. Multotiens etiam sine incisione et ferro calido cum acuto medicamine curam impendimus. deinde cuncta que diximus operamur. ¶ Contingit autem quandoque carnem illam in superioribus ossis perforati produci ad quam instrumentum pervenire non potest et signum eius est quando proiectis in nasum aliquid ex aceto et aqua aut vino patientis capite retro aliquantulum sublevato et neque humiditas penetrat ad palatum quod est quia si ad palatum humiditas pertransiret tunc nichil huius carnis in partibus foraminis esset. Cura igitur eius est ut accipias filum lineum cui quedam sit grossitudo et noda in ea nodos plurimos et sit inter omne nodum spatium unius digiti vel parum minus. deinde ponat infirmus unam extremitatem fili intus in nasum cum tenta vel alio simili donec ad foramen perveniat et trahat odoratu suum donec egrediatur per os. deinde aggrega duas extremitates fili extendensque ipsum ad modum serre deducas donec caro illa cum nodulis incidatur. deinde extracto filo licinium in unguento acuto imbibitum naso immittes non solum semel sed bis aut ter donec corrodatur totum residuum carnis. deinde cura cum medicinis desiccativis et pone cannulam plumbeam in nasum aliquibus diebus donec sanetur. ¶ Quod si alia superfluitas carnis sicut verruca in naso consurgat eodem modo curetur sicut dictum est de pollipo.

¶ Capitulum tertium de passionibus labiorum oris et gutturis.

In labiis et in ore atque gutture diverse fiunt passiones. et ego quidem ad presens nominabo eas singulariter et ponam uniuscuiusque curam secundum complementum. dico igitur quod quandoque ex humoribus acutis in labiis accidit ulceratio et arsura aut scissura. ex eis que conferunt ulcerationi et arsure est huiusmodi medicamen. quod recipe dragaganti. amidi. penidii ana partes equales pulverizentur et cum aqua rosarum distemperentur et inde labia inungantur. vel fiat inunctio cum oleo rosarum vel violis. ¶ Et medicamen quidem conferens scissure est ut sumas nucleos nucis combuste et pulverem radicis portulace equaliter et cum melle conficiantur et solum etiam oleum quod exit ex nucleo nucis combusto confert multum precipue quando scissura est ex aeris acuitate et confert psillium cum zuccaro simul. et flebotomia et ventosatio sub mento succurrit ulceribus ac scissure labiorum. verumtamen quando scissura cum modis medicinarum curatur et non conferunt ei tunc cauteriza eam usque ad eius profundum deinde cura ipsam donec sanetur. ¶ Fit quandoque putrefactio et ulceratio in gingivis aut palato et tunc abluatur locus cum aceto forti aut aqua salsa et fricetur donec sanguis et humiditas putrida educatur. deinde abstergatur et pulvis desiccativus desuper ponatur. quod recipe consolide maioris. gariofilorum. cinamomi. rosarum. corticis malorum granatorum ana partes equales. ¶ Et multotiens antiquatur putrefac

tio in his locis. ⁊ succedit ex ea cã
cer aut fistula. ⁊ curatõ eĩ est ut
abluatur locus cum aceto ul' aq̃
salsa ⁊ fricetur sicut diximus. de
inde post abstersionem aspgat'
puluis q. ℞. cinamomi. gario
fil. nucis muscate. rosar. alumi
nis cuccarini. piretri. capitum
et crurium cancror. ossium cõ
bustor. dactilor. ⁊ corticũ mali
granati omium añ ptes eq̃les
Q͛ si non confert curatio ista
tũc neccẽ est locum cauterigari
usq; ad eius pfundum. ⁊ si nõn
sanatur post cauterium egritu
do oportet ut detegatur locus et
auferatur os qd' est corruptum.
deinde curetur donec sanet'. Car
nem aũt supfluam que orit' in
gingiuis neccẽ est cum uncino
suspendi ⁊ eam cum incisorio ra
dicitus extirpari. deinde sãguis
manare aliq̃tulum pmittatur
et puluis desiccatiuus desup as
spergatur. sed q2 solet huiusmoi
caro redire tutius est ut post in
cisionem cautigetur. ¶ Qñ ut deci
ens fit dolor in dentib; ⁊ est eiũ
qñ; cã apertio in gingiuis ex a
cuitate sanguinis. ⁊ signum ẽ
dolor nimius. pulsus. rubedo. ⁊
inflatio ⁊ sedatio ex aqua frigi
da. Cura aũt eius est flomia ce
phalice. ⁊ teneat aquam frigidã
in ore. ⁊ acetum uno die. ⁊ aquã
ro. uno alio die. deiñ teneat ole
um ro. p͛ q͛ dissoluatur in eo ℥. i.
mastic. ¶ Et qñq; fit dolor denti
um ex frigiditate ⁊ humorib;
grossis ⁊ frigidis. ⁊ cura eius est
tenere in ore acetum in quo pul
pam coloquintide ⁊ radicem ca
paris decoxisti. aut decoquat' cor

tex radic capparis. piretrum. stafi
sagria ⁊ ysopum cũ aceto ⁊ melle
⁊ teneatur in ore ⁊ cõfert etiã ut
ponatur tyriaca maior in radice
dentium. et fiat exterius euapo
ratio cum aqua calida in qua de
cocta est camomilla ⁊ instilletũ
olm amigdalinum tepidum i
auricula illius ptis aut oleum
cõmune. ¶ Et qñ; iterum fit do
lor dentium causa uermis ibi a
generati. et significatio eĩ ẽ pru
ritus gingiuar. et concauitas ea
rũdem. et qñq; uermis p dentiũ
foramen egreditur ac dolor ẽ in
terpolatus fm qd' uermis q̇escit
et mouetur. ⁊ cura eius est ut po
natur ferrum calidum p foram̃
dentis donec uratur uermis aut
comburatur cum fumo pulegij
ul' origani aut foramina imple
antur hoc medicamine. qd'. ℞.
mirram. storacem. semen iusquiami.
opium. pip. ana ʒ ij. terantur ⁊ cõfi
ciantur cum melle hec enĩ dolorẽ
mitigant ⁊ uermem expellũt. Q͛
si sit dolor non quiescit melior
curatio eius ẽ eradicatio dentis.
et medicam̃ qdem qd' eradicat
dentem absq; ferro est ut confici
atur farina furmti cum lacte
titimalli ⁊ in dentis radicem ap
pone. dens aũt ille cum cassulla
cerea inuoluatur ne dentes tan
gantur alij. ¶ Quãdo uuula elõ
gatur ⁊ tumescit ⁊ fit cum uehe
menti rubedine ⁊ caliditate cepha
lica flometur. deinde fiat garga
risimus cum aceto ⁊ aqua ro. de
coquantur balaustie ⁊ galle. ro
se ⁊ cortices mali granati cum
aceto ⁊ fiat gargarism'. qd' si nõ
apparet in ea rubedo imo declina

tur ad albedinem tc̄ fiat gargare
mus ex alumine ⁊ sinapi cū ace
to vl' sirupo acetoso. aut fiat gā
garism⁹ ex sale armoniaco. q̄ si
huiu̅moi medicamen nō contulle
rit tūc necesse ē ut uuulla inci
datur. vm̄ tamen p̄mo diligent̄
ↄsiderandum ē ne uuula sit san
guinea rotunda aut fusca colorī
⁊ nigri ⁊ pauci sensus qm̄ tūc fu
giendum ē ab ei⁹ incisiōe sic̄ con
sulit optimus ypocras et non est
incidenda uuula nisi qn̄ ē alba
longa ⁊ subtilis. et modus inci
dendi est ut facias egrum i loco
lucido sedere ac discipulus lin
guam inferius deprimat cum
aliquo instrum̄to. deinde proii
ce uncinum in uuulam ⁊ exten
de ip̄m ad exteriora ac cum in
strum̄to cōgruo incidatur. s; ca
uendum est ne incidas ex ea ul
tra id qd̄ additum ē sup̄ t̄minū
naturalē ne accidat ex hoc lesio
uocis vl' sermonis assidua. deīn
fiat gargarism⁹ constrictiu⁹ cū
aceto ⁊ aqua ro. aut cum aqua
decoctionis rosaꝝ corticis grana
toꝝ. folioꝝ mirti ⁊ similiū stip
ticoꝝ. Quādoq; accidit ap̄a
sub lingua qd̄ ranula nūcupat̄
ex eo qd̄ est ad similitudiē; rane
parue ⁊ impedit op̄atione; lin
gue naturalem ⁊ multotiens
augmentatur donec impleat
os. Q̄n̄ nō est incipiens parua
fricetur cum huiu̅moi medica
mine q̄. R̄. asenici rubri ⁊ citri
ni. ʒ. s. salis. gallaꝝ piperis ⁊ alu
minis. an̄ ʒ. i. conficiantur in
aceto forti ⁊ madefiat cotū; in
eo ⁊ fiat fricatō ⁊ si uis ex his
cōfectis cum aceto fac trociscō.

et cum necesse fuit terat̄ mo
dicum ex eis et fricetur sub lin
gua ⁊ fac infirmum p⁹t hec te
nere oleum ro. in ore donec sede
tur dolor ex acumine medicine.
Qd̄ si huiu̅moi curatō nō cōtul
lerit qm̄ est magna tūc opor
tet ut incidatur et extrahat̄.
Vm̄ tamen si videris ei⁹ colore;
fuscum vl' nigrum ⁊ ē q̄si ap̄a
durum ⁊ insensibile nō appin
ques ei penitus qm̄ ē ex mate
ria melancolica ⁊ non recipit e
curatōēm. Illa eni ranula que
inciditur absq; pauore ē ad albe
dinem declivis ⁊ nō evacuatur
ab humiditate. et modus op̄a
tionis eius est ut infigas unci
num sub lingua ⁊ scinde ip̄m
ap̄a ac separans eum cum inci
sorio ab omi circuitu extrahe.
deinde abluatur os cum aceto
⁊ modico sale. cureturq; locus ei
eo qd̄ convenit donec sanetur.

De cura ap̄atis q̄ nascit̄ in gutture

Nascuntur multociens in gutture ap̄ata quedam q̄ bran
ci vl' amigdale nominantur.
quoꝝ significatō est anxia sp̄s
attractio ⁊ difficilis excreatio. ⁊
apto ore linguaq; ei⁹ depressa i
ferius visu nō occultant̄ amig
dale. et p̄ma curatō est gargari
çatio stipticorꝝ sicut dictum est
in casu uuule. que si nō cōfert
operandū est ad cyr̄. oportet āt
te diligent̄ p̄spicere. qd̄ si fue
rit in eis obfuscatio coloris du
ricies ⁊ paucitas sensus. tunc
non presumas in eaꝝ curatēē
cum ferro. qm̄ sūt ex melācolia
⁊ sūt in natura cancri. ⁊ similr̄
qn̄ sē rubei coloris ⁊ grosse ra

dicis non p̄sumas tangere ip
sas cum ferro ꝑp̄t sanguis flu
xum ĩmo dimitte eis sicut dicit
albucasim donec maturentur.
deinde pforabis eas si nō fiet
in eis pforatio p se. ⁊ fiat gar ga
rizatio mellis ut sanies abster
gatur amigdale. igit̄ quibus
egrum cur. sunt rotunde et al
bi coloris ⁊ subtilis radicis. et
spēs opationis est ut paciēs cō
stituatur in loco lucido coram te.
eiusq; ore apto discipulus pre
mat linguam inferius cum
instrumento. ⁊ tūc cum videris a
migdalas plicce uncinū inca
et extrahe eas s̄m qd̄ melius
potes ad exteriora. deinde inci
de eas radicitus cum instrum̄
to cōgruo unā p̄t aliam. caue
tñ ne tunice que st̄ eis ꝓpique
aliquo modo ledantur. deinde
gargarizet paciens cum aqua
fr̃a ul' aceto. qd̄ si sanguis flu
xus supuenerit gargarizet cū
aqua decoctionis cortic̄ grana
torum. aut foliorum mirti ⁊ similium
stipticorum donec sanguis absci
datur. deinde curetur vulnus
donec sanetur. Illud aūt q̄ se
curat a redictione amigdala
rum post earum incisioēm est ut
locus cautigetur. solent nāq;
multociēs post incisionē redi
re. Et fit etiam in gutture
quedam alia passio que folui
nominat̄ eo qd̄ folius assillat̄
latis. et cura eius ē ut incidat̄
sicut diximus in amigdalis.

De squinantia.

Preterea fit
multociēs in gutture apā ma
lum qd̄ dr̄ squinantia que q̄si
suffocatio interp̄tatur quiam
constringit flatum egrotantis
ut neq; cibum ul' potum assumē
possit aut si assumat ē modicū
valde ⁊ ꝑpetue qm̄ est spēs mala
que fit inter traceam arteriam
⁊ ysofagum in loco qui dicitur
ysmō ul' epiglutum. nam hui'
apātis spēs tres dicunt̄ ēē. qua
rum una dr̄ quināntia cui' mate
ria intus ex toto latet ⁊ tunc est
mortal'. alia dr̄ sinantia cui' ma
teria ex toto foras diffunditur.
et tūc nō interficit. alia uō dicit̄
squināntia noīe utriusq; que pā
tim matiam foras emittit et par
tim inter' retinet. et tūc distin
gue s̄m plurimū interioris et
tc̄ plurimū intiorīs ⁊ sic plīmi
moriunt̄. aut s̄m plīmum exte
rioris ⁊ tc̄ plīmi liberantur. fit aūt
huiusmoi apā aut ex sanguine a
ut ex colera aut ex flatē ⁊ numq̄
ex melācolia. ⁊ signū sanguinis
est rubedo faciei ⁊ venarum et cor
poris plītudo. ⁊ usus ciborum san
guinem gnāntium. Colere
signū est sitis calor dolor forti
or. ex flatē uō signū est paucitā
doloris ⁊ paucitas rubedinis fa
ciei ⁊ saliue multitudo. et cura
tio illius qd̄ est ex sanguine l'
ex colera est ut in principio si vi
tus ul' etas aut aliud nō prohi
buerit fiat flobotomia cephalice l'
uene que est sub lingua. deīn
gargarizet patiens cum aceto
aut aqua aut sapa de moris ul'
succo solatri ⁊ arnoglosse aut cū
aqua decoctionis sumac ⁊ rosa
rum ⁊ balaustie. exterius aūt
nō apponatur aliquod repcussi
uum oīo imo emplaustret' loc'
cum medicinis resolutiuis le

nibus ut materia trahatur ad exte
riora. et confert emplastrum de ex decocte
sub cinere cum modico mellis
tritte. et similiter inunctio dialtee.
vel olei musselini et camomil
lini cum butiro. et ventosa quoque
posita in cervice adiuvat ad di
latationem gutturis. Si autem apo
interius in gutture apparebit
incide vel rumpe ipsum omni inge
nio quo potes ut si in eo sanies
est collecta foras egrediatur.
Curatio vero illius quod est ex flate
est ut patiens in principio gar
garizet cum oximelle vel cum
aqua decoctionis ficuum siccarum.
et cataplasmetur etiam locus
exterius cum medicinis attra
hentibus sicut narravimus superius.

De osse aut spina que adheret in gutture.

Quandoque adheret in
gutture os aut spina piscis vel
aliud. et tunc oportet ut ante te
constituas pacientem coram so
le et eius ore aperto atque lingua in
ferius depressa subtiliter intuearis.
et si ostenditur illud tibi velociter
secundum modum melioris possibili
tatis abstrahas. Si vero minus bonum
est ut assumpto cibo antequam in
stomacho digeratur vomitus
provocetur. aut frustrum spon
gie marine sicce cum filo forti
ligetur et patiens degluciat eam
usque inferius. deinde ad superiora
subito filum trahatur. fortasse
enim os spongie adherebit et egre
dietur cum ea. aut degluciat pa
ciens frustulum panis duri. a
ut fiat tanta plumbea crossa
et intromittatur in guttur una
eius extremitatum que aliquantu
lum sit curvata. deinde cum ea
os vel spina inferius imprimatur.

Rursus multotiens qui homines
bibunt in fontibus transglutiunt
sanguisugas que sanguinem
expuere faciunt. oportet ergo tunc
ut infirmus constituatur ante
te aput solem et ore eius aperto
respice intus in gutture. et si vi
deris sanguisugam illico cum
uncino parvo vel subtilibus pin
ceriolis extrahe. quod si sic extrahi
non potest intromittatur cannul
la ferrea vel enea usque ad propinq
uitatem gutturis. deinde ferrum
ignitum per concavitatem illius
cannulle intromitte. et fac illud
multotiens. et abstineat patiens
ab aqua tota die. deinde ponatur
vas vitreum aqua plenum in sole
et moveatur illud hora post horam
ante os infirmi apertum. sangui
suga quidem cum aquam sentit illi
co cadit. Si autem non egrediatur
ex hoc suffumigetur patiens cum
assa vel nigella aut absinthio.
et modus suffumigationis est
fumus recipiatur per canellum
eboti donec scias quod suffumiga
tio iam pervenit ad sanguisuga
nam ipsa statim cadet. quod si non
cadit tunc iteranda est suffumiga
tio donec cadat aut fiat garga
rizatio cum urina caprina et sa
le aut cum aceto et sale. et sustinea
t sitim patiens et comedat in
salsa neque aquam bibat omnino.

Cap. iiii. De dolore aurium. R.

Dolor in auricula pluribus modis
contingit. Contingit enim ali
quando ex humorum habundantia.
aliquando ex humore ibi agenerato.
cuius significatio est pruritus et
motus preter solitum. aliquando

etiam fit ex aliquibus rebus aber
trinseco in ea cadentibus quod scitur
per reuellationem infirmi. Cum autem
dolor fuerit ex humoribus repu
matur cum instillatione olei a
muscelini tepidi aut cum oleo
amigdalarum amararum quoniam est mirabile
aut cum succo rute et lacte mu
lieris equaliter. deinde obturentur
aures cum lana vel coto. et multo
tiens succedit ex humoribus apostema
aut pustule. et tunc dolor fit ue
hementior in auricula et maior
tumor et pulsatio et febris. et cu
ratio eius est flebotomia cephalice
et instillare in auricula ex eis que
diximus tribus diebus. deinde instil
letur mussillago fenugreci et seis
limi aut malue uisci et infundatur
parum huiusmodi mussillago in lac
te mulieris et fac illud donec q
escat dolor et sanies effundatur.
deinde mundificata sanie locus
cum medicina multum exsiccati
ua curetur. Cum autem uermis
fuerit in auricula generatus inter
ficiendus est cum amaris ut
cum succo foliorum persici. vel persic
carie aut absinthii et similium
et quando miscetur ʒ.j. ellebori albi
in ℥.4. succi persicarie fit medica
men bonum interficiens uermen
in auricula et in omnibus aliis lo
cis. sed precauendum est ut illud
quod instillatur in aure sit actu
aliter frigidum. auricula namque
est ex genere neruorum quare timetur
ne a frigidis ledatur. mortuo
autem uerme cum uncino modice
plicationis aut subtilibus pici
carolis extrahatur vel cuffa au
ricule aplicetur ut uermen fugi
do attrahat. Si uero dolor fuerit
ex casu rerum extrinsecarum tunc fit
occupatio in earum abstractione. sed
huiusmodi res que cadunt in au
re diuersificantur secundum species diui
sionum. quoniam aut sunt lapilli et si
milia sicut ferrum et uitrum. aut semen
sicut cicer et granum furmenti.
aut est res fluxilis sicut aqua et simi
lia. aut est animal sicut pulex et
similia ei. Quod si fuerit lapillus
uel genus lapilli fiat sternutatio
naribus oppilatis et administre
tur cuffa attrahens uehementer
inclinato patientis capite versus
partem dolentem. Quod si sic non
egreditur attrahitur cum subtili
bus picicarolis. aut cum uncino
modice plicationis. et si adhuc
non egreditur accipiatur subtile
tenta de ligno et caput eius inuol
uatur cum coto. postea inungatur
in terbentina vel uisco cum quo
capiuntur aues. deinde intromit
tatur in aurem. ut propter uiscosita
tem semen uel lapis extrahatur.
Quod si adhuc etiam non egreditur
tunc necesse est auriculam in
loco magis depresso scindi usque
ad locum lapidis antequam apostema cali
dum aut spasmus accidat. deinde
extrahe ipsum et uulnus uelociter
suatur et curetur cum reliqua cu
ratione uulnerum donec sane
tur. Quod si animal fuerit tunc eius
extractio facilis est et precipue si fu
erit magni corporis. quoniam non est
aliud necesse nisi ut abstrahas ip
sum cum uncino aut picicar
olis. et si fuerit animal paruum cor
poris sicut pullex instilletur in
aure aliquid ex medicinis quas
diximus ad interficiendum uer
men et postquam animal est occisum quod

scitur ex sedatione doloris fac ei
exire cum sternutatione naribus op
pillatis. et quando fuerit prope pulex ap
plicetur auricule aliquid ex capillis
vel lana. adheret enim capillis propter
horam et egreditur cum eis. aut
prohiciatur aqua in auriculam do
nec impleatur. deinde subito pa
ciens caput flectet quando exibit
cum aqua. In aqua vero bal
nei extrahenda si in aure cecide
rit proprium eius est ut sumatur
iuncula iunci vel alterius similis
et ponatur una eius extremitas
in auricula et accendatur ignis
in alia eius extremitate donec ma
xima eius pars comburatur. deinde
itera iuncum alium et fac illud
multotiens donec egrediatur aqua
aut involvatur extremitas ten
te subtilis cum coto veteri et in au
ris foramine ponatur ut aqua im
bibatur in eo. deinde prohiciatur
cotum et involvatur ex alio et
tamdiu fiat donec tota extrahi
tur aqua et confert etiam ut fiat
sternutatio naribus oppillatis.

Cap. V. de apostematibus secundum omnes eorum species.

Apostema est tumor vel
inflatio membri preter naturam cuius
causa sicut asserit auctor duplex est
scilicet antecedens et primitiva. et an
tecedens quidem causa est interior
que ex repletione et corruptione
fit humorum. primitiva vero est
exterior que ex casu percussione
et similibus accidit. apostematis autem
iiii. sunt species simpliciter secundum quod
quatuor simpliciter sunt humores. fit
enim aut ex sanguine et dicitur fleg
mon. aut ex colera rubea et dicitur
erisipila. aut ex flegmate et dicitur
timia. aut ex colera nigra et dicitur
sephiros aut cancer. et signa fleg
monis secundum Johanitium et alios
antiquos sunt calor. rubor. pul
sus. dolor. et tumor. Ex colera rubea
signa sunt calor. rubor mixtus ci
trino colori. doloris magnitudo.
et velox augmentatio. Ex fleg
mate signa sunt albedo. mollici
es. ita ut si digitum impresse
ris penetrat in eo faciliter et quasi
signum foraminis facies. Ex
colera nigra signa sunt ingens
durities cum nigredine absque
sensu. Et scias quod apostemata testante
auctore parum fiunt singularia
pura. sed plurima eorum sunt composita
et tunc difficilior fit noticia propter
compositionem signorum. verum
astutus et assuetus medicus sibi
tales intuatur secundum prudentiam
suam cognoscat. deinde secundum quod
materia magis vel minus aut
medio modo resistit curam im
pendat. et ego quidem rememora
bor ad presens secundum fortitudinem
virtutis mee singulariter et distinc
te curationem uniuscuiusque speci
ei. Dico ergo quod

De cura flegmonis.

cum accidit flegmon non eva
cuatur quin eius causa sit primi
tiva aut antecedens. Quod si sit pri
mitiva aut corpus invenit mun
dificatum aut repletum. et si
mundificatum tunc ut auctor te
statur non est aliud necesse nisi cu
rare apostema in quantum est apostema scilicet
extrahere materiam extraneam
que facit accidere apostema. et fit illud
cum mollificativis et resolutivis
lenibus refrenatione tamen in prin
cipio precedente. et resolutio quidem
cum exsiccatione perducit materiam
ad duriciem. et quamquam necessaria est

lenificatio propter hoc quando apostema est mi
te materiei. Illa autem flegmo͞n que
corpus inuenit repletum non
est presumptio ut curetur primo
cum resolutiuis ne forte materia
trahatur ad locum peius quam resolu
uatur ex ea. Sed est necessarium mun
dificare corpus per flobomiam. et for
tasse erit necessarium soluere uen
trem et precipue quando corpus est nimis
repletum et apostema magnum. deinde
fiat administratio resolutiuorum
mollificantium. et inquit et non
differt ab ea que corporis mun
dificationem inuenit/ nisi hoc
quod non indiget refrenatione plu
rima in principio sicut illa immo
minus illa. Cum autem causa
flegmonis fuerit antecedens tunc
necessarium est a principio ut fi
at flobomia ex parte contraria secundum
positionem materiei et fiat etiam
solo uentris si necessitas nimie
repletionis aut magnitudo
egritudinis sicut diximus pro
uocat te ad illud. deinde ad egrum
redeas membrum et administra in
principio repercussiua pura cum
stipticitate nisi egritudo fuerit
in locis euacuatoriis sicut in col
lo et sub ascellis cordis. epatis. et
inguinibus. Collum enim est eua
cuatorium cerebri et sub ascelle
cordis et inguina epatis. unde
timemus sicut ipse asserit auicenna. ne
reditus materiei ad membrum
principale perueniat ad illud quod e
mendare non potest. melius ergo
est ut materia in membro igno
rabili dimittamus quam ut ipsam ad
principale refrenemus immo de
bemus curam impendere ut ad
membrum trahatur ignobile. et

si non possumus cum alio saltem
cum uentosis et rebus attractiuis
acutis. Quod si materia in principio
cum refrenatione ex toto repelli
non potest. tunc ab augmento usque
ad statum ponendum sit partim re
percussiua et partim resolutiua et de
melioribus rebus que administran
tur in hac hora sicut .G. testatur
in libro de simplici medicina. est oleum
rosarum. quando ipsum ex parte olei resoluit.
et refrenat cum stipticitate ex par
te rosarum. Apud statum autem et fi
nem. i. declinationem pura resolu
tiua lenificantia ponantur scilicet
absque repercussiuis sed differunt quoniam
in declinatione necessario ponuntur for
tiora resolutiua quam ponantur in
statu. Si autem ista non sufficiunt
et uideas apostema declinare ad exitiora
tunc pone curationem eius cum eo
quod maturat ut sanies aggregetur
in eo uelociter et aperiatur. sed post ap
tionem medicina mundificati
ua et carnis generatiua ponenda
est. et illa est sicut aristologia. thus. mir
ra et similia. Et scias ut dicit
Rasis in libro diuisionum quod
apostemata calida perueniunt ad unum tri
um rerum. aut enim sanantur per re
solutionem. cuius significatio est mi
noratio materiei et diminutio pul
sationis et doloris. aut faciunt col
lectionem saniei cuius significatio
est calor uehemens et pulsatio
permanens. et quia repercussio et resolu
tio nullum facit proficuum. deinde
sequatur calor et pulsatio et lenitur
apostema. aut fiunt apostemata dura. cuius
signum est quod sedatur dolor et mi
noratur materie magnitudo et du
ricies augmentatur. et illud fit propter
uehementiam refrenationis. quando

ergo indes apostema in uia resolutionis
adiuua ipsum ad resoluendum.
et similiter quando declinat ad saniem
fac ut maturetur uelociter et ape-
riatur. Quando uero fit apostema durum te-
tera ipsum cum lenitiuis in quibus
est calefactio donec liniatur. hic
enim est canon generalis in omni
apostemate calido. Coerciene autem
repercussiue sunt sicut succus solatri et
eius sibi. sempiuiua. endiuia.
portulaca. rasura cucurbite. uir-
ga pastoris. succus psillii. aqua ro.
aceti. sandali meraute. camphora
rose et similia his ex rebus frigidis
et stipticis. et quando decoquuntur cor-
tices granatorum. acacia et sumac
in aceto. et succo sempiuiue. et in-
tingitur in eas spongia fit re-
percussiuum bonum. et fortasse suffi-
ciat spongia madefacta in aceto
et aqua frigida. aut in succo pre-
dictarum herbarum et cetera. cum inmiscetur
eis iuuat ad sedationem doloris.
Mollitiua uero et resolutiua lenia
sunt: sicut farina tritici. farina or-
dei. farina fabarum. maluauiscus.
semen lini. fenugreci. camomilla.
et eius oleum. absinthium. meli-
lotum. anetum et similia. et similiter
adeps gallinarum et anseris et uitulorum
et omnes medulle. et unguentum
diaquilon. est bonum immo mira-
bile in resolutione. De cura carbunculi vel antracis.
Antrax vel carbunculus
sicut testatur constantinus
tinus fit ex grosso sanguine et
corrupto. et huiusmodi quidem apostema
aut est rubeum aut est citrinum:
uel uiride aut est nigrum. et unum-
quodque ipsorum sicut dicit rasis et secundum
plurimum est mortale propter eius materi-
am uenenosam. Auicenna autem

distinguit quod saluius mortalium
est rubeum. deinde citrinum. et ex
eo quod ad nigredinem declinat non
euadit aliquis et magis timoro-
sum est quando accidit in locis euacu-
atoriis propter uicinitatem princi-
palium membrorum. et fortasse hoc
apostema inducit maliciam per uiam
arteriarum ad cor et sequitur inde
uomitus et pulsus cordis et sinco-
pis que sunt omnia signa pra-
ua. Curatio uero eius est ut corpus
in principio mundificetur per flo-
biotomiam et subtilietur regimen. et
dentur uelociter omnia confortan-
tia cor cum infrigidatione et a-
romaticitate. sicut sunt grana-
ta acetosa. et acetositas citri. et
carnes pullorum uel edulorum cocta cum
agresta uel aceto forti. et confert
odoramentum rerum redolentium
cum infrigidatione sicut rosarum
et camphore et pone tantum in prin-
cipio circa loca repercussiua nisi sit
in locis euacuatoriis. et licet fi-
at securatio ex reditu materiei ad
membra principalia per euacuati-
onem corporis. non tamen propter hoc curatio apostematis
est in his locis debet intus repel-
li quando non est tutum. Super locum
uero nichil aliud ponendum est
nisi illud quod resoluit et maturat
et rumpit. et ex eis sunt sicut em-
plastrum de fermento cum oleo
et sale. aut frumentum mastica-
tum solum. et ficus pingues cum
sinapi et oleo de lilio. aut terantur
ficus cum nitro et supponantur
et ualent similiter uue passe cum
oleo et sale trite. et nitrum cum
terbentina aperit et saniem mun-
dificat. et si post hec tardauerit
eius apertio perfora ipsum cum instrumento.

et fac ut tota sanies effundatur. deinde si indiget ut mundificetur fiat mundificatio cum melle. et si non cura locum cum medicina carnis generativa donec sanet.

De cura erisipille.

Licet signa diversitatis inter flegmonem et erisipillam sint premissa tamen bonum est ut ea multiplicemus ut melius discernamus. scias ergo quod signa quibus erisipilla discernitur a flegmone sunt multa et manifesta. et ex eis sunt quoniam erisipille rubor est magis apparens et purior. et flegmonis rubedo aut declinat versus lividitatem aut versus nigredinem. et rubedo etiam erisipille admiscetur colori citrino qui est sicut citrinitas croci. et item rubedo erisipille per tactum illico evanescit et locus albet. deinde redit rubedo. et erisipilla magis fit in superficie cutis. sed flegmon in carnis profunditate. et fortasse ex calore erisipille aduretur cutis et locus circumdans vesicabitur. et magis attrahit febrem quam flegmon quoniam maior inflamatio est in ea. verumtamen tumor et dolor flegmonis est maior. et dolor fit propter extensionem. sufficiant tibi amodo signa inter diversitatem erisipille et flegmonis. et curam erisipille promulgemus.

In principio ergo necesse est corpus evacuare cum eo quod solvit coleram absque multa calefactione. deinde redeas ad infrigidandum locum cum infrigidatione vehementi et fac omne illud quod diximus in cura flegmonis. verumtamen ut dicit avicenna infrigidatio magis est necessaria in erisipilla quam flegmone et propter maiorem eius inflationem. et evacuatio magis est necessaria in flegmone quam in erisipilla ex eo quod materia magis est inobediens et grossior. Et multociens quidem fit erisipilla ex materia venenosa et tunc non est tollerantia ut refrenetur ad interiora. sed si ponimus frigida ponimus in circuitu tantum. et hoc idem debemus facere in omnibus aliis apostematibus maliciosis. et tu iam scivisti quod evacuatio securat ex reditu materiei ad membra principalia. et cave ne ex superflua refrenatione accidat doloris vehementia aut ne induretur apostema aut ne tendat ad lividitatem et nigredinem et incipiat membrum corrumpi. Cum ergo vides aliquid ex his cura locum cum mollificativis. et fortasse quando dubitatur de corruptione membri est necessarium scarificare locum et apponere sanguisugas. verumtamen quando apostema est magnum et membrum simul fiat scarificatio profunda. in membro autem parvo scarificatio sit apparens.

De formica et eius cura.

Formica est pustula parva ex colerica materia nascens. et accidit cum ea pruritus et dolor vehemens ac si calor. et fortasse ambulat et ulcerat loca. et color eius est ad citrinitatem declivus et summa eius verrucalis est et rotunda radix tamen est secundum plurimum lata. et sentitur in ea formica quasi punctura formice. et ait avicenna quod omne apostema in cute ambulativum absque latitudine est formica. Curatio vero eius est ut incipias a mundificatione corporis cum his que coleram educunt. deinde infrigidandus est locus

totus cum medicinis quas dixi
mus in cura flegmonis. uerumtamen
si locus est ulceratus nō nisi ī cir
cuitu eius infrigidetur. ulceribus
aūt non est utendū mollifica
tiuis penitus ymo desiccatiuis.
et confert huiusmōi uulneribus
unguētū qd fit ex cerusa ⁊ litar
girō ⁊ conficitur cum oleo ro.

Ex curis ignis psici.

Multociens accidit quoddam apā qd ignis per
sicus appellatur. ⁊ fit prauitas
cum eo ⁊ feruor īmoderatus ⁊
nisi succurratur uelociť uesica
tur locus ⁊ impletur aqua sub
tili que est sicut uenenū et for
tasse erit locus cinericei coloris
niger sicut carbo aut plumbeus.
et huiusmōi quidem apā alio nōe
dr̄ pruna. ⁊ non ē difficilē inter
ignem psicum ⁊ prunam nisi
paruum in diuersitate materiei
q̄ ē quia ambo sūt de colera ⁊
ꝓprie citrina adurente permix
ta melie. ⁊ ꝓpť hoc accidit eis
nigredo. uerum in igne psico
magis dn̄atur de colera. ⁊ ī pru
na magis de melia. tunc scias
qd hoc apā est ualde timorosū
⁊ ꝓprie qn̄ cum eo accidit uo
mitus ⁊ pulsus cordis et sinco
pis. quaꝓpť nō fiat tarditas ī
eius curatione īmo uelociter
succurratur. Et curatio eius ē
flomia ut sanguis colericus
extrahatur ⁊ fiat pforatio in
ampulla pfundā ut totum ue
nenū qd in eis est elixartatum
expellatur. deinde epithimetū
locus in circuitu cum medici
nis frigidis repercussiuis sicut
cum bolo armenico ⁊ aqua et
aceto aut cum gall' et aceto.

Ulceribus aūt subueniendum est
cum ungto de cerusa ⁊ litargiro
et adultimū si necce fuerit curet
sicut diximus in ulceribus corosiuis.

Ex cura apātis moll' flatici. ix.

Cum accidit apā ex flate necces
saria est solō uentris ⁊ fortasse
flomia si corpus fuerit ualde pleto
ricum ⁊ itm̄ est neccīa abstinē
tia a fastidio ⁊ multiplicatōe
aque. ⁊ ab omnibus cibis gn̄anti
bus flegma. deinde ad curam lo
calem ueniendum est. ⁊ cura lo
calis est cum eo qd exsiccat ⁊ re
soluit. et non est intentio mea
ut curentur apāta frigida cum
medicinis frīis repercussiuis in
pncipio sicut apāta calida imo
cum resolutiuis. et si ponantur
aliquando mediane frē nō tn̄
euacuantur a resolutione neqꝫ
etiā sole ām̄inistrantur imo cum
medicinis calidis cōmiscentur.
Ex eis uō que ām̄inistrantur fr̄
sicut aqua cineris cum aceto
mixta ⁊ ꝓprie ex cinere sarmen
torum aut ullicis. qn̄ intingitur in
eis spōgia ul' pannus duplica
tus. aut madefiat spongia in
aqua saponis ul' in aqua allu
minosa. aut misceatur cum a
quis p̄dcīs olm̄. ro. ⁊ acetum et
aqua mirti. ⁊ ex eis que experta
sūt aput me ⁊ inuēta sunt plu
rimi iuuamenti. est ut recipias a
lumen ⁊ mirram ⁊ salem ⁊ sul
fur ⁊ confice omia cum olō ro.
et aceto. ⁊ stercus capratum anti
quum cum aceto confert. ⁊ silit
stercus uaccinū. ⁊ itm̄ decoquitur
caul' ⁊ anetum ⁊ absinthium ī
aqua ⁊ madefiat spōgia in ea ⁊
supponatur. aut sumatur aloe ⁊

crocus ⁊ bolum armenic̄ ul' aca
tia ⁊ apium ⁊ mirra ⁊ cōficiant̄
cum aceto ⁊ suco caulium. aut
fiat empl'm ex bolo armenico ⁊
oleo ⁊ sale ⁊ oportet ut ligatu
ra tua comprehendat omnia la
tera ap̄atis ne fiat declinatō ma
teriei ad latus aliud. ⁊ in medie
tate ap̄itis fortius ↄstringatur.
et scias qd' ap̄ata flatica pura
ra raro faciunt collectione; sa
niei imo s'm plurimum resolui
tur.

De cura ap̄itis duri me
lancolici.

Quando accidit ap̄a du
rum ex colera nigra tunc aut
est saphyros aut est cancer. et
differt sephyros a cancro. qm̄ in
cancro est dolor ⁊ inflāmatio
cum pulsatione quadam ⁊ ap
parent in circuitu ei' uene q̄si
sunt pedes cancri que quidē de
clinant ad nigredinē ⁊ uiridi
tatem. ⁊ omnia ista elongant̄
a sephyro. ⁊ cancer fit incipiē
do s'm plurimū ꝑ sephiros cōuer
tendo ex flegmone ⁊ erisipilla.
et in puro sephyros non est sen
sus neq; dolor. in cancro u° est
sensus ⁊ dolor. ⁊ iam premissa ē
cura cancri nō ulcerati ⁊ ulcera
ti in libro p̄mo ⁊ satis sufficit
illud t' et non fuit intētio mea
ut tractaretur in libro primo
nisi de solutione ↄtinuitatis ⁊
sp̄ebus suis. ꝫ si tractatum ē ibi
de cancro in quo nōdum ↄtinu
itatis solo fc̄a erat. tūc factū ē
illud grā ulcerati. oportet g° hic
curam sephiros tm̄ apponere. et
est ut incipias a mūdificatiōe
corporis cum eo qd' colera nigrā
expellit. ⁊ iniūge infirmo absti
nentiam ciboꝝ colerā nigram
gn̄antium. deinde reuertaris ad
locum ⁊ pone curationem eius
cum eo qd' resoluit ⁊ lenit simul.
qm̄ nō oportet ut curetur cum
eo simplicit' qd' resoluit ⁊ exsiccat
ne forte ad sub̄am lapideam cō
uertatur ꝑꝑ resolutionem illi'
q' est subtil'. ⁊ exsiccationē illi'
qd' est grossum. ⁊ caueat paciens
ne multum utatur balneo qm̄
balneum etiā resoluit materiā
subtilem ⁊ spissam indurat. et
medicine quidē in quibꝫ ē reso
lutio ⁊ lenificatio simul sunt
sic' iam in alio diximus loco ad
ep̄a ⁊ medulle omēs ⁊ musilla
go fenu grci ⁊ seminis lini ⁊ itū
armoniacū. galbanū. bdellium
storax. mastix. laudanū. oleum
antiquū. oleum de alcena ⁊ oleū
de lilio ⁊ similia ⁊ ad ultimū: cu
ratio sephyros assimulatur curā
tioi scrophularū. q̄re medicinas
scriptas in capitulo suo ⁊ modū
āministrandi non negligas.

Cap. vi. de significatiōe matura
tionis exiture s'm complexiōnē
⁊ de regimīe omnium exiturarū
post earum maturationem.

Postquā ap̄a congregatur ⁊ in
cipit in eo fieri collectio sanieí
tūc uocatur exitura. et sig° matu
ratiōis eius sc̄ s'm complexionē
qm̄ apparebit lenitas ap' locū;
et diminutiō rubedinis ⁊ dolor
iam quieuit ⁊ pulsatio ac febris
recessit tūc g° non est aliud ne
cesse nisi ut in eius aptione; stu
dium impēdatur. uerūtamē sciē
debes qd' quedam exiturarū faci
unt aptionem p se. ⁊ sūt illa in
quibꝫ est materia subtilis ⁊ acu
ta que nō est pfundata i quibꝫ

elevatio ⁊ acuitas ē in capite. q̄
ꝓpt̄ si extimas qđ exitura rūpat̄
ꝑ se tp̄e ꝯgruenti. tūc nō est fer
ro pforatio facienda. et etiam si
possibilis est ut apiatur cū medi
cinis apientibꝫ exituras. multo
tiens enī talis pforatio fertum
excusat. Si uō non spatur psēaū
ꝑ adiutorium medicinaꝝ aptio
exiture tūc facienda ē pforatō
cum cautela. dixerūt aūt sapiē
tes ueteres qđ in omībꝫ exiturī
in locis carnosis existētibꝫ exci
pitur exitura ani cuī pforatio
nō est expectanda usqꝫ ad tp̄s p
fecte digestiōis. imo debet ut te
stitur albucasim cruda existēte
matia pforari. ne pfunditas p
longetur ad interiora ani ⁊ fiat fi
stula. ¶ In exituris uō existentibꝫ
in locis nervosis ⁊ ꝓpinqꝫ iunc
turis nō est pforatio differenda
imo ań maturatiōis ꝯplemen
tum velocit̄ facienda. Si enim
exituras in locis carnosis existē
tes ań complementū digestiōis
pforaueris. cursus uirus ꝓlon
gabitur in eis ⁊ fiet multe sor
dicie. ac fortasse labia indura
buntur ⁊ pfunde. Et exīt̄ sic ꝓpter
tarius digestionē donec comple
atur in hīs que sūt ꝓpe nervos
et iuncturis fiet putrefactō in
ip̄is membris ⁊ fortasse uictuē
ligamen dissolvepietur atqꝫ os
exterius eminebit. hīs ġ omībꝫ
diligentissime obs̄uatis ī loco
magis gyboso et maturiori qđ
tactu digiti cognosceretur si pos
sibile est pforatio fiat et elōge
tur manus tua ab arteriis ue
nis ñuis ⁊ cordis et sit intētio
tua ut pforatio cadat inferius.

et sit s̄m longitudinē corporis.
aut s̄m qđ indiget membrū; qđ
est q͛ omnis pforatio diversa ē
s̄m diu̇sitatem locoꝝ. nam ī oī
bꝫ locis equalibꝫ in quibꝫ non ē
reflexio incisio debet fieī s̄m lon
gitudinē. In illis uō que reflec
tuntur incisio facienda est s̄m
reflexionem illius mēbri fieret
casus supcilij ⁊ similit̄ in mēbris
reflexionis. cuius incessus diu̇
sificatur ab incessu uilloꝝ mu
sculoꝝ suoꝝ. Q uappꝫ nec̄ē est
ut secator fiat anothomiam q̄
est maxima pars huiꝰ artis ne
incidat in errorem ⁊ secet aliqđ
ex nervis ⁊ filibꝫ ⁊ huiꝰmoī qđ
s̄mo est uniu̇salis. verū ego fa
ciam ad p̄sens de incisione exi
turaꝝ s̄monē distinctum ⁊ pā
ticularem s̄m antiquoꝝ doc
trinam. ¶ Cum ġ exitura fuīt
in capite tūc eiꝰ sectio sit equali
.i. s̄m longitudinem. et si pfo
ratio fuerit facienda apud ocu
lum tūc fit s̄m latitudinem
qm̄ situs oculi est latus. et in
naso fit s̄m longitudinē nasi.
et in mandibula s̄m longitu
dinem eius. et ꝓpe aures ⁊ post
aures fiat equalit̄ qm̄ compo
sitio illius loci est equal̄ et cogꝰ
scitur illud in corporibꝫ senum
et in brachiis ⁊ adiutoriis ⁊ cru
ribꝫ ⁊ costis et uirga et testiculi.
et lacertis ventris ⁊ dorso fiat p
foratio s̄m longitudinē et si
milit̄ in manibꝫ ⁊ digitis et
pedibꝫ fit equalis. ¶ In fibascel
lis uero ⁊ inguinibꝫ ⁊ ꝓpe anū
fiat pforatio rotunda. et rotū
da quidem pforatio ē qđ cōpre
hendit aliqđ ex latitudine cuꝫ

longitudine corporis. et quando locus
iste non perforatur sic possibile est
ut coadunetur illic materia propter quod si
nuum et fiat fistula in latere et con-
fiat perforatio secundum latitudinem
quando situs costarum est similiter trans-
versus et perspice semper situm cen-
nis et villorum lacertorum. et cave secundum
fortitudinem virtutis tue ne in-
cidas nervum aut villos lacertorum
aut arteriam vel venam magnam.
Et oportet ut administres in exi-
turis magnis perforationem am-
plam et in parvis parvam. et
si cutis exiturarum fuerit subtili-
ata atque facta sicut pannus. et est quasi
mortificata tunc tenuantur albu-
casim necesse est concavari et oio
incidi quando eius adherentia cum
loco amplius non speratur propter
subtiliationem et corruptionem
suam. Cum autem exitura per
forata fuerit tunc si necesse fuerit
indice intromisso diligenter to-
ta sanies exprimatur. veruntamen
si exitura magna fuerit non est
subito tota eius sanies extrahen-
da. ne propter resolutionem spiritus anima-
lis paciens sincopizet immo pau-
latim expellatur. et maxime si
eger fuerit debilis nature aut se-
nex decrepitus. aut puer parvus
et mulier pregnans. deinde im-
pleatur concavitas tota cum li-
cinio ex veteri coto facto. aut pan-
no lini veteri loco prius diligen-
ter absterso. et si in hora opera-
tionis tue fluxus sanguinis
acciderit tunc administra aquam
frigidam cum aceto aut ovorum
albugine. quod si ex hoc non refre-
natur sanguis tunc recurrendum
est ad remedia que in proprio capi-

tulo continentur. et cave ne aperti-
oni appropinquet aqua aut oleum
vel aliud in quo sit pinguedo. et
fortasse necesse erit tibi mundi-
ficare et abluere locum et tunc fiat
cum aqua et melle. quando de proprieta-
te mellis est ut mundificet et
abluat aut fiat cum melle et vi-
no quando vinum facit adherere sinum
et proprie stipticum. aut cum aceto
et melle. aut mundificetur cum
unguento quod fit ex melle et sarcocol-
la equaliter. et est ut coquatur mel
usque ad spissitudinem. deinde
cum eo sarcocollam pulverica-
tam admisce. et fortasse non est
necesse mundificare et abluere
locum sicut diximus. et tunc oportet
administrare medicinam carnis
generativam donec sanetur locus
et obsuetur ligatura que faciat
adherere sinum sicut dictum
est de ligaturis ulcerum caver-
nosorum. Preterea quando contingit ut
exitura perforetur ante maturatio-
nis complementum propter causas supra
dictas. rectum est ut administres
embroccam ex farina tritici cum
melle et succo apii. quando huiusmodi
embrocca crudam digerit mate-
riam et resolvit saniemque mun-
dificat. Et scias quod hec est vera
cognitio et universalis in regimi-
ne curationis omnium exiturarum
et est secundum viam ratificationis.
observa igitur hoc capitulum secundum pru-
dentiam tuam quando est secretum
magnum. De medicinis vero
aperientibus exituras sunt sicut ra-
dix narcissi et propriie cum aqua et
melle bullita. sed prius quam medi-
camen supponatur considerandus
est locus in quo est perforatio fa-

cienda. aut .r. mell' anacardi. olei
iuni pini. pice liquide an partes eq'
les omia calefiant simul ad ig
donec uniantur. deinde locus p
forandus inungatur rumpet eni
ueloci' exituram. et est huiusmodi
medicamen ab almansore com
positum. aut sumatur fermen
tum et nitrum et sinap. et sterci
columbinu ul' stercus ancipitis
ul' anatis et conficiantur omia
cum uitellis ouorum. aut cum mu
scillagine sinapis ul' nasturtij et
fiat medicam quod e mirabile.
Et ex medicaminibus fortibus est
ut sumantur cantarides et tera
tur cum aceto et oleo uetusto. de
inde calefiant modicu ad igne
et fiat emplm. aut sumatur sa
lis armoiaci ul' sal' nitri et flor'
eris an partes equales. deinde
terantur et conficiantur cu mel
le et oleo ueteri. Cap. vij. de scro
phulis et aliis superfluitatibus q
Scrophule in partibus assimilant' eis.
colli et subascellarum et inguinum
ex indigestionis malicia et fa
stidio generant'. et no dicunt'
scrophule ut aiunt. aut nisi quia
multum accidunt porcis propter
gulositatem eorum. aut propterea quia e
arum figura sm plurimu as
similatur porcis. aut quia ex una
succedunt fortasse plures. Et
generantur etiam post scrophulas
alie superfluitates in corpore que
eis assimilant'. s. glandula. no
dus. testudo. bubo. botiu. et can
cer que omnia differunt inter
se. et eorum quidem differa ut que
renti sufficiat. super illud quod uult
ex eis ad presens latere nolo. di
co ergo quod scrophule differunt
a glandulis. quoniam scrophule mul'
te simul existunt et non sunt se
parate a carne imo inuoluunt'
et neque dolore priuantur. Glan
dule uero sunt pauce in numero et cum
tanguntur no dolent. neque etia
tactu durit' s; leuiter ad illam par
tem ducuntur ac si essent a corpo
re separate. quia neque radicem
neque principiu habent in corpore.
generantur aut in glandul' prin
cipalit' flegma secundario me
lancolia. Nodus differt ab
omnibus quoniam sm plurimu accidit
in membris duris. ut in dorso
manus et pedibus. et quandoque etiam
accidit in curuaturis iunctu
rarum carens omni dolore. et est ro
tundus atque durior omnibus licet
cancer sit durior eo. Testudo
etiam differt ab omnibus supra
dictis quoniam maior et mollior e. cu
maior pars generationis eius sit
flegma. et minor melia. Bub
bo ab omnibus differt. quoniam no est
separatus a carne imo uehem
ter inuolutus sic cancer. et no
nascitur in aliis locis nisi in sub
ascellis et inguinibus. dicit' aut
bubo ad similitudine cuiusdam
auis que sic uocatur. quia sicut
illa auis grossum caput habere
uidetur et in nocte uolat. et in die
in cauernis degit. ita etia hoc
apostema quasi eminentiam quandam
loco capitis optinet. et in obscu
ris et intricatis locis sicut in sub
ascellis et inguinibus nascit' ut
dictum est. Botium differt sili'
ab omnibus quoniam semp fit in gula
et crescit et augetur plus aliis. et
generatio uero eius e carnositas
flatica que ex reumate a cere

bro descendit ad gulam ꝛ ꝯtin
git hoc sepe fieri in regionibꝫ
in quibꝫ est aqua multe grossi
ciei ꝛ multe uiscositatis qua
pacientes utuntur ꝛ ꝓpriue ab
suꝫ uino .s. in calabria huiu
modi egritudo multiplicatur
ꝓpter grossiciem ꝛ uiscositatem
aque. Et scias qđ ex his omibꝫ
superfluitatibꝫ supradcis que du
riores sũt magis comprehendũt
de melia. ꝛ que fluxiores .s. fleg
mate. ꝛ ex eis sũt in quibꝫ ẽ de
matia sanguinea ꝛ apparet in
eis rubor ꝛ dolor sentitur forti
or q̃ in aliis. que ẽ sepius fac
iunt collectionem saniei. Ca
ceri aũt differẽ in ꝓprio capitlo
requiratur. ꝛ nũc ad curam p̃
dcarum superfluitatũ particu
lari descendamus. et primo
de scrophulis s̃monẽ incipiam.

De cura scrophulaꝝ sine incisiõe.

In curatioẽ scrophulaꝝ omnes
conuenerũt ueteres ut in prin
cipio corpꝰ euacuetur ꝛ subtilie
tur regimẽ. et euacuatio quidẽ
corporis facienda ẽ duobꝫ mo
dis. s. ꝑ uentris solutionem ꝛ
flobotomiam. et ꝓpter soluatur uenter
cum eo qđ educit flã grossam
sicut ẽ puluis qui fit ex turbit.
ꝛ zinẑ. ꝛ cetera. quemadmodum dcm
est in capitulo fistulaꝝ. quia
ut dicit auic. neq; calefacit ne
q; intestina excoriat. ꝛ de euacu
atione ẽ laudabilis ẽ uomitus ꝛ
flobotomia conuenit ut fiat ex ce
phalica. Subtiliatio uero regi
minis ẽ ut infirmus abstine
at a repletione. imo q̃tũ plu
pt̃ famem paciatur. neq; cibũ
grossum neq; aquã bibat. ꝯio ꝛ

abstineat ẽ a locutioẽ superfluari
sũ ꝛ filiis. qm̃ ex hoc trahit ma
teriam magis ad locum. et euitet
q̃tum potest ne ei caput grauet̃
dolore. et cum dormit sit ei pul
uinar planum sub capite suo
et nõ altum. Inquit q' appositõ
uentosaꝝ ẽ inconueniens paci
entibꝫ scrofulas s̃m plurimũ qm̃
non est possibile ut euacuet̃ m̃.
pulsõ que est in scrofulis immo
fortasse trahit ad ipsas ꝛ ingros
sat eas ex eo qđ extrahit̃ de san
guine subtili. Cum aũt hec
fcã fuerint redeundũ est ad loca
lia. et curatio localis est cũ eo
qđ agregat resolutionẽ ꝛ mol
lificationem simul. sicut ẽ mu
scillago maluauisci. feni greci.
ꝛ seminis lini. ꝛ radic lilij. ꝛ cõs
medulle ꝛ adeps. ꝛ de adipibus
utilior ẽ adeps ursi. ꝛ leonis. ta
xi. lupi. ꝛ uulpis. ꝛ ex eis que for
tius resoluũt ꝛ lenificãt sũt
sicut armoniacũ. bdellium. gal
banũ. storax. mastix. ꝛ laudanũ.
et nõ oportet ut ãministretur
illud qđ resoluit cũ exsiccatione
tm̃. ne sicut iam dictum ẽ mate
ria indurretur ꝑ resolutionem
subtil. ꝛ exsiccationẽ grossi. immo
est ei necessaria lenificatio ut
leniatur grossum donẽ obediat
resolutioni. uerũtm̃ qm̃ egritu
do est in uia resolutõis facienda
est additio resolutiuoꝝ ꝛ fortas
se te fiũt singularia pura. ꝯind'
si dubitas ex ipsoꝝ resolutione
ne id qđ est subtile resoluatur
ꝛ qđ est grossum lapis fiat. itm
ad lenificantia reuertaris. ꝛ tã
diu sic facias. s. mollificando ꝛ
resoluendo donec tuũ ꝯsequaris.

effectum. et ego ueniam ad presens
cum narratione medicinarum compo
sitarum quas solummodo usu lon
go probaui. et ex eis est hoc emplastrum
probatissimum ualde resoluens du
ritiem in ebdomada aut in tribus
diebus quod narrauit G. in cathage
nis. R. sinapi. sem. urtice. sulfur.
spumam maris. aristologiam. bdelli
um. armoniacum. olim antiquum
et ceram et fiat ex eis emplastrum.

Item unguentum dyaquilon bonum
quod antiqui composuerunt. R. litar
giri triti ℥. i. et in patella locetur
cui addantur ℥. ii. et ß. olei ueteris
et simul agitentur. deinde lente
ignis sub eis fiat et coquatur do
nec totum resoluatur litargirum.
deinde mussillaginis maluauisci
℥. i. mussillaginis seminis lini.
et fenugreci. ana ℥. ii. sumantur
et predictis adiungantur post hoc
totum agitandum donec incros
setur coquatur. cum autem cocta
fuerint deponatur ab igne. agi
tatio tamen non pretermittatur et ten
dendo postea malaxetur donec
crossitiem et uiscositatem acquirat.
deinde recondatur et usui reserue
tur. Item. R. picis liquide. olei
antiqui. fimi columbini. alu
minis zamei. radicum capparis. et
adipis porci omnium ana partes
equales. deinde agregentur omnia
cum melle super ignem et fiat
emplastrum quod est mirabile. Item
aliud. R. fenugreci partes quatuor
calcis uiue. ana partem i. uniantur
cum melle et fiat emplastrum. Item
R. farine hordei. farine fabarum
stercoris caprarum antiqui ana ℥.
ii. adipis porci ℥. ß. et conficiantur
omnia cum melle et urina pue
ri uel aceto. et item stercus capra
rum solum cum melle et aceto con
fectum est bonum. et similiter stercus
ouium. Item emplastrum bonum
et probatum in omnibus apostematibus durum.
R. armoniaci. bdellii. et galbani
equaliter. et in aceto forti per triduum
dissoluantur. deinde adde furfur et
fiat emplastrum. aut fiat illud cum solo
armoniaco sicut diximus et iam
dixit Auic. quod est emplastrum mira
bile illud quod fit ex radicibus lilii
et semine lini et fimo columbino quan
do conficiatur cum uino. Si autem hiis
pactis patiens non liberabitur tunc
non est fiducia nisi ut ferro cure
tur. set ad hoc peritus medicus
est maxime necessarius et proprie
quando scrofule sunt in partibus col
li. quoniam iam uidi multos scrophu
las patientes mortificari ex ope
ratione stolidorum in hiis locis et
iam narrarem tibi illud ad presens
ut esset adiutorium apud scientiam
tuam nisi quia timeo prolixitatem
sermonis. Verum ostendam nunc tibi
modum operationis in incisione scro
phularum breuiter.

De cura scrophularum cum incisione.

Ipse primus accipe scro
phulam cum una ma
nuum tuarum et firmiter ipsam
teneas. deinde incide pelliculam
super ipsam secundum modum equalem
scilicet secundum longitudinem corporis ca
ue tamen ne pertranseat incisio ultra
terminum pellicule. et incidatur sa
culum scrophule. nam si incisus
fuerit erit extractio eius difficilis
ualde. deinde extende labia uul
neris lateris cum uncinis et per
fecte ab omni circuitu excoria. de
inde apprehensa scrophula cum un
cino foras aliquod frustulum ex ea

vl' de sacculo eius aut aliqua ex
scrophulis paruis diligenter est
pscrutandum. Q'd si remãserit
iterum aliquid extrahe. Verum
si sanguis impedit opationem
tuam tũc imple uulnus ex me
dicinis abscidentib' ipm. deĩn
refrenato sanguine redeas ad
opationem tuam donec comple
atur. et si adultimũ remãserit
aliqd de scrophula ad q'd non ẽ
possibilis iteratio pp magnitu
dinem ipius scrophule in pñ
cipio aut pp timorem ñui uel
arterie tunc pone medicamẽ
acutum ⁊ corrosiuũ donec putre
fiat et cõsumatur q'd est quia
nisi extrahatur scrophula cũ
integritate sui et pãniculi eius
aut destruatur residuum cum
medicamine acuto egritudo pr
culdubio reuertetur. deinde post
ãministratiõem medicaminis
acuti ãministra butyrũ donec
escara cadat in pus. ⁊ loco puri
ficato ut uulnus consolidetur
studium impendatur. Et scias q'
ex hoĩb' sũt qui magis uolũt
sufferre egritudinem hanc q̃
ut exponant se medicamti ppter
orribilitatem ferri aut q̃a nõ
reperiunt medicum discretum.
Illis aũt qui ferrum aborrẽt
fiat opatio talis. et est ũ p̃mo
ponatur aliqd' ruptoriũ donec
excorietur cutis sicut est sterc'
columbinũ cum cantaridib'
tritis et cõfectis cum aceto. de
inde ponatur medicamẽ acutũ
putrefactiuũ et cõsumptiuum.
sicut est calx uiua ⁊ cinis cum
sapone ul' aqua eius ⁊ similia.
et iam pbatum ẽ huiũmoĩ me
dicamen. Rx. calcis uiue ℥. ij. ãse
nici citrini ℥. ij. realgar ℥. s. dĩn
conficiantur cũ melle ⁊ fiat me
dicamẽ ⁊ fcã ruptura cutis pone
ex eo q̃ntum sufficit. ⁊ sis sollicit'
ad defensionem locoꝝ circũstan
tium cum reb' frĩs ⁊ ne medi
camen moueatur ad aliquã par
tem et comburat ubi non ẽ nec
cesse. circumda ipm cũ cera ul' pa
sta ⁊ similib'. Veruntamẽ qñ scro
phula fuerit ãnexa neruis et
arteriis aut ueniis tũc nõ est ei
curatio cum medicamĩb' istis
⁊ similib' neq' cum ferro peni
tus qm nõ est possibile ut eradi
cetur absq' lesiõe mẽbroꝝ. Cum
aũt scrophula putrefacta et cõ
sũpta fuit succurrend' ẽ cũ bu
tyro donec cadat in pus. Et opor
tet ut sit cautela magna circa
necessariam q̃ntitatem acuti
medicaminis apponẽdi. quã
titas enĩ necessaria nõ est det'
minata. s3 illud est in usu ⁊ discre
tione medici ut cognoscat locũ
⁊ dispositionẽ egritudinis et
acuitatem medicaminis ⁊ si
milia. et saluius quidẽ est ut
fiat iterum appositio medica
minis q̃ eius supfluitas. Vel
totiens aũt inueniens aliquã
scrophulam ex illis maxime
in quib' ẽ de matia sanguinea
que uult ad saniem deuenire.
et tũc curatio ei' est maturatio
cum eo q'd est sicut semen lini et
fenugrecũ ⁊ similia. deĩn necce
est pforari in loco magis depres
so et maturiori sicut narratum
est in capitulo exituraꝝ. atq'
saniem exprimi diligenter. de
inde intromittatur licinium

intinctum in acuto medicamine donec eius residuum corrodatur. Et inde subueniendum est cum butyro curetur que uulnus cum reliqua curatione uulnerum donec sanetur.

De cura glandularum et nodorum.

Curatio glandularum et nodorum per incisionem non differt ab eo quod narratum est de incisione scrophularum. et propter hoc non est necessaria eius rememoratio in hoc loco. In curatione uero glandularum non est intentio alia nisi abscisio et extractio. ueruntamen curatio nodorum quandoque completur absque incisione. et huiusmodi quidem curatio ad presens non est pretermittenda et est ut fiat compressio uehemens super nodum donec penitus destruatur ita uidelicet ut locus uideatur uacuus equalis deinde fiat emplastrum ex rebus stipticis et supponatur et ex eis sunt sicut aloes. accatia. mirra. olibanum. sarcocolla et similia. et qualitas conficiendi emplastrum ex eis est ut terantur et conficiatur cum albugine oui et aceto. deinde stringatur locus strictura uehementi et sic pluribus dimittatur diebus. deinde soluatur et renouetur emplastrum. et fac illud donec remoueatur nodositas aut ponatur lamina plumbi super ipsam nodositatem et stringatur sicut diximus uehementer. et sic etiam pluribus dimittatur diebus. et sola namque loci euacuatione non fit securitas quin quandoque redeat egritudo ideoque post illud administratio stipticorum fuit necessaria quoniam ipsa prohibet reditum.

De cura testudinis.

Intentio curationis testudinis non est nisi incisio et extractio aut perforatio tamen cum est exitus que continent humiditatem ad hoc ut sanies educatur. Et scias quod testudo continetur in saculo sicut scrophula et glandula quare diligenter inuestigandum est ne aliquid ex eo remaneat quoniam egritudo rediret aut pone medicamen acutum donec penitus corrodatur. Multociens autem fiunt in cute capitis apostemata quedam que aliquando sunt dura sicut lapis et tunc sunt de genere nodorum. et aliquando sunt mollia et tunc proprie sunt testudines. et parum quidem fiunt testudines in locis aliis nisi in cute capitis et omnia quidem apostemata que fiunt in capite tam si sint dura lapidea quam mollia carnosa uel piguia debent incidi secundum formam crucis ut facilius possint excoriari preter ea que ex eis continent humiditatem. et illa que accidunt post aurem quorum incisio superficialis fiat et ex eis que facilius conuertuntur ad saniem sunt ea que accidunt in capite puerorum. et hoc propter habundantiam sanguinis et fluxibilitatem cutis.

De cura bubonis.

Iam scuisti supra quod bubo non nascitur nisi in subascellis et inguinibus. et nunc necesse est scias eius curationem secundum complementum. et bubo quidem est dura magna et profunda agregatio materiei expulse a principalibus membris cum calitate adurente. Curatio quidem eius est ut ante omnia corpus mundificetur. regimenque subtilietur et minoretur. et euacuatio quidem facienda est per solutionem uentris et flebotomiam. et

ouenit ut fiat flomia de uena
basilica manus apposite deinde
ad locum reuitaris. et aministra
resolutiua mollificatiua. et quia
resoluit ipsum solum oleum tepidum
et mitigat eius dolorem. aut fit
embrocatio ex a farina ordei. et
non oportet ut aministretur re
percussiuum omnino ne materia rede
at ad membra principalia et fi
at causa maioris nocumenti
neque oportet ut administretur
resolutiua nisi prius corpus si
cut diximus mundificetur: quoniam
timetur ne fiat atractio plurime
materiei ad locum. Quod si post hec
non resoluitur materia immo auge
tur caliditas et pulsatio tunc
scias quod sanies aggregatur: necesse
est ergo maturatiua administrare
deinde perforetur locus perforatione
ne lunari. siue rotunda quem
admodum dictum est in capitulo exi
turarum et curetur donec sanetur.
Quod si ei sanitas prolongetur et
multiplicetur sanies tunc admi
nistra cauterium uelocitatem aut me
dicinam acutam.

De cura boti.

Botium est apostema carnosum in gu
la adgregatum et fit ut plurimum
in mulieribus et assimulatur co
lori cutis. eius uero aliud est na
turale aliud accidentale. et in
naturali quidem ut dicit albucasis
non est ingenium aliquod. Veruntamen ac
cidentale si fuerit paruum curatur.
et curatio eius est ut incidatur sicut
diximus in incisione scrophu
larum et extrahatur cum saculo suo.
et ne aliquid ex eo remaneat di
ligenter inquire. deinde uulnus
in parte sue et suppone stupam in al
bugine oui madefactam aut

in aqua et aceto ut refrenetur flu
xus humorum et inspissetur san
guis. deinde curetur locus cum
eo quod conuenit donec sanetur.
et scias quod non est presumptio ut
accedas ad botium cum ferro
quod est intricatum neruis ue
nis et arteriis. neque etiam ad illud
quod est magnum. Et prohibitio
generationis eius est mundificatio
corporis cum eo quod purgat fla
ciossum sicut modo pulueris tur
bit et subtiliatio regiminis et
abstinentia aque et omnium ci
bariorum frigidorum et indigestibili
um. et sit eius cibus panis bene
coctus. et bene fermentatus. ca
ro animalis agni. edulina. pul
lina. perdicina et similia his. ui
num sit rubeum clarum in substantia
et aromaticum in odore.

Cap. viij. de nacta et inflatione que
apparet in mamillis quorundam hominum.

Plerumque accidit in quibusdam ho
minibus superfluitas quedam
que uulgari nomine dicitur nacta. et est
apostema carnosum magnum et mol
le ut plurimum sicut fungus et non est
cum ea dolor. aut est paruus sicut
dolor in ea. neque calor neque pul
satio. et fortasse ex ea est que ma
gnificatur adeo ut superet omnes
alias superfluitates corporis. et
iam uenit uir quidam ad me qui
habebat nactam in dorse suo et cum
uidissem eum putaui ipsum ha
bere pulumar humidum. deinde de
texi locum et uidi egritudinem
et cum aspexissem eam placuit
ut dimitteretur cum domino suo quoniam
timui super magnitudinem eius.
uir autem accessit ad cyrurgicum
quemdam qui erat mihi notus et libe

rauit eum p optime. ⁊ inuenit
.xvij. libras in eius pondere. Veruntamen
scias quod illud non accidit in
pluribus. Et modus curationis
eius est ut incidatur ⁊ excorietur
ab omni parte cum facilitate et
extrahatur. deinde locus cauterizetur
p optime propter sanguinis
fluxum. quoniam multociens apud scissionem
accidit illud. ⁊ quandoque redit
si non cauterizatur. Si vero nacta
fuerit nimis grosse radicis timor
est in eius incisione. Verum incide
medietatem eius ⁊ cauteriza
residuum. ⁊ quando est ei radix subtilis
valde ⁊ pendet sicut testiculi
tunc non oportet excoriare
ipsam. Sed cum spatumila lato ignito
incidere iuxta corpus cum
integritate sui. Et scias quod non
est presumptio ut incidas nactam
que est fusci coloris ⁊ pauci sensus
quoniam est apud cancrosum. Accidit
autem quandoque inflatio quedam in
mamillis quorundam virorum ita ut
assimulentur mamillis mulierum
que nata nimis abhorret. ⁊ illud non
est aliud nisi pinguedo. Cum ergo
vis curare incide super mamillam
sectione lunari ⁊ excoria illam pinguedinem
⁊ extrahe. deinde adhibe
vulneri medicinam incarnatiuam
⁊ aggrega eius labia cum
sutura. ⁊ cura ipsum donec sanetur.
Veruntamen si mamilla pendet
inferius propter magnitudinem
suam sicut mamilla mulieris tunc
oportet ut scindatur a duobus
suis lateribus superioribus duabus
scissuris similibus figure lunari
⁊ unaquaque earum contineat
cum altera apud finem suum. deinde
cutis que est inter duas scissuras

excorietur ⁊ auferatur pinguedo
et administretur sutura. curetur
que locus cum eo quod est necessarium
donec sanetur. Quod si remanserit
aliquid de pinguedine propter intollerantiam
infirmi aut propter
habundantiam sanguinis tunc
ponatur medicamen acutum
donec corrodatur. Explicorum.

Cap. ix. de extractione aque ydro

Idropisis est error virtutis digestiue
in epate. et dicitur ydropisis
ab ydor quod est aqua ⁊ thysis quod est
passio. inde ydropisis quasi aquosa
passio. cuius species secundum sententiam
antiquorum sunt tres. scilicet aselites.
yposarca. ⁊ timpanites. Sed nulla
earum curatio ferri administretur
nisi ei que vocatur aselites ut
aqua que inter sifac ⁊ intestina
locata est educatur. Cum ergo
rogatus in curatione huiusmodi
speciei cum ferro fac secundum hunc
modum. et est ut imprimis venter
manibus comprimatur. ut tota
aqua declinet ad inferiorem
partem pectinis. deinde considera
cum omni diligentia tua utrum
aque generatio sit ex parte intestinorum
aut propter passionem epatis vel
splenis. Quod si ex parte sit intestinorum
perforetur cutis tota cum sifac
tribus digitis sub umbilico
secundum rectum donec peruenias
ad locum vacuum. et si generatio
aque fuerit propter epar tunc sectio
in sinistra fiat parte. Si vero propter
splenem in dextro fiat latere.
non enim oportet ut sectio fiat
in latere super quod vult infirmus
iacere. ne superfluitates ad illum
decurrant locum. Fac autem perforationem
cum cultello eneo vel argenteo

teum intromittat ut aqua p ip
euacuet. Et caue ne extrahat ex
ea plusq oportet in hora una q
niam fortasse morret infirm
p resolutione sps aialis. aut su
perueniret ei sincopis et appin
quaret morti. s euacuetur ex ea
sm qtitatem uirtutis infirmi.
deinde extrahe canellum et op
pila foramen. alta uo die itera ca
nellum et extrahe ex aqua si uir
tus eius tolleraverit illo. et sic
facias donec no remaneat ex a
qua nisi paru. Si aut times sr
infirmu et dimittis ex aq mul
ta tc cura ipm cum sepultura i
arena calida et sudore multo i
balneo et sole. deinde curet uul
nus cum medicina exsiccatiua
donec sanetur. et abstineat pa
ciens a potu qtum plus pot. et
sit eius dieta ualde confortati
ua et odorifera. et scias qd non e
psumptio ut fiat huiusmodi cu
rato qn paciens e puer. aut senex
decrepitus aut debilis uirtutis
neq si hat aliam infirmitate
pter ydropisim sic e tussis aut
uentris solutio et similia his.

Cap. x. de oi eminetia q accidit i

Multotiens accidit sifac uentris.
eminetia in sifac. s. in panicelo
qui extenditur sup uentrem
qnq in partibus inguinu qnq
supius in partibus uentris. Et hu
iusmoi qdem eminetia aut fit
ex ruptura sifac. et tunc exit ex ea
intestinu aut zirbus cui signi
ficatio est qn cu comprimis e
minentiam que apparet occul
tatur. deinde redit pse aut cu
infirmus retinet anelitu uel
uiriliter tussit. et qnq etiam ap

intrinsecum auditur gurgulatio
intestini et magnificatur emi
nentia ex nimio labore et calefac
tione balnei. et dum iacet ifir
mus resupinatus quiete emi
nentia occultatur. cum aut su
git et ambulat redit sicut prius.
Aut fit ex carnositate cuius sign
est qd ipa eminentia e grauis
grossa dura et stat sm qtitate
unam. aut e ex humiditate cu
ius signu est eius mollicies. et qa
non occultatur ex compressioe
manus neq constringitur. aut ex
sanguine qui fluxus e fissura
uene uel arterie cuius gnale sign
est rubedo eius. ad nigredinem
declinis. aut fit ex uentositate
et signu eius est qd no e grauis
ponderosa imo lenis cum leni
tate tactus. Cum aut emi
nentia fuerit ex carnositate et
desideras eius curatioem tunc in
cide sup ipsam et extrahe deinde
cura uulnus sic scis. et similiter
si fuerit humiditas pfora locum
et dimitte ut egrediatur. veru
tamen no oportet ut curetur cu
ferro penitus qn accidit ex san
guine qui fluxit ex scissura ar
teriarum uel uenarum qn e timor.
Si uo ex uentositate fuerit tunc
exhibeantur extenuantia uen
tositatem sic est ruta et anisum
ciminu et similia. Cu uo si fuerit
eminentia ex ruptura tunc dif
ficilior est curatio. veru oportet
ut scias eius causam antequam curato
plongetur. est enim multiplex eius
causa qn aut accidit ex casu uel
pcussione. aut saltu aut super
fluo clamore. aut reluctatioe.
aut eleuatione magni ponde

rus et similibus. Curatio autem rupture diversificatur secundum diversitatem locorum in quibus accidit. Quando autem accidit ab inguinibus superius sicut in umbilico et reliquo ventre. aut tantum in inguinibus propter quia adhuc intestina ad testiculos non descendunt. aut fortasse fit ita vel additur propter tempus et descendunt inferius intestina. et propter hoc visum est michi ut ponam unicuique sigillatim curationem suam secundum quod est necesse.

De cura rupture que fit in umbilico et reliquo ventre.

Dico ergo quod cum accidit ruptura in umbilico oportet ut paciens stans extensus retineat anhelitum donec appareat eminentia. deinde signa cum encausto vel carbone in circuitu umbilici totius. et tunc precipe infirmo ut resupinetur super dorsum suum. deinde incide cum spatumili circulum quem cum encausto signasti. post hec uncinum in medio eminentie fige et ad superiora extende. deinde cum spaco in circuitu fortiter liga. et fac in eo nodum currentem. et postea caput eminentie scinde et incide intromisso quere ne intestinum aut zirbus sit captum a ligamento. quod si inveneris intestinum solve ligamentum et impelle ipsum ad interiora. et si inveneris zirbum amputa superfluitatem eius. et si sanguis erumpat tibi propter incisionem arterie vel vene. tunc succurre remedio donec stringatur. deinde ad tuam redeas operationem. et habeas duas acus cum filis duplicatis fortibus et intromitte eas in incisione quam prius fecisti in circuitu umbilici secundum modum crucis. et fac ut penetrent ad latus aliud. deinde stringantur fila in .iiii.or locis et auferantur acus et dimittatur locus donec putrefiat et caro stricta decidat. deinde cura vulnus cum eo quod convenit ex medicinis donec sanetur.

Quod si fuerit eminentia ex ruptura que fit in reliquo ventre tunc oportet ut curetur secundum quod narro tibi. et est ut paciens stat extensus retineat anhelitum donec infletur locus. deinde signetur super rupturam et resupinetur paciens super dorsum. deinde cauterizetur ruptura secundum quantitatem eius. et sit illud quod adurit ex cute tantum. deinde curetur locus cum butyro donec eschara cadat. et administretur postea regimen vulneris donec sanetur. ex hoc enim ruptura non additur.

Si vero ruptura fuerit ex magno tempore et magne quantitatis tunc curatio eius est per incisionem. et est ut signetur encausto locus rupture sicut diximus. deinde resupinetur paciens super dorsum suum et ligetur super bancum cum fasciis. aut facias ipsum teneri a quibusdam viris. deinde ponat minister digitum suum super locum rupture ut non exeat intestinum. et incide cum spatumili equaliter cutem totam donec pervenias ad rupturam. deinde suatur sic ac sicut te scire feci in vulneribus ventris quando foras exeunt intestina. et curetur locus cum eo quod convenit donec sanetur.

Cura rupture inguinalis cum modis mediantibus.

Quando accidit ruptura in inguinibus et non descendit eminen

tia ad testiculos. aut si descendit
aliquid ex ea est modicum valde
et revertitur cum facilitate omnibus
horis. tunc si volueris eius cura
tionem cum medicinis considera
prius magnitudinem eius et diu
turnitatem temporis et patientis
etatem quod est quia non sanatur
ruptura cum modis medicina
rum nisi que est parva et ex modico
tempore et etas patientis puerilis et tamen
hec etiam sanatur laboriose quoniam
siphac est nervosum et difficilis
incarnationis. Qui ergo dicit se sa
nare rupturam magnam et di
uturnam et in omni etate cum mo
dis medicinarum deceptores sunt.
et scias quod quanto plus corpora pa
tientium humidiora sunt eo am
plius ruptura facilius medicina
tur. ¶ Curatio autem cum medici
nis est ut emplaustretur rup
tura cum rebus expellentibus vento
sitatem in quibus est fortis stiptici
tas et glutinatio quedam sicut
est nux cipressi. draggantum.
mirta et similia. deinde stringatur
sicut oportet cum ligatura eius
nota et iaceat infirmus super
dorsum suum .xl. diebus et observet
dietam que dicetur inferius
et assumat de rebus stipticis sol
lidativis in cibo et potu omni die
sero et mane nisi ventris constipa
tio timeatur. quod si timetur illud
sumat ex eis paulatim scilicet de ter
tio in tertium. deinde cum sur
git non dimittat emplastrum et liga
turam aliis .xl. diebus vel circiter
si indiget illo. Et de emplastris bo
nis conferentibus rupture est illud
quod fit de pelle arietina et compositio con
fectionis eius est secundum hunc modum.

Recipe picis navalis. cere rubee colopho
nie ana ʒ ij. litargiri armoniaci.
galbani. terbentine. mastice thu
ris. radicis consolide maioris et mino
ris ana omnium ʒ j. visci quercini. e
gypsi. mirte. sarcocolle. aloes o
mnium ana ʒ v. sanguinis humani ad
libitum. conficiendo sic. accipe ylia pel
lis arietine et pilos inde reiectis
decoque ipsam donec tota lique
fiat. deinde postea permitte aquam
tribus horis quiescere. post hec acci
pe res predictas tritas et cribellatas et
cum predicto sanguine confectas et
misce cum aqua pellis in caca
bo et fac ut bulliat donec ad spi
situdinem et nigredinem deve
niat. deinde depone ab igne et
fac emplastrum. ¶ Item aliud boni
et expertum. Recipe nucis cipressi. ac
catie. gallarum. balaustiarum. ana ʒ
v. draggaganti. mirte. sarcocolle.
thuris. gummi arabici. ana omni
um ʒ iij. sanguinis draconis com
munis ana ʒ ij. terantur omnia
et cribellentur et conficiantur cum
aceto. ¶ Item aliud emplastrum ex
pertum quod composuit rasis in li
bro divisionum. Recipe nucis cipressi. ci
peri. sansuci. gallarum. acatie. thu
ris. gummi arabici. omnium ana
partes equales. dissolvatur gummi
in vino et aggregentur cum eo re
liqua et fiat emplastrum. ¶ Dieta
patientis sit tenuis valde et ab
stineat ab omnibus grossis cibariis
et ab inferentibus ventositatem
immo dentur medicine que ipsam
resolvant. et fugiat motum super
fluum et laborem. et nisi immo
deratum. tussim. sternutationem.
clamorem nimium. balneum aque
calide. coitum et similia hiis que

dilatant rupturā. Modꝰ aūt
assumendi medicinas in potu
⁊ cibo est ut coquantur nuces cō
pressi in aqua mirti uł pluuial'
et temperetur ex ea uinū ⁊ bibatur.
aut fiat puluis de radice conso
lide maioris ⁊ millefolio ⁊ detur
cum uino calido ⁊ fiat itēm pul
uis ex bolo armenico ⁊ sanguinē
draconis ⁊ mumia singl'arit' uł
composite ⁊ detur in cibis sorbili
bus. aut fiat istud electuarium.
℞. ɔsolide maioris. nucis cipssi
draggāti. gūmi arabici. mastic̄.
boli ar. sanguinis draconis mu
mie. picis grece. omniū añ ptes
equales ⁊ de pilis leporis minu
tatim incisis ad libitum omīa
terantur ⁊ puluerizent' et cū
melle optime dispumato cōfi
ciās. ⁊ ex isto electuario detur oī
sero et mane qm̄ est mirabilis.
hoc est regimē curationis ruptē
cum modis medicinaꝝ et ē ſm
semitam rationis. multotiēs uō
mulieres sagaces absq; aliqb'
medicinis suos sanāt puerulō
qm̄ ꝑcipiūt initium egritudis
et defendūt ne adaūc' cū; bracal'
et cum ꝓhibitiōe luct' uocifera
tionis motus ⁊ similiū ruptu
ram dilatantiū. Qd̄ si ruptura
inguinal' nō sanatur cū; modis
medicinaꝝ sic̄ diximꝰ tūc ad cyr
urgiam recurrendū est. ⁊ opatō
quidem cyrurgie in huiꝰmodi
ruptura duplex est. qm̄ aut fit
ꝑ cauterium. aut ꝑ incisionē
et ego rememorabor ad presēs
modum opationis uniuscuiusq;
ſm descriptōes antiquoꝝ. *tercio.*
De cura rupture inguinal' ē cau
Quando q̄uis opari cum cauterio
necesse ē ut infirmo precipias
quatinus retineat anhelitū; do
nec appareat eminētia. deinde re
duc ipsam digitis tuis ⁊ signa
cum encausto uł alio simili sb̄
ruptura sup os pectinis cum si
gno cuius extremitas sit simil'
medietati circuli ad superiora cor.
deinde resupinetur infirmus sr̄
dorsum suū in scāno uł tabula
cui' una extremitatum sit altiō
altera quātitate unius cubiti uel
circiter id ut coxe eius sit eleua
te ⁊ caput inferius sit depressū
et ligentur manus sup pectus
suū ⁊ corpus totū cum disco uł
tabula ne ipē moueatur ap ope
rationem tuam et coquas ubi
non ē necc̄. deinde teneat mini
ster manū suam sup locum ut
non exeat intestinum. deiñ cau
terium ignitū qd̄ iam posuera'
ad ignem sup ꝑdictum signū;
appone ⁊ firma manū tuam cū
eo ſm rectitudinem donec cō
sequaris os ⁊ si nō fuis consecu
tus os in pⁱma uice. tūc itēr cau
terium uice alia donec ɔseqris
os. ⁊ si nō fueris ɔsecutus os hac
uice te itēr cautium uice alia do
nec cōsequaris qd̄ ē. quia si non
fuis cōsecutus os cū cautio pa
rum cōfert opatio tua. ⁊ caue sū
ma diligentia ne in hora caute
rizationis exeat intestinū; ⁊ com
buratur. ueniantq; ꝑ illud accidē
tia mala. deiñ curetur cautiū;
cum butyro donec escara cadat.
post hec uulnus cum reliquis
medicinis curetur donec restau
retur. ⁊ iaceat infirmus sup dor
sum suū. xl. diebꝰ donec uulnꝰ
cōsolidetur. ⁊ p̄tq; surrexerit de

neat braccale artificialiter factum per alios .xl. dies et observet dietam supius scriptam. sicque sanabitur integre si deus voluerit.

De cura eiusdem cum incisione.

Oportet ut in curatione huiusmodi rupture cum ferro infirmum super dorsum suum iacere percipias. deinde locum rupture quantitate trium digitorum secundum latitudinem seca. deinde scarna donec didimum detegatur. et tunc accipe instrumentum ad modum tente et pone eius extremitatem sup locum eminentie in dindimo et reduc cum eo intestinum ad interiora ventris. deinde sue utrumque locum qui continuatur cum extremo instrumenti et ab utroque dindimi latere unum eorum connecte cum altero cum sutura. deinde extremitatem instrumenti extrahas et vulnerum adhibe curationem. et scias quod cauterium predictum est melius et securius. et iam operatus sum cum eo multociens et neque deceptus sum. antiqui etiam refutabant incisionem et cauterium eligebant.

De cura rupture qua descendunt intestina ad bursam testiculorum que dicitur hernia intestinalis.

Quando eminentia descendit ad bursam testiculorum tunc aut est ex scissione syfac aut ex dilatatione ipsius. et signum quod est ex scissione sifac est quando descendit subito cum dolore vehementi usque ad fundum burse et illud est propter gravitatem et cursum intestinorum ad exteriora sifac. Signum vero quod est ex dillatatione sifac est quando descendit paulatim in tempore longo et non subito neque usque ad fundum. et illud est propter lenitatem ventositatis absque difficultate et iterum cum eius intestina redeunt cum minori gurgulatione set cum ventositate plurima et fortasse aggregatur stercus in intestinis et tunc infirmo accidit dolor parvus et precipue quando premuntur ad interiora immo fortasse sequitur inde mors. In curatione autem huiusmodi scissionis seu rupture raro vel numquam conferunt medicine. immo curatio eius est curatio ferri et tunc erit cum ea timor magnus. quoniam multotiens accidit super infirmum malicia magna et moritur de facili. Quapropter amice non est presumptio ut accipias hanc curam cupiditate lucri nisi quando rogatus ab infirmo et amicis suis et eris ab eisdem veniam consecutus. et huiusmodi quorum intentio non est negligentie committenda in omnibus aliis egritudinibus timorosis quoniam illud erit salus tui corporis et defensio turpis fame. et non oportet etiam ut senes medicentur cum curatione ferri immo sufficiat ut custodiantur cum braccali et dieta. Modus vero operationis cum ferro est ut iubeas infirmo quod reducat intestina manu sua ad interiora ventris et si non obedivit reditui tunc fiat clistere ut alleventur superfluitatibus suis. deinde sedeat infirmus in aqua calida multociens et ungatur locus cum lenitivis donec redeat. post hoc infirmus resupinetur super scannum vel tabulam preparatam sicut iam diximus ita videlicet ut crura eius sint elevata et ca

put depressium inferius et ligetur
cum tabula tribus fasciis in tri
bus locis. scilicet una in tibiis prope cal
caneum. et alia in coxis supra ge
nua. et tercia in pectore cum qua
etiam alligentur manus. deinde
ducatur testiculus usque ad rup
turam et ponat minister digi
tum suum super locum rupture
ut non exeat intestinum. deinde
seca pelliculam super testiculum
secundum longitudinem. et sit sectio secundum
quantitatem qua possibile sit ut
egrediatur ex ea testiculus. et
postquam egressus fuerit precipe mi
nistro ut extendat ipsum ad supe
riora. et tu scarna didimum usque
ad inguinem cum instrumen
to aliquo non valde acuto aut
cum unguibus quod est salubrius. et tu
quere digitis tuis ne sit aliquid
ex intestinis in didimo. et si in
veneris ex eis aliquid impelle ip
sum interius. deinde accipe a
cum magnam quadratum in qua
spaciis sit fortis. et sue didimum
iuxta inguinem et liga eum in
volutione plurima vehementer. ca
pitaque ipsius spaci deforis pen
dere dimittantur. tunc post istas ta
bellis cum ferro lato bene ignito
iuxta ligamentum secundum rotundi
tatem didimi incidatur. et du
obus aliis cauteriis vehementer ig
nitis bene decoquatur. caue tamen ne
incidas vel comburas aliquid
ex ligamento. deinde seca in in
feriori parte cutis testiculorum ut
sanguis et sanies educatur et
administretur in vulnere lana
vel stupa in albugine ovi et oleo
ro. madefacta. et ponatur licini
um in sectione quam inferius

feceris. et ligetur desuper ligatura
conveniente. deinde solvatur pa
ciens a ligaminibus suis primis
et portetur caute sicut cadaver in
lectum molle et bene preparatum.
et ita locetur in eo ut pedes eius
sint aliquantulum capite altiores. et
diligenter cooperiatur et maxi
me si fuerit yemps ne frigus eum
capiat. et superveniat propter illud
accidens malum. et caveat ab omni
bus accidentibus anime. sicut ira tri
sticia et similia. Quod si post septimum
vel nonum diem non ceciderit liga
mentum tunc embrocetur locus
cum aqua calida sola aut cum
aqua calida et oleo donec cadat.
deinde cesset aqua calida et oleum
et curetur vulnus cum exsicca
tivis donec sanetur. et rectum
est ut quotiens mutatur vul
nus ungatur partes inguinum
cum oleo tepefacto. quoniam est pro
hibens maliciam super vulnus.

Cap. xj. de hernia secundum omnes eius
species et de apertione testiculorum. et non
de mollificatione cutis eorum.

Species hernie que accidit in bur
sa testiculorum preter herniam in
testinalem generaliter tres dicuntur
esse. quarum una est aquosa. alia ven
tosa. et tercia carnosa. Aquosa
enim hernia nichil aliud est quam ag
gregatio humiditatis. et causa
eius est debilitatio testiculorum.
quare huiusmodi materia festinat
ad eos. et quandoque accidit ex percussione
super testiculos. et signum eius est gra
vitas et splendor. et quia cum tan
gitur cedit tactui. Cura autem eius
est. ut incidatur cutis testiculo
rum sectione ampla secundum longi
tudinem et excorietur donec

ad locum aque puerilis. deinde perfora et aquam extrahe totam. et investiga secundum diligentiam tuam ne testiculus sit corruptus. quod si corruptus fuerit cum ferro calido incidatur et extrahatur. deinde curetur vulnus cum eo quod convenit donec sanetur. et quando dimittitur testiculus corruptus facit egritudinem redire immo multociens redit absque corruptione testiculi et indiget iterum perforatione nisi cauterizetur post perforationem et evacuationem sanie. Cum autem fuerit hernia ex ventositate quod cognoscitur per extensionem sine pondere et lenitate tactus. et etiam per alia signa dicta in precedenti. tunc curatio eius est extenuatio ventositatis. ¶ Si vero fuerit ex carnositate signum est gravitas et grossities et durities cum parvitate doloris. et causa eius est effusio materiei ad testiculos aut percussio. Curatio autem est ut incidatur cutis testiculorum et excorietur usque ad superiora. deinde extrahe didimum et testiculum et libera eos ab omni parte ex illa carnositate. verumtamen si testiculus iam consolidatus est cum illa carnositate oportet ut incidatur et extrahatur. tamen cum ferro calido propter timorem sanguinis emanantis. quoniam ut dicit albu. difficile est ipsum mitigari. et propter hoc et hoc ex huiusmodi operatione multi deficiunt. deinde suatur vulnus et curetur cum eo quod convenit ex medicinis donec sanetur. ¶ Preterea quandoque accidit ut apostementur ipsi testiculi a passione calida aut frigida et humore ad ipsos reumatizante. et signum apostematis calidi est pulsatio vehemens caliditas tactus et coloris rubedo. Signum vero apostematis frigidi est quando color eius similatur colori corporis. neque ipsum comitatur dolor. et curatio apostematis calidi est flobotomia basilice in principio et emplaustratio cum repercussivis. deinde cum sedatur pulsatio emplaustretur locus cum resolutivis lenificantibus sicut cum camomilla vel farina fabarum et similia. Curatio autem apostematis frigidi est resolutio tantum et non repercussio. Insuper multotiens relaxatur cutis testiculorum sine ipsis testiculis et turpiter inferius dependet. et tunc si vocaris ad eius curationem incide cutem totam relaxatam super cutem naturalem. deinde aggregentur labia vulneris cum sutura et cura vulnus cum reliqua curatione vulnerum donec sanetur.

Cap. xij. de castrandis hominibus.

Castratio est res que destruit vel extirpat id quod est animalibus naturale. et quia licitum est quibusdam terre potentibus pro custodia suarum virginum heunuchos habere. Ideoque placet mihi in hoc libro meo de castratione rememorationem facere. fit ergo castratio secundum duos modos quorum unus est per attractionem. et alius per incisionem. Operatio vero illius qui fit per attractionem est ut facias animal sedere in aqua calida donec mollificentur eius testiculi et pendeant. deinde contere eos inter manus tuas donec resolvantur et non appareant amplius sub tactu manus. et mo-

dus huiusmoi castrationis puc
ris est conueniens. Castratio aut
que fit p incisionem diuiditur
fm duos modos. Quor unus e
ut incidatur uirga cum testicu
lis. et alius est ut incidantur so
lum testiculi. et opatio pmi mo
di est ut uirga et testiculi a suis
radicib fortiter alligent. deinde
a loco ligationis cum rasorio to
taliter incidantur. ac sanguine
stringentia supponantur. Opera
tio uero scdi modi cum quo tm
testiculi amputant est ut pre
mas cutem et testiclos manu
tua ad inferiora. deinde ligent.
et incide sup unu quemq testicu
lum sectione una et excoria don
egrediant. deinde amputa eos
et sue uulnus ac cura ipm cu re
liqua curone uulneru donec sa
netur. et modus iste est melior q
ille qui fit p attrictione. q nia ex
attrictione remanet aliquid ex
testiculis unde uir postea desiderat
coytum.

Cap. xiij. de hermafro

Hermofrodisia ut dicit aly. dito.
passio innaturalis e et turpissima
ualde uiris. Cuius spes in uiris st
tres et una in mulierib. et pma
uiror e qd apparet in cute testi
culor in eo qd est int duos testi
culos figura quasi sit uulua
mulieris et sunt in ea pili. et scda
spes est fm eunde modu tm p
eam effluit urina. et de tcia qde
est silis tm ex ea urina no effun
ditur. Illa uo que in mulierib
fit est qm sup uulua mulieris
in pectinem tamq masculi par
ui dependent uirilia et sunt ta
corpora oio foras eminentia. Quor
unu est sicut uirga et duo sicu
duo testiculi. et omes iste species
curantur et sanant p illa: que
fit in uiris ex qua urina defluit.
et modus curatiois e ut secc il
las carnes supfluas secti oe qua
no remaneat ex eis aliqd. dein
cura locum cum reliqua curati
one uulnerum donec sanetur.

Cap. xiiij. de porris et uerrucis acci dentib in uirga et in alia parte corporis. et de clauis et formicis.

Uerruce multocies accidunt i uir
ga et in omi pte corporis. et ma
xime in manib et pedib ex ma
lis qualitatib quas natura expel
lit ad exteriora. Quar uo alie st du
re. alie sunt molles. Sz que dure
sunt ex colera nigra fiunt. mol
les aut ex flate. Ipsar uo curato
est ut in principio purget hu
mor qui facit accidere morbum.
deinde sup locum ponenda sunt
desiccatiua. sic e olim mirtini. ro.
cineris ramoru uitis cu aceto
distempat. et silr accatia et bol. ar.
cum oleo ro. his no ualentib po
nenda sunt acuta et corrosiua sic
est calx uiua distempata cu aq
saponis et silia que si nondum suf
ficiant suspendant cum ucanis
et incidantur. deinde ponat sup
locu medicam acutu ut putre
fiat radix que remansit et cosu
metur. aut cauterizetur cu ferro
cadenti. Qd si paciens non tolle
rauerit sectionem tc ligent cu
filo serico stricti oe uehementi et
dimittat ligamentum donec fiat
solo continuitatis. dein ponat
medicam acutu et curetur sicut
meretur ex medicamine. Et sci
as qd cum accidunt in capite pre
putii semp st molles quare no

retinetur in eis uncinus. Oportet
ergo tunc ut incidas et mundifices
eas cum forficibus. ¶ Clauus autem
est caro callosa dura atque rotun
da similis clauo et est secundum colorem
corporis et fit in omni parte corpo
ris et ut plurimum in pedibus et eo
rum digitis et inducit dolorem
infirmo aput ambulationem.
Curatio uero eius est ut concauet
in circuitu. deinde cum forficibus
uel alio instrumento radicibus exci
petur. deinde cauteriça locum et
cura donec sanetur. ¶ Iam sciuisti
curam formice cum modis me
dicinarum secundum conuenientiam et
nunc oportet te scire operationem
eius cum manu quoniam modus medi
cinarum non confert. et est ut conca
uetur in eius circuitu et extraha
tur sicut de clauo diximus. G. autem
narrauit ut accipiatur cannula
penne anseris uel uulturis for
tis. aut cannula ferri uel eris cu
ius extremitas sit acuta. et sit
secundum quantitatem formice. deinde
ponatur eius caput super formicam
ita ut oculus suus recipiat eam
ex omnibus partibus. deinde reuolue
cannulam manu tua donec in
cidatur in circuitu formice usque
ad profundum corpus. et eradi
cetur ex radice sua. deinde si uis
cauteriça eam. aut cura cum me
dicamis exsiccatiuis donec sanetur.

Capitulum xv. de emorroydibus.

Emorroyde sunt v. uene que termi
nantur in circulo ani deputa
te a natura ad recipiendum san
guinem crossum et meliam
qui in corpore habundat. et causa
earum est extensio et inflatio ex il
lo humore proueniens. unde con
tingit ut fiat uenarum disruptio.
et aliquando accidit ex nimia siccita
te ipsas uenas constringente. et
emoroys quidem dicitur ab ema
grece quod est sanguis et roys quod est
fluxus. inde emoroys quasi sanguis
fluxus per inferiora. fiunt autem emo
royde secundum duos modos. aut enim
fiunt intra anum et tunc sanguis exit
ex eis semper. aut fiunt extra anum
in extremitatibus eius. et tunc exit ex
eis aqua citrina aut parum san
guinis cursu assiduo et fiunt secundum
colorem corporis. Cum ergo uis cu
rare prius flebotoma pacientem ex
uena basilica. deinde si emoroide
fiunt interius et non apparent extrahan
tur cum uentosis aut precipe infir
mo ut assellet et exprimat se do
nec egrediantur anum et appareant
emoroyde. et si non obedit anus egres
sioni tunc clisteriça infirmum
clisteri parum mordicatiuo. deinde
proice uncinum in eas et suspende.
aut tene eas cum ungue tua et
inde incide aput radicem suam.
Quod si non retinetur in eis unci
nus propter humiditatem ipsarum. tunc
cape eas cum panno aspero et extrahe
cum digitis tuis. deinde incide
et pulueriça super eas medicamen
acutum post incisionem. aut cau
teriça eas. deinde curetur locus cum
reliqua curatione uulnerum do
nec sanetur. ¶ Si uero emoroy
de sunt exterius tunc res erit fa
cilis. accipe eas cum ungue tuo
aut cum uncino et incide ipsas
aput radicem suam sicut precessit
narratio. deinde pone medicinam
acutam aut cauteriça eas. ¶ Et
si infirmus timet incisionem
cum ferro quelibet emoroys

cum filo ligetur serico et fortiter
stringatur et sic dimittat donec
per se cadat. deinde curetur locus sicut
supra. hoc tamen pernotato quod si emo-
roide antique fuerint semper unam
ex eis relinquas ne fortasse ve-
niant super infirmum accidentia
mala sicut ydropisis aut thisis
aut mania vel melia testante
ypocrate. Emoroydas sanati an-
tiquas si non relicta una fuerit
periculum est. [illegible] bus in ano.

Capitulum xvi. de fistulis accidenti-

Multociens accidunt fistule in ano
ex ulceratione emoroydarum aut ex
vulneribus vel apostematibus que acci-
dunt deforis prope anum et maxi-
me quando expectatur in eis comple-
mentum digestionis. et ex eis
sunt penetrantes et non penetrantes.
et significatio penetrantium est
quando egreditur ex eis aliquid ex
egestione et ventositate. et quandoque
egreditur ex eis vermis. et cum in-
tromittis etiam indicem tuum
in anum pacientis et tentam per
orificium fistule sentis ipsam
tentam in digitto tuo a parte
interiori. Ceterum penetrantium
alie penetrant prope marginem ani
secundum magis et minus in quibus
speratur sanitas. alie penetrant
usque ad vesicam vel usque ad me-
atum virge cuius significatio est
exitus urine per eam. et tunc non
est extimandum ut consolidetur
locus cum medicinis propter disso-
lutionem urine. et alie iterum
penetrant usque ad os coxe et usque
ad nodum caude. et tunc signifi-
catio est quod tenta pervenit usque
illuc si non est in meatu tortu-
ositas. et in omnibus istis fistu-

lis penetrantibus preter eas que pe-
netrant prope marginem ani. non
est omnino curatio quia nec sanatio
et curatio earum ut dicit albucca-
sim est labor et vanitas ex stulti-
cia medici super quem formantur. Non
penetrantium autem curatio est fa-
cilis et est sicut scitum est in ca-
pitulo universali. veruntamen cau-
terium ignitum est magis ulti-
mum in iuvamento curationis ei
elargato prius orificio et ipsius pro-
funditate diligenter investiga-
ta sicut te scire feci in capitulo
suo. quatinus non decipiaris cum
cauterio sitque tenta cum qua in-
quiritur fistula subtilis valde
et similiter cauterium cum quo cau-
terizas eam sit subtile secundum am-
plitudinem eius. Verum curatio
fistularum penetrantium prope mar-
ginem ani sicut precessit narra-
tio sit secundum duos modos. quorum
unus est per incisionem cum con-
strictione spacii. et secundus est per
incisionem cum ferro. et operatio
primi modi est ut accipias tentam
plumbeam perforate extremita-
tis sicut acus et intromitte in
eam spacium ex filis ex lino aut
serico. deinde intromitte digit-
tum tuum indicem oleo inunctum
in anum pacientis et tentam
in fistula donec consequaris eius pro-
funditatem et sentias ipsam tentam
iam ad digittum penetrasse. tunc
replica caput tente cum ipso di-
gitto qui est interius et extrahe ipsum
per anum. deinde agrega duas ex-
tremitates spacii et stringe ipsum
strictione bona donec incidantur
iste carnes que sunt comprehen-
se cum eo. et quanto magis spac-

incidit carnem tanto plus in eius
addas stricturam. et pone tunc si
vis medicamen acutum in fistul(am)
ut totum mortificetur. et sit in
adiutorio casus ipsarum carnium
deinde curetur locus cum reliqua
curatione vulnerum donec sanetur.
Operatio autem secundi modi est ut non
stringatur spacus sicut narratum
est ad incidendum carnes cum eo.
sed ligentur tamen ipsius extremi
tates simul. et sit iste spacus gros
sior et firmior illo qui carnes in
cidit. deinde extende spacum cum una
manuum tuarum versus exteriora. et cum
altera manu tua incide illas car
nes que sunt inter duas extremi
tates spaci cum instrumento cur
ue extremitatis secundum figuram
falcis aut cum rasorio donec spa
cus integre liberetur. et tunc sit
occupatio in mortificatione fi
stule. quia licet quidam dicit quod
non est opus mortificare car(nem)
sed tamen incidere et curare cum medi
cina carnis creativa. mihi tamen
non videtur id tutum. deinde cu
retur locus cum eo quod conue
nit donec sanetur. ¶ Et scias quod
iste modus est melior et salubrior
primo quod est quia in incisione car(nis)
constrictione spaci dolor est lon
ginquus et continuus et ex hoc
timetur super infirmum ne spas
mus accidat ei quia locus ille
cartillaginosus est et in extremi
tate longationis terminatur lac
tus continens anum. immo quando ac
cidit illud necesse est succurrere
et spaci constrictionem laxare. In
incisione autem cum ferro non est
tantus timor propter abreviationem
operationis. Et iterum scias anuor(?)

quod sermo quem audisti est rectius(?)
et non extimes ut sit alia semita
seu ratio incurationem fistule pe
netrantis. quod est quia multotiens
probaui et neque aliquem sanare po
tui nisi secundum viam quam narraui
tibi. videlicet per incisionem totius
partis. et declinat ad illud etiam inten
tio antiquorum et precipue rasis in
libro diuisionum cum dicit fistule
quidem penetrantes non sanantur
nisi cum ligatione et extractione
cum falce. et causa quare non sana
tur fistula penetrans absque tota
li incisione carnium sicut osten
sum est non assignatur ab auctori
bus. michi autem videtur quod accidat
propter impedimentum egestionis et
humiditatum que retinentur intus
in profunditate fistule. verum post
quam inciditur locus non retinet
aliquid ex eis quia non est cauer
nosus sed equalis. ¶ Preterea con
tingit quandoque quod fistula non est
penetrans sed est propinqua penetra
tioni. quod scitur quando cum ponis
digittum in anum et tentam
in fistulam et inquirendo sentis
quod inter digittum et tentam non est
aliud nisi solum velamen. et tunc
sicut periti veteres iam dixerunt
necesse est ut ipsam facias pene
trare dum modo multam non
habet profunditatem. quoniam tunc fit
prohibitio ad hoc propter incisionem la
certi. et quanto fistula est minoris pe
netrationis tanto facilioris cura
tionis et minoris pauoris. et quan
to magis contrario illius. quoniam
tunc timetur ne processus incisio
nis perueniat ad lacertum contine
tem anum sicut diximus. et acci
dat super infirmum egritudo de

terior prima videlicet exitus age
stionis absq; voluntate. *Expl.*

Cap. xvij. de lapide q̄ nascit̄ in ve

Lapis aliquādo gn̄atur in renib;
aliquādo in vesica. et ut dicunt
accatores iuuenib; s̄m plimū
lapis gn̄atur in renib;. ⁊ pueri
in vesica. cuius collum strictū
est. p̄hibens matiam exire. vn̄
lapis efficitur. ¶ Verum de cā
⁊ curatiōe lapidis qui cōgrega
tur in renib; nō rememorabor
aliquid in libro meo qm̄ nūq̄
curatur bn̄ficio cyrurgie. sed de
lapide qui nascitur in vesica s̄r
quem cadit opatio cyrurgie su
narris cum abreuiatiōe s̄mōis.
Dico g° s̄m sn̄iam auctor q̄ cā
q̄re lapis nascitur in vesica est
humor crossus ⁊ viscosus. et si
gnificationes qb; cētificatur in
ea sunt plures. nam ex eis est
qd̄ urina egr̄ditur ex vesica al
ba ⁊ subtil' cum fece arenosa ⁊
cum difficultate ⁊ dolore vehe
menti circa ptes pectinis ⁊ pu
er tenet virgam manib; suis
⁊ fricat eam ⁊ laborat cum ea
⁊ erigitur sepe virga et egre
ditur anus. manuq; tractata
vesica q̄n durum sentitur in
ea. ¶ Spēs vō lapidis multe
sūt ⁊ diverse. nam alius ē par
vus. alius ē magnus. aliu' le
nis. alius asper. alius longus.
alius rotundus ⁊ ali' ramosu'.
Illius vō qui est lenis ⁊ rotun
dus facilis est egressio. s; illi'
qui est asper longus et ramo
sus egressio ē difficilior q̄r ne
cesse est ut addat in eius inci
siōe. Iterum ut dicit rasis alius
est qui frangitur cum medi

cinis. ⁊ alius ē qui nō frāgitur.
et ppt̄ hoc necesse est aliquo
tempore pbare ip̄m cum medi
cinis anteq̄ incidatur. ⁊ ex hui'
medicine sūt. sicut actor' spica. ca
lamus aromaticus. semen apij.
⁊ petrosillini. cassia lignea. caper'
costus. ⁊ similia ex medicinis a
peritiuis ⁊ incisiuis composita vl'
simplicia cum suco apij vl' feni
culi. aut iure ciceris nigri. et cō
fert in hoc mirabilit' cinis scor
pionis. ⁊ cinis cicadar. ⁊ ultimu'
ex eis est sanguis yrcinus. Cū
aūt curatur infirm' p mensem
studiose cū modis medicinarū
et nō sentit alleviatōe; neq; pro
vocatur urina. neq; etiam cum
ea egreditur urina. tūc certum
qd̄ lapis ē durus confirmatu'
⁊ nō obediens ad frangendum
tunc g° recurrendum est ad cyr
rurgiam. veritam̄ non est pre
sumptio ut extrahas lapidem
viri qui iam pcessit in etate. ne
q; si lapis fuerit sup̄flue magn'.
qm̄ sicut dicit albucasis timor
est ne incidatur aliqd̄ ex vesica
et moriatur infirmus. aut ne
accidat ei distillatio urine as
sidua pptēa qd̄ nō consolidatū
locus omnino. et iam determina
tum ē ab antiquis prudentib;
qd̄ curatio lapidis cum ferro ē
facilis in pueris quousq; conse
quantur. xiiij. annos. ⁊ difficil'
in senib;. qm̄ sicut dicit alb. cor
mēbra sicca sicca sūt quapptē eo
rum vulnera vix cicatricem i
ducunt. In iuuenib; aūt cura
tio est media. ⁊ ei cui' lapis est
magnus curatio est facilior. ⁊
minor ē contrario illius. ⁊ h̄ ideo.

qm lapis magn subingitu ad
pfundum pp suam grauitatez
unde ciaus inuenitur 7 facili
ad locum incidendi conducitur. ibi
qz securius retinet. Illius prete
rea q non sit incidendi subue
niatur sm huc modu. et est ut
paciens balneetur in aqua u dec
te sunt herbe lenificantes. sicut
malua. uiola. mellilotu 7 silia.
ut meatus urinales elargentu.
deinde instrumentum eneum uel
argenteum qd dicit sciringa oleo
ul butirum muneatur in unga
cum facilitate intromittatur.
7 suauit cum eo lapis a collo ue
sice remoueatur 7 usqz ad pfun
dum eius impellat. agunt eni
aut quidam. intromittut digit
tum in anum 7 cum ipo collur
uesice tractat. sicqz paulatim re
mouent 7 ad summum uesice p
munt.

De cura lapidis per incisionem.

Cum aut lapidem ex
trahere uoluens oportet i pmi
ut mudificetur infirm cuz cli
stere qd extrahat totum stercu
ab intestinis ne phibeat inue
tione lapidis cum inquiritur
aut ieiunet duobz diebz 7 parii
manducet. sitqz ei cibus sorbil
7 lauatiuus. pueris tn qui no
sut clisticandi 7 nequeunt ieiu
nare. phibeatur uno ul duobz
diebz ut no manducet ad libitu
set mensurate tuc pcipe ifirmo
ut de loco alto multociens salu
at ad locum quo lapis moue
atur 7 a supiori pte uesice ad
collum descendat. dein pparet
scannum in loco lucido in extre
mitate cui sedeat aliquis uir
qui pacientem teneat ante se.
eius tn coxe cum longa fascia
ligentur ad collum ut tota ue
sica sit decliuis ad inferiora. aut
uir q tenet ipm accipiat ei crura
maxime si fuerit puerulus 7 ele
uet ea ad supiora neqz dimittat
ipsam donec opatio compleatur.
deinde unge oleo digitum tuum
sinistre manus 7 intromitte eu
in anu pacientis. 7 cum altera ma
nu tua preme uesicam sup pec
tinem inferius 7 pquire de lapi
de donec qn stat sub digito tuo
7 duc eum paulatim ad collum
uesice. deinde pme sup ipm digi
tum tuum 7 impelle eum ad in
feriora usus locum in quo uis in
cidere 7 pcipe ministro suo ut ex
tendat testiculos 7 uirgam ad
supiora cum manu una. et cum
altera manu remoueat cutem
que est sub testiculis a parte in
qua sectio debet fieri. 7 tuc incide
sup ipm lapidem int anum et
testiculos no tn in medio imo
in latere sinistre natis. et sit sec
tio sm longitudinem exterius tn
ampla 7 interius stricta sm q
titatem qua possibilius sit egres
sio lapidis. deinde intromitte i
strumentu curue extremitatis
qd perrera uocatur. 7 extrahe cu
eo lapidem. 7 multocies ex com
prehensioe digiti qui e i ano
lapis aput sectionem egredit
absqz difficultate et absqz itro
missioe instrumenti pdci. Si uero
lapis est plusq unus tuc preci
pit albucasim ut premas in
primis magnum ad os uesice.
deinde incide sup ipm 7 extrahe.
post huc aut impelle paruum
et sic similit facias si st plures

duobus. Cum autem compleveris operationem tuam administra pullullos in oleo ro. et aqua frigida vel ovi albugine madefactos ut sedetur apostema calidum. deinde aggrega duas coxas pacientis si fuerit puer et liga eas cum fasciis decenter quatinus medicamen positum super vulnus consuetur. Cum autem apostema calidum sedatum fuerit fomenta locum sero et mane cum aqua decoctionis malve. mollis et similium. ut mitigetur ardor urine. et elargentur meatus per quos si qua superfluitas remansit de lapide exeat libere cum urina. Vulnus autem post collum vesice consolidationem si magnum fuit aggrega cum sutura eius labus cum instrumento aliquantulum renovatis donec sanguis provocetur: deinde curetur cum reliqua curatione vulnerum donec sanetur. Et scias quod multociens accidit ut sanguis congeletur in vesica et fiat ibi apostematio et urine prohibitio consequatur: et signum eius est egressio sanguinis cum urina. Propera ergo tunc et illum extrahe sanguinem cum digito si vulnus fuerit amplum: et si parvum cum tenta. nam si non extrahitur ille sanguis fiet putrefactio et corruptio in vesica. deinde abluatur vulnus cum aceto et aqua. Et oportet ut sollicites mentem tuam circa hoc quod nunc narro tibi. et est quod quando rogans in curatione lapidis non accipias sermonem illorum qui volunt prius lapidem querere. deinde post spatium extrahere. nam illud est error et duplicatio doloris super infirmum. verum cum lapidem volueris inquirere prepara tibi prius necessaria. scilicet instrumenta et medicinas que sanguinem abscidunt. deinde quere et cum inveneris non dimittas ipsum spe iterationis cum incisione alia vice immo illico extrahe. multociens quippe magis gravat inquisitio pacientem quam sectio. et ex instrumentis que extrahunt lapidem sit apud te plura et diversificentur inter parvitatem et magnitudinem et curvitatem ipsarum extremitatum ut administretur ex eis quod est magis conveniens apud necessitatem.

Preterea quandoque accidit ut cum lapis est parvus ad virge meatum descendit. et ex eo urine prohibitio consequatur: tunc ergo accelera curationem eius secundum quod narro tibi. et est ut liges virgam cum filo uno sub lapide ne redeat ad vesicam. et liges iterum cum alio filo super lapidem. deinde seca super lapidem in ipsa virga inter duo ligamenta et extrahe ipsum et facta solutione ligamentorum vulnus a sanguine mundificetur. et non est necessarium ligamentum superius nisi quia quando solvitur filum post lapidis extractionem redit cutis ad locum proprium et tegit vulnus. quare oportet apud ligationem fili ut extendatur cutis ad superiora. ut cum redit vulnus cohoperiat quoniam facilius incarnatur.

De cura lapidis mulierum.

Lapis in mulieribus raro generatur. quia sicut testatur Constantinus oratia [illegible] lapis con

aratur nō coadunatur: ꝓpterea q̄
collum vesice eaꝝ est curtum: et
foramina sūt larga et nō mul
tum sūt tortuosa. et curatio la
pidis in mulierib; ē difficilior
q̄ viris. ꝓpterea qd' loc' incisiōis
sup lapidem mulieri non est
ꝓpinqua a loco lapidis q̄re ne
cesse est ut locus incidatur pro
funde ⁊ in hoc est timor sicut t
testatur albucasim. verum cū
ad illud ꝑuenerit te necessitas o
portet te ꝯsiderare in primis an
mulier sit virgo an corrupta
Q̄ si fuerit virgo ponat medi
cus vl' medica digitū sinistre
manus in anū eius ⁊ querat
de lapide cūq; cum invenerit eū
cohartet ip̄m sub digitto suo
⁊ gradatim ad inferiora ipel
lat sicut precessit narratio donec
ducatur ad radicem colli. deīn
incidat sup ip̄m ⁊ extrahat sicut
te scire feci. Si vō mulier corrup
ta fuerit tūc precipe mulieri me
dice aut alicui obstetrici loco e
ius si inuenīri nō poterit que sit
bn̄ docta in re mulierum ut po
nat digittum suū in vulvam
infirme ⁊ inquirat lapidē ⁊ iā
posuit manum suā sinistram
sup vesicam ut comprimat cū
ea inferius. Cum aūt inuene
rit eum imprimat ad inferiora
donec ꝑueniat ad radicem colli.
deinde incidat sup ip̄m aput oppo
sitionem medietatis vulve in
radice colli. et extrahat.

Capitulum .xviij. de cauteriis.

Cauterium est res valde corpori iu
vativa. qm̄ adiuvat ad confor
tandum mēbra ꝓhibendo ne cor
ruptio spargatur in eis ⁊ exsic
cat humiditatē corruptam et
adiuvat ad restringendū fluxum
sanguinis. spissam ⁊ crossam fa
ciendo crustam. ⁊ iterū adiuvat
ut aperiatur via ⁊ pori. qd' sup
fluitas innaturalis nō crossi
ficetur. ⁊ ut calore coctionis fiat
attractio ⁊ humiditatum subti
liatio. ⁊ ad exitum separatio ⁊ nō
oportet ut fiat cauterium ad re
solvendū humiditates cū dolo
ris nisi in complexionib; natu
raliter frigidis ⁊ humidis. ⁊ simi
liter egritudinib; eidem q̄litatis
qd' est quia nō convenit caute
rium sicut testantur antiqui
calidis ⁊ siccis complexionib; et
egritudinib; eidem qualitatis.
qm̄ ignis naturaliter calidus est
⁊ siccus. ⁊ ꝓpter hoc inconveniens
est ut sanetur ex eo egritudo ca
lida ⁊ sicca. Est aūt cauterium
duplex. s. cauterium actuale ⁊
cauteriū potenciale. et cauteriū
actuale ē illd' qd' fit p ignem.
potenciale aūt qd' fit p media
nam comburentē: sicut cantari
des allumini ⁊ similia. ⁊ melius
est cauterium actuale q̄ poten
tiale sicut testatur albucasim
dicens. qd' ignis est simplex cu
ius actio non ꝑvenit n̄ ad mē
brum qd' cauterizatur ⁊ n̄ nocet
membris aliis continuate cum eis
nisi nocumento parvo. actio vō
medicine comburentis ꝑvenit
ad illud qd' elongatur ex mem
bris. ⁊ fortasse facit accidere mē
bro egritudinē difficilis sana
tionis et fortasse interficiat. sed
ignis nō facit illd' ꝓpter subtilita
tem ⁊ bonitatem sue substantie
nisi superfluat. Et scias q̄ in

hoc libro meo non rememorabo
nisi cauteria que sunt humido cor
pori magis necessaria · et que su
perius cadunt in usu · Verum qui
desiderat adipisci sciam omnium
cauteriorum que humano corpori
amministrentur vel amministrari con
venniunt · nec non multifarias for
mas instrumentorum quibus cauticatio
fit ad prudentem albucasim
dirigat gressum suum · ipse enim
recte locutus fuit ex eis in ultimo
sermone. ¶ Contra epilenciam
fiat cautium in fontanella col
li in extremitate occipitii. ¶ Con
tra maniam et melanconiam fiat
cauterium in summitate capitis
quod valet etiam ad emigraneam
et epilenciam. ¶ Contra cronicam
dolorem capitis fiat cauterium
super omne cornu capitis · et confert
etiam si fiat in occipitio · et huius
modi quidem cauteria conferunt
ad paralisim · ¶ Contra lacrimam
oculorum cauticari in medio capitis.
deinde cauterizari duobus caute
riis super duo timpora. si est flu
xus lacrimarum in duobus oculis.
et si est in uno cauteriza tantum in
uno latere · et confert ut fiat cau
terium in fontanella sub aure.
sed sciendum est quod cum fit caute
rium in capite non multum sup
os ferrum morari debet. ut sic
dicit avic cerebrum non ebulliat
et ipsius panniculi corrugantur.
¶ Contra fistulam que fit in la
crimali oculi si non confert cura
tio medicinarum elargato prius
eius meatu ferrum ignitum
per canellum ferreum vel eneum
intromittatur donec radices fistu
le comburantur. ¶ Contra dolorem
humerum et spatularum fiat caute
rium tribus unciis ab humero
inferius · et si accidit ut disloce
tur humerus propter humiditatem
lubricantem et non figitur in ho
ra reductionis sue · tunc fiat caute
rium sub titillico cum instru
mento triangulato donec pe
netret cutem usque ad latus aliud
prius tamen reducendum est dislocatio
ad locum suum. ¶ Contra dolo
rem et vitium epatis fiat caute
rium super ipsum epar. ¶ Contra do
lorem umbilici fiat cauterium
quasi tribus digitis sub ipso · ¶
Contra asma et vitium pulmonis
fiat cauterium apud radicem
gutturis in loco depresso et caue
ne pervenias cum cautio ad gu
tur · non quod combures nisi ex cu
te parum. ¶ Contra vitium
splenis fiat cauterium super ipsum
cum cautio habente duo cornua
vel tria · et est illud quod dicitur tan
gulatum et fac ut penetret cu
tem usque ad latus aliud · ¶ Con
tra dolorem lumborum fiat cautium
sub ipsis in fontanella. ¶ Contra
emorroydas fiat cautium tan
gulatum super inferiorem spondile
dorsi. ¶ Contra dolorem iunctuarum
manus et brachii fiat cauterium
retro digitis tribus a nodo. ¶ Con
tra sciaticam passionem fiat cau
terium tangulatum super sciam
et cum accidit ut dislocetur ex
humiditate lubricante tunc redu
catur ad locum suum · deinde cau
terizari super piscidem ancha cum
cautio simul circulo plusquam tu iam
signasti cum encausto in circu
itu piscidis sicut revolutum ut
cadat ipsa piscis in medio circu

u. 7 confert 7 cautium tangula
tum. Contra artéticam 7 do
lorem superior membror fiat cau
terium sup nodum pedis a parte
exteriori. 7 aliud similiter in fonta
nellis tribus digitis sub genu.
ista enim cauteria sunt communia
ad remedium toti corporis et ua
lent etiam contra ydropisim que
est spes asclitis. 7 similiter ualent
ad hoc cautia sup quolibet coram.

Capitulum. xviij. de combusti one ignis 7 aque 7 olei bulienti.

In curatione combustionis ignis
ut dicit auic. intentiones due prin
cipaliter requiruntur. quarum una
est ut prohibeatur uessicatio loci.
secunda ut rectificetur id quod est combu
stum. Cum ergo uis uessicationem
prohibere locum cum medicinis
infrigidantibus frequenter inun
ge. neque dimittetur exsiccare
immo in omni hora pannus in
fusus supponatur. 7 ex huiusmodi
medicinis sunt sicut aqua ro. super
niuem infrigidata. succus solatri
endiuie. unge pastoris 7 filium.
et de compositis est bonum hoc un
guentum. R. uitella ouorum 7 cum
oleo ro. 7 succo solatri conficiantur.
aut R. farina ordei ablutam 7
uitella ouorum 7 confice cum oleo ro.
et suco endiuie. Vitella est ouo
rum dolorem mitigant uehem
ter. aut R. boli armenie partes
duas. cerusse partem unam. opij
partem .s. conficiantur omnia cum
aceto 7 albugine oui. aut fiat
unguentum ex oleo ro. 7 cera. et
parum opij. aut decoquantur fo
lia malue in aqua dulci. deinde
pistentur cum oleo ro. aut ter
rantur lentes excorticate et ce
rusa 7 conficiantur cum aceto. Cum
autem locum iam inueneris uessica
tum tunc necesse est administra
re medicinas in quibus est abster
sio quedam 7 exsiccatio non ma
gna absque mordicatione. 7 ex eis
sunt sicut cimolea folia mirti 7
similia. et unguentum bonum ad
idem. R. cere partem unam. olei
ro. partes quatuor. resoluantur ad
ignem 7 addatur cerusa quantum
unguentum potest ex ea capere 7 mo
ueatur in circuitu diligenter. de
inde post infrigidationem addatur
albugini oui 7 parum camphore. deinde absque interuallo moue
atur donec inspissetur. Quod si ubi
fuerit ulceratio magna tunc lau
dandum est unguentum de calce a
bluta. et est ut conficiatur calx
bene abluta cum oleo ro. uel com.
et fiat unguentum. calx est ablu
itur sic. proiciatur super eam aqua
frigida donec cohoperiatur ex ea.
et sic per tres horas dimittatur do
nec parum infrigidetur. deinde
eiciatur aqua illa 7 supponatur
alia. 7 sic septies abluatur donec
eius separetur acuitas. Item R.
fimum columbinum 7 comburere
ipsum in panno lineo donec ac
cendatur. deinde conficiatur cum
oleo. aut R. cimolee 7 folia mir
ti. 7 ceram. 7 confice cum oleo ro.
et succo portulace.

Capit. xx. de spasmo superueniente uulneri.

Spasmus ut dicit auic. est egri
tudo neruosa qua mouentur
lacerti ad sua principia 7 inol
uentes in dilatatione. cuius tres
sunt spes. s. est protostenos. i. ante
rior quia tantum anteriora te
net. epistostenos. i. posterior quasi

tenens posteriora. et tetanus quasi totum tenens interpretatur. Spasmus autem distinguitur secundum causam. quoniam alius est ex repletione. et alius ex inanitione. et signa spasmi ex repletione sunt quoniam accidit subito cum repletione corporis nulla euacuatione precedente sicut solo uentris. uomitus. fluxus sanguinis febris et similia. Et signa spasmi ex inanitione sunt quod accidit secundum contrarium illius uidelicet post aduentum euacuationis. Spasmus autem ex inanitione uix aut numquam curatur. et curatio eius est balneum aque dulcis tepide. et inunctio spondilium et iuncturarum cum oleo uiolato tepido. et regatur patiens sicut febricitans cum frigida et humida dieta. et bibat lac dulce frequenter et uinum cum aqua multa. Curatio uero spasmi ex repletione est ut fiat inunctio in ceruice. collo. spina. et toto corpore cum oleis calidis sicut est oleum euforbii. castorei. laurini et silia. Vnguentum bonum ad idem. Recipe castorei. euforbii ana ʒ iij. piretri. thuris. mirre. aloes. masticis ana ʒ v. olei laurini. sambucini. sisamini. pulegini communis ana partes equales. cere quantum sufficit. conficiatur sic. terenda terantur et puluerizentur. et omnia simul cum oleis misceantur. liquefactisque ad ignem addatur cera et fiat unguentum. Vinum decoctionis castorei. spice. cinamomi. piperis. calamenti. sabuci. saluie. rute. simpliciter uel composite patiens frequenter assumat. Fiat gargarismus quod recipit sinapi. piretri. stafisagrie ana partes equales et bulliant in uino forti et melle. deinde cum collatura patiens gargarizet. Sternutatio prouocetur cum puluere castorei et piperis naribus iniecto. ponatur patiens in balneum siccum et diu sudet in eo. et cum unguento predicto se ungat. cumque hoc factum fuerit ducatur ad lectum molle et bene preparatum et cum parum requieuerit iterum ingrediatur balneum et tamdiu sic faciat donec sanus sit si deus uoluerit. intus tamen eius dentes aliquod lignum locetur. ne cum motus inuoluntarius superuenerit dentium constrictione lingua ledatur. et custodiatur ne frigus eum capiat. et accidant sibi peiora prioribus.

Explicit cyrurgia magistri Bruni longobucensis. Incipit prologus siue prohemium quodam modo uel operis conclusio circa finem.

Anno ab incarnatione domini millesimo. ducentesimo. quinquagesimo secundo. mense ianuarii. indictione decima. aput ciuitatem padue. in loco sancti pauli. Ego Brunus gente calaber et patria longobucensis sub spe diuini fauoris per omnia uestigia ueterum sapientum prosecutus huic operi debitum finem imposui. Suscipias ergo gratanter amice karissime et non erubescas neque exercites operari cum eo. nam aput compositionem eius non fui promptus ad aliud nisi ut colligerem et exciperem flores ex secretis ueterum quos ante inuestigaueram exercitio magno et ipsos agregaui in eo.

nam etiam animus meus quieuit
solum id excipe quod in libris erat
depictum. imo illud cum expe
rimento et ratione pensa cogni
tione decreuit. Quare non alie
nes animum tuum a fiducia pre
sentis operis quoniam est radix et fun
damentum totius artis et secretum
occultum. Et obserua te ami
ce secundum prudentiam tuam ab omni
nia dubitationis neque cupidi
tas inducat te ad illud aput
quod est ignorantia tua et artium
prohibitio. ne fama tue bonita
tis turbibus maculis denigre
tur. set declina te ad uiam per
ducentem salutem. et dimitti
te egritudines terribiles in qui
bus non est fiducia sanitatis. ex
hoc enim ueniet super te successio
laudabilis fama et gloria magna.
Deus omnipotens inspiret tibi
gratiam suam atque ad cognitionem
uie melioris perducat. amen.

Explicit liber cyrurgie magi
stri Bruni longobucensis.

Incipit breuis compositio cyrur
gie magistri Bruni longobu
censis post compositionem alterius
magne. et primo prologus incipit.

TIDEO
PERA
tione ma
nualis librum
componentem
breuiorem
siue: et ap
tiorem quam
composuerim andree tuam in
petitionem paduanensis laçare
porrexisti. quam licet propter uici
nitatem compositionis alterius
libri fastidio et labore repletus
nolui prolongare. imo ipsum cum
festinatione omni exceptione re
mota tam benigniter quam libenter
admisi. et sic incepi non egere ef
fectibus inuacare. Equum enim est
si tua dilectio hoc me sollicitauit peti
tio quoniam mihi diu filiali ac sincera
dilectione seruisti. Suscipias igitur
a te laçare petitum opus quod ti
bi Brunus longobucensis pu
rus amicus composuit.

Explicit prologus. Incipiunt capitula.

De sermone universali in vulneribus.

Primus canon seu regula que in omnibus occurrit vulneribus est ut sanguis refrenetur et prohibeatur ne fiat calidum apostema. Et hoc cum subtili dieta sicut ova sorbilia. caro pullorum cum agresta et similia. et etiam cum abstinentia vini. et ponere supra vulnus res frigidas. sicut albuginem ovi cum oleo rosato. aut sicut est pannus vel stuppa in aqua et aceto infusa. et si sanguis non desinit fluere pone medicamina fortiora sicut vitriolum et similia. et item si sanguis abreviatur et apparet aliquod ex apostemate. tunc fiat velociter flebotomia ex parte opposita si non sit aliquid prohibens. et administra resolutivum lene. aut adhibe curam apostematum. quoniam nisi removeatur apostema vulnus non restauratur. Post etiam aut diem aut quintam si sanguis et apostema cessaverint revertendum est ad restaurationem vulnerum. Sed oportet illum qui vult restaurare vulnera ut consideret an ista vulnera sint in carne an sint in nervo. quod si sit in carne iterum consideret an sit cum diminutione carnis vel cutis tantum. an si sint sine diminutione carnis et cutis. Et si sit cum diminutione carnis tunc pone medicinam que carnem generet donec equetur. Que quidem medicina exsiccativa et mundificativa est sicut est yreos et aristologia et similia. Sed oportet ut perspicias in istis vulneribus concavis ne fiat sinus. i. sacius et retineatur in eo putredo. quod si fit illud obvia ei cum ligatura stringendo. i. in profundo et in orificio relaxando. aut cum separatione membri. Quod si hoc totum non est sufficiens scinde vulnus usque ad concavitatem. et si occurrat tunc tibi nervus aut vena fac tamen inferius foramen ut putredo facilius currat. Cum autem caro est adequata cutis est facienda. et cutis fit cum medicina que solidat. Quia aliud est solidare aliud carnem generare. medicina est que solidat. i. que cutim facit stiptica est et non mundificativa sicut sunt balaustie. galle. et alumen.

Si vero fuerit absque diminutione carnis et cutis tunc ab ipso principio vulnus non est negligendum quin labia ad invicem coniungantur. quibus coniunctis ne iterum separentur cum ligatura teneantur. posita prius medicina incarnativa sicut est pulvis molendini quod etiam exsiccativa est et stiptica.

nō tñ mūdificatiua. set medi
cina que solidat stipticior ē. Qđ
si ligatura tantum nō sufficit
ad retinendum labia cōiūc
ta quia uulnera sūt magna. et
sm latitudinem tūc oportet ut
suantur deinde ligentur. Ista q
dem uulnera dum sunt recen
tia et sanguinolenta si taliť p
curentur cito sanantur. stolidi
tñ medici ↄtrarium faciūt. qr
cum deberent ptes coniungē
separant ipās ponendo oleum.
et lanam aungtm. et alia. et idō
uulnus qđ breuiť sanari potīat
cum difficultate sanatur. Modus
aūt suendi est ut incipias po
ab una extremitatum et faci
punctum unū et nodū. deinde
fac aliū in extremitate altera
pēa sue in medio tribꝫ uel qua
tuor punctis sm qđ indiges et
fac nodū in quolibi pse. sit tñ
spatium unius digiti int' unū
et reliquum. Qđ si uulnera fu
erint cōtusa. i. ex contussiōe fcā
alius modus adhibendus est.
quia pmo debet fieri flomia spe
cialiter si contussio magna fu
erit. postea ponanť pultes fcē
de farina furmenti aqua et oleo.
ut sanguis ille qui est in cōtu
sione coagulatus subtilietur et
resoluatur. quia si sic nō fieret
putrefieret fortasse membrū.
et si cum hͦ nō bñ resoluitur po
nantur uentose cum scarifica
tione et sanguisuge ī. et postqͣ
uulnus maturatum fuerit et
mūdificatum ab isto saguine.
curetur cum medicina que ex
siccat sicut alia uulnera. Et sci
as qđ in aliis uulneribꝫ nō de
bent poni pultes sicut in istis ni
si sint ab aere mutata ul' apsta.

De uulneribꝫ aūt neruoꝝ dico
qđ maior sollicitudo et maior cau
tela est adhibenda. qr nerui sūt
sensibiles ualde. et ppter hoc eoꝝ
uulnera de facili ducunt paciē
tem ad spasmum. Pma ergo re
gula in eis est ut dolor mitige
tur. et scissura si fuīt stricta dila
tetur ut putredo exeat et non co
adunetur interius qm̄ mēbrū
putrefieret. caue ēt ne medicinā
frigidam apponas nec putrefac
tam sicut pultes. dolor aūt mi
tigatur cū oleo calefcō tempe
rate. et si fuerit estas sit oleum
rosatum. et si yemps sit cōē. qm̄
oleum attrahit et mitigat sua
ppietate dolorem. Postqͣ uero
dolor mitigatus est et loc' bene
mūdificatus ponenda est me
dicina que neruos restaurat cu
ius natura calida ē et sicca que
habeat etiam filum subtilem
ut sine dolore penetret et a pfun
do putredinem trahat. et est sicut
calx uiua cum aqua dulci noui
es lota. sulfur uiuū et silia. Et
nota qđ qn̄ ponunť medicine
supra uulnera neruoꝝ debent
ad ignē aliqͣntulum calefieri
non tñ multum.

De medicinis que carnem ge
nerant et q̄ solidāt et q̄ uulnera
recentia ↄtinuant. et de hiis q̄
incarnant.

Unguentum bonū incarnant.
et exptum ad carnem gñan
dam. et est conueniēs oī cōple
xioni. Rx. olibani. masticis. alo
es. picis grece. aristologie rotun
de. ytreos añ ptes equales.
puluerigentur. et fiat ex eis un

guentum cum oleo et cera. Item pulvis bonus ad carnem generandam. Rx. farine lupinorum. farine horobi. olibani. yreos. mirre. sarcocolle. ana partes equales. pulverizentur et agregentur omnia.

De his que solidant. et de unguento

Unguentum mirabile solidativum et utile ad vulnera solidanda et ad faciendum cutim. Rx. gallarum. balaustiarum. aluminis roche. rosarum. olibani. litargiri. ana partes equales pulverizentur et fiat unguentum cum cera et oleo rosato.

De pulvere consolidativo.

Item pulvis bonus ad idem. Rx. litargiri. ossium combustorum. olibani. gallarum. balaustiarum. floris rosarum. vitrioli rubei combusti ana partes equales. fiat exinde pulvis.

De his que incarnant.

Medicamen expertum ad incarnanda vulnera. Rx. sanguinis draconis. olibani. calcis vive. pulvis molendini. foliorum pomorum ana partes equales. fiat ex eis pulvis. et si vis componere unguentum ex eis quod non est multum in usu facias cum oleo mirtino vel rosa.

De medicinis vulnerum

Unguentum expertum nervorum. ad vulnera nervorum. Rx. resine. euforbii abluti. picis. ana ʒ. ſ. olei ro. et cere quantum sufficit. Item aliud valde bonum. Rx. tucie ablute. calcis ablute ana ʒ. ſ. sulfuris ʒ. ij. serapini. terbentini ana ʒ. iij. olei ro. et cere quantum sufficit. Et quando huiusmodi medicine non sunt apud te omnes administra fecem que est in vasibus apium et similiter sola terbentina quam G. faciebat illud preci|pue in corporibus humidis sicut in pueris et mulieribus. et quandoque etiam administratur solum calx lota cum oleo confecta.

De accidentibus que apparent ad restaurationem vulnerum.

Quod quando vulnera distemperantur in caliditate. vel frigiditate. aut in siccitate vel humiditate restaurator debet providere et reducere ipsa ad temperamentum cum contrario. verbi gratia. Si est vulnus superflue calidum quod significat rubedo et caliditas in tactu appone frigida sicut cerusa et camphora cum oleo ro. donec removeatur illud quod superfluit de caliditate. et sic intellige de aliis qualitatibus. quia si sic non fit vulnus tarde sanatur. Alia etiam accidentia superveniunt vulneribus quibus eorum tardatur sanitas. ista sicut caro mala que nascitur in eis. aut caro dura circa labia vulneris. aut variole. aut malus sanguis qui est in corpore vulnerati sicut si fit ydropicus vel spleneticus et similia. que omnia considerari debent. et sicut caro mala pone medicinam corrosivam sicut flos eris. hermodactili et similia. Si caro dura removeatur cum ferro. et sic omnibus adhibe medelam suam. postea revertamus ad vulnus.

De fractura ossis capitis.

Fractura ossis capitis quandoque fit cum plaga. quandoque sine plaga. Illa vero que fit cum plaga cicius manifestatur specialiter si plaga fuerit magna. quia si est stricta oportet nos quandoque dilatare ipsam ut possimus de fracturam

certificam. 7 quia quandoque certificamur ca/
tantis ut cum digitto. set illa
que fit sine plaga nō mani
festatur de facili. Quare opor
tet ut tractes locum cū digit
tis tuis. qm̄ si os est inferius
plicatum inuenies ibi foue
am. et qñ; os nō plicatur s; sci
ditur 7 tūc nō cognoscatur sic.
īmo neccē est ut osideres ea q̄
apparent sup infirmum d' ac
cidentib;. Accidentia namq; si
gnificantia qñ; fracturam
sūt sicē apoplesia. epilensia. sco
tomia. defectus. appetitus. et
defectus uirtutis digestiue.
et expulsiue. febris acuta. 7 si
milia. Consideratō etiam cās
ul' pcussiōis. aut uirtutis pa
cientis. ul' etiam instrumen
ti cum quo fit pcussio non ē
inutilis. hec enim adiuuant
ad significandam fracturam.
Cum aūt de fractura c̄tificat'
fueris festinandū ē ad ossis
extractionem qd̄ ideō fit ut pu
tredo exeat ne cerebrum ledat.
Vnū tū scire oportet pu' secdm
testimōnium gl'osissimi galie
ni. qd̄ omis fractura cranei i
fit sm̄ unū duoꝝ modoꝝ. quo
rum un' est ad modum pectē.
et alius ad modum fissuē sui
rimule. Vnū considera diuersi
tatē int' unā fracturam 7 int'
aliam apud extractiōē. Cum
g' os extrahere uolueris p̄mo
capillos qui sūt c̄ca uulnus ra
di facias. deīn si uulnus ē stric
tum cum rasorio ad modum
crucis ipm incidas. 7 angulos
.i. cornes separa donec fractu
ra discohopiatur. tūc si sāgui

impedit te imple uulnus petiis
lineis undiq; inoui albugine
madefactis. 7 desup pone pluma
ceolos desup̄ eodem modo ma
defactos. 7 sic dimitte quousq;
sanguis constringatur. deinde
extrahe os. 7 modus extrahēdi
ēst ut accipias os cum tenacu
lis 7 extrahas si fuerit sepatum.
7 si tenetur in aliquo sepa tena
citatem ei' radendo ul' pforan
do cum instrumētis que conue
niunt ad illō. hoc tn̄ plane 7 cau
te ne tangas telas 7 cerebrum.
Qd̄ si fractura fuerit ad modū
scissure 7 sit os ex omni parte
firmū. tunc pfora trepanis s;
hūc modum. Pone trepanum
supra os circa scissuram ū uis
foramē facere. 7 reuolue ipsum
infra manus tuas donec pene
tret. deinde muta ipsū ad aliū
locū. 7 sic fac tot foramina quot
sufficiant. deinde pone spatum
in uno foraminum 7 eleuādo
manū supius incidatur t'mi
nus qui est inter foramen et
foramen. 7 fac sic donec sepetur
os totum. Sciendū tn̄ est quod
ista pforatio nō debet incipi
ab ambabus extremitatibus
scissure sicut stolidi putāt ma
xime qñ scissura longa est. set
eleua ex ea quantū sufficit ad
mūdificationem cerebri in lo
co magis dependenti. alia uō
scissura que remanet mediam
te natura sanabitur. nisi aliud
pspicias id est si sanies mūdi
ficari nō pōt absq; extractione
totius ossis illius scissure. tūc
enī necesse est totam scissurā
auferri qd̄ est nimis graue. Cū

autem os extractum fuerit imple uulnus totum diligenter peciis lineis subtilissimis et uetustis in oui albumine madefactis. et pone postea desuper plumaceolos de stupa iterum madefactos. et si uis infunde eos in uino stiptico et oleo rosato quoniam confortant panniculos et prohibent apostema. deinde liga ligamento lato et non multum stringatur ne panniculus apte metur. Cum his autem uulnus procura donec locus ab apostemate c[...] securetur. tunc incipe cum restaurativis. pone ergo medicinam que carnem generat absque mordicatione quoniam panniculus non sustinet illud. et puluis qui laudatur in hoc fit ex sarcocolla. thure. mirra. [illegible]. et aristologia equaliter. cum isto enim puluere restauratur uulnus. et caue ne ponas unguentum aut pultes ne panniculi putrefiant. et si fit in uulnere caro mala pone caute medicinam resoluentem ipsam sicut est hermodactili. et si uis ut os restauretur cito mediante poro sarcoidi da infirmo cibos grossos sicut sunt furmentum coctum. risi. extremitates et uentres animalium et similia. et ex grossis alimentis. Sed in principio usque ad securitatem apostematis subtilia dedisses sicut far et amigdalatum et similia. Et scias quod quoniam leditur aliquis panniculorum imminet periculum magnum. et si cum hec accidunt infirmo uomitus colericus. fluxus uentris. febris inseparabilis spasmus et similia hiis secundum plurimum morietur. de lesione autem medulle quod aliquis euadat uix cedere possum.

De uniuersali doctrina in fracturis ossium et dislocationibus eorum.

Ossa dupliciter patiuntur. aut enim franguntur et dicitur fractura. aut separantur a iunctura sua separatione completa et dicitur dislocatio. aut non completa et dicitur torsio. Ille ergo qui uult restaurare oportet ut cognoscat fracturam et dislocationem primo. Et signa dislocationis et fracture uniuersalia sunt quoniam fit gibbositas ex uno latere et in altero concauitas. et figura membri etiam tortuosa est specialiter quoniam coniungitur cum membro sano si est similis sibi. et multociens percipitur crepitatio ossis quoniam manibus tractatur locus. Postquam uero fractura seu dislocatio manifestatur tibi propera uelociter ad rectificandum uel reducendum ipsam ad locum suum. quoniam si tardatur accidit apostema uel induratur os. et modus rectificandi seu reducendi est ut membrum ab utroque accipiatur latere deinde leniter et suauiter distendatur donec ad suam redeat naturam. restaurator tamen dum ministri extendunt manibus palpando et comprimendo membrum rectificet. Cumque os rectum fuerit suauiter ligetur. i. non multum stringatur propter dolorem et apostema. nec etiam adeo leuiter stringatur quin os in suo conseruetur loco. et ubi egritudo est strictius ligetur largius tamen in extremitatibus quoniam istud est prohibens apostema expellendo materiam superius et inferius. Illud autem quod de medicinis ponitur in principio est sicut quoniam infunditur pannus in oui albumine et oleo ro.

et si timetur aliquid ex apostemate relaxa ligaturam et propera te ad flobotomiam. et unge membrum habundanter cum oleo camomellino. aut vino stiptico donec resolvatur. et si non resolvitur sic quoniam tumor est magna pone ventosas cum scalpellatione multotiens donec resolvatur. deinde de releva ad fracturam. Stolidi vero negligunt apostema et adhibent studium in fractura et ideo membrum incipit tendere ad lividitatem et nigredinem donec corrumpatur. Et ex medicine quidem que ponuntur post mitigationem apostematis causa restaurationis sicut recipias aloes. mirre. thuris. acatie. ana partes equales et conficiantur cum ovi albumine addito modico pulveris molendini i. farine que adheret parietibus ipsius. in hac confectione madefit pannus et postea supponitur membro. deinde ligatur sicut diximus. Et scias quod quando ponitur confectio. ponuntur etiam et astelle si fuerit fractura. quando in dislocatione non ponuntur nisi in ea que fit in spondilibus colli et dorsi. et est necesse ut fascie sint tres ad minus vel plus si est oportunum et sit latitudo earum secundum convenientiam membrorum. et consideretur etiam illud in longitudine astellarum. et antequam ponantur astelle ponuntur pulvilli de stupa sufficienter et ligantur duabus fasciis ne membrum ledatur ex eis. postea ligantur cum spaco non multum subtili neque torto. deinde cum fascia liga. Spatium vero solvendi et ligandi in omni fractura et dislocatione est de tertio in tertium vel de quinto in quintum. vel et de septimo in septimum diem nisi aliquod superveniat accidens. sicut est dolor et apostema et pruritus qui non tolerari potest quoniam tunc necesse est ut omni die ligatura solvatur et dolori succurratur cum oleo ro. et lana sucida. et si fuerit apostema curatur sicut diximus. et pruritus cum fomentatione aque calide. deinde revertendum est ad restaurationem ossis. Et scias quod quando fractura fit cum vulnere non ligatur cum eo immo remanet discoopertum. et ligatur postea per se cum bindello et mutatur sero et mane. neque ponitur aliqua astellarum super ipsum. immo elongatur ab eo quantum possibile est.

De accidentibus que apparent post restaurationem ossium.

Quandoque post restaurationem ossis accidit ex imperitia restauratoris ut membrum remaneat arcuatum i. tortum. et quandoque accidit ei subtiliatio cum debilitate ipsius. et quandoque iterum accidit ei nodatio que dicitur a vulgo supossum ex quo membrum deturpatur valde. immo multotiens prohibetur motus eius illius et precipue si fuerit apud iuncturas. De arcuatione autem membri que remanet post restaurationem fracture dico quod quidam stolidorum promittunt se ipsam sanare cum iteratione fracture non considerantes fortitudinem pori i. carnis callose que ligant ossa. et ideo eorum operatio cadit super periculum et fortasse vituperatur ex ea membrum deterius. Cum igitur vis sanare ipsam oportet ut consideres dispositionem

pōri. Ubi grā si porꝰ fuit debilis q̄
niam non est multum qđ fractu
ra fuit restaurata fomenta mē
brum multociens cū aqua de
coctionis camomille. altee mel
liloti. folioꝝ malue ⁊ similiū
donec porrus lenificetur. deinđ
frange locum fracture prime ⁊
rectifica mēbrum sicut tibi nar
ratum ē. Si uō porꝰ fortis ⁊ ma
gnus fuerit qñ iam sunt plu
res dies qđ restauratꝰ fuit. tūc
non est presumptio ut frangatᵘʳ
sic. immo necesse est ut incidatū
locus fracture et separetᵘʳ porꝰ
ab osse cum instrumēto. deinđ
rectifica membrū. et qñq; recti
ficatur in pueris cum extensi
one leui absq; fractura p̄cipue
si fuerit nouella qñ iam precesse
sit embrocatio aque mollifican
tis. Subtilitas aūt ⁊ debilitā
membri que accidit pꝰ sanati
onem fracture sanatur cū ha
bundantia ciborum facientiū
et cum embrocatiōe membri in
aqua calida. Grossatio uō sa
natur cum strictura forti ⁊ cibi
sbtilibꝫ facientibꝫ modicū nu
trimentū et etiam cū emplau
stratione stipticoꝝ. sicut qñ fit
emplm̄ ex aloes. mirra. olibano.
et acacia. ⁊ conficitur cum oui
albumīe. ⁊ qñq; etiā supponitᵘʳ
plumbum. Preterea q̄ñdo acci
dit tarditas et grauitas ī iūc
turis pꝰ uestigium sanatiōis
eaꝝ succurratur cum fomēta
tione aque mollificātis. i. ubi
cocte sūt h'be mollificantes si
cut camomilla ⁊ similes res
ei. ⁊ fricetur fricatione leui do
nec lenificetur. et ponatᵘʳ si uis
supra mēbrum petia madefacta
in sepo arietino eliquato cum
butiro ⁊ modico cere citrine.

De modo cōstringendi fluxum sanguinis.

Oportet cum accidit
fluxus sanguinis ut incipiaˢ
fortiter ad restringendū ipm
añ uidelicet q̄ īfirmo sincopi
accidat. et modus stringendi
est ut ponatur prius digitusᵘʳ
sup apertione uene ⁊ membrū
erigatur sursum si possibile
est. qñ succurritur ex hoc donec
p̄parentur medicine si nō fue
rint p̄parate sicut cōtingit mlᵗ
tociens ⁊ fortasse uiđ stat loco
medicine qđ est quia congela
tur aliquid ex sanguine sb di
gito ⁊ retinetur fluxus. et me
dicine quidem cōferentes sūt.
sicut aloes ⁊ gipsum ablutū
⁊ sulia. G. aūt dixit qđ nl'a me
dicina est utilior medicina de
thure. ⁊ est ut ℞. thuris albissi
mi. aloes. añ ptes equales. plᵗ
uerizentur ⁊ conficiantᵘʳ cū oui
albumine usq; ad spissitudiē
mellis. deinde accipe aranee te
lam ul' bombicinū molle. aū
pilos leporis qui sūt utiliores
in quibꝫ inuoluatur medicīa
deinde supra uulnus et ēca ip
sum appone. Item aliuđ ual
de mirabile. ℞. thuris. sangui
nis draconis. aloes. gipsi. gra
noꝝ interioꝝ pussullaꝝ. pulūis
molendini. stercoris equi ul' a
sini adusti. añ partes equalē
puluerizentᵘʳ sup uulnus aū cō
ficiantᵘʳ sic dixim'. Et fortaˢ
se sanguis nō stringitur cum
hoc specialiť si fluit ab arteria q̄
cognoscitur p saltum et iteratī

onem cum velocitate. tunc ergo
extremitates vene cum filo ligen
tur: et fortasse illud non est possi
bile quoniam contrahuntur et elongan
tur a vulnere. Quare oportet ut
succurramus cum medicina com
burente aut cum cauterio ignis
quod est facilioris et ultimi iuva
menti. ex hoc enim fit crustula
ex qua fluxus ylico retinetur.
et de medicinis comburentibus
sunt ut recipias calcis vive par
tes duas. vitrioli partem unam
et conficiantur cum ovi albu
mine. et si vis involve pilos le
poris cum eis aut bambacem.
et de fortibus sunt sicut trocisci de te
udonia et cuncta ex similia que
sunt in alio libro nostro.

De extractione telorum et astellarii et filium.

Cum sagittam vis extrahere necesse est ut conside
res an sit cum astula an absque
astula. Quod si astulam habuerit
tunc manibus accipe et cum agi
tatione levi ne rumpatur extra
he. Si vero sagitta sine astula fu
erit pone forcipes intus in vul
nere donec sagittam capiant
deinde suas extremitates stri
nge et paulatim agitando extra
he. Quod si vulnus strictum fuerit
ita quod forcipes intrare neque
ant tunc ipsum dilatandum est.
Sed oportet ut scias quod quando sa
gitta adeo penetraverit ut per
locum per quem intravit exire
non possit ex alia parte loci in
cidatur et extrahatur. Et multo
tiens invenies sagittas mul
tarum specierum quare oportet ut adhi
beas ingenium unicuique speciei
aput extractionem. Et si fuerit
ex sagittis que dicuntur barbu
late separa carnem in qua fin
guntur barbule cum incisorio.
et si prohibet illud nervus aut ar
teria tunc recipe illas barbulas in
canello eneo vel in cannula penne
anseris deinde sagittam extrahe.
non enim barbule finguntur in
carne postquam recipiuntur sic. Et
oportet ut perspicias ne locus vul
neratus sit fuscus aut lividus
quoniam illud significat sagittam
venenosam. Quod si hoc est incide
totam carnem venenosam si
separatur tibi. et pone medicinas
consumentes venenum sicut tyri
aca et similia. Si autem sagit
ta infigitur in osse non fortiter
set leviter moveatur donec pau
latim extrahatur. et si non est obe
diens ad extrahendum tunc de
tege os et perfora in ipso cum in
strumento donec locus dilatetur.
deinde extrahe. Spine vero et
stipites quando finguntur in
membris. et similiter ossa sepa
rata in vulneribus si non possunt
extrahi secundum predictum modum
cum tenaculis et aliis instrumen
tis extrahantur cum medicamini
bus attractivis. et est ut percipias armo
niacum et mel. et fiat ex eis em
plaustrum. aut recipe radices
arundinis id est canne vere et tere
ipsas. deinde adde mel et fac em
plaustrum. et si vis pone aristo
logiam longam cum eis quoniam
erit fortius attractivum.

De curatione fistularum. R.

Fistula sicut diximus in libro
nostro alio est ulcus profundum
angustum cum nodositate et
duricia carnis ipsum circundantis

et est sicut canna vel penna anse
ris penetrans in membrum. et
ipsa quidem dicitur ad similitu
dinem cuiusdam instrumenti os ha
bentis strictum et fundum am
plum. Cum autem vis curare nec
esse est prius ut cognoscas eius
dispositiones cum tenta .i. lon
gitudinem profunditatis eius.
et diversitatem ipsius. deinde si
orificium eius est strictum dila
ta ipsum cum instrumento. aut cum
quibusdam rebus sicut est medul
la canne siriace vel sambuci. aut
ebuli et similia. deinde abluatur
et mundificetur aliquibus diebus. et a
blutio eius est cum aqua sapo
nis. vel aqua salsa. et similiter cum
aqua cineris. Mundificatio vero
fit cum melle postquam resolvitur
in eis aliquid ex eris flore. Cum
autem fistula mundificata fuerit
necesse est ut desiccetur et morti
ficetur. Ponatur ergo medicamen
acutum usque ad profunditatem
eius cum licinio. vel quocumque alio
modo possibile est donec fistu
la desiccetur. deinde pascatur lo
cus cum butiro vel assungia
sine sale. donec caro combusta
putrefiat et cadat. et postquam fuerit
bene mundificata restaura con
cavitatem fistule cum medici
na carnis creativa donec sanetur.
et si non restauratur caro propter
hoc nec sanies egreditur digesta
et sine odore malo tunc scias ad
huc quod fistula non est mortua.
redeas ergo ad mortificationem
eius cum medicinis acutis si
cut diximus. et cave ne occulte
tur tibi profunditas propter longi
tudinem et diversitatem ipsius.

Et multotiens fistula non est
penetrans ad profundum. immo
semita eius est inter carnem et cutem.
tunc ergo pone tentam ligneam
ab orificio usque ad profundum eius.
et incide cum instrumento supra
tentam quousque uberetur tota.
nisi nervus aut vena sit prohi
bens illud. deinde auferas cum
incisorio carnem duram filtratam
ab omni parte donec nichil ex ea
remaneat. Quod si paciens non est
obediens ad hoc pone medicamen
acutum sicut narravimus. deinde
butirum et postea carnis nascen
cia. Et quandoque fistula non extin
guitur cum medicinis quoniam
fortasse corruptio eius est profundi
ta in membro vehementer propter lon
gitudinem dierum. tunc ergo illud quod
est ultimum in ea est cauterium
ignitum. et oportet ut sis sollici
tus in omni fistula ne fiat sacca
et retineatur in eo putredo. im
mo si fuerit illud succurre sicut
diximus in vulneribus. Si vero
fistula ordinatur in nervis vel
venis vel arteriis et est incipiens
possibile est ut sanetur cum me
dicinis sicut supra est narratum.
Quod si fuerit eius corruptio anti
qua tunc vix aut nunquam sana
tur. Et similiter fistula que ac
cidit in intestino aut vesica aut
alicui membrorum principalium.
vel alicui spondilium dorsi vel
costarum et iuncturarum sicut manus et
pedis aut sciphaca .i. quam penetrat
pelliculam ventris interiorem
secundum plurimum non sanatur. et in
omni quidem fistula que est secundum
hunc modum non oportet ut la
boremus multum. immo melius

est ut cōmittam ipām opatiōi
bꝫ nature ⁊ adiuuemus eā3 cū
mūdificatiuis ⁊ lauatiuis tātū;
sꝫ caue ne mundifices fistulā
penetrantem cum hiis q̄ habēt
acuitatem. sicut est flos eris et
similia. qm̄ fieret lesio in interi
oribꝫ. īmo mūdifica eam cum
melle ⁊ mō tantum. aut pone
cum eis sarcocollam aut aristo
logiam ul' yreos. ¶ Fistula aūt
que corrumpit os nō sanatū n̄
auferatur corruptio ei' tota ab
osse. s'm qꝺ aufertur etiam in
carne. oportet g° ut discohope
rias os si non est discohoptum
deinde rade corruptionem ⁊ ni
gredinem eius donec auferat'
tota. ⁊ administra postea restau
ratiua. Quod si ulcus nō restau
ratur p' hec scias adhuc ibi cor
ruptionem eē. detege ergo iteꝝ
et rade usqꝫ ad ultimū eius. de
inde restaura. v'm si corruptio
fuīt usqꝫ ad medullam sic' q̄ꝺ
accidit in ossibꝫ magnis time
nō timeas auferre os corrupt'
totum cum medulla sua. et si
ipā corruptio fuīt in toto osse
non est existimandum ut sane
tur nisi etiam auferatur os to
tum. ¶ De medicinis acutis
mortificantibꝫ fistulā; ⁊ cācrī.
Recipit suci trocisci de celidonia.
radicis celidonie. urine puero
rum añ ʒ. iij. calcis uiue. ʒ. iij.
arsenici citrini. ʒ. i. conficiātur
sic. Sucus et urina bulliant in
olla rudi et calx cum eis bene
incorporetur. deinde addatur ar
senicum ⁊ omīa simul agitan
do incorporentur ⁊ nō sup'flue
bulliant sꝫ parump. deinꝺ de

siccentur ⁊ informent' ex eis tro
cisci. et tere ex eis quantū uis ap'
necessitatem. ⁊ utere in fistulis
et cancris ad mortificationem
qm̄ est mirabile. ¶ Trocisci de
Recipe aceti uini fortis lib. aceto.
ß. mellis. ʒ. iij. eris usti. auripi.
floris eris. capi rosi. añ. ʒ. ß. cal
cis non extincte. ʒ. iiij. auri pig
menti. ʒ. j. sic cōficiantur. bulli
ant acetum et mel. ⁊ puluis cal
cis incorporetur cum eis. deinde
cetera sunt addenda p'ter aurū
pigmentum qꝺ ponendum est
apud inspissationem. Cum aūt
confectio fuīt aliquātulum in
spissata ab igne deponenda est.
deinde siccetur ⁊ fiant trocisci.
sunt enī ualde mirabiles. sꝫ ca
ue ne s'ues ipōs in loco humi
do qm̄ corrumpuntur.

De curatione cancri.

Cancer est apā durum melan
colicum in corpore nascens. et
non d' cancer nisi ad similitu
dinem cuiusdam animal' qꝺ est
quia in cancro sūt uenule rube
tendentes ad nigredinē ⁊ uiri
ditatem que assimilant' pedi
bꝫ illius. ⁊ similit' forma unius
in rotunditate est s'm forma;
alterius. Et causa quidem cācri
duplex est. qm̄ aut est antecedēs
aut primitiua. anteceꝺens aūt
fit ex repletione humoris me
lancolici corrupti. Primitiā u°
fit ex uulnere ul' ulcere neglec
to. Et signa quibꝫ cognoscitū
cancer non ulceratus sūt qm̄
in principio apparet sicut cicer
ul' faba. postea crescit ⁊ fit ma
gnus. et sūt in eo uenule quas
diximus que circūdant ipsū;. co

Hoc idem testat'
Auicenna li: 4to

lorqꝫ eius est etiam fuscus. & for
tasse inest ei caliditas quedam.
Signa uero illius qui est ulceratꝰ
sunt quoniam fetet multum. labia
etiam eius sunt grossa & uiridia.
atqꝫ exterius corrupta. Curatio
uero eius quando incipit est ut flobo
tometur infirmus ex uena me
dia et purgetur etiam cum epithimo
& abstineat a cibis generantibꝰ
coleram nigram. sicut sunt lentes
caules. caro uaccina. uinum grossum
sum & similia. Et sit eius cibus
caro arietina. edulina. pullina.
uitella ouorum sorbilia. & similia
his. deinde emplastra locum cum
rebus frigidis sicut est solatro.
plantagine & portulacis. aut
ungatur cum unguento isto
quoniam est mirabile. Rx. thucie bene
lote. olibani etiam abluti. ceru
se ana partes equales terantur &
cum oleo ro. ad modum unguenti
ti conficiantur. ista quidem omnia
sunt prohibentia additionem et
ulcerationem eius. licet non
remoueant ipsum quamquam. et for
tasse possibile est cancrum per
incisionem sanari dum est par
uus. sed cum fit illud non opor
tet ut remaneat aliquid de mem
bro inuaso. immo extirpetur ra
dicitus cum omnibus uenulis suis
deinde locus cauterizetur. Cura
tio autem cancri ulcerati est ut ex
tinguas caliditatem eius in pri
mis si adest cum frigidis ole
ribus. deinde cancer cum uacuo
capiatur. et ipsum ab omni cir
cuitu totaliter incidatur. san
guinemqꝫ diu manare permit
tas. immo exprimas loca circum
stantia ut facilius exeat. de

inde cauterizetur locus uehementer
et fortasse erit cum cautio dete
rior uidelicet cum est prope mem
bra principalia uel prope neruos &
propter hoc cancer in neruis est dif
ficilis sanationis. quoniam huiusmo
di membra neqꝫ incisionem ne
qꝫ cauterium patiuntur. Quod si
paciens non est obediens incisi
oni & est locus nouiter cancera
tus ut potest ex neglecto uulnere
uel ulcere. tunc possibile est ut e
radicetur cum medicinis acu
tis. Si uero non eradicatur opera
te ad incisionem & cauterium
sicut diximus. matibus.

De sermone uniuersali in aposte

Omne apostema aut est calidum aut
est frigidum. et quod est calidum
aut est a sanguine et dicitur fleg
mon. aut est a colera et dicitur
erisipila. frigidum uero aut est
a flegmate et dicitur zimia. aut
est a melancolia et dicitur sclirros .i. s
sclirosis. aut cancer. sed differt
cancer a sclirosi. quoniam cancer non
est expers doloris & inflationis
cum pulsatione quadam. & ap
parent in circuitu eius uenule
sicut diximus que omnia non
sunt in sclirosi. Signa uero fleg
monis sunt hec. calor. rubor. pul
sus. & dolor. & tumor. Signa erisipi
le sunt calor. rubor mixtus citri
no colori. doloris magnitudo.
et uelox augmentatio. Signa zi
mie sunt albedo & mollicies ita
ut si digitum compresseris quasi
signum foraminis facies. Signa
sclirros seu sclirosis sunt ingens
duricies cum nigredine absqꝫ
sensu.

De cura flegmonis.

Cura flegmonis est ut corpus in

primus mundificet p flomiā
deinde fiat administratō reper
cussiuor tm̄. sic̄ est acetum et su
cus solatri. sempuiue. endiuie.
portulace. v͛ge pastoris 7 silium.
et de compositis est bonum un
guentum pupuleon. sed caue
ne repercucias apā qd̄ est in collo.
sub assellis. aut in inguinibus.
qm̄ timetur ne materia redeat
ad mēbra principalia cum no
cumento. Ista quidem loca dicun
tur euacuatoria. qm̄ euacuant͛
p ea superfluitates principalium.
Q̄ si apā repellitur 7 nō augm̄
tatur bonum est. sin aūt pone
in augm̄to eius resolutiua cum
repercussiuis simul pporcionalit͛.
et de hiis que laudantur ī hac
hora ut dicat. b. est olm̄. ro. 7 silr͛
olm̄ camomellinum equalit͛
cum pupuleon est bonum. In
statu aūt 7 fine tm̄ resolutiua
ponantur. sicut farina ordei.
farina furmēti. farina fabarum.
olm̄ camomille. malua uiscus
7 similia. Si uō p hec nō resol
uitur apā. imo incipit facere
collectionem saniei. cui signū
est calor fortis 7 dolor cum pul
satione uehemēti. cum maturā
tiuis insistendum ē donec cō
pleatur digestio. deīn apiatur
cum instrumēto ut sanies cur
rat uelocit͛. et mediante quadā
maturatiue sint sic̄ pultes que
fiunt ex farina furmēti aqua
7 oleo. ul͛ assungia. 7 simulr͛ mal
uauiscus. semī lini. fenugreci
7 similia.

De cura carbūculi ul͛ antracis. R.

Quandoqȝ antrax ul͛ carbunculus est rubeus. et
qn̄qȝ est citrinus. 7 qn̄ȝ uiridis.
et qn̄qȝ etiam ē niger. 7 ē omīb͛
deterior. sed minus malus est
rubeus. Curatō aūt eius est ut
fiat in principio flomia. i. cum
incipit apparere qm̄ confert. li
cet phibitum sit apud quosdā.
sed ego etiam nō laudo illud p͛t
confirmationem. deinde minu
retur cibus infirmi. et comedat
tantum cibaria acetosa 7 stip
tica sicut caro pullor ul͛ edori
cum agresta. ul͛ aceto. aut suco
malor granator acetosorum
qm̄ ista omīa 7 similia sunt cō
fortantia cor cum uelocitate.
Cum aūt iam carbunculus est
apparens non est necesse ñ ut
maturetur. et de eis que matu
rant ipm̄ et etiā rumpunt sunt
sicut emplm̄ q͛ fit de fermento
cum oleo 7 sale. 7 ficus etiā pi
gues cum sinapi ul͛ nitro 7 olō
de lilio. 7 scias qd̄ non ponitur
supra carbunculum aliqd̄ rep
cussiuum omnino. sed laudatur
qn̄qȝ in circuitu eius tantum.

De cura erisipile.

Oportet in principio erisipile ut pcipia͛
solutionem uentris cum hiis
que coleram sine multa calefac
tione expellunt. deinde omīa
que in cura flegmonis dixim͛
gradatim facias. Sȝ caue te ab
illo qd̄ diximus de locis euacu
atoriis cum repercussiuis. 7 silit͛
qm̄ materia est uenenosa sic̄ mlt͛
tociens accidit in erisipil͛. non
oportet ut ponantur repercussi
ua nisi tm̄ in circuitu. 7 desup
resolutiua. qm̄ iam si refrenat͛
ad interiora inducit piculū pri
cipalibȝ qd̄ emendari fortasse
non potit. et iterum caue ne p

superfluam refrenationem indu
catur uehementia doloris. ⁊ inci
piat membrum corrumpi. quod
si accidit illud dimitte infrigida
tionem statim. ⁊ administra mol
lificantia. et fortasse erit neces
sarium apponere uentosas cum
scarificatione. De carazimie.
Apostematis mollis flatica cu
ra est ut infirmus purgetur
a fastidio ⁊ multiplicatione
aque. atque ab his omnibus que
flegma generant custodiatur.
deinde cum locum uis curare
pone id quod resoluit ⁊ exsiccat.
et ex eis sunt sicut quando madefit
stupa uel spongia in aqua cine
ris sarmentorum cum aceto mixta
aut in aqua saponis .i. lixiuium
quod fit ex duabus partibus cineris stri
pitum fabarum ⁊ tertia calcis ui
ue quando ei admiscetur cum oleo
ro. aut fiat emplastrum ex bolo ar
menico cum oleo ⁊ sale. quoniam est
mirabile. De cura sclirosis.
Sclirosis curatio non est nisi cum
eo quod resoluit ⁊ lenit simul.
postquam precessit mundificatio
corporis cum his que coleram
nigram expellunt. ⁊ de illis sunt
sicut adipes ⁊ medulle omnes
⁊ radix lilii. ⁊ mucillago etiam
fenugreci ⁊ seminis lini. ⁊ omnia
que dicemus in curatione scro
fularum. Eger quoque a cibis gene
rantibus coleram nigram custo
diatur omnino. De regimine apostema
Verum quodque apostematum post corru
postquam maturatur maturitatem.
indiget apertione. quoniam si non fit
membrum ad putrefactionem
⁊ corruptionem deueniet. et ex
membris sunt in quibus necessa

rio differtur apertio donec aposte
ma secundum sufficientiam matu
retur. ⁊ illa sunt sicut membra
carnosa. carnosa autem membra
⁊ ea que sunt prope iuncturas non
sustinent illud. quoniam neruí pu
trefierent et separarentur in iunc
tura. Et signum maturationis
secundum sufficientiam est quando apparet
lenitas apud locum ⁊ diminu
tio rubedinis. dolorque etiam et
pulsatio atque febris iam cessa
uerunt. Cum ergo uis apertionem fa
cere oportet ut sit in loco magis
eminenti et maturiori. ⁊ sit trac
tus perforationis tue ut dicit
auicenna p. 6. ad partem ex qua possi
bile est currere pus ad inferio
ra. et obserua te etiam cum his
ab incisione neruorum ⁊ lacertorum
et similium. et sis contentus
in membris equalibus .i. que non
reflectuntur sicut est brachium ma
nus ⁊ similia incidere secundum
longitudinem. ⁊ his que reflectun
tur sicut in lacertis ⁊ cordis et
apud oculum ⁊ similia incidere secundum
latitudinem. et iam narratum
est iste sermo cum distinctione
secundum complementum in libro no
stro alio. Postquam uero apostema
perforatum fuerit si necesse est
indicem intromittas ut cauer
ne ⁊ absconsiones rumpantur.
saniesque tota facilius exprima
tur. Set si apostema magnum
fuerit non est subito tota sanies
extrahenda. ne infirmo sinco
pis accidat. immo paruum ad pa
rum extrahatur. maximeque si
eger debilis sit uirtutis. deinde
imple uulnus cum stuello in
oui albumine madefacto. ⁊ alius

que fluxum sanguinis restri
nent si indiges illo. dein cura
uulnus cum medicina carnis
creatiua. sicut cetera uulnera
donec sanetur. et si indiget ma
iori mundificatione quam sit
in medicina carnis creatiua. id est
mundifica ipsum cum melle
et uino et similibus aliquibus
diebus. deinde redeas ad medi
cinam que carnem generat.

De cura scrofularum glandularum et similium cum incisione et sine incisione.

Loca in quibus
generantur scrofule sunt sic
partes colli. sub ascelle et ingui
na. Quarum quidem curatio quando
doque fit cum medicinis absque
incisione. et quandoque fit cum in
cisione. Oportet ergo ut nar
remus ambos istos modos secundum
abreuiationem sermonis. Modus
autem cum medicinis sine inci
sione est. ut primo paciens
purgetur cum eo quod deponit
flegma grossum. sicut cum pul
uere qui fit ex duabus partibus
turbit. et una ℥ et tribus zuccari.
et dieta eius subtilietur. id est ut
non multum comedat. et preci
pue in sero. neque etiam cibos
grossos. uel aquam bibat. deinde
ad curam localem properandum
est. et curatio localis est cum me
dicinis in quibus est mollifi
catio et resolutio simul. et de
medicinis probatis est unguen
tum diaquilon quod composi
tum est ab antiquis. et similiter
unguentum quod composuit G.
in libro catageneos. et unum
emplastrum quod fit de armoniaco
deblio et galbano cuius confectio est
ut recipias ex his tribus unguentis
partes equales. et in aceto uini for
ti usque ad tertium dimittantur
quatinus in eo liquefiant deinde
addito sulfure fiat emplastrum.
Unguentum diaquilon fit sic.
Recipe litargiri triti ℥ .i. et in patella
decoquatur cum addantur ℥ .ij. et s. oli
ueteris et simul agitentur. deinde
lentus ignis sub eis fiat. et coquatur
tur donec litargirum resoluatur
totum. deinde mucillaginis mal
uauisci ℥ .i. mucillaginis fenu
greci et seminis lini. ana ℥ .ij. su
mantur et paucis adiungantur.
deinde donec inspissetur coquatur.
Cum autem coctum fuerit ab igne
deponatur et tam diu postea agi
tetur donec tendatur et musco
sum fiat. Item magistri G. Recipe
sinapis. seminis urtice. sulfuris.
spume maris. aristologie. ǒblii
armoniaci. ana partes equales. o
lei antiqui et cere quantum suf
ficiat. Quod si administratio hu
iusmodi medicinarum non confert
scrofulis tunc propera te ad incisi
onem cum ferro. et modus in
cisionis est. ut accipias scrofulam
manu una et firmiter teneatur.
deinde seca tantummodo pelliculam
desuper secundum longitudinem; et caue
ne incidas sacculum in quo est
scrofula inuoluta. quoniam si incida
tur fit eius extractio difficilis
ualde. deinde accipe scrofulam cum
uncino. et excoria ipsam perfecte
ab omni latere donec cum suo sac
culo integre possit extrahi. quoniam
si contingat aliquid de sacculo re
manere scrofula reuertetur. et
si adultimum remanserit aliquid
de eo uel de scrofula quod extrahi

non possit. tūc medicamē acu
tum ponendū est donec ꝯsuma
tur. deinde cura uulnus sicut re
liqua uulnera. Et si eger nō est
obediens ad incisionem cū ferro
ro tūc cura ipm̄ cū medicami
ne acuto. et est ut excorietur pri
mo cutis supra scrofulam cum
aliquo ruptorio sicut cum ster
core columbino et cantaridibꝫ
tritis et confectis cum aceto. de
inde ponatur medicam̄ acutū
donec putrefiat et consumatur.
et de sectis est. ut ℞. calcis uiue.
ʒ. ij. arsenici citrini. ʒ. ij. realgar.
ʒ. ß. et conficiantur cum melle et
fiat medicamen. Sꝫ oportet ut
scias qḋ qñ scrofula est ꝯiuncta
neruis aut uenis uł arteriis nō
est presumptio ut curetur cum
medicina ista. neqꝫ etiam cum
ferro. qm̄ timetur ne huiūmodi
membra ledantur. Cum aūt scro
fula consumpta fuerit pone bu
tirum donec cadat in putredie.
deinde cura uulnus cum eo qḋ
conuenit donec sanetur. Prete
rea scire oportet qḋ qñqꝫ scrofu
la ducitur ad saniem et tunc nō
est necesse nisi ut maturetur
et pforetur sicut diximus ī apo
stematibꝫ. deinde ut eius residu
um ꝯsumetur ponendū est me
dicam̄ acutum.

De cura bocij.

Iam diximus in libro alio qḋ bo
tium est apā carnosum in gu
la adgeneratum. et cura eius
nō est ut consideres si eger ha
buit eum a natiuitate sua aut
accidit sibi postea. Qḋ si habuit
ipsum semp non presumas in
curatione sui. Si uō est acciden
tale et nō est magnū nec nimis
et uenis aut arteriis annectitꝫ
incide ipsum sicut diximus in
scrofulis et extrahatur cum sacu
lo suo. deinde si uulnus magnū
fuerit sue ipm̄ aliquantulum.
et pone desup que fluxum san
guinis refrenent. et curetur locū
donec sanetur. et cibi facientes
ipm̄ grām et augmētam sunt sicē
cibi frigidi et indigestibiles et
aqua specialiter crossa. Calidi uō
et digestibiles sicut panis bene
coctus et bn̄ fermentatus. caro
animalꝰ anni. edulina. pullina.
uinum clarum rubeū et similia
phibent ipm̄ grām et augeri.

De porris et uerucis et clauibꝫ

Accidunt in cor̄ et emoroydibus.
pore multociēs uerucę et clau.
et similiē emoroyde ēca anum.
et intus. tūc ḡ melior curatio et
uelocior est ut mūdificentur cū
instrumēto. et modus mūdifica
tionis est ut accipias uerucam
uł clauum. aut emoroydam cū
uncino. et extende ipām ad supe
riora. deinde incide eam apud ra
dicem. et si nō retinetur uncinus
in ea qm̄ est humida sicē accidit
multociēs quādo emoroys ē in
tra anū. et uerruca etiam in ca
pite preputij. tūc cape eam cum
unguibꝫ tuis. aut cum panno
aspero. deinde incidatur et extir
petur. et pone postea desup medi
camen acutum. aut fiat caute
rizatio cum igne ut eius cōsu
metur radix. deiñ cura uulnus
sicut reliqua uulnera. Qḋ si e
ger non est tollerans sup incisi
onem cum ferro et fuerit sicut
emoroys extra anum. aut uer
ruca tunc liga eam cum filo si

rico uehementer. et dimitte sic donec
pse cadat. deinde curetur locus sicut
dyximus donec sanetur.

De combustione ignis aque et olei bulientis.

Primum quod
requiritur in combustione est
ut locus uesicari prohibeat. et il
lud fit cum medicinis frigidis
sicut qn̄ infundit pannus frigt
in suco solatri. endiuie. portula
ce. et similium et supponitur. et de
compositis bonum est unguen
tum quod fit ex uitellis et albumi
ne ouoꝝ cum oleo ro. et aq̄ frīa.
ul' suco solatri. et similit' ungue
tum quod fit ex albumine oui
et aceto. et fortasse ponitur in eo
aliquid ex cerusa ul' opio. Quod
si locus iam uesicatus fuit tunc
huiusmodi unguentum administran
dum est. et est. ut R. cere partem .j.
olei ro. partes .iiij. et resoluantur
ad ignem. deinde extrahantur
et addantur ex cera partes due
et moueatur cum spatula donec
infrigidetur. deinde pone albu
men oui et parum camfore. agitando
etiam post hec non pretermittat'
donec inspissetur. Cum aut
ignis iam fecit ulcerationem pro
fundum. fac unguentum de calce
abluta multociens cum oleo ro. et
cetera quoniam est mirabile.

De doctrina cauteriorum.

Cauteriorum utilitas mult'
tiplex est. fit enim aliquando
ad prohibendum et exsiccandum
corruptionem membroꝝ. et ali
quando ad restringendum eme
rosagiam. i. fluxum sanguinis
faciendo spissam et grossam cru
stulam. et aliqn̄ etiam ut fiat
aptio uiaꝝ et poroꝝ quod et super
fluitas accidentalis exeat. et ue
niat coctionis fiat cursus et ad
exitum separabilis. et ego quidem
ponam de hoc cauteria quedam
in quibus s. magis occurrit usus.
et declarabo etiam in quibus egri
tudinibus fit iuuamentum uniu
cuiusque ipsoꝝ. dico ergo quod quando
fit cauterium in duobus cornibus
capitis prohibet dolorem eius cro
nicum. et cum fit in sumitate
ualet ad maniam ul' melancoliam.
sed huiusmodi cauterium debet
esse profundum. s. usque ad propinq
tatem ossis. quod etiam melius
est si caro prius ad modum crucis
aliquantulum incidatur deinde
cauterizetur. Item cauterium
quod fit super duo tympora ualet
ad lacrimas oculoꝝ constringen
das et ad aquam que descendit
in eos. i. cataractam. et si lacri
matio fuerit tantum in uno ocu
lo non fit cauterium nisi in uno
latere. Item cum fit in fon
tanella colli ualet ad epilensiam
et palisim. Item cum fit caute
rium tribus digittis ab humero
inferius confert dolori eius
et spatularum. Item cum fit
aput radicem gutturis confert
asmati et uitio pulmonis. Item
cum fit tribus digittis sub um
bilico confert eius dolori. Item
cum fit sup epar ualet dolori et
uitio eius. Item cum fit su
pra splenem confert eius uitio.
Item cum fit in fontanella lum
boꝝ ualet ad ipsoꝝ dolorem. Item
cum fit aput inferiorem spondi
lem dorsi confert emorroydibus.
Item cum fit tribus digittis a no
do manus supi' in posteriori ua
let ad dolorem iuncture eius et

bracchii. Item cum fit supra sciaticam
valet ad guttam sciaticam. Item
cum fit supra nodum pedis aut
in fontanella sub genu valet ad
remedium totius corporis. et cum
fit etiam in concavitate pedis va
let ad podagram.

Explicit liber. scilicet brevis com
positio cyrurgie magistri Bruni
longoburgensis quam composuit
post compositionem alterius magne.

Incipit prologus sive prohemium
sive conclusio operis post ipsum compositum.

Anno dominice incarnationis. millesimo.
ducentesimo. Quinquagesimo tertio. mense
augusti. xi. indictione. Ego Brunus
longoburgensis prestante clemen
tia conditoris cui gratie sunt infi
nite hoc opus inceptum debito
modo complevi. Cuius quantitas
secundum extimationem est septima pars
alterius libri magni quem com
pilavi andree. aut est parum plus.
Recipe ergo ipsum gratanter o laça
re et operare cum eo secure ubicum
que vis quoniam feci ipsum sub umbra
alterius in quo est sermo verus.
et non scripsi in eo nisi quod asserit
G. et alii sapientes antiqui.

Incipit prologus in libro cyru-
gie magistri Rolandi parmensis.

EDI CIN AEQ UIU OCA TUR

ad duo. Vno enim sensu dicitur in-
strumentum medici. Alio vero
dicitur ipsa ars secundum quod ipsa dividitur
in theoricam et practicam. Est autem
triplex instrumentum medicine per quod
medicus diligenter medetur, scilicet
dieta, potio et cyrurgicum instru-
mentum. Primo enim eger est die-
tandus. Secundo potionandus. Tertio
siquid est superfluum in ipso quod per
predictum instrumentum, scilicet potionem,
nequit removeri per cyrurgicum
instrumentum est extirpandum. Cum
autem ista tria instrumenta quandoque ad invi-
cem sibi deserviant, de dieta et me-
dicina multi a pluribus fuerunt
libri conditi, de cyrurgia vero nul-
li vel pauci. Magister Ro. tamen roga-
tu sociorum et amicorum suorum, tum propter
paucitatem tractatuum de cyru-
gico instrumento quemdam tracta-
tum edidit quem cyrurgiam ap-
pellamus. In cuius principio ista requi-
runtur. Intentio. Causa inten-
tionis. Utilitas. Particio operis.
Ordo tractandi. Libri titulus. In-
tentio est soluta vel continua
vel superflua cyrurgie beneficio
curare. Causa intentionis fuit
inopia librorum et intercessio amico-
rum. Utilitas est curationis conti-
nuitatis solutionis et superfluitatis
facilis et certa noticia. Partitur
hoc opus in iiii. particulas pro va-
rietate partium humani corporis.
Ordo tractandi talis est. In prima
particula agit de lesione que fit
in capite usque ad collum. In aliis
tribus non servans ordinem mixti-
tractat de qualibet lesione aliarum
partium intermiscendo curas de
apostematibus, de cancris et fistulis. Ita
finit tractatum suum. Libri titulus
talis est. Incipit cyrurgia magistri
Rolandi. Cyrurgia dicitur a cyros
quod est manus et agya quod est actio
eo quod in actione manuum operatione con-
sistit. Incipit auctor primo de le-
sione capitis, ideo quia dignior pars
corporis est et appellatur. Vel sciendum
est quod humanum corpus in quatu-
or partes, scilicet in animatam, vitalem,
nutritivam et generativam. Est autem
caput dignior pars quia superiorem
locum optinet. Fundamentum est
enim tam rationis quam ceterarum animalium
virtutum. Primum ergo de capite trac-
tatum censuit proponendum, quia
ab ipso ceteris membris sensus et mo-
tus ministrantur. Antiqui enim
philosophi caput radicem cete-
rorum membrorum corporis esse asseru-
erunt et hominem arborem inversam as-
similaverunt et a capite quasi a ra-
dice simpliciter inceperunt et in plu-
rima membra vel in ramos exten-
derunt. Vel dignior pars dicitur
quia prius apparet videntibus. Vel quia
anima principaliter dicitur habitare in cere-
bro, quamvis Augustinus dicat quod
anima nec in minoribus minor nec

in maioribus maior repente. Dicitur autem principaliter habitare in cerebro propter principalitatem operationum quas in eo exercet. unde dignior pars corporis iudicatur. Et primo tractat de craneo gratia [illegible] et ad maiorem eiusdem curationis evidentiam de cerebro quedam sunt pertractanda. Est igitur cerebrum album. humidum. leve. multum habens de spiritu et multum de medulla tribus cellulis distinctis duobus panniculis cohopertum. Tres cellule dicuntur anterior media et posterior. In anteriori fit ymaginatio. In media ratio. In posteriori memoria que sunt operationes trium principalium virtutum. scilicet fantastice. logistice et memorialis. Anterior cellula est calida et sicca ad alias operata. multum habens de spiritu et parum de medulla. Media calida et humida ad alias comparata multum habens de spiritu et multum de medulla. posterior frigida et sicca ad alias comparata parum habens de spiritu et parum de medulla. et ideo secundum diversas complexiones cellularum diversa sunt exhibenda medicamina. Duobus panniculis cohopertum scilicet piamatre et duramatre.

Explicit prologus. Incipiunt capitula.

Quibus modis caput vulneratur. et de signis lesionis panniculorum cerebri. [illegible] tula.

De manifesta fractura cranei cum amplo vulnere. ut ense vel alio simili. et cura eiusdem.

De carne superflua si super duram matrem excreverit.

De superfluitate carnis nate super iuncturam cranei. et qualiter usque in finem debeat curari.

De apostolico cyrurgico quomodo fiat.

De manifesta fractura cranei cum stricto vulnere. [illegible] simile.

De fractura cranei in modum [illegible]

De fractura eiusdem quando est in alia parte depressum.

De vulnere capitis sine fractura

De embroca ibidem ponenda [illegible] cranei. nenda pro temporis varietate.

De ungueto fusco ibidem ponendo et quomodo fiat.

De tumore capitis sine vulnere cutis cum manifesta lesione cranei. et cura eiusdem

De cura eiusdem si craneum non est fractum et per que signa certificamur.

De cura capitis quando cutis est incisa cum craneo in multa quantitate vel alio modo dilaniata.

De pulvere rubeo faciendo.

De cute incisa cum modica parte cranei.

De cute que a capite sine craneo fuerit separata cum ense vel alio

De vulnere profundo [illegible] simili. facto in contumacia capitis [illegible]

De subtilis qualiter debeant fieri in naso vel in alio nobili membro.

De vulnere teli iuxta collum vel narres sive sit in profundo sive in angusto meatu et tortuoso et sive ferrum sive lignum habeat sive non et de cura eorundem.

De vulnere sagitte barbulate. et cura eiusdem.

De cura capitis sine vulnere.

De cura tinee et capillorum evulsione.

De cura eiusdem sine capillorum evulsione.

De pustulis que nascuntur in capite.

De superfluitatibus que consurgunt ibidem.

De cauteriis que fiunt ad maniam frenesim et epilensiam. et quibusdam incisionibus.

De egritudinibus oculorum et cura eorum.
De pilis qui preter naturam in pal
pebris oriuntur et de quibusdam
aliis superfluitatibus.
De lacrimis oculorum constringendis.
De pruritu oculorum remouendo.
De panniculo oculorum corrodendo.
De puluere faciendo ad idem.
De rubore oculorum.
De sanguine oculorum qui consurgit
ex percussione et de tumore si
ue intus siue extra.
De inuisione palpebrarum superiorum
et inferiorum et de aliis superfluita
tibus que in eis oriuntur.
De fistula nata inter oculum et nasum.
De cura nasi a superfluitatibus.
De superfluitate carnis que uidetur
esse polippus et non est. Epi.
De polippo et de signis curabilis polip
De cura eiusdem cum ferro calido.
De cura eius sine ferro.
De cura polippi que exit per palatum s.
De cauterio contra polippum.
De cancro nato in labiis uel gin
giuis. uel in alia parte faciei
et cura eiusdem.
De gingiuis si fuerit in cancer.
De fissura labiorum et cura eiusdem.
De punctura labiorum et cura eiusdem.
De disiunctura mandibule.
et cura eiusdem.
De fractura eiusdem cum uulnere.
De fistula ibidem nata et cura eiusdem.
De brancos ibidem innato.
De dentium dolore mitigando
uel auferendo.
De pustulis in facie nascentibus
et cura earumdem.
De doloribus aurium ex quacumque
causa proueniant.
De cura earumdem si non fit ibi
apostema uel uermis.

De signis apertis quando non est ibi ci
ter uel sequi debeat et cura eiusdem.
De uermine in aure occidendo. et
extrahendo.
De quolibet alio extrahendo si
in aure ceciderit.
Expliciunt capitula. Incipit liber.
Quibus modis caput uulneretur
et de signis lesionis panniculorum cerebri.
Caput diuersis modis
uulnerari contingit. vulnera
tur enim aliquando cum fractura
cranei. aliquando sine fractura eius.
fractura uero cum uulnere cranei
aliquotiens est magna et mani
festa. aliquotiens parua. Et
est sciendum quod fractura cranei
peior est cum paruo uulnere quam
cum magno. In paruo enim uul
nere ad hoc quod reparetur crane
um facienda est maior incisio.
Sed tam magna quam parua alia est
cum magno uulnere et largo.
alia cum stricto et paruo. Que
cumque uero fractura cranei sit de
lesione panniculorum cerebri sem
per est dubitandum. nam aliquando
duramater aliquando piamater leditur.
Cum autem duramater leditur
per hec signa cognoscitur. pacienti
namque dolor adest in capite ex
solutione continuitatis. Rubor
faciei ex spiritibus illuc concurren
tibus. Oculorum incensio ex eadem
causa. nigredo lingue ex febre.
alienatio mentis ex nimia pertur
batione spirituum et humorum. Ce
terum piematris lesio per hec si
gna cognoscitur. scilicet defectu uir
tutis appetitiue. retentiue. dige
stiue. et expulsiue. ablatione uo
cis ex spiritibus et fumositatibus
neruos motiuos lingue replentibus

tibus pustule quasi in facie solent
supervenire ex nutrimento attrac
to actione nature et non incorporato.
Sanguis et sanies ab auribus
et naribus fluere ex eadem cau
sa. vel ex defectu retentive. Et etiam
constipatio ventris ex spiritibus
confluentibus ad vulnus. et depau
perantibus nutrimenta membrorum
et inferiora. ¶ Et nota quod si con
stipatio vel fluxus sequitur mor
tale est. Et quod deterius est rigor
febrilis ter vel quater in die paci
enti solet accidere. et hoc pessimum
signum est quia tunc calor natu
ralis deserit partes extremas quas
ultimo petiit. et hoc est certum si
gnum mortis. Et omnibus sive
pluribus supervenientibus de predic
tis ad plus usque ad .c. dies mors
expectetur. Et maxime si aliqua
miringarum cerebri lesa sit mori
etur eger in primo plenilunio
adveniente ut in pluribus. hoc
enim contingit ex hoc quod celestia
corpora effectum habent in terre
nis. et luna mater est humidita
tis. humiditate lune adveniente
augmentantur humiditates ter
renarum ascendentium et tunc humiditas
cerebri augmentatur. et ebullit ce
rebrum cum interne in maiori quan
titate nequeat contineri. unde
exit. quoniam non habet obstaculum et
ita moriuntur. ¶ Quia ergo de frac
tura cranei magnum sequitur pe
riculum qualiter fracture cra
nei subvenire possimus per ordinem
prosequamur.

Cum multe sint capitis egritu
dines. ut cephalea. cothopagi
a et emigranea. illas solummodo
auctor in tractatu assumit que
cyrurgie solent curari beneficio
ut est solutio continuitatis que quan
doque fit in anteriori parte capitis.
quandoque in media. quandoque in posteriori
cellula. Quod ideo distinguendum
est quod artifex providus unicuique
reddens quod suum est secundum diversita
tem naturarum unicuique compe
tentem adhibeat curationem.
Cum autem fractura cranei est in
anteriori parte capitis licet defec
tus medulle expostulet calidorum
plurimam suppositionem. natura
tamen ipsius cellule prohibet cum ipsa
videtur calida et sicca. et ex hoc ha
beat virtutem attrahendi nutri
mentum calidum et siccum. unde
minus in ea parte utendum est
vehementer calidis. licet potius
restauratio carnis habeat fieri
per calida et humida. ¶ Fractura e
xistente in media cellula non
est facienda suppositio calidorum
ne ei fiat putrefactio cum sit ca
lida et humida et multam habens
medullam. ¶ Fractura existen
te in posteriori parte necessaria est
calidorum appositio. quia frigida
est et sicca naturaliter. ¶ Nota eti
am quod non potest reparari crane
um ex toto ante .xxx. vel .xlv. di
em. nisi sit in puero. vel adolescen
tulo. ¶ Et est sciendum quod in quo
libet vulnere timetur spasmus
tam de repletione quam de inani
tione. Si sit nimius fluxus de ina
nitione et non debet flobotomari. et
Si parvus de repletione. et debet
fieri minutio de vena cephali
ca si fortis sit. iuxta illud .v. Nervi
etc. ¶ Si non fiat vulnus ita
procedendum est. In prima die non
debet fieri incisio ne sincopizet

apparet emorosagiam quod est nota di
gnum. Si uero minime fiet uel per
cussione magna fuerit emorosa
gia. stuppa delicata a squamis
bene mundata infundatur aqua
et postea exprimatur. deinde asp
gatur puluis de sumach. et ultra
quod consolida. mumia. et bolo. et im
ponatur uulneri. et super stuppam
madidam iterum aspergatur de eodem
puluere. et postea supponatur stu
pa non madefacta. et ultimo pluma
colus. Ista enim constringit ex
tremitates uenarum. Similiter stu
pa cum albumine oui idem facit
cum eisdem puluribus et magis
constringit. ¶ Albumen oui so
lummodo in estate. album cum
uitello in yeme. quia aliquantulum
est magis calidum quam album.

**De manifesta fractura cranei cum
amplo uulnere ense uel alio simili.**

Cum fractura cranei magna et
manifesta cum largo et amplo
uulnere fuerit. ut si fiat ense uel
alio simili ita quod os uel aliquid
aliud quod remoueri debeat sit in
in aliquo tempore a medico si fieri potest
illico extrahatur. ne sanguis mul
tus effluat. uel aliud impediat
sicut est sincopis. Subtilissimus
pannus de lino uetus ne asperitate
sua ledat inter craneum et du
ram matrem uelut ex obliquo caute
te mittatur cum penna. In ore uero
fracture cranei pannus de lino uel
de serico quod longe melius est ita
quod extremitates panni undique
sub craneo cum penna uel tasta
non imponendo ex directo pro
uide immittatur. ne putredo ab
exterioribus fluens ad duram ma
trem decurrat. et maiorem lesi

onem cerebro inferat. De spongia
uero marina diligenter lota et ex
siccata idem fieri consueuit. spon
gia lauari debet ut amittat sal
sedinem. et hoc uicesies ne tamen nimi
tate sua mordicet piam matrem
uel duram. quia omnia mordica
tia sunt calida et corrodentia. Hec
enim putredinem ab exterioribus
deriuantem uelut bibula reci
pit. Ad hec magis ualet purpu
ra uel samitum uel etiam palium.
quia isti panni spissitudine sua
resistunt putredini ad interiora.
Raris etiam pannus de lino uel
de serico ualet. ¶ Vulnus autem
extrinsecus totum undique petiis
lineis albis et delicatis in albumi
ne oui infusis. et aliquantulum
expressis diligenter repleatur. Est
autem sciendum quod non oportet appo
nere albumen oui de estate emo
rosagia. ne frigiditate sua sani
ei generatio impediatur. et na
turalis calor ibi minoretur. plu
ma colus desuper ponatur. et pro uari
etate partis capitis caute ligetur.
pluma colus dicitur a pluma qua im
pletur. et debet fieri ad modum
sacelli. pluma quidem delicata
loco uulnerato apposita proprie
confortat calorem naturalem
bis in yeme. ter in estate mutte
tur. bis in yeme quia frigiditas
impedit saniei generationem.
caliditas econtrario. paciens uero
super dolentem partem ad iacen
dum locetur. ut putredo ibi gene
rata liberius exeat. ne inficiat
duram matrem. Ratione etiam com
pressionis minoratur dolor. Spiritus
enim currentes ad locum dolentem.
et non inuenientes liberum detur

sum se retrahūt. ut pōt uideri in
capite dolente compresso. Cum
hac aūt cura usq; ad cranei ple
nam restaurationem est īsistē
dum. De carne supflua sup

duram matrem excrescente.

Si uero ante cranei reparationē
aliqua supflua caro excreuerit
spongia marina nō bene lota
et exsiccata supponatur. quousq;
caro supflua corrodatur. Et
est sciendum qđ supflua caro
nō crescit sup duram matrem
cum sit membrum ita nuosū
ut uesica. unn non pōt ipīe cohe
rentiam ꝫ crescere pōt sup ipm̄
cranei reparationem. Ubi ergo
excreuerit caro mortua in circum
ferentia pori sarcoides debet sup
poni spongia ut dictum ē sup
duram matrem. De supflu

itate carnis nate sup iuncturā

Sterū si pt̄ reparatiōem cranei.
cranei sup ipm̄ reparamentum
caro supflua creuerit puluere;
de hermodactil' sētine ponere cō
sueuimus. quia puluis iste le
uiter ꝛ sine uiolentia corrodit.
vulnus aūt extrinsecus cū pā
no solo ꝛ carpia usq; ad finem
pfecte curam̄. Carpia. i. carpitū
panni. siue rasura. post uulnerū
consolidationem apliciō; cyrur
gicum supponimus. Et nota
qđ quidam nō apponūt appositi
onem aplio; ppter nimiam at
tractionē; et consumptionem.

De aplicon cyrurgico q̄mō fiat.

Apostolicon cyrurgicum sic fit.
℞. picis naualis. ℔. j. picis grecē.
. i. colofonie. ℔. ß. Galbani. Serapi
ni. āmoniaci. opopanac̄. an̄. ℥.
ß. cere ℥. iij. in estate. in yeme. ij.
Et nota qđ plus de cera ponitur
in estate quā in yeme ꝑp liquefac
tionem. cōtrio in yeme ꝑpt̄ conso
lidationem ne indurescat. ace
ti. ℔. ß. Fit aūt sic. Acetum in sta
gnato cum gūmis que nō de
bent teri ponatur. s. Galb. Serapi.
opopa. pix naual'. et sup ignē;
ponatur ut liquefiant. et cum l
iquefacte fuerint parz de ipō in
aqua frigida mittatur ꝛ cuꝫ se
tenuerit ꝛ colorem mutauerit
pix greca puluⁱ͛zata in supra
dicta quātitate cum mastice ꝛ
olibano an̄. ℥. ß. pulueriꝫatis cū
p̄dictis in stagno mittatur. et
cum spatula semp agitando bn̄
simul omīa incorporent̄. Cum
aūt de sub albido colore quasi i
citrinum colorem deuenerit si
gnum habes plene decoctiōis.
stagnatum g̊ ab igne remoue
as. ꝛ ℥. ß. terbentine adiungas.
et cum p̄dictis diligent̄ incor
pora. hec aūt omīa sup aquam
frigidam cola. ꝛ manib; unctis
oleo laurino ul' aliquo liquore
manus laxa iuxta ignem ipō
de aqua extracto. ut ꝛ aqua in
de exeat. ꝛ in magdaliones for
mare ualeas. Valet aūt aplio
cirurgicum ad splenem. et post
ossis consolidationē in fine nō
in principio quia dissolutiua ī
sunt. valet etiam ad coequatiōē;
ossis ꝛ uulneris ꝛ ad dolorez ex
fractura pectoris que fit ex con
tussione casu ul' pcussiōe. Nō.
stagnum frigidum ē. cuprū
calidum. unde in stagnato debē
coqui unguēta ꝛ sirupi. In uase
cupreo oximella ꝛ empla. uulnē.

De manifesta fractura cranei ē strictō

Si fractura cranei magna ē uulnꝰ
aūt in supficie strictum ita qᵈ
de quātitate fracture cranei cer
tificari non possis digitū uul
nere est mittendꝰ. et cum digi
to diligenter est temptādum.
quia nullomodo fractura cra
nei melius dignoscitur q̄ tactu
digiti. quia cum penna uł fer
ro pfecte sentire non possumꝰ.
cum sensibilia nō sint. Postq̄
ergo quantitatē fracture c̄nei
ex maiori pte cognoueris uul
nus strictum cum rasorio ī mo
dum crucis incidas. et cum ru
gine cutim a cranео sepra. Et
nisi multus sanguis uł aliud
impediat ut sincopis os uł ali
ud qᵈ abstrahendum est cū pin
cariolis illico abstrahas. Quod
si multus sanguis supuenat uł
aliud impediat quousq; illa ce
sauerint differas. licet tuo bene
ficio remouenda statim si potē
competenter remoueas. pannū
inť craneum ꝛ durāmatrem cū
penna diligenť ꝛ caute mittas.
Et quecūq; in cura supiꝰ dicta
facienda docuimus intra crane
um psequaris. Extra craneum
uō scarnaturis .i. quarteriis in
primis infra se cobartati ꝛ stric
tis totum uulnus pāno lineo
in albumine oui infuso primo
etiam spparato bene impleatur.
plumaceolus desup ponatur. ꝛ
bene cōcurrāt quarterii. In fine
sup quālibet quartem ptem po
nendus est suus plumaceolus.
et in extremis subtus ponanť
duo stuelli ut sanies effluat. ꝛ
p uarietate partis capitis caute
ligetur. ꝛ sic a mane usq; ad se

ro. uł eōuso dimittatur. Cum āt
ad idem uulnus rediens ꝛ quar
terios tumefcōs uideris bonum
signum est. quia tūc significatū
q̄ natura sit potens ibi ponere
nutrimentum. Ceterū si dimi
nutos ꝛ mortificatos uideris ma
lum est. quia tūc significatur q̄
natura uł uirtus sit impotens
inferius et supius mittere nut
mentum. Notū in uulneribꝰ
putredinem cito fieri bonum ē.
tarde uō malum. Vulnus etiā
siccum malum. Iuxta illud ypo.
laxa bona. cruda mala. Cū hac
cura insistas extrinsecus q̄ usq;
craneum plene reparatum esse
cognoueris. tūc pannꝰ diminu
atur. ꝛ quarterios pōitos ad p
um locum redire compellas. Et
usq; ad finem carpia uł alio pā
no curare nō dubites. In uulne
ribꝰ aūt ubi fractura cranei est
solum pannū immittimꝰ ꝛ sup
craneum infusum in albumīe
oui. ꝛ a secdō uł tcio die nō infu
sum. Vngm̄ uō uł aliqᵈ unctu
osum immittere ōio refugimꝰ.
nullum eni unctuosum ponen
dum est in aliq̄ loco. ppť medullā
ne ueniēs ad interiora ledat uł pe
netret duram matrem. Set ū ui
dearis aliqᵈ de tuo imponē fac
hoc ungm̄ qᵈ secure poteris im
ponere circa labia uulneris extri
secus. Accipe ciceris et pone ī
aquam. et ibi tam diu dimitte
quousq; aqua bn̄ sit colorata. ꝛ
cola. et in hac colatura pone fa
rinam triticeam ꝛ incorpora. et
pone sup ignē ut aliquātulū in
bulliat semp agitando cum spa
tula. ꝛ usq; refrigerata colorem muti

gat et lenit. ¶ Apsilicon cyrurgi
cum supra corium aliquando in fine
apponere consueuimus. ¶ Nota et
in hoc loco quod in uulnere capitis
profundo ita quod craneum sit scissum
intus et exterius. et si aliqua mi
ningarum lesa sit. uel etiam ipsa sub
stantia cerebri propter eius debili
tatem timetur de morte. unde in
huiusmodi uulneribus non est facienda
flobotomia. augetur enim debilitas.
In aliis uero uulneribus capitis si
dolor sit siue in fronte siue in
facie. si non satis sanguis ema
nauerit. et si fluxus humorum ti
meatur flobotomandus est de uena
cephalica. Eadem consideratio
habeatur in omni uulnere cor
poris. Sed semper facienda est flo
bothomia per antipasim. et de uena
membro leso specialiter seruienti.
quia omnis dolor attrahit reuma
et ubi dolor ibi fit decursus hu
morum. ¶ Item notandum est quod cum
in augmento lune aliquis uul
neratur timendum est ne du
ramater tunc ledatur: quia tunc
est coniuncta ipsi craneo. Que
si super craneum exeat. cum po
lice leniter est comprimenda
et ad proprium locum reducenda.
deinde curetur ut dictum est. ¶ Sciendum est
etiam quod quandocumque in capite fiat
incisio. semper preparanda sunt cor
pusula de stupa madefacta in
aqua. et bene expressa ad modum
amigdale. et uel plus secundum propor
tionem uulneris. facta que inci
sione uulnus corpusculis reple
atur supradictis. et ita dimittatur
usque ad tertium diem in yeme.
In estate bis mutetur in die. et
hec fiant propter citam uel tardam

sanie generationem. ¶ mule.
De fractura cranei in modum ri
Contingit autem craneum in mo
dum rimule scindi. ita scilicet ut neque
eleuatior neque depressior altera
pars uideatur. uerumptamen talis
fractura usque ad interiora descen
dat non cognoscitur. ut ergo possis
certificari teneat sibi infirmus
os et nares clausas. et insufflet
uiriliter. et si per rimulam illam ali
quid exalauerit scias craneum
usque ad cerebrum esse fractum. cui
sic subueniente curabis. ¶ Cura.
Si uulnus sit strictum elargetur.
et nisi sanguis impediat uel
aliud. statim iuxta rimulam tre
pano summa cautela ex utraque parte
fora. et quot tibi uidebuntur con
grua foramina facias. et postea
spatum inter ab uno foramine ad
aliud ipsum craneum incidas.
ita tamen ut usque ad extremitatem
rimule talis incisio ueniat. ut
putredinem que super cerebrum
deriuauerit bombace uel subti
lissimo panno de lino ex obliquo
inter cerebrum et craneum penna
immissa diligenter extrahere ua
leas. In huiusmodi autem uulneris cura de
cetero eadem sunt exequenda que
in predictis docuimus. ¶ Nota quod si ri
mula cranei non sit tanta ut sub
stantiam cranei penetret cum in
strumentis cyrurgicis abradendum
est craneum. et quocumque modo il
la rimula sit ex toto cum supradic
tis instrumentis remoueatur: ut
securius sit medicus utrum pe
netret rimula usque ad duram ma
trem. ¶ De fractura cranei quando est in
altera parte depressum.
Si fuerit craneum ita sit fractum ut sit

in alta parte depressum tantum a
fractura depressa. ut frustulum non
ualeat facile segregari. ex illa par
te ex qua se tenet perforare incipi
as. et quot tibi competentia uisa
fuerint foramina facias. deinde
cum spatumine et cum aliis in
strumentis ut iam dictum est
curam adhibeas. ita tamen ut spa
tumine posito in ipsa fractura e
leuetur craneum. et caute ne a
liqua pars sit ibi ut dura mater
ledatur ab illa. craneii.

De uulnere capitis sine fractura

Si uulnus in capite sine fractu
ra cranei fuerit. statim de panno
lineo in albumine oui infuso.
et aliquantulum expresso totum di
ligenter undique repleatur. Sed
no. quod non debet agitari in litu
albumen oui in tali causa ne a
mittat frigiditatem. Et si tempus fue
rit yemale. talis embroca super
ponatur quousque saniem generet.

Embroca hyemalis quomodo fiat.

Recipe branceursinam. maluam
ortulanam. et alteram maluam.
i. alteam. paritariam. uolubilem
maiorem. omnes iste herbe bene
pistentur in singulis marsupi
is. et de his folia solum accipian
tur cum libra s. axungie. et simul
bene incorporentur. ponantur hec omnia
cum tribus ℥. farine tritici. et ij ℥.
farine seminis lini. et ℥. ij. feni
greci. omnia ista in uase fictili cum
uino rubeo bene incorporentur. et
postea super lentum ignem pone ad
dito uino puro et rubeo. et agitan
do cum spatula tamdiu dimit
te donec inspissetur. et inspissatum
usui reserua. Nota quod embroca
ista intitulatur pultes cyrurgicorum.

Nota etiam ad dolorem ex pas
sione. accipe mel cum uino et oleo
et cimino. et fac inde emplaustrum.
et appone loco dolenti. Hoc etiam
emplastrum ualet ad plesum. Et si ex
appositione huius emplastri augmen
tetur dolor necesse est ut paciens
flometur. Item aliud emplastrum
et est ualde maturatiuum. Rx. mel
lis. sua apii. ana. farine tritici sub
tilissime quod sufficit.

De embroca in estate quomodo fiat.

Si uero estiuum tempus fuerit talis fiat
embroca. Rx. foliorum malue ma
nipulum unum et pista cum iij.
℥. axungie ueteris et non salse.
solatrum. menithe. et si non pote
ris habere menithe. pone pecaum
bilicum ueneris. uel cartilaginem
que optima herba est. uiolaria.
urtica tres pista et succum istius per
misce cum predictis. et tantum de me
ro quantum de succo impone. et in
corpora. et item appone. iij. ℥. farin
ne tritici. et iij. de melle diu agi
tando cum spatula ad ignem
donec inspissetur et usui reserua.

Has autem embrocas pro diuersitate
temporis ponimus intus in uulnere
quousque uulnus saniem mittat.
et ipsas dilatatas in panno sup
ponimus. Postquam autem saniem fecit
pannum siccum in uulnere mit
timus quousque pus desiccetur.
Cum autem exsiccatum fuerit uul
nus carpiam supponimus. et quando
quod bona caro creuerit carpiam
uel pannum subtrahimus. i. minu
imus. A die uero reumatis quo
s. humores incipiunt declinare
ad uulnus quousque uulnus sit
desiccatum unguentum fusci
uulneri applicamus quod sic fit.

De ungto fusco quomodo fiat.

Recipit olei communis. sepi arie
tini an. ℥. i. picis naual. ℥. s. pi
cis grece. ʒ. iij. cere in estate. ʒ.
iiij. In hyeme. ʒ. ij. oxastic. oli
bani. galbani. amoniaci. sera
pini. opopinacis. terbentine. an.
ʒ. s. Conficiatur autem sic. Oleum
et sepum. cera cum pice nauali
et cum gummis que non sunt terē
de ut gal. amo. sera. opo. in sta
gnato sup. ignem ponantur. Ex
mastice et olibano et pice fiat
puluis supradictis liquefactis
ad ignem agitando semper cum
spatula puluis supradictorum addatur
Signum decoctionis est quando gut
ta sup. marmor posita digitto
adheret et non dissoluitur. et dum
hec fuerit deponatur ab igne et
addatur terbentina. et cola p
pannum et usui reserua. valet autem
ad omnes plagas nouas. bonam
carnem facit et saniem generat
et attrahit. In ceteris autem fiat cu
ra sicut supra diximus. Nota in
hoc loco quod quedam sunt calida.
quedam frigida maturatiua. Q
calida confortant calorem natu
ralem in loco. ut absinthium
calore suo confortat. stipticita
te sua constipat ora uenarum. et ita
retinet fumos et spiritus. et natura
lem calorem confortat. Quedam
sunt calida et humida. ut fenu
greci. semen lini que caliditate
sua calorem naturalem confor
tant. humiditate sua materiam
humectant et ita maturant. Fri
gida etiam sua constrictione po
ros uenarum et arteriarum retinendo
fumositates et spiritus. et ita natura
li calore confortato maturant.

Nota et quod emplastrum factum de suco
ebuli. et subtilissima farina milij
ualet antiquo dolori et tumori.

De tumore capitis sine uulnere
ex percussura cutis. et cura eiusdem.

Eoque fit tumor in capite sine
aliquo uulnere. Et aliquando fit cum
fractura cranei. aliquando sine frac
tura eiusdem. Fractura uero cranei
aliquociens est cum ipso tactu ma
nifesta. aliquotiens occulta. Quando
uero manifesta est locus in modum
crucis cum rasorio incidatur. Et
cetera per ordinem fiant que su
perius diximus in secunda cura ca
pitis. in capitulo illo cum fractu
ra cranei et cetera. Si uero fractura cra
nei occulta est. ut si sit in modum
simule per indicia cognosces que
circa egrum tibi uidentur. ydo
nea usque ad quintum uel septimum
diem. ut si non bene appetat. ma
le digerat. male dormiat. uix
assellet et urinet. et si calorem
paciatur febrilem. hec pessima
signa sunt. et tunc certi sumus de
fractura cranei.

Cura cranei.

Cura cranei hec est. cutis cum ra
sorio in modum crucis incida
tur. et cetera per ordinem fiant
que supra diximus in tercia cura.
in capitulo illo. si fractura cranei.
Nota quod in percussione siue concus
sione sine uulnere et fractura cra
nei. statim dum sanguis est in
fluxu antequam fuerit coagulatus
facienda est minutio. et postea
statim repercussiua sunt adhiben
da si non prosunt diaforetica
postmodum maturatiua. Nota
ad inflationem ex caliditate.
accipe absinthium et salem. et coque
in aqua. et suppone. Set si fuerit

ex s̃itate folia cicute ⁊ senati
onium coquantur ĩ bono uino
rubeo ⁊ suppone. vl' folia ebuli
in pãno inuoluta ⁊ sub cinere
cocta multum ualẽt. Nota
etiam qͦ cutis quãq; inciditur
omino. quãq; nõ. Quãdo incidi
tur cutis cum craneo remouẽ
dum est craneũ a cute illa. ⁊ si
in pte se tenuit debet sui. ⁊ cir
cum circa de puluere rubeo pul
uerizari deinde ut supius dictũ
est curam adhibeas. Nota etiã
qͦ si abscidatur cutis cũ craneo
diligentius est insistendum.
et reparandus est potius sarcoi
des ut diximus. hec duo etiam
locum habent inferius in capi
tulo. Si ex uulnere capitis cu
tis incisa est cum craneo ⁊c̃.

De tumore capitis sine uulnẽ cu tis ⁊ fractũ cranei.

Quando tumor est ex percussura sine uulnere ⁊ sine
fractura cranei p indicia pacien
tis cognosces. vt si usq; ad .v. ul'
.vij. diem bñ appetat. bñ digerat.
bene dormiat. assellet et urinet.
et si est sine febrili calore tunc
certi sumus qͦ craneum nõ est
fractum. licet quãq; fallat. quia
bñ appetunt ⁊ digerunt usque
ad .xiiij. ul' .xv. diem. ⁊ tũc appo
nenda sunt ea que repellant tu
morem. s. repercussiua. vt solatrũ.
sempuiua ⁊c̃. et post repcussi
ua apponenda sunt diaforetica
ad ultimũ maturatiua. si cetera
nõ pfuerint. Et est sciendũ qͦ
optima est cura diaforeticorũ
quam hic ponit. fiat ḡ embro
ca talis. Que. R̃. absinthij. ar
temisie. rute. cimini. cepe. ãã. ⁊
insimul bñ pistentur. ⁊ cũ oleo
cõmuni bñ coquantur ⁊ sup tumo
rem bis. ul' ter. ul' quater ul' plu
ries in die q̃tum pati põt calida
apponantur. Et si ab istis non re
pellitur materia fiat embroca tal'.
R̃. absinthij. artemisie. mal
ue. cois añ. manipulum unũ.
ista omia terantur ⁊ addantur
℥. iij. assungie. et bñ omia trita
incorporentur. ⁊ addantur. ℥. iij.
mellis ⁊ omia bñ incorporẽtur
et ponantur ad ignem. ⁊ tãdiu
ducantur cum spatula donẽ ad
spissitudinem ueniat. Tal' em
broca loco pacienti supponatur
quousq; tumor maturescat. po
stea uõ ubi locus magis depen
det a parte infima cum sagit
tella apiatur. ⁊ sanies tota ma
nib; exprimatur. ⁊ si opꝰ fuerit
digitius intromittatur. ⁊ cetera
fiant ut in apertum cura dice
mus. De cutis capitis qñ cutis

ẽ incisa cũ craneo l' alio m̃ dilaniata.

Si ex uulnere capitis cutis inci
sa fuit cum craneo ul' ex casu.
ul' lapidis percussione. ul' alio tali
cutis ipsa dilaniata ul' icisa de
pendeat. tũc ipsa cutis depẽdẽs
incidatur p medium usq; ad
craneum fractũ. ⁊ ab illo craneo
cum rugine separa. os cranei
plicatur ⁊ cutis ipsa ex utraq;
parte suatur. incipiendo a supe
riori pte. ⁊ fiat unus punctus
cum acu subtili quadrata. ⁊ de
filo sirico quia resistit putredi
ni. ⁊ ipse punctus firmiter necte
tur. sub mensura. ℥. i. latitudinis
digiti. eodem modo alius pũc
tus firmiter. ⁊ tot in hũc ordine
ibi fiant quos necessarios eẽ
uideris. ab utraq; pte relinquẽ

aperta. ut per illos meatus vulneris
competenter possit curari. Super
hanc vero suturam ponatur pulvis
rubeus qui sic fit. **De pulvere rubeo**
℞. consolidative ma- **quomodo fiat.**
ioris ʒ. i. boli armenici ʒ. i. picis
grece ʒ. iii. draganti et olibani an.
ʒ. v. sanguinis draconis muori
e. an. ʒ. ii. Et nota quod sanguis
humanus desiccatus et pulverizatus
fere tantum valet quantum mumia
et loco eius proprie ponitur.
Que omnia terantur et usui reser-
ventur. Hic pulvis valet ad san-
guinem constringendum et ad con-
solidationem ossis et carnis supra
suturam. cito etiam supra pellem
vulnus inducit. Hic ergo pulvis
tali suture supponatur ut dixi-
mus. super pulverem folium plan-
taginis vel aliud. Et nota quod
semper considerandum est quod folium
vulneri appositum consimilem
habeat effectum cum supposito
pulvere. ut si apponatur consoli-
dativum et folium sit consolidativum.
si corrosivum corrosivum. Si matu-
rativum maturativum. In extremi-
tatibus stuellos immittere et pluma-
ceolum de panno supponere con-
suevimus. ut comprimendo aliquan-
tulum sanies ad inferiores me-
atus descendat et vulnus compe-
tentius curari et sanari valeat.
Hic autem pulvis usque ad .ix. dies
bis in die supponatur quousque
videamus carnem supercrescere
et ex parte consolidatam et tunc predic-
tos punctos dissolvimus et filum
extrahimus et usque ad perfectam conso-
lidationem cum panno et stupa
et aliis que diximus subvenimus.
In illa vero incisione que facta est

a medico ponatur pannus siccus
et cetera inter craneum et extra fi-
ant que in aliis curis fracture
cranei diximus. Nota quod aliter
fieri potest cura predicta. ut in pelle in-
cisa et dependente cum sutura facta
fuerit fiat incisio cum rasorio in
modum crucis et eleventur quar-
terii et impleatur locus interior pan-
no lineo vel serico donec consoli-
detur pellis undique in margine
cum craneo et postea quarterii insi-
mul consolidentur predicto modo.
Sed melius est ut quartenigetur.

De cute incisa cum modica parte cranei.

Si de craneo ita parum sit
separatum est cum cute quod ad in-
feriorem partem non contingat.
illud tantillum ossis a cute re-
moveamus et in ceteris eandem curam
prosequamur quam in supradicta
sutura diximus: excepto quod non
debet scindi per medium. nec in-
fra craneum aliquid debet immit-
ti. Unguentum citrinum hic possu-
mus apponere. i. in hoc vulnere
quia non est timendum quod pene-
tret usque ad duram matrem quia
grosse sube est.

De cute que a capite sine craneo fuit separata.

Si vero cutis sine craneo ex vulnere
vel alio casu a capite sit segrega-
ta. cura est eadem quam in cura pro-
xima supra diximus. Et nota quod
non potest fieri consolidatio carnis
cum carne insutura nisi proprio
sanguine mediante. ergo dum
recens est sanguis facienda est su-
tura. Si autem post .vii. dies oportet
fieri suturam quia medicus non
affuit in principio provocandus
est fluxus sanguinis per totum
vulnus et tunc fiat sutura. Si vero

uulnus factum fuerit in puteo ul' in aqua siccandum est uulnu cum penitus . et postea fiat sutura.

De uulnere perforante secundo in comissura capitis ante ul' retro.

Si uulnus fuerit in continuitate capitis . i . in coniunctione cellularum ante ul' retro ita quod ad subum cerebri procedat mortale est. Si uero a superioribus ad inferiora descendat ita quod ad cerebrum non perueniat . sed per nares ul' aures . ul' per aliam partem ubi descendat non est mortale. Cura quoque talium uulnerum similis est precedentibus. Contra tumores subitaneos . accipe . flauram . et olibanum et tere . et distempera cum aqua rosacea uel albumine oui et quasi emplastrum appone.

De sutura qualiter debet fieri in naso ul' alio simili membro.

Si in facie ut pote labro . ul' naso . ul' in alia parte corporis uulnus fuerit quod sui debeat . primo partem parti reddere debemus . et superficiem ipsam cutis in quantum delicatius possumus quod tamen durare possit cum subtili acu et filo serico suere consueuimus . sigillatim punctum quemlibet per se nectendo . et unum ab alio modicum segregando . Set ualde melius ut contigua fiat sutura.

Ceterum si labrum cum naso est incisum ex transuerso quodlibet in suo loco reponimus et diligentissime collocamus . et ut iam primo dictum est superius suimus . ex utraque parte nasi plumaceolum de panno ei imponimus . et substentaculum in modum capistri ne ad aliquam partem deuagari possit uelut retinaculum facimus . Si uero necessarium fuerit stuellum naribus immittimus ut per illos meatus saniem competentius educatur.

In omnibus quoque suturis extremitates apertas relinquimus ut stuellum inde extrahere ualeamus . et per illos meatus saniem effecturam purgemus . nisi in cartillaginosis locis in quibus locis meatus non est dimittendus . quia ipsi meatus se expurgant . ueluti in naso . lingua . et similibus . auribus . Puluerem uero rubeum qui iam dictus est usque ad . viiij . dies superaspergimus.

Nota . quod si deest puluis rubeus appone bolum ul' argillam de solio furni . ul' puluerem pilorum leporis ustorum . ul' puluerem plantaginis uste in simul . ul' separatim . ul' etiam puluerem thuris ul' masticis . et que dicta sunt superius circa ista diligenter attendimus. Si auricula scissa fuerit ul' excoriata suatur ut superius diximus. Nota . quod in loco carnoso ubi pellis est tenuis sutura debet fieri spisse . et non semotim . set quia est in tali loco ut pote in nobili membro superficialis facienda est sutura diligenter propter loci deturpationem . Si enim ibi esset pars torta forsitan decideret propter subtilitatem. Item nota . est quod si fiat uulnus secundum longitudinem ab una auricula usque ad aliam incipiat sutura ab extremitate oris . et fiat usque ad medietatem uulneris . et sic utrobique fiat . ne si ex altera parte esset aliquid superfluum sit ul' debeat esse in meta oris superfluat. Paciens uero super neutram partem iaceat . neque supinus sed inuersus. Si tamen tantum in una parte sit incisio super illam partem iaceat . quod

in alijs p̄dictis nō sit. Emplo͡r
optimum ad dolorem plagaꝝ
mitigandum. ⁊ carnem gene
randam. ⁊ ad uulneꝝ consolida
tionem. ℞. suci ebuli. suci api͡j.
cere. assungie porcine. olij. uini.
an̄. omīa ista fac bulire bene
et postea adde farinam frum̄
ti. ⁊ fac emplaustrū ⁊ suppone.
Modo etiam qd̓ capistrū cuius sup̄i
mentionē fecimus sic fieri de
bet. Scindatur ligatura ut na
sus exeat. ut inferior fissura po
sit sustentare nasum. superior
comprimē. uulnus compūm
do in suo scemate. Consuto uul
nere ⁊ superasp̄so puluere. et po
sito plumaceolo ab utraq; par
te necti debent capita capistri
in occipitio. ⁊ a summitate capiti
usq; ad utraq; aurem debet de
scendere ligatura. ⁊ retorquen
sup portando fissum capistrī
q̄ procedit a naso. dicunt tamē
quidam q̄ melius est facere
duas ligaturas q̄ unā fissurā.

De telo descendente p medium os. ⁊ cura eius

Contingit quandoq; qd̓ telum descendit p medium
os ⁊ magnum facit dolorem.
cura talis est adhibenda. Scin
datur caro in modum crucis
⁊ rugīnetur ⁊ excarnetur. i. bn̄
a cranio siue ab osse separetur
deinde os perforetur. ⁊ illa pte os
sis sublata cum tasta tempte
tur. si ferrum in ligno l̓ lignū
in ferro stet. Si lignum stet
in ferro secure pōt extrahi. Si
ferrum in ligno ⁊ inferius de
scendat extrahatur inferius si
fieri pōt quousq; lignum uide
atur. ⁊ tūc secure lignū iuxta
ferrum incidatur. ⁊ ferrū iusum
⁊ lignū supius extrahatur. ⁊ tūc
imponatur pannus intinctus rasu
ra lardi superius ⁊ inferius. Et cū
cepit delitescere tumor minuatur
strūellus. et curetur prius illa pars
superior postea inferior. Si aūt nō
exierit inferius auferatur cū
forpicibꝫ ut inferius dicetur.
Item ponendo lignū in os ten
tes. ⁊ si inferiorem mandibulā
mouere potent non ē infixum
telum.

De uulnere teli iuxta oculum uel nares ex tortuoso.

Siquis telo fuerit l̓ tortuoso
percussus in facie. p nares. uel
iuxta oculum. ul̓ iuxta maxillā.
siue in alio loco. ita qd̓ ferrum
sit in profundo. ul̓ p subtiles et
angustos meatus intrauerit ⁊
tortuosos. licet laboriosum sit
extrahere. tn̄ sc̄dm ingenium q̄
q; laboret. ⁊ qualiter extrahi pos
sit diu cogitet. Et si ferrum nō
careat ligno iuxta lignum ten
ta mittatur usq; ad ferrum p
idem uulnus. Et si cognoscatur
lignum bn̄ fore coniunctum fer
ro parum ac parum uibretur
i. scrolletur. ⁊ paulatim lignum
cum ferro moueatur. ⁊ sic cum
cautela abstrahatur. Qd̓ si fer
rum careat ligno. cognito a pa
ciente quomodo ⁊ qualiter stabat.
ex recto. ul̓ ex obliquo. p uulnus
intromittatur tenta. sꝫ tenta ista
nō debet ēē de panno ul̓ ōīe mol
li. sꝫ de ligno ul̓ ferro ut bn̄ pos
sis percipere qm̄ lignū obstiterit.
Et cognita uia ferri. ferrum si
pōt extrahi extrahatur. Et si ab
sq; multa molestia nō possit ex
trahi. melius est ut dimittatur.

oculti enī iam retinentes ferrū
p̄t multum tp̄s invert. Cura
Cura talis est. abstracto ferro eiusdem.
statim fiat stuellus de lardo et
intromittatur. melius tn̄ est d̄ pā
no lineo quia lardum ē molle
⁊ bn̄ inungatur pānus de lardo
quia lardum mundificat ⁊ sa
niem generat. Et si adeo fuerit
in p̄fundo ut lardus nō suffi
ciat. facias tastam de panno li
neo ⁊ sanguine inungatur ⁊ sic
intromittatur ⁊ desup pluma
ceolus de panno lineo ponatur.
Et sic ligetur ut ligatura inci
piat a loco unde putredo debet
fluere. Et si duo sint forami
na illud plus retardetur ad con
solidandum qd̄ magis depen
det. ⁊ qd̄ est in superiori pte citius
consolidetur. ⁊ ita semp locetur
infirmus ut putredo ad exteri
ora decurrat. Si uō saniem in
tali uulnē generare s̄m tp̄is
varietatem volueris. Embro
cam hanc in estate. s. re. malua
rum etc. Illam uō in yeme pōe.
s. re. brance ursine que dilige
ter distincte sunt in .v. cura ca
pitis sup dicti. Cetera uō fiant
ut in aliis curis diximus. Hoc
aūt non p̄termittam qd̄ p̄tq̄
sanies cepit deficere ⁊ uulnus
consolidari. diminuatur sup stu
ellum secm putrefactionem
et consolidationem vulneris.

De uulnere sagitte barbulate.

Si fiat uulnus de ⁊ cura eiusdem.
sagitta barbulata ita eam ext
himus. Si forpices ibi large mit
tere possumus. barbulas illas
cum forpicibus caute ⁊ ingenio
se comprehendimus ⁊ eas ad su
pitem retorquendo plicamus. Q si
difficile est canellum aliquem
subtilem. ferreū. uel ereū. uel au
reum ad barbulam unā apponi
mus ⁊ ipsam barbulam in con
cavitate canelli recipimus ⁊ idē
in alia pte facimus. ⁊ cū multo
studio ⁊ diligentia competent
extrahimus. Idē facere poteris
cum duabus pennis anserinis. In
aliis aūt curis similis est p̄dicte.

De uulnere capitis cū sagitta fō.

Si fecit aūt superiorem partē capitis
sagitta uel alio simili raro con
tingat vulnerari. tn̄ quia ī his
cura difficilis est non eam pre
termittam. Cum g̃ sagitta uel
aliud craneum ab una pārte pe
netrauerit ⁊ p aliam ptē crani
manifeste exierit. ut si in ante
riori pte fuit percussus ⁊ p poste
riorem exierit. uel ēc. talem cu
ram facere consueuimus. si mor
talia signa in eo nō apparuerit.
possunt enim apparere signa mor
talia q̄uis duramat uel pia lesa
nō fuerit. set comprimitur ab
ipō telo uel asta teli. Cutim ab ea
parte a qua sagitta exiuit inci
dimus ⁊ a craneo cum rugine
separamus ⁊ statim si fieri pōt
craneum iuxta ferrū in modū
crucis p̄foramus ut meatus ille
conuenient sit elongatus. nec
tantū in modum crucis debet
fieri p̄foratio s. ab utraq; pte teli
aut a loco quo intrauerit usq;
ad locum quo exiuit. Et si fuerit
ex oblōgo ita qd̄ sit asta teli in
ter craneum ⁊ duram matrem
debet eleuari. ⁊ craneum ī mo
dum rimule supi. ut generetur
por sarcoides. uel caro poroyda. si

ue cavo callosa ut prius diximus
in eadem cura. et sic ferrum cau
te et prouide trahimus. ab alia u
parte lignum eluemus. Si
ergo abstracto telo mala sig
emergant post tertiam. quartam uel
quintam diem. signum est le
sionis durematis. Si perseuera
uerint signa erunt mortalia de
quibus supradictum est. ut si paciens
non bene appetat. non bene dormi
at. non bene digerat. non bene as
sellet. et post .ij. aut .iij. aut .iiij.
aut .v. diem febriat. Ceterum si
aliam partem cranei non penetra
uerit et signa bona in eo usque
ad .v. uel .vij. diem apparuerint
iuxta ferrum uel lignum ut
supius premisimus cutem in
cidimus et a craneo separamus.
et in modum predictum craneum sub
tili trepano perforamus et ipsam
sagittam extrahimus. Cura in
omnibus aliis eadem quam de
fractura cranei diximus. Nota
tamen quod alia cura et securior potest
fieri in tali casu cum sagitta
per medium craneum transierit.
eleuentur quarterii a craneo et
erugine inter duo foramina.
et fiant foramina cum trepano
ab uno uulnere ad aliud per duos
ordines ut dictum est supius in cu
ra uulneris facti cum craneo et ele
uetur os medium inter duo uul
nera et abiciatur et postmodum cu
retur uulnus totum predicto modo
prius tamen extracto ferro ut dic
tum est supius. uel post ossis medii
eleuationem. Expertum pro
batissimum ut sagitta uel spi
na exeat sine dolore a corpore. Ra
dicem arundinis cum melle in

mortario tere. et in linteo appone.
et desuper ponatur et exiet. Mixta
ad uulnera.

Mixta ad uulnera sana
da. et sine aliquo alio adiutorio
restaurat et curat. et ossa fracta ex
pellit. uel conglutinat porro sar
coide. siue carne porosida mediam
te. re. amantillam. i. ualerianam.
et ponitur ad confortandum na
turam. brasicam minorem ad cu
randum. Seraphinam. i. rapistrum
agreste pro pleuresi. Berbenam.
pro dolore. albigam. i. ungulam ca
ballinam. et trosscollanam. uel to
scollanam. i. herbam drogerii. Iste
curant. Iste sunt .vij. principales
ad faciendum potionem. Et iste
secundario ponuntur: palma christi. ui
ncetoxicum contra uenenosos humo
res. Camedreos ad mundificandum
ponitur. Serpillum ad confortan
dum. Origanum ad dissoluendum.
et consumandum. ocelli folium.
ad mundificandum. utraque planta
go et pimpinella ad constringendum.
Sana munda. i. gariofilata. quia
sanat et mundificat. agrimonia
pro curatione. Saluia pro paralisi.
Quinquefolium. seu pentafilon pro
expellendo sanguine et pro dolore.
pilosella pro spasmo. Sclarea ad
clarificandum. Betonica pro febre.
Consolide omnes maior. media. et
minor ad consolidandum. Sanatam
i. herba paralisis que sanat. Galeum
de monte. i. centrum galli. herba
blanca. i. kalendula. pimpinella.
aaron. centastrum album. Sigil
lum sancte marie. Cingellum sancte on
ne. i. scolopendia. pulegium de
campania. Galelus de campania.
i. eupatorium. herba bona. i. fe
niculus. artemisia. Scapa uasal

uini. valde bona. Diptamus qui
etiam irrationabilibus subuenit
p ueneno. pionia. pepilia. viole
p dolore. Edera terrena p sanatione.
Melago. i. mellissa ad aperiendum.
Si quis isto puluere usus fuerit
longiorem uitam sibi administrabit.

Potio ad idem. Potio mixte.
℞. duas libras mellis et pone in sta
gnato et fac bullire. deinde despu
ma et bene mundifica. et tantum uini
albi sanissimi unde v. homines ha
berent satis ad bibendum. et me
diam libram pulueris predictarum
herbarum et incorpora in modum nec
taris. Et nota quod si quis uomu
erit potionem istam. uel puluerem
sumptum cum uino uel aqua
procul dubio non liberabitur. Et
iterum notandum est quod in die sol
nec in die ueneris debet fieri hec
potio. sed in aliis diebus. Embro
Embrocam ex farina et axungia ca
gia desuper ponimus. siue sit rup
tum craneum siue non. Vngto.
Vnguentum mixte. ℞. Mixte.
Millefolii. lingue canine. pillo
selle. consolide maioris et medie
et minoris. ana manipulum unum.
vermes terrestres. libram. s. omnia ista
ponantur in libra. i. et s. olei oliuarum.
et dimittantur usque ad vii. dies
marcescere in oleo. deinde cola.
et adde sepi arietini. libram. i. picis na
ualis. libram. s. picis grece. ℥. iii. ma
sticis. olibani. armoniaci. galba
ni. opopanacis. terbentine. ana ℥. s.
Conficitur autem ut supra dictum
est de unguento fusco hec mixta.
et hec unguentum ualet super om
talentum. De plicatura cranei si
Ex percussura quandoque ne uulnere cutis
uel casu. sine cutis uel cranei frac
tura. ipsum craneum contingit
ad interiora plicari et motum ce
rebri non modicum repugnare.
unde paciens in sompniis hostiles
impugnationes ymaginatur dor
miendo. surgit. capit arma. et hiis
talia uelut in uigilia operatur.
cuius cura est. ut supra locum pli
cature cutis in modum crucis
cum rasorio incidatur. et cum ru
gine seruetur craneum undique
circa plicaturam trepano fore
tur. et totum illud craneum pli
catum remoueatur. ne per illam
plicaturam impediatur motus
cerebri. unde sequitur nocumentum.
Cura eadem est in aliis hiis que
dicta sunt de fractura cranei in
prima cura capitis. Signis.
De cura tinee. et curabilis tinee
Tinearum alia curabilis alia incu
rabilis. Incurabilis per hec signa
cognoscitur. Cutis densa est et
dura. squamas multas emittit.
pilos corrodit. huius curam pro de
relicta relinquimus. Eius uero
que curabilis est due sunt ma
neries. Nam alia pilos multos
emittit et quosdam ualde gros
sos. et cutis est grossa tamen continua
nec alia uero cum multo
pruritu cutem habet grossam. et alia
que saniem emittit. Set quecumque
istarum duarum fit hec cura mede
mur cum capillorum euulsione.
Accipe elli. al. ℥. i. Cura tinee.
uel peo sucei lapacii acuti. picis
naualis. ℥. i. nucis co(m)is. ℥. vi. I
sta omnia bene terantur. et in simul
incorporentur ad modum unguenti.
Quod cum fuit opus in yeme de
ipsis nucibus oleum fiat. et cum
ipso oleo hec unguentum liquefacias.

de hoc unguento per viij. vel viiij. dies. vel plus vel minus sicut medico videbitur conueniens caput patientis inungat. Cum autem locum illum mollificatum videris ipsos capillos radicitus euellas. et a quacumque parte capillos extrahens iterum ungas cotidie. Et cum capilli renati fuerint caput de lixiuio lauari facias. et cum capilli desiccati fuerint caput cum psillotro inungas. et tam diu psillotrum super relinquas quousque capillos de facili remouere queas. *Qualiter fiat psillotrum.*

Fiat autem sic psillotrum. Accipe ℥ iiij. calcis viue. et facias bullire in aqua. et adde ʒ ij. auripigmenti et facias bullire. Signum decoctionis est quando penna immissa et statim extracta de facili depillatur. Postquam ergo cum tali psillotro capillos euulseris. et ruborem aliquem super caput videris. iterum inungas. et eadem facias que supra iam diximus. quousque caput sine rubore appareat. Et non post euulsionem si non rubeat locus sed albet. et radices capillorum sint secundum naturam et non dure. signum est curationis. Ceterum si talis cura non proderit fiat tale unguentum. *Puluis ad idem.*

Accipe. staphisagrie semen ℥ .i. auripigmenti. vitreoli. aluminis ana ℥ .s. galucie ℥ .i. Ista omnia puluerizata cum ℥ vij. fecis olei confice. De flauia vero de abrotano agresti siue domestico. eruca agresti. fumo terre. titimallo. lapatio acuto. accipe ana manipulum .i. pista omnia simul et succum extrahe. et ipsum cum fece olei misce. et facias bullire ad ignem. post adde ℥ iiij. picis liquide. De hoc unguento caput inungas. Et in ceteris idem facias quod dictum est supius in proxima cura. Si vero habuerit multos pediculos appone argentum viuum mixtum et extinctum cum saliua. vel inungas filum de lana argento viuo extincto. vel de lineo quod melius est. et apponas circa caput. et omnes pediculi filo illo adherebunt. et sic illos poteris remouere. vel extincto cum saliua et cinere capillorum humanorum combustorum. Quod si locus est rugosus unge cum veteri sagimine. deinde pilos extrahe. postea unge cum psillotro et procede ut dictum est supra. *De cura tinee sine capillorum euulsione.*

Si vero non fuerit hec passio inueterata. set sit de nouo uelut infra annum. eam sine capillorum euulsione curamus hoc modo. Accipe abrotani agrestis. eruce agrestis. herbe flaure. fumi terre. artemisie. ana manipulum .i. et pista bene. et in oleo communi impone. et per tres dies dimitte. vel si tibi placuerit usque ad viiij. dies dimitte vel in plus. et postea in illo oleo fac bullire predictas herbas. et per discrimina de ipso oleo calido per caput pueri poteris mane et sero diligenter inunge. et post unctionem per discrimina .i. segregationes capillorum puluerem istum suppone qui sic fit. Accipe. staphisagrie semen. cimini. al. ana ℥ .i. et tere et fac puluerem. et impone habundanter post unctionem donec sanus fiat. Sed notandum est quod si tinea recens fit. sicut dic

ea materia sit siue de humida siue
capillorum euulsione post curam.
Si vero inueterata cum capillorum
euulsione si tamen sit talis que
curari possit. Ad illam que fit
de humida materia fiat sillotrum
sicut bene dicemus inferius. fiat
de aqua et calce uiua et auripig
mento. Si vero fiat de sicca mate
ria addatur oleum sillotro ne ni
mis desiccet. Vel fiat aliud sillotrum
quod etiam facit ad serpiginem.
et ad scabiem totius corporis. et fit
de calce uiua et auripigmento. et
aqua ro. uel addatur parum succi
lapacii acuti. et succo fumi terre.
et lacte anabulle et aloe. Nota
etiam quod in curatione tinee iste
est ordo secundum quosdam. In primis lo
cus est mundificandus ut di
cetur in prima cura inferius.
prius non apponatur sillotrum
quia radices capillorum non euel
lit nisi prius locus remolliatur.
et cum remollitus fuerit. accipe
pileum de corio. et illine cum pi
ce et resina liquefactis in simul.
et tondeantur capilli ad mensuram
unius pollicis supra cutim. et ibi
ponatur pileus per .ij. uel tres di
es et noctes. et postea ponatur
scamnum sub pedibus eius. et lige
tur pileus cum corda ad trabem
et caute auferatur scamnum ut
remaneat cum pileolo ad cor
dam. et eleuantur radices capil
lorum a cute.

Alia cura tinee.

Cura etiam tinee si fuerit anti
qua. Rx. adipis ursi ℥ .i. adar
cis ℥ .i. fimi muris ℥ .iij. picis
liquide ℥ .iij. olei ueteris ex lucer
na ℥ .i. et ß. tere et commisce omnia
in simul in unum et line. et mira
bilis in curatione tinee. Item aranea
rum combustarum cineris ℥ .iij. fimi
muris. picis liquide ana ℥ .i. cedrie
quod sufficiat. Confice in unum. et
utere mirabile est. Alexander po
suit has curas in principio sui li
bri. quas nimis commendauit et
affirmauit dicens quod patiens opti
me liberatur a predicta egritudi
ne hoc medicamine adhibito.

De pustulis que nascuntur in capite.

Superfluitas nascitur in capite
que dicitur tinea siue tuffa. ad
quam facit rogerius tale unguen
tum. Rx. sulfuris uiui ℥ .ij. elli
al. ℥ .i. argenti uiui ℥ .i. cimini.
capitis purgii ana ℥ .ß. Ista omnia
puluerizata cum ℥ .vi. axungie
liquefacte admisce. et bene in
corpora. et cum opus fuerit iun
ge. probatum est. Valet etiam ad flasal
sum et ad mala que solent esse
in cruribus et ad omnem scabiem.
Nota. unguentum istud optimum est ad
malum mortuum et ad omnem sca
biem. sed quia uehementer desiccat.
et patiens inde multum molestatur
non approbo eius appositionem quia
mortis inducat periculum.

De superfluitatibus que consurgunt ibidem.

Nascuntur autem alie superfluita
tes in capite que sunt similes
scrofulis. Quarum quedam est du
ra. quedam mollis. Item istarum quedam
est mobilis. quedam immobilis.
Eius vero que mobilis est talis est
cura. Sub digitis tamen teneatur
ab extremitatibus firmiter. et ipsa
supra locum illum incidatur in
longum. et cum spatula talis scro
fula unco prius apprehensa scar
netur. et si fieri potest cum ipso pan
niculo infra quem nata est ab

Vide de Argento Vivo,

strabatur. & si non potit abstrahi relinquatur. Vulnus de panno infuso in albumine oui imple atur. & in secunda die puluis affodillorum immittatur. quia panniculum talem corrodit & putrefacit.

Et no. qd ille superfluitates dici possunt testudines que quasi bocia sunt. & ille submoueri possunt. Deinde est supius in prima littera qualiter curentur si est mobilis. Si non est mobilis scindatur in modum crucis cutis. & fiat scarnatio circa bocium ita ut libere possit fieri accessus ad bocium. & tunc abscidatur cum folliculo in quo continetur. Illa enim est bursa que nisi remoueatur facit recidiuationem.

Et no. qd testudo nascitur quandoque in modum oui quandoque in modum castanee.

Quo fiat puluis corrosiuus affodillorum.

Puluis supdictus affodillorum sic fit. Recipe. affodillorum succi ℥.vi. calcis uiue ℥.iij. auripigmenti ℥.i. Conficitur sic. Succus bulliat in olla & addatur calx. et bene incorporentur. & postea addatur auripigmentum & parum bulliat. Et cum bene incorporatum fuerit ponatur ad solem. & cum desiccatum fuerit aliquantulum informentur trocisci. & bene desiccati seruentur. Hic autem puluis ad corrodendum talem panniculum est immittendus. & sit ibi per .v. uel .vij. dies. et cum uulnus tumefactum esse uideris & desiccatum. In uulnere ponendus est pannus in albumine oui infusus. Superius uero stupa cum ouo quousque uideas panniculum desiccatum. & uulnus aliquantulum saniem mit

tere. postea uero in omnibus curam adhibeas sicut in uulneribus sine fractura cranei diximus.

Et no. qd auripigmentum potit uires suas in excoquendo. unde debet ultimo apponi.

De scrofula capitis que est immobilis.

Si uero scroffula capitis que immobilis est cutim cum craneo in fiat & condensat in unum ita sic ut dura mater cum craneo eadem sit infectione communicata. tunc ab ipso craneo uidetur habere principium. Cura talis est. ut illa cutis tota radicitus separetur. Circa uero infectum craneum trepano fora prudenter. & cum spatumine ipsum craneum totum remoueas a dura matre caute & ingeniose. Quia uero ipsam superfluitatem a dura matre separare difficile est. & periculum quod exinde prouenire potest ualde timendum est. talem curam potius derelinquere quam prosequi desideramus. Scrofula immobilis est incurabilis.

Liii.

De cura manie & melie & cautis.

Ad maniam uel meliam in summitate capitis. cutis incidatur in modum crucis & craneum perforetur ut materia exalet ad exteriora. patiens in uinculis teneatur. & uulnus curetur sicut in curis uulnerum diximus.

De eodem.

Ad maniam uel meliam. A primo temptentur remedia superficialia. nam si sit de humore non prodest cura ista nisi tantum sit de fumo incidatur cutis.

Et no. qd incisione substinenda est multa emorosagia. quia quandoque per emorosagiam liberati sunt. Potest etiam fieri cauterium

in sumitate

962

in summitate capitis ad epiliaȝ
et etiā cͦ maniam & meliam.
& dicatur cauteriū ad noduluȝ
ad differētiā cauterij cuȝ sectiōe.
Et no. qd̄ supius in hac cura ū
dixit craneum pforetur. qd̄ per
foratio ista debet fieri instrumē
to ferreo qd̄ seca uł serra dicit
et est ad modum circuli factuȝ
inferius. & coartatum circūfe
rentialit̄ ad modum serre. ut
aptior sit ad penetrandū. hēt i
medio qn̄ pedem circini acuti.
p quē infixum craneo stabiliū
in eodem loco & in eadem circūfe
rentia ad penetrandū. & circum
uoluendum sit. De cautio ad
Ad epiliam fiat ustio i epiliam.
fontanella sup̄ collū. & hoc in ex
tremitate occipitij. & ad epiliam
de priuata causa. & nō suppona
tur folium edere. s; fiat stuellū
de edera. hic est ordo cautiorum.
fcō cauterio imponat̄ lardum
usq; ad .vij. dies. ut ignis cadat
postea pilła parua de cera. & sit
caudata cum filo. pt̄a maiore
tur. ultimo fiat stuellus de ede
ra. uł de medulla ebuli. et fiat
pforatio quedam sup stuellū
p primo loco folium edere poni
tur. deinde plumaceolus & ser
uetur p. c. uł. xl. dies admin̄.
Item no. qd̄ epilia est opilatio
principalium uentriculoȝ cere
bri cum diminutiōe sensus et
motus. & sunt tria potissima ad
epiliam inducendam. s. defect̄
caloris. copulatudo humorū. cō
strictio meatuū. Calore aūt de
bili multus humor dissolūt̄
nec tn̄ dissolutus cōsumitur. &
p meatus constrictos non pōt

transire & elabi. sed retinēt̄ replēs
uentriculos cerebri. & hec est pri
cipalis causa q̄r fit epilia. Ex pre
dictis patet q̄re cauterium fiat
in illis. & maxime in illis qui la
borant de fluxu. Et no. qd̄ si ex
creuerit caro mortua in circūfe
rentia cautij. allea calefcā et p
diem apposita corrodent illaȝ le
niter. Item si cauterium a de
bito loco recesserit fiat circulus
de petus lineis ad modum anuli
& grossiorem ptem pōe ūsus illā
partem ubi cautium ducere uo
lueris. Sequitur eni sm̄ molestia.
De egritudinibȝ oculoȝ.
Oculi quoq; rubēt & lacrimantur.
et pili pt̄er naturam in palpe
bris ɔtinentur. q̄ mordicationē
facientes in eis lacrimari cōpel
lunt. aliqn̄ rubēt & lacrimantur.
nec ipi pili pt̄er naturā in palpe
bris ɔtinent̄. De pilis pt̄er na
Quod si pili preter turā i palpebȝ.
naturam in palpebris ɔtinen
tur. sic subuenire ualemꝰ. Si pili
pt̄er naturam in palpebris con
tinent̄. & si fuerint in palpebīs mł
ta carnositas ut pili supflui ui
deri nō possint. primo fricentur
palpebre interius cū folijs pari
tarie. & cum sanguis exierit et
carne diminuta pili apparuerīt
cum picicariolis retortis pili
radicitus euellant̄. pt̄a suppona
tur albumē oui. & si fuerit in hye
me aliq̄ntulū de croco in albumi
ne oui resoluatur. et quotiēs ibi
pili nati fuerint idem fiat. pal
pebra uō semp ita ligetur ut su
perius comprimatur. Si uō nō
fuerint ibi multa carnositas pilō
euellas & folijs pdictis palpebrā

frica ita quod sanguinem emittat. et postea ut dictum est supra in hac eadem cura. Item accipe succum cimarum rubi et absinthii et cum albumine oui commisce et suppone.

De lacrimis constringendis.

Si uero oculi lacrimantur et rubent et pili preter naturam in palpebris non continentur. truncetur uena que est in fronte et due que sunt in temporibus et cum tantum sanguinis exierit quantum medico uidebitur sufficere. uena illa diligenter acu subtili apprehendatur ita quod uena non perforetur et ex alia parte acus illa trahatur cum filo ei coherente et cum illo filo ligetur uena et bene nectetur ne sanguis possit exire. In plaga uero mittatur lardum per tres dies. postea immutatur caro porcina macra per .iiii. dies. donec bene purificetur locus. Cum uero purificatus fuit caro illa remoueatur et filum abstrahatur. et si opus est carpia vel aliud huiusmodi apponatur. Iste debet esse ordo in stringendo fluxum sanguinis uenientis ad oculum. Collum constringatur ut appareat uena in fronte. deinde accipe duas acus primo cum filis sericis et infingantur ultra sub uena uix extraneum ad instar duorum digitorum et postea in medio finde uenam. et cum uideris satis sanguinem exisse. necte capita uene cum filo et postea impone albumen. et puluerem constrictiuum scilicet ex dictis bo li. thuris. sanguinis draconis et similiter fiat in uenis temporalibus. Nota etiam quod aliquando relaxatur palpebra. excide quod iuxta longitudinem palpebre coniugiolam unam et subtiliter oportet suere et cum puluere cyrurgico consolidare. Item contingit aliquando superfluitas quedam ad modum lupinorum in pelle inter supercilium et palpebram quandoque interius quandoque exterius. Si exterius et manibus tamen comprehendi potest curabilis est si non non. Si ergo curabilis sit apprehendatur acu pictaciolorum et ex transuerso incidatur et extrahatur. deinde curetur ut cetera uulnera. Et nota quod omnis incisio potius debet fieri in longum quam ex transuerso quod est nota dignum. ut melius et habundantius sanguis effluat. et fauces et cetera nocitiua. quia magis dependet in longum uulnus quam ex transuerso. Set in palpebra uel sub oculo debet fieri incisio ex transuerso. quasi in longum incideret impediretur motus palpebre sursum uel iusum cum cicatrizaretur.

Ad lacrimas oculorum. Ad idem.

Ad constringendas. mittatur setonum in fontanella cartilaginis auris. Item accipe .c. olibanum. mastricem. laudanum et in feruenti marmore liquefac et in frontem ... posita in temporibus super uenas porrectas calidius quam sufferri potest supponatur. Item ad idem accipe litargiri. ʒ .c. aloes epatica quartam partem ʒ. Ista omnia terantur et subtilissime puluerizentur et cum oleo uiolarum distemperentur et agresta superaddatur et item oleum uiolarum et ita uicissim modo de isto modo de illo apponendo diu misceantur et ad modum unguenti albi conficiantur et cum opus fuerit ad modum collirii intromittatur.

De mordicatione et arsura.

Si uō fuerit ibi mordicatio ł ar
sura tale collirium facimus. Acc.
litargirii. aloe epatic. ȝ aristoloc.
pulueriça et confice sic. Acc. ci
mas rubi. ⁊ absinthij equaliter
⁊ succum extrahe. Cum tali su
co ⁊ aqua ro. uicissim de utroq;
p̄dictum puluer̄m diligent̄ in
corpora. et cum opus fuit̄ ocu
lis supponatur. Ⓒero. qđ si de
est aqua ro. appone aquam plu
uialem. uł aquā de lenticulis.
uł succum plantaginis. ł pol
ligonie. ⁊ de agresta supaddat̄.
Item agresta. aloe epicaꝝ p quā
ta pte multum ofert oculis ex
terius appositū. ⁊ intrinsecus recep
tum. Laudanū multum cōstri
git. Ad idem. mittatur seto
in fontanella sub aure. uł cau
terium cū nodulo. qđ melius ē.

De panno oculoꝝ corrodendo.

Ad pannū oculoꝝ corrodendum
tale ungūm facere consueuimꝰ
Acc. centrū galli. celidonie. an̄
manipulum. j. ⁊ ubi pista ī. vj.
ʒ. oli cōmunis mitte p. vij. uel
viij. dies. ⁊ ibi dimitte donᷓ ma
cescant. deinde ad ignē bulliāt.
⁊ cum uiceris subas h̄rbaꝝ pe
tere fundum uasis in q̄ coquū
tur. quia tūc uentositas que in
eis erat est iam consumpta de
ponantur ab igne ⁊ colent̄. et
cum bene colate fuīnt p pānū
itēm ponatur ad ignē. ⁊ mittat̄
ibi. ʒ. i. cere. Jpāq; liquefcā expe
riaris ad marmoꝝ. ⁊ si aliquā
tulam tenacitatē hūit signū
habes decoctionis. Postea uō
pone ibi. ʒ. ij. uiridis eris. ⁊ ad
lentum ignem paruum facias
bullire. ⁊ itm̄ ponas ⁊ plus supp
lapidem. ⁊ si hāt colorē uirīde
depone ab igne. ⁊ mitte ibi. ʒ. ij.
olibani puluerizati s̄btilissime
et incorpora cum p̄dcīs. dein mit
te ibi puluerēm sarcocolle pulue
riçate ij. ʒ. uł tuthie. qa tuthia
multum uał in hac causa. qa
naturam h̄t corrodendi. Sarco
colla etiam succus est cuiusdā
h̄rbe. t̄rsmarine. s̄m alios succ
matrisiluie. Si non pōt hr̄i pona
tur loco eꝰ succꝰ celidonie. ⁊ iterū
ducendo cum p̄dictis incorporet̄.
In ultimo uō oculi litij. aloes e
patici an̄. ʒ. ij. diligentissīē pul
ueriçatis et cum oleo cōmuni
prius incorporatis insimł. ita
qđ ista tria pmixta parum sint
liquida. ⁊ cum sup̄dictis cōmisce.
⁊ diu cum spatula cōmouendo
diligent̄ incorpora. Jsta omīa
incorporata sic p pannum cola.
et usui reserua. Et cum opꝰ fuīt
cum pēna delicate extremitati
bꝫ oculoꝝ impone. Cum aūt ex
parte fuerit cōsumptꝰ. Acc. suc
cum rute. uł morsū galine. cuꝰ
flos est rubeus. ⁊ cum succo cuꝰ
dam ūmis qui dicitur pectine
misce. et in oculo simul pone. q̄
ualet etiam ad alia. Item Acc.
castorei. olibani. sarcocolle. an̄
ʒ. ij. ⁊ ß. camphoē. ʒ. ij. marga
rite nō pforate. ʒ. i. viridis eris.
℈. i. Conficiatur sic. Castoreū
olibanum. uinde eris terantur
et in marmore nitido ⁊ calido
ponantur. et ibi agitentur ut
desiccentur. post in mortario s̄b
tilissime terantur. Camphorā
quoq; ⁊ margaritas in morta
rio pulueriçā diligent̄. et cum
istis predictis admisce. et in pu

rasice terrea. ul' alio cõsimili cũ
aqua ro. commisceant. 7 diligenter
incorporentur. 7 ad solem desiccẽ.
et post trium diẽ ista simulit'
cum aqua ro. distemperentur. 7
ad solem iterum desiccentur. et
hoc fiat ter. p't. viiij. uõ dies ista
desiccata 7 in unum redacta, u
sui refuentur. valet enĩ huius ad
pannũ corrodendum.

De sanguine oculorum. R.

Si uõ rubent oculi ex sanguie ul'
ex alia causa. et si inflati sit. aũ
etiam panniculus in eis ẽ. fiat
incisio in trib; ueniis frõtis. nec
tñ usq; ad craneum in hac mẽ
surã. Paciens ẽ manum ad nasi
summitatem apponat. 7 ab ea pã
te qua manus est uicta brach
o. 7 ubi supra frontem maiõ di
gitus terminauit signa. prius
tam capite raso. deinde tribus
unciis ad manũ pacientis sup̃
auriculam mensuratis signa
ab utraq; pte. 7 ab eo signo qd'
est supra frontem usq; ad signũ
qd' est supra auriculam signa
de atramto. ul' alio simili pcra
bas. Item ab eo signo quod est
supra auriculam aliud signũ
facias ex trãsuerso qd' distet ab
eo uncia. 7 ex utraq; pte illius
signi similit' cum atramento
signum pducas ab uno signo
ad aliud. 7 idem facias ab alia
auricula. Sup̃ uõ pductum si
gnum cum rasorio incidas cu
tim. 7 sanguinẽ emanaẽ pmit
te sm qd' tibi uisum fuerit. de
inum ferrum calũ pducas su
pra cutem incisam. 7 ita compe
tenter incendas. Si uõ aliq'
delicatus fuerit qui tot incisi
ones ul' incensiões pati nõ uult
ul' non põt. sm pdcm modum
sup̃ frontem signa. ul' in men
sura trium digitorũ ul' uncia.
ad manum pacientis signa. et
cum incausto lineam ex trans
uerso ab uno signo ad aliud p
ducas. Supra signum uõ inci
das. 7 cum ferro ardenti incen
das. pannũ uõ in albumine o
ui infusum quousq; ignis ca
dat sup imponas. deinde aliqua
alia mitigantia 7 ignem 7 in
cendium reprimẽtia. postea uõ
pluma ac colum. ligatura ne õsi
milis sit alius eiusdem partis ca
pitis. postq' ignis ceciderit cor
dam de panno suppone. 7 ita us
q; ad. xxx. ul' xl. dies uulnus
aptum teneas. postea illam cor
dam remoueas 7 uulnũ consoli
dari pmitte.

De sanguine oculorũ qui fit ex percussione.

Si ex pcussura ul' alio cõsimili
sanguis in oculis consurgit et
tumor ex timescẽtur accidere. sic
subueniri'. a cẽ. ceram nouam
puluerizatam 7 ciminum. 7 ipsam ca
lefacias ad ignem. 7 ciminum
puluerizatum cum ipsa cõmisceãs
ea emplm fcm semp calidũ inde
sinenẽ impone. pbatum est.

Aliud. a cẽ. absinthium. & benam
et succum extrahe. 7 cum aqua
ro. misce 7 suppone cum stuppa
ul' alio tali. Si uõ fuerit in hyeme
cicutam adiunge. Absinthium
uiride cum albumine oui incor
poratum 7 aq̃ ro. ualet. Nõ. q'cu
ra ista debet reiterari ter ul' quater
si in principio nõ pderit. Et sci
est qd' in oculo prius ponenda sũt
repercussiua. pea dissolutiua. ad ulti

nium diaforetica. **De inuersione inferioris palpebre et cura eiusdem.**

Si ex uulnere uel apostemate facto sub oculo fiat in inferiori palpebra reuersatio incidatur non secundum longitudinem faciei sed ex transuerso supra uulnus olim factum et male sanatum in obliquum. et plagella de plumbo facta quatuor foraminibus perforata cum palpebra suatur. plumaceolus in medio ponatur. et pellicula ligaminibus ad superiora comprimatur. et ita per viij. uel. xj. dies dimittatur. postea plagella auferatur. et curetur uulnus ut cetera uulnera.

Nota. quod quatuor fila debent necti in inferiori parte lamine. et in capitibus filorum sint. iiij. acus. et perforetur supercilium cum acubus et filis ut trahatur superius. et nectentur in fascia extremitates filorum. similiter fiant totidem deorsum.

De fistula nata inter oculum et nasum.

Aliquando fistulatur locus iuxta oculum et nasum. et ex paruissimo foramine exit inde putredo. premo oculus ad alteram partem cum alio instrumento compellatur. et foramen illud amplietur cum radice malitie. uel radice brionie. uel cum medulla sabuci et in rectum incidatur. et petia in albumine oui infusa immittatur usque ad profunditatem loci. Postea si fuerit homo delicatus per illud foramen mittatur canellus ferreus uel eneus subtilis usque ad profundum si potes. et per ipsum canellum ferrum candens immitte et fistule radices decoque. Et si timueris ignem immittatur pilla de unguento ruptorio. et in foramine pille imponatur filum longum. et sub pilla nodus est faciendus. ut extrahi possit ne frangatur pilla intus. Sed magis approbo imponere stuellum unum de ungento ruptorio quod fit de calce uiua et capitello. et dimittatur ibi a tertia uel a nona usque ad uesperum. postea ponatur ibi petia cum albumine oui donec ignis cadat. et euaporet. deinde curetur ut cetera uulnera.

De ungento ruptorio quomodo fiat.

Vnguentum ruptorium sic debet fieri. accipe calcem uiuam et capitellum. et calcem uiuam in capitello resolue. et diu misce. et in modum unguenti incorpora.

De capitello quomodo fiat.

Capitellum autem sic fit. accipe duas partes cineris fabarum. et etiam calcis uiue puluerizate in simul commisce. et in cophino. uel in corbu solium faciendo. pedibusque calcando et parum aque instillando pone. et sic faciendo solaria cophinum uel corbam impleas. foueam rotundam desuper cum cultello facias ad mensuram medij brachij. Illam foueam ter in die aqua impleas. mane. meridie. et sero. Concha ponatur inferius et quod exierit a prima die usque ad viij. collige et repone. et hoc est forte capitellum. comedium uero dicitur quod ab. viij. die postea colligitur. Si uis scire an sit forte uel medium ouum in filo ligatum mitte in capitellum. si non receperit medium forte est capitellum.

De carnis nasi a superfluitatibus.

Superfluitas quedam carnis in naso consurgens. aliquando est pollipus. aliquando non est pollippus. sed uidetur esse. et dicitur pollippus quedam

pisce. qui postquam adheret alicui
uix eum dimittit. Sic & iste mor-
bus ex quo aduenit. uix eum di-
mittit. nam in ampliori parte na-
si fit. & exit aliquando nasum. & super
labrum moratur. Nota quod poli-
pus semper uel plures fit ex reu-
mate descendente ad nares & con-
densatur ibi. & facit polippum.
Cura talis est. fiat purgatio hu-
morum qui uidentur superhabunda-
re si sit de frigida causa. debet
fieri purgatio cum pillulis diaca-
storeis. uel yeralogodion. detur
post purgationem dyaolibanum
uel aurea. et hunc modum debe-
mus seruare in multis egritudi-
nibus. ut in cancro & fistula. Semper
enim debet precedere purgatio. & po-
stea localia remedia. Nota quod
polippus semper fit de frigidis humo-
ribus raro de calidis. Post purga-
tionem spatumine usque ad pro-
fundum euellatur. uel etiam sa-
gitella incidatur. & si oportet per
interualla. Et si intra nares pa-
cientis aliquid remansit. tasta
de ungento quod fit de calce uiua
et capitello intromittatur. de-
inde uitellum oui cum oleo com-
muni. Postquam uero ignis ceciderit
curetur ut cetera uulnera
cum unguento uiridi & similibus.

De unguento uiridi & quomodo fiat.

Fiat unguentum uiride sic. Accipe celido-
niam. alleluia. radices & folia.
centrum galli. leuistici agrestis. ana
manipulum. & scabiosam. & omnes
iste herbe bene pistentur. & cum. lib.
.i. sepi arietini & una olei confici-
antur. & sic dimittantur per .ix. dies
uel per .xi. & postea coquantur in
stagnato supra ignem donec her-
be petant fundum. deinde colentur
per petiam. & colata in caldario re-
mittantur. & addantur ℥ .iij. cere in
estate. & in yeme due. post cuius
liquefactionem ponatur puluis
olibani. mastic. uiridis eris ana
℥ .i. s. antequam uiride es ponatur probe-
tur si se tenuerit et postea appo-
natur. & tamen temperetur. et si co-
lorem mutauerit ita quod uiride
uideatur deponatur ab igne. et
addatur ℥ .s. aloes epatici qui prius
pulverizetur. & in oleo resoluatur
et usui reseruetur. ualet hoc un-
guentum ad ueteres plagas. bo-
nam carnem generat & malam cor-
rodit. **De carne que uidetur esse polipp(us).**

Si non intra nares sit tota caro &
magna sit oppillatio. ita quod aeris
attractio impediatur. primo secundum
modum foraminis per medium in-
tromittamus tentam de malo
terre succo semel aut bis aut ter
si necesse fuerit. postea curetur fer-
ro calido. uel unguento ut supra di-
ximus in proxima cura.

De polippo & signis curabilis polippi.

Polippus magis fit intra nar-
res et ampliatur. aliquando descen-
dit inferius aere ducente illum
ante se. & nares ampliat. horum
autem alius est curabilis. alius in-
curabilis. Signa autem incurabilis
hec sunt. quia locus est niger to-
tus. nasus est durus magnus
et niger. & caro illa non descendit
inferius. Signa uero curabilis
hec sunt. nasus est mollis. bene
tractabilis. Cui per incisionem & in-
censionem sic subuenimus. Si fieri
potest statim illa caro superflua te-
naculis accipiatur. & in quantum
fieri potest ad inferiora trahatur. &

si totus uenerit totus extirpetur:
et si nō totus uenit qđ tñ uenit
incidas. Et si nullo modo uenit
nec tenaculis ad inferiora trahi
ualeat. tasta de malo terre succo
ul' medulla sambuci ul' brionie
ul' dragunctee. ul' uiticelle. aut ra
distologie rotunde nares elongē
tur. et intrinsecus cōcauum factum ad
modum canne per nares elonga
tas immittimus. per ipsam uero cā
nam ferream ul' eneam ferrū
calidum immittatur: et locus di
ligenter incendatur. vitellū oui
cum oleo com̄ supponatur quous
que ignis cadat ab eo. postea cura
ut cetera uulnera. Et cū ferro.

De cura eiusdē absque incisione

Si uero ferrum calidū paciēs timu
erit. stuellū de panno de ungō
ruptorio inunctum intromitti
mus. vitellum oui cum oleo cōi
supponimus. et cetera que supra diximus
in alia cura fiant.

Aliquādo contingit casu qđ per fo
ramina palati ex uirtute nature
expellente polipus exit. Quod si con
tingat casu imputetur ex ui
gore nature. incidatur. postea po
natur in naso tasta de cera ut
bona pellis excrescat.

De cura eidem cum incensione.

Ad polippum curandū fiat caute
rium tribus digitis super frontem
ad manū pacientis sicut dictum
est in . f. ullius capituli. qđ est de
rubore oculorum. qđ sic incipit. Si
rubent oculi ex sanguine. ita tamen
cautengetur ut nō usque ad cerebrum
trum set usque ad musculū ustura
procedat. Cauto tamen qđ nō fortiter
ul' subito ferrū calidum debet

imprimi. propter subitum cerebri. ne ca
lore nimio inflāmetur: decetero
cura ea est que in illo. c. diximus.

**De cancro in labiis ul' gingiuis ul'
alia parte faciei et cura eiusdem.**

Cancer fit aliquādo in naribus.
palato. labiis. ul' gingiuis. et
locus ubi corroditur in circuitu
rubet. aliquando inuiscatur cutis. et cu
tim nō corrodit set carnē interius.
Antequam ad curam ueniamus uide
amus qđ sit cancer. et qualiter
nominetur in diuersis partibus corpo
ris. Cancer est apostema uehe
mens ex humore melico proue
niens ad similitudinem cancri
qui sic dicitur. Sicut enim illud
animal retro graditur. ita car
nem usus carnem retrogradiē
do corrodit. ul' quia formam illius
animalis in carne representat. In
principio dicitur sclirosis siue nigro
sis. postquam incipit corrodere. dici
tur cancrema. ad ultimū cicro
ma. Item in facie dicitur noli me
tangere. ad cautelam medici. ac
si dicat morbus. noli me tangere
cum manu. quia pulpa digitorum
cum habeat generatam ex succo ab
epate proueniente humida est na
turaliter. et morbus ille surgit
ex humiditate. vnde cum fuerit
in loco humido incurabilis est.
Manus enim hominis mane nō lota
habet humiditatem exterius quam
contraxerunt a sudore nocturno.
ex qua humiditate si manu nō
lota tangeretur. augmentaretur
eius malicia. In medio corporis
dicitur cingulum quia corpus cingit.
In partibus exterioribus dicitur lupus
et tunc incurabilis est. quia pedes
solidiores partes sunt. et precium

est ut omnis proprietas in solido
et subtili fortius imprimit effecti-
vi et firmius et non ubi incurabilis.
Item cancer q̄n̄ fit ex melia na
turali et tunc fit sine incendio
quia melia frigida ē et sicca et tunc
est curabilis. et quandoque ex melia in
naturali. et hoc dupliciter. aliquando
enim fit per adustionem colere exi
stentis in fine sue qualitatis. quan
doque ex admixtione colere eru
ginose et tunc est incurabilis
quia in una die vel nocte totam
coxam vel brachium corrodit.
Cum autem ex melia naturali fit
incendio non oportet nisi pulue
res corrosiuos apponere a prin
cipio. Si fuerit ex admixtione
colere et cum incendio tunc oportet
reprimere feruorem cum aliquibus
frigidis. ut cum succo plantagi
nis. lanceole. corrigiole. cicoree.
et huiusmodi. et postea apponendi sunt
pulueres corrosiui. his non va
lentibus recurre ad cyrurgiam.
Nota tamen quod si caro sit undique du
ra. liuida. vel denigrata. non fa
cilis est ad curandum. quod si sit
de nouo nec locus sit carnosus
multum sic curam adiungimus.
In quantum possumus cancer
usque ad uiuum cum rasorio in
cidatur. deinde ferro calido ura
tur. nisi sit in loco neruoso. uel
arterioso. vel uenoso. Nota tamen
quod si fuerit ex melancolia naturali
purgandus est cum diasene vel
cum alio purgante meliam.
postea danda est opiata ualens
ad hoc ut mitridatum. vel tyria
ca. Si fuerit ex melia mixta cum
colera purgetur cum duabus
medicinis. quarum una faciat

ad meliam. altera ad coleram. et pur
getur cum diasene. et trociscis forti
bus. vel electuario de succo rosarum. et catar
tico imperiali. et postea detur tyria
ca uel ascaita admixta cum mitrida
to vel tyriaca. facta ustione. vi
tello oui supposito curetur don
ignis cadat a uulnere. Si vero fu
erit in estate albumen oui cum vi
tello et oleo supponatur. Et si de
cancro vel carne tabefacta remanse
rit ungatur ruptorio curetur iterum.
deinde cum ouo secundum temporis quali
tatem et diuersitatem ut diximus.
Cum vero labrum totum vel nares
comaculauit atque corroserit. uel
membrum tabefactum usque ad car
nem uiuam cum rasorio incidatur
postea diligenter curetur ut dixi
mus. Nota quod in cura cancri
quies est superaddenda. Cum vero
in palato fuerit quod sepe contin
git cum ferro calido vel aureo
quod melius est aduri debet. Si
vero fuerit in gingiuis loco prius
diligenter abluto cum aceto per
tres dies cum alumine zuccari
no prius fricato. postea abluatur
et fricetur. et cum hoc liquore ablu
atur qui sic fit. Recipe. vinum coctum
et mel. cum aceto ana. et in his bu
lliant radices tassi barbassi. et cap
fici. et cortices mali granati. le
uistici agrestis. piperis ʒʒ. pire
tri. ana ʒ j. postea supponatur iste
puluis qui infra dicetur loco pri
us bene absterso. Laudanum ?
Puluis ad cancrum qui est in gi
ngiuis. Recipe. alumen zuccarinum. foliorum
oliue et rose. origani. corticis ma
li granati. ossium dactilorum. assorum
piretri. ossium cancrorum. cinamomi.
gariofili. nucis muscate. Ista omnia

Cont̄ nostros
barbitonsores
ignaros

pulverizata supponatur ut opti
mus loco prius abluto cum aceto
ubi bullierit calamentum. suppo
natur leuisticus agrestis dentibus
commasticatus. ¶ Valet etiam pul
uis eorum que relinquuntur in se
culo post festum claretum. ¶ Cum
gingiue inflantur ⁊ a dentibus
separantur. quare multum sangui
nem emittit. Quandoque fetent ⁊ in
deuntur gingiue quasi prurigino
se. nec tamen sunt carnose. conf
quod talem faciamus pulverem. ¶ Accipe
gariof. cinamomi. cortices ma
li granati. ossa dactilorum. alumen
zuccarinum. folia oliuarum. omnia ista
pulverizentur ⁊ gingiuis uni lo
tis cum aceto. uel supradicto uino
supponatur. ¶ Puluis optimus
ad cancrum post incisionem uel post
appositionem pulueris affodillorum.
desiccat enim ⁊ bonam carnem ge
nerat ⁊ malam corrodit. Accipe fo
lia mirte. saluie agrestis ⁊ dome
stice. pimpinelle ⁊ lauriole. ex
utroque ana manipulum unum. desiccen
tur ⁊ fiat inde puluis ⁊ suppona
tur. ¶ Item ad ulcera curanda
et fistulas ⁊ cancros mortifica
tos. farina tritici ⁊ succus apij. et
mel. coquantur usque ad conspissa
tionem ⁊ in usu reseruetur. ¶ Nota quod
ad cancrenas ualet puluis de
cornu ceruino quia mirum constri
git. ¶ Ad idem optimum est alu
men zuccarinum si fuerit distem
peratum cum succo pimpinelle et
suppositum. ¶ Item ad idem. Radix
barbe barbassi decoquatur cum ui
no uel aceto. balaustie. rose sicce.
⁊ folia oliue ⁊ colentur ista. co
latura gargarizetur inter labia
tum ⁊ dentem. postea accipiatur

ʒ. ij. calcis uiue ⁊ ʒ. s. auripigmen
ti ⁊ incorporentur cum fortissimo
aceto ⁊ desiccentur ad solem uel
ad lentum ignem ⁊ fiat puluis.
et huic pulueri addatur pulvis
gariof. ⁊ cinamomi ⁊ digito pa
cientis inuncto propria saliua suppo
natur ⁊ dentibus applicetur. ¶ Si
gingiuas accidit corrodi dicitur
cancrenam ⁊ tunc lauetur cum aceto.
ter uel quater. postea fricentur cum
liquore qui supra legitur ⁊ post
modum apponatur puluis predictus.
¶ Ad idem. Accipe amidi. draganti.
gummi arab. ana ⁊ in aqua ro. uel
pluuiali decoque ⁊ inde uicesies
uel plures in die cum penna leni
inunge ⁊ infra .iij. dies sanat.

De scissura labiorum ⁊ cura eiusdem.

Ad scissuras labiorum que uulga
ri nostro dicitur fessa. aput alios
dicitur setula. talis cura fiat. Accipe
semen iusquiami ⁊ pone super
prunas ardentes ⁊ suppone em
botum ⁊ fumum qui exit per fora
mina emboti diu recipiat paci
ens super labiorum scissuram. ¶ Aliud.
Accipe nucleum nucis communis et accen
de ⁊ illud oleum quod inde exierit super
fissuram bis uel ter in die appo
ne ⁊ mirifice sanat. ¶ Ad idem.
Accipe aloe epatice. litargirum. uitre
olum. olibanum. equaliter ⁊ sub
tilissime pulueriza. ¶ Item accipe
herbam flauram ⁊ fumi terre.
ana ⁊ succum extrahe. cum ipso
succo aliquantulum predicti pulueris
distempera ⁊ incorpora cum oleo
uiolarum uel communi. ¶ Item adiunge de
predicto succo ⁊ postea de oleo. et ita
uicissim modo ponendo de hoc modo
de illo ad modum unguenti diu
geratur incorporatur ⁊ cum opus fuerit.

diligenter locum inunge.

Ad arsu **De arsura labior.**

Ram labior. acc. album zuccarum et amidum. 7 distempa cu mel le. mel p initualla ponendo. 7 item per in simul incorpora ad modu predci unga. 7 cum opus fuerit loco impone. **De punctura labiorum.**

Ad puncturam labiorum. acc. amid zuccarinum 7 cu frē distempa 7 locum inunge mitigatorium est. unguēm album sr imponim. 8. pacetoaqua ro. im ponimus. poleo cōi oleum uiol.

De disiunctura mandibular.

Contingit aliqn capita mandibularum a prima iūctura rece dere. qd cognoscitur q2 inferiores dentes nō coniungunt su perioribus recte. īmo ad inferiora l' ad exteriora tendunt. nec infe riorem molam licet male cōiūc tam segregare. ul' male segrega tam coniungere. cui sic est sub ueniendum. **Cura eiusdem.**

Capita mandibular sub auribs accipiantur. 7 ad exteriora ītm deducant q2 inferiores dentes superiorib adequentur. ita s. qd ad naturalem locum cautissiē reducantur. 7 tc accipiat et elleuetur fascia sursu. 7 tc ungat cum dialtea ul' marciaton. Et ligetur ita qd dentes utriusq mandibule p consuetudine p portionalr se hāit. nec tn paci es possit se mouere. Dieta q̄q cor sit sorbil' ut eger mandibu las nō moueat. **De ruptura eiusdem.**

Si mandibula ex aliq parte fuerit rupta. diligenter medicus locum illu ptractet. cognito aūt loco rupture qd li cet os ad suum p'prium locu cau te reducat. qd cognoscitur p ea que dicta sunt in prima cura de disiunctura mandibule. eodem q2 modo curetur. ligetur. dietetur ut in eadem cura prediximus.

De ruptura eaz cum uulnere.

Si fractura ossis fuit 7 carnis. p's pars parti reddatur competent. Et si uulnus longum fit. ul' qd debeat suiu ita suatur qd pātes sic coniungantur qd pt coniunctiōe contractio nulla appareat q2 sepe accidit in uulneribs que suunt. q2 cum ex una pte labium uul neris magis extendit 7 alia pars fuit longa sic contrahitur 7 fit ruga. unde ciiq3 fiat sutura in faciē ita caute fiat ut hoc non acci dat. ne post uulneris consolidati onem remaneat facies deturpa ta ppt huiusmoi contractionem ul' corrugationē. sed ex illa pte ubi uulnus magis depenet di mittatur orificium aptum. et steuellus imittatur. puluem q2 rubeum q supius scriptus ē super suturam aspgamus. plumace olum quoq unum in supiori pa te mandibule. alium in inferi ori pte locamus 7 locum p uari etate partis ligamus. dietam iam dcām iniungim. p opportu nitate ipsis 7 paci. puluēm et a lia bis. ul' ter ul' pluries in die supponam. **Nō.** qd plumaceo li parui in al. oui infusi debent appon. 7 p'mo ou magnus plu maceolus pforatus in medio 7 ponatur ita ut tegat alios plu maceolos. 7 q2 foramen plumace oli cū adaptetur eque uulneri. ut uulnus possit mundari 7 cu

rari p medium 7 ligari. 7 ita per
mittatur usq; ad vij. ul' x. dië.
et post factam aliquam consolida
tionem os suũ pôt solui 7 remo
ueri plumaceolus. 7 tc̃ apponatᷣ
emplm̃ strictorium ex utraq; pã
te et non supra uulnus.

De fistula in mandibula.

Fistulatur aliqñ mandibula cuiᷣ
os aliqñ strictum. aliqñ do am
plum. Si os sit strictum tenta
de malo sic sicco intromittatᷣ.
Si contingat os infistulari. re
moueatur os si remouendũ sit.
Sin aũt cum rugine paris infi
stulata radatur. nec fiat cãnis
regeneratio aũ ossis reparatiõe.
Cum uõ elargatum sit os fistu
le intromittatur unguentum rupto
rium. 7 cum eo mortificetᷣ. Cum
aũt mortificata fuẽt imponaᷣ
pannũ in albumine oui infu
sum quousq; incendium remo
ueatur a fistula. postq; uõ igni
ceciderit. cum ungũo uiridi 7 ce
tens curetur ut cetera uulnerã.
Si uõ suborem ossis corrupit di
ligentẽ est intuendum. 7 si qd ẽ
ibi q' separari debeat usq; ad ui
uum est incidendũ. Et cum pu
tredo alba 7 grossa inde exierit.
scias fistulam eẽ mortificatã.
Si uõ liquida 7 aquosa. timen
dum est ne in radicib; dentiũ
talis fistula hãt principium.
Q̃ si ita fuerit dentes illi radi
citus sũt euellendi. In fistula
uõ tenta est inmittenda et cũ
unguẽto uiridi 7 ceteris que su
perius diximᷣ usq; ad finem
est procedendum. Interius uõ
est ponendus puluis qui dic
tus est supius in cura gingi
uar. qui est ibi cancer. Nõ. q'
hic ordo debet attendi in fistu
la cum fit ex continuo fluxu
alicuius humoris. primo debet
purgari humor qui est in cau
sa. 7 postea dari aliqua opiata
competens ad constringendũ
fluxum talis huõris. 7 his si
gnis pôt cognosci qs humor
suphabundet. albedo eni et liq
ditas illius q' exit a uulnere.
signum est qm̃ flegma est in
causa. citrinus uõ color. q' colã.
liuidus 7 nig' sigt̃. q' mlia.

De dolore dentium 7 gigiuar.

Ad dolorem dentium 7 gingi
uarum fiat cectura in fõtanel
la que est retro carnositatem q̃
est in inferiori pte auricule. In
hac aũt ustura intromittendᷣ
est nodulus. Ad idem. accẽ se
men caffillaginis. 7 porri añ. 7
sup carbones ardentes pone.
sup ipõs aũt carbones impo
nas embotum. 7 p canellum
emboti fumũ qui inde egredi
tur paciens sup dentem dolen
tem recipiat. hic eni fumus
reuma qd dolorem facit mirã
biliter dissoluit. 7 educit ipm̃
et mitigat. Si sit dolor ex
uerme qd cognoscitur qa dens
erit pforatus. 7 inc̃dum cessat
dolor. qñq; eni uermis moue
tur 7 fit dolor tũc. postmodũ ces
sat dolor. hĩ cura est ut ibi po
natur ferrum calidũ sup forã
men dentis. Ad idem. oxel in
testa oui bullitũ. et calidũ sup
positum optime ualet. Nõ.
qd si fiat dolor ex aliquo huõ
re a capite descendente. 7 a sto
macho non debet fieri incẽsio.

nisi precedat universalis purgatio.

Ad pustulas delendas que in facie oriuntur.

Ad pustulas delendas faciei quas variolas [vocant]. Accipe ℥ vi. mellis despumati. et lactis ficus et succi mali citrini ana ℥ ii. Ista tria commisce simul. et in malo terre concavo mitte. et illud sub cinere prunas bullire facias. et pulverem istum adde. qui sic conficitur. R. citrini vini albi. sinapis albe. ana ℥ ii. piperis albi. aluminis zuccarini. ana ℥ i. boracis. vel boraginis. ℥ ii. olibani puri. ossis sepie ana ℥ ii. Ista omnia pulverizata in tali liquore mittas. et diu incorpora. et usui reserva. et cum opus fuerit loco prius calefacto ad ignem inunge. Cum autem pustule crepuerint unguento albo inunge. Si placet pone aquam rosaceam. poleo cum oleum violarum.

De unguento albo quomodo fiat.

Fit autem unguentum album sic. Accipe masticis. olibani. ana ℥ s. litargiri. plumbi usti. ana ℥ i. ceruse ℥ iii. Ista omnia terantur et pulverizentur diligenter. et conficiantur sic. Acetum purum immitte. et predictos pulveres cum oleo miscendo distempera. postea de aceto aliquantulum impone. et iterum misce. et postea de oleo. et deinde de aceto. et ita vicissim ponendo modo de isto. modo de illo diligenter incorpora. Signum vero perfecte confectionis est quando ipsum unguentum equaliter liquidum est. et equaliter dissolvitur. Valet autem hoc unguentum ad multa. quia ad pustulas que fiunt in facie ex flate salso. ad impetiginem et serpiginem. et ad mitigandum arsuram que provenit ex corruptis humoribus. et ad scabiem ex flegmate.

De superfluitatibus faciei.

Quia vero in facie fiunt alie multe superfluitates. ut impetigo serpigo. atque morfea. quia licet quandoque totum corpus occupet. tamen quia in facie magis sunt manifeste. ideo de eis curas in hac parte supponimus. Ad impetiginem talem curam facimus. Accipe frumentum et super incudem fabri pone. et cum ferro lato calido tale frumentum combure. et exprime. et quod de illo frumento exit calidum sepe inunge. Valet etiam ad flammam salsam. Ad serpiginem tale facimus medicamentum. Accipe tartarum vini albi. plumbum ustum. succum ciclaminis. testam cucurbite ustam. pulverem fuliginis. piretrum. oleum commune quod sufficit. Conficitur sic. hec omnia cum succo ciclaminis et oleo conficiantur. modo ponendo succum. postea vero oleum. et ita vicissim modo de uno modo de alio semper incorporando conficias et reserva. et cum opus fuerit paciens tali unguento ungatur. et per triduum teneat. nec abluat se. post triduum vero balneet se. et hoc fiat donec sanus fit.

De impetigine et serpigine.

Ad impetiginem et serpiginem valet sapo cum topho contrito mixtus et superillinitus. vel sapo cum auripigmento commixtus et suppositus. vel sapo spatarenc perfecte. vel succus celidonie quod optimus ad maculam oculorum biennem vel triennem.

De morphea.

Morphee alia alba alia nigra. quarum quedam curabiles ut alba. quedam

incurabilis ut nigra. alba uero
que curabilis e hoc signo cogno
scitur. locus cum acu pungatur
si sanguis uiuus emanauerit
curabilis est. Si uo aqua alba in
curabilis. pfecta curatio no pot
fieri in morphea lepra scabie s
pig et impetigie. 7 multis alijs
egritudinibȝ nisi pcedat uni
uersalis purgato bis ul ter. s
qd necce est. Cura morphee

Albe morphee et curabili albe.
tale ungtm facimus. acc. tarta
rum. sulphur uiuu. auripigm
tum. sal coctum. cristallum. ni
trum. sapon em. spatarensem.
argentum uiuu. mirra. litar
girum. ceram albam. oleum
comune. olm muscellinu. ole
um laurinum. pinguedinem
galline. pip. masticem. olibanu.
corumbrum 7 euforbiu. Confi
ciatur aut hoc modo. terenda
teras. 7 simul cu sulphure 7 o
leo coi 7 sapone comisce. 7 fac
bulire ceram 7 pinguedinem
galline pse resolue. 7 oleo lauri
no 7 muscellino coditis et icor
poratis cum supdcis commisce.
et diligent incorpora. hoc autem
ungtm bis in die 7 calidum sup
ponatur. Ad idem. acc. tartarum
sulphur cannelatum 7 uiuum.
auripigmentum. 7 salem tostum.
fuliginem. olei iuccidi equali
pondere. 7 ista oia coque 7 unge
donec sanus sit paciens. Ad id.
acc. sulphuris uiui. saponis sa
racenici. sapponis gallici. nuc
cois bn trite an. ʒ. ij. auripig
menti. sal cois. elleboru albi et
nigri. an. ʒ. i. allumimis scissi ʒ.
s. de fumo ter. lapatio acuto. her
ba flaura. an manipulum. i. acc. 7
pista. 7 succum extrahe. 7 predcis
puluerizatis cum succo tali cofice
et diluendo diligent incorpora.
valet aut tale unguentum ad oem
impetigiem. Item ad idem. acc.
acetum capite radicum. auripigm
tum foliatum. i. pris folia. arge
tum uiuum. litargirum. 7 oleu
coe q sufficit. conficiantur aut sic.
Que terenda sunt tere. 7 de radici
bus pdcis succum extrahe. 7 pdic
tum puluerem cum tali succo di
stempera. postea uo oleum imi
tte. 7 sic uiolissim moue hoc mo
do de illo ponendo diligent pdca
incorpora. 7 usui reserua. In hoc
unguento argentum uiuum tam
cum saliua primo extinguatur. uti
liter ponitur. 7 cum pdcis incor
poratur. vtatur sic. radices ceterum
capite cum sale tere. 7 cum ipso
tritis locum fortiter frica. 7 post ri
duum intret balneum. 7 prius ibi
ibi moretur. post egressum uo
balnei ungto supdicto ungatur.
et ita faciat donec sanus fiat
si deus uoluerit. De morphea

nigra 7 cura eius.
Licet morpheam
nigram incurabilem diximus.
tn put experti sumus curam ad
hibeamus. que ualet et ad serpi
ginem 7 impetig. 7 contra omnem
pruritum 7 scabiem. Acc. tar
tari. fuliginis an. ʒ. ij. sal nitri.
sulfuris uiui. an. ʒ. ij. auripig
menti. elli. albi 7 nigri. aluminis
scissi. an. ʒ. s. 7 omnia puluerizata
in mortario. Item acc. fumi terre.
abrotani agrestis. herbe flaume.
eruce agrestis. an manipulum. i.
lapacij acuti. 7 panis porcini eq
liter. 7 pista diligent et succum

extrahe. Item acc. saponis spata
renti. et saracenici. ana. ʒ. ij. et mi
sce insimul cum predictis pulueribus
et diligenter incorpora. deinde de
predicto succo aliquantulum im
pone et misce. et postea de oleo et
item agitando modo de isto modo
de illo ponendo diligenter incorpo
ra et usui reserua.

De dolore auris ex qua causa fiat.

Dolor in auricula contingit aliquan
do ex decursu humorum. aliquando
quia preter naturam aliquid in
aure nascitur. ut uermis. aliquando
extrinsecus recipitur quod in au
rem existens est causa certi do
loris. Quando uero ex decursu hu
morum contingit nec ipsi humo
res ad apostema sunt confirmati sic sub
uenire solemus. Acc. oleum mu
scellinum. et cepe. et finde per me
dium ex transuerso et caua. et ip
sum oleum in cepe mitte. et sup
lentes prunas ardentes impo
ne. et ibi diu facias bullire. et po
stea calidam ut pati poterit au
ricule suppone. Ad idem. Acc.
albumen oui multum elixum. et
rutam. et hec duo insimul pista.
et per pannum succum extrahe. et
in cepa per medium ex transuerso
scissa et cauata impone. et ad ignem
caute bullire facias. et ut pati pa
ciens poterit calidum supponatur.
Et est sciendum quod nil actu frigidum
in auricula debet imponi. et nil
actu calidum in oculis. Ad idem.
Acc. absinthium. calamentum.
iuniperum. sauinam. et in aqua
bullire facias. et in competenti
uase imponas. super quem botum
inuersatum ponas. uel aliud
quod tantundem ualeat. et fumum
qui per foramen illud egredietur
in auricula dolenti patiens diu
recipiat capite bene cohoperto. Quod
si his curis dolor non reprimitur
nec remouetur. constat quod aut
est uermis in auricula. aut hu
mor ad apostema confirmatus. Cuius
signa hec sunt. locus tumet et ru
bet. et ardorem emittit. et tunc sub
ueniendum est cum saniem pro
uocantibus et ad maturitatem du
centibus. et cuncta prosequenda sunt
que in apostematum tractatu dicemus.
Si uero predicta signa non apparent
uermis est procul dubio in auricu
la generatus. Ad ipsum uero inter
ficiendum et extrahendum hanc
curam adhibere solemus.

Ad uermes ab auricula extrahendos et occidendos.

Accipe herbam persicariam. et nucleos interiores persi
ci et bene insimul pista. et succum
extrahe et misce. et cum tantidem
olei de lino in auriculam mitte
probatum est. Ipso autem occiso extra
hatur cum subtilibus piccicariolis.
uel apponatur cuffa. que etiam in
uiuum uermem aliquotiens ad
se trahit. De eodem.

Si uermis etiam ingressus in aurem
fuerit. olim cum succo foliorum ca
paris et calamenti bene incorporatum
in aurem instilletur. uermem e
icit et dolorem mitigat. Si uero
in alio membro fuerint. elleborus
albus in uino tritus bene misce
atur. et loco imittatur. uermes est
procul dubio necat. De quoli

bet alio ab auricula extrahendo.

Si faba uel lapillus uel aliquid
huius in aure ceciderit. caput su
pra dolentem partem flectatur.
et cuffa multum attrahens auri

applicetur. sternutatiua adhi
beantur. ut et tussa ad se attrahat
et sp̃s proportionaliter interiu' ad
exteriora expellat. Quidam uero
lignum ul' ferrum lana ul' bō
bice obuoluunt. et in terbentina
ul' alio glutinoso intingunt.
et in aure intromittunt. ut qd̄ i
aure ceciderit tali instrumēto
inherendo abstrahatur. Set q̄a
timemus ne ea que intromitti
tur postea dolorem augmentarent
potius q̄ curent. ideo tali cura de
sistimus. Explic̄ p̄a particula.
Incipit plogus scd̄e particule.

prolixitatis ul'
rudis sermonū
crimen michi
imponat. cum
multa paucis
implicata ob
scuritates poti'
et confusionem q̄ compendij
cōmoditatem parere solet. Et
ego nō solum puectis set et aliis
pficere disposui. Quocirca q̄cūq̄
ab egregiis doctoribus cōmunit'
et priuatim recepi. et de eorum sc̄p
tis habere ualui ordine certo
in scriptis. et ut pulcrius eluce
scant. in eo deducere delibata
rōne decreui. Cuius q̄ capitula cō
pendiose p ordinem executus.
ad eas que circa collum et cer
uicem et guttur quantum ad
cyrurgiam spectat fieri consu
euerunt descendamus. Primo
uulnerū. Secd̄o apatum. Tertio
glandularum et scrofularum. Quar
to fistularum. Quinto bocij. Sexto
eorum que intrinsecus cōsurgūt.

curas et signa diligentissime p
sequendo. Explicit plogus.
Incipiunt capitula.
De uulneribus que fiunt in collo c̄
ense. ul' alio simili. et cura eorundem.
De uulneribus que fiunt in
collo cum sagitta.
De uulnere ceruicis facto cū ense.
si organica uena incidat' ul' n̄ inci.
De eodem uulnere si nō uena or
ganica incidatur.
De uulnere sagitte in ceruice facto.
De uulnere gutturis facto c̄ ense ul' telo.
De apatibus in p̄dictis locis nascētibus.
De specieb' apatum. et quibus modis
cognoscant' et signis distinguant'.
De flegmone et cura eiusdem.
De curis antracis et carbunculi.
De cura apatis qd̄ fit de colera. ru.
De curis apatis qd̄ fit de fle.
De cancro qui fit ex melia in natali.
De scrofulis et glandul' et cura eorūd.
De fistul' circa ceruicē et collū inati.
De bocio et cura eiusdem.
De squinantia et quot sunt ei' spēs.
et que sit curabilis et q̄ incurabil'.
De cura squinantie.
De uuula incidenda et urenda.
De brancis innatis interius.
De disiunctura colli a capite.
Expliciunt capitula. Cap'. j.
De uulneribus que fiunt in collo
ense. ul' alio simili.

Vulnera que
fiunt in collo ense. ul' alio simili
aliq̄n sunt curabilia aliq̄n incu
rabilia. Incurabilia p hec signa
cognoscunt'. Si medulla ossis ex
tra exit incurabile ē. Lardum et
omne unctuosum omnino refugi
mus ad pfundum mittere. ne
aliquod inde resoluatur qd̄ ad in
teriora penetret. Sed apponim' in
ore ossis incisi pannū. et in ore

carnis lardum. deīn talem faciē
ɔsueuimꝰ medicinam. ex medici
mina. In primis locum dili
gentˀ attendimus ⁊ utrum os
uˀ aliquid huiūmoi sit ibi qđ
abstrahi debeat intuemur. et di
gito attentius atractamuˀ si
aliqđ est ibi qđ abstrahi debeat.
et tunc si fieri possit illud sta
tim, prudē abstrahimus. ⁊ pea
uulnus suimus. ⁊ puluerem ru
beum suprius dictum sup aspˀ
gimus. et ut supˀ iam in aliis
curis diximꝰ curam oīo psequi
mur. Qđ si multus sanguis sˀ
habundet. aut aliqđ impediat
ut qđ de uulnere remoueri uˀ
abstrahi debeat statim extrahē
nō ualeamus. uulnˀ ex pte sui
mus ⁊ ex parte aptum relinq
mus. ut cum tpˀs ministrauit
recedenda p locum aptum me
lius remouere possimꝰ. abstrac
to uō qđ de uulnere remoueri
debeat. aptum locum suimus.
extremitatē magis pendētem
aptum relinqˀmus. ⁊ cuncta q
suprius de sutura diximꝰ in hac
cura diligenter atendamus.
Collum dicitur pars quam que
ptenditur ab occipite usqꝫ ad p
mum spondile sˀm longitudi
nem. Guttur aūt dˀ pars anteri
or ptensa intˀ duas uenas ōga
les a gula usqꝫ ad pˀmam par
tem pectoris. due sunt ceruicē
una que a dextra pte ptenditˀ
sˀm longitudinem intˀ colluꝫ
⁊ guttur usqꝫ ad humerū. alia
ceruix a sinistra pte colli. inter
collum ⁊ guttur sˀm longitu
dinem usqꝫ ad humerum a ca
pite. Pectus durat ab inferiorī
pte gutturis usqꝫ ad furculam
pectoris. Ista dico ut sciatis disti
guere in quibꝫ locis fiāt uulnˀa.

De uulneribꝫ q̄ fiunt in collo.

Si gˀ collum ab utraqꝫ pte sit p
foratum sagitta uˀl alio telo.
a dextra .s. ad sinistram. lˀ eūuō.
lardonem unū ab una pte. et a
lium ab alia īmittere ɔsueuimꝰ.
uˀl duo stuelli fiant de panno li
neo et liniantur lardo. ⁊ intro
mittantur iuxta os uulneriˀ usˀ
qꝫ ad tertiam diē. ⁊ quousqꝫ sa
niem faciat pultem supˀ dictā
ad saniem puocandam p tēpori
uarietate secure ponere consue
uimus. Cum saniem fecit stuel
lum de panno īmittimꝰ. ⁊ ad mo
dum aliorū uulnerū exinde cura
mꝰ. In oībꝫ aūt similibꝫ uul
neribꝫ hoc diligentˀ ē attenden
dum. ut illa pars uulneris que
magis dependet diligentiuˀ cu
retur. ⁊ postremo ad consolidāō
tardius relinquatur. que uero
supˀ eminet. stuellum qđ ibi
est cotidie minuendo sanarē fe
stinamus. Set si neutra extremi
tas magis dependeat alia. uul
nus in medio suatur. et utraqꝫ
extremitas relinquatˀ apta do
nec cura fuerit facta.

De uulnere ceruicis fcō cū ense.

Si uō in ceruice cum ense uˀl alio
simili uulnˀ fcm fuīt ita qđ or
ganica uena incidatˀ. sic ē subue
niendū. Vena tota suatur cum
acu ita qđ uena nō pforetur. et
ex alia pte acus cum filo ei in
herente ducatur. ⁊ cū ipō filo ita
nectatur atqꝫ stringatur qđ san
guinem nō emittat. ⁊ ita faciā
ex superiori pte ⁊ inferiori. Si uul

nere autem pannus infusus in albu
mine oui intromittatur. nec tamen
de ipso panno uulnus impleatur.
Embroca si fuerit in yeme sup
ponatur quousque uulnus saniem fa
ciat. Si uero fuerit in estate ui
tellum oui tantum supponatur. Cum
uero saniem fecerit cum panno sic
co et unguento fusco et ceteris bonam car
nem generantibus adhibeatur
cura ut in ceteris uulneribus. Cum
ergo extremitates uene superi
oris et inferioris partis putruisse
cognoueris filos predictos dissol
uas et a loco illo remoueas et de
inde procedas ut dictum est superius.
Si uero fiat uulnus in superiori
parte colli ita debet ligari. Scinda
tur ligatura ita quod una ligatura
fiat super nares et in anteriori par
te capitis fiat nodus et reliqua
ligatura procedat post spatulas
et sub ascellis et simili modo lige
tur. Si fiat in medio uel in par
te interiori uel inferiori fiat li
gatura similiter sub ascellis. et a
lia sub mento similiter aptetur.

De incisione nerui.

Si uero neruus incidatur in lon
gum uel in obliquum sed non ex
toto. hac cura potest consolidari. Ver
mes terrestres hoc est qui nascitur
sub terra. qui in longitudine et
rotunditate lumbricis assimi
lantur et apud quosdam lumbri
ci dicuntur accipiantur et ali
quantulum conterantur et in oleo
infusi ad ignem calefiant. et
nullo alio mediante ter uel qua
ter uel plures si oportunum fuerit
plage impone. Si uero incidatur
ex obliquo totus minime conso
lidabitur. predicto tamen remedio

natura cooperante sepe congluti
natur. Postea quoque cuticula que est
supra neruum debet sui. puluis
rubeus qui iam dictus est debet super
aspergi. que cura non est inutilis.
quos enim non solum conglutinatos
sed et consolidatos nostra
cura perspeximus. Si uero locus
tumet embroca illa que in prima
particula ad tumorem remouen
dum que ex punctura contingere
diximus ponatur quousque talis
tumor recesserit. Non quod secundum
ingenium neruus omnino incisus non
potest consolidari uel coniungi. uel
sui. nos autem dicimus quod potest con
solidari et utiliter reddi habilis cum
hac cautela. Cauterizetur utrum
que caput nerui incisi peroptime
cum ferro calido. sed caue ne uul
neris labia ferro calido tangantur.
deinde apponantur uermes con
tusi et pulueres consolidatiui. ut
generetur ibi quoddam reparami
num ut porus in osse fracto. Et
est sciendum quod omne uulnus fac
tum in neruoso loco uel ossuoso
debet cauterizari etiam aliquantulum
profundius. ut si crus uel spatula
telo sit perforata. emorosagiam
enim perоptime frangit ora uena
rum coartando. Item nota quod
si medietas nerui incisa sit. uel
si etiam puncturam habeat debet
cauterizari et cum ferro calido in
cidi ex toto et postea curari ut supe
rius dictum est.

De vena organica que non incidatur.

Si uena organica predicto uul
nere non incidatur. pannus in
albumine oui infusum in uulnere
mittimus. uulnus tamen non multum
amplemus. Embrocam uero et

Loquitur contra nostros
barbitonsores

alia sicut per ordinem in predicatura diximus ita in ista ponimus atque prosequimur. Nota quod quamvis Rogerius dicat quod apponatur albumen ovi non approbo. quia frigidum est naturaliter. vena et arteria et nervus frigida sunt. et propter frigiditatem utrorumque non potest fieri consolidatio.

De telo in cervice infixo.

Si vero telum sit in cervice infixum et venam perforaverit vel arteriam, ita quod sanguinem nimium effundat vulnus. statim extracto telo vena suatur. et ut supra in prima particula diximus pulverem rubeum superaspergimus. aut pulverem stercoris asini sicci supponimus. quod si stercus asininum non habemus siccum. unde in fra pannum ponimus et fortiter exprimimus et postea supponimus. Nota quod si vena organica vel nervus incidatur ex toto nullatenus debet promitti sanitas. quia debito modo collum usum habebit motum. Ad idem accipe thuris ℥ i. aloes ℥ i. albuminis ovi. pilorum leporis quod sufficit. conficiatur sic. terenda terere et cum albumine ovi distemperare et pilos leporis conficiendo commisce. et incisis arteriis habundanter impone donec cadat a vulnere. Et nota quod in quacumque parte corporis vena aliqua incidatur illam medicinam non nisi post tertium diem removeas. Ad idem valet gipsum cum granis uve tritis. Ad idem valet flos lanceolate vel folia ipsius lanceolate et folia ebuli terantur et usui reserventur. Ad idem granum frumenti in ore masticatum et suppositum sanguinem constringit et sanat probatum est. Ad idem. tele cum capitello contrita et supposita sanat. Sanguine vero districto. demum curetur ut in aliis similibus curis iam supra diximus. Ad idem. laudanum bene tritum cum omnibus terrestribus et albumine ovi incorporatis multum valet ad constrictionem et consolidationem. Ad incarnationem nervorum. accipe lac petrudum et lac asininum et sepe calidum et patiens usque ad x. dies inungatur sepissime. Sed si esset in loco quem ipse posset tenere in aqua ut est manus vel pes. et teneat multum plus valet. et postea inungatur bis vel ter in die cum butyro. vel dialtea. aut oleo laurino. et unguentis calidis.

De vulnere ysofagi et trachee arterie.

Si autem fiat vulnus in gutture ita videlicet quod ysophagus vel trachea arterie perforetur vel incidatur. cuiuscumque modi sit vulnus mortale est ut in pluribus. Idem erit ex quacumque parte vulnus incipiat. sive sit de telo. sive sit alicuius alterius rei. Si autem cutic(u)la que ibi est vulneretur ut cetera vulnera curetur.

De apostematum nominibus in diversis locis nascentibus.

Sicut autem humores diversi sunt in humano corpore. ita quidem et collectiones que ex eorum superfluitatibus consurgunt. diversis nominibus nuncupantur. generaliter autem nomine apostema nocantur. Quorum quatuor sunt species. Aliud est de sanguine et dicitur flegmon. aliud de colera. colerica vero alia naturalis alia innaturalis.

Stercus asininum omnem sanguinem sistit.

naturalis dr̃ colera rubea. inna
turalis melia. aptã ergo q̃ fit
de colera rubea dicitur herbes e
stiomenus. Q̃d aũt fit de melia
dicitur cancer interior. Aliũ fit
de flegmate ⁊ dicit̃ zimia. Vnde
cuiq; fiat ꝑpria signa cogno
scitur. Si enim fuerit apostema
de sanguine. rubor. pulsus. do
lor. calor. ⁊ tumor erunt. Ex
fl'ate signa sunt hec. albedo. mol
licies. vt si digitum impresseri
quasi signum foraminis faci
es. Ex colera uõ rubea talia
signa precedunt. calor. rubõ mix
tus citrino colori. Ex colã ni
gra cum melãcolia innaturali
signa sũt hec. Ingens duritia ẽ
quadam nigredine. nũc ad cu
ras eorum ueniamus.

De flegmone et cura eiusdem.

Fiat g̃ cataplasma hr̃. acẽ. ruta
caminũ. lardonem. farinã; tri
tici. q̃ oĩa coquantur in uino al
bo ⁊ oleo. ⁊ diu agitentur. deinde
supponant̃ quousq; ad saniem
uenerit. Maturato uõ apãte. i
ferius ubi uulnus magis depẽ
det caute cum sagittella incida
tur p longum. ⁊ si fieri potest di
gitus intromittatur. ⁊ diligẽ
ter tota sanies exprimatũ. qua
diligent̃ emissa, stuellus de pã
no immitatur. ⁊ bis in die mu
tetur. et curet̃ deinceps ut ceteri
uulnera.

De cura antracis et carbũculi.

Si aũt antrax uel car
buncul9 fuẽt. sic subueniãmũ.
Cum frigidis circa loca pacien
tia. vt oleo ro. succo solatri. ace
to. ⁊ succo capreolorũ uitis. me
nthe. uermicularis. ⁊ similib9
calorem reprimẽtib9. Fit enim
antrax ul' carbũculus de feruẽ
tissimo sanguĩe. Supra locum
uõ ponatur scabiosa trita cum
assungia. ꝓbatũ ẽ. Cõsolida
maior inter duos lapides cõtri
ta diuino quodam miraclõ an
tracem liberat. ul' interficiat. et ex
toto cõcauat. et supligata iñt'
unius diei spatium ita curat ũ
postea nõ egeat nisi cura uulne
rum. Et est sciẽ. q' f'm phycam
differentia ẽ inter antracem et
carbunculũ. f'm cyrurgiã nulla.
nisi q̃a carbunculus dicitũ an
apãtis confirmationẽ. p̃t con
firmationem dr̃ antrax. Ad cu
ius curationẽ; p̃ter Rogeri; auc
toritatis doctrinam precipua ẽ
precipua ẽ flomia p metacẽsi
.i. p eandem ptem. ⁊ apuũmis
appositum poptimũ est. Nõ.
qd' in omĩ apãte añ suu confir
mationem supponẽda st̃ friã.
et nõ calia. p̃ter antracẽ. et sq.
nanciam. hic etiã uitauĩ appo
nere a poctustica in locis ortis
a nobilib9 membris. ul' ppe no
bilia ppt' fluxum. S; debemũ
statim purgare materiam. q̃
quattuor sunt casus in qb9 de
bemus materiam indigestam
purgare. Multitudo materie.
furiositas eiusdem. nobil' mẽ
bri possessio. nobilis opationis
lesio. In antrace uõ ⁊ in aliis
piculosis apãtib9 frĩa sunt ap
ponenda circa loca ⁊ maturati
ua desup. Item nõ. q̃ antrax
ul' carbũculus nõ debet curari
cum repcussiuis. ⁊ hoc dico si cu
tis apta fuẽt. s; cum solis calĩs
et siccis exitus. vt sua simili
tudine matiam inde extrahant

furiosam. Calua hominis egestio
cinis est multum prodest ad an-
tracem interficiendum. sive testa
nucis super caput apostematis posita.
Item sucus fetide datus in potu
liberat multos. Item emplastrum
contra antracem et carbunculum.
Recipe pulverem salis. ficuum pin-
guium. passularum ana. omnia si-
mul terantur et supponantur. post
appositionem huius emplastri in prima
aut secunda aut tertia die solet locus
apparere totus niger. et in medio
quasi foramen. et cum post cre-
puerit appone pultes de farina
tritici et suco apii et melle usque
ad mundificationem. et cum lo-
cum a carne corrupta mundi-
tum videris. pulverem mastic.
et olibani appone convenientius.

De cura apostematis quod fit ex colera.

Si fuerit apostema ex colera ni-
mium calida et spissa. et in aliqua
parte consedent. eam ulcerat. al-
ta vulnera facit. cui sic subve-
nimus ut in antracis cura pre-
notatum est.

De cura apostematis quod fit ex flegmate.

Si fuerit apostema ex
flate facimus cataplasma. quod recipe
malvavisci ℥ viij. et decoquatur
in. xviij. ℥. adipis porcini. olei
veteris sextarius duobus subla-
tis radicibus. et colato oleo addi-
tur spume argenti subtilissi-
me triti ℥ viiij. et sine intermissi-
one agitando lento igne coqui-
tur. et ad modum emplastri ponatur.
Vel fiat cataplasma quod facere consue-
vimus ad omne apostema quod saniem
facere debet. Fit autem sic. accipe
malvam. branci ursinam. radi-
ces malvavisci. primo coctis in
aqua et postea pista cum axungia.
deinde adde butirum. fermentum.
lac mulieris. tamarices. id est. lima-
ces. et pultes quas superius diximus
ad saniem provocandam mundi-
ficare. et cum opus fuerit loco sup-
pone. Aliud ad idem. Recipe ra-
dices lilii. et coque in aqua. et cum
axungia pista. et in olla ad ig-
nem calefacias. postea adde cepe
assatum. mercurialis folia caulium
cocta et pistata cum axungia. et fari-
nam seminis lini in vino coctam.
et quecumque talia per que materia pos-
sit maturari. et ad saniem duci.
Ista omnia simul pista et incorpo-
rata et supponatur donec apostema pro-
vocatur ad maturitatem. Cum autem
maturatum fuerit. ubi locus magis
dependet apiatur. et cetera prosequa-
tur que dicta sunt in apostematis cura
quod fit de sanguine. Potest etiam
fieri hoc emplastrum quod est levius
supradicto. et multum valet. valet
enim ad omne durum apostema. et ad
carnes duras mollificandas. et
ad materiam exterius extrahen-
dam. et dolorem mitigat. Recipe fi-
cus siccas. sagimen porci. mel. ana. et ra-
dices altee bene coctas ab interiori
stipite mundatas. et commisceantur
et fiat emplaustrum.

Quomodo habeat fieri cancer.

Cancer aliquando vitio interiorum
aliquando vitio exteriorum contingit
in corpore. Vitio interiorum fit ex hu-
moribus putrefactis. Vitio exteri-
orum ut in vulnere non bene curato.
Omne enim vulnus preterquam quatuor vel
quinque menses preterierint incuratum
iam non vulnus sed cancer sive
fistula nuncupatur. Hic vero can-
cer aliquando hic est ex multo tempore
aliquando ex brevi. Item alius est in

neruosis locis 7 intricatis 7 ple
nis arteriis. Alius in carnosis. Vn
alius curandus est qui in neruosis
est locis intricatis 7 plenis arte
riis. Alius qui in carnosis. Nam
qui in neruosis est 7 intricatis 7
plenis arteriis. incisione uel
incensione curandus non est.
secundum illud dictum ypo. Quibuscumque ab
sconditi cancri 7c. Quia circa
collum ceruicem 7 guttur sunt
nerui 7 arterie plurime 7 uena
rum habundantia. ab incisione
7 incendio est desistendum. put
ti possunt subuenium. Si ergo can
cer sit 7 non ex multo tempore circa
loca predicta tale unguentum facimus.
Acc. radices lingue bouine. unc.
ʒ. radic. bardane. ʒ v. radic. celi
donie. ʒ i. cinamomi. ʒ i. ʒʒ. ʒ ij.
argenti uiui. ʒ ij. cere. ʒ iiij. re
sine quod sufficit. axungie ueteris
ʒ vj. Confice sic. supradictas radi
ces herbarum in mortario marmo
reo tere. quibus assungiam adde.
et eis diligenter incorpora. De te
rendis autem puluerem facias. et
cum predictis diligenter incorpora.
Argentum uiuum in fictili uase
ad ignem pone cum resina. 7 li
quefac. Cumque liquefactum fuit
cola 7 usui reserua. Quod si tale un
guentum non subuenerit. ponatur
puluis ad cancrum occidendum qui est
in neruosis locis qui sic fit. Acc.
ellebori albi. aristologia longa
7 rot. 7 pulueriza. 7 cum opus fue
rit suppone. Si uero tali puluere
extinctus fuerit. ponatur stupa
cum ouo 7 oleo. postea uero pona
tur ibi unguentum uiride. 7 sic usque
ad finem cum talibus curabis.
Aliud. accipiantur cortices nu
cum 7 terantur 7 supponantur per
totum cancrum. cum mortificet.
Signum mortificationis tale est.
quoniam sanguis emittitur primum
et spissus. 7 caro noua 7 bona cre
scit in extremitatibus 7 non solum
modo in medio. quia si cresceret
solummodo in medio 7 non in extre
mitatibus non esset signum mortifi
cationis. unde adhuc oporteret in
sistere cum mortificatiuis. De can
cro uero qui fit in carnosis locis
suo loco dicemus.
Glandula 7 scrofula 7 testudo ubi
cumque in corpore nascuntur flaticam
uidentur habere materiam. Testudo
autem mollior est 7 multo maior.
et uarias in uariis patientibus
habet formas. Glandula uero ma
gis carnositati accedit. 7 cum ma
nibus tractatur non dolet. quamuis
ingenius non distinguat inter gla
dulam 7 testudinem. tamen testu
do fit ex maiori parte flatis. et
minori melie. Glandula est sicut
nodus. i. suppositum semper est rotu
dus. 7 in iuncturis nascitur et
in locis neruosis omnibus his durior.
In omnibus his cura eadem
scissa in longum cute. sic de aliis
dictum est supra radicitus extrahe.
et exinde iuxta speculum predicte
discipline operare.

De scrofulis 7 glandulis 7 cura earundem.

Scrofule nascuntur in gula. sub
ascellis. 7 inguinibus. 7 glandu
le sepe nascuntur que non sunt scro
fule. Ut autem cognoscatur utrum
sint glandule uel scrofule. acc.
ederam terrestrem 7 folia citrulli
bene pistata bulliant in oleo.
7 tepida supponantur per tres dies.
Et si glandule diminute fue

rint insistas cum hac medicina.
Si aut rubescant ita qd videatur
qd debeant duci ad maturitatem
ul' saniem ponantur maturativa.
et cum maturate fuerint postea
incidantur s'm partis q̃titatem
ut putredo exeat. Deinde immit
tatur pannus in albumine oui
infusus. Si u'o de glandula ali
quid remansit post tertiam ul'
quartam diem ponatur puluis
hermodactilorum ul' alius puluis
qui corrodat ul' mortificet par
tem illam que remansit d' glā
dula. exinde curetur ut superius
diximus. Si aut indurescat
et crescant. et sint nate infra me
sem ul' dimidium anni. et sit
puer fiat hoc oleum. Re. ra
dices tapsie. et radices rafani a
grestis an. et olim q̃rtum de oibus
radices bn̄ purgate et contrite
bulliant in oleo usq; ad medie
tatem ul' plus. et hoc in uase po
sito in caldario pleno aqua sup
ignem. de hoc aut oleo instillen
tur. iij. ul'. iiij. gutte in parte
illius aure. et dimittatur i par
te illa. Et si p illud oleū auris
intumuerit et fracta fuit. ita q'
aliqua putredo exalauit sciās
q' ipse liberabitur p hanc me
dicinam. Si u'o nō intumuerit
p hāc medicinā nō liberabitur.
Qd si fuit signum liberationis
insistatur etiam adhuc plurie
cum illo oleo. Et itē fiat potio
ista que sic fit. Re. radices aru
dinis. mali terre. brusci. sparagi
ellebori al. et nigri. aristologie ro.
fabe lupine. scrophularie. rafa
ni agrestis et domestici. spatule
fetide. folia laureole. de omnibus

equalit'. et istis bn̄ pistatis et pur
gatis. in optimo uino bulliāt
usq; ad medietatem uini. et de
hoc uino bibat semel in ebdoma
da. in mane si fuit puer. si fuit
iuuenis bis. ÷. iiij. p horam cum
alio uino mixtas. pleno magno
cifo. Et si fuerit nimis horribile
ad potandum/ superaspergatur pul
uis de zuccaro. et caueat sibi paci
ens tamq̄ accepisset laxatiuum.
qm̄ quater ul' plures solet in die
assellare. Item po facias ustu
ram infra aurem sup mediam
cartilaginem. Emplm̄ opti
mum ad scrofulas delendas et
consumendas. Re. radices filicis
et affodillorum. et in optimo uino
decoque. addito parum sulfure
uiuo fiat emplm̄ et supponatur
efficacit' scrofulas consumit.
Aliud q' scrophulas poptime cu
rat. Re. limacias et tere eas cum
testa sua et distempera cum capi
tello. et pone ibi fel porcinum et
de radice lingue bouis aliquā
tulum trite. et omia ista diligē
ter incorpora. et emplm̄ iā factū
sup scrofulas pone. prius da. vi.
ul' vij. guttas titimalli cū ouo
sorbili si hēe potens. sed si istō
nō ualet fiat uniu'sal' purgatō.
consideratis particularibus det'
aliqua opiata s'm uarietatem
humorum. Si humores sunt diu'
si et compositi. opiata compōita.
et postea fiat hoc emplm̄. Radix
urtice et ebuli decoquant' i aceto
et addita calce uiua et axungia
fac emplm̄.

Ad glandulas in quacūq; pte
corporis fuerint ul' sit. combu
re plumbum cum lignis sam

buci. ul' ficus. l' corulli. 7 fac un
guentum cũ oleo 7 aceto quo ĩ
ungas glandulas. deinđ lami
nam plumbi tenuem 7 planã
firmiter supliga. 7 dimittas per
.ix. dies. postea auferas. 7 iteruʒ
inunge. postea laminã suppone.
7 sic p tres ebdomadas facias. 7
sic faciendo liberabitur si d's volu
erit.

In diminutiõe lune cum sit de
luna tm̃.xi. dies accipiat .xi. crus
spellas de radice spatule fetide.
radice rafani agrestis. alia die
.x. alia .ix. 7 sic usq; ad finẽ lune
quolibet die minuat unam. Q'd
si hec medicina nõ ualuerit ad
cyrurgiam ẽ recurrendũ. hoc tñ
prenotato qđ nunq̃ debet ĩcidi
aliqua glandula ul' scrophula
que manu bñ teneri nõ possit
atq; tractari.

De incisiõe scrofule. R.

Ad incidendum g' scrofu
lam ul' glandulam pº d'bet ac
cipi. 7 una manu fortiter tenerĩ.
7 cuticula superior in longũ in
cidatur. nõ s'm longitudineʒ
carnis 7 hic inde scarnati. 7 cũ
unco ipã apphendi 7 ad exteri
ora trahi. 7 si alia secuta fuerit
ipsam. cum illa extrahatur ex
toto 7 sinant'. 7 quot quot sint
ibi. semp cum folliculo extra
hantur suo. Si aũt emorosagia
nimis sequatur. p interualla
extrahantur. 7 tunc uuln'im
pleatur panno in albumine
oui infuso. Secđ die uõ siquid
de folliculo suo. ul' de scrophula
remanserit. supponatur puluis
affodillor̃ qui superius dictus ẽ
in cura capitis in eo capitl'o q̃
intitulatur de scrophul' que na
scunt' in capite. deinde cũ nostca'
et putredo illa extrahatur. hic aũt
puluis ad corrodendũ talem pã
niclm est immittend'. Et cum
uulnus tumefctm̃ 7 desiccatum
uideris. pannus in albumine
oui infusus in uulnere est im
mittendus. sup' uõ stupa cuʒ
ouo. quousq; uideas panniculũ
bñ putrefctm̃ atq; corruptum 7
uulnus aliquantulũ saniem
emittere. post uõ cum unguẽto
uiridi q' dictum est in capitl'o
qđ intitulatur de curis nasi a
supfluitatib; et cum aliis que
adhibenda sunt uulnerib; curã
adhibeas. Cartillago que ex tr̃
uerso extenditur cum cauteri
cata solet scrofulas liberare.

De bubone qui fit sub ascellis.

Solet plũq; fluxus humorũ
accidere sub ascellis 7 in ynguı
ne 7 facere duram collectione
et magnam extremitatem. et
in pfundo 7 nimis membra cõ
burentem. que bubo uocat'. Est
aũt quidam curabilis quidaʒ
incurabilis. Si eñi eger fere conti
nuum calorem paciat' ante et
sitim. 7 uehementer extenuet' cor
pus. nimis magna sit collectio.
et dolorem in pfundo pectoris
sentiat. qđ contingit quãdocũq;
est sub ascellis incurabilis ẽt.
Itẽ si cum pdcis signis in alio lo
co aliq̃tulum sit mollis. ita q'
de sanguine aliqđ uideatur ẽẽ
in pfundo bubonis. 7 cutis im
moderate sit dura incurabilis ẽ.

Item si erupta sanie quecumq;
modo sit intus supflua 7 plũri
q; dura 7 aliqñ mollis. que ap
positis corrosiuis plus crescat q̃

minuatur: similiter incurabilis est.
Si autem fuerit contrarium omnium aut finium
vel minor et omnino dolore caret
at pectus et magis duritie quam
mollicie. nec extenuatur corpus
ex predictis similitudinibus. licet modi
cum habeat sitim et calorem, pos
sibile est curari. dum modo dicta
superius habeat convenientiam. Indi
get ergo maturativis. ex quo ma
turata fuerit cum sagitella ubi
magis dependet apriatur cum am
plo vulnere. nulla enim ratione
expectetur donec crepet per se. Quod
si fecerit vix aut numquam deterso
curabitur. Incisione vero facta ad
instar aliorum apostematum vel
vulnerum curabis. De fistula.

Fistula est apostema cuius os strictum
est et fundum habet amplum et pro
fundum. que aliquotiens provenit
vitio exteriorum. aliquotiens vitio
interiorum. vitio interiorum ut ex hu
moribus. vitio exteriorum ut ex inde
ta cura vulneris. huiusmodi autem
fistula aliquando est ex multo tempore
aliquando ex brevi. Item alia est in
nervosis et intricatis locis et ple
nis venis et arteriis. alia in car
nosis. Item alia corrumpit car
nem tantum. alia os. alia nervum.
Unaqueque propria signa cogno
scitur. Que namque corrumpit
carnem tantum putredine emittit
velut aquam albam. Cum vero
os fuerit lesum. exit putredo
velut lotura carnis et fetet mul
tum. Si vero nervus fuerit lesus
putredo exit nigra. Ex quibus
omnibus manifeste colligitur
quod pro varietate partium subiec
torum corporis in hac egritudine
varia est adhibenda cura. Que
ergo circa collum. eius etiam loqui tur
que implicata sunt nervus venis
et arteriis. incisiones vel incensi
ones facere non audemus. ideo tali
cura succurrimus. Si talis me
atus fuerit strictus amplietur cum
tenta vel cum tasta malivette.
hoc modo. Tasta fiat de malo te
re sicco et per meatus fistule immit
tatur: ita quod meatus ille imple
atur: et ita a mane usque ad vesperas vel e converso.
dimittatur. Cum vero os fistule
videris elargatum videris. si locus
ille multum fuerit implicatus si
intricatus arteriis vel nervis sicut
si sit circa collum unguentum rupto
rium quod fit de calce viva et capitel
lo immittimus. Si vero fuerit pars mul
tum implicita nervis venis et
arteriis. pulverem de affodillis im
mittere possumus. Quod si fuerit
vir delicatus. unguentum preciosissi
mum ad hanc curam immittimus
quod sic fit. Recipe piperis. piretri. au
ripigmenti. aluminis. sinapis.
ellebori albi et nigri. gallitrice.
floris eris. ana. et calcis vive quantum
tum de omnibus conficte sic. terenda
tere. pulverizata et cum sapone spa
tarenico diligenter incorporata et
deinde in forma tentam. et usque
ad profundum fistule intromit
tas. hoc autem unguentum in illo meatu
liquefit totum. et fistulam suavi
ter occidit atque desiccat. Vel statim
vitellum ovi cum stupa vel albu
men ovi cum oleo quousque igitur
cadit apponimus. deinde cum un
guento mundificativo quod deinde est in cura na
rium que videtur esse polippus. et
alius unguentis usque ad finem cu
ramus. postea vero fistula que sa
niem liquidam velut aquam

emittebat. emittit saniem spissam mortua est. **De eadem.**

Si uō fistula nō sit in neruis neq; in arteriis implicata. s; sit inter cutem & carnem ex longo uel obliquo. si os fistule strictum ē elargetur sic. tenta lignea usq; ad fundum mittatur. & sic aliquantulū calcicule tal' ad superiora leuetur. & a fundo fistule usq; ad os eius sup tentā; usq; ad ipm scindatur. pannus infusus in albumine oui īmittatur. & a mane usq; in sero & eō uso dimittatur. post uō puluis de affodillis superponat'.

Cum aūt uulnus ipsū; tumefactum uideris signum est fistule mortificate. cui p̄ea subueniendū est cum ouo & ungō uiridi & aliis que in cura sīul nerum dcā sūt. Et sciendū; ē q' si incisio debet fieri in isti' locis in quibȝ sūt nerui. uene et arterie. ut circa collum debet fieri cum magna cautela nec festinant' nec subito. timendū; eni eēt de infirmi defctū. Caueat etiam sibi ne faciat incisione; in tali loco. & maxime si sit cyrūgicus nouus & rudis.

De Botio.

Botium fit in gula. et fit ad illud tale expimentum. cātando pater nr̄. fodias nucem quā scias nūdum fecisse fructum & radices eius cum tota alia s̄ bīn pista cum granis piperis cc. & bulliant in optimo uino usq; ad medietatem. & de isto uino utatur paciēs donec liberetur.

Ad idem. acc. radices urticelle. radices cucumeris agrestis. radices ciclaminis. polipodij. sparagi. & brusci. aristologie rotūd. et cucurbite agrestis. iari. balli marinam. spongiam marin. & et brancam ursinam. butirum. & lac de scrofa pos filios producente. & radices tassi barbassi. & Confice sic. Omia ista desiccata tere & cribra. ballam uō marinā & spongiam incende & tere. & supradictis ad modum electuarij cōmisce. & eunti dormitum sub lingua mitte.

Item polipodiū. malum terre. betonice radices. et tassi barbassi in aqua coquas. ita ut tres fiale redeant ad unam. et in p̄dictum puluerem in sero ponas & mane potum da pacienti. et de aqua p̄dicta & colata similiter tribue.

Eodem uō die aquā non bibat. & usq; ad tciam die; neq; potionem neq; puluerem bibat. a tcio uō die in antea puluerem sic p̄paratum sub lingua mitte. & usq; ad. xi. uel. xij. diem facias potione; & de. xi. in. xi. die dabis. Si uō talibȝ experimētis patiens nō liberabitur. ad cyrūgicum recurrendum est.

De cura eiusdem cū incisione.

Si uō fuerit unum botium tm̄. cum ferro calido mittimus unū setonem in longū. & alterum in latum. & pann' infusus in oleo. uel assungia supponatur. & omni die mane & sero setones ad exteriora trahant'. ut penitus truncetur caro cum illis. Quo cū factum fuit. si qd de botio remānserit. ponatur suprādictus puluis de affodillis. & purificato loco curetur ut cetera uulnera.

Quod si non sit neruis implicatū arteriis. botium sub manu firmi

ter apprehendatur. et cuticula in
longum incidatur. et bocio uero
apprehenso hinc et inde bene scar
netur. et a cuticula remoueatur
et digitus intromittatur. et ac
cepto bocio cum folliculo suo to
tus extrahatur. et uulnus panno
lineo impleatur leuiter tamen. et si
multus sanguis superuenerit ea
remedia adhibeantur que supe
rius dicta sunt in hac particula
in eo capitulo quod intitulatur de uul
nere in ceruice facto cum sagitta.
et cum his remediis dimittatur
per tres dies. postea si quid reman
serit ponatur puluis de affodil
lis. cui post subueniendum est cum
ouo. et deinde procedendum ut in
aliis uulneribus. hoc quoque diligen
ter est attendendum quod folliculus to
cius radicitus eneruetur. et de eo
nichil relinquatur. modica enim
particula ibidem remanente.
in idem paciens cadit. Loco igitur
perfecte purificato in parte sui post
et puluis rubeus superaspergi.
et ut in aliis suturis diximus
ita et hic faciendum est. Si
uero ipsum botium ualde magnum
sit. uirtus quoque pacientis non
multa sit. et etas processit. nostro
iudicio ab hac cura est desistendum.
Solet enim huiusmodi botium multas
partes habere. quas ualde difficile est
eneruari quibus ferrum calidum
apponere. ne ipsius arterie ner
uique ledantur omnino refugimus.
Quecumque tamen modo his per cyrur
giam subuenimus. eos super scam
num ligamus et fortiter tene
ri facimus. Medicamen contra botium.

Medicamentum precio botium.
sissimum contra botium. Accipe
semen canapis. et nucum uel pelle
eius. spongiam marinam. et bul
lam marinam. tartari. os ursi. et
sepie de capite. os sepie. ana ʒ .ij.
.iiij. piperis ℈. pureti. salgeme. ana ʒ
.ij. nucis muscate. gariofili. cubebe.
piperis longi. piperis albi. galange. ci
namomi. euforbii. ellebori albi
et nigri. ana ʒ .ij. boraci. ulmi. salis ni
tri. cuculle. cypressine. aceti. .i. in spatulo terenda terantur. et
combustenda comburantur.
et omnia in puluerem redigantur.
et detur pacienti in mane ieiuno
et sero eunti dormitum. quantum
tribus digitis capi potest. et transglu
ciat paulatim et cum mora. prius
fiat emplastrum supra botium de cal
ce uiua et tegula una torrefacta
et puluerizata. et cancris tritis et
pumice. omnia ista in uino puro
bulliant. et remota ab igne super
pellem pillosam ponantur. et
aloe pulverizatum desuper asper
gatur. et guttam pacienti calidam
supponatur. Dieta botii.

Dieta sit talis. Comedat paciens
panem fermentatum bene coctum
et recentem. bibat uinum purum
et modicum de istis. et sic usque
ad .xv. uel .xx. uel .xxx. dies iterum
est desiccatiuus. et sic sine dubio
liberabitur etiam si fuerit .xv. uel .xx.
annorum. fiat etiam fumigium de ceruice
marina. et paciens recipiat hoc fu
migium in ore cum embotto. ca
ueat sibi paciens a coitu usque ad
annum si potest. et ab omnibus frigidis
et indigestibilibus et fructibus. et a
pane azimo usque ad annum si
potest. et ab aqua. et ab inflatiuis ci
bis. fricetur sepe botium mani
bus fortiter. et inungatur balsamo

si fuerit regina uel aliqua ditis
sima persona. Si fuerit inferior
persona inungat se cum unguento
aureo. et si non habet idem cum sal
uia. uel cum aceto. uel cum uino te
pido. Fiat etiam hoc emplastrum
de radice lapacij acuti in uino
decocta. et cum axungia porcina.
uel ursina que melior est dilige
ter in simul incorpora. et ʒ .i. alo
es triti. et puluerem eius supradicto
emplastro aspergatur. et sic calidum
supra botium apponatur. Sed ut
uideantur fieri plura talem fa
ciat medicus coniurationem uel
incantationem. Coniuratio
siue incantatio ad botium. Cauo.
cauo. cauo. recede quia filius te ma
ledicit. In n. p. et f. et s. s. recede ab
isto famulo dei. et fiat cingulum
ad collum de candela benedicta
in festo sancte marie cantando pa
ter noster tribus uicibus in honore sancte

De squinantia.

Squinantia est apostema quod in gutture nascitur.
cuius tres sunt species. Quarum prima
squinantia toto nomine uocatur. et
hec inter tracheam arteriam.
et ysophagum nascitur in loco
qui dicitur ysinon. que species cito
est periculosa. cuius cura soli deo
seruatur. Secunda dicitur sinantia.
que partem materiei retinet
intus. partem uero foras emittit
ut tumor exterius uideri possit
et hec minus maliciosa est. Est
et tercia species que dicitur quinantia
cuius materia tota foras emittitur
de cuius malicia non maxime time
re debemus. Quecumque uero istarum
specierum fuerit generalia signa sunt
hec. difficultas inspirandi. et re
spirandi. cibum quoque et potum

sumere non potest. Vox quoque quandoque
denegatur ex toto. saliuam tran
sglutire nec sputum emittere pos
sunt. Quibus a principio sic subue
niamus. Si uirtus et etas per
miserit sanguinem de uena ce
phalica. uel de uena que est sub
lingua extrahimus. gargaris
ma de sapi uel diamoron fieri uo
lumus. uel fiat talis gargarismus.
contusas gallas. balaustias. rosas.
et lentes. facias bullire in aqua
ro. uel pluuiali. et de istis patiens
gargarizet sepius. hoc enim gar
garisma humores currentes ad
locum dolentem reprimit. In prin
cipio debemus resistere cum re
percussiuis gargarismatibus quia
semper fit de reumatico humore
pro maiori parte. Deinde cum con
sumptiuis et inspissatiuis humo
rum. Extrinsecus autem de dialtea
et similibus inungatur. uel fiat
cataplasma quod omnino secundam et ter
tiam speciem curat quod sic fit.
Accipe radices ebuli et radices por
ri qui non sunt remoti nec euul
si ab illo loco in quo nati fuerint.
absinthium. cardum benedictum
senationes ad libitum. Ista bene
pistentur et succus extrahatur.
Item accipe farinam ordei. et farinam
seminis lini. et cum predicto succo
distempera et incorpora. Ita tamen
quod multum remaneat liquidi.
postea uero accipias axungiam
porci. et liquefacias ad ignem
in patella. et adde mel in ea quan
titate cum axungia. et facias
bullire. deinde predictum succum cum
farina ordei in eadem patella
mitte. et cum predictis admisce. et
incorpora. et tam diu facias bul

tite quousq; ad spissitudinem
ueniat. 7 in modum alicui' em
broce tale catapla calidum sup lo
cum ponatur. ter uł quat' in die
mutetur. 7 semp calidu renoue
tur. Cum tale apa interius sani
em fecerit. digito uł alio instro
apa erumpe. 7 saniem emittere
non est inutile sic eni ppa ma
nu quosdam curaui. Emplo
ad squinantiam. acc. alteam.
et restas alliorū et coque i aq.
et postea pistentur cum assun
gia idē supponatur. Vł fiat
emplim de radicibȝ lapacij acu
ti. 7 restis alliorum. 7 axungia. et
desupponatur. Contra squina
tiam fiat tale experimentum.
Sumantur carnes boume sal
se. semicocte ad modum casta
nee uł auellane. 7 insuatr filo
longo sirico firmiter. ne forte pa
ciens uelit nolit carnem illa;
transglutiat. 7 medicus extrahat
illam subito cum uiolētia. ut
ita apa possit erumpi.

De brancis interius tumentibȝ.

Branci interius tument. 7 qsi
amigdalas duas creat. vn dif
ficilis ē excreatio. 7 anxia spiri
tus attractio. Quibȝ gargari'
mata pria adhibeantur. a quib'
si paciens nō liberabitur ad cy
rurgiam est recurrendum. In
firmum g coram te constitue. cu
ius ore apto linguam inferiu'
cum instrumēto apto reprima'.
ita q illas amigdalas uidē pos
sis. 7 unco ferreo uł eneo cape.
et cum competēti ferro incidē
ualeas. pelliculas aūt illas que
stant iuxta eas relinque illesa.
postea de aqua ro. cum aceto as

sidue fac gargarismum. et cū suco
arnaglosse similiter. Si uō multus
sanguis fluxerit. melicratum ad
de. Qđ si putredinem fecerit bou
incisio sic fiat. Cutis in longū
incidatur. 7 instrumētis ad hoc fctis
ille extrahantur. 7 a radice fun
ditus euellantur. locum autē
aureo instrō uł ferreo decoquimus.

De foliis in ore nascentibȝ. R.

Est 7 alia passio que nascitur in
ore iuxta epiglotum q dicitū
folium. qa sunt due uł una ca
runcule tenues 7 late ad modū
folij que obstruunt tracheam
arteriam. 7 uocem impediunt.
Cum uō paciēs os apit ad loq
dum se eleuant. 7 foramen tra
chee arterie oppilant. Cum uō
os claudit subsidēt. vn paciens
uix potest formare aliqđ uerbū
intelligibile. que passio nunq
curatur nisi bn̄ficio cyrurgie.

De tumore vuule.

Vvula sepe elongatur. uł tume
scit. que desiccetur pulueribȝ
constrictiuis 7 gargarismatib'
et hoc puluere qui. R. galle. ba
laustie. piperis. piretri. cinamo
mi. supponatur puluis cum co
cauo ferro. uł alio instrō eleue
tur uuula. 7 fiat gargarisma. ex
R. vini dulcis uł mellis et ace
ti. aā. pipis. piretri. stafisagri
e. 7 balaustie. equaliter de omi
bȝ. que omia puluerizata cum
pdcis liquoribȝ bulliant. vtatr
uino isto mane 7 sero. vtatur 7
hoc emplo q fit de melle calido.
et pulueribȝ baccarum lauri. et ci
mini. pulegij. origani. 7 euforbij.
aā. 7 pone in summitate capitis.
Item ad relaxationem uuie con

fert exetura fcã in occipitio. cõ
fert etiam emplm̃ factum de
pice liquefacta sup ignẽm de
puluere masticis et olibani cõ
mixtis. ⁊ illo̍ depio̍ in occipito̍
ponatur. fiant gargarismata
constrictiua nisi multitudo hu
moꝝ sit in eã. qd̍ si sit fiant gar
garismata in parte ꝯsuptiua
et in pte dissolutiua. Si aũt n̄
sic desiccetur incidatur cũ for
ficibꝫ ad hoc fcĩs. ul' aliq̊ alio
instrumẽto competenti ad hoc
iuxta palatum in subtiliori
loco. Caue tñ ne radices uuu
le tangas. Et statim pt̍ inci
sionem fiat gargarisma cũ
desiccatiuis. de quo gargarizet
die ⁊ nocte. ⁊ caueat sibi paciẽs
ne supinus iaceat. Gargari
zet ⁊ cum aqua ubi cocta sit
pinguissima galina sepissi
me. Caueat sibi paciẽs ne mlt'
tum dormiat ptres die ⁊ noc
tes. quia in sero puocatur reu
ma. ul' post incisionem. incen
datur nũmo aureo. ⁊ gargarĩ
ma fiat ut superius diximus.

De disiunctura colli a capite.

Os iugulare. idem est qd̍ os ro
tundum q̍ẽ in sũmitate colli.
ubi nucha incipit. qd̍ qñq; a
ppão loco descendit. unde colli
disiungit. ⁊ fit uitium in iũc
tura colli. cui nisi medicu' cito
subueñit moritur de facili ⁊ suf
focatur infirmus. Cui festinã
ter sic ẽ subueniend̍. Os ei ape
niatur ⁊ lignũ ul' aliud tale. ũ
aptum os teneat. in ore mitta
tur circa pẽa. Qd̍ si iuuenis
est ⁊ de nouo disiunctio sit ar
ripiatur p capillos ĩ sũmitate

capitis ⁊ eleuetur subito. ⁊ fa
mulus mandibul' supponatũ
et utramq; ptem fassoli me
dicus ad supiora leuando fir
miter manibꝫ teneat. pedes aũt
unum in uno humero. alium
in alio teneat. ut pedibꝫ ad in
feriora premendo. ⁊ manib' ad
supiora leuando firmit' os ipm̃
ad ppriam iũcturam cõpeten
ter deducat. postea inungatur
locus de dialtea ⁊ marciaton.
et lana sucida. ul' stuppa super
ligetur. ⁊ sic omni die fiant fo
mentationes ⁊ inunctiones.
ꝯmutio etiã solet ẽẽ utilis in
tertia die.

Explicit scd̃a par
ticula. Incipit plog' tcie ptic'e.

QUOD tanti operis
utilitatẽ trac
tare tentaui.
et ordine cer
to doctoꝝ me
oꝝ sciam in
hãc artem re
digere desideraui. plus fuit de
uoto presentibꝫ ⁊ futuris profi
ciendi. q̍ deuete̍n bꝫ aut tẽpori'
comoditate. Quocirca prouid'u'
lector negotiis imminentibꝫ. et
breuitati tpĩs parcat. corrigen
da potius deliberata rõe q̍ uni
die liuore rescindat. hoc autẽ
opus in pluribꝫ pticulis diui
dendum ẽẽ decreui. ut curari
uarietates de singulis particu
lis ualeant competentius ⁊ a
diligenti lectore cõmodiũ me
morie comendari. Curis igit' eoꝝ
que fiũt ab homoplatis supiu'

prosecutis. et osse quod est cathena
gule. et omnium eorum que fiunt ab ultima
usque ad genitalia tractare curabo. Explicit prologus. Incipiunt capitula.

De vulneribus que fiunt in homoplatis. et gule.
De vulneribus que fiunt in catena.
De ruptura eiusdem cum vulnere
et sine vulnere.
De vulneribus que fiunt in humeris quando
humerus a superioribus disiungitur.
De eodem sine disiunctura.
De vulneribus brachii quando nervus est
incisus vel os cum ense vel alio simili.
De inflatione et tumore et duritie
De purificatione nervorum.
vulneris putrefacti. et uenda.
De superflua carne a vulnere removenda
De erisipila superveniente vulneri.
De vulneribus brachii si os non
est lesum neque nervus.
De eodem si lacertus est lesus cum
nervo proprio vel sine ense.
De eodem si telo est perforatum.
De vulneribus manus si nervus
est incisus vel os.
De eodem si nullus eorum est lesus.
De disiunctura cubiti. et eorum.
De disiunctura manuum et digit
De cauteriis que fiunt in manu
et brachio ad tumorem removendum.
De ruptura brachiorum cum ruptura
carnis et sine ruptura eiusdem.
De fistulis et cancris et aliis apostematibus in his locis nascentibus.
De vulnere thoracis et pectoris
cum ense vel alio simili.
De eodem facto cum telo sive ferrum lateat sive non.
De ruptura costarum.
De quibuslibet aliis vulneribus usque ad inguinem sine vulnere intestinorum.
De vulnere cordis et pulmonis et eorum.

De vulnere stomachi et epatis.
De vulnere splenis. et reducantur.
De vulneribus intestinorum et si fora
exierint qualiter ad proprium locum
De vulneribus genitalium.
De fistulis et cancris et apostematibus
in his locis nascentibus.
De cancris et fistulis et aliis pustulis
in genitalibus consurgentibus.
De ruptura si sit sive magna fuerit
De cura eiusdem et ligatura. parua.
De cura eiusdem per incisionem.
et incensionem.
De eiusdem cura si intestina in
osseum ceciderint.
De hernia que fit ex carnositate.
De signis lapidis si in vesica fuerit.
De lapide removendo a collo vesice.
De lapide extrahendo a vesica.
De vulneribus que fiunt in posteriori
parte hominis ita quod spinalis medulla vel nervus incidatur.
De vulnere si longo ense vel telo
De vulnere renum. et ledatur.
De fistulis et cancris natis in posteriori parte corporis.
De fistula nata in fundamento.
De emoroidis. et tu oculorum.
De cauteriis que fiunt ad dolorem
humerorum et spatularum et ad defec
De cauterio quod fit ad tumorem et
inflationem iuncture manus et brachii.
De cauterio quod fit ad dolorem stomachi.
De cauterio quod fit contra vitium epatis.
De cauterio quod fit contra vitium splenis.
De cauterio ad dolorem umbilici.
De cauterio contra dolorem lumborum.
De cauterio contra dolorem spine.
De cauterio contra dolorem testiculorum.
De cauterio contra emoroidas.

De vulneribus que fiunt in homoplatis.

Vulneribus que fiunt in homoplatis
si fiunt ense vel alio simili sic

subuenire solemus. Si uulnus
fuerit recens illico superfluis pur
gatis summis. extremitates ap
tas relinquimus. puluerem quoque
rubeum statim superaspergimus.
et cetera diligenter prosequimur
que dicta sunt superius. in secunda
particula de suturis. Si uero uulnus
non fuerit recens. primo purgetur bene
et sanguis in uulnere prouocetur.
deinde suatur et fiat ut dictum est
supra. Si uero telo sit perforatum
lardonem ibi mittimus. et ce
tera facimus ut dictum est supra
in secunda particula in cura colli
quod telo est perforatum uel uulne
ratum.

De eodem.

Si magnum uel profundum sit
uulnus in humeris uel homo
platis quod suui debeat quia cauen
dum est ne putredo generetur
sub sutura. quia stuelli non pos
sunt attingere ad medium. ideo
antequam sutura fiat mundificetur
uulnus et bene depuretur ab omni
superfluitate. deinde ponatur qua
si seto de panno lineo bene loto
et stricto et siccato. et ualde lon
gus. deinde uulnus competenter
suatur. et pannus ille bis in die
uel ter secundum quantitatem putredi
nis trahatur ex illa parte ubi uul
nus magis dependet. et abscida
tur tantum quantum fuit in putre
dine. Et si defecerit ille seto suatur
alterum caput. et sic fiat quoti
die usque uulnus consolidetur. postea
abstrahatur seto ille. deinde fiat
stuellus ad modum foraminis
diminuendo ut supra dictum est.

De uulneribus que fiunt in catena gule.

Si catena gule fuerit in
cisa sic est subueniendum. Impri
mis uulnus ipsum panno in al
bumine oui infuso et aliquan
tulum expresso bene impleatur.
uitellum oui cum stupa suppo
natur. postremo uero panni sicci
cum embroca ad saniem prouo
candam pro uarietate temporis
supponatur. Cum uero os uel aliud
uideris quod abstrahi debeat cau
te illud remoueas. deinde cum
unguento fusco et ceteris ut in a
liis uulneribus diximus curam
adhibeas.

De ruptura eiusdem cum uulnere et sine uulnere.

Si os quod est catena gule fractum
fuerit. uel aliquo modo resederit.
medicus brachium infirmi uel
humerum eleuet una manu. et
altera manu partem illius ossis
eleuatiorem inferius comprimat.
et plagella in albumine oui
infusa et supposita plumaceo
lo etiam supposito ferule ad
modum crucis supponatur. et
longa fascia superligetur ex omni
parte. et brachium ad collum li
getur ut sit suspensum. et plu
maceolus mittatur subascellis.
ne brachium ad inferiora cadere
possit. et nullomodo deponatur
donec sanus sit. Si uero talis
fractura sit cum uulnere super
locum illum fascia longa non
superligetur. sed ubi est fractura re
linquatur aptum. ut per locum
illum stuellus intromittatur.
ut curari possit ut cetera uulne
ra. ligatura illius partis sit per
longam fasciam.

De uulneribus que fiunt in humeris quando humerus a superioribus disiungitur.

Si ex uulnere humerus a supe
rioribus sit disiunctus. sic cu

ra adhibeatur. primo uulnus bene
mundificetur. et si non fuerit re-
cens sanguis in eo prouocetur.
et si aliquid est extrahendum post
remoueatur. deinde uulnus in
hunc modum suatur. pars parti
primo competenter reddatur. et
in superiori parte humeri utraque
pars uulneris cum acu firmi-
ter capiatur. et filum quod acui
adheret ipsi acui diligenter ob-
uoluatur. et acus in hac sutura
relinquatur usque ad consoli-
dationem uulneris. In hunc
uero modum fiant quotcumque
punctos in hac cura utiles esse
cognoueris. ita quod semper acum in
quolibet puncto relinquas. po-
stea uero puluerem rubeum qui
superdictus est asperge desuper. plu-
maceolum suppone. extremi-
tates ut in aliis curis diximus
apertas relinquas. et cetera que
in aliis suturis diximus di-
ligenter attende. Cum autem
uulnus uideris consolidatum
circa suturas acus predictas et fi-
la remoueas. et uellos sicut in
aliis suturis diximus immittas.
et diminuas. et deinde ut in similibus
curam usque ad finem adhibeas.

De eodem sine disiunctura.

Si uero a superioribus non disiungatur
primo si aliquid est abstrahendum
remoueas. deinde usque ad finem
curetur ut in aliis curatum uul-
nerum diximus. **De uulne-
ribus brachii quando neruus est incisus.**

Si os brachii et neruus fit ex trans-
uerso incisum. primo uulnus
impleatur panno in albumi-
ne oui infuso. deinde panniculus
siccus intromittatur. pulte(?) p-

uarietate temporis ponantur. Si uero
de osse aliquid remouendum est ab
strahas. Sed si extrahi non possit
nisi cum magno dolore et diffi-
cultate dimittas et facias tale
emplastrum quod optime habet remouere
os fractum uel ligni ibi existens.
polipodium cum modica assu-
gia ueteri tritum supliga. **Si-**
ius etiam adhibe apostolicum
in quo multum sit de puluere
magnetis. **Aliud ad idem quod**
etiam extrahit sagittam sine
dolore. Radices pimpinelle. ra-
dices arundinis tere et suppone.
Neruo curam in secunda particula
dictam. scilicet cum lumbricis terrestri-
bus. uel cum sutura cuticule et ner-
ui diligenter adhibeas. deinde cum
unguento fusco et aliis ibi dictis
curam impendas. **Et nota** quod
si de tali uulnere sanguis unctu-
osus in modum olei exierit. cer-
tum est medullam incisam fu-
isse. et mortale esse.

De inflatione et duritie neruorum.

Si dolor uel inflatio aut duritia
es neruis inhaeserit. unde ipsi con-
trahantur. dialtea inungere con-
sueuimus que sic fit. **De dial-
tea quomodo fiat.** Accipe. euiscum. siue
altee radicis libras ii. seminis fenu
greci et lini ana libram i. squille libram s. ter-
bentine. galbani. gummi edere ana
unciam ii. colofonie. rasine ana libram s. Et
radices bene abluantur et terantur.
similiter lini semen. fenugreci.
et squilla. et cum bene trita fuerint
ponantur in vi libris aque per tres di-
es. Quarta die super ignem ponan-
tur. et bulliant donec incipiant
inspissari. deinde in sacco ponan-
tur. et cum exprimentur uoluens ad

datur aliquantulum feruentis aque
ad extractionem illius uiscositati
mi succi. De quo accipiantur ℔. ij. et
ponantur in. iij. uel. iiij. ℔. olei. et
bulliant usque ad succi consumpti
onem. quod cognoscatur cum nichil
succi supernatauerit. postea addatur ce
re. ℔. i. et cum liquefacta fuerit ad
de terbentinam. postea gummi ede
contusum et galbanum. Adulti
mum ponatur puluis colofonie
et rasine. et cum coctum fuerit de
ponatur ab igne. Signa uero de
coctionis sunt. cum gutta posi
ta super marmor inspissatur. et post
quam colatum fuerit et infrigidatum
diligenter reponatur et usui reser
uetur. Valet etiam ad dolorem
pectoris ex frigiditate et pleuresim.
Parum in testa oui aliquantulum
calefacta ad ignem. et super pectus
inuncta sanat omnia loca infri
gidata et desiccata. calefacit mol
lificat et humectat. Quod si non ha
bes dialteam facias tale emplastrum
quod ualet ad duriciem neruorum.
farina ordei admisceatur cum
terbentina et insimul incorpo
rentur et supponatur. hoc idem ua
let ad duras carnes mollifican
das. probatum est. Qualiter curetur uul

nus si corruptum est.

Si uulnus aliquod male curatum corruptum est. hoc
unguento curari poterit. Recipe. olei. ℔.
i. sepi arietini. ℔. s. cere albe. ℥. ij.
picis grece. ℥. iij. saluie. fistulbi.
i. balsamite aquatice. lentisci. sa
uine. aneti. rute. omnium. vi. ma
nipulum. i. Conficiatur sic. Sepum
et ceram cum oleo solue et cola.
postea puluerem terendorum com
misce. Cumque conglutinatum
fuerit usui reserua. Aliud. Recipe.
saluie agrestis et domestice. lan
ceole. et centum neruie. pimpinel
le. arthemisie. lingue bouis. ana
manipulum. i. et pista in morta
rio cum. ℔. i. sepi arietini. et inde
magdaliones informa. et dimit
te ut simul marcescant. postea in. ℔.
i. olei communis ipsos magdaliones
mittas in stagnato ad ignem et
tam diu facias bullire quousque
herbe petant fundum. deinde stagna
tum ab igne remoueas. et predic
tas herbas et oleum per pannum cola.
et ad ignem in stagnato repo
ne. et cum bullire cepit addan
tur ibi. ℥. iij. cere in estate. et
in hyeme due. et cum cera lique
facta fuerit. addatur masticis. oli
bani. colofonie. ana ℥. i. prius be
ne puluerizate. et spatula agi
tando diligenter incorpora. dein
de ab igne remoue. et aliquantulum
terbentine adiunge. et diu agitan
do cum spatula insimul incorpo
ra et usui reserua. Valet enim hoc un
guentum ad uulneris putrefac
ti mundificationem. et ad bonam
carnem generandam et nutriendam.
De superflua carne a uulnere remo

uenda.

Si uero superflua caro in uul
neribus superuenerit puluerem her
modactilorum ponere possumus
hoc modo. Infiçiatur bombax sa
liua. et puluis de hermodactilis su
perponatur bombaci. deinde uulneri
supponatur. Ad idem. Recipe. calcis
uiue. ℥. iiij. auripigmenti. ℥. i. aque
calide quod sufficit. Omnia ista pri
usque ad ignem ponantur cum
spatula diu admisce donec in
simul corporentur. et post ad so
lem tam diu dimitte donec sic
cetur. postea uero subtilissime te

re et usui reserua. Vel fiat talis pulvis quo sepius uti consueuimus. Recipe. hermodactili. aristolagie ro. floris eris ana. que omnia simul pulverizentur et hic pulvis usui reservetur: potenter enim et non uiolenter carnem superfluam in uulnere corrodit. Item recipe calcem uiuam et distempera cum melle ad modum paste et fac inde panem et super tegulam calidam coque et fac inde pulverem. carnem corrodit et cancrum interficit.

De erisipila uulneri superueniente.

Quia solet erisipila in uulneribus superuenire et quedam alia accidentia. ideo differentiam inter ea ponimus et signa et curas erisipile. fiunt enim in uulnere pustule aliquotiens albe et locus est tempatus et bene tractabilis et hoc bonum signum est in uulnere. Aliquotiens uero pustule nigre superueniunt uulneri et locus est durus et tostus et male tractabilis quod malum in uulnere est signum. erisipilatus enim est locus, cui cum frigidis subuenimus. apponatur ergo plagella in succo semperuiue infusa et succo solatri et umbilici ueneris. iusquiami. quibus admiscemus album oui. oleum ro. et uiol. sandali al. et ru. que omnia si habere non possimus. de quibus tamen habemus apponimus. Et cum ad propriam naturam redierit. statim ab hac medicina desistas.

De concauitate in uulnere.

Videmus quandoque uulnera concaua fieri. fit enim concauitas in uulneribus tribus de causis. uel ex lesione. uel ex inobedientia egri non pacientis perfecte curam usque ad profundum. unde intus putrescit. Vel ex imperitia medici superficialiter curantis super quibus ad carnem creandam et regenerandam tale medicamen fieri potest. Recipe colofonie ℥ vi. cere ℥ iiij. olei fialas duas. ouisti ℥. olibani. mirre ana ℥ iiij. Conficie sic. ceram et sepum cum oleo solue et cola et postea pulverem tendo admisce et cum conglutinatum fuerit usui reserua.

De carbunculo superueniente uulneri.

Carbunculo uero superueniente uulneri pupuleon inungere circa consueuimus. licet quicquid dicat Rogerius hoc non approbo. quoniam apoeratica non debent apponi propter refluxum materiei.

Unguentum populeon quomodo fiat.

Fit autem sic. Recipe oculorum populi. foliorum papaueris albi et nigri. foliorum mandragore. cimarum rubi tenerrimarum. foliorum iusquiami. solatri. umbilicularis. lactuce. semperuiue. barbe. uiol. umbilici ueneris. scatumcelli. ana ℥ iiij. axungie porcine noue uel ueteris bene ablute lb. iiij. Fit hoc modo. Oculi populi bene pistentur et cum axungia pistentur et magdaliones inde formentur et per .ij. dies dimittantur. In tertia uero die supradicte herbe omnes colligantur et bene terantur et cum magdalionibus terendo rursus admisceantur et magdalionibus formatis rursus per .vij. dies dimittantur. postea uero magdaliones isti frustratim in caldario cum lb. una odorifera optimi uini fu

pra ignem ponantur. & bulliant usque ad uini consumptionem cum spatula semper agitando. & deinde per saccum exprimendo cola. et dimitte frigescere & in uase reconde. valet enim hoc unguentum ad calorem acute febris. & his qui dormire nequeunt inunctis temporibus & pulsibus & plantis manuum et pedum. hoc idem cum oleo ro. vel uiol. mixtum. & superinunctum mirabiliter calorem tollit. & super umbilicum inunctum sudorem prouocat. ¶ Super carbunculum uero hoc unguentum pone. quod fit sic. Rx. auripigmentum. pip. ana. ficus siccas ad libitum. tere insimul et confice cum melle. & coque ad spissitudinem & suppone. carbunculum enim mortificat. postquam uero mortificatum uideris ut caro mortua cadat unguentum hoc suppone. Rx. maluauiscum & aliam maluam. brancam ursinam ana. cum assungia tere. et dimitte pluris dies marcescere. postea coque & cola. & in colatura aliquantulum cere & masticis appone. & iterum coque & sua.

De carnositate brachii si fuerit uulnerata.

Si carnositas brachii uulnerata fuerit. aut inter humerum & cubitum ubi lacerti affinitas est spatio trium unciarum infra uulnus fuerit. ex mala et incauta cura periculum euenire prediximus. Si uero in aliis partibus brachii fuerit. de periculo non est sic timendum. Si enim in iam dictis partibus pustule nigre superuenerint. & tumor ad superiora descenderit signum malum est. Si uero albe pustule fuerint & ad inferiora tumor descenderit. boni signum erit. Cura uero in talibus uulneribus est eadem his que diximus de uulneribus. ubi non est os fractum uel uulneratum.

De uulnere lacerti si incisus uel musculus est incisus.

Si lacertus est uulneratus cum suo neruo uel musculo mortis inditio est exempli nandus. Quod si nec neruus nec musculus uulneratus sit. & uulnus in longum sit. utraque pars alteri comprimendo iungatur. & caute suatur. dimisso tamen apto ubi plaga magis dependet. unde uulnus competentius curam possit. deinde procede ut in aliis suturis diximus. Si uero erisipila superuenerit ei. cura ut dictum est supra. hoc tamen diligenter notato quod si lacertus contrahatur. uel contundatur. uel aliquo modo in obliquum uulneretur mortale est. Si uero in longum fuerit uulnus predicta cura prosequatur.

De uulnere brachii si est perforatum telo.

Si brachium telo est perforatum ab una parte ad aliam partem. lardonem unum intromittimus ab una parte. & alium ab alia. ita succurrimus ut in aliis dictum est in secunda particula quando telum est perforatum ab una parte ad aliam. Si uero ab una parte tantum sit perforatum. lardonem unum ibi mitte. & cura decetero ut in similibus diximus. ¶ Notandum quod si brachium & os sit perforatum usque ad medullam. non apponenda est tenta de lardo propter sui unctuositatem quia medulla est unctuosa.

De uulnere manus si neruus est incisus uel os.

Si os manus et neruus incidatur
pannus ut in aliis uulneribus
intromittatur. deinde ut dictum
est supra in cura brachii quando os uel
neruus est lesus diligens cura
adhibeatur. Et no. quod si incisio
sit super genu uel infra talibus un
cis uel supra iuncturam manus
uel infra mortale est. Si uero opus
fuerit super tabulam aliquam manus
ponatur et alligetur tabule. ne
pars uulneris ab alia segregetur.
Si autem neruus sit lesus sine os
se supra neruum suatur totum
uulnus secundum predictum modum
et puluis rubeus supponatur. et
hac cura mirabiliter congluti
natur et sepe consolidatur. Et no. quod
si nerui manus incidantur interi
ores. ita leditur manus quod nec
claudi nec aperiri potest. sed in eo est
statu in quo uolueris eam ma
nere dum curabis. Si uero nec
neruus nec os lesum fuerit secundum
iam dictum modum uulnus suatur
et cura adhibeatur.

De lesione membrorum.

Euenit membra sepe ledi percussione
casu uel aliqua fractura. unde con
tingit tumorem magnum ibi
effici. et humorum superfluitatem
habundare. et nisi putredo illa
foras emittatur putrefiunt mem
bra. nerui. caro. et os. unde apponen
da sunt mollificatiua. ut putre
do emittatur. post manibus ipsa
putredo leniter premantur. et mem
brum membro iungatur. ut si fu
erit in iunctura brachii. brachi
um humero. si in crure tibia
coxe. et sic de reliquis. et inungatur
cum dialtea. et hoc fiat sepe donec
tota materia exeat. postea curetur
ut cetera uulnera. Et no. quod in
contusione. uel casu. uel percussi
one. primo facienda est flobotomia.
postmodum repercussiua sunt appo
nenda. Repercussiuis appositis post
flobotomiam et non conferentibus
iterum facienda est flobotomia quousque
conferat. consequenter repercussiua
donec sentiat iuuare. ad ulti
mum diaforetica. et participasse
facienda est flobotomia. si ex utra
que parte sit per utramque partem. Item
no. est quod si tumor uel inflatio sit
in cubito que per incisiones sunt
curanda precedentibus matura
tiuis non debet fieri incisio super
cubitum directe. licet ibi fiat
maturatio. ne ex motu ibi impe
diatur consolidatio. sed ex altera parte
ubi magis dependet materia.

De disiunctione humeri a spatula.

Si humerus a spatula disiungitur
taliter subuenire solemus. Iace
at infirmus supinus. uel lapis
uel lignum rotundum ex una par
te magis acutum. et ex alia ma
gis rotundum accipiatur. et filis
suppositis quasi globus filorum
fiat. et illud rotundum sub ascellis
ponatur. et medicus supra ipsum
calcaneo diu imprimendo calca
tret. et manibus humerum eleuando
os ad pristinum statum reducat.
et antequam globus auferatur pecia
in albumine oui infusa suppli
getur longa fascia undique. et glo
bus dimittatur ibi. et alia fasci
a ligetur globus. et plumaceolus
sub bragio ponatur. et illud semper
sit suspensum et eleuatum. post
terciam uero diem si non ibi sit ap
tatum. apta et unge. et eodem modo
liga. et si aliqua collectio ibi fuer

ter facta. fiat minutio contrarie
pars. Et est sciendum quod si fiat solutio
continuitatis in iunctura manus
vel in alia iunctura preterquam in hu
mero. quotiens curatur uulnus
debet membrum moueri sursum
et deorsum. duplici de causa. ut et
proprium habeat motum. et ut super
fluitas siqua est interius. tali
motu effluat. Contingit quandoque
quod neque iam dicto modo potest ap
tari. et tunc longum lignum pre
paretur et aliquantulum amplum
et in medio fiat foramen ad
modum supradicti globi. et
globus ibi ex ampliori parte
intromittatur. et lignum a du
obus fortiter teneatur. et tunc infirmus
super scannum et globus sub ascel
lis collocetur. medicus uero fir
miter et uiriliter teneat brachium
et humerum ex alia parte. et te
nentes lignum eleuent. et alius
sit qui scannum a pedibus pacien
tis auferat. et dum ita pendebit
infirmus. humerus ad proprium
locum reducetur. postea ligetur
ut dictum est supra. Quod si fuerit
puer: non oportet nisi ut medi
cus pugnum mittat sub ascel
lis pacientis. et teneat humerum
eius alia manu. et leuet eum a
terra. et ita os ad propriam iunctu
ram redibit. atque sanabitur.
Si uero fuerit opus fiat fomentum
prius de aqua ubi bullierint mal
ua. branca ursina. et filia. locus
postea ungatur de dialtea uel
marciaton. et lana succida uel stu
pa supponatur atque ligetur. Cum
uero ad propriam iuncturam re
dierit perfecte. fiat strictorium quod
sic fit. **De strictorio quomodo fiat.**

Accipe puluerem rubeum et cum
albumine oui optime misce.
et iterum de farina tritici adde.
et simul commisce. et ex eo locum
inunge. et desuper cum lino lon
go locum diligenter inuoluas.
deinde liga sicut prius. et sic per
plures dies dimittatur donec
iunctura bene fuerit confirmata.
Cumque tumorem illum qui ex
strictorio superuenit repressum
uideris. tunc paciens aqua calida
balneetur. et strictorium eleuetur.
et ex aqua predicta foueatur. et si
cuncta bene stare uideris super
ponatur spadadrapum quod sic fit.
De spadadrapo quomodo fiat.

Puluis masticis. olibani. picis
grece. boli. ponatur in cera et sepo
arietino supra ignem quibus li
quefactis inde pecia inficiatur
et supponatur loco pacienti te
pide. et si necesse fuerit aplicatum ap
plicetur. **De disiunctura cubiti.**

Si os cubiti a proprio loco disiun
gitur. hoc modo subueniemus.
medicus sub plicatura brachii
fasciam imponat. et ex ea tamquam
stapham faciat. et pedem in sta
pha tenendo et comprimendo in
ferius manum et brachium ad hu
merum eleuet. et os ad proprium
locum reducat. et ter uel quater
brachium eleuet. et sic ligetur
ut brachium eleuatum sit ad
collum. et ita quod non possit replica
ri. post paucos uero dies sepe in
firmus temptet ipsum brachium
deponere et eleuare. et sic ligetur
ut non impediatur eleuatio uel
depressio siue depositio. Potest
etiam fieri alia cura. extendatur
brachium super planam terram.

et cum calcaneo iuxta lesionem
primo apprehensa a medico manu
reducatur iunctura ad locum. et
tabelle sint ab utraque parte. et
caveas ne ferule nimis strin
gantur in extremitatibus propter
impedimentum nutrimenti ad locum.

De disiunctura manus.

Si iunctura manus exierit a proprio
loco. brachium cum una manu
et cum altera medicus manum
accipiat. et leviter ac suaviter ad
proprium locum os tanquam a contra
rio loco reducat. et fomentationi
bus si opus fuerit factis. et in
unctionibus et tabellis ab utraque
parte positis ligetur. Eodem
modo digiti ad proprium locum
reducantur. cum a propria iunctura
recedunt.

De fractura brachii vel humeri.

Si os brachii vel humeri
frangatur usque ad medullam.
et maxime si medulla ledatur:
semper est infirmus iudicandus
ad mortem. et est distinguendum
inter brachium et humerum.
Dicitur enim humerus a iunctura
homoplate usque ad iuncturam cubiti.
Brachium dicitur a iunctura cubi
ti usque ad iuncturam manus.
Sed si non sit usque ad medullam
lesus bene curatur. In primis
ergo ad proprium locum reduca
tur. si fuerit sine carnis ruptura
membrum debemus ex utraque
parte capere. et leviter ac suaviter
extendere. et manibus comprime
re. ut si sit fractura in brachio
medicus faciat discipulum suum
tenere per manum. extendendo di
gitos et brachium totum. alter
sit ex altera parte qui firmiter te
neat infirmum per humerum.
medicus vero ossa coniungat et
reducat ad proprium locum et secun.
Quo facto accipiatur plagella .iiii.
digitis ampla ad ligandum
brachium: que infusa in albu
mine ovi supponatur. et ex ea bra
chium optime stringatur. Item
accipiatur alia pecia et super ipsam
ligetur et ex omni parte adequetur.
postea quoque ferulas primo prepara
tas habeamus et cordis superli
gemus. et sic per tres dies dimitta
mus. In capite vero trium dierum
similiter faciamus. et postea similiter
in alio tertio die. post .viiii. vero
dies preparetur strictura. scilicet pulvis
rubeus sic preparatus ut dictum est
supra in tertia cura. et de tali
strictura brachium optime cin
gatur. et fascia ad supradictum
modum ponatur et ferule. et semper
custodiatur membrum ne infir
mus se super illud appodiet. et sic
per plures dies dimittatur. scilicet donec
os bene sit consolidatum. quod co
gnoscitur quando tumor qui ex stric
torio venerat desinit esse. et tunc
balneetur aqua calida. et elevetur
strictorium. et bene fomentetur
aqua ubi cocta fuerit malva et a
lia talia. postea bene abstergatur.
et si os bene consolidatum fuerit
ungatur de dialtea. vel marcia
ton. et stuppa supposita ligetur.
et super cum fascia et ferulis. Et
si visum est tibi quod non sit bene
adhuc consolidatum iterum fiat
strictorium et expectetur simili
modo. et si consolidatum fuerit
fiant inunctiones et fomentatio
nes et ligationes donec sanum sit.
Quod si per stricturam et ligaturam
nascatur erisipila dissolvatur

locus. et cum ensipila ibi fuerit
non ligetur. sed predicto modo
ensipille obuietur.

De fractura eiusdem cum uulnere.

Si ossis fractura sit cum uulnere
primo sint aliqui qui mēbrum
firmiter teneant ex utraque parte.
et medicus temptet digito si ali
quod os fractum et separatum
sit. quod statim abstrahatur. et os
ossi iungatur et ad proprium locum
reducatur. Quo facto fascia ad
supradictum modum in albumi
ne oui infusa stricte superligetur.
Ita tamen quod supra uulnus fascia
sit ad modum uulneris perfora
ta. et super ipsam alia fascia sicut
supradiximus que ibidem sit per
forata. et ferule apponantur un
dique. ita quod pars ferule appona
tur ex una parte. alia ex alia. et
intromittatur pannus in albu
mine oui infusus. et omni die cu
retur ut cetera uulnera. Ferule
uero non soluantur nisi de tertio
in tertium diem sicut dictum est quo
usque uulnus sanetur. postea uero
fiant fomentationes. et cetera ad
iutoria exhibeantur que supra
diximus.

Qualiter iuuetur natura debilis.

Contingit quandoque ex
senectute uel debilitate uirtutis
nutrimentum membris prestare
non potentis os ex parte non posse
consolidari. et licet consolidetur pa
ciens tamen ibi sentit magnum do
lorem. ad quod tale facimus emplastrum.
Recipe picis grece et naualis et resine
equaliter. et ad ignem resoluan
tur. et quantum calidius paciens su
stinere possit supponatur et su
auiter ligetur.

Qualiter iuuetur si male curatum fuerit uulnus.

Si uero tribus uel. iiii. mensibus antequam
accedat ad medicum os non bene
rectum fuerit. primitus ter uel quater
supradicta fomentatione indesinenter
contemperetur et bene fomentatum
iterum rumpatur. et postea ut superius
diximus cura adhibeatur.

De fistulis et cancris in hiis locis nascentibus.

De cancris uero et fistulis
hoc dicimus in hiis partibus quod et
superius. Si enim ex uulnere conti
gat ungentum superius dictum sup
ponatur. uel istud ungentum quod ua
let ad cancrum. Recipe. mirram aloen
et fac puluerem subtilissimum.
postea accipe succum lanceolate. et
absinthii et celidonie. ana. iii. Recipe et
pone in mortario et diligenter ea
incorpora et utere. Quod si fuerit
in neruosis partibus brachii pul
uerem de affodillis uel ungentum ad
hanc curam dictum immittimus.
quod de fistula solum dicimus et
non de cancro. nam in neruosis
locis melius est cancrum non cu
rare quam curare. Si uero fiat can
cer in ea parte brachii in qua de
lesione lacerti et nerui non sit
timendum. cancer usque ad ui
uum incidatur. cum calido quoque
ferro diligenter coquatur. et ui
tellum oui cum oleo mixtum
quousque ignis cadat ab illo lo
co supponatur. deinde cum ungen
to uiridi et ceteris curetur ut ce
tera uulnera. Quod si fistula
fuerit in carnosis locis brachii.
ungentum immittere ruptorium.
et incisionem facere ualemus
secure. In aliis cura eadem que
dicta est superius. Si uero os
a fistula tabefactum fuerit atque
corruptum. os illud totum est pu

Vide de ferro

rificandum et corruptum abstra
hendum. deinde procedendum ut dic
tum est supius.

De uulnere thoracis et pectoris.

Si uulnus fuit in thorace pectori
ense uel alio simili ita quod sit ex
transuerso et uulnus dependeat.
suatur et curam medicus prosequatur
ut dictum est supra. fiat etiam
ligatura hoc modo. unum caput
fascie perforetur et ex eo unius hu
meris obuoluatur. deinde proce
dat sub ascellas alterius humeri et
ita circueat corpus donec rede
at ad humerum non obuolutum.
et ibi scindatur fascia et circum li
getur illi humero prius non ob
uoluto. tamen ego non consueui scin
dere fasciam. ita quidem dixi quod le
uior uidetur michi ligatura cum
foramine quam sine foramine. astu
cia uero uos doceat. uel addiscatis
ab alio scienti. Si uero interiora
penetret pannum inmittimus.
et eandem curam medicus prose
quatur ut in aliis uulneribus
diximus. Si uero sanguis uel pu
tredo ad interiora penetrauerit.
paciens se super dictum flectat.
et modo hac modo illac uergen
do saniem uel sanguinem foras
emittat per uulneris meatum.
et hoc fiat quotiens mutatur. et
super illam partem ad iacendum lo
cetur donec sanus sit. Si uero
huius uulnus in longum sit. su
turam facere non consueuimus
set cum pannis et aliis usque in
finem curamus. **De uulne
re cordis si ferrum lateat intus.**

Si uero infra thoracis uel pectoris
subtus lateat ferrum. osse pec
toris perforato in rotundum le

uiter extrahimus. Si sub co
stis fuerit: uel infra costas inter
costam et costam incidatur. et
cuneus ut locus sit aptus inter
eas ponatur et sic de facili extra
hatur. Si uero de facili extrahi non
poterit. melius est ut dimitta
tur. Quod si ferrum ad interi
ora non penetrauerit. ferro abstra
cto lardo intromittatur. cautum
tamen est ut intromittatur stuellus.
timendum enim esset ne lardum
dissolueretur et generaret putredi
nem. Et si penetrauerit usque ad in
teriora. uulnus fiat tenta cum
data et longa. et hoc tam in uen
tre quam in thorace. et caude iste exterius
dimittantur ita tamen quod non possit
intus cadere. postea curetur ut
dictum est supius in aliis. hoc
quoque notandum est ut stuellus qui
in talibus uulneribus mittitur ita
fiat atque locetur ut competenter
extrahi et intus remanere non pos
sit. **De flexura coste sine uul
nere.**

Costa aliquando flectitur et
ad interiora ducatur. paciens
ad balneum ducatur et medicus
manus suas siccas melle uel
terbentina uel pice aut uisco per
ungat. et super locum ubi infir
mitas est manus imprimendo im
ponat. et statim eleuet. et sic plu
ries faciat donec costa ad locum
suum ducatur. Cuffa quoque cum
igne idem facere consueuit ap
posita. deinde aptis. uel aliquod
simile emplastrum supponatur.

De uulneribus quibuslibet usque ad inguinem.

Si fiat uulnus usque inguinem.
ad inguinem in aliqua parte
corporis et intestina non sit le
sa. eodem modo cura adhibeatur

est ut dixi

est ut diximus in cura thoracis
et pectoris. sive ferrum lateat in
tus sive non. excepto quod non debet
in rotundum sed in longum in
cidi quando ferrum latet interius.

De vulnere cordis. pulmonis.
epatis. stomachi. et diafragmatis.

Si quis vulneratus fuerit in corde.
pulmone. epate. stomacho. dy
afragmate. eum nostre cure non
committimus. horum vulnera hiis si
gnis cognoscimus. Si est vulnus
in corde. fluit sanguis modo exit
niger. Si vero sanguis spumo
sus fuerit vel exierit habundan
ter. et hanelitus mutatur de pul
mone est. Si in diafragmate
magnus et spissus erit hane
litus et cito moritur. Si in epa
te manifestum erit per lesionem
operationum que in eo fiunt.
Si in stomacho cibus per plagam
egreditur. quorum omnium vulnera
mortalia iudicamus. et ne nostro
iuditio iudeantur perire ab hui
cura potius desistamus.

De vulnere splenis. R. C. A.

Splen servile membrum est. unde
incisiones et alia de facili patitur.
quare si vulnus habuerit precedentium
et subsequentium cura cito liberabitur.

Qualiter intromittatur epar si exierit.

Contingit quandoque epar per exierit.
vulnus strictum exire. timen
tes lesionem vulnus non aude
mus elargare. Cui sic subveni
mus. paciens supinus iaceat
et bene distentus. medicus vero
a superiori parte manibus extrans
verso cutem accipiat. discipu
lus vero ab inferiori parte eodem
modo faciat. et ita medicus et di
scipulus simul sic tenendo cuti

ad superiora totum corpus festinan
ter elevetur. ut paciens subita
aeris attractione quadam propor
tione ipsum epar ad proprium loci
redire compellat.

Clamaverunt et clamant medi
ci vulneratum pulmonem non
posse curari. Motum enim conti
nuum cum humorositate assi
due curationi vulneris asserunt
obviare. quod quidem verum est. ubi vul
neris superfluitas sufficienter ex
pelli non potest. aliter enim falsum
est quod dicunt. nam si cum extri
seco vulnere vulnerari contin
gat ipsum. vel si convenienter
cauterium fiat pulmo munda
tur et optime consolidatur. quod
quidem ego Rolandus parmensis
gratia favente divina expertus sum
operando. vocatus enim ad quendam
bononiensem. VII. K. VII. die vulne
rationis inveni partem pulmo
nis exivisse exterius inter costas.
Et ex nimio concursu spirituum
et humorum facta fuerat tanta par
tis illius inflatio quod intromit
ti non poterat. nec etiam expediebat.
Costarum enim constrictione nutri
mentum retinebatur interius.
unde exteriora mortificata fue
rant. et vermes etiam inter se con
tinebant. Convocati quidem peritio
res cyrurgici bononienses eum
pro mortuo reliquerunt. Ego autem
ipsius et amicorum suorum precibus con
descendens et ab episcopo venia impe
trata. et tam ab ipso quam a domino suo
et illorum amicis omnibus securi
tate optenta. XXX. fere rogan
tibus atque obstantibus circa circa
vulnus per latitudinem unguis
minoris digiti circuicidi. Deinde

per circulationem totum exteriorem abscidi pulmonem. loco quidem abscisionis sanguine circulariter cauterizato [citi?] confortato et cum pulvere rubeo et aliis adiutoriis frequenter procurato consolidatum est dei gratia vulnus et sanatus est ille. postea multum vero temporis cum domino suo Gerardo Rolandini Ierosolimam adivit. Si autem quesieris qualiter egissem si a principio vocatus fuissem. Respondeo quod elargato vulnere caute cum cuneo intromisso et pecia erecto segregando costam ab invicem pulmonem calefactum prius cum gallo vel gallina scissa a tergo intromisissem et vulnus tenuissem apertum usque ad mundificationem perfectam. Sed obicies non ne melius esset vulnus tantummodo elargari et confortari nutrimento ab intrinsecus veniente et sic tandem sine abscisione intromitti. Non quia mortificato exterius membro cui sua natura non fieret nutrimenti attractio nec per etiam digestionem eius incorporatio. Amplius si interrogaveris qualiter homo ille sine pulmone vivere possit. dico quod particula illa que remansit interius augmentata est ab ipsa natura totius membri accipiens nutrimentum. vel forsan natura per nullas alias concreavit. quod in membro molli facile fit et propinquitate caloris a corde cui necessarium est membrum.

De intestinis si foras exierint qualiter intromittantur.

Si intestinum per aliquod vulnus factum in corpore foras exierit et ex obliquo vel per longum incisum fuerit. ita quod in maior pars intestini sana remaneat sic subvenimus. primo si intestina per aliqua intervalla infrigidata fuerint. aliquod animal vivum per medium scindatur et super intestina ponatur et tam diu ibi dimittatur quousque intestina calefiant et calore naturali iuventur atque mollescant. Interim preparetur canellus de sambuco ad modum intestini vulneris ita quod super longitudine sua longitudinem vulneris ex utroque latere uncia una. canellus quoque valde subtilietur et per vulnus intestini intromittatur et subtilissima acu et filo de sirico suatur. Canellus quoque ita locetur ut superfluitas intestini per ipsum valeat transire et suture vulneris impedimentum non exhibeat. quo facto de spongia in aqua calida infusa et bene abluta sordes ex intestinis suaviter abstergantur. quibus bene purificatis per vulnus per quod exierunt in ventrem intromittantur et tunc patiens super tabulam positus concutiatur ut in proprio scemate collocentur intestina. Et si vulnus non fuerit tantum quod possint intromitti ampliectur. Quibus intromissis tam diu dimittatur vulnus apertum quousque videris intestinum conglutinatum. unde super suturam intestini pulvis rubeus omni die supponatur. postquam vero intestinum fuerit consolidatum vulnus cum sutura et aliis curetur ut dictum est superius. Quod si vulnus magnum fuerit hoc superaddimus. ut pecia satis longa in vulnere mittatur in longum ab

una extremitate ad aliā extēs.
et supra ipsam petiā uulneris i
terior pars caute suatur: et pul
uis rubeus supponatur. petia uº
que remansit interius omni die
uersus pendentem partem tra
hatur: ut pannus in uulnē co
tidie renouetur. Cum aūt uul
nus uideris consolidatū: petiā
totam extrahas. & in extremita
tibus nōdum consolidatis ut in
aliis uulneribus curam adhibe
as. Dieta quoque sit multū tenu
is et digestibilis. ¶ De cancris
& fistulis & apostematibus in his locis

De cancris & fistulis nascentibus.
et apostematibus in his locis nascentibus
idem dicimus quod & supius. quia
cum in carnosis locis sint. inci
siones & unguēta uiolenta. et
incensiones facere possumus.
hoc aūt supadditum. quod si fistu
la uentrem penetrauerit. nō pl'
uerem nec unguēta immittē
debemus. ne ledere possit inte
riora. Set si meatus fuerit stric
tus cum tenta malue tēre elarge
tur. et paciens supra discuz se
inclinet ut putredo que interius
est possit exire. postea immitta
tur stuellus inunctus de ūguēto
ruptorio & caute intromittatū
deinde cura ut dictum est supius.

De cancro uō qui in mamilla fit
hoc adiungimus. quia si tota du
ra & tosta & liuida fuerit. dimitta
tur: quia incurabilis est. nisi ma
milla tota radicitus euellatur.
Si aūt tm̄ circa locum illū fit
dura & in aliis partibus sit bene
tractabilis curetur puluere af
fodillorum & ungēto ruptorio. vel
etiam incisione ut diximus.

¶ Vel fiat puluis iste qui cancrū
& fistulam interficit & desiccat. Q'
. Rx. auripigmentum. unde eris. at
tramentum. salgema. cornu ceru
num usti. leporis ustum. stercus
humanū combustū. testam al
liorum combustā. sanguinem dra.
tartarum. puluerem cētrū gal
li. cancrū fluuialem combustū.
calcem uiuam. herbam linariaz
siccam. pip nigrū & albū ʒʒ. th'
masticem. nitrum. puluerem
solee ueteris combuste. allum
scissum. primo abluatur locus
cum urina pueri. & postea super
aspgatur puluis habundanter.

De passionibus mamillarum.

Mamilla enim spongiosum mē
brum ē. uñ attrahit ad se sagui
nem menstrualē et ibi conuer
titur in lac. Quod cum ante partū
nō emittitur. remanens ibi mē
brum indurat & inde dolor ma
gnus fit. Cui sic subuenimus.
maturatiua ibi apponantur ut
malua. branca ursina. et alia q̄
dicta sunt supius. fiat & cathapla
istud. Caules cocti cum foliis
malue triti et cum butyro ad
mixti optime maturāt apostēa.
Cum uō mēbrum bn̄ mollifica
tum fuerit: sm̄ iam dictum mo
dum incide & stuellum caudatum
primo ferri intromittatur: & to
tam saniem exprime et locum
purifica. Caudatum dixi ideo
quia sepe tenta interius attracta
remanens ibi fit causa magni
doloris. & tūc oportet ut incida
tur: et pdicta tenta extrahatur.

Qualiter caput mamille cōtentū intus

Primariole ad exteriora trahatur.
et in partu noue cap mamille.

sepe interius ducitur. ita etiam
q infans nō pōt accipe. vnde se
quitur pdcm malum. Itē appo
nenda est cuffa sup cap mamil
le ut attrahat ad se & fugat sa
niem. et postea curetur ut dixi
mus. De vulneribus genitali
Si in uirili um et cura eorundem.
membro uulnus fuit eodem
modo curetur ut dcm ē super
cum suturis & aliis. Idem in
testiculis dicimus q si folliculū
suū exierint ad pprium locum
reducatur. vulnus aūt suatur &
pul. ru. superaspgatur. & curetur
de cetō ut cetera uulnā. Nota
si uulnus fiat ex trāsuerso ita q
ad urinales meatus nō pcedat.
cum suturis pte parti reddēdo.
& puluere & unguēto pōt curari.
Si uō ad urinales meatus uenit
at non pōt curari. ul uix curat.
ppt acumē urine solonem cōti
nuitatis opantis. De in uirga.
De cancris & fistul & aliis pustul.
Si cancer fuerit in uirili mēbro
et totum mēbrum occupauerit.
totum cancrosum & infectum
incidatur. ita qd de uiuo aliq
tulum auferatur. et cum ferro
calido ul auro coquatur. deind
curetur ut dcm ē supius. Si
uō ibi fistula nata fuit cū un
guēto ruptorio & aliis cura ad
hibeatur ut dcm ē supi. Qd
si pustule supuenerint ungm
albū supponatur. & p aceto aq
ro. poleo cū olm uiol. ponim.
Si aūt ipm excoriari. filumq
rumpi ptingat. vn inflatur et
tumet atq durescit. olm uiol.
cum albumine oui pmixtum
imponimus. & itus inmittimus.

Et in si orificium eius sit strictum
aliqua tenta de cera ul alio siū
imittatur ut sanies ad exteriora
melius educatur. Ad idem acc.
aloem. succū apij. olm uiol. & al
bumen oui. & in simul incorpoā.
Vngtm ad excoriatoē & rubore
Ad excoriationem & testiculor.
ruborem testiculor & inflatiōē.
acc. chymoleam. uernicē. mirā.
colofoniam. betonicam. & resinā.
terenda terantur. & cum olō mi
sce. & resinam adde. & simul incor
pora. & testiculis aqua cala bn
ablutis tale ungtm rubenti lo
co supponimus. Ad idem ualet
faba excorticata et purgata. si
cut comedi debet supposita. Vl
acc. vermicularem sussulā. & oleū
uiol. herbas prius diligent tere.
et postea olm uiol. cum albumē
oui admisce. De verrucis et
Solent quoq in pustul uirge.
uirili mēbro uerruce nasci. et
pustule supuenire. vnā ad uerru
cas delendas apponatur puluis
affodillor. ul puluis hermodacti
lor. quibus deletis fiant medica
menta uulnerū. Ad pustula
primo fomentet locus cū aqua
decoctionis malue. brāce ursine
et similibus. De ruptū sifac.
Siphac est panniculus ille qui re
tinet intestina ne cadant in os
seum qui sepe relaxatur ul etiā
rumpitur fm magis & minus.
Qd si parua fuit crepatura. sola
uentositas exit. & facit inflati
onem ad modum nucis. quoq
etiam ad modū oui. Si uero ma
gna fuerit fractura descēdunt
intestina p inferiora. qui p me
dium sifac uenit ad testiculos.

et fit hernia si per longum tempus
stetit. De cura eius per ligaturam.
Si parva sit crepitura et ex brevi
tempore et sit puer, fiat ligatura
que supra crepituram comprimat.
et dentur crispelle de consolida ma
iori .xi. quia tantum .xi. dies supsunt
de luna. ita ut quolibet die unam
diminuendo usque ad finem lune
de his comedat. De cura per incisionem et incensionem.
Si vero ruptura magna sit aut par
va sed in adulto et provecte etatis.
aut etiam in puero sed temporis diu
turnitate consenuit, per incensio
nem et incisionem curare sic
consuevimus. In primis patiens
locetur in banco. caput et hu
meros habens depressos. ut to
ta intestina descendat ad pectus.
coxas autem teneat elevatas. te
sticulus autem illius partis duca
tur supius ad rupturam in quan
tum duci potest. et ubi encausto.
vel carbone signetur in circuitu.
deinde accipiatur rotunditas to
ta cum didimo. et primum ferrum
calidum de uno signo ad aliud
mittatur. deinde stillus de ligno
abstracto ferro in longum in
tromittatur. et postea eodem modo
in latum ferrum calidum intro
mittatur et bene ligetur. Quo facto
tribus cauteriis usque ad stillos
ferri caute et diligenter uratur.
De cura eius per incensionem.
Est quandoque fractura parva. et tunc
accipiatur pellicula cum didi
mo ut diximus. et signetur predicto
modo. et ferrum calidum mitta
tur ab uno signo ad aliud. et be
ne ducatur ferrum huc et illuc
sursum et deorsum. et hoc tribus
cauteriis. Quandoque super eundem locum
accipiatur pellicula solum. et in
longum incidatur. et didimo hinc
inde separato uratur cauterio et
ovo supposito in stupa. paciens
sic elevatis cruribus et coxis por
tetur in lecto. et ligentur tibie
ad coxas ut se non distendat.
postquam ignis ceciderit ponatur
pulvis rubeus et alia que constri
gant. et postquam sanatus fuerit po
natur apostolicon. Dieta quoque te
nuis et digestibilis sit. post hoc
totum fiat ligatura ut diximus.
et per tres vel quatuor menses si
bi caveat. De eodem; si intestina
cadant in osseum. Si cadunt in os
seum intestina. primo reduca
tur in locum suum. quod si leviter fi
eri non potest. primo fiat clistere. vel
purgetur. apponantur mollifica
tiva. et intestinis intromissis
interius aptetur ut diximus.
et ubi ruptura est discipulus po
nat digitum. et medicus man
dat pelliculam super testiculum
illius partis. et extracto testiculo
scarnetur didimus usque superius.
quo facto cum glova si qua ven
tositas est in didimo remitta
tur interius et spago bene suatur
et ligetur didimus de spago.
utrumque caput dimittatur pen
dere per semissum extra. et tabel
lis suppositis tribus cauteriis in
cidatur didimus. et scindatur
usque ad spagum. Quo facto sup
ponatur stupa cum ovo. et porte
tur in lecto ut diximus. post .ix.
vero dies ignis cadit et spagus
simul cadit. et tunc fomentetur
ubi cum aqua ubi cocta sit bra
ca ursina. paritaria. malva. ab

sinthium ⁊ similia. pcā curetur
ut dictum ē supius. **Cura ad idē.**

Fiat ista cura que melior ⁊ leui
or est ⁊ cum minori piclō ⁊ sine
incensioē. Sed prius distingua
mus causas p signa. quibꝫ co
gnitis meliorem processum ha
bebimus in cura. Sifac est panni
culus quem multis de causis
contingit rumpi. qñ; ex mo
tu nimio. ex saltu. ex magnis
ponderibꝫ uiriliter eleuatis. In
flatur etiam locus qñq; sñ rup
tura siphac. Vt possimus autē
certificari utrum inflatio sit
ex ruptura ul' nō. queratur a pa
ciente si sit magni tp̄is ul' par
ui q sibi contingit. et utrum
emplm ul' ligatura fuerit fcā.
Qđ si sit ex magno tp̄e ⁊ p̄uum
sit timor ⁊ nulla cura fcā fuit
constat eē ex uentositate. Sed si
ex paruo tp̄e et timor sit grossꝰ
ex ruptura in iuuene ul' puero
ex utraq; cā paciente. Fiat cin
gulum in modum rupture si
phac. ⁊ bene in loco illo aptetur.
Quo facto ꝯtra uentositatem
dentur repumentia uentosita
tis ⁊ fiant empla. In crepatura
uō dentur crispelle que dicte fūt
superius. Dentur etiam in potu
succus sigilli scē marie. ⁊ sigil
li salomonis. ⁊ puluis boli deꝰ
et hoc electū. ℞. cōsolide ma
ioris ⁊ minoris. ℔. i. boli arme
nici. mumie añ. ℥. ij. sanguinis
draconis. ℥. ij. pilorū leporis
minutissime incisoꝝ. ℥. ß. san
guinis leporini. sigilli salomo
nis. radicis uiticelle. añ. ℥. ij. ra
dicis brusci. ℔. ß. galle cipressine.
℥. i. radicis brusci. ℔. ß. colofonie.
℥. iiij. terantur omnia ⁊ cū mel
le dispumato conficiantur. dētur
mane ⁊ sero. pꝑunetur. hoc electu
ariū mirabiliter ualet ut experti
sumus cotidiano experimento.
Dentur ⁊ pille quibꝫ frequentiꝰ
ꝯsueuimus uti. ℞. pellem lepori
nam cōbustam et puluerizatā.
sanguinē leporinum ⁊ pilos le
poris minutissime incisos. añ.
et cōmixto sanguine ⁊ melle cū
puluere ⁊ cum pilis confice. et
da mane ⁊ sero sc̄m uirtutē pa
cientis cum aq̄ pluuiali calida.

Emplaustrum ad idem.

Apponatur emplm qđ mirabilitꝰ
ualet in crepaturis. ℞. picis de
naui. ℥. iij. litargiri. ℥. ij. cere ru
uare ⁊ rubee. amboꝝ. ℥. iij. amo
niaci. ℥. ij. galbani. ℥. ij. incisi gr
ani. ℥. vi. aloes. ℥. iij. masticis
℥. ij. boli armenici. ℥. vij. gipsi.
aristol. lō. ⁊ ro. añ. ℥. iiij. mirre.
thuris. añ. ℥. vi. terbentine. ℥. ij.
iscaui. quidam uermes terestres
sūt. iiij. ℥. radicis mag. ualeriana
ioris ⁊ minoris. añ. ℥. ij. sangui
nis hōis. ℔. j. Sic medicamentū
coquendū est. pellis arietina cū
pilis usq; ad liquefactionē; de
coquenda est. cuius aqua cum
iam pellis liq̄facte decolata cū
puluere supradcōꝝ sp̄ꝝ in olla
decoquenda ē ⁊ competenter mi
scenda. hoc medicamentum ita
ualet qđ infra. xx. dies sanum
et incolumē adeo hoīem resti
tuit sñ incisura ⁊ sine coctura.
ac si nullam hūisset lesionem.

Si cadunt in **Cura de eodem.**
osseum fiat cura que superius
est dcā in eodem tractatu preter
qđ testiculus nō extrahatur. Ja

ceat ergo infirmus supinus et me
dicus accipiat dindimum ex trans
verso et cum acu spacii de sirico ei
coherente sub dindimo penetret
ita quod dindimus ligetur cum filo il
lo et postea connectatur filum.
ponatur quod baculus in filo et vol
vat omni die incidendo et ponendo
assungiam quousque fiat solutio
continuitatis. postea curetur ut
cetera vulnera.

De hernia.

Hernia quandoque ex ventositate quandoque
ex humore. quandoque ex carnositate.
Contra ventositatem dentur ex
tenuantia ventositatem ducatur
ypericon datus in potu liberat mirabiliter.
Sed si hernia fiat ex humoribus ve
nientibus a renibus ad testiculum:
quod cognoscatur tactu. quia tac
tui cedit. Incisa pellicula supra
testiculum extrahatur aquilla.
et stuello immisso vino purificetur
vulnus. Si vis ut non recipiat cum
egritudo cognoscatur utrum te
sticulus sit putridus vel non.
et si non fuerit putridus dimit
tatur. si vero putridus fuerit ex
trahatur. postea curetur ut cetera
vulnera.

De hernia que fit ex carnositate.

Fit etiam hernia
quandoque ex carnositate quadam preter
naturam nascente iuxta testicu
lum et tunc pellicula incisa undique
debet excoriari et dissolo[?] par ca
nositate illa a corio ex
usque superius cautio abscindatur
dindimus et plicatur: deinde
osseum suatur: et curetur postea
ut dictum est superius.

De signis lapidis si fuerit in vesica.

Si lapis fuerit in vesica dentur
diuretica et lapidem frangentia.
Si hoc modo non curatur certus
eris quod lapis est in ea. Sedeat ali
quis fortis in banco. et pedes te
neat in scanno. et paciens super illius
crura ligata cum fasciculo ad col
lum vel ad spatulas subsedentis
firmata. et tunc medicus stet ante
pacientem. et duobus digitis dextre
manus intromissis in anum. et
pugno sinistre impresso super
pectinem. vesica cum intromissis
digitis ad superiora elevetur. to
ta diligenter tractetur. et si aliquid
velut globosum durum invenerit.
constat quod lapis est in vesica. quod
si molle est quod invenitur carnositas
est que urinam impedit.

De remotione lapidis a collo vesice.

Si lapidem in collo vesice existen
tem in fundo eiusdem ad preser
vationem impellere volueris.
precedentibus fomentis et inunctionibus
petroleum per siringam immittatur.
per intervalla vero per equam siringam per
collum vesice mittatur: leviter
et suaviter et caute lapis a collo
vesice ad fundum impellatur.
Et quod levius est et securius fiat quod
operari consuevimus. premissis fomen
tis et inunctionibus prosequantur omnia
que diximus ad cognoscendum
si lapis est in vesica digitis in
tromissis. et pugno sinistre ma
nus super pectinem impresso. ip
sis digitis collum vesice trac
tentur. et paulatim lapis qui ibi
est moveatur. et sic caute et dili
genter ad summum ducatur. sic
enim qui tali passione gravantur
diutius preservare valebis.

De lapide extrahendo a vesica.

Si autem lapidem extrahere volu
eris. dieta precedat tenuis. et ante
quam curetur debet ieiunare duo

bus diebus. et parum comedere con
sideratis particularibus tamen. ut
si potest ieiunare. uel sit puer. uel ali
quis debilis uirtutis quibus non
debemus iniungere dietam. Ter
tia uero die ante prandium pre
missis omnibus que diximus ad co
gnoscendum si lapis est in ue
sica. inueniatis lapis et ducatur
usque ad collum uesice. et ibi in
fontanella duobus digitis super
anum. incidatur in longum
cum instrumento. Caue tamen ne incida
tur filum quod est inter anum et
testes. sed tamen ex una parte fiat
incisio. deinde lapis extrahatur.
post incisionem uero lapidis et
abstractionem usque ad .xi. dies
mane et sero fomentatione de bra
ca ursina. parietaria. malua. et
similibus utatur patiens. stupis cum
uitello oui in yeme. in estate de
uitello et albumine ponatur.

De remotione superflue carnis in

Superflua caro que collo uesice.
in collo uesice iuxta uulnus sepe
nascitur cum rasorio est remouen
da. et incisio est suenda duobus uel
tribus punctis. deinde curetur ut
cetera uulnera. Hoc diligen
ter est attendendum quod si magnus
fuerit lapis per incisionem cura ne
quaquam est habenda. sed ad preser
uationem de collo uesice ad pro
fundum est impellendum.

De uulneribus que fiunt in posterio

De uulneribus ri parte corporis.
que fiunt in posteriori parte cor
poris ide dicimus quod et superius
diximus quecumque modo contin
gant. De spinali uero medulla
hoc superaddimus. quod si in lon
gum uulneretur sine lesione
medulle interioris. uelut aliquis
neruus conglutinari potest. Quod
si ex transuerso uulneretur. et me
dulla inde exierit. uix aut numquam
poterit curari. De cura longe

Longa est pars illa ri ense inci
carnositatis que est ab dextra.
utraque parte spine usque ad cau
dam que si ense uel alio simili
incidatur unde in longitudine uul
neretur. curetur ut in lacertorum
cura docuimus. Si uero ex trans
uerso cutis que super longaonem
tota incisa fuerit. et extremita
tibus a spina separatis ab utraque
extremitate ligamus. aut ab
una parte solam ipsam longam
cum filo forti spago iuxta illam
partem ubi se tenet primo lige
tur atque stringatur. ut ad exte
riorem partem illam nullum nu
trimentum uenire ualeat. et ipsa
sepe uratur quousque pars extre
ma de ipsa cadat a corpore. uel cum
rasorio incidatur. deinde ut in
aliis uulneribus curam adhibeas.
Si uero ex toto non sit incisa. extri
ra mala periculum sepe euenire
contingit. Quod si telo uulnus
sit factum. cura est eadem quam in
lacertis docuimus. De uulnere

In renibus fieri uulnera renum.
raro contingit. sed tamen hec quandoque
uenerit. curam eorum potius diuine
gratie beneficio committimus nature
quam nostro operi. tamen pro uiribus ingenii
et uulneris quantitate et qualita
te diligens operator curam adhibeat.

De fistulis et cancris in his locis na

De fistulis et cancris in scentibus.
his locis nascentibus. idem dicimus
quod superius docuimus.

De fistula nata in fundamento.

Iuxta fundamentum aliqñ nasca
tur aliqđ apā q̄si carbūcul᷒ ⁊ fit
ibi ampula p mensem. ⁊ paciēs
ppria manu aufert eam. ⁊ itin
renascitur. ⁊ negligentia nō cu
ratur. ⁊ ita locus infistulat᷑. ut
ergo de eius principio certificati
melius ualeamus. primo paci
entem interoga si aliquam p
anum uentositatem emittit.
et pars illius uentositatis per
fistulam exeat. qđ si uēm ē cer
tum est fistulam ad caput lō
gaonis penetrasse. Cui sic ē sb
ueniendum. In primis lōgior
digitus oleo inunctus ī ani
mittatur. ⁊ tanta p fistulam ī
mittatur. ⁊ tractetur ūsus cap
longaonis. ⁊ tactu digiti cog
scitur si exeat tenta facile p fo
ramen. ⁊ tūc petia q̄si seton in
capite tente. ul᷑ acus missa trā
mittatur. ⁊ ligetur caro. ⁊ tunc
dimittatur. alio uō truncetur
caro usq; ad petiam. ⁊ si nō uis
incidere abluna pte petie de un
guēto ruptorio pone q̄ntū suf
ficiat. ⁊ trahatur petia interius.
et cum ungm̄ carnem ɔsump
serit. curetur ut cetera uulnerā.

Emorroyde si (De emorroydis.) fi-
unt tribꝫ modis. aliquādo enī
fiunt intus ⁊ emittitur sāgui.
et faciunt dolorem. aliqñ fiūt
extra. ⁊ qñq; emittūt putredi
nem. qñq; nichil emittunt et
ingrossantur. fiūt atriti ul᷑ fic᷒.
et constringūt multum ⁊ fa
ciunt dolorem. Si fiūnt intus
et sanguinem emiserint. fiat
primo fomentū ad dolorē mi
tigandum de radice tassi bar
bassi. ɔtarubio nigro. origanō.

et mētastro. pēa acc̄. corticem ca
stanearū. ⁊ corticem cucurbite.
et soleas ueteres. ponesq; super
carbones accensos. ⁊ paciens sup
sellam sedendo recipiat fumū.
et hoc bis. ul᷑ ter in die faciat do
nec sanguis restringatur. ⁊ mi
nuatur dolor. post si uolueris ut
atriti cadant p aliqđ instrm̄ si
mile clisti. succus cucumeris a
grestis mittatur. ⁊ p unā ul᷑ p
duas horas dimittatur. ⁊ p̄tea
cum ungō albo cura. deīn fom
tati oēs fiant donec sanus fit.

Item ad idem. acc̄. radices bar
dane ⁊ decoque eas in optimo
uino albo ⁊ fiat fomitatio seden
do sup scānum foratum. ⁊ mul
tum ualet ad eas desiccandas
⁊ delendas. ul᷑ recipiat fumū
p embotū. Succus paritarie
cum uitello oui. ⁊ oleo ro. ualet
cont̄ emorroydarum tumorē.
Item ut desiccentur emorroy
de liniantur cū melle ⁊ sup asp
gatur puluis l᷑
in magna quātitate. Si uō
fiūnt exterius ingrossate. ⁊ nl᷑
la putredo emittatur. acc̄. folia
arthemisie ⁊ absinthium t̄ta
et cum oleo de lino ul᷑ cōi cocta
⁊ calida in q̄ntum sufferre pōt
supponantur usq; ad tres ul᷑ iiij.
dies. ⁊ tūc si uideris pdeē. insista
cum hac medicina. Si uideris
qđ nō decreuīnt. acc̄. fructus ca
prifici ⁊ impoē cum flore radi
cis eius ⁊ oleo sup ignem donec
conuertatur in carbones. ex q
bꝫ fiat puluis ⁊ ūcto loco prius
de melle supponatur. deinde la
na succida. ⁊ pede ul᷑ manu bn̄
comprimatur. qñ āt infrigida

tum fuerit statim alius pulvis
supponatur. siṁr sic fiat donec di
minute fuerint. Denique si penit(us)
vis curare quisque attritus filo
de serico b(e)n(e) ligetur. et si paciens
substinuerit incidatur. q(uo)d si non
sustinuerit dimitte filu(m) donec ce
ciderit. deinde sup(er) unu(m) quodque atri
tum ponas parum de ungu(en)to rup
torio in casula de cera facta. vel
ponatur calidum ferrum. Q(uo)d si
sanguis no(n) emittetur s(ed) putredo
detinetur cum tenta. vide tame(n)
utru(m) tendat versus os natium
vel (con)versus longaonem. q(uo)d si (con)ting(it) imit
tatur ferru(m) calidum vel unge(n)t(u)m
ruptorium. deinde apposito ovo
curetur ut cetera vulnera.

De stranguria et cura eiusdem.

Quia p(ro)p(ter) vulnus circa pectinem et
alias p(ar)tes vicinas vesice. stran
guria sepe fieri contingit. qua
liter urinam p(ro)vocare possit dica
mus. fiat s(ecundu)m emplastrum q(ui)s(que). cine
rem folior(um) et radicum ebuli. et
cinerem ip(s)i(us) et ebulum diu bu
lire facias in aqua vel vino. de
inde calidu(m) q(uan)tum tollerare pot(est)
in sacculo alio supponas et statim
paciens urinam reddet.

De cauteriis.

Quia cauteria hu-
manis corpori b(e)n(e)ficia plurima
p(re)stare (con)sueverit. de his que ab
ho(mo)platis usque ad genitalia fieri de
bent. et ubi. et ad quid. doce(n)tur a(n)i(m)i.

Ad inflationem manuu(m).

Ad infla-
tionem et tumorem iuncture ma
nus et brachij. et ad dolorem ma
nus uratur in brachio retro. iij.
digitis a nodo.

Ad dolore(m) eiu(s)dem.

Ad eiusdem dolorem. et dolo-
rem man(us). uratur in concavita
te manus. et ex alia p(ar)te int(er) di-
gitos.

Ad idem.

(Con)fert ustio
f(a)c(t)a int(er) digitos.

Ad dolorem humeror(um).

Ad dolorem humeror(um)
et spatular(um) et defectum oculor(um)
fiat ustio ad nodulum in fonta-
nellis brachij intus et extra. vel
mensura a nodo humeri tres di
gitos inferius et facias ibi cauteria.

Ad asma.

Ad asma mittatur se-
ton in concavitate supra pectus.
vel sub epigloto t(ame)n pelliculam
p(er)forando in summitate et in longi(tudine).

Ad dolorem pectoris et stomachi.

Ad dolorem pectoris et stomachi
sub furcula pectoris seto mittat(ur).

Ad vitium splenis.

Ad vitiu(m)
splenis mittatur seton in sini
stro ypocondrio supra splenem. q(ui)-
dam etia(m) mittu(n)t unu(m) semotum
ab alio.

Ad dolorem et vitiu(m) epatis.

Ad dolorem et vitium e-
patis fiat ustura supra epar.

Ad dolorem umbilici.

Ad dolorem umbilici fiat seto
a tribus digitis sub eo.

Ad dolor(em) lumbor(um).

Ad dolorem lumborum
sub ip(s)is lumbis fiat ustura ad
nodulum vel mittatur seto.

Ad dolore(m) spine.

Ad dolorem
spine setones mittantur. unu(s)
in medio spine. alius tribus di
gitis supra. t(er)tius tribus digitis
infra.

Ad dolorem testiculor(um).

Ad dolorem testiculor(um) mittatur
seto sub ip(s)is in osseum. caveti
ne filum q(uo)d est ibi uratur.

Ad emorroydas.

Ad emorroydas mittatur seto
supra anum. vi.

**Explicit tercia p(ar)ticula. Inci-
pit p(ro)logus quarte particule.**

IN PARTE
deo annuente
disposui operi
finem impone-
re non cum subli
mi stilo. non co
lorato sermone
in artem redacta circa perfecte sui
prosecutionem. diligens lector michi
ueniam prestet. et quo ordine quo
sermone in artem redacta ceperim
et in quo eam mutauerim. quibus
ue locutus sum diligenter attendat.
et hoc uelut in stabili firmoque prin
cipio superedificare laboret. ut
eternam sibi gloriam et laudem con
sequi mereatur. Explicit pro
logus. Incipiunt capitula.

Expliciunt capitula.

a scia superius distincte et lucide
prosecutis. de curis scie et aliorum
membrorum a scia inferius tracta
re curabo. De uulneribus que fiunt in scia.

Si uertebrum quod alio nomine scia et os rotundum
et ligatura ensis uulnere lesi
esse contigerit. ita quidem ut quedam
pars scie remaneat. si quod est extra
hendum remoueas. et in sutu
ris et in aliis ut dictum est superius
curam adhibeas. Quod si telum ei
inhereat et subito trahi non uale
at. usque ad os caro incidatur. ut
euelli competentius ualeat. Ce
terum si sic euelli non poterit.
subtili trepano circa ferrum uir
propterea modum foretur. et sic cau
te trahatur. deinde curam adhibe
as ut dictum est superius. Quod si
os lesum non fuerit cura est mani
festissima. De vulnere coxe.

Si uulnus in coxa ense uel alio
simili fieri contingit. siue os le
datur siue non eandem curam ad
hibeas quam in brachiis supradi
ximus. De eodem si fuerit cum telo.

Si telo coxa uulneribus ledi
tur nichil adiungimus his que
in cura brachiorum dicta sunt superius.

Si in genibus De uulnere genuum.
fiat uulnus. ut etiam pa
tella ex magna parte separetur per
suturam iuxta predictum modum
curam adhibeas. Item dicimus si
ex transuerso fiat. siue patella sit
lesa siue non. quod raro uel numquam
solidatur ad plenum. De telo extrahendo.

Telum quod patelle ad
heret summa cautela est ab
strahendum secundum peritam doctri
nam. deinde curam adhibeas ut
in aliis uulneribus hoc addito si
patella ex toto incidatur ambe

coxe comprimantur fascia. et post
quam erit aptata in locum suum lige
tur. et si opus fuerit ponatur fa
rina sigalli. mumia. vel sanguis
humanus. quia hodie non reperitur
vera mumia. et sanguis draco
nis omnia conterantur. et cum
albumine oui commisceantur.
et supponantur. De uulneribus

cruris.

De uulneribus cruris hoc idem
dicimus quod de aliis. hoc tamen addi
mus quod si fiat uulnus spacio
trium digitorum a genibus infra
vel supra. vel a carnositate cru
ris ubi organicum membrum
est de eius periculo est timendum.
unde curam quam de lacertis dixi
mus superadiungamus hoc pre
notato quod si tumor innascitur
cum quadam duritie et nigredi
ne et multo dolore. et ad superiora
ascendat mortale est. Si uero ad
inferiora non mortale. Si uero
crus cum telo sit perforatum iam
dictam curam adiunge.

De uulnere pedis.

Si in pede uulnus fit cum lesione ner
vorum et ossis. vel sine lesione cor
eodem modo cura adhibeatur.
ut in uulneribus manuum diximus.

De disiunctura coxe a superioribus.

Si vertebrum casu vel percussione
aliqua resilierit a scia vel propter
humorem ibi decurrentem. si ner
vus qui ossa coniungit rumpatur
in eternum fiet claudus. tamen me
liorari potest. primo supinus iaceat
infirmus. et medicus sedens ei
oppositus revolutis pedibus contra
ipsum pedes imprimendo inter
unam coxam et aliam tenendo cru-
alius fortis teneat corpus for
titer a superiori parte. medicus ma
nibus trahendo et pedibus imprimen
do os ad proprium locum reducat.
Si uero opus fuerit ligetur infir
mus duobus fasceolis iuxta iunc
turam illam. et medicus sede
at et trahat capita unius fasce
oli et alius ex alia parte idem faciat
et sic equaliter trahendo reaptetur
os. et mensurentur pedes ut sci
atur utrum bene sedent. versatur etiam
infirmus ut medicus non deci
piatur. et calcanei mensurentur.
et si ambe nates equaliter iacu
erint bonum est. et tunc pecia in
albumine oui infusa. et plumaceolus
in illis locis necessarius
superligetur. et magna fascia com
primantur ambe coxe. Infirmus
ad iacendum in arto loco locetur
ut coxe non possint uagari. et se
pe fiant unctiones et fomentationes
ut diximus. De ruptura coxe.

Si os coxe rumpi contigit. impri
mis ad proprium locum reducatur
et si fiat cum ruptura et uulnere
carnis. membrum debemus ex
utraque parte capere et leniter extendere
et manibus comprimere. et cetera pro
sequi que circa rupturam brachii
diximus. hoc tamen superaddimus
ut ad mensuram altius coxe et cruris
et pedis aptetur. Oportet quoque
ad mensuram unius uncie spa
cium inter capita ossium relinquere.
ad ligandum uero plagellam per
semissem amplam ponere. et aliam
super ipsam et sub ipsa circumligare.
Vulnus quoque si ibi fuerit et circa
alia predictam curam adiungimus.

De disiunctura cruris a coxa.

Si crus sit disiunctum a coxa
eadem sit cura quam in disiunc
tura brachii diximus. fomen

tationibus predictis et unctionibus.
cum stapha pari os violenter
ad locum reducatur. similiter tabu
lis quoque ligetur. primo contractum
deinde extensum. deinde paulatim
moveatur quousque bene ambulare
assuescat.

De ruptura cruris.

Os ruptura cruris cum vulnere carni
ris cum vulnere et sine vulnere.
Idem dicimus quod in ruptura bra
chii diximus. nichil addentes nisi
ut spatium unius uncie ut in rup
tura coxe docuimus inter capita
ossium relinquamus et plagella
.vij. digitis ampla ligetur. Hoc
enim non pretermittimus. quia si i
fra spatium trium unciarum sub
genu. vel trium supra in crure vel
coxa contingat fieri. signum ma
lis supervenientibus ut pustulis
que supradicte sunt periculum mor
tis iudicamus.

De disiunctura cruris a pede et pes.

Pes aliquando a suo
loco disiungitur. et modo hac mo
do illac. modo versus plantam. modo
ad calcaneum utitur. unde fomen
tis et unctionibus premissis pes a
medico trahatur. et fortiter pro
varietate disiunctionis nodus ad
proprium locum redire cogatur. et ta
bulis undique positis ligetur.

De disiunctura digitorum pedis.

Digiti pedum quandoque a propria positione
recedunt. qui eodem modo ad
iuncturam suam reducuntur. ut
de digitis manuum posuimus.

De cancro qui fit in extremitatibus.

Cancri et fistule qui in his locis
nascuntur. aliquando carnem tantum
corrumpunt. aliquando os tabefaci
unt atque corrumpunt. Quia vero par
tes iste carnose venis. nervis.
et arteriis non sunt implicite se
cure incidere et incensionem facere
et unguenta violenta mittere au
demus. Item hic cancer aliquando se
constringit. aliquando se elargat.
et a lateribus se coartat quem per
incisionem sic curamus. quando est
in elargando labrum undique
incidatur. ferro deinde usque ad
profundum uratur. et ovo suppo
sito curetur ut dictum est superius.
Quod si in loco ossuoso supervenerit.
et super os aliquam eminentiam fecerit cu
ram sic adhibeas. Casula de cera
vel pasta facta ad modum loci implea
tur de unguento ruptorio. et super
locum dolentem ponatur. vel fo
circulo de cera vel pasta iuxta quan
titatem loci ponatur. ut bonam
carnem custodiat. locus autem pa
ciens de unguento impleatur. ut ca
ro in se mortificetur et corrodatur
a mane usque sero dimittatur. vel
ovis. deinde ovum supponatur ad
ignem tollendum. postquam ignem e
occidisse cognoveris usque ad os
radicitus remove. et os diligenter
abrade. et quantum de osse nigrum
vel mortificatum videris tuo in
genio remove. et cum bonam
carnem crevisse cognoveris. ossi
curam in vulneribus dictam adhi
beas. Etenim si os totum morti
ficatum fuerit et tabefactum vide
ris incurabile erit.

De cancro in extremis.

Item cancer in extre
mis partibus fit qui potest occidi
pulvere psilliotri. Item fit can
cer fetidus et niger qui occiditur
pulvere affodillorum.

De lupo in his locis.

Nascitur quandoque lupus in cruribus
vel tibiis. distinguatis a can
cro per signa dicta supra. ubi feci

Videant nequissimi et indocti cyrurgici, qui negant radi os

mus distinctionē int' cancrū et
lupum. fiat g° incisio trib; digi
tis a radice. 7 circū circa a radice
incidatur. 7 supponat' stuppa cū
ouo pma die. secdā die caute u
ratur. deinde cum puluere 7 un
guentis curetur more cancri
ut supi' dcm̄ ē. *De pustulis 7*
Pustule 7 rupture que *rupturis.*
fiunt in cruribus eodem unguen
to curantur q̄ ad rupturam ca
pitis diximus fieri. hoc aūt sup
addimus ut de urā matutinali
paciens crura de ipā bn̄ se ablu
at circa loca rupta. deinde bn̄ se
extergat. 7 de unguēto predicto
crura ungat. Cum aūt uideris
pustulas remoueri. 7 rupturā
sanari appone ungm̄ albū in
quo sit p aceto aqua ro. 7 poleo
coī olm̄. uiol'. *De cauteriis q̄*
fiunt cē sciaticam passionem.
Contra sciaticam passionē tria
cauteria fiāt supra sciam ad no
dulum. ul' fiat ibi cauterium
triangulatum. *De cauterio*
ad remedium totius corporis.
Ad remedium toti' corporis due
fiant usture in tibia tribus di
gitis sup' nodum tali. 7 tribu'
digitis etiā sub genib; q̄ mul
tum ualēt contrā arteticam 7
dolorem supio4. 7 fit sub cute.
Ad arteticam *Ad arteticam.*
fiat una ustura sub pede incon
cauitate. *De combustioē igīs*
Si fiat combustio *seu aque calē.*
ab igne ul' aqua calida. accipia
tur olm̄ cōē. 7 cum aqua frigi
da diu cōmisceatur. 7 cū bene
incorporatum fuīt iterū adde
aquam et diu cōmisce. et hec
tali ungas locum combustū.

Item acc. oua elixa. 7 extrhe inde
uitella. miscendo pmitte bulli
re in sartagine. 7 comprimēdo
p peciam extrahe inde liquorē.
et cum isto locum inūge. pb' ē.
Item acc. cortices mali granati.
7 in bono uino pus mollifica
tos in eodem uino decoque. 7 pta
terantur cum albumine oui.
7 ex illis inungat' locus. Item
acc. herbas frigidas. s. crassulā
maiorem 7 minorem. ūbilicū
ueneris. solatrū. sempiuiuam.
aā. manipulū unū 7 ista talia
pistentur cum axungie nouel
le. l'. i. 7 coq'tur omīa in olla. 7 co
lentur. 7 colature addatur cere 7
parum. 7 mastic'. 7 h multū ua
let. Item fumitates sambu
ci cum axungia bene terantur
7 inde dimittantur p tres dies.
et postea illud tale coquatur in
aqua 7 colatura reseruet'. Itē
si penetrauerit ignis ad pfun
dum multū fiat hoc unguētū.
R. d. ʒ. litargiri. plūbi usti. ma
sticis. olibani. aā. ʒ. s. ceruse. ʒ.
iij. ista omīa puluerizent'. ptea
acc. succum uermicularis. um
bilici ueneris. solatri. cimarū
rubi. aā. ʒ. iij. olei uiol'. ʒ. iij. su
cus cum oleo uiol'. diu agitet'
et incorporetur. ptea addat' pul
uis supdictus 7 cōmisceatur.
Item addatur aqua ro. 7 fiat si
cut ungm̄ album in mortario.
et ponatur hoc ungm̄ in folio
plantaginis. ul' caul' 7 suppoā
tur. Item acc. calcem uiuam et
mitte in aquam 7 abluatur. et
p tres dies dimittatur residere
in fundo. 7 aqua semp pliciat'.
ptea acc. olm̄ ro. ul' uiol'. l' cōē.

et cum cute bn̄ incorporetur.
et iterum ablue cū aqua. pro
hibe ⁊ usui reserua. Item acc̄.
alumen zuccharinum. acetum.
et lutum. ⁊ insimul mixtis do
lorem statim tollit. Fimus co
lumbinus idem facit. Solet quoq̄
plurimum ualere illinitio saponis
sarracenici si a principio fiat.

Qualiter fiat sapo sarracenicus.

Sapo sic fit. accipiantur due mēsu
re quarti capitelli. ⁊ una olei cō
munis. fiat decoctio aliquātula
ad spissitudinem que perpenditur
gutta posita sup marmor. ⁊ etiā
si applicetur lingue ipsam uehe
menter incidit ⁊ mordicat. postea
addatur mensura tercij capitelli. ⁊
fiat decoctio ut prius. postea ap
ponantur due mensure de secūdo
capitello et fiat decoctio ut prius.
ultimo addatur una mensura pri
mi capitelli. ⁊ fiat decoctio usque
ad perfectam spissitudinē semper
agitando. Signū decoctionis ē.
quādo gutta posterioris decocti
onis minus est acuta primis. ⁊
minus mordicans. dicitur autem
sapo sarracenicus quia niger ē.
Item mel appositum conferre cōsue
uit. Item sanguis gallinace
us in principio superinunctus plu
rimum ualet. Item ad idē. acc̄.
olibani. ro. uel uiol. uel coc̄. ⁊ punge
locum ustū. deinde sup asperge
puluerem factum de stercore asi
nino combusto et liberat sine
signo.

De lepra ⁊ quot sint eius species.

Ex corruptis humoribus
lepra consurgit. unde sicut iiij. sunt
humores ita quidem ⁊ quatu
or sunt eius species. s. alopicia. elefā
cia. leonina ⁊ tiriasis. fit enim
alopitia de flegmate ⁊ uulpinas
similantur patientes. quia depi
lantur sicut uulpes. Elefantia
fit ex sanguine ⁊ ab elefante sic
nominatur: quia sicut elefans om
nibus aliis animalibus maior ē. ita
et sanguis aliis humoribus ma
ior est ⁊ dignior. Alia dicitur leo
nina. quia sicut leo calidior ceteris
animalibus iudicatur. ita hec pas
sio calidior perhibetur: uel quia ut
leo uarius est in colore. ita hec
in suis coloribus ē uariata. Tiri
asis fit ex melia que tyro assi
milatur. nam sicut tyrus per com
pressionem ⁊ fricationem spoliū
amittit. sic ⁊ isti tota die scal
pere ⁊ confricare desiderat. Qui
bus hoc unguentum facimus. acc̄. sa
ponis gallici. ℥. iij. farine lupi
norum amarorum ⁊ silliginis aā. ℥.
iij. axungie ueteris. ℥. iij. olei ⁊
capitelli quod sufficit. Confice oīa
in uase fictili. ad ignē ponē que
teri nō debent quousque liquefi
ant. ⁊ liquefactis ceram adde ⁊
deinde puluerem terendorum. et
sic eo tepido omni die usque ad. viij.
dies inungatur. ⁊ postea ad balneū
eat ⁊ balneetur ⁊ abluatur. Cum
hoc factum fuit post tertium diem
testiculi abscidantur. ⁊ paulo post
inter cubitum ⁊ humerum ubi fons
dicitur coquatur. ⁊ sup utramque
auriculam in fontibus. ualet autem
hoc unguentum precipue contra elefanciam.
Contra alopitiam uero tale fiat.
acc̄. piperis ⁊ sulfuris aā. ℥. iij. pi
retri. ℥. i. olei uiol. ℥. s. succi porri.
saponis gallici. aā. lb. s. confice sic.
pulverizanda terantur ⁊ cū oleo
bulliant ⁊ saponem adde ⁊ mi
sce. ⁊ parum dissolue ad ignem.

ter prius lanuginem que ibi est
abradere. pecia cum lana fortiter fri
cet. et ad balneum pergat patiens
et cum in sicco balneo diligen
ter inungas ut cum eo sudet.
et sic de tertio in tertium diem
faciat quousque sanus sit. et sem
per abrasus existat.

De spasmo superveniente vulneri.

Spasmus superveniens vulneri sic
inō curatur. ungatur unguento
quod sic fit. Recipe olei muscellini ℥
.i. petrolei ℥ .ß. olei comunis et butyri
ana ℥ .iiij. cere ℥ .ß. storacis cala
et rub. ana ℥ .iij. et ß. mastici oli
bani. ana ℥ .i. gummi edere ℥ .iij.
et ß. confice sic. Omnia simul
supra ignem ponantur. et cum
liquefacta fuerint deponantur
ab igne. et spatula agitando pri
us terentior imitatur. ultimo
vero cum ad spissitudinem ve
nerit et coctum fuerit supponatur
storax. et fiat inunctio inter du
os ignes. in cervice. collo. et spina.
et toto corpore. hoc unguentum plurimum
valet quando fit cum repletio
ne. Item. Recipe absinthii. ma
nipulum .j. baccis lauri. cimi
num. et omnia pulveriza et con
fice cum melle et fac bullire
ut aliquantulum inspissetur. et
positum in plagella tepidum
suppone loco dolenti. hoc miti
gat dolorem mirabiliter.

**Explicit cyrurgia Rogerii. In
qua sunt quedam bone notule
addite a magistro Rolando par
mensi cyrurgico. Deo gratias.**

Incipit rogerina maior et minor

SICUT AB ANTIQUIS

auctoribus habemus ⁊ eādē in
eodem communis generaliū noti
cia particulariū cognitōne nō
excludit. Sꝫ ꝑ gñaliū certā et
uerā acquisitionē particulāiū
ut pote sub ipis ɔteptoꝝ ō facili
fit ɔpatatio. Cum ergo ab anti
quis phisicis in uiatico ⁊ alexā
dro ⁊ passionario. mīto minus
ɔposita ꝑfecte tā in gñalib; quā
particularibꝫ repiunť dignuꝫ
duximus ea que circa ista tria
uolumina sūt facienda. sb̄ bre
ui doctrina stringē. Incipiam'
igit' a dolore capitis. deinū ad
passiones interioꝝ mēbꝝ scdm
ordinē descendam'. primo g' de
dolore capitis incipiam'. De do-
lore capitis.

Ut dicit cōstātinus in uiatico
dolor capitis q̄nq; fit
a cerebro q̄nꝫ a stoma
cho. Si a cerebro ɔtinuus ē do
lor. Si a stomacho intpolat'. q̄nꝫ
a sola distempātia. q̄nꝫ ex uitio
humoꝛis. Si ex humoris uitio
adest aggrauatio. Si ex sola di
stempancia nō. Itē q̄nꝫ ex reu
mate. q̄nꝫ sine reumate. Si cū
reumate sentit' titillatio ⁊ q̄si
formicatio descendens ꝑ frontē ⁊
ad alias partes. si nō est ex reu
mate sine hūs erit dolor. Regla
scdm ɔstantinū. q' si fiat cū reu
mate nō debet fieri fometatō. ne
q; lauatura. vnde ita dico q̄d si
fiat cera fetida. cōtinue cum reu
mate nō debent lauari ul' fomta
ri extrema. fieri tñ potest inunctō
in dolore fc. cū oleo ro. l' uiol'. cū
quib; distemperē z. s. opii. circa
frontē ⁊ timpora fiat inunctio.
Itē alia regla scdm eundē aucto
rē. uigente cā reumatica nō fi
at sternutatio. Sꝫ in declinatē
pōt fieri reumate maturo ad eiꝰ
expulsionē. Alia fm ɔstātinuꝫ
uigente cā reumatica nō fiat st
nutatio. sꝫ in declinatiōe pōt fieri.
Alia fm cōstātinū ul' alexandruꝫ.
Si fiat dolor capitis ex calida cā. ⁊
omia que debent apponi. apponā
tur actualit' tepida. Alia fm ɔstā
tinū. Si fiat dolor capitis de reu
matica cā cū repletione hūoris
ul' ī si fiat tm̄ corpe existente
plectoico fiat ūlis purgatō solo
capite existente plectorico cū re
pletiōe hūoꝝ nō fiat purgatio ī
ūlis. sꝫ purgetur capud ꝑ sternuta
tiones ⁊ gargarismata. mastica
tiōes. ⁊ inunctiōes ꝑ nares solo ca
pite existente plectorico. Itē regla
si dolor capitis de cala sit cā diu
sit inueterat' apponenda sūt cala
cū frigidis. Itē alia reg' alex'. q'n
apponūt' actualit' calida ñ faciat
longam morā sꝫ dolorē capitis
ne actuali calore magis ledant
sꝫ frequent' moueāt'. Itē dico de
dialetica passione ⁊ uucēta ar
tetica de calida cā ⁊ uetusta epīs
calefactione. Itē si fiat dolor capi

tis ex uicio cole furiose existēti
in stomacho plus laborandū ē
ad repressionē cole. quā ad dis
solutionē eius fōe. ne exeat p̄ intes
tina sic cā dissinterie. ul' s̄m ysō
phagum excoriatōis eius fōe. Itē
regula. Si in febrib; fiat dolor i
capitis in critico die. 7 signa di
gestiōis appareant nō apponas
aliqd̄ s̄m mitigatiuū ul' rep
cussiuū quia sic poss; īpedire
crisim. Cum forte natā se uelit
exhonerāe p̄ fluxū sāguinis d̄
narib;. Itē in dolore capitis nō
apponatur simplr' nācotica sic
oleū mandragoratū. iusqami.
opij. 7 similia. nisi in desp̄atiē.
Itē qn̄ dolor capitis fit ex ignito
fumo resoluto a uino ut̄ effia
tur paraliticus, tāquā parafre
neticus 9tra hui' dolorē grauē ca
pitis gn̄ale p̄ceptū est. 9st'. alex.
q' offerat' sucus caulū p̄ os. et
de foliis caulū coctis fiat cata
plasma ūlr' sup cap̄. ul' fomē
tent' uitilia in mar̄e. uba i mu
liere. 7 cū aceto tepido fomītet'.
Itē qn̄ frangitur aliq̄ miringa
cerebri illeso existente cerebro
7 tūc medic' nō apponat ma
nū. quia cyrurgie reliq'r'. cog
scat g° medic' talē rupturā p̄h
sig̃. ap̄. cū dolore capitis. cū fe.
lenta. 7 singulis dieb; paulatī
7 paulatī augmētat'. distorqn̄
tur anguli oculor'. ac si spasma
rent'. gene rubent q' ē prauū
signū. in om̄i lesione capitis.
emplastra supposita cito desic
catur: repitur cutis arida 7 sic
ca. hys cognitis relinq'r' cyrū
gico. In om̄i dolore capitis ex
uulnere si nō fluat m̄ltū sā-
guinis ex uulnē gn̄al' ē reg'la
qd̄ fiat flōia ex opposita parte
Itē regula si corpus est plectoricū
7 natura fortis lic; m̄ltū fluat
sanguinis ex uulnē faciēda ē
flebotoīa s; tū nō ita frequēt' q°
9tra uulgi fiet' oppositionē. Itē i
dolore capitis cū fractura, ēnet
cū mag° uulnē. pa. cū tenui di
eta et abstineat a uino. Itē qn̄q;
fit dolor capitis ex apate 9fir
mato ul' existente in durā uel
pia matre. 7 cognoscitur p̄ dolo
rē 9tinuū 7 maximū 7 acutū p̄
9tinuā malleatiōe; ul' saltum.
gn̄alis ē reg'la q' utat' medicus
attractiuis. diuisiuis. 7 dissoluti
uis. Accipe folia ysopi. leuisti
ci. absinthij. quassent' 7 decoq̄a
tur in aqua 7 cū illa fiat fomē
tatō. Itē cū illa eadē decoctiōe fiat
gargarism' 7 fiat suffumigatō
p̄ os 7 nares 7 aures. Itē fiat in
unctio cū oleo laurino. Itē dis
tēperetur sinapis cū aceto 7 cole
tur: colatura ponat' in orinel'
7 distēpa cū aqua 7 fiat garga
rismus. 7 nō est utend̄ matu
ratiuis ne si forte traheret' ad
saniē. fiat cā putredinis dure
7 pie matris. Illud id̄ dico d̄ col
lectiōe mat̄ie in ūuo sic i puc
tura neruu p̄p inflōiā. Itē qn̄q;
fit dolor capitis ex humore sic
co sic colā ex igito hūore. 7 tūc
ad digōnē m̄ nō ē utēd' m̄ltū
calis. ne p̄ 9sūptionē subtiliū
fiat maior actio mat̄iei residu
e. vn̄ īuetāta q̄rtana nō 9cedi
tur long° usus balneor'. ne for
te ex longo usu balnei 9sume
tur subtilior pars. Itē si fra
sit m̄ que facit dolorē capitis

·nō·

tūc est gn̄alis regula q̄ nō est u
tendū mltū dissolutis qm̄ qcūq̄
mltū dissoluit. mltū ꝯsumit. vn̄
partes subtiliores ꝯsumūt̄ ⁊ gs
siores remanēt. Jd̄ eō dico q̄ i
quartana ⁊ artetica ⁊ de opilaci
one splēis ⁊ epis ⁊ renis. nō deb;
dari fortis medicina. quia sui ui
olencia subtiliores ptes ꝯsume
rent̄ ⁊ grosse remanerēt. Ad hec
dico q̄ neq̄ debēt apponi mltū
calā ab exterioīb; ne subtilioēs
ptes ꝯsumenēt ⁊ grosse remane
rent. Jnde ē q̄ ego dico in q̄rta
na ⁊ in artetica. in opilatiōe sple
nis ⁊ epis nō debēt dari diafore
tica medicina q̄ ꝑ sui uiolēci
am subtiles partes ꝯsu. ul̄ sub
trahēnt̄ ⁊ relinqrēt grossas q̄ ⁊
postea essȝ cā maioris nocumti.
Sȝ paulati ⁊ frequēt debē dari
leues medicine. Jt̄ qn̄ fit dolor
capitis ex effixari cerebri qn̄ hu
mores grossi poros cēbri oppilāt
quia fumositates exire n̄ possūt
⁊ cognoscit̄ ēēa sis ex sonitu et
sibilo existēte in cerebro. vn̄ in
isto casu utendū ē aditiuus ⁊
aptiuus ⁊ ꝯfortatiuus ⁊ fumigā
tib; ꝑ nares ⁊ os ⁊ iniectionib;
aurū ⁊ fomtatōib; s̄r locū pas
siōis. ⁊ h̄ que dc̄a sūt d̄ dolore
capitis sufficiāt.

De frenesi.

Dicto de dolore capitis dicamꝰ de
frenesi. Est g̊ frenesis apa quō
qn̄ fit in medulla cerebri. qn̄
fit int̄ piā matrē ⁊ durā matr̄
⁊ fit de ignita ⁊ acuta colā ū dic̄
ꝯstātin̄. qn̄ ut dic̄ alex. melia
ul̄ salsū flā utūq̄ tam̄ ē ūa fre
nesis. vior tn̄ est que fit d̄ colā
sola. ꝑ afrenesis aut̄ fit qn̄ ex
apate ꝑ̄l'moīs. ⁊ ꝯste. qn̄ ex a
postemate stōi ul̄ matricis. qn̄
ex ypocondriaca passiōe. Jn ūa
g̊ frenesi dic̄ ꝯstant̄. ⁊ alex. ⁊ G.
q̄ fiat flebotomia an̄ statū. ⁊ n̄
intelligit an̄ statū febris. immo
ante statū frenesis. q̄ qn̄q̄ in
septima die fe. fit. fiat g̊ fle
botomia de uena cephalica. ul̄
sȝ alex. quia brachia in nimio ⁊
motu sūt ꝯstringat̄ collū cū pe
plo ⁊ apiat̄ uena in medio frōti
ul̄ in nasi sūmitate. De flōtoīa
tn̄ distinguēdꝰ. q̄ qn̄ fit febris
a principio qn̄ nō. si nō nō fit
fc̄a ꝑticularib; ꝯuenientib; fiat fle
botomia ut dc̄m ē. si fc̄a fuīt an̄
g̊ sufficient̄ aut nō. si sufficiēt
nō fiat flōīa. si apponat̄ sāgui
suga in medio frontis uel nasi
sūmitate ul̄ in frontib; iux̄ ocu
los. Si nō sufficiat extrahat̄ de
sanguine tm̄ q̄ tū sufficiat ad
debitā q̄titatē flōtoīe. Jt̄ uaiāt
appositio localiū s̄m diuisa tp̄ra
frenesis q̄ in p̄ncipio sic̄ gn̄ali
est reglā fiat inunctio i capite
cū olō ro. ul̄ uiol̄. ul̄ maīgora
to. ul̄ popul̄. ⁊ silib;. Jt̄ ℞. stupā
canabinas ⁊ infunde i aceto. et
cū eis inuolue cap̄. Jt̄ reg̊ gn̄al̄
a p̄ncipio nō apponat̄ unguētū
ul̄ ēplm̄ n̄ actualit̄ calīn. ne fo
te actuali frītate claudāt̄ pori
retineāt̄ fumi qui sūt cā maio
ris desipiēcie. Jt̄ reg̊. q̄ nichil ī
p̄cipio apponat̄ sup̄ capd̄ q̄ sit
ꝯstrīn siue ad supiora. vn̄ nich
calīn pō est ponendꝰ. Jt̄ ꝯfirma
ta frenesi apponāt̄ apitiua ⁊ dis
solutiua matie ī fumū sic̄ catu
lus fix̄ ꝑ mediū cū itestinis. si
ue gallus ul̄ pulmo ūuetis. et
cū infrigidari cepint ponant̄

in aqua calida et ubi supponatur. Item
in nullo tempore freneseos debet poni
aliquid actualiter frigidum. Item generalis regula
quod in omni tempore freneseos debent provo
cari fluxus ventris. unde a principio
debet fieri clistere. Item dicit gal. et alex. quod
singulis diebus debent provocari venter. unde
dico cum mordicatio supposito rio
debet fieri. Item generalis regula quod in quolibet
tempore morbi debent fieri fricationes
mordicative cum sale et aceto calido
circa volas manuum et pedum. unde
et debent extrema ligari ne traha
tur fumus ad interiora. Item si non
per repercussiva nec per flobotomia nec per purgationem
nec per aperitiva possit fieri cura. Nota
quod si sudor frigidus apparet in fron
te frenetici. precipitabit summam
de primo iudicio vel periculo. ulti
mum consilium est ut apponatur narco
tica ad introductionem sompni. et
hoc in potione vel desputatione. ac
cipe ergo succum lactuce. olei viol. et r
o. mandragoratum et cum huius distem
peretur ʒ. i. opii. et sic fiat unctio
circa frontem et tempora et semper servetur
in obscuro loco et immobili tamen si
multum extenuatur sit et debilis non ap
ponatur opium sed cum succo lactuce et
oleis predictis tepida fiat fomen
tatio circa frontem et timpora. De litargia.

Dicto de frenesi a parte
anterioris partis capitis. dicemus
de litargia a parte capitis partis
posterioris. fit ergo litargia quandoque
ex solo flegmate collecto ad apostema in pos
teriori parte capitis. et tunc oppri
mitur continue gravi sompno. et
hec est vera quandoque fit ex commixtione
colere et flegmatis. et tunc non opprimi
tur gravi sompno. quandoque excitatur
sicut frenetici. Item sicut impossibile
est fieri sine febre continua. ita
impossibile est litargiam sine febre continua
Item quandoque contingit quod deficit febris
continua in vii. die et remanet li
targia. Contra litargiam sine feb
re assignat cons. in viatico
per medicinam laxativam et per garga
rismata sinapis. masticationes.
sternutationes. iniectiones. inunc
tiones narium et aurium. et epilepsia omnia
predicta calida ipso. Sed quia contra litar
giam cum febre continua difficilis est
cura. videamus generalia que in hoc casu
debent fieri. Generalis regula est
quod in omni litargia in principio
non debet poni repercussivum quia
augmentatur frigiditas que est ma
xima causa nocumenti et maior fie
ret stupor. sed raso capite debent
fieri inunctiones mediocriter cali
de sicut cum castoreo distemperato cum
succo feniculi vel apii. Item generalis
regula quod si corpus sit pletoricum et
paciens fortis fiat flobotomia de cephali
ca vena sinistri brachii. Sed tamen
distinguendum est sicut dictum est in
frenesi. Item alia regula quod licet pa
ciens non sit fortis multum. tamen debent
aperiri vene in naribus cum setis por
cinis vel fiat flobotomia in summitate na
si. que prodicat in hoc casu. Item
medicus semper laboret ut excitet
eum a sompno gravi non debet ad
duci strophe iuxta lectum pacien
tis et teneri per pedes ut fortiter
clament. tympana tube debent
iponi ad aures pacientis et fre
quenter proprio nomine vocari. et pili a
naribus et barba extrahi. Item regula
non debet fieri inunctio circa na
res et palatum cum multum calidis neque
cum multum frigido. sed cum medio
criter ut cum castoreo distemperato
cum vino calido et cum succo apii. et

feniculi fiat iunctio ī narib;. It̄
cū auria alexādrina distēpata cū
uino calō fiat inunctio circa lin
guā ꝛ palatū. It̄ capillos hōis u
stos ꝛ nich magis nec forti opa
tur ad excitationē litargici. Itē
regl'a gn̄alis in litargico q̄ d;bȝ
fieri sternutatōes uiolēte ut for
te ex nimia sui dissolutiōe seq̄re
tur maior ꝯpssio. s; cū festuca p
uocet bis ul' t̄. ꝛ si meli' inde se
habuerit. Itez bis ul' t̄ pōt puo
cari. It̄ gn̄al' regl'a. q' fricatiōes
debēt fieri circa uolas manuū ꝛ
pedū cū aceto ꝛ sale tepido. Vn̄
pedes debent poni us; ad medi
um tybiaꝝ in aqua marīna te
pida ul' salmacina. ꝛ inde fricari
debēt partes inferiōres. Silr' si
fricatio fiat cū flore cameleōte
meli' fit. Vn̄ hac fomtatōe fc̄a
us; ad genua diārico discīterico.
lienterico. cū exhibitōe athanasie
ul' micdete. In exitu a fomtatōe
ꝯsueuit interrūpe fluxū uētris. It̄
regl'a gn̄alis qd̄ d;bȝ puocari uēt
Vn̄ a pncipio debet fieri clistere
mōdicatiuū cui adde sucū apij
puocā sternutatōes cū felle galli
ꝛ oleo sambucino. ꝛ singlis die
b; pōt potū d; suppositoriū mor
dicatiū plib; unguētis laxatis
ꝛ olis. ꝛ si nich pfuīt d; fieri cotti
die suppōitoriū mordicatiū. It̄
dic̄ alex. q' debet fieri balneū et
fricatōes circa pedes ꝛ tybias et
ego expono ita ut dc̄m ē qd̄ si
febricitāti nō d;bȝ fieri balneū. i.
stupha in febre acuta ꝛ loquitur
ibi auctor d' litargico sine febre
quib; nō potest stuphari. D' epy
lensia.

Dicto de litargia dicendū
ē d' epilēsia que ē dura passio q̄

inuetata ē in spacio duoꝝ ānoꝝ
ul' mensiū. Fit aūt ūa epilia d' fleg
mate. nocha d' melia. It̄ qn̄; fit d'
priuata cā. i. uitio cerebri. qn̄; d'
remota. i. uitio stōi. ꝛ dr̄ analen
sia ul' uitio alioꝝ mēbroꝝ. ꝛ dica
t̄ catalēsia. ista duo. s. analetic'
ꝛ catalētic' ꝯseruaret cāu;. epilēti
cus nō. It̄ regl'a gn̄al' q' oīs epi
lentic' de puata causa d;bȝ cura
ri. pca. catalēsia q̄ hēt fieri ex sā
guine uiciato. i. igto. incēso. sic
co ꝛ malicioso d;bȝ ut dic̄ cōst̄.
curari p fin. It̄ s; diu'sa sithoata
q̄ in cāu superueīt pōt medicus
agnoscē in quo mēbro m' fit posi
ta. q' qn̄ ē in ciḡbro multa spuma
in cāu resoluit. qn̄ in stō fit uo
mit'. si in intestinis fit flux' uen
tris. si in uiis urinalib; in casu
funduīt urinā. si in testiclis fit
spmatis emissio. It̄ s; etates lu
ne diu'sis affliguntur hōis. iiij.
sūt etates lune. pa etas calida ꝛ
huīda. Scd̄a cal'a ꝛ sicca. Tercia
frā ꝛ sicca. Quarta frā ꝛ huīda. Er
go qui laborat de calida ꝛ huīda
iīn. d;bȝ affligi in pma ꝛ ultima
etate. De sanguine incenso q
laborat affligit' frequent' in sca.
qn̄; in fine prime. Qui laborat
de melia in tcīa lune etate. Itē
quidā affligunt' semel in die. q
dā semel in septīana. qdā semel
i mense. quidā semel i qlib;. iiij.
tēpoꝝ āni. Gn̄al' regl'a est q'
illa que tardius affligit tardi'
curat'. quia q' cito tardi' affligit
tāto ꝯpacior est materia q' lōgiori
tp̄e indiget ad sui curā. It̄ qn̄;
fit in lactāti etate debili. qn̄;
in forti. Si fiat in lactāti etate
tota cā d;bȝ exhiberi nutri. cū nu

triūtis ⁊ eliis. ⁊ sirupis. ⁊ fumi
gationib; ⁊ masticatōib;. ⁊ ī pul
uerib;. Vn̄ dico q' castoreū nō de
bet suspendi collo ipi' pueri. q2 li
quida est hūiditas eius ⁊ subtil'
vn̄ maior fieret dissolutio eius
quā ↄsūptio. ⁊ ita timendū esset
de suffocatōe. Jd̄ de musco q' nō
debet suspendi collo ipi' pueri lac
tātis. quia ex sbtilitate sube et
calore magis dissoluer̄t quā ↄsu
meret. Jt̄ no. q' int' oīs herbas
que soluūt epylensiā in lactāti
etate p̄iudicat ysop'. siue recipi
at lactans odorem siue fumuz
illi' herbe. ul' nutx utat' eandez
herbā in syrupis ul' electuarō ul'
puluēe ul' pill'. ul' quocūq; m̄ uo
luit. Jt̄ no. q' alio modo opand̄
est in casu. alio modo extra cāū.
unū tn̄ est notād̄ spāle q' si in p̄
mo casu epilētici extrahat' aliq'
sanguīs a quocūq; mēbro nūq'
postea infestabi'. Exēpla. Jt̄ē in
casu apponatur puluis pyga
ni ul' siccate rute. ul' semē ei'
in narib; īsuffler' ⁊ statī soluit'.
ul' suc' eiusdē herbe iniciat'. Jt̄ē
nō debes apponēe sternutatoriū
in cāū. Jt̄ regla. nō deb; fieri fri
catio circa capd̄ ne fumi a toto
corpore resoluti trahāt' supi'. i
mo d̄b; fieri circa pedes ⁊ tybias
⁊ diu fiat postea circa caput ut
expirēt fumositates ad extiorā
circa pedes extrahāt' fūositatē
capitis ad extiora. ⁊ tūc nō ē ti
mendū de attractōe fumosita
tū ad supiora. Jt̄ a quocūq; mēb
fiat epilīa nō det' opiata ī stō
inanito ut forti' opetur. excep
to sale sacdotali. ⁊ sale mācelli
⁊ dia citonitē. q2 omīe antidotū
d; exiberi stomacho inanito q'
datur' cū similib; ad cōpressio
nē ⁊ ad digestiōis ↄfirmationē.
Jt̄ q' si corpus sit plectoricū uel
epilīa fiat a stomacho ul' alio ī
mēbro detur' medicina laxatā
uirilit' purgans. Si aūt fiat a
capite ⁊ paciēs nō sit plectoric'
fiat suffumigatio trib; dieb; cū
aqua decoctōis rute. ysopi. ⁊ q'r
to die post suffumigatōē utat'
una pillula de diacastor̄. distēp
ata cum suco blete ul' rute in
nares p nasale iniectū. Similit̄
p gargarismata. sternutatōes. ma
sticatōes fiat cura. Jt̄ē si fiat epi
lensia a stomacho special' cura ē
uomit'. Si a capite similit' ual;
quia sicut stomach' oīb; mēb;
subministrat. ita ab oīb; at
trahit. Jt̄ē dic̄ alex̄. q' analēsia f'
ex colera. ⁊ intelligas mētē auc
toris quia ex colera fit a causa p̄
ma mouēte quia qūq; ī stoma
cho colā habundat que calōē sīā
dissoluit ⁊ bullire facit epilen
siā. licet g' auctores dicāt q' oīs
epilensia ⁊ analēsia habeat cura
ri p calida tam̄ huic cause con
mouenti obuiandū ē. vn̄ p'mi'
debet colera purgari p't hūores
fri. Jt̄ regla gn̄al' q' omīs epilē
ticus de primata causa deb; cibā
ri mane. Similit' ⁊ scotomatic'
quia nichil magis ledit epilē
ticos istos quā ieiuniū. Jt̄ reg'a
gn̄alis q' si fiat analēsia uitio
stomachi multū ↄfert ieiunium
nisi adsit capitis debilitas. qn̄
epilensia fit a stomacho detur
medicina laxatiua uersaliter
purgās. Caueat sibi unusquisq;
q' nō agat cū uxore epilētica

quia erit epilenticus. Item regula quod
omnis inspectio intencionis virtutis ledit
epilenticos. et omnis malus odor
excepto odore rute vel castorei. a
moniaci. opoponaci. de istis tamen
dico quod frequenti usu turbatur cere
brum. unde non debet castoreum suspen
di collo pueri epilentici nec fre
quenter in manibus portari. Item nota
quod antiqui phisici consueverunt post
casum facere flebotomiam et tamen bo
num est quia per flebotomiam melius
potuit mundificari cerebrum. Sed
quia corpora debiliora sunt plusquam
prius non ita facere consueverunt. Notan
dum tamen quod corpore existente forti
specialiter est flebotomia in vena com
munitionis pollicis et indicis quia illa
vena specialiter subministrat ca
piti. Item quandoque contingit quod in epilensia
de priuata causa sub lingua ap
parens quedam virides vene ver
gentes in liuidum colorem. in tali
casu generalis regula est ut apiantur
ille vene quia per apertionem illarum ve
narum in inveterata epilensia de pri
uata causa solui consueuit. Item potest
haberi argumentum et racio. quia in e
pilensia de priuata causa appareat
circulus viridis in urina vergens
in liuidum colorem. Item nota quod nulla
epilensia potest cognosci per urinam.
Item regula generalis quod omnibus epilen
ticis nocet balneum. et est racio. quia
laxat neruos. debilitat corpus. vel
quia in balneo multi fumi gene
rantur qui caput ascendentes ipsum
turbant. vel quia epilensia est una
de reumaticis causis debeat fieri
balneum nec in epilensia. Item generalis
regula est quod in nulla epilensia con
ceditur coitus. quia in coitu debi
litantur nerui. unde multi fiunt in

paralitici et epilentici. et analentici.
Item generalis regula quod omnibus epilenticis
confert tyriaca in tribus diebus se
mel in ebdomada ad pondus du
orum denariorum cum vino decoctionis ru
te. excepta analensia. catalensia.
Item alia regula omnibus epilenticis con
fert diacastoreum. antidotum et po
cio sancti pauli. afferatur semel vel bis
in septimana detur in sero cum
iuerit dormitum et cum vino decoctionis
rute. et hoc ad pondus duorum dena
riorum. Item subfumigatio rute fiat
bis vel ter in septimana. Item regula
secundum omnes auctores quod coagulum
leporis soluit epilensiam. et debet dari
ad pondus duorum denariorum cum vino
decoctionis rute. Item oleum quod frigidos
humores in epilensia dissoluit
sic fit. accipe libram unam foliorum la
ureole. quassentur et decoquantur in
libram unam vini. et aliam olei usque ad
consumptionem vini. et cum oleo vel unguen
to inungatur caput epilentici. analen
tici. et scotomatici. valet in frigida
causa de cephalea in paralisi. et
spasmo de replecione. et in artetica
frigida. et in omnibus opilationibus
frigidis. et hec que dicta sunt de
epilensia sufficiant. De mania et
melancolia.

Post epilensiam sequitur
de mania et melancolia. Ista autem sunt
desipiencia. quandoque fit vicio stoma
chi. quandoque vicio capitis. quandoque vi
tio ypocondriorum. unde dicit constantinus in
libro de melancolia. quod ex ypocon
driorum passione fit desipiencia. et
quandoque ex unico humore. quandoque ex duo
bus. Si ex unico quandoque ex sanguine
quandoque ex melancolia. quandoque ex colera. Si
ex colera nascitur. Si ex sanguine
ridet. Si ex melancolia timet. Si
sanguis vigatur in colera, propter ad

ustione ridet cū ira intermixta. Si
a melancolia ridet cū timore in
termixto. Si de composita mania ?
quandoque fit ex colera ? sanguine. quandoque
ridet quandoque irascitur. Quandoque ex san
guine ? melancolia. ? tunc quando
que ridet quandoque timet. Si fiat a sto
macho ? ypocondriis curatur de
sipiencia per euacuationem materie
membri pacientis. Item a quocumque mem
bro fiat desipiencia dico quod uarie
tur cura secundum diuersitatem temporis mor
bi. quia in principio ut sic secundum
est repercussiuus in augmento dis
solutiuus ? consumptiuus in statu
maturatiuus. Item regula. non est appo
nendum aliquod locale remedium super
capud existente plectorico nisi pre
cedat uniuersalis purgatio. Item regula
si fiat desipiencia ex sanguine in prin
cipio facienda est flebotomia de
cephalica uel melius de uena in com
missure indicis ? policis. Item alia pro
physicalis flebotomia in qua omnes auc
tores conuenerunt quod fiat super cruce
pedis inter primum digitum ? proximum
sibi adiunctum. Item in mania ? me
lancolia non debet fieri flebotomia
nisi ipsa urgeat in adustionem. Unde
in recenti desipiencia non debet fi
eri confirmata ? inueterata. Sic dico
de quartana. Item generalis regula quod
omnis flebotomia in desipiencia
debet fieri apposforesis ad euapo
rationem uentositatis que ledit capud
que in omni desipiencia superhabundat.
uel in qualibet desipiencia post
purgationem debet apponi uento
sa super posteriora cornua capitis.
Item in omni desipiencia a principio
debet fieri clistere uel suppositorium
rium de sale ? ruta. aliquando nitro ? si
milibus. Item alia regula. debent fri
care uolam manuum ? pedum fricatione
mordicatiua cū aqua decoctionis
diptami. Item in omni maniaco de
bet fieri cauterium in fontanella
colli. Item fiat cauterium ad nodu
lum in capite inter fantasticam et
logisticam cellulam. Item in omnibus
maniacis ? melancolicis confert
balneum dulcis aque non frequenter
? paruo tempore moretur in balneo.
Item regula in omnibus maniacis confert
cordis ad mundificationem cerebri.
Item regula generalis quando diu paci
ens habebit tortum aspectum uel
tormosum scias ipsum non esse curatum.

Post maniam *De apoplesia ? spas*
? melancoliam *mo de repletione.*
dicamus de apoplesia ? spasmo de
repletione quia generalia eorum sunt co
munia sicut cū litargia. Est ergo
maior apoplesia oppilatio omnium
uentriculorum cerebri renata ex toto
quia ista sola diuina manu cu
ratur. de hac cura nichil assignatur
ab auctoribus. Minor autem quando
quod per paralisim terminatur. unde gene
ralia que attenduntur in paralisi fi
unt in apoplesia. Generale precep
tum est ergo quod si fiat de sanguine
quod fiat flebotomia de cephalica
in qua facies apparet rubea. Si
de flegmate uel de colera color est
quasi liuidus uel citrinus. Si de me
lancolia cinericius uel terreus.
Item alia regula. de quacumque fiat hu
more corpore existente plectorico
uel forti fiat flebotomia de uena
supradicta. Item in omni apoplesia
fiat clistere mordicatiuum et la
xatiuum. uel fiat tale suppositorium
cū sapone ysipanico. uel sic pul
uerizet sal ? distempet cū felle
taurino ? inunguatur suppositi

torium in sapone yspanico. Item regula
generalis secundum omnes auctores quod in prin
cipio debet dari tyriaca maior ad
pondus duorum denariorum cum uino de
coctionis rute. Item regula quod a princi
pio fiat sternutatorium suaue. Item
regula fiant inunctiones. fricationes
suaues apritiue et attractiue ad ex
teriora uel ad superiora et scarificati
ones. Simuliter in spasmo de re
pletione in sanguineo pletorico
fiat flebotomia. In aliis autem causis
fiat purgatio de yeralogodion uel
yera pigra. In omnibus causis fiat s
suppositorium et clistere. et gargarismus
sternutatio. inunctio apritiua. et
emplastrum apritiuum sicut de fenu
greco et furfure tritici decocto in
uino fiat in aliis causis purgatio.
Post passiones capitis **de lesionibus**
dicamus de passione instru **oculorum.**
mentorum sensuum. et primo de passionibus
oculorum. Incipiendum est ab obtalmia
Et nota quod obtalmia est apostema o
culorum. et dicitur obtalmia ab obtal
mon quod est idem quod oculus. Fit
ergo obtalmia aliquando a calida causa.
aliquando a frigida. Quando de calida
pacaunt punctiones in profundo. et
Quando de frigida fit cum lippitu
dine. Regula generalis. quia in
nulla obtalmia debet fieri fomen
tatio circa oculos uel fumigio usque
ad quartum diem. cum sit una de reu
matis causis. Item regula si fiat
de calida causa partibus conuenien
tibus fiat flebotomia de cephalica.
Item alia regula si fiat de frigida et
causa corpore existente pletorico
fiat flebotomia de cephalica in ter
cio die. et in quarta die potest fieri
fomentatio ad pororum apertionem et fu
mositatis exspiratione. et hec super
oculos. Item in omni obtalmia siue for
tis siue debilis sit natiua potest
fieri uentosa in fontanella colli uel
melius in utroque cornu capitis.
Item si fiat de calida causa seruetur dieta
sicut febricitanti continue. Item regula
quod in nulla obtalmia debet fieri fo
mentatio circa pedes et tybias infra
quartum diem. Item in utraque causa in
principio insistendum est repercussiuis
scilicet istis. aqua ro. cum farina fabarum
uel suco plantaginis uel solatri. uel
mica panis tritici. Inde apponantur
repercussiua ne repercutiatur materia
ad neruos obticos et fiat causa per
petue cecitatis. Extrahatur ergo sucus
uerbene. herbe uiolarum. et ad misce
atur cum albumine oui et aqua ro.
et conficiatur cum farina ordei. et inde
fac emplastrum et ponatur super oclos.
Idem potest facere cum suco semper
uiue uel cum solatri suco. Illud potest
fieri cum farina fabe. distemperetur
cum aqua ro. et super oculos ad modum
emplastri posita interposito panno
lineo. Vel ponatur psillium uel gra
na citoniorum quassata in aqua ro.
et cum illa mussillagine illiniantur
oculi. Item de meliori consilio est quod quando
ponitur emplastrum super oclos. si fre
quenter moueantur ne forte actua
li caliditate ledantur oculi quas
inuenitur potenciali frigiditate.
Item dixi quod a principio debet mate
ria repercuti. Sed si forte sit furiosa
et magis dolor sit. insistendum est
mitigatiuis tantum. quia si prius rep
cuteres timendum esset de cursu et
materie et dolori sen citate. defi
ciente uero aliquantulum dolore primo
mitigatiuis utendum est et partim
repercussiuis. Sed manifeste decli
nante dolore utendum est tantum re

pcussiuus cessante reumate uten
dum est dissolutiuis. Mitigati
ua sunt mica panis tritici cū lacte
mulieris trita in aqua ro. cū ui
tellis ouor ul' amigdal'. Item
repcussiua sunt sicut sucus sola
tri ⁊ semperuiue ⁊ alior sup dcor.
Dissolutiua sunt sicut sucus ma
iatri ⁊ mente. It regula gnalis
Galieni in comentis sup amphoris
mos in fomentatione oclor. qm
augetur dolor. qm diuiditur. q
qnq permanet in eodē puncto. Si
aūt augetur in calida causa fiat
flebotomia. In frigida causa pū
getur cū yeralogodion ul' yera
pigra in utroq dolore fiat fom
tacio. ⁊ si tunc augetur dolor ces
sabit a fomentatione. Si minuatur
dolor insistendū est cū fomtatio
ne quia hiis fomtationib solis p
test curari ⁊ purgari. Si aūt an
farmatiā ul' flebotomiā minu
atur dolor insistendū est cū fo
mentationib quia hiis solis pōt
solui dolor. Si aūt doleat in eod
puncto deb augeri colliriū ⁊ fortius
fieri ⁊ apponi alia dissolutiua ⁊
forciora. Itē ut dcm ē ex fluxu
humor ad calidos fit obtalmi
a que male soluta aliqn rema
net macla. ⁊ qnq ex multa fit
tela. ex tela pannus. ex panno ungul'
Regula genalis q quelib
trium inueterata uix aut nūquā
potest curari. It alia regla nō dz
apponi desiccatiuū ul' consumptiuū
ul' forte colliriū in aliqua istar
trū causar nisi pri' digeratur
ul' remolliatur colliriū. It alia
regla nō deb apponi oleum in
oculo. quia cū nimis sit incen
siuū timendū esset de dissolutione

oculi nisi cāus digestis ut prius
dcm est. hec solo oleo utendū est
decoquantur auellane cū testis
in aqua ⁊ tunc extrahantur nu
clei ⁊ terantur ⁊ extrahatur inde
oleum p pannū. ⁊ singulis dieb
apponatur mane ⁊ sero gutta
una in oculo cum pena ad ma
teriei remollitionē. ⁊ tunc appo
natur colliriū de suco celidonie cū
equali mixtura fellis uulturis
ul' aquile. It alia regla. nō ap
ponatur forte colliriū frequēter
in oculo ne ex dolore acuatur
reuma ⁊ fluat magis humorē
ad locum dolorosum. ⁊ si fiat ꝑ
maior collectio uno de tertio i tertiū
debet apponi forte colliriū ⁊ in a
lia die mitigatiuū. It regula
gnalis in predictis passionib
debent fieri duo cauteria duob
fontib iuxta angulos oculor.
It fiat cauteriū in fontanella
colli in duob fontib iuxta o
culos inter collum ⁊ fauces ⁊ te
neritate aurium. It cauterigentur
uene que sunt in fronte ul' tim
porib que ministrant oculis
nō solūmodo ualet illa in col
lirio oculor. Sz ē in fluxu lacri
mar preter supdicta ut dicit
constantinus. ualet aptio uene q
est retro sub aure. Si fiat ex in
tensione ul' q melius est cau
teriū supra nodū iuxta aurē
de uena ex transuerso.

D' sāgne in oculis.

Post passionē oclor
Dicam' de sanguine habundā
te in oculis. Est aūt gnalis re
gula siue fit ex sup habūdācia
sanguinis. siue ex pcussione
oculi partibus conuenientibus
q fiat flebotomia de cephalica.

Item aliud est experimentum in quo omnes
auctores conveniunt quod pulvis gecé
cimini et incorporetur in cera et
malaxata ad ignem et inde fiant
parva emplastra et super oculos ca
lida successive ponantur in oculo
gutta una vel .2. et sine periculo e
vacuatur habundancia sanguinis.

Sequitur de necopola **De necopola.**
Que est passio in qua anona ho
ra dici turbatur visus ut dicit ale
xander generalis regula secundum omnes auc
tores quod insistat medicus cum medi
cina purgativa melancolia sicut
cum electuariis et pulveribus scilicet theo
doti. anacardi. yeralogodion. Est
autem fieri talis egritudo ex mela
colico humore qui in illis horis
movetur. Item regula est secundum omnes
auctores quod parvis convenientibus fi
at flebotomia de cephalica. sed me
lius est quod fiat de vena que est ad
radicem pollicis et indicis. Item nota quod
spica combusta in olla rudi pulve
rizata quocumque modo usa in co
mestione sive potu contra anaco
lopam et cardiacam passionem ex
frigida causa curet. etiam cancrum virir
ga viridi pulvis aspersus superius
lavetur cum urina infirmi pacien
tis et loco desiccato pulvis aspga
tur. valet etiam contra cancrum in la
biis vel loco alio et hoc dico superius
lavetur cum aceto exsiccato lo
co post super ponatur pulvis. Item ut
dicit constantinus apponatur piper
longum in epate caprino et asse
tur et liquor qui tamen eliquatur
accipiatur et de illo liquore i gut
ta vel .2. iniciatur in oculo in sero.

Item ultima passio **de defectu vi**
soculorum est defectus visus. et fit **s**
quandoque de calida causa quandoque de frigi

da. quandoque ex defectu spirituum et tunc est
cura aromatica insistendo. Si ergo
de frigidis humoribus fiat sive de
calidis. Generalis regula est secundum
omnes auctores quod parvis convenienti
bus fiat flebotomia de vena que est
in angulo oculi iuxta nasum vel
ibi ponatur sanguisuga. ¶ Expe
rimentum generale contra defectum visus ex
frigida causa et contra lacrimas et lippi
tudinem. Accipe succum feniculi et ru
te. staphisagrie. et fel trium volatili
um de rapina viventium et cum istis
succis distemperetur equalis mixtura
mirre et ab aloes et tutye et sarcocol
le et tunc coletur per pannum et ponatur in
vase eneo. si sit de frigida causa in vi
treo vel argillo si sit de calida. et de
isto collirio una gutta vel .2. gut
te ponantur in oculo. et cum desiccabi
tur cum eodem liquore. Item contra
defectum visus de calida causa et
contra fluxum lacrimarum et arsuram et ru
borem oculorum tale fiat ¶ Collirium.
Accipe folia berbene et agrimonie et
fenugreci. et in maiori quantitate de
foliis rute. et decoquatur in duplici
vase et extrahatur aqua in modum
aque rosacee. et de ista aqua una
gutta vel due ponantur in angulis
oculorum. Si tamen distemperetur sar
cocolla in eadem aqua fortius operatur
vel pulvis thuris si distemperetur
cum eadem aqua operatur forti. et contra
fluxum lacrimarum mirum valet. Item
de. Q. O. in. Q. O. accipe duas pillas
de paulino ad quantitatem maioris
pisi. ¶ Accipe .ʒ. 1. aloes epatica. et
aliam .ʒ. mirre. et pulvis ... et distemp
a cum .ʒ. iiij. aque ro. et de isto col
lirio singulis noctibus cum ivit dor
mitum ponatur due gutte in angu
lis oculorum. Item accipe mirram et aloe

et tutiam et sarcocollam ana. distempera cum suco rute et feniculi. et in angulis oculorum quandoque due gutte iniciantur. Item fiant duo cauteria in brachiis supra cubitos. Vel melius fiat cauterium in fontanella colli. abstineat a forti vino. alliata et piperata. et frequenti coitu. **De passionibus aurium.**

Post passiones oculorum dicamus de passionibus aurium. prima igitur regula est quod in passione aurium nichil frigidum actualiter debet poni nec in pulvere nec in collirio. Secunda regula est quod nichil grossum debet apponi nec in collirio nec in pulvere. Tertia regula quod nullum forte collirium debet poni in auribus neque per nimia mordicatione fieret dolor et magis ita fluerent humores et augmentaretur dolor. Item quarta regula quod sicut non debet dari medicina sine digestione materiei interioris. ita non debet fieri collirium in auribus sine digestione exteriori. Fit autem dolor aurium quandoque de frigida causa quandoque de calida. Si autem fiat de calido humore. digeratur tamen cum fumigatione facta cum aqua decoctionis malve. herbe viole. palee ordei et avene. et tunc iniciatur una gutta vel due de suco lacte cum uno malo granato. vel cum suco lactuce vel cum suco malorum maciorum et ... et tunc obturetur auris cum bombice. Si fiat de frigida causa fiat suffumigatio cum aqua decoctionis radicis feniculi. petrosilini. absinthii. anisi. vel aliquorum istorum. et tunc iniciantur due gutte amigdalarum amararum. Ubique etiam potest poni oleum de nucleis persicorum.

Post dolorem aurium **De apostemate aurium.**

Sequitur de alia passione que dicitur apostema. Est ergo regula generalis quod in apostemate aurium nulla fiat repercussio. Item alia regula quod apponantur mitigativa et maturativa in colliriis et in unctionibus et in emplastris. Mitigativum et maturativum collirium est ut iniciatur lac mulieris et in utraque causa. Si autem fiat de calida causa melius est ut apponatur aliquid de oleo violarum cum lacte mulieris in utraque causa valet inunctio butiri recentis ab exterioribus. Emplastrum mitigativum et maturativum in apostemate frigido sic fit. Decoquatur farina tritici in oleo. et melle. et vino. et facta predicta unctione cum butiro supponatur auribus. Si autem multum frigidum sit apostema et decoquantur predicta cum suco cepe et farina tritici. et supponatur. Item contra apostema de calida causa apponatur emplastrum quod sic fit. Accipe summitates iusquiami et aliquid de radice lappacii acuti et involvatur stuppis canabis aqua madefactis et decoquatur sub cineribus. et cum decocta fuerit teratur. et cum axungia gallinacia vel anserina vel anatina. et facta inunctione cum oleo vel butiro auribus supponatur. et istud enim super omnia emplastra potentissime. **De surditate aurium.** Contra surditatem aurium accipe pinguedinem ardee vel anguille et sanguinem piscis et pone in cepa cavata et pone in ignem et dimitte quousque cepa molliatur et postea exprime et

duas guttas fuci. tamen stillas
tepidas pone in aurem. Istud i
valeo si fit de frigida causa. Si
no. tamen q partib; convenientibus
fiat purgatio particularis ulis fie
expedit debet precedere. Contra de
Contra defectū visus. fectū vis.
Accipe nuces in .xx. die madii.
i incide in tres partes ita tamen
ita tamen qd partes nō separentur.
pone in aqua p .xv. dies mutē
do aquam cottidie bis ul' ter. i
postea fac syrupū de cassiaf. et a
liis speciebus. i pone ibi nuces p
dictas. potius valent quā miro
bolani conditi. i talis confectio
dicitur diacitoniten sāmoracū.
Contra defectum contra defectum vis.
visus. coquatur in cepe concava
ad ignem pinguedo ardee i an
guille. post pdictam decoctionem
cōprimatur i p pannū lineum
i de hoc q exit ponatur una gut
ta ul' due in oculo. Item pica coc
ta i ad comedendū data valet c
defectum vis. ul' visibil' spc. i cōt
cardiacam diaforeticam. De
Sequitur de tinnitu aurium.
tinnitu aurū qui quandoque fit de ca
lida causa quandoque de frigida. Si de
calida causa cognoscitur p punc
tiones i mordicationes i arsurā
aurū. Decoquatur semen aneti.
anisi. in vino malor granator
i due gutte tepide iniciantur in
aures i obturentur cū bōbace.
ul' loco malor granator ponatur
sucus malor macianor ubique
terrar loco aneti ponatur cimi
nū. Si fiat de frigida causa
cognoscitur p frigiditatē i al
gorem aurium. fiat g collirium
secūdum auctores cū oleo amigda

lar amarar. in quo decoquatur ani
sum quassatum in vino. i due
gutte tepide iniciantur in aurem.
i ego dico qd loco amigdalarum
amarar potest poni ubique terrar
sucus porri ul' oleum de nucleis
psicor. ul' sucus cepe. in quo p a
viso coquatur ciminum. De sa
Sequitur de sanie nie aurium.
que quandoque colligitur in auribus
iubent auctores quod partib; con
venientib; purgetur caput cū
oximelle iuliani ul' cum yera
pigra i tunc ponatur tenta fcā
de bonbace tincta in terbentina
ut eius viscositate sanies attra
hatur. i dico q loco bōbacis po
test poni rasura panni. ul' car
pia involvatur ergo [illegible] fest
uca cum carpia uel rasura. et lo
co terbentine intinguatur in
melle. i potenter eque mundi
ficat sicut terbentina. Experi
mentū curialius est contra sa
niem i surditatē de quacumque cā
fiat ut lapide extrahatur existē
te in aure. ul' grana ul' paleam.
Apponatur os alicuius psone ad
orificiū auris ita q subintret
anhelitus eius. Iste eī relaxat
meatus anhelitus. digerit ma
teriā. i saniem subtiliat. pos
tea sugat fortiter. i sic materia
extrahatur exterius. de vermib;
Quandoque contingit q aurium.
vermis auricularis subintrat
aurē i tunc pceptum ē ab aucto
rib; q iniciatur aliquid amar
ad interficiendū sicut psicarie.
ul' folior psici. Curialius i ve
rius experimentū est de pomo ul'
cotano maturo i aromatico ca
lefacto ad ignē ut melius red

oleat. & apponatur auribꝫ ꝑ noc
tem unam ita q' illa pars in q̃
infigitur cauda ponatur in ori
ficio auris. in crastina die inuẽi
es uimẽ in centro uł in medio i
pomi ꝓpter delectabilem odorem
eius. D' fluxu sāguĩs ꝑ aures.

Quandoq; fluit sanguis ab aurib̃
q̃nq; in natiue ut qñ habũdat
in sinthõatis. & hec dupliciť fit.
uł ex ui natiue ut qñ habũdat
sanguis. unde ab illo sup̃fluo
natura conatur exhonerare se.
In tali casu ergo dicũt auctores
q' partibꝫ ꝯuenientibꝫ fiat flebo
tomia. uł q̃nq; in die cretico et
in natiue. talis ergo fluxus nõ ẽ
intercipiendus nisi multũ paci
ens debilitet. Similit' dico d' uo
mitu cretico. & de fluxu sāguinis
anaribus & de fluxu uentris. It'
de sinthomatico fluxu aurium
licet debilitetur paciens multũ
nõ debet intercipi nisi ad illam
partem trahatur. s; trahi ad illã
partem. & ita intercipi. Vñ uomi
tus sinthomatic' debet int'cipi
ꝑ fluxum uentris. Itẽ dico d' sur
ditate aurũ. It' dicunt auctores
q' sucus sempiuiue ualet ad u
tramq; surditatem ita qḋ una gut
ta uel due iniciatur in aures ẽ
equali mixtura pinguedinis
anguille assate ad ignẽ. It' suc'
camomille tepidus in aure in
iectus ualet in utraq; causa. It'
inueterata surditas de quacũq;
causa fiat sic curatur. Accipe su
cum sempiuiue & impleatur ĩn
olla & ponatur sub terra ꝑ ãnũ
& reuoluto anno extrahatur ol
la a terra & repieťr q'dã uncti
osum & illõ tepidũ frequenter

iniciatur in aures. Itẽ dico d' bal
samo cum suco porri & cepe siue
to tepido. De cauteriis. dico
q' fiat cauterium in fontanella
ad radicẽ auris ita q' possit coo
ꝑiri a pulpa auris. uel trahat'
ibi seta ꝑ mediũ auris qḋ etiã
ualet ꝯtra passiones oculorum.
It' potest fieri cauteriũ in bra
chio & in fontanella colli bene
fit. It' in secunda uel tercia etate
lune sub aure nõ fiat cauteriũ
s; apponatur sanguisuga ad ra
dicem auris. De passioĩbꝫ nariũ.

Sequitur de passionibꝫ narium
sicut sanguis fluit ab auribus
ita fluit a naribus. fluit ergo
q̃nq; a naribus in apparentibꝫ
sanis. quandoq; in febribꝫ. Itẽ
utrobiq; fluit qñ in natiue q̃
in sinthomatis. It' utrobiq;. flu
it ergo q̃nq; a capite qḋ cognosci
tur ꝑ dolorem frontis & oculorũ
& tymporũ & auriũ. Si autẽ flu
at a capite & fluat a dextra nare
p̃sumendũ ẽ q' fluat ab epate
& tũc est dolor & aggrauacio sub
dextro ypocondrio. Si fluat a si
nistra nare presumendũ est q'
fluat a splene. & tunc est dolor
sub sinistro ypocondrio. Si flu
at ab utraq; nare & ad sit dolor
utriusq; ypocondrij ab utroq;
mẽbro fit. & ad sunt ꝓpria sin
thomata. Si autẽ fluat a matri
ce cognoscitur ꝑ indicia paciẽ
tis quam diu fuerint mẽstrua
retenta. ut dicit ypocras in am
phorismis. Mulieribꝫ menstruis
deficientibꝫ sanguinis fluxum
a naribꝫ bonũ. Generalis re
gula est q' si fiat fluxus sāguĩs
in sanis in natiue uł sinthõatis

q' partib; ɔuenientib; fiat flebo
tomia ut sanguis euacuetur q̄
natura nō potest expellere. ⁊ co
natur ex quo suphabundat. vl'
ꝓperemus ad extinguendū ardo
rem sanguinis vl' incensionē.
cuius sinthōate mouet' sāguis
Itē regula. si fluat sanguis in fe
bricitantib; ui nature vl' ui sin
thomatis nō incipiatur flux'
cum impetu. s; paulati ⁊ succes
siue ⁊ suauit'. Intercipiencia sūt
ista. tepefiat acetum forte. ⁊ cū
illo fiat fomentatō circa virilia
in viro. In muliere circa mamil
las. ⁊ ligentur extrema scilicet
brachia ⁊ tybie. Itē puluerentur
rose ⁊ admisceatur acetum cum
farina ordei ⁊ distempetur cum
suco plantaginis ⁊ fiat emplm
cum albumine oui ⁊ ponatur
sup frontem ⁊ timpora. Si flu
at ab epate apponatur sup cap̄.
Si ab epate. sup regionē epatis.
Si a splene. sup regionē splenis.
Si ab utroq;. sup utrūq;. vl' ap
ponatur uentosa sine scarifac
tione supra regionē utriusq; me
bri. Si a matrice. sup regionē
matricis. melius tamen inter
cipitur fluxus matricis p apa
cionem saphene uene que ē sb
cauilla pedis inter'. vl' ponat'
uentosa sup umbilicū ad radi
cem ubeꝝ sine scarificatione. De

Sequitur de coriza. coriza.
que quādoq; fit a causa calida
qn̄q; a frigida. Si de calida. sētit
paciens quasi arsuras ⁊ fumū
igneū cōburentē nares in exi
tu. Si de frigida. sentit algor ⁊
quasi gelu in narib; et dolor.
Generalis regula q' partibus ɔ
uenientib; fiat flebotomia si fi
at de calida causa. qd̄ aūt dicit'
in causis reumatis in egris d'bz
fieri flebotomia. patet in apople
sia ⁊ paralisi. squinācia. pleuresi.
ꝑipoplesia. que sūt oīs cause
reumatice fia flebotomia. Gñā
lis regula qd̄ in omi coriza siue
sit de calida causa siue de frigida
non debet fieri fomentatio circa
frontem ⁊ tympora. quia omnis
fomentatio acuit reuma. nec ma
nus nec pedes lauari debent. vn̄
etiam dico q' fiat febris ɔtinua.
cum reumate nulla debet fieri
fomentatio circa pedes ⁊ tybias.
Itē alia regula. humorib; fluen
tibus non fiat sternutatio nec
apponantur dissolutiua suffu
migationi. vnde ⁊ in causis reu
matis frigidis nō debēt dari al
lia nec forte uinū nec pipatum.
nec aliqua que magis dissoluāt
quam consumāt. A principio g'
causa existente reumatica fiat
suffumigatio cum aqua decoc
tionis laudani. Comunis est
in utraq; causa cum aqua d'coc
tionis laudani ⁊ rosaꝝ. A pri
cipio causa existente calida fiat
suffumigatio cū aqua decoctōis
rosaꝝ. existente causa frigida ⁊
cum aqua decoctōis lappacij a
cuti. Itē in causa calida fiat in
unctio cum oleo uiolaceo circa
frontem ⁊ tympora. Itē in frigi
da causa cum butyro. Comunis
inunctio est cum utraq; causa
equalis mixtura cum oleo uio
laceo ⁊ butyri. Itē alia regula q'
nichil magis ꝓuocat reuma q̄
longus sōpnus. fugiat paciēs
nimiā repletionē ciboꝝ ⁊ potuū.

ꝛomiſe nocturnā cenam. ⁊ ſōpnū
prolixum. D' polipo.

Sequitur de polipo. Polipus eſt
una de reumaticis paſſionibus.
Reumaticant humores quando a
media cellula capitis. quandoque a cō
miſſura que eſt inter fantaſticā
cellulam ⁊ longiſticam. ⁊ deſcen
dit ad nares. ⁊ quādoque colligit
ad carneā ſubſtanciā narū et ſi
militudinē uerruce. Et cura il
lius polipi debet relinqui cy
rurgico. quia ꝑ incisiones et ꝯ
buſtiones curatur. Tamē gn̄ale
preceptum eſt q' nō fiat iſta q̄
uſque capud mundificet a ſuꝑflu
is humoribz. Jt̄ quia fluunt hu
mores ⁊ reumaticāt ⁊ subītrāt
ſpongioſitatem narū. unde ſicut
aqua in pannis pori latitat iſta
in poris narium. latitat ⁊ cor
ruptus humor. Gn̄alis regula
q' nō apponatur aliquod locale do
nec capud purget. purgato g̃
capite iniciatur puluis q' fit ꝯ
ex equali mixtura piretri. caſto
rei. cinamomi. ⁊ ſinapis. Sz tn̄
quidā hn̄t ita teneram ſubſtan
ciam narū q' nō poſſūt pati ꝯ
mordicationē puluis. unde ma
gis acuit̄ reuma ⁊ magis flu
unt humores. Jn tali ergo caſu
ſuauiter inſiſtendum eſt cū de
ſiccatiuis. ſ. cum puluē roſarū
q' magis deſiccat quā fabarum
puluis. Jt̄ generale ꝯſiliū ē q'
fiat ꝯ cauteriū in illa iūctura q̄
eſt inter fantaſticam ⁊ logiſti
cam cellulam. ⁊ ſic ab illa origi
ne remoueat̄ humor nocens.
Jt̄ alia regula de quacūque cauſa
fiat polipus ualet uentoſa po
ſita in fontanella colli. ⁊ caute

rium uel flebotomia ī ſūmita
te naſi. ⁊ ruptoriū ſub mento.

Sequit̄ De lentiginibz ī facie.
de alia infectiōe faciei. Quādo
que enim fiunt lentigines quan
doque panni. quandoque liuores. Jt̄ quodlibet
iſtorum quandoque fit de frigida cauſa
quandoque de calida. Jt̄e ſiue fia
de frigida cauſa ſiue de calida
quedam ſunt naturales quandoque inna
turales. Si ergo naturales in
poſſibile eſt eos curari. palliari tn̄
poſſunt uel minui uel reprimi. ⁊
ſūt quandoque accidentales. ⁊ quādo
fiunt a calore ſolis adurente et
ꝯtrahente ⁊ indurāte. quandoque ui na
ture expelluntur ad exteriora.
quandoque ex retentiōe menſtruorū.
Si ergo fiat in natura gn̄alis ē
regula q' nō debet apponi aliquod
locale uſquequo corpus ⁊ capud
mundificatum ſit. Si g̃ fiant
ex retentiōe menſtruorum. primo
apriatur ſaphena uena ſub ca
uilla pedis interi'. ⁊ tūc poſſūt
apponi localia. Contra g̃ hu'
infectiōes ſi fiant de frigida cā
primo fiat inunctio cum ſapo
ne gallico acuato ⁊ diſtēꝑato
cum ſuco malorum granatorum uel
macianorum ꝑcedente ſuffumiga
tione cum aqua decoctiōis abſi
thii. Si aūt de calida cauſa
ſit diſtemperetur amidū cū ace
to et farina fabarum. uel cū uino
malorum granatorum. et facta ſuf
fumigatione cum aqua decoc
tionis palee ordei. uel auene fi
at inunctio. Jtem in ſāguine
tepido uel calido galli. uel colū
be. uel leporis intinguatur bō
bax uel ſtuppa ⁊ faciei ſuꝑpōat̄.
Contra maculas ⁊ ꝑcas paſſi

ones. Itē tam in frigidis quā in
calidis passionib; .s. lentiginib;
ualet sanguis leporis. uł capo
nius. uł columbinus calidus sr
positus ut dictum est et dimit
tatur donec cadat per se. Itē cōt pā
nos post partum ualet tyriaca
distemperata cum suco feniculi. uł
uino et sup ponas illinita. Item
cōtra liuores factos ex casu uł
concussione. Accipe baccas lau
ri. et puluīga cum melle et deco
que. et facto emplastro tepidus
sup ponatur. Valet etiam cōtra
lentigines et pannos de frigida
causa. Item contra predcās cās
ualet ruptorium de cantaridib;
sub mento positis, uł fleboto
mia facta in sūmitate nasi. Va
let etiam uentosa posita in fon
tanella colli. De passioib; dencū.

Sequitur de passionib; dencium
quandoq; enī contigit q humo
res frigidi reumatigant ad den
tes per neruos. qnq; calidi et sicci
faciunt qnq; calidum et qnq;
frigidum dolorē. Vt tangit A
lexander. ibidē colliguntur hu
mores et faciunt apostema. et
dens licet sit durus apostema
tur sicut cerebrum qd est molle.
Itē si fiat dolor dencū a cerebro
superiores gingiue tument. Si
uero a stomacho inferiores. Itē
regula gnālis de quacūq; cau
sa sit apostema uł dolor corpo
re existente plectorico. partibus
conuenientib; fiat flebotomia de
cephalica. Si aūt nō sit corpus
plectoricum et sit de calida cau
sa. regula est ut apiatur uena
sub lingua. Si de causa frigida.
nō apiatur. s; fiat uentosa i fō

tanella colli. Itē q est una de reu
maticis causis debet intercipi re
uma. Itē si fiat de frigido humore
fiat gargarismus cum aqua decocti
onis urtice. et camedreos. uł uino.
et alliū tritū ligetur brachio ap
te patet. Itē regula in cā calida fi
at suffumigatio ore apto cum
aqua decoctionis rosarum. In frigi
da causa cum grano thuris po
sito sup carbones. Item communis
suffumigatio in utraq; causa.
cum semine iusquiami et porro
uł intercipiatur cum leui opi
ata. Contra calidam causam. fi
at inunctio ab exteriorib; cum
frigidis unguentis et mitigati
uis. Contra frigidam de calidis
et mitigatiuis. Itē contra calidā
fiant emplastra mitigatiua. Con
tra frigidam fiat emplastrum uel
inunctio de paulino. uł sacello
de sale torrefacto et fiat pluries.
Itē in frigido dolore inter om̄es
herbas usus origani p̄iudicat
quocūq; modo accipiatur. Vnde
in perforatiōe dencū ubi est put
to et dolor si stipes origani cōbusti
frequenter imponatur. tria fac.
desiccat saniē. dentē mundifi
cat. dolorem reprimit. Item
qnq; fiunt dentes mobiles ex de
bilitate uł relaxatione neruorum.
Contra qd ualet decoctio rosarū
psidie. et fol. rute. murte. et fre
quenter circa radicē dencū cū
lingua ducatur. Itē ubiq; fiat
loco psidie potest poni rafanus.
loco foliorum rute folia buxi. Itē
qnq; fit cancer in gingiuis. et
tunc ualet puluis factus de os
sibus dactilorum et psidia. et de ossib;
mirobolanorum citrinorum. Itē qnq;

fit excoriatio in lingua et in gin
giuis ul' palato ul' in labiis. et
tunc infundatur gumi arab.
in aqua rosacea et fiat cum ista
muscillagine inunctio. ul' pul
uis rosaz cum illa muscillagie
conficiatur et ungatur. Ad idez
facit inunctio cum melle rosa
ceo facta potenter. Jte loco gu
mi arabici ubiq; tiaz pot po
ni gumi cerasi ul' pruni. Jte i
hac excoriatione et in gingiuis
cancro ualz flebotomia de ue
na sub lingua. De squinancia.

Sequitur de passione spiritualiuz
et primo de squinancia. quando colera
uel sanguis ul' flegma quando
q; fluit ad disinon et colligitur
ibi ad apostema squinancie.
et quia huiusmodi apostema ci
to suffocat. Jt generalis regula
ut a principio fiat flebotomia
de uenis sub lingua que dicunt
ab alexandro fatigiados uene. q
hec flebotomia perfecta est cura
S; tamen quandoq; in tantu excur
tatur lingua q extrahi non pot.
nec fieri flebotomia. fiat ergo
de cephalica ul' apponant due
uentose parue inter collum et
fauces et radices auris. hec sunt
generales flebotomie que de
bent fieri partib; conuenientib;
Jte regula q in principio debet
fieri clistere mundificatiuuz
ul' suppositorium cottidie. Jte
alia regula q nichil actualit
frigidum debet apponi nec in
emplastris. nec in gargaris
matib;. Item in principio utē
dum est gargarismatib; rep
cussiuis. in medio maturatiuis
in fine mundificatiuis. Reper
cussiuum fiat cum dia moron q
fit de moris inmaturis distep
ato cum aqua decoctionis liquiri
cie et rosaz. liquiricia ei apponit
ad remouendum horribilitatez
motis humoribus maior fiat
fluxus. Maturatiuum fit cum
diamoron q fit ex moris ma
turis et dragant distemperatum
cum aqua decoctionis ficuum et uuaz
passaz et radic liquir. Mundifi
catiuum fiat cum lacte asini
no. ul' sero caprino. ul' cum co
latura furfuris tritici. istud eti
am apostema maturatur et rū
pit. eodem modo dico de empla
stris q sm diuersa tempora sunt
uarianda. Generalis regula q
non utendum est repercussiuis ab
exteriorib; ne materia repcuci
atur ad spiritualia. imo diuisiuis
et attractiuis. Ante tamen debet
apponi confortatiuum ul' paz pon
ticum ne nimis attrahatur de
materia. Jn principio apponatur
ergo hoc emplastrum de farina
tritici et suco apij et axungia por
cina ueteri. et de suco mente et
pol. ros. Jte in tempore medi
o apponatur emplm maturatiuu
q fit in pleuresi. et peripleum. hec
inferius. Jn fine aut ad rumpen
dum apostema et ad mundifi
candum. apponat emplm de fer
mento et sale et oleo. Jt ad rumpe
dum ipm et maturandum ut di
cit alexander. ualet dia celidoni
cum q fit de puluere yrundinum
combustoz et distemperato cum axun
gia porcina ueteri. et dicit dyal
celidon a celidonia. quia sucus
eius ut dicunt auctores iniec
tus in oculis yrundinum a pat

ul' matrie apit oculos. It' gene
talia que dicuntur in squina
cia locum habent in apostēate.
simile. melius tamen est ut
apponatur uentosa que est int'
collum et fauces. De reumatismo.

Sequitur de passione incesiua
spiritualiū. et horribili que sic
fit. primo ex reumatica causa.
fit tussis. et ex tussi fit emotho
ica. empima. ex qua ptisis. Ge
neralis est regula scd'm aucto
res q' in principio intercipiat'
reuma. Sz notandū qd' quāq:
fit de calida causa quāq: de frigi
da. Si fiat de calida cognoscitū
quia paciens sentit arsurā et
punctiones in capite. et oris ama
ritudinem. a calidis leditur. et
a frigidis iuuatur. Si aūt fiat d'
frigida sentit oris acetositatem
leditur a frigidis et iuuatur a ca
lidis. Si aūt fiat de calida primū
consilium est ut a partib; conue
nientib; fiat flebotomia. Si aūt
de frigida ponatur uentosa int'.
dico tamen q' utraq; cā
ualet uentosa. conferunt interci
piencia ergo fluxum. In frigi
da causa fiant ista. Accipe tria
grana thuris albi ad quātitatē
minoris ciceris. et de tercio in t'
ciū diem cum iacere dormitū trāsglutiat. It' accipe pineam recē
tem gummosam et decoquatur ī
aqua usq; ad sui resolutionem
coletur: colature addatur mel
et syrupetur. et de isto syrupo ac
cipe quantū testa oui capit. et
mane et sero da cum trib; parti
bus aque tepide. In causa cali
da intercipiatur cum syrupo d'
semine papaueris albi qui sic
fit. Semen quassetur et decoq̄t'
in aqua. coletur et colature ad
datur zuchar' et sirupetur: hoc aūt
syrupo utatur mane et sero. Vel
aliter. puluerizetur papauer al
bum et subtilissime triturizet'
et tūc conficiatur cum partib; trib;
syrupi rosacei et uiolacei. In fri
gida causa potest confici. Item
pillule cinoglosse ualent in utraq;
causa. et offeratur una ul' due ad
plus in septimana ad quātita
tem maioris ciceris. et teneatur
sub lingua donec tota resolua
tur. que sic fiunt. ℞. mirre. ʒ. vi.
thuris. ʒ. v. iusquiami. opij. ʒ.
iiij. radic' cinoglosse. ʒ. iiij. pul
uerizētur et conficiantur cū aq'
rosacea. Alie pill'e que potenter
operantur contra tussim de frigida
causa. et contra reuma capitis et
spiritualiū. ℞. opij. semē utri
usq; papaueris. et semē lactuce.
ana. ʒ. i. Castorei. ʒ. s. bdellij. cro
cus mandragore. ana. ʒ. iij. sto
racis. calamite. ʒ. iij. pulueri
zentur et conficiantur cū aqua
rosacea ul' melle. et formentur
pillule ad modū ciceris. detur
una contra predictas passionē
et teneatur sub lingua usq; q'
tota resoluatur. Itē dicūt auc
tores qd' debet fieri suffumiga
tio cū auripigmento. et tam intel
ligas ut fiat in sicco ul' extenu
ato. nō est concedendū. Si aūt
sit humidus ul' carnosus conce
dendū est. It' quāq: contigit q' ex
tussi precedente sequitur emo
thoica passio. tūc gn'alis est re
gula q' partib; conuenientibus
fiat flebotomia spial'. Syrupus
contra istam passionē sic fit. ext'

hatur sucus plantaginis et bulli
at ad ignem. et coletur et clarifice
tur sicut aqua et tunc admiscea
tur cuchar et syrupetur. in decoc
tione autem radix liquiricie. In
hoc casu autem potest offerri tube
a trociscata cum ptisana. Item
quandoque contingit ex emothoica
sequitur empima. et inde fit anhe
litus fetidus. et hoc est malum sig
et quasi incurabile. quandoque convertit
sputum saniosum. et tunc non fe
tet anhelitus. Generalis regula
est quod effundatur super carbones
et tunc si feteat cognosces esse ulcus
in pulmone. Piciatur super aquam
et si resideat aliquid in fundo ul
cus est in pulmone. Si autem su
pernatat sanus est pulmo. Item
quandoque contingit quod sputum sanum
admiscetur quandoque sanioso. et ex
admixtione sani sputi supna
tat saniosum. Sic ergo cogno
scas cum virga cornuli vel cuz
ficu ubi virga subtilissima diu
agitetur dividatur sputum. et si
aliquid est saniosum agitaci
one illa vel indigone petet fu
dum. Quandoque contingit quod ex empy
mate sequitur ptisis. ymo pul
mo bibit humiditatem. unde ex
tenuatur corpus et reducit per os de
eadem humiditate. Unde si ca
dat hec passio in flegmaticis vel
humidis potest extendi usque ad
xx. vel. xxx. annos. Si autem cadat
in colicis vel siccis parum durat
incurabilis est. In istis generaliter causis
scilicet emothoyca vel ptisi. dico quod in
sistendum est mundificativis
primo. deinde cauterizantibus.
Mundificativa sunt. scilicet garga
rismus factus cum sero capri

no cum aqua decoctionis sue li
quiricie. vel aqua decoctionis ordei
non excorticati cum aqua decoctionis
radicis liquiricie. Item generale
est secundum omnes auctores. Acci
pe cancros fluviales et decoque
sub cineribus donec solvantur. et
extrahantur carnes et decoquantur
in aqua cum ordeo excoriato. et
tunc exprimatur fortiter per pannum
inter duos baculos. et cum ista de
coctione fiat frequenter garga
rismus. et quandoque de ipso suco trans
glutiat. Ultimum consilium est quod
si corpus sit plectoricum et hu
midum quod fiat cauterium sub
furcella pectoris duobus digitis.
Item quandoque reumatizant humores
a cerebro ad inferiora et colligitur
apostema in capsula pulmonis
que dicitur peripleumonia. et tunc
sentitur dolor in pulmone et
pectore et inter spatulas aperte
opposita cum difficultate inspi
randi et respirandi et cum livente
urina. Quandoque reumatizant
humores inferius in dextro la
tere. et colliguntur ad pleusim. et
tunc multi decipiuntur medici
in discretione signorum pleuresis. et
apostematis epatis signa et se
parativa. hec sunt apostemata
epatis lunatum est sicut luna no
vella expressis cornibus inferius.
Item aliud signum distinctivum. epa
tici discolorantur et extenuantur. Item
tertium separativum magis tingitur
urina in epaticis quam in epi
lenticis. Item quartum separativum
sanguinolentas habent egestiones
empici. Item separativum in empicis san
guinea est urina. Item separativum.
empici magis sentiunt dolorem

inferius quam pleuretici. Itez
signa comunia sunt utrobiq; fe
bris adest continua ⁊ utrobiq; ⁊
sentitur dolor pungitiuus sub
tectio ypocondrio utrobique li
tter urina. Itē in pleuresi ⁊ piple
monia regula est generalis q̄d
partib; conuenientib; fiat fle
botomia p antypasi de quocūq;
humore fit ut dicunt auctores
si fiat de sanguine ⁊ tu intelligā
generaliter q̄ quolib; humore.
partib; conuenientib; fiat fle
botomia. Itē q̄nq; conuenit q̄d
pleuresis ⁊ piplōia fiūt cū flu
xu uentris. G. querit in passi
onario utrū in tali casu debeat
fieri flebotomia ⁊ istum insolu
tum delinquid. Dicit tam̄ alexā
der quod primo intercipiat̄ flux̄
⁊ postea fieri flebotomiā. ⁊ ego
dico q̄ si fiat flux̄ in nature ul̄
in sinthōatis partib; conuenientib
a principio ⁊ natura existēte for
ti fiat flebotomia. Itē alia reglā
q̄ nichil actualiter frigidū of
feratur. Tertia regula q̄ nichil
offeratur acetosum. Quarta re
gula q̄ nllm apponat̄ ppe rep
cussiuū ab exteriorib;. potest ⁊
tam̄ eum maturatiuis ⁊ mitiga
tiuis aliq̄d repcussiuū suauiter
poni ut dcm̄ est in squinanciā.
In statu ⁊ in augmento appōāt̄
mitigatiua ⁊ maturatiua. Itez
comune est hoc emplastrz q̄ fit.
Accipe radic̄ altee. fenugreci. se
mē lini. ficus siccas. dactilos.
uuas passas ⁊ farinā ordei. ⁊ de
coquantur in aqua. facta decocti
one terantur ⁊ misceant̄ cū axū
gia porcina ueteri ul̄ butiro. ⁊
ponat̄ sup locum pacientē. Al.

extrahatur sucus herbe malue ⁊
nasturcij aquatici equali pondē
⁊ tunc liquefiat axungia porciā
uetusta ⁊ admisceatur tercia pars
mellis dispumati. ⁊ admisceant̄
ista duo cum equali pondere suco
rū. ⁊ decoquatur insimul fere us;
ad cōsūptionē sucoz. ⁊ tūc admi
sce puluis de fenugreco ⁊ de semie
lini ⁊ farina tritici. ⁊ bn̄ incorpo
retur ad ignem cum spatula. et
fiat emplastrū ⁊ sup ponat̄. illd̄
speciale est in uera piplemonia
⁊ pleuresi. Nota q̄ si sit uera pleu
resis apponatur oleum uiolaceū
ul̄ rosaceū ad repressionē alioz.
Sequitur D̄ cardiaca passione:
de alia passione spūaliū que d̄r
cardiaca passio. que q̄nq; fit d̄ p
uata causa. q̄nq; de remota causa
sicut ex uicio colere acute ignite
existentis in ore stomachi. q̄nz
ex lumbricis existētib; in ore sto
machi. ⁊ habentib; rostra acuta
⁊ mordicantib; ⁊ pforantib; os
stomachi sicut quādoq; pforāt
intestina. Quoz causa dicetur
inferius. q̄nq; ex puuata fit. quā
doq; ex uentositate fit. und̄ sal
tus cordis a uentositate factus
⁊ dicit̄ cardiaca passio ab auctorib;.
Generalis regula est scdm̄ auc
torem ut offeratur diamuscum e
cui receptio est in libro stomachi
q̄ si non habeas offeratur diaci
minū ul̄ diacitoniten ul̄ diapen
ton. ⁊ si nō habes. accipe anisuz
quassatum ⁊ decoquas in aqua
in qua intingas pannū ul̄ la
nam sucidā. ⁊ exprime. ⁊ pone su
pra regionē cordis nō senciens
ordinatum motū imo tremorē.
Generalis regula est scdm̄ oēs

auctores q̄ purgetur hoc modo i
hoc casu. accipe ysopum. leuisti
cum. saturegiam. liquiric̄. rad̄.
suci eiusdē. radic̄ yreos. origanū
calamentū. prassium. decoquāt̄
omīa ista inmulsa. ⁊ cum istis fi
at gargarismus mane ⁊ sero. ⁊
de eadem decoctione tñsgluciat. ⁊
tunc purgetur cum iera acuata
cum radice liquiric̄ puluⁱꝫata
⁊ tūc fiat inunctio cum melle
rubeo dispumato sup̄ regionē
cordis. ⁊ tunc fiat de puluē sa
turegie ⁊ saluie sinapismū. Ali
a cardiaca dicitur cardiāca dyafo
retica que hȝt fieri ex forti calorē
cordis dissoluente ⁊ ꝯsumētē hu
miditatē spūaliū. ⁊ de ista freq̄
ter loquunt̄ auctores. Signa
istius cause sunt resolutio cor
dis in sudores ⁊ fumositates et
qñq; in extremis
cordis extenuatio
in sōpno uidet̄
quasi mortuū. Item qñq; hȝt fieri
in p̄cedenti continua. quādoq;
ex longa quartana. quādoq; ī
ex mateīa collecta circa spūaliā.
Si ex calore forti existente natā.
partib; couenientib; fiat fleboto
mia. ⁊ postea coleia mūdificet̄
cum leui colagogo. Si aūt fiat
cum febre illud nō est faciend̄.
Itē generalis regula sc̄dm omēs
auctores. q̄ in quacūq; causa
cardiacis fiat fricatio circa uo
las manuū ⁊ pedum. Itē alia
regula intinguatur bōbax uel
lana in aqua rosacea ⁊ appoāt̄
narib; ⁊ paciens ponatur ī lo
co frigido. Item dicūt auctores
q̄ debet fieri inunctio circa frō
tem ⁊ tympora licet nō sit ibi

causa morbi. frequenc̄ illa pars
consueuit ꝯcipere calorem ⁊ resol
ui in sudorem. Itē cum suco sola
tri fiat inunctio circa frontē et
tympora. ⁊ circa regionē epatis
⁊ cordis. Itē cum albumine oui
fiat inunctio ibidē. Itē fiat sy
napismus cum trib; generib;
sandaloꝝ ⁊ rosaꝝ. ⁊ de rasura ebo
ris. debent in hoc casu dari elec
tuaria que hñt ꝯfortare et spc
reparare sicut tria sandali et ro
sata nouella. Itē fiat synapis
mus spūal' qui fortiter op̄atur d̄
puluere cornu cerui cōbusti cū
equali mixtura pulūs sanda
loꝝ ⁊ rosaꝝ fc̄ā predicta p⁹ in
unctiōē cum albumine oui. In
utraq; causa potest dari rosata
nouella. tria sandali ⁊ dia mar
gariton que hñt confortarē spi
ritus ⁊ repare. De incubito.

Sequitur de alia passiōē que dr̄
incubit⁹. ⁊ alio nōīe phylates. hȝt
fieri qñq; ex sanguine qñq; ex
melācolia cōprimente cordis
sb̄stanciā. ⁊ uñ uidet̄ q̄ paciēs
suffocetur. ⁊ q̄ aliquis ad euꝫ
latenter accedat qui latenter
uelit eum suffocare. qñq; hȝt
fieri ex nimia repletiōē ciborū
⁊ potuū. qñq; ex inanitione. q̄
consumitur sp̄c p inanitionē.
quia idē facit plus q̄ min⁹. Flo.
q̄ dicit in passionario. G. Hec
est ualde p̄iculosa. quia multi
inde suffocantur subito in sōp
no. qñq; fit in uigiliis. ⁊ tunc
p̄iculosior est p̄iculo.
Si fiat de inanitione p modera
tam repletionē ciboꝝ ⁊ potuū
soluitur. Si aūt ex repletione
p moderatā sb̄tractōnē diete. ⁊

soluitur. Si aūt fiat de sanguine
regula est q fiat flebotomia de
cardiaca uel epatica. et tūc exhibea
tur leue emagogum. Si aūt fiat
de melācolia q frequent᷒ contigit
purgetur cum ieralogodion. et si
corpus sit plectoricum fiat flebo
tomia siue apponatur uentosa
inter spatulas. Nota q nichil
est qd melius purget cor et epar
quam limatura auri et argēti. Itē
regula ut exhibeant electuaria
aromatica. sicut diantos. dia se
ne. dia margaritō. gariofilatuz
magnū. et si diues est apponat
limatura auri et argenti. et post
electuariū de extoīs boraginis. o
gimi. et citri. Vnde boreaginatuz
ul' citroeatum tp̄r uindemiar̄ fac
tum potent̄ melācoliā destruit.
fit aūt sic. Accipe boragin̄. et cito
ci. ponit̄ in sacculo in medio do
lij uini modij cum folio pende
ti. Similit̄ fit de florib; boragis.
istum maniacū. melancolicuz
tristib;. et formidosū confert. lo
co ocimi ubiq; itaq; potest poni
asta regia. Itē regula. decoquat̄
malua. menta. absinthiū. thus.
folia ebuli. et sambuci in aqua. et
flores similiter cum illa aqua
fomentent̄ manus et pedes. Itē in
ungatur regio sp̄ualiū cū oleo
laurino. et nardino. muscato. et
mirtino. et tunc supponat̄ em
plastrū de galla et spodio et mas
ticis. et cōficiat̄ cum suco basilico
nis et aste regie. De passioīb; stoī.

Sequit̄ post passiones sp̄ualiuz
de passione nutritiuor. et primo
de passione stomachi. Et notād
q nō est aliquod mēbr q nō cō
paciatur stomacho. et specialiter
neruī et lacerti. et articuli. cuius ra
tio potest haberi augmentū. qm̄
quidam sunt qui in nocturnis
uariis horis ul' locis senciūt do
lorem et aggrauatione omūū m̄
bror sine causa notabili ul' na
turali. Vnde coguntur fricare
stomachū fortiter. et si p̄ueniāt
due ul' tres unctiōes soluit̄ ille
dolor uniūsal'. ex hoc patet tho
rica ei᷒ q dicit. G. in passionaīo
q podagricis confert uomitus
quia stomach᷒ ex colligācia ner
uor attrahit ab omib; mēbris.
Itē int̄ oīns passiones stomachi
primo agendū est de bolismo.

De bolismo et canino appetitu.

Bolismus est in saciabilis appetit᷒
qui ab alexandro dr̄ cinodorsa
i. caninus appetitus ul' canis
gula. quia in illo cibo gloriatur
canis ut uomat et reuitatur ad
prandiū. et ita isti tota die euo
munt̄ et appetūt. et fit bolism᷒ ut
dicit. G. qm̄ ex flegmate et melā
colia in ore stomachi existētib;.
et dicit alexand᷒ qd quīq; potest fi
ex caliditate quīq; ex siccitate. et
ego dico q quīq; fit ex lūbricis ex
istentib; in ore stomachi. et nu
trimentū accipientib; unde m̄
bror. q quīq; lūbricosi uidēt̄ ee
disenterici. quīq; litargici. quīq; et
frenetici. quīq; apopletici. quīq;
bolismi. que p̄pria signa inferi᷒
sepabūt. Itē regla. licet bolism᷒
plus comedat in una die quam
debēt i. g. l' 9. tam omīs bolis
mus attenuat̄ corpore. Itē omīs
bolism᷒ laborat antiropha ul' ca
thathropha. et inuisicē stomachi.
q stomach᷒ nō est capax tātor
cibor. Vn̄ expedit q expellat

pter quam illos qui laborant ex
calida causa uel lumbricis. in illis
enim sicut sumentur cibaria con
sumuntur humiditas cibariorum et po
tuum. unde pauce apparent superflu
itates notabiles. Si fiat ex lum
bricis eadem erit cura que in lumbri
cor. Si de causa calida eadem erit
causa cura que in epticorum et ptisico
rum. quandoque autem fit de frigidis humo
ribus. debet primo materia digeri.
digeritur materia cum dissolutiuis
electuariis. sicut dia calamento. dia
prassio et zuchario condito. et simili
bus. et inunguatur cum unguentis
calidis ab exterioribus. et purgetur
cum ierapigra uel ieralogodion
et singulis septimanis post pur
gationem offeratur tyriaca maior
cum uino decoctionis galange. Item alia
regula secundum omnes auctores. quod in
principio prandii debent offerri
frigida unctuosa ad prohibendum
appetitum. et ego concedo si melia
superhabundat. Sed si flegma non
concedo quia nimium remolliret os
stomachi. Item peccant quidam qui
concedunt exhibitionem carnis uac
cine assate. et casei assati. quia licet
ista grossiora longiori tempore mora
tur in stomacho tamen magis de
bilitant stomachum. unde augmentatur
digestio. Similiter dico quod peccant
qui exibent ea in fluxu uentris. quia
si diarrica. et disinterici. et lienterici.
subtilem dietam non possunt digerere.
multo minus grossam. unde de
bilitatur tamen stomachus ex grossa
dieta in sequenti die magis flu
it. Item aliquando est particulis bolisini
in quo non est tantus appetitus
sicut in sinodosa. Sed in horis cer
certis superueniunt magnus appetitus

et subito. Si tamen leui cibo rep
minitur. Si autem non offeratur cibus
deficit passio et sincopizat. In ta
li ergo bolismo dieta aliqua of
feratur uel aliquod electuarium confor
tatiuum cum paciens sentit pri
mos motus.

De anoresia siue fastidio.

Sequitur de fastidio
qui ab auctore. s. G. et alexandro
dicitur anoresia. dictum ab a. quod est
sine rorexis quod est appetitus. Re
gula est quod si hec passio cadat in
colericis uix aut numquam curatur.
Si in flegmatico cito curatur. Item
quandoque inde sequitur nausea. est et
uomitus in ponticositate stomachi
sicut in pirano aqua. Item quandoque fit
de causa calida. et tunc cum humo
ris uicio uel sine humoris uicio.
Si cum humoris uicio est aggra
uatio in ore stomachi. puncturis
et arsure. et oris amaritudo. sitis. et
fumosa eructuatione. Si fit ex
sola distemperancia. non adest ag
grauatio in ore stomachi. Sed a
lia signa adsunt. Si fit de fri
gida causa quandoque cum humoris
uitio quandoque sine. quia omnis hu
mor siue frigidus siue calidus
contrahit appetitus. fit autem liqui
dus si in ore stomachi existat. Si
Si uero cum humoris uicio ag
grauatio in ore stomachi. algor
et frigus in profundo. oris insipi
ditas. acetosa eructuatio. Si fi
at ex sola distemperancia non ad
est aggrauatio. Sed alia signa ma
nent. Item si fiat de causa calida
siue de frigida dum sit humor
in causa. Regula quod offert aqua
calida ad prouocandum uomitum
ut dicit alexander. Sicut aqua
lauat exteriora uasa. ita lauat

corpus humanū. Itē si fiat d' cau
sa calida ex sola distēperancia sine
humoris uicio confert potius aq̄
frigide. si fit cum humoris uici
o confert potius aque calide ut
sorbeatur cum tractu suaui. Itē
contra uomitū de calida causa
fiet iste sirupus. Rx. lancola
plantag. acedule. ros. mastic.
siruperur. Itē ualet electuarium
de suco rosar ad purgandū. Itē
confert flebotomia de epatica. Electu
aria frigida confortancia. Itē
ut dicit alexander. et uerum est. debz
fieri fomentatio sup os stoma
chi cum aceto tepido. Similit̄
ualet receptum p os in salsam
tis et sirupis. Si fiat de frigida
causa cum humoris uicio dige
ratur materia et purgetur cum
benedicta. Regula est q̄ singu
lis septimanis offeratur tyriaca
magna. Itē dicit alexand q̄ fiat
inunctio cum marciatō. et di
a marte deo belli. quia illud an
tidotum bellicosum est contra fri
gidas causas et apponatur scdm
alexandrum. Itē sirupus ceroc' q̄
sic fit in diebus canicularibus
radatur cum cultello ligneo illud
pingue q̄ est in cruribus ouium
et apponatur soli et desiccetur. et tc
malaxetur cum oleo et p̄t fiat ē
plastrum. ul' colligatur illud pigue
q̄ sup natat cum decoquatur
lana succida et soli exponatur. et
fiat emplastrum ut dcm est. plus
etiam ualet in opilatione sple
nis et epatis. renū. et uesice et ma
tric de frigida causa quā cōe itē
dia tarasecos ul' cerotū. Itē quandoq̄
fit fastidium ex debilitate stoma
chi q̄ cognoscitur p remotionem

aliorum signorum. Exhibenda sunt ergo
electuaria confortācia. et in cibis
apponatur puluis gariof. nuc. m.
et mente. siliter. et in salsamentis et
sirupis. Itē fiat emplastrum et ponat
sup os stomachi q̄ ualet in omi
fastidio. puluigetur mēta. et tose
et panis coctus ul' mica panis cocti
conficiatur equali pondere cum
uino aromatico. De singultu.

Sequit de singultu qui quandoq̄ fit
de repletione ciborum et potuū. quandoq̄
ex uentositate. quandoq̄ ex repletiōe
humorum. quandoq̄ ex repletione fu
mositatum. quandoq̄ ex inani
tione. Si fiat ex repletiōe ciborū
et potuū pruocetur uomitus ul' ster
nutatio. Si fiat ex uentositate
pruocetur sternutacio. Si fiat ex
humorum repletione. cognoscitur
quia indifferent fit ante pran
dium et post prandiū singultus
soluitur p purgationē. Si autē
fiat ex inanitiōe fiat inunctio l
cum oleo rosaceo ul' uiolaceo cir
ca collum et supremo spondili
usq̄ ad inferius spondile. grā
ofili in ore recepti soluit singul
tum et uisum clarificat. Si ex gs
so flegmate manus in aqua ca
lida teneantur et par aceti trāf
glutiat. De duricia stomachi.

Sequitur de duricia oris stomachi
apponenda sunt remollitiua cō
tra duriciem stomachi et aliorum
mēbrorum et confortācia. hoc ē ge
nerale. duricies stomachi fit ex
humoribus grossis et flegmate et
melancolia. Itē hoc preiudicat
caro dactilorum trita et sup posita
cum aliquantula axungia q̄
ad utrumq̄ opatur. Itē de qua
cumq̄ causa fiat cognoscitur p

exercitiū. p ieiuniū. p dietā p po
tum. p sollicitudinē. 7 similia p̄
cedencia. Si ergo fiat de causa ca
lida ul' de frigida. regula est q' p̄
mo remolliatur 7 postea purget
pax cum ierapigra ul' resoluat p
sudore. 7 iterum remolliatur 7 iteruz
purgetur. De extēsione stomaci.

Extensio stomachi quōq; fit ex uen
tositate quōq; ex humore. quōq;
ex calido quōq; ex frigido q̄ omnia
separantur p propria signa sicut
dictum est alibi. Si ergo sit de
melancolia digeratur matia cū
oximelle squillitico precedente
usu diantos. purgetur cū ieralo
godion. ul' cum benedicta. fiat
stupha cum herbis calidis. ut d'
rutha. absinthio. marrubio. et
cum istis herbis humectet corp'.
detur esdra ul' metridatū. purge
tur cum bndicta esulata cum sit
recens passio. Si uetus cum bn
dicta hermodactilor. fiat p̄dicta
stupha. detur ydrocopion cum ui
no decoctiōis cimini 7 ruthe. Ex
intensione stomachi que fit ex
frigiditate 7 melancolia. Vngat'
stomachus cum oleo laudanio
7 supponatur ysopū aciatū cuz
puluere ligni aloes. ul' emplm
q' fit ex filice 7 puluere apij. 7 se
mine petrosillini. carui. dauci. Vl'
unguentū fit ad idem ex suco fi
licis. absynthij. rute. preeunte
usu diacalamenti unctio fiat sb
ypocondrio. D' acetosa eructatiōe.

Sequitur de acetosa eructatiōe
in qua medici fere omēs decipiū
tur credentes ipam ēē de frigida
causa semp. s; quōq; fit a calidis
stomachi poros apientib;. vnd'
exspirant siue spaciositate stoma
chi. 7 ita fit indigestio 7 inaceto
sa 7 unctuosa eructatiōe. In h'
casu calida ledunt. vnde p frigi
das inuncciōes 7 elctuaria frigi
da debēt curari cum dia prunis
7 dia ceraseos. In hac causa regu
la est q' utatur dieta grossa et
frigida ad alterandū frigida gs
sa. ad opilandū poros stōachi.

Sequit' de amaricatione oris.
de alia passione in qua medici
decipiunt' que dr' oris amaīcatō
credentes ipām fieri de calidis.
7 colera semp. S; quōq; habet fiei
ex frigido humore resoluto in
fumū 7 condēpsato in amaram
uiscositatē circa linguam 7 pala
tum 7 dentes. sicut tu uides p li
gna uiridia que nō sūt amara
resoluūt' in fumū amar qui cō
dēpsatur in amaram fuliginē
ista amaricatio a frigidis auge
tur. uñ p calida 7 debet curari. A
maricatio horribilior est cum ea
fit ex colera que a causa calida ē
aliquid ponticitatis hr̄ admix
tum. Idē etiam potest uideri i
ictericiā nigra q' fit oris amaī
catio. licet fiat de frigida causa
7 hec 7 illa debet curari p calida.

Sequitur de hīidancia saliue.
de habundancia saliue in qua
similiter decipiuntur' medici ę
credentes fieri a solo flegmate.
S; quōq; fit a calore quā diu sub
trahitur nutrimentū. Calor' re
soluit humiditatē stomachi i
saliuā 7 aqueā naturā sicut ui
detur in lignis uiridib; et car
ne assata q' cognoscitur quia sa
liua est salsa 7 amara. 7 soluit'
p exhibitionē matie flegmati
ce. Si aūt fiat de flegmate aq'so

saliua est frigida insipida ul' a
cetosa. ⁊ tunc augetur p exibicio
nem diete frigide ⁊ magis fleg
matice. vnde plus leditur stoa
cho repleto quam inanito. De

colica passioe.

Sequitur de alia
passione stomachi que dr̃ colica
⁊ nõ dicit' quia semp fiat de colã
ut multi dicunt. s; quia fit in
cio stomachi ⁊ intestinorum. que
antiquit' dicebat' colice uel co
lericos ut dicit alexander. fit g°
qñq; ex colera qñq; ex flegma
te. qñq; ex frigido balneo. vnd
fit indigestio ⁊ humorum pturba
tio. vl' si aliquis dormiat uẽtre
discoopto ex repletione ciborum et
potuum inamicabiliũ ⁊ nõ d'le
tabiliũ. Ista g° passione multũ
pturbantur humores ⁊ spirit'
unde mltiplex fit expulsio per
uentrẽ ⁊ uomitũ. Regula ergo
generalis est si corpus sit debi
le q' nõ p medicinã augmẽtet'
uomitus ul' fluxus uentr̃s. Im
mo insistat cum electuariis cõ
fortatiuis. ut zuchar rosaceo.
cum diarodon abbatis ⁊ inunc
tionib; frigidis cum oleo rosa
ceo ⁊ balneis constrictiuis sic̃
in disinteria ⁊ hoc in causa cali
da. In frigida uero detur dian
tos ⁊ zinzib. ut alexander dicit.
⁊ hoc potiu potest admiscẽi. ter
cia pars nuclete ul' athanasie
ul' offeratur sucus mente sic̃
in calida causa. syrupus rosacẽ
⁊ balneum calidum cum mẽta
⁊ aliis herbis calidis ɔstrictis
Si aũt fortis sit natura in utr̃
q; causa, puocetur suauis uo
mitus cum mulsa ul' cũ aqua
tepida salsa apposito modico o
leo. ul' fiat suppositoriũ. ⁊ postea
fiat inunctio cum oleo rosaceo
in causa calida ul' unguento cali
do in frigida. ⁊ sup dormiat. uel
fiant predicta balnea si nõ febri
citat. It̃ inter omñs herbas que
ɔfortant stomachũ. specialr̃ est
menta ⁊ absynthiũ. unde dolo
rem stomachi in hac passione ĩ
ducit. quia ducunt hoiem ad
sincopim. datur eius sucus cũ
aqua calida in calida causa. In
frigida uõ cum uino tepido cali
do. It̃ no. q' in moderatis fluxib
uentris ⁊ subitaneis piculosũ
est dare aquam frigidam. Si ta
men alios potus frigidos fastidi
at ⁊ aquam frigidam ardenter
appetat dab tamẽ prius in par
ua quãtitate. ⁊ si conferat copio
sius dabis. Item in colico fluxu
in feruore tp̃is secure dabis aq̃
frigidã si non febricitet. It̃ licet
ypocras dicat frigidũ ⁊ mordax
uulñib; nocet. tamen dico q' in
disinteriis in feruore epatis et
in distempatis aqua frigida cõ
fert manifeste exhibita ⁊ est re
medium. Ad ultimũ tñ si nõ p
ista curatur dabis tyriacã pba
tam ut habetur in sui ɔmẽdaci
one omñz fluxuum uentr̃s infra
pñt. sic fit. Accipe farinã ordei
⁊ spodium ⁊ distempa cum albu
mine oui ⁊ suco mente ⁊ plan
taginis ⁊ fiat emplm ab ore
stomachi us; ad umbilica. ⁊ eodẽ
modo apponatur a parte oppo
sita posterius. It̃ ɔtra causam
frigidam puluerizetur spodiu;
cum farina tritici. ⁊ distẽperur
cum albumine oui ⁊ menta. ⁊
eodẽ modo apponatur ante et

cretio ut dictum est. De dissinteria

Sequitur de passione intestinorum et primo de dissinteria que est fluxus ventris a superioribus cum ab excoriatione intestinorum. et fit quandoque a superioribus intestinis. quandoque a medius. quandoque ab inferioribus intestinis. Iste ergo fluxus quandoque incipit a bono et terminatur in malum. quandoque econverso. Generalis regula est quod nec talis fluxus nec alius spontaneus est intercipiendum quousque tota materia sit educta vel pro maiori parte nisi summa superveniat debilitas. vel nimius furiosus fluxus. sicut in fluxu preter naturam violento et acuto. Item regula natura existente forti a principio fiat flebotomia. et sic paulatim extrahatur de sanguine et si non leditur vel iuvetur. fiat flebotomia iterum. Item alia regula partibus convenientibus in principio purgetur si corpus est pletoricum quia si noceatur medicus ad inveteratam disintiam. x. vel. xv. dierum spacio insistendum est constrictivis vel confortativis quia presumitur pro de perfecta evacuatione vel plusquam perfecta evacuatione. Item regula. primo insistendum est cum mundificativis. postea consolidativis. Item regula. non offeratur grossa dieta. eodem modo dico in lienteria et diarria. quia si subtilem non potest digerere. ergo multo magis nec grossam. Item alia regula. varia fercula debent apponi vel nova ut excitetur appetitus quia nichil magis timendum est in disinteria quam defectio appetitus. levis purgatio fiat sic a principio decoquantur viole. pruna. et coletur in colatura resolvatur medulla cassiefistule. et tamarindi. et iterum coletur et tunc admisceatur pulvis reubarbari vel mirobalanorum citrinorum. et in crastino offeratur. tertia die fiat balneum cum aqua decoctionis et exeunti a balneo offeratur requies cum equali mixtura athanasie et triacle.

Mundificativa sunt hec. serum caprinum cum aqua decoctionis ordi non excoriati cum admixtione mellis rubei dispumati. melius est zuchar. Similiter decoctio lentium cum melle et fenugreco.

Consolidativa sunt hec. repleatur turtur vel perdix cera virginea. et sua decoctione offeratur. Item vitella ovorum dura et aceto infusa offerantur. Item fiat de plantagine et sepo yrcino. Item ostree cocta cum testis suis offerantur. Similiter contra vitium spiritualium ad mundificationem et cicatrizationem. Item in hoc casu multum valet. mastix. gummi arabicum usta et pulverizata et data in cibo et potu. Et nota quod constrictiva non debet apponi nisi prius mundificentur intestina. Item fiat suffumigatio per embotum cum anguilla paludosa super prunas. Clisterizentur intestina inferiora per clistere factum de sepo yrcino collecto circa renes lique facto. et addatur de oleo rosaceo ne nimis cito condempsetur. Item fiat aliud de dragaganto cum albumine ovi et lacte mulieris et ptisano. Item in disinteria quandoque fit fluxus sanguinis per os in tali casu valet succus plantaginis cum pusca et mirtus et inectus. Item nota quod

fatu cum aceto cocta solutionem ue
tris. et desinteriis singulare re
medium est. Item si fuerit reumati
ca dissintia offeratur aqua plu
uialis tepida in calido tempore fri
gida. Item contra intestinorum arsuram
in dissinteria ualet oleum rosa
ceum. serapion ysopum recens quod prae
iudicat inter omnes alias pingue
dines. musillago draganti. ptisa
num ordei bene decocti. aqua spis
sa decoctionis lini. Similiter ua
let radix malue et radix altee. Item
si nec sic curari potest offeratur
tyriaca maior in frigida causa
tantum. uel tirasisci fastidiani
sed tamen non debet dari nisi in de
speratione. quoniam scilicet desperamus de uita.
Item si fluat sanguis per os in dissinte
ria offeratur sucus plantaginis
cum pusca. De dissintia epatica.

Sequitur de passione alia que dicitur
dissintia epatica. quia sicut in il
la fluit sanguis per interiora in
dissinteria uera ita in hac passi
one. Sed quia non excoriantur in
testina ideo dicitur epatica. fit ergo
quandoque tribus modis. ex repletione
nimia et sanguinis eius super
habundancia quod cognoscitur per cor
poris ruborem et uenarum repletionem
et inflationem. quandoque ex mutillatione
membrorum. quandoque ex inanitione mem
brorum quod uisu potest percipi. quandoque
ex debilitate uirtutis contemptiue
epatis et uigore expulsiue. sepa
ratur epatica dissinteria a uera.
quia cum impetu et subito exit
sanguis in multa quantitate
et purus sicut a uena in exitu.
non est aliquis dolor intestino
rum. nec autem torcio et lucidam
interpolationem habent. dolor sub

dextro ypocondrio sentitur et arsu
ram in intestinis. In dissinteria
uera aliquid extrahatur de sangui
ne de qualibet assellatione non tamen
puro. in assellatione dolor sentitur
et arsura in intestinis. Generalis
ergo regula est quod si fiat ex san
guinis habundancia uel ex mu
tillatione alius partis quod fiat fle
botomia de epatica. Alia regula
offeratur dieta tenuis. Item utatur
terre nascentibus herbis et fructibus
que generant parum de sanguine. Item
abstineat ab omnibus multum
sanguinem generantibus sicut ca
ro porcina. et recenti. gallin. edu
lina et similibus. Abstineat a multo
sompno et balneo aque dulcis et ni
mia quiete. Item terre nascentibus
fruatur. scilicet atriplicibus sicut in labo
re et uigiliis. In tali casu expedit
coitus frequens quod est de consilio
physicali. Si autem fiat de muti
latione membrorum singulis mensibus
fiat flebotomia de uena epatica.
Si ex uitio uirtutis retentiue. ergo
offerantur confortancia et consoli
dancia et incipiencia fluxum. Of
feratur ergo zuccharum rosaceum mane
et sero. et meridie consolidancia. ta
men melius est ut offeratur cum
quarta parte diagodion uel dian
tos. et sequatur syrupus uiolaceus
uel mirtillinus. uel fiat iste syrupus
qui plus operatur. accipe rosas.
sandalos et aliquantulum spodii. mir
te. sumac. et menta. decoquatur in
aqua et fiat syrupus. Item accipe ro
sas. sandalos. uiolas. et aliquantulum
de spodio puluerizetur et admisce
atur cum equali mixtura fari
ne ordei. conficiatur cum aqua rosacea
et cum suco mente et fiat emplastrum.

ꝛ fiat inunctio cum oleo rosaceo
cum quo distemperetur cāphora.
ꝛ sup ponatur emplm̄. De lien

Sequitur de passione que teriā.
dr̄ lienteria alienatio qđ est le
ne quia inde leniuntur intesti
na. fiat aūt qñq; ex apostēate
stomachi ad quem descendunt
cibaria indigesta. fit tantus do
lor circa locum illum. s. excōria
tionis qꝛ statim indigesta d'po
nuntur. ꝛ ita fit lienteria. Itez
quandoq; fit cum excoriatione
stomachi ꝛ intestinoꝝ. vñ ex q°
cibaria cruda venerīt ad locum
excoriationis. pungūt ꝛ mōdi
cant. ꝛ ita deponuntur cibaria
ꝛ indigā. ꝛ fit lienteria. quādoq;
fit ex precedente disinteriā. et
tunc fit villoꝝ abrasio. ꝛ post ci
catricationē. vñ fit lienteria. ⁊
Qñ ex humore lubricante vil
los stomachi ꝛ intestinoꝝ. vnđ
cibaria indigesta eiciunt̄ ꝛ fit
lienteria. Quādoq; ex debilita
te virtutis retentiue ꝛ ñ possē
retineri. unde eiciunt̄ indigā
ꝛ fit lienteria. Si ex apāte fit
cognoscitur p dolorē intollera
bilē ani. qui sentitur ex quo ci
baria cōprimūt apostema. ꝛ p
febrem acutā. si ex p̄cedēte di
sinteria p precedentē sanguīs
eductionē. Si ex excoriatione
cognoscitur p incturas ꝛ arsu
ras ꝛ guttas sanguinis educta
cum egestionib;. Si ex hūore
lubricante. cognoscitur qꝛ mu
scillaginose supfluitates ꝛ fleg
matice cum egestionib; expel
luntur. Si de flegmate cogno
scitur quia adest continua oxi
remia quocūq; incipiat decli
nare. Si de colera cognoscit̄ qꝛ
colerice supfluitates cum eges
tionib; expelluntur. nec adest
acetosa eructuatio donec egri
tudo incipiat declinare. nec fleg
matica nec colerica supfluitā
expellitur cum egestionib; co
gnoscitur p exclusionē alioꝝ
signoꝝ. ꝛ multū extenuatur cor
pus ꝛ debilitatur. Itē quādoq; ut
dicit. G. fit ab umbilico supiꝰ
ꝛ tūc soluitur p medicinā sup
dictam sūptam p inferiora. Si
fiat in mediis intestinis deb;
solui p medicinā datam p os ꝛ
clistere. Si ex apostemate āt
curetur ut apostema stomachi
vl' sicut habetur in apostema
te maticis. Si ex p̄ eunti disi
teria incurabilis est. Si ex exco
riatōe intestinoꝝ curetur ut p̄
dicta disinteria. Si ex fleg
matica humiditate purgetur
cum. ℥. s. diacitoniten acuati
cum. ʒ. iij. mirobolañ kebul.
ꝛ fiat balneum cum herb cali
dis constrictiuis. sicut iacea ni
gra. vl' esula. vl' enusca. tassi
barbassi. rosa canina. menta.
Exeunti a balneo offerat̄ micle
te. athanasia cum aqua decocti
onis mente. fiat inunctio ab
ore stomachi usq; ad umbilica cū
melle dispumato. ꝛ sinapicet̄
cum puluere thuris. mastic. ꝛ
mente. vl' distemperetur cū tyri
aca. cum menta. ꝛ fiat inūctio
ante ꝛ retro. Si aūt fiat d' ca
lida causa. purgetur cū. ℥. s. ꝛ
diaggr. frigidi acuati cū. ʒ. iij.
mirobolanoꝝ citrinoꝝ. Tercia die
fiat balneū de rosis. plā. resta ꝛ
bouis. Exeunti a balneo offāt

requies cum equali mixtura mi
clete. fiat inunctio ab umbilico
usq; ad inguina cum albumine o
ui. Si inapicetur cum puluere
rosar. farina fabe. ante et retro. Item
in utraq; causa ualet tyriaca cum
suco mente et trocisci arsenici. Item
et trocisci quatuor magistrorum. ua
lent in utraq; causa. Sed in desperatione
tione. uel puluis de spongia uel
pomice marina combustis in cau
sa calida ualet cum aqua rosacea
valet in frigida cum suco mente
conficiatur. uel fiat fomentatio
usque ad genua cum aqua decoc
tionis cameleontis radices. et fricen
tur uole pedum. post fomentationem
detur miclete uel athanasia. ua
let in utraq; causa. De colica passione.

Sequitur de colica passione.

Dicitur colica a colon quod est grossum
et sub umbilico positum. fit autem
quandoq; ex apostemate illius
intestini. et recognoscitur per formam
apostematis quod uisu comprehenditur.
Quandoq; fit ex lumbricis. et cognos
citur per excitationem lumbricorum per os
et per nares et per uentrem. Quandoq;
fit ex humore flegmatico collec
to in illo intestino cum grossa
uentositate quod cognoscitur per
aggrauationem membri et algorem
in profundo. uel per eductionem et per
retentionem superfluitatum flegma
ticarum. quandoq; fit ex colera habun
dante desiccante humorem inte
stinorum. unde superfluitates non pos
sunt exire fit colica passi
o et cognoscitur per puncturas et ar
suras. et superfluitates colicas. Quandoq;
ex grossa uentositate existente
in intestinis. Si ergo fit ex apo
stemate curetur ut apostema
stomachi et matricis ut dicetur in
ferius. Si ex lumbricis eadem est quam
et lumbricorum. Si ex humore ge
neralis regula est quod in utraq; causa
fiat clistere. Alia regula in utraq;
causa debet fieri balneum. Alia re
gula ualet uentosa et uesica enea.
Alia regula. alio modo operandum
est in tempore interpolationis. alio
modo in accessionis tempore. In acces
sione igitur de calida causa fiat clis
tere sic. decoquatur malua. absin
thium. brancha ursina in aqua. co
lentur. colature admisceatur f
furfur tritici et fricetur. et iterum
colature admisceatur oleum uiol.
ʒ. i. sal gemme. ʒ. i. electuarium de su
co rosarum. ʒ. ß. et illud totum ad
pondus libre unius. iniciatur
per clistere. Si uero non soluatur
ponatur in balneo. Si nec per bal
neum forti uirtute. fiat fle
botomia de epatica. Regula est
quod in omni causa calida confert.
In frigida nocet. Alia regula. narcotica
cotica conferunt in calida causa
in frigida nocent. Item decoquatur
anisum tritum in oleo uiolaceo
et suco sempiuiue usq; ad consump
tionem suci. coletur et cum illo
fiat inunctio. Si autem fit de fri
gida causa decoquatur ruta. absin
thium. calamentum. In aqua cola
ture admisceatur mellis. ʒ. ij.
sal gemme. ʒ. i. benedicte. lib. ß. ini
ciatur totum ad pondus libre unius.
Vel impleatur sacculus cimino et
furfure decoquatur in partibus
tribus olei. et quarta suci rute co
quatur ad consumptionem suci. tunc
exprimatur oleum a sacculo. et
tunc iniciatur per clistere cum ui
no uel detur tyriaca maior cum

uino decoctiois mente simulter
dyathemato. It contra colicam
passionem de frigida causa et de
lumbricis. Accipe forte acetum
fermentu oleum et mel. et misce
simul. postea pone mediam libram
foliorum centauree et fac emplastru
et pone supra locum pacientem
facta prius inunctione cum oleo
laurino. It coque in uino albo
anisum ciminu. et postea filtru
in eo intingue et pone supra lo
cum. It offeratur tyriaca ma
gna cum uino decoctiois rute.
ul tyriaca dyatesseron. It forte a
cetum et mel uetustum et axun
gia decoquatur donec incipiat in
spissari. et tunc intinguatur filtru
rubeu ul lana succidam et calidu
sup ponatur repleta aqua calida
ponatur contra calida cam. Ite ue
sica enea repleto suco rute tepi
do. ul aqua decoctiois anisi. cimi
ni. et similiu. supponatur. ul aq
tepida ualet contra colica. Ista di
cuntur fieri in accessione. in luci
da aut interpolatoe. purgetur
calida colica cum electuario de su
co rosar. In frigida cum bndicta
ualet tamen in utraq passione
plenus saccus milij et auene. ul
ordei cocti scdm omis auctores.
It in utraq causa ualet inunctio
cum stercore lupino et oleo ul la
urino. Si aut fiat de uentositate
post purgatione in causa calida
cum humoris uicio localia appo
nantur in hac causa. It in utraq
causa in tepore interpolatiois
ualent pillule ante cibu balsa
mite. et debet de. xv. i. xv. diebus
uti. et da ad pondus. ʒ. ij. ul ʒ. ij.
De yliaca passione. iiiiiii.

Sequitur de yliaca passione q sic
appellatur ab auctoribus. et dicitur
ab yleon intestino gracili et sub
tili et ualde sensibili. unde ppter sen
sibilitate sua fit dolor intollera
bilis. unde in primo ul in secundo
die interficit. Unde a G. in pass.
dicitur una de pacutis. In hac
ergo passione dolor sentitur in p
fundo. magis inferius qua in
colica passione. fit aut ex eisdem
causis quibus colica. et preterea
fit ex lapide existente in collo
uesice. unde coprimitur yleon
ita qd non possunt exire supflu
itates et infra fit extensio illius
partis et dolor yliacus. Generalis
ergo regula est qd ea que soluut
colicam passione soluunt ylia
cam. Illius que fit in collo uesi
ce opilatio eadem est cura que et
colli uesice. Contra yliacam et colica
de grosso flegmate ul lubricis.
Accipe frumentu. oleum. mel.
et acetum. florem centonice uel
centauree incorporetur. et facta
inunctioe cum oleo laurino ca
taplasmetur. De tenasmon.

Sequitur de tenasmon qui dicitur
difficultas egerendi cum maxi
mo conamine. que quandoq
fit ex medicina scamoneata ni
mis uiolenta ul ex eufrobiata.
quandoq ex calido humore ul
colico. ex medicina nimis ignita
fumus ignitus resoluitur qui p
ueniens ad caput longaonis ner
uos ibi mordicat. unde uidetur
longaoni qd habeat multa ex
pellere et non hit intestino. et ita
fit tenasmon qd cognoscitur p ea
que me recipit de calido humore
hit fieri mordicatio i longaone.

Unde videtur quod multum habeat expellere cum nichil habeat et ita fit tenasmon. Quod cognoscitur per mordicationes et arsuras. quia autem et aliquid colericum expellit cum guttis sanguinis habet fieri a frigidis humoribus qui ponderositate sua aggrauat longaonem. Unde videtur quod habeat expellere cum nichil habeat. et ita fit tenasmon. quod cognoscitur per aggrauationem illius partis per frigus et algorem. et quia ante aliquid flegmaticum expellit per guttas sanguinis. Si fiat ex medicina fiat balneum usque ad umbilicum cum aqua decoctionis furfuris tritici. et statim soluitur. Si autem fiat ex causa calida purgetur cum clisteri. vel per predictum coagulum. et tunc fiat balneum aque dulcis. exeunti a balneo offeratur rubea trociscata vel tyriaca. vel requies. Sequenti die vel tercia fiat flebotomia de saphena exterius sub cauilla pedis interius. Si fiat de frigido humore purgetur cum clisteri ydragogo qui sic fit. Accipe succum absinthij et olei uiolacei. ʒ. iij. et iunge per clistere ydragogum quod supius dictum est. et tunc fiat balneum. Exeunti a balneo detur aurea alexandrina. sequenti die apiatur similiter uena exterior s. saphena que ualet similiter contra sciaticam passionem. contra inueteratas emorroidas et nefresim et passionem spine. Item locale in quo conueniunt omnes auctores. calefiant asseres pinee donec resoluatur gumma. et super illas calefactas sedeat paciens vel iaceat. vel impleatur sacculus furfure tritici et decoquatur in aqua. et repleatur et super sedeat paciens si de calida causa. Si de frigida decoque in uino.

De exitu longaonis.

Sequitur de longaonis exitu vel ani. Exit ergo quandoque longaon ex flegmatico humore lubricante. deprimente et aggrauante ipsum. quandoque ex sessione in frigido loco. Regula generalis est secundum omnes auctores quod purgetur utraque   cum clisteri ydragogo. et fiat ei flebotomia de saphena exteriore. licet ad hoc multa conueniant   illud tamen citissimum est. fomentetur longaon cum alliata clara et tepidum. et tunc synapigetur cum puluere cornu cerui usti. et pinee combuste. thuris. et mastic. et solum ualet contra exitum longaonis. immo contra exitum matricis. Aliud. Accipe cornu cerui et combure. et accipe folia lauri. et mirtam equali pondere et tere et diffunde per uinum ad pondus duorum denariorum combure et postea synapiza longaonem et matricem. Si autem fiat ex supsessione frigidi loci. fiat idem locale. Unde etiam fiat fumigatio spice. vel gumma et thure positis super carbones que ualet in aliis predictis causis et tenasmon. Item ad tenasmon regula est que sicut in fluxu uentris non fit strictio nisi precesserit per clistere mundificatio. ita in tenasmon quam diu exierit muscillagines non fiat constrictio. Alia regula. s. frigiditas aeris ledit tenasmon quam diu fuerit musillagines non fiat constrictio de utraque causa. Unde primo debent fieri sacellationes de ordeo vel auena tepide supra uentrem. et pecteneon. et pectinem. et lumbos. renes. et

naris. ut senciat calidum ingredi
actuale ad profundum. Item prepa
rentur iniectiones ad mitigan
dum. suauis est iniectio. mel
et lac tepidum quod indifferenter
purgat coleram et melancoliam et
flegma. Item similiter cum aqua
decoctionis lenticum et melle di
spumato. et factis iniectionibus
statim apponantur predicte as
sellationes. uel aliquid obfuerit
in partibus illis calorem preter
predictas causas. fit tenasmon
ex uentositate grossa querente
exitum per inferiora. cuius cura
est uentositatis extinctio. quandoque
habet fieri ex superfluitatibus desic
catis in piteneo gracili intestino.
cuius cura est per molles iniectio
nes et inunctiones unctuosas.
Quandoque habet fieri ex materia emoroi
darum. de quibus dicendum est. De e-

Emorroides dicuntur morroidibus.
quandoque rami   uene qui termi
nantur in longaone. quandoque dicitur
passio illius uene et dicitur abemas.
quod est sanguis et roys. quod est fluxus
sanguinis. Talis ergo fluxus quandoque
quandoque est naturalis. quandoque
non naturalis. naturalis ut fluxus
menstruorum in mulieribus. Unde si
cut mulieres singulis mensibus
menstruantur. ita quidam mas
culi singulis mensibus paciuntur
emoroidas. quidam in quatuor
temporibus anni quidam semel in anno.
Iste fluxus non debet restringi quia
sic mundatur corpus a multis su
perfluitatibus. Quandoque fiunt innatu
rales quia nimis fluunt uel ni
mis retinentur. uel quia inflantur.
In istis ergo causis partibus con
uenientibus fiat flebotomia de
epatica dextri brachii. Regula
est quod partibus conuenientibus
fiat purgatio per medicinam con
pressiuam. alia regula est non
detur scamoneata medicina. et
euforbiata si nimis fluant. Item
regula. quod quicquid aperit menstru
a aperit emoroidas. si autem fiat
ex nimio fluxu purgetur cum
decoctione mirobolanorum keblorum.
Si de calida uel frigida causa. cum de
coctione mirobolanorum citrinorum. Se
quenti die uel tertia fiat balne
um de constrictiuis herbis. sicut
manifestabitur in fluxu men
struorum. et tunc offeratur tyriaca
magna cum opiato acuto cum
sanguine draconis. Sequenti
die apiatur saphena exterius
sub cauilla pedis. fiant encaus
mata. suffumigationes. et sup
positoria. et alia localia que in men
struorum fluxu dicuntur. Item teratur
mille folium cum uino tepido
et extrahatur sucus et offeratur tepi
dus mane et sero. Similiter ipsa
herba trita et melle cocta catapla
mata ualet. Si autem preter modum
retineatur purgetur cum decoctione
predicta et fiat aperitiuum balneum
sicut in retentione menstruorum
dicetur. Exeunti a balneo offeratur
trifera magna sine opio acuata
cum mirra et nigella. et omnia loca
lia fiant que dicentur in retentione
menstruorum. Si autem inflate sunt
accipe pannum blauum et cornu por
cinum si masculus est. si femi
na caprinum. uel psidia combu
ratur in equali pondere. et facta
lauatura cum urina pacientis
superaspergatur puluis iste in una
nocte potenter desiccat emoroi

das. Aliud eque potens. Accipe
pulverem spice combuste et fac eodem
modo. Item porri decocti vel combusti cum
sepo yrcino pistati et cataplasmati
valet emorroidibus. Item aliud quod de
siccat et aperit emorroidas. Accipe
origanum. calamentum. lavendula.
et sal nitrum decoquatur in
aqua et paciens sedens super sellam
perforatam fumum accipiat per infe
riora. Item accipe mirtam et folia lau
ri. et cornu cervinum. et facta lava
tura cum urina super aspergatur pul
vis predictus. hoc etiam valet contra
exitum longaonis. De lumbricis.

Sequitur de lumbricis. Nota quod
lumbrici quandoque vident maniaci.
quandoque frenetici. quandoque yliaci.
quandoque cadunt ut epilentici ve
lud in suffocatione matricis.
Quando vident frenetici. ista signa
communia sunt: separata sunt ista.
pruritus labiorum et narium. oris fe
tor. gracilatio vocis et aggravatio
stridor dencium. in sompno surgunt
quasi maniaci. dolor stomachi.
intestinorum torcio. aliquando fasti
dium. aliquando intollerabilem
appetitum paciuntur. adest vomi
tus quandoque per os. quandoque per nares.
vivos educunt lumbricos. mor
dicatio et punctio stomachi spe
cialiter et substancialiter ante pran
dium quandoque guttas sanguinis
educunt ex excoriatione intesti
norum. quandoque superfluitas per
digestionis carnosa est. faciei pal
lor adest et totius corporis exte
nuatio. Prima cura est ut ci
bentur lumbrici mane. ne si sub
traheretur lumbricis nutrimentum
converterent se ad intestina corro
denda. et ea excoriarent et perfora
rent. unde dico cum habeant rostra
acuta perforant stomachum et veniunt
ad cor. et inducunt subitam suffoca
cionem. Alia regula. primo debent
mortificari cum amaris que no
ceant lumbricos quibus addantur
dulcia ut sub specie dulcedinis
amaritudo extrahatur que sic ca
mortificationis. Item alia regula quod
mortificatis lumbricis detur me
dicina laxativa per inferiora vel
superiora. quia si manent post mor
tificationem possent inducere coli
cam vel yliacam passionem vel sciati
cam vel alia sinthomata. licet
multa fiant experimenta ad lum
bricos interficiendos. Ista sunt specialia
cornu cervi ustum cum aqua
salsa apponatur aliquid de mel
le. vel pulverizetur centauree
flos vel centonice vel cum vitellis
ovorum et per farina tritici et hoc pulvere
fiant zebule vel crispelle et offera
tur bis in septimana ieiuno sto
macho vel sucus persicarie cum lac
te caprino. Item paritaria idem operatur
cum lacte caprino. et sucus mente
facit idem cum eodem. Item ab exterio
ribus fiant inunctiones cum felle
taurino et suco centauree. et post
admisceri sucus ebuli vel sabu
ci supra regionem stomachi et in
testinorum. et illud mortificat lumbri
cos et mortificatos expellit. Item
nasturcium aquaticum quassetur
parum et decoquatur in patella sine
aliquo liquore et cataplasmetur
inde intestina. mortificatis autem
lumbricis in intestinis et non expul
sis offeratur iera pigra vel ierralo
godion. vel fiat clistere cum aqua
decoctionis violarum. nucleorum persi
corum. cerasorum. vel aqua decoctionis

nue cortic. Ista enim clisteria mortificant lumbricos et mortificatos expellunt. De passionibus epatis

Sequitur de passionibus epatis. cum autem epar subiaceat multis passionibus. prima est distemperantia eius. sed quandoque distemperatur in caliditate. quandoque in frigiditate. quandoque cum humoris uicio. quandoque sine humoris uicio. Calida causa sine humoris uicio cognoscitur per arsuras et punctiones sub dextro ypocondrio per siccitatem lingue et palati. per sitim continuam. et per coloratam urinam et tenuem. Si autem sit cum humoris uicio. quandoque cum oppilatione quandoque sine. quandoque in principio opplexionis. quandoque in fine. quandoque in confirmata oppilatione. sive sit in principio siue in fine. maiorem dolorem sentit post prandium quam ante. et aggrauatione furculae et mouentur nec cessant a pulsatione ab asellis usque ad ylia. Sed in principio apparet urina mediocriter tenuis. In confirmata oppilatione quandoque apparet tenuis expressa tenuitate. Si autem sit cum humoris uicio et sine oppilatione eadem sunt signa que in calefactione epatis sine humoris uicio. nisi quod urina apparet mediocriter tenuis uel mediocris. et aggrauatio sentitur sub dextro ypocondrio. citrinescunt oculi multum. et cito ycterica. uel cito fit ictericus. Si autem sit de frigida causa sine humoris uicio cognoscitur per frigus et algorem quem senciunt sub dextro ypocondrio. et facies subtincta per pallidum colorem [illegible] corporis et faciei per urinam tenuem et discoloratam. Si autem [illegible] cum humore. quandoque cum o[illegible]tione fit quandoque sine. Si sine oppilatione non preter predicta signa que dicta sunt aggrauatio dextri ypocondrii et facies [illegible] secunda. urina discolorata et mediocriter tenuis. Si fiat cum oppilatione quandoque in principio preter predicta signa adest plus sacio furculorum. urina mediocriter tenuis. uel mediocris in confirmata oppilatione. urina quandoque tenuis expressa. apparet in principio. et in fine maior est aggrauatio post prandium quam ante.

Si autem fiat de calida causa purgetur materia cum oxizachara si sit cum humoris uicio si de humore. cum colagogo dicitur. in [illegible] si sit cum oppilatione siue non. contra emoptoicam uel calefactionem epatis non debet dari medicina scamoneata. et tu distinguas in recenti causa uel inueterata. Si inueterata sit passio de ratione potest dari electuarium de succo rosarum uel oximel ut fortius operetur. Tercia die fiat balneum de herbis frigidis. Exeunti a balneo offeratur requies. sequenti die fiat flebotomia de saluatella de dextra manu. et fiat inunctio supra regionem epatis cum oleo uiolaceo uel popul. Item fiat inunctio cum albumine oui. et sinapizetur cum puluere floris nenufaris. locus siccus preiudicat in calefactione epatis. uel fiat syrupus de endiuia. scolopendria. sandali. spica nardi. quo utatur mane

7 sero. post usum electuarij diap
nis vl' trifere sarracenice. simplicis
7 fiat puluis de sanda[illegible]l' rasu
ra eboris. spodij. spice nardi. pl'
uerizentur omnia ista 7 adiquiscantur
cum equali mixture zucare. 7 h
puluere utatur singulis diebu
ad pondus quinque denariorum. fiat
emplastrum comune de sand. al'
alb. 7 rub. 7 farina ordei. 7 mam
solatri. ros. coralli al. 7 ru. 7 sup
pone. Si sit sine humoris uitio
hec eadem localia fiant. Si de
frigida causa digeratur mate
ria cum oximelle purgetur cum
yerapigra que magis confortati
ca epati inter ceteras medicinas
tercia die fiat balneum de herbis
calidis diureticis. exeunti a bal
neo offeratur aurea alexandrina
sine opio. quia in omni opilaci
one epatis. splenis. uesice. re
num 7 matricis. 7 artetica inue
terata melius detur opiata. se
quenti die apriatur saphena sub
cauilla pedis dextri interius. Re
gula est. quod in omni opilatione
splenis 7 epatis de frigida causa uel
distemperata uitio epatis de frigidis
humoribus. in apostemate de fri
gida causa vl' in quartana uera
melius est ut apriatur saphena
quam saluatella. In calidis cau
sis econuerso. quia calidi 7 hu. de
scendunt 7 ascendunt. facilius
postea fiat inunctio cum oleo
laurino. 7 tunc supponatur em
plastrum istud. Accipe sucum men
te. absinthij. abrotani. ana. pl'
uerizentur semina feniculi. petro
sellini. apij. carui. dauci. spagi
cum predictis sucis distemperetur 7
puluis. fiat emplastrum 7 supponatur.

Item offeratur diacalamentum. 7 postea
syrupus de calamento. vl' syrupus
de absinthio quod ualet in utraque
causa. Item ysopum coctum facta in
unctione cum oleo laurino sup
ponatur eadem sunt localia. in fri
gida distemperancia epatis sine
humoris uicio. Item ut dicit. G. in
pr[illegible]. ualent in debilitate e
patis in utraque causa. Item nota quod
castanee non sunt nociue sicut mul
ti credunt quod quatuor vl' duas assa
tas in debilitate stomachi. epati
7 intestinorum semel vl' bis in sep
timana exhibitas probauimus ualere.
Item in utraque causa ualet panis ca
lidus singulis diebus ieiuno sto
macho exhibitus non in multa
quantitate. sed in tribus vl' qua
tuor morsellis datus non solum
ualet in hoc. sed contra uicium habi
tancium loca palutosa que parua
sunt. Valet etiam illis qui parati
sunt incurrere emothoyca pas
sionem. Vnde panis calidus istis ca
usis preiudicat exhibitus. Item
ualet contra nebulas fetidas et
matitudinales. 7 contra aerem
pestilencialem. ualet tussientibus
contra fetorem oris 7 sentine. Si
uero non panem recentem. 7 tu offe
ras costum. si sitit sequatur potus.
si non. non offeratur. Sed nota quod qui
busdam magis confert intinctus
in uino. 7 illis sic offeratur. qui
busdam magis siccus. 7 illis sic of
feratur. De passione ydropisis.

Sequitur de passione que dicitur
ydropisis. fit autem quinque uicio spi
ritualium distemperatorum in calidi
tate. Vnde atthic a fontibus. fon
tes auenis. uene ab epate. epar
a stomacho. Vnde desiccatur stoma

chus et ita magis appetit de potu
ex cuius superhabundancia calor
suffocatur. et sic fit indigestio. et
per indigestionem fit crudum suc
sitatis generatio que perveniens
ad epar est causa indigestionis
et sanguinis aquosi generationis
ex cuius diffusione per membra
fit ydropisis. quandoque fit vitio
intestinorum nequeuncium depura
re succositatem prime digestio
nis que cum impura permaneat
perveniens ad epar est causa ydro
pisis. quandoque vitio stomachi
infrigidati. unde cruda generatur
succositas que perveniens ad epar
est causa ydropisis. quandoque fit
vitio splenis nequeuntis depu
rare epar a melancolica superflu
itate que perveniens ad epar est
causa ydropisis. quandoque fit vitio re
num oppilatorum ita quod urina non
potest transire. que perveniens ad
epar est causa ydropisis. Quandoque
ex vitio fluxus ventris. unde re
vertitur ad epar sanguis. et est
causa ydropisis. quandoque ex retenci
one menstruorum vel emoroidarum
unde revertitur sanguis ad epar.
et est causa ydropisis. Quandoque ex
nimio fluxu sanguinis ex na
ribus. quandoque a membris mu
tilatis et spiritualibus per particu
lares causationes que in partem
dicte sunt. in partem dicende. sic
curatur talis ydropisis quandoque
ex apostemate epatis que ut a
postema curatur. quandoque ex epa
tis distemperancia. Si ergo in
frigiditate et humiditate distem
peretur epar. fit indigestio aquo
si humoris et liquoris sanguinis
generatio. ex quorum diffusione

per membra fit inflatio. et ita fit ydro
pisis que dicitur leucoflegmancia.
Si distemperetur in frigiditate. et
sic fit indigestio. et sic fit specie
ydropisis que dicitur yposarca et ana
sarca. Quandoque distemperatur gib
bus in caliditate et humiditate
unde aperiuntur pori et respirant fu
mi. et asma epatis deficit calor. et
ita fit indigestio. unde fit species
ydropisis que dicitur aschites.
Quandoque distemperatur epar in
caliditate et siccitate unde aperi
untur pori gibbi et exeunt species
et fumi. asma epatis. et deficit ca
lor et fit species ydropisis que di
cuntur tympanites. prime du
e species dicuntur sicut et alie due
calide. Generalis ergo regula
est secundum omnes auctores quod par
tibus convenientibus fiat fle
botomia in qualibet specie. fiat
purgatio partibus convenientibus.
Alia regula fiat purgatione offera
tur ea que educunt materiam per
urinam. Tercia regula est quod extrin
secus exhibeantur que naturam
sub cutaneam desiccant vel edu
cant. In prima et in secunda specie
fit utilis purgatio in flebotomia.
Sed in hoc separantur quod in leuco
flegmancia in principio apparet
urina discolorata et pinguis. et
post confirmationem sequitur
tenuis. Item in secunda ergo specie uri
na discolorata et tenuis apparet.
Cum igitur in utraque specie fere ea
dem sit cura digeratur materia
cum oximelle squillitico. pur
getur cum ierapigra. Tercia die
fiat stupha de herbis calidis et
fraticis. exeunti a stupha offe
ratur aurea alexandrina sine

opio. cum uino decoctionis radic
anisi ul' feniculi. Sequenti die
uariatur cura quia in ypposarca
fiat flebotomia de epatica cum
apoforesim. In leucoflemancia
nō fiat flebotomia s; apponatur
uentosa supra renes. In utraq;
causa bona est flebotomia de sa
phena dextri pedis interius sub
cauilla. leucoflegmancia ē qb;
inflant tybie. fiant incisiones
in pedib;. una int' pollicem 7 di
gitum sibi p'ximū in pede. fiat
istud in utroq; pede. Leucoflema
ticus sic curatur in. v°. die. 7 to
ta nocte aquositas illa p incisio
nes exalat. In utraq; causa bene
fit flebotomia de saphena sub
cauilla pedis interius semel l'
bis in mense. fiat clistere ī aq̃
marina ul' salmacina in qua re
soluatur. ÷. ϛ. yerapigre. In hoc
conueniunt om̄es auctores q'
offeras coclear unū in mane u
rine caprine ul' nigre ouis in q̃
decoquatur spica nardi. soluit
frigidam ydropisim educendo
materiam p urinā 7 p uentrē.
ul' offeras singulis dieb; mane
ieiūb. 7 tūc superueniat potus l'
uini decocti. raphani. lappacij a
cuti. radic petrosell'. macedo. fo
lior saluie. hic etiā potus p se
multos curauit ul' cum aqua
fabar. 7 cum predictis addatū
zuchar 7 fiat syrupus. 7 semp
exhibeatur. 7 primas duas spe
cies curat longo usu. Vel fiat
syrupus cum aqua decoctiōis
scolopendrie. endiuie. absin
thij. spice nardi. que in causa
calida sunt communes 7 frigidā
ul' conuenientes. Calamīti. ori

gani. sambuc. ebuli. rad'. cortic
tamarisci ul' fraxini. petrosell'.
feniculi. apij. 7 aliar predictar
quib; utuntur semp post usum
electuarij. Si aūt laxatiuū face
uolūis. apponat' anisū. polipo.
esula. 7 utatur cum electuario l'
semel ul' bis in septimana. ab
exterioribus fiant sacellationes
de sale. costo. ab ore stomachi us;
ad umbilica. 7 eodem modo sup la
tera. Item intinguatur spongia
marina ul' lana succida. ul' fil
trum rubeum in lescuia tepida
resolutionis nitri ul' salis cōis
7 inde fomententur predicta loca.
Itē fiat inunctio cum marciatō
arrogon ul' oleo laurino ī p̄dcis
locis. 7 supra epar ponat' ysopū
calidum coctū. Itē aliud licet sit
uile tamen potens est in effectu.
decoquatur stercus bouinū ul'
caprinū cum uino ul' oleo. et
apponatur sal nitrum. 7 empla
stretur 7 sup ponatur. Itē frequēt
balneetur in aqua marina uel
salmacina. Itē cooperiatur arena
maris calida. Itē fiant scarifac
tiones in anteriorib; 7 posteriori
bus partibus tybiar. Itē fiat cau
teria inferius sup genu 7 sub ge
nu. Itē in tercia ul' quarta etate
lune uentosa apponatur in re
gione epatis sine scarificatiōe.
Itē in sequenti lunatiōe 7 in ter
cia etate lune ponatur sanguis
suga supra regionē epatis. Et
nota q' eadem diligencia cōfe
runt que diximus ualere ut
supradictum est contra frigidā
oppilationem splenis 7 epatis
frigidi. D' calidis spēb; ydropisis.

Ultime due species sunt calide.

ut dicunt auctores. que sub eadẽ
diligentia curantur. digeratur
materia cum oxizachara. purge
tur cum colagogo in quo ponat'
ʒ. i. aloes ul' trifera sarracenica. l'
rubea. ul' cum caprino sero decoc
to in quo fundatur de nocte re
ubarb'. Si aũt sit inueterata pas
sio offeratur electuarium de suco
rosaꝝ. tercia die fiat balneũ d' fo
liis salic' uineaꝝ ꝛ similium h
baꝝ frigidaꝝ diureticaꝝ. Exeũti
a balneo offeratur rubea trocis
cata ul' requies cum decoctione
endiuie ul' suco eiusdẽ. Sequẽti
die apiatur uena epatica dextri
brachij cum apoforesi. Singulis
aũt mensibus apiatur uẽa sal
uatella in prima ul' scda etate
lune in uno mense in una manu
in alio in alia. Itẽ semel in mẽ
se fiat clistere ul' bis sic. Accipe
absinthium. maluas. uiolas. ꝛ
añ. manipulum unũ. decoquant'
in aqua. colent'. ꝛ colature admi
sceatur furfur triticeũ. coletur
ꝛ colature addatur olei uiolacei
ʒ. ij. sal gẽme. ʒ. i. electuarij de
suco rosaꝝ. ʒ. ß. ꝛ totum ad pon
dus unius libre uiciatur. Itẽ si
gulis diebus in mane offerat'
de mixtura duaꝝ partium dia
prunis ꝛ t'cia parte reub'. ad q̃
titatem castanee minoris. ꝛ se
quatur us' sirupi cum tribus
partibus aque tepide. ul' q̃tuor
partibus aque decoctionis en
diuie. Accipe endiuie. capillis
ueneris. ceterac. adiantos. polli
trici. uiol'. epicã. rad. petrosell'.
feniculi. apij. ebuli. sambuci.
fraxini. geneste. salic'. radicis
liquiric'. cortex tamarisci. rasu
re eboris. sericum crudum. san
dali omniũ. nenufar. spodium.
uuas passas. scolopendrie. endi
uie. absinthium. spica nardi. m̃
ta. quatuor semina frigida. ista
quassentur ꝛ decoquant' in aqua.
colentur. ꝛ colature admisceat'
zuchar ꝛ sirupetur. ꝛ singulis
diebus accipiat de hac decoctio
ne que sic fit. Accipias oleum
ordeum excoriatũ cum cortice
radic'. feniculi. petrosell'. spicanã.
quassentur radices ꝛ decoquãt'
in aqua. post decoctionẽ appõa
tur puluis reub'. Iste aũt po
tus partim p urinã parti p uẽ
trem educit materiam. Si aũt p̃
dictum sirupum facere uolue
ris laxatiuũ. in fine decoctiõis
reubarbari apponas paꝝ. ul' sca
moneam coctam. Iste alius q̃
indifferenter in utraq; causa
offeratur. Decoquatur spicanã
di in sero caprino. ꝛ hac potiõe
utatur patiens mane et sero.
iste potus longo tp̃e potatus ua
let contra utrãq; causam. Itẽ
balneetur in aqua decoctõis h
baꝝ frigidaꝝ frondiũ ꝛ absinthi
um. Itẽ inungatur oleo uiolac'.
supra uentrem ꝛ latera ꝛ regio
nem epatis ꝛ suco absinthij. et
tũc supponat' emplastrũ q' sic
fit. Accipe chimoleã ul' illam
t'ram que inuenit' sub mola ꝛ
fabri. puluerizetur ꝛ distẽperet'
cum suco absinthij ꝛ aceto ꝛ fi
at emplastrũ. Itẽ aliud suppõẽn
emplastrũ q' ualet contra passi
onem epatis fiat ꝛ supponat'
ꝛ generaliter ea que dicta sunt
in calida oppilatione epatis ua
lent in hac causa. Item fiant

scarifationes in anterioribus et posterioribus tybiarum. Item fiant cauteria in predictis locis. Item sanguisuga et ventosa cum scarifatione super regionem epatis apponantur. Item in istis duabus speciebus ydropisis inflantur pedes et tybie et virga. et partes inferiores usque ad os stomachi generaliter brachia et collum gracilantur et facies extenuatur. urina utrobique rufa vel sub rufa. sed in hoc differunt quod in asclite apparet urina mediocriter tenuis vel mediocris. In tympanites tenuis per totum. Quia sunt ydropici qui habent urinam citrinam et rufam. et secundum hoc videtur calida ydropisis. In flegmatico tamen si corpus et pedes maxime et secundum hoc videtur esse ydropisis frigida. Ad hoc. R. quidam dicens quod calida est ydrops. quod autem fit in flegmatico cum hoc deberet esse particularis. hoc est propter fortitudinem que fit circa venem. et propter fortitudinem recipientem naturam influentem. ideo transmittitur ad alia membra. De apostemate epatis.

Apostema epatis quandoque fit de calida causa. quandoque de frigida. Item quandoque de flegmate. quandoque de melancolia quandoque de colera quandoque de sanguine. de frigida. quandoque de flegmate. quandoque de melancolia quandoque fit de sanguine sentitur dolor inferius et aggravatio sub dextro ypocondrio. febris adest continua dulcedo oris. diffusio ruboris per alba oculorum. venarum inflatio. et totius corporis repleta hebitudo. urina rubicunda vel subrufa. vel inops. vel kyanos supius distincte livens.

Si autem fiat ex colera senciuntur acuti punctiones sub dextro ypocondrio. citrinescunt alba oculorum. amaricatur os. sitis adest. et febris magna acuta. et urina rubea vel sub rufa. cum spuma supius circea. circulus ad est livens.

Si autem fiat de flegmate adest dolor et aggravatio et extensio et mollicies sub dextro ypocondrio cum emulo colore et totius corporis. aliquando cum febre molli lenta. aliquando sine. pinguis urina et colorata parum et per totum spissa et turbida supius distincte livens.

Si autem fiat de melancolia fit dolor sub dextro ypocondrio. sequitur pondus ariditas in exterioribus et loci duricies cum livido colore faciei. urina minus colorata et minus pinguis supius cum cinericio colore livens. et quandoque per totum. Item quandoque est apostema in sima epatis. quandoque in gibo. Si sit in gibo iuxta spinam apparet dolor. tumor notabilis. difficultas inspirandi. adest forma apostematis ad modum lune novelle comprессis costis inferius. versus umbilicum sentitur dolor et pulsacio usque ad furculas. hic dicit G. si sit in sima sentitur dolor usque ad umbilicum cum nausea vomitus et eructuatio et singultus adsunt.

Si ergo sit de colera partibus convenientibus prejudicat flebotomia de epatica dextri brachii. ut dicit G. quod secundum quatuor tempora apostematis diversa dissimilia sunt apponenda. In principio autem repercutienda est materia cum stupis canabinis intinctis in succo tepido solatri ter vel quater in die usque ad duos vel tres dies. In augmento utendum est dissolu

tiuis. decoquatur ergo farina ordei in suco absinthij et fiat emplastrum et supponatur. In statu uero quando preparatur materia ad saniem quod cognoscitur per minorem dolorem et sinthatum in retentionem. quia ut dicit amphorismus. Maiores dolores et febres accidunt in generatione saniei quam facta sanie. Insistendum est maturatiuis. decoquatur farina tritici in oleo uiolaceo. vel butyro et fiat emplastrum et supponatur. Istud tamen potest fieri de sumitatibus iusquiami quod superius in apostemate aurium dictum est. Ad idem ualet rupto apostemate quod cognoscitur per urinam saniosam et egestionem saniosam. Intendum est dissolutiuis et mundificatiuis. Accipe absinthium. spica nardi. scolopendria. endiuia. et quatuor semina frigida diuretica decoquantur in aqua. coletur. colature addatur zuchar et syrupi get. Item puluerizentur quatuor semina frigida. et semen portulace. atriplex. lactuca. feniculi. spice nardi. ana. puluerizentur et conficiantur cum syrupo supradicto. et fiat emplastrum et post usum electuarij mane et sero et meridie sequatur usus syrupi cum aqua tepida. Si autem de frigida causa partibus conuenientibus fiat flebotomia de epatica G. dicit tamen quod in causa calida debet fieri. non tamen negauit quod in frigida et usque ad secundum uel tercium diem repercutiatur materia cum predictis repercussiuis. In augmento utendum est dissolutis. extrahatur sucus absinthij. et in illo tepido inungatur lana succida. et supponatur. Cum autem materia tendat ad saniem quod cognoscitur per predicta signa. apponatur illud emplastrum maturatiuum. decoquatur farina tritici cum oleo laurino. cum melle et uino et fiat emplastrum et supponatur. uel accipias limaces rubeas et decoquantur in melle cum farina tritici uel uini. et fiat emplastrum et supponatur uel illud quod dictum est superius in pleuresi de betula et nasturtio aquatico ad idem ualet. Similiter ualent inunctiones repercussiue. dissolutiue. maturatiue. mundificatiue rupto apostemate quod cognoscitur per predicta signa. offeratur dianisum. dia spermaton uel dia prunis et sequatur usus syrupi de absinthio. Item in utraque causa ualet clistere mollificatiuum deinde mundificatiuum ad mundificationem. et post mundificationem apostema dextri lateris separatur ab apostemate epatis eo quod habet formam rotundam et oblongam. et per alia signa que dicta sunt in tractatu splenis.

De yctericia.

Sequitur de yctericia. et est yctericia mutatio coloris naturalis in non naturalem. ut puta in croceum. uel uiridem uel nigrum. fit autem yctericia crocea ex colera admixta cum sanguine. ex cuius diffusione per membra fit color croceus. uel prassina unde fit uiridis. uel ex melancolia unde fit niger. fit autem quandoque uitio stomachi quandoque uitio splenis quandoque uitio matricis. quandoque ex nimio fluxu sanguinis. quandoque ex nimio uomitu. quandoque ex ueneno exhibito. quandoque ex morsu canis rabidi uel serpentis. quandoque

ex febre. quandoque uitio epatis. et tunc uel eius apostemate uel ei debilitate uel oppilatione furculorum cistis fellis. et tunc quandoque ex frigiditate pororum. quandoque ex oppilatione supriorum porum stomachi. quandoque inferioris a stomacho fit per nimiam ebullicionem et calefactionem eiusdem. unde ignita sucositas uel fumositas trahitur ad epar unde generatur ignita colera que deportatur per membra cum sanguine et facit yctericiam. et tunc potest esse citrina uel uiridis secundum maiorem uel minorem stomachi caliditatem.

Ex uitio splenis fit cum oppilatur splen et non depuratur epar a superfluitate melancolica que deportatur per membra et facit ycticiam nigram. Fit etiam quandoque ex retentione menstruorum que redeunt ad simam epatis cum sanguine deportantur per membra et facit yctericiam. Ex ueneno assumpto uel morsu rabidi canis uel serpentis isto inficiuntur humores et membra ex uenenoso fumo. et ita fit yctericia. Item ex fluxu sanguinis uel uomitu inanitur corpus et interim dicitur siccitas interiorum. acuitur calor. trahitur sanguis in coleram. ex cuius diffusione per membra fit ictericia. Si autem fit ex flegmate uel fluxu sanguinis uel in natura uel in sinthomatis. ui nature ut in die cretico cum materia nociua expellitur ad exteriora. ui sinthomatis ut in die non cretico per ebullicionem materie que diffusa per membra facit yctericiam. Uel ex apostemate epatis comprimente cistim fellis fit yctericia. quia fel et coleram per consumptionem reuertitur ad simam epatis ex cuius diffusione per membra fit ytericia. et quandoque ex ebullitione epatis unde sanguis trahitur in coleram ex cuius diffusione per membra sequitur yctericia. uel ex oppilatione ramorum cistis fellis denegatur transitus colere ad propria loca ex cuius diffusione per membra fit ycticia. Iste autem cause per propria signa separantur. Si fit a stomacho. arsure et punctiones senciuntur. fumosa eructuatio. uomitus colericus. amaritudo oris. sitis continua. tinnitus aurium. dolor frontis. uniuersalis infectio oculorum et aliorum membrorum. Si a splene cognoscitur per dolorem sinistri ypocondrii et tumorem et inflationem splenis et epatis. et nigram yctericiam. Si sit uitio matricis similiter nigra fit yctericia. et per indicia pacientis cognoscitur. Similiter si sit ex uomitu uel ex fluxu uentris. uel ex morsu rabidi canis. uel serpentis. uel ex ueneno per signa inferius dicenda cognoscuntur. Si ex apostemate epatis per predicta signa cognoscitur. Si ex ebullitione epatis per arsuras et punctiones eiusdem. per urinam spumosam et croceam. et dolorem frontis et tinnitum aurium et uniuersalem corporis infectionem. Si ex oppilatione rami superioris cistis fellis. maior infectio ab umbilico superius uel inferius ab umbilico tincte et colice egestiones sunt croceae. Uel ex oppilatione utriusque cognoscitur per extensionem et dolorem epatis

p[er] siccas egestiones z colericas z ve[n]
tris constipatione[m]. Si sit vi sin
thomatis in febre cognoscit[ur] q[uia] n[on]
fit in die cretico nec sequitur egri
alleviatio. Si sit vi nature cognos
citur quia fit in die cretico z seq[ui]t[ur]
egri alleviatione[m]. Si au[tem] sit ex do
lore stomachi vel caliditate. eode[m]
modo curatur sicut dictum est i[n] ca
lefactione epatis z stomachi. Si
sit vitio splenis curetur sicut dice
tur in tractatu splenis inferius i[n]
oppilatione eiusdem. Item si sit ex re
tentione menstruo[rum] curetur p[er] i[m]
appositione[m] eorundem ut inferius
dicet[ur]. Si au[tem] sit ex vomitu cure
tur sicut in passionib[us] stomachi
diximus. Si ex fluxu ventris cu
retur sicut inferius dicet[ur]. Si ex
fluxu sanguinis curatur ut d[ictu]m
est in disinteria vel fluxu sa[n]gui
nis ex narib[us] vel ex fluxu emoro
ida[rum] vel menstruo[rum]. Si e[ni]m sit ex
veneno vel morsu rabidi canis v[el]
s[er]pentis ut inferius dicetur cum
humoris vitio curatur. Si ex fe.
curatur ut fe. Si ex apostemate
curatur ut supius d[ictu]m e[st]. in cale
factione epatis cum humoris vitio
o. Si ex oppilatione cistis fellis cu
ratur ut dictum e[st] in calida opila
tione epatis. Si sit vitio stoma
chi vel fervore epatis offerat[ur] ista
decoctio vel iste syrupus. decoq[ua]t[ur]
cuscute z spica nardi in sero cap
no. coletur z in colatura resolua
tur pulvis reub. secundum vires pa
cientis. z sic dimittat[ur] p[er] nocte[m] z in
crastino ad pond[us] uni[us] libre offera
tur singulis mensib[us] sive sit ex
ebullitione stomachi sive ex e
bullitione epatis. Item in istis ca
usis z in omnib[us] calidis vel frigi
dis offeratur [illegible] iste syrupus mane
z sero. Accipe scolopendria[m]. endivi
am. absinthiu[m]. spicanardi. cauli
culu[m] agrestem. archemisia[m]. lina
riam. caprifolij folia. quassentu[r]
z decoquantur in aqua. colent[ur]. co
lature addatur zuchar[um] z syrupet[ur].
de suco au[tem] linarie dico q[uod] si bulli
at z addatur zuchar[um]. z de eo tepi
do accipiat ictericus quantu[m] testa
ovi capit usq[ue] ad nove[m] dies. solvit
ictericiam oculo[rum] z totius corporis.
ite[m] de suco caprifolij. Item nudus y[c]
tericus induat novam camisia[m]
strictam no[n] curata[m] z no[n] candida[m]
z sic scupbetur cum aqua decoctionis
linarie vel caprifolii. istud tollit
universum colore[m] ycterici a calidita
te. Item decoquatur caro vaccina vel
ovina recens in aqua. z inde suffu
migentur oculi. z tu[n]c due gutte
de vino malignati vel mali maci
ani in angulis oc[u]lo[rum] iniciat[ur] decoc
ti sub cinerib[us]. z in decoctione invo
luti stuppis in aqua madefactis
vel in caulib[us] illud removet yctericu[m]
colorem oc[u]lo[rum] calido[rum]. Si ex frigi
ditate curatur ut dictum est in
apostemate epatis. Si ex oppilaci
one z ebullitione curatur ut d[ictu]m
e[st] in caliditate epatis.

De passione sple[nis]

Sicut in epate multe passiones cad[unt]
ita in splene. quia quandoq[ue] remol
litur quandoq[ue] [illegible]tur. quandoq[ue]
apostematur. quandoq[ue] ex vento
sitate extenditur. quandoq[ue] remol
litur ex discursu flegmati[s] [illegible]
z poros eius subtrahentis indura
tur. quandoq[ue] ex longa cottidiana
quandoq[ue] ex longa terciana. q[uando]q[ue]
ex potu aque frigide. quandoq[ue]
ex longa z cronica egritudine.
quandoq[ue] ex usu melancolico[rum]

ciboꝝ. qn̄q; opilat᷑ magis quandoq;
minus quãdoq; uers᷒ stomachũ. qn̄
ũsus umbilicũ. quãdoq; ũsus pecti
nem. qn̄ est rotundus. qn̄ est ob
longus. qn̄ angulos᷒. quandoq; ĩ
una parte spissius ⁊ in alia parte te
nuis. quãdoq; in supiori. qn̄q; ĩn
feriori. qn̄q; in toto. qn̄ de calida
causa quãdoq; de frigida. De frigi
da sicut de melancolico humore.
in maiori quantitate ipm̄ subeũ
dente. Ex calida sicut ex colera que
transmittit᷑ in magna quantitate
ad cistim fellis que ꝑ contuẽciã
discurrit ad splenem ⁊ ipm̄ opilat
ex aqua frigida. vñ constringit᷑
splen ex cibis melancolicis. vnd̄
multa generat᷑ melancolia que
ipm̄ opilat ex longa quartana.
que nutrit melancoliã que ẽ cã
oppilatõis. Ex terciana ex qua sb̄
tiles humores consumũt᷑ ⁊ g̊ssi ꝛ
remanẽt qui sunt causa opilatõ
nis ex longa continua q̄ generat
crudos humores ⁊ uiscosos qui sc̄
causa oppilatõis. Quãdoq; aposte
matur ex humoribus calidis et
frigidis qui in ipo colligunt᷑. qn̄
extenditur ex uentositate poros
eius subintrare generata ꝑ indi
gestionẽ. ⸿ Gn̄alia signa splene
ticoꝝ inquibꝫ conueniũt oẽs auc
tores sunt ypocondrij sinistˀ ma
ior aggrauatio post prandiũ qm̄
ante. dolor in sinistra parte capi
tis. discoloratio faciei ⁊ toti᷒ corpo
ris ⁊ extenuatio eiusdẽ. eructuaci
o continua frigida a fumo ꝑueni
ente a splene ꝑ indigestionẽ. vo
mitus quãdoq; sanguineus. qn̄
difficilis. quãdoq; suauis. qn̄q;
urina sanguinea. qn̄q; egestio sã
guinea. qn̄q; flux᷒ sãguĩs ꝑ nar᷑

qn̄q; sinistram narem q̄ fit q᷑ splẽ
non est capax melancolici sãguĩs
ad simã epatis. ⁊ tunc ut dictũ est
expellitur aggrauatio ad tybias
⁊ crura. difficultas anhelitus qn̄
ascendũt ꝑ scalam grad᷒. ⁊ tũc ma
xime qn̄ oppilatur supius caput
splenis. ⸿ Specialia signa sunt h̄
si remollitur splen piẽ in; tactu
sentitur. ac si dissolueretur tota ꝛ
substancia sub digitis. Si autẽ in
duratur de calida causa senciunt᷑
arsure ⁊ pũctiões sub sinistro ypocõ
drio. oris amaritudo. citrinitas to
tius corporis. urina tenuis ⁊ colo
rata. Si ex frigida causa sentitur
aggrauatio ⁊ pondus sub sinistro
ypocondrio. urina discolorata ⁊ te
nuis ⁊ qn̄q; pinguis ⁊ nigra cum
amixtioẽ melancolie. ⸿ Si sit ex
apostemate cognoscit᷑ ꝑ formam
apostematis ⁊ aggrauationẽ ⁊ pond᷒
Si sit de frigida causa ꝑ algorem
in ꝓfundo ⁊ lentum calorẽ. Si de
calida causa ꝑ arsuram ⁊ pũctiões
⁊ febrem continuã ⁊ acutã. Si sit
ex uentositate cognoscit᷑ ꝑ intẽsi
onẽ ⁊ saltum. ꝑ mollicíem spleĩs
⁊ deambulatõez uentositatis ⁊ ru
gitum. ⸿ Si sit remollitio spleĩs
de frigida causa ꝑ digerat᷑ matia
cum oximelle. purgetur cũ yera
pigra. tcia die fiat stupha d̄ h̄bis
calidis desiccatiuis. Exeunti a stu
pha offeratur mitridatũ cum de
coctiõe zinzibis. Sequenti die q̄
apiatur saphẽa uena interi᷒ in si
nistro pede. fiant sacellationes
supra splenẽ cum salo. costo. mi
lio. auena. ordeo. in hoc ꝑiudicat
sal tostũ ⁊ in uesica enea positus.
Si aũt sit duricies splenis siue d̄
causa calida siue de frigida post

spacium uni' anni dr' inueterata. tn̄ post .x. annos ul' .9. bn̄ curatur. Regula ergo generalis est q' si tāgatur regio splenis cū uentriculis digitor' et resistat tactui nec ī aliquo cedat incurabilis est. Al'. ut nō exhibeatur uiolent' diuretica. nec oximel squilliticum per os donec remolliatur splen. Alia regula. nō est exhibenda medicina laxatiua usqueq' splen remolliatur. It' alia regula. q' nō apponatur aliqd' emplastr' ab exterioribus desiccatiuū donec splen remolliatur. Al'. q' nō debent p os offerri uiolenter dissolutiua ne ē dissoluatur tenera substāncia splenis. s; ab exterioribus apponatur secūdm oēs auctores. Al'. quia oēs spleneticos. epaticos. ytericos. colicos. yliacos. ledit aqua frigida.

Si ergo sit de calida causa digeratur materia cum oxizachara. p os remolliatur mane et sero cū butyro uel oleo uiolaceo cum dialtea remollita ab exterioribz. purgetur cum electuario de suco rosarum. tertia die fiat balneum d' foliis uinee. et tormentilla. epatica. malua. herbe uiol'. semē absinthij. de foliis salicis in multa quātitate. Exeunti a balneo offerat' rubea trociscata ul' requies cum aqua decoctionis endiuie l' scolopendrie. sequenti die fiat flebotomia de epatica in sinistro brachio. quīqz de saluatella in sinistra manu. It' dicit. G. q' in ista passione debet apiri uena retro post aurē sinistrā. qñqz apiatur saphena sinistri pedis. It' dico apponatur sanguisuga supra regionem splenis ul' uentosa cū scarifactione. Item fiat cauterium cum cruce sinistro interius supra genu. et sub genu exterius. Itē fiant setone supra regionem splenis. ul' singulis septimanis electuariū colagogum semel. It' fiant uasa de tamarisco uel genestre. ul' de salicibus cum quibz recipiat cibum et potum. Item calefiat uinum cum ferro indaico. ul' calibe. ul' auro q' plus ualet. Itē aqua in qua faber extinguit ferramenta sua bulliat ad ignem. coletur: colature addatur gucharum et syrupetur. isto aūt syrupo mane et sero et in quacumqz hora uoluerit cum aqua calida. Et gn̄alit' cum syrupis et emplastris. electuariis et aliis supdictis cum quibz curatur calefactio epatis. curatur et duricia splenis.

Si aūt fiat de frigida causa remolliatur cum dyaltea et butyro ab exterioribz. ul' decoquatur farina lini cum butyro et supponatur q' ē cōe in utraqz causa. digeratur materia cum oximelle squilitico. purgetur cum ierapigra acuata cum scamonea. tcia die fiat stupha cum herbis calidis diureticis et eimfraūs. Exeunti a stupha offeratur aurea alexandrina sine opio cum uino decoctionis radicis fraxini. sequenti dia fiat flebotomiā de saphena sub cauilla sinistri pedis interi'. It' apiatur saluatella sinist' manus. et retro post sinistrā aurem fiant scarifactiōnes. sup' splenē apponantur uentose et sanguisuge. et fiat cautirium sup genu interius. fiant setones supra splenem. Itē fiant uasa de tamarisco

⁊ fraxino cum quibꝫ accipe uinū ⁊
potum. Itē fiat clistere flagogum
uł ydragogum cum. ʒ. s. ierapigꝛ
scamoneate semel in septimana. It
fiat inunctio cum hoc unguento.
Liquefiat armoniacum in aceto
⁊ admisceatur oleum laurinū ⁊ in
illis liquefactis ad ignem insimł
liquefiat cera rubea ⁊ deponat ab
igne ⁊ admisceatur puluis de a
loe ⁊ thure ⁊ fiat unguētū quo un
gatur. fcā inunctione supponat
ysopum coctū malaxatū cū aceto
resolutōis armoniaci. ⁊ acuatur
cum puluere mirre ⁊ aloes. Itē ac
cipe radicem brionie yaī. cucum
is agrestis. quassent ⁊ cōputrescāt
in uino ⁊ oleo ⁊ in uino decoquāt
usqꝫ ad eius consūptionē. colent
⁊ exprimant int duos baculos. et
iterꝫ liquefiat cera rubea igne. ⁊
deponatur ab igne. ⁊ apponatur
puluis mirre ⁊ aloes. ⁊ tunc fiat
unguentū. ⁊ tūc radices pᵉdicte
decoquant in uino usqꝫ ad medi
um diē ⁊ terantur cum axūgia
porcina uetusta ⁊ ursina. ⁊ facta
inunctiōe supponat emplastꝝ
q potent extenuat splenē. Itē de
coquatur armoniacum ī uino
cum nitro ⁊ stercore caprino et
fiat emplastꝝ q potent extenu
at splenem. Itē de tēo in tcīū di
em offeratur diā sene acutū cū
lapide lazuli. Si aūt fiat cum a
postemate curatur ut apostema
epatis ut supᵉ dictū est. Si aūt
fit ex uentositate qnqꝫ ex cibis
⁊ potibꝫ qnqꝫ uitio splenis q co
gnoscitur sic. Si ex cibis ⁊ potibꝫ
dolor adhibitis ⁊ oppilatō ipīs
subtractis cessat. Si aūt ipīs ex
hibitis ⁊ nō exhibitis pmaneat
dolor fit uitio splenis. Hᵉ aūt opi
latio p electuaria. p syrupos p em
plastra p fomētatōes ⁊ alia extenu
ancia uentositatē curatur. De do

lore renum.

Quandoqꝫ fluunt
humores ad renes ⁊ faciunt dolo
rem. quandoqꝫ apostema. quādo
qꝫ lapidē. ⁊ qnqꝫ fit de calida cau
sa. quādoqꝫ de frigida. De calida
qnqꝫ sanguinea uł quādoqꝫ coli
ca. qnqꝫ ex frigida flegmatica uł
melancolica. qnqꝫ cum humoris
uitio qnqꝫ sine. Si aūt fiat de
sanguine hec sunt signa. calor in
pfundo. aggrauatio mēbrorꝫ. pōd
sapꝰ exterioris uene ⁊ repletio. u
rina pinguis colorata. Si a colle
ra arsure ⁊ pūctiones in pfundo
exterioris ptis arefactio. urina
tenuis ⁊ colorata. Si ex distem
pancia caliditatis sine humoris
uitio eadē sunt signa que ⁊ colē.
pter pondus ⁊ aggrauationes
mēbrorꝫ. Si ex flegmate frigidi
tas ⁊ algor in pfundo. aggūatio ⁊
pondus urina discolorata. Si
ex melancolia cum pondere et
aggrauatione. urina tenuis ⁊
discolorata. Si ex frigida causa
sine humoris uitio eadē erunt
signa que et melancolie. excep
tis pondere ⁊ aggrauatiōe. Re
gula est ut primo cognoscatur
utrꝫ fiat a splene uł ab epate. uł
a toto corpore ante quam incipia
tur cura. quia scđm ista uariat
cura. quia si fluat a splene ł ab
epate q cognoscitur p aggūan
cia eius prima est confortatiua
intercipiencia fluxuum spāliter
spleni sunt apponenda. s. diaco
dion cum zucharo in causa cali
da. In frigida diacodion siliter

intelligendum est de epate et de capite
Si a toto corpore quod cognoscitur per ag
gravationem omnium membrorum et dolorem
prima cura est quod universaliter pur
getur corpus. Item quandoque est dolor
cum reumate ut supra dictum est
quandoque sine reumate. partibus
ergo convenientibus corpore existen
te plectorico et reumatico de san
guine. fiat flebotomia de epati
ca. digeratur materia cum dia pro
nis vel cum holeribus vel aliis fri
gidis herbis sicut malvis. non enim
debet exhiberi oxizachara quia me
lius aptitiva est et provocat reuma.
Dicit enim galienus quod omnis usus
diureticorum adversatur reumatibus.
Regula est quod ab exterioribus inun
gantur renes cum oleo violaceo
vel butyro et supponatur pannus in
fusus in aqua decoctionis solatri
et avene et bis expressus. Si autem sit
sine reumate. digeratur materia
cum oxizachara. digesta materia
purgetur cum electuario de suco
rosarum. Si corpus non sit plectoricus
digeratur materia ut dictum est in reu
mate et fiat particularis purga
tio ut dictum est cum clisteri co
lagogo. Tertia die post universalem vel
particularem purgationem. dico si
fuerit plectoricum fiat stupha de her
bis frigidis vel balneum. Exeunti
a stupha vel a balneo detur tribe
a [illegible] cum vino
phato cum decoctione thuris. eo
dem modo fiat in colerica post
flegmatica. Sequenti die utraque
causa apiatur saphena pedis in
terius. et iteretur flebotomia si
gulis mensibus de saphena altera.
Item fiant cauteria in posterioribus et sca
rificationes superficiales supra re

nes et tunc fiat inunctio in causa cali
da cum albumine ovi et sinapigent
cum pulvere de sandalis lactuce por
tulace. ro. serico crudo. semine fenu
culi. addatur parum de pice nigra et
tunc super aspergatur stupe canabine
minutissime incise. et dimittantur
donec per se cadant quia non cadent
donec cadat egritudo. Item apponan
tur ea que dicta sunt supra in cale
factione epatis in isto emplastro.
Si autem fit sine humoris vitio cu
ratur per frigida et humida alterantia
cum syrupis. electuariis. empla
stris unguentis. balneis. et aliis
supradictis. Si autem sit de frigida causa
cum humoris vitio partibus conve
nientibus corpore existente plec
torico reumatico. digeratur ma
teria cum zinzibere alexandrino et holeribus
de bleta et berula et nasturcio in
duplici aqua decocta et non cum oxi
melle quia nimis est emfraticum.
et diureticum. Item in calida causa detur
diamaron et zucharo rosaceo. In
frigida dyaciminon calidum. In
ungantur renes cum dialtea si
non sit reumatica. digeratur ma
teria cum oximelle in utraque causa
purgetur cum benedicta. si non sit
plectoricum cum yerapigra vel y
dragogo clisteri in utraque causa
Tertia die fiat stupha. offeratur
aurea alexandrina cum vino de
coctionis thuris si sit causa reuma
tica. in non reumatica cum vino de
coctionis feniculi. Sequenti die apia
tur saphena exterior. quia sicut in
terior apitur contra vitium splenis
et epatis. et vesice. et renum. et matri
cis et intestinorum. ita exterior conve
nit contra sciaticam. passionem re
num et sponodilorum. Item fiant caute

ria apponant͛ uentose cū scarifac
tione supra renes. Itē fiant scari
fationes supra renes ⁊ inungāt͛
cum melle calido dispumato. et
synapigentur cum puluere feni
culi. petroselli. apij. dauci. carui.
ani. mirobol'. spice nardi. thuris
masticis. ⁊ absinthij. ⁊ sup asper
gantur stuppe minutissime in
cise ⁊ dimittant͛ ut dictū ē. Singu
lis mensibus iterēt͛ flebotomiā
de uena saphena in t'cia l' q'rta
etate lune localia que dicta sūt
in frigidatione. al' incalefactiōē
epatis adhibeant͛. In causa cali
da sine humoris uitio. p̄t' purga
tiones. cauteria ⁊ flebotomias
eadem diligencia curatur. In fri
gida causa fiat inunctio cū mel
le. ul' oxi. postea cum sinapismo
addatur pix naualis in causa
calida cum albumine oui. ⁊ as
pgatur. ⁊ io. ⁊ pix liquida in si
napismo. **D' apostemate renū.**

Quandoq; humores fluūt ad re
nes ad faciendū apostema. ⁊ qñq;
fit in uno rene ⁊ quādoq; ī duo
bus q' cognoscitur p dolorē uni'
ad duo𝔯. qñq; fit de causa calida.
qñq; de frigida. qñq; de sanguiē.
qñq; de colera. qñq; de flegmate.
quandoq; de melancolia. Si
de sanguine calor sentitur ī p
fundo. dolor. ⁊ aggrauatio cū
pondere ⁊ dolore capitis. uomi
tus. nausea. ⁊ febris acuta. u
rine denigratio. urina rubicun
da ⁊ subrufa. aliquando sangui
nea. aliquando saniosa. aliqñ li
uens sicut fex. Qñq; in flegma
tico in forma apostematis. ī fleg
matico uenar͛ apparet exterius
que sub cauilla pedis sūt. dene

gratio urine que quādoq; fit disco
lorata. qñq; saniosa. qñq;
qñq; cinerosa. qñq; quasi iumen
tina. quādoq; liuida. Si ex melā
colia cum maiori pondere ⁊ aggᵃ
uatione ⁊ ariditate exterior rubor
apparet urina mediocrit' tenuis
discolorata. lentius est calor febris
remissa sicut in flegmatica cau
sa. qñq; urina est pinguis. re
missa ul' nigra. Si ergo sit de
sanguine ul' de colera primo ap
iatur uena saphena exterius sb
cauilla pedis. Sequenti die fiat
clisteri colagogum. ⁊ omnia que
dicta sunt in apostemate epatis
detur illo electuarium. q' R̷. dia
dragantū al'. gūmi arabicū ⁊ co
lagogium q' in uiatico repitur.
ad hoc op'atur. Itē fiat emplastrū
de malua. bismalua. branca ursina.
herbis uiolar͛ decoctis in aqua ⁊
tritis cum axungia gallinacea
axungia arietina. porcina. ista
mitigant ⁊ maturant. No. q'
apostema quandoq; est in prin
cipio ⁊ predicta signa apparent
tūc nō multū intensa. qñq; ē ī
augmento. ⁊ tunc intenduntū
qñq; in statu. ⁊ tūc in ultimita
te sui manēt. qñq; in declinatiōē
⁊ cognoscitur p ɔtinuā urine sa
niose eductionē. eodē modo in
telligas de frigida causa. q' si fi
at de frigida cā apiatur saphēā
predicta ⁊ fiat clisteri yeragogū
⁊ simuli cura fiat ut sup' dictū ē.
in frigido apostemate epatis. ⁊ ī
ista ualz electuariū ducis. ⁊ dya
spmaton. Ex p̄dictis causis fiat
apostema uesica q' cognoscit' p
quedam p̄dicta signa. sz in hoc sē
titur dolor circa pectinē ⁊ pitheō

et apparet inflatio in pectine ad modum apostematis et curatur ut apostema renum nisi quod in hoc saphena interior. **De lapide in renibus et vesica.**

Lapis quandoque colligitur in renibus quandoque in vesica. Sed in renibus cognoscitur per dolorem spine et spatium musculorum. quia sentitur dolor et aggravatio in profundo. et punctiones circa renes et caput longaonis dormitio. coxarum et tybiarum exterior formicatio et dormitio in digitis et pedibus. Si in vesica sentitur dolor circa pectinem et peritoneon. tumor in pectine fit frequens suffocatio urine. dolor yliacus sive colicus. Item sive fiat in renibus sive in vesica. quandoque fit de frigida causa quandoque de calida. quandoque inveteratus est quandoque non. Si autem sit de causa calida et sit inveteratus hec sunt signa dolor pungitivus et acutus pre nimio acumine sentitur vel sequitur urine stranguinaria. urina intensa rufa et subrufa. rubea vel sub rubea vel sub rubicunda. aliquando cum sanguineis guttis. arenule rubee vel subrubee. virides vel nigre. Si autem de frigida causa sentitur algor et in loco collectionis pondus et aggravatio. urina quandoque tenuis quandoque pinguis et turbida. arenule albe et livide. vel cineritie. Si autem confirmatus sit lapis. urina in utraque causa apparet pinguis et discolorata superius dischte livens semper cum sanioso sedimine. aliquando cum sanguineo. Item ubicumque et de quacumque sit. quandoque in iuventute quandoque in puericia. In iuventute circa renes frequencius quia per caliditatem et siccitatem renum. humores ibi putrescunt. In puericia frequencius in vesica. quia tunc sunt humores viscosi in angusto collo vesice petrificantur. Si autem in puericia sit inveteratus in quacumque etate et quacumque causa sit vix aut numquam nisi per cyrurgiam curatur. Si autem non sit inveteratus et de causa calida sit digeratur materia cum dyaprunis mane et sero post usum electuarii sequatur oxizachara cum aqua tepida digesta materia purgetur cum electuario de suco rosarum. debet etiam fieri inunctio cum axungia camomellina et butyro. In frigida causa cum oleo violaceo. In causa calida super lapidem et hoc ad digendum. Tercia die fiat balneum cum aqua decoctionis mercurialis absinthii. foliorum salicis. et vinearum. tormentille. quinquenervie. acedule. Exeunti a balneo offeratur trocisca rubea trocisata cum vino et aqua decoctionis scolopendrie. endivie. lingue cervine. sequenti die fiat flebotomia de saphena interius si lapis est in vesica vel de exteriori si sit in renibus. Item si fiat inunctio supra locum passionis cum populeon et aceto et mercuriali. et supponatur emplastrum quod fit de seminibus mellonum. cucumeris. cucurbite. citruli. acedule. portulace. atriplicis. sandali. feniculi. pulilegii. distempatis cum vino et aceto et suco mercurialis et aceto fiat cauterium in poplice. si lapis est in renibus exterius si in vesica in crure interius

supra genu tribus digitis. fiat cli
stere colagogum singulis trib; di
ebus ul' .xviij. It admisceat' dya
prunis ul' electuariū de suco rosa
tum añ. 7 addatur de basilicō et
singulis septimanis semel in
sero cum ierit dormitū. offeratū
de illa commixtione ad quantita
tem castanee. sine diete obseruati
one fiat syrupus de scolopendria
endiuia. capill' ueneris. cetē. polli
trici. adiantos. radic̄ feniculi.
milij sol. saxifrage. apij. petro
sellini. ebuli. sambuci. 7 frigi
dis seminib; 7 de eo accipiat q̄
tum testa oui capit de tcīo in tē
ium diem cum trib; partibus
aque tepide. It accipe semina
frigida. acedul'. lactuc̄. portula
ce. spica nardi. galāg. saxifrag̃
puluerē pili leporis. 7 leporin'
sanguis in lacte caprino combus
tis añ. puluerizent' 7 confic̄iantū
cum aqua lupinoꝝ ul' aqua fri
gidaꝝ seminū facta ad modū
aque rosacee in duplici uase ī
qua resoluatur balsamus uel
muscus. 7 fiant trocisci
decoctōis. 7 de tcīo in tciū diē dis
temperetur un' trociscus cū aqua
7 uino calidis offeratur. Si
autē sit de frigida causa q' cognos
citur p predicta signa. digera
tur materia cum equali mix
tura electuariū ducis 7 phylan
tropos. ul' iustini. ul' litōtripō.
post usum electuarii mane et
sero us' oximell' offerat' diure
ticum ul' squilliticū cū aq̄ te
pida purgetur cum bndicta. t̄
cia die fiat balneū usq; ad um
bilicū cum aqua decoctōis radi
cis feniculi. petroselini. apij.

radī. carui. dauci. saxifrage. mi
lij solis. Exeunti a stupha ul' a
balneo offeratur aurea alexan
drina sine opio. ul' tyriaca ma
ior cum aqua decoctiōis saxifrag̃
milij solis. Sequenti die apiat'
uena extior. Singulis aut̄ men
sibus intret balneum p̄dictū. 7
predicta opiata offeratur singu
lis mensib; in tercia uel quarta
etate lune iteretur flebotomia
de uena saluatellaꝝ. singulis di
ebus .xv. ul' .xviij. fiat clistere
ydragogum ul' fiant cautia ut
predcā sunt in policib; lapide exi
stente in renib; ul' sub genu in
terius in crure. si lapis sit in ue
sica. It singulis dieb; trib; accipi
at de predicto electuario duas se
mel in mane. 7 sequat' usus isti'
syrupi. Extrahatur suc' radicis
rafani 7 saxifrage. bulliant ad
ignem. colentur. colature addat'
zuchaꝝ 7 syrupet'. 7 fiat syrup' h
modo. Accipe radic̄. fenicli. apij.
carui. dauci. brusci. sparagi. rafa
ni. pentafilon. saxifrage. milij
solis. ciceris marini. tribuli ma
rini 7 campestris. 7 semia p̄dcāꝝ
herbaꝝ. brunecte. galange. spi
ca nardi. bugula. uiticella ypi
con. 7 adponatur de sanguine
yrcino in multa quātitate. cōs
sentur ista 7 ponatur cū aceto
in uase 7 aqua a quo pcedat em
botum usq; ad alia duo uasa. dn̄
obturentur orificia uasoꝝ cum
argilla ita ut fumus tn̄siens
p embotum. condēp senur ī aqua.
cui aque admisceatur zuchaꝝ
7 syrupetur ul' accipiat d' uino
saxifrage. q̄. ix. petrosell'. ma
cedonici. apij. domestici. brusa.

spagi. genciane. seminum frigidarum
herbarum. omnium an. nucleorum cerasorum
aneti. leuistici. an. lib. s. saxifra
ge. milij solis. fisalidos. petra silon.
piscarie. rubee. lapidis armeniaci.
lincis. sileris montani. mastic. an.
℥. iij. ciminii marini. betonice. acori.
elemi. gummi edere. seminis basilico
nis. an. ʒ. iij. spice nardi. ʒiʒibi.
cinamomi. galange. alitthi. an. ʒ. i.
sem. cucumeris. mellonis. citrull. cu
curbite. an. ℥. j. asari. baccare. ur
tice. cauliculi agrestis. an. ℥. i. que
debent pulueriçari. puluerizentur et
ponantur in uno sextario de uino
albo per. xv. dies. postea accipiantur
et clarificentur. Item extrahatur su
cus uiticelle. saxifrage. raphani.
betonice. brunette. et buglosse. Il
le succus admisceatur oleo laurino.
muscellino. uel oleo nucum. decoque
usque ad suci consumptionem. coletur.
addatur cera et fiat unguentum. et fi
at inunctio super locum passionis
et supponatur ysopum coctum acu
atum cum puluere aloes. et ma
laxetur cum suco saxifrage et se
mine feniculi. dauci. petrosellini
apij. carui. milij solis. rafani. gummi
edere. et conficiatur cum predictis
sucis et fiat emplastrum et supponatur.
Est ad lapidem frangendum in re
nibus et ut in alexandro inuenitur
dabis hanc potionem cum condito.
℞. spice nardi. fu. saxifrage. be
tonice. asari. lig. seminis petro
sellini. an. ℥. j. costi. colij. an. ℥.
iiij. facto puluere dabis coclearium
unum ante horam prandij. Ista po
tio inuitat lapidem et frangit. et
prouocat et non permittit alium generari.
Item distemperetur sanguis menstru
us cum uino tepido et dauci. et in

ciatur cum argalia. Si diues fu
erit apponatur quarta pars. ʒ.
balsami. et iniciatur per argaliam si
militer singulis. xv. diebus semel
in sero cum uero dormitum accipi
at de benedicta simplici. si diues est
de balsamita ad pondus ʒ. i. uel
uel. ʒ. ij. sine obseruatione diete.
Item si nec sic nec sic poterit purgari
fiat balneum usque ad umbilicum
cum aqua decoctionis malue. bis
malue et brunette. brance ursine.
Exeunti a balneo fiat inunctio
circa regionem uesice cum butiro
et tunc ℥. i. olei petroselli iniciatur
per argaliam corpore existente plec
torico. uel flegmatico. uel corpore
existente colerico. oleo uiolaceo.
et attenuato. et ita fiat usque ad tres
dies. In quinta autem die ponatur
iterum balneum. et tunc ponatur al
garia argentea per collum uesice
donec tangat lapidem. et tunc for
titer exprimatur lapis cum al
galia. et si potest fieri ducitur usque ad
fundum et ibi potest morari per. xxx.
annos sine nocumento. eodem modo
iniciatur oleum uiolaceum per al
gariam et idem operatur. Item ualet lapis
qui inuenitur in spongia marina
uel in articulis ueteris galli combu
sti uel in uesica porcina distemperetur
cum uino calido uel aqua calida
et offeratur de tercio in tercium diem in
in nocte cum aqua tepida. De flu
Sanguinis xu sanguis cum urina.
fluxus exeuntis cum urina du
plex est causa. interior et exterior.
Exterior quandoque fit ex labore. quandoque ex
saltu. quandoque ex casu. quandoque ex melan
colia. quandoque ex calida causa. quandoque ex percus
sione. quandoque ex coitu. quandoque ex frigi
ditate aeris. Que omnia per indicia[?]

pacientis cognoscunt᷑. Quandoq;
ab exteriori causa. quandoq; fit
ab epate. qñq; ex splene. qñ a
spina. qñq; a lumbis. qñq; a re
nibꝫ. qñq; a uesica. Qñq; fit a cā
intrinseca ex habundancia sāgui
nis qd̄ cognoscitur p̱ uniu̇salem
purgationē ul' repletionē corpo
ris et membroꝝ ⁊ uenaꝝ. uel fit
ex caliditate sanguinis ul' fumo
sitate q' cognoscitur p̱ igniturā ca
lorem eiusdem. p̱ mordicationes
⁊ pūcturas in exitu circa uirgam
pacientis. qñq; fit ex debilitate
uirtutis retentiue epatis q' cogˢ
citur p̱ extenuationē mēbroꝝ ⁊ cor
poris desiccationē. Si sit ab epate.
siue fiat uicio quātitatis siue qua
litatis. sentitur aggrauatio sub
dextro ypocondrio sanguis exit ī
maiori quantitate ⁊ purus. Si
a splene sentitur aggrauatio sb
sinistro ypocondrio in maiori qᷓ
titate exit sanguis turbidus ⁊
melancolicus. Si a spina uel
renibus ul' lumbis sentit᷑ dolor
in eisdem mēbris sanguinis tᷣ
bidi ⁊ melancolici parua fit educ
tio. Si sit ex repletiōe tunc uene
que sunt sub cauilla exteriꝰ pedis
inflate sunt ⁊ replete. Si a uici
o uesice sentitur dolor ⁊ aggraua
tio in p̱teneō sanguis exit uel
trumbosꝰ postea ⁊ tenebrosꝰ. Si
ex repletione uene saphene inte
riores replete sunt. Gnālis ḡ
regula est q' cum cautela ⁊ paula
tim debet intercipi sanguīs fluxꝰ.
quia si subito intercipietur timē
dum eēt ne uis sinthomatis sā
guīs traheretur ad aliq' mēbroꝝ
nobile ⁊ ita eēt causa maioris ⁊
durioris sinthomatis sicut pre

dictum est in sanguinis fluxu ex
naribꝫ. de uomitu. ul' de emoroidi
bꝫ ⁊ de disanteria. Itē nō d'bet aqua
frigida dari nec aliq' frigidum q'
ↄgelaret sanguinem ⁊ inspissaēt
⁊ eēt causa stranguirie. Partibus
ergo conuenientibꝫ si fiat ab epa
te fiat flebotomia de epatica dex
tra. Si a splene de sinistra. Si a spi
na ul' renibus ul' lumbis apiatū
uena exterior saphena ul' salua
tella. Si a uesica interior singulis
diebus mane ⁊ sero offeratur de
equali mixtura diacodion ⁊ zucha
ro rosaceo ad quantitatē maioris
castanee. ⁊ post usum electuarij seqᵘ
tur usus istius syrupi. Accipe ro
sas. mirtillas. sumac. balaustie.
bolis armenici. planta. thyꝰ. ma
stic̄. menta. decoquantur in aqᵘ
pluuiali ⁊ syrupetur cum zucha
ro. Itē fiat inunctio supra locum
passionis cum albumine oui ⁊
oleo rosaceo. ⁊ sinapicetur locū
cum ul' altea ⁊ cooperiatū
cum pellicula. Itē fiat emplastrꝫ
cum thure. mastic̄. mumia. san
guinis draconis. boli armenici.
seminis plantaginis. rosaꝝ. ap
ponatur farina siliginis ⁊ ordi
conficiatur cum albumine oui
⁊ supponatū. Itē omīa que dcā
sunt in disinteria pulueribus
emplastris. pillulis fiat in hoc
casu quia sub eadem diligencia
curantur. Itē quandoq; sāguiˢ
cadit in uesicam ⁊ ex frigiditate
uesice conglobatur. vn̄ oppilat᷑
collum uesice ⁊ est causa suffoca
tionis urine. Vnde ↄtingit qñq;
q' exit cum urina ad quātitatē
⁊ longitudinē ossium dactiloꝝ
in qua causa sequitur radix fi-

lias ul' filex in aqua. ⁊ postea teratur
⁊ fit emplastrum supra pectinem
⁊ pitineo. ⁊ utatur diureticis sic
dictum est. De stranguria ⁊ intugetib; i

Preter predictas passiones uesice leto.
hic fieri stranguria. paralisis ue
sice. dissinctia. ⁊ urine suffocatio.
stranguria est morbus p se ⁊ nō
est sinthoma. quandoq; sinthomā. et
nō est morbus. quādoq; ē mor
bus p se ⁊ non sinthoma alterius
morbi. ⁊ quandoq; fit duplici de
causa. quandoq; ex ignita colera
acuente urina hic fieri. unde sic
guttatim cadit in uesicā ita gut
tatim expellitur mordicando.
ul' hic fieri ex frigido humore t
flegmatico relaxante neruos ul'
lacertos colli uesice. unde urina n
pōt retineri. ⁊ sicut guttatim di
stillat ita guttatim expellitur.

Si aūt fiat de causa calida cogno
scitur p arsuras ⁊ mordicatiōes
circa uirgam. p colorationē et
inflationē urine. Si sit de fleg
mate cognoscitur p discolora
tionē urine ⁊ inspissationē. par
tibus conuenientibus fiat flebo
tomia de saphena interiori. In
causa calida digerat' materia cū
oxi zachara. purgetur cum ele
ctuario de suco rosar. ul' oxi. ter
cia die fiat balneū de herbis fri
gidis. Exeunti a balneo offerat'
rubea trociscata ul' requies cū
aqua decoctōis scolopendrie ul'
endiuie. Sequenti die apiatur
uena saphena. Singulis dieb;
mane ⁊ sero offeratur electuari
um q' inuenit' in uiatico in trac
tatu spiritualiū. q' fit. gummi
arabici. draggāti albi. ⁊ c. ⁊ cum
diaprunis ul' cum zucharo uio
laceo ul' rosaceo. ⁊ sequatur usus
syrupi dicti supius in calidis epa
tis passionib; ul' renū. fiat inunc
tio cum oleo uiolaceo ul' agresta
⁊ aceto. ⁊ apponatur emplastr̄ fri
gidum supius dcm̄. ⁊ iniciatur
oleum uiolaceum ⁊ lac mulieb'
p algaliā.

Si aūt sit de frigida
causa. digeratur materia cum
oximelle. purgetur cum benedc̄a
tercia die fiat stupha de herbis ca
lidis. Exeunti a stupha offeratū
tyriaca maior cum suco mente te
pido. ul' cum uino decoctōis casto
rei. Sequenti die fiat flebotomiā
de saphena interiori. It fiat inunc
tio circa uesicam cum agrippa. It
distempetur tyriaca maior cū
suco mente. ⁊ de eodem suco inu
gatur ⁊ iniciatur p algaliā. It
accipe thus. euforbiū. mastic.
bardanum. radices brionie quā
sentur ⁊ terant' cum axungia t
uulpina. repleatur gattus uel
gatta. ul' anser cum axungia.
⁊ assetur. ⁊ illa pinguedo que in
distillauit accipiatur. ⁊ in ea liq'
fiat cera rubea ⁊ fiat unguentū.
It distempetur tyriaca cum suco
mente ⁊ fiat inunctio. It mane
⁊ sero offeratur equal' mixtura
auree alexandrine. ul' zingib;
⁊ electuarium ducis. sequatur t
usus istius syrupi. Accipe radic
bardanē. ul' brionie. ⁊ centūgrana
ul' centūgallum. pioni. ⁊ mentā
quassentur ⁊ decoquant' in aq
⁊ colentur. ⁊ colature admisceā
tur mell' rubei ⁊ sirupetur. in
fine decoctōis apponatur pul
uer castorei. mirre. zuchari. ⁊
zingibis. Eadē cura debet exibi
i intugetib; i lectū ⁊ pacietib; para

lisim urge. **De dissuria.**

D issuria. stranguiria. & tria. quãdoq; fiunt ex lapide confirmato q' cog-
scitur p urinã trumbosam. & p pre
dicta signa. & sicut lapis curatur: i
ta & hec passio qñq; fit ex arenulis
q' cognoscitur p magnã effusioẽ
ear. & curant' sicut lapis. quãdoq;
fiunt ex humorib; corruptis uel
oppilantib; q' cognoscitur p truz
bositatem urine & eo'dẽ cum u
rine admixtione. & curat' sic la
pis. & curatur cum urina in appa
rentib; sanis & in febricitantib;.
Decoquatur ergo leuisticũ ul' pa
ritaria in aqua & calida supponat'
ul' decoquant' in aqua ut sedeat
paciens usq; ad umbilicũ. Item
coquatur leuisticus & apiũ in a
qua. & cum aqua in qua decoctõ
decoquatur furfur tritici ul' cõ
ficiatur: & fiat emplastr' istd' &
in calculosis potent' apit uriã.
It' decoquatur apiũ & leuisticuz
in oleo & calida supponat'. It' ac
cipe nucleos cerasor. terant' et
extrahatur lac cum sero capr' no
pacienti offeratur. & cito soluit &
subtiliat suffocationẽ urine.

De diabetica passione.

D iabetica passio ẽ
ĩmoderatus urine
transitus p renes. h't fieri ex cã
calida. & sicca distemperancia renũ
urine uiget uirtus attractiua
renũ preter naturã. Vnde uirt'
retentiua debilitatur p nimiã
poror apitionẽ & renũ. fit aũt
ex nimio calore. labore. coitu. l'
ex ĩmoderata calida inunctione
supra renes. ul' ex precedentib'
longis febrib;. quãdoq; fit cũ
humoris uitio. qñq; sine. Si cũ
humoris uitio cognoscitur p
dolorem & aggrauationem & puc
turas & arsuras in pfundo p sitim
continuam. p dissolutionem & ex
tenuationẽ totius corpis. p pond'
renũ. p ĩmoderatum appetitum
mingendi. post exhibitionẽ potu
p urinã tenuẽ & discoloratã. & qñq;
mediocrit' coloratam. & frequẽtez
effusionẽ urine. Si aũt ex distem
pancia sine humoris uitio cum
predictis signis urina ẽ semp te
nuis & discolorata sine pondere &
aggrauatiõe renũ. Prima reg'a
est ut exibeant' frigida exteriorib'
& interioribus. Scda regula ẽ q'
plus laborab' 9tra distemperanciã
renũ quam 9tra debilitatẽ uir
tutis retentiue epatis. Si g'
humor est in causa q' cognoscit'
p predicta signa digeratur mate
ria cum oxizachara. purgetur
cum electuario de suco rosar. ul'
melius cum colagogo. t'cia die
fiat balneum usq; ad umbilicũ
in aqua decoctõis plantaginis
ro. Exeunti a balneo offeratur
rubea trociscata. ul' requies cũ
aqua decoctionis endiuie ul' sco
lopendrie. Sequenti die apiatur
saphena sub cauilla pedis exte
rius. Si fit sine humoris uitio
ul' cum humoris uitio precedẽ
te purgatione singulis diebu'
mane & sero offeratur dia pru
nis ul' equalis mixtura dia pa
pauer is cum zucharo rosaceo &
ad quantitatem minoris casta
nee. ad alleuiandũ & ad t'minã
dum discrasiam. & ad 9fortan
dum debilem uirtutem. dige
stiuam renũ. & retencionẽ. p't
usum electuarij utatur mane
& sero de isto syrupo quãtũ testa

oui capit cum trib; partib; aque
tepide. Accipe folia rosar. mirte.
sorbi. nespili. piri. rubi. decoque
in aqua. colentur et syrupentur
cum zucharo. Item eadem folia decoq;
in aqua. terant. et renib; causa
supponantur. Item inunctiones frigi
de et emplastra que dicta sunt in
calefactione epatis in hac causa
valent. Item unum est in quo sibi
convenerunt omnes auctores. quod plum
bea lamina perforata in aceto in
fusa renib; supponatur tenui bom
bace interposita. De dyapne.
Sequitur de alia passione que dicitur
diapnes sicut in diabetica est in
moderata urine eductio per rene
ita dyapnes est inmoderata uri
ne effusio vel involuntaria. Hec
igitur fieri quandoq; ex frigiditate debili
tante nervos vesice. unde urina
prout debet non retinetur. Quandoq;
ex humore remolliente nervos
vesice unde urina prout decet non
retinetur partib; convenientib;
digeratur materia cum oximelle et
purgetur cum benedicta. tercia
die fiat stupha de herbis calidis
et siccis. exeunti a stupha offera
tur tyriaca maior cum suco men
te tepide vel rute. vel vino decoc
tionis castorei. et post primam pur
gacionem offeratur singulis. xv.
dieb; tyriaca maior semel cum
predicta decoctione vel predicto su
co. Verumtamen nota quod si est
in parva etate non detur tyriaca
maior quia calida est nimis. et
neq; in alia etate. et similiter in
tenuitate habitudinis nulla
etate offeratur tyriaca maior si
ve sit mulier sive sit vir. quia
nimis est calida. Item decoquatur
in aqua glandes. et tota illa decoc
tione distemperetur pulvis factus de
vesica caprina vel canina vel por
cina et offeratur. Item glandes cocte
cum melle ad idem valent. Item
aqua decoctionis earundem potata
idem facit. Item accipe terram illam
que reperitur sub mola fabri. de
siccetur. pulverizetur. distem
peretur cum predicta decoctione
et offeratur. Ista eadem valent contra
stranguriam ex humiditate
et contra mingentes lectos et para
lisim vesice. quoniam sub eadem di
ligencia curantur. De pustulis et ap
Quando reumatizant ostematibus virge.
vel fluunt humores ad canales
virge et faciunt pustulas et apo
stemata. Si sit de causa calida co
gnoscitur per dolorem et calorem et
puncturas et arsuras. per ruborem
et inflationem membri. Item si ex
frigida cognoscitur per exclusionem
ruboris. punctionem et mordica
tionem. In utraq; causa est dif
ficultas mingendi. partibus
ergo convenientibus fleboto
metur de saphena interiori. Ap
ponatur ventosa supra renes in
utraq; causa. Item liquefiat axun
gia cum suco absinthii. in qui
bus decoquatur farina tritici et
fiat emplastrum. frequenter ap
ponatur in utraq; causa gene
rata sanie eadem exeunte per u
rinam vel virgam ne locus in
fistuletur. offerantur electuaria
diuretica et syrupi qui dicti sunt
in oppilatione epatis et renum.
Iniciatur per argaliam serum
caprinum tepidum vel cum aq
ua mixtum melius despumati
laborabis ergo ad generationem

sanieí ⁊ mundificationē. Quia di
cit. ypocras. quibus fiunt pustule
in uirgā hu͛s sanies facta ⁊ erucata
ul' educta fit solutio. **De inflatiōe**
Testiculi patiuntur in **testiculoꝝ.**
flationem ex humoribus ad ip̄os
reumatiçantibus. aliquando pa
ciuntur apostemata ⁊ aliquando
inflantur. cognoscitur p̄ uniu͛sa
lem corporis repletionem et ue
naꝝ inflationem. que sunt sub ca
uilla pedis ⁊ p̄ ruborem eaꝝ. Si
ex colera excandescat locus. sentit͛
dolor. punctio ⁊ arsura in p̄fun
do. Si ex flegmate sequitur in
flatio. discoloratio faciei testicu
loꝝ. ⁊ molliores cum aggrauatiōe.
Si ex melancolia adest arefactio
testiculoꝝ cum pondere. Si ex
uentositate cum extensiōe ⁊ pon
dere de quocumq; humore fiat. fi
at flebotomia de saphena interi
ori. Itē ponantur uentose supra
renes. It̄ in quacumq; causa rep
cuciatur materia cum emplast͛
facto de fabis decoctis in aceto ul'
de farina ordei distempata cum
aceto ⁊ suco solatri ue herba trita
cum substancia ⁊ suco cataplas
metur. Si aūt sit de causa ca
lida ⁊ nō possit repcuti materiā
decoquatur farina tritici cū axū
gia galline ⁊ oleo uiolaceo et fi
at emplastrū ⁊ calidum supp̄po
natur. ul' cum farina lini deco
quatur usq; ad spissitudinē. et
frequenter emplastretur. Item
muscus qui repitur in spina l'
in pruno decoquatur in uino.
Si sit de frigida causa in aqua.
⁊ emplastretur. It̄ si fiat d' cā
calida. muscus decoquatur in a
qua ul' in aceto ⁊ tepidū ēplet͛.

It̄ q' dictum est de sumitate iusq
ami ad idem opatur. Si aūt sit
de frigida causa particulis fiat ⁊
stupha cum herbis calidis. ⁊ tūc
inungantur testiculi cum mel
le rubeo dispumato. ⁊ tunc it̄āt͛
teste allioꝝ decoquantur in aqua
⁊ emplastret͛. Istud dissoluit ma
teriam ⁊ in fumū condēpsat in
sudorē. quandoq; apostema in te
sticulis. quandoq; rumpitur in
terius. quīq; exterius. Si exteriu͛
curatur ut aliud apostema. Si
interius offerantur electuaria di
uretica ⁊ syrupi qui supius dicti
sunt. Aliud commune in utraq; cā.
Accipe rosas. ficus siccas. millefo
lium. stercus caprinū. ⁊ decoquā
tur in uino albo ⁊ fiat emplast͛
⁊ supponat͛. It̄ accipe cimoleam
illam que cooprītur sub mola fa
bri. desiccetur. pulueriçetur. dis
tempetur cum aceto ⁊ emplet͛
ut fiat inunctio supra testiclos
cum aceto in causa calida. Si aūt
fiat ex uentositate ul' ex calidita
te repcuciatur membꝝ in prin
cipio ut dcm̄ ē. Si aūt nō possit
repcuti ad extenuandū ul' ad
apiendum emplastretur furfū
tritici decoctum in uino. ⁊ suppo
natur. Itē in causa calida qūi re
pitur apostema interius qūi ex
terius. Si exterius curatur ut a
lia apostemata. Si interius dēt͛
electuaria diuretica ⁊ syrupi dcī
supius. It̄ decoquatur semē fe
niculi. petrosellini. apij. carui.
dauci. anisi. cimini. ⁊ in illa d'
coctiōe intingatur lana succi
da ⁊ supponat͛ calida testiculis.
Et dicunt auctores **De satyriasi.**
q' tria exiguntur ad coytum. ca

lor qui dissoluit. humor qui dis
solutur. sp̄s ul' uentositas que i
ip̄os humores impellit dissolu
tos. et ymaginatio pulchrarum mu
lierum. Si ergo unum istorum defici
at. ul' alique ul' diuerse inducunt
passiones. Si superhabundat uen
tositas et alia deficiat fit satyria
sis. Si aūt deficiat uentositas. et
superhabundet humiditas fit go
norrea. Si aūt ista tria deficiant
que ad coytum faciunt fit apri
meron. Est aūt satyriasis in
moderata uirge erectio que hec
fieri ex grossa uentositate calida
ul' fumositate descendente ad te
sticulos. fit ergo sine delectatiōe
aliqua et cum doloris intensione.
Primū g° ɔsilium ē ut offeratū
electuariū attenuatiuū uentosi
tatē. Exhibeatur g° equalis mix
tura dianisi. dyaprunis. dyacala
mentū. et diaciminū. post usum
electuarij sequatur us° istius sy
rupi. Accipe rosas. uiolas. flores
salicis. sandali. nenufar. semina
lactuce. portulace. atriplicis. an.
cymini. Ista duo anisi et cymini
infundantur in aceto trib; diebus.
decoquantur in aqua et colentur. et ad
misceatur zucharum et syrupetur. Et
in fine decoctiōis apponatur aliqd
de camphora. fiant frigide inunc
tiones circa urinalia et renes apri
capio et ciuta. apponantur repercussi
ua que dicta sunt in solutione
testiculorum de uentositate. Si aūt
nō possit repercuti materia ul' uento
sitas ea que sunt et apri
tiua in diaforesi testiculorum ap
ponantur. De passiōe q̄ dr̄ gonor
Sequitur de alia passione q̄ rea.
dicitur gonorrea. et dr̄ a gonios
q̄ est genus et reis q̄ ē fluxus. inde
gonorrea quasi humani generis
fluxus quia ibi fluit continua
materia generis humani in sper
mam. Quandoq; fit hec passio ex sā
guine habundante. qñ ex parali
si testiculorum. Qñq; ex debilitate ui
rtutis retentiue eorum. qñq; ex liq
ditate spermatis. Si fit de sāgui
ne cognoscitur p uniuersalem cor
poris repletionem. p tumorem
et inflationē uenarum. p multā sp
matis effusionē. p delectabilem
eiusdem effusionē. Si aūt fit ex
debilitate retentiue uirtutis cog°
scitur p extenuationē corporis. p
emulum colorem eiusdē. Si ex
liquiditate spermatis cognoscitur
p aquosam substanciā et liquidi
tatem eiusdem. Si ergo sit de
sanguine. partib; ɔuenientib;
apriatur epatica ul' saphena in
terior et frequenter iteretur. et fiat
ruptoriū supra renes. Itē ext
hatur sucus solatri. lactuce. por
tulace. decoquantur in oleo uiola
ceo usq; ad ɔsumptionē suci. et in eo
liquefiat cera et fiat unguentū
de quo ungatur a summo spondi
li usq; ad inferius spondile. et
supra renes. et ante usq; urinalia.
Si aūt sit ex paralisi intestinorum
curatur ut paralisis uesice.
Si ex debilitate uirtutis retenti
ue. Accipe thus. mastic. mentā
ul' mirtā. sandali. rosas. uiolas
in maiori quātitate ɔfice cū su
co plantaginis et uino aromati
co et ponatur supra renes et uri
nalia. et ea que dicta sunt in diabe
tica passione ualent in hac. Itē
offerantur electuaria confortati
ua et constrictiua sicut diacodion.

cum zuchаro rosaceo. ⁊ sequatᷣ usᷣ
predicti syrupi qui etiam appetitū
libidinis in sanguīne a causa rep̄
mit ⁊ extinguit. ¶ Si autē fiat ex
liquiditate spmatis offeratur p̄
dicta mixtura dyacodion cum zu
charo rosaceo. ⁊ sequatur usus is
tius syrupi mirtill̄. ul' ros̄. q̄ for
tius operatur. trahatur succus mē
te. feniculi. decoquatur. coletur.
⁊ misceatur zuchar ⁊ syrupetur.
Itē cum eodem suco tepido fiat in
unctio circa uirilia. ⁊ sicut dico d̄
inspissatione lactis in mamilla.
lac enī nimis liquidum fluens
⁊ multū sic eisdem causis inspissa
tur. offeratur dieta inspissatiua
sanguinis sicut triticū ⁊ risi. sic
enī ista inspissant spma. ita ole
ra frigida ex atriplic̄ attenuant
sanguinem ⁊ spma liquefaciūt.

Aproximeron **De u̇ga q̄ nō erigit̄.**
est inopatio mēbror generator.
qn̄ nec uirga erigitur nec sper
ma emittitur ꝑut debet. qnq̄
fit ex frigiditate qnq̄ ex calidi
tate apiente poros unde expuīt
sp̄c ad exteriora. ⁊ ita ex defectu spi
rituū nec uirga erigitur nec sp
ma emittitur ꝑut debet. ut dic̄
ypocras in amphorismo. Silit̄er
aūt ⁊ in marib;. aut eī ꝑ ra
poror sp̄c extra fertur ⁊c̄. aut hᷤt
fieri ex aliquo maleficio. aut ex
casmate ul' excoriatiōe. ¶ Si aūt
ex frigiditate ul' ex frigida cau
sa quandoq; cum humoris ui
cio quandoq; sine. Si cum hūo
ris uitio cognoscitur p frigus
in ꝑfundo ⁊ aggrauationē et
pondus. Vrina est pinguis et
discolorata p fastidium ⁊ abho
minationē coitus in isto casu
nec uirga erigitur nec emittitur
sperma. Si aūt sine humoīs uitio
eadem sūt signa preter aggraua
tionē ⁊ urine inspissationē. ¶ Si
aūt fiat de causa calida cognoscit̄
p calorem qui sentitur ibi circa ⁊
membra genitalia. ⁊ p frequētē
uirge erectionē ⁊ eiusdē subito di
stensionē an̄ quā infundatur sp
ma. ⁊ frequentem appetitum coe
undi. ¶ Si ex maleficio cognoscitū
p exclusionem alior signor. ¶ Si
aūt sit ex frigiditate cum humo
ris uitio. partib; conuenientib;
digeratur materia cum oximel
le. purgetur cum benedicta. ter
cio die fiat stupha cum herbis ca
lidis. Exeunti a balneo offeratur
oppiata. s. tyriaca maior ul' aurea
alexandrina ul' metridatū. Se
quenti die fiat flebotomiā de sa
phena interius ul' apponantur
uentose supra renes. ⁊ tūc fiat
inunctio cum hoc unguēto. Te
rantur oua formicar. testiculi lu
pini ul' uulpium. semē eruce. bac
ce lauri. ul' mācia ton. ⁊ addatur
artogon. de isto unguento un
gantur renes ⁊ uirilia. Itē lique
fiat axungia uulpina cum bu
tyro cum equali pondere suci eru
ce ul' mente. ul' semē urtice. ⁊
in istis bulliant testiculi uulpi
ni usq; ad resolutionē ⁊ suci con
sūptionem. ⁊ tūc colentur. ⁊ in
colatura illa resoluatur cera ru
bea ⁊ deponatur ab igne ⁊ tunc
apponantur pulueres facti d̄ se
mine eruce. cepe. aloes. baccar
lauri. fiat unguentū. ⁊ ungan
tur renes ⁊ uirilia. Itē offeratᷣ
electuaria calida mane ⁊ sero sic̄
dya satyrion. siue stinc̄. zinzib̄

alexandⁱ. vl' fiat electuariū speciale
Accipe carnes testiculoꝝ uulpiuꝫ
ꝛ decoquas in aqua. cerebella pas
sex elixatoꝝ. radices pastinacarū.
yringoꝝ elixatoꝝ. pnearꝫ. carnes
dactiloꝝ añ. terantur. ponantur
in melle rubeo dispumato ꝛ bul
liant parꝫ ad ignem. ꝛ cum spatu
la agitetur. ꝛ tunc deponatur ab
igne. semen eruce. cepe albe. bac
ce lauri. zinzibis. galange. pipis
longi. gariofil'. ꝛ cynamomi. ꝛ fiat
electuarium. Singulis diebus p᷑
usum electuarij. accipe de isto sy
rupo quantum testa oui capit cū
tribus partibus aque tepide. Ac
cipe radices yringoꝝ. pastinace. e
ruce. ana. manipulum unū. spi
ca nardi. dactiloꝝ. ficuū. añ. ʒ. ij.
testiculoꝝ uulpiū duo quassent᷑
decoquant᷑ in aqua. colentur. co
lature addatur mel rubeum dis
pumatū ꝛ syrupetur. ꝛ in fine d'
coctionis addatur aliquid de mᵘ
co. dico enim de musco si cū [illegible] u
no distempetur. ꝛ inungantur
renes ꝛ ylia. ꝛ uirilia potenter ex
citat coytum. ⸿ Si aūt sit sine ꝉ
humoris uicio fiant eadē sicut
prius sine purgatione. Si aūt
sit cum humoris uitio p̄cedat
purgatio digesta matia cū oxi
zachara. purgetur cum electuaˀo
de suco rosaꝝ. si sine uicio fiāt
predicta localiá. ⸿ Si aūt ex ma
leficio non beneficio medicine ꝉ
curatur. ⸿ Si sit de calida causa
offerantur electuaria frigida ꝛ
frigidi syrupi. fiant frigide īunc
tiones ꝛ frigida emplastra que
dicta sunt in passionib; epatis ꝛ
renum. **D' retentōe m̄struoꝝ.**

Inter passiones matricum postea
est retentio menstruoꝝ que a. xiiij.
āno similit᷑ usq; ad. xxxᵐ. debent
fluere. ul' si mulier sit sanguīea
usq; ad. quinquagesimū ul'. lxᵐ.
ꝛ si sit sanguinea colerica ul' fleg
matica potest similiter facere me
dicus flebotomiā. a. xiiij. āno usq;
ad quadragesimū ānū ul' quīq
gesimū. ⸿ Similit᷑ si sit sangui
nea uel colerica ul' plectorica fle
botomanda est in tempore quo
debeant fluere menstrua si reti
nentur. qnq; a calida causa qnq;
a frigida. quandoq; ex siccitate q
qnq; sine. ꝛ qn cum humoris ui
tio consumente humore corpis.
Jt᷑ si de causa calida. qnq; cum hu
moris uicio qnq; sine humoris
uicio. quandoq; ex sanguine gˢ
so oppilante. quandoq; ex grossa
colera oppilante. quandoq; ex f
frigiditate. quandoq; ex humore
flegmatico ul' melancolico. qnq;
sine humoris uitio. quādoq; cū
humoris uicio. ⸿ Si ex humore
generalia erunt signa dolor ꝛ ag
grauatio ab umbilico usq; ad
muliebria. dolor renū ꝛ spine. et
frontis. ꝛ colli. ꝛ oculoꝝ palpebꝝ
infectio ul' inflatio. ⸿ Si fiat d'
sanguine spālia signa sunt hec.
Vrina qnq; sanguinea ꝛ in tp̄re
menstruoꝝ. ꝛ sanguinē trubosū
eiciunt. ꝛ hītudo sanguinea et
repleta. uenaꝝ inflatio saphēaꝝ
sub cauilla pedis. color purpureᵘˢ
palbebraꝝ. ⸿ Si ex colera sentit ꝉ
punctiones ꝛ arsuras in p̄fūdo
Vrina qnq; multum colorata et
pinguis in tp̄re m̄struoꝝ. qnq;
colericas expellit sup̄fluitates
trib; ul' iiij. dieb; ul'. xv. ex disp
sione colericaꝝ sup̄fluitatū feb'

citant

citant cum citrinitate palpebrarum.
Si autem sit ex flegmate adest uri
na pinguis ⁊ discolorata in tempore
menstruorum quedam corpora mu
scilaginosa ⁊ flegmaticas expellit
superfluitates. liuescunt palpebre.
⁊ subnigrescunt ⁊ tumescunt.
Si ex melancolia maius sentitur
pondus. urina quandoque discolorata ⁊
tenuis. quandoque pinguis ⁊ nig
liuens in circulo in tempore menstruorum
quedam nigra ⁊ trumbosa corpo
ra expelluntur. Si ex causa calida
sine humoris uicio nec pondus
uel dolor nec aggrauatio sentitur.
Vrina semper tenuis in tempore menstru
orum uel parum uel nichil superfluitatis
emittitur. Si autem sit ex frigida causa
sine humoris uicio urina semper
tenuis in tempore menstruorum. pau
cas uel nullas superfluitates emit
tunt. penitus fastidiunt coitum
quod etiam est commune. Si humor
est in causa ⁊ sit ex siccitate. quandoque
fit ex passione anime ut ira ⁊ tristicia.
quandoque ex uigiliis ⁊ ieiunio. quandoque ex
fluxu sanguinis per os ⁊ nares. per
emorroidas per uentrem que per indi
cia pacientis cognoscuntur. Ite
cura si sit ex colera uel sanguine
digeratur materia cum oxizacharam.
purgetur cum colagogo quod pur
gat coleram ⁊ mundificat. quia
quicquid purgat coleram mundi
ficat sanguinem   tertia die
fiat stupha uel balneum de herbis
calidis ⁊ frigidis aptitiuis. Exeun
ti a stupha uel a balneo offeratur e
qualis mixtura rubee trociscate ⁊
muse enee cum uino decoctionis
arthemisie. Si sit de frigida causa
digeratur materia cum oximelle
purgetur cum theodoritō eupistō.

tertia die fiat stupha de herbis calidis
sicut cum calamento. origano et
aliis herbis calidis aptitiuis sicut
rubea maior. rosmarinus. feniculus
ciminum. Exeunti a balneo uel a stupha
offeratur aurea alexandrina sine o
pio. uel tyriaca maior. uel trifera ⁊
magna. cum uino decoctionis ar
themisie. Si fiat de causa calida
fiat flebotomia de epatica. in qua
libet causa apponantur uentose cir
ca renes. Aliquando fit scarifactio
in anterioribus ⁊ posterioribus tybi
arum. Item in qualibet causa cum
uentositate conueniente lune eta
te etate mulieris in qua debet men
struare. aperiatur una die una saphe
narum in alio die aliam ⁊ tantum ex
trahatur de sanguine ut sufficiat
quantitati debite menstruorum inue
teratuum. In qualibet causa fiat is
ta stupha. Accipe calamentum. ori
ganum. sauinam. ⁊ arthemisiam. ru
beam maiorem. mercurialem. baccas la
uri. ciminum. ⁊ tunc singulis septi
manis suffumigetur semel. ⁊ cata
plasmetur in aqua calida ⁊ herbis
usque ad umbilicum ⁊ tunc offeratur
equalis mixtura triferre magne si
ne opio ⁊ tyriace cum. ʒ. i. nigelle.
⁊ alio mirre. aloes. mirre. thuris. et
terantur. Istud inueteratam retentio
nem menstruorum consueuit aperi
re. Item in qualibet causa inueterata
ta potenter aperit. Accipe tyriacam
dyatesseron. ⁊ acuatur cum. ℈. i.
nigelle ⁊ alio mirre. ⁊ minutissi
me terantur ⁊ in bombace illinito
⁊ fiat suppositorium. ⁊ intinguatur
in succo mercurialis ⁊ supponatur.
Sed nota quod nullum suppositorium de
bet apponi nisi exterius. bene ligetur
ne eum ad se trahat matrix. Item

accipe tyriacā maiorē. opiatā me
tridatum. dyatesseron. ⁊ acuatū
cum. ʒ. i. castorei. ⁊ alia armoni
aci. ⁊ terant̄ ⁊ cum bōbace fiat su
positoriū. ⁊ intinguat̄ cum suco
mercurialis ⁊ supponat̄. Si fiat
de causa calida sine humoris ui
tio. electuaria. syrupi ⁊ ūguēta
emplastra frigida que dicta sūt
in calida causa epatis ⁊ renū exi
beantur. Si aūt sit ex frigida si
ne humoris uitio que dicta sūt
in frigida causa epatis ⁊ renum
exhibeant̄. Si fiat ex ira ⁊ tristi
cia cognoscitur p exclusionem ali
oꝝ signoꝝ ⁊ passionū. curetur. fi
ant etiam balnea ⁊ inunctiones
resūptiue. electuaria resūptiua.
⁊ syrupi qui dicunt̄ in etica.
Si aūt fiat ex fluxu sanguinis d̄
naribus laborabis ad restringē
dum ⁊ reducendū ad naturalem
uiam p supradcā. Vn̄ si apiantur
menstrua citius curant̄ alij flu
xus. Vn̄ ypocras in amphorismo
Mulieri sanguinē uomēti
Si aūt sic nō pos
sit trahi ad naturalē non incipi
atur p uiolenciā qui p illa corrup
toria se exhonāt a sanguiē
sup fluo sicut debet p menstrua.
Vnde ypocras in amphorismo. Mu
lieri menstruis deficiētib; sāgui
fluxus a naribus bonū. Si aūt p̄t
naturam fluat ⁊ inde debilitetur
mulier nō subito s; paulati in
cipiatur. Ite de quacūq; causa
sit cum humoris uitio fiant cau
teria supra genu in cruribus ⁊ sb
genu interius. Ite offerant̄ diu
retica que dcā sunt in uicio la
pidis ex quecūq; urinā puocāt.
⁊ oṗrio.

Immoderatus fluxus mēstruoꝝ
quandoq; fit ex nimia sup habū
dancia sanguinis. quandoq; ex
nimia debilitate uirtutis reten
tiue. quandoq; ex nimia furiosi
tate eiusdem. qn̄q; ex liquiditate
sanguinis. quandoq; ex colera a
periente capita uenaꝝ. quandoq;
ex ruptura earundē. Si sit ex sā
guine sup habundāte cognoscit̄
p repletionē ⁊ inflationē uenaꝝ
⁊ corporis plectoricam hītudinē
⁊ p nimiā claritatem sanguinis
⁊ puū effusionem. Si ex acumi
ne cognoscitur p arsuram quā
facit in exitu matricis ⁊ eiusdē
croceum ⁊ flaueum ⁊ nigꝝ colorē
p minorē licet cum maiori im
petu expulsionem. Si ex debi
litate uirtutis retentiue cogno
scitur p multam extenuationē
⁊ debilitatē corporis ex naturali
calore sanguis nec in exitu fac̄
aliquam adustionē. Si ex liq
ditate cognoscitur p eius liqui
tatē ⁊ aquositatem. Si ex cali
ditate poros apiente. cognoscitū
quia etiā in exitu matricis in p
fundo ꝯtinuū sentit dolorem ⁊
calorem excedentē. Vnde quādoq;
quedam fumositates diffundū
tur p membra que sūt causa di
stemparancie corꝺē. Si sit ex ue
naꝝ ruptura cognoscitur p īmo
deratam ⁊ ꝯtinuā sanguinis ef
fusionem. qn̄q; ex sanguine na
turali quandoq; erit t̄
reus quandoq; sanguineus.
Si fiat ex sanguine sup habun
dante fiat flebotomia de epati
ca ⁊ saphena pedis interius. Ite
ponatur uentosa supra renes
⁊ ubera radices cum scarificatiōe

ul' sine. Jt accipias galbanū. gallā.
psidia. ramnū. cortices fabaꝝ. te
sta bouis. corigiol'. cortex radicis
mali granati. testa oui. sanguis d̄
conis. boli armenici. decoquant̄ ī
aqua pluuiali. ul' cōī. ul' dauci. l'
aceto. ⁊ suffumigetur paciens ul'
matrix. postea fiat stupha usq; ad
umbilicum ul' cataplasma ul' en
catisma. Exeūti a stupha offerat̄
trifera magna sine opio cū equa
li mixtura micle te ⁊ acuat̄ cū. cū
ʒ. i. ul'. ij. sanguīs draconis ⁊ dis
temperetur cum aqua pluuiali. Jt
puluerigetur psidia. ul' ramnū. l'
ypoquistidos. achacia. colophonia. sco
lopendria. terant̄ simul ⁊ fiat sup
positoriū cum aqua pluuiali. et
cum bombace fiat nastale. Jt eadē
distemperetur cum suco plantagi
nis ⁊ fiat emplastꝝ ab umbilico
usq; ad muliebria ⁊ eodē modo su
pra renes. Jt electuaria. syrupi. ī
unctiōes que dicta sūt in fluxu
emoroidaꝝ ualent in hoc. Si aūt
fiat furiositate sanguinis ul' fu
mositate fiat parua flebotomia
de epatica cum apoforesi. ⁊ apiat̄
saphena interior ul' saluatella su
perius. ⁊ tunc digerat̄ matia cū oxi
zachara ⁊ purgetur cum colagogo
⁊ fiat stupha predicta ⁊ encatisma
Exeunti a stupha offeratur eqlis
mixtura micle te ⁊ athanasie acu
ate cum. ʒ. i. sanguīs draconis
distemperetur cum aqua pluuia
li. Jt sirupi fcī constrictiui. elec
tuaria constrictiua frigida altā
tiua sicut dyacodion. zucharo ro
saceo ⁊ alia localia pximo dicta. J
si sit ex liquiditate sanguinis. de
tur dyacodion cum zucharo. ⁊ ci
baria sanguinē inspissancia. sicē

tis. milium ⁊ triticū decoctū ī lac
te uaccino ul' pecorino. Similit̄ elc
tuaria ⁊ alia que dicta sunt in oībꝫ
aliis causis ualent. Si sit ex debi
litate uirtutis retentiue ea q̄ dc̄a
sunt in dyabetica passione ⁊ gonō
rea. in syrupis. elctuariys ēplastꝭ.
localibꝫ adiutoriys adhibeant̄ dili
genter. Si aūt sit ex caliditate a
periente alterancia constrictiua que
dicta sunt in fumositate sangui
nis ⁊ alia preter purgationē ad
hibeantur. Si aūt sit ex ruptura
uene. emplastra. cibaria. encatis
mata. que dicta sunt adhibeant̄.
Jt nota q' sicut mulier ex retēci
one menstruoꝝ parata est īcurrē
ydropisim ita ⁊ in fluxu inmode
rato. ido licet fluxus īmoderatus
sit nō tamē subito ſꝫ paulatim ē
intercipiendus. Jt in qualibet cā
ualent pillule in disantia dicte
que fiunt cum mumia. masticis.
thuris. cornu ceruino cōbusto in
equali pondere oīmbꝫ puluīcati
⁊ confectis cum suco corigiole ul'
scariol' ueste bouis ul' cameleōte
detur uno mane ⁊ alio sero. cum
nebula tamen fortius opatur. Si
addatur coagulum leporis uel
uituli ul' utriusq; cōmixti. De
suffocatiōe matricis.

Suffocatio
matricis dicitur nō q' sit passio
matricis nec quia sit eius ꝓprie
tas. ſꝫ quia mulier uidetur inō
suffocari. fit aūt ista passio ex re
tentione menstruoꝝ. qnq; ex hu
moribꝫ sup habundantibꝫ in ma
trice. quandoq; ex ſp̄mate cōrup
to in matrice. a quacūq; ergo cā
sit sic hīt fieri. Dissoluitur fumus
maliciosus a materia corrupta.
eleuatur fundus matricis. vn̄

cõprimitur diafragma. diafragma
te cõpresso cõprimitur cor et spirituali
a. et ita fit suffocatio dum cor non po
test transmittere spiritum ad membra
ad eorum vivificationem. unde cadit
eadem mulier quasi mortua. Et no
ta quod quandoque cadit in apoplesiam.
quandoque in sincopim. In suffocaci
one matricis casus iste separatur
ab aliis casibus per predicta signa.
Aliud tamen sentit G. in comento
super amphorismos de suffocaci
one matricis. sepe dicto modo se
tiunt magis dolorem. quia apople
sia est signum mortale. Si cadat in
epilensiam quedam membra spas
mantur. oportet ut distorqueantur
tremor fit in exterioribus membris.
Si cadat in sincopim cito solvitur
casus. tamen apparet quasi mortua si
nata per mensem. Si cadit in suf
focatione matricis presentit do
lorem ab umbilico usque ad mu
liebria. et pre nimio dolore colli
guntur brachia. constringit ma
tricem et capite declinato et de
presso usque ad genua cum strictu
ra dencium cadit quasi mortua.

Si ergo sit ex retentione menstruo
rum cognoscitur per indicia paci
entis. Si ex humoribus habun
dantibus in matrice quandoque fit ex
calido quandoque de frigido. Si de cali
do. dolor. arsure. punctiones fiunt
in profundo matricis. et inde resol
vuntur fumositates calide. ex
quibus diffusis per membra nascitur
quidam quandoque dolor quandoque
febris. Si sit de humore frigi
do sentitur frigus et aggravatio
in profundo matricis. et inde resol
vitur quedam fumositas fri
gida ex cuius ascensu per spinam
ad superiora. in eadem spina sentitur
quasi typus quartane. Si sit ex
parte corrupto vel ex superhabundanti
spermate cognoscitur per exclusionem
aliorum signorum. Si ergo sit ex re
tentione menstruorum curetur ut
in eadem passione dictum est.
Si sit ex calido humore primum con
silium est ut apiatur saphena
interior sub cavilla pedis. dige
ratur materia cum oxizachara.
purgetur cum colagogo. Si de
frigido humore digeratur mate
ria cum oximelle. purgetur cum
theodoricon euperiston. et sicut in causa
calida debet fieri stupha. et dari
rubea trociscata vel requies et ita
in hac fiat stupha calida et offera
tur metridatum cum vino de
coctionis cimini et zinziberis.
Si ex spermate corrupto in matrice
frequenter apiatur saphena inte
rior. fiant scarifactiones in anteri
oribus et posterioribus tybiarum. sin
gulis mensibus ueretur flebotomia
de alia saphena. Utatur frigida
dieta et parum sanguinis generati
va. In qualibet causa fiat hoc reme
dium. Accipe leviticeta. absin
thium. ysopum. et salviam. quassentur
parum. decoquantur in aqua. et ca
taplasmentur ab ore stomachi usque
ad muliebria circa ventrem et circa
latera. et eodem modo a parte posteriori
siler per se vel absinthium sit spatium
in prima positione dato remedium.
communis est cura quod in hac cau
sa ligentur crura et tibie ut tra
hantur fumi ad partes inferiores
sive fiant scarifactiones mordica
tive circa pedes cum sale et aceto
tepido ponantur ad
suffumigationes per inferiora.

ꝛ hordeacea naribus apponant̄ ꝛ
fiant fermentationes ꝛ inunctiones.

Sequitur **d' ꝓcipitatiōe matricis.**

De alia passione matricis que dr̄
precipitatio. que quandoqꝫ habꝫ
fieri ex paralisi matricū. uñ rela
xantur nerui ꝛ precipitat̄ matrix
quandoqꝫ in dextra quādoqꝫ in si
nistra q̄ cognoscit̄ ꝑ dolorē paci
entis. facta ꝓcipitatione quīqꝫ ca
dit inferius sine exitu. unde sen
titur dolor circa pectinē ꝛ renes.
quīqꝫ exit exterius q̄ cognoscitur ꝑ
indicia pacientis. quīqꝫ ex humo
ribꝫ ɔteptis in matrice. unde ꝓci
pitatur matrix. quīqꝫ ex retētiōe
mēstruorꝫ. quibꝫ retentis aggra
uatur matrix. ꝓdicto modo ꝓci
pitatur. quīqꝫ ex difficultate par
tus. unde cum fetu exit matrix.

Si aūt fiat ex paralisi. quīqꝫ fit
ex frigida sessione ꝛ ex frigido l'
balneo ul' ex nimio potu aq̄ fri
gide ul' ieiunio. q̄ cognoscitur q̄
tunc insensibiliter ꝛ sine dolore
exit matrix. Si sit ex humorib;
quīqꝫ ex calido quīqꝫ ex frigido. Si
ex calido. arsure. punctiones sen
ciunt̄ in ꝓfundo matricis. unde
exit quedam fumositas calida.
ex cuius diffusione ꝑ mēbra ĩna
scitur quasi calor febrilis in mē
bris. ꝛ in tp̄e mēstruorꝫ aliquid
colericū expellitur. Si sit de
frigida causa cognoscitur ꝑ al
gorem. ꝑ pondus. ꝑ aggrauaci
onem matricis. ꝛ inde soluitur
quedam fumositas ex cuius dif
fusione sup spinam sentitur q̄si
typus quartane ul' cottidiane. ꝛ
in tp̄e menstruorꝫ exit aliq̄ fleg
maticū. Si ex retentiōe fiat mē
struorꝫ ul' ex difficultate partus
cognoscitur ꝑ indicia pacientis.

Si sit ex paralisi digeratur materia
cum oximelle. purgetur cū theo
doriton eupiston ꝛ bñdicta. Tercia
die fiat stupha de calamēto. origa
no. saluia. nasturcio. lauendula. ꝑ
nula ueris. calendula. ruta. ꝛ cō
solida. exeunti a stupha offeratur
metridatum ul' tyriaca cum uino
decoctionis saluie. sequenti die
apiatur saphena interior sub ca
uilla pedis. It̄ in exitu matricis.
matrix ea reducta intus. accipe ꝛ
mel. oleum. añ. ꝛ in ea decoquat̄
puluis cymini. ꝛ intinguatū la
na ul' filtrum rubeū ꝛ supponat̄
illud consumit superfluam humi
ditatem matricis ꝛ ipsam consoli
dant. Id dico in exitu longaoñis
ꝛ admisceatur succus lapacij acuti
in oleo nucis ꝛ decoquat̄ usqꝫ ad
consūptionē suci ꝛ lique fiat tc̄
cera rubea admisceatur ꝛ depōa
tur ab igne. ꝛ apponat̄ de puluere
thuris ꝛ mastic̄. ꝛ fiat inunctō ab
umbilico usqꝫ ad muliebria eodem
modo supra renes. It̄ idē suc' ad
misceatur cum agrippa ut deinē
fiat inunctio sup predicta. ꝛ sup
ponantur cerota ul' diatessaron
It̄ eodē modo fiat inunctio ab ū
bilico usqꝫ ad muliebra cū melle
calido. synapigetū puluis de ma
stice. thuris. cornu ceruino con
busto. pice. gūmi ul' colophonia
scolopendria. semen synapis ꝛ
nasturcij. ꝛ tūc cooperiatur cum
pellicula. Si sit ex humore fri
gido eadem erit cura. Si aūt ex
calida cā. digeratur materia cum
oxizachara. purgetur cum electu
ario de suco rosarꝫ. tercia die fiat
balneum de frigidis herbis. ex

xeunti a balneo offeratur rubea
trociscata. et sequenti die fiat flebo
tomia de saphena interius. et tunc
fiant inunctiones frigide. syrupi.
electuaria. emplaustra que dicta sunt
in calefactione epatis cum huiusmodi
vitio sunt apponenda. Item accipe
mel et oleum ana. et cyminum pul
verizatum insimul misceatur. et in
tincta lana succida vel filtro ru
beum et ponatur supra regionem
matricis. Istud enim valet et in
colerica et yliaca passione. Istud autem
fiat dum reposita sit matrix in
loco suo. et illa que dicta sunt in ca
lefactione epatis sunt apponenda.
Si autem fiat ex difficultate partus
vel ex debilitate sit reposita inte
rius matrix cum manu obstetri
cis oleo inuncta localia modo dicta
fiant. Si ex retentione menstruorum
curatur ut in eadem passione
dictum est. contra secundum omnes auctores
apponantur naribus aromatica. et
fetidis suffumigentur muliebria.
unum speciale est quod super carbones
lentigines vel iuniperos. ponatur
thus. colofonia. scolopendria. ma
sticis. et inde suffumigetur matrix
secundum diascoridem. Item fiat emplaustrum
cum stercore bovino communis est cura.
ut provocetur sternutatio sicut in
suffocatione matricis. et eadem cu
ra que fit in exitu longaonis fi
at in hac causa. De excoriatione
Excoriatur quandoque matricis.
matrix ex colera adherente la
teribus matricis quod cognoscitur per
arsuras et punctiones. et quia re
sudat aliquando rufa humiditas
digeratur materia cum oxiza
chara. purgetur cum electuario
de succo rosarum. Tercia die fiat bal

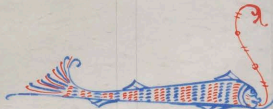
neum de herbis frigidis. Exeunti
a balneo offeratur rubea trocisca
ta. sequenti die fiat flebotomia
de saphena interius et tunc diste
peretur licium cum lacte vaccino
et iniciatur per pessarium ad pondus
libre unius de tercio in tercium diem
Item pulverizetur papaver album. gum
mi arabicum. dragagantum. spodium.
ana. conficiantur cum aqua pluvi
ali vel rosacea. et resolutionis dragaganti
informentur trocisci tres. et unus
distemperetur cum lacte vaccino
vel mulieris. et per pessarium ini
ciatur. valent hec inunctiones
contra excoriationem vesice. De
Ventositas ventositate matricis.
matricis habet fieri ex fumo con
tempto in matrice quod cognoscitur per
matricis inflationes. rugitus.
tortiones et dolorem deambulati
vum. Offerantur ergo electuaria
attenuantia ventositatem ut diaru
sum. diaciminum dia spermaton.
dia calamentum. Item decoquatur filex
in aqua cum cimino. cataplasme
tur ab umbilico usque ad mulie
bria eodem modo supra renes quia
quandoque fit de colera. quandoque
de sanguine. quandoque de flegma
te. quandoque de melancolia. Item si
filatum crudum decoquatur in
aqua cum cineribus et cataplasme
tur. eodem modo contra punctu
ram nervi et inflationem potenter
operatur. communis est cura ut pro
vocetur sternutatio sicut in suf
focatione matricis. De apostemate
Apostema matricis matricis.
quandoque fit de causa calida. quandoque
de frigida. Quandoque de calida. aliquando
de sanguine. aliquando de colera.
Quandoque ex frigida. quandoque de flegma

te. quandoque de melancolia. Item
quandoque fit in orificio exteriori matri-
cis. quandoque in profundo. Si sit
in profundo matricis sentitur dolor
a diafragmate usque ad muliebria
et inflantur latera. sequitur diffi-
cultas inspirandi et respirandi. et
maior autem erit dolor circa umbili-
cum quam in aliis partibus. Si autem
sit in interiori orificio cum pre-
dictis sinthomatibus maior sentitur
dolor circa renes et pecteneon et pec-
tinem. Si sit de causa calida san-
guinis sentitur dolor non pungi-
tivus in loco collectionis. febris
adest continua licet non multum
intensa. cognoscitur per inflationem
venarum saphenarum. per urinam rubeam
vel subrufam. per totum turbatam.
et aliquantulum liventem superius.
Si fiat ex colera cognoscitur per
arsuras et punctiones matricis. ru-
borem faciei et oculorum. per febrem ig-
tam et acutam. per urinam rubeam
vel subrufam. vel mediocriter ali-
quando liventem in circulo. et
Si autem fiat ex flegmate. cognoscitur
per maiorem aggravationem et tur-
bationem urine. per parvam colora-
tionem urine et lividam. et per cine-
ricium circulum. Si autem fiat
ex melancolia cognoscitur per
maximum pondus membri per ma-
iorem aggravationem et maiorem
ponderositatem et turbationem
urine. parum colorata. et per cineri-
cium colorem in circulo et livi-
dum. quandoque plumbeum vel cine-
ricium mediocrem et lividitatem
saphenarum. et per lentiorem febrem.
partibus generatis convenientibus fiat fle-
botomia de saphena interiori
sub cavilla pedis quod valet in u-
traque causa. Item in principio usque
ad quartum diem vel circum. insi-
stendum est repercussivis. in aug-
mento dissolutivis. in statu ma-
turativis. in declinatione cum mun-
dificativis repercussiva. dissolutiva.
maturativa. hec que predicta sunt in
apostemate renum et vesice. Rupto
apostemate quod cognoscitur per educ-
tionem saniei admisceatur tria
partes mellis dispumati mulse te-
pide. et istud totum ad pondus li-
bre unius iniciatur singulis diebus
ad mundificationem saniei. Item cum
sero caprino et melle dispumato
mundificato apostemate vel vul-
nere fiat licinium cum cera et dis-
temperetur cum lacte vaccino ad
pondus libre unius iniciatur. Si-
militer predicti diversa in capitu-
lo de excoriatione matricis de pa-
pavere albo eisdem localibus cura-
tur apostema stomachi quod cogno-
scitur per febrem continuam et intolle-
rabilem stomachi dolorem. et preci-
pue post cibi assumptionem. per vo-
mitum et nauseam. per turbatio-
nem urine. et quandoque livorem eiusdem.
Si in apostemate stomachi debet
fieri flebotomia in quacumque ca-
de epatica.

De impedimento conceptionis

Impedimentum conceptionis quandoque
fit a causa calida. quandoque a frigida.
quandoque de sicca. quandoque de humi-
da. quandoque de humido semper cum
humoris vicio in aliis causis pre-
dictis. s. quandoque cum hu-
moris vicio quandoque sine hu-
moris vicio. Si fiat de causa
calida sine humore cognoscitur
per dolorem sine pondere et aggra-
vationem que in fundo matricis
sentitur. per puncturas oculorum.

et palpebrarum. per amaritudinem oris
per sitim continuam per parvam in tempore
menstruorum eductionem. per appetitum
et delectationem coitus. et per tardam in
coitu solutionem. per pilositatem men
struorum muliebrium. per urinam colora
tam et tenuem. Si sit ex frigidita
te sine humoris vicio cognoscitur per
algorem et frigus quod in profundo sen
titur sine pondere et aggravatione
per discolorationes faciei. per coytus fa
stidium et abhominationem. per parvam
in tempore menstruorum eductionem. per
tardam in coytu probationem. per nudi
tatem mulierum pilorum. per urinam tenuem
et discoloratam. Si ex siccitate co
gnoscitur per siccitatem lingue. et
oris amaritudinem. sitim continuam.
per appetitus coytus. per nullam vel
nimiam in tempore menstruorum educti
onem. per urinam tenuem. et muliebrium
nuditatem pilorum et per ariditatem
extenuationem matricis. Si
fiat cum humoris vitio. cum si
gnis predictis adest pondus ma
tricis et aggravatio. et in tempore men
struorum maxima eductio. Si fi
at de humore cognoscitur per re
mollitionem matricis. per humiditatem
eiusdem. per multi aquosi flegmatis
in tempore menstruorum eductionem.

Item quandoque impeditur ex nimi-
a retentione menstruorum. quandoque
ex nimio fluxu quod cognoscitur per
indicia pacientis. quandoque ex apo
stemate matricis. quandoque ex
pinguedine interius circa orifi
cium matricis. Item quandoque ex debi
litate matricis ex desipientia vel
masculi spermatis malitia quali
tate consimili. Si ex pingue
dine cognoscitur per repletionem
corporis. et quia mulier sentit in
tempore coytus quasi clausuram orificii
matricis intus. Si ex aposte[ma]
te cognoscitur per signa in aposte
mate matricis dicta. Si ex debi
litate matricis cognoscitur per fas
tidium et debilitatem ipsius mulie
ris. et per exclusionem aliorum signorum.
Si fiat ex causa calida vel frigida
cum humoris vicio curetur ut
dictum est in precipitatione matricis.
Si ex siccitate sine humoris vici
o fiant unguenta resumptiva. et
balnea et electuaria et syrupi qui di
cuntur in etica. Si ex humidi
tate curetur ut precipitatio matri
cis ex humida causa. Si ex ni
mio fluxu vel retentione menstru
orum curetur sicut diximus in immo
derato fluxu et retentione menstruorum.
Si ex apostemate curetur ut dixi
mus in apostemate matricis.
Si ex nimia pinguedine minue
tur dieta. extrahatur sanguis et
fiat suffumigacio ex origano et
mirobolanis. mastice. mirra. aloe
vel marrubio. foliis lauri et similibus
in aqua decoctis, fiat fumiga
cio super carbones de thure. mas
ticis. mirra. et aloe. Si fiat ex
debilitate matricis detur diaro
don iulii mane et sero utatur isto
syrupo. qui fit de menta. balsa
mita. asta regia. radice satyrionis.
pineus. et sticados. et in fine decoctionis
apponatur muscus. Item accipe lau
dani ℥ .i. storacis ℥ .s. camelleonte
℥ .s. gariofili ℥ .i. ligni aloes. ros.
ana ℈ .ij. ambre ʒ .i. terantur cum
pistello calido. et apponatur aliquid
de aqua rosacea. muscata. tersa
ad pondus ʒ .ij. et da ei bis in
septimana dum iecit tormentum.
sero. et ponatur trociscus supra

carbones. et inde mulier sedens super
sellam foratam suffumigetur et sta
tim post stupham inungatur os
matricis cum aqua rosacea mus
cata. et statim post desiccacionem
ad coitum accedant. Valent et ista
in predictis causis scilicet frigida et hu
mida et pinguedine matricis.
Si autem fiat ex calido spermate mas
culino in coytu sentit quasi casum
ignis in matricem. et curetur ut causa
calida matricis. Si ex frigidita
te mulier sentit quasi glaciem in
matrice in coitu. et tunc curetur
ut frigida causa matricis. Si
ex siccitate cognoscitur per paucita
tem spermatis et eiusdem in collo ma
tricis et viscositatem et coherenciam. cu
retur ut siccitas matricis. Si ex
humiditate spermatis cognoscitur per
liquiditatem eius se cito per matricem
diffundentis. curetur ut humiditas
matricis. Est expertum quod in omni
causa matricis est commune. Accipe
matricem leporis desiccetur et pul
verizetur et mulieri exeunti a bal
neo offeratur cum vino tepido et
muscato. et in hora sequenti facta
desiccatione accedat ad coitum. **De**
difficultate partus.

Difficultas partus
quandoque fit ex viciali egressu. quandoque ex
magnitudine fetus. quandoque ex debi
litate matricis nequeuntis expel
lere fetum. quandoque ex oppilatione.
quandoque ex fetus mortificatione. Si
fit ex innaturali egressu per primam
effusionem manus vel pedis cognosci
tur. Si ex magnitudine fetus
cognoscitur per ventris inflationem
vel nimiam ventris solutionem ex in
dicio obstetricis. potest etiam fieri fetus
ydropicus in utero matris. sicut
extra debilitatem matricis. potest

etiam fieri sicut in puerulis que
infra .x. vel .xi. annos concipiunt
unde matrix debilitatur ex pon
dere fetus nec potest se exonera
re. quandoque fit ex longa egritudine pre
cedente. Si autem fiat ex oppilatione
quandoque fit ex pinguedine oppilante
interius orificium matricis. quandoque
ex sanguine grosso vel humore me
lancolico. Si autem fiat ex pingue
dine cognoscitur per totius corporis
habitudine repletionem. Si ex grosso
sanguine melancolico oppilante
cognoscitur per retentionem menstruorum
et inordinatam eductionem ante concep
tionem. Si ex fetu mortuo hec sunt
signa. primum est quod mulier non sentit
motum fetus. secundum quod in secundo die
fetet os eius. tertium quod circa umbili
cum sentit maximum dolorem. quartum
discoloratio faciei et totius corporis. quintum
contritio appetitus. sextum instan
cia vigiliarum. Septimum continua
transgressio tenasmon. dolor in pec
tine et puteneo quod totum fit ex compres
sione fetus circa partes inferiores.
Si fiat ex mala egressione cum manu
obstetricis reponatur. In aliis autem
causis mulier in balneo cum aqua
decoctionis malve. bismalve. herbe
violarie. fenugreci. lini. absinthii.
aptani. arthemisie. exeunti a bal
neo fiat inunctio ab umbilico
usque ad muliebria cum butyro.
dialtea. marciaton. diaxagon. Si
habeas eodem modo a parte poste
riori supra renes. et tunc suffumi
getur cum spica nardi. radice costi.
ad apertionem et confortationem. Item ponatur
in predicto exeunti a balneo si di
ves est detur ʒ .i. balsami cum
vino tepido. Si non decoquatur hec
inunctio. radicis costi. artemisie.

et in vino decoctionis distemperetur fell
tauri et offeratur exeunti a balneo
Item decoquatur arthemisia in aqua
et facta decoctione tepida imponatur
ab umbilico usque ad muliebria et
supra crura. quia ut habetur in
eius commendatione. fetum mortuum e-
ducit et expellit cum secundina. sed tamen
ibi diu non moretur. quia ut dicunt
auctores longa mora matricem
educit. Idem facit sucus porri exhi-
bitus cum aqua tepida quantum
testa ovi capit et potenter operatur.
Item provocetur sternutatio que communis
est cura. Item in anxietate quando mor-
tuus fetus constringatur os et na-
res ut spiritus et fumi impellantur usque
ad matricem cum impetu. Item per loca
declivia descendat. et si non potest
a duobus vel tribus sustentetur. Item per
cornua .iiii. linteaminis a .iiii.
iuvenibus linteamen teneatur. et ibi
mulier disponatur ut ita videatur
potius sedere quam iacere et agitetur
circumquaque. et in fetu mortuo et
in causis predictis potenter operatur.
Item in anxietate dum moritur fetus
si sepe sincopizetur. apponantur aro-
matica naribus et fiant fricationes
mordicative vel moderate circa
extremitates manuum vel pedum.
Secundina primo **De secundina.**
loco generatur ex utroque spermate et
sanguine menstruo. et est quedam
pellicula que involvit ipsum coa-
gulum et ligatur cum fundo ma-
tricis et crescit secundum quantitatem cremen-
ti coaguli et fetus sicuti in nuce.
secundum quantitatem nuclei crescit
testa. Quandoque ergo convenit
quod maturatur fetus et secundina. et
tunc utrumque exit ad bonum et bene
mundificatur matrix. Quandoque enim de-

bilitatur tam mulier quam matrix
ex longo ieiunio vel ira vel casu. vel
percussione vel fluxu ventris que omnia
sunt cause mortui fetus. unde ma-
trix non potest se liberare vel exhone-
rare a secundina. unde rumpitur
exit fetus et remanet secundina.
de cuius retentione nichilominus pericli-
tatur mulier quam de retentione
mortui fetus. fiat ergo ei sedenti super
sellam perforatam suffumigatio
cum ungulis et cornibus caprinis
positis supra carbones quia poten-
ter turbat et movet matricem ad
expellendum. Item distemperetur cum aqua
calida salsa. et furfur et ciminum. et
detur in potu. Item fiat balneum usque
ad umbilicum cum aqua decoctionis
fenugreci. arthemisie. malve. et
absinthii. calamenti. origani.
et suaviter deprimatur matrix
ab exterioribus cum manu ut a
superioribus descendat ad inferiora.
exeunti a balneo offeratur eqlis
mixtura metridati. et trifere magne
sine opio. Si non decoquatur hec in
unctio. acuatur ʒ .i. vel .ii. nige-
lle. et aliud morte distemperato cum
calido lixivio vitis. et tunc fiant
inunctiones ab umbilico usque ad
muliebria et supra latera et re-
nes cum oleo laurino. butyro.
et dialtea. arrogon. butrieon. Item
sucus cepe tepidus potatus potenter
consuevit educere secundinam. Item fiant
sternutationes et ea que dicta sunt in
difficultate pariendi. **De nimio**
Sequitur de alia **fluxu menstruorum.**
passione matricis. quia quandoque exit
fetus cum secundina. put obet
et tunc ex longa retentione menstru-
orum vel ex ruptura venarum multum
sanguis consuevit fluere per .vii.

ul' p nouē dies. sȝ quandoq; magis fluit
debito. vñ mulier debilitatur et
deficit. quandoq; omnino retinet'
et nō mundificat' matx. vñ grauia
a et multa iminēt picula. Si aūt
nimis fluat generalis ē regula
q' nullū fiat balneum. nec cōstrc
tiuū nec confortatiuū. quia ex
calido balneo maior fieret aper
tio uenar. Sȝ operetur electuariis
syrupis opiatis. fiant emplaustra.
suffumigatiōes que dicta sūt in
inmoderato ul' nimio fluxu matri
cis. Si aūt retineatur una die a
periatur saphena pedum sub ca
uilla interius. et altera die altera
offerantur electuaria. syrupi. fo
mentatiōes et localia que dicta sūt
in retentiōe mēstruor. De infla-
Ubera quādoq; tione uberum.
inflantur ex humoribȝ ibi coagu
latis. s. de sanguine. flegmate
raro, de colera. nūquā de melāco
lia. quandoq; ex lacte ibi coagulato pt
naturam. Si sit de sanguine
cognoscitur p uber rubore q' ab
eis emittit'. aliquādo sanguine
uinē. Si sit ex flegmate quasi
subcinericiā substanciā et q' exit
liuidum ē ul' plumbeū uel ci
nericiū apparet. Si ex colera
citrinescunt ubera. et q' exit in
parte citrinū ē. Si ex lacte co
gnoscitur p lacteum colorē et al
bedinem ipsius q' emittit'. De
quocumq; humore sit post par
tum. partibȝ quiescentibȝ corpore
existente plectorico fiat fleboto
mia de cardiaca ul' epatica. et si
est in principio fiat repercussio
cum fabis decoctis in aceto et ca
taplasmata ul' succo plantaginis
tepido in quo infundant' stuppe
canabine. Si aūt fuerit cōfirmata
inflatio dissolutiuis erit insisten
dum. decoquatur g' faba cū uino
et fiat supra ubera cataplasmata
Itē decoquatur furfur triticeum
in uino et cataplasmetur. Itē extra
hatur succus pomi rapy et teratur
mica panis calida et admisceatur
mel tepidum et puluis cimini. et
cataplasmetur. Itē dico de musco
pruni ul' aniso decocto in uino.
Itē mica panis cota in uino. Si
fiat ex lacte ibi coagulato partibꝰ
quiescentibȝ extrahatur sanguis
de quo debet gnāri lac p fleboto
miam. et si est in principio appo
nantur predicta repercussiua. Si
in statu ul' in fine. predicta dis
solutiua. Itē reducatur lac spis
sum ad liquiditatē cum cataplas
mate facto de atriplicibȝ coctis in
aqua. Itē succus atriplicis cum
aliquo uino admisceatur ul' iu
re. et detur in cibo cum aromati
bȝ coctis. fiat etiam lotura de a
triplicibȝ. Itē singulare q' for
cius opatur q' aliquis uilis pso
na fortiter sugat lac et extrahat'
sicut extrahitur piciatur. et hoc
fiat frequent' in die. D' inflatiōe
Inflatio tybiar in pgnantibꝰ.
tybiar in pregnantibȝ hēt fieri i
septimo ul' octauo. ul' nono mēse
fetus dedignatur nutriri a sāguīe
mēstruo qui ponderositate sua d'
primit' ad pedes et tybias. Accipe g'
thymoleam et distempa cū aceto
quam inuenies sub mola fabri
et desicca. pulueriça et cum aceto
distēpa et fiat inunctio. Itē terat'
plantago et cum succo ul' substā
cia fiat cataplasma. Itē fiat in
unctio cum aceto et oleo rosaceo

⁊ pulvis factus de fabis sinapi get
sto idem optimum ⁊ statim facit re
medium. sal in multa quantita
te decoquatur in aqua ⁊ inde lave
tur pedes ⁊ tybie ⁊ fomententur
⁊ super terminat. Item fiat inunctio
cum sapone gallico ⁊ cataplasme
tur cum foliis sambuci vel ebuli
in patella sine aliquo liquore assa
to. valent et localia dicta in infla
tione tybiarum ⁊ in itineribus. De

sciatica passione.

Gutta dividitur
in sciaticam. podagram. artheticam.
⁊ ciragram. Sciatica est dolor scie.
podagra pedum. ciragra manuum.
nec sunt species lepre omnium nervo
rum. articulorum passio dicitur arthe
ca. Specialiter ergo quelibet arthetica
fit ex calido aere nimis dissoluen
te. vel a frigiditate nimis constrin
gente. Unde reumatizant humores
ad articulos. vel ex frequenti coy
tu post prandium. vel ex frequen
ti balneo. vel ex itinere in hiemibus
repletionem. vel ex multis cibis et
potibus calidis existentibus in quie
te. Item quandoque fit de sanguine. quandoque
de colera. quandoque de fleg
mate. quandoque de melancolia. Si
de sanguine cognoscitur per inflaci
onem ⁊ ruborem membri. et per
saltum eiusdem. ⁊ per subdulcedinem
oris. per venarum inflationem ⁊ reple
tionem. per visionem ruborum corporum in
sompno. vel apparitionem. ⁊ quia a frigi
dis iuvatur a calidis autem leditur in
horis sanguinis infestantur vel
leduntur. ⁊ vere similiter quia ista
egritudo sicut quedam alie luci
dis habet interpolationes. Et nota
dum quod in nulla specie arthetice pa
ciens calorem intollerabilem vel frigus
sentit sed tantum dolorem. Unde nec a
calidis nec a frigidis melius pacien
tis certum habemus iudicium.
sed si aliquando fiat valde raro
hoc tale contingit. Si autem fiat
de colera parvus erit tumor ma
gnus dolor. unde aliquando febrici
tat. citrinescit locus egrotus. aliquando
punctiones senciuntur in profundo.
amaricatur os. tussis vel citrine in
sompno fiunt apparitiones. a frigidis
iuvatur. a calidis leditur. in horis
colere ⁊ in estate fortius infesta
tur. Et nota quod in frigidis causis
propter instanciam vigiliarum a dolore
factarum tingitur urina. unde per colorem
urine non certificatur medicus
de ea. Si autem fiat de fleg
mate cognoscitur per magnum tu
morem ⁊ sub albedinem ⁊ molliciem
membri. per albarum in sompno appa
ritiones. per tumorem. dolorem. per
oris insipiditatem. a frigidis le
ditur. a calidis iuvatur in horis
flegmatis ⁊ in hyeme magis le
ditur vel infestatur. Si autem fiat
de melancolia cognoscitur per ari
ditatem membri ⁊ eius livorem. ⁊ per ma
gnam inflationem. per pondus et
aggravationem. per oris acetositatem
per melancoliam in sompnis diffu
sionem. a frigidis leditur. a calidis
iuvatur. in horis melancolie ⁊
in autumpno magis infestatur.
Prima ergo regula est secundum Ga
lienum. Alexandrum ⁊ Constantinum.
Si tale est corpus quod possit purga
ri non apponatur aliquod locale vel re
percussivum usque quo facta fuerit u
niversalis purgatio per medicinam
vel flebotomiam. Secunda regula quod
nulla fiat fomentatio vel stu
fatio causa existente reumatica
quia inde fieret maior fluxus.

Tercia regula est q paulatim cum
leui medicina educatur materia
sicut paulatim fluit. Itē quarta
regula scd̄m alexandꝝ in arthe
tica ⁊ in qualibet longa egritudi
ne ut consideretur stomachus
ne medicinā abhorreat. quia si
abhorreat medicinā nō debet da
ri. quia inde magis stomachꝰ de
bilitatur ⁊ alia mēbra ⁊ ita mag
reumatiçarent humores ad ar
ticulos. ¶ Sanguinea igit exi
stente materia in causa ⁊ parti
bꝫ ꝯuenientibꝫ si sit arthetica a sci
a supius opatur epatica a parte
opposita in principio. ¶ In cōfir
mate a parte eadem. Si ascya in
ferius. saphena uena sub cauil
la pedis exterius. fc̄a flebotomi
a in sanguinea causa. ⁊ sine fle
botomia in colica ⁊ arthetica. Itē
digeratꝰ mat̄ia cum oxiçachara
causa nō existente reumatica.
In reumatica causa cum electu
ariis frigidis ul' oleribꝫ diureti
cis digeratur mat̄ia. ⁊ cum elec
tuariis ⁊ nō cum oxiçachara q
nimis aperit poros ⁊ magis hu
mores fluerent. quia ut dic. G.
omnis usus reumaticoꝝ reuma
tiçantibꝫ adūsatur: ⁊ digesta ma
teria sanguinea. ⁊ purgetur cū
colagogo. colica cum electuario
de suco rosaꝝ. quia ab alexādro
inuentore uocatur electuariū
contra guttam calidā. acuatū
cum puluere reubarbari. ⁊ inde
fiant pillule ⁊ dentur in sero. t'
cia die si corpus nō sit nimis r
plectoricū nec nimis reumati
cum fiat leuis stupha de herb
frigidis. Si aūt nō sit reumati
cū fiat fortis stupha uel balne

um. exeunti a stupha ul' a balne
o offeratur rubea trociscata ul' re
quies cum aqua decoctōis thuris.
Sequenti die in utraq; cā apiat
epatica ul' saphena scd̄m ratiōez
materie. ⁊ tunc fiat inunctio cū
oleo rosaceo ul' uiolaceo ul' paub
no. ul' populeone. Itē teratur lau
reola ul' plantago cum suco tepi
do ⁊ substancia cataplasmet locꝰ.
Itē farina ordei distempetur cum
suco solatri ⁊ aceto ⁊ sup ponat. Itē
de farina siliginis ⁊ oleo rosaceo
fiat emplastrum illd̄ potent mi
tigat ⁊ repercutit materiam. ¶ Et
ut dicit. G. uiscositas uitellorum
ouoꝝ replet poros ita q ulterius
nō recipiunt fluxum. ¶ Si aūt sit
immoderatꝰ dolor. Accipe. ʒ. i. opij
cū. ʒ. iij. croci. ⁊ quatuor uitella
ouoꝝ ul' quinq. ⁊ cū oleo rosaceo
⁊ fiat emplastꝝ. ⁊ illd̄ potent mi
tigat ⁊ repcutit materiā. ¶ Si sit
inueterata passio cum frigidis
calida apponant. Accipe thꝰ. mas
ticis. aloe. an̄. puluerizā. confice
cum suco absinthij ⁊ paꝝ aceti. ⁊
fiat emplaustꝝ. Itē de stercore bo
uino ⁊ pecorino decoctis in aceto
⁊ axungia uulturis ul' canis ul'
ardee ul' gatte. ⁊ fiat emplaustꝝ.
¶ Itē sola inunctio cum pinguedīe
ardee ualet. Itē singulis septima
nis cum ierit dormitum semel
accipiat duaꝝ parciū dyap̄nis
cum çucharo rosaceo ul' uiolaceo.
⁊ tercia parte de electuario de suco ro
saꝝ ad quātitatē minoris casta
nee. Itē fiant pille de thure. ma
sticis. aloe. reubarb. an̄. pulueri
zent ⁊ ꝯficiantur cum suco rosaꝝ.
⁊ fiant pille. offerantꝰ duo l' tres
in septimana cū ierit dormitum.

Singulis septimanis fiat clistere
colagogum contra sciaticam semel ut
supius dictum est. Item ut dicit. G.
fiat cauterium tripunctale. vel ac
cendantur tria grana thuris. et
cum uno cauterigetur de uena nieta
bili super sciam. et sub scia cum duobus
aliis granis. Item in omni arthetica
calida ponatur uentosa in fronte p
ximo cum scarificatione. aliquando ap
ponatur sanguisuga super locum
passionis. Item causa existente reuma
tica et inueterata fiant duo caute
ria. unum supra locum passionis
et aliud inferius. Item si fluat et est re
cens fiat unum aparte opposita.
ut non fluant tantum humores supius
quantum inferius. Item dicit. G. quod ca
ro uaccina vel bouina muscilata
dari debet. et ego concedo si liquida est
materia que fluit ad inspissan
dum humorem. Si autem fiat de frigi
da causa partibus conuenientibus fiat fle
botomia. et causa existente reu
matica digeratur materia cum gicleo
alexandrino. et oleribus de nastu
rtio. de beruca. vel si non est reuma
tica digeratur materia cum oximelle
squillitico in causa reumatica et
non reumatica et utrobique digesta
materia purgetur cum pillulis arthethi
cis hermodactilorum. Sed antequam offe
ratur infundatur corpus cum decoc
tione galline vel alio cibo uiscu
lato cum uitellis ouorum ne sto
machus uenenositate excorietur
et intestina. vel purgetur cum ʒ. s.
oximellis juliani. tertia die corpo
re non existente pletorico vel ni
mis reumatico. quia in tali ca
su non fit stupha fortis. fiat le
uis stupha cum herbis parum ca
lidis. Si uero non est causa reumatica.
fiat stupha fortis de marrubio. ru
ta. maiorana. iua. paritaria et ar
thetica. Exeunti a stupha detur ty
riaca cum uino decoctionis thuris.
reumate existente calida. Si non sit reu
ma detur cum uino decoctionis
mente vel rute. vel artemisie. Se
quenti die corpore existente ple
torico fiat flebotomia de epatica
vel de saphena ut supius dictum est.
Si autem corpus non sit pletoricum
fiat uentosa in fontanella pxi
ma iuxta locum passionis. In sin
gulis. xv. diebus iteretur predicta
stupha et predicta offerantur oppia
ta. Item post primam stupham uenien
dum est ad localia. et est regula generalis
quod primo debent mundificari membra
que mandant. postea membra cui man
datur. Verbi gratia. Si humores
reumatigant a capite fiant in
unctiones. suffumigationes et unguenta.
incipiatur reuma capitis ut su
pius dictum est in cotiga. et tunc fiat
inunctio cum arrogon vel agrippa
vel oleo laurino super locum passionis.
Item non est laudabile quod cum solo pe
troleo fiat inunctio. quia cum sit
nimis siccum consumendo partes liqui
diores facit nodosam et incura
bilem podagram vel artheticam. unde
cum eo debent poni aliquid humidum
sicut butyrum vel dialtea. Item terantur
yua et paritaria. ruta et arthemi
sia et extrahatur succus et cum oleo nu
cum admisceatur et decoquatur. et cum
cucumis agrestis radice usque
ad succi consumptionem. et tunc admi
sceatur cera alba vel rubea et deponatur
tur ab igne liquefacta. et apponatur
puluis euforbii. et gummi edere. et
fiat unguentum. Item teratur yua. pa
ritaria. arthemisia. ruta et mar

rubiu͂. radic̃ cucumis agrestis. et
gu͂mi edere. ⁊ folia. ⁊ fructus eius
eufor bij ⁊ castorei. cum axungia
anseris. gatti. ardee. uulpis. uel
uulturis. ⁊ repleatur gattus ul'
canis excoriat⁹ ⁊ exenterat⁹. suat̃
⁊ assetur. ⁊ q' etiã exit unctuosu͂
recipiatur in quo cera rubea dis
soluatur ⁊ fiat ungu͂. It̃ malaxe
tur ysopus coctus cum suco yue
acuatur cum gu͂mi edere ⁊ eufor
bio ⁊ fca͂ inunctõe supponat̃. It̃
in sciatica passiõe singulis. xv. di
ebus fiat clistere yeragogu͂. It̃ ce
roneu͂ ⁊ diaprassiareos acuat̃ ⁊ sup
ponatur. It̃ accipe formicas ⁊ oua
formicaꝝ cum aliquantulo de t̃ra
earu͂dẽ terant̃ cum axungia por
cina uetusta ⁊ curat̃ pann⁹ inter
mebꝫ ⁊ emplm̃ sup ponat̃ ne ni
mio calore ledatur mebꝫ ⁊ ẽplm̃
sup ponat̃. It̃ in sciatica passione
singulis. xv. diebꝫ fiat clistẽ yẽ
gogum. It̃ singulis septimanis
cum ierit dormitu͂ de equali mix
tura dyantos ul' dyaris. ul' bene
dicte ad pond⁹. ℈. ij. ul' ʒ. ix. sine
diete obs̃uatõe offerat̃ de t̃tio in
t̃tiu͂ diẽ pillula una d' gu͂i edẽ. ul'
bis in septimana pilla͂ una d' eu
forbio ad quãtitatẽ cicis in ouo
sorbili. ul' in septimana semel.
℈. ij. oximell' uil'. It̃ cu͂ suco yue
⁊ uitellis ouoꝝ fiant crispelle l'
puluẽ eiusdẽ. It̃ in salsamitis et
cibarijs ⁊ quocu͂qꝫ modo uolueris
utatur hoc puluẽ. It̃ fiant cau
teria in p̃ximis fontibꝫ ⁊ rup to
ria ⁊ apponant̃ sanguisuge sup̃
locum passiõis ut dcm̃ ẽ. It̃ ĩ mo
derato sit exercitio ⁊ modãta die
ta ⁊ a nocturna se abstineat cena.
It̃ ctra arthetica͂ de q̃cu͂qꝫ causa
fiat. Accipe cornu c̃uinu͂ ⁊ accipias
exteriora. ⁊ q' spongiosu͂ ẽ in me
dio minutatim incide ⁊ pone in
olla rudi. ⁊ infunde cum libra. s.
olei nuc̃. ul' oliuaꝝ. postea imple
totã ollam de uino ⁊ bulliat uno
integro die. postea si nimiu͂
fuerit appone aliud et sic
semp bulliat. ⁊ postea unge locum
paciente. tege cum pellicula. De
apostematibꝫ.
Quando discurrit
sanguis ad aliquã partẽ corpis
⁊ facit apostema. qñqꝫ flegma qñ
colera. qñqꝫ melancoliã. Si fiat
de sanguine cognoscit̃ p ruborẽ
uenaꝝ. ⁊ inflationẽ saltum. ⁊ m̃
bri rubeum colorem. Si fiat d'
colera cognoscit̃ p punctiões ⁊ ar
suras ⁊ dolorẽ intollerabilẽ. p m̃
bri citrinitatẽ. Si fiat ex flegma
te cognoscit̃ p inflationẽ ⁊ mol
liciem m̃bri. p paruu͂ dolorẽ. ⁊ al
bedinẽ ⁊ magnu͂ tumorẽ. Si fiat
ex melancoliã cogñscit̃ p m̃ebri liui
ditatẽ ⁊ ariditatẽ eidẽ. ⁊ p alia sig̃
que assignant̃ a iohannicio. In
colera g° ul' calida cã partibꝫ cõueñ
entibꝫ fiat flebotomiã a parte op
posita ⁊ repcutiat̃ matia cum fa
rina ordei bullita in aceto. ul' em
plastro facto eiusdẽ. ul' in suco p̃
plantaginis. ul' plantago terat̃
⁊ suc⁹ ⁊ folia cum ipa substãcia et
tepida prius in aceto bullita et
supponat̃ bis ul' ter in die. si nõ
poterit repcuti matia dissoluat̃
cu͂ furfure triticeo decocto ĩ aceto
⁊ frequent̃ tepid⁹ supponat̃. Si aũt
nõ sic dissoluatur terat̃ triticeu͂
fermentu͂ cum axu͂gia gallinacea
⁊ sup ponat̃ tepidu͂ ad maturãd.
⁊ alia maturatiua que dca͂ sunt in
calidis apostẽatib⁹ renu͂. matris.

et vesice. Si autem fiat de frigida cau
sa. fiat flebotomia corpore existente
plectorico. si non est plectoricum corpus
apponatur uentosa in primo fronte
et tunc apponatur predicta repercussiua.
Et si nec sic repercuciatur materia. dis
soluatur cum furfure triticeo decoc
to in uino. Et si nec sic dissoluatur
maturetur cum fermento triticeo et
axungia uetusta porcina liquefacta
equali pondere mellis dispumati.
equaliter cum sucis admisceatur et in
fundatur et supponatur. et super herbas
infundatur. de frigida   et decoqua
tur usque ad spissitudinem. et calidum
supponatur frequenter. Item mature
tur cum fermento triticeo et axungia
porcina uetusta et comino et sale. que
maturat et rumpit. Vel extraha
tus sucus a radice ebuli et foliis po
ri. absinthii. senatoris. et herbe a quibus
sua extrahantur. decoquantur in aqua
usque ad consumptionem aque. et calidum
frequenter supponatur istud. quando
que collectionem educit ad saniem. Vel
folia rubeorum caulium terantur cum axun
gia porcina uetusta. et obuoluatur
stuppis canabinis. et decoquatur sub
cineribus usque quo liquefiat pinguedo et
calidum supponatur in utraque causa
et tunc aperiatur cum flebotomo aposte
ma uel rumpatur cum emplastris. et tunc
paulatim de die in diem educatur saniem
et uiscosa est. apponatur aplicon quoniam
materiam educit. mundificato autem
uulnere uel ulcere. apponatur puluis
factus de thure. mastice. cito ad car
nis regenerationem. Si timeas de
fistula inungatur tenta cum unguento
facto de melle et puluere aluminis de
pluma. et ponatur in orificio repleto
uulnere uel ulcere ad subtilem cica
trizationem fiat inunctio de unguento
citrino. uel apponatur aplicon uel ca
seus uetus tritus cum melle et sup
ponatur. De noli me tangere.

Noli me tangere est apostema quod
fit a mento uel barba superius. et dicitur no
li me tangere. quia de morbis contagio
sis est. uel quia si tangatur magis flu
ent humores ad eum. et ita fiet ma
ior morbus. fit autem de duplici colera
quarum una est adusta. unde pretendit et
superius liuidum colorem uel nigrum. al
tera non est adusta. unde iuxta radicem
pretendit rubeum colorem. Generalis autem re
gula est quod omnis corrosio uel contractio
uel noli me tangere uel in cancro
uel in fistula si inueterata est difficilis
est cura. fit tamen cancer de ignita co
lera quam noli me tangere in uno mense.
Primum consilium est ut digeratur materia
cum oxizacra et purgetur cum co
lagogo ut mundificentur humores
qui parati sunt adhuri sicut est san
guis et colera. et tertia die fiat stupha
de herbis frigidis. Exeunti a stupha de
tur tyriaca cum uino decoctionis luna
rie et aqua. Sequenti die fiat flebo
tomia de uena epatica. quia ubicumque
sunt calidi humores ortum habent
ab epate uel melius est acephalica
et tunc uenas ad localia. remoueatur
autem crustula cum rasorio que superius est
et tunc distemperetur puluis factus de sal gem
ma et cantaridibus. ueterum uinum cum calce
uiua et attramento tartaro cum lescui
o predictorum uinum distemperetur. et sic me
diocriter spissum et tota nocte superpo
natur et fiat illinicio cerusa cum
populeon et in crastina die remoue
atur et eadem pellicula si affuerit cum
rasorio tollatur. et tunc distemperetur
puluis salgemme cum suco planta
ginis. et fit mediocriter spissum
et superponatur. ad ultimum folia

plantaginis planctaginis par trita
et suco par expressa supponantur. pri
tantum locus cum predicto lesciuio lauetur
optime et desiccetur cum panno line
o ueteri tare facto. et ita fiat per nouem
dies. mortificato autem apostemate
apparebit caro rubea sine aliqua in
fectione infundens sanguineas gut
tas. et tunc apponatur linaria trita cum
suco quod facit ad curationem et preserua
tionem. sequenti die lauetur cum predicto
lesciuio. et apponatur puluis thuris.
mastic. et cetera. Repleto ulcere cicatri
getur locus ut in aliis apostematibus
dictum est. abstineat ab acutis acu
minibus salsis et ab omnibus et sanguinem
inflantibus. Item contra noli me tangere
inungatur locus cum suco caulicli
rubei sepe in die. Item inungatur sangui
ne alicuius hominis qui eundem morbum
passus fuerit hoc est speciale. et ita sana

Sequitur **De antrace.** ... uile.
de aliam passionem que dicitur antrax. et est
apostema compositum de triplici materia
scilicet sanguinem. colam. melancoliam. unde habet
uirgulatam formam. scilicet unam citrinam. a
liam rubeam. aliam nigram. et in primo appa
ret ad modum lenticule parue. et habet
nigredinem paruam in superficie. et sinui
tas uidetur trahi quasi cum filo compun
dum. Item in membro collectionis sentitur
aggrauatio et pondus ac si esset membrum
plumbeum propter grauedinem melanco
lie. Primum ergo consilium est ut partibus
conuenientibus fiat flebotomia a parte
pacientis. quia si fieret a parte oppo
sita forte traheretur materia ad ali
quod membrum nobile. et esset causa sinthomatis
grauioris. Generalis ergo regula est quod in
omni apostemate tali non debet fieri
repercussio ne materia repercutiatur ad a
liquod membrum nobile. si non febricitet
paciens. quia raro contingit in uero
antrace exhibeatur tyriaca per os cum
uino tepido. et bis uel ter in die suppo
natur antraci. quod si probata est tyriaca
et uerus est antrax cito desiccatur ap
posita tyriaca ita quod possit puluerizari
sicut cinis. apponatur singulis die
bus usque ad rupturam apostematis. Item
communis opio quod consolida maior uel minor
trita inter duos lapides. diuino mi
raculo rumpit antracem. et quia dolor
est intollerabilis in uero antrace traha
tur radix lilii. decoquatur in aqua. et
trita supponatur antraci ad mitigan
dum et curandum. Item speciale et probatum
accipe uitella ouorum cruda. et ponatur
tantundem de sale et teratur et fiat emplastrum
et supponatur ter uel pluries in die
usque ad rupturam antracis. et sequenti
die post primam appositionem denigra
bitur locus et maior fiet crustula
supius. et singlis diebus augmentatur
denigratio usque ad rupturam aposte
matis. rupto autem apostemate fluit
liquida sanies uel distillabit admix
ta saniei. accipe ergo sucum apii et
mel dispumatum. et farinam siliginis
uel tritici et bulliant usque ad spissitu
dinem. et iste pultes ter uel quater in die
tepidum supponatur. Secundo autem die uel
tercio illa crustula que facta est ex antrace
eleuabitur sine carne. et tunc crustula re
moueatur cum rasorio et apparebit ru
bea caro interius sine aliqua infectione
infundens guttas sanguineas. et
tunc apponatur puluis predictus ad
carnis regenerationem. postea appo
nantur supradicta ad subtilem cicatriza
tionem. Item sucus cotule fetide bibitus
curat antracem. cum autem uolueris precí
pias omnibus qui sunt in domo exire.
Item kalendula in potu data curat an
tracem. bonum est si epletum. **De erisipila.**
Herisipila est apostema factum de ignita

colera. vñ mēbrū cui insidet cōrodit
r cōburit. r quia grossa est colā r ꝯ
pacta parꝫ discurrit ad locum collc̄
tiōis. vñ plus hȝ cōbustiōis quaꝫ
inflatiōis r corrosiōis. Quāꝫ gº in ꝑn
cipio cōburit. qñqꝫ colligitū sine
ulcere sicut apostema. **P**rimū
consilium ē ut fiat flebotomia
a parte pacienti. r tūc extrahat̄ suc̄
solatri r sēp uiue. r in illo tepido
inungatur pān᷒. r bis uł ter in
die supponat̄. Jt̄ distempet̄ fari
na ordei cum suco plantaginis r
fiat emplin r sup ponat̄. Si aūt ex
frigore appositoꝝ locus collc̄tiōis.
inungatur ꝑ congelatiōēꝫ sāguīs
r colore decoquatur furfur tri
ticum in aceto. r sup ponat̄. Jt̄ eād
diligencia que dc̄a est in calido co
lerico apostemate ad gñationē r
mundificationē saniei. in hoc de
bent fieri apostēate. Si aūt fiat
erisipila cum cōrosione r ulcē. fi
at flebotomia ab eadē parte. r di
gesta maťia cum oxiçachā ꝑget̄
cū colagogo. r silr̄ debeo fieri in e
risipila sine cōrosione. statī post
flebotomiā debet fieri illinitō cū
suco sēp uiue r solat̄. tepido nō ī
uulnē ſ; circa uuln᷒. r postea appo
nat̄ emplin fc̄m in uulnē de fari
na ordei r suco plantaginis. uł te
rant̄ sandal̄. r ro. r admisceāt̄ cū
equali pondē farīne ordei. r ꝯfici
ant̄ cum aqua uirge pastoīs uł
cū suco eidē hȝbe fiat emplin. r
sup ponatur. Jt̄ puluēīceẗ litar
girū cū aceto al. uł aqua ro. uł
cum aqua uirge pastoris confi
ciatur ad modū ungueti. r cuꝫ
eo in die bis ł ē inungat̄ ulc᷒ r
locus. mortificata aūt ēisipila ap
parebit caro rubea sine infectiōē.

r tūc teratur linaria. pipinella. r
expsse aliquantulū a suco sup po
nant̄. hoc enī facit ad ꝑseruatio
nem r cauatiōēꝫ. r si forte sit aliq̄
crustula ibi fc̄a lauetur r remo
ueatur. r tūc apponat̄ puluis ꝑ
dict᷒ ad carnis regeñatiōēꝫ r alia
supra dc̄a ad subtilē cicatricatiōēꝫ.
Et notandū qꝫ in tali casu nō debet
fieri inunctō cū aliquo unguēto
quia cū nimis inflāmata sit ma
teria fortius inflāmaret̄. mane
at aūt in tenui dieta sicut labo
rans continua febre. De cancro.

Sicut erisipila in larga sigñcatiōē
dr̄ apostema oē erisipila. s. colic̄.
in stricta aūt significatiōē erisipi
la qꝫ fit de colā adusta. de ignita
colera cū ulcere r cōrosiōē r cōbu
stione. Jt̄ omē apostema fc̄m de
melancoliā dr̄ cancer in larga si
gnificatiōē. In stricta aūt signi
ficatiōē dr̄ illd᷒ qꝫ fit de melācolia
ꝯnatāli cum ulcē. cognoscit̄ uer᷒
cancer ꝑ mēbri corrosionē. ꝑ liui
dū colorē ꝑ terreū colorem in cir
cūferenciā. r fit qñqꝫ a cā intrin
seca sicut patet ex humoībꝫ cor
ruptis transmissis ad aliud mē
brū. uł fit ab extioribꝫ ut ex uul
nere male sanato uł curato. Jt̄
qñqꝫ ē recens qñqꝫ inueterat᷒. et
scd̄m hoc uaiata cura ē qꝫ a pri
cipio ꝑ frigida r tempata debet
curari. in fine ꝑ calida. Jt̄ si in
ueterat᷒ est cancer. r sit in loco n̄
uoso uł ossuali ut in anterioībꝫ
tybiaꝝ incurabił ē. a ꝑncipio gº
nō uideat̄ posse curari ꝑ localia.
digerat̄ maťiā cum tribꝫ ꝑtibꝫ
oxiçachare r .iiij. mell᷒. digesta
purgetur cū catartico ꝑpriali qꝫ ꝑ
gat utrāqꝫ colām. tercia die fiat

stupha de herbis frigidis ⁊ quib⁹dā
calidis. Exeunti a stupha offerat᷑
tres partes rubee trociscate. ⁊ una
tyriace maioris cum uino bn̄ lim
phato. sequenti die fiat flebotoīa
de epatica ul' aliqua aliaꝝ uenaꝝ
scd̄m passionē matie. ⁊ tūc lauet᷑
ulcus cum sero caprino tepido uel
aceto tepido. ⁊ bn̄ desiccet᷑ locus cū
pāno ueteri rarefc̄o. ⁊ sup aspga
tur puluis tūc de tutia albissiō.
ul' psidiā. ul' stagno. ⁊ ita fiat ma
ne ⁊ sero. ⁊ decoquat᷑ sucus celidoīe
cum melle. ⁊ cum illo fiat inunc
tio. ul' illinitio. Vl' alit᷑. accipe su
cum tassi barbassi ⁊ mel equali pō
dere dispumatū. ⁊ fere decoquatū
usq; ad sui consūptiōez. ⁊ tūc de
ponat᷑ ab igne. ⁊ apponat᷑ puluis
de psidia ul' stagno ul' ossiū mirob.
citrinoꝝ. ⁊ cum illo tepe fiat laua
tio ul' illinitio ter in die fc̄a laua
tura ul' in gingiuis ul' in palato
ul' in uirga ul' ubiq; sit. It̄ pulue
riget᷑ auripigmtū ⁊ distēpet᷑ cuz
uitello oui. ⁊ cū hoc bis in die fiat
illinitō. mortificato aūt cācro. in
cipiet eleuari crustula illa supior
a carne uiua. ⁊ tūc circa circūfe
rencias fiat illinitō cum olō uiol'.
ul' axungia gallinacea ul' anse
rina. ⁊ sup̄ ulcus ponantur pultē
facte de farina tritici ⁊ suco apij
⁊ mell' frequēt᷑ in die usq; q̊ tota
crustula eleuetur. ⁊ remota cru
stula. si aūt sit ibi lanugo ul' cru
stula remoueatur cū testa ul' cū
rasorio. ⁊ tūc apponat᷑ emplastꝝ
fc̄m de suco celidoīe. quīq; n̄ue.
linarie. sepo arietino. ⁊ puluere
thuris ad carnis regeñatōez et
ad ctura ⁊ p̄seruatōez ul' fiat cū
suco absinthij ⁊ melle. ⁊ farina

ordei. ul' apponat᷑ predict⁹ puluis
ad carnis regeñationē. ⁊ tc̄ appo
nant᷑ predicta ad generationez
cutis. Si aūt sit inuetat⁹ dige
ratur materia cum trib; partib;
oximell' squillitici. ⁊ iiijor oxisacch'.
purgetur cum trib; partib; yera
pigre. ⁊ ydragog̃. ⁊ iiijor catartici ī
perialis. Tercia die fiat stupha de
herbis calidis. Exeunti a stupha
offeratur tyriaca ma. cum uino
calido. Sequenti die si corpus sit
plectoricū fiat flebotomia. Si nō
est plectoricū apponat᷑ uentosa ī
fonte proximo. ⁊ tūc lauetur loc⁹
cum aceto ul' sero caprino tepi
do. ⁊ tunc sup aspargatur puluis
factus de sale tosto. ⁊ tūc intin
gatur plaga cum unguēto uiri
di ⁊ supponat᷑. ⁊ hoc fiat bis ī die.
Vnguentū uiride sic fit. liq̄fiat
libra una axungie porcine uet⁹
te. ⁊ cum illa distēpet᷑. ℥. j. uiridis
eris. ⁊ ℥. s. salgēme. It̄ spāle est.
accipe auripigmtū. attramtū. ⁊
sulph' ui. ⁊ salgēm. distēpetur cū
aceto. ⁊ pone in olla rudi bn̄ coo
pta ne fumus exeat. ⁊ decoquat᷑
donec incineretur. obtundeat᷑ ⁊
puluiget᷑. ⁊ trituriget̄ur subtiliss
sime. ⁊ fc̄a lauatura cum aceto
tepido sup aspgatur puluis usq;
ad mortificatōnē cancri bis in
die singlis dieb; tercioq; inun
gatur cum populeō ul' aliq̊ hi⁹.
Mortificato aūt apostemate ul'
cancro pultes ⁊ alia supradc̄a cu
rentur ut dc̄m ē sup⁹. Item acci
pe cancrū. sepum yrcinum ⁊ mel
rubeū dispumatum. an̄. ⁊ post
accipe puluerē lini. limaturaꝝ
cupri. an̄. ⁊ distempa cū dc̄o melle.
⁊ post pone illō ungm̄ sup̄ q̄rdā

pelliculā ⁊ pone sup̄ cancꝝ illō ex
tirpat carnē mortuā. si in sola appo
sitōne totā nō aufert carnē mor
tuā. appone attramētū. ⁊ postea fi
at carnis regn̄atio.

De lupo.

Herpes esthiomenus dr̄ quasi seipm̄
corrodens ul' cōburens. ⁊ alio no
mine dr̄ lupus. ⁊ qn̄q; fit ex erisipi
la precedente. ⁊ qn̄q; fit a cā extri
seca. s. ex humore corrupto trans
misso ad aliqd̄ mēbroꝝ cui isidet.
Differt aūt ab herisipila quia in
ea denigrat' locus. maior ē cōrosio.
Differt a cancro. quia lupus mag̃
cōrodit in ꝓfundo. ⁊ in duplo pl'
corodit. In principio ergo fetor ē
magnus ⁊ feruor. punctōes. ⁊ arsu
re. Inueteratꝰ aūt lupꝰ cognoscitꝰ
p mēbri duriciē ⁊ denigrationeꝫ
⁊ in ꝓfundo corrosionē. In princi
pio partib; quiescentib; fiat flebo
tomia de epatica ul' de alia uena
scđm q' patitur mēbꝝ inferiꝰ ul'
superius. ⁊ digeratur matia cū oxi
zachara. ⁊ purgetur cum catarti
co impiali. quia utrūq; colerā p̄
gat. s. natalē ⁊ inatalē. die tertia
fiat stupha de herb' frigidis. Exeū
ti a stupha offerat' rubea trocisca
ta cū quatuor ptib; tyriace maio
ris ⁊ tunc curat'. In sequenti die
fiat flebotomia ⁊ tūc teratur ⁊ li
niatur liniaria ⁊ pipinella. plā
tago. ⁊ facta lauatura cum ace
to tepido ul' urina. ul' sero capri
no. ⁊ ficā desiccatōe cum pāno ue
tusto fiat catapla' cū herbis frīs.
⁊ sucis bis uel ter in die. Vl' acci
pe unguentū citrinū ul' albuꝫ.
fuscū ad flegma salsū. ⁊ aciatū
cum gūarab. ⁊ dragg̃. aloe. spodi
o. olybano. lap̄ lazuli. ⁊ elaffa. ⁊
ita q' ꝓ ÷ .i. ungti sit. ℈ .ij. aciūs.
⁊ cum isto fiat inunctio. Si u'o ipꝫ
sequat' adhustio fiat inunctō d'
ungto fcō ex albumīe oui ⁊ olō ui
olaceo. rasura lādi. ul' axūgia gal
linacea ⁊ lacte mulieris. Mortifi
cato aūt lupo eleuatur crustula
a carne sana. ⁊ tunc fiat inūctō
circa labia cum rasura lardi. et
axungia gallinacea. ⁊ sup̄ pōat'
puluers frequent' de suco apij et
melle. ⁊ farina tritici donec remo
ueatur crustula tota. qua remo
ta apparebit caro sana. ⁊ tūc ap
ponantur predcā ad carnis rege
nerationē. ul' carpia intinguat'
cū uino albo frequent' ulcibus
illō apponat'. Istud aūt carnē ge
nerat ⁊ sanat ⁊ curat. Repleto aūt
uulnere apponat' puluis factꝰ de ī
media cortice iunipi. ul' de fāina
tritici q' facit acicatrīgatōeꝫ subti
lē. Si aūt sit inuetātus digerat'
matia cum oximelle squillitico.
purget' cum yeralogodiō. die t'
cia fiat stupha de herb' calidis. E
xeunti a stupha detur tyriaca
maior. Sequenti die corpe exis
tente plectorico fiat flebotōia.
Si nō sit plectoricū. apponatū
uentosa in fonte ꝓxiō. tūc laue
tur ulc' cum urina tepida ul' a
ceto ⁊ bñ siccetur cum pāno ue
tusto. ⁊ tūc inungat' cum ūgto
q' fit de ungto citrino. fusco. al
bo ad salsū flegma aciato cum
utroq; auripigmto. utroq; elec
tuaīo. utroq; sulphure. ⁊ utroq;
alumine. Si sequat' adhustio
fiat inunctō cum predcō ungto
mitigatiuo q' fit de suco porri
ul' absinthij. ul' rasura lardi. q
preualet in adustioib; ⁊ caute
riis ad remouendū arsuras. ul'

sanato ulcere ut predictū ē sup asp
gatur pulvis factus de lapide lagu
li. ⁊ d̄ lapide armoniaco. vl̄ aliud
spāle. Accipe ordeū ⁊ sal coc̄ ⁊ mel
equali pondē ⁊ terant̄ ⁊ similiter
ponant̄ in olla rudi ⁊ fiat pulvis
subtilis ⁊ sup aspgatur. Mortuo ī
aūt lupo eleuetur crustula ut su
pius dcm̄ ē ad remotionē crustule
⁊ ad carnis regnātionē ⁊ cicatriça
tionē subtilē. Itē omīa que cu
rant cancꝝ curāt lupū ⁊ eꝯ̄ ūso. It
ad cancꝝ ⁊ fistulā. Rx rubee. ma.
caul' rubei. cucumis agrestis. sa
namūd. sauine sarracenice. ar
noglosse. buglosse. auri ualencā.
sucus istaꝝ uiridiū extrahat̄ cū
melle dispumato. ⁊ cū uino albo
detur ad bibendū singlis dieb; pa
cienti. ⁊ pastilla sup locum dolen
tē ponat̄ ⁊ bn̄ curabit̄. Itē h̄ba robti.
sanamūda. rad. tassi barbassi 9bu
rant̄ ⁊ incorporet̄ in albumīe oui.
q' iuuat. Itē 9tra cancꝝ. Accipe
sepū yrcinū ⁊ mel dispumatū
aā. ⁊ postea accipe pulverē limi.
⁊ limaturā cypri aā. ⁊ distēpa cū
predc̄o sepo ⁊ melle ⁊ postea poē
illud ungin supra pellem ⁊ pone
sup' cancꝝ. Istud extirpat carnē
mortuā sola positiōe mortuā
aufert scd̄m quātitatē appositā
po carnis. ⁊ postea fiat carnis ge
neratio.

De fistula.

Fistula quāq; fit ab interiorib; quāq;
ab exteriorib;. Ab exteriorib; sicut ab
apostemate male discusso l' uul
nere male sanato. Ab interiorib;
sicut ex humorib; 9ruptis trans
missis ad aliq' mēbr. illd̄ 9rūpē
tib;. Dicitur aūt fistula p simile
quā sicut fistula a parte superiori
angustū foramē h̄t ⁊ in alia pāte
extendit̄. ita fistula orificiū h̄t stric
tum ut pfunde corrodat ⁊ in latū.
Itē quāq; fit de causa calida sāguinea
q' cognoscit̄ p ruborē loci. p uenaꝝ
inflationē. ⁊ quia sanguinolenta
saniei est eductio. Si aūt fiat de
colera cognoscitur p loci citrinitatē
p arsuras ⁊ puncturas que senci
untur in loco collectōis. p citrinū
s. sup fluitatē colorē. Si fiat de
flegmate cognoscit̄ p loci mollici
em ul' mēbri. ⁊ p eiusdē albedīē
⁊ p albā ⁊ aqueam saniei eductiōē.
Si de melancolia cognoscitur per
membri duriciē ⁊ liuiditatē et ci
nericiū colorē ⁊ aquosum q educi
tur. In primis ergo apiat̄ orifi
ciū fistule cum tenta de radice la
uriole ⁊ dimittat̄ p totā noctē.
ul' radice brionie ul' genciane q̄
fortius opatur. ul' cū medulla sā
buci. ul' cū tenta d̄ paulino. Apta
fistula liq̄ fiat mel cū equali pon
dere uini. ⁊ illd̄ tepidū iniciatur
usq; ad pfundū fistule ⁊ agitet̄
cum [blank] ul' cū tenta ad mun
dificationē eodē modo fiat cū ui
no ⁊ aceto equali pondē ul' ꝓporti
one 9mixtis. ⁊ ita fiat ter ul' q̄r̄
in die. mundificata fistula impo
natur tenta us; ad pfundū īfecta
cum unguēto uiridi. ⁊ sup aspga
tur pulvis uiridis eris ⁊ sal' tosti
ul' 9busti. ul' inungat̄ cū h̄ ungō
Extrahat̄ suc' titimalli maioris. ⁊
decoquat̄ cum equali pondē axū
gie porcine uetuste liq̄facte. et
decoquat̄ ad suci 9sūptionē. et
facta iniectione tente sup aspga
tur pulvis de cypero. ro. ī capite
⁊ ponatur tenta us; ad pfundū
fistule. ⁊ sup orificiū fistule appo
nat̄ pultes de melle ⁊ olō ⁊ suco

apii. et farina tritici. Item extrahatur
succus plantaginis. quinquefolii. celi
donie. absinthii. decoquatur parum cum
melle dispumato. et tunc distempe
retur puluis cum his facto de aloe et
mirra et inde intinguatur tenta. et
ponatur usque ad profundum fistule
hoc mitigat dolorem in fistula. et
ipsam saniem desiccat. Mortificata
fistula parum exit de sanie. que exit
album est et spissum et globosum.
sed quamdiu exit aquosum et subru
fum uiuit fistula. Apponatur ten
ta infecta in unguento facto de melle
dispumato et alumine. et pluma.
et attramento. et apponatur aliquid de
litargiro quia mortuam carnem
corrodit et bonam generat. et inun
gatur orificium fistule. et cum un
guento fusco repleto ulcere cicatri
zetur ut predictum est. Si uero fiat
in loco ubi non possit fieri tenta uel
poni sucus celidonie tepidus frequen
ter iniciatur. de meliori tamen consilio
ut fiat de calida causa. digeratur ma
teria cum oxizachara et syrupo de
fumo terre. et partibus conuenientibus pur
getur cum catartico speciali. et medi
a parte yera rufine. tercia die fi
at stupha de herbis frigidis. exeun
ti a stupha offeratur tyriaca ma
ior cum uino tepido. Sequenti die
fiat si corpus sit pletoricum fiat
flebotomia secundum positionem materie.
Et nota quod si materia sit in capite de
cephalica est minuendum. Si in
pectore uel circa pectus de cardia
ca. Si circa umbilicum de epatica.
Si circa inferiora de saphena. Si
non sit pletoricum apponatur uento
sa in proximo fronte ori. Si fiat
de frigida causa partibus conuenientibus
digeratur materia cum oximelle et
syrupo de fumo terre. purgetur cum
petalogodion. cum yera pigra et me
dia parte yera rufine. die tertia fiat stu
pha de herbis calidis. Exeunti a bal
neo offeratur tyriaca. Sequenti
die si corpus sit pletoricum fiat fle
botomia. Si non sit pletoricum uen
tosa in fronte primo. et tunc ueni
as ad localia predicta. Aliter et
fortius curatur fistula apto foramine
et mundificato ut dictum est delini
atur tenta cum saliua hominis ieiu
ni. et super aspergatur puluis realgar
et ponatur ad fundum fistule. et di
mittatur per duos dies. et singulis
diebus inungatur bis uel ter cum po
puleon ad repressionem punctionis. et
realgar circumquaque. Die tertia cum ex
trahetur tenta apparebit dura pel
licula circa tentam in qua materia
fistule erat collecta ita radicitus
extirpabitur fistula et tunc sequetur
sanguis purus quod est signum plena
rie liberationis fistule. et tunc in
ungatur tenta cum unguento facto
de melle et alumine. de pluma
et attramento et imponatur ut dictum
est ad carnis regenerationem. et re
cidiuationis preseruationem. Aliquando
intinguatur in terbentina uel un
guento fusco uel citrino acuato cum
litargiro quod carnem mortuam si in
uenerit corrodit et bonam regenerat.
Repleto autem uulnere cicatrizetur
ut dictum est. Est autem realgar que
dam materies terre in india que assi
milatur auripigmento. et quia nimis
uiolenta et cum nimia uiolentia
corrodit reprimatur eius malicia.
Calefiant lamina enea et ferrea
ad ignem donec fiant rubea et tunc
super aspergatur realgar. et in aceto
extinguatur et ita fiat ter uel quater.

It aliud reprimit. distempetur cum aceto albo prius tamen puluerizet. et ita dimittatur per totam noctem uel dimidiam. et tunc coletur per duplicem pannum lineum. et quod remanebit in desiccetur soli. et bis uel ter sic fiat et ad quantitatem lenticule apponatur de puluere. Si autem uolueris sophysticari. apponatur media pars hermodactilorum. et apparebit crocei coloris. uel tutie desiccate. et apparebit uiridis coloris. uel tutie combuste et apparebit niger cum isto puluere. Similiter noli me tangere mortificatur. Remoueatur igitur crustula ut supra dictum est cum rasorio. et lauetur cum succo uirge pastoris et bene desiccetur cum panno lineo uetusto et super aspergatur puluis in predicta quantitate. et cum carpia cooperiatur. et tunc supponatur pannus canabinus in aqua infusus et bene expressus. et bis uel ter in die declinatur circa orificium ulceris cum populeon. Si autem adhuc sequatur punctio et arsura remota carpia stuppe canabine. intinguatur in succo plantaginis et solatri frequenter supponatur. remota arsura intinguatur bis uel ter in die uel quater loto ulcere cum butyro et cum aqua donec remoueatur crustula. laborabis ad regenerationem et cicatricationem subtilem ut dictum est. Item si fiat fistula in loco ubi non possit tenta poni de aceto lauatur. due gutte realgar iniciantur in profundo cum pauco puluere. Similiter mortificabitur lupus et cancer. Item plius factus de sapone gallico et calce uiua in quo intinguatur tenta facta de eodem. et posita in fistula eam curat licet sit inusitata. ...

De scabie.

Sequitur de diuisis infectionum generibus. et primo de scabie que ex humoribus corruptis sit fieri uirtute nature transmissis ad exteriora corrumpentibus uel desiccantibus et ulcerantibus membra quibus insident uel incidunt quandoque fit de sanguine. quandoque de colera. quandoque de salso flegmate. Si de sanguine cognoscitur per ruborem membri et mollitiem eiusdem. per paruum pruritum et delectabilem. per citam et multam saniei generationem. Si de colera cognoscatur per ariditatem et siccitatem membri et citrinitatem et per acutas punctiones et mordicationes et acutos pruritus et membri desiccationem. et paruam saniei generationem. Si de salso flegmate flauescit uel liuescit locus. et a loco scabioso quasi flauee squame cadunt. mediocris est pruritus et mediocris saniei generatio. Primum igitur consilium est ut partibus conuenientibus fiat flebotomia in causa sanguinea. et tunc materia digeratur. In colerica uel salsa causa corpore existente pletorico fiat flebotomia. Si corpus non sit plectoricum digeratur prius materia in causa sanguinea.

In causa colerica et sanguinea digeratur materia cum oxizacchara. et media parte syrupi de fumo terre. materia digesta purgetur cum colagogo uel purgetur utraque sanguinea uel colica et cum duabus catartici. et oxi. et terre. yeraruf. Flegmatica purgetur cum una parte yerapigre uel benedicte. et alia catartici. et terre yeraruf. tertia uero die fiat stupha de plantagine. et quinquenervia. lactuca. solatro boragine. fumo terre. scabiose. la

pacio acuto. exe. asu. in sanguinea
7 colerica causa dentur due pātes
rubee tinctascate cum tcia parte ty
riace 7 cū suco fumi tre distēpet.
In frigida causa una pars rubee t
ascate. 7 alia auree. 7 tcia tyriace
tribȝ diebȝ ꝯtinue fiat stupha. ꝺ
tur predcā opiata. sequēti die pt
stuphā fiat flebotomia de cepha
lica. si sup habundat scabies. a
diafragmate supius. si a diafrag
mate inferi de epatica. Itē fiāt sca
rificatōes in anterioribȝ 7 postioī
bȝ tybiaꝝ. Itē singlis diebȝ ī mane
accipiat de simplici syrupo fumi
tre. 7 tūc uenias ad localia. Extra
hatur sucus fumi tre. scabiose. la
pacij acuti. enule. absynthij. ꝺ q̄
libet. añ. ℥. iiij. olei nuc. ul' oli
ue. ℥. iiij. picule. ℥. iiij. 7 paꝝ co
quāt suci 7 colentur p pannū 7 tēc
admisceat oleū 7 picula liquefca
sucis 7 paꝝ decoquat. 7 tūc admi
sceātur. ℥. duo tartari. 7 duo uitre
ul' nitri. 7 cū hoc unguento inue
terata scabies 7 indurata 7 spāli
in flegmate salso inungat. Itē
ad idē comune in omi causa cali
da gnāle. Accipe sucū lappacij a
cuti. scabiose. fumi tē. añ. admis
ceatur cū oleo 7 decoquat usȝ ad
consūptionē suci. 7 tūc liquefiat
cera rubea 7 ab igne deponat. et
tūc apponat pulus fcs ꝺ thure
7 mastice. 7 litargiro añ. 7 cū hoc
unguēto fiat inunctio. It axū
gia porcina uetusta tātur 7 pau
latim distempet cum suco fu
mi tre tepido 7 lappacij acuti. 7
scabiose. apponatur paꝝ de argē
to uiuo cum saliua extincto 7 pul
uis factus de litargiro. cū hoc un
guēto fiat inunctio. Itē ungitō

q fortius opat. citrinum. fuscū. albū.
ad flegma salsum añ. ꝯmisceat. 7
acuatur cum puluere plūbi usti
7 litargiri 7 fiat inunctio. 7 tūc la
uetur cum aqua salsa ul' marina.
ul' salmacina. De malo mortuo.
Sequitur de alio genē scabiei qḋ
ḋr malū mortuū q quq; fit de
pura melancolia naturali 7 putre
fca. Quq; ex melancolia cū admi
xtione salsi fleumatis. fit aūt h egri
tudo longo usu melācolicoꝝ. quī
ex oppilatiōe splenis 7 epatis. Cū
igitur humor melācolicus nō pos
sit capi in splene ponderositate
sua dep inferi circa crura 7 tybias
facit pustulas que dicunt malū
mortuū. ul' mēbꝝ cui inhabitat
uidet q mortificatū. unḋ nichil
generat de sanguine 7 efficit sic
cum 7 aridū mēbrū. Si aūt fi
at de melancolia pura nigre uel
liuide apparebūt pustule 7 sine
pruritu. Si aūt ex admixtiōe
salsi fleumatis quasi flauescit locus
cum prurigine 7 mordicationib.
partibȝ g ꝯuicientibȝ. Si est ꝺ
melācolia pura digeratur mate
ria cū oximelle squillitico et me
dia parte syrupi de fumo tre. di
gesta materia cognoscas p maio
rem colorationē urine 7 maiorē
spissitudinē urine 7 quātitatē. cū
dyaprunis purgetur mātia cū
duabȝ partibȝ yeralogod. 7 tercia
parte yeraruf. Si aūt admiscea
tur salsum flā digerat materia
cum una pte oximell' squilliti
7 alia oxizacchare. 7 tercia syrupi
de fumo tre. mātia digesta qḋ co
gnoscit p pdcā sigā 7 maiorē pru
ritū 7 mordicationē. tūc pūgat
cū una parte yeralog. 7 alia catā

tici impiabis τ terra yciatur. sequn
ti die fiat stupha in utroq; causa de
calamento. origano. ruta. marru
bio. foliis lauri. omni genere apii. τ
nasturcij. scabiose. τ syrupo fumit
te. τ spatula fetida. Exeunti a stupha
detur tyriaca maior. τ in pura me
lancolia cum succo fumit. tepido.
Si salsum flegma admisceatur. τ
apponatur tercia pars rubee fricate.
Sequenti die si est malum mortu
um circa crura τ tybias fiat flebo
tomia de saphena interi τ exteri
tarum successiue τ aliquando appo
natur uentosa sup renes. It de fe
nugreci τ spatula fetida. lappatio
acuto. τ fumo terre. folia ebuli vel sa
buci fiat cinis. τ inde fiat lescivia.
τ in eadem decoquantur predicte herbe
τ cum his stuphentur membra paci
entis tum. τ tunc fiat inunctio sup
spatulas hoc ungto. Summitates
tapsi barbassi terantur subtilissime
τ tunc apponatur puluis litargiri equa
li pondere τ distemperetur cum oleo et
aceto τ fiat unguentum. It ad id.
Accipe sucum celidonie. lappacij acu
ti. scabiose. spatule fetide. τ cum istis
sucis ana commixtis distemperet axun
gia porcina uetusta. ad ultimum ap
ponatur puluis de ellebo. auripig
menti. sulphure uiuo. litargi. thure.
mastice. τ bene incorporetur cum pastillo
ad ultimum ponatur de argento uiuo
cum saliua extincto. τ sic fiat ungtm.
It aliud quod est unicum ualet. Accipe ar
gentum uiuum. sulphuris uiui. elle
bori. cyminj. ana ℥. i. cap pu. uel
catapucie. staphysage. ana ℥. i. con
fice cum. vj. ℥. axungie porcine
uetuste vel ursine vel quod melius est
cum uulpina axungia. It aliud.
Accipe summitates urtice. τ tapsi b

barbassi. celidonie. de quolibet ana
maniplum unum. Saluie maniplum
unum. terantur ac si debeant fieri salsa
menta. τ tunc admisceatur axungia
porcina uetusta equali pondere. τ
bene incorporetur cum pistello. τ tunc
admisceatur pars de argento uiuo ex
tincto cum saliua. τ tunc admisceatur
puluis de ellebo cum sale comi τ at
tramento τ fiat ungtm. De gladul'

Et quia huic egritudini tunc supue
niunt glandule circa inguina que
malo mortuo subministrant ma
teriam. τ non potest curari malum
mortuum nisi curentur glandule. ideo
tota diligencia adhibeatur circa glan
dulas. In principio igitur repercucia
tur materia sic. Extrahatur succus plan
taginis τ solatri. τ parum bulli in ace
to. τ ibi intinguantur stuppe cana
bine τ frequenter in die supponatur.
Si autem non possit repercuti materia
hoc modo dissoluatur. Extrahatur su
cus celidonie. agrimonie. rute. ra
dicis. raphani. admisceatur cum oleo
laurino. τ bulliat fere usque ad con
sumptionem suci. τ intinguatur lana
succida vel filtrum rubeum τ frequenter
supponatur. vel decoquatur furfur tri
ticeum in melle τ fiat emplm τ fre
quenter tepidum supponatur. Si autem
non possit dissolui fiat emplm ma
turatiuum. Accipe radicem bismalue
cucumeris agrestis. τ decoquatur in
aqua usque ad integram resolutionem
τ tunc teratur cum axungia porcina
uetusta. fermento. τ sale. τ frequenter
supponatur. Maturatis gladul'
apiatur sanies cum flebotomo. et
paulatim extrahatur. τ in orificio po
natur tenta intincta cum unguento
fusco vel ungto facto de alumine de
pluma. de melle τ attramento. ad

p̄seruatione ī fistulatoīs. Si aũt
nõ possit sic maturari ponat̃ ī rup
toriũ ad latitudinē denarij q̄ fit
de cantaridib; ꝛ auripigmēto. ꝛ e
quali pondere sepi yrcini. ꝛ dimit
tatur p media nocte ꝛ tūc remoue
atur pellicula ꝛ apponat̃ realgã
ad quãtitatē lenticule parue cũ
equali pondere attramẽti cũ hmo
dactilis. ꝛ dimittat̃ p totã noctem
sequenti die lauetur cum aceto te
pido. ꝛ apponatur pultes de suco a
pij ꝛ farina ꝛ melle. ꝛ inficiat̃ ulc̃
apponat̃ tenta inuncta ap̄dcis un
guētis ad p̄suatione fistule. cau
te tam̃ illō est faciendũ. q̄r in deli
catis hīntib; teneram sbam erit
piculosũ. quia timendũ ēē ī eis
de īmoderata corrosiōe ul' corrup
tione. Securi tam̃ ꝯsiliũ ē ut fiat
duo cauteria supra capita glãdu
laꝝ que totam substanciã glan
dule trahit ad sẽnuē. Nota q̄
raro fit malũ mortuũ sine scro
phulis. facta ḡ purgatiōe n̄alit̃
extrahantur scrophule ꝛ fiant
omĩa uniũsalia. postea accedas
ad localia. Accipe tūc attramẽtũ
ꝛ cum eo tepido locus paciēs la
uetur: postea accipe ungm̃ uiri
de. ꝛ panno aliquo supposito cũ
magna spissitudine ꝛ loco paci
enti. ꝛ moretur ibi p tres dies. ꝛ
postea cũ remoueb' cũ ē in mag̃
duricies. tūc aqua dulci. absin
thio malua de herbis eisdē fiat
stupha ꝛ ibi p mediũ diē t̃mina
tur: ꝛ postea cum remouebis fi
at ablutio cum aceto. ꝛ tūc ap
ponas unguentũ p̄dcm̃. ꝛ h̄ fi
at ter: ꝛ hoc scias p c̃to q̄ ita ī q̄
libet specie mali mortui curari
poterit. postea fiat ablutio de

coctoīs absinthij. ꝛ fiat inunctō cũ
hoc ungtō. q̄ ulcera mũdificat ꝛ
carnē regenat. Rx. suci sambuci.
ebuli. flãmule. an̄. acetũ. litarg̃.
an̄. ualde pur. teratur diu. ꝛ appo
natur oleũ muscell' acetũ tn̄ sua
ꝛ sic nõ cess; man' ducē quousq; be
ne incorporet̃ q̄ exigit spacium
medietatis diei. Unguētu;
ꝯtra malũ mortuũ. Accipe succi
sũmitatē raphani. ℥. vj. aceti ꝛ
olei. ℥. iij. ꝛ cum istis tẽpab' cal
cem uiuã ꝯficiendo ad modu;
unguenti. ꝛ unge. **De impetigi**
Impetigo hēt fieri a colera **ne.**
mediocriter tenuis sube. s. trãs
missa ad extiora. Uñ mẽbr cu
insid; inficit ꝛ fit quedã īfectio
que dicit̃ herpes impetigo q̄si
hpēs in longum. qñq; colera me
diocriter grossioris sube trãsmit
titur ad extiora. ꝛ fit quedã hpēs
infectioīs q̄ dr̃ herpes serpigo q̄i
serpens in longum ꝛ rugꝫ. qñ;
colera subtilissima trãsmictitur
ad exteriora ꝛ subtilitate sua exi
ens p poros p angulos cutis fa
cit minutas infectōes que dr̄r
hpes miliũ siue granulos'. fiũt
aũt iste passiones ex nimio usu
calidoꝝ ciboꝝ ꝛ potuũ. ptib; ergo
conuẽientib; in corpore existen
te plectorico si multe fiant īfec
tiones quia signa sunt ad uni
ũsalem mẽbr corruptionem. et
humoꝝ. i. lepram digerat̃ mate
ria cum equali mixtura oxizacc̃
ꝛ syrupo de fumoē. Digesta ma
teria purgetur cum duab; par
tib; catartici impial'. ꝛ t̃cia p te
yeram f. die t̃cia fiat stupha d'
herb' frigidis. ꝛ apponat̃ scabio
sa. fumit̃. lappaciũ acutũ. exeũ

ti a stupha detur opiata. rubea tro
ciscata cum tercia parte tyriace ma
ioris. Sequenti die fiat flebotomia
de epatica vel altera uena secundum ma
terie purgationem. ⁊ tunc inungantur
loca infecta cum unguento quod sic fit.
Accipe radices lappacij acuti. ⁊ bene
lauentur ⁊ extrahatur illud quod durum est
interius. ⁊ alia pars diuidatur frusta
tim. ⁊ ponatur in butyro per duos
dies. ⁊ tercia die decoquatur usque
ad integram resolutionem radicum.
⁊ tunc exprimantur fortiter per pannum
⁊ in colatura fia liquefiat cera ⁊
fiat unguentum. ¶ Item aliud quod fortius
operatur in ueterata serpigine. Acci
pe radices lappacij acuti ⁊ terantur
bene ac si inde debeant fieri salsamen
ta. ⁊ tunc apponatur argentum uiuum
extinctum cum saliua bene incorpo
retur cum pistillo in patella li
quefiat axungia porcina uetus ⁊
cera ⁊ colentur. ⁊ cum hac colatura
distemperetur radix lappacij acuti. et
argentum uiuum ⁊ fiat unguentum.
¶ Item aliud quod est ualens in ueterata ser
pigine ⁊ impetigine. pulueri
getur thus ⁊ alumen de pluma ana.
⁊ incorporentur cum axungia porci
na uetusta. ⁊ argento uiuo extinc
to. ⁊ ad ultimum conficiatur cum succo
absinthij. ⁊ fiat unguentum. ¶ Item contra
herpetem malum fieri oportet quod fi
at purgatio si partibus conuenientibus
fiat flebotomia. ⁊ tercia die vel quar
ta fiat balneum ⁊ suauiter fricetur
totum corpus ut ex fricatione balnei
scilicet alteretur colera ut per accidenta
lem calorem pori aperiantur ad expi
rationem fumositatum parcium ad ex
teriora.

De Gutta rosea. iiij.

Gutta rosea est infectio que habet
fieri in naso exterius ⁊ in partibus
adiacentibus. ⁊ dicitur gutta rosea quia
fit de humoribus illuc transmissis
inficientibus membrum ⁊ turbantibus illud.
in speciem colericam preter naturam vel co
lorem. Et nota quod in quibusdam est signum
ad lepram prauum. quandoque fit de sangui
ne quandoque fit de colera. ¶ Si de san
guine sentitur pruritus delectabilis
⁊ cito fiunt pustule ⁊ cito trahunt
ad saniem multam. ¶ Si de colera. sen
ciuntur punctiones. adest loci ari
ditas. ⁊ si fiunt pustule vel in par
uam vel in nullam ueniunt saniem. ¶ In
principio partibus conuenientibus fiat
flebotomia de uena cephalica. ⁊
si corpus est plectoricum digeratur
materia cum equali mixtura oxi
zachare ⁊ syrupi de fumoterre. ma
teria digesta purgetur cum duabus
partibus catartici imperialis ⁊ tercia ye
rapigre. tercia die fiat stupha de her
bis calidis predictis. Exeunti a stu
pha dentur due partes rubee tro
ciscate. ⁊ tercia tyriace maioris.
Sequenti die fiat predicta flebotomia
⁊ aliquando fiat in summitate nasi. a
liquando sub lingua. aliquando uentosa
sub mento vel ruptorium ⁊ tunc fiat
stupha cum aqua decoctionis malue.
herbe uiole. absinthij. palee ordei
⁊ auene. ⁊ tunc fiat inunctio cum pre
dictis unguentis ⁊ cum hoc unguento.
¶ Item accipe farinam ordei. fenugreci.
rubei. boraginis. ana. pulueriza.
⁊ confice cum succo cepe ⁊ melle dis
pumato ⁊ fiat unguentum. ¶ Item aliud
experimentum probatum. Accipe radices
lappacij acuti. ⁊ remoueatur illud
durum interius. ⁊ cortex exterius optime
lauetur. ⁊ postea subtilissime pul
uerizetur in mortario ac si inde de
beat fieri salsa. postea apponatur ar
gentum uiuum extinctum ⁊ bene incor

poretur. Isto unguēto ungatr cot
tidie paciens precedente stupha.
cū herbis predictis 7 usq; ad plenā
curationē. Itē terant nuces ex
coriate cum colofonia 7 amido an̄.
7 fiat emplm̄ 7 supponatr. 7 p totā
noctē dimittatr facta stupha p̄dca.
sequenti die fiat inunctio cū hoc
ungto. ℞. Thuris. mastic̄. amidi.
ceruse. an̄. ℈. ij. caphore. ʒ. s. ar
genti uiui extincti. ʒ. s. confice
cū axungia porcina 7 apponātr. ʒ.
due lapidis qui repitr in epate
tauri. 7 9ficiatur cū oleo d̄ amig
dalis amaris ul' nucleis psicor 7
olō ro. fiat ungtm. Si autē inue
terate fuerint pustule 7 egritudo
sit inuetāta fiat inunctio cū hoc
ungtō. puluigetur borax an̄. cū
pipe 7 cū suco cepe. 7 melle dispu
mato 9ficiantur. Cōtra guttā
roseā inuetātā. accipe caphōe. ʒ.
i. ul'. ij. borag. ʒ. ij. fāine citor
rubeor. ʒ. iiij. tēnda tere. 7 cū su
co cepe 7 melle rubeo dispumato
9fice. 7 faciē inunge. multū ualz.

De morphea.

Sequitr de alia īfectiōe que dr̄ morphea. Est g° mōphea
ineq̄litas cutis corporis sine eq̄li
tate carnis. Quia si carnis eēt in
equalitas nō solūm eēt mōphea
s3 lepra. Fit quōq; de sanguine. qn̄
de colera. qn̄ de melācolia. Si de
sanguine est colour rubei. Si de
colera, citrini. Si de salso flaui.
Si de flegmate natāli albi. Si de
melancolia nigri. Sit aūt hui9
modi morphee de humorib; cō
ruptis trāsmissis ad aliq° mēbr
7 illud inficientib3. Cum g° qlib3
mēbr habeat suam assimilatōez
7 suās uirtutes naturales. Si de
ficiat p̄uu gn̄ant nutrīmtū 7 cor

rumpitr mēbr. 7 ut' aūt sit cu
rabilis sic potes pbare. Scarifi
cetur in duob; locis. 7 si sanguis
calid° ul' natural' exit. signū ē q°
mēbr nō ē cōruptū. 7 si sic n̄alr
coloratus q° ē signū curatōis. Si
aūt exit frigidus sanguis ul' ī
natural' signū ē mēbrū cōrupti
7 ido uix aut nūq̄ curatr. Itē si sit
inueterata uix curatr. Si recens ci
to curatr. Inueterata dr̄ q̄ durat
p dimidiū annū ul' p ānū. Pā
tib; g° conueīentib3 digeratr san
guinea matia 7 colica cum eq̄li
mixtura oxizachare. 7 sirupi de
fumo tre. In flegmate salso aliq
de oximelle squillitico addatur.
Digesta matia sanguīea p̄ugetr
cū colagogo. colica cū partib; du
ab; oximellis. 7 t̄cia yeratur. ul'
duab; partib; catartici īprial'. ul'
electuarij d̄ suco ro. Si aūt matia
ē salsa ul' flegmatica purgetr cū
una parte catartici īprial' 7 alia ie
rapigre. 7 t̄cia ieratur. t̄cia die fi
at stupha de herbis frigidis. 7 ap
ponatr de fumo t̄. 7 de scabiosa. lap
patio acuto. 7 fol' boragis. Exeūti
a stupha in omi ca offeratr rubea
trocisata 7 tyriaca maior cū suco
fumi t̄. Die sequenti si est circa c̄
collū 7 faciē fiat flebotomia d̄ ue
na cephalica. Si circa pect9 de cardi
aca. Si a dia fragmate inferi9 de e
patica. 7 tūc apponatr uentosa su
pra totā morpheā 7 cū scarificatō
ne extrahatur sanguis. 7 tūc fi
at elinitio cū sanguīe lepōino
tepido. 7 tūc supaspgatr puluis
factus de mastice. thure albo. sā
cocolla que potentr dissoluūt g°s
sum sanguinē cum amido. Itrā
giro. 7 ita trib; dieb; fiat. In q°rto

die apponant̃ fortiora. Accipe th'. mastice. aloen. mirrã. sarcocollã. a ntidũ. litargir. pulũga. añ. ⁊ fiãt inunctiõe cum sanguine lepori no tepido sup aspgatũ ⁊ cooperiat̃ cum foliis plantaginis ul' quiq; fliue. Jt̃ fiat inunctio cũ equali myxtura suci. mell' dispumati. ⁊ ponant̃ p̃dci pulues. Jt̃ cũ p̃dictis puluib; acuat̃ ungm̃ citrinũ. ⁊ fiat inunctio ⁊ lauet̃ cũ colatura furfuris ul' fabaꝝ. Si nõ sic cura tur ponatur rup torũ sup̃ ⁊ cute remota sup aspgatur puluis de spodio. amido. thure. mastice. litargiro. ⁊ sarcocolla. Jt̃ in hoc cõue niũt om̃s auctores q' cũ sanguĩe leporino fiat inunctõ freq̃nt̃. sol uit eñi morpheã. Jdẽ intelligas d' spatula fetida. s. de ei' suco. abstineat ab om̃ib; cõuitibilib;. D̃ mor

Contra morpheam phea alba.

albã digerat̃ matia cũ dyaciton pipeõ. dyaciminũ. singulis dieb; mane ⁊ sero post usũ electuarij d' oximel squilliticũ cũ trib; ptib; aque tepide. digesta matia p̃ĩge tur cũ duab; partib; yerapig̃. et tercia yeraruf̃. tcia die fiat stupha de herbis calidis. de omĩ gñe lappacij acuti. calamẽti. origañ. fiũ tie. ruta. scabiosa. marrubiũ. exe unti a stupha dent̃ due ptes opo pere. ⁊ tcia tyriace cum suco fiũt̃. tepido. sequenti die si corp' sit plet toricũ fiat flebotoia. ⁊ nõ. q' cum exit a stupha. ⁊ adhuc m̃b; ẽ ca lidũ inungat̃ cum sãguĩe lepo rino calido. ⁊ h' fiat ter ul' quat̃ i die. ⁊ põt fuari lepus uiuus. et extrahi sanguis. sicut ab hũana uena brachijs. ⁊ fiat dieb; cõtinu is ĩ quarto die forciora addantur

fiat ẽ scarificatio sup' locum morphee ⁊ sup' locũ mortificatũ. ⁊ tunc sup aspgat̃ pulus fact' de castoreo h'modactilor. staphisage. Vl' fiat pulus de cantarid' et sup aspgat̃. ul' sup aspgatur lap la guli. ⁊ cum suco flãmule distempet̃ ⁊ soli exponat̃ ⁊ desiccet̃. ⁊ iteꝝ pulue riget̃. ⁊ fiã inunctõ de sanguine le porino ul' ⁊ cum suco flãmule. ⁊ pul uis sup aspgatur. iste ei pulus trã sit usq ad carnẽ uiuã dissoluit. Et fiat hoc ungm̃. liquefiat axungia porcina uetusta. ⁊ tũc distẽpet̃ pul uis staphysagre. spatule fetide. flã mule. h'modactilor. ⁊ apponat̃ d' pl' uere attramti cõbusti in olla rudi cum aceto. ⁊ cũ isto ter fiat inũctio ⁊ cooperiat̃ cũ fol' caul' ul' plãtaginĩ. Jt̃ accipias agrimoniã pipinellam saluiã. aptanũ. ⁊ spatulã fetidã. et decoquat̃ in uino. ⁊ de hoc uino ac cipiat mane ⁊ sero. q' ista potio nõ solũ soluit morpheã. s; potenť d' sic cat fistulã ⁊ scrophulas. De mor

Contra morpheam phea nigra.

nigrã. digerat̃ matia cũ oximelle squillitico purget̃ cũ duab; ptib; yeralog̃. ⁊ tercia yeraruf̃. tcia die fi at stupha de herbis calidis p̃dcis ⁊ apponat̃ thymũ. epyth. ⁊ gẽman drea. exeũti a stupha offeratur ty riaca maior ul' mitridatũ cum suco fumit̃. tepido. sequẽti die nõ fiat flebotomia. quia tam dur' humõ nõ debet extrahi ul' nõ euacuatũ p flebotomiã. fricet̃ ẽ morphea c' pãno duro ul' aspo. ⁊ fiat inunctõ cũ petroleo acuato cũ puluẽ casto rei. si in quatuor dieb; ul' trib; nõ curet̃. apponat̃ uentosa sup mor pheã cum scarificatõe ut extraha tur pars nociue matie. ul' fiat sca

rificatio sine uētosa. ⁊ sup aspgat᷑
puluis fact᷒ de equali mixtura. ye
raruf. ul̓ ieralogā. in olla ul̓ ī testa
ɔbustoꝝ. precedat tam̄ iniunctio c̄
sanguine leporino. ⁊ tūc iniungat᷑
plagella ul̓ spōlā in eodē sāguine
⁊ supponat᷑. Jt̄ ungm̄ citrinū fus
cum ⁊ nigꝝ. ad salsū flegma. Vn
guentū albū añ. ɔficiat᷑ ⁊ admi
sceatur ⁊ acuatur cū utꝙ electuaīo
utroqꝫ auripigmto. utroqꝫ sulphē
utroqꝫ aluīe. ⁊ staphy̆ᵃ. ita q᷑ ī una
libra ungti fiat. ʒ. i. ⁊ s. acumīs.
⁊ cum hoc ungto fiat freqūs īuctō
⁊ supponat᷑ plagella intīcta in sā
guine leporino. Jt̄ fiat forti᷒ un
guētū. Accipe tartaꝝ. ⁊ fuliginē. sal
nitrū. sulph̄ uiuū. alum̄. auripig
mentū. utrūqꝫ electuaīū añ. ʒ. i.
litargiꝝ. lap̄ lagul. añ. ʒ. s. omīa
puluīga cum pistello. ⁊ incorpet᷑
cum sapone sarracenico ⁊ gallico.
⁊ tūc apponat᷑ paꝝ de oleo nucū. ī
corporet᷑ cum pistello. ⁊ postea de
suco lappacij acuti ⁊ fumit̄. et hoc
fiat successiue usqꝫ quo pueiat ad
spissitudinē unguēti. ⁊ eodē mo
do pōt fieri cū suco flāmlē. Jt̄ ap
ponatur ruptoriū p̄dictū supra
morpheam ut pars matie extra
hatur. ul̓ fiat cū suco tapsie. ⁊ re
mota cute sup aspgatur puluis
factus de cantaridibꝫ ul̓ anacar
di. ul̓ de tartaro. ⁊ utꝙ electuario
⁊ lapide lagul̓. Jstud enī diuidit
grossā melācoliā. ⁊ subtiliat usqꝫ
ad uiuā carnē. De Lepra.

Lepra est uniūsal̓ corruptio mē
broꝝ ⁊ humoꝝ incipiens a uasis
ītimiū hn̄s in fontibꝫ. Et scd̓m
auctores antiqꝯ. iiij.ᵒʳ sūt spēs
lepre. s. elephancia que h̄t fi ex
melancolia sanguinē īficientē
leonina de colā sanguinē inficiē
te. Tyria de flegmate sanguineꝫ
inficiente. Allopicia de sanguine
cōrupta. Et nota q᷑ hoc ualō ra
ro accidit. s. q᷑ fiat ex uno humo
re. Jdeoqꝫ in istis tribꝫ ul̓ quatuoꝛ
humoribꝫ sūt in causa. Vn̄ diuīsa
apparent signa q̄ p simplicia sig̃
possum᷒ intelligē ul̓ colligere. et
cōposite debent exhiberi medici
ne. Dicitur aūt elephancia ab e
lephante. quia sicut elephās ma
ioꝛ est inter cetā aīalia. ita ista spē
maioꝛ est int᷑ cetās ⁊ fortioꝛ ad cu
randū. Vl̓ sicut ħ elephās diuīsis
ē distinct᷒ maculis. similit᷑ ⁊ ele
phanciosi. quia est cōe signū inoī
lepra. a principio cito macule sup
ueniūt ⁊ recedūt. h̄t fieri ex cibis
melancolicis sicut ex carne capri
na. bouina uetusta. ⁊ lentibꝫ silr̄
ex uino ⁊ potibꝫ ⁊ aliīs cibis corup
tibilibꝫ aut ex coytu post lepsuꝫ
⁊ ɔfabulatiōe lepsi. ⁊ cohitatiōe
int᷑ ipsos. aut ex corrupto patre ł
matre. ⁊ corrupti aeris attractio
ne. Cognoscat᷑ aūt ħ passio p li
uidū colorē faciei ⁊ emulū coloꝝ
toti᷒ corporis p subtilioꝝ acumē.
ul̓ attractionē. ocloꝝ rotūditatē
nariū ɔstrictionē. lingue g̃nallo
sitatē. pānus ocli. musculi existē
tis int᷑ pollicē ⁊ indicē ɔsūptiōꝫ.
q᷑ in tyria ⁊ allopicia nō tenet ꝑ
quadrā partiū insensibilitatem.
qđ in omī spē lepre ē cōe p tenu
itatē ⁊ discolorationē urine. p t᷑
reum colorē ⁊ citrinū in flebotōia
⁊ p citam ɔdēpsationē pt᷑ exitū
a uena extracto. quāto plus la
uatur tanto magis codēpsat᷑. ⁊ ī
lauatura quasi quedā uenule
apparēt ul̓ quasi rami neruoꝝ.

Hegritudo tarde ueīt ad augmētū
τcum ueīt facit scissuras in supcili
is. manib; pedib; τ aliis mēbris. τ
in diuisis partib; corporis. Signū
commune est in om̄i lepra q̄ si tā
grana salis ponanť sup̄ sanguiē;
statim resoluūť. si aūt sāguis nō
sit infect⁹ nō resoluūť. Jt aliud si
gnū cōe si fricet⁹ cum digito ī uo
la man⁹ τ strideat ul' nimis sit uc
tuosus signū est corruptōis. Jtē
accipe sanguinē ipi⁹ τ pone ī aq̄
clarissima. τ si natauit lepros⁹ ē
si nō petit fundū leps⁹ nō ē.

Cognita ḡ causa digerať mat'ia
cum equali mixtura oximellis
squilliticι τ syrupi de fumo t'r'e. cū
aqua decoctiōis thymi epithimi
sene. floris boraginis τ croco ma
ne τ sero precedente usu equalis
mixture dyantos ul' dyasene. di
gesta mat'ia purgeť cum duabus
partib; yeralog'. τ tercia yeraruf'.
ul' oximelle uiliaī. τ t'cia die fiat
stupha de fumot'. lappacio acuto.
scabiosa τ florib; bōragiñ. thymo
epythio τ aliis herb' calis. Exeunti
a stupha offeratur tyriaca maior
cū suco fumit'. tepido τ sic t'b; dieb;
ꝯtinuis. Sequēti die post ultimā
stuphā. quia mat'ia ē putrefcā it'
extra. apiať uena epatica. tercia
die ul' quarta apponať uentosas s
tenes ad extrahendā subcutaneā
mat'iā singlis. xv. dieb; offeratū
predcā tyriaca. τ singlis m̄sib; fiat
predcā stupha. ita tam̄ q̄ seq̄t' p̄t
stuphā predicta oppiata d. vi. ī. vi.
septimaīs apiať alt'natī ꝯ cepha
lica una parte. τ epatica in alia. J
aliquādo fiant scarificatōes in
declinatōe lune in anterioribus τ
posterioribus tybiar. Aliq̄n p̄oať
uentosa in fontanella colli. aliq̄n
sub mento. aliq̄n fiat flebotomia
in sūmitate nasi. τ fiant cauteria
in brachiis τ tybiis τ sic ueīes ad
localia. stuphetur facies cum aq̄
decoctōis. thymi. epithi. sene. cus
cute. flor boraginis. flor croci. pa
le ordei τ auene. τ tūc fiat ūnctō
cū equali mixtura ungti fusci. τ un
guenti ad salsum flegma. τ t'c cū
pulu'e lytargiri oriental' τ occidē
talis. acuať τ apponať aliquid d
frigidor seminū pulu'e. τ pileťur
facies p tota noctē. sequēti die la
uetur facies cū cola furfuris ul' co
latura fabar. Si aūt fortiori indi
geat āminiculo. puluget radix
gesse τ brionie. τ apponatur aliqd
de pulu'e frigidor seminū τ ꝯfici
atur cum suco gesse τ fiant pille
τ cum op⁹ fuerit distempēťur due
ul' tres cū aq̄ tepida. τ f'cā predicta
stupha deliniatur facies τ syna
picetur puluis τ in crastino laue
tur ut p̄dictū ē. ul' p̄dcē pille pul
uis τ extrahať sāguis a sūitate na
si. Jt' ueniať ad p̄dcām cōmixtiōe;
electuariōr. τ post usum ꝯmixtiōis
electuarij. Accipe de syrupo siplici
de fumo t'r'e ul' fiat iste syrupus.
qui potenť opatur sup oīs ī oī
specie lepre. decoquatur suc⁹ fumť.
τ coleť τ in colatura decoquatur
thym̄. epythym̄. sene. aristolog'.
ro. genciane. mirre. bacce lauri.
cynamomi. zigib'. τ caro s̄pentis
sic p̄parata. Accipe s̄pentē qui re
pitur in nemorib; qui albū h't
uentrē τ in medio uentris line
am h't rubeam. τ in dorso nigr
distincte. remoueať capud τ cauda
τ extrahať mediū τ decoquať cuz
predcis us; ad integrā resolutōe;

coletur: colature admisceatur gi
charum et syrupetum. et de hoc sirupo
accipe de trio in tercium quantum
tum in testa ovi capit cum aqua
tepida precedente tamen usu isti
syrupi. decoquatur serpens in vino
albo predicto modo preparatur. et re
motis spinis et ossibus teratur caro
et admisceatur cum duabus partibus dia
sene et fiat electuarium contra frigidam
causam. Si autem sit calida admisce
antur due partes rosate novel
le. et tercia carnis istius serpentis predicti.

De leonina.

Sequitur de leonina que
est species lepre et habet fieri de colera
calefaciente sanguinem. fit quoque ex ca
lidis cibis et potibus sicut ex forti
alliata et piperata. forti vino. usu
acuminum. et aliis predictis causis.
Cognoscitur autem per depilationes sup
ciliorum. per citrinum colorem faciei ver
gentem in rubeum vel citrinum. per co
lorem citrinum totius corporis per rubo
rem et puncturas palpebrarum. per ro
tunditatem oculorum. per constrictionem
et compressionem narium. per agravati
onem vocis. per gingivarum corrosio
nem. per fixuras labiorum. per stricturam
toracis vel ventris. per tenuitatem et
paucitatem et colorationem urine.
per impetiginem et serpiginem et mor
pheas rubeas vel croceas. sanguis
exiens aveis subtilis est et igneus
quasi ramulis vel scintillis. distinc
tarde condepsatur. et in lavatura ci
to dissolvitur. hec species cito venit ad
augmentum. postea vix aut nun
quam curatur. Digeratur materia
cum duabus partibus oxizachare
et tercia syrupi de fumo terre. dige
sta materia purgetur cum duabus
partibus oxi. yerarufini. vel duabus
partibus electuarii de suco rosarum vel
duabus partibus catarticum imperiale et ter
cia yerarufini. tercia die fiat stufa
de herbis frigidis. scilicet portulace. la
tuce. plantaginis. quinquenervie
fol. vinearum. vel fol. salicis. vel bora
ginis. scabiosa. lappatio acuto.
fumoterre. Exeunti a stupha offeratur
tubee tirociscate due partes et tercia
tyriace maioris. et sic fiat tribus di
ebus continuis. et sequenti die intret stu
pham et detur oppiata de trio in tercium
diem. sequenti die post tertiam stupham
apiatur una cephalicarum et alia e
paticarum. singulis mensibus in secunda
etate lune apiatur cephalica in u
no brachio et epatica in alio. Pre
dicte scarificationes fiant in tybiis
ventose sub mento. flebotomia
in naso. aliquando ventosa in fon
tanella colli fiant cauteria in tybiis
et brachiis ut dictum est. Item ter vel
quater in anno fiat predicta me
dicina purgetur eodem modo. quia qua
ter debet purgari in elephancia. Item
singulis mensibus fiat predicta
stupha. et in singulis .xv. diebus
offeratur predicta tyriaca cum tenuibus.
Localia sic fiant. fiat suffumigatio
cum scolopendria. endivia. pa
lea ordei et avene. et apponatur desu
per fumus aliquid. et tunc fiat unc
tio cum unguento citrino acuato cum
pulvere gummi arabici. dragaganti albi. litargiri.
corallorum alborum et fiat inunctio. et
tunc obvolvatur facies peplo vel po
puleo. et in crastino lavetur facies
colatura fabarum vel colatura fur
furis. vel sero caprino tepido.
Si fortiori indiget medicina. ac
cipe gummi arabici. dragaganti. al. amida
leo. vel amidi. spodium. et rasuram e
boris. sarcocolla. classam orien
talem et occidentalem. marmor albus.

corallos albos. puluiriza confice cum sapone ul' sepo ceruino ul' yrcino et apponatur aliquid de aloe citrino ul' epatico. et inde fiat unguentum et fiat inunctio ut predictum est. et lauetur in crastino. Item extrahatur sanguis a summitate nasi et abluatur facies et superaspergatur puluis predictus in crastino lauetur ut dictum est. Item de predictis puluerib[us] fiant pillule cum aqua rosarum et aqua limonum. et cum opus fuerit distempetur cum aqua tepida. et fiat inunctio et in crastino lauetur ut predictum est. frequenter iterum lauetur facies ut dictum est cum lacte tepido frigidorum seminum. Item singulis diebus mane et sero. accipe diapenidion et diatesseron. et post usum isti sequatur usus syrupi fumiterre. Item offeratur de isto syrupo singulis dieb[us] quantum testa oui capit. Qui sic fit. Misceatur succus borragis. aque cucurbitine equali pondere. et ibi decoquantur uiole. prune. colentur. et in colatura resoluatur zucharum et syrupetur. In fine decoctionis apponatur medulla cassiefistule et tamarindorum. et tunc ex integro decoquatur. et si aliquid de mirobol' apponatur tanto melius est. et offeratur predictum electuarium de serpente et sequatur usus syrupi de eodem. In hac specie confert abscisio testiculorum. In frigidis abscisio testiculorum nocet. De tyria.

Tyria est species lepre facta de flegmate. et dicitur tyria a tyro serpente. quia sicut ille serpens de facili deponit spolium. ita qui laborat in hac infirmitate de facili deponit cutem. quia cito putrescit. et raro adiacens que prouenit propter corruptionem flegmatis ul' cibis flegmaticis corruptis. et specialiter de piscib[us] corruptis et omnib[us] aliis causis predictis. Cognoscitur grauis per superciliorum depilationem et coronis et spiritualium oppilationem inflationem et inuisionem palpebrarum. per oculorum lacrimationem. per narium oppilationem. per gingiuarum et labiorum putrefactionem. per uocis raucedinem per faciem subtumitem. et extremitates digitorum et manuum et pedum ingrossationem. et casum unguium et putrefactionem. In hac specie urina est discolorata. et pinguis exiens aliena cito conuertitur in aqueam naturam et resoluitur et illud quod spissum est album est ul' cinericium. et quanto magis lauatur tanto magis induratur. Cognita g[ra] causa digeratur materia cum equali mixtura oximell' squillitici. syrupi de fumo terre. precedente tamen usu electuarij dia cimini ul' diantos. digesta materia purgetur cum duabus partib[us] yerapigre et tertia yerarufini. tercia die fiat stupha de folijs sambuci. ebuli. scabiose. fumiterre. lapatij acuti. foliorum borragis. et alijs herbis calidis. et ita fiat duob[us] dieb[us] ul' trib[us] continuis. et singulis dieb[us] exeunti a stupha offeratur metridatum ul' oppiata ul' meli tyriaca. cum suco fumi terre tepido. sequenti die post ultimam stupham apiatur cephalica in brachio uno et epatica in alio. et purgetur quater in anno singulis mensib[us] iteretur stupha. offeratur oppiata predicta. fiat flebotomie. scarificationes. uentose. cauteria. ruptia ruptoria. temporib[us] et locis predictis. et stuphetur facies cum aqua decoctionis foliorum sabuci. ebuli. calamenti. origani. scabiose. fumiterre. lappatij acuti. et postea fiat inunctio cum equali mix

tura unguenti albi ⁊ unguēti cit
ni. ⁊ aciatur cum puluē litargiri
plumbi usti. io. prassij. brasilij. ⁊
in crastino lauetur cum colatura
furfuris ul' fabarum ul' sero caprino
ut dictum est. It' apponat' sangui
suga in sūmitate nasi. ⁊ cum san
guine deliniat' tota facies ⁊ tūc
sup asp'gatur puluis predictus
⁊ in crastino lauetur facies ut p̄
dictū est. It' accipe s'pentē p̄dco
modo preparatū ⁊ decoquat' in
tritico usq; ad integram sui reso
lutionē. ⁊ de illo tritico pascant'
galline ⁊ deplumabūt'. tunc re
mouebūt plumas. assentū g°
iste galline. offerant' oib; lep'sis
ad remotionē cutis ⁊ depositōem
cutis uetuste cum pinguedine
fluente illiniat' facies ⁊ h' idem
opatū. It' reitatur ad predcā elc
tuaīa. ⁊ post usum electuarij se
quatur us' syrupi simplicis fu
mitre. ul' offerat' electuarīū de s'
pente. ⁊ sequat' predict' syrup'
de eodē. ⁊ ea localia que dicta sūt
in elephancia ⁊ in hac lep' fiat.

De allopicia.

Allopicia sp̄es lepre ē ⁊ dr̄ ab allopitib;. quia sicut al
lopites. i. uulpes hn̄t sup cilia
depillata. ita ⁊ qui laborat hac
passione. fit aūt ex sanguie cor
rupto sup habundāti ⁊ negligē
cia diete ⁊ flebotomie. ¶ Signa
sūt talia. facies subtumescit ⁊
inflat' ⁊ rubea efficit' colore uer
gente in terreū ⁊ emulū. distē
dunt' supcilia ⁊ cilia depilant'
palpebre inuersant'. nares ob
turant' ⁊ ingrossant'. oculi lac'
mant' circa oculos ⁊ faciē iflan
tur nares. ⁊ oppilant' ⁊ cōprimūt'
gingiue ⁊ inflant' ⁊ putrefiūt.
sanies educit' ex leui nariū scalp
sione ul' palpatione sanguis edu
cit'. sp̄ualia cōprimunt'. corp' sub
rubeis macul' distinguit'. adest
corporis h'itudo sanguinea. uria
rubea. ⁊ pinguis. In sanguinis e
ductiōe de uena ip̄e sanguis ap
paret spissus ⁊ uiscos'. ⁊ in lotura
denigrat' ⁊ inuiscat'. ¶ Cognita
g° causa mane ⁊ sero digerat' ma
teria cum diaprunis. post usum
electuarij sequatur us' oxizachār
cum t'cia pte syrupi de fumot're.
Purgetur cum duab; partib' oxi.
⁊ tercia yerarū'. tercia die fiat stu
pha de herbis frigidis. ⁊ apponat'
fumi t're. lappaciū acutū. fol' bor
raginis ⁊ scabiosa. Exeunti a stufa
offeratur due partes rubee t'cis
cate ⁊ tercia tyriace maioris cū su
co fumit'. tepido. ⁊ ita fiat tribus
dieb; cōtinuis. Sequenti aūt die
post ultimā stuphā fiat fleboto
mia de cephalica ⁊ de alia epati
ca. It' p̄dicta stupha p̄dicta oppia
ta detur. scarificationes. flebo to
mie cautia. ruptoria. ⁊ i alligātis
t'pib; ut dictū est. Reitat' ad p̄
dictū electuarīū cū syrupo de serpē
te. ⁊ singulis dieb; mane ⁊ sero
post usum electuarij accipias de
simplici syrupo de fumot'. It' stu
phetur facies cum aqua decoctōis
predictar; herbar; frigidar;. palee
ordei ⁊ auene. ⁊ tunc ungat' faciē
cum axūgia gallinacea ul' cum p̄
dicto unguēto de thure q' sic fit.
Liquefiat draggāti albū ⁊ gūmi
arab. in aqua rosacea. ⁊ admisce
atur cum equali pondē unguēti
citrini ⁊ fiat inunctio ⁊ tota nocte
obuoluat' facies peplo. ⁊ i crastino
lauetur ut p̄dictū est. ⁊ postea

mundificet' cum lacte frigidaꝝ se-
minū ul' lacte caprino ul' cū uino
decoctōis predā serpentis predcō
modo ꝑparati q' etiā ualet in omī
specie lepre ad ꝯsūptione nocuē
materie ul' uenenose ⁊ mundifi-
catione faciei. It thus albū thim'
subtilissime puluꝰcet. ⁊ con̄geꝰ
⁊ ꝯficiat' cū oleo uiol' ꝑcedēte stu-
pha inungat'. It accipe sarcocol-
lam. glassam. gypsum orietalē ⁊
⁊ occidētalē. borac'. amidū cerusā.
corallos albos cristallū albū ma-
mor. al. an̄. ʒ. i. mastic'. sal gēme
os sepe. an̄. ʒ. v. confice cū aqua
limonū. ul' oleo amigdalaꝝ a-
maraꝝ. ⁊ fiant trocisci. distēpēt'
cum aqua tepida. ⁊ ita lauetū
facies. It de eodē puluē sinapi-
zetur facies fcā ꝑdicta inunctōe
cū sanguine attracto a facie pa-
cientis. ⁊ in crastino lauet' ut dic-
tum est. De infectione p' coytū

Post coytum lepsi h't fieri lepsi-
infectio q̄nq; post coitū calidi. q̄
post coitū frigidi. Unde cura ua-
riat' scdm̄ diu'sas sui infectiōes
⁊ etiā sig'. Si fiat de cā calida co-
gnoscit' p calorē lentū in p fūdo
dispgente se ad ex'tiora. ⁊ p punc-
tiones ⁊ arsuras in exterioribū
q̄nq; cum frigiditate. q̄nq; cum
rigore. Variatur colera q̄nq; de
rubeo in albū frequent' ⁊ eꝯu'so.
It maliciosos ⁊ uenenosos sb'cu-
taneos discurs' sentit in facie.
It circa faciē sentit quasi formi-
ce transirēt sup' faciē. in
flegmatico diffundit' facies. fre-
quens adest insōpnietas. Pri-
mū ꝯsiliū est ut flebotometur
de utroq; brachio. ⁊ digerat' ma-
teria cum duab; partib; oxigacc'.

⁊ t'cia syrupi de fumot'. Digesta ī
materia purgetū cū duab; ptib;
oxizachare ⁊ t'cia yerarufe. t'cia die
fiat stupha de herbis frigidis ut
dcm̄ ē in allopicia. exeūti a stupa
offerāt' due partes rubee trocisca-
te ⁊ tercia tyriace maioris. cū suco
fumit'. tepido. ⁊ ita fiat trib; dieb'
continuis. Sequēti die p' ultimā
stuphā flebotomet' de cephalica ⁊
altera de epatica ⁊ extrahatur tm̄
de duab; uenis quantū deberet
extrahi de una. Singulis aūt dieb'
xv. us; ad tres menses partib; cō-
ueniētib; iteretur ꝑdcā stupha. ⁊
ꝑdicta oppiata ⁊ predcē flebotoīe
It fiant scarificatōēs in tibiis. sup
torū ⁊ uentosa sub mēto. ⁊ sīglis
xv. dieb; us; ad tres m̄ses detur
in mane dyaprunis ul' diatesso-
ul' cū zucharo uiolaceo. ⁊ sequat'
usus simplicis syrupi de fumot'.
It bis in ebdomada ungat' facies
cum ungtō citrino distēpato in
uola man' ⁊ cataplasmet' cū fol'
plantag'. deinde peplet' facies to-
ta nocte. ⁊ in crastino lauetur cū
colatura furfuris ⁊ fabaꝝ. Qn̄
inficit' aliquis post coytū fleg-
matici ul' melancolici lepsi q' co-
gnoscit' p emulū colorē faciei qui
in prima die apparet. Ista enī eg'-
ritudo licet quedam signa infectō-
nis ostendat tam̄ tardius senci-
unt' q'm̄ p'or. Und' tardi' curatur
quā calido quia in calida statim
senciunt' post coitū sig'. Itē ī
frigida subtumescit facies. omī-
um mēbroꝝ adest aggrauatio. ut
aut nūq' potest mouei a loco in
quo sedet. succutaneū sētit frig'
cū formicatōe faciei p'ncipalit' ⁊
totius corporis Digat'

materia cum duab3 partibus oxi
mellis et tercia syrupi de fumo terre
purgetur cum duab3 partib3 ye
rapigre et tercia yeraruf. si flatica
est materia. Si melancolica cu yera
ruf. appone yeragal. Si flegmati
ca est materia. tercia die fiat stu
pha de herbis calidis. et ibi appona
tur folia fraxini. sambuci. ebuli.
scabiose. lappacij acuti et fumiterre
Exeunti a stupha offeratur tyriaca
maior cum suco fumiter. tepido. Se
quenti die flebotometur de epati
ca et cephalica uena. Singulis. xv.
dieb3 usque ad duos menses fleboto
metur de altera uenar predictar. et
extrahatur semper par de sanguine
usque ad. ij. ℥. et cum appoforesi. Ite
retur etiam predicta stupha. et p
dicta oppiata. fiant etia scarifica
tiones. uentosa et ruptoria sb men
to. It contra erubeu colore faciei. ac
cipias singulis dieb3 in mane ui
nu tepidum resolutiois. ʒ. uni
teuib. It singlis septimanis bis
lauetur facies in sero cum uino
tepido in quo coputrueit teuba
It acuatur ungm citrinu cu pul
uerib3 prassij ul ellebori. et in sero
inungatur facies. et in crastino
lauetur ut diximus. De pustul.

Pustule nascuntur in lepsis. qnq
fiunt de sanguine et aliis tribus
humorib3. Si fiant de sanguine
rubee sunt et molles et cito dissol
uunt ul cito trahuntur ad saniem.
Si de colera citrine sut et aliquan
tulu dure. et i parua trahuntur
saniem. Si de flegmate albe sut
et molles. Si de melancolia. li
uide ul nigre et dure. It i utraque
causa subfumiget facies cu aq
decoctois malue. herbe uiol. bis

malue. et ita fiat trib dieb3 mane
et sero. et post singulas subfumiga
tiones inungantur pustule cu
rasura lardi q facit ad remotoez
et osuptione ul mollicie. et tuc cu
flebotomo apiantur pustule in
duob ul trib3 locis. et cum sagui
ne inde de fluente distempetur
puluis litargiri. plumbi usti. ma
stic. et fiat emplim. et singul pustu
lis supponat. Contra frigidas
causas. fiat suffumigatio cu aq
decoctois fumiterre. lappacij acuti.
scabiose trib3 dieb3 otinuis mae
et sero. et semp post fumigatoez fi
at inunctio cum rasura lardi. et
tuc cum flebotomo apiant pus
tule. et cum sanguine fluente dis
tempetur. distempetur puluis
hermodactactilor. ellebori albi. et
albuminis oui. et fiat emplastr
et supponat. ul si forti uelis opa
ri addat puluis litargiri ul tartari.
It q fortius opatur. cice. calce ui.
et distempet cum aceto et oleo et in
ungantur pustule. It aliud qd
fortius opatur. ruptoriu cu equ
mixtura cantaridar et fermenti.
distempetur cum aceto et pustul
supponatur. It facto ruptorio. et
remota cute in omi spe lepre fri
gide apponatur puluis de equali
mixtura cantari. et tartari. et uiri
dis eris. usque ad pustular corrosi
one. Si aut de causa calida e.
cum equali mixtura tartari. lita
giri usque ad pustular corrosione.
et tunc fiat in utraque ca inunctio cu
ungto citrino acuato cu litargi
ro ad carnis regeneratione. et sub
tilem cicatrigatione. It accipe
limaces rubeas et dimidane p me
diu. et tuc aspgatur puluis sal

gēme. ⁊ illd liquidū q̄ inde mana
uerit admisceatur pinguedini t̄
re q̄ ubiq; fiat inuenit᷑. ⁊ inde li
niantur pustule ⁊ facies q̄ facit
ad mundificationē faciei. ⁊ pusty
lar consumptionē. ¶ It̄ contra tu
morē faciei distempetur illa ci
molea que repitur sub mola fa
bri cum aceto pri' tamē desiccata
⁊ sup faciem ⁊ frontē fiat eplm
ul' illinitō de argilla malaxata cū
aceto distempata. ⁊ fiat ēplastz
ul' delinitio. ⁊ in crastino lauet᷑
ut p̄dictum ē. ¶ It̄ contra opilatō
nē nariū inunganť de genciana
de paulino. ⁊ cum ungtō citrino
aciato cum litargiro. plūbo usto.
⁊ naribz apponat᷑. ⁊ si inde fiat us
tio fortis inungatur cum rasu
ra lardi ⁊ suco porri si cā fiat cali
da. Si aūt frigida intinguant᷑ p̄
dicte tante cum puluere litargi
⁊ tartarī. ¶ It̄ contra depilationem
sup ciliorz puluīgeo talpa cōbusta
⁊ ungula caballina cum foliis ⁊
stercore soricis ⁊ apponat᷑ sāgui
suga sup cilia ⁊ cum repleta fu
erit cōburat᷑. ⁊ horz puluēs aūt ꝯ
misceant᷑. ⁊ fēa inunctōe cū olō
laurino ul' spuma apri in supci
liis supdictis supponat᷑ puluis
⁊ undiq; aspgatur. ¶ It̄ contra de
fedationē uultus ul' inflationē
de quacūq; cā sit. Accipe tria oua
⁊ pone in aceto p duos dies donͨ
ista remolliat᷑. postea accipe pul
uerē thuris. mastic̄. ⁊ distempa
cum ol' illo aceto ⁊ cū ouis istū
puluerē ⁊ inunge faciē. istud n̄
cadet donec cadet egritudo. De ue

Venenum neno sūpto in cibo ⁊

qūq; in cibis qūq; i potib' potu.
recipit᷑. q̄ qūq; ē calidū qūq; frigi
dum. qūq; siccū. qūq; humidum
¶ Et q̄ qd'dā humidū sit pbat. G. d̄
quodam quē momordit serpens.
in sōpno. Cum eī debuissz excitarī
a sōpno ⁊ traheretur p brachium
ul' manū remansit caro putrida
⁊ corrupta sup terrā. ossa d'nuda
ta apparuerūt. Vn̄ pbat. G. qd' hu
midū fuit uenenū p hoc q̄ putͤ
facte fuerūt carnes. It̄ qd'dā siccū
quo manifeste desiccatur corpus.
It̄ q̄dam calidū q̄ maīfeste dicit
ysaac ut uenenū tyri. It̄ q̄dam
frigidū ut aranee ⁊ scorpionīs.
Si ergo sit calidum senciūt᷑ arsu
re. puncture in stomacho. ⁊ in ī
testinis torsiōes ⁊ singult' adest et
nausea. ⁊ qūq; subito calescit. et
qūq; subito infrigidatū. deficit.
sincopizat. qñ resoluit᷑ in sudōrz
calidum. qūq; in frigidū. subito
de uno colore mutat᷑ in aliū. a
liqū desipit ⁊ fastidit omīa. ¶ Si
aūt frigidū sit uenenū exceptis
punctōibz ⁊ arsuris coīa signa s̄
similiť in sicco ⁊ humido uene
no. ¶ Primū g° consiliū ē ut puo
cetur uomitus ⁊ fiat clistere. et
tūc offeratur tyriaca maior ad
pondus duarz. ʒ. ul' triū cū ui
no decoctōis baccarz lauri ul' gen
ciane. ul' mēte. ul' rute ubiq; ē
rarz. ⁊ ita fiat trib; dieb; continuis
⁊ sit in tenuissima dieta. Quar
to aūt die ꝯsiliū ē partib; conuēi
entib; ut trahatur parz de sang
cum apostoresi. tercia aūt die pt̄
inunctionē fiat balneū ut exe
ant fumositates infecte īterioz
ad exteriora. Et notand' q̄ oē ue
nenū duob; dieb; ul' trib; cōgi
dnat᷑. ⁊ hec est cura communis ꝯ
tra omē uenenū p os sumptū.

Contra morsum
De morsu serpentis.
serpentis et aliorum uenenosorum rep
tilium apiatur uulnus cum flebotomo
ut extrahatur sanguis melancoli
cus uel maculosus. et de meliori con
silio est ut supponatur uentosa
ut plus extrahatur de sanguine
et fumo malitioso. postea exhibeat
tyriaca per os uel dyatesseron. uel me
tridatum. uel ad minus colata alliorum
uel sucus genciane uel serpentarie.
tribus diebus. quarta die fiat flebo
tomia. et sequatur balneum. Item puluis
genciane in uino datus plus operatur
Similiter in exhibitione ueneni debet fieri
per os. Item predicte operate offeruntur
per os tribus diebus continuis. Item allium
allium pistatum cum sale uulneri sup
ponatur et fiat tercia die flebboto
mia et sequatur balneum ut predictum
est. Et nota quod in hoc conuenerunt auc
tores quod statim debet ligari forti
ter supra locum morsure ut ad
locum dolentem fluant humores et
spiritus ratione stricture. et ita inhibe
tur eius uenenosarum fumosita
tum et dispersio per alia membra. Contra
scorpionis morsum et aliorum rep
tilium scindatur gallina uel gallus per
medium et supponatur morsure. uel
apponatur anus galli uiui supra
locum morsure. et totam combibit ue
nenositatem. et similiter si apponatur super
antracem anus galli totam combibit
uenenositatem. Unde inflatur ac si esset
ydropicus. Item contra morsum scorpionis
accipe scorpionem uiuum et pone in
oleo ut putrefiat et cum oleo fiat
inunctio. Item nota est quod si apes capiantur
et ponantur super morsum earum deprim
munt tumorem et remouent uene
num.
De morsu canis rabidi.
Sequitur de morsu rabidi canis.

quandoque fit morsus a cane rabido
quandoque a non rabido. Si autem a cane
non rabido leuius est cura sicut in a
liis. Si a cane rabido co
gnoscitur hoc signo. intinguatur panis
in sanguine fluente a uulnere et in
iciatur alii cani. si illum panem non
comedat signum est infectionis ut
dicit. Constantinus et alia signa que ponit in
uiatico. Cognita igitur causa apia
tur uulnus cum flebotomo et su
ponatur uentosa. uel iuxta uulnus
ponatur sanguisuga. et offeratur tribus
diebus ut dictum est tyriaca uel alia
localia predicta que per os exhibentur.
Contra morsum fiat emplastrum de fici
bus et nucibus et sale et allio insimul
tritis et alia predicta localia. tercia
die fiat flebotomia. et tercia die
a flebotomia fiat balneum. Item nota
quod tale uenenum latere consueuit
usque ad anni circularem reuoluti
onem. Unde consilium est quod quater in anno
purgetur. et singulis. xv. diebus usque
ad finem anni. accipe de tyriaca ma
gna pondus. v. denariorum cum uino de
coctionis genciane uel baccarum lauri
uel mirte.
De ydrofobia. xxiiii.
Ydrofobia ut dicit. G. dicitur ab ydros
quod est aqua et forbias quod est timor.
inde ydrofobici quasi timentes
aquam. qui alio nomine dicuntur li
phantici ab h. fit autem ydrofobia in
passio ex morsu reptilium et rabidi
canis. freneticii aere corrupto flu
ente et pestilenciali. et ex spuma
rabidi canis proiecta in aqua quam
si aliquis gustauerit statim fit ydro
picus et desipiet. Cognoscitur in par
te indicio patientis. et per alia signa
quam in principio sequuntur quasi
animi desperatio. aliquando tamen
irrationabiliter patitur uigiliarum in

stanciã. ⁊ tribilia sõpnia. t̃ribilis ẽ
eius aspectus. aer clarus q̄nq; ui
ridis q̄nq; aquos⁹ est. ⁊ spissus ap
paret. desiccatur ligua ⁊ palatum.
sitis adest. frequens extenuatio
corporis. dentib; stridet. aliq̄n ru
git. apit os. educit linguã ⁊ cla
mat. mutescit. uox raucescit. cõ
stringit̃ pect⁹. sincopizat. aliq̄n re
soluit̃ in calidum sudorẽ aliq̄ñ do
in frigidũ sudorẽ. adest tremor
omniũ mẽbror. tortio ⁊ rugit̃ uẽ
tris. ¶ Primũ ɔsiliũ est ut offe
ratur tyriaca ma. cũ uino decoctõ
nis gentiane uł baccar lauri. ł
mirte. sequenti die fiat flebotoĩa
d̄ una uena cephalicar. ⁊ alia epa
ticar. Itẽ digerat̃ m̃atia cũ eq̄li
mixtura oximell. syrupi d̄ fuo t̃.
⁊ oxizachar̃. purget̃ cum equali
mixtura yeral. ⁊ catartici ĩpial. ⁊
yeraruf. ⁊ t̃cia die fiat stupha de
herb̃ predc̃is in sp̃eb; lep̃. exeunti
a stupha offerat̃ tyriaca ma. cu3
decoct. uĩo p̃dicto. Sequẽti die ap
latũ una cephalicar. Itẽ singulis
m̃sib; usq; ad aliã circulare reuo
lutionẽ ãni apiat̃ uno m̃se una
cephalicar. ⁊ alio mense alia. Itẽ
utat̃ singulis mẽsib; p̃dicta stu
pha singulis. xv. dieb; offerat̃
predc̃a oppiata. Itẽ fiant scarifi
cationes in anterioib; ⁊ p̃terioib;
tybiar. It̃ apponat̃ uentosa in fõ
tinella colli. It̃ singlis dieb⁹ in
mane. accipe de equali mixtũ
dia sene. diãtos. ⁊ sequat̃ potus
simplicis syrupi de fumo t̃re. De
Scuti infectiões p̃dicte paralisi.
uniu̾salit̃ in toto corpore super
uẽnit. ita paralisis uniu̾saliter
supueñt. fit g̃ paralisis hoc m̃. q̃
doq; humores discurrũt ⁊ reuma
tizant usq; ad aliquẽ neruũ. ⁊ ipm
oppilando sunt cã quia sp̃c nõ pos
sunt discurrere ad inferiora ⁊ pã
ticularia. Vñ ipa depaupata sp̃u ⁊
calore nõ uiuificat̃ ut debuit ma
teria ⁊ paraliticat̃ ⁊ infrigidãt̃ et
mollescunt ipi nerui. ⁊ quia sp̃it⁹
plenariẽ nõ possunt discurrẽ ad pã
tes inferiores ido nõ possunt ea re
gere sufficient̃. quia uirt⁹ corpis
regitiua impedit̃. Vñ ex ɔtrarieta
te morbi ad naturã motus adq̃
uat⁹ ⁊ fit tremõ. fit g̃ paralisis q̃n
particlaris sez̃ q̃n uniu̾sal. Vniu̾
salis fit q̃nq; in medio cõpis. q̃n
in longum. q̃nq; ab umbilico su
pius ita q̃ remaneãt partes infẽi
ores sanguini. Particularis fit ĩ pã
te minori medietate. It̃ q̃nq; fit
particularis in lingua. q̃nq; in o
culis. q̃nq; in supciliis. ⁊ fere in
aliis partib; diũse indifferent̃. Itẽ
q̃n fit de sanguĩe. q̃n d̄ flegma
te. ¶ Si fiat de sanguine cognosca
tur p mẽbror ruborẽ. ⁊ p pruritũ
⁊ titillatões. ⁊ p uenar inflatiões
⁊ uniu̾salẽ corpois repletiões.
¶ Si de flegmate cognoscit̃ p mẽb
mollicẽ ⁊ albedinẽ. ⁊ tũc sine pru
ritu ⁊ mordicatoẽ. ¶ Cura aprĩci
pio offerat̃ tyriaca ma. ⁊ sequẽti
die partib; ɔuenientib; fiat flebo
tomia de parte opposita. si sãgui
nea ẽ m̃atia licet sit calida mate
ria quia difficilius ẽ m̃atia ad dis
soluendũ ⁊ ad trahendũ arcius.
apponãt̃ calida eufratica cũ frigi
dis. Digerat̃ g̃ m̃atia cũ equali
mixtura oximell ⁊ oxizachar. Di
gesta m̃atia purget̃ cũ eq̄li mix
tura yerapi. ⁊ catartici ĩpial. t̃cia
die fiat stupha de saluia. sana
mũda. p̃mula ũis. ɔsolida ma.

menta. absinthiu. hbis uiol. ro.
plantagine. Exeunti a stupha of
feratr tyriaca maior cu uino decoc
tionis saluie. Sequenti die iter
fiat flebotomia. et si uniusalis e
paralisis fiat inunctio circa col
lum et spina dorsi cum eqli mix
tura olei uiolacei et martiatõ q
melius e. cum pulue castorei. Ite
fiant ruptoria in laterib et bra
chiis et cruribs et tybiis. Ite extra
hatur suc a predictis herb. et ap
ponatu equalis mixtura oli uio
lacei. et irricu. ul rosacei. et decoqt
usq ad sui 9suptione. et tuc ap
ponat cera rubea. et ad ultimu ap
ponat pulius castorei. et cum hoc
ungueto fiat inunctio. primo
circa collum. scdo circa spina do
si. et poste sup mebr paraliticatu
Ite fiant cauteria in brachiis et
tybiis. Si aut particularis sit
paralisis circa capd et collu. q co
gnoscit p insensibilitate et tremol
licie car partiu corpore no existe
te plectorico. fiat purgatio p ga
garismata et sternutatioes. et masti
catioes et iniectioes. radat cap.
et inungat cu equali mixtura pul
uis ro. et synapi. et ponat aliquid
de euforbio ul castoreo. et fiat cir
ca cap et collu pdicte inunctiones
et ruptoria circa fontes adiacen
tes. Si aut fiat a partib inferiori
b et superiorib fiat purgatio uni
usal. et fiat cliste. Ite no. q si fiat
inunctio inferior mebror palisi
alocc oppilatois inferi fit domi
tio et insesibilitas et mollicies ei
de mebri. Ubicumq tam fit i par
tib inferiorib cosiliu e ut fiat
inunctio primo circa tota spina.
et postea sup locu passiois. Ite i

quacuq parte corpois sit palisis
consiliu e ut in singulis diebs i
mane offerat equal mixtura
dyantos rosate nouelle. et sequa
tur us syrupi fci de herb pdict
et in fine decoctois apponat plus
castorei. Si aut fiat de frigida
causa a principio offeratur tyri
aca maior cum uino decoctiois
saluie. Sequenti aut die si corp
sit plectoricu. partib 9uenieti
b fiat flebotomia. sin aut offe
rant in sero. iiij. pille o simplici
yeral. ul blanca simplici. et hoc fi
at trib dieb 9tinuis. Ite digeat
matia cum oximell distepato c
aqua decoctois saluie. pcedente
usu dyantos. ul pliris. ul ciroi. l
ʒʒ. alexandrini. Digesta materia
purgetu cum yeral. ul blaca. t
cia aut die fiat stupha de cala
mento. origano. saluia. arthisia.
consolida maior. et utroq nastu
tio. Exeunti a stupha offeratur
predco modo tyriaca. et singulis
mensib itet predca stupha. se
quenti die corpore existente plc
torico fiat flebotoia. no existete
plectorico apponant uentose in
pximis fontib iuxta locu passi
onis. Ite singulis. xv. dieb offe
ratur pdicto modo tyriaca. sin
gulis mensib iteretur pdca stu
pha. Ite singulis septimais cu
ietur dormitu semel ad pondus
uni. ʒ. accipe de antidoto. diaca
storeo cu uino decoctois saluie.
Ite de tcio in tciu die accipe mae
de equali mixtura dyantos et ply
ris muscati. Et post usum electua
rij accipe de hoc syrupo quantu
testa oui capit cum trib partib
aque decoctois castorei. ℞. cala

menti. origani. arthemisie. conso
lide maioris vel minoris ana. ma
nipulum unum. salvie manipulos du
os. sanamunde. primule veris. pioñe.
utriusque nasturcii. ana. manipulum .i.
et s. decoquatur in aqua. coletur. cola
ture addatur zuchara et syrupetur et in
fine decoctionis apponatur pulvis fac
te gingibere vel zucharo et castoreo. Item
pulverizentur predicte herbe ita quod
de qualibet sint ℥. ii. zinzibis. ga
lange. cinamomi. ana. ʒ. i. vel s. et
apponatur de castoreo tercia pars
totius pulveris. zuchari ad pondus
totius et tantundem de mirobolanis
kebulis. quod in una dosi ℥. i. et offe
ratur singulis diebus in principio
prandii ad pondus quatuor denari
orum. Item fiat inunctio cum ungu
ento quod sic fit. Pulverizetur castoreum
euforbium. et cum his pulveribus te
rantur predicte herbe cum axungia et
vulpina et repleatur anser et as
setur. et cum illo unctuoso quod in
distillaverit liquefiat cera rubea.
et cum illo unguento fiat inunctio. Item
accipe carnem vulpinam. et cum pre
dictis herbis et oleo nucum in olla
rudi infodiatur sub terra usque ad
anni revolutionem. et iterum extrahatur
a terra et decoquatur et colentur et in co
latura resolvatur cera rubea. et fiat
unguentum. Item dico quod caro vulpina quo
cumque modo accipiatur valet contra
utramque paralisim. Item fiat cau
teria in parte pacienti. Item semel
in septimana fiat inunctio cum
hoc unguento muscato quod sic fit.
Rx. gingibis. baccarum lauri. maio
rane. calamenti. basiliconis. sa
turegie. origani. ysopi. ana. ʒ. iii.
vel iiii. olei laurini. marciaton.
olei pulegini. ana. lib. s. olei mu
scellini. ʒ. duas. petrolei. ʒ. s. ra
dicis petroselini. feniculi. ana. mani
pulum unum. zinzibere et bacce pulveri
zentur. herbe et radices terantur et do
coquantur in vino et oleis predictis preter
quam muscellino quod in fine apponatur
et apponatur de oleo nucum lib. ii.
bulliat ana diu. et sic tota nocte di
mittatur in vase illo. et in crastino de
coquatur usque ad succi consumptionem. et tunc
coletur et colature addatur cera et
rubea. et ad ultimum ponatur pul
vis cere vel gingibis et baccarum lau
ri et addatur aliquid de castoreo
et euforbio. et bene incorporentur et ad
ultimum ponatur muscus. Item semel
in mense in utraque paralisi fiat in
unctio cum oleo ruptorio quod sic fit.
Rx. olei laurini. pulegini. rutacion.
petroleon. oleum decoctionis anisi. ci
mini. oleum muscellinum. et alia olea
calida bullita in pinguedine leo
nina. vulpina et consimilium. et succo
basiliconis et arthemisie et similium
herbarum calidarum usque ad succi con
sumptionem et facias bullire. deinde
apponatur galbanum et serapinum
opoponac. armoniac. ana. ʒ. duas.
et resolvatur in eo. et cum duabus libris
cere rubee. ultimo apponatur lau
danum. euforbium. sulphur. sinapis.
mastic. olibanum. storax. de uno
quoque ʒ. s. et frequenter ab igne usque
ad succi consumptionem auferas. quod
usque ad modum unguenti congeletur. et
fiat inunctio ad solem vel ad ignem
confricando diu. Item semel in septimana
fiat inunctio cum unguento ruptorio
si autem fortes fuerint pacientes. Item sin
gulis. xv. diebus offerantur. iiii. pillule
de yeralogodion vel singulis septimanis secundum
hoc quod videtur expedire. Et hec de
paraliticis egritudinibus ad presens dicta

sufficiant. **Incipit tractat' de febribus. Et primo de effimera.**

Post tractatum
rexecutionē pā
ticularū egritu
dinū. restat dic
de uniūsalibus
s. febrib3. febri
um q̄ alia h̄t fi'
ex distempancia spūaliū. 7 dr̄
effimera alia ex principali dis
tēpancia mēbror. 7 dr̄. ethica.
vl' ex distempancia p̄incipali hu
mor. 7 dr̄ putrida. Febris q̄
effimera dr̄ ab effimeron q' est
simplex. quia fit de simplici i
materia. i. spū. febriū effimear3
alia est sinthia morbi. alia est
morb3 p se. Sinthia morbi sic
effimera cōcomitās apa febr's.
Morbus p se qn̄3 fit acā exte
riori. qn̄q3 a causa interiori. A cau
sa exteriori sicut a calore ul' fri
gore aereo. ul' balneo a calidis
cibis 7 potib3. a forti medicina
laxatiua. animio labore. et ni
mio coytu. a causa intrīseca sic
a gaudio. ira. 7 cetīs passionib3
anime. animio ieiunio. studio.
7 nimiis uigilus. It qn̄3 fit ex
nimia repletioē sanguīs.
Cognoscitū aūt effimera p tac
tum puls' 7 p urinā. p tactu3
quia calor corporis par3 exced'
a naturali calore. It apposita ma
nu sup' corpus cito transit ca
lor a principio ad augmētū ab
augmento usq3 ad statū cōti
nua uidetur' habere tēra. Pul
su cognoscitur: q2 par3 maior
7 uelocior est dyastole ad reps
sionē caloris inaniti 7 eorū dez
spiriū. Urina cognoscit' q2 par3
ul' nichil excedit natural' calor.
Ite cognoscitur p indicia pacien
tis. Ite. qnq3 fit ul' ɔtingit q° oc
cultant' omīa ista signa. vn̄ me
dicus dubitat utr3 sit putrida ul'
effimera. Quare deb3 expectare
us3 ad crastinū. 7 in sequenti die
apparebunt signa certa effimē.
ul' putride. hac ratioē incert' est
medic'. vn̄ dicit Cōstātin' in via
tico q° differatur' balneū usq3 in
declinationē. Cognita q̄ effi
mere causa p predicta signa sic
accedat ad curam corpore existē
te plectorico. 7 partib3 ɔueiētibu'
fiat flebotomia excepta causa i
reumatica. 7 que est ex indigesti
one. S3 distingue que sit cā reu
matica. de calida cā fiat flebotoīa.
Si de frigida nō fiat. quia sic aug
mentares reumā. It qn̄q3 fit
indigestio de frigida causa. 7 tūc
cognoscit' p acetosas eructuatōēs
7 calidas. 7 tūc pōt fieri flebotoīa.
It dicit Constātin' q' si fiat effi
mera cum reumate nō debet fi'
balr eū nec fomentatō circa frō
tem 7 tympora. S3 pōt fieī inūc
tio. It plus dico q' si fiat ex reu
mate ul' indigestioē corpore exi
stente plectorico. nō fiat balneū
ne effimera mutet' in putridā3.
It si fiat effimera ex distēpācia
spc aīalis fiat inunctio c̄ca frō
tem 7 tympora. It si fiat effimeā
ex calore ul' frigiditate aeris. ul'
ex labore. ul' ex ieiunio. uel ira.
ul' coytu. ul' medicina laxatiua.
fiat balneū. Si aūt fiat ex calo
re balnei, p uocetur' sudor sīi bal
neo. It fiat ex aliquib3 passioib'
aīe. p inductionē ɔtrarior curat'
It si fiat ex repletioē cibor et po

tuũ soluit̃ p uomitũ. ul' p clistẽ
7 sõpnũ. Jt̃ si fiat ex repletiõe sã
guinis sicut in sinocha inflatiua
soluit̃ p flebotomiã. Siat̃ fit ef
fimera sinthõatica soluit̃ egritu
do morbo soluto. De ethica febre.

Ethica d' ab ethis q' est hebitudo
quia priusquã corporis supueñt
uertitur in hitum. fit ẽi uitio mẽbr
que tarde recipiũt inmutatiões. 7
eam receptã tarde deponunt. Sũt
aũt hui' tres species. Jn pma cõ
sumit̃ maior pars prime hũidi
tatis. Jn scda maior scde. Jn tcia
maior tcie. fit aũt qñq3 ex pas
sionib3 aĩe. qñq3 corporis 7 aĩe
sicut ex longa ira. tristicia. 7 sol
licitudine 7 studio. Et ex passiõe
corporis sicut ex longo labore. lõ
ga egritudine. ieiunio. uigiliis.
7 calida 7 sicca cõplexione corpo
ris. ex nimio coitu. fit aũt ex
calidis 7 siccis cib' 7 potib3. 7 sili
b3. Prima spẽs cognoscit̃ p
consũptionẽ corpis ex înatura
li calore ɔtinuo parũ excedente
naturalẽ calorem ex calore ɔti
nuo innaturali circa uolas ma
nuũ 7 plantas pedũ. qñq3 ma
gis qñq3 min'. p pulsum distẽ
patũ 7 frequẽtez. 7 sitim conti
nuã. p hoc q' magis infestatur
ante prandiũ quã post pñdiũ.
p urinã tenuẽ intense citinaz.
p arenulas rubeas in fundo ua
sis residentes. 7 qñq3 pars hũo
ris residet in fundo. Scda spẽ
cognoscit̃ p calorẽ maiorẽ. 7 maiõ
rẽ extenuatiõez. 7 sinõ p hoc q8
maior fit post prandiũ quã añ
p urinã rubeã. 7 subrufã. 7 per
plures arenulas. Jt in tercia
spẽ tãta ẽ ɔsũptio corpis ut di

cunt auctores. q' si eleuet̃ cutis ñ
reuititur nisi manu deprimat̃. 7 p
hoc q' indifferent' infestat̃ añ pra
dium 7 post prandiũ. Prima cu
rabilis est. Scda uix pot curari.
Tercia nũquã. Jsta signa appar̃
quando ethica est p se. quia ethy
ca qñq3 comitat̃ febs puttida. i
qñ3 interpolata. Vñ de die i diẽ. ul'
de tcio in tciũ infestat̃ cum typo 7
frigore. S3 post solutionẽ accessi
onis relinquit̃ predicta signa.
Cura contra simplicẽ abstineat
ab amaris. acutis salsis. mltũ3
calidis 7 siccis. acetosis. acrumi
nib3. afrycis. uetustis. 7 gñalit̃
ab omib3 corp' desiccantib3. offe
rant̃ electuaria resũptiua. sicut
electuariũ. dggãt. frigidũ ifusũ3.
electuariũ restauratiũ hũiditatis.
7 sequatur syrup' resũptiuus q
sic fit. Accipe testudines que in
ueniunt̃ in nemorib3. 7 extingue
eas in aqua feruẽtissima. 7 d' ill'
accipe crura 7 latera. 7 pure car
nes lauent̃ in uino 7 aqua 7 po
nant̃ in olla rudi plena aq̃ pri'
cam bñ quassent̃ in mortario
7 cum illis apponat̃ liquir̃. 7 su
cus gumiar̃. suc' rosaz. dggtũ
albũ. sem̃ malue ana. ʒ. i. sem̃
papauis albi. amigdal'. lactuc̃.
portulace. amidi. añ. ℈. s. ul' ʒ.
ij. l'. i. s. sem̃ mell'. citl'. cucumis
cucurbite añ. ʒ. s. sem̃ malue.
uiolaz. añ. ʒ. ij. spodij. ʒ. i. or
dei excoriati lib. s. penidion. ʒ.
s. citonioz. bõbac. añ. ʒ. iij. a
migdalaz amaz. uue passe. pi
nee. sebestẽ. Vbis. añ. ʒ. iij. 7 mit
tant̃ in olla 7 ei' orificiũ cũ pas
ta 7 argilla obturet̃ ne fumus
exeat. 7 decoquat̃ us3 ad tcie pti'

ꝯsūptione. ⁊ coletur uīt duos bacu
los p̱ pannū. ⁊ colature ad misceat̄
çuchar̄. ⁊ syrupeℓ. ⁊ de isto accipiat
quantū testa oui capit cū trib; p̱
tib; aque tepide ul' aque decoctōis
ordei. de t'tio in t'tiū diē balneetur
in hoc balneo. Accipe caput ⁊ peđs
ūuetis ⁊ auenā excoriatā ⁊ tā diu
coquat̄ in aq̄ ut resoluat̄. exeunti
a balneo cum iā desiccat̄ fuīt in
ungat̄ supra spinā a nucha usq̄
ad caudam. ⁊ a mēto usq̄ ad os stoma
chi. ⁊ sup̄ pectus ⁊ toracē. ⁊ circa
latera ⁊ brachia ⁊ tybias cū ungō
isto. ℞. axungie porcine recētis
anserine. anatine. gallinacee. bu
tyri recentis. sepi arietini. oli ui
olacei. omniū liquefctor; añ. ℥. j. ⁊
cum illo liquefiat. ℥. i. cere albe
nouelle. ⁊ tūc deponat̄ ab igne. ⁊
tūc gūarab. dragg̃. albi. añ. ʒ. ij.
apponāt̄. ⁊ fiat ungm̄. Jt̄ fiat pul
tes de farina tritici ⁊ lactuce ag̃
stis. ⁊ sup aspgat̄ puluis çuchař
ul' de colatura furfuris ul' fiat
cibus de t'tico. auena. tici. cum
lacte amigdalar; ul' lacte capri
no. Jt̄ offeratur lac caprinū stati
mulsū. in quo lapides fluuiales
sint extincti. Si habeat uentris
solutionē. Jt̄ dicit Alexād' q' testi
culi galli quocūq; modo sumpti p̱
ualēt. ⁊ alia cibaria que bn̄ pos
sunt digeri. ⁊ mēb's assimulari.
Jt̄ si ethica febris fit cū cottidiā
ul' t'ciana. dab' ydragogū ul' cola
gogū sicut scriptū ē in mea par
ua sūmula. Jn ista spē ethice. s. ē
ciana nō debet fieri balneū. s. qñ
fit cum putrida. Jt̄ plus dico q̄d
qñ; ē cū reumate q' cognoscit' p̱ tus
sim ⁊ titillatione uuule nō d' br
fieri. ul' qñq; adest indigestio. Jt̄
no. q̄d scdm̄ Alexandr' fit ethica de
frigida cā ⁊ sicca distemperancia ex
flegmate impediēte digestionem
⁊ siccitate subtrahente nutrīmentū
q' cognoscit' p̱ discolorationē urīe
⁊ toti' corporis. p̱ acetosas eructua
tiones. p̱ debilitatē toti' corpis. per
absenciā sitis. Curetur p̱ medioc
ter calida ⁊ humida diuretica ī ci
bis ⁊ potib;. ⁊ electuariis ⁊ syrupis.
⁊ fructib; dulcib;. De febrib; putridis.
Febriū putridar; alia est cum
interpolata. alia cum continua. Jnt'
polatar; alia simplex aliā ꝯposita
tam simplex quā cōposita fit d' ma
teria putrefcā extra uasa. p̱mo g' d'
simplici cōtinua dicendū ē. Fit
g̃ cottidiana de flegmate naturali
⁊ tūc est urina subcitrina ⁊ p̱ totum
pinguis. adest oris insipiditas q̄
hor' flegmatis infestat̄. incipit i
festare cum lento frigore ⁊ logo. ⁊
deinde cū lento ⁊ longo calore. ad
ultimū cum mod'to sudorē. Jt̄ in
cottidiana de flegmate acetoso.
urina ē pallida ul' sub pallida. me
diocrit' spissa ul' mediocris ul' me
diocrit' tenuis. adest oris aceto
sitas qñq; in hor' flegmatis. q
qñq; in hor' melancolie incip̄
infestare cum mod'to frigore. ⁊ len
to calore. ⁊ ad ultimū cum par
uo sudore. Jn cottidiana d' fleg
mate uitreo urina ē glauca ul'
cādpos. ⁊ turbosa. que qñq; ī ho
ris flegmatis. qñq; in horis me
lancolie. s; frequēci' circa mediā
noctē infestat̄. q̄ tūc debet infe
stari cum maximō frigore. ⁊ con
gelatione ⁊ confractione ossium
⁊ separatiōe iūcturar;. deinde cum
lento calore. ad ultimū cū mi
nimo sudore. Jn ꝯtinua d' fleg

mate dulci. urina ē rufa ul' sub
rufa. p totū spissa. adest ous dul
cedo. qñq; in horis sanguis. qñ
in horis flegmatis infestatur. p
mo multo frigore. deinde multo
calore. 7 ad ultimū maiori sudore.
Si aūt fiat de naturali flegmate
partibz ɔueniētib; corpe existēte
pletorico concedat flebotomia
q' conceditur in oī cottidiana. et
post digeratur matia si tempus
frigidū cum oximelle. si calidū
cum oxizacchā distempata cum
aqua decoctōis radic̄ feniculi. pe
selini. liquir̄. 7 purgetur cū bn̄
dicta simplici uel ydragogo qd̄
repit̄ in parua sūmula mea. t̄
cia die nō concedas balneū. s; le
uis stupha potest ɔcedi. de folijs
petrosel' feniculi. absinthij. rute.
Exeunti a stupha detur aurea a
lexandrina cum uino tepido mi'
tum lymphato. Si aūt nō sic sol
uatur. potes bis ul' ē dare añ ho
rā accessiōis equalē mixturā
muse enee. Jt̄ si tp̄s ē frigidum
potest uti edulina carne 7 pul
lina. 7 uino bn̄ lymphato. Si
tp̄s est calidum ab istis abstine
at. 7 maxime si est iuuenis nisi
sit multū debil'. Si aūt fiat
de uitreo 7 acetoso digerat' ma
teria cum oximelle. 7 purget'
cum equali mixtura yeral'. et
yerap̄. ul' equali mixtura ydra
gogo q' repies in sūmula nostr̄.
parua ut dcm̄ ē. in ɔtinua de
flegmate exequat'. S; no. q' qñ
frigus ē in istis duobz 7 p̄cipue
in continua de flegmate uitreo
q' pedes eoꝝ 7 man' ponant' in
aqua calida. ul' lescivio l' uino.
ul' qñ ponat' in balneo calido
plus ei opat' medic' ɔtra typū q' ɔ
morbū. Jō in p̄dc̄is febrib; nō d; da
ri medicina ul' uomit' añ quartā
ul' quitā accessionē. Uomit' ad
hic fit. Extrahatis sucus corticis
mediani sambuci. ʒ. ij. 7 distēpet'
cum aqua calida 7 offeras p uomitū.
Jt̄ē fiat emplastr̄ a fūrcella p̄cordis
us; ad umbilicum 7 cum suco absinthij
7 farina tritici. 7 puluē calidoꝝ semi
nū. In continua de flegmate l'
salso ul' dulci. digeratur matia cū
oximelle ul' oxizacchā añ in frigi
do tp̄e. 7 in calido cum oxizacchara
sola. Purgetur ei cum equali mix
tura bn̄dicte 7 oxizacchare ul' yera
pigre 7 oxi. ul' catartico ul' cū ydr̄
gogo 7 colagogo. t'cio die fiat leuis
stupha cum folijs salicis. planta
ginis. qūqnuue. tormētille. sola
tri. lactuce 7 portulace. feniculi
petrosell'. Exeūti a stupha offerāt'
equalis mixtura rubee trociscate
7 auree alexandrine. ul' tm̄ rube
a in calido tp̄e. Sequēti die patibz
ɔueniētibz fiat flebotomia de e
patica. Ul' pōt purgari cum me
dia parte ydragogi 7 melagogi q'
inuenies in parua sūmula. Si aūt
nec sic soluat' egritudo potes de
xv. ī xv. diebz dare predictū la
xatiuū. Si aūt nec sic soluat' da
bis bis ul' ter opiatā p̄dcām añ
horā accessiōis. Jt̄ puocet' p̄dc̄s
uomit' cum suco lactuce. atripli
cis. portulace. leui' aūt debz fieri
quā in alijs cottidianis. fiet cū
p̄dicta dieta cum febre ɔtinua.

De febre ɔtinua simplici.

Febris con
tinua cōposita ē. que hēt
fieri de simplici flegmate put̄
facto extra uasa. sequit' a simplicib
p diuturniorē 7 fortiorē afflictionē

⁊ maiorē incensionē corpis ⁊ uri-
ne turbationē quia semꝑ ē obū-
brata supius in circulo. cuuentū
iste ut simplices. De terciana.

Terciana alia simplex alia cōpo-
sita. simplicuū alia uera alia no-
tha. Vera est que fit de coleā na-
turali cum qua plura particula-
ria conueñiūt. q̄nq; ē colera ī sto-
macho. quādoq; circa epar.
Si in stomacho cognoscit̄ ꝑ uri-
nam rufam ⁊ subrufam. ꝑ nau-
seam ⁊ uomitū. fastidiū. sitim
continuā. amaricationē oris.
ꝑ dolorē frontis ⁊ hoc ē si est in
ore stomachi. Si sit in ꝓfundo
actionis expellit egestiōes co-
 lericas. Si sit circa epar ul' i
epate urina est rubea ul' sub-
rufa. ⁊ q̄nq; citrea. punctiōes sen-
ciuntur sub dextro ypocondri-
o. partibꝫ ḡ conueniētibꝫ fiat
flebotomia de epatica in dextro
brachio. ul' ypocondrio. ⁊ si sic
nō soluatur. digerat̄ mat̄ia cū
oxizachara ⁊ syrupo aceto so. ⁊
post quartā accessionē si ē in
ore stomachi ⁊ ɔsueuit uomē
tp̄re fauente ꝓuocet̄ uomitu
cum aqua calida ul' salsa ⁊ cb̄
guttis olei ul' cum suco sābuci
⁊ ebuli. puluicet̄ sem̄ atriplic
aneti. rape. diste͞pent' cū aqua
decoctionis asare bachare. et
offeratur ad pond' libre. ul' cū
suco atriplicis ul' portulace. ł
lactuce. Si nō ɔsueuit uomē
ul' si mat̄ia cōtinet̄ in fūdo sto-
machi ul' in intestinis ul' in
epate fiat purgatio cū electua-
rio de suco rosaꝝ ul' oxizachā
ul' colagogo. q' est in alia sum-
mula mea. ⁊ hoc in die intpo-

latōis. Sequenti die post horā ac-
cessionis dab' de equali mixtura
rubee trociscate ⁊ requiei ad pon-
dus. v. denarioꝝ. cum aq̄ tepidi
⁊ alia die sequēti fiat balneū cū
aqua dulci. in exitu detur opia-
ta ut dc̄m est. ⁊ alia die sequenti
fiat flebotomia de altā epaticaꝝ
⁊ si sic nō curet̄ dare potes an̄ ho-
ram accessionis ꝑdictā opiatā
de quīdecimo ī. xv. die potis ite-
rare medianā predictā febre nō
deficiente. It̄ nota q̄d q̄nq; a prī-
cipio materia ē digesta ⁊ t̄c me-
dicus nō debet expectare t̄ciā ul'
quartā accessionē ne materia
ꝑ ebullitionē rapet̄. s; debet a
principio curare ul' purgāe. It̄
no. q' digesta existente materia
⁊ in ore stomachi existēte mat̄ia
pōt dari aqua frigida in multa
quantitate in accessione si appe-
tat. ⁊ tūc digitis in ore positis ī
ꝓuocetur uomit'. In nullo alio
casu concedatur aqua frigida. ɔ̄
dolorem capitis in accessiōē fo-
mentent̄ pedes usq; amediū ty-
biaꝝ. manus ⁊ brachia usq; ad
cubitos cum aqua decoctōis so-
latri fol' salicis. plantaginis lac-
tuce. portulace simulit' circa fron-
tem ⁊ tympora. Cont̄ dolorē capi-
tis fiat inunctio cum oleo uiola-
ceo ul' rosaceo. ul' populeō cum
lacte mulieris ⁊ suco plantagīs
⁊ suco lactuce. ⁊ simulit' ɔtra ui-
gilias. It̄ si fiat uentris consti-
patio detur in mane lotura ī
cassie fistule cum aqua decoctōis
prunoꝝ ⁊ uiolaꝝ. Vl' fiat ei sup-
positoriū de lardo inuncto q̄d'
una ℥. butyri. ⁊ ℥. s. de alumīe
de pluma. ⁊ ℈. iij. suci mercurial'

[..]roleri. **De duplici terciana uera.**

Duplex terciana uera fit de colerā
naturali in diuisis locis ex uasa
putrefacta ⁊ separatur a simpli
ci per diuturnā afflictionē. ⁊ per h̄
quia singulis dieb; infestatū
paciens cum typo ⁊ frigore. s; ī
tcio in tciū diē grauat. ⁊ ppt h̄
q̄ urina ē rubicunda ul' subru
bea ⁊ mediocrit' tenuis ⁊ grosso
circulo obumbrato sup̄. curat'
aūt ut simplex. **De terciana notha.**

Tem notha terciana qnq; ha
bet fieri a colera citrina. qnq; a
uitellina ⁊ cognoscat' per modū
accessionis. ⁊ per urinā. quia qn̄
in tercia. qnq; in nona. qnq; ī
uespis infestat'. per urinā q̄ est
citrina ul' sub citrina. rufa uel
subrufa. mediocriter tenuis. l'
mediocris. ul' mediocrit' spissa.

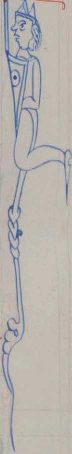
Cura in principio. partib; ꝯue
nientib; fiat flebotomia. Si per
ipam nō soluatur: digerat' ma
teria cum oxizachara eq̄li mix
tura oximell' si fit in frigido tē
pore. In calido tamē cū oxizachā
digesta maťia purget' cum opi
⁊ bñdicta ul' cum equali mixta
colagogi ut scriptum ē in mea
sūmula. scđa die ul' tercia detur
equal' mixtura rubee trocisate
⁊ auree ⁊ rubee trocisate. ⁊ muse
enee. In aliā die sequenti fiat
flebotomia. Si aūt nec sic solua
tur febris ante horā accessiōis
sequentis potest dari predicta
opiata ul' medicina de. xv. in
xv. dieb; ut predictū est in lo
calib;. localia dicta in uera tcia
na hic fiat. **De duplici tciana notha.**

Duplex tciana notha sin
gulis dieb; affligit. urina tur
bata est ⁊ obumbrata sup̄. Curet'
ut simplex. Itē si est uera tciana ⁊
fit in estate ⁊ calido tempore. co
medat lac amigdalaꝝ. ius cicerīs.
auenā. farinā ordei. lactucas por
tulacas. pira. poma. cerasa. Si in
frigido tēpore in die interpolatiōis
detur caro pullina ⁊ uinū multū
limphatū. eodē modo dico de tcia
na notha. **De quartana febre.**

Febris quartana alia uera. alia nō
uera. Vera fit de melancolia nāli
⁊ qnq; est simplex. qnq; cōposita
de quarto ī quartū affligit in ho
ris melancolie. ⁊ hūc hēt ordinē.
p̄mo fit obscitatio. deinde oripi
latio. deind' rigor. deinde frigus.
deinde frangor ossium ⁊ spatio
iuncturaꝝ. deinde tremor. deind'
letus calor. ad ultimū paruus su
dor ul' nullus. Prima regula q̄ ē
ante septē accessiōēs nō debet da
ri medicina nec opiata. Itē alia re
gula q̄ nō debet dari fortis me
dicina. Itē frequent' debet dari et
nō semel. Sic ergo accedas ad
curam. Digerat' maťia cum
dia sene. ul' zingibe alex. ul' dya
calamīto. q̄ longo usu soluit q̄r
tanā. Vnde ⁊ sucus calamēti an
horam accessiōis confert. p̄t usū
electuarij sequit' us' oximell' sq̄l
litici. purgetur yerapigra simpli
ul' yeralogodion. ul' melagogo.
q̄ repies in sūmula mea. s; nō
in die accessionis. tercia autē
die fiat stupha de calamento. o
rigano. ruta. germandrea. gen
ciana. gūmi edere. folia lauri.
sepillo. policaria. ypericon. satur
gia. ⁊ similib;. Exeūti a stupha
detur tyriaca maior ad pondus
quinq; denarioꝝ cum decoctiōē

genciane ul' germandree. Sequē
ti die si corpus sit plectoricū fiat
flebotomia. Si nō potest pōi uē
tosa supra renes ul' int' spatulā.
It' singulis. xv. dieb; post uniū
salē corporis purgatione offāt
semel tyriaca ad pondus. v. de
narior cum uino decoctōis gen
tiane ul' germandree. & hoc ante
horam accessiōis. It' gūmi. mir
re ante horam accessionis distē
patum cum oximelle & datum
ante horam accessionis cōsue
uit soluere accessionē. It' sigu
lis lunat mēsib; in fine lunatō
nis apiatur una saphenar ul'
saluatella in sinistra manu. fre
quentius tamē de saphena quā
saluatella. Item singulis dieb;
mane et sero detur diasene si
plex ul' acuatū cum lapide la
zuli ita q' in libra electuarij sit
cum. ℥. i. lapidis lazuli. & ℥. s.
mirobolanor indor. & p'st usuz
electuarij sequatur us' uini d'
coctōis germandree ul' gencia
ne que longo usu soluit quar
tanā. Ul' fiat tale electuarium
℞. sene. thimi. epythimi. epa
tice. germandree. gūmi edere.
plantaginis. scolopendrie. ap
tani. ā. cōmisce cum melle ru
beo dispumato. & in libra. i. po
nanē. ʒ. ij. ferruginis. & ʒ. vi.
ʒ. ul' trib; mirobolanor idor.
de isto aūt electuaīo accipe ma
ne & sero usq; ad quantitatē mi
noris castanee. & sequatur us'
predicti syrupi ul' uini. ul' po
tio ista. ℞. aristologie rotūd'.
baccar lauri. cētauree minoīs.
genciane. castorei. ā. quassen
tur & decoquant' in uino albo.

coletur & tepidum offerat'. Itē si
detur potio ista calida duab; ho
ris ante horam accessionis ual;
Itē detur opiata post septimā ac
cessionē. melius tamē ualet p't
uniu'salem purgationē quinq;
dieb; ante horam accessionis i
ad pondus tertie partis. ℥. s. dē
aūt de isto electuaīo ā horam
accessionis. ℞. Melano pipis.
Jusquiami. ā. ʒ. xx. cinamo
mi. spice nardi. piretri. cassie li
gnee. euforbij. costi. leuco pipi.
macro pipis. zinzibis. ā. ʒ. ij.
coconidij. carui. lappacij acuti.
sulphuris uiui. ā. ʒ. ij. mellis
q' sufficiat. It' fiant trocisci. ℞.
origani. calamenti. ysopi. piga
mi. mirre. coloquintide. epithimi.
agārici. polipodij. coconidij. ā.
ʒ. vij. pipis albi & longi. gariof.
spice. lapidis lazuli. ā. ʒ. iiij.
sisimbrij. zinzibis. croci. musca.
ā. ʒ. i. ossis de cord' cerui. ʒ. ij.
margaritar pforatar. ʒ. ij. con
fice cum petroleo dene. ʒ. ul' ʒ.
ij. ā horam accessiōis cū uino
decoctōis eupatorij. precedente
tamē uniu'sali purgatōe. It' no
tandō q' contra frig' quiz est insistē
dum quia plus leditur frigore
quam morbo. ponatur paciens
in balneo ul' stupha. It' in stu
pha sicca quinq; inungat' paciē
cum arogon ul' marciatō supē
spinam & renes. & circa quasdaz
iūncturas ubi continet' materiā.
It' accipe pomū coloquintide.
remotis interiorib; ul' cepe ru
bee si nō habeas pomū. & tūc po
nas puluerem piretri ul' pipis.
castorei. euforbij. & tūc repleat'
oleo. coque diu. & cum diminu

tum fuerit aliquid appone. ad ul
timum cola per pannum. et cum hoc ungo
fiat inunctio ad ignem. Item accipe
rute. ℥ vj. fol. flammule ℥ duas.
synapis ℥ s. euforbij ℥ s. omnia
terantur et bulliant cum oleo vel vi
no vetustissimo usque ad tertiam
partem. cola. et unge volas ma
nuum et pedum. et si opus fuerit venam
et spinam. caue tamen ne inungas re
gionem epatis. et hoc facies per duas
horas ante accessionem. et tunc deam
bulet ut sudet. et tunc cooperiatur
in lecto ut sudet. et faciat bis vel
ter si opus fuerit. Dieta. Co
medat carnes porcinas recentes
parum salsas et assas. edulinas. ca
prinas. vitulas. Bibat vinum quod
consueuit. aromaticum et clarum. ab
stineat ab omnibus oppilantibus et
viscosis. De duplici quartana.

Item duplex quartana habet fi
de melancolia putrefacta in duo
bus locis extra vasa que separatur
a simplici per maiorem et diuturni
orem afflictionem. et per hoc quod duobus
diebus affligit in horis continuus
melancolie. et in tertia die interpo
lat que sub eadem diligencia est
curanda ut simplex. Item notha
quartana de colera adhusta. vel
sanguine. vel salso flegmate ad
usto que de quarto in quartum af
fligit sicut de colera adusta. modo
de quarto in quartum. in tertia. modo
in meridie. modo in vesperis. Si de
salso flegmate modo in vesperis.
modo in nocte. modo in horis
flegmatis. Si de sanguine.
modo in horis vespertinis. modo
in horis sanguinis. modo in au
rora affligitur. Si de colera ad
usta urina est intense citrina. vel
rufa. vel subrufa cum tenui sub
stancia per totum. Si de salso fleg
mate. urina est nimis intensa. et
mediocriter tenuis vel mediocriter
spissa. Si de sanguine. magis
colorata est et spissa. vel mediocriter
pinguis. vel mediocris. Dige
ratur materia cum equali mixtura
oximellis vel oxizacchare. et quartam
partem oximellis. et tertiam oxiza
chare. quia propter adustionem colere
vel melancolie redolet. et melancoli
e purgetur cum tribus partibus ca
tartici imperialis. et quarta yerapigre
vel yeraruffi. vel yeralogodion. tertia
die fiat stupha de foliis salicis et
vinee. lactuce. portulace. plan
taginis. tormentille. quinquenerui
e. et apponantur tres partes vel qua
tuor herbarum calidarum. de policaria.
ypicon. saturegia. serpillo. Exeunti
a stupha dentur tres partes ru
bee trociscate. et quarta tyriace
maioris. cum vino et aqua decoc
tionis scolopendrie. endiuie. y
picon. Sequenti die partibus con
uenientibus fiat flebotomia. et ma
xime si sanguis est in causa a prin
cipio. in sanguine debet fieri. et
fiat tam purgatio quam flebo
tomia in tempore interpolationis. Item si
nec sic soluatur tribus diebus uel
quatuor dabis predictam opiatam
ante horam accessionis. Exeunti a
balneo. vel accipe eam sine bal
neo. et diu vadat ut sudet. Si autem
nec sic soluatur iteretur predicta me
dicina et predicta opiata. Item sin
gulis mensibus flebotometur de sal
uatella. et in sinistra manu. et
hoc in secunda etate lune. Item singulis
diebus mane et sero accipe de equa
li mixtura que fit de duabus par

tibus dyaprunis. ⁊ quatuor dia
sene ad quantitatē maioris ca
stanee. ⁊ sequatur usus istius syru
pi. Accipe scolopendriā epaticaȝ
capillus ueneris. ceterac. herbā uio
laȝ. sandali. politricū. adiātos.
⁊ apponatur tercia pars ypicon.
policariā. serpillo. boragine. et
pulegio. saturegia. ita decoqua
tur in aqua. coletur. colaturē
addatur zuchaȝ. syrupetur. ⁊ d
hoc accipiat quantū testa oui ca
pit cum duabȝ partibȝ aque te
pide ul' tribȝ. Dieta. Comedat
pullos. gallinas. turtures. pdi
ces. fasianos. alaudas. ⁊ alia pa
ua uolatilia. campos ⁊ nemora
inhabitancia. ⁊ cetās aues plu
rimas. Vinū sit claȝ. ⁊ bn̄ lym
phatum. Notha quartana du
plex fit de colera adusta. ul' de
salso flegmate. ul' de sanguīe
adusto. in duobȝ locis extra ua
sa putrefcā. ⁊ duobȝ diebȝ seqn
tibus affligit horis incertis si
est simplex. Que hʒ curari sub
eadē diligencia cū siplici notha.

De febre erratica.

Erratica fe
bris est illa que existens in cor
pore usqȝ ad sui certicam
determinationē ul' declinationeȝ
in certis partibȝ affligit nec certis
tpibȝ affligere dimittit. fit aūt
de colera. flegmate. ⁊ melanco
lia. Vn̄ qn̄ infestat ter in die t
dum illi tres humores mouē
tur successiue diuisis typis ul'
temporibȝ ut cōm ē in cottidi
ana. terciana. ⁊ quartana. Itēȝ
de die in diem dum mouetur
qn̄ȝ flegma. qn̄qȝ de tcio in ter
cium dum mouet colera. qn̄ȝ
de quarto in quartum dū mo

uetur melancolia. Vn̄ talis febris
frequenter determinatur in quartanā
Vn̄ ypocras in amphorismo. febri
bȝ inordinate uagantibȝ quar
tane sunt future. Digeratur ma
teria cum equali mixtura catar
tici impial'. yeralogodiō. yerapi.
tercia die fiat stupha de herbis ca
lidis ⁊ frigidis. exeunti a stupha
detur equalis mixtura rubee tro
ciscate. auree. ⁊ tyriace. ⁊ metrida
ti. cum uino decoctōis. ⁊ aqua endi
uie. ypicon. ⁊ sequenti die corpore
existente plectorico fiat flebo
tomia de epatica. Si corpus nō
est plectoricū apiatur una de
saluatella in sinistra manu. ul'
saphena in sinistra. Si aūt nec
sic soluatur febris terciana uel
quartana an̄ horam accessiōis
quando ungues liuescūt. obsi
tationes supueniūt ⁊ alices. da
bis predictā opiatā cū predcā de
coctione. Si aūt nec sic soluatur.
adhuc iteretur predcā medicinā
⁊ predicta opiata. It' reiteratur ad p
dicta electuariā mane ⁊ sero. pt u
sum electuarij. accipiat de isto sy
rupo quantū testa oui capit cū
tribȝ partibȝ aque tepide. Acci
pe polipodiū. scolopendriā. endi
uiā. herbā uiolaȝ. an̄. maniplm
unū. radice cole. radic fenicli. pe
trosellini. balsamite. pulegij.
balaustie. Ratione flegmatis.
tantūdē de herba scī Johis. sature
gie. spilli. policarie tciā partē.
Ratione melācolie quassentur ⁊
decoquantur in aqua. colentur. co
lature aliquid admisceatur zu
char ⁊ syrupetur. Si supuenīt dolor
capitis frontis ⁊ uentris cōstipa
tio soluetur ut dictū est superius.

1128

Dieta. Comedat pullos gallinarum
gallinas. perdices. fasianos. et uo
latilia parua. campos et nemora
inhabitancia. potus eius sit uinum
clarum et bene lymphatum. comedat lac
amigdalarum. ius ciceorum. et auenam.

De epiala febre.

De epiala febre. Dicitur ab epy quod est super et algor quasi extra
habens algorem. in ea enim exteriora
infrigidantur et interiora calescunt.
fit enim de flegmate et melancolia
grossa putrefacta intus in stoma
cho. quia ipsa est interpolata. dum
enim putrescunt humores in sto
macho ab ipsis resoluitur quidam fu
mus distemperatus qui distemperat cor
et ita fit febris et calor interius. et
pars illius fumi dum peruenit ad ex
teriora dissoluit ibi flegma uitre
um subcutaneum et non calefacit. ex
cuius dissolutione uel diffusione sub cu
te exteriora infrigidantur. econuerso
fit in liparia. quia calefiunt exteri
ora et infrigidantur. fit de colera pu
trefacta sub cute. et dum putres
cit resoluitur ab ea quidam fumus
qui perueniens ad cor ipsum facit fe
bricitare. Item de ipsa distemperancia di
funditur ad exteriora et ipsa per se natu
ram calefacit. pars autem illius fumi
trahitur ad interiora et dissoluit in
flegma uitreum quod ibi reperit ex cu
ius dissolutione cum non calefiat. et
diffusione per membra interiora in
frigidantur. Cura in epiala. di
geratur materia cum oximelle squil
litico. purgetur cum yerapigra. ye
ralogodion. die tercia fiat stupha
de calamento. origano. mentastro.
ruta. castoreo. foliis lauri. et similibus.
Exeunti a stupha detur equali mix
tura auree. tyriace. uel metridati
cum uino decoctionis saluie et rute.

et postquam desiccatus fuerit inungatur
circa spinam et renes. et stomachum
et brachia. et tybias et cetera cum hoc un
guento. Accipe sucum feniculi. absin
thii. apii. balsamite. agrimonie
ana. uerbene. et decoquantur in oleo in
communi uel nucum usque ad consumptionem
suci. Si autem nec sic soluatur detur predicta
opiata ter uel quater ante horam
accessionis cum superauerit algor
et obscitationes. Item iteretur predicta me
dicina. dentur electuaria calida sicut
diaprassium. diacalamentum. Et sequatur
usus uini clari. uel syrupi dicti in
quartana. Item fiant scarificationes
et uentose in tybiis inter spatulas
et supra renes. Item comedat pul
los. perdices. gallinas et parua uo
latilia campos et nemora inhabitan
cia. uinum mediocre bibant.

De liparia febre.

Liparia est contraria epiale.
quia in liparia exteriora calefiunt
et interiora infrigidantur. fit enim de
colera subcutanea putrefacta et fle
mate et melancolia intus in stoma
cho et in intestinis ut dicunt auc
tores. et intelligas ut dictum est in
epiala. Infestat autem de tercio in tercium
diem. primo superueniunt obscitationes
et alices. deinde rigor. postea frigus
postea calor. et in medio caloris
superuenit frigus intollerabile in in
terioribus. et est ratio quare quia dum
putrescit colera subcutanea pars
fumi trahitur ad cor. et facit febrem
alia pars trahitur ad stomachum
et intestina. et flegma uitreum dis
soluit et melancoliam. et ipsum non
est calefaciens ut potest uideri in so
le et glacie. Ex illius ergo dissolutio
ne et diffusione per membra inte
riora sequitur maior infrigida
tio. Epyala quando infestat de die in

diem. qnq; de t'tio in t'tiū. qnq;
de quarto in quartū. ¶ Cura. fi
at stupha ul' balneū de foliis sa
licis ⁊ iunca⁊. solatri. uiola⁊. uē
tre existente costipato. quinq; ner
uie. tormntille. fol' feniculi ul' se
minū. ⁊ pa⁊ absinthij ad alterā
dū ⁊ ad apiendos poros. ⁊ in bū
ricetur totum corp' cum herbis
⁊ tunc recipiat' in lecto ut sudet
It' corpore existente plectorico l'
ad hoc calido ⁊ poris aptis. forti'
fiat p totum corpus inunctio
cum ungt̃o. Extrahatur succus
morelle. ⁊ buliat ad ignē ⁊ cole
tur. colature addatur cera ul' ad
misceatur cum equali mixtiā
aceti ⁊ tantum olei uiol'. ⁊ deco
quatur ad consūptionē suci. ⁊
apponatur pa⁊ de cera alba. et
fiat ungt̃m. si nec sic solut' feb'
fiat sic ter ul' quater. It' fiat sca
rificatōes in anteriorib; ⁊ poste
riorib; tybia⁊. It' apponant' uē
tose inter spatulas ⁊ sup' renes
cum aūt soluta sit febus dige
ratur flegma ⁊ melancolia cū
oximelle squillitico. purgetur
cum yeralogodion. yerapigra.
t'cia die sine balneo det' aurea
alexandrina. Si enī remanent
in stomacho ⁊ in intestinis p'h;
ēē cā colice ul' yliace passionis.

Post int'polatas D' febre 9tinua.
sequit' de continuis. Continua
febus ē illa que existens in cor
pore usq; ad sui creticā
dete'minationē continue affligi
sit g' qnq; de sanguine. ⁊ dr' sy
nocha. ⁊ dicitur a sin q' ē cū. et
sinoche q' est labor. quasi conti
nuus labor. licet ēī in oī cā con
tinua sit labor 9tinuus. tamē

fit in eis relaxatio p'ter quā i sp'eb'
synochi. Sunt aūt eius tres sp'es
Epaumastic'. augmastic'. ⁊ omo
genius. fiunt aūt tres sp'es iste d'
sanguine putrefc̄o in uasis.
¶ Cognoscitur g' p dolorē frontis i
tollerabilē. p lampada⁊ ⁊ rubeo
rū corpo⁊ ⁊ calida⁊ apparitionē
in sōpnis. p oris dulcedinē. ⁊ p
pectoris inflationē. p urine rube
e ul' subrubee colorem. p ei' spis
situdinē ⁊ liuorē. ⁊ corporis reple
tionem. ⁊ uena⁊ inflationē. p o
culo⁊ ruborē. ¶ Primū g' 9siliū
est ut partib; conuenientib; fiat
flebotomia de epatica. It' pl' dico
q' si corp' sit plectoricū mltū. et
multa fiat flebotomia siue extrc
tio sanguinis corpore existente
forti. In augmento aūt fiat alia
flebotomia. Singulis aūt dieb;
mane ⁊ s'o detur syrup' rosace' ul'
uiolaceus. ul' zucha⁊ uiolaceū
corpore existente constipato. Si
aūt uenē sit fluxibil' zucharū
rosaceū cum usu syrupi rosacei.
Si aūt ro ul' uiol'. paciēs ac
cipiat quacūq; hora uoluit ul' i
potu. ul' fiat iste syrup'. Accipe
uiol'. pruna. ℥. i. ul' duas. si uēt'
sit constipatus. Si aūt nō pōat'
ro. capill' ue. cetrac. politricum.
adiantos. epatice. h'be uiola⁊. sco
lopendrie. endiuie. aā. ℥. iiij. se
minū feniculi. sandali. omīū. ℥.
ß. quassentur ⁊ decoquant' i ista
aqua. ⁊ coletur. ⁊ colature admi
sceat' zuchari. lib'. duas. ⁊ syrupe
tur in fine decoctōis. Accipe isti'
syrupi libram unā cui admisce
atur reub'. ℥. i. ⁊ ß. ⁊ unciā unā
medulle cassiefistule. ⁊ ʒ. iiij. ta
marindo⁊ admisceat' tātū mel

post .iiij. vel .v. dies. Si uideas ma
teriam digestam. tunc potes dare in
mane de isto sirupo quantum testa
oui capit cum tribus partibus aque
tepide. de alio autem simplici qua
cumque hora uolueris et ante pran
dium et post. Accipe in eodem contra
dolorem capitis. Inungatur frons
et tympora cum oleo rosaceo vel vio
laceo. populeo. et lacte mulieris et a
ceto. et suco portulace. et lactuce. te
pido. Contra asperitatem lingue
infundatur cum mussillagine psi
lii. et radatur cum cultello ligneo vel
mussillagine citoniorum. Item contra
asperitatem lingue. et siccitatem trac
hee arterie. extrahatur sucus ui
micularis. semperuiue. et decoquatur
cum equali mixtura olei uiola
cei usque ad consumptionem suci. et tunc re
soluatur cera alba et fiat unguentum.
et facta inunctione cum oleo vio
laceo. suppone trachee arterie. Item
contra dolorem oris stomachi. ac
cipe semen feniculi. petroselini. a
nisi. cimini. ana. semina quassentur
et cum oleo rosaceo ponantur et deco
quantur in aqua. et tunc sacculus po
natur super os stomachi. ita quod unum
caput tangat regionem splenis. et
aliud epatis. Istud dolorem mitigat
et remouet. et festinat crisim. et su
dorem prouocat. Item contra constipaci
onem uentris fiat predictum supposi
torium de lardo in triana inter
polata. vel clistere de oleo uiolace
o. et suco mercurialis equaliter con
mixtis. vel suco apii. De die
ta dico quod si uideris statum primum
quod cognoscatur per colorem et substanciam u
rine. usque datur lac amigdalarum
et nebule. Si autem stat fiunt remo
tior utendum est grossiori dieta.

Febris causon De febre causon.
dicitur a caumate quod est incendium
eo quod summum prestat corpori incen
dium. fit autem de colera putrefacta
in subtilibus ueis oris stomachi. pul
monis et epatis. ut dicunt auctores.
Cognoscitur autem per dolorem capitis
intollerabilem. per uigiliarum instan
ciam. per alienationem et desipienciam
faciei. et abhominationes. per citrini
tatem oculorum et ruborem. per instabilita
tem et tremores. per oris et palati de
siccationes. per lingue nigredinem.
et adustionem. et compactionem. per cor
dis tremorem. et per urinam rubicundam.
et subrubicundam cum mediocriter
tenui substancia. cum spuma et
crocea super. Primum generaliter consulimus
est ut partibus conuenientibus fiat
flebotomia de epatica cum appo
forezi. sed nota quod quandoque fit cum con
tinua indigestione stomachi.
dico quod fiat clistere vel uomitus
ut inaniatur stomachus. et in seque
nti die fiat flebotomia. et hoc ser
uatur in omni continua. Singulis
diebus mane et sero detur gucharum
uiolaceum. per potu quacumque hora
uoluerit accipiat sirupum uiolace
um. vel sirupum de herbis dictum in
synocho. et si uideas signa dige
stionis materie offeras aliquantum
sirupum reubarbarum. et quia frene
sis huic febri ualde est familiaris
sinocham. Radatur caput et un
gatur cum predictis in sinocha
tepidis. et fomententur caput cum su
co solatri tepido. vel suco lactu
ce. et quod etiam dolorem remouet. et
sompnum inducit. Item contra uigi
liarum instanciam accipe semen por
tulace. atriplicis. et par de seie
iusquiami et papaueris. pulliuga

⁊ apponant͛ due partes farine or
dei. ⁊ conficiat͛ cum suco lactuce
⁊ portulace. ⁊ fiat emplm̄. ⁊ capi
ti toti supponat͛. Contra asperi
tatē lingue fiant predc̄a in sino
cho. Contra aspitatē trachee arte
rie. Contra tremorē cordis ⁊ pūc
tionē oris stomachi ⁊ epatis. fi
at hoc emplastrum. Accipe rosā
uiolas spodiū. roxi sandalor̄. ⁊
pulueriça ⁊ apponatur media
pars farine ordei ⁊ par̄ de camp
hora. ⁊ confice cum suco planta
ginis ul' solatri. ⁊ apponat͛ par̄
de aceto ⁊ suco feniculi. Contra
constipationē uentris fiat cli
stere dictum in sinocho ul' sup
positorū. Itē contra dolorem
capitis fricentur uole manuū
⁊ pedum plante cum decoctōe
absinthyı ⁊ malue. De dieta
dico q' dab' lac amigdalar̄. ne
bulas lotas. cerasa. pruna nigr̄.
⁊ lactucas. Si aūt uideas qd̄ cū
tali dieta multū debilitetū gros
sior reficiend' est dieta. q: sēp
preiudicat uirtus pacientis.
vn̄ tu uides q' in quadā conti
nua datur colatura galline a
principio usq: ad crisim. q̄dam
in paroxismo deficiunt ꝓpter
debilitatē eor̄dem. De cottidia
na continua.
Ottidiana conti
nua hr̄ fieri de flegmate putr̄
facto intra uasa. Cognoscitur
autē p calorem continuū ⁊ lē
tum in principio faciens mo
tum paroxismū in horis fleg
matis p aggrauationē totius
corporis p stuporē. Sicut garu
litas est signum colē. ⁊ stupor
signū flegmatis p palpebrar̄
oppressionē. p oculor̄ turbacio
nem. p faciei subinflatōēz. p sub
citrinū colorē eiusdē. p oris a pri
cipio insipiditatē. p uentris in
flationē. p nauseā. p urinā citri
nam ul' subrufam ⁊ pinguē et
liuentē in circulo. p cinericiū co
lorem par̄ ul' obumbratā supiꝰ
in circulo. Primū ꝯsiluī ē ut
partib; conuenientib; fiat flebo
tomia. Singulis aūt dieb; ma
ne ⁊ sero ad digestionē materie
detur çuchar̄ uiolaceū. ⁊ quacūq;
hora uolueris syrupū uiolaceū
in potu accipiat cum aqua decoc
tionis feniculi petroselini mān͛e
⁊ sero. detur ad digestionē mat͛ie
syrupus acetosus. Si uenͬ ē flu
xibilis detur syrupꝰ rosacē. zuchꝰ
rosaceū. Itē Accipe scolopendriam
endiuiā. capill' ueñs. cetrac. pol
litricū. adiantos. radic̄ fenicli.
petrosellini. decoq̄tur ī aqua. p̄
na. uiole. ⁊ colentur. colature ad
misceat͛ çuchar̄ ⁊ syrupeti. de hoc
aūt. Accipe tciā partē mirobola
nor̄ pulpe ⁊ appone rebulos. De
hoc aūt cum uideris signa dige
stionis mat͛ie ul' decoctiōis uri
ne in quarto ul' in q̇nto die. of
feras mane cum predicta decoc
tione. de simplici potes dare qua
cuq; hora uolueñs ⁊ ad g digestio
nē mat͛ie. ⁊ ad expulsionē eiusd̄
p urinā. Itē contra dolorē capitis
⁊ aspitatē lingue fiant predc̄a
remedia. ⁊ dolorē stomachi ⁊ ꝯsti
pationē uentris. De dieta ṫ
dico q' cottidianarÿ. tertianarÿ.
quartanarÿ in horis sanguiñs
sūt reficiendi. Si de sanguine
fiat febris in hora consueta. ea
dem g̊ sit dieta que in p̄dcis. S;
tamē grossius debet refici. Itē dico

q̄ si uideas ip̄m debilitatū septimo
die potes dare colaturā galline. si
aūt p̄ueniat usq; ad .xiiij. diē. et
adhuc urina est parꝝ cocta. potes
dare uinū multum limphatū.

Terciana cōti **De t̃ciana continua.**
nua fit de colera putrefc̄a ī uasis
ꝛ differt a febre causonide. in h̄ q̄
febris causon fit in subtilib; ue
nis oris stomachi. splenis ꝛ epa
tis ut dictum ē. Terciana cōtinu
a fit in alijs ꝛ predicta signa in
causon sunt. que in hac tam̄ nō
tm̄ incensa cognoscat̃ ꝛ eodē m̄
ut causon. ꝛ simil̄r curat̃. tam̄ a
liquātulū grossiori dieta insistē
dum est ul' reficiendū ē paciēs.

Febris **De febre quārtana cōtin̄ᵃ.**
quartana continua ē que h̄t fi
de melancolia putrefc̄a ī uasis
que sic cognoscitur. p̄ calorē cō
tinuū ꝛ lentū a p̄ncipio ualde.
ꝛ de quarto in quartū facientē
motū paroxismicū in hoīs me
lancolie. p̄ uigiliaꝝ instanciaꝝ.
p̄ rigoꝝ corpoꝝ in sōpnis app̄
ricione. faciei ꝛ labioꝝ qⁱ plūbe
um colorē. p̄ lingue siccitatē et
asp̄itatē. p̄ angustiā ꝛ uentris
constipacionē. p̄ pulsū a prin
cipio paruū ꝛ tardū. s; post for
tiorꝛ ꝛ frequenciorꝛ efficit̃. p̄ sub
citrinū ul' citrinū a principio
colorem urine. cum medioc̄e
tenui substancia. Cura. pā
tib; conuenientib; fiat flebo
tomia de epatica. singlis dieb̄
mane ꝛ sero offerat̃ dyarodon
abbatis. ꝛ rosata nouella sine
cinamomo. ꝛ sequatur usus
istius syrupi. Accipe radic̄ fe
culi. petroselini. scolopendrie en
diuiā. ceterac. politricū adiātos.

thimi. epythi. sene. floꝝ boraginis
cuscute. ꝛ parꝝ de cinco. quassentū
ista decoquantur ꝛ colent̃. ꝛ cola
ture admisceat̃ çucharꝝ ꝛ syrupet̃
in fine decoctoīs tercie p̄tis isti᷒
syrupi admisceatur puluis fact᷒
de mirobolanis indis. ꝛ cū uide
tis signa decoctoīs medicine p̄
in spissationē ꝛ colorationē u
rine. dabis in mane de illo sy
rupo quantū testa oui capit cū
trib; partib; aque tepide. de sim
plici aūt dabis quacūq; hora uo
lueris. Contra dolorē capitis
ꝛ alijs sinthatib; ꝛ etiā asp̄itatē
lingue fiat ut dc̄m ē in causon.
dieta sit talis sicut in cotidiā cō
tinua. parꝝ tamē grossiorꝛ. **De fe**

Sicut nāles **briū ꝯtinuaꝝ nothaꝝ.**
humores putrescūt in uasis ꝛ
faciūt continuas. ita humores
innaturales. Vn̄ q̄ñcūq; putre
scit colera innatural' facit cōti
nuā que separatū a uera t̃ciana
p̄ uarietatē paroxi. ꝛ colorē ꝛ sbāꝫ
urine. de t̃cio eī in terciū facit pa
roxismū. s; q̄ñq; in horis flegma
tis q̄ñq; in horis colere. It̄ urīa
est subcitrina ul' subrufa. ꝛ fere
pinguis. It̄ q̄ñq; putrescit
flegma salsum ꝛ facit continuā
que sep̄atur a uera continua p̄
uarietatē paroxismi ꝛ colorem
ꝛ substanciā urine. fit eī mot᷒
paroxismi de die in diē. s; q̄ñq;
in horis colere. q̄ñq; in horis
flegmatis. It̄ urina ēē rufa.
ul' subrufa. ꝛ fere pinguis. ꝛ p̄
totū liuens in circulo ꝛ obum
brata manu opp̄oita. It̄ qñꝫ
putrescit flegma dulce. ꝛ facit
ꝯtinuā que separatur a uera
p̄ uarietatē paroxismi ꝛ colorē

⁊ substantie urine. fit enim motus
paroxismus de die in diem. sed quandoque
in horis flegmatis. quandoque in ho
ris sanguinis. Item urina est rufa
vel subrufa. ⁊ per totum pinguis. ⁊
apposita manu parum luens vel
obumbrata superius. Item quandoque
flegma acetosum facit continu
am que separatur a vera per va
rietatem paroxismi ⁊ colore ⁊ sub
urine. fit enim motus paroxismus
de die in diem. sed quandoque in horis fleg
matis quandoque in horis melancolie.
Item urina parum colorata citrina in
tensa vel subrufa vel mediocris vel
mediocriter tenuis. in substantia aliquando
obumbrata vel luens superius.
De flegmate vitreo non continue
fieri febris continua. quandoque in ei
(?)situdo minor est in vasis quam alio
rum humorum. Melancolia innaturalis
est composita ex colera ⁊ melancolia
innaturali. que quandoque facit continu
am que separatur a vera per varie
tatem paroxismi ⁊ colore ⁊ substan
tiam urine. fit enim de quarto in
quartum diem motus paroxismi eius
quandoque in horis colere quandoque in horis
melancolie. Item urina magis est
intensa ⁊ magis pinguis quam in
vera. Sic ergo separantur nothe
continue a veris continuis. tamen
sub eadem diligencia curantur. Notha
continua ⁊ continua de flegma
te salso vel dulci cum vera terciana.
Quartana notha cum vera conti
nua. plus tamen indiget frigidis.
Emitriteus De cura emitritei mi
est febris continua compo noris.
sita ex duobus humoribus. quorum
unus putrescit in vasis ⁊ alter
extra. ⁊ in quolibet emitriteo co
lera putrescit intus vel extra. unde

alexandrinus. Emitriteus quasi medius terti
i. terciane eo quod habet mediam partem
sui ⁊ mediam terciane. ⁊ sunt tres e
mitritei. minor. medius. ⁊ maior.
In minori putrefit intus flegma
⁊ colera extra. quod cognoscitur per con
tinuum calorem ⁊ lentum a principio
paroxismi et cottidianum in horis
flegmatis per frigiditatem extremorum
in primis horis flegmatis. unde
G. in passionario. minor emitriteus conti
nuum habet typum. cognoscitur autem per
rigorem tercianum in quibusdam partibus
secundum positionem materie eo quod cogno
scitur per dolorem capitis. ⁊ gravius
sompni oppressione. Sed si primo vo
cetur nomine. statim respondet.
per quod differt a litargico per palpebrarum
clausuram. parvam. subrufam. remis
sam. ⁊ pinguam. spissam ⁊ luen
tem. in superiori regione. Cura.
partibus convenientibus fiat usque ad
quartum diem flebotomia. singulis
diebus preter quam in die fleboto
mie dabis mane ⁊ sero syrupum
acetosum quacumque hora volueris
contra ventris constipationem que
similiter ledit multum emitriteos. Sy
rupum violaceum cum aqua decoctio
nis feniculi. petroselli. ⁊ liquiricie. sin
gulis diebus dabis diantos sine musco
vel rosata novella. ⁊ sequatur syrupus
diureticus qui dictus est in continua. si
apparent signa digestionis quod co
gnoscitur per maiorem effusionem uri
ne ⁊ minorem tincturam. dabis la
xativum qui dictus est in continua. contra
capitis dolorem ⁊ lingue asperitatem ⁊ a
lia sintoma. fiant remedia localia
a que dicta sunt in terciana ⁊ in no
tha. ⁊ causon. Dieta sit talis
qualis in cottidiana continua.
Medius emitriteus De medio emitriteo

fit de colera putrefacta intus et flegmate extra. cognoscitur autem per calorem continuum facientem de tertio in tertium motum paroxismicum in horis colere. in primis tamen horis extrema frigescunt. Unde G. in pass. in medio emitriteo fit tertianarius typus. Item singulis diebus in horis flegmatis frigescunt quedam partes circa positionem materie. adest dolor capitis. sitis. amaricatio oris. lingue asperitas. urina rufa et pinguis vel subrufa. distincte livens a media in regione supius. Cura. partibus convenientibus fiat flebotomia singulis diebus. Accipe syrupum acetosum mane et sero ad digestionem materie cum aqua decoctionis radicis feniculi et scolopendrie preter quam in die flebotomie quacumque hora volueris Accipe syrupum violaceum et zuccharum violaceum contra constipationem ventris offeratur de syrupo dicto in febre causon. Si habeas signa digestionis per augmentationem rarum urine et per maiorem turbationem et incensionem colere dabis in mane syrupum reubarbaratum qui dictus est in febre causon contra dolorem capitis et alia sinthomata fiant predicta remedia.

De dieta dico quod sit talis qualis est in febre causon. vel in febre tertiana. Addimus in principio. sed tamen aliquantum grossior et secundum hoc quod status erit propinquius vel remotius. variabis grossiciem vel diete tenuitatem.

De maiori emitriteo.

Maior emitriteus fit de melancolia intus putrefacta colera extra. cognoscitur per continuum calorem licet a principio lentum fiat paroxismum motum de quarto in quartum in horis primis melancolie. sentit frigus et typum circa volas manuum et pedum. Unde dicit G. in pass. maior emitriteus facit quartanum typum. de tertio in tertium facit rigorem in horis colere secundum positionem materie. adest taciturnitas. oppressio palpebrarum in principio paroxismi suffocatur vox. faciei adest tristicia. aliquando urina in nigra cum aliquantula rutilatione. aliquando usque ad fundum livens aliquando ex mortificatione cinericia plumbea per totum. De isto emitriteo dicit G. in pass. quod potius divina manu curatur. unde et eidem soli cura relinquitur tamen medicus contra ipsum sic debet operari. partibus convenientibus fiat flebotomia usque ad quartum diem. et singulis diebus offeratur mane et sero syrupus acetosus preterquam in die flebotomie. cum aqua decoctionis scolopendrie. epithimi. radicis feniculi. Item quacumque hora volueris accipiat zuccharum violaceum contra ventris constipationem. Item quacumque hora volueris accipe de simplici syrupo dicto in quartana continua. Item digesta existente materia quod cognoscitur per augmentationem urine et extenuationem eiusdem. tu dabis in mane de syrupo laxativo qui dictus est in quartana. Contra sinthomata fiant predicta localia. Dieta hic in quartana eadem est ostendenda.

De subveniendo sinthomatibus.

Quando febris plus nocet sinthomate quam febris ipsa. ideo de sinthomatibus dicamus. Notandum igitur quod quandoque ex acutis et peracutis longis et cronicis et quartanis supervenit diaforetica cardiaca passio. fit autem a calore dissolvente subtilem humiditatem et cordis. et ipsa consumente et desiccante. In illa autem totum corpus resolutum in sudorem. Unde multum extenuatur corpus et infrigidatur propter depositionem humorum

⁊ sp̄uū. It in sōpno uidet̄ quidā q̄si
mori. It aliq̄n sudor est tm̄ frigidū
in extremis. q̄n̄ in toto. primo sic
est subueniendū ponantur frigidi
flores ⁊ folia in camara pacientis.
s. folia rosarum. uiolarum. salicū. ⁊ mir
te. It plante pedū ⁊ uole manuū
debent confricari ut extrahantur
fumi ad inferiora. It frequent̄
intinguat̄ bōbax in aqua rosace
a ⁊ naribus supponatū. It cū oleo
mirtino q̄ fit de foliis mirte ul̄
fructibus decoctis ad solē p. x. dies
⁊ de oleo salicino de foliis ul̄ flo
ribus salicū decoctis in oleo p. x. di
es ad solem fiat inunctio. circa ꝑ
collum ⁊ supra spinam ⁊ supra
pectus. ⁊ sup̄ asp̄gatur puluis fc̄s
de sandal̄ ⁊ rosis. It dicit. G. q̄d
puluis factus de cornu ceruū cō
busti ad h̄ idē ualet. It cū albu
mine oui ul̄ suco ci   uel
psilij. ul̄ aqua rosacea. l̄ suco sēp
uiue ul̄ solat̄ fiat inunctio. ⁊ si
napiccent̄ puluēs predc̄i. It pul
uerigent̄ rose. uiole ⁊ sandali. ⁊
rasura eboris. ⁊ ꝯficiant̄ cum aq̄
rosacea ⁊ suco sēp uiue ⁊ fiat em
plastr̄ ⁊ supponat̄ regiōi cordis
⁊ stomachi ⁊ epatis.

Ut dictū ē plus ledit egritudo sin
thomate. unū plus ledit febris cō
tinua quā frenesis. quā se ip̄a
quia si posset p unā noctem dor
mire ex toto fieret cura. Vn̄ pl̄
laborare debet medic̄ cont̄ frene
sim ⁊ ꝯt̄ uigilias quā cont̄ cām.
Multociēs aūt contigit q̄ a pn̄
cipio egritudinis fit flux̄ uen
tris sinthomatic̄. Querit̄ ergo
utrum debeat fieri flebotomia. q̄d
debeat fieri uidet̄. quia mat̄ia
que ē in uasis p flebotoiā pōt

educi. Vnde fiet curatio morbi et
fortis est natura. Esto q̄ sit fortis
ergo debet fieri flebotomiā. Cō
tra si facis. flebotomiā tu incipis
fluxum ergo matia pōt trahi ad
aliq̄ mēbrum nobile ⁊ erit causa
durioris sinthomatis. It esto q̄
fiat in nature. queritur utrū de
beat fieri flebotomia. pbo q̄ sic. ꝑ
natura est fortis ⁊ matia est ī ua
sis. g̊ p flebotomiā debet educi.
⁊ hoc bonū. g̊ bn̄ fit flebotomia.
Contra. ꝓpt̄ flebotomiā pōt inci
pi fluxus criticus. g̊ nō debet fi
ne incipiatur flux̄. Dico q̄ si
fit in sinthiatis cognoscatur p im
petum. ⁊ quāto magis fluit. tāto
magis debilitat̄ paciens. Si fiat
in nature paulatim fluit ⁊ sua
uit. ⁊ inde alleuiat̄ ⁊ fortificatū
paciens. Si g̊ fiat in sinthiatis
partibus conuenientibus fiat fle
botomia. ⁊ tūc detur syrup̄ rosa
ceus ⁊ zuchar̄ rosaceū. Si est co
lerica matia. Si est flegmatica
in syrupo rosaceo apponat̄ mīta.
Si aūt fiat in nature. distinguo
ul̄ est tantus quant̄ exigit quā
titas materie. ul̄ minor. Si tāt̄
g̊ natura sufficit sibi ⁊ nō debet
fieri flebotoiā. Si nō ergo tant̄
fiat flebotomiā. Sz in hoc uidet̄
G. ꝯtrarius ēē ypo. quia dic̄. G.
corpore existente plectorico si flu
xus est critic̄ nō debet fi. alia pū
gatio nec p flebotomiā nec p
medicinam. ⁊ ego dico q̄. G. ha
buit   ad hoc q̄ a pncipio
fortis ē. Vn̄ licet sit fluxus par
uus confortabitur natura ī ex
pulsione. ⁊ sibi sufficit q̄ aq̄es
co. Ergo ypocrati dicenti q̄ opꝫ
tet ducere illuc undecūq3 reci

pit naturā inde ducē ꝑ cōueniētē
regionē. dico ꝙ iuuari debet natā
cum aqua decoctōis ꝑunoꝝ ⁊ uiolaꝝ
in aqua resoluatur cassiafistula.
tamarindi. ⁊ colent̄. colatura of
ferat̄ in mane. Itē potenē offeratū
syrupus laxatiuus qui dc̄s est in ca
uso tude. Itē si fiat flux⁹ in t̄ciana ī
t̄polata ui nature ⁊ sibi nō sufficit.
Offeratur colagogū simul̄r in quo
cūq; alio tp̄e t̄ciane. natura exiētē
forti. ul' poss; fieri flebotomia in
principio uere t̄ciane. Si fiat in
sinthōatis nō dabis colagogum.
S; partib; cōueniētib; fiat flebo
tomia. ⁊ tūc offerant̄ intcipiētia
fluxum. ⁊ alterancia. Silr̄ fiat ī
statu ⁊ in aliis partib; morbi. Si
aūt fiat in aliis int̄polatis nō
fiat flebotomia. s; intercipiat̄ flu
xus ⁊ altera materia.

Dictum ē ꝙ matia nō deb; iuuaī
ꝑ flebotomiā ⁊ purgationē. S;
ut dic̄. G. in pass. ꝙ si corpus ē
plectoricū nō deb; fieri purgatō
scd̄m quantitatē matie. S; ali
quid relinquēdū ē sinthōati. q2
ip̄m sinthoma qñq; consumit
materiā sicut uides in terciana
int̄polata. quia pars materie in
accessione consumit̄. ⁊ pars resol
uitur in sudorē. nō tam̄ nego qn
bonū ess;. S; tota mat̄ia nociua
excluderet̄ ul' expelleretur. Itē
nota ꝙ in purgatiōe eque ꝯside
randa est consuetudo. quia si ꝗ
multum comedit ⁊ consueuit
purgari semel ⁊ ꝑfc̄e purget̄ ꝙ
licet. Si aūt debilis ē paulatim
ul' si nō consueuit purgaī. ⁊ lic;
multa sit materia paꝝ tam̄ ⁊ pa
ulatim purgabis. Nota tn̄ ꝙ
multi repleti ⁊ pingues ⁊ mlt̄ū

extenuati paꝝ sūt manendi ul'
purgandi ꝑ purgationē ul' flebo
tomiā. quia paꝝ h̄nt de sp̄u. Itē
iuuanda est natura ꝑ flebotomiā
S; esto ꝙ iste febricitet in canicl'a
rib; quid ē faciend̄. Dicit. G. ꝙ in
canicularib; nō debet fieri flebo
tomia quia qui facit tirinū uite
sibi imponit. quia ueneno⁹ aer
subintrat loco sanguīs. Silr̄ dic̄
ꝙ nō debet fieri flebotomia in fri
gido tp̄e nisi magna instet neces
sitas. quia iste pat̄t in frigido. il
le uō in calido. Siliter dico ꝙ nō
deb; fieri cauterū nec aliq̄ opus
cirurgicū nec farmacia nisi ma
gna instet nec̄citas sicut in cōti
nuis ul' incurabilib; fit flebo to
mia. ⁊ datur colagogum. Itē dicit
ꝙ in die egypciaco nō debet fieī
flebotomia. quia luna in ascen
su suo ⁊ descensu acquirit īmu
tationē ab aliquo maliuolo. pla
neta alterat corp⁹. De sub
ueniendo fluxui sanguinis ex naribus.

Fluxus sanguinis ex nari
b; supueīt febricitātib; cōtinue
qñq; in principio. qñq; in aliq̄
tp̄e. Querit̄ utꝝ debeat restrigi
ul' intcipi. ad hoc ꝙ talis fluxu
sit sinthomatic⁹ est p̄ter naturā
ḡo uidetur ꝙ sit intcipiend⁹. cōt.
intcipit̄ matia maliciosa potest
trahi ad aliq̄ meb; principale
⁊ erit causa durioīs sinthōatis. nō
ḡo debet intercipi. Dico ḡo ꝙ si fi
at a principio morbi partib; cō
ueniētib; fiat flebotomia. dico
ꝙ nō debet fieri immutatō ex to
to intcipi. S; minuat̄ fluxus cū
exhibitōe zuchari rosacei ⁊ syru
pi rosacei. ⁊ quib;dā leuib; con
strictiuis dictis in fluxu san

guinis de naribus supra frontem positis 7 supra regionem epatis et splenis. Si autem sit in aliquo tempore mo bi. minuatur fluxus. 7 non fiat in flebotomia. natura ergo confortata fluxum per se potest intercipere residuum. Si fluxus sit sinthomaticus cognoscitur quia fit cum magno impetu 7 nimia debilitate patientis. creticus autem fit guttatim 7 cum alleuiatione infirmi. De subueniendo dolori frontis in acutis 7 capitis in febricitantibus continua.

Aliud sinthoma superuenit febri continue. scilicet dolor frontis 7 capitis. queritur quomodo medicus debeat operari utrum debeat fieri inunctio. quod debeat fieri dicunt auctores. Item oleum uiolaceum uel rosaceum cum sit frigidum potest alterare in fumum calidum dissoluendo frontis dolorem. ergo bonum. ergo bene fit inunctio sic. Contra. ille dolor est creticus ut dicit ypocras in amphorismo. 7 G. in passionario. 7 si hec est inunctio potest impedire crisim. non ergo bene inunctio. Solutio. Nota quod quando dolor est creticus. 7 tunc paulatim 7 non subito petit cor. quia natura uult expellere materiam nociuam per fluxum sanguinis e naribus uel ibi uult intercipere crisim per sudorem. quandoque sinthomaticus 7 malicioso fumo petente caput 7 dissoluente. 7 tunc cum impetu 7 subito fit. Si autem sit creticus non fiat inunctio. Unde plus dico quod si in die cretico tu speras de uniuersali uel particulari purgatione uel crisim non facias aliam inunctionem. fomentatio tamen potest fieri uel fumigatio cum aqua decoctionis portulace uel lactuce. sal. solatri. sol. uineaz. 7 similium nisi adsit causa reumatica. quia in causis reumaticis non debet fieri flebotomia uel fomentatio. quia sic augmentaretur reuma. sed potes facere suffumigacionem subtilem 7 leuem cum aqua decoctionis rosarum per os 7 nares. Si sit sinthomaticus fiat inunctio 7 fomentatio circa caput nisi adsit causa reumatica. 7 fiat confricatio circa partes extremas ut extrahantur fumi ad exteriora. Et nota quod contra dolorem capitis quidam constringunt cum peplo. uel dico quod remedium est quantum ad presentem constrictionem. sed quia ad locum constrictionis concurrunt humores 7 spiritus ideo sequitur maior dolor. De subueniendo singultui in acuta.

Aliud sinthoma superuenit febri continue. scilicet singultus. huius rei signum est stomachi inuiibrati concussio cum quodam sonitu uelud cibaria cito eiciat. 7 quandoque fit ex inanitione sicut precedente uomitu uel fluxu sanguinis a naribus uel fluxu sudoris uel fluxu uentris ab aliquo alio fluxu uel abstinentia. Quandoque de repletione quod cognoscitur per repletionem totius corporis per uenarum inflationem. per multam dietam precedentem. Ad hoc fiat syrupus diureticus 7 extenuatiuus humiditatis 7 uentositatis. Accipe ergo radicem fenicli. petrosell. ana manipulum unum. absinthij manipulum .s. scolopendrie. endiuie. ana manipulum .i. omnium sandalorum semina citri. spice nardi. ana ʒ .s. quassanda quassentur. decoquantur in aqua 7 syrupentur. de isto syrupo accipe quantum testa oui capit quacumque hora uoluerit. Si autem appareant signa digestionis. tu

cubis de aliquo predcōꝝ laxatōꝝ
sancipoꝝ. scđm humorē qui est ī
causa. Si aūt fiat de inanitāe
detur electuariā incisiua sic̄ dya
prunis. dyatessaron. cuchaꝝ ro
saceū ul' uiolaceū. herbe hūide
sic̄ portulac̄ ⁊ lactuce ⁊ silia. et de
fructib;. s. cerasa acetosa ⁊ p̄na. ⁊
similia. Jt̄ ponat' pann' intinct'
in aqua tepida decoctōis herbe
uiol'. malue. ⁊ ab ore stomachi !
usq; ad umblia ⁊ sup latera facta
inunctione cum oleo uiolaceo
apponatur emplaustꝝ q' dictū
est in febre causon. ⁊ sinocha. ⁊
desiccatiōe trachee arterie. De sb'

Aliud uenienti pioditer i acutis.
synthoma supuenit febri cōti
nue. s. pioditer. fiunt g° de matia
discurrente ad collum ⁊ partes
iuxta aures. vñ coprimūt' ue
aeris ⁊ ciboꝝ ⁊ potuū. vñ timen
dū ē de suffocatōe in hoc casū di
co q' nō debēt apponi repercussiua
ne trahatur matia ad cor. s; insi
stendū ē sucis remollitiuis īfu
siuis sicut cum butyro ⁊ dialtea.
⁊ dissolutiuis sicut ysopo cocto
post unctionē apponatur lana
sucida que fortiter dissoluit et
apit. ꝑpter hoc dicit. G. q' debet
apponi contra asꝑitatē lingue
⁊ trachee arterie. quia apit p
os ⁊ facit expirare ad exteriora
fumos qui causa erant siccita
tis. vnde idē auctō dic̄ q' folia
mente uiridia soluūt asꝑitatē
lingue. ⁊ hoc dicit breuiari' qd'
farina ordei cum suco mēte re
mouet asꝑitatē illoꝝ mēbroꝝ. D'

Aliud sinthōa subueniendo sudori.
supueñt febri ꝯtinue. s. sudo[r]
dyaforetic' nō dico cardiac'. iste
cū fit a p̄ncipio morbi. Diafore
ticus uō ex acutis ⁊ pacutis ⁊ lon
gis ⁊ cronicis egritudinib;. Car
diacus uō ex caliditate cordis. vñ
sudor semp incipit a regiōe cordi'.
Diaforetic' uō ex fumositate hu
moꝝ ul' humiditatis. vñ cū im
petu uenit. q̄nq; ter ul' pluries ī
die ⁊ paꝝ durat ⁊ subito cessat. ⁊
q̄nq; incipit a capite q̄nq; a sto
macho. quandoq; a spina. q̄nq;
ab aliis partib; corporis. et iste
sudor ducit pacientē in maximū
defectū ⁊ extenuationē. qui si ñ
intercipitur in tantū debilitat'
paciens q' nō poterit crisim ex
pectare. ergo debet intercipi. S; si
intercipiatur timendū ē ne furi
osa matia ducatur ad aliq' mēbꝝ
nobile ⁊ fiat duri' sincħa. Queri
tur g° quid sit faciendū dico q'
a principio partib; ꝯuenientib;
fiat flebotomia ⁊ minuat' su
dor cum ungtō fcō de trib; ptib'
albuminis oui. ⁊ quarta aque
rosacee. ⁊ fiat inunctio sup' fro
tem ⁊ typora. ⁊ sup' os stomachi
⁊ sup' spinā. ⁊ in syrupis ⁊ ēpla
stris ⁊ aliis partib; eadē cura cū
dyaforetica cardiaca. De subue

Aniendo denegationi urine in a
Aliud synthoma supuenit cutis.
febri continue. quia q̄nq; ī die
cretico. q̄nq; etiam in nō cretico
descendūt humoēs cū uriā ad
uesicā. ⁊ ibi faciūt mltam īfla
tionē ⁊ multū dolorē. vñ suffoca
tur urina vñ paciēs uidet' mori
⁊ p̄t' naturā inflari. ⁊ q' q̄re pl'
ledit retentio urine quā egesti
onis. Solutio uesica ē ualde sē
sibile mēbꝝ. vñ p nimio dolorē
perit paciens. Jt̄ uesica d; ꝯpu

tare mēbꝛ nobile ꝛ ꝑncipale et
supfluitate que est urine. Si g°
urina nō possit exire reuītitꝰ ad
epar: ꝛ ꝑpitate sua mltū ledit ipꝰ
Jt̄ qn̄q; replet epar q;ꝑ nimia sui
extensiōē cōprimitur dia fragma
dia fragma cōpressus cōꝑmit spi
ritualia. vn̄ sequit̄ suffocatō. S;
intestina non sūt ita sensibilia
sicut uesica. vn̄ ibi nō fit tantꝰ
dolor nec ꝑ dolore cogitur paciēs
pure. Jt̄ intestina debēt stomachū
depurare qui nō est nobile mēbꝛ
unde si ibi ꝑfluant remanet nō
sequitur ob hoc magnū nocum̄
tū sicut si remaneret in mēbro
nobili. Jsto g° sinthomate s̄ruēi
ente sic debes opari ul' negociaī.
Si supueñiat laboranti intpolata
tciana decoquat̄ parītaīa in aqua
ꝛ balneetū paciens usq; ad um
bilicū. ꝛ̄ in ipō balneo effundat
urinā. Si aut̄ continue laboret:
decoquatur in aqua ꝛ cataplas
ment̄ uirilia ꝛ regio uesice ꝛ sta
tim effundet urinā. Similr̄ ūq;
fiat de leuistico. Jt̄ accipe folia
feniculi. petroselini ꝛ apij. deco
quant̄ in aqua ꝛ cataplasment̄.
Jt̄ decoquat̄ apiū in aqua ꝛ ī illa
aqua decoquatur furfur tritici
usq; ad spissitudinē. ꝛ cataplas
met̄. contra subitā denegatiōēꝫ
urine. ꝛ in apparentibꝫ sanis ꝛ
laborantibꝫ continue ꝛ interpo
late. valet istud q̄ fit de furfure
ꝛ opio. Jt̄ laborātibꝫ continue ꝛ
intpolate existentibꝫ in ṗdicto
balneo offerant̄ nuclei cerasoꝝ
triti ꝛ distempati cū aqua decoc
tionis galline. De subueniendo

Aliud sinthōā instancie uigiliaꝝ.
supuenit febri ꝯtinue. q; qn̄q;
supueñit instancia uigiliaꝝ. ꝛ quia
materiā nimis furiosa a qua fumꝰ
resoluit̄ melancolie qui capud as
cendens ipm̄ desiccat ꝛ substāciā
cerebri ꝛ facit uigilias. constipatōēꝫ
uentris. vn̄ fumi resoluti ab hijs
supfluitatibꝫ que nō hn̄t natura
lem purgationē petūt caput. ꝛ
ipm̄ conturbāt. ꝛ faciunt uigili
as ex nimio fluxu. unde ꝺ̄siccatur corpꝰ nec ascendūt fumi ad
caput ꝑ ut debent nec sōpnū ī
troducūt. ul' quiā ipā substācia
cerebꝛ desiccat̄ unde fit instan
cia uigiliaꝝ. Si aūt sit ex fu
riositate materie detur zuccharꝫ
uiolaceū ꝛ alia alia electuaria al
terancia. ꝛ syrupus uiolaceꝰ supꝰ
regionē epatis. ꝛ supra os stoma
chi ꝛ supra frontē ꝛ tympora po
natur emplastꝫ de farina ordei
ꝛ suco mercurial' ul' sempuiue. ꝛ
fcā inunctōē cum oleo uiolaceo
s; nō in die cretico. Si ex fluxu
uentris detur zuccharꝫ rosaceū. et
syrupus rosaceus. Jt̄ detur dya
prunis ul' dya papatū cum eq̄li
mixtura zucchari rosacei. ꝛ dyaro
don que tria opatur in continu
is. calorē reprimūt. fluxū uētris
intercipiūt. ul' capitis. ꝛ sōpnū ī
ducūt. ꝛ fiat fomentatio c̄ca frō
tem ꝛ tympora cum aqua decoc
tiōis lactuce. portulace. ꝛ sumitatū papauis albi. si sit ex uē
tris constipatōē. Si debil' est pa
ciens fiat suppositoriū ex lardo
induirato induirato in aq̄ frigi
da. Si adhuc nimis paciens ē
debilis inungat̄ illud supposito
riū cum ungtō dcō in feb̄r cau
son ꝛ sinocha. Jt̄ si adhuc ē ni
mis debilis fiat de melle ꝛ sale.

ul' de sapone yspanico. ul' fiat cli
stere de suco mercurial' 7 olo uiol'.
D' subueniendo excoriatoi trachee.
Aliud sinthoma superueit febri co
tinue. s. excoriatio trachee artie
7 lingue 7 palati. ita q' uox impe
dit' 7 efficitur peio' rauca ita qd u
ba paciētis nō intelligunt'. cōt'
g° hui' sinthia fiunt gargarisma
ta cū aqua decoctois ordei excoria
ti. 7 radicis liquir'. 7 apponat' gu
chay. It' fiat linitio circa capd' 7
palatum 7 linguā cum syrupo v
uiolaceo 7 fusiois dragagāti albi.
It' teneat paciens in lingua peni
dion donec resoluat'. 7 cum ligua
ducat supra excoriationē. Id di
co de syrupo predcō. It' fiat iunc
tio amento usq; ad furculā pec
toris cum equali mixtura olei
uiolacei 7 butiri 7 supponat' illō
emplm q' dcm ē in febre causō.
7 synocha. De subueniendo tremo
Aliud sinthoa sup ri in acuta.
uenit acute ul' continue. s. tremor mēbrox q' fit ex febrili
calore debilitante neruos 7 mē
bra. Primum consilium ergo ē
ut inungat' sup' spinā a sūmo
spondili usq; ad inferi' spondi
le. 7 circa genua. 7 circa cubitos.
fiat iniunctio cum oleo mastice
leon. oleum istud sic fit. Accipe
℥. i. 7 ʒ. thuris ul' turbith. ista v
puluirçata decoquant' cū septē
℥. olei cōis usq; ad consūptioēm
medie ptis. colent'. 7 cū illa co
latura facias iniunctionē circa
stomachū. contra debilitatē sto
machi nequeūtis cibaria digerē
ul' retinere. sicut contingit in
senectute ul' senio. cum isto āt
oleo fiat iniunctio. Contra

debilitatē assimilatois mēbrox
in febrib; ethice. 7 hoc supra spinā
7 supra stomachū 7 frontē. dico q'
in continua loco olei cōis ponat'
oleū rosaceū. 7 decoquat' ad solē
7 supra lentos carbones in calda
rio stagnato. dico etiā q' sic d' ber
fieri contra ethicos. De subueni
Aliud endo sincopi in acuta.
sinthoma superueit continue feb'
q' qūq; in acutis febrib; fit sin
copis ex acumine matie debili
tantis neruos 7 consumētis spc
uitales. In tali g° causa intingat
aliquis digitos in aqua rosace
a ul' folia mirte ul' salici. 7 cū
impetu piciat' in facie ut reti
neantur spc. 7 eox presencia cō
possit dilatari. Itē apponant' na
rib; aromatica ul' odorifera ut
spc uitales tempent'. It' restrin
gant' aliqn nares s; par; ut re
moueant' spc a corde cum ipetu.
It' apiatur os ut exeat fumi. It'
ligentur extrema ut ibi trahā
tur fumi. It' in casu 7 ante casū
7 post fricent' extrema manib;
ut trahant' fumi ad exteriora.
It' frequent' accipiat syrupum
rosaceū ul' melius syrupū iuli
ani qui fit de aqua cucurbitay
7 zuccharo. pcedente usu zuchari
rosacei. Añ casum hāt aroma
tica in manu. 7 illa odorēt. De
Non solum sincopi pp' aborsū.
ex predicta cā fit sincopis. Imo
qūq; pp'ter aborsum. quia tunc
rumpunt' uene inaturali: et
nimis exit de sanguine. It' qūq;
fit ex distensione matris ul' uē
tris. quia qūq; cadit in dextrū
qūq; in sinistrū. qūq; supi'. qūq;
inferi'. vñ paciētes mulieres

calcantur cum pedib' alicui' mu
lieris donec reuertatur matrix
ad ppriam positionē. Itē qnq3 fit
sincopis in principio conceptōis
ꝑ receptionē sanguinis mstru
alis. qnq3 in quarto mēse ꝑpter
infusionē anime. qnq3 a septīo
mēse ul' nono. quia tūc recala
tiat fetus ad exitū. Itē qnq3 fit
ex yliaca passione. Itē qnq3 fit s
sincopis ꝑpter dyaforeticā ut dic
tum ē sup². Itē qn3 fit sincopis
ex opilatione alicuius uene cir
ca spūalia. vnde dico quod subito
moriunt'. qnq3 fit ex oppilatōe
alicui' uene cōcaue. qnq3 ex flu
xu sanguinis p nares. qn3 ex
aliquo fluxu p inferiora. qnq3
ex oppilatione uenaꝝ cča spiri
tualia. Si fiat p aborsum decō
cucharꝝ rosaceū. ul' dia papauer
ul' dyacodion. ita iaceat q' pedēs
habeat eleuatos aliquantulum
ꝛ capud aliquantulū depssum. Itē
ponatur uentosa circa radicem
ubeꝝ. Itē si nō febricitat debꝫ poni
in balneo constrictiuo. Si febri
citat in aqua decoctōis cōstricti
uaꝝ herbaꝝ intinguat' pann'
ꝛ supponat' matrici. Itē si fiat ex
distentiōe matricis. decoquant'
semina feniculi. petroselli. an.
apii. ꝛ aliā cufiatica in aqua. ꝛ
intingatur filtꝝ. ꝛ supponat' i
quocūq3 tpr cōceptiōis fiat exi
beant' aromatica ꝛ confortatiā
electuaria. ꝛ fiat aspsio sup' fron
tem ꝛ faciem cum aqua rosacea
ꝛ aliā aromatica. Itē si sincopi
get ex matricū descensu. laborez
ut eleuent'. Apponat' g° fumi cō
tinuo incensi naribꝫ. ꝛ fumus
storacis ponatur inferi'. Si sin

copiget ex grosso flegmate collec
to circa intestina. vñ fit colica ꝛ
yliaca passio. ꝛ febricitet. tegula
calida in aceto ul' uino intincta
ꝛ panno lineo inuoluta sup pōat'.
Si nō febricitet offeratur tyria
ca diatessarō cum uino decoctō
nis gariof. ul' rute. Si fiat ex s
fluxu sanguinis adextra nare
ponatur uentosa supra regiōez
epatis sine scarificatōe. Si a si
nistra supra splenem. ꝛ fiat ali
a que dicta sunt sup². Si aūt fi
at ex fluxu mstruoꝝ recurras i
ad superiores curas. ꝛ de sincha
tibꝫ dicta sufficiant. Incipit
tractatus de aquis medicinalib'.

Humana na
tura nō mi
nus indigꝫ
aquis phy
sicalibꝫ qm
alus medi
cinis. Vnde
contra diuersas egritudines
diuerse fiunt aque medicinalē.
Quaꝝ quedam sūt clarificatiue
uisus. Quedam faciei mūdifica
tiue. Quedā cōstrictiue. quedā
laxatiue. Quedā apitiue oppila
tionē splenis ꝛ epatis. matrī
renū ꝛ uesice. Accipe g° duo
uasa plumbea ul' stagnea. uel
unū terreum q' erit inferi'. aliū
stagneū q' sup' est acuatū. et
habeat quedam labiā interius
ꝛ hēt in decliuiori parte rostrū
longum. ꝛ sint labiata ita q' la
bia possint intsseri. inferius uā
sit latum supius acuatū. Re
pleatur g° uas inferi' foliis ag
monie usq3 ad mediū. ꝛ ubene
ꝛ feniculi ꝛ rute ꝛ rosis insimul ta͡sis.

⁊ post sup aspge aliquid d̓ mino
albo ⁊ claro. ⁊ tūc labia uasis ob
ligentur cum argilla. ⁊ tūc po
natur uas sup fornacē firam.
que hēt orificiū. ⁊ tūc suppōātur
carbones incensi sine fumo. et
tūc p calorē ignis resoluuntur
folia in fumū qui ascendēs su
pius cum nō possit expirare cō
dēpsatur in aquam que descen
dens usq; ad labia supioris ua
sis p eadem discurrit us; ad ro
strum ⁊ guttatī distillat. q̄ reci
piatur in fiala uitrea. ¶ Speci
aliā huius aque sūt tumorem
palpebraꝝ de frigida cā remouē
lippitudines oculoꝝ desiccare. ⁊
uisum clarificare. lacrimas cō
stringē. Et si uis ut fortius fraā
gat maclas. apponant̄ folia o
gallitrici. ⁊ morsus galline habē
tis rubeos flores. Conē pdictas
causas pōt fieri solum d̓ foliis
fenicli. Vn̄ cōe est expimentū.
Decoquant̄ radices fenicli et
folia in aqua. ⁊ supponat̄ pul
uis. ⁊ illa aqua condepsabitur
in pelui recipiat̄. ⁊ singlis dieb;
mane et sero unā guttā pone
in utroq; oculo cōtra predcās ⁊
causas. ¶ Itē ad frangendū ma
culam distempetur plius mir
re ⁊ aloes cū predcīs aquis co
la. ⁊ utrq; oculo mane ⁊ sero po
ne. ¶ Itē accipe flores albe spi
ne ⁊ flores salici. ⁊ fiat aqua
ut predictū ē. ¶ Spālia hi9 aq̄
sunt pūctiōes ⁊ arsuras. rubo
res oculoꝝ. ⁊ lacrimas de cali
da causa remouē ⁊ incipe. et
maculā de calida causa frāgē.
¶ Itē accipe fraga matura. ⁊ pōe
in uas fctū de uincis et dim
te cōputrescē. ⁊ aquā inde distillā
tē in uas uitreū recipe. ¶ Speci
alia hui9 aque ⁊ singularia sunt
recentas maculas frangē de u
traq; causa dum tn̄ nimiū ñ ex
cedat calida cā. lacrimas in utrā
q; causa desiccare. uisū impeditū
clarificare. ¶ Itē colligat̄ aqua
de uinetis in uere suspens ad
caput ramu uinee incise utrq;
angulo oculi ponat̄ una gutta.
Spālia hui9 aque sūt punctiōes
⁊ arsuras oculoꝝ remouē uisū
impeditū de causa calida clari
ficare. ¶ Itē extrahatur aq̄ de fo
liis eufragie ut pdictū ē. Sin
gularia hui9 aque sunt lacrimas
de frigida cā incipe. palpebras
de utraq; cā tumescētes attenu
are. maculas de frigida cā fran
gere. uisum impeditū d̓ frigi
da causa clarificare. ¶ Itē extr
hatur aqua pdicto mō de florib;
rosaꝝ. Spālia ⁊ singularīa hui9
aque sunt frā inunctōe supra
frontē ⁊ tympora ⁊ supra uenas
pulsatiles ⁊ uolas manuū et
pedū. calorē febrilem repmē.
⁊ alterare. frā inunctōe circa na
res cerebꝝ cōfortaē. spc aīales
multiplicare. accepta p os flu
xum uent's in colica cā ul' cali
da incipe. Eodē mō fit aqua d̓
uiolis ⁊ eosdē hēt effcūs. s; in hoc
est differencia. s. q; ista laxat.
illa uō constringit.

De aquis mudificatis faciei.

Sequitur de aquis mundificatis faciei.
extrahatur aqua de florib; fa
baꝝ ⁊ cum ea illiniat̄ facies et
collum ⁊ man9. Spālia ⁊ singu
laria hui9 aque sunt ista. s. cu
tem dealbare. ⁊ cutē attenuaē.

⁊ maculas colicas remouē. Hui⁹
rei argumētū quia lauatur a
que fabaꝝ hn̄t p̄dc̄a mēbra mū
dificare. ⁊ cutem attenuare. Cū
g̊ faba que est t̄restris ⁊ grossa
flores hoc habent facere.
multo fortius aqua floꝝ faciͭ.
Jt̄ accipe orientale. ⁊ etale. classē
⁊ borracē. sarcocollā. corallos albō
cristallū. ⁊ farinā rubeoꝝ cicoꝝ.
marmō albū. anetū dulce. gip
sum. rici. ⁊ orobū. portulacas. p
porcionalr̄ ista puluīzata confi
ciant̄ cum p̄dc̄a aqua muscata
⁊ fiant pillule ad quātitatē ma
ioris ciceris. ⁊ desiccent̄ sub um
bra. ⁊ cum opus fuit̄ facta suf
fumigatōe cum aqua d̄coctōis
palee ordei ⁊ auene. distempet̄
una pillā cum p̄dc̄a aqua ⁊ deli
niatur facies ⁊ pepletur p totā
noctē. ⁊ in crastino lauet̄ cum
lotura furfuris ul' fabaꝝ. ⁊ po
stea cum aqua simplici. istud
fortius h̄t dealbare. cutē subti
liare. maculas. pānos. lentigi
nes de calida causa dissoluere.
⁊ abstergere. eodē modo possūt
formari pille cum aqua limo
nū. ⁊ fortius opat̄. De aqua li
monum.
Sequitur de aq̄ limo
nū. Sunt g̊ limones in trans
marinis partib; fruct⁹ paruı
ad quātitatē maloꝝ maciāoꝝ
ul' citoniōꝝ. crescētes illi fruc
tus maturati terant̄ ⁊ exthat̄
sucus acetosus sicut cera sorū
acetosoꝝ ⁊ cetōꝝ maloꝝ. Siglā
hui⁹ aque sūt q' fiat delinitio
circa regionē uesice. ⁊ accipiat̄
p os in potu. frangit; lapidem
de calida causa. Hui⁹ rei argu
mentū ē q' si ponat̄ portulace
p unā noctē in hac aqua possūt
molari sicut cera calefacta. Jt̄
accipe flores ⁊ folia gerse ul' bo
rrie. ⁊ extrahatur aqua ut p̄dic
tum est. deliniatur collum ⁊ fa
cies ⁊ man⁹. Sp̄alia ⁊ singulaīa
hui⁹ aque sunt faciem denigra
tam de melancolia dealbare. ⁊
maculas pannos. lentigines d̄
frigida causa abstergē̄ similit̄
⁊ morpheam. Jt̄ accipe radices
brionie ⁊ grese mundifica ⁊ fac
rotulas. desicca ad solem. pulū
ça ⁊ confice cū aqua predicta. ⁊
fac pillulas ad modū cicīs. per
duos ānos possunt suari. ⁊ cū
opus fuerit distempetur una
pillā in mortaīo cum p̄dicta a
qua decoctiōis absinthij. ⁊ hīe
uiolaꝝ delinias faciem ⁊ colluz.
p totam noctē pepletur. ī mań
lauetur cum colatura furfuīs
ul' colatura fabaꝝ. ⁊ postea cū
aqua simplici tepida in cāis
predictis istud potentissime o
patur. Jt̄ extra hat̄ aqua d̄ fla
ura ⁊ hasta regia. ⁊ herba mus
cata. ⁊ cum illa fiat delinitio cir
ca collum ⁊ man⁹ ⁊ faciem. Sin
gulaīa ⁊ sp̄alia hui⁹ aque sūt cu
tem extenuare ⁊ aromaticum
odorem prestare. Si aūt uelis
dealbare. ⁊ rubeā faciē facē cum
predc̄o puluere. ⁊ apponatū de
puluē aluminis d̄ pluma ⁊ d̄
brasilio añ. conficiant̄ pillule
ut p̄dictū ē. ⁊ deliniat̄ facies. Jt̄
extrahat̄ de florib; nigelle ut
predictū ē. Singulaīa hi⁹ aque
sūt cutē inspissatā de frigida cā
extenuare. maculas. pannos.
lentigines de eadē cā abstgere.
Jt̄ cum eadē aqua distēpetur fa

rina nigelle triconigata bñ. ⁊ fi
ant pillule ad modum maioris
ciceris. ⁊ cum opus fuerit distem
peretur una pillula cum predicta
aqua. ⁊ facta stupha cum aqua
decoctionis uul. ⁊ absinthij. delini
atur facies ⁊ repleatur per totam
noctem. in crastino lauetur cum
colatura furfuris uel colatura fa
barum. istud fortius operatur in casibus
predictis. Vel aliter. infundatur ni
gella in aqua frigida ⁊ dimitta
tur per octo dies quousque infunda
tur cortices per inflationem. ⁊ tunc
terantur ⁊ distemperentur cum aqua
⁊ colentur per pannum ⁊ dimittatur
residere ⁊ quod clarum fuerit iterum proici
atur ⁊ sic fiat decies
uel pluries. ⁊ quod spissum fuerit reti
neatur. ⁊ cum predicta aqua for
mentur pillule que fortius in
predictis casibus operantur. **De aquis con
ferentibus passionibus spiritualium.**

Sequitur de aquis spiritualium. Ex
trahatur aqua de foliis ysopi.
leuistici. saturegie. florum yreos.
prassij. enule campane. florum ⁊ fo
lij uel foliorum illius qui multos flo
res facit ad quantitatem nucis gal
lice. cuius flores dum sugunt exhi
bitur quasi mel uel zucharum. Speci
alia huius aque sunt flegmaticos
humores circa pectus ⁊ spiritualia dis
soluere sputum extenuare ⁊ de fa
cili expellere ⁊ flegma circa eadem
membra consumere. Item accipe gum
mi arabici. dragaganti albi. radices
liquiritie. flores uiolarum. ⁊ maluam
infundantur in aqua ⁊ extrahi
tur ab eis aqua ut dictum est per de
coctionem. Singularia huius aque s
sunt duo. calorem spiritualium deprimere
⁊ alterare. ⁊ siccitatem cordis in
fundere. ¶ Item extrahatur aqua a fo
liis plantaginis. quinquenerue.
tormentille. rosarum. Singularia
huius aque sunt si recipiatur in
potu cum uino calorem spiritualium
alterare. ⁊ uulnera facta de calida
causa consolidare. ¶ Item extrahatur
aqua a floribus uel foliis albe ⁊
lacee ⁊ nigre. ⁊ capsi. rose cani
ne. lapacij minoris. Et specialia huius
aque sunt frigidas dispositiones
spiritualium alterare. Si recipiatur
in potu cum uino flegmaticos
humores consumere. ⁊ uulnera
spiritualium facta ex frigiditate conso
lidare. ¶ Item accipe mentam. mes
pilam. betonicam. balsamitam. satu
regiam. ⁊ foliis istarum aqua extra
hatur sicut aqua rosacea. Sin
gularia huius aque sunt debilitatem
capitis et stomachi ex frigidi
tate prouenientem reprimere digestio
nem stomachi impeditam ex
frigiditate confortare fluxum
uentris de frigida causa inter
cipere. ¶ Item extrahatur aqua ut
predictum est a floribus ⁊ foliis ⁊
reste bouis ⁊ aliarum herbarum con
strictiuarum. Hec aqua fortius alterat
distrasiam stomachi. ⁊ intercipit
fluxum uentris de causa calida.
Item extrahatur aqua a floribus
sambuci ut predictum est. Sigu
laria huius aque sunt. si recipia
tur per os flegmaticos humores
existentes in stomacho ⁊ in in
testinis dissoluere. ⁊ per uentrem
expellere. Unde cibus factus de
foliis sambuci habet uirtutem la
xandi in frigida causa uel col
lera citrina uel uitellina. uel
salso flegmate uel dulci. ¶ Item
extrahatur aqua de floribus

molar. et malvar. Hec aqua in eadem causa habet virtutem alterare et liquare.

De aqua nenufari

Sequitur de aqua nenufarina. et est de nenufar flos ungule caballine. Sed duplex est ungula caballina scilicet maior et minor. maior croceos habet flores. minor albos. ab albo extrahitur aqua ut dictum est. Singularia huius aque sunt multa. cum hac aqua deliniatur frons et tympora in febribus et vene pulsatiles ad repressionem febrilis caloris. exibita per os calidam distemperantiam stomachi et epatis alterat. Item cum eadem aqua tepida fiat fomentatio. istud alterat calorem epatis. et inter omnes fomentationes reprimit forti. Item cum eadem aqua et farina ordei fiat emplastrum et super ponatur epati. vel cum albumine ovi fiat illinitio supra regionem epatis. et tunc superaspergatur pulvis de nenufar factus. hoc valet contra ictericiam citrinam et calefactionem epatis. Iste synapismus potenter distemperantiam epatis alterat. et urinam reprimit. Item de radice eiusdem herbe fiant rotule et ponantur in lescivio et dimittantur diu residere. ablutio illius lexivii capillos prolongat et clarificat. Item accipe radices brusci. adiantos. scolopendrie. ceterac. politrici. splenididos. epatice. pulmonarie. gramimis. senescionis. cretani marini. absinthii. psilii. seminis melonis. cucurbite. cucumeris. apii. petrosellini. macedonici. feniculi. levistici. ameos. siler montani. saxifrage milii solis. xilobalsami. carpobalsami. et

peucedani. yreos. meu. hedere. terrestris. gummi edere. nuclei cerasorum. cantaridarum. cicadarum. scarborum bulneorum. et lapidis spongie. et plumbum ustum. sanguinis yrcini. cineris aliorum albi. synonum. semen iuniperi. cinamomi. spice nardi. et semen ocimi. semen acori. radices amomi. senationis. semen urtice uste. tribuli marini. et capesis ad libitum. ponantur ista in amphora magna amplum habente fundum. et os strictum. et copiatur cum argilla. in eadem aqua ponatur zucharum et superponatur. et offeratur in predictis causis. et tunc iuxta orificium fiat foramen. et ibi ponatur caput emboti et ligetur cum argilla. et tunc ex alia parte ponatur os alterius olle. et ligetur cum argilla. et in medio olle superius fiat foramen. et ibi ponatur alius caput emboti. et iterum ligetur cum argilla. et sub amphora ponatur lentus ignis. ita quod per bullitionem possit ascendere acetum ad caput emboti. et tunc resolvetur fumus qui per embotum decurret usque ad duas ollas. et in superiori condensabitur in aquam naturam. que valde calida et subtilis exiens in olla recipitur inferiori. Specialia huius aque sunt oppilationem splenis et epatis de frigida causa removere. oppilationem matricis aperire. lapidem in vesica et renibus frangere.

De aqua ardenti.

Sequitur de aqua ardenti que sic fit. Accipe sextarium unum vini vetustissimi et ponatur in amphora predicto modo forata. et apponatur ℥ .iiij. vitrioli sulphuris et utriusque auripig

menti. tartarī. salis nit̄ ul' cois. o
lei uetustissimi. ⁊ decoquat' usq;
ad consūptionē duaꝝ partium
⁊ tūc coletur. ⁊ habebis aquā ar
dentē. ul' extrahatur p embotū
sicut dictum ē in prima aq̄. ex
hatur aqua sicut aque p'me. ul'
extrahatur sicut aqua rosacea.
Sp̄alia istius aque sūt. deliniat'
candela ul' licinū. ⁊ ponat' sub
aqua nō extinguit'. Itē si super
aspgatur capillus. ul' pilliolo ul'
panno. ⁊ accendatur cum igne
uidebit' q' totus capillus cōbu
ratur ul' pann'. Et postquā illa
aqua consūpta fuit. pilliol' ul'
pann' illes' pmanebit. Si uis aq̄
predcās diu seruare deponat' aq̄
in fiala ad solem calidū p. vij.
ul' nouē dies. Incipit tractat'
de oleis.

Humana
natura ñ
minꝰ indi
get oleis
quam aq̄
quoꝝ que
dam sūt ca
lida. q̄dā
frigida. Itē tam calidoꝝ quā fri
gidoꝝ quedam laxatiua. quedā
constrictiua. Itē quedā olea fiūt
de floribꝫ. quedam de seminibꝫ
quedam de fructibꝫ. quedā de
gūmis. quedā de lignis. quedā
de radicibꝫ. quedā de uitellis o
uoꝝ. quedā de aliis. Et primo
dicam' de frigidis. ⁊ primo de
oleo rosaceo. Accipe ergo flores
rosaꝝ uiridiū. ⁊ impleat' fiala
floribꝫ ⁊ oleo. ita q' p una libra
ponant' libre due olei. ⁊ obtu
retur uas ⁊ exponat' soli p. xl.

dies singlis diebꝫ mouēdo semel
post decoctionē coletur p pānū
lineū album. ⁊ hoc oleū sup aq̄
frigidā piciatur ⁊ moueat' cum
uirga coralli excoriati. ⁊ iteꝝ po
natur sup aliā aquam ⁊ moue
atur. ita fiat decies. ista lauatu
ra maiorē aquirit frigiditatē
⁊ maiorē siccitatē. ul' maiorem
humiditatē. uñ magis infrigi
dat ⁊ humectat. Et si uis ut ole
um rosaceū sit ualde claꝝ super
aquam frigidam ter in uase ui
treo funde. ⁊ q' sup natauit cum
bombace collige. ⁊ p expissionez
in aliquo uase recipe. Iteꝝ pōa
tur phiala uitrea ⁊ exponatur
soli usq; q̄ aquea humiditas q̄
intrauit poros cōsūpta sit. In
regiōe frigida ubi ex lento calo
re aeris nō pōt decoqui. ponat'
in uas plenū aqua ⁊ bulliat
p duos dies ul' tres usq; ad ē
ciam ptē consūptionis oli. et
si nō habeas oleū oliuaꝝ ex t'
has oleum a nucibꝫ recentibꝫ
excoriatis. ⁊ cum illo olō fiat
oleum rosaceū. Itē excorticent'
nuces uetuste. ⁊ infundant' p
duos dies in aqua frigida. Vñ
dico q' lac nucū recentiū et si
cuū potest dari febribꝫ conti
nuis ul' intpolatis. In frigida
regione sicut lac amigdalaꝝ
in calida. Singularia huiꝰ olei
sunt si fiat inunctio febribꝫ ꝯ
tinue ul' intpolate circa fron
tē ⁊ tympora ⁊ uolas manuū
⁊ pedū ⁊ uenas pulsatiles. do
lorem reprimit. calorē altāt.
sopnū inducit. Sꝫ hoc nō d'bz
fieri in die cretico ubi speras
de uniu'sali ul' particlāri certū.

Jt̄ singulare est. terant̄ uitella o
uoꝝ cum oleo rosaceo ul' unum
uitellū ⁊ fiat emplastꝝ supra
ignitū apostema in una ul' du
plici pōsitiōe doloris mitigat fu
riositatē ⁊ acumē matie obtun
dit locum detumescē facit. ⁊ lo
ci ruborē remouet. Jt̄ fiat ēpla
strū de oleo rosaceo ul' ⁊
uitellis ouoꝝ. ⁊ paꝝ de croco ul'
aceto. ⁊. ʒ. s. opij. hoc ponatur
circa artetică calidā sicut alia
emplastra. dolorē mitigat. ⁊ ī
parte alterat discrasiā. Jt̄ suc
cum cum equali pondere suci
plantagis ꝑ clistere potent̄ ī
dissinteriā cicatrigat ⁊ tēpmē
to matiam dolorem mitigat.

Eodē modo fit oleū uiolaceū. ⁊
eadem sunt singularia. hui' ⁊
illius. ſ; hoc est laxatiuū. illd̄ ꝯ
strictiuū. Spālia hui' olei si cū
equali mixtura suci mercurial'
iniciat' ꝑ clistē in acutis cōti
nuis ⁊ inēpolatis suauit' re
mollit intestina. ⁊ supfluita
tes suauit' expellit. Eod' m°
fit oleū nenufarinū de floib;
albis, ungule caballine ma
ioris. ⁊ eadem sūt spālia hui' ⁊
illius. Sz unū est spāle isti'. fi
at inunctio supra regionem
epatis. ⁊ fiat synapism' cū pul
uere sandaloꝝ. istud potenter
calidam discrasiam epatis al
terat calorē supincensū urīe
in una ul' duplici pone ul' ap
pone remittit fere us; ad na
turalē. Jt̄ diuidant' poma mā
dragore ꝑ partes. ⁊ decoquāt'
in oleo in duplici uase ut dcm̄
est in frigida regiōe ul' ad so
lem in calida. Singlāria hui'
olei in febre continua ⁊ inēpo
lata eadem sūt que olei rosacei.
ſ; quia istud narcoticū ē ⁊ forti'
alterat quā oleum rosaceū. de
bet reprimi cum equali mixtā
lactis mlīs. Jt̄ ualet cōtra gut
tam calidā ⁊ podagā. Jt̄ notand'
q' ubiq; fitaꝝ loco mandragore
potest poni sem̄ iusquiami. ⁊ o
leum ꝑ oleo q' sic fit. Decoqua
tur semē iusquiami ut dcm̄ ē
⁊ decoletur. Singularia isti' olei
sunt in calida artetica dolorē
mitigare mediocrit' inducēdo
stuporē. ⁊ calorē ⁊ arsuras. tēp
mere. ⁊ in excoriatōib; subtilē
cicatricē facē. ⁊ arsurā mitigaē.
Alit' fit ut in p̄dcis caīs fortius
opetur. Accipe in uigilia sancti
iohīs flores ⁊ folia ⁊ sūmitates
iusquiami cum cophinis suis
⁊ repleatur olla noua inferius
habens angustū foramē. coopi
atur os supi'. ⁊ tūc alia supp
natur olla. ⁊ liget' fund' supi'
in ore inferioris cum argilla.
⁊ tunc fodiant' sub tīra. ⁊ facta
āni circulari reuolutiōe extrahat'
⁊ tūc in inferiori olla inueniet'
oleum claꝝ q' ꝑ calorē fumosi
tatū t̄re extrahit' a iusquiamo.

Jt̄ accipe folia ⁊ fructus ⁊ sucū
mirte decoquat' ad solem ul' ī
duplici uase ut dcm̄ ē. Singlā
ria hui' olei mirtileon eadē sūt
que olei rosacei. ⁊ spāle huius
olei est sudorē diaforeticū cla
udere inunctū sup' uentrē et
renes. ⁊ fluxum uentr' inter
cipe. Si uelis ut fortius opet'
sic fiat. Accipe sucum mercuria
lis ul' uermicularis. iouis bar
be. cū balaustie. solatri. lactuce.

admiscerat̃ cum oleo equali pon
dere ⁊ decoquantur in duplici ua
se usq; ad consũptionẽ succi. ⁊
tunc ponatur in fiala. ⁊ apponã
tur fructus mirte. ⁊ decoquat̃
ad solem ul' in aqua in duplici
uase. Hoc oleum in predcĩs cau
sis fortius opatur. De oleo lau
Sequitur de oleis calidis. rino.
⁊ primo de oleo laurino q̃ mul
tis modis conficitur. Accipe g̊
baccas uirides lauri. terant̃ ⁊
coquant̃ in oleo. ⁊ colet̃. ⁊ habe
bis oleum laurinũ. It̃ alio m̊
terantur bacce lauri ⁊ infũdat̃
in uino. ⁊ dimittat̃ coputrescẽ
p tres dies. ⁊ tũc ponat̃ in tor
cularí cum succo ⁊ extrahatur
oleum. Singularia hui' olei 9̃
colicam ⁊ yliacam passionem.
Aliud sp̃ale. singulare remedi
um ẽ contra insensibilitatem
niuoꝝ. fiat inunctio. siue fiat
ex oppilatiõe sicut in paraliti
cis ul' ex mortificatiõe. Sicut
extrahitur oleũ a baccis lauri
ita extrahatur a baccis edere.
Singularía istius olei sũt 9̃
causas frigidas. s; sp̃alit̃ contr̃
arteticã de frigida cã. vñ dico
q̃ quicqd in edera ualet contr̃
arteticã de frigida causa. Vnd'
oleũ fortius opatur. Sic fit d'
edera. Accipe ligna sicca edere
⁊ gũmi si potes habere. et fru
strati diuisa ponant̃ in uas t̃
reũ pforatũ in fundo in duob;
ul' trib; locis. ⁊ tũc supponat̃
olla alia ⁊ ponat̃ in t̃ra. ⁊ lige
tur fundus supius in orifici
o inferioris cum argilla. ⁊ ita
disponat̃ q̃ olla supior tota sit
sup t̃rã ⁊ obuoluat̃ cũ argilla

coopto supiori orificio. ⁊ tunc
circũquaq; ig̃s distillabit olm̃
nigrũ in uas inferi'. Singula
ria hui' olei sũt frigidas causã
reprimẽ. ⁊ sup omĩa olea arte
ticã de frigida cã remouẽ. Si
cut oleũ a baccis lauri extrahi
tur. ita extrahitur a semĩe iuni
pi decocto in oleo in duplici ua
se. ⁊ sicut extrahit' olm̃ a lig̃s
edere. ita extrahitur a lig̃s iu
nipi. Singl'aĩa hui' olei sũt fri
gidas causas reprimẽ. facta ĩ
unctiõe supra spinã. typũ quã
tanũ remouz ⁊ remouere. Sed
magis sp̃ale est eius frigida ĩ
unctiõe ab umbilico us; ad mu
liebria ⁊ sup' renes matricẽ cõ
fortare. ⁊ eius dẽ hũiditatẽ de
siccare. ⁊ eam cõceptiõi p̃parãe.
Eodẽ m̊ trahitur oleũ a fraxi
no. Singularia hui' olei sũt fri
gidam artheticã reprimẽ. exco
riatões cicatrizare. magis sin
gulare ẽ morphẽã albam sol
uere. ⁊ ipm̃ ⁊ pilos albos deni
grare. Ita põt oleũ extrahi ab
omib; aliis lignis. De oleo he
Similit' de h̃bis oleũ barum.
extrahitur. Accipe g̊ folia ru
the ⁊ diuidant̃ frustratim. et
dimittant̃ cõputrescẽ p noue
ul' x. dies. ⁊ decoquant̃ in du
plici uase us; ad consũptiõez
tertie partis ⁊ colent̃. Singu
laria hui' olei sũt frigidam
cãm rep̃mẽ. s; magis respic̃
epilensiã de priuata cã. Itez
alia eque singularĩa. yliacam
⁊ colicã soluere p inunctionẽ.
similit' p clistere. It̃ de herb̃
ul' radicib; sic fit. calefiat ole
um cõe. ⁊ herbe ul' radices bñ

trite dimittantur ad minus ibi per
septimanam. ⁊ cottidie moueatur
herbe manentes in uase. iterum
fac bullire. ⁊ illud oleum reserua.
Sequitur de **De oleo pulegino.**
oleo pulegino. Accipe summita
tes ⁊ flores cum cophinis pu
legij regalis ⁊ decoquatur in du
plici uase. istud oleum reprimit
causas frigidas. Sed eius speciale est facta
inunctione super regionem matri
cis eam confortare. ⁊ frigidos
humores desiccare. ⁊ eam ha
bilem conceptioni reddere. **De oleo**
Sequitur de oleo **uitellorum ouorum.**
uitellorum ouorum. Accipe g. xx.
uitella ouorum dura ⁊ tortefiant
in patella usque quo denigrentur
⁊ postea deponatur patella ab
igne ⁊ ponatur in decliui loco
⁊ comprimantur uitella ⁊ distilla
bit quedam unctuositas, Sin
gularia huius olei sunt dolores
⁊ arsuras mitigare. ⁊ subtiles
cicatricationes facere. Sperigine
⁊ impetiginem soluere. Oleum
de feno sic fit. Accendatur fenum
⁊ extinguatur. iterum ponatur super
carbones ⁊ tunc resoluetur in
fumum. ⁊ super ponatur lamina
ferrea. ⁊ adhebit quedam unctuo
sitas que dicitur oleum de feno. ⁊ de
hoc cum penna deliniatur impec
tigo ⁊ serpigo. Item accipe radi
cem lappacij acuti ⁊ coque diu
cum sale ⁊ aceto ⁊ inunge im
pectiginem ⁊ serpiginem. Ole
um triticeum sic fit. inter duas
laminas candentes ferreas
⁊ comprimitur triticum. ⁊ distillabit
quedam nigrum oleum cum pluma.
apponatur super impectiginem ⁊
serpiginem. **De oleo castorei.**

Oleum de castoreo sic fit. decoqui
tur. ℥. due uel una castorei in li
bra una olei usque ad terciam partem
consumptionis. ⁊ seruetur oleum cum
puluere castorei. Singularia ⁊
specialia huius olei sunt frigidam
causam reprimere. sed magis speciale
est facta inunctione super caput ut epi
lentici. epilensiam de priuata causa
soluere. Similiter ualet contra litargi
cam cephalicam. contra yliacam ⁊ coli
cam. ⁊ contra impedimentum coitus
de frigida causa inunctione facta super
renes. ylia. ⁊ uirilia. Oleum
masticeleon sic fit. decoquitur. ℥. j.
mastic. ⁊ ℥. ß. thuris puluerizata in
libra una olei uel lib. ß. Singula
ria huius olei sunt uirtutem debilem
assimilatam in membris confortare
unde ualet ethicis ⁊ consumptis existen
tibus in senio ⁊ senectute. stoma
chum confortat in frigida causa.
⁊ facta inunctione super matricem eius
frigiditatem reprimit. ⁊ humidita
tem desiccat. ⁊ eam conceptioni preparat.
Oleum de tar **Oleum de tartaro**
taro sic fit. puluericetur tarta
rum et infundatum aceto. et tunc
ponatur in lineo panno. ⁊ ob
uoluatur stuppis aqua intinc
tis. ⁊ tunc decoquantur sub cineri
bus. ⁊ tunc ponatur in scutella
ferrea per tres noctes sub diuo ita
quod scutella sit in decliui. ⁊ tunc
distillabit quedam unctuosi
tas nigra uergens in subru
fum colorem. et dicitur oleum
de tartaro. Specialia huius olei
sunt pannos ⁊ maculas de
melancolica causa post par
tum remanentes abstergere.
⁊ faciem mundificare.

Incipit tractatus de syrupis.

Post tractatum de
oleis breviter expe
diam nos de syru
pis. Syruporum ergo
quidam sunt frigi
di et laxativi. qui
dam frigidi et con
strictivi. quidam calidi et laxati.
quidam calidi et constrictivi. Item
quidam de floribus quidam de foliis
quidam de fructibus. quidam de speciebus
et quidam de radicibus fiunt. Sy
rupus frigidus constrictivus
sic fit. Accipe folia sicca rosarum
ʒ. iiij. et decoquantur in quatuor libris
aque usque ad consumptionem tercie
partis usque quo rose perdant fun
dum et ulterius usque quo partes tres
tres manentur liquori ut fortius
constringat. cola. colature admi
sceatur libra una zuchari. et cum
liquefactum fuerit zucharum depone
ab igne et dimittatur infrigidari.
et tunc admisceantur tres albugi
nes ovorum. et bene incorporentur
cum spatula. et tunc supponatur
igni. et iterum moveatur cum spatu
la donec incipiat clarificari. et
ulterius non moveatur. et tunc al
bugines ovorum cum superfluitatibus
ascendet superius et super natabunt. et
tunc ipse syrupus faciet albugini
bus foramen per quod ebulliet. et ita cum
lento igne decoquatur usque ad per
fectam decoctionem. et tunc suaviter
coletur per pannum raro. ita quod albu
go non exeat cum syrupo. Signum
decoctionis ē quando ponitur supra un
guem ul' marmor non resolvitur nec
liquefit. Similiter fit syrupus viol.
sed quia laxativus ē non debent de
coqui flores ultra quam viole pe
tant fundum. Singularia istorum

syruporum sunt in febribus interpola
tis frenare calorem reprimere febri
lem. sompnum inducere. similiter in omni con
tinua. Et notandum quod in eisdem fe
bribus potest dari quacumque hora vo
lueris mane et sero p potu. et in
meridie. et mediane nisi adest
ventris fluxus. p quo offeratur sy
rupus rosaceus. ventris constipatio
syrupus violaceus. Syrupus acetosus
duplex ē. quidam simplex. quidam
compositus. Simplex sic fit cum tri
bus partibus vini mali granati. et
decoquantur quatuor partes zucha
ri usque ad integram decoctionem. Com
positus sic fit. in vino mali gra
nati fundantur herbe frigide mi
nutatim incise p octo ul'. x. dies
ut capillus veneris. ceterac. pollitric
adiantos. epaticam. herbam violarum
semina melonum. citrulli. cucumeris
cucurbite. in nono die ponantur
quatuor partes aque ul' tres et
decoquatur usque ad consumptionem
aque. et tunc ponantur quatuor partes
zuchari et syrupetur. et si non habes vi
num mali granati. p eo ponas vinum
malorum macianorum. Serantur ergo
mala maciana rotunda parva.
matura et rubea et extrahatur vi
num. ponatur in vitreo vase ad
solem. p ebullitionem primo turba
bitur. postea residebit. clarum reci
piatur in aliam fialam. et super ponatur
aliquid de oleo. et potest servari p
annum. Vel potest fieri cum aceto
albo ita quod ponatur quatuor

aque. Singularia et
specialia huius syrupi sunt in fe
bribus de calida causa. calorem febrilem
reprimere. et dividere materiam et dis
solvere. Ideo dico de cottidiana. de
flegmate naturali existente in

stomacho. quia differenter digerit
flegma et coleram dum causam grossam
repiat in stomacho. Ideo dico quod in
omnibus continuus debet offerri. Si
militer fit oxizacharum. sed in hoc differt
quod zuchara minus est spissa quam sy
rupus acetosus. Singularia oxiza
chare sunt que syrupi acetosi.
Et notandum quod tantum debet offerri
mane et sero cum aqua tepida in
debet offerri pro potu sicut syrupus ro
saceus et violaceus. Unde plus dico
quod in die flebotomie laborantibus con
tinue non debet offerri. quia oxiza
chara et syrupus acetosus cum multa
violencia alterat. De syrupo ne nufarino.

Sequitur de syrupo ne
nufarino qui sic fit. Decoquan
tur flores ungule caballine et
maioris cum pulvere sandalorum
in aqua. coletur. colature ad
datur zuchara. et syrupetur. Singu
laria huius syrupi sunt. calorem
in febribus alterare. et magis spe
cialiter calidam discrasiam epatis habet
reprimere et alterare. De syrupo. G.

Sequitur de syrupo. G.
qui sic fit. Est autem duplex. scilicet
simplex et compositus. Simplex
sic fit. cucurbita excoriata. et
in partes minutatim incisa de
coquatur in pasta. et tunc exprima
tur per pannum. et admisceatur ter
cia pars zuchari et syrupetur.
Compositus sic fit. decoquantur
pruna. viole. et predicta aqua co
letur. et in alia parte colature
resolvatur medulla cassiefistule.
et tamarindorum. et tunc decoquatur
ad plenam decoctionem syrupi. et
deponatur ab igne. et tunc appona
tur pulvis factus de reubarbaro.
Singularia simplicis syrupi
sunt febrilem calorem in febribus
continuis et terianis alterare. et
sompnum inducere. Compositi syru
pi singularia sunt eadem. sed compo
situs syrupus. digesta existente
materia debet offerri in potionibus.
ad specialem eductionem materie
utriusque istorum dictorum syruporum. cucurbitinus.

De syrupo fumiterre.

Sequitur de
syrupo fumiterre. Est autem alius si
plex alius compositus. Simplex sic
fit. Extrahatur sucus de fumiterre
et dimittatur residere. clarus recipia
tur. admisceatur quarta pars zu
chari et syrupetur. Et bulliat su
cus ad ignem. per ebullitionem cla
rificabitur. coletur per pannum
et admisceatur zuchara et syrupetur.
Compositus sic fit. Bulliatur sucus
ut dictum est. in una parte cola
ture resolvatur medulla cassi
efistule. et tamarindorum. et tunc de
coquatur usque ad plenam decoctionem
syrupi. et tunc deponatur ab igne.
apponatur pulvis mirobolanorum
citrinorum. kebulorum. indorum. bellei
corum et emblicorum. ana. ʒ. v. pro libra
una syrupi. cassiefistule. et tamarin
dorum ana. ℥. i. Iste autem syrupus est
laxativus. Singularia istius syru
pi sunt venenosos humores tam
frigidos quam calidos removere
omnem impetiginem et serpiginem
et omnem morpheam et omnem speciem
lepre abstergere. De syrupo absinthii.

Sequitur de syrupo de ab
sinthio qui sic fit. teratur absin
thium et decoquatur in aqua. cole
tur. et colature admisceatur zu
chara et syrupetur. Singularia
huius syrupi sunt frigiditatem
stomachi alterare. stomachum et
intestina tam a calidis quam

a frigidis humoribus mundifica
re. oppilationem splenis et epatis
aperire. lumbricos et ascarides in
ficere. Eadem sunt singularia uini
absinthiati quod sic fit. teratur
absinthium et distemperetur cum uino
et postea de melle admisceatur
ad clarificandum. uel repleatur
uas de absinthio integro usque
ad medium. infundatur uinum
et bibis uinum de absinthio. Item
puluerizetur absinthium siccum. et
distemperetur cum uino et appo
natur mel. De syrupo calamenti

Syrupus de calamento sic fit. Accipe flores et folia et summi
tates calamenti. quassentur in aqua
coleantur et colature admisceatur
quarta pars zuchari. et sirupe
tur. Singularia istius syrupi sunt
uentositatem stomachi et matri
cis et frigidos humores in sto
macho in intestinis expellere.
oppilationem splenis et epatis a
perire et specialiter matricis. Unde
dicit constantinus in uiatico. dia
calamentum matricis temperat.

Sequitur de De syrupo prassii.
Syrupo de prassio qui duplex
est. simplex scilicet et compositus. Sim
plex sic fit. Accipe summitates
prassii. quassentur et decoquantur
in aqua. coletur et colature ad
misceatur quarta pars zuchari
et syrupetur. Compositus autem
sic fit. Accipe summitates pras
sii. ysopi. leuistici. Saturegie.
ana. maiorane. et radicem enule et
liquiricie. ana. quarta pars ma
nipuli. pinearum. uuarum passarum
℥ .i. quassentur ista. et decoquantur
in mulsa. facta decoctione coletur
colature admisceatur quarta
pars mellis rubei despumati. sy
rupetur. Singularia huius uel istius
syrupi sunt oppilationem splenis
et epatis aperire. uentositatem
matricis et stomachi et intestinorum
consumere. oppilationem spiritualium
aperire. asmatis species de frigida causa
soluere et aperire. De clisteriis
et suppositoriis.

Clisteriis et sub
positoriis et pes
sariis multum in
diget ars me
dicinalis. Clis
teriorum genera que
dam sunt molli
ficatiua. quedam mordificatiua. Alia
consolidatiua. alia constrictiua.
alia confortatiua. Mollifi
catiuum clistere sic fit. Accipe mal
uam et brancam ursinam. herbam uiolarum
teranentur et coquantur in aqua. cole
tur. et colature ponatur furfur
tritici. fricetur inter manus. et tunc co
letur et in colatura admisceatur
oleum uiolaceum et butyrum recens.
et tunc istud ad pondus libre
unius iniciatur per clistere. Singula
ria huius clisterii sunt intestina
relaxare. stercora indurata in
fundere et remollire. in febricitan
tibus continue et interpolatis. sed non
debet fieri in die cretico. De cli
stere mordicatiuo.

Mordicatiuum
autem sic fit. Accipe absinthium.
calamentum. origanum. aptanum.
rutam. et mercurialem. quassentur et
decoquantur in aqua salmacida
uel marina. coleatur. et in colatura
infundatur furfur tritici. et ite
rum coletur. et in colatura resol
uantur ℥ .iii. mellis. et apponantur
℥ .iii. olei communis. et apponatur ℥ .i.

salis gēme. ⁊ istud totū iniciatū
p clistere. Singularia hui᷒ cliste
rij sūt eadē que ⁊ p̄dicti. s; istud n̄
debet inici. nisi pri᷒ intestina sīt
remollita ⁊ relaxata. Ubi ergo
indurata sūt stercora precedat
remollitiuū infulsiuū. ⁊ subse
quatur mordicatiuū. s; tamē n̄
fiat in die cretico. Notandū q̄
debet poni paciens qui debet
clistericari sup cubitos ⁊ genu
a ita q̄ posteriora eleuent in
hunc modū. in margine lecti
iaceat. ⁊ tūc quasi torquendo i
tromittatur instrumentū usq;
ad mediū. deinde libra una co
lature imponat᷑ in sacculo istru
menti ul' folliculo. ⁊ tūc paula
tim torquēdo totus liquor ini
ciatur. deinde extrahat᷑ istrum
tum. S; caueat sibi medic᷒ in
extrahendo. quia poss; sagitta
ri in oculos. obturetur g° por
ta ⁊ fricetur diu ⁊ teneat᷑ donē
ui nature cogat᷑ exire ul' assel
lare. ⁊ notandū q̄ pōt fi'i qua
libet acuta ⁊ quolib; tp̄e preē
quā in die cretico. **De clisteri**
Sequitur d' clisti **mūdificatiuo.**
mundificatiuo. In aqua decoc
tiōis lenticū distēpet᷑ mel ru
beū ⁊ despumatū ad pondus
libre unius iniciat᷑ p clistē.
D' isto clisteri dico q̄ si iniciatū
p argaliā in uesicam mordi
cando ⁊ lauando. mortificat
fistulā in collo uesice. ¶ It' i
aqua decoctōis lenticū ⁊ ordi de
coquatur furfur triticeē. et co
letur. ⁊ ad pond᷒ libre uni᷒ ini
ciat᷑. It' in aqua tepida distem
petur mel rubeū ⁊ ad pondū
unius libre iniciatur. Singu

laria istoꝝ clistioꝝ sūt in dis̄en
teria ulcera. ⁊ excoriatiōes mun
dificare. ⁊ saniem abstergere.
Sequitur de con **De consolidatiuo.**
solidatiuo in dis̄entia. Accipe
uitella ouoꝝ ⁊ distēpent᷑ cum
oleo rosaceo. ⁊ iniciat᷑ p clistē.
It' liquefiat sepum yrcinū cū
oleo rosaceo ⁊ iniciatur p clistē
It' puluerizet᷑ gūmi arab ⁊ drag
ganti albi. ⁊ distēpent᷑ cū mus
cellagine psillij. ⁊ iniciat᷑ p cli
stere. Singularia istoꝝ clistioꝝ
sunt post mundificatiōē; dis̄ē
terie ulcera consolidare. ⁊ subti
lem cutē gn̄are. **De clisterī laxa**
Sequit᷑ d' clisti **tiuo ⁊ constrictiuo.**
laxatiuo ⁊ constrictiuo. q̄dam
enī clistere laxat in calida cā.
q̄dam in frigida. ¶ In calida !
sic fit. Accipe maluā. bismaluā. uio
lar. brancā ursinā. mercurialem.
absinthiū. quassentur ista. de
coquant᷑ in aqua cum furfure
triticeo. coletur. colature ad
misceatur. ʒ. ij. olei uiolacei.
⁊ ʒ. i. sal' gēme. admisceatur.
ʒ. iij. ul' ʒ. s. electuarij de succo
rosar ul' oxi. ⁊ totū illd̄ inicia
tur p clistē ad pond᷒ libre uni᷒.
Istud clistē fit in tertiana simplici
ul' duplici. ⁊ quādoq; in continua
de colera. ¶ Contra frigidam
cām sic fit. Accipe absinthiū;
abrotanū. calamentū. origa
nū. mercurialē. mentā. ista
decoquant᷑ in aqua cum succo
apij ⁊ furfure triticeo. colet᷑
⁊ in colatura resoluat᷑. ʒ. iij. o
lei comunis. ⁊ iij. mell'. ⁊ i. ʒ.
sal gēme. ⁊ tres. ʒ. ul' quatuō
de yerapig' ⁊ b'n̄dicta. ⁊ forti exi
stente natura iniciat᷑. Singlā

tia huius clisteri sunt flegmaticos hu
mores ab intestinis expellere.
yliacam et colicam passionem soluere.
Constrictiuum. De clisteri constrictiuo.
clistere sic fit contra calidam causam.
Accipe sucum plantaginis. et ad
misceatur equali pondere cum
aqua pluuiali. decoctione rosarum
et foliorum nespili. sorbi. coralli ru
bei. et ʒ. s. mielete uel athana
sie. et tunc istud iniciatur per cli
stere. Singularia huius clisteri
sunt disinteriam curare. et diarriam
colicam alleuiare. et excattigationem
facere. Contra frigidam causam sic fit.
Cum aqua decoctionis utriusque iacee
tro. capmine. tapsi barbassi. ad
misceatur sucus mente. et tunc
admisceatur ʒ. s. athanasie uel
mielete. et totum ad pondus libre
unius iniciatur per clistere. Singu
laria huius sunt lienteriam. diarriam
de frigida causa desiccare et in
tercipere. De suppositoriis :-

Sequitur de suppositori
is. quorum quedam sunt le
uia. quedam acria. que
dam mediocria. Le
uia sunt ista. Accipe lardum
durum quod inuenitur iuxta spinam
porci et formentur candele. et
ponatur in aquam frigidam ut in
durescant. et inungatur cum oleo
uiolaceo uel communi et supponatur.
Aliud. inungatur medulla cau
le cum oleo uiolaceo uel communi et sup
ponatur. Istud potest fieri labo
rantibus continua uel interpola
ta in die cretico. in lactenti e
tate. Mediocria supposito
ria sic sunt. de sapone yspanico
formentur candele et intinguatur
in oleo et supponatur. Item aliud.

bulliat mel in testa usque quo
incipiat denigrescere. et tunc depo
natur ab igne. et admisceatur
tercia pars salis puluerizati subtilis
tilissime. et tunc proiciatur in aquam
frigidam. et formentur candele cum
melle et supponatur. Item aliud. Ac
cipe ʒ. i. butyri. et ʒ. s. aluminis
de pluma. et ʒ. duas suci mercu
rialis. et fiat unguentum. cum isto
unguento ungatur lardum uel me
dulla caule uel stipes et suppona
tur. istud potest fieri in causis pre
dictis. et etiam die cretico. Acria
suppositoria forciora sunt de iera
logodion. iera pigra. et de aliis
medicinis. Item accipe fel tauri
num desiccatum ad ignem et infor
mes suppositorium. et facta iunc
tio cum oleo communi supponatur.
uel cum felle recenti bouino uel
taurino. uel deliniatur supposi
torium cum sapone et supponatur.
Item aciatur suppositorium de mel
le et sale cum ʒ. s. scamonee. et ʒ.
i. aloes et inungatur cum oleo co
muni et supponatur. Ista supposi
taria in causis frigidis debent sub
poni. Sed ualent contra colicam
et yliacam et tenasmon de grosso
flegmate et melancolia. contra
nefreticam et sciaticam passionem.
Hic notandum quod ista forciora sub
positoria non debent supponi
in habentibus desiccata intesti
na. quia magis desiccarent. si
haberent induratas superflui
tates prime digestionis. nisi pre
cesserint incisiua et mollitiua.
De suppositoriis et pessariis.
Sequitur de suppositoriis et pes
sariis mulieris. simul conferunt
suppositoria et pessaria causis

matricis. Fiat g° primum
pessarium hoc modo. ad prouoca
tionem menstruorum. Accipe de
arthemisia. aptano. sauina. ka
lendula. de unaquaque manipulum .i.
et decoquantur in aqua donec tota
uirtus mandetur liquori. scilicet usque ad
terciam partem aque. colentur. colatis
addatur ʒ .ii. sal gemme. oleum in com
petenti quantitate vel butyrum. iniciatur per pes
sarium in matrice. et debet esse longius
et grossius quam clistere ita quod usque
ad medium intro mittatur. Ia
ceat mulier ut dictum est de uiris
clisterizantibus. deinde obture
tur exterius orificium et sustineat
mulier quam diu potest. hoc po
tenter menstrua prouocat. precedente
inunctione circa umbilicum et
regionem matricis cum oleo lau
rino. fiat suppositorium de trifera
magna sine opio. vel theodoricon.
yperiston. ad quantitatem maioris
digiti. Si debile sit sumatur
puluis nigelle. et cum eo incor
poretur ut possint fieri magda
leones. sumatur in panno subtili
lineo et extra pendeat cauda cum
qua ligetur ut possit extrahi
quando uis vel mulier mulierem uult
et teneat per quinque vel .vi. horas
vel quam diu potest. si forte rema
neat fiat balneum sicut placet aq.

De pessario contra nimium fluxum

Contra nimium fluxum menstruorum.
... menstruorum hoc fiat pessarium.
Ypoquistidos. acacia. cortex ma
li granati. galla. terantur et dis
temperentur cum suco plantaginis
ut sit inter durum et liquidum spissum
et tenue. iniciatur sicut primum.
Contra eandem passionem fiat hoc
suppositorium. predicta simul pistentur

tur et fiat cum predicto suco quasi
pasta. inde fiat magdalion. et si
militer predicto modo cum panno
preparata intro mittatur. Et nota quod
debet precedere in quolibet pessario
vel suppositorio balneum competens
si uelis prouocare de herbis calidis.
si uelis constringere de herbis fri
gidis. Et notandum quod non debent
fieri nisi illo tempore quo mulier so
let habere menstrua. et hec dicta sufficiant.

Incipit tractatus de medicinis la
xatiuis et oppiatis.

Cum autem medicina
lis artis due sint
partes. scilicet theorica
et pratica. et credan
tur esse integrales.
circa praticam consistit fere eius uti
litas tota. Pratica uero circa laxa
tiuarum medicinarum tectas et ordi
natas dationes. et oppiatarum competen
tes exhibitiones fortior et propinquior
uersatur intencio. Unde ad omnem pra
ticam utilitatem que medicine laxati
ue delicatis et debilibus et robustis
et fortibus in qua quantitate et sub
stancia. in quo tempore et contra quos casus.
et cum quo acumine et quantitate a
cuminis. quociens in anno debeat
exiberi. et que oppiate et que quan
titate et quociens post purgationem
in anno debet sequi sub breui doc
trina perelegi constringere. Pre
notato quod oppiata non est danda
nisi prius data medicina ma
teria sit digesta preter in tribus cau
sis. scilicet in exuberancia materie. vel
in exhibitione materie. ut in apople
sia. et paralisi. suffocatione uocis.
Item in uentositate vel in uene
nositate materie. ut contra uene
num exibitum per os. contra morsum

rabidi cātis. ⁊ cont̄ antiate. ⁊ in
paucitate matie. ut in cāis reu
maticis. ⁊ in t̄ciana ubi pauca ē
matia ⁊ digesta. ⁊ iđo p solā oppia
tam h̄t ɔsumi. Dantur q̄ medi
cine delicatis ⁊ debilib; cont̄ ha
bundanciā calidoꝝ humoꝝ ⁊ fri
gidoꝝ tā n̄aliū q̄ innaliū. Cont̄
hab̄ūdanciā naturaliū. s. colere
⁊ sanguinis sup̄habūdātis det̄ co
lagogū q̄ sic fit. Accipe absinthiū
q̄ purgat colerā digestā ul' indi
gestā. iđo peccāt quidā qui dant
absinthiū cum sero caprino ha
bentib; colerā indigestā. primo
debet digeri matia. alr̄ ei magis
nocet quā p̄sit. uiolas. iuiubas
⁊ frigidoꝝ seminū si potes habē
añ. ℥. s. pruna. x. quassent̄ simul
⁊ decoquant̄ om̄ia in trib; libris
aque. usq; ad ɔsūptione duarū
partiū. post coletur. colature ad
datur. ℥. i. cassief. ⁊ ℥. i. tamari
doꝝ. ⁊ resoluāt̄. Jt̄ cola ⁊ colatine
admisceāt̄. ʒ. iij. reub. ⁊ totidem
mirobolānoꝝ cit. ⁊ dimittat̄ tota
nocte sub diuo ut ex h̄umiditate
aeris augm̄tet̄ gūmositas. ex
q̄ habetū uirt̄ laxandi. in cras
tino apponat̄ fiala. i. sirupi
uiol'. ⁊ depōita actuali frigidita
te totū ad pond' uni' libre offāt̄.
s; tñ nō tm̄ calefiat ut p̄dat gū
mositas. ⁊ uirt̄ lax̄ādi. Si aūt to
tā sbām reub nō possit accipe. ap
ponat̄ in sero in decoctiōe. ʒ. v. i
reub. ⁊ mirob' cit. ⁊ in crastino
colet̄ ⁊ mādabit̄ liqui ut' reub.
⁊ sbā ei' in pāno remāebit. ⁊ ita
benignus accipiet. s; tñ nō tātū
laxabit. Jstud colagogū ul' ema
gogū q' idē ē pōt dari sigl'is m̄
sib; digesta matā. Jn estate sāis

h̄ntib; magnā repletiōne colere.
siue habundet in stomacho siue
in intestinis. siue in aliq̄ parte
corporis. trib; ul' q̄tuor dieb; ac
cipiat oxizacharā. ⁊ post colago
gū. detur etiā t̄cianatis q̄nq; b'
q̄nq; t̄. quousq; soluat̄ febris. ⁊ hoc
de septimā in septimanā. Datū
ē q̄nq; in t̄ciana duplici. ⁊ q̄nq;
cum reub'. q̄nq; sine. ⁊ cōtra cale
factiōne epatis ⁊ loco reub'. pōt
poni. ʒ. s. ul'. ∋. s. scamonee coc
te in pomo. q' meli' est t̄cia pars
ʒ. uni' debilib;. s; nō datur in ca
lefactiōe epatis nisi sit inuetāta
⁊ om̄ib; p̄dc̄is pōt dari. ℥. s. trife.
sarracen̄. cū. ʒ. iij. reub'. l'. ʒ. s. sca
monee cocte in pasta ordei ul' cū
fol' caul'. ul' pōat̄ in stuppis ⁊ in
fundat̄ in aqua frigida. ul' alr̄.
Accipe poma citonia. fiat sup'ei'
forām ⁊ remoueāt̄ arilli. ⁊ p̄tea
impleāt̄ scamonea ⁊ decoquāt̄
quousq; remollita sit ⁊ scamōea
liquefacta remoueāt̄. ⁊ tūc ab
igne deponat̄ ⁊ dimittat̄ infri
gidari. remoueat̄ scamonea. ⁊
moueatū cortex pomi. ⁊ sbtilissi
me caro ⁊ pulpa pomi tant̄. et
tūc admisceat̄ de pulu'e sādaloꝝ
rubeoꝝ paꝝ ⁊ paꝝ de rosis ad cō
fortatione. ⁊ cōficiat̄ cū sirupo
uiolaceo. ⁊ in p̄dc̄is cāis p't' q̄
in calefactiōe epatis nisi sit in
uetāta. de isto electuario offāt̄. ℥. s.
Si aūt sit delicat' ⁊ noluit acci
pe medicinā. Accipe pullū gal
linaceū ⁊ impleat̄ si h̄ūdat co
lera de reubarb'. ul' mirobolāis
citinis ⁊ bñ coquat̄ in aqua. et
fiat inde iussellū cū aq̄ uitelloꝝ
ouoꝝ. ⁊ comedat pullū ⁊ bibat
iussellū. istud ei soluit sine ali

qua tortiõe. Si aūt nimis ē de-
bilis paciens ul' febricitãs. dabit'
elctuariū de suco rosaꝝ q' ualet ī
predcĩs causis ad pondus ʒ. s. q'
bn̄ ducit usq; ad. iiij. sellas uel
amplius. quia quelibet ʒ. duc̄ usq;
ad duas ul' tres sellas sine aliq°
acumine. Jd dico de syrupo fri-
gido costiuis. Jd de oxi. S; in ca-
lefactiõe epatis nō detur medi-
cina scamoneata nisi sit passio
inuetãta. Si aūt magis sit d'
bilis paciēs. accipe. ʒ. iij. reub.
puluīzati in libra. s. aque ī fun-
datur p nocte. ⁊ cola mane. ul' si-
ne colatiõe potest fieri. quia re-
ubarbaꝝ residebit in fundo pp
nocturnã residenciã. ⁊ adde fia-
lam unã syrupi uiolacei. ⁊ paꝝ
de zucharo puluīzato ad remo-
uendū amaritudinē reubãbari.
⁊ postea da de t'cio in t'ciū reple-
tis de colera ul' t'cianariis in si-
plici ul' duplici t'ciana int'polata
⁊ hoc digesta existēte matia qd'
pōt fieri p. v. dies cum syrupo
uiolaceo ul' acetoso ul' oxizacc'.
soluit colam suauit' sine p'iclo
⁊ ducit usq; ad tres ul'. iiij°. sellas
Et pōt fieri in lactãti etate ⁊ su-
ma debilitate. Jd facit de miro-
bolanis citrinis. ul' secure potes
dare. ʒ. iij. t'rife sarac̄. cū. ʒ. i. i
reub. ul' mirob. citriū. hoc autē
ducit suauit' usq; ad tres ul'. iiij°.
sellas. Jn febricitantib; d' colã
naturali nō debet dari katarti-
cū imp'iale s; febricitãtib; de
colã innaturali sicut in quar-
tana. quia nimis calidū ē. s;
datur sanis nō mltū debilita-
tis 9tra colicã ul' calidã habũdã-
ciã capitis. Jn sp'ualib; contra

habũdanciã in capite. quia katar-
ticum imp'iale fuit inuentum
ppter colerã tã naturalē quam
innaturalē sp'alit' tamē contra ex-
uberanciã colē in cerebro. Qñq;
datur ad pondus. ʒ. iij. cū. ʒ. s.
esule. ul' t'cia parte. ʒ. uni° scamo-
nee cocte. ul' q'n; cū. ℈. i. ul' du-
ab; partib; esule ta sero õca me-
diam noctē ul' in pillis. q; mag'
ducit in pillis quã more ł electu-
arij ul' in liquida sb'stãcia. S; tñ
qñ datur more elctuarij in ma-
iori quãtitate debet dari quam ī
pillis q' patet p h' cum liquida
substancia datur nimis ducit q'
in aliquo modoꝝ predcõꝝ. S; tñ
iuxa aut nūquã in liquida sub-
stancia dat' nisi circa mediã noc-
tē. ⁊ tūc more elctuarij ad pond°
ʒ. s. ⁊ cum predcõ acumine. ⁊ hoc
9tra uiciū capitis ⁊ maniaꝫ et
melãcoliã ex colã īnalī. raro at'
p se dat' in liquida sub̃a ut dic-
tū ē. Potest etiã dari singulis
duob; mēsib; cont' inuetērãtas
causas capitis. ul' alit'. admisce-
atur cum dyapruinis equalit'
⁊ cum trifera saracenica in sin-
gulis septimanis ul' in sero. ul'
uentre repleto sto semel ł bis
ad pond°. ʒ. ij. ⁊ sine aliq° dige-
stione p̃cedente. ⁊ sine ł obser-
uatiõe diete. tū uniu'sali p'uga-
tiõe p'ri' t'cia suauit' ⁊ sine mole-
stia ⁊ paulatī mūdificat capd'
a colica sup'fluitate. ⁊ silr' admi-
sceat' due ptes dyap'nis cū t'ciã
parte elctuarij de suco rosaꝝ. ⁊
offeras singulis septimanis 9t'
habũdanciã colicã ubicūq; sit ī
corpore sine digestiõe p̃cedente
⁊ sine obs'uatiõe diete. ⁊ sp'alit' ī

calida podagra ꝛ artetica. quia ele
tuariū tm̄ de suco rosaꝝ spāl'r cōt'
arteticā ꝛ podagram calidam in
uentū fuit. pōt q' dari robustis ꝛ
delicatis. Si aūt humor inna
turalis ꝛ calidus sit ut flegma ł
salsum ul' dulce hūdet cum febri
bꝫ ul' spēs colere innatural'. hec
aūt nō differūt nec in signis tñ
in cura dab' mediā partē colago
gi q' dcm̄ ē. ꝛ aliā partē fl'agogi
q' dicem⁹ infer'. Melius ē' si sic
purgetur q̄ꝑ exibitionē oxi. et
bndc̄e. quia cum ista mltū cali
da sint adeo bn̄ dant' in febre. ꝫ
si habundet sine febre in nō mlt
tum delicatis bn̄ purget' cū ʒ. ij.
bndicte acuatis. cum quāta ꝑte
ʒ. uni⁹ esule. ꝛ quarta parte ʒ. sca
monee cocte ul' oxi. cum bndicta
in predcō ponde' ꝛ acumine. Si
de colera prassina ul' eruginosa
habundet cum hūores sint ca
lidi. hīi purgent' cū ʒ. s. trifae
sarrac̄. que spāl'r colam ꝑsinā
ꝛ eruginosā purgat cū ʒ. iij. reu
barbai ul' predcō colagogo. ita tñ
q' apponatur quarta ul' tēia par'
melagogi ꝓꝑ naturā adhustiōis
que est in colera prassina ꝛ eru
ginosa q' dicet' infer'. Si habū
det innaturali melācolia cū feb'
ul' si nō pōt dari melagogū cū
colagogo ut tñ diximꝰ. ꝫ in ꝑ̄dca
quātitate. ul' meli⁹ dat' catarticū
spāl' q' ad h' fuit inuentū. dat'
enī ad pond⁹ ꝑ̄dcm̄ in mane uł
quida sbu. ul' in sero in pill'. ul'
circa mediā noctē more electuaij.
ꝛ singlis septīanis cū amixtione
diaprunis ul' diapsilij. ul' trifare
sarrac̄. Et nō. q' catarticū ipiale
re spicit supiores partes a diafg̃

mate supi⁹. Hec aūt modo debet
sophysticari medicina nolētibꝫ ac
cipe ul' abhoīantibꝫ. Pullus im
pleatur reubarbaro ul' mirobola
nis citinis ꝛ apponat' de cuscute. ꝛ
decoquatur in aqua usqꝫ ad ple
nariā decoctioēꝫ. postea cū uitell'
ouoꝝ ꝛ eadē decoctio iusselle'. et
apponant' puluēs spēꝝ quaꝝ ap
positione amittat amaītudinē
et exibeatur. Istud ualet cont' co
lericos humores. debet tñ prece
dere us⁹ oleꝝ remollientiū tribus
ul' quatuor diebꝫ sicut malue ꝛ
similiū si abhorreat oxicachara.
Contra habundātiā flegmatis d'
bet impleri pullus de polipodio
cimino ꝛ aceto ꝛ pōt predcō modo
inscellaī ꝛ exiberi. precedente tñ
usu calidaꝝ herbaꝝ remolliētiū.
Si aūt robustus habundet colā
cum febre. potest dari. ÷. s. reu
barbari in colagogo. ul' mirobo
lanoꝝ citinoꝝ. ul' scamonee cocte.
due partes. ʒ. Si sine febre. ÷. s.
catartici ipial' cū ʒ. i. scamonee
cocte. ul' esule. ʒ. i. ꝛ s. ul'. ij. ʒ.
in maioī dosi. ꝛ pōt admisceī cū
dia prunis. ꝛ dari in singlis sep
timaīs. De mediatis purgātibꝰ
flegma tam cū febre q' sine febe.
Dictum ē qualit' calida cā debeat cu
rari in delicatis ꝛ robustis. dica
m⁹ de frigida. ꝛ pmo de flegmate.
Flegma q' aliqn̄ habundat cū fe
bre aliquādo sine. Et tam cū feb'
quā sine febre. qnqꝫ ē nālis. qnqꝫ
innaturalis. Et si natural' habū
det sine febre ul' cum feb' in d'bi
li corpoē ul' delicato purgabitur
cū ydragogo q' sic fit. Accipe ab
sinthij. maīplm unū q' indiffe
rent' purgat flegma ꝛ colerā. se

aneto

men petrosellini. apii. feniculi. ca
rui. dauci. an. ʒ. s. polipodii. ʒ. s.
si possunt haberi omnia apponantur. si autem
non omnia que habes. quassentur parum
et coquantur in tribus libris aque usque
ad consumptionem duarum et aliquid de
tertia. ita quod quantitas ydragogi
sit libra una. coletur: et colature
admisceantur. ʒ. iii. mirobolanorum
kebulorum. dimittantur tota nocte
sub diuo. in mane apponatur fia
la una syrupi uiol. et pulueris
gucharı quod tantum ualet. Istud totum
ad pondus libre unius offeratur. de
posita actuali frigiditate non tamen
multum calefiat ne pereat gummosi
tas mirobolanorum et uis laxandi
ut dictum est. Si autem substantiam mirobo
lanorum dedignetur accipere. apponan
tur. ʒ. v. mirob. in sero et dimit
tantur per noctem. in mane cola per
pannum. et colatura offeratur. Da
bitur quando febri interpolate bis uel
ter de isto de septimis in septimis
diebus usque ad febris consumptionem.
Sanis autem potest dari singulis mensi
bus usque ad perfectam flegmatis
mundificationem. Vel aliter. Acci
pe. ʒ. iii. mirobolanorum kebulorum.
infundantur in libra. s. aque per noc
tem. et in mane cola. et colatura de
tur de tertio in tertium diem. laboranti
bus cottidiana suauiter et sine peri
culo educit flegma. et cottidia
nam soluit. Eodem modo potest dari sa
nis. Valet hoc multum delicatis
et in tenera etate positis. Vel
dentur et sanis pillule de aloe. et
masticis singulis. vii. diebus ad
pondus. ʒ. duarum uel ante prandium
uel post sine obseruatione diete
et sine preparatione precedente. Ad
mundificandum caput et stomachum
de flegmatico humore. confortat
stomachum et reparant sensus. Recipe. alo
es. ʒ. s. gariofili. ro. an. ʒ. i. mastic.
ʒ. s. croci. ʒ. ii. confice cum suco feni
culi et absinthium uel caul. si uis
longo tempore seruare confice cum mel
le. Si materia flegmatica habundat
in cerebro. cum suco absinthii
ut in stomacho uel in intestinis. et
si uis quod magis sint laxatiue.
adde scamonee cocte. ℈. s. uel. ʒ.
i. ut predictum est. Vel aliter. accipe
libram. s. yerapigre. si flegma est
in capite. uel benedicte si est ha
bundancia eiusdem circa nutritiua
quia yerapigra purgat partes adia
fragmate superiores. benedicta inferiores.
Commisceantur de ista mixtura. ac
cipiat singulis septimanis semel
cum iuerit dormitum ad pondus. ʒ.
trium sine digestione precedente. et sine
obseruatione diete. hec enim mundifi
cat caput et stomachum confortat.
Si autem habundet in debili flegma
acetosum cum febre uel sine. purga
bis cum media parte ydragogi
dicti. et media melagogi inferius
dicendi. Nota. quod in flegmate ace
toso est natura intrinseca quod habet
propriam a melancolia. Ideo predicte
proprie nature intrinsece flegma
tis acetosi apponitur medietas y
dragogi ratione nature extrinse
ce apponitur medietas melagogi.
Vel aliter. Accipe. ʒ. i. et s. mirob. ke
bulorum. et. ʒ. i. et s. mirob. indorum. in
funde in lib. s. aque per noctem. et
sicut paulo ante dictum est da. ʒ. iii.
mirobolanorum contra cottidianam de
flegmate naturali purgabis. Si uis etiam
uti eodem modo uel cum utroque. Si uolu
eris per se tantum. s. cum media parte
ydragogi. et alia media melago

gi uō q̄ assiguet̃ natura dup̄ͥ ī
uitreo sicut in acetoso. s; q̄ uitre
um ex cōgelatōe sua in materiā
trahit̃ melācolicā. Vel q̄ qc
quid purgat melācoliā pu̅gat
flegma. 7 eͦ. sicut quicquid p̄gat
colerā purgat sāguiēz mundifi
cando. 7 eͦ. Si aūt in corpore n̄
delicato 7 robusto flegma natu
rale facit febrē. pōt purgarī cum
ʒ. i. bn̄dc̄e simplicis ul' cū. ʒ. ij.
℞ naturā ꝑꝑriā. ul' cū. ʒ. ij. yera
pigre ℞ fumū melācolicū in a
cetoso. ℞ congelatōēz in uitreo.
Si habundet flegma n̄ale facit
febrē 7 fortis sic paciēs tūc acu
atur. ʒ. v. bn̄dc̄e cū. ʒ. i. 7 s. esule.
7 detur in pill'. 7 sp̄alit̃ si mat̃ia
est sub diafragmate. 7 si ē supra
dyafragma det̃ cū. ʒ. iij. yerapi.
cū. ʒ. i. esule. ul' blāce. ʒ. iij. cū ʒ.
i esule. Iste aūt medicine poss̄t
7 debent dari in q̄tuor tp̄ib; āni
de duob; tn̄ sib; si nimia est ha
bundācia flātis n̄alis. sic in pa
raliticis quib'dā. epilēticis. lep
sis. litargicis. 7 n̄ etiā p̄t pu̅ga
tionē unicā in ip̄is dari pōt se
mel in septimana ul' bis. in se
ro. iij. ul'. v. pill'e blāce ul' yera
pigre sine l obs'uatōe diete. et
sine digestiōe. ul' admisceat̃ cū
equali parte dyantos ul' pluri
7 offerat̃ semel in septimana ī
sero ad quātitatē. trīū. ʒ. uīn 7
in p̄dc̄is morb' a principio mor
bi singulis noctib; us; ad q̄tuor
ul' q̄nq; noctes dent̃. iiij. ul'. v.
pill'e de p̄dictis medicinis.
Si aūt in forti corp̄e h̄ndet fleg
ma uitreū ul' acetosū sine feb'.
purgab' cum equali mixtā yera
pigr. 7 yeral'. ad pond'. q̄tuor. ʒ.

acuat̃ predc̄o t̄n. s. cum. ʒ. i. esule
ul'. ʒ. 7 s. ul' cū alt̃a illaȝ tm̄. tam̄
blanca nō datur p se. Jo. q' ma
ior dosis ē yerapigre. yeral'. blāce.
ʒ. v. cū. ʒ. i. ul'. s. esule. ul' q̄n; cu
ʒ. ij. esule. media dosis ē. ʒ. iij. cū
ʒ. i. esule. minor dosis ē. ʒ. iij. cu
ʒ. s. esule. Quib; aūt debeat dari
maior. media. siue mino'. sic p̄t
plur̄. Post sc̄d'm diē potois oxi
mellis ad digēndā mat̃iā da. ʒ.
iij. de paulino. 7 si ducat̃ tn̄ usq;
ad tres sellas da mediā dosi'. s;
us; quatuo' ul' ad plures da mi
norē. Si nō mouet̃ ul' semel da
maiorē. consid'a tn̄ repletionez
flātis. etatē. tp̄c. regionē. 7 uigo
rem nature. quia ubi ista fuint
consid'ata. meli' paulatī 7 frequ
ti' educit mat̃iā quā semel. Alle
xand' idē testatur. tn̄ in hoc pōt
medicus decipi. q' fortiōēs recep
tiōēs sup̄ debitā receptionē acu
unt̃. paulinū aūt plus debito.
Et no. q' bn̄dc̄a mīn' laxat quaz
aliq̄ predc̄aȝ. uīn plus deb' acui.
de meliori tam̄ cōsilio ē ut n̄ de
tur blanca p se quia nimis est
fortis. Recipit ē elli 7 gūmas 7
uenenosas. si admisceat̃ cū ea
medietas alicui' medicine ad i
dē faciētis sicut yeratur̃. q̄ datū
ōtra oēs sp̄es lepre. contra scabiē
7 oīs uenenosos humores taz
calidos quā frigidos. Cū uolu̅is
dare. distēpa ieratur̃. cū suco ç
cerfolij. s; q' mag' ul' eq̄ ueneno
sa est blanca n̄ dat̃ p se s; cū me
dia parte alicui' medicine ad idē
facientis cū ea. sic yeral'. Simili'
potionand' pōt pluri in calida cā
cū pillis an̄ cibū 7 post ad pōd'
. v. denar̄. sc̄d'm hoc augebis ul'

minues dosim. Sȝ pōt decipi me
dic' in hiis sicut dcm̄ ē de pauli
no pp errorē in fraudē conficie
cium. De medicis laxatis purgāti
bȝ melācoliā tam cū fe. q̄ sin̄ fe.

Si flegma cum febre ⁊ sine febre
hūdat ita melancoliā tā cū fe
bre quā sine hūdat. quiȝ natal.
quiq; innatal. Si melācolia na
tural' cū febre ul' sine febre ha
bundat in delicatis ⁊ debilitatis
purgetur cū melagogo q' sic f.
Accipe seminis fenicli. anisi. apij.
carui. petrosell. dauci. th̄i. epi
thimi. sene. cuscute. an̄. ʒ. s. q̄s
seme seminia pap. decoquat in
trib; libris aque usȝ ad 9sump
tione duar partiū. ita. s. q' ali
quid de tria 9sumat. colet. co
lature admisceatur in s°. ʒ. iij.
ul'. iiij. mirob' idor. in mane ap
ponat fiala. i. syrupi uiol. ⁊ of
ferat. Si delicatus fuit ualde
ut dcm̄ ē fiat melagogū sȝ ap
ponant. ʒ. v. mirob' idor. ī cra
stino coletū. q' substācia miro
bolanor idor sublevata ē p co
lamtū in alia libra. s. colature.
ul' apponat. ʒ. i. ⁊ s. lapid' lazu
li. ⁊ dimittat tota nocte sub
diuo. ⁊ in crastino apponat fi
ala una syrupi uiol. ⁊ offerat
in aurora. resolutis mirob'. cū
inde duce' fuit ad tres sellas. ⁊
attracti fuerit humores ad sto
machū. detur colata altera. s. ist
ta que h' fieri de lapide laçuli
ut humores attractos p 9pulsiones
educat. purgat eñ lapis laculi
comprimendo. pōt ē dari sanis
melācolicis. ⁊ maniacis. ⁊ emo
roicis. de mēse in mēse. ⁊ d'. xv.
in. xv. dieb; usq; q̄ euacuata

sit materia regni febris soluta. Illud
idē dico si robust' hūdet melanco
lia. pōt ē dari de ieralogod'. ʒ. iij. l'
iiij. acuate cū. ʒ. i. ul'. s. scamonee
cocte. ul' cū. ʒ. i. ⁊ s. esule. Si aūt in
robustus habundet cum febre. pōt
dari. ʒ. s. ieral' sine acumine d'
mēse in mēse quousȝ resoluat
feb's ad min' d' duob; in duob' m
sib;. Si aūt talia materialis hūdet cū
febre soluat ut predcm̄ ē in trac
tatu colē. pilline ⁊ eruginose. Ex
plicit lib' de medicinis. Incip' d'
lecto de oppiatis.

Opiatis medicinis dicē
dū ē de oppiatis.
Oppiatar g' q̄dā
dant contra fri
gidas cās. q̄dam
contra calidas specialit'. Quedā
cont' calidas ⁊ frigidas indifferent'.
Jt quedā car que dant cōtra fri
gidas. quedā dant principalit' 9t'
flegma. ut aurea alexādria oppi
ata. ul' yeropiton. ul' opopira aū
cū multū uiolent' desiccat humo
res flegmaticos. ⁊ ideo n̄ dat' cōtra
melācoliā. Quedā dant 9t' me
lancoliā principalit' ut esdra ul' me
tridatū. Quedā dant contra cali
das cās ut rubea ul' requies. q̄dā
contra cās utrasq;. ⁊ maxie cōt'
uenenosas ut tyriaca. Oppi
atar g' multiplex ē utilitas. pri
mo 9forta (t) tibia debilitata p me
dicinā ⁊ calefacit. scdo cōsumit
materiā ⁊ desiccat. t'cio inibet flu
xum ⁊ incipit. ut g' hos 9seq'
effect' ista sūt consideranda. diu
sitas subi. tpis oportunitas. ⁊ dā
di maniēs. Diuisitas subi quia
q̄dam corpora habūdant humorib;
crudis atq; subtilib;. q̄dā crudis

τ ip̃uis cõpactis. Vbi ꝗ̃ leues τ ꝯs
tiles sũt humoꝛes in cãis reumati
cas cerebri põt a pn̄cipio dari oppi
ata fortis. sicut aurea τ metridatũ.
Sꝫ distingue qñ leues sũt humo
res a principio potest dari fortis
oppiata. leuis aũt oppiata nõ suf
ficeret tantã mãiam desiccare i
mo plus dissolueret quã ꝯsumeret
τ ita lederet. Sꝫ si pauci sũt humoꝛes
tũc a principio debes dare leue op
piatã sicut rubeã tyriacatã τ regẽ
ul' musã eneã. fortis eñ oppiata ni
mis desiccaret. Si aũt humoꝛes sũt
grossi digeratur mãia cũ oximelle
ul' paulino ul' gargarismatibus. et
tũc potes purgare ul' dare oppia
tã fortẽ sicut metridatũ. aureã. ul'
tyriacã. Si eñ a principio potes da
re fortẽ oppiatã desiccando tũc τ
ꝯsumendo partes subtiles est causa
sa maioris nocumenti. siue cõpac
tõis. Tp̃is oportunitas ẽ ꝯsideran
da. q{z} aut datur ad fluxũ inci
piendũ aut desiccandũ. Si ad in
cipiendũ datur sero. q{z} tũc inuigi
cã reumatica. τ no. q{z} ẽ multũ uio
lenta cã reumatica τ multa. τ tũc
quacũq{z} hora cũ uino decoctõis
saluie. castorei. oppiata debet τ nõ
sustinet dilatõnẽ. sic ĩ apoplesia.
paralisi. τ litargia. Vñ dat' tyriaca
ab ipso principio tribus diebus cõti
nuis cũ uino decoctõis saluie τ
castorei. Sꝫ no. q{z} nõ debet tyriaca
dari litargicis si ad sit febris con
tinua. Sꝫ decoctio castorei τ salui
e põt dari. Qñ aũt datur ad fluxũ
desiccandũ quacũq{z} horã uolueris
stomacho tñ existẽte uacuo detur.
q{z} si eẽt repletus ipediret effectũ op
piate. Vñ longo tp̃e debet ieiunare
post ut oppiata fortius operetur q{z} tũc

natura ẽ liberior. Itẽ in yeme dãt
tur fortiores. i. in maiori quanti
tate. in estate leuiores τ minori q̃n
titate. Tamen maxime ꝯsideratur
q{z} laborantibus terciana uera ul' cottidi
ana de salso flegmate põt dari
cum uino multũ lymphato. melius
tamẽ est cum aqua tepida. Sanis
ũo τ febricitantibus quartana uera τ
cottidiana de flegmate naturali
uitreo τ acetoso cum uino calido.
qm̃ melius uinũ trahit uirtutẽ op
piate ad pfundũ. Datur quandoq{z} distem
perata quandoq{z} cum pillis. quandoq{z} cum
nebula. s. delicatus. Itẽ qñ datur ꝯ
cãs reumaticas debet dari cũ ui
no albo τ subtili ul' cum uino ꝯ
multũ limphato. quia forte uinũ
cũ sit fumosũ aperiendo poros aug
mentat fluxũ. Itẽ no. q{z} cum reuma
te cum febre. τ in febre cum reu
mate cõtinuo nõ ẽ facienda ex tã
in tm̃ fomẽtatio. Itẽ nõ. q{z} cũ fere
omnes oppiate sint calide nõ dantur
in continuis nisi requies. Ĩre di
co q{z} requies nõ est calida q̃ datur
in sero cum syrupo uiol'. ul' rosa
ceo ad sõpnũ puocandũ. τ ad inter
cipiendas cãs reumaticas. τ da
tur ad pondus. iiij. ul'. v. denarioꝝ.
Cum uõ datur intpolatis sicut in
terciana cottidiana. τ expectabis
quartã accessionẽ. τ tũc potes pur
gare si fortis ẽ paciens ul' dare op
piatã si est debil' ad purgationẽ
τ curationẽ febris. τ potest dari oppia
tam añ accessionẽ febris. τ pmã
nente febre ẽ ul' quatuor dieb{us} añ
horam accessionis febris. usq{z} q{z} sol
uatur febris ut in terciana. In quar
tana aũt expectabis ad minus
septimã accessionẽ q{z} sit ꝯ gssa
mãia. τ tũc dabis oppiatã. s. tyria

cā de. xv. in. xv. diebꝫ usꝫ ad aliā
purgationē uel febris solutionē
quiā in quātanis dur̄ ē humō
dabis tyriacā ⁊ metridatū. In t̄
tiana notha musā eneā. q̄ ī uā
t̄tiana danda est requies ⁊ rube
a trociscata. In quartana notha
ul' cottidiana de salso flegmate
ul' dulci musā eneā. In cottidia
na de flegmate naturali ul' ui
treo ul' acetoso aurea alexādrīa
⁊ q̄ñꝫ dat̄ musa. In cottidiana d̄
salso fle ul' t̄tiana notha q̄ñq;
datur equal' mixtura rube t̄cis
cate ⁊ auree. Aurea uͦ dat̄ ꝓpter
tationē intrinsece natē fl'atis
salsi. Rubea rōne aūdā infecto
nis. Itē dīm ē q̄ in cōtinuis nō de
tur oppiata calida. tn̄ no. casuꝫ
q̄n ei febꝫ ꝯtinua ex multa mate
ria dissoluta fluente ad sp̄ua
lia patitur suffocatōēz uocis.
Si g̊ timeas de ꝑfcā ꝯsūptione
da tyriacā ꝓbatā ⁊ cito reparabit
uocem. Si ex siccitate q̄ cito po
test cognosci ꝑ extenuationeꝫ
corpis nō dab tyriacā q̄ magis
lederes desiccando. Simil̄r dico
de mulibꝫ si sit mulier coleīca
⁊ tenuis si das tyriacā ꝓbatā ī
ꝑpetuū remanebit steril'. Si aūt
sit pīguis ⁊ humida bn̄ potes
dare q̄ p̄parabis matricē ad ꝯ
ceptionē. Itē dico q̄ si tyriaca
ē ꝓbata quēcūq; fluxum ma
cis ul' uentris fortius ꝯstringit
q̄ athanasia ul' micleta. Itē si
pauca ē matia ⁊ liq̄da reuma
tizat ut dēm ē ad os ⁊ nares ul'
oclos. da in sero rubeā. ⁊ potes
addere aliquid de aurea q̄ inc̄
apio reuma capitis. Et no. q̄
ꝯtra causas reumaticas n̄ debet
dari acumina sicut quidā male
dant fortes alliatas ⁊ piperatas. Si
maior ⁊ liquida ē matia reumati
zans dabis auream ul' metridatuꝫ
ul' dyaolybanū tribꝫ ul' quatuor
diebꝫ si adhuc sit matia sicut ī
paralisi ⁊ apoplesia dab tyriacaꝫ
ul' metridatū. ⁊ hec tribꝫ diebꝫ ul'
quatuō cōtinuis a p̄ncipio inobi.
Ubi aūt cōpacta ē matia nō debꝫ
dari a principio. Sꝫ post primam
purgationē in frigida artetica.
in uera quartana. litargia. epy
lensia cephalargia. emigrānea. ⁊
emonopagia. ⁊ addo de paralisi
⁊ apoplesia maiori que multū du
rat dabis tyriacā ul' metridatū
singlis. v. diebꝫ. Itē in asmate d̄
flegmatica cū corpore tn̄ existen
te carnoso. quia si eēt extenuatū
ul' fiet asma de flegmate nō da
res quia nimis desiccaret. Itē ut
dictū est quedā oppiate respiciūt
utrāq; cāin. frigidā. s. ⁊ calidam.
sicut tyriaca. intelligas dū ip̄a
uenenosa sit. Unde dico q̄ in omī
sp̄e lepre ⁊ calida ⁊ frigida post
primā purgatiōēz dabis tyriacā
cū suco fumiēre de. xv. in. xv. di
ebꝫ usq; ad aliā purgationē. da
tur iteꝫ tyriaca contā morsū rep
tiliū. datur ē ꝯtra uenenū ⁊ mo
sum rabidi canis. dat̄ p os ut ī
tercipiat uenenū ne ꝑueniat ad
cor. ⁊ ponit̄ sup̄ uulnus ut ad
exteriora trahat uenenū. ⁊ no. q̄
usꝫ ad ānī circularē reuolutōēz
debet dari singlis. xv. diebꝫ. ꝯl'
tociēs enī contingit q̄ tcā ānī
circulaī reuolutōē. uenenū q̄ ꝑ
totū ānū latuit in eadē hora in
qua infusū fuit dissoluit̄ ⁊ facit
hoīem freneticū. ⁊ ita destruit.

statim. Similiter dico contra morsum
frenetici detur tyriaca per os uel me
tridatum et apponatur super uulnus. alio
quin morsus fieret freneticus. Item contra
antiacem datur tyriaca per interio
si non febricitet. et apponatur super q
usque rumpatur apostema ter uel q
ter in die. Item datur contra uenenum
receptum per os. hoc tamen. fiat uomitus
uel clistere. et sic stomacho lauato
acib et potib maiorem habet uirtutem uel
efficaciam. aliter ei posset impediri. et
tunc offeratur tyriaca. et debet offerri
tribus dieb continuis. Item oppiatarum
recta dosis non excedat pondus quinque
uel ʒ. ij. nisi in exhibitione tossici et
ueneni. tunc ei potest dari ad pondus
trium uel quatuor ʒ. et in maiori
quantitate. Idem dico de metridato.

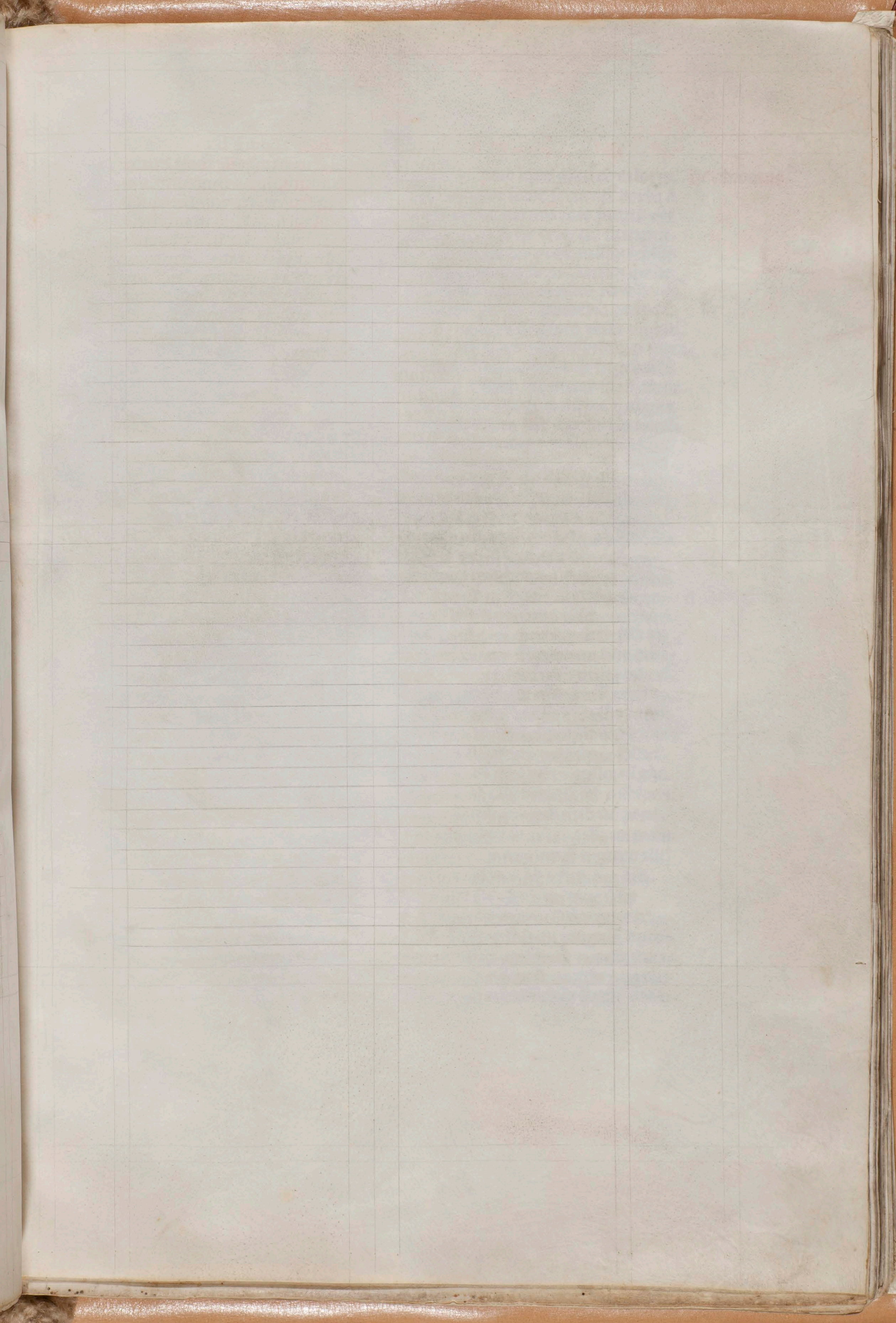
Q**uoniam** sunt non **De claretto laxatiuo.**
nulli qui medicinam non possunt re
cipere propter eius amaritudinem facias
eis clarettum laxatiuum. Recipe uini
lib. x. polipodij. mellis despumati
lib. ij. cinamomi. gariofili. spi
ce. galange. ana ʒ. i. piperis ʒ. s. con
fice sic. uinum et mel et polipodium
coque usque ad tertiam et cola. et pulueriza
istarum species in colatura distempera
et pone in sacculo ad colandum
donec fiat clarum. et da secundum uires
uniuscuiusque. postea pota cum aqua
frigida. et si nimis fortius ducit. i
da calidum. **De syrupo laxatiuo.**

S**yrupus** laxatiuus sic fit. tere species et coque
in aqua in sacculo postea cola. et
addito zuccharo fiat syrupus. Vel
sic. pulueriza species et distempera cum aqua
et mitte in uase. et supposito alio
uase fiat sic. aqua et. et appone
parum zucchari si sit amara et sic da
bis. Item accipe electuarium album. et
coque in aqua cum frumento. et illo
frumento comedat gallina per. viij.
dies. et tunc occidatur et coquatur
et detur ad comedendum et ius ad sor
bendum. satis sine molestia ducit.
Accipe scamoneam ʒ. ij. uel. iij. pul
ueriza subtilissime. et pone in aqua
ordei per totam noctem et colaturam illius
aque. et da cum cocleari. et addito
parum zucchari. Si uis de eadem aqua
fac nebulas siue oblatas ex fari
na zucchari et albumine oui. Vel sic.
accipe malum granatum dulce. et
fac foramen in summitate eius. et in si
militudine maioris denarij. et im
ple illud de predicta aqua. et super pru
nas coque. et iterum imple. et tamdiu
quousque non possit plus recipere. de
inde ab igne tollatur. et intrinsecus ps
teratur et succus detur. hoc suauissi
mum est et delicatis conueniens. **De**

P**ost** scamoneam inter ea que **esula.**
purgant suo acumine esula uero
nobilior et utilior. et securius potest
dari. Non est tamen abhominabilis
ex qua potes purgare hoc modo.
pulueriza esule ʒ. v. et modicum ci
namomi. seminum feniculi. petroselini
anisi. et mastice. et detur cum uino
calido et aqua calida uel cum uino
sorbili. uel cum brodio uel cum uitel
lo. fit etiam clarettum de hoc puluere
et melle et uino et aliis speciebus.
Viri medicorum utuntur acuendo me
dicinam. lacte anabulle neglec
tis omnibus aliis. tum quia fa
cilis habeatur. tum quia faciliter
purgat. Ex eo sic potest leuiter pur
gari delicatos. Accipe lac ana
bulle. coque in testa oui super pru
nas cum gummi arabico et dragaganto
et accipe inde ʒ. iij. conficiatur cum
lacte. uel nebule cum farina et zu
charo et dentur secure.

Ex elactio sic suauit purgare pos
sum^9. coque succi elacterij cum ?
melle fere usque ad co[n]sumptionem
et addito mi[nus] aniso uel semine fe
niculi da in modum elactij. satis
ducit. Ite[m] duo oboli radicis ei[us]
cum mellicrato data sufficie[n]t du
Ex euforbio et melle cunt-
possumus facere catapucias. et dare
secundum uires uniuscuiusque et caute. a
cutissimum enim est et nimius ignitum.
Ex polipodio sic suauiter decipe de
licatos et purgare. Conterimus
polipodium et facimus inde puluerem
et additis aliis speciebus odoriferis
pistamus bene cum uitellis ouorum eli
xis. et iterum facimus in frixorio et da
mus. Multum talis decipiuntur. Vel aliter
contere polipodium cum melle. et ad
dito aniso semine feniculi. et co
la et da comedere et bibere aquam de
decoctis masticis. Aliter. Contritum
polipodium. et fiat decoctio eiusdem
in aqua. semen feniculi et anisi. et
in tali aqua fiat iusellum. Ad
rusticos contere bene radices ui
rides. et adde farinam et oua. et fac
inde crispellas. et da comedere
multum laxat. De catapucia.:-

Ex catapuciis hoc modo purgare
possumus. ponantur contrite in
brodio piscium uel carnium uel ali
orum ciborum et dentur masticate et co
medere simpliciter purgant. Hec etiam
etiam fit elactuarium. sicut polipodio
et de aliis. Jo. qui i. xxiiij. libras
uini sufficit. i. libra catapucie
et ex eis potest fieri modum clareti.
Ex coloquintida De coloquintida.
sic leuiter purgare potes. Accipe
pomum coloquintide desuper seme[n]
trahe pulpam. et committe per diem
et noctem. deinde cola per pannum. et ca
lefacias et bibe. De hermodactilis.
Ex hermodactilis sic potes leuiter
purgare. Accipe hermodactil. ʒ. ij.
semen feniculi. ʒ. i. et cimini. confice
cum melle bullito in aqua. et hoc elec
tuarium ualet fere ut benedicta. De
Ex mirobolanis potes mirobolanis.
hoc modo leuiter purgare. Accipe
de quantis uelis generibus mirobola
norum. pulueriza et pone in sero ca
prino per noctem et in mane cola et
da bibere.:-

Incipit liber Macri de uirtutib; herbar̄ septuaginta duar̄. ꝛ spē|cierum duodecim. De artemisia que uulgo dicitur matricaria. siue daneta:~

Herbarū quasdaȝ dicturus carmine uires.
Herbaȝ matrem dedit artemisia nomen.
Cui grecus s̄mo iustū puto ponē p̄mo.
Huiꝰ opē fert̄ prior inueīsse diana.
Artemis. grece q̄ dr̄ indeq; nomē.
Herba tenet q̄ sic inuentrix dicit̄ eiꝰ.
Precipue morb̄ mulierib; ista medet̄.
Menstrua ꝓuocē eius decoctio sumpta.
Hoc q; facit matrix si sepe fouetur eadē.
Vl' si cruda mero sociata terendo bibat̄.
Aut si trita uīces s̄r aluū nocte ligetur.
Pellit abortiuū potu ul' s̄bdita tantū.
Durities soluit s̄ticas pelliq; tumorēȝ.
Vrinā potata ciet lapidesq; repellit.
Ycteriosq; iuuat cū uino sepiꝰ hausta.
Hāc adipi iunctā strumis apponē laudat.
Pleniꝰ atq; iube cū uino sumē tritā.
Hec opiū nimiū si quē q̄ lesit haustū.
Subueīt eximie si uino uicta bibatū.
Affirmāt quidā q̄sq̄s gustauit illaȝ.
Quod nullo ualeat nociuo medicamine ledi.
Et q eū morsu n̄ appetat ulla feraȝ.
Radix illiꝰ collo suspēsa rubetis.
Dicitur ꝛ nociuis cunctis obsistē tantis.
Sucus adh̄ eiꝰ cū uino ꝓderit haust'.
Si musto contrita recens fu(er)it h'ba.
Vinū predictis reddit medicabile morb̄.
Et sapor ē ꝛ odor uino gratissimꝰ illi.
Confortat stom̄ sanat p̄cordia suptū.
Et multis aliis affirmat utile causis.

De abrotano.

Tertii abrotano legit̄ gradꝰ ēē caloris.
Et desiccandi semē feruenꝑ herba ē.
Vnde iuuat neruos ꝛ cās ptoris oēs.
Illius elixi si sit decoctio sumpta.
Sic q̄s disnoicās ꝓdest tussiq; repellit.
Et ꝓdest lumbis sic uuluarūq; querelis.
Omnib; huis crudū cū uino ꝓderit haust'.
Vrinā purgat sic ꝛ precordia mūdat.
Sic curat sciasi sic sūptū m̄strā p'gat.
Serpentes nido refugat bibitūq; uenēa.
Illaȝ extinguit. sedat q; frigora febris.
Antea q' ueniant sic mixto sūit̄ amne.
Aut oleo quo decoqt̄ si mēbra pungas.
Lūbricos uentris hāc sepe bibēdo necab'.
Huic panis micas ꝛ mala citonia iūge.
Insimul amne coq's oclor cocta dolori.
Apponas. ul' feruori curabis utrūq;.
Stipes infixas ꝛ spinas abstrahit ipsa.
Appositū p se ul' adeps si iūgitū illi.
Plenius ut scribit uenerē mouet illiꝰ h'ba.
Si fuit tantū puluino s̄bdita nocte.
Et cunctis ueneni nociuis potata resistit.

D'absinthio.

In p̄mo calor ēē gradu uis sicca secūdo.
Dicit̄ absinthii stōachū corroborat herba.
Illiꝰ quocūq; m̄ quis sup̄ferit illam.
Sz meliꝰ pluuie si sit decocta liquore.
Et sic sub diuo p'us infrigidata bibat̄.
Sic poterit uarus eiꝰ succurrē morbis.
Hoc q; m̄ pellit lumbricos mollit ꝛ aluū.
Eius ꝛ in modicū sedat sic sūpta dolorē.
Vrinā potu ꝓducit menstrua soluit.
Illi si nardū q̄m ꝓfert gallia iūgas.
Et coniūcta tās ꝛ mulsa trita resoluas.
Precipue tali purgab' m̄strua potu.
Hoc quoq; p̄stabit cū lana s̄bdita molli.
Si siler ꝛ nardus ꝛ acetū iūgitur illi.
Noxia deterges potu fastidia tali.
Grauamina si rute iūgas huic salq;
Cūq; mero tūdēs uel h' decoctaue potu.
Morbus ꝛ terius stōachi purgabit humō.
Ycteri coniūcta pecc' mare hausta iuuat.
Atrā cū uino trita se quilib; ungens
Nō metuet culices ulterq; fugāt odore.

Hic teritur crudā dab' hāc apio sociatam.
Curat epar sibi iūgat' si gallica nardus.
Splenq; sibi iuncto potata iuuabit aceto.
Sic quoq; fungor' depellet sūpta uenenū.
Obstat letifere cum uino sūpta cicute.
Sicq; uenenatis occurrit morsib; hausta.
Et clauos oclos reddit cū melle puncta.
Hecq; modo sugillatis sup addita pdest.
Decteq; uapor obstrusas liberat aures.
Si manant sanie cū melle terēs s'addē.
Subueīt angine melli nitroq; iugata.
Vulnerib; pdest contrita recentib; illa.
Si sup addatur capitis sic ulcera pūgat.
Pruritūq; iuuat eius decoctio fotu.
Nausea nō potit quēquā uexare marīna.
Aurea commixtam uino q sūpserit illā.
In lini panno si circumgnecta geratur:
Inguinis ī modicū fert cohibē tumorē.
Olfactu sōpnum capiti ul' s'bdita pstat.
Hanc sibi suppōi si nō psens erit eger.
Denigrat crines cinis ei' si bene mixt'.
Cedro fiunt ? eo sit sepe perunctus.
A tineis tutam reddit qua odit' archā.
Sub lingua frīn curat cū melle tumorē.
Liuorēq; nigrū qui circa lumīs orbē.
A partere solet purgabit itē medicam.
Auris depellit sonitū cū felle bouino.
Duricīā splenis ei' cataplasma resoluit.
Cum iūcto ē melle stete si s'bdit' heba.
Desiccabit eā manantēq; mīstrua coget.
Ex oleo fuerit uiridi si cocta iuuabit.
Nō modice stomachū q' eit h' ūguīe fotū.
Incausti uino q sit macerata resolue.
Sic scribis carta mus nō teret apli' illā.
Plenī attollit magis hāc laudib; h'bā.
Romanosq; refert sacris ex more dieb;.
Dum quadrigarū cursu certare solerent.
Absinthi sucū solitos donare bibendū.
In capitolina uictori sede locato.
Credentes precium pcunctis reddē dig'.
Illi quo firmā posset seruare salutem.
Que pstat mūdi pcio pciosior omni.

De urtica.

Iam urticā quā grecus acalife dicit
Feruida nō modice uis illi dicit' esse.
Vnde nec immerito nomē sūpsisse uidet'.
Tacta q exurat digitos urtica tenētis.
Hec sol; ycteīcos cū uino sūpta iuuat.
Illius semē colicis cū melle medetur.
Et tussim ueterē iuuat si sepe bibatur.
Frigus pulmonū pellit uētisq; tumorē.
Omnib; hus pdest puluis ē melle iugat'.
Aut suc' uiridis cum uino sepi' haust'.
Cū sale de folijs ei' fiat cataplasma.
Vlcerib; pdest ? sordida uulnia purgat.
Et cōtra mors' ualet h' catapla canios.
H' cancros ? parotidas luxataq; curat.
Hecq; reformat' caro q discessit ab osse.
Et solet humorēs h' desiccare nocentes.
Aceti cum uino radix contrita tumorēs.
Compescit splenis podagre s'bueīt illa.
Omnib; ? morb' sic subuenit articulor'.
Omnib; hus pdest sup addita ul' s' uītro.
Si quis hāc oleo foueatq; h' ūguīe mēbra.
Naribus īposit' suc' soluunt cruorem.
Elicit īnata uis est sibi tanta calois.
Quod si manātē cupias retinere cruorē
Vrtice suco frōtē hinc reprimit illū.
Si supponat' cū mīra mīstrua pellit.
Si claudit uuluā matrix hūore grauata
Vrtice folijs reuocabit' illa fricata.
Cū uino bibitū uenerē semē mouet ei'.
Et meli trite si iūgas melq; piperq;
Et sic cū uino predicto more bibant'
Pleureticos pectus plmōes adiuuat ei'.
Semē si sūptū fuit cū melle iugatū.
Cū mulsa bibitū locū pone habitāl'.
Herba recēs ei' holer' si more coquatū.
Detur ? illi' decoctio molliet aluum.
Ore diu claus' sucus si uoluitur ei'.
Vulue nō modicū potis sedare tumorē
Sudorē mouet ex oleo decocta pūctis.
Si quadrupes quecūq; marē pfire recusat
Vrtice folijs illius uulua fricetur.
Sic naturalē calor excitat ille calorē.
Defluuiū capitis suco seminis eius.
Vngas sepe capud repmi dicit galien'.

Illius semen collectum tempore messis.
Et desiccatum multis erit utile causis.

D' al lus

Scorodon argiue sed allia dicta latine.
Huius uim medici calidam siccamque periti.
In quarto posuere gradu magisque uel in uictum.
Curat quos serpens uel scorpius intulit ictus.
Et noctiuos uermes eius pellunt odore.
Sanat et appositum morsus cum melle caninos.
In mulsa coctum commixtum sit cui sit acetum.
Et bibitum uermes uentris tineasque repellit.
Ex oleo cum teste sua sidetoquius illud.
Morsus pestiferos reddes hoc unguine sanos.
Corpus et attritum cura sanabis eadem.
Unguine uesice dolor et tumor hoc reprimuntur.
Ipse refert ypocras educi posse secundas.
Fumo combusti si uulua diu foueatur.
Pulmonum uarias coctum cum lacte querelas.
Potatumque iuuat uel crudum sepe comestum.
Cum centaurea diocles claire precipit illud.
Ydropicis sic humores desiccat aquosos.
Idem neufreticis elixum sumere iussit.
Praxagoras illo fuit usus cum coriandro.
Et uino cum sic curans yeteri corum
Et sic potatum dicit quod molliat aluum.
Cum que faba coctum capitis sedare dolorem.
Dicitur attrito si timpora plinius illo.
Anseris huic adipem iungas tepidum dolenti
Infundas auriperclare subuenit illi.
Elixum tussim iuuat et suspiria sedat.
Clarificat raucam coctum crudum quoque uocem.
Sed magis elixum iuuat illam sepe comestum.
Adiuuat incoctum pultis sumptumque tenasmon
Porcino iungens adipi si conteris ipsum.
Non modicos reprimes si addens sepe tumores.
Hunc ignotarum potus non ledet aquarum.
Nec diuersorum mutatio facta locorum.
Allium qui mane ieiuno sumpserit ore.

D' lan ceola

Herba que nostra lingua plantago uocatur.
Hanc arnoglossam grece uocat et que lingue.
Agniane foliis similis plantaginis herba.
Sunt gemine species et maior prima uocatur.
Altera uero minor quam uulgo lanciolatam.
Dicunt quod foliis ut lanceas urgit acutis.

Huius infrigidandi desiccandique notatur.
Tertius esse gradus maiori uim tamen esse
Maiorem dicunt nimis humida uulnera siccat
Si superaddatur cum melle et sordida purgat.
Cum sale sicut olus si iuncta coquatur aceto.
Uentrem restringet nimium sic mansa fluentem.
Si superdictis lens sit concocta iuuabit.
Hic dissintericos melius cibus et celiacos.
Stringit manantem si addita trita cruorem.
Et nigris maculis fertur reparare colorem.
Ouum cum lacrimo mire medicatur adusta.
Sola canis morsum curat sedatque tumorem.
Et scrofas fugit superaddita cum sale trita.
Ydropicis ut olus decocta comestaque prodest.
Sic iuuat asmaticos fertque iuuamen caducis.
Sordida purgabit bene uulnera quolibet oris.
Ore diu tentus si sucus uoluitur eius.
Hinc intus fusus curat fistula sucus.
Et dolor hoc auris sedabitur et sacer ignis.
Fert et emoptoicis hoc opem si sepe bibatur.
Ipse forcior est si sit coniunctus aceto.
Sicque iuuat tisicos iniectus uero per anum.
Stringit non modicum fluxum dissintericorum.
Pellitur ex oculis tumor hoc furorque puerictis
Sepius hanc ipsam si dentibus atteris ipsam.
Gingiuas reprimet tumidas et sanguine plenas
Siquis solum dentis compescere sepe dolorem.
Sucus cum lana matrici subditus eius.
Stringit manantem nimium siccando cruorem.
Cunctis predictis eius decoctio causis.
Prodest et potus cum uino seminis eius.
Uesice renumque iuuat potata dolorem.
Dicitur non nasci scrofas gestantibus eius
Radicem collo suspensam uis sibi tanta est.
Radices eius tres contere iungito tritis.
Uini tres ciathos et aque fac sit modus idem.
Hec nodum tremulo potanda dabis febrienti.
Sic pelles febrem cui dat lux tercia nomen.
Bis bine quatuor quartanis prodesse putantur.
Cum totidem uini ciatis si dentur et annis.
Cuncta potest plantago minor prodesse iuuamen.
Quamuis non tantas uires uideatur habere.
Precipue sucus curat plantaginis huius.

Quod iuxta nares uel lumina nascitur ulcus
Si superaddatur cum lana mollibus illi.
Per quinque noue cataplasma dies istud renouetur
Eius si suco tepido uenter foueatur.
Acri depulso sanabitur ille dolore.
Lumbricos sucus repellere dicitur ex se.
Si porcina uetus axungia iungitur illi.
Sedabit duros istud cataplasma tumores.
Parotidas uulturisque recens hoc adiuuat unguen.
Ante duas horas quartane quam tremor egrum
Vexet si sucum biberit plantaginis huius
Senciet eximie facili medicamine curam.
Eius potatum depellet sperma secundas.
Si uia longa pedum mouit uel fit sepe dolorem
Acri cum uino superaddita trita iuuabit.
Cum passo sucus bibitur si sepius eius
Vesice uariis fertur succurrere morbis.
Inde siccando uis est plantaginis ingens.
Maioris queat ut ueluti cauteriam corpus
Appositum siccare refert ut plurimus auctor.
Composuit librum themison de uiribus eius
In quo preclaris celebrauit laudibus illam.

De Ruta.

Medias rute uis caustica dicitur esse.
Siccaque fertur in hiis gradus illi tertius esse.
Utilis est ualde stomacho si sepe bibatur.
Expellit partum potu ueneremque cohercet.
Tussim compescit sibilit menstrua purgat
Si coquis hanc in aqua cum uinum uertis acetum.
Compescit talis decoctio tormina uentris.
Pulmones iuuat et pectoris morboque medetur.
Costarum quem pleuresin uocat attica lingua.
Arteticos sciasimque iuuat febribusque medetur.
Adusta uel in oleo uiridem si coxeris illam.
Et foueas tepido pacientes ante tumorem.
Matrici prodest intestinique tumori.
Hoc unguen uel clisterio si funditur intus.
Adustaque cum uino prodesse ualebit utrique.
Lumbricos oleo decocta et pota repellit.
Cum ficu decocta diu uinique liquore.
Proderit ydropicis si sit superaddita necte.
Cruda comesta recens oculos caligine purgat
Et melle maratrum cum suco felleque galli.
Melleque si sucus ex equo funditur eius.
Indeque fit oculi pacientes sepe puncti.
Cum roseo miscens oleo nec non et aceto.
Illius sucum capitis curare dolorem.
Quamuis inmodicum potis hic sepe perungens.
Naribus expressus si sucus funditur eius
Sistit manantem bene desiccando cruorem.
In coro mali granati si tepefactum
Auribus hunc fundas depelles inde dolorem.
Cerusse roseoque oleo miscens et aceto.
Illius sucum mirandum conficit unguen.
Ad depellendum sacrum quem dicimus ignem.
Et scabiem certe que dicitur herpete grece.
Et grece dictas acoras hoc unguine purga
Ulcera sunt capitis humore fluenta pigro.
Curat et hic ozimas inmissum naribus hic sit
Que grauiter fetent in naribus ulcera nata.
Obstat pota mero uel cruda comesta uenenis
Hoc mitridates rex ponti sepe probauit.
Qui rute foliis uiginti cum sale pauco.
Ficubus et binis siccis geminisque iuglandi
Ieiunus uesci consuegens mane solebat.
Armatusque cibo tali quarumcumque ueneno.
Quibus insidias sibi tenderet haut metuebat.
Mustelleque docent obsistere posse uenenis.
Mustice rutam comedentque primitus illam.
Cum pugnature sunt cum serpentibus atris.
Cum butiro modicoque oleo decocta tumorem
Matrici subiecta repens fugat illa colicos
Et cunctis inter morbis sic subdita prodest.
Hac et testes potis curare tumentes.
Cum foliis lauri bene tritam si superaddis.
Ex hac antidotum non paucis utile casis.
Conficiunt medici dicunt diapiganon illud.
Pyganon in greca lingua quod ruta uocatur.
Illius antidoti confectio talis habetur.
Ponderis unius pari. nitri piperatque cimini.
De tribus hiis quantum de ruta ponito tantum
Sed prius ex acro uino macerare ciminum
Conueniet in ferro post assari calefacto.
Omnia deinde simul bene trita ex melle ligabis.
Pectoris et lateris iecoris renumque dolores.
Hoc ex antidoto curantur sepe comesto.
Extenuat debilem mollit sin tormine uentrem.

De apio.

Confortat stomachū facit ut bn̄ digat escā.
Est apiū qddā q̄ apex hāc ferre solebat.
Victoris ueterz fiet dū morte triumphus.
Ipse sibi talē prior imposuisse coronam.
Dicit alcides morē tenuere sequentes.
Ast aliū dictū credit q̄ apes uehement.
Illius soleāt auide decerpere flores.
Hāc herbā silenō solz attica dicē ligua.
Virtutis calide sicce quoqz dicitur esse.
Tercius a medicis datus ē huic in utroqz.
Illius suco si candida mica terendo.
Panis iungatur oculis sedare tumorē.
Dicitū emplaustrū noctu sit addita more.
Sicqz ferunt mamis pdesse tumentib illā.
Sedat feruorē stomachi pellitqz tumorē.
Et quicqd uenti creat includitue nociui.
Desiccans poros asūpta repellit apertis.
Prouocat urinas hec cruda coesta l' austa.
Sz mage radicū facit h decoctio sūpta.
Hoc itidem semē opatur fortius haustū.
Tota uenenatis occurrit morbis herba.
Sz semē potius ul' apozima pderit eius.
Si bibitū tussimqz modo sedabit eodē.
Ventrē cōstringit uomitū potata cohercet.
Limphe cōmixtū sibi si iungatur acetū.
Egris amissū fertur reparare calorem.
Cruda a ieiunis fiūt si sepe comesta.
Vnaquaqz die uexātē corpora febrem.
Cū limpha potata iuuat febs ān timorē.
Ydropicos et splē tumidū iuuat illa iecqz.
Si cū feniculi suco contrita bibatur.
Hacqz supposita turpis lentigo fugatur.
Illi succus farris cum polline mixtus.
Atqz oui lacrimo bn̄ purgat et ulcus.
Si sup addatur emplastri more frequētē.

De malua.

Altheam malue speciē nullus negat esse.
Altheāqz uocat illā q̄ crescat in altum.
Hanc ipām dicit euiscū q̄ quasi uisco.
Illius radix contacta madere uidetur.
Agrestisqz solet a multis malua uocari.
In mulsa coctus flos eius uulnā pūgat.
Vel si cum uino tritū florē superaddas.
Spargere sic scrophas anūqz iuuare dolē
te.
Diciturqz hocqz modo cōquassatis medicatur.
Elixata prius radix adipiqz terendo.
Addita porcino terbentineqz tumores.
Mamillas curat reliquosqz iuuare dolores.
Dicitur illius neruos sic illa relaxat.
Rumpit ul' frangit sic apostemata dura.
Omnis has causas elixatura iuuabit.
Si loca morborz foueantur sepe tepenti.
Ad dissinterias radicū coctio sumpta.
Cum uino fluxū stringēs cōpescit eorz.
Et pellit tardas hec coctio sūpta sedes.
Et pdest emoptoicis lapideqz repellit.
Vesiceqz solz uariis occurrē causis.
Aceti cum uino cōtritū semen oliuo.
Iungito deformes maclas h unguine pellē.
Elixata prius cū melle trita repellit.
Vulnera que caua sūt si sit sit addita sepe.
Sic quoqz duricias mollit lenitqz rigores.
Decoctis oleo foliis factū cataplasma.
Quos uis pestiferos morsus cōbustaqz curat.

De aneto.

Anethum calidū sicciūqz refert anetum.
Et dicitur q̄ sit gradus huic in utroqz sc.
Lac dat habūdāter eius decoctio sumpta.
Nutrici stomachiqz solz depellere morbos.
Tres ciathos eius tepidi si sūpserit eger.
Inditio ructus ē qui demōstrat aptum.
Os stomachi uentūqz ph expulisse nociuū.
Atqz grauis tali sedatur nausia potu.
Puocat urinas obstancia queqz repellēs.
Matricēqz iuuat bn̄ si foueatur eadem.
Cū tepida tritū paciēs si potet anetum.
Intestinorz curat uentrisqz dolorem.
Hoc i potu digestio tarda iuuatur.
Vnde minor fieri uis egestiua uidetur.
Assidue biberit usū nocet et genitale.
Claudit iter siccans humorē seminis int.
Vuā si nimio turgēs humore grauatā.
Suspēdit puluis cōbusti seminis eius
Appositus digitis aut in clistere fusus.
Acrior ēē cinis radicū dicitur eius.
Rodit crescentes cinis h in uulnē carnes.
Vlcera que putrida et sordida uulnā curat.
Vlcera precipue membris curare uirilis.

Dicitur iste cinis infusus sepius illis.
Olfactu reprimit singultum semen aneti.
Assatum et feruens si sepius olfacit eger
Dicunt feruores oculorum tollere posse.
Cuius radices tritas prius appositasque
Apponas emoroidis si semen aneti.
Ustum curat eas et condilomata soluit.
Flos oleo si decoquitur medicabile reddit.
Illud precipue natis de frigore causis.
Prodest et capitis compescit sepe dolorem.
Neruorum laxat tensuras frigora pellit.

De betonica.

Cestron uetonicam soliti sunt dicere quidam.
Urinas potata ciet lapidesque repellit.
Fert emoptoicis cum pusca sumpta iuuamen.
Ydropicos siccat cum uino melleque sumpta
De foliis eius tritis factum cataplasma.
Non modicum prodest oculis quos leserit ictus.
Illius sucus roseo conmixtus oliuo.
Auribus infusus uarios fugat inde dolores
Uetonice puluis cocto cum melle iugatus.
Emoptoicos tussique iuuat suspiria sedat.
Et stomachi uarios sumptus iuuat ille dolores
Si febrit ex calida cum uino si febris absit.
Cum mulsa bibitus idem plus mouet aluum.
Cum sale contritis foliis cataplasmate fito.
Uulnera curabit fuerint que facta recenter.
Tritaque fracture capitis hec sola medetur.
De foliis eius elixis fit cataplasma.
Utile non modicum uariis uiciis oculorum
Restringit lacrimas oculorum masa uel hausta.
Hac in caligo solet metuenda repelli.
Equo cum ruta fuerit spondere iuncta.
Et sic cum limpha sumatur trita tepenti.
Sic oculis nocuus sanguis per subteriora.
Dicitur expelli sic lumina libera reddi.
Sumpta hac cum tepida purgatur uomica dira.
Pectoris et morbi potu curantur eodem.
Splen iuuat illius decoctio sumpta recepta
Uncia uetonice socianda quaterna uetusti
Cum uini ciathis tribus est huius addito grana
Viginti septem piperis simul hec bene trita.
Haustaque purgabunt renes pellentque dolores
Uncia cum calide ciatis potata duobus.
Dicitur in modicum uentris sedare dolorem.
Hec tussim cum melle fugat uentrem quoque mollit.
Unaquaque die febre non uexabitur eger.
Uncia iungatur plantaginis una duabus.
Uetonice si cum tepida contrita bibantur.
Antea quam febris per nuncia frigora fiant.
Uncia uetonice calide ciato resoluta.
Prodest ydropicis si sit potata frequenter.
Radicum puluis cum mulsa tritus et haustus
Humores uelud elleborus purgat uomitum quoque ciet.
Bis denas dragmas precepit plinius haurire.
Radicum dare cum passo mulsone bibendas.
Precipue flegma uomitu purgabit isto.
Cum mulsa bibitur prodest puluis foliorum.
Ruptis atque steras potus leuat iste cadentes
Cum uino sumptis obstat potata ueneniis.
Precipue semen quod si desit detur herba.
Uncia uetonice cum uino sumpta tepenti.
Ictericos curat cum mulsa menstrua soluit.
Pondere uero fabe puluis cum melle uoratus
Post cenam stomachum iuuat ut bene esca digeratur.
Si de uetonica sit uiridi facta corona.
Circa serpentes ut plinius asserit auctor.
Aduebunt numquam posita circumsistere coronam.
Sed morsu proprio pereunt et uerbere caude.
Omnibus antidotis menemachus eam sociauit.
Precipit ut stomacho magis herbis omnibus apta.
Plinius hanc inquid qui secum gesserit herbam.
A nullo poterit nociuo medicamine ledi.
Et dicit quod ea cum uino sepius hausta.
Pluribus abscedat color et melior reuocetur.

De sauina.

Bracteon grece sauina uocata latine.
Sicca calesque sibi uis est et tercius illi.
Est et in utroque gradu uulnera cum melle uel ulcera.
Fortiter exsiccat et sordes purgat eorum.
Sic iuuat antracas bruaque plebs ulcera dicit.
Menstrua deducit corruptos extrahit aluo.
Conceptus si cum uino sit sumpta frequenter.
Uel si trita per matricis subditur ori.
Cerotis admixta cutem facit esse nitentem.
Omnibus et morbis prodest de frigore factis
Ille in uino uel aqua decoctio curat.
Quod uertigo nocet si lotum sit caput inde.

h erbaq; tporib; 7 fronti cocta ligetur.
D uplū sauine si desit cinnama poni.
De porro
I n medicamentis iubet tubrasi auctor.
I ll multis causis usus medicamine porri.
D icit ypocras medicine maximus auctor.
I stius sucū solum dedit ille bibendum
E grotis qui reiciunt spumantem cruorem.
Q uos emoptoicos soliti sunt dicere greci.
C ū galla dant hunc alij thurisue farina.
A ut geminis dragmis porror' seis unā.
A pponit mire uino quoq; trita resoluunt.
P recaictis alius dicitur h' sumpta iuuare.
M anantemq; potes naris retinē cruorem.
I ntus si nares ungas medicamine tali.
C ontractas uuluas suco curabis eodē.
Reddit fecundas mansum p sepe puellas.
V lcera cū melle tritū iuuat appositumq;
H umorū capitis si distillatio fiat.
P ulmonē pectusq; nocens uocemq; canoram.
I ndeq; consurgat tussis precordia ledens.
C um tisana sucū porri sorbere iuuabit.
E t p se solū prodest hiis omnibus ipm.
S i porri partes in uino coxeris albas.
S icut aquā primā mutes addasq; secūdā.
V tilis eius aque dicitur sit potio uentri.
D icitur h' eadē cum uino stringere uentrem.
C um uino porrū hiis dat quos lesit anguis
Q uolibet aut aīal fundens letale uenenum.
N eminus hiis prodest si uulneribus superaddas.
S ic uel de eplaustr' porr' cū melle subactum.
C ōmixtus porri sucus lacti muliebri.
E t bibitus tussim fert' sanare uetustam.
E t uariis uiciis pulmonū subuenit idem.
A uris cōpescit cū capre felle dolorem.
P restat idē pariter cū melso mixt' 7 auri.
I nfusus tepidus fungi si madidus obstat.
E ius uigat' suco pars tercia mellis.
E t sic p nares tepidum fundendo uel aures.
I nmensū capitis poteris sedare dolorem.
E x uino bibat h' libidoz que dolor angit.
D icitur utilius tali nichil esse dolori.
F racturas solidat cito dimicia sq; relaxat.
A ppositū uulnusq; recens cito cū sale claudit.

S i sumptū fuit crudū leuat ebrietatem.
S ic uenerē stimulat sic dur' mollitat aluū.

De camomilla.

A ntheum magnus cōmendat laudibus auctor.
A sclepius quē camimolā nos uel camomillā.
D icimus 7 h' multū redolens ē 7 breuis herba.
H erbe tā silis quā iusto noīe uulgus.
D icit amarustā q' fetcat et sit amara.
V collata sibi uix decernatur odore.
A uctores dicunt species tres illius esse.
Q uas solo flore distingui posse colore.
T raditur ē cūctis medius flos aureus illis.
S z uariis foliis flos circucingitur ille.
A lbi uel nigri sunt purpureiue coloris.
D icitur anthemus ppriē cuius foliorum.
P urpureus color ē maiorq; 7 fortior h' ē.
A ut leucantemō foliis deprehenditur albi.
M elinus crisantemō uis omnibus illis.
S icca calensq; gradu primo concedit' ēē.
P rouocat urinā cū uino quelibet hausta.
V esice frangit lapides 7 menstrua purgat.
S i foueat' aqua matrix q' cocta sit herba.
A ut si cum uino potetur sepius illa.
T ormina sic sedat stomachiq; inflatō potu.
P elletur tali squamas de uultibus aufer'.
S i tritā apponas solā melliq; iugatam.
Y ctericis prodest eius decoctio sumpta.
E t mire iecoris medicat' sumpta querelis.
P ellere cū uino potata refertur abortū
H ac oleo cocta foueas si febricitantem.
F rigus depelles. febrē quoq; sepe fugabis.
V nguine purgant' ypocondria frigida tali.
P estiferos morsus spretū pondere dragme.
C um uino phibz ancemis sumpta nocē.
P linius affirmat hanc quadraginta diebus.
V naquaq; die bis sumpta pondere dragme
C ū geminis ciathis uini subtilis 7 albi.
C ū lotio sensim totū purgare lienem
E gilopas curat siquis cū masticet illā.
E t sic apponat sic sordida uulnā purgat.
E bullire caput febris feruore grauatum.
S epe solz uel collectis humoribus in se.
V ulnera pduc' uocat extanthimata greci.
H ec decocta uirens olō camomilla repellit.

Q̃ꝺ ſi deſinit uiridis maceretur aceto. guē.
Et capᷓ inde lauet nullū magᷓ adiuuat ū

ꝺ nepita.

Herba quā nepitā uulgarī more uocamꝰ.
hanc medici greco calamitū noīe dicunt.
Sicca calenſq; ē uis ē ꝛ tercius illi.
Eſt in utroq; gradꝰ cū mixta ſicca tepenti.
Sumpta ſolet totū ſudore ſoluere corpuꝰ.
Ex oleo quo ſit decocta ꝑ unge fricando.
Illū uenture metuit q̄ frigora febris.
Nō frigus tm̄ ſ; febrem ſepe repellit.
Illi qui ſciaſim patitꝰ coxe ſuperadde.
Contritā uiridē fertur cōburere pellē.
Et ſic hūores ſiccando fugare dolores.
Appoſitū potuq; ſuo cito mēſtrua purgat.
Eſt lepre ſpecies elefancia ſicq; uocatꝰ.
Q̃ꝺ cūctis morbꝰ maior ſic eſſe uidetur.
Ut maior cūctis elefans aīalib; extat.
Huic in principio morbū potū calamētis.
Cum uino curat hūores extenuādo.
Serpentū morsꝰ ſupaddita trita nocere.
Nō ſinit ꝛ pellit cum uino ſumpta uenena.
Potus ꝛ iniectus lūbricos enecat eius.
Suc̄ ꝛ in mēbris uermes necat oīb ipē
Si mel iūgatꝰ huic cū ſale plus opatur.
Si bibit hanc pgnās aut trā ſbdit abortit.
Purgat ꝛ ictericos cū uino curat anhelos.
Aſmaticos medici q̄s greco noīe dicunt.
Et iecoris morbos cū uino mitigat auſta.
hocq; tm̄ ueterē lat̄is iuuat illa dolorē.
Atq; cicatrices nigras ſupaddita trita.
hec naturali reddit purgādo colori.
Uino decocto facit h̄ meliꝰ cataplaſma.
Cōpeſcit ſtomachi cū uino ſumpta dolorem.
Fumꝰ de domib; ſpentes effugat eius.
Tollē ſingultū cum uino dicit̄ auſta.
hocq; modo ueneriē cohib; potata freq̄t.

ꝺ pulegio.

Feruida pulegij uiſ ſiccaq; dicitur eſſe.
Terciꝰ amedicis dat̄ ē gradꝰ huic ī utroq;.
Sepi hanc herbā ſi pgnās ſumit abortit.
Mēſtrua deduc̄ cū uino ſumpta tepenti.
hocq; modo tardas h̄ exhibt h̄ba ſecūdas.
hoc nomē q̄ nō notū reor ē quibuſdā.
Exponā tali quid noīe ſignificetur.
Ut nōdū natus teſta circūdatur oui.
Pullus ſic infans matᷓs ueſtitꝰ ī aluo.
Quadā pellicula matᷓs de ſemine facta.
Quā naſcēs rūpit q̄i teſtā pullulus oui.
Iſtas pelliculas medici dixere ſedas.
Q̃ꝺ mox expulſitas nature iuit ſecūdas.
heſiplus iuſto uicio cogente morantū.
Aut mors ſubſequitꝰ dolō aū q̄ uix tolat̄.
Iſtas pulegiū predc̄ō more repellit.
Cum ſale cōtritā melli ſi iūxeris illā.
Unguine cōtritis pōt hoc ſuccurrē mēbris.
Illius puluis ſūptꝰ cū melle ul̄ hauſtꝰ.
Pectoris humores uiſcoſos extenuare.
Et ꝑ ſputa poteſt purgare ſalubritꝰ illō.
Nauſia ul̄ morsꝰ ſtomachi curabitꝰ illa.
Cū puſca ſūpta ul̄ aceto q̄ ſit aquoſū.
Cū uino nigrā coleram potata repellit.
Sicq; ueneuatis ſpentū morſib; obſtat.
Si ꝑ uim febꝛs nimioue fluore cruoris.
Aut aliquo caſu ſubito defecit eger.
Q̃ꝺ ſolet adoctis medicis malefactio dici.
Pulegiū ualido tritū iungatur aceto.
Naribꝫ egroti ſic appanatur odore.
Solo confeſtim dicit̄ releuare iacentē.
Gingiuas ſicci puluis ꝯfirmat et uſti.
Appoſitā uiridē dicūt ſedare podagram.
Et quos uis alios ſol; emdare tumores.
Si ſup addatꝰ tepide ꝑ mixta polente.
Addita ceruiſis papulas ꝺ̄ cōpore tollit.
Spleneticis mixtū ſr̄ addita cū ſale pdeſt.
Sl̄maturā ſiquis quā ſepe tepenti.
Illius abluitur pruritū nō pacietur.
Et ſic matricis poterit curarē tumorē.
Tuſſi cōpeſcit cū uino ſumpta tepenti.
Et ſic urinam ꝯpellit reddere largam.

ꝺ feniculo.

Feniculū medici calidū ſiccūq; ſecūdo.
Dicunt ēē gradu maratrū greci uocat illō.
Cū uino cūctis obſtat h̄ h̄ba uenenis.
hac māſa ſerpens oculos caligīe pgat
Inde cōptū ē humanis poſſe mederi.
Illam luminib; atq; expiendo probatū
Radicū ſuccus oclis cū melle punctis.
Puſſa reddit eos omī caligine claros.

Expressus maratri viridi de semine sucus
Sole que siccatus magnum medicamen habetur
Ad quoscumque voles oculorum pellere morbos.
Auribus infusus vermes sucus necat eius.
Renibus in tisana radix decocta medetur.
Cum vino fugat ydropicos potata tumores.
Sicque venenatis obstabit morsibus illa.
Sic quoque pulmonis obstat iecorisque querelis.
Et sic nutrici sumpta fit copia lactis.
Cum vino vel aqua radicum coctio sumpta.
Nefreticis et vesice morbis medicatur.
Urinas purgat et menstrua sumpta resolvit.
Vel si trita supra pecten hec herba ligetur.
Nausea cum vino sumpta sedabitur illa.
Fervorem stomachi cum lisca mitigat hausta.
Radix illi vino decocta dolores.
Fomento curat patitur quos virga virilis.
Hec quoque si iungas oleo faciem hocque purgas.
Ictu vel factos subito quoscumque tumores.
Exponens tritam iuncto sedabis aceto.
Semen cum vino bibitum veneris movet actus.
Hocque modo duros lateris sedare dolores.
Dicitur autem herbe si sit decoctio sumpta.
Tradunt auctores eius vim vincere gustu.
Serpentes et ob hoc senibus prodesse putatum.

De acidula.

Diam acidulam quam grecus dicit aigon.
Sic dici credunt sapor illi quod sit aceti.
Crescit arenosis in pratis et secus amnes.
Hanc avide quidam comedunt in tempore veris.
Expertumque ferunt sibi quod fastidia tollat.
Virtus est illi siccans et frigida valde.
Tercius a medicis datur est gradus huic in utroque
Hac fugit apposita sacer ignis et herpeta modatur.
Et tumor ex oculis trite cataplasmate cedit.
Ulcera que serpunt cohibet combustaque curat.
Et multum calide dicitur prodesse podagre.
Si fuerint foliis illius operta virentis.
Aut cataplasmentur mixta cocta polenta
Eius cum roseo sucus permixtus olivo.
Dicitur antiquo capitis prodesse dolori.
Qui dolor est lingua dictus cephalargia greca.
Omne genus fluxus ventris restringere mire
Cum vino potata solet vel mansa frequenter.

Hocque modo nimium manantia menstrua sistit.
Vel si matrici tritam viridem superaddis.
Sicque lumbricos pellit potata rotundos.
Taliter et cunctis prodest hec herba venenis
Exilarat visus illius sucus inunctus.
Cum vino variis obstat potata venenis
Affirmant istam qui secum gesserit herbam
Quod non appetat hunc letali scorpius ictu.
Auribus expressus si sucus funditur eius
Adiuvat auditum mire pellitque dolorem.
Altera vero minor species est istius herbe.
Quam sempervivam dicunt quoniam vivit omni
Tempore. barba iovis vulgari more vocatur.
Esse refert similem predicte plinius istam.
Nec minus omnibus hanc predictis prodesse iuvare
Mane solent adeo palpebre glutine quodam
Flegmatis astringi valeant ut vix aperiri.
Has mire sucus herbe deglutinat huius.
Illo si tacte fuerint digitoque peruncte.

De portulaca.

Tercius humoris frigoris vero secundus.
Huic gradus est febrem quam dicit grecia causon.
Non modicum sedat stomacho super addita trita.
Andranis grece que portulaca latine.
Dicitur hec vulgi pespulli more vocatur.
Humida vis eius et frigida dicitur esse.
Inde iuvat febrem quam dicit grecia causon.
Trita super stomachum trita si ponitur herba.
Prestat idem sucus si sumitur herbaque mansa
Aut ut olus accepta solet lenire calorem.
Mansa vel hausta potest nimium restringere fluxum.
Sanguinis et ventris necnon cohibere fluorem.
Esse vetat dentes quibus est cocta stupentes.
Et tumidis oculis prodest superaddita trita.
Fervorem solis estate comesta nocere.
Non sinit et ventrem cum vino et cum sale mollit
Vesiceque solet sedare comesta dolores.
Est emoptoicis hec sepe comesta salubris.
Acidule similes huic pene per omnia vires
Effectusque pares testatur plinius esse.

De lactuca.

Humida lactuce vis cum frigidore secundo
Dicitur esse gradu nimios levat in comesta.
Fervores vel si sit eis superaddita trita.
Frigida lactuce vis constat et humida valde.

Vnde pot̄ nimios h' mãsa leuare colores.
Et prestabit idē sup̄ addas sibū tritam.
Vtilis est stomacho sōpnū dat mollit ⁊ aluū.
Omnib; hus meli' p̄dest decocta comesta.
Et stomacho pot' nō lota cōesta medetur.
Lactuce semen ꝯpescit sōpnia uana.
Cū uino bibitū. fluxū q; reprimit aluī.
Lac dat habūdant' nutrīs sūpta frequēt'.
Vt quidā dicūt oculis caligo creatur.
Huius quib; assiduo fuerit cibus ei' ī usu.

D' rosa.

Ja flos floꝝ nob rosa iure uidetur.
Qd̄ spē cūctos p̄cedat odoreq; flores.
Nō tantū hec specie tm̄ nec odē iuuare.
Nos ualet ad uarus. nos adiuuat illa medl'
Eius sicca gradu ius ē ⁊ frigida primo.
Cōpescit sacrū si trita apponit' ignem.
Sic q; si stōach' calet aut p̄cordia sedat.
Fluxum matris cū uino stringit ⁊ aluū.
Illius sucū collirīa plurima querunt.
Et sicce puluis mōbis bn̄ sbueniet oris.
Inficitur p se tm̄ cū melleue mixtus.
Omīs feruores sup addita cocta coheret.
Ipā recens uel si mulse ꝯmixta bibatū
Ex hac cōficitur oleū roseūq; uocatur.
Diuersis morb' ⁊ multis utile causis.
Si bibit' uētrē mollit stōachiq; calorez.
Extinguit nimiū bn̄ si foueatur eodem.
Et dolor ⁊ feruor capitis curabitur illo.
P miscendo sibi si forte ungat' acetū.
Expurgat sordēs uuln' repletq; p fūdū.
Et cōbustiuīs p̄clare subueniet ignis.
Ore diu tentū dentis sedare dolorem.
Diciatur ⁊ duras palpebras reddē molles.
Aufert suppositū pruritus interiorū.
In steticas uarus ualz h' succurre causis.
Hoc oleū qm̄ uariatur conficiendo.
Dicam palladius qd sc̄psit inde p itus.
Qd rubeū fuit folioꝝ sūmto floris.
Vncia sic purgatoꝝ mergatur oliui.
In libra uitreo sic claudēs om̄ia uase.
Ad solem tantū septē suspende diebus.
Inde medelaꝝ uarios seruat' ad usus.

D' lilius.

Hystaras ut credo rosas argētea delent.
Lilia iure sequi que nec spē ñ odore.
Cedere dicūt' roseo collata decori.
Nec minus in multis hōiū ē apta medl'.
Eius radices bulb' quē lilia profert.
Sub prunis coctus nictoq; tr' oliuo.
Prodest ustutis nimie si raddit' ignis.
Et meli' roseum ē si iūgat' oliuum.
Duras matricis mollit si sbdit' idem.
Mollescunt. neruu duri ꝯbusta iuuāt'
Sicq; suppositis mōsus curabit' āguis
Aut si cū uino bulb' potabitur eius.
Sic quoq; fungoꝝ uetat ille uenenā nocē.
Huic uino coctū tritūq; pedū sup adde.
Clauus nec soluas nisi lux cū t'cia tū sit
Pingui porcino si decoqs h'c uel oliuo.
Reddē posse pilos mbris narrat' adust'.
Cū uino potū nociuū purgare cruorem.
P uentrē dicunt ⁊ sic p̄desse lieni.
Sicq; iuuat uuluas sic idē m̄strua p̄gat.
Vl' si cū uino ueti coctum super addas.
Precisis neruis trit' cū melle medetur.
Expressus sucus folioꝝ mixtus aceto.
Et melli coquitur semine nu scēt' aceti.
Et mellis partes p̄oriti quīq; liquoris.
Ad desiccādas nichil ē mag' utile plagā
In q; cicatricē ducit licet inueteratas.
Elixus bulb' ⁊ cerotis bene mixtus.
Rugas distentas uult' maclās fugat ōs
Lachenas p̄gat faciē quoq; furfurē mūdat.
Exprimit' sucus de tritis florib; eius.
Qui mollit uuluas cū lana sbdit' illis.
Illitus asserit' sodorē posse mouere.
Turgida maturat pus cōcoqt ⁊ cito p̄gat.

D' satu regia.

Timbra solz grece dici satureia latine.
Illi sicca minus ius ē s; feruida ualde.
Prouocat urinā cū uino ⁊ m̄strua sūpta.
Pellit abortiuū muliebria uiscera p̄gat.
Illius puluis cū cocto melle subactus.
Et mans' ul' cum uino si sumitur idē.
Pectoris hūorē pellit p sputa tenacez.
Cū uino tepido ꝯpescit tormīa uentris.
Si large bibit' uēz iā sepe pbaui.
Est quidā morbus letargus nōie dict'.

Oppositum medici quem dicunt esse frenesi.
Quod vetat hic sompnum sompno gravat hic nimis egrum.
Hec tam letali sompno depressus aceto.
Et timbram commiscens foveat caput inde frequenter.
Sic vicium poterit pigri depellere morbi.
Hanc herbam caveat mulier contingere pregnans.
Nam non mansa modo sed partum subdita pellit.
Nausea sedatur hac si bene trita bibatur.
Cum modico vino vel si sumatur in ovo.
Hocque modo ventrem solet illa movere frequenter.
Si largo potu viridis vel sicca bibatur.
Quod si cum vino mel iungitur et piper illi.
Non modicum veneris succendere dicitur ignem.
Huic est a satiris nomen satureia vocata.
Quod sint in venerem nimis hec animalia prona.
Si desit thimus pro thimo pone timbram.
Precipuum medici quia vis est una duabus.

De salvia.

Salvia cui nomen elifagus est apud argos.
Cum mulsa iecoris prodest potata querelis.
Pellit abortivum lociumque et menstrua purgat.
Trita venenatos curat superaddita morsus.
Et tumidis vulneribus quando multo sanguine manant.
Apponas tritam dicunt retinere cruorem.
Cum vino sucus tepidum si sumitur eius.
Compescit ventrem tussim laterisque dolorem.
Pruritus vulve curat virgeque virilis.
Si foveas vino fuit quo salvia cocta.
Illius suco crines nigrescere dicunt.
Si sint hec uncti crebro sub sole calenti.

De ligustica.

Liguria patria sumpsere ligustica nomen.
Copia quod maior ibi nascitur illius herbe.
Tercius huic gradus est sicci calidique vigoris.
Maior radicis vis est et seminis eius.
Et parem illis prius in medicamine quevis.
Inflato stomacho cum vino sumpta medetur.
Omnibus et morbis sic prodest interiorum.
Urinas sic sumpta movet et menstrua purgat.
Tota venenatis medicatur morsibus herba.
Si bibitur bene trita prius vinoque soluta.
Et prius contrite ponatur desuper herbe.
Non modicum colicis prodest hec mansa vel hausta
Vel si radicis elixatura bibatur.
Nec solum colicis decoctio subvenit ista.
Sed supradictis medicabitur omnibus hausta.
Digestionibus semen bene iungitur eius.
Omnibus antidotis quod inest sibi pertinet ut
Hanc oculis strabus potuique et odore nocivam.
Asserit antidotis et tantummodo semen.
Commisceri iussit hoc utrum dixerit a se.
An ut a doctore libris non est michi notum.
Hoc scio quod veteres non parvis laudibus istam.
Extollunt herbam nec me legisse recordor.
Ullum qui strabi sermonibus astipuletur.

De strucione.

Strucion nostricium quod vulgi more vocatum.
Cum vino morbos iecoris si trita bibatur.
Hicticos sic sumpta iuvat splenisque tumorem.
Vim calidam siccamque tenet radix fugat eius.
Dum quem greci syros inde iecere repellit.
Hocque modo lapides vesice frangere dicitur.
Menstrua sic lociumque movet tussique medetur.
Subdita matrici depellere menstrua traditur.
Sic orthopnoicis prodest si sepe bibatur.
Aceti cum vino si iungitur atque polenta.
Illius sucus lepras emundat inunctus.
Hoc et suco iuncto cum polline quem dant.
Ordea curatur ut dicitur pustula quevis.
Si superaddideris emplastri more dolorum.
Illius sucus cum melle tenendo ligatus.
Humores capitis purgat si nare trahatur.
Sternutamentum per se pulvis movet eius.
Naribus iniectus velatus non segnius albo.
Ictericus sucus mire medicabitur eius.
Hunc si nare trahat lacti mixtum mulieris.

De cerefolio.

Est cerefolio vis acris et ignea valde.
Appositum cancris tritum cum melle medetur.
Cum vino bibitum lateris sedare dolorem
Sepe solet. tritam si nectas desuper herbam.
Cum mulsa bibitum pituite noxia solvit.
Pituita viscosus humor et ore conglomeratur.
Ex oleo coctum frigus depellit inunctum.
Si tritum iuncto violento solvis aceto.
Lumbricos tali potu tineasque repelles.
Cum vino ciet urinas et menstrua purgat.
Urigine cum cera vetus huic axungia mixta.
Non modo parotidas sanat et quoscumque tumores.
Curat vel reprimit si sepius hec superaddis.

Intinctum ualido si manducetur aceto.
Sepe solet motum uentrisque tenere solutum
Si tritum tegitur pecten succusque bibatur.
Urine clausos reserat quoscumque meatus
Illius elixatura uertigo fugatur.
Si caput hac tepida paciens sepe lauetur
Herbaque temporibus et fronti certa ligetur.

D' atriplice.

Hic frigidare gradu primo humectare secundo
Atriplicem dicunt eius mollit cibus aluum.
Duricias soluit uarias clausisque medetur.
Emplaustrum crude uel cocte si super addas.
Hecque superpositum scabros cito detrahit ungues.
Ignibus et sacris dicunt se posse mederi.
Atriplicem tritam cum nitro melle et aceto.
Dicunt appositam calidam sedare podagram.
Hyctericum dicunt Gallienum tollere morbum
Illi semen cum uino sepius haustum.

D' coriandro.

Frigida uis herbe coriandri dicitur esse.
Alusterque simul quoddam uirtutis habere.
Hac Galienus ait per quam depellere uentris
Lumbricos tineasque solet si trita bibatur.
Cum uino. uel si mixto sumatur aceto.
Uua cum passa coriandrum melque ligatum.
Sedabunt uarios fraudita trita tumores.
Precipue testes tumidos iuuat hec medicina
Illi semen uenerem stipare solutum. In-
fert aque uictum fuit si sepius haustum.
Argenti spumam cerusse contere mixtam.
Huius tritis succum coriandri iunge et acetum.
Quatuor hys roseum miscendo ligabis oleum
Ista terendo simul preciosum conficis unguentum.
Quo sacros ignes pellas calidosque tumores.
Si tibi difficilis confectio tanta uidetur.
Succus cum solo proderit commixtus aceto.
Aut si frumenti panis mundissima mica.
Iungitur huic succo sedat quemcumque calorem.
Huic succo si iuncta fabe sit sola farina.
Et super addatur scrophis medicabitur illis.
Et cedet feruens emplaustro pustula tali.
Auctoris scriptum legitur febres autem tremorem.
Si tria grana uoret coriandri seminis eger.
Euadet febrem cui dat lux tercia nomen.
Prestat idem lectum coriandrum mane priusquam
Sol surgat. ceruicali si subditur egri.
Xenocrates scripsit totidem cessare diebus.
Menstrua quot mulier coriandri grana uorabit
Ad libidinum quidam condempnant illius usum.
Nempe putant mortem quemuis pati dolorem

D' nasturcus

Dicunt feruentes quod habent nasturcia uires.
Et siccas hac et uenerem ceu ruta cohercet.
Sic acto semen fiunt si sumpta frequentet.
Fermento commixta teres hec herba terendo.
Antericas curat brancasque plebs ulcera dicit.
Si super addatum curatque furunculus ista.
Emittit saniem cum qua dolor ille recedit.
Illius succus crines retinet fluentes.
Illitus asseritur dentis leuare dolorem.
De qua parte doles dens est infusus in aurem.
Forcius est herba semen depellit abortum
Haustum cum uino uermesque animalia pellit.
Et sic serpentis dicunt obstare uenenis.
Solus odor positis carbonibus effugat illa.
Splen reprimit mixto si sepe bibatur aceto.
Herbam uel semen cum polline iunge et aceto.
Hoc contrita simul sciasi super adde dolori.
Utile non modicum confirmo hoc medicamen.
Lichenas succus purgat cum melle perunctus.
Si prurigo caput aut ulcera turpia sedat.
Adnexis admixtis adipi nasturcia trita.
Sepius unge caput uicium pelletur utrumque
Si coquis hanc herbam capre cum lacte recenti
Illius aut semen dolor angat pectora quisquis
Assumpto tepido potu sedabitur isto.
Semen contritum cum tepida pondere dragma.
Et bibitum dicunt quod durum molliat aluum.
Tussim compescit semen cum melle uoratum.

D' eruca.

Erucam calidam dicunt mediocriter esse.
Siccam non adeo cibus eius digerit escas.
Et ualet urinas hec in massa uel hausta mouere
Mandit utiles pulmonis tussimque repellit.
Et mundare cutem maculis cum melle ligata.
Tradunt et mundos lentigine reddere uultus.
Elixata prius radix ualideque subacta.
Ossibus et fractis super addita detrahit illa.
Cum uino tritum semen si sumitur eius.
Quos uis pestiferos ictus curare refertur.

Hec nigras maclās pgat cū felle bouino.
Illita mixta loquar cū uino lāgi⁹ aucta.
Induratur ferūt hāc cōtra ubera sensū.
Si condituris coqs hāc admisceat hbāz
Aut sem̄. gtū dicūt pstare saporem.
Eucumuntq; solēt hac cā dicere greci.
Erucā. sic eius q gestu sit bonus eius.
Nō modice mansā uenerē stimlāe l' aucta.
Cōfirmāt pāit medici pluresq; poete.
Est cū lactucis h hba comesta salubris.
Nāq; calor dat tēpiē cū frigore mixtus.

De cicuta.

Frigida letifere uis ē natura cicute.
Fuñ necat gelido potātes more ueneni.
Cui prur hac herba cutis ei⁹ fit maclosa.
Vo gen⁹ mortis ualeo h p signa pbare.
Publica pena reis h ee solebat athenis.
Hac sūpta magn⁹ socrates fuit examīatu⁹
Qualr h fiat nō estimo dicere nrm̄.
Cū nil q noceat sz q iuuat referendū ē.
Hac sūpta siquis morti sit pximi⁹ hba
Forte mer tepidū bibat euadetq; pīclz.
Sz quāuis potu solz h assūpta nocere.
Magnifice tam appōit⁹ solz illa iuuare.
Estiuas mire iuuat apostemas oculoz.
Si frons attritis folijs sit opta uirētis.
Vl' si sit ei⁹ circūlita lumina suco.
Hac eqz pellent sac ignis τ hpeta cura.
Eradit anasin laus si suco sepi⁹ eius.
Virgo linat mām̄as ū cū turgescē pmū.
Incipiēt. sep modicas istātesq; manē.
Ac cōtrita uirēs mām̄is s' addita siccat
Extinguit uenerē flux⁹ qz seminis oīs.
Sic pecten tīte cataplasma sepi⁹ illas
Et p se tali mixtū pdesse probaui.
Argēti spume cōmiscēs hanc adipiqz.
Apponas calide cataplasma salub' podagre
Singla cur memorē nocuū quēcūqz calorē.
Apposita tīta potis curare cicuta.

De papauere.

Dclarāt uī gelidā siccāq; papaueris ee.
Tres tribuūt spēs flos uni⁹ albus.
Alteri⁹ rose rubeus pallesq; minoris.
Flos ē. hāc uulgo dicūt agste papau.
Cūctis nobilior ē cui flos in asē alb⁹.
Ex hui⁹ teneris opiū faciūt capitellis.
Incisa leuiter summa cute lacqz q inde.
Defluit ex capitis cocleis siccātq; reseruāt.
Antidotis multis aptū uariisq; medelis.
Sūt q cōtendūt cū lacte suo capitella.
De quibz expssū siccant in sole liquorē.
Post primū sic⁹ uires ht iste secundas.
De spē uo roseos q gignere flores.
Dicit. conficiūt oleū de semine tunso.
Nō modicū gustu iocūdū sopniferūqz.
Tercia cui flos ē rube⁹ semēqz nigellum.
Prestat sibibit' reliqz more saporem.
Elixatura tepida cuiuslibet harum.
Eger si foueat faciē ul' si bibat illam.
Optatū capiet ni sit mors pxia sōpnū.
Spma nigri bibitū cū uino stringē uētrē
Dicit hocqz modo flux⁹ inhibz muliebres.
Sōpnū dat bibitū tussi cōpescit iniqm.
Pondē denarij debēt h semina sumi.
Nā plus letargū ul' morte sepi⁹ infert
De folijs ei⁹ tritis factū cataplasma.
Eximie fauces dicūt curare tumētes.
Quosq; uocāt sacros extīguē dr ignes.
Frigore ul' cantu potuue ciboue l' estu.
Aspa si fuit uocalis reddita uena.
Apposita tali fiet medicamine lenis.
Candida miconij spēs sic nēpe uocari.
Grecoz lingua dicit q cuiqz papauer.
Longe nobilior ē utiliorqz duabus.
Tunc cum lacte fluūt capitella papaueris h.
Lecta. coquāt aqua cui sit pars tcia mellis.
Addita cūcta coquas donec decoctio spissā.
Sit quasi mel uasis sic cōfuet ad us⁹.
Sūpta fac sōpnū tussi fugat abstinet aluū.
Voca l' uene. bn̄ reumatismata siccat.
Eiusdē teneris opiū fit in capitellis.
Sicut ia docui roseo miscebis oliuo.
Vnge caput mixtis sedabit⁹ huis dolō oīs.
Et solz hoc unguē sōpni pstāe qetem.
Preciēs admisce cēci redolencia fila.
Auris curabis h infundendo dolorem.
Hoc quoqz femineo cū lacte cēteqz sbacto.
Vngēdo calidā potis sedare podagram.

Ano suppositū solz hoc adducē sōpnum.
I lūio idē solo prestare putatur odore.

D' cepis.

De cepis medici nō ɔsentire uidentur.
Nāq3 diascorides iflare capitq3 ḡuare.
Atq3 sitī cepas dixit succendē mansas.
Fellitis nō eē bonas īquit galienus.
Flegmaticis ū mltū putat eē salubrē.
Nō modicū sanas asclepi⁹ assͥit illas.
Pīrextum stōacho gratūq3 creaē colorez.
Affirmat qcies aliqs ɔspexerit illas.
Pīresertī stōacho rōic qslqsl ieiuia soluūt ill'.
Unāq3 die absq3 dolore q adiuuat hic.
Affirmat oms māsas inferre soporem.
Et dicit illas mollire salubrit' aluūz.
Appositas phibēt mors⁹ curare canino.
Si trite cū melle fuerint uel aceto.
Apponūt alij cū uino melleq3 coctas.
Trāsactisq3 trib3 soluūt cataplasma dieb'.
Sal. tritā. cepasq3 diascorides iub3 āguis'
Morsib3 appoī sic asserit iuuari.
Feminio lacti cōmixtus sucus earū.
Pellit sepe graues ītus⁹ ab aure dolorēs
Hic suc⁹ ɔmixtus aque bibitq3 iuuabit.
Illos. q's subit⁹ facit obmutescē morb3.
Narib3 attract⁹ harz tātūmodo sucus.
Humores nociuos capitis dponē cogit.
Manse ul' pote tādācia mīstrua purgāt.
Tituras q3 pedū solee quas ul' caligarz.
Durice faciūt suco sanab' earz.
Cū gallinarz pingui si sepe pungua⁹
Mane s' dentes q suco pfricat isto.
Dicit hūc dētis nūquā sentire dolorē
Ulcera ɔpescūt ɔpescūt oīs cū pane cōeste.
Inugues oleo coctas q sūpserit illas.
Sedat q's inī dat dissinteria morsus.
Contritis cepis loca dnudata capillis.
Sepe fricās potis capitis repaē decorē.
Oris fetori p.psitū fastidia tollunt.
Hasq3 iubet emorroidis supadē tītas.
Illarz suc⁹ caligine lumina purgat.
Admixtus melli maclās q3 uic⁹ aceto.
Emūdare solz si sit h sepe fricate.

D' ligua bouis.

Lingua bouis greco f'mōe buglossa uocat'.
Hēc colerā rubeā nimio feruore pustam.
Purgat cū uino fuūt si sūpta frequēt'.
Cardiacū colere quē fec copia nigre.
Cōsili potata modo curare ualebit.
Humores nociuos pulmonū detrhit aucta.
Mixt⁹ aque tepide suc⁹ si sumitur ei⁹.
Illi q patitur sciasi⁹ mire medicatur.
Uim memorē celebri dicit fuāē piti.
Uinū potatū q sit macāta buglossa.
Letos ɔuiuas decoctio dicitur eius.
Reddē si fuūt int' conuiuia sparsa.

D' sinapi.

Int' eas q's pictagoras laudauat hbā
Asserit primā laudē tbuisse synapi.
Quart⁹ ei grad⁹ ē ī ui sicca calidaque.
Extrahit hūores uiscosos extenuatq3.
Cōburitq3 cutē uis ē sibi tāta caloris.
Maior uis ei⁹ in semine dicitur esse.
Sens⁹ exacuit cib3 ei⁹ ɔmouet aluūz.
Cōstringit lapides urinā 7 mēstrā pgat.
Si tritū iūgas tepide ūsesq3 palato.
Ad solē. capitis pgabit nociuū flegma.
Sinuitamitis h admiscere ē salubre.
Illo nā capitis strictura soluitur oīs.
Māsū cōfortat stōachū suspiria sedat.
Mors⁹ serpentū trito si iūgis acetum.
Et sup apponas tali medicamīe curās.
Māsū pestiferos uetat itima ledē fugō
Uirimū feruēte cutē ɔburē dixi.
Sz tamē h mltis ē utilis ustio causis.
Hac oclis nociuus ł capitis siccabit hūo.
Et q distillās pulmonū ɔcaua ledit.
Et stōachi morbosq3 curat tussiq3 ptisiq3
Hac p uesicas coxe dolor inueteratus.
Elicit sciasim quē greco f'mōe dicūt.
Acq3 tumor splenis dur⁹ iecorisq3 fugat.
Et mltis cāis h stbuerit inueteratis.
Utile tot causis qm cataplasma sinapi
Sepi⁹ a medicis narratur ɔficiendo.
Dicim. q'lit' hoc fieri iubeat menemach'

D' cataplasma.

In mortariolo tritū bn̄ pōe sinapis.
Iseū. iūgat⁹ huic panis cādida mica.
Sic ut tria sit panis pars uicta sinapi.
Huis ficus siccas 7 mel iūgas 7 acetū.

Etatis quātū ul' morbi causa requirit.
Hā quo plus ficus sicce ul' h mell' hebit.
Ille sinapism' cāto solet acrior esse.
Debilior quo plus pāis mittes & aceti.
Ne tibi sit ullis moneo confectio talis.
Effectū cui' in mltis sepe ꝓbaui.
Nō tm̄ hāc iubeo cūctis appone morbis.
Sz raro magis & causis inueteratis.
Plini' ī musto cū semīe precipit hui'.
Radices iūgi sic postq̄ fuerint harum.
Omēz uim uinū mltū putat ēē salubre.
Faucibz & stoācho potatū luminib' qz.
Pluribz & capitis dicit ꝓdesse querelis.
Infuso faciūt oleū de semine quidaz.
Vtile liuorꝫ uicii stupidis qqz niuis.
Exprimitur suc' tenero de caule sinapis
Que siccū madēs dentis tormīta fugab'
Vocales uenas semen lenire sinapis.
Mansū ꝯfirmāt adipi tūdēdo uetusto.
Cōmixtū scrofas disꝑget si suꝑaddas.
Illi' fum' mltū ꝓdēē caducis.
Dicit' atqz sterie causas siccādo iuuare.
Cū ficu tritū capiti suꝑ addere raso.
Is q letargū paciūt' magna medela ē.
Vel si pedes sepe ungēdo fricabis eorꝫ.
Semē cōtritū melli ꝯiuge uel uncto.
Istud alopicias iuuat ūguē sepe fricādo.
Acri cū uino lepras emendat iunctū.
H quoqz curat' naso ꝑiodica febris.
Antea quā dixi fiat cōmotio morbi.

De caul.

Caulis romana grecorꝫ brassica ligua.
Dicit' h quāuis passim nascat' ī ortis.
Est tamē illi' ad multa salutifer usus.
Annis sexcētis usos medicamīe caul'.
Romanos cato testat' medicīa priusq̄
A medicis rome descripta fuiss& in usu.
Tūc ort' escas illis dabat atqz medelas.
Vulnera nō tm̄ curare recencia caulē.
Ipse met affirmat sz quāuis inueterata
Et cancros & loca sz ꝑus amne lauari.
Precipit aut uino tepido sic ꝯiuqz crudū.
Vnaq̄qz die bis tritū appone caulem.
Ordea quā dederit caulii misce farinaz.

Idē precipit rutā qz cum coriandro.
Et sale ꝑmodico sic omīa mixta terēdo.
Appoi diu docuit cataplasma podagre.
Hoc & morbis medicabitur articulorꝫ
Hocqz stringas aut ex luxata iuuare.
Atqz suppositū uarios sedare tumores.
Illius urinā fuit qui caulibus usus
Causis neruorꝫ calefcam censuit aptaz.
Hac ex urina pueri si sepe lauentur.
Asserit illorꝫ multum conferre saluti.
H caulis de laude cato scripsisse libellum.
Crisippū dicūt hi' d' uirib; h'e.
Omnis confirmāt caligine lumīa tergi.
Eius quippe di uescetur caule frequēt'.
Auget lac māmis cib' ei' mēstrua ꝑurgat
Atqz iuuat stoāchū sūptas u ꝯcoq̄t escas
Si mltū coquit' restrīgere dicatur aluuz.
At semi crud' solet illā soluere sūptus
Assūpt' crud' sic ut tinguatur aceto.
Splen reprimit tumidū semē ꝯpellit abortū.
Vncto cū ueteri coctos bn̄ cōte caules.
Huis oleū roseū q'tū res postulat addas.
Ardores nimios iuuat h ꝯfectio febris
Si suꝑ addat' stoācho mībrone calenti.
Acri nō secus si iūgis alumen aceto.
Et caules. sic ut corp' redigant' ī unuz.
Cūcta terēdo diu potes huis ꝯpescē lepras.
Et plures alias maclas huis sepe ꝑ ūgēs
Huis & crines potis retinere fluentes.
Dicit' & testes istud curare tumentes.
Et uarios morbos genitalia q̄ paciunt'.
Et meli' si predcis faba cocta iungatur.
Cū feno greco si tundas hunc & aceto.
Et suꝑ arteticos apponas ista dolores.
Multum subuenies illis uicijsqz podagre.
Nō modicū potis istud cataplasma medi.
Vncto cū ueti caulis cineres bn̄ triti.
Prosūt ad ueteres latis corꝑeqz dolores.
Sit licet h uilis tamē ē medicina salubris.
Si caul' semē mixto potat' aceto.
Pellere sepe solet & alia noxia uentris.
Fit cinis ex siccis caul' radicib; ustis.
Subdit' hic uuā releuat fricādo iacētē.

Dentibꝫ attriti sucū glutire iuuentis.
Affirmāt rauce mltū succurrere uoci.
Naribꝫ infus' sucus purgat capd' eius.
Qui pri' ē caules uix senciet ebrietatem.
Euulsā caulis radicē postea terram.
Que nō attigerit collo mellicius īquit.
Suspensā. cūctos uue depellere morbos.

D' pastinaca.

Est pastinace uirt' in semine tantum.
Et radice sua mlsā si decoquis eius.
Radices. mltū decoctio proderit eius.
Si potāda datur splenis iecorisq; qrelis
Lumborūq; leuat eadem potata dolorē.
Has si lacte coquas decoctio sūpta iuuabit.
Asmaticos quāuis ueteres uētsq; fluētē.
Radix illi' collo suspensa tumores.
Ut quidā dicēt cōpescit testiculorum.
Qui pastinacā fert aū q mādidit illaꝫ.
Dicitū anullo s(er)pentum posse noceri.
Accendit uenerē si large sumitur illa.
Si carūstalpis dentes radicibus eius.
Dicitur ingenti persepe dolore leuari.
Ex uino pastinace si spma bibatur.
Cōpescit diros quos scorpi' intulit ict'.
Sic q̄q; feminei uēts curare tumorem.
Dicit. q̄ mulier qi p̄gnās eē uidetur.
Appositū cancris tritū cū melle medet̄.
Qd pastū tribuat ē pastinaca uocata.
Naq; cibū nulle radices dāt meliorē.

D' origano.

Origani uires calide sicceq; leguntur:
Terciꝰ huic in utroq; grad' ꝯcedit eē.
Illi' in uino curat decoctio sumpta.
Quos uis pestiferos mors' si sepe bibat̄.
Cū mulsa sūptū pdest aconita bibenti.
Sic multis aliis dicūt obstāē uenenis.
Cōquassata iuuat māsū l' sepi' haustū.
Idropicos rep̄mit bibitū siccatq; tumorē.
Cū mulsa bibitū colerā deponē nigrā.
Dicit. oxifabi fuūt si pondere sūptum.
Mēstrua deducit bibitū ul' si sup addas.
Tritū. ul' cocta mlier si se fouet herba.
Illius puluis tussi' cū melle repellit.
Pruritus acres maculasq; cutis effugat ōs.
In q decoquit' si sepius āne lauentur.
In lauacro iuuat ictericos h' coctio sūpta
Sucꝰ predcē uiridis si sumitur herbe.
Uuas & fauces curat siccādo tumentes.
Otis uulneribꝫ medicabit' ore retent'.
Naribus infus' & uino mixtus oliuo.
Innusum capiti cogit manare cruorē.
Auribꝫ infus' sedat cū lacte dolorem.
Hiis sucus mixtus. cepis. & cos siriaco.
Ponit' ad solē tūc qn̄ sirius ardet.
Sicq; quat' denis feruebit ī aere diebꝫ.
Si supponat' lecto ꝯfectio talis.
Effugat ut dicit aīalia cūcta nociua.
Hus quibꝫ ex aliquo uicio digestio tarda.
Euenit. ex uino pdest si sumitur albo.
Cū calida cōmors' stōachi lenire pbat' ē
Illius sucos oleo mixtos et aceto.
Sucida lana bibat. & sic sup addita mēbris
Luxatis ul' contusis multū iuuat illa.
Prouocat urinā lūbricos reicit haustum.
Dente diu tritū solꝫ inde fugare dolorē.
Omīa potatus sucus iuuat interiora.
Eius cū suco si carica trita bibatur:
Sudorē poris pducere fertur apertis.
Appositus coxis sucus cū polline farris.
Hac sepe grauē pellit repumitue dolorē

D' s(er)pillo.

Serpillū ueteres dixerūt q' qi serpat.
Terre uicin' huic calida siccaq; uis ē.
Acri cū uino coctū contundis oliuo.
Cui rosa dat nomē. h' ūguine pline frōtē.
Egroti. capitis solet hoc sedare dolorē.
Nidor cōbusti. s(er)pentes effugat omnes.
Et q' uis aīal infundēs ore uenenum.
Hoc ideo miscere cibis mellorib; ē mos.
Ut si forte sopor fessos ꝯpsserit illos.
Uermib; a nocuis tuti requiescē possint.
Pestiferos mors' bibitū iuuat appositū;
Prouocat urinas ꝯpescit tormina uētris
Splen iuuat admixto si sepe bibat̄ aceto.
Si mel predcīs iūgatur sputa cruenta.
Iactātes mire pot' solet ille iuuare.
Haustū cū uino iecoris sedarē dolorem.
Dicitur. hicq; solet pducē mēstrua potu'.

D' uiol'.

Nec roseus superare decor si lilia possint.

Fragrancia viola species nec vi nec odore.
Dicitur humida vis illi et frigida primo esse gradu.
Species tres esse leguntur earum.
Noscere quas tamen diviso flore valemus.
Nam sunt purpurei flores albique nigrique.
Virtutis pene pares sunt in medicamine vires.
Inflamata iuvant loca trita si superaddas.
Crapula discutitur bibitis capitisque gravedo
Olfactus solo vel si capiti inde coronas.
Angwinis pote medicatur aqua resolute.
Purpuream violam dicunt curare caducos.
Precipue pueros si mixto sumitur amne
Radices viole cum mirra tuncde croco que.
Hinc inflammatis oculis apposita nocte.
Contritis foliis viole cum melle purgentur.
Ulcera curabit capitis si iungis acetum.
Et cataplasma facias cedet collectio quevis.
Illius curat elixatura tumorem.
Matrices tepida si sepe fovebitur illa.
Ani fissuras quas appellant ragadias.
Addita cerotis medicatur sepe puncta.
Pustula si fiunt melle superadde ligatam.
Illius semen cum vino menstrua purgat.
Trita cum mixto radices eius aceto.
Splen siccant bibite vel splen si superaddas.
Hoc ne modo calidam dicunt sedare podagram
A stomacho coleram rubeam potata repellit.
Herba virens viole vel flos sive recens sive
Morbos de colera rubea vel sanguine factos.
Mollibus in certis aut in pulmonibus ipsis.
Sedat si mixto potabitur amne recenti.
Infantum tussim sic et suspiria sedat.
Ex violis oleum sicut de flore rosatum.
Conficiunt multis quod dicunt utile causis.
Auribus infusus sonitum fugat atque dolorem
Et capiti prodest quicumque calore laboret.
Nam enim infrigidans corpusque soporem resolvit.
Lumbricos necat infusum bibitumve vel unctum
Et capitis furfur oleo depellitur isto.
Os capitis ictu fiunt si forte plicatum.
Infantum vel lingue paciens amisit usum.
Fac puer huic violam cum vino sumere tritam.
Postea si fiunt capitis pars certa lesa.
Contritam plante pedis annecte sinistre.
Atque e converso facias si leva plicata est.
Os resilit ligneque die redditur usus eadem.
Virtutis tradit medicus qui talia scripsit
Altera vis viole fertur mirabilis esse.
Albe si viole radix teneatur in ore.
Et transglutitur sit sucus sepius eius.
Vulneris immodicum fertur mox sistere fluxum
Hanc liquiritie vim tradit plinius esse.

De aristologia.

Aristologie species tres legimus esse.
Longa prior radix est cuius longa vocatur.
Dicta rotunda sequens quod sit radice rotunda.
Tercia clematis greco sermone vocatur.
Viribus hec pene par dicitur esse rotunde.
Omnis vim calidam siccamque legitur habere
In primo vis sicca gradu fervensque secundo est.
Pestiferos morsus cum vino sumpta rotunda.
Curat et assumptis prodest sic aucta venenis.
Hoc eciam tardas educit sumpta secundas.
Cum pipere et mirra putredine mundat ab omni.
Post partum potata sterus vel subdita tantum.
Asmaticis prodest et frigora sumpta repellit.
Pleureticos curat mixto si sumitur amne.
Ossibus infixum superaddita trita repellit.
Vulnera cum mellis purgatque repletque liquore.
Quod si pro dictis yrin coniungis et inde.
Ungas gingivas detersisque putredine purgat.
Splenis duriciam solvit lateris que dolores.
Si mixta potatur aqua febresque malignam.
Hoc potata in fert compescere mire.
Sic etiam spasmis sit omnia subveniet hausta.
Et sedat diram sic sepe hausta podagram.
Et morbum curare solet sic sumpta caducum.
Et ventris nimium sic sic mitigat illa dolorem
Sic quod fit sumpta tremor paralitice illa.
Demonium fumo depellere dicitur eius.
Infantes fumo tradunt hoc exhilarari.
Fistula curatur huius radicibus herbe.
Si bene purgatis et loca concava farcis.
Singultus sumpta sedari dicitur illa.
Omnia longa potest quod dixi posse rotundam.
Longa tamen vires habet illa debiliores.
Hanc quidem si desint quecumque rotunda.

Par pond' longe ponatur dimidiuq3.
Fomēto lōge pdest decoctio mire.
Matricis morbis humores extenuādo.
Pingues ⁊ purgat eādē si sumit' illas
Plinius hāc fōmāē matris cū cāne bouiā
Appositā uulue ptū9 9cepit inquit.
Trita necat pisces admix calce rotūda.
Hāc ideo quidā tīte dixere uenenum.

d̄ marrubio

Marrubiū nīi dixerūt prasionargi.
Hanc herbā medici calidā siccāq3 ∫co.
Tradūt eē gradu. decoctio toti' herbe.
Semīs aut ei' tisicos mire iuuat aucta.
Pectōis h' uaīos 9pescit potio morbos.
Et melius pdest illi si iungitur yris.
Asmaticis sic sūpta iuuat tussiq3 repllit
Accelerat part' eādē pellitq3 secūdas.
Si mel marrubio iūgat' uulnā pūgat
Hocq3 m̄ curat q̄ rodūt ulcā carnem.
Dicitur h' bibitū lat'is sedaē dolorem.
Omnib3 hui' suc' siccat' pderit eius.
Illius sucus cum uino melleue mixt'.
Pdest luminib3 caligine debilitatis.
Sic iuuat ictericos ī iect' narib3 idē.
Auriculeq3 graue dict' curare dolorē.
Huic mixtū roseo si fūdas it' oliuo.
Vsū marrubii dict' nō eē salubrem.
Hiis q uesice morbo reniūq3 laborant.

De yri.

Yri dat flos nomē color ipē suorum.
Celestis siles sit coloribus yris.
Yllirica dicit' illā q' plurima nasci.
Fert' in illirica uis ei' sicca calensq3.
Dicit' atq3 gradū dat hic ī utroq3 scdm.
Maior uis hui' ē in radicibus eius.
Has desiccandas p frusta rotūda siccatā
Sic ut se partes n̄ tangāt īsere filo.
Inq3 loco sicco fac suspēdat' ī umbra.
Vix alit' totū potis siccare p annū.
Cū uino sedāt tussim ꝓbētq3 saporē.
Si latitās int' sanies ꝓcordia ledit.
Pellitur illa3 cū uino puluē sumpto.
Cum mlsa bibitus colerā ꝺpllit utrāq3.
Tormina 9mixto bibit' aceto.
Hocq3 m̄ sūptis dicit' pdeē uenenis.

Splenī 9tractis ⁊ quouis frigore lesis.
Cum uino bibit' puluis medicabit' ei'.
Hocq3 m̄ sūpt' tardācia mēstrā purgat.
Duricias stericas radicū coctio mollit.
Si sūpt' tepida foueant' sepius illa.
Hec conclusit decio si sit subiecta p anum
Nō modicū sciasi dicit' pdesse dolori.
De radicib3 hui' mixto collirīa melle.
Fiūtq3 uulue pellūt sbiecta secundas.
Inq3 locis h' fixa cauis siringia curant.
Cōmixt' melli ꝺsiccat uulnā puluis.
Carneq3 nuda replet si sit sr' addit' ossi.
Pulueris ellebori pars tria iūgitur albi.
Yris radicū tenui cū puluere duplo.
Puluis utq3 simul 9mixto melle ligatū.
Hoc sup appositū pūgat lentigīe uultū.
Et papulas ei' isto' cataplasma repellit.

d̄ enula.

Enula quā uulg' elnā uocat elīniūq3.
Dicit' a medicis ē forma cognita multis.
Humida uis ei' ⁊ feruida dicitur esse.
Humor hēe gradū p̄mū feruorq3 sc̄m.
Dicitur illius decoctio mēstrua purgat.
Si bibitur mouet urinā ꝺpellit abortū.
Dicit' h' eadē stipatū soluere uentrē.
Radix trita fugat sciasi sit addita coxe.
Ex eius folius cū uini nectare coctis.
Mire neufreticis renes īuoluē pdest.
Eius radicū puluis cū melle uoratus.
Tussi 9pescat ortopnoicisq3 medetur.
Cū suco rute. sucus si sumitur eius.
Affirmāt ruptis q' ꝓsit potio talis.

d̄ ysopo.

Est ysopū siccū calidū q3 tertius illi.
Est ī utroq3 gradu ei' decoctio facta.
Sic ut cocta simul sint mel fic' q3 sicca.
Pdest nō modicū pacietib3 hausta catarr.
Subueīt ⁊ uoci raucę uersata palato.
Et pdest cunctis pulmonū sūpta q̄rel.
Lūbricos uēts eadē potata repellit.
In pectus capitis si distillatio fiat.
Que p sepe sole't tussim tisiq3 creare.
Prodest h' eadē decoctio sūpta frequent'.
Omnib3 hui' pdest plius cū melle ligat'.
Contrito uiridi si iūgit' oximel illi.

S icque datus bibitum stipatam molliet aluum.
C um uento nocuo uiscosum flam repellens.
C ardama si huius uicgas solues forti aluum.
P otio si uiridis uel sicci sepe bibatur.
V ultibus exanimi fertur prestare colorem.
C um nitro et fici sicca conteris ipsum.
E t sup appositis splenem cataplasma tumenti.
Y dropicis siue solum siccando repellere morbum.
C um uino bibitum precordia tensa relaxat.
E t quecumque nocet tumor interiora recedet.
I n quo decoctum si dens foueatur aceto.
F ertur ab immodico cito sepe dolore leuari
A ccense fumo sonitus compescit auris.

De asaro.

E lix cum appositum liuorem limpidat omnis.
E st asarum grece dictum uulgago latine.
H ec calide et sicce uirtutis dicitur esse.
T ercius est illi gradus ut dicunt in utroque.
P rouocat urinam potataque menstrua purgat.
H oc quoque modo iecoris medicatur sumpta dolori.
Y dropicosque iuuat sciasi iuuat austa frequenter.
E t uulue morbis decoctio subuenit eius.
D icitur ytericum potata repellere morbum.
E lleborique modo uomitu precordia purgat.
S ed non est huius purgatio tam uiolenta.
N ec metuenda quidem si fiat talis illa.
E tatem et uires eius circumspice primum.
Q uem purgare uoles et tempus quale sit anni.
E t si sit regio feruens uel frigida ualde.
A ut si tempore mediam tenet inter utrumque
N am senibus pueris que parum donare licebit.
E tatis medie plus huius iuuenesque requirunt
P inguibus et ualidis plus dandum quam macilentis
D ebilibus que uiris magis in gelida regione.
D andum quam calida duris quocumque labore
P lus illis tribues quos reddunt otia molles
H ec circumspicientes et cetera talia tractans.
N on solum tutus dabit hanc sed consimiles herbas.
Q ue purgant uomitu stomachum uentremque resoluunt.
S ed que de cunctis dixi communiter istis. uel herbis.
Q uo sit danda tibi proprie uulgago docebo.
D e folijs eius triginta recencia tollens.
A dde meri tantum quod possint cuncta recondi.
T ota nocte mero facias macerentur in illo.
M ane teres uino quo sunt macerata resolue.
T unc olus excoctum cum pingui carne recenti.
P orcina. prius egroto da sufficienter.
T sumat uini quantum uult fortis et albi.
S ic asari sucum colatum trade bibendum.
F ortibus et magis est hic numerus foliorum.
S ufficientes. reliquis ut diximus est minuendus.
I uxta quod uires etas et cetera poscunt.

De menta.

M im calidam siccamque gradu fert menta secundo.
I llius potu uis digestiua iuuatur.
C onfortat stomachum uomitum que continet hausta.
L umbricosque tamen depellere fertur eodem.
D iuersis morbis occurrit testiculorum.
S i foueatur aqua qua menta cocta sit herba.
L ac soluit mammis si sit superaddita trita.
I nstillata fugat auris cum melle dolorem.
A speritas lingue fugit illa sepe fricate.
H austaque cum sapa partum solet accelerare.
T rita canis morsum superaddita cum sale curat.
H emoptoicis mixto succurrit aceto.
M atrici sucus si subditur illius ante.
Q uam fiat coitus. mulier non concipit inde.
C aseolos sucus putrescere non sinit eius.
A dmixtus uel si uiridis superadditur herba.

De apio.

V im apio mediam calidam siccamque secundo.
V dicunt esse gradu potu depellitur huius.
C alculus urine purgat laxatque meatus.
D icit apollodorus quod pellere possit abortum.
S i mulier foueat aqua que coxerit ipsum.
A sserit hic idem consumi posse uenenum.
I llius fumus si sepius in ore trahatur.
S i se sanus homo fumo suffumiget illo.
D icit eum firmum fieri magis et leuiorem.
S ubuenit alarum uicijs admixtus oliuo.
S uc sic uicium fugat inpetiginis ictum.
H umores nimios desiccat sepius haustum.
I llius solus puluis melliue iugatus.
V lcera mirifice uel putrida uulnera purgat.
P recipue puluis hic ulceribus ualet oris.
S i bibitur stomachum confortat debilitatum.
Y dropicis multum succurrit sepius haustus.
A tque per urinas humores purgat aquosos.
C ontrito ualide apio si iungis acetum.

Vlcera que serpũt cohibes medicaĩe tali.

De peonia.

Peoniã medici calidã siccãq; fatentur.
Hãcq; tenẽ gradũ dicũt ĩ utroq; scd̃m.
Splen. iecur. renes cũ mulsa sũpta iuuab'
Si uigatur ei uiolent' amigdala trita.
Menstrua sic purgat 7 fluxũ detinet alui.
Illius uino decoctio sepius hausta.
Vesice duros sedat sic sũpta dolores.
Et scotosin sic sũpta iuuat stomachiq; dolorẽ.
Neufreticos eadẽ multũ iuuat ycteticosq;.
Calcul' infantũ potu depellitur eius.
Pressuras ĩferre solet q̃s sõpnia nocte.
Peonie semĩ bibitũ sic sepi' arcet.
Illi' radix pueris suspẽsa caducis.
Nõ modicũ pdest galien' ut asserit auctor.
Quendã se puer̃ narrat uidisse caducum.
Etas cui erat ãnor̃ circiter octo.
Peonie puer h' radicẽ ferre solebat.
Suspensã collo q̃dã uice decidit illa.
Morq; puer cecidit solito q̃ more ligata.
Protinus euasit galienus uõ pbauit.
Rẽ cupiens plene radicẽ dẽnuo ɔpressit.
Que collo pueri cecidit iuguitq; resũpta.
Cognita uis herbe fuit h' rã manifeste.
Ipse diascorides cũctis ait ẽẽ caducis.
Apta si bibit' ul' si suspenditur illa.
Seminis illi' ẽ quoq; rubencia grana.
Cũ uino fluxũ matricis sũpta cohercent.
Nigra solent uarios matricũ pellẽ morbos.
Sicotidẽ dant' cũ uino nocte bibenda.
Huius sunt gemine spẽs mas dicit' una.
Altera q̃ minor ẽ spẽs ẽ femina dicta.
Radix maior ẽ palmis lõga duobus.
Cetera q; ceu digitus radix diuisa minoris.
Dicit' ĩ plures radices h' bñ purgari.
Post partũ potata feras uino sociata.
In ceteris reliqs silis uis dicit' illius.

D' mellisopillos.

Herbã quã greci dixerũt mellisopillos.
Baracchũ nr̃i dicunt uulgariter illam.
Pre cunctis apib; gratissima dr̃ herbis.
Nec gaudẽt magis ullius flore uidenť.
Contrite foliis apũ si uasa pungas.
Nõ fugient meliusq; factis si lac s' iugas.
Vnguine cultores retinẽt examina tali.
Aculeũ presens apũ fert ictibus illa.
Icteusq; ita tegitur si ptin' herba.
Hocq; tũ qs uespa nocet ul' aranea curat.
Trita solet ueteres cõpescẽ cũ sale strumas.
Hec q; modo uicus dicit succurrẽ foedis.
Femina purgat' decocto cũ sale suco.
Talis discutit' inflatio noxia potu.
Eius si uiridis decoctio sepe bibatur.
Antiqs dissinticos iuuat 7 uliacos.
Asmaticis eadẽ pdest ortompnoicisq;.
Vlcera ɔpũgat morbos leuat articlor̃.
Herba canis mors' supaddita cũ sale curat.
Eius fomĩto decoctio menstrua purgat.
Oreq; tenta solet dentis sedare dolorem.
Lumina pũgari caligine plini' inquit.
Eius si suco fiũnt cũ melle puncta.

D' senecio.

Erigeron greci nos senecion uocitam'.
Quod canus silis uideatur flore capillis.
Nascitur ĩ muris 7 ĩ ortis 7 tegulatis.
Illi' herbe uis frigida dr̃ ẽẽ.
In medicinali radix nõ ponit' usu.
Flores cũ foliis tritos infundito uini.
P̃ modicũ dulcis 7 sic tepefca tumori.
Hec simul apponas ani ul' testiculor̃.
Addito thus istis tritos 7 uulnia quis.
Hec eadẽ triti faciunt eius capitelli.
Curabis facile posito cataplasmate tali.
Potari phibent q; suffocare bilentem.
Quidã affirmãt at cõtra plini' auctor.
Ycteticis quosdã potũ donasse salubrem.
Cũ uino dicẽ taliq; modo medicari.
Morbis uesice plures ait ille pbasse.
Et cordis uicis illã iecorisq; dedisse.
Torminib; q; cum passo uiuisseq; potu.
Huarios morbos p̃cordia q̃ paciuntur.
Et uiridis facit h' si tacta uoreẽ aceto.
Trita solet duras h' cũ sale spargẽ strumas.
Hac circũ scriptã siqs fodiat sine ferro.
Et tangat dentẽ uicib; ter; ĩn dolentẽ.
Vnaquaq; spuens uicẽ p'ter repetit eod'.
Quo fuit orta loco sic sursũ iuuat ũ hba.
Plini' ut dicit iã nõ dens ipse dolebit.

De celidonia.

De celidonia.

Esse celidonie gemine species referuntur.
Que medicas spẽs ẽ maior prima uocata.
Altera uero minor oculos medicantur utraq3.
Cecatis pulli hanc humat mater yrundo.
Plinius ut scribit quauis sit eruta redd'.
Hanc nasci dicat auib; uenientib; illis.
Et desiccari solito dum more recedunt.
Indeq3 nomen h3 celidonia namq3 celidon.
Dicitur h uolucres grecorum more uocari.
Florentis succus cum melle coquatur in ere.
Igne leui spumam donec piecit omnem.
Et quasi crassiciem mellis decoctio sumat.
Utilius dicitur oculis medicamen.
Quos caligo nocet si sint h sepe puncti.
Conteritur iuncto sibi radix eius aneto.
Et sic ictericis cum uino sumitur albo.
Dentibus illarum phibet contrita dolorem.
De foliis eius contusis si cataplasma.
Cum uino fiat maclas abstergere dicitur.

De centaurea

Sunt centauree spẽs maiorq3 minorq3.
Ut supra scriptis dixi de pluribus herbis.
Sed que p paucas spẽs ẽ cognita maior.
Hanc pretermittens uires narrabo minoris
Quam notam cunctis credo uulgaribus ipsis
Desiccatiue uirtutis dicitur ẽẽ.
Non modicum plagas conglutinat in recente
Inq3 cicatricem ueteres superaddita ducit.
Illi qui sciasim patitur decoctio mur.
Prodest illius si sit subiecta panum.
Sanguine detracto sedat mox illam dolorem
Fomento neruus eadem medicabitur egris.
Illius succus deducit menstrua supt'.
Pellit abortiuum medicamina cuncta malig'.
Cum uino sumptum dicunt purgare p aluum.
Melle s' iuncto caligine lumina purgat.
Illi exprimunt autumpni tempore succus.
Quem desiccatum feruenti sole reponunt.

De dragontea.

Ad dextram curam quas diximus an salubrem.
Herbam dragonteam grecorum q' uocat usus.
Hec eadem uulgi lingua colubrina uocatum.
Que colubro similis macloso cortice fugit
Ex quibus antiquis compertum credimus esse.
Quod quat a simili colubrina uenena fugare.
Quisquis se tota radice punxerit eius.
Tutus ab incursu serpentum dicitur ẽẽ.
Morsibus illarum cum uino sumpta medetur.
Si iungas oleum cum succo seminis eius.
Auribus infusus poterit sedare dolorem.
Hoc succo lanam madidam si naribus addas.
Compesces morbum q polipus ẽ uocitatus.
Hic succus cancris magnum solet ẽẽ iuuamen.
Succo radicis eius caligo fugatur.
Uariique morbi qui lumina petiunt.
Ex ipso puro si sint lita melleue mixto.
Et prodest oculis radix si manditur assa
Cum pusca granis et denis seminis hausti.
Lumina munda fert pulsa caligine reddi.
Si marcescentis illius floris odorem.
Naris trahet pregnans deponet fetum abortiuum.
Uel si sit radix matrici subdita trita.
Puluis radicis eius cum melle iugatur
Tussim compescit sumptus sedatque catarrum
Confert emoptoicis hoc sepe iuuamen.
Pectoris humores exhaurit et reddit iuuol.
Omnibus his prodest radix si sumitur assa.
Istud idem facit eius decoctio sumpta.
Eius cum uino radix uenerem mouet aucta.
Prouocat urinas fagedenica uulnera curat.
Misit ei trite cum melle briona iuncta.
Uulnus h mundat sordes fistula curat.
Sola sibi iuncto maclas depellit aceto.
Esse pedum uicum dicitur cum p'mo nomine.
Est aptucie mibri pacientis id ipsum.
Plebs dicit nullam solet h de frigore nasci.
Anne draconteê radicis decoque tali.
Peruino ledetur si sept' anne fouetur.

De gaisdo.

Ysatis a grecis ẽ uulgo gaisdo uocatur.
Non modicum questum pbes tinctoribus herba
De foliis eius tritis fiat cataplasma.
Uulnera magna licet conglutinat atq3 corre
Illorum sistit reprimit q'scumq3 tumores.
Sic cum melle teris hanc sordida uulnera purgat
Emendat maclas et sacro subuenit igni.
Quin si uinges album ea superaddas.

De elleboro.

Ellebori geminas spẽs testatur habere.
Album q sursum purgat nigrumq3 deorsum.

V im siccã calidãq; ten̄ ⁊ tocius illis.
E st in utroq; grad⁹ nigro uiolẽci⁹ albũ.
D icit̃ ut pr̃ dicã d̃ uiribus eius.
S uppositũ quacũq; m̃ depellit abortum.
N aribus attract⁹ sternutamẽta mouebit.
I llius puluis capitis pallẽcia morbos.
M isceatur cõfecturis q̃ lumĩa purgant.
I mitiũ ꝓdesse ferũt uiciis oculoꝝ.
P ultib; admixt⁹ mur⁹ puluis necat eius.
E t cum lacte dat̃ ẽ muscis ꝑniciosus.
D icit̃ ꝑ uomitũ uariõs educẽ sũptũ.
H ũores ueteresq; ferũt sic pellẽ morbos.
P urgat̃ tali uomitu uertigo uetusta.
I n sanis melãcolicis ualt; atq; caducis.
M elãconia ẽ passio ledens in cerebro.
M emoriã. tir tõdũ cũ furorẽ m̃tis nimio.
S epe q̃q; curat̃ sũpto siphaticus isto.
Y dropicis in pricipio mitt̃ medicatũ.
E mũdat leprã tetanũ fugat atq; podag̃.
T etan⁹ ẽ neruoꝝ tensio ⁊ dolor ceruicis.
C õfirmat t̃mulos tredẽcia tõnĩa curat̃.
D uisis uiciis stomachi sciasiq; medetur.
I tussi ueteri febrib; sup oĩa ꝓdest.
Q uartanis ãnis iã plurib; ueteratis.
I ngenti cura sũptuꝫ plini⁹ ipm̃.
A dmonꝫ ut septẽ se ꝑparꝫ ante diebus
H umectisq; cib corp⁹ bñ tempet omne:
N ec sero cenet qui debet sumẽ mane.
E t quando sumet iub; explorãe serenã.
E t calidã claraq; diẽ uẽtisq; carentem.
O bseruare qũtẽ curã si sũpserit istam.
P assioꝫ nimios affirmat eũ cruciatus.
E leboꝝq; iub; ĩ pultib; antea coctum.
A ut in lente dari sic dicit nõ nocituꝝ.
H ocq; dari ꝑhib; senib; pueisq; tenellis.
M ollib; ⁊ timidis ãĩq; uiris muliebris.
I macris nimiũ dicit nõ accipienduꝫ.
I n suco tisane ul' mulsa ꝑneue coctũ.
S umẽ ꝑcipuit allij sic utile dicunt.
P hilo ꝯposito fert̃ scͥpsisse libello.
Q ualit̃ eleboꝝ sit nob accipiendum.
I nq; suis ypocras ãphorismis illi h̃be.
S olius meminit quã nouat uetioreꝫ

P lures scͥpserũt hui⁹ de uirib; herbe.
E t quo sit sumẽda modo docuere quib;q;
N õ tamẽ inueni ꝑ plura uolumĩa uoluẽs.
V llũ q̃ certũ pond⁹ donare iuberet.
I llius dixisse satis se credo putabant.
C ũ iuxta uires. etates. tp̃a dandum.
I ussisset. m̃ uõ satis nõ ẽẽ uidetur.
T utũ rem subitũ q̃ ꝯfert sepe ꝑiclum.
C õmẽdare dari cuiq̃ sine pondẽ certo.
P lini⁹ ut scribit themison donãẽ solebat.
E llebori dragmas geminas ꝯtriuisse sequẽ
B is binas ⁊ cõfirmat nõ tñ ipse.
P ondere q̃ iubeat sumi statuisse uidetur:
C ũ tãtũ ellebori nigri iubeat daẽ dragmã
Q uatuor aut scruploꝝ m̃ significãe uidet̃.
A lbi dimidiũ pond⁹ tantũ m̃ dandum.
Q d̃ longe nigro uiolenci⁹ ẽẽ fatetur.

De ellebro nigro.

E llebor nõ ẽ adeo uiolentũ.
N ec formidãdũ q̃tũ q̃ dixim⁹ album
H oc q; precipuit ueteres in lẽte coquẽdũ.
A ut in iussellis sic insanis medicaũ.
A ssũptum dicit̃ ⁊ sic ꝓdeẽ ꝯ podagre.
Y dropicis mota febre dr̃ auxiliari.
M irã sentit opẽ sũpto paraliticus illo.
E t uariõs bibitũ morbos leuat articloꝝ.
E ducit coleras uarias ⁊ flegma ꝑ aluũ
E xpiratur potuq; caligo fugatur.
D uricias suppuratas fcm̃ cataplasma.
S uppurate duricie s̃. que h̃nt pus.
C õcoquit ⁊ purgat uacuat sirĩgia callo.
I nfelix modicis radicis surculus eius.
P ostq; dies geminos sit surcul⁹ ille remot⁹
O rea quã dederit cõtrito iũge farinaꝫ.
Y dropicis tumor appositis siccabit istẽ.
M ẽstrua supposit⁹ ꝓugat depellit abortũ.
A uditũ reddit si surdis aurib; illud
I mponas ⁊ pus biduũ triduũue repllãt.
A ppositũ tollit maclãs ei⁹ cataplasma
E mendat lepras scabies quascũq; repllit
O re diu tentũ q̃ coxeris illd acetum.
D entis nõ modicũ dicit̃ sedare dolorẽ.
E llebori nigri ꝑcepit plinius unam.
D onari dragmã leuit̃ sic ꝓmou⁊ aluũ.

Plusq̃ bissenos obolos uetat accipiendũ

D' ueruena

Verbenã ierobotanũ ꝑysteriõq;.
Appellãt greci species hec fertur habere.
Binas effectus est idẽ pene duabus.
Cũ uino iuuat ictericos si sepe bibatur.
Pestiferos morbos curat superaddita trita.
Cũ uino renouãda quĩq̃ ꝑ q̃tuor ista.
Est medicina dies quis bñ uulnra pugnat.
Illius succus tepidꝰ si soluitur ore.
hoc q̃; s̃ca decies herbe decoctio prestat.
hac ẽ quecũs putredo repellitur oris.
Si trepetita diu uoluatur fauce sonora.
Glutinat h̃ba recẽs uulnꝰ superaddita trita.
Occurrit cunctis cũ uino sumpta uenenis.
Que fuerit alternis febris accedendo diebz
Pellitur ac tribz assumptis radicibz eiꝰ.
Cũ totidẽ foliis potentur aqua resoluta.
Ista prius paciens quã frigꝰ senciat ullum
hoc q; in febribz quãtanis illa medetur.
Bis binis foliis cũ tot radicibz austis.
Illiꝰ in uino si sit decoctio facta.
Conuiuas hyllares ĩt̃ conuiuia sparsa.
Reddere narrat ut iã descripta buglossa.
hãc herbã gestãdo manu si quis ab egro.
Dic sit qꝫ agis bñ si responderit eger.
Viuet. si uõ male spes est nulla salutis.
Ex hac cõpositã quã iusserit coronam.
Apponi capiti causa q̃cunq; dolenti.
Sic dicit illã celerẽ conferre medelam.
Pliniꝰ affirmat hãc omnibz ẽẽ salubrem
Visceribz lateris morbꝰ iecorisq; querel.
Pectoris z uicis z p̃cipue medicari.
Pulmonũ causis hãc asserit ille tisisq;.
Parotidas reprimit adipi cõmixta uetusto
h̃bã cũ nouis foliis de mille dedere.
Vetonicãq; pari bibere e pondere iunge.
h mixta potetur aq̃ nullũ medicamen.
Vtilius credunt illis quos calculꝰ angit.
Nõ modicũ laudare magos hãc asserit h̃bã.
Pliniꝰ hãc cunctis dicit obsistere morbis.
Et q quisq; petet hac ĩpetrare puncto.
Sic z amicicias captari posse potentum.
Vana tñ nob z anilia iure uidentur.
Et pellit febres z plurima talia fingunt.
Que quãuis nata potẽs cõcedere posset.

D' germandrea.

Camedreos grece q̃ germãdrea latine.
Dicitur hãc herbã calidã siccãq; fatentur.
Terciꝰ ẽ in utroq; gradꝰ depellit abortũ.
Si mixta potetur aqua tussiq; medetur.
Conquassata iuuat si mixta bibatur aceto.
Splen siccat purgat cum uino mixta sumpta.
ydropicas in principio sic sumpta medetur.
Sic quoq; pestiferis occurrit morbibz illa.
Cunctis predictis prodest superaddita trita.
Sordens purgabit uulnꝰ licet inueteratũ.
Si cũ melle teras z tritã desup addas.
Camedreos oculi succo cũ melle puncti.
Dicuntur clari dempta caligine reddi.
Si tritã misces oleo corpusq; pungas.
Pellet frigidorẽ reuocabit z ipa calorem.

D' maurella.

herbã quã greci strignũ dixere latini.
Maurellã dicunt uis eiꝰ frigida ualde.
Dicitur auricule mire sedare dolorem.
Illiꝰ succus si sensim funditur intus.
Epilogis strigni dicunt cataplasma mederi.
Istud idẽ dicitur capitis prodesse dolori.
Vna cũ strigno si sal panisq; terantur.
Parotidas reprimet cataplasmati addita
Strigni ꝑrigo depellit illita succo. ‖ more.
Succus suppositꝰ fluxũ strigit muliebrem.
Contritis eiꝰ foliis coniunge polentam.
his superappositis sacer ignis z herpeta mordax
Dicitur expelli si uõ iunxeris istis.
Argenti spumã cerusã oleũq; rosatũ.
Forciꝰ z meliꝰ predictũ fit medicamen.

D' iusquiamo.

Iusquiamũ greci q̃ nr̃i caniculatam.
Dicunt. hunc h̃be uirtꝰ ẽ frigida ualde.
Tres hẽt h species semẽ proferr̃ prior album.
Altera subrufum producit tercia nigrum.
Nobilior reliquis ẽ semẽ q̃ gerit album.
Quo si desit mos ẽ apponere rufum.
Nigrũ uõ fugiens medicorũ respuit usꝰ.
Iusquami foliis contritis adde polentam.
hec adhibendo potes quos uis curare tumores.
Sic mire calidã pot refrigidare podagrã.
Auribz infusus uermes sucꝰ necat eius.

Iliacasque solet varios lenire dolores.
Ore diu tepidum si contineatur acetum
Quo sint decocte radices illius herbe,
Dicitur immodicum dentis placare dolorem.
Expressum succus contriti seminis eius
Viscosum calidumque potest compescere reuma,
Si fuerint oculi pacientes sepe puncti.
Seminis illius obolus cum semine mixtus
Miconis pariter cum mulsa sumitur illis
Utiliter fluxum matricis que paciuntur.
Et dicitur emoptoicas sic posse mederi.
Vel quocumque modo sanguis iactetur ab ore.
Dicitur hic potus medicamen sepius austis.
Cum vino tritum semen cataplasmaque factum
Mammas et testes dicitur curare tumentes.
Emplastris multis apponitur antidotisque.
Infert sicut olus hec herba comesta maniam.
Prestat idem succus in quibus vulnere fus?

De malua.

Dixerunt maluam veteres quod molliat alvum.
Esse cacostomacam sextus niger asserit illam.
Atque dioscorides tamen inferioribus ambo.
Sumptam sicut holus multum prodesse fatentur.
Et sic vesice dicitur illam medicari.
Sicque venenosis occurrere potibus illam.
Hunc quoque confirmant malue foliis salicisue
Ex equo tritis cum mellis sive cruentum.
Sanari vulnus emplastris quam preciosis.
Addunt auctores ipsi quod malua potenter
Conquassata iuvat adipi commixta vetusto.
Unius caulis radix admota dolori
Dentis sedat eum venereum stimulacionem refert.
Hec eadem femori si lino annexa geratur.
In lana nigra tectam si gesserit illam
Femina mammarum dicitur occurrere morbis.
Suscepit abortivam thebana olimpias illam.
Si resolutus adeps miscebitur anseris illi
Et sic subdatur velut pessaria vulve.
Contritis foliis illius cum sale pauco
Egilopas pelles succoque medeberis eius.
Puncturis apum si cum vngis oliuum
Corpus et inde linas apium te nulla nocebit.
Decoctam lotio capiti sit addito maluam.
Sic turpes acoras pelles furfuresque nocivas.
Decoctis eius foliis si iungis olivum
Extinguens ignem sacrum cataplasmate tali
Et combusturis illo bene subvenis ignis.
Duricias stericas eius decoctio mollit
Intestinorum causis matricis et ani.
Hec eadem iuvare potest si subditur illis.

De paratella.

Herba solet lampati vulgo patella vocari.
Illius species dicuntur quatuor esse.
Par tamen est ferme vis omnibus in medicina.
Omnibus est illis fervens austeraque virtus.
Unde quidem stomachum confortat sumpta solisque
In stomachum clausum per ructus pellere ventum.
Sumptaque sicut olus fertur restringere ventrem.
Pruritus mordax scabiesque cutis laceratrix.
Illius tepida cedunt apocimate fota.
In vino cocte radices et bene trite
Apposite scrophas compescunt parotidasque.
Eius sepe tepens si coctio gargarizetur
Uvas sedabit tumidas dentisque dolorem.
Hec dissintericos potu iuvat et celiacos.
Pellitur hac tepida dolor auris si foveatur.
Decoctas valido radices eius aceto
Et tritas splen super addito sepe tumenti
Quamvis non modicum reprimet siccando tumorem.
Cum vino vel aqua radicum coctio facta
Menstrua restringit potu lapidesque repellit.
Hec eadem iuvat ictericos suspensaque collo
Illius radix scrophas nasci prohibebit.

De lolio.

Frumentis nocuam lolium grecus vocat herbam.
Quam nostri dicunt vulgari more nigellam.
Cancros emundat putrescentia vulnera curat
Cum raphano modicoque sale sit addita trita.
Sernas et lepras cura compescit eadem.
Sulphure cum vino pergamitisque colube.
Admisce lolium sertum quod lilia prebent.
Huius iungas hec cocta mero sit addita scrofis.
Sic scrophas frangit sic apostemata rumpit
Duriciasque alias emollit hoc cataplasma.
Multa decoctam cum mixto thure crocoque
Apponas coxe sciasis quam vocat iniqua.
Parturiens mulier si se suffumiget illa
Asseritur cicius ventris deponere pondus.
Carmine iam dictis aliquot vulgaribus herbis.

Nunc species illas quas cunctis iam puto notas
Usus vendendi fecit temptabo referre.
Atque prius piperis quod notius ipsa coquina
Quam medicina facit vires puto discuciendas
Virtutis sicce piper asseritur calideque
Tercius esse gradus concedit huic in utroque.
Tres sunt huic species album longumque nigrumque
Sed quia sunt gemine medicis tantum modo note.
De specie nigra dicam quedam michi nota.
Crudum vel coctum sumptum vel melle ligatum
Vim digestivam stomachi iecorisque iuvabit.
Morsus pestiferos curat fastidia lenit.
Occurrit variis thoracis sepe querelis.
Atque movere solet frigus periodica febris.
Compescit febris si sumitur ante tremorem.
Cum lauri bacis vel cum foliis bene tritis.
Cumque mero tepido potatum tormina sedat.
Et scrophas reprimit admixtum cum pice dura.
Et superappositum recte quibus ungitur illis.
Que purgare solent oculos caligine dira.
Admixtum nitro maculas cataplasmate delet.
Usu stercoris humani cum pulvere tritum.
Angina ungue piper et sic superaddito cancris.
Experti nichil utilius hoc pulvere dicunt.
Nemo potest omnis piperis describere vires.
Namque piper ferme medicamina cuncta requirunt.
Antidotisque solet preciosis pluribus addi.
Hic puto tam paucas laudes de simplici dictis.
Quod sit in usus hoc dignum laude medelis.

De piretro.

Esse piretrum calidum siccum quoque quarto in istis.
Esse gradu excruciat dentes si frigidus humor.
Masticet hoc paciens teneatque diutius ore.
Et iuvat admixto si gargarizetur aceto.
Hoc quoque maxime tumidam reprimit de flegmate linguam.
Sic iuvat relevat humoris pondere pressam.
Et multis aliis vitiis sic subvenit oris.
Non modicum prodest sumptum cum melle caducis.
Sicque levare solet morbum quo membra resolvit.
Suspensum collo pueris prodesse caducis.
Creditur et solo succurrere fertur odore.
Ex oleo quod decoquitur si corpus inungas.
Ante febris motum minuet tolletque rigorem.
Renum sepe gravem iuvat unguentale dolorem.
Mira sentit opem paraliticus inde perunctus.
Non levius manibus fuerit si sepe fricatus.
Unguine si totum corpus mulcebitur isto.
Largus per poros sudor prodibit apertos.
Membrorum solet hoc quevis curare stuporem.
Et corpus servare potest a frigore tutum.
Et medicamento solvetur tetanus isto.
Tantundem prodest si tritum solvis olivo.
Sicque fricando locum quevis medicare pruriginem.

De zinziber.

Zinziber atque piper equales in medicina
Dicuntur hac causa taceo de viribus eius.

De cimino.

Esse putant calidum medici siccumque ciminum.
Tercii illud gradus in virtutibus istis.
Assumptum quocumque modo compellere tradunt
Viscera vexantem ventum stomachumque gravantem.
Et digestivum stomachi iecorisque calorem.
Excitat et veneris credunt inhibere furorem.
Et fluxum ventris in aceto stringere coctum.
Hoc ortopnoicis miram prestare medelam.
Experti dicunt cum pusca sepius haustum.
Atque venenosis cum vino morsibus ipsum.
Prebet opem tritumque fabe cum polline iunctum.
Melle repente solet testes curare tumentes.
Appositum sistit cum pusca menstrua sumptum.
Dicunt pallentem dare mansum sepe colorem.

De galanga.

Flegmonem stomachi sumptum galanga resolvit.
Et si flegmaticus fuerit corroborat illum.
Inclusum ventum sumptum fugat interiorem.
Vim digestivam iuvat hoc colicisque medetur.
Oris non modicum gustu commendat odorem.
Augmentat sumptum veneris renumque calorem.

De gedoaria.

Apprime sumptis zedoar obstare venenis
Affirmant et reptilium morsus levat austu
Sumptum confortat stomachum ructusque salubres.
Commovet et cibus fastidia reprimit usu.
Antiquum stomachi dicunt curare dolorem.
Illud si paciens ieiuno masticet ore.
Et sic infectam sensim voret ille salivam.
Lumbricos ventris compellere dicitur haustum.
Allia que faciunt fetorem pellit ab ore.
Et nimium bibiti vini depellit odorem.

De gariofil.

Gariofalum dicunt calidum siccumque secundo
Esse gradu iecur et stomachum corroborat haustu.

Et ferme cũctis ualet interiorib; ipsiz.
Vi digestiuã minꝰ iuuat abstinz aluuz.
Accēdit uenerē si dragme pondere triz.
Potatũ fuit cũ uacce lacte recenti.

D' cinamo.

Vi memorē cerebri ꝯfortat sepiꝰ austum.
Cinama tres spēs dñr hr̃e s; harz.
Est p̃ciosa magis q̃ plꝰ sb̃tilis habetũ.
Et que plus mordet mixta dulcedie ligꝰ.
Hũores stõachi siccat corroborat ipm̃.
Et facit acceptas ut digat oĩ escas.
Suptũ curat epar locuũq; ꝛ m̃stã pũgat.
Humida tussis eo sedabitur atq; catarrꝰ.
Ydropici spẽm cui pbet typana nomen.
Suptũ n̄o modicũ reprimit reniũq; dolorẽ.
Reptiliũ morsꝰ curat si iungitur illis.
Que curãt oclos hũores siccat aquosos.
Sibi contritũ forti miscet' aceto.
Liberat appositũ tetra lẽtigine uultũ.
Sicq; iuuat morbũ q̃ ducit ab ĩpetere nom̃
Grossa magis spẽs fluxꝰ emoroidarz.
Stringit. aqua gelida bñ si ꝯtrita bibat'.
Et p̃ quo n̄dũ paciẽs ieiunia fregit.

De costo.

De spẽ geminas h q̃rit potio dragmas.
Costi sũt gemĩe spẽs. q̃rũs una rubẽsq;
Est ꝛ amara nimis h indica dr̃ esse.
Altã u'o leuis nec amara colore sb̃alba.
Hãc arabes mittũt ꝑ or utilior medicĩe.
Vrinas purgãt ꝛ eis obstãcia pellunt.
Splen curãt ꝛ epar latisq; fugãt dolorẽ
Dicit' cũ uino tepido si sũpserit eger.
Menstrua purgabũt si se sb̃fumigz illis.
Femina. sic ꝛ uulue sedare dolorem.
Dicit'. aut ex hys sibi si pessariã sb̃dat.
Lũbricos pellũt ꝑgãt lẽtigine uultũ.
Sitritis cũ melle linas uenerẽq; mouẽ
Dicit'. si sint cũ mulsa sũpta tepenti.
Ex oleo costũ q̃ coxis illine quemuis.
Ante febris typũ reddẽs a frigore tutũ.
Subueñt h sciasi fibrisq; stupẽtib; ũguẽ
Antiquũ uulnꝰ cito curat puluis eorz.

D' spica.

Esse gradu pmo calidã siccãq; piti
Testant' spicã q̃ dicit' indica nardus.
Cõfortat potata iecũ stõachiq; dolorez.
Mitigat ꝛ renes illiꝰ apozima purgat.
Vesicã iuuat urinas urinas ꝛ m̃stã plicit
Ictericis pdest. nocuis hũorib; obstat.
Quos caput ad pectꝰ trãsmittit sepe p unã.
Puncturas aufert ꝛ morsus interiorz.
In stõacho clausũ sol; austa repellẽ uẽtũ
Mastricas nimiũ restrigit sb̃dita fluxiz.
Cũ gelida si detur aqua sedare tremorẽ.
Dicitur h cordis ꝛ nausia sistitur inde.
Excitat h uenerẽ cũ sape sũpta liquorẽ.
Duricias stericas elixatura resoluit.
Eius fomito p partes inferiores.
Lumina si tepida foueãt sepiꝰ illa.
Affirmãt acri prurigine libera reddi.
Palpebreq; pili bñ ꝯfortãt eadem.
Est nardi species q̃ celtica spica uocat'.
Celtarz tm̃ q' nascitur in regiõe.
Omña q̃ nardꝰ ualet indica dicit' ista.
Posse licet uires, uideat' hr̃e minores.

D' thure.

Thus calidũ siccũq; gdu dixere scdo.
Lumĩa clarificat lacrimo si soluit' oui.
Contritũ. ul' feminieo cũ lacte tepenti
Aut cũ uino trĩũ pice. lacteq; mixtis.
Vulnera p̃cipue curãe recencia dicũt.
Puigui porcino mixtũ medicabit' usti.
Admixtũ melli panaricia destruit ũgui.
Thꝰ bñ cõtritũ. uinoq; tepente solutũ.
Affirmãt auri mltũ pdesse dolenti.
Tritũ cũ creta cimolea siccq; tostato.
Permixtũ mãmas dicũt curãe tumẽtes.
Nil credũt emproicis magis auxiliari.
Admixto uino si sumatur uel aceto.
Thus cũ lacte terẽs muliebri si sr̃ addat'.
Vlcerib; fieri que sepe uident' in ano.
Aut alio q̃cũq; modo medicabit' illis
Huic aloe iungẽs lacũũq; albuũs oui.
Sic ut sit spissũ secte sr̃ addito uene.
Aut hiis uulnerib; nimioq; sãguĩe manãt.
Nec soluas nisi ꝯgsceas dĩsa fuisse.
Si sit opꝰ medicam̃ ide sr̃ adde priori.
Donec firmarĩ ualeat solidata cicatrix.
Affirmãt meliꝰ nil sistere pse cruorẽ.
Vi memorẽ cerebri ꝓ ꝯfortat odore.

Origano victum si quis comasticet ipsum
Humores noxios capitis per sputa repellit.
Alleviat ista grave capitis purgato ligua
Anseris aut anatis mixta pinguedine thuri.
Fit cataplasma valens morbis quos lesit ignis.

De aloe.

Sunt aloes gemine species que sub rubet estque
Sicut epar: et sub rubeo hec epatice
Dicitur: et magnas habet in medicamine vires.
Vilior est piceo que fuscata colore videtur.
Flegmate mundificat stomachum. caput. articulosque.
Renum humorem noxium purgando per alvum.
Yctericos purgat iecoris iuvat interiora.
Vulnus quoque recens putredine purgat ab omni.
Illius iniectus pulvis siccandoque sanat.
Precipue veretri dicunt et testiculorum.
Ulcera curari vel vulnera pulvere tali.
Si solvatur aqua iuvat apostema labrorum
Et naris. Super appositum nec non oculorum
Livoremque fugat sic circa lumina factum.
Acri cum vino misces oleoque rosato
Unge dolens caput et frontem mireque iuvabis.
Unguine pruritus sedabitur hoc oculorum.
Cum vino bene contritum cataplasmaque factum
Confortat retinetque pilos consuetique cadentes.
Lingua gingivis vitiisque subvenit horis.
Si tangantur eo cum vino melleque trito.
Hoc sumptum per se ventrem non solvit acute.
Esse tamen stomacho putat Huribasi aptum.
Cum ledat illum solventia cetera ventrem.
Illius geminas cum mulsa sumere dragmas.
Iudeus precipit. Coleram sic flegmaque purgat.
Unaquaque die post cenam sumere dixit.
Utile tres eius pillulas binasve [illegible]
Cum suco caulis formatas ut faba grossas
Aut ciceris. Humores noxios cum stercore purgat.
Non corrumpendo stomachum vel vanum faciendo.
Purgat pillulis sumit qui sepius istis.
Vix unquam capitis vexabitur ille dolore.
Et nichil est oculis in cerde salubrius illis.
Si vero durum vis solvere largius alvum.
Partibus e geminis pars admiscendo terendo
Una diagridii sic apta solutio fiet.

De lapide Molari.

Varios lapides describere qui studuerunt
Unaque preter de te mola cur tacuerunt
Gemmas multa tui fit cum sic digna relatu
Quo fame [illegible] miseranda reatu.
Gemmarum decus es lapidum flos nobile pondus
Namque nequit sine te [illegible]
Aura facis [illegible] reficis reddisque farinam
Sed tunc [illegible]
Tu [illegible] rota [illegible] hac quoque stante
[illegible]
Ornat gemma manus tu mensas gemma [illegible]
Servit [illegible] mediante vigore.
[illegible] te nequeunt umquam vel [illegible]
Nec metuis lapidas nocturno [illegible] fures
Digna laude mola qui non [illegible] ergo
Sit comes ipsius [illegible]

Incipit liber de virtutibus duodecim gemmarum sive tredecim lapidum.

Evax rex Arabum legitur
scripsisse Neroni.
Qui post Augustum re-
gnavit in urbe secundus.
Quot species lapidum que
nomina que colores.
Queve sit his regio vel quanta potentia cuique.
Hoc opus excerpens dignum componere duxi.
Aptum gestanti forma breviore libellum.
Qui michi precipue paucisque pateret amicis.
Nam maiestatem minuit qui mistica vulgat.
Nec secreta manent quorum fit conscia turba.
Hinc tribus ut multum dandum censemus amicis.
Qui secreta dei servando decenter honorent.
Quos gravitas morum vite commendet honestas
Occulta siquidem lapidum cognoscere vires.
Quarum causa latens effectus dat manifestos.
Egregium quiddam volumus rarumque videri.
Scilicet hic sollers medicorum cura iuvatur
Auxilio lapidum morbos expellere docta.
Nec minus inde dari cunctarum commoda rerum.
Auctores perhibent quibus hec perspecta feruntur
Nec dubium cuiquam debet falsumve videri.
Quin sua sit gemmis divinitus insita virtus
Ingens est herbis virtus data maxima gemmis.

De iaspide.

Iaspidis esse decem species septemque feruntur.
Hinc et multorum cognoscitur esse colorum.
Et multis nasci perhibetur partibus orbis
Optimus in viridi translucentique colore.
Et qui plus soleat virtutis habere videtur
Caste gestatus fugat febrem et ydropem.
Appositusque iuvat mulierem parturientem.
Et tutamentum portantibus creditur esse.
Nam consecratus gratum facit atque potentem.
Et sicut perhibent fantasmata noxia pellit.
Huius in argento vis fortior esse probatur.

De iacincto.

Iacincti species doctores tres esse loquuntur.
Nam sunt granati. sunt citrini venetique.
Confortative cuncti virtutis habentur.
Tristiciamque fugant et vanas suspiciones.
Granatos prefert gemmarum quisque peritus.

Huius rufus color est et rari inveniuntur
Ceruleus veneto quem per tenuem aera sentit.
Nubilus obscuro, rutilans clarusque sereno.
Optimus huic generi est quem non auri decolor equo.
Obscurat fucus aut carus perspicuum dat.
Sed flos purpureus mixtum componit utrumque.
Hic et in hos missus plus frigidus esse putatur.
Duritie solidam cedi sculpique recusat.
Fragmentis tantum superabilis est adamantis.
Pallida citrinos facies probat inferiores.
Sed quecumque genus collo suspendere possis,
Vel digito portes tuas securus adhibis.
Nec tibi pestiferum regionis causa nocebit.
Sed magis hospitibus celebrere dignus honore.
Iustaque siqua petes nullam patiere repulsam.
Ethiopes nobis transmittunt hanc quoque gemmam.

De smaragdo.

Omnes virentes superat forma viridante smaragdus.
Cuius bis quinos species bineque feruntur.
Sunt et enim Scithici, Bactriani, Niliacique.
Sunt et quis nasci perhibentur in eris.
Quos macula vitiosa notat nata metalli.
Sunt Calcedonii, reliquos piget enumerare.
Precipuus Scithicis honor est et gratia maior.
Gryphibus eripiunt furantibus hos Arimaspi.
Quos visus penetrat fame preciosus habentur.
Quorum luce virens circum tingitur aer.
Quos nec sol mutat nec clara lucerna nec umbre.
Strata superficies quibus est vel concava forma.
More iacentis aque vultum spectantis adumbrat.
Huius visu speculi testatur fama Neronem
Cum gladiatorum pugnas spectaret liberer.
Optimus huius sit est qui sunt corpora plana.
Commodus iste lapis scrutantibus abdita fertur
Cum proferre voluit ac divinare per undas.
Auget opes idem sese retinentis habentis.
Omnibus in causis dans persuasoria verba.
Collo suspensum diram fugat emitriteum.
Et sanare potest ipsa ratione caducos.
Emendat fessos viridi medicamine visus.
Et tempestates avertere posse putatur.
Fertur lascivos etiam etiam compescere motus.
Proficit in viridem magis exacuitque colorem.
Abluitur vino viridique perunctus olivo.

De saphiro.

Saphiri species digitis aptissima regum.
Egregie fulgens puroque simillima celo.
Vilior est nullo virtutibus atque decore.
Hic et sirtites lapis appellatusque vocatur
Quod circa syrtes libicas perinvenitur arenis.
Fluctibus expulsus fervento freto reperitur.
Ille sed optimus est quem tellus medica gignit.
Qui tamen asseritur numquam transmittere visum.
Quem tanto natura potens dicavit honore.
Ut sacer et merito gemmarum gemma vocetur.
Nam corpus vegetum conservat et integra membra.
Et qui portat eum nequit ulla fraude noceri.
Invidiam superat, nullo terrore movetur.
Hic lapis ut perhibent educit carcere vinctos.
Obstructasque fores et vincula tacta resolvit.
Placatumque deum reddit precibusque faventem.
Fertur et ad pacem bonus esse reconciliandam.
Et plus quam reliquas amat hanc necromantia gemmam.
Corporeis et morbis lapis iste medetur.
Salicet ardorem refrigerat interiorem.
Sudorem stringit nimio fervore fluentem.
Contritus lacte super illitus ulcera sanat
Tollit et ex oculis sordes, ex fronte dolorem.
Et vitiis lingue simili ratione medetur.
Sed qui gestat eum castissimus esse iubetur.

De topacio.

Nobilis eiusdem topacion insula gignit.
Qui quanto rarior tanto magis est preciosus.
Hic species tamen binas perhibetur habere.
Alterius puro color est vicinior auro.
Clarior alterius tenuisque magis reperitur.
Fertur emoroidis idem lapis auxiliari.
Quique magis minus lunam sentire putatur.
Ferventes est compescere dicitur undas.
Gignit et hic Arabum gemmis ditissima tellus.

De berillo.

Conspicuos reddit sexangula forma berillos.
Quod ni fiat hebes huius pallor inesse videtur.
Eximios oleo similis lympheve marine
Esse volunt et eos probat horum gnata vetusta.
Hic lapis ad nostras partes descendit ab Indis.
Hic et coniugii gestare refert amorem.
Et se portantem perhibetur magnificare.
Dicitur et sese stringentis adurere dextram.
Infirmis oculis in qua iacet unda medetur.

Potaque curat similiter et suspiria tollit.
Et quoscumque epatis fertur curare dolores.
Istius species novem voluere magistri.

De calcedonio.

Calcedon lapis est hebeti pallore refulgens
Inter iacinctum medioximus atque berillum.
Qui si pertusus digito collove geratur.
Is qui portat eum perhibetur causas vincere cunctas.
Hec species lapidis tantum est color repetitur.

De sardonice.

Sardonicem faciunt duo nomina sardus onixque.
Tres capit ex binis unus lapis iste colores.
Albus in hujus nigro rubeus supereminet albo.
Inprimis distribuunt species in quinque magistri.
Sed qui sunt pueros permixtosque colores.
Sic in se retinet ut distet limite certo.
Hic bonus amplior est et eorum forma probatur.
Densior et ravo plus fertur habere decoris.
Hic solus lapidum ceram divellere nescit.
Hic humilem castumque decet vultumque pudentem.
Cujus virtutes alias reperire nequivi.

De sardio.

Partibus hunc imis arabes sed et india mittit.
Sardius a sardis est a quibus est ante repertus.
Sortitur nomen rubei solet esse coloris.
Hic inter gemmas vilissimus esse putatur.
Pro tenui fulgore cum nil ferat utilitatis.
Excepto quod onix nequit hoc presente nocere.

De crisolito.

Hunc quoque dat quas species studiosa vetustas.
Auro crisolitus micat hic et stillat ut ignis.
Iste mari similis quiddamque virentis ad umbras.
Esse philacterium firmus perhibetur in auro.
Contra nocturnos fortis tutela timores.
Pertusus setis si traiciatur aselli.
Demones expellit et eos agitare putatur.
Tali tectum levo decet hunc portare lacerto.

De grisopasso.

Ethiopes legimus nobis hanc mittere gemmam.
At grisopassum lapidum domus india mittit.
Hic porri succum referens mixtumque colore.
Aureolis guttis quasi purpura gutta renitet.
Quas habeat vires potui cognoscere nondum.
Sed tamen esse reor nec fas est omnia nosse.

De ametisto.

Purpureus color ac violatus est ametisto.
Vel qualis gutta meri solet aut rosa munda videri.
Quidam mutatus velut evanescit in albus.
Vt corrupta aqua vini rubor esse putetur.
India mittit eum gemmarum maxima nutrix.
Hic facilis sculpi contra stat ebrietati.
Carior haberetur multo si rarior esset.
At nunc negligitur quoniam communis habetur.
Hunc quoque dat species veterum summa quinque.

De adamante.

Vltima preciput genus india fert adamantem.
De cristallorum natum superiusque metallis.
Hunc ita fulgentem cristallina reddit origo.
Vt ferruginei non desinat esse coloris.
Cujus duricies solidissima cedere nescit.
Ferrum contempnens nulloque domabilis igne.
Que tamen yrcino calefacta cruore fatiscit.
Incudis dampna percussoriisque labore.
Huius fragmentis gemme sculpuntur acutis.
Hic avellana maior nuce non reperitur.

Item de eodem.

Alterum genus producit arabs adamantem.
Non sic invictum nam frangitur absque cruore.
Nec par huic virtus est preciique minoris habetur.
Pondere sic quivis et enormi corpore maior.
Tertius est adamas quem dat maris insula cypri.
Quartum producit ferraria vena philippis.
Omnibus equa tamen vis est adducere ferrum.
Quod facit et magnes absente potest adamante.
Nam presens adamas magneti quod rapit aufert.
Ad magicas artes idem lapis aptus habetur.
Indomitumque facit mira virtute gerentem.
Et noctis lemures et somnia vana repellit.
Atra venena fugat rixas et iurgia vincit.
Insanos curat durosque reverberat hostes.
Clausus in argento lapis hic aurove ferratus.
Cingatur et hic levum fulgens armilla lacertum.

De achate.

Vt perhibent primum lapis est inventus achates.
In ripis fluminis qui nomine dictus eodem.
Hoc precio dives siculas perlabitur oras.
Sit licet ipse niger zonis tamen obsitus albis.
Hic lapis ingenitas memoratur habere figuras.
Cujus nativus facies intermixta venis.
Nunc regum formas nunc dat simulacra deorum.
Rex epyrri digito gessisse refertur achatem.
Cujus plana novem signabat pagina musas.
Et stans in medio citharam tangebat apollo.
Nature non artis opus mirabile dictu.
Hunc quoque corallio similem gerit insula creta.

Cui planities crispis est illita venis.
Iste nempe virus fugat et quippa fundit.
Reddentem varias facies dat inde achatem.
Hunc nemorum frondes nunc dantem signa ferarum.
Hic sedare sitim visusque fovere putari.
Est et qui mirum succensus spirat odorem.
Sanguineas maculas est quam philex habet.
Cerea cui facies, quam arbor insulis habet.
Portantes munit viresque ministrat achates.
Facundumque facit gratumque bonique coloris.
Et persuasorem mundo deoque placentem.
Hoc Anchisiades comitante pericula vicit.

De gagete.

Nascitur in Libia lapis et prope gemma gagates
Lucens et niger est levis et levissimus idem.
Vicinas paleas trahit attritus calefactus.
Ardet aqua lotus restinguitur unctus olivo.
Et diluta aqua dentes firmat labefactos.
Per suffumigium mulieri menstrua reddit.
Effugat immites sili zone chelidros.
Inde demonibus contrarius esse putatur.
Subversos ventres iuvat et precordia tesa.
Vincit prestigias et carmina dira resolvit.
Et solus ut perhibent deprehendere virginitatem.

De magnete.

Magnetes lapis est inventus apud Trogoditas.
Hic ferrugineus cognoscitur esse coloris.
Et vi nature vicinum tollere ferrum.
Et qui scire cupit sua si sit adultera coniux.
Suppositum capiti lapidem stertentis adaptet.
Mox que casta manet petit amplexum mariti.
Non tamen evigilans cadit omnis adultera lecto.
Conciliare potest uxoribus ipse maritos.
Et rursus contra nuptas revocare maritum.
Cum mulsa datur hydropem pergendo resolvit.
Et combusturas super aspersus medicatur.

De corneolo.

Nam lapis hic digito collo vel gestus adherens
Iudicis erupturas surgentes mitigat iras.
Quamque lavate carnis par esse videtur.
Sanguinis ex membro sistit quemcumque fluorem.
Precipue talem patitur si femina fluxum.

De corallo.

Corallus lapis dum vivit in equore virnur.
Ex quo frangitur gestantia comoda multis.
Quippe salutaris potantibus esse probatur.
Fulmina typhones tempestatesque repellit.
Arte vel tecto vel agro quecumque geratur.
Aut in iumentis aspersus et inter olivas.
Aut agricolis cum semine iactus in agris.
Grandinis avertit calamis contraria tela.
Multiplicis fructus ut fertilitatis habundet.
Umbras demoniacas ac thessalica monstra repellit.
Initium prestat faciles finesque secundos.

De gagatromeo.

Hic varius color quem dicunt gagatromeum.
Pelli capreole similis lapis esse refertur.
Quem qui gestarit dux pugnatur in hostem.
Hostem repulsum terraque marique fugabit.

De echite.

Iste precipuos lapides numeratur echites.
Aquile petit extremum orbis iovis ales ab oris.
Custodem nidi defensoremque futurum.
Quo valeat pullis dubios evertere casus.
Continet hic alium pregnantis in ore lapillum.
Dicitur et prodesse pregnantibus auxiliari.
Ne vel abortivum faciant partumve laborent.
Aspersus levis solito de more lacerto.
Confert prestita gestanti sobrietatem.
Auget divicias et amantem cogit amari.
Victoremque facit plurimisque favoribus ornat.
Incolumes pueros dat iuvenes sine puellas.
Atque caducorum fert philene ruinas.
Si quod suspectum tibi sit de fraude venenum.
Participare mense quem formidas adhibeto.
Pulmento posito cum sit simul illis achites.
Si tua conditis subest [illegible] glutire nequibit.
Oceanique latens in litoribus reperitur.
Aut aque undis aut Persarum regione.
Puniceum lapis hic perhibetur habere colorem.

De allectorio.

Ventriculo galli qui testibus est viduatus.
Cum tribus ut minimum post quando vixerit annis.
Nascitur ille lapis cui lucida non est.
Magnitudo fabe excedere nescit.
Cristallo similis vel aqua cum liphyda apparet.
Victum reddit lapis hic quemcumque gerentem.
Extinguitque sitim patientis in ore receptus.
Hanc nullus centonias pugiles hic perfide vincit.
Hic expulsorum proprius solet esse receptor.
Amissique novos veteresque reformat honores.
Hic oratorem illis facit esse disertum.
Constantem reddens vicius per omnia gratum.

hic circa ueri' facit inocētina uigētes
comodo uxori q̄ uult fore g̃ta marito.
ut bōa tot p̄stet claus' portet' in ore.

D' multis ꝛ uariis medelis. v. m.
q. s. x.

N Escit humanū gen' wl. quātā sani
tatē p̄stet. Ea hora qua apprehendit'
habeat p gladio cannā acutā. de q̄ eū
occidat, Singulus sit qui eū h't occidē.
ꝛ añ quā eū decollet dicat ei. angl's ad
nay. abiam. app̄' nos s'mo cōpletur. Et
dum apis eum meli' facis uerba sup̄
dicta repetē. Os de capite ei' ligatū in
pelle ceruina optime dolorē emigñeoꝝ
sanat. ad caput purgandum.

C erebꝝ de capite eius cū oleo misces ꝛ i
narib; inducis. omīs de capite eius ma
lignitas descendit. ad capitis dolorē.

C erebꝝ ei' siccū cū oleo cedrino misces.
ꝛ uñd' nares subtangas. ad oc'loꝝ dolorē.

O culū uul. ligatū in pelle lupina aut
canina. ꝛ ad collū suspensū oculoꝝ do
lorē abstergit. cont' inimici tuum.

S aocciam uulturis ad calciamētū ponis
ꝛ ambulas cū ea ōs inimici tui adora
bunt te. ad oc'loꝝ dolorē ul' caliginē.

F el eius mixtū cū suco feniculi ꝛ marru
bij ꝛ oleo ꝛ balsamo ꝛ melle attico ungis
mane ꝛ sero oc'loꝝ caliginē curat. ad e
pilēticos ꝛ lunaticos.

E ius epar trita
cū suo sāguīe ꝛ melle attico dab' p eb
domadas tribꝫ uicibꝫ omīs epilēticos
sanat atq; lunaticos ꝛ timorē aufert.
Sanguis ei' purgat scabiem. ad para
liticos.

S plen ei' siccas. post modum
tundis sulph' ꝛ misces cū axugia ueti
ꝛ unges paraliticos sanat. ad cursum
sanguinis.

P ulmo ei' exust' cū lig's uitri
ꝛ fici foliis ꝛ tritus cū flore mali puni
ci ꝛ rosis ꝛ croco. ꝛ flore maloꝝ cidonioꝝ
ꝛ alioꝝ eq's ponderibꝫ cursū sanguinis
curat. ad ictandū. v. n. R. ad fluxū
sanguinis ueni. L ecur uul. in pelle
agnius ligatū portare utilis ē.

C or ip̄i' uul. si in pelle lupina aut leo
nina ligaūis ōca brachiū tuū nullum
medicamētū t' nocē potit nec s'pens n̄
latro. nec ulla malicia. nec quidē ullū
fantasma sencies ꝛ ōs dēmōes effugat.

C or aūt hī' pulli acceptū añ sol' ortū
ꝛ portatū in pelle mule icolumie p̄es
tat ꝛ gratū omībꝫ si ullo r̄spiciēte tu
leris. Indi aūt certamie corporali uic
torē prestat. Incidi aūt debet uiuo.

ad eoꝝ q' cū uxore sua coire n̄ possunt.

R enes ꝛ testiculos siccos potui dato cū
uino illam excitat. L apis aūt yena
i pelle uul. ligatus ꝛ gestat' ab omni
malo occursu tutos prestat. D exter
oc'ls ei' auris in sinistra manū portat' oc
currēti in potestati gratū prestat.

L ingua ligata lino ꝛ collo suspensā fau
ces ab oī malo custodit. ꝛ suspiriū curāt.

A dipē ei' frigis cū ad nesciā ꝛ neruiā.
oleo trino ꝛ cera nesciā ꝛ neruia sanat.
Et si uimtū inūpeis queuis uendere
ea die p̄cipiū accipies. ad caliginē. ꝛ
furfur.

F el eius cū suco marubij mix
tū omīs caligīes excutit. ꝛ i capite fur
fusionē nō patitur insistere. ad ner
uoꝝ dolorem ꝛ articuloꝝ.

A dipē ei' ꝛ uentriculū cū axungia mix
tū omēz dolorē neruoꝝ ꝛ articulamēta
emendat. Stercus ei' cū melle solutū
cōcipe mulieri p̄stat si nata ex eo fu
erit illinita. S uffita aūt mulier
stercore eius mox liberabit' partu. ꝛ ut
nichil remaneat.

Liber hic platearius de simplici medicina dictus a non[n]ullis circa instans

Incipit liber Herbolarii

IRCA INSTANS
Negotiũ in
simplicibus
medicinis
nrm u[er]satur
cumpbonu
tũ. Simplex
aut medici
na est que talis est qualis a natu
producitur. ut gariofili. nux mus
cata & similia. vl' que licet sit imu
tata artificio. & nõ est aliud medici
ne mixta ut tamarindi qui abiec
tis corticibz artificio cõquassãt.
& aloeu q' ex herbe suco artificio
se excocto efficit'. Questio aut nõ
otiosa p[ro]ponit'. s. cur medicine fu
erint inuente cõposite cũ omnis
uirt' que cõpositis inest. in sim
plicibz rep[er]iatur. Medicina enĩ
p[ro]pt' morbi causã inuẽta fert' ex
titisse. Omnis enĩ morbi cã aut
ẽ ex humor[um] sup[er]habũdãcia. aut
ex inanitiõe. aut ex fluxu. aut
ex debilitate uirtutũ. aut ex al
teratione qualitatũ. ul' ex solu
tiõe cõtinuitatis. Inueit' aut si
plex medicina repletõis soluti
ua. constrictiua fluxus. confor
tatiua debilitatõis. altatõis in
mutatiua. solutõis considerati
ua. Solõ cõpositõis medicinar[um]
multiplex cã extitit. s. morbi uio
lencia. morbor[um] contrietas. mẽ
bror[um] cõtraria dispositio. nobilitas
mẽbri. & uiolencia medicine. Mor
bi enĩ uiolencia ut lepra. apo
plexia. elephancia simplicibus
medicinis uix aut nũquaz cu
rantur. Oportuit itaq; adesse cõ
positas. ut ear[um] uirtute ex simpli

cibus facilior fiat curatio egritu
dinis uiolente. Contrariis ẽ mor
bis in eodẽ corpore cõcurrẽtibz. ut
febre. leucoflemãcia medicina ex
calido & frigido cõposita extitit ne
cessaria. ut contrariis p[ro]prietatib'
morbi cõtrariis ualeat obuiare.
Vna enĩ & eadẽ medicina simplex cõ
trariis qualitatibz affecta nõ re
perit'. Membris ẽ contrariis quali
tatibz affectis existẽtibz. ut stõa
co existente frigido. & epate calido.
necessaria fuit medicina cõposita
ut contrariis qualitatibz mẽbror[um] cõ
trarias qualitates ualeat alterare.
Mẽbro ẽ nobili ut pote epati scli
rosim pacienti necessaria extitit
medicina cõposita ex calido disso
lutiuo simplici. & ex stiptico con
fortatiuo mẽbri nobilis. Solueret
enĩ calidũ nobile mẽbrũ. & solue
do debilitaret nisi stipticitate cõ
fortaret'. Violenta ẽ medicina
utpote scamonea. ellebor'. & silia
que simplicit' dari nõ debẽt nisi
aliis admisceant' ear[um] uiolenciã
alterantes. In tractatiõe simplici'
medicine cõplexio rei est d'mõ
stranda consequẽt'. utr[um] sit arbõ
an fructus. herba an radix. an
flos. an semẽ. an foliũ. an lapis
an sucus. ul' aliquod aliud. Postmo
dũ quot sint ipi' maneries. & q̃
lite fiant. In quo loco inueniantũ.
q̃ maneries sit melior. & qualiter so
phisticent'. & qualit' sophisticata
cognoscant'. quãtũ cõseruari possint.
qualit' quas uirtutes habeant. & qualit'
debeant exiberi. & p[er] ordinẽ alpha
beti specier[um] tractatio cõpleatur.

De aloe. De argento uiuo.
De aloes ligno. De asa fetida.
De auro. De agno casto.

De aloe.

Aloen calidum est ⁊ sicce ꝯple
xiōis in scđo gradu. Aloen ex su
co herbe fit. que herba aloen ap
pellatur. hec aūt h̉ba nō solum
in india. asia. grecia. veꝝ etiā
in apulia reꝑitur. Aloen tria sū
genā. Cicotrinū. Epaticū. et ca
ballinū. fit aūt aloes hoc mō. her
ba terit̄. sucus extrahitur. ad i
gnē ponit̄ quousq̄ bulliat. et
postquā bullierit ab igne re
moueatū. soli exponitur et ex
siccatur. ⁊ ut dicūt quidā q̄ su
perius colligitur pur̄ ē ⁊ cicot
nū dr̄. q̄ in fundo ē feculentū
ē ⁊ caballinū noiat̄. quoꝝ oppi
nio falsa est. Nos aūt dicim̄
q̄ diuise sunt herbe nō in gnē
s; in bonitate. ex quib; iste tres
maneries aloen fiūt. sic diuise
uue nō in gnē s; in bōitate ex
quibz fiunt uina differēcia. Op
timū aūt aloen ⁊ cicotinū disc̄
nitur ex cicotrino colore seu
ruffo. ⁊ ꝑcipue cum frāgit̄ cuius
puluis apparet quasi puluis
croci esse. ⁊ ex dura substancia
maxime cū p minima frust̄
frangit̄ ut purā ⁊ subtilē. et
quasi desecatā h̄at subām. q̄ le
uiter frangitur. ⁊ ex eo q̄ n̄ ē
fetidū nec ualde amaꝝ q̄nq;
gūmosū q̄m; frangibile. Epati
cum aūt colori epatis assimila
tur. h̄t enī colorem epaticu; .i.
subnigrū. ⁊ hinc inde foramīa
h̄t ut ora uenaꝝ. obtusam h̄t
substanciā ⁊ nō durā. ⁊ ī alia sig̃
predc̄is similia. quia ea oīa h̄t
remissiora ⁊ maxime colorem.
Caballinū aūt nigꝝ ⁊ obscuꝝ
est ⁊ feculentā h̄t substāciā. amā
rissimū ⁊ h̄orribilē pretēdit odorē
quia ualde frigidū ē. Sophistica
tur aūt caballinū q̄m; ita ut ci
cotrinū seu epaticū uideat̄. Q̄d
ad sophisticationē hui⁹ ⁊ aliarū
sp̄eꝝ scripsim⁹ rogatu socioꝝ ad
uitandas sophysticatōes. ⁊ frau
dulentas cōficiencū ⁊ uendēciū
fecim⁹ nō ut ab aliq̄ ꝯmisceat̄ so
physticato. s; ut fraudulenta ui
tetur decepcō. Vnū eī sese dilig̃
⁊ aspnat̄ contrariū. nec pōt uitaē
unū nisi cognitū. Sophysticat̄
aūt aloen hoc mō. bulliat acetū
addito puluē croci oriental' et
puluē modico nucis m̄cate ul'
alteri⁹ sp̄ei odorifere. caballinū
p frustra parua diuisū ligetur
filis ⁊ aceto bulliēti īmittat̄ ⁊
cito eleuetur. ⁊ exsiccari modi
cum dimittat̄. ⁊ sic decies ul' ā
plius fiat. ita quidē color ⁊ odor
īmutat̄ q̄ uidet̄ eē epaticū seu
cicotrinū. ⁊ difficile discernitū
q̄ ueꝝ sit. Discernit̄ tn̄ q̄ cum
frangit̄ ⁊ digitis cōfricat̄ statī
fetidissimū sentit̄ q̄ nō est me
patico seu cicotrino. Et no. q̄ oē
q̄ de natura aromaticū ē quā
to mag̃ aromaticū ē tāto meli⁹
ē. ⁊ omē q̄ de natura ē fetidū q̄
to fetidi⁹ tanto meli⁹ ē excepto
aloen. Omē eī q̄cūq; debet h̄re

aliquem saporem. quanto in suo sapo
re intensius est tanto melius excepto
aloen. quod cum sit de natura amarum
quanto minus amarum tanto lauda
bilius. Aloes virtutem habet purgandi
coleram et flegma et mundificandi
melancoliam. Habet et virtutem confortan
di membra nervosa. Unde valet contra
frigidorum humorum superfluitatem in
stomacho contentam. Ipsum autem stoma
chum confortat. caput a dolore relevat
qui fit ex athimiama. i. ex fumo
sitate stomachi. Visum clarificat.
Oppilationes splenis et epatis aperit.
Menstrua provocat. superfluitatem
circa pudenda si sint ex frigida
causa extergit. et scabiem curat. corpus
discoloratum coloratum reddit. si fu
erit discoloratum ex precedenti egri
tudine. Valet etiam contra allopiciam
et casum capillorum. Si humores flatici
vel melancolici habundaverint in sto
macho. et propter indigestionem dentur
℈. ij. aloes cum ʒ. i. mastic. sto
machum mundificat. eundem insup
datum et debilitatem confortat. ¶ Con
tra idem granum aloes cum melle exhibitum
valet. stomachum mundificat. et di
gestionem procurat. Et nota quod aloes
et mastix debent teri et in vino al
bo coqui et dari. ¶ Nota quod pulvis
aloen optimi distemperatus cum vi
no albo et aqua ro. mixtum valet ad
pruritus oculorum. ¶ Ad idem lingua
extrahatur ab ore. et postea iniciantur
duo grana aloes per ysophagum quam
vis aloes sit amarum ori dulce tamen
est stomacho. Unde dicitur glicostoma.
pitoglostomaticon. i. amarum ori
et dulce stomacho.

Iera pigra. G. valet ad visum cla
rificandum. Contra dolorem capitis
valet yera constantini que intitulatur
ad visum clarificandum in qua mitti
tur aloen optimum. ¶ Ad visum cla
rificandum detur aloen simpliciter vel
cum mirobolano condito enucleato
et condito dentur ℈. ij. aloes. et i. ma
stic. vel dragaganti. addito syrupo
et aqua tepida. expertissimum enim est
ad visum clarificandum. ¶ Contra oppi
lationem epatis et splenis sumatur
aloen cum calido suo apii. lib. i.
in decoctione radicis feniculi. apii petro
sellini. sparagi. brusci. ponantur ℈. ij.
vel iij. aloen. et ʒ. i. mastic. et detur
bis vel ter in septimana. Talis enim de
coctio menstrua educit. ¶ Supposi
torium factum ex trifera magna et pulvere
aloe et mastice menstrua provocat. Si
formato suppositorio ex trifera ma
gna ex pulvere aloen aspergatur.

¶ Contra discolorationem corporis que
est ex frigiditate stomachi. vel prece
dente egritudine. et maxime si fue
rit ex oppilatione epatis detur ʒ. i. a
loes. et v. mastic. cum ℥. v. succi absin
thii mane bis in septimana. Hoc
etiam preservans corpus ab ydropisi. et y
dropem in principio curat sicut
probatum. pulvis eius cum melle datus
occidit lumbricos. ¶ Cum succo persic
carie auribus instillatus vermes ne
cat. ¶ Contra alopiciam et casum ca
pillorum in fortissimo aceto bul
liatur radix olive vetuste. postea
coletur. et in colatura ponantur due
partes farine lupinorum et quatuor
aloes simul conficiantur. vel addatur
pulvis staphysagrie. et inde unga
tur caput per discrimina. ¶ Contra
arteticam detur cum succo verbene.

¶ Contra scabiem et putredinem puden
dorum. aloes cum aceto confectum inunc
tum valet. ¶ Contra tumores gin
givarum et aurium scindatur ipsa herba

⁊ inte͂ponat͛ ciminū ⁊ postea assetū
pix͞ sub igne ⁊ extensa calidi sup
ponat͛ mirabilr̄ pdest. Aloes op
timū puluigatū ⁊ distēpatū cum
uino calido ⁊ aquato ualet ad ꝑ
tutū oclo͞z p. xx. annos seruatū.

De aloes ligno.

Aloes lignū calidū
ē ⁊ siccū in scd̄o gradu. Repitū aūt
in mag͛ flumīe supioris babilo
nie. cui cōiugit͛ fluuiꝰ padisi. vn̄
quidā dicūt q͛ ipulsiōe ab arborib͛
t͛restris paradisi conduxerīt. Illis
tam̄ huiꝰ arboīs fertur uidisse o
riginē. Alii u͛o dicūt q͛ in cacu
minib; moncium desertoz locorū
circa predictū locū existenciū ori
atur. Hoc lignū aut uēto aut tē
poris uetustatē cadit in fluuiū.
hītantes aūt ꝯca flumīa aut ꝑ
dictis mōtib; remotissimis in
missis retib; fluuiū intercipiūt.
Sunt aūt tria gnā ligni aloes ut
constantinꝰ dic̄. ē unū q͛ repitū
in insula q͛ dr̄ cinne. ⁊ ē ceteris
laudabiliꝰ. Est aūt aliud q͛ repit͛
in insula q͛ dr̄ cimeaz. ⁊ ē minꝰ
laudabile. Est etiā ⁊ t͛ciū q͛ repit͛
in insula q͛ dr̄ iame ⁊ illō peiꝰ ce
teris. Primū itaq; q͛ optimū ē
cognoscit͛ ex eo qd̄ ualde pondero
sum ⁊ q͛ nodosū est ualde aroma
ticū ⁊ sub amarī saporis. coloris t͛
sub nigri. ⁊ contritiōe Cuiusli.
⁊ dentib; nō oīno resistēs. dū ī
ōmasticat͛ statim odor sentitū
aromaticꝰ uidet͛ attingē cēbrū.
⁊ quodā modo replere. Scd̄m ge
nus minꝰ est ponderosū. nec adeo
amaz seu odorifez ⁊ in hiis me
diocre. Terciū genꝰ ē sb albidū
leue ualde nō amaz. imo quasi
nulliꝰ sapoīs nec aromaticū nisi
sit artificio coaptatū ⁊ dr̄ fenilē
tū. Sophysticat͛ aūt sic. In mōtan͛
almasie repit͛ q͛dā lignū lig͛ aloe
ualde simile ponderosū. nodosū et
mediocrit͛ aromaticū q͛ aquibus
dam lignū aloes siluestre dr̄. hoc
plumbo seu stagno cōficat͛ ut ī
mutet͛ color addita sup̄ fluitate t͛
aurū ut amaz fiat. ⁊ aliquātulū
tusū postmodū ponit͛ in uino de
coctiōis puluis optimi lig͛ aloes
addito modico musco ut fiat ual
de aromaticū sicut ⁊ fit uo uix
ūquā discernit͛ ab optimo. Disce͛
nitur aūt q͛ durissimū ē. ⁊ cont͛
tiōi dencium oīno resistit. ⁊ q͛ ite
riꝰ est dum ōmasticat͛ nō sentit͛
amaz. Lignū aūt aloes stoma
chū cōfortat ⁊ digestionē ꝓuoc̄at.
Contra debilitatē cordis ⁊ cereb͛.
Cont͛ cardiacā passionē ⁊ sīcopī.
Cont͛ m̄struoz retencionē. ⁊ cōt͛
oēs passiones ⁊ debilitatēs cor
dis ex frigiditate ꝓueientes ua
let. Vt digestionē lignū aloes
confortet ⁊ secum in frigiditate
calefaciat. ⁊ si abhoīabile fuerit
ponat͛ pax ligni aloes integri ī
uino p nocte. mane uinū excibe
atur. Ad idē. decoctio ligni aloē
gariof͛. ⁊ mastic̄. digestionē ꝓcu
rat. stomachū cōfortat ⁊ cerebz.
valde delicatis hoc modo fiat. po
nant͛ ligni aloes. ʒ. ij. ⁊ gariof͛.
⁊ dimitte p nocte in uino. mane
sumatur uinū cū aqua rosacea
⁊ tale uinū diu potis seruare. vi
nū eī multū inmutat͛ aliq͛ aloes.
Contra sincopī ⁊ cerebri debilita
tionē det͛ syrupꝰ f̄cs de aqua ro.
in qua puluis aloes. ossis de cor
de ceruī. gariofil͛. ⁊ rose decoctū
fuit addito zuccharo. uel pulues
ꝑdcī detur cum aq͛ ro. addito zuc͛o

Suffumigiũ ligni aloes receptũ ĩ
ferius a muliere p̄ emboti͞ũ mēstr̃a
ꝓuocat. ⁊ suffocatiōi matricũ me
det. sit tam̄ mulier undiqꝫ pãnis
inuoluta ne fum⁹ nares attingat.
Si mulꝛ tr͞ifã mag̃ sūpta cum ui
no decoctōis ligni aloes mēstrua
ꝓuocat. ul' siue⁹ deb̄ p⁹i tr͞ifã ma
gna. ⁊ postea ligni aloes decoctio.
Et fum⁹ p̄ nares cerebꝫ infrigida
tũ calefaciat. debilitatũ cōfortat.
⁊ ut breuit' ɔcludã ei⁹ laudē ualde
confortat omĩa m̄bra toti⁹ cor̄pis
debilitata cōfortat ⁊ diu seruat.
Puluīça lignũ aloes ⁊ folia gari
ofil'. ⁊ os de corde cerui. ⁊ confice
cum oleo. ⁊ unge capud galli. et
gallus in illa die nō cantabit. De

Auro.

Auꝝ tam̄ p̄ciosi⁹ est quolibꝫ
metallo. Est autē calidũ. sꝫ calidi
tatis modic⁹ est excessus ideo gdu
nō locatur. Auꝝ de uena t͞re fit p̄
excoctionē. ⁊ in decoctōe q' sup̄flu
um ab auro separat' cathmia seu
spuma d͞r. Quot autē ⁊ quales s͞t
auri sp̄es p̄t͞mittim⁹. quia nō est
officij. ⁊ qualꝛ cognoscat'. V͞tutē
h͞t confortādi ⁊ desiccandi. Vnde
ualet contra elephanciã. cardia
cam passionē ⁊ syncopĩ. ⁊ splenē
⁊ inflationē stomachi. Lima
tura auri contra elephanciã da
ta in cibo ul' potu. ualet de purgã
do sup̄fluitatē humoꝝ exīgendoꝝ
Potest ⁊ contra hanc passionem
cum yeralogodiō ul' theodoricō
anacar. ul' potu bis in septima
na dari. ⁊ utilꝛ ualet ad p̄serua
tionē. Limatura cũ suco bora
ginis aut cũ pului͞e ossis d' corde
cerui. ⁊ zucharo sincopiçantibus
auxiliatur. ul' fiat syrup⁹ de su
co boraginis ⁊ zucharo. ⁊ apposi
to pului͞e ossis de corde c͞ui. ⁊ cũ tali
syrupo detur limatura auri. ⁊ si h͞
nō habet' detur cum alio syrupo. Vi
nũ in quo fuerīt extīcte lamine
auree candentes spleneticos iu
uat. que si nō possūt habeī ex cali
be fiat. Contra infrigidationē
stomachi det' similit' ei⁹ limatura
in cibo ul' in uino. Cum autē u
stiue fieri debēt. fc͞o ex auro istru
mēto meliores sūt quã ex alio me
tallo. Puluis cathmie modē col
lirij ul' simplicit' in oclis positus
maclas ocloꝝ corrodit. Sꝫ q̄ritur
uͣn auꝝ cōfortat cum nec incorpo
retur nec mēbra nutriat. Ad qd' di
cendũ ē q' eoꝝ q̄ confortāt alia cō
fortant mēbra reparando tm̄ sp̄c ut
aromatica alia restaurādo mēbra
ut cibꝫ ⁊ pot⁹. alia constrīgēdo re
laxatũ mēbꝝ sic ēplastꝝ ex ma
sticis factũ. alia alterando quali
tatē distēpatã. debilitatē m̄broꝝ
sicut diacastoreos. stōco ex frigi
ditate debilitāte apposiũ. alia cō
fortant depurando sup̄fluitatez
q̄ opp̄mēdo debilitat sicut sūt me
dicine laxatiue ⁊ multa depurã
cia queadmodũ auꝝ confortat
dum asp̄itate sua extīgit sup̄flu
itates. De asa fetida:—

Asa fetida calida est ⁊ sicca ĩ q̄rto
gradu. Gũmi arboris in ultīma
tinis partibꝫ nascentis estiuo ĩ
tēpore collectũ. ⁊ quia maxime
fetet d͞r asa fetida. Diu absqꝫ cō
ruptiōe ꝯuat'. illico mediocriter
conꝯuari debet. Et no. q' quãto
ē fetidioꝛ tanto ē melioꝛ. uirtu
tē h͞t dissoluēdi. contrahēdi ⁊ con
sumēdi. Quãqꝫ pillē ex asa fe
tida formate simplicꝛ ul' cũ ouo
sorbili exibite in sero asmaticis

ex humida cā laborātib; maxime
p̄sunt ul' cum syrupo uiol' dentū.
Contra quartanā ⁊ cottidianā p̄
cedente purgatōe. ℥. v. ase fetide
decoquant̄ in uino. in malo tūc
ēcauato ⁊ collatur addito melle
ul' çucharo an̄ horā accessiōis de
tur̄ pacienti. Suppositoriuȝ ex
asa ⁊ galbano factum ul' ex asa
⁊ armoniaco ⁊ serapino. ul' ex
sola asa intinctū p̄ri' oleo l' mel
le ul' butiro ne ledat interiora. mi
ro m̄ mēstrua secundina educit.
Vnguētū ex asa fetida f̄cm ar
moniaco. cera ⁊ oleo splenē mol
lem facit. ⁊ lac in mamillis coa
gulatū soluit. Asa foraminib'
dentis inmissa dolorē placat. ƀ
gargarisma f̄cm ex aceto ⁊ aqua
decoctiōis ase. ⁊ rosar̄ uuā tume
factā exsiccat. Contra palisim
⁊ podagrā. arteticā. epilensiam.
⁊ contra oē uiciū h̄ñ frigide ma
terei. accipe asam fetidā ⁊ pet̄
sell' silī' resoluat̄ ad ignē. ⁊ in ta
li liquore apponant̄ pulueres
castorei. euforbij. sulphuris uiui.
⁊ addita cera fiat cerotū ⁊ loco pa
cienti suppōat̄ ⁊ ungat̄ paciens.
Si fiat epilentic' uitio capitis tūc
inungatur circa spatulas ⁊ collū
⁊ caput. Si uitio stomachi tūc
pars illa inungat̄. Si uitio in
testinoꝶ tūc pars illa inūgat̄.
Cont̄ alias egritudines inungā
tur similit' loca pacientia. De ar
gento uiuo.
Argentū uiuū ca. ē
⁊ hu. ī quarto ḡdu. in qbusdā
reperitur libris q' sit frigidū ī. i.
gradu. effcū aūt calidū ēē pro
batur. quia dissoluit. incidit. ⁊
penetrat. ꝫ quia ē ualde frigidū
actualit' frigidū ab auctorib;
iudicat̄. Dicit̄ quidā aūt argētū
uiuū de uena t̄re p̄ decoctionem
fieri q' falsum ē. quia ex decoctōe
ignis facillime in fumū extenu
aretur. gñatur aūt in t̄rā et tale
apparet ⁊ at̄rā quasi aqua fluēs
producit̄ diutissime ɔ̄fuat̄. In uase
aūt solido consuetur. ⁊ ī loco fri
gido uirtutē h̄t dissoluendi ⁊ pene
trandi. Farina lupinoꝶ amaro
rū decoquatur in aceto fortissiō
usq; ad spissitudinē. ⁊ addat̄. ℥. s.
argenti uiui extincti. ⁊ fiat in
mixtio ⁊ caput paciētis inūgat̄
ex habundancia pediculoꝶ p̄ dis
criminalia. Extinguit̄ aūt h̄ m̄
cū saliua. ul' cū fricatur cum sali
ua ⁊ cinere. aut cū capill' ⁊ saliua
aut cū puluē ossis sipie ⁊ saliua
meli' dr̄. aut extinguit̄ cū ali
rei pōt admiscēi. nisi ei sic extin
guatur ipi' ad aliud ñ fiat ɔ̄mix
tio. No. q' in re aliq̄ calida na
turalit' ponendū nō ē argentū
uiuū. q̄ extenuaret̄ in fumū.
fumi' ei argēti uiui adstātib; ob
est. quia remolliendo niruos para
lisim opatur. Ore ⁊ receptuȝ
ul' narib; īmissū mortificat dis
temp̄ando mēbra. Si aūt fuerit
ore receptū detur lac caprinū
in multa quātitate. ⁊ paciēs sit
in motu. Vl' det̄ uinū d̄coctōis
ysopi ⁊ absinthij. h̄ duo sūt ad
salutis remedia. Contra sca
biē oleo nucū paꝶ calefcō ad
misce acetū. deinde litargirum
puluīçatū si habes in eadē quā
titate bulliat usq; ad spissitudi
nē mell'. ⁊ refrigeratis impōe
argentū uiuū ⁊ misce. ⁊ usui re
serua. Cum axungia gallina
cea argentū uiuū ⁊ cerusa ɔ̄mi

siccatur et confricatur: ex hoc facies inuncta clarificatur et dealbatur.

Vel sic. Accipe vesiculos marinos et oleum ro. et cerusam has adipe galli nacea resoluta ad ignem et colata predictis appone. et in ultimo argentum uiuum mortificatum cum sputo et cinere commisce.

De agno casto.

Agnus castus calidus est et siccus in quarto gradu. flos eius autem et folia usui medicine competunt et non radices: eius flores et magis. flos eius appellatur agnus. cum inuenitur recepto agni casti debemus ponere florem eius. Agnus omni tempore uiridis reperitur et in aquosis locis. in siccis uero minus. Eius uero flores in uere colliguntur per annum et non amplius in multa efficacia seruatur. Viridis autem agnus castus maioris est efficatie quam exsiccatus. Dicitur autem agnus castus quia libidinem reprimendo castum reddit ut agnum. Nectus igitur ex eo factus libidinem reprimit. fomententur inde genitalia ex aqua decoctionis eius sucus et potetur. In suco eius decoquatur modicum castorei et detur in potu contra gomorream. flores et folia decoquantur in aceto. et addito castoreo si uis et cataplasmentur genitalibus. Illo quedam extinguunt libidinem inspissando spermam. ut semen lactuce et psilium. citroni. melones. cucurbite. cucumeri. portulace. scariole. acetum. agresta. sumac. camphora. Alia consumendo spermam et inaniendo spiritus ut ruta. maiorana. agnus castus. ciminum. calamentum. anetum. Sunt enim ista calida aperitiua et uentositatem soluunt. In suco agni casti semen feniculi et esule. ℥. iij. decoquatur mane detur leucoflematico colatum. Vinum decoctionis agni floris agni casti multum confert ei. Agnus castus dimittatur in amurca olei ut putrefiat uno forti addito fiat decoctio et coletur et addita cera et oleum fiat unguentum quod inunctum splenis duriciem remollit. Fomentum factum ex aqua decoctionis agni casti matricis exsiccat superfluitatem et ipsius angustat orificium. Ad menstrua prouocanda fiat fomentum ex aqua decoctionis ipsius et centrum galli. Contra litargiam accipe agnum castum et apium et saluiam et fiat decoctio in aqua salsa. et fricetur fortiter posterior pars capitis.

De alumine.

Alumen calidum est et siccum in quarto gradu. Alumen est tres maneries secundum quosdam. secundum alios uena terre esse dicitur. que per nimiam excoctionem in album colorem conducitur et efficitur alumen. In regionibus autem ualde calidis generatur et precipue in locis sulfureis et igneis. Quod album est illud melius est et acutum et salsugini immixtum. Quod autem feculentum et terreum est et spissum est diu absque corruptione seruatur. Virtutem habet consumendi et uehementer desiccandi. Contra cancrum puluis aluminis et cartus marine maxime confectus cum unctionibus inunctis in pinguitudine et impositus ualet. Licinium etiam ex tali unctione inunctum ualet. Orificio fistule immissum confert: uel inunctum melle superasperso puluere aluminis immittatur. sed prius lauetur cancrum cum aceto. Inflationes gingiuarum sanat cum ablutione oris ex aceto prius. et postmodum ex aceto et alumine fiat confectio precedente appositione unctuosorum cum scarificatione circa collum et spatulas. Vel sic scarificationes facias post

posteriore parte capitis. tertia die post scarificationem apponas sanguisugas ipsis gingiuis. deinde lauet os ex aceto decoctionis aluminis gallarum et rosarum lauetur os bis uel ter uel quater ex illo aceto. et ita laues usque ad quatuor dies multum ualet. Sulfur uiuum et litargirum et alumen. uel tolle si uis sulfur et bullias in aceto et oleo nucum et inunge ad balneum et abluas partem dolentem aqua calida et postea inungas. hoc ualet contra scabiem balneum aque aluminose. Confert ydropicis. artetici. Si tamen naturale non inuenies fiat artificiosum hoc modo. Sal et alumen bulliant in aqua feruentibus lapidibus fundo cuffe inmissis superspergatur aqua calida et paciens in medio cuffe sedens sudet. et postea ex aqua lauetur. Quidam dicunt quod alumen scissum et nitrum idem est.

De apio.

Apium est calidum in primo et apio tertii gradus sic in medio eiusdem. Herba est satis communis cuius semen est maioris efficacie. et secundario radix. tercio herba. Cum autem in medicina receptio apii simpliciter inuenitur semen apponendum est. Ipsum etiam solum semen appellatur. uirtutem habet diureticam. Sucus apii in quo decocta saxifraga fuerit. stranguriosis. disuriosis. scuriosis. subueniet. colaturam autem des mane. Vel sic. saxifraga. grana solis. filipendula. lapis lincis. coquantur in suco apii et in colaturam addito zuccaro fiat sirupus. mane detur cum aqua calida. Sucus apii cum decoctione tamarisci splenis et epatis oppilationem soluit et duriciem. sed presertim splenis. Aliud sumatur decoctio radicis apii. feniculi. petrosellini. Contra ictericiam fiat syrupus de suco apii. et scariolarum. et detur cum calida. Contra ydropisim radix apii. petroselini. feniculi bulliat in suco fumiterre et in aqua decoctionis addito zuccharo syrupus mirum in modum conuenit. Fiant etiam ista leucoflancia et yposarca laborantibus. Quod Recipe. suci apii lib. j. suci scariole lib. s. masticis. ℥ .i. facta decoctione coletur et postmodum addito zucharo fiat syrupus. circa finem decoctionis addatur puluis esule. ℥ . ij. et ex puluere turbith. ℥ . s. mane cum calida exhibeatur. Contra frenesim sucum apii. agresta et acetum et oleum uiolaceum et rose misceantur et bulliantur in uase uitreo ad ignem et cum oleo calido tali caput pacientis inungatur rasum tamen prius. Contra effimeram precedat purgatio. deinde coquatur agaricum cum suco apii in pomo coloquintide uel in malo terre concauo et detur talis decoctio pacienti. Nota quod apium nocet pregnantibus quia uirtute sua soluit retinacula fetus. Epilenticis obest quia dissoluit et mouet materiam ad actionem. et mouet ad superiora. Nocet et pueris. illa enim etas propter humiditatis multitudinem et uirtutum debilitationem et artuum constrictionem parata est ad epylensiam. Sunt et alie maneries apii. scilicet. apium raninum. et renimum. et apium risus. et apium emoroidarum. Apium raninum coctum cum oleo et uino et cataplasmatum renibus et pectini renes a dolore releuat et stranguriam mitigat. Vel renimum dicitur apium quia renibus compitulatur. uel quia in locis in quibus

rane hitant papue inueīt ut ī
pote in aquosis. predictū ⁊ ēplastz
dolore intestinoꝝ mitigat. Cōr
tenasimō colatura eius cocta in a
qua cantabri ꝑ clistere iniciatur.
Ex suco ei⁹ ⁊ cera fiat cerotū cont
uicīū splenis ⁊ cataplasmet.
Apiū ris⁹ in uino ⁊ oleo putrescer
decoquat postmodū exꝑmat ꝑ
pannū ⁊ addita cera fiat ūguētū.
Pleureticis ualde confert. Vnde
apiū ris⁹ dī̄ quia melancolicum
purgat humorē hndantē ex cui⁹
habundancia fit tristicia. ex ipī
itaq; inanitiōe effect⁹ ꝯtrari⁹ seq̄
s. leticia ⁊ idem ris⁹. vñ dī̄ splen
ridere facit quia cā tristicie hu
mores depurgat. **De apio risus.**

Apium risus decoctū in aqua ul'
in uino ualet contra dissuriaz.
stranguiriā. ⁊ sciatiā. ⁊ ꝑcipue ꝯ
lapidē detur ei⁹ decoctio ꝑ se. Dec
licontripon in eadē decoctiōe. fi
at fumigiū ul' suc⁹ tepid⁹ inici
atur. Apium emōroidaꝝ coc
tum in uino natibȝ cataplasmē
emōroidas inflatas exsiccat. Ca
uendū ē tamē ne eis fluētibȝ h
fiat. Sȝ sine fluxu cum tumore
dolore. extensiōe illaꝝ ueāꝝ ubi
fuerit. dolorē aūt mitigat ⁊ tu
morē soluit. Puluis hī⁹ apij
exusti melli immixtus ⁊ sup po
situs emōroidas desiccat. ⁊ ob h
emoroidaꝝ dī̄ apiū. **De amilo.**

Amilum ꝯ̄patē calidū ⁊ hūidū
qͤ fit hoc modo. frumētū ī aqua
frigida pōit⁹ ⁊ ibi ꝑ diē ⁊ noctez
morat⁹. ⁊ de die ī diē remoueat⁹
aqua quousq; frumētū uideatur
putrescēn. postmodū remouea
tur aqua. conterit⁹. ⁊ sic addita
eadē conficiat⁹ ⁊ exꝑmit⁹ ꝑ pānū

soli exponit⁹ usq; ad aque ꝯsūptōez
⁊ frequent⁹ renouatur aqua frigi
da usq; ad deallbatione ei⁹ q' resid⁹
ꝑmittat⁹ exsiccari ⁊ induraī. ⁊ a
milū dī̄ quia sine mola fit. Ex
ordeo mundato silr̄ fieri pōt.
Valet ī amilū ꝯtra apostemata
spūaliū ⁊ tussim coctū in aqua
ordei conditis cum lacte amigda
laꝝ additis penidiis. **De antimonio.**

Antimoniū calidū ⁊ siccū ē
in quarto gradu. uena t'e ē et
metallo assimilatur stagno ꝑa
pue. virtutē hȝ dissoluendi. con
sumēdi ⁊ exsiccādi. Discernitur
aūt a metallo quia antimōiuz
trahitū metallus nō. metallū
fundit⁹. antimoniū uerit⁹. An
timoniū quāto clarius ē tanto
melius est. Puluis antimo
nij cū sapone spātarēti ul' gal
lico conficiat⁹. ⁊ licīniū inde īnic
tū orifitio fistule immittat⁹. Pul
uis ei⁹ cum aliq° comedenti sup
positū aut carni supflue opti
mū ē remediū. Contra poli
pū magdaleon ex apostolicon
formatus ⁊ aspsus puluē anti
monij naribȝ īmittat⁹. Contͣ
oculi maculā fiat coliū ex puluere
antimonij. ⁊ puluere nuclei ī
mirobolanoꝝ equo pondē. addi
ta aqua rosacea ul' pone de tutia
si habes cum lapide antimonij.
Contra sanguinis fluxū enari
bȝ. bombix intincta in suco sā
guinaīe ⁊ puluē antimōij naī
bȝ īmittat⁹. Puluis antimo
nij cum suco tapsi barbati cō
ficiat⁹. bombix intincta si pōāt⁹.
ad emōroidas eī siccādas. Aliq̄
ꝑus inice sucū peucedāī ꝑ clistē ⁊
ꝑtea si sint exti⁹ pōē puluerē ꝯ sī.

si sine interi⁹ puluis iniciat᷑ cuz
calamo posito in uesica inflata.
¶ Puluis elebori nigri ualz tm̄ in
hoc expn̄to ad emoroidas q̄n
tū puluis antimonii. De acatia.
Achacia frigida ē ꝛ sicca in tercio
gradu. Est eī acatia suc⁹ prunel
laꝝ inmaturaꝝ. fit aūt sic. Ān
tp̄e maturitatis colligunt᷑ pru
nelle ꝛ sucus eaꝝ extrahit᷑. et
ad solem desiccatur. hic suc⁹ de
siccatus uocat᷑ acatia. ꝑ annuz
hꝫ uirtutē constringēdi ꝛ ꝯfor
tandi. ¶ Contra uomitū colerī
cum ul' ex debilitate ūtutis cō
tēptiue. Accipe achacia. mumi
ā. draggātū ul' gumi arabicuz
distempentur cum albumine
oui. ꝛ fiat emplm̄ supra furcub᷑
pectoris. Vel inde crispelle in sar
tagine ꝛ dentur cum aqua plu
uiali ul' rosacea ꝛ detur in potu.
Idē pōt fieri in fluxu m̄struorū.
¶ Contra fluxum uentris accipe
acatiā. lapidē ematitis. ypoqui
stidos ꝛ cum aqua rosacea uel
pluuiali conficiat᷑ ꝛ dent᷑. ¶ Cōt̄
fluxū sanguīs enaribꝫ et men
struoꝝ de acatia ꝛ suco sangui
narie fiat suppositoriū. ¶ Ad m̄
struoꝝ fluxū addatur athana
sia predictis. ¶ Aliud acatiā et
sucum plantaginis ꝯmisce et
fac suppositoriū. ¶ Pōt etiā fieri
emplm̄ contra uomitū ꝛ ꝯ flu
xum uentris ex acacia et san
guine draconis mastic̄. olō ro.
ꝛ oui albugine. ¶ Contra apo
stemata calida ualet acatia dis
tēpata cum suco plantaginis
ul' c̄oriole ul' alicui⁹ herbe frigi
de sup cataplasmata in p̄ncipio.
Agaricū calidum in De agarico.
primo gradu. siccū in scd̄o ꝉ t̄tio.
Agaricus est quasi fungus et
crescit circa ꝉ radicē abietis. ꝛ
maxime in longobardia. sꝫ āt
due sp̄es. aliut femininū ali
ud masculinū. femininū meli⁹
ē. femininū hꝫ rotundā formā
desiccatur ꝛ fit albissimū. Mas
culinū hꝫ substātiā oblongam
ꝛ nō ē adeo albū. femininū est
album leue ꝛ frangibile. et hꝫ
quasdam tuborositates intᵉ. ꝛ
quedā frustula quasi diuisa. ꝯ
Masculinū n̄o hꝫ sꝫ est continu
um ꝛ nō est adeo frangibile nec
album. sꝫ leuitas ei⁹ tn̄ pōt esse
ex bonitate tum ex corruptiōē.
si ē ex corruptiōē. cū manu ᵗ
tritat᷑ puluīcat᷑ ꝛ man⁹ inde ē
puluerēta. si ex bōitate n̄o. po
test aūt ꝯuari ꝑ tres annos in
multa efficatia. principalit᷑ āt
purgat flegma. scd̄ario melā
coliam. ¶ Contra cottidianam
ex flegmate natali ponat᷑ aga
ricū in decoctiōē aliq̄ que dat᷑ fe
bricitāti cum aliis sp̄ebꝫ. ut cuz
squinātī alt᷑ sc̄a purgatiōē ma
terie. si febris ad huc infestat
accipe ℥. i. agarici. ꝛ ℥. s. feniculi
ꝛ ℥. s. fumiᵗ t̄re ꝛ ꝯmisceant᷑. ꝛ h
detur pacienti an̄ tres horas ac
cessionis. hoc solo expn̄to liberāt᷑
multi. ¶ Contra yliacā passionem
ualet eodē m̄. Et alit᷑. clistiget᷑ pa
ciens pri⁹ mollificatiuis. ꝛ postea
fiat hoc clistere. Accipe ℥. ¶ agari
ci cōtiōe cū melle ꝛ oleo et aliq̄ᵘ
aqua mitigatiua ꝛ iniciat᷑ ꝑ cli
stere. ¶ Contra dissuriā. accipe
saxifragā ꝛ coque bn̄ in uino et
cola. ꝛ in colatura pōe. ℥. s. agari
ci. ꝛ da paciēti. ¶ Contra fistulā.

accipe sal tostum. ⁊ tartar̄. agarī
cū. ⁊ fc̄o subtilissimo pulue͞re cōfi
ce cum melle ⁊ tentā inunge ⁊
impone. ossa fracta extrahit. ma
lam carnē corrodit. ⁊ fistulā sa
nat. ¶ Contra emoroidas. ac
cipe subtilissimū puluerē agari
ci ⁊ confice cum suco ciclaminis
⁊ oleo ⁊ calefac ad ignē. ⁊ cum bō
bace intincto supponat. ¶ Cōt
morpheā accipe puluerē predc̄m
s. sal tosti. agarici. tartari. ⁊ sca
rificatōe fc̄a suppōe puluerē.
Decoctio agarici. castorei. sqnāti.
sene. dolorē sedat capitis factū
ex habundancia flegmatis. sto
machū confortat. vl' fiat pillē
de predc̄is ⁊ tempent' cum suco
feniculi ul' absinthy. ⁊ idē opat'.

De aneto.

Anetum calidū ē ⁊ siccū
in sc̄do gradu. Anetū herba ē cui'
semē principalit' cōpetit usui me
dicine. radix sc̄dario. herba t'tio.
vn̄ cum inuenit' in receptionib'
anetū de semine ei' est intelligē
dum. In ueir aūt debet colligi
semē. ⁊ in ipā herba exsiccari.
Seruari aūt pōt p̄ triennium
in multa efficacia. Meli' ē tn̄
si in singlis ānis renouetū. ra
dix ei' exsiccata aut nulli' aū mo
dice est efficacie. herba u'o diu
retica est. Decoctio ei' ē ualet stra
guriosis ⁊ dis ¶ Datū ē cū
liton'pon ualet ad idē. ¶ Deli
catus syrup' fact' ex decoctiōe ei'
⁊ zuccharo detur mane cū decoc
tione aneti. ¶ Pueris fiat cura
pectinē cataplasmata ex hoc coc
to in oleo ⁊ uino. ¶ Contra do
lorem matricis bulliant' duo
fasciculi aneti in uino ⁊ cata
plasment'. vl' turiones ei' bulli
antur in uino ⁊ fiat suppositoriū
sic extergit supfluitatē sedinā.
⁊ mstrua educit. ¶ Contra uiciū
pectoris ex frigiditate ponāt' fic'
sicce quinq; ul'. iiij. p̄ totā noctem
in suco aneti. adiciatur in mane
modicū uini ⁊ bulliat bn̄ ⁊ detū
collatura. ¶ Accipe puluerē ur
tice ⁊ puluerem aneti ⁊ cōficiāt'
cum melle ⁊ emoroidas īunge.
vl' sic anetum ⁊ acantū. i. semen
urtice sicca ⁊ puluīīca. ⁊ fc̄o ēpla
stro impoē. Si fluant emoroide
appone puluerem tm̄. multū ei
constringit. Si fuerint uene in
flate confice sic. puluerē cū mel
le ⁊ albugine oui ⁊ impoē. ¶ Ua
let contra ficum si sit intra anū
suppositorio fc̄o. ¶ Decoctio aneti
⁊ mastic̄. ualet contra uomitū
ex frigiditate ⁊ singultū naribus
appositum ul' cō masticatū ul' cū
carne coctū ul' potatū cōfortat sto
machū ⁊ cerebr̄.

De affodillo.

Affodilli centū capita albutium
eadē herba est calidū ⁊ siccū in se
cundo gradu. folia ei' sūt similia
folijs porror̄. radix magis cōpe
tit medicine quā folia. viridis
melior ē quam sicca. In radice ei'
inueniunt' q̄i quedā capita ī mo
dū testiculor̄ diureticam h̄t uir
tutē. ualet ad p̄dicta que in trac
tatu aneti dicunt' ⁊ eodē m̄. ex
cepto q' ualet ad morpheā ⁊ allo
piciā. sic. Accipe apes cōbustas ⁊
ear̄ puluerē cōmisce cū suco af
fodilli ⁊ erit ungm̄ conueniēs ɔ
tra predc̄a. ¶ Contra strangu
riā ⁊ dissuriā in trib; uncijs af
fodilli resolue. ʒ. i. granor̄ sol'.
⁊ bulliat usq; ad consūptionē
duar̄ partiū. ⁊ da pacienti cū zu

charo. Contra yeropisim. me
diani corticis ebuli. ⁊ mediani cor
ticis sambuci ⁊ filipendule. an̄.
ʒ. iij. bulliant in. iiij. ℥. suci affo
dillorum ⁊ dentur contra leucoflancia;
⁊ ꝑpapue contra maculã ⁊ om̄e
uicium oclorum. Accipe. ℥. s. cuci.
⁊ una. ℥. mirre bulliant in libra
s. boni uini ⁊ tuberi ul' suci affodil
li usq; ad cõsũptionẽ medie par
tis. Vl' ponatur ad solem ꝑ mlitos
dies ut ad medietatẽ reducatur.
⁊ in uase eneo debẽt poni miro
modo ꝓdest si oculi tali collirio in
ungantur. Valet ẽt cõtra impetigi
nẽ ut dcm̄ ẽ in allopicia. D'allio

Allium calidũ ẽ ⁊ siccũ in medio
quarti grad'. Alliũ aliud dome
sticum. aliud siluestre ꝙ scordi
on dr̄. sic. ⁊ calidũ mi' tam̄ quã
aliũ domesticũ. s; nõ hr̄ detmi
natum gradũ in quo sit eius ex
cessus. mediocriť opatur. Vnde in
receptõibꝫ debet poni ⁊ ñ dome
sticum quia domesticũ cũ ĩpetu
opatur. aliud aut nõ. Allij sil
uestris utim̃ floribꝫ ⁊ debẽt col
ligi in fine ueris ⁊ debẽt in ar
bore suspendi ⁊ desiccari. ꝑ bien
niũ possũt suari in multa effi
cacia. melius tam̃ est ut in sin
gulis annis renouentur. Allij do
mestici capitibꝫ q; utim̃. uirtu
tẽ hr̄ dissoluendi. consumendi
⁊ expellendi uenenũ. Contra
morsũ uenenatorum aĩalũ. acci
pe allia ⁊ tere. ⁊ cataplasment.
Suc' eorum ẽ int' receptũ discutit
uenenũ. Vñ tyriaca rusticorum
dr̄. Contra lumbricos. accipe
allia. pip. petrosell'. ⁊ sucũ mẽ
te. ⁊ acetũ. ⁊ fcõ inde salsamẽto
intingat album ⁊ comedat in

Ad apiendas uenas epis. i. urina
les meatus fiat salsamẽtũ simil'
⁊ distemperetur cum uino ⁊ sucis diu
reticarum herbarum detur. Cõr stra
guiriã ⁊ dissiuriã ⁊ dolorẽ yliorũ
tere allia ⁊ coque in oleo ⁊ factũ
inde emplastrũ impone pectini.
⁊ circa uirgã ⁊ loca dolencia mul
tum ualet. Depilletur dens u
ni' allij. ⁊ bñ mundatus ponatur
in orifitio mĩstrua ꝓuocat. Vñ
dicit Constãtin'. Vl' sic coquantur
allia in aqua ⁊ sedeat mlier us;
ad umbilicũ. Vl' bulliantur allia
in oleo ⁊ fiat suppositoriũ. Loc'
ubi fuit morphea scarificetur. ⁊
postea cum allio trito fricetur
⁊ cataplasmetur. Cont' herpetẽ
estiomenũ. accipe allij capita ⁊
folia ⁊ pip ⁊ cerã ⁊ fac emplastrũ
matiã cõsumit. Visui obest ⁊ to
ti corpori nocet, si ultra modum
sumatur. quia gñat leprã. apople
siã. maniã. ⁊ multa aliã. Flo
res allij siluestris diuretici sũt
⁊ in syrupo ul' in uino ul' in a
liquo potu sũpti ualẽt ad dissin
teriã ⁊ stranguiriã. Notandũ
ẽ q' alliũ domesticũ raro in an
tidotario aut nũq' in medici
nis repitur. alliũ siluestre sepi'
rpitur suas reparatorias qualita
tes. Alliũ uirtutẽ hr̄ cõsumẽ
di. dissoluendi. ⁊ expellendi ue
nenum. De achoro:-

Achorus calidus ẽ ⁊ siccus in. ij.
gradu. radix ẽ gladioli qui nõ
tm̃ in aquosis locis s; ẽ in siccis
⁊ maritimis crescit. Achor' in
principio estatis debet colligi
⁊ in quatuor partes scindi. re
motis interioribꝫ supfluitatibꝫ
cultello ⁊ sic ad solem debet ex

siccari ne si cum hu̅iditate sua
maneat cic⁹ putrescat. Potest
au̅t seruari p̱ trienniu̅ in multa
efficacia. H̅t au̅t uirtute̅ diureti
cam. apritiua̅. dissolutiua̅. Ad
duricie̅ splenis ꝛ epatis. Accipe
libram acori aliquãtulu̅ triti.
ꝛ maceret̅ p̱ tres dies in aceto ꝛ
totide̅ noctes. postea coquat̅ ad
medietate̅ aceti. postea colet̅. ꝛ
colature addatur mel. iterꝫ coq̅
tur ad co̅su̅ptione̅ aceti. Istud
oximel detur cottidie in mа̅e
pacienti cum decoctio̅e achori.
Ad illud. libra una ide̅ suci acho
ri. ul̅. s. lib. libra una aceti. ꝛ o
lei. ℥. s. armoniaci. ℥. ij. serapi
ni. ꝛ dimitte simul̅r p̱ noctem
una̅. mane coque usqꝫ ad me
dietate̅. deinde appone puluere̅
ip̅i acori. ꝛ ex tali ungto̅ splen
ꝛ epar malaxando manibus u̅
ge. Et si uis facere cerotu̅ in de
coctio̅e appone cereon. ꝛ ex tali
cerotto unge ul̅ suppone in mo
dum emplastri. Vinu̅ etia̅ de
coctio̅is ei⁹ ad ide̅ ualꝫ. sꝫ tam̅ no̅
detur febricitãti. Cont̅ yctei̅
cia̅ coquat̅ radix acori ꝛ colet̅. ꝛ
in colatura coquat̅ cicer rubeu̅.
ꝛ det̅ paciẽti su̅mu̅ remediu̅ est.
si fuerit sine febre. Si fuit̅ cum
febre fiat ei balneu̅ de radice
achori si fieri pot̅. ul̅ si no̅ adest
copia ponat̅ puluis acori i bal
neo in sacculo. Vl̅ sic. decoquat̅
achor⁹ in magna quãtitate ma
qua ꝛ ponat̅ in balneo. p⁹tea pa
ciens sedeat sup̱ aqua̅ bn̅ undiqꝫ
pa̅nis coopertus ut sudet. Talis d̅
sudatio optime purgat colera̅.
Contra pannu̅ ocli sucus acori
ꝛ suc⁹ feniculi an̅. ponãt̅ in uase
ꝛ soli exponant̅ ut hu̅iditas co̅su
mat̅. ꝛ postea puluis aloes ꝛ bulli
ant parꝫ ad ignem ꝛ cola p̱ pa̅nu̅
postea ponat̅ in uase eneo. ꝛ cum
opus fuit̅ cu̅ penna ponat̅ i ocu
lis. Acrem infrigidat hec m̊. spa̅
gantur folia p̱ pauimtu̅ domus
mire actuali frigiditate aere̅ in
frigidat.

De armoniaco :-

Armoniacu̅ calidu̅ e̅ in q̅rto g̅du
siccu̅ in sc̅d'o. Est au̅t armoniacu̅
gu̅mi cuida̅ arboris que simili
noi̅e appellatur. cui⁹ rami in sup
ficie minuti incidu̅t̅ estiuis di
ebꝫ liquor inde distillans indu
ratur. ꝛ d̅r armoniacu̅. Id̅e uero
eligendu̅ q⁹ albius ꝛ puri⁹ e̅ et
cui t̅ra no̅ admiscet̅. bonu̅ ei as
similat̅ albumine oui cocto. H̅t
au̅t u̅tute̅ relaxandi ꝛ dissolue̅di.
Contra tussim graue̅ ul̅ antiq̅m
humecta̅ ꝛ asma ex g̅sso flegmate.
tres gutte ul̅ due armoniaci ac
cipiant̅ in ouo sorbili ul̅ distem
perent̅ cum melle ꝛ dent̅ pectore
prius tam̅ mollificato cum di
altea ul̅ butyro ul̅ semine lini
ꝛ branca ursina. Contra scro
phulas. in principio. accipe ar
moniacu̅. sal ge̅ma̅. uitriu̅. suci
marubij. cera̅ ꝛ resolue ꝛ u̅ge.
Contra uitiu̅ splenis. Accipe ar
moi̅acu̅. galbanu̅ equo ponde̅.
ꝛ resolue in aceto ꝛ dimitte p̱
nocte̅ una̅ in mane resoluas c̅
cera additis puluibꝫ costi absi
tij. ꝛ facies ungtm̅ siue cerotu̅.
Ad mestrua prouocanda ex solo
armoniaco fiat suppositoriu̅ ul̅
suffumigatio. Vl̅ de armoniaco
cum suco absinthij ꝛ galbano ꝛ
asa fetida fiat suppositoriu̅. Co̅
tra lumbricos det̅ armoniacu̅

cum suco absinthy ul' psicariē ad
dito melle. ¶ Pueris quib; nich
ē dandū p os. accipe armoniacū
7 sucū absinthy 7 psicarie. 7 re
solue in aceto 7 fac emplm sup
umbilicum. De aniso:-

Anisum calidū ē 7 siccū in tercio
gradu. alio modo appellat' cimi
nū dulce. uirtute hȝ dissoluen
di 7 consumēdi. ¶ Contra uento
sitatē. indigestionē 7 acidam e
ructuationē detur uinū decoc
tiōis anisi. feniculi. 7 mastic̄. vel
uinū decoctiōis anisi. costi. mastic̄.
ul' puluis istoȝ addito puluere
cinamomi 7 mastic̄. Valet cōtra
indigestionē 7 dolorem intestinoȝ
ex frigiditate. ul' aliq' electuariū
q' pcurat digestionē detur cum
tali decoctione. ¶ Valet etiā cōt'
dolorem 7 uentositatē appositū
tepidum cum paritaria. Decoc
tio eius cum suco porri 7 oleo in
cortice cepulle auribȝ instillet'
cont' dolorē eaȝ ex hūiditate.
Contra uiciū matricis detur tri
fera magna cū decoctiōe anisi et
cum aliis herbis diureticis sol
uit oppilationē splenis 7 epatis.
¶ Contra liuorē ex percussiōe si sit i
facie ul' circa collum conterat' cū
cimino 7 supponat' cum cera ca
lefacta. ¶ Ad augmentationē lac
tis 7 spermatis ualet puluis anisi
sumptus in cibo ul' potu 7 facit h'
apiendo tam meatus lactis quā
spmatis 7 hoc calore suo. De absi
thio.

Absinthiū ca. ē in primo
gradu. siccū in scđo. absinthy q̄
duo sunt gnā unū q' d' ponticū
ul' quia in pontico insula repit'.
ul' quia ponticū hȝ saporē. colorē
hȝ uiridem. saporē amarissimū.
in fine ueris colligit'. Aliud repi
tur subalbidū 7 min' amaȝ 7 tale
minoris est effect'. Absinthiū d'
hr̄e duas uirtutes contrarias. s.
laxatiuā 7 constrictiuā. Cōstat ex
grossitudine subē laxatiuā. ex ca
liditate 7 amaritudine grossā d'
hr̄e sbām pp ponticitatē 7 ama
ritudinē. Amara ēi 7 pontica g's
sam dicunt' habere substanciā.
quare si interi' recipet' materia
existente cōpacta cum grossicie
sua cōpactiorē redderet caliditate
sua alios humores dissolueret
sic contraria opareť. quare nō est
dandū nisi matia existēte dige
sta ut digestam dissoluat. dis
solutam ponticitate sua comp
mente ul' constrigente exp'mat.
¶ Contra lumbricos in inferiorib;
intestinis existentes detur suc'
absinthy cum puluere betonice
ul' centauree ul' psicarie. ul' psi
coȝ nucleoȝ ul' folioȝ. ¶ Contra
oppilationē splenis detur suc' ei'
cum puluē costi. illud ualet cō
tra oppilationē ex frigida causa.
¶ Cont' oppilationē epatis 7 yteri
ciam detur sucus ei' 7 scariolis.
ul' ex hiis fiat syrup' 7 detur cū
calida. ¶ Ad menstrua puocāda pes
sariet' sucus ei'. Vl' fiat supposi
toriū ex absinthio 7 arthemisia
coctis in oleo cōi ul' muscellino.
¶ Contra dolorē capitis ex anathi
miasi stomachi. i. ex fumositate
stomachi 7 acetosa detur suc' eius
cum melle 7 calida. ¶ Cōtra du
riciē splenis absinthiū coctū in
olō cataplasmet'. ul' inungatū
ungto fcō ex suco ei' 7 aceto. ar
moniaco. cera. 7 oleo 7 inungat'
ad solē ul' ad ignē malaxando.

Contra dolorē ⁊ liuorē tibrorꝫ ex p
cussione ex suco absinthii ⁊ pulue
cimini ⁊ melle fiat emplm̄. Cō
tra tumes aurū instilletur suc
eius. Sucus ei⁹ potat⁹ uisū cla
rificat. ⁊ oculis impōit⁹ ruborē ⁊
pannū remouet. libros ⁊ pānos
tutos a tineis ſuat teste diasco
ride ⁊ macobrio. De anacardo :-

Anacardi calidi sūt ⁊ sicci in q̄rto
gradu. Sunt aūt fruct⁹ cuiusdā
arboris in india nascentis. Qui
dam dicūt q̄ sunt pediculi elefā
tis q̄ falsum ē. Ponderosi ⁊ hu
morosi meliores sūt. diu possūt
ſuari. s. p. xxx. ānos nō ponant̄
in nimis humido ul' sicco loco. A
nacardi p se sūpti mortē uel le
prā inducūt. Contra obliuiōēs
decoquatur castoreū in forti ace
to ⁊ postea adde humorositatē
anacardorꝫ abiectis exterioribꝫ et
inungatur posterior pars cereb̄
precedente scarificatōe. Cont̄
serpiginē ⁊ impetiginē confice
auripigmētū cum suco anacar
di ⁊ abluto loco pacienti cū calida
aqua supponat̄ illud unguētū.
ſꝫ caue ne diu dimittat̄ ibi q̄a
nimiā faceret incisiōēs. ſꝫ illo re
moto iterū ablue cum aq̄ calida.
⁊ iterū inunge. ⁊ sic potes facere
multotiēs inungendo ⁊ lauādo.
Contra morpheam salina absi
thiū. uitriola coloquintide pulue
rizata confice cum suco anacā
di ⁊ suppone. Ul' sic. conficiant̄
cū aceto ⁊ fiat decoctio. ⁊ ex illis
sic coctis fiat emplm̄. Theodori
ton anacard'. cont̄ oppilationē
ualet ⁊ creat leprā. De amigdalis.

Amigdale calide ⁊ sicce sūt ī scđo
gradu. amare cōpetūt medicīe.
dulces frigide ⁊ humide competūt
esui. Contra asma ⁊ tussim ex
frigiditate terant̄ amigdale. et
addito zuchario ad repmedū ma
lum saporē fiant pultes. Cont̄
surditatē terant̄. contrite ponāt̄
int̄ duo folia sub cinē feruentis
simo. deinde exp̄mant̄ ⁊ illō oleū
q̄ inde effluxerit instillet̄ auribꝫ
q̄n aliquis humō impedit audi
tū q̄n ul' q̄n egreditur sanies.
Contra lumbricos conficiat̄ abꝫ
ex tali oleo ⁊ farina lupinorꝫ ama
rorꝫ ⁊ detur. ⁊ ex hoc pōt fieri emplast̄
circa umbilicū. Si ex tali oleo fiat
pessariū illiniat̄. ul' ex tali oleo fi
at suppositoriū mēstrua prouocat
ul' ex tali oleo ⁊ trifā mag̃ fiat sup
positoriū menstrua puocat. De a
ristologia.

Aristologie due sunt
spēs. longe. s. ⁊ rotunde. Utraque
calida in p̄mo gradu. ⁊ sicca ī scđo.
dicūt tam̄ quidā q̄ ē sicca in t̄tio.
Rotunda medicine mag̃ ɔuenit.
ſꝫ radix magis quā folia. Radix
colligat̄ an̄ pductionē fructuū.
Notand' q̄ radices hui⁹ herbe ul'
arboris debet colligi q̄n hn̄t flo
res. folia cum floribꝫ uirtutem
hn̄t consumēdi. dissoluendi. et
uenenū expellendi. Contra ue
nenū ⁊ contra morsū uenēatorꝫ
aīaliū detur puluis ei⁹ cum suco
mente. puluis ei⁹ mortuā carnē
corrodit: siue sit in uulnē siue sit
in fistula. formet̄ licinīu scđm p
funditatē ei⁹ ⁊ melle inuncto sup
aspgatur puluē aristologie. ⁊ ī
mittat̄. Ad expellendū fet⁹ mō
tuum ul' fet⁹. coquat̄ radix in ui
no ⁊ oleo ⁊ fiat fomētū iuxta femī.
Contra asma humidā. due ptes
aristologie ⁊ dimidia gentiane

conficiantur cum melle: et tale
electuarium detur. ¶ Contra epilen
siam. aristologie rotunde. eufor
bii. castorei. sulphuris vivi. fiat
decoctio in oleo petroleon vel mu
scelleo. vel saltim cum oleo olive. et
inungatur spina a collo inferius. Ipse
etiam pulvis cum aceto mixtus cutem
a scabie et a sanie curat.

De ambra:

Ambra calida est et sicca in
secundo gradu. Ambra dicitur esse spina ceti
i. ballene. alii dicunt quod sit de se
cundina que emittitur post partum.
hoc autem valde falsum est. quia illud
est impurum. et sanguineum habet colo
rem. Ambra enim est alba. et si inve
niatur grisei coloris vel citrei me
lior est. Sophisticatur autem cum pulvere
ligni aloes et storace cala. et lauda
no. resolutis addito musco reso
luto in aqua rosacea apposita am
bra in modica quantitate. cogno
scitur sophysticata. quia potest ma
laxari ut cera. vera ambra non
potest. Virtutem habet confortandi.
diu servari potest. ¶ Contra sinco
pim fiant pillule ex ℈. i. ambre
et ℈. i. ligni aloes. et ℈. ii. de osse
cervi cordis que trita resolvantur
in aqua rosacea et fiant inde pillule.
¶ Contra epilensiam pone ambram et os
cervi in vase vitreo super carbones
et paciens recipiat per os fumum et
nares multum valet. ¶ Contra
suffocationem matricis que oppri
mit spiritualia ponatur sibi in vase
vitreo cum aliis aromaticis vel
sola et recipiat per os vulve fumum.
fetida vero naribus apponantur sicut
est licinium in oleo intinctum incen
sum. et extinctum naribus apponatur.
Solummodo licinio tali madefacto in
oleo et extincto et naribus apposito.
matur platearii quandam nobilem liba
vit. ¶ Nota quod contra casum matri
cis debent inferius poni fetida. superius
vero aromatica. contra suffocationem
superius fetida inferius aromatica.

De arthemisia.

Arthemisia calida est
et sicca in tercio gradu. alio nomine dici
tur mater herbarum. folia eius magis compe
tunt medicine quam radix. viridis
magis quam exsiccata per annum potest
servari. ¶ Valet contra sterilitatem
factam ex humiditate. Nam si esset
ex siccitate obesset. satis potest perpen
di ex complexione mulieris si sit pin
guis aut macilenta. ¶ Debet autem
pulverizari arthemisia cum radice
et cum herba que dicitur bistorta et cum
nuce muscata sint in eadem quan
titate conficiatur pulvis cum mel
le vel syrupo simplici et detur in
modum electuarii mane et sero cum
vino decoctionis arthemisie. prodest
tamen magis si balneetur in aqua
ubi cocta sit arthemisia folia lau
ri. Vel foveatur vulva ex aqua tali.
Valet arthemisia cocta in oleo o
live vel nucum. fiat pessarium ex ea
vel fiat talis decoctio pessarizetur
provocat menstrua. Contra tenasmon
ex frigiditate. recipiat paciens
fumum colofonie per anum posite super
carbones. deinde calefiat artemi
sia super testam et calefacta ponatur super
lapidem molarem et desuper sedeat in
firmus probatum est. ¶ Contra glandu
las que nascuntur iuxta anum. fiat
prius circa anum scarificatio. postea
superponatur pulvis artemisie et ma
rubii. ¶ Contra emigraneam cephaleam
detur aliquod oppiata calida cum vino
decoctionis arthemisie.

De aceto.

Acetum frigidum est et siccum in secundo
gradu. penetrativam habet virtutem

rouiusiuā ⁊ constrictiuā. Acetū
pōt hoc modo fieri. ponat bonum
uinū in uase ita q uas sit semi
plenū tm̄ ⁊ discoop̄tū. ⁊ ita potest
acetū fieri. Vl' si cit' nolu͛is facere
calefacias calibē ul' lapides ⁊ pone
in uino ore uasis remanēte disco
op̄to. Vl' uas ponat cum uino ad
solem addito sale p duos dies ul'
tres. Pbare debes hoc modo acetū
pone sup t͛ram ul' sup ferrū frigi
dū. si bullie͛it bonū est sinō non.
Contra uomitū ⁊ fluxum uētris
bulliant in aceto rose. tamarindi.
galle. ul' aliq hoz. ⁊ in tali aceto
calido ponatur lana succida l' spō
gia. ⁊ ponat sup stomachū si sit
uomitus. Si aūt sit flux ponatū
sup renes ⁊ umbilicū. Valet sy
rupus acetos' ad t͛tianā ⁊ dupli
cem ⁊ cottidianā de flegmate sal
so ⁊ ad om̄s acutas si detur ī ma
ne cum calida. Sirup' acetos' di
uidit mat͛iam ⁊ fit hoc m̄. Sucha
rū debet resolui in aceto ut cōq̄tē
donec adhereat carie. ⁊ si uis face͛
diu magis coquat ut inueni͛ ī
cōpendio salui. Syrup' acetos' ua
let ɔtra calidā mat͛iā. Valz ⁊
contra frigidā materiā acetū ⁊ ex
aceto ⁊ melle fiat oximel. qn̄q;
simplex. qn̄q; cōpositū. Siplex fit
ex duab; partib; aceti ⁊ trib' mell'
si simul coquat ad spissitudinē.
Cōpositū aūt fit hoc m̄. Accipe ra
dices apy. feniculi. petrosellini ⁊
raffani. brusci. sparagi. ⁊ cont͛e
aliquātulū. p diē ⁊ noctē iaceant
in aceto. scd̄o die coque simil. ⁊ pt
ea cola. ⁊ in illo aceto sic colato ī
pone mel ad t͛tiā partē ⁊ coque ut
sup. Fit etiā oximel squilliticū
hoc hoc m̄. Accipe squillā ⁊ diuid

te similit p diē ⁊ noctē in aceto. ⁊
coque. ⁊ cola. oportet tm̄ ex͛tiora ⁊
int͛iora squille abici. mediana
u͛o admisceri. deinde admisceas
mel ut sup̄. ⁊ si nō h̄as q squillā
accipe radices raffani. ⁊ silr fac
de ea. Sicut syrup' acetos' dat cōt
calidam mat͛iam. ita oximel sip͛
ul' cōpositus datur ɔtra frigidā
mat͛iam q digerit eam. ⁊ acetū
confortat appetitū. Accipe saluiā
⁊ petrosell'. pip ⁊ mītā conte ⁊ diste
pera cum aceto. tale salsamtū dr̄
picrānie sitū. Et si carnes come
dant cum aceto solūmodo. appeti
tus augmētat. No. q si acetum ī
uenit stomachū plenū tūc laxat
uentrē. si u͛o uacuū cōstringit.
Valet etiā contra debilitates egri
tudinū. Accipe acetū ⁊ pone ī eo
panem assū. ⁊ ex tali pane sic ma
defacto unge os ⁊ labia paciētis
⁊ uenas pulsatiles ut in brachijs
⁊ ibi ē supra uenas liga panem
assum. s. in aceto madefcm̄ mlt̄ū
confortat paciētē. Valet ē ace
tū cont' litargiā ⁊ frenesim. si
fiat fricatā circa uolas manuū ⁊
pedum cum sale ⁊ aceto. Ad cali
das ul' easdem passiones ual; si
raso capite pri' lauetur capd ex
decoctiōe aceti ⁊ castorei. No. q
cont' frenesim ualet catulus in
cis' p dorsū ut porc' abiectis int͛io
rib; capiti apponat ita q rema
neat in catulo cor. epar. ⁊ pulmo.

D' alchanna.

Alchanna frigida est
in p͛mo gradu. sicca in p͛ncipio
scd̄i. Alchanna herba ē que ī ult͛
marinis partib; ⁊ ē in sicilia in
uenit. Quia igit ubiq; reperitur
qui eā hn̄t puluigatā. ⁊ puluiga
ta p diu͛sas apportāt regiones. sb

nigri coloris est puluis. virtutem hẽt confortandi 7 extrahẽdi. ualz ad mũdificationẽ cutis hoc m̃. Qui aũt uult mũdificare 7 attenuare cutẽ siue in brachio siue ĩ p totũ corp9 eat ad balneũ 7 ablutis ptib3 cũ aqua calida distẽpetur alchanna cũ albugiẽ oui 7 aceto 7 inungat'. 7 paulo pt' partes inuncte iterz aqua calida abluantũ. scd'o ĩ die aqua calida abluatur: 7 sic ĩ tcia. 7 q'rta. Nota tñ q' in prima die partes ĩũcte apparebũt deformes. scd'o minus. 7 in tcio minus. quãto lucidissime apparebũt. hĩ ĩ in herpes granulos9. Ad consolidationẽ uulnus ualet si supponat' alchana solũm ut est ĩ in aure. in naso 7 ĩ alibi. Nota q' si nõ hẽs alchannã ad cõsolidationẽ ualet tñ puluis cynamomi. Si uis tingere ungues ul' capillos ul' alias partes rubeo colore debes distemparare alchannã cum aceto ul' aqua. si aũt nigros ipãm distempa cũ oleo 7 partẽ inunctã dimitte sic cari. vix postea recedit unctura illa nisi cũ suco pomoz citrãguli cũ cũ decoctiõe cantabri. ul' aceti.

De auripigmento

Auripigmetũ calidũ est 7 siccũ in quarto gradu. de uena t're fit. dissoluit. attrahit. mundificat. Due sũt spẽs auripigmẽti. Est eñ rubeũ 7 citrinũ. citrinũ 9petit medicine. Contra asma ex hũiditate ponat' auripigmẽtũ sup prunas capite inclinato pedib3 erectis. paciẽs recipiat fumũ p embotũ. Embotum ẽ istrumẽtũ latum inferi9. supi9 angustũ. Ex calce uiua 7 auripigmẽto fiat sylotrũ. Accipe. iiij. or ʒ calcis uiue. 7 resolue in aqua 7 bullias. postea adde quartã auripigmẽti 7 coque. Signũ decoctionis ẽ qñ penna ĩmissa 7 statim extracta leuit' manib3 depillat'. Si g' uis remouẽ pilos oportet te ẽẽ in loco calido. 7 illã partẽ unge illo sillotro. postea abluas aqua tepida quia aliter excoriaret si ẽẽt calida frigida uel nimis calida. alij etiã addũt citrinũ 7 aloen ut ñ excoriet. Contra impetiginẽ 7 serpiginẽ. accipe duas partes saponis parenti. 7 tertiã auripigmẽti 7 distempa 7 fac ungentũ 7 unge. s3 pri9 abluas partẽ illam aqua calida 7 post inunctionẽ similit'. quia si diu remanẽt ungũm cõrodẽt tam bonã quã malam carnẽ ter ul' quater ita abluas 7 inunges. Si pilos radicitus euelles 7 pt'ea inunge oleo iusquiami 7 auripigmenti simil' confecti. 7 nũq' amplius re nascent'. Oleum iusquiami hoc m̃ fit. contẽ semen iusquiami 7 põe in foliis. 7 põe inter cineres calidos 7 coque et postea manib3 exprime. 7 illud oleũ ualidũ 7 bonũ ẽ. Vl' aliter semẽ iusquiami coque in oleo comuni 7 postea cola 7 usui reserua. Ad ungues repandos accipe serapinũ 7 misce cum oleo puluerẽ auripigmenti 7 inde fac emplastrũ. 7 põe sup ũguẽ.

De aspalto

Aspaltum. i. bitumẽ iudaicũ. calidũ est 7 siccũ ĩ tcio gradu. Terra est que uẽit de ultra marinis partib3 de iudea. 7 nigri coloris ẽ 7 ponderosa et fetida. Alij dicũt q' ẽ sic9 cuidam lacus ita creata 7 indurata

in quo . s . lacu sodome et gomorre
pierunt. uirtutē h̄t consumendi
et dissoluendi . s; undecūq; ueniat
multū ualet ad uulnia cōsolidan
da si puluīgetur et sicco uulnū su
pponat᷑ etiā si uulnus multū fue
rit longum et latum. Valet ēt ad
passiones matricis tam supi᷒ qm̄
inferi᷒ si ponatur sup carbones et
mulier recipiat fumū p os si ma
trix opp̄mitur spūalia. Si uō matrix
occidit accipiat p embotū p uul
uam . abhoiabilis ē fumᷓ ille . et iō
ualet. Valet ēt ad purgadū flā
de capite . et ēt sōp nolentis et litar
gicis plimū . Accipe aspaltū et ca
storeū et fac pillás cū succo rute a
grestis . et cū op᷒ fuiᷓt resolue unā
ul᷑ duas in succo eidē rute ul᷑ ī ui
no et iniice p nares egro iacente
suppino. Contra yliacā accipe
℥ . i . aspalti et puluīga et pōe p noc
tem in oximelle squillitico . et in
mane cola et clisteriça . ul᷑ si meli᷒
us facē eadē hora misce cum cli
stericare debes.

De balsamo. De betonica.
De bolo. De bernice.
De balaustia De brāca ursina.
De boragine. De berberis
De baucia. De belliculis.
De borace. De bistorta.

Balsamus arbor est ut quidā di
cūt ul᷑ fructus q᷑ uer᷒ ē attestā
te diascoride et illis qui uiderūt
quia nūquā crescit nisi in quan
titate duoꝝ cubitoꝝ ad plus circa
babiloniā repitur in quodā cā
po in quo sunt . vij . fontes . si āt
alias trāsferat᷑ nec flores n̄ fruc
tus facit. Incidunt᷑ aūt tpr̄e
estiuo ramī aliquātulū cū culte
lo nō penit᷒. postea suspendunt᷑
ampulle uitree in quib; guttati
emanās colligitur. In uno an
no colligunt᷑ . xl . libre illi᷒ succi .
qui dr̄ opobalsamū . fruct᷒ dr̄ bal
sami᷒. postea ramī incisi desiccāt᷑
et colligunt᷑ et dicūt᷑ xilobalsamū . et
fructus qui repiunt᷑ dicunt᷑ car
pobalsamū qui nō possūt conser
uari ad plus nisi p . iiij . ānos . po
stea incipiūt putrescē. Est g̊ il
lud q᷑ ē recens bonū ul᷑ q᷑ nō ē p
foratū licet sit uet᷒. Si aūt sit pfo
ratū significat uetustate ēē con
sūptū . Xillobalsamū p duos an
nos conseruat᷑ postea incipit put
fieri. Est g̊ eligendū q᷑ cū frā
gitur aliquid glutinositatis h̄t
inti᷒. ul᷑ si sit uetus sit solidū iti
et nō puluīget᷑. quia si hoc ē signi
cat uetustate ēē cōsūptū . nec sit
multū liquidū nec multū solid᷒.
Et ista simil᷑r xillo . et carpo . uirtu
tē h̄t calefaciendi et confortādi.
Opobalsamū succus balsami est
et potissimā h̄t uirtutē q᷑ calidū
est et siccū in scdo gradu . S; q᷑ ca
rissimū ē mltis modis sophisti
catur. Quidā terbentinā p bal
samo . Quidā aūt ponūt parꝝ bal
sami et terbentine et ita h̄t odorē
balsami et silitudinē. Alij acci
piūt succū limoncelli ul᷑ folioꝝ
citri et admiscēt t̄bentine et addi
to croco orientali. Alij admis
cent oleū nardinū terbētine.
Quidā auctores dicūt q᷑ sic disc
nitur: quia si ponat᷑ in pūcto sti
li et accendat᷑ ardet. Simil᷑r t̄ben
tina. Diascorides dic̄ q᷑ si gut
ta oppobalsami ponat᷑ in lacte ca
prino lac coagulatur et gutta de
scendit ad fundū . s; sit alia mi᷑
ta coagulācia. Alij dicūt qđ

patin⁹ subtilissimo madefact⁹ oppo
balsamo ⁊ ablutus si in ulla par
te remaneat infect⁹ putridū fuit
oppobalsamū. Est ergo sic eligendū
purū oppobalsamū ē citrinum ⁊
mistū clarum. Dignoscit a sophysti
cato sic. Si cum stilo ponat suauī
ter in inferiori parte aque ibi
remaneat. Si in medio ⁊ ibi re
maneat. Si in superiori ⁊ ibi rema
neat. Est autem alia probatio. pone
aquā in aliquo uase. ⁊ pone oppo
balsamū in illa aqua postea mo
ue cum aliquo ligno ⁊ si sophy
sticatū erit uel terbentina turba
tur. si sit purum oppobalsamū nō t
batur. Alia probatio. ablue man⁹
tuas optime. postea pone aquā
mundissimā in uase argenteo ł
mundissimo uel alio uase. post
ea pone oppobalsamū in panno sub
tilissimo ⁊ mundissimo. pondato
tamē oppobalsamo postea ī uase
illo abluas quod purū ē ad partē
unā aggregabit uelud uiuū argē
tum. si aliquid gūmi ibi fuit rema
nebit in alia parte. Vel ẽ alia p
batio. si purum fuit pannus ⁊ nō inficiet
⁊ erit eiusdē ponderis cuius prius fuit.
Alia probatio. pondet prius oppobal
samū in aliquo uase ⁊ postea d
ponat ⁊ postea pondet therbentina
in eodē pondere. si fuit purum oppo
balsamū pondabit in triplo uel
in duplo pondere quā therbentina. si u
nō pondet plus uel parum plus quā
therbentina constat eē sophistica
tū. Dicit quidam quod si ponat ī
uolas manuū penetrat uolas
quod falsum ē. Sed si parum oppobalsa
mi ponat in palato cerebrum ita
calefacit quod uidetur succendi. Vir
tutē hꝫ dissoluendi consumendi. at
trahendi. ⁊ c. oppobalsamū datur cū
uino matricis superfluitates mūdi
ficat. fetū mortuū ⁊ secundinā e
ducit. menstrua ⁊ prouocat bombace in
oppobalsamo intincto ⁊ supposita.
Contra dissuriā ⁊ stranguiriā et
lapides uesice si ⁊ oppilatio fuerit
ex frigido humore detur cū uino uel
uirga prius ex aqua calida erecta ⁊
inflata iniciatur cum oleo mus
cellino per siringā. ungatur ⁊ exteri⁹
oppobalsamo uel muscelleo et na
tiuo ungto. Contra yliacā fac
tam ex frigida cā detur modicū
oppobalsamū cū uino calido. Co
tra omēs passiōes inueteratas capi
tis detur cum oppiata aliqua pas
sioni illi congruente. Contra
cicatrices remouendas. madefiat
cera oppobalsamū ⁊ ponat supra
cicatrices per .x. dies. quā cū cera
pōt tam diu seruari ⁊ sic per .xl. di
es si necesse fuerit. Contra quar
tanā ⁊ cottidianā facta prius purga
tione detū cum uino. Contra u
cū deinceū ex parte dolenti aliquo
in aure iniciatur. Corpora mor
tuorum incorrupta conseruat quod quā
tū dissoluit tantū consumit. De bolo.
Bolus frigidus ē ⁊ sicc ī primo
gradu. Bolus est quedā terra uena
uel terra que reperitur in armenia ī
uenitur. unde dicitur bolus armenic⁹. ū so
phisticatū propter eius multā copiā. per c.
anos pōt seruari. Est tamē eligendus
qui sub rubeus est. frangi omēs partes
nō hūs colores distinctos aliquā
tulū frangibil. Boli sit talis us.
Contra emoptoicā passionē. s.
fluxū sanguinis per os si sit ex
uitio spiritualiū mēbrorum. Confice pil
lulas ex puluere boli. ⁊ gūmi arabi
ci ⁊ penidiorum cum aqua ordei ī fu

sionis draggāti que sic fit. In aq̄
ordei pone draggātū p noctē ⁊ fi
at quedā congelatio ex qua con
gelatione constituant̄ pille quas
teneat paciens sub lingua ⁊ dic
ut sic dissolute cum saliua trāseāt
ad spūalia. ¶ Si sit ex uitio nut̄
tiuoꝝ eius puluis cum puluere
gūmi arabici exusti confect⁹ cū
suco plantaginis detur potui.
Contra dissinteriam ul' fluxū uētris
sanguineū cōmisce puluerē boli
cum albugine oui ul' cocto ouo
fac crispellas ⁊ da mane. ʒ. i. ul' .ſ.
ul' sic. confice puluerē boli cum
suco plantaginis p os detur. ul'
inice p clisterē facta p̄us purga
tione. ¶ Si sit ex inferiori intesti
no p anum ⁊ os. Si ex supiori fi
at etiam emplastꝝ confice pul
uerem boli cum albugine oui. ⁊
modico aceto. ¶ Si materia sit in
inferioribꝫ pone sup umbilicū
si in supioribꝫ sup renes ⁊ pecti
nē. ¶ Contra fluxū mēstruoꝝ cō
misce bolum cum suco plātagīs
⁊ suppositoriū de bombice factū
⁊ intinctū supponat̄. ¶ Contra
fluxum sanguinis ẽ naribꝫ hoc
m̄. confice bolum cum suco san
guinarie ⁊ sꝰ naribꝫ sugat ⁊ fac
stuellū ⁊ pone in naribꝫ. ul' pul
uis solus cum bōbace naribꝫ in
mittat̄. ul' fac liquidā sūam. cō
fice puluerē boli de bolo ⁊ suco sā
guinarie ⁊ sugat naribꝫ. ¶ Fiat
etiā hoc emplīn. confice puluerē
boli cum albugine oui ⁊ suco sā
guinarie. ⁊ fc̄o emplastro pone
sup tempora. De balaustia.

Balaustia frigida ē ⁊ sicca in scd̄o
gradu. Dicitur aūt balaustia flo'
caducus mali granati. Cum ar

arbor debet p̄ducē flores in q̄dam
cubositate ⁊ glutināt̄ ⁊ q̄n̄q; ab ar
bore cadunt q̄n̄q; sumūt̄ cortia b⁹
remotis debēt s̄uari. ⁊ possūt ser
uari p duos annos in multa effi
catia. ¶ Sipidia d̄r cortex mali gra
nati ⁊ debent cortices accipi cum
pomū est maturū seminibꝫ elec
tis ad omīa ualet atq; bolus. ⁊ p̄
terea ad uomitū colericū ⁊ fluxū
uentr̄s ex debilitate ūtutis reten
tiue. ¶ Contra uomitū colicum
hoc modo. balaustia ⁊ cortices ma
li granati conterant̄ in aceto spō
gia intincta sup posita furculā pec
toris ponat̄. ¶ Contra fluxū uē
tris ex debilitate uirtutis cōtenti
ue hoc m̄. decoquatur in aq̄ plu
uiali ⁊ fiat fomētū. puluis balau
stie ⁊ uuluā consolidat. ¶ No. q̄
in loco boli pōt poni puluis bala
ustie ⁊ gn̄ale sit tibi in oībꝫ q̄ cū
aliqua sp̄es ponit̄ in receptioē a
liqua ~~in~~ aliā loco eī nō ponas si
eam potes habere. De boragine.

Borago herba est calida ⁊ humida
in primo gradu satis ē cōis as
pa h̄ns folia. cuꝰ folia dum uiri
dia sunt precipue cōpetūt medi
cine. exsiccata nō. secūdo semi
na. uirtutē h̄t gn̄andi bonū sā
guinē. ¶ Et ualet conualescētib⁹
ex egritudine. sincopizātibꝫ. car
diacis. melancolicis comesta cū
carnibꝫ ul' condita cū sagimine.
¶ Contra sincopin sit talis us⁹. ex
suco boraginis ⁊ zucharo fiat sy
rup⁹. ¶ Contra calidā passionem
⁊ epilensiā fiat syrup⁹ ex suco eiꝰ ⁊
zucharo addito puluē de osse cor
dis ceruī. ¶ Contra melācoliā ⁊ e
pilensiā in suco eiꝰ fiat decoctio se
ne ⁊ in colatura fiat syrup⁹. Si de

Psidia

est herba semen decoquatur in aqua
et colata fiat syrupus. Et nota quod se
mina per duos annos in magna
efficacia servantur. Radix non compe
tit usui medicine. Herba etiam
comesta sanguinem bonum generat.
Contra ictericiam comedatur fre
quenter cum carnibus cocta et suco eius
et scariole paciens in potu utatur.

Brasica calida est in me- **De brasica.**
dio secundi gradus humida in prin
cipio secundi. Huius duplex est mane
ries domestica scilicet et agrestis. plus
competit cibo quam medicine. vir
tutem habet generandi sanguinem spis
sum et multum. unde augmentat
libidinem convalescentibus et mela
colicis. valet cruda vel cocta co
mesta viridis et non sicca. fit eti
am ex ea conditum zingiber. Ad
coitum excitandum et digestionem con
fortandam. Accipe radices et decoque
bene quas coctas incide minutim
et exprime aquam in forma mag
daleonis quibus addicatur mel di
spumatum et coquantur ad mellis
consumptionem et continue movean
tur ne adhereat cacabo. in me
dio decoctionis si habes pone a
migdalas et in fine decoctionis
pineas mundatas si habeas. po
stea appone species aromaticas.
zinziber. galanga. piperis modicum
et nucis muscate et alias species
aromaticas. **De borace.**

Borax ca. est et sic. in quarto gradu.
Est autem gummi cuiusdam arboris na
scentis in ultra marinis parti
bus. In estate effluit quedam vis
cositas pura et ex actione caloris
condensatur et induratur. Effluit et
quiddam ipsius quod aliquantulum
molle est et feculentum et quasi
tenuum. Borax est eligenda que
alba est et lucida et dura et si habet
superfluitates abiciantur. Ad faci
em declarandam et pannum remo
vendum et maxime quod fit post par
tum et etiam si fit ex calore aeris.
pulvis eius conficiatur cum aqua ro.
et facies illiniatur. Ad mundifi
candam faciem et depurgandam confici
unt mulieres cum melle albo et mun
do. conficiunt etiam cum unguento citrino.
Conficiunt et unguentum ex axungia
gallinacea resoluto et pulvere bo
racis et facies illiniunt. Nota quod
in ℥ duabus aque ro. possunt poni
ʒ iiii. In libra mellis ponatur
℥ i. boracis. Ad menstrua provo
canda et ad fetum mortuum et secun
dinam fiat suppositorium ex bora
ce et suco centumgalli virtutem habet
constringendi et attrahendi. **De**

Betonica est ca. et sic. in **betonica**
tercio gradu. cuius folia precipue com
petunt usui medicine. exsicca
ta et multe sunt efficacie. unde cum
invenitur in receptione folia ponen
da sunt. Ad dolorem capitis factum
ex frigida causa in eo existente fi
at gargarismus ex decolatura de
coctionis betonice cum stafisagri
a in aceto. Si fiat ex anathi
miasi stomachi detur vinum decoc
tionis betonice. Valet contra do
lorem factum ex causa existente in ca
pite. Contra dolorem stomachi
detur decoctio ipsius in suco absin
thii cum calida. Si adsit ve
hemens constipatio ut yliaca
passione precedente clisteri fiat
hoc remedium idem. Ad matricem
mundificandam et conceptum iu
vandum fiat fomentum ex aqua
decoctionis betonice. fiat et sup

positoriū. detur ꝛ electuariū ꝯfec
tū ex puluē ei⁹ ꝛ melle. **De berni**
Ernix frigide ꝛ sicce cōplexi **ce.**
onis est in scdo gradu. Est autē
gūmi cuidā arboris in ultiama
rinis partibus nascentis. In esti
uo tpr quedā gūmositas effluit
que actōe caloris indurat ꝛ tō sic
catur ꝛ uinix dr. Tres sūt spēs. Qe
dam spēs est subcitru coloris. qdā
subrufi. quedā subalbidi. qcūqꝫ
sit dū modo sit lucida hꝫ ūtutē ꝯ
glutinādi ex gūmositate clarifi
candi ꝛ ꝯfuandi qꝫ satis patet. Pic
tores ei sup̄ alios colores ponūt
ut lucescant. ꝛ alios colores ꝯser
uat. diu ꝯuari pōt. cui⁹ us⁹ talis
fit. Contra fluxū sanguinis ema
rib: puluis ei⁹ cofectus cum albu
gine oui timporibꝫ ꝛ frōti suppo
natur. ꝛ dē simpasma quia fit ō
conglutinatibꝫ. puluis etiā na
ribꝫ ꝯitiat. Contra uomitū co
lericū fiat emplm ex puluē ei⁹. o
lybano ꝛ albugine oui. ꝛ furtule
pectoīs supponatur. Idē ꝛ fiat
contra dissintiā addito aceto ꝛ
supponat pectini. Puluis etiā
eius cum ouo sorbili dat⁹ ualet
contra uomitū colericū aut dis
sinteriā. Valet ēi puluis ei⁹ ꝯ
intiorē ꝛ extiorē solutionē. pul
uerē ei⁹ apponūt mulieres saler
nitane faciei. Et nota qꝫ bernix
ꝛ becabre idem ē. **De branca ur**
Ranca ursina calida est ꝛ **sina.**
humida in p̄mo gradu. Vtutē
hꝫ mollificandi. maturādi ꝛ le
niendi. Contra frim aptema
talis ei⁹ fiat us⁹. folia contantii
cum axungia porcina ueti ꝛ sup
ponatur. Contra uicium spleis
ꝛ ariditatē neruoꝝ fiat ungtm

ex branca ursina contrita ꝛ mace
ra diu in oleo. colature addatur
cera ꝛ fiat ungtm conē pdcā. No. qꝫ
folia recencia sēp sūt poneda un
guentis. **De berberis.**
Erberi frigidi sūt ꝛ sicci in scdo g
du. Sūt autē fruct⁹ cuidā arboris
rotundi aliquātulū oblōgi ꝛ a
liquātulū subnigri. eligendi sūt
continui ꝛ nō pforati. Valēt ꝯ
febrilē discrasiā ut syrupus. fiat
eoꝝ decoctio in aqua in q addito
zuccharo fiat syrup⁹. Contra ca
lefactionē epatis puluis eoꝝ cū
suco solatr ꝯficiat ꝛ epati suppo
natur. Contra dolorem capitis
ex caliditate. tota nocte dimit
tantur in aqua macerati. mane
detur in potu. Et nō. qꝫ p septē
ānos possunt ꝯuari. **De bellicu**
Elliculi marini frigidi et **lis.**
sicci. ꝫ excessus nō determinatū
ab auctoribꝫ. Sūt qi ī belici. cir
ca litora maris repiūnt. In un
guentis ad faciē clarificandā
ponūt ut in ungtō citrino cuius
us⁹ sic talis. Contra faciem.
puluis ei⁹ subtilissim⁹ resoluatū
cum axungia gallinacea prius
resoluta fiat ungtm. Et nota
qꝫ diu possūt ꝯuari. **D' bistorta.**
Istorta fri. ē ꝛ sic. ꝫ excessus ei⁹ ī
determinat ab auctoribꝫ. ꝫ ex pon
ticitate dignoscit ēē frigida ꝛ sic.
in tcio gdu. Virtutē hꝫ cōfortan
di. cōstringendi ceruicē ꝛ ꝯsolidā
di. Contra uomitū ex debilita
te ul' feruore caloꝛe. puluis ei⁹
ꝯficiat cū albumine oui. ꝛ sup
tegulā decoquatur ꝛ detur paci
enti. Contra dissintiam dec
cum suco plantaginis. Ad m
strua sistenda ex aqua pluuiali

decoctois pulvis fiat. Ad concep
tum iuvandū fiat emplm ex pl'
uere bistorte in quantitate lib
.s. 7 sper aromaticar in eadem
quātitate. Fiat 7 pocīu fome
tum quia bistorta adiuuat cō
ceptum quia .f. confortat uirtu
retentiuā matricis. Pulvis etiā
bistorte uulnā consolidat 7 cō
glutinat. Et nō. q' bistorta hē
ba est cuius radix 7 bistorta ap
pellatur. 7 ē tortuosa similis ga
lange. s3 nō hēt acumē.

De ciclamine. De camedreos.
De camphora. De carui.
De coloquintida. De cimino.
De cassia fistula. De cicuta.
De cuscute. De croco.
De cardamomo. De cipo.
De cerusa. De calamo.
De capparis. De corallo.
De calamento. De catapucia.
De centaurea. De castano.
De cassialigea. De costo.
De castoreo. De catabro.
De cubebe. De colofonia.
De capill' ueneris. De cucurbita
De cypresso. De celidonia.
De cynamomo. De coriandro.

De ciclamine.

Ciclamen calidū ē 7 siccū in tercio gradu. q' 7 cassini' vl panis porcin'. et malū ter appellatur. Radix aūt ei' ciclamen appellatur. quasdā hēt tuberositates que quāto sūt maiores tanto sūt efficatiores. Radix itaq3 recens 7 igni exsiccata magnā hēt efficaciā. s3 recens maiorem. Debet aūt circa finē autūpni colligi 7 in qtuor partes diuidi. 7 p filum suspēdi ī umbroso loco ul' ad solem pa3. post pbiēniū in multa efficatia fuari. hēt aūt uirtutē dissolutiuā. consūptiuā. 7 attractiuā. cuius usus talis sit. Ad emoroidas inflatas 7 nō fluentes et exteri' apparentes sup aspgat' pulvis eius ul' illiniantur ex suco eius. postea supaspgatur pulvī elebori nigri 7 rosar. Si interi' latitante iniciatur in modica qtitate p clisterē. vl' fiat supposi torium. postea iniciat' pulvis predictus cū clistere hoc modo. Pulvis in clisteri ponat' postea insuffletur cum uesica porcina l' aliquo uase simil' inflatur. Quedā aūt mulier salnitana pbauit q' sucus ualet ad omīs ficus 7 emoroidas. ad menstrua puocanda 7 matricē mūdificādum. trifarā magnā resolue ī oleo muscellino ul' cōi 7 bulliat ad ignē cū ciclamine. 7 de bōbice in hoc intincta fiat supposi torium. Contra tenasimon ex flegmate uitreo sue radicis in ipso pomo bulliat ex oleo cōi. 7 cum bōbace inde intincta fiat suppositoriū. Contra splenis uiciū. malū ter in multa quātitate mūda 7 trita. p .xv. dies in oleo 7 uino macentur. 7 cū colatā addat' cera 7 modicū aceti 7 fiat decoctio us3 ad spissitudinē pcedentib3 aliis mollificatiuis. hoc efficax ē si postea iungatur. ul' ex suco eius ul' ex pulvere. si deest suc' confice cū oleo 7 cera in modū ungti. sepi' pbatum ē si inungatur pars egra. Mulieres 7 salernitane in ultimo die luna deficiēte accipiunt sic ciclamē 7 poni' sup ta splenē 7 cū securi incid'r ī tres

partes dicentes ẽ quid incidis:
ꝛ paciens respondit. ipsam uero
splenem. ꝛ postea suspendunt in
fumũ dicentes. sicut desiccãt
partes iste ciclaminis ita dsic
cetur splen. ꝛ postea inungat
predicto ungtõ. Contra apo
stemata ex cã frigida q̃ nõ pos
sunt rumpi ꝑ spissitudinem cu
tis. pomũ ipm̃ contrat ꝛ ĩ oleo
bulliat ꝛ calidum supponatũ
aut ꝑ exterora aut ꝑ interiora ꝑ
gabitur apostema. Contᷓ fi
stulam tenta de radice ĩponat
os elargat. os ẽ aliq̃ si int fuit
attrahit. ul' q̃ meli' est cũ tena
culis auferri põt. Pulvis ei' car
nẽ supfluã corrodit. Cõtᷓ po
lipũ. puluis ei' aspgatur sup a
liq' stuellũ. ꝛ naribꝫ ĩponatur.

De camphora.

Camphora ca. ẽ
ꝛ sicca in tcio gradu. Dicit' at
quidã camphorã ẽe gũmi q' fal
sũ ẽ. Est aũt suc' cuiusdã herbe
testante diascoride ꝛ aliis multis
qui camphora dr̃. Hec aũt h'ba
similis ñre camphore s; magis
ẽ aromatica. Hec aũt h'ba in
fine ueris colligit' ꝛ terit' ꝛ su
cus eius exprimit'. pt' q' fecu
lentũ ẽ residet ꝛ abiciat' ꝛ q' pur
ẽ ꝛ liquidi retinet'. soli exponit'
ꝛ exsiccatur. desiccat' in s'bam
camphore reducit'. Virtutẽ h't
infrigidandi. constringendi. ꝛ
exsiccandi. Maxime in ei' cõfec
tione sophisticat' ꝛ ex admixti
one puluer; ul' alteri' suci. ꝛ ef
ficitur dupla ul' tripla quãti
tas camphore. Est aũt eligẽ
da alba ꝛ lucida. turbulenta ñ
est adeo bona. Sophisticata at
ex admixtione recalbre. i. uer

mis int' frusta cãphore. Est at
simil' in substãcia sil'is caphore
ꝛ extinuatõe sil'is in odore. Sed
discernit' quia uermix solidam
h't s'bam ꝛ difficile frangit'. ꝛ si
camphora manibꝫ tractet' cito
puluerizat'. Et no. q' ñ artificia
ose camphora s'uetur facile pu
trescit. põt ẽ seruari in uase mã
moreo ꝛ meli' in alabaustro. pt'
ẽ s'uari in aliquo uase cũ psilio
ul' milio. s'uatur in mag' efficia
cia p. xl. ãnos. Contra gonor
ream. s. inuoluntariã s; spmatis e
missionẽ. puluis camphore di
stemperet' cũ muscilagine psilij
ul' cum agresta ul' suco solatri.
ꝛ intinctis plagellis ponat' su
pra pectinẽ ꝛ renes ꝛ sup' pudẽ
da. Contra diabetẽ idẽ fiat. et
supponat' lamina plumbea.
Contra calefactiõẽ; epatis pul
uis cum suco solatri conficiat'
in quo plagelle intincte sepi'
epati supponat'. Contra fluxũ
sanguinis e naribꝫ fiant magda
leones ex puluẽ ei' ꝛ puluẽ semi
nis urtice uste confectis cũ suco
sanguinarie ꝛ naribꝫ apponatũ.
Si aũt fiat sanguĩs fluxus ex sã
guinis ebullitõis ul' ex epate cũ
aqua frigida cõficiat' puluis cã
phore. ꝛ plagelle infuse fronti ꝛ
temporibꝫ ꝛ gule ponat'. Contᷓ
maculã ocli tal' fit us'. ꝯficiatur
puluis ei' cũ aq̃ ro. addito feni
culo ꝛ ponat' in uase eneo. Cõ
tra pãnũ faciei ꝛ ad faciẽ depu
randã ꝯficiatur cũ aq̃ ro. addi
to melle albo ꝛ mũdissimo.
Contra libidinẽ odoretur cam
phora p nares. sp̃r ei' nimia ca
loris actiõẽ exsolutos reparat.

corp⁹ infrigidando sp̄ma cōdēsat
libidinē reparat ẜm illd̄. Cā
phora p nares castrat odōē ma
res. Zo. q' satis cōpetenē po
nitur in syrupp contra acutas
egritudines. Et no. q' in fre
nesi cōpetenē pũocat sonitatō
nē si puluis eius cum oleo ro.
distempetur ⁊ penna intincta ĩ
nares inungant̄ ⁊ in aliis febri
bꝫ acutis. quia nō augmtat ca
lorē neqꝫ matiā. si cū fiat stimu
tatio ex oleo ul' pipe ul' puret'.
Idē ualet ad ruborem. ⁊ ad ard
rem. ⁊ dolorem oculoꝝ.

De coloquintida.

Coloquintida ca. est in tertio gradu. sicca in scd̄o. Po
mū est cuiusdā fructus nascē
tis in ultra marinis partibus
circa regiones ierlm q' et eiuc
vita alexandrina appellat̄.
Notandū q' tam fructꝫ quaꝫ
pomū coloquintida dr̄. Queat̄
sola repitur mortifera ē sicut
que sola repitur teste di
ascoride ⁊ ĩ constantino. habet
medullā. corticē. ⁊ semē. Medul
la uō potissima usui mediante
semē sedario. cortex aut̄ nullam
efficaciā ul' modicā. Vn̄ si inue
niatur in receptōē debēt poni
semina ⁊ nō medulla. Est aūt
eligenda coloquītida que habꝫ
medullā cōtinuā ⁊ albā. ⁊ mul
tā ⁊ semina medulle bn̄ insita.
Illa uō est abicienda que cū cu
titur sonat. Si aūt inueniant̄ ĩ
teriora cum seminibꝫ siue sine
seminibꝫ. si facile puluicetur
manibꝫ contāt̄ abicienda sūt.
Pōt aūt suari p. iij. ul'. vj. an
nos. ⁊ meli⁹ in ipō pomo. habꝫ
uirtutē dissoluendi consumēdi
ex amaritudine ⁊ uirtutē diure
ticā. Purgat aūt pncipalr̄ flā.
sedario melancoliam. Vn̄ ei⁹ talis
sit us⁹. Contra cottidianā. ʒ. s.
coloquintide cū ʒ. ij. ul'. iij. suci
ebuli coquat̄ in pomo coloquī
tide colatur. addatur cucharū
⁊ detur pacienti in sero an̄ acces
sionē. precedentibꝫ aūt digesti
uis ⁊ purgatōibꝫ. Hoc debet fi
si post purgationē remāserit
accessio. Contra quartanaꝫ
talis us⁹. aqua decoctōis sane
ponat in pomo coloquintide ad
dita ʒ. s. interioꝝ coloquītide fiat
decoctio. colatur. addatur zuca
rum. ⁊ pacienti an̄ horā accessi
onis detur precedentibꝫ digesti
uis ⁊ purgatōibꝫ. h fiant si pt
purgationē remanserit febs. h
rō ualet tantū ad quartanaꝫ
s; ad scabiem uetustissimā.
Contra dolorē dencium. fiat gar
garisma ex aceto decoctōis in
terioꝝ coloquintide. Contra lū
bricos puluis cum melle con
fectus pacienti offerat̄. In pu
eris emplīm ex puluē ei⁹ ⁊ suco
absinthij fiat circa umbilicū.
Contra uermes aurium ungatū
puluis ei⁹ cum suco psicaīe.
Contra spleuis ⁊ epatis duriti
em detur suc⁹ feniculi cū decoctō
ne interioꝝ coloquītide ul' ĩ pluis
eius cum ipō suco. Ad matrē
mūdificandā ⁊ mēstrua pũocā
da fiat fomētū ex aqua decoctōi
coloquītide. Puluis ei⁹ cū oleo
aliquo decoquat̄ in ipō pomo.
⁊ intincto bombace fiat suppo
sitoriū. Contra emorroidas
oleū nucū in pomo coloqntide
intingat̄ bōbex. ⁊ supponat sibi

paciens frequenter.

De cassia fistula.

Cassia fistula calida est et humida non in aliquo gradu quia valde temperata est infra omnes gradus, quia parvus est excessus ab optima temperancia. Est autem fructus cuiusdam arboris que quasi semina longa producit. postea tempore procedente elongantur. incrassantur interiora in cortice actione caloris. condensatur medulla interius existente. In una capula inveniuntur .xxx. vel .xl. sibi coherencia. Eligenda est que grossa est quod significat humiditatem multam et nigra multum quod significat maturitatem. et que cum agitatur non sonat intus. Que sonat humiditatem non habet et semina habet separata a medulla. potest autem reservari per biennium. Et nota quod cum reperitur cassia fistula in aliqua receptione ab auctoribus confecta in quantitate .v. ʒ. debet ponderari medulla et sine seminibus si potest ponderetur. sed quia non possunt apotecarii apponantur semina. ut si debeat confici aliqua medicina in syrupo in quo resolvi debeat cassia fistula non bulliatur cum eo sed in fervente et calido resolvatur cum manibus usque quo tota resoluta sit. et postea purgantur semina cum cacia. et sic conficiatur medicina cum cassia fistula. Cum in decoctionibus invenitur ʒ .ij. debet ponderari cum cortice. et postea sola medulla resolvatur in fervente aqua abiectis seminibus. postea imponatur plus reubarbari vel mirobolanorum vel eorum cum quo debet fieri purgatio. Habet autem virtutem leniendi et mundificandi fervorem sanguinis mirabiliter mitigat. Unde valet in acutis febribus cassia fistula cum aqua

ordinata .i. aqua frigida per se. In febribus ante purgationem ventrem mollit et aptum purgationi reddit.

De cuscute.

Cuscute calida est in primo gradu et sicca in secundo. Est autem cuscute podagra lini que circa linum heret cum floribus; debet colligi per duos annos potest servari. Habet virtutem principaliter purgandi melancoliam. secundario flegma. Unde competenter ponitur in decoctionibus purgantibus coleram et flegma. Aqua decoctionis eius valet.

Si et postea herba in magna quantitate ipsam herbam bene decoctam renibus et pectori et aliis membris dolentibus cataplasmatis.

De cardamomo.

Cardamomum calidum est et siccum in primo gradu. Est autem arboris cuiusdam fructus vel potius semen. arbor autem in principio veris. fructus producit quosdam facit tuberositates sicut est semen rute vel similes uvis in quibus semina concluduntur. Cuius due sunt maneries. scilicet modestium et silvaticum. maius et minus. Cardamomum maius melius quia magis aromaticum est. Est autem eligendum quod maius est. et habet aliquantulum acuminis. et dulcedinem admixtam. Cum autem ponitur in medicina debent abici lapitula et debet conficari cum pannis propter pulverem. Abiciantur fustes per .x. annos potest servari. Virtutem habet confortandi ex aromaticitate dissolvendi et consumendi ex qualitatibus. Contra sincopim et cardiacam ex frigida causa. fiat decoctio eius in vino odorifero et aqua ro. et detur pacienti. Ad debilitatem stomachi et digestionem confortandam pulvis cardamomi cum semine aneti detur in cibo. Ad appetitum pro

ucarandū ⁊ ꝙ uomitū conf̄ ex frigi
da cā. puluis eiꝰ cū suco mente cō
ficiatur ⁊ cibi intincti offerant̄. fiat
ī hoc m̄. Puluis cardamomi cum
menta uiridi ul' sicca in aqua
salmacina ⁊ aceto coquatur. et
spongia intincta ori stomachi sup
ponatur. Conf̄ debilitatē cereb
puluis eiꝰ naribꝫ applicetū. Si fi
at reuma ponatur puluis eiꝰ cū
muscellino in testa oui sup cine
res calidos usq; dū bulliat. ⁊ pstea
ungatur capd.

De cerusa.

Cerusa fri. ē ⁊ sic. in scdo g. Cerusa
flos plūbi ul' gerse appellat̄. fi
at aūt sic. Accipe laminas plū
beas quadratas in quātitate lib̄
⁊ imple uasa tirra supiꝰ medioc̄
ter angusta in latitudine pedi
uniꝰ ⁊ s. fortissimo aceto ⁊ uasī
tam̄ prius impletis pone bacu
lum sup orificiū uasis ab una
extremitate ad aliā extremita
tē ⁊ suspende laminas plūbeas
pforatas spatio digitoꝝ quatuō
ab aceto cum foliis. ⁊ postea co
opi orificiū ⁊ uas silr pāno ul'
stramine poptime. ⁊ pone in
obscuro loco ⁊ claude hostium
⁊ ita dimitte p. iiij. mses. In fi
ne quāti m̄sis api hostiū ut ī
uis aceti exalet. In tcia die dis
copi uasa ut fortius uis aceti
exalet. ⁊ inuenies quasdā tubo
sitates ⁊ musallagines ēca plū
bū q' inueniū̄ in minori quān
tate ꝑus fuit. illas cutello abra
das ⁊ pone in uase mag. ⁊ appō
aquā ⁊ malaxa pedibꝫ. postea
aquā illam abice ⁊ pē sbām q
remanet in uase aliquātulū ꝯ
cauo ⁊ appone aquā ⁊ soli expō
aqua consūpta aliā appō. ⁊ ita
facies donec sit albissima. vn̄ de
pone a uase illo cōcauo. un̄ ī ceru
sa rotunda ur. Notand ē ꝙ illi
qui faciūt cerusā sepius incurrūt
apoplexiā. epilēsiam. paralisim.
arteticā. ꝑ frigiditatē aceti dis
soluentē ⁊ mortificantē. hƺ aūt
uirtutē cerusa mundificandi ⁊
extergendi supfluitates. vn̄ quedā
mulieres sic ea utunt̄. prius ab
luū faciē ⁊ postea puluerē subti
lissimū mediocriꝰ sup dncit.

Alie aūt meliꝰ faciūt. q̄ cerusa a
liquatulū terenda ē cōficiūt eā cū
aqua ro. ⁊ exponūt soli maxime ī
estate. aqua cōsūpta aliā apponūt
⁊ hoc faciūt donec sit albissima.
⁊ aliquātulū aromatica ⁊ infor
māt pillas ⁊ faciei apponūt.

Alie aūt apponūt puluerē bora
cis ul' camphore ul' utriusq; ⁊ belli
culi marini ⁊ meliꝰ opant̄. Et
notand q' ille q̄ utunt̄ longo tpr
adibitiōe ceruse dolorē dencui ī
currūt. putrefactionē ⁊ oris et

De capparo.

Capparꝰ. Stomachi.
siue capparis ca. ē ⁊ sic. ī. ij. gdu.
Est aūt capparus ut quidā di
cit herba. alij q' fructex ī trās
marinis partibꝫ. in apulia ē
⁊ aliis locis repitur. Cortex. ra
dix. flores ⁊ folia cōpetūt medi
cine. ſꝫ precipue cortices. Debƺ aūt
cortex colligi a pncipio ueris. ⁊
in umbra suspendi uel ad solē
siccari. P quinq; anos in multa
efficacia seruatur. Eligenda ē
que cū frangitū nō puluicatū.
⁊ que subrufa ē ⁊ subamara. flo
res aūt eiꝰ cū adhuc sūt tuberosi
⁊ nō dilatant̄ debƺ colligi. quia
cū dilatati sūt flores nō ualent.
Accipiūt̄ cum sale ⁊ aceto ⁊ cōdi

unt. seruant per annum uel duos. Uirtutem habet incitandi appetitum. humore tum in ore stomachi existentem digerendi stomachum confortat. in frigidatum calefacit. cibus ei sunt et medicina. Contra splenis uicium et epatis duriciem ualet et uinum decoctionis capparis. fiat ungentum quod potissimum est non minus ualens quam agrippa. Puluis eius in magna quantitate conficiatur cum suco marrubii postmodum addito uino et oleo fiat decoctio usque ad spissitudinem aliquantula addita cera fiat unguentum. Valet etiam ad idem hoc electuarium. Recipe ·ix· ·ʒ· ·ij· puluis capparis et ·i· ·ʒ· pulueris corticis radicis tamarisci. conficiantur cum melle et decoctione corticum radicis tamarisci. Sucus foliorum capparis auri auribus immissus uermes necat. Vel puluis corticis in oleo coquatur coletur auribus infundatur. non solum uermes necat sed etiam surditati subuenit. et auribus fistulosis. Ad lumbricos puluis eius cum melle confectus detur pacienti. Contra scrofulas nouellas detur aqua decoctionis corticis radicis capparis. brusci et sparagi. Et ungantur hoc ungento. Accipe rutilum serpentem et incide capud et caudam per spacium ·iiij· digitorum. postea pone in olla in ferri minutatim perforata et illa olla in alia integra ponatur ita quod fundus olle perforate ponatur in caldario aqua pleno et bulliat diu ut ex calore aque resoluatur serpens cuius pinguedo ad inferiora olle defluens humiditate aque conseruatur. Ex illa pinguedine et puluere ellebori nigri et puluere corticum radicis capparis fiat unguentum quo inungantur scrofule nouelle. Exponatur in paciens aqua predicta. Valet ad yliacam passionem et arteticam. Accipe libram pulueris corticum radicis capparis et decoquatur in suco radicis ebuli. addatur zucharum et fiat syrupus. detur autem bis in ebdomada sero uel mane cum calida. Et nota quod cum inuenitur eius receptio in medicinis cortex radicis eius debet poni.

De calamento.

Calamentum calidum est et siccum in tertio gradu. Est autem herba que alio nomine nepita dicitur. Calamentum montanum melius est quam magis siccum est. cum flores producit debet colligi. et per annum potest seruari in umbroso loco suspensum. et ibi debet desiccari. habet autem uirtutem dissoluendi et consumendi. Contra frigidam tussim. asma. henticam. detur uinum decoctionis eius et uue passe. liquiricie. uel uinum decoctionis eius puluis et ficuum passarum. Valet et electuarium quod dia calamentum dicitur et est quod recipit puluerem calamenti in magna quantitate puluerem gencianae uel liquiricie. in tercia uel in quarta parte cum melle conficiatum potissimum contra predicta. Detur et puluis eius cum ouo sorbili. Et crispelle fiant de puluere eius et farina ordei. Contra dolorem stomachi et frigiditatem intestinorum utatur paciens puluere eius in cibis et uino decoctionis. Contra frigidum reuma ungatur occipium ex melle decoctionis eius. postea fiat sacellatio ex puluere eius calefacto. et in olla rudi uel ex ipsa herba multum confert. Contra relaxacionem uue fiat gargarismus ex aceto decoctionis eius pulueris et pulueris rosarum. Postea cum puluere rosarum et calamenti subleua satis con

petit. Contra tenasmo ex fle
mate uitreo. uel ex alio frigido
humore inungantur renes ex a
melle solo. uel ex melle decoctio
nis eius pulueris. postea sup
asperso puluere colofonie et calam
ti fortiter cum aliquo panno lige
tur. cum est assellat puluis cum
bombace anno supponatur. Sic li
berata est mater platearii. Ad ex
siccandam superfluitatem et humidita
tem matricis fiat fomentum ex
aqua decoctionis eius herbe. ut
testantur mulieres salernitane
multum ualet. De centaurea.
Centaurea ca. est et sic. in tercio gradu.
Est autem centaurea herba amaris
sima unde fel terre appellatur. Est
autem centaurea maior que maioris
est efficacie. Est et minor que mino
ris. Dicitur autem alter quod radix maio
ris ca. in ii. gradu et habet amaritudinem
cum quadam dulcedine. habet et ponticita
tem. unde habet uirtutem conglutinandi ex
ponticitate. diureticam uirtutem
ex amaritudine. Centaurea minor
maiorem habet efficaciam secundum folia et
flores. Unde cum incipit flores
producere debet colligi et in umbro
so loco suspendi et desiccari. per an
num in multa efficacia seruatur.
habet autem uirtutem diureticam attrac
tiuam. consumptiuam. Nota quod cum
inuenitur centaurea. addito zu
charo ualet contra oppilationem splenis
et epatis. renum et uesice. stranguriam
et disintericas. herba est ipsa in uino
et oleo decocta renibus et pectini
circa pudenda et piteneon cata
plasmata et etiam super splenem con
fert. Unguentum est confectum ex pul
uere eius uel suco uel oleo addita
cera ualet contra splenem. Ad epa
tis et splenis duriciem fiat syrupus
hoc modo. In suco centaurie coque
radices feniculi. petrosellini. a
pii. quibus decoctis cola. et in cola
tura addito zucharo fiat siru
pus. ualens plurimum contra longam
yctericiam sine hiis sucum in de
coctione apii. feniculi. petrosellini. pone
puluerem et addito zucharo fiat sy
rupus. Contra yliacam passionem
puluis eius cum aqua lacina
et oleo per clistere iniciatur precedente
clisteri mollificatiuo. Detur et per
os .v. 3. puluis eius cum uino dato
cum aqua calida. Eodem modo detur
contra paralisim. Contra uer
mes aurium iniciatur sucus eius
cum suco porrorum mixtus auri
bus instilletur. Contra lumbricos
detur sucus eius uel puluis cum
melle. Ad uisum clarificandum
sucus radicis centaurie maio
ris cum aqua ro. misceatur et il
liniatur oculis. Ad ulcera consoli
danda teratur radix et superposita
consolidat. cuius rei argumentum
est quod si ponatur cum car
aliquarum tritum consolidat ut dicit con
stantinus. Ad maculam fiat col
lirium de puluere eius et aqua
ro. hoc multum ualet si magna sit
macula. si autem sit parua non de
bet apponi quia consumeret
substanciam oculi. suppone bom
bacem intinctum in oleo mus
cellino cui admixtus est puluis
eius. Ad uicium pectoris accipe
sucum et tria grana piperis pu
rissimi armoniaci. et confice
et da in usu. et hoc si fuerit ex fri
gida ca. precedentibus autem calidis
unctionibus. Ad menstrua prouo
canda accipe serapinum et cale

fac ad ignem et adde pulverem et
non conglutinetur cum serapino.
postea intinge in suco centauree.
et fiat suppositorium. vel fiat sup
positorium ex pulvere eius cum amni
ca olei confecto.

De cassia lignea.

Cassia lignea ca. est et sic. in tertio gradu.
Est autem cassia lignea cortex cuiusdam
fructicis nascentis iuxta confi
nia babilonie. Cassia autem duplex
est. cassia fistula et cassia lignea
Cum autem reperitur simpliciter cassia
lignea vel xylocassia. idem est. Cuius
due sunt species. una est similis cina
momo que omnino subrufa est. et tota.
que solidam habet substantiam. et cum frangitur
vel plicatur sed resistit. acutum habet sa
porem dulcedini inmixtum cum aro
maticitate et ista melior est. non tamen
eam utimur in medicinis. Alia species
est que subrufa est parti habens colo
res distinctos. Eligenda est que non
frangitur statim sed plicatur. et cum frangitur
colores habet interius subalbidos di
stinctos et plures subrufos. sa
porem et habet acutum dulcedini
admixtum cum aromaticitate. per
autem per annos .x. servari. Sophisti
catur autem quoniam ex admixtione cor
ticum capparis. sed discernitur quia ra
dix capparis subamari saporis est.
habet autem virtutem diureticam ex sub
tili substantia consumendi ex qualitatibus
confortativam ex aromaticitate.
Contra febrem. terciana. vel alias
frigidas capitis et epilepsie. detur
tres pille ex pulvere cassie lignee
et laudano optimo confice. mire
confortat cerebrum. Fiat et suffu
migatio hoc modo. pulvis cassie li
gnee super carbones super mitte ponatur
et aqua ro. super spargatur. et recipiat
paciens fumum. Contra stranguri
riam et dissuriam et passionem renum et
vesice. vinum decoctionis eius detur
pacienti. Cassie lignee et pulvis in
oleo muscellino vel saltem communi de
coquatur. ex quo inungatur vir
ga pectinis et partes dolentes.
Contra oppilationem splenis et epa
tis renum et vesice valet si in aquis
et syrupis eorum ponatur. Contra fri
giditatem stomachi et est conveniens per dictas
causas valet vinum decoctionis eius
et masticatis ieiunis datum. Pigmen
tum et factum ex melle et vino in
aqua decoctionis cassie lignee. stomachum
infrigidatum calefacit. et digesti
onem adiuvat. Contra feto
rem oris fiant pille ex pulvere
cassie lignee. storace. et calamita. quia
storax calida bona maioribus mala
xari potest. hec pille et ad omnem do
lorem maiorum facit ex frigida causa.
Valet contra fetorem abrasis pri
pilis abluantur loca cum vino et aqua
rosacea detur decoctio cassie lignee
sub assellis et corruptionum gigni
tur fiat gargarismus. Contra
fetorem oris et cassia lignea commasti
cata aut omnino tollit. aut saltem
palliat. Ad menstrua provocanda
et matricem confortandam fiat sup
positorium ex bombace intincto in
oleo muscellino vel communi decoctionis
pulveris cassie. Cortex eius et bul
lita in oleo muscellino integer
suppositus menstrua provocat.
Contra cardiacam passionem et sinco
pim valet syrupus factus ex pulvere
eius et rosarum.

De castoreo.

Castoreum ca. est. in tertio gradu. sic. in
secundo. Est autem castoreum testiculus
cuiusdam animalis quod castor appellatur. s. bi
ver. Quidam autem dicunt quod ipse
sentiens venatores insequi eum

per testiculos dentibus scindit et precipiat
quod falsum est. quia non est tante di
scretionis. Ipsi etiam magis inse
cuntur eum propter pellem quam propter
testiculos. Ipsi autem qui testiculos
abscidunt in umbroso loco sus
pendunt et desiccant. Et nota quod
si fuerit castoreum iuvenis non est
tante efficacie et illud castoreum est
album et molle. Si autem sit in iu
ventute vel parum excedit in iuven
tutem illud castoreum quod ex eo est
optimum est. Si sit in decrepita e
tate non est tante efficacie. Adul
terant quidam castoreum sic. Acci
piunt quidam pellem in qua fuit ca
storeum vel alium testiculum recentem
purum et implent sanguine et nervis
et addunt pulverem castorei ut ha
beat odorem castorei. Alii ponunt
tirium et sanguinem. Alii melius
sic. imponunt sanguinem sagapi
num. piper et nervos. piper ponunt ut
sit acuti saporis. Eligendum est
autem castoreum quod mediocriter habet a
cutum saporem. quia si habet nimis
tamen acutum sophisticatum est. Si autem
non habet acutum et sit quasi terreum
sophisticatum est et si non habet nervos
intricatos. Bonum autem castoreum
habet mediocriter acutum saporem glu
tinosum et nimium horribilem. et
nervos intricatos et adherentes
pelliculis et convenientes ad alte
ram extremitatum. potest servari
per vii annos in multa effica
cia. melius tamen est si post hunc recens.
Cum ponitur in medicinis debet
abici pellicula et illud quod interius est
debet ponderari et in medicina po
ni. Habet autem virtutem consumendi dissol
vendi attenuandi et maxime ner
vosa loca confortandi. Contra
epilensiam et alias causas frigidas capi
tis iniciatur castoreum in quanti
tate ʒ. s. detur et in quantitate ter
tium vel iiii ℈. cum succo rute. in
ponere vel vinum decoctionis eius. Con
tra paralisim lingue. pulvis eius
sub lingua ponatur donec dissol
vatur et consumatur. Contra
paralisim totius corporis detur
vinum decoctionis eius rute et sal
vie. Contra paralisim virge
fiat fomentum circa pectinem ex
vino decoctionis eius frequenter et
super cataplasmetur sepius. Contra
cimorream fiat decoctio eius cum succo
agni casti. et addito modico ace
to cataplasmetur super renes et pec
tinem. Contra litargiam provoce
tur sternutatio cerebrum confortatur et
commovetur. Vel fiat decoctio eius de
menta et succo rute et modico ace
to et abraso occipitio fricetur bene
manibus et cataplasmetur. Et pul
vis eius cum succo rute naribus
iniciatur. vel fumum per nares re
cipiat.

De cubebe.

Cubebe ca. est et sic. sed tamen temperate
Est autem fructus cuiusdam arbo
ris in transmarinis partibus et
india nascentis. potest autem per an
nos x. servari. Eligenda est que
mediocriter habet acutum saporem.
cum multa aromaticitate. Unde
contra sincopim talis sit usus.
Pulvis eius in quantitate ℈. iiii.or
detur cum succo boraginis vel
succo radicis pastinace vel foli
orum eius nimium confert.
Contra frigidum reuma capi
tis et ad cerebrum confortandum
odoretur et frequenter naribus
apponatur. Contra frigidita
tem stomachi et dissolationem

ex frigiditate puluis ei' detur i
cibis. Contra discolorationē
fiat pigmentū ex uino et melle
et aliis speciebꝫ posita cubebe i ma
iori quantitate. De capill' ueneris.

Capill' ueneris frigide ē et sicce cōple
xionis temperate tñ ē ex subtili sb
stancia. virtutē hꝫ diureticā. et
sperans multe est efficacie. paruū
pōt fuari herba subtilis ē. Cōt
calefactionē epatis detur aqua d
coctionis ei' addito cucharo fiat sy
rupus. Si sit etiā cum uitio sple
nis addatur aliq' calidū diureti
cum. Contra epatis calefactio
nē ē ex suco eius intincte plagelle
supponat'. ul' ē ipsa herba trita. De
cypressus ca. ē. et sic. in cypresso.

Cypressus ... pmo gradu. arbor ē. poma lignū
et folia usui medicine cōpetūt. Sꝫ po
ma stiptica sūt et cōsolidatiua. li
gnū et folia diuretica. Cont' flu
xū uentris ex debilitate uirtutis
retentiue comedat paciens po
ma recencia. vl' puluis pomi sic
ci in cibis detur: bibat ē aquā de
coctionis ei' in aqua pluuiali. ex q
ē aqua limphetur uinū ei'. Cōt
dissinteriā poma in aqua pluui
ali cocta. renibꝫ stomacho et pec
tini cataplasment'. Contra strā
guriam et dissuriā detur puluis
eius in cibis. s. ligni et foliorū ei'
in dolio cum uino et maxime cū
musto ponat'. tale uinū pseruat
ab yliaca passione. vinū ē dcoc
tionis puluis ul' foliorū ei' i ipsa
accessione datū miro modo cōfert.

Cynamomum De cynamomo.
ca. ē in tercio gradu. sic. in scdo.
Sunt duo gnā. s. grossum et spis
sū et parū cauatū q' cortex ei' cuidā
arboris et subtile q' concauum ē et
nō spissum. est cortex cuidā fructi
cis. vtrūq; ē in india et europa repi
tur. Qd grossum ē in uomicas et
medicinis ponendū ē. Qd subtile
est in aliis medicinis. Illd q' ē sub
tile eligendū ē acutum hñs sapo
rem dulcedini inmixtū cū multa
aromaticitate. et dr' althinon et sub
rufū. Qd aūt album ē et nigrū est
abiciendū. h' papua est electio. et
cum eligunt' p gustū cognoscit'
bonū. et abluatur lingua saliua
ul' aqua quia bonū ita inficit gs
tum q' malum gustu boni bonū
uideat'. P. x. ānos pōt fuari. Ex a
romaticitate uirtutē hꝫ cōfortā
di cerebrū. ex glutinositate conso
lidandi. Contra epatis et stoma
chi indigestionē ex frigiditate d
bilitante. detur puluis subtilis ci
namomi cū puluē cariu in cibis.
Competent' ē in calamitis ponit'
ad appetitū confortandū ex sup
fluitate impeditū hoc m. cū pe
trosellino saluia modico aceto
et puluibꝫ pdcīs fiat calamitū. ce
brū ex aromaticitate confortat.
Adoris aromaticitatē cōmasticē
tur: reddit ei os aromaticū. Et
notand' q' ex usu quorūdā aroma
ticorū os reddatur aro
maticū. tñ in posterū corrūpitū.
vl' ex usu calidorū ut gariof'. et
similiū. quia caliditate dissol
uūt. un fit putrefactio. sꝫ cy
namomū nō ē adeo calidū ut
dissoluat. Cum aūt glutina
tiuū ad nouas scissuras labio
rū ul' aliorū ulcerū. ponat' pluis
ei' in scissura et postea fiat lotā
eas ex aqua salsa et fricetur bn
ut exeat sanguis ut humiditates
putredine fluāt. Ex uino etiā

decoctōis eı̄ puluis abluatū. pterea
puluis factus de duabꝫ partibꝰ
simphiti ⁊ tcia cinamomi appo
natur miro modo sanat. ¶ Cont̄
sincopi ⁊ cardiacā passione detū
puluis eı̄ cum pulue̅ folioꝝ gari
ofiloꝝ. Crossum cinamomū ī uo
mitis medicinis ponat̄. nūquā
tamē ꝑse. non eı̄ tantā inferret
abhominatione̅. sꝫ molestiaꝫ
aliaꝝ simpliciū ut tapsie et si
milium. reprimit stomachuꝫ
⁊ etiā confortat. Vnū duplex est
eius comodum. **De camedreos.**
Camedreos ca. ē ⁊ sic. in quarto
gradu. Silr̄ camepiteos. Came
dreos concula maior. camephi
teos concula minor appllātur.
Et quia similis ē eoꝝ uirtꝰ. de
eisdem instituatur tctatꝰ. In
fine ueris cum flores pduct̄
colligi debēt herba cum floribꝰ
⁊ foliis radicibꝫ abiectis in um
bra desiccent̄ ꝑ annū in multa
efficatiā ſuant̄. uirtute̅ hꝫ diu
reticā ⁊ mūdificatiuā. ¶ Cont̄
stranguriā ⁊ disuriā ⁊ yliacā
passione̅ ⁊ opilatione̅ splenis
⁊ epatis. ip̄e herbe. ul' altā in
uino ⁊ olō ⁊ aqua salmacina de
cocte. pudendis. pectini ⁊ renibꝰ
cataplasment̄. ¶ Detur ⁊ uinū
decoctōis eoꝝ contra yliacā pas
sione̅. puluis eı̄ cum aqua sal
macina melle ⁊ oleo iniciat̄ ꝑ
clistere. ¶ Contra oppilatione̅
splenis ⁊ epatis. renū ⁊ uiaꝝ u
rinaliū. herbe in uino ⁊ oleo d̄
cocte sup locum cataplasment̄.
¶ Detur ⁊ hoc electuariuꝫ q̄ cōfici
atur ex melle ⁊ duabꝫ partibꝫ pl'
ueris utriusqꝫ ul' altiꝰ. ⁊ una parte
lapidis lincis ⁊ saxifrage. nec o

porter querı̄ liton tripon ul' elc
tuarium ducas hoc habito. quia
mirabile ē ad stranguriā disu
riā ⁊ scuriā. ¶ Et contra lapideꝫ
contra sclyrososin. ⁊ epatis ⁊ sple
nis. fiat decoctio plurimū utriusqꝫ
ul' alterıꝰ in oleo ⁊ epati ⁊ splenı̄ sr̄
ponat̄. Si uirides herbas habue
ris ponant̄ ip̄e herbe in uino ꝑ
x. dies ut ibi cōputrescant. po
stea bulliant ad consūptioneꝫ
uini fere. postea exprimatur ꝑ
pānū solidum. fortit̄ exprima
tur tota sucositas. ⁊ ex illa hūo
rositate ⁊ oleo ⁊ cera fiat ungin
extum ad epar ⁊ splen. ¶ Cōt̄
uomitū qui fit ex anatrophia
ul' ex frigida cā coquant̄ herbe
ip̄e ul' pulueres diutissime in
aqua salmacina ul' aqua silite̅
salsa. ⁊ addito oleo ⁊ aceto fiat ca
taplasma sup̄ pectus. maximuꝫ
remediū ē. ¶ Contra uomituꝫ
quelibꝫ qui fit ex frigida causa
lumbricos occidit puluis eı̄ cū
melle.
¶ Contra catarrū ponant̄ pluēs
calidi in sacell' ⁊ capiti sup po
natur. ¶ Contra furfuricā ca
pitis ul' barbe. farina lupioꝝ
amaroꝝ decoquat̄ in aqua sal
sa addito aceto in aqua cola
ta ponat̄ puluis utriusqꝫ ul' al
terıꝰ postmodū abluatur cap̄.
contra paralisim. h̄be in uino
decocte. loco dolenti supponat̄.
¶ Vlcera ⁊ uulnā ꝯsolidat pului̅s
eius supaspsus. ¶ Ad matrice̅
mundificandā ⁊ mēstrua ꝑuo
canda ⁊ ad matrice̅ infrigidataꝫ
ex flaticis supfluitatibꝫ cale
faciendā coquant̄ h̄be ille in a
qua diu ⁊ faciant inde fomituꝫ

mulieres. et herbe ille cataplas
mentur sup pudenda. ¶ Pulvis
ear in oleo decoquat et bonbix in
tinctus supponat. vel pulvis co
ficiatur cum suco mali citri. et sup
ponatur. De carui.

Carui ca. e. et sic. in tercio g. Carui
et semen et ipsa herba appellat. in
transmarinis partibus et sicilus
reperit in multa quantitate p. v.
annos servatur. Virtutem habet diu
reticam. Unde vinum decoctionis eius
frangit lapidem. dissuriosis et stran
guriosis confert. Pulvis eius in
cibis et digestionem confortat et ven
tositatem excludit. In salsamentis
appetitum provocat. ¶ No. quod semen
tum in medicinis ponimus. De

ciminum ca. et sic. in secundo cimino.
gradu. Est autem semen herbe in mul
ta quantitate nascentis. non so
phisticatur propter copia. p. v. annos
servatur. Virtutem habet diureticam
et subtiliandi fumositates. Unde
sumptum in cibis et potibus et salsa
mentis digestionem confortat. ¶ Vinum
decoctionis eius et seminis fenicli do
lorem stomachi et intestinorum
tortionem ex ventositate miti
gat. ¶ Contra frigidam tussim de
tur vinum decoctionis ficuum sicca
rum et cimini. ¶ Electuarium factum confec
tum ex cimino et semine fenicli
brusco et melle contra tussim fri
gidam utile est nec oportet queri di
anisum. vel dyaciminum. ¶ Con
tra dolores et tumores faucium
ciminum et ficus sicce et bene trite in
vinum decoquantur. et post emplastrum
factum sup locum dolentem ponatur.
¶ Contra frigidum reuma. pulvis
eius et baccarum lauri simul trita et in
testa calefacta in sacellus ponatur

et capiti supponatur. ¶ Contra stran
guriam dissuriam et alios dolores ex
frigiditate. ciminum in vino de
coctum sup cataplasmetur. ¶ Contra
sanguinem oculorum non in principio
fluxus set post. pulvis cimini
cum vitello ovi confectus sup
testam calidam coquatur quod divi
sum in duas medietates sup
ponatur sepius. ¶ Alii alio mo
do operantur. commasticant cimini
inter dentes et insufflant tum aerem
in oculum. Ex frequenti usu cimini
fit discoloratio. ¶ Contra livorem
ex contusione vel alio tum secundum diu re
cens est pulvis eius subtilis cum cera
ad ignem bene confectus et sepe ap
positus certum remedium est. De cicuta.

Cicuta ca. e. et sic. in tercio g. habet vir
tutem dissolvendi. attrahendi. con
fundendi. ea non utimur in interioribus
quia venenosa est et in substan
tia et qualitatibus suis. dissolvit
enim tantum quod spiritus inde inanivit. ex
quorum inanitione membra mortifican
tur. Antiqui enim in medicinis po
nebant. quia tunc corpora for
tiora erant. Habet virtutem potissi
mam secundum radices. secundario secundum fo
lia. minorem secundum semen eius. ¶ Se
men eius quandoque ponitur in medicinis.
¶ Contra vitium splenis talis sit
usus. ponatur tota herba in aceto
cum libra. s. armoniaci p. ix. dies.
in nono die coquantur ad ignem
donec bene resolvatur armoniacum.
coletur per fortem pannum. illa liquo
rositas iterum ad ignem bulliat bene.
addita cera et oleo fiat unguentum.
hoc est unguentum cicute contra sple
nem potissimum. et contra scliro
tica apostemata. arteticam. et in
epilen. teste constantino. ¶ Contra

arteticam ⁊ podagram. ex artetica natura coquantur radices eius in pasta. ⁊ postea scindatur per medium ⁊ ponatur super arteticam certissimum remedium est. Contra yliacam passionem. stranguriam ⁊ dissuriam. decoctio fiat in vino forti ⁊ oleo. ⁊ super loca dolencia cataplasmetur. Ad matricem mundificandam ex frigidis ⁊ glutinosis humoribus. ⁊ cristirus provocandis fiat fomentum ex aqua salsa ⁊ vino decoctionis eius. Contra fistulas siccas fiat prius usus ybarum diureticarum. postea cataplasmata ex duabus partibus cicute ⁊ duabus ⁊ tercia scabiose.

De croco.

Crocus calide est ⁊ sicce complexionis in primo gradu. Sunt autem due maneries. Crocus ortensis qui ideo dicitur quia in ortis sine aliqua preparatione nascitur: ⁊ crocus orientalis qui ita appellatur quia in partibus orientis nascitur. Iste autem non nascitur sine aliquo preparamento. In medicinis que non sunt vomitive ponitur. cum flores producit in medio florum tres vel quatuor flores parvos producit. Eligendi autem que omnino subrufi vel rufi sunt. qui habent aliquid citrinitatis abiciendi sunt. In sacello stricto de corio servandi sunt per v. annos. virtutem habent confortandi ex qualitatibus suis ⁊ aromaticitate. Unde contra debilitatem stomachi ⁊ sincopin talis sit usus. Testa calefacta supponatur crocus orientalis. ⁊ desiccetur ⁊ fiat pulvis. postea cum brodio distemperetur. si sit caro coquitur in aqua vel aceto vel vino. ⁊ distemperetur crocus inde ⁊ in fine decoctionis ponatur. quia plus tingit. 3. i. hoc tantum quam duo alia. Et no. quod si fiat usus multus abhominationem facit. colico autem non debet dari. vomitum enim provocat. Contra ruborem oculorum ex sanguine ⁊ maculam. fiat pulvis subtilis ex croco orientali. quo exsiccato ut diximus conficiatur cum vitello ovi. ⁊ bombix intinctus super oculos ponatur. Crocus ortensis non per se datur. sed competenter in medicinis vomitivis ponitur. Contra yliacam passionem. stranguriam ⁊ dissuriam fiat mediocris eius decoctio in oleo. ⁊ locis dolentibus cataplasmetur.

De cypero.

Cyperus calide ⁊ sicce complexionis est in secundo gradu. Est autem cyperus herba quedam modica continua ⁊ tuberosa est autem radix unica tamen singularis que in ultramarinis partibus nascentis melior est tamen ⁊ maior ⁊ per biennium servatur. Est autem eligendus qui non habet ramos. ⁊ cum frangitur intus quasi citrinum colorem pretendit. ⁊ cum frangitur non facile pulverizatur. Habet autem virtutem diureticam ex substancie subtilitate in quolibet tempore potest reperiri ⁊ colligi ⁊ precipue in fine veris. tribus diebus debet soli exponi ne putrefiat ex humiditate. postea in umbroso loco ponatur. Contra stranguriam ⁊ dissuriam talis sit usus. Cyperi in multa quantitate quassati in oleo decoquantur bene postmodum pectini ⁊ periteneo cataplasmati pro certo urinam provocant. humores dissolvunt. Ad idem quoque cyperi bene triti in oleo muscellino bulliant aliquantulum. ⁊ liquor colatus per siringam iniectus etiam lapidem frangit. Contra dolorem

stomachi ⁊ intestinoꝝ ex frigidi
tate uel uentositate ualet p̄dic
tum cataplasma q̄ fit cont̄ strā
guiriā ⁊ dissiriā. fiat ⁊ hoc q̄ p̄
cipuum ē. detur uinū decoctōis
eius ⁊ masticis. uł ex aqua de
coctiōis eius uinū limphetur
hoc ē digestionē confortat. suc
cus eius cum uino datus. dolorem
stomachi ex frigiditate uł uē
tositate ⁊ ī intestinoꝝ tollit.
Contra litargiā capi hūi tri ī olo
feie ad consūptionē bulliant
postea illo totum sup carbones
ponatur ⁊ fumū recipiat p os ⁊
nares optimū ē. Puluis eius ualꝫ
uulnīb; imposit' putredinē tol
lit. abiecta putredine nō ē po
nend' quia corrodit sꝫ imponē
da sunt conglutinātia. Nota q̄
cyprus qui hꝫ albū uł citrū uel
pallidū colorē. abiciendus ē.

De calamo.

Calamus aromatic' ca
lide est ⁊ sicce cōplexiōis ī scdo
gradu. Est aūt radix cuiusdā
fruticis ⁊ calamo assimilat' et
ualde aromatic' ē. Concauus est
qui cum colligitur extrahitur
q̄dam lignū intꝰ existens tam
continuus reperitur ut sit ma
ioris ponderis. duplicis mane
riei est. Reperitur aūt quidaꝫ in
psia qui citrin' ē. eo nō utimū
Alius in india qui subalbidus
est quo utimr. Est eligend' qui
subalbi coloris ē qui cū frāgit'
nō facile puluīgat. p tres an
os potest seruari. hꝫ aūt uir
tutem confortandi. Contra
stomachi ⁊ intestinoꝝ ex fri
giditate uł uentositate ētiā
est remedium. puluis eius triti
ʒ. conficiat' cum succo absinthij
⁊ addito uino calido ⁊ detur paci
enti. Ad digestionē confortan
dum detur puluis eius cum uino
cynamomi hoc ē ualet cont' car
diacum. Contra cardiacam de
coquatur calamus aromaticus
integer in aqua ro. ⁊ ex ea limfe
tur uinū pacienti. Contra tenas
mon ex frigida cā. puluis eius cū
lōbuce ano

De corallo.

Corallus frigide ⁊ sicce cōplexiōis
ē in scdo gradu. Est aūt corallus
quedam tīra substancia que repi
tur in locis maritimis ⁊ maxime
in cauernosis montib; in mari ex
sistentib;. Quedam eī humorositas
⁊ glutinositas lapidib; adherēs
ex sua siccitate ppa ⁊ maris cali
ditate ⁊ siccitate condensante ī
sbam lapideā trāsmutat'. q maio
rem hꝫ partē ignis fit rubeus.
qui maiorē partē aquositatis fit
albus. Albus frigidus ē minus
siccus. Rubeus siccus ⁊ frigidus.
tam albus quā rubeus in medi
cinis poit'. sꝫ nūq̄ debꝫ alb' poni
nisi inueniat' cum hac determina
tiōe coralli albi. cum inuenitur
simplr coralli. rubeus debꝫ poi.
licet quidā utrūq; ponāt q ma
le faciunt. quia cum utq; in re
ceptiōe debet poi inueit' receptio
coralli ⁊ rubei. Est g° rubeus eli
gendus qui crossus est. ⁊ plan'
⁊ clar'. ⁊ quanto plus accedit ad
ruborē tanto melior. quia etiā
aut nulla aut pauca foramina
hꝫ. albus eligend' ē qui ē crossi'
ē ⁊ planus. ⁊ quāto albior tāto
melior qui ē nō ē forat' paruis
foraminib;. ⁊ sic debet eligi cū
in medicinis ad faciē ponit'. cū
uō in medicinis que ore recipi

untur nō est curand̄ si nō sit ad
albus. potest aūt ꝯſuari p. xl. ā
nos. hc aūt uirtutē confortādi.
constringendi. depurandi. ⁊ uir
tutē etiā occultā contra epilen
siam. Dicunt ē quidā q̄ ꝯſuat
domū a fulmine. Contra flu
xū sanguinis e naribꝫ. impōat
puluis coralli rubei cū bōbace.
ul' conficiatur puluis cū suco
sanguinarie. ⁊ pillula inde fca
imponat̄ naribꝫ. Cont̄ emo
roicam passionem. i. uomitū
si fiat uitio spūaliū. ex duabꝫ
partibꝫ coralli subtilissime pul
uerizati cōficiatur cum aqua or
dei infusiōis dragg̃. ⁊ fiant pillē
⁊ teneat paciens diu in ore. et
transglutiat. Gñale ei ē q̄ ea
que contra spūalia dant̄ debēt
diu in ore teneri ut cū saliua i
ꝑpter remotionē tñsmittat̄ ad
spūalia. Si fiat uitio nutriti
uoꝝ detur puluis cū suco plan
taginis eodē modo ualet cont̄
dissinteriam. fcām uitio frigidoꝝ.
Contra dissinteriam uitio supioꝝ
dep detur puluis ei cum ouo i
sorbili. si fiat uitio inferioꝝ ini
ciatur p clistere cum suco plan
taginis. Contra fluxum mē
struoꝝ puluis eius cū athana
sia ⁊ cum suco plantaginis cōfi
ciatur ⁊ fiat suppositoriū. vel
cum solo suco plantaginis. vl'
puluerē solum cum bombace i
ponim' ⁊ citius constringit. Cōt̄
corrosionē oris ⁊ gingiuaꝝ sic
fiat prius lotura oris ⁊ gingi
uaꝝ cum aqua salmacina uel
aluminosa. ⁊ fiat puluis d' du
abꝫ partibꝫ coralli ⁊ tcia rosaꝝ ⁊
ponatur sup gingiuas. Cont̄
fluxum ex gingiuis ⁊ antheře sr̄
spargatur ul' cum melle confici
antur ⁊ illiniantur gingiue. vl
cere puluis coralli impositus ul
cera consolidat. **De catapucia.**
Catapucia calida in tcio gradu.
humida in pncipio pmi. Est aūt
fruct' ul' semē cuiusdā hbe que si
mili noīe appellatur. cum in re
ceptiōe reperitur fructus nō hba
debet poni remoto exteriori cortice.
⁊ postea poni in quantitate que
exigit̄. Potest aūt p annū i mł
ta efficacia ꝯſuari. eligenda ē ca
tapucia uiridis que intus nec
est pforata nec liuida. s; alba. hc
aūt uirtutē principalr̄ pgandi
flegma. scdario colerā ⁊ melan
coliā. hc aūt uirtutē purgādi
p supiora ex unctuositate ⁊ le
nitate. uñ qm̄ datur sanis ad cō
ꝯſuationē sanitatis. qm̄ egris
ad egritudinē remouendā.
Contra cottidianā de flegmate
salso ⁊ scabiem talis sit us'. cō
terant̄ catapucie in mlta quāti
tate. ⁊ postea folus caulis ĩuo
lute sub cinere diu ponant ut
diu coquant̄. postea extrahant ⁊
⁊ exp̄mant̄. oleū q̄ defluit reser
uetur. ⁊ cum necesse fuit pōat̄
in cibis pacientis ul' aliquo ali
o modo detur. sic possunt mlti
decipi. Ad idē fiat claretū hoc
modo. catapucie contrite bñ cuꝫ
melle decoquantur ⁊ cū tali mel
le ⁊ uino fiat claretū. Et no.
q' in. xx. libris uini suffic̄ lib̄
una catapucie. ⁊ ex. ʒ. ſ. cata
pucie potest fieri modiolū cla
reti. In iure ē piscīū uel car
niū ul' alioꝝ ciboꝝ possūt poni.
catapucie contrite comeste ē mul

tum ualent et sanis et egris prodest
moderate consumantur. Contra
cottidianam de flegmate salso. se
mina atriplicis. radicis et rape
in aqua ferventi ablactentur. ad
dita tertia parte uncie catapuci
e. et detur cum sirupo acetoso.
Contra cottidianam de flate uitio
precedentibus diureticis aliquibus
ʒ. iiij. uel ʒ. i. castorei in uino
fortissimo. addatur tertia pars ʒ
catapuciarum mundatarum a cortice
coletur. colatura cum oximelle
detur. Contra iliacam passio
nem bulliant in aqua feniculi
radices et cassie lig. et in illa aq
addatur ʒ catapuciarum et inici
atur per clistere precedente aliq
clisteri mundificatiuo. Contra
arteticam et palisim. dosis bene
simplicis et uino hermodactilato
et tertia parte ʒ catapucie. Ad
presumptionem sanitatis. fructus ca
taputie uirides si possunt haberi
bene mundati et triti cum ouo mit
ti in uitello ponatur sine mole
stia purgant. Catapucia bene
mundata et trita cum esula potest
in uino et detur addito cinamo
mo et aliis speciebus aromaticis.
Ad uomitum prouocandum. si materia
fuerit frigida et in ore stomachi et
in egris et sanis. catapucie bene
trite cum oleo sicculissimo conficiantur
et super os stomachi ponantur. uomitum
prouocant. Et nota quod oleum predictum
quod ex eis fit. per annum potest seruari. De
cetarano.
Ceteranus calidus est et siccus.
in tertio gradu. herba est que in ma
rinis partibus reperitur. uirtutem
habet ualde diureticam ex subtili
substancia. Contra dissuriam
et stranguriam et uitium lapidis et
yliacam passionem. herba in multa
quantitate bulliat in aqua sal
sa. in uino et oleo. et in illa aqua se
deat paciens usque ad umbilicum.
si non potest haberi in tanta quanti
tate cataplasmetur sub loca dolen
cia. herba etiam comesta uel uinum de
coctionis eius potatum potenter prouocat
urinam. Contra yliacam passio
nem herba decoquatur in aqua sal
sa ex qua addito melle et oleo fi
at clistere precedente alio clisteri
mollificatiuo. De costo.
Costus calidus et siccus complexionis est
in tertio gradu. Est autem radix cui
dam arboris in india nascentis
que similiter costus appellatur. Est
autem costus duobus modis. scilicet in
dicus qui subrufus est et uiolen
tior quem non habemus. et arabicus qui
scilicet albus est qui temperatior est quo
utimur. Eligendus quidem est costus
qui cum frangitur non facile pul
uerizatur non intus habet minuta
foramina. qui et habet amarum saporem
mixtum ponticitati. Ille autem
qui cum lingue applicatur a pon
ticitate deficit et amaritudine.
interius et habens minora foram
ina abiciendus est. potest autem per x.
annos seruari. habet autem costus
uirtutem confortandi ex pontici
tate. et diureticam ex qualitatibus
suis et amaritudine. Quod enim dis
solutiuus est ex suis qualitatibus. quod
enim premendo conducit ex pon
derositate. Contra duriciem
splenis et epatis ex frigida cau
sa detur uinum decoctionis eius. Ele
tuarium quod dia coston dicitur ualet preci
pue ad splenem. exterius et sic
eo utimur. Cerotum uel unguen
tum fiat competens spleni ex oleo. ca

et puluere costi. Fiat et hoc. ma
trebium ponatur in uino et o
leo et maceretur ibi per .xv. dies
postea fiat decoctio eius usque
ad medietatem postea coletur
et in colatura addita cera et pul
uere costi fiat unguentum. Ad con
ceptum iuuandum cum oleo mu
scellino uel saltim communi conficia
tur puluis costi. et bombix in
tinctus supponatur. Accipiat et
fumum per embotum matricem mun
dificat et calefacit. Contra do
lorem stomachi ex frigida cau
sa. fiat emplastrum ex puluere ma
stice. et olibani et puluere costi quan
tum de aliis. et oleo rosaceo. et
muscellino. camphora si potest ha
beri stomacho supponatur. Si sint
tres. ℥. olei et cere sint due. ℥
pulueris. Quidam addunt spicam
nucem muscatam. gariofilum. et si
milia. Contra dolorem capitis
ex frigida causa ut cefalam
detur uinum decoctionis costi.
Contra lumbricos puluis eius confec
tus cum melle. **De cantabro.**

Cantabrum calidum est temperate et
siccum. Camphora idem est quod furfur
tritici. Est autem diaforeticum et ca
lida aqua dissolutum. aquam red
dit mitigatiuam et humidam. unde
aqua illa nimium humida iudi
catur. Contra yliacam passio
nem. stranguiriam et dissuriam talis
sit usus conficiatur cum uino tamen
subtili albo mediocriter acido i
ta quod nec nimis spissum nec ni
mis tenue. post diu coquatur
quod super pannum positum super locum
dolentem ponatur. quod sepe re
moueatur perfecte medetur.
Idem est et ualet contra dolorem stomachi
ex frigida causa uel ex uento
sitate. hec autem curauit platea
rius quendam qui tamen habuerat
puncturam et dolorem sub mamil
lis quod non poterat se erigere quod fu
erit ex uentositate. cognouit
quod pulsus erat satis temperatus.
Contra yliacam passionem inicia
tur calamum eius per clisterem.
mollificat enim satis. Hec est aqua
mollificatiua uentrem competenter.
quando alia mollificatiua non pos
sunt haberi. Contra tussim sic
cam. et etiam frigidam. et in peripleumo
nia. et pleuresi hoc fiat. In aqua
decoctionis ordei mundati et bis
triti et colati dissoluatur canta
brum et colatura iterum bulliat ad
ignem aliquantulum et talis aqua
tepida uel aliquantulum tepidata
detur pacienti. **De colofonia**

Colofonia calida est in secundo gra
du et sicca in primo. Est autem gum
mi cuiusdam arboris que in multa
quantitate in grecia reperitur
ut pix greca dicitur in aliis locis
Eligenda est que nigra est et in
terius lucida. habet enim quamdam admix
tionem terre. habet autem uirtutem cale
faciendi et ex grossitate conglu
tinandi. Contra dissinteriam
fiat suffumigatio ex puluere
eius super carbones posito. Con
tra tenasmon ex frigida causa
ex puluere colofonie et pulueris
nasturcii ana mixtis fiat asper
sio super renes. renibus prius tamen
inunctis ex melle calido. et po
stea fascia super ligetur. Ex colo
fonia fiat et interius suffumiga
tio. Ad pilos de facie remo
uendos et faciem dealbandam talis
sit usus. Accipe. ℥. iii. colofonie

℥ .i. mastic.

ʒ· i· masticis· modicum armoniaci
purissimi et resolue in uase mun
dato et nouo prius colofoniã et ma
sticẽ· Ad ultimũ pone guttas ar
moniaci et purissimi cola sup aq̃
frigidã collige et malaxa unt̃ manꝰ
prius aũt apparet nigꝝ· post ex
tractionẽ manuũ redditur albũ
Cũ aũt volueris pilos tollẽ resolue
paꝝ ad ignẽ· et cum aliquãtuluꝫ
infrigidatꝰ ponatꝰ sup faciem p u
nam horã uł p dias· postea remo
ue· pilos remouet· faciẽ et depu
rat· Illud et pot̃ apponi et seruari
tale emplm̃ p duos anos durat.
Contra reuma ex frigida cã ma
teria existente digesta et dissolu
ta accipiat paciens fumũ p os
et inclinet capud facit pcere pꝰ
in multa quãtitate. De cucur
Cucurbita et citruli. bita et citrolis.
frigide et humide sũt ꝯplexiõis
et in qualitatibꝫ suis tempate.
In calidis regionibꝫ pcipue i
ueniuntur. Semina artificio
se t̃re iniecta in tpꝛ ueris her
bam pcreat. que fructꝰ produc.
fructus aũt et cibis et medicinis
copetũt et pcipue semina. Cu
curbita aũt et citroli añ matu
ritatẽ colligunt̃. et citroli quidẽ
añ maturitatẽ comedi possũt.
Cucurbita uõ nõ cruda uł eli
xa uł assata. Semina autẽ
diuretica sũt pp sbtilẽ sbstã
ciã. et pcipue medicinis cõpe
tunt. Contra opilationeꝫ
epatis· renũ· et uesice· et in apo
stematibꝫ pectoꝝ ualẽt. Semi
na aũt bñ mundata a corti
cibꝫ exterioribꝫ bñ contãtur
et in aqua ordei aliquãtulũ co
quantur uł ablactentur· et aqua

colata pacienti detur. Si aũt nõ
potest accipe accipe aquã· fiat
syrupus ex aqua illa et detur.
Nota q maiorẽ hñt efficaciaꝫ
si nõ bullierit quia si bullierit
ꝫ ablactentur. Iteꝝ nota q a cor
ticibꝫ mũdata debent poni in
medicinis in tali qualitate q
li exigit· uł si nõ mundatꝰ sal
tem duplicetꝰ quãtitas. In acu
tissimis etiã febribꝫ datur aqua
uł etiam syrupus factus ex aq̃.
Cucurbita cocta cum carnibus
multũ confert, coliras sanis e
state. Acutissime febrientibꝫ elixe
cucurbite sine aliquo condimento.
uł et assate cum agresta date· et
cibus et medicina sũt. Coque cu
curbitas in pasta donec tote re
soluantur in aqua· ex illa aqua
et zucharo fiat syrupꝰ optimꝰ ad
acutissime febrientes· epaticꝰ
et ethicis pot̃ dari· a principio
materiã digit· et purgat p uri
nam· aliquantulũ et laxat.
Contra epatis calefactionẽ et
asma. cucurbite contãtur· et su
cus exprimatꝰ aceto uł agres
ta pannꝰ intinctꝰ supponatur.
Nota q post maturitatẽ cucu
bita debet colligi et suspendi cũ
seminibꝫ ut ita desiccentur· po
stea ppt̃ conglutinositatẽ ab
luantur cum aq̃ et soli exsiccentur
in loco sicco conseruentur ne ppt̃
humiditatẽ multã corũpãtur
p triennium ꝯseruatur: Nota in a
liis t̃ris ista semina habeñ ñ
possũt. Accipiantur semĩa malo
rũ dulciũ. et eodẽ modo desiccã
tur. operatur raro. De celidoniã.
Celidonia ca· ẽ et sic. in t̃cio gra
du. et no· q due sũt maneries

celidonie. s. indica que maioris
est efficatie ⁊ citrinam hȝt radicē.
que uero in nr̄is partibȝ repit̄ mi
noris est efficatie. tam̄ altera pro
altera pōt poni teste constātino
cum in receptōe repitur radix
nō herba debet poni. Radix per
tres ānos pōt s̄uari in multa ef
ficatiā ex qualitatibȝ suis ⁊ s̄ba
uirtutē hȝt consumendi. dissol
uendi. attrahendi. Cont̄ do
lorem dencium ex frigida cā. ra
dix aliquātulū debet teri inter
dolentē dentē ⁊ dentē suppositū
ul' suppositū teneat̄. Ad ca
pud purgand' ⁊ uulnā repletā
ex frigida cā. radices bn̄ trite i
uino decoquant̄. paciens per os
fumū recipiat. postea ex uino
sibi gargarisma faciat q' uul
nera desiccat. ⁊ caput purgat.
Contra colicam passionē. h̄ba
trita ⁊ in uino decocta suppona
tur. vl' spongia infusa in uino
decoctōis ei' puluis radicis se
pius supponat̄. Ad mēstrua
prouocanda ⁊ matricē mūdificā
dam fiat fomentū sepi' ex aq̄
decoctōis ei'. Ad cancrū oris ul'
exterioꝝ puluis radicē eius cum
puluere rosaꝝ conficiat̄ cū ace
to ⁊ decoquat̄ usq; ad mediocrē
spissitudinē ad modū sinapis
mi. ⁊ inungant̄ partes cācro
se multū confert. Contra
fistulam puluis ei' cū capitel
lo conficiatur. ⁊ cum stuello o
ri fistule īmittatur. De coriā
Oriandrū ca. ē ⁊ sic. in t' dro.
cio gradu. h̄ba ē satis cōis. cui'
semē in receptionibȝ o'bȝ pōi.
cū ei' receptio in aliq̄ medicīa
repit̄. per duos ānos pōt s̄uaī
in multa efficatiā. Semē ex q̄
litatibȝ ⁊ ex aliquantula aroma
ticitate uirtutē hȝt confortādi
Ad digestionē confortandā ⁊ do
lorem stomachi ex uentosita
te detur semē eius in ab' ⁊ uinō
decoctōis ei'. Puluis semīs ei' sup
carnes aspsus quas saporosas i
reddit. De diagridio.

De diagridio. De dragaganto.
De dragaganto. De diptamo.
De dauco.

De diagridio:—

Diagridium calidum ē ⁊ sicū i
quarto gdu. Est autē suc' cui'
dam herbe nascentis in ultra
marinis partibȝ. que spēs ē ti
timalli. Sunt enī plures spēs
titimalli. in canicularibȝ diebȝ
repiuntur sūmitates illi' her
be lac effluens colligitur i ua
sis paruis. soli exponit̄ ⁊ desic
catur. ⁊ in substanciā diagdiī
transmutat̄. Quidā dicūt q' per
excoctionē fit. Cum fit qñ sofi
sticatur ex admixtiōe alti' titi
malli. ⁊ tūc uehemēti opat̄. Qd
uō bonū ē suaui' sophicat̄ qñ
ex admixtione subtilis coloph
nie cum fit. qñq; ⁊ frusta colo
fonie pro diagridio inē diagridi
um uendunt̄. Est aūt diagridi
um eligendū q' albū ē. ul' ni
grum. ul' subnigꝝ   in
substancia per totum claꝝ ⁊ fra
gibile. licet colofonia cito fra
gatur nō adeo tam cito. sȝ etiā
subamaꝝ hȝt saporē aliq̄ntu
lū. nō abhominabile multū.
Qd aūt hȝt abhominabile mul'
tum saporē sophisticat̄ ex al
teri' lactis admixtiōe. q' ē insi
pidū ul' nullū ē ul' ex admixtōe
colofonie. Qd quandā hȝt ptē

albam vl' claram vl' quandam obscu
ram abiciendum e. Est aut eligen
dum q cum sputo humectatum
ꝛ contrituum ꝛ album colorem conuertit
ad naturam ei reddit. Grossum eli
gendum ꝛ in mediana ponen
dum. Puluis ei' cum ex admix
tione colofonie facile sophisti
catur. ꝛ nō tam diu potest ser
uari quam grossum. Grossum ei
p .x. annos suat. In medicinis
ponit' acuendis. quia in parua
quantitate pōt poni. ꝛ ē quia nō
multum uiolent' ducit. nunq' ei
p se datur. Nota q in dosi suf
ficiunt .℈. ij. vl' ad plus tres. i
libra .i. ꝛ s. Sz licet nō multum
sit uiolentum. tn̄ uiolenciam eiu'
reprimunt. Cum medianam a
cuere uolueris sic ē faciendum.
Accipe scamonee .℈. ij. vl' tres.
ꝛ puluriza. ꝛ noli cribrare n̄ cer
nere sicut alias sp̄es. quia ex
subtilitate sui ꝛ ē uiscositate ui
lis stomachi adhereret. ꝛ ptea
dum mel adhuc calidum ē ꝛ e
lectuarium. imponatur puluis
scamonee. addito puluere ma
stic's in maiori quantitate par
vl' in media quantitate scamo
nee. ꝛ semp p interuallum paruz
puluis ꝛ continuo remoueat'
ne continuo inuiscet'. quia si
totus poneret' inuiscaret'. Sca
monea in oleo ponit'. q2 ex ca
lore eius imprimit' uiolencia
Sz hoc tale electuarium nō potest
dari an .xv. vl' .xx. dies. vl' sic.
Accipe .℈. ij. vl' tres vl' quatuor
hoc aut dico quia plus oportt
℈. iiii' in calida regione ꝛ in calido
tp̄e quam duo vl' tres in frigida
regione ꝛ in frigido tp̄e pulue

ricate subtilissime. ꝛ ponat' i aq
ordei p totam noctem. cum illa aq
acuatur medicia vl' cum colatura
illius aque si debilis sit paciens.
Sic aut pōt dari delicatis sine
molestia ꝛ timore. quibusdaz
ꝛ acute febrientibz. Sz nota
q scamonea in maiori quanti
tate ponenda ē sic. quam alio
modo. aqua ē sit tepida vl' fri
gida. nec ē electuarium dandū
est an .viij. dies vl' .x. Sz quia
cogimur sepe dare medianam. ꝛ
oportet nos acuere in ipso die ꝛ
sic est faciendum. Pulueriza .℈. ij.
vl' tres diagridij sz nō multuz
subtilit'. ꝛ plus de mastice pone
ꝛ acue medicinam. sz nec ipsa die
danda est medicina. Alit' ē fit
q possit dari medicia uel
danda est. Accipe scamoneam in
tegram. ꝛ pone in pasta vl' i po
mo granato ꝛ coque bn̄ ꝛ sic re
primatur eius malicia. postea
puluericet'. ꝛ modicum mastic' ad
datur. ꝛ inde acuat' medicina.
Et no. q diagridio pincipalit'
mastix admiscet'. scdario bde
lium tercio gummi arabicum. Sca
monea principalit' purgat co
leram. scdario flegma ꝛ melan
coliam. Nota. nunquam debz da
ri medicina scamoneata cum
aqua frigida. Ex frigiditate ei
aque pōt scamonea conuiscari
uill' stomachi. Pōt ē fi pot' laxa
tiuus. panis laxatiuus. fruct'
laxatiuus. Cum aut fit clare
tum l' nectar. int' alias specie'
scamonea ponatur. pulueriget
tur ē scamonea. ꝛ addito mas
tice ponatur in pasta. ꝛ coquatur.
Sic fit panis laxatiuus. Sca

monea ⁊ integra in arbore si
xa nō ūsus tam multū. ꝫ in
medio ponat᷑ ⁊ in quātitate u
ni libre. l. v. ⁊ pānus ꝯponat᷑
⁊ cera desup̄ ⁊ ligetur bn̄ pla
ga illa. humorositas aūt arbo
ris ⁊ nutrimētū sursum tendēs
efficaciā scamonee secū fert ad
ramos. vn̄ fit fructus laxatīs.
Et nota q̄ diagridiū principalr̄
purgat coleram. secādario flegā.
⁊ melancoliā. cum in diuersis
medicinis posita diuisos humo
res p̄ncipalr̄. Si enim ponat᷑
cum oxi laxatiuo ul' electuario
frigido ul' cum trifera saracen̄.
principalr̄ purgat coleram.
Si cum blanca ul' bn̄dicta. ꝗ
flegma cum theodoricō anacar̄.
ul' dyasene melācoliā. Et no.
q̄ diuicius ꝯseruatur qn̄ ponit᷑ cū
electuario confecto cū melle. q̄z p
duos ānos ul' tres ad plus. q̄
cum ponit᷑ cū electuario f̄co ꝺ sy
rupo. Et no. q̄ si fricet᷑ scamo
nea cum oleo uiolaceo uel bn̄
dcā addito mastice. ⁊ acuet᷑ me
dicina. in ip̄o die ul' scdo poterit
dari. De diagaganto.

Dragagantū frigidū ē in scd̄o
gradu. humidū in p̄mo. Est
aūt gūmi cuidā arbōis in trās
marinis partibꝫ nascēns. hu
miditas ei ei' liuens ex actiōe
caloris densatur. ⁊ in gummi
sb̄am mutat᷑. Eius est triplex
maneries. s. dragagantū albū
q̄ melr̄ est si clarū ⁊ purū sit. Est
⁊ subrufum ul' citrinū q̄ nō ē
adeo bonū. Et est eligendū qd̄
nō est obscurū ꝫ clarū nichil ter
r̄is admixtū. Et no. q̄ i fri
gidis medicinis subrufum. i

calidis citrinū debet poni. p. lx.
annos pōt ꝯseruari. virtutē hr̄
ex frigiditate infrigidandi ⁊
mundificandi. ex hūiditate
humectandi. ex glutinositate
conglutinandi. Contra sic
citatē pectoris talis sit usus.
aqua ordei decoctōis dragagāti.
⁊ gūmi arab. detur pacienti.
Contra calidam ⁊ siccam sitim
detur aqua ordei decoctōis su
ci liquir̄. in qua dissolutū fuit̄
dragag̃ p noctē unā. Ad idē.
in aqua ordei dissoluatur drāga
gantū p noctem unā p pannū
exprimat᷑. ⁊ cum uiscositate ip
sius dragaganti. puluis confi
ciatur ⁊ fiant pillule. sub ligua
teneat paciens que indissolu
te conglutinentur. Valet ⁊
contra sitim ex caliditate spi
ritualiū. Electuariū ꝯ confec
tum ex duabꝫ partibꝫ dragāgū
⁊ t'cia liquiricie cum syrupo si
plici multū ualet. Contra p̄
dictam tussim detur aqua or
dei indissolutē dragāgti p noc
tem unā. fiat ꝯ syrup' ex aqua
decoctōis ordei ip̄ius dragāgti. l'
in qua dissolutū fuit qui uehe
mens datur contra sitim in a
cutis febribꝫ. Dragagātū etiā
sub lingua teneat᷑ ualꝫ. Cō
tra scissurā oris ⁊ labioꝝ et pa
lati ulcerationē ul' excoriaci
onē i aqua rosacea dissoluat᷑
dragāgtū p pānū exp̄mat᷑. ⁊ cū
glutinositate conficiat᷑ pului
amidi intingat᷑ pēna. ⁊ illinia
tur lingua ul' labia sepi' cito
curantur. Ad faciē dealbādā
⁊ pānū remouēdū sup fluuum
ponit mulierēs dragāgtū in aq

rosacea p noctē unā. mane aūt
addita borace vl' camphora in
parua quantitate faciē frequēt
illiniat. Cont' calidū aposte
ma in principio exprimat' succ'
semperuiui z in eo dissoluatur
draggā p noctē. in quo pannus
intinctus sup calidū apostema
in principio ponatur. Cont'
arteticos dolores ex calida ma
teria eodē modo cont' ustiuras.
in scdo die vl' tercio. Nam primo
in cōbusturis debet poni actua
lit' calida z nō actualit' frigida. v'
fumositates exaleant. vñ quidā
primo inungunt' sapone. Cōt'
dissinteriā. in aqua pluuiali dis
soluatur. z in eadē coquat' pullus
qui detur pacienti. eadē aqua ali
quantulū tepida p clistē iniciat'
si sit uicio inferior intestinorū.
Si uō uicio superior detur sucus
plantaginis in quo p noctem
iacuerit z dissolutum fuerit dragg'.
Et nota q' cū ponit' in medicīs
p se debet poni tñ q' si cū aliis
specieb; conterat' prius in fimum
dissoluent' alie spēs quā dragg'
terent'. vñ in diadragagāto p se
terunt' alie spēs. De dauco.

Daucus ca. ē z sic. in t'cio gradu.
Eius duplex ē maneries. s. dauc'
cretic' qui maioris ē efficacie.
quia precipue in cretica repit'.
z daucus asinin'. z dr' asinin' q'
asinorū cib; ē precipu'. Dauc' asi
ninus p cretico ponitur q' illi'
parua est quātitas. hʒ aūt effi
caciā maiorē s'm herbam z flo
res. nullā aūt modicā s'm ra
dices. Debet herba cum florib;
colligi cum flores p'ducit. abiec
tis radicib;. z in umbroso loco

debet desiccari. p annū in multa
efficacia potest seruari. singulis an
nis renouetur. uirtutē hʒ dis
soluendi consumendi. extenuan
di ex qualitatib; diureticā ex su
btili substancia. Contra frigid'
asma. frigidā z humidā tussim
detur uinū decoctōis ei' z ficuū
siccar. Contra frigidum reu
ma sacellet' caput ex puluē fco
ex ipā herba z calefcō bñ. Cōt'
dolorem stomachi ex uētositate
vl' frigida cā. strangiuriā. dissi
riam. colicā z yliacā passionē dr'
uinū decoctōis ei'. herba etiā ipā
in multa quātitate in uino et
oleo cocta sup locū dolentē ponat'.
Contra strangiuriā z dissiriā z
uiciū lapidis. det' uinū decoctōi
saxifrage. Contra oppilatiōēs
splenis z epatis ex frigida causa
z ydropisim fiat syrup' ex suco
feniculi decoctōis. Contra du
riciē splenis z epatis. ponatur
herba in multa quātitate ī uino
z oleo. z maceret' ibi p. x. dies
in decimo die coquatur usq; quo
redigat' ad oleū z exprimat' her
ba. z coletur bñ. z colatura ponat'
ad ignē. z ponat' cera z fiat cero
tum. Contra duriciē z talia a
postematū satis cōpetens est.
Dragaganti. i. De uitriolo:

Uitriolū ca. ē z sic. in quarto g'
du. Sunt aūt q̃tuor maneries.
s. indicū q' in india repitur. et
est albū. z arabicū q' in arabia
repitur. z ē citrinū. Cyprinū q'
in cypro insula repitur z ē ui
ridis coloris. z in t'ra francige
na. s. atramētū q' in gallia re
p'itur. illd ē eligendū q' uiridis
est coloris z clar'. Est q'dā hu

morosū 7 turbidū q' debet frāgi 7 gutta viridis que interius reperitur in medicinis debet poni. Et nota q' quedā vena t'ie ē. virtutē hʒ dissoluendi. cōsumēdi. cōfortandi p .x. ānos fuat.

Contra fistulam talis sit usus puluis ipsi' cum duabʒ partibʒ farine fabe fracte cum capitello vl' sapone gallico conficiat' ex quo licinium intinctū fistule imponat' os fistule elargat. q etiam si ossa fracta sint ꝯpetēt possunt extrahi.

Contra polipum fiat stuellum ex aplicon vl' ex bombace aqua salsa madefacto puluē ei' aspso naribʒ inmittatur.

Ad carnē sup̄fluā corrodendā solus puluis sr' ponitur.

Contra fluxū sanguinis e naribʒ. puluis ei' ꝯbustus cū puluē carte cōbuste 7 puluere masticis conficiatur cum suco sanguinarie cum quo lapis emathites sup cotem fricat' fuerit stuellum inde fcm naribʒ impone sic. vrat' dragagantū in testa sicca sine liquore ponatur sup carbones. 7 sic fit do nec vertat' in nigrū colorem.

Contra p̄fluuiū mulier fiat suppositoriū ex eisdē cōfectis cum suco plantaginis cum quo confricat' fuit lapis ematites. Ex eisdē fiat suppositoriū. cōt' emoroidas. fluentes ēi stringit. inflatas desiccat. 7 conficiat' cum suco tassi barbassi. Et no. q' dum cōburitur calor ei' suffocat'. 7 tingitur 7 inflatur. vn̄ cum siccitate constringit dragaganti ex admixtiōe. D' diptamo.

Diptam' calide 7 sicce ꝯplexionis ē in tcio g°. Radix ē herbe que simili noīe appellatur. In locis calidis 7 siccis p̄cipue lapidosis reperitur. Radix ponit' in medicinis cum in receptōib' repit'. p duos annos in multa efficatia fuatur. Eligit' q̄ inti' substantiam hʒ solidā nō pforatā q̄ 7 cum frangit' nō puluicat'. virtutē hʒ dissoluendi. ꝯsumēdi. 7 attrahendi venenū. Cont' morsum venenator' aīaliū 7 ꝯ venenū h'ba ipa trita supponat' 7 sucus in vino detur. 7 puluis ꝯficiatur cum suco mente 7 supponat' 7 detur in potu. Nota q' metridatū pōt fieri h'ns virtutē tyriace 7 p'batiorē. addito pl' uere diptami. costi 7 genciane aristologie addito puluere vitrioli ut denigret' s; ad plus n̄ valet nisi p duos ānos.

Cōt' stranguiriā 7 dissuriā det' vinū decoctōis puluis ei'.

Ad menstrua puocanda. 7 ad fetū mortuū. 7 scdinā educendā fiat iniectio puluis ei'.

Contra frigidū asma decoctio ficuū siccarū fiat in vino .xi. exp'mant' 7 cū tali vino dent' ʒ .ij. pulueris ei' cum suco h'be ipi' vl' arthemisie vl' fiat suppositoriū ex puluere eius confecto cū suco ipsius herbe uel arthemisie.

Contra epilempsiā puluis eius cum puluere castorei cum suco rute colatura per nares iniciatū.

Paralitici ex eadem confectione calefacta inungantur et confricentur.

De endiuia.

Endiuia frigida
ē ⁊ sicca in primo gradu. que
alio noīe scariola dr̄. Semina
⁊ folia cōpetūt usui medicine.
folia etiam usui ciboꝝ. sm̄ radi
cem paruam aut nullā hr̄ uir
tutē. folia uiridia magne sc̄ ef
ficacie. sicca nulli⁹. aliquantulā
hn̄t amaritudinē. un̄ diureti
ca sunt. ⁊ ponticitatē un̄ hn̄t u̇
tutem confortandi. ex frigidita
te altandi. un̄ ualent conͭ op
pilationē splenis ⁊ epatis. ex
calida cā. Contra ictericiam
⁊ simplicem ⁊ duplicē citrinam.
contra calefactionē epatis ⁊ ca
lida apostemata. contra p̄dicta
preualent elixe ul' crude come
ste. Sucus ē eius ⁊ trifara sar
racenica detur cum calida.
Contra oppilatiōēs p̄dc̄as ex si
plici ⁊ duplici citrina materia
existente digesta. ⁊ contra ca
lefactionē epatis ⁊ maxīe conͭ
ictericiā citrinā. syrupus ē fiat
ex suco eius delicatis. Sꝫ quia
de sucis fit turbulent⁹ fiat sic
⁊ ita de omnibꝫ aliis sucis clar⁹.
Bulliat sucus scariole aliquā
tulum. postea residеat. q' fecu
lentū est residet. q' clarꝫ ē sup
natat. cola ꝑ pannū suauiͭ ⁊
noli exprimere ne ꝑturbetur
sucus. ⁊ ex illa colatura que ui
detur eē aqua addito zuccharo
fiat syrup⁹ clarus. Si clariorē
uis facē pone album oui. hic
syrupus ualet conͭ febres. ycti
ciam. calorē epatis. Quē si uo
lueīs facē laxatiuū in fine de
coctōis syrupi ponatͬ subtilissi
pulius reubarbari. ⁊ cola si placꝫ
ꝑ amaritudinē aliquātulū. sꝫ
erit tante efficacie quāte si nō
coletur. Contra febres fc̄as ex co
lera in quarto ul' sexto die detͬ.
Ad idem ē ⁊ ualet. si sucus ei cū
reubarbaro cum calida detͬ.
Ad febres ex apostematibꝫ. ad
saniem mundificandā ualet
idem syrupus ⁊ sucus ei⁹. ⁊ tri
fara sarracenica cū calida.
Contra calorem epatis ⁊ calida
apostemata ualꝫ ipā herba trita
⁊ supposita. Ad idem ualꝫ su
cus eius epithimatͬ. Nota qd'
cum nō possim⁹ folia hr̄e. semī
coquim⁹ in aqua prius tn̄ bene
tritū. qꝛ tc̄ ponim⁹ semī cum
sucis aliquibꝫ necessariis pas
sioni curande.

De enula.

Esula calida est in fine t̄cij gͣd⁹
humida in primo. cui⁹ duplex
est maneries. s. ortulana ⁊ cā
pana. que maioris est efficaci
e scd̄m radices. vn̄ radix ī me
dicina debꝫ poī ⁊ nō h̄ba. Colli
gitur radix in principio esta
tis ⁊ soli exsiccatur ne in hūi
ditate corrūpatur. ꝑ biennīū
pōt suari. ⁊ ē ꝑ triennīū. hr̄ aū
uirtutē leniendi ⁊ ē mūdificā
di. un̄ ualꝫ contra ruuos ex fri
giditate indignatos. Conͭ
dolorem ex frigida cā ul' uento
sitate detur uinū decoctōis ra
dicis ul' puluis radicis. Cōt
dolorem spūaliū ex frigida cā
ul' uentositate detur uinū de
coctionis eidem radicis sm̄ illō

Linula campana radice spor
dia sana. Contra frigiditatem in
fiam valet vide vinu͂ id est. Sed pul
vis eius cum pulue͂ cinamomi
in delicatis ventositate͂ soluit. et
dolorem spualiu͂. Herba quoque
ipa si haberi possit decocta in vi
no et oleo et cataplasmata. yliacu͂
dolorem et colicu͂ et stranguriam
soluit. Contra frigidu͂ asma
decoquatur optime ordeu͂ ut fi
at aqua spissa sicut tysanum
et cum aqua illa decoquat optime
me pulvis radicu͂ et detur paci

De epithimo.

Epithimu͂ enim. calidu͂ est et sic. in 3o gradu. e͂
aut herba quasi flos precipue
in locis calidis crescens. herba
aut cum nascitur quia circa thi
mu͂. s. herba͂ quanda͂ et flos eius
est. Unu͂ epithimu͂ qui sup' crescit.
flos aut et no herba in medici
nis ponitur. p quo por' quia cus
cute cum pducit flores. flores
colliguntur. hi aut virtutem
principalr purgandi mela͂co
lia͂. secundario flegma no͂ pot p se
sed conveniens pote in medicinis
purgantibus mela͂colia͂. Contra
quartana͂ fiat decoctio in aqua
℥. i. et s. epithimi et fiat multa d
coctio in tali decoctioe͂ pone ʒ. ij.
lapidis laçuli vel armeni et di
gesta materia detur pacienti. mul
ti liberantur. Nota quod eade͂ decoctio
et eade͂ purgatio valet pacienti
bus emorroidas ex mela͂colico
sanguine. Contra melanco
licam passione͂ detur vinu͂ de
coctiois eius. Contra sincopim
frigidam ex fumositate melanco
lica fiat sirup' ex aqua decoc
tiois eius seminis et epithimi. folia
et eius ut dicit constantinus sple
ni cataplasmata splene͂ attenu
at. Eade͂ in vino et oleo decocta
et cataplasmata. stranguriam
soluit.

De euforbio.

Euforbiu͂ calidu͂ est et sic. in quarto
gradu. gumi arboris est in in
dia nascentis. que in tpe estivo qui
dam eminentie gumositate͂ que
circa arbore͂ conglutinata in
substancia͂ euforbii transit. q
dam pars in terra͂ cadit. et tunc hi
admixtione͂. Eligendu͂ e͂ quod
grossum clarum et purum in colore e͂
et in sub͂a subrufu͂ e͂ et citrinum
quod subalbidu͂ e͂ abiciendu͂ e͂. per
xl. annos servat. Minutu͂ quinque
sophisticatur ex admixtione͂ ossium
rubei. virtute͂ hi dissolvendi at
trahendi. laxandi. consumendi. princi
paliter purgat flegma. secundario et
mela͂colia͂. et a remotis partibus
s. a capite et ab aliis. Contra
quamlibet arterica͂ ex frigidita
te. sciatica͂. podagra͂. cyragram
et yliacam passione͂ acuatur be
nedicta ex. iiij. ℈. euforbii. et ℈.
iij. bdelii vel mastice. et detur bn
dicta cum aqua decoctois seminis
feniculi vel radicu͂ eius. et contra ylia
cam passione͂ iniciat p clistere
cum aliquo liquore et maxime
si predicte passiones ex flegma
tico humore fiant. Contra ce
phalea͂ et epylensia͂ et apoplexi
am ex flatico hu͂ore. pario modo
acuatur yeralogodion vel blaca
et detur pacienti ad pservatione͂ vel
post accessione͂. Contra litar
giam pvocet sternutatio cu͂ pul
vere eius naribus inmisso. vel ex
pulvere in panno subtili et in
eo posito et pcusso ad nares eius

digito. qn̄q; aūt nō possūt excita
ri uñ conficiat' puluis ei' cū oleo
io. ⁊ mitigatur pena ⁊ nares inū
gantur interi' bñ in pfundo. Eo
dē modo pōt puocari sternutatio
epilenticis. apopleticis in acces
siōe ipā. Contra litargiā ⁊ epi
lensiā fiat unguētū ex puluere
euforbij ⁊ castorei. cera ⁊ olō nu
sceleo ul' saltim cōi. Epilēticis a
posteriori parte capitis inūgat'
spina. litargicis abradatur oc
cipitiū ⁊ bñ inungat' cum frica
tione. Et ad memoriā recupan
dam fiat electuariū q' fit ex dua
bꝫ partibꝫ ligni aloes ⁊ cassie lig
⁊ tcia parte euforbij ⁊ anacardo
rū. conficiat' cum melle ⁊ det' in
parua quātitate. Ad idē sit ius
radatur occipitiū ⁊ abluat' bñ cū
uino calido. ⁊ postea scarificetur
⁊ statim fiat fricatio ex decoctōe
euforbij ⁊ uitiori sl'ia anacādoꝝ
in suco pigani. Contra asma
ex flegmate detur euforbium
cum modico mastice in ouo sor
bili. Cont' uiciū splenis actua
tur oxa sene ex euforbio addito
mastice ⁊ detur pacienti. pcedē
tibꝫ tamē multis digestiuis. pl'
uis euforbij carnē supfluā cor
rodit. Contra yctericiā inue
teratā ex uicio splenis ⁊ epatis
opilatiōe fcā dent' .ij. ℈. eufor
bij in ouo sorbili. De epatica.

Epatica frigida ē ⁊ sic. in pmo g.
Est aūt quedā h'ba que in aq'sis
locis ⁊ pcipue lapidosis crescit
multa h'ns folia tera ⁊ lapidibꝫ
inherencia. Que aūt maiora
h't folia melior ē. ⁊ dr̄ epica quia
pcipue epatis ē iuuatiua. h't aūt
uirtutē infrigidandi ⁊ est diu
retica. vñ ualet contra opilatio
nē splenis ⁊ epatis ex calida ma
teria ⁊ cō calore ⁊ contra calorez
epatis. ⁊ cont' yctericiā aqua d'
coctiōis ei'. Syrupus aūt fact'
ex aqua decoctiōis ei'. addito re
ubarbaro in fine decoctiōis opti
mus est contra yctericiā. Et
nota quia in omībꝫ aquis uel
syrupis qui fiant contra calefac
tionē epatis debet poni epatica.
multū enim iuuat. Contra
calida apostemata trita suppo
natur in principio. opatur enī
repcussionē. De ere usto:

Es ustū calidum ē ⁊ sic. in quarto
gradu. ⁊ alio nōie calemenon
appellatur. artificio quodā co
aptatur. cōburit' ut possit pul
uerizari. In olla de creta fcā pōat'
es rubeum. illō s. q' nouit' a fa
bris fabricatū est ⁊ in fornace
ubi sit ppetuus ignis ⁊ magn'
ponatur p. xv. dies. postea pl'
uerizetur. in decoctōe enī nimia
partes augmētat' terrestres et di
minuit' aquose. Virtutē aūt
h't dissoluendi ⁊ cōsumēdi. ⁊ me
lancolicū humorē purgandi. ⁊
extenuādi. vñ conueniēt' pōi'
in emplastris attenuatiuis. ut
in apostolicon. ⁊ in ēplastris ɔ̄
splenē. Carnē supfluā corrodit.
Contra fistulā conficiatur pl'
uis eius cum melle ul' cū sapo
ne sparatēn. ul' gallico. pēna in
tincta pōat' in os fistule. elar
gat ⁊ etiā curat. Cont' polipū
fiat stuellū de aplicon ul' cero
to sup aspgatur puluis ei' naī
bus imittat'. Ad eos qui discolo
rati sūt ex habundancia melā
colici humoris in splene. ul' ex

crudis humoribz in stomacho
7 ex diuturnitate tpis talis fit
usus. Puluis eius usti decies ul'
pluries ad modū lapidis lagu
li lauetur 7 detur cū suco feniculi
ul' oximelle in aqua calida. me
lancolicū hūorē purgat p supi
Elacteriū ca. **De elacterio.** ora.
ē 7 sic. in. iiij. ḡ. aliud ē lacrides
sunt ei catapucie. aliud ē elac
tides quia cucumis agrestis. a
liud elacteriū. i. sucus cucumi
agrestis. In canicularibz diebz
colliguntur fruct' cucumeris
agrestis. conterunt'. sucus ex
pssus soli exponit' 7 soli desicca
tur. Quidā ad ignē decoquūt
7 tūc min' laxat 7 min' uiolē
tum ē. Quidā decoquūt cum
melle fere ad ɔsūptionē suci
7 in modum electuarij dant. la
xat satis p supiora 7 īferiora.
p. iiij. s'uatur in multa efficaci
a. post deficit uirtus ei'. habz
autē uirtutē principalit' pur
gandi flegma. scdario melan
coliā. Contra arteticā cyra
gram. podagrā. yliacam pas
sionē. puluerizetur elacteriū
7 mirra ana. ʒ. iiij. 7 fricetū
bn̄ cum oleo ro. detur postea i
cum suco feniculi calido. In y
liaca passione p̄cedat aliq' cli
stere mollificatiuū. 7 postea i
stud ex aqua maluaz oleo et
melle 7. ʒ. vj. ul' v. elacterij.
fiat clistē. 7 iniciat'. optimū ē.
Contra p̄dicta dent'. ʒ. ij. elac
terij addito mastice cū aqua
calida. herba 7 ipā si bn̄ pōt ɔ
terat' aliquātulū 7 decocta in
uino 7 oleo 7 loco dolenti sr̄ po
sita. stranguriosis. yliacis. ar
teticis. podagricis subuenit.
Ad menstrua puocanda. puluis e
lacterij conficiatur cum oleo i
muscel' ul' co. 7 bombix intinc
ta supponat'. Ad apostēa fri
gida maturanda. elacterij. ʒ. vj.
ul' v. 7 farina ordei conficiatur
cum uitello oui 7 supponat'. Idē
ualet contra apostemata calida.
sz uide ne sint multū calida. n'
debet poni in principio. Ad a
apostema rumpendū fit optimū
ruptoriū ex elactio 7 tbentina.
Ad uermes auriū conficiatur e
lacteriū in quātitate granoz. v.
cū modico aceto. 7 tepidū infū
datur. Ad omēz dolorē stoma
chi ex frigida cā inungatur ex ɔ
fectiōe elacterij 7 aceti. Ad len
tigines faciei 7 omēz supfluita
tem faciei remouendā. accipe
cerusam 7 camphorā 7 elacteriū
in quātitate illoz duoz confici
atur cum aceto in modū un
guenti in mortario plumbeo 7
fiat cum pistello plūbeo īponat'
in uase uitreo p. xv. dies. 7 p'
iterz in eodem mortario cum pi
stello predc̄o moueat' addito a
ceto si durz sit. 7 inungatur fa
cies omēm ambigat pannuz
7 lentigines. **De eleboro.**
Eleboz calidū est 7 sic. in tcio. ḡ.
duplex est eius maries. s. alb'
7 niger. albus qui h't radices
albas ul' quia albos purgat hu
mores. s. flegmaticos. Niger
quia h't nigras radices. ul' q'
nigros purgat humores. s.
melancolicos. cum in medici
nis reperitur eius receptio radix
eius debet poni. Antiq aūt ī pu
gationibz utebant' sicut nos i

scamonea nunc utimur. quia cor
pora tunc erant fortiora. et uiolen
ciam eius sine lesione ferebant. nunc
autem corpora habilia sunt et eius uiolen
ciam tollerare non possunt. Unde cum
multa cautela danda est medicina
que recipit elleborum. Illa que recipit
electuarium album purgat flegma. que
nigrum melancoliam. que utrumque el
leborum purgat utrumque humorem.
Nota quod debili et habenti pectus strictum
non debet dari neque macilento. quia
uomitum prouocat. et per inferiora pur
gat. forti et facile uomenti dari potest.
Contra cottidianam de flegmate
naturali et flegmate uitreo. ar
teticam et podagram et cyragram ua
let oximel factum de radicibus elle
bori albi. Fiat autem oximel hoc modo.
perfora radices feniculi uel rafani
cum subula et immitte radices
ellebori albi. terra effossa circa ra
dices. caue tamen ne rumpatur
radix et sic decem supra uel. xij. ra
dices ut accipiant radices uirtu
tem ab elleboro. postea accipe ra
dices et radicibus ellebori abiectis. ali
e radices conterantur et ponantur in a
ceto per tres uel. iiij. dies. postea
fiat decoctio. et ex tali aceto et
melle fiat oximel competens pre
dictis causis. Oximel factum de ra
dicibus ellebori nigri eodem modo preparatus
ualet ad melancoliam purgandam
et contra quartanam. Sed nota quod
non debet dari nisi materia existen
te digesta. Et nota quod elleborus
albus uiolencius purgat quam niger.
Contra arteticam. podagram. cyra
gram fiat decoctio ipsius herbe in
aqua salsa et fomententur. herba
et ipsa cataplasmetur. Ad uer
mes conficiatur modicum pulue
ris ellebori cum suco persicarie et au
ribus imponatur statim exeunt. puluis
eius suppositus carnem superfluam
corrodit. Super causas capitis et pedi
culos. bulliat farina lupinorum a
marorum in aceto. postmodum coletur
et colature admisceatur puluis ellebori
ut fiat quasi sinapismus. ungatur per
discriminalia. postmodum lauetur
cum aqua calida. Contra scabi
em fiat puluis ex elleboro albo bene trito
℥. i. et litargiri bene triti. ℥. ij. oleum
communis uel oleum nucum in patella co
quatur litargirum bene conficiatur
cum aceto. et ponatur cum oleo il
lo ad ultimum puluis ellebori. inunga
tur paciens in balneo ualde mitigatur.
Contra litargiam et epylensiam pro
uocetur sternutatio ex puluere nari
bus immisso uel in panno posito. et
ad nares percusso. Diascorides
dicit quod si puluis ellebori cum farina
et aqua conficiatur. et fiat torcellus
mures occidit si ex eo comederint.

De esula.

Esula ca. est et sic. in tercio
gradu frutex est cuius radices tan
tum usui medicine competit. In
uere colliguntur. per biennium in mul
ta seruatur efficatia. melius tamen est
ut singulis annis renouetur. Uirtu
tem habet purgandi flegmaticum
humorem principaliter. unde ualet
contra egritudines ex flate. Et
nota quod inter ea que purgant suo
acumine post scamoneam utilius
est esula. et securius potest dari. non est
multum abhominabilis. Contra
cottidianam de flegmate naturali
arteticam. podagram. cyragram. pa
ralisim. yliacam passionem. leu
coflemanciam detur puluis iste qui
fit ex. v. ʒ. esule. modico cyna
momi. seminis feniculi. et masticis.

sanis flegmaticis ad p̄s̄uatio͞ez
⁊ contra predc̄as passiones ua
let cum uino ⁊ oleo ul' aq̄ cali
da. ul' cum ouo sorbili detur. l'
cum brodio ul' cum iuscello. !
Benedicta esulata ualet cont̄
predc̄as passiones. ⁊ p̄cipue cōt̄
illiacā passione inciatur cuz
clystere cum aqua salsa. oleo
⁊ melle optimū ē. Cōtra leu
coflemaciā p̄cipue sit usus ta
lis bulliat sucus feniculi aliqn̄
tulū. postea resideat. aquā pu
ram que sup natabit accipe ad
dito puluere ⁊ zucharo. ⁊ detū.
Vl' fiat syrupus cōpetēs mul
tum delicatis. qui horrēt me
dicinas. It' ponatur pulus ei⁹
coquendo cum carnib;. ul' cor
tices esule. carnes comedāt ⁊
brodium accipiant. ⁊ contra
predc̄as passiones ualet. fiat ⁊
clarētū ex pulu͛e ei⁹ uino ⁊ mell'e
⁊ aliis speciebȝ nō ei ē ualde ab
hominabile. Theodoriton ana
card'. ⁊ ieralogodiō actuu͛ ex e
sula contra p̄dc̄a. De eruca.

ERuca. ca. ē ⁊ sic. in t͛cio gr̄a. do
mestica maioris est efficacie.
siluestris minoris. usui medi
cine cōpetiit p̄cipue semina.
sc̄dario folia. h̄t uirtutē consu
mendi ⁊ coitum incitandi.
Ad coitū incitandū. stranguirī
⁊ disuri͛. ⁊ paralisim ualȝ. detū
cocta cum carnib;. Contra p̄
dc̄a herba ip̄a decocta in uino
⁊ renib; cataplasmata libidi͞ez
excitat. pectini imposita uri
nam p̄uocat. Puluis seminis
cum uino ⁊ melle confectus ⁊
renib; cataplasmat⁹ libidinē
incitat. De lapide emachite.

EMachites frigide ⁊ sicce cōplexio
nis ē. Est aut͞ lapis qui in ori
entali ⁊ occidentali plaga repi
tur. diuitissime s͛uatur. h̄t aū
uirtutē constringendi fluxuz
sanguīs. vñ dicitur emachites
ab ema q' est sanguis. ⁊ thites
q' est sistens. Contra fluxuz
sanguinis e naribȝ. fricetur e
machites cum sanguinaīe su
co sup cotē ul' marmō. ⁊ in tali
confectiōe intinct⁹ bōbix naribȝ
imponat'. Contra emoptoicā
passionē factā uitio sp̄ualium
fricetur cum aqua rosacea in
fusiōis dragāti s' mamor. ⁊ cū
tali confectiōe conficiat' pului͛
gūmi arabici ⁊ fiant pill'e. q̄s
teneat paciēs sub lingua. ⁊ tā͞s
glutiat dissolutas. Si uō fiat
uitio nutritiuor̄. fricetur cum
suco plantaginis. ⁊ addito pl'
uere simphitis ⁊ detur paciēti.
Contra dissintiā idem sit us⁹. ⁊ si
pōt iniciatū p clistere fiat ⁊ hoc
emplastr̄ ex albumīe oui ol'o
rosaceo ⁊ aceto ⁊ pulue͞ ei⁹ sup͛
renes ⁊ pectinē fiat encatisma.
Contra fluxum mēstruor̄ fricet'
cum suco plantaginis. ⁊ addito
puluꝰe betonice ⁊ bistorte. ⁊ sup
ponatur. De ebulo.

EBulus calide ⁊ sicce cōplexiōis
est. cui⁹ radix ⁊ cortices ⁊ turiōe͞
p̄cipue cōpetiit usui medicine
Cortices ⁊ radices in uere colli
guntur. soli exsiccāt'. p ānū s͛uāt'.
h̄t aūt uirtutē dissoluendi. con
sumēdi. purgandi principalit'
flegma. Cont' cottidianā de
flegmate naturali. arteticā. ci
ragram. podagrā. detur sucus
eius radicis cum puluē͞ esule

addito zuchard. uel saltem succi
turionum eius cum predictis. uel pului
radicum eius cum succo feniculi.
et precipue ualet contra leucoflema
ciam. Contra tumorem extremi
tatum fiat fomentum ex aqua salsa
decoctionis radicis eius et turionum uel
totius herbe. balneum factum ex aqua
decoctionis eius herbe ualet contra
arteticam. et leucoflemanciam.

De flamula. De filipendula.
De fico et fructu. De fraxino.
De fumo terre. De feniculo.
De fu. De fenu greco.

De flamula.

Flamula qua in
cenciuam habet uirtutem. uiridis melior
te efficacie est. sicca nullius. Ad cau
terium sine igne faciendum. con
teratur flamula et super locum po
natur. et dimittatur die una. po
stea inuenietur cutis combusta. et pro
cedit ut debet. Ad apostema
rumpendum quod in usu est in duri
cie et caput durum est cum oleo con
teratur et supponatur. oleum potest
ad relaxationem.
Contra quartanam. arteticam et yli
acam passionem. quidam operantur
interius et accipiunt oleum rosa
ceum et ponunt in ampulla ui
trea et imponunt flamulam tritam
soli exponunt in canicularibus die
bus per xxx dies. hoc oleum datur
contra predicta in cibis uel alio
modo in quantitate ʒ iij. Sed
scio quia hoc oleum ualet exteri
us inunctum. Contra arteti
cam et yliacam dolorem. stranguriam et
dissuriam et contra lapidis uicium
iniectum per clistere ualet.

De ferro et ferrugine.

Ferrum et ferrugo
et squama ferri eiusdem uirtutis sunt
ferrugo calida est et sicca in secundo gradu.
Aliud est ferrugo et aliud est squa
ma ferri. Squama ferri est illud la
tum et tenue quod euolat per contu
sionem a ferro. ferrugo est id quod
per excoctionem liquefit a ferro. habet
autem uirtutem desiccandi et atenu
andi. Ad extenuationem spleneis
ualet uinum in quo candens fer
rum fuit extinctum. mixtum enim
subtile est. Contra oppilatio
nem spleneis et epatis ex longo tem
pore detur puluis ferruginis sub
tilissimus ʒ v. cum uino calido
uomitum in multa quantitate prouocat
et in tantum quod ad mortem
ducit. unde post in potu uel in ipso
impetu debet aqua dari ubi lapis
magnates tota nocte iacuerit
et puluis eius cum aqua calida de
tur. reprimit enim uiolenciam eius
et sistit uomitum attestante dyasco
ride. Sed hic uomitus periculosus est. unde
non laudo fieri. Contra emor
roidas. puluis ferruginis uel
squame ferri subtilis conficiatur
cum succo tassi barbassi. et bomba
cem intinctam supponat sibi pa
ciens optimum est. Contra tenas
mon ex calida causa. et dissinteriam
ferrugo optime calefiat ut can
dens sit postea aspergatur aceto pa
ciens fumum inferius recipiat.

De fumo terre.

Fumus terre calidus est
in primo gradu et siccus in secundo. Est
autem fumus terre quedam herba ut qui
dam dicunt. quia ut fumus a terra
emittitur in multa quantitate. Dicitur
autem fumus terre quia generatur a qui
dam grossa fumositate a terra
resoluta et circa superficiem terre ad
herente. et sic ex actione caloris ge
neratur. cum in medicinis ponitur.
quanto recencior tanto melior. ex

siccata nulli9 est efficatie. ¶ principaliter aūt purgat melancoliam. secūdario flegma ꝛ colerā. diuretica est ꝛ purgat flegma salsū.
¶ Contra scabiē talis sit us9. ʒ. ij. suci illi9 addito çucharo cum calida detur. ¶ Vl' sic. ʒ. ij. suci ei9 ꝛ s. fiat decoctio seminis feniculi ꝛ detur. fiat hoc ungm̄. In olō nucū ferruginis puluis subtil' conficiatur addito aceto ꝛ suco fumiteꝛ in maiori quātitate quā de aliis inungatur. paciēs in balneo optimū ē. ¶ Et nota q' sic ut dix'im9 debet dari ter in septimana optime purgat humorem inducentē scabiem. ¶ Cotyzopisim ꝛ precipue leucoflemanciā sucus eius addito pl' uere esule. ʒ. ij. detur cū aqua calida. Vl' fiat sirup9 ex suco fumi tre. apij. feniculi. decoctōis puluis esule addito çucharo optimus est contra artetica.
¶ Contra artetică dent'. ʒ. ij. hermodactiloꝝ cum suco fumitre. herba ꝛ ipa in uino decocta ꝛ cataplasmata sup locū podagicū multū ualꝫ. ¶ Ad melancoliaꝫ ꝛ flegma existens in ore stomachi ul' in intestino unū q'ꝫ sequit' nausia. ꝛ cont' oppilatioēꝫ splenis ꝛ epatis ex frigida cā detur sucus ei9 addito çucharō cum calida. Vn̄ notandū est q' quidā cum adiuctio detur in mane ꝛ sero ꝛ semp cum aliq° repmente uentositatē ueluđ cum semine feniculi ul' mastic̄. fumi tre dissoluit cū uentositate. uñ torcione opat'. De fu.

Fu. ca. ē ꝛ sic. in scđo ĝ. Alio noīe ualeriāna appellatur. In estate colligunt'. radices ei9 soli exsiccantur. p triennuū in multa efficatia seruatur. radix aūt ī medicinis ponit'. ꝛ est eligenda q̄ interius solidam h't substanciā ꝛ nō pforatam. ꝛ que cum frangitur nō puluilicatur. h't aūt uirtutē diureticā. ¶ Contra strangurriā ꝛ dissuriā detur uinū decoctōis ei9. herba ꝛ ipa in uino cocta ꝛ supposita puocat urinā.
¶ Ad digestionē confortandā. ꝛ 9 dolorem stomachi ex frigida cā uel uentris detur uinū decoctōis eius ꝛ seminis feniculi ul' mastic̄. cum suco alicui9 herbe diuretice. ¶ Cont' uiciū pectoris detur uinū decoctōis fu. ꝛ giumi ara. ul' caricaꝝ ul' alteius lenitiui.
Ad supfluitatē matris desiccandam fiat fomentū ex aqua decoctōis ei9. ul' suppositoriū ex bōbice intincto in confectiē facta ex puluē ei9 ꝛ olō muscelēo l' cōi.
¶ Contra oppilationē splenis et epatis ex frigida cā det' aqua decoctōis ei9. De filipendula.

Filipendula calida est ꝛ sicca in tercio gradu que fisalidos dicit' alio noīe. in ultra maiius loci ꝛ i apulia. ꝛ in montanis locis ꝛ in calidis repit'. Radix aūt illius precipue medicine 9petit In fine autūpni colligitur. p decēniū in multa efficacia seruatur. h't uirtutē diureticā ex substancia subtili ꝛ ex qualitatibꝫ suis. ¶ Contra lapidis uiciū. yliacā passionē ꝛ dissuriaꝫ p'cipue ualet electuariū q' ex ea conficit'. s. filantropos. ¶ Ad eadē ualet uinū decoctōis eius puluis. ¶ Ad eadem maxime

ualet hoc electuarium quod fit ex duabus
partibus puluis eius et tercia saxifra
ge. Contra yliacam passionem
fiat clistere ex puluere eius. aqua
salsa. oleo. melle. Detur etiam
vindemia acuta ex puluere eius. cum
uino decoctionis pulueris eius.
Contra dolorem stomachi ex fri
gida causa uel uentositatem detur
puluis eius in cibis teste dyas
coride. Contra dolorem stomachi
ex frigida causa. uel uentris uel
intestinorum. et stranguriam et dis
suriam et yliacam passionem. ponatur
puluis eius in magna quantitate
in sacello et fiat decoctio in uino
et oleo. et super locum dolentem ponatur.
Contra frigidum asma detur pul
uis eius cum puluere genciane
in cibis et potibus. Ad idem ualet
puluis eius cum puluere auripig
menti positus super carbones ut
fumum per embotum recipiat opti
mum est. De fraxino.

Fraxinum frigide et sicce complexionis
est in secundo gradu. cuius cortices
et uiscositas quedam quemadmo
dum fungi super eam excrescentes compe
tunt usui medicine. Contra
fluxum uentris. lienteriam. dissi
teriam precedente purgatione. fiat
fomentum ex aqua pluuiali de
coctionis uel fungi. Puluis in
ipsius datus cum aqua pluuiali.
Contra uomitum ex debilitate
uirtutis retentiue uel humorum
acumine. cortices uel fungi in
aceto bulliant. et spongia intinc
ta super stomachum ponatur. De fe
niculo.

Feniculus calidus est et
siccus in secundo gradu. Ex subtili sub
stancia et ex qualitatibus suis habet
uirtutem diureticam. Semen eius radi
ces et folia et cortex usui medicine
competunt. Cum in receptione inue
nitur receptio maratri. debet
poni semen eius. in collirijs su
cus radicis uel saltim foliorum cor
tices. radices eius non ponuntur
sine determinatione. Semen in prin
cipio autumpni colligitur. in mul
ta efficacia per tres annos seruatur.
Cortices radicum colliguntur seruan
tur per medium annum. Contra
oppilationem splenis et epatis. stran
guriam et dissuriam et uicium lapidis
ex calido humore detur aqua de
coctionis corticum feniculi. Si ex
frigido detur uinum decoctionis eius.
Feniculus coctus et comestus ua
let contra predicta. Eadem aqua
uel uinum solum dolorem stomachi
ex frigiditate uel uentositate
digestione confortat. Idem fa
cit puluis seminis. Contra leu
coflemanciam fiat decoctio in suco
radicum feniculi. esule. huiusmodi ac
tilorum ana. ℥. iij. postea coletur
et pacienti detur in sero stomacho
non saturato uel in mane stoma
cho ieiuno. Contra pannum
oculi et pruritum. sucus radicis
feniculi in uase eneo per. xv.
dies ad solem ponatur. et more
collirij oculis imponatur. Con
tra pruritum oculi certum experimen
tum. conficiatur modicum aloes
optimi cum suco feniculi. et po
natur in uase eneo ad solem
per. xv. dies ponatur in oculum mo
re collirij. De fenugreco.

Fenugrecum calidum est et siccum. minus tamen
siccum. substanciam habet glutino
sam. Virtutem habet maturandi et
relaxandi. Ad apostema ex
interius maturandum. farina fe

ni greci cum vitello conficiatur
et supponatur maturat et rumpit.
herba et ipsa in oleo decocta et sup
posita maturat. Ad splenis du
riciem. herba et ipsa in oleo et vi
no macerata per .xv. dies postea opti
me decoquatur: et in colatura ad
dita cera et farina fenugreci fi
at unguentum optimum etiam ad
apostemata maturanda. Ad a
postemata maturanda spiritualium
farina fenugreci in sacello po
sita et decocta in aqua cum malua
visco sepius supponatur. Ad
apostemata stomachi vel intesti
norum. ex farina fenugreci et aqua
predicta fiant pultes et supponantur.
ad apostemata spiritualium non va
let quia nimis calide sunt.

De gariofil.

Gariofili calidi sunt
et sicci in tercio gradu. quidam libri habent
in secundo. Dicimus ergo quod quidam
gariofili ex origine perfecti et a
cuti saporis. et illi calidi sunt et
sicci in tercio gradu. quidam remis
siores habent qualitates et iudicantur
esse in secundo gradu. Gariofili sunt
fructus cuiusdam arboris in india
nascentis. estiuo tempore colliguntur
cum maturi sunt. per .v. annos ser
uantur in multa efficacia. per .x.
sine corruptione in loco non mul
tum humido nec multum sicco seruantur.
si in multum humido putrescunt.
si in nimis sicco arescunt et cor
rugantur. Sunt autem eligendi
qui in superficie aliquantulam habent
planiciem. significat enim substancia
bene habere humiditatem. et illi qui
aliquantulum turbosiores sunt meli
ores sunt. et qui habent acutum saporem
et qui in expressione unguis humi
ditatem aliquantulam emittunt. So
phisticantur autem sic. ponunt gari
ofilos in aliquo uase humecta
to et ligantur in panno. et ponunt ali
quantulum sub aere per noctem.
mane exsiccant ut humiditas
illa actualis consumatur. Boni ga
riofili agnoscuntur tamen in sapo
re. et quia maiorem humiditatem
emittunt. nec etiam multam habent pla
niciem. Sophisticantur et et alio
modo. subtiliter gariofilos electos pul
uerizant et conficiunt cum aceto for
tissimo. addito modico vino o
dorifero et in panno ligant inu
tiles gariofilos. cum hac confectio
ne manent per noctem ex aceto et vi
no contrahunt humiditatem ex ga
riofil. acumen. vix dignoscuntur. sic
sophisticati in principio digno
scuntur quia illud acumen maius est in
exterioribus quam in interioribus. In
teriori enim substancie lingua ap
plicata modicum aut nullum habet
acumen. Sic sophisticati non ser
uantur nisi per .xx. dies. Habent autem
virtutem confortandi ex aroma
ticitate. consumendi. dissoluen
di. ex qualitatibus suis. Ad di
gestionem confortandam detur vi
num decoctionis gariofilorum et ma
sticis mirum est. Ad dolorem sto
machi ex frigiditate vel vento
sitate detur vinum decoctionis ga
riofilorum et seminis feniculi. Contra
asma frigidum in aqua ordei po
natur dragagantum per noctem et cum il
la glutinatione conficiatur puluis

gariofilor 7 gūmi arabici. fiant
inde pillule 7 teneat paciēs sub
lingua diu. 7 postea eas trāsglu
tiat. Ad matricis suffocationē
puluis gariofilor conficiat' cum
odorifero uino 7 supponatur ul'
inuiatur p pessariu3. fumi' 7 eor
uncti' recept' ualet ad precipita
tionē. odoretur uinū decoctiōis
ei' 7 detur. ad cerebz confortādū
applicetur narib3. Cont' fluxū
uentris ex acumine medicine
quā scamonea adhēt uel' stōachi
7 contra uomitū colligitur in am
pulla uitrea bulliant pleā aq̄
to. vij. ul' nouē gariofil' cū ma
sticis 7 mediocrit' tepidū det' pa
cienti. Contra cardiacā passio
nem 7 sincopin detur puluis
gariofilor cum suco boraginis.

De genciana.

Genciana ca. ē
7 sicca in tcio gradu. Genciana
herba est cuius radix eodē no
mine appellatur. Radix autē
usui medicine maxime ꝯpetit.
unū radix non herba in medici
nis debz poni. In fine ueris col
ligi debet. exsiccatur. p tres ā
nos in multa efficacia ꝯuatū
debet aūt eligi que soliditatez
7 continuitatē hēt interi' 7 cari
nitatē que nō pforata est. 7 ū fa
cile in puluerem resoluit' cum
frangitur. que aūt liuiditatez
ul' nigredinē hēt intus que ē
pforata ē 7 facile in puluerē re
soluit' cum frangit'. que ē hēt
paruam amaritudinē abicien
da ē. Est eī q̄ amaritudinem
multam hēt. hēt aūt uirtutē dis
soluendi. attrahendi. consum
di. apiendi. est eī diuretica.
Contra antiquū asma det' pul
uis eius cum uino addita aqua
ordei. Ad idem fiat electuariū
ex puluē eius 7 tantūdē sucu li
quiricie 7 melle. Ad idē prece
dentib3 inunctionib3 circa spu
aliā digesta materia detur pl'
uis eius confectus cum dialte
a cum uino bis in septimana
si poterit liberari sic liberabit'.
uel detur in cibis ul' cum pane
calido. Epilenticis detur puluis
eius cum suco piganu. Cōt
morsum reptilium aīaliū pul
uis cum suco mente detur ī po
tu. Ad mēstrua puocāda. fetū
mortuū 7 sedinam educenda3
conficiat' puluis eius cum su
co arthemisie 7 fiat supposito
riū ul' inuiatur p pessarium
ul' conficiat' cum uino 7 tereben
tina 7 supponat'.

De galanga.

Galanga ca. ē 7 sic. in tcio gdu.
dicit aūt quidā q' arbor ē. alij
q' fructex. Diascorides dicit q'
radix ē 7 reperitur circa pedē arbo
ris in psia. q' patet ex eo q' in
terius hēt quandā radicē 7 ē ita
ei adheret. Pōt aūt ꝯuari p. v.
ānos in multa efficacia sine
corruptione. Est aūt eligen
da que subrufa ē. 7 in sui ma
nerie ponderosa 7 acutū hēt sa
porē. que cum subpallida est
7 leuis multū 7 fere nullm hēt
saporē. que ē pforata 7 facile
in puluerē exsoluit' abiciēda
ē. hēt aūt uirtutē confortādi
ex aromaticitate. dissoluen
di consumēdi ex qualitatib3
suis. Solet aūt sophisticari
ex admixtione iūci radicis ha
bentis radicē ita tortuosam.
7 ex admixtione bistorte. R

dignoscitur quia uera radix in
sipidū seu salsum hʒ saporem.
bistorta ponticū. Galanga u'o
aromaticū ⁊ acutū ⁊ alii sophisti
cant hoc modo. Puluerizant op
timā galangā ⁊ pip conficiunt
cum aceto ⁊ imponunt radicem
iunci p noctē ⁊ efficit' acuti sapo
ris exteri' ſʒ dignoscit' quia in
terius insipidi saporis ē. galā
ga acuti saporis. Ad digesti
onē confortandā ⁊ dolorem sto
machi ex frigida cā ul' uentosi
tate detur uinū decoctionis ei'. Ad
cerebri confortationē applicet'
naribȝ. Ad cardiacā passionē
⁊ sincopi. detur puluis ei' cum
suco boraginis. Notandū est
q' gariofili ⁊ folia gariofilorȝ ⁊
ligna eorȝ ⁊ galanga similēs ha
bent effectus. Sȝ gariofili prin
cipalē. folia secūdariū. galanga
tertiū. ligna gariofilorȝ postre
mū. post galangā possūt poni
folia eorȝ. De galbano.

Galbanum ca. ē in tcio g°. hu. i
pmo. dicūt quidā q' sit gūmi
arboris. Dicit diascorides q' la
crima ē cuidā fructicis simili
ferule. in estate cum fructicē
erump̄. liquor qui circa fruc
tionē condēp sat'. Quidam ci
scindunt fructicē ut mag' ef
fluat. Sophysticāt quidaȝ
ex admixtione minutorȝ lignorȝ
Alii sic. Resoluūt optimū gal
banū. postea admiscēt puluēȝ
colofonie in multa quātitate
⁊ fractas fabas abiectis corti
cibus. Est aūt eligend' q' albi'
est ⁊ puri'. q' hʒ puras guttas
quasi armoniacū. pōt aū' diu
tissime suari. hʒ aūt ūtutēȝ
attrahendi. dissoluendi. consu
mendi. leniendi. maturandi.
relaxandi. Contra asma fri
gidum dentur. iij. ℈. galbane
cum ouo sorbili uel aqua ordei.
Contra litargiam ponatur sup
carbones ⁊ recipiat paciens fu
mū. Contra suffocationem
matricis idem fiat p embotum
p inferiora. Contra splenis
duriciē ponatur in aceto p tres
noctes. postmodū fiat decoctio
coletur postea ⁊ colatura ī uase
mundo ponatur addita cera. o
leo ⁊ picula fiat emplm̄ frigidi
tante galbano. ul' cerotū frigi
ditante cera. ul' ungm̄ frigiditā
te oleo. ſʒ melius est ut ēplm̄
fiat ita q' ad cerotū accedat.
Ad menstrua prouoc̄. fetū mortuūȝ
secundinā educendā fiat uasta
le ex eo intincto in oleo. Ad
apostema rumpend' ⁊ maturā
dum sup ponatur. Ad dolorē
dencium fiat casula ex eo ⁊ denti
supponat'. Et notandū ē q' qn̄
debet poni in medicinis. debes
tollē sup fluitates hoc m°. liq' fi
at in testa ⁊ infundatur in aq̄
⁊ separentur cortices ⁊ lapilli
ul' ut puri' fiat p pānū coletū.
Diascorides docet q' in aqua fer
uenti ponatur. ⁊ q' petit fūdū
colligatur. q' sup natat abiciat'
vl' ponatur in pāno lineo. ⁊ pt
ponatur in aliquo uase. ⁊ illud
uas ponatur in aqua feruēti
sup ignē. cum aūt sentit galba
num calorē resoluitur. id q' pu
rum ē effluit p pānū in illud
uas. Ad lumbricos occidēdos
dentur pillule de galbano ītic
te ex melle. De gūmi arabico.

Gummi arabicum calidum est et humidum in primo gradu. simile est dragaganto. tamen eius excessus non determinatur ab auctoribus. Gummi arabicum dicitur quia in arabia inuenitur quia in magna quantitate ibi reperitur. Gummi arboris est cuius triplex est differentia. scilicet album quod melius est et est eligendum quod clarius est. et in frigidis ponendum est locis. et precipue in dyadraganto. Est autem cytrinum et subrufum que similiter clara sunt eligenda et in calidis ponenda medicinis. Gummi arabicum idem est quod gummi sarracenicum. diu potest servari cum autem reperitur simpliciter in medicinis gummi. ponendum est gummi arabicum. habet autem virtutem laxandi humectandi et leniendi. Contra asperitatem lingue ponatur in aqua donec conglutinetur. et ex tali glutinositate lingua humectetur et fricetur: vel in panno subtili positum et ex eo fricetur lingua.

Contra vomitum ex debilitate virtutis retentiue. detur puluis eius cum puluere cinamomi. Contra emotoicam passionem ex spiritualibus: puluis eius subtilissimus conficiatur cum succo plantaginis vel cum aqua infusionis dyadragaganti addito puluere amili vel penidiorum et fiant pillule in quibus teneat patiens sub lingua unam post aliam donec per se resoluatur et transglutiatur. Si fiat ex nutritiuis detur puluis eius cum succo plantaginis. Contra dissinteriam decoctio pulueris eius in aqua rosacea vel pluuiali. vel detur puluis eius cum puluere mumie in cibis. Ad idem gummi arabicum turtur et columba similiter comburatur. et puluis eorum patienti detur in cibis. Si fiat vitio inferiorum puluis eius iniciatur per clisterem cum aliquo mollificatiuo vel confortatiuo. Contra fluxum mulierum detur puluis eius cum puluere sanguinis draconis in aqua rosacea et inde fiat suppositorium vel iniciatur per pessarium. Idem in eodem naribus iniectus sistit fluxum sanguinis e naribus. vel fiat inde sinapisma circa timpora. Ad idem valet plus si et mumie naribus impositus. Contra tussim frigidam et siccitatem pectoris detur aqua ordei cum decoctione pulueris eius.

De gariofilato.

Gariofilatum calide et sicce complexionis est in secundo gradu. Gariofilatum dicitur quasi confectio que ex gariofilis fit. Gariofolata satis communis herba est. efficaciam magnam habet secundum folia magis quam secundum radices. unde folia non radices in medicinis debet poni. Recens maioris est efficacie quam exsiccata. Exsiccata non nisi per annum servari debet. habet autem virtutem consumendi. dissoluendi et aperiendi. Gariofilata dicitur quia habet odorem gariofilorum vel aromaticitatem vel saporem vel effectum. Ad menstrua prouocanda fiat fomentum ex vino decoctionis eius. fiat et suppositorium ex ea decocta in oleo musceleo. Contra colicam passionem gariofilata cocta in aqua marina et oleo. parti anteriori et posteriori supponatur. Ad digestionem confortandam et stomachi dolorem et intestinorum ex frigiditate vel ventositate detur vinum decoctionis eius.

De Git.

Git calidum et siccum est in secundo gradu.

Git herba est que inter frumenta oritur. et est semen nigrum et fac triangulum. aliquantulam habet amaritudinem. unde diuretica est. virtutem habet dissoluendi et consumendi. Contra oppilationem splenis et epatis et renum. stranguriam et dissuriam et contra yliacam passionem et dolorem stomachi ex uentositate detur uinum decoctionis eius gith et puluis eius in cibo. Contra emorroidas inflatas fiat decoctio pulueris eius et suci tassi barbassi bombix superpositus intinctus. Contra lumbricos debet dari puluis eius cum melle fiat et emplastrum ex puluere eius et suco absinthii circa umbilicum. Contra vermes aurium conficiatur cum suco persicarie et auribus iniciatur.

De grano solis.

Granum solis calidum est et siccum in tertio gradu. herba est cuius semen propter hoc dicitur granum solis. quia nitidum est et clarum per x. annos potest seruari. virtutem habet diureticam. unde uinum decoctionis eius et etiam puluis in cibis sumptus soluit dissuriam et yliacam passionem.

De gallitrico.

Gallitricum calidum est et siccum. alio nomine dicitur centrum galli. Semen gallitrici confectum cum suco feniculi oculis ualet. fomentum factum ex aqua decoctionis eius matricem optime mundificat et menstrua prouocat.

De galla.

Galla frigida est et sicca in secundo gradu. Galla est fructus quercus. quedam reperitur grossa et leuis et perforata que modicum ualet. alie reperiuntur in affrica et asia et domi asiane parue sunt et non perforate que inter eas sunt grossiores. magis ualent. habent virtutem constringendi. Contra fluxum uentris fiat emplastrum ex puluere galle subtili albugine oui aceto et super pectine et renes ponatur. fiat etiam fomentum ex aqua decoctionis gallarum que etiam in potu detur. hoc fiat contra dissinteriam si fiat unctio inferior cum aqua ordei iniciatur per clistere puluis eius. Contra uomitum ex debilitate virtutis contentiue uel colera fiat decoctio pulueris gallarum in aceto. addita aqua marina et spongia infusa ori stomachi supponatur. Contra fluxum menstruorum fiat fomentum ex aqua pluuiali decoctionis gallarum. Puluis et ipsi iniciatur cum suco plantaginis per pessarium siue aliquid inde fiat. et supponatur. Contra fluxum sanguinis e naribus puluis eius cum suco sanguinarie conficiatur et stuellus inde factus naribus imponatur. Emplastrum factum ex puluere gallarum et albugine oui temporibus supponatur. Puluis galle uulneribus superpositus ea consolidat. Ad capillos albos uel canos denigrandos talis sit usus. accipe gallas ponderosas et non perforatas decoque in oleo quousque tumescant et denigrescant. postea tolle et exprime bene inter duos pannos lineos quousque desiccentur postea dimitte desiccari et fac puluerem subtilissimum. et accipe corticem radicis uitis et contere peroptime et confice cum aqua pluuiali et decoque addito puluere illo gallarum et ex tali confectione unge capillos et barbam et desiccetur per se. postea abluantur cum aqua calida ne cutis remaneat infecta.

De genestula.

Genestula frigide et sicce complexionis est. similis est

geneste

genesté si minor est ⁊ hʒ stipitē
minores ⁊ facit florē album. ge
nesta croceū. virtutē hʒ constringēdi.
Contra fluxum sanguinis valet
fomentū ex aqua decoctionis eius.
Suppositoriū uel pessariū ex pul
uere eius ⁊ suco plantaginis fac
tum idem valet. Contra dissin
teriā fomentū predictū valet.
Gallia mus **De gallia muscata**
cata calide ⁊ sicce cōplexionis ē
quidam dicūt q fruct[us] ē q fal
sum ē. Est aūt quedā confectio
ex aromaticis ⁊ musco h[ec] tñ repi
tur sophisticata. Ad confortā
dū stomachū ⁊ contra dolorem
stomachi ex ventositate detur
vinū decoctionis ei[us].

De hermodactil[is]. De iris ⁊ ireos.
De iusquiamo. De ypoquistidos.
De ysopo. De iunipo.
De iaro. **De hermodactilis.**

Hermodactili calidi sūt ⁊ sicci in
tercio gradu. Hermodactil[us] herba
est circa cui[us] radices repiūt[ur] tu
berositates que colligi debent.
⁊ usui reservari. ⁊ in medicinis
poni. In estate colligunt[ur]. desic
cantur. in multa efficacia pos
sunt servari p annū. singulis
ānis renouent[ur] si possit fieri. sūt
aūt eligendi qui albi sūt ⁊ so
lidi. qui humidi sūt ⁊ virides
corrupti iudicant[ur]. hnt aūt vir
tutē dissoluendi. consumēdi at
trahendi. purgāt aūt hermodac
tili flegma principalit[er]. Cōt[ra]
arteticam. podagrā. ciragram
yliacā passionē. ⁊ contra omēs
morbos ex flegmate febre nō
existente acuta. valet bndicta
acuata hermodactil[is]. yeralogo
dion. theodoricō anacardino.

Contra arteticam siue sit ciragra
siue podagra. sucus feniculi cū
melle decoquat[ur]. ⁊ cum tali mel
le dentur. ʒ. ij. hermodactil[orum]. Cō
tra yliacam passionē fiat decoc
tio mellis. addita aqua que ap
ponitur ne mel exurat[ur]. ⁊ ex illo
melle additis. ʒ. duab[us] hermodac
tilor[um]. ⁊ ʒ. i. seminis feniculi ⁊ ci
namomo. fiat electuariū q vice
bndicte potest dari cū bndicta
carentib[us]. Et no. q in dosi debent
poni. ʒ. ii. uel. iij. hermodactil[orum].
carnē superfluā corrodit. puluis
eius cōficiat[ur] cum sapone galli
co ⁊ licinium fistule imponatur.
puluis ei[us] cum ere usto cōficiatū
cum aliq[ua] medicina confortāte cē
br[um]. ⁊ stuellum cū bombace intinc
tum narib[us] inmitat[ur]. cerebr[um] cōfor
tat. ⁊ polipū corrodit. **De iusqa**
Iusquiam[us] frigide cōplexio **mo.**
nis est in tercio gradu. sicce i se
cundo. Iusquiam[us] herba ē cui[us] se
mē proprie iusquiam[us] appellat[ur]. herba
ipsa cassilago. Seminū triplex
ē diuersitas. est enī albū. nigr[um] ⁊
rufum. nigrū mortale ē. albū
⁊ rubeū satis cōpetit usui medi
cine. Et no. q cū receptio recipit[ur]
iusquiami si sit medicina que
ore recipit[ur] apponedū ē semē. si
exterius ipsa herba. Maioris aūt sūt
efficacie semina quā herba. vir
tutē hʒ constringendi ⁊ mortifi
candi. virtutē ēt hʒ in notiuā
i. soniferā. Ad sōpnū prouocā
dum in acuta febre talis sit
us[us]. fiat fomētū ex aqua decoc
tionis ipi[us] herbe circa pedes frōtem
⁊ tympora. fiat ablutio. postmo
dum fiat hoc emplm. puluis
seminis subtilis cū albugine

oui· lacte mulieris ⁊ modico a
ceto conficiat᷑. Ad lacrimas ꝯ
stringendas fiat idē emplastꝝ
addito modico olybano. Con
tra calida apostemata in princi
pio fiat emplastꝝ ex herba ip̄a
trita ⁊ supposita. vl' de semine
eius ⁊ oleo rosaceo. Contra dis
sinteriam fiat emplastꝝ ex se
mine eius. albumine oui. et
modico aceto sup pectinē ⁊ re
nes. Ad dolorē ex frigida cau
sa subitū medicam̄ fiat. ip̄a ī
herba trita ⁊ supposita dolorem
tollit. Contra dolore dencium.
ip̄a herba aliquātulum trita ī
dentes teneatur. Ad idē sophi
sticatū remediū. semina supē
carbones ponant᷑. ⁊ fumū reci
piat paciens ꝑ os. ⁊ postea ponāt
os in aqua. ⁊ apparebūt quasi
uermes supnatantes. Semē etiā ī
cassula cerea denti supposita do
lorē tollit. De ysopo.

Isopus ca. ē ⁊ sic. in t̄cio gradu. fa
tus est oīs. uirtutē hȝ s'm folia ⁊
nō s'm radices. In estate cū flores
ꝓducit colligit᷑. In umbroso loco
suspendit᷑ ⁊ desiccat᷑. In medici
nis folia ⁊ flores abiectis stipiti
bus ponunt᷑. ꝑ annū s'uat᷑. sin
gulis annis renouet᷑. virtutē
hȝ diureticā. dissoluendi. attra
hendi. consumendi. contra frigi
dam tussim ualȝ uinū decoctōi
eiꝰ ⁊ ficuū siccaȝ. Ad idē ualet ele
ctuariū q' ex eo fit. s. dia ysopus.
vinū decoctōis eiꝰ ⁊ seminuȝ fe
niculi dolorē stomachi ⁊ intestinoꝝ
tollit. Fomētū factū ex aqua de
coctōis eiꝰ matricē a supfluitati
bȝ abstergit. ⁊ mūdificat. Idem
facit suppositoriū ex puluē eiꝰ

⁊ oleo muscelino. Puluis eiꝰ vl'
herba tympa in testa calefacta
⁊ supposita ualet cont᷑ catarrū
frigidum ⁊ cont᷑ casum uuue.
Contra uuam fiat gargarismꝰ
ex aceto decoctōis eiꝰ. ⁊ subleuet᷑
uua cum condito sup asꝑso pul
ueris ꝑ flouis. herba ip̄a decoc
ta in uino ⁊ cataplasmata dolo
rem tollit ex uentositate. De ia
ro.

Iarus calide ⁊ sicce cōplexio
nis ē in t̄cio gradu. alio noīe
appellatur barba aaron. ⁊ etiā
pes uituli. in locis humidis et
siccis. montanis ⁊ planis repi
tur. in estate ⁊ in yeme magnā
hȝ efficaciā. s'm folia minorem.
s'm radices maiorē.
s'm tuberositates quasdā que circa
radices repiuntur. Ille tubero
sitates. colligunt᷑. scindunt᷑. de
siccant᷑. ꝑ annū s'uant᷑. hȝ uir
tutē dissoluendi. laxandi. exte
nuandi. Contra tumores au
riū ip̄a herba decoquat᷑ cum tu
berositatibȝ in uino ⁊ oleo ad
dito cimino. fiat inde emplm̄. et
auribȝ supponat᷑. Contra fri
gidum apostema. tota h'ba cū
tuberositatibȝ cum axungia ue
teri terat᷑. postmodū in testa ca
lefacta supponat᷑. Cont᷑ scro
fulas nouellas herba ip̄a ⁊ sgl
la cum axungia ueti vl' ursia
si potest inueniri terat᷑ ⁊ s'r ponat'
ꝑ hoc liberant᷑ si recentes sint.
Cont᷑ emoroidas vl' ficꝰ. iarus
⁊ tassus barbassus decoquant᷑
in uino vl' aqua ⁊ fiat encatis
ma. Ad menstrua ꝓuocanda sue
tari ꝑ pessariū inciat᷑ siue ꝑ se.
siue cum vinaci. Ad faciem de
purādā siue cutē subtiliandā. ex

tubositatib; desiccatis fiat pului
subtilis conficiatur cu aq rosace
a. 7 ad solem deponat donec aq
ex toto ꝯsumatur. ita fiat ter ul
quater ul amplius. 7 ex illo pul
uere solo ul confecto cum aqua
rosacea. facies illuminat. plus ꝺ pu
rat qua cerusa. carne supfluaz
corrodit solus puluis eius. De
I Ris calide 7 sicce ꝯplexiois e. in.
in scdo gradu. silr ytreos. similes
sūt in foliis 7 in effectib3. ꝭ iris
purpureu flore gerit. ytreos al
bum. radice utim. in fine ueis
colligit 7 desiccat. p annu potest
ꝯuari. Radix ireos p radice mis
pliuce pōt poi. uirtute ht diure
ticam ui. dissoluit 7 apit. Cōt
uiciu spualiu 7 oppilationem
splenis. epatis renu 7 uesice. do
lore stomachi ex uentositate ua
let uinu decoctois ytreos. puluis
eius leuit. carne supflua corro
dit. Ad pimu oculor fiat coli
riu ex puluē ei 7 aqua ro. De i
I poquistidos frigid' poqstidos
7 sicce cōplexiois ē. in scdo gdu.
fungus est qui repitur circa ra
dices rose canine. in uere colli
gitur. 7 succus exprimit q glu
tinosus est soli exsiccatur. ali
quātulu in die mouetur ne cō
rūpat. exsiccatur in loco ñ mlt
tum sicco nec multu huido. per
duos ānos ꝯuat in multa effica
cia. ht uirtutē ꝯstringēdi. Cōt
fluxū uentris ex colera ul debili
tate uirtutis ꝯtentiue. confici
atur cu aqua rosacea. 7 det pa
cienti. fiat 7 emplastr3 ex ypo
quistidos. succo plantaginis. al
bugine oui sup renes 7 pectinē.
Contra uomitum fiat idē sup

furcula pectoris 7 ꝯtra p fluuiu
menstruor fiat suppositoriu cum
succo plantaginis p pessarium
iniciatur. De iunipero.
I Unipus calide 7 sicce ꝯplexiois
est. in tcio gradu. cum in medi
cinis repitur eius receptio po
ni debet fructus iunipi. In uē
colligunt fructus. p duos an
nos ꝯuant. ht aut uirtutem
dissoluendi iunipus 7 ꝯsumēdi.
Contra fluxu uentris ex scamo
nea adherente uill stomachi.
7 intestinor. fiat decoctio fruc
tuu in aqua pluuiali. 7 intret pa
ciens usq: ad umbilicu 7 fricent
ꝯ partes in aqua illa. Contra
dissuria. stranguria. yliacam
passionē detur uinu decoctionis
fructuu ei. Ex iunipo fit oleu.
In tra ponatur olla. 7 in ore eius
bn optirato ponat canale ene
um ul ferreum. postmodu sup
lebetem ponat alia pars canalis
in fundo olle ponatur. 7 circūli
niatur optime ne aliquid pos
sit exire. post impleatur ex lign
iunipi siccis 7 opiatur bn. 7 fi
at ignis circu circa modicu ole
um effluit. ꝭ efficacissimu. Cō
tra quartanā detur oleum illd
in quantitate. ℈. i. in cibo uel
alio modo materia digesta. et
ex melācolia naturali. Cont
iliacam passionē. stranguriaz
7 dissuria detur in uino ul in
modica quātitate. inungant
partes ꝯ dolentes. Contra epi
lensiā. inungatur spina paci
entis. Contra uiciu lapidis
iniciatur p siringā. Contra
antiquu asma ex frigida cā.
detur in cibis ul alio m. l dēt

uinū decoctiōis ei⁹ fructuum et
ficuum siccarū.

De laudano :—

Laudanū ca. ē ⁊ hu. in p̄mo gādu. dicunt quidā q̄ gūmi arboris ē. q̄ falsū est ꝫ in quadā parte grecie ros quidā descendit ⁊ cōa illā cōuiscat. hītatores u͛o cū quibꝫ dam corrigiis hīlus percuciūt. et sic corrigiis hūiditas illa cōuiscatur. qui exp̄mitur ex eis. ⁊ soli exposita exsiccat͛. inmiscēt aūt stercora capra ⁊ alii pulues nigri. un̄ manifestū ē q̄ si purū eēt aromatissimū eēt. Uix enī in. x. libris repiunt͛. ꝫ. ij. laudani. Est aūt illd eligendū q̄ ponderosū ⁊ nigrū ē q̄ ꝫ malaxari pōt. Illud aūt q̄ min⁹ nigrū ē ⁊ cū maībꝫ tractat͛ puluīcatū signū dat quia uetustate sīt ꝯsūptū ⁊ nimis sophysticatum. Uirtutē hēt ꝯstringendi. calefaciendi ex uiscositate ⁊ aromaticitate. Contra catarrū ex frigida cā. stuellū ex eo formatū naribꝫ īmittat͛. Ad idē. laudanū ⁊ rose diu bulliant in aqua pluuiali obturato bn̄ ore uasis ⁊ cū aliquātulū tepefiat paciens fumū recipiat p̄ os. ⁊ ex illa aqua abluant͛ pedes quia multū neruū confortant. Contra relaxationē dencīū. laudanū et mastix ꝯficiat͛ ⁊ circa gingiuas ⁊ dentes ī̄cāis ⁊ extra ponat͛ confortat eos. Ad matricem infrigidatā ⁊ suffocationē recipiat fumū paciēs p̄ inferiora. Suppositoriū etiā inde fiat ualet ad eadē. matricē confortat. ⁊ ꝯceptum adiuuat. Contra p̄cipitationē matris. recipiat fumū p̄ superiora. Contra dolorē stomachi ex frigida cā ⁊ digestiōē confortandā dent͛ pillule. v. ex laudano in seīo. ⁊ fiat emplastrū ex laudano. cera. addito puluere coste ⁊ stomacho suppōatur.

De liquiricia.

Liquiricia temperate calida ē ⁊ humida. quidā dicūt q̄ sit radix. quidā q̄ fructex. quidā q̄ ramus. ꝫ mēciūt͛. Est ei mag radix parue herbe. Est aūt eligenda que nō multū grossa est ne nimium tenuis. que cōiter interi⁹ citrea ē. que ꝫ dum frangit͛ nō puluīcatur. ⁊ que si uiridis ē. partes hēt coherentes. Cū frangitur que leuis ē ⁊ interi⁹ subalbida ul' nigra ul' uiridis abiciēda est. Suc⁹ ꝫ ei⁹ est eiusdē efficacie ⁊ adhuc fortiōis qui hoc m̄ fit. Cum uiridis ē radix cōtitū bn̄ ⁊ in aqua bullit͛ ⁊ decoquitur ferē ad aque ꝯsūptionē. postea exp̄mitur ⁊ soli exponitur ⁊ desiccat͛ ⁊ in rotunda corpuscula ꝫ formā uasoꝝ formantur. alij sophisticāt hoc m̄. faciūt puluerē liquiricie subtilē. ⁊ ꝫ puluerem sicca liquiricie bn̄ decoquūt ī aqua ⁊ addunt mel ⁊ faciūt ut dixim⁹ ꝫ iste abhomiabilis ē ⁊ nō adeo niger. Et ualet cont͛ oīa uicia pectoris decoctio ei⁹ in aqua. in pleuresi. ⁊ piplemon. viquꝫ decoctiōis eoꝝ ualꝫ ꝯtra tussim. Ad idē ualet oleū ꝯfectū ex suco

liquiricie ⁊ melle. liquiricia mas
ticata ⁊ sub lingua retenta sitim
⁊ asperitatē stomachi ⁊ gutturis
mitigat. De lapide lazuli.
Lapis lazuli frigide ⁊ sicce ꝯplex
ionis est. ⁊ similiter lapis armenic⁹
s; eorum excessus ab auctoribus nō
determinat'. Lapis autē lazuli ī
uena terre est de qua fit lazulum.
Similiter lapis armenic⁹ dr̄. quia
maxime in armenia reperit'. non
sophisticant'. Est autē lapis laz
uli qui multū assimulat' colori ce
lesti. ⁊ ħt in se quedam corpus
cula quasi aurea. Ille autē qui
quasi subalbidū ħt colorē pl⁹
ħt terrestritatis. Lapis armenic⁹
leuior est ⁊ subalbidū ħt colorē.
Seruari autē possunt diu sine cor
ruptiōe. Lapis autē armenicus
citius corrumpit'. minorē ħt
terrestritatē. purgant autē principa
liter melācoliā. Contra me
lacolicā passionē dentur cum de
coctiōe sene. Contra quartanā
dent' cū decoctiōe aliquā purgātē
melācoliā. Contra spleñ iñau
⁊ emoroidas. dentur cū decoc
tiōe sene uel seminis feniculi.
Contra cardiacā passionē. dētur
cum suco boraginis cum puluē
ossis de corde cerui. ⁊ ut breuiter
dicā ualet contra oēs passiōes factas
de melācolia. cū medicinis cō
ficiat' puluis ⁊ nō decoctiōibus
s; dentur post decoctiōes. Nota
modū abluendi lapidē lazuli
⁊ armeniacū. ⁊ ē dandi. ʒ. ij. pos
sunt dari in aliquo uase solido
uel in sapho argenteo ponat'
puluis eorum uel alteri⁹ subtilis.
⁊ cum pistello confricat' cum
aqua donec aqua inficiat'. tunc
abiciat' illa ⁊ alia apponat'. ⁊ sic
fiat decies. signū autē lotura per
fecte est cum aqua armenicis
nullo modo inficit'. Nota q' nō
debent dari in decoctione quia ī
fundū descendunt. nec ant decoctio
nē dent' postea cum syrupo post
quartā uel quintā sellā cū coclea
ri miro modo purgant tunc pre
dictū humorē. De lilio.
Lilium calidū ē ⁊ humidū. aliud ē
domesticū ⁊ aliud siluestre. s; sil
uestrū aliud gerit florē purpu
reū q' est efficaci⁹. aliud ħt florē
croceū. Aliū domesticū cū axun
gia tritū uel cū oleo coctū ⁊ super
positū apostema flegmaticum
maturat. Contra splenis du
riciē. radix lilij in multa quāti
tate cum branca ursina ⁊ radice
eius sa ponat' in uino ⁊ oleo per
xij. dies. postea colentur. ⁊ cola
tur addita cera ⁊ oleo fiat ungu'.
Ad faciē dealbandā. accipe tube
rositates radicis lilij agrestis
producētis purpureū florē sicca.
⁊ puluerē inde factū distempa
cum aqua rosacea. ⁊ desiccetur.
sic facto ter uel quater. illū puluē
solum uel cum aq̄ rosacea ꝯfec
tum ducas sup faciē. Ad idē
⁊ ad ruborē innaturalē remouē
dū. accipe tuberositates p̄dcās et
uirides si hēs. ⁊ admisce puluē
cathimie ⁊ camphore ⁊ oleū sam
bucinū. ad ultimū argentū ui
uum extinctū. ⁊ ungento fc̄o
inunge. De licio.
Licium calidum ē in primo gra
du. siccum in scd̄o. Quidā di
cunt eē gūmi q' falsū ē. s; ē su
cus herbe similiter herbe appel
late. in principio estatis. colli

gitur. teritur et succus expressus soli
exponitur et desiccatur: et in sole
licii commutatur. Addunt tamen quedam
sicut dicit dyascorides. Est autem eli-
gendum illud quod durum est habens quan-
dam glutinositatem et interius lu-
cidum. Quod vero molle est et obscu-
rum abiciendum est. Per quinque annos
potest servari. Appellatur et licium ali-
o nomine oculus lucidus quia reddit
oculos lucidos. Contra maculam
oculi dum recens est et contra luppi-
tudinem factam ex flegmate con-
gelato exterius. licium pulverizetur
subtilissime. et conficiatur cum aqua
rosacea. et sic dimittatur donec aqua
ro. consumatur. et ita fiat quater vel
pluries. et pulvis solus vel confec-
tus cum aqua rosacea oculis imponatur.
Si inveterata sit passio apponatur
aliquantulum de sarcocolla. confici-
atur licium cum succo feniculi. et in
vase eneo ponatur oculos clarifi-
cat. et valet cum caligo est ab interioribus.
Contra fissuram lingue et labiorum
et oris ulcerationem. pulvis licii cum
amilo et penidiis et cum aqua ro.
conficiatur. et ulcera illiniantur.
Probatum est satis amiribus Salernita-
nis. Ex licio valet suppositorium
in acuta febre. quia intestinum desic-
cata stercora dissolvit. Contra
tumorem gingivarum frequens lo-
tura et fricatio circa gingivas et
acetum in quo resolutum sit li-
cium fiat. Contra lentigines
fiat inunctio ex licio et cerusa
in eadem quantitate simul pulveri-
zatis. Contra vicium matricis
informentur suppositoria ex tri-
fera magna. et super spargatur pul-
vis licii quando superflui humores
fundantur in matrice valet. pur-
gat enim desiccat et inatut.

De mercuriali.

Linochotis .i. mercurialis calida est et humida compe-
tenter cum carnibus crudis coc-
ta ad solem datur competenter
et ex succo eius vel aqua decoctionis
eius et oleo et melle et sale fit cli-
stere solvens et educens humores.

De lingua avis.

Lingua avis ca-
lida est et humida in primo gra-
du. folia habet parva et acuta et con-
formia lingue avis. Viridis est
multe efficacie. exsiccata nullius
virtutem habet incitandi libidinem et
humectandi. herba ista cum car-
nibus cocta vel condita cum oleo
vel sagimine comesta libidinem
excitat. Ad idem electuarium con-
fectum ex testiculis satyrionis
et ex carne dactilorum et interioribus
testuce et melle et succo lingue avis.
herba ipsa cocta in aqua ordei pro-
dest ethicis et consumptis. Valet et de-
coctio lingue avis succi addito zu-
charo. Contra siccitatem pectoris
detur aqua ordei decoctionis eius et
addito dragaganto magis valet.

De lappatio.

Lapacium calidum est
et siccum in tertio gradu. Est autem
triplex. scilicet lapacium acutum habens
acuta folia. et hoc efficacius est. Lapa-
cium rotundum quod rotunda habet folia
et minus efficax est. et lapacium dome-
sticum folia habens lata. et magis
aliquantulum esui competit. virtutem
habet dissolvendi. relaxandi. aperi-
endi et extenuandi. Contra sca-
biem succus lapatii acuti. oleum
nucis et pix liquida simul bulli-
ant et postea colentur. et in colatura
ponatur pulvis tartari et fuli-
ginis. et fiat unguentum satis competens
scabiosis. impetigini et serpigini.

Contra impetiginē ⁊ serpiginē. fi
at confectio ex suco lapacij acuti ⁊
puluē auripigmēti. ¶ Ad aposte
ma maturand. lapaciū tritū ⁊ ī
oleo decoctū ul' cum axungia sup
ponatur. Ad rumpendū suppōat
eodē m̄ lapaciū acutū. ¶ Contra
spleneis duriciem. sucus lapacij
acuti cum storace liquida ⁊ ar
moniaco ⁊ aceto conficiant ⁊ di
mittant sic tribꝫ diebꝫ. postea fi
at decoctio ⁊ coletur. ⁊ addita cera
⁊ oleo fiat ungtm̄. ¶ Contra strā
guiriā ⁊ disuriā. fiat decoctio la
pacij acuti in uino ⁊ oleo. ⁊ pecti
ni supponatur. urinā puocat in
multa quātitate. aqua ul' uinū
decoctionis ei' soluit oppilatioēs
splenis ⁊ epatis. ¶ Contra leuco
flemanciā fiat confectio ex suco
lapacij acuti. ℥. ij. ⁊ ʒ. ij. esule ad
dito melle. ⁊ fiat aliquāta decoc
tio ⁊ detur patiēti. ¶ Contra scro
fulas nouellas fiat ēplastꝛ ex
lapacio acuto ⁊ axungia simul
tritis. ¶ Contra lumbricos ua
let sucus eius datus cū melle.
¶ Contra flegma habundās in
cerebro sucus eius cum suco ṛ
tute in modica quātitate na
ribꝫ iniciatur in aere calido ul'
in balneo. ¶ Crispelle fc̄e ex la
patio ualent asmaticis ex fri
gida cā. Lapaciū crudū ul' coctū
comestū confert scabiosis. De
litargiro.

Litargirū tēpatū ē
in frigiditate ⁊ siccū. s'm q̄sdā
frigidū in p'mo gradu. Q' sit
temꝑatū ⁊ frigidū ⁊ siccū con
stat ex ūbis ip̄i' diascor. Litar
girū frigidū eē ⁊ stipticū. q'd
stipticū sit cognoscim' quia sic
cum est. ⁊ tn̄ in qualitatibꝫ suis
temꝑatū. ei' tamē excessus ab auc
toribus nō determinatur. quia nō
omē est sensu determinabilis. Litā
girij est duplex differentia. est eī
quoddam q' ē spuma argenti q' fit
p excoctionē in igne. cum sepat
impurū a puro. ⁊ magis attinet
frigiditati ⁊ humiditati. Est ⁊
aliud q' est spuma auri dr̄. ⁊ cū
frangitur interi' est sile auro
⁊ aliquantulū colori attinet ⁊
cathimie ꝓpē dr̄. est ⁊ aliud quo
cōiter utimur. s. fex stagni q'
similit' fit cum decoctōe cū fit
stagnū de uena tr̄e. ⁊ istud fri
gidum ē ⁊ stipticū. Dicunt at̄
quidā q' simili' repitur litā
girꝫ q' est fex plumbi. litargirꝫ
s. fex stagni quo coit' utimur
uirtutē h't constringendi ⁊ solidandi
⁊ depurandi ex diuiso in
conficiendi. Puluis litargiri uul
neribꝫ impositus saniē ⁊sumit
⁊ ulcera ⁊solidat. ¶ Contra sca
biem ⁊ ꝑcipue fc̄am ex flegma
te salso ul' colera fiat decoctio a
liquantulū olī nuc' ⁊ puluis li
targiri subtilis conficiatur cū
aceto. ⁊ postea addat' oleū nu
cū calidū. ⁊ bn̄ ⁊ficiat'. ¶ Cōt
dissinteriam fc̄am uicio inferio
rꝫ. litargirꝫ integrꝫ sup carbōes
ponatur q' bn̄ calefc̄m aspga
tur sepi' ex aceto. postea fiat
puluis subtilissimus q' p cli
stere iniectus cum oleo ro. ul'
aqua ordei multū ualet. ¶ Cō
tra ulcerationē uge distēpet'
cum oleo rosaceo ⁊ inungatū
putredinē ⁊sumit ⁊ ulceratioēs
consolidat. ¶ Contra feruoēs
apostematū ut in erisipila. ⁊
ficiatur puluis litargiri ⁊ ce

rusa cum aqua rosacea 7 oculis
inungatur. litargirum q̄ spuma
auri ē pulūget subtiliter 7 a
bluatur cum aqua ro. quinquies
ul' octies ul' donec aqua nō cōfi
ciatur ex puluē. Ille puluis in
modū colliry ul' solus ul' cū aq̄
rosacea oculis imponat. Ad fa
ciem depurandā 7 pannū supflu
um remouendū quem hñt mulie
res post partū. axungia galli
nacea ul' ansina liq̄fiat. 7 addi
to puluē litargiri 7 oleo ro. fiat
ungtm. Ad menstrua ↄstringēda
expimtū expimētū exptissimum
litargiri in quātitate duarum fa
barum pulūcatū 7 cum suco plan
taginis datū menstrua ↄtinuo si

D' lactuca.

Lactuca tēpate frigida est 7 humida. semē ei' fri
gidi' ē ipa herba. s; excessus ei'
nō determinat' ab auctoribz. her
ba usui cibor. semē usui medici
ne competit. Judicat' aūt ab auc
toribz omniū herbar temperatissi
ma. bonū quidē sanguinē gene
rans. 7 copiam lactis. Cib; ē coli
cis satis ↄueniens cruda ul' cocta
comesta. In febribz multū ualet
elixa ul' cruda. cocta ī aceto ad
dito cuio soluit oppilationē sple
nis 7 epatis. Ad sōpnū puo
candū. semē eius conficiat' cū
lacte mulieris 7 albugine oui
7 fiat emplastrū circa tempora.
puluis 7 seminis cum lacte da
tus. sōpnū puocat. Idē facit fe
bricitantibz datus cum aqua.
Contra apostemata calida ī pn
cipio conficiat' semē ei' cū olō ro.
7 sup ponat.

De lupino.

Lupinus calidus ē 7 siccus ī scdo
gradu. Lupinor alius amarus
qui ex natura sui amar' ē. 7 pci
pue medicine cōpetit. alt' dulc'
7 insipid' qui ex multa mora in
aqua dulcescat 7 fit insipid'. ū
tute hr diureticā. Contra lū
bricos farina lupinor amaror
cum melle confecta detur. Ad
idē ualet panis fcs ex farina lu
pinor 7 suco absinthy ul' aqua
7 comestus. Ad idē ual; sepiu
e emplastrū factū ex farina lupi
nor 7 suco absinthy positū sup
stomachū. 7 melius ē si addat'
modicum aloes. Eadem cōfec
tio soluit oppilationē spleis 7
epatis. Valet 7 ydropicis con
fectio fcā ex farina lupinor 7 su
co absinthy data. 7 panis ex eis
dem confectus. Farina lupi
nor cum suco pscarie inuncta au
ribz uermes necat. Eadē farina ē
suco porri sup sinuitates aurium
mūdificat. Eadē cum oleo cō
fecta apostema frigidū maturāt
7 rumpit.

De lauro.

Laurus calid' ē 7 sicc'. fruct' 7 fo
lia medicine cōpetūt. folia ma
iorem hñt uirtutē confortan
di ex aromaticitate. fructus dis
soluendi consumendi. folia ex
siccata in loco umbroso 7 nō fu
moso p annū in multa efficacia
suantur. fruct' p duos. Fom
tum ex aqua decoctois folior
lauri fcm matricē mūdificat
7 confortat. 7 conceptū ex frigi
ditate ipeditū adiuuat. Cōt
dolorē colicū fiat fomtū ex ui
no decoctois folior lauri. Cōt
idē fiat emplm sup pectinē et
renes ex decoctionibz lauri decoc
tis in uino. Idē facit ↄ dolores
stomachi ex frigiditate 7 contra

uomitū ex frigida cā. dec̄ 7 uinū
decoctionis folioꝝ lauri. Cont̄
frigidum reuma capitis decoq̄
tur folia lauri 7 rose in aqua. 7
ore uasis bn̄ oppilato 7 recipiat
patiens fumum 7 ex aqua lauet̄
frons 7 tempora. Ad idē fruct̄
lauri conteratur. 7 factō puluere ī
testa calefiat. 7 ponatur ī sacello
7 sacelletur capiti. Ad pannū
sup̄fluū remouendū. 7 contra q̄s
dam rubeas rubositates faciei q̄
fiunt in iuuenib; 7 p̄sepue san
guineis quas uocant barbulos.
bacce recentes soli exponant̄ 7 de
siccentur: ut cortex corrugat̄ me
lius tollatur remoto cortice te
rantur. 7 factō puluere s̄btili cōfi
ciatur cum melle. 7 cum hoc tali
inungatur facies in balneo mlʼ
tum confert. Contra pannū
sup̄fluū quē habent mulieres
post partū. conficiatur p̄dictus
puluis cum felle aliquo. 7 inun
gatur: si fel nō fuit distemperetū
cum melle. Ex baccis lauri fi
at oleum ualēs cont̄ dolorem
stomachi ex   7 ad arte
ticos dolores. Sic aūt fit. bac
ce lauri recentes conterunt̄. et
postea diu decocte in oleo colāt̄
hoc tale dr̄ oleum laurinū.
Nota cum in receptionē inuenit̄
Rx. folia lauri ulʼ dāpnis. uel
dāpnidis folia debent poni cum
baccaꝝ lauri ulʼ dāpnis chochȳ
fructus.

De lentisco.

Lentiscus calide 7 sicce 9plexiōī
ē. plus tamē sicce quā calide. qa
siccissime cōplexionis est. Cui
receptio ei̇ reperitur in medici
nis folia debent poni. q̄ñ ꝫ tn̄
fructus ponunt̄. Virtutē hr̄ 9
stringendi 7 9solidandi. Cont̄
fluxum menstruoꝝ 7 dissinteriā et
uomitū ex debilitate uirtutis 9tē
tiue ulʼ acumine huoꝝ. fasciculi
parui f̄ci ex foliis ei̇ decoquantū
in aceto 7 pectini 7 renib; catapla
metur. Si dissinteriā fuit uito
superioꝝ sup̄ stomachū ponant̄ 9
uomitū sup̄ furculā pectoris.
Alius usus contra predicta. te
neritates lentisci bulliant ī ace
to usꝫ ad aceti consūptionē. post
modū desiccent̄. 7 fiat inde pul
uis. 7 detur in cibis 7 potib; cōt̄
predcā. Contra ulcerationem
uirge. puluis factus ex foliis ei̇
sup̄ testa calida desiccatis 7 pul
uerizatis ulcus consolidat. 7 sa
niem consumit. sꝫ nō deb̄ nisi
q̄n est sanies. Contra ulcerati
onem oris 7 lingue 7 labioꝝ 7 in
febre acuta fiat decoctio folioꝝ ei̇
in aceto. 7 fiat frequent̄ gargarīs
mus.

De lenticula.

Lenticula frigide 7 sicce 9plexiōī
ē. usui medicine 7 usui cibi 9pe
tit. fruct̄ ē ulʼ semē. Virtutē hr̄
9stringēdi. Cum 9tra dissintiā
talis sit us̄. Lenticule in aceto d̄
coquant̄ usꝫ ad aliquatulā deni
grationē. 7 omī mane detur pa
cienti ieiuno ad comedendū. 7 si
cortice ablato coquant̄. prima
aqua electa secūda addatur. me
lior fit ad digerendū. 7 ad egesti
onē colericā refrigerandā melior
ulʼ fortior. Item si lenticula si
mul cum cortice coquat̄ ī aq̄. il
lā aquā colatā 7 cum sale mix
tā accipe 7 potū stipticū dabis.
7 si aqua priori abiecta decoq̄t̄
alias adiunge solutionē mi
nuis.

De laureola.

Laureola calide et sicce complexionis
fructex est. cuius semen vel fruct9 u
sui medicine competit. et appella
tur coccognidium. cum inuenit
eius receptio. s. laureole vel co
cognidij debet poni. per duos anno
in multa efficatia seruatur. vir
tutem habet purgandi principaliter fleg
ma et coleram. vnde et sanis lap
sis et egris non multum febrici
tantibus potest dari. Caueat inde
benedicta vel yeralogodion ad pur
gandum flegma. oxi. vel trifera
sarracenica adeo purgandam
ad plus in quantitate. v. ℈. 1
addito mastice. bdelio vel gummi
arabico ad repressionem acuminis
medicinam mouet per superiora et
inferiora. Puluis coccognidij
subtilis diu bulliat cum oleo et
ex tali oleo inunge pectinem contra
stranguriam et disuriam. Renes
eodem inunge. propter tenasmon ex
frigido et glutinoso humore ad
herente in intestinis fiat inde et
suppositorium. Ex bombice in
tincto auribus inmittatur propter
surditatem ex humoribus ibi exi
stentibus. saniosas et superfluita
tes consumit. De leuistico.

Leuisticus calidus est et siccus in se
cundo gradu. cuius semen leuis
ticum appellatur. Semen non herba vel
radix in medicinis debet poni.
cum inuenitur eius receptio. per iiij.
annos potest seruari. virtutem habet
diureticam aperiendi et extenuan
di. vnde vinum decoctionis eius
valet contra oppilationem sple
nis et epatis. valet et aqua contra
dolorem stomachi et intestino
rum ex ventositate. Puluis et
eius cum puluere cinamomi datur

in cibis. valet ad predicta. De la
pide magnete.

Lapis magnetes ca. et sic. est in tertio gradu. vir
tutem habet attenuandi ut dicit
aristotiles. et inuenitur in litore
indie et occeani. Montes enim
sunt ex talibus lapidibus confecti.
vnde naues clauis ferreis confixas
attrahunt et dissoluunt. Valet
precipue vulneratis. Puluis eius
conficiatur cum apostolicon et fi
at fruellum et vulneri apponatur
ferrum et extrahit. Puluis etiam
eius detur in cibo et potu. et ma
xime cum suco consolide maio
ris. Puluis et eius subtilissimus
in quantitate ℈. ij. datus cum
suco feniculi valet contra ydro
pisim et splenem et alopiciam. at
trahit enim flegma et melancoliam.

De murta.

Myrtus seu murta ut dicunt phi
sici frigida est in primo gradu sic
ca in secundo. Mirta fructex est cu
ius fructus. s. mirtilli nuncu
pantur. precipue medicine compe
tunt. folia et flores secundario.
Et nota quod quanto recentiores sunt
fructus vel folia tanto melius
Post maturitatem fructus collecti
in multa efficatia seruantur per bi
ennium. ad solem tamen desiccati.

folia autem diutius seruantur. flores
non possunt diucius seruari. virtu
tem habent constringendi ex ponti
citate. confortandi ex aromaticita
te. ¶ Contra vomitum. fluxum
ventris et profluuium mulierum ex
debilitate virtutis contentiue vel
ex humorum acumine dentur fruc
tus ipsi ad comedendum. vel suc
cus eius expressus detur. vel fiat sy
rupus ex succo eorum addito zuccharo
optimus est contra predicta. et ut
per annum seruari possit decoquatur suc
cus. si non habes zuccharum adde mel
et fiat mediocris decoctio ne mel
aduratur sed tantum non valet. sed di
utius potest seruari. Et fructibus
contritis vel puluere eorum et oui al
bugine fiat emplastrum circa os sto
machi propter vomitum et consimile
etiam circa renes. pectinem et um
bilicum. propter profluuium circa pectinem
et renes. ¶ Fiat decoctio foliorum in
aqua pluuiali. et fomentum fiat
circa inferiora propter dissinteriam et
profluuium. ¶ Fomentum factum ex
hac aqua circa frontem et tympora
et pedem. sompnum prouocat in fe
bre acuta. ¶ Suffumigatio per
os et fomentum circa frontem et tym
pora fiat propter reuma et dolorem
capitis ex caliditate. fasciculi
ex teneritatibus mirte decoquantur in
aceto et aqua plu. propter vomitum
super os stomachi ponatur. propter
fluxum ventris super pectinem
renes et umbilicum. positi supra
renes in acuta febre soluunt
dolorem qui fit ex acumine caloris
dissoluente. ¶ Syrupus factus
ex floribus miro modo valet contra
predicta. ¶ Aqua et decoctionis
florum in aqua pluuiali valet.

aqua et facta ex aqua pluuiali et
floribus mirte ad modum aque ro
sacee multum valet contra predicta. et contra
sincopim et potest seruari per annum
similiter. ¶ Puluis et foliorum eius da
tus in cibis valet. et supra positus
vlceribus ea consolidat. ¶ Puluis
ex mirtillorum foliis factus et in ma
ne ante cibum datus confert la
borantibus fetore oris vitio sto
machi. De manna.
Manna calida est et humida temperate
Dicunt quidam quod sit succus herbe
sed false. est autem ros qui super her
bas diureticas cadit in quadam
parte grecie et indie. et coniuncta
circa herbam. colligitur autem postea
sicut mel. sed quia in parua quan
titate reperitur sophisticatur. pu
ra vero magne est efficacie. qui
dam addunt fauum mellis. alii
sophisticant sine melle cum zu
charo et liquiritia subtiliter pul
uerizata et melle. et quedam dura ef
ficiunt quod manne assimilatur.
Dignoscitur tamen quia pura
manna subalbida est et interius
habet quasdam concauitates quasi
fauum mellis. et pure dulce. nil
est dulcius manna. ¶ Sophisti
cata dulcis est cum quodam acu
mine si ex fauo sophisticata
fuerit velut cum quadam abho
minatione. si ex succo liquiritie.
habet quidem virtutem depurandi et
mundificandi sanguinem. unde
valet in acutis febribus etiam
ex colera. debet eodem modo purari
quo cassiafistula sed non ponitur
in decoctione. debet autem poni in a
qua calida et resolui. et per caciam
colari et postea in medicina debet
poni. ¶ Notandum quod manna

posita in decoctione plus obest
quā psit. nūq̄ ei pura inueīt̄
vī in febrib; nō debet pōi quia
ex mellis ad myrice nocet. De

melliloto.

Mellilotū calidū ē
⁊ siccū in p̄mo gradu. cui⁹ semē
simili noīe appellatur. Coroā re
gia etiam dr̄ quia formatur ad
modū semicirculi. Semē cū ipsis
corticib; ponatur in medicamīs
quia adeo paruū ē ⁊ adherens
q̄ uix pōt separari. Virtutē h̄t ɔ
fortandi ex aromaticitate. ⁊ est
diureticū ex subtilitate sue. Vīn
uinū decoctōis ei⁹ digestionez
confortat. uentositatē excludit
oppilationē renū ⁊ uesice apit.
Semē eius in brodio ⁊ cibis po
situs. eos bōi sapōis ⁊ optime o
lentes facit.

De malua.

Malua frigida ē in primo gdu.
⁊ humida in scđo. Cui⁹ duplex ē
maniēs. domestica. s. que mag̃
frigida ē ⁊ h̃uiditatē h̄t subtili
orem. ⁊ siluestris que malua ui
scus ⁊ bismalua dr̄. crescens al
tius altiora ⁊ latiora h̄t folia. fit
q̄ quasi frutex. ⁊ tam̄ frigida ē
⁊ h̄t h̃uiditatē uiscosā. Contr̄
calida apostemata in pricipio
folia malue terant̄ ⁊ supponā
tur. Ad maturandū teratū cū
axungia porcina recenti. ⁊ sup̄
tegulam calefacta supponatur
hoc etiā ualet contra duriciem
splenis ⁊ epatis. Fomtū f̄cm
ex aqua decoctōis ei⁹ circa pedes
ualet ad sōpnū puocandū in a
cutis febrib;. Coquinata facta
ex malua soluit uentrē. Valet
ē in febrib; ipt̄ uentr̄s constipa
tionē. Ex aqua ipi⁹ fit clister
mollitiuū. Ad mixtura puocā
da certum expimētū. radix ei⁹ ad
modum digiti grossa ul̄ longa
ul̄ ⁊ longior radat aliquātulū
exti⁹ ⁊ sup̄ spargatū puluis sca
monee ⁊ supponat̄. inungatur
prius melle si uolueris. Malua
uiscus plus mollificat ⁊ maturat
q̄ folia sola. ⁊ magis radix trita cū
axungia aliquantulū calefacta
⁊ supposita. apostema maturat
duriciē relaxat ⁊ mollificat. h̃ba
q̄ tota cum radice coquat̄ fere ad
ɔsūptionē aque. ⁊ apparebit q̄si
quedā uiscositas que supposita
apostema maturat. duriciē rela
xat ⁊ remollit. Ex aqua addita
cera ⁊ oleo fit ɔpetens unguētū
ad predcā. Aqua decoctōis se
minis ipi⁹ ⁊ malue ualz cōt̄ tus
sim siccam ⁊ confert ethicis. Se
mina q̄ sacellata ⁊ in oleo cocta
duriciē soluūt.

De mastice.

Mastix ca. ē ⁊ sic. in scđo gradu. Est
autē gūmi cuiusdā fruticis silis
lentisco in quadā parte grecie q̄
scin uocatur. in fine ueris circa
cortices opantur quasdā incisiōes
tāam mundificāt ⁊ uestes suppo
nūt. ul̄ quedā cooptūta ex iūc
cis fcā ne liquor effluat in t̄raz
Eligenda est mastix que clara ē
⁊ alba. Que aūt h̄t t̄re admixtio
nē ul̄ obscura ē abiciat̄. Virtu
tem h̄t constringendi. ɔfortādi.
conglutinandi ⁊ consolidādi.
Contra humores defluentes a ca
pite ad oclo̅s ⁊ dentes. ⁊ contra
dolorē factū tympor̄ f̄cm ex uē
tositate ascendente a stomacho
ad caput. puluis masticis cum
uino albo odorifero ⁊ albugine
oui confitiatur addito puluere
olibāi si placet ⁊ tempolib; supponat̄

Emplastrum factum ex mastice et laudano positum super dentes, gingiuas grossas extenuat, humores frigidos consumit. Mastix et masticata dentes dealbat et confirmat, superfluitatem uue consumit, cerebrum a superfluitate depurat, facit enim excreare in multa quantitate. Mastix in testa calefacta et corio sine panno inducta et posita super furculam pectoris uomitum colericum constringit. Vel si fiat ex debilitate uirtutis contentiue. Digestionem et confortat debilitatam ex egritudine ut in conualescentibus. Nota quod pilus abrasis debet poni. Si non coherat tegula calefacta et panno interposita superponatur et cum adheserit remoueatur. Aqua decoctionis mastice tepida data digestionem confortat, stomachum relaxatum confortat corroborat, et addito semine feniculi uentositatem excludit. Emplastrum factum ex mastice, bolo et oui albugine et aceto super furculam pectoris positum uomitum colericum constringit. Aqua pluuiali decoctionis eius data tepida ad idem ualet: fluxum et uentris ex acumine medicine temperat. Aqua et pluuialis uel rosacea decoctionis eius et tres uel quatuor gariofilis data tepida uomitum uel fluxum uentris factum ex acumine uiolente medicine constringit. Nota quod mastix parum debet decoqui ne uirtus eius dissipatur et debet dari tepida. Unde Constantinus: aqua masticis frigida plus ualet quam feruentissima. Quare dico quam plus ualet tepida quam multum calida.

De menta.

Menta calida est et sicca in secundo gradu. Cuius plures sunt differencie. Est enim quedam domestica que proprie menta ortulana dicitur et hec mediocriter calefacit et confortat. Est et alia siluatica que mentastrum dicitur et maiorem habet uirtutem calefaciendi. Est et menta que longiora et acutiora et latiora habet folia, et hec menta romana uel saracena dicitur; hec magis diuretica est quam alie quod prouenit ex amaritudine. Unde menta domestica magis competit usui medicine. Et uiridis et exsiccata magne est efficacie. Debet autem exsiccari in umbroso loco. Per annum seruatur in multa uirtute. Virtutem habet dissoluendi, consumendi ex propriis qualitatibus, confortandi ex aromaticitate. Contra fetorem oris et putredinem gingiuarum et dencium, abluatur os et gingiue ex aceto decoctionis mente ortulane, postea fricentur ex puluere mente sicce uel cum menta sicca. Ad appetitum prouocandum ex causa cum impeditur ex frigidis humoribus existentibus in ore stomachi fiat salsamentum ex menta et aceto et modico cinamomo seu et pipere. Contra uomitum factum ex debilitate uirtutis contentiue uel ex causa frigida fiat decoctio mente in aqua salmacina et aceto, et spongia intincta ori stomachi supponatur, et mentam ipsam decoctam comedat paciens. Contra sincopim et debilitatem in febribus et sine febribus siue ex medicina siue ex quacumque causa fiat, confortatiuum: menta cum aceto et modico uino, si sit sine febre; si cum febre cum solo aceto et frusto panis bene tosto et quasi combusto ponatur in illo aceto, et dimittatur aliquam diu, et bene humectetur, et naribus ap

phcetur. ⁊ in fricentur labia et
gingiue ⁊ dentes ⁊ timpora. ⁊ li
getur sup uenas pulsatiles ti
por ⁊ brachior. ⁊ paciens masti
cet ⁊ humorositatē trāsglutiat.
Ad matricē mūdificandā teru
tates mente coquāt in uino. ⁊
fiat suppositoriū. Contra co
licam passionē. fasciculi mēte
decoquant in uino tenibȝ ⁊ pec
tini cataplasmēt. ⁊ contra coa
gulationē lactis in mamillis.
fasciculi eius decocti in uino et
oleo supligentur mamill. Slo.
cum datur aliqua medicīa cōt
uenenū debet dari cum suco m̄
te. m̄ta enī hȝ aliquatulā uim
attrahendi uenenū. ul' pōt da
ti cum uino decoctōis eius si ca
res suco. Sucus mente romane
solus ul' uinū decoctōis ei' uel
sucus eius cum melle mixtus
⁊ datus ualet contra oppilatio
nē splenis ⁊ epatis ⁊ urinali
um uiar ex frigido hūore. ⁊ ē
ex calido sine febre. Sucus ē ei'
datus lumbricos interficit. au
ribȝ instillatus uīmes necat.
decocta in uino ⁊ oleo ipā her
⁊ cataplasmata soluit sclirosi.
apostematum frigidor. Cū
tastr ⁊ carice decoquantur ī ui
nū ⁊ detur pacienti contra fri
gidam tussim uinū decoctiōis
ei' ul' puluis ei' in cibis datus
digestionē confortat. fomētū
factum ex aqua decoctōis eius
matricē infrigidatā calefacit.
Sacellatio fca ex pulue ei' reu
ma capitis frigidū constringit.
Nota q̄ menta romana p hor
tulana pōt pōi. **D' margarita.**

Margarita frigida ē ⁊ sicca. Est
aūt lapis qui in quibȝdā piscib'
repitur. Margaritar alie sūt p
forate artificio ⁊ nō natura. ⁊ il
le quia meliores sūt in medici
nis ponunt. Cum margarite
receptio simplr repitur pfora
te debent poni. alie sūt nō pfo
rate ⁊ peiores quas apotecharij
ponūt in medicinis. quedā tn̄
nō pforate equipollēt pforatis.
Sunt itaqȝ eligende albe ⁊ cla
re. que uō obscura ⁊ quasi sub
albida ē nō est ponenda in me
dicinis. Virtutē hȝ confortādi
reparant ei spc subtiles. ut q
dam dicūt. sȝ nō ideo. quidam
uō dicunt q̄ sua aspitate m̄
bra a supfluis abstergit. ⁊ ea
quasi constringendo ⁊ coortan
do ad unū ducūt ⁊ ita confor
tant. Contra debilitatē ⁊ ī
sincopin. ex medicina ul' fluxu
uentris ul' sanguinis ⁊ cont
cardiacā in febribȝ detur pul
uis margaritar cum zucharo
rosaceo. **De mumia.**

Mumia calida est ⁊ sicca in .iiij.
gradu teste constantino. licȝ
quidā dicant q̄ sit frigida. qr
constrictiua q' falsum ē. Mul
ta enim frigida ⁊ sic. laxant.
multa calidā ⁊ sicca constrin
gunt. Est aūt mumia quedā
spēs que in sepulcris mortuor
repitur. Solebant antiq cōpa
balsamo ul' mirra condire ⁊
adhuc apud paganos fit ꝯca
babiloniā ubi ē copia balsa
mi circa cēbr maxime ⁊ spiar
um sanguis ad cēbr calore bal
sami trahitur ⁊ excoquit. sil'r
⁊ cerebr adurit ⁊ exsiccat ⁊ in
mumiā trāsmutatur. ꝯca spinā

Cura colice passionis

ī mumia reperitur. Eligenda aūt
ē que lucida est. nigra ⁊ fetida. q̄
⁊ solida est. Subpallida aūt ⁊ ob
scura nō fetida que facile pul
uerizatur abicienda ē. virtutē
hȝ constrictiuā. Puluis eius
simplr̄ ul' stuellum fc̄m ex pl'
uere eius ⁊ suco sanguinarie
naribȝ naribȝ īpositus sāguīē
sistit. Emplastr̄ ⁊ fc̄m ex pul
uere eius ⁊ albugine oui. frō
ti ⁊ temporibȝ suppōat'. Vo
mentes sanguinē uitio spūa
lium detur puluis eius cum
ouo sorbili ul' suco plantagis.
Contra dissintiā detur puluis
eius cum puluē gūmi arabi
ci exusti confecti cum aqua ro
sacea ul' suco plantaginis. ⁊ h̄
ṗcipue ualet si fiat uitio supi
orȝ intestinorȝ. Si uō fiat uitio
inferiorȝ intestinorȝ. iniciat' p
clisterē. Puluis eius cum a
qua ordei infusiōis dragagāti.
fiat ⁊ emplastr̄ ex mumia tā
no ⁊ aceto ⁊ albumine oui si
fiat uitio infiorȝ sup umbilicē
ponatur. sup pectinē renesq̄ȝ
si uitio supiorȝ. Contr̄ fluxū
mēstruorȝ detur athanatasia
cum puluere mumie. fiat
etiam suppositoria ex athana
sia ⁊ puluere eius. Puluis ei'
solus ulcera consolidat.

De mandragora.

Mandragora fri
gida est ⁊ sicca. excessus eius
nō determinat' ab auctoribȝ. cui'
due sunt spēs. s. masculus ⁊
femina. folia hȝ aspa. quidā
dicunt q' ea magis ɔpetit u
sui medicine. si nō utimur ea
indifferēt'. Quidā dicunt fe
minā formatā eē ad formaȝ
mulieris. masculū ad formam
uiri q' falsum ē. natā enī nūq̄
formā humanā
Quidā uō opantur formas ta
les ut a rusticis accepimus. Cor
tex aūt radicis principalit' ɔ
petit usui medicine. scdārio po
ma. t̄cio folia. Cortex radicis
collecta p quatuor ānos suat'
in multa efficatia. virtutē hȝ
constringendi. infrigidādi. ali
quantulū mortificandi. ū ēt
tenuiq̄ȝ emneoticā. i. sōpnifāȝ.
Ad sopnū puocandū in acutis
febribȝ. puluis corticis ei' cō
ficiatur cum lacte mulieris ⁊
albugine oui. ⁊ inducat' frōti
⁊ temporibȝ. Contra dolorē
capitis ex calore. folia ei' t̄ta
sup timpa ponant'. Inūgatū
ē oleo mandragoraceo qd' sic
fit. Poma mandragore t̄ta
in oleo communi diu maceret'
postea fiat aliquātula decoctio
coletur ⁊ illud d'r oleū mādra
goraceū. q' ualet ad sopnū p
uocandū. ⁊ dolorē capitis ex ca
lore si frons ⁊ tempora inun
gant'. si uō puls' inungatur
calorem febrilem repmit.
Contra apostemata calida fiat
inunctio ex oleo in pncipio.
repcutit enī matiā. fructus t̄
uel folia sup cataplasmentur
ul' saltim puluis ei' cum suco
alicui' herbe frigide. Contr̄
fluxū uentris ex impetu colē
ex oleo predcō uent' ⁊ tota spi
na inungat'. ⁊ modicū inicia
tur cum aliquo clisterī leni.

De meu.

Meu ca. ē ⁊ sic. ī scdō
gradu. herba ē cuius radix si
mili noīe appllat'. ⁊ pcipue u

sui medicine cõpetit. vñ radix
in medicinis debet poni. p duos
annos pôt sȷuari. virtutẽ habꝫ
diureticã ex subtilitate sbstã
cie. attrahendi ĩ ꝛ ꝯsumendi.
ex qualitatibꝫ. ¶ Vinũ uł aq̃
decoctiõis eius ualet cont̃ op
pilationẽ splenis ꝛ epatis ex
frigida causa. stranguiriam ꝛ
dissiuriã. aqua uͦ cõpetentius
datur in estate ꝛ iuuentu. uinũ
in yeme ꝛ seni. Puluis eius cũ
semine feniculi in cibo uel po
tu datus. uentositatẽ stõachi
ꝛ intestinoꝝ excludit. ꝛ digest
tionẽ confortat. ¶ Contra te
nasmõ ex frigida cã. herba ip
sa in uino coquat̃ ꝛ fiat enca
tisma. postea supponatũ pul
uis eius cum melle cõfect' sa
tis est cõpetens. **De malis ci**
Mala citonia. i. coctana. **toniis.**
frigida sunt ꝛ sicca. ligata ꝛ cũ
stipitibꝫ suspensa p annũ pñt
seruari in frigida regiõe. in ca
lida p dimidiũ annũ. ṽtutez
hñt constringendi ꝛ confortã
di. recentia maioris sũt effica
cie. sicca minoris. ¶ Cont̃ uo
mitũ ꝛ fluxum uentris ex ca
liditate ex debilitate uirtutis
contentiue dident' cruda uel
cocta ad comedendũ. ¶ Cont̃
uomitũ post prandiũ. cont̃
fluxum uentris post prãdiũ
alr̃. decoquãt' optime in aqua
pluuiali postea bñ contrita ca
lida ponant' sup pectinẽ ꝛ re
nes. ¶ Contra dissinteriam
fcãm uitio inferioꝝ intestioꝝ
sup umbilicũ si fiat uitio sup
ioꝝ. ¶ Contra uomitũ sup os
stõmachi. alr̃. exprimatur

sucus eius ex eis uitoribꝫ ꝛ in il
lo. suco decoquat' pullus. addi
to sumac. huiusmodi ius optĩm
est contra predicta. ¶ Si pullus
etiam comedat' appetitũ puo
cat. confortat ꝛ constringit. Ex
eis fit ĩ diacitoniť. h modo. car
nes bñ cocte conterant' abiec
tis corticibꝫ ꝛ nucleis interioribꝫ
ꝛ ultimo additis spẽbꝫ fiat sic
alias dictũ est. Cum aũt dila
tatum est ꝛ planificatum ĩ ta
bula addens muscũ
siuis distempa muscum ĩ aq̃
rosacea uł in uino ꝛ sup sparge
postea incide p frusta. ꝛ unum
frustũ sup aliud pone ut q̃libꝫ
ab alio uirtutẽ ꝛ odorem cont̃
hat. ¶ Nota q̃ ex quatuor gñus
potes cõpẽtare. c. libras. aliqi
fiunt more electuarii ꝛ satis
ualet. Antiqui exprimebant su
cum ꝛ apponebant mel in eadẽ
quantitate. ꝛ decoquebãt medi
ocriter. postea apponebãt pul
ueres ꝛ tunc remouebant ab
igne ꝛ illđ d̃r diacitoni citonitẽ
oxiporũ. Diacitonitẽ confor
tat digestionẽ ꝛ multum con
fert conualescentibꝫ ab egritu
dine. Semina citonioꝝ hñt uir
tutem leniendi ꝛ humectandi.
vñ aqua decoctiõis seminũ ualꝫ
ptisicis ꝛ consũptis competent'
põit' in syrupis eoꝝ. ¶ Contra
asp̃itatẽ lingue. semina ponã
tur in panno subtili ꝛ ponant'
in aquã more psilii. ꝛ abluatũ
lingua ꝛ illiniat'. Nota q̃ due
ʒ. pulueris spẽꝝ sufficiunt ad duã'
libras siuis facẽ diacitoniten.
Malor granatoꝝ **D' malis granatis.**
aliꝙ sunt dulcia ꝛ illa sũt

temp̃ate calida ⁊ humida. alia
acetosa. ⁊ illa sunt frigida ⁊ sicca
suspensa possunt s̃uari p̃ annũ.
Mala granata dulcia magis cõ
petũt esui quã medicine. Cõue
niẽt dantur colicis ⁊ febricitã
tibꝫ ex colã. plus eĩ potest sua ·
humiditas reprĩmẽ calorẽ quaꝫ
caliditas sua incendẽ. Mala gra
nata acetosa plus cõpetunt me
dicine quã esui. Sucus eꝰ solus
uł cum suco dulciũ g̃natoꝝ fe
bricitantibꝫ ex colera datũ ma
ne cum calida. Ad digestionẽꝫ
matici ex suco etiã eoꝝ ⁊ zuchõ
fit syrupus ad modũ syrupi a
cetosi. quidã dicũt talem syru
pum oxizacharã syrupꝰ aceto
sus qui fit ex aceto ⁊ zucharo.
q̃ falsum ẽ. oxizachara ẽ fit ex
aceto ⁊ zucharo. ¶ Syrupus a
cetosus ex eisdem speciebꝫ frigi
dis sicut in ãtidotario reperiẽ.
Flores aũt eoꝝ balaustie dicũ
tur. debẽt aũt colligi cum faci
unt quasi quasdam tuberositã
tes. ¶ Cortices fructuũ debent
colligi in tp̃e maturitatis. q̃
psidie dicũtr. ⁊ flores ⁊ cortex
possunt s̃uari p̃ duos ãnos uir
tutẽ h̃nt constrictiuã. ¶ Cõt̃
uomitũ colicum ⁊ dissinteriaꝫ
puluis eoꝝ subtilis decoquaẽ
in aceto. ⁊ spongia intincta sup
ponatur ori stomachi. ¶ Cont̃
dissinteriã supra pectinẽ ⁊ renes
detur ⁊ puluis eoꝝ cum ouo sor
bili. ¶ Contra fluxum sangui
nis enaribꝫ. imponaẽ puluis
solus uł cum suco sanguinaĩ
e. ¶ Contra fluxũ mẽstruoꝝ. sb
ponatur puluis confectꝰ cũ
suco plantaginis. De malis ma
cianis

Mala maciana .i. mala siluestria
frigida sunt ⁊ sicca. uirtutẽ h̃t
constringendi. unde ualẽt cont̃
fluxum uentris idem fit usus
qui dictus est de citoniis. ⁊ con
tra eadẽ. Poma dulcia que pu
re sunt dulcia uentosa sũt. q̃ .i.
sapida sunt aliquantulũ mag
cõpetũt esui. debet aũt dari post
cibũ febricitantibꝫ ⁊ cruda ⁊ coc
ta. Cocta u̾o magis cõpetũt cõ
ualescentibꝫ ex egritudine la
borantibꝫ in digestiõe pre frigi
ditate stomachi hoc modo. fin
dantur interioribꝫ nucleis ab
iectis fiat quedam concauitas ĩ
medio ⁊ imponatur puluis nu
cis muscate. mac̃. folioꝝ garioꝑ
aliqñ. ⁊ ponatur solus puluis
cimini uł piperis ⁊ assef. ⁊ ita ·
paratũ detur patienti. De ma
rubio.

Marubiũ calidũ ẽ ⁊ siccũ
in t̃cio gradu. herba ẽ que a
lio noĩe prassium dr̃. folia p̃
cipue cõpetunt medicine. cor
tices. radix. sed raro. folia suspẽ
sa in loco umbroso p̃ ãnũ possũt
s̃uari in multa efficacia. uirtutẽ
h̃t dissoluendi cõsumendi ex qua
litatibꝫ suis. ex amaritudine
uirtutẽ diureticã. Dissoluit eñ
⁊ attrahit. ¶ Contra uiciũ pec
toris. s. astma ex frigido h̃uore
⁊ uiscoso detur diaprassiũ qđ
ab eo denominaẽ. uł fiat elc
tuariũ ex una parte sua et ex
quinq; mell' dispumati ⁊ fiat
decoctio ad aliquãtulã spissitu
dinẽ. ⁊ postea impõaẽ puluis
diagg̃ti. ⁊ suci liquir. bonũ est
contra uiciũ predictũ. ¶ Uł sal
tem puluis eius conficiatur
cum melle dispumato addi

dito puluere sua liquir. Cōt
tussim valet vinū decoctōis ei⁹
ꝛ catticaꝫ. Contra stranguriā
ꝛ dissuriā detur vinū decoctōis
eius. ꝛ fiat emplastꝫ ex ipā her
ba decocta in vino ꝛ oleo super
pectine. Idē fiat contra colicā pas
sionē ex frigida cā. Cont̄ emo
roidas inflatas ꝛ nō fluentes fi
at encatisma ex aqua salsa ꝛ vi
no decoctōis ip̄i herbe. ꝛ postea
fiat suppositorium ex puluere
eius confecto cum melle. Vl̄
fiat decoctio pulu̾is eius vl̄ su
ci eius cum oleo musceł. ꝛ bom
bix intincta supponat̄. Cont̄
lumbricos detur puluis ei⁹ cō
fectus cum melle. Contra v̄
mes aurū sucus eius aurib̄ꝫ
iniciatur. Contra spleis du
riciem cortex radicum cū ipā
herba macerent̄ p. xv. dies ī
vino ꝛ oleo. postmodū fiat decoc
tio ꝛ post coletur. ꝛ colature ad
datur cera ꝛ oleum ꝛ fiat vngm̄
optimū.

De malabatro.

Malabatrum q̄ foliū paradisi ꝛ
foliū albū dicit̄ calidū ē ꝛ sic
cum. multū est aromaticū. ꝫ
illo carent̄. cui⁹ loco ponit̄ folia
gariof. vl̄ spica nardi.

D̄ melle.

Mel calidum ē in primo gradu.
siccū in scdo. Mer artificiose d̄
apib̄ꝫ componitur. dum ei puri
orem partē floꝝ suggendo at
trahunt p̄orem partem aliis
apib̄ꝫ ministrant ꝛ subminī
strant que simul̄ aliis partē
transmittunt̄ ꝛ de cera ꝛ melle
fauū cōponūt. Est aūt mel do
mesticū q̄ fit aruistas. qui q̄
dam ligna cōponūt in quibus
apes colligunt̄ ꝛ tale mel albuꝫ
vl̄ subrufum est. Album in fri
gidis subrufū in calidis ē ponē
dū medicinis. P. c. annos s̄ua
tur. Est aūt ꝛ aliud me siluest̄
q̄ aticū d̄r illud in siluis repitū.
ꝛ hoc nō tm̄ valꝫ. subamaꝝ est ꝛ
ideo in medicinis diureticis ꝯpe
tenci⁹ ponit̄. Est ꝛ mel castanea
tum q̄ fit de florib̄; castanee. c̄
apes flores castaneaꝝ suggunt
ꝛ illō ē subamaꝝ ē ꝛ diureticum
ꝛ in medicinis ponendū ē. Mel
conꝯuat ꝛ mundificat. in medi
cinis ponitur ut sp̄eꝝ amaītu
do cōprimatur. ꝛ ut p̄ mell̄ dul
cedine medicina ꝗ p̄fundi mē
broꝝ substancia mell̄ attrahit̄.
cum puluib̄ꝫ ꝛ immiscetur ut
seruentur in sua efficacia.
Contra humores frigidos in sto
macho detur mulsa. s. confectō
ex melle ꝛ aqua calida. Con
tra debilitatē. s. sincopin detur
mulsa cum aqua frigida ad cō
fortationē. Contra famē sto
machi detur nitrū vl̄ sal cum
melle cum calida. abstergit ei
ꝛ soluit. Contra pānū faciei
vł̄ post partum. ʒ. i. caphore.
nitri. ʒ. iij. cum melle confia
antur ꝛ sint ita p̄ tres dies. po
stea inungat̄ facies. Ad ideꝫ
valꝫ mel cū felle tauri mixtuꝫ.
Ad idē ꝛ ad faciem declarandaꝫ
valꝫ lotura ex melle ꝛ aqua.
Suppōitorium in febrib̄ꝫ mel
sup̄ testā urat̄ donec aliquan
tulum nigrescat. tūc appōe pl̄
uerem salis ꝛ ꝯmisce. pone sup̄
lapidem ꝛ forma in modū digi
ti.

De musco.

Muscus calidus ē ⁊ siccꝰ in scō gdu.
humiditas quedam est que ina
postematibꝫ quorūdā aīaliū repitꝰ.
Sunt enim quedā aīalia ī india
in dextis locis capꝰolis similia in
quoꝝ inguinibꝫ sunt quedā cō
cauitates in quibꝫ colligunt hu
mores ad apostemata. post ma
turationē uō p motū ⁊ collisioēꝫ
rumpūtꝰ. ⁊ segregantꝰ cum pelle
apostemata. ⁊ inueitꝰ muscus ī
tali pelle que pilos hꝫ multū
albos. Musci triplex ē maīies.
Est enim muscus qui oīno nigꝰ ē
qui nō ē laudabilis. Est ēi mu
scus qui niger est ad rufum co
lorem accedens. qui laudabiliō
ē. ⁊ muscus qui subrufus ē. et
oīno ad colorem spice nardi ac
cedens qui laudabilissimꝰ ē. Di
cunt autē quidā qꝫ talꝰ muscus
hꝫetur ab eis aīalibꝫ ubi spica
nardi inueitꝰ ⁊ spica nutritur
unde nutrimentum spice trā
ducitur ad partes predcās. ⁊ fit
muscus similis spice nardi. ē
eligendꝰ muscus qui subrufus
est. talis enī uix sophisticaī pt
qui ē subamari saporis ē. ⁊ cum
gustu pcipitur statim replet cē
bꝫ aromaticitate. ⁊ qui nō cito dis
soluitur nec multū resistit. qui
ē nō ē clarꝰ interiꝰ. Inueniūtꝰ qīꝫ
grana que lata sunt ⁊ p totum
equalia que optima iudicantū
ad modum xilocaracte. Sophi
sticatur aūt muscus ⁊ pcipue ī
niger. ⁊ niger ad subrufū coloēꝫ
accedens ex admixtioē pāis assi
ulꝰ sanguinis yrcini aliquātu
lum assi. ꝫ uix discernitꝰ. ponitꝰ
enī. ʒ. i. musci. ⁊ tres ulꝰ quatuō
predcī pulūis. Discernitꝰ aūt qꝫ
panis assus cito frangitꝰ. sanguiꝰ
yrcinus cum frangitur lucidꝰ ē
⁊ clarus interius. Q̄nq ē uēditꝰ
cum ipīs pelliculis ⁊ sophīcatū
similitꝰ cum predcīs pulūibus.
Inadūt ēi sarraceni pelliculas
⁊ findūt ⁊ bonū muscū extrhūt
⁊ imponūt sophisticatū. postea
conglutināt ita pelliculas ū nō
appareat. Muscus uō sophi
sticatus cum pelle pond͛at ī du
plū musci nō sophisticati. Sua
ri aūt pōt diu in uase uitreo et
spisso ⁊ bn̄ op turato cera. ꝫ meliꝰ
in uase plumbeo. ⁊ ut ex frigidi
tate ⁊ humiditate plumbi meliꝰ
consuetur. nō debꝫ suari cum a
romaticis quia tūc aromaticita
tem pderet. Si uō amisit ī olla
positus ore apto suspendatur ī
cloaclā ⁊ aromaticitatē recupera
bit. Muscus aūt hꝫ uītutē cō
fortandi ex aromaticitate. dissol
uendi. consumendi ex qualita
tibꝫ. Contra sincopī ⁊ totiꝰ cor
poris debilitatē si nō sit uitio e
patis ulꝰ cerebri ulꝰ dolore stoma
chi ex frigiditate detur simplr
cum uino. ulꝰ dia margariton.
ulꝰ pliris aromaticō. ad plus ī
quātitate sex granoꝫ. Contꝰ
debilitatē cerebri ⁊ pcipitatioēꝫ
matricis naribꝫ applicetur. et
contra suffocationē suffumigetꝰ
eo. Ad mēstrua educenda con
ceptum iuuādū ex frigiditate
īpeditū supponatꝰ cum trifara
mag̃. Suppositoriū ē fcīn ex sto
race calamite. ambra ⁊ musco
multū ualet. Ad idē muscus
soluatur cum oleo muscelꝰ ⁊ bō

bus intincta supponatur. Contra fetorem oris comasticet pas palliat fetorem. Contra fetorem sub ascellarum quod yrcus dicitur illiniatur sub ascelle et fricentur palliat.

Nota quidam mercatores cum volunt emere muscum obturant nares ne odorent et iubent discooperiri muscum et currunt obturatis naribus et flatum tenentes ad medium iactum lapidis trahunt aerem per os. et si senciunt odorem musca emitur sic probatur.

Mirobolani omnes **De mirobolanis.** frigidi et sicci sunt generaliter. citrini frigidi et sicci in secundo gradu. fructus sunt arboris in india. non eiusdem manerie sunt omnes sed diversorum effectuum et diversarum formarum. Mirobolanorum v. sunt species citrinus. kebulus. belliricus. emblicus. indus. Citrinus eligendus est qui grossius est et ponderosius et cum frangitur intus est gummosus. per x. annos servatur. similiter kebulus et belliricus. kebulus non servatur nisi per v. annos. belliricus emblicus et indus per multos servantur annos. nec est curandum de electione indorum et emblicorum. Auctores dicunt quod omnes mirobolani purgant coleram sed quidam plus quidam minus.

Mirobolani citrini principaliter purgant coleram. secundario flegma. Kebuli principaliter flegma secundario coleram. Indi principaliter melancoliam. secundario coleram. Emblici et bellirici flegma et coleram. Cum autem ponuntur mirobolani citrini in medicinis ab auctoribus positis debent cortices tantummodo ponderari.

Cum in decoctionibus debent ponderari cum nucleis. et nuclei postea abici et cortices poni. Similiter et kebuli. alii debent poni cum nucleis vel quia a nucleis non possunt separari vel quia parvi sunt.

Attendenda est quoque quantitas et modus mirobolanorum citrinorum in quantitate. ʒ. ii. et ʒ. ad plus debent poni cum per se ponuntur. hoc modo. pulverem ponimus in aqua calida non tamen fervente quia consumeretur tota gummositas que purgat. mane etiam fricamus ut melius exsolvatur gummositas in mane colamus et damus. Talis decoctio competenter datur in acutis febribus quia non calefacit. sed suaviter purgat. et ista valet precipue contra dissinteriam. Quandoque et damus cum cassiafistula et tamarindis. ad purificacionem sanguinis. Si ergo detur cum cassiafistula et tamarindis resolvantur prius cassiafistula et tamarindi in aqua et colentur in colatura ponatur pulvis mirobolanorum mane coletur et detur.

Et notandum quod omnes decoctiones mirobolanorum possunt dari competenter in mane. sed decoctio mirobolanorum citrinorum debet dari mane vel in matutinalibus horis. decoctio indorum et kebulorum in sero et competenter datur. Nota quod in habentibus frigidum stomachum decoctio mirobolanorum dari debet cum aliquantulum calida. quia si daretur cum frigida statim provoceret. fiat autem hoc modo decoctio colata ut diximus ponatur in vase argenteo vel vitreo. et hoc vas ponatur in alio

uase

uase aqua feruenti pleno & ita
calefiat. & postea aliquantuluz
calefacta detur. Item notãd
q' similit' post decoctionẽ miro
bolanoz citrinoz datam debet
dari in potu similit' actualit'.
frigidus si habes cũ aq'
frigida ul' saltem aqua frigida
& in estate & in yeme. Si ultra
quam uelles ducatur detũ ml'
tum aqua calida post decoctioẽz
ũo alioz mirobolanoz datam ĩ
estate detur syrupus cum cali
da ul' saltem calida. Alij miro
bolani nõ ponũt' in tanta quã
titate quia nũq' p se ponũtur
s; fm hoc q' in laxatiuis ponũ
tur. Ad pannũ oc'loz remouẽ
dum faciũt quidã puluerem
de nucleis mirobolanoz & ĩpo
nunt oculis. Alij conficiunt cũ
aqua rosacea & soli exponũt do
nec aqua consumatur & sic fa
ciũt t' ul' quat'. & postea puluẽz
illũ ul' simplr' ul' cum aqua ro
sacea imponũt. De mirobolanis
Kebulis quidã faciũt mirobo
lanos conditos hoc modo. post
maturitatẽ dum uirides sunt
ponũt' tres ul' quatuo in syru
po hoc modo confecto. in aq'
resoluunt cassiam fistul'. tama
rindos & mãnã. postea colant
& in colatura apponũt zucharz
& faciunt syrupũ. & in tali siru
po ponunt' mirobolãi Kebuli
qui inflantur & extenduntur
& ingrossant'. Conseruantur ĩ ta
li syrupo p. v. ãnos. isti mirobo
lani conditi visũ clarificant
uisum debilitatũ ex fumosita
tibus. melãcolicis & flaticis. et
cardiacẽ. ualent & sincopizãtibz
& pacientibz emorroidas. come
dat paciens in mane & post bi
bat mulsam ul' syrupũ in quo
positi fuerint si habet cũ calida.
ducat bis ul' ter. nõ oportet cauẽ
acib'. melius est si caueat.
Nota q' bonus mirobolan' ddit'
ponderat qñz. ÷. i. ul' paz mini'.
Sophisticant' aũt h' modo. Acci
piunt Kebulos uetustos et po
nunt in lexiuia calida donec ĩ
flent' & ingrossentur p. xv. die'
ul' plures & calefaciũt lexiuiũ
cum ingrossati & inflati sũt. fa
ciunt syrupũ predcm & ĩponũt
& dimittũt p mensẽ & plus usq;
quod sunt exterius omino ni
gri. & singulis diebz mouẽt. Q'
dam maiores recentes ĩ syrupo
predcõ. Quidam ponunt albu
cium. Quidã autẽ dicũt sic pos
se discerni. si acus non obstacu
lo penetretur aliquo bon' ẽ qđ
falsũ est. quiá tunc significaẽ
tur esse albuciũ. Omĩs eniz
mirobolani & recẽtes & ueti ha
bent nucleos ut nõ possint a
cu transfigi. Discernũt' aũt h'
modo ille qui est bonus. cũ frã
gitur interi' & exteri' oĩno ni
ger repitur. & cum gustat' par
uam ht' ponticitatẽ & multaz
dulcedinẽ. Sophisticatus aũt
cum frangit' intius est subal
bidus ul' quasi subalbid'. & ml'
tam ht' ponticitatẽ & paruam
dulcedinẽ.

De macis.

Macis calida ẽ & sicca in scđo gra
du. Est aũt ut quidã dicunt
flos muscate q' uidetur fl'm.
quia flores aut decidũt. aut

inᵗ fructus consumātᵗ. Dicitᵗ
autᵗ maces quidā cortices qui
repiūtᵗ circa nucē muscatam
sicut quidā cortices qui repiū-
tur circa auellanas p. x. annō
fuantᵗ. Macis autᵗ hᵗ uirtutē
confortandi ex aromaticitate
dissoluendi. consumēdi ex q̄li
tatibꝫ. Eligitū aᵗ macis q̄ ē
subrufus uel rufus ⁊ qui hᵗ
acutum saporē cum aliquan
tula amaritudine. Qui autᵗ
niger ē ul' citreus ⁊ nō hn̄s a
cutum saporem abiciendᵘ ē.
Contra indigestionē ⁊ frigidi
tatē stomachi ualꝫ uinū dec̄oc
tionis macis. fiat ē hoc ēplm
qᵘ optimū ē contra stomachi
debilitatē ⁊ frigiditatē ē in cō
ualescentibꝫ ex puluē macis
⁊ masticis añ. olō ro. ⁊ cera.
Ad cerebꝝ depurand̄ 1 a supflu
is masticetur ⁊ in ore teneatur
ut fumositas resoluta cerebrū
petat. ⁊ purget supflua. Cō
tra debilitatē stomachi ⁊ epa
tis ex frigiditate. leuco flemā
ciam ⁊ yliacam passionē. et ui
cium spūalium ⁊ asma ex uis
coso flegmate optimū remedi
um. fiat decoctio macis ī suco
feniculi. in fine decoctōis ad
datur modicū uini. coletur ⁊
colata exibeatur. Contᵗ car
diacam passionē detur puluˢ
macis in cibo ⁊ potu. De mir
ra.

Mirra calida ē ⁊ sicca ī scd̄o
gradu. Gūmi cuidā arboris
est nascentis in india q̄ tp̄re
estiuo quandā gūmositatem
producit ex se que circa arborē
muscatā actione caloris in sb̄
stanciā mirre transmutatur.
Est autᵒ eligenda que citrina est
ul' subrufa interius aliquan
tulum lucida. Mirra alia est
minuta alia grossa. ⁊ illa trelitē
appellatur. uel a loco ut quidā
dicunt mirra trocliteē. Virtutē
hᵗ confortandi ex conglutino
sitate conducendo partes in
unū. dissoluendi. consumēdi
mediocriter ex qualitatibꝫ su
is uñ confuat. quia quantuꝫ
dissoluitᵗ tantū consumit. Vñ
corpora antiquorꝫ condita fue
runt cum mirra ut confua
rentᵗ. Mirra fuatur p. c. an
nos. Contra catarrū fiant
pille ex mirra ⁊ storace calaītē
⁊ dentur. Eadē ualet ad diges
tionē confortandā. ⁊ contra ui
scosum flegma adherēs spūa
libꝫ ⁊ tussientibꝫ. Contra as
ma ⁊ uiciū pectoris detur ui
nū decoctionis mirre ⁊ caricarꝫ.
Soluit uinū decoctōis mirre ⁊
ualet ad digestionē confortā
dam. ⁊ contra fetorē oris pue
nientē ex fumositate ascendē
te a stomacho. ⁊ contra saniē
stomachi ⁊ intestinorꝫ. Cōtᵗ
uiciū gingiuarꝫ fricent gingi
ue ex puluē mirre putredinē
consumit ⁊ consolidat. uulne
ribꝫ impositus putredinē con
sumit ⁊ ea conglutinat. fumi
gium mirre receptū p os cere
brꝫ confortat. receptū p uuluā
p embotū matricē mundificat
cōfortat ⁊ calefacit. supfluita
tes extergit et consumit ⁊ ita
conceptum adiuuat. Receptuꝫ
p anum ualet contra tenas
mon fcm ex frā cā. De maiorana.

Maiorana calida ē ⁊ sicca ī scd̄o

gradu. alio noīe esbriī dr̃. cuiꝰ
flores ⁊ folia cōpetunt usui me
dicine. Colligitur in estate cū
floribȝ ⁊ in umbroso loco desicca
tur. ꝑ annū ſuatur. virtutē hȝ
confortandi ex aromaticitate.
dissoluendi. consumēdi. mūdi
ficandi ex qualitatibꝰ
suis. Puluis maiorane in cibo
datus uł uinū decoctiōis eiꝰ sto
machū infrigidatū calefacit.
digestionē confortat. Naribus
apposita cerebrū confortat. Folia
⁊ flores in testa calefacti ⁊ in sa
cello positi ⁊ loco dolenti suppo
sita. dolorē stomachi ex uento
sitate soluunt. quia euacuati
onem operantur. Capiti suppo
siti ualent contra reuma frigi
dum. Fomentū fc̃m ex aqua d'
coctiōis maiorane circa uuluā
matricē mūdificat ⁊ sup̄flua
consumit. **De melipsa.**

Melipsa calida est ⁊ sicca in scđo
gradu alio noīe   dr̃. ui
ridis ⁊ sicca est multe efficaci
e exsiccata prꝰ ad solem p̃tea
ad umbrā ꝑ annū ſuatur. vir
tutē hȝ confortandi. dissoluen
di. consumēdi. ⁊ ext̃gendi. si
milem hȝ efficaciam maiora
ne. ⁊ contra easdē causas simuł
usus. excepto qꝛ eius decoctio
magis ꝓuocat mēstrua. ⁊ ma
tricē mundificat ⁊ confortat
⁊ conceptū adiuuat. Vinū
decoctionis eius ualet contra
sincopī ex frigida cā. decocta ī
uino ⁊ oleo ⁊ cataplasmata a
postemata maturat. ⁊ duriciē
splenis ⁊ epatis relaxat. **D' mo
ra.**

Mora calida sunt ⁊ sicca. que
sunt domestica. ⁊ dicunt' sicco
mori. que etiā in receptiōibȝ me
dicinaꝝ poni debent. Silvestria
frigida sūt ⁊ sicca fructꝰ rubi.
cum nigra sunt colligunt'. vir
tutem hn̄t dissoluendi cōsumē
di. mūdificandi. Contra squi
nanciā ⁊ uuā relaxatā brancoꝰ
⁊ uicia faucium ualȝ electuariū
qđ diamoron dr̃. ⁊ istud garga
risma sucus expssus decoquat'
aliquantulū cum uino et mo
dico aceto ⁊ fiat gargarismus.
Valȝ ⁊ electuariū factū tm̄ ex suco
eius ⁊ melle dispumato simul
decoctis aliquantulū. ꝑ. x. an
nos ſuatur. ⁊ loco diamorō pt̃
poni. Sucus eius aliquantu
lum calefactus ⁊ datus soluit
uentrē. si sit constipatio ex fri
gida cā. Sucus corticē uł puluis
eius cum melle datus necat lū
bricos. Vinū decoctiōis corti
cis eiꝰ mundificat intestina. cō
tex enī eius uirtutē hȝ dissol
uendi. consumēdi. mundificā
di. Casula fc̃a ex gūmi eius
circa dentē putrefactū qui dolȝ
extrahit ut quidā dicit. s; fal
sum ē. Mora silvestria uir
tutē hn̄t aliquantulā constrī
gendi ex qualitatibȝ. ⁊ diuidē
di ex aliquantula acetositate.

De nasturcio. De nuce idica.
De nitro. De nuce uoica.
De nenufare. De nigella.
De nuce mucata. **De nasturcio.**

Nasturciū calidum ē ⁊ siccū in
quarto gradu. Semē eiꝰ ꝑpu
ē cōpetit usui medicine. Vn̄
cum in receptiōibȝ reperit' na
sturciū semē debȝ poni nō her
ba. Semē ꝑ. v. ānos ſuatur in
multa efficacia. herba uiridis

multe efficacie. exsiccata mo
dice. Virtutem habet dissoluendi con
sumendi ex qualitatibus suis.
Contra paralisim lingue cum
oppilantur et replentur vene hu
more ut solet contingere in acu
tis febribus. semen nasturcij et
masticetur. et lingue supponatur.
Contra paralisim aliorum membrorum
semen eius in sacello positum
et in vino decoctum membro dolen
ti supponatur. ipsa et herba cru
da et cum carnibus cocta ad rela
xationem uvule valet contra su
perfluam humiditatem cerebri ut
in litargia provocetur sternutati
o ex puluere eius seminis na
ribus apposito. Contra relaxa
tionem uvule fiat gargaris
mus ex aceto decoctionis seminis
eius et ficuum siccarum. Contra
colicam passionem
ex frigida causa semen eius in sacel
lo positum et in vino decoctum
supponatur. Ad eadem valet et
contra stranguriam herba ipsa de
cocta in vino et oleo et supposita.
Contra tenasmon ex humore
glutinoso cum ani emittitur.
puluis ano supponatur. renes
etiam inungantur melle et sup
spargatur puluis seminis eius
cimini et colofonie. De nitro.

Nitrum calidum est et siccum in secun
do gradu. vena terre est. in multis
locis reperitur. cuius duplex est ma
neries. album simile vitro quod
eligendum est quia melius est. et ci
trinum quod non est adeo bonum. per
infinita tempora servatur. virtutem
habet dissoluendi et extenuandi
ex viscositate. Contra ylia
cam passionem competens fit

clistere ex puluere nitri. aqua
salsa. oleo et melle. Ad faciem
depurandam puluis nitri cum
melle conficiatur. et inde facies
inungatur. Contra saniem
stomachi et intestinorum ex prece
dente apostemate detur puluis
nitri cum calida vel quod melius est
cum melle. Contra furfuris
cas capitis et pediculos puluis
eius cum melle et oleo conficiatur
et abluto capite prius ex aqua
salsa et aceto decoctionis staphi
sagrie inungatur unguento predicto
et post per unum tempus abluatur ca
put cum aqua calida tantum. ita
fiat per tres vel quatuor dies vel
pluries. Puluis eius cum succo
absinthij confectus et auribus in
missus vermes necat et saniem
abstergit. De nenufare.

Nenufar frigida est et humida in se
cundo gradu. herba est lata ha
bens folia. in aquosis locis re
peritur et in calidis et frigidis re
gionibus. cuius duplex est mani
es. scilicet nenufar purpureum produ
cens florem qui meliores sunt.
Est et alius citrinus faciens flo
res qui non sunt adeo boni. flos
usui medicine competit in sep
tembri colligitur. per duos an
nos servatur in multa efficaci
a. Melior est qui in calidis regi
onibus reperitur. Ex floribus fit pre
cipue sirupus. Contra acu
tas febres et epatis calidam dis
temperanciam. flores decoquantur
in aqua. et addito zuccharo fiat
sirupus. Contra dolorem capi
tis ex calore. saraceni ponunt
flores in aqua per noctem. mane
bibunt talem aquam et flores

naribus applicatur.

De nuce muscata.

Nux muscata calide et sic-
ce complexionis est in secundo gradu.
Fructus arboris est in india na-
scentis tempore maturationis colligitur.
per vii. annos servatur. Eligen-
da est que plana est. et in suo
genere ponderosa. que cum fran-
gitur interius non pulverizatur
et invenitur acuti saporis. Si is-
ta desunt non est ponenda in me-
dicinis. Virtutem habet confortandi
ex aromaticitate et qualitatibus
suis. Contra frigiditatem sto-
machi et indigestionem et dissolo-
tationem ex frigiditate. detur ma-
ne media nux vel integra si par-
va est experiencia didici quod mul-
tum confert. Contra indige-
stionem stomachi. epatis et in-
testinorum detur vinum decoctionis
eius. Ad eandem valet vinum de-
coctionis eius et mastic. Vi-
num decoctionis eius et zanisi [?] vel
cimini dolorem stomachi et
intestinorum ex ventositate fac-
tum tollit. Convalescentibus
ex egritudine ad confortatio-
nem spiritualium detur vinum de-
coctionis eius et masticis. Nux
muscata naribus applicata cere-
bro confortat et spiritualia.

De nuce indica.

Nux indica calida est et
sicca. alii dicunt quod sit calida
et humida. confortat coitum.
sanguinem bonum generat per cali-
ditatem et siccitatem. Nos autem di-
cimus quod coitus per caliditatem et
humiditatem precipue solum confortari.
sed non tantum. Confortat etiam per ca-
liditatem et siccitatem. Ex siccita-
te namque sanguis acuitur et sub-
tiliatur. ex caliditate calefit.
Nux indica in india reperitur. nux
magna est. et cum ponitur in medici-
nis interiora debemus poni. per x.
annos servatur. Virtutem habet confor-
tandi coitum. Unde ad coitum detur
pulvis eius cum pulvere cina-
momi in cibis. Ad idem ponatur
isti pulveres in diagingiberon.
melius valet si pulvis eius et
stincorum detur cum melle. Con-
tra asma frigidum ficus sicce de-
coquantur in vino. postea terantur.
et succus exprimatur et coletur cum
quo detur pulvis nucis indice.

De nuce vomica.

Nux vomica calida est et sicca. interioribus eius utimur
non cortice. Virtutem habet vomitum
provocandi ut flegma et coleram.
Sed quando cum angustia vomitum pro-
vocat talis sit usus. Si flegma vel
colera sit in ore stomachi fiat
decoctio pulveris in aqua cum se-
mine feniculi. et contra flegma
detur aqua illa cum oximelle.
contra coleram cum syrupo a-
cetoso.

De nigella.

Nigella calida est et sicca in quarto
gradu. Semen est cuiusdam herbe
que in locis paludosis et inter
frumenta reperitur. Semen per x.
annos servatur. Est autem rotun-
dum et planificatum subnigrum
et sub amarum. Virtutem habet diure-
ticam ex amaritudine. dissol-
vendi consumendi ex qualita-
tibus. Emplastrum factum ex fari-
na nigelle et succo absinthii cir-
ca umbilicum et pectine pueris
lumbricos necat. Alius confici-
atur cum melle et detur per os.
farina nigelle cum aceto tepido
et infusa auribus vermes necat.
Contra stranguiriam dissuriam.

& yliacam passione detur uinū in
fusionis nigelle p noctē. nō aūt
coquatur q̄ nimis uiolentiu3
fieret. Vn̄ Constantinus. Nigel
la in multa quātitate supta oc
cidit. Si aūt in mlta quātitate
habetur. ponitur in sacello & fi
at decoctio eius in uino & oleo et
supra renes & pectinē fiat sacel
latio contra predcā. Puluis
nigelle in multa quantitate
fiat decoctio in forti aceto us3
ad aliquantulā spissitudine3
& tunc addito oleo nucū fiat i
qd̄ unguentū bonū ad scabie3
& impetiginē & lentiginē faciei
tollit.

De ordeo. iii.
De osse d' corde c
De osse sipie.
De olibano.
De ocimo.
De oppoponace.
De opio.
De origano.
De oxifenicia.

De ocimo.

Ocimū calidū ē & siccū alio no
mine basilicō appellatur. cuius
duplex ē maniēs. s. gariofila
tū & citrinū. Gariofilatū est h̄
q̄ h̄t odorem silem gariofiloz.
& minuta folia. Citrinū uō h̄t
folia longa ad modum cit'. S3
gariofilatū maioris ē efficacie
quā citrinū. Vn̄ Cōstantinus gario
filatū calidū ē in pmo g'. siccū
in scd'o. Citrinū ca. & sic. i pmo.
& semē & herba cōpetit usui i
medicine. Cum enī repitū eius
receptio in medicinis semen
debet poni. in unguētis & em
plastris ipsam herbam. Apote
carii specificant cum inueniūt
oz imū ponūt semē cum basi
licon herba. Sem̄ aūt h̄t uir
tutē aliquantulā constringē
di ex glutinositate q̄ patet ex
eo q̄ si ponatur in aqua statī
ingrossatur. ul' fit quedā glu
tinositas. Hba aūt ipā ex aro
maticitate sua h̄t uirtutē cōfor
tandi. ex qualitatib3 suis dissol
uendi. consumendi. extergendi
mundificandi. Semen aūt col
lectū p tres annos pōt suari.
Contra sincopī & cardiacā pas
sionē detur aqua rosacea d' coc
tionis ipī herbe. Ad idē ual3
uinū in quo ipā herba iacuerit
p noctē. Ipā herba contra frigidi
tatē stomachi hoc m̄. Decoquat'
in multa quātitate in uino. s3
melius est in musto. & post de
coctionē addatur uinū album
in multa quātitate. & tale ui
nū multū ē confortatiū & aro
maticū & ual3 cont' predcā. & cōt'
indigestionē ex frigiditate. Vi
nū & decoctionis ipius hbe cōfor
tat digestionē. Contra flu
xum uentris ex frigiditate se
men ocimi cum modico pul
uere acacie decoquat' in aqua
pluuiali. & detur pacienti. Ad
matricē mundificandā & me
strua puocanda fiat decoctio
hbe in aqua & fiat fomtū & sup
posito ex tenuitatib3 hbe & circa
pudenda. Constantinus dicit q̄
sucus ipius herbe pessaricatus
matricem mūdificat. cōceptū
adiuuat. & mēstrua puocat. her
ba decocta in uino & oleo & naib'
cataplasmata ual3 cōt' colicum
dolorē. lumb' cataplasmata ua
let contra tenasmō.

De oppoponace.

Oppoponax. ca. & sic. ē
in tcio gradu. Est autē sucus
opos enim sucus. nax ē herba
similis ferule. tn̄ oppoponac'

sucus nacis. In tp̄r aūt estiuo fin
ditur radix t̄ra remota ⁊ fossā ⁊
liquor emanat qui exactiōe ca
loris ex sole induratur. postea
abraditur cum cortice cum cul
tello uīn ⁊ inueit̄ cum corticib;
Eligendū ē q̄ claram h̄t sb̄stan
ciam ⁊ quasi quasdam guttas
claras. ⁊ colorem h̄t subrufum
accedentē ad subcit̄rinū colorez
Cum aūt debet poni in medicis
siue in receptionib; ponat̄ i pā
no ⁊ suspendatur sup̄ aquam
feruentē ut q̄ purū ē effluat ⁊
q̄ luculentū remaneat. ⁊ tunc
deb; poni in quātitate ab auc
tore determinata. diu pōt s̄uai
sine corruptione. Virtutē h̄t
dissoluendi. consumēdi attrahē
di. ¶ Fumigiū factū ex oppopo
nace ualet contra litargiā. ma
teriā eī dissoluit ⁊ euacuat in
multa quātitate p̄ inferiora. Pil
lule fēe ex eo. s. ex guttis ual;
contra asma frigidū date sim
plicit̄ uł in ouo sorbili. ¶ Ad
idē aliud optimū. in suco ma
rubij ponant̄ p̄ noctē. māe dis
soluant̄ in eodē suco. postea co
letur ⁊ addatur mel ⁊ fiat qua
si electuāiū. ¶ Contra ydropisi
⁊ frigora p̄iodicaz februi. in
suco corticis sambuci iaceat p̄
noctē. mane dissoluatur. addi
to zuccharo ⁊ detur paciēti.
¶ Contra colicū ⁊ yliacū dolorez
in suco feniculi iaceat p̄ noctē
⁊ mane dissolutū coletur. ⁊ ad
dito zuccharo ⁊ detur. clistī tñ
precedente. Nota q̄ opoponacū
ad plus in quantitate. ʒ. ij. de
bet dari. ¶ Ad mēstrua p̄uocan
da ⁊ fetū mortuū ⁊ secūnā fiat
suppositoriū ex oppoponac̄ disso
luto in olō muscel. addito suco
arthemisie plus ual;. Oppopona
cum cū melle ⁊ suco absinthij tē
tum datus lumbricos necat. Em
plastrū solum ex oppoponace ua
let contra contusionē lacertor̄.

De oppio.

Oppium frigidū est in
quarto gradu. siccum in primo.
Oppiū aliud ē tebaicū q̄ ita dr̄.
quia ibi precipue fit uł in ultra
marinis partib;. Aliud q̄
q̄ asa fetida dr̄ uł lasar. d̄
quo dictū ē. Oppiū sic fit. in e
state tp̄r maturitatis opant̄ in
capitib; papau̇s albi ⁊ foliis q̄s
dam incisiones cum cultellis
⁊ lac emanās circa caput inuis
catur ⁊ abraditur cum cultello
⁊ māib; conterit̄ hoc opium teba
icū dr̄. Est ⁊ oppiū tranese q̄ t̄
ne in ciuitate apulie fit s; non
tm̄ ual;. Est ḡ eligendū oppiuz
tebaicum q̄ ē ualde orribile n̄
nimiū durū nec multū molle. O
piū tebaicū durū ē. Opiū tranē
se durū molle. durū s̄uatur per
xx. annos ⁊ ē uix corrumpitū.
In medicinis ponit̄ ut tep̄mat
uirtutē sp̄ez acutaz. Vnde ille
medicine dicunt̄ oppiate. Vir
tutē h̄t constringendi ⁊ mūdi
ficandi. s; in medicinis calidis
nō consequit̄ suū effc̄m p̄pt̄ ꝯ
dicionē sp̄ez calidaz. Virtutez
h̄t emeoticā. i. sōpniferā. ¶ Ad
sōpnū p̄uocandū fiat emplastrū
ex oppio resoluto in lacte mu
lieris addito pulūe mandra
gore. ¶ Contra apostemata ca
lida ut herpetem estiomenū ꝯ
ficiatur cum suco corrigiole uł
iusquiami. ⁊ fiat emplastr̄.

Contra dolorē acutū fiat ēplm
confectū cum lacte mulieris ⁊
oleo rosaceo. licet tam̄ tc̄ dolorē
minuat locum mortificando
plus tam̄ nocꝫ q̄ᵹ maciam cō
fuat. Quidā dicūt q̄ᵹ oppiuꝫ
miconis fit ex alio gnē oppij
⁊ eodem m̄i fiat. ſꝫ menciūt. q̄ᵹ
ut dicit diascorides. ex eodē fit
ut fit oppiū tebaicū. ſꝫ postq̄
fc̄m est oppiū tebaicū teruntͬ
capita cum seminibꝫ. ⁊ formā
tur inde magdaleones ⁊ cōser
uantur. ſꝫ tale oppiū frigidū ē
⁊ humidū. ⁊ ualet contra desic
cationē in acutis febribꝫ fua
tur. C. ānis. De origano.

Origanū calidū ē ⁊ siccū in ter
cio gradu. alio noīe dr̄ golena
cuius duplex est maneries. s.
origanū siluestre q̄ᵹ latiora hꝫ
folia. ⁊ fortius opatur. aliud ē
domesticū q̄ in ortis repitͬ mi
nuta hn̄s folia ⁊ suauꝰ opatur.
hꝫ in medicinis ē ponēdū. Col
ligitur aūt in tp̄e floꝝ. ⁊ cum
floribꝫ in umbra suspenditur
⁊ exsiccatur. folia cum floribꝫ
abiectis stipitibꝫ in medicinis
debent poni p ānū fuatͬ. sin
gulis ānis renouatͬ. virtutē
hꝫ dissoluendi. attrahendi. re
laxandi. consumendi. Contͣ
frigidū reuma. folia cum floī
bus in testa sine liquore cale
facta in sacello ponantͬ. ⁊ ca
piti supponatur sacellus. ca
pud ē bn̄ cooperiatur ut sudet.
vinum decoctoīs eius gargaī
catū gingiuaꝝ ⁊ faucium consu
mit humiditatē. Puluis eiuſ
uue suppositus huorē ꝯsumit.
Contra asma frigidū uinuꝫ
decoctoīs eius ⁊ ficuū siccaꝝ et
puluis eius cum melle cōfectuͣ
detur ul' ⁊ detur cum calida. vi
num decoctioīs eius digestiōeꝫ
confortat. dolorem stomachi et
intestinoꝝ excludit. fasciculi
formati ex herba decocta ī uino.
⁊ sup positi renibꝫ stranguiriaꝫ
⁊ dissuriā dissoluunt. Contra
tenasmon ex frigida cā cū ad
huc anus est extra puluis euꝰ
stuppe suppositus ano suppōatͬ
hꝫba ipā in uino ⁊ oleo cocta et
uulue cataplasmata duriciēꝫ
eius soluit. Fomētū fc̄m ex a
qua decoctioīs eius matricem
mundificat ⁊ mēstrua puocat
ſꝫ melius est ut teneritates ip
sius herbe uirides supponantͬ.
De oxifenicia.

Oxifenicia est frigida ⁊ sicca in scd̄o gradu. a
lio noīe dr̄ finicon indi. dactili
indi ⁊ tamarindi. fructus est
cuiusdam arboris in india na
scentis qui assimulatur dactil'
Eligendus est tamarindꝰ qui
nec multū durꝰ nec multuꝫ
humidꝰ nec qui mollis ē. quia
aut corruptus ē aut infectus.
Eligitur etiā qui nigri coloīs
est. ⁊ saporem hꝫ aliquātuluꝫ
acetosum. In tp̄e maturitatis
colligitͬ. conspissatur cū semi
nibꝫ aufertur. corticem hꝫ te
nerimū ⁊ semina intꝰ que in
medicinis nō sūt ponēda. P. x.
ānos fuatur. virtutē hꝫ pur
gandi coleram. mundificādi
sāguinē ⁊ eius feruorē repri
mendi ⁊ mēbra infrigidandi.
In decoctioībꝫ ponitͬ nō decoqͭ
ſꝫ in decoctiōe alioꝝ resoluitur
manibꝫ ⁊ in colatura ipīꝰ ⁊ cas

fie fistule ponunt pulueř mi
robolanoꝝ qinꝫ ꝛ datur colatura
mane. aqua ꝛ ipš in qua dissol
uitur ualet febricitantibꝫ. qa
infrigidat ꝛ digerit. De ordeo.

Ordeum ē frigidū ꝛ siccū. ex or
deo multa fiunt que ꝯpetunt
ꝓsui medicine. s. polenta. fari
na. ꝛ far. farina diu in aq̄ cocta
cibus est infirmis. s. febricitā
tibꝫ ꝛ laborantibꝫ apostemate
spūaliū. ꝛ debet dari sic tepida.
Ordeum mundatū coquitur in
aqua usqꝫ dum accedat ad rufū
colorē ꝛ ad spissitudinē. hec aq̄
optima ē ꝛ polenta ꝛ pultes op
time febricitātibꝫ ꝛ pacientibus
apostemata spiritualiū. quia
ea maturant. Contra calida
apostemata in principio ad re
percussionē. fiat emplastꝛ ex fa
rina ordei ꝛ aceto q̄ ē repercussi
uum ꝛ diaforeticum ad matu
ritatē eoꝝ conficiatur cum ui
tello oui. Ad frigida aposte
mata maturanda fiat emplm
ex farinā eius ꝛ pice liquida uł
farina ꝛ terbentina uł melle
cōpetens est. De osse de corde

cerui. Os de corde cerui frigide
ꝛ sicce cōplexiōis est. in corde ē
ui reperitur os q̄dā in sinistra
parte cordis in qua est conca
uitas quedā ad quam splen
hꝫ respiraculū ꝛ emittit siccita
tem que ibi ꝓpria siccitate mu
tatur in corde sbstanciā ossiuo
sam. Os illd est quasi cartila
go. ꝛ hꝫ aliquantulā carnis ꝺ
carne cordis. Est autē suffultū
ꝺ sanguine cordis. ꝛ conserua
tur a cartilagine quadā que
reperitur in pectore capraꝝ. quā
apotecarij operant tortuosam. ſꝫ
nō hꝫ ita carnē nec ē sbtrusum.
ſꝫ albū ꝛ mollius. Os de corde ē
ui p. xx. ānos fuat. debet pri
mo desiccari aliquantulū. Vir
tutē hꝫ depurandi fumū melan
colicum. ꝛ purgandi sanguinē
melancolicum. Contra cardi
acam ꝛ sincopin detur puluis
de osse cordis cerui cum suco bo
raginis. uł fiat puluis ei⁹ de
coctio in uino in quo detur dia
margaritōn distēperatū. Cont
melancolicā passionē. ꝛ contra
fluxum sāguinis melācolica
ꝑ emorroidas puluis ei⁹ detū
cum uino decoctoīs sene. aut
conficiatur cum dia sene ꝛ dr̄.

De osse sepie. Os sepie frigide ꝛ
sicce cōplexionis est. os illud
in uentre sepie reperitur. ad dē
tes dealbandos puluis ei⁹ sub
tilis in panno lineo subtili po
natur. ꝛ inde dentes fricentur.
Ad faciē dealbandā puluis ei⁹
conficiatur cum ungto citrino.
ꝛ illiniat facies. Aliter fac pł
uerem de radice desiccata. ꝛ ad
iunge ei puluerē sepie ꝛ aquā
rosaceam ꝛ dimitte desiccari sic
fac t̃ uł quat uł plies ꝛ appē
faciei more cerusse. De olybano.

Olibanū calidū ē ꝛ siccū in scđo g̃
du. idem ē q̄ thꝰ. Gūmi est cu⁹
dam arboris iuxta alexandriā
nascentis q̄ dr̄ alexandrinū. ꝛ
est puri⁹ ꝛ meli⁹. Nascitur etiā
iuxta damascū. ꝛ dr̄ damasce
nū. ſꝫ nō est adeo purū. ꝓuenit
grossum q̄ thus masculū siue
olybanū dicit̃ q̄ debꝫ poni ī me
dicinis cum reperitur recepto
thuris masculi siue olybani.

∴ subventu

Inuenit᷑ ⁊ minutū q̄ mānis d'ẽ q' debet poni in medicinis. cũ mānis reperitur receptio. Eli gendū ẽ q̄ albū ẽ ⁊ claꝝ. q' ob scurū abiciendū. Virtutẽ hꝫ confortandi ex aromaticitate. ⁊ qualitatibꝫ consolidādi. ꝯglu tinandi ⁊ constringendi. ex gū mositate sua. Contra lacri maꝝ fluxum ⁊ dolorem d'ciuꝫ ex fluxu humoꝝ a capite. ⁊ ꝑ capue ꝑ uenas extiores supfi cie. fiat emplm citra tempora ex pulue͂ eius ⁊ uino albo ⁊ albugine oui. Contra rela xationẽ uue masticetur oliba nū. h̄ masticatio ꝓhibet fluxū a capite ad spūalia. Contra grossiciẽ nārī cum rubore ex fluxu humoꝝ. detur uinū d'coc tionis eius. ul' dent' pille ex eo mane. ⁊ post detur uinū. se cundo etiam detur qn̄ uadit dormi tum. Ad digestionẽ ⁊ ad aci dam eructuationẽ ualẽt hu' modi pille. ⁊ contra has passio nes expīnito didici. Ad con fortandū matricẽ ⁊ mūdifican dam. ⁊ conceptū iuuandum fiat fumigium ex eo. Ad eadem ualent suppositorium ex pulue͂ eius cum oleo mus celeo. ⁊ melius cum trifeā ma gna. ⁊ oleo muscel'. hoc utimu' ad conceptum iuuandū. Oliba nū puluis cum uino confect' calefiat aliquātulum. ⁊ pan' intinctus pectini sup ponatur sepe multum confortat mat' cem. Ad mamillas ꝯstillan das cū aceto conficiatur pul uis olybani. ⁊ panni intincti. mamill' supponāt'.

De piretro.

Piretrum calidū ẽ ⁊ siccū i t'cio gradu. herba est satis comunis. cui radix in medicinis ponitū in yeme collig'. ci' radix p. v. ānos ſuatur. Est aūt eligen dum q' continuū ẽ ⁊ acutū ex nō ꝑforatum ⁊ cum frangit' n̄ puluīgat'. Notandū q' acumē pi retri nō statim ꝑcipitur ſꝫ d'bꝫ aliquātulū masticari ⁊ teneri in ore. hoc aūt contingit uel ꝓpter eius leuitatẽ ul' substā cie soliditatẽ. Virtutẽ hꝫ dissol uendi. consumendi. attrahen di. Gargarism' ex aceto d'coc tionis eius ⁊ ficuū siccaꝝ uel uino dulci cerebꝫ a supfluita te flegmatica mūdificat. ⁊ hu miditatẽ uue consumit. Int' den tes masticatū dolorẽ eoꝝ tollit. ⁊ reumatismū stomachi cōma sticatū ⁊ paralisim lingue tol lit. Contritum in uino ⁊ oleo loco paralitico artetico. podag' co. cataplasmetur multū con fert. Si potest hēri uiride ꝯtẽt' ⁊ iaceat in uino ꝑ. xv. dies. po stea bulliat bn̄ ⁊ colletur. ⁊ ad dita cera ⁊ oleo fiat ungentū optimū ad ṗdicta.

De pipere.

Piper calidū ẽ in ṗncipio primi

gradus. siccum in medio. Cui⁹
triplex est maneries. Est ēi pip̄
longum q̄ macro pip̄ dr̄. Est et
album q̄ leuco pip̄ noīat̄. Est
7 pip̄ q̄ melano pip̄ nūcupat̄.
Quidam aūt dicunt q̄ sīt fruct̄
diūsaꝝ arboꝝ. Diascorides. nō et
Constantinꝰ dicit̄ q̄ sūt eīdē ar
boris fructus in india nascētis.
Dicunt ēt quidā q̄ pip̄ fiat nigꝝ
p̄ adustionē. Cum ēi debet colli
gi ꝓp copiam ꝟpenciū ibi exis
tenciū apponitur ignis inter
arbores ut cōburant̄ ꝟpentes
aut fugiant. ꝫ eadē rōne ꝯstē
rentur arbores ille. Sunt autē
fructus eiusdē arboris ꝫ cum
flores ꝓducunt in unū reduci
tur 7 constringunt̄ in longum.
7 sic fit pip̄ longū. postea ꝓdu
cunt interiꝰ paruos fructus q̄
pip̄ album dr̄ quia albi sūt.
ꝫ tale pip̄ nō hēmus. ꝫ loco eius
ponitur catapucia transmari
na que pip̄ nō ē. quia grossior
quam pip̄. nec ēt h̄t acum̄ sic
pip̄. que cum pōit̄ in medicīa
interior substancia abiecto corti
ce debet pōi. ¶ Pip̄ aūt nigꝝ
tp̄r maturitatis colligit̄. Sar
raceni ponūt in clibano du
plici de causa. s. ut diucius ꝟ
uetur. 7 ne possit fructificāe
in aliis partibꝫ. ¶ Est aūt pip̄
nigrum efficaciꝰ quā pip̄ al
bum ul̄ pip̄ longum. Nigrū
ꝟuatur p̄. xl. albū q̄ n̄ hēmus
ꝟuatur diu. longum p̄. xx.
ānos. Efficacius ē pip̄ nigꝝ
quam album ul̄ longum. h̄t
aūt pip̄ nigrū uirtutē dissol
uendi. consumēdi. ¶ Puluis pi
pis narib; appoit̄. sternutaciōē

ꝓuocat. 7 cebꝝ a flāatica sup̄flui
tate mundificat. ¶ Vinū d̄coc
tionis eiꝰ 7 ficuū siccaꝝ spūalia
mundificat a glutinoso hūore
7 multū ual; contra asma fri
gidū. ¶ Puluis ēt eius in cibis
datus digestionē confortat.
Puluis etiā eiꝰ cum cariciis datus
ad idē ual;. ¶ Poma ꝑparata ex
puluē eius. 7 ꝑcipue ex puluē
pipis longi digestionē confor
tat. ¶ Puluis subtil' ex interiori
substancia abiecto cortice sepe
aspsus aqua rosacea 7 desiccat̄
aut simplr̄ aut cum aqua ro.
more collirij oculis impositus
maculā 7 pannū tollit. ¶ Albū
pip̄ potest poni ꝓ nigro si habe
remus. Sanguineis 7 colericis
nocet usus pipis. dissoluit ēi
7 quibusdā quasi lepram iduc̄.
Puluis eius sup̄fluā carnem
corrodit. Pip̄ longum magis
aliis confortat. De pionia.

Pionia calida ē 7 sicca in scdō gra
du. herba est cuiꝰ radix simili
noīe appllatur que in medici
nis ponitur. in yeme colligit̄.
p̄. x. annos ꝟuatur. Eligenda
est que subnigra ē 7 continua
7 nō pforata. que grauis est. 7
cum frangitur nō puluicatū.
Leuis quidē 7 pforata uetusta
te est consūpta. virtutē hab;
dissoluendi consumēdi. ¶ Cōn
tra epilensiam uirtutē h̄t oc
cultam pacientis collo suspē
sa ut testat̄. G. de quodā pu
ero in cuiꝰ collo dum suspēsa
erat nō paciebatur. subtracta
ea paciebat̄. hic aūt eiꝰ effectꝰ
medicine reptr̄. vn̄ quidā di
cūt q̄ quedā est maries pio

ne hunc h̄ns effectum. vl' di
catur q' modo nō sit talis effc̄s
vn̄ dicunt quidā nō de qualib'
hr̄ nimī eē ꝫ de quadā ei' sp̄e.
Puluis pionie ualet datus in
uino decoctōis arthemisie. pul
uis ēt ei' datus in suco pigami
ad idem ualet. Contra para
lisim detur puluis eius in ui
no decoctionis castorei. Cōt
stranguriā dissuriā detur
uinū decoctōis ei'. Ad mat'
cem mūdificandā fiat sub fu
migatio ⁊ fomentū factū ex
aqua vl' uino decoctōis ei' pul
ueris. Contra tenasmō ex fri
gida causa. puluis eius suppo
natur cum bombice.

De papauere.

Papauer frigide ⁊ sicce cō
plexiōis est. cui' duplex ē ma
neries. Est ēi album q' frigid'
⁊ humidū ē. ⁊ papauer nigrū
q' frigidū ⁊ siccū ē ⁊ mag' mor
tificat. Semē eius collectū p. x.
annos s'uat'. in medicinis po
nitur ꝑ ut debz recipi. ⁊ cum d'
t'minatōe. Sem̄ papauis albi
vl' nigri h̄t uirtutē sōpnum
inducendi. leniendi ⁊ morti
ficandi. Ad sopnum prouo
candum. fiat emplm̄ ex seīe
utriusq; vl' alteri' ⁊ lacte muli
eris ⁊ albugine oui. circa tim
pora. Mulieres salernitane dāt
pueris puluerē papauis albi
cum ꝓpo lacte. nigrū nō debz
dari quia mortifez est. Cō
tra apostemata calida in pri
cipio ⁊ calefactionē epatis. se
men papauis albi. ⁊ ēt ipa h'
ba contrita conficiat' cum olō
rosaceo ⁊ supponat'. Contra
siccitatē mēbroꝝ ut in ethica
⁊ in aliis febrib; olm̄ uiolaceū
calefiat aliquantulū. ⁊ puluis'
vl' sem̄ papauis albi ꝯficiat'
cum oleo ⁊ fiat inunctio spi
ne ꝑ totū. Contra siccitatē
pectoīs ⁊ consūptionē mēbrꝫ.
ualet principal' dia papauer
q' ex eo fit. vl' conficiatur elec
tuariū de suco liquir. dragā. an̄.
⁊ de semīb; papauis albi. iux'
quantitatē alioꝝ. conficiatur
cum syrupo.

De peucedano.

Peucedanū calide ⁊ sicce ꝯplexi
oīs est. herba ē que alio noīe
feniculus porcinus dicitur. Sū
aūt inueītur receptio peuce
dani in medicinis radix poni
debz. quia principalē h̄t effec
tum. h'ba uō secūdario. Radix ꝑ
collecta p annū s'uat'. uirtutē
h̄t diureticā. Contra strāgu
riā ⁊ dissuriā ⁊ oppilationē sple
nis. et epatis detur aqua vl' ui
nū decoctōis eius. ipa etiā dec
ta in uino ⁊ olō cataplasmata
ꝓbatū ē. Contra stranguri
am ⁊ dissuriā. splenē ⁊ cataplas
mata ei' duriciē remollit. Cōt
frigidos humores in sp̄ualib;
existētes dētr aq' ordei decoctōis
peucedani. Si fuunt multe fri
gide h'miditates detur uinū de
coctōis ei' ⁊ sua liquir. fomētū
fiāt ex uino decoctōis h'be ipi'
mixta puocat.

D' petrosellino.

Petrosellinū calidū ē ⁊ siccū in
secū̄do gradu. Est aūt duplex. s.
domesticū ⁊ siluestre. q' sinonīu
dr̄. cui' semina ꝓprie cōpetit
usui medicine. ⁊ s'uant' p. v.
ānos. uirtutē h̄nt diureticā.
ꝫ sinonū fortiorē. Cont' eas
dem cās ⁊ eodē m̄ ualet ꝯ quā

peucedanū. Cōpetens ē ſit ſalſa
mentū ex petroſelino domeſtico.
h'ba ē ipa in cib' poſita digeſtioē
ↄfortat. uētoſitatē excludit.

De policaria.

POlicaria calida eſt in
t'tio gradu. ſicca in ſcdo. herba
eſt cui' triplex ē maneries. ſ. ma
ior. minor. ꝛ media. que magiſ
cōpetit uſui medicine. deb3 aūt
colligi cum ſtipitib3. ꝑ annū ſ'
uatur. folia abiectis ſtipitib3 po
nunt' in medicinis. Virtutē hūt
diſſoluendi ↄſumēdi. Vinū decoc
tionis policarpie ꝛ ficuū ſiccaꝝ
ual3 aſmaticis. ꝛ contᵃ frigidū3
humorē in ſpūalib3. Aqua de
coctioīs eius ut inde fiat fomē
tū ual3 ad mūdificatioē3 matri
cis. uuluam coartat. ¶ Puluiſ
eius ſubtilis ualet contra tenaſ
mō ex frigida cā. faſciculi fc̄i ex
foliīs eius ꝛ in uino decocti ꝛ lo
co dolenti ſuppoīti dolorem ex
uentoſitatib3 tollit. Calefacti
in teſta ſine liquore ꝛ capiti ſ'
poſiti ualent contra reuma fri
gidum.

De pinea.

PInea calide ꝛ humide cōplexioīs
ē. Cum aūt debet poni in me
dicina ponatur prius ſup car
bones ut aliquātulū cōburat'
poſtea abiectis duplicib3 corti
cib3 ꝛ quedā pellicula interiori ex
ponatur nucleꝰ. Virtutē h3 le
niendi ꝛ humectandi. ꝛ aliqūn
tulū aperiendi. Optimꝰ cibus eſt
laborantib3 in ſpūalib3 ꝛ apoſ
temate ex frigido humore. aſ
maticis ꝛ ſicce tuſſientib3 ethi
cis ꝛ conſūptis ſanguinē aug
mentat. libidinē excitat. ꝑ ſe
pōt dari ul' cum ſirupo. ul' cum
electuario. ul' in cibis. ¶ Contra
diſſinteriam ualet cortex exterioꝛ ē
primū pinea ab arbore ſumit'
decoquat' bn̄ in aqua. poſtea ſ'
carbones ponatur. ꝛ paciēs fu
mū recipiat.

De prunis.

PRuna frigida ꝛ humida ſūt. ꝑ
noꝝ aūt alia ſunt alba. alia ni
gra. alia rubea. Que nigra ſūt
ꝛ aliquantulū dura magis et
ꝑcipue damaſcena. Cum colli
guntur mata findunt'. ꝛ ſoli
exponūt' donec bn̄ ſiccent'. ꝛ a
ceto poſtea aſpgunt'. ꝛ ita cōſer
uantur in uaſe aliquo ligneo ꝑ
ānū. ꝑus tn̄ cum findunt' ſoli
exponūt' ꝑ. xv. dies. Virtutez
hūt infrigidandi ꝛ leniendi i
teſtina. ūn ualent acute febri
citantib3. ¶ Contra conſtipati
onem uentris ex ſiccitate uel
ex colerico humore deſiccante
ſi uiridia ſint dent' ad comedē
dum. ſi ſicca coquant' in aqua
ꝛ pruna comedant' ꝛ aqua biba
tur.

D' penidiis.

PEnidiȷ ca.
ꝛ hūidi ſūt. fiant aūt ſic. aqua
miſcetur zucharo ꝛ fit decoctio
quouſ3 lapidi gutta ſuppoſita
adeo induretur. q' ſtati int' di
gitos frangutur. poſt ſup lapi
dem politum ponunt' ut infri
gident'. ꝛ clauo ex eo infixo ſuſ
pendant'. ꝛ ibi manib3 tractāt'
uſ3 dum dealbant'. Optimꝰ hic
cib3 febricitātib3 ex apoſtema
tib3 ſpūaliū. ꝛ contra tuſſim ſic
cam. ual3 ꝛ ſiccitatē pectoris.
ꝛ contra conſūptionē. contra
uiciū pectoris cum aqua ordei.
contra conſūptionē dent' ꝑ ſe
ul' in cibariis. ¶ Val3 in febrib'
diapenidion. maxime in acuti
ut in pleureticis ꝛ piplemoīc.

Contra fissuras labioꝝ ponãtur
pernioy in aqua dragagãti. ⁊ pẽna
illiniantur labia. Contra exco
riationẽ oris ⁊ pustulas que so
lent fieri in febribꝫ uitella ouo
rum elixatoꝝ ponantur in sarta
gine ⁊ ex eis fiat oleum ⁊ cũ eo
conficiatũ puluis amidi. pẽdi
aꝝ. dragagãti. ⁊ sepe loca pacietia
illiniantur. pbatũ ẽ. pdẽs
puluis cum syrupo ro. ul' uiol'.
confectus idem facit.

De psilio.

Psiliũ est frigidũ ⁊ humidũ ĩ scõ
gradu. Hba est cui⁹ ⁊ semẽ sic uo
catur. Semẽ in estate colligitur
p. x. ãnos ꝯuatur. uirtutẽ hẽt
infrigidandi ⁊ hũidandi. Cõt
ariditatẽ lingue in acutis feb
bꝫ. semẽ in pãno subtili põatur
⁊ ligetur ⁊ infundatur aqua. ⁊
cum tali illiniatur lingua et
cum ligneo cultello abradatur.
Contra sitim sub lingua tene
atur. Contra sitim ⁊ siccitatem
spũaliũ ⁊ constipationẽ uẽtris
in acutis febribꝫ. ponatur psi
lium in aqua ⁊ dimittatur aliq̃
diu. abiciatur aqua illa ⁊ psi
liũ detur cum aqua frigidis
sima. In syrupis ⁊ cont̃ acutas
febres cõpetentur põitur psiliũ et
fiat multa decoctio. ⁊ postquã
gutta adheserat carie q̃ꝛ cito
adheret ꝓpter uiscositatem
psilij. Contra dissinteriam
psilium cõburatur in testa ⁊
puluis inde factus cum ouo
sorbili ul' meli cum aqua ro.
⁊ detur. Si fuerit uitio superioꝝ. si
fiat uitio inferioꝝ. cum atha
nasia puluis eius suppõatur.
Ad idem fiat emplm ex pluẽ
tale ⁊ albugine oui ⁊ modico
aceto ⁊ aqua ro. sup pectinem ⁊
renes. ul' sup umbilicũ si fiat
uitio superioꝝ. Contra fluxũ
sanguĩs e naribꝫ ualꝫ idẽ ẽpla
strum sup frontẽ ⁊ timpora po
situm. ul' stuellum fcm ex pul
uẽ eius ⁊ suco sanguinaie nañ
bꝫ imponatur. Cont̃ calida apo
stemata. ut herpetẽ esthiomenũ
sacellus repletus semine psilij
in suco alicui⁹ herbe frigide po
natur. ⁊ sepe supponatur. Cõt
asptitatẽ capilloꝝ. lauetur cap̃
ex aqua decoctiõis psilij. psiliũ
conꝯuat camphorã frigiditate
⁊ hũiditate sua.

De polipodio.

Polipodiũ calidũ ẽ in t̃cio gra
du siccum in scdo. Hba ẽ silis
filici que sup quercus ⁊ lapides
⁊ muros nascitur. melior uõ ẽ q̃
crescit sup quercꝰ. Radix collcta
soli p diem exposita p bieñiũ
conꝯuatur. Radix autẽ ẽ eligẽ
da que uiridis ẽ aliquãtulum.
que aũt fracta interi⁹ apparet
arida est abicienda. Virtutem
hẽt dissoluẽdi attrahendi ⁊ pur
gandi flegma principalr ⁊ me
lancoliã. uñ cõpetenter põitur ĩ de
coctionibꝫ ⁊ flegmaticis ⁊ melã
colicis. sanis datur ad ꝓꝯuatiõez.
Nota q' in decoctiõe polipodij de
bet semp põi aliq̃ exclusiuũ
uentositatis. ut est semẽ anisi
feniculi ⁊ cimini. quia polipo
diũ soluit humores in inflatã
uentositatẽ. Contra cottidi
anã. yliacã passionẽ. alopiciã
⁊ dolorẽ arteticũ ⁊ ad ꝯꝯuatiõez
sanitatis talis sit usus. Conte
ratur polipodiũ. ℥. v. ul' ℥. i. ad ꝑ
plus si sit laxatiuũ. ⁊ fiat decoc
tio eius in aqua cum prunis

⁊ uiol' ⁊ squinanto si hēs addito
semine feniculi uł' anisi ī mīta
quantitate. ⁊ colatura mane uł'
sero exhibeatur. Aliu9 us9. conte
ratur ⁊ fiat decoctio in aqua et
semine feniculi uł' anisi. ⁊ d. tali
aqua fiat uiscellum. uł' decoqt'
puluis cum spēb3 odoriferis ⁊ o
uis ⁊ detur. q̄ multi sic salutifere
receperūt. fiat ⁊ pigmētū sic. con
terit' decoquat' in uino. postea
addatur aliud uinū ⁊ fiat pig
mentū additis spēb3 odoriferis.
Rustici aūt conterūt bn̄ radicē
uiridē addentes farinā ⁊ oua fa
ciunt crispellas que laxant ult'
modū q̄n3. q̄nq3 satis moderate.
Contra p̄uotatas passiōes dari
pōt in sero decoctio polipodij. bu
liat cū semine feniculi in aqua
uł' suco eiusdē additis. ʒ. ij. pul
uis hrmodactilo4. De petroleo.

Petroleū calidū ē ⁊ siccū ī quarto
gradu. petroleū dr̄ oleū petroleū.
inuenitur aūt in locis sulphure
is. fit eī cum pinguedo aque ⁊
t're actiōe caloris in igneas par
tes conūtit'. Inuenitur aūt sup
lapides quia p eos resudat ⁊ ex
eis. ⁊ supra manet inueīt'. s3 illd'
ē nigr'. postea u'o p excoctionē3
fit albi coloris. q̄nq3 etiā citri.
In grecia ⁊ in marinis partib3
ita opant' dum pōt fuari. ⁊ ī ua
se uitreo uł' stagnato ⁊ bn̄ oppi
lato. Eligendū ē q' albū ē uel
citrinū uł' clarissime sbstancie
⁊ q' ē fetidissimū. Sophisticari
aūt pōt facile ex admixtione
alterius olei quia par' petrolei
multū aliud oleum pot' reddē
fetidū. hr̄ aūt igneā uirtute3
c̄ dissoluendi. consumēdi. attra

hendi. Contra arteticā. poda
gram. cyragram. paralisim ylia
cam passionē. stranguriā ⁊ dissu
riam fiat inunctio circa partes il
las dolentes de petroleo. Cōtra
yliacam passionē quidā dant in
quantitate. ℈. i. uł' ad plus. ℈. ij.
multociens curant'. multociēs sc̄
cumbūt. s3 nō debet dari in estate
nec colico. nec debili nisi materia
sit frigida. ⁊ ad plus. ℈. ij. Con
tra forte podagrā ⁊ yliacū dolorē
bulliat in suco ebuli petroleon. ⁊
colatura detur patienti. Contra
uitiū lapidis sūmū remediū. pl'
uis lapidis subtilis bulliat in pe
troleo. ⁊ colatura p siringā inici
atur lapidem licet confirmatu3
frangit. prius tn̄ debet fomētari uir
ga ex aqua decoctiōis malue ⁊ oli
ut extendatur ⁊ apiant' meatus.
Contra asma frigidum ⁊ tussim ā
tiquā. pect9 bn̄ prius inungatur
ubi bn̄ digerat' materia. det'. ℈. i. uel
duo contra uehemētē frigiditatē
stomachi inungat' stomach9.
Contra suffocationē matris
Contra casu3
matricē fiat suppositoriū ex bōbice
intincto in petroleon. Nota q'd
q̄n datur petroleum. post debet
dari aliq' frigidū ⁊ hūidū. quia
petroleū excoriat frigidū et hūi
dum lenit. De paritaria.

Paritariā calida est ⁊ sicca in t'cio
g'du. h'ba est que alio noīe uitre
ola dr̄. exsiccata nulli9 ē efficacie.
viridis aūt uirtutē hr̄ dissoluen
di diaforeticā. ⁊ extenuādi. Cont'
frigiditatē stomachi ⁊ intestino4
⁊ dolorē eo4. stranguriā ⁊ dissuri
am. paritaria calefacta ⁊ sine li
quore loco dolenti superponat'. vł'

etiā decocta in uino. vl' q̄ melꝰ ē
aliquantulū trita 7 decocta cum
furfure in uino albo 7 aliquātu
lum acido. Contra strangurriam
7 dissuriam coquant̄ in aqua sal
sa 7 oleo 7 pectini cataplasmatur
pastinaca cocta 7 comesta ualet 9ᵃ
dolorem stomachi 7 intestinoꝝ ex
frigiditate ul' uentositate. Muli
eres salernitane faciūt crispellā
contra p̄dicta. De portulaca.

Portulaca frigida est 7 hūida. vi
ridis est multe efficacie. ex sic
cata nō tante. virtutē h̄t leniē
di. humectandi. infrigidandi. op
tiīꝰ cibꝰ est febricitantibꝫ come
sta cruda ul' cocta. Contra con
strictionē uentris coquat̄ cum
prunis in aqua. 7 comedat paci
ens pruna 7 portulacas 7 bibat
aquam. Notandū aūt q̄ 9petēt̄
ponitur cum diureticis 7 sicca 7
uiridis q̄n adest constipatio uē
tris. s; q̄n diuretica exteriꝰ appo
nunt̄. Contra strangurriam
7 dissuriā tunc op̄ant̄ maiorem
uentris constipationē. vnd̄ por
tulaca congrue apponitur. hu
mectat enim 7 relaxat. Cont̄
ragadias. i. fissuras labioꝝ. ra
dices portulace comburant̄ in
uase fictili 7 fiat puluis. illiniā
tur ragadie ablutē 7 ragadia
leprosoꝝ. De pulegio.

Pulegium calidum est 7 siccum
in t̄cio gradu. in t̄p̄e flor colli
gitur. p̄ ānum ꝯuatur. folia
cum floribꝫ abiectis stipitibꝫ
in medicinis ponūt̄. virtutē
h̄t dissoluendi. consumendi. Sacel
lacio facta capiti ex pulegio ca
lefacto in testa sine liquore ua
let contra frigidū reuma. gar

garismus factus ex aceto decoctio
nis pulegii 7 ficuum siccaꝝ hu
miditate uue 7 gingiuaꝝ desic
cat. Vinum decoctiōis pule
gii ualet contra tussim factam ex
glutinoso humore ul' 7 aquoso.
Vinū decoctiōis eiꝰ ual; contra
dolorem stomachi et intestinoꝝ
ex frigiditate ul' uentositate. 7
Crispelle 7 facte ex puluē eiꝰ 7 ſi
tili farina 7 aqua ad eadem ua
lent. Emplm̄ 7 fcm̄ ex eo 7 decoc
tio eius in uino ad idem ualet.
fomentū fcm̄ ex aqua decoctiōis
eius humiditatē matricis desic
cat uuluā coartat. hoc fomto u
tunt̄ mulieres sal'nitane. D' pi
ris.

Pira frigida sunt 7 sicca. alia
sunt domestica que minus frigi
da sunt. alia siluestria 7 illa frigi
diora. matura minꝰ stiptica imma
tura magis sūt stiptica. Pira cru
da ul' cocta comesta post cibum
alia comprimūt cibaria. 7 sic ꝯpe
tent̄ euacuant sup̄flua. Ante
cibum comesta sistunt 7 cōstri
gunt uentrē. Pira cocta in aqua
pluuiali posita sup̄ stomachum
uomitū ex colera cohibent. posita
sup̄ pectinē fluxū uentris strin
gunt. De pomis.

Pomū citrinū diuse ē natē. cor
tex ēī eiꝰ calida ē 7 sicca. interior sb̄
stancia frigida 7 sicca. mediana
calida 7 hūida. Cortex aūt h̄t uir
tutē mundificandi. confortandi
ex aromaticitate sua. ūn ī plurꝰ
antidotis ponit̄ puluis eiꝰ. Cor
tex crudꝰ comestus digestionē
confortat ip̄editā ex frigiditate
7 7 appetitum. Valet 7 contra
cardiacam passionē. mediā sub
stanciā quidam comedūt. sed

cum melle s3 male digit'. inter
aut' substancia . f. acetosa copet
it usui medicine. Comestu cu
carnib3 ul' piscib3 appetitu cofor
tat spedicu ex humorib3 existen
tib3 in ore stomachi. Copetent
et ponitur in epithimatib3 ut fa
cilius penetret. Semina et ut di
cunt calida sunt et sicca et diureti
ca. s3 michi ut' q' frigida et sicca sit
et ex frigido et sicco nutrimto. nu
triunt' enim ex   in quo st
um h3t uirtute diuretica ex sub
tilitate sbstancie. Contra op
pilatione splenis et epatis ex fri
giditate detur aqua decoctonis
seminis eor. **De passulis.**

Passuli calidi sut et humidi. et di
cuntur uue passe. Quidam di
cunt q' dimittut desiccari i ar
bore. post desiccant ad sole. sal'
uitani aut eligut meliora gra
na et desiccant ad solem. postea
in furno. postea abluut uino
dulci. et sup spargunt puluere3
cimini et aliar sper aromaticar
et ligant in foliis fic'. et ita suat
p duos anos. Virtute h3t leniē
di. Passuli comesti ul' uinu de
coctiois eor ual3 contra frigida
tussim. et dolorem stomachi ex
frigiditate. Ex uuis imaturis
faciunt' puluere hoc m. desiccat
ad solem. postea extiori cortice
abiecto. arilli cum carnibus d'
siccant' ad solem et fit puluis q
datus in cibis ual3 contra uo
mitu colicu et fluxum uentris. l
Cataplasmet' ori stomachi ual3
contra uomitu. pectitu cont' flu
xum uentris. **De pistaceis.**

Pistacee calide sunt et humide. fruc
tus sunt ultra mare nascetes
similes pineis. minor aut' substa
cia poi deb3 in medicinis. Virtute3
h3nt calefaciendi. humectandi
et leniendi. Contra frigiditate
pectoris ualent comeste ut amig
dale augmentat' sperma. tant' et
cum melle conficiant' addito pl'
uere nucis indice et stincor i mo
dica quantitate. hoc electuariu op
time confortat stomachu. contu.
De plumbo.

Plumbu frigidum e
et humidu in scdo gradu. facil
lime ignis actione dissoluitur
ex plumbo fiat mortariu et pi
stellus. imponatur oleu rosace
um ul' uiolaceu et moueat' us3
dum pueniat ad spissitudine. ex
ponatur soli p. xv. dies addito
oleo mirtino et ro. moueat' po
stea ponatur in aliquo uase h3
unguentu miro modo ual3 cotra
ustura ex igne ul' aqua. et cotra
calida apostemata. et contra excori
ationes ex colore. et contra her
petem estiomenu. Fiat aute
plumbu ustum q' in tn ungtu
ponit' sic. ponat' plumbu in a
liquo uase posito sup igne. et
imponant' incisiones capitis'
ul' coruli ul' et titimal' impoit.
et moueat' cum capsico uel coru
lo donec redigant' ad quasdam
que postea puluiçari possunt.
De polio.

Poly diuisa sut genera.
s3 papue montanu copetit u
sui medicine. vn cum simplr'
inueit' poliu montanu deb3 po
ni. cum flores pducit d'bet col
ligi p annu suatur. Virtutes
h3t dissoluendi consumdi. et di
ureticu ex subtilitate sua. vinu
decoctiois ei' et passulor ual3 c'
frigiditate pectoris. vinu dec

tionis ei' ualet contra dolorem
et frigiditatē stomachi et intesti
nor. et contra dolórem ex uentosi
tate. et oppilationē splenis et epa
tis et renū. et contra stranguri
am et dissinteriā. et contra dolorē
stomachi ex uentositate. D' pi

Pix alia naual'. alia ce liquida.
liquida. que picula dr̄. et est ca.
et sicca in scđo gradu. Naualis
minus calida ē et sicca. Dicit̄ at
quidā q' pix liquida sit fex pi
cis naualis. dum excoquit̄ pix
naualis. pix liquida q̄i fex resi
det. Pix liquida uirtutē hr̄ dis
soluendi consumendi. et laxan
di. Contra scabiem fit ūgm̄
ex picula resoluta in aceto et o
leo nucis. Aliud. ponat̄ litar
giz in aceto p nocte mane ī pi
cula resoluta. addito oleo et illa
confectioē fiat ungm̄. Cont̄
impetiginē et s'piginē. puluis
auri pigm̄ti in picula resolua
tur addito sapone gallico et fi
at unguētū. Contra tineā
fit capellum ex picula et naualı
pice et colofonia. Contra sple
nem et frigida apostemata. fiat
emplm̄ ex picula resoluta cera
et oleo. pix naualis ī emplastrs
ponitur.

De rosa.
De raphano.
De radice
De reupōtico barbarico.
De reupontico.
De rubea.
De ruta
De rore marino.
De rubo.

De rosa.

Rosa frigida est in p̄mo gradu.
sicca in scđo. Rosa sicca et uiridis
cōpetit usui medicine. De uiri
dib; fiunt m'lta. Sicce aut̄ rose
debent poni in medicinis. cum
receptio rosaz inuenit̄ qz meli'
conteruntur. Quidā colligunt
post maturitatē cum tam diu s̄
uantur. debent aut̄ collig' dum
nō hn̄t folia oīno expansa. et cū
aliquantulū sunt rubea. Si aut̄
sint aut subalbide aut pallide
aut nigre nō sunt ponēde ī me
dicinis quia significatur ueti
state eē consūpte. aut an̄ tp̄s col
lecte. Collecte aut̄ sicut dictū ē
debent desiccari ad solem aliq̄
tulum et possunt s'uari p trien
niū. De rosis fit mel rosaceū.
et zuccaz ro. syrupū ro. oleū ro.
et aqua rosacea. Mel aut̄ rosa
ceū sic fit. Mel bn̄ dispumatū
bn̄ coletur. et addant̄ folia rosaz
uiridia abiectis stipitib; et quib'
dam albis ex inferiori parte et in
feriori et folia minutatī icisa ī
ponant̄ et fiat decoctio aliquātu
la. Signū decoctiōis ē odor et co
lor rufus p quinqz ānos pōt ser
uari. Virtutē hr̄ confortandi ex
rosis. mundificandi ex melle.
cōpetent' datur flegmaticis. cole
ricis. melancolicis in yeme. et i
estate debilitatis cum mulsa
facta ex aqua et melle rosaceo. Da
tur et cōpetent' p̄ma mulsa post
t'ciū die cum a balneis exit.
Ad mūdificationē stomachi ex
frigidis humorib; detur mel
rosaceū cum aqua decoctōis se
minis feniculi. additis trib;
granis sal' si pōt accipe. debet
eē quātitas rosaz et mell'. ī octo
libris mellis ponat̄ libra una
rosaz. Zuccaz rosaceū sic fit.
folia rosaz uiridia pistata ut
dixim' cum zuccaro bn̄ terant̄
et ponant̄ in uase uitreo ad so
lem p. xxx. dies et cottidie mo

ueantur bn̄ ⁊ ꝯmisceant᷑. p trie
niū possunt ſuari. Quantitas gi
chari ⁊ rosaꝝ debꝫ ēē tal᷑. In tribꝫ
libris ul᷑ quatuor ad plus libris
çuchari ponatur libra una rosaꝝ.
Virtutē hꝫ çuchaꝝ rosaceū ꝯstrin
gendi confortandi. Cont᷑ dis
sinteriā çuchaꝝ ro. ⁊ puluis ma
sticis ad plus. ʒ. i. ꝯmisceāt᷑ ⁊
dentur: postea uō aqua ro. detur
cum decoctōe masticis ⁊ gaiofil᷑.
Contra lientiā ⁊ diarriam fc̄am
ex debilitate uirtutis retētiue.
çuchaꝝ rosaceum ⁊ diantos eq̄
liter ꝯmisceant᷑ ⁊ detur. satis cō
fert. Valet etiā contra uomituꝫ
colicū. contra sincopim ⁊ cardiacā
cum fit ex calefactiōe sp̄ualiū de
tur cum aqua ro. Syrup᷒ rosa
ceus sic fit. Quidam rosas para
tas ut diximꝰ decoquūt ī aqua.
⁊ in tali aqua colata addito çu
charo faciunt syrupū. Alij uero
melius facientes ponūt rosas
in aliquo uase hn̄te orificium
strictum ⁊ sup infundūt feruē
tē. ⁊ dimittūt p diē ⁊ noctē. ⁊ ex
tali aqua addito çucharo faci
unt syrupū. Alij uero apponūt
plus de rosis in uasis ipō. ⁊ pl᷒
infundunt de aqua feruēte. ⁊
dimittūt ut diximꝰ ⁊ fit aq̄ ru
bea ⁊ faciunt syrupum. Alij
uō conterūt rosas uirides ⁊ su
cum exprimūt ⁊ īn faciūt sy
rupum. ⁊ hic ē optimꝰ. Et no
ta q᷑ syrupus factus de recenti
bꝫ rosis prius aliquantulū la
xat. postea stringit. Syrup᷒ uō
de siccis factus in principio et
in fine constringit. Syrupus
rosaceus hꝫ uirtutē confortā
di ⁊ constringendi. Contra
fluxum uentris ⁊ uomitū det᷑
cum aqua pluuiali ul᷑ rosacea
febricitantibꝫ cum aqua frigi
da detur: contra sincopim simi
liter. Oleum ro. sic fit. Qui
dam decoquūt rosas in olō cōi
colatū ⁊ ſuant. Quidā aūt im
plent uas uitreū de rosis ⁊ olō
⁊ faciūt bullire in cacabo aqua
pleno. ⁊ hoc oleum bonū ē. Alij
terunt rosas uirides in oleo. ⁊ ī
uase uitreo soli exponūt p uniū
diē. ⁊ hoc bonum est oleum.
Contra calefactionē epatis in
ungatur epar. Contra doloꝛē
capitis ex calore frons ⁊ tym
pora inungant᷑. ⁊ contra diafo
resim ⁊ melius est si addantū
puluēs sandali albi ⁊ rubei uel
saltem rosas. ⁊ contra cās p̄dcās
ponatur oleum in cibis eoꝝ lo
co cōis olei. ⁊ precipue contra ca
lefactionē epatis. Qualit᷑ fiat
nō possumꝰ exp̄sse signi
care nisi uideatur aqua rosacea
tn̄ sic faciūt paruā fornacē. Alij
ponūt rosas in uase uitreo. ⁊
faciunt bullire in aquā feruen
tē. ⁊ exponūt soli. Ꝭ aqua fit ru
bea. Si addatur multa aqua cū
rosis nō tm̄ ualꝫ. si modica plus
ualet. Quidā aūt colligūt rosā
cum rose roꝛe. ⁊ nō apponunt
aliam aquā. ⁊ Ꝭ optima ē.
Aqua rosacea hꝫ uirtutē cōfor
tandi ⁊ constringendi. Cōt᷑
fluxū uentꝰ ⁊ uomitū colicuꝫ
detur aqua rosacea simplr̄. ul᷑
aqua rosacea decoctōis mastic̄
⁊ gariofil᷑. ⁊ p̄cipue cont᷑ fluxū
ex debilitate uirtutis retenti
ue. ul᷑ ex acumine medicine. s.
qn̄ medicina nimis duc̄. Cōt᷑

corrosionem gingiuarum mastix
et gariofili bulliant in aqua. po
stea desiccata puluerizent. et
addito puluere rosarum conficiatur
in aqua rosacea uel in suco rosa
rum quod plus ualet. postea fiat
desiccatio ad solem. et sic ter uel
quater ex tali confectione illumi
antur gingiue. Sincopizan
tibus et cardiacis detur in potu
et super aspergatur faciei. In colliri
is ad oculos ponuntur competenter
et in unguentis ad faciem. quia
abstergit pannum superfluum et sub
tiliat cutem. Sicce rose naribus
apposite cerebrum et cor confortant
reparando spiritus. Contra fluxum
uentris ex colera detur aqua plu
uiali decoctionis rosarum. ualet etiam
emplastrum ex rosis et albumine o
ui et aceto et ponatur super pecten
et renes. Contra uomitum fiat
decoctio rosarum in aceto et spon
gia intincta super os stomachi
ponatur. Contra sincopim detur
aqua decoctionis rosarum. detur etiam
puluis in ouo sorbili. Anthe
ra dicitur flos rose quidam qui in terra
reperitur. Et ualet contra fluxum
uentris et uomitum. et eius puluis
uue suppositus humiditatem eius
consumit. Contra ragadias
super spargatur puluis anthere
uel cum aqua dragaganti conficiatur
et inde illiniantur. Cum dens fu
erit extractus et sanguinis fi
et fluxus fiat decoctio anthere
in aceto uel saltem rosarum et fi
at gargarismus. Nota quod sucus
rosarum uiridium per annum potest seruari
in uase uitreo. Contra
ruborem oculorum si senciatur punc
tura ualent rose pre in aqua

cocte postea cataplasmate. De ra
fano.
Rafanum calidum est et siccum in se
cundo. herba est cuius radix simili
nomine dicitur. Radix magis competit
usui medicine uiridis et sicca. ui
ridis magis. potest autem seruari per an
num abiecto fuste interiori si fuerit
desiccata. uirtutem habet dissoluendi
incidendi. competens et fit oximel.
Conterantur radices aliquantulum
et dimittantur biduo uel triduo in
aceto. postea addatur tercia pars
mellis. tale oximel ualet ad quar
tanam et cottidianam. si predicte cola
ture addatur zuccharum optimum fit si
rupus. Contra cottidianam de fleg
mate salso et tercianas nothas. et
precipue in yeme detur mane
cum calida. Suppositorium cot
tidianario sic facies. accipe su
cum et salem et partem olei uiolacei. et
pone in sartagine uel alio uase
eneo et tamen dimitte bullire donec
inspissetur et durum fiat. post sup
pone ut infrigidetur magdaleones
itaque oblongos ad modum ossis
seu dactillorum formantur et sic ano
intrudatur. uel accipe medullam
cauli domestici et sapone iunge
et suppone. uel accipe saponem al
bum et fac inde suppositorium.
uel accipe stercus muris et iunge
oleo et suppone. Si frigidi hu
mores sint in stomacho indi
gesti. cortices indici rafani per
fusas melle in aceto comedat
paciens usque ad saturitatem post
bibat aquam calidam. et digitis
more inmissis uel penna oleo
intincta uomitus prouocetur.
Contra duriciem splenis herba ipsa
decocta in uino et oleo spleni ca
taplasmetur. et pectini cataplas

mata

mata stranguriã soluit τ dissolui
Radix calida **De radice.** Cam.
est τ sicca. In scđo gradu. herba ē
cui radix simili nomine τ appel
latur. Que cum in passionario
inuenitur sil'r debet poni radix
rafani. virtutē hȝ similē rafa
no τ contra easdem cãs τ eodē m°
ſȝ nō ē adeo efficax. **De reupōtico.**
Reuponticū barbarū **barbarico.**
calidū est τ siccū in scđo gradu.
Reuponticū aliud barbarū q' sic
dicit' quia in barbara natione
ul' regione repitur ut in india
τ transmarinis partibꝫ. aliud
ponticū eo q' in ponto insula
inuenitur. ul' quia ponticū hȝ
saporē. Reubarbarū ut dicunt
quidam radix est cuiusdã arbo
ris τ repitur quasi quedã tube
rositas. Est autē eligendū qđ
graue est in genē suo nō pforā
tum. τ cum frangitur interi' hȝ
quasi quasdam uenulas distīctã
hic rufas. hinc subalbidas hic
croceas. q' aūt nimis ē pforatū
minꝰ solidum quasi lignū τ ta
les uenas nō hȝ τ interiꝰ ē aut
nigrū aut subalbidū q' ē masti
catū nō tingit ut croceus abii
ciendū ē. Suat' p tres ãnos n' ult'.
virtutē hȝ diureticã purgandi
principal'r colerã. Contra me
diū τ minorē emitriteū. τ sim
plicem τ duplicem tercianã. ĩ aq̄
decoctiōis seminū menlōis. ci
troł. cucumis τ cucurbite resol
uatur cassia fistula τ tamarindi.
τ in colatura ponant' ʒ. ij. plus
reubarbari p noctē. mane colet'
τ detur. Senibꝫ τ pius pregnãtibꝫ
detur hoc modo. ʒ. vij. pulueris
reubarbari ponant' in syrupo mo

laceo τ aqua p noctem. mane de
tur colatura. Competentꝰ poit'
in syrupis contra acutas febrē.
quidã primo ligant in subtili l
pãno τ dimittit' in syrupo apri
apio ſȝ tunc syrupus nō ē adeo
efficax. τ oportet pōi de reubar
baro in duplo ul' triplo plus q̄
si ponat' in fine decoctōis. colari
etiam debet si placet. Nota q'
in una libra syrupi sufficit ʒ. i.
reubarbari. Contra calefactiōēȝ
epatis τ oppilationē spleis ex
calida causa detur reubarbarū
cum calida. ſȝ melius ē si cū tri
fera sarracenica misceat'. Cont'
ycericiã detur cum trifera sarrace
nica τ cum suco scariole. **D' reu**
Reuponticū calidū ē et **pontico.**
siccū. p. x. ãnos suari pōt. Est
aūt multū simile reubarbaro.
τ est eligendū q' graui' ē. interi'
hȝ uenulas distinctas ut reub'.
ſȝ nō tingit ut reubarbarū. Vir
tutē aūt hȝ mundificandi confor
tandi ex ponticitate sua. τ diu
reticã ex qualitatibꝫ. Aqua d'
coctiōis eius ul' sucus feniculi
cum eo datus soluit oppilatiōēȝ
spleneis τ epatis ex frigida causa.
Cerotū fcm ex puluere eiꝰ τ olo
ro. ul' comuni τ cera ualet cōt'
debilitatē stomachi. Puluis eiꝰ
cum melle datus lumbricos ec
cidit. **De rubea:—**
Rubea calida est τ sicca in sc'o gra
du. herba ē alia est maior que
maiora hȝ folia τ ē maioris ef
ficacie. Alia ē ę minor que mi
nora hȝ folia τ ē minoris uir
tutis. virtutē hȝ confortandi
ex aliqua ponticitate sua. τ di
ureticã ex amaritudine. Cōt'

debilitatē stomachi ⁊ epatis
ex relaxatione detur uinū de
coctionis eius ⁊ mastiē. Valet
ꝯ emplastrū fcm̄ ex puluere ra
dicis eius desiccate. mastice.
cera ⁊ oleo. ¶ Ad menstrua prouo
canda ⁊ fetum mortuū ⁊ secūdi
nā educendā. radix quacūq; ꝯfos
sa potest hr̄i raditur exteri⁹. et
supponatur. si uō ungatur mel
le ⁊ sup spargat̄ puluis scamo
nee. predictos effectus melius
consequet̄. Si ex aqua decoctio
nis eius capud lauetur capillō
rubeos reddit. De ruta.

Ruta calida ē ⁊ sicca in scdo gdu.
Cui⁹ duplex ē maneries. s. dōe
stica ⁊ siluestris que pigamuz
dicitur. folia ⁊ semina ꝯpetūt
usui medicine. cum simpliciť
inuenitur in medicinis receptō
rute folia debent pōi. cum recipi
tur receptio seminū. semina
debent poni. cum receptio py
gami folia debent poni. Semi
na collecta ꝑ quinquenniū seruā
tur. folia exsiccata ꝑ anniū. Vir
tutem hn̄t diureticā. dissoluē
di. ꝯsumendi. ¶ Contra cepha
leam ⁊ epilensiam in balneo i
niciat̄ pars suci eius ꝑ nares. q̄
flegma ducit ⁊ cerebrū mūdifi
cat. Vinū decoctionis ei⁹ ualet
contra eadem. Contra epilēsiā
pulueris pionie. ꝫ. ij. bulliāt
aliquantulū in suco eius. ⁊ ad
dito modico uino detur paciēti.
¶ Contra defectū uis⁹ ex fumosita
tibꝫ melācolicis in dolio cum ui
no ponatur ruta. ⁊ tali uino u
tatur paciens. ¶ Contra dolo
rem dencium. ruta cocta in ui
no cataplasmetur loco paciēti.

¶ Aliud accipe fustem ei⁹ ⁊ exurat a
liquantulū. ⁊ in concauitate dē
tis pone ⁊ cauterica confert mł
tum. ¶ Contra frigiditatē sto
machi ⁊ eius paralisim ⁊ alioꝝ
mēbroꝝ detur uinū decoctōis ei⁹
⁊ castorei. ¶ Ad eadem ualꝫ pul
uis eius uł sucus cum puluē
castorei. Contra yliacā passioēꝫ
ꝫ. iij. esule bulliant aliquan
tulum cum melle addito suco
rute ad ultimū ⁊ detur paciēti.
¶ Contra oppilationē splenis et
epatis. stranguriā detur uiū
decoctiōis eius ⁊ radicis feniculi
uł puluis eius cum suco feni
culi. Contra dissinteriam. ruta
in uino ⁊ oleo cocta pectini cata
plasmet̄. ¶ Contra tenasmō
ex frigida cā decoquatur in ui
no ⁊ fiat encatisma. Vł calefi
at uinū bn̄ ⁊ fundatur supra
rutam. ⁊ paciens supra fumū
recipiat ꝑ embotū. ¶ Ad men
strua puocanda ⁊ fetum mortu
um ⁊ secundinā educendā. det̄
trifā magna cum suco rute. Jd
opatur solus sucus ꝑ os datus
aut pessaricatus. aut tenēta
tes eius fixe in oleo ⁊ suppoite.
¶ Contra dolorem extiorē ex con
tusione uł alia causa. ruta in
testa calefacta sine liquore sup
ponatur. ¶ Contra lippitudinē
oculoꝝ ⁊ ruborē. puluis cimini
cum suco eius conficiat̄. ⁊ bōbix
intinctus sup oculos ponatur.
¶ Contra liuorem cum puluere ci
mini ruta conficiat̄ ⁊ sup pōat̄.
¶ Contra uenenū bibitum ruta
bibat̄. ualꝫ ꝯ contra morsum
aīalium uenenatoꝝ sup cata
plasmata. Si aliquis fuit cum

datus ruta viridi secure potest accedere ad inficiendum basilis

Rosmari **de rosmarino.** ¶ Ciminus calidus est et siccus. excessus eius non determinatur. Dicunt quidam quod sit fructex. alii quod herba. folia et flores competunt usui medicine. flos autem anthos dicitur. unde fit electuarium quod dyanthos dicitur. herba ipsa libanotides et dendros dicitur. in locis marinis crescit. unde et dicitur ros marinus. Cum autem invenitur anthos in medicinis vel rosmarinum poni debent florem cum libanotides. vel dendros libanos. folia et flores collecti et aliquantulum exsiccati ad solem per annum servantur. virtutem habent confortandi ex aromaticitate. dissolvendi ex caliditate aperiente. ¶ Contra sincopim et cardiacam detur diantos cum vino. Aliter. fiat decoctio florum in vino et aqua rosacea. tale vinum detur pacienti. Aliter ex suco foliorum et aque rosacee pari et suco pastinace. addito zuccharo fiat optimus syrupus. et apponatur pulvis ossis de corde cervi. vel detur cum pulvere tali. ¶ Contra frigiditatem et debilitatem cerebri fiat decoctio eius in vino. et paciens cooperto capite fumum recipiat. ¶ Contra humiditatem uve acetum vel vinum decoctionis eius gargarizet. ¶ Contra frigiditatem stomachi. et digestionem confortandam. detur diantos vel vinum decoctionis eius et mastic. ¶ Contra dolorem stomachi et intestinorum ex ventositate detur vinum decoctionis eius et cimini. ¶ Contra stranguiriam et dissuriam. flores vel saltem folia decocta in vino. pectini cataplasmetur. ¶ Ad matricem mundificandam et conceptum iuvandum fiat fomentum circa pudenda ex aqua decoctionis ipsius. mulieres salernitane flores in oleo musceleo decoquunt. et supponunt sibi. **de rubo.**

Rubum dicunt quidam calidum esse et siccum. Constantinus autem dicit summitates esse eius stipticas. et ponunt contra usturas et calida apostemata. unde videtur quod sit frigidum et siccum. ¶ Contra ruborem oculorum. turiones eius cum vitello ovi conterantur et addito croco oculis supponatur confert. ¶ Contra quaslibet usturas. cera mundissima resolvatur. postea addatur oleum rosaceum. post sucus turionum in maiori quantitate plus oleum quam sic fit. coque ova in aqua quousque dura sint. et accipe vitella eorum. et pone in sartagine et super ignem et move continue et fiet oleum. pone multa vitella ovorum quia parum olei fluit confert. ¶ Contra calida apostemata folia summitatum trita cum aqua rosacea. superpone. ¶ Contra dissinteriam sucus summitatum cum aqua ordei per clistere iniciatur. vel ex turionibus tritis cum albugine ovi et aceto fiat emplastrum supra pecten et renes. Si fiat inde lenticula in suco eius aliquantulum exusta detur ad manducandum.

De spica.

Spica calida ē in pmo gradu. sic. in scdo. Spica ē duplex. s. spica nardi. 7 spica celtica. dicūt quidam q' spica nardi sit flos cuiusdam arboris s; mencīūt. inuenitur enī circa radicem cuidā arboris. Est aūt eligenda que suauit' redolet que in gustu ē acuta. 7 aliquatulū subamara. hīt aliquid ponticitatis. in colore rufa. Cum aūt ponit' in medicinis Auicenoū est qddā album q' interi' est. 7 q'dam nigrū q' exteri' ē. quasi circa radices. 7 folia eius ponantur pura in medicina. in ea quā titate que ab auctorib; determinata est. p. x. anos seruari potest in sicco loco 7 nō humecto. Quidam mencientes dicunt spicam celticam ēē saliuncaz. Est aūt spica celtica simil' spice nardi. 7 in septentrionali plaga repitur. s; p ea ponit' saliunca. Spica nardi que nigra est ul' tirea pōi nō deb; in medicinis. Virtutem hīt confortādi ex aromaticitate sua. 7 ponticitate. diureticā ex amaritudine sua. ¶ Contra sincopī 7 cardiacam passionē. Impleat' uinum pacientis ex aqua rosacea decoctiois ipi' ul' ex tali aqua addito zuccharo fiat sirup'. ¶ Contra debilitatē cerebri applicet' narib;. ¶ Contra frigidū reuma. puluis spice coquatur in oleo muscel' ul' saltim cōmuni. 7 cū digitis narib; imponat'. tale olim multū confert 7 contra surditatē ex frigido humore. 7 contra putredinē aurium post apostemata. ¶ Cōt frigiditatē stomachi 7 indigestionē. 7 oppilationē splenis 7 epatis ex frigido humore detur uinū decoctiōis ei'. ¶ Cont' putredinē gingiuarz suppponatū puluis eius. ¶ Ad matricē mūdificandā 7 mēstrua puocāda. 7 conceptū iuuandū. puluis eius subtilis in sacculo lineo formato in modū digiti ponat' 7 in oleo muscel' ul' saltim cōi diu bulliat 7 postea mulier' s' supponat. Mulieres 7 in oleo bulliunt eius puluerē 7 cum bōbice supponūt. ¶ Contra tenasmō ex frigida cā. puluis ei' cum bombice ano exteri' existente supponatur. Oleū fit ex spica nardi q' optimū ē. ¶ Cōtra epilensiam. paralisim. arteticā ul' podagram sūptū per os ul' inunctum. Quidā dicunt puluerē eius in oleo p xx. dies. postea bulliunt ec bn colant 7 buant. Alij dicunt q' sarraceni faciunt tale oleū ex spica nardi uiridi. Diascori

des dicit quod preciosissimum sic fit. Acci
piunt .l. libras nardi. et ponunt
in olla cuius opturant os. et aliam ollam
infundunt in terram. et a fundo superioris
olle descendit calamus ad infe
riorem. circa superiorem faciunt ignem
et spica exsoluitur. et oleum inde efflu
it per calamum ad inferiorem ollam.
et ex quinquaginta libris non fiunt
nisi quinque vel .vj. ℥. olei. De stri
gno.

Strignum. morella. solatrum
idem est et frigida et sicca in secundo
gradu est. aliquantulum diureticam.
viridis. et secundum folia et fructus multe
est efficacie. exsiccata modice vir
tutem habet infrigidandi. Contra op
pilationem splenis et epatis. et ma
xime contra ictericiam que ex oppila
tione est potius superior cistis fellis detur
succus eius in potu. vel ex succo
eius fiat syrupus addito zucha
ro. Vel quod melius est detur ℥ .ij.
succi eius cum ʒ .v. reubarbari.
Contra apostemata in stomacho
et intestinis. in epate. cum aqua or
dei detur succus eius. Diascorides
multum laudat. contra cale
factionem epatis pecia intincta in
succo eius supponatur. idem fiat
contra podagram calidam. vel ipsa
herba trita sepius supponatur.
vel melius si succo eius addatur acetum
vel agresta vel oleum rosaceum. Contra
calida apostemata in principio
ad repercussionem materiei herba ipsa
trita totaliter ponatur. De serapino.

Serapinum calidum est et siccum in tertio
gradu. Gummi est cuiusdam arboris
in ultramarinis partibus et in gre
cia de qua humiditas quedam
fluens circa arborem induratur
ita ut quando sine aliqua parte cor
ticis euelli non possit. diu servatur
in sicco loco. Virtutem habet dissoluen
di. attrahendi. consumendi relaxan
di. Fumigium eius valet li
targicis. sternutationem enim provocat
et cerebrum a superfluitate mundifi
cat. Eius ʒ .iij. mundificati u
debet et dari asmaticis laborantibus
ex humiditate valent precedentibus
tamen mollificatiuis et digerentibus
materiam. Aliter gentiana in aqua
ordei coquatur. in aqua colata sera
pinum soluatur et detur pacienti.
Suffumigium vel suppositorium
ex eo factum valet contra precipita
tionem matricis. Suppositorium
ex eo factum menstrua provocat et fe
tum mortuum et secundinam educit.
ut dicit diascorides. fumus eius per os
et nares susceptus valet contra
suffocationem matricis. Contra
duriciem splenis fiat unguentum
vel cerotum optimum ex eo posito per
noctem in aceto. et mane decocto et
colato et addita cera vel oleo fiat
unguentum vel cerotum. De semper viva.

Semper viva herba est que sic dicitur
quia semper viva reperitur. frigida
est in tertio gradu sicca in primo.
viridis est multe efficacie. et in
medicinis poni debet. exsiccata non.
Virtutem habet infrigidandi et alte
randi. Plagelle intincte in succo
eius et aceto vel agresta et epati e
pithimate valent multum contra
eius calefactionem et dolorem ex causa
calida. ipsa herba trita et super posita
valet contra calida apostemata
in principio ad repercussionem ma
teriei. licet postmodum obsit con
spissando materiam. Contra u
sturas ex calore ignis vel aque
fiat unguentum ex succo eius et oleo
rosaceo et cera. Sed non debet poni per

nus trib; dieb;. s; calida apponã
tur ut fumositatũ fiat euapo
ratio. uñ prius inungim' sapo
ne ⁊ taluũ. post tciũ uõ diem in
ungim' tali ungtõ ad leniẽdũ.
Contra fluxum sanguĩs enaĩ
b; q' in ebullitiõe sanguĩs in e
pate ⁊ iuuenib; fit in estate. pla
gelle intincte in aqua rosacea
⁊ suco eius fronti timporib; et
gutturi supponat'. Experimẽto
didici q' multũ ual; qñ; ⁊ ex so
la aqua frigida epithimata.

De siseleos. siue de siler montano.

Siseleos. siue D' siler montano.
siler montanũ calidũ ẽ ⁊ sic
cum in scdo gradu. Semen ei'
collectũ p tres ãnos s'uaĩ pt
q' ponitur in medicinis ñ her
ba. Virtutẽ ht diureticã dissol
uendi. consumendi. Cont' as
ma ex frigida causa detur uinũ
decoctionis eius ⁊ ficuũ siccaꝝ
ul' detur puluis eius cũ ficib;
siccis. ul' assatis. Contra op
pilationẽ splenis ⁊ epatis re
num ⁊ uesice. stranguriã et
dissuriã. detur uinũ decoctõis
eius. Fumigatio fcã ex aqua
decoctionis eius herbe educit
menstrua. ⁊ ual; contra stran
guriã ⁊ dissuriã. hba ipa ĩ ui
no ⁊ oleo cocta ⁊ pectini catapla
mata. stranguriã ⁊ dissuriã;
soluit. De sulphure.

Sulphur calidum ẽ ⁊ siccũ ĩ qr
to gradu. Terra actiõe caloris
excocta in naturã sulphureã
cõmutatur. aquosis ⁊ trrestrib;
partib; in igneas trãseuntib;. Est
aũt aliud uiuũ q' tale ẽ quale
a tra poducit'. Aliud ẽ extinctũ
siue mortuũ q' artificio sepa
ratur. ⁊ in calamis eneis l' fer
reis fundit'. Est aũt eligendũ
q' est uiride. s. submissum hñs
uiriditatis colorẽ. Qd' uõ albũ
ul' nigrũ ul' colorem ht nimis
obtusum. nõ est ponendũ in me
dicinis p tres annos seruatur
postea actiõe ppi caloris consu
mitur ⁊ in cinerẽ albũ cõuĩt'.
Virtutẽ ht dissoluendi. attrahẽ
di. ⁊ consumẽdi. Contra asma
inuetatũ ex frigido ⁊ glutinoso
humore precedẽtib; unctiõib;
circa spiritualia digerẽtib; et
aquis mollificatiuis ut mate
ria paretur ad exitũ detur pul
ueris. ʒ. iij. in ouo sorbili ul'
accipiat fumũ eius p embotũ
positũ sup carbones capite in
clinato ne flegma dissolutum
recurrens ad spũalia suffocet.
nõ sit etiã nimis ppe ne spũa
lia desiccent'. Si sit asma ex sic
citate. nullo modo fiat. Con
tra paralisim. podagrã. arteti
cam. epilensiam oleum sici
oneum ⁊ cera simul liquefiat
addito pulue sulphuris ⁊ ele
bori albi fiat unguẽtũ ⁊ statĩ
deponat' ab igne pulũib; ĩpo
sitis utile ẽ contra predcã. ⁊ ĩ
contra scabiem. epilensiaꝝ a
sursũ usq; deorsũ, s'm spinã in
ungatur. Balneũ sulphureũ
in omib; predictis confert.
Contra scabiem litargiꝝ cũ
aceto conficiatur. ⁊ addito pl'
uere sulfuris ⁊ oleo nucis fi
at ungm̃. De sanguine dra
conis.

Sanguis draconis frigid' ẽ ⁊ sicc' in tcio gradu. Dicũt
quidã q' sucus herbe sit q' ẽ
falsum. Est aũt gũmi arboris
in psia ⁊ in india nascentis.

Sangu*is* draco*n*is d*icitu*r quia simil*is* est ei. Est aut*em* eligendus qui s*u*b rubicundus est *et* interi*us* cla*rus* sicut minium. Sophisticatur aut*em* qu*andoque* ex puluere minii cum aliq*uo* suco indurato. P*er* xxx. annos s*er*uatur. Virtute*m* h*abe*t co*n*strigen di. Contra fluxum sanguinis e naribus imponatur puluis ei*us* *et* constringantur nares ut puluis adhereat rupture uenarum. Fiat etiam sinapisma ex eo *et* albugi ne oui *et* aqua rosacea circa fro*n* tem *et* tempora. Contra emo roicam passione*m* uitio sp*irit*ualiu*m* teneat pillulas ex puluere ei*us* *et* gu*m*mi arabici confectas cum aqua ordei infusionis draggant*i*. quas paciens postmodu*m* trans glutiat. Si u*er*o fiat uitio nutriti uorum detur cum suco plantaginis. Jdem fit contra dissinteriam. si fiat uitio superiorum iniciatur p*er* clistere cum suco plantaginis *et* aqua ordei *et* emplastrum fiat c*ir*ca pectine*m* *et* renes ex eo *et* albu gine oui *et* aceto. Suppositorium f*iat* ex eo *et* suco sanguinarie ualet contra fluxum menstruorum.

De squinanti

Squinanti d*icitu*r pa lea camelina quia cameli eam comedunt. calidum est *et* siccu*m* in s*e*c*un*do gradu. in africa *et* in ara bia reperitur. p*er* decem annos ser uatur. Eligendu*m* est q*uod* cum fra*n* gitur no*n* puluificatur. Si aut*em* re periatur quodda*m* durum *et* quasi li gneu*m* circa stipite*m* abiciatur. V*ir* tutem h*abe*t purgandi flegma p*er* principaliter. nu*n*qua*m* p*er* se poni tur s*ed* cum purgantib*us* flegma ut cum polipodio. coloquintida. ad plus debet poni in quanti tate ʒ .i. Diascorides dicit q*uod* coc ta in uino *et* cataplasmata pude*n* dis menstrua educit. matricem mundificat. stranguiria*m* *et* dis sinteria*m* soluit.

De sinapi.

Sinapis ca*lida* est *et* sic*ca*. in medio q*ua*r ti gradus. no*n* herba s*ed* semen pon*itur* in medicinis q*uod* collectu*m* s*er*uatu*r* p*er* .v. a*n*nos. Cum ei*us* receptio i*n* uenitur. s*cilicet* sinapis u*e*l napeis. u*e*l napeos seme*n* ponitur in medi cinis. Virtute*m* h*abe*t dissoluendi attrahendi extenua*n*di *et* consu mendi. Contra paralisim li gue. semi*n* ei*us* masticatu*m* *et* sub li gua retentu*m* ual*et* contra parali sim aliorum me*m*brorum ponatur i*n* sa cello *et* decoquatur in uino. *et* sup*er* locum dolente*m* ponat*ur*. *et* p*re*cipue in principio egritudinis. pul uis ei*us* narib*us* impositus sternuta tione*m* p*ro*uocat. cerebrum a sup*er*fluita te flegmatica mu*n*dificat. Vi num decoctionis ei*us* *et* ficuu*m* sicca rum ual*et* contra antiquu*m* asma ex glutinoso humore. Contra oppilatione*m* splenis *et* epatis et leucoflemancia*m* decoquat*ur* in aq*ua* cum radice raffani. qua colata addatur mel *et* talis confectio detur. Contra splenis duriti em herba ipsa cum axungia porcina b*e*n*e* trita supponatur. fomento f*ac*to ex aqua decoctio*n*is eius menstrua educit. *et* ual*et* c*ontra* stranguiriam *et* dissinteria*m*. Ipsa herba decocta in uino *et* oleo et cataplasmata soluit stra*n*guiri am *et* dissinteriam. uinu*m* decocto nis seminu*m* eius *et* draggant*i* hu miditate*m* uue faucium *et* cerebri exsiccat. draggantu*m* ponitur ue hementer exsiccat.

De sarcocolla:—

Sarcocolla calida ē ⁊ sicca in q̄rto gradu. Gūmi arboris ē in trāsmarinis partib; reperitur. eligēda est que subalba est. uł albar gumosa que in quātitate maiori reperitur. redacta in puluerē nō ualet. Sepe enim ex alio pl'uere solet sophisticari. Emplastrum de ea ⁊ albugine oui factum supra timpora ual; ad fluxum sanguinis p naris. ¶ Pl'uis eius cum aqua rosacea ꝯficiatur ⁊ soli exsiccet' ⁊ iter; cū aqua ro. ponat' in oculo maculam consumit. ⁊ oculū clariꝫ facit. Puluis eius uulneri impositus ipm̄ ꝯsolidat. fumꝰ eiꝰ p inferiora receptus em boto iposito ualet contra tenasmō.

De sticados.

Sticados ca. ē ⁊ sic. in primo gradu. uirtutē hꝫ diuretica. Vinū decoctōis eiꝰ ⁊ draggāti spūalia calefacit ⁊ mundificat. Itē uinū decoctiōis eiꝰ stomachum ⁊ intestina calefacit. ⁊ ad yliacam passionē ualet. ⁊ contra stranguriā ⁊ dissuriam ⁊ oppilationē splenis ⁊ epatis.

D' satirion.

Satirion ca. ē ⁊ hū. in t'cio gradu. uirtutē hꝫ attrahendi a remotis partis pātibus uīn ⁊ coitū adiuuat. ual; contra arteticā. Testiculi uirides cum melle confecti coitū confortant. meliꝰ tamē si fiat ꝯfectio ex illis ⁊ dactilis. pistaciis ⁊ melle. Sucus cum oximelle datus ual; arteticis.

D' sponsa solis.

Sponsa solis frigida ē ⁊ humida in scd'o gradu. eadē dr̄ cicorea. intiba. ⁊ solsequiū. h'ba comesta ual; contra uenenū. si sit ex morsu acta spoāt. sucus eius ad oppilationē epatis ualet ex calida cā ⁊ ad calefactionē eiusdem.

D' spodio.

Spodium frigidum ē in t'cio gradu. siccū in quarto. os ē elefantis cōbustū. Elefans ossa hꝫ solida ut sūt dentes ⁊ illa nō ꝯburunt'. que medullam hn̄t ꝯburunt' ⁊ illa dicunt' spodiū. Sophisticatur aūt q̄n; ex ossibus canis ꝯbustis. q̄n; ex marmore cōbusto. sꝫ id nimis ponderosū est. unde illd' ē eligendū q' ualde leue ē ⁊ ꝯtinuū. Si aūt sit ꝑ ualde leue hēs tn̄ quasdā ptes sub nigras bonū ē ⁊ car; nō tam multe efficacie. In sirupis ad ifrigidandū ponitur. ¶ Puluis cum suco plantaginis dat' ual; contra dissinteriā ⁊ emoptoicā passionē. contra ꝓfluuiū sāguinis. puluis eiꝰ narib; īposit' sanguinē sistit.

De struciōe.

Struciū .i. caulicul' agrestis ca. ē ⁊ sic. in scd'o gradu. Semē auꝰ ⁊ folia cōpet ūt usui medicīe. ubi uō reperitur receptio malathematicō sucus ponatur q' sic appellat'. folia in emplastris ⁊ unguētis poni debent. ¶ Si pirulisis sit lingue semē masticatum in ore sub lingua diu teneatur. Si in aliqua parte corporis sit folia in uino decocta cataplāment'. ¶ Contra litargiā puluis seminis narib; insuffletur. ⁊ h' ū fiat decoctio seminis trita ex sua ture agrestis in aceto fortissimo ⁊ inde fricetur posterior pars capitis ipā tam̄ pꝰ abrasa. fomētatio ex foliis in uino decoctis ⁊ oleo. stranguriā ⁊ dissiteriā soluit ⁊ menstrua ꝓuocat. ¶

Emplastꝫ ē fēm ex folijs coctis in
uino uel urinā puocat. purga etiā
in eodē oleo ponatur: folia terant'
⁊ succus extrahatur ⁊ soli expōa-
tur ut aliquātulū indurescat. Sic
p bienniū suari pōt. De stinci.

Stinci calidi sunt ⁊ sicci in tcio g-
du. pisces sunt qui in fontibꝫ ⁊
maxime in aquis diuicibꝫ(?) inue-
niunt'. ⁊ lacertis assimilant'. Sa-
liti p duos ānos suant'. Virtu-
tem hīt confortandi coitū. Pl'-
rius datus in quātitate triū ul'
quatuor ℈. cum calido electua-
rio ⁊ maxime diasatiriō. Cū
melle ē bibit' ad idem fac. ī ml'-
ta quātitate datus nocet corpori.

Scordeon ca. ē ⁊ sic. in De scordeon.
tcio gradu. alliū ē agreste. fol'
flos ei' medicine cōpetit. aqua
ul' uinū decoctōis eius spūalia
mundificat a flegmate. Cōt'
dolorē stomachi ⁊ intestinoꝝ ex
uentositate. ⁊ contra opilatiōes
splenis ⁊ epatis ex frigida cā. ⁊
cont' stranguriā ⁊ dissuriam
ualet. De sapone.

Sapo calidus est ⁊ siccus. ali' est
sarracenic' alius spatarēsis si-
mōdicus(?) quo iudei sericū lauāt.
alius gallicus. Sarracenicus
ualꝫ cont' ustionē ex aqua uel
igne ⁊ mox debꝫ apponi. ⁊ dimo-
ueri ibi p tres ul' quatuor ho-
ras. ualꝫ ē ad scabiem. ad idē
ualꝫ gallic' minꝰ tū. magis tū
dealbat gallic' carnē inde lotā.
Spatarēsis ualꝫ contra serpigīēs
ipetiginē parte inde lota. solus
aūt supponat' ul' cū puluē au-
ripigmēti precedēte lotura. De

Sparagus calidus ē ex sparago.
sicc'. fructus eius ⁊ semē medici-
ne cōpetūt. fructus sunt qi sunt
tenerimi qui coquinati cum car-
nibꝫ ul' cum aqua ualent contra
oppilationē splenis ⁊ epatis stran-
guriā ⁊ dissuriā. ⁊ contra dolorē
stomachi ⁊ intestinoꝝ. ⁊ contra
yliacam passiōēs. Idē uinū ul'
aqua decoctionis seminū ei' p
annū suat' in medicinis pōt.
cum receptio sparagi inuenitur(?).

Sauina calida est ⁊ D' sauina.
sicca in tcio gradu. solum folia
cōpetunt medicine p annū ser-
uant' ⁊ ē p bienniū. Vinū d'-
coctionis eius ualꝫ contra dolorē
stomachi ⁊ intestinoꝝ. decocta ī
uino ualet contra stranguriā
⁊ dissuriā. sꝫ cataplasmata ualꝫ
cont' yliacū dolorē. Est ei diafo-
retica ⁊ diuretica. Fomētatio
ē ex aqua decoctiōis ul' uino ua-
let contra pdicta. puocat ē me-
strua ⁊ fetum mortuū educit.
decocta in oleo ad meli' opat' si
sit supposita. Itē contra tenas-
mō ex frigida cā fiat decoctio ei'
ī aceto ⁊ uino ⁊ fumū paciēs re-
cipiat. hba ē natibꝫ cataplasmata
ualet. De saxifraga.

Saxifraga calida ē ⁊ sicca in tcio
gradu. sic dī quia saxū frangit.
Vinū decoctiōis radicis ipius
ipā sola medicine 9petit. Va-
let contra stranguriā ⁊ dissuri-
am ⁊ uiciū lapidis. Contra
ē yliacū dolorē. puluis ei' in b-
uo sorbili exhibitus ad idē ualꝫ
p tres ānos suai pōt. D' sale.

Sal calidū ē ⁊ siccū. Ex ipō oleo ⁊
aceto nomīe' pōt puocari. Digi-
tis more missis ul' penna.
Ad dolorē ex uentositate. fiat
sacellatio hoc modo ex sale. Sal

puluerigetur ɀ in uase torrescat
ɀ sic calidum in sacello ponatur
ɀ loco pacienti supponatur. ¶ Ex
sale ɀ melle fit competens suppo
sitorium contra uentris constipa
tionem. ¶ Fiat confectio salis pu
ri ɀ sulphuris in aqua ɀ bulliat
in testa oui abiecta pellicula ip
sius teste ne testeuiatur. In hac
confectione sic calida mitigatur
aux albuginem frequenter fricatum co
lorabitur plurimum. Ieralogodion
potest acui de sale sicut de sca
monea in quantitate .iij. uel
quatuor. ʒ. sed mox debet dari
ɀ sine periculo uehementis doloris.

De sale armoniaco

Sal armoniacum calidum est ɀ siccum in quar
to gradu. armoniacum dicitur quia
in armenia reperitur quod dicitur
ex herba fieri. ɀ bene potest esse
sicut ex herba nitrum interius
non debet sumi nisi in composi
tis medicinis. ¶ Valet ad re
mouendum pannum faciei in mu
lieribus hoc modo. due partes
ex eo ɀ una de camphora confi
ciatur cum aqua rosacea. ɀ sic
soli exponatur: ɀ ut illa aqua
consumatur sic fiat per tres uel
quatuor dies. post inde faci
es ungatur. uel predicti pulueres
conficiantur cum oleo sambu
cino ɀ facies inungatur. pul
uis etiam conficiatur cum sa
pone ɀ inde fricetur serpigo ɀ
impetigo. ¶ Contra morpheam
locus prius scarificetur. deinde
de eo multa fiat fricatio.

De salgemma

Sal gemma calidum est ɀ
sic. uena terre est. dicitur autem
sal gemma quia adeo clara est
ut gemma. secundario habet effectus
sal armoniaci. de ea sola fit bo
nus syrupus ut in acutis.

De Sisimbrio

Sisimbrium calidum
est ɀ siccum in tertio gradu. aliud
est domesticum aliud siluestre
cum inuenitur receptio sisim
brij siluestris calamentum debet
poni teste constantino. Uirtu
tem habet diureticam dissoluendi
consumendi. ¶ Contra uicium
pectoris fiant pultes ex farina
ordei ɀ aqua. ɀ apposito puluere
eius detur pacienti. ¶ Contra
reuma frigidum folia eius ca
lefacta in uase sine liquore. ɀ
in sacello posita capiti suppo
natur. ¶ Uinum decoctionis eius
ualet contra dolorem stoma
chi ɀ intestinorum ex frigida causa
ɀ opilationem splenis ɀ epatis.
ɀ urinalium uiarum meatus aperit.
herba ipsa decocta in uino ɀ cata
plasmata soluit stranguriam ɀ
dissuriam. ualet etiam contra yliacum
dolorem ɀ contra dolorem renum ex
uentositate. menstrua educit.
conceptum adiuuat. matri
cem mundificat. fomentatio ex
eo sic fit. teneritates eius in o
leo muscelino uel saltem communi de
cocte ɀ supposite idem operantur.

De Saluia

Saluia calida est in
primo gradu. sicca in secundo. so
lum folia eius medicine compe
tunt. ɀ uiridia ɀ sicca. per annum
seruantur. alia domestica alia sil
uestris. Cum inuenitur receptio
saluie ponatur folia domestice
cum eupatorium siluestris. do
mestica magis consumit ɀ co
fortat. siluestris magis est dia
foretica. ¶ Uinum decoctionis
saluie ualet paraliticis. epilen

tias. in uino decocta ⁊ cataplas
mata sup pecten paraliticis mi
tum ualꝫ. ¶ Fomentatio facta
ex aqua decoctiois ei⁹ ualet ꝯt
stranguriā ⁊ disuriā. matricē
etiā mundificat. in salsamentis
ē competenter poit̃. **De scabiosa.**

Scabiosa calida est ⁊ sicca in scd̃o
gradu. sicca nulli⁹ est efficacie
sucus eius ⁊ acetū ⁊ oleū bul
liant usq̧ ad aliquantulā spis
situdinē. h̃ ungm̃ ualꝫ ꝯt sca
biem. ¶ Balneū ex aqua de
coctiois eius ⁊ tassi barbassi.
ualet contra allopiciā. ¶ Su
cus eius etiā bibit⁹ ad eadem
ualet ⁊ lumbricos necat. au
ribꝫ cum oleo iniectus eas ⁊
mundificat. ¶ Fumus uini de
coctiois eius ualꝫ contra emor
roidas. ¶ Contra condilomata
que atriti dicunt̃. fiat ēplastꝫ
desup ex ipā herba. fumo pri⁹
tamen recepto apaciente. **De senationibꝫ.**

Senationes ca. ⁊
sicci sūt in scd̃o gradu. idem
ē nasturciū aquaticū. Sena
tiones coquinate in aqua solū
ul' cum carnibꝫ spūalia mun
dificat. fomentū ex aqua sal
sa ⁊ oleo decoctiois eius ualet
ad yliacū dolorē. stranguriā.
⁊ dissuriā in uino ē cocte ⁊ cata
plasmate ad idem ualēt. **De serpentaria.**

Serpentaria ⁊ co
lubraria ⁊ draguntea calida
ē ⁊ sicca. radix p minuta fru
sta incidat̃. desiccent̃ frusta.
desiccata puluericent̃. plius
p pānū cribret̃. tunc confici
atur cum aqua ro. ⁊ soli expo
natur biduo ul' triduo. deīn
apponat̃ tercia pars cerusę. ⁊
⁊ iterꝫ apponat̃ aqua ro. ⁊ iterū
soli exponatur ut desiccetur. h̃
tali cum aqua ro. ul' sine ea fa
cies inungatur. ipām nitentē
⁊ clarā reddit. pannū ē depoit.
¶ Puluis eius conficiatur cum
sapone. ⁊ fistul' imponat̃. fora
men eius dilatat in tantū q̧
os fractū siue putrefctū extra
hi possit. ¶ Puluis confectus
cum calce uiua ⁊ aceto fortissi
mo optimū est ad cancrum.
sit aūt tcia pars calcis. **D' sene.**

Sene ca. ē ⁊ sic. herba ē que in
transmarinis partibꝫ crescit
⁊ maxime circa babiloniā ⁊ i
arabia. ¶ Valet contra melā
colicā passionē. epilensiā ⁊ sin
copī. ⁊ contra uiciū spleis ⁊ e
moroidaꝫ ⁊ contra quārtanas.
syrupus ex aqua decoctionis
eius ⁊ zuccharo ad eadē ualꝫ ⁊
maxime ad melācolicā passio
nem ⁊ sincopī ⁊ epilēsiam. syru
pus ex aqua decoctois ei⁹ et ra
dicis rafani ⁊ zuccharo ul' ex su
co feniculi decoctois eius et zu
charo ad eadem ualet. ¶ Folia
solum competit usui medicine
p decēnium suant̃. ¶ Diascori
des iubet fieri oximel ūī pop
timū ad omīa p̄dicta ex aceto
decoctois ei⁹ ⁊ melle in quanti
tate. ʒ. uni⁹. ponat̃ ad plus ī
quantitate ʒ. s. ul'. ʒ. iij. cuꝫ
aliis laxatiuis. **De serpillo.**

Serpillum ca. ē ⁊ sic. ide dr̃ er
petum ab erpeto quia sr̃ trāꝫ
serpit. Aliud est domesticū ali
ud siluaticū. Domesticum ra
mos diffundit sup t̃ram. silua
ticum in longum crescit ⁊ al
tū. folia ⁊ flores medicine co

petunt. que in rudi olla cale
facta ⁊ in sacello posita capiti
supposita contra frigidū reu
ma ualent. ¶ Vinum decoctio
nis eiꝰ ⁊ sici liquiricie cōt̄ tussi
ualent. ¶ Vinū decoctiōis eius
⁊ anisi ualet contra dolorem
stomachi ex uentositate. fom
tatio ex aqua decoctiōis eiꝰ ua
let contra stranguriā ⁊ dissinu
am. matricē ꝯ mundificat et
calefacit. ¶ Vinū decoctiōis
eiꝰ stomachum infrigidat. ꝫ
⁊ epar ⁊ splenem calefacit ⁊ ꝯ
fortat. ¶ De saturegia.

Saturegia calida ē ⁊ sicca. pul
tes ex farina ⁊ aqua ⁊ eiꝰ pul
uere spūalia mundificāt. pul
uis etiā comestus ad idē ualꝫ.

De tartaro. De turbit.
De tamarisco. De tapsia.
De t̄ra sigillata. De tasso babass.
De tetraith. De terbetina.
De titimalo.

De tartaro.

Tartar calidū ē ⁊ siccū in t̄cio g̃
q̄ de uino puriore meliꝰ ē. Ar
targirium infundat̄ in aceto
p̄ noctē mane ad ignē resolua
tur ex eo ⁊ oleo nucum fiat cō
mixtio sup ignē ⁊ tartaro ī mul
ta quātitate addito mox ab i
gne ponat̄ hoc ungtū ualꝫ ad
scabiem. ẜpiginē. ⁊ impetigiēꝫ
Semen staphisage in aqua b̄
bulliat. ex illa aqua ⁊ tartaro
fiat cōmixtio illō furfures ca
pitis remouet capite bis t̄
ter inde loto ul̄ inuncto. Pul
uis eius in cibis exhibit̄ pigue
extenuat pinguedinē consu
mendo. ¶ Puluis eius in qū
tate ʒ. s. ul̄. ʒ. iij. datus cum
cocleari aliquo ul̄ cū mulsa ro.

ul̄ cum diapenidion ul̄ diamā
gariton ul̄ cum aliquo tali du
cit ad sex ul̄ quinq; sellas, pul
uere masticis addito. D̄ tama

Tamariscus calid' est ⁊ risco.
siccus. Vinū decoctiōis eius ua
let ad oppilationē splenis ⁊ e
patis. ⁊ ad stranguriā ⁊ dissu
riā. diureticꝰ ei est. Puluis eiꝰ i
cibis decoctus ad eadē ualet. ⁊
frequens ꝯ bibitio d̄ uase d̄ ta
li ligno ad eadē ualꝫ. Cortex ē
maioris efficacie quā folia. De

Terra sigilla t̄ra sigillata.
ta frigida ē ⁊ sicca. Calx est odo
rifera. Emplastrum de puluē
eius ⁊ albumine oui sup frō
tem ⁊ timpora sanguinem e
naribꝫ sistit. ¶ Terra sigillata
ualet contra fluxū uentris.
Emplastꝫ de puluē eius ⁊ ace
to ad inflationē pedis ualet
⁊ ad arteticā. Eadē dr̄ t̄ra argē
taria. creta sarracenica. facile
ex t̄ra creta sophysticat̄. puluiꝰ
eius cum suco sanguinarie sā
guinē e naribꝫ sistit. ¶ Empla
strū sup os stomachi fc̄m de
puluē eiꝰ ⁊ aceto decoctiōis ro
sar. uomitū ex colera sistit.
¶ Emplastꝫ de puluē eius aceto
⁊ albugine oui digestionē p̄cu

Tetraith. i. D̄ tetraith. Erat.
herba iudaica. calida ē ⁊ sic.
in scd̄o gradu. ¶ Vinū decocti
onis eius indigestionē ⁊ dolo
rem stomachi ⁊ intestinoꝝ ex
uentositate remouet. cipule
ex ea ⁊ farina ⁊ aqua colorē na
turalē confortant. urinā p̄uo
cant. Emplastrū ex ip̄a herba
in aqua cocta stranguriā sol
uit. fomtū ex aqua decoctiōis eiꝰ

matricē confortat calefacit ꝛ
mundificat. Suppositorium ex
teneritatibꝫ eius in oľo musce
leo decoctis idem facit. De titi
Titimallus calid⁹ ē ꝛ sic. mallo.
in tcio gradu. Multas hꝫ spēs
de laureola ꝛ esula dictū ē sup̄i
ꝰ de anabula nō que in ul
tra marinis ptibꝫ ē de qua fit
scamonea. ſꝫ de anabula nr̄a
dicam⁹. Lac eius in uere colli
gitur. caute ē colligend⁹. ex ī
fusiōe ei⁹ facile manus excori
atur q̄ si contingat fricetur
pars lesa cum suco solatri. siue
ex alio suco frigido. Anabla
frangatur ꝛ gutte manātes ī
colligant̄ quibꝫ ʒ. iij. quinqꝫ. v.
ʒ. ex lacte cocto cum gūmi a
rabico siue cū dragag̃ mediante
accipiunt. Pillule. s. de quinqꝫ
gn̄ibꝫ mirobolanoꝝ. ꝛ pille au
ree. oxi. bndcā. ꝛ huiusmodi. sin
scamonea in quātitate. iiij. ʒ.
Panis ex eo ꝛ farina ꝛ aqua cō
fectus optime ꝑtime purgat
egrotantem. De turbith.
Turbith calida ē ꝛ sicca ī tcio gra
du. radix ē. Eligendū ē cōcauū
interius. lignum eī inutile ē
q̄ interius ē ē abiciendū. ex
fractura ꝑpendit̄ utꝝ sit bonū
an nō. ꝑ duos ānos ꝯuat̄. Virtu
tem hꝫ dissoluendi. attrahēdi
ꝛ maxime flegma. Valꝫ cōt̄
yliacā dolorē. podagrā. cyragrā.
Vnā bndcā ꝛ yera ex eo acuit̄. ꝛ
quedā alia ad ea facienda poni
debent in quātitate. iiij. ʒ.
fiat confectio ad eadē cōpetens
de eo confecto cum modico oli
uo. ad reprimendā ei⁹ maliciaꝫ
addito gūmi arabico ꝛ melle

bꝫ dispumato. mortuā carneꝫ
corrodit ꝛ ꝯsumit. De tapsia.
Tapsia ca. ē ꝛ sic. in tcio gradu.
ꝑ tres ānos ꝯuatur. inuenitur
in arabia. in india. in calabā.
in uomicis medicinis aucētibꝫ
pōita inuenit̄. caute debꝫ teri.
Si aūt inflatio inde contingat
fricet̄ cum panno in aceto īfu
so uľ pars tumens inungatū
cum populeō addito aceto. D̄
Tela aranei uir tela aranei.
tutē hꝫ constringendi ꝛ conso
lidandi nouellis uulneribꝫ ī
posita. De tasso barbasso.
Tassus barbassus frigidus ē et
siccus. fomentatio ex eo facta
ex uino decoctiōis ei⁹ ualet ꝯt̄
emoroidas. Ad idē ualet si
anus ex eo fricatur post assella
tionem. Valet ꝛ ad tenasmō
encatisma ex aqua decoctiōis
ei⁹ ꝛ contra fluxū uentris. De t̄
Terbentina ca. ē ꝛ sic. bentina.
paciens tenasmō recipiat fu
mū ei⁹ embotto supposito. Mu
lieres eodē m̄ ꝑ ꝑf̄ ꝑcipitaciōꝫ
matricis. Ad rumpendū apo
stema fiat emplastꝝ ex ea et
farina ordei.
De uiola De uiticella.
De uga pastoris. De uitro. De
Viola frigida ē in pricī uiola.
pio primi grad⁹. humida in fi
ne scdi. ꝑ biennuū ꝯuatur. me
lius tamē ē si de anno ī annū
mutetur. De ipsis uiridibus
fit zuchar̄ uiolaceū ꝛ oleum
uiolaceū. Syrupus aūt uiola
ceus fit de uiridibꝫ ꝛ siccis. ſꝫ
qui de siccis minus ē efficax.
Zuchar̄ uiolaceū fit eodē m̄
quo ꝛ ro. Sirupus uiolace⁹

sic fit. viole in aqua coquãt. ꝛ
ex colatura ꝛ zucharo fiat siruꝑ.
Sꝫ sic fit meliꝰ. si ex ipsarū suco ꝛ
zucharo fiat. Oleū uiolaceū
fit hoc modo. viole in oleo decoquantur. colatura ē oliū uiol.
uł fiat decoctio in duplici uase.
Vł q̄ meliꝰ est decoq̄tur ꝛ fiat
colatura. colature addãt uiole
recētes ꝛ sic dimittãt ꝑ. xx. dieƀ.
sic scdo ꝛ tercio addant uiole recē
tes ipi colature. oleū istud op
timū ē. Oībꝫ istoꝝ interiꝰ re
ceptū ualet contˀ distēꝑanciā calo
ris toti corporis. Olei inunctio
facta exteriꝰ ualet contra cale
factionē epatis. Vnctio eiꝰ
facta sup tympora ꝛ frontē do
lorem ex calore remouet. Vir
tutē hꝫ leniendi. humectã
di. refrigerandi ꝛ laxandi.
Viole contrite siue ipa herba tri
ta sup calida apostemata a pn̄ci
pio apposita ualꝫ. Fomentatio
ex aqua decoctionis ipiꝰ herbe sm
pedes ꝛ frontē in acutis sōpnū
ꝓuocat. Syrupꝰ uiolaceus ma
gis decoquatur quã rosaceus.
aliter eī cito corrūpet. De uir
ga pastoris.
Virga pastoris frigida
ꝛ sicca ē. solū folia medicine cō
petūt ꝛ uiridia ꝛ sicca. ꝑ ãnū
suant. viridia tamē sūt maio
ris efficacie. virtutē hꝫ cōstri
gendi. repellendi ꝛ frigidãdi.
Emplim ex puluē eiꝰ ꝛ aceto et
albugine oui supra pectinē ꝛ
renes positū contra fluxū uen
tris ualet. Puluis etiã datꝰ
cum ouo sorbili ad idē ualet.
datus etiã in suco plantaginis
ad idē ualet. ꝛ ē ad ꝓfluuiū.
fomentatio ex aqua decoctionis

ipiꝰ ad idē ualꝫ. Trita ad calida
apostemata in principio ualēt
ut erisipilã ꝛ huiꝰ modi. Capi
ti cataplasmata pilis abrasis
frenecticis ualꝫ. De urticella.
Vrticella calida ꝛ sicca. Radix eius
cum axungia porcina bn̄ terat̄
sic trita ad ignem resoluatur.
resoluta coletur. colature adda
tur farina seminis lini ꝛ oleū.
h̄ unguentū siue confectū cum
plagella epati ꝛ splenī suppositum scleriosim tollit. Jd ualet
ad apostema maturãdū. Suppo
sitoriū fcm̄ ex radice eiꝰ mēstrua
ꝓuocat. secūdinã ꝛ fetū mortuū e
ducit. palidos colorat. sic fiat. q̄
dam pars quassetur ut sucus
exeat. inde pars faciei inunga
tur ꝛ erit rubea. Sanie fcā ad
apostema rumpendū fiat ēplm
de puluere urticelle ꝛ suco ra
pi. De uitro.
Vitrū frigidū. Dicas.
est in primo gradu siccū in se
cundo. ualꝫ ad scabiem hoc m̄.
picula in aqua ad ignē resolua
tur. coletur ꝛ addatur oleū pi
cule. deinde tartaꝝ ꝛ puluis ui
tri. ꝛ ex tali unguēto pars inun
gat̄. vł aliṫ. gūmi prunoꝝ ĩ aq̄
ad ignē resoluatur ꝛ colet̄ cum
ui expssionis. ꝛ ex illo puluere
illis confectis pars inungatur.
Ad ſpiginē ꝛ impetiginē ualꝫ
sic. puluis eius conficiatur cū
terbentina. ꝛ pars inungatur.
Ad morpheam ualꝫ sic. puluis
eius conficiat̄ cum flore muri
ꝛ oleo ro. ꝛ capitello. ꝛ locus inde
fricetur precedente tn̄ scarificati
one partis. ꝛ satis exeat. Pul
uis subtilissimꝰ ꝑ pānū cribra
tus conficiatur cum suco feni

culi. oleum hoc impositū pannū
corrodit. Vitriū fit ex tra. fit etiā
ex herba.

De ginciber. De geduara.
De çuchato. De ginglbere.

Zinciber calidū est in tcio gradu.
humidū in primo. Quidā dicūt
ipm ēē radicē arboris. alij ram
culos arboris. Sȝ ipm re uera ē
radix herbe crescentis in trans
marinis partibȝ ⁊ ē in mōtanis
sclauonie. Vinū decoctiōis
eius ⁊ ficuū siccaȝ ⁊ passulaȝ
ualȝ ad frigidā tussim ⁊ spūaliū
frigiditatē. Si etiā puluis eius
in ficubȝ siccis ponat᷑ ⁊ sic cōe
datur ad idē ualet. Vinū de
coctionis eius ⁊ cimini ualȝ ad
dolorē stomachi ⁊ intestinoȝ ex
uentositate. digestionē ꝓcurat.
Puluis eius cum bombice sup
positus sincopicantibȝ confert.
p biennū ꝯuatur. ⁊ in mīsto pi
pere melius ꝯuatur. Est do
mesticū. ē ⁊ siluestre. Radpos
caloris eꝰ saporis uehement᷑
acuti solide substancie. Dome
sticū subalbidū ē acutū hȝ sa
porē sȝ nō adeo uehemtē. nec sb
stanciā adeo hȝ solidā. uñ cum
frangit᷑ partes sibi cohēnt qui
busdā ramusculis. In siluestri
raro uł nūquā sic inueit᷑.

De geduaria.

Zeduar ca. ē ī tcio
gradu. sicca in primo. radix est
cuidā herbe. p. x. ānos ꝯuatur.
Vinū decoctiōis eiꝰ contra tussi
frigidā ualȝ ⁊ contra dolorē sto
machi ⁊ intestinoȝ ex uentosi
tate uł frigiditate. Supposi
toriū ex eo ⁊ tirsā mag᷑ matricē
calefacit ⁊ mūdificat. Balsa
mentū ex eo fcm ⁊ ore maīno
⁊ pane asso ⁊ aceto appetitū īcitat.

D' çuchato.

Zuchar calidū ē ⁊ hu
midū temꝑate in primo gradu.
uirtutē hȝ infrigidandi. humec
tandi. nutriendi. ⁊ relaxandi. In
syrupis si sint due libre çuchā
una sit libra aque. Si etiā mul
tum sit ibi de aqua nō nocet ñ
ꝓpter diuturnā decoctionem.

Incipiut ysagoge dauci ad ga
lacianum. ⁊ ad otonasium.

Daucus rex
stabat in suo
palacio. ⁊ an
teum stabat
discipli sui
⁊ tenebant
placitum si
ue ratiocina
bant de falconib; suis ⁊ cogita
bat quom̃ ipe poss; h'r sanos
falcones suos ul' astores ul' spa
rauerios. ⁊ quom̃ poss; facere eos
audaces ⁊ quom̃ poss; cape ma
gnas aues a falcone. gruem et
sternã ⁊ aucã. ⁊ qualr poss; eos
tenere in ipa audacia. ipe fuit
diuin' sapiens quidẽ fuit ui
dere quid debet ẽẽ. Et cũ rex ga
lacian' audiuit h' uenit ad eum
cã uidendi ⁊ intelligẽdi si est
ueritas q' hõ sibi dicebat ad ba
laciam ciuitatẽ suã. ⁊ cepit iã
hospitari in capite ciuitatis. et
misit ad daucũ q' uolebat sciẽ
⁊ instrui de falcone. Et cum rex
dauc' h' audiuit risit de eo et
ml'tũ ei placuit. ⁊ misit ut ad
eũ ueniret. fecitq; eũ ingredi in
camerã suã. Camera aũt erat
eburnea ⁊ p̃ciosa ⁊ fragrabat i
ex oĩ gñe odoramitor. Et tectũ
camerule erat depictũ inumera
bilib; picturis atq; mirandis.
sicut stelle celi. Paries aũt et
fundamẽtũ marmorib; erãt or
nata. ⁊ lectus erat de auro et
albo. ⁊ cone erãt ex bestiã sil
uatica que noĩat' uncia. ⁊ erat
coopertũ culcitra una de pallio q
dicitur scaramato [illegible] fa
ctũ ex una parte maĩs. ⁊ ibi

iacebat rex dauc'. qui fecit ueni
re galacianũ i camerã suã. et
qñ eũ uidit fecit sedẽ in lectu
lo suo. Cũ aũt uidit galacian'
camerã tã bñ depictã miratꝰ ẽ.
Rex aũt dauc' inquirebat sapiẽ
ter ut debebat qua de causa pla
cebat ei uenire ad eũ. Galacia
nus aũt respondebat ei sapiẽt'.
Ego ueñi ad te cã uidendi ⁊ au
diendi si uerũ ẽ q' hõ dicit q' tu
sis sapientior hõ quã unquam
audiuerit. ⁊ scis unã artẽ de q
eo multũ curat. quia facis u
nã auẽ cape aliã. unde ego uolo
ẽẽ discipl's tuus. Cũ aũt hoc au
diuit dauc' rex risit. dixitq; ei.
mi placet q' tu sis meus discipl'.
Venite cras ⁊ uidebitis qd fa
ciunt mei aucelli. In crastina u'
die iuit in cãpo. ⁊ cũ uidit eos
uolare placuit ei dictũ h' multo
magis fctm. ⁊ dixit bñ ẽẽ uerũ
q' audiuiat de eo. cepitq; mul
tũ obedire eũ. ⁊ qñ uenerat in
mane cepit interrogare galacianũ
quid ei placeret. Rndit daucus
rex. quicquid uob placet. Tũc
dixit galacian'. Ego uolo mittẽ
oẽs hoĩes meos ⁊ uolo p̃ tuo
discipl'o remanẽ. Rndit dauc'
non tantũ ego sũ dign' ut tu si'
meus discipl's. h' si habes uolũ
tatẽ adiscendi. ⁊ habes aliquos
filios mittas eos ad me. ⁊ ego
p̃ tuo amore instruã eos ⁊ docẽ
omiã q' facio ⁊ que inuenire potero.
Galacian' aũt rex inclinauit
ei multũ uoluitq; ad pedes eius
cadere. ⁊ accepit licenciam et
redijt in trã suã. ⁊ fecit ad se
uenire othonasiũ filiũ suũ ⁊ dixit
ei sincẽ ut ad adiscendũ d' arte

falconis. Et q̄n hec audiuit ga
uisus ē ualde ⁊ dixit ei. Mitte
me ad illū. Qui misit eum ad
curiā dauci regis. puer autē
erat ī omibꝫ rebꝫ curial' ⁊ doct⁹
pref' in arte falconis. Tūc rex
daucus fecit ei mistū seruire.
quia ip̄e didicit uno āno ⁊ sci
ebat uniūsa omīa q̄ rex dauc⁹
sciebat. De dolore furtino.

Qvando uidetis q' ip̄e claudit ocu
los ⁊ mouet caput scietis ad
furtiutū h̄t. sic medica eum.
tolle lardum ⁊ pip ⁊ misce in
simul. ⁊ da ei manducare. ⁊ in
alio die da ei aloe cū cāne pul
lina ⁊ san' erit. D' malo agro.

Qvando uides q' apis rostrum ⁊
bate flanci scitis quia habet
agrū. sic medica. tolle aculā
argenteā ⁊ calefac ad ignem
⁊ coque nares sic ut exeat ex
alia parte ⁊ postea unge eum
oleo oliue. ⁊ si. De malo tesge.

Qvando uidetis quia sternutat
⁊ pitat aquā p̄ nares. scietis q̄
tugat' fuit. sic medica. Tolle
staphisagrie tria grana. ⁊ tria
grana pipis ⁊ tere in mortario
meli' aut̄ de cupro ul' ō metallo.
⁊ ī forti aceto distempa
in nares cum bobace ⁊ ī palato
postea da ei carnē pullinā mā
ducare. D' gutta q̄ d' arthetica.

Qvando uidetis collū inflatū
scitis quia artetica ē. sic medi
ca. depila ei collū. tolle ei san
guinē ō uena organali. ⁊ da
ei ad māducandū rana. ⁊ si di
gerit san' ē. D' gutta q̄ nascit' ī gorga.

Qvando uides q' gorga
iflatur ⁊ sufflat scietis q̄ ma
lū h̄t. sic medica. Tolle a san
guinē pauonis ⁊ muscatum
⁊ mirobolani. ⁊ gariofili. ⁊ cina
momi. ⁊ cingibeis. ⁊ de unoq̄q̄
ʒ. I. ⁊ facias nouē boccones. et
cottidie da ei unā ad tciā. ⁊ po
stea ad nonam da ei soricum.

Qvādo malū h̄t in renibꝫ suus
cognoscere q̄n nō sinaltur lon
ge debatere se nō potit. sciās q̄
illud malū h̄t. accipe mumiā
⁊ pilos lepoīs ⁊ da ei comedere
cum carne gattina. ⁊ da ei usq̄
ad nouē dies. si tenuit istum
pastum sine dubio sanus erit.
Ad renes cap' gutta mortalis.

Ista sūt mala que apparēt fo
ris. D' gutta filera.

Ad falconē qui h̄t guttā filerē suus cogno
scere potes cognoscē ad ungu
las becca ⁊ ad cerā de rostro fi
at ibi albū. sciās q̄ illō malū
h̄t. accipe s̄pentē nigrū ⁊ inci
de unā palmā capitis ⁊ unā
palmā de cauda. ⁊ tolle illō de
medio ⁊ frige eum in olla no
ua. ⁊ accipe pignedinē quā h̄t
calefaciasq̄ eā ⁊ da ei cū carne
pauoīs usq̄ ad octauū diē.

Postea accipe porcellā feminā
⁊ depila eā cū aqua calida ⁊ ac
cipe teneram pectoris cū fucel
la ⁊ da ei comedere. si bū diges
serit sanus erit. Ad guttam
granfam q̄ contigit ī pedibꝫ.

Ad falconē qui h̄t guttā gran
fam sic cognosce illū. q̄n po
nit unū pedem supra alium
⁊ p̄cutit rostrū sciās q̄ illō ma
lum h̄t. ⁊ extrahe ei sāguinem
int' pedē ⁊ gambā de ueā sciās
quia sanus erit. D' pediculis.

Qvando uides ad falcones pedi
culos. medica eos sic. accipe ar

gentū uiuū ⁊ caminile unum
⁊ mitte hoīs sputū ⁊ cinerē. ⁊
misce insimul donec argentū
moriatur. ⁊ postea axungiam
ueterē ⁊ misce omīa ⁊ unge eū
in sūmitate capitis. ⁊ postea ac
cipe filum lane ⁊ liga ad collū.
⁊ sic occides omīs pediculos. De

Qvando uides pedē fal febribꝫ.
conis calidū hꝫ febrem. qn̄ ē
calid9 sic medica. tolle aloe et
axungiā galline ⁊ mitte oīa ī
forti aceto ⁊ da ei ad mandu
candū. ⁊ ī alio die accipe testu
dinē q̄ dr̄ bissa scutaīa et da ei
ad manducandū. si digessit
sanus erit. De petra in magōe.

Qvando uides q' ipē accipit carnē
cum rostro ⁊ statim proicit tunc
hꝫ petram in magone. sic me
dica. accipe passerem cum ga
riofolo ⁊ tere ⁊ pmisce puluēꝫ
gariofili cū passere ⁊ da ei ad
manducandū ⁊ in alio die da
ei pipionē. ⁊ si digerit sanus
erit. De petra in fundamēto.

Qvando nō pōt smaltire scias
quia hꝫ petrā in fundamēto.
Sic medica. Accipe cor porcinū
⁊ setā porcinā ⁊ incide setā et
misce cum carne ⁊ da ei man
ducare usqꝫ ad tc̄iū diem et
sanus erit. De lumbricis.

Qvando uides falcones patien
tes lūbricos sic medica. tolle
limaturā ferri ⁊ puluīga car
nem porcinā ⁊ da ei manduca
re usꝫ ad tc̄iū diē ⁊ san9 erit.

Qvando uides tineā ī De tinea.
ala sic medica. Accipe ceram
rubeam ⁊ muscatū. ⁊ mirobo
lani citrini. ⁊ salginā. ⁊ gum
mā. ⁊ elestā. ⁊ rutam ⁊ granū

frumenti ⁊ mitte omīa in baci
le ⁊ mitte ibi forte acetū ⁊ dimit
te ibi p nouem dies ⁊ postea po
ne in ampulla uitrea ⁊ laua ī
cottidie falconem quā diu ui
deris bonā pennā uenire. ⁊ p̄tea
aquā rosaceā ⁊ laua eum ⁊ di
mitte ad solem ⁊ sanus erit.
D' unoquoqꝫ pdc̄oꝝ debet debes
ponē. ℥. i. ⁊ de cera dimidiā li

Qvādo uides q' De pastu. ‖ bram.
q' nō accipit pastum ⁊ hꝫ oclo9
crossos scias quia hꝫ infunde
sionē. sic medica. fac bonā le
sciuā de cinē. sarmītis ⁊ t̄ cola.
⁊ imple gorgā falconis ⁊ dimit
te tantū donec digerat. deind'
accipe lacertā ⁊ da ei mādu cāē
⁊ sanus erit. De gentilitate.

Qvando uis audaces falcones
facē siue arditos. teneas euꝫ
multū in manū ⁊ da ei carnem
pullinam unā coxam ad tc̄iā
⁊ postea pone aquā añ eū ī q̄
balneetur. postea pone ad solē
donec se purget. deinde in ob
scuro loco eū pone usꝫ ad horā
uespertinā. ⁊ postea eū feras sup
manū usꝫ ad horam eūdi ad p̄
primū sopnū. ⁊ tūc pōe eū ex
una parte ⁊ lucernā ardentēꝫ
añ eum p totā noctē. ⁊ cū au
dieris campanā ad matutiñ
bursa eū uino. deinde pone
eum ad ignem. cū aūt oriet'
dies uade ad occellandū. ⁊ si
uides q' bonā hāt uolūtatēꝫ
capiendi occellos dimitte eū
ad uolucres. ⁊ si capit ciba il
lum d' uolucre quātū uoluit.
Si autē nō capiet da ei d' u
na gallina alam unā ⁊ medi
am coxā ⁊ tūc pone eū ī obscu

ro loco. In alio u͛o die da ei dietā
accipe pullum paruulū ⁊ pone
coxam in frigida aqua ⁊ dimit
te ibi de mane usq; ad t͛ciam cū
trib; purgatoriis. ⁊ da ei medi
am coxam cum purgatoriis. ⁊
postea pone eum in obscuro lo
co usq; ad uespe͛. deinde tol
le in manu ⁊ tene usq; ad pri
mū sōpnū ⁊ postea pone ant͛
eum lucernā ardentē p͛ totā
noctem. Quando audies ma
tutinū bursa eum uino. ⁊ in
mane uade ad occellos. si ca
pit bn̄ occellos teneas eum ī
illa dieta. Si aūt nō capit da
ei solūmodo purgatoria in aq͞
nichil aliud. Si aūt p͛ isto nō
capit in alio die da ei forte a
cetum cum carne parui pulli
cocta una. ⁊ cum trib; purga
toriis de bombace. ⁊ postea !
mitte pone eum in obscuro
usq; ad uesp͛um. deinde te
neas eum in manu usq; ad
p͛mū sōpnum. ⁊ calefac aq͞
⁊ balnea eum in aqua calida
⁊ pone eum ad serenū usq; ad
matutinū. postea u͛o calefac
eum ad ignem ⁊ uade ad oc
cellandū. Ista sunt tormeta
falconū. ⁊ tu mag͛r falcōis
p͛spice uirtutē falconū. ⁊ se
cundū u͛itutē tormīta eos. *De*
multis naturis falconū.
De multis naturis sunt falcones. unus
quidē uult occellare cū pin
guedine alius u͛o cum mac͛
tudine. ⁊ tu mag͛r h͛as cogni
tionē. Omēs falcones sūt ad
capiendos magnos occellos
⁊ tu mag͛r p͛ tuum sensū p͛r͛
facias capere magnos occell͛.

deinde paruulos ut supra di
ximus. Oms eīn eīn falcones
hūtes nigrā pennā sunt uni
nature. ⁊ hii sunt melancolici.
vn̄ debēt medicari cū medicini͛
calidis ⁊ hu͛idis. sicut aloes. pi
p͛. ⁊ pamlinū. ⁊ cū carnib; mag͛
pullo͛ ⁊ passe͛. capra͛ q͛ p͛co͛.
De gentilitate.
Quando uis co
gnoscere gentilitatē falconū
p͛spice si h͛t caput rotundum
⁊ in sūmitate planū ⁊ rostrum
breuē ⁊ crossum ⁊ collū ⁊ spatu
las amplas. ⁊ pēnas ala͛ sub
tiles. ⁊ coxas longas. ⁊ gambā
breuē. ⁊ crossam. ⁊ pedes liuid͛
⁊ sparsos ⁊ macros. tūc scias q͛
gentil͛ est. Ista est bona cogni
tio falconis. tam̄ multi ex rusti
cis sunt bōi. Tu aūt qn̄ uides
falcones rusticos bonos ēē cer
te plus potes occellare cū illis
quā cū gentili. ⁊ debes custodiē
penā suam ne frangat͛ cū aq͞
calida. ⁊ debes illum multum
medicare cū aloe da ei ad mā
ducandū. de t͛cio in t͛cīū diem.
custodias eum ne sedeat sup͛
lignū s͛ pone eū supra petrā
nudā. custodias oms falcōēs
⁊ astores ⁊ sparauerios ne tan
gant ul͛ ap͛ximēt galline. *De*
podagra.
Quando uides falco
nem hūtē pedes inflatos. sci
as quia podagram h͛t. sic me
dica. accipe buty͛ ⁊ oleum oli
ue ⁊ aloe. sitq; buty͛ ℥. i. ole
um ℥. i. aloes u͛o. ʒ. i. h͛ omīa
simul͛ misce ⁊ unge pedes eius
quat͛ in die usq; ad t͛tiū diem.
⁊ pone eum ad solem ⁊ da ei co
medere carnem gatte. ⁊ sic erit
sanus. *De agro fumo.*

Qvando uides falcones beccantes
sibi pedes ⁊ extrahentes sibi pē
nã de cauda scias q hñt agrum
fumũ. sic medica. accipe stercꝰ
anserinũ ⁊ stercus porcinũ ⁊ forte
acetũ equalit de omībꝫ. ⁊ pone
omnia in pelui erea ⁊ misce si
mul ⁊ pone ad serenũ p tres diē
⁊ postea balnea falconē ⁊ da ei ca
nem columbinã cũ melle ⁊ cũ pi
pe. ⁊ pone eũ in obscuro. sic q̄ cõti
nua p nouē dies. Cũ aũt uideris
pcedere bonã pennã de cauda ac
cipe aquã rosaceã ⁊ laua eũ ⁊ sic
sanabitur. Ista sũt mala uicia
q̄ magistri reperierit ĩ falconibꝰ.

Qvando uis nutrire **D' nutrimento.**
falconē paruulũ sine uitio. fac
ut comedat carnē ursinã uel
pullinã. ⁊ si aliã carnē comederit
pret alam ul coxã ul aliud mē
brũ. d̄ pma uolucre quã capiet
da ei quãtũ uult usq ad tertiam
uolucrē. Cũ aũt uis ut capiat
aliũ aucellum stringe eum ut
supra diximꝰ. **D' uulneribus.**

Qvando hẽs falconē uulneratum
sup pennã ⁊ ibi nascit sic medi
ca. sic. accipe album oui ⁊ oleũ
oliue ⁊ misce simul ⁊ unge ubi ē
uulnꝰ ⁊ custodi eũ ab aq ne tan
gat ibi. cũ aũt uis mutare la
ua cũ uino calido ⁊ fac ita donec
hẽt grossam. Si uides q uulnerã
tũ ipse tangat misce de aloe. et
si uides uulneratũ eũ sub ala ul
in pectore ul in costatu ul in co
xa pone ibi stuppã crossã bene
tritam cũ cultello donec in ala cor
rodat. deinde accipe incensũ ⁊ ce
ram equalit ⁊ sepũ ⁊ tasã ⁊ diste
pera h oĩa ad ignē in olla. ⁊ hoc
erit unguẽtũ. ⁊ cũ uis ungere calefac
⁊ unge cum penna donec faciat grassã.
Et si uides eũ ēe de mala carnosi
tate q ñ liberet. accipe uitri
cris ⁊ pone ibi donec mala carō
corrodat. ⁊ postea põe ibi unguẽ
albũ ⁊ sanabit. **De mutatione.**

Qvando uis cito mutarē in medio
februario pone eũ in muta ⁊ da
ei ad manducandũ oēs carnes
usq ad mediũ marciũ. tu pone
ei conchã plenã aqua ⁊ da ei plꝰ
mãducarē. ⁊ si uis q nõ ita mu
tet. accipe decoctã de lacte cum
melle ⁊ unge carnē. ⁊ da ei. Si
pp hoc nõ mutat. accipe ranã
⁊ fac puluerē ⁊ pone sup carnē.
⁊ da ei ⁊ sic mutat. ⁊ caue ne tol
las de muta donec pēne sit cõple
te. ⁊ cũ tollis de muta caue ne te
neas ad calorē. ⁊ tũc pasce eũ car
ne pullina cum aq lota ⁊ teneas
eum in manu. ⁊ nõ eas aucellatũ
usq ad quindecim dies. ⁊ tũc si potes
fac eũ pri capere aucellũ q dr̃ lui
strꝰ. ⁊ tu magis sm uoluntatē tu
ã muta. ⁊ ipse nõ põt ēe malus ñ
ex culpa tua. **De pinguedine.**

Qvando falco tuus bñ capit aucel
los sẽp tene eũ in illa piguedie
⁊ si nõ facies ita malus magister
es. ⁊ ob hoc oẽs falcões capiũt ma
lum uiciũ. **De coctura.**

Dancus rex hoc cognouit ⁊ cogi
tauit qualiter ipse posset facere coc
turã aucellis suis cõtra gutta capi
tis. pmã cocturã facias sub lacrima
bili oculo ⁊ pdest uisui. ⁊ aliã coc
turã fac in sũmitate p capitis
dolore. ⁊ aliã cocturã facias sup
nodũ ale p gutta. aliã cocturã
fac in planta pedis p gutta. et
oẽs cocture sũt bone ad facien
dum in mense marcij. cum.

Qvando uides saniē **D' sanie.**
fluentē p nares ⁊ fetet ⁊ nō pōt
comedere scias q̄ hʒ fistulam
sic medica. depila retro cap̄ et
inūge ei cū axūgia ul' cū butiō.
deinđ in ueñes uenā q̄ uadit ad
oclos ⁊ incide ei. ⁊ accipe acum
ferreā ⁊ calefac ad ignē ⁊ coq̄
ut exeat ex alia parte ⁊ tolle bu
tiꝝ ⁊ cottidie unge. ⁊ pōe eum ī
calido loco usq; ad nouē dies. ⁊
sanabit'. **De ungula.**
Qvādo uides falconē q' pdit un
gulas pedis sic medica. accipe
cartam bambacinā ⁊ accende
cū candela ⁊ coque digitū unđ
cadit ungula in sūma. deinđ
inunge melle. ⁊ liga eū cum
carta bambacij. ⁊ dimitte eū p
octo dies ⁊ sic sanabit'. **De bal**
Qvando balneas falconē **neo.**
caue ne ponas eum sup lignū
marcidū. ⁊ idō n̄ debes ponere
ne forte sic uenenū spentis. l
rane. ul' rospi. ⁊ si acciđēt q' is
toꝝ aliqs mordēt falconē. sic
medica. accipe tyriacā ⁊ t̄a gra
na pipis ⁊ da sibi cum petra
asina ⁊ custodi eum usq; ad oc
to dies. ⁊ arde eos in testo ⁊ pl'
uerica ⁊ cū carne gatte da ei ad
mādučanđ ⁊ sanabit'. Si autē
aliq̄ mordeat falconē tuū. sic
medica. depila eum in loco ū
ē mors'. ⁊ si ē paruus dilata e
um cum rasorio ⁊ tolle buty
tum ⁊ calefac ⁊ unge ibi. ⁊ tē
fac emplastꝝ ð incenso ⁊ rasa
⁊ cera. ⁊ sepo. ⁊ unge ibi. ⁊ san'
Qvādo falco **D' ueneno.** ‖ eīt.
ē balneatus ⁊ penne se pung
malū ē tangere quia ueneno
sum hʒ flatū ⁊ pedes. Si uis ‖
portare eum foras hīs q' uote
cam q' si eū pforauīt faciet i
bi malū. Quādo ē balneat' ex
uis excellare cito bursa eum
cum aqua ⁊ uade ad excellan
dum. Ista ē pfecta natura fal
Aly sunt **d' montaninis.** conū.
falcones q appellantur mōta
nini. isti sunt magni ⁊ auda
ces ⁊ sūt multū puersi ⁊ null's
hō scit eos falcones custodire
sicut alios nisi custodiat fm
documēta isti' libri. Isti falconē
nō capiunt paruos excellos s;
magnos capiunt. plus opor
tet eos tenere in manu. ⁊ fac
eos plus uigilare aliis falco
nibꝫ. ⁊ tu magis' habeas eos
nec mltū pingues nec multū
macilētos. ⁊ si infirmat' ita
cura eū. Si accidit ei infirma
ri ex aliq̄ pdcāꝝ īfirmitatū n̄
medicaē nisi cum passere ul'
pipiōe. ⁊ tūc accipe nouā ollaꝫ
⁊ imple eā aqua ⁊ pone ī fur
no ⁊ coque eā mltū. deinde po
ne in conchā eris ⁊ pone ante
eū ⁊ si biberit sanus eīt. si aū
nō biberit medica eū cū supra
dcīs medicinis ⁊ pone eū in
sinaculo. si potes eos hīe sc̃ias
bn̄ q' meliores sī isti falconē
qui sīt in mūdo. Quādo uis
eos constringē ita constrige.
excortica gallinā ⁊ fac tria p
gatoria ⁊ da eis. si aūt uis eos
hīe sanos unge cyrotecā tuā
muscato ⁊ sani erīt ⁊ n̄ pmit
tas eos stare foras ad campū
⁊ quando uis eos pice ad ex
cellos prius pice quā alios
falcones. ⁊ si fallit ita q' nō
capiat noli timē q' reuertet'

1324

Ibũt ad castellũ tuũ. Omĩa pba
Iste magister nõ fu tissima sũt.
it mendax ꝫ uerax. Medicine
uõ iste sũt bone ⁊ ꝑfecte atq; p
bate. Guilielmus falconeri⁹
qui fuit nutritus in curia re
gis rogerij qui postea morat⁹
fuit diu cum filio ei⁹. ⁊ habuit
unũ magistrũ martinũ q fu
it sapiens ⁊ doctus in arte fal
conũ. ⁊ iste discipl's .f. Guilielꝫ
sciu oĩa. Quid plura. Ipẽ uult
cõponẽ libꝝ unũ de arte ista.
cui⁹ principiũ tale est. De dolo
re capitis. qui dĩ furtini. De
malo agro. De malo tesgo.
De gutta que dĩ natural' ad re
nes. caput. De gutta mortal'.
De gutta felen. De gutta grã
so. ⁊ h̃ mala que apparẽt forĩs.
De pediculis. De febribꝫ que
ardent pulmonẽ ⁊ epar. ⁊ na
scitur petra una ab epate in
magone que dĩ mafelon. et
petra capit in fundamĩto. De
lumbricis. De tinea que nas
citur in ala. De dolore capitis
Quando uides qui dĩ furtini.
q̃ h̃t furtinũ accipe mumiã
cum carne porcina. ⁊ ĩ alia die
accipe carñe gatti. ⁊ tene euꝫ
ita donec sit libat⁹. De malo a
Quando h̃t malũ agꝛ sic gro.
medica. accipe argutam açaĩ
⁊ calefac ad ignẽ ⁊ coque lacri
mabilẽ oculi ⁊ retro caput. de
inde unge cũ sepo gatti. ⁊ da
ei carñe gatti cum incẽso usꝫ
ad octo dies. ⁊ san⁹ erit. D' malo
Quando h̃t malũ tesgũ tesgo.
sic medica. accipe muscatum
quãtũ unũ g̃nũ frumẽti ⁊ tere
ĩ mortaĩo lapideo ⁊ põe ĩ nares.

⁊ adde acetũ ⁊ da ei carnẽ cap̊nã
ablutã in medicina ⁊ sanabitur.
Quando hab⁊ D' gutta artetica.
guttã artericã sic medica. coq̃
in sũmitate capitis ⁊ coque in
iunctura pedis cum acu azari ⁊
da ei ad manducandũ cũ cimi
no trito usq; ad t̃ciũ diẽ ⁊ sa
nabitur. De gutta in gorga.
Quãdo h̃t guttã in gorga sic me
dica. accipe costã porci salatã si
ne carne ⁊ põe in melle bullito
⁊ da ei colũbũ duꝝ ⁊ sanabit̃. D'
Quando h̃t gut gutta mortali.
tam mortalẽ ĩ renibꝫ sic me
dica. accipe mumiã cum cuca
naca ⁊ da ei mãducare. In alio
diẽ da ei pinguẽ gallinã ⁊ sa
nabitur. De filera.
Quãdo h̃t filerã sic medica. ac
cipe uespitilionẽ ⁊ arde eũ. et
pulueriça carnẽ lacerte ⁊ da ei
usꝫ in t̃ciũ diẽ. deind' da ei car
nem porcinã donec pĩguis fiat
⁊ sanabitur. De gutta grãsa.
Quando h̃t guttã grãsã sic me
dica coque eũ ĩ plãta pedis cũ
acu eris ⁊ sanabitur. De pe
diculis satis dctm̃ ẽ supius. D'
Quãdo patit' febres. ac febribꝫ.
cipe muscatũ ⁊ misce cũ adipe
galinacea ⁊ unge pedes ei⁹ ⁊ li
berabitur. De petra ĩ magone.
Quãdo h̃t petrã in magone. ac
cipe passerẽ ⁊ unge eũ melle ⁊
da ei ad mãducãdũ ⁊ liberabĩ.
Quãdo h̃t pe De petra in fũda
tram in fundamĩto. ac mẽto.
cipe cornicẽ ⁊ pice ei ad pedes
⁊ dimitte mãducaẽ p tres diẽ.
Quãdo h̃t lũbricos D' lumbricis.
sic medica. accipe mentã ⁊ tẽ
⁊ tolle sucũ ⁊ misce cum forti

aceto ⁊ pone carnē pullinā in
illa mediana ⁊ da ei ⁊ liberabit᷑.
Qvando h̄t ag̃ **De agro fumo.**
fumū sic medica accipe mer
dā᷑ corticem radicis ulmi. et
fac bullire in aqua donec aq̃
sit rubea ⁊ distempra merdā
in aqua ⁊ laua eum p̱ tres di
es. ⁊ postea uinū albū sanuz
⁊ laua eū p̱ tres dies ⁊ liberabit᷑.
De audacia. si debes **De audacia.**
portare eū p̱ uillas in manu
nec p̱ ciuitatē. s; tm̄ teneas e
um in secreto loco. iuxta seru
piz teneas eū añ portā. ⁊ ita
erunt audaces. ⁊ dimissi caz
ache noli dare ei s; de grue l'
de sterna. ul' de achirūb da. ⁊
de omībz istis trib; da. ⁊ de die
ta quā facis de bombace ⁊ d' ace
to nō des cottidie nisi habeat
supbiā. quia si das arr̃et pul
monē ei ⁊ repar. Si ē supbus ⁊
dabis p̱ totū m̄ sē ⁊ humilia
bitur. ⁊ h̄ ē bona dieta.
De omībz naturis falconū siq̃s
magister dicat q̄ nō capiunt
aucellos mendax ē ⁊ falsū dic̄
⁊ quid dicat ignorat. Siq̃s uult
ut capiāt aucellos faciat die
tā quā sup̱ diximꝰ ⁊ bene ca
piūt ⁊ sūt boni ⁊ p̱fti. de gē
tilitate supius dictū ē. **D' mu**
Qvando uis mutare **tatione.**
cottidie pone añ aquā et ita
b̄n mutabitur. De pinguedi
ne supius dictum est. **D' cu**
Nō facias ei cocturā et si **tura.**
facies gutta capit eos in anno.
D' balneo noli balneare eos n̄
de frio in frīū diē quia si tu
balneas de frio supbūt ⁊ fugi
unt.

Nullus magr̄ scit ita de natis
falconū unde sunt ⁊ un̄ exie
runt sicut iste magr̄ Guilielmꝰ
filius rogerij apolitanꝰ. ⁊ ideo
tractat de naturis falconum
quia plus scit oībz hōibz. ipe
bn̄ agnouit falcones qui pu'
apparuerūt in mūdo. falcōes
nigri pri' apparuerūt ⁊ uener'
de babylonia ⁊ uener' ī mōte
gelboe. ⁊ inde uenerūt ī scla
uoniā. ⁊ deinde uenerūt pa
lumbū q̄ est in ptinencia a
politanī. falcones palumbi
⁊ sparauerij de pruca ⁊ alb̃es
de sclauonia oēs isti sūt me
liores qui sunt in mundo. fal
cones albi ⁊ rubei exierunt ex
rubeis nigris. falco masculus
de nigris mortuus fuit et fe
mina remansit ⁊ morabatur
tristis ita. ⁊ quādo erat ī amoē
apparuit ei añ unus aucellus
qui uocabatᷣ bucadꝰ ⁊ tenet cū
ipā tē. ⁊ de ista exierūt isti fal
cones qui h̄nt pēnas albas ⁊
quasi adulteri sūt. idō isti sūt
audaces. ⁊ isti falcones semp
sunt bōi nisi ex culpa ueiat.
Alij qui rubei sunt similiter p̱
cesserunt ex primis nigs. ⁊ is
te rubeꝰ falco pcessit ex nigro
quomodo. ita quiā nigra pdi
dit trolū suū. sociauit se al
bariis lo. ⁊ hūit secū rem ⁊ na
ti sūt rubei. ⁊ isti sunt multū
audaces ⁊ h̄ntur cū maioē la
bore. Ita constringe eos. da eis
tria purgatoiā de corde galine
in aqua ⁊ pone eos in obscuro.
⁊ morare usq; ad aurorā diei. tc̄
calefac eos ad ignē ⁊ uade ad
aucellandū. ⁊ tu magist' sēper

teneas eum in magnitudine
plusquã alios falcones. falco
nẽ nigrũ ita teneas q' nec mul
tum pinguis sit nec multum
macer. Constringe eum cum
pũgatoriis galline. ⁊ nõ põas
eum in aqua nisi sit siupbz. põe
purgatoria in aqua ⁊ multum
teneas in manũ plusq' alios fal
cones ⁊ noli fatigare eos nimis
ultra quã volunt. ⁊ sic erũt boni
⁊ ꝑfti. plus volunt balneari q'
alii falcones. Pspice ne videat
aquilã. q' si viderit n̄ capiet po
stea ocellũ. ⁊ semp teneas eum
quantũ potes ne aliquid tãgat
pennã eius. Quãdo emittis ad
ocellũ caue ne male ducas q'
si male ꝑias ipse ꝑdit volũtatẽ
ista cognitio ẽ melior oĩbz que
umq̃ fuerit in mũdo.

Quilibz falco bon' ẽ ut dcm̃ ẽ tñ
qñ sũt feri noli ocellare cum eo
nisi pri' mutetur. post mutaci
onẽ nõ sunt boni ⁊ ꝑfti. Oẽs ma
gistri dicũt q' qñ falco capit an
ghironẽ si comedit de anghiro
ne ꝑdit volũtatẽ capiendi. sz
magister guilielm' facit eos fal
sos ita qñ ipse capit anghironẽ
comedat de eo quantũ vult d' cã
ne caue eũ ne comedat de sãgui
ne. ⁊ caro quã comedit facit ca
pere grues. ꝑp carnẽ nõ ꝑdit vo
luntatẽ sz ꝑp sanguinẽ tm̃. ⁊ h
ꝓbauit magr̃ Guilielm' q plus
scit mũ q' aliquis qui viuat h
ꝓbat q' fac̃ falconẽ lanerũ qñ
quia facit sibi cauinã sb̃ trã ⁊ po
nit ibi q̃tuor falcones laneros
ne videãt lum̃ nisi qñ cibat eos
⁊ nõ teneat eũ in manũ nisi ĩ noc
te ⁊ añ diem vadat ad ocellãd.

quãdo orit' dies mitte ad grues
longe. In illo die quo vadis ad
ocellãd' da ei tm̃ cerebz gallĩe
⁊ balnea eũ ĩ vino puro ⁊ fac ig'
ĩ cauina ũ stat. ⁊ ꝓice inde ignẽ
foras. ⁊ pone eos falcões ibi. ⁊ sic
sine dubio erũt goueni a medie
tate iulii usq ad medietatẽ octu
bris grueri. ⁊ si mutauis eos
meliões sũt pt̃ mutã. ⁊ cũ venit
frig' dimitte eos quia nich' va
lent postea. ⁊ hoc ꝓbatũ ẽ. Siqs
vult aliud dicẽ certe falsũ dicit.

Quicũqz magr̃ vult ocellaẽ ad
ãseres n̄ ꝑ necitate faciat. q' pl'
sũt d' ãsẽibz quã de aliis volucibz
Quãdo ꝓias ad alios ocellos si
vadũt ad anses bonũ ẽ ocellaẽ
ad anses q' faciũt eos audaces
⁊ stultos. ⁊ paz ocella. sz tñ oĩs
magni ocelli multũ fatigant
falcones.

De alia natura sũt falcões qui sũt
parui ⁊ vocant' smerli. boni sũt ⁊
ꝑfecti ⁊ oĩs capiũt ocellos q̃e
capiũt sparauerii. ⁊ pl' volant
quã alii ocelli.

Magist' qui voluit inocellaẽ eos
falcones octo diebz opportet ñ oc
cellet eos. quia postea sũt uicia
ti ⁊ nichil valẽt. sz tam̃ si bon' ẽ
magr̃ põt facẽ cape grues.

Ad falconẽ qui hʒ malũ de petra.
accipe sucũ petrosellini ⁊ põe eũ
ĩ uno butello galline ⁊ da ei co
medere ⁊ statĩ libabit.

Ad malũ bulsitatis. accipe sucũ
radicis auelane ⁊ põe eũ ĩ uno
butello galline ⁊ da ei comedẽ ⁊
statĩ sanabit.

Ad falconẽ qui extrahit d' muta
da ei unã coxã galline in uno
qq3 die p octo dies. ⁊ alta die unã

magnā gorgā pollastre parue. ꝛ
tene eum in manū in nocte. ꝛ ult̃
octo dies da ei int̃ duos dies me
diam unā corā galline pluma
tā ad t̃tiū diē da ei magnā gor
gam pullastre ꝛ tene eum ī ma
nu. usꝫ ad aliū diē ad mediam
tertiā. Incipiunt capitula de
medicaminibꝫ uolucꝝ. ad ca
Tolle picē nun put purgādū.
dissimā ad modum fabe. digi
tisqꝫ calefac ad ignē ꝛ sic ipsē
in palato tam diu fricato quꝫ
ibi adhereat. deinḋ accipe qua
tuor gna staphisagrie. albiqꝫ
pipis quatuor. ꝛ tere quousqꝫ
subtilissimū facias ꝛ sup picē
palato inherentē pōe. post h̃
pone eū in loco ubi sol bn̄ calu
erit ꝛ tam diu ibi morari per
mitte quā diu oīs sui capitis
malicia flegmateqꝫ se ꝑ spu
mā expurget. sicqꝫ post duas
horas diei suaue illū pasce
carne. Ad palatū restrīgēdū.
Mel uetus. butyꝝ. celidoniā tere
eqꝫ pondē f̃cm pulueꝫ in calida
carne ei tribue. Ad maculā q̄
Pp. aloe ana tri ī oc̄lo apparet.
tum sup maculas in oculo po
ne. Si uō t̄p̄e adest ut siluatica
prunellas ualeas tres h̃re. il
laꝝ suci guttas sup maculas
inice. Si ī pulmōe aū ī gorgā.
Stercoīs passeīs ꝛ muīs siccus
anci. pipis albi gna. v. salgē
mē. ʒ. ij. lane suci. ʒ. i. Tere oī
a ibi admisce mell' oleiqꝫ pu
ri ana guttas. vj. lactis femīe
lactātis masculū guttas nouē.
Butiri quātū sufficit. commisce
autē ut lacte tres pillas ad
modū auellane illi in gurga.

pone. ꝛ tene eū ꝑ duas diei ho
ras ut totā euo
mat potionē. cūqꝫ totā euomu
erit post modicū iuxta aq̄ po
ne. si quidē ea biberit post mo
dicū pasce eum pulmone ac cō
de lactātis agni tenei noduꝫ
nodū pascentis h̃bā. pur cali
diore potiūs da ei. postea uō a
lia carne suauium illū pasce as
sidue. postea uō da illi ꝛ passerē
in sero sufficientē. uł pullū et
sanabitur. Si se bulū dīmosit.
Auri pigmti triti. ʒ. i. pipis gra
na nouē. ꝛ f̃cō puluē cum car
ne calida sibi tribue. Itē tolle
tria frusta q̄lia deglutire queat
ꝛ melle inūge. ex inḋ itaqꝫ sup
aspge ferri limaturā atqꝫ ī gur
gam pōe. hoc aūt ꝑ triduū fac
nich' ei aliud tribuēs. In quāto
uō die pipionū tolle tenez ꝛ
cū uino multū inebria. sicqꝫ
ei⁹ pect⁹ ad ignē calefac. Cū aūt
bn̄ calefactū erit ꝑcute pect⁹ ut
sāguis cū uino pect⁹ ascendat.
deinḋ ipm̄ pect⁹ sic calidū ī ca
lido lacte intinge ꝛ ꝑ aliud tri
duū tali cibo pasce tenēs ipm̄
ī manū ne ipm̄ cibū uomendo
reiciat. deinḋ passeribꝫ aliisqꝫ
sanis auibꝫ illū pasce. Si eū
Si angulie int⁹ angulie come
eū infra corp⁹ comedunt dūt
teriū pulliculi butellū tolle
cū aq̄ bn̄ lotū in fac tres nodō
ad pollicis medietatis mēsurā
ꝛ firmit̃ ex utrāqꝫ p̃te tenui li
gans filo oleo īple lucidissīo
ꝛ ī accipitēs gurga ut aliā poci
onē pone. ver ī crastinū git
tolle. eboriqꝫ rasurā siccus pas
seīs in digito aā. ʒ. i. fac aūt

puluerē ualde subtilissimū. ꝛ
cum carne calida tribue ad mā
ducandū. In tcio u° die pellis
truite crude decoriate ꝛ in calido
testo absq3 fumo l' flāma cōbu
ste. ʒ. i. tolle ꝛ tasuē ebōis. pas
seisq3 sterōis an̄. ʒ. i. tere atq3
ei cū carne calida tribue. Quar
to aūt die subtilissimā acciay
limaturā cū eq̄li pōdē git. ꝛ in
digito silr̄ cū carne calida sibi
tribue. Si aliq' in renibꝫ pati
Puluerē cannozie in tur' malū.
pulli cord' sibi ī pastū tribue ꝛ
sanat nēpe cū optie. Ad epar
Avum cū capno lacte sanādu3.
bullias us3 ad duriciē sine fu
mo ī mūdissima sartagīe. ꝛ bi
ul' ter ad edendū sibi tribue. Si
u° sinaltauit liliabit. ꝑficiat ꝛ
ad oē3 īfirmitatē. Ad tineas q̄
Arbōes qrius penas comedūt.
ʒ. i. boli. ꝛ cū carne pulli ebry s'
ī pastū tribue puluerē. Ad fasti
dium ꝛ siccitatē tollendum.
Tinee si penas d'uorāt balsamū
pur3 ī foramīe uñ pēne cecidit
pōe scias ꝛ ei q' moiet' tinea ꝛ no
ua pt' eueniet pena.
Item eaxi orietal' puluis. ʒ. i. It
suci sterōis āsis recētis ꝑ pānū
colati coclearia tā. aceti fortissi
coclearia tā. Ista oīa ī uase eneo
tā diu dimittāt quꝰ3 cū floē ip
sius ad spissitudiēz uocātᵉ d' in
ꝑ tres uices ī ipis foramībꝫ uñ
upē ceciderit aceto puro ꝑlotis
bitum̄ illd' pōat. It yzudies sr̄
calidas tegulas īcende ꝛ fac pl'
uerē ꝛ pauonū pēnas sr̄ fumū
pōe ꝛ ex illi' caligīe adhēnte fac
puluē3 eq̄li silr̄ pōdē ꝛ cū aceto.
nō tn̄ nimis liq̄de ɔfice. ꝛ ꝑ ipa

foramīa uñ upē pēne ceciderit
forti aceto bn̄ ꝑlota totiēdas nā
di penuclas ī illa ɔfectōe tā diu
intīctas quꝰ3 ill' adheat bis ī eb
domada us3 dū noue pēne pueiāt
ꝑ una pōere. It setas eq̄ tenuissīe
ɔtitas sr̄ cāne tbue. It pūet pul
uerē ꝑ cū bigami suco cū forti a
ceto nō nimis liq̄de tēpa tineas
q3 ūge. ꝛ fac h3 ꝛ sanabit. It ure
crapulodū ꝛ fac puluē3 atq3 ei ī
pastū tribue. It ferri limaturā
sibi ī pastū tbue. Si ꝑzos ī ped'
Mediana. iunipi cōticē sic hūt.
ca ꝛ puluē fco subtilissimo ꝑ no
uē dies ītponēdo diē cū carne ei
tribue ꝛ sanabi. Si ped's īflatis s.
Aloe ꝛ oui album simil' tē deīn sr̄
cotē ī q̄ fer3 acuit ita q' acutio
illa bn̄ inheat ibi tā diu frica q'
oīs illa acutio cū ɔfectōe d'ucīat
sicq3 pedibꝫ īflatis sr̄ pōe quꝰsq3
crustā sr̄ faciat. alia ui die optio
sr̄ unge sapōe. ī tcio age ut supᵃ.
Si cavo ei ī aliq̄ loco creuerit.
Si cauo illi ī ped' l' ī aliq̄ loco creuit
būtis tāsū. accipe galbanū. albe.
an̄. fitmq3 pluē3 sr̄ pōe ꝛ sanabi.
Millefoly. saxif. Ad ped's sanādo.
ge. ubene puluē3 tritū cū calida
s' cāne tbue sanat ētissime. Ad
Ver sagim̄. mel. fumū tollēdū.
apy sem̄ ana ei da ꝛ sanabi.
Qwādo īpēnescit dicas. Volatilia
tua sub manibus tuis. Quā
do mane deꝑtica aufers.
Qvādo māe de ꝑtica aufers dic
q̄ uniqꝰ hō ligauit dn̄s ꝑ aduē
tū suū absoluat. Qn̄ fassinatꝰ
Qwādo u° fassinatꝰ fuit. fuerit.
Trumicē ī puluerē redige ꝛ cū
carne calida tribue ꝛ libabit.
Vt hominē non deserat.

Ut homīēs nō desīt apud- uītā
augeam tecum carne callida a
uiue. ppter aquilam.

Propter aquilā dōēs diuē uī
leo de tribu iuda radix dauid
alleluia.

Sā sp̄c adsit nobis gracia.

Cum inter ce
tera aīalia a
ltissimo rex p̄
ficie cunctē
creata usui
hūani, gn̄is
immediate s
subiecta nul
lum animal sit equo nobilius
eo q̄ p ipsum principes magna
tes & milites a minoribz sepa
rantur. & quia ipso mediante dñs
inter priuatos alios decenter
discerne nō possz. Idcirco ad como
ditatem illoz qui & equus assi
due coutuntur: ipsoz specialiter q
ad honorē militalē & belloz as
siduā pbitatē nobilioz omnino
delectantur quedā de ipso equo
iuxta oppinionē meam & mei
ingenij pbitate disposui cōpi
lare. Non q p omnia possim ea
que eidē equoz ul' suo generi
ptinent subtili indagare. s
iuxte ueritati recto ordine s'm
q expertus sum qm plures dili
gencius adherebo fere de omnibz
rationēs iuditas demōstrabo. ro
gatuqz cuidā mei amicissimi
in huiusmodi delectatis refert
scripta omnia cum diligencia
scribere pcuraui. Unde dicē
dū ē primo de creatione & nati
uitate equi eiusdem. Scdo de cap
tione ipsius. Tercio de custodia
& doctrina. Quarto de cognitio
ne pulcritudinis corporis m̄
broz & signorū illi'. Quinto de i
firmitate eius tā natural' q̄
accidentali. Sexto de medicinis
ac remediis prelibate egritudi
nis est dicendū. Primū igit
de creatione & natiuitate equi psen
tens. dico q equus debet pmo
gigni a stallone studiose & dili
gencius assidue custodito pz
ut nich ab aliquo equitato cū
minori labore ul' in equitatiōe
quā potit. imo satisfactionē su
am & comoditatē maiorē stallio
gignat equū. eo q quanto cum
minori labore & comodi' stallio
coopuit. tantū equi mai' & cō
pletius spma emittet. & inde
maior equus & grossior in uētre
matris gignetur. Et est sciendū
q equus tali tpe debz gigni q
nascatur ad multas herbas tē
pore conuenienti. qui sufficient
equi matre pascente lac suo na
to satis prestet oportunū. & h
ē nempe consimile utilitati q si
equus alia natiuitate in antea
mittat in maxima lactis copia
herbas. ei' copia carnes fiūt soli
diores omnino corp' membra etiā
grandiora. pregnāte uō matre
ut dixi nec nimis macra existat
s medium teneat utrisqz. Quia
si fuit nimis pinguis interim
pinguedo intrinseca locū filij co
artaret q eidē corp' & mēbra per
uentrē matris nō possent com
mode dilatari. & ex inde equus
efficeret minim' ul' pusill'. Si
uō nimis macra extiterit ppter
nimiā macie in uentre nutri
men suo nato nō potit exhibere.

Cum equus macilentus et debi
l' nasceretur postea vo cu vene
rit tpe nascendi in loco montu
oso nascatur et saxoso vl' petroso
eo q si equus nascendo locu mo
tuosum vl' petrosu invenerit fiut
ei ungule duriores et p omnia me
liores propter assuetudine vel a
nativitate montea usu assidu
um montiu et petrarum. Ex loco aut
montuoso dico illi crura fieri
meliora propter exercitiu montiu
eundi supius vl' deorsu. Nam
eni ob hoc opatur potente ad de
fensione crurium ossa fieri grossio
ra. nec no interi matre equi cla
stra denocteq nullorum in sugge
re. Equus preterea matre sequat
continue p congrua pascua et her
bosa denique duorum annorum et n am
plius etate pficiat. Non ampli
vo dixi. eo q equo duorum annoru
transeunte etate naturalr se
hic ad coitu. deinde si matre se
queretur in antea ob delectatione
coitus natural' cum matre aut
cu aliqua sui gnis feminini
deteriorarer de levi et in aliqua
parte sui corporis facili posset
ledi. Assero tam q si in sufficie
tibus pascuis usq ad meta trium
annorum equus libtate hret sine
societate matris vl' coniunctione
sui generis feminini. melius et
salubrius foret equo eo q ca
pis iungit contendo aer et li
bertas in equi corde et in mbris
suis naturalr conservantia sa
nitate et spialr crura fune mu
da omnium macularum et p omnia
meliora. **De captione et domatione.**

Habito tractatu de creatione et ge
neratione equi et Scdo videndu
e de captione et domatione eiusdem. Di
co g delaqueari debet equus ta
leniter quam suave laqueo gros
so et forti decenter de lana co po
sito eo q bonus e ad hoc et habi
lior propter mollicie sua canabino l'
suo aliquo cequali. Preterea eq
decenti tpre vl' nubilo laqueetu
quia si tpre satis calido ex insu
eta captione nimiu laboraret
lequi possz incurrere mebrorum et cor
poris lesione. Ipso aut capto ut
dcm e et in capite ei posito capist
tro de canabo. ad societate alic
equi domati conducat ad locu
ubi domari debeat. vl' ut infra
docebo. et quia omne simile nalr
appetit sui simile. cum aliquo
sui gnis salubrius conducetur.

De domatione.

Ad domandu in sup dicto equo
diligens adhibeatur custodia
videlicet q equs caute binis
retinis alligetur talr q propter i
domitate sua abinis in cruribus
aliquatenus no ledat. et donec p
severavit in sua feritate semp
sui simil' societate obtineat. eo
q eidem tuti et securi potit adhere
p manu tangendo ipm semp
sepe et sepius p omnia leniter et
suave. Adversus vo equu in pn
cipio nullatenus aciter debeat
indagari. ne forte ob indigna
tione viciu vl' indecens aliquod
sibi assumat. sz cu magna p se
verancia lenitudinis et man
suetudinis mansuescat. donec
mansuetus et bn domatus in omnibus
efficiatur ut decentes propter assiduu et
crebre tactu manuu p ut dicti
tra q ad plenu et secure mebra
sua circu circa tangant specialr
pedes ferim et sepius elevando

ad modũ ferrandi pedes ꝑcuci
endo. Et est sciendũ q' equus ꝑ
meliori ip̃i laqueati ul' doma
ri nõ debet donec etatẽ duor̃ ã
nor̃ tñseat eo q' quãto iunior
alligatur ꝓpter laborem isue
te domationis tãto leni' lesio
nes aliquas in cruribȝ accidẽ
talit' incurrẽ possȝ. De custodia
⁊ doctrina.

Dicto sup' d' captiõe
⁊ domatiõe equi. t'cio dicendũ
ẽ de eius custodia ⁊ doctrina. Eq̃
igitur talis tribuat' custodia ⁊
subsequent' q' capistr̃ factum
de corio forti ⁊ humili. In pri
mis in capite equi imponat'
⁊ binis retinis decent' ꝑsepio
alligetur ꝓut sup' est expres
sũ. ⁊ eius pedes anterioẽs pedi
ta de lana coposita uinculent'
nec nõ uni pedum posteriorũ
funẽ laneũ alligando ne añt
ire possit ullo modo. ⁊ hoc fit
ꝓ sanitate crurũ conseruãda.
Preterea locus ubi equus assi
due moratur sit ab oĩ turpi
tudine bñ mund'. in die ⁊ in
nocte ibidem fiat stratum l'
cubile de palea ⁊ feno longo
usq; ad genua ꝑ quiete. Sũmo
u'o mane ex inde extollat'. In
sup sũmo diluculo t'gant' dor
sum ⁊ crura ⁊ om̃ia mẽbra eq̃
decent' t'rsorio ꝓut melius ui
debitur expedire. Postea ꝑ po
tu ducatur ad aquã paruo tñ
passu. Teneat' tam̃ equus tã i
mane quã in sero usq; ad ge
nua ul' paulo sup' circa spa
ciũ triũ horar̃ intus aquam
dulcem frigidã ul' marinã
eo q' frigiditas aque dulcis l'
siccitas aque marine natalit'

equi crura desiccat. coartãdo hu
mores ⁊ egritudines descendẽtes
ad crura. post u'o reditũ equi ad
stabulũ nõ subintret tectũ ul'
stabulũ ullo modo. donec sua
crura t'gant' ⁊ desiccent' ab a
qua. qm̃ fumositas stabuli ꝓpt'
caliditatẽ suã solet adducẽ gal
las ⁊ malos humores cruribȝ
madefactis. Vnũ u'o nõ est ob
liuioĩ tradendũ uidelicȝ q' eq'
assidue comedat tantũ inferi'
iuxta pedes anterioẽs q' uix ꝑ
bendam ul' fenũ ⁊ aliã comedẽ
possit ore. eo q' ip̃o intento opor
teat extendere collũ ⁊ caput ne
cesse ꝑ comestione sũnda coo
ꝑante natura collum ⁊ caput
efficitur gracilius utili' nec nõ
⁊ pulcri' ad uidend'. ⁊ ob hoc cru
ra illi' cottidie emendant' ⁊ ma
gis recipiũt incrementũ cum
assiduam facit oppressionẽ sup'
cruribȝ anterioribȝ ob comesti
onẽ predcãm. Itẽ comedat eq'
fenum. paleas. herbas. herbã
ordeũ auenã ⁊ speltũ ⁊ hũsdẽ
consimiliã que sũt naturalit'
⁊ ꝓpe equor̃ prebenda. uidelicȝ
si iuuenis ẽ herba ⁊ fenũ cum
ordeo ⁊ aliis consilibȝ. aut sine
ordeo sufficient' comedat. qm̃
herbe ⁊ fenũ uentrem dilatant.
⁊ corp'. nec nõ mẽbra sua cerscen
cia ꝓpter humiditatẽ eor̃ natu
raliter augmẽtant'. Si u'o equus
ꝑfectus fuit ul' in cõpleta etate
deductus paleas ⁊ ordeũ ul' eis
similiã comedat moderate eo q'd
ꝓpter siccitatẽ palee equus d' fa
cili nõ sup'flue impinguet'. sȝ in
cõpetentibȝ carnibȝ forcior reti
neatur. ⁊ ita potit equus salub'

us ⁊ setur fatigari. Sciendū ē igit
q equus p meliori nō debet esse
nimis pinguis nec nimis ma
cer de iure ſʒ mediū teneat ɔpe
tentes suas vires ut ɔdecet as
sumentes. qm̄ si nimis pinguis
extiterit humores superflui ḋ mo
re ad crura descendunt. ⁊ ex in
levit egritudines ul' lesiones eve
niūt que ad solent ad eq cru
ra more soluto evenire. ⁊ si for
te subito aliquibʒ laboribʒ ve
xaretur possʒ morbi pluribʒ fa
cilius devastari. nam eidē suf
ficit suam pinguedinē immo
deratā tantū modo deportare.
Si vō fuerit nimis macer ppter
suā maciē deficiūt ei penitus
vires nec nō ⁊ est horribilior ⁊
turpior ad videndū. Equus
vō si fuerit in cōpleta etate ppin
quus adultus herbas domitas
ul' indomitas comedat solum
modo ad purgandū interius in
veris tpr. videlicet circa mēsis
uni spacium nō foris ad aerē
ſʒ sub tecto. nec nō grosso teg
mine laneo coopt' qm̄ herbe
predicte naturalit' ad sūt frigi
de. ⁊ nisi bn̄ coopertus fuerit possʒ
equus de facili tūc tpris frigi
dari ul' morbos incurrē gravi
ores. Cum equus vō postea vo
luerit prebendari ordeo ul' aliq
suo consimili. ordeū cū vando
accumineẽ prius decent' ⁊ post
modū det' equo. qm̄ pulvis or
dei ul' alicui' sui simil' solet e
quis tussim adducē. nec ñ cor
de levi desiccat. Aqua vō pro
potu equi debet eē mollis ⁊ ali
quātulū salita. turbida suavi
ter currēs ul' nichil. eo q' hui'
modi aque dicūt ppter mollicieni ⁊
⁊ grossiciē eaudem, sūt calide et
grossam substanciā retinēt. Jdcō q̄
efficiunt' equorū corporibʒ nu
biliores ⁊ reficatiores ad plenū
Nota quoqʒ q quanto aqua fri
gidior ⁊ velocior tanto minus
equū nutriet ⁊ reficit. Et quia
equus nisi prius bibet sufficiē
ter ad plenū nō possʒ comode
carnes assumē cōpetentes. uti
le satis videt' abluere sepe os
equi interius ⁊ fricare cū sale
⁊ vino fortissimo. qm̄ ob hoc e
quus libenci' aquam assumꝫ.
Ferrari debet equus ferris sibi
ɔpetentibʒ rotundis ad modū
ungue extremitas tm̄ circu
tus ferri sit stricta ⁊ levis. q
quanto leviora assueverit. tāto
agilius ⁊ suavi' elevat pedes su
os. ⁊ quanto ungula equi circu
itu ferri utitur strictiori tāto
maior ⁊ forcior efficitur p ut
decet. Cavendū ē insup equū
sudatū ul' superflue calefactum
nō comedē aliquid ul' potare do
nec coopertū aliquo pāno pau
lisp eum ducendo sudor ⁊ calor
recesserit penitus ab eodē. Sci
endū est tamē q tediosa ⁊ insul
ta equitatio serotina minime
pdest equo. qm̄ ppter post ce
denē labore tantus labore so
lito prebendet' ut nec nō ppter
nocturnū aerē quia frigidior
ē diurno possʒ levius frigida
ri. Jdeo equitatio matutina !
multimode ɔmendat'. Et no
ta q equus p meliori a medie
tate iulij usqʒ p totū mensē au
gusti tediose equitari nō debet
immo custodiatur diligent' in lo

co recenti ⁊ frigido. qm̄ tum ꝓp
magnū calorem. tum ꝓp īmo
deratā equitationē poss; leuit
deuastari nec nō intrinsec' dissic
cari. Similit' dico de mēse ianu
arij qm̄ ꝓp inmēsū frig' equus
calefactus uł' sudatus de facili
frigidatur. Oportet tam̄ equū
hr̄e ꝯtinue coopertā linneā ī tp̄e
calido uidelicet in estate. ꝓpter
muscas ⁊ alia consilia. simili
m̄ coopertam laneā optineat ī
tp̄e yemali. Et nota q̄ ꝑ sani
tate equi salubri' gubernāda
flebotomet' quat' in āno d' ue
na colli consueta uidel; in uēis
tp̄e. semel in estate. semel ī au
tupno. semel ⁊ in yeme. semł'
tamē predcis uicib; sufficientē
minuat'. Sciendū quoq; ē q̄d
equus bn̄ ⁊ diligenci' custodit'
ꝑut sup' enarraui nec nō et
moderate ut conueit equitat'
in sua uirtute uł' bonitate c͠ca
spaciū. xx. annoꝝ ut in pluri
b; ualidius ꝑseuerat. De doc
De doctrina dico ita; trina equi.
subsequentē. In ꝑncipio doctri
ne uł' equi morigeratōis req
rat' frenū debilius ⁊ leui' q̄ ꝓ
teit' inueniri. ⁊ cū eidē īponit'
frenū. mors' freni aliquātulū
mellis uł' alicui' dulcis liquis
aliquotiēs ꝑungatur. frenū;
dixi fore leue ⁊ debile. q̄ quan
to in principio min' malum
infert in ore eidē tanto illō in
antea facilius ⁊ acceptabili' su
stinebit. de melle uł' aliq̄ dulci
primo in morsu dixi poni qm̄
gustata dulcedine aliquociēs
frenū libent' rec; recipiet. Post
quā uō frenū sine difficultate

assuescerit hinc ⁊ illinc ꝑ aliq̄t
dies mane ⁊ sero ad manū du
catur ꝓptime ductorē sequa
tur. deinde sine strepitu uł' tu
multu sine sella ⁊ sine calcarib'
suauiter ⁊ leui' quā potit opet'
⁊ paulisp parvo passu ducatur
eundē adextris ⁊ asinistris sep'
reuoluendo quadā cū uirga ip
sum percutiendo decent'. Et si ex
pedierit ductor aliquis āntecedat
pedes sicut dictū ē sup' om̄i die
sūmo mane uł' asūmo diluclo
us; ad mediā t͠ciā ꝑ loca plana
⁊ nō saxea equitetur. donec eq
tator eum quocūq; placet sine
societate conducat. tam̄ uō illū
spacio uni' m̄sis uł' ultra totalit'
equitauit sella eidē sine tumultu
⁊ firmitu ponat'. ⁊ deinō cū sella
equitetur ut dixi us; quo reuēs
tp̄e appinquauit. s. yeme. eq
tator uero ptam postquā equū su
aue ascenderit eum nō remoue
at donec sibi pānos aptauerit
ut conueit sup eum. quia equus
ex inde quietū usū assumit ob
comodū eq̄tantis. post h̄ autē
frigido tp̄e accedente mod' uel
maneries equū doctinandi pre
dictū taliter taliter inmutet'.
uidelicet q̄ equitator faciat ip
sū magis adextris quā asinis
tris frequenci' reuoluēdo p'ui'
habena dextra freni ꝑ unum
pollicē alia exi
stente eo q̄ equus naturalit' ē
ꝓnior a sinistris sibi forti' fre
nū mutando p'ui' si uidebitur
expedire. ut ꝑ uelle facili' tene
atur. Troctare dixi equū sep'
ꝑ agecta magis quā ꝑ alia pla
na loca. eo ꝑ uallicmdos ⁊ mō

ticulos qui fiunt in marĩsus ⁊
in campis aratis more solito a
ssuescit equus ⁊ instruit̃ cotti
die crura ⁊ pedes altius ⁊ leui⁹
in suo gressu decent̃ eleuaȓ. ⁊
hoc similit̃ potest fieri ꝑ loca sa
tis arenosa consimili ratione.
Vnde equũ in locis predictis as
sumpto usu pedes ⁊ crura decẽt
potest erigere ꝑ alia loca tuti⁹ et
salubrius erigit gressus suos. ⁊
ita in suis egressibꝫ mın⁹ preci
pitat equitantẽ ul' seipm̃ aliq̃
tenus non offendens. Equo bñ
consueto preterea ⁊ habilit̃ tro
tare ꝑ conueniens tp̃is spacium
adextris ut dcm̃ est ⁊ sinistris
simili modo ꝑ ꝑ̃libata loca summo
diluculo paulatim tñ in ꝑinci
pio in minori saltu quo potit̃
ut dictum ẽ gallopetur. Cauẽ
dum est tamẽ q' non diu ⁊ nec
tediose galoppetur, in die ne fo͂
te equum tedeat gallopare ⁊ e
um pigeat in eodẽ negotio ite
rare estꝫ quippe error maximũ
equitanti. nam equus ob hoc d'
leui retrogradus fieri possꝫ ĩ po
sterũ. Vnum nempe utile nõ
modicum euidẽ q' equitator
trotando uel galopando uel
remouẽdo equum ad cursũ
in tantũ trahat habenas fre
ni manibꝫ contra dorsum iñfe
rius q' equus plicando ul' cur
uando collum in tantũ caput
inclinet ut os deferat cottidie
iuxta pectus. ⁊ hoc fiat in pri
cipio paulatim ꝑut uidebitũ
expedire. nec nõ omĩe studium
⁊ omĩs cautela adhibeatur ibi
dem. ⁊ hoc certe dico fore utili⁹
⁊ salubrius equo. nec nõ et sa

lubri⁹ equitanti. qm̃ equus q̃si
inclinatũ deferre caput ꝑpiq̃
satis pectori ⁊ collum decenter
curuatum trotãdo ⁊ galoppan
do ꝑ ut expssi supi⁹s. apcius ⁊
clarius respiciet gressus suos ñ
nõ melius adextris uoluitur ⁊
sinistris ⁊ facili⁹ ad libitũ reti
nenti. sꝫ ut breuit̃ dicã hoc ẽ in
omĩbꝫ cõmendandũ. Sꝫ q2 id q'
de capitis continencia scripsi ꝑ
maiori subiaceat parte freno. i
deo expedit ut affrenãdi freni
mod⁹ ⁊ maneries expmat̃. Est
igitur freni quedam forma q̃
dicitur ad barram eo q' ad duas
barras ex transuerso unã ꝑlon
gum ꝯposita est q' leuius ⁊ ha
bilius equo omĩbꝫ extat. Est
alia quedam forma freni q̃ ad
mediũ morsũ uulgarit̃ nunccu
patur: nomen ex ope assumẽs
eo q' mediũ hr̃ morsũ ex trãs
uerso hñtis solummõ barram
unã ⁊ aliam bipertitam entis fo͂
tioris ⁊ retentibilioĩs alio sup͂
dicto. Est preterea alia freni ꝑ
maneries dum dicti ad medi
um morsum simili supradcĩ.
cum fallitis corticis siue pla
nis in morsu freni positi ĩ me
diũ anuli fabricati q' est ad h̃
fortius ⁊ retentibilius aliquo
p̃dcõ2. Est ⁊ aliud frenũ a cara
dũ hñs morsũ alii lõgiorem
usꝫ ad palatũ equi intrantes⁹
pcedentẽ in morsu cui⁹ ponit̃
falle multimode ⁊ diuẽse q' a
ceius ⁊ seui⁹ eris applicat̃. Sũt
nõ alie freni forme quibꝫ ali
q ꝑuinciales utuntur equis
horribiles assumẽ sine modo
quã ꝑp suã seuiciẽ ⁊ acritatẽ

premitto. Intueri igit̃ debet
mollicies ⁊ duricies oris equi.
⁊ iuxta q̄ dur͞ ul' molle os ha
buerit frenū imponatur eidē
ut ad plenū satisfaciat equitā
ti ⁊ deinde sicut supius enarra
ui moderate equus absq; uiolē
ti cursu cottidie equitetur. Vti
le tamē existit nō modicū ip̃m
p ciuitatē paulatim frequēt̃
equitare specialiter ubi fabri
more solito fabricāt siue ubi
sit strepitus ul' tumult᷒. naz
ob hoc maiorē audaciā ⁊ secu
ritatem equus assumet nich
q; fiet pauidus strepitibȝ et
sonitis contendo. Si uō p dc̄a
loca trepidauit ul' pauescet ideo
acris uerberibȝ uirge ul' cal
cariū ītī nō cogatur sȝ conueni
enti uerbere leuit̃ blandiēdo
ducatur. Si aūt ymaginaret̃
assidue molimina ⁊ uerbera
sibi facta accidere ex strepitu
sonitu ul' tumultu ⁊ ita equs
pauidus deueniret.
Oportet tam̄ equitantē p me
liori in die equum ascendere.
⁊ frequenter descendere suauit
⁊ leuiter iuxta posse ut assues
cat in ascendendo ⁊ descenden
do aliquē sup eum cum expe
dierit stare tam pacifice quā
quiete. Hoc ergo totū q̄ supi᷒
edicetur fuīt obseruandū do
nec dentes equi decent̃ ⁊ pfēe
fuerint inmutati q̄ sit equus
quīq; ānor͞ spaciū p cōplendo.
mutatis autē dentibȝ p ū pla
cet qm̄ salubrius poterit sibi
de maxilla inferiori dentes q̃
tuor extirpentur. duo .s. ex pi
te una ⁊ totidē ex altera q̄ sca

liones ⁊ plante a pluribȝ nūci
pantur freni morsui cōtinue
auisantes. ⁊ hoc pacto ut dixi
si equus dur͞ ⁊ forte os actius
dudum obtinuit pmittant̃
prius eius oris uulnera aliq̃
tulū solidare ⁊ postea frenum
a barras cōpositum quia leue
imponatur eidem. Si uō huīt
os molle ⁊ tener͞ frenū ad bar
ram in scd̄o ul' tc̄io die sue extir
pationis dencium imponat̃. ⁊
ueluti predixi equitet eū cot
tidie in refrenando modeāte
tamē ut condecet galopando.
Illud quoq; q̄ docui si dur͞ ha
buēit os. solidare aliquantulȝ
oris uulnera pmittant̃. qm̄
carnes noue in uulnere rum
puntur cicius quam uetuste.
⁊ ido equus magis frenū time
bit ppter teneritatē uulnerū
satisfaciendo potius equitāti
q̄ ante dixi si molle in secūdo
ul' tercio die cum freno more
solito equitetur eo q̄ uulnera
dencuū solidantur subēe frenū
⁊ eodem assidue fuīt in uul
neribȝ carnes callose ⁊ quasi
dure in poster͞. Vn̄ os equi ef
ficitur p omīa habilius ad fre
nandū. Notandū ē eciā q̄ os
equi debet eē nec nimis mol
le nec nimis dur͞ sȝ teneat !
medium utriusq;. ⁊ h̄ patet qd̄
equus nō possȝ pfecte nec recto
ordine affrenari nisi quatuor
dentes sibi ut dictū est extir
penē. ⁊ in hoc equus alias uti
litates consequit̃ quas fui ml'
tociens expiencia doctus uide
licet q̄ in predicta extirpatōē
demū equus uendicat sibi pi

guedinem ⁊ grossiciem corpis
qm amittit ex inde ferocitatē
supbiam ul' furorē. post uº ex
tirpationē dc̄oꝝ denciū equus
equitetur ut dixi ipm ad salt'
paruulos remouendo. nec nō
equus sepe ⁊ sepius obuiando
intrando ⁊ exeundo eo q' assues
cat audaciter discedē ab eisdē.
frenū mediocrit' forte ul' forti'
īmutando donec uidebitur ex
pedire. Cauendū ē autē q' inuen
to freno equo habili ⁊ decenti ul'
laterꝰ inantea inmutet'. qm p'
extirpationē denciū ex crebra
īmutatiōē frenoꝝ ora equoꝝ as
solent leuit' deuastari. Sȝ ubi e
quus se hūit ꝑut dixi conueni
ent' ad frenum totalit' q' lōgo
⁊ frequenti usu artē ⁊ moduȝ
corretenꝰ nouerit affrenandi.
subsequenter ipm ad curren
dū assuescere oportebit. Curra
tur igitur equus sūmo mane
semel qualibȝ septimana se
mel ꝑ uiam bñ planam ⁊ ali
quantulū arenosam circa par
tes uniꝰ miliarij. In principio
sui cursꝰ ⁊ ex inde si libuerit usqȝ
ad unū miliare ⁊ ampliꝰ pote
rit augmētari. Sciendū ē tamē
q' equus quanto frequētiꝰ ⁊ mo
derate curritur fiet celerior et
agilior cursu ꝓpter usū. Unū
tamē contrarium ē usui fre
quentato uidelicet q' equus ꝑ
inde fit de facili fragancior ⁊ i
paciens ⁊ qnqȝ retrogradꝰ si fe
stinatur ad cursū indebite et
sue assuete affrenatiōis maxi
mā partē ꝑdit. Unū tamē est
nō obliuioni tradendū q' p'tq'
equus ꝑfecte doctus ⁊ cōsuetus
fuit affrenandi ut p'dixi supiꝰ
equitatore nō pigeat equū fre
quent' facē gallopare saluteq;
⁊ currē moderate. qm longa qes
desidiā parat equo. ⁊ que arti
ficialit' dudum instructus fu
erat de facili cogitur obliuisci.

De cognitione ⁊ pulcritudine equi.

Dicto de equi custodia ⁊ doc
trina. Quarto de cognitiōē pul
critudinis corporis equi facto
rum illius ⁊ mēbroꝝ amodo
ē dicendū. Cognosci debet eq'
pulcritudo tali modo. In primis
habeat equus corpus magnū
⁊ longum ita tamen q' subse
quent' mēbra equi respondāt
suo magno ul' longo corpori ꝑ
ut conuenit ordinate. Caput
equi debet eē gracile siccū ⁊ lō
gum ꝯuenienter. os magnū
⁊ lacertatū nares magnas ⁊ int'
latas. oculos habeat grossos ⁊
nō occultos. auriculas uº par
uas ⁊ aspideas deferat. Colluȝ
optineat longum ⁊ bñ graci
le uersus caput. crines paucos
⁊ planos. pectus habeat gros
sum ⁊ rotundum. dorsum cur
tum ⁊ planum. Lumbos rotū
dos ⁊ grossos. costas grossas ⁊
et ylea optineat ut bouina.
similit' uentrē longitudinē
habeat. Ancas obtineat lōgas
⁊ tensas. olum hāt similit' lon
gam ⁊ amplā. caudam uero
grossam cum paucis ⁊ planis
crinibȝ. Coxas dico eē latas ⁊
bñ carnosas. Garetta tamen
ampla satis ⁊ sicca. Falces cur
uas obtineat ut ceruina. Cru
ra preterea bñ ampla ⁊ pilosa
Juncturas crurū grossas nec

non et satis propinquas ungulis ad similitudinem bovis. Pedes vero vel ungulas optineat amplas duras et concavas prout decet. Equus vero altior sit in parte posteriori quam anteriori aliquantulum velud cervus. Collum tamen deferat elevatum, videlicet colli grossicies iuxta pectus. Et qui recte igitur voluerit equi pulcritudinem intueri oportebit prescripta membra tam altitudini equi quam longitudini ordinate et proporcionabiliter convenire. De pilo tamen equi quamvis diversi diversa senciunt talia dicere non oportet. Secundum me tamen dico quod pilus qui dicitur baius et semialbus obscurus super omnibus est laudandus. Preterea dico quod nimis foret ad longum factionum illius vel membrorum cuiuslibet reddere suam causam quare se liquet causa cuilibet quod prodixi. Et ideo dicere pretermitto. Sciendum est denique quod pulcritudo factionum equi veracius et aptius dignosci potest eidem macie imminente quam pinguedine abundante, quoniam per maciem potius quam per pinguedinem pulcritudo membrorum et factionum equi perfectius demonstratur. **De universis equi infirmitatibus et eius naturalibus lesionibus.**

Visis superius de pulcritudine membrorum et factionum equi. Quidam de morbis vel egritudinibus eidem venientibus tam naturaliter quam accidentaliter est tractandum. Nec non et cum summa diligencia prosequendum. Primum dicendo de egritudinibus naturaliter equo contingentibus. Secundum quod natura aliquando ob defectum vel occasione minuit vel augmentat. Auget natura aliquando rarissima, scilicet quando equus nascitur habens maxillam inferiorem superiori alteram longiorem, et quando equus nascitur varius cavonis et aliis consimilibus, et quandoque cum uno oculo albo et alio nigro. Et quandoque nascitur cum quadam superfluitate carnis granolose in cruribus et quandoque in alia parte corporis, perantum faciens quandam grossiciem granulose carnis sine corio et pilo, ad magnitudinem avellane vel nucis et quandoque magis quandoque minus, assidue corum superficiem superante, que dicitur muricus vel celsus vulgariter. Et quandoque equus nascitur cum aliquibus superfluitatibus carnium velut glandulis que fiunt videlicet inter corium et carnes. Et hee glandule sive scrofule aut testudines vulgariter nuncupantur. Minuit vero cum nascitur habens oculum vel auriculam aut nares aliis parviores minuitur. Natura etiam cum nascitur habens unam ancam alia curtiorem, unde totum corpus aliquantulum immoratur, et hic dicitur fulmatus vulgariter. Minuit preterea natura et fallit quando equus nascitur obliquis cruribus tam in anteriori quam in posteriori parte. Similiter modo de ungulis et pedibus accidunt, quia quandoque naturaliter obliquantur. Aliquando vero equus nascitur cum cardis in garretis et gallis in cruribus

provenientibus

puenientibus eidem ex parte l'
matre eisdem habentibus. Carda est
quedam mollis inflatio ad ma
gnitudinem ovi aut amplius sive
minus que tam exterius parte
quam interius nascitur in ga
retis. Galla vero quedam tume
factio mollis ad modum vesice
magna ad velut galla
vel avellana aut nux. quanto
quod plus vel minus que circa l'
iuncturas crurium iuxta un
gulas generantur ex ope reci
piens suum nomen.

Dicto superius de defectibus naturalibus
vel augmentationibus vel egritudinibus
naturaliter accidentibus vel lesioni
bus est dicendum. primo igitur
cuiuslibet infirmitatis vel lesi
onis vocabulum secundum me. Secundo
quid sint quelibet lesiones. et
infirmitates et quomodo cogno
scantur et unde egritudines pre
dicte equis proveniant accidenta
liter vel casualiter. Tertio de me
dicinis cunctis infirmitatibus
vel lesionibus adversantibus est di
cendum diligentissime. Unde in
primis vocabulorum capitula omnium
egritudinum sive lesionum secundum
me incipiunt. **Capitula voca
bulorum infirmitatum equorum.**

Accidentalis igitur infirmita⁹ ē q̄ uulgarit̄ dr̄ ūmis icipiens in equi pectore ul' int̄ coxas circa testiculos deinde ad cru ra descendens eisdem inflaci ones adducens crura natali uulnibꝫ uulnerādo ūmis ex materia creatur humoribꝫ ca lidis supfluis longo tp̄r con gregatis. ⁊ conūsis postmodū ad quandā glandulā quā hn̄t singuli equi in pectore tenus corde. nec non in coxis ōca te sticulos ꝓpter aliquē dolorem aliq ibi accidentalit̄ uenientē concurrunt ibidē undiqꝫ sp̄c ⁊ humores cum om̄e sil̄e ap petat suū simile. Vn̄ conūsis de more humoribꝫ ad dolorē illa glandula ꝑ tumescit. et q̄nqꝫ ex inde ueniunt ad pect⁹ ⁊ crura. ⁊ cruribꝫ tumefactis post modū opta humores ī carnes ⁊ corium in cruribus rumpe facientes sibimas et foramina plima ad putredi nē emittendā. cui nisi cur⁹ decentibꝫ occurratur. paciens totam humiditatē corporis ul' hūores emittere cogitur p crurū uuln'a plibata. De uerme.

Contra infirmitatē uermis predicti. Preterea curas ⁊ medicinas congruas edoce bo. Qm̄ cum uidetur in equi pectore ul' in coxis iuxta testi culos glandula quā predixi tumefieri uel plus solito aug mentari statim equus de con sueta uena colli iuxta caput ⁊ consuetis uenis in utraqꝫ pā te corporis ul' coxaꝝ usqꝫ q' ad debilitatē corporis minuatur ut euacuent̄ humores supflui ɔdecenter. deinde ponantur de centes setones sub pectore ul' in coxis humore aiīē assidue adherentes ꝓpter crebrā ⁊ con gruam exagitationē setonūꝫ uiam exeundi ꝑparanciū ad dolorē glandule humorib' iā concursis. ⁊ quia ꝑ loca dolen cia ꝑfluunt sp̄c ⁊ humores. si g⁹ locus setonum uehementer dolet ⁊ patitur decenē setonib' agittatis more solito ꝑ cōtrac tionē setonū humores ibidē concurrunt iter ɔdam incep tum penitus demittendo ⁊ ita humores predc̄i iurisdictionē si ad crura descendē nec etiaꝫ putrefactionē deducē ꝑut su ꝑius enarraui. Sciendū ē tm̄ q' setones agittari nō debent nisi duoꝝ dieꝝ spacio traseun te. Postea uō mane ⁊ sero ī tā tum continue agittent̄ qd̄ duo iuuenes uice qualibet fatigent̄ equo pr⁹ paruo pas su nō modicū equitato. deinō equus nō ɔcessꝫ die quolibꝫ fa tigari. cauendo eum ne her bas comedat ⁊ de alio parum comedat solūmodo ꝑ uiribus assumendis nec nō ꝑ quiete locis frigidis assidue conten do. Si uero glandula illa uel uermis ꝑ setones ⁊ minutōēꝫ

sanguinis ul' predcã alia ñ de
crescant si supabundẽt hũores
supflue tibias tumescentes. tc
ille glandule ul' uimis tali in sa
lubriter extrahatur. q' scisso pri
p longum corio ꝛ carnib; usq;
ad inuentionẽ uimis ul' glan
dule de qua dixi ferro deposito
ille glandule ungula tantũm
excarnẽt' ipas manib; extrin
secus extirpando ꝑ ut melius
uidebitur expedire. nec ò pdcõ
uime ibidẽ aliquid remanente.
ꝛ deinde uerme ul' glandula ra
dicitus extirpatis. stuppa mun
da in albugine oui sufficienter
infusa uuln' totalit' impleatur
suto uulnere ne post modũ stu
pa possit ullatenus exire. Si
uulnus uõ sit in pectore ꝑpt
uentum ligetur decent' pecia li
nea ul' lanea ante pectus. ꝛ de
inde uulnus usq; ad tciã diez
mutari nõ debet. In antea tam
bis in die mutetur stuppa ma
defacta in oleo in oui albugiẽ
agitato uuln' prius uino ca
lido abluendo ꝛ tali utatur cura
circa nouem diez spacio tñseu
te. postea abluatur uulnus bi
in die uino aliquatulũ tepefcõ
ꝛ intro mittatur in uulnere s
stuppa in puluere inuoluta. Q'
puluis subscripto modo efficit'
de calce uiua ꝛ melle. uidl'icz
accipiat' calx uiua ꝛ totidẽ de
melle liquido ꝛ cõphendantũ
insimul in tantũ unũ cũ alio
agittando q' fieri possit ex ĩn
quedam placentula. ꝛ tal' pla
centula incendat' in igne ita
tum donec ex ea efficiant' car
bones de quib; postea fiat pul

uis. ꝛ predcõ utatur pulue' donc
uulnus decent' fuerit solidatũ.
setonib; nichilominꝰ interi' agit
tatis nec nõ equo cottidie fati
gato ut supius est expssum. Nõ
tam q' equus equitari nõ debet
usq; ad diem tciũ. postquã uer
mis fuit extirpatis. deinde uõ
ut dixi diu ꝛ sine modo die quo
libet equitetur. Sz ad hoc ut dcs
uermis salubri' destruat' curã
salubriorẽ subscribam. uidl'icz
q' scisso corio p longum ꝛ cãnib'
usq; ad inuentionẽ uimiũ ꝑ ut
dixi. resalgar puluĩçatũ decẽt
trũ carenoz pondẽ ꝛ ampli' sz
magis ꝛ mĩn' supaspgatur se
mel solũm uimi predcõ. posito pt
modum bombice ꝛ suto more
uulneis ne resalgar possit ex
inde a uulnere exire ullo modo
de quo contra noũe diez spaciũ
uimus corroditur uiolenter. Cor
roso morbo preterea radicitus
ul' destructo cura utatur cotti
die quam in exercitione uimi
um supius iam predixi. Si uõ
ꝑ predcis omĩb; humores restri
gi ul' siccari nõ possent. qm ad
crura foramina uelud uesice l
parue aut ulcera faciente. tũc
statim ferro rotundo in capite
illa ulcera ul' uesice funditus
decoquant' prius coquendo ma
gistram uenã pectoris ex trãs
uerso que tendit a loco uimis
inferi' usq; ad pedem. Ptea uõ
decoctis foraminib; crurũ ꝑ ut
dixi supaspgat' in ulcerib; calx
uiua bis in die solũ m. separa
ta prius coctura foraminis ibi
facta. Et nota q' si ex uime re
manserit crus inflatum talit'

subueniatur manente. videlicet
q fiat si accipiantur y rudies
que sanguisuge dicunt̃ et ponã
tur circum circa inflatiões cru
rium abraso prius uniũsa
liter loco tumefactiõis predcẽ
ul' abraso uniũsaliter toto cru
re. et deinde abstracto sãguĩe
cum sanguisugis quantũ ex
ire poterit emplastret̃ totum
crus cum aceto et creta alba ĩ
simul agitatis ul' teneat̃ ĩ
aliqua frigidissima aqua diu
mane et sero. et hoc fiat cottidi
e donec crura gracilia redigã
tur. **De uerme uolatilo.**

Quandoq; tamẽ accidit q occa
sione uermis predicti effici
untur in corpore equi plura
ulcera et diũsa. spẽaliter in capi
te equi multimoda ulcera. fi
unt inflationes in equi capite
adducentes p nares equi hu
mores uelut aquam emittẽ
facientes. et hic uermis uul
gariter dicitur uolatilus. **Re**
Contra uermẽ uola **mediũ.**
tilem ad caput equi descendẽ
tes ibidẽ humores corrupti
more solito congregationem
facientes. Tali modo hũores
a capite subtrahantur extẽi
uidelicet q de consuetis ueis
q̃ tympore sufficiẽti sã
guine minuatur. deinde seto
nes decentes sub eius gutture
supponant̃. de exagitatione
setonũ. de comestiõe. de equita
tiõe. nec nõ de usu loci frigidi
fiat p omnia ut de alio uerme
supius enarraui. Si uõ uola
tilus uermis in cimoniã reu
tatur. q sepius de more acci

dit fiat ueluti in suo loco de
cimonia infra docebo. **De anti**
Accidit subsequenter qđ **core.**
illa glandula uermis dicta q
extat in equi pectore iuxta cor
in tantum uiciliter aliquãdo
augmentatur propter humorẽ
ibidem concursos ut dixi sup
ius et modo aliquo p cura nõ
spersos q tumefactio ul' aug
mentatio glandule subito re
digiuntur in apostemate. et q
satis intima cordi existit ei
dem continue adũsantur i
breui cor eius ab apostemate
predicto facilius possz ledi. et h
infirmitas dr̃ anticor. i. cont̃
Subseqñt **Remedium.** | cor.
dico contra infirmitatẽ anti
coris que fit ex augmẽtatiõe
subita glandule p ut supius
est expressum q statim cum
uidetur illa glandula cum fu
rore subito augmẽtari ul' plus
more solito ingrossari. sũ mo
ra qualibz a pectore cum festi
nancia extirpet̃. tali tamẽ m
fiat extirpatio uelut in exti
patione uermiũ pscriptum
est. Ex qua h infirmitas siue
apostema satis ppinqua cor
di existit debz cautissime et
cum maxiã diligencia extir
pari. Si uõ in extirpatiõe uel
carnatiõe eius dẽ uena aliq̃
in sanguinẽ rumpatur. tũc
statim capta et stricta maibz
serico strictius alligetur. Si
uõ pp habundanciã sanguĩs
uena capi nõ possz intro mit
tantẽ in uulnẽ medicine sub
scripte ad sanguinẽ uiriliter
restringendũ. Accipiatur ui

delicet thus due partes. ⁊ tercia
pars sit aloe epatica ⁊ puluerica
tis insimul uelut decet cum
sufficienti albugine oui agit
tentur ⁊ immisceantur pan(n)o
dum cum pilis leporis suffici
entibus. ⁊ deinde intromittant(ur)
habundant(er) in uulne(re) uidelic(et)
sup(er) uena. Ad id(em) gipsum ual(et)
cum calce tritum ⁊ granis u
uar(um) matura(rum). Ad id(em) ual(et) st(er)
cus equinu(m) recens mixtu(m) cu(m)
⁊ aceto fortissimo agit
tatum. Et nota q(uod) predc(t)e me
dicine ad sanguine(m) restringe(n)
dum usq(ue) ad diem t(er)ciu(m) u(e)l q(ua)r(tum)
no(n) debent a uulne(re) remoueri. ⁊
deinde curetur uulnus sicut
de u(e)ne supius contineť. pre
terea de setonib(us). de comestio(n)e
de equitatu ⁊ de loco frigido q
bus nullo modo coutatur. De

strangulione.

Sunt ⁊ alie aliq(ue)
glandule contra caput cui(us)
equi existentes. qua(rum) alique
sub guttur equi iacent que
inflant(ur) u(e)l accidentalit(er) aug
mentant(ur) p(ro)p(ter) humores capitis
equi frigidati ad dc(t)as gl(an)du
las a capite descendentes ex
grossicie u(e)l inflatione qua(rum)
totum inflatur guttur ex circu
itu. Vnde equus p(ro)ut conuenit
uix potest extirpare. ⁊ h(ec) eg(ri)
tudo uulgo d(icitu)r strangulionus.

Remedium.

Contra morbum
strangulio(n)is talem medicina(m)
suppone. q(uod) cum ille gl(an)dul(e)
quas predixi uidentur s(u)b gut
ture equi subito crescere u(e)l pl(us)
more solito augm(en)tari. statim
setones recentes sub equi gut
ture imponant(ur) ducendo eos t(er)
mane ⁊ sero sufficient(er) p(ro)ut me
lius uidebit(ur) expedire. Impo(n)at(ur)
preterea in equi capite lanea co
operta ungento quam plures
totum guttur q(uo)d q(ua)m plures bu
tyro ⁊ special(ite)r locus stra(n)gulio(n)is
p(ro)prie nec no(n) loco calido co
uitatur assidue. Si u(er)o gl(an)dule
ille p(ro)p(ter) exagitatione(m) setonum
frequenter p(ro)ut conuenit no(n) de
crescant ad modum unius pi(s)
nis extirpend(e). ⁊ extractis radi
citus uuln(us) curetur co(n)grue ue
lut uuln(us) a(n)i(m)u(m) q(uod) p(re)dixi. u(e)l de
puluere resalgaris possunt ille
glandule extirpari u(e)l destrui
modo q(uo) sup(er)ius enarraui. Sciendu(m)
quoq(ue) q(uod) puluis resalga(r)is in q
cu(m)q(ue) calone carniu(m) u(e)l ruptura
suppositus fuerit moderate car
nes corrodit ⁊ destruit ut ig(ni)s.
In appositio(n)e u(er)o resalga(r)is dili
gens adhibeatur cautela. Qu(i)a
si moderate fit appositio resal
ga(r)is imoderate ⁊ mirabilit(er) car
nes rodit. De uiuulis.

Sunt ⁊ alie glandule que iace(n)t
int(er) collum ⁊ caput equi uide
licet sub utraq(ue) parte maxil
la(rum) que similit(er) augm(en)tantur
ex reumaticis capitis int(er)ue
nientib(us) meatu(s)q(ue) gutturis taliter co
artantes q(uod) pa(rum) potest equus
paciens comedere u(e)l potare n(on)
etiam aspirari. Itaq(ue) no(n) sub
ueniatur eidem infrant(ur) claude(n)
arterias gutturis pacientis
q(ue) uiuule uulgarit(er) nu(n)cupant(ur).
P(er) eas enim paciens cogitur p(ro)
p(r)ia in t(er)ra p(er)cuciendo caput hinc
⁊ illinc tal(ite)r q(uod) uix aut nu(m)q(uam)
erigitur.

Remedium.

Contra uiuulas supradictas

tale prebeo medicamen q' in co
tinenti cum uidentur iuuule
antedc̄e tumefieri subito duo
ul' amplius siue minus ferro
decenter calido cuspideo statim
funditus decoquantur. ul' lan
cea acuta funditus incidantur.
Aut q' melius modo expresso
supius de iuue caude petitus
extrahantur tam ex una par
te maxillar quam ex alia si i
uidebitur expedire. & extirpa
tis exterius uulnera iuuulor
ueluti de iuue supius dixi usq;
ad considerationē carnium me
dicentur. **De supfluitate sanguinis ex dolore.**

Fit & alia
egritudo que intra cor equi ac
cidentaliter generatur addu
cens intra corpus equi dolo
res & torciones multimodas
& diuisas que accidit equo ex
supfluitate corrupti sanguis
inter uenas inclusi. & hic do
lor ex supfluitate sanguinis dē
qui nō ducit inflationes illo
rum ul' corporis pacientis. s; eq
uene solummodo tumefiunt
nec nō cogit eundē eicē sepi
se in terram. **Remedium.**

Contra dolorem que fit ex sup
fluitate sanguinis ul' humo
rum adhibeo tales curas q' cū
equus uidebitur dolere intri
secus incessanter absq; tume
factione aliqua illor sepius
illo respiciens circumq; tunc
auena cingularia que sic uul
gariter nūcupatur uidelicet pp
cingulam ab utraq; parte usq;
q' ad debilitatē corporis minu
atur. deinde ducatur ad manū
paruo passo paulatim nō co
medente paciente aliqua ul
lo modo nec bibente donec do
lor predictus eū ex toto dimi
serit. **De dolore ex uentositate.**

Fit preterea dolor infra corpus
equi eueniens ex uentositate
p corporis poros intrante i uen
trem ul' corpus equi calefactum
supflue ul' sudatum adducens
assidue illor q̄m; & corporis tu
mefactiones inmensas unde
equus affligitur uehement'
& hic dolor dicit' ex uētositate.
Contra quē dolo **Remedium.**
rem tale remediū poterit exhi
beri. Accipiatur canolus unius
de cauda grossior qui poterit i
ueniri ad longitudinē palmi u
nius inter anum pacientis i
unctus prius oleo imponatur
maiore parte canuli possit ab
ano exire. de inde statim cum
festinancia equitetur, eundē
tractādo ūsus loca montuosa.
coopertū decenē fricatis prius
illis poptime cum manibus
oleo madefactis. & sic paciens
tractādo calefiet, put dixi nec
nō p canolū existentē in anū
uentositatē assumptā in uen
tre necessariō expellit exterius
deinde danda sunt eidē calida
p comestione. & calido in potu bi
bat aquā decoctā cū cimino et
feniculi semine in bona quanti
tate. deinde aqua aliquantulum
frigidata cum pauca farina i
tritici inmisceatur decenter tā
diu paciens siciat q' huiusmodi
aquam bibat similiter comedat
calida uelud fenū nec nō locū
calidum in nocte habeat p qe
te. & tali utatur cura donec eq'

paciens liberetur a dolore. **De
dolore ex superflua comestione.**
Fit alius dolor inter cor equi ex su
perflua comestione ordei ul' alic'
alij sui similis nō digesti. ⁊ int̄
uentrē ⁊ stomachum tumefacti
inferens equo tumefactiones
durissimas illorū affligens cō
tinue in tantū doloribꝫ paciē
tem q' uix potest rectus stare
sup pedibꝫ quin cogatur in t̄
ra iacere continue pre dolore.
qui dolor dr̄ ex comestione ordi
tumefcī in uētrē. **Remedium.**
Contra quem tale remediū imp
titur. Accipiat' malua. branca
ursina. paritaria. mercurialis.
uiolaria equali quātitate ⁊ de
coquantur in quodā uase adī
uicem. ⁊ in tali decoctione dis
soluatur de melle in bona qn̄
titate tantūdē de sale ⁊ olō. ⁊ n̄
nō immisceatur īndē de furfurē
tritici semp insimul omīa a
gittando. ⁊ deinde aqua decoc
tionis ponatur decent' calida
in quodā utriculo canolū de
cauda ul' de aliquo congrue gros
sum ⁊ longum decent' hn̄tez
ad modum clesteris. ⁊ p istru
mentū illō dcā aqua in uētrē
pacientis p annū postmoduz
inmittatur: ita tam̄ q' qn̄ in
mittitur talis aqua equus s'
posterius quā anterior altiō
satis existat ut aqua emissa
p uentrē uniūsaliter discurrē
possit. statim uō emissa aqua
in uentrē anus stuppa ul' pe
ciis oppiletur ut aqua n̄ pos
sit exire ullo modo in medici
na licensia imponentes. ptea
autē ligno rotundo ⁊ bn̄ polito
uentrem pacientis bn̄ ducatū
a duobꝫ hoībꝫ uno uidelicet ex
una parte ⁊ altero ex altera ex
istente incipientibꝫ ab antiori
parte usqꝫ ad posteriorem ducē
do lignum predictū uers' uen
trem uniūsaliter imprimēdo uen
trem prius sufficienter uncto
uniūsaliter oleo calefacto. Post
quam autē uent' fuerit bn̄ duct'
⁊ decenter fricat' deoppilato ano
in tantum paciens paruo pas
su uers' loca montuosa equitet
donec egerat ul' emittat p anū
omīa que in uentrē eiusdem
iam imissa fuerant ⁊ de aliis
magnā partem ⁊ sic dolor ces
sabit instant'. qm̄ cessante cā
cessat effectus. **De dolore ex su
perflua retencione urine.**
Quidam alius dolor accidit ī eq
corpore extrinsecus ex indebi
ta retentiōe urine uesicam in
flantis inferens equo tortiōes
⁊ dolores multimodos incessāt'
siue tumefactionē tam̄ aliq'
ylior. adducit uō circa locum
uirge equi paruā inflationē
⁊ h' cogit ylia satis ducere pa
cientem. qui dolor ex retētiōe
superflua dicitur. **Remedium.**
Contra quem preterea expt' sun
quā pluries remedia infra scrip
ta uidelicet. accipiat' senacenē
cicutama. paritaria. radices spa
ragi. quātitate equali. ⁊ insimul
bulliant ⁊ decoctis decent' cuz
quadam fascia ampla congrue
ponant' circa loca uirge calida
cōpetenter uinciendo dictam
fasciam supra dorsum pro ut
melius expedire uidebitur. ⁊
hoc fiat quā sepius poterit. Illō

idem cum frigidū fuit calidū
faciendo ꝛ ibidem itez īponēdo
ad idē ualet satis si uirga paci
entis manib; unctis oleo extra
hatur ꝛ postmodū fricet᷑ oleo
tepido competenter. ꝛ deinde terat᷑
aliquantulū piperis cum oleo
inter foramē uirge auriculari
digito imponatur. Ad idē ad
huc q̄ meli᷒ est ualent tunice
ceretis ꝛ paulū cocti cū oleo et
calidi paꝝ inter foramen sutr
mittantur. Ad idem fit paciēs
liber cum quodam iumēto per
stabulum dimittatur abire ꝑ
mutabiliter opatur. de q̄ paci
ens necc̄e puocabitur ad uri
nam. Et nota q̄ ultimū reme
dium de iumēto q̄ dixi contra do
lores singulos supradc̄os uti
le repitur. qm̄ uoluntas cont᷒
naturā naturalit᷑ roborat et con
fortat. De inflatione testicloꝝ

Fitq; preterea quedam infirmi
tas equi testiculos tumefaciē
tium modo que accidit cū eq᷒
herbas comedit in ueris tp̄e
specialit᷑. Qm̄ tū ꝓpter uiridi
tatē herbaꝝ tum ꝓpter temp᷒
humidū humores concurrūt
de leui ad infima loca ꝓpigūt᷑
un̄ equus patitur uehement᷑
Et qūz acci q̄ ex nimio uel ī
moderato labore ul᷑ sup fluo
honere intestina cadūt in os
seum rumpencia illā pellicl'aꝝ
que est inter intestina ꝛ testi
culos equi de quo simili modo
testiculi tumefiūt. ꝛ equo satis
piculosum existit. Remediū.

Quib; talib; remediis assolet
subueniri. Accipiat᷑ uidelicet a
cetum fortissimū ꝛ creta ꝛ agit
tentur insimul ut fiant uelud
pasta ꝛ īmisceatur de sale bene
trito ibidem. ꝛ de tali postea uol
uuntur testiculi equi paciētis.
sepe reuoluendo eandē. Ad idez
ual; satis si paciens teneat᷑ ma
ne ꝛ sero p condecens spacium
in aqua frigida ꝛ uelocissima. i
ta tamē q̄ aqua ad plenum tes
ticuli madefiunt. Si acciderit
q̄ equus nō possit remittere ui᷒
gam fiat hoc. pungatur cum
acu spolium uirge. ꝛ postea ac
cipiatur de melle ꝛ oleo ꝛ sale
ꝛ mixtim imponant᷑ cum una
penna linea supra groppā eq
ꝛ deinde dimittat᷑ in aqua ma
rina aut dulci usq; ad uentrē
ꝛ sic liberabit᷑. Ad idem ualent
fabe excoriate ꝛ bn̄ decocte cum
axungia noua porcina ꝛ suppo
site decent᷑ uniūsalit᷑ p inflaci
onē. Si uō tumefactio testiculo
ꝝ fiat ꝑ casum intestinoꝝ in
osseum castretur equus paciē
ex toto. ꝛ extracto leso testicl'o
ul᷑ duob; statim intestina ad ī
locum suum interi᷒ remittant᷑
ꝛ postea decēt consuat᷑ illa r
ruptura decent᷑ ꝛ curetur in an
tea uulnus ꝓut curatur uul
nus burse testiculoꝝ equi ca
strati ut in plurib; uō tal᷑ rup
tura pellicule supradc̄e que si

Est ꝛ alia equi De equo infuso.
infirmitas que accidit ex co
mestione ꝛ potatiōe sup flua.
ꝛ qūq; ex īmoderato labore. q
niā sup fluitatē sue comestiōis
humores ꝛ sanguis sup fluo a
augmentat᷑. ꝛ ita p crura equi
ꝓpigunt᷑. un̄ detinent᷑ ꝛ īpediūt

gressus equi ꝛ paciens cogitur
ex inde claudicare. ꝛ ex uno pe
de ul' duob; aut singlis pedib'
detinetur. nec nō in suis egres
sib; crura grauissime remouet
ex inmoderato labore quīq; acci
dit ꝑut dixi. Qm̄ hūores sup
flui uel sanguis ꝑferunt ad cru
ra inferius ex nimio equitatu
qui humores de facili discur
runt ad pedes ul' ad ungulas ī
pacientis nisi habeat tempesti
ue auxiliū oportunū. ꝛ quīq;
fit dicta infirmitas cū aliqui
predcōr color equū coherret ī
tantū q' ex nimia fatigatōē ul'
uexatione aut calefactiōē dolōī
humores ꝑ mēbra leuiter dis
soluunt. ad crura postmodū
descendentes. ꝛ h' infirmitas ī
fusus ul' infusio nuncupatur.

Contra quā infir **Remedium.**
mitatē talis subuentio ꝑrebe
atur. uidelicet si equus pīguī
fuerit ꝛ etatis ꝑfecte stati eidē
potus ꝑ uelle primitus ꝓhbea
tur. postea de ambob; tempori
b; ꝛ singulis cruribꝫ de uenis
solitis usq; q' ad debilitatem
corporis minuat'. humores ꝯ
motos descendentes ad crura
penitus depellendo. deinde in
aqua frigida currenti uelocit'
usq; ad uentrē paciens tota
liter imponat' ꝛ in aqua stud
assidue teneatur ipō nichil bi
bente ꝛ deinceps nec aliquid co
medente donec ex toto fuerit
liberatus. Si uō iuueīs ul' ma
cer fueit nō decet ut dixi supi
sibi potus. Sꝫ iterū cum freno
alte in aere frigido alligetur.
q' collum ꝛ caput cogatur ex

tendere ūsus aerem quantum
potest. Deinde rotundi lapides
ad modū pugilli grossi sufficī
enter sub equi pedib; supponat'
ueluti si fieret cubile ul' stratū
Qm̄ ex assidua opꝑssione lapidꝫ
rotundorꝫ pedes ꝛ crura assidue
sunt in motu. Unde ex assiduo
motu neruū crurū pīgr' ꝓpter
hūores ibidem concursos suā
expellit grauedinē. Ita tamē
q' sup suos assidue premat pe
des eundē pāno lineo in aqua
infuso primitus coopte cauē
do ipm̄ q' nō comedat neq; bi
bat nec ad solem ullo modo
ꝑtingat. ꝛ dcā cura utatur ad
statum pristinū redigat'. ꝛ no
ta q' predicta infirmitas uel
infusio nō nocet equis iuueni
b; īmo ꝓdest. Qm̄ ob hoc ꝓpt
humores conuersos ad crura
tibie ingrossantur. Sꝫ cū aliqui
ꝓuinciales dcē infirmitati as
solet aliter subuenire. ut cū
ordeo in aqua decocto in peccis
satis calido posito ꝛ ligato post
modū equi pedibꝫ quatuor de
ferratis nec nō equo ordeum
ad libitum comedente. **D' pul**

Fit ꝛ alia infirmitas acci **siuo.**
dentalit' equo adueīens circa
pulmonē oppilans foramina
aspiratiōis pulmōis intrīse
ca ꝓpter quam equus uix pōt
flatum emittere ꝑut decet. Sꝫ
fit eidem quedā narium conti
nua magna sufflatio ꝛ crebra
pulsatio ilior' que de leui acci
dit pingui equo ex importu
ni laboris subito interuentu
qm̄ arterie pulmōis equi in
parte aliqua oppilant' contra

pulmonē ex pinguedine lique
facta ⁊ h egritudo pulsiuus uul
garit appellatur. **Remediū.**
Contra infirmitatē equi pulsi
ui tale remedium impertitur. Re
ratur in primis .v. calida ad li
quefaciendā substanciā pigue
dinis coagulatam intus pulmo
nis meatus, put supius iā expssi
cum fiat pocio calida de subscrip
tis. Accipiant. v. gariofolos. ⁊
nuces muscatas. gingib. galan
ga. cinamomo. omīa eqli pon
dere. clarinuia. nuceria. cimiñ
semē feniculi. in maiori quan
titate aliis supradcīs. ⁊ pulueri
catis hiis omnibus ⁊ decent̄ cū
bono uino albo agittato cum
cera congrua quantitate distē
perentur omīa insimul agit
tando de uitellis ouor quāta
fuerit tota alia potio inmix
tis ibidem ⁊ exagittentur po
stea omīa insimul condecent̄
tantum q potero tantum sit
liquida q de leui degluttiri ua
leat. que potio imposita post
modum in quodam decēti cor
nu pleno bis ul ter equo tenē
te caput artificialiter. ⁊ os al
tum ⁊ apertū uersus aerem sin̄
freno in pacientis guttū in
mittatur ita q ipm bn ⁊ dcē
ter degluciat capite equi sus
penso unius hore spacio tran
seunte ubi n̄ labetur in intesti
na. deinde ducatur ad manū
uel paruo passu equitetū pau
lisp ut in corpore dcā potio de
cent̄ in uentre equi ne ipam
euomē p os possit ipo nichil bi
bente nec aliquid comedente
p diem unū ⁊ noctem ne cōca

sione cibi ⁊ potus impediat dcā
potio suū effectum debite opaī.
Scdā uo die erbas recentes uel
cannar frondes aut salicis siue
recencia alia ut frigiditate her
bar calor potionis aliquid mi
nuatur .i. tempetur si precedēs
infirmitas recens fuit ul mo
derna cura curabiliter preliba
ta. Si uo antiquata q incurabi
lis eē redor. tam aliq remediū
inuenitur. v. q utraq ylia du
abz lineis una sup aliam ab u
traq latere decoquatur. ut co
artatione ignis illor pulsatio
minuatur nec nō ⁊ nares p lō
gum decenter scindant qm le
uius trahit ad se aerem et re
mittit. **De equo infustato.**
Est ⁊ alia egritudo faciens p mē
bra eiusdem ⁊ qnq par tumōr
adducens in corpore pacientis
ita q corium extiratum siue
extensū int tantū obtinet qd
uix corium pacientis potest ⁊
capi digitis siue stringi nec n̄
in suo egressu ueluti infundit
uidetur multociens impediri
⁊ qnq oculos lacrimari. q acci
dit cum equus sudatus uel su
pflue calefactus fuerit ⁊ post
modum in loco frigido positus
uel uentoso. qm p poros apti
ex calefactione de more uent
corpus ⁊ equi mebri subitrer
⁊ ita tam neruor attractio quā
languor mēbror detinēt ⁊ im
pediunt gressus equi ⁊ hec dr
uulgari uocabulo infustatus.
Cui tali remedio **Remedium.**
pōt subueniri p ut multocien
pbabilr sum exptus. primo
uidelicet paciens in loco calido

ipponatur: deinde aliquot uiui
lapides fiant calidissimi p ut
potest. ⁊ sub equi uentre suppo
nantur in terra assūpto prius
lane pando grox equi longitu
dinē ⁊ latitudinē supante. ⁊ q
a duob; hominibus .v. uno ex
una parte ⁊ alius ab altera te
neatur ita q' mediū pandi eq.
residead sup tergum ⁊ postmo
dum paulatim ⁊ sepius aqua
satis calida dcīs lapidib; asper
gatur. ⁊ in tantū illa fumositas
equi corpus preoccupet ⁊ discū
iat donec corpus ⁊ mēbra redi
gant̄ uiriliter in sudore subse
quent̄ equum cum añ dicto pā
nolaneo, p ut melius poterit i
uoluendo p optime cinguletū
tam diu q' sudor ab equi corpe
sit remotus. Sudore remoto !
butiro condecent̄ calido accīnto
rum ul' oleo ul' alio liquido ue
tuoso sepe in diei singula equi
crura fricentur ul' fiat decoctō
palee frumti arestar alei cine
ris ⁊ maluar. ⁊ cum eadē decoc
tione tantum calida quantū
poterit sustinere crura ⁊ spālit̄
sepe uirilit̄ madefiant
quo in tantum aloo calido ul
latenus nō amoto nec nō sep
p uita calidis coutendo. donec
ad statum pristinum redigat̄.

De scalmato.

Fit ⁊ alia infir-
mitas interiora equi desiccās
⁊ corpus macerans nec ñ olē
faciens stercus equi ueluti st'
cus hoīs ⁊ ullo magis q̄ acci
dit equo ex macie diuturna
⁊ ex comestione eiusdē parua
quantitate largita nec nō ex
corpus crebra calefactiōe, per
dit. Unde equus de leui ipigua
ri nō pōt nec ꝫ carnes assumē
cōpetentes. ⁊ h̄ infirmitas scal
matus uulgarit̄ appellatur.

Remedium.

Cui requirenda st̄
humida ⁊ danda frigida tem
pate ad expellendam siccitatez
intestinor ⁊ uentris diutius in
aretenta ⁊ ad humectandum
corpus uiriliter pacientis fiat
igitur decoctio de subscriptis.
Accipiatur herba uiolaria. pa
taria. branca ursina. scarola.
malua ana. ⁊ simul decoquant̄
inmixto prius cum predictis
herbis omib; de furfure ordei
cōpetent̄ ⁊ decoctis decent̄ colē
tur ⁊ insimul p quandā pecīa
decent̄. Postea uō in aqua de
coctionis predicte. butirum in
bona quantitate ⁊ de cassia fistu
la totidem dissoluatur: Deinde
in tantū par calida dcā decoctō
inmittatur cum instrumto s
supius enarrato. ⁊ fiat p oīa
ueluti in doloris capitulo est
expressum. excepto q' ipā aq̄
inmissā teneatur in equi uen
tre quā diu poterit retinerī gīn
intestina ⁊ uenter pacientis
potius humectat̄. fiat preterea
de uitellis ouor ⁊ mixto oleo
uiolar cum bono uino albo a
gitatus decent̄ ⁊ positis post
modū in cornu bouino bis l'
ter pleno ⁊ detur pacienti bibē
p ut de pulsiuo supius conti
netur. Ad idē alia cura ualet
v. q' paciens equus solus i
quodam stabulo imponatū
⁊ p duos dies ul' tres ul' plus,
nichil comedat neq; bibat. pt
hoc detur eidē comedere lardū

preciūm ad libitum uoluntat
quia tum ꝓpter hītam diu fa
mē. tum ꝓpter lardonis salse
dinem de facili comederet & libē
ter. & comestis lardonibus supra
dictis siue paꝝ siue multum
detur pacienti bibere calidam
aquam iuxta uelle immiscendo
ibidem prius farinam ordeace
am competenter. deinde equitetur
paulisper donec uenter euacuet
de comestis. Postquā uo paci
ens uentrem & intestina post
modum euacuauerit. & recuperet
ex aliquo predictoꝝ medicamē
& in statum redigitur pristinum.
Interea comedat frumentū
bn̄ mundum cum aliquātulū
salis coctum & ad solem & nō
alibi bene postea desiccatum.
in quantitate. v. triū gūmel
laꝝ & sotaꝝ uice qualibet bis ī
die añ quam bibat frumētū
comedat ante dcm̄ nam fru
mentū coctum ut dixi satis ī
nutrit & reficit corpꝰ equi. & sic
equus de leui impinguatur
iuxta uelle. **De arraiato equo.**

Alia infirmitas efficitur in uē
tre equi rugitū faciens in ite
stinis. nec nō cogens equū se
pissime emittere stercora in
digesta & liquida uelud aqua.
& ita ob emissionē crebrā ster
coꝝ paciens uentrē euacuat.
que quī accidit cum equus ī
moderate de ordeo ul' de suo si
mili comederit & comesta nō di
gerit prout decet. & illico ꝑtino
dum cū festinācia equitatur.
& contingit aliquādo ex pota
tiōe aque frigide potate pt co
mestionē ordei sine aliquo ī
teruallo. & quīq ꝓpter festinum
cursum uel galoppū prius sup
ta statim ab equo potatiōe pro
uelle cum aqua exagitetur
p equi uiscera ꝓpter cursum.
Et sepe fit ex nimia inflatiōe
corporis equi dolores habēns
ꝓpter nimiā exagitationem
uentris ul' corporis. Vnde eqꝰ
ex predicta euacuatiōe uentris
debilitatur in tantū q̄ uix po
test actiuitis sustineri. que in
firmitas arraiatus uulgarit
nūcupatur. **Remedium.**

Contra infirmitatē equi arraia
ti que fit in equū solummodo
equitando ex nimia comestio
ne ordei non digesti solet ta
liter subueniri. Cum equus ei
uidebitur in equitando eundē
ul' nō equitādo quī bis uel t'
stercus longius uelut aqua
emittere & ordeum indigestū.
Tunc in continenti auferatū
eidem frenū & sella libere pē
tus dimittat' ad ire pascendo.
nec eo inuito ullo modo remo
uendo donec decenter fuīt cōsti
patus. quī motus corporis in
testina & uentrē exagitat. Vn
equus cogitur in infirmitate
predicta gestare plus soluto ī
stercora liquefacta. Herbas p̄
terea recentes si pascit equus
nō modicū pdest ei. Q̄ m̄ ad di
rigendū sunt abiles. & debilita
to equi stomacho occasiōe ordi
precedentis plurimū sunt di
gestibiles & uotiue appōi ꝑtea
in quantū potit coutat'. quī a
qua cum sit liquida in infir
mitate potiꝰ augmentat'. Et
hoc fiat donec equus ad cōua

lesceneiam indigeat. Quod tamen
accidit ex dicta infirmitate equi
infundere cum fiat per omnia ut su
pius in equi fundito capitulo
continetur. De cimora.

Est et alia infirmitas descendens
ab equi capite antiquitus frigida
ti proveniens ex cursu reuma
tis excitati per nares continue
velut aqua humores frigidos
inducens que accidit leviter cum
equus in capite frigiditatem
detinet antiquatam et aliquando
ex infirmitate ymis equi ve
nis volativus dicitur. unde fere
equi totam humiditatem capitis
ex necessario per nares emittit.
et hec infirmitas cimora vulga
riter nuncupatur. Remedium.

Dico de cimora que accidit ex hu
moribus frigidis in equi capite
antiquatis vel ex alio ut pre
dixi quod statim fiat in equi capi
te lanea coopta et semper loco ca
lido conitatur nec non eidem pro
victu sunt calida exhibenda. Ta
men prodesse solet aliquando equum huius
infirmitatem predictam assidue
pascere herbas parvulas. Quoniam
equo flectente caput in terram
necessario et crebre pro herba ex
tirpanda pars maxima dictorum
humorum a capite per nares dissic
et valet aliquando predicte infirmi
tati si fumus pecie combuste vel
bombicis veteris combuste subi
tret cerebrum per nares discurrunt.
Quoniam humores antiquitus co
agulatos dissolvit. Ad idem va
let petia linea in capite alicuius
baculi stricta ligata et postmo
dum sufficienter sapone sarra
cenico madefacta et infra nares

immixta quantum vere intrinsecus
bene poterit. et ipsa immissa illico extra
hatur. Quoniam ob hoc paciens cre
bra sternutatione evacuat cerebrum
miro modo. Unde contingit aliquando
predictis medicaminibus paciens
liberari. sed tamen maxime ut pro
bavi. Quoniam talis infirmitas in
pluribus equo incurabilis iu
dicatur. De frigiditate capitis.

Est et alia egritudo dolores cito
capiti inferens viriliter stordi
tiones adducens. tussim provo
cans. guttur viriliter reprimens
put dici oculos inflans. et quandoque
eosdem faciens lacrimare. nec
non et quandoque ylia compulsare que de le
vi accidit cum equus in stabu
lo satis calido ponitur et postmo
dum vento subito demonstratur.
et quandoque ex aliis frigiditatibus occa
sione aliqua iam receptis. Unde
paciens tussire cogitur aliquando et
sue comestionis vel potationis
maximam partem perdit que infir
mitas frigidatio capitis nuncu
patur. Remedium.

Cui commode succurritur tali cura.
primo videlicet ille glandule
que dicuntur vivule funditus
decoquantur adiacentes inter col
lum et caput. videlicet sub maxillas
cum ferro cum cuspideo dictas
glandulas perforante. et in medio
frontis cum ferro rotundo in ca
pite similiter decoquatur. ut
humores ex frigiditate commoti
exterius evaporare cogantur. nec
non setones sub pacientis gut
ture imponantur. ut propter exagi
tationem setonum dicti humores
viam habeant exeundi. Paciens
preterea in capite laneam te

neat coopertam sepe butyrum inter suas auriculas inmittendo ex eas fricando decenter exterius. Ad idem ualet oleum laurinū in una i pecia linea positum et in morsu freni decenter ligatū equo bibē te sepe cum freno. Idem sauina ligata in freno similiter operatur. Ad idem ualet fumus pāni linei cōbusti per nares receptus. Ad idem frumentū bene coctū et positum in quodam sacculo ca lidum ut pati poterit. et de gra no comedat si libuerit. Ad idem ualet fomentū fcm ex decoctio ne pulegii et saluie receptum per nares prius pacientis capi te coperto decenter. Itē ad idem ualet pecia in capite alicuius ba culi stricta ligata et postmodū sapone sarracenico illinita de center et inmissa postmodum extrahatur. qm̄ ob hoc equus ex crebra sternutatōe euacuat ce rebrum emittens per nares humorē liquidos uelut aqua. qd̄ sue liberatiōis ē cā. Ad idem ualet butyrum īmixtū oleo laurino po situm inter nares cauendo a frigidis īmo calidis conetur. et bibat assidue aquā coctā cali dam uelut in doloris capitulo continetur. et tali modo poterit liberari. **De infirmitatib; ocu**

Accidit tamē aliqn̄ q. ex **lorū.** predicta infirmitate uel fri giditate capitis humores cō moti concurrunt ad oculos qui faciētes oculos assidue lac mare. et qnq; caliginē aut ru borem aut turpedinē ad ocu los inducentes et aliquando i pannū ad eosdem adducere consueuerunt. de quo equus nō ualet perspicere ut condecet. uel uidere que dicitur infirmi tas oclorum. **Remedium :-**

Quibus egritudinib; talia me dicamina exhibentur. In p̄mis si oculi lacrimant fiat stricto rium in fronte ponēs de olib no et mastic puluerizatis et oui albugine agitatis sup una pecia posita lata quatuor digi tis et longa pertingens ab uno tempore per mediam frontē usq; ad aliud pertendatur abraso p̄us loco bn̄ ubi strictoriū poni de bet. et tantum strictorium tene at donec oculi desisterint lacri mare. et qn̄ lauari uoluerit tn̄ aqua calida et oleo uel aliquo alio unctuoso agitatis insi mul eleuetur. Ad idem ualet q. ambe uene utrīusq; tempor incendantur cum igne. Si uō caligines fuerint oculi astella ta sub ambob; oculis tamen quatuor digitis deorsum. et deinde sal tritum subtiliter in oculis cum quodā canulo se pius īmittatur. Si uō ī oculis fuit siue recens siue antiquus. Accipiatur os sipie. tartari. et salgemm ana et subtilissime terantur ad inuicem. et postmo dū etiā canulo īmittatur in oculis sufflent bis in die. Ad idem ualet sal mixtū cū ster core lacertarum tritū insimul et in oculis sufflentū. Cauendū ē ne ponatur sup̄flue ne ocli destruantur. Si uō pānus fu erit uetustus cum pinguedi ne galline bis uel ter primitus inungatur. **De malo oris:-**

Accidit preterea quod inter os equi efficitur quedam infirmitas tumefactionis velut glandule longe ad magnitudinem et longitudinem amigdalarum adducente ad utramque partem maxillarum intrinsecus. coartantes et detinentes in tantum equi mandibulam vel maxillas quod vix potest paciens mandibulas ducere solito pro comestione sumenda et quibus occasione predicta totum palatum intrinsecus viriliter inflatur in tantum tumefit quod vix temptat comedere ore. et hec infirmitas dicitur vulgariter malum oris. **Remedium.**

Cui sic comode et salubriter subvenitur. Si paciens totum os universaliter inflatum habuerit statim flebotometur de venis undique que adiacent subtus linguam apto prius ore pacientis artificialiter prout melius videbitur expedire. et evacuato sanguine prout poterit. Accipiatur postmodum in bona quantitate et totidem de tartaro et terantur ad invicem et de eisdem bene tritis fricetur decenter totum os intrinsecus totaliter pacientis infusis prius sufficienter sale et tartaro in aceto vel in vino fortissimo. Si vero post minutionem et alia supradicta inter os dicte glandule ne decrescant apto prius pacientis ore ut dixi ille glandule ab utraque parte mandibularum funditus incidantur cum quodam uncto ferro parvo carpendo easdem. et incisis vel exterius extirpatis decenter statim fricentur cum sale tartaro et aceto. Si autem palatum pacientis inflatum fuerit apto prius ore ut dixi palatum cum lancea bene cuspidea scindatur per longum. et deinde fricetur vulnus palati fortiter cum sale non trito et sic liberabitur predictis utendo. **De lesione lingue.**

Leditur preterea lingua equi diversis lesionibus et fiunt ibidem ulcera multimoda et diversa quoniam utique leditur ex morsu freni dentium pacientis. et aliquando a quadam infirmitate malpiconese vero affligitur et magnam partem sue comestionis amittit. Si vero leditur ex transverso a dentibus vel freno circa medietatem lingue. reliquum lingue penitus incidatur quoniam lesio incurabilis esse censetur. de qua equus pariter deterioratur si amittit aliquam partem lingue. Si vero lesio fuerit transversa et parva vel per longum lingue fiat lesio parva sive magna. Tale fiat unguentum eidem. Accipiatur mel rubeum et totidem de medullis porcinarum carnium salitarum et aliquantulum calcis vive. et tantundem piperis pulverizatisque dum insimul agitate aliquantulum bulliant in tantum insimul agitando quod fiat ex inde ut potest unguentum. et tale unguentum bis in die super ulcera lingue sufficienter ponatur ablutis prius ulceribus vino aliquantulum tepefacto frenum pacienti usque ad consolidationem nullo modo imponendo et tali utatur cura donec ulcera lingue fuerint solidata. Si autem lesio

lingue fiat ex morbo malp̃ico
nese que dici sup̃ius circa in ſ
ſuo loco scribetur. curato mor
bo ulcera lingue curant̃. q̃m
occasione dicti morbi euenit.
Dicto sup̃ de ĩ **De lesioẽ tergi.**
firmitatib; que fiunt accidẽ
taliter in equi capite ⁊ q̃ fiunt
int̃ corpus. Sciendũ ẽ amodo
de lesionib; que equo ueniũt
artificialiter supra tergum. fi
unt igitur multe ⁊ diuerse le
siones in dorso ꝓpter oppssioẽ
inepte selle in multis. et q̃m
fiunt ex superfluo sanguine ul'
humore uelut uesice parue ꝑ
plene sanguinis ꝯmixti put̃
dini que rumpit coriũ equi
⁊ carnem in dorso. deinde effi
ciuntur ulcera plena puula
siue magna. Q̃m oĩs dicũt
uulgariter lesiones. Sciendũ
ẽ tam̃ q' lesioẽs predcẽ aliquã
do ꝓpinquiores efficiunt̃ ossib'
dorsi equi tanto equo deteriores
existunt. periculũ aliq̃n corporis
inferentes. **Remedium:—**
Quibus subueniat̃ remediis
infra scriptis. ⁊ quia fere oẽs
lesiones predicte hñt ꝑncipi
um a tumore id circo principiis
debet obstari assidue tali mo
do. statim cum uidebit equus
tumefieri in aliqua parte dor
si ꝑoptime cũ rasorio illa tu
mefactio abradatur. ⁊ deinde
fiat emplastrũ de farina tritici
attaminata decenter cũ albu
gine oui agitata. ⁊ sup posi
ta in quadam pecia linea sup tu
mefactionẽ predcãm uirtutẽ
extenuatur. Deinde si remo
uetur emplastrũ ul' pecia mo
lenter. Sed cũ leuit' uidebit' pos
se extirpari poterit remoueri.
Ammota deinde pecia si putre
do erit congregata ibidem coriũ
cum ferro cuspidato aliquãtu
lum ⁊ decenter calido in inferiori
parte tumefactionis ꝑforet usq;
ad putredinẽ pforetur ut pu
tredo ex inde penitus euacuet̃.
Post h' ungatur cũ aliquo liq
do unctuoso. Itẽ fiunt q̃dã ex
coriatioẽs ul' rupture coriũ in
dorso oppssione alicui' ponderis
put dici ul' occasione alicuius
baruli ul' carbũculi ex supflu
itate sanguinis nascentis in
dorso que illico debet abradi ꝑ
optime curanq; ⁊ deinde sup
aspgatur cottidie puluis calci
uiue cõbuste ueluti
capitulo superius edocet̃. ablutis
prius lesionib; cum uino uel
aceto calido. Cauendo paciente
a sella uel sui similis alicuius
donec lesiones decenter se fuerit
solidate. Sciendũ ẽ tam̃ q' ubi
cumq; fiunt tumefactioẽs in dor
so semp prius abrasis debent
postmodũ cũ emplastro farine
tritici agitatae debent cum oui
albugine subueniri uelut supi'
est i. expressum. nec nõ in omni
bus planis excoriatioĩb; uel
lesionib; solidandis supponi p'
sunt subscripti pulueres. Sc.
mirtũ siccũ ⁊ puluerizatũ. uel
galla leuis puluizata. Et nota
q' sal sufficienter fusum ĩ aq̃
ul' q' melius est in aceto fortis
simo satis reprimit ⁊ cõsumit
tumefactionẽ factã in dorso. ad
idem ualet pecia linea cõbusta
ul' coriũ aptatũ cõbustum. aũ

filtrum cobustum. Item fac pu
tredo ligni antiquit' putrefacti
Nota uero q' sup aliis pluribus
supradictis pulius de calce et
melle mirabilit' opatur. Ante
tamen appositione pluriu pdcoz
semp prius lesiones ablui de
bent uino calido uel aceto. Sz
ut pili post consolidatione car
nium renascantur testa auel
lane uel testudinis cobuste et
puluerizata decenter cum oleo
agitata similit' inungatur. D'
Est subsequent' cornu lesionis.
quedam lesio in equi tergo ali
quando rumpens et mortificans
aliquando parte coriu dorsi equi
fedens dorsum usq; ad ossa mi
ttens que ex nimia oppssioe
selle efficitur ul' alicui' honeris
supra dorsum equi impositi im
portune que lesio cornus uul
gariter appellat'. Remedium.
Contra quam tali utatur reme
dio. Accipiat' foliu caul' cu axu
gia ueteri porcina terant' decet'
et cosup corium iponat' sella uel
panellum sup dorsu equi iposi
tu et strictius cingulatu ut pre
mat medicina continue mira
biliter uers' coriu. Ad ide ualz
scabiosa ul' malua uisc' cu axu
gia ueti trit' et simili m suppoit'.
Illud ide facit suppositus cinis
calidus cum oleo agitatus. Ad
ide ualz sterc' humanu recens
et suppositu multu ualet. Et
nota q' cornus cito cadit radi
citus si equus equitetur cum
sella supposito pri' medicami
ne aliquo pdcoz et medicinis se
pi' renouatis. De uulso cornu p
terea et radicitus extirpato uul
nus cornu predcu stupa icisa mi
nutissime et p eumodu inoluta su
ficient' de pulue calcis et mellis
totaliter ipleatur abluto pri' de
center uulne cu aceto ul' cu ui
no forti aliquantulu tepefacto.
et hoc fiat bis in die donec uuln'
fuit solidatu. Cauendu e tn ne
aliqs pann' supponat' i tgo pa
cientis donec carnes uulnis co
tio fuerit coeqles. D' pulmone.
Est preterea alia lesio in equi t
go faciendo inflatioes intinsas
deinde ibide carnes gnans put'
factas que accidit sil'r ex oppss
sioe indecetis selle ul' alicui' si
mili s' tgo honeris frequentati.
eo q' qn inflatio sup dca uetera
scit in dorso putrefactione ad
ducit. et qz iuxta ossa putrefac
tio antiquata efficit' quedi co
agulatio carnis infecte rupes
carne et coriu desup. deinde eia
ens otinue putredine ueluti
aqua. et h lesio d' uulgarit' pul
monus. Remedium:
Qui sic assolet subueni. v. q' pul
mo ille ul' lesio circucirca fun
ditus incidatur. et exteri' extir
petur. et inciso ul' extirpato ra
dicitus scindatur lesio u' ma
gis dependet ut nichil putre
dinis possit in uulne retineri.
postea supponat' stuppa in al
bugine oui infusa decent' et
usq; ad tciu diem semel in die
mutetur deinde uo fiat poia
usq; ad consolidatione carni
um, p ut de corni uulnere est
predictu. Salubri' tn et leui'
curatur cum puluere resalga
ris ueluti in infirmitate uer
mium iam predicti. quoniam

sine incisioe aliqua medicat eq
dolore minime paciente. De ba
Est et alia le rulis ul' carbuncul.
sio que fit tergo tumefactiones
adducens in sumitate spallar
equi faciens quandā callositatē
carniū circa spallas dorsi supan
tem tumefactione predictā an
tiquit imminentē que accidit
similiter ex nimia oppressioē
ut dixi et hec pallacie dicuntur
nomē ex ope assumentes. Reme
Quibus fiat p oīa sicut dium.
dixi supi' in precedenti capitu
lo de pulmone. Si uo spallacie
fiunt dure mollificentur cum
maluauisco et caul' tritis cum
axungia porcina ueteri et suppo
sitis uel absintio. paritaria brā
ca ursina mixtis cum predicta
axungia et bn̄ tritis et postmod
decoctis in olla et suppositis. Js
tud tam mollificatiuū fiat an
spallacie incidantur ul' resalgā
sup aspgatur ut dixi.

Fiunt uo baruli ul' carbunculi i
equi tergo ex supfluitate san
guinis ul' humoris de cogitoē
quor et cum eidem salubrit fa
cienda in capitulo tgilesionū
supius requirat. qm ibidem
cure et eor remedia edocent. De
Contigit p pruritu et scabie.
terea q in collo equi iuxta gā
resem etiā in trunco caude ef
ficitur quedam scabies et pru
ritus euellens crines radicit
pacientis. et etiā paciens ītātū
fricare cogit sup faciē colli et
trūci caude similit pp pruritū
euenientē ibidem q collu et trū
cum caude qm excoriat ex toto
que accidit ex supfluitate san
guinis et aliqn ex malis huo
ribus. et h infirmitas pruritus
uulgariter nūcupatur. Re
Contra quem sic dico mediū.
subueniendū flebotomet uo
licet paciens auena colli con
sueta sufficient. deinde fiat h
unguentū contra pruritū et
scabiem mirabiliter aprobatū
Accipiatur sulfur uiuū et toti
dem de sale et tartaro et terant
decent ad inuicē. et tritis post
modū agittentur cum aceto
fortissimo et tantū de oleo et co
agittatis insimul usq; ad spis
situdinē ut pote unguētū. Lo
cus pruriti et scabiei pacientis
tali unguento bis in die coti
die inungat pri' locus scabi
ei ul' pruriti salso ul' gratato i
tantū uirilr q quasi saguinet
et tali utatur unguento donec
paciens liberetur a prurito. Ad
idem ualet acetum fortissimū
mixtum cum urina pueri. et
suco citrangulli et predicto modo
sup morbo inunctum. Ad idē
ualet litargirū puluerizatū
agittatū paulatim cum aceto
fortissimo et aliquātulū olei et
suppositū postea ut pdixi. De
Est preterea malferuto i lūbis.
quidā morbus in lumbis eq
eueniens dolores in lumbos
ul' renes inferēs attrahēs ri
uos lumbor et renum incessanter que casualit accidit ex
supfluitate malor huor etiā
qm ex frigiditate iam diu as
sūpta. et sepius accidit ppt in
moderatum et supfluum hon'
in equi tgo ipuide positū. unde
equus uix potest se ex parte

posteriori erigere nec etiã crura
decent᷑ leuare. ⁊ hic morb᷒ uul
garit᷑ dr̄ malferut᷑. Remedi
Contra quē dico q̄ renes l'um.
lumbi pacientis equi pri᷒ ꝓp
time abradant᷑. deinde fiat ibi
strictorium tali modo. Accipia
tur pix naual' ⁊ liquefacta de
center in quadam aptata pel
licula extendat᷑ ad longitudi
nem ⁊ latitudinē renum uel
lumboꝝ. deinde accipiatur bo
lum armenicū. pix greca. gal
banum. olibanū. mastic̄. san
guis draconis. galla. añ. ⁊ oīa
ista terant᷑ ⁊ puluīgata decent᷑
sup̄asp̄gantur uniuersalit᷑ sup picē
predcām prius paululū calefac
tam. ⁊ post modū mixtura illa
ul' pellicula cum omnib᷒ sup̄dcīs
calida aliquantulū ponat᷑ ab
rasis prius renib᷒ pacientis
⁊ nō moueatur ex inde donec
leuissime poterit remoueri. Ad
idem ad huc aliud strictoriuz
q̄ est melius edocebo. Accipiat᷑
v. consolida maior. bolū arme
nicum. galbanū armenicum.
pix greca. masticū. olibanum
quantū de oībus aliis ⁊ pulue
rizent᷑ pulueritata p̄ se uel in
simul put decet. ⁊ deinde agit
tentur decent᷑ ad inuicē cū al
bugine oui ⁊ bona quātitate
farine immisceat᷑ ibidē coagit
tatis postea omnib᷒ sufficienter
ad inuicem supponant᷑ sup pe
ciā lineā fortem mixturā p̄dcāz
bn̄ extendendo. ⁊ fiant p̄ omīa
sicut in precedenti emplastro
supius edocetur. Itē ad idē q̄
ultimū remedium ē renes l'
lumbi pacientis decenti ferro

calidissimo decoquant᷑ cribras
⁊ multas lineas faciendo p̄ lō
gum. v. ex transuerso ex una
parte renum ad aliam p̄ceden
tes. Quī supradicta emplastra
renes consolidant. humores d̄
siccant. neruos mitigant. nec
nō ut ignis carnes desiccat ac
ter ⁊ coartat. Vn̄ ueri simile q̄
equus malferut᷑ ex aliq̄ medi
camine predictoꝝ debeat reme
dium inueīre. De scalmato.
Efficitur ⁊ alia equi lesio casua
liter cōmouens aliquādo uel
sepans caput anche aloco ubi
consueuerat naturalit᷑ ꝯmora
ri qui leuit᷑ accidit in egressu
equi ul' cursu cum pes equi la
bitur ultra uelle uel cum pes
premit᷑ uers᷒ tiam indirecte.
⁊ q̄nq̄ contingit qn̄ pedes pos
teriores retinūs uincula ut᷑ q̄
dicitur cālr̄ scalmat᷒ in uulgo.
Contra quā lesio Remedium.
nem tale potest remediū im
ptiri uidelicet q̄ astellata con
ueniens sub leso capite āche
p̄ unū semisse ponatur. ut
humores ad lesionē concur
si p̄ astellatā uiam hāint exeū
di locum astellate circū circa ꝯ
manib᷒ in die sepe sepius im
primendo ut putredo possit a
cius exalare. nec nō remoue
atur equus paruo passu p̄ ut
potīt homo in die ut leuius
humores confluāt ad stella
tam ꝑpter motū. deinde fiat
strictoriū tali modo. Accipiat᷑
pix naual' ⁊ pix greca. oliba
nū ⁊ mastic̄. ⁊ aliquātulū san
guinis draconis. tantū uō de
pice nauali quantū de aliis ⁊

pulverizatis et pulverizanda decenter cum pice navali omnia insimul liquefiant. Deinde illa commixtio tantum calida quantum pati poterit supponatur in capite anche lese mixtura predicta per lesionem viriliter extendendo. Postea vero stuppa statim minute incise sufficienter aspergatur ibidem. Ad idem satis valet solum si imponantur in loco leso setones ad crucem. ut cogitando setones assidue, prout decet expellent humores ibidem concursos. Ad idem quod ultimum remedium iudicatur locus lesus anche predicte tam per longum quam ex transuerso decentibus lineis decoquantur quoniam ignis naturaliter humores restringit ut supra est expressum. et sic lesioni predicte remedium invenitur.

De dispallato.

De lesione predicta que fit in spalla equi. similimodo accidit ut de ancha per omnia supius est expressum. additur tamen in lesione spalle que multociens accidit alicui equo ferientis eundem. que lesio spallatum dicitur. **Remedium.**

Contra quam fit per omnia ut salubriter dictum in predicto capitulo de lesione anche.

De lesione falcis.

Accidit autem quod falx equi diversis occasionibus leditur ex percussione videlicet in aliquo loco duro et quandoque ex percussione calcis alicuius sui similis. et aliquando ex aliquo trunco ligni vel spine intrante ibidem de quo falx equi partim quandoque viriliter pertumescit et quia falx equi locus delicatus existit et nervosus et parum carnosus. cum equus ibidem leditur ex aliquo predictorum affligitur et patitur ex inde vehementer que falcis lesio appellatur. **Remedium.**

Qui sic provide et cum diligentia subvenitur. Si lesio vel tumefactio falcis fiat ex percussione in aliquo duro loco vel calce alterius equi ut dixi. Primo tota lesio vel tumefactio viriliter abradatur. Deinde accipiantur absinthii. paritarie. brance ursine de foliis earum quod tenerrimum est equaliter et terantur insimul decenter cum axungia veteri porcina in bona quantitate. et positi postmodum in quodam vase munito bulliant. et insimul immiscendo decenter ibidem aliquantulum mellis. olei. et farine tritici assidue omnia insimul agitando donec optime decoquantur. et decoctis decenter supponantur quantocius calidiora pati poterit super lesionem falcis predicte cum quodam decenti pecia alligando. et hoc ter vel quater in die aut amplius si expedierit renovetur. Ad idem satis valet sucus ebuli et sucus apii. et tantum de cera quantum de axungia veteri porcina. aliquantulum vini albi et olei et bulliant ad invicem omnia agitando immiscendo ibidem de farina frumenti et decoctis decenter supponantur super tumefactionem modo predicto. Ad idem valet sucus absinthii cum melle et butiro agitatus cum farina frumenti postmodum decenter decoctis omnia insimul agitando ut per omnia supius dixi. Si vero lesio falcis fiat ex aliquo trunco vel spina intrante

ibidem curetur.

claudicat in egressu q accidit
cum equus videbitur iunior eq
tatur sepius q contingit ex in
congruo honere eidem supposi
to ultra posito. qm tum propter
teneritate etatis tum propter ho
nus eidem suppositum impor
tune nervus agitur incurva
ri. et ob hoc q dicta curva assumens
ex re suum nomen. **Remedium.**

Qui salubriter et decenter subscripto
remedio subvenitur. videlicet cum
ille nervus longus incipiens
a capite garreti tendens inferius
iuxta pedes in posteriore parte
cruris. u. videbitur aliquid in
curvari vel plus solito ingrossa
ri. tunc instanter tumefacto ner
vi predicta tam per longum quam
obliquum crebris cocturis et decen
tibus decoquatur. Deinde fiat per
omnia sicut in carde capitulo iam
expressum. Sciendum est tamen q ubicumque
coctur in cruribus equi efficiunt
fiant linee cocturarum per longum
et per obliquum veluti pilus equi
descendit vel tendit inferius. quia
qm coctur per longum et per obli
quum composite vel facte magis
corrumpuntur apilis et minus ap
parent quam que fiunt in pluribus
ex transverso et minus equum of
fenderent si forte occasione coctu
rarum nervus aliquis crurium
tangeretur abigne. **De spinula.**

Est similiter quidam morbus subtus
garretum circa iuncturam ossium eius
dem garreti in utroque latere. v. et
qm in uno solummodo super os du
rissimum creans ibidem ad modum
magnitudinis avellane quando
que magis quandoque minus q super os
in tantum iuncturam reprimit perlu

batam q equus multotiens co
gitur claudicare q morbus si
militer accidit velut de curva i
supius est expressum. cui nomen
vulgariter spinulam nuncupatum.

Quibus tales cura **Remedium.**
sequitur exhibenda videlicet spinu
lis predictis fiant coctur crebre et
decentes per longum et per obliquum
prout melius videbitur expedire
deinde cutem spinularum cocture
per omnia velut supius continetur.
Et nota q cum ignis sit ulti
mum remedium omnium medicinarum
equorum. semper linee cocturarum de
bent fieri decenter profunde vel co
quere funditus competenter. ita
q non oporteat patientem ad ignis
redire remedium. **De acento vel acesio.**

Fiunt preterea in equi
cruribus plurima supossa et di
versa ex diversis occasionibus ad
ossa crurium accidentia. quia ex
calore alicuius sui generis. et quandoque
ex percussione in aliquo duro ca
sualiter que ut in pluribus non tan
to equo nociva existunt quan
to crura fiunt turpissima ad i
videndum. et hec suposssa in vulgo
dicuntur. et non solum efficiuntur
in cruribus. sed etiam in pluribus ossibus
equi corporis casualiter contingunt.
que suposssa fere omnia initium
capiunt a tumore. **Remedium**

Quibus omnibus sic assolet subve
niri. videlicet cum omnia pre
dicta suposssa incipiunt se fieri,
ex quadam calositate carnium
evenientem ex percussione aliqua que
fit ossi statim cum videbitur
illa calositas fieri in cruribus
equi tali subveniatur iuvami
ne q primo illa callositas pop

tune subtiliter abradatur. deinde
accipiatur absinthium. pari
taria. apium. branca ursina
et eius que tenerrimum est et terantur
ursimul cum axungia veteri
porcina sufficienti. et postea pa
riter ad invicem decoquantur. et
decocta supponantur prius calidior
quam potest, supra inflationem vel
callositatem predictam ligando eam
tem decenter. Et nota quod mollifi
cativum predictum multum valet ad
omnes inflationes crurium equorum
ex percussione aliqua accidentes.
tes. Item ad eandem callositatem
penitus destruendam valet ra
dix malvavisci. et radix lilii
et tassi barbassi trita cum suffi
cienti axungia et decocta. et post
modum cum petia supposita ad
modum emplastri easdem sepius
renovando. Ad idem cepe assa
tum trita decenter cum
terrestribus et cum oleo postmodum
agitata et decoctum bene supponatur
calidum. et quolibet predictorum quod sup
positum fuerit in die sepius
renovetur. Si vero illa callositas
non sit recens sed vetusta et dura
abrasa prius decenter ut dixi cum
lancea decenti scarificetur minu
te ut sanguinet. quoque in. deinde
tantum salis quantum tartari tri
ti subtiliter ad invicem super
callositatem illam mollitam apponan
tur ligatis cum una petia stric
tius usque ad diem tercium. po
stea dissolvatur et ungatur bu
tiro vel aliquo unctuoso. Item
ad idem abrasa prius ut dixi
callositate ovum accipiatur
et in carbonibus usque ad duriciem
decoquatur et mundum postea ad

te calidissimum sit super callositatem
iam dictam ad modum placentu
le fortius alligetur. et ita usque
ad diem tercium durum bis in die ta
men sit renovetur et amplius si
videtur expedire. Ad idem valet
stercus caprinum cum farina or
dei et terra in aceto fortissimo a
gitatum. et postea suppositum ad
modum emplastri. Si vero tume
factio vel callositas illa dura
ex predictorum medicaminum in
aliquo non decrescat. sed in super
ossium penitus redigatur aut
supersit existat antiquum cum coctu
ris decentibus quod est ultimum re
medium inducatur. De acticio vel

Fit et alia lesio casualiter acticio.
in nervo magistro cruris anteri
oris nervum ledens acriter et in
dignans. et quando eundem tumefac
tiones vehementer que de levi
accidit in equi egressibus vel in
cursu quando equus percutitur acriter
a pede posteriori in crure ante
riori in nervo prelibato. unde
patiens necessario claudicat ab eodem
que acticio vel acticio appellatur.

Remedium

Cui sub
scripto remedio succurratur. Con
statim cum talis nervus percussus
vel lesus ex causa predicta tumefac
et patitur tunc avena confrac
ta super genua paululum adiacen
te in interiori parte. v. minu
atur evacuando humores ad lo
ca dolentia more solito concur
sos. deinde fiat hoc mollificati
vum et humectativum valens con
tra indignationem et tumefactio
nem nervorum. Accipiatur fenu
grecum. semen lini. squilla.
serpentina et radices malvavi

sti ana. ad inuicem cum sufficienti
cum axungia ueteri porcina. i
terantur decenter simul corporentur
insimul postea bulliant coa
gitando eadem assidue et suffici
enter decoctis supponantur decenter
calida super longitudinem ner
ui lesi. et cum quadam ampla
pecia congrue alligentur illa bis
in die tantummodo renouando.
Ad idem satis ualet cepe assa
tum tritum cum lumbricis ter
restribus et limacis cum butiro li
quefacto adinuicem postmo
dum agitatis usque ad spissi
tudinem decoquantur coagitando e
adidem in tantum ut fiat ex inde
ut potest unguentum. et deinde ab
raso prius neruo per longum ter
in die de predicto unguento ner
uus lesus totaliter inungatur
Si uero cruris sit uetusta
flebotometur uena consueta
que iacet inter iuncturam et pe
dem ex latere interiori uel ex
teriori. et fiant postmodum medi
cine quas superius enarraui.
Si medicinis iam dictis uten
do uero per aliquot dies parum aut
nichil proficiat tunc neruo leso.
cruris circumquaque abraso fiat stric
torium de puluere rubeo. et o
ui albugine et farina prout iam
docui in malferuti capitulo
precedenti crus per longum in
leso extra canabo uel lino cum
predicto strictorio inuoluendo
quod non remoueatur ex inde nisi
nouem dierum spacio transeunte.
Postea uero cum aqua decenter
calida strictorium a crure cautius
eleuetur inungendo neruum semper
aliquo unctuoso. et si omnino

dicta omnia non ualeant conua
[illegible] remediis succurratur. **De gallis.**
Eueniunt preterea galle cir
ca iuncturas crurium circa pedes
licet naturaliter eueniant prout
dixi. sepius tamen accidunt gal
le ex fumositate fimi stabuli
cruribus madefaciens humores na
turales dissoluentes. Et quandoque con
tingit ex inmoderato et super
fluo equitare cum equus ni
mis fatigatur. **Remedium:-**
Consueuerunt quidam aliqui gal
las curare subscripta maneriem
quam supponam. videlicet quod
findebant cum lancea corium
loci galle. et uesicam illam uel tu
mefactionem de qua fit galla ex
transuersus eundem unguibus ex
carnando cautius extirpabant. uel
fisso prius corio cum lancea
cum reselgari puluerizato intro
misso ibidem talem uesicam
penitus destruebant. Sed tamen ex
pertus sum quam plures subtiliter
inquirendo. et extirpata uel de
structa galla ab ea iunctura uel
cum reselgari penitus dissipata
iterum ad iuncturam humores denuo
concursi gallas alteras genera
bant. et sic galle ex inde non bene
nec congrue curabantur. nec non
autem predicti equi periculose non
modicum existebant. quia loca
iuncture cruris neruosa existunt
et ceteris arteriis uel uenis un
dique intricantur. Ideo circa timendum
est incisionem carnium ibidem facere
quo quo modo. Sed melius ex
talibus subscribam experi
encia. bene decens quod equus gallo
sus .v. usque ad genua diu ma
ne et sero in aqua frigida te

locissima teneat. et hoc aliquot
dies fiat donec galle minuant
vel decrescant propter cohartaci
one aque frigide violenta. De
inde circumcirca iuncturam gall' un
dique circumdatam fiant tam per lon
gum quam per obliquum cocture de
centes que cureant postmodum
veluti supius est expressum. et i
ta tum propter desicatione et
coartatione aque predicte. tum
propter corrosione acutissimam coc
turarum galle predicte augmentari
non valent immo si decrescunt.
Funt quoque alie **De grappis.**
infirmitates circa iuncturas
crurium iuxta pedes eorum tum
pentes ibidem nec non carnes
per longum et quasi ex transuer
so de more scindentes vel per
scissuras suas continuo extri
secus emittentes putredinem
velut aquam pacientem ardore
assiduo taliter affligentes quod pa
ciens cogitur ex inde claudi
care quod accidit ex superfluitate
malorum humorum descendencium ad
crura de more prout sepius est
expressum. et hec grappie nun
cupantur. **Remedium:-**
Contra quas tali cura utatur
salubriter quod pili iuncture ui
ciliter pacientis sub scripta ma
nerie depilentur. videlicet accipi
antur tres partes calcis vive et
quarta pars auripigmenti
et tritis decenter ad invicem cum
aqua calidissima agitentur tum
tam diu agitando easdem insi
mul decoquantur quod penna galli
ne intromissa ibidem depiletur
instanter. et de tali decoctione ha
bundanter iunctura lesa grappa
rum viriliter inungatur prout calidi
ore paciens patiens pati poterit
et ita postmodum circa iuncturam le
sam in tantum illa decoctio dimit
tatur quousque pili iuncture predicte
sine difficultate aliqua depilen
tur. postea vero cum aqua suffi
cienter calida grappie vel iunc
tura viriliter abluantur ut pili ca
dant ex inde penitus. et deinde pi
lis depulsis ut dixi lauentur
grappie decenter cum aqua decoc
tionis maluarum. furfuris et sepi
rietini. substancia quorum ligetur
cum quadam pecia circum circa le
sam iuncturam a sero usque ad
mane recondendo. Postea vero fiat un
guentum de sepo arietino et cera
nova et resina omnium ana. et bul
liant ad invicem easdem agitando
et de tali ungento aliquantulum
calefacto cottidie bis in die cum
quadam penna galline suffici
enter grappie inungantur. ablu
tis prius scissuris grapparum vino
forti aliquantulum tepefacto. et
postmodum perptime desiccatis
dicto contrario unguento donec
scissure grapparum fuerint solida
te. cauendo pacientem semper a sor
dibus et ab aqua. et consolidatis
postea grapparum ulceribus prout di
xi. laqueetur et incidatur ve
na magna in interiori parte
coxe. v. prout in capitulo spaua
nee continetur. et euacuato de ve
na sanguine prout decet iuncturam
lesa grapparum crebris cocturis et
decentibus viriliter decoquantur. et caute
cureantur postea congrue ut dixi supra.
Sciendum est tamen quod talis grapparum in
firmitas vix in pluribus perfecte
vel congrue vix curatur. **De**

Adiunguntur **De crepaciis equi.**
Similiter egritudines int' iunc
turas cruris & ungulam con
iunctim rumpentes & carnes ibi
dem ad similitudinem scabiei
ardores inferentes pacienti.
que & ex fumositatibus stabuli
quam predixi madefactis cru
ribus & decent' tersorio desic
catis solent quam plurimes eue
nire. & h' crepacie vulgarit' ap
pellant'. **Remedium.**

Quibus eodem modo dico fieri
per omnia prout docui in grappe
capitulo precedenti. excepto q
vene nullo modo laqueentur
nec etiam crepacie cocturis ali
quibus decoquant'. Sed tamen in pre
senti capitulo additur quod de
pulsis prius pilis modo pre
scripto subscripto utatur un
guento q mirabilit' contra cre
pacias operatur. Accipiatur .v.
de fuligine ℥. v. de viride eris
℥ .iij. auripigmenti ℥ .i. & tan
te melle liquido quantum de omnibus
supradictis insimul tritis & pro
modum agitatis decent' usque
ad spissitudinem decoquantur
inmiscendo ibidem aliquantu
lum calcis vive easdem cum spa
tula agitando donec efficiant
tur ut porte unguentum. & de ta
li unguento aliquantulum cali
do bis in die tantummodo crepa
cie inungantur modo sup
ius enarrato cavendo semper a calce
a sordibus prout dixi. Et nota q
unguentum predictum non debet
apponi nullo modo supra cre
pacias nisi prius crepacie de
ablucione urine per optime de
siccent'. Ad idem satis valet
si crepacie predicte fortit' cum su
ficienti urina pueri sepius fri
centur. Ad idem satis valet cetera
guli vel lumine de cocte in primis
quasi usque ad consumptionem. et
postea fricentur ad crepacias se
pius condecent'. Ad idem valet
si paciens cottatur mane & se
ro stare in aqua marina diu &
sic paciens convalescet medi
ante aliquo medicaminum pre
dictorum. Nota q unguentum fuli
ginis. viridis eris & auripigmen
ti q supius docui mirabilit' cre
pacias consolidat & constringit.

Accidit preterea **De stortilgatura.**
aliquando q iunctura cruris iuxta
pedem leditur & patitur ex per
cussione violenta in aliquo du
ro loco vel ex precipitatione in
equi gressu vel cursu aut q pes
aliquando in suis itram premitur
indirecte. Et quia iunctura cru
ris iuxta pedem locus delicatus
nervos & artarus intricatus
existit propter ossium conuincu
tam paciens non modicum clau
dicat in egressu. Et cum h' ac
cidit pacienti d' vulgarit' sto
rtilgatus. **Remedium.**

Cui taliter subveniatur fiat
pultes videlicet de furfure cum
aceto fortissimo agitato & de
sepo arietino sufficient' inmi
sceatur ibidem q insimul usque
ad spissitudinem bulliant a
gitando. & deinde tantum calida
quantum pati possit sup iuncturam
dolentem totalit' imponatur
involvendo eandem cum quadam
pecia circumquaque. Et h' pul
tis in die sepius renovetur. Si
vero iunctura aliqua tumefacta

fiunt propter indignacionem ner
vorum fiat emplastrum feni greci
seminis lini. squille et aliorum
veluti in anticoris capitulo con
tinetur et supponatur postea
super juncturam dolentem. Si autem
occasione stortilgatur os iuncture
aliquo a suo loco moveretur pes e
qui socius claudicantis eleve
tur in altum et in cauda paci
entis ligetur prout melius po
terit. Deinde ducatur ad ma
num versus loca montuosa am
bulando paulisper quoniam ex neces
saria oppressione verse intra
lese iuncture os disiunctum aliquo
ab alio vel remotum instanter
in suo loco dirigitur prout decet.
prius tamen debent mollifica
tiva fieri que predixi. Accidit
tamen quandoque quod juncturarum os ab
alio disiungitur tali modo quod
vix aut numquam ad suum locum
reiungitur oportune. de quo junc
tura tumefieri cogitur in infla
tione durissima quam iuncturarum
beneficio subvenire salubri opor
tebit. Et nota quod omnium medi
cinarum vel curarum superius narratarum
coctura vel ignis ultimum reme
dium debet esse. De inflatione crurium.

Accidit aliquando sub se
quenter quod crura equi posterio
ra viriliter pertumescit ex super
fluitate humorum concursorum ibi
dem quod de more contigit cum
equus herbas teneras come
dit humores per corpus equi
more solito commoventes. et
quoniam accidit in veris tempore
quoniam tunc temporis humores
per corpus naturaliter commo
ventur. et sic ad infima loca
concurrunt ad crura tumefactio
nes non modicas adducentes
que equus paciens posterioris
partis piger efficitur. et hic mor
bus dicitur inflatio crurium.

Cui sic convenit Remedium
salubri iuvamine subvenire.
illaqueetur prius sursum et in co
xa pacientis vena magistra
cruris videlicet tumefacte. et e
vacuato a vena incisa sanguine
prout decet. Accipiatur creta alba
et trita decenter cum aceto fortis
simo agitetur immiscendo ibidem
de sale bene trito ut fiat exinde
velut pasta. et de tali postea to
tus tumor cruris viriliter em
plastretur bis in die eandem re
novando. Ad idem valet ster
cus caprinum dissolutum in a
ceto fortissimo. et postea cum
totidem farina ordeacea agi
tatum velut pasta. et de eo toti
crus inflatum similiter empla
stretur tenendo eodem prout di
xi. Ad idem valet si sanguis
suge seu yrudines circumcirca
crus tumefactum habundanter
apponatur abraso prius loco
viriliter pertumente evacuan
tes humores ad crura concur
sos propter subtractionem sangui
nis ad exteriora deduci. et si
predictis omnibus tumefactio
crurium non decrescat. crura in
flata coctura ibidem decen
tibus viriliter decoquantur
et curentur coctura postea prout
dixi. De spina vel trunco ligni intrante ad crura.

Contingit autem
casualiter quod iuncturas equi vel
genua aut aliquam partem cor
poris truncus ligni vel spina

uitat et intra carnes in aliq
remanet de quo uulnus cir
cumquaque tumescit. et quia totum
crus tumescit ex inde maxime
si truncus uel spina aliquantulum
ledit. unde equus quamque cogit
claudicare. **Remedium:**

Ad extractionem quorum tali utatur
cura docenti. quod abradatur primo
uulnus utiliter circumquaque. deinde
accipiantur tria capita lacertarum
et trita aliquantulum supponantur
in uulnus. et ibidem cum quadam
pecia alligentur. Ad idem ualet
radices arundinis et radices
diptami trite et supposite in uul
nere postmodum alligate. Illud
idem faciunt limacie trite et cum
butyro agitate. et postmodum
cocte. medicine tamen predicte
supposite sepius renouate. stipi
tem uel spinam intus carnem
existentes ut dixi mirabiliter
exterius deducunt. et extractis a
uulnere spina uel trunco uul
nus curetur postea cum albu
gine oui et aliis consolidatiuis
uelut in precedentibus capitu
lis continetur. Si uero tumor ali
quis ex predicta causa in crure
remanserit. cum emplastro absin
thii. paritarie. brance ursine.
axungie. farine. et mellis tri
tis et decoctis insimul prout superius
continetur illa tumefactio repri
matur. Et sciendum est quod ad omnem
tumorem qui fit preter naturam
ex percussione aliqua in aliqua
parte corporis in genibus et in
iuncturis satis ualet mollifica
tiuum absinthii. paritarie et alio
rum prout superius edocetur. eas de sic tu
menti locum sepius renouando.

De furma.

Est quoque quedam
infirmitas que dicitur furma uul
gariter inter iuncturam pedis et
ungulam supra coronam pedis pro
prie in pasturam faciens in sui
principio quandam inflationem
uel callositatem carnium super pedem
que accidit ex percussione in aliquo
duro loco. sed tamen occasione male
et indecentis pedure solet sepius e
uenire. Cui nisi in principio cum
tumor est callositas cura subscrip
ta citius succurratur super os in
durissimum cum ueterasco efficitur
extendens se aliquando utiliter per coro
nam unde paciens in gressi
bus patitur uehementer. **Remedium.**

Contra quam si fuerit
ima est iuuenis uel moderna.
aut ex negligentia antiquatur
detur tale remedium impetum ue
luti per omnia in medicaminibus
suppositum superius sufficienter edocui.
Et nota quod predicta infirmitas est
ualde tediosa existit in gressibus
pacientis. quoniam locus ille ubi fur
ma creatur neruosus et plenus ue
nis. nec non artatus undique in
tricatus. **De crepaciis transuersis.**

Si uero quedam crepacia magis
et longa transuersa eueniente e
quo occasione aliarum crepaciarum ue
lud superius enarraui que effi
citur inter carnem uiuam et ungu
lam ualet in doletis gressus im
pediens pacientis multo magis
aliis crepaciis supradictis. eo
quod illa crepacia ex transuerso que
continuatur cum ungula. et cum
semper illa crepacia ledatur uel
reprimatur ab ungula potius pa
cientem affligit aliis supradictis

Re me di um.

vi mummumine pōt unguēti
ul' alius salubriter subuenīri
nō quo adiuuetur bn̄ficio cor
turaȝ. Jd circo dico q' extremi
tates crepacie supradicte fun
ditus cum ferro rotundo ī ca
pite decoquantur qm̄ ignis ī
bn̄ficio dicta crepacia augmē
tari nō potest ȝ poti' decrescit.

De infirmitatibus canceris.

Fit quoq; alius morb; circa iūc
turam ⁊ pedem usq; in pastu
ra ⁊ qn̄q; in alia parte corpo
ris equi generatur eueniēs
ex aliquo uulnere ibi facto.
⁊ postmodum ex negligēcia
antiquato qui efficitur mul
tociens ex frequentatiōe ⁊ aq
tupitudine cum equus hn̄s
iam uuln' in iuncturā uel
in aliqua parte cruris equi
tatur impnide. Nam si uul
nus ueteriascit equus cottidi
e sordib; coinq̄do efficit' ex in̄
qui cancer dr̄ in uulgari. **re**

medium.

Qui tali cura ul' re
medio succurratur. accipia
tur uidelicet de suco affodil
loꝝ. ʒ. vij. d' calce uiua. ʒ.
iiij. d' auripigmto puluerī
cato. ʒ. ij. ⁊ omīa diu coa
gitentur ad inuicem. d' in̄
ponantur in quodam uase
fictile mundo. oppilato pt
modū ore uasis ut fumus
ul' uapoꝝ exire nō possit di
mittant' bullire in tantum
ul' coqui in igne quousq; ī
puluerē redigant'. ⁊ de tali ī
puluere postea intromittat'
in uulnere canceris cum a
ceto fortissimo. ⁊ mortificato
cancere ut decet curet' uul
nus postea cum albugine o
ui ⁊ aliis ut supius in curis ī
uulneꝝ edocetur. Casus u'o si
gnū mortificatōis canceris ē
ul' apparet cum uulnus can
ceris circumqq; tumescit. Ad
idem ualet stercus humanū
puluerīzatū cū tartaro ⁊ mixtū
ana. equali mēsura. Ad idem
ualet adhuc tartaꝝ cōbustū
cum sale minuto mixtum ⁊
suppōitū. Ad idem adhuc di
co mortificans carnē q' meli'
ē. Alleum bn̄ tritum cum pi
pe ⁊ pipe ⁊ pu'etro ⁊ aliquan
tulum axungie porcine ue
teris tritis ad inuicē intus
uulnus canceris immittatu'
⁊ strictius alligetur bis in di
e eadem tantūmodo renouan
do donec cancer recedat ex toto.
fiat de uulnē postea ut p̄dixi.
Et nota q' puluis affodillorū
est dc̄is omib; uiolencior. sup'
dc̄is u'o puluerib; in locis ner
uosis utatur ⁊ uenaꝝ ⁊ arta
riaꝝ ubi sunt undiq; intri
cate. Qm̄ in locis predictis ca
uende sunt incisiones ul' coc
tiones facere quoquomodo
Jn locis tamen carnosis ad p
plenū coqui incidē nullaten'
funditus est uetandū. Jdeo
q; magis applo cum cura p'
se curari facilius ⁊ cautius
in locis carnosis cum incisi
onibus ⁊ cocturis quā cum
puluerib; ⁊ medicaminib;
supradc̄is. **De infirmitate**

fistule.

Accidit qn̄q; preterea fistule.
q' ex antiquo uulnere diu
cius fit quidā morbus int'
uuln' rodens ⁊ fodens cāne

uulneris funditus usque ad ossa
quandoque accidit ex longa antiqui
tate uulneris non curati. et quandoque
accidit ex cancro non decenter cu
rato. quia cancer non curatus de
center de leui redigitur in fistu
lam que sic uulgariter appellatur.

Si uulnus antiquum **Remedium.**
denique uel cancer propter anti
quitatem in fistulam redigatur cum
affodillorum puluere solet aliquando
subueniri immiscendo tamen pauco
puluere de auripigmento quan
tum de calce uiua ut fiat uio
lencior alio supradicto. Adhuc
aliud uiolencius ad fistulam
reprimendam. Accipiatur ui
delicet calx uiua et totidem de
auripigmento. et puluerizatis de
center coagitentur cum suco
alei et cepe et ebuli equali mensura
et agitatis insimul bulliant suf
ficienter in melle liquido et ace
to quantum de ceteris sucis eadem
cum spatula agitando donec
fiat uelut unguentum. et de tali
unguento intromittatur in
uulnus fistule bis in die suf
ficienter et ligetur ibidem si ui
bitur expedire uulnere fistule
semper prius loto cum aceto for
tissimo. Item aliud ualens ad
idem. Accipiatur auripigmentum
uiride eris calx uiua omnium
ana. et puluerizatis decenter coagi
tentur cum sufficienti suco pi
retri et atramento immiscendo ibi
dem tantum de melle liquido quan
tum de aceto fortissimo aliquan
tulum insimul omnia decoquan
tur semper coagitando eadem ut
supius dictum. Intromittantur in
uulnere postea facto ex inde
uelud amigdale cottidie bis
in die abluto prius uulnere cum
aceto et est uiolencius et acutius est
omnibus supradictis. Resalgar pul
uerizatum decenter et cum saliua
ieiuni hominis agitatum intromit
tatur intus fistulam moderate.
Signum uero mortificationis fistu
le est quando uulnus fistule circum
quaque tumescit et rubor interim
mortificata fistula postmodum
curandum uulnus uelut de ali
is uulneribus est expressum. Si uero
in locis carnosis cicatricetur illud
idem per omnia fiat ut in curis cance
ris supius continetur.

De infirmitate malpinsonese :-

Est quoque alia infirmitas que
fit equo proprie in boletis ungu
le uidelicet ubi carnes uiue in
ungule coniunguntur quod uelud
infusio detinet et impedit gres
sus equi quandoque cum fit in uno
pede. et quandoque in reliquis uniuersaliter
accidit. Nota uero quod si fit in uno
pedum solummodo nisi subueniatur
instanter solet in aliis euenire quod
accidit de leui ex malis humori
bus ibidem concursis propter fu
mositatem predictam facilius
tamen contingit ex nimia fre
quentatione aque et turpitudinis
fumositate stabuli imminente
ab aqua nec a sordibus siccatis
tersorio cruribus indecenter que
etiam adducit lesiones siue
ulcera equi in lingua lesa pre
de leui cognosci infirmitas an
dicta que malpinconese ab an
tiquis uocatur: **Remedium.**
Cui subscripto modo assolet sub
ueniri quod ungule lese pacien
tis usque ad subtilitatem subtus

primitus preparentur. et deinde
cum rosnetta ferrea buleta in
pedis usque quasi ad uiuum un
gule subtilientur ut bulesia
dicta possint aptius undique
exalare. deinde ab utraque par
te bulesiorum flebotometur de
center ut ex inde enacuentur
humores concursi uel cum fer
ro cuspideo ab utraque parte fu
ditus decoquantur cauendo assi
due pedes lesos a sordibus et ab
aqua nec non eundem ullo modo
fatigando. fiat postea pultis de
furfure. aceto. et sepo uelut in
stortilgature capitulo edocetur.
Et talis pultis prout calidior
pati poterit in quadam ampla
pecia extendatur. et tunc pes le
sus utiliter alligetur bis in
die eadem renouando. Cauen
dum est tamen ne patiens herbas
comedat immo de aliis parum
comedat donec a morbo fuerit
liberatus. Quoniam herba et multa ciba
ria humores adducunt de more
ut iam dixi. et sic
patiens liberatur tali cura. De lin
gua uero que leditur occasione
predicta dico quod cessante morbo
a predictis lingue ulcera solidantur.

Habito tractatu de egritudini
bus et remediis equi crurium
per omnia diligenter de lesionibus
ungularum uniuersaliter sequitur
edocere. **De uniuersis lesionibus
ungularum. de infirmitate sitc.**

Fit igitur quedam infirmitas in
equi ungula uel in pede usque
ad tuellum intrinsecum ungu
lam scindens per medium. et quandoque
ex latere scissura circa coronam
pedis incipit tendens per longum
inferius usque ad ungule extre
mitatem uel pedis emittentes
quandoque uiuum sanguinem per scissuram
que accidit ex lesione tuelli inter
ungulam permanentis cum pre
dicta infirmitas inicium et caput
habet a tuello. et quandoque accidit cum
equus iunior est propter teneritatem
tem ungule teneriune. quando per
calcando eandem uel premendo acu
ter in aliquo duro loco leditur
tuellus tenerrimus ut prodixi. quod
equus multociens patitur. et
ex inde claudicat cum sepe e
quitatur. hec namque sita uulgari
uocabulo nuncupatur assumens
ex opere suum nomen eo quod de more
ungulam scindit. **Remedium.**

Qui subscripto medicamine sa
lubriter subuenitur. Inquirantur
uidelicet radices site iuxta tuel
lum iuxta coronam pedis inter
uiuum et mortuum ungule cum
rosnetta desuper ungulam inciden
do quousque exinde incipiatur
sanguinare. Deinde accipiatur
serpens et ad minutas pecias in
cidatur. incisis prius cauda ser
pentis et capite et ab ea pelle de
pulsis. et frusta illa serpentis in
quodam uase oleo pleno decoquatur
quousque carnes serpentis coqua
do in oleo liquefiant et ossa pe
nitus arescant et fiat exinde
uelut unguentum. et de tali un
guento radices site bis in die
aliquantulum calido sufficienter
cottidie inungatur tali unguen
to donec sita predicta mortificetur
et ungule ad statum pristinum
reducantur. Cauendo tamen quod pes con
prehensus a sita ab aqua et a sordi
bus non tangatur nec equitetur

paciens herbas comedat ullo i
modo. Item aliqui sicā porcam
subscripta manere consueuerūt
curare q' incisa prius ungula
desup cum rosineta usq; ad ui
uū ut ora supius radices sue
funditus exquebantur ul' mor
tificabant eandem cum puluē
affodillor' ul' cum aliis cancer'
puluerib; extinguentib;. deind'
conficiebant quandā mixturā
puluis olibāi & masticis mixto
postmodū & decocto cum sepo a
rietino & cera equali mēsura & fi
ebat exinde ut pote unguentū
& de tali postea unguento bis ī
die ung' ad consolidacionē car
nis & renacionē ungule cottidie
e utebant'. Sz tamē experiencia de
rius unguentū serpentis q' supi
dicitur contra sitam magis apro
bo ullo alio pdc'o. Et nota qd' si
frusta serpentis grosse incisa assē
tur in carbonib; infra pu' in q
dam uetu donec pinguedo serpen
tis incipiat liquefieri. & illa pin
guedo postea collecta liquida & ca
lida uelut ab igne extrahitur d'
sup ul' int' pulmonē dorsi equi
sufficient' instilletur mirabilit'
in uno die consumit pulmonē
& destruit. Cauendū ē tā ne ca
dat ex pinguedine illa in aliq
alia parte dorsi. D' supposita.

Efficitur alia lesio sup' coronā pe
dis int' carnē uiuā & ungulam
faciens rupturā carnis ibidem
quasi antiquata fuit multocies
cancer efficit'. & accidit cum eq'
casualiter pes sup pedē aliū rep
mendo que dī supposita. Reme
dium.

Cui tali medicamine cou
ratur q' statim cum uuln' effi
citur occasiōe prescripta in ci
datur cum rosineta decenter
de ppinqua ungula circa uuln'
q' ungula nō tangat nec pmat
modo aliquo carnē uiuā. qm op
pressio que fit de ungula ad ul
cera carnis uiue nō ē conueni
ens imo tediosa satis existit ut
uuln' de leui soli dare pruitat'
pter continuā oppssionē ungu
le quam predixi & ungula decēt'
incisa circumq; abluto prius
uulnē cum uino calido ul' aceto
Curet' uulnus. deinde cum soli
datiuis put in precedentib; con
tinetur paciencem cauendo sēp
a sordib; ul' ab aqua donec uuln'
fuit solidatū. Si uō ex negligen
cia ul' ex incongrua cura dictū
uuln' in cancrū forsitan redigatur
tur curetur uelut predixi in ca
pitulo canceris precedenti. Si
aūt in fistula uelut fistula me
dicetur. D' omibus inclauatu
ris.

De omīb; inclauaturis īsup
que fiunt equi pedibus ul' ūgu
lis est uidendum. quor' spēs sūt
primit' recto ordine distinguē
dū. fiat aūt quedā spēs clauatu
re ledens funditus tuellum in
trinsecus. fit & alia que transit
inter tuellum & ungulam tuel
lum intrinsecum minus le
dens. fit & tercia non ledens tu
ellum in aliquo s; uiuū ungu
le tangit & ledit. Prima g' spēs
que funditus tuellum ledit
ad plenum satis pdi piculo
sa existit. Deinde tuellus ē q
dam teneritas ossium facta &
etiam radices ungule nutriēs
ungulam & gubernans. & ē ra
dices ungule uicīt' ad se te

nens. Cui si tuellus fuit fun
ditus nimis lesus subueniat
salubri bn̄ficio ungulā dissol
uendi, ꝑ ut infra cū loc⁹ fuerit
edocebo. Si uō parz lesus disco
operiatur cū aliquo īstrumē
to ferreo decenti sola ungule
circa uulnus ⁊ in tantū circū
circa lesionē de ungulis incida
tur funditus q᷒ lesio attinga
tur ⁊ discoopiatur decent᷑. ⁊ dis
coopta postmodum clauatu
ra ⁊ bn̄ attincta a subtilienti
sole ungule uiuīt᷑ ⁊ specialit᷑
contra lesionē in tantū ungu
las incidendo ut sit spacium
condecens int᷑ lesionem ⁊ un
gulam ita q᷒ ungula nō pre
mat nec adhereat lesioni. i
Quī carnis consolidationem
⁊ renouationem noue ungu
le impediret. ⁊ hoc pacto ut di
xi decent᷑ uulnus siue lesio i
stuppa sufficienter infusa in
oui albugine impleat᷑ ⁊ deīn
uulnus curetur cum sale mi
nuto ⁊ aceto forti ul' puluere
galle uel mirti aut lentisci ꝑ
io ut expressi supius in capi
tulo precedenti. **De inclauati
ris que non tangūt tuellū.**

Si uero lesio clauelli transeat
int᷑ tuellum ⁊ ungulam q̄ ē
scd̄a sp̄es clauellature nimis
piculosa existit. Quī tuellu̇
nō ledit nisi ex latere. **Reme
dium** Cui solet taliter subue
niri primo inclauatura illa
usq; fundit⁹ uulnū detegat ꝑ
longum ungule incidendo e
largando contra uuln⁹ decēt᷑
nec nō circū incidat ungula
lesioni ꝓpinq̄. ut inlcū nō ad

hereat ullo modo inclauatūa
postmodum discoopta lesio to
talit᷑ impleatur de sale minu
to abluto prius uulnere cum
aceto supposita deinō stuppa
madefacta in aceto pes lesus
cum quadā pecia alligetur et
curetur postea lesio cottidie bi
in die ut supra narraui.

Si aūt fit tcia sp̄es inclauatuē
que nō tangit tuellum ʒ tran
sit ꝑ medium uiue ungule.
Illud idē fiat ꝑ oīa q᷒ in scd̄a s
sp̄e docui. Ad ungitur tam̄ q᷒ at
tincta ul' discoopta prius in
clauatura decenter exteri⁹ un
gula incidatur usq; ad lesionē
tuelli usq; ut nichil turpitudi
nis ul' alii alicui⁹ int᷑ lesionē
possit modo aliquo retineri. Et
nota q᷒ ceter; inclauatur q̄ n̄
tangunt nec ledūt tuellū inīn
secum possit leuit᷑ ⁊ decēt᷑ cu
rare atticis pri⁹ fundit⁹ lesio
nib; put decet uidelicet cū sub
scriptis sepium ulcera aū oleū
ul' aliq᷒ unctuosum bullencia
intromissa in uuln⁹. It᷑ cū sale
tartaro tritis. Itē ualz ad idem
fuligo cum sale ⁊ oleo agitata
Ad idē ualz albugo oui cū aceto
⁊ oleo agitatū. Ad idē ualz pul
uis galle mirti rara. lentisci in
tromissa in lesionē prius tn̄
lesio semꝑ clauelli cum aceto
fortissimo abluatur. Et nota
q᷒ ad ceteras lesiones pedum
ul' ungular; que accidūt occa
sionē clauelli ul' ligni aut ali
cui⁹ intrantis intus uiui un
gule ant̄ quā ungula ul' pes tā
gatur ꝑ clauatura put ꝯuenit
inqrenda. fiat pultis ꝯ furfure

sepo et malvis que omnia bulliant
cum aceto usque ad spissitudinem
deinde prout calidior poterit pati po
natur in quadam pecia et ligetur
in pedem lesum a sero usque ma
ne et econverso. quoniam talis pultis dolorem
mitigat poros aperit. ungulas
humectat ut melius et lenius pro
uelle ungule incidentur. Ca
uendum est tamen a sordibus vel ab
aqua et equitatu iuxta inclaua
tura periculosa pacienti existit.

De inclauaturis que rumpunt carnem inter coronam et ungulam.

Accidit quandoque quod ex inpericia medica
minis inclauatę non bene attin
gitur nec curatur unde contingit quod
putredo lesionis inclusa inter
ungulam facit sibi viam exteri
exeundi inter carnem vivam et un
gulam videlicet super pedem rum
pens carnem ibidem. et efficitur
quoddam vulnus emittens putredi
nem quod vulnus tali modo curatur
ueluti docui in supposite capi
tulo precedenti. Inclauatura tamen
requiratur et attingatur decen
ter ad vivum. et deinde curetur
ut de aliis clauatis predixi.

De fico.

Accidit quod pes leditur
sub ungulam in medio sole vi
delicet ex aliquo ferro vel osse a
ut lapide siue ligno usque ad tu
ellum intrante. de quibus tuellus
leditur aliquando vehementer. ex qua
lesione propter negligenciam mare
scalci. ungula non incidatur prout
dixi superius circa vulnus. nascitur
a tuello quedam carnis super
fluitas super solam pedis per vulnus
extrinsecus exeuntis. unde ex op
pressione et coartatione ungule ar
cum circa lesionem illa carnis sup
fluitas cogitur super solam pedis su
perficiem permanere ad modum ficus sed tamen
et ideo ficus vulgariter nuncupatur:
Qui presenti cura saluari

Remedium.

poterit succurriatur. Primo de ungula que
extat circa vulnus in tantum fun
ditus incidatur quod fiat spacium conveniens
inter solam pedis et carnem superfluam
que dicitur ficus. postea vero ficus usque
ad sole superficiem incidatur. et deinde in
extracto sanguine convenienter spon
gia marina super ficum cum pecia u
na strictius alligetur: ut reliquum
ficus in pede permanens usque ad tu
ellum funditus corrodatur. spongia vero
non remoueatur inde donec residu
um ficus predicti corrodatur. et corroso fi
co curetur lesio ut de aliis pedum
lesionibus est expressum. In defectu tamen
spongie multum valet pulvis af
fodillorum vel alius corrosiuus pulvis
supradicti excepto resalgar quod mi
nime apponatur eo quod inmoderate
violentum existit. Cauendum est ab ig
ne talis possit ledi quod ungula prec
geretur vel tuello diuidi quoquomodo.

De spunitaturis ungularum.

Accidit aliquando
quod equi infusio ex ne
gligencia prout conuenit non cu
rata descendit ad pedes ex mo
tu humorum ad crura more soli
to iam cursorum. cui si recens fuit
vel moderna tali remedio suc
curratur quod extremitas ungule
in anteriori parte pedis videlicet
iterum cum rosneta parua caue
tur funditus donec vena magistra pe
dis que tendit ibidem cum r
rosneta predicta rumpatur: et
attincta vena postmodum usque
quasi ad debilitationem corporis
sanguinet. et hoc fiat si expedie
rit in ceteris pedibus claudicantibus

tibus. Jmpleatur uulnꝰ potiꝰ
extrictione sanguinis sale ꝑ
minuto. Jmposita stuppa ĩ a
ceto sufficient̄ infusa desup
scalpꝯs cura decenti pecia alli
gent᷑. ꝛ usq; ad diē sc̄dm̄ ullo
modo dissoluatur. deinꝰ cure
tur uulnus cum puluere gal
le uel mirti ꝛ lentisci bis ĩ die
tantũmodo abluto prius sēp
uulnere cum aceto. cauendo
eosdem a sordib; ꝛ ab aqua do
nec conualuit decent̄.

De infirmitatibus ungulatũ.

Siuꝰ humores concursi ad pedē
occasione infusionis iam diu
intus ungulam ex incōgrua
cura fuerint antiquati oporte
bit pedes claudicantis ob hoc
penitꝰ dissolari. ut humores ꝛ
sanguis inclusi ibidem euacu
entur ad plenum. i. q' sola ꝑ
subtus ungulam circũcirca in
cisa uiolent̄ extrinsecus extir
petur. ꝛ extirpata decenter di
mittatur ungula ad libitum
sanguinare. postea stuppa suf
ficient̄ in albugine oui infu
sa intro mittatur in uulnere
uiriliť pedem lesum cũ quadã
pecia alligando usq; ad t̄m di
em cum tali medicamine di
mittatur. postea uō abluatur
uulnus de aceto fortissimo ali
quãtulũ tepefc̄o ligando eūdē
cum pecia ꝑut dixi. nec pedi le
so usq; ad t̄ciũ diē aliquid reno
uando. post appositionē tñ sal'
ꝛ tartari supponat̄ stuppa in a
ceto fortissimo madefacta ꝛ de
inde bis in die cum aceto pedi
leso abluat̄ de puluere galle
uł mirti aut lentisci qui cãnē
consolidant ꝛ humores cōstri
gunt abluto semp uulnere cũ
aceto usq; ad consolidationem
carniũ uł renatione ungule
talis cura precedat. cauendo se
ꝑ pedem lesum a sordib; ꝛ ab
aqua. uel aliud unguentum
potest fieri ad consolidationem
carniũ ꝛ attractionē humoꝝ
quo post appositionē salis ꝛ tã
tari nō uti debet. Accipiat̄ pul
uis olybani. mastic. ꝛ picis gͤce
ꝛ aliquãtulũ sanguĩs draconiꝰ
ꝛ ĩmisceant̄ cum cera noua li
quida ꝛ totidem de sepo arieti
no ꝛ bulliant insimul ut effi
ciatur unguentũ. ꝛ de tali ũguē
to aliquantulũ calido utatur i
cura quam dixi. Et nota q' mł
te ꝛ diuerse infirmitates sunt
quib; oportebunt ungulas di
solare. Qđ cum acciderit q' un
gule dissolent̄ predc̄is medica
minib; ꝑ omīa coutant̄.

De mutationibus ungularũ

Contingit aũt multociēs q' ex
negligencia uł desidia mares
calci q' humores concursi ad
pedes equi ꝛ ibidem diuꝰ ĩclu
si in tantũ intus ungulã anti
quatur q' necc̄io ungulã a tu
ello intrinseco separatũ sepat̄
ꝛ euellit uiã exeundi extrinse
cus inquirentes. uñ equus co
gitur lesam ungulam inmu
tare. Accidit qñq; q' ungula le
sa penitus separat a tuello ꝛ il
lico cadit ꝑ furorē ꝛ insultatiō
nē multoꝝ humoꝝ ad ungu
lam concursoꝝ. ꝛ qñ ungula
paulatim se diuidit a tuello co
operante natura noua ungula
renascente ueterē ungulam

propinquius consequentem et hoc effi-
ciatur ob paucitatem humorum
quibus potest tale remedium exhi-
beri. Remedium remedium.

Statim cum rosineta circum circa uet-
ungula aliquantulum incideris
ubi iungitur uidelicet cum no-
uella ita quod uetus ungula que
est fortis et dura non premat nec
ledat ungulam teneram et moder-
nam. deinde accipiantur due par-
tes de sepo arietino et terciam
partem cere et bulliant insimul
agitando et inmiscendo ibidem aliquan-
tulum olei et bulliant quousque effi-
ciatur unguentum. et de tali un-
guento bis in die postea aliquan-
tulum calido noua ungula in-
ungatur: Cauendo ungulam
quantum potest a sordibus et ab aqua.
Et nota quod istud unguentum ad aug-
mentationem omnium ungularum
et renouationem habile reperitur.
De ungula uero que illico diui-
ditur a tuello et penitus cadit ali-
quid dicere pretermitto propter mo-
rem dispendium et expensas. Sed
tamen aliquod remedium inuenitur.
ad quod accipiatur pix greca. oliba-
num. mastice. bolum. sanguis dra-
conis. galbanum. ana. que omnia
puluerizata decenter liquefiant cum
duabus partibus sepi arietini.
et tercia parte cere et ad inuicem
coquantur insimul agitando. deinde
accipiatur pannus lineus for-
tis et intromittatur in decoc-
tione predicta. et de eadem totaliter
infundatur. et de tali panno suf-
ficienter de predicta confectione il-
linito fiat subtelaris unus ad
modum pedis et tuellus ungule
et desuper superponatur. Ita tamen quod tu-
ellus predictus assidue sit in con-
cauitate subtelaris bis in die
subtellarem extrahendo abluatur
tuellus cum aceto fortissi-
mo aliquantulum tepefacto. et i-
terum intromisso subtellare desuper tu-
ellum cauendo ne tuellus in a-
liquo duro loco feriatur. et quia equus
propter amissionem ungule non posset
diu rectus super pedibus astare.
fiat eidem cubile uel stratum de pa-
lea longa ut decenter possit uelle quie-
scat. et si equus forte non posset
rectus astare super pedibus ullo
modo quia semper iacere foret
eidem tediosum nimium et dampno-
sum stet rectus super pedibus
artificialiter tali modo. accipiatur
uidelicet canda una panni gros-
si et fortis canabini. et quod si expe-
dierit fiat forcior cum singulis
aliquot sutis ibidem et postea sub
pectore equi pannus taliter collore-
tur quod amplitudo panni a medie-
tate corporis usque ad extremita-
tem pectoris protendatur. deinde
iniciendo funes decenter in utroque
capite panni superius ad trabem
taliter alligentur quod corpus equi
sustineatur a panno uiriliter
uel a funibus predictis. tamen
ipse equus quantum suum posse pre-
mat terram pedibus. et sic coadiuua-
to naturam pacientis artifici-
o supradicto pro ungulis renascen-
dis poterit remedium inueniri.
Et nota quod in omnibus egritudi-
nibus in quibus equus paciens
super pedibus non stare poterit pre-
dicto artificio panni uel funium
natura pacientis poterit congrue
adiuuari. Contra naturales
infirmitates equorum.

Licet in principio mei tractatus
de remediis aut curis infirmi
tatum et lesionum equorum acciden
taliter euenientium huc usque per
scriptum fuit diligenter eo quod
accidentales infirmitates uel
lesiones crebrius sunt pre mani
bus occurrentes uel nouimus
remedia naturalium infirmita
tum addere pretermitto de na
turalibus locuturus amodo.
Dico igitur **Incurabilis infirmi**
primo quod in hiis omnibus **tas**
que equo accidunt in uentre
matris ex defectu nature non
posse medicinas congruas ip
tari in aliquibus possunt reme
dia modo aliquo inueniri. Cum
equus uidelicet nascitur cruri
bus obliquus uel pedibus tam in po
steriori parte quam in anteriori
tale remedium edocebo. **Reme**
Quod si crura posterioris **dium.**
partis interius obliquantur percu
ciendo uel interferiendo unum
pedem ad alium in gressu equus
in interiori parte coxarum testi
culos ferris ad hoc decentibus
decoquantur tres lineas in u
traque parte coxarum facientibus
ex transuerso. et deinde cottidi
e more solito equitetur. quoniam in
suis egressibus una coxa cum alia
cogitur terere uel fricare. ex se
quenti quoque tactu coxarum quedam
efficitur excoriatio uelut pla
ga propter coctionem superius enar
ratam. Unde equus crebros in
ardores senciens necessario se
per posse ut coctura fricentur ad
inuicem prout dixi. Similiter
fiat cruribus anterioribus facien
do curas predictas interius uideli
cet in lateris et ita crura obliqua
in suis egressibus modo aliquo
dirigunt. **De obliquis uincu**
Obliquis uero **lis et cura eorundem**
uinculis siue pedibus aliquod re
medium inuenitur. uidelicet quod pe
des ferrando frequenter possunt
ungule preparari et aptari decenter
et ad modum rotunditatis ferri
dirigi quoquomodo. Unum tamen re
stat de ungularum preparationibus
rotundari quod interferitione uel
percussione de uno pede ad alium
non modicum patitur equo. uide
licet quod ungule magis exterius
quam interius preparentur. et cum ferro
altiori in exteriori quam inte
riori parte ferretur assidue. et
sic equus in interferitione predic
tum remedium obtinebit. Sed tamen
solet equus aliquando interferiri de
uno pede ad alium propter ma
ciei debilitatem de qua equus
post leuiter adiuncta pinguedine
subueniri. **De infirmitate**
Contra infirmitatem **muri.**
preterea quod dicitur murus dico quod illa
superfluitas carnium quam predi
xi usque ad superficiem corii cau
cius incidatur. Deinde si locus
neruosus non fuerit ferris rotundis
calefactis decenter radicitus deco
quatur. Si non neruosus fuerit. re
salgar pulueriçatum decenter
sub unius caratini pondere su
perspergatur ibidem. et si expedi
erit superaspergatur amplius de eodem
secundum magis et minus. Quoniam resal
gar corrodit acriter uelut ignis
deinde corrosis muri radicibus
funditus intromittatur in uul
nere stuppa cum albugine suf
ficienter intincta. et de tali stup

pa uulnus totaliter impleatur. et usque
ad finem dierum semel in die mute-
tur cum stuppa et albugine oui per
se uti. Deinde postea pro conso-
lidatione festina uulneris. ac-
cipiatur calx uiua et totidem de
melle. et incorporentur simul
agitando et incidantur igne ue-
lut in summo capitulo iam ex
pressi. et de tali incorporatione in
uulnus cum stuppa minuta incisa
inuoluta de eodem tantummodo bis
in die abluto prius uulnere
cum uino forti aliquantulum te-
pefacto. In defectu tamen resalga-
ris accipiatur de calce uiua ℥.
quatuor. et totidem de tartaro. et de
auripigmento ℥. ij. uiride eris
℥. ij. et puluericata subtiliter ad i-
nuicem simul incorporentur in
uulnus bis uel ter sufficienter a-
ponatur donec radices predic-
tarum [?] funditus corrodantur ablu-
to prius semper uulnere cum aceto
qui puluis est minus uiolentus pul-
uere resalgaris. Sciendum est tamen
quod uix aut numquam post nascuntur
inuicem. De glandulis et cura eius

De certis uero superfluitatibus carni-
um que naturaliter nascuntur
quibus inter corium et carnes que dici-
tur uulgariter glandule siue
testudines aut scrufule nun-
cupantur: dico quod fisso prius corio
per longum ubi extat aliqua in
equi corpore glandularum extra-
hatur talis glandula manibus
eam caute ungulis excarnando
uel fisso corio prius superaspergatur
resalgar puluericatum decenter
uel extracta glandula [illegible] potest
locus glandule postmodum deco-
quatur. aut superaspergatur pulu-
calcis uiue. auripigmentum. uiride
eris. tartari que predixi. Si uero
propter incisionem uel excarnationem
glandule superdicte uena aliqua
in sanguinem prorumpat. ad re-
stringendum predictum in antece-
ris remedio requiratur et fiat per
omnia ad sanguinem restringendum
iuxta quod in ipso capitulo anteceden-
tis edocetur. Sciendum est tamen quod ut-
ilius et salubrius est predictas glan-
dulas destruere uel depellere pul-
ueribus supradictis quam inci-
sione uel decoctione aut detrac-
tione si glandule in locis ner-
uosis adiacent uel uenosis.

Regule cognitionum omnium equorum

Equus habens garretum am-
plum et extensum. et falces curuas et
quod garreta interius respiciat in gres-
su de natura celer et agilis debet esse.

Equus habens garretum curuum et falces
extensas et anchas curuas debet
naturaliter ambulare.

Equus habens iuncturas crurium iux-
ta pedes naturaliter grossas et pa-
sturalia crurium uelut bouina
fortis esse debet.

Equus habens costas grossas uelut
bouinas et uentrem album. et dorsum pre-
dente latissimus et fortior i[?]

Equus habens maxillas gros- | dicatur.
sas et collum curtum non de leui affre-
natur decenter.

Equus habens pedes balçanatos et non in
pares uel pluribus non de facili [illegible]
lus existit.

Equus habens albas ungulas uix
aut numquam duros pedes habebit.

Equus habens aures pendentes et magnas
et oculos concauos. lentus uel remissus
uel mollis existit.

Equus habens nares magnas et inflatas

et oculos grossos et non concauos
a iuxta naturalem requirit.
Equus habens os magnum et laceratum
sine fessum maxillas graciles et
macras et collum longum et graciale
uersus caput satis est abilis ad fre
Equus tenens ad se tam naturaliter
cum caude strictus et fortius inter co
xas tiesi fortis sustinens esse ui
uet in pluribus sed non celer.
Equus habens curam et iuncturas cru
rium satis pilosas et pilos lon
gos in eisdem laborem extimet sed
agilis non de facili reperitur.
Equus habens ossium longum et amplum et
anchas longas et extensas quod
sit potens quam minus alacer
uelox in longo cursu ut in plu
ribus inuenitur.
Equus claudicans aperte anterioribus
et non premit ipsius terram in egressu in
extremitatem uel puncta pedis in
ungula patitur.
Equus claudicans premens iis terram
solam pedis alibi quam in ungula
patitur.
Equus claudicans et in oppositione pe
dis ipsius terram non plicans sicut
aliquid curuans pastruaria uel iunc
turas esse iunctura lesio est.
Equus claudicans anterius et in reuo
lutione sua ad dextris et sinistris
claudicare uidetur dolor in spatulis
permanet.
Equus claudicans posterius et in re
uolutione sua simul claudica
re efficiatur in ancha firmius
patitur.
Equus pergens ipsius terra infima
faciens in egressu passus ante
riores minores et curtos, pectora
ris agrauatur esse.
Equus autem claudicans et cum ge
sit aliquantulum tendo in pedem
claudicantem ante aliorum uel se in
bens claudicans in tamen uel in
spatula patitur.
Equus posterius claudicans non in
cedens se in egressibus nisi in punc
ta pedis posterioris solummodo
nec aliquid turbans iuncturam sed
erigit et eleuat pedem claudi
cantem sine plicatione aliqua
de egressibus [illegible] iunctura est
lesio. [illegible]
Equus habens dolores [illegible] corporis con
tinue auriculas uniuersaliter fri
gidas nares frigidas et oculos
concauos ferme uiuus esse cen
Equus habens anhelitum ex [illegible] setur.
flatus narium emissit frigidum
et oculi fuerint lacrimantes assi
due mortuus indicatur.
Equus habens infirmitatem cimore
uel uermis uolatilis in capite
patitur uel emittit per nares hu
mores continue uelut aqua.
qui pinguem et frigidam uix enat
Equus habens infirmitatem [illegible] dicitur.
arratum uel arratatum emittens
in tantum per anum continue ster
cora liquefacta quod nichil ster
coris siue fimi in uentre pa
cientis remanet quam emittit.
nisi in subsidiis tradatur infir
mitas monetur in proximum.
Equus habens infirmitatem nimi
lor et iumentis subito prodigerit
in sudorem et membra eius singula
contremiscunt ipso continue in
sternutationes capitis patiente in
contendere uidetur posse euadere. [illegible]
Equus laborans in infirmitate
capitis habens caput inflatum
et oculos tumefactos nec non
capite deferens in egressu [illegible]

[illegible] perforo deorsum. extrm
[illegible] amicu[illegible] [illegible] [illegible] et fri
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]

Q[illegible] p[illegible] [illegible] [illegible] tran
gulieris [illegible] [illegible] et so
tum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] grossum vel
inflati[illegible] [illegible] [illegible] sub
veniet.

Hec experimentis [illegible] miles calabre.
Q[illegible] [illegible] nostra medicina equorum.
Discat q[illegible] leges p[illegible] pagina p[illegible].
Q[illegible] iuvat atque [illegible] sic [illegible] [illegible] docet.
[illegible] est mente liber expli[illegible] g[illegible] valete.
Finito libro sit laus et gloria xpo.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fl[illegible] vale.
Sit [illegible] benedicta que virgo maria.

+ Ad [illegible] scribatur in plumbo subti
li h[illegible] nomina ab una parte alpha et
o primus et novissimus. ab alia ini
cium et finis. Et [illegible] [illegible] [illegible]
lo. a parte ubi scriptum est alpha et
o. et [illegible] in fronte equi et [illegible]
illud plumbum ibi [illegible]. [illegible]
[illegible] salutaribus moniti. et di
[illegible] [illegible] formati audemus
dicere. pater noster dicatur [illegible] fiat die
dominico vel die iovis. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

Ad mulierem que non potest habere filium. de
[illegible] expectare quod ipsa [illegible]
[illegible] calendarum. et cum libe
rata est [illegible] [illegible] stupam et bal
neatur [illegible] stupam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de balneo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] bulliat cum [illegible]
no in [illegible] et bulliat totum cum [illegible]
[illegible] [illegible] fuit. et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et postea ponatur [illegible]
[illegible] [illegible] hec [illegible] [illegible] [illegible]

fumus et mulier ponat vas super du
as gambas et recipiat et claudat
cum pannis ita quod [illegible] fumum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et postea
[illegible] [illegible] et sic [illegible] per tres
dies et [illegible] et [illegible] [illegible]

+ In nomine patris et filii et spiritus sancti [illegible]
amen. Dicatur [illegible] pater noster p[illegible]
[illegible] et [illegible] caput [illegible]
[illegible] post [illegible] [illegible] cultellum
[illegible] manubrium [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in fine p[illegible]
[illegible] caput [illegible] cum [illegible] ma
nubrio [illegible] [illegible] dicendo qua
libet vice pater noster p[illegible] caput
[illegible] cum [illegible] [illegible] manubrio. Iob.
[illegible] [illegible] et [illegible] te [illegible] [illegible]
ke tu a questo cavallo le [illegible]
ne [illegible] magiu ne [illegible] [illegible] [illegible]
qui [illegible] de [illegible] et questo te sia per
medicina.

Qui scripsit scribat semper cum
domino vivat.

Anno domini M° CCC° XXVI° Obiit pie memorie Womazlaus notarius [illegible] ecclesie in die sancti Boni[illegible]

Receptio. Tragee optime. Recipe zuc. albissimi libram unam. Zynzibis boni albi. scalut puluizati ad pondus c iiij. unciarum. Anisi bene purgati. unam unciam inponde. Ciat. cardamomi gariofilorum frustratim incisorum de quolibet unum lottonem. Cynamomi. zedoarie. Galange. Nucis muscate. Cubebe. Poma paradisi de quolibet ad pondus duorum quartorum. Ciminum lottonem et medium. Fiat pulvis puluizandorum.

Ista sunt puluizanda. Zinziber. Cynamomum. Zedoaria. Nux muscata. sed gariofili debent incidi. et Ciat. similiter. Alia vero debent poni integra.

Recipe aqua [illegible] prime [illegible] althee alkekengi ana ʒ ij [illegible] ana ʒ vj [illegible] ʒ vj [illegible] ʒ j [illegible] ʒ iij [illegible] ʒ ij [illegible] ana ʒ ij [illegible] ʒ ij [illegible] ʒ j [illegible] ana ʒ j [illegible] ana ʒ vj [illegible] ʒ j

Tragea [illegible]

Recipe [illegible] ana [illegible]

Tragea [illegible]

Recipe [illegible] ana [illegible] 15 [illegible] ʒ j [illegible] ʒ j [illegible] ʒ 5 [illegible] ʒ vj [illegible]
[illegible]

Recipe [illegible] ʒ 5 [illegible] ana ʒ ij [illegible] ad pondus [illegible]

[illegible]

Recipe [illegible] ʒ iij [illegible] ʒ ij [illegible] ʒ iij [illegible] ana ʒ j [illegible] ʒ 5 [illegible]

[illegible]

Recipe [illegible] ʒ j [illegible] ana ʒ [illegible] ana ʒ ij [illegible] ʒ [illegible] ana ʒ ij [illegible] ana [illegible] fiat [illegible]

[illegible] potabile

Recipe [illegible] ʒ [illegible] ʒ iiij [illegible]

[illegible] potabile

Recipe [illegible] ana ʒ [illegible] ʒ j [illegible]

